C

Librum III.

N. 37.
Inc. 63

Ink 3540 (III)

Prologus in libꝝ .iij.

Celebratissimi patris domini Bonauenture ordinis minor. Aplice sedis Cardinalis. ⁊ sblimitatis theologice interptis eximij plustratio in archana tercij libri sui ⁊.

Eus qui dives est i misericordia. ꝓpter nimiam charitatem suam qua dilexit nos cum essemus mortui peccatis cōuiuificauit nos christo. cuius gratia saluati estis. Verbum istud scribit̄ .ij. ad eph̄. in quo insinuat nobis nostre redēptionis misterium. ac p hec verba manifestat nobis subiectum libri sententiar. ⁊ specialiter ꝙd ad tertiam partem ipsius. in qua implicat nostre redemptionis sacramentū facte p christum. Possunt aūt in h verbo quatuor notari ptinentia ad repationem generis humani. Quor. primū est actio repatiōis. Secundū est lapsus repabilis. Tercium ps̄ona reparatoris. Quartū aūt ⁊ vltimū salus hoīs repati. Actor autem repationis notatur cum dicit. Deus qui dives ⁊c. Ipse em̄ in sua largiflua misericordia nō aliunde motus dispositi repare genus humanū. sicut scribit in Joh̄. iij. Sic deus dilexit mūdū vt filiū suum vnigenitū daret. vt omnis qui credit in ipsum nō pereat. Lapsus vo repabilis cum dicit. Cū essemus mortui peccatis. Peccatū em̄ primi pentis erat causa nostre mortis. p quem a statu innocentie plapsū fuit genus humanū. Quod scribit Ro. v. Sicut per vnū hoīem peccatum mundū intrauit. ⁊ p peccatum mors. ita et in omnes mors ptransiit. in quo omnes peccauerunt. ⁊ q; in alio ⁊ p aliū peccauerūt. ideo reparabiliter ceciderūt. Persona vo reparatoris notatur cum dicit. Conuiuificauit nos christo. Nam christ? fuit in quo facta fuit hec reconciliatio. sicut scribitur ad Colo. j. In ipso complacuit omnē plenitudinez inhabitare. ⁊ p eū reconciliare oia p ipm pacificans p sanguinē crucis eius. sive que in celis sive que in terris sunt. Salus vo hominis repati tangit̄ in hoc qd dicit̄. Cuius gratia saluati estis ⁊c. Cum em̄ merito passionis christi collata est efficacia sacramentis. vt p ea infirmis dr̄ gratia sanativa. sm illud ad Thi. iij. Secm̄ misericordiā suaz saluos nos fecit p lauacrum rege. ⁊ reno. spūssancti. quem effudit in nobis abunde p iesum christum. De his quatuor simul habet. v. ad Ro. in quodam verbo vbi sic ait. Commēdat autem deus charitatē. s. in no. Ecce actor reparationis. Cum adhuc peccatores essemus. ecce lapsus reparabilis. Christus pro nobis mortuus est. in quo ps̄ona notat̄ reparatis. Multo magis iustificati nūc per sanguinem ipsius saluati erimus ab ira p ipsum. ecce salus hominis reparati. Et hec quatuor que in predicta autoritate describuntur quatuor sunt libri sententiarum. Nam in primo libro agitur de reparationis actore. vtpote de beata trinitate. In secūdo vero agit̄ de ps̄ona reparabili. vtpote homine cadente a statu ꝓditōnis ⁊ innocentie. In tercio agit̄ de persona reparatis. vtpote de christo deo et homine. In quarto vo agitur de hominis reparati salute. que q̄dem consistit in expiatione culpe. ⁊ amotione oīs miserie. Et sic patet quomodo iste totalis liber versatur circa nostre reparationis misterium explicandum. specialior tamen modo hoc spectat ad tercium librum. in quo manifestat̄ qualiter ꝓuiuificati sum? per christum. Et hoc notat apostolus in verbo predicto cum dixit. Conuiuificauit nos christo. Quia deus viuificauit nos in christo. cum christo. per christum. et sm̄ christum. Primo ergo deus conuiuificauit nos in christo. quia in persona eius mortalitatez nostram vite sociauit. sm̄ illud Joh̄. v. Sicut pater habet vitam in semetipso. ita ⁊ filius debet habere vitam in semetipso. Si ergo vitaz habet filius in semetipso dum sibi mortalitatem nostram assumpsit. nos immortali vite sociauit. ac per hoc in semetipso conuiuificauit etiam cum christo. dum ipse christus qui vita erat inter mortales homines vixit. sm̄ illd qd dicit̄ in ꝓncipio. j. Jo. j. Qd̄ fuit ab initio. qd̄ audiuimus. qd̄ vidim? oculis nr̄is. qd̄ perspeximus. et manus nostre contrectauerunt de verbo vite. et vita manifesta est. et vidimus. et testamur. ⁊ annunciamus vobis vitam eternam. et sic dum in terris est visus. ⁊ cum hominibus cōuersatus est deus nos cōuiuificauit cum christo dum viuere nos fecit cū ipo. Conuiuificat etiam nos p christuz. dum nos a morte eripuit per mortem ipsius. sm̄ illud .j. Petri .iij. Christus semd pro peccatis nostris mortuus est. iustus pro iniustis vt nos offerret deo. Dum ergo christus vitam suam pro nobis posuit. deus p ipsum genus humanum mortuuz viuificauit. Postremo sm̄ christum nos viuificauit. dum ad eius exemplū nos per viam vite direxit. Juxta illud Pſ̄. Notas mihi fecisti vias vite. Notas nobis fecit vias vite deus noster bis fidem. ⁊ spem. ⁊ charitatem. et dona gratiar. distribuit. et mandata adiunxit in quibus ipse christus ambulauit. et in quibus consistit via vite. per quam christus nos docuit ambulare. Deus ergo nos viuificauit sm̄ xp̄m. quia ad vitā dirigit imitatores ipsius. De his quatuor simul habet phil. ij. Exinaniuit semetipm̄ formā serui accipiēs. ecce primū. s. q; mortalitatē nostram vite sue vniuit. In similitudine hominū factus. ⁊ habitu inuentus vt homo. ecce secūdū vicz q; cum hominibus vt homo vixit. Humiliauit semetipm̄ vsq; ad mortem. ecce tercii videlicz q; p mortem suam nos a morte liberauit. Propter qd̄ et deus exaltauit illum. ecce quartum q; videlicz p? mortem multos habuit sequaces ⁊ imitatores credentes in eum.

Bibliotheca Seminarii Veronensis
EX LIBRIS
Nr. Inc 63
- Olstini -

Distinctio.j.de vnione naturaꝝ in christo ex pte psone assumentis.

[C]Um venit igit plenitudo tpis ꝛc.Cum intendat determinare magister qualiter nos de⁹ christo cō uiuificauit.liber iste diuidi habet in quatuor partes ſm quatuor que pdicta sunt. In quaꝝ pma magister determinat de vnione naturaꝝ in xpo.p quā dicimur ꝯuiuificati in xpo. In scda vo determiat qualiter se nris infirmitatib⁹ ꝯformauit.ex q dicimur viuificati cū xpo.Et incipit hec scda ps.j.di.xiij.Solet etiā queri.vtrū aliū hoiem vel aliūde ꝛc. In tercia vo determiat qualiter p mortē suā nos a morte liberauit.ex q nos dicimur viuificati p xpm.j.di.xix. Nunc g queram⁹ quō p mortē ipi⁹ ꝛc. In quarta vo et vltima determinat qliter habitus virtutū in xpo fuerūt.ꝛ qualit eē debeant in ei⁹ imitatorib⁹. ex q dr q deus ſm christū nos viuificauit.j.di.xxiij.Cū vo supra habitū sit xpm ꝛc. Uel aliter. Qm in hoc libro agit qlit deus nos ꝯuiuificauit xpo.ꝛ xps nos viuificauit assumēdo vitā nre nāe ꝛ pticipādo nobis vitaꝫ gre.io liber iste habꝫ ptes duas. In pma agit de vita quam p nobis xps assumpsit. In scda vo de vita quā nobis cōtulit.j.di.xxiij.Cū vo supra habituꝫ sit ꝛc.vbi agit de virtutib⁹.donis.ꝛ pceptis. Prima ps hꝫ duas. In quaꝝ pma determiat mgr de incarnatiōe verbi.siue de vite nre assumptiōe.facta a verbo in se siue absolute. In secūda vo pūt ordinat ad nraꝫ redēptionē.j.di.xij.Solet etiā qri vtrū aliū hoiem ꝛc. Prima ps vbi mgr determinat de vnione naturaꝝ in xpo diuidit in tres ptes. In pma ondit mgr q in xpo fuit vnio naturaꝝ diuersarū. In scda vo ostendit vniendi ꝛ assumendi modū.j.di.v. Preterea inquiri oportet. In tercia vo qualiter p illā vnionē fiat cōicatio ydiomatū ꝛ ppietatū.j.di.viij. Post pdicta inqri dꝫ ꝛc. Prima ps diuidit in duas. In pma agit de vniōe naturaꝝ. In scda de xpi ꝯceptiōe.j.di.iij. Querit etiā de carne verbi. Prima ps diuidit in dus ptes. In prima determiat de vnione naturaꝝ in xpo ex pte psone assumentis. In scda ex pte nature assumpte.j.di.ij.Et qr in hoie tota humana natura. Prima ps q tenet pntē dis. diuidit in tres ptes. In prima ostendit mgr incarnationē factā eē in psona filij auctē apli. In scda inqrit eius rōneꝫ.ibi.Diligenter vo annotandū est ꝛc. In tercia vo mouet dubitationē.ibi.Si vo qr.vtrū pater ꝛ filius ꝛ spūsanct⁹ ꝛc.Subdiuisiones autem partium manifeste sunt in litera.

Dis.I.

Ostendit incarnationē factam esse in persona filij autoritate apostoli. a

[C]Um venit igit plenitudo tpis.vt ait apls misit deus filiū suū factū de muliere. factū sub lege. vt eos qui sub lege erāt redimeret vt in adoptionē filioꝝ dei recipemur. Tempus aūt plenitudinis dicit tps gratie.qd ab aduentu

a Gal.iiij.
b c

a Cū venit igr ꝛc. Querit de verbo apli qd dr. At vbi veit pleni.tpis ꝛc.Cōtra.Uidet q nō fuerit plenitudo tpis in aduentu filij dei.j.Cor.xiij. Ex pte cogno.ꝛ ex pte p. sed plenitudo euacuat qd ex pte est.g videtur q plenitudo tpis nōdū supuenerit. Itē Math.xiij.de sagena quātū imple.glo.in fine mūdi.g nō vr q ante finē mūdi sit tēpis
1 plenitudo.Rº.dd.q tps incarnatiōis dr tps plenitudinis multiplici de cā. Prima qr de⁹ impleuit qd pfinierat. Uñ sup illd Gal.iiij. At vbi ve.ple.tē.glo. Cōpletū ē tps qd pfinierat pr qñ mitteret filiū suū. Alia rō est. pter impletionē pmissionis.qr ille nobis dat⁹ ē q fuerat repromissus. Uñ sup Jo.j. Plenū gra ꝛ vitat.glo. q ad impletionē pmissoꝝ. Tercia rō ē qtū ad ꝯpletōnē figuraꝝ.qr in xpi aduētu figure ille q erāt in vete.te. implete sūt veritate. Mat.v. Nō veni legē soluere s adimplere. Quarta rō ē pt plenitudinē gre q fuit i xpo q fuit principiū oim plenitudinū. Uñ Col.ij. In xpo habitat ois plenitudo diuinitatis corpalit. Quinta rō
2 pt plenitudinē gnatiōis.qr cū sit qdruplex modus generatiōis. Prima qdē nec de viro nec de muliere. s de terra. Scda mlieris de solo viro. Tercia vo plis de viro ꝛ mliere. Quarta vo viri de sola muliere. Ista quarta est cōsūmata in xpi incarnatiōe. Sexta vo rō ē.qr tps incarnatiōis est tps.vj.etatis.in q qdē ē plenitudo ꝛ
3 pfectio.vt sicut mūd⁹ in sexto die ē ꝯsūmat⁹.sic in.vj.etate sit repat⁹. Ita q pma etās fuit ab adā vsq ad noe. Scda a noe vsq ad abraā. Tercia ab abraā vsq ad moysen. Quarta a moyse vsq ad dauid. Quita a dauid vsq ad xpm. Sexta a xpo vsq ad finē. His g sex rōnib⁹ dr tps incarnatōis tps plenitudinis. Ad illud g in 3.riū q nō est plenitudo vsq ad gloriam.dōm q est plenitudo gratie ꝛ plenitudo glorie. Et ille due rōnes pro-
4 cedunt de plenitudine glorie.auctas aūt apli intelligit de plenitudine gratie. Propter qd notanda est quedā distinctio de plenitudine.q quedā est plenitudo nature.quedā gratie.quedā glorie. Plenitudo nature in duplici ē drñtia. Prima qtū ad rem in ꝯditiōe.de qua Gen.ij. Compleuit deus die sexto opus suum. Secunda qtum ad rerū multiplicationem.de qua ps. Dñi est terra ꝛ plenitudo eius. Similiter ꝛ plenitudo gratie duplex est. Quedam in capite.et de hac Joh.j. Plenū gratia ꝛ veritatis. Quedā in mēbris.et de hac Act.j. Repleti sunt omes spūsancto. Et Eph.j. Proposuit ꝛc. Similiter plenitudo glorie duplex est.vel qtū ad numerum electoꝝ. De hac apoca.vj. Sustinete modicū tempus donec imple. ꝛc. Aut qtum ad pceptionem eternoꝝ bonoꝝ. Ecci.xxiiij. In plenitudine sanctoꝝ detentio mea. b Factū de muliere. Contra. In symbolo legit. Genitum non factum ꝛc. Item si de muliere factus est.nō videt q mulier sit eius mater s soluꝫ materia. pter quid ergo magis dicit factū q genitū: Rº. dōm q christus ſm naturā diuinam ita est genitus q
5 nō factus.qr nō est creatura. Scdm humanā vo ita est genit⁹ q factus.quia cōceptus fuit a virgine faciente diuina virtute. Qualis aūt virginis fuerit virtus hoc melius manifestabitur loco suo. Per hoc autem quod dictum est patet responsio ad obiecta. c Factū sub lege. Contra.qr dicit.j.Thim.j. Justo nō est lex posita.si ergo xps iustissimus erat.videt ꝛc. Item christus nō tenebat implere mandata legis. ergo nō videt q
6 sub lege esset factus. Rº. dōm q esse sub lege dicit tribus modis.vel qtū ad causam.vel qtum ad obseruationem.vel qtum ad motiuum. Qtum ad causam sunt illi qui nati sunt sub peccato. Qtum ad obseruationem sunt isti qui legem obseruant. Qtū ad motiuum sunt illi qui timore seruiunt. Christus ergo nō fuit sub lege qtuꝫ ad cām vel qtum ad motiuū s solū qtū ad obſuationem.aliter tamē q alij homines. qr eē sb lege qtum ad obſuationem potest eē dupliciter. Uel qtuꝫ ad obedientiam obligatoriā.vel qtū ad obedientiam spontaneaꝫ. Et pmo modo sūt homines. scdo modo fuit xps.q se mera liberalitate legalis obseruantie(vt exemplum daret)veri obedienter subdidit. Et sic ptꝫ responsio ad obiecta.

saluatoris exordium sumpsit. Hoc est tps miserendi ꝛ annus benignitatis. in quo gratia ꝛ veritas p iesum xpm facta est. Gratia.qr p charitatē implet qd in lege pcipiebat. Ueritas.qr p christi aduentū exhibet atq pficit humane redemptionis sponsio facta ab antiq. Filij g missio est ipsa incarnatio. Eo em missus est q in forma hois mundo visibilis apparuit.de quo supra sufficienter dictum est.

Rationem inquirit quare filius carnem assumpsit nō pater vel spūsanctus. b

Diligenter vo annotādū est quare filius nō pr vl spiritussctūs est incarnat⁹.solus nanq fili⁹ hoiem assumpsit: Qd vtiq cōgruo ordine atq alto dei sapia fecit ꝯsilio.vt deus q in sapia sua mūdū ꝯdiderat ſm illud Oia in sapia fecisti dñe q in celis sunt ꝛ q in terris.restauraret in eadē. Hec est mulier euāgelica q accendit lucernā.ꝛ dragmā decimaꝫ q pdita fuerat repit. sapia scꝫ pris.q testā hūane infirmitatis lumie sue diuinitatis accēdit.pditūq hoiem repauit noie regis ꝛ imaginē insignitū. Ideo etiā filius missus est ꝛ nō pr.qr congruenti⁹ mitti debebat q est ab alio q q a nullo est.filius aūt a patre est.pat vo a nullo ē.vt ait aug. in li. de trini. Nō em hꝫ de q sit. Sicut g pater genuit.fili⁹ genitus est.ita cōgrue pat mittit.fili⁹ missus est. Ab illo em ꝯuenient mittit dei verbū.cui⁹ est verbuꝫ. Ab illo mittit de q natū est.mittit quod genitū est. Pat vo q misit a nullo ē.ioq pr missus nō ē.ne si mitteret.ab alio eē putaret. Missus ē g pmo filius q a solo patre ē.deinde etiā spūsctūs q ē a patre ꝛ filio.s fili⁹ solus missus in carne ē nō spūsanctus sicut nec pat. Qd ideo factū est.vt q erat in diuinitate dei filius.in humanitate fieret hois filius. Non pater vel spiritussanct⁹ carnē induit.ne alius in diuinitate esset filius.ali⁹ in humanitate.et ne ideꝫ eēt pater ꝛ filius.si de⁹ pater de homine nasceret. Unde in ecclīasticis dogmatibus. Nō pr carnē assumpsit neq spūsanct⁹. s fili⁹ tm.vt q erat in diuinitate dei filius.ipse fieret in homine hois filius.ne filij nomen ad alterū transiret qui nō esset eterna natiuitate filius. Dei g fili⁹. hoīs factus est filius. nat⁹ ſm veritatē nature ex deo dei filius.et ſm veritatē nature ex homie hois filius. vt veritas geniti nō adoptione.nō appellatōne.sed in vtraq natiuitate filij nomen nascendo haberet.vt esset verus deus ꝛ verus homo vn⁹ fili⁹. Nō ergo duos christos.neq duos filios.s deum ꝛ hoiem vnū filiū.quē ppterea et vnigenitū dicim⁹ manentē in duab⁹ sbijs.sicut ei nature veritas cōtulit nō cōfusis naturis neq immixtis(sicut thimotheani volūt) s societate vnitis. Ecce hēs quare filius.nō pater vel spūsanct⁹ carnem assumpserit.

Mouet dubitationē.vtrum spiritussanctus vl pater potuerit incarnari vel mō possit. c

Si vo querit vtꝝ pat vel spūsctūs incarnari potuerit vel etiam mō possit: Sane rñderi pōt.et potuisse olim.ꝛ posse nūc carnē sumere ꝛ hoiem fieri tā patrem q spūmsctm. Sicut em filius hō factus est.ita pat vel spūsctūs potuit ꝛ potest. Sed forte aliq dicēt. Cū indiuisa sint opa trinitatis. si filius carnē assumpsit.tūc ꝛ pr ꝛ spūsanct⁹.qr si fili⁹ carnē assumpsit.nec h fecit pr vel spūsanct⁹.nō omne qd facit fili⁹.facit ꝛ pat ꝛ spūsanct⁹. At oia sil pat ꝛ filius amboꝝ spūs piter ꝛ ꝯcordit opant. Ad qd dicim⁹.qr nihil opat filius sine patre ꝛ spūsancto: s vna est hoꝝ triū opatio indiuisa et indissilis.et tm filius.nō pr vel spūsanct⁹ carnē assumpsit.ipam tm carnis assumptionē trinitas opata est.sicut aug.dicit in li.de fide ad Pe. Reconciliati sum⁹ p solū fi/

Prima ratō. — Ps.ciij. — Lucc.xj. — Scda ratio. — Aug⁹. — Tercia ratio — Aug.in eccclīasticis dog. — Dubiū — Rº. — Obiectō. Qr fili⁹ q tm carneꝫ assūpsit aliqd fecit qd nō pat vel spūsanct⁹.

7 a ¶ In specie colūbe descēdisse. supple spm̄ sanctū. Sz ɔtra. Tota colūba illa ꝛ q̄cq̄d in ea erat. erat simul a patre ꝛ filio. ergo videt ꝙ tota trinitas in illa colūba descēderet sic descendebat spūssanctus. Item nunq̄ descendit spūssanct⁹ in hominē q̄n descendat simul pater ꝛ fili⁹. ergo vr̄ ꝙ nec in columba. R̄. dōm ꝙ in colūba illa nō erat aliꝰ spiritussanctus q̄ pater ꝛ filius. nec aliter operabat. sed tamen sol⁹ i ea signabat. quia signatio relationē dicit sicut incarnatio. ideo sol⁹ poterat in ea significari. q̄uis nō sol⁹ in ea possit opari. Et sic patet ꝙ exemplū mgr̄i est rectū ꝛ ydoneū. ꝫ hoc magis declaratum est in primo li. de missione spūssancti. di. xvj.

lium ꝫm carnē. sed nō soli filio ꝫm deitatem. Trinitas em̄ nos sibi recōciliauit ꝑ hoc ꝙ solum verbū carnem ipa trinitas fecit. Trinitas ergo carnis assumptionē fecit sed verbo nō patri vel spūisancto. Si em̄ pater sibi et filius sibi. vel pater filio ꝛ filius patri carnis assumptionē opatus esset. iā nō eadem eēt opatio vtriusqꝫ ꝫ diuisa. Sed sicut inseparabilis ꝛ indiuisa est vnitas subē trium. vt ait Aug. in li. de trini. ita ꝛ opatio. Nō tamē eandē trinitatē natam de virgine. crucifixam ꝛ sepultam catholici tractatores docuerūt. ꝫ tm̄modo filium. nec eandē trinitatē in specie colūbe descēdisse sup Jesum. ꝫ tm̄ spūmsctm̄. nec eandez dixisse de celo. Tu es filius meus. ꝫ tm̄ patris vocē fuisse ad filiū factam. q̄uis pater ꝛ fili⁹ ꝛ spūssanct⁹ sicut inseparabiles sunt. ita ꝛ inseparabiliter opant. Hec ꝛ mea fides est. qm̄quidez hec catholica est fides. Licet ergo solus fili⁹ carnē assumpserit. ipsam tamen incarnationē cum patre ꝛ spiritusancto operatus est.

d Marci. j.

Ad intelligentiam ꝟo huius ptis incidit hic questio circa incarnationē q̄tū ad duos articulos. Primo querit de incarnatiōe q̄tuz ad vniōis possibilitatē. Scđo querit de incarnatiōe q̄tū ad vnionis cōgruitatē. Circa primū queruntur quatuor. Primo querit vtrū diuina natura potuit vniri cū humana natura. Scđo qr̄. vtrū vna psona potuerit vniri sine alia. Tercio querit vtrū vna psona potuit vniri simul cū alia. Quarto querit. vtrū q̄libet triū psonaꝝ potuit incarnari ꝑ seipam.

Questio. j. a

Utrum diuina natura potuerit vniri cū hūana natura: Et ꝙ nō. videt. Uniri est pati sicut vnire ē agere. ergo quod impossibile est pati. impossibile est vniri. Sed diuinā naturā impossibile est pati. ergo impossibile est eā cū alia natura vniri. ¶ Itē quecunqꝫ vniuntur adinuicē. aliquo mō cōponunt. ergo qđ impossibile est alteri cōponi. impossibile est alteri vniri. sed diuinā naturā impossibile est alteri cōponi cū sit simplicissima ꝛ pfectissima. ergo ꝛc. ¶ Item omne vnibile ꝛ nō vnitū est ad actū ꝛ cōplemētū vnionis possibile. omne aūt possibile ad actū ꝛ cōplemētū est mutabile ꝛ impfectū. ꝫ in deo nulla pōt eē mutatio. nulla impfectio. ergo nulla tpalis vnio. ¶ Itē quecūqꝫ sūt vnibilia sunt adinuicē ꝓportionabilia. q̄m inter illa nulla est vnio inter que nulla cadit ꝓportio. ꝫ dei q̄ infinitus est ad creaturam que finita est nulla cadit proportio. ergo nulla pōt esse illaꝝ naturaꝝ ɔiūctio. ¶ Itē plus distat creator a creatura q̄ distant duo opposita. ꝑ eo ꝙ oia opposita cōicāt in aliq̄ genere ꝓximo vel remoto. deus aūt ꝛ creatura in nullū gen⁹ cōe ꝑticipant. ergo facili⁹ est vnire aliqua opposita. q̄ sit vnire diuinā naturā cū humana. Et deus nō pōt facere ꝙ idem sit homo ꝛ asinus. vel ꝙ idē sit albū ꝛ nigrū. aut certe ꝙ idē sit ꝛ nō sit. ergo nō pōt facere ꝙ idem sit homo ꝛ deus. ¶ Sed ɔtra. Plus pōt deus facere q̄ pōt homo dicere. iuxta illud Luce. j. Nō erit impossibile apud deū omne verbū. si ergo homo pōt illud credere ꝛ dicere ꝙ deus sit hūanitati nostre vnitus, videtur ꝙ hoc non sit impossibile apud deū. ¶ Item plus pōt deus facere q̄ nos petere. iuxta illud Eph. iij. Deus q̄ pōt facere supabundanter q̄ petim⁹ aut intelligim⁹. si ergo homo potuit petere filium dei incarnari. ergo verbū dei fieri carnē vel incarnari nō fuit impossibile. ¶ Item qn̄ duo sic se habēt ꝙ vnū ē materiale respetu alterius ꝛ illi conforme. possibile est vniri vnū alteri. ꝫ anima plus habet de possibilitate respectu dei q̄ habeat corpus respectu aie. Plus etiam habet de ratione cōformitatis. cū aia sit suba spiritualis ꝛ imago dei. ergo si deus animā potuit vnire corpi. videt ꝙ similiter possit substantiā humanā vnire sibi. ¶ Itē omne quod est alteri maxime intimū et amabile. est ei vnibile vnione maxima. ꝫ deus est anime intimus ꝛ amabilissimus. ergo videt ꝙ sube rationali perfecte vniri possit spiritus increatus.
¶ Itē si diuina natura nō pōt sibi vnire humanaz. aut hoc est ꝓpter impedimētū nature sue. aut ex parte creature. Si ꝓpter impedimentum ex pte nature sue. ergo cū illud sit opus pfectissimū ꝛ nobilissimū. videt ꝙ diuina natura nō sit cōsona oimode perfectioni ꝛ nobilitati. Si ꝓpter impedimentū creature. ergo vr̄ ꝙ creatura nō sit in pfecta obedientia respectu creatoris. hoc aūt derogat diuine oipotētie. ergo impossibile est ꝙ respectu talis vnionis interueniat impedimentū ex pte aliqua. ꝛ si hoc. restat ꝙ deus potuit creaturā rōnalē sibi vnire. ¶ R̄. dō. ꝙ absqꝫ dubio 8
possibile fuit naturā humanā vniri diuine in psona filij. Rō aūt hui⁹ est ista. q2 oia illa attribuenda sunt diuine potentie que sibi nō derogant. ꝛ talia sunt q̄ possibile est posse. Diuinā aūt naturā humane vniri 9
in vnitatē psone. nō est aliud q̄ diuinā psonam q̄ ab eterno fuit ypostasis respectu diuine nature. esse ypostasim respectu humane nature in tempore. hoc aūt nō dicit aliquā impfectionē. ꝫ potius dignitatē ꝛ nobilitatem. Sicut enim cū deus ab eterno sit bonus. in nullo fit derogatio bonitati sue cum est causa bonitatis create in tempore. q̄uis bonitas creata longe sit inferior bonitate increata. sicut cum persona

na filij dei. sit ypostasis intellectualis. ꝛ spūalis. ꝛ increata ab eterno. in nullo derogat ei si sit ypostasis rōnalis nāe create in tpe. Et quēadmoduz deus de nō creante fit creās in actu absqꝫ sui aliqua mutatōe vel innouatiōe. ꝫ solum facta immutatiōe ex pte nature create. Sic psona filij dei q̄ nō erat hypostasis humane nāe in actu. hꝫ eius eē ypostasis absqꝫ aliq̄ sui mutatiōe vel innouatiōe. sola facta mutatiōe ex pte nāe assumpte. Et quēadmodū deus q̄ est in creatura per essentiā. pn̄tiā. ꝛ potētiā. in nullo depēdet ab ipa. sed potius depēdet ab ipo creatura tāqꝫ a cā ɔseruāte ꝛ sustētāte. sic deus cū est in creatura rōnali ꝑ vnionē. nō depēdet ex ipa. ꝫ potius ecōuerso rōnal creatura dependet ex ypostasi diuina. ꝛ hꝫ sustētificari in illa. sicut nā sustentat in psona. Et sic pꝫ ꝙ vnio diuine nāe cuz humana in nullo derogat nobilitati diuine. et ideo cū oia attribuēda sint deo q̄ nō derogāt omnipotētie eius. indubitant ponēdū est eius incarnationis misteriū eē deo possibile. Propter qđ dixit angelus ad mariā in eius pmordio aperiēs incarnatiōis misteriū. Nō erit impossibile apud deū omne verbū.
10 Uū ꝛ ꝓcedēde sūt ratiōes que hoc ostēdūt. ¶ Ad illud ergo quod obꝛ in ɔtrariū. ꝙ vniri est pati. dōm ꝙ sicut dicit Priscian⁹. quedā sūt verba que in voce actiua signāt passionē. ꝛ hoc mō intelligēdū est cū dicit diuinā nām hūane vniri. nō ꝙ diuina nā aliq̄d patiatur. ꝫ ꝙ ipa diuina nā humanā nām vnit sibi in propriā psonā siue ypostasim. Posset etiā alit dici ꝙ sic gīare ꝛ generari nō signāt in diuis actiōem vel passionē sed relationē. Sic etiā vniri dictū de diuina nā vel humana psona nō dicit actiōem aliquā ꝫ relationē potius. q̄ q̄dē relatio dicit depēdētiā solum in nā creata. sicut haberi pōt ex his q̄ in pmo li. determinata sūt cum agebat de diuis nomib⁹. que dicūt respe
11 ctum ad creaturā diuinā. di. xxx. ¶ Ad illud qđ obꝛ ꝙ q̄ vniunt cōponūt. dōm ꝙ ꝛ si ꝓpric accipiat verbū cōponēdi. etiā plus est vnio q̄ cōpositō. Unio. n. dicit ɔpositiōem duoꝝ siue vniant ad cōstitutiōem tercij siue nō. Cōpositio ꝟo dicit ɔiūctiōez aliqꝝ ita ꝙ veniūt ad ɔstitutiōem tercij. ꝛ oē tale aliq̄ mō est māle respectu alterius. Et iō ɔpositio sp importat ꝑfectiōem in ɔponētib⁹. vnio ꝟo nō. ꝛ ꝓpterea nō seq̄tur q2 diuina nā nō pōt alteri cōponi ꝙ nō pōt alteri
12 vniri. Sed ad illud qđ obꝛ ꝙ omne vnibile intimuz est ad cōplemētū vniōis possibile. dōm ꝙ illud veꝝ est de illo vnibili qđ hꝫ pduci ad actū vniōis ꝑ aliq̄d acq̄situ in ipo. de illo aūt qđ est vnibile soluz ꝑ aliud acq̄situ in altero nō hꝫ veritatē. ꝛ ꝫ mō ē vnibilis diuina nā hūane nāe ꝑ mutatōnē factā i creatura. ꝛ iō ex ꝫ nō seq̄t ꝙ aliq̄ sit ipfectō vel mutatō i hac vniōe ex pte diuine nāe. ꝫ solū ex pte nāe create. Et rō illi⁹ est. q2 vnio dicit relatiōem. relatio introduci hꝫ in eē ꝑ mutationē factā in vno extremo altero oīno immobili pmanēte. sicut pꝫ. si ego sim albus. ꝛ gīet alius q̄ sit albus. statim incipit mihi eē silis nulla in me facta mutatiōe. Simile exēplū ponit boeti⁹ de dextro ꝛ sinistro. sic intelligēdū ꝛ in ꝓposito. Et pōt etiā h⁹ sile inueniri in vniōe radij ꝛ cristalli. si cū cristallus supinducat radio iā domū illumināti. cristallus illuminari dꝫ. ꝛ a radio ptrāsiri. ꝛ ei copulari absqꝫ mutatiōe facta ex pte radij. ꝫ solū ex pte cristalli. sic suo modo ꝫ lōge spūalius intelligēdū ē in nā assumpta
13 ꝛ psona verbi. ¶ Ad illud quod opponit ꝙ oē vnibile est ꝓportiōabile. dōm ꝙ verū est si intelligat de ꝓportione q̄ attēdit in ɔueniētia ordinis. Si autem intelligat de ꝓportiōe q̄ est in cōmēsuratiōe quātitatis. veritatē nō hꝫ. ꝑ eo ꝙ si aq̄ maris infinita esset. adhuc possit spōgia immergi sicut nūc immergeret et vniri. ꝛ iō sufficit ad vnionē ꝓportio que surgit ex ɔueniētia ordis. ꝛ talis est cōueniētia que est inť creaturā rōnalē ꝛ deū. ꝑ eo ꝙ natura rationalis corpo ꝙ est imago dei nata est ordinari ad ipsum immediate. sicut in pmo ꝛ scđo li. fuit ostēsum. ¶ Ad illō qđ 14
obijcit ꝙ maior est ɔueniētia oppositoꝝ q̄ sit dei ad creaturā. Et infra ꝙ magis sūt vnibilia. dōm ꝙ etsi maior sit ɔueniētia ꝓpter alicui⁹ cōem pticipatōem. nunq̄ tm̄ ita est ɔueniētia ꝫm possibilitatē ꝛ ordinez vnius ad alterū. ꝙ vnū oppositū nō hꝫ ordinari ad suum oppositū sicut ad cām ꝛ cōplemētū. sicut creatura rōalis hꝫ ordinari ad deū. Cōueniētia aūt in ꝑticipatiōe alicuius cōis nō facit aliq̄ eē vnibilia nisi sit aliqua cōueniētia ꝫm rōnē inclinatiōis ꝛ ordinis sicut pꝫ. Mag em̄ ē aia vnibilis corpi q̄ sit vna aia vnibilis alteri. ꝛ sicut nō tenet illud argumētū. aia nō pōt alteri aie vniri. ergo nec pōt corpi vniri. sic nec illō argumētū cōcludit. oppoitū nō pōt vniri opposito. ergo creatura nō pōt vniri deo.

Questio. ij. b

Utrū vna psona possit vniri sine altera: Et ꝙ nō. videt pmo ꝑ dam̄. qui dicit ꝙ in diuis omīa sunt vnū preter generationē in generatiōez ꝛ ꝓcessiōem. ꝫ incarnatio nō est aliquid hoꝝ. ergo si incarnari ɔueit vni psone. necesse est ꝙ ɔueniat alteri. ¶ Itē opa trinitatis sunt indiuisa. ergo opus qđ ɔuenit vni psone. necesse est ꝙ ɔueniat alteri. ergo si incarnatō est opus dei. impossibile est ꝙ ɔueniat vni psone sine altera.
¶ Itē incarnatio est opus recreatiōis. sicut hominis formatio fuit opus creatiōis. sed impossibile est hominē formari ab vna psona ꝙ nō ab alia. ergo impossibile est hoiem reformari ab vna psona ꝙ nō ab alia. ergo vna psona nō pōt incarnari sine alia. ¶ Itē pfectiori mō est deus in aliq̄ qn̄ est ꝑ vnionē q̄ cū ē ꝑ grāz inhabitātē. sed impossibile est vnā psonam inhitare in aliquo sine alia. ergo impossibile est vnā psonā vniri carni ꝙ nō vniat ꝛ alia. ¶ Itē impossibile est filiuz venire in mentem q̄n simul veniat cū eo ꝛ pr̄ ꝛ spiritussctūs. sicut dicit Joh. xiiij. Ad cū veniem⁹ ꝛ mā. ꝛc. ergo impossible est filiū venire in carnē q̄n sil' veniat pr̄ ꝛ spūssctūs. Si ergo mitti in carnez est incarnari. vr̄ ꝛc. ¶ Itē impossibile ē aliq̄d absolutū ɔuenire vni qđ nō alteri ɔueniat. ꝑ eo ꝙ solū relationib⁹ distinguunt. ergo si esse incarnatū vel eē hoiem est predicatū absolutuz. ergo impossibile est ꝙ cōueniat vni ita ꝙ nō ɔueniat alteri. ergo vna psona nō pōt sine altera incarnari. ¶ Sed ɔtra. Joh. j. Uerbum caro factum est. sed verbū sicut in pncipio hitū est nomiat ꝓprietatē psone. ergo si attribuit ipi verbo incarnatio. vr̄ ꝙ alicui psone poterit ɔuenire ꝑ se. ¶ Itē incarnari nō est aliud nisi in carnē mitti. ꝫ mitti pōt cōuenire vni psone sine alia. q2 filius mittit. ꝛ nūq̄ pr̄ legit eē missus. ergo et incarnari. ¶ Itez incarnatio est vnio in psona. ergo si alia est persona patris. alia filij. videt ꝙ si vnio sit in psona vna. nō sit necesse fieri in alia. et si vnio pōt fieri. similiter ꝛ incarnatio. ¶ Item q̄ tꝛis vna sit veritas pr̄is ꝛ filij et spūscti. tm̄ persona patris signari potest ꝑ aliud signuz q̄ psona filij vel spūssancti. siue loq̄mur de signo vocali. siue reali. ꝫ qua rōne signū pōt copulari vni psone sine alijs ꝫm

signatōnē.eodē modo potest aliquod creatū copula
ri increato ſm vnionem personalem. ḡ si vna potest
sine altera signari.similiter põt vna sine altera incar
15 nari. ¶ R̄. dō. q̄ sine dubio vna psona incarnari po
test ita q̄ nō alia incarnet̄.sicut operis euidētia ma
nifestat.Et rō huius est ista.quia cum ꝯtingat dupli
citer compari creaturā ad creatorē.vicȝ ſm suscepti
onem alicuius cōpletionis.ꝛ ſm relationis habitu
dinē.Prima cōpatio necessario respicit tres psonas
indistincte ꝛ indiuisim.p eo q̄ in eis est vna pfectio
essentialis.Compatio vō ſm habitudinem relatio
nis põt esse respectu alicuius psone determiate ꝛ di
stincte.p eo q̄ iste psone relationibus distinguūtur
16 Similiter deus dupliciter hȝ cōpari ad creaturā.vi
delicet in rōne principij causantis.ꝛ in ratōne suppo
siti sustentificantis.In pma cōpatione necessario si
bi cōicant tres psone.p eo q̄ in deo vnica est natura
ꝛ vnica est virtus opatiua.p quā de⁹ creaturarū est
causa.Scđa vō cōpatio potest respicere aliquam p
sonā distincte.p eo q̄ ꝛ si vna psona ꝯueniat cū alte
ra in natura ꝛ eius virtute.distinguit̄ tamen ab alia
in supposito ꝛ psonali ꝓprietate.Qm̄ ḡ in vnione na
turaꝝ siue incarnatiōe psona diuina sit suppositū si
ue ypostasis humane nature. ita q̄ vnio siue incar
natio nō tm̄ dicit habitudinē dei ad creaturā p mo
dum cause.imo etiā p modū suppositi. Similiter ex
pte creature nō dicit cōpationē solū q̄tum ad susce
ptionē completionis.ſ etiā q̄tum ad habitudinē re
lationis.hinc est q̄ incarnatio põt cōueniri vni per
sone ita q̄ nō ꝯueniat alteri. vñ rōnes hoc oñdētes
17 ꝯcedēde sunt. ¶ Ad illud vō qđ pmo opponit̄ q̄ in
diuinis oīa sunt vnū preter generationē ꝛc̄. dōm q̄
verum est.ſ cū dicit̄ q̄ incarnatio nō est aliquid ho
rū.dōm q̄ et si nō sit aliq̄d hoꝝ. tm̄ aliq̄d hoꝝ inclu
dit.Includit em̄ intellectū psonalis distinctiōis.in
carnatō em̄ est vnio carnis ad nām diuinā in psonā
18 distinctā. ¶ Ad illud qđ opponit̄ q̄ indiuisa sūt tri
nitatis opa.dō. q̄ verū est.ſ cū dicit̄ q̄ incarnatō ē
opus trinitatis.dōm q̄ incarnatio ſm q̄ dicit opa
tionē est cōis tribus psonis.sed ꝛ pter hec importat
relationem.ideo vni psone sine alia potest attribui.
Et est exemplū.Si tres puelle vestiāt vnā vestē.in
duitio est a tribus.nō tm̄ tres induunt̄ sed vna sola.
Silr tres psone opate sunt incarnatōnē.ꝛ tm̄ vna so
19 la dr̄ incarnari. ¶ Ad illud qđ opponit̄ de ope cre
atiōis.dōm q̄ nō ē silē. q: hoīs formatō dicit actō
nē ꝛ opationē tm̄.nō relationē ad psonā.et iō cōis ē
20 tribus.nō sic est de incarnatiōe. ¶ Ad illud qđ oppo
nit̄ q̄ filius nō põt eē in aliquo p inhabitātē grāȝ q̄
nō sit ꝛ tota trinitas.dō.q̄ nō est silē.q: deū habita
re in aliquo dicit effectū in creatura quā neēe est esse
a tota trinitate.ſ vniri dicit respectū ad psonam. et
hoc põt eē ad vnā psonā sine alia.sicut p⁹us ostensuȝ
21 est. ¶ Ad illud qđ opponit̄ de missione in carnem ꝛ
mētē.dōm q̄ nō est simile.q: missio filij in mētē solū
est ſm opationē eēntialem nō ſm vnionē psonalēȝ.
22 nō sic est de missiōe filij in carnē. ¶ Ad illud qđ op
ponit̄ q̄ esse incarnatū est predicatū absolutū.dōm
q̄ q̄uis nō sit pdicatū relatū exteri⁹.est tm̄ interi⁹. et
rōne relationis implicite põt alicui psone cōuenire
distincte.Hoc pȝ.q: nihil aliud est filiū incarnari.q̄
filiū sibi carnē vnire. Nihil aliud est deū eē hoiem q̄
vnam ꝛ eandē psonā esse ypostasim diuine ꝛ huma
ne nature.

Questio.iij. c

Utrū psona vna possit simul vniri cum alia assumē
do vnam ꝛ eādē nām numero: Qz non vr̄. Ansel.in
li.cur deus homo.ca.ix. Plures psone nequeūt vnū
ꝛ eūdē hoiem assumere.quare tm̄ in vna psona fieri
necesse est. ¶ Itē si psone plures vnirent̄ vni et eidē
nāe.aut ḡ in vnitate eēntie.aut in vnitate suppositi.
In vnitate eēntie nō.q: impossibile est creatorem ꝛ
creaturā cōuenire in vna essentia.In vnitate psone
nō.q: tres psone in persona nō ꝯueniūt.ſ distinguū
tur psonaliter.ḡ nō vidr̄ q̄ aliquo mō plures psone
possint vnū hoiem accipe. ¶ Itē vnio diuie nāe ad
humanā facit sibi mutuo cōmunicare ꝓpria ydioma
ta.ḡ si tres psone assumerēt vnū hoiem. ille hō esset
pater ꝛ filius ꝛ spūssanctus.ꝛ ex hoc seq̄ret̄ ꝑ cōi
cationē ydiomatū q̄ pater eēt filius ꝛ spūssanctus ꝛ
ecōuerso.ꝛ si hoc.tunc periret psonal' distinctio. ¶ Itē
si tres psone assumerēt vnū ꝛ eundem hoiem. aut ḡ
vnica vniōe.aut plurib⁹.Si vnica.ḡ cū pat̄ ꝛ fili⁹ et
spūssanctus nō cōicāt nisi in eēntia.vnio illa esset in
aliquo eēntiali.quod est impossibile.Si pluribus.ḡ
plures eēnt incarnationes. Item ꝯ. Impossibile ē
esse plures incarnatiōes respectu vnius carnis.q: in
carnatio nō hȝ inceptiōem nisi ratiōe carnis. ḡ pari
rōne nec numerari habet nisi in ratiōe carnis. ḡ nec
in pluribus incarnatiōibus.nec in vna. plures per
sone pñt assumere vnam ꝛ eandē naturā. ¶ Sed ꝯ
Humana natura idoneitatem habet ad hoc vt assu
mat̄ a psona inq̄tum est imago.ſ vna ꝛ eadē aīa est
imago trium psonaꝝ simul ꝛ semel. ḡ videt̄ q̄ a tri
bus psonis possit simul et semel assumi. ¶ Itē vna
psona potest assumere plures naturas.ꝛ nihil impe
dit q̄ dei filius nō põt assumere vnū aliū hoiem cum
artatus nō sit ad illam singularem naturā quā assū
psit.ḡ videt̄ pari rōne q̄ plures psone possint assu
mere vnā ꝛ eandē nām.cū ita possint plures psone
sup vnā naturā.sicut psona vna in plures naturas.
¶ Item gratia habet conformari nature.Sed plu
res persone diuine cōicant p naturam in vna suba ꝛ
essentia simpliciter vna.ḡ pari rōe communicari pos
sunt in vna natura p vnionē gratuitam.ḡ plures p
sone possunt vnam ꝛ eandem naturam assumere.
¶ Item aut vna natura que assumit̄ ab vna perso
na.potest assumi ab alia.aut non.Si sic.habeo ꝓpo
situm.Si nō.quero quid impedit.cum nō sit ibi nisi
natura creata.ꝛ psona diuia.Aut ḡ erit impedimen
tum ex parte nature create.aut ex parte persone di
uine.Sed ex parte nature create nō põt.cum illa sb
iaceat omnipotētie diuine psone.Ex parte diuine per
sone nō.quia inter diuias personas nulla est resisten
tia.nulla est repugnantia.cum vna aliam circūince
dat.ꝛ vna sit cum alia.ergo si nullū est impedimen
tum.videt̄ simpliciter q̄ plures psone possint homi
nem vnum assumere. ¶ R̄. dōm q̄ sicut dicit ansel. 25
plures persone nō possunt vnum ꝛ eundem hoiem
assumere.nō propter defectum potentie.sed propter
repugnātiam cōtradictionis implicite. Si em̄ plu
res psone assumerēt vnum hoiem ad vnitatē talem
que faceret cōmunicatiōem ydiomatū. ergo aut as
sumerēt in vnitatē.que quideȝ esset vnitas que se te
neret ex parte assumentis.aut assumpti.Si in vnita
tem que quidem se teneret ex parte assumētis. cū ex
pte assumētis non sit repire nisi vnitatem persona
lem. et vnitatem essentialem. tunc plures persone

assumerent vnā naturam in vnitatē essentie vel vni
tatē psone.ſ vtrūq; hoꝝ est impossibile simpliciter.
Nā plures psone diuine nō pñt ꝯuenire in vna pso
na.nec natura creata ꝛ increata pñt trāsire in vnam
nām.Si aūt assumerēt in vnitate que quidē se tenet
ex pte assumpti.cum illa sit vnitas indiuidualis. as
sumerēt ergo in vnitatē indiuidui.sed illud adhuc ē
impossibile.q: assumēs nō trahit̄ ad vnitatē assum
pti.ſ potius trahit assumptū ad vnitatē ꝓpriā. Nā
assumere est ad se sumere.Et sic patet q̄ si dicat̄ tres
psonas assumere vnū ꝛ eūdē hoiem.omnibus modis
implicat̄ ꝯtradictio.siue intelligat̄ q̄ assumptio fiat
in vnitatē nature.siue in vnitatē psone. Nā si sit ta
lis assumptio in vnitatem nature.ḡ ex diuina natu
ra ꝛ humana cōstituit̄ vna natura.ḡ nō est distinctō
assumētis ad assumptū.ḡ nec assumptō vera.Si au
tem fit assumptio in vnitatē psone.ḡ plures persone
cōicāt in vnā psonā.ḡ plures psone nō sūt plures p
sone.Si aūt fit assumptio in vnitatē indiuidui.cum
illa vnitas nō se tenet ex parte assumētis sed assum
pti.assumēs nō assumit nām aliā ad ꝓpriā vnitateȝ.
ḡ nō assumit ad se sed ad aliud.ꝛ si nō assumit ad se.
nō assumit.assumptō ḡ in vnitatē indiuidui nō ē as
sumere vere ꝛ ꝓprie sicut nūc loquimur de assumpti
one.Propter igit̄ ꝯtradictionē implicitā. plures p
sonas assumere vnā ꝛ eandē nām. nec est possibile.
nec ē intelligibile. Rōnes h̄ oñdētes sunt ꝯcedēde.
24 ¶ Ad pmū qđ opponit̄ in ꝯriū. q̄ vna ē imago triū.
dō.q̄ imago de rōne sui dicit expssaȝ repñtatiōeȝ nō
ſm totū illud in q̄ imago ē ſ ſm aliq̄d sui.Unio aūt
que est in incarnatione.totā humanā naturā in atho
me ꝛ ſm totū facit vniri diuine psone.ita q̄ tota sb
stantificat̄ in vna tanq̄ in vna ꝓpria ypostasi. Non
est aūt incōueniēs q̄ aliq̄d repñtat ples psonas ſm
differentes ꝓprietates ꝛ potētias.incōueniēs auteȝ
est q̄ vnū ꝛ idē vniat̄ plurib⁹ psonis in persone vni
tatē.ꝛ iō nō seq̄tur q̄ si vna aīa põt esse imago triuȝ
25 q̄ sil' ꝛ semel possit vniri tribus personis. ¶ Ad illđ
qđ opponit̄ q̄ vna persona potest assumere plures
nās.ergo similiter plures persone vnā nām. dōm q̄
nō est simile.q: cū vnio illa incarnatiōis fiat in vni
tatē psone.nō in vnitatē nature.pluralitas naturaꝝ
nō sic repugnat vnioni incarnatiōis sicut pluralitas
26 psonaꝝ. ¶ Ad illud quod opponit̄ q̄ plures psone
pñt cōicare in eadem eēntia p naturā ꝛc̄. dōm q̄ nō
est simile.q̄m̄ vnitas psonaꝝ in vna suba dicit ꝯue
nientiā in nā.Conuenientia aūt in natura nō repugt̄
distinctioni in psona.sicut nec econuerso diuersitas
in nā repugnat vnitati in psona.Sed vnio gratuita
nō dicit ꝯuenientiā in natura ſ in psona.et iō plura
litas psonaꝝ repugnat vnitati vnionis.ꝛ ꝓpterea p̄
27 dicta rō nō tenet.q: nō est simile hincinde. ¶ Ad il
lud quod querit̄ q̄d impediat.dōm q̄ nec psona im
pedit p se.nec nā humana p se.sed modus vnionis.
Quia em̄ diuia nā vnit̄ humane in vnionē persone.
incōpossibile est q̄ in illa vniōe sit vnitas ex pte ex
tremoꝝ.ꝛ pluralitas ex parte medij in quo attendit̄
illa vnio.Unde sicut est incōpossibile q̄ plures pso
ne sint in vna psona. Nō ꝓpter repugnātiam psona
rum.sed ꝓpter intitulationē duoꝝ oppositoꝝ.sic in
ꝓposito est intelligendū. Hec aūt dicta sunt de incar
natione ipa ſm eū modum ſm quē facit ydiomatuȝ
cōicationē.p quē modū filius dei fact⁹ est homo. Et
isto mō impossibile ē intelligere plures psonas assu

mere vnū et eundē hominē. sicut ostendit Ansel. et
ostendunt ratiões pmisse. In hoc tamen nō excludi
tur omnis alius modus assumptiōis.q: cū multa pos
sit deus facere que intellectus nō videt̄ posse capere.
quis audebit asserere q̄ tres persone nō possint vnū
ꝛ eundē hoiem assumere: Nihil em̄ videt̄ impedire
quin tres psone possint p grām illud efficere. vt sint
psone vnius singularis nature in tpe. cuȝ illa nec sit
impossiblis nec omnino obediēs respectu cuiuslibȝ p
sone in trinitate. Et p tāto voluerūt aliq̄ dicere nō
irrōnabiliter q̄ poterāt tres psone assumere vnū ho
minē in vnitate indiuidui.q: si rōnabiliter intelliga
tur.satis rationabiliter põt sustineri. Nec repugnat
verbū ansel.nec ea que predeterminata sunt. Nō.n.
volunt dicere q̄ illa assumptio terminaret̄ ad vnita
tem indiuidualem ex parte assumentis.ſ q̄ tres pso
ne si vnū hominē assumerent essent vnus homo. ita
q̄ in illis tribus psonis esset cōmunis vnitas singu
laris nature assumpte nō vnitas psone.Quicq̄d au
tē sit de hoc. illud p indubitanti habendū est q̄ mo
do assumēdi predeterminato impossibile est vnum et
eundem hoiem assumere ꝓpter implicationem im
plicite contradictionis. quia sequeret̄ q̄ filius esset
pater.

Questio.iiij. d

Utrū quelibet trium psonarum possit incarnari per
seipsam: Et q̄ sic videtur. Tantundem distat crea
tura a psona filij quantū a persona patris ꝛ spūssan
cti.ergo qua ratione psona filij incarnari põt distan
tia nō impediēte.eadem ratiōe videt̄ q̄ etiaȝ psona
patris ꝛ spiritussancti. ¶ Item posse incarnari spe
ctat ad dignitatē.alioquin nō cōueniret filio.sed q̄c
quid potest filius ad dignitatē spectās potest ꝛ pat̄.
cum totum posse habeat filius a patre. ḡ si psona fi
lij potest incarnari ꝛ carnem sibi assumere. videt̄ q̄
hoc possit ꝛ pater cōsimili rōne. ¶ Item ad incarna
tionem faciendam nō plura exigunt̄ q̄ extrema vni
bilia.et vnitas in persona.ꝛ immensitas in potentia
que extrema illa coniungat.sed natura patris ita est
vnibilis sicut natura filij.cum sit vna et eadem.et p
sona patris ita est vna sicut psona filij.ꝛ potētia im
mensa.ergo ꝛc̄. ¶ Item si persona filij põt incarna
ri.aut eoipso quo est filius. aut eoipso quo est psona.
Nō eoipso quo est filius.quia filius solum dicit re
spectum ad patrem non ad creaturaȝ. ergo si põt in
carnari eoipso quo est persona diuina.igitur cū pater
et spiritussanctus sit persona diuina.sequitur neces
sario q̄ psona patris et spiritussancti ita possit incar
nari sicut psona filij. ¶ Sȝ ꝯtra.Si psona patris vel
spūssancti incarnaret̄. tūc duo essent filij i trinitate.
sed hoc est incōueniens.Qz hoc aūt incōueniens sit
dicit ansel.in libro cur deus homo.Apud deū est im
possibile ꝛc̄. ḡ videtur similiter esse impossibile per
sonam patris incarnari vel spiritussancti. ¶ Item
incarnari nō est aliud q̄ in carnem mitti. sicut vult
Augustinus.sed impossibile est patrem mitti cuȝ nō
habeat alium a quo sit.Ergo impossibile est patrē in
carnari. ¶ Itē quod est ꝓprium vnius psone impos
sibile est alteri ꝯuenire.ſ incarnari est ꝓpriū filij ꝛ si
bi soli cōuenit.ḡ impossibile ē q̄ alteri psone ꝯueni
at. ¶ Item maiorē ꝯueniētiā habet natura assum
pta a verbo cū alijs psonis q̄ alia nā q̄ nō est assū
pta.ergo si alie psone nō possunt illam naturā assu
mere que assumpta est a verbo. videt̄ q̄ nec aliquā

aliā.sed illā nō pñt assumere.sicut in pcedentib⁹ mō
stratū est.ḡ videt̄ q̄ nullā aliā assumere valeāt.ſ al
tera psona alterā naturā assumpsit.s. psona spūssan
cti nām colūbe.ḡ ⁊ spūssanctus potuit hūanā natu
rā quā filius assumpsit assumere. A destructiōe cōse
28 quentis ad destructionē añcedentis. ℞⁹ ad predi
ctoꝝ intelligentiā est nōndū q̄ aliq̄ dicere volūt. q̄
nulla psona incarnari pōt nisi psona verbi. Et rōneꝫ
hui⁹ assignāt. Quia si psona alia incarnaret̄. nasce
tur quedā trinitatis cōfusio. dū plures in trinitate fi
lij dicerent̄. Nasceret̄ etiā quedaꝫ equalitatis dimi
nutio dū duo filij eēnt in trinitate q̄ꝝ vnus haberet
excellentiorē nobilitatē q̄ꝫ alter. Nasceret̄ etiā que
dā oppositoꝝ indistinctio. q: tunc vnus ⁊ idē filius
genitus ⁊ ingenitus diceret̄ si pater incarnaret̄. ⁊ h̄
oīa sunt incōuenientia. Et q: nihil incōueniēs pōt in
deū ⁊ circa deū. ideo dixerūt q̄ nulla alia psona a pso
na filij poterit incarnari. nō pter defectū potētie. sꝫ
pter dignitatē potētie. q̄ nō admittit aliqd̄ indecēs
circa suū opus. Sed lꝫ videant̄ in hac positione seq̄
beatū ansel. ipm tñ veraciter nō sequūt̄. p eo q̄ nec
ansel. vult hoc dicere esse impossibile apud deū aliaꝫ
psonā a filio incarnari. ſ vult hoc ostendere q̄ nō est
ita decens de alia psona sicut de psona filij. ⁊ hoc veꝝ
est sicut melius videbit̄ infra. Q꞉ aūt pater aut spiri
tussanctus incarnari possit absq̄ aliq̄ repugnantia
planū est. posset eñ formare sibi corp⁹ qd̄ sibi vniret
de genere humano. nō p viā generatōis. sicut forma
uit corpus eue. que nō dicit̄ esse filia ade. Preterea.
esto q̄ alia psona assumpsisset carnē de virgine sicut
assumpsit verbū. adhuc nō esset ibi ɔfusio neq̄ equa
litatis diminutio sm rē. q: ex hoc nulla fieret trans
mutatio circa psonas diuinas. Nulla eñ est cōfusio
qñ nos credimus q̄ vnus ⁊ idē est tpalis ⁊ eternus.
immortalis ⁊ mortuus. imēsus ⁊ circūscript⁹. Nul
lum etiā est incōueniens cū filiū dicim⁹ eē equalē pa
tri ⁊ minorē patre sm naturaꝝ dualitatē. Et iō cōce
dēdū est sicut mḡr dicit in lr̄a. q̄ quelibet triū psona
29 rū pōt ⁊ potuit incarnari. Ad illud ḡ qd̄ pmo op
ponit̄ in ɔtrariū q̄ si pater incarnaret̄ q̄ duo tunc es
sent filij. dōm q̄ ista rō pcedit supposito q̄ deus nō
posset aliter assumere carnem q̄n assumeret de muli
ere tanq̄ ex matre. h̄ aūt est falsuꝫ. q: aliter posset de
us sibi carnē assumere si sibi placeret. Preterea esto
q̄ alia psona assumpsisset carnē de virgine ⁊ eēt fili⁹
virginis. h̄ in nullo derogaret deo. q: nihil pderet ibi
diuina psona. ⁊ iō si est incōueniēs. h̄ est soluꝫ pter
30 nr̄am repūtationē ⁊ rōcinationē. Cū aūt dicit ansel.
q̄ quantūcūq̄ paruū incōueniēs in deo est impossi
bile. dōm q̄ hoc intelligit̄ de eo qd̄ est incōueniēs in
deo sm se. ⁊ tale est incōueniens qd̄ nullo mō pōt eē
cōueniens. ⁊ iō est impossibile. De eo aūt nō habꝫ ve
ritatē qd̄ est incōueniēs sm nr̄am estimatōnē. q: de⁹
posset illud facere ɔueniens. vñ sicut ɔcedim⁹ de ali
quo malo q̄ pōt de⁹ facere illud. p eo q̄ illud pōt bñ
fieri sicut est malū in se. de aliq̄ vo nō qd̄ ē sm se ma
lū. q: nullo mō pōt bene fieri. sic etiā in pposito ē in
telligendū cū dr̄. Qōlibet incōueniēs in deo ē impos
31 sibile. Ad illud qd̄ opponit̄ q̄ incarnatio nō ē ali
ud q̄ꝫ in carnē mitti. dōm q̄ verū est put incarnatio
dr̄ de filio. Sꝫ incarnari sm suū intellectū generaleꝫ
nō dicit pl⁹ q̄ vniri carni in vnitate psone. Et q̄uis
psona patris nō possit mitti. pōt tñ vniri. ⁊ iō rō illa
nō tenet. p eo q̄ pcedit ab inferiori ad superius de

struendo. Ad illud qd̄ opponit̄ q̄ incarnari ē p 32
priū filij. dōm q̄ sic si petrus sit vnicus filius pauli.
esse filiū pauli est ppriū petri. nō q: nō possit ɔuenire
alteri. ſ q: nūc nō ɔuenit alij. Sic etiā in pposito in
telligēdū est q̄ incarnari dr̄ eē ppriū psone filij. nō q:
alia psona nō possit carni vniri. ſ q: nulla alia psona
actualit̄ vnit̄ carni a psona filij. Ad illud qd̄ oppo 33
nit̄ q̄ nā assūpta a vbo pl⁹ ɔuenit cū alijs psonis q̄
nō assumpta. dōm q̄ sicut in pcedētib⁹ dictū est. q̄ ⁊ si
pl⁹ ɔueniat nā talis cū alijs psonis rōne eminētie et
dignitat̄. tñ nō pl⁹ ɔuenit ɔueniētia ordinis. q: cum
sit actualit̄ a psona vbi assumpta. nō hꝫ possibilitatē
ad vlteriorē assumptionē. nō sic aūt est de nā q̄ assū
pta nō est. ⁊ pterea illa rō nō cōcludit.

Consequenter qr̄ de secūdo pncipali vicꝫ de
incarnatōe verbi q̄tū ad dignitatē. Et circa
hoc q̄runt̄ quatuor. Primo q̄r vtruꝫ in ope
incarnatiōis fuet̄ debita ɔgruētia. Scd̄o q̄ sit incar
natiōis rō pcipua. Tercio que psonaꝝ triū sit ad in
carnationē magis ydonea. Quarto qr̄ q̄ hora tēpis
mag̃ fuerit cōgrua.

Questio. j. e

Utꝝ in ope incarnationis fuet̄ debita cōgruētia ex
pte dei. Et q̄ sic vr̄. Infinita potentia. sapia. ⁊ boni
tas dꝫ se pfecte manifestare. ſ nō pt̄ se pfecte manife
stare nisi p effectū aliq̄ mō infinitū. nihil aūt ē infini
tū actu nisi sol⁹ de⁹. ḡ ad h̄ q̄ diuie potētie. sapie. ⁊ bo
nitat̄ infinitas manifestet̄. ɔgruū fuit aliquē effectū
fieri cui attribueret̄ eē idē qd̄ ē bonū infinitū. ſ h̄ fu
it cū deus vnit⁹ est carni. ḡ ⁊c. Itē pfectissimū agē
est pducere actionē suā ad statū ⁊ ɔplemētū. ſ stat⁹
⁊ cōplemētū reꝝ ē ɔiūctio pmi cū vltimo. pncipiuꝫ
aūt p qd̄ facta sunt oīa ē vbū siue de⁹. vltimū aūt in
opib⁹ est hō. ḡ ad h̄ q̄ pfecta eēt opatio pcedens a p
fecta potētia. ɔgruebat q̄ diuia nā vniret̄ cū hūana.
Itē ɔtingit pluralitatē nāꝝ repiri i vna psona. ſ
q̄ vna nā repiat̄ in plurib⁹ psonis nullo mō multi
plicata. h̄ spectat ad dignitatē diuie nāe. ḡ pari rōne
q̄ vna psona in trib⁹ naturis vel subijs nullo mō sb
sistat cōposita h̄ spectat ad dignitatē psone. ſ oīs p
prietas dignitat̄ pcipue ɔgruit diuie psone. ḡ valde
ɔgruū est q̄ psona diuia in se hēat tres nās. h̄ aūt fit
p sacrm̄ incarnatiōis. ḡ vr̄ q̄ in incarnatiōe fuet̄ de
bita ɔgruetia. Itē decet largissimū remuneratorē
diligētes se remūerare pfecte. ſ hō q̄ ē amator dei nō
btificat̄ pfecte nisi in ipo deo. q̄ ē tota merces. nec be
atificat̄ pfecte nisi totalit̄ btificet̄. ⁊ ex pte corpis. et
ex pte aīe. ⁊ ex pte sensus exterior̄. ⁊ ex pte sensus in
terior̄. Sēsus aūt extior nō pt̄ btificari nisi in re cor
pali. ḡ cū deceret deū pfecte hoiem btificare. ⁊ de⁹ bea
tificat hoiem in seipo dādo se in pmiū. decebat eū ha
bere nām nō solū spūalē ſ etiā corpalē. ⁊ h̄ ē ex icar
natiōe. ḡ ⁊c. Itē deum decebat hoiem q̄ seductus
peccauit sibi recōciliare. ſ vbi ē ɔueniēs recōciliatō.
ibi ɔuenit eē recōciliatorē ⁊ mediatorē. mediator au
tem debet cum vtroq̄ extremoꝝ cōicare. hoc aūt nō
est nisi p vnionē diuine nāe ⁊ humane in vnitate p
sone. ḡ videt̄ q̄ opus incarnatiōis maxime cōgruū
fuit pietati diuie. Sed ɔtra. Nihil qd̄ spectat ad
cōtēptionē ⁊ abiectionē decet summā maiestatē. sed
carnē assumere que ē de limo formata dicit ɔtēptōꝫ.
ḡ vr̄ q̄ h̄ nullo mō deceat dei maiestatē. Itē sic vitu
pabilis ē nimia elatio. ita vitupabil̄ ē nimia deiectō.
ſ tanta est deiectio cuꝫ deus fit homo. q̄nta est elatio

cum homo appetit esse deus. ergo ita vitupabilis est
vna sicut ⁊ altera. si ḡ nihil quod est vituperabile de
cet deū. ptꝫ ⁊c. Itē nullo modo decet sapiētissimū
cōditorē facere aliquā rem excedere terminos q̄s si
bi statuerat p naturā. ḡ cū omīs creatura quantū est
de natura creationis sp sit infra deū ⁊ intra termios
creature. videt̄ q̄ nullo mō cōgruat q̄ de⁹ faciat cre
aturā deū esse. ḡ nō videt̄ opus incarnatiōis sibi cō
gruere. p quod dicit̄ hoiem deū eē. Item nomen
qd̄ est supra omne nomen dꝫ vni soli nature ɔueni
re. ḡ nō videt̄ q̄ ɔueniat deo tale nomen creature cō
municare. ḡ vr̄ q̄ nō cōgruat sibi hoiem in vnitateꝫ
psone assumere. Item quicūq̄ adorat deū in scul
pta imagine facit deo iniuriam. ḡ pari rōne q̄ credit
deum habere humanam effigiem iniuriat̄ diuine na
ture. videt̄ ḡ q̄ nō cōgruat diuine nature incarnari.
siue humanari. Per hunc modum solet argui ab in
34 fidelibus. ℞⁹. dōm q̄ absq̄ dubio congruuꝫ fuit
⁊ deū decuit incarnari. Et hoc pter sue potentie. sa
pientie. ⁊ bonitat̄ eminentē manifestationē. q̄ quidē
facta ē in humani generis assūptōne. Congruū etiā
fuit pter diuinoꝝ opm excellentē ɔsummationē. q̄
quidē facta ē in humani generis assumptōe cū vlti
mū ɔiunctū est pmo. Ibi eñ est pfectōnis ɔsumma
tio. sicut pꝫ i circulo q̄ est pfectissima figuraꝝ. q̄ etiā
ad idē punctū terminat̄ a q̄ incepit. Decebat etiam
pē supabūdātē pcij solutionē ad liberatōeꝫ hoīs ca
pti. q: sola psona diuia erat q̄ ppōderabat toti hūa
no generi. Postremo decebat pē supeffluēteꝫ hoīs
glificationē. vt nō tm̄mō inueniret hō in deo pascua
interius imo etiā pascua exterius. Et sic pꝫ q̄ opus
incarnatōis multū quidē p oēm modū deo congrue
bat. ⁊ q̄ꝫtū ad eius infinitatē. ⁊ q̄ꝫtū ad eius pfectio
nem. ⁊ q̄ꝫtū ad pietatē. ⁊ q̄ꝫtū ad liberalitatē. Ad in
finitatē in seipso. ad pfectionē in opando. ad pietatē
in liberando. ⁊ q̄ꝫtum ad liberalitatē in remittēdo.
Concedēde sunt ḡ oēs rōnes oñdentes sacrm̄ incar
35 nationis deo ɔgruere. Ad illud qd̄ opponit̄ in cō
trariū q̄ nō decet diuinā maiestatē humiliari. dōm
q̄ deū humiliari pōt intelligi duplr̄. aut in se. aut in
rōne sibi vniti. In se quidē cū sit oīno inuariabilis.
nec pōt humiliari. nec potest exaltari. Rōne aūt sibi
vniti pōt humiliari ad maiorē manifestationem sue
altitudinis. sicut pōt infirmari ad maiorē manifesta
tionē sue fortitudinis. In hoc eñ q̄ deus carnē hu
milē ⁊ infirmā assumpsit. supbissimū dyabolū deie
cit. ⁊ hoieꝫ humilē exaltauit. Fortissimū aduersariū
ɔfregit. hoiem infirmū stabiliuit. Et in hoc eminent̄
facta ē manifestatio potentie ⁊ sapie. Si eñ qd̄ infir
mū est dei potenti⁹ est oībus hoīb⁹. ⁊ qd̄ stultū est dei
sapientius est omnib⁹ hoībus. ⁊ etiā demonib⁹. pla
nū est q̄ ei⁹ potētia ⁊ sapia supexcellūt oīa in infini
tū. Et iō si incarnatiōis op⁹ in se nō videat̄ facere ad
diuine manifestationis honorē. si tñ ɔsiderat̄ ad il
lud ad qd̄ est facit elegantissime. ⁊ iō hereticis ⁊ infi
delibus cecis velatū est sacrm̄ incarnatiōis. dicētes
q̄ opus incarnationis faceret ad diuine maiestatis
ignominiam. cū ex opposito faciat ad excellētissimā
36 gloriaꝫ. Ad illud qd̄ opponit̄ q̄ nimia fuit ibi hu
miliatio. rn̄deri pōt vt dictū est. q̄ diuia natura non
fuit humiliata aliqua deiectione. ſ cū creatura appe
tijt se eē deū. inflata fuit aliqua elatione. et idō ex pte
ista nimietas nō sonat in viciū sicut ex pte illa. Pre
terea in illa rōne deficit similitudo. q: exinanitō q̄ fa
cta fuit in assumptione humane nature fuit ex exces

su charitatis ⁊ amoris. Sꝫ elatio qua voluit ho
mo deo assimilari fuit ex excessu psumptionis. Et q:
nimietas psūptionis ⁊ elatiōis vitupabil̄ est. ⁊ nimi
etas dilectionis in summo deo laudabilis est. hinc ē
q̄ exinanitio xp̄i nō fuit vitupabilis sed laudabilis.
sicut vitupabilis fuit elatio primi pentis. pcedebat
eñ ex nimia charitate. de qua supra habitū est in au
toritate. Deus pter nimiā charitatē qua dilexit nos
⁊c. Ad illd̄ qd̄ opponit̄ q̄ nō dꝫ creaturā suā tra 37
here extra termios suos. dōm q̄ creatura in christo
remanet intra termios creature. rōne tñ psone in q̄
substantificat̄ hꝫ cōicationē ydiomatū ⁊ pticipat no
men diuinū p eo q̄ illa vnio facit cōmunicationem
ydiomatū saluis pprietatibus assumentis ⁊ assum
pti. Et p hoc pꝫ rn̄sio ad sequens qd̄ opponit̄ de cō 38
municatiōe noīs excellentissimi. q: deus nec nomen
nec gloriam suā cōicat alij. Unus eñ et idē q̄ ē xp̄s
est homo ⁊ deus. vnde cuꝫ nomen diuinitatis attri
buit̄ homi. hoc est rōne diuine ypostasis. Siliter in
telligendū est de honore latrie sicut inferius appare
bit. Ad illud qd̄ opponit̄ q̄ deo facit iniuriā q̄ cre 39
dit ipm hēre hūanā effigiē. dōm q̄ veꝝ ē. qñ credit ipm
habere effigiē in ppria natura. q: talis credit ipm eē
quid corporeū. cū ipse sit spūs nobilissimus. incarna
tio aūt nō facit eū habere effigiem in se. ſ vniri ei qui
habet effigiē salua dei spūalitate ⁊ nobilitate. q̄ ḡ sic
ponunt deum incarnari. cū nihil detrahat̄ ei⁹ nobili
tati ⁊ pfectioni. ⁊ multum addat̄ exaltationis et di
gnitatis generi humano. nō tamen deo non derogat
ſ etiā dei bonitatē multū cōmēdat. ⁊ ecōtra dei boni
tatē quantū in se est diminuit q̄ hoc negat.

Questio. ij. f

Que fuerit incarnatiōis rō precipua. Et q̄ generis
humani redēptio. oñdit̄ ad gal. iiij. cū dr̄. Cū venit ḡ
plenitudo tpis. misit de⁹ fi. suū factū ex mul. factū sb
lege. vt eos q̄ sub lege erant redimeret. Si ḡ apl̄s pn
cipalem assignat rationem missiōis filij dei in carnē.
videt̄ q̄ nostra redemptio sit ei⁹ ratio precipua. Si
tu dicas q̄ hoc nō dicat apl̄s tanq̄ causaꝫ principa
lem. Opponit̄ ɔtra hoc illud qd̄ idē apl̄s dicit He
bre. ij. vbi loquens de xp̄o. ipe similiter participauit
eisdem vt post mortem destrueret eum ⁊c. Et post.
Nusq̄ angelos apprehendit. Glo. Participauit vt
homies sanctificaret ⁊ liberaret. ⁊ recte hec causa po
nit̄. quia si nō esset eos liberaturus. nō eis pticipa
ret. quod in angelis apparet. q: nusq̄ angelos app
hendit. Si ergo illud quo posito ponit̄. ⁊ quo remo
to remouet̄. et redemptio assignat̄ tāq̄ cā principa
lis ⁊ precipua incarnationis. videt̄ q̄ principalit̄ in
carnatio facta fuit pter repatiōnē generis humani.
Itē in ps. Infixus sum in limo p. Glo. aug. vtinā
maneret hō in eo qd̄ deus fecit. si eñ maneret in eo
qd̄ deus fecit. nō in limo infixus esset. quē de⁹ genu
it. igit̄ si homo stetisset. incarnatio facta nō fuisset.
ḡ incarnatiōis rō pcipua vr̄ eē hoīs repatio. Iteꝫ
aug. sup Joh. tractās illud Joh. xj. Ecce quē amas
infirmatur. Si peccatores dominus non amaret ad
terram de celo non descenderet. ergo videtur q̄ pre
cipua ratio incarnationis fuerit liberatio peccator̄.
Item si deus assumpsit humanam naturam.
aut hoc fuit propter humanam dignitatē. aut neces
sitatem. Si pter hūanā dignitatē. cū dignior sit an
gelica q̄ hūana. magis debuit assūpsisse angelicam.
Si pter necessitatē. ⁊ necessitas indigentie non sit
nisi pter peccatuꝫ. videt̄ q̄ pcipua rō fuit q̄ hoiem

assumpsit redemptio generis humani. ¶ Itē opus
incarnatōnis fuit maxime grē de qua hō maxime te
neť ad grāꝝ actionē.ġ magis teneť homo eē gratus
deo.⁊ maioꝛ fit ei gr̄a qn̄ aliqđ beneficiū prestať sibi
ꝙ indignus est in statu in ꝙ indignꝰ est.⁊ ꝑ eiꝰ libera
tiōe ꝙ si al's eēt ꝯstanduz.ġ si hō lapsus ꝑ beneficio
incarnationis est maxime deo obnoxius.vř ꝙ si ipse
nō esset lapsus.ipē nō eēt incarnatꝰ.⁊ nec hmōi be
neficiū eēt sibi ꝑstitū. Precipua ġ rō incarnationis.
vř esse redemptio generis hūani. ¶ Sed ꝯtra. Aug.
de spū et aīa. Totū hoiem assumpsit vt totū beatifi
caret.ġ homo debebat totus beatificari.⁊ ita plene be
atificari si nō esset lapsus.sicut si esset lapsus. ġ si hō
nō esset lapsus.deꝰ esset incarnatus.ġ nō vř ꝙ preci
pua rō incarnatiōis sit liberatō generis humani.
¶ Itē sup illud Hebre.ij. Nusꝙ angelos appheñ
dit.glo. Nō angelice nature data est hec dignitas vt
ei ꝑsona diuina vniret.Si ġ hec dignitas data fuit
humane nature.et humane nāe nihil datum est fru
stra.ġ si nō peccasset.talis dignitas nō remaneret va
cua.ġ adhuc vniret cū diuina natura.ġ liberatio ge
neris humani nō est rō precipua. ¶ Itē ita decebat
deū manifestare suā infinitatē ⁊ ꝑfectionē ⁊ liberali
tatē si hō stetisset sicut si lapsus eēt.ġ si oīa ista facit
in ope incarnatiōis.vř ꝙ incarnatio fuisset etiā si ho
mo lapsus nō fuisset.⁊ ita idē qđ ꝓus. ¶ Iteꝫ tante
difficultatis ⁊ nobilitatis est vendicare siue acquire
re sibi infinitū bonuz.sicut satisfacere ꝓ offensa que
est ꝯ bonū infinitū.si ġ hō nō poterat satisfacere pro
se de offensa qua offendit deū.sic nec ꝑ se poterat me
reri habere deū.ġ sicut oportunū fuit filiū dei incar
nari hoie cadēte vt ꝓ hoie satisfaceret. vř ꝙ sic opor
tunū fuit filiū dei incarnari hoie stante. vt hō cū me
reri posset. ¶ Itē ꝙ solūmō ꝓpť occasionē peccati
introducta sunt exierūt a deo.nō ꝑncipaliter ꝫ occa
sionaliť.ġ si incarnatio facta est ꝑncipaliť ꝓpter pec
cati expiationē.aīa xp̄i facta est nō principali intenti
one ꝫ q̄dā occasione.si ġ incōueniēs est nobilissimā
creaturā occasionaliter eē introductā.cū agēs ꝑnci
paliter intendat opa nobilissima. vř ꝙ incōueniens
sit dicere incarnationē factam eē ꝓpter hoīs repatio
nē. ¶ Itē in incarnatiōe filij dei hūana natura pluri
mū est exaltata.si ġ deus incarnať ex hoc ꝙ humana
natura peccauit.vř ꝙ homo reportet cōmodū de ma
licia.ġ si hoc nō decet diuinū retributorē.ptꝫ ⁊c̄. Itē
christus est caput ecclie nō solū ſm diuinā naturam
ꝫ etiā humanā.sicut ondit aug.sup Iob. sed si hō ñ
peccasset.adhuc esset corpus ecclesie. ġ vel dei filius
incarnareť.aut corpꝰ eccie remaneret acephalū.ġ si
illud est impossibile.restat ꝙ deus icarnareť si hō nō
peccasset.ġ idē qđ prius. ¶ Itē si hō lapsus nō fuis
set.nihilominꝰ fuisset sacr̄m mr̄imonij.si ġ sacr̄m ma
trimonij in ꝯiūctiōe sexuū dicit siue signat ꝯiunctio
nē xp̄i ⁊ ecclie.q̄tū ad naturaꝝ vnionē ꝓpter insepa
bilitatē.vt dř Eph.v.hoc sacr̄m magnū est.ego autē
dico in xp̄o ⁊ in eccia.ġ si hō stetisset.aut sacr̄m mr̄i
monij falsum eēt.aut dei filꝰ incarnareť.ꝫ ꝑmū ē im
possibile.ġ restat ⁊c̄. ¶ Itē q̄druplex est modꝰ edu
cendi hoiem in esse. Couenit eīn hoiez educi de viro
⁊ muliere.ꝯuenit educi sine viro ⁊ muliere. couenit
educi sine viro de muliere.⁊ de muliere sine viro. sed
tres illoꝝ modoꝝ fuissent si hō stetisset sicut planū ē
ġ vř ꝙ et q̄rtus fuisset.ꝙ educꝰ est de sola muliere.ꝫ
hic q̄rtus est in incarnatiōe.ġ si hō stetisset.incarna
tio fuisset.aut si nō.tūc vnꝰ modus ꝓductiōis hoim

deficeret.et sic vniuersuz ꝑfectū nō eēt.⁊ h̄ est maxi
mū incōueniēs.Dicit eīn aug.ꝙ vniuersū hꝫ tātā ꝑ
fectionē ꝙ nemo pt in eo impfectuz rōnabiliť aliqđ
inuenire.nec rōnabiliť aliqđ addere.sicut ⁊ ipē dič i
li.de libe.ar.ꝙ nihil pōt intellectꝰ nř intelligere quod
subterfugēt illā supnā arcē. ¶ Rꝰ.ad ꝑdictoꝝ intelli 40
gētiā est nōndū.ꝙ circa h̄ duplex est mgroꝝ opinio.
Quidā eīn dicere volūt ꝙ de incarnatōe loq̄ ē dupli
citer.Est eīn incarnatio carnis assumptō. De carne
aūt assūpta ē loq̄ duplř.aut q̄tū ad subām. aut q̄tū
ad defectū passibilitať.Si fiat ſmo de ipā q̄tū ad de
fectū passibilitať ⁊ mortalitať.dicūt ꝙ incarnatiōis
ꝑcipua rō fuit hūani generī redēptio.Nisi eīn hō pec
casset.⁊ lapsus fuissꝫ.⁊ redimēdꝰ eēt.xp̄s carnē mor
talē nō assūpsisset.Si aūt loq̄mur de incarnatōe ſm
ꝙ dicit assūptionē hūane nāe.loq̄ndo simplř. sic di
xerūt ꝙ ꝑcipua rō incarnationis nō ē liberatō generī
hūani.qꝛ etiā si hō nō peccassꝫ.xp̄s incarnatꝰ eēt.Sꝫ 41
huiꝰ rō est ꝑfectio multiplex surgēs ex dignitate illiꝰ
opis. Incarnatio eīn facit ad ꝑfectionē hoīs.⁊ ꝑ ꝯn̄s
ad ꝑfectionē totiꝰ vniuersi.in h̄ ꝙ ꝯplet ⁊ cōpletōeꝫ
dat hūano generi.ſm illud qđ respicit nām.⁊ ſm il
lud qđ respicit grām.⁊ ſm illud qđ respicit gloriam
Scđm illud qđ respicit nām in incarnatiōe ē ꝯsum
matio modoꝝ educēdi hoiem in eē. Est etiā ꝯsūma
tio in ꝯpatiōe ad ꝑfectionē agenť.in h̄ ꝙ in incarna
tiōe hō ꝙ est vltimꝰ ꝯiūgiť cū suo ꝑnᵒ vnione qua ſb
deo nulla est maioꝛ.Facit etiā ad ꝑfectionē hoīs q̄
tū ad illud qđ respicit grām. qꝛ in incarnatiōe assu
mit xp̄s hūanā nām.rōne cuiꝰ plene hꝫ eē caput to
tiꝰ ecclesie.cuiꝰ corpis mēbra vniri hn̄t rōne charita
tis ⁊ grē.⁊ sil' cū h̄ facit ad ꝑfectōeꝫ meriti.qꝛ oīa me
rita ꝑdēt ⁊ melioraň merito xp̄i. Facit etiā ad ꝑfe
ctionē glie in eo ꝙ hō in deo suo inuenit pascua.q̄tū
ad ptē corpalē.⁊ q̄tū ad ptē spūalē.siue ingrediať.si
ue egrediať.qđ nō faceret si deꝰ nō eēt incarnatꝰ.Cō
pletꝰ etiā ē totius hūane nāe appetitꝰ dū ꝑ opꝰ incar
natiōis nobilissima ydoneitas ꝙ erat in humana nā
ſm quā vnita erat diuine ad actū ꝑfectū reduciť. et
rōne huiꝰ multiplicis ꝑfectiōis ꝙ surgit ex ope incar
natōis.ꝯgruū fuit deū incarnari.Et qꝛ hec multiplex
ꝑfectō nō respicit tm̄ statū nāe lapse. imo respicit eti
am statū nature institute.iō si hō lapsus nō fuissꝫ.ni
hilominꝰ deꝰ incarnatꝰ eēt.qꝛ ita cōpetebat hoieꝫ ꝑfe
ctū eē.⁊ ſm nām.⁊ ſm gratiā.⁊ ſm gloriā.sicut si eēt
in statu lapso.⁊ q̄dāmō ampliꝰ. Et ſm istā opiniōꝫ
⁊ ꝙ hanc opi.sequunť ꝯcedūt rōnes ꝙ ad hāc ptem
adducūť. Rōes vo ad oppositū ⁊ auctes ꝑ h̄ effugi
ūt.qꝛ dicūt eas itelligi ſm ꝙ incarnaᵒ dř carnis mor
tal' ⁊ passibil' assumptio. Loqť.n.sc̄ptura ⁊ lr̄a de in
carnatōe ſm cū modū ꝙ fuit pꝰ lapsū.nō ꝑ cū modū
ꝙ fuissꝫ hoie ꝑsistēte in statu inocētie. Alioꝝ vo posi
tio fuit ꝙ ꝑcipua rō incarnatōis fuit repatō generis
hūani.q̄uis multe sint rōnes cōgruētie huic annexe
Ista eīn est ꝑcipua respectu oim.qꝛ nisi genꝰ hūanū
fuisset lapsum.verbū dei non fuisset incarnatum.Et
rō huiꝰ est.qꝛ incarnatio dei ē supexcedētis dignati
onis.et ideo cum sit ibi quidam excessus . nō fuisset
introductum incarnationis misteriuz. nisi precessis
set excessus oppositus ꝑ ipm̄ corrigendū ⁊ restaurā
dū.Unde nisi deus ouē suaꝫ ꝑdidisset.nō de celo ad
terram descendisset.Quis aūt hoꝝ modoruz melior
sit.nouit iste ꝙ ꝓ nobis incarnatus est.Quod etiam
hoꝝ alteri ꝑponendū sit.difficile est videre. ꝓ eo ꝙ
vterqꝫ modus catholicus est.⁊ a viris catholicis su

stineť. Uterqꝫ etiam modus excitať aīam ad deuoti
onem ſm diuersas cōsideratiōes. Uideť aūt primꝰ
modus magis ꝯsonare iudicio rationis. scđs tamē
sicut apparet plus cōsonat pietati fidei. Primo. q̄a
autoritatibus sanctoꝝ ⁊ sacre scripture magis con
cordat.nam tam no.q̄ꝫ vetus te.vbi de filij dei descē
su loquunť.generis humani liberationem rōnē red
dunt.quod patet singula discurrendo.Sancti etiaꝫ
hoc dicūt sicut patet in autoritatibus suprapositis.
Et ideo si diuina eloquia.nobilissimā ⁊ precipuā in
carnatiōis rōnē assignant generis humani liberatio
nem.nihil etiam a nobis dicendū est ꝑter ea que no
bis ex sacris eloquijs clarent.ideo magis videť pie
tati fidei consonū.ꝙ precipua incarnatiōis ratio sit
liberatio generis humani q̄ꝫ aliter sentire.Et hoc ap
te dicit aug.in li.de verbis apostoli in sermone. lxx.
tractans illud Luce.xix. Uenit enim filius hominis
saluū facere quod pierat.Si homo nō pisset.filiꝰ ho
minis nō venisset. Et expressius idē tractās illud.j.
Thi.j. Uenit in hūc mūdū pec.sal.facere. Nulla cā
veniēdi fuit xp̄o nisi pec.sal.facere.Et ide plura dicit
ad hoc ptinētia.Et in illa orōe ꝙ incipit. A cella aro
matica.que diciť esse Aug.hocipm̄ habeť expressiꝰ.
Ad hoc etiam cōcordant verba Bern̄.et glo. sup di
ctū locū eple ad Thi. Secundo vo ꝑdictus modus
magis ꝯcordat pietati fidei.qꝛ deum magis honori
ficat q̄ꝫ ꝑcedens. Nam ꝑcedens dicit ꝙ deuꝫ cōgru
ebat incarnari ad ꝑfectionē vniuersitatis.et iō quo
dammodo deum intra ꝑfectionē vniuersi ꝯcludit.⁊
quandam necitatē incarnationis ponit ei cum dicit.
opa eiꝰ aliť ad ꝑfectionē nō ꝑduci. Hic aūt modꝰ di
cendi cum dicit ꝙ incarnatōnis misteriū est sup om
nē ꝑfectionem.ponit xp̄m esse supra omnē ꝑfectiōꝫ
vniuersitatis.siue q̄tū ad naturam. siue q̄tū ad gra
tiā.siue q̄tū ad gloriā.Et hoc recte facit.qꝛ sicut dič
ph's li.xj.ꝑme ph'ie.deus supra oēm vniuersi ordinē
ponendus est.sicut nō diciť esse dux de exercitu ꝫ su
pra exercitum. Tercio modus iste dicēdi.incarnati
onis misteriū magis cōmendat dū diciť hoc misteri
um tm̄ esse qđ nō debuit fieri nisi ex maxima causa.
vtpote ꝓpter placandam diuinā iram ⁊ restaurandi
oīa.siue que in celis sunt.siue que in terra.Et iđo di
cunt ꝙ tantū misteriū nō fuisset introductum nisi ꝑ
cessisset lapsus nobilissime creature ⁊ offensio maie
statis diuine. Quarto etiam fidelem affectum mag
inflamat. Plus eīn excitat deuotionē aīe fidelis q̄
deus sit incarnatus ad delēda scelera sua q̄ ꝓpter cō
summāda opa sua. Oīn ġ hic modus dicēdi et si nō
videať eē ita subtilis sicut ꝑcedens.plus tamen con
sonat pietati fidei.in hoc ꝙ auctibus sanctoꝝ mag
ꝯcordat.⁊ deū magis honorificat. etiā incarnatiōis
misterium magis cōmendat.et affectū nostꝝ arden
tius inflamat.ideo ꝯcedēdū ē vt ꝑdicte autoritates
et rationes ostendunt.ꝙ precipua ratō incarnatōis
fuit redemptio generis humani.q̄uis multe alie rō
42 nes congruentie huic rōni sint annexe. ¶ Ad illud
qđ primo opponiť in ꝯtrariū ꝙ hominē totū assum
psit vt totum beatificaret.dōm ꝙ ista nō est rō preci
pua sed annexa principali.ꝓ eo ꝙ si deus nunq̄ꝫ in
carnatus esset.homo glorificatione corpis sui.et vi
sione dei ꝑfecte ⁊ totaliter esset beatus. Uisio eīn xp̄i
corporalis spectat nō ad eētialem cōpletionē beati
tudis.sed ad quoddā accidentale gaudiū.et hoc ptꝫ
ꝙ alij sensus beatificanť vt visus.⁊ tam obiecta sibi

correspondentia.vt tactus.gustꝰ. Preterea aspectꝰ
xp̄i non erit minus beatus conuersus ad alia corpo
ra videnda.q̄ aspectus alioꝝ cōuersi ad videndum
corpus ipius.Gloria eīn sensuū exterioꝝ erit ꝑ redū
dantiā delectatōnis venientis a parte supiori ex visi
one dei.cuius visio adeo reficit cū ꝑfecte apparet vt
nihil vltra sit necessariū anime ad eius beatitudinē.
qm̄ omne aliud bonū ⁊ pulcrum ad illud cōpatum
quasi nihil est.nec intendere pōt essentiale gaudiuꝫ.
vnde multuꝫ derogare videť summo bono qui dicit
ipm̄ nō sufficere absqꝫ bono causato sibi adiūcto ad
hoiem ꝑfecte beatificandū.nisi hoc dicat venire pro
pter impfectionē sensus qui ad ipm̄ non pōt ptinge
re qui nō habet obiecca sua sicut visus.et tamen ꝑfe
cte beatificati sunt.siue rōne aspectus christi. qui ad
alios sanctos aspicit.Siue ratione ꝑfectionis beati
tudinis.que non facit hoiem aliqđ extrinsecꝰ se mē
dicare.Siue etiam qꝛ oppositum non posset intelli
gi.ꝙ gloriosus homo possꝫ a christi presentia absen
tari absqꝫ glorie sue detrimento. ¶ Ad illud qđ op 43
poniť ꝙ in humana natura data est congruitas vel
ydoneitas ad incarnationem. dōm ꝙ illa ydoneitas
attendiť ex pte repabilitatis hoīs principaliter. q̄
uis rōne dignitatis ⁊ aliaꝝ cōditionū aliq̄ mō atten
diť.et iō sicut homo nō fuisset repatꝰ si nō cecidisset
q̄uis esset repabilis.sic diuinitati nō esset vnitꝰ q̄
uis esset vnibilis. Nō tm̄ frustra illa potentia fuisset
qꝛ multe sunt potētie ⁊ ydoneitates que ad actū nō
ꝑducunť.nec tm̄ frustra sunt.qꝛ nobilitati ⁊ dignita
ti nature attestanť. Nec dř potētia frustra si nō redu 44
ciť ad actū.ꝫ tūc frustra est dū ad actū nō reduciť et
tm̄ ad actū exigit eā reduci tpꝰ ⁊ locꝰ. ¶ Ad illud qđ 45
opponiť ꝙ nō decet dei sapiam.prudētiā ⁊ potētiaꝫ
in statu innocētie manifestari.dōm ꝙ satis se mani
festabat sufficienter ꝑ opus creatiōis . ⁊ distinctōis.
⁊ ornatꝰ.⁊ iō si illa ꝑstitissent.cū valde bona fuissent
nō oportuisset nouū modū agēdi supaddere ad ma
nifestationē.quēadmodū opa miraculosa facta sunt
post hoīs lapsum ꝙ nō oportuit fieri ante.qꝛ dei po
tētia.sapia.⁊ bonitas nota eēt ⁊ satis in suis effecti
bus reluceret. Nunc aūt cōgruū est ⁊ decēs deū mul
ta opa facere miraculose ad manifestationē sue po
tētie.ꝓ ꝯfirmatione fidei nr̄e.sic etiā in ꝓposito intel
ligendū est sicut dicunt sancti. Quia ꝙ hō ꝑ pctm̄ in
terius lumen obfuscatū hēbat.⁊ ꝯuersus fuerat ad
sensibilia ⁊ illa amabat. ideo deus inuisibilis.factꝰ ē
visibilis in carne.vt ꝑ visibilia reduceret ad inuisibi
lia cogitanda ⁊ amanda.Et hoc est qđ dicit greg.in
quadā ꝑfatione.vt dū visibiliter deū cognoscimꝰ. ꝑ
hūc i inuisibiliū a.rap. ¶ Ad illud qđ opponiť ꝙ ita 46
difficile est ꝓmereri vitā eternā sicut satisfacere pro
offensa.dōm ꝙ falsum est.qꝛ ad meritū vite eterne
sufficit cōplacētia ex parte inherētis.Ad hanc auteꝫ
cōplacētiā sufficit gr̄a diuina.Et qꝛ diuinā grām po
terat hō habere ꝑ missionē.s.s.et filij in mentē absqꝫ
filij missione in carnē.hinc est ꝙ ad ꝑfectionē meriti
vite eterne nō oportuit incarnationē interuenire. Ad
satisfaciendū aūt non solum requiriť ꝙ satisfaciens
placeat sed ꝙ damnū recompensare valeat.et hono
rē deo sublatū restituat.sicut meliꝰ videť infra. ⁊ iō
nō fuit tanta necessitas incarnatiōis ꝓpter necessita
tē merendi. sicut ꝓpter necitē satisfaciēdi. Et ꝙ illđ
sit veꝝ planū ē angelis.quoꝝ nā nō est vnita verbo.
et tamen meruerunt vitam eternam. Preterea esto

ꝺ tantē difficultatis sit.nō tñ oportet q̄ ꝑter ꝟ necessaria sit incarnatio.ꝑ eo q̄ spūssanctus ipse q̄ ꝑ
charitatem mouet aiam.dignam cā facit gloria sēm
piterna.vnde neutrū sit sine missione alicuius ꝑso
ne.sed ad satisfaciēdū necessaria est missio in carnē.
q̄ sicut infra patebit congruentissimus modus fuit
satisfaciendi ꝑ mortem ꝛ passionem.sicut congruen
tissimus modus est ad merendū ꝙ charitatez ꝛ dile
ctionem. ¶ Ad illud q̄ opponit q̄ anima xpi edu
cī debuit principali intentione.dicm q̄ deus q̄ ab ex
no ꝑcauit lapsum hūani generis.iō fecit.q̄ se recepe
raturū cognouit.ꝛ ideo principalius in intentione fu
it repatio lapsi q̄ cōditio eius ad lapsum possibilis.
Et ꝑter hec nō sequit q̄ deus nō ꝓdestinauerit cri
stum principaliter sicut ꝛ alios.imo multū principa
lius.¶ Doc cm̄ teneret si deus in cōditione gener̄ hu
mani non ꝓcognouisset eoꝝ lapsum.tunc cm̄ qua
si ꝑeter intentionem subsecutū fuisset. ¶ Ad illud
quod opponit q̄ humana natura est exaltata ꝑter
incarnationem.dicm q̄ absq; dubio verū est.ꝟ ex ꝟ
nō sequit q̄ reportauerit ex malicia cōmodū.q̄ hoc
non fuit ex sua malicia.ꝟ ex sua benignitate diuina
et sapientia.Quia cm̄ sapientia dei vicit maliciā.hic
est q̄ nō patit esse malum aliq̄ꝺ de quo nō eliciat bo
nū.ꝛ etiā maius bonū.alioq̄n nō ꝑfecte maliciā vin
ceret.Et ꝑtera cōtra ꝓuaricationem ade q̄ totū
genus humanum infecit.statuit rectitudinē secūdi
ade qui ꝓ toto genere humano posset satisfacere.
et cuius obedientia multo plus sibi placeret q̄m ino
bedientia primi ade potuit displicere. Similiter hoc
fuit ex bonitate diuina.ex q̄ua deus plen? ē dilectōe
et misericordia.Et ideo diligentibus se quos sanctos
vocauit sm̄ ꝓpositū suū.omnia fecit eis cooperari in
bonū.vnde filium dei incarnari nō fecit nostra mali
cia.ꝟ dei charitas nimia ꝛ misericordia.sm̄ q̄ dictū
est in auctoritate ꝓmissa posita.Deus aūt q̄ dixit i mi
se.p.n.ꝛc. ¶ Ad illud quod opponit q̄ christus ē ca
put ecclesie sm̄ humanam naturā.dicm q̄ duplex ē
capitis ꝓprietas.Una que attendit sm̄ ꝓportiōatez
ad membra.alia que attendit sm̄ vnionē gratuitoꝝ
influentiam.Rōne ꝓme ꝓprietatis christus caput
est in ꝝtum homo.Ratione secunde christus caput
est in ꝝtum deus.Et ratione huius ꝓncipaliter te
net rōnem capitis.et ideo esto q̄ incarnatus nō eēt.
adhuc ecclesia capite nō careret.Quia caput viri eēt
deus.ꝛ ita ecclesia hoim caput haberet deū.sicut ha
bet ecclesia angelos.ꝛ ideo nō sequit q̄ corp̄ eccle
sie esset acephalum.q̄uis nō haberet caput sm̄ oēm
ꝓprietatē quā habet mō.haberet cm̄ tunc caput deū.
sicut nunc habet ecclesia angelos. ¶ Ad illud q̄ op
ponit q̄ matrimoniū signat coniunctionē naturaꝝ.
Dicm q̄ mr̄imoniū signat coniunctionē naturaꝝ.
Signat cm̄ cōiunctionē dei ad ecclesiam sm̄ charita
tem.ꝛ signat etiam ꝓiunctionē sm̄ vnionē in ꝑsone
vnitate.ꝛ vtrāq; baꝝ significationū hꝫ sm̄ statuꝫ la
ꝑsus.alteram aūt habuisset si fectiffet.et ideo nō eēt
falsum signum.Sicut cm̄ matrimonium nunc est in
officium ꝛ remediū.tūc aūt solum in officiū.sic ma
trimoniū duplex hꝫ signatū.tunc aūt vnū. ¶ Ad il
lud quod opponit q̄ quadruplex est modus ꝓducē
dominē nō est ꝙ ꝑfectione vniuersi.ꝟ supra ꝑfectio
nem vniuersi.Et iō biere.vocat illud nouū cum ait.
Nouū faciet dñs sup̄ terrā.hoc aūt nouū dñs nō fe

verbuꝫ patris cōgruū fuit vniri carni. Postremo q̄
filius est semel genitus ab eterno.ꝛ sic cōgruebat cū
carnē assumere vt esset de genere hoim.ꝛ ita homis
filiū.ꝛ iō decebat ipm̄ magis incarnari q̄ patrē ꝛ spm̄
sctm̄.Et hoc est q̄ dicit aug.in li.de tri.ꝛ mḡr in lra.
q̄ dei fili? nō quesiuit nisi matrem in terris.q̄ iā ha
bebat patrē in celis.magis ḡ decēs fuit filiū incarnari
q̄m aliā ꝑsonā.si loquamur de ipa incarnatiōe ꝟm se.
Fuit etiā magis cōgruū si loquamur de ipa incarna
tiōe ꝟm cōpationē ad genꝰ humani redēptionē.ꝛ ꝟ
appet si ꝓsideremꝰ hois lapsum.ꝛ repandi modū. et
reparationis fructū.Si ꝓsideremꝰ hois lapsum.vide
bim? q̄ lapsus fuit appetēdo falsam dei silitudinē et
equalitatē.et q̄ filio ꝑmo attribuit eqlitas. hinc est
q̄ quasi ex ipso sumpſit homo lapsus occasionē.ꝛ iō
inde sumere debuit repatiōz.Et hoc dicit Bern̄. ex
planās illud Jone. Propter me orta ē ꝟ tēpest.tolli.
me.ꝛ mit.in ma.Aut certe in hoc q̄ homo ꝓsumpse
rat dei silitudiē.ꝺirecte ꝑtra filiū peccauit.ꝛ iō filio
magis cōpetebat vindicta ꝛ indulgētia.Et hoc ē q̄ꝺ
dicit anſel.in li.cur deus hō.Homo ꝙ ē erat mortu
rus.ꝛ ꝺyabol? quē erat expugnaturus.amḃo falsam
dei silitudinē ꝓsumpserāt. Un̄ ꝑalius aduersus fili
um peccauerūt. Illi itaq; cui ꝑcialiter fit iniuria.
cōueniētius attribuit culpe vindicta ꝛ indulgētia.
Rursus si ꝓsideremus modum reparatōnis.magis
competit filio. Repati enim sumus ꝑr mediatoris
obedientiā ꝛ supplicatiōem.ꝛ q̄ magis cōpetit filiꝰ
supplicare patri ꝛ obedire.hinc est q̄ magis cōpetit
ꝑsone filij incarnari q̄ alij. Un̄ anſel.in li.cur ꝺe hō.
Conueniētius sonat filiū supplicare patri q̄ aliā ꝑso
nā. Postremo si cōsideremꝰ reparatōis fructū vl̄ ef
fectuꝫ.magis cōpetebat filio incarnari. q̄ incarnatio
ad hoc ordinat vt sim? filij dei.si ḡ postea? ꝑ illd hꝫ
reduci qđ est ꝓpꝫ in eoꝺē genere.cōgruū fuit vt filij
dei efficeremur ꝑ cū q̄ est filius naturalis. Un̄ aug.i
iij.ꝺe trinit.Ut homo ex deo nascerēt.ꝑmo ex ipis na
tus est deus.Oportuit cm̄ vt ꝑ cū efficeremur filij
adoptiui.q̄ est filius nālis.Et sic pꝫ ꝑ oēm modū q̄
cōgruēti? fuit filiū incarnari q̄m aliū. Unde ꝺecēdēte
sunt rōnes q̄ ad hoc inducebant. ¶ Ad illud qđ op
ponitur q̄ patri magis conuenit opus recreationis
sicut ꝛ creationis.Dicm q̄ pater sic est actor recreatio
nis sicut ꝛ creatiōis.ꝛ sicut ꝙ verbum oīa fecit.
sic etiā ꝑ vbū omnia reficit.Sed ex hoc nō sequit q̄
pater magis debuerit incarnari.q̄ incarnatio nō re
spicit ꝑsonā actoris ꝟ mediatoris.Et q̄ rō mediato
ris nō ꝓuenit ꝑri ꝟ potius filio. hinc est q̄ nō sequit
q̄ incarnatio magis ꝓueniat patri q̄m filio.imo ꝓti?
ecōuerso. ¶ Ad illud qđ opponit de adoptiōe.dicm
q̄ verū est q̄ adoptō conuenit patri tanq̄ ꝓncipa
li actori.ꝟ hoc nō oportet facere nisi ꝙ filiū cui? rota
est hereditas.ꝛ ꝙ quē alij ad hereditatē debēt admit
ti. ¶ Ad illud qđ opponit q̄ filius hꝫ a ꝑte q̄ꝺ hꝫ
Dicm q̄ filius ꝺicit aliquiꝺ habere ꝙ naturalem or
dinē.aliquiꝺ ꝙ gratuitā vnionē.Si ꝓmo mō intelli
gāt quicq̄ꝺ habet hꝫ a patre.ita q̄ idē qđ est in filio
a patre.est in patre a ſcipo in eēntialib? loquēdo.Si
aūt loquamur de eo qđ hꝫ ꝙ gratuitā vnionez.sic hꝫ
a patre tanq̄ a ꝓncipio effectiuo.nō tanq̄ a gene
rante.q̄ sm̄ illud filius est minor patre. ꝛ q̄ magis de
cet filiū sm̄ humanā naturā eē minorē patre. hinc ē
q̄ isto mō magis cōpetit filiū habere aliq̄ꝺ qđ nō ha
beat pr̄ ḡ ecōuerso. ¶ Ad illud qđ opponit q̄ ma

gis cōuenit spūsancto.q̄ hic est summa grātia. hꝫ
q̄ ꝑ illaz rōnē nō ꝓcludit q̄ icarnatio debeat fieri in
ꝑsona spūssancti.sed q̄ opus incarnatiōis debeat at
tribui spūssancto.et ꝟ melius videbit infra. Et silr
rñdendū est ad hoc qđ sequit de adoptiōe. ¶ Ad illd 57
qđ opponit de missione.dicm q̄ missio in carnē fuit
ad redimēdū a scruiture.ꝛ q̄ oportet ꝑus hoies libe
rari a scruitute q̄ adoptari in filiū.hinc est q̄ missio
in carnē ei ꝑsone cōpetebat cui ꝓmo cōpetebat mit
ti.et q̄ ꝑsona filij habet mitti solū a patre.ꝑsona spi
rituſ.hꝫ mitti ab vtroq̄.hinc est q̄ ꝓmo decebat fili
um mitti in carnem.vt redemptiōe facta idē ipe cuꝫ
patre mitteret spūmsctm̄ in mentē.Et hoc est qđ dicit
aplꝰ ad Gal.iij. Cū venit plenitudo tē.mi.deꝰ filiuꝫ
suū ꝛc.Et post.vt adoptionem filioꝝ dei ꝛc. Postq̄
aūt ecclia filij dei.mi.deꝰ fi.suū in corda vra.ꝙterea ñ
sequit q̄ si maior rō subauctis est in.f.f.q̄ in filio.q̄
ꝙterea debuerit in carnem mitti.imo pōt inferi cō
trariū. Pater cm̄ qz a nullo est.nō debuit mitti.Et ꝟ
est qđ dicit aug.iij.de tri. Conueniēs nō erat vt pr̄ ab
alio mitteret.q̄ ab alio nō erat. Conueniēs aūt fuit
vt ꝓmo filius mitteret.q̄ a solo patre est. deinde. f.f.
q̄ est a pr̄e ꝛ filio.ꝓmo filij? venit vt hoies liberaret.
deinde spūssanct? vt hoies beatificarent.

Questio.iiij. b

Quo tpe fuerit magis cōgruū filiū dei incarnari: Et
vl̄ q̄ in ꝓmordio tpm̄.ꝓmo ꝑ illud qđ dicit Gen̄.j.
Cōsummauit deus sexto die opus suū. ꝟ cōsumma
tio operꝭ maxime cōpetit in ope incarnationis.sicut
supius tactū est.ḡ vl̄ q̄ incarnari debuit in aliq̄ illo
rū sex dieꝝ. ¶ Itē magnitudo amoris nō tm̄ facit de
na multiplicari sed accelerari.ꝟ deus ꝙter nimiam
charitatē suā misit filiū suū in ſi.car.pec.ḡ vl̄ q̄ con
gruū fuerit filiū dei incarnari statim cū hō indiguit.
sed hō statim indiguit cum lapsus fuit.ḡ ꝛc. ¶ Itez
Si christus ab initio tpis veniſſet.multi ad viā veri
tatis veniſſent sicut dicit Mat.xj. Olim ſi in tyro ꝛ
ſydo.ꝛc.Sed ad diuine benignitatis magnitudinez
ſpectat q̄ velit oīes ſaluos fieri.ḡ multo magis vl̄ q̄
cōgruū fuerit filiū dei incarnari in ꝓmordio tēporꝭ.
¶ Itē ego in ꝑiculo mortis ſuccurri ꝺꝫ ſine mora.
homo cū peccauit.ꝑiculoſiſſime egrotauit.ſi ḡ homi
egrotāti ſuccurrit ꝑ filij incarnatiōē.vl̄ q̄ ſtatim ꝺe
buerit incarnari. ¶ Sed ꝓtra Eccꝫ.viij.Dia temp?
habent.et docīſm dicit Eccl.xxxix.Dia tpe ſuo ope
rabunt.ḡ ſi nullū tp̄s est adeo cōgruū beneficio ple
niſſimo ſicut tp̄s plenitudinis.vl̄ q̄ filius dei debue
rit tunc incarnari q̄n venit plenitudo tpis.ḡ nō in ꝓ
mordio tpis. ¶ Itē deus in oib?opib? ſuis maxime
ſeruat ordinē.ꝛ ſicut est ordo ꝛ gradꝰ in ꝓuectu eta
tis.ſic est ordo ꝛ gradus in ꝓuectu mūdi.ḡ ſicut ma
gis homo diſpoſitus est ad ſapiam in etate ꝓuecta
q̄m in etate iuuenili.q̄ in anticꝫ est ſapia. ꝛ in multo
tpe prudentia.vl̄ q̄ maior ſit cōgruitas q̄ diuia ſa
pientia incarnaret ꝛ de celis mitteret miſſione ꝑfecta
in plenitudine tpm̄ q̄m in principio. ¶ Itē opus in
carnatiōis ꝛ redēptiōis magis ſe tenet cū ope glorifi
catiōis q̄m cū ope ꝓme ꝺispoſitiōis.ḟ op? glificatiōis hꝫ
esse in fine tpis.op? ꝺispoſitiōis hꝫ eē in ꝓncipio.ḡ vl̄ q̄
op? incarnatiōis magis debuerit ꝑfici in approxima
tiōe ad finē tpm̄ q̄m in initio. ¶ Itē bñficiū incarnati
onis nulli ē vtile niſi ei q̄ illud recognoſcit ꝛ ꝙ illo ē
gratus.ꝟ dilatio beneficij facit ad eius cognitionem
ꝛ acceptionē.ḡ vl̄ q̄ rei filij? nō debuerit ſtatim a pu-

mordio tempoꝝ incarnari.ſ p longa tēpa in quib⁹ poſſet expectari ⁊ deſiderari. ¶ R⁹.dōm ꝙ ſicut rationes oñdūt. ⁊ ipa diuina opatio cōprobat.mag congruū fuit filiū dei incarnari q̄ſi in fine ſc̄loꝝ ꝙ̄ in pn⁹ Pōt aūt h⁹ q̄druplex rō aſſignari quare tādiu incarnari diſtulerit. Prima eſt ꝓpter pctm̄ hoīs puniēdū In hoc em̄ manifeſtaꝫ diuie vltiōis ſeueritas.q̄ tantos clamores ⁊ luctus hoīm tāto tpe ſuſtinuit. anq̄ vellet deſcēdere. ⁊ ipē adā cū poſteritate ſua tāto tpe expectauit in limbo exulās a padiſo. ⁊ h ꝓpter manifeſtatōnē diuie iuſticie q̄ nihil inultū dimittit. Scd̄a rō fuit ꝓpter morbū melius curādū.morb⁹ em̄ ſpiritualis nō curaꝫ debite niſi infirm⁹ p̄us eū cognoſcat ⁊ ꝓ curatiōe eius grat⁹ exiſtat. Plus em̄ hō egrotat p ingratitudinē ꝓ curatiōe ꝙ̄ culpe cōmiſſione. ⁊ iō debuit deus beneficiū incarnatiōis differre. vt hō cōuincereꝫ de impotētia ⁊ ignorātia anq̄ icarnareꝫ. ⁊ in lege indita. ⁊ in lege ſcripta. vt ſic ꝯuictus cōfugeret ad diuinā grām. ⁊ cōfugiens curareꝫ efficaciter. Tercia rō eſt ꝓpter ordinē vniuerſi ſeruandū. q2 em̄ hoc erat plenū.i.maximū beneficiū.differri debuit vſq2 ad plenitudinē dierū. Et ꝓpter hoc dicit apl's ad Gal.iiij. At vbi ve.ple.tē.mi.de⁹ fi.⁊c. Quarta ratō fuit ꝓpter incarnatiōis bñficiū ampli⁹ cōmēdanduꝫ qd̄ em̄ ampli⁹ differꝫ ⁊ diuti⁹ deſideraꝫ.p̄cioſius reputaꝫ. ⁊ iō beneficiū incarnatiōis qd̄ eſt inter dei bñficia p̄cioſiſſimū.prius debuit eē deſideratū ⁊ expectatū ꝙ̄ exhibitū. Et ꝓpterea magis cōgruū fuit filium dei incarnari in fine tpm. Et cōcedēde ſunt rōnes q̄
58 hoc probāt. ¶ Ad illud vo qd̄ opponiꝫ p̄mo in ꝯ̄riū de ꝯſūmatiōne diuinoꝝ opeꝝ.dōm ꝙ̄ in ope incarnatiōis nō attēdiꝫ cōſummatio q̄ q̄dē fit de ope primo vniuerſi.ſ cōſummatio oēm ꝯſūmatiōnē ſupercedēs. ⁊ iō nō ſpectat ad opa ſex dieꝝ in q̄b⁹ vniuerſum ꝯditū eſt ⁊ fabricatū q̄tū ad ea q̄ ſpectāt ad cōplemētū p̄mariū. ¶ Ad illud qd̄ opponiꝫ ꝙ magni 59
tudo amoris facit beneficia accelerari.dōm ꝙ veꝝ ē qn̄ acceleratio doni ꝓdeſt ei quem amat.ſ qn̄ dilatō magis ꝓdeſt ꝙ̄ acceleratio.tūc amor poti⁹ facit differre ꝙ̄ accelerare. Preterea amor diuin⁹ non opaꝫ ſm impetū.ſ ſm diſpoſitionē ⁊ regulā ſapie. ⁊ iō dona nō accelerat.niſi ſeruato debito ⁊ cōgruo ordine. Et ꝓpter hoc q2 ordinis cōgruitas exigebat.iō amoris imēſitas nō faciebat acceleratōnē. ¶ Ad illd̄ qd̄ 60
obi.ꝙ multi ſaluati eēnt ſi deus veniſſꝫ citi⁹. dōm ꝙ deus bonū cōe p̄ponit bono p̄uato. ⁊ bono toti⁹ vniuerſitatis p̄ponit bono pſone ſingularis. ⁊ iō cū ordinis exigētia h requireret.vt de⁹ in fine tpm incarnareꝫ.vſq2 ad ſextā etatē fuit dilatū. Neq2 ꝓpter vtilitatē aliquaꝝ pſonaꝝ exñtiū in priorib⁹ etatib⁹ accelerari debuit diuinū bñficiū. Placuit em̄ vniuerſitatꝫ cōditori in alijs ſeruare ſeueritatē iuſticie. i alijs manifeſtare benignitatē miſericordie. ¶ Ad illd̄ qd̄ op 61
poniꝫ de egro ꝙ ſtatim dꝫ ei ſuccurri. dōm ꝙ nunq̄ defuit diuin⁹ ſuccurſus. Nā ipſa expectatio ⁊ fides futuri aduentus erat eis in remediū ſalutare ⁊ ſuſtētationē q̄uſq2 veniret ille q̄ ꝯſūmaret.vñ oī tpe fuerꝫ aliq̄ ſacra q̄ attulerūt egris remediū ſalutare.lꝫ alia ⁊ alia in diuerſis fuerint tpib⁹ inſtituta.ſicut etiā.iiij. li.expreſſius habeꝫ manifeſtatū.

Diſtinctio.ij.de incarnatione pſone ſiue de vniōe naturaꝝ in xp̄o ex pte nature aſſumpte.

[E]T quia in homine tota humana natura vicio corrupta erat. Supra egit magiſter de incarnatione ex parte pſone aſſumentis.in hac pte agit de eadem ex parte nature aſſumpte. Diuidiꝫ autꝫ pars iſta in tres ptes. In quarū p̄ma determiat veritatē. In ſcd̄a ꝯfutat errores.ibi. Non ſunt ḡ audi.⁊c. In tercia remouet quandā dubitationē.ibi. Si aūt queriꝫ vtrū verbū carnē ⁊c. ¶ Prima ps diuidiꝫ in duas ptes. In p̄ma pte determiat mgr̄ de natura aſſumpta q̄tū ad ptiū ſuaꝝ integritatē. In ſecūda q̄tū ad ordinem ibi. Aſſumpſit ḡ dei filius carnē ⁊ aiam. Subdiuiſiones aūt ptiū manifeſte ſūt in lr̄a ⁊c.

Determinat veritatē de natura aſſūpta q̄tū ad ptiū integritatē. a

Di.II

Hiero.

[E]T q2 in homine tota hūana natura vicio corrupta erat.totā aſſumpſit. id ē aiam ⁊ carnē. vt totaꝫ curaret ⁊ ſanctificaret. Q2 aūt hūane nature ſiue hūanitatis vocabulo aīa ⁊ caro intelligi debeāt apte docet Hiero. in expoſitiōe catholice fidei dicēs. Sic ꝯfitemur in xp̄o vnā filij eē pſonā. vt dicam⁹ duas pfectas ⁊ integras eē ſubas.i.deitatis ⁊ hūanitatis.q̄ ex aīa cōtineꝫ tur ⁊ corpe. Ecce apte oñdit hūanitatis noīe aiaꝫ ⁊ corp⁹ itelligi.q̄ duo aſſūpſiſſe dei fili⁹ intelligiꝫ. vbi hoiem ſiue hūanitatē. vl' hūanā naturā accepiſſe legiꝫ. Errāt ḡ q̄ noīe hūanitatꝫ nō ſubaꝫ ſ ꝓprietatē quandā a q̄ hō noiaꝫ ſignificari ꝯtēdūt. vbicūq2 hūanitas xp̄i memoraꝫ. Ait em̄ Joh.dam̄. Sciendū q̄dē eſt ꝙ deitatis ⁊ hūanitatꝫ nomē ſubaꝝ.ſ.naturaꝝ ē rep̄ñtatiuū. Natura em̄ nō ſic accipiꝫ in xp̄o. vt cū dꝫ vna natura eē oīm hoīm.qd̄ euidenꝫ idē Joh.oñdit differētē rōnē dicti aſſignās cū natura hūana i xp̄o noiaꝫ. ⁊ cū vna dꝫ nā oīm hoīm Ait em̄. Cū vnā nām hoīm dicim⁹.ſciēdū eſt ꝙ nō ꝯſiderātes ad anie ⁊ corpis rōnē h dicim⁹. Impoſſibile em̄ ē vni⁹ nāe dicere dñi corp⁹ ⁊ aiam adinuicē cōpata. Sꝫ q2 plurime pſone hoīm ſūt.oēs aūt eandē ſuſcipiūt rōnē nāe. omnes em̄ ex aīa ⁊ corpe ꝯpoſitꝫ ſꝫ. ⁊ oēs nās aie pticipāt. ⁊ ſubaꝫ corpis poſſidēt.cōeꝫ ſpēm plimaꝝ ⁊ drñtiū pſonaꝝ vnā nām dicim⁹ vniuſcuiuſq2.ſ.pſone duas nās habētis. ⁊ in duab⁹ pfecte naturꝫ.aie.ſ. ⁊ corpis exñtis. In dñō aūt ieſu xp̄o nō eſt cōem ſpēm accipe.neq2 em̄ fact⁹ ē.nec eſt.nec aliq̄n fiet alius. Sꝫ xp̄s ex deitate ⁊ hūanitate ē.i deitateq2 ⁊ hūanitate de⁹ fact⁹ ē idē hō pfect⁹. Totā ḡ hoīs nām.i.aiaꝫ ⁊ carnē. ⁊ hoꝝ ꝓpetates ſiue accñtia aſſūpſit de⁹.nō carnē ſine aīa.

Erorē quorūdā tangit q̄ humanitatem male accipiūt.

nec animā ſine rōne. vt heretici voluerūt. ſ ⁊ carnē et animā cū ſenſibus ſuis. Vñ Johānes damaſcen⁹ ait.
a ᵃOia q̄ in natura nr̄a plantauit deus verbū aſſūpſit. ſcꝫ corpus. ⁊ animā intellectualē. ⁊ hoꝝ idiomata. Totus em̄ totuꝫ aſſumpſit me. vt toti mihi ſalutē gratificet. Qd̄ em̄ inaſſumptibile eſt.incurabile eſt.

¶ De natura aſſumpta q̄ntū ad ordinē. Vel de vnione verbi ⁊ carnis mediante anima. b

Aſſumpſit ḡ dei filius carnē ⁊ animā.ſ carnē mediante aīa. vnitū eſt carni p mediū intellectum verbū dei. Tante em̄ ſubtilitatis atq2 ſimplicitatis ē diuina eēntia. vt corpori de limo terre formato vniri nō cōgruerit.niſi mediāte rōnali eſſentia. Illa aūt vnio inexplicabilis ē adeo vt etiā iohānes ab vtero ſanctificatus ſe nō eſſe dignū fateaꝫ ſoluere corrigiam calciamenti hieſu.quia illius vnionis modū inueſtigare.alijſq2 explicare nō erat ſufficiens.

Joh.j.

Confutat errores hereticorum. c

Non ſunt ḡ audiendi q̄ nō veꝝ hominē filiū dei ſuſcepiſſe dicūt.neq2 natū de femina.ſ falſā carnē ⁊ imaginem corpis ſimulatā oñdiſſe videntib⁹. In quē errorem ꝓrūpunt.q2 timēt qd̄ fieri nō poſſit.ſcꝫ ne humana carne veritas ⁊ v̄ba dei inq̄neꝫ. ⁊ tn̄ p̄dicant iſtū viſibilem ſolē radios ſuos p oēs feces ſpargē ⁊ eos mū
b dos ⁊ ſinceros ſeruare. ᵇSi ḡ viſibilia mūda viſibilibus imundis ꝯtingi pñt ⁊ nō coinq̄nari. q̄nto magis incōmutabilis ⁊ inuiſibilis veritas p ſpm̄ animā. ⁊ p animā corpus ſuſcipiēs totū hominē ſine ſui cōmutatione aſſūpſit. ⁊ ab oībus infirmitatib⁹ liberauit. Ecce hic dicit dei ſapiam p ſpm̄ aſſumpſiſſe animā. ⁊ p aiaꝫ corpus. Spūs em̄ ſanct⁹ ps aīe ſupior ⁊ maiori ſīilitudine deo ꝓpinq̄t ꝙ̄ aīa.ſcꝫ ipſa eadē ſm inferiorē ptē ⁊ aīa magis ꝙ̄ corpus. Et ideo nō incōgrue aīa diciꝫ aſſumpta p ſpm̄. ⁊ corpus p animā.

Remouet dubitationē vtꝝ verbū ſimꝫ aſſūpſit carnē ⁊ animā vel an caro p̄us ē cōcepta ꝙ̄ aſſūpta. d

Si aūt q̄riꝫ. vtrū verbū carnē ſimul ⁊ animā aſſūpſerit.an p̄us animā ꝙ̄ carnē: vel carnē ꝙ̄ aiaꝫ. Et vtrū caro illa p̄us fuerit in vtero v̄ginis concepta ⁊ poſtea aſſūpta: Veriſſime ⁊ abſq2 vlla ambiguitate diciꝫ. q2 exq̄ deus hominē aſſūpſit totum aſſūpſit ſimulq2 ibi
c vniuit animā ⁊ carnē. ᶜnec caro p̄us fuit ꝯcepta ⁊ poſtmodū aſſūpta.ſ in ꝯceptione aſſūpta. ⁊ in aſſūptōne ꝯcepta. Vñ Aug.in libro de fide ad petrū. Firmiſſi

a ¶ Oia q̄ in nā nr̄a plantauit ⁊c. Cōtra. deus plantauit in primo hoīe imortalitatē ḡ aſſumpſit imortalitatē.qd̄ falſū eſt.quia mortalis fuit. Itē in natura nr̄a plantauit vtrūq2 ſexū.ſcꝫ femininū ⁊ maſculinuꝫ.ḡ vtrūq2 aſſūpſit.qd̄ ſimiliꝫ falſū eſt. R⁹. dicendū ē ꝙ quedā plātauit deus in nā nr̄a q̄ reſpiciūt ipius conſtitutōnē.q̄dā q̄ reſpiciunt ſtatū ⁊ accidentalē diſpoſitionē. Cū ḡ dr̄. Q2 oia aſſūpſit q̄ plantauit. oia dicit ibi q̄ ſunt de ipius cōſtitutione.cū ḡ ipē arguit ꝯ̄ hoc de imortalitate ⁊ ſexus diſiunctiōe.nō inſtat ſm veritatē. ſ ꝓpter p̄dicti cōmunionem paralogiꝫat vel ſophiſtice inſtat. ⁊ p hoc patent illa duo obiecta. 1

b ¶ Si ḡ viſibilia mūda ⁊c. Contra. Rō illa quā aſſignat cōtra hereticos nō videtur valere. Q2uis em̄ radij ſolis nō inq̄nenꝫ ex feditate illuiabil'. aīa tn̄ q̄ ſpūaliꝫ eſt inficiꝫ ex cōiunctōe carnis. Preterea fili⁹ dei eſt paſſibilis ꝓpꝫ aſſūptionē carnis.ḡ ſimiliter fact⁹ ē carnalis. ſ ſpūs fedaꝫ ⁊ inficiꝫ qn̄ carnalis efficiꝫ. ḡ videꝫ ꝙ hereticus verum dixit in hoc.ꝙ dicebat deitatē ex ſui ſocietate cum carne maculari. R⁹. dōm ꝙ exemplū illud bonū eſt cōtra hereticos. ⁊ rō eſt bona ⁊ efficax. Radius em̄ a rebus fedis nō inq̄naꝫ ꝓpter hoc q2 nō cōicat in materia trāſſumptibili.nec etiā ab ea dependet. ſi ḡ veritas multo magis a reb⁹ fedis diſtat ⁊ eſt independēs.neceſſario ſeq̄tꝫ ꝙ multo min⁹ ē cotaminabil' Nec valet illud de aia ꝓpter h.q2 aia ⁊ ſi ſit ſpūalis.hꝫ tn̄ a corpore dependentiā ⁊ inclinationē. Ad illud vo qd̄ opponiꝫ ꝙ filius dei paſſibilis factus ē.dōm ꝙ illud verū eſt ꝓpꝫ cōicationē idiomatū.non ꝙ patiaꝫ ſm diuinā naturā.ſ ſm nām aſſumptā. Et ſilr pōt cōcedi ꝙ ſit carnalis ſm ꝙ noiat nām.ſ nō ſm ꝙ noiat viciū qd̄ ſuſcipit carnis paſſibilitatē nō vicioſitatē. Cū ḡ obi. ꝙ ſpūs inficiꝫ cū carnal' efficiꝫ.dōm ꝙ nō valet.quia obijcit de carnali ꝓut ſonat in viciū. 2

c ¶ Nec caro fuit ⁊c. Contra. videꝫ hoc falſū.q2 qd̄ nō eſt nō pōt aſſumi.ſ caro q̄ nōdū ꝯcepta eſt.nōdū eſt.ḡ nō eſt aſſūptibilis.ḡ neceſſe ē ꝙ caro p̄us ꝯcipiaꝫ ꝙ̄ aſſumaꝫ. Item nō eſt aſſumptio niſi carnis iā organizate.ſ ante organizationē p̄cedit formatio.formationē p̄cedit ꝯſolidatio.ꝯſolidationē ꝯceptio.ḡ a p̄mo ante aſſumptionē eſt ꝯceptio. R⁹.dōm ꝙ eſt loq̄ de ꝯceptōe q̄tū ad ordinem tpis. ⁊ q̄tū ad ordinē nature. Si loq̄mur q̄tū ad ordinē nature.ſic p̄or eſt conceptio ꝙ̄ aſſumptio ſicut 3

Ille rõnes õndunt. Si aũt q̃tũ ad ordinẽ tempis. sic nõ decet nec oportet ipaz esse anteq̃ oportet. q2 vtrũq̃ fuit p virtutẽ infinitã. q̃ subito potuit facere vt decuit. q2 mulier nõ carnis fructũ. s3 virũ debuit circũdare in angelica ãnũciatione. Illud aũt melius patebit in sequẽti di. vbi mgr inq̃rit istã qõem. d Angelo ãnunciante 2c. Contra. Incarnatio excellenti9 opus ẽ q̃ grẽ infusio. s grẽ infusio nõ sit p angelicã annũciationẽ. q̃ nec incarnatio. Itẽ deus viciniõr erat btẽ vginis cordi s̃m grãm q̃ angelice mẽti. Vñ Bern. Virgo credi-

me tene 2 nullaten9 dubites. nõ carnẽ xpi sine diuinitate cõceptã in vtero vginis priusq̃ susciperet a verbo. s ipm verbũ deũ sue carnis acceptõne cõceptũ. ipsamq̃ carnẽ verbi incarnatõe cõceptã. Idẽ in li. de trinitate Nõ esset dei hominũq̃ mediator. nisi esset idẽ deus. idẽ hõ. in vtroq̃ vn9 2 verus. quã seruilẽ formã a solo filio susceptã tota trinitas cui9 vna ẽ volũtas 2 opatio fecit. Nõ aũt in vtero vginis prius caro suscepta ẽ. 2 postmodũ diuinitas venit in carnẽ. s mox vt verbũ venit in vterũ. seruata veritate ppie nature. factũ est caro 2 pfect9 hõ. 2 in veritate carnis 2 aie natus ẽ. De hoc etiã Gregori9 i moralib9 ait. Angelo ãnũciante 2 spũ adueniẽte. mox vbũ in vtero. mox intra vterum verbum caro.

tur exaltata sup oẽs ordines angelo2. ergo poti9 debuit trãsire illuminatio p btãz vginẽ ad angelum q̃ ecõuerso. Est ĝ qõ q̃re cõceptionẽ filij dei pcessit angelica ãnunciatio. Querit etiam de q̃ ordine angel9 ille fuerit. Nõ eñ videt fuisse de supiorib9 angelis. q2 dicit Dyonisius q̃ qui peminẽt. vsum exterioris officij nõ habẽt. Nec de inferioribus. q̃m illi mysteriũ incarnationis ignorãt. 2 p eccle-
4 siam didicerũt. Vñ q̃rit Isa. lxiij. Quis ẽ iste q̃ venit de edom. sicut exponit Grego. R9. dõm q̃ incarnationẽ debuit pcedere angelica annũciatio. sicut hois puaricationẽ pcessit dyabolica tentatio. vt sic ordo repatõis correspondeat ordini puaricatõis. Vñ sicut dyabolus tentauit mulierẽ vt eã ptraheret ad dubitationẽ. 2 p dubitationẽ ptraheret ad cõsensum 2 ad lapsũ. Sic angel9 nũciauit vgini vt nũciando excitaret ad fidẽ. 2 per fidẽ ad cõsensum. 2 p cõsensum ad cõcipiendũ dei filiũ p spm̃sctm̃. Alia etiã rõ ordinis fuit ibi. quia btã virgo erat in statu viatricis. s angel9 in statu cõphensoris. 2 iõ voluntatẽ dñi clarius p illo tpe agnoscebat. 2 deum videbat angel9 facie ad faciẽ. btã virgo p speculũ 2 enigma. Rursus angel9 erat dei seruus et minister. 2 btã virgo electa 2 pelecta fuerat vt esset dei mater. q2 ĝ cõgruũ ẽ nesciente erudire p nunciũ intelligentẽ 2 cognoscentẽ voluntatẽ dei. Congruũ ẽ etiã ministrũ famulari dñe sue. hinc ẽ q̃ decens 2 cõgruũ fuit mysteriũ incarnationis p angelũ virgini nũciare. Tercia etiã rõ cõgruẽtie põt assignari. q2 incarnatio 2 humani generis redemptio. nõ tm̃ faciebat ad repationẽ lapsus humani. verũetiã ad repationẽ ruine ãgelice. 2 iõ angeli beati nõ debuerũt excludi. Vñ sicut sexus muliebris nõ excludit a cognitõe misterij incarnatõnis et etiã resurrectionis. sic etiã nec angelic9 nũcius. imo vt p3. de9 angelo mediante nũciat mulieri icarnationẽ sc3 btẽ vgini. 2 resurrectionẽ magdalene. 2 sic p3 q̃ decens fuit ante incarnationẽ pcedere angelicã nunciationẽ. ppẽ tripli-
5 cem ordinẽ. vic3 repationis generis humani. ministerij angelici. 2 lapsus angelici restaurandi ordinẽ. Qd dr̃ de grã q̃ nõ fit p angelicũ misteriũ. est dõm q̃ grã infundit p ministeriũ humanũ 2 p verbũ humanũ. s in-
6 carnatio q̃ est pncipiũ toti9 glificationis nõ p hominẽ debuit nunciari s potius p angelũ. Ad illud qd opponit. q̃ ppinquior erat virgo maria deo q̃ angel9. Dõm q̃ vex est q̃tũ ad grãm electõis. s nõ q̃tũ ad grãm
7 cõphensionis. Ad illud qd opponit de q̃ ordine fuit. dõm q̃ pbabiliter credit q̃ fuit de ordine archangelorum. sicut canit ecclesia. Vñ si dicat gabriel fuisse summ9 int angelos. hoc nõ intelligit de angelo s̃m q̃ est nomẽ nature. s s̃m q̃ ẽ nomen nuncij. 2 s̃m q̃ ad nuncianda exteriora pgredit. 2 hoc nihil impedit quin gabriel scire poterit misteriũ incarnationis. 2 alij angeli poterant ignorare. Vel posset dici q̃ inferiores angeli sciuerũt misteriũ incarnatõis. sed q̃rebant pfunda diuini cõsilij. 2 h melius cognouerũt post filij exaltatõe3 2 veritatis pdicationẽ q̃bus explicita 2 manifestata est multiformis dei sapientia.

Ad intelligentiã hui9 ptis incidũt qões circa tria. Et querit. Primo de nã assumpta q̃tũ ad vnionis cõgruitatẽ. Scdo vo q̃rit q̃tum ad partiũ integritatẽ. Tercio vo q̃rit q̃tũ ad dispositionis siue medij necessitate3. Circa pmũ querunt tria. Primo q̃rit vtrũ maior sit cõgruitas ad vnionẽ in rõnali nã q̃ in toto vniuerso. Scdo q̃ritur vtru3 maior sit cõgruitas ad vnionẽ in hũana nã q̃ in angelo. Tercio q̃rit vtrũ maior sit cõgruitas ad vnionem in tota specie q̃ in vno indiuiduo.

Questio. j. a

Vtrũ maior sit cõgruitas in rõnali creatura q̃ in toto vniuerso. an econtrario. Et q̃ maior sit cõgruitas in rõnali nã. videt pmo q2 de9 assũpsit solã rõnale3 nãm. si ĝ deus sp facit qd meli9 ẽ et magis congruũ. videt q̃ maior sit cõgruitas in rõli nã q̃ in tota machina mũdana. Itẽ nã creata assũpta ẽ in vnitatem psone. 2 qd magis idoneũ est ad vnitatẽ psonalem. magis idoneũ ẽ ad assumptionẽ. Si ĝ dignitas psonalis nõ ẽ nisi in creatura rõali. videt q̃ illã solã maxie cõgruũ sit vniri. Item gratia vnionis maior est q̃ sit grã fruitõis vel btificatõnis. S3 sola nã rõnalis ẽ disposita ad fruitionẽ. ĝ sola videt q̃ beat cõgruẽtiã ad vnionẽ. Itẽ totũ vniuersũ factũ ẽ ppẽ creaturã rõnale3. ĝ rõnal creatura excellẽtior ẽ oib9 alijs creaturis q̃ sunt de cõstitutõe vniuersi. ĝ ad deũ magis accedit. Et qd magis ad deũ accedit magis ẽ cõgruũ deo vniri. ĝ 2c. Itẽ vniuersũ totũ nõ dicit factũ ad dei imaginẽ 2 silitudinẽ s sola rõnalis creatura. S3 imago dicit silitudinẽ expssam. ĝ int oẽs creaturas sola rõnal creatura exp̃ssius assilat deo. Si illud solũ est cõgruũ ad vnionẽ cũ deo qd h3 ex-

pressam similitudinẽ cũ eo. ĝ idẽ qd prius. Sed 3. Aug. ad volusianũ. In reb9 mirabilib9 tota rõ facti est potẽtia faciẽtis. ĝ cũ incarnatio sit assũptio creature. 2 sit opus mirabile. videt q̃ tota rõ assũptõis sit ex pte faciẽtis. ĝ nõ est maior cõgruitas in rõnali creatura q̃ in alia nã creata. Itẽ infinite distãtiũ nõ magis approximat vnũ q̃ alterũ. S3 ois creatura distat a nã diuina in infinitũ. ĝ nõ est congruitas in rõnali creatura magis q̃ in alijs. Itẽ incarnatio facit aliq̃ mõ ad cõplementũ toti9 vniuersi. s magis pficit vniuersũ si deus vniret ipsi toti q̃ ipsi pti. ĝ videt q̃ magis sit abilis ad vnionẽ vniuersitas tota q̃ rõnalis creatura. Itẽ effectus vniuersal magis assimilat cause vniuersali q̃ effectus pticularis. s vniuersu3 claudit in se vliter oẽm effectũ dei. ĝ magis assimilat deo q̃ rõnalis creatura. S3 qd magis assilat deo. maiorẽ habet cõgruẽtiã ad vnionẽ. ĝ 2c. Itẽ illud ẽ mag vnibile i cui9 assũptõe mag manifestat diuia potẽtia. sapia. 2 bonitas. S3 vniuersũ est hmõi. Probatio minoris. magis eñ manifestãt diuina potẽtia sapia 2 bonitas in cõditõne toti9 vniuersitatis q̃ aliciu9 eius ptis. q2 cũ q̃libet ps eius sit bona. eius vniuersũ est nõ solũ bonũ. sed etiã valde bonũ. ĝ si mag manifestet in vniuersitatis cõditõe. multo magis videtur q̃ manifestet in vniuersitatis
8 assũptione. R9. dõm q̃ nõ est tanta nobilitas ad vnionẽ in tota vniuersitate sic ẽ in ei9 pte aliq̃ vtpote in rõnali nã. Et rõ hui9 ẽ defectus vniuersitatis. 2 psonalis dignitatis. 2 silitudinis siue cõformitat. q̃ quidẽ nõ repit in tota vniuersitate. 2 ppterea nõ est idonea ad vnionẽ cũ psona diuina sicut rõnal creatura. Vniuersũ eñ h3 ptiũ multitudinẽ differentiu3 numero. genere. 2 spẽ. 2 iõ nõ cõpetit ad vnionẽ cu3 deo in ypostasis vnitate. Habet etia3 ptes carentes vita 2 rõne 2 sensu. 2 iõ deficiẽtes ab excellẽtia pprietatis psonalis. 2 ppter h nõ h3 idoneitatẽ ad vnionẽ in vnitate psone. H3 etiã ptes in q̃bus repit solũ rõ vestigij. 2 iõ deficiẽtes a cõformitate expsse similitudinis. 2 ppterea ineptas ad tantã excellẽtiã vnionis. In rõnali aũt creatura repiri põt vnitas. 2 psonalis dignitas. 2 exp̃ssa cõformitas. 2 iõ maior est in ea ad assumptionẽ idoneitas siue cõgruitas. Et pro-
9 pterea rõnes q̃ hoc õndũt cõcedẽde sunt. Ad illd qd opponit de vbo Aug. Qr tota rõ facti ẽ potẽtia faciẽtis. dõm q̃ est rõ causalitatis. 2 rõ cõgruitatis. Causalitatis i efficiẽdo. cõgruitatis in suscipiendo. Cũ ĝ dicit Aug. q̃ rõ facti tota ẽ potẽtia faciẽtis. intelligit de rõne causalitatis nõ de rõne cõgruitatis.
10 Ad illud qd opponit de infinitate distãtiũ. dõm q̃ sicut habitũ ẽ in pmo 2 scdo cũ dr̃ q̃ ois creatura distat a deo in infinitũ. intelligit de distãtia p recessũ ab equalitate 2 pticipatõe eterne nature. quia nihil vniuocũ est creature ad creatorẽ. in nullo etiã creatura creatori põt equari. s nõ h3 veritatẽ de distãtia q̃ attendit p oppositionẽ ad cõuenientiã s̃m rõem ordinis 2 imitatõis. nã rõnalis creatura immediate in deũ ordinat. 2 exp̃ssissime int creaturas deũ imitatur. 2 rõne hui9 assimilatiõis 2 cõueniẽtie h3 rõnem imaginis. 2 congruitatem respectu diuine vnionis.
11 Ad illud qd opponit q̃ incarnatio facit ad cõpletionẽ vniuersi. dõm q̃ h accidit. nihilomin9 tñ congruenti9 facit ad cõplementũ vniuersi in assũptione nobilissime creature q̃ oim. q̃m multitudo h3 reduci ad aliqd vnũ sicut ad cõplementũ. 2 status est in vnitate magis q̃ in multitudinẽ. Ad illud quod 12
obi q̃ magis assimilat vniersũ totũ q̃ rõnalis creatura. dõm q̃ assilari dr̃ dupl'r. Intensiue vel extensiue. Et extensiue verũ est q̃ mag assimilat mũdo architypo siue deo maior mũdus q̃ minor. siue vniuersitas tota q̃3 rõnalis creatura. Qualitatiue siue intẽsiue est ecõuerso. ppter magnã distãtiã aliquarũ ptiũ eius in q̃bus relucet diuina bonitas de longinq̃. sic
in vestigio. Ad illud qd opponit q̃ magis mani- 13
festat diuina bonitas. sapia. 2 potẽtia si assumẽt vniuersum. dõm q̃ falsum est. q2 facere vnionẽ q̃ asin9 fieret deus. vel aliqd aliud brutũ. poti9 dedeceret diuinã potentiã 2 sapia3 q̃ cõmẽdaret. Facẽ aũt q̃ hõ sit deus i nullo piudicat nec potẽtie nec sapie. cũ hõ nat9 sit effici deiformis. Nec valet illud qd obijcit. q̃ magis maifestant diuina potẽtia 2 sapia i cõditõe vniuersitatis q̃3 in cõditione alicuius sue partis. pro eo q̃ decet diuinã sapiam 2 potentiã nõ solũ pducere ad esse creaturas magis nobiles. s etiã minus nobiles. 2 iõ tã in his q̃3 in illis cõmẽdat et magis manifestat oib9 sil q̃3 in aliqua ea2 p se. nõ sic aũt est de assumptione sicut visum est. ĝ 2c.

Questio. ij. b

Vtrũ maior sit cõgruitas ad vnionẽ in hũana natura q̃3 in angelo. an ecõuerso. Et q̃ maior sit in angelo. vr̃. Deus spũs ẽ. sicut dr̃ Ioh. iiij. ĝ creatura que plus h3 de rõne spũalitatis. plus cõuenit cũ deo. et q̃ plus cõuenit cũ deo. plus est vnibilis in vnitatẽ persone. cũ ĝ natura anglica sit spũalior q̃ hũana. vr̃ 2c. Itẽ nã assumpta eo ipo q̃ assumpta est. exaltata ẽ sup ceteras creaturas. s quanto creatura est excellẽtior. tanto est ydonior exaltari. ĝ cũ natura angelica iure ceteris anteponat. iux qd dicit Rich. de sancto victore. ipsa est totius vniuersitatis caput. vr̃ q̃ magis decens fuerit ipam vniri q̃3 humanã naturã. Itẽ natura angelica passa est ruinã. 2 in malũ culpe. 2 in malũ pene. ĝ si diuia misedia cõdescendit miserie. 2 maiorẽ abundantiã miserie cõuenit repiri in angelica nã q̃3 in humana. vr̃ q̃ maior sit in ea congruitas ad vnionem q̃ in humana. Item natura assumpta est principiũ nostre repationis. si ĝ conueniẽs ẽ q̃ repatio fiat p ea p q̃ fuit destructio. cũ angelus fuerit totius puaricationis pncipiũ. vr̃ q̃ angelus debuerit assumi ad cõplẽdũ misteriũ redẽptionis. 2 ita maior fuit cõgruitas in nã angelica q̃ hũana. Sed cõtra. assumptio est actus psone hñtis distinctionem s̃m originẽ. cuiusmodi distinctio est i diuinis psonis. ĝ illa natura i qua h3 eẽ distinctio psonalis s̃m originẽ. maiorẽ h3 cõgruitatẽ ad vnitatẽ psonalẽ q̃3 illa q̃ caret hmõi distinctiõe. s in hoib9 est hmõi distinctio. i angel vo nõ. ĝ 2c. Itẽ assumptõ creature ad creatorẽ in vnitatẽ psone fuit ad humanitatis cõmẽdationẽ. s maior humãitatis dignatio appet in assumptiõe hois mortalis q̃3 spũs imortal. ĝ videt q̃ magis congruũ fuit ad vnionẽ hũana nã q̃3 angelica. Itẽ assumptio ẽ pncipalr ppter generis assumpti repationẽ. s angeli q̃ lapsi sunt peccauerunt pctõ irremediabili. sicut supius in scdo fuit õnsum. hoies vero pctõ remediabili. ĝ mag cõgruũ fuit assumere humanã nãm q̃3 angelicã. Itẽ de9 q̃cq̃d facit cõgruẽtissime facit. Sed de9 nusq̃3 angelos apphendit. Heb. ij. ĝ maior fuit cõgruẽtia in humana nã ad vnionem q̃3 in angelica. R9. dõm q̃ 14
absq̃ dubio maior fuit cõgruentia ad vnionẽ i crea-

tura humana q̄ in angelica. Et hoc quidē satis ma
nifestat ipa opatio diuina. de⁹ eñ nusq̄ an. ap. ſ se
men abrahe apphendit. Rō aūt maioris ꝯgruentie
accipit̄. vicȝ ſm humane nature institutionē. ⁊ ſm
eiusdē repationē. Scd̄m nāq̄ humane nāe institu-
tionē maior est ꝯgruitas in humana nā q̄ angelica.
Et hoc triplici de cā. Prima ē ꝑpter ꝑsonalē distin-
ctionē. q̄ quidē in humana repit̄ ſm originē. ⁊ non
in angelica. ⁊ iō magis cōgruebat q̄ ꝑsona filij q̄ di-
stinguit̄ a ꝑsona patris ſm originē caȝ nām accipet
in q̄ ꝓprietatē filiationis retineret. ⁊ hoc q̄dē factū ē
in humane nāe assumptōe. Nā idē ipse q̄ ab eterno
erat patris fili⁹. ex tpe fact⁹ est fili⁹ virginis matris.
Scd̄a ē ꝑpter maiorē diuini exēplaris repñtationē.
rōne cui⁹ hō dr̄ mior mūdus. Aia eñ rōnalis nō tm̄
repñtat deū ꝑut ꝯsiderat̄ in se. ſ q̄tuȝ vnit̄ corpori
qd̓ regit. ⁊ in q̄ toto inhabitat sicut de⁹ in maiori mū
do. Et hoc pluries dicit Aug. Rōne maioris huius
cōformitatis maior erat rō vnibilitatis. Tercia rō ē
ꝑpt̄ multiplicē hois cōpositionē. Quia eñ hō cōpo-
situs ē ex nā corporali ⁊ spūali. ⁊ q̄dāmō cōicat cum
oi creatura sicut dicit Grego. hinc ē q̄ cuȝ hūana nā
assumit̄ et deificat̄. quodāmō ois nā in ea exaltat̄.
dū in suo simili deitati vnit̄. Et hinc ē q̄ assūptio hu
mane nature plus facit ad toti⁹ vniuersi pfectionem
q̄ angelice. ⁊ iō maior est in ea ꝯgruitas ad vnionez
etiā ſm suā institutōnē. Silr̄ ⁊ ſm repationē maior
cōgruitas in ea repit̄ ad vnionē triplici de cā. scȝ q̄
hō magis indigebat. ⁊ min⁹ indign⁹ erat. ⁊ amplius
ei ꝓderat vt fili⁹ dei assumeret nām suā. Magis in-
digebat. q̄ totus lapsus fuerat. Min⁹ indign⁹ erat.
q̄ p aliū corruerat. Plus ei ꝓderat. q̄ adhuc i ma-
lo obstinat⁹ non erat. Qm̄ ḡ diuina misc̄dia ista tria
pensat in beneficijs q̄ impendit. hinc ē q̄ deus q̄ est
diues in misc̄dia ꝑpt̄ nimiā charitatē q̄ dilexit nos.
mag̃ assumpsit humanā nām q̄ angelicā. q̄ maior
repiebat̄ in ea ꝯgruentia ad suscipiendū tantū bene
ficiū diuine misc̄die. ⁊ vt p illd̓ releuaret̄ a miseria.
Hec aūt rō q̄ sumpta ē ad humani generis repatio-
nē efficacior ⁊ pncipalior est q̄ p̄cedēs. Quia sicut
supra ondsum fuit. p̄cipua rō incarnatōis fuit huma
15 ni generis repatio. ¶ Ad illud ḡ qd̓ pmo opponit̄.
q̄ angelus rōne spūalitatis plus conuenit cū deo q̄
hō. dōm q̄ et si plus cōueniat intēsiue. nō tñ plus ex
tensiue. Hō eñ cōuenit in spūalitate rōne aie. ⁊ cor-
pus supadditū facit ad conformitatis maioritatē. ⁊
sic vtroq̄ vicȝ spū ⁊ corpore maior fit repñtatio ex-
emplaritatis diuine. Preterea p̄cipua rō ꝯgruentie
respectu vnionis nō attendit̄ respectu maioris con
gruentie in spūalitate. ſ potius maioris ydoneitat̃
16 ad suscipiendū beneficiū diuine misc̄die. ¶ Ad illd̓
qd̓ opponit̄ de exaltatōe nāe assumpte. dōm q̄ et si
angelus altior sit nā q̄ hō. per grām tamen vnionis
magis decuit hoiem q̄ angelū exaltari. ⁊ ad ꝯfutan-
dum supbiā luciferi q̄ deo voluit eq̄ri. ⁊ ad cōmen-
dandā grāȝ dei vt appareat q̄ sublimatio in glīa nō
sit ex nā. ſ poti⁹ ex grā diuina. Et hec ē etiā rō quare
dn̄s nr̄ ihs xp̄s magis elegit paupes ⁊ ignobiles q̄
potētes. vt ꝯfunderet alta ⁊ fortia. ⁊ nō gloriaretur
in ꝯspectu eius ois creatura. q̄ regi seculoꝝ ⁊ imor-
17 tali ⁊ inuisibili deo dȝ esse honor ⁊ gloria. ¶ Ad illd̓
qd̓ opponit̄ q̄ angelus magis indigebat q̄ hō. dōm
q̄ falsum ē. Hō eñ totalit̄ idigebat q̄ totalit̄ lapsus
fuerat. angelus vo nō. Et si tu obijcis q̄ angelus la-
psus magis indigebat q̄ hō lapsus. dōm q̄ si magis
indigebat. min⁹ tñ dignus erat. qm̄ ex maiori supbia
peccauerat. Vñ Bern. in Canticis. Quis tam indi
get misc̄dia sicut miser. ⁊ q̄s tā indignus ē misc̄dia
sicut miser supbus. Preterea ipa assūptio angelice
nature angelo lapso nō ꝓdesset. q̄ cū obstinati sint
nāliter in malicia. nō inflamarent̄ ad humilitatem.
nec ad charitatē. p exhibitionē tāti beneficij ⁊ exem
pli. Et illud videm⁹ hodie in multis petōrib⁹. q̄bus
ꝑpter suā puersitatē valde parum ꝓdest incarnatio
xp̄i. ¶ Ad illud qd̓ opponit̄ q̄ p̄uaricatio sumpsit 18
exordiū ab angelo. ḡ ⁊ repatio silr̄ dȝ ab illo inchoa-
re. dōm q̄ p̄uaricatio generis humani sumpsit exor
diū a demone ⁊ ab hoie. ſ ab hoie tanq̄ a p̄ncipali
actore. a demone sicut a suggestore. ⁊ qm̄ xp̄s autor
est nr̄e redēptionis. ideo magis dȝ repatio inchoari
ab hoie q̄ ab angelo. vt sic repatio directe rn̄deat la
psui. et quēadmodū dyabolus in lapsu decepit euā.
sic in repatione gabriel instruxit mariā. Et quemad
modū in pmo adā facta ē nr̄e redēptionis ꝯsumma
tio. sic p scd̓m adā facta est nr̄e redēptionis pfectio.
⁊ sic pȝ rn̄sio ad ea q̄ obijciunt̄.

Questio.iij. c

Utrū maior sit congruitas in tota spē humana q̄ in
vno indiuiduo. Et q̄ maior sit in tota humana spē
videt̄. q̄ tota indigebat curatōne. Et dam̄. dicit. qd̓
erat inassumptibile. erat incurabile. ḡ si ꝑpt̄ curatio
nē generis humani de⁹ nām assūpsit. videt̄ q̄ magis
cōgruū fuit totā spēm assumere q̄ vnā nām singu-
larē. ¶ Itē maioris ptātis debuit esse repator q̄ pri
mus p̄uaricator. Sed in pmo p̄uaricatore deus po-
suit totā humanā spēm. ita q̄ nihil erat extra ipsum
adā. ſ oēs in ipso erāt. ḡ videt̄ q̄ magis congrueret
dei filiū totā massam quā adā corruperat assumere.
q̄ aliquā eius ptem. ¶ Itē bonū est diffusiuū sui. ḡ
magis bonuȝ magis diffusiuū. ḡ in maximo effectu
bonitatis maxie se debet deus diffundere. ſ maxim⁹
effectus bonitatis diuine fuit redēptio generis hu-
mani. ḡ cōgruebat q̄ maxie se diffunderet. ḡ magis
cōgruū fuit vt assumēt spēm q̄ aliquā nām pticula
rem. ¶ Itē filius missus ē in mentē. ⁊ missus est in
carnē. ſ missio filij dei in mentē nō tm̄ respicit vnam
animā singularē. ſ oēm animā filioꝝ dei p adoptōȝ.
ḡ pari rōne missio in carnē nō debet esse i vnū corp⁹
singulare. ſ in oia corpora humana. vel saltē in aliq̄
q̄ coniuncta sunt aiabus ad q̄s mittit̄ diuina sapia.
¶ Contra. nā nō facit p plura q̄ pōt facē p pauciora.
Et hoc facit ad eius cōmendationē. Silr̄ ḡ deus qui
est institutor nature. si ḡ gen⁹ humanū potuit suffici
enter repari p vnū hoiem. ḡ magis ꝯgruebat q̄ vnū
assumēt q̄ plures. ¶ Itē decet humanā nām assum
ptam haberi in p̄cipuo honore. Sȝ si oēs assūpsissȝ.
nō esset magis honorabilis vn⁹ q̄ alter. hoc q̄dē de-
rogaret honori et dignitati mediatoris. et nihil tale
cōgruit fieri. ḡ ⁊c. ¶ Itē si oēs assumpsissȝ. ḡ assum
psisset petōres. ſ si nullo mō cōuenit mediatorē esse
peccatorē. ḡ nō cōuenit filiū dei assumere oēm hoiez
¶ Itē si oēs hoies aut multos assumpsisset. aut eēt
inter eos aliq̄ germanitatis affinitas. aut nulla. Si
nulla. nō videt̄ q̄ hoc cōueniret. cū inter ꝑsonas di-
uinas summa attendat̄ germanitas. vt dicit Rich.
Si aūt esset affinitas ita q̄ vnus pr̄ alter fili⁹. iā essȝ
ꝓprietatū cōfusio. Et iō si hoc nō decet nec congruit
videlicet ꝓprietates cōfundi in trinitate. videtur q̄

multitudo hoim nō haberet cōgruitatē ad vnionez
19 quēadmodū nā singularis. ¶ Re°. dōm q̄ absq̄ du-
bio nō cōgruit ita totā spēm siue indiuiduoꝝ multi-
tudinē assumi a filio dei. sicut cōpetit ipm assumere
nām in singulari. ⁊ hoc tū rōne ipius vnionis in se.
tū rōe repationis nr̄e. tū rōne exaltatōis nr̄e assum-
ptionis. Rōne vnionis magis in se cōgruebat q̄ as-
sumeret vnā nām q̄ plures. sicut decens erat vnum
vniri vni. ⁊ vnigenitū patris fieri vnigenitū matris.
vt sic p vnionē nature nec fieret recessus ab vnitate
nec fieret ꝯfusio in ꝑsonali ꝓprietate. Rōne vo repa
tionis nr̄e magis cōgruebat. q̄ vnio fiebat ꝑpt̄ me-
diatorē. Mediator aūt vn⁹ ē vt reducat ad vnitatez
⁊ cōcordiā deū ⁊ hoiem. Si ḡ plures essent. aut vn⁹
sufficeret. aut nō. Si sufficeret. tūc alij supfluerēt. Si
non sufficeret. iā imperfectus mediator esset. Vñ sicut
xp̄s semel p petis mortuus ē. q̄ vna oblatōe ꝯsum-
mauit ineternū scificatōnes. ita semel ⁊ in vnica nā
debuit incarnari. Rōne vo exaltatōis nāe assumpte
magis cōgruebat. q̄ decebat illū hoiem q̄ deus erat
sic exaltari vt daret̄ ei nomē qd̓ est sup oīe nomen.
Et qm̄ illud qd̓ p supabundantiā dr̄ vni soli ꝯuenit
sicut deus ē vnus. q̄ nō hȝ aliā nām equalē. sed sum-
mus ē int̄ oia. sic nā assumpta vnica ē. cui nō equat̄
aliq̄ creatura. ſ ipse excellit int̄ oia creata. tanq̄ cui
data est ois ptās in celo ⁊ in terra. Cōcedende sunt
ḡ rōes ondētes q̄ magis decēs fuerit assumere vnā
20 nām singularē q̄ totā spēm. ¶ Ad illud vo qd̓ oppo
nit̄ in ꝯtrariū. q̄ tota indigebat curatōe. dōm q̄ tota in
digebat curatōe. ⁊ tota curari poterat p vnū hoiem.
sicut totū corpus curari pōt per cauteriū qd̓ fit circa
vnū mebꝝ. iō nō oportuit assumi totū gen⁹ humanū
Nec valet illud qd̓ obī de damas. qd̓ erat incurabile
erat inassumptibile. loquit̄ eñ de assumptibili in se
vel in suo simili. sic tota humana nā assumpta fuit in
xp̄o sicut patebit. j. Et nihil in hoie indigebat cura-
tione. quod nō sit assumptū a deo in vnitate ꝑsone.
21 ¶ Ad illud qd̓ opponit̄ q̄ tota spēs humana fuit in
p̄uaricatōe. dōȝ q̄ nō ē silē. q̄ p̄uaricator corrupit ⁊
corruptionē trāsfudit mediāte gn̄atōne carnali. xp̄s
aūt sanat p grām ⁊ mediāte regn̄atione spūali. et iō
nō oportet q̄ illi q̄ curādi sunt sint in carne xp̄i. sicut
fuerūt in nā hois pmi. Sufficit eñ renasci in eccl̄ia
p eius sacra. in q̄ xp̄s regenerat filios in virginitate
22 integra. ¶ Ad illud qd̓ opponit̄ q̄ bonū ē diffusiuū
in p̄cipuo effectu bonitatis. dōm q̄ magnitudo dif-
fusionis pōt intelligi intensiue vel extensiue. ſ in effe
ctu bonitatis p̄cipuo nō oportet esse diffusionē boni
tatis p extensionē. ſ p intensionē. Vñ q̄nto maiora
sūt dona. tāto paucioꝝ⁹ cōicant̄. Et q̄ grā vnionis
ē maxima. ita q̄ nō pt̄ esse maior nec cogitari. hinc ē
23 q̄ vni soli nature debuit cōicari. ¶ Ad illud qd̓ op-
ponit̄ q̄ missio in mentē nō respicit vnā ꝑsonā tm̄.
dōm q̄ nō est silē. quia missio in mentē attendit̄ ſm
effectū grē inhabitantē. q̄ cōis est oibus iustis. Sed
missio filij in carnē est ſm grām vnionis q̄ facit ho-
minē esse deū. Quis aūt cōgruū sit q̄ multis cōicet
iusticie bonitatē. nō tñ ꝯuenit q̄ multis cōicet diui-
nitatis nomē ⁊ dignitatē. Decet eñ deū hic multos
seruos ⁊ filios adoptiuos. ſ nō decet multos hoies
esse nāles dei filios siue deos. vel vt ꝓprius loq̄r esse
deū vel dei filiū vnigenitū.

Consequēter q̄rit̄ de nā assumpta q̄tū ad suaꝝ
partiū integritatē. Et q̄tuȝ ad hoc q̄runt̄ tria.
Primo q̄rit̄ vtrū xp̄s assūpserit verā carnez. Scd̓o
q̄rit̄ vtrū xp̄s habuerit verā animā rōnalē. Tercio
q̄rit̄ vtrū xp̄s assumēdo carnē humanā. spēm acce-
perit seu habuerit cōmunē.

Questio.j. d

Utrū xp̄s assumpserit verā carnē. Et q̄ sic videt̄ p
ill ud Luce vltio. Palpate ⁊ videte q̄ spūs carnē et
ossa nō hȝ. Si ḡ xp̄s post resurrectionē verā carnem
habuit. necessario sequit̄ q̄ ante. ¶ Itē dam̄. quod
erat inassumptibile erat incurabile. ḡ qd̓ fuit curabi
le. erat assumptibile. ⁊ qd̓ fuit curatū fuit assumptū.
ſ nō tm̄ aia sed etiā caro receperūt p xp̄m curatōnē.
ḡ ⁊c. ¶ Itē nō nascit̄ hō ex hoie nisi ex carne. ſȝ xp̄s
natus ⁊ conceptus fuit ex maria vgine. ḡ verā ex ea
traxit carnē. ¶ Itē caro vera ē necessario de vera cō
stitutione hois. ḡ si xp̄s caruit vera carne. caruit ve-
ra humanitate. ⁊ si vera hūanitate caruit. caruit ve-
ro sanguine et vero p̄cio redēptionis. ḡ tota nostra
fides ē inanis. q̄ si hoc dicere ē heretice prauitatis.
hereticū ē ⁊ vere fidei aduersariū ponere xp̄m nō ha
buisse veraȝ carnē humanā. ¶ Sed ꝯ. Gal. v. Caro
cōcupiscit aduersus spm̄. ſ in xp̄o nō fuit aliq̄ cōcu-
piscētia vel iordinatio. ḡ nec vera caro. ¶ Itē Joh.
iij. Qui de terra ē de terra loquit̄. q̄ aūt de ce. de. su. o.
est. In hoc aūt assignat̄ dr̄ia xp̄i ad alios hoies. Sȝ
alij hoies de terra sunt. q̄ corpus coꝝ de terra est. ḡ
corpus xp̄i nō fuit de terra. nec d alijs elemētis sicut
alia corpora. ḡ videt̄ q̄ nō habuit verā carnē huma
nā. ¶ Itē vnio ꝑsupponit̄ in vnibili rōne imaginis
Vñ creatura irrōnalis nō hȝ in se ꝯgruitatē ad vnio
nē. ſ hūana caro nō hȝ in se imaginē dei. q̄ illa est in
supiori portione rōnis. ḡ nō videt̄ q̄ a verbo dei ha
beat assumi. ¶ Item excellentior est grā vnionis q̄
fruitionis. ſ fruitio nō ꝯuenit xp̄i carni. ḡ multo mi-
nus nec vnio ad deitatē. ḡ nec xp̄s assūpsit verā car
nem. ¶ Itē vnio facit cōicationē ydiomatū. ſ caro
xp̄i nō recipit cōicationē ydiomatū q̄tū ad ꝓprieta-
tes diuinas. caro eñ nō ē deus. ḡ videt̄ q̄ nō ē vnita
vel assumpta a verbo dei. ¶ Re°. dōm q̄ circa h̄ fuit 24
triplex modus dicēdi. ⁊ duo sunt heretici. tercius est
catholicus. ¶ Quidā dicē volūt q̄ xp̄i caro nō fuit
caro vera ſ caro fantastica. ⁊ h̄ quidē dicebāt. quia
indecens eis videbat̄ deū vniri nature corporee. sed
hi dū voluerūt vitare apparēs incōueniēs. inciderūt
in verū incōueniēs. Et dū volūt deo reddē laudē ap
parent̄. in blasphemiā inciderūt veracit̄. Ponere eñ
q̄ xp̄s carnē habuit fantasticā. est pfecto attribuere
impfectionē. ⁊ veritati deceptionē. Si eñ veꝝ corp⁹
nō habuit. pfectus hō nō fuit. Itē si verū corpus nō
habuit. vere passus nō fuit. ḡ cūctos credētes in eū
decepit. Si ḡ hoc dicere est deū impie blasphemare.
pȝ q̄ manifest⁹ error est ponē q̄ veꝝ corp⁹ nō assum
pserit. ¶ Et iō alij dixerūt q̄ xp̄s veꝝ corp⁹ habuit
⁊ verā carnē. ſ caro illa nō fuit terrestris sed celestis
De celo eñ carnē illā attulisse xp̄m dixerūt. q̄ nō de
cebat ipm hic carnē peccatricē. tū q̄ cōcupiscit ad-
uersus spm̄. tū q̄ etiā actorē hȝ dyabolū. Et hūc suū
errorē munire volūt p illud. j. Cor. xv. Prim⁹ hō de
terra terren⁹. Scd̓s hō de celo celestis. Et p illd̓ qd̓
dr̄ Joh. iij. Qui de celo venit sup oēs ē. Sed h̄ error
pessim⁹ repugnat veritati incarnatōis ⁊ repationis
Ueritati incarnatōis. q̄ xp̄s ſm q̄ sacra eloquia te-
stant̄ fuit ex semine dauid ſm carnē q̄ natus fuit de
maria vgine q̄ fuit de stirpe dauid. Repugnat autē

veritati repationis.q2 si nō habuit carnē terrestrem
s celestē.nō habuit passibilē.Si etiā nō habuit carnē
terrestrē.nō habuit carnē de nr̄o genere. r si hec ve-
ra sunt.nec vere patiebat̄.nec hō p ip̄m vere redime
batur .Si ḡ hec duo impietatis sunt r blasphemie.
planū est q iste modus dicēdi falsus est r hereticus.
Ideo ē tercius modus dicēdi verus r catholicus.q
xp̄s verā carnē hūanā hūit.ita q caro illa r verū cor
pus fuit.r vere carni nr̄e in nā cōsimilis. Nō eīn de-
cebat i ip̄a veritate inueniri deceptionē r oculoꝝ lu-
dificationē.q2 veritas nō nouit fallere. Nec decebat
in pfectissimo dei filio inuenire ipfectionē.q2 pfectis-
sim⁹ nō nouit deficē.r iō sicut apparebat.sic veꝝ cor-
p⁹ r pfectū de nr̄o genē r d̄ vtero btē vginis assūpsit
25 verissime.Et ꝯcedēde sunt rōnes h̄ oñdētes. ¶ Ad
illud ḡ qd̄ p̄mo opponit̄ in ꝯriū.dōm q veꝝ ē d̄ car
ne in q̄ viget fomes ꝯcupic.r talis caro ē peccatrix.
talis aūt caro fuit in adā post pctm̄ r in posteris cō-
cupiscentialiter genitis.Sed talis caro nō fuit i adā
ante pctm̄.nec in xp̄o q̄ nō fuit cōceptus in libidine.
sed spūsсti virtute.r p tanto dī eius caro celestis.r
uenire desursum.q2 assimilat̄ altitudini hūane natu
26 re q̄ fuit in adā q̄tū ad puationē oīs inmundicie. Et
p hoc p3 rñsio ad sequēs obiectū.Non eīn xp̄s dī ve
nire de celo.q2 eius caro descēdit de celo.sed q2 miss⁹
est a p̄re.caro eīn formata ē s̄m diuinā opationē ca-
rens oī originali pctō r omni rebellione. Et in hoc
errauerūt impij manichei.sicut supius oñsum est in
scd̄o libro. q2 crediderūt q caro terrestris de sui nā
repugnaret spūi tanq̄ hñt ortū a deo malo.r in hūc
errorē inciderūt.q2 nesciuerūt distinguere int̄ viciū et
27 nām. ¶ Ad illd̄ qd̄ opponit̄ q vnio p̄supponit rōe3
imaginis in suo vnibili.dōm q hoc verū est vel in se
vel in rōne annexi.r q̄uis caro hūana nō hēat in se
rōnem imaginis.tn̄ vnita ē aīe facte ad imaginē dei.
28 ¶ Ad illud qd̄ opponit̄ q excellētior est grā vnio-
nis q̄ fruitionis.dōm q verū est p cōparationē ad
idē.vtpote ad animā q̄ deo fruit̄ r deo vnit̄.excellen
tior est ḡ grā vnionis q̄ fruitionis. r eā p̄supponit.
tn̄ respectu corporis secus est.q2 grā fruitionis nō ē
nata esse in corpore.siue circa corpus.cū ponat solū
habitū creatū q̄ h3 habilitare potentiā cognosciatiuā
Sed grā vnionis in corpore nō ponit alicui⁹ habit⁹
collationē.sed solū sustentificationē ipsius corporis
assumpti in psona diuina.sicut in ypostasi.q̄ quide3
est ex mera r ḡtuita bonitate dei.r ꝓptea nō sic repu
29 gnat.nec sic ē extranea sicut grā fruitiōis. ¶ Ad illd̄
qd̄ opponit̄ de cōicatione ydiomatum.dōm q sicut
ifra patebit.ydiomata nō cōicant̄ ipsi nature assum
pte.vel ptibus eius.sed cōicant̄ ipsi rei nature. Nā
hec est falsa.filius dei est caro vel aīa rōnalis. q̄uis
illa sit vera.filius est homo.

Questio.ij. e

Utrū xp̄s assumpsit animā rōnalē:Et q sic videtur
Math.xxvj. Tristis est aīa mea vsq3 ad mortē.Sed
si nō haberet aīam rōnalē.nō tristaret̄.ḡ rē. ¶ Ite3
in symbolo athanasij. Perfectus deus pfectus hō ex
aīa rōnali r humana carne subsistens.ḡ rē. ¶ Item
xp̄s mortuus fuit.sed mors illa nō fuit p sepatione3
deitatis a carne.ḡ fuit p sepationē aīe a carne.ḡ ha-
buit animā. ¶ Itē xp̄s descendit ad inferos r tercia
die resurrexit a mortuis.aut ḡ rōne aīe.aut rōne cor
poris.aut rōne diuinitatis. Rōne carnis nō. q2 illa
remāsit in sepulcro. Rōne diuinitatis nō.q2 nō pōt
mutare locū.ḡ rōne aīe.ḡ rē. ¶ Sed ꝯ Joh.j. Uer-
bum caro factu3 est.ibi iohānes sufficienter exp̄mit
misteriū incarnationis.ḡ nihil addendū est.ḡ videt̄
q solā carnē assūpsit. ¶ Itē vnio diuine nature ad
humanā dī incarnatio.sed denoīatio semp debet fie-
ri a digniori.r cū aīa dignior sit carne. r incarnatio
nō dicat̄ aīatio sed potius incarnatio.ḡ videt̄ q aīa
nō sit assumpta a verbo. ¶ Itē vnio respicit peti ori
ginē.sed originale h3 ortū a carne.ḡ videt̄ q filio dei
sufficit carnē assumere ad humani generis repatio-
nem. ¶ Itē nā nō facit p plura qd̄ pōt facere p pau
ciora.sed in xp̄o diuina potentia potens erat in actū
intelligendi.r amandi r viuificandi.cu3 ipse fili⁹ dei
nō careat voluntate.nec intelligentia.nec vita.ergo
nō videt̄ q xp̄us habuit rōnalē animā. ¶ R̄. dōm 30
q circa hoc fuit triplex modus dicēdi.r duplex fuit
hereticus.r tercius catholicus. ¶ Quidam nāq3 di
xerunt sicut ennomius q fili⁹ dei assumpsit carnem
sine aīa.q2 diuinitas erat ei in loco aīe. r cū verbum
dei viuificaret ipsam carnē.nec indigebat alio spiri-
ritu viuificante. Sed cū diuina natura nullo modo
possit esse forma pfectiua corporis.quia deus nulli⁹
est forma pfectiua siue cōstitutiua.nullo etiā modo
possit habere passiones tristicie r doloris.impossibi-
le est hoc dicere q xp̄s vixerit vita creata. et dolores
r mortē senserit.r non habuit animā. ¶ Et ideo fuit
ali⁹ mod⁹ dicēdi q xp̄s animā habuit . nō quācūq3.
sed solū animā viuificantē r sensificantē cuiusmodi
est anima sensibilis.anima aūt rōnali non indiguit.
quia ad ceteros actus partis intellectiue sufficiebat
virtus persone increate. Sed iste error adhuc pessi-
mus est.quia si xp̄s animā rōnalem nō habuit.ani-
mam rōnalem a peccato nō redemit.Et iterū si ani-
mam rōnalem nō habuit.verus homo nō fuit.quia
nō habuit hominis cōplemētū. Et hoc dicere absq3
dubio est erroneū. ¶ Et ideo est tercius modus di-
cendi verus r catholicus.q xp̄s assumpsit verā car
nem.verū corpus.r verā animā.cu3 suis potentijs.
vegetabili.sensibili. r rōnali.Et rō hui⁹ est.quia xp̄s
assumpsit humanā naturā vt esset mediator dei r ho
minum.Et quia pfectus mediator.ideo pfectus de⁹
r pfectus homo.Et quia pfectus homo non est nisi
habeat corpus cū omnibus mēbris r animā cū om
nibus potentijs.ideo oīa hec assumpsit. Rursus q2
pfectus mediator fuit.ideo pfectus ꝯprehensor fuit
r pfectus viator.pfectus in contēplatione.r perfe-
ctus in actione. r pfectus in opatione.et pfectus in
passione. Et ad omnia hec sequit̄ q habuit veram
substantiā aīe. Unde ꝯcedende sunt rōes hoc osten
dentes. ¶ Ad illud qd̄ p̄mo opponit̄ de verbo Jo. 31
dōm q illud dictū verū est p sinodochen.r caro ac-
cipitur ibi pro tota natura humana.Et si tu queras
quare ipse vsus est illo synodochico sermone. dōm
q hoc ideo fecit. quia ipsa natura assumpta nobis
est notior ex parte substantie corporalis q̄ spūalis.
Et iō q2 cognitio nr̄a incipit ab his q̄ sunt nob ma-
gis nota.ministeriū vnionis hūane nāe cū diuia ma
gis descp̄sit ex pte carnis. Alia etiā rō p̄t reddi.q2 in
assūptōne carnis.claudit̄ assūptio aīe rōnal'. Si eīn
assūpsit qd̄ min⁹ ad assūptō3 erat ydoneū r mag' ab
assumēte distabat.mlto mag' assumpsit illd̄ qd̄ erat
mag' ydoneū.r mag' ꝯueniebat.Et p h̄ p3 rñsio ad 32
sequēs q̄re incarnatio poti⁹ dī q̄ aīatio.sic eīn sit de-

noīatio a parte notiori.r ab ea pte in q̄ implicat̄ rō
toti⁹.Et qd̄ dī q denoīatio d3 fieri a digniori. dd̄.q
33 hoc veꝝ ē.nisi alia rō interueniat. ¶ Ad illud qd̄ op
ponit̄ q vnio ordinat̄ ꝯ peti originē.dd̄.q et si ori-
go peti sit a carne tanq̄ a deferente r a sua infectiōe
aīam inficiente.nunq̄ tn̄ est in carne nisi ab aīa. nec
traductio carnis ex carne est nisi p virtutē aīe.et ideo
creatio nō tn̄ debebat respicē carnē s r aīa3 .imo p̄n
cipalius aīam q̄ carnē. Et ꝓpterea nō suffecit assu-
34 mere solā carnē. ¶ Ad illd̄ qd̄ opponit̄ q psona ver
bi sufficit ad viuificandū r regenerādū carnē p intel
lectū r volūtatē.dōm q r si psone vbi cōueniat viui
ficare p modū efficientis.nō tn̄ cōuenit viuificare p
modū forme perficientis.r hoc rōne summe pfectio
nis q̄ est in deo.ꝓpter quā nō pōt ps eē alicui⁹ cōsti-
tutiua.r iō s̄m hūanā nām xp̄s formam creatā hūit
cōpletiuā.et sic certissime credēdū ē xp̄m assumpsis-
se.r veram carnē.r verā aīam rōnalem.

Questio.iij. f

Utrū xp̄s habuit cū alijs hoīb⁹ cōem spēm:Et q sic
vr̄. Philip.ij. In silitudinē hoīm factus.Si ḡ cōitas
speciei attendit̄ s̄m assimilationē in forma humani-
tatis.vr̄ q xp̄s in forma specifica ꝯueniat cū alijs ho
minib⁹. ¶ Itē genit⁹ est eiusdē spēi cū generāte vni-
uoco.s xp̄s genit⁹ fuit ex beata virgine.ḡ fuit eiusdē
spēi cū ea. ¶ Itē aīa rōnalis vnita carni ꝯstituit ho
minē eiusdē spēi cōis.s i christo fuit aīa rōnalis vni-
ta carni.ḡ xp̄s habuit spēm cōem cū alijs. ¶ Itē in
xp̄i incarnatōe nā humana exaltata est r repata.sed
hoc nō eēt nisi xp̄s cū alijs hoīb⁹ haberet spēm cōe3.
ḡ rē. ¶ Sed ꝯtra. Jo.dam̄.et h̄r in lr̄a. In dn̄o ihu
xp̄o nō est spēm cōem accipere. ¶ Itē mgr̄ in litera.
Natura nō sic accipit̄ in christo sicut cū dī.vna ē na
tura oīm hoīm.s3 cū dicit̄ vna est nā oīm hoīm.dici
tur esse vna vnitate spēi.ergo vr̄ q in xp̄o nō sit acci
pere vnā nām.cū qua cū alijs cōicet tanq̄ in specie
specifica. ¶ Itē spēs vt dicit Boeti⁹ dicit totū eē in
diuiduoꝝ.s hūanitas nō dicit totū eē xp̄i.ḡ xp̄s non
ꝯtinet̄ sub hoīe tanq̄ indiuiduū sub ꝓpria spē. ¶ Itē
forma specifica accipit̄ ab eo qd̄ nobilissimu3 r pfe-
ctissimū est in re.s nobilissimū r pfectissimū in xp̄o
nō est nā creata s increata.sed penes nām increatā
nō est accipe spēm cōem cū alijs hoīb⁹.ḡ nullo mō.
35 rē. ¶ R̄. dd̄.q spēs dicit formā r nō quācunq3 s for
mā totius.hoc est formam complectentem totū esse
Juxta quod dicit Boetius.q species est totum esse
indiuiduoꝝ.Et Auicē.r alij ph̄i in hoc cōcordant.
36 Forma ḡ specifica cōmunis dupliciter pōt intelligi
Aut s̄m predicationē.aut s̄m cōstitutionē.Scd̄m p
dicationē homo dicit formam cōmunem Petro et
paulo.Scd̄m ꝯstitutionem homo dicit forma3 q̄ si-
mul respicit aīam r corpus.r que resultat ex cōiun-
ctione anime cum corpore. Anima eīn r corpus cō-
currunt ad vnam essentiam ꝯstituendā. et hinc ē q
constitutus ex anima r corpore habet humana3 for
mam specificam cōmunē sibi r alijs sic cōstitutis
p predicationem cōmunem.nihilominus ptibus cō
stituentibus p quandam informationem r comple-
tionem.Cum ergo queritur vtrum in domino Jesu
christo sit cōmunē speciem accipere.hoc duplicit̄ po
test intelligi.Aut ratiōe nature assumpte.aut ratiōe
vtriusq3.humane.s.r diuine.Si ratiōe humane na-
ture.sic est cōem spēm accipe christi ad alios homi-
nes.Quia sicut in alijs hominibus ex cōiūctiōe ani
me ad carnem p modum perficientis r informantis
resultat forma humanitatis.sic et in christo.Et ideo
isto modo est accipe in eo cōem speciem tam p pre-
dicationē q̄ etiam p cōstitutionem. Si aūt loqmur
de christo rōne diuine nature r humane.sic in domi-
no iesu christo non est accipe cōem spēm. q2 diuina
natura nō vnit̄ humane ad vni⁹ eēntie ꝯstitutionē.
ideo ex cōiunctione diuinitatis ad humanitatē nul-
la in xp̄o resultat forma cōis vel vniuersalis in qua
possit alijs assimilari.Et ideo dam̄.dicit.subiungens
in eadē aucte.q in christo nō est cōem spēm accipe.
q2 nec factus est.nec aliqn̄ fiet alius.subaudiendum
est qui cōmunicet cum eo in forma vna ex hoc quod
dicit̄ christus.aliter eīn sua rō nō valeret. Quia etiā
dato q esset vnus solus homo . sicut est vnus solus
sol.adhuc eēt in eo communē spēm accipe. Uno er-
go modo est in christo spēm cōem accipe. r alio mō
nō.q2 cū sit in eo triplex suba.ex cōiūctiōe duoꝝ vi-
delicet aīe r carnis resultat vna forma specifica in q̄
cum alijs hoīb⁹ coicat.Et sic ꝓcedūt rōnes q̄ indu-
cunt̄ ad p̄mā p̄tē.Ex ꝯiūctiōe vo diuinitatis ad na
turā creatā nulla oīno forma resultat.et q̄tū ad hoc
intelligit̄ verbū Dam̄.r magistri qui dicit q nō est
vna natura xp̄i sicut oīm hoīm. ¶ Ad illd̄ vo qd̄ op 37
ponit̄ q species dicit totū eē indiuiduoꝝ.dōm q ve
rum est eaten⁹ q̄ est indiuiduū ꝯtētū sub illa spē.xp̄s
aūt est indiuiduū ꝯtētū sub spē hūana rōne nāe crea
te.nō rōne nāe increate. ¶ Ad illud qd̄ vltimo op- 38
ponit̄ q spēs specifica accipit̄ penes illud qd̄ nobi-
lissimū est r pfectissimū in re.dōm q verū est loquē-
do de illis s̄m que res h3 eē in genere. xp̄s aūt s̄m di
uinam nām nō ponit̄ in aliquo genere.s solū ratiōe
nature create.Sic ḡ ꝯcedēdū est q xp̄s assūpsit ve-
ram carnem r veram animā.r hec vnita ꝓut cōcur
rūt in vni⁹ spēi spālissime veritatem.

c Consequenter querit̄ de natura assūpta q̄tū
ad mediū necitatē.Et circa h̄ querūtur tria.
P̄rio q̄r vtrū caro assūpta fuerit a vbo me-
diāte spū hūano.Scd̄o q̄r vtrū assūpta fuerit a vbo
mediāte habitu gratuito. Tercio q̄r vtrū tota hūa-
na nā assumpta fuerit mediāte spūsancto.

Questio.j. g

Utrū corp⁹ xp̄i vnitū fuerit mediāte spū hūano siue
aīa:Et q sic vr̄. p̄mo aucte Dam̄.quā mgr̄ adducit
in lr̄a.Unitū est carni verbū dei p mediū intellectū.
¶ Itē Greg.carnē deitas mediāte aīa suscepit. ¶ Itē
aug.hi p̄m ad volusianū.Aīam rōnalē p ip̄a3 corp⁹
hūanū aptauit sibi. ¶ Itē hoc ip̄m vr̄ rōne.extrema
multū distātia nō vniūnt̄ nisi p mediū aliqd̄. s cor-
poreū creatū r corruptibile.r increatū incorporeū r
incorruptibile sūt maxime distātia.ḡ vniunt̄ p aliqd̄
mediū qd̄ quidē sit creatū r incorporeū. s talis ē spi
ritus rōnalis.ḡ rē. ¶ Itē maioris dignitatis est esse
vnitū diuinitati q̄ eē glorificatū.sed corpus nō ē ha
bile ad glorificationē nisi mediante aīa.ḡ nec ad vni
onem. ¶ Itē circūscp̄ta aīa corpus humanū est mi-
nus nobile q̄ sit brutalis spūs.Quia suba spūalis di
gnior est corpali.s aīal brutū nō h3 ꝯgruētiā ad vni
onē.ḡ nec corpus humanū p seip̄m. si ḡ ꝯgruētiā h3
hoc est mediāte spū vel intellectu. ¶ S3 ꝯ.de⁹ ē inti-
mus oī creature tā corpali q̄ spūali.ḡ nihil cadit me
diū inter ip̄m r creaturā.si ḡ vnit sibi corpus huma
nū.vr̄ q nō vniat sibi mediāte spiritu. ¶ Itē magis
vnit̄ mediū cuilib3 extremoꝝ q̄ extrema adinuicē.

ꝗ si diuinitas vnit carni mediāte aīa. ꝗ magis vnit
diuinitas aīe q̄ carni. ⁊ caro magis vnit aīe q̄ deo.
Sed hͦ est falsū. qꝛ aīa vniebat carni sepabilit. diui-
nitas isepabilit. Et ita illa caro erat dei sicut aīa dei.
ꝗ relinquit illud qđ prius. ¶ Itē soluto medio soluū
tur extrema. ꝗ si deus vnit carni mediante aīa. facta
sepatione a carne. fit sepatio a diuinitate. Sꝫ hoc est
falsum. qꝛ in morte aīa a carne recessit. deus aūt car-
nē quā assūpsit nūq̄ dimisit. ꝗ videt ꝙ mediāte aīa
carnē nō assūpserit. ¶ Itē deus nō organizauit nec
formauit carnē illā mediāte aīa. ꝗ si eadē ꝟtute assū-
psit q̄ formauit. ⁊ ita imediate assūpsit sicut imedia-
te fecit. nō videt ꝙ assūpsit mediāte spiritu rōnali.
39 ¶ Rᷓ. dōm ꝙ cū q̄rit vtrū caro assūpta fuerit a ꝟbo
mediāte spū humano. hoc dupl'r pōt intelligi. ꝟm ꝙ
ad ꝯiunctionē aliq̄ꝝ pōt cōcurrere mediū ꝟm dupli
cem rōem. Est eīm mediū colligantie. ⁊ est mediū cō-
gruentie. Mediū colligātie ē p qđ extrema ligantur
adinuicē. sicut duo corpora adiuicē iungunt interue
niente glutino. Mediū cōgruentie dī rōne cuiꝰ con-
gruū est aliq̄ duo extrema pduci ad aliquā vnionē.
sicut mulier nobilis mediāte nobilitate cōgruentiā
hꝫ vt sit sponsa regis. cū tñ rex sibi vnit magis vnit
sicut coniugi q̄ sicut nobili. Si ꝗ intelligit de medio
colligantie. tūc q̄rit vtrū verbū vnit carni mediāte
spū creato. Rūdendū ē ꝙ p eo ꝙ imediate ⁊ isepabi
lit ꝟbū vnit tā carni q̄ aīe. iō nō cadit ibi aīa mediū
q̄si glutinū vel vinculū int corpꝰ ⁊ deū. Si aūt intelli
gitur de medio cōgruentie. sic absq̄ dubio ꝯcedēdū
est ꝙ caro vnit ipsi verbo mediāte spū creato. nō eīm
erat cōgruū ꝙ dei verbū q̄ est vita. accipet corpꝰ nisi
viuificatū. nec cōgruebat eī q̄ est spūs imortal' vniri
corpori nisi viuificato spū imortali. vñ illud corpus
esset ydoneū ad incorruptionem. Et hoc est qđ dicit
in lr̃a. ꝙ incōmutabilis ⁊ inuisibilis veritas. p spūm
animā. ⁊ p animā corpus. totū hoiem sine sui conta
gione suscepat. Et accipitur spūs p supiori portiōe
aīe sicut dicit mgr̃. q̄ maiorē cōuenientiā hꝫ cuꝫ deo.
Animā ꝟo p iferiori pte aīe ꝟm quā viuificat corpꝰ
Et p hec duo nihil aliud dat intelligi q̄ illud corpꝰ
cōgruū esse ad vnionē. qđ quidē hꝫ p animā viuifi-
cari. ⁊ p spm̄ ad ppetuitatē ⁊ incorruptionē ordina-
ri. Et qꝛ rōnes q̄ ad pmā ptē inducunt pcedunt ꝟm
40 mediū cōgruentie. iđo sunt ꝯcedende. ¶ Ad illud ꝗ
qđ pmo obī in ꝯ̄ꝗ ꝙ deus ē intimꝰ creature corpo-
rali. ꝗ nō vnit spū mediante. Dōm ꝙ rō illa pcedit
de medio distātie vel colligātie. qđ quidē non est ibi
repiri. nō aūt obuiat medio cōgruētie. Quis eīm sit
intimꝰ p mediū essendi potētial'r. eēntialit. pñtialiter
in oī creatura. nō tñ cōgruū ē vt assumat quālibet in
vnitatē psone. sicut ꝟ visuꝫ ē. ꝟ eā solā q̄ ē ad eiꝰ ima-
41 ginē. vel q̄ cū sua imagine hꝫ cōpositionē. ¶ Ad illđ
qđ obī ꝙ nō magis vnit deus aīe q̄ carni. imo eque
imediate vtriq̄ vnit. dōm ꝙ veꝝ ē de imediatōe ꝟm
quā puat mediū faciēs distare. ꝟ nō ē veꝝ de imedia
tione q̄ priuat mediū faciēs ꝯgruere. qꝛ plus ꝯgruit
vnioni ꝟba rōnalis q̄ est ad eius imaginē q̄ ꝟba cor-
42 poralis. ¶ Ad illud quod opponit ꝙ soluto medio
soluunt extrema. dōm ꝙ illud nō hꝫ veritatē de me-
dio cōgruētie. sicut pꝫ cū aliq̄s accipit i vxorē aliquā
rōne pulcritudinis. non tñ ab ea sepat pulcritudine
recedēte. sic ⁊ in pposito intelligendū ē. Preterea aīa
nō recedebat a corpore simpl'r. ꝟ solū ad tps. ⁊ corpꝰ
illud ex pma ꝯiūctione sui ad animā. dispōnē ad in-
corruptionē habebat. ⁊ iō pter sepationē ipsius aīe
cōgruitatē ad vnionē nō amittebat. ⁊ iō q̄uis aīa se-
parēt a carne. nō tñ oportebat diuinitatē a carne se-
parari. ¶ Ad illud qđ opponit ꝙ deꝰ non formauit 43
carnē illā mediāte aīa. dōm ꝙ si dicat hoc de medio
p modū cause nō tenet. tenet tñ de medio p modū cō
gruētie. Quāuis eīm aīa nō fuerit cā corporis effectiua
tñ ex cōicatione corporis cū aīa potuit esse aliq̄ con-
gruentia ad vnionē cū diuina natura.

Questio .ij. b

Utrū aīa xp̄i fuerit assūpta a verbo mediāte aliquo
habitu gratuito. Qꝛ sic videt Augꝰ. in .xiiij. li. de tri.
In rebꝰ p tps ortis sūma grā ē ꝙ deꝰ in vnitate psō-
ne nullis pcedentibꝰ meritis hoī copulat. ꝗ videt ꝙ
dei filius vniat aīe mediāte aliq̄ grā siue dono gra-
tuito. ¶ Itē Aug. Quicq̄d cōuenit filio dei p nām.
cōuenit filio hoīs p grām. ꝗ videt ꝙ vnio verbi ⁊ aīe
fiat mediāte aliq̄ dono grē. ¶ Itē pfectiꝰ ē deus cum
est cū aliq̄ p vnionē q̄ p inhabitatōnē. ꝟ si deus i nul
lo hitat nisi mediāte aliq̄ dono gratuito. ꝗ nō videt
ꝙ animā assumat nisi mediante aliq̄ habitu vel grā
disponēte. ¶ Itē plus ē animā vniri ꝟbo q̄ frui deo
ꝟ aīa xp̄i nō fruit deo nisi mediāte aliq̄ habitu glorie
p quā fit deiformis. ꝗ videt ꝙ nec vniat ipsi verbo
nisi mediāte aliq̄ habitu grē cuiꝰ deiformitas super-
cellit deiformitatē glorie. ¶ Itē vnio ē relatio. ꝟ nul
la relatio introducit inesse nisi p introductioneꝫ vel
mediationē alicuiꝰ absoluti. qꝛ in aliud nō ē motus
p se. Si ꝗ deus assumit aliquā animā quā prius non
assūpsit. cū hoc nō sit ꝟꝫ vnionē sui. qꝛ est inmobilis.
nec ꝟm mutationē aīe de nō esse in esse. qꝛ hec muta-
tio est creatio. restat ꝗ ꝙ hoc erit mediāte infusione
alicuiꝰ grē nobilissime. ¶ Itē vniri diuine nature in
vnitatē psone hoc excedit oēm nām creatā. Sed cū
creatura aliq̄ ordinat ad aliud qđ est ꝟ nām suā. in-
diget habitu adiuuāte ⁊ eleuāte. ꝗ videt ꝙ aīa vnia
tur diuine nāe aliq̄ hitu grē mediante. ¶ Sed ꝯ. oīs
grā q̄ntū est de se eq̄liter respicit tres psonas cum sit
totiꝰ trinitatis effectꝰ. ꝗ si hitus gratuitꝰ faceret vni-
ri psone filij dei. eadē rōne ⁊ psone pr̄is ⁊ spūssancti.
ꝟ constat ꝙ psona patris ⁊ spūsscti nō sunt vnite illi
aīe in vnitatē psone. ꝗ illa vnio nō fuit alicuiꝰ gratie
¶ Itē oīs hitus gratuitꝰ dicit q̄d creatū. ꝟ oīe crea
tum ē in infinitū deo inferius. ꝗ p nihil creatū efficit
hō deus. ꝟ p vnionē factū ē vt hō esset deus. ergo nō
videtur ꝙ illa vnio fieret aliquo habitu gratuito.
¶ Itē si illa vnio fieret ab aliq̄ habitu gratuito. cuꝫ
corpꝰ nō sit illiꝰ grē susceptibile. ꝗ corpꝰ nō esset vni-
bile. ꝟ corpꝰ ē vnibile ⁊ vnitū. ꝗ nō videt ꝙ vnio fiat
aīe ad deuꝫ p hitū mediū. ¶ Itē intelligamꝰ ꝙ deus
assumeret vnā animā gloriosam ⁊ ipsam deponeret.
planū ē ꝙ aīa illa ⁊ ante vnionē. ⁊ in vnione. ⁊ post
vnionē. nō hret nisi habitū glorie. Si ꝗ habitus ille
cōis est creature vnite ⁊ nō vnite. videtur ꝗ ꝙ vnio
deitatis ad animā nō fiat aliq̄ habitu glorie median
te. nec aliū habitū supra hunc est dare. ꝗ nō videt ꝙ
aīa vniat verbo mediante aliquo habitu gratuito.
¶ Rᷓ. dicendū ꝙ cū querit vtrū aīa vniat ipsi ver- 44
bo mediante aliquo habitu gratuito. hoc dupl'r po-
test intelligi. Aut ꝙ ille habitus in illa vnione teneat
rōem cōgruentie. vel rōem cause. Si ita ꝙ teneat ra
tionē congruentie. sic concedi potest ꝙ aīa vnit ipsi
verbo mediante habitu creato. qꝛ nō decet ipsā ꝟbo
vniri nisi assimilet habitu pfecte deiformitatis. Uñ

aīa xp̄i nō tm̄ fuit grā in instāti vnionis. ꝟ etiā glori
ficata sup oēs aīas btās. qꝛ nō decet aīaꝫ dei carē dei-
formitate. Si aūt vnio illa intelligat fieri mediante
habitu gratuito. ita ꝙ ille hitus respectu vnionis te-
neat rōem cause. sic veritatē non hꝫ. Quū illa vnio q̄
est p habitū infusum. sicut ē vnio amoris ⁊ cognitio
nis cōuenient respicit tres psonas. Unio aūt illa re
spicit vnā solā. Rursus. vnio illa facit hominē con-
formē esse deo ⁊ ad deū. quia grā est influentia a deo
exiens. ⁊ ad deū reducens. Sed hec vnio facit hoīeꝫ
esse deū. ⁊ iō nullus hitus creatus pōt hoc efficere.
nec p collationē alicuiꝰ boni creati ut hō sit deus. sed
p hoc ꝙ ipsa psona verbi seipam facit humane nāe
ypostasim ⁊ suppositū. hoc aūt nō facit ꝟm mutatio
nem factā in se. ꝟ ꝟm mutationē factā in nā assūpta
Illa aūt mutatio in nā assumpta fuit in ipsiꝰ natu-
re formatione. ita ꝙ careret psonali distinctōe in ge
nere ppriō. ⁊ inniteret psone diuine. Sꝫ qꝛ hoc totū
deus gratuita bonitate facit. iō maxia grā dī esse in
vnione diuine nature ad humanā. nō ꝙ illa vnio p
ficiatur vel cōpleat p aliquā influentiā creatā. ꝟ q̄a
fit p gratuitā dei bonitatē. simul coexistente influen
tia doni gratuiti ad cōgruitatē nō ad causalitatem.
Uñ rōnes q̄ ondunt ꝙ nō fiat vnio illa mediāte ali-
quo habitu gratuito sunt ꝯcedende. q̄ñ ea via pce-
dunt ꝟm ꝙ dī aliq̄d fieri p habitū gratuitū coopan-
tem p modū cause. sicut hō iustificat mediante grā
informante. ⁊ meret mediante charitate mouēte et
45 regulante. ¶ Ad duas ꝗ auctes Aug. adductas de
grā vnionis. dōm ꝙ large ibi accipit grā. nō p habi
tu animā informāte. sed p eo qđ gratis accipitur et
superexcellit terminū nature. ⁊ sic pōt dici factā ma
gnā grām corpori. dū assumptū fuit a psona verbi.
⁊ ita ex hoc nō sequit ꝙ vnio illa verbi ad animam
46 fiat mediāte aliq̄ habitu gratuito. ¶ Ad illas duas
rōes de inhabitatōe ⁊ fruitione. dōm ꝙ nō est simile
q̄m inhabitatio dei in aīa. ⁊ fruitio ipsa ponit aliquē
actū qui fit ab aīa respectu cuiꝰ grā infusa ē cā. ⁊ ad
quē abilitat aīa mediāte grā. ⁊ in quē exit cuꝫ a grā
est adiuta ⁊ regulata. non sic aūt est de vnione. Quū
nā humana vnit diuine absq̄ actu suo. ⁊ solū se hꝫ
ibi p modū passiui ⁊ nō actiui. ⁊ iō nō sic indiget per
habitū adiuuantē ⁊ regulanteꝫ dispōne. q̄ quidē sit
47 principiū illius vnionis. ¶ Ad illud qđ opponit ꝙ
relatio nō introducit nisi p aliquā mutationē factā
in aliquo absoluto. Dōm ꝙ veꝝ est. ꝟ queadmodū
due linee pñt intelligi vniri in puncto ⁊ continuari.
ita tñ ꝙ nō fit mutatio in altera lineaꝝ nisi p hoc ꝙ
amittit discretionē vnitatis. sic intelligendū est ꝙ si
deus assumeret aliqđ indiuiduū hoīs inesse ꝯstitutū
⁊ grā informatū. solū amitteret psonalē discretionē
p vnionē cū ipso verbo in vnitatē psone. In assum
ptione aūt illiꝰ nature quā filiꝰ dei assumpsit de vir-
gine simul fuit formatio ⁊ vnio. ⁊ iđo nunq̄ fuit in
illo hoīe q̄tū ad humanā nām personalis discretio.
hoc eīm faciebat vnio ipius cū verbo. Et pterea nō
sequit ex hoc ꝙ vnio in vnitatē persone fieri habeat
mediāte aliq̄ habitu gratuito. Assumptio eīm prie
respicit illā nām. q̄uis cōgrue nō habeat fieri absq̄
48 grā. ¶ Ad illud qđ vltimo opponit ꝙ vniri diuine
nature superexcellit gradū creature. dōm ꝙ veꝝ est. ⁊
iō ꝯcedendū ē ꝙ talis vnio ex grā fit. ꝟ tñ nō sequit
ex hoc ꝙ fiat p donū grē create. qꝛ oīe donū creatū
est hac vnione iferius. Uñ si q̄rat vtrū grā vnionis
dicat q̄d creatū aut increatū. dō. ꝙ grā vnionis tri-
pliciter pōt accipi. Pōt eīm grā vnionis dici illud p
qđ efficit aīa satis ꝯgrua ad vnionē. ⁊ sic dicit donū
grē create p qđ aīa habuit excellent deiformitatem.
Alio mō dī grā vnionis grā effectiua vnionis. et sic
dicit donuꝫ grē increate. Tercio mō pōt dici gratia
vnionis ipsa vnio gratuita siue gratis facta. ⁊ sic ex
pte diuine nature dicit q̄d increatū. ex pte humane
nature dicit quid creatum. nō absolutū sed relatum
⁊ sic patet totum ⁊c̃.

Questio .iij. i

Utrū verbū sit vnitū humane nature mediāte spū-
sancto. Et ꝙ sic videt. qꝛ vnio verbi increati ad car-
nem est silis modi verbi intelligibilis ad vocem. sed
verbū intelligibile non vnit voci nisi mediante spū
vel flatu spirato. qui est vehiculum verbi. sicut dicit
damꝰ. ꝗ nec verbū vnit carni nisi mediāte spūsancto
¶ Itē oīs vnio voluntaria ē mediante amore. sicut
dicit dyonisius. Qꝛ amor nihil aliud est q̄ vis vniti-
ua. sed vnio verbi ad humanā nām est volūtaria. ꝗ
est mediāte amore. Aut ꝗ mediāte amore creato vel
increato. Non mediāte amore creato. qꝛ amor crea
tus nō potuit facere illā vnionē. ꝗ mediante amore
increato. ꝟ amor iste ē spūssanctꝰ. ꝗ vnio in humana
nā facta ē mediāte spūsancto. ¶ Itē maior est vnio
diuinaꝝ psonaꝝ adinuicē q̄ nature assumētis ⁊ as-
sumpte. ꝟ psona pr̄is ⁊ filij nectunt spūscto. ꝗ mul-
to fortius nā humana vnit diuine mediāte spūscto
¶ Itē remotiora iungunt p ppinquiora. ꝟ inter p-
sonas tres ppinquior est nobis psona spūsscti. sicut
vult Hylarius et Augꝰ. Nā omne donū ⁊ oīs vsus
doni ē ex munere. ꝗ videt ꝙ psona filij nō vniat hu
mane nature nisi mediāte psona spūsscti. ¶ Sed ꝯ.
Si psona verbi vnita est humane nature mediante
spūsctō. ꝗ spūssanctꝰ ē vnitꝰ humane nature. ꝗ sicut
filiꝰ est incarnatꝰ. ita ⁊ spūssanctꝰ. ¶ Itē magꝭ vnit
mediū extremo. q̄ extremū extremo. ꝗ si vnio verbi
ad humanā nām ē mediāte spūsctō. magis est facta
vnio in psona spūsscti q̄ in psona verbi. ꝟ hoc ē fal-
sum. ꝗ ⁊c̃. ¶ Itē in vnione diuine nature cū huma-
na nō pōt esse vnitas essentie sed psone. ꝗ necesse est
ꝙ vnio illa fiat mediāte vna sola psona. ꝟ filiꝰ ⁊ spi-
ritussanctꝰ nō ꝯueniūt in psona. ꝗ impossibile est fi-
lium vniri humane nature mediāte spūsctō in vni-
tate psone. ¶ Itē infinita est distātia in psona spiri
tussancti sicut in psona filij. sed q̄ñcunq̄ aliq̄ sunt in
equali distātia respectu eiusdeꝫ. vnū nō est medium
vniēdi alterū. p eo ꝙ mediū plus appropinq̄t extre
mis q̄ extrema sibi inuicē. ꝗ videt ꝙ psona verbi n̄
habeat vniri mediāte psona spūsscti. ¶ Rᷓ. dōm ꝙ 49
cū q̄rit vtrū psona verbi habeat vniri humane nāe
mediāte spūsctō. hoc dupl'r pōt intelligi. Aut ita ꝙ
illa vnio fiat mediāte spūsctō sicut vinculo interue
niēte. Aut ita ꝙ fiat sicut pncipio efficiēte. Si pmo
mō intelligat sic nō hꝫ ꝟitatē. p eo ꝙ psona ꝟbi p se
vnit hūane nāe. nō psona aliq̄ mediāte. Neq̄ q̄. n.
psona spūsscti intcidit media int psonā ꝟbi ⁊ nām
assumptā. Si aūt vnio illa intelligat fieri median-
te spūsancto. sicut pncipio efficiēte p modū cuiusdā
ꝟbauctis ⁊ appropatōis sic veritatē hꝫ. Incarnatio
eīm ꝟbi fuit a pr̄e ⁊ a filio mediāte spūsctō. ꝟ hoc mō
nō ē hic qō. ꝟ .j. erit suo loco cū q̄rit. vtrū incarnatio
nis opus appropari debeat spūisancto. nūc aūt ē qō
vtrū vnio verbi fiat mediante spūsctō sicut vinculo

interueniēte. ¶Ad hāc qōem rñdendū ē q̄ h̄ falsuz est ꝛ nō intelligibile.sicut oñdūt rōnes ad hoc indu
50 cte. ¶Ad illud ṽo qđ opponit̄ in ꝯrm̄ q̄ verbū intelligibile vnit̄ voci mediāte spū.dōm q̄ silitudo est int̄ creaturā ꝛ creatorē.ita tñ q̄ maior repit̄ dissimilitudo.vñ q̄dāmō est sil'e ꝛ q̄dāmō nō. In hoc q̄dez est sil'e.q̄ sicut mens format vocē exteriorē mediāte spū.sic de⁹ pr̄ formauit carnē assumptā mediāte spū sancto. In hoc ē dissimile.q2 spūsanct⁹ est vehiculū verbi.nō sic spūsanct⁹ psone filij. Nunq̄ eñ est psona spūsancti vbi nō sit psona verbi.ꝛ iō q̄ntū ad h̄
51 silitudo nō pōt nec dz attendi. ¶Ad illud qđ opponitur q̄ vnio volūtaria ē mediante amore. dōm q̄ vnio volūtaria dr̄ dupl'r. Aut q2 est a voluntate. aut q2 est h̄m volūtatē. Illa vnio q̄ est volūtaria q̄ est a volūtate ē mediāte amore sicut efficiēte. Illa ṽo q̄ est volūtaria q̄ est h̄m voluntatē illa bz fieri mediante amore sicut glutino ꝯiungēte. Dico ḡ q̄ vnio ṽbi ad humanā nām ē volūtaria.q2 est a volūtate. s̄ nō est volūtaria q2 sit h̄m cōformitatē voluntatū. s̄ potius h̄m ꝯiunctionē naꝝ i vnā psona. Et iō nō seq̄t̄ q̄ talis vnio fiat mediāte spūsctō sicut vinculo interueniēte.s̄ potius sicut pncipio efficiēte. ¶Ad illud 52
qđ opponit̄ q̄ diuine psone nectunt̄ mediāte spiritusancto. Dōm q̄ nō est sil'e. Quia nexus duaꝝ psonaꝝ attendit̄ h̄m pductionē psone vni⁹ p volūtatis fecunditatē.ita q̄ int̄ illas psonas ꝛ eaꝝ nexus ē distinctio psonaꝝ. Nō sic aūt est in ꝯposito.q2 due nature cōcurrūt in vnitatē psone. ¶Ad illud qđ oppo 53
nitur q̄ ꝓpinquior est nobis psona spūsancti. dōm q̄ dictū ē p appropriationē.nō q2 psona spūscti magis accedat ad naturā creatā q̄z psona verbi. sed q2 tñ pcedit ita q̄ nō pducit aliā psonā.ꝛ pcedit per modū fecūditat⁹ volūtat⁹. Et queadmodū oēs creature pducte sunt volūtarie.ꝛ ex diuina liberalitate. hinc est q̄ psona spūscti dr̄ nobis magis appropinq̄re. Et iō h̄m q̄ndā appropriationē ꝯcedi pōt q̄ vnio illa fiat mediāte spūsctō.cū sit facta a spūsctō tanq̄z efficiente h̄m appropriationē.non interueniente tamen h̄m personalem distinctionem ꝛc̄.

Distinctio.iij.de xp̄i conceptione.

Q Ueritur etiā de carne verbi an p̄usq̄z cōcipet̄. Supra egit mgr̄ de incarnatōe.hic ṽo agit de ꝯceptiōe Et q2 ante ꝯceptionē filij dei p̄cessit sctificatio ṽginis.iō ista ps hz duas ptes. In pma determinat q̄liter virgo maria fuerit p spm̄sctm̄ sctificata ꝛ ab oi labe purgata. Scđo vero determinat q̄liter caro xp̄i fuerit p spm̄sctm̄ ꝯcepta.ī.dis.iij. Cū vero incarnatio verbi ꝛc̄. ¶Prima ps diuidit̄ in duas ptes.in q̄rū pma determinat de sctificatione q̄ p̄cessit xp̄i ꝯceptionē. In scđa vero inq̄rit vtꝝ caro xp̄i ita poterit in abraham decimari sicut in virgine potuit sctificari. Iō pmo agit de sctificatōe. Scđo de decimatione.ibi. Cū autē illa caro ꝛc̄. ¶Prima ps diuidit̄ in tres ptes. In pma pte determinat q̄ fuerit sctificatōis exigētia. In scđa que fuit sctificationis cā.ibi. Mariā q̄z totā spūsanctus ꝛc̄. In tercia vero q̄ fuit sctificationis efficacia.ibi. Qz autē sacra virgo extūc ꝛc̄.

¶De sanctificatione q̄ p̄cessit xp̄i conceptionē q̄ scz btā ṽgo ē sctificata.ex q̄ assumpta ē caro xp̄i. Et que fuerit sctificationis exigentia. a

Q Ueritur etiā de carne verbi.an p̄usq̄z ꝯcipet̄ obligata fuerit pctō.an ꝛ talis assūpta fuerit a verbo? Sane dici pt̄ ꝛ credi oportet iuxta sanctoꝝ attestatōis ꝯueniētiā.ipam p̄us fuisse pctō obnoxiā sicut reliq̄ ṽginis caro.s̄ spūsscti opatione ita mūdatā.vt ab oi cōtagione pcti imunis vniret̄ verbo. Pena tñ nō necessitate s̄ volūtate assumētis remanēte. Dist.iij.

Que fuit sanctificationis causa. b

a Mariā q̄z totā spūsanct⁹ in eā p̄ueniēs a pctō pꝛsus purgauit.ꝛ a fomite pcti etiā liberauit.vel fomitē ipm penit⁹ euacuando.vt q̄busdā placet.vel sic debilitando ꝛ extenuādo.vt ei postmodū peccādi occasio nullaten⁹ extiterit.potētiā q̄z generādi absq̄z viri semine ṽgini pparauit. Ita eñ verba euāgelij docēt. vbi angelus alloquēs virginē ait. Spūsanct⁹ supueniet in te. b ꝛ virtus altissimi obumbrabit tibi. Et qđ nascet̄ ex te sanctū vocabit̄ filius dei. Cui sacra virgo rñdit. Ecce ancilla dñi.fiat mihi h̄m ṽbū tuū. Qđ exponēs Johes ait. Post cōsensum aūt sctē ṽginis spūsanct⁹ (a; Luce.j.; b; Joh.dam̄.)

a ¶Mariā q̄z totaz. Innuit mgr̄ q̄ spūsanct⁹ mariā a fomite pcti purgauit. Cōtra. Si fomes relinq̄t̄ in nob ad exercitiū ꝛ meritū. ꝛ btā virgo fuit maximi meriti. nō videt̄ q̄ debuit a fomite liberari. Itē stimulus carnis datus fuit aplō ad gr̄e diuine cōseruationē.ḡ vr̄ q̄ nō debuerit auferri
1 btē virgini. R̄e. dōm q̄ aliq̄d est pmotiuū ad bonū dupl'r.scz h̄m oēm statū.aliq̄d ṽo h̄m statū nature lapse ꝛ
2 egre. Sicut aliq̄d ē pmotiuū ad sanitatē dupl'r. vicz cōiter.sicut cib⁹ ꝛ potus cōpositōis. Aliud vero h̄m statuz egritudinis.sicut medicinalia. Dōm ē ḡ q̄ fomes ē ad pmotionē ñ simpl'r s̄ h̄m statū nāe lapse.in q̄ hō facil'e ad desidiā ꝛ supbiā.iō ē ei vtilis tal' stimul⁹ ꝓpt̄ exercitationē ad expellendā pigriciā.ꝛ ꝓpt̄ hūiliationē ad expellendā supbiā. Qm̄ ḡ btā virgo erat repleta charitate ꝛ humilitate.ꝛ ꝯfirmata in vtroq̄z.iō fomitis stimulo nō egebat.iō nō ē sil'e de alijs ꝛ de ipsa. b ¶Et virt⁹ altissi.ꝛc̄. Querit̄ p q̄nto dicit cū altissimū. cū poti⁹ sit nūcius diuine hūilitatis q̄z altitudinis. Itē q̄rit̄ de hoc qđ subiūgit.obumbrabit tibi.q2 cū deus fili⁹ sit can
3 dor lucis eterne.ei nō cōgruit obumbrare. s̄ poci⁹ illuminare. Dōm q̄ p nomē altissimi intelligit̄ pr̄ p appropriationē.patri eñ appropriat̄ potentia.ꝛ in psona patris pncipalit̄ est auctas. Per virtutē aūt intelligim⁹ filiū.q2 xp̄m dicim⁹ dei ṽtutē ꝛ dei sapiaz.qm̄ ḡ sermo p̄cesserat de spūsctō.subiūgit̄ etiam de pr̄e ꝛ filio. vt sic illi tres mundū fabricauerāt.sic etiā intelligant̄ mundū repasse ope indiuisibili.ꝛ hoc p fabricā vteri ṽgina-

lis. Nō aūt q̄re magis patrē vocauit altissimū.q̄z patrē appellaret.vt oñdat̄ in ope incarnatōnis mira fuisse dignatio.in hoc q̄ nrām humilitatē sue celsitudini copulare voluit. Uirtus ṽo altissimi virginē poti⁹ dr̄ obumbrare q̄z illuminare. Obumbratio eñ visum adiuuat.ꝛ calorē refrigerat.ꝛ in aduentu filij dei virgo maria refrigerata fuit fomitis extinctōe.fuit etiā ad dei cōtuitū adiuta p carnis cōiunctionē cū verbo. vt q̄ non poterat deū sentire in se ꝓpter sue lucis immensitatē. sentiret et cogitaret intra se per assumptā carnis humanitatē.

p̄uenit in ipsam scđm verbū dñi qđ dixit angel⁹ purgans ipam.ꝛ potentiā deitatis ṽbi receptiuā p̄parās simul aūt ꝛ generatiuā. Et tūc obumbrauit ipam dei altissimi p se sapia ꝛ ṽtus existēs.i.fili⁹ dei patris homousios.i.cōsubstātialis sicut diuinū semē. Et c copulauit sibijpi ex sanctissimis ꝛ purissimis ipsi⁹ virginis sanguinib⁹ d nr̄e antique cōspersionis carnē aiatā aia rōnali ꝛ intellectiua.nō semināns s̄ p spm̄sctm̄ creans. q̄re simul caro.simul dei caro. simul caro aiata rōnali ꝛ intellectu. simul dei verbi caro aiata rōnali et intellectiuo. Ex his pspicuū fit qđ ante diximus.carnem scz verbi simul ꝯceptā ꝛ assumptā.eandēq̄z imo totā ṽginē spūsancto p̄ueniēte ab oi labe pcti castificatam Cui collata ē potētia nouo more generādi. vt sine coitu viri.sine libidine ꝯcipientis.in vtero virginis celebraret̄ conceptus dei ꝛ hois. Illa eñ caro quā de⁹ de ṽgine sibi vnire dignat⁹ ē. sine vicio ꝯcepta.sine pctō nata ē.hanc tñ carnē nō celestis. nō aeree. nō alteri⁹ cuiusq̄z putes eē nature.s̄ eius cui⁹ ē oim hoim caro. (c; d)

¶Que fuit sanctificationis efficacia. c

Qz aūt sacra virgo extūc ab oi pctō imunis extiterit Aug⁹.euidēter oñdit in li.de nā ꝛ grā inq̄ens. Excepta sctā ṽgine maria.de q̄ ꝓpter honorē dñi.nullam pꝛsus cuz de pctis agit̄ haberi volo qōem. Inde eñ scim⁹ q̄ ei plus sit grē collatū ad vincendū ex oñi pte pctm̄ q̄ cōcipe ac parere meruit.quā cōstat nullū habuisse pctm̄. Hac ḡ ṽgine excepta. e si oēs scti ꝛ sctē cōgregari possent ꝛ q̄reret̄ ab eis an pctm̄ hr̄ent. q̄d responderet̄ nisi qđ Johes ait. Si dixerim⁹ q2 pctm̄ nō hēmus nosipos seducim⁹. Illa aūt ṽgo singulari grā p̄uenta ē atq̄z repleta. vt ipm hr̄et ventris sui fructuz quem ex initio habuit vniuersitas dominū. Ut illud qđ nascebat̄ ex ꝓpagine pmi hois.tantūmō generis nō criminis originē duceret. (e; j.Joh.j.)

c ¶Copulauit sibijpi 4
ex ꝛc̄. Contra hec verba dam̄.obijcit̄. Ex h̄ videt̄ q̄ cōcept⁹ fuit xp̄s ex sanguine virginis. Sed ꝯ hoc ē illō Augustini qđ sequit̄. q̄ assumpsit sibi carnem de carne ṽginis. Itē ꝓximior est caro carni q̄z sanguis.ergo p̄us debuit assumere carnē de carne q̄z sanguinē. R̄e. dōm q̄ per purissimos sāguines intelligit humores q̄ ꝓpinqui sunt ad corporis formationez ex q̄bus caro xp̄i formata fuit. Ille autez humor aliq̄n vocat̄ caro.aliq̄n sanguis.aliq̄n semen. et hoc h̄m diuersam ꝯpationez. Sanguis eñ dicit̄ in cōpatione ad illō vñ p̄cessit. Caro in ꝯpatione ad illud qđ ex ipsa fit. Semen vero q̄tū ad formā quā hz. Ad illud qđ opponit̄ q̄ caro est carni ꝓpinquior. dōm q̄ verū ē in via spēi. s̄ nō i via gn̄ationis.quia caro nunq̄ cōuertit̄ in carnē nisi p̄us ꝯuertat̄ in humorē. d ¶Nr̄e antiq̄ ꝯsper.ꝛc̄. Uidet̄ pmū eē falsū.q2 pma 5
ꝯspsio sonat in viciū.sicut dicit apl's.j.ad Coꝝ.v. Expurgate vet⁹ fer.s̄ caro xp̄i nūq̄z fuit viciata.ḡ ꝛc̄. Item obr̄ de illo qđ subiūgit̄.s̄ p spm̄sctm̄ creans.q2 falsū videt̄ dicē. Creare eñ ē de nihilo aliq̄d facē. Sz caro xp̄i nō fuit de nihilo.s̄ de carne ṽginis assūpta. R̄e. dōm q̄ antiq̄ ꝯspsio dr̄ hic ꝓpt̄ penaꝝ vetustatē ꝛ rugositatē Apl's aūt fermētū vocat male ꝯsuetudinis corruptionē q̄ attendit̄ in viciosa pꝛauitate. xp̄s aūt assūpsit carnē penalē s̄ nō peccatricē.ꝛ h̄ vult dicē dam̄. Ad illud qđ opponit̄ de h̄ verbo creare. dōm q̄ creare dr̄ h̄ p actu 6
q̄ ꝓpie ꝯuenit deo.nō q2 fit oīno ex nihilo.vnde accipit̄ h̄ creatio p ꝯditōe. ꝛ creator tātū valet q̄ntū ꝯditor. ꝛ h̄ipm vult dicē dam̄.q̄ caro illa creata ē nō seminal'r s̄ ꝯditiue. e ¶Si oēs scti ꝛ sctē ꝛc̄. Innuit mgr̄ per 7
verbū Johis. Si dixerim⁹ q̄ pctm̄ nō hēm⁹ nos.sedu.ꝛc̄.q̄ oēs hoies pctō sunt obnoxij excepta btā virgine. Cōtra.h̄ videt̄ falsū de infantib⁹ recent̄ baptisat̄ q̄ nullū hn̄t pctm̄ neq̄z actuale neq̄z originale. Itē opponit̄ de adultis statim post baptismū.ꝛ de his q̄ sunt statim absoluti ab oib⁹ pctis videt̄ q̄ possint dici pctm̄ non hr̄e. R̄e. dōm q̄ circa ṽbū illud tripl'r pt̄ fieri vis vt san⁹ ex eo capiat̄ intellect⁹. Primo ex h̄ q̄ dicit q̄ ñ possumus dicē.q2 nemo cert⁹ ē vtrū oi pctō careat. vt dicit apl's.j.Coꝝ.iiij. Nihil mihi cōsci⁹ sū.h̄ aūt dicere potuit ṽgo ex spāli dono grē. Aliter pōt intelligi q̄ fiat vis in h̄ qđ dr̄ pctm̄. Pctm̄ eñ dr̄ actus pcti.ꝛ macula ꝛ causa pcti. Et btūs Johēs nō tñ accipit pctm̄ p macula.s̄ etiā p causa siue seq̄la.nullus aūt ali⁹ a xp̄o p̄ter ṽginē dicere potuit q̄ cām.i.fomitē nō hr̄et. In ipsa eñ sola extincta fuit ꝯcupia. Tercio pt̄ fieri vis in hoc qđ dicit.habem⁹.q2 pōt dicere pn̄s vt nūc.vel pn̄s simpl'r. Si dicat pn̄s vt nūc.nō videt̄ eē impossibile q̄n possint eē imunes in aliq̄ hora ab oi actuali. Si aūt dicat pn̄s simpl'r.sic soli cōpetit ṽgini q̄ p totū tp̄s vite sue nullū actuale pctm̄ cōmisit.hoc aūt de nullo alioꝝ sanctoꝝ pōt dici veracit̄ q̄ in hac vita aliq̄diu ꝯuāserūt.

[A]D intelligentiã huius ptis incidit hic q̃stio circa sanctificationẽ virginis q̃tum ad duo. Primo querit̃ de sanctificatione v̾ginis q̃tum ad cõgruentiã tpis. Scđo vo q̃tũ ad efficaciã virtutis. Circa primũ q̃runt̃ tria. Primo queritur. vtrũ caro virginis sanctificata fuerit ante animationem. Scđo querit̃ vtrũ aia eius sanctificata fuerit ante originalis ꝯtractionẽ. Tercio querit̃ vtrũ sanctificata fuerit ante natiuitatis originẽ.

Questio.j. a

Utrũ caro virginis sanctificata fuerit ante aiationẽ Et ꝓbat̃ pmo ꝙ sic. Jere.j. Antequã formarẽ te.in vtero noui te. Constat ꝙ btã virgo excellentior fuit q̃ Jere. ergo ꝓus fuit approbata et purificata ei⁹ caro q̃ esset formata. sed ante fuit formata q̃ aiata. ergo ante fuit carnis sanctificatio q̃ aiatio. ¶ Item sup illud Luce.j. Exultauit in gaudio infans in vtero meo. Glo. Nondũ erat in eo spũs vite. ⁊ iã erat spũs grẽ ergo multo fortius hoc fuit in dñi matre q̃ dignior fuit q̃ iohãnes. ergo sanctificata fuit ante spũ vite. ⁊ ita añ animationẽ. ¶ Itẽ nõ est min⁹ potens virt⁹ sanctificans q̃ sit virtus inficiens ⁊ fedans. Sed caro infici põt ⁊ fedari ante animationẽ. ergo pari rõne ante aie infusionẽ. imo a fortiori põt sanctificari. cũ opposita nata sint fieri cira idẽ. Si ergo beate virgini hoc ꝯcessũ est. q̃ntũcunq; cõgruũ est cõcedi pure creature. videtur ꝙ caro eius ante aiationem fuerit sanctificata. ¶ Itẽ cõceptio gloriose v̾ginis fuit ex legitimo matrimonio. ⁊ de ꝑentib⁹ sanctis. ⁊ de matre sterili ꝯm ꝙ narrat quedã historia. videt̃ ergo ꝙ ipsa cõcepta fuerit v̾tute spũssancti. Si ergo illa cõceptio q̃ est ꝯm legitimũ mr̃imoniũ ⁊ ꝯm spũsscti adiutoriũ est scã ⁊ immaculata. videt̃ ꝙ caro v̾ginis marie in ipsa sua cõceptione fuerit sanctificata. sed ante fuit cõceptio q̃ aiatio. ergo fuit ante sanctificata q̃ aiata. ¶ Sed ꝯtra. Bern̄. in epl'a ad ludinẽses. Ante cõceptionẽ sanctificari mĩme poterat. q: nõ erat. Sed nec in ipso conceptu. ꝓpter pctm̃ qđ inerat. Sed cõstat ꝙ illud nõ est dictũ ꝓpter pctm̃ qđ esset in ꝑentib⁹. q: potuissẽt eã cõcipe sine pctõ. ergo dicit ꝓpter cãm pcti q̃ erat in carne. ergo nõ videt̃ ꝙ sctificatio fuerit ante infusionẽ aie. ¶ Itẽ sanctificatio ẽ p aliq̃d mun⁹ grẽ spũsscti. sed grã nõ hꝫ esse in carne sed in aia. ergo nõ videt̃ ꝙ añ fuerit carni grã infusa q̃ aie. ¶ Itẽ esse gratie p̄supponit esse nãe. ⁊ pfectio grẽ pfectionẽ nature. si ergo sanctificatio dicit effectũ grẽ viuificãtis. impossibile videt̃ ꝙ caro sctificet̃ anteq̃ aia viuificet̃. ¶ Itẽ nihil ptinet ad sanctificationẽ qđ nõ ptinet ad glorificationẽ. Sed caro añ aiatione nõ ptinet ad glorificationẽ nec resurrectionẽ. vnde fetus abortiui ante aiationẽ nõ resurgũt. vt dicit Aug. in li. de baptismo puulorum. ergo caro ante aiationẽ nõ erat ydonea ad sanctificationẽ. ergo non fuit caro v̾ginis ante sanctificata

8 q̃ aiata. ¶ R̄o. dĩm ꝙ caro beate v̾ginis ante aiationẽ nõ fuit sctificata. nõ q: deus nõ poterit carnem virginis purificare anteq̃ aiare. sed q: sctificatio hꝫ esse p aliq̃d donũ gratuitũ supadditũ. qđ quidẽ non hꝫ esse in carne sed in aia. iõ si caro btẽ virginis dr̃ sanctificari. aut hoc intelligit̃ mediante grã existente in eius aia. vel mediãte grã existente in animabus parentũ. Constat ꝙ nõ mediãte grã exñte in eius aia. q: tunc esset oppositũ in adiecto. vicꝫ ꝙ caro sctificatur ante aie creationẽ. ⁊ tñ sanctificet̃ p virtutẽ grẽ illius aie. sequit̃ eñ ꝙ idẽ sit p̄us ⁊ posterius in vno ⁊ eodẽ. Si autẽ intelligat̃ hoc fieri p grãm q̃ collata fuit animabus ꝑentũ. hoc non põt esse triplici rõne. Prima. q: rõ sanctificationis nõ hꝫ trãsfundi a ꝑente in ꝓlem. p eo ꝙ ꝓles nõ est in ꝑente ꝯm animã. iõ nec in ꝑente hꝫ sanctificationis grãm. Et iđo hoc qđ dicit Bern̄. ad ludinen̄. Ante ꝯceptionẽ minime sanctificari potuit qđ nõ erat. exponendũ est ꝯm animã. erat eñ in eis ꝯm carnẽ causalit̃. sed illud esse non sufficiebat ad sanctificationis grãm q̃ respicit aiam. Scđa rõ est. q: et si hoc essꝫ possibile ꝙ sanctificatio deriuaret̃ a parente in ꝓlem. sicut originalis iusticia. nunq̃ tñ deriuat̃ mediante coitu libidinoso. q: tunc duo opposita essent simul ⁊ semel in eodẽ. Et iõ dicit Bern̄. forte inter amplexus maritales. sanctitas ipsi cõceptioni se imiscuit. vt simul sctificata fuerit ⁊ cõcepta. Sed hoc rõ nõ addmittit. quõ nãq; sanctitas absq; spũ sanctificante. aut spũsscti societas cum pctõ fuit. aut quõ pctm̃ nõ fuit. vbi libido nõ defuit? Tercia rõ est. q: esto ꝙ sanctificatio adesset ⁊ libido defuerit virtute diuina. nõ tñ decuit vt deesset. ꝓpẽ hoc ꝙ hoc est solius beate virginis ꝓrogatiua. sola enim ipsa vt sancti dicunt sine pctõ concepit. ⁊ sine dolore peperit. ⁊ ideo hoc ꝑentibus cõcedi nõ potuit beate virginis. sed soli virgini reseruari. Et ideo Bern̄. dicit Dico v̾ginẽ gloriosã de spũsctõ ꝯcepisse. nõ aũt cõceptam fuisse. dico pepisse virginem. nõ tñ partã a virgine. alioquin vbi erit ꝓrogatiua matris de qua singulariter credit̃ exultare. et munere ꝓlis. ⁊ carnis integritate. si eam dederis matri. non est hoc virginem honorare sed eius honori detrahere. Et ideo simpliciter concedendũ ꝙ caro eius ante animationẽ nõ fuit sanctificata. Et cõcedende sunt rõnes q̃ hoc ꝓbãt

¶ Ad illud ergo qđ opponit̃ in ꝯtrariũ de Hieremia 9
de noticia approbatiõis. ꝙ ante cognoui q̃ formauit. dĩm ꝙ noticia illa nõ ponit aliquid circa ipsum sed circa ꝓpositum dei p̄destinantis. sicut electio. et dilectio. ⁊ predestinatio eterna nõ ponit aliq̃d circa p̄destinatum. et ideo non sequit̃ ex hoc ꝙ caro Hieremie vel virginis ante fuerit sanctificata q̃ formata. Et ad illud quod opponit̃ de Johanne. ꝙ nõdũ 10
erat in ipso spũs vite. dĩm ꝙ in scriptura aliq̃d dicitur fieri quando innotescit. ⁊ nõ esse qñ nõ apparet. Et iõ dicit̃ spũssanctus nõ fuisse in iohanne. q: non apparebat. adhuc eñ erat in vtero. spũs aũt in eo dr̃ fuisse. qñ in occursum dñi exultauit in ventre. ¶ Ad 11
illud qđ opponit̃ ꝙ caro põt infici añ aiationem. ergo et sctificari. dĩm ꝙ nõ est sile. q: generatõ carnis ex carne ẽ carnalis ⁊ nõ spũalis. iõ mag' hꝫ trãsfundi caro viciosa ex carne viciosa. q̃ sancta ex ꝑentib⁹ sctificat̃ p grãm. ¶ Ad illud qđ opponit̃ ꝙ ꝯceptio virginis 12
fuit ex legitimo mr̃imonio. ergo ⁊c. dĩm ꝙ totũ illud ẽ ꝓbabile. vicꝫ ꝙ ꝯcepta fuerit ex sterili. ⁊ ex coitu cõiugali. absq; tñ culpa actuali. nõ tñ seq̃t̃ ꝙ ꝯcepta fuerit absq; cã pcti. q: ita trãsfũdit̃ originale ex illis sicut qui generãt ex coitu adulterino. sicut oñsum fuit in ij. li. Et si obijciat̃ ꝙ nõ debuit ibi eẽ cã originalis. q: facta est mediãte virtute. s. s. fecũdante. ⁊ ꝓpter fecũdationẽ sterilitatis matr̃e. q̃ nõ fuit ab hoie sed a deo. dĩm ꝙ illud nõ valet. q: hꝫ siliter posset obijci de iohẽ ⁊ ysaac. q̃ de sterilib⁹ sunt ꝯcepti. Propẽ qđ notan- 13
da ꝙ spũss. aliq̃n opat̃ vt spũs. aliq̃n vt sanct⁹. Tunc q̃dẽ opat̃ vt spũs. qñ op⁹ facit supra naturã. Tunc vt spũssctũs opat̃. cũ nõ facit solũ op⁹ supra naturã sed etiã sanctificat illud supra qđ opat̃. Dico ergo ꝙ in

ꝯceptõe filij dei qui est sactus sactorũ non solũ opatus est vt spũs. sed vt spũssctus. Jn cõceptõe vero qua iohãnes est ꝯceptus siue beata virgo. opat⁹ est vt spũs tm̃. ideo sola virgo maria dicit̃ cõcepisse de sacto spũ. Preterea nulli⁹ ꝯceptõis solẽnitatẽ celebrat ecclesia nisi solius filij dei in annũciatõe btẽ virginis marie. Sũt tamẽ aliqui qui ex speciali deuotione celebrãt ꝯceptionẽ beate virginis. quos nec oino laudare. nec simpliciter audeo rep̄hendere. Nõ oino approbare audeo p eo ꝙ sacti patres q̃ alias solẽnitates virginis spũsacto docente statuerũt. qui etiã magni amatores ⁊ veneratores beate virginis fuerũt. ꝯceptionẽ virginis solẽnizare nõ docuerunt. Btũs etiã Bern̄. p̄cipuus virginis amator. ⁊ honoris eius ꝫlator illos rep̄hẽdit qui cõceptionẽ virgi-
14 nis celebrãt. Statuta etiã vniuersal' eccl'ie de sctõrũ celebritatib⁹ oia fũdata sũt sup sactitatẽ. vt nullo die p aliquo sacto solẽnizet. in quo vel p quo ꝑsõa sancta nõ fuerit cui honor ille defert̃. Si ergo sactitas non fuit in virgine ante aie infusionẽ. non videt̃ vsq; securũ ꝯceptionis illius etiã solẽnitatẽ celebrare. Nõ etiã audeo rep̄hẽdere. quia vt quidã dicũt hec solẽnitas celebrari nõ cepit hũana inuẽtione sed diuina reuelatõẽ. qđ si verũ est. sine dubio bonũ est solẽnizare in eius ꝯceptõe. sed quia hoc autẽticũ nõ est. non cõpellimur credere. quia etiã ꝯtra fidẽ rectã non est non cõpellimur negare. Potest etiã esse ꝙ illa solẽnitas potius refert̃ ad diem sactificatiõis q̃ conceptionis. Et qñ dies ꝯceptõis fuit certa. ⁊ dies sactificatõis incerta vt patebit infra. ideo nõ irrõnabilit̃ solẽnitas diei sactificatõis statui potuit in diẽ cõceptionis. nec imerito. quia q̃uis ꝯceptõis diẽ ñ oporteat celebrari p eo ꝙ nõ fuit sactitas in ꝯcepto. pñt tamẽ irrep̄hẽsibiliter gaudere sacte aie. p eo qđ tũc inchoatũ est. Quis eñ audiẽs virginẽ de qua salus totius mũdi ꝓcessit ꝯceptã. grãs deo exoluere negligat. ⁊ obmittat exultar. in deo salutari suo. nisi q̃ erga gloriosã virginẽ minus deuote afficit̃. ⁊ mag' cõsiderat p̄sẽtia q̃ futura. magis etiã ꝯsiderat boni defectũ q̃ fũdamẽtũ. Etẽi si filius regis claud⁹ nascat̃. qui sit a claudicatõe ꝓcessu tpis liberãdus. nõ est de claudicatõe dolẽdum. sed potius de natiuitate gaudẽdũ. Per hũc modũ si quis in die ꝯceptiõis eius solẽnizat. attẽdens magis sactificatõem futurã q̃ ꝯceptõem p̄sẽtem. nõ videt̃ dignus redargui. ⁊ iõ dixi ꝙ tales nec vituperare audeo nec laudare. credo tamen et confido de virgine gloriosa ꝙ si quis hãc solẽnitatẽ celebrat. non ex amore vanitatis. sed potius ex deuotione virginis. nõ credẽs etiã ꝯ illud qđ dici p̃t ex sacra scriptura. ꝙ benedicta virgo deuotõnem eius acceptat. ⁊ si aliquid est rep̄hẽsibile. spero ꝙ apud iustum iudicẽ dignabit̃ excusare. Nec huic obuiãt dicta Bern̄. Potius eñ intẽdit excludere errorẽ ne quis credat virginẽ sactificatã in conceptõe. q̃ erga virginẽ deuotõem nostrã minuẽ. cui nullus potest nimis esse deuotus. ita tamẽ ꝙ nihil credat de ea qđ sit cõtra veritatem. ⁊ sacre scripture. ⁊ fidei xp̄iane. q̃ oẽm deuotõem nr̃am tã erga deum q̃ erga matrẽ eius debet p̄cedere. Qr si aliquis obijciat aliorum sactorum cõceptõnes non esse celebres ꝓpter sequẽtes sanctificatõnes. poterit ei dici ꝙ alij sacti p malo nõ habebũt si aliquis honor spãlis matri dñi tribuat̃. qñ sactificatõis ipius magnitudo ⁊ acceleratio ceteras antecellit. Et iõ mirãdum nõ est si spũs. s. inhabitãs in cordibus fideliũ. magis deuotõem ipsorum erga virginẽ inflamat q̃ꝫ erga alios sãctos ⁊ sactas. Hac etiã de causa quotidie de virgine gloriosa facimus officiũ speciale iuxta ordinẽ romane ecclesie. licet p beato petro aplorum p̄ncipe solũmõ ter in ãno facim⁹ officiũ. Quacũq; ergo hora. q̃cũq; die aliq̃s fideliũ cũ tot' p̄cordijs ⁊ visceribus honorat v̾ginẽ. increpand⁹ nõ est ptinaciter. ne ipi⁹ virginis aniaduersio incurrat̃. q̃ auxiliatrix ⁊ amatrix est oim fideliũ suorum laudatorum. sicut illi q̃ tales sunt experimento multiplici cognouerunt.

Questio.ij. b

Utrũ aia beate virginis sanctificata fuerit añ originalis pcti ꝯtractionẽ. Et ꝙ sic vr̃. Ansel. de cõceptu virgi. Decebat vt illius cõceptus fieret de matre purissima ea puritate qua maior sub deo neq̃t intelligi. sed maior est puritas vbi nec actualis nec original' culpa inuenit̃. q̃ꝫ vbi est aliqua carum. si ergo btã virgo fuit purissia. ñ vr̃ ꝙ ꝯtrxit originalẽ clpã. ergo vr̃ ꝙ sctificata fuerit añ originalem culpam. ¶ Itẽ aug. de natura ⁊ grã. De matre dñi cũ de pctis agit̃ nullã volo prsus habere questionẽ. ergo nõ vr̃ in ea fuisse pctm̃ nec actũ nec ꝯtractũ. ¶ Item rõne vr̃. Honor mr̃is refertur ad filiũ. vt dicit dam̄. sed ois honor mr̃is debetur filio gloriose v̾ginis. maxime q̃tũ ad immunitatẽ peccati. si ergo ad honorẽ filij spectat habere mr̃em purã ⁊ sãctam. vr̃ ꝙ mater xp̄i immunis fuerit ab oi culpa tã originali q̃ actuali. ¶ Itẽ si est ponere extrema. conuenit ponere mediũ. sed ꝯuenit ponere habentes originale pctm̃ in aia ⁊ in carne. sicut filij adã habẽt cõmuniter. cõuenit inuenire carentẽ in aia ⁊ carne. sicut in xp̄o. ergo ꝯuenit reperire medium. s. habentẽ in carne ⁊ non in aia. sed habere in anima ⁊ non in carne est impossibile. quia originale ortum habet a carne. aia eñ nõ traducit̃ sed caro. restat ergo ꝙ aliq̃ ꝑsona fuit que haberet originale solum in carne ⁊ non in aia. hec aũt fuit illa q̃ maxime accedit ad xp̄m puritate. ⁊ hec est virgo maria. ergo ⁊c. ¶ Item sanctificatio btẽ virginis supexcellit sanctificationem aliorum sctõrum. ergo cũ beatus Johẽs sanctificatus fuerit q̃tũ ad natiuitatem ex vtero quam ecclesia celebrat. vr̃ ꝙ virgo maria nõ tm̃ sanctificata sic fuerit. sed etiã inq̃tum ad natiuitatẽ in vtero. sed natiuitas in vtero est in anie infusiõe. ergo btã v̾go in instanti infusionis aie. sctitatẽ habuit diuine grẽ. ergo nunq̃ hũit infectionẽ originalis culpe. ¶ Itẽ possibile fuit gratiã dare anime beate virginis in primo instanti creationis. sed congruũ est ponere ꝙ aie illi id deus dederit quod cõgruebat ei suscipere. ergo videt̃ ꝙ in primo instanti dederit ei grãm. ergo cũ gratia nõ possit simul stare cũ culpa. aut grãm ꝑdidit. aut originalẽ culpã nõ ꝯtraxit. sed nõ est dicere ꝙ grãm ꝑdidit. ergo vr̃ esse dĩm ꝙ nõ habuit culpã originalẽ. ¶ Sed ꝯ. Ro. v. Oĩs in adam peccauerũt. Hoc aũt nõ est nisi q: fuimus in adã ꝯm semialẽ rõnem. ergo si virgo fuit ꝯm semialem rõnẽ. vr̃ ꝙ ꝯtraxit originale sicut ⁊ alij. ¶ Item aug. Nemo liberat̃ a massa pcti nisi in fide redẽptoris. ergo oẽs q̃tq̃t eripiuntur p xp̄m eripiunt̃. sed non liberat̃ q̃s a pctõ qđ non habet. ergo vr̃ ꝙ oĩs alij a xp̄o ꝯtraxerit originale peccatũ. ¶ Itẽ Bern̄. Saluator nr̃ sicut p oib⁹ liberãdis venit. ita nullũ liberũ a reatu repit. ergo nec beatam virginẽ inuenit liberã. ergo originale pctm̃ ꝯtraxit.

¶ Itẽ hoc ipm vr̃ rõne. q: si btã virgo caruit originali pctõ. caruit merito mortis. ergo vr̃ iniusticia facta est

el cū mortua fuit. vl' dispēsatiue ꝓ salute generis hūa
ni mortua est. Primum fac̄ ad ꝯtumeliā dei. quia
si illō verꝫ est. deus nō est iust⁹ retributor. Secūduꝫ
ad ꝯtumeliā xp̄i. quia si illud verꝫ est. xp̄s nō est suffi
ciens redēptor. ḡ vtrūqꝫ falsū est ꞇ impossibile. Re-
stat ḡ q̄ habuit pctm̄ originale. Itē null⁹ ptinꝫ ad
redēptōem xp̄i nisi qui habet culpā. Si ḡ btā virgo
caruit originali. videt̄ q̄ ad redēptōem xp̄i nō ptine
at. Sed magna ē gloria xp̄o de sc̄tis quos redemit.
ḡ si nō redemit btām virginē. nobilissima gloria pri
uat̄. Si ḡ hoc est ꝓbanū ꞇ impiū dicere. videtur ꝛc.
¶ Itē si btā virgo pctm̄ originale nō habuit. et nisi
est clausa ianua nisi merito origialis pcti. videt̄ ḡ q̄
si mortua fuisset ante xp̄m. statim euolasset ad celū.
ḡ nō videt̄ q̄ ianua oībus apta fuerit ꝑ xp̄m. Et ita
falsū dicit apl's cū dicit Col'. j. Placuit ei ꝑ ip̄m recō
15 ciliari oīa que in celis siue que in terris sūt. ¶ R' ad
p̄dictoꝝ intelligētiā est notādū. q̄ quidā dicē volunt
in aīa gloriose virginis grām sanctificatōis p̄uenisse
maculā peccati originalis. Rōnē aūt hui⁹ assignāt.
quia decebat aīam glose vgīs sc̄tificari excellētissi
me sup aīas alioꝝ sc̄toꝝ nō solū q̄tū ad abūdātiaꝫ
sc̄titatis. sed etiā q̄tū ad acceleratōeꝫ tp̄is. iō in in-
stāti sue creatōis fuit ibi grā infusa. ꞇ in eodem istā-
ti aīa infusa est carni. sed qꝛ oīm mobiliū motor ē sa-
piētia. ꞇ nescit tarda molimia. s.s. grā. ḡ multo potē-
tior est grā q̄ꝫ nā. hinc est q̄ effectus grē sc̄titat' ma
gis p̄ualuit in carnē q̄ effect⁹ feditatis in aīam. ꞇ iō
culpā nō ꝯtraxit. Hec aūt positio videt̄ posse fulciri
multiplici ꝯgruētia. tum. ꝓpter xp̄i p̄cipuū honoreꝫ
quē decebat de matre purissima fieri. tū ꝓpter virgi-
nis p̄rogatiuā singularē. q̄ debuit in dignitate sc̄ti-
ficatōis ceteros sc̄tos ꞇ sc̄tas p̄ire. tū etiā ꝓpt ordi
nis decorē. vt sicut fuit p̄sona imunis ab originali et
in carne ꞇ in aīa. siue in cā ꞇ in effectu. ꞇ p̄sona vtro-
qꝫ mō habēs origiale. sic esset p̄sōa media. q̄ q̄dāmō
h̄ret ꞇ q̄dāmō n̄ h̄ret. ꞇ ista ē btā vgo. q̄ mediatrix est
int̄ nos ꞇ xp̄ꝫ. sic xp̄s int̄ ꞇ nos deū. Et h̄ dicunt so-
nare vbū anselmi cū dic̄. q̄ btā vgo purissima fuit ea
puritate qua maior sb deo neq̄t intelligi. In hoc enī
notat gradū sue puritat' inferiorē esse respectu filij.
ꞇ superiorē respectu alioꝝ sc̄toꝝ. Et iō quasi rōneꝫ
mediā hui⁹ multiplicis ꝯgruētie voluerūt quidā ap
ponere. addētes insup illō qd̄ nō repugnat veritati
sacre scripture. ꞇ fidei xp̄iane. Veritati inquā nō re-
pugnat imo poti⁹ ꝯsonat si q̄s mysteria ei⁹ attēdat.
Btā ḡ virgo maria signata fuit ꝑ archā. aīa vero be-
ate virgīs signata fuit ꝑ vrnā in qua positū fuit mā-
na. Cū ḡ vrna illa p̄us fuerit impleta māna q̄ posi-
ta in archa. p̄us saltē ꝑ nām sc̄tificata fuit aīa bea-
te virgīs q̄ꝫ carni vnita. Fidei etiāꝫ xp̄iane vt dic̄ po
sitio p̄dicta nō repugnat ꝓ eo q̄ dicūt ip̄am virginē
ab originali pctō liberatā ꝑ grāꝫ. que quidē p̄dehat
ꞇ ortū habebat a fide ꞇ capite xp̄o. sicut alie grē san-
ctoꝝ. Et iterū. Licet illa grā p̄ueniret aīe infectōem.
nō tamē p̄uenit carnis feditatem. Et iō rōe illi⁹ fedi
tatis iuste remāserūt in virgine penalitates. grā enī
sc̄tificatōis nō obuiat pene sed culpe. Et hinc est q̄
btā virgo penalitatib⁹ fuit obnoxia. ꞇ ꝑ xp̄m libera-
ta ab origiali pctō. sꝫ aliter q̄ꝫ alij. Nā alij post casuꝫ
erecti sūt. virgo maria q̄si in ip̄o casu sustētata-n̄ ne
rueret. sicut exēplū ponit̄ de duob⁹ cadētib⁹ in luto.
ꞇ ꝑ istā viā effugiūt auctes ꞇ rōnes q̄ ꝯtra eos addu
cūtur. dicētes nō ꝯcludere q̄ btā virgo habuit infe-
ctōem originalis pcti q̄tū ad effectū. sed q̄tū ad cāꝫ
solū. Alioꝝ positio est q̄ sc̄tificatio virgīs sbsecuta
est origialis pcti ꝯtractionē. ꞇ hoc qꝛ null⁹ immunis
fuit a culpa origialis pcti nisi solū fili⁹ virgīs. Sicut
enī dicit apl's Ro. iij. Oēs peccauerūt ꞇ egēt glīa dei.
ibi. glo. Oēs peccatores inueniūt grām xp̄i qui sol⁹
sine pctō venit. ꞇ oēs egēt glīa dei. id est vt ip̄e libēt
qui p̄t. nō tu qui liberatōe indiges. Et hoc ip̄m dicit
Augu. sup Johēꝫ tractās illō verbū. Ecce agn⁹ dei.
vbi dicit. q̄ sol⁹ pctā mūdi potuit auferre. q̄ sol⁹ sine
pctō venit. ꞇ oīni pctō caret. hic aūt mod⁹ dicēdi cō
munior est. ꞇ rōnabilior. ꞇ securior. Cōmunior iquā
quia oēs fere illō tenēt q̄ btā virgo habuit origina-
le. cū illud appareat ex multiplici ipsius penalitate.
quā nō est dicere ip̄am passā esse ꝓpter alioꝝ redem-
ptionē. quā etiā nō est dicere ꝑ assūptōem habuisse.
sed ꝑ ꝯtractionē. Rōnabilior etiā est. quia esse nāe p̄
cedit esse grē vel tp̄e vel nā. Et ꝓpterea dicit Aug. q̄
p̄us est nasci q̄ renasci. sicut prius est esse q̄ꝫ bn̄ esse.
prius est ḡ aīam vniri carni. q̄ grām dei sibi infundi.
Si ḡ caro illa infecta fuit. ex sua infectōne nata erat
aīam culpa originali inficere. necessariū ḡ ē ponere.
q̄ ante fuerit originalis culpe infectio q̄ꝫ sc̄tificatō.
Securior etiā est. qꝛ magis ꝯsonat fidei pietati. ꞇ sā-
ctorū aucti. Magis cōcordat ꝓ eo q̄ cōmunit̄ sc̄ti
cū d' mā illa loquūtur solū xp̄m excipiūt ab illa gene
ralitate q̄ dicit̄. Oēs peccauerūt in adā. Null⁹ autē
inuenitur dixisse de hijs quos audim⁹ attrib⁹ nr̄is
virginē mariā a pctō originali fuisse immunē. Pie-
tati etiā fidei magis ꝯcordat ꝓ eo q̄ ꞇ si mr̄ habēda
sit in reuerētia. ꞇ magna erga ip̄am habēda sit deuo
tio. mlto maior tn̄ est habēda erga filiū. ex q̄ est ei ois
honor ꞇ glīa. Et iō qꝛ hoc spectat ad excellētē digni-
tatē xp̄i q̄ ip̄e est oīm redēptor ꞇ saluator. ꞇ q̄ ip̄e oī
bus aperuit ianuā. ꞇ q̄ ip̄e vnus ꝓ oīb⁹ mortu⁹ est.
ꞇ nullaten⁹ ab hac gnālitate btā virgo maria exclu-
denda est. ne dū m̄ris excellētia amplia̅t. filij glīa mi
nuat̄. ꞇ sic in illo mr̄ ꝑuocet̄. que magis vult filium
extolli ꞇ honorari q̄ seip̄am. vtpote creatorē creatu-
rā. Huic ḡ positōi adherētes ꝓpter honorē ih̄u xp̄i.
qui in nullo p̄iudicat honori m̄ris. dū fili⁹ mr̄em in-
cōparabiliter excellit. teneam⁹ s̄m q̄ cōis opio tenꝫ. v̄-
ginis sanctificatōem fuisse post origialis pcti ꝯtracti
onem. Unde rōnes hoc ꝓbantes ꝯcedēde sūt. ¶ Ad 16
illud quod opponit̄ in ꝯtrariū q̄ virgo purissima fu
it. dōm q̄ tria attēdenda sunt in illa aucte. Prio. qꝛ
dicit sb deo. ꞇ in hoc innuit q̄ defuit a puritate xp̄i. ꞇ
ideo aliquā maculam habuit. vel originalē vel actu-
alem. Nō actualem vt patebit. ḡ originalem. Ideo
vult dicere q̄ caruit omni macula actuali no origia-
li. Aliud attēdēdum quod dicit̄. Qꝛ maior neq̄t in-
telligi. scꝫ rōnabiliter. Illud enī dicit̄ intelligi. quod
rōnabiliter cogitat̄ vel cognoscitur. illud nō rōnabi
liter. q̄ nata de voluptate viri. careat pctō originali.
Postremo attēdendum est quod dicit. q̄ d' mr̄e pu-
rissima facta est illa ꝯceptio. in quo innuit q̄ hec sū-
ma puritas est ponēda in ea ꝓ tp̄e in quo ꝯcepit fili
um dei. ꞇ tūc oīno purificata ꞇ mūdissima fuit. sicut
patebit infra. Et ideo nō sequitur caruisse originali
culpa. ¶ Ad illud quod opponitur. Qꝛ nulla habē- 17
da est questio cū agitur de peccatis s̄m verbū Aug.
dōm q̄ Aug. intelligit de pctō actuali non originali
sicut patet ex serie litere. Ad illō quod obijcitur q̄ 18
honor m̄ris refertur ad filiū. dōm q̄ verꝫ est. non ta-

men sequitur q̄ oīnis honor q̄ attribuit̄ filio. attri-
buendus sit matri. qꝛ sic nō esset filiū honorare. s̄ ꝓ
tius filio cōtumeliam facere dū honorē sibi soli de-
bitū. quis alij attribueret. Et qꝛ hic honor. s. immu-
nem esse ab oīni peccato tam originali q̄ actuali so-
lius filij dei ē. qꝛ solus cōceptus ē de sp̄ūsancto ꞇ na
tus de virgine. iō virgini attribuēdū nō ē. Sufficiūt
enī virgini alie dignitates quas sibi filius cōicauit ꞇ
dedit. in quibus superexcellit oīes hūanas laudes ꞇ
deuotiones. ꞇ ideo nō oportet nouos honores con
fingere ad honorē virginis. q̄ non indiget nr̄o men-
19 dacio. q̄ tm̄ plena est veritate. ¶ Ad illud qd̄ oppo-
nitur. q̄ si est ponere extrema. ꞇ mediū. dōm q̄ verꝫ
est. si mediū illud natū sit confici ex extremis s̄m de
bitū ordinē ꞇ congruentiā. nō sic aūt est in ꝓposito.
nam ponere causam sine effectu. vel effectū sine cau
20 sa. nō cōuenit neqꝫ decens ē. ¶ Ad illud qd̄ opponi
tur q̄ sanctificatio beate virginis excellit sanctifica-
tionē alioꝝ sanctoꝝ q̄tum ad imaginem ꞇ celerita-
tem. dōm q̄ verꝫ est. verūtamē non sequitur ex hoc
q̄ sanctificata fuerit in p̄mo instanti creationis ani
21 me. qꝛ non excellit nisi quātum decet ¶ Ad illud qd̄
opponitur. possibile fuit in primo instanti grām in-
fundi. dōm q̄ absqꝫ dubio nō erat impossibile apud
deū oīne verbū. nec illud. s. q̄ posset facere virginem
ab oīni peccato immunē. nō tamē hoc decuit alicui
concedere nisi ei soli ꝑ quē oīm facta ē salus. videlꝫ
dño ih̄u xp̄o. vt nō glorietur in conspectu eius ois
caro. Sed ip̄i soli sit honor ꞇ gloria in secula seculo-
rum Amen.

Questio. iij. c

¶ Utrū beata virgo sanctificata fuerit ante natiui-
tatem: Et q̄ sic videt̄. Berū. ad lugduū. Fuit pro-
culdubio mater dei an̄ sancta q̄ nata. ¶ Itē Berū.
Qd̄ paucis mortaliū in ortu cōgruit esse collatum.
fas certe nō ē credere tante virgini fuisse negatum.
sed Johānes ꞇ Jeremias sanctificati fuerūt in vte
ro. s̄m q̄ habet̄ Jere. j. Anteq̄ exires ꝛc. Et Luc. j.
Et sp̄ūsancto replebitur adhuc ex vtero m̄ris sue.
Ergo videtur multo fortius q̄ virgo maria fuerit in
vtero sanctificata. ¶ Item eccīa celebrat ꞇ solenni
ꝫat virginis natiuitatem. sed statui in pctō solenni-
tas non debet. ḡ videt̄ q̄ in hora natiuitatis fuerit
sanctificata. ¶ Itē si aliqua persona de plenitudine
gratie christi debuit participare. mater eius maxi-
me pticeps debuit fieri. Ergo sicut tūc maxime erat
ydonea. vt cū ip̄a ꞇ in ip̄a gratia augmentaretur cū
cum gestabat inter viscera. vī q̄ in ip̄o vtero gratia
spūsancti fuisset repleta. Sꝫ cōtra Ro. viij. Ut sit
ip̄e primogenitus. Glo. qꝛ prim⁹ sine peccato nat⁹.
ꞇ p̄mo impassibilis resurgēs. ḡ videt̄ q̄ beata virgo
nō fuerit nata sine peccato. cū nata fuerit an̄q̄ xp̄s.
ḡ nō fuit sanctificata anteq̄ nata. ¶ Item August.
ad dardañ. Illa grā qua efficimur templū dei singu
li non nisi renatoꝝ ē. quia nō nisi nati homines esse
p̄nt. ḡ cū per sanctificationem beata virgo sit facta
templū dei. nō fuit ante sancta q̄ nata. ¶ Iteꝫ nul
la ꝓprietas p̄imitur q̄diu habet cōtinuitatem cum
sua causa. s̄ anima contrahit originale a parentib⁹.
ḡ q̄diu proles iūcta est matri. nō v̄r q̄ ab originali
peccato possit mūdari. ḡ nec sanctificari. ¶ Itē esse
ordinatum supponit esse distinctū. s̄ grā sanctifica-
tionis p̄supponit esse distinctū. ḡ nulli pōt conferri
nisi habenti esse distinctū. ḡ q̄diu proles coniūcta ē
matri. nō videtur posse sanctificari. ¶ Item sancti-
ficari in vtero est effect⁹ cōgruus soli deo. ḡ de nul-
lo sancto asserendū est esse sanctificatū in vtero nisi
de eo de quo expresse legitur in scriptura tradita a
sancto spū. Sed hoc non legit̄ de virgine. ḡ ꝛc. Iu-
xta hoc queritur. Quare potius in scriptura sancti-
ficatio Johannis baptiste ꞇ Jere. exprimitur q̄ꝫ al-
terius sancti. Et si tu dicas q̄ illi fuerūt soli sanctifi-
cati. Tūc est questio vnde hoc sit. cuꝫ multi fuerunt
sancti tam in no. q̄ in ve. te. ꞇ sanctitatis valde emi-
nentis. ¶ R' dōm q̄ pro indubitanti habet hoc ec- 22
clesia. videlicꝫ q̄ beata virgo fuerit in vtero sanctifi-
cata. ꞇ illud ex hoc patet q̄ eius natiuitatem tota ec
clesia celebrat. quod nō faceret nisi sanctificata esset
Si aūt queratur. qua die vel hora santificata fuerit.
hoc ignoratur. tamē probabiliter credit̄ q̄ cito post
infusionem anime. fuerit facta infusio gratie. Quic
quid tamē de hora sit. ꝓ certo habendū est q̄ an̄ na
tiuitatē sanctificata fuerit. licet enī hoc expresse non
habeatur in scriptura. haberi tamē potest ex his q̄ i
scriptura legūtur. In scriptura nāqꝫ non legitur. qꝛ
cum euangelia inchoentur a Jo. qui fuit cōsumma
tio ꝓphetaꝝ ꞇ initiū legis noue. ꞇ beata virgo nata
ꞇ concepta fuit ante Johannē. ideo nihil legitur de
eius natiuitate vel sanctificatōe in euangelijs. Ha-
betur tamē in no. siue vete. testa. vnde sanctificatio
eius potest dici. In nouo habetur de sanctificatiōe
Jo. In veteri de sanctificatione Jere. quoꝝ vterqꝫ
legitur in vtero sanctificatus fuisse. Et ex hoc quasi
a minori colligitur hoc beate virgini fuisse cōcessuꝫ.
Quia sicut dicit Berū. Qd̄ alijs legitur fuisse colla-
tum. nō est credendū virgini fuisse negatum. maxi-
me cū sanctitas virginis excedat Jere. ꞇ Johānis
puritatem ꞇ virginitatem. In alijs fuit virginitas. i
hac tamē virginitate fecūditas. Et si illi sanctificati
fuerunt in vtero. quia ad sanctū sanctoꝝ s̄m expssio
nem prophetie accesserūt. q̄tomagis i vtero illa san
ctificari debuit que de um in vtero portauit. Johā-
nes nāqꝫ inter ceteros expressius de domino ꝓphe-
tauit. quia in matris vtero de aduentu domini exul
tauit. ꞇ postmodū suo digito ostendit. Jere. etiam
de Johanne expressius prophetauit cū dixit. No-
uū faciet dominus super terraꝫ. mulier ꝛc. cap. xxxj.
In hoc nanqꝫ q̄ dicit. nouū faciet do. super ter. dat̄
intelligi q̄ non ex virili semine. ꞇ q̄ ille quē circūda-
bit non erat prius homo. quia neutrū esset nouum.
Et in hoc totuꝫ comp̄hendit qd̄ dicit Esaias. Ecce
virgo concipiet ꝛc. Esa. vij. In hoc autem qd̄ subiū
git. ꞇ circūdabit virū. dat intelligere xp̄m ab instanti
conceptionis fuisse perfectū gratia ꞇ sapientia. Pro
phetauit nihilominus facto. quasi enī omnia gesta
sua. signa fuerūt dominice passionis. Et ꝓpterea de
his duobus legitur specialiter q̄ fuerūt sanctificati.
Et ꝑ hos duos datur manifeste intelligi sanctifica-
tio beate virginis. Si quis autē velit dicere q̄ alijs
sanctis conuenit sanctificatio ex vtero. vt Job qui
dicit. Ab infantia creuit mecū miseratio. ꞇ ex vtero
egressa ē mecū. Et sicut volūt q̄dā dicere de Jacob.
dōm q̄ hoc nec certitudinē hꝫ nec aucteꝫ aptā. nisi q̄s
velis facere scripture violētiā. Et iō eadeꝫ facilitate
ꝯtēnit̄ q̄ ꝓbat̄. ꞇ nec alijs vī fuisse nisi v̄ginib⁹ hec
grā sc̄tificatōnis ꝯcessa. Cōcedendū ē ḡ reginā v̄gi-
nū ex vtero fuisse sc̄tificatā. Et rōes q̄ hoc ostēdūt cō
cedēde sunt. ¶ Ad illud qd̄ opponit̄ in cōtrariū de 23

glosa ꝛ Augu. Dōm ꝙ est duplex natiuitas. Nati-
uitas in vtero. ꝛ natiuitas ex vtero. Natiuitas in
vtero ē ex cōiūctione anime cū carne. Natiuitas ex
vtero est egressus ꝑlis de ventre. Verbū ḡ de glo. ꝛ
autoritate Augu. intelligitur de natiuitate in vtero.
non de natiuitate ex vtero. In illa eñ natiuitate in
vtero fit originalis cōtractio. ꝛ post illā pōt esse san
ctificatio. Posset tñ dici ꝙ illud verbū Aug. intelli-
gitur de gr̄a regenerāte ƀm legē cōem. Et hoc meli⁹
24 patȝ in li. iiij. dis. v. ¶ Ad illud qḋ opponit̄ ꝙ non
perimit̄ ꝓprietas q̄diu cōiūcta est cum sua origine.
Dōm ꝙ verū ē de illa ꝓprietate q̄ habȝ ꝯseruari cuȝ
ꝯtinua influentia cū sua cā. Talis aūt nō hȝ esse in
25 ꝓposito. ꝛ ideo nō hȝ hic locū. ¶ Ad illud qḋ oppo
nitur ꝙ esse ordinatuȝ ꝓsupponit esse distinctū. Di-
cendū ꝙ verū ē. ſ; ex hoc nō sequit̄ gr̄am sanctifican
tē sequi natiuitatē carnalē. ꝑ eo ꝙ añ natiuitatē car
nalē ꝑles distinguit̄ ꝛ q̄tū ad aīam ꝛ q̄tum ad cor
pus. licet illa distinctio añ natiuitatem ex vtero ocu
lis corporeis nō ꝓpalet̄. Ad illa duo vltima q̄ obij-
ciūtur iam patȝ R̷. ꝑ ea q̄ dicta sunt ꝛc.

Consequēter q̄ritur q̄tū ad secūdū de virtu
tis efficacia. Et circa hoc q̄runtur tria. Pri-
mo q̄ritur si ꝑ sanctificationis gr̄am immu
nis fuerit ab omi culpa actuali. Scḋo q̄rit̄ vtrū ꝑ
p̄mā sc̄tificatōnem extincta fuerit fomitis cōcupia.
Tercō q̄rit̄ vtrū ꝑ scḋam sc̄tificatōem ablata fuerit
peccandi potētia.

Questio prima d

¶ Vtrū ꝑ sanctificatōis gr̄am mūda fuerit ab omi
actuali pctō. Et ꝙ sic ꝓbat̄ p̄mo ꝑ Aug. de natura
ꝛ gr̄a. De sancta maria virgine nullā ꝓrsus cum de
pctis agit hr̄e volo q̄ōem. Inde eñ scimus. ꝙ ei pl⁹
gr̄e sit collatū ad vincēdū ex oī pte pctm̄. q̄ ꝓlē me-
ruit parere. cū quē ꝯstat nullū habuisse pctm̄. Si ḡ
vicit ex omi pte pctm̄. vr̄ ꝙ immunis fuerit ab omi
culpa. ¶ Item Bern̄. ad lugdun̄. Puto ꝙ copiosi⁹
munus gr̄e in eā descenderit. q̄ eius nō solū sctifica-
ret ortū. ſ; eā deinceps ab oī pctō custodiret immu-
nē. ḡ vr̄ ꝙ nūq̄ peccauit actualit̄. ¶ Item sctificatō
virginis merito eminētior fuit q̄ sctificatio sc̄i Jo.
Sed de btō Jo. bap. legit̄. Ne leui saltē maculare
vitā famine posset. Si ḡ btūs Jo. vitauit venialia.
vr̄ ꝙ btā v̄go maria omnia vitauerit pctā ꝑ grām si-
bi datā. Item de nulla aīa pōt dici. Tota pulchra
es amica mea. ꝛ ma. nō ē in te. cōgruētius q̄ de btā
virgine maria. vbi aūt ē macula. vel culpa actualis.
vel venialis. vel mortalis. de eo nō pōt recte dici. ḡ
vr̄ ꝙ in virgine nulla fuerit culpa ꝑ grām sibi datā.
¶ Sȝ ꝯ. sup illud Lu. j. Spūs sctūs supueniet in te.
Glo. Supueniēs s. s. in virginē. eā ab oī sorde vicio-
rū castificauit. ſ; hoc fuit in cōceptōe filij. ḡ nō erat i-
munis ab oī culpa. ¶ Item Aug. in li. de ꝑfectione
iusticie. Hoīeȝ eē sine pctō in hac vita de solo vnige
nito dictū ē. ḡ vr̄ ꝙ hoc nō ꝯueniat btē v̄gini. ¶ Itē
mgr̄ in lr̄a. Mariam totā s. s. p̄ueniēs a pctō ꝓrsus
purgauit. ꝛ hoc intelligit̄ ꝑ tpe ꝯceptionis filij dei.
ſ; nullus purgat̄ a pctō nisi q̄ hȝ pctm̄. ḡ ꝛc. ¶ Iteȝ
beata v̄go bona cōscia dicere poterat. Dimitte nob̄
debita nr̄a ꝛc. cū sit cōis forma orandi omibus sctis
26 collata. ḡ nō fuit sine culpa. ḡ ꝛc. ¶ R̷ dōm ꝙ. b. v̄go
maria ꝑ sanctificationis grām copiosam immunis
fuit ab omni culpa actuali tam mortali q̄ veniali. si
cut apte dicit autoritas Augu. Et hoc ꝯgruebat ad
uocatam generis humani vt nullū hr̄et peccatū qḋ
suā cōsciaȝ remorderet. Vñ audiui notari ꝙ ipa cui
dam ꝑsone reuelauit. ꝙ nō rep̄hendebat eā cor suū
in oī vita sua. Cōgruū etiā erat vt. b. v̄go maria per
quā aufert̄ nobis obprobrium vinceret diabolū. vt
nec ei succūberet ad modicū. vñ de ipa exponit tam
Bern̄. q̄ȝ Aug. illud Gen̄. iij. Ipa ꝯteret caput tuū.
si ḡ suggestio ē caput diaboli. nulla suggestio cadere
habuit in mentē v̄ginis. ꝛ ita tam a mortali immu-
nis fuit q̄ȝ a veniali. Cōgruū etia fuit vt illa q̄ pla-
cuit altissimo. adeo vt fieret eius spōsa. ꝛ mr̄ filij dei
vnigeniti. sic eēt immaculata mēte. sicut intemerata
carne. Qm̄ ḡ beata v̄go maria aduocata ē pctōruȝ.
gloria ꝛ corona iustoꝝ. sponsa dei. ꝛ totius trinitat̄
tricliniū. ꝛ spālissimū filij reclinatoriū. hinc ē ꝙ spāli
gr̄a dei nullū in ea pctm̄ hūit locū. Vñ ꝯcedēde sunt
rōes q̄ hoc ondūt. ¶ Ad illud ḡ qḋ p̄mo opponit̄ i 27
ꝯriū ꝙ v̄go maria fuit castificata ab oī sorde vicioꝝ.
Dōm ꝙ differt dicere pctm̄ ꝛ viciū. Nā pctm̄ dicit
culpā. viciū dicit culpe seq̄lam. Glo. ḡ illa non vult
dicere ꝙ in scḋa sctificatōe indiguerit gr̄a ad culpaȝ
delendā. ſ; ad culpe seq̄lam ex originali relictā. Ad 28
illud qḋ opponit̄ de Aug. ꝙ eē sine pctō in hac vita
ꝑtinet ad solum vnigenituȝ. Dōm ꝙ dupl̄r ē loq̄ de
hac vita. Aut ƀm omē tp̄us ꝛ statū. Aut post vsum
li. ar. Si ƀm tp̄s omē hoc cōuenit soli filio dei. quia
iste solus caruit originali pctō. Si post vsum li. arb.
sic ꝯuenit. b. virgini gr̄a spāli. ꝑ quā immunis fuit n̄
solū a mortali verūetiā ab actuali. ¶ Ad illud quod 29
opponit̄ de auctē mgr̄i ꝙ s. s. v̄ginē purgauit. Dōm
ꝙ pctm̄ dr̄ dupl̄r. Aliq̄n dr̄ culpa sicut cōiter ꝯsue-
uit accipi. Aliq̄n pena pcti. sicut Ro. viij. de pctō dā
nauit pctm̄. Aliq̄n dr̄ cā pcti. sicut Ro. vij. Sed q̄d
volo malū facio. nō ego operor illud. ſ; qḋ habitat in
me pctm̄. Dico ḡ ꝙ v̄go maria post secūdā sanctifi-
catōem nō fuit a pctō mūda rōe alicui⁹ macule. ſ; so
lū rōe alicui⁹ pene. sicut meli⁹ infra manifestabitur.
¶ Ad illud qḋ opponit̄ de petitōe illa dimitte nob̄ 30
debita ꝛc. Dōm ꝙ in petitōe ista v̄go maria poterat
petere remissionē debiti qḋ debebat nō rōe sui ſ; rōe
alioꝝ mēbroꝝ xp̄i. q̄h⁹ poterat petere vt debita di-
mitterēt̄. ꝛ bona ꝯscia illā formare oīoem. nō ꝑ se.
q̄ sicut dicit augu. illa nō ꝯtinet̄ sb̄ illa generalitate
q̄ dr̄. Si dixerim⁹ q̄ pctm̄ nō hēm⁹. nosipos seduci-
m⁹. ꝛ veritas i nob̄ nō ē. vñ aug. vult ꝙ ad alios san
ctos ꝑtineat illa oīo ꝑ se. ad. b. v̄ginē nō ꝑ se. ꝛ iō n̄
ꝯp̄hedit̄ sb̄ generalitate predicta.

Questio .ij. e

¶ Vtrum in prima sanctificatione in virgine fuerit
fomitis concupiscētia extincta. Et ꝙ sic videt̄. Lu.
j. dicitur ab angelo ei. Aue gratia plena. ergo añ ad-
uentum filij dei fuit repleta gratia ꝛ plene amore di
uino. Sed vbi est aliquo modo concupiscentia. ibi
nō pōt eē gr̄a dei plena. vr̄ ḡ ꝙ in p̄ma v̄gis sctifica-
tione fomitis ꝯcupia oīno fuerit extincta. ¶ Item
vbicūq̄ est fomes. est necessitas ad aliqḋ peccatum
veniale. ergo cum in illa nulla fuerit peccādi necessi
tas. q̄ i ea nulla culpa. ḡ vr̄ ꝙ fomit̄ ꝯcupia i ea fu-
erit oīno extincta. ¶ Item fomes reddit illuȝ diffi-

ciles ad bonū in quo est. Sed in beata virgine nulla
fuit difficultas ad bonū. ḡ videt̄ ꝙ post p̄mā sctifi
catōem non remāserit in ea ꝯcupiscētie viciū. ¶ Itē
si tāta gr̄a fomitē minuit. ꝛ maior gr̄a magis minu-
it. ꝛ pfecta totaliter extinguit. Sed gloriose virgini
in ipa sua sctificatione prima collata fuit gr̄a perfe
cta. ḡ oīno fuit extincta in ea ꝯcupiscētia. ¶ Sed cō-
tra. dam̄. dicit ꝛ habetur in litera. Post cōsēsū v̄gi-
nis ꝯuenit spūs sct⁹ i ipaȝ ƀȝ vbū qḋ dixit āgel⁹ ad
eā purgās eā. ſ; non purgauit a cl̄pa. ḡ purgauit ab
originali sequela. hec aūt est fomitis concupiscētia. ḡ
ꝛc. ¶ Item mgr̄ in litera. Mariā quoq̄ totā spūs sc̄
tus p̄ueniēs purgauit. ꝛ a fomite peccati libera-
uit. vel fomitem ipm̄ penitus extinguēdo vel exter-
minādo. hoc dicit de sctificatōe secūda. ḡ ante ipaȝ
non fuit fomes extinctus. ¶ Item Beda in quadaȝ
omel̄. In ꝓposito virginis erat oīm hoīm frequen-
tiā fugere. ne ꝑturbaret̄ orātis silentium. aut virgia
lis castitas tēptaret̄. ḡ videt̄ ꝙ occasiōe accepta ab
extrinseco. excitari poterat in ea fomitis ꝯcupiscētia
praua. ḡ oīno non fuit extinctus. ¶ Itē si oīno fuis-
set in ea extinctus fomes ꝯcupiscētie. ḡ scḋa sctifi-
catio non fuissȝ oportuna. Si ḡ oportuna fuit. vide
tur ꝙ aliquid remāserit in ea fomitis concupiscētie.
31 ¶ R̷. dōm ꝙ circa hanc q̄ōnem est triplex mod⁹ di-
cendi. ¶ Quidam dicere volūt ꝙ nec in p̄ma nec in
secūda sctificatione extinctus erat in ea fomes con
cupiscētie. sed solū ꝯsopitus ƀm ꝙ plus ꝛ minus fo-
mes habet cām in carne. vnde nō directā habet op-
positōem ad gr̄am ƀm essētiam sed ƀm inclinatōeȝ.
ideo si gr̄a magna est. fomes minus inclinat. q̄uis ꝑ
gr̄am nō deleat̄ eius essētia. Qm̄ ḡ in virgie magna
fuit gratia in prima sctificatōe. ꝛ valde magna i se-
cunda. hinc est ꝙ in p̄ma fuit ꝯsopitus. ꝛ in scḋa ma
gis ꝯsopitus. q̄uis non oīno fuerit extinctus vl̄ eua
cuatus. Sed qm̄ caro xp̄i sūpta est de carne virgis.
in xp̄o etiā nulla fuit ꝯcupiscētia fomitis. cū caro eri
sti deberet carni virginis assimilari post virgis scti-
ficatōem sicut caro alioꝝ parētū. videt̄ ꝙ spūs sct⁹
scḋo sup eā adueniēs ꝓrsus extinxerit fomitē. Et iō
p̄dicta opinio nō videt̄ habere ꝓbabilitatē. ¶ Secū
dus mod⁹ dicēdi est ꝙ tā in prima q̄ in scḋa sctifi-
catōe fuerit in ea extinct⁹ fomes. ſ; aliter ꝛ aliter. In
p̄ma nāq̄ extinct⁹ fuit quātū respicit ꝑsonā. in secū-
da quātū respicit nāam. In p̄ma ḡ sctificatōe mun-
data fuit vt nūq̄ peccaret. In scḋa vero sctificata
fuit vt germē pie ꝑlis emitteret sine pctō. nō solum
actuali. ſ; etiā veniali. In p̄ma etiā sctificatōe extin
ctus fuit fomes. inq̄tū reddit ꝓnū ad malū. in scḋa
q̄tū difficilē ad bonū. Sed illḋ. difficile ē intelligere.
q̄ ƀ ipo ꝙ ꝓni sumus ad malū. difficiles sum⁹ ad bo
nū. quō ergo ꝓgnui pt q̄tū ad ꝓnitatē ad malū. ipo re-
manēte q̄tū ad difficultateȝ ad bonū? Rursus qua
lit̄ pt intelligi ꝙ fomes possit extingui inq̄tū respi-
cit ꝑsonā. ꝛ nō sit extinct⁹ inquātū respicit nāȝ. cum
ibi sit vn⁹ fomes sic diuersimode cōpat⁹. ꝛ extinctio
dicat ipius fomitis eradicatōnē. nō vr̄ vsq̄ intelligi-
bile quō fomes extinguat̄ in p̄ma sctificatōe. ꝛ ta-
mē nihilomin⁹ remaneat respectu ꝑlis ꝓpagāde. Si
eñ extinguit̄. nō ḡ remanet aliq̄ mō. nisi q̄s forte ac-
cipiat extinctōeȝ largo mō. ꝑ ablatōe inclinatōis ad
malū respectu ꝑsōe in qua est. ꝛ ita fortassis intelligi
tur p̄dicta positō quā satis ꝓbabilē ꝛ rōnabilē credo
¶ Terci⁹ aūt est mod⁹ dicēdi videlicet ꝙ in p̄ma sc̄
tificatōe fuit fomes in virgie ꝯsopit⁹. in scḋa extin-
ctus ꝛ eradicat⁹. Fomes eñ radicat̄ in carne ꝛ ascē
dit vsq̄ ad mētē. In p̄ma sanctificatōe v̄gi collata ē
tāta gr̄a pfectōis. ꝙ redūdaret in s̄sualitate i tā-
ta redūdātia vt fomitē adeo rep̄meret ꝙ nlluȝ effectū
ad incitādū aliq̄n haberet. In scḋa aūt sanctificatōe
in q̄ spūs sct⁹ nō tm̄ descēdit in mētē ſ; etiā in carnē
ꝛ de carne opat⁹ ē. de ea mirabiliter carnē sine macu
la fabricādo. reliq̄t ip̄i⁹ carnē imaculatā. extirpādo
ex ea ꝛ fomitē. ꝛ oēm ꝯcupiam. et hoc sonant verba
Bern̄. mgr̄i. ꝛ dam̄. sic pȝ i auctib⁹ i opponēdo hit̄.
Vñ rōnes ꝓbātes ꝙ i prima sctificatōe nō fuit fo-
mes oīno extinctus concedēde sūt. Ad illud quod 32
opponitur ꝙ virgo maria fuit gratia plena in p̄ma
sctificatōe. dḋ ꝙ aliter fuit plena in prima. sed ꝛ ali
ter in secunda. In p̄ma fuit plena ƀm ꝙ expediebat
ad meritū. In scḋa ƀm ꝙ expediebat ad concipien-
dum filiū dei. Et ideo prima sctificatio respiciebat
virginē ƀm aīam. Scḋa aūt respiciebat virgineȝ to-
tam. ƀm ꝙ dicit magister. Mariā quoq̄ totā. s. s. p̄-
ueniens. ¶ Ad illud qḋ opponitur. Fomes impel- 33
lit ad necessitatem ad peccādum venialiter. ꝛ ad dif
ficultatē ad bonum. dḋ. ꝙ illud est veꝝ vbi ē fomes
in vigore suo. vbi non rep̄mit̄ a gratia mouēte ad
contrariū. ꝛ ideo non habuit locū in virgine vbi fu-
it gratia pfecta trāquillās eius aīam ꝛ potētias. Et
sic patet respōsio ad illa duo. ¶ Ad illud qḋ obijcit̄ 34
de pfectione gratie. dōm ꝙ gratia que directe respi-
cit aīam minuit fomitem q̄tū ad inclinatōem. ſ; nō
oportet vt minuat q̄tū ad radicē. ꝛ ideo nō sequitur
ꝙ ꝑ pfectionē illi⁹ gratie fomitis cōcupia euellat̄. ſ;
solū vt eius inclinatio consopiat̄. ꝛ hoc quidem cō-
cedēdum est tāq̄ verum.

Questio .iij. f

Vtrū i secūda sctificatōe ablata fuerit ab ea peccā
di potētia. Et videtur ꝙ sic. p̄io ꝑ Ambro. i li. ḋ vir-
ginitate beate virginis. Impossibile fuit vterū vir-
ginis quē filius dei inhabitādo cōsecrauit. aliene co
pule coitu incestari. sed filiis ratō fuit de alienis ge-
neribus peccatoꝝ. ḡ videt̄ ꝙ nullo alio peccati ge-
nere potuit maculari post cōceptōem filij dei. Itē
vituperiū esset xp̄o si haberet matrē peccatriceȝ. si ḡ
xp̄o in nullo potest fieri cōtumelia. videt̄ ꝙ post ip-
sius conceptōem in beata virgine non potuerit esse
culpa. ¶ Item si beata virgo potuit peccare. potu-
it in peccato ꝑseuerare. ḡ potuit damnari. Si ergo
mr̄eȝ dei et reginam celoꝝ in inferno damnari oīno
est impossibile. ḡ ꝛ illud ex quo sequit̄. scȝ hoc quod
ponit̄ ipam posse peccare. ḡ ꝛc. ¶ Item dignior fu
it mater xp̄i ex hoc ꝙ mater dei effecta ē q̄ sit aliq̄s
angelus in celo. Si ḡ angeli boni in gratia sunt con
firmati. multo magis ꝛ mater dei. ḡ ꝛc. ¶ Sed con-
tra. luce. j. Tuaȝ ipius aīam ptrāsibit gladius. Hoc
vbū tractās dam̄ dicit. Dolores q̄s virgo effugit pa
riens. hos in xp̄i passione sustinuit. ita ꝙ gladi⁹ aīaȝ
eius ptrāsiuit. ḡ ipius anima fuit in xp̄i passiōe tur-
bata. ꝛ ita pturbata. Si ḡ potuit pturbari. videtur
ꝙ potuit ad veniale ptrahi. ¶ Itē Aug in q̄ōne no.
ꝛ ve. te. tractās illud. Tuam ipius aīam ptran. gla.
Aiam ait. sic hic vtiq̄ signauit ꝙ maria ꝑ quā gestū
est mysteriuȝ incarnatōis dubitaret. nō tamē in du-
bitatōe ꝑmaneret. Si ḡ postq̄ȝ genuit filiū dei potu
it dubitare in fide. potuit peccare. ¶ Item potentia
moriēdi consequitur potentiā peccandi. Sed beata

virgo maria post ꝯceptōem mori potuit. ergo videt ꝙ peccare potuit. ¶ Itē impotētia peccādi spectat ad statū ꝯprehēsoris. sed btā virgo ex hoc ꝙ filiū dei genuit nō ē posita extra statū viatoris. ergo vr ꝙ nō sit ei ab-
35 lata peccādi potētia ¶ Rn̄ dō ꝙ in scd̄a sāctificatōe nō tm̄ fuit data virgini gr̄a sāctificās. s etiā gr̄a i bono ꝯfirmās. et hoc qr filio suo adeo fuit ꝯiūcta. vt nullo
36 mō ꝑmittēt eā a seipa sequestrari. Propt qd̄ notandi sūt grad⁹ diuiorꝫ bn̄ficiorꝫ. Xp̄s ei q̄ fuit sctūs sāctorꝫ facultatē habuit vitādi oē pctm̄. et ipossibilitatē ꝯmittēdi aliqd̄ pctm̄. Alij vō filij hoīm difficultatez hn̄t ad vitādū pctm̄. et necessitatē ad cōmittēduz. Et hoc q̄dē ꝯpetit oīb⁹ generatis de massa pcti. Ab hac ergo massa liberata fuit virgo maria in ꝑma scificatōe. liberata fuit etiā in scd̄a. Sz in ꝑma fuit ꝯformis filio quē genuit. In ꝑma nāqꝫ sctificatōe data est ei ptās et facultas vitādi oē pctm̄ mortale. data ē etiā facultas vitādi frequētiā venialiū. data ē etiā nihilomin⁹ facultas vitādi oē pctm̄ nō tm̄ ꝑticlarit s etiā vlit. Et in hijs trib⁹ gradib⁹ patēt tres grad⁹ sāctificatōnū. videlicet. Jo. ba. Jere. et marie. Nā ꝑa ꝯditio fuit iere. Scd̄a vō iohis. Sz ista triplex virgīs marie. q̄ pl⁹ ad filij accessit puritatē p vite meritū. Sz cū sctm̄ sāctorꝫ gestauit in vtero suo. tūc sāctificata fuit ꝯformiter filio suo. nō tm̄ q̄tū ad impotētiā ad pctm̄. sz etiā q̄tū ad ipossibilitatē labēdi in aliqd̄ pctm̄. Vn̄ sicut ipossibilefuit ꝓpt honorē filij sui vt aliū hēret filiuz. sic ipossibile fuit vt vnq̄ vlteri⁹ hēret pctm̄. Sic etiā ipossibile fuit vt carnis virgitas violaret. in q̄ fili⁹ dei habitauerat. sic ipossibile fuit vt mentis sāctitas aliq̄ culpa macularet. Ad cui⁹ testimoniū valet qd̄ iudei assert hoc mirꝫ fuisse in virgie maria. ꝙ cū eēt pulcerrima. tn̄ a nullo vnq̄ viro fuerit corrupta. Nec vilipēdēdū ē illō infideliū testioniū. oportz eīn testioniū hēe ab hijs q̄ foris sūt. Cōcedēde sūt ergo rōes ostēdētes ꝙ btā virgo maria post filij dei ꝯceptōem pec-
cāre nō potuit. nō ꝓpt alicui⁹ potētie amissionē. sed ꝓpt potētie ꝯfirmatōez et defect⁹ ablatōez. ¶ Ad il-
37 lō ergo qd̄ ꝑmo oppoit. ꝙ btā vgo fuit ꝑturbata. dōz ꝙ imēsitas illa doloris nō refert ad ꝑtē aie rōnalem s sēsibilē. Vn̄ aia stat ibi ꝓ illa ꝑte fm̄ quaz ꝯuertit ad corp⁹. vn̄ nō fuit ꝑturbata fm̄ ꝙ ꝑturbatō dic deordinatōez in ꝑte rōnali. ¶ Ad illō qd̄ opponitur de
38 aucte. q. no. et ve. te. ꝙ btā vgo dubitauit. dō ꝙ nō cōueniat illū li. eē Aug. ꝓpt hoc ꝙ ibi mlta sūt q̄ nō vidētur eē verba Augusti. verūtamē ne fugā pete videamur. dici ꝑt ꝙ ē dubitatio ꝑueniēs ex fidei debilitate. et ē quedā dubitatō ꝑueniēs ex āmiratōis imēsitate. qua dicit hō dubitare cū stupescit. et q̄si fit tot⁹ extra se ex intuitu rei admirabil. et hoc mō intelligēdū ē virginē dubitasse nō ꝓpt defectū fidei. Indubi-
39 tanter eīn credēdū ē ꝙ vgo maria sp stetit. Vn̄ in ea fides sibi inuenit solidū fūdamētu. Vn̄ discipłis nō credētib⁹ et dubitātib⁹ ipa fuit in qua fides ecclie remāserat solida et icōcussa. et iō dié sabbi solēnizat in honorē ei⁹ ois ecclia. Ad illō qd̄ opponit ꝙ potuit
40 mori. dō ꝙ nō est sile. ꝓ eo ꝙ n̄ fuit decēs filiū dei hēre mr̄em imortalem cū ipe eēt mortal. s valde idecēs eēt si hēet mr̄em peccatricē. Quis Jero. dicat ꝙ solū peccatrices numerātur in genealogia saluator. hoc eīn nō est ꝓpt pctm̄. s ꝓpt aliqd̄ spāle factū. ꝓpt qd̄ ille mulieres exꝑmūt i scriptura. Et cōplet in eis illa ꝓphia Esa. xvj. Emitte agnū dn̄atorē rc. qd̄ d ruth exponit Jero. Quicq̄d tn̄ sit de parētib⁹ remot. nulli dubiū est de mr̄e dei. q̄n talis debuerit eē q̄ nō potuerit redargui de pctō. qr fuisset ad iproperiuz xp̄i.
41 ¶ Ad illō qd̄ opponit d ipossibilitate peccādi. dō ꝙ vez est quātū est de lege cōmuni. sed nihil ipedit q̄n de gr̄a spāli possit alicui ꝯcedi in via. qd̄ alijs cōmuniter dat in patria. et illi ꝑsone ꝑcipue q̄ in terris degens. regina erat eorꝫ qui exultant in celis.

Utrū caro xp̄i in abrahā fuerit decimata.

Cum aūt illa caro cuius excellētia rc. Supra ōndit magister qualiter btā virgo fuit sāctificata ex qua caro xp̄i est assūpta. in hac vero ꝑte ad maiorē intellectū inquirit. Utrū caro xp̄i in abrahā fuerit decimata ¶ Diuidit aūt ꝑs ista in tres ꝑtes. In quarū ꝑma inq̄rit mgr̄. Utrum caro xp̄i potuerit decimari vel debuerit in abrahā. In scd̄a post hui⁹ determinatōem elicit quādā ꝯclusionē ꝙ caro xp̄i nō fuit caro pcti. ibi. Quocirca ꝑmitiaz nostre masse. In tercia vero et vltima dissoluit quādā dubitatōez de formatōe corꝑis dn̄ici. ibi. Illi aūt sētētie. Subdiuisiōes aūt ꝑtiū manifeste sūt in litera.

42 a ¶ Illa caro rc. Cōtra. vr hoc falsū. qr n̄ est pctm̄ nisi in aīa vl rōne aie. s caro illa non fuit ante nata q̄ vbo vnita. ergo n̄ fuit peccato obnoxia. Itez btā virgo an̄ ꝯceptōnem filij dei fuit sāctificata. ergo caro ei⁹ non fuit pctō obnoxia. Rn̄ dō ꝙ sic tactū fuit i ꝑcedētib⁹. aliq̄n pctm̄ dr ipa pena vl sequela. dico ergo ꝙ caro nō dr obnoxia pctō rōe culpe. sed rōe feditatis q̄ ē culpe cā. et rōe passibilitatis q̄ ē culpe pena. et vtroq̄ mō fuit pctō obnoxia maria ante sancti-

Utrū caro xp̄i potuerit vl debuerit deciari i abraā d
Cū āt ᵃ illa caro cui⁹ excellētia singulari verbis explicari n̄ valet. anq̄ eēt vbo vnita. obnoxia fuerit a pctō in maria et in alijs a q̄b⁹ ꝓpagatōe traducta ē. n̄ imerito videri ꝑt in abraā pctō subiacuisse. cui⁹ vniuersa caro pctō sbiacebat. vn̄ q̄ri solet q̄re leui decimatus dicatur in abraā et n̄ xp̄s. cū in lūbis abrae vterq̄ fuerit fz materialē rōem qn̄ abraā decimatus ē. et decimas dedit melchisedech. Tūc eīn apl's. leui decimatū dicit in abraā tāq̄ in materiali cā. Qr ea decimatō sic abrahā minor melchisedech ōndit cui ꝑsonalit decias soluit. ita et leuiticus ordo q̄ in abraā fm̄ rōem seminalē erat. et ex eo p ꝯcupiam carnis descēdit. xp̄s āt n̄ ē decimatus. qr lz ibi fuerit fm̄ carnē. n̄ tn̄ descēdit fm̄ legē cōmunē scz p carnis libidinē. sic etiā in adā oēs peccauerūt. s n̄ xp̄s. Vn̄ Aug. sup Gen̄. Sic adā peccāte q̄ in lūb ei⁹ erāt peccauerūt, sic abraā dāte decias q̄ i lūbis

Qua intelligentia leui decimat⁹ dicat i abraā

Aug. sup Gen̄.

ei⁹ erāt deciati sūt. s hoc nō seq̄tur in xp̄o lz in lumbis ade et abrae fuerit. qr nō fm̄ cōcupiam carnis inde descendit. Cū ergo leui et xp̄s fz carnē eēnt i lūbis abrahe qn̄ deciatus ē. iō ꝑit deciati n̄ sūt. qr fz aliquē modū n̄ erat ibi xp̄s quo erat ibi leui. Scd̄m rōem q̄ppe illā semialez ibi fuit leui. q̄ rōe p ꝯcubitū vēturus erat i mr̄em. fm̄ quā rōnē nō erat ibi xp̄i caro. q̄uis fm̄ ipaz ibi fuerit marie caro. Ille ergo decimat⁹ ē i abraā. q̄ sic fuit i lūbis abrahe. sic ille fuit i lumbis p̄ris sui. i. q̄ sic ē natus d p̄re abraaz. sic ille d p̄re suo natus est. s. p legē carnis et iuincibilē ꝯcupiaz.

Secūdū aliquē moduz ibi fuit leui ꝙ n̄ xp̄s.

¶ Elicit ex supiori detmiatōe ꝯclōez ꝙ caro xp̄i non fuit caro peccati. e

b Quo circa ᵇ ꝑmitiuā nr̄e masse rctē assūpsisse dr xp̄s. qr n̄ carnē pcti s silitudinē carnis pcti accepit. Misit eīn ds filiū suū. vt ait apl's i silitudinē carnis pcti. assūpsit ei vbū carnem pcti silez i pena et n̄ i clpa. et iō n̄ peccatricē. Cetec
ra vō hoiz ois caro pcti ē. ᶜ Sola illius n̄ ē caro pcti. qr n̄ eū mr̄ ꝯcupia s gr̄a ꝯcepit. hz tn̄ silitudiem carnis pcti p passibilitatē et mortalitatē. qr esuriuit. sitiuit. et hmōi. lz ergo eadē caro sit q̄ ē nr̄a. n̄ tn̄ ita fctā ē i vtero sic nr̄a. Est ei sanctificata i vtero. et nata sine pctō. et nec ipe i illa vnq̄ peccauit. In pena ergo silis ē nr̄e. n̄ i q̄litate pcti. qr pollutionez q̄ ex cōcupie motu ꝯcepta ē. oīo n̄ habuit. nec ex carnali delectatōe nata ē. Uenit ergo ad corp⁹ imaclatū. qd̄ ꝑt libidīs ꝯcupiaz fuit ꝯceptū. nec illō i se habuit viciū qd̄ i alijs ē cā pcti. nec i eo peccauit. Jōq̄ vē dr vbi caro non fuisse in xp̄o obligata pctō.

Aug. d vbis Apli.

Jero.

Tres cās ponit.

¶ Soluit dubitatōz d formatōe corꝑis dn̄ici. f
Illi āt sētētie q̄ sup dixim⁹ carnē vbi n̄ an̄ fuisse ꝯceptaz q̄ assūptā. vr obuiare qd̄ Aug. ait sup Johēz vbi legit. Soluite tēplū hoc et i trbus dieb⁹ excitabo illō. Dixerūt ergo iudei. xl. et. vj. ānis edificatū ē hoc tēplū. et i trib⁹ dieb⁹ excitabis illō. hoc iq̄t numer⁹ ꝑfectōi dn̄ici corꝑis ꝯuenit. qr vt dicūt phisici tot dieb⁹ hūani forma corꝑis ꝑficit. hoꝫ occasiōe vboꝫ q̄dā dicē ꝑsūpseꝛt dn̄ici corꝑis formā tot dieb⁹ ad modū alioꝫ corꝑoꝫ ꝑfectā. et mēbroꝫ lineamētis distictā. et mox vbū dr sibi vnisse carnē et aiaz. et hoc mō dicūt illū numeꝫ ꝑfectōi dn̄ici corꝑis ꝯuenire. Sz alia rō illi⁹ dicti extitit ex q̄ sane oꝛit itelligētia vbi. Nō ei iō illō dixit Aug. q̄n mox vt caro illa ope spūssācti sāctificata. et a reliqua separata fuit verbo dei cum anima vniret. vt perfectus et verus deus. esset perfectus et verus homo. Sz qr mēbrorum illi⁹ dn̄ici corꝑis distictō i ipso momēto cōceptōis et vniōis dei et hois adō tenuis erat et ꝑua. vt humano visui vix possz subici. Dieb⁹ āt q̄s Aug. memorat ꝑfecta ē et notabil facta. Incarnatū ē ergo vbum vt ait Jo.
d Damas. et a ꝓpa icorpalitate n̄ recessit. et ᵈ totū icarnatū ē. et totū ē icircūscriptū. Minorat corpalit et ꝯhit. et diuine ē icircūscriptū. n̄ coextēsa carne ei⁹ cū icircūscripta diuitate. In oīb⁹ igit q̄ sup oīa erat. et i vtero sācte genitricis existebat. s i ipo actu icarnatōis.

Joh. ij.

ficatōnē. scd̄o mō postea. Et sic patēt illa duo.
b ¶ Primitiuā nr̄e masse. 43
Cōn. vr hoc eē falsū. qr cū incarnat⁹ sit in fine sclōꝫ. potius dr assūpsisse reliq̄as nr̄e masse q̄ ꝑmitia. Rn̄. dō. ꝙ ꝑmitiuā nr̄e masse dr xp̄s assūpsisse triplici rōe. Naz ꝑmiti⁹ dr ab eo qd̄ ē ꝑmū. ꝑmū āt dr aliq̄d fm̄ ordinē dignitat. et sic n̄ ē dubiū q̄n xp̄s assūpsit nr̄e carnis ꝑmitiua. ꝓ eo ꝙ e⁹ caro excedit oēm dignitatē carnis humane. Scd̄m aūt ꝙ primitiuus dr a prioritate fm̄ tp̄s. dr xp̄s assūpsisse ꝑmitiuū nr̄e masse. nō p ꝑoritatē. s p cōformitatē et silitudinē. Duplex est aūt rō cōformitat ibi. Una q̄tū ad q̄litatē. alia q̄tū ad vtutē. Q̄tū ad q̄litatē. qr sic caro q̄ in ꝑn° fuit creata caruit ois vicij corruptōe. sic et caro a vbo assūpta. Q̄tū vō ad virtutē est silitudo. qr i bis q̄ a ꝑn° nascūt. intēsior est nāe vigor vt ad maturitatē ꝑtingāt. et talia dicūt ꝑmitia. i. ꝑmi fruct⁹ q̄ debēt offerri dn̄o. tal āt fuit caro xp̄i. Et sic pz. ꝓ q̄to dicat ꝑmitia. tn̄ ꝓpt dignitatē. tū ꝓpt medicie q̄litatē. tū ꝓpt vtut vigorē. ꝓpt quaz ceteras ꝑcellit. p⁹ ꝑtingens ad maturitatē ꝑfectiōis et dulcedis gliam. Et ꝓ tāto dr assūpsisse ꝑmitia nostre masse. et p hoc pz detmiatio rōnis. ꝓcedit eīn fm̄ ꝙ dr a ꝑoritate origis. ¶ So 44
la illi⁹ nō est caro rc. Cōn. si ꝯcupia est viciū et defect⁹ nō ergo est gn̄atiōis ꝑnc piū. Nihil ergo ē dictu. nō cū mat ꝯcupia ꝯcepit. Rn̄. dōm ꝙ lr̄a illa ꝑt intelligi vno mō ꝙ ꝯcupia sit noiatiui casus et sit ꝯstructō appositiua. et tūc negat mgr̄ ꝙ xp̄m n̄ cōcepit ꝯcupia s gr̄a tāq̄ mr̄ ꝓ eo ꝙ cōcupia locū tenet mr̄is in gn̄atōe filioꝫ pcti. fz illō Ezech. xvj. Pr tu⁹ amorre⁹. et mr̄ tua ethea. vt p amorreū intelligam⁹ dyabolū. et p ethēā ꝯcupiaz

Si ergo ecōn gr̄a ē mr̄ in gn̄atiōe spūali. et qr xp̄s n̄ hūit pctm̄ i gn̄atiōe s gr̄āz. iō poti⁹ dr mr̄ gr̄a q̄ ꝯcupia. Sz lz isto mō possz itelligi. tn̄ ē ali⁹ mod⁹ magis ꝯson⁹ vitati. vt hoc qd̄ ē ꝯcupia et gr̄a sit ablati casus. et ꝯstruat cū hoc vbo ꝯcepit. n̄ fm̄ hitudinē cāe. s fm̄ hitudinē ꝯcōitātis. et hoc qd̄ dr mr̄. suppōat ꝓ vgine maria. et ē sensus. mr̄ i. vgo maria nō ꝯcepit cōcupia cōcomitāte. s cōcomitāte gr̄a. lz tūc nō notat ꝙ ꝯcupia sit alicui⁹ ꝯceptionis 45
ꝑncipiū. s viciū ꝯcomitāꝯ. Et sic pz rn̄° ad obā. d ¶ Totū icar rc. Cōn. Si. n. totū ē qd̄ hz ꝑtē et ꝑtē. et vbū

simplicissimū ē.male dicit ꝙ totū incarnatū ē.R° dō ꝙ totū pt̄ accipi ꝑuatiue vel positiue.Si ꝑuatie.tūc dr̄ ꝟbū incarnatū totū.quia nō habet ptes ſʒ quas incarnari habeat.Alio mō dicit̄ positiue. Et tūc dicit̄ dupliciter.quia totū vno mō est idē qd̄ ex suis ptib⁹ ꝯstitutū.Alio mō est idē qd̄ ꝑfectū.Et ſm ꝙ totū dicit integritatem ⁊ totalitatē ꝑfectōis.⁊ ſm ꝙ dicit ꝑuatōem ptis ⁊ ptis.⁊ sic patet ꝙ illa obiectio non ꝓcedit recte.ꝓpē diuersā acceptōem huius vocabuli qd̄ est totū.Sed hoc melius in ꝓmo li.di.xxix.inuenit̄ determinatū.

AD intelligētiā hui⁹ ptis iuxta tria q̄ mgr̄ determinat incidit hic questio. Primo querit̄ de cristi decimatiōe. Scd̄o querit̄ de carnis xp̄i traductōe. Tercio de dn̄ici corporis formatōe. Circa primū querūtur duo. Primo querit̄ vtr̄ aliquis possit decimari in parētibus. Scd̄o querit̄. Utrum xp̄s in abrahā fuerit decimatus.

Questio .i. g

Utrū aliquis decimari habeat in parētibus: Et ꝓbatur ꝙ sic ꝑ illud Apli heb. vij. ꝑ abrahā ⁊ leui q̄de3 decimas accepit decimatus est. ¶ Item hoc ip̄m vr̄ ꝑ Aug. x. sup Geñ. ad l̄ram. ⁊ hētur in glo. Sic adā peccāte peccauerūt qui erāt in lūbis ei⁹. sic abrahā dante decimas. qui in lūbis eius erāt decimati sunt. Sed constat ꝙ ꝓles potuit peccare in adā. ergo ⁊ decimari in abrahā. ¶ Itē hoc ip̄m videt̄ rōe. quia ꝓles in parētibus pt̄ liberari ⁊ in seruitutē redigi. quia ꝟnus natus est seruilis ꝯditiōis. ergo pari rōne videt̄ ꝙ in parētibus dātibus decimas. filij habeāt decimari. ¶ Itē decimatio actus est figuralis. sed figura non tm̄ est respectu p̄sētis. sed p̄teriti et futuri. ergo vr̄ ꝙ ñ tm̄ possit decimari in ꝓpria ꝑsona fili⁹. sed etiā i parente tāq̄ in causa ⁊ mā. ¶ Sʒ ꝯtra. Aug. sup Geñ. x. ad l̄ram. In lūbis abrahe illud decimabat̄ qd̄ curabatur. sed filij abrahā non sūt curati ab originali. immo nati sūt cū pctō originali. ergo non vr̄ ꝙ in abrahā fuerint decimati. ¶ Item cū decima datur d̄ frumento. non ꝓpter hoc datur decima de illo frumento quod debet nasci. ergo pari rōne cū datur decima ꝑ hoīe. non videt̄ ꝙ ille qui nascitur⁹ est ex eo decimet̄ in eo. Sicut eñ homo est in homine seminaliter. sic granū in grano. ergo rō ista bona videt̄. ¶ Item sicut circūcisio remediū est contra originale in lege figure. ⁊ baptismus in lege gratie. sic decimatio i lege nature. Unde dicit hug. de sācto vict. Si null⁹ in ventre mr̄is poterit baptizari. nec circūcidi. ergo nec deciari.
46 ¶ Item aut decimari est ꝑ decimā curari. Aut decimari est ad decimas obligari. Aut decimari est de aliquo partem decimā dare. Aut decimari est ꝑ decimā p̄figurari. Sed null⁹ istoꝝ modoꝝ fuit in abraam decimat⁹. quia nō ꝑ decimā curat⁹. nec ad dādū decimas obligatus. cū potius reciperet. nec decimā dedit. nec ꝑ decimam figuratus fuit. ergo nullo modo videt̄ decimatus fuisse in abraā. ⁊ si ille non fuit decimatus. pari rōne nec aliqui alij. ¶ R° ad predicto
47 rū intelligētiā est notādū. ꝙ decimatio fuit act⁹ moralis. sacramētalis. ⁊ figuralis. Scd̄m ꝙ fuit actus moralis. sic decimatio dicitur alicuius certe ptis donatio. ad sustētatōem eoꝝ qui seruiūt dn̄o. ⁊ deputati sūt cultui diuio. ⁊ h̄ mō deciatio ꝑseuerat vsq; mō Scd̄m ꝙ deciatio ē act⁹ sacmētal'. sic decimatō ē alicui⁹ ptis donatio ad curatōe3 morbi origial'. Scd̄m āt ꝙ decimatio est act⁹ figuralis. sic decimatio est decime ptis donatio ad p̄figuratiōem curatōis vniuersalis. que futura erat per oblatōem xp̄i. Duobus primis modis accepta decimatio respicit tm̄ temp⁹ p̄sens. quia non dat̄ nisi de hoc quod habet̄. et nō curat̄ nisi quod iā habet morbū. Tercō autē modo decimatio accepta non tm̄ est p̄sentis sed etiā futuri ꝓ eo ꝙ figuratio est signatio. ⁊ signatio non tm̄ extēdit se ad p̄sentia sed etiā ad futura. ⁊ hoc mō dicūtur filij abrahe decimati in abrahā. quia per illā decimatōem p̄figurati sunt omnes filij abrahā curādi esse ꝑ eū qui figurabatur per melchisedech. id est per verum sacerdotem xp̄m. Et hoc est quod dic̄ Aug. x. super Geñ. ad l̄ram. Cum ip̄a decimatio ad p̄figurādam medicinā pertinuerit. ille i abrahā decimabatur qui curabat̄. nō quādo p̄figurabat̄. sed quādo illius figure veritas implebat̄. Concedende sūt ergo rōnes ostendētes ꝙ aliquo modo potest decimari ꝓles in parente. ſm cum modū quo decimatō nihil ponit in actu circa decimatos. sed solum ſm significatōem. que non tm̄ est p̄sētium sed etiā futuroꝝ.
¶ Ad illud quod opponit̄ de aucte Aug. dōm ꝙ sic 48
patet ex verbo p̄cedenti. decimabat̄ quod curabat̄. non dicit ꝯcomitātia3 ſm illud tp̄s ad hoc quod est decimari. immo potius se extēdit ad om̄e tp̄s. ⁊ pro illo tpe reddit locutōem verā in quo implebatur veritatis figura. ¶ Ad illō quod opponit̄ ꝙ nō datur 49
decima de grano quod non est in re. sed solum in rōne seminali. dōm ꝙ non est simile. quia decimatō ꝑut est actus figuralis non se extēdit ad significādum aliquid circa granū. sed significādū aliquid circa genus hūanū. Unde granu3 respicit vt mā3 circa quā habet exerceri. non circa illud quod ꝑ ip̄m habet significari. ⁊ quia exercitiū requirit mām p̄sētem. significatio se extendit ad futura. ideo non est sile. ¶ Ad 50
illud quod opponit̄ de baptismo ⁊ circūcisione. dō. ꝙ non est simile nisi inq̄tum decimatio est actus sacramētalis legis. nec ad remediū originalis pcti. hoc modo non ē nisi circa p̄sēs sicut circūcisio ⁊ baptismus. Scd̄m aūt ꝙ est actus figuralis. sic non ē simile. Si aūt querat̄ quare circūcisio et baptismus nō potest esse actus figuralis sicut ⁊ decimatio. dōm ꝙ 51
ratio huius est. quia circūcisio et baptismus est act⁹ in ꝑsona. decimatio aūt cū sit decime partis oblatio est actus ꝓ persona. Et quia oblatio potest fieri pro eo quod est. ⁊ quod futuꝝ est. ⁊ circūcidi ⁊ baptizari non nisi quod iā est. hinc est ꝙ actus decimādi potuit se extendi ad futuros ⁊ non actus circūcidendi vel baptizandi. ¶ Ad illud quod querit̄ quomodo ꝓles dicitur decimari in pnte. dōm ꝙ decimatō idē 52
est ꝙ p̄figuratio curatōis. Unde nullo istorū modorum accipit̄ qui i opponēdo assignātur. ⁊ iō isufficienter ꝓcedebat illa obiectio.

Questio .ij. h

Utrum xp̄s i abraham fuerit decimatus. Et ꝙ sic videtur aucte apli heb. vij. Abrahā ⁊ leui decimatus ē. Adhuc i lūbis patr̄ erat quādo obuiauit ei melchisedech. Sʒ xp̄s fuit in lūbis abrahe quādo decimas

illas dedit. ergo fuit decimatus sicut ⁊ leui. ¶ Item sicut dicit Hug. de san. victo. ꝑ decimas signatur ipse xp̄us. ergo vr̄ ꝙ ip̄a decimatio inquātū est actus figuralis. principalius respiciat xp̄m q̄3 alios filios abrahe. ergo magis videt̄ ꝙ debeat dici decimatus q̄3 alij. ¶ Item nihil requirit̄ ad decimationem nisi illud realiter impleat in prole. qd̄ signatū fuit in decimatione abrahe. ſ3 hoc fuit maxime impletū in xp̄o qui seip̄m obtulit hostiā deo ⁊ p̄ri ꝑ oblationē corporis ⁊ sanguinis sui. ¶ Item tota caro xp̄i fuit in carne. b. virginis. Sʒ caro virginis habuit decimari in abrahā. ergo ⁊ caro xp̄i. ¶ Sed ꝯtra Aug. x. sup Geñ. ad l̄ram. Ille nō ē decimatus cui⁹ caro nō feruorē libidinis seu vulneris. ſ3 materiā medicinis traxit. xp̄s aūt fuit hmōi. ergo ⁊c. ¶ Item sicut se habet adā peccans ad posteros. ita abrahā in dādo decimas. Sʒ q̄uis xp̄s esset in adam peccāte. nō dr̄ xp̄s peccasse in adā. ergo pari rōne in abrahā dante decimas. nō arguitur decimatus. ¶ Item decimatio vel erat curatio vel curatōnis p̄figuratio. Sed xp̄s nec ibi curabatur. nec curari p̄figurabatur. ergo vr̄ ꝙ ibi decimatus nō fuerit in lūbis abrahe sicut ⁊ leui. ergo nulla ē argumētatō apli qua ꝓbat maius esse sacerdotiū melchisedech sacerdotio leuitico. ꝑ hoc ꝙ leui decimat⁹ fuit. Qr̄ si rōcinatio apli recta ē. restat ergo ꝙ xp̄s nō decimatus fuit in abrahā. Est ergo q̄stio iuxta hoc vñ tenet illa cōseq̄ntia q̄ ꝓbat aplus maius eē sacerdotiū melchisedech sacerdotio leuitico. ꝓ eo ꝙ leui obtulit decimas melchisedech. vr̄ ꝙ nō cogat. qr̄ ſm illam rōem posset argui ꝙ maior ē dignitas vnius sacerdotis pauperis q̄3 pape. esto ꝙ pat̄ pape dederit
53 decimas simplici sacerdoti. ¶ R. dōm ꝙ sicut dicit mgr̄ in l̄rā. immo aug. sup geñ. ad l̄rām. x. Christ⁹ in lūbis abrahe nō fuit decimatus. Et rō hui⁹ ē. qr̄ decimatio p̄figurabat futurā curatione3. Quia ergo xp̄s in lūbis abrahe nō erat sicut curatione indigēs. sed potius sicut medicina. hinc est ꝙ decimatio ad ip̄m nō ꝑtinebat. Sicut etiā in adā illi soli peccauerūt. q̄ ſm carnalē generatōem. ⁊ ꝯcupiam semialē ab ip̄o processerūt. Et iō ab illa generalitate excludit̄ xp̄s. qua dicit̄ oēs in adā peccauerūt. qr̄ nō ꝓcessit ab ip̄o ſm libidinis ardorē. ſ3 ſm s. s. opatōem. sic ē in ꝓposito in
54 telligendū de decimatōe. ¶ Et ꝑ hoc p3 R° ad illō qd̄ p̄mo opponit̄ in ꝯriū. qm̄ xp̄s in lumbis abrahe fuit ⁊ leui. ſ3 nō eodē mō. Et ꝓpterea nō seq̄tur ꝙ sicut vni cōpetit decimari. ita ꝯueniat alteri. Decimatio eñ nō tm̄ respicit eē in lūbis. ſ3 etiā modū essendi
55 ſm essendi traductione3 originalis peccati. ¶ Ad illud qd̄ opponit̄ ꝙ xp̄s figurat̄ ꝑ decimā oblatam. R° ꝙ decima oblata non decimat̄. sed decimatō potius respicit illud qd̄ remanet in aliquo (sicut dicit Hug. ꝙ remanet imp̄fectō ablata vnitate q̄ ē perfectio dnarij) figure futura curatio. Uñ sicut alij figurant̄ in illa decimatione curari. sic xp̄s figurat̄ ratio
56 eē medicamēti. ¶ Ad illō qd̄ opponit̄ ꝙ in illa decimatione signat̄ oblatio xp̄i. Dōm ꝙ verū ē ſ3 non signatur xp̄i oblatio. tanq̄3 ꝓ q̄ fieret oblatio. ſ3 tāq̄3 q̄ offert̄ ꝓ alijs. Et qm̄ decimari dr̄ ille ꝓ q̄ offertur oblatio decime. hinc ē ꝙ actus decimatōis nō deb3 xp̄o attribui. Alit̄ eñ ibi p̄figurabat̄ xp̄us. alit̄ alij.
57 ¶ Ad illud qd̄ opponit̄ ꝙ caro xp̄i fuit in. b. ꝟgine. ⁊ caro ꝟginis in abrahā. Dōm ꝙ ibi ē sophisma ſm accidēs. qr̄ variat̄ mod⁹ essendi in hinc ⁊ inde. Alio eñ mō fuit caro. b. virginis i abrahā. aliter caro xp̄i in matre sua. qr̄ b. virgo ꝓcessit ſm legē ꝯcupic. xp̄s ꝟo minime. ¶ Ad illud qd̄ q̄rebat̄ de aucte apli ⁊ ra- 58
tione dici pt̄ ꝙ rō apli bona ē ad illos ꝯ q̄s arguit. s. iudeos. q̄ supponebāt abrahā digniorē eē in suo genere. si ergo abrahā3 bñdictus fuit a melchisedech. ⁊ ei decimas obtulit tanq̄3 supiori. seq̄tur ex hoc ꝙ non tm̄ maior fuit melchisedech abrahā. ſ3 etiā maior oibus q̄ ꝓcesserunt ſm legē carnis ab eo. ⁊ iō dignior fuit leui ⁊ aaron. Sʒ qm̄ illud nō vr̄ eē verū. ꝙ excellentior fuit melchisedech q̄3 moyses. ⁊ dauid. ⁊ btā virgo. q̄ ꝓcesserūt ex abrahā. ⁊ aplus non ꝓcedit ex falsis suppōnibus. iō oportet alit̄ dicere. vic3 ꝙ apostol⁹ arguit ex veritate ⁊ ex significatōe. ⁊ illi⁹ figure necessaria argumētatiōe ꝙ decimatio ꝓ illo tempe signabat curatōnem. Cū ergo abrahā obtulit decimas 59
melchi. ⁊ ab eo bñdictus est. significauit se indigere curatione ⁊ bñdictione ꝑ illū sacerdotē q̄ figurabat̄ ꝑ melchi. Sʒ ille q̄ curat ⁊ bñdicit maior ē absq3 vlla ꝯdictione. ergo sacerdotiū xp̄i fuit illud qd̄ p̄figurabat̄ ꝑ illud melchi. sicut i psal'. legit̄. Tu es sacerdos ineternū ſm ordinē melchi. Restat igit̄ ꝙ maius fuit sacerdotiū xp̄i q̄3 leui. ⁊ hec ē rō apli quā impossibile ē dissolui. Nec ē sile de sacerdote simplici ⁊ de pr̄e pape. qr̄ ibi nulla ē rō figure. Hec aūt tota rō fundat̄ sup decimatione ſm ꝙ ē actus figuralis. nā ſm ꝙ ē actus moralis nihil facit ad ꝓpositū. qr̄ nec abrahā nec ei⁹ posteri obligati fuerūt ad dandas decimas melchi. maxime illi q̄ fuerunt de stirpe leui ad nullas decimas dandas fuerūt astricti.

COnseq̄nter q̄rit̄ de incarnationis xp̄i traductione. ⁊ circa hoc q̄rūtur duo. Primo q̄rit̄ vtrū xp̄i caro fuerit in p̄mis parentibus ſm q̄litatē puritatis vel inquinatōis. Scd̄o q̄rit̄ vtru3 aliter fuerit q̄3 ſm legē ꝓpagatōnis.

Questio prima i

¶ Utrū caro xp̄i in abrahā3 ⁊ alijs patribus distincta fuerit ſm q̄litatē a carne alioꝝ filioꝝ. Et ſm illud Sap. vij. Nihil inq̄natu3 in dei sapia occurrit. vr̄ ꝙ nūq̄ fuerit inquinata. ſ3 caro alioꝝ in pentib⁹ inquinata fuit. ergo vr̄ ꝙ alit̄ fuerit caro xp̄i i abrahā3 q̄3 alioꝝ. ¶ Item in xp̄o debuit esse maxima puritas. ſ3 magis purū est qd̄ nūq̄ fuit inq̄natu3 q̄3 illud qd̄ aliq̄n inquinatū fuit. ergo videt̄ ꝙ caro xp̄i nec in se nec in pentibus subiacuerit feditati corruptionis. ergo a carne aliorum hominū distincta fuit qualitatiue. ¶ Item alterius qualitatis est medicina. ⁊ illud qd̄ curatur per medicinam. Sed caro xp̄i fuit in lūbis patrum sicut medicina sicut dicit Augustinus. x. super Geñ. ad litterā. caro ꝟo alioꝝ hominū sicut indigens medicina. ergo videtur ꝙ habuerit qualitatem aliā ⁊ aliā. ¶ Item qd̄ totaliter corruptu3 ē nō ē possibile ad curationem. Si ergo adam fuit possibilis ad curationem. aliqua particula remansit i eo incorrupta. sed de illa particula q̄ remansit sine corruptione maxime decebat generari carnem q̄ esset sine originali macula. ergo vr̄ ⁊c. Sʒ ꝯ aug. x. sup gñ. ad litterā. caro non abrahe tm̄. sed ip̄ius primi terreni que hominis simul habuit vulnus p̄uaricationis ⁊ medicamentum vulneris. ergo si medicamētū vulneris spectat ad christū. vulnus p̄uaricās spectat ad alios. Eadē ergo fuit caro xp̄i i p̄mis pētib⁹ cū carne alioꝝ. ergo ñ fuit distincta ab alijs. Itē mgr̄ i p̄ncipio h⁹ distictōis loq̄ns d̄ carne xp̄i. Credi inq̄t o3 iuxta sctōꝝ doctoꝝ cōuenientiā ip̄am pri⁹ fuisse

pctō obnoxiā.sicut fuit reliqua virginis caro. restat
ḡ idem qḋ prius q̄ nō fuit distincta ab alijs. ¶ Itē
quicq̄d lege corruptionis traducitur corruptuꝫ est.
sed tota caro abrahā que fuit traducta in ysaac fuit
corrupta.ḡ similiter caro xp̄i nō fuit traducta ab abra-
bam in ysaac. aut si traducta fuit. ab alijs hominibus
distincta nō fuit. ¶ Item aut caro xp̄i fuit similis car-
ni abrahe relique.aut nō.Si similis.habeo ꝓpositū.
Si dissimilis.ḡ nō vr̄ q̄ talis caro competeret ad re
demptionē humani generis.si ḡ hoc ē falsuꝫ ⁊ incō-
ueniens.restat q̄ caro xp̄i a carne alioꝝ hominū nō
fuit distincta. ¶ Item distinctio ſm oppositas q̄li-
tates.p̄supponit distinctōem ſm substantiā.q2 op-
posite q̄litates nō p̄nt esse in eodē ⁊ ſm idem.sed ca
ro alioꝝ filioꝝ in primis parētibus nō potuit habe-
re distinctionē ſm subam. q2 nō esset tot machinas
inuenire in corp̄e ade quot inde filij ꝓcreati sunt.ḡ
si caro xp̄i in primis parentibus nō ſm subam po-
tuit distingui a carne alioꝝ ſm subam.videtur ⁊c̄.
¶ Item si transfundebat̄ caro mūda. aut corp̄alis
aut incorp̄alis.Si incorp̄alis.ḡ corp⁹ xp̄i debuit eē
impassibile.qḋ falsum ē.Si corp̄alis.ḡ videt̄ q̄ po-
terat transmutari in carnē reliquā ⁊ assumi vel au-
geri ab alia.ḡ pari rōne ⁊ alia poterat transmutari i
alijs. ḡ aut caro illa fuit cōsumpta anteq̄ꝫ ꝑueniret
ad xp̄m tante simplicitatis. aut fuit adeo multipli-
cata vt possent inde mille corp̄a formari.ſ hoc ē fal
60 sum.ḡ ⁊c̄. ¶ R̄ ad p̄dictoꝝ intelligentiā ē notādū.
q̄ circa hāc q̄stionē fuit q̄dā positō erronea q̄rundā
dicentiū q̄ caro xp̄i nō tm̄ distinctōem habuit a car
ne alioꝝ hoim cū fuit vnita aie xp̄i. ſ etiam cū fuit i
lumbis primi hois.Dicebāt em̄ q̄ q2 adam repabi-
liter peccauit.in peccato nō p̄misit deus totū corrū
pi.⁊ ideo remansit in eius semine aliqua portio in-
corrupta vt p̄ illā fieret medicamentū carni relique.
⁊ ex illa portiūcula dicūt carnē xp̄i formatā.quā di-
cūt esse generis humani medicinā.Hanc aūt parti-
culā transmisit Adam ad noe.⁊ noe ad abrabam. ⁊
abrabam ad dauid.⁊ dauid vsq̄ ad virginē de qua
natus ē xp̄s.Hec aūt positio ⁊ si videat̄ habere ꝓba
bilitatem in sup̄ficie. intrinsecus tm̄ falsum ⁊ errorē
cōtinet ꝓ eo q̄ nō solū est contra sanctoꝝ dicta. sed
etiam contra vere fidei documenta.Sanctoꝝ auto
ritatibus repugnat.q2 Dam̄.doctor grecus.⁊ Aug.
p̄cipuus doctor latinus in hoc cōsentiūt.q̄ caro xp̄i
ante vnionē cū verbo indistincta erat a reliqua vir-
ginis carne.Dam̄ dicit.q̄ de purissimis virgis san-
guinibus fuerit formata.Augu.dicit q̄ assumpserit
primitiua nr̄e masse.Et hoc quidem nēcessariū ē po
nere. q2 al's nō fuisset necessaria v̄ginis sanctificatio
ad hoc q̄ formaret̄ caro xp̄i sine omni peccato.Nō
esset etiā xp̄us vere de semīne dauid ⁊ abrahe. ſ so-
lum ade.qm̄ si p̄dicto modo ab illa particula descē-
disset.ad nullū alioꝝ ptineret nisi sicut ad deferens
quēadmodū aqua cōpatur ad canale. Non eēt aūt
in tali carne vere passibilitatis assumptio.nec nr̄e i-
firmitatis vera repatio.quia nō de natura lapsa fa-
bricasset sibi carnē.sed potius de instituta. q̄ om̄ino
inconuenientia sunt.⁊ fidei sane aduersantia. Et iō
p̄dicta positio tanq̄ꝫ erronea ē respuēda.sicut magi
ster bene notauit in l̄ra. et mgr̄ Hugo in libro de sa-
cramentis.Planū ē ergo ſm doctrinaꝫ catholicam
carnem xp̄i in lūbis parētū in quibus fuit materiali
ter a carne alioꝝ hominū nō fuisse distinctā qualita
tiue vl' formalit̄.q̄uis postq̄ꝫ vnita ē v̄bo distinctōꝫ
hēat ꝓ eo q̄ nō ē caro pcti.ſ silis peccatrici.⁊ ꝓ tan
to dicit aug.q̄ caro xp̄i venerit de altitudine hūane
nature.nō q̄ in p̄mis parētib⁹ sine pollutōe fuerit.ſ
q̄ sic purificata fuerit ⁊ mūdata i sua assūpcōe.q̄ si
milis fuerit carni i statu innocentie. Propterea dr̄ a
Boetio.de oi statu aliq̄d accepisse sicut īfra melius
manifestabit̄.Aū rōes q̄ ad hāc p̄tē inducūtur sunt
ꝯcedende. ¶ Ad illud v̄o qḋ opponit̄ p̄mo in ꝯrīū 61
de Sap̄.vij.q̄ nihil inq̄natū in illā incidit. Dōm q̄
veꝝ est.hoc em̄ intelligit̄ de sapia ſm diuinā nām q̄
nullo mō fedat̄ ex aliqua creatura.verūtm̄ si etiā in-
telligat̄ ſm hūanā nām.adhuc hoc nō hꝫ instantiā.
q2 caro xp̄i ex q̄ vnita fuit v̄bo dei.facta fuit imacu-
lata.ſ ex hoc nō seq̄tur q̄ immaculata fuisset in pri-
mis parētib⁹.ꝓ eo q̄ q̄uis in lūbis parentū eēt vni
bilis.erat tm̄ in dispōne remota. ¶ Ad illud qḋ op- 62
ponitur q̄ maxima puritas debet esse in carne xp̄i.
dōm q̄ veꝝ ē ſm q̄ ꝯpetit ad repationē hūani gene
ris.sic aūt intelligēdo nō pōt maior puritas cogita-
ri q̄ cū de massa peccatrice format̄ caro oīno immu
nis a pctō.⁊ sic factū ē in carne vnita verbo opante
spūsancto.q2 si intelligat̄ caro illa nunq̄ꝫ in se vel in
parētibus fuisse obnoxia.nō sic cogitat̄ q̄lis nr̄e re-
demptōni fuerit apta.⁊ iō nō cogitat̄ q̄liter.ſ poti⁹ 63
signat̄ q̄liter nō dꝫ. ¶ Ad illud qḋ opponit̄ q̄ caro
xp̄i ē medicina.dōm q̄ veꝝ ē ꝓ tp̄e q̄ medicina est.
medicina aūt ē ꝓ eo tp̄e q̄ a v̄bo assumpta ē. ⁊ sic al
terius q̄litatis ē q̄ꝫ alioꝝ hoim. Pro eo aūt tp̄e quo
fuit aū assumptionē non erat medicina nisi māliter
loquēdo. ſm illud tp̄s nō oportꝫ formalit̄ distingui
ab alia carne.ꝓ eo q̄ ex eodē p̄ncipio māli pōt for-
mari sanū ⁊ egrū Cib⁹ em̄ eiusdē generis ꝯuertit̄ in
sano in carnē sanā.⁊ in leproso in carnē corruptam
¶ Ad illud qḋ opponit̄.q̄ si tot⁹ essꝫ corrupt⁹.iā n̄ 64
eēt medicabil' ei⁹ morb⁹.Dōm q̄ illḋ argu.duplr̄ de
ficit.Prio q2 si hō tot⁹ corrupt⁹ eēt.n̄ seq̄t̄ q̄ incura
bil' eēt nisi illa corruptō ei iseꝑabilit̄ adhereret. Pre
terea ⁊ si tot⁹ homo corrupt⁹ eēt q̄tuꝫ ad ea q̄ erāt
in se.n̄ tm̄ corruptū eēt gen⁹ hūanū totū qḋ fabrica
tū ē ex illa hois carne.ſ illḋ solū qḋ ꝓcessit ſm legē
ꝯcupie.Et qm̄ caro xp̄i i v̄gie fabricata ē p̄ter legem
ꝯcupie a s.s.hinc ē q̄ caruit corruptōe.⁊ rōeꝫ tenuit
medicie a sua p̄maria formatōe   Dō.ij. k
¶ Utrꝫ caro xp̄i fuerit i pentib⁹ alit̄ q̄ caro alioꝝ ho
minū ſm legē ꝓpagatōis: Et q̄ alit̄ vr̄ auctē aug. x.
sup gen̄.ad l̄ram.tractāt⁹ illḋ apl̄i Hebr.vij.Adhuc
erat i lūb p̄ris.ſm aliquē modū erat ibi xp̄s.q̄ n̄ erat
ibi leui.Scōm rōꝫ q̄ppe seminalē fuit ibi leui.q̄ rōe n̄
fuit ibi caro xp̄i. ¶ Itē hīp̄m oñdit̄ rōe.Mediatuꝫ
p̄ncipiū reducit̄ ad imediatū.ſ xp̄s ſm aliū moduꝫ
ꝓpagādi exiuit de vtero v̄gis.q̄ alij filij de vētre ma
trū suaꝝ.ꝓ eo q̄ n̄ d̄ virili seīe.Si ḡ mediāte.h.v̄gie
dr̄ fuisse i pentib⁹ p̄cedētib⁹.vr̄ q̄ alio mō fueīt caro
ei⁹ i pētib⁹ ſm legē ꝓpagatōis q̄ alioꝝ hoim. ¶ Itē
si eodē mō fuisset caro xp̄i i pentib⁹ sicut alij hoies.
ita peccassꝫ adā peccāte sic̄ alij hoies.ſ h̄ ē falsum.ḡ
⁊c̄. ¶ Itē eodē mō hꝫ res educi i eē p̄ quē modū hꝫ
in suo p̄ncipio existere.sed xp̄us non fuit genit⁹ vel
conceptus ſm legeꝫ nature. sed potius mirabiliter.
alij āt hoies educūt̄ nālit̄.Alit̄ em̄ fuit caro ei⁹ q̄tū
ad legē ꝓpagatōis i lūbis pentū q̄ alioꝝ hoim. ¶ Sꝫ
contra. dicit mgr̄ in l̄ra.Caro illa anq̄ v̄bo fuit vni-
ta peccato fuit obnoxia.sicut in maria reliqua virgi

nis caro.Sed caro q̄ ꝯsimilis est ſm traductōeꝫ ori-
ginalis.ꝯsimilis est ſm legē ꝓpagatōis.ḡ si caro xp̄i
in lūbis parētū fuit obnoxia pctō. ḡ ⁊ eadē lege cum
alijs a p̄mis pentib⁹ est traducta. ¶ Itē oē qḋ descē
dit ab adā in seculū descēdit ſm corp̄alē sbam. ⁊ ſm
seminalē rōnē.ḡ si caro xp̄i descēdit ab adā in seth.⁊
a seth in alios parētes.vr̄ q̄ ſm legeꝫ ꝓpagatōis fu-
it in lūbis pentū eodē mō sicut caro alioꝝ hoiꝫ. Itē
semē vnū seminatū. ⁊ corpus seth in totis pentibus
habebat rōem seminalē. ḡ nihil inde futurū erat qḋ
non esset ibi etiā ſm corruptā sbam ⁊ rōem semina-
lē.ſꝫ si caro xp̄i exinde facta est. videt̄ q̄ ibi fuerit ad
modū alteri⁹ carnis hūane. ¶ Itē tota caro virgis
fuit in lūbis pentū ſm legē ꝓpagatōis.sicut caro ali
orū hoim.Sed caro xp̄i fuit ex aliqua p̄te carnis vir
ginis.ḡ ſm legē ꝓpagatōis sic fuit in lūbis pentū sic̄
caro totius hūani generis. ¶ R̄ dō q̄ dupliciter est
65 loqui de carne xp̄i.aut q̄tū ad mām vnde sūpta est.
aut q̄ꝫtū ad formā ſm quā aie xp̄i ꝯiūcta est. ⁊ a ver
bo in vnitatē p̄sone assūpta. Si loquamur de carne
xp̄i ſm māꝫ hoc est de eo vñ facta est caro xp̄i. sic cō
cedit̄ q̄ pctō fuerit obnoxia.q2 ante ꝯceptōeꝫ xp̄i to
ta massa hūani generis corrupta erat. sicut in p̄cedē
ti p̄blemate mō stratū est. Si aūt loquamur d̄ car
ne xp̄i ſm formā.sic dōm est q̄ nūq̄ pctō fuit obno-
xia.quia nūq̄ꝫ habuit illaꝫ formam q̄ eēt immūda ⁊
maculata. Scōm aūt q̄ caro dicit̄ duplicit̄. sic ⁊ de
ꝓpagatōe dupliciter ꝯtingit loqui.Aut rōne mālis.
aut rōne formalis.Si rōe mālis. sic ꝓpagata fuit ab
adā vsq̄ ad virginē in tota illa genealogia.⁊ tota il-
la ꝓpagatio fuit ſꝫ legē nāe ⁊ cōcupie.Si q̄ꝫtū ad eē
actuale ⁊ formale. sic cōcepta fuit a v̄gine p̄ ꝯmunē
legē nāe ⁊ cōcupiscētie.Et sic patet q̄ vno mō dicen-
di cōcedi pt̄ q̄ caro xp̄i māliter loquēdo sic fuit i lū-
bis pentū ſm ꝓpagatōem sicut caro alioꝝ hoim. Sꝫ
qm̄ caro quātū est de ratione sui nois nō noiat ma-
teriā ipam tm̄.sed mām sb tali forma. ⁊ ꝓpagatō et
lex ꝓpagatōis addita ei qḋ est caro xp̄i respicit eius
eductōem ſm eē actuale.hinc est q̄ h̄ est impropria.
caro xp̄i fuit pctō obnoxia.⁊ hec.caro xp̄i fuit ex pen
tibus seminalit̄ traducta.ꝓ eo q̄ in oibus q̄ꝫtum est
de vi sermonis p̄dicatū nō attribuit̄ sbiecto rōe ma-
terie tm̄.ſ rōne māe sb tali forma.Caro em̄ ē res sba
lis.⁊ iō q̄ꝫuis supponat v̄bo de p̄terito.oportꝫ tm̄ ad
idē tp̄s referri formā p̄dicati cū sbiecto.⁊ iō oēs pre
dicte locutōes tāq̄ꝫ false ⁊ iprop̄e sūt negāde.nisi ꝓ-
ferātur cū determiatōe.s.rōne mālis p̄ncipij.Si aūt
alicubi absolute ꝓferāt̄ sūt expouēde. Nota tamen
q̄ hec est impropa.caro xp̄i fuit pctō obnoxia.ſꝫ hec
magis iprop̄a.caro xp̄i fuit seminalit̄ traducta. h̄ āt
magis iprop̄a adhuc ⁊ falsa.caro xp̄i fuit decimata.
ſm q̄ magis ⁊ magis in p̄dictis locutōibus caro ac-
cipit̄ rōne forme.Concedēdū est ḡ q̄ aliter fuit caro
xp̄i ſm ꝓpagatōis legē in pentib⁹ q̄ꝫ alioꝝ hoiꝫ.Nā
caro aliorū hoim ortū habuit a pentib⁹ ſm semina-
66 lē rōem ⁊ ſm legē concupiscētie. Illud aūt dr̄ ꝓce-
dere ſm rōem seminalē.qḋ quidē exit in esse ſm vir-
tutem ⁊ opatōem nāe .sicut sūt illa in quoꝝ ꝓducti-
one nā n̄ solū se hꝫ p̄ modū obediētis ⁊ suscipiētis.i.
mo etiā p̄ modū nāe agētis ⁊ dātis sp̄ēm siue cōple
tionē.⁊ hoc importat q̄ dico semialis rō ꝓprie loq̄n
do.sicut ostēsū fuit in scḋo libro.q̄ꝫuis cōtingat extē
67 sioꝝ mō vti p̄dicto vocabulo. Illud aūt intelligitur
traduci ſm legē concupiscētie. in cuius ꝓcreatione
ꝯcurrit feditas dilcōis carnis ex p̄te viri generāt̄.⁊
mlier̄ ꝯcipiētis.neutrū hoꝝ i generatōe xp̄i fuit.nā
ꝯceptio ei⁹ mirabil' fuit ⁊ supra virtutē nāe. Nō fu-
it em̄ ex virili semine ꝓ eo q̄ caro eius concepta fu-
it ex sola matre.neq̄ ſm legem cōcupiscētie.quia nō
interuenit delectatio ex cōmixtōe sexus.Conceptus
em̄ fuit ex castissimis virginis viscerib⁹. Ideo cōce-
dende sūt rōnes que ad hāc p̄tē inducūtur. ¶ Ad il- 68
lud quod opponit̄ de auctē mgr̄i. dō q̄ locutō ista ē
impropa.videlicet q̄ pctō fuit obnoxia.⁊ hoc intel-
ligēdum est māliter. ⁊ hoc mgr̄ insinuat cū dicit.Qr
pctō fuerit obnoxia.non simplr̄ sed in mā in q̄ māli
ter erat.Unde non est simpliciter ꝯcedenda ſ expo-
nenda tāq̄ꝫ iproṗria.⁊ ex improprijs ſm eaꝝ impro
p̄rietatē acceptis non licet arguere sicut manifestuꝫ
est. ⁊ ideo ratio non valet. ¶ Ad illud qḋ oppōitur 69
quicq̄d descēdit ab adā in seth.descēdit ſm semina-
lem rōem.dō q̄ seminalis rō nō dicit q̄d absolutum
sed quid respectiuū.Dicit em̄ respectū eius qḋ ꝓpa-
gat̄ ad illud de quo ꝓducit̄.cū ḡ dicit q̄ quicq̄d de-
scēdit ab adā in seth descēdit ſm seminalē rōem. dō
q̄ verū est per ꝓpatōem ad seth.⁊ ad hos qui ꝓdu-
cendi erant ſm ꝓpagatōem nature. respectu quoꝝ
oim semen decisum a lūbis ade habuit virtutē suffi-
ciētem ad rōnem seminalē.respectu aūt xp̄i nō habꝫ
veritatem ꝓ eo q̄ totū illud quod ſm legē nāe ex il-
lo semine ꝓducendū erat.respectu carnis xp̄i seha-
bebat in rōne passibilis ⁊ mālis.qḋ nō poterat redu
ci ad actū nisi p̄ virtutē spūssācti.Cū ḡ dicit q̄ q̄cq̄d
fuit in seth fuit ſm seminalē rōem.veꝝ est si cōpetur
ad adā.ſ si cōpetur ad xp̄m nō habet veritatē. Ad 70
illud qḋ opponit̄ q̄ totū semē decisū ab adā habuit
seminalē rōem.dō q̄ veꝝ est respectu eoꝝ qui ꝓdu-
cendi erāt ſm legē nāe. respectu xp̄i nō habet verita
tem.Q̄uis em̄ in aliquo semine sit rō seminalis ſm
quālibet eius p̄tem saltē formalē.vt ex eo aliq̄d pos
set fieri.tm̄ si deus aliquid faciat ex illo semine ad qḋ
non habebat ordinatōem.ſm nām dicit̄ fuisse in il-
lo semine.ſm corruptā sbam non ſm rōem semina-
leꝫ.quia semē illud respectu illius qḋ deus educit nō
habet vim sufficiēter actiuā sed passiuā. ſm quā sb-
ministrat corp̄alem sbam. Esto etiā q̄ illa seminalis
ratio cōparet̄ ad administratōem māe illius rei faci-
ende. vt si plantaret̄ vnum semen paruum ita q̄ de
illo ꝓduceretur arbor magna.cui⁹ magnitudo ma-
teria esset ad ꝓductōem magni corporis alteri⁹ spe-
ciei.sic ⁊ in ꝓposito intelligēdum est cum dicit̄ xp̄m
fuisse in lumbis parētum ſm corpulētam sbam. nō
ſm seminalem rōnem.nō q̄ sbstantia corporis cristi
ibi tota fuit. sed quia erat aliquāta materia que per
vim seminaleꝫ poterat augeri ⁊ crescere apposito si
bi aliquo.ita vt corpora oim hoim inde posset fabri-
cari.⁊ p̄ illā viꝫ sūt corp̄a oiꝫ hoiꝫ fabricata excepto
solo corpore cristi. quod fabricatum fuit per virtutē
supernā sicut melius manifestabitur infra.Et sic pa
tet pro quāto cristus dicit̄ fuisse in adam ſm corpu
lētam substātiam. ⁊ q̄ non sequitur si fuit in semine
ade.q̄ fuerit in illo ſm seminalē rōnem.Ad hoc aūt
intelligēdum valent illa que determinata sunt secū-
do libro.xxx.di. ¶ Ad illud ergo quod opponitur q̄ 71
caro tota beate virginis fuit ibi ſm seminalē ratio-
nem.sicut caro aliorum hominū.dōꝫ q̄ in illo argu-
mento est sophisma ſm accidens. sicut dictū fuit de
decimatōe supra.

Consequenter queritur de perfectione corpo
ris dominici. Et circa hoc querunt duo. Pri
mo queritur de pfectione corporis domici
quantum ad molem. Scdo querit de eius pfectiōe
q̄tū ad mēbroꝝ distinctōem.

Questio .j. I

Utrū corpus xpi ꝓductū fuerit ad pfectā molē sub
ito aut successiue. Et ꝙ successiue ostenditur primo
luc.ij. Puer iste crescebat. sed ad cremētū etatis seq̄
tur cremētum molis. ergo ꝛc. ¶ Itē sicut pꝫ ex hystoria
euāgelica. xps habuit necessitates infātiles. vnde et
lactatus fuit a matre. hoc aūt non esset nisi puulus
fuisset in quantitate. ergo videtur ꝙ prius tpe fuerit in
quātitate modica q̄ꝫ pfecta. ¶ Item Augmentum
sequit nutrimētū. sed corpus xpi alebatur sicut cor
pus alterius hoīs successiue. ergo similiter videt ꝙ au
gebat paulatiue et successiue. ¶ Item xps assūpsit
nām passibileꝫ et mortalē. sed ē nāe mortal' ꝙ decre
scit aut crescit. aut ꝑficit aut deficit. Uix em̄ aut nū
q̄ꝫ in eodē statu pmanet vt dicit in Job. ergo si nō cō
petebat xpo decrescere. videt ꝙ talem nām assum
psit ꝙ semp in hac vita q̄tū ad corpus ꝑfecerit. ergo p
successionē tpm ad pfectiōis quātitatem peruenit.
¶ Sed cōtra Hiere. xxxj. Mulier circūdabit viruꝫ.
hoc intelligit de xpo et de beata virgine. sed virum
circūdari in vtero. est in vtero cōtineri. Ad virū aūt
spectat corpus pfecte quātitatis habere. ergo videt ꝙ
corpus xpi in vtero virginis fuerit fm pfectā quāti
tatē molis. non ergo ad pfectōem venit p successionem
tpis. ¶ Iteꝫ hocipm videt p hoc qd sequit in eadē
aucte. Nouū faciet dn̄s super terraꝫ. sed nouū est.
cuius simile non pcessit. scꝫ ꝙ mulier in vtero habꝫ
pueꝝ pue quātitatis hoc non est nouū. ergo videtur ꝙ
xps statim fuit ad pfectōem quātitatis pductus ex
quo de virgine est cōceptus. ¶ Item diuina virtus
sūma est ꝛ pfecta. Quia sūma. nata est opari subito
ꝛ in instāti. Quia pfecta. nata est educere opatiōem
pfectā. Si ergo formatio corpis xpi fuit a virtute incre
ata. videt ꝙ in instāti cōceptiōis corpus illud edu
ctū fuerit in quātitate pfecta. ¶ Item sicut aīa con
iūcta est verbo in vnitate psone imediate. ita ꝛ cor
pus. sed anima statim quādo vnita fuit verbo dei. p
fecta fuit in virtute ꝛ scīa. ergo ꝛ pari rōe corpus i quā
titate ꝛ figura. non ergo videtur ꝙ per successioneꝫ
tpis. quātitas corpis xpi q̄tū ad quātitatem molis
72 ad pfectōem sit deducta. ¶ Rº. dō ꝙ corpus xpi q̄ꝫ
tū ad quātitatem molis ad pfectōem deductū est p
successionē tpis. ꝛ rō huius est. qꝛ pfectio quātitatis
illius corpis fuit opatōe nāe. cui⁹ est opari ꝑ successi
sionē tpis. Si aūt querat vnde est ꝙ de⁹ corp⁹ illud
ad pfectōem voluit deduci mediante nāe opatōne.
dō. ꝙ hoc fecit de⁹ valde cōgrue. Hoc em̄ q̄uis alio
mō facere posset. sic tamē fecit ad cōfirmādā fidei ve
ritatē. ad cōmēdādā hūilitatis virtutē. ad cōseruan
dā vniuersitatis legē. In hoc em̄ fidei veritas con
firmat. dū manifeste ostēdit p ꝯuersatōes ꝛ silēꝫ mo
dū ꝑficiēdi in etate ꝙ xps nō fātasticā ꝫ verā carnē
assūpsit. ꝛ hoc quidē valde fuit optimū. qꝛ sine fidei
veritate null⁹ est incarnatōis fruct⁹. Hūilitatis etiā
virtus in hoc commendat dū dei fili⁹ qui est rex re
gū ꝛ dn̄s dominātiū factus est puul⁹. ꝛ q̄ prius nul
lo indigebat. lacte materno sic alij puuli pascebat.
pannis inuoluebat. ꝛ alia plura gessit quibus hūili
tatis vtilitas cōmēdat. ꝛ hoc valde oportunū fuit.

qꝛ ꝓpter hoc potissime de⁹ descēdit de celo vt super
biā extirparet. Uniuersitatis etiā lex ꝛ ordo cōsua
tur. qꝛ deus vnicuiqꝫ nāe cōcessit ꝓpriā opatōnem.
nec vtit miraculis vbi nā p se sufficiēter pt operari.
Et qꝛ nā in xpo satis sufficienter poterat corpus xpi
ad pfectā quātitatē deducere. ita ꝙ in nullo deroga
bat eius dignitati. iō noluit deus tps anticipare. vt
tāqꝫ vniuersitatis iustus administrator vnūquodqꝫ
iuxta virtutē sibi ꝯpetētē opari sineret. Et hoc q̄deꝫ
conueniebat. qꝛ nām nolebat pimere sed repare. et
in hoc insinuat ꝙ maior ptās vsuꝫ inferioris ptātis
nō debet absqꝫ causa puare. Et sic pꝫ ꝙ valde rōna
biliter deus corp⁹ xpi ad pfectā quātitatē molis de
duxerit p tpis successionē. Unde ꝛ rōes hoc ꝓbātes
ꝯcedēde sūt. Ad illud ergo qd pmo obr in ꝯtrariū de 73
aucte Iere. dō. ꝙ vir dicit ibi xps nō ab etate corpo
ris. sed a vigore animi. qꝛ plenus fuit virtutib⁹ ꝛ sci
entia ab instāti ꝯceptōis. ¶ Ad illō qd opponit ꝙ 74
nouū fuit. dō ꝙ nouitas attēdit in hoc ꝙ ipe erat de
us ꝛ hō. cuius simile nūq̄ pcesserat. in hoc. qꝛ ab in
stanti ꝯceptōis vir fuerat adō pfect⁹ ꝙ ꝑficere nūq̄
potuit. ꝛ huius simile nūq̄ fuit. Et sic pꝫ ꝙ nō opor
tuit ꝙ esset quātitatis pfecte ad hoc ꝙ nouū q̄d es
set. Unde ratio illa peccat fm ꝯn̄s. ¶ Ad illō quod 75
obr ꝙ virtus infinita opatur in instāti. dōm ꝙ veꝝ
est quādo virtus infinita opat fm totalitatē sue pō
tētie. ꝛ opatur p se. In pfectiōe aūt dn̄ici corpis nō
tm̄ opatur virt⁹ diuina. sed etiā creata. cuius est opa
ri successiue sicut ostēsū est supra. ꝛ illius est operari
successiue cū sit virtus finita. ¶ Ad illō qd obr ꝙ ab 76
instāti cōceptōis fuit pfectus virtute ꝛ scīa. dōm ꝙ
nō est simile. qꝛ q̄uis deceret deū assumere aliquas
penalitates ad redēptōem nr̄am. nō tamen decebat
assumere culpā vel ignorātiā. iō magis habereꝫ hoꝝ
opposita s. virtutē ꝛ sciētiam. q̄ in instāti ꝑduci ad
corpis quātitatē pfectā. Questio .ij. II
Utrū mēbroꝝ formatio et distinctio facta sit subito
an successiue i corpe dn̄ico. Qꝛ non subito videtur.
Aug. in .iij. de tri. tractās illud verbū Joh. ij. Sol
uite tēplū h̄. Dixerūt iudei. xlvj annis. ꝛc. ibi Aug.
Hic numerus pfectioni dn̄ici corpis ꝯgruit. qꝛ vt di
cūt phisici tot dieb⁹ forma hūani corpis pficit. ergo n̄
videt ꝙ corpus xpi ab instāti ꝯceptōis organisatuꝫ
fuerit ꝛ formatū. Si tu dicas sicut dicit magister in
litera. ꝙ hoc dictū fuit ꝓpter incremētū molis. tūc n̄
videt ꝙ. xlvj. diebus pfectū sit. qꝛ ad pfectionē hāc
nō puenit vsqꝫ ad annos. xx. ¶ Itē Heb. ij. p oia de
buit frib⁹ similari. ꝛ ergo vr ꝙ in mō formatōis corpis
sequit alioꝝ hoīꝫ corpa. ꝫ corpa alioꝝ hoim succes
siue formāt. ergo videt ꝙ similit corpus xpi. ¶ Itē cor
p⁹ xpi nutritū ꝛ augmētatū fuit successiue sicut cor
pa alioꝝ hoim. ergo videt pari rōe ꝙ fuerit successiue
formatū. ¶ Itē formatōeꝫ veri corpis ātecedit ꝯso
lidatio. ꝛ ꝯsolidatōem añcedit ꝯuersio. ꝛ ꝯuersionē
seminis decisio. Si ergo quelibet illarū opationū non
pt fieri in instāti. ꝛ vna est ordinata ad aliā. ergo videt
ꝙ formatio nō poterit eē instātanea. ¶ Sꝫ ꝯ. Aug.
in li. de fide ad petrū. Firmissime tene ꝛ nullatenus
dubites nō carnem xpi sine diuinitate in vtero vir
ginis priusqꝫ susciperet a verbo fuisse. sed verbū nō
suscepit nisi carnē formatā. ꝛ i instāti ꝯcepit eam. ergo
videtur ꝙ in instāti corpus xpi fuerit ad pfectionis
organizatōem deductū. ¶ Item Aug. in li. de trini.
nō ex vtero virginis prius caro ꝯcepta est. ꝛ postea

diuinitas venit in carnē. ꝫ moꝫ vt dei verbū in vteꝝ
venit factū ē caro. ꝫuata ꝓprietate nature. ꝛ pfectus
hō in veritate carnis et aīe. Itē vgo btā dr cōcepis
se filiū dei rōe carnis assumpte ex ipa. ꝫ n̄ ē ibi cōica
tio ydiomatū nisi ꝓpter vnionē. nō ē āt vnio nisi ad
naturā pfectā. cū ergo in instāti conceptiōis veꝝ sit di
cere filiū dei conceptū ex virgine. necesse fuit etiā cor
pus ad pfectā orgāizationē eē deductū. Itē cōcep
tio xpi fuit virtute mirabili et mirabiliter opante. ꝫ
virtus mirabiliter opās est infinita et opās infinite.
ergo vr ꝙ eius opatio dbebat eē instātanea. Et si h̄. cor
pus dn̄icū in instāti in pfecta organizatiōe fuit cōsti
tutū. Rº. dō. ꝙ absqꝫ dubio sicut dicit Augu. corpus
xpi ab instāti cōceptiōis hūit pfectionē organizatio
nis. Et rō hui⁹ sumi pōt ex pte verbi assumētis. et ex
pte vtutꝫ efficientꝫ. et ex pte vgis cōcipiētis. Ex pte v
bi assumētis. qꝛ nō decebat illud assumere ptē hūa
ne nature vt eēt hō fm q̄d. ꝫ totā humanā naturaꝫ.
et ita carnē et aīaꝫ. maxie cū aīa dat carni cōgruētiaꝫ
vt vniat cū diuia et hūana natura. sicut ōnsum ē su
pra. Et qm̄ aīa n̄ ē nata vniri nisi carni formate ꝛ or
ganizate. iō in pmo instāti cōceptiōis fuit corp⁹ xpi
ad pfectiōis organizationē deductū. Rō etiā ē ex pte
virtutis opantis. qꝛ ibi virt⁹ diuia opat mirabiliter.
Hoc em̄ ē miraculū miraculoꝝ. ꝙ femia cōcipiat de
um. Et iō ad sue mirabil' potētie ōnsionē subito for
mauit illud corp⁹. qd natura nō pōt formare nisi suc
cessiue. Rō vero nihilomin⁹ ē ex pte vginis cōcipiē
tis. q̄ statim vt cōsensit repleta fuit spūsancto. et mr̄
dei effecta. iuxta illō qd āgel⁹ ānūciabat. Et qm̄ mr̄
dei nō erat nisi deus quē concepat vnit⁹ eēt carni. et
caro nec deo nec aīe cōgrueret. cōgruerat mr̄i vt ha
beret mēbroꝝ distictōeꝫ cōuenietē. Hinc ē ꝙ ab istā
ti cōceptiōis corpus xpi debuit in mēbroꝝ distictiōe
pfectū eē. Un̄ cōcedēde sūt rōes ad istā ptē inducte.
77 Ad illud qd opponit ꝙ numer⁹ quadragitasex die

rū cōuenit pfectioni corpis dn̄ici. dō. ꝙ in scriptura
frequēter res tūc ē in fieri. cū innotescit. et p hūc quī
dē modū verbū Aug. ē intelligēdū. qꝛ et si corp⁹ dn̄i
cū ab instāti cōceptiōis fuit formatū. n̄ tm̄ apparuit
nec pcipi potuit puitate quātitatis molis. ꝫ p⁹ qua
dragintasex dies ad tātā quātitatē pfectiōis dductū
ē ꝙ aspectib⁹ hominū patere potuit. Un̄ corp⁹ xpi in
cremēto cū alijs corpib⁹ similitudinē hūit. q̄uis non
haberet similitudinē in formatiōe pmaria. nō em̄ na
turaliter ꝫ mirabiliter formatū fuit. Et sic intelligen
da sūt verba Aug. in tercio li. de trini. Et in li. lxxxiij.
qōnū. que ad pn̄s obmittunt ad vitādā ꝓlixitateꝫ.
Ad illud aūt qd opponit de vbo aplī. Qꝛ p oia de 78
buit fratrib⁹ assilari. dōm. ꝙ verū ē quātū ad ea que
faciebāt ad repationē generis hūani. sicut tēptari. cō
uersari cū hoīb⁹. ꝛ pati. Sꝫ in mō cōceptōis. qꝛ in no
bis ānexā hꝫ traductionē origial' pcti. n̄ dbuit assimi
lari. qꝛ nō cōpetebat hoc hominū mediatori et ꝑpato
ri. Ad illud qd obr. ꝙ sīlr fuit nutritū ꝛ augmētatū. 79
dō. ꝙ nō ē simile. qꝛ nr̄a augmētatio et nutritio cul
pā nō hꝫ annexā sicut nr̄a generatio. et ita nō sic de
buit assilari in generatiōis pmordio sicut in augmē
to et nutrimēto. ¶ Ad illō qd obr ꝙ formatiōꝫ veri 80
corpis pcedit cōsolidatio. et cōsolidationē cōuersio.
ꝛc. dō. ꝙ duplex ē ordo. vꝫ fm tps ꝛ natꝫ. vl' fm na
turā tm̄. isti āt tres act⁹ ordinē hn̄t i nr̄a generatiōe
vtroqꝫ mō. qꝛ nr̄a generatō ē a vtute finita que opa
ꝛur in tpe. In generatiōe aūt xpi nō hn̄t ordineꝫ nisi
fm naturā. et qm̄ hūtia ordinē fm naturā sil' eē pos
sūt tpe absqꝫ aliq̄ incōpossibilitate. hinc ē ꝙ nihil im
pedit illos actus eē in generatiōe domica. q̄uis non
sint sil' in nr̄a generatiōe. Un̄ rō illa nō cogit. qꝛ aut
ꝓcedit ab ordine fm naturā. ad ordinē fm tps. Aut
ꝓcedit ab opatiōe nature ad opationē virtutis diui
ne. Et nullo istoꝝ modoꝝ est ibi necessitas ꝯseq̄ntie.

Distinctio .iiij. Qualiter caro xpi fuerit p spm̄sanctū concepta.

Cum vero incarnatio verbi ꝛc. Supra detmiauit mgr de sanctificatiōe virginis que fuit pambula ad
conceptionē xpi. In hac pte determinat de ipa cōceptiōe dn̄i. Et qm̄ cōceptio xpi hꝫ compationeꝫ ad
spm̄sanctū fecundātē. et ad virginē cōcipientē. ideo ps ista diuidit in duas ptes. In quarū prima de
terminat de conceptiōe xpi in compatiōe ad spm̄sanctum. In secūda determiat de ea in compatione ad vir
ginē. ibi. Scꝫ queri pōt cū nos saluatorē natū ꝓfiteamur. Prima ps in partes tres diuidit. In quaꝝ prima
ponit vel exponit veritatē assignās quare incarnatiōis mysterium sit spūsancto attribuēdū. In scda vo mo
uet dubitationē ex his que dicta sunt habentē ortū. ibi. Sed nō ē hic diutius imorandū. In tercia vero sub
iungit maiorē explanationē pdictoꝝ. ibi. ꝑfecto modus iste quo natus est xps de maria. ꝛc. Prima ps habꝫ
duas. In prima exprimit veritatē. In scda confirmat eā p autoritatē. ibi. Un̄ Aug. sup hoc mouens questio
nē. Similiter scda ps in qua mouet dubitationeꝫ diuidit in duas. In prima pte pōit qōꝫ. In scda solutiōꝫ.
ibi. Nō ē aūt cōcedēdū eodem mō. Tercia ps vbi ponit explanationem diuidit in duas. In q̄ꝝ pria ponit
vnum explanādi modū fm Aug. In scda aliū. ibi. Pōt etiā dici xps fm hominē ꝛc.

Di. IIII

De conceptiōe xpi in cōpatiōe ad spm̄ sctm̄. Et exprimit veritatē qua
re in scriptura sepi⁹ tribuat icarnatio que ē op⁹ trinitatis spūisancto.
ꝛ de ipo etiā cōcept⁹ et nat⁹ dicat. a

Cum vero icarnatio verbi sicut in supioribus tractatū ē opatio vere
sit pr̄is ꝛ filij et spūssancti. inuestigatiōe dignū nob videt. q̄re in scri
ptura spūisancto hoc op⁹ sepi⁹ tribuat. ꝛ de ipo xp̄us cōcept⁹ ꝛ nat⁹
memoret. non em̄ iō incarnatiōis opatio spūisancto sepi⁹ tribuit. ꝙ eaꝫ ipe
sol⁹ sine patre ac filio fecerit. ꝫ qꝛ spūssanct⁹ ē charitas et donū patris ꝛ fi
lij. et ieffabili di charitate verbū caro sctm̄ ē. et ieffabili dei dono fili⁹ dei sibi
vniuit formā serui. n̄ ergo freq̄ns dnōiatio. ss. ab illo ope pr̄eꝫ et filiuꝫ secludit.

a Sed potius vno nominato tres intelligiť. Obi. nōiata[ꝫ] essentia non de necessitate intelligiť psona. ꝙ nōiata vna persona multo mi⁹ intelligitur alia. Ite si nōiata vna psona itelligitur alia. ꝙ dicto q pr̄ generet. vi ꝙ et filius ge-
1 neret. Rn. dō. q pat̄ pōt nominari respectu actus subalis vl psonalis. Si respectu essentialis actus. qz vna essentia ē i trib⁹. z q̄cūq; ēnteiale ꝓuenit vni cōuenit et alteri. z vna psōa nōiata nōiať et altera ꝓ necessitatē consequentie. matie cū act⁹ ille est respectu effect⁹ creati in q̄ relucēt ap-
propata trib⁹ psonis. Et sic p̄z rōsio ad vtrā q̄ obiectiones. vtraq; em̄ currit m̄ p̄dicationē aliquā q̄ ita cōtingit vni. q̄ alio mō ē ex-
trāea alteri. b Qui nascuntur ex aq̄ z spū sc̄o nō aq̄ filios r̄c. § dei p̄ris z m̄ris eccle. Contra. si nō dicit̄ m̄ nisi m̄ aliquā trāslationē. et silitudo trāslatiua p̄t repiri in aqua sicut et in eccl̄ia. vi q̄ possint dici filij aq̄. sic filij eccl̄ie. Jurta hoc quer̄ cuz Jumbricus naturalit̄ nascatur ex
2 hoīe. q̄re nō dicit̄ fili⁹ ei⁹. Rn. dō. q fili⁹ z p̄ nō solū dicunť ab originis habitudie. § dñt habere expressā silitudinē. Dm̄ ꝙ aq̄ nō habet expressā silitudinē ad eū q̄ renascit̄. § potius ad gratiā ꝙ aquas renascit̄. etiā q̄ expressas hz silitudinē ad eā q̄ in ea nascit̄. q̄ nihil aliud ē q̄ cōgregatio fidelium. ideo renati ex aqua dicunť filij eccl̄ie nō filij aque. Per hāc cād̄ rationē lūbricus nō dz dici filius hōis q̄ uis ex ipo nascať p hoc q̄ nō hz ad eū silitudinē. Et iō recte Aug. infringit illud argumētū p illa exēpla. hoc nascit̄ ex illo. ꝙ ē si ne ñ ex illa nati ꝙ i illā ꝓparati. Contra. ex b q̄ aliq̄d ꝓcedit ad aliq̄d post suū ē vi⁹ pot⁹ rationē p̄ris q̄ filij us
3 se habere. ꝙ vi q̄ pot⁹ deberēt vocari patres gebēne q̄ filij. Rn. dō. q duplicē hz ꝓprietatē filius r̄spectu patris. Una attendit̄ ꝗtum ad emanationem. et altera quantū ad possessionis heredicatē. et prima antecedit. et secunda subsequit̄. Et filij gebēne dicunť nō ratione prime ꝓprietatis. § ratiōe secde aq̄ quā ꝓparauť per

"sed pot⁹ vno nominato tres intelligunť. sicut ſit se- c
pe in alijs opib⁹.

Cōfirmat veritatē p̄dictā autoritate Aug. b
Vñ Aug. sup̄ hoc motus q̄stionē in hūc modū. eādē determiat in ench. ita inq̄ens. Cū illā creaturam quā virgo cōcepit et pepit. ꝙuis ad solā psonā filij ptinentē tota trinitas fecerit. neq; em̄ sepabilia sūt opa trinitatis. cur in ea faciēda spūssanct⁹ sol⁹ nōiat⁹ ē. An etiam q̄s vn⁹ triū in aliquo ope nōiať. vniuersa opari trinitas itelligať. ita vere ē. et exēplis doceri pōt. Audi stis ꝓpositā q̄stionē. eiusdēq; solutionē vl expositōz.

Mouet dubitatiōnē ex quo sensu dicať x̄ps conceptus et natus de spūsancto. c

Sz nō ē in hoc diuin⁹ imorādū. Illud em̄ mouet. quō dict⁹ ē x̄ps natus de spūsancto. cū filij⁹ nullo mō sit spūssct⁹. Nunq̄d dicturi sum⁹ patrē hōis x̄pi eē spm̄ sanctū. vt ō⁹ pr̄ verbū genuerit. spūssctūs hominē. ex qua vtraq; suba x̄ps vn⁹ eēt et di patris filius m̄ verbū. et spūssct⁹ fili⁹ m̄ hōiez. Q̄ eū spūssctūs tāq̄ pr̄ eius ō matre virgie genuisset. quis hoc dicere audebit. cū hoc ita sit absurdū vt nulle fideliū aures id valeāt sustinere. Proinde cū fatemur x̄pm natū ō spūsancto ex maria virgie. quō nō sit filij⁹ spūssct⁹. et sit filius virgis. cū et de illo et de illa sit natus. explicare difficile ē. Proculdubio nō sit ō illo vt ō patre. sic aūt ō illa vt de matre natus est.

Ponit dubitatiōis mote solutionē. d

Nō ē aūt ꝓcedēdū. q̄cūq; ō aliq̄ re nascať. cōtinuo eiusdē rei filiū nūcupādū. vt em̄ omittā aliť de hōie nasci filiū. aliter capillū. aliter pediculū et lūbricū. quoz nihil ē filij⁹. Ut ꝙ hec omittā quoniā tāte rei deformiter cōpanť. Certe[b] qui nascunť ex aq̄ et spūsācto. ñ aque filios eos recte q̄spiā dixerit. sed dicunť filij ō patris et matris eccl̄ie. Sic ꝙ ō spūsctō natus ē x̄ps. nec tñ filius ē spūssancti. Siē ecōuerso nō oīs q̄ dicūť alicuius filij. cōsequēs ē vt de illo etiā nati eē dicanť. vt illi q̄ adoptanť. Dicunť etiā filij gebēne. nō ex illa nati. sed in illā ꝓparati. Cū itaq; ō aliquo nascať aliq̄d. et nō ita vt sit filius. nec rursus ois q̄ dicať filius de illo sit natus cuius dicit̄ filius.

[b] Non oīs qui dicunť alicuius filij. de illo nati sunt.

Addit maiorē explanationez p̄dictoꝛ. scz quare x̄ps dicať natus de spūsctō. m̄ vnū modū Aug. c

Profecto modus iste quo natus ē x̄ps ō maria sicut filius. et de spūsancto ñ sicut filius. illinuat nobis gratiā di qua hō nullis meritis p̄cedētibus i ipo exordio nature sue quo eē cepit. verbo dei copularet in tātam psone vnitatē. vt idē eēt filius di q̄ filius hōis. z filius hōis q̄ filius dei. et sic in nature hūane susceptōe fierz

c

quodāmō ipa gratia ipi hōi naturalit̄ qua nullū possit admittere pctm̄. q̄ gra iō p spūsctm̄ est significata. q̄ ipe ꝓprie sic ē de⁹ vt sit etiā dei donū. Per hoc ꝙ q ō spūsctō eē natiuitas x̄pi dicit̄. q̄d aliud q̄ ipa gratia
d dei ōmōstrať. q̄ hō mirabili et ineffabili mō verbo dei ē adiūct⁹ atq; cōnexus. et⁹ diuia gra cozpalit̄ replet⁹.

Addit aliā explanatōz p̄dictoꝛz m̄ alium modum Aug. in ench. f

e Pōt etiā dici x̄ps m̄ hōiez iō⁹ nat⁹ de spūsctō q̄ eum
f fecit. Inquātū em̄ hō ē ex tpe fact⁹ ē. vt rait apls. f Lōcept⁹ ꝙ et nat⁹ de spūsctō eē dicať. nō q̄ spūsctūs fuerit virgini ꝓ semie. nō em̄ ō suba spūssct̄ semē pt⁹ accepit. § q̄ ꝓ gratiā dei et opationē spūssct̄ ō carne vir
Matth. j. gis ē assūptū qō x̄bo ē vnitū. Et in euāgelio m̄ hāc intelligētiā legiť de maria q̄ inuēta ē in vtero hūs de spūsctō. Cui⁹ dicti rōez Amb. insinuās in. iij. li. de spiritusctō. ait. Qō ex aliquo ē. aut ex suba. aut ex potestate ei⁹ ē. Ex suba sicut filius. q̄ a pr̄e vl ex pr̄e. et spūsctō q̄ a pr̄e et filio ꝓcedit. ex ptāte aūt sicut ex deo oia. Quō ergo ī vtero hūit maria ex spūsctō? Si q̄si ex suba. ergo spūs in carnē et ossa ꝓuersus ē. nō vtiq;. Si x̄o q̄si ex opatiōe et ptāte ei⁹ x̄go concepit. q̄s ne get spūsanctū dñice incarnatiōis autorem.

De ꝓceptōe x̄pi i cōpatiōe ad v̄gīnē. q̄re scz apls dicat x̄pm fctm̄ cū nos eū eē fatemur natū. g
Ro. j. Gal. iiij. Sz q̄n p̄t cū nos saluatorē natū. ꝓfiteamur. cur apls eū fctm̄ dicat ex semie dauid. Et alio loco factū ex muliere. cū aliō sit fieri. aliō nasci. Aliq̄d ergo significa/uit hoc dicto. Q̄z eīm nō ab hūano semie cōgregata ē caro dñi ī vtero v̄gis. et cozp⁹ effecta. § effectu et vtute spūssct̄. iō apls dicit fctm̄ ñ natū. Aliō ē em̄ semie admixto z sanguis coagulo generare. Aliō ē ñ pmixtiōe § vtute ꝓcreare. Pōt em̄ hōies generare filios sz ñ facere. Ecce q̄re dicit apls fctm̄ et ñ natuz. ne ei⁹ scz natiuitas q̄ fuit sine virili semie. nr̄e filiis putarek que cōficať seminū cōmixtiōe. Jō aūt cū factū diceret apls addidit. ex semie dauid. z q̄z si ñ intercessit semē hōis in ꝓceptiōe v̄gis. tñ q̄z ex ea carne x̄ps format⁹ est que constat ex semie. recte dicať q̄z factus est.

ꝓ aliquā assilatiōnē in peruersis actibus in q̄bus imitanť dyabolū cui⁹ habitatio ē iebēna. d Diuia gratia cozpaliter replet⁹. Contra. si enim gratia non fuit in cozpore sed spiritu. non videť q̄ fuerit repletus cozporaliter sed spiritualit̄. Rn. dicendum. q̄ 4
B verbū q̄ x̄ps di fpletus cozpalit̄ gra tripliciter exp̄oit̄. Uno mō di repletio cozpalis p oppositiōez ad vmbrā figure. Veritas em̄ sē hz ad figurā sicut cozpus ad vmbrā. Ūñ replet⁹ cozpalit̄ di. i. vere non tm̄ figuratiue. Alio mō p̄t exponi vt dicať cozpalit̄ repleri. q̄ ipm̄ cozp⁹ fuit ī vnitatē psone assumptuz. Ūñ p cozpalē pletionē intelligim⁹ pfectaz cozpis et gratuitā aie vniōez. Tercio mō p̄t exponi vt dicať cozpaliter replet⁹ p similitudinē ad triplicē dimēsionez. Q̄z deitas fuit in x̄po p cētiaz. sicut in oib⁹ creaturis. z ita p modū lōgitudis. Et p gratiaz sicut in oibus sanctis. et sic p modū latitudinis. Et p vnionē. et sic ad modū pro funditatis. Et istud tactū fuit plen⁹ in pncipio li. dis. xxxvij. c
Natus ō spiritusctō. quia cū fecit. Contra. Hoc cm̄ non habetur in symbolo. sed cōcept⁹ est de spiritusancto. natus ex maria virgine. Queriť q̄. quare magis attribuitur cōceptio spūsancto q̄ natiuitas. Rn. dō. q vtrūq; pōt attribui vtriq. in symbolo tamē magis attribuiť ipa cōceptio spūsctō q̄ natiuitas. ꝓpť sanctificatiōnē q̄ fuit in ipa cōceptiōe. Et q̄ nomē natiuitatis pl⁹ appropiat ad actū generatiōis. et ipa cōceptio ad fabricationē cozpis. vñ magis ꝓprie dicať cōcept⁹ ō spūsancto. B em̄ ꝓpositio de teneť ibi nō materialit̄ nec subaliter. § potestative. Et ipa ꝓceptio potissime sctō spiritui hz attribui r̄c. f Cōceptus q̄ et nat⁹ r̄c. Jmmuit mḡr q̄ x̄ps cōcept⁹ ē de spūsctō. q̄ ꝓ gratiā di et opationēz r̄c. Si em̄ hec ē rō. vi pari rōe q̄ spūssctūs ei genuit. et hoc. pbať ꝓ glo. Matth. iij. Potēs ē deus de lapidib⁹ r̄c. In b⁹ rei testimoniū de⁹ genuit de sara filiuz. q̄ vi q̄ multo fortiꝰ possit dici q̄ genauit filiū ō v̄gine maria. si cōcepit ō spūsctō. Rn. dō. ē ad B q̄ sicut i sequēti ca. habeť. Differt generare et facere. Q̄z facere dic̄ opa- 6
tionē virtutis effective siue causę efficientis maxime ꝓ volūtatē. Generare vo dicit̄ ꝓductionē alic⁹ ꝓ modū nature. magie cū attēditur ꝗtum ad deductionē rei in eē. et iō nō cōceditur aliq̄ mō q̄ ipm̄ genuit. q̄z ipš fozmauit ex virgine ꝓ volūtatē et gratiā nō ꝓ naturā. Qz vo obi de glo. dz exponi cāliter. de⁹ genuit filiū de Sa 7
ra. i. fecit vt sara filiū gigneret. locutiōes aūt impꝛoprie non sunt extendende.

Ad intelligētiā aūt hui⁹ ptis inq̄rit hic q̄ de gister in lfa. Circa primū q̄rit̄ tria. Primo q̄rit̄ vtz filij⁹ dei incarnatio vel cōceptio appꝛopari debeat ꝓpue spūssct̄. Scdo q̄rit̄ vtz spūssancti filius debeat filius appellari. Tercio q̄rit̄ vtz x̄ps possit dici filius trinitatis.

cōceptiōe x̄pi quātū ad tria. Primo em̄ q̄rit̄ ō ipa cōceptiōe in cōpatiōe ad spūsctm̄ efficiēte. Scdo de ipa q̄tū ad gratiā intercuniēte. Tercio de ipa q̄tū aḍ v̄gīnē cōcipiēte. Hec cm̄ tria tāgit ma

Utrū filij dei incarnatio debeat approꝑari patri . an
spūisancto? Et q patri vr̄. xpi incarnatio vł cōceptō
nō ē aliud q̄ filij missio. Sȝ filij missio magis cōpe-
tit patri q̄ spūiscto. ergo pari rōe et incarnatio et cōcep-
tio. Itē filij incarnatio nō ē aliud q̄ ei⁹ donatio. Vñ
in ei⁹ natiuitate cātam⁹. fili⁹ datus ē nobis. Sȝ do-
natio maxime cōpetit pr̄i. Juxta illud Joh. iij. Sic
deus dilexit mūdū vt filiū suū vni. da. ergo vr̄ q cōcep-
tio debet appropriari pr̄i nō spūisancto. Itē ānun-
ciatio cōceptiōis filij dei facta ē p angelū gabrielē q̄
ē fortitudo dei. ſ fortitudo siue potentia appropriatr
patri nō spūiscto. ergo pari rōe et incarnatio. Itē potē-
tia diuina maxime māifestatr in opatiōe illa. cui⁹ ex-
trema distāt distātia maxima siue infinita. ſ filij dei
et creature ē infinite distātiū. vnio ergo in opatione illa
ē potissime diuie potētie manifestatio. ſ hmōi opus
appropriatr patri nō spūiscto. ergo nec cōceptio. Sȝ con-
tra. q dbeat approꝑari filio vr̄. Opus cōceptiōis p-
tinet ad op⁹ repationis. Sȝ opus repationis ptinet
ad verbū. ergo et ipa cōceptio. Itē ei ꝓprie formatio
carnis attribuitr cui attribuitr assumptio. ſ carnis as-
sumptio attribuitr soli verbo. ergo vr̄ q soli ei debeat ap-
propriari ipa cōceptio. Itē ei psone potissime debȝ
approꝑari carnis ꝯceptio ex tpe cui potissie ꝯuēit cō-
ceptio ex eternitate. ſ hec ē psona filij ſm q dr̄ Pro-
uerb. viij. Nondū erāt abyssi et ego iā cōcepta eraȝ.
¶ Itē opus qd ē maxime diuie sapie manifestatiuū.
psone filij dei ē approꝑandū. ſ tale ē icarnatiōis my-
steriū. q2 sicut dr̄ in Job. Prudētia ei⁹ pcussit supbi-
am. vr̄ ergo q cōceptiōis sacramētū filio dī sit approꝑ-
andū. Sȝ cōtra hoc ē auctas in simbolo. Cōceptus
ē de spūscto. non dr̄ de pr̄e vel filio. Et luce. j. Spūs-
sanctus supueniet in te. Itē Math. j. Qd eñ in ea
natū ē. d spū sctō ē. Itē rōe. eo q op⁹ icarnatōis ma-
nifestatiuū ē diuie bōitatꝭ et charitatꝭ. ſ h approꝑatr
spūiscto. ergo rc̄. R. dd. q op⁹ icarnatōis manifestati-
uū ē diuine potētie. sapie. et bonitatis ſm diuersas
ꝯditiōes in ipo repertas. Cōtingit eñ loq de ipo q̄-
tū ad ipa vnibilia. ⁊ quātū ad vniōis moduȝ. ⁊ quā-
tū ad vniōis fructū. In ꝯpatiōe ad vnibilia int que
ē infinita distātia māifestatr diuia potētia. In cōpa-
tione vero ad vniōis modū cōgruētissimū. put ꝯpe-
tebat ad hūanū remediū. māifestatr dei sapia. In cō-
patiōe vero ad fructū siue effectū cōsequētēȝ quo se
obtulit deo et patri in odorē suauitatis. māifestatr di-
uia bonitas. mia. et charitas. Et hoc ē q dicit Dam.
Mōstratr simul in icarnatiōe. bonitas. iusticia. et sa-
piētia dei. Bonitas quidē. q2 nō despexit ꝓprij plas-
matis infirmitatē. ſ viscera eius cōmota sunt ipo ca-
dēte. Manū porrexit iusticia. qm̄ hōie victo nō aliū
fecit vincere tyrānū. Sapia. qm̄ inuenit aporiā. i. diffi-
cilis solutionē decentissimā. Qm̄ ergo in incarnationis
ope ſm cōsideratiōes diuersas cōuenit inuenire ap-
8 propata trib⁹ psōis valde excellēter et pcipue. Hic ē
q cōceptio cū sit op⁹ triū psonaȝ. approꝑari pt̄ trib⁹
psonis ſm diuersas cōsideratōes. sicut ostēdunt rōes
que prius inducte sunt. Scriptura tn̄ magis appro-
pat spūisancto. q̄ alicui triū psonaȝ. Et hoc duplici
rōe. vicȝ. ꝓpter erroris exclusionē. ⁊ ꝓpter veritatis
māifestationē. Propter erroris exclusionē. q2 in con-
ceptiōe hūana ꝯsueuit se imiscere feditatis ꝯcupia.
ac p hoc originalis culpa. Ne illd ergo dicatr fuisse in cō-
ceptiōe xpi. dr̄ cōceptus fuisse de spūsancto. ad exclu-
dēdū carnalē cōmixtionē. Dicitr etiā cōcept⁹ fuisse d

spūsancto. ad excludendū ꝯcupiē feditatē. Alia vero
rō est ꝓpter veritatis manifestationē. Illud eñ qd
maxime ꝑparauit virginē ad filij dei conceptiōem fuit
amor diuin⁹. Vñ queadmodū mulier cocipit p viri
delectationē et ipius adhesionē q̄ ē cum desiderio et
amore virtutis generatiue. sic btā virgo ꝓpter amo-
ris singularitatē. singulariter cōcepit deuȝ ex deo. et
iō cōcepisse dr̄ de spūscto. Et hāc rōeȝ assignat Hug.
de sancto vict. in qdam suo libro vbi sic dicit. Conce-
pit virgo maria d spūscto. non q de spūssancti suba
semē partus accepit. ſ q per amorē et operationem
spūssancti ex carne virginis diuio partui substātiam
ministrauit. Nā q2 amor singulariter in corde arde-
bat. iō in carne eius mirabilia faciebat. cui⁹ dilectio
q̄ in corde non suscepit sociuȝ. opatio in carne illius
non hēbat exēplū. Et sic pȝ q ꝓpter erroris exclusio-
nē. et veritatis manifestationē. incarnatio filij dei po-
tissime approꝑari dbȝ spūisancto. Et ꝓpter has ra-
tiōes duas freq̄nter in scriptura fit approꝑatio sicut
ostēsum fuit in li. j. Ex his aūt manifesta est rn̄sio ad
obiecta. q2 vera ꝯcludūt ſm diuersas vias. q icarna-
tiōis mysteriū diuersis de cāis pt̄ approꝑari cuilibȝ
triū psonaȝ. Si q̄s aūt ex his velit arguere q incar-
nationis opus magis dȝ approꝑari patri vel filio q̄
spirituiscto. ad oia ē vna rn̄sio. q2 ꝓcedunt ex insuffi-
ciēti. et peccant ſm consequēs. q2 vna sola rō non suf-
ficit approꝑari vni soli psone. vbi respectu alteri⁹ per-
sone reperitr rō maioris congruētie. et sic ē in ꝓposi-
to. Ille tn̄ due rōes q̄ fundantr supra hoc q filij dei
incarnatio nō ē aliud q̄ missio. et cōceptio nō ē alid
q̄ incarnationis assumptio. non valēt. q2 tā missio q̄
assumptio iportāt relationē. que ꝓprie pt̄ respicere
personā patris et filij. sed cōceptio dicit affectum et
operationē que cōmunis ē trib⁹ psonis. et approꝑa-
tur spūiscto ex causis ꝑdictis. q̄uis ⁊ alie rōes ꝯgru-
entie possint assignari. siue q2 nōiato spūsancto intel-
liguntr alie psone q̄ ē amboȝ veritas et cōmunio. si-
cut Aug. explanat in lr̄a. siuē q2 i incarnatiōe fuit co-
piosissima diuine bonitatis effusio. et sic spūisancto
approꝑatr cōceptio. tū rōe ꝓprij q2 ē amboȝ vnitas.
tū rōe approꝑati que ē amboȝ bonitas. Ex his autē
satis patere pōt rn̄sio ad obiecta.

Questio. ij. b

Utrum xp̄s possit dici filius spūssancti? Et q sic vr̄.
q2 Dam. dicit. Descendit in virginē verbum. i. tanq̄
stopon. id ē semē. sed qd cōpatr ad alic⁹ generationē
mediāte semine hȝ rationē patris. Si ergo hoc mō opa-
tus ē spūssanct⁹ vt dicit Dam. ergo ē pr̄ eius. Itē patr
dr̄ qui deducit rē ad eē. ergo q̄ magis deducit reȝ ad esse
magis dȝ dici patr. ergo si spūssanct⁹ magis opatus ē ad
hoc q caro xpi ꝑduceretr in eē q̄ aliq̄s patr respectu
plis ꝑcreande. vr̄ q xp̄s sit filius spūssancti loquen-
do ꝓprie. Itē spūssanctus cū virgine opat⁹ est filij
xpi cōceptionē. nec min⁹ opat⁹ ē spūssanct⁹ q̄ virgo
sed multo āpli⁹. si ergo xp̄s dr̄ filius virginis. ⁊ virgo dr̄
eius mater. vr̄ q multo fortius debeat spūssanct⁹ di-
ci eius patr. Itē omne qd ē d aliq̄ p modū cōceptō-
nis hn̄s silitudinē sube cū illo dr̄ ei⁹ patr. sed xp̄s con-
ceptus ē de spūsancto ⁊ similis ē in suba cū illo. ergo
xp̄s ē filius spūssancti. Itē quicūq2 habet gratiam
spūssancti. hoc ipo ē filius eius. sed xp̄s ab instāti cō-
ceptionis habuit gratiā excellentissimā spūssancti. ergo
vr̄ q filiatio cōueniat xpo respectu spūssancti. Sed
contra. Christus nullius ē filius nisi natura. sed soli⁹

patris vel matris ē fili⁹ p naturā. non ergo spūssancti.
¶ Itē filiatio respicit ypostasiȝ. ſ ypostasis filij dī nul-
lo mō hȝ ꝯpari ad spūmsctm̄ in hitudine filiationis.
imo poti⁹ in hitudine ꝑncipij. ergo similitr falsum ē dice-
re q xp̄s sit filius spūssācti. Itē si xp̄s ē fili⁹ spūssan-
cti. ergo spūssanct⁹ ē patr xpi. et de⁹ patr ē patr xpi. ergo duo
patres in trinitate. ¶ Itē si xp̄s ē filius. ss. q2 opatus
ē eius conceptōȝ. ergo pari rōe xp̄s ē filius suus. ſ h nec
ratio nec fides admittit. q eadē res seipaȝ gignat. q
idē sit pater et fili⁹ sibi. ergo si xp̄s non ē filius suus. pa-
ri rōe nec spūssanctus pater eius. Itē ad hoc ē au-
toritas Aug. quā ponit mgr in lr̄a. Quis dicere au-
debit xp̄m eē filiū. ss. cū hoc ita sit absurdū vt nulle fi-
delīū aures hoc valeāt sustinere. Videtr ergo tāq̄ hereti-
9 cū dicere spūmsctm̄ eē patrē xpi. ¶ R. dd. q absq2 du-
bio ista locutio non admittitr nec ē admittēda. tum
ꝓpter vitādum errorē circa generationē tpalē. tū cir-
ca generationē eternā. Ad vitādū errorē circa gene-
rationē tpalē. q2 cū ſm illā dr̄ xp̄s concept⁹ de virgi-
ne et spūscto. si dicetr spūisctus ei⁹ patr. sicut virgo ei⁹
matr. iā videretr ex hoc xp̄s natus eē de maria et. ss. si-
cut nascitr ꝓles de muliere et viro. q si hoc falsuȝ ē.
q2 ꝓles partē accipit a patre. pteȝ a matre accipit in
q̄ assilatur patri et matri in eadē forma et natura. et
hoc nō ē repire in xpo q̄tū ad eius cōceptioneȝ. imo
soli matri assilatr in natura assumpta. nō dȝ admitti
xp̄m eē filiū. ss. sed solius virginis matris. ad manife-
standā et seruādā veritatē et ꝓprietatē tēporalē ge-
neratiōis. Sumitr etiā rō ex parte generatiōis etne.
quare chatholici talē ſmonē nō admittāt. ne confu-
sio fiat eternaȝ relationū et ꝓprietatū. Vñ cū ꝓprie
sit ꝓpōe prīs generate respectu ꝓpōe filij. nullaten⁹ ad-
mittitr xp̄m eē filiū. ss. in quo nō ē alia psona vel ypo-
stasis q̄ illa quā patr ab eterno genuit. iō ꝓpter vitā-
dos errores tā circa generationē tpalē. q̄ circa etnā.
nō recipiūt theologi ꝑdictā locutionē. Vñ concedē-
10 de sūt rōnes ad ꝑdictā ptem. Ad illud qd obī ꝑmo
de Dam. q verbū dei descendit in virginē ad modū
seminis. Dd. q semē in se hȝ duplicē ꝓprietatē. Vnaȝ
in hoc q hȝ in se vim actiuā. Alterā in hoc q agit ꝓ-
ducendo sileȝ in forma et natura. Dam. ergo assumit
silitudinē seminis ad opationē. ss. rōne prime ꝓprieta-
tis nō secūde. Cū vero assumit q opatio ad moduȝ
seminis facit ꝓductiuū ꝑncipiū hre hitudinē vel silitu-
11 dinē patris. hoc intelligitr rōe scdē ꝓprietatis. Ad
illud qd obī q pater ē qui ꝓducit rē ad eē. dd. q ista
n̄ ē tota rō prīs. q2 necesse ē q cōueniat in natura ⁊
forma. ſ. ss. nō cōuenit cū xpo in natura et forma ſm
12 quā ꝓducit ipm ad eē. Ad duo obiecta sequētia pȝ
rn̄sio per iā dicta. Qz eñ opponitr q vgo dr̄ mater.
ergo et spūssanct⁹ patr. dd. q nō ē sile. q2 virgo cōforma-
tur xpo in natura ſm quā cōcept⁹ ē ex tpe. spūs antē
sctūs q̄uis xpo sit silis in natura. nō tn̄ ei⁹ ē ꝑncipiū
13 ſm illā. et iō nō cogit ratio tercia nec q̄rta. Ad illd
aūt qd opponitr de gratia. dd. q quāuis de alijs ho-
minibus cōcedi possit q sint filij. ss. ꝓpē gratiā quaȝ
ipi suscipiūt imediate qua in filioȝ dei adoptionem
assumuntr. tn̄ circa xp̄m nō hȝ locū ꝓpē vnionē que
nō tm̄ facit illū hominē eē filiū dei p gratiā. ſ filium
dei p naturā. Et iō non sic cōceditr de ipo q sit. ss. fili-
us sicut conceditr de alijs hominibus.

Questio. iij. c

Utrū xp̄s possit dici fili⁹ trinitatis. Et q sic vr̄ Cantr.
Deut. Nunqd nō ipe ē pater tuus qui po. et se. ⁊ c̄.

sed hoc totum potest dici de xpo rōne nature assum-
pte. et ſm illa tria dr̄ eē filius toti⁹ trinitatis. cuius ē
possidere. facere. ⁊ creare. ergo vr̄ q h xpo satis catho-
lice possit attribui. Itē Ro. viij. vt sit ipe primoge-
nitus i mltis fratribus. Glo. ſm illd qd diuinitus ē
nō hȝ fratres. ſm illud q primogenitus ē. fratres di-
gnatus ē vocare oēs. si ergo fratres sunt eiusdē patris.
et sunt filij totius trinitatis. vr̄ q et hoc xpo ꝯueniē-
ter possit attribui. ¶ Item quādocūq2 aliqua se hñt
p indifferentiā ad aliquā opationē. ſm illā opationeȝ
cōem et vniformē recipiunt denōiatiōeȝ. sed tota tri-
nitas opata est incarnationis mysteriū. ergo si persona
patris dr̄ esse pater xpi. nō solum q̄tum ad deitatem
ſ etiā q̄tum ad humanitatē. vr̄ similitr q tota trini-
tas possit dici pater. ¶ Itē quāuis in trinitate vnus
solus sit pater ꝓpter eternā generationem. tn̄ ex tpe
ꝓpter effectus tpales tota trinitas dr̄ eē pater. ⁊ per-
sona patris dr̄ nō solum patr filij. sed etiā aliaȝ rerū.
ita q in nullo ꝑiudicatur ꝓprietati filij. ergo cum filius
ex tpe naturā sumpserit. et equalē et vniformē habȝ
cōparationē ad totā trinitatē. vr̄ q sicut q̄tū ad diui-
nā naturā dicitr eē filius patris. ita ſm hūanitatē sit
fili⁹ totius trinitatis. ¶ Iteȝ in xpo triplex est suba.
scȝ. suprema. media. et infima. Suprema scȝ diuina. 14
media scȝ anima. et infima scȝ corpus. Sȝ xp̄s ratōe
nature supreme ē filius alicuius scȝ patris dei. rōne
nature infime filius alicui⁹ scȝ matris ex q̄ traxit car-
nē. ergo et rōe mediȝ filius alic⁹ erit. sed media scȝ aia ē
ē a tota trinitate equalitr. ergo vr̄ q fili⁹ toti⁹ trinitatis
dici possit. ¶ Itē non ē maior confusio in ꝓprietati-
bus ex cōpatiōe alicuius ꝓprietatis ad plura. q̄ si
de eodē dicantr duo opposita. imo multo minor. ſ d
xpo vere et catholice dicuntr duo opposita rōe dupli-
cis nature mortalis et imortalis. passibilis et ipassibi-
lis. ergo multo fortius rōne nature assumentis pōt dici
filius patris. et rōne nature assumpte filius toti⁹ tri-
nitatis. Sed cōtra. Aug. de trini. ij. Jesus neq2 su⁹
neq2 trinitatis filius dici pōt. ergo non pōt dici fili⁹ tri-
nitatis. Item filiatio ē ꝓprietas psonalis. vñ respi-
cit ypostasim. ſ in xpo est vna sola psona ⁊ ypostasis
q̄ non pōt distingui a tota trinitate ſm illius relatio-
nis hitudinē. ergo n̄ vr̄ q dici possit filius trinitatis.
¶ Item xp̄s non tm̄ est filius ſ filius vnigenit⁹. ſm
q dr̄ Joh. j. Vidim⁹ glām eius q̄si vnigeniti a pr̄e.
sed trinitas nō hȝ aliquē filium vnigenitū. cū equali-
ter competeret ad omnes. ergo non videtr q xp̄us possit
dici trinitatis filius. ¶ Iteȝ filiatio ꝑsupponit gene-
rationeȝ. generatio aūt dicit cōuenientiaȝ in natura.
et distinctionē in supposito. ſ hoc impossibile ē repi-
re in xpo nec ſm diuinā naturam nec ſm humanaȝ.
ergo nullatenus ē cōcedenda locutio predicta. R. dd.
q apud theologos ſm cōem vsum non admittitur 15
ista locutio xp̄us est trinitatis filius. et huius ratiōȝ
assignant diuersi diuersimode. Quidā eñ dicere vo-
luerunt q hoc est ꝓpter ꝓprietatē filiationis que re-
spicit psonam et ypostasim. et qm̄ ypostasis filij dī si-
ue psona eterna est. nec habet originem a tota trini-
tate sed soluȝ a psona patris. hinc est q q̄uis in xpo
sit repire humanā naturā a tota trinitate creataȝ. nō
est tn̄ concedendū xp̄m esse filium toti⁹ trinitatis ꝓ-
pter repugnātiā q̄ repta ē in ypostasi. hoc est in pso-
na que ē eterna. Sed si rō ista interius cōsideretr. nō
videtr magne efficacie. q2 quāuis ypostasis xpi sit et-
na. nihil tn̄ ipedit ipȝ dici filiū vgis rōe nature assū-

pte.Si ḡ illi ypostasi innasci pt filiationis hitudo in
cōpatione ad matrē ex qua natura tracta ē. q̄re non
pt innasci respectu totius trinitatis a qua facta ē. et
ideo ex pte ꝓprietatis filiatiōis.et eternitatis yposta
sis.ñ vr̄ efficax rō posse sumi ad r̄pudiatōꝫ p̄dicte lo
cutionis. Et ideo ē ali⁹ mod⁹ dicēdi q̄ p̄dict⁹ sermo
non recipit.q: appropinquat errori. Nā xp̄s cū sit fi
lius vnigenit⁹ dei patris.non recipit q̄ sit filius tri
nitatis sil'r. ꝓpter hoc.q̄ talis locutio appropinquat
errori sabellij.q̄ posuit ꝓprietatē patris cuilibꝫ triū
psonarū conueniēter posse attribui. Non recipit eti
am q̄ sit filius toti⁹ trinitatis p creationē.q: talis lo
cutio appropinquat errori arrij.q̄ posuit xp̄m eē pu
rā creaturā. Nō recipit etiā q̄ sit fili⁹ toti⁹ trinitatis
p gratiā.q: talis locutio appropinq̄t errori nestorij.
qui posuit in xp̄o duas naturas et duas psonas. di
uinā scꝫ et humanā. Et quātū ad hūanā psonā dixit
xp̄m filiū dei p grāꝫ.ḡ sermo p̄dict⁹ oīno erroris im
pietati appropinquat. et iō respuit ab his q̄ periti sūt
in sacra scriptura. Vñ rōes ad hāc partē cōcedende
16 sunt.q̄uis nō multū cogant. ❡ Ad illō qd̄ opponit
q̄ tota trinitas possedit et fecit et creauit ſm huma
nā naturā.dd̄.q̄ alios hōies simpl'r fecit trinitas ſm
oēꝫ sui naturā.xp̄ꝫ aūt nō simpl'r ſ oēꝫ naturā fecit.
q: ſm diuinā naturā eū solus pat genuit.et iō nō est
simile de xp̄o et alijs hōibus. Quāuis eīm alij hōies
possint dici creature dei.hoc tñ de xp̄o nō recipitur.
sicut.ĩ.melius videbit. ❡ Ad illō qd̄ oppōit q̄ nos
17 sumus fratres xp̄i.dd̄.q̄ ex hoc nō sequit q̄ xp̄us sit
fili⁹ totius trinitatis.ſ q̄ nos dicamur filij dei pr̄is
p eum.q̄uis nos p grāꝫ. ipe vero p naturā sicut di
cit Greg.sup illud.ascēdo ad patrē meū et patrē ve
strū Jo.xx. ❡ Ad illud qd̄ opponit q̄ tres psone se
18 habent ad psonā assumptā p indr̄iaꝫ.dd̄. q̄ verū ē.ſ
nō sic se hñt p indr̄iaꝫ respectu psone assumentis.q:
aliā habitudinē hꝫ ad psonā patris.aliā ad psonam
spūssancti. Cū aūt dr̄ xp̄s ē filius dei patris.hoc mag
dr̄ respectu nature assumentis q̄ assumpte.qd̄ patꝫ.
q: dr̄ filius pr̄is vnigenitus et naturalis.et iō rō illa
nō cogit.q: ab insufficienti ꝓcedit. Ad illud qd̄ op
19 ponit q̄ pat nō dr̄ pat tm̄ respectu filij.ſ etiā respe
ctu alioꝝ quoꝝ ē causa et p̄ncipiū ex tpe. dd̄m q̄ si
cut pater qui tpaliter aliq̄s adoptat dicit eoꝝ pr̄ ex
tpe.sic etiā xp̄s p generationē tpalē pōt dici fili⁹ vir
ginis.ñ tñ pōt cōcludi q̄ sit fili⁹ toti⁹ trinitatis. Nō
eīm ē simile. Nulla eīm cōfusio ꝓpetatū incurrit.nec
aliq̄d veritati sit p̄iudiciū.aut error in aliquo appro
pinquat. Si dicat pat eē pater filij saltē p generatio
nē. ꝛ alioꝝ p creationē.nō sic aūt xp̄s dr̄ filius eē toti
us trinitatis. Nā si intelligatur p generationē.incur
rimus in errorē sabellij. Si p creationē. appropiqua
mus errori arrij. Si solū p adoptiōis gratificatioēꝫ,
errori nestorij ❡ Ad illud qd̄ opponit de natura su
20 prema.media.et infima.iā patꝫ rn̄sio p p̄dicta. q: cuꝫ
illa sit creata.non recipit circa xp̄m filiatio aliq rōne
illa. Pōt tñ dici q̄ nō ē simile de subijs extremis ad
mediā.quia tuꝫ rōe diuie substātie.tum rōne carnis,
genitus ē et assimilat suo p̄ncipio ꝓducēti.scꝫ patri
et matri.patri in diuinitate.et mr̄i in hūanitate.non
21 sic aūt est de rōe anime.et iō non ē simile. ❡ Ad illō
qd̄ vltimo obi de ꝓprietatibus absolutis q̄ non fa
ciunt confusionē.dd̄.q̄ non ē simile.q: ille ꝓprieta
tes p̄ncipaliter respiciunt naturā.vtpote eē passibi
lē et mortalē.ſ filiatio respicit ipam ypostasim circa

quam multi fuerūt errores quib⁹ p̄dicta locutio vi
det appropinquare.et iō q̄uis ille recipiant a veris
catholicis tanq̄ catholice.hec respuit tanq̄ aduersa
ria fidei xp̄iane.

Consequenter queritur de cōceptiōe xp̄i in cō
patione ad gratiā interueniētē.et circa hoc q̄
runtur tria. Primo queritur de grā illa in com
patione ad merita ecclie. Scd̄o in ꝯparatiōe ad me
ritū virginis marie. Tercio in cōpatione ad dignita
tē nature assumpte.

Questio.i. d

Utrū xp̄i conceptio vel icarnatio fuerit ex mera gra
tia.an hoc ipetrauerūt patrū merita sanctoruꝫ. Et q̄
fuerit ex mera grā vr̄. Apl's ad Tyt. Apparuit beni.
ꝛ hu.sal.n.non ex operib⁹ iusticie.ſ apparitio illa be
nignitatis et hūanitatis est filij dei hūanatio. sicut
in glo.dr̄. Cū benignus et hūanatus deus nr̄ appa
ruerit.ḡ videtur q̄ filij di hūanatio nō fuerit mediā
tib⁹ nr̄is meritis Itē sup illō ps̄. Respice in testim̄
ſ.tu.glo. Meminert ꝓmissionis.q: merita defecert.
et loquit de ꝓmissione incarnatiōis.ḡ ꝛc. ❡ Iteꝫ p
eo qd̄ p merita acq̄ritur nō tantū tenemur ad grā
rū actiones.sicut p eo qd̄ gratis datur.ſ d̄ xp̄i dona
tione tenemur ad oīmodas gratiaꝝ actiōes. ḡ vr̄ q̄
illā nō impetrauerūt merita ecclesie. Itē qd̄ ē fun
damētū totius meriti ecclie.meritis eius non p̄t red
di.ſ xp̄i incarnatio ē fundamētū toti⁹ meriti ecclie.
q: p ipm̄ q̄tquot sunt reconciliati sunt deo et patri.
nec aliquis saluatur nisi per eū.ḡ non vr̄ q̄ incarna
tio xp̄i p merita patrū siue ipi⁹ ecclie poterit ipetra
ri ❡ Sed contra.sup illud ps̄. Propter miseriaꝫ in
opum et ge.paupeꝝ.glo.ibi.exurgam.id ē.mittam fi
lium ꝓpter gemitum pauperū.q̄ pro malis gemūt.
et peccatis conterūtur.nam aliter nō eēnt digni au
xilio.ḡ si ꝓpter gemitum facti sunt digni missione fi
lij dei.vr̄ q̄ incarnatio siue filij dei cōceptio eoꝝ me
ritis impetrata fuerit. Itē q̄ merēt p̄ncipale.mere
tur et accessorium.ſ incarnatio filij dei fuit ordina
ta ad nostrā glorificationē.sed nostrā glorificationē
potuerūt sancti mereri.ḡ et conceptionē xp̄i. Item
qui meretur qd̄ maius est.mereri pōt etiaꝫ quod mi
nus est.sed maius ē nostra beatificatio q̄ sit filij dei
incarnatio.q: illud est finis istius.ḡ cum meruerunt
sancti patres suam beatitudinē. meruerūt ḡ filij de i
conceptionē. Item qui petit aliquid in oratione ex
charitate pseueranter pie et ad salutē.meretur illud
quod petit.maxime cum talis rei petitio deo placet.
sed antiqui patres maximo desiderio petebant filij
dei incarnationem.et hoc pseueranter.pie.et ad sa
lutem.et deo placebat q̄ tale quid peterent.ḡ videt
q̄ meruerunt filij dei incarnationem ❡ R.dd̄.q̄ de 22
beneficio incarnationis sicut de alijs beneficijs diui
nis loqui est tripliciter.vicꝫ.quantum ad subam vel
cēntiam.et quātum ad efficaciam.et quātum ad cir
cumstātiam. Si loquamur de ipa quātum ad cēnti
am.sic dd̄m q̄ illud beneficium erat supra sanctoruꝫ
patrum merita.ꝓpterea.q: non est iuste retributio
nis.sed dignationis eminentissime. ꝛ non seq̄tur me
rita hōis lapsi.sed potius est fundamentū ois meri
ti.q: nullus deo placere potuit post lapsum absq̄ fi
de isti⁹ bñficij.vl' in generali vel in speciali. ꝛ ſm hāc
viā ꝓcedūt rōes et auctes ad primā ptem adducte.

Si vero loquamur de beneficio incarnationis q̄tū
ad efficaciā.sic cum eius efficacia eēt duplex.vicꝫ.q̄
ordinabatur ad liberationē a ſuitute culpe.et a rea
tu carentie visionis dei.q̄dā mō cadit sub merito.q̄
dā mō ñ. Nā q̄tū ad liberationē a reatu carētie diui
ne visionis et captiuatiōis dyaboli hoc meruerunt
sancti patres et cadit sub merito.q̄tū vero ad exep
tionem de statu culpe non cadit sub merito. nisi q̄s
large sumat meritū ad meritū congrui et ꝯdigni. Si
vero loquamur de beneficio incarnatiōis q̄tū ad tē
poris circūstantiā.pōt cōcedi absq̄ calūnia q̄ cadit
sub merito p̄cedentis ecclie. Sancti eīm pr̄es flagran
tissimis desiderijs meruerūt incarnationis accelera
tionē. In quoꝝ psona dicit Ysa.lxiiij. Utinā disrūpe
res celos et descenderes ꝛc. Et sic patꝫ q̄ incarnatio
nis bñficiū q̄tū ad eēntiā nō cadit sub merito. Quā
tum vero ad tēporis circūstātiā cadit sub merito sāc
toꝝ patrū. Quātū vero ad efficaciā mediā.q̄dā mō
cadit sub merito.q̄dam mō non. Et q̄m rōes iducte
ad partē primā currūt q̄tuꝫ ad illud qd̄ est. siue q̄tū
ad excellētiā sui.in se oñdūt ipm non cadere sub me
23 rito precedētis ecclie.iō sunt cōcedende ❡ Ad illud
qd̄ primo obi in cōtrariū d̄ glo.ps̄ Propt miseriam
inopū et gemitū pau.dd̄ q̄ illa intelligit d̄ beneficio
incarnatiōis q̄tū ad efficaciā nr̄e liberatiōis a pena.
sicut patꝫ ex ipa glo.vel q̄tū ad accelerationē tpis si
cut colligit ex ipa lr̄a. Si tu obijcias q̄ de⁹ nō citius
incarnatus ē q̄ disposuerat ab eterno ꝓpter merita
patrū.dd̄ q̄ ꝓpter merita patrū deus p̄uiderat se ac
24 celeraturū.et sic fecit sicut p̄uiderat. Ad illud quod
opponit q̄ qui merēt p̄ncipale merēt et accessoriū.
dd̄m q̄ illud hꝫ instātiā q̄n illud accessoriū nō solū
mō p̄parat ad p̄miū sed etiā p̄pat ad meritū. Et q̄m
ipius incarnatio p̄bebat sanctis patrib⁹ viā merēdi
p fidem ipius.hinc est q̄ illa ꝓpositio non hꝫ verita
teꝫ in ꝓposito. Pōt etiam alio mō p̄dicte locutioni
instari. Non eīm hꝫ veritatē q̄n illō accessoriū nō ne
cessario adheret p̄ncipali.ꝛ tale ē incarnatio filij dei.
Potuit eīm deus alio mō gen⁹ hūanuꝫ glorificare et
saluare q̄ p filij incarnationē.ꝓpter hoc non sequit
q̄ si sancti patres meruerūt sui glorificationē. et xp̄i
incarnationē. Posset tñ concedi q̄ quātum ad effica
ciā liberationis.potuerunt sancti patres mereri be
neficiū incarnationis.nō tñ simpl'r sicut p⁹ ostēsuꝫ ē.
25 ❡ Ad illud qd̄ obi. q̄ qui merēt qd̄ maius. merēt et
qd̄ minus.dd̄. q̄ p̄dicta ꝓpō instātiā hꝫ in gloria et
gratia.q: gloria cadit sub merito.gratia vero non.sic
et instātiā p̄t habere in ꝓpōito. Posset etiā rn̄dere
ri p interemptionē assumptōis.cū eīm assumit q̄ ma
ior ē glorificatio q̄ incarnatio.dd̄.q̄ ē falsuꝫ.nisi glo
rificatio intelligat cū p̄suppōne incarnatiōis. vl' nisi
intelligatur respectu alicuius psone spālis.vtpote re
spectu petri vel pauli.melius eīm ē petro videre deū
in gloria.q̄ humanam naturam a verbo esse assum
ptam.simpl'r tñ loquendo melius est filiuꝫ dei incar
nari q̄ petruꝫ glorificari.quia filij dei incarnatio vꝫ
toti generi humano.petri glorificatio āt sibi soli. Et
ideo non sequitur q̄ si aliquis pōt sibi mereri suam
26 glorificationē.q̄ mereatur xp̄i conceptionem ❡ Ad
illud qd̄ opponit.q̄ qui petit pseueranter.pie.et ad
salutem q̄ merēt.dd̄.q̄ verū ē si petat p se.sed null⁹
petijt q̄ filius dei assumeret se.ꝛ ideo nullus hoc me
ruit.petendo tñ alijs merebant vitā eternā sibi.ꝛ iō
nō infructuose orabant. Posset etiam dici q̄ adhuc

habet illud instantiam q̄n quis quereret a deo excel
lentiam glorie petri qui eēt parue charitatis.nō hoc
mereret.q: hoc qd̄ petit merita sua excedit.per hunc
modum in ꝓposito pōt instantia inferri.

Questio.ij. e

Utrū meruit beata virgo xp̄m concipe.an fuerit cō
ceptio illa solum ex munere gratie diuine. Et q̄ bea
ta v̄go meruerit xp̄m cōcipe oñditur p illud qd̄ dici
tur Luce.j. Beata q̄ credidisti.q̄m p̄ficient in te que
dicta sunt tibi a dño.ſ annūciata erat cōceptio a do
mino.ḡ iō concepit q: credidit.ſ constat q̄ fides siue
credulitas nō fuit causa efficiens conceptiōis. ḡ fuit
causa meritoria ❡ Item in collecta que dr̄ cōiter ab
ecclesia. Omnipotēs sempiterne deus q̄ glo.vir.ma.
corpus et animā vt di.fi.tui.ha.effici mereret spūsā
cto coopante ꝛc. Ex hoc colligit q̄ beata maria me
ruit.et q̄ digna fuit.ḡ meruit merito cōdigno conci
pere. Item Bern.v.de consideratiōe ad euge.tan
gens illud Math.xiij. Simile ē regnū celoꝝ ꝛc. di
cit q̄ mulier fuit sapia que fermēto fidei beate virgi
nis in incarnatione tria sata miscuit.nouū.antiquū.
eternum. Nouū in anime creatione de nihilo. Anti
quū in assumptione corporis de natura ade. Eternum
in vniōe diuinitatis.ḡ fides beate virgis aliquo mō
coopata ē in ista cōmixtione.ſ non quātū ad p̄ncipi
um solū effectiuū.ḡ p modū meriti. Itē beata vir
go aut habuit gratiā sufficientem p̄parantem ipaꝫ ad
conceptionē filij dei.aut non. Si sic. Sed gratia suf
ficienter p̄parans facit mereri illud ad qd̄ preparat
merito cōdigni.ḡ vr̄ q̄ beata virgo ex illa gratia me
ruit cōceptionē filij dei cū ea bene vsa fuerit. Si nō.
aut ergo caruit illa gratia sufficienter p̄parāte.q: ip
sam nō potuit recipe. Aut q: eā noluit de⁹ vel nō po
tuit dare.ſ nō q: nō potuit de⁹ vel noluit dare cū sit
oipotēs.et vellet sine dubio sibi ydoneū habitaculū
p̄parare.sed q: virgo nō potuit recipere.ḡ multo mi
nus potuit filiū dei concipe.ad cui⁹ cōceptionē grā
illa p̄parabat.q̄ si oia ista sunt inconueniētia.r̄linq̄t
primum vicꝫ q̄ beata virgo meruit conceptionem p
gratiam sibi datam ❡ Sed contra. Aug.in enchi. et
habetur in littera. Modus quo natus est xp̄us de
maria sicut filius.et de spiritusancto nō sicut filius.
insinuat nobis gratiam dei quam homo nullis pre
cedentibus meritis in ipso exordio nature sue quo
cepit esse verbo dei copularetur.ergo videtur q̄ nul
la merita precesserunt conceptionem xp̄i vel incar
nationem ❡ Item maius est meritum totius eccle
sie q̄ singularis persone. ergo si incarnatio non ca
dit sub merito totius ecclesie. ḡ nec sub merito virgi
nis marie ❡ Item quod cadit sub merito non tenet
plene rationem gratuiti. Nam si gratia est ex meri
tis.iam non est gratia sicut dicit Aplus ad Ro. sed
filij dei incarnatio ad maximam pertinuit gratiam.
ſm q̄ dicit Augu.ergo videtur q̄ eius conceptionē
non meruerit beata virgo maria ❡ Iteꝫ hoc est in
estimabilis dignationis q̄ filius dei eterni. efficia
tur filius vnius pauperis mulieris.ergo non fuit ex
equitate vel iusticia retributionis. ergo nec ex me
rito virginis ❡ R. dicendum q̄ est loqui de merito 27
ſm triplicem gradum et differētiam. Est eīm meritū
congrui in quo peccator dr̄ gratiā sibi mereri.cuꝫ ad
gratiā se disponit. Et ē meritū digni.quo scꝫ vir iust⁹

orat ꝑ alio et merek exaudiri.Et ē meritū cōdigni .q̄
quis ex tanta charitate merek tantā gloriā. Dico er-
go ꝙ beata virgo maria cōcipe filiū dei ante incarna
tionē meruit merito congrui.qm̄ ꝑ nimia sua purita
te et hūilitate et benignitate ydonea erat vt efficere-
tur dei mater. Post annunciationē vero postq̄ con-
sensit et ss.in copiositate gratie in eā descendit. iō nō
solū habuit congruitatē sed et dignitatē.et extūc me
ruit nō solū merito cōgruitatis ſ dignitatis obum-
brari.et impregnari virtute altissimi.Sȝ merito con
digni nō potuit mereri cōcipe filium dei.ꝑ eo ꝙ hoc
excedit oēme meritū.ꝛ etiā qꝛ erat ipius meriti glorio
se virginis fundamentū.Siue em̄ dicam⁹ deū fieri ho
minē.siue dicam⁹ mulierē fieri matrē dei . vtrūqꝫ est
supra statū q̄ debek creature.et iō taȝ hoc q̄ illud fu-
it benignitatis et gratie.Et ꝓpterea sicut dixi ꝙ gra-
tiā p̄mā pōt mereri iust⁹ p̄cedēti merito dignitatis
n̄ tm̄ merito cōgrui.ne ꝑderet rōȝ gratie.sic pōt cō
cedi ꝙ beata virgo nō tm̄ merito congrui sed merito
dignitatis meruit conceptionē.qꝛ ꝑ copiosā gratiaȝ
spūssancti ad conceptionē illā nō solū cōgrua ſ et di
gna fuit. Ex his patere possunt rōes et auctes q̄ ad
vtrāqꝫ ꝑtem adducunk. Nā rōes q̄ ad primā ꝑtē ad
ducunk.currūt de merito ſm primā vel scdaȝ accep
tioneȝ. Rōnes que ad scdaȝ ꝑtē adducunk currunt
28 de merito tercio mō. Ad illud tm̄ verbū qd̄ adduci-
tur in lra.dd.ꝙ nō priuank simplr merita .ſ p̄ceden-
tia merita. et hoc n̄ i quocūqꝫ ſ in natura assumpta.
qꝛ nō habuit merita ad vnionē p̄cedētia.qꝛ simul cō
cepta et assumpta fuit et formata sicut oñsuȝ fuit su-
29 pra. Ad illud qd̄ obi.ꝙ mai⁹ ē meritū totius ecclie
q̄ virginis marie.Dici pōt ꝙ ratio illa non cogit.q̄a
maius ē meritum patrū q̄ virginis extensiue.nec tm̄
oportet ꝙ intensiue.qꝛ beata virgo postq̄ ānūciatio
ne audita ab āgelo.sanctificata fuit a spiritusancto.
tāto munere gratie ē impleta.vt aliq̄d digne posset
mereri qd̄ nō possent si oēs alij sancti eēnt cōgregati
simul. Ad alia duo nō oportet rñdere.qm̄ non ꝓce
dunt ſm terciā viā sicut apparet. Nā dignitas nihil
aufert liberalitatis gratie.nec benignitatis mie. imo
simul cū illis manet sicut intuenti apparebit.

Questio .iij. f

Utrū gratia illa q̄ fuit in conceptiōe.in cōꝑatiōe ad
dignitatē nature assumpte teneat rōȝ ꝓprietatis na
turalis vel gratuite. Et ꝙ teneat rōȝ ꝓprietatis natu
ralis vr̄ primo ꝑ auctē Aug. que ponik in lra. In na
ture hūane susceptione fiebat quodāmō illi hōi gra-
tia naturalis vt nullū possȝ admittere peccatū. Itē
rōe vr̄.qd̄ inest rei a sua prima origine.iest ei natura-
liter.ſ aīa xp̄i ab instāti conceptiōis habuit gratiaȝ.
nec pōt nec potuit ab ea separi gratia illa.g̃ vr̄ ꝙ illa
gratia naturaliter fuerit innata. Iteȝ qd̄ inest rei a
principio intrinseco inest ei naturaliter . ſ gratia xp̄i
ortū habebat a ꝑsona verbi que non est alia a ꝑsona
xp̄i.g̃ inerat ei a suo pricipio intrinseco.Et si hoc.tūc
inerat ꝑ modū ꝓprietatis naturalis magis q̄ gratui
te. Itē ꝓprietas ꝑ quā res ordinak ad actū natu-
ralē est naturalis.ſ ꝑ gratiā ille homo erat filius dei
naturalis et est.g̃ vr̄ ꝙ gratia sibi collata fuerit ei ad
modū ꝓprietatis naturalis. Sȝ contra.Gr̄a et na-
tura diuidunk ex opposito.ſ qñcūqꝫ aliqua oppo-
nunk.vnū n̄ denōiat alteȝ.g̃ si naturale dr̄ a natura.
vr̄ ꝙ nulla gratia sit naturalis.aut si ē naturalis nō ē
gratia. Itē plus distat naturale a gratuito inquā-
tum hmōi q̄ meritoriū.ſ ꝑfecta gr̄a xp̄i nō potuit eē
ex meritis.g̃ multo fortius vr̄ ꝙ nō fuerit naturalis.
Itē naturalibus nec laudamur nec vituparmur.ſ
xp̄s laudabilis erat ꝑ gratiaȝ quā hēbat.g̃ non vr̄ ꝙ
gratia illa fuerit ei naturalis. Itē excellētior ē vnio
humane nature ad diuinā in vnitatē ꝑsone.q̄ ꝑ con
formitatē glorie.Sed natura nō eleuak ad gloriam
quātūcunqꝫ excellit nisi mediāte gratia que excedit
terminū nature.et q̄to mag̃ accedit tāto mag̃ tenet
rationē gratie.si g̃ qd̄ collatū ē xp̄o multo magis ex-
cedit terminos nature.q̄ qd̄ collatū ē alijs homini-
bus.vr̄ ꝙ gratia eius plus habuit de rōe gratuiti . et
minus de ratione naturalis.q̄ gratia collata ei⁹ mē-
bris. R̷.dd.ꝙ gratia vnionis sicut in p̄cedentibus 30
fuit tactū triplicik pōt dici.Uno mō dr̄ gratia vnio-
nis disponēs de congruo ad vnionē . Alio mō dicik
gratia vnionis ipa vnio gratis facta. Tercio mō dr̄
gratia vnionis ipa gratia faciens vnionē.Et quocū-
qꝫ hoꝝ modoꝝ dicak gratia vnionis.verū ē ꝙ tenet
rationē gratuiti.veꝝ ē etiā ꝙ aliquo modo hȝ ꝓprie-
tatē rei naturalis.Et hoc insinuat ipa lra Aug. cū di
cit .Qꝛ quodā mō fieret illi hōi gratia naturalis . nō
dicit simpliciter fieret.ſ quodā mō.Si em̄ dicak gra-
tia vnionis.i.gr̄a disponens ad vnionē.quodā mō ē
naturalis quodā mō nō. Nā ꝓprietas naturalis cō
paratur ad aliquid sicut ad subiectum ꝛ sicut ad cau
sam.Scdm̄ compationem quā habet ad subiectum
naturaliter dicik inesse qd̄ inest a p̄mordio ipius rei.
et insepabiliter.et ab ea non recedit.Sed compatio-
nem quā habet ad causaȝ dicik naturaliter inesse ꝓ-
prietas q̄ causak a principijs subiecti.et ꝑ quam ipȝ
subiectū efficit opationem naturalē.Primo mō dici
tur gratia fuisse naturalis.ꝑ quā ad vnionē dispone
bak.qꝛ gratiā habuit a primordio sue natiuitatis.et
gratiā ꝑdere nō potuit.Scdo vero mō non fuit na-
turalis ſ potius ordinabak ad opationē supra natu
rā.non hēbat etiam ortū a p̄ncipijs nature.ſ potius
a diuina voluntate.Et ꝓpterea ſm illū modum ac-
cipiendi veꝝ dicik ꝙ gratia quodā mō fuit xp̄o na-
turalis.quodā mō non.Et ista possunt accipi ex his
que dicunk in textu.Silr̄ si gratia vnionis dicak ipa
vnio gratis facta.quodā mō fuit naturalis. quodaȝ
mō nō Naturalis. inquā fuit ꝓpter insepabilitatē.
qꝛ natura humana sic fuit vnita diuine a sua prima
formatione ꝙ ab ipa separi non potuit. Quodā mō
non fuit naturalis ſ gratuita.in hoc scȝ ꝙ terminos
nature excedit . et ex mera dei volūtate ꝓcessit . Si-
militer si tercio mō dicak gr̄a ipa virtus gratūfaciēs
vnionē sicut ipe spūssanct⁹.sic quodā mō fuit illi ho
mini naturalis.q̄dā mō nō. Naturalis fuit ꝑ cōica-
tionē ydiomatū rōne ꝑsone verbi cui spūssanct⁹ con
naturalis ē. Nō em habuit filius spm̄sanctū ꝑ influ
entiā.ſ poti⁹ qꝛ hȝ in se a p̄re vim spiratiuā.Et ꝓpt-
ea dr̄ in Io.ꝙ nō ē ei dat⁹ spūs ad mēsurā . Per cō-
pationē āt ad naturā assumptā.gr̄a illa n̄ erat illi hōi
cōnaturalꝭ.qꝛ.ss. nō erat in eo ꝑ p̄ncipia nature crea-
te ſ ꝑ gr̄am inhabitātē.Et sic ꝑtȝ ꝙ oī mō intelligen
di gr̄a illa q̄dā mō fuit illi hōini connaturalis .q̄dā
modo n̄.Et ſm hoc currūt rōes ad vtrāqꝫ ꝑtē.q̄ ſm
diuersas vias veꝝ ꝯcludūt. Ueꝝ ē em̄ ꝙ gr̄a illa si-
cut dicit Aug.q̄dā mō naturalꝭ fuit illi hōi.n̄ tm̄ sim-
plicik sicut rōes oñdūt. Illa tm̄ ratio q̄ oñdik ꝙ gr̄a
illa ē nakalꝭ qꝛ ordiat ad actū naturalē n̄ valȝ.qꝛ assū
ptio est falsa.qm̄ et si ꝑ gr̄am illam disponatur vt sit

filius naturalis.nō tm̄ ꝓpt hoc ordinak ad opatiōeȝ
naturalē.ħ em̄ nō dr̄ ꝓpter hoc ꝙ illi nature assum-
pte cōueniat a p̄re ꝑ gratiā illā eternalik ꝛ naturalik
generari.ſ hoc ē qꝛ ꝑ gratiā illā disponik ad vnionē
que facit ydiomatum cōicationem.et vnio illa supra
naturā ē.Et iō n̄ ē mirū si gr̄a que ad illā vnionē red
dit naturā cōgruā.est supra naturā. Silr̄ alia rō que
dicit.ꝙ gratia illa a p̄ncipio intrīseco ē.nō cogit . qm̄
alik accipitur intrinsecū in ꝓposito.ꝛ alik cū dr̄.ꝙ na
turale ē qd̄ ē a p̄ncipio intrinseco. Nā itrinsecū ꝓut
cadit in notificationeȝ ꝓprietatis naturalis dicitur
eē illd̄ qd̄ ē de cōstitutiōe nature.nō sic āt ꝑsona vbi
ē illi intrinseca. Alie vero due rōes sūt cōcedēde .qꝛ
nō ꝓbāt ꝙ gratia illa simplr̄ fuerit naturalis. ſ ꝙ q̄-
dāmō cōformitatē hūit ad ꝓprietatē naturalē.Et ħ
q̄dē veritatē hȝ.sicut iā oñsum ē.

Consequēter q̄ritur de cōceptiōe xp̄i in cōpa-
tione ad virginē cōcipiētē. ꝛ circa hoc q̄rūtur
tria. Primo q̄ritur vtꝝ in illa cōceptiōe vgo maria
fuerit spūiscto in aliq̄ coopata. Scdo q̄ritur vtꝝ illa
opatio vel coopatio fuerit naturalis vl' miraculosa.
Tercio q̄ritur vtrū ex illa coopatione sit vgo maria
dei genitrix appellāda.

Questio .j. g

Utrū in illa cōceptiōe aliquid virgo maria fuerit spi
rituisācto coopata in aliq̄ mediāte aliq̄ potētia . Et
ꝙ sic vr̄ primo auctē Dam̄.quā pōit mgr̄ in lra. Pre
uenit spūssanctus in ipam ſm verbū qd̄ dixerat an-
gelus ei.purgās eā. et potētiā deitatis verbi recepti-
uā p̄parās sil' et generatiuā.g̃ si n̄ solū habuit poten
tiā receptiuā ſ etiā generatiuā.nō solū se hūit virgo
maria ꝑ modū recipiētꝭ .ſ ꝛ ꝑ modū agētis et coope
rātis. Itē vā mater coopatur i filij generatiōe.Sȝ
btā maria vere fuit mak xp̄i . g̃ vere fuit coopata in
eius cōceptiōe virtuti spūssancti. Itē hoc ꝯceditur
et cātatur ab ecclia tāq̄ verus et catholic⁹ ſmo. He
nuit puerpera regē.ſ generare agere ē.et actio virtu
tis generatiue.g̃ vr̄ ꝙ i illa cōceptōe generatiua vis
virginis coopata fuit diuine virtuti. Itē aut virgo
maria coopata fuit.aut n̄.Si sic.habeo ꝓpositū.Si
nō.g̃ hūit se solūmō sicut materia.g̃ sicut nulla ē affi
nitas hōis ad limū vn̄ formatus est.sic nec marie ad
xp̄m.ſ ħ ē falsuȝ.g̃ ꝛc. Itē vir p̄buit mulieri natu-
rale pricipiū qm̄ de eius costa formata ē eua.ſ ꝓpter
hoc ipi⁹ mulieris nō dr̄ eē pak aut mak.qꝛ coopatus
nō fuit in eius formatiōe.ſ beata virgo hitudinē ma
tris hȝ ad xp̄m.g̃ nō solū p̄parauit materiā. ſ coopa
ta fuit ad inducēdū formā. Itē veritas dȝ respon-
dere figure.ſ virgo maria figurata ē ꝑ vgaȝ Aaron.
et virgo maria fronduit et floruit ꝛ fructū fecit. sicut
habetur Nu.xvij.De flore aūt ꝓuenitur ad fructuȝ
mediāte virtute actiua repta in plāta que floruit. fu
it etiā in virga virt⁹ actiua ad fructū.g̃ vr̄ multo for
ti⁹ in virgīe maria. Sȝ cōtra.ad Gal.iiij.Misit de⁹
filiū suū factū ex mu. Ad Ro.j.Qui factus ē ei ex se
mine dauid.sup quē locū dicit glo.Apl's dicit factuȝ
ſ nō natū.Aliud ē em̄ ex semie admixto sanguis coa
glo generare.aliō n̄ cōmixtiōe ſ vtute ꝓcreare. Pos
sunt em̄ hōies filios generare ſ n̄ facere. g̃ vr̄ ꝙ vir-
go maria solū se hūit vt mālē p̄ncipiū ex q̄ corp⁹ xp̄i
dr̄ factū. Itē Dam̄. Copulauit sibi de purissimis ꝛ
sanctissimis virginis sanguib⁹ n̄ seminās sed ꝑ spm̄
sanctū creās.si g̃ creatio ē actio solius dei in q̄ n̄ coo
ꝑatur creatura.vr̄ ꝙ in nllo fuerit virgo coopatrix.
Itē xp̄s eodē mō fuit in ꝑentibus quo fuit in virgi
ne.ſ in ꝑentib⁹ fuit ſm corpulētā subaȝ.Si g̃ gene-
ratio dicit vim actiuā et coopatiuā ad formā ꝓducē
dā.vr̄ ꝙ virgo maria in nllo fuerit spūscto coopata.
Itē agēs potētie finite n̄ p̄t cōtinuari nec coopari
in agēdo cū agēte potētie infinite in ea opatiōe in q̄
opatur virtus illa ꝑ modū infiniti.ſ cōceptio xp̄i fu
it in instāti.sicut oñsum fuit supra. Producere āt rē
in instāti.que nata est ꝓduci successiue.hoc est poten
tie in infinitū excedētis potētiā nature.g̃ si virgo ma
ria nullā hūit potētiā nisi finitā.vr̄ ꝙ spūsancto nō
potuit coopari in conceptiōe illa. R̷.dd̄m .ꝙ absqꝫ 31
dubio cū virgo maria sit mak xp̄i et vere ipm conce
pisse dicatur.vere coopata fuit spūsancto in filij sui
conceptiōe.Et hoc cōiter et generaliter tenēt docto-
res theologie.De mō āt coopandi diuersi sentiūt di
uersa.Quidā em̄ dicere voluerūt ꝙ virgo maria so-
lū coopata fuit mistrādo p̄ncipiū materiale. Alij vo
ꝙ coopata fuit in vltime forme inductiōe.ꝛ in mate
rie p̄parationē.q̄uis nō in tota opatiōe. Alij vero te-
nēt mediū inter vtrūq̄. Primi q̄ dicūt ꝙ coopata fu
it solū in materialis pricipij mistratiōe mouētur hac
ratione. qꝛ sicut dicit phs. Mater in generatione ꝓ-
lis se hȝ sicut principiū materiale.et semē viri sicut ef
fectiuū et opatiuū.Un̄ cōpatur semē viri ad semen
mulieris.sicut artifex ad materiā.mulier vero nō fa-
cit nisi materiā mistrare et exterius fouere.ꝛ hoc to
tū fecit virgo maria.Et iō vere mak ē appellāda. qꝛ
nihil ei defuit qd̄ spectat ad verā matrē i generatiōe
ꝓlis.Spūs aūt sanctus qd̄ defuit ex parte viri sup-
pleuit.Sȝ hec positio nimis parū dicit.primū qꝛ ma
ter in generatōe nō solū hȝ potētiā passiuā sed ꝛ acti
uaȝ.Un̄ qñqꝫ proles assilak magis mr̄i q̄ patri . Un̄
qd̄ dicūt phi intelligedū ē ꝑ appropriationē.Et iteꝝ
dicit Dam̄.ꝙ spūsctūs nō solū dedit virgini potēti-
am receptiuā ſ etiā generatiuā.et sicut prius oñsum
ē ꝓpter materiā nō solū ē appellāda mr̄. sicut patet
in formatiōe mulieris de costa viri. Et q̄niā ista po-
sitio nimis parū dicit.iō sūt alij qui supaddunt et di-
cūt ꝙ nō solū coopata fuit spūsancto mistrādo p̄nci
piū materiale.ſ etiā i vltime forme iductiōe . Nā in
tota opatiōe coopari nō potuit.qm̄ formatio corpo-
ris instātanea.ꝓut formatio cōp̄hēdit totā trāsmu
tationē.fieri nō p̄t nisi a virtute infinita. In vltie aūt
forme inductiōe coopari potuit.ꝑ eo ꝙ vltima for-
ma in instāti pōt induci a natura vl' a virtute creata.
et iō in hoc in q̄ coopata fuit spūscto potētia virgis
generatiua.ꝓ tāto dr̄ mak.qꝛ opata fuit cōceptionē.
et quātuȝ ad initiū.et quātū ad cōsūmationē . Sȝ ħ
positio nimis dicit. Primū.qꝛ eiusdē ē factū eē cui⁹ ē
fieri.ꝙ si ꝯceptionē efficere nō ē virtutis create ſ in-
create.silr̄ nec ipm cōceptū eē. Rursus inducēs vlti-
mā formā nobili⁹ ē q̄ p̄parās.nō g̃ vr̄ decēs ꝙ spūs-
sctūs p̄paraȝ ꝑ se ꝛ vltimā formā iducat cū vgie. Dif
ficile ē nihilomin⁹ assignare que sit illa forma vltia i
cui⁹ iductiōe coopak virginis potētia generatiua.
Illa em̄ non p̄t eē aīa.qm̄ a sola creatiōe hȝ originē.
Nō organizatio corporea vt vr̄.qꝛ illa nō inducit su-
bito ſ ꝑ successionē a natura. Inducik em̄ ꝑ motū n̄
ꝑ mutatōȝ. Mot⁹ em̄ ē trāsmutatō successiua.muta
tio istātāea vt dicit phs.Et qm̄ pria opinio paꝝ dic.
et scda multū excedit.et suis obliquitatib⁹ nō dirigūt
nos in veritatis viā.Et ꝓpterea medi⁹ sentire videk
q̄ dicūt mediū vieȝ ꝙ btā virgo habuit virtutem sibi

diuit⁹ datā p grāz admiſtrare materiā illi cōceptui. materiā inquā q̄ non ſolū habuit rōem materie ſiue potētie paſſiue. ſ etiā ſufficiētiā et virtutez ad prolis pductionē. Illa tñ virt⁹ p ſe nō poterat prodire ad pfectū actū niſi p ſucceſſiōz i tpe. ſ qm̄ nō decebat carnē xpī formari ſucceſſiue. ſicut i pcedētib⁹ oñſuz ē. iō ſctūſſpūs ſua infinita vtute pduxit illaz materiā ad actū cōpletū. et p h̄ in nll'o vgini derogat̄. ſi deus ſua vtute accelerauit. qđ in alijs mlierib⁹ ſucceſſiue pducit ad eē. Nō em̄ fuit minor potēa i vgie q̄ i alia muliere. imo mlto maior. qr potētiā naturalē ⁊ ſupnaturalē hūit. qr ſbmiſtrare poterat mām ipa ſola do ſic mlier viro cōmixta. vñ tota ſuba xpī fuit d mr̄e ſua. Et iō ſi velim⁹ ſētire rcte ⁊ loq̄. meliori mō fuit vgo mr̄ xpī. q̄ ſit aliq̄ mr̄ filij ſui. vñ et p illā vtutē ipz in vētre p nouē mēſes ꝯfouit. ⁊ ſic pz q vgo maria aliq̄ mō fuit i ꝯceptiōe filij coopata. vicz ſubmiſtrādo ſufficiētē materiā vtuti actiue. q̄ tñ ſupra poſſe ſuuz accelerata fuit. et ad cōplemētū pducta p vtutē infinitā. Et cōſonat ſac̄ ſcriptura que mō dicit xpz natū d vgie. mō dicit factū. Cōſonat etiā vbū Dam̄. q̄ dic̄ q vtutē hūit vbi ſuſceptiuā et generatiuā. Generatiuā. qr potuit ſemiariū corpi miſtrare p vtutē ſibi collatā diuio munere. Suſceptiuā vo. qr ſolū dei vbuz potuit carnē aſſūptā in iſtāti formare. qđ q̄dē vbuz ſuſceptū ē a vgie. Rōes ḡ oñdētes in filij di ꝯceptōe
32 vginē aliq̄ mō coopātē fuiſſe ſūt cōcedēde. Ad illđ vo qđ obr̄ d glo. ſup gal. iiij. ⁊c. iā pz rñſio. Hec em̄ ñ excludit verā potētiā generatiuā a vgie. ſ pōit ibi aliquā vi eē ſupra naturā ſeu ſupra vi nat̄e. Vñ ſmo uz viri ſemis ꝯmixtōz. et iō ſic dr̄ fetūs . q nll'o mō dr̄ nat⁹. Et ē ſil'e ſi d⁹ vni vge aride daret viz generādi quā hz vna viridis. ⁊ pt̄ h̄ facerz ipaz i iſtāti fructificare. vga illa dicer̄ fructuz feciſſe ⁊ attuliſſe. ⁊ nihilo min⁹ fruct⁹ ille dicer̄ eē fetūs ex illa virga. ita q ſil' dicer̄ fetūs ⁊ ort⁹. ſic et in ppoſito ē itelligēdū. talis
53 em̄ pceſſit figura h⁹ cōceptōnis i virga. Ad illđ qđ opponit̄ d Dam̄. q carnē illā fecit creās ñ ſemians. dđ. q ſicut p actū creatiōis ñ itēdit dicere q caro illa fcā fuerit ex nihilo. ſ q ad pfectionē dducta ē p vtutē infinitā. ſic etiā p hoc q dicit ñ ſemians ñ puat potētiā actiuā a virgie. ſ remouet ꝯſuctū modū opādi nature. q̄ ē p ſemis cōmixtionē maris et femie. Vtrū āt virgo excitata a ſpūſctō ſemiauerit h̄. et ad locum matricis ſemē emiſerit. q̄uis aliq̄ dixerint. non ē tñ verbū illđ frequēter in ore verſandū. tū qr turpitudinē hz ānexā. et hō hr̄e dz mūda labia i tli materia. tū etiā qr certitudinē ñ hz ex ſe. nec verbū ſctōꝝ vr̄ multū cōſonare. Vñ ſtultū ē in tlib⁹ velle ita curioſe ſingula ptractare. Hoc tñ ſufficiat dixiſſe. vicz. q virgo miſtrauit materiā aptā generatiōi filij di ſm carnez.
54 Ad illđ qđ opponit̄ q ñ fuit i ea ſm rōez ſemialē. dđ. q verꝫ ē. ſi rō ſemialis dicat̄ illa ſm quā natura ꝯſueuit opari. ſic em̄ accipit Aug. ibi. et h̄ tñ ñ excludit̄ q̄n aliq̄ potētia pt̄ morē ſolitū diuinit⁹ virgini ſit collata. Preterea. ratione potētie illi⁹ actiue ñ dz dici fuiſſe ibi ſm rōez ſemialē. p eo q ad actū pfctū pducta fuit p virtutē ſupra naturā. et rſpctū tal' modi opādi fuit ibi ſolū potētia obediētie. Et ē ſil'e ſi d⁹ p⁹ cōmixtionē maris ⁊ femie in iſtāti pducit fetū ad cōplemētū organizatiōis pfecte. tal' formatō ñ dicer̄ eē facta ſm rōez ſemialē. q̄uis eēt ibi vis actiua rſpectu talis organizatiōis. educēde in eē p tpis ſucceſſio
55 nē. ſic et in ppoſito itelligēdū ē. Ad vltimā rōz dđ. q rō illa ñ cogit q virgo maria nō fuerit coopata ſpiritui ſctō in filij ꝯceptōe aliq̄ mō. ſ ſolū q ñ fuerit coopata i pducēdo illā materiā ad eē cōpletū. ⁊ h̄ ē qđ primū fuit cōceſſuz. et ex h̄ pz rñſio ad obiecta.

Queſtio .ij. b

Vtrū illa coopatio btē virgis fuerit natural' vel miraculoſa. Et q naturalis vr̄. Dis illa opatio vel generatio ē natural' rōe cui⁹ genit⁹ dr̄ eē fili⁹ natural'. ſ xpūs ē fili⁹ natural' virginis btē. ḡ vr̄ q btā virgo in in ei⁹ cōceptu fuerit naturalit̄ coopata. Itē q̄n vir excitat et adiuuat potētiā mlieris nō puat̄ actu ſuo naturali. ḡ ſi virt⁹ ſpūſſcti mlto pfecti⁹ fecūdauit q̄ꝫ virt⁹ ſemis virilis fecūdaſſet. ḡ ipi⁹ virt⁹ generatiue actū ñ abſtulit ſ pfecit. Et ſi h̄ verꝫ ē. tūc virgo naturaliter fuit coopata. Itē ſi aliq̄s opat̄ ſm potētiaz diuinitus ſibi collatā. opatio illa natural' dr̄ ñ miraculoſa. pro eo q virtutes naturales collate ſunt ei diuinit⁹. et opatio egrediēs a potētia itrinſeca naturalis ē. ⁊ exercer̄ naturalit̄ niſi egrediat̄ volūtarie. ſ potētia generatiua collata fuit ei nec coopabat̄ ipi virtuti agēti volūtarie. ḡ vr̄ q coopareī potētie naturali. Itē minor ē inhabilitas in mortuo ad opa q̄ ſūt hōis viuētis. q̄ in virgie reſpectu mulieris pgnātis. Sz ſi de⁹ d mortuo faciat viuū. opatōes ſubſeq̄ntes ſūt ſibi naturales. ſicut in lazaro q̄ naturalit̄ comedebat et alia faciebat. ḡ pari rōe imo mlto fortiori vr̄ q illa opatio virgis naturalis fuerit poſtq̄ collata fuit ei potētia generādi. Sz ꝯtra. nll'a opatio naturalis ē mirabilis. qm̄ ex oppoſito diuidūtur. Sz cōceptio filij di a virgie fuit mirabilis. ḡ ñ vr̄ q fuerit naturalis. Itē nihil qđ naturalit̄ fit eſt nouū p eo q oē tale pceſſit in ſuo ſili. Sz cōceptō xpī a virgine nouū q̄d fuit vt dr̄ Iere. xxxj. Nouū faciet do. ſuper terrā. Itē naturale ē illđ qđ idē ē apđ oēs. ſ modus cōcipiēdi btē virgis ñ ſolū ñ fuit apđ oēs. ſ etiā nuſq̄ repitur niſi in ea. ḡ vr̄ q opatio illa ñ fuerit naturalis ſ miraculoſa. Itē ſi aliq̄ virt⁹ opat̄ illo manēte qđ ē ei icōpoſſibile p naturā. illi⁹ opatio nō eſt naturalis ſ miraculoſa. Sz virginitas icōpoſſibil' ē generationi ꝓlis p naturā. ḡ ſi virgo maria cōcepit pmanēs virgo. vr̄ q illa opatio nō ſit attribuēda nature ſ magis miraclo. R. dđ. q generatiua potētia 36
in vgine fuit excitata a ſpūſctō. ⁊ fuit ſupra poſſe ſuum eleuata. Excitata fuit vt poſſz pparare materiā ꝯceptui ſm q cōpetit ſexui muliebri. ſ ſupra naturā fuit eleuata dū data ē ei potētia pparādi materiam ſm q tā nobili et tā pfecte ꝯceptōi cōpetebat. Et iō virgo maria potētiā hūit ſupra naturā. et potētiam ſm naturā. Et potētia ſupra naturā fuit ei in ſctificatione collata. et vtraq̄ʒ erat in illa cōceptiōis tpe in cōplemēto ſue opatiōis conſtituta. Et iō opatio ſiue coopatio partim q̄dāmō fuit naturalis et q̄dāmō ſupra naturā. Et ē ſil'e ſi deus daret mihi potētiā vnuz intelligere. et multa ſil' intelligere. ptim eēt naturale in hoc q vnuz intelligerē. ptim ſupra naturā in h̄ q duaꝝ illaꝝ reꝝ intellect⁹ nō nō pūt ſil' p naturaz ſtare. ſic et in ppoſito intelligendū ē. qr hoc erat nature conſonū vt virgo miſtraret honorē ſufficientē ad cōceptū q̄tū miſtrat ſexus muliebris. ſ q p ſe ſola miniſtraret quātū miniſtrat mulier cōiūcta viro h̄ erat ſupra naturam. et ideo admirabile et inſolitum. Concedendum eſt ergo q et illa operatio non fuerit naturalis omnino. imo aliquid hūit ſupra naturā. immo multum habuit ſupra naturā. qr hoc inter omia

mirabilia fuit mirabile pcipuū. virginalē. ſ. vterꝫ eſſe ſil' integrū et fecundū. Vñ cōcedēde ſūt rōnes q̄ hoc
57 oñdunt. Ad illud ḡ qđ opponit̄ pmo q xpūs fuit filius naturalis. dđm q opatio ſupra naturā. opationē naturalē nō excludit. Vñ q̄uis ipm mirabilit̄ cōcepit. pōt tñ ppter naturalē opationē cōcurrētē dici fili⁹ naturalis. ad oñdendā veritatem generationis.
58 Ad illđ qđ oppōr̄ q q̄n vir excitat potentiaz in femina. nō aufert ei potētiā naturalē. dđ. q ē verū. nec ſpūſſanctus abſtulit opationē naturalē a virgine. ſ qđ ñ decebat eā habere i cōceptiōe tā nobili. In hoc tñ nō ē ſimile. qr vir nō dat nouā potētiā mulieri cōcipiēdi. nec eleuat ſupra naturā ſ excitat et adiuuat ad exeundū in opationē ſibi debitā. non ſic ē in ppoſito. qr ipi virgini collata fuit virtus ſupra naturaz. Vñ aliq̄d potuit vgo btā qđ nūq̄ potuit aliq̄ femi
59 na. Ad illud qđ opponit̄ q q̄n opat̄ p aliquā potētiā ſibi datā. naturaliter opatur. dđ. q aliq̄n dat̄ potētia ad actū nature cōſonātē. aliq̄n dat̄ potētia ad actū excedentē terminū nature. Q̄n dat̄ potētia ad actuz nature cōſonātē. tūc et ſi collatō illi⁹ potētie ſit mirabilis. opatio tñ ē naturalis. ſicut ſi der̄ potentia videndi ceco. Q̄n aūt dat̄ potētia ad actū excedētez terminos nature. tūc nō ſolū potētie collatio eſt mirabilis. ſ etiā exitus illi⁹ potētie in actū ē mirabilis. Vt ſi aſino der̄ potētia loquēdi. et lapidi potētia vidēdi. Et q̄m virginē manētē vginē concipe hoc ē ſupra termios nature. hinc ē q quātūcūq̄ꝫ conferat̄ ſibi potētia. adhuc tñ ē opatio mirabilis. Vnđ duplex
40 fuit hoc miraculū. vicz in potētie collatiōe. et in ipa opatōe. In fecūdatiōe aūt mulierū ſterilīū. ſicut Sare et Elizabet ſolū fuit miraculū in reſtitutiōe potentie. in hoc q ē ibi ſterilis fecūdata. ſ nō fuit ibi miraculū in executiōe. qr nō ſil' māſit ſterilitas et fecunditas. imo fecūditas abſtulit ſterilitatē. hoc aūt fuit ſingulariter admirabile. q fecūditas virginis marie nō abſtulit vginitatē. ſ nec virginitas excluſit fecūdita
41 tē. Ad illđ qđ opponit̄ vltimo iā pz rñſio de mortuo viuificato. Licet em̄ mortuū viuificari ſit ſupra naturā. tñ ex quo viuificat⁹ ē. opationē nature exercere nō ē admirabile. qr hoc in nullo repugnat nature. nō ſic aūt ē in virgine cōcipiēte. Qō. iij. i

Vtrū virgo maria ſit genitrix dei appellāda. et q ſic vr̄. Dam̄. libro. iij. ca. xij. theotocō. i. dei genitricē pncipaliter et vere ſactā mariā pdicam⁹ virginē. Itē iuſte et vere theotocon. i. dei genitricē nōiam⁹. hec em̄ natura vniuerſū myſteriū icarnatiōis cōſtituit. Itē hoc ipm vr̄ rōe. qr q̄cquid dr̄ de illo homie dr̄ de filio dei ppter cōicationē ydiomatū. ſ ieſus fuit fili⁹ btē marie. ḡ de⁹ fuit fili⁹ btē marie. ḡ a relatiuis btā maria ē mater dei. Itē ſic ſe hz fili⁹ dei ad virginez matrē. ſicut ſe hz fili⁹ hōis ad deū patrē. ſ ihus ē fili⁹ di patris. ḡ de⁹ ē marie fili⁹. ḡ virgo maria ē recte di genitrix appellāda. Sz cōtra. Dam̄. iij. li. ca. xij. xpitocon. i. xpī genitricē nō dicim⁹ virginē. ḡ ſi xpūs deus ē. vr̄ q nō debem⁹ eā dicere dei genitricē. Itē ſm h̄ virgo maria ē mr̄. ſm qđ ē cōſubalis proli. ſ nō ē cōſubalis ꝓli ſm diuinā naturaz. ſ hūanā. ḡ cū de⁹ nōiet xpz ſm diuinā naturā. nō vr̄ q ſit dei genitrix appellāda. ſ xpī genitrix. Itē ppter aſſumptionez hūane nature a filio de⁹ pr̄ nō dr̄ eē hoīm genitor. ḡ nec ecōuerſo. dei genitrix dicēda ē virgo maria. Itē iuxta hoc querit̄ q̄re magis vult q dicat̄ di genitrix q̄ xpī genitrix. Si em̄ in xpō intelligit̄ diuitas ⁊ humāitas. imo intelligit̄ tota trinitas ſm Ambro. i nomie xpī. nō vider̄ q vlla fiat veritati aut virginali dignitati iniuria. R. dđ. q verba fidē xpianā exp̄mētia debēt eē ab errore lōginqua. et deuotioni appro 42
ximātia. maxime illa in quib⁹ ē ſermo d virgine maria. ipa em̄ cunctas hereſes interemit i vniuerſo mūdo. veritatē in ſeipa concipiēdo et pariēdo. Ipa etiam recōciliatione toti generi hūano pmeruit. et idō erga eā dz ois ardere xpianoꝝ deuotio. et pptera. qr btā virgo illū cōcepit q̄ nō tm̄ dicend⁹ ē xpūs ppt vnionē. ſ etiā deus ver⁹ ppter eternā generationē. dei genitrix debet dici. vt ex ipo vocabulo honoret̄. et ipietatis error extinguat̄. q̄ dixit mariā concepiſſe hominē. Ad cuius erroris fomētū neſtorius vt narrat Dam̄. ver⁹ doctor voluit eā xpī genitricē. nō dei genitricē appellare. q̄ſi purū hominē genuiſſet. Et iō Dam̄. verus doctor et virgis amator docet nos vocabulū hoc effugere. nō qr falſum. ſ qr hereticus ſub illo volebat occultate venenū. Vñ Dam̄. iij. li. ca. xij. Chriſtitocon. i. xpī genitricē nō dicim⁹ virginez. qm̄ in deſcriptione theotocos. i. dei genitricis. vocis nequitiā inq̄natus neſtori⁹ cū patre ei⁹ dyabolo inuenit. Concedēde ſūt ḡ rōes hoc oñdentes. q btā virgo ē dei genitrix appellāda iuſte et veraciter et deuo
te. Ad illud qđ opponit̄ de Dam̄. iā pz rñſio. non 43
em̄ negat eā eē xpī genitricē eo q ſit falſum. ſ qr heretic⁹ ſub illo verbo abſcōdebat venenū. Ad illđ qđ 44
opponit̄ q nō ē ei cōſubalis. dđ. q mater dei dr̄ non ppter hoc q ipa genuerit eū ſm diuinā naturā. ſ ppter ydiomatū cōicationē. et myſterij incarnationis expreſſionē. et ipius virgis honorificatōz. Vñ rō illa nō valet. Nō ē mater dei ſm diuinā naturā. ḡ nō eſt mater dei. ibi ē em̄ conſequēs. ſicut ſi ita argueretur. hoc nō pdicat̄ de illo p ſe. ḡ nō pdicat̄ de illo aliquo genere pdicādi. Ad illud qđ opponit̄ q deus nō 45
dr̄ genitor hōis. dđ. q pōt dici. non tñ cōſueuim⁹ ita vti illo vocabulo. qr illa appellatio nō ſic facit ad expreſſionē pie fidei ſicut illa qua appellam⁹ vginē matrē dei. Ad illud qđ opponit̄ quare nō dicit̄ xpitocon. dđ. q nomē xpī mag̃ cōicat̄ creaturis q̄ nomen 46
di. Vñ et dauid dr̄ xpūs dn̄i. et alij reges iſrl̄. et iō verbū illđ mag̃ erat ppiquū errori. Nūc āt qr ille error extirpat⁹ ē. cōiter eā vocam⁹ et mr̄ez xpī et mr̄ez di. cū ipſoꝝ am⁹ oculos mie ſue ad nos conuerti.

Diſtinctio. v. d mō vniēdi diuinā et hūanā naturā in xpō ſm fidei aſſertionē oñdēs q illa vnio eſt in perſona.

Preterea inquiri optz. Supra egit mgr̄ d myſterio incarnatiōis q̄tū ad verā vnionē naturaꝝ. In hac pte intēdit inq̄rere vniēdi modū. Et q̄m duplr̄ cōtingit pcedere inq̄rēdo. aut ſm fidei ſtabilitatē. aut ſm opiniōis pbabilitatem. iō ps iſta habet duas ptes. In pria em̄ determinat d mō vniōis illaꝝ duaꝝ naturaꝝ ſm fidē aſſertiōez. oñdēs q illa vnio ē i pſōa. In ſcda vo dēmiat ſm diuerſoꝝ doctoꝝ opiōz. ſeq̄nti diſ. Ex pmiſſ āt emergit qō. ⁊c. Pria ps que ꝯtiet pſētē d. diuidit̄ i duas ptes. In pria mouz mgr̄ mltiplicē qōnē circa vnionē duaꝝ nat̄aꝝ i pſōa. ſiue circa aſſūptōz hūane nature a diuia. In ſcda vo eā dēminat. ibi. hec inq̄ſitio ſiue inq̄rēdi rō. ⁊c. Pria ps rmanet idiuiſa. Sz ſcda diuidit̄ in tres ptes. in q̄ꝝ pma magiſter determinat queſtionē pncipalē. In ſcda vo q̄ſtionem incidētez determiat. ibi. Sz q̄ritur vtrum diuina natura. ⁊c.

In tercia vero regrediť ad ꝑncipalis q̃onis explanationẽ.ibi. Idco vo nõ psonã hõis.ꝛc. Prima ps dniď in ptes duas.in quaꝝ prima rndet ad q̃es ꝓpositã ꝑ triplicẽ eius articulũ.et pplexitatẽ oñdit eẽ quartũ articulũ ꝓpter apparẽtẽ cõtrarietatẽ autoritatuꝫ. In scda vero auctes que videtur eẽ cõtrarie reducit ad intellectũ.cõcordiã.ꝛ veritatẽ.ibi. Nos aũt ois mẽdacij ꝛc. Scda vero ps ꝑncipalis vbi determinat q̃em incidẽtẽ duas hꝫ ptes. In prima determiat dubitationẽ. In scda solvit q̃dã sophisticã rõez.ibi. Ex ꝓmissis constat. Silr et tercia ps ꝑncipalis in q̃ solutionẽ ꝑncipalẽ explanat.hꝫ duas ptes. In quaꝝ prima ꝓbabilã solutionẽ cõfirmat ꝑ rõez. In scda vo dissoluit oppositões q̃ ipaꝝ videť ipugnare.ibi. Dic a q̃busdã opponitur.q ꝑsona assumpserit psonã.ꝛc. Subdiuisiões ptiũ in lra mãifeste sunt. Intellectꝰ aũt generalis versatur circa assumptionẽ hũane nature a diuia in vnitatẽ psone.tã ex pte assumẽtis q̃ ex pte nature assũpte.ꝛc.

¶ Adouet multiplicẽ q̃nez circa vnionẽ duaꝝ naturaꝝ ĩ psona. siue circa assumptionẽ hũane nature a diuia. a

dis. V.

Reterea inqri optet cũ ex ꝓmissis cõstet verbũ dei carnẽ et aĩam sĩl assumpsisse in vnitatẽ psone.q̃d hoꝝ potiꝰ cõcedẽdũ sit .scz q ꝑsõa psonã. vl natura naturã. vl psõa naturã. vl natura psonã assumpserit ? Et an ita cõueniat dici diuinã naturã eẽ incarnatã.sicut õ incarnatꝰ.et verbũ incarnatum sane dicitur.

¶ Adotã q̃ez ꝑncipalẽ determiat.rndẽs ad triplicẽ eiꝰ articulũ. Et pplexitatẽ oñdit eẽ q̃tũ articlin ꝓť apparẽtẽ ꝓtrarietatẽ autoritatũ. b

Hec inq̃sitio siue q̃rẽdi rõ iuxta sacraꝝ autoritatũ testimõia ptim ĩplicita at q̃ pplexa.ptim vero explicita ẽ et apta. Certũ ẽ eñ et sine ambiguitate verũ.q̃ nõ natura psonã.nec psona psonã.sed psona naturã assumpsit.q̃õ sanctoꝝ subditis cõprobať testimõijs et astruit̃ documẽtis. Ait eñ Aug.in li. õ fide ad petrũ. Deꝰ vnigenitꝰ dũ cõcipeť. veritatẽ carnis accepit ex virgine. et cũ nascereť integritatẽ virginitatis ꝛ tuauit ĩ mťe. Et paulo post. Sic õ humanã naturã in vnitatẽ psone suscepit. q̃ se humiliãs p miam ꝛ corrupte virginis vteꝝ ex ea nascitur ꝛ splenuit. Formã g̃ serui.i. naturã serui in suã accepit ille deꝰ psonã. Itẽ deꝰ verbũ nõ accepit psonã hõis sed naturã. Itez dei filiꝰ vnigenitꝰ vt carnẽ hõis aĩamq̃ mũdarꝫ .susceptiõe carnis aiecq̃ rõnal

Quid forme noie itelligať

Hylarius b

Phi.ij.

Hiero.

incarnatꝰ ẽ.his aliisq̃ plurib⁹ autoritatib⁹ euidenter ostẽdiť nõ naturã psonã.nec psona psonã. ꝑ psona naturã accepisse. De quarto vero q̃nis articlo vtꝫ scz natura naturã assumpserit. scrupulosa etiã inť doctos q̃ ẽ. qꝛ et in hoc plurimũ dissentire videnť. q̃ autoritate ꝑclari aliꝭ doctiores in sacra pagina extiterunt. nec tñ aliꝭ ab aliꝭ. verumetiã ĩdẽ a seipis dissonare videnť. sicut subiecta capla docẽt. Legiť eñ in 7cilio toletano. viij. traditũ sic. Solũ ẋbũ caro factũ ẽ ꝛ habitauit in nobis. et cũ tota trinitas opata sit formatione suscepti hõis. q̃ñ insepabilia sũt opa trinitatis. solus tñ filiꝰ accepit hõiez in singularitatẽ psone. non in vnitatẽ diuine nature. id ẽ q̃ ẽ ꝑ filij. nõ q̃ cõe ẽ trinitati. Itẽ in cõcilio. xj. toletano. Uniꝰ sube creditꝰ deũ ꝑem et filiũ et spũsanctũ. non tñ dicimus vt huiꝰ trinitatis vnitatẽ Maria virgo genuerit. ꝑ tñ filiũ q̃ solꝰ natura nostrã in vnitatẽ sue ꝑsõe assumpsit. Incarnationẽ q̃z huiꝰ filij dei tota trinitas opata eẽ credẽda ẽ. Solꝰ tñ filius formã serui accepit in singularitatẽ psone. Ibis insinuari videť q̃ psona tñ naturã. nõ natura naturã assumpserit. Si eñ q̃ cõe ẽ trinitati nõ accepit hõiez. ergo si natura diuia que cõis ẽ tribꝰ psonis. Cui videť obuiare q̃ Aug. ait in libro õ fide ad petrũ. "Nec diuinitas inq̃t xp̃i aliena ẽ a natura patris. fm illũ Jn ꝓncipio erat ẋbus. nec hũanitas eiꝰ aliena ẽ a natura mris. fm id q̃ ẋbũ caro factũ ẽ. Illa eñ natura que semꝑ genita manet ex ꝑe. natu

De pte q̃nis perplexa.

De toletão cõsilio. hic põit ea q̃bꝰ innui videtur naturaꝫ nõ accepisse naturam.

Dic põit ea q̃ a bꝰ ꝓbať nõ accepisse naturam.

ram nr̃aꝫ sine petõ suscepit vt nasceret ex ꝛgine. Hac aucte videť tradi q̃ diuina nã hũanam suscepit. Ubi vehemẽter moueri possumꝰ q̃ eã genitam eternaliť ex ꝑe dicť. nisi forte nã ꝑ psona accipiať h. alioq̃n si dixerimus nãs tribꝰ psonis cõez genitaꝫ esse. occurũt nob ex aduerso q̃ in tractatu de trinitate disseruimꝰ. vbi dixim⁹ nõ nãm nãm. ꝑ psonã psonã genuisse. Quia si nã genuisset naturã. cũ vna eadẽq̃ sit nã trinitaſ. eadem res scipam genuisset. Qõ aug. fieri posse negat. Sed alibi certũ repim⁹ documẽtũ q̃ nãs naturã assumpsisse mõstraſ. Aut eñ aug. in. j. li. de trini. Ꝛ tiã seipo xp̃s factus ẽ minoꝛ: formã serui accipiẽs. Neq̃ eñ sic accepit formã serui vt amitteret formã dei. in q̃ erat eq̃lis ꝑi. vt ꝛ in forma fui. ꝛ i forma dei idẽ ipse sit vnigenitꝰ filius ꝑis. qꝛ forma dei accepit formã sui. Si aũt forma dei formã serui accepit. sine dubio nã nãm accepit. Forme ei noie nã significať. vt Aug. euidẽter docet in li. de fide ad petrũ. Luꝛ inq̃t de ipo audis q̃ in forma dei erat. optet te agnoscẽ firmissimeq̃ tenẽ in illo forme nomie nãiez plenitudinẽ debẽ intelligi. b Jn forma dei g̃ erat q̃ in natura dei ꝑis sp erat de q̃ natꝰ erat. Hyla. q̃ in xij. li. de trini. ait. Esse in forma dei nõ alia intelligẽtia est q̃ in dei manere nã. Didiciſti noie forme intelligentiam fieri nature. et audisti q̃ forma dei formã serui susceꝑit. Uñ ꝑis est q̃ natura diuia nãm humanã suscepit. Qõ etiã Hiero. in explanatiõe fidei euidẽter insinuat inquiẽs. Passus ẽ filiꝰ dei nõ putative ꝑ vere fm illud. Passus ẽ q̃ pati poterat. i. nõ fm illaꝫ subam q̃ assumpsit ꝑ fm illã q̃ assumpta ẽ. Ex q̃ aparet diuinã subam assumpsisse humanã. Ex ẋbis aũt Aug⁹. supi⁹ positis adhibita diligẽtia innui videť solũ ẋbũ carnẽ factũ. ꝛ naturã solũ suscepisse humanã. ꝛ diuinã naturam eandẽ suscepisse. Aut eñ. Trinitas nos sibi reconciliauit q̃ hoc q̃ solũ verbũ carnẽ ipa trinitas fecit. in q̃ sic veritas incõmutabilis manet diuine hũaneq̃ nature. vt ſic vera sp est ciꝰ diuinitas quaꝝ de ꝑe hꝫ. ita ẋe sp ꝛ incõmutabilis ei⁹ sit hũanitas quã sibi vnitã sũma diuitas gerit. Ecce ꝛ solũ verbũ dixit carnẽ factũ. ꝛ hũanitatẽ diuinitati vnitam. Idez q̃ supius dixit formã seruilẽ a solo filio susceptã quã tota trinitas fecit. Jam facile est agnoscẽ q̃ diuersa ꝛ multiplicia sup q̃nẽ. ꝓpositã autores tradiderunt. Jdeoq̃ posteriores ea legẽtes varias atq̃ ꝛtrarias (ex p̃dictis occasionũ varietate sit tenendũ. reducẽs ad ꝛcordiã auctes apparent ẽtrias. c

Quid in hac opinio/ nem sumẽtes) ꝓmũt sniãs.

Nos aũt ois mẽdacij et ꝛtradictõis notã a sacris paginis secludẽ cupiẽtes. ortodoxis patribꝰ atq̃ catholicꝭ doctoribꝰ nllã ꝑuicie intelligẽtie suspitõe notaſ ꝛsentim⁹ dicẽtes ꝛ psonã filij assumpsisse nãm hũanã. ꝛ nãm diuinã humane nature in filio vnitã. eamq̃ sibi vnisse vel assumpsisse. Uñ ꝛ ẋe incarnata dr

Determinatio autoritatũ.

q̃ ẋo dr solus filiꝰ formã serui accepisse. ꝑ nõ excludiť diuina nã ab acceptõne ꝛultis forme. Sz alie due psone pť scz ꝛ spũsanctꝰ. Item ꝛ illud aliud scz id q̃ ẽst. ꝓpriũ filij nõ q̃ cõe est trinitati. hoiem accepit. sic optet intelligi. i. ꝓprie in hypostasi filij nõ in trib⁹ cõiter psonis diuia nã humanã naturam sibi vniuit. Qui sensus ex ẋbis Joh. damſ. ꝓfirmať. q̃ totã diuinã nãz in vnã hypostasim incarnatã esse cuidenť asserit dicẽs. 'Jn hũanatõe dei ẋbi aimꝰ oẽm ꝛ ꝑfectã nãz deitatiſ. in vna ciꝰ hypostaseon incarnatã cẽ. id ẽ vnitã humane nature ꝛ nõ ꝓtes ꝑti. Qi eñ hũane

c ¶ Jn hũanatõe dei ẋbi aimꝰ oẽm et ꝑfectã nãz deitatiſ in vna ciꝰ hypostaseon incarnatã esse. Contra. hoc signuꝫ oẽm distribuit

ꝓ ſuppoſitis. ꝯ ſi tres
pſone ſūt hypoſtaſes
illi⁹ nāe. vī ꝙ oēs ſint
īcarnate. Si tu dicas
ꝙ h̄ ſignū oēm n̄ tene
tur ſincathegorematī
ce vel vt ſignū. ſ; poti⁹
vt adiectiū. et tantū
val; oēm quātū ꝛ ꝑ
fectum. vī eē nugatio
oēm ꝛ pfectū. R̄. dō.
ꝙ oēs nō tenet ibi di
ſtributiue ſic dictū ē. ſ;
tātū valet dicē. oēs
nām diuitat. qntū ꝑ
fectā. Nec ē ibi nuga
tio. qꝛ ꝛ n̄ tenet ibi co
pulatiue ſ; expoſitiue. et
accipit et ꝓ id ē. Alit
p̄t dici. ꝙ oēs puat vl
remouet diuiſionem
ptis a pte. ꝛ pfectum
ponit cōpletōem. ita ꝙ
ſit ſenſus. dina nā eſt
incarnata i ſua pfecti
one. ita ꝙ n̄ ſm ptem
ꝛ ptem. ꝛ ꝙ h̄ intelle
ct⁹ ſit ver⁹ p̄t hīi ꝑ lit
teram ſequentem.

4 d Nō ſic dī dina nā
eē hō vel facta hō ſic
dī fili⁹. Cōtra. h̄ vī eē
falſum. qꝛ hō p̄dicat
de oī eo de q̄ p̄dicat fi
lius dei. ꝛ h̄ ē vā. diui
na nā ē fili⁹ dei. ꝯ h̄ eſt
vā. dina nā ē hō. R̄.
dōm ꝙ ē p̄dicatō ſm
idētitatē ꝛ ꝑ denoiati
onē. Et p̄dicatio ꝑ de
noiatōez illa mag̃ ſer
uat ꝓprietatē p̄dicatō
nis q̄ illa q̄ ē ꝑ idēti
tatē. vn̄ h̄ eſt mag̃ ꝓ
pria fili⁹ dei generat.
q̄ iſta. diuitas ē gene
ratio ſic oñſū fuit in
p̄ li. Et qm̄ fili⁹ dei eſt
ſuppoſitū hūane nāe
nō ſic diuia nā. hinc ē
ꝙ iſta ē mag̃ ꝓpria fili
us dei ē hō. q̄ iſta. di
uina nā ē hō. iō mgr
nō ſimplr eā negat. ſ;
dic̄ nō ē ita ꝓpria. nec
ē ita paſſim i vſuz ad
ducēda. ꝓ eo ꝙ ad ni
miā expſſionē appro
pinquat ꝛc̄.

nature aīm⁹ eē vnitā oēm deitat nāz vel ſbaz. Itez eadē
eſt nā i ſingl'a hypoſtaſeon. i. pſonaꝝ. ꝛ qn̄ dicimus nām
vbi incarnatā eē. ſm btōs. ſ. ſm athanaſiū ꝛ cirillū. deita
tem dicim⁹ eē vnitā carni. ꝛ vnā nām dei vbi incarnataz
ꝯfitemur. Verbū āt ꝛ qd̄ cōe eſt ſbe poſſidet. ꝛ qd̄ ꝓprie
tat ē hñs hypoſtaſeos. i. pſone. Ex his māifeſte oñdit ꝙ
nā dina icarnata ē. vn̄ ꝛ ead̄ vbe df ſuſcepiſſe hūanā nāz.

Mouet ꝛ determinat qōnem incidentē. an diuina na
tura debeat dici caro facta. d

Qō

Sz q̄rit vtꝝ eadē diuia nā deat dici caro facta ſic̄ vbum
df caro factū. Si ei idē ē icarnari. qd̄ ē carnē fieri. videri
p̄t ita debē dici ꝙ ſit caro facta ſic̄ df icarnata. Ad qd̄ di
cim⁹ qꝛ ſi illd̄ dictū i ſacra ſcptura repiret. ex eadē itelligē
tia acciperet q̄ cū df incarnata. Sz qꝛ illd̄ auctas ſbticuit.
atz locutōis mod⁹ nimiā videt facē expſſionē. ſi nā dina
diceret caro facta. meli⁹ ſilē h̄ puto vel negare q̄ temē aſ
ſerere. ne ſi illd̄ dicat ꝯtibilitas nāe i nām ſignificari pu
tet. Ex p̄miſſis indubitabilr ꝯſtat ꝙ pſona vbi ſiue natu
ra. hoīs nām. ſ. carnē ꝛ aīaz aſſumpſit ſ; non pſonā hoīs.

R̄. ad que
ſtionem.

Si āt natura dina nām hoīs accepit. q̄re nō df facta hō
vel eē hō ſic̄ vbū dei. Ad qd̄ dici p̄t ꝙ dei fili⁹ df fact⁹ hō
vel eē hō nō ſolū qꝛ hoīez aſſumpſit. ſ; qꝛ ipm i vnitatē et
ſingl'aritatē ſui ꝛ pſone accepit. Natura āt dina hoīez q̄
dem accepit. i. hoīs formā ſibi vniuit. ſ; nō i ſingl'aritatē ꝛ
vnitatē ſui. Seruata ei ꝓpetate ac diuerſitate duaꝝ nāꝝ.
pſone ſingl'aritas extitit. Ideoq;⁹ nō ſic df dina natura
eē hō vel facta hō. ſic̄ dei filius. Quidaz tn̄ indifferenter
vtrunq; ꝯcedunt.

Obiectio.
R̄.

d

Regredit ad principalis qōnis explanatōez. q̄re non
accepit pſonā hominis cū hoīem accepit. e

Ideo vo nō pſonā hoīs aſſumpſit. qꝛ caro illa et aīa illa
nō erāt vnita i vnā pſonā quā aſſumpſerit. qꝛ nō ex illis
ꝯſtabat pſona. qn̄ illis vnitū vbū ē. Nā ſibijnuicē ſt vni
ta ſil cū vbo. Altera tn̄ vnione inuicē vnita ſt illa duo. ſ.
aīa ꝛ caro. alia vnione vbo vnita ſūt. Quia alia ē vnio
aīe illi⁹ ad carnē. ꝛ alia ē vnio vbi ad aīam illā ꝛ ad car
nem. Nō ꝯ accepit vbū dei pſonā hoīs ſ; naturā. qꝛ non
erat ex carne illa ꝛ aīa illa vna ꝯpoſita pſona quā verbū
accepit. ſ; accipiēdo vniuit ꝛ vniēdo accepit.

Soluit obiectōez ſophiſticā qua ꝓbare quidā volunt
pſonam accepiſſe pſonam. f

Hic a quibuſdā opponit ꝙ pſona aſſumpſit pſonā. Per
ſona eīn eſt ſba rōnalis indiuidue nature. h̄ aūt ē aīa. ꝯ ſi
aīam aſſumpſit. ꝛ pſonā. qd̄ iō nō ſequit. qꝛ aīa nō ē pſo
na qn̄ alij rei vnita eſt pſonalr. ſ; qn̄ ꝑ ſe eſt. abſoluta eīn a
corpe pſona eſt ſicuti angel⁹. Illa autē aīa nunq̄ fuit qn
eēt alij rei ꝯiūcta. ideoq; nō ea aſſumpta. pſona ē aſſum
pta. Aliter q̄ nitunt ꝓbare vbū dei aſſumpſiſſe pſonam
qꝛ aſſumpſit aliquē hoīez. Aſſūpſit ei iħm xpm. ꝯ aliquez
hoīez. Q aūt hoīez iħm xpm aſſumpſerit Aug. in expo
ſitōne ſimboli ſb anathemate tradit dicēs. Si q̄s dixerit atz crediderit hoīez ie
ſum xpm a filio dei aſſumptū nō fuiſſe anathema ſit. Qui etiaz in plib⁹ ſcpture
loc hmōi vtit locutōib⁹. Ille hō a vbo dei ē aſſumpt⁹. Ille hō fact⁹ ē xp̄s. Et
ꝓpħa de hoīe xp̄o loq̄ns deo ait. Beat⁹ quē elegiſti ꝛ aſ. ꝛc̄. Ex q̄bus ꝯſeq̄ vr
ꝙ aliq̄s hō aſſumptus ſi. a vbo. et ita pſona a pſona ſit aſſumpta. Sz qꝛ h̄ ne-

Alis ꝓbatō
obiectōnis.

Pſ. lxiiij.
R̄. determi
nās p̄miſſas
locutōnes

phas eſt dicē aut ſentire. p̄miſſe locutōnes eiſq; ſiles ſm hāc intelligentiaz ſane
accipi debēt. vt hō xp̄s. ſiue hō ille. ſiue quidā hō dicat aſſumptus a vbo ſiue
vnitus vbo. nō qꝛ hoīs pſona ſit aſſumpta vel vnita vbo. ſ; qꝛ illa aīa ꝛ caro il
la aſſumpta ſunt ꝛ vnita verbo in q̄bus ſbſiſtit pſona dei ꝛ hoīs. vt ad hoīs na
turā nō ad pſonā reſpicias. cum aſſumptū vel vnitū. vel quendā vel aliquē in
hmōi locutōnibus ſcptura cōmemorat. Quocirca cū querit in ꝓpoſita auctē.
an aliq̄s vel quidā ſit aſſumptus a verbo vel vnitus verbo. ſine diſtinctiōe in
telligentie nō eſt hic reddenda rn̄ſio. qm̄ multiplex p̄miſſa eſt qō. ſ; inſtantie q̄
rentis ita determinato. ſi de hoīs pſona queris rn̄deo nō. ſi de hoīs nā. dico eſt.

Ad intelligentiā autē hui⁹ partis incidit h̄ qō
circa aſſumptiōez humane nature a diuina.
Et vſat hec qō circa duo principaliter. Pri
mo querit de ipſa aſſumptōne ex parte aſſumentis.
Scd̄o vo querit ex pte aſſumpti. Circa primū que
runt quinq;. Primo querit vtrū aſſumere ſit actus
ꝯueniens diuine nature. Scd̄o querit vtrū ſit actus
ꝯueniens diuine pſone. Tercio querit vtrū cōueni
at pſone ꝑ ſe an rōne nature. Quarto querit vtrum
ꝯueniat nature abſtracta oīni pſona. Quinto queri
tur vtrum hec ſit cōcedenda. diuina natura eſt caro
facta.

Queſtio. j. a

Utrum aſſumere ſit act⁹ cōueniens diuine nature.
Et ꝙ ſic videt aucte Aug. in li. de fide ad petrū. Na
tura q̄ ſemp genita manet apud prez. matrē ſine pec
cato ſuſcepit. ſ; ſuſcipe ꝛ aſſumere idem eſt. ꝯ natura
dei naturā nr̄am ſuſcepit. Item expſſius in lib. de
trini. j. ca. vj. Forma dei accepit formā ſerui. Sz for
ma dei nō eſt aliud q̄ natura dei. ꝯ ſi forma formā ac
cepit. natura naturā aſſumpſit. Itez rōne videt.
hec eſt vera ꝛ ꝓpria. Natura diuina vnita eſt hūane.
Aut ꝯ in illa vnione ſe hz natura diuina vt agēs. aut
vt patiens. Conſtat ꝙ nō vt patiēs. ꝯ ſe hz vt agēs.
Sz in ipſa vnione agere nihil aliud eſt q̄ ipaz natu
ram aſſumere. ꝯ videt ꝙ aſſumere cōueniat diuine
nature. Item natura diuina ꝛ hūana vniunt in
vnitate pſone. Sz ex illa vnione vere ꝛ ꝓprie dī hūa
na natura eſſe aſſumpta. ꝯ pari rōne diuina natura.
Uel dz dici ex illa vnione aſſumēs vel aſſumpta. ſed
nō aſſumit. ꝯ illi⁹ eſt aſſumere. Sz cōtra ē auctas
concilij Toletani. quā mgr ponit in lr̄a. Cū tota tri
nitas opata ſit formatōne ſuſcepti hoīs. ſolus tamē
filius ſuſcepit hoīem in vnitatē pſone. nō in vnitatē
nature. ꝯ ſi h̄ ſoli filio cōuenit. non videt ꝙ cōueniat
diuine nature. Item Anſ. Pr̄ ꝛ fili⁹ et ſpūſſanct⁹
nullo mō differūt in natura. ꝯ qd̄ cōuenit diuine na
ture ꝯuenit patri ꝛ filio ꝛ ſpūſancto. ſ; aſſumptō hu
mane nature nullo mō ꝯuenit patri vel ſpūſancto.
ꝯ nullo mō videt diuine nature ꝯpetere. Itez di
uina natura eſt quoddā ſimpliciſſimuz. ſ; ſimpliciſſi
mū cum vnit totaliter vnit. ꝯ ſi diuina natura vnit
hūane ꝛ eam aſſumit. videt ꝙ h̄ cōueniat cuilibz ꝑ
ſone. Item ſi aliqd̄ vnū in q̄ plura vniunt vnitur
alicui. neceſſe eſt ꝑ ꝯñs ꝛ illa vniri. ſicut pz. Nā ſi pū
ctus cui vniunt multe linee alicui ꝯiungit. neceſſe ē
ꝛ illas lineas vniri. Si etiā aīa cui vniunt potentie
vnit alicui. neceſſe eſt ꝛ eidem potētias vniri. ꝯ ſi di
uine pſone magis vniunt in natura q̄ linea in pun
cto. vel potentie in aīa. ſi aſſumere cōuenit diuie na
ture. neceſſe eſt ꝙ conueniat cuilibz pſone. ergo nec
nature. Item hec ſimpliciter eſt falſa. ꝛ nullo mo
do concedit. diuina eſſentia generat vel natura. qm̄
ille actus eſt actus ꝓprius cōueniens vni ſoli perſo
ne. ergo ſi aſſumere eſt actus cōueniens vni ſoli per
ſone vtpote pſone filij. videt ꝙ hec ſit neganda tan
q̄ falſa. diuina natura aſſumit humanā. Item re
gula eſt ꝛ habita fuit in primo libro. ꝙ eſſentia n̄ ſup
ponit perſonā nec econuerſo. ergo diuina eēntia vel
natura nō poteſt ꝓ perſona locutionē reddere verā.
nec pro alio hoc cōſtat. quia ſoli filio cōuenit aſſume
re. ergo videt ſimpliciter eſſe negāda predicta locu
tio. R̄. ad predictoꝝ intelligentiā eſt notādum ꝙ 5
tam per verbum vniendi q̄ ꝑ verbum aſſumēdi im
portatur vnio diuine nature ad humanā. Differunt
tamen q̄tum ad modum ſignificandi. qꝛ verbū vni
endi dicit ab vnione que magis importat relatōem
q̄ actōnez. Uerbū autem aſſumendi dicit ab aſſum
ptione q̄ principalius importat actōnem. vn̄ q̄uis
cōcedat ꝙ diuina natura vniat ſibi humanā ꝛ eidez
etiā vniat. nullo tamen modo cōcedit ꝙ diuina na
tura aſſumat. Alia etiā eſt differentia. quia vnire q̄
tum eſt de ſe nō dicit terminum relatōnis vel actio
nis determinate. Pōt eīn aliquis aliquid vnire ſibi
ꝛ alij. Aſſumere autez importat terminum intrinſe
cum tam actōnis q̄ relatōnis. Aſſumere eniz hic eſt
ad ſe ſumere. Cum ergo vocabulum aſſumendi im
portet ſimul relatōnem ꝛ actionez. tūc ille terminus
interius intellectus poteſt referri ad vtrunq;. vel ad
alterum tm̄ videlicet ad relatōnez. Si ad vtranq; re
feratur. cum actio illa terminet ad vnitatem aliquā
tūc aſſumere dictū de aliquo. ſignat nō ſolū vnionez.
ſed etiam illā vnionem terminari ad vnitatem aſſu
mentis. Et qm̄ illa vnio nō terminat ad vnitatē na
ture ſed potius ad vnitatem pſone. ideo ſm iſtū in
tellectum aſſumere nō cōuenit diuine nature. Diui
na eīn natura nō aſſumpſit humanā in vnitatez na
ture. ꝛ ideo iſto modo nō concedit ꝙ eam aſſump
ſerit diuina natura. hoc eſt ad ſe ſiue ad ꝓpriam vni
tatem ſumpſerit. Si autem terminus ille habeat re
ſpectum ad relatōnem vnionis. tūc cōcedit ꝙ diui
na natura humanā aſſumpſerit. hoc eſt ſibi vnierit.
Uniuit eīn ſibi humanā naturā q̄uis nō in ſeipſa. ſ;
in vna perſona. Et iſto modo ꝓcedunt rōnes et au
toritates que ad hoc inducunt. ꝛ ideo ſunt concedē
de. Ad illud vo qd̄ obijcit ꝙ ſolus filius ſuſcepit 6
humanā naturam. dōm ꝙ ſolum nō excludit ibi na
turam que eſt in pſona ꝛ p̄dicat de pſona. ſed exclu
dit alias duas pſonas. ſcz patrem ꝛ ſpūſanctum.
Preterea autoritas illa nō dicit ſimpliciter ꝙ ſol⁹ fi
lius ſuſceperit. ſed ꝙ ſolus filius ſuſcepit in vnitatē
ꝓpriam. ꝛ tunc non eſt inſtantia de natura. quia vt
dictū eſt natura diuina nō ſuſcepit humanā in vni
tate nature ſed in vnitate perſone. Ad illud quod 7
opponitur ꝙ pater ꝛ filius et ſpirituſſanctus nullo
modo differunt in natura. dicendū ꝙ illa eſt duplex.

Vno em̄ modo pōt intelligi sic.pater ⁊ fili⁹ ⁊ spūssan
ctus nullo modo in natura differūt.i.pꝛ ⁊ fili⁹ ⁊ spūs
sanctus habētes vnā naturā.nullo mō differūt.et h̄
est falsum.q꞉ pr̄ ⁊ filius psonaliter differūt ⁊ hn̄t p
prietates distinctas. Alio mō pōt intelligi vt sit sen
sus.pr̄ ⁊ filius nō differūt in natura.i. nō differūt di
uersitate nature. Nihilomin⁹ tn̄ differūt ad seinuicē
re.⁊ ab ipsa essentia vel natura differūt rōne vel at
tributōne. Aliquid em̄ attribuit psone qd̄ nō natu
re ⁊ ecōuerso.Et ideo sicut nō sequit.diuina natura
est in trib⁹psonis.ḡ persona pr̄is est in trib⁹personis
vna.sic nō sequitur diuina natura vnit sibi vel assu
mit humanā.ḡ persona pr̄is assumit. imo est ibi so
phisma accidentis.vel locus sophisticus accidentis.
8 ¶ Ad illud qd̄ obijcit de diuina nā q̄ est quid sim
plicissimū.dōm q̄ q̄uis sit simplicissimuꝫ in forma.
habet distinctōeꝫ tn̄ in hypostasibus siue in psonis.
Cum ergo intelligimus aliquid vniri alicui.hoc pos
sumus intelligere aut q̄tum ad vnioneꝫ ſm formā.
aut q̄tum ad vnionem ſm suppositum.Dico ḡ q̄ si
diuina nā vniret alicui ſm formā q̄ necessario tota
vniret.hoc est in q̄libet psona.cum simplicissimum
sit.Sed q꞉ vnio illa vel assumptio non est q̄tum ad
vnionem in forma.sed q̄tum ad vnionem in psona
⁊ supposito.ideo nō sequit q̄ q̄uis sit simplicissima
q̄ tota sit vnita.ſm q̄ totum distribuit.p psonis.vn̄
nō valet pcessus ille.q꞉ pcedit a simplicitate nature
9 ad psonaꝝ pluralitatē.¶ Ad illō qd̄ obijcit q̄ natu
ra est illud in quo psone vniunt.ḡ ipsa vnita.tres p
sone vniunt.⁊ ipsa assumente assumūt. dōm q̄ non
sequit.Qn̄ em̄ dicit q̄ ad vnioneꝫ eius in q̄ illa vni
ūnt sequit vnio illoꝝ. hoc verum est qn̄ vniunt ſm
illud et in eo in quo alia vniuntur in eo. sicut est in
puncto.in quo linee vniunt tanq̄ in termino. ⁊ ipse
punct⁹ vt termin⁹ pōt alij vniri.Similiter ⁊ in aīa.
⁊ in suis potentijs.nō sic aūt est in ppoſito. q꞉ ille p
sone vniunt in natura q̄tum ad vnitatem natura
lem siue essentialem.sed diuina nā non vnit huma
ne in vnā essentiā.ſ vnit i vnitatē hypostasis.in q̄ q̄
dem hypostasis vnitate ab alia psona mag⁹ distiguit
q̄ꝫ pueniat.Et hui⁹ exemplū haberi potest in eternis
ratōnibus ſm quas deus pducit.que quidem oīes
vnum sunt in essentia dei ⁊ substātia.nō tn̄ sequit.q̄
si deus facit aliquid ſm rōnem vnam.q̄ ſm illam et
eādem faciat oīa alia. Vn̄ ideꝫ sunt idea hominis
⁊ idea asini in diuina substantia.cum tn̄ diuina sub
stantia facit asinū.nō facit illum ſm ideam hominis
sed ſm ideam asini.Aliud etiā exemplum ponit ans
helmus in fonte.riuo.et lacu. qui sunt vnius natu
re ⁊ vnus fluit ab alio.Vnde nilus dicit fons. ⁊ dici
tur riu⁹.⁊ dicit lacus.⁊ vnus est nilus.⁊ vna ē aq̄.⁊
vnius nature.q̄uis nō sit vnus fons.⁊ vnus riuus.
⁊ vnus lacus.Et ptingit nilum etiā infistulari vt ri
uus est.nō vt fons.neq̄ꝫ vt lacus.et hoc est.q꞉ q̄uis
eadem aq̄ primo sit in fonte. postea in riuo.postea i
lacu. diuersum tn̄ hꝫ modum essendi. In ideis au
tem est multitudo respectu pnotatoꝝ. et hec duo in
diuinis psonis ponunt.vicꝫ pluralitas et distinctio
modorum essendi ab alio ⁊ nō ab alio.Et sic patꝫ q̄
nō sequit diuina nā assumpsit.ḡ q̄libet psona assum
psit.ppt relatōꝫ intrinsecā.¶ Ad illud qd̄ opponit.
10 q̄ h̄ nullo mō pceditur. essentia generat. q꞉ illud est
ppriū psone.dōm q̄ nō est simile. q꞉ generare im
portat distinctōneꝫ que nullatenus pueniat nature.
assumere vō dicit actōnem ⁊ relatōnem que conue
nit diuine nature ſm vnum intellectum vt prius vi
sum est.¶ Ad illud qd̄ opponit q̄ nā non supponit 11
p persona.dōm q̄ verum est.⁊ q̄ dicit nā diuia as
sumpsit hūanā.iste terminus natura nō reddit lo
cutionem veram p persona.sed magis stat in natu
ra p seipsa.ipsi em̄ nature pueniat assumptōneꝫ face
re.⁊ pueniat vniri humane nature.⁊ h̄ duo importat
verbū assumendi ſm vnā sui acceptōeꝫ.

Questio.ij. b

Utrum assumere pueniat diuine psone.Et q̄ sic vi
detur.aug⁹.de fide ad petrum.Deus vnigenit⁹ dum
pciperet vnitatem carnis accepit de virgine.sed de⁹
vnigenitus nō est nisi psona.ergo ⁊c.¶ Item ratio
ne videt.q꞉ assumptio nihil plus dicit nisi actōnem
respectu creature.⁊ relatōem.⁊ vtrūq̄ꝫ natum est cō
uenire diuine persone.ergo ⁊c.¶ Item assumptio ē
ad aliquā vnionem.sed vnio illa nō terminat ad na
turam.sed ad personā.q꞉ diuinitas ⁊ humanitas ei
usdem nature esse nō pn̄t.ergo videt q̄ ipsa assum
ptio vere ⁊ ppꝛie pueniat ipsi persone.¶ Iteꝫ assum
ptio est ad redemptionē ⁊ sanctificatōem p huma
no genere. Sed eandem psonā competit esse que de
bet satisfacere ⁊ debitum soluere. et que potest.ergo
videtur q̄ assumptio vere competat ipsi persone.
¶ Item cui competit missio ⁊ incarnatio. eideꝫ cō
petit assumptio. sed missio vel incarnatio competit
persone.ergo ⁊ assumptio.¶ Sed ptra.Ubicunq̄ꝫ ē
assumptio ibi est vnio ad alteruꝫ ⁊ coicatio.sed per
sona dicit quid distictū ⁊ incoicabile.ḡ intellect⁹ per
sone repugnat vnioni ⁊ assumptōi.ḡ nō potest ei ve
re attribui.¶ Iteꝫ psona est indiuidua substātia ra
tionalis nature.sed indiuiduū dicit nō solum qd̄ est
indiuisum in se.ſ qd̄ est diuisum ab alijs.ḡ si assum
ptio dicit vnionem ⁊ coiūctōeꝫ.videtur q̄ nullo mo
do psone cōueniat.¶ Item oīs vnio naturalis or
dinat ad illud quod est ita vnum in se q̄ nō est alte
ri vnibile.alioquin nō esset status.illud autem vnuꝫ
est indiuiduū rationalis nature.qd̄ quidem est pso
na.et habet summā completiōem in genere creatu
re.si ḡ ad dignitatem psone spectat q̄ nulli alij vnia
tur.et psona diuia hꝫ quicquid dignitatis est.videt
q̄ nihil possit sibi copulari.⁊ ita nullā naturaꝫ assu
mere.¶ Item nihil tpale pōt fieri eternū.sed vnitas
creature debita est tēpalis. vnitas diuie persone est
eterna.ḡ diuia psona nō pōt creaturā aliquā ad vni
tatem psone sue accipe.ſ hoc est assumere.ḡ assum
ptio diuie psone nō pōt puenire.¶ R̄ꝫ. dōm q̄ sicut
dictum est. assumptio dicit actiōeꝫ.⁊ relatōeꝫ.⁊ ter
minū vtriusq̄ꝫ.⁊ rōne hoꝝ oīm pōt diuie psone pue
nire. Nam diuine psone ppetit eē pꝛicipiū actiuum.
⁊ rōnalis nature suppositū.vtrūq̄ꝫ spectat ad ei⁹ di
gnitatē ⁊ nobilitatē.⁊ ideo diuia psona pōt humanā
naturā fabricare tanq̄ꝫ pꝛicipiū effectiuū.et stabilire
tanq̄ꝫ ppꝛiū suppositū.ita q̄ eiusdē nature erit causa
le pꝛicipiū ⁊ suppositū psonale.⁊ ita p hoc se hꝫ i ra
tione pꝛicipij.⁊ i rōne medij.⁊ i rōne termi. Ratōne
pꝛicipij ppetit ei actio. Rōne medij relatio. Ratōne
tercij ppetit vtriusq̄ꝫ termiatio. Diuia em̄ psona fe
cit vt plures nature vnirent in se.et iō pcedēduꝫ est
q̄ ipa assumptio ppetit diuie psone. Vn̄ cōcedende
sunt rōnes ad h̄ inducte.¶ Ad illud ḡ qd̄ p opponi 12
tur in ptrariū q̄ vbi est assumptio. ibi est cōicatio et
vnio.dōm q̄ cōicabile pōt dici tripl'r.aut p vni⁹ psti
tutiōeꝫ.aut p pdicatōeꝫ.aut p ppꝛietatū ⁊ ydiomatū
cōicatōeꝫ.ḡ cū dꝛ vbi ē assumptio ibi ē cōicatio.dōm
q̄ verū est tercio mō ſ nō h̄ vel scdo.Cum vō dꝛ q̄ p
sona dicit quid incōicabile ⁊ distinctū.dōm q̄ h̄ dici
tur p oppōnem ad primuꝫ vel scdm.q꞉ nec venit ad
tercij pstitutiōeꝫ.nec habet vlitatē pdicatōneꝫ.Et sic
13 pꝫ q̄ illa psona cū assumptōe nō hꝫ oppōneꝫ.¶ Ad
illud qd̄ opponit.q̄ psona ē indiuidua sba ydee.rn̄
dendū q̄ illud dꝛ per puatōeꝫ ppositōis ⁊ pdicatōis
cōis.nō per priuatiōeꝫ vnionis.nisi forte dicat vnio
respectu digniozis.sicut inferi⁹ meli⁹ appebit.nulluꝫ
14 autē hoꝝ ē in ppoſito repire.¶ Ad illō qd̄ obr q̄ ois
vnio ordinat ad vnuꝫ qd̄ careat vnibilitate.dōm q̄
verū ē loquēdo d vnione i eodē genē.vicꝫ de vnione
q̄ est p ppōneꝫ.sic aūt nō est i ppoſito.⁊ iō in nullo co
15 gūt rōnes ille.¶ Ad illō qd̄ opponit q̄ tpale nō pōt
fieri etnale.dōm q̄ verū est p idētitatē essentie.nihil
tn̄ impedit h̄ esse ṽtute vnionis gratuite. Sicut em̄ tē
porale pōt a pn̄ eterno causari tpaliter.sic etiā inniti
pōt supposito eterno.vt sicut de⁹ est pꝛincipiuꝫ cuiusli
bet creature.sic dei fili⁹ sit suppositū rōnalis nature.
Et p tanto dꝛ illa vnitas ad vnitatē psone termiari.
nō q꞉ persone filij dei adueniat noua vnitas. ſ q꞉ ex
assumptōne humane fit vt duarum naturaꝝ sit vna
hypostasis atq̄ꝫ persona.

Questio.iij. c

Utrū assumē persone pueniat rōne nāe. an ecōuer
so.Et q̄ pueniat rōne nāe vꝛ rōne. Ei persone cōpe
tit op⁹ recreatōis cui ppetit op⁹ creatōis. ſ op⁹ crea
tōnis ppetit persone rōne nāe.ḡ ⁊ op⁹ recreatōnis.ſ
assumptio ē opus recreatōis.ḡ ⁊c. ¶ Item assump
tio ē opatio ṽtuosa.ſ ois operatō ṽtuosa ppetit sup
posito rōne nature siue nālis potētie. ḡ ⁊c. ¶ Item
qd̄ sic ppetit vni psone q̄ ppetit alteri persone.h̄ cō
petit rōne nature nō rōne psone.ḡ cuꝫ assumptio sic
ppetat persone filij q̄ possit ppetere alij persone sic
supra dictū fuit.vꝛ q̄ si pueniat filio.pueniat ratōne
nature.¶ Item assumptō in extremis ponit diuer
sitatē.ſ in assumptōe carnis a deo ē diuersitas natu
raꝝ nō psonaꝝ.ḡ vꝛ q̄ assumptio p pueiat nature.⁊
p naturā psone.¶ Sꝫ ꝯ. Assumptio dic relatōꝫ.sed
relatio nō ppetit persone rōne nature ſ mag⁹ ratiōe
sui.ḡ ⁊ assumere. ¶ Item assumptio dicit ordinatō
nē ad vnitatē aliquā.ſ cōstat q̄ nō ad vnitatē natu
re ſ persone.ḡ ⁊c.¶ Item si pueniat psone rōne nāe.
⁊ oīe tale dꝛ de trib⁹.ḡ ⁊ assumere cōueniret tribus
psonis.ſ h̄ est falsum.ḡ ⁊ primū. ¶ Item si assume
re pueniat psone rōne nature. ḡ pueniat nature p se.et
qd̄ pueniat p se cōuenit vl'r.ḡ p q̄libet suo supposito.
sequeret ḡ idem' qd̄ pri⁹ q̄ cuilibet psone cōueniret
16 assumptio. ¶ R̄ꝫ. dōm q̄ ad hāc qōnem satis pꝫ rn̄
sio p ea q̄ dicta sunt. Cū em̄ tria sint de intellectu illi
us vocabuli qd̄ est assumere.vicꝫ actio.⁊ terminatō.
⁊ relatio.primū ppetit psone rōne nature.vltimū cō
petit nature rōne psone.mediū vō coiter pueit vtri
q̄ꝫ. Ipa nanq̄ꝫ assumptōnis actio psone pueit rati
one nature.q꞉ psona agit ṽtute nature. Vn̄ illa ṽtus
⁊ opatio ppetūt cuilibet psone.termin⁹ vō assumpti
onis respicit ipam psonā ppꝛie ⁊ p se. Vn̄ ad vnitatē
psonalē.⁊ vni⁹ soli⁹ psone termiat ipsa assumptōnis
actio.⁊ vnionis relatio. Sꝫ mediū vicꝫ relatō coiter
pueit vtriq̄ꝫ.⁊ diuina natura et diuina psona vnit
hūane.⁊ hūana natura vnita est diuine nāe ⁊ diuine
psone.q꞉ ad vtrāq̄ꝫ habet ordinem ⁊ distinctōnem
formalē.⁊ gratuitā piunctōeꝫ q̄ implicant in illa rela
tione.Et ſm hoc pꝫ rn̄sio ad vtranq̄ꝫ ptem. Rōnes
em̄ verū pcludūt ſm diuersas vias.nec hn̄t in se ali
quam repugnantiam.Et hoc melius patet ptractā
ti singulas.

Questio.iiij. d

Utrum assumere possit cōuenire diuine nature ab
stracta oīni psona.Et q̄ sic vꝛ.abstractis oīb⁹ pso
nis est intelligere oīpotentē.ſ oīpotēti nullū ver
bum est impossibile. ḡ vꝛ q̄ oīni psonalitate abstra
cta.possibile sit deū carnē assumere. ¶ Item oīni p
sonalitate abstracta adhuc est intelligē deuꝫ summe
bonū.ſ q꞉ summe bon⁹ ē diligit creaturā.⁊ ppt nimi
am charitatē suā assumpsit naturaꝫ hūanam .ḡ oīni
psonalitate abstracta adhuc est intelligere deuꝫ car
nem humanā posse assumere. ¶ Item oīni psonali
tate abstracta adhuc est intelligē deū potentē creare.
⁊ potentē gen⁹ hūanū repare.ſ repat assumēdo car
nem.ḡ videt redire idem qd̄ prius. ¶ Item oīni per
sonalitate abstracta adhuc intelligit de⁹ vt sapiens.
ḡ sciens ⁊ potēs tyrannū supare ⁊ vincē. Sꝫ assum
ptōnis misteriū est ad tyrānū vincere ⁊ supare.ḡ in
telligit vt potēs carnē assumere. ¶ Sꝫ ptra.assume
re ē sibi vnire.ḡ aut i supposito. aut i forma. ſ diuia
psona nō pōt sibi hūanā vnire in forma.ḡ si vnit ali
quo mō.necesse ē vnire in supposito et psona. ḡ ab
stractis suppositis ⁊ psonis impossibile est amplius
assumptōeꝫ intelligere. ¶ Item assumptio dicit ali
quā actōeꝫ. Sꝫ nulla actio esse intelligit alicui⁹ nisi
vt entis in actu.nihil em̄ est in actu ens nisi put ē in
supposito.ḡ supposito abstracto nō est intelligere as
sumptōem aliquā. ¶ Item impossibile est intellige
re vt natura hūana assumat. nisi assumat ab atho
mo vel in singulari.q꞉ sicut vult Dam̄. Natura pret
singularia solū est in nuda psideratōne.ḡ pari ratōe
impossibile est intelligē q̄ assumptio fiat in natura
abstracta ab oīni psona. ¶ Item impossibile est as
sumptōeꝫ alicui⁹ ppetere alicui nisi post ppletū suuꝫ
esse.nemo em̄ assumit sibi aliq̄d nisi postq̄ ē ppletū.
ſ pfecta cōpletio nature rōnalis nō est nisi in psona.
ḡ oīni psonalitate circūscripta impossibile est q̄ na
tura hūana assumat a diuia. ¶ R̄ꝫ.dōm q̄ dupl'r cō 17
tingit in diuis circūscribere psonalitatē p intellectū.
Aut simpl'r.aut put fides determinat. Simpl'r cir
cumscribit intellectus psonalitatē qn̄ psiderat diuia
natura vt in se. non in aliquo supposito determina
te.ſ inq̄tum coicabile est a pl'ribus. nō inq̄tum est in
h̄ vel in illo.Et hoc mō diuia natura psiderat p mo
dum cuiusdā ordiabilis ad aliaꝫ.⁊ h̄ mō ñ intelligit
ſm rōnem agendi nec patiēdi. q꞉ actio nō attribuit
forme nisi in supposito.⁊ sic assumptio nō pōt ei cō
uenire.tum quia natura talis nō intelligit vt agens.
quia actio est forme in supposito.tum etiaꝫ quia na
tura talis sic cōsiderata nō habet in quo possit vniri
cum humana natura.nō em̄ potest vniri in forma.⁊
ista duo cadūt in intellectu hui⁹ vocabuli qd̄ est assu
mere.⁊ ideo rōne vtriusq̄ꝫ impedimētū est.vt neq̄ꝫ
nature considerate in abstractōne ab oīni psonalita
te possit assumptio intelligi cōuenire. Alio modo po
test circūscribi a diuinis psonalitas nō simpliciter.ſ
per eum modū per quē fides determinat. scꝫ patris.
⁊ filij.⁊ spūssancti.ita tamen q̄ ibi intelligat supposi
tum rōnalis nature.sicut intelligūt iudei ⁊ pagani.⁊
hoc modo pōt intelligi assumptio cōuenire deo. licet

nõ ita ɔgrue sicut intelligit ꝑsupposita ꝑsonali disti
ctione. Intellecto em̄ ꝙ sola illa ꝑsona q̄ est innasci
bilis esset in diuinis. posset vtiqȝ hũanitatez assume
re. ⁊ intelligi possȝ ꝙ deus fieret hõ. ſ tñ nõ ita ɔgrue
sicut nũc. q: tũc ñ eẽt ibi rõ mediatõis. nec satisfactõ
nis. nec missiõis. sic nũc ẽ cũ fili⁹ a pr̃e mittit. ⁊ xp̄i ꝓ
hoĩe satisfacit. ⁊ mediator est inter deũ piem ⁊ gen⁹
humanũ. Vñ null⁹ intellexit vnq̄ incarnatõnez. nisi
ꝓintellexerit ꝑsonaꝝ distinctõez. Concedendũ est er
go ꝙ circũscripta ꝑsonalitate a fide determiata. et si
possit intelligi assumptio. nõ tñ ita cõgrue. Om̄i ȝo
ꝑsonalitate circumscripta nõ ɔtingit a diuia natura
assumi humanã. Vñ ɔcedẽde sunt rõnes ad istã par
18 tem q̄ ꝓcedũt ſm istam viã. ¶ Ad illud ȝo qđ oppo
nit in cõtrariũ ꝙ diuia natura abstract ꝑsonis intel
ligit vt summe potẽs. vt summe sapiẽs. ⁊ vt summe
bona. ⁊ vt creaturaꝝ cã effectiua. Ad om̄s illas rati
ones rñderi põt interimẽdo. si intelligant ꝙ fiat ab
stractio ab om̄i supposito. Necessario eniȝ q̄ cogitat
deũ. cogitat vt aliquẽ habentẽ deitatẽ siue naturam
intellectualem. alioquin nõ cogitat eũ vt pfecte in se
entem. ⁊ nec vt pfecte potentẽ. nec vt summe sapiẽ
tem. Alter em̄ est ibi intellect⁹. q: ad assumptiõez nõ
tm̄ requirit cã efficiens. ſ etiã illud i q̄ fiat vnio. Et
ideo esto ꝙ om̄i ꝑsonalitate circũscripta ɔsideraret
diuia natura in rõne pfecte potentialitat ⁊ sapienti
alitat. nõ tñ cogitari posset in rõne assumentis. q: nõ
posset ibi esse intellect⁹ vnibilitat.

Questio. v. e

Vtrũ hec sit cõcedenda. diuia natura est caro facta.
Et ꝙ sic vĩ. Ioh. Dam. ⁊ hr̃ in lr̃a. Aim⁹ om̄ez ⁊ pfe
ctam nãm deitat in vnã hypostasim incarnatã esse.
Et incarnari nõ est aliud nisi carnẽ fieri. ḡ si h̄ est ȝa
diuia natura ẽ incarnata. ⁊ h̄ scȝ diuia natura est ca
ro facta. ¶ Item nihil aliud est dicẽ verbuȝ est caro
factũ. q̄ȝ hũana nã est assumpta a ȝbo. sed hũana na
tura est assumpta nõ solũ a ȝbo ſ etiaȝ a diuia natu
ra sicut oñsum fuit supra. ḡ vĩ ꝙ diuia natura sit ca
ro facta. ¶ Item nihil aliud ẽ verbũ carnem fieri q̄ȝ
dei filiũ esse factum hoiem. ſ dei fili⁹ est diuia natura
vel eẽntia. vel ꝓpter vnionẽ est coicatio ydiomatum.
ḡ vĩ ꝙ sicut ista ɔcedit. verbũ caro factuȝ est. ita ista
ɔcedi dȝ diuia nã est facta caro. ¶ Sȝ ɔtra mgr̃ in li
tera. mdi⁹ h̄ puto negare q̄ȝ temẽ asserere. ḡ ſm sen
tentiã mgr̃i. vĩ p̄dicta locutio eẽ negãda. ¶ Iteȝ q:
fili⁹ dei est caro fact⁹. cõcedit ꝙ fili⁹ dei fuit passus et
mortu⁹. ſ nõ cõcedit diuia nã ẽ passa vel mortua. ḡ
nec ista dȝ cõcedi. diuia natura ẽ caro facta. ¶ Item
q̄ñcunqȝ aliq̄ duo sic se hñt ꝙ formalr̃ sunt distincta.
si dicat vnũ fieri alterũ significat vnũ ɔuerti in alte
rum. vtpote si dicat aq̄ facta vinuȝ. ⁊ sic se hȝ caro et
diuia natura. cum ḡ diuia natura nõ sit in carnẽ con
uersa. vĩ ꝙ h̄ nõ sit ɔcedẽda. diuia natura est caro fa
cta. Est ḡ qõ quare mag⁹ ista ɔcedit diuia natura est
19 incarnata. q̄ȝ ista diuia natura ẽ caro facta. ¶ R⁹. dõ
ꝙ ista dȝ ⁊ põt ɔcedi. diuia natura ẽ incarnata. quia
scripta legit. nec est simplr̃ impropria. Duplicẽ eniȝ
facit intellectũ. quoꝝ vn⁹ est ver⁹ ⁊ catholicus. lȝ ali
us sit ambigu⁹. Vñ cuȝ dicit. diuia natura est incar
nata. i. carni vnita. ⁊ h̄ absqȝ dubio verũ est. cum em̄
vnio dicat relatõez. sil' cum h̄ notat naturaꝝ distin
ctionẽ. ⁊ excludit cõfusionez. ⁊ ideo rõne illi⁹ intelle
ctus põt cõcedi. diuia natura est incarnata. Põt eti
am ali⁹ esse sensus. diuia natura est incarnata. i. caro
facta. Et rõne isti⁹ nõ admittit cõiter a doctoribus.
Hec em̄ nõ recipit. diuia natura ẽ caro facta. hȝ eniȝ 20
duplicẽ intellectũ. ⁊ in vno intellectu ẽ falsa. ⁊ i alio
intellectu est adeo expssiua ꝙ põt deducere in errorẽ
⁊ ideo nullo mõ recipit. Duplicẽ hȝ intellectuȝ p̄di
cta locutio ex eo ꝙ h̄ ꝙ est facta põt cadere int sub
iectũ ⁊ p̄dicatũ. ⁊ referri ad totũ. Si cadat int subie
ctũ ⁊ p̄dicatũ. tũc notat factõez circa diuinã naturã
respectu forme carnis. Et iõ sensus ẽ. diuia nã est ca
ro facta. i. ɔuersa in carnẽ. ⁊ h̄ simplr̃ est falsa. Si au
tem respiciat totũ. sic sensus ẽ. Diuia natura est caro
facta. i. factũ est vt diuia natura sit caro. hec quidem
ꝓprie loquẽdo ẽ falsa. q: caro nõ p̄dicat de diuia na
tura. Si aũt intelligat synodochice vt sit sensus. di
uina natura ẽ caro. i. hõ. Et sic illõ aliq̄ mõ posset cõ
cedi ꝓpter ɔueniẽtiã ad hypostasim q̄ facit ydioma
tum coicatõez. ꝓpter hoc ꝙ h̄ est ȝa. hõ est diuia na
tura. i. ille q̄ est hõ. ꝓpter nimiã tñ expssionẽ tacenda
est ne videat natura p̄dicari de natura. vel naturaꝝ
fieri idẽtitatẽ aut ɔfusionẽ. q̄ om̄ia relegenda sũt ab
illa excellẽtissima vnione ⁊ assumptõne. Conceden
de sunt ḡ rõnes oñdentes locutõez p̄dictã nõ eẽ ad
mittendã licet nõ multũ cogãt. ¶ Ad illud qđ obij
citur ꝙ diuina natura est incarnata ⁊c̃. Dõm ꝙ non
est sil'e sicut iam visuȝ ẽ. ¶ Ad illud qđ obijcit ꝙ ꝓ 21
pter humane nature assumptionez ista ɔcedit. ver
bum ẽ factũ caro. dõm ꝙ nõ est sil'e. q: verbũ dicit ip
sam hypostasim cui vnit ipa hũana natura. ⁊ quã
hȝ denoiare. Et ideo nõ signat ex h̄ aliq̄ naturarum
mutatio vel ɔfusio. ſ solũ ȝbi ad humanã naturam
denoiatio. vt dicat verbũ eẽ hõ. Nõ sic aũt est cũ dr̃
diuia natura ẽ facta caro. q: cũ iste nature sint distin
cte. nec vna hẽat ab altera denoiari. q̄uis hẽat alteri
vniri. mag⁹ a ꝓprietate ⁊ veritate p̄dicta locutio rece
dit. ¶ Ad illud qđ obijcit ꝙ verbũ fieri carnẽ nõ est 22
aliud q̄ȝ verbũ fieri hoiem. dõm ꝙ verũ est. Et que
niã ista est vera ⁊ ꝓpria. verbũ est factũ hõ. figuratia
locutio q̄ in eã immediate resoluit. nõ est via ducen
di in errorẽ. imo cõcedi põt satis catholice. hec autẽ.
diuia essentia facta est hõ. q̄uis nõ sit oino falsa. q̄a
hypostasis p̄dicat de diuia natura p idẽtitatẽ. nõ tñ
est adeo ꝓpria sicut ista. fili⁹ dei fact⁹ est hõ. imo nimi
um est expssiua. ⁊ ꝓpterea locutio figuratiua in q̄ sig
nificat p synodochen caro siue ꝓ toto hoie simplr̃ re
spuit. ꝓ eo ꝙ mag⁹ recedit a sermonis ꝓprietate. ⁊ ab
expssione veritat. ⁊ approximat intellectui erroris. q̄
de causa multe negant locutões a doctoribus theo
logie. ne palogizentur ⁊ decipiant simplices qui ne
sciunt vocabuloꝝ virtutes.

COnsequẽter querit de scđo principali. vide
licet de assumptõne et pte assumpti. Et cir
ca h̄ querunt quinqȝ. Primo vtrũ ꝑsona dĩ
assumpsit humanã naturã. Scđo vtrũ assumpserit
humanã ꝑsonã. Tercio vtrũ sit ponere pfectã inten
tionẽ ꝑsonalitat circa aiam sepatam. Quarto vtruȝ
ɔcedendũ sit ꝙ deus assumpserit homiem. Quinto
⁊ vltimo vtrũ ɔcedendũ sit ꝙ assumpserit humani
tatem.

Questio. j. f

Vtrũ ɔcedendũ sit ꝙ humana natura sit assumpta
a deo. Et ꝙ sic videtur. Phil. ij. Semetipm̄ exinani
uit formã ȝui accipiẽs. ſ ȝitas nõ attendit nisi q̄tũ
ad ꝓpriam formaȝ. ḡ si assumpsit formã hominis. as
sumpsit hoĩs naturã. ¶ Item Aug. de fide ad petꝝ.

Deus humanã naturã in vnitatem ꝑsone accepit.
¶ Item null⁹ est verus hõ nisi vere hẽat humanam
naturã in se. ſ nõ hȝ in se p eternã generatõnez. ḡ hȝ
p assumptõez. ḡ assumpsit humanã naturã. ¶ Iteȝ
quicũqȝ est alicui⁹ fili⁹ nãlis. coicat cũ eo in natura. ſ
dei fili⁹ est virginis nãlis fili⁹. ḡ coicat cũ ea in natu
ra. Aut ḡ illã naturã hũit ab eterno. vel ex tpe. Con
stat ꝙ non ab eterno. ſ ex tpe. Si ex tpe. aut ex ꝓpria
virtute. aut ex aliena. ɔstat ꝙ ex virtute ꝓpria. sed qđ
accipit q̄s ȝtute ꝓpria dr̃ assumere. restat ḡ ꝙ huma
na nã sit a deo assumpta. ¶ Sȝ ɔ. Om̄e qđ assumi
tur est anteq̄ȝ sit assumptum. ſ hũana nã xp̄i nõ fuit
añ vnionẽ ipsi⁹ cũ verbo. ḡ nõ vĩ ꝙ fuerit assumpta
a ȝbo. ¶ Iteȝ om̄e qđ assumit ab aliq̄ fit aliq̄ modo
vnũ cũ eo a q̄ assumit. q: assumptio ordinat ad vni
onẽ. ḡ si hũana natura assumit a deo. fit vnũ cũ deo.
ſ q̄ sunt eadẽ. vnũ põt p̄dicari de altero. ḡ hũana nã
est de⁹. ⁊ ecõuerso. ſ h̄ est falsum. ḡ ⁊ illud ex q̄ seq̄t.
scȝ ꝙ hũana natura sit a deo assumpta. ¶ Iteȝ om̄e
qđ assumit ab aliq̄ ad vnionẽ acq̄rit ꝓprietatem ali
quã ei⁹ a q̄ assumit ⁊ cui vnit. ſ hũana nã nõ acq̄rit
aliquã ꝓprietatẽ ipsi⁹ ȝbi. nulla em̄ ꝓprietas ȝbi dĩ dr̃
hũana nã. ḡ nõ videt ꝙ ipsa a ȝbo dei fuerit assum
pta. ¶ Item boeti⁹ in li. de duab⁹ natur ⁊ vna perso
na xp̄i. ponit q̄tuor diffinitões nãe. q̄ꝝ nlla vĩ ɔpete
re assumptõni diuie. ḡ si recte ⁊ sufficiẽter diffinit na
turã. nõ vr̃ esse ɔcedenduȝ ꝙ hũana nã sit assumpta
a deo. qđ pȝ discurrẽdo p singlas notificatões. Qua
23 rũ prima ẽ. Nã ẽ eaꝝ rerũ q̄ cũ sint. quoq̄ mõ intelle
ctu capi pñt. Hoc mõ ñ pt accipi cuȝ dr̃ hũana nã eẽ
assumpta. q: si vnã ꝓprietatem vel ptem hoĩs assum
psisset. vĩ assumpsisse humanã nãm. Scđa diffinitõ
nature ẽ. Nã est vel qđ agere vel qđ pati põt. Et ad
huc ista notificatio nõ ɔpetit sibi. q: ſm illũ moduȝ
sibi sufficeret assumpsisse solã aiaȝ ad h̄ ꝙ diceretur
assumpsisse humanã nãm. Tercia notificatio ẽ. Nã
ẽ pncipiũ mot⁹ ⁊ q̄et⁹ p se ⁊ nõ ſm accñs. Adhuc nec
ista ɔpetit. q: sufficeret si soluȝ corpus assumpsisset.
Quarta notificatio ẽ h̄. Nã est vnãquãq̄ȝ reȝ infor
mans specifica dr̃ia. Sȝ nec etiã isto mõ vr̃ assump
tim ɔpetere. q: sicut dicit Dam. iij. li. ca. vij. Verbuȝ
incarnatũ nõ cã q̄ nuda ɔtemplatõne ɔsiderat assũ
psit naturã. nõ em̄ incarnatio hec eẽt. ſ fictio ⁊ dece
ptio incarnatõis. necqȝ cã specie que ɔsiderat. ſ eam
q̄ ẽ in athomo. ḡ nullo mõ vĩ eẽ ɔcedendũ ꝙ de⁹ hũa
24 nã naturã assumpsit. ¶ R⁹. dõm ꝙ vere ⁊ ꝓprie loq̄n
do cõcedi pt ⁊ dȝ humanã naturã a deo assumptam
esse. ꝓ eo qđ dicit phs. Nã accipit ⁊ ꝓ ȝa mã et pro
vera forma. ⁊ de his dr̃ ſm analogiã quãdaȝ. Qm̄ ḡ
de⁹ assumpsit carnẽ ⁊ aiaȝ humanã. ⁊ caro ẽ pncipiũ
hoĩs mãle. aia ȝo formale. hinc ẽ ꝙ ñ vere solũ hũa
nã nãȝ. ſ etiã totã hũanã nãm dr̃ assumpsisse. Et iõ
25 ɔcedẽde sũt rõnes ad h̄ inducte. ¶ Ad illõ qđ oppo
nit ꝙ nihil assumit nisi ens. dõ ꝙ h̄ duplr̃ pt intelli
gi. Vno mõ sic. Nihil assumit nisi ens in ipa assum
ptõne. ⁊ h̄ quidẽ veruȝ ẽ. nec hȝ instantiã in ꝓposito.
q: hũana nã sil' hũit eẽ ⁊ eẽ assumptũ. Alio mõ pt in
telligi vt nihil assumat nisi pri⁹ sit q̄ȝ assumat. et si h̄
intelligat de eẽ in potentia veritatẽ hȝ. q: assumpta
nã pri⁹ ẽ in materie potẽtia vel efficiẽtis q̄ȝ vniat ipi
assumẽti. Si aũt intelligat q̄tum ad eẽ in actu. sicũ
hȝ veritatẽ in ea potẽtia maȝie q̄ sil' pẽt rẽ fabricare
⁊ sibi vnire. Vñ si q̄s possȝ vestimẽtũ in dorso suo fa
cere. sil' eẽt vestimẽti ɔpositio ⁊ vestimẽti assumptõ.
Per hũc modũ intelligendum est in proposito.
¶ Ad illud qđ opponitur ꝙ assumptio vnum facit 26
⁊c̃. dõm ꝙ verum est. nõ tam̃ oimode facit vnum. ſ
ſm ꝙ competit compatõni assumentis ad assump
tum. Si aũt in aliqua assumptõne reperit vnio. po
tissime reperit in assumptõne humane nature a ver
bo. q: nõ tm̄ est ibi vnitas p adiacentiã. sed etiaȝ est
ibi vnitas que est ipsius nature ad hypostasim suaȝ.
hec aũt vnitas aliquo modo admittit differentiã in
omni creata natura. vnde de nulla hypostasi cuius
sit natura creata cõcedit ꝙ sit sua essentia vel natu
ra in abstractõne. sed solum per modum ɔcretõnis.
vñ non dicit ꝙ petrus sit humanitas. sed ꝙ Petrus
sit homo. p hũc modum intelligendum est in ꝓposi
to. q: q̄uis deus nõ sit hũana nã. est tñ homo. Et ꝓ
pterea nõ cogit illa ratio. vnũ nõ p̄dicat de altero in
abstractõne. ḡ nõ habent identitatẽ siue vnitatẽ as
sumptõni ɔpetentẽ. ¶ Ad illud qđ obijcit ꝙ omne 27
qđ assumit ab aliq̄ acquirit aliquã ꝓprietatẽ. dõm ꝙ
verum est ꝙ aliquã ꝓprietatem acquirit. ſ hoc pt es
se in recto vel in obliquo. vel rõne suppositi vel rati
one forme. ⁊ q̄uis nõ videat humane nature acqui
ri ꝓprietas ex rõne forme. acquirit tamen rõne sup
positi. q̄uis em̄ nõ ɔueniat ei ꝓprietas in recto. con
uenit tñ in obliquo ſm ꝙ natura abstractiue sumit.
¶ Ad illud qđ obijcit ſm quaȝ illarum notificatio 28
num accipit illa natura. dico ꝙ ſm omneȝ põt acci
pi. maxime tamen ſm vltimã. q: completiuã ⁊ speci
ficam habuit hominis differentiam. Nec valent ille
instantie. q: xp̄s nõ soluȝ dicit assumpsisse humanã
naturã. sed totã humanã naturã. nec dicit assump
sisse specificã differentiã ſm ꝙ specifica differẽtia su
mitur p abstractõnem a singularibus. sed assumpsit
specificã differentiã in particulari veraciter existen
tem. Et hoc modo dat intelligi nomĩe nature. In h̄ 29
em̄ differt essentia a natura. q: essentia nominat rei
formã in quadã abstractõne. natura eã nominat en
tem in motu ⁊ materia vt naturalium operationum
principium. ⁊ ideo doctores catholici magis isto mo
do vti voluerũt. deus assumpsit humanã naturã. q̄ȝ
eo. deus assumpsit humanã essentiã. q̄uis vtraqȝ sit
vera. ista tñ est magis ꝓpria.

Questio. ij. g

Vtrũ deus assumpserit humanã ꝑsonã. Et ꝙ sic vi
detur Boeti⁹ diffiniens ꝑsonam dicit. ꝙ est indiui
dua substãtia rõnalis nature. sed xp̄s assumpsit indi
uiduã substantiã rõnalis nature vt dicit Dam. assũ
psit em̄ naturã in athomo. ergo assumpsit ꝑsonã.
¶ Item ad dignitatem singularis spectat ꝙ illud
singlare sit ꝑsona. ꝑsona em̄ nomẽ est dignitat. ſ na
tura assumpta in xp̄o eque vel magis nobilis est q̄ȝ
sit in aliquo alio homine. si ergo in alijs non admit
tit rõnem ꝑsone. vĩ ꝙ in xp̄o habeat potissime. ḡ ⁊c̃.
¶ Item anima rõnalis vnita carni facit ꝑsonã. ſ cũ
de⁹ hũanã carnẽ assumpsit. aiaȝ rõnalẽ carni ɔiũxit.
ḡ si assumpsit aiaȝ carni ɔiũctã. vĩ ꝙ assumpserit ꝑ
sonã. ¶ Item ꝑsona nõ gignit nisi ꝑsonã. sed dei fili
us assumpsit qđ virgo genuit. ḡ si virgo ꝑsona fuit.
vĩ ꝙ de⁹ ex ea ꝑsonã assumpserit. ¶ Sȝ ɔtra. Aug⁹.
de fide ad petrum. Deus naturã hominis assumpsit
non ꝑsonam. ¶ Item hoc ipm̄ ostendit boetius tali
ratõne. In xp̄o non est nisi vna persona. ergo si dei fi
lius assumpsit personam. idem assumpsisset seipsuȝ.
et hoc est falsum et non intelligibile. ergo et illud ex

q̄ sequit̄.s. q̄ psona fuit a vbo assumpta. Probat āt
p̄mā ꝓpōnem sic.s. q̄ xp̄s sit vn⁹ in psona. Dē qḋ ē.iō
est.q2 vnū est.si ḡ xp̄s est.nec̄e est vnū cē. s nō ē vnū
in natura.ḡ nec̄e est vnū esse in psona. ¶ Item hoc
ip̄m ondit̄ p nois rōnez. psona em̄ dicit q̄d ɔpletuz
z distinctū vltima ɔpletione.s qḋ assumit̄ eo ipso q̄
assumit̄ ad ɔpletius ordinat̄.ḡ vr̄ q̄ in se nō hēat ra
tionē psone. ¶ Item si assumpsit.aut ɔsumpsit. aut
ɔseruauit. Constat q̄ nō ɔsumpsit.q2 diuina nā hūa
ne nature nihil nobilitat̄ abstulit. Si ɔſuauit.ḡ cuz
assumēs nō sit assumptū.restat q̄ in xp̄o sī due nāe
z due psone.s.hūana z dina.ḡ nec de⁹ est hō.nec hō ē
deus.ḡ nō est ibi aliq̄ vnio.ac p h nec assumptio. si ḡ
est ibi assumptio vba.manifestū est q̄ psona nō est as
50 sumpta. ¶ R̄.dōm q̄ oino falsum ē q̄ psona psonā
assumpsit. Hoc em̄ tripl'r pōt intelligi. Aut q̄ ip̄m as
sumptū fuerit psona.aut q̄ fuerit psona in assump
tione.aut q̄ fuerit p⁹ assumptōez. Quolibz istoꝝ tri
um modoꝝ sumpta snia p̄dicti s̄monis ē falsa. Naz
prim⁹ repugn̄t veritati ɔceptōnis.scd̄s veritati assum
ptiōis. z terci⁹ veritati vnionis. Prim⁹ nanq; q̄ hoc
ponit q̄ an̄ assumptōez fuerit psona. veritati ɔcepti
onis repugn̄t.si em̄ fuit an̄ persona q̄ esset de⁹. virgo
Maria nō ɔcepit deū s hoiem purū.qḋ est ɔ euan
geliū z ɔceptōis articlm. Scd̄s vo mod⁹ q̄ poit ho
minē illū tp̄e assumptiōis fuisse personā.veritati as
sumptōnis repugn̄t. Si em̄ in assumptōne fuit perso
na. z p⁹ assumptōez desijt cē persona.poti⁹ in assum
ptōne ip̄a persona ɔsumebat̄ q̄ assumebat̄.nō ḡ fu
it illa vba assumptio s mag' ɔsumptio. Terci⁹ vo mo
dus intelligēdi q̄ fuerit psona p⁹ assumptōez illḋ qḋ
assumptum est.veritati vnionis repugn̄t. Si em̄ assu
mens differt ab assumpto.z illud qḋ assumptū ē.est
psona.z q̄ assumpsit sil'r est psona.ḡ in xp̄o sunt due
psone.z due sunt in codē nature. h ɔstat.ac p h nul
la est ibi vnio.z si hoc.nulla ē ibi incarnatio.nec hūa
ni gener' repatio.qḋ adeo ē absurdū vt toti⁹ fidei xp̄i
51 anē pimat fundamentū. In hunc aūt errorem pessi
mū incidit Eutices vt dicit Boeti⁹. p eo q̄ nesciuit
distinguē inter psonā z naturā. Pro eo em̄ q̄ vidit i
xp̄o duplicē esse naturā.intellexit duplicē cē psonaz.
52 Nestori⁹ vo ex eadez cā errauit.s nō codē mō.q2 em̄
nesciuit discernē int̄ psonā z naturā. z vidit q̄ i xp̄o
nō poterat cē nisi vna psona. ex h ɔpulsus ē ponere
q̄ in xp̄o nō est nisi vna nā. Et iō sicut duo fuerūt er
res in diuinis.s.arrij z sabellij p eo q̄ nesciuert disti
guere int̄ naturā z psonā.sic duo fuerūt errores cir
ca incarnatōez xp̄i.vicz eutičis z nestorij. Catholica
vo ecclesia per mediū istoꝝ erroꝝ ptrāsijt dicēs. In
deitate plures cē personas z vnā naturā. Et in xp̄o
plures naturas z vnā psonā. Et iō simpl'r ɔcedit p
sonā assumpsisse naturā. z negat personā assumpsis
se personā sicut mgr̄ dicit in lr̄a. Vn̄ rōnes sunt con
53 cedende inducte p ista parte. ¶ Ad illud qḋ oppoi
tur in cōtrariū q̄ psona est ratōnalis nature indiui
dua suba.dōm q̄ indiuiduū in notificatōne persone
triplicē importat distinctionez.vicz singularitat̄. in
cōicabilitatis.z supeminētis dignitat̄. Indiuiduuz
em̄ dicit̄ qḋ est in se indiuisum z ab alijs distinctuz.
Distinctōez singularitat̄ voco q̄ aliq̄d nō sit cōe ad
plura.si dicat̄ de vno solo.ꝓpt̄ qḋ sortes dicit̄ indiui
duum.hō vo nō dicit̄ indiuiduum. Distinctiōez in
cōicabilitatis dico qn̄ aliq̄d nō ē alicui⁹ pars.siue de
niens in ɔpositōez tercij.vt̄ pes vel man⁹ hois.ꝓpt̄

loquendo nō dr̄ indiuiduū. Distinctōez supeminen
tis dignitat̄ intelligo illā q̄ accipit̄ a digniori ꝓprie
tate. Hoc em̄ nomē psona sumptū est a digniorib⁹.
vn̄ nō reperit̄ nisi in indiuiduo nobilissime creature
vt rōnalis. z rōne sue nobilissime ꝓprietat̄. Qm̄ ḡ nā
humana assumpta a xp̄o ordinata est ad nobiliorez
ꝓprietatez eiusdē psone s̄m alterā naturā.hinc est q̄
nō tenet ibi ꝓprietatē psonalitat̄.cadit em̄ ab vna ꝓ
prietate q̄ quidē est supeminent̄ dignitat̄.a q̄ quidez
nō cadit psona vbi s̄m diuinā naturā. Et sic pz q̄ di
stinctio psone z rō illa nō valet. q2 notificatio psone
recte intellecta nō ɔuenit hūanitati assumpte. ¶ Ad 54
illud qḋ opponit̄ scd̄o iam pz r̄nsio ex h qḋ iam di
ctū est.q2 natura assumpta in xp̄o eo ip̄o ē nobilior z
in nobiliori psona stabilit̄.q2 nō in psona creata.s in
psona increata.vn̄ ordinatio ad digni⁹ q̄uis auferat
rōnem suppositiōis.tn̄ nō aufert dignitat̄ ꝓprietatē.
Meli⁹ em̄ est subesse supiori q̄ subesse alicui inferio
ri. Sicut pfectior est aia cū possidet̄ a deo q̄ cū possi
det res creatas. z meli⁹ nubit vgo nobilis cū ɔtrabit
mr̄imoniū cum rege cui subsit.q̄ cum ɔtrabit cū ru
stico cui p̄sit. Vn̄ esto q̄ de⁹ aliquē assumeret q̄ iam ē
psona vel ens actu.ille cū desineret cē persona. nihil
tamē dignitat̄ amitteret. esset em̄ psona s̄m naturā
assumentē.q̄uis nō s̄m naturā assumptā. ¶ Ad il 55
lud qḋ opponit̄ q̄ aia vnita carni facit psonam.dḋ.
q̄ verū est qn̄ aia et caro nō ɔiungunt̄ digniori. tūc
em̄ nō solum ex aia z carne ɔstituit̄ ip̄sa natura.s ex
ip̄sa natura hypostasis z psona. non sic aūt ē i ꝓposi
to.q2 aia z caro fuerūt sibijnuicem vnita ip̄si verbo.
nec in aliq̄ instanti fuit anima illa quin esset vnita v
bo. z ip̄sa hypostasis eterna erat in q̄ vniebat̄ corp⁹
et aia. z ideo nō ɔstituebant psonā s solū naturam.
Et ideo nō sequit̄ q̄ si dei filius assumpsit aiam car
ni vnitā.q̄ assumpsit personam.q2 nō prius fuit ip̄si
carni vnita q̄ esset assumpta.quicq̄d sit de ordie s̄m
naturā. ¶ Ad illud qḋ obijcit̄ q̄ beata virgo genuit 56
psonam.dōm q̄ verū est.q2 genuit filiuz dei.s qm̄ p
sona generat̄ rōne nature. z duplex est natura in illa
psona.s.creata z increata.ideo rōne duplicis nature
duplex ɔuenit ei generatio.s.tp̄alis z eterna. Tēpa
lis in qua assilat̄ mr̄i.eterna s̄m naturā in qua assila
tur patri. Et ideo nō cogit rō illa.q̄uis generatio cō
ueniat psone.ɔuenit tn̄ ei rōne nature. hoc maxime
verū est in generatōne creata.in qua est non tm̄ pso
nalis distinctio.s naturalis multiplicatio.

Questio.iij. b

Utrū sit ponē intentōz psonalitat̄ in aia separata omī
vnione circūscp̄ta. Et q̄ sic vr̄ p mgr̄m in lr̄a. Aia
absoluta a corpe psona ē sicut angel⁹.s angel⁹ vere z
ꝓprie psona ē.ḡ z aia separata. ¶ Itē sic ɔsueuit coiter
distigui.psona ē res distīcta ꝓprietate ad dignitatē ptī
nēte.s aia separata ē distīcta res qḋ patz.ḡ ē psona.
¶ Itē rō q̄re hūana nā in xp̄o nō ē psona.ē ꝓpt̄ vni
onē ad digni⁹.s aia circūscp̄ta assūptiōe z vniōe cō
plete hz illā rōnē i se quā boeti⁹ poit. Persona ē idi
uidua sba rōnal' nāe.ḡ vr̄ q̄ rō psonalitat̄ ɔueniat aie
separe z ꝓp̄e z ve. Et ɔueit aiaz separatā ɔpari ad an
gelū.z ɔueit ɔpari ad alterā aiaz. z q̄ ē ɔpatio vni⁹
angli ad alteꝝ.eadē ē ɔpatio vni⁹ aie ad alterā.s aia
separata differt s̄m spēm ab angelo.sicut z angelus ab
anima.ḡ a simili sicut inter vnum angelum z alterū
est discretio personalis.sic inter vnam aiaz z alterā.
s que habent discretōnem psonalem hn̄t intentōem

psonalitat̄.ḡ plenā rōnem psonalitatis ɔtingit repi
ri in aia separata. ¶ Item cuicunq; ɔpetit loq̄ de se vt
de se est psona.s aie separate ɔpetit loq̄ de se vt de se.cō
uenit etiā ad ip̄saz dirigere s̄monē sicut ad aiam pe
tri z pauli dirigim⁹. z ɔstat q̄ versa vice pn̄t nob vo
luntatē suā exprimere sicut aliquib⁹ expsserunt. ḡ vr̄
q̄ aia separata vere z ꝓprie sit psona. ¶ Itē aia p sepa
tionē sui a corpe nō hz ɔditōez deteriorē s statū dig
niorem.s q̄diu sp̄us rōnalis erat in corpe z corpi vni
tus nō carebat rōne psonali.ḡ nec qn̄ ē a corpe sepa
tus. ¶ Sz cōtra.psona ē per se vna.s qḋ venit aliq̄n
ad ɔstitutōez tercij nō est per se vnū z distinctū.ḡ qḋ
est natū vniri ad ɔstitutōez tercij nō est psona. s aia
rōnalis est hmōi.ḡ z c. ¶ Item psona dicit q̄d cōple
tissimū in genere sub̄e.ita q̄ nō est ordinatū ad vlte
riorē pfectōez in codē genere.s aia rōnalis ē ordina
ta ad ɔstituendū hoiez.ḡ nō hz intentōnez persone.
¶ Item aia rōnalis cū est vnita carni vt dicit mgr̄
nō est psona.ḡ si qn̄ est separata hz rōnez psone.ḡ dig
niorem modū hz existēdi extra corp⁹. Si ḡ natura semp
desiderat qḋ meli⁹ est.videt̄ q̄ aima nunq̄ desideret
vniri corpori.vr̄ etiā ex hoc q̄ cū aia vnit̄ corpi.fit ei
p̄iudiciū.z cū separ̄. q̄ nō fit ei pena s p̄miū. q̄ oīa
falsa sunt z absurda.ḡ et illud ex q̄ sequit̄ vicz q̄ aia
separata z c. ¶ Item si aia separata est psona. cū assumē
fit actus persone ɔueniēs.sicut diuia persona dr̄ cor
pus assumē cū corp⁹ ei vnit̄. z sil'r angel⁹.per ɔsilem
modū aia diceret̄ assumē corp⁹ ꝓpriū cū eidez rur
sus ɔiungit̄. z si h nō recipit̄.vr̄ q̄ nec premissa esset
ɔcedenda.scz q̄ aia separata sit psona sicut angelus.
57 ¶ R̄.dōm q̄ sicut apparet ex textu opinio mgr̄i fu
it q̄ aia separata sit psona. Et h opinio fuit mgr̄i hug.
de sanc. Vict. Ratio aūt q̄ mouit eos ad h ponendū
fuit actualis distinctio z ɔpletio reperta in aia sepa
ta.qm̄ act⁹ nobiles liberi⁹ exercet z pfecti⁹ q̄ exerce
at in corpe. Hec ei opinio nō sustinet̄ coiter a docto
ribus. Rō hui⁹ est.qm̄ ad ɔpletā rōnem psone req̄ri
tur (vt dictū fuit supra) distinctō singlaritat̄ z incōi
cabilitat̄. z supeminētis dignitat̄. Quis aūt in ani
ma separata sit reperire singlaritatē z dignitatē. nō est
tn̄ repire incōicabilitatem.q2 appetitū et aptitudinē
hz vt vniat̄ corpori ad ɔstitutōez tercij. z iō necesse ē
ip̄ām carere distinctōe psonalitatis. qm̄ si ɔpletior ē
aia dum appetit⁹ ei⁹ terminat̄ quē hz respectu corpo
ris resumēdi.sicut vult Aug.xij.sup Gen̄.ad lr̄am.et
tūc nō hz in se intentōnem persone.necessario sequi
tur q̄ psonalitate careat cuz est separata a corpe.alio
quin sequerent̄ p̄dicta incōueniētia.vicz q̄ vnio eēt
pternālis.et separatio nō eēt penalis. Iterū q̄ vnio es
set in aie p̄iudiciū.z separatio in p̄miū.quoꝝ qḋlibet
falsum est.et ideo nō imerito in hac opinione coiter
nō sustinēt mgr̄m. Q̄uis aliq̄ velint dicere q̄ mgr̄ in
tellexit de aia separata circūscripta vnibilitate ad cor
pus.z h est poti⁹ vbi palliatio q̄ expositio.sicut aspi
ciendo ad vba ip̄si⁹ pz. Preterea vnibilitas siue ap
titudo vniendi cū corpe nō est aie accn̄talis.s est ip̄si
aie essentialis.z ideo nō pōt ab ea separi vel circum
scribi salua ip̄si⁹ nā.sicut superi⁹ in scd̄o libro ons̄um
fuit. Posset tn̄ dici ob reuerētiā ip̄si⁹ q̄ nō voluit di
cere q̄ tota rō personalitat̄ cōpeteret aie separate.s q̄
h supposito q̄ aia separata eēt persona.adhuc nō esset
persona in xp̄o.q2 eēt ɔiuncta cum diuina persona.
Quicq̄d aūt sit de intentōne mgr̄i h ɔcedendum est
q̄ rō personalitat̄ nō est plene circa aiam separata. Vn̄

ɔcedende sunt rationes ad hoc inducte. ¶ Ad illud 58
vo qḋ obijcitur de autoritate magistri patet respon
sio per iam dicta. ¶ Ad illud vo qḋ obijcitur q̄ ani 59
ma separata est res distīcta ꝓprietate ad dignitatē per
tinens.dōm.q̄ nō est ibi ratio distinctōnis s̄m q̄ cō
uenit persone intentōni s̄m illam triplicem conditi
onem que superius assignata est. ¶ Ad illud vo qḋ 40
obijcitur q̄ cum anima vnit̄ corpori.nō vnit̄ digni
ori rei.et ita vnibilitas ad corpus nō aufert aīme p
sone ꝓprietatem.dōm q̄ hoc verum esset si anima es
set persona per se.tūc em̄ ratōne persone nō priuare
tur ex hoc q̄ corpori cōiūgeret̄. si ergo caret ratione
persone cum corpori ɔiugit̄.patet q̄ nō est persona
cum est a corpore separata.hoc autem nō est ꝓpter de
fectum dignitatis sed ꝓpter defectum incōmunicabi
litatis.q̄uis nō incongrue posset dici q̄ ad ip̄az vni
bilitatem per moduz compositōnis sequit̄ quedam
indigentia z defectus a completōne dignissima.
¶ Ad illud qḋ obijcitur q̄ anima differt specie ab 41
angelo s̄m q̄ ei compatur.dōm q̄ ratio personalita
tis plus dicit completionem q̄ intentōnem speciei.
Nam christus s̄m humanā naturā ɔtinetur sub spe
cie hominis.q̄uis s̄m illam naturam nō habeat in
tentōnem personalitatis. Et ideo nō sequit̄ q̄ si ani
me separate cōueniat specifica dr̄ia respectu angeli.q̄
ꝓpter hoc ɔueniat ei discretio personalis respectu al
terius anime. Nec sequit̄ .differt numero ab alia ai
ma.ergo differt personaliter.quia distinctio s̄m nu
merum in plus est q̄ distinctio personalis. ¶ Ad il 42
lud qḋ opponitur q̄ cui competit loqui de se vt de se
z c.dōm q̄ verum est accipiendo large personaz.s̄m
q̄ persona dicit̄ esse in noie vel ꝓnomine.s̄m q̄ red
dit suppositum verbo.hoc autem modo non loqui
mur hic de persona.q2 hec est ɔsideratio grāmatici n̄
theologi.sic em̄ magis respicit modum significandi
q̄ ꝓprietatem rei. ¶ Ad illud quod vltimo obijcitur 43
q̄ anima gloriosa ꝓpter separatōnem a corpore nō ha
bet ɔditōnez deteriorem.dōm q̄ illa ratio deficit du
pliciter. Primo quidem q2 q̄uis nō habeat cōditio
nem deteriorem q̄tum ad bene esse.vtpote q̄tuz ad
dei similitudinē.minus tamen bonā habet ɔditiōez
q̄tum ad esse nature. Personalitas em̄ nō attendi
tur q̄tum ad bene esse vel esse gratie.sed q̄tuz ad es
se nature siue ad cē primū. Alius etiā defect⁹ est.qm̄
intentio personalitat̄ ɔsequit̄ animā vnitaz corpori
ita tn̄ q̄ nec anima nec corpus est psona. sed totum
cōiunctum. z ideo nō sequit̄ q̄ talis dignitas rema
neat in anima separata vel ꝓpetas.sicut nec risibili
tas que est ꝓprietas respectu ɔiuncti post separatiōem
nec remanet in aia nec circa corpus z c.

Questio.iiij. i

Utrū ɔcedendū sit q̄ de⁹ assumpserit hoiez. Et q̄ sic
videt̄ per illud ps̄. Beatus quē elegisti z assumpsi
sti. Sed beatus stat ibi p aliquo.nō est aūt dare ali
quem nisi hoiem.ḡ z c. ¶ Item aug⁹.in expositione
simboli. Si quis dixerit hoiem a xp̄o assumptū de
positum esse anathema sit. ¶ Item Ans̄.dicit in li
bro de incarnatōne q̄ nō assumpsit hominem in cō
muni.sed hūc hominē.sed ad hūc hominē sequit̄ ho
mo.ḡ si hūc hoiem assumpsit.hn̄ sequit̄ q̄ assumpse
rit hoiem. ¶ Itez ꝓprietas vni⁹ ptis denoiat totū. vn̄
petrus dicit̄ alb⁹ si solum corpus sit albū.ḡ mlto for
tius ꝓprietas vtriusq;. Sed verum est dicē xp̄m assū
psisse carnē z aiaz.ḡ verū ē dicē q̄ assumpserit hoiez.

¶ Itez fili⁹ dei assūpsit aiaʒ ꝛ corp⁹ ꝛ h̄ assūpsit vni-
ta. ḡ si corpus ꝛ aia vnita faciūt hoiem. ḡ vꝫ ꝙ assum
pserit hoieʒ. Si tu dicas ꝙ nō fuerūt pri⁹ vnita ꝙ̄ as-
sumpta. ꝑ h̄ nō dissoluit ꝛ effugit rō. qꝛ si aia ꝛ corp⁹
nō fuerūt añ vnita ꝙ̄ assumpta ꝑoritate tpis saltem
sl' fuerūt inuiceʒ tpe vnita ꝛ assumpta. ḡ vꝫ ꝙ in sua
assumptōne hoieʒ faciebāt. ꝛ si h̄ verū est. ḡ. ꝛc.
¶ Item fili⁹ est hō. aut hō quē assumpsit. aut homo
quē nō assumpsit. Si hō quē assumpsit. ḡ assumpsit
hoiem. Si est hō quē nō assumpsit. ḡ aut petrus vel
paul⁹ vel de ceter'. Si ḡ nullū taliū est dare. vꝫ ḡ sim-
pliciter eē verū ꝙ assumpserit hoiem. ¶ Sʒ ꝯtra. in
li. de regulis fidei dꝛ ꝙ assumēs nō est assumptū. ḡ si
fili⁹ dei ē hō. falsū ē filiū dei assumpsisse hoieʒ. ¶ Itē
si assumpsit hoiem. ꝛ nunꝙ̄ deponit quē assumpsit.
ḡ sp fuit hō. ḡ qñ erat mortu⁹ erat hō. qđ non vꝫ ve-
rum sit oppō in adiecto. ¶ Item si assumpsit hoiem
aut hoieʒ in cōi. aut hūc hoiem. Nō hoiem in cōi as-
sumpsit. ḡ hūc hoiem. ſ h̄ hō noiat ꝑsonā vel saltem
hypostasim. ḡ in xp̄o sunt due ꝑsone vel due hypo-
stases. ſ hoc ē falsum ꝛ fidei ꝯtrariū. ḡ ꝛc. ¶ Itez as-
sumptio dicit vsum aliquē rei assumpte. Sʒ vsus rei
tpe vel natura ꝯsequit ipam rem. ḡ pri⁹ ē assumptuʒ
nāliter ꝙ̄ sit ipm assumi. si ḡ nō dicit humanā natu-
ram in ꝯpatōne ad hypostasim siue ꝑsonā. necesse ē
ꝙ in xp̄o sit alia ꝑsona ꝙ̄ ꝑsona assumēs ad quā cō-
paret humanitas añ assumptōeʒ. ꝙ si h̄ simplr ē fal-
sum. restat ꝙ ꝛ illud ē falsū. Fili⁹ dei assumpsit homi
nem. ¶ Rx̄. dōm ꝙ aliq̄ voluerūt sustinē locutōnem
istā sicut illi q̄ fuerūt de pma opinione. dicētes ꝙ xp̄s
est duo. scʒ due res vere. hō viꝫ ꝛ de⁹. ſ qꝛ illud non
pōt rōnabiliter sustineri. sicut infra videbit. ideo aliꝗ
distinguē voluerūt ꝙ est loqui de assumptōne. vel ꝙ̄-
tum ad fieri. vel ꝙ̄tum ad factū esse. Si loq̄mur ð as-
sumptōne ꝙ̄tum ad fieri. sic falsum ē ꝙ assumpserit
hoiem. imo aiam ꝛ carnē. Si aūt loq̄mur de assum-
ptione ꝙ̄tū ad terminū vel assumptū eē. ꝯcedere vo
luerūt ꝑsonā dei assumpsisse hoiem. tūc eñ nō vꝫ ꝙ
hō ille nō fuerit añ assumptōeʒ ſ ꝙ ex ipa assumpti-
one aliq̄s fact⁹ est hō. Sed adhuc illud nō vꝫ multuʒ
rōnabiliter dictuʒ. nam si ex assumptōne vestimenti
vere possit aliq̄s dici vestit⁹ esse. h̄ rōnabiliter ꝯcedi-
tur. h̄ assumit vestimentū. ꝛ h̄ nō admittit. ille assu-
mit se vestitū vel calciatū. Per hūc modū nec ista vꝫ
esse admittēda. fili⁹ dei assumpsit hoiem. ꝙuis ex ipa
assumptōne fact⁹ sit hō. Et ꝓpterea est terci⁹ modus
dicēdi coior ꝛ verior. ꝙ h̄ est ipropria. fili⁹ dei assum-
psit hoiem. Et rō hui⁹ est. qꝛ hō signt humanā formaʒ
siue nām in ꝯcretōne ad suppositū de q̄ vere ꝑdicat
ꝫm quādā idētitatē. Et ideo de ipo supposito vere ꝑ-
dicat. vt dicat iste est hō. Verbū autem assumēdi de
sua rōne pl⁹ importat. viꝫ distinctōeʒ assumēt ad as-
sumptū in h̄ ꝙ importat relationē. ꝛ ordinē etiā q̄n-
dam importat respectu ei⁹ qđ nāliter añcedit ipsam
assumptōeʒ. ꝛ respectu ei⁹ qđ sequit. nam res assum-
pta nāliter ipam assumptōeʒ añcedit. ꝙuis possit di-
ci tpe sil'. Concretio vō ꝛ vnio assumentis ad assum-
ptum ꝯsequit ipam assumptōeʒ. Et iō duplr est hec
falsa. fili⁹ dei assumpsit hoiem. tum ꝓpter defectū di-
stinctōnis. qꝛ hō ꝑdicat de filio dei. tum ꝓpter defectū
ordinis. qꝛ compatio hūanitat ad ꝑsonaʒ vel hypo-
stasim ꝯsequit ipam assumptōeʒ ꝛ nō antecedit. res
aūt assumpta antecedit. Et iō ꝑdictus sermo falsus
est ex duplici cā. ꝛ rōnes cōcedende sunt ex ista pte.
¶ Ad illas vō auctes in cōtrariū adductas. dōm ꝙ 44
aliq̄d hūt impropriētat. ꝛ sunt exponēde. scti eñ lo
quūt aliq̄n mltū expsse. Vñ h̄ nomē hō i ꝑdict' aucti
bus mag' accipit abstractiue ꝙ̄ ꝯcretiue. mag' ꝑ hu
mana natura ꝙ̄ ꝑ re nature. ꝛ ꝑ hūc modū ad consi
miles auctes pōt rñderi vnica rñsione. qꝛ hois noie
hūana natura hʒ intelligi. ꝙuis ꝫm cōem vsuʒ ꝛ ꝫm
virtutē vocabuli h̄ nomē hō nō ita ꝯsuetū sit accipi.
¶ Ad illud qđ obꝛ ꝙ ꝓprietas ptis denoiat totū. dō. 45
ꝙ illud hʒ instantiaʒ in ꝓprietatib⁹ respectiuis. ꝙuis
veritatē hēat in ꝓprietatib⁹ absolutis. Quis eñ de-
sit ꝙ man⁹ petri sit minor petro vel q̄libet ei⁹ ps quo
dāmō. hec tñ est falsa petr⁹ est minor petro. vl' differt
a petro. Per hūc etiā modū intelligendū est in ꝓposi
to. quia assumens sicut dictū est vel assumi dicit ali-
quem ordinē vel distinctionē que repiri pōt inter ꝑ-
sonam xp̄i ꝛ ptes corpis hominis. que sunt corpus
ꝛ anima. ꝙuis ille respectus vel ordo inter ꝑsonam
xp̄i ꝛ ipsum xp̄m hominē reperiri non valeat. ¶ Ad 46
illud qđ obiicit ꝙ assumpsit animam ꝛ corpus vni-
ta. dōm ꝙ est vnio corpis ꝛ anime respectu supposi-
ti in quo sunt. ꝛ respectu humane nature quā consti
tuunt. ꝛ vtraqʒ vnio anime ad corpus fuit in ipsa as
sumptōne. ꝛ vna quidē antecedebat ꝫm ordineʒ na-
ture. scʒ anime ad corpus ad ꝯstitutōeʒ vnius natu-
re. Altera vō scʒ anime ad corpus in vnam ꝑsonam
vel hypostasim ꝯsequebat ipsam assumptōnem. q̄a
ꝑsona ꝛ hypostasis verbi assumendo carnē ꝛ animā
similiter vniebat. Cum ḡ dicit ꝙ anima ꝛ corp⁹ vni-
ta faciūt hominē. dōm ꝙ verum est ꝫm ꝙ vniuntur
isto duplici modo. Et q̄m alt' istoꝝ modoꝝ ꝯsequit
ad assumptōeʒ. ideo nō ꝯceditur ista ꝙ assumpserit
hominē. ꝙuis ꝯcedat. ꝙ assumpserit animam ꝛ cor
pus ꝯiuncta. Posset etiam dici ꝙ nō tenet illa cōse-
quētia. assumpsit animā ꝛ corpus ꝯiuncta. ḡ assum-
psit hominem. quia hō supponit aliquem hominem
ꝛ ideo supponit aliquem. anima vō ꝛ corpus dicunt
quid. Apud veros ḡ theologos reputat fieri pmuta
tio ꝑdicamenti cum ꝓcedit ab eo qđ dicit quis. ad
illud qđ ꝑdicat in quid. vel ecōuerso. sicut in pmo li
bro habitum fuit. ¶ Ad illud qđ obiicit ꝙ xp̄us ho- 47
mo est. aut quem assumpsit. aut quem nō assumpsit.
dico ꝙ nō recte diuidis ꝛ sufficienter. qꝛ ꝯdictō non
accipit ꝑ negatōnem que fert ad implicatōnem. sed
ꝑ negatōnem que fert ad principale ꝑdicatum. et iō
nō sic est diuidendū. aut est homo assumptus. aut ñ
assumptus. imo sic. Aut est homo assumptus. aut nō
est homo assumptus ꝫm legem ꝯtraditōnis. Sed si
obiiciat ꝙ homo sufficienter diuidit ꝑ assumptum
ꝛ nō assumptum tanꝙ̄ ꝑ immediata. tūc respondē
dum est ad illam inductōnem. ergo vel est Petrus
vel est Paulus ꝛc. quia nec ē Petrus nec est paul⁹.
nec virgilius sed Iesus. ꝛ iesus non est homo assum
ptus a filio dei ꝙuis natura ei⁹ sit assumpta. Iesus
eñ non est nomen impositum nature sed nomē im-
positum ꝑsone.

Questio. v. k

Utrum hec ꝯcedenda sit. filius dei assumpsit huma-
nitatem. Et ꝙ sic videt. Dam. Oīa q̄ in nostra na-
tura plantauit. assumpsit dei verbum. sed vnicuiqʒ
nostrum dedit humanitatem. ergo videtur ꝙ assum-
pserit humanitatē. ¶ Item humanitas nō est aliud

ꝙ̄ hois natura. ꝫm ꝙ dicit Dam. diuinitatis et hūa-
nitat nomē naturaꝝ sunt repn̄tatiua. ſ hec simplr ē
ꝯcedenda. fili⁹ dei assumpsit humanā nāʒ. ḡ ꝛ hec. fi-
lius dei assumpsit hūanitateʒ. ¶ Item hūanitas est
forma hois. Sed h̄ simplr cōcedit fili⁹ dei assumpsit
formā hois. sicut dr̄ phi. ij. Humiliauit semetipsum
formā serui accipiēs. ḡ ꝛ ista. fili⁹ dei assumpsit hūa-
nitatē. ¶ Itē h̄ ē simplr vā. Fili⁹ dei hʒ hūanitateʒ.
ꝛ eam nō hūit ab eterno ſ tpaliter. ḡ vꝫ ꝙ eā assum-
psit. ¶ Sʒ ꝯ. hūanitas sequit vnionē aie cū corpe. ſ
aia ꝛ corp⁹ nō fuerūt pri⁹ vnita ꝙ̄ assumpta. ḡ si assū
ptum ꝫm ordinē naturalē ꝑcedit ipam assumptōeʒ.
vꝫ ꝙ hec sit falsa. fili⁹ dei assumpsit hūanitatē. ¶ Itē
mag' significat in abstractiōe h̄ nomē humanitas ꝙ̄
h̄ nomen hō. ḡ si de⁹ non assumpsit humanā nām in
vlī ſ in athomo. ḡ hec est mag' impropria. assumpsit
humanitatē ꝙ̄ assumpsit hoiem. ḡ est falsa. ¶ Item
si assumpsit humanitatē. ꝛ nunꝙ̄ deposuit qđ assum
psit. sp habuit humanitatē. ſ qđ hʒ humanitatē sp ē
hō. sp ḡ in triduo fuit hō. Iuxta h̄ querit. q̄o nomie
48 humanitat intelligit. cum dr̄ dei filium assumpsisse
humanitatē ¶ Rx̄. dōm ꝙ nomē hūanitat cōsueuit
triplr accipi. Uno mō ꝑ hūanitatē pn̄t intelligi prin
cipia ꝯstituentia hoiem. Alio mō ꝑ humanitatē pōt
intelligi forma ꝯn̄s totū ꝯpositū. Tercio mō nomie
hūanitatis pōt intelligi ꝓprietas ꝯn̄s ipm hoiem in-
ꝙ̄tum est hō. ꝛ iste triplex intellect⁹ hr̄ ex vbis mgrī.
di. ij. vbi ꝯfirmat mgr. ꝛ ondit aucte se noie hūanita-
tis corp⁹ ꝛ aiaʒ intelligere. Omib⁹ aūt his modis cō-
cedendū est filiū dei assumpsisse hūanitatē. Si. n. no-
mine hūanitat intelligant ipsa principia cōstituētia
hoiem. viꝫ aia ꝛ caro. absqʒ dubio veruʒ est ꝙ filius
dei assumpsit hūanitatē. i. aiaʒ ꝛ carnē ¶ Itē si noie
hūanitat itelligit forma toti⁹. adhuc hʒ vitateʒ. fili⁹
dei assūpsit hūanitatē. i. formaʒ hūanaʒ. Iuxt illđ qđ
dr̄ phil'. ij. Humiliauit se. for. ser. ac. Postremo si noie
hūanitat ipa ꝓpetas ꝯn̄s itelligit. adhuc vitatē hʒ.
fili⁹ dei assumpsit hūanā nām. qꝛ nō solū nr̄am nām
humanā. ſ ꝓprietates ꝯn̄tes. sicut dicit Dam. Si q̄s
aūt h̄ vltimo mō solū intelligat ꝙ assumpserit hūa-
nitatē. i. hois ꝓprietatē. errat circa incarnatōnis veri-
tatē. Optet. n. ponē ꝙ h̄ triplici mō dicēdi. fili⁹ dei as-
sumpserit nāliter hūanitatē. Et ꝯcedēde st̄ rōnes ad
hāc ptem inducte. ¶ Ad illud qđ obr ꝙ humanitas 49
ꝯsequit vnionē. dō ꝙ ꝯsequit vnionē aie ad corpus
ꝫm ꝙ vniunt in ꝯstitutōeʒ nāe. ñ ꝫm ꝙ vniūt i vni-
tatē ꝑsone. Posset etiā dici ꝙ q̄dā st̄ ꝑus assumpta.
ꝛ q̄dā coassumpta. ꝛ ꝙuis aia ꝛ corp⁹ ꝑ assūpta sint
a vbo. tñ oia q̄ ad ea ꝯsequunt dici pn̄t coassumpta.
Vñ qꝛ aia ꝛ corp⁹ hēbant ꝓprietateʒ passibilitat. fili⁹
dei assūpsit passibilitatē. Et ꝑ hūc modū ꝯcedendū ē
ꝙ assūpserit hūanitatē. quēadmodū ꝯcedit ꝙ assum
pserit passibilitatē. ꝙuis nō ꝯcedat ꝙ assumpserit se
passibilē. ſ ꝙ assumēdo passibilitatē fecerit se passibi
lem. sic ꝯcedat ꝙ assūpsit hūanitatē licet nō ꝯcedat
ꝙ assūpserit se hoieʒ ¶ Ad illđ qđ oppoit de abstra 50
ctōe. dō ꝙ poti⁹ facit ad oppositū ꝙ̄ ad ꝓpoitū. Qꝛ ci
signt abstractie. iō signt i q̄dā diuersitate a supposito. ꝛ
iō saluari pt ista ꝯditio assumptōis. q̄ quidē ē distin-
ctio assumēt ad assumptū. nō sic aūt ē in h̄ qđ dr̄ hō.
¶ Ad illđ qđ obꝛ ꝙ nunꝙ̄ deposuit qđ assumpsit. dō 51
ꝙ h̄ intelligit ꝙ̄tū ad ꝑncipia nāe q̄ ꝑ⁹ fuerūt assum-
pta. s. aia et caro. ꝙ̄tū vō ad coassumpta veritatē nō
hʒ. deposuit eñ passibilitatē. Sʒ si h̄ mō accipit hūa
nitas rōne principioꝝ ꝯstituētiū hoieʒ. sic nunꝙ̄ de-
posuit hūanitatē. ſ ex h̄ nō sequit. in triduo hūit hu-
manitatē. ḡ fuit hō. qꝛ ꝑncipia hois nō faciūt hoiem
nisi inꝙ̄tū ꝯiungunt adinuicē ꝛ vniunt in vnitateʒ
ꝑsone. ꝛ alter istoꝝ modoꝝ deficiebat in triduo. Qꝛ
si noie hūanitat intelligat ipa forma ꝯn̄s suppositū.
vel ipsa ꝓprietas. nō optet ꝙ in triduo xp̄s hūit hūa-
nitatē. qꝛ sicut dictū est talia nō fuerūt ꝑ assumpta ſ
magis coassumpta ¶ Ad illud qđ vltimo querebat
patet rñsio ex his q̄ iam dicta sunt ꝛc.

Di. vj. de modo vniendi diuinā ꝛ humanā naturā ꝫm varias doctoꝝ opiniones.

EX pmissis aūt emergit qō. Supra determiauit mgr de mō illi⁹ excellētissime vnionis ꝫm fidei assertōeʒ. in hac pte determiat ꝫm variā doctoꝝ opiniōeʒ. Et q̄m ꝫm varietatē opionū variat itellect⁹ locutōnuʒ circa illi⁹ vniōis misteriū. iō ps ista hʒ duas ptes. In ꝙ̄ꝝ pria circa vniōis misteriū plēs explicat opiones. In scđa vō ondit q̄lr ꝫm illas opi. determiari hēant ābigue locutōes. s. di. vij. Scđʒ pma vō dꝛ de⁹ fact⁹ ꝛc. Pria ps diuidit i duas ptes. In ꝙ̄ꝝ pria mgr ꝓpoit ābiguas locutōes. In scđa vō circa modū diue vniōis explicat diuersas opi. ibi. In h⁹ ꝯfū. resc. ꝛc. Pria ps remāet idiuisa. Sʒ scđa sbdiuidit i tres ptes ꝫm tres opi. In pria ponit pmā opi. In scđa scđaʒ. ibi. Sūt aūt ꝛ aliꝗ q̄ ist' ꝛc. In tercio vō terciā. ibi. Sūt aūt ꝛ aliꝗ q̄ incar. ver. ꝛc. Prima diuidit i duas. In prima opi. narrat. In scđa ꝯfirmat. ibi. Et ne de suo sen. lo. pu. ꝛc. Silr scđa duas ptes hʒ. In pria poit aliā opi. In scđa ꝯfirmat. ibi. De h̄ aug. in li. sen. ꝓspi. Silr ꝛ tercia ps hʒ duas. In pria poit intellectū tercie qōis. In scđa ꝯfirmat sctōꝝ testimoniꝗs. ibi. Ne aūt ꝛ isti de. ꝛc. Notādū est aūt hoc in pn̄. ꝙ explicatō prie opi. in ꝙ̄tuor ꝯsistit articlis. ꝫm ꝙ colligi pt ex verb ipi⁹ mgrī. Prio eñ ponebāt ꝙ i ipa incarnatōe ꝯstitut⁹ fuit vn⁹ hō ex aia ꝛ carne. ita tñ ꝙ nihil ꝯstituebat terciū ex hoie ꝛ deo. Scđo vō dicebant hoieʒ illū assūptū a vbo. Tercio vō qꝛ de⁹ ē hō ꝛ ecōuerso. dicebāt assumētē ꝑdicari de assūpto. ꝛ ex h̄ ꝯseq̄bat ꝙ̄rta pō. ꝙ xp̄s est duo. Cū ei ali⁹ sit assumēs. ꝛ ali⁹ sit assūpt⁹. ꝛ xp̄s sit de⁹ assumēs ꝛ hō assūpt⁹ supposit' pmissis necio hūt ponē ꝙ xp̄s sit duo. Et h̄ ē vltimū a q̄ ꝯfuat ꝛ denoiat ista pō. ¶ Silr explicatō scđe opi. ꝯsistit i ꝙ̄tuor articlis. Prio eñ dicebāt ꝙ i incarnatōe nō tm̄ ē ex aia ꝛ corpe ꝯstituta vna nā. ſ etiā diuitas ꝛ hūanitas ad vnā ꝯcurrerit cōstituēdā ꝑsonā. ita ꝙ ꝑsona vbi añ incarnatōeʒ vbi erat simplex. i incarnatōe vō facta ē ꝯposita. Scđo vō sil' cū h̄ dicebāt ꝙ. s. i incarnatōe vbi aliq̄ mō ꝑsona facta ē ꝯposita. nō tñ facta ē alia. ſ eadem manēs q̄ pri⁹ erat. Tercio vō subiūgebāt. qꝛ ꝛ si ꝑsona verbi i incarnatōe verbi possit dici cōposita. nō tñ pt dici facta. nec ē cōcedēdū ꝙ sit facta ꝑsona. ꝙuis cōcedi possit ꝙ sit facta ꝑsona hois. Et iō q̄rto loco dicebāt ꝙ xp̄s erat vnū nō pl'a. qꝛ ꝑsona vbi ñ assūpserat h̄ suppositū ſ nāʒ. ¶ Tercia silr pō in ꝙ̄tuor cōsistebat articlis. Naʒ ꝑ negabat qđ dīc pō pma. Dicebat ei ꝙ i incarnatōe ex carne ꝛ aia nō ē ꝯstituta tercia nā. Scđo vō negabat qđ dīc opi. scđa. ꝑ eo ꝙ ñ ꝯcedebat ꝙ ex ill' duab⁹ natur' ꝑsōa eēt ꝯpoita. Tercō vō subiūgebat ꝙ ꝑsōa vbi carnē verā ꝛ verā aiaʒ ꝑ modū indumēti assumpserat vt hoim oclis visibil' appereret. Quarto mō subiūgebat ꝙ xp̄s nō ē aliq̄d ꝫm ꝙ hō. hō eñ de xp̄o ñ ꝑdicat ꝑ modū subē. ſ ꝑ modū habit⁹. ꝑ quē modū ille q̄ hʒ habitū dꝛ eē vestit⁹. Oia aūt q̄ dicta sunt trahi pn̄t ex his q̄ in lr̄a dicunt. Possent āt et his mlta adiūgi. qꝛ vno posito sequunt mlta. Uerū ista q̄ dicta st̄ ꝑncipales pōnes st̄. ꝑdictaꝝ opi. ꝛ ex verbis mgrī accipi possunt.

¶ Proponit ambiguas locutões scz de° fact° est hō. de° est hō. an his locutionibus dicaℓ de° fact° esse aliq̄d. vel esse aliq̄d. vℓ nō esse aliq̄d. a

Æ pmissis aūt emergit qō plurimū ꝓtinēs vtilitat;. ℔ nimiū difficultatis atz pplexitat;. Luz em̄ ꝓstet ex ꝓdictis z aliꝭ plurib° testimoniꝭ. oēscz catholici vnanimit fateanℓ deū factū eē hoiez. z xp̄m vez deum eē. z vez hoiez. q̄ℓ an his locutōib°. de° fact° est hō. filꝰ dei fact°ē filius hois. de° est hō. z hō ē de°. dicaℓ de° fact° esse aliq̄d. vel eē aliq̄d. vel aliq̄d dicaℓ eē deus. z an ita ꝙueniat dici. hō factus ē de°. z filꝰ hois fact°ē filꝰ dei. sicut ecōuerso dicim̄. Et ex his locutōnibus nō dicim̄ deus factus esse aliq̄d. vel esse aliquid. Que sit intelligētia hax locutionū z similiū.

¶ Narrat varias opiniones circa modū vnionis diuine nature z humane. Prima opinio cōtinens quatuor articulos. b

In huiꝰ ꝓfunditatis reseratōe z scrupulose qōnis expositōe plurimū differre inuenimuℓ sapiētes. Alij em̄ dicūt in ipsa x̄bi incarnatōe hoiez quendā ex aīa rōnali z hūana carne ꝓstitutū. Ex q̄b° duob°ois verus hō ꝓstituiℓ. z ille hō cepit eē de°. nō q̄dē nā dei. ℔ ꝓsona x̄bi. z de° cepit eē hō ille. Locedūt etiā hoiez illū assumptū a x̄bo. z vnitū x̄bo. z tm eē x̄bū. Et ea rōne tradūt dictū eē deū factū hoiez vel eē hoiez. q; de° factus ē. i. cepit eē q̄daz ſba ex aīa rōnali z hūana carne ſbſistēs. z illa ſba facta ē. i. cepit eē de°. nō tm demigratōe nature in nāz. ℔ vtriuscz nāe ſuata ꝓpietate factū ē vt de° eēt illa ſba. z illa ſuba eēt de°. Tm̄ x̄e dℓ de° factus ē hō. z hō fact°ē deus. z de°ē hō. z hō deus. z filius dei filius hois. z ecōuerso. Lūcz dicāt illū hoiez ex aīa rōnali z humana carne ſbſistere. nō tm fateanℓ ex duab°naturis esse ꝓpositū diuina scz z humana. nec illius partes esse duas naturas. ℔ animam tm̄ z carnem.

Prima opinio

Primus articulus.

ij. articulus.

iij. articulus

Confirmat primam opinionem. c

Et ne de suo sensu tm̄ loq̄ putēℓ. hāc sniaz plurib°muniūt testionīꝭ. Ait em̄ Aug. in li. de trini. Lū legiℓ x̄bū caro factū ē. in x̄bo intelligo vez dei filiuz. i carne aḡsco vez hois filiū. z vtrūcz fiℓ vnā ꝑsonā deū z hoiez ineffabiℓ gre largitate ꝙiūctū. Idē i ench. Æps ibs ō deo ē. hō aūt nat°ē de ſpūsctō ex maria x̄gie. Utraqz ſba diuina z hūana filiꝰ ē vnic° dei ꝑfis oīpotētis. de q̄ ꝓcedit ſpūsanct° vtrūcz vn°. ℔ aliō ꝓpℓ x̄bū. z aliud ꝓpℓ hoiez. nō duo filij de° z hō. ℔ vn°dei filꝰ. De° sine initio. hō a certo initio. Idē i eodē. Quid nā humana i x̄po hoīe meruit vt i vnitatē ꝑsone vnici filij dei singℓr assumpta eēt. Que bona volūtas. q̄ bona opa ꝓcesseℓt q̄b° mereℓ iste hō vna fieri ꝑsona cū deo. Rūq̄d ātea fuit hō. z ℔ ei singℓare bñficiū ꝑstitū ē vt singℓr ꝓmereℓ deū. Nempe exq̄ hō eē cepit. nō aliud cepit eē hō q̄ dei filꝰ. z ℔ vnicus. et ꝓpter dei x̄bū. q; ab illo ē suscepta caro. facta ē vtiqz deus. vt quēadmodū vna est ꝑsona q̄libz hō aīa. i. rōnal;z caro. ita sit x̄ps vna ꝑsona x̄bū z hō. Idem sup Joh. Ag̃lcam°geminā ſbaz x̄pi. dinaz. i. q̄ eḡlis ē ꝑfi. z hūanā q̄ minor ē ꝑfc. vtrūcz āt fiℓ nō duo ſ vn°ē x̄ps. ne sit ḡternitas nō tnitas deus. Ac℔ x̄ps ē deus. aīa rōnal;z caro. Idē q̄z in li. de ꝑdestinatiōe sctōꝝ. Ille hō vt a x̄bo ꝑfi coeḡno i vnitatez ꝑsone assūptus filiꝰ dei vnigeitus eēt. Usi ℔ meruit; q̄ bonū ei° ꝑcessit. vt ad hāc ineffabilē excellētiā ꝙueniret;. Facīēte ac suscipiente deo x̄bo. ipe hō exq̄ eē cepit. filius dei vnic°eē cepit. Itez hō q̄cl;q; ita gra fit x̄pian°. sic gra hō ille ab initio factus ē x̄ps. Idem in li. xiij. de trini. Gra dei nob in hoīe x̄po ꝓmēdat. Quia nec ipe vt tāta vnitate deo vero cōiūct°. vna cū illo ꝑsona filiꝰ dei fieret. vllis ē ꝑcedētib°merit; assecut°. ℔ ex q̄ hō esse cepit. ex illo ē et deus. Tm̄ dictuz ē. x̄bū caro factū ē. Hyla. q̄z in. x. li. de trini. ait. Æp̄m nō ambigim°eē deū x̄bū. necz rursus filiū hois ex aīa z corpe ꝓsistisse igramus. Ihis alijsqz auctib°vtunℓ q̄ hoiez quēdā ex aīa rōnali z carne ꝓpositū dicūt deū factuz. ℔ gra. nō nā. Sola em̄ gra hūit ille hō nō meritℓ vel nā vt eēt de° siue dei filꝰ. vt hket oēm sciaz z potētiā quā hz x̄bū cū q̄ ē vna ꝑsona. Nec tm̄ in supioꝛib°legiℓ q; hō ille sit vna ꝑsona cū x̄bo. z sit ipm verbum. ℔ q; aīa rōnalis z caro eadem ꝑsona sit. z x̄ps sit. z deus.

Secūda opinio

Secūd° articulus.

Terci° articulus.

Quart° articulus.

Jo. damſ.

August.

Hylarius

Secūda opinio continēs quattuor articulos. d

Sūt aūt z aliꝭ q̄ istis in pte ꝓsentiūt. ℔ dicūt hoiez illū nō ex aīa rōnali z carne tm̄. ℔ ex hūana z diuīa nā. i. ex trib°subſtātijs. diuinitate. carne. z aīa ꝓstare. z hūc iesū x̄pm fatenℓ. z vnā ꝑsonā tm̄ esse. Aī incarnatiōe x̄bo solūmō simplicē. ℔ in icarnatiōe factā cōpositā ex diuinitate z hūanitate. Nec ē iō alia ꝑsona q̄z ꝑus. ℔ cū ꝑus eēt dei tm̄ ꝑsona. in incarnatiōe facta ē etiā hois ꝑsona. nō vt due eēnt ꝑsone. ℔ vt vna z eadē eēt ꝑsona dei z homis. Persona q̄ q̄ ꝑus erat simplex. z ī vna tm̄ natura existēs. in duab° z ex duab° ſbſistit natur;. z ꝑsona q̄ tm̄ de° erat. facta ē etiā ver° hō. subſistēs nō tm̄ ex aīa z carne. ℔ etiā ex diuinitate. nec tm̄ ꝑsona illa dℓ dici facta ꝑsona. Quis dicaℓ facta ꝑsona hois. Facta ē igiℓ illa ꝑsona (vt q̄busdā placet) q̄dā ſbſistēs ex carne z aīa. ℔ nō ē fctā ꝑsona. vℓ ſuba. vℓ natura. z in q̄tū ē illa ſbſistēs. cōposita ē. in q̄tū aūt x̄bū ē. simplex est. Confirmat secūdam opinionē. e

De hoc Aug. in li. sen. ꝑsp. ait. Modis oīb° approbare cōtendim°. sacrificiū ecclie duobus ꝓstare. duob° cōfici. Uisibili elemētoꝝ specie. z iuuisibili dñi nri iesu x̄pi carne z sanguie. sacro z re sacramēti. i. corpe x̄pi. sic x̄pi ꝑsona ꝓstat z cōficiℓ ex deo z hoīe. cū ipe x̄ps ver° sit de° z ver° hō. Quia oīs res illaz rerū naturā z veritatē in se ꝙtinet ex q̄b° cōficiℓ. De ℔ eodez Johā. Damſ. In dño nro iesu x̄po duas quidē naturas cognoscim°. vnā aūt hypostasim ex vtriuscz cōpositā. Incarnat° ē q̄ x̄ps ex x̄gine assumēs ꝑmitiuā nre masse. vt ipa extiterit i carne hypostaℓ. q̄ dei x̄bi hypostaℓ cōposita z facta fuerit. q̄ pri° simplex erat x̄bi hypostaℓ. Cōposita x̄o ex duab° ꝑfectis naturī. deitate z hūanitate. z ferat ipa diuīe x̄bi dei filiatiōis caracteristicū z determiatiuū idioma. ſm q; diuisa ē a pfe z spūsācto. z carnis characteristica z determiatiua idiomata. ſm q̄ differat a matre z reliqs hoīb°. Itē vnā hypostasim filij dei ꝓfitemur ī duab° naturis ꝑfecte se hūtib°. deitatis z hūanitat;. z incarnatā eē eādē hypostasim. et has duas naturas custodiri z manere i ipo post vnionē nō seorsam z ſm ptes ponētes singulā. sz vnitas inuicē i vnā cōpositā hypostasiz. Substātialē em̄ inq̄m°vnionē. ſ. verā z nō ſm fantasiā. substātialē aūt nō duab° naturis ꝑficientib° alterā. ſ. vnā cōpositā naturā. sz vnitas inuicē in vnā hypostasim cōpositā filij dei z manere eandē substalē differētiā determiam°. Q; creabile mansit creabile. z q̄ō increabile increabile. z mortale mortale. z imortale imortale. z circūſcriptibile circūſcriptibile. z incircūſcriptibile incircūſcriptibile. Et ℔ q̄dē refulget miraculis. De ℔ etiā Aug. in li. de trinitate ait. Quēadmodū ſm deitatē vna ē patris filijq̄ natura. ita etiā iuxta hūanitatē eadē ē matris z filij vna nā. Ex vtraqz q̄ ſuba z diuinitat;. z hūanitatis. vn°at;q; idē ē deus. dei z hois filiꝰ iesus x̄ps. vt verus de°. ita etiā hō verus. Idē etiā in li. xiij. de trinitate. Sic deo ꝙiūgi potuit hūana natura. vt ex duab° subūs fieret vna ꝑsona. Ac℔ ī tā est ex tribus. deo. aīa. z carne. Ihis alijsqz pluribus autoritatibus se muniūt qui dicūt ꝑsonā x̄pi cōpositā esse. vel factā siue ꝓstantē ex duabus naturis siue ex tribus substantijs.

¶ Sacrificiū ecclie duob° ꝓstare. duo ob° cōfici. visibili elementoꝝ spē. z iuuisibili vomini nri iesu x̄pi carne z sanguie. Cōtra. In hoc em̄ vto ꝑmo videℓ eē iſufficiētia. q; ad cōſtitutiōs sacri altaris nō solū ꝑcurrūt duo imo tria. vicz Elemētū exten°. corpus x̄pi verū. z corp° x̄pi mysticū. Item videℓ i vbo secūdo esse repugnantia. cū dicit inuisibili carne z sanguine. caro em̄ z sanguis vere sunt corpa. q̄ z vere visibilia. Si q̄ caro x̄pi vera fuit. restat etiā q; fuit visibilis. Itē tercio vi q; illa ſilitudo sit ꝛepetaq̄m sacrm z res sacri i vnitatē ꝑsone nō cō currūt ſm q; de° z hō. ℔ non videℓ ibi fieri recta affiliatio. ¶ R°. dicendū q; i sacro altaris duplex ē res. videliczsignata z ptenta. z sigta tm̄. Et august. in pte ista nō loquiℓ de re sigta. cuiusmodi ē corp° x̄pi mystici. ℔ de re signata z cōtēta. cuiusmodi est corp° x̄pi verū. hec em̄ sola ē q̄ facit ad ꝓpositū. videliczad intelligēdū vnionis z icarnatiōis mysteriū. z ℔ ꝓpter ſilitudinē vero biq; ibi repetā. Repiℓ autē ſilitudo tripleꝛ. videliczq̄tū ad extremoꝝ vnitatē. q̄tū ad distinctōes siue diuersitatez. z q̄tū ad finē siue vnitatē. Sicut em̄ in sacro altaris ē spēs visibilis. z caro x̄pi iuuisibilis. put ē sub illo sacro. sic i x̄po ē hūana nā vera sensibilis. et diuina q̄ solū est intelligibilis. Similitudo etiā ē q̄tū ad distinctionē. q̄m exteriorꝝ spēs visibilis z res interior nō cōcurrūt ad cōſtitutēdū vnū ℘ naturā. ℔ cōcurrūt ad vnū sacrm q̄ est vnū ℘ q̄dine z respectū signi ad sigtū.

sic ꝛ i xpo diuina natura ꝛ hūana nō ꝓstituūt aliq̄d tercīū. ꝑ vniunt i vnā hypostasim q̄ vtriusq̄ ē nature supi positū. ꝛ in qua vtraq̄ natura suo mō subsantificat. Et q̄tū ad hoc nō est oīmoda silitudo. ꝑ ptim silitudo est ptim dissilitudo. Tertia silitudo ē. q̄ sicut res sacri vnit exteriori signo vt mediāte illo cognoscat. et ad veritatē verā ꝑuertat. sic diuina natura vnit hūane vt i ea cognoscerēt. ꝛ inde ē etiā q̄ talis vnitas silis ē illi vnioni q̄ copulat vbū ipi voci vt ab alys possit cognosci. Et ꝙ hoc patet mīlo ad obiecta. Illō em valet qd̄ opponit de insufficiētia. qm̄ ad ꝓpositū sufficiūt illa duo mēbra. Nec valet qd̄ obijcit de repugnātia. q̄ si dicit hec duo vicz carnē ꝛ sanguinē insibilia simpliciā. ꝑ put sunt sub sacro cōtenta. Nec illo ꝓbe vlaꝛ vnionū discōuenientia. q̄ nō vult dicere q̄ illa sint oīno silia. ꝑ q̄ silitudinē habēt q̄tū ad tria ꝓdicta.

3 b ¶ Sunt etiam alij q̄ incarnationē verbi nō solū ꝓsonā ex natur̄ compositā negant. verūetiā hominez aliquem siue etiā aliquā subāz ibi ex aīa ꝛ carne cōpositā vel sactā diffitent. Sed sic illa duo. s. aīaz ꝛ carnē vbi ꝓsone vl nature vnita cē asūt. vt nō ex illis duob⁹ vel ex his trib⁹ aliqua nā vel ꝓsona fieret siue cōponeret. ꝑ illis duob⁹ vel ut indumēto vbū dei vestiret vt mortalib⁹ oculis cōgrueter appareret. Qui iō dr̄ ver⁹ fact⁹ hō. q̄ veritatē carnis ꝛ aīe accepit. Que duo etiā i singularitatē vl vnitatē sue ꝓsone accepisse legit. Nō q̄ illa duo vel aliq̄ res ex illis cōposita sit vna ꝓsona cū vbo vel sit verbū. Sz q̄ illis duob⁹ accedētib⁹ vbo. nō est ꝓsonaꝝ numer⁹ auctus vt fieret q̄ternitas i trinitate. Et q̄ ipa ꝓsona verbi q̄ pr⁹ erat sine idumēto. assūptione indumēti nō ē diuisa vel mutata. ſz vna eadēq̄ i mutata ꝑmāsit. Qui ꝑm habitū deū ꝛ hoiem factū dicūt. Accipiēdo em̄ hoiez dictus ē de⁹ fact⁹ ē hō. ꝛ ꝓpter acceptū hoiem dr̄ de⁹ vere ē hō. ꝛ ꝓpter assumētē deū dr̄ hō esse de⁹. Nā si essentialit inquunt illi deus esse hō. vel hō esse de⁹ intelligerēt. tūc si de⁹ assūpt⁹ hoiez i sexu mulieb. ꝛ mulier essentialit deus eēt. ꝛ ecōuerso. At potuit assūpsisse hoiez i sexu mulieb. potuit ꝙ mulier esse deus ꝛ ecōuerso.

¶ Cōfirmat tercīa opinionē. g

We aūt ꝛ isti ō suo sensu influere videanť. testimonijs i mediū ꝓducitis q̄ dicūt ꝓfirmāt. Ait em̄ augu. in li. de gratia noui testamēti. Sic nō augeť numerus ꝓsonaꝝ cū caro accedit aīe vt sit vnus hō. sic nō augeť numerus ꝓsonaꝝ cū hō accedit verbo. vt sit vn⁹ hō xps Legit itaq̄ deus hō vt intelligam⁹ hui⁹ ꝓsone singularitatē. nō vt suspicemur in carnē mutatā diuinitatē. Jdē q̄ tractās illud verbū apli. Habitu inuētus ē vt hō. manifeste ostēdit deū dici factū esse hominē. vel esse hoiem ſm habitū in li. lxxxiij. questionū. ita inquiēs. Multis modis habitū dicim⁹. vel habitū animi sicut discipline ꝑceptionē vsu firmatā. vel habituz corpis. sic dicim⁹ aliū alio validioꝛē. vl habitū eoz q̄ mēbris accomodat extrinsecus. vt cū dicim⁹ aliquē vestitū vel calciatū ꝛ hmōi. In oibus generib⁹ manifestū ē in ea

Prim⁹ articulus negat qd̄ ꝓmit opi. ꝓma Secūdus articul⁹ q̄ tāgit ibi verūetiā hoiem ꝛc. negat qd̄ ꝙmit opinio secūda.

Tercī⁹ articulus ibi ſ sic illa duo ꝛc.

Quart⁹ articulus.

Augu.

Phil. ij.

c

Hylarius.

re dicit habitū q̄ accidit vel accedit alicui. ita vt eā possit etiā nō hre. Hoc aūt nomē ductū ē ab illo vbo qō ē hre. habit⁹ ꝙ in ea re dicit q̄ nob vt habeak accidit vl accedit Verūtamē ꝑ intest. q̄ quedā eoz q̄ accidūt vel accedūt vt habitū faciāt nō mutāk. ſ ipa mutāt i se integra ꝛ incōcussa manētia. sic sapia accedēs homi nō ipa mutak. ſ hō minē mutat. quē de stulto sapiētē facit. Quedā vo sic accedūt vl accidūt vt mutēt ꝛ mutenť: vt cibus q̄ amittēs speciē suā in corp⁹ vertit. et nos cibo refecti. ab exilitate atq̄ lāguore i robur atq̄ valentiā mutamur. Tercīū genus ē cū ea q̄ accidūt vl accedūt. nec mutāt ea q̄bus accidūt. nec ab eis ipa mutank. sic anul⁹ posit⁹ i digito qō genus rarissime repit. Quartū gen⁹ ē cū ea q̄ accidūt vl accedūt. mutank nō a sua nā. ſ aliā speciē ꝛ formā accipiūt vt ē vestis q̄ deiecta atq̄ deposita nō hz eā formā quam sumit induta. Induta em̄ mēbris accipit formā quā ſ habebat exuta. qō gen⁹ cōgruit huic cōpatiōi. De⁹ em̄ filius semetipm̄ exinaniuit. nō formā suā mutans. ſ formā serui accipiēs. neq̄ ꝓuersus aut trāsmutat⁹ i hoiem amissa incōmutabili stabilitate. ſ in silitudinē hoīm fact⁹ ē ipe susceptor. verū hoiez suscipiēdo habitu inuēt⁹ ē vt hō. id ē habēdo hoiem inuēt⁹ ē vt hō. nō sibi ſz eis q̄bus ī homie apparuit. Q̄ aūt dicit vt hō. veritatē exp̄mit. Hoīe ꝙ habit⁹ satis significauit aplus q̄liter dixerit i silitudinē hominū fact⁹. q̄ nō trāsfiguratiōe i hoiem. ſz habitu fact⁹ ē cum indut⁹ ē hoiem. quē sibi vniēs quodāmō atq̄ cōformās imortalitati exinitatiq̄ sociaret. Nō ꝙ oportet intelligi mutatū esse verbū susceptiōe hois. sic nec mēbra veste iduta mutank. q̄uis illa susceptio ineffabilit susceptū suscipiēti copularet. Jhis vbis apte innuere videť Aug. deū dici factū hoiem ſm habitū. Qui etiā ipi⁹ incarnatiōis modū volēs exp̄mere q̄rētib⁹ in. iiij. li. de trinitate. ait. Si q̄rit ipa incarnatio quō facta sit: ipuz vbū dei dico carnē factū. id est hoiem factū. nō tñ in hō q̄ factū ē conuersū atq̄ mutatū. ſz carnē vt carnalib⁹ cōgrueter appareret indutū. Jta sane factū vt ibi sit non tñ verbū dei ꝛ hois caro. ſz etiā rōnalis hois aīa. atq̄ hoc totū ꝛ de⁹ dicať ꝓpter deū. ꝛ hō ꝓpter hoiem. Nō si difficile intelligit. mēs fide purgeť a peccat⁹ abstinēdo ꝛ bona opādo. difficilia em̄ sūt b. Jdē in li. de fide ad petrū. Dei filius cuz sit de⁹ etern⁹ ꝛ ver⁹. ꝓ nob fact⁹ ē hō ver⁹ ꝛ plen⁹. Jn eo ver⁹ q: verā hz de⁹ ille hūanā naturā. Jn eo vo plenus. q: ꝛ carnē hūanā suscepit ꝛ aīaz rōnalē. Jtē nō aliud fuit ulla dei sūmi susceptio vel exinanitio. nisi forme fuilis. i. nature hūane susceptio. Utraq̄ ꝙ ē i xpo forma. q: vtraq̄ vera ꝛ plena ē in xpo. suba diuia scz ꝛ hūana nā. Jdē in li. ꝺ Additiminū. Cū esset p seipm̄ iuisibilis. visibilis ī hoie apparuit quē o femia suscipe dignar⁹ ē. Jdē in eodē Nos xp̄m dn̄m verū hoiem suscepisse credim⁹. ꝛ in ipso visibilit iuisibilē homib⁹ apparuisse. Jn ipo inē hoies cōuersatū fuisse. Jn ipo ab homib⁹ hūana ptulisse. Jn ipso hoies docuisse. Hylari⁹ q̄s in. x. li. de trinitate ait. Quō dei filius nat⁹ ex maria ē. nisi q: vbū caro factū ē. scz q: filius dei cū in forma dei eēt. formā serui accepit. Unū tñ cūdē. q: nō dei defectiōe ſ hois assūptiōe ꝓfitemur. Et i forma dei ꝓpē nāz diuinā. ꝛ i forma serui ex cōceptiōe spūssācti ſm hois habitū reptū fuisse, nō fuit habit⁹ ille tñ hois. ſz quedā accedūt q̄ mutant ſ nō mutanť sicut sapia. Ꝺ videť eē ipossibile. q: si ex aliq̄ accidēte aduenīente mutak ſbiectū. videť q: ipm̄ mlto magis debeat dici mutatū. q: de ente in potēcia fit ens i actu. Jtē aliud mēbrū silr q̄ dicit q: quedā accidūt q̄ nec mutāt nec mutāt vt ipossibile. Nihil em̄ nouū acq̄ri pōt sine aliq̄ mutatiōe acq̄rētis vel acq̄siti. q̄ ipossibile ē q: aliq̄ differētia habit⁹ introducat i esse q: nō fiat mutatio i habitu vel būte.

¶ R⁹. dicendū q: augustī. distinguit habitū duplicit. Uno mō in se ꝓ differētias. ꝓpias q̄ respicūt habitū q̄tuz ad esse. Et iste sunt trēs. Omne em̄ q̄d habet. aut habet interi⁹. aut exteri⁹. aut ꝑim interi⁹. ptis exteri⁹. Si oino interi⁹. sic dicim⁹ habitū aie. vt scientiā ꝛ disciplinaz. Si oino exteri⁹. sic dicim⁹ habitum eoz q̄ exteri⁹ corpi accomodāt. sicut cē vestitū ꝛ calciatū. Si quodā mō interi⁹. ꝛ quodā mō exteri⁹. sic dicim⁹ aliuz alio validioꝛē ꝛ fortiorē. Et ſ quasi tenet mediū inē differētias duas ꝓximas. Et ad istas tres differētias reducī pñt septē illi modi habendi q̄s assignat pbūs i ꝓstꝓdicamēt. Sz q: iste mod⁹ distinguēdi patrū valet ad ꝓpositū. Jdo sumit Aug. aliū modū distinguēdi ꝓ q̄tuoꝛ mēbra. q̄ respicat ipm habitū q̄tuz ad fieri. Et hec diuisio ē q̄drimēbris ſm q̄tuoꝛ cōbinationes sufficiētes ꝛ imediatas. Hoc em̄ nō accedit alicui. aut mutat tñ ꝛ nō mutāt sicut sapia. Aut mutat et mutāt. vt cib⁹. Aut nec mutat nec muta-

4 darueraț ei⁹ falsitas. maxīe cū videaț sup vba sanctoꝝ esse fundata. ¶ Multis modis habitū dicim⁹ ꝛc.

Obijcit ꝑmo em̄ distinguit habitum in tria mēbra. secūdo mō distinguit alia distinctione. ꝓ q̄tuoꝛ mēbra. ſ vel vna ē supflua vel altera diminuta. Jteꝛ videnť aliq̄ mēbra secūde diuisionis esse impossibilia. dicit em̄ q:

vt hoīs. nec caro illa caro pcti. ſȝ ī ſilitudine carnis peccati. Audiſtis tres ſm diuerſos poſitas ſentētias ⁊ ꝑ ſingulis inducta teſtimonia.

tur. vt anulus. Aut mutat᷑ ſ non mutat. vt veſtimētū. Et illō q̄rtū mēbꝛū valet ad ꝓpoſitū. ⁊ ꝑ hoc patȝ riſio ad ꝑmo obiectū. Iſte em̄ q̄ttuoꝛ differētie reducunt᷑ ad illas tres. ideo nec iſte ſunt ſupflue. nec ille dimi-
5 nute. Ad illud qd̄ oꝑponit᷑ q̄ ſapiētia mutat ſ nō mutat᷑. Dicendū q̄ ad hoc q̄ q̄s fiat ſapiēs cōcurrit ſapia creata ⁊ increata. ſicut ad hoc q̄ fiat gratꝰ cōcurrit charitas creata ⁊ increata. Cū aūt Aug. dicit. q̄ ſapia non mutat᷑. non intelligit de ſapia creata q̄ eſt accidēs aīe. ſ de ſapia increata. Et hoc frequēter aduertendū eſt in verbis Auguſtini cū loquit᷑ de ſapia ⁊ gr̃a. q̄ mō loquit᷑ de increata. mō de creata. Pōt etiā hoc verbū intelligi de ſapia creata. Sȝ tūc nō loquit᷑ Augꝰ de quocūq̄ genere mutatiōis. ſ de illa mutatiōe q̄ eſt de vna diſpoſitiōe ad alterā. vtpote de mutatiōe q̄ eſt ſm formā. ⁊ tūc nō hȝ inſtantiā in ſapiētia. q̄ ſapiētia accidēs nō alterat᷑ q̄uis ſapiēs ſm illā alteret᷑. Et ꝑ hoc patet terciū obiectū. nō em̄ excludit omnē motū Augꝰ. ſed illuȝ motū alteratiōis q̄ eſt ſm qualitatē abſolutā. Hec aūt nō eſt cōiunctiōe anuli ad digitū. ſed ſolū que eſt mutatio ſm locū vel ſitū.

Ad intelligentiā coꝝ q̄ circa partē iſtā dicunt᷑ incidit hic q̄ſtio pꝛincipaliter circa duo. Pꝛio querit᷑ de varietate haꝝ opinionū in q̄ videlicȝ ſit maioꝛ ꝓbabilitas. Secūdo de qualitate illius variatiōis ex q̄ oritur haꝝ opinionū diuerſitas. Circa pꝛimū querunt᷑ tria. Pꝛimo q̄rit᷑ an xp̄s ſit vnum aut duo ſicut dicit ꝑma opinio. Secūdo q̄rit᷑ vtrū ꝑſona xp̄i ſit ſimplex an cōpoſita ſicut dicit ſcd̄a opinio. Tercio q̄rit᷑ vtrū xp̄s ſm q̄ hō ſit aliq̄ ſuba. an ſolū dicat᷑ hō de xp̄o ſm habitū. ſicut dicit. iij. opinio.

Queſtio. ij. a

Utrū xp̄s ſit duo: Et q̄ ſic videt᷑. Aug. ad Felicianū. Aliud eſt filiꝰ dei. aliud filiꝰ hoīs. ſ qd̄ eſt aliud ⁊ aliud ē duo. g̃ ⁊c̃. Itē Hylariꝰ in. ix. libꝛo de trinitate. Chꝛiſtꝰ hō ieſus q̄uis ſit aliud de patre. aliud de matre. nō tn̄ aliꝰ. ſ qd̄ eſt aliud ⁊ aliud eſt duo. g̃ ⁊c̃. Itē xp̄s ſm q̄ deꝰ ē vnū increata vnitate. ſ hō eſt vnū vnitate creata. Si g̃ vnitas creata ⁊ increata eſt alia ⁊ alia. g̃ xp̄s eſt duo. Item differētia eēntialis dat eſſe. g̃ diuerſe differētie eēntiales dāt diuerſa eē. ſ in xp̄o ē differētia eēntialis nature hūane. ſcȝ rōnale. q̄ eſſentialit᷑ differt a nā diuina. g̃ neceſſe ē xp̄m habere diuerſa eē. ſ q̄ hn̄t diuerſa eē ſunt duo. g̃ videt᷑ q̄ xp̄s ſit duo. Itē vna nā in pluribꝰ ꝑſonis facit illas ꝑſonas eſſe vnū. ſicut pr̄ ⁊ filiꝰ ⁊ ſpūſſanctꝰ i trinitate vnū ſunt. g̃ pari rōne plures nature i vna ꝑſona faciūt illā ꝑſonā eſſe duo. Sed xp̄s ē vna ꝑſona i duabus naturis. ergo xp̄s eſt duo. Itē ꝓpter vniōnē eſt cōicatio idiomatū. ſ nō eſt cōicatio eiuſdē ad ſe. ergo neceſſe eſt int᷑ ea quibꝰ idiomata cōicant᷑ eſſe differētiā. ſ nō eſt cōicatio idiomatū q̄ntū ad nās ſed q̄ntū ad ſuppoſita nāꝝ que dicunt᷑ de xp̄o. ⁊ q̄rū vnū dicit᷑ de altero. Si g̃ illud de quo p̄dicant᷑ duo diuerſa eſt duo. videt᷑ q̄ xp̄s ſit duo. cū in eo ſit idiomatuȝ cōicatio. Item xp̄s ſm q̄ deus eſt aliquid qd̄ eſt pater. ſm q̄ hō eſt aliq̄d qd̄ nō eſt pat᷑. g̃ eſt aliq̄d et aliq̄d. g̃ videt᷑ q̄ neceſſe ſit ponē xp̄m eē duo. Sȝ cōtra Dam̄. iij. libꝛo. Diuina nā hūanā ſibi vniuit in vnā hypoſtaſim ſuā. g̃ ſi hypoſtaſis nomiat ipm̄ ſuppoſitū. vnū eſt ſuppoſitū in xp̄o. ſ illud in q̄ eſt ſuppoſitū. vnū eſt in xp̄o nō duo. g̃ ⁊c̃. Itē Hylariꝰ de trinitate. ix. Cū nō ſit aliꝰ filiꝰ dei. alius filiꝰ hoīs. req̄ro quis ſit clarificatꝰ. ſ xp̄s nō eſt aliud ⁊ aliud. nec alius ⁊ alius. ⁊ hoc ꝯſtat. g̃ nō eſt duo ſ vnū. Iteȝ omne qd̄ eſt vt dicit Boetiꝰ. iō eſt q̄ vnū eſt. ſed xp̄s eſt. g̃ neceſſe eſt xp̄m eſſe vnū. ⁊ vnū ſimplicit᷑ i actu. ergo eſt indiuiſum. ⁊ qd̄ eſt indiuiſum non eſt duo. g̃ chꝛiſtus nō eſt duo. Item ſicut diuiſio dicit oꝛdinem ad m̄ltitudinē. ſic vnio dicit oꝛdinē ad vnitatē. ſi ergo in incarnatiōe nō fuit diuiſio ſcd̄ magis vnio. videt᷑ q̄ eſſe multa ſiue duo nullatenꝰ cōueniat xp̄o. Itē ſi xp̄s eſt duo. quero. q̄ duo. aut due nature. aut due ꝑſone. neutrū hoꝝ eſt dare. Nature due nō. q̄ natura hūana nō p̄dicat᷑ de xp̄o. Due ꝑſone non. q̄ ſicut ſupꝛa oſtēſum fuit ⁊ inferiꝰ oſtēdet᷑. in chꝛiſto nō eſt niſi vna ꝑſona. g̃ ⁊c̃. Itē ſi aliqua duo differūt eēntialit᷑ in ſuppoſitis. impoſſibile eſt vnū p̄dicari de altero. ſ deꝰ ⁊ hō eſſentialit᷑ differunt. g̃ ſi in xp̄o hn̄t differētiā ſuppoſitoꝝ. g̃ nō p̄dicant᷑ de ſe mutuo. ergo nec deꝰ eſt hō. nec homo deꝰ. qd̄ eſt cōiter cōtra omnes ſanctos. Itē indiuiduū cōſtat ex ꝓꝑietatibus quaꝝ collectionē impoſſibile ē in altero reꝑiri. ſ quicq̄d dr̄ de filio dei. dicit᷑ de filio hoīs ⁊ ecōuerſo. g̃ filiꝰ dei ⁊ filius hoīs in xp̄o nō differūt numero ſicut indiuidua duo. g̃ xp̄s nō poteſt dici duo indiuidua ſiue ſuppoſita. nec pōt dici due nature. g̃ nullatenꝰ videt᷑ q̄ debet dici duo. Rn̄. dicendū q̄ cum 6
querit᷑. Utrū xp̄s ſit duo. hoc tripliciter pōt intelligi. Uno mō vt dicat᷑ xp̄s eſſe due nature. ⁊ hoc mō nullus poſuit nec intellexit xp̄m eſſe duo ꝓ eo q̄ hūana nā nō p̄dicat᷑ de xp̄o. Alio mō pōt intelligi q̄ xp̄s ſit duo. videlicȝ due ꝑſone. ⁊ hoc mō fuit hereticū ⁊ cōtra ſymbolū. Dicit em̄ Athanaſius. Non duo tn̄ ſed vnus eſt xp̄s. Tercio mō pōt intelligi q̄ xp̄s ſit duo medio mō. nō q̄ xp̄s ſit due ꝑſone vel due nature. ſ q̄ ſit duo ſuppoſita. vel due res nature. que tenēt q̄ſi mediū int᷑ dualitatē nature ⁊ dualitatē ꝑſone. Et iſte modus dicēdi ꝑtinuit ad pꝛimā opinionē. nec ē hereticꝰ. ſ multā habuit ꝓbabilitatē. Cū em̄ diuerſis naturis diuerſe rn̄deāt res nature. ⁊ diuerſis ſubſtātijs diuerſa reſpōdeāt ſuppoſita. ideo dicere voluerūt xp̄m qui eſt deꝰ rōne diuine nature. ⁊ hō rōne hūane. eſſe duas res nature. q̄rū tn̄ vna p̄dicat᷑ de altera ꝓpter vnitatē ꝑſone. Sȝ licȝ hec poſitio habeat aliq̄d ꝓbabilitatis. aliq̄d tn̄ dicit adeo impꝛobabile. q̄ paucos aut nullos hȝ defenſoꝛes. Planū em̄ eſt q̄ illa quoꝝ vnū de altero p̄dicat᷑ inuicē nō numerant᷑. q̄uis formalit᷑ diſtiguant᷑. vtpote ſi dicat᷑ petrꝰ ē muſicꝰ. muſicus ⁊ petrus nō ſunt duo. q̄uis int᷑ petrū ⁊ muſicā ſuā ſit diſtinctio. Si g̃ hec opinio dicit q̄ deꝰ eſt hō. ⁊ homo eſt deꝰ. nō pōt ſuſtineri q̄ ſint duo in xp̄o. ſm q̄ dicunt᷑ cōcretiue ad ſuppoſitū. ⁊ iō cōcedendū eſt iſtā opinionē eſſe falſam. ⁊ huius opinionis autoꝛes deceptos fuiſſe. Rō aūt huiꝰ deceptiōis venit ex hoc q̄ nō diſtinxerūt int᷑ ſuppoſitū ſm q̄ ſuppoſitū dicit᷑ qd̄ ſubijcit᷑ generi. ⁊ ſuppoſitū qd̄ dr̄ illō in q̄ ſubſtātificat᷑ totū eſſe rei. cū tn̄ magna ſit differētia. Si em̄ dicat᷑ ſuppoſitū qd̄ ſubijcit᷑ generi. coꝛpꝰ et coloꝛ diuerſa habēt ſuppoſita. q̄ diuerſas habēt differētias. Si aūt dicat᷑ ſuppoſitū ſm q̄ in eo ſubſtātificat᷑ totū eſſe rei. ſicut coꝛpꝰ ⁊ coloꝛ vnū pn̄t hr̄e ſuppoſituȝ. q̄ vna ē ſuba ⁊ vnū indiuiduū in q̄ ſaluat᷑ nā coꝛpalitatis ⁊ nā coloꝛis. res aūt nō numerat᷑ ſm ſuppoſita in ſbijciēdo ⁊ p̄dicādo. ſ ſm numeꝝ ſuppoſitoꝝ i eſſen-
7 do ⁊ ſubſtātificādo. Qm̄ g̃ nā hūana i xp̄o ſubſtātificat᷑ i diuia ꝑſona. hinc ē q̄ vnū ē ibi ſuppoſitū ſm qd̄ attēdit᷑ numeratio rei q̄ntū ad eſſe i actu. ⁊ iō xp̄s nō debet dici duo ſ vnū. Et cōcedende ſunt rōnes q̄ hoc
8 oñdūt. Ad illas g̃ duas auctes q̄ in cōtrariū obijciunt᷑ q̄ xp̄s ē aliud ⁊ aliud. Dicendū q̄ ille p̄dicationes ſunt impꝛoꝑe ⁊ debēt ſic exponi. Chꝛiſtꝰ ē aliō ⁊ aliud. i. alteriꝰ ⁊ alteriꝰ nature. ⁊ ex hoc non ſequit᷑ q̄ xp̄s ſit duo. ſ ſolū q̄ i xp̄o ſint plura. Locutio em̄ im-
9 ꝓꝑia nō eſt extēdenda. Ad illud qd̄ obijcit᷑ q̄ xp̄s eſt vnū ſm q̄ eſt deꝰ vnitate increata. ⁊ vnū ſm q̄ hō vnitate creata. Dicēdū q̄ mag̃ ꝓꝑie dr̄ vnꝰ q̄ dicat᷑ eſſe vnum. In xp̄o em̄ eſt vna ſola ꝑſona q̄uis nō ſit vna nā. Nihilominꝰ tn̄ pōt dici vnū ſm q̄ deꝰ. ⁊ vnū ſm q̄ hō. Illud tn̄ vnū ⁊ illō ſm q̄ dicunt᷑ ō xp̄o nō ponūt i numerū. q̄ xp̄s nō dicit᷑ vnū ſm q̄ dicit᷑ hō abſtractiue ſ cōcretiue. Q̄uis aūt vnitas creata ⁊ increata poſſint dici duo. q̄ tn̄ in xp̄o ſm q̄ dr̄ cōcretiue dicit᷑ vnitas creata. ad ſuppoſitū increatū cōpat᷑. ⁊ de eodē p̄dicat᷑. iō nō ponit in numerū. vt xp̄s poſſit dici duo. Sicut nec petrus ⁊ hoc albū. eodē demō-
10 ſtrato. Ad illud qd̄ opponit᷑ q̄ diuerſe differentie eſſentiales dāt diuerſa eſſe. Dicendū q̄ illud verū eſt q̄n ſuppoſitū illud ad qd̄ cōpant᷑ ille differētie nō p̄cedit naturalit᷑ q̄ntuȝ ad eſſe actuale aliquā illaꝝ differētiaꝝ. ſicut petrꝰ nō eſt ante illā differētiā rōnale. et bꝛunellꝰ ante iſtā differentiā q̄ eſt irrōnale. non ſic aūt eſt in ꝓpoſito. Nā filiꝰ dei q̄ eſt hypoſtaſis ē ſuppoſitū hūane nature ꝑ vnionē. ⁊ naturalit᷑ p̄cedit q̄ntū ad eſſe actuale eſſentialē differētiā hoīs. Et ideo illa differētia nō dat ei eſſe ſimplicit᷑. ſ tale eē aduenit hypoſtaſi iam cōplete in eſſe. ⁊ ideo nō pōt in eā plu-
11 rificari. Ad illō qd̄ obijcit᷑ q̄ vna natura i pluribꝰ ꝑſonis facit eſſe vnū ⁊c̃. Dicendū q̄ nō eſt ſile. q̄ natura diuina ſic eſt i pluribꝰ ꝑſonis q̄ de qualibet p̄dicat᷑ nō ſolū in cōcretione ſ ⁊ i abſtractiōe. Et ideo cū ipa ſit vna. neceſſe ē illas tres hypoſtaſes eſſe vnum q̄d. Due aūt nature ita ꝯcurrūt in vnā ꝑſonā xp̄i. vt tn̄ hūana natura p̄dicari nō valeat in abſtractōe ſed magis in cōcretione ad idē ſuppoſitū. ⁊ q̄ hoc modo nō numerant᷑ ſ vniunt᷑. ideo nō pōt vna ꝑſona dici plura. ſicut plures ꝑſone i diuinis dicunt᷑ vna natu-
12 ra. Ad illud qd̄ opponit᷑ q̄ ꝓpter vnionē ē cōicatio idiomatū. Dicēdū q̄ verū eſt. Si aūt q̄rat᷑ q̄d ibi cōicet idiomata. Rn̄dendū q̄ nomē nature. ſm q̄ cōſiderant᷑ i abſtractiōe. ſ hypoſtaſis diuine nature cōicat ſibi idiomata ſm q̄ ē hypoſtaſis i hūana natura. nō q̄ ipa ſit diuerſa in ſe. ſ q̄ diuerſis naturis ē ſuppoſita. Uel certe ipē nature ſm q̄ dicunt᷑ in cōcretione pn̄t ſibijpis idiomata cōicare. vt dicat᷑ deꝰ eſt homo. ⁊ hō eſt deus. ⁊ q̄n intelligit᷑ ſic accipi. dicit᷑ vt res nature. q̄ mediū tenet int᷑ materiā abſtractiue ꝯſideratā ⁊ ipaȝ hypoſtaſim. Et hoc mō eſt ibi recte cōicatio idiomatū. q̄ eſt ibi diuerſitas int᷑ res nature habito reſpectu ad ipas naturas. Si tu obijcias q̄ xp̄s tunc non debet dici nec vnū nec duo. ſ mediū tenere inter dualitatē ⁊ vnitatē. Dicendū q̄ q̄uis res nature habeāt rōnem medij. plus tn̄ q̄ntuȝ ad vnitatē ſe tenent cū ipa hypoſtaſi. Et ratio huiꝰ eſt duplex. Pꝛima. q̄ res nature p̄dicat᷑ de ipa hypoſtaſi. ſed nō p̄dicat᷑ de ipa natura abſtractiue cōſiderata. nec ecōuerſo. Alia ratio. q̄ denoiatio fit a termio. vnio aūt oꝛdinat᷑ tāq̄ ad terminū. ⁊ q̄ i xp̄o nature i vna hypoſtaſi vniunt᷑ ideo res nature in xp̄o nō ponūt in numerū. vt ꝓpter ipas xp̄s dicat᷑ eē duo. Ad illud qd̄ obijcit᷑ q̄ xp̄s 13
eſt aliq̄d qd̄ eſt pr̄. dicendū q̄ cuȝ dicit᷑ xp̄s eſt aliq̄d ſm q̄ homo. aliq̄d non dicit ipaȝ naturā abſtractā ſ nature ſuppoſitū. vn̄ cū dicit᷑ xp̄s eſſe hō. relatio implicat᷑ intrinſecꝰ. Sicut g̃ nō valet xp̄s eſt eſſentia q̄ eſt pr̄. ⁊ eſt ꝑſona q̄ nō eſt pr̄. g̃ eſt duo. q̄ eſſentia nō ponit numeꝝ in ꝑſona. nec dictū ſubſtātialiter cū eo qd̄ dicit᷑ ſm relationē. ſic nō hȝ vigorē aliquē illationis p̄dicte. Un̄ peccatū illiꝰ illatiōis reduci pōt ad locū ſophiſticū q̄ eſt figura dictiōis.

Queſtio. ij. b

Utrū ꝑſona chꝛiſti ſit vna vnitate ſimplici aut cōpoſita. ſicut dicebat ſecūda opinio. Et q̄ habeat in ſe vnitatē cōpoſitā videt᷑ ꝑmo ꝑ illud qd̄ dr̄ in ſymbolo. Nā ſicut aīa rōnalis ⁊ caro vnus ē hō. ita deus ⁊ hō vnus eſt xp̄s. Sed hō eſt cōpoſitꝰ ex aīa ⁊ carne. ergo chꝛiſti ꝑſona eſt cōpoſita ex diuinitate ⁊ humanitate. Itē Dam̄. in. iij. libꝛo. In dn̄o ieſu xp̄o duas naturas cognoſcimꝰ. vnā hypoſtaſim ex vtriſq̄ cōpoſitā. Si g̃ ſm ipm̄ idē eſt hypoſtaſis ⁊ ꝑſona. g̃ ⁊c̃. Itē intellectꝰ ꝑſone p̄ſupponit intellectuȝ nature. ſ ſi eſt cōpoſitio in eo qd̄ p̄ſupponit᷑. neceſſario ē cōpoſitio i eo qd̄ ſupponit. Cū g̃ nā in xp̄o ſit cōpoſita. neceſſario ſequi videt᷑ q̄ ꝑſona cōpoſita dici debeat. Iteȝ ſi xp̄s eſſet ſolū ex aīa rōnali ⁊ carne hr̄et hypoſtaſim cōpoſitā. ergo cū habeat in ſe aīaȝ ⁊ carnē ⁊ diuinitatem. ꝑ locū a minoꝛi. multo mag̃ videt᷑ hr̄e hypoſtaſim cōpoſitā. Itē xp̄s ē hō. aut ſimplex. aut cōpoſitus. Cōſtat q̄ nō ſimplex. q̄ hec eſt ꝯ naturā hūanitatis. eſt g̃ homo cōpoſitꝰ. Sed hō nō p̄dicat᷑ de xp̄o niſi rōne ſuppoſiti ⁊ hypoſtaſ᷑. g̃ videt᷑ q̄ ꝑſona i xp̄o debeat dici cōpoſita. Sȝ ꝯ. Omne cōpoſitū cōpoſitiōe tꝑali eſt tꝑale. Si g̃ ꝑſona chꝛiſti ē compoſita. ⁊ nō niſi cōpoſitōe tꝑali. g̃ ꝑſona xp̄i eſt tꝑalis. ñ ergo eterna. Sȝ hoc ē falſum. g̃ ⁊c̃. Itē vbicūq̄ ē cōpoſitio de nouo. ibi eſt mutatio. Si g̃ in incarnatiōe ꝑſona xp̄i fuit cōpoſita. neceſſario ſequit᷑ q̄ fuerit mutata. ſ ꝑſonā verbi mutari eſt impoſſibile. g̃ ⁊c̃. Item vbicūq̄ eſt cōpoſitio ibi eſt impꝼectio in vtroq̄ extremoꝝ. q̄m ex duobꝰ entibꝰ in actu nō fit vnū. ⁊ cōponibilia poſſibilia ſunt reſpectu cōpoſiti. ſ nec i natura dĩbi nec in ꝑſona pōt eſſe aliq̄ impꝼectio. g̃ nec cōpoſitio. Itē vbi eſt cōpoſitio. cōpoſitū nō pꝛedicat᷑ de aliq̄ extremoꝝ. ſicut pȝ. q̄ hō nec ē aīa nec ē caro. g̃ ſi ꝑſona xp̄i cōpoſita ē ex diuinitate ⁊ hūanitate. g̃ chꝛiſtꝰ nec eſt deus. nec hō. nec creatoꝛ. nec creatura. Q̄ ſi hoc ē falſum. reſtat q̄ ꝑſona chꝛiſti nō eſt cōpoſita. Itē vbi eſt cōpoſitio. vnū extremoꝝ nō pꝛedicat᷑ ō altero. vn̄ cū hō cōponat᷑ ex aīa ⁊ carne. nec aīa eſt caro ⁊ ecōuerſo. g̃ ſi ꝑſona chꝛiſti eēt cōpoſita. nec hō eſſet deꝰ. nec deus hō. q̄ ſi hoc ē falſum. reſtat ⁊c̃. Rn̄. dicēdū q̄ cōpoſitio dupliciter pōt dici. Uno mō 14
ꝓꝑie dr̄ cōpoſitio vnio aliquoꝝ duoꝝ habentiū mutuā inclinationē ad cōſtitutionē tercij. Et hoc mō ſicut rōnes oñdunt ꝑſona chꝛiſti nō pōt dici cōpoſita. multa em̄ ſequerent᷑ incōueniētia. videlicȝ q̄ ꝑſona illa eſſet mutata. ⁊ q̄ eſſet impꝼecta. ⁊ q̄ eſſet tꝑaliter in eſſe ꝑducta. ⁊ q̄ etiā nō cōicarent᷑ idiomata. Et iō

hoc mō dicere ꝑsonā xpi esse cōpositā nō tm̄ esset fal-
sum verūetiā esset hereticū. Alio mō dr̄ cōpositio lar-
ge sil' cū alio positio. ⁊ sic ꝑsonalis vnio pōt dici cōpo
sitio. Et ꝑ hunc modū dicebat scda opinio ꝑsonā xpi
esse cōpositā. nō ꝙ ipa sit ex pluribꝰ naturis ꝯstituta.
ſ ꝙ ꝑsona illa añ incarnationē suppositū erat in vna
nā simplici. post incarnationē ꝑsona suppositū fuit
diuine nature ⁊ hūane. ⁊ hoc absqʒ vlla mutatiōe facta
in ipa. ſ solū ex pte hūane nature sicut osñsum fuit in
pma distinctiōe huiꝰ libri. Et iō opinio ista ꝗ dicebat
ꝑsonā xpi fuisse cōpositā. vera fuit ⁊ sanū habuit itel-
lectū. Quia tñ vbū calūniabile est ꝓ eo ꝙ cōpositōis
vocabulū cōsueuit accipi pmo mō. ideo doctores p̄-
sentis tpis sensum huiꝰ opinionis retinēt declinātes
cōpositiōis vocabulū. In ꝑsona em̄ xpi nō est cōposi
tio ꝓprie dicta. Unde cōcedēde sunt rōnes ꝗ inducte
15 sunt ad istā ptē. ¶ Ad illud vō qđ obijcit in cōtrariū
de auctē symboli. dicendū ꝙ non est oīmoda silitudo
int̄ aīaʒ ⁊ carnē. ⁊ diuinitatē ⁊ hūanitatē. Nō em̄ est
silitudo qn̄tū ad extremoꝝ cōpositionē. ſ qn̄tū ad hoc
ꝙ aīa ⁊ caro ꝯcurrūt ad vnitatē ꝑsone. sic etiā diuini
tas ⁊ hūanitas i xpo cōcurrūt in vnitatē ꝑsone. qn̄uis
16 hoc fiat alio ⁊ alio mō. ¶ Ad illud qđ opponitur de
auctē Dam. Dicendū ꝙ Dam. nō accipit ibi ꝓprie cō
positionē ſ large. Uñ ⁊ verbū suū oportet exponere.
qꝛ forte nō ita impꝓpe sonat in lingua greca sicut in
latina. Uñ dr̄ hypostasis cōposita ex duabꝰ naturis.
nō ꝙ ex illis duabꝰ sit cōstituta. ſ ꝙ in sacro incarna
tiōis factū est vt hypostasis ꝗ erat sub vna tm̄ nā. in
duabꝰ ⁊ sub duabꝰ fieret. vñ magis ꝓprie dr̄ hyposta
17 sis i duabꝰ naturis qm̄ ex duabꝰ naturis. ¶ Ad illud
qđ obijcit ꝙ intellectus ꝑsone p̄supponit intellectū
nature. dicendū ꝙ verū est de nā ꝗ dat pmū esse ꝑso-
ne. ⁊ talis ē diuia nā respectu ꝑsone xpi. ⁊ ꝓpterea qn̄-
uis nā hūana sit cōposita nō sequit ꝙ ꝓpter hoc ꝑso-
18 na xpi cōpositionē habeat. ¶ Ad illud qđ opponit.
ꝙ si xp̄s esset solū ex aīa ⁊ carne. hēt hypostasim cō-
positā. Dōm ꝙ verū ē. qꝛ tūc hēt pmū esse hyposta-
sis eiꝰ ex hūana nā. ꝗ quidē cōposita est. nūc aūt non
est sic. qꝛ ꝑsona xpi suū esse pmū hʒ ex diuina nā. ꝗ
quidē est oīo simplicissima. Et iō hūana nā supueni
ens sicut nō dat ꝑsone esse ꝑsonale. sic nō facit eā esse
19 cōpositā. ¶ Ad illud qđ obijcit ꝙ xp̄s ē hō cōpositꝰ.
Dicendū ꝙ verū est. sed qđ subiūgit. ꝙ hō p̄dicat ra-
tione hypostasis. dicendū ꝙ si ita intelligat ꝙ homo
in p̄dicato rōne hypostasis p̄dicet. veritatē nō habet.
qꝛ ſm regulā phi. qn̄uis terminꝰ subijciat rōne sup-
positi. p̄dicat tm̄ rōne forme. ⁊ ideo hoc adiectiuū cō-
positus circa istū terminū hō. nō nomiat cōpositionē
qn̄tū ad suppositū. sed qn̄tuʒ ad formā. ⁊ ꝓpterea non
potest ex hoc inferri ꝙ ꝑsona christi sit composita.

Questio. iij. c

¶ Utrū christus ſm ꝙ homo sit substātia. an homo
p̄dicet ꝑ modū habitꝰ ⁊ accn̄tis. sicut dicebat opinio
tercia. Et ꝙ xp̄s dicat hō ꝑ modū habitꝰ ondit. ij. ad
Phil'. habitu inuētus vt hō. Sup qđ verbū dicit hy-
larius de trini. Nō fuit ille habitus homis tm̄. sed vt
homis. ḡ videt tñ ex hoc vbo qđ dicit habitu. tñ ex hoc
ꝙ dicit vt hō. qđ importat silitudineʒ. ꝙ xp̄s alio mō
dicat hō qm̄ alij homines. ⁊ ita videt ꝙ dicat ꝑ modū
habitꝰ nō ꝑ modū sube. ¶ Itē Augꝰ. in li. lxxxiij. q.
dicit ⁊ habet in lr̄a. Qꝛ quartū genus habitꝰ cōpetit
huic cōpositioni. Et illud quartū genꝰ spectat ad hoc
ꝙ dr̄ p̄dicari ꝑ modū habitꝰ. vt esse vestitū ⁊ calciatū
qđ est in quadā adiacētia. ḡ ⁊c. ¶ Itē hoc ipm̄ videt
rōne. Qđ aduenit alicui iā in esse cōpleto. est illi acci-
dens. ⁊ p̄dicat ꝑ modū accidētis. Sʒ hūana nā adue
nit ꝑsone xpi iā in esse cōplete. ḡ videt ꝙ ei adueniat
vt accidēs. ⁊ p̄dicet ꝑ modū accidētis. nō ḡ ꝑ modū
substātie. ¶ Itē qđ p̄dicat denoiatiue est accidens.
⁊ p̄dicat ꝑ modū accidēt'. Sʒ hūana natura p̄dicat
de xpo denoiatiue. Uñ filiꝰ dei dr̄ hūanatꝰ. qđ quidē
nō potest dici de alio homie. ḡ videt ꝙ non dicat de
ipo ꝑ modū sube ſ ꝑ modū accidētis. ¶ Itē impossi
bile ē diuersa genera p̄dicari de eodē ēentialiter. ergo
multo minꝰ erit possibile diuinā naturā ⁊ hūanā cō-
uenire eidē ēentialiter. Ergo si xp̄s ēentialit loquēdo
est deꝰ. videt ꝙ hō dicat solūmō ꝑ modū accidentis
siue ꝑ modū habitꝰ. ¶ Itē ꝗ habēt diuersas diffini-
tiōes nō possunt p̄dicari de vno ⁊ eodē ēentialit. sed
deꝰ ⁊ hō diuersas habēt diffinitiōes. ḡ cū deus dicat
de xpo ēentialiter. hō nō dicet de eo subaliter ſ soluʒ
accidētalit. ¶ Sed ꝯ in decretali. Alexāder papa. Cū
xp̄s pfectus sit deꝰ ⁊ pfectꝰ hō. ꝗ temeritate audent
aliqui dicere ꝙ xp̄s nō est aliqđ ſm ꝙ hō. ḡ ſm sentē
tiā Alex. pape. hō p̄dicat de xpo ꝑ modū sube. ¶ Itē
substātia nulli est accidens vt vult phus. Sʒ hūana
natura in xpo ē suba. ergo nulli accidit. ḡ non accidit
ꝑsone vbi. ¶ Itē si hūana natura accidit xpo. aut ac
cidit xpo deo. aut xpo homi. Christo homi nō. qꝛ nll'i
homi ē accidētale esse hoiem. Christo ſm ꝙ deus silr
accidere nō pōt. qꝛ nullū accn̄s pōt xpo inesse ratōne
diuine nature. ḡ nullo mō videt ꝙ possit p̄dicari per
modū accidētis. ¶ Itē nihil est vniuocū substātie ⁊
accidenti. ḡ si de xpo dr̄ ſm accn̄s. ⁊ de alijs hominibus
ſm substātiā. ḡ nō dicit vniuoce ſ equoce. Sʒ si hoc
verū est. nō videt ꝙ sit de nr̄o genere. nec mors eius
nr̄e redēptioni ꝓficere. ¶ Itē suba est nobilior acci-
dēte. ergo si hō de alijs dicit ꝑ modū sube. ⁊ de xpo ꝑ
modū habitꝰ. ḡ esse hoieʒ minꝰ nobilit cōdecuit xpo
qm̄ alijs. ꝙ si hoc est impiū dicere. restat ḡ idē qđ p̄us
ꝙ hō nō dicat de xpo ꝑ modū habitꝰ ſ ꝑ modū sube.
¶ Itē qđ p̄dicat ꝑ modū habitꝰ ⁊ accidētis nō p̄di-
cat ꝑ modū substātie. Unde qn̄uis hō dicat vestitus.
nunqm̄ tñ dicit vestimētū. ḡ si filiꝰ dei diceret hūana-
tus ꝑ modū habitꝰ. nunqm̄ diceret hō. ꝙ si hoc falsuʒ
est. restat idē qđ p̄us. ¶ Rñ. dicendū ꝙ cū dicit ꝙ hō 20
dicit de xpo ꝑ modū habitꝰ ⁊ accidētis. dupliciт pōt
intelligi. Aut ita ꝙ p̄dicatio illa sit pure accn̄talis ita
ꝙ nō subalis. Aut ita ꝙ aliquo mō habeat rōnem p̄-
dicatiōis accn̄talis. ⁊ tñ ſm veritatē sit substātialis.
Si vltimo mō intelligat. veritatē habet ꝓ eo ꝙ hūa-
na natura in xpo quodā mō ꝓprietatē habet accidē-
tis. in hoc videlicʒ ꝙ substātificat in supposito alte-
riꝰ nature. ita ꝙ nō dat illi supposito pmū esse. ſ ad-
uenit iā cōpleto. Uñ sicut albedo nō substātificat in
albo ꝙ sit in genere qlitatis ſ magis in suba. nec illi
dat esse. sed iā completo aduenit. sic ꝑ quādam cōfor
mitatē ē repire circa xpi hūanitatē ꝗ substātificat in
diuina ꝑsona habente pfectū esse ex alia natura qm̄ ex
ipsa hūanitate. videlicʒ ex diuina. Et ꝓpterea nr̄i do-
ctores dixerūt ꝙ hūana natura i xpo vergit i accidēs
ſm quādā cōformitatē. ⁊ hoc si intelligat sane. est di-
ctum subtiliter ⁊ catholice. maxime autē inter omnē
modū accidentis modū habitus habet. ꝓ eo ꝙ habi
tus nomiat adiacētiam vniꝰ substantie respectu alte
rius. que quidē potest esse vtriusqʒ seruata ꝓprietate.
⁊ ideo apostolus prudentissimus fidei predicator. et
Augꝰ. subtilissimꝰ fidei defensor insinuāt aliquo mō
christū dici hominē ſm habitū. non excludētes ꝓ hoc
quin homo dicat de christo ſm substantiā. Alio mō
est intelligere ꝙ xp̄s dicatur homo ſm accidēs. ita ꝙ
modus ille p̄dicandi sit oīno accidentalis ⁊ non ſm
substātiā. Et hic modus dicendi licʒ aliqn̄ visus fue-
rit habere opinionis ꝓbabilitatē. manifeste tñ pʒ ha
bere in se erroris temeritatē. Unde ⁊ illa. iij. opinio ꝗ
posuit hoc. ab alexandro reprobata est. nec imerito.
qꝛ veritati illiꝰ vnionis repugnat. Hoc tamē dicit fi-
des recta ꝙ diuina natura ⁊ hūana vnite sunt i vnā
ꝑsonā. ergo deus dicit de xpo tanqm̄ de ꝓprio suppo-
sito ⁊ homo similit. Sed homo cū predicat đ aliquo
sicut đ ꝓprio supposito. substātialiter p̄dicat ⁊ signat
ipm̄ de quo dicit esse aliquā substātiā. ⁊ ideo ex fidei
fundamēto necessario sequit ꝙ sit aliquid ſm ꝙ hō.
Unde rationes cōcedende sunt ꝗ ad hoc inducunt.
21 ¶ Ad illud qđ obijcit in contrariuʒ de auctē apli et
Aug. iā patet rn̄sio ex his ꝗ iam dicta sunt. Nam etsi
homo habeat aliquo mō modū habitꝰ. non tñ habet
oīno. Licʒ em̄ hūanitas adueniat iā cōpleto. nihilo-
minꝰ substātificat in illo tanqm̄ in ꝓprio suo supposi-
to. qꝛ dei filiꝰ qui est suppositū diuine nature ꝑ natu-
22 ram. fecit se suppositū hūane nature ꝑ gratiā. ¶ Ad
illud qđ obijcit ꝙ accidēs est qđ aduenit iaʒ cōpleto
dicendū ꝙ etsi assimilet in hoc ꝙ aduenit iā cōpleto.
non tñ oīno. qꝛ accidēs oīno adiacet iam extrinsecus
⁊ dicit modū adherendi. ſ hūana natura sic aduenit
illi ꝑsone ꝙ nō adiacet extrinsecꝰ. nec dicit modū in-
23 herēdi tm̄. ſ ipsiꝰ hypostasis ꝯstātiā ⁊ naturā. ¶ Ad
illud qđ opponit ꝙ p̄dicat denoiatiue. Dicenduʒ ꝙ
p̄dicatio denoiatiua pōt esse qttuor modis. Per mo-
dū inherētie. vt cū dr̄ iste ē albus. Per modū trāsmu
tatiōis. vt cū dr̄ pecus ē dealbatꝰ. Per modū possessi
onis. vt cū dr̄ asinꝰ socratis. Et ꝑ modū vniōis. cū dr̄
ferrū ignitū. i. igni vnitū. corpꝰ aīatū. i. aīe vnitū. Cū
ergo dicit p̄dicatio denoiatiua est accidētis. dicendū
ꝙ verū est qn̄ est ꝑ modū inherētis. nō aūt est veruʒ
si sp intelligat de p̄dicatiōe denoiatiua ſm alios mo-
dos. Cū aūt dr̄ xp̄s ē hūanatꝰ. nō est ibi p̄dicatio per
modū inherētis. ſ ꝑ modū vnionis ⁊ relatiōis. ⁊ iđo
non sequit ꝙ hūana nā sit accidēs. nec sequit ex hoc
ꝙ ꝑsona diuina sit mutata. qꝛ qn̄uis mutatio absolu-
ta in accidente ponat mutationē in subiecto introdu
ctiuo. tñ ipsiꝰ relationis inesse pōt esse ex mutatiōe fa-
24 cta in altero extremo. ¶ Ad illud qđ obijcit ꝙ ipossi
bile est diuersoꝝ genera p̄dicari de eodē substātialit.
dicendū ꝙ verū est de illis generibꝰ que habent op-
positionē ⁊ distinctionē. sicut sunt genera creaturuʒ
rerum. non sic autē est de diuina natura ⁊ humana.
qꝛ cum hūana sit oīno passibilis ⁊ in oīmoda obediē
tia. nihil impedit ꝙ hūana natura ⁊ diuina simul cō-
currūt in vnā ꝑsonā. ita ꝙ de eadem ꝑsona predicet
deus essentialiter ⁊ ꝑ naturā. ⁊ de illa eadē predicet
homo essentialiter ꝓpter vnionē gratuitā. ꝑ quā deꝰ
sicut potuit ⁊ voluit se fecit suppositū nature huma-
ne. ꝙ quidem sic fuit sibi facile. sicut facile est homini
sibi indumentū sumere. imo multo facilius si consi-
deretur eius summa potentia ⁊ creature obedientia.
¶ Ad illud quod obijcit ꝙ deus ⁊ homo habent di
uersas diffinitiones. Dicendum ꝙ non sunt diuerse
ita ꝙ non possint concurrere in suppositū vnum si
deus facere vellt illud. ꝓ eo ꝙ multo magis pendet
⁊ indiget humana natura respectu diuine ꝑsone. qm̄
aliquod accidens respectu substantie. Non est ergo
deo impossibile imo valde credibile ⁊ possibile. imo
verum ꝙ dei filius fecit se in natura hūana in incar-
natione ꝑsonaʒ. ⁊ hypostasim. ⁊ suppositū. ⁊ qui hoc
intelligit. manifeste videt que istarum triū opinionū
magis accedit ad explicandum incarnationis sacra-
mentū. Nam tercia opinio que negat christum ali-
quid esse ſm ꝙ homo. negat etiā ꝑsonam filij hypo-
stasim esse humane nature. simpliciter recedit a veri-
tate. Prima vō opinio que dicit in christo duo esse
supposita. a veritate deuiat. Media vō opinio que
dicit vnaʒ ꝑsonam siue hypostasim duabus naturis
esse suppositā. veritatē dicit. Unde omnes doctores
cōmuniter tenent hodie opinionē mediā. vt loco eiꝰ
quod dicebat illa opinio vnam ꝑsonā ex duabus na
turis esse compositā. nunc dicat vna ꝑsona duabus
naturis esse supposita. non mutando sensum sed ver
ba. que multum sunt in tali materia obseruanda. Ex
his ergo que dicta sunt colligi potest que sit predicta
rum opinionū diuersitas. ⁊ in qua carū sit maior ꝓ-
babilitas veritatis ⁊c.

Consequēter querit de qualitate illius vnio-
nis ex qua consurgit diuersitas istarū trium
opinionū. circa quam querunt tria. Primo
querit de illa beatissima vnione qn̄tum ad terminū.
Secūdo vō querit de ipsa qn̄tum ad modū. Tercio
vō querit de eadē qn̄tum ad gradū.

Questio. j. d

¶ De illa vnione qn̄tum ad terminū. et querit vtrū
terminata sit ad vnitatem ꝑsone an non. Et ꝙ sic vi-
detur Johā. viij. Ego principiū qui ⁊ loquor vobis.
sed ego est ꝓnomen demonstratiuū. ergo certam de-
monstrat ꝑsonam. ⁊ qui est nomen relatiuuʒ. ergo et
eandem refert ꝑsonam. ergo vna erat ꝑsona que erat
principiū ⁊ que loquebat. sed principiū erat ſm diui
nam. ⁊ loquebatur ſm humanā naturam. ergo vnio
illa ad vnitatem ꝑsonalem videtur esse terminata.
¶ Item filius dei est vnitus humane nature. sed fi-
lius dei non distinguit a patre nisi in ꝑsona. ergo ne-
cesse est illam vnionem habere ꝓ termino vnitatem
ꝑsonalem. ¶ Item vnio est via ad aliquam vnitatē.
ergo si non sit illa vnio frustra. ad aliquaʒ vnitatem
ꝑuenit. sed non ꝑduxit ad vnitatem nature. quia nec
diuina natura potest fieri humana. nec econuerso.
nec ex his potest fieri tercia. ergo necesse est ꝙ vnio
illa terminet ad vnitatem ꝑsone. ¶ Item quando
aliqua duo vniuntur quoꝝ vnum p̄dominat alteri.
p̄dominans trahit ad se illud cui p̄dominatur. Sed
dei filius vnitus est humane nature cui per omnia
p̄dominatur. ergo traxit eam ad ꝓpriam vnitatē. sed
non traxit eam ad vnitatē naturalem. sicut p̄us ostē-
sum est. ergo traxit ad vnitatem ꝑsonaleʒ. ¶ Sed cō
tra. eternū non potest esse terminus rei temporalis.
sed vnitas ꝑsonalis filij dei est eterna. vnio vō fuit tē
poralis. ergo illa vnio non poterat terminari ad vni
tatem ꝑsonalem. ¶ Item nihil vnū ⁊ idem est me-
dium. ⁊ extremuʒ. ⁊ terminus in eadem actione. sed
ꝑsone vnitas in illa vnione habet rationeʒ extremi.
ergo non videtur ꝙ habeat rationē termini. ¶ Itē
eqlis simplicitatis ⁊ dignitat' est ꝑsona diuina sicut
⁊ natura. ſ ꝓpter dignitatē ⁊ simplicitatē illiꝰ nature.

vnionē illā impossibile est terminari ad vnitatē nature ergo impossibile ē terminari ad vnitatē psone. ¶ Itē sicut diuine nature rn̄det psona increata. sic hūane nature rn̄det psona creata. ergo cū termin⁹ vnionis eq̄liter se habeat ad extrema. ⁊ vnio illa nō possit terminari ad vnitatē psone create. pari rōne videt̄ q̄ non valeat terminari ad vnitatē psone increate. g̃ simpliciṫ

25 ē verū q̄ vnio illa nō terminat̄ ad vnitatē psone. ¶ R⁹ dicendū q̄ quedā est vnio in q̄ est vni⁹ vnibilis i nāz alteri⁹ conuersio. Et hoc ē. qz vni⁹ ē ad alterz repugnātia ⁊ pdominātia. sicut si gutta aque vniat̄ amphore vini. Quedā vo est vnio i q̄ est vtriusq3 vnibilis alteratio. ⁊ tercie nature pductio. ⁊ h' qz est ibi repugnātia ⁊ pdominatio. s nō excellēs pdn̄atio. sicut vniunt̄ elemēta ad ɔstituēda corpa mixta. Quedā vo ē vnio in q̄ nō est vnitoz trāsmutatio s tercie nature ɔstitutio. ⁊ hoc ē qz vnibilia nō hn̄t repugnātiā. sed habent mutuā depēdentiā. sicut vniunt̄ corp⁹ ⁊ aia ad cōstitutionē hois. Quedā vo est vnio in q̄ nec ē trāsmutatio. nec tercie nature ɔstitutio. s vnū vnibiliū fūdat̄ tm̄ in altero. Et hoc est. qz nec est ibi repugnātia. nec eētialis depēdentia. est tm̄ excellēs pdn̄atio. sicut qn̄ arbor vna inserit̄ stipiti alteri⁹ arboris. tūc vtraq3 arbor seruat nāz ppriā. ⁊ tm̄ vna arbor substātificat̄ in stipite alteri⁹ arboris. ita q̄ vn⁹ ē stipes vtriusq3. Hoc tm̄ q̄rto vniōis genere habet vniri nā diuina hūane. Quia eni nulla est repugnātia int̄ nāz diuinā ⁊ hūanā. ideo nulla ē ibi trāsmutatio nec ɔuersio. qz vo nō est mutua depēdentia. nō est tercie nature ɔstitutio. s qz est ibi alteri⁹. s. diuine nature pdn̄atio. necesse ē q̄ diuina nā hūanā nāz trahat ad vnitatē. Sz ad vnitatē nature nō pōt trahere sine trāsmutatiōe ⁊ conuersiōe. necesse est g̃ q̄ eā trahat ad vnitatē psone. et vna ⁊ eadē hypostasis sit diuine nature ⁊ hūane. vt q̄si hūana nā fundet̄ ⁊ substātificet̄ i diuino stipite. ⁊ ideo multū assimilat̄ ista vnio ei vnioni q̄ est p insertionē. Proptē qd etiā fortassis dicit beat⁹ Jacob⁹. j. In mansuetudine suscipite insitū verbū. Cōcedendū

26 est g̃ q̄ illa vnio terminat̄ ad vnitatē psone. ¶ Ad illd qd obijcit̄ q̄ vnitas illi⁹ psone ē etna. dicēdū q̄ sicut psona noiat ipm suppositū in compatiōe ad naturā cui subijcit̄. sic ⁊ dignitas psone attēdenda ē respectu nature. potest ergo psona illa compari ad naturā diuinā. ⁊ sic eius dignitas est eterna. Potest etiā compari ad naturā diuinā pīter ⁊ humanā. ⁊ sic cōnotat aliquid temporale. ⁊ ratōne illius cōnotati dicit̄ esse termin⁹ vnionis. Illa eni vnio nō fecit vt illa psona esset vel vna esset. sed fecit q̄ psona que erat vna i na

27 tura simplici. esset vna in natura duplici. ¶ Ad illud qd opponit̄ q̄ vnitas psonalis est extremū. g̃ nō est termin⁹. Dicendū q̄ fm vnā compatiōnē quā habet videlicz ad diuinā naturā est extremū. Scdm autē compatiōnē quā habet ad humanā naturā est vnionis termin⁹. Quia p illā vnionē factum est vt psona verbi esset homo. Scdm aūt compatiōnē quā habet ad vtrāq3 naturā. tenet rōnem medij. nihil aūt impedit vnū ⁊ idem diuerso respectu habere compatiōnē medij ⁊ extremi. ⁊ p hūc quidē modū in pposito intel

28 ligendū est. ¶ Ad illud qd opponit̄ q̄ pter summā simplicitatē diuina natura nō pōt vniri hūane nature in vnitatē nature. Dicendū q̄ nō est simile. qz plures naturas in vnā naturā cedere repugnat simplicitati nature. sed plures naturas vniri in vnitatē psone nō repugnat simplicitati psone. sicut ⁊ plures psone possunt esse in vna natura. ita q̄ nō impediūt nature simplicitatē. sic plures nature i vna psona. Alia vo ratio est. qz psona diuina pōt fieri suppositū hūane nature. sola relatiōe hūane nature ad ipaz. q̄ quidē relatio nihil ponit nouū circa psonā verbi s solū in nā assumpta. ⁊ io vnio naturaz vnitati psone non repugnat. nō sic aūt est qn̄ vnio terminat̄ ad vnitatem nature. vbi nō solū notat̄ esse respectus. s etiā notat̄ cōueniētia fieri in forma. ⁊ hoc nō pōt fieri sine compositōne sine trāsmutatiōe aliqua. ¶ Ad illud quod 29

opponit̄ q̄ vnio illa nō pōt terminari ad vnitatē psone create. Dicendū q̄ nō est sile. qz diuina nā nō pōt substātificari in psona creata. Qd eni substantificat̄ in aliquo. min⁹ hz de stabilitate q̄ illud in q̄ substātificat̄. ⁊ ideo qz verior mō est ens ⁊ p se stans natura diuina q̄z hūana. ideo hūana nā pōt vniri diuine persone. q̄uis diuina nā nō possit vniri nature create. et io pōt fieri vnio in vnitatē psone increate. q̄uis nō possit fieri vnio in vnitatē psone create. Est ⁊ alia rō qz psona semp habz denomiari a digniori pprietate. ⁊ ideo diuina nā ⁊ hūana in vnā cōcurrūt hypostasim. Et cū semp necesse sit diuinā naturā excellere dignitate. nō pōt fieri vnio in vnitatē psone create. licz possit fieri vnio in vnitatē psone increate. Et io patz q̄ nō est sile qd assumit p sili s valde dissimile.

Questio.ij. e

¶ Utrū modus illius vnionis sit singularis. an repiat̄ aliquis vnionis modus ei cōsimilis. Et q̄ sit singularis videt̄ autoritate ipi⁹ Algaret in sua methaphisica. vbi ponit modos vnionis. ¶ Ibi eni diuidit 30

vnū simpliciṫ. ⁊ vnū fm q̄d. Unū simpliciṫ diuidit in tres differētias. Primo in vnū in q̄ nō est multitudo nec actu nec potētia. vt pūctus ⁊ vnitas. Secūdo in vnū in quo nō est multitudo actu q̄uis sit potētia. sicut est linea. Tercio in q̄ est multitudo actu ⁊ potentia. vt lectus ⁊ mēbrū in quib⁹ sunt actu multa. Unū aūt fm quid in q̄nq3 differētias hz diuidi. videlicz in vnū genere. vt est homo ⁊ bos. In vnū specie. vt sortes ⁊ plato. In vnū in accidēte. vt ē nix ⁊ cerusa. In vnū pportiōe. vt auriga ⁊ nauta. In vnū subiecto. sicut dulce ⁊ albū in aliqua suba vna. Sed nullo istoz modoz vt patz discurrēti p singula ē illa vnio que ē in xp̄o. ergo videt̄ q̄ modus illi⁹ vniōis excedat oēs vnionis modos. ¶ Itē hocipm videt̄ aucte Aristo. q̄ diuidit vnū in pma phia in vnū p se ⁊ in vnum p accidēs. Unū p accidēs dr̄ sicut duo accidētia in vno subiecto. Unū āt p se dr̄ nouē modis. scz cōtinuatōe quoz termin⁹ vn⁹. Unū specie vel forma vt sortes ⁊ plato in homie. Unū genere. vt hō ⁊ bos in animali. Unū diffinitiōe. vt illa q̄ habēt eandē diffinitōez. vel quoz vnū est diffinitio alteri⁹. Unū indiuisibilitate. vt pūctus. Unū numero. vt singulare. Unū simplicitate. vt essentia vel vniuersale. Unū totalitate vel pfectiōe vt circul⁹. Unū pportione. vt auriga ⁊ nauta. Unū mā vt oia corpalia. Sz nullo istoz modorū est vnio i psona i xp̄o. g̃ videt̄ q̄ sit vnio mō singulari ⁊ pprio. ¶ Itē hocipm videt̄ aucte Bern. ad Eugeniū li. v. vbi distiguit vnū nouē modis. vbi ait sic. Est vnitas collectiua. vt vicz multi lapides faciūt vnū aceruū. Est vnitas cōstitutiua. vt cū multe ptes vnū totū cōstituūt. Est vnitas cōiugatiua q̄ fit vt duo iam nō duo s vna caro sunt. Est vnitas natiua q̄ aia ⁊ carne vnus hō nascit̄. Est vnitas ptātiua. q̄ hō virtutis nō instabilis vel dissilis s vn⁹ sibimet nitit̄ inueniri. Est

vnitas ɔsentatiua. cū p charitatē multoz hoim ē cor vnū ⁊ aia vna. Est vnitas votiua. cū aia oibus votis deo adherēs vn⁹ spūs ē. Est vnitas dignatiua q̄ fili⁹ dei dignat⁹ ē assumere nr̄az nāz. Est ⁊ postremo vnitas trinitatis. de q̄ ipe Bern. subdit verū ⁊ quid suz. ad illud vnū. g̃ si vnitas ista q̄ vbū dei vnitū est carni spāli differētia dr̄ vnitas dignatiua. Uidet̄ g̃ q̄ vnio pdicta singularē modū habeat. ¶ Itē hocipm videt̄ aucte pphetici vbi. dicit̄ eni Hiere. xxxj. Nouū faciet do. sup terrā. mulier circūdabit virū. hoc inquā dr̄ de illa vnione creata. s nō esset nouū si sile haberet. videt̄ g̃ q̄ int̄ oēs vniōes sit vnio vna singular. ¶ Sed ɔtra Ephe. v. Erūt duo in carne vna. sacrm̄ hoc magnū ē. Ego aūt dico in xp̄o ⁊ in eccl̄ia. Glo. qz xp̄s q̄ de⁹ erat apd patrē. p quē ⁊ facti sum⁹. fact⁹ ē p carnē pticeps nr̄. vt illi⁹ capitis corp⁹ essem⁹. g̃ videt̄ q̄ vnitas illa q̄ est vbi ad carnē. sit ɔsilis illi q̄ est viri ad vxorē. nō ergo ē vnitas singularis. ¶ Itē illa vnitas q̄ verbū ē vnitū carni est vnitas psonalis sicut supra oñsuz est. Sz vnitas illa q̄ aia vniṫ carni est ex sūma ptāte dei. Un̄ in quadā sequētia. Potestate nō natura. fit creator creatura. g̃ videt̄ q̄ illa sit vnitas ptātiua. s ille modus cōpetit ⁊ repit̄ in creatura. g̃ ⁊c. ¶ Itez aut illa vnio q̄ diuinitas vniṫ hūanitati est nālis aut gratuita. Si nālis. g̃ cōtinet̄ sb vnitatib⁹ illis q̄ a pho assignant̄. Si gratuita. g̃ cum vnitas gratuita sit vnitas votiua sicut dicit Bern. videt̄ q̄ iste mod⁹ vnitatis

31 diuine nō faciat specialē vnitatis differētiā ¶ R⁹. dicendū q̄ sicut nulla creatura pfecte deo assimilat̄. sed quodāmō est silis quodāmō dissilis. Et vbi vna creatura hz silitudinē. frequēter alia hz dissilitudinē. Et p hūc modū intelligendū est circa hāc sacratissimā vnionē. Si eni loq̄mur de ipa q̄tū ad ei⁹ spāles cōditiones sigillatim acceptas. sic pōt hic cōueniētiā cū modis vnitatū in creaturis reptis. Si aūt loq̄mur q̄tuz ad collationē suaz pprietatū. sic dicit modū vnitatis

32 singular. ⁊ hoc pz sic. In hac eni vnione ē ɔsiderare distantiā vnibiliū. vnionis pncipiū. vniōis terminū. ⁊ vnitoz vinculū. Q̄tū ad distantiā vnibiliū. q̄ vniṫ creator creature cōuenit cū vnitate votiua. Q̄tuz ad vnionis pncipiū ɔuenit cū vnitate ptātiua. qz talis ē ex diuina vtute ⁊ mera gr̄a. Q̄tū aūt ad vnionis terminū cōuenit cū vnitate votiua. q̄ quidē terminat̄ ad vnitatē psone. Q̄tū aūt ad vnionis vinculū cōuenit cū vnitate cōiugatiua. in q̄ est vinculū ppetuū ⁊ indiuidua copula. Q̄tū aūt ad oēs cōditiōes sil' collatas nullū modū habet vnitatis sibi cōsimilē. qz supercedit omnē naturā. ⁊ omnē aliā gratiā cōmunē. videlz q̄ diuina natura ⁊ humana vniant̄ in vnā psonam indissolubiliter p dei potentiā. Et ideo concedendū est q̄ talis vnio supexcellit omnē ɔsiderationē philosophicā. nec mirū. qz ad ipm vix ptingit ratio p fidez eleuata. Et ideo Bern. fm istaz opinionē assignauit specialē vnitatis differentiā vocans eam animā vnitat' dignatiuā. Cōcedende sunt ergo rōnes que sunt

33 ad istam partē. ¶ Ad illud ergo qd opponit̄ in contrariū q̄ similis ē vnioni cōiugatiue iam patet respōsio. qz ⁊ si sit similitudo q̄tum ad vinculū. nō tamen est similitudo q̄tum ad terminū vel distantiā vnibi

34 lium ¶ Ad illud qd opponit̄ q̄ similis ē vnitati votiue p eo q̄ est vnio in psona. Dicendū q̄ si sit similitudo q̄tum ad terminū. nō tamē q̄tum ad vinculū

35 vel distantiā vnibiliū. ¶ Ad illud qd opponit̄ q̄ est similis vnitati potestatiue. Dicendū q̄ etsi sit similitudo q̄tum ad principiū. qz vtraq3 est ex virtute diuina. dissimilitudo est tamē q̄tum ad terminū ⁊ q̄tum ad vinculū ¶ Ad illud qd obijcitur q̄ est simi 36

lis vnitati votiue cum sit p gratiā. Dicendū q̄ ē alia gratie differētia qua anima vniṫ deo p charitatē perfectā. ⁊ qua natura hūana vniṫ verbo in vnitatē psone. nec tm̄ q̄tum ad hoc est differētia. sed etiā q̄tum ad terminū. Et ideo ista vnio facit singularē modūz.

¶ Si aūt querat̄ sufficiētia vnitatū modoz assigna 37

toz. Dicendū q̄ ista questio alibi habet suū locum. ⁊ singula suis locis tractanda sunt. Illoz tamē ix. modoz vnitatū quos Bern. assignat. potest sic sumi sufficiētia. Est eni vnitas naturalis ⁊ gratuita. ⁊ vnitas sup vtrāq3 cōstituta. Unitas autē naturalis est i quadruplici differētia. Quedā enim est p aggregationē rerum differentiū distinctaz. sicut vnitas collectiua. Quedā est p colligationē rerū formaliter differentiū siue partiū ethrogenicaz. ⁊ sic est vnitas constitutiua. Quedā p cōiunctionē differentiū sexu. opēratiōe cōuenientiū. ⁊ sic est vnitas cōiugatiua. Quedam p vnionem differentiū naturaz in vnionē concurrentiū. ⁊ sic est vnitas votiua. Unitas autē gratuita similiter quattuor habet differētias. Aut enim est vnitas eiusdē anime ad se fm statuū diuersitatē. ⁊ sic est potestatiua. Aut multoz hominū adinuicem fm charitatē. ⁊ sic est vnitas cōsentatiua. Aut anime ad deū p volūtatis cōformitatē. ⁊ sic est vnitas votiua. Aut humane nature ad diuinā fm psone vnitatem. ⁊ sic est vnitas dignatiua. Unitas autē sup vtrāq3 cōstituta videlicz sup naturalē ⁊ gratuitā est vna sola. videlicz vnitas trinitatis. quā quidez vnā esse decet solā. vt in ea sit status omniū vnitatū.

Questio.iij. f

¶ Utrū illa vnitas q̄tum ad gradū excellat omnes vnitates creatas. Et q̄ sic videtur autoritate Bern. ad Eugeniuz. Inter omnia que vere dicunt̄ vnum. arcē tenet vnitas trinitatis. Secūdo illa pcellit qua tres substātie in christo sunt vna psona. ergo vnitas qua christus est vnus. omnes vnitates creatas excellit. ¶ Item tanto magis aliqua vniūtur. quāto inseparabilius sunt vnita. sed nature ille in xp̄o vniunt̄ tanta inseparabilitate qua maior esse non potest. ergo videt̄ q̄ vnitas illa ad quā terminat̄ vnio illa. maxia sit inter omnes vnitates creatas. ¶ Item tanto magis aliqua vniunt̄ quāto magis cōmunicāt sibi suas pprietates ⁊ idiomata. sed in xp̄o est pfecta idiomatū cōmunicatio. ergo videt̄ q̄ ad summā vnionem terminet̄ illa vnio. ¶ Item vnio illa terminatur ad vnitatē in psona. psona autem illa est psona verbi. s psona vbi in simplicitate ⁊ nobilitate i infinitū excellit omnē vnitatē creatam. ergo videt̄ similiter q̄ illa vnitas ad quā terminat̄ vnio dignatiua. Sz ɔtra. Que maxie distāt sūt minime vnibilia. ⁊ q̄ minime sūt vnibilia minime faciūt vnū. sed talia sunt diuinitas ⁊ hūanitas. g̃ videt̄ q̄ vnio q̄ ē i xp̄o termiet̄ ad gradū vnitat' infimū ¶ Itez quāto aliq̄d ex paucioribus ɔstat tāto mag' ē vnū. s in xp̄o repit̄ maior nāz pluralitas q̄ sit sb celo. g̃ vr̄ q̄ vnitas illa infimū teneat vnitat' locū ¶ Itē mag' ē vnū qd ē vnū i nā ⁊ psona q̄ qd ē i psona tm̄. s q̄libz hō vnitatē hz i psona ⁊ nā. xp̄s āt vnitatē hz i psona tm̄ nō i nā. g̃ maior vnitat' pfectio repit̄ i q̄libet hoie q̄ i xp̄o. ¶ Itē mag' est vnū qd nō ē mltiplicabile nec mltiplicatū. q̄ qd ē mltiplicabile ⁊ mltiplicatū. Sz vnitas ⁊ punct⁹ hn̄t vnitatē

q̄ nec eſt multiplicabilis nec multiplicata.in xp̄o aūt
repit̄ naturaꝝ multitudo ⁊ dīa. ḡ videt̄ ꝙ in xp̄o ſit
38 vnitas minima. ¶ Re⁹. dicendū ꝙ ē loqui d̄ vnitate q̄
aliq̄ dicunt̄ vnū ꝑ ꝯueniētiā i nā.⁊ eſt loq̄ de vnitate
q̄ aliq̄ dicunt̄ vnū ꝑ cōueniētiā in ꝑſona.Si eñ loq̄
mur de vnitate q̄ aliq̄ dicunt̄ vnū ꝑ cōueniētiā in nā
ſic ē dicere ꝙ i xp̄o talis vnitas quodāmō ē nulla.q̄
dāmō eſt magna.quodāmō eſt parua. quodāmō eſt
ſūma. Si eñ cōpen⁹ diuinā nāꝫ ad hūanā. ſic i xp̄o
nulla ē vnitas nature ꝓ eo ꝙ iſte due nature nō pnt̄
ſil'in vnā cōcurrere naturā. Si aūt loq̄mur de natu
ra xp̄i ex pte corꝑis.ſic pua ē vnitas ꝓpter ptiū multi
plicitatē.Si aūt loq̄mur de vnitate q̄tū ad aiaꝫ.ſic ē
i eo vnitas magna ꝓpter aīe ſimplicitatē.Si aūt loq̄
mur de eo q̄tū ad diuinā naturā.ſic ſūma ē in eo vni
tas ꝓpt̄ illi⁹ nature ſimplicitatē excellētiſſimā. Q̄tū
ḡ ad vnitatē nature ſm diuerſas ꝯſiderationes ē vni
tas ſūma.vnitas nll'a.vnitas pua. vnitas magna. ſic
eñ decet repiri in eo q̄ eſt ſup oīa exaltat⁹ ⁊ infra oēs
hūiliatus. Si vō fiat ſermo de vnitate q̄ aliq̄ dicunt̄
vnū ꝑ cōueniētiā in ꝑſona.ſic ſimplicit̄ loquēdo vni
tas illa q̄ ē in xp̄o vnitas ē ſup oēs vnitates ſupma.
Et hoc q̄druplici ex cauſa. videlicꝫ ꝓpter illi⁹ ꝑſone
ſimplicitatē. ꝓpter vnibiliū dignitatē. ꝓpter meritoꝝ
inſeꝑabilitatē.⁊ ꝓpter vniōis ſingularitatē.Propter
ꝑſone ſimplicitatē.q2 vnio ē in ꝑſona vbi q̄ quidē eſt
ſimpliciſſima. Propt̄ vnibiliū dignitatē. q2 tā natu
ra aſſumēs ꝙ aſſūpta int̄ cetera q̄ ſunt hꝫ excellētiſſi
mā. Propt̄ inſeꝑabilitatē.q2 tāto vinculo fortificata
eſt illaꝝ nāꝝ vnio.vt nūq̄ fiat nec poſſit fieri ſeꝑatio
Nā eñ illa int̄ ceteras nās adheſit eterno vbo q̄ por

tat̄ ⁊ ſuſtentat̄ omē qd̄ ē ſub deo.Propt̄ ſingularita
tē.q2 nūq̄ vlla vnio fuit huic vnioni ſilis. Hec ei fuit
excellētiſſime dignatōis.⁊ iō nomē dignitatꝭ ⁊ digna
tōis ſibi appropat.vt dicat̄ vnitas dignatiua.Et qñ
cū d̄ vnitate xp̄i loq̄mur ad quā vnio termiat̄.eſt ſer
mo de vnitate ꝑſone nō de vnitate nature. iō ſimpli
cit̄ cōcedendū ē vnitatē q̄ eſt i xp̄o omnē vnitatē crea
tā ſupexcedere. Vñ etiā cōcedēde ſunt rōnes ad hāc
ptē inducte. Ad illd̄ vō qd̄ obijcit̄ ꝙ q̄ maxie diſtāt 39
minime ſunt vnibilia.Dicendū ꝙ de⁹ ab omi creatu
ra maximā habet dīaꝫ in nā. q̄tum tñ ad influētiā ⁊
creature ſuſtētationē maximā hꝫ approximatōꝫ.⁊ iō
maxia pōt eſſe vnitas int̄ creatorē ⁊ creaturā. q̄uis
nālis vnitas nulla intercidat. ¶ Ad illud qd̄ obijcit̄ 40
ꝙ mag eſt vnū illud qd̄ ex paucioꝛib⁹ ꝯſtituit̄.Dicē
dū ꝙ verū eſt d̄ illa vniōe cui⁹ vnitas reſultat ex ptiū
ꝯſtitutiōe. Vnitas aūt q̄ eſt i xp̄o. ex ptiū cōſtitutiōe
nō reſultat.⁊ iō q̄uis ſit i eo nāꝝ pluralitas.nō tñ ſe
quit̄ ꝙ ſit i eo vnitas diminuta. ¶ Ad illud qd̄ obij 41
cit̄ ꝙ mag ē vnū qd̄ eſt vnū in ꝑſona ⁊ nā.Dicēdū ꝙ
verū ē qñ vnitas ꝑſone ſequit̄ vnitatē nature.tūc eñ
cōpoſitio i nā facit cōpoſitionē i ꝑſona.nō ſic aūt ē in
ꝓpoſito.q2 vnitas ꝑſone i xp̄o antecedit vnitatē nāe
aſſumpte.ita ꝙ nullā inducit cōpoſitionē nā aſſūpta
ſicut oñſum fuit ſ. ¶ Ad illud qd̄ obijcit̄ ꝙ mag eſt 42
vnū qd̄ nō eſt multipli.⁊c̄. Dicēdū ꝙ verū eſt de illa
vnitate ⁊ multiplicatiōe q̄ habēt aliquā cōpoſitionē.
vniunt̄ eñ cuꝫ oppoſitū cū ſuo oppoſito pmiſcetur.
non ſic autē eſt in ꝓpoſito.quia vt ſepe dictū eſt mul
tiplicitas in natura.nō repugnat vnitati i ꝑſona. Et
ſic patet reſponſio ad oia queſita.

¶ Diſt.vij. Oſtēdit qualit̄ ſm varias opiniones recitatas di.p̄cedenti de mō vniendi diui nā ⁊ humanā naturā determiari habeāt ambigue locutiōes.

Ecūdū primā vō di de⁹ fact⁹ ⁊c̄. Supra narrauit mḡr multoꝝ opiniōes. In hac pte applicat ad p̄n cipale ꝓpoſitū.videlicꝫ.ad explicādas ambiguas locutiōes.Diuidit̄ aūt ps iſta in ptes tres ſm illas tres opiniōes. In q̄ꝝ p̄ma explicat locutiōes ambiguas ſm opinionē p̄mā. In ſecūda vō ſm opinionē ſecūdā.ibi. In ſcd̄a vō ſnīa hui⁹ traditōis. In tercia vō ſm terciā.ibi. In hac ḡ ſnīa ſic dr̄ de⁹ fact⁹ hō ⁊c̄. Prima ps diuidit̄ i duas. In q̄ꝝ p̄ma iuxta p̄mā ſniaꝫ ambiguas locutiōes exponit. In ſcd̄a vō ea q̄ p̄dicte opinio ni videt̄ ꝯria diſſoluit.ibi. Huic aūt ſnīe oppōit̄. Scd̄a vō ps p̄ncipalis diuidit̄ i ptes tres. In q̄ꝝ p̄ma locutiōes p̄miſſas explanat. In ſcd̄a vō autoritates p̄us poſitas explanat.ibi. Determināt etiā auctes q̄ p̄me ⁊c̄. In tercia vō alias auctes q̄ hijs videt̄ aduerſari reducit ad concordiā.ibi. Sꝫ hijs videt̄ aduerſari ⁊c̄. Et illa ps in multas poſſet diuidi ptes ſm multas auctes ſicut in lr̄a pꝫ. Sil'r tercia ps p̄ncipalis diuidit̄ i ptes tres. In q̄ꝝ p̄ma explicat locutiōes p̄miſſas ſm terciā ſniaꝫ. In ſcd̄a vō dicit ex p̄miſſis quādā aliā locutiōꝫ nō eſſe recipiēdā.ibi. Et licꝫ dicat̄ hō de⁹ ⁊c̄. In tercia vō ⁊ vltima oñdit ſe in p̄cedētib⁹ opinionib⁹ ſuſpēſam tenuiſſe ſniaꝫ.ita ꝙ ad nullā p̄dictaꝝ opinionū declinauerit mag q̄ ad alterā.ibi. Satis diligēter int̄ diuerſorū ſnias ⁊c̄. Et ex hoc pꝫ ꝙ nō eſt imponēdū mgr̄o ꝙ fuit ex opinione tercia. Nota ḡ ꝙ i tota pte iſta has duas locutiōes explanat.hō fact⁹ ē de⁹. Et xp̄s p̄deſtinat⁹ eſt eſſe fili⁹ dei. Prima eñ opinio ꝯcedit ꝙ de⁹ fact⁹ ē hō ⁊ ecōuerſo.q2 hō in xp̄o ē q̄dā ſuba ꝑ nāꝫ q̄ cepit eſſe de⁹ ꝑ grāꝫ. Scd̄a vō opinio cōcedit ꝙ de⁹ fact⁹ eſt hō ⁊ ecōuerſo.q2 de⁹ cepit eſſe ſubſiſtēs i duab⁹ naturis. ⁊ ex h̄ factū eſt vt ſubſiſtēs in duabus naturis ſit deus. Scd̄m terciā opinionē dī de⁹ fact⁹ eſt hō ⁊ ecōuerſo. q2 de⁹ accepit hoiem. ⁊ ex hoc factū eſt ꝙ ſm hūc hoieꝫ ē de⁹. Sil'r p̄ma opinio cōcedit ꝙ xp̄s p̄deſtinat⁹ eſt eſſe fili⁹ dei.q2 ille hō eſt fili⁹ nō ꝑ naturā ſ ꝑ grāꝫ. ⁊ hoc quidē ab eterno fuit p̄uiſum. Scd̄a vō opinio dicit ꝙ xp̄s eſt p̄deſtinat⁹ eē fili⁹ dei.q2 ꝑſona illa inq̄tū hō. id eſt inq̄tū ſubſiſtēs i duab⁹ naturis.ſcꝫ aīa ⁊ carne.p̄deſtinat⁹ eſt.⁊ ita rōne hūanitatis nō diuinitatꝭ. Tercia vō opinio dicit ꝙ xp̄s ſm ꝙ hō eſt p̄deſtinat⁹.nō ꝙ homo ille ſit p̄deſtinat⁹.nec ꝙ ꝑſona illa ſubſiſtēs i duabus naturis ſit p̄deſtinata.ſed q2 qd̄ p̄deſtinatū eſt ei ab eterno.collatū eſt ei in tpe ꝑ gratiā. nō eñ hūanitatē homis ab eterno ſed ꝑ gratiā accepit ex t̄pe ſm ꝙ deus p̄uiderat eternaliter.

Explicat locutiōes ambiguas ſm opinionē p̄mā. a

VII

Ecūdū primā vō dicit̄ de⁹ fact⁹ hō.⁊ hō fact⁹ deus. q2 deus cepit eſſe quedā ſuba rōnalis que ante nō fuerat.⁊ illa ſuba cepit eſſe de⁹.⁊ hoc gratia non natura vel meritis habuit. Unde recte dicit̄ xp̄s inq̄tum homo p̄deſtinat⁹ eſſe filius dei.

Diſſoluit que p̄dicte opinioni vident̄ cōtraria. b

Huic aūt ſnīe opponit̄. Si illa ſba cepit eē de⁹.⁊ de⁹ illa. quedā ḡ ſba eſt de⁹ que nō ſꝑ fuit de⁹. Et q̄dā ſuba ē deus q̄ nō eſt dīna ſba. Et de⁹ ē aliq̄d qd̄ nō ſꝑ fuit. Q̄d ⁊ illi ꝯcedūt Origenis teſtionio innitētes q̄ ait. Factus ē ſine dubio id qd̄ prius nō erat. ſ addidit ſm carnē. ſm deum vō erat prius. ⁊ nō erat qñ nō erat. Alijs q̄ꝫ pluribus modis illi ſnīe pōt opponi. quib⁹ ſupſedemus exercitatōn ſtudiū lectoꝝ reliquentes.⁊ ad aliā ꝓperantes.

Sup eplam ad Ro.

¶ Explanat ſententiam locutionum ſecunde opionis. c

In ſcd̄a vō ſnīa hui⁹ traditōnis talis videt̄ rō. vt cū dr̄ de⁹ fact⁹ ē hō. intelligat̄ cepiſſe eē ſbſiſtēs ex duab⁹ naturꝭ vel trib⁹ ſubijs. ⁊ econuerſo hō fact⁹ ē deus. q2 ſubſiſtēs in duab⁹ naturis cepit eē de⁹. vel poti⁹ hō factus ē de⁹. ⁊ ecōuerſo dicitur. q2 deus aſſumpſit hoieꝫ. ⁊ hō aſſumpt⁹ eſt a deo. Vñ aug⁹. dicit in li. de tri. Talis fuit illa ſuſceptio q̄ hoiem facēt deū ⁊ deū hoiem. variat̄ aūt intelligētia cū dicit̄ de⁹ eſt hō. ⁊ hō eſt de⁹. Dr̄ eñ de⁹ eē ꝑſona ſubſiſtēs i duabus ⁊ ex duabus naturꝭ. ⁊ ꝑſona ſbſiſtēs i duab⁹ ⁊ ex duabus naturꝭ dr̄ eē deus. i. verbūꝭ vel nā diuina. Pōt eñ p̄dicari ꝑſona ſimplex vel nā de ꝑſona compoſita. Non eſt aūt vt ait Joh. Dam. idem dicē naturā vel ꝑſonā. Iſti dicūt xp̄m p̄deſtinatum inq̄tum eſt hō. i. inq̄tum eſt ſubſiſtēs ex duab⁹ ſubijs. ſ. aīa ⁊ carne. Naꝫ q̄tuꝫ ad naturā diuinitatꝭ nō eſt ip̄e p̄deſtinatus. Nō ḡ inq̄tū i ea vel ea ſubſiſtit p̄e deſtinat⁹ ē. ſ inq̄tū ſbſiſtit i alijs duab⁹ ſbijs. i. i aīa ⁊ carne. h̄ ē inq̄tum eſt hō.

Aug.

Qꝫ nō ē idē dicere perſo nam ⁊ nām

Ex quo ſen ſu dicūt cri ſtum prede ſtinatum

¶ Auctes p̄me opinionis q̄ iſti vident̄ obuiare ſnīe explanat. d

Determināt etiā auctes q̄ p̄me ꝯueniūt ſnīe. ⁊ huic vident̄ ꝯtradicē. vt cuꝫ legit̄. hō ille aſſumptus a verbo in ſingularitatē ꝑſone. vel fact⁹ vna ꝑſona cū vbo. de nā hūana intelligat̄ q̄ vbo vnita ē in ſingl'aritatē ꝑſone. i. ita ꝙ eadē ꝑſona q̄ p̄us erat ⁊ ſimplex erat. ſine incremēto nūeri ꝑſonaꝝ etiaꝫ imutata pmāſit licet ꝯpoſita. Cōpoſitōnis vō hui⁹ aliā dicūt eē rōnem q̄ꝫ ſit in alijs hoīb⁹. q2 h⁹ ex trib⁹. alioꝝ ex duab⁹ ſbijs eſt ꝯpoſitio. Negāt q̄ꝫ nāꝫ hūanā eē ꝑſonā vel dei filiū. Et ſic vnū eundēq̄ꝫ dicūt eſſe hoieꝫ ⁊ deū. ⁊ filiū hois ⁊ filiū dei. ita vnū et idem nō aliud ⁊ aliud ſicut nec alium ⁊ alium.

¶ Reducit ad ꝯcoꝛdiam alias auctes q̄ his vident̄ aduerſari. e

Sꝫ his vident̄ aduerſari q̄ ſbditis ꝯtinēt̄ caplis. Ait eñ aug. ſup Joh. Aliud ē vbū dei. aliō hō. ſ vbū caro factū ē. i. hō. nō itaq̄ꝫ alia vbi. alia ē hois ꝑſōa. qñ vtrūq̄ꝫ xp̄s ⁊ vna ꝑſona. Idē ad felicianū. Aliō dei fili⁹. aliud hois fili⁹. ſ ñ alius. Itē dei fili⁹ aliud de p̄re. aliō de mr̄e. Idē in li. j. de tri. Cū fili⁹ ſit ⁊ de⁹ ⁊ hō. alia ſba deus. alia hō. Hec q̄t i hūc modū determināt. q2 cū dr̄. Aliud vbū dei. aliud hō. ſiue alia ſba de⁹. alia hō. alteri⁹ nāe ſignificat̄ xp̄s eē inq̄tū ē hō. ⁊ alteri⁹ inq̄tū ē de⁹. ⁊ aliō nā q̄ ē hō. aliud nā q̄ eſt de⁹. Vt. n. ait Joh. dam. Incōuerſe ⁊ inalterabil'r vnite ſt̄ adinuicē nāe. neq̄ꝫ dīna diſtāte a ꝓpria ſimplicitate. neq̄ꝫ hūana aut ꝯuerſa in deitatꝭ nām. aut in nō exñtiaꝫ diuiſa. neq̄ꝫ ex duabus vna facta ꝯpoſita nā. Cōpoſita eñ nā neutri eaꝝ ex q̄b⁹ ꝯponit̄ naturꝭ. homouſia. i. ꝯſbalis eē pōt ex alterꝭ p̄ficiēs alterū. vt corp⁹ ex q̄tuoꝛ elemētis ꝯpoſitum nec ignis noīat̄. nec aer. nec terra. nec aq̄. nec hoꝝ alicui homouſiō dr̄. Si ḡ ſm hereticos xp̄s vni⁹ ꝯpoſite nāe p⁹ vnionē extitit. ex ſimplici nā ꝯuerſus ē i ꝯpoſitaꝫ. ⁊ neq̄ꝫ p̄ri ſimplicꝭ nature exñti. neq̄ꝫ mr̄i ē homouſios. ⁊ neq̄ꝫ de⁹ neq̄ꝫ hō denoīabit̄. ſ xp̄s ſolū. Et erit h̄ nomē. ſ. xp̄s nō ꝑſone ipſius nā. ſ vni⁹ ſm ipſos ꝯpoſite nature. Nos aūt xp̄m nō vni⁹ ꝯppſite nature dogmatizam⁹. et h̄ nomē ſcꝫ xp̄s ꝑſone dicimus. nō monotropos. i. vno mō dictū ſ duaꝝ nāꝝ eē ſignificatiuū. ſ. deitatꝭ ⁊ hūanitatꝭ. Ex deitate aūt ⁊ hūanitate deū p̄fectū ⁊ hoieꝫ p̄fectū eūdē ⁊ eē ⁊ dici. ex duab⁹ ⁊ i duab⁹ naturꝭ ꝯfitemur. Sic ḡ dr̄ aliud eē filius dei. aliud fili⁹ hois. q2 alteri⁹ ē ſube vel nature inq̄tum ē fili⁹ dei. alteri⁹ inq̄tum eſt fili⁹ hois. nō ꝙ ip̄e filius dei ⁊ hois ſit duo illa diuerſa. i. due diuerſe nature.

Aug.

Joh. dam.

¶ Apte eñ Hyla. in. ix. li. de trini. ait. Cū nō aliud ſit filius hois. neq̄ꝫ aliud filius dei. vbū eñ caro factū eſt. ⁊ cū ille q̄ fili⁹ dei ē ip̄e ⁊ hois ſit fili⁹. requiro q̄s in hoc filio hois gloꝛificatus ſit? Euidēter dicit nō aliud eſſe filium dei et aliud filium hominis. Ex q̄ p̄miſſa roboꝛat̄ ⁊ approbat̄ determinatio.

¶ Quod etiã dictũ est. vtrũq; xp̃s est. z vna ꝑsona. mouere põt lectorẽ. siẽ z illud qõ Aug. dicit in. j. li. de trinitate. Quia forma dei formã serui accepit vtrũq; de⁹. vtrũq; hõ. Sz vtrũq; deus ꝓpter accipiẽtẽ deũ. z vtrũq; hõ ꝓpter acceptũ hoiem. Et illud qõ idẽ ait i libro de bono ꝑseuerãtie. Qui fidelis ẽ. in eo verã naturã hũanã credit suscipiẽte deo ẽbo ita sublimatã. vt q̃ suscepit z qõ suscepit vna esset i trinitate ꝑsona. assũptiõe illa ineffabili/ciẽte ꝑsone vni⁹ i deo z homie veritatẽ. Si aũt q̃ suscepit. z qõ suscepit vna ẽ ꝑsona. g̃ natura hũana cũ ẽbo vna ẽ ꝑsona. Sz hec oĩa ex tali sensu dicta foze tradũt vt vtrũq; dicaĩ esse xp̃s z vna ꝑsona. qz i vtroq; vn⁹ xp̃s z vna ꝑsona subsistit. Jta etiã suscepti cũ suscipiẽte dr̃ vna ꝑsona. qz suscepti su/scipiẽti ẽ sociatũ in vnitate ꝑsone. z ita q̃ vnitas ꝑsone pmãsit. nõ ita q̃ caro z ọ̃a sint vn⁹ de⁹. qz vt ait Hieron⁹. Uerbũ ẽ de⁹ nõ caro assumpta. Et Ambro. in li. iij. de spũsancto ait. Aliud ẽ qõ assũpsit z aliud qõ assũptũ est.

a ¶ Jnexplicabile ci ẽ mysteriũ isti⁹ vnionis q̃ nõ ẽ ptiũ ratio. Cõtra. Uidet i nulla vniõe cẽ ptẽ z ptẽ. qz sup leuitici. v. decimã ptẽ zc. glo. eĩci. decima ps ephi. ẽ hũanitas xp̃i. Ephi aũt mẽsura triũ modiorũ significat trinitatẽ. Et sicut se habet signuz ad signum. ita signatum ad signatuz. sed signũ est ps signi. g̃ z signatũ est ps sigti. g̃ hũanitas est ps xp̃i. Jtẽ in symbolo dicit Sicut aia rõnalis et caro vn⁹ ẽ hõ. ita de⁹ z hõ vn⁹ ẽ xp̃s. Sed aĩa et caro sunt ptes hois. g̃ hũanitas z diuinitas sunt ptes xp̃i cui⁹ hriũ tradit ibid.

¶ R⁹. dicendũ q̃ ps multis modis dicit. Uno mõ ps vocit ois qd venit i cõpositionẽ alicui⁹. siue ꝑ realẽ cõpositiõez. siue ꝑ rõnalẽ. Et ꝺ mõ illa q̃ cadũt in diffinitiõe. dicit cẽ ptes renotificate. Alio⁹ dicitur ps illud qd venit in ẽstitutionẽ alicui⁹ ꝑ rez z naturã. siue habeat quãtitatẽ siue non. z hoc mõ aia ps est rei animate. Tercio mõ dicit ps magꝝ ꝓpriẽ illud qd venit i cõstitutionẽ alicuius ꝑ rẽ z naturã. z ꝑ quãtitatẽ cõtinuã vel discretã. sicut man⁹ z pes est ps corporis. z binarius est ps quaternarij. Quarto mõ dr̃

Alia ẽbã distinctionẽ adnotat z determinat.

Et hic tutorita te vtit vt cõfirmet determinationẽ. Ponit autoritatẽ q̃ multũ videt huic sentẽtie opposita.

Rõsio eoz cui determiatiõe.

a

Lassiodor⁹.

Quo sensu xp̃s dicit ꝑdestinatus ꝑ istos.

Aug. Autoritate cõfirmat ꝙ positionẽ.

Augustinus

ps magis ꝓpriẽ qd venit in cõstitutionẽ alicui⁹ realẽ vel quãtitatiuã ꝑ rez certã z determinatã mensuraz. ita q̃ aliq̃ens sumpta reddit suũ totũ. Et ista ps dr̃ aliquãta cui ꝓprissime ꝓuenit intẽtio ptis. Cũ g̃ grẽc. vtz humana nã sit ps xp̃i. dr̃m q̃ ps accipiaĩ cõiter ꝑmo mõ ꝑt ꝓcedi q̃ sit ps. Si eĩm q̃s vellet notificare q̃d sit xp̃s. dicẽt ipm vnã hypostasim in duab⁹ naturis diuinã scz z humanã. Si aũt ps ꝓpriẽ accipiaĩ. sic humana nã nõ dr̃ ps xp̃i. z hoc mõ intelligiẽ verbũ mgri in lra. Et ꝙ hoc ps rnsio ad obiecta. Jn talib⁹ eĩm nõ est similitudo oĩmoda.

trini. deus fili⁹ deo patri in natura ẽ eq̃lis. habitu minor. Jn forma enim serui minor est patre. Jn forma dei eq̃lis ẽ pri. Et q: ꝑ hĩtũ accipiẽda ẽ incarnatõis rõ. iõ deũ humanatũ nõ hominẽ deificatũ dici tradũt

b Tli Job. dam̃. b Nõ homnẽ deificatũ dicim⁹ ꝙ deum hominẽ factum.

¶ Elicit ex ꝑmissis illã locutionẽ nõ esse recipiendam homo dominicus. g

c Et licet dicaĩ hõ deus nõ tũ cõgrue dr̃ hõ dñic⁹. Tli Aug. in li. retractationũ. Nõ video vtrũ recte dicaĩ hõ dñic⁹ q̃ est mediator dei z hominũ xp̃s iesus. cũ sit vtiq; dñs. z ꝺ q̃dẽ vt dicerẽ. apud q̃sdã legi catholicos tractatores. Sz ẽbicũq; ꝺ dixi. dixisse me nollez. postea q̃ppe vidi nõ eẽ dicẽdũz. ẽquis nõ nulla posset idẽ rõne defendi. Scõm istos etiã dr̃ ꝑsona filij i duabus t ex duabus existere naturis ꝑm adherentiã vel inherentiã. Altera eĩm inheret ei. altera inest.

¶ Qz in ꝑdictis opinionib⁹ tenuit suspensam sniam. ita q̃ nõ magis vnã q̃ aliã determinauerit. b

Satis diligent iuxta diuersoz sniaz supposĩtã absq; assertione z ꝑiudicio tractauim⁹ qõem. Uerũtñ nolo in tãta re tanq̃ ad cognoscẽdũ difficili putare lectorẽ istã sibi nostrã debẽ sufficẽ disputationẽ. ꝙ legat z alia forte melio⁹ cõsiderata atq; tractata. z ea q̃ hic mouere pñt. vigilãtioze atq; intelligẽtioze si ꝑt mẽte discutiat ꝺ firmiꝝ tenẽs q̃ deus hoiem assũpsit. hõ in deũ trãsiuit. nõ nature versibilitate. ꝙ dei dignatõe. vt nec de⁹ mutareꝝ in humanã sbam assumẽdo hoiem. nec hõ in diuinã glificatus isse in deũ. qz mutatio vel versibilitas nature diminutionẽ z abolitionẽ sbe facit.

b ¶ Non hoiem trãsz catũ dicim⁹ zc. Uidetur falsum dicere. Sicut eĩm diuina nã humane vnita est. ita et humana diuine. g̃ sicut dicim⁹ deũ humanatũ. ita hoiem trãsiticatũ. Jtez in vnione diuine nature ad humanã. diuina nã non est minuta. sed humana ẽ exaltata. g̃ humana nã magis tracta ẽ ad cõformitatẽ diuine. q̃s diuina ad ꝓformitatẽ humane. g̃ potius debet dici in xp̃o humana nã deificata q̃ diuina humanata. Si tu dicas q̃ deuoiatio dr̃ fieri a notioi: hoc nõ soluit. qz determinatio nõ solũ debz fieri a notioi ꝙ etiam a digniozi. Si etiã dicas q̃ esse humanatũ ꝑdicat habituz. sicut dicit tercia opinio. ꝺ nõ soluit. qz nõ tm̃ dr̃ humanat⁹. ꝙ dr̃ fact⁹ hõ. g̃ si debem⁹ dicere q̃ hõ ẽ deus. z deus ẽ hõ. videt q̃ nullũ inconueniẽs sit dicere hominẽ esse trãsicatum.

R⁹. dr̃m q̃ hoc adiectiuũ humanatũ nõ solũ ꝑdicat habitũ sed etiã vniorẽ. Tli nihil aliud est dicere deũ esse humanatũ q̃ carni vnitũ. Hoc aũt qd est trãsicatũ. z si possit ipetare vniorẽ. importat tñ simul ordinẽ z antecessionẽ. Deificatũ eĩm cõponiꝝ a deitate z factũ. Tli deificatũ hoc ẽ factũ esse deũ. Et q̃m humanitas diuinitatẽ nõ antecedit. ideo dam̃. hanc nõ cõcedit hominẽ esse deificatũ. Ad dr̃m q̃ dam̃. nõ negat simplr. g̃ q̃ nõ est ita. ꝓpria hõ est deificatus. sicut hec deus ẽ factus hõ. Nam ipse dicit tercio libro. Oportet scire q̃ non ꝑm estimationẽ nature vel cõfusionẽ caro deificata ẽ. Tantũ eĩm valet dicere carnẽ eẽ deificatã. quantũ deitati esse coniunctã. ideo nõ negat ꝑdictã locutionẽ tanq̃ falsam simplr. sed nõ est ita. ꝓpria sicut z eius cõuersa. Posset etiã vis fieri in hoc q̃ dico hominẽ. qz ex ꝑte subiecti stat. ꝙ hypostasi. ex parte vo appositi. ꝙ forma. nõ sic aũt hypostasis hui⁹ hois est trãsicata cũ semp fuerit deus. sic est humanata. cum nõ semp fuerit hõ z sic patet vtraq; obiectio. c ¶ Non eĩm congrue dr̃ hõ dominicus. Contra. videtur q̃ sit ꝓcedenda ꝙ illud z qd habet in libro. lxxvij. questionũ. Mouendũ est vt illa eterna bona expectentẽ que fuerunt in homine dominico. hoc eĩm intelligiẽ de xp̃o. Si tu dicas hoc retractatũ ẽ. obijciẽ ꝓtra hoc. quia sup. j. li. Re. j. dicit glo. Bede. Quis est iste hõ nisi hõ dominicus. g̃ si hoc põt dici de aliis hominib⁹. multo magis de xp̃o. R⁹. dr̃m q̃ hoc nomen dominicus ꝑm cõmunẽ vsum dicit duplr. scz possessoꝝ z similitudinarie. Unde dicit homo dominicus q̃ possidetur a dño. vel qui est similis dño. Et quia ꝑm vtraq; ꝓparationẽ diuisionẽ dicit z dispratione eius de quo dicit. ad dominũ respectu cuius dicit. cum xp̃s sit dominꝰ non est concedendũ esse xp̃m hominẽ dominici. Est eĩm ipse vere dominus. Et ideo hoc retractat Augustin⁹. ostendens q̃ potest malũ generare intellectũ. Posset tamen sane intelligi ratione humane nature que a dño possidet. z dño assimulatur. et a dño causat. et ideo sic retractat Augustinus q̃ hoc modo potest habere sanũ intellectum. Ad illud vero qd obijcitur de alijs hominibus. dicendũ q̃ nõ est simile. nõ eĩm est tanta desperatio illius hominis ad deum quanta est aliox hominum.

Ad intelligentiā hui⁹ ptis incidit hic q̄ circa duo ꝯm duo genera locutionū q̄ in lra exponunt. Primo q̄rit de locutionib⁹ exprimentibus ipsam vnionē. Scdo q̄rit de locutionib⁹ exprimentib⁹ vnionis pdestinationē. Circa pmū q̄runt tria. Primo q̄rit de hac locutōe. deus ē hō. ꝛ hō ē de⁹. Scdo vo q̄rit de hac. deus fact⁹ est hō. Tercio q̄rit de hac. hō factus est deus.

Questio .j. a

Utrum illa ꝓpositio sit vera. deus est hō. ꝛ ꝙ sit vera videt p illud qḋ dr in symbolo. deus ꝛ hō vn⁹ ē xp̄s. Xp̄s ḡ est de⁹ ꝛ etiā est hō. et est vn⁹. s̄ q̄cunqꝫ dicunt de vno et eodē ꝯm numerū dicunt de se inuicē. ergo deus est hō. ꝛ homo est deus. ¶ Itē Bern. ad eugeniū. Tantā ꝛ tā expssam vim vnionis in se ꝓfert ea psona q̄ deus ꝛ hō vnus ē xp̄s. vt si duo de se pdices nō erres. ¶ Item sicut supius ostēsum fuit. illa vnio terminat ad vnitatē psonalē siue hypostasis. s̄ quotienscunqꝫ aliq̄ duo vniunt in supposito. de seinuicē in cōcretione pdicant. ḡ sicut deus noiat diuinā naturā in cōcretione ꝛ hō silr. videt ꝙ ibi sit mutua pdicatio. vt dicat hō deus ꝛ deus hō. ¶ Itē medium qḋ optime iungit extrema. ad vtrūqꝫ extremoꝝ cōparat ꝯm habitudinē subijciendi ꝛ pdicandi. Si ḡ xp̄s pfectus mediator est int deū ꝛ hominē. ḡ deus ꝛ hō talē habēt hītudinē respectu eiusdē. s̄ q̄ talē hn̄t hītudinē respectu eiusdē dicunt necessario de seinuicem. ḡ hō pdicat de deo ꝛ deus de hoie. ¶ Sed ꝯtra. maior est vnitas psonaꝝ in diuina nā ꝙ̄ sit naturaꝝ in xp̄o in vna psona. qꝛ sicut dicit Bern. Illa vnitas arcē tenet sup oēs vnitates. s̄ rōne vnitatis nāe nō cōuenit dicere ꝙ vna psona sit altera. ḡ rōne vnitatis persone nō ꝯuenit dicere ꝙ deus sit hō ꝛ ꝙ hō sit deus. ¶ Itē magis cōueniūt ea q̄ sunt eiusdē generis ꝛ vniunt in nā et psona. ꝙ̄ q̄ sunt diuersoꝝ generum et vniunt in psona tm̄. s̄ aia ꝛ corpus sunt i genere sbe. ꝛ vniunt in vno hoie q̄ est eiusdē nature et vnius psone. diuinitas aūt ꝛ hūanitas nō sūt eiusdē generis. nec vniunt in vnitatē nature. s̄ solū in vnitatē psone. ḡ cū hec sit falsa. aia ē corpus. ꝛ ecōuerso ḡ et hec. hō est deus ꝛ deus est hō. ¶ Itē cū dr de⁹ est hō. aut hō pdicat de deo ꝛ de petro vniuoce aut equiuoce. Si vniuoce. ḡ aliq̄d est vniuocū creatori ꝛ creature qḋ est ipossibile. Si equiuoce. ḡ nō videt xp̄s hō ad genus hoim ptinere. ex q̄ hō de ipso ꝛ alijs nō dr vniformit. ¶ Itē cū dr deus est hō. aut hō pdicat p se. aut p accidēs. Si p se. ꝛ qḋ pdicat p se dr de q̄libet supposito. ḡ q̄libet psona diuina est hō. Si p accidens. ḡ videt ꝙ aliq̄d accedat deo. qḋ oino falsum est sicut ꝓbatū est in pmo libro. ¶ Itē cū dr deus ē hō. Aut hō pdicat de deo absolute. aut relatiue. Si absolute. ḡ dr de tribus. qꝛ noia absoluta dicunt de tribus sicut vult Aug. ꝛ h̄ dicunt sbam. Si ꝯm relationē. sed oē relatiuū dr respectu alicui⁹. ḡ hō dr respectu alicui⁹. s̄ hoc ē plane falsum. ḡ nō videt ꝙ hō aliquo mō pdicet de deo. ¶ Itē si hō pdicat de deo. aut est in plus. aut in min⁹. aut in eque. Si in min⁹. ḡ q̄libet hō est de⁹ ꝛ nō ꝯuertit. Si in plus. ḡ q̄libet q̄ deus ē. hō est. Si in eque. ḡ redit idē incōueniens. ¶ Itē hoc nomē deus aut supponit pro psona filij. aut nō. Si ꝓ psona filij. supponit eadē rōne ꝓ psona patris. ḡ si hec ē vera ꝓ psona filij. deus est hō. et hec ꝓ persona patris. deus est hō. Si vo non supponit ꝓ psona filij. ḡ cū in illa psona facta sit vnio. pre-

dicta locutio erit simplr falsa. ¶ Itē plus distāt de⁹ et hō. ꝙ̄ hō et non homo. Sed de⁹ nunꝙ̄ facit ꝙ hō sit nō hō. ḡ nō videt ꝙ possit facere nec p nām nec p miraculū ꝙ hec sit vera deus ē hō. ¶ Itē triplex est pdicandi mod⁹. Qḋ eni pdicat de altero. aut pdicatur p essentiā. aut p inherentiā. aut p cām. Cū ḡ dr 4
deus ē hō. aut pdicat p essentiā. et sic deus et hō erit eiusdē essentie qḋ ē impossibile. Aut p inherentiā. et tūc accidit deo eē hominē. Aut p cām. ꝛ tūc pari rōe poterit dici ꝙ deus ē lapis. qꝛ ita ē cā lapidis sicut et hois. nullo ḡ mō videt posse cōcedi hominē de deo posse pdicari. ¶ R⁹. dōm ꝙ ꝯm catholicā veritatē 5
absqꝫ dubio necesse est ꝯcedē hominē esse deū ꝛ deū hominē. p eo ꝙ due nāe ibi vnite sūt in vnā psonā. q̄ aūt i vno supposito vniunt. necrio de seinuicē pdicant. si accipiāt cōcrete. ꝓpter illā maximā q̄ dicit. q̄cunqꝫ vni et eidē sunt eadē. int se sunt eadē. p quā etiā fundari hꝫ vtus sylogismi expositorij. qḋ ꝓbat phs in libro poꝝ. ea q̄ dicunt de vno ꝛ eadē. pdicari de seinuicē. Si ḡ vnus ē xp̄s q̄ est de⁹ ꝛ hō. necessario oportet cōcedē deū esse hominē ꝛ hominē esse deum. Et h̄ quidē attestant sctōꝝ auctes. et cōiter fatent doctores theologici. De mō vo pdicandi diuersi diuersimode sentiūt. Quidā eni dicē voluerūt ꝙ h̄ pdicatio nō sit in recto s̄ in obliq̄. vt sit sensus. deus ē hō. i. deus hꝫ hominē. Et h̄ modus dicēdi relabit ad terciā opinionē q̄ dixit hoiem pdicari d̄ deo ꝯm hitū q̄ etiā supius iprobata ē. Manifestū etiā est ꝙ illud nō ē sufficient dictū. qꝛ si diceret deus eē hō. i. habēs hoiem. eadē rōe dicēt caro. qꝛ hꝫ carnē. ꝛ pes. q̄a hꝫ pedē. Iō alij dicere voluert ꝙ talis pdicatio ē in recto. verūtn̄ nec ē pdicatio formal. nec causal. nec accidentalis. s̄ p idētitatē. ꝛ sensus ē. deus est hō. i. deus est ille q̄ ē hō. ille aūt q̄ est hō. i. fili⁹ dei de deo pdicat p pdicationē idētitatis. Sꝫ nec adhuc illḋ plene solūit. qꝛ q̄libet pdicatio claudit in se implicationē. et iō cū dr deus ē ille q̄ ē hō. adhuc ꝯtingit q̄rere de illa iplicatiōe que est ex pte pdicati ad quā pdicationē hꝫ reduci. ꝛ tūc vel oportet ire in infinitū iplicando. vel oportebit recurrere ad alium modū pdicādi. Et ꝓpterea ē terci⁹ modus dicēdi. vt cū dr deus ē hō. hic est singularis mod⁹ pdicādi. Nō eni ē talis pdicatio p essentiā. nec p cām. nec p inherētiā. sicut ostēdebat rō vltia. s̄ est pdicatio p vnionē. Iō eni hō pdicatur de deo qꝛ vnit ei in vnitatē psone. et qm̄ hec vnio est singularis. nō ē mirū si singularē modū exigit predicandi. et p hoc pꝫ illud pḋ vltio q̄rebat. qꝛ talis pdicatio nō reducit ad alios modos pdicādi ꝯsuetos. hꝫ tn̄ in se veritatē sicut ostēdūt rōnes ad hāc ptē inducte. ¶ Ad illud vo qḋ opponit ꝙ ꝓpter vnionē 6
in nā vna psona nō pdicatur de alia. ꝙ̄uis illa vnio sit excellētior. ḡ sic et in ꝓposito. dōm ꝙ nō sequitur. Unitas eni trinitatis maior est q̄tū ad rōem similitudinis et cōformitatis. nō aūt q̄tū ad rōem mutue pdicationis. p eo ꝙ illa q̄ ꝯueniūt in vna nā nō pdicant de se ita mutuo sicut illa q̄ cōcurrūt in vnā psonā. p eo ꝙ nā dicit q̄d cōe. hypostas dicit suppositū ꝓpriū. ꝯntia aūt affirmatiua tenet ab inferiori ad superius. nō ecōuerso. Un̄ cuicūqꝫ subijcit iste termin⁹ hō. pōt subijci et ille termin⁹ aial. s̄ ecōuerso nō sequit de q̄cunqꝫ pdicat aial. pdicat ꝛ hō. ibi est eni consequens. Ideo qm̄ vna hypostasis subijcit duab⁹. necesse ē illa sibijnuicē subijci. et sic p ꝯns pdicari. Qm̄ aūt vna nā dr de plurib⁹. nō est necesse illa de seinui-

7 cem predicari. ¶ Ad illud qḋ obr ꝙ aia ꝛ caro ꝯcurrunt in vnā psonā ꝛ nām. nō tn̄ pdicant de seinuicē mutua pdicatione. dōm ꝙ nō ē sile duplici ex causa. Primo quidē qꝛ cōcurrūt in vnitatē nāe atqꝫ psone tanꝙ̄ ptes ꝯstitutiue. q̄rū nō est pdicari de toto. nec p ꝯns de seinuicē. nō sic diuina nā et hūana. sicut in pcedentib⁹ visum ē. Alia est etiā rō. qꝛ aia et caro significant ptes ꝯstitutiuas in abstractōe. deus aūt et hō nō in abstractōe s̄ in cōcretione significant. ꝛ hac de cā pn̄t de seinuicē dici. ꝙ̄uis in abstractōe de seinuicē nō predicent. Hec eni ē falsa deitas ē humanitas. sicut hec caro ē aia. ꝙ̄uis ista sit vera caro ē aiata. Intelligatur tn̄ sane qḋ dictū est hō significari in cōcretione. concretio eni ꝓprie dicta repit in terminis
8 accidētalib⁹. ¶ Ad illud qḋ opponit ꝙ si hō predicatur de deo. aut predicat de deo vniuoce. aut equiuoce. Dōm ꝙ ꝓprie nec vniuoce nec equiuoce. Nō equiuoce. qꝛ non est diuersa hois significatio ꝯm ꝙ dicit de deo ꝛ de martino. Uniuoce nō. q̄a ꝛ si hō retineat eandē significationē cuꝫ dr de deo ꝛ de petro. alio tn̄ mō cōparat ad petrū ꝛ paulū. alio mō ad deum. Ad petrū cōparat pdicatōe formali ꝛ essentiali. ad deū vo in vnione psonali. iō ad neutrū pdictoꝝ modoꝝ pn̄t ille due predicatōes plenarie reduci. licet aliq̄d possit ibi reperiri de vno predictoꝝ modoꝝ aliq̄d de
9 alio. ¶ Ad illud qḋ obr ꝙ cū dr deus est hō. aut predicatur p se. aut p accidēs. dōm ꝙ neutro mō accipiendo ꝓprie p accidēs. Per se inquā nō pdicat cū nō sit essentialis hitudo vni⁹ ad alterū. Per accidēs nō predicat. qꝛ vnū nō est accidēs alterius. Nec illud est incōueniens. qꝛ talis mod⁹ pdicandi sub pdicta diuisione nō hꝫ cōprehendi. Posset tn̄ dici ꝙ vniri humane nāe ex pte dei nō dicit accidēs. s̄ ex pte nāe assumpte. Un̄ q̄dāmō talis pdicatio posset dici p quodāmō p accidēs. Per se ꝯparando diuinā nām ad psonā. in q̄ est vnio de q̄ p se pdicatur. Per accidens posset dici. humanā nām cōparādo ad psonā.
10 cui hꝫ vniri p grām. ¶ Ad illud qḋ q̄ritur. vtrū hō predicet absolute vel relatiue. dōm ꝙ dici relatiue ē duplr. vel relatione iplicita vel explicita. Cū ḡ dicit deus ē hō. hō predicat de deo q̄dāmō absolute. quodāmō relatiue. Absolute q̄tū ad ꝓuationē relatōis extrinsece. Relatiue q̄tū ad positionē relationis intrinsece. Est eni sensus deus est hō. i. deus ē humane nature vnit⁹ vnitate psone. rōe cui⁹ hō de deo. et de⁹
11 hꝫ dici de hoie. ¶ Ad illud qḋ obr ꝙ si predicat hō de deo. aut predicat in plus. aut i min⁹. aut in eque. dōm ꝙ quoddā est gen⁹ pdicatōis in q̄ predicatū et subiectū se habēt vt excedētia ꝛ excessa. Ut cū dr hō est albus. ꝛ sic ē in ꝓposito. Nā ꝛ si hō dicat de aliq̄ supposito dei. nō tn̄ dr de q̄libet. nec econuerso. sicut
12 nō ois hō est albus. nec oē albū est hō. ¶ Ad illud qḋ opponit ꝙ sicut hec ē vera ꝓ psona filij. deus est hō. ita hec ꝓ psona pr̄is ē vera. deus nō est hō. dōm ꝙ nō ē simile. qꝛ sicut in pmo libro dictū fuit iste terminus deus ptim hꝫ nām termini cōis ꝓpter suppositoꝝ pluralitatē. ptim nām termini discreti ꝓpt formā incōicabilē. Et iō qꝛ nām hꝫ termini cōis locutionem pōt reddere verā ꝓ vno supposito. qꝛ vo nām hꝫ termini discreti. iō nō refert si pponat vel postponatur ei negatio. vn̄ in negatiua negat ꝓ oibus suppositis. ꝙ̄uis in affirmatiua possit reddere locutionē verā ꝓ vno solo. ꝛ iō hec ē falsa deus nō ē hō. qꝛ predicatū remouet nō tn̄ ꝓ patre s̄ etiā ꝓ filio. ex hoc

necessario seq̄tur ꝙ affirmatiua sibi opposita sit vera hec scꝫ deus ē hō. Un̄ si q̄rat q̄nta est ista ꝓpositio de⁹ ē hō. Rn̄dendū ē ꝙ ptē hꝫ nature indefinite. 13
ptē nature singularis. ꝛ h̄ ꝓpter nām termini subiecti. Si vo q̄ratur in q̄ materia sit. vtrū in nāli. remota. 14
vel in contingenti. dōm ꝙ in mā ꝯtingenti. qꝛ predicatū ꝛ sbiectū se hn̄t vt excedētia ꝛ excessa. et sic ē in ꝓposito. Et lꝫ pdicta ꝓpositio reduci hꝫ ad materiā illā. sapit tn̄ aliq̄d de mā nāli ꝓpt hoc ꝙ ille nature q̄tū est de se sunt adinuicē disparate. p grām vnionis sunt cōiuncte ꝛ quasi nāles facte.

Questio .ij. b

Utrū hec sit admittenda. deus fact⁹ est hō. Et ꝙ sic videt Ioh. j. Uerbū caro factū est. sed caro vt dicit Aug. nō stat ibi ꝓ pte sed ꝓ toto hoie. ḡ si hec ē vera verbū dei factū ē caro. multo magis hec erit vera. deus fact⁹ est hō. ¶ Itē in symbolo. Incarnat⁹ ꝛ hō factus ē. ¶ Itē Aug. tanta fuit illa vnio ꝙ facēt hominē deū ꝛ deū hoiem. ḡ si vnio illa fecit deū esse hominē. cū ois actiua inferat suā passiuā. ḡ deus fact⁹ est hō. ¶ Itē post incarnationē deus est hō. et ante incarnationē nō erat hō. s̄ q̄cunqꝫ mō est hō. et pus nō erat hō. est fact⁹ hō. ḡ si deus ē hō. deus ē fact⁹ hō. ¶ Itē idē est humanari qḋ hoiem fieri. ꝛ hec simplr ꝯcedit deus ē humanat⁹. ḡ simplr cōcedendū ē. de⁹ est hō factus. ¶ Sed ꝯ. Mutatū esse est supius ad factū esse. Sed hec simplr est falsa. deus ē mutatus. ḡ ꝛ illa deus fact⁹ est hō. ¶ Itē factū esse psupponit fieri. ꝛ fieri ponit impfectionē. ḡ de q̄cunqꝫ ē dicere factū esse. est dicē impfectionē. Sed h̄ dicere de deo est falsum. ḡ ꝛ ista ē falsa. deus fact⁹ ē hō. ¶ Itē q̄ncunqꝫ dr. hoc fit illud. termin⁹ factōnis hꝫ rōem cōplementi respectu eius circa qḋ fit. vt cū dr hō fit alb⁹. notat albedo esse ꝯplementū hois. ḡ cū dr deus fit hō notat fieri cōplemētū dei. s̄ falsum ē ꝙ hō aliqḋ cōplementuꝫ deo tribuat. ḡ predicta locutio simplr erit falsa. ¶ Itē adiectiuū ponit rē suā circa suū substantiuū. Sed h̄ adiectiuū factus cū cadit circa subiectū ꝛ pdicatū. poti⁹ adiacet subiecto ꝙ̄ pdicato. qḋ pꝫ. qꝛ deus verbū ē factū caro. ḡ iste termin⁹ fact⁹ ponit circa diuinū suppositū rē suā. ḡ predicta locutio noiat aliquā factionē circa deū. Sed h̄ est falsum. cū nulla circa deū possit eē factio vel innouatio. ḡ falsa erit predicta locutio. ¶ Itē q̄ncunqꝫ pdicat aliq̄d de aliq̄ cū determinatione nō diminuēte. pōt predicari simplr. Sed iste termin⁹ hō nō diminuit de rōe eius ꝙ est factus. ḡ si h̄ ē vera deus ē factus hō. h̄ erit vera deus est fact⁹. Sed h̄ est ꝯ symbolū q̄ dicit ꝙ nec sit fact⁹ nec creat⁹ s̄ genit⁹. ¶ R⁹. dōm ꝙ cū q̄rit de 15
hac locutōe deus fact⁹ est hō. iuxta illud qḋ cōsuetū est predicta locutio multiplr est distinguēda. ex hoc ꝙ hoc pticipiū pōt ponē rē suā sup totū. vel circa alterū extremū absolute. vel circa vnū extremū in cōparatōe ad alterū. Si ponat rē suā scꝫ ipsā factionē sup totuꝫ. vera ē locutio. ꝛ ē sensus. deus fact⁹ est hō. i. factū ē vt deus esset hō. ꝛ h̄ quidē factū fuit i ope incarnatōis. Si aūt ponat rē suā circa alterū extremoꝝ absolute vtpote circa pdicatū. tunc est sensus. deus fact⁹ est hō. i. deus ē hō. qui q̄dē fact⁹ est siue ꝓductus. ꝛ h̄ quidē veꝝ est. Si aūt ponat rē suā circa vnū extremū in ꝯpatione ad alterū. sic ē sensus. de⁹ factus ē hō. i. deus fecit semetipm̄ hoiem p humanitatis assumptionē. sicut hō facit semetipm̄ doctū p doctrine acq̄sitionē. Et pmus quidē sensus ē verus

et ꝯsuetus ſm ſenſum cõem.nõ tñ eſt ſm locutionũ
virtuté.qꝛ hoc pticipiũ qđ eſt fact⁹.cũ ſit maſculini
generis ⁊ adiectiuũ ⁊ adiectiue tentũ nõ põt ponere
rẽ ſuã circa copulatũ . ſ; neceſſario ponit ꝗtũ eſt de
ꝟtute ſermonis circa ſubiectũ vel circa p̄dicatũ. Se
cundus aũt ſenſus ẽ quidẽ verus.⁊ hũ põt ꝑ ſermo
nis virtuté ⁊ ꝓprietaté.ẽ tñ p̄ter vſum cõem. Cũ eñ
dicim⁹ ꝙ deus fact⁹ ẽ hõ.nõ volum⁹ dicere ꝙ de⁹ ſit
hõ q̄.ꝓductus ſit.ſ; volum⁹ exp̄mere ipam incarna
tioné ſiue vnioné diuine nãe ad humanã. Tercius
ꝟo ſenſus habet ⁊ ſm vſum cõmuné ⁊ ſm locutio
nis ꝓprietaté.h; tñ in ſe aliq̄d ꝓprietatis ⁊ aliq̄d im
16 proprietatis.Et hoc pt;.qꝛ cũ dr̄ iſte fact⁹ ẽ hon⁹ vel
malus.hoc pticipiũ fact⁹ tria iportat.vic; anteceſſio
né ex pte ſbiecti.⁊ inceptõné ex pte p̄dicati ⁊ trãſmu
tationé ex pte vtriuſq;. Oꝛtum eñ eſt ex vi ſmonis
ꝓ eo ꝙ factũ eſſe iplicat fieri.in ꝓpoſito aũt ẽ repire
anteceſſioné ex pte ſubiecti.⁊ inceptioné ex pte p̄di
cati.ſ; nõ eſt repire trãſmutationé in ſuppoſito dei.
⁊ iõ fact⁹ hic cadit a ꝓpria ſignificatõe ꝗtũ ad terciã
ꝯditioné.nec iportat trãſmutationé ſ; vnionem.nec
ſignificat ꝙ fili⁹ dei ſit ſuppoſitũ trãſmutatõis cũ dr̄
deus fact⁹ ẽ hõ.ſ; ꝙ eſt ſuppoſitũ nature facte et ſibi
vnite. Licet ḡ p̄dictus ſmo q̄cunq; mõ accipiat ali
quã habeat improprietaté.qꝛ veritaté h; nihilomi
nus recipit.qꝛ in expſſione fidei nr̄e magis ꝯſiderat
ſermonis veritas q̄ ſermonis cõgruitas. ea eñ que
ſunt fidei nr̄e vt dicit Aug.melius intelligim⁹ q̄ ꝓfe
ramus. Vñ Bern.dicit ꝙ excelſa dei balbutiendo re
ſonam⁹. Concedẽdus ẽ ḡ ſermo p̄dictus ⁊ rões q̄
17 hoc oñdunt.qꝛ veritaté aſtruũt. ¶ Ad illud qđ obı
p̄mo in ꝯtrariũ ꝙ mutatũ eẽ eſt ſupius ad factũ eſſe
dđm ꝙ verũ eſt ſm ꝙ factũ eſſe ⁊ fieri accipit ꝓprie.
hoc aũt eſt cũ dicit trãſmutationé circa ipm ſuppo
ſitũ.nõ ſic aũt eſt in ꝓpoſito.ꝓ eo ꝙ incarnatõis ope
factũ ẽ vt deus ſit hõ.nõ ſm aliquã trãſmutationem
factã in deo.ſ; ſm trãſmutationé factã in altero ex
18 tremo ¶ Ad illud qđ opponit ꝙ factũ eẽ p̄ſupponit
fieri.⁊ fieri dicit impfectioné.dđm ꝙ fieri dicit imp
fectioné circa illud qđ dicit mutationé. in p̄nti auté
nõ dicit circa deũ mutationé nec impfectioné.ſ; ſolũ
circa hoiem.nec circa illũ ponit impfectioné p̄ceden
19 tem tpe.ſ; nã.qꝛ ibi ſimul ẽ fieri ⁊ factũ eſſe ¶ Ad il
lud qđ obı ꝙ termin⁹ factionis ẽ cõplementũ. dđm
ꝙ illud eſt ver; qñ illud qđ notat fieri circa p̄ncipiũ
vel ſuppoſitũ facit aliquã innouationé ſm aliquam
ꝓprietaté abſolutã. nõ ſic aũt eſt in ꝓpoſito.qꝛ ſicut
iã dictũ ẽ.ex pte dei nõ dicit niſi habitudiné vnionis
20 ¶ Ad illud qđ opponit ꝙ fact⁹ cũ ſit pticipiũ ponit
rẽ ſuã cira ſbiectũ.vt cũ dr̄.verbũ ẽ factũ caro. dđm
ꝙ ⁊ ſi trahat nomé a ſuppoſito.tñ qꝛ nõ reſpicit ipm
abſolute ſ; in relatõe ad p̄dicatũ.iõ nõ ẽ neceſſe ꝙ po
nat circa ipm aliqđ abſolutũ. Iõ ad ꝟitaté ſufficit ꝙ
circa ſbiectũ ponat anceſſio ⁊ vnio reſpectu p̄dicati.
21 Et h̄ q̄dẽ repit in ꝓpoſito ¶ Ad illud qđ obr̄ ꝙ ille
t̄minus hõ nõ diminuit de rõe hui⁹ ꝙ eſt fact⁹.dđm
ꝙ verũ ẽ. nõ tñ licet inferre eſt fact⁹ hõ.ḡ eſt factus.
nõ ꝓpt diminutioné ſ; ꝓpter denoiatõis mutationé.
Non eñ ſequit ille ẽ albus monachus.ḡ eſt albus.
nõ qꝛ diminuat de rõne eius ꝙ ẽ albus.ſ; qꝛ aliter de
noiat albũ cũ dr̄ cũ adiuncto.alit cũ dr̄ abſolute. ſic
etiã in ꝓpoſito intelligendũ ẽ.vt h̄ p; inſpicienti.

Queſtio.iij. c

Utrum hec ſit concedẽda.hõ fact⁹ eſt deus. Et ꝙ ſic
videt p̄mo auctẽ Aug. Talis fuit illa vnio.vt face
ret deũ hoiem.⁊ hoiem deũ.ḡ ſi fecit hoiem deũ. hõ
ḡ factus ẽ deus. ¶ Itẽ hõ eſt deus.⁊ ante incarna
tioné nõ fuit deus.⁊ incarnatio nõ ẽ dei opatio.ḡ ꝑ
incarnationé hõ factus ẽ deus. ¶ Itẽ ſicut hec ẽ ve
ra/deus factus eſt hõ.ita eius ꝯuerſa.hõ fact⁹ ẽ de⁹.
ḡ pari rõne ſicut hec ẽ vera.deus fact⁹ ẽ hõ. hec erit
vera.hõ factus ẽ deus. ¶ Itẽ hoiem eſſe deũ ẽ ver;.
aut eſt ver; veritate eťna.aut veritate tpali. Si veri
tate eterna.ḡ ab eterno ver; fuit dicẽ hoiem eẽ deũ.
ſed h̄ eſt falſũ.ḡ ⁊c. Si veritate tpali.ḡ hoiem eẽ deũ
eſt tpale.⁊ oẽ tale ẽ factũ.ḡ factũ eſt deũ hoiem eẽ.
ḡ hõ factus ẽ deus. ¶ Sed ꝯ.factũ et fieri ſe h; per
modũ ſubſtantificatis etiã p̄cedẽtis ipm terminũ.ſ;
hõ reſpectu dei neutro mõ ſe h;.ḡ hec ẽ falſa ſimplr
hõ eſt fact⁹ deus ¶ Itẽ cũ dr̄ hõ eſt factus de⁹. aut
hõ tenet rõne ſuppoſiti.vel rõe forme. Rõne forme
nõ.qꝛ nõ p̄dicat deus de hoie rõne forme.ſi ḡ eſt ve
rum.intelligit rõne ſuppoſiti vel hypoſtaſis.ſed hy
poſtaſis illa ẽ hypoſtaſis filij dei.⁊ illa ẽ eterna. ḡ de
illa eſt falſum ſimplr dicere.ꝙ ratione illi⁹ ſit factus
hõ ¶ Itẽ qꝛ deus factus eſt hõ.deus ẽ hõ nouus.ḡ
a ſimili.ſi hõ factus ẽ deus.hõ eſt deus nouus ſiue re
cens.ſed hoc ẽ impoſſibile.ḡ ⁊c. ¶ Itẽ cõicatio eſt
ydiomatũ.ḡ ſi hõ factus ẽ deus.deus ẽ factus deus.
ſed hec ẽ falſa.ḡ et p̄ma ¶ Rñ.dđm ꝙ p̄dicta locu 22
tio q̄ dr̄ hõ factus ẽ deus. diſtingui h; ꝑ hũc modũ
quo diſtincta ẽ p̄dicta.deus ẽ factus hõ.ex eo ꝙ res
hui⁹ pticipij fact⁹ poni põt circa totũ.vel circa p̄dica
tũ.vel circa vtrũq; extremũ. In p̄mo ſenſu locutio
eſt vera.⁊ eſt ſenſus.hõ fact⁹ ẽ deus.i.factũ eſt vt hõ
eſſet deus.⁊ hoc quidẽ ver; eſt. Si aũt determinet p̄
dicatũ.ſenſus ẽ.hõ eſt deus q̄ fact⁹ ẽ.⁊ hoc quidẽ fal
ſum ẽ. Si aũt cadat circa vtrũq; extremũ.⁊ dicat or
diné ſubiecti ad p̄dicatũ.tũc eſt ſenſus hõ factus eſt
deus.i.q̄ prius erat hõ factus ẽ deus poſterius. et h̄
quidẽ adhuc falſum ẽ.qꝛ eſſe hoiem nũq̄ anteceſſit
in illo ſuppoſito eſſe deũ. nec diuinũ eſſe aliq̄tenus
inchoat. Et ſic p; ꝙ ſi iſta locutio aliq̄ mõ poſſet cõ
cedi in p̄mo ſenſu.in duob⁹ tñ alijs cõcedi ñ põt nec
debet hõ fact⁹ ẽ deus. Vñ magis ẽ impropria hõ fa
ctus ẽ deus.q̄ hec.deus fact⁹ eſt hõ. Et rarius inue
nitur ſcripta. Si tñ alicubi legat vel inueniat. tunc
ſm p̄mũ ſenſum eſt accipiẽda.⁊ ꝑ hoc patet obiecta
ad vtrãq; pté inducta. Vñ rões q̄ ad p̄mã pté in
ducunt ꝓcedunt ſm p̄mã viã.alit eñ nõ ꝯcluderet
ſicut p;. Rões ꝟo ad aliã pté inducte ſm alias du
as vias ꝓcedũt.vic; ꝓut pticipiũ cadit int extrema
vel ꝓut determinat p̄dicatu;.ſicut patet aſpicienti.
¶ Ad illud tñ qđ vltimo obr̄ de cõicatione idioma 25
tum.dđm ꝙ cũ dr̄ ꝙ vnio illa facit cõicari idioma
ta.dđm ꝙ ab hac generalitate excipiunt illa noia q̄
importãt vnioné. Vñ nõ ſeq̄tur.diuina nã aſſũpſit
humanã nãm.ḡ hõ aſſumpſit humanã nãm.ſic nec
⁊ in ꝓpõſito ſeq̄tur. Cũ eñ dico hoiem eſſe factũ deũ.
dico hoiem eſſe deo vnitũ.⁊ tale idioma deo nõ cõi
catur ꝑ vnioné.ꝓ eo ꝙ ipſa vnio int vnibilia impor
tat diuerſitaté et diſtinctioné.⁊ eã p̄ſupponi oportet
ad idiomatũ cõicationé.⁊ ideo talia idiomata/vnio
nem importantia nõ ſunt cõicabilia. Et ꝑ hoc ñde
ri põt ad vltimũ obiectũ ⁊ ꝯſimilia.

Conſequẽter ꝗtũ ad ſcđm articulũ eſt agendũ
de locutionib⁹ exp̄mentib⁹ vnionis p̄deſtina
tionem. Et circa hoc q̄runt tria. Primo vtrũ hec ſit

concedẽda.fili⁹ dei eſt p̄deſtinat⁹. Secđo q̄rit de hac.
fili⁹ dei eſt p̄deſtinatus eẽ hõ. Tercio ꝟo q̄rit de hac
homo p̄deſtinatus eſt eſſe filius dei.

Queſtio.j. d

Utrũ filius dei ſit p̄deſtinat⁹. Et ꝙ ſic videt.hec con
ceditur fili⁹ dei ẽ hõ.ſ; oĩs hõ aut eſt p̄ſcitus aut p̄e
deſtinatus.ſ; fili⁹ dei nõ ẽ hõ p̄ſcitus.ḡ p̄deſtinatus.
¶ Itẽ exceptis vocabulꝭ importãtib⁹ vnioné neceſſe
ẽ eſſe idiomatũ cõicationé. ſ; vocabulũ p̄deſtinatio
nis vnioné nõ importat ꝗtũ ẽ de ſe.ḡ cũ ille hõ ſit p̄
deſtinatus.⁊ ille hõ ſit fili⁹ dei. neceſſario ſequit ꝙ fi
lius dei ſit p̄deſtinat⁹. ¶ Itẽ magis repugnat tpale
eterno.q̄ eternũ eterno. ſ; eſſe p̄deſtinatũ dicit quid
eternũ.eſſe ꝯceptũ ⁊ natũ q̄d tpale. ſed hec cõcedit
fil⁹ dei ẽ natus de ꝟgine.ḡ ⁊ hec.fili⁹ dei ẽ p̄deſtinat⁹.
¶ Itẽ mitti nõ cõuenit alicui niſi ex tpe.ꝓ eo ꝙ effe
ctum dicit tpalé. Sed iſta ſimplr ꝯcedit fili⁹ dei ẽ in
carné miſſus.ḡ multo magis iſta cõcedi d; fili⁹ dei ẽ
p̄deſtinat⁹. ¶ Itẽ p̄deſtinatio nõ eſt aliud q̄ p̄para
tio grẽ in p̄nti.⁊ glorie in futuro.ſ; filio dei xp̄o colla
ta fuit grã ⁊ glĩa in tpe.⁊ p̄uiſa ſibi ꝯferri ab eterno.
ſ; cuicũq; cõuenit diffinitio cõuenit ⁊ diffinitũ.ḡ ne
ceſſe ẽ filiũ dei cõcedere eſſe p̄deſtinatũ. ¶ Itẽ hec ẽ
vera fili⁹ dei eſt p̄deſtinat⁹ ſm ꝙ hõ.ſed iſta determi
natio hõ nõ diminuit aliq̄d circa ſubiectũ.ḡ ipſa ſb
tracta licet inferre filiũ dei ſimplr eſſe p̄deſtinatũ.cũ
ḡ ad verũ nõ ſequit niſi verũ.videt ꝙ locutio p̄di
cta ſc; fili⁹ dei eſt p̄deſtinat⁹ tanq̄ vera ſit cõcedẽda.
¶ Sed ꝯ. Origines.p̄deſtinat q̄ nondũ eſt. h̄ verba
dicunt ꝓpt illos q̄ in vnigenitũ dei impietaté loqũ
tur. Putant eñ eũ int illos cõnumerandũ eſſe q̄ an
teq̄ fierent p̄deſtinati ſunt vt eſſent. ḡ impiũ eſt dicẽ
filiũ dei eſſe p̄deſtinatũ. ¶ Itẽ ſup illud Ro.viij. Et
q̄s p̄deſtinauit ⁊ vo.glo.p̄deſtinauit nõ exñtes. vo
cauit aũ auerſos . ſi ḡ p̄deſtinatio ẽ nõ exñtis.⁊ fili⁹
dei ſp exiſtit.nunq̄ videt p̄deſtinat⁹ eſſe. ¶ Itẽ p̄e
deſtinatio de rõne nois dicit anteceſſioné p̄deſtinan
tis ad p̄deſtinatũ.ſed filiũ dei nihil antecedit cum ſit
eternus.ḡ nullo mõ ꝯuenit ei int p̄deſtinatos cõnu
merari. ¶ Itẽ nullus ſemetipm p̄deſtinauit. Sicut
eñ ali⁹ eſt q̄ creat.alius ẽ q̄ creat.ſic ⁊ q̄ p̄deſtinat
⁊ q̄ p̄deſtinat. Sed oẽs q̄tq̄t p̄deſtinant. a filio
dei p̄deſtinant.ḡ iſta nullaten⁹ ẽ cõcedenda. filius
24 dei ẽ p̄deſtinat⁹. ¶ Rñ.dđm ꝙ ꝗuis hec ſit conce
denda.xp̄s ẽ p̄deſtinatus.ꝓ eo ꝙ xp̄s noiat hypo
ſtaſim in duab⁹ naturis.⁊ hec.xp̄s ẽ p̄deſtinat⁹ in
ꝗtũ hõ.rõne determinationis adiuncte.hec tñ nõ reci
pitur cõiter.fili⁹ dei eſt p̄deſtinat⁹. Et rõ hui⁹ ẽ ꝓpt
repugnãtiã intellectuũ.q̄ quidẽ inuenit int ſbiectũ
25 ⁊ p̄dicatũ. Reperit aũt ibi triplex repugnãtia. Nã
vocabulũ p̄deſtinat⁹ circa p̄deſtinatũ tria impor
tat.vic; habitudiné effectuũ reſpectu cauſe.acceptõné
ꝑ bonũ grẽ.⁊ inchoationé ꝗtũ ad eſſe nature. Et p̄i
mũ intellectũ h; qꝛ deſcẽdit a verbo paſſiuo. Secđm
ꝟo intellectũ h; qꝛ deſcendit a ꝟbo actiuo dicẽte or
dinationé ad finé. Terciu; intellectũ h; qꝛ cõponit
a p̄poſitõe dicẽte anceſſioné.ſicut ab hac p̄poſi
tione p̄e. Ecõtra fili⁹ dei dicit illã pſonã vt cãm non
vt effectũ. Dicit eñ illã pſonã ꝓut ꝯpetit illi filiatio
ꝑ nãm.nõ ꝑ grẽ donũ. Dicit etiã illã pſonã vt eťnã.
nõ vt habenté initiũ.⁊ ſic expreſſe ẽ repugnãtia in
tellectuũ int ſubiectũ ⁊ p̄dicatũ. Et põt iſta repu
gnantia reduci ad triplex gen⁹ oppoſitõis.vic; con
tradictõis.ꝯrietatis.⁊ relatõis. Et ꝓpt hanc triplicẽ
repugnantiã nõ admittũt magiſtri p̄dictã locutio
né. Vñ cõcedẽde ſunt rões q̄ fiũt ad pté iſtã. ¶ Ad 26
illud qđ obı in ꝯtrariũ p̄mo.ꝙ h̄ cõcedit fili⁹ dei ẽ hõ
dđm ꝙ nõ eſt ibi repugnãtia intellectuũ imo potius
cõſonãtia.hõ eñ noiat nãm habilẽ ad vnioné.nõ ſic
aũt hoc p̄dicatũ p̄deſtinatũ. Et iõ nõ ſequit ex h̄
ꝙ ſi fili⁹ dei ẽ hõ.ꝙ ꝓpt hoc ſit p̄ſcitus vel p̄deſti
natus niſi addatur ei ſm hõ. ¶ Ad illud qđ obı ꝙ 27
cõicatio ydiomatũ eſt in oĩbus exceptis noib⁹ vnio
né importãtib⁹. Dđm ꝙ nõ ſolũ ſunt illa excipiẽda
noia. ſed etiã vocabula illa ex q̄bus ꝯſurgit intelle
ctuũ repugnãtia.⁊ tale ẽ vocabulũ p̄deſtinatõnis
⁊ ꝯſilia.ſicut meli⁹ manifeſtabit.j.diſ.xj.vbi q̄rit.
vtrũ hec ſit cõcedẽda.fili⁹ dei eſt creatura. ¶ Ad illđ 28
ꝟo qđ obı ꝙ magis repugnat tpale eterno q̄ eternũ
eterno.dđm ꝙ ver; ẽ de eo qđ ẽ pure eternu;. De eo
auté qđ ẽ ſic eternũ ꝙ de ſuo p̄mario intellectu dicit
⁊ noiat aliq̄d tpale nõ h; veritaté. maxie qñ ſic im
portat illud tpale qđ directe h; oppoſitioné ad eter
num ſicut ẽ hoc pticipiũ p̄deſtinat⁹. ¶ Ad illđ qđ 29
obı de miſſiõe ꝙ q̄uis ſit tpale.tñ cõcedit fili⁹ dei eẽ
miſſus.dđm ꝙ nõ ẽ ſile.qꝛ et ſi mitti dicat q̄d tpale.
tñ illud tpale nõ dr̄ poni circa diuinã pſonã. ſ; circa
aliq̄d creatũ. Circa vero diuinã pſonã ponit ſolam
emanabilitaté. ſ; p̄deſtinatio circa ipm p̄deſtina
tũ triplicẽ ponit intellectũ q̄ repugnat pſone eterne.
⁊ iõ q̄uis ſane poſſ; ꝯcedi fili⁹ dei ẽ miſſus.ñ tñ ſane
põt ꝯcedi.fili⁹ dei ẽ p̄deſtinat⁹. ¶ Ad illud qđ op 30
ponit ꝙ filio dei p̄parata fuit grã in p̄nti ⁊ gloria in
futuro.dđm ꝙ ⁊ ſi xp̄o p̄parata fuit grã rõne hũane
nature nõ tñ rõe diuine. Et iõ ſicut p̄ma locutio ne
gatur cũ dr̄ fili⁹ dei ẽ p̄deſtinat⁹.niſi addat determi
natio ſm quã ⁊ rõne cui⁹ attendat ipſa p̄deſtina
tio.ſic negãda eſt alia locutio in q̄ ponit p̄deſtina
tõnis diffinitio niſi addatur hec determinatio ſm ꝙ
hõ. ¶ Ad illud ꝟo qđ obı ꝙ h̄ determinatio ſm ꝙ hõ 31
nõ diminuit.dđm ꝙ q̄uis nõ diminuat de rõne p̄e
deſtinatõis.facit tñ ꝙ p̄deſtinatio ponit rẽ ſuã cir
ca hypoſtaſim xp̄i rõe hũane nature. nõ rõe diuine.
⁊ ſic tollit repugnãtiã intellectuũ. Cũ aũt ſimplr in
fertur ⁊ dr̄.fili⁹ dei ẽ p̄deſtinat⁹.cũ fili⁹ dei denoiet
pſonã xp̄i ſm diuinã nãm tm̃.eſt ibi repugnãtia in
tellectuũ. Et iõ nõ tenet ille ꝓceſſus.nõ qꝛ ibi ẽ palo
giſmus ſm q̄d ⁊ ſimplr.ſ; qꝛ ibi ẽ palogiſm⁹ ſm acci
dens. Qđ eñ cõuenit chriſto rõne humane nature.
eſt extraneũ ratione diuine.

Queſtio.ij. e

Utrũ illa ſit vera.filius dei p̄deſtinatus ẽ eſſe hõ.
Et ꝙ ſit vera videt p̄mo ꝑ magiſtrũ in lr̄a.q̄ dicit eã
ſm quãlibet triũ opinionũ eſſe ꝯcedendã. ¶ Itẽ h̄
ipſum videt rõe.tantũ repugnat vel ampli⁹ filio dei
hoie; fieri q̄ntũ p̄deſtinari.ſed h̄ ꝯcedit.fili⁹ dei ẽ fa
ctus hõ.ḡ ⁊ hec.fili⁹ dei ẽ p̄deſtinat⁹ eſſe hõ. ¶ Itẽ
ꝓphetia illa q̄ dr̄ Eſa.vij. Ecce ꝟgo cõcipiet.dicit eẽ
ꝓphia p̄deſtinationis.ḡ ꝙ verbu; caro fieret ſicut
ex tpe fuit ꝓphetatũ ⁊ impletũ.ita ab eterno p̄de
ſtinatũ.ḡ ſicut ex tpe factus ẽ hõ.ita ⁊ ab eterno p̄e
deſtinat⁹ ẽ eſſe hõ. ¶ Itẽ fili⁹ dei eſt hõ.aut ꝑ grãm.
aut ꝑ nãm. Non ꝑ nãm.ḡ ꝑ grãm. Sed oĩs grã que
dat alicui ex tpe.p̄eordinata fuit ⁊ p̄parata ab eter
no. Sed h̄ nõ eſt aliud q̄ p̄deſtinari.ḡ videt ꝙ hec
fili⁹ dei ẽ p̄deſtinat⁹ eſſe hõ.ſit cõcedenda. ¶ S; ꝯ.
p̄deſtinatio ẽ reſpectu grẽ ⁊ glorie nõ reſpectu na
ture.ſed eẽ hoiem dicit p̄dicatũ nãle nõ donũ gra

tuitū. ĝ respectu illius nullus debet dici pdestinat⁹.
Itē necessario sequit̄. iste pdestinatus est habere grām ⁊ gloriā. ĝ est pdestinatus. ĝ siḷr sequit̄. fili⁹ dei est pdestinatus esse hō. ĝ est pdestinatus. sed hec est negāda. fili⁹ dei est pdestinat⁹. sicut ostēsum est supra. ĝ ⁊c. Itē pdestinatio dicit antecessionē nō solum respectu termini ꝫ etiā respectu pdestinati. Sʒ quis diuina puisio pcesserit humanā nām. non tñ pcessit diuinā psonā. ĝ siue dicat̄ absolute siue respectu humane nature. negandū est filiū dei esse pdestinatū. ĝ falsa est pdicta locutio. scʒ filius dei pdestinatus est esse hō. Itē quicunq; pdestinat̄. ad aliqḋ donū gratuitū pparat̄. ꝫ filius dei cū fact⁹ est hō nulla fuit facta grā illi psone filij dei sʒ solūmō generi humano. ĝ videt̄ ꝙ nullo mō filio dei cōpetat ista pdestinatio
52 Rͤ. dicendū ꝙ cū hoc pticipiū pdestinat⁹ dicat antecessionē. tripḷr pōt eā importare. vel respectu sbiecti. vel respectu predicati. vel respectu totius copulati. Si enī importat antecessionē respectu subiecti tunc est sensus. fili⁹ dei est pdestinatus esse hō. i. filius dei ante puisus ē esse hō ꝙ esset filius dei. ⁊ hoc mō falsa est predicta locutio. Si aūt importat antecessionē respectu predicati. tūc est sensus. fili⁹ dei puisus ē esse hō. i. cognitus vel puisus fuit esse hō nō anteꝗ̄ fili⁹ dei essʒ. sed anteꝗ̄ esset hō. Si aūt iportat antecessionē respectu toti⁹ dicti tūc est sensus. fili⁹ dei est predestinatus esse hō. i. predestinatuʒ est vt fili⁹ dei sit hō. Sic ĝ pōt eē triplex sensus predicte locutōis. ⁊ vn⁹ quidē falsus ē. duo aūt sequētes sunt veri. ⁊ quātū ad istos duos sensus subsequētes recipit̄ predicta locutio ab oībus opinionib⁹ vt mgr̄ dicit in lr̄a. Et ideo
33 ꝫm hunc sensum ꝯcedendū est ipsā esse verā. Ad illud vō qḋ pmo obī in ꝯtrariū ꝙ predestinatio est respectu glorie ⁊ grē nō respectu nature. dicendū ꝙ cuʒ vocabulū pdestinationis p se pfert̄. claudit in se intellectuʒ grē ⁊ glorie. vtputa cū dī aliqs esse simpḷr pdestinatus. cū autē addit̄ ei determinatio exterior. solū retinet intellectū pncipalis significati. viʒ preordinationis siue puisionis. Vñ cū dī iste est predestinatus hēe grām ⁊ gloriā. predestinat⁹ tñ valet ibi sicut preuisus. Et est simile cū dī. cede. p se tantū valet quātū locū da. sed cū dī cede loco. cede hʒ solū intellectū alterius. ⁊ iō cū dr̄. filius dei pdestinat⁹ ē esse hō. pdestinatus solū importat puisionē vel ordinationē. ⁊ iō importat solum generaleʒ significationē. Posset tñ dici ꝙ et si esse hoīem de filio dei predicet esse nāle. ꝯcernit tñ grām vnionis. ⁊ iō tale pdicatū
54 nō exit extra rōem predestinationis. Ad illud qḋ opponit̄. si est pdestinat⁹ esse hō. ꝙ ē predestinatus. dicendū ꝙ nō sequit̄. qꝛ cū predestinat⁹ ponit̄ int̄ subiectū ⁊ predicatū. pōt dicere antecessionē tā respectu vni⁹ ꝗ̄ respectu alterius. sed cum p se predicat̄ dicit antecessionē respectu subiecti. Et iō non sequit̄. fili⁹ dei est pdestinat⁹ esse hō. ĝ est predestinat⁹. Sicut nō sequit̄. fili⁹ dei ē predestinat⁹ ꝫm ꝙ hō. ĝ est pdestinatus. Nec est simile de alijs q̄ predestinant̄ ad grām ⁊ gloriā. qꝛ in eis predestinatio nō tm̄mō dicit antecessionē respectu ei⁹ ad qḋ predestinat̄. ꝫ etiā respectu eoꝝ q̄ pdestinant̄. nō sic aūt est in pposito.
35 Ad illud qḋ tercio obr̄ ꝙ predestinatio dicit antecessionē respectu predestinati. dicendū ꝙ veꝝ est qñ simpḷr ⁊ p se de aliq̄ dr̄. Sed qñ in ꝯpatione dr̄ ad predicatū aliqḋ. tūc pōt dicere antecessionē respectu illi⁹ predestinati. ⁊ h̄ mō dicit in pposito. ⁊ iō nō cogit illa obiectio.

36 Ad illud qḋ obr̄ vltimo ꝙ quicunq; predestinatus ē. fit aliq̄ grā ei. dicendū ꝙ predestinatio respectu eius importat grē collationē. respectu cui⁹ importat antecessionē. cū aūt dr̄ fili⁹ dei pdestinat⁹ est esse hō. nō conceditur ꝫm ꝙ pdestinatio iportat antecessionē respectu subiecti. ꝫ solū ꝫm ꝙ iportat antecessionem respectu predicati. Et iō nō notat̄ ꝙ aliq̄ grā fiat ipi filio dei ꝫ filio hoīs. ⁊ hoc quidē veꝝ ē. ⁊ illa obiectio ⁊ cetere precedētes nō currūt nisi ꝫm illū sensuʒ ꝫm quē predicta locutio nō recipit̄.

Questio. iij. f

Homo predestinat⁹ est esse filius dei. Vtrū sit concedenda. Et ꝙ sic videt̄ Ro. j. q̄ predestinat⁹ est filius dei in virtute. Sed h̄ dr̄ aut de filio hoīs. aut de filio dei. ꝫ nō de filio dei. ĝ de filio hoīs. Itē in glo. predestinatus ē iesus. vt q̄ futurus erat in carne fili⁹ dauid. esset in virtute fili⁹ dei. ꝫ ibi noīat illū hoīem. ĝ hō ille ē predestinat⁹ esse fili⁹ dei. Itē quāto maior est grā. tāto maior ꝫm illā dʒ attendi predestinatio. sed grā vnionis p quā hō ille fact⁹ ē dei fili⁹ maxima fuit. q̄ simul in se ꝯtinuit grām ⁊ gloriā. Si ĝ hō preuisus ē fili⁹ dei esse p grām illā. videt̄ ꝙ predestinat⁹ est eē fili⁹ dei. Itē predestinatio nō attribuit̄ filio dei ppē antecessionē. q̄ quidē nō cōuenit filio dei ꝫm ꝙ deus. ꝫ talis añcessio bene cōpetit hoī ꝫm ꝙ hō. ĝ recte videt̄ ꝙ nō cōpetat sibi predestinatio. ĝ si non tm̄ dat̄ illi hoī grā p quā fit btūs. ꝫ etiā p quā sit filius dei. videt̄ ꝙ hec sit ꝯcedēda. hō est predestinat⁹ vt sit fili⁹ dei. Sed ꝯ. Si hō est predestinat⁹ eē fili⁹ dei. ĝ fili⁹ dei ē predestinat⁹ esse fili⁹ dei. sed hec ē falsa. ĝ ⁊ illa ex q̄ sequit̄. sequit̄ aūt ex hac hō est pdestinatus eē fili⁹ dei. ĝ ⁊c. Itē predestinatio nō ē nisi psone. ĝ si hō est predestinat⁹ eē fili⁹ dei. aliq̄ psona ē predestinata eē fili⁹ dei. Aut ĝ psona creata. aut increata. Sed nō psona creata. qꝛ talē nō est repire in xpō. ĝ increata. sed psone increate nō cōuenit predestinari. ĝ videt̄ ꝙ nō debeat recipi pdictus ꝫmo. iste scʒ hō est predestinat⁹ eē fili⁹ dei. Itē quicunq; predestinat⁹ antecedit illḋ ad qḋ pdestinat̄ tpe aut nā. sed hō nec tpe nec nā antecedit filiuʒ dei. ĝ videt̄ ꝙ ꝫmo predict⁹ nō debeat ꝯcedi. Itē cū dr̄ hō ē predestinat⁹ esse fili⁹ dei. aut hoc intelligit̄ ꝫm ꝙ hō. aut ꝫm ꝙ deus. Nō ꝫm ꝙ deus h̄ ꝯstat. ĝ intelligit̄ ꝫm ꝙ hō. Sed quicunq; ē nūc predestinat⁹. ab eterno fuit predestinat⁹. ĝ ꝫm ꝙ hō fuit predestinat⁹ eē fili⁹ dei. sed iste t̄min⁹ hō supponit vbo de preterito. ĝ supponit p preterito. ĝ si aliqs ab eterno fuit predestinatus eē fili⁹ dei. ab eterno aliqs fuit hō. sed h̄ ē falsuʒ. ĝ et primū. Rͤ. dicendū ꝙ ista locutio distingui hʒ p 37
eū moduʒ p quē distincta fuit pus posita. lʒ eo viʒ ꝙ hoc pticipiū predestinat⁹ pōt dicē antecessionē respectu subiecti. vel respectu pdicati. vel respectu totius copulati. Si dicat añcessionē respectu subiecti vera ē locutio. ⁊ ē sensus. hō anteꝗ̄ esset hō. preuisus est eē filius dei. Si autē notet antecessionē respectu predicati. falsa ē locutio. Est enī sensus. hō preuisus est esse fili⁹ dei anteꝗ̄ fili⁹ dei esset. Si aūt notet antecessionē respectu toti⁹ copulati ē vera. Est enī sensus. hō predestinat⁹ est esse filius dei. i. predestinatū est vt hō sit filius dei. Et iste sensus est ab oībus opinionibus receptus. ⁊ iō ꝫm cōem locutionē concedi pōt predictus ꝫmo. Et cōcedende sunt rōnes q̄ hoc ostendūt. Ad illud vō qḋ pmo obijcit̄ in ꝯtrariū. ꝙ si hō est predestinat⁹ esse filius dei. ꝙ tunc fili⁹ dei 58

est predestinatus esse filius dei. dicendū ꝙ nō sequitur. qꝛ sicut predictū est. quātū ad vocabulū predestinationis nō est cōicatio idiomatū. imo est sophisma ꝫm accidens in predicto ꝓcessu. nō enī sequit̄. diuina preuisio precedit xpm ꝫm ꝙ ē filius virginis. ĝ etiā ꝫm
59 ꝙ est filius dei. Ad illud qḋ obr̄ ꝙ predestinatio est respectu psone. dicendū ꝙ ⁊ si sit rōne psone. nō tñ est rōne psonalitatis sed alicui⁹ nature. Et ideo non oportet ad hoc ꝙ sermo habeat veritatē. predestinationē antecedere psonā simpḷr. sed sufficit si antecedat eā rōne alicui⁹ nature. Et ideo cum dr̄ hō est predestinatus esse filius dei. nō intelligit̄ ꝙ illa persona sit predestinata nisi rōne humane nature. Cuʒ vero dr̄ ꝙ psona eterna nō est predestinata. dicendū ꝙ veꝝ est ꝫm ꝙ est eterna. pōt tñ ei ꝯuenire rōne nature tē
40 poralit̄ assumpte. Ad illud aūt qḋ obr̄ ꝙ predestinatus añcedit illud ad qḋ predestinat̄. dicendū ꝙ veꝝ est. ⁊ illud nō hʒ instantiā qñ predestinatio accipit̄ ꝓprie respectu grē ⁊ glorie. In ꝓposito aūt nomen predestinatōis extendit̄ ad standū p preuisione rōe determinationis adiuncte. ꝫm ꝙ in precedēti ꝓblemate visum ē. Posset tñ dici ꝙ pdictū verbū intelligendū est qñ vocabulū pdestinationis dicit añcessionē. nō solū respectu subiecti ꝫ etiā respectu predicati.

Sic aūt nō est in ꝓposito. Oportet etiā intelligere de re ad quā q̄s pdestinatur. sed in ꝯpatione ad ipsum qḋ predestinat̄. Nō enī oportet ꝙ ille q̄ predestinat̄ sit ante grām vel gloriā simpḷr. sed solū ꝫm ꝙ ē in eo. ⁊ sic nō hʒ instātiā in ꝓposito. Nā ⁊ si fili⁹ dei pcedat hominē. tñ nō pus inest hoī ꝙ hō sit. imo p naturaʒ pus ē humanitas ꝙ vniret̄ psone verbi. Ad illud 41
qḋ obī. vtrū hō sit pdestinatus eē fili⁹ dei. aut ꝫm ꝙ est deus. aut ꝫm ꝙ est hō. Dico ꝙ ꝫm ꝙ hō. ⁊ sic fuit ab eterno. Nec valet. ĝ supponit p pterito. hoc enī intelligit̄ de verbo pteriti tpis qḋ nō hʒ vim ampliandi ad futurū. In his enī q̄ habēt vim ampliandi ad futura. p eo ꝙ claudūt in se actū de futuro. predicta regula nō hʒ locū. Et sic est in ꝓposito. qꝛ predestinatio cōnotat pscientiā alicui⁹ futuri. ⁊ iō nō oportet istū terminū hō respectu talis pdicati supponere p pteritis. Alia ē etiā rō q̄re ampliat ad oīne tps. qꝛ pdestinatio nō ponit rē suā in pdestinato sed in predestinante. sicut laus nō in laudato sed in laudāte. ⁊ iō sicut laus nō est tm̄ de pñti sed etiā de preterito ⁊ futuro. ita ⁊ predestinatio preterita pōt esse de deo ꝙ et futura. ⁊ ista clarescunt melius p ea que in primo libro dicta sunt.

Dist. viij. Qualit̄ p vnionē diuersaꝝ naturaꝝ in xpo fiat cōmunicatio idiomatū ⁊ ꝓprietatum respicientium naturam.

P(ost) pdicta inq̄ri debet ⁊c. Supra egit mgr̄ de incarnatōe verbi quātū ad vnionē nāꝝ. ⁊ quātū ad vnionis modū. In hac vō pte intēdit agē quātū ad cōicationē idiomatū ⁊ ꝓprietatū. Et diuidit̄ hec ps in duas ptes. in q̄rū pma agit de cōicatōe idiomatū respicientiū nām. In scḋa de cōicatōe ꝓprietatū ⁊ idiomatū respiciētiū psonā. j. dist. x. Solʒ etiā a q̄busdā inq̄ri. Pars pma diuidit̄ i duas ptes. i q̄rū pma inq̄rit. Vtrū diuine nature cōpetat nasci de vgine. qḋ quidē est ꝓprietas hūane nāe. Scḋo vō inq̄rit. Vtrū caro xpi debeat adorari adoratōe latrie. qḋ quidē ē ꝓprietas diuine nāe. j. di. ix. Preterea inuestigari oportet ⁊c. Prima ps q̄ cōtinet pñtē di. diuidit̄ in ptes duas. In scḋa vō natiuitatē tpalē ad etnā ꝯpat. ibi. q̄ri etiā solet vtrū xps debeat dici bis genit⁹ ⁊c. Prima ps diuidit̄ in ptes duas. In q̄rū pma inquirit q̄oem ⁊ determinat. In scḋa vō adducit auctes ꝯ determinationē suā. ibi. Videt̄ tñ posse pbari. Scḋa aūt ps siḷr duas hʒ. In pma mouet q̄oem. in scḋa determinat. ibi. Ad qḋ dici pōt ⁊c. Subdiuisiones aūt ptiū manifeste sunt in lr̄a.

Querit vtrū diuine nāe cōpetat nasci de vgine qḋ est ꝓprietas hūane nature. Et determinat ꝙ nō. a

Dist. viij.

P(ost) pdicta inq̄ri debet vtrū de natura diuina concedendū sit ꝙ de virgine sit nata. sicut dicit̄ in virgine incarnata. Et videt̄ vtiq; nō debere dici nata de virgine. cum nō sit nata de patre.
a Que enī res nō est de patre genita. non dr̄ de matre nata. ne res aliq̄ filiationis nomē habeat in humanitate. que illud nō teneat in diuinitate.
Adducit auctes cōtra determinationē suā. b
Videt̄ tñ posse pbari ꝙ sit nata de virgine. qꝛ si hoc est nasci deū de virgine. scʒ hominē assumere in vtero virginis. eū natura diuina superius dicta sit hominē assumpsisse. videt̄ debere dici nata. De hoc aūt Aug. in libro de fide ad petrum. sic ait. Natura eterna atq; diuina nō posset tpaliter ꝯcipi ⁊ nasci ex nā humana. nisi ꝫm susceptionē veritatis humane. verā tpalit̄ cōceptionē ⁊ natiuitateʒ ineffabilis in se diuinitas accepisset. sic est de⁹ eternus veracit̄ ꝫm tps et cōceptus et natus ex virgine. Ista aucte videt̄ insinuari ꝙ nā diuina sit nata ⁊ cōcepta de virgine. Sed si diligent̄ notentur verba. potius de psona agi intelligit̄ que sine dubitatione ⁊ de patre et de matre nata eē dici debet.

Aug.

a Res nō est de patre genita. nō videtur de matre nata. Contra. humana nā nō ē ex patre genita. ĝ nō est d matre nata. Itē xps ꝫm humanā naturam conceptus est de spiritusancto. natus ex maria virgine. ita ꝙ spiritussanctus nō est eius pater. licʒ virgo sit eius mater. ergo non videtur precedens sermo veritatem habere. Rͤ. dicēdum ꝙ magister loq̄tur de illa natiuitate qua res aliq̄ dicit̄ nata ita ꝙ vendicat sibi ꝓprietatē siue denoi- 1

natione filiationis.hoc aũt nõ hʒ humana nã in xpo.⁊ iõ nõ est recta instantia ꝯ illud qd dicit mgr in lra.
b Duas ğ xpi ⁊c. Innuit mgr ꝙ vnã natiuitatẽ ex patre veneramur q̃ est supra cãm.rõem.tẽpus ⁊ nãm.
Sed ꝯ.generatio filij dei ex patre est nãlis gñatio.Sed gñatio nãlis est ꝫm naturã nõ supra nãm.ergo falsũ
dicit ꝙ sit supra nãm. Iuxta hoc q̃rit̃ penes q̃d distinguunt̃ illa q̃tuor q̃ in aucte ponunt̃. Videt̃ em̃ ꝙ non
2 sit nisi verboꝝ incõculcatio.Rᵒ.dõm ꝙ nã nõ accipit̃ ita cõiter.sed p nã creata.Vñ nõ vult dicere ꝙ genera
tio filij sit supra nãm eternã q̃ est nã naturans. sed sup naturã creatã q̃ cõsueuit dici nã naturata.Et nota ꝙ ista quatuor distinguũt̃ sic vt cã referat̃ ad nãm angelicã. rõ ad nãm humanã. tẽpus ad virtutem celestem.⁊ nã ad virtutẽ iferioris creature. vt sit sensus.Generatio illa est supra cãm.id ẽ virtutez angelicã.Et rõem.i.virtutẽ humanã.Et tẽpus.i.operationẽ celestẽ. Et nãm .i.virtutẽ inferiorem. Vel aliter vt cã referatur ad ṽtutẽ agentem.⁊ rõ ad potentiã agnoscẽtẽ. ⁊ tempus ad mensurã limitãtẽ. nã ad modi opandi consuetudinem.

Querit vtrũ xps debeat dici bis genitus. c
Queri etiã solet vtrũ debeat dici xps bis genitus.vt dicit̃ dei ⁊ hominis filius.

Questionẽ propositam soluit. d
Ad qd dici põt xpm bis natũ esse.duasq̃ natiuitates habuisse.Vñ Aug.in li.de fide ad petrũ.ᵃPater deus de sua natura genuit filiũ deũ sibi coequalẽ ⁊ coetnũ. Idẽ q̃ vnigenitus deus scdo natus ẽ.ex patre semel ex matre semel. Natus ẽ em̃ de patre dei verbũ. Natus ẽ de matre verbũ caro factũ. Vnus ğ atq̃ idẽ dei filius natᵘẽ ante secula.⁊ natᵘ in seculo.⁊ vtraq̃ natiuitas vniᵘest filij dei diuina scʒ ⁊ humana.De h etiaʒ Joh.dam.ait.ᵇDuas ğ xpi natiuitates veneramur. vnã ex patre ante secula.q̃ est sup cãm.⁊ rõem.⁊ tps. ⁊ naturã.⁊ vnã q̃ in vltimis tpibus ppter nos.et ꝫm nos.⁊ sup nos. Propt nos q: ppter nostrã salutem. Scdm nos.q: natus est hõ ex muliere in tpe ꝯceptionis scʒ nouẽ mensiũ. Sup nos.q: nõ ex semine.sed ex spũsancto ⁊ sancta ṽgine sup legem cõceptionis.Ex his manifeste apparet xpi duas esse natiuitates.eundemq̃ bis natũ fore.

Aug.

b Joh.dam.

c

c Natus est hõ ex muliere in tpe ꝯceptionis.Contra.videt̃ falsum dicẽ.q: cõceptio illa nõ fuit in tpe sed in instanti.Itẽ si con
5 ceptio sua fuit silis nr̃e q̃tũ ad tps.ğ nõ videt̃ verũ qd subiungit.ꝙ supra legẽ nr̃e cõceptionis.Rᵒ.dõm ꝙ ꝯceptio duplr̃ accipit̃.Vno mõ dr̃ cõceptio ipsa opatio nature in formatione corporis.vsq̃ ad susceptionẽ aie. Alio mõ dr̃ ꝯceptio large in nutritione ⁊ pfectionẽ corporis vsq̃ ad partũ ⁊ egressum ipsius de ventre. Si ğ pmo mõ dicat̃ ꝯceptio.sic xpi cõceptio nõ fuit ꝫm nos ꝫ ꝯ nos. nec fuit in tpe sed in instanti. Si autẽ scdo mõ dicat̃ ꝯceptio large.sic fuit ꝫm nos.q: ix.mẽsibus nutritus fuit.⁊ creuit in vtero matris vt alij homines anteq̃ nasceret̃.Et hoc sufficientius habitũ est supra.

Ad intelligentiã autẽ huiᵘptis incidit hic qõ a circa duo. Primo q̃rit̃ de natiuitate tpali in ꝯpatione ad diuinã nãm. Scdo q̃rit̃ de eadem in ꝯpatione ad natiuitatẽ eternã.Circa primũ q̃runt̃ tria. Primo q̃rit̃ vtrũ ꝯcedendũ sit diuinam naturã esse de virgine natã. Scdo q̃rit̃.vtꝝ nasci de virgine pprie dicat̃ de nã assumpta. Tercio ṽo q̃rit̃ vtrũ eẽ hoiem ꝯuenient pdicet̃ de diuina natura.

Questio.j. a

Vtrũ hec sit ꝯcedenda. Diuina nã est de virgine nata.Et ꝙ sic videt̃ pmo aucte hylarij in li.de trini.ix. Nihil nisi natũ hʒ filius.sed hʒ diuinã nãm.ğ est nata.Sed q̃cq̃d natũ ẽ eternalit̃ in xpo ex patre. natũ est tpaliter de matre.Si ğ diuina nã est hmõi.pʒ⁊c. Itẽ expssius dam.iij.li.c.xij. Theotocon.i.dei genitricẽ vere ⁊ pncipalit̃ sanctã mariã virginẽ pdicamus.Sed deus est nomẽ nature.ğ maria virgo erit genitrix diuine nature.ğ diuina natura ẽ nata de virgine. Itẽ expssius Aug.de fide ad petrũ. Natura eterna atq̃ diuina non posset eternalr̃ ꝯcipi ⁊ nasci nisi ꝫm susceptionẽ veritatis humane.ğ videt̃ ꝙ vere ⁊ pprie debeat dici ꝯcepta ⁊ nata de ṽgine. Itẽ incarnatio ordinat̃ ad natiuitatẽ. vñ ⁊ psona verbi nata est iõ.q: incarnata.sed ꝯcedit̃ ꝙ diuina natura sit incarnata vt habitũ est ꝯ dis.v.ğ ⁊ cõcedi dʒ ꝙ sit de virgine nata. Itẽ assumere carnẽ nihil aliud ẽ q̃ nasci in vtero.Sed h ꝯcedit̃.ꝙ diuina nã assumpsit carnẽ.ğ ꝯcedi dʒ ꝙ nata fuerit in vtero ṽginis. sʒ ad natiuitatẽ i vtero. seq̃t̃ natiuitas ex vtero. ğ si diuina nã nata fuit in ṽginis vtero. sequit̃ ꝙ fuerit nata ex ṽginis vtero. Itẽ magis cõuenit diuine nãe nasci de ṽgine.q̃ pati ꝯueniat ṽtuti.⁊ infirmari ꝯueniat fortitudini.Sʒ Bern.dicit ꝙ in illa vnione fuit fortitudo diuina ifirmata.ğ multo fortiᵘ cõcedi dʒ diuinã nãm eẽ natã de ṽgine. Sed ꝯ.dam.lib. iij.Cognoscimᵘꝙ nasci nõ ẽ nãe sʒ hypostaś.ğ nasci de virgine.nãe nõ ꝯpetit sʒ solũ psone. Itẽ nobilior et pꝰor est natiuitas etna q̃ tpal. Sʒ diuina nã nõ dr̃ esse nata ppt filij natiuitatẽ eternã.vt in pmo li.oñsum ẽ.ğ multo minus nõ dʒ dici nata ppter tẽporalẽ natiuitatẽ. Itẽ cuicunq̃ cõpetit nasci.cõpetit esse ab alio.sed diuine nature nõ cõpetit eẽ ab alio.ğ diuina nã nec eternalit̃ nec tpaliter debet dici nata. Itẽ cuicunq̃ cõpetit nasci.cõpetit rõ filiationis.ğ si diuina nã dr̃ esse nata de virgine. diuina nã dr̃ filia virginis. Itẽ sicut se hñt pprietates diuine nature ad humanã.sic pprietates hũane ad diuinã.sed h ẽ simplr̃ falsa. humanitas in xpo ẽ etna. ğ ⁊ ista.diuina nã in xpo ẽ de virgine nata. Itẽ qd nascit̃ ex aliquo est nã cõformis cũ eo ex q̃ nascit̃. si

ergo diuina nã nata ẽ de ṽgine.vr̃ ꝙ diuina nã ⁊ virgo maria sint eiusdẽ nature.qd ẽ falsũ ⁊ impossibile Rᵒ.dõm sicut dicit mgr in lra.hec nõ recipit̃ tanq̃ ppria. Diuina nã est de ṽgine nata.Et hoc ppt duo. scʒ ppt vitandã ꝯfusionẽ pprietatũ psonaliũ.⁊ pprietatũ nãliũ siue essentialiũ.q̃ duo pcipue sunt obseruanda circa sermonẽ catholicũ et veritatis fidei expressiuum. Non ğ recipitur ꝙ diuina nã sit nata de ṽgine. ppter qd etiã nõ ꝯcedit̃ ꝙ sit nata de pr̃e.⁊ h est qd dicit mgr in lra ꝙ res q̃ nõ est de patre genita. nõ vr̃ de mr̃e nata.nec res aliq̃ filiatõis nomẽ hʒ in humanitate.q̃ illud nõ teneat in diuinitate. Propt vitandã etiã cõfusionẽ pprietatũ nãliũ nõ recipitur Sicut em̃ in beatissima trinitate distincte sunt psone adinuicẽ ⁊ eaꝝ pprietates.sic in xpo nature sunt distincte adinuicẽ ⁊ earũ pprietates. q̃uis ꝯueniãt in supposito.⁊ iõ pprietas vnius nature nõ dʒ pdicari de altera nã in abstractõe ꝯsiderata.ne ex hoc intelligat̃ ꝙ diuina nã ⁊ humana sint vna eẽntia.Qd em̃ pdicat̃ de altero in abstractõe.nõ intelligit̃ cõuenire ei solũ rõne suppositi.verũetiã rõne forme.⁊ iõ pdicta locutio recipi nõ dʒ.Et ꝯcedende sunt rõnes
4 hoc oñdentes Ad illud verbũ hylarij dõm ꝙ aliq̃d hʒ impropꝛietatis.⁊ dʒ sic exponi. Nihil hʒ filiᵘ nisi natũ.i.nihil hʒ qd nõ nascẽdo accepit.Et h me
5 lius in pmo libro explanatũ fuit Ad illud qd obĩ de aucte dam.Qꝛ virgo maria ẽ dei genitrix.dõm ꝙ ꝯcedendũ ẽ ꝙ deus natᵘẽ de virgine.ex hoc tñ nõ sequit̃ ꝙ diuina nã sit de ṽgine nata.p eo ꝙ h nomen deus q: significat in cõcretione supponit psonã.nõ sic diuina nã q̃ significat in abstractõe. Vñ ⁊ hec cõcedit̃.deus generat.q̃uis hec nõ ꝯcedat̃.diuina nã vel essentia generat. Vñ in oĩbus talibᵘ pcessibᵘ est sophisma ꝫm accidẽs. Aliter em̃ et aliter significat̃ diuina nã p hoc nomẽ deus.⁊ aliter p hoc nomẽ nã.
6 iõ in nullo cogit auctas illa Ad illud qd obĩ ꝙ diuina nã dr̃ concipi ⁊ nasci.dõm ꝙ sicut dicit mgr in lra.aug.ibi extendit nomẽ nature vt stet loco persone.Et hoc quidẽ multotiens facit. ꝫ cõis vsus talez modũ loquẽdi nõ admittit.iõ ex tali aucte nõ dʒ ar
7 gui imo potius dʒ exponi Ad illud qd obĩ ꝙ incarnatio ẽ via ad natiuitatẽ.dõm ꝙ veꝝ est ad natiuitatẽ psone q̃ est suppositũ nature assumpte. sʒ nõ oportet ꝙ sit via ad natiuitatẽ nature. Incarnatio em̃ non facit cõicationẽ idiomatũ rõne cõuenientie
8 in nã.ꝫ potius rõne ꝯueniẽtie in psona. Ad illud qd obĩ ꝙ assumere carnez est nasci in vtero. dõm ꝙ veꝝ est ꝫm ꝙ assumere idẽ est qd vnitatẽ sui accipe. ⁊ hoc mõ pprium est psone. Scdm aũt ꝙ assumere dr̃ de diuina nã.accipit̃ largius.⁊ hoc mõ assumere nõ est idem qd in vtero nasci sed potiᵘ carni vniri.
9 Ad illud qd obĩ ꝙ fortitudo ẽ infirmata.⁊ sic de alijs.dõm ꝙ illa verba nõ sunt trahenda ad ꝯsequẽtiã. Conceditur em̃ aliq̃d dicere ei q̃ vult excitare deuotionẽ.⁊ eleuare in admiratõnẽ.qd tñ rephendere tur in eo q̃ sermonis catholici pprietatẽ ⁊ veritatẽ inq̃rit. Possʒ etiã ⁊ alit̃ rñderi ꝙ nõ ẽ simile. Qꝛuis em̃ hoc nomẽ essentia vel nã nõ supponat p psona. noĩa tñ appropꝛiata vt virtus ⁊ sapia p psona supponunt.⁊ locutionẽ verã reddũt. Vñ sensus ẽ.fortitudo est infirmata.i.persona cui appropꝛiat̃ fortitudo xps vicʒ.q̃ est dei virtus ⁊ dei sapia.verbũ scʒ patris cui cõpetit esse dei virtutẽ ⁊ dei sapientiã. ⁊ ideo q̃uis talia pdicata cõueniant ⁊ attribuant̃ nominibᵘ appropꝛiatis.nõ tñ sequit̃ ꝙ attribui possint eẽntie vel nature pprie ⁊ vere.

Questio.ij. b

Vtrum nasci de virgine vere dicat̃ de nã assumpta. Et ꝙ sic videt̃. Eius est generari cuiᵘest gñare. licet nõ eiusdẽ numero.ꝫ gñare est actus ipsiᵘnature.ğ ⁊ generari.ꝫ cuiᵘest gñari eius ẽ nasci.ğ si generari cõpetit nature assumpte.competit ei nasci de virgine. Itẽ bene seq̃t̃.iste generat hũc hominẽ.ğ hoiez.ꝫ hũc hominẽ dicere est dicere psonã.hoiez ṽo nãm.ğ bene sequit̃.si psona ẽ nata.ꝙ nã est nata. Item omne qd incipit esse.aliq̃ genere mutationis incipit esse.ꝫ humana nã in xpo incipit esse.nec ẽ dare aliud genᵘmutatõis q̃ gñationis.ğ fuit concepta ⁊ nata. Itẽ xps natus est de virgine. aut rõne suppositi. aut rõne nature.Sed nõ rõne suppositi.q: illud est eternũ.ğ rõne nature.ğ nã humana proprie dr̃ nata de virgine. Sed ꝯ.Sicut se hʒ diuina nã ad natiuitatẽ eternã.sic nã humana ad natiuitatẽ tpalem. sed diuina nã nõ est nata natiuitate etna.ğ nec humana nã in xpo natiuitate tpali. Item natiuitas ad nihil terminat̃ nisi ad ens cõpletũ.ꝫ ens completum dicit psonã.ğ generatio non terminat̃ ad nãm sed ad psonã. Itẽ actus ⁊ opatio nõ terminatur nisi ad hoc aliq̃d.ğ si hoc aliq̃d nõ dicit nãm sed potius hypostasim.videt̃ ꝙ humana nã in xpo nõ debeat dici nata nec concepta. Item humana nã dicit simul carnẽ ⁊ animã.sed sicut caro est p ppagationẽ.ita ⁊ aĩa p creationẽ. ğ sicut hec nõ recipit̃.ꝙ humana nã in xpo exeat in esse p creationẽ. ita non debet concediꝙ exeat p generationẽ.ğ nõ videt̃ hec admittenda.humana nã est nata Rᵒ.ad pdictoꝝ 10
intelligentiã est notandũ.ꝙ humana natura duplr̃ põt accipi. Vno mõ rõne partiũ constituentiũ. alio mõ rõne forme cõis ꝯsequentis totũ cõpositum. et vtroq̃ mõ est verũ dicere.ꝙ humana nã est assumpta a verbo. Verũ est em̃ ꝙ assumpsit carnẽ ⁊ aiam. verũ est etiã ꝙ assumpsit formã cõsequentẽ compositõnẽ vicʒ hũanitatẽ. Vtroq̃ etiã pdictoꝝ modoꝝ ꝯtingit dicẽ humanã nãm natã de virgine. Nam si humana nã dicat̃ ꝯpositũ. hoc mõ põt cõcedi ꝙ sit nata de virgine.non rõne totius sed ptis.scʒ carnis que in vtero virginis concepta fuit.⁊ ex vtero virginis pducta. Si ṽo nã humana dicat̃ forma cõis cõsequens totũ compositũ.sic cõcedi põt ꝙ adhuc fuit nata in christo.non ratione sui.sed ratione suppositi in quo habet existere.⁊ etiã in quo habet multiplicari. Propter qd etiaz dicit phs ꝙ nã in pductõne tal̃ forme.occulte hʒ opari.generãdo em̃ hũc hoiem generat hoiem. Sic ğ concedẽdũ est hũanã naturã in xpo natam esse de virgine vtrolibet predictorum modorũ.Sed vno modo dicit̃ esse nata ratione partis constitutiue per synodochen. Alio mõ ratione ptis sbiectiue.⁊ sic quodãmodo per accidens.Concedende sunt ergo rõnes ad hanc partẽ inducte. licet alique earũ procedant sophistice Ad illud quod 11
obijcitur ꝙ diuina natura in xpo non est nata. ergo nec humana.dõm ꝙ non est simile.quia diuina natura non multiplicat̃ in suppositis. sed est vna in generãte ⁊ genito.⁊ ideo non recipit vocabulũ distinctũ. Natura vero hũana multiplicari hʒ ⁊ plurificari in parẽte ⁊ ple.hinc est ꝙ generatio in diuinis terminatur ad personã.in creaturis non solũ ad psonã verũ etiã ad nãm. Ad illũ ṽo qd obĩ ꝙ gñatio ter- 12

minatur ad ens completū. verū est per se ⁊ pⁱmū.ex
hoc tamē non seqͣtur ꝙ ad naturā possit terminari.
sed ꝙ nō terminatur ad naturā circumscripta hypo
stasi.⁊ hoc quidē verum est.et per hoc patet respon
13 sponsio ad sequens. ¶ Ad illud qd̓ vltimo obijcit
ꝙ aīa exit in eē ꝑ creationē.dōm ꝙ ⁊ si sola ps hoīs
traducat vicȝ caro.nihilominꝰ tñ totus hō dr̄ nasci
⁊ generari.ꝑ eo ꝙ intētio nature nō terminat ad al
teram partē ꝑ se.ſ ꝓut hȝ cōiungi ⁊ ꝑfici ex altera.
Et iō totꝰ hō dr̄ natus.q̄uis tm̄ ex altera pte tradu
catur.nō em̄ intendit hō generare carnē sed hoīem.
Si vero q̄rit quare nō dr̄ exire in esse ꝑ creationem
sicut ꝑ generationē.Dicendū ꝙ generatio nō exclu
dit creationē ꝑambulā.creatio ꝟo cum sit ex nihilo.
aliā excludit ꝓductionē ſm ꝙ dicit ꝓximā ⁊ imme
diatā eductionē creature.

Questio.iij. c

Utrū hō veraciter dicat de diuina nā: Et ꝙ sic vide
tur.hec est vera.diuina nā est persona filij dei.ꝓpter
summā simplicitatē ⁊ idētitatē q̄ est in deo.sed de q̄
cunqȝ ꝑdicat filius dei ꝑdicat hō.ḡ hec est vera diui
na nā est hō. ¶ Itē hō est diuina nā. hec est vera.qꝛ
aliquis hō vtpote xp̄s est diuina essentia vel nā.ḡ a
simplici cōuersa.diuina nā est hō. ¶ Itē deus ⁊ diui
na nā conuertunt.ḡ de q̄cunqȝ ꝑdicat vnū ꝑdicat
⁊ alterū.ſ hec est vera.deus est hō.ḡ hec est vera.di
uina nā est hō. ¶ Itē aut diuina nā est hō.aut non
hō.Si est hō.habeo ꝓpositū.Si est nō hō.sed filius
dei est diuina nā.ḡ filius dei est nō hō.ꝙ si hoc est im
possibile.restat ꝙ hec est vera diuina nā est homo.
¶ Sed ꝯ.Sicut se hȝ humana nā ad esse deuȝ.sic se
hȝ diuina ad esse hominē.sed hec est simplr̄ falsa.hu
mana nā est deus.ḡ ⁊ hec est simplr̄ falsa. diuina nā
est hō. ¶ Itē de q̄cunqȝ predicat esse hominē ꝑdica
tur esse mortale. ḡ si diuina nā est hō.diuina nā est
mortalis. ¶ Itē de q̄cunqȝ ꝑdicat hō.inest ei huma
nitas. sed cuicūqȝ inest hūanitas informat humani
tate.ḡ de illo solo ꝑdicat hō respectu cuiꝰ hūanitas
est forma.ſ humanitas nō est forma diuine nature.
ḡ hec est simplr̄ falsa. diuina nā est hō. ¶ Itē si di
uina nā est hō.aut rōe essentie. aut rōne ꝑsone. Nō
rōne essentie.qꝛ humanitatis ⁊ diuinitatis essentie
simplr̄ sunt distincte. Non rōne ꝑsone.qꝛ nā nō sup
ponit ꝓ ꝑsona.sicut supra ꝑmo libro dictū ē.ḡ hec ē
14 simplr̄ falsa.diuina nā est hō. ¶ Rñ.dōm ꝙ sicut in
ꝑmo libro fuit habitū.in diuinis est repire ꝑdicatio
nem ꝑ idētitatē ⁊ ꝑ denoiationē. licet nō vsqȝquaqȝ
ꝓprie oino.Differt aūt ꝑdicatio ꝑ denoiationē a pre
dicatione ꝑ idētitatē.quia cū aliquid ꝑdicat ꝑ mo
dum denoiatiuū.ꝑdicat sub rōne forme. vt cū dicit
pater generat.Cū aūt ꝑdicatio est ꝑ idētitatē.potest
ꝑdicari rōne suppositi.vt cum dr̄.diuina essentia est
pater.Sensus est.diuina essentia est ille q̄ est pater.
Et hoc mō nō ꝑdicat rōne suppositi nisi illud nomē
qd̓ claudit intra se suū suppositū sicut est nomē sub
stantiuū vel substantiuatū.Hunc ḡ duplicē moduȝ
ꝑdicandi repimus in diuinis ſm catholicū modum
loquendi.vt aliqͩd ꝑdicet rōne forme.aliquid rōne
suppositi.Si ergo querit.vtrū diuina natura sit hō.
distinguendū est.quia iste terminꝰ hō duplr̄ pōt in
telligi ꝑdicari.Quia si intelligatur ꝑdicari rōne sup
positi tunc est vera.⁊ est sensus.diuina nā est homo
id est diuina essentia est ille q̄ est hō.⁊ reducitur illa
ꝑdicatio ad predicationē que est ꝑ idētitatē q̄tū ad
principalem cōpositionē.q̄tū vero ad implicationē
claudit ibi predicatio ꝑ vnionē.Diuina em̄ essentia
est filius dei ꝑ idētitatē.sed filius dei est hō per vnio
nem.Si autē sit predicatio rōne forme.siue ꝑ modū
cuiusdā denoiationis.falsa est.⁊ est sensus . Diuina
natura est hō.i.diuina natura est humanitate infor
mata.⁊ hoc modo locutio est falsa. licet ſm sensum
priorem habeat veritatē.sicut oñdunt rōes ad ꝑmā
partē inducte. ¶ Ad illud ḡ qd̓ primo obijcit.ꝙ si 15
cut se habet humana natura ad esse deū ⁊c̄.Dōm ꝙ
falsum est ꝓ eo ꝙ humana natura nō ꝑdicat de sua
hypostasi ꝑ idētitatem. sicut diuina predicat ꝓpter
summā simplicitatē.Unde hec est falsa.xp̄us est hu
mana natura.q̄uis hec sit vera.xp̄s est diuina natu
ra.Et ideo non sequit.si hec est falsa.diuina natura
est deus.ꝙ hec sit falsa diuina natura est hō. ¶ Ad 16
illud qd̓ obijcit.ꝙ de quocunqȝ ꝑdicat esse hominē
predicat esse mortale.dōm ꝙ hoc est verū q̄tum ad
predicationē quo hō predicat per modū denoiandi.
Q̄tum vero ad predicationē qua predicat ratione
suppositi.nō habet veritatē.homo em̄ cū sit nomen
substantiuū.rōne suppositi pōt predicari. Mortale
vero cū sit nomen adiectiuū.adiectiue tentū ponit
rem suā circa illud de quo predicat. Et sicut nō seq̄
tur.diuina essentia est pater.ḡ diuina essentia gene
rat.sic nō sequit.diuina essentia est hō.ergo moritur
vel nascitur. ¶ Ad illud vero qd̓ obijcit ꝙ de q̄cūqȝ 17
predicat homo inest ei humanitas.dōm ꝙ verū est
de illo modo ꝑdicationis quo mō predicat rōne for
me.sed nō de illo quo ꝑdicat rōne suppositi.tūc em̄
nō significat ꝙ humanitas insit ei de quo predicat
sed ꝙ inest alicui qd̓ habet idētitatē cū eo de quo pre
dicatur. ¶ Ad illud qd̓ obijcit ꝙ hec nō est vera ra 18
tione substantie vel rōne persone.diuina natura est
homo.dōm ꝙ et si diuina nā nō supponat ꝓ ꝑsona.
homo tamē ꝓ ꝑsona pōt supponere.diuina ꝟo na
tura subijcit rōne sui.ita ꝙ veritatem habet ratione
vtriusqȝ.rōne vnius ex pte subiecti. rōne vero alte
rius ex parte ꝑdicati.videlicet rōne ꝑsone.

Consequenter querit de natiuitate tꝑali in cō
paratione ad eternā. Et circa hoc querūt tria.
Primo querit.Supposito ꝙ in xp̄o duplex sit nati
uitas. vtrū concedendū sit xp̄m bis natū esse. Se
cundo querit.vtrū in xp̄o sint filiationes due.Ter
cio q̄ritur.vtrū sit naturalis filius rōne vtriusqȝ na
tiuitatis.scȝ tꝑalis ⁊ eterne.

Questio.j. d

Utrū ꝯcedendū sit xp̄m bis natū esse.Et ꝙ sic videt
Aug.de fide ad petrū.Unigenitus dei primo ⁊ scd̓o
natus est.semel ex patre.semel ex matre. sed ꝑmo et
scd̓o nasci nō est nisi bis nasci. ergo videt ꝙ filiꝰ dei
bis natus est. ¶ Itē dam̄. In xp̄o duas natiuitates
veneramur.sed vbicunqȝ est duplex natiuitas.ibi ē
duplex nasci.⁊ vbicunqȝ est duplex nasci. ibi est bis
nasci.ergo ⁊c̄. ¶ Itē xp̄s semel genitus est ex patre
ſm illud ps̄.Semel locutus ē deus ⁊c̄.Glo.i.filiū ge
nuit.⁊ semel natus est ex matre.⁊ constat illd̓ semel
⁊ illud nō esse vnū.sicut tꝑale ⁊ eternū.ergo ponūt
in numerū.si ergo semel ⁊ semel faciunt bis. xp̄s est
bis natus. ¶ Itē actio geminata geminat passionē.
ḡ si alia est ḡnatio qua pater.⁊ alia qua mr̄ genuit.ḡ
alia ⁊ alia vice genitus est xp̄us a patre ⁊ a matre.ḡ
est pluries natus.sed nō ter vel q̄ter.⁊ sic de alijs.ḡ
bis natus est xp̄s. ¶ Sed ꝯ.Bis dicit ꝯsimilis actꝰ
geminationē.Uñ nō dicit aliqͣs aliqͩd fecisse bis.eo
ꝙ legit et disputauit. sed generatio eterna et tꝑalis
nō est idē actus et ꝯsimilis.ḡ rōne illius duplicis na
tiuitatis nō pōt dici bis natus. ¶ Item semel et bis
dicunt vicissitudinē . idem em̄ est aliqͩd bis fieri,ꝗd
⁊ duabꝰ vicibus fieri.sed apud filiū nō cadit trāsmu
tatio.nec vicissitudinis obumbratio.ḡ nō debet dici
bis natus. ¶ Itē bis dicit actus interruptionē. Uñ
conuenient dicit aliquis bis fuisse parisius . sed nō
conuenienter dicit bis fuisse homo.Sed generatio
eterna q̄ est ex patre nullatenꝰ fuit interrupta. ergo
videt simplr̄ esse falsum.xp̄s bis natus est. ¶ Item
hoc aduerbiū bis importat actus terminationē.q̄a
de actu q̄ nō terminat nō est dicere ipm̄ bis exerce
ri.sed generatio eterna non hȝ terminū.qꝛ filiꝰ semꝑ
generat a patre.ḡ ⁊c̄. ¶ Itē hoc aduerbiū bis impor
tat successionis ordinē.ſ circa xp̄i generationē eter
nā respectu tꝑalis nulla cadit successio.ḡ sic aliquis
nō dr̄ bis natus q̄ simul generat a patre ⁊ a matre.
ita nō videt ꝙ xp̄s bis natus dicat.cū simul sit veꝝ
ipsum dicere generari a patre ⁊ a matre.pr̄ em̄ nunc
generat filiū.et in tꝑe natiuitatis sue sic ꝟgo maria
genuit. ¶ Itē nūc tꝑis ⁊ nūc eternitatis nō ponunt
in numero.cū vnū claudat in altero.ḡ filius genitꝰ
est a patre in nūc eternitatis. ⁊ a matre in nūc tꝑis.
19 ḡ nō videt ꝙ debeat dici bis natꝰ vel genitꝰ. ¶ Rñ.
dōm ꝙ sicut vult pħus. Actus triplr̄ hȝ numerari.
vicȝ subo.⁊ tꝑe.⁊ spē siue termino. Uñ actus multi
plicari dr̄.aut qꝛ est in alio et alio subiecto. aut quia
in alio et alio termino.aut qꝛ in alio et alio tꝑe siue
mensura.cū ḡ aduerbiū numerādi dicat numerum
actus aliquoꝝ istoꝝ triū modoꝝ necesse ē vt impor
tet ipm̄ numerari.Aduerbiū em̄ cū sit adiectiuū ver
bi.sub rōne verbi importat illū numerū q̄ est ipsius
actus ſm ꝙ actus hic ē ex pte tꝑis siue duratōnis.⁊
iste ē numerꝰ q̄ est ex pte mēsure.Et ꝙ h̓ aduerbium
bis importet numerū actꝰ ex pte mēsure.pȝ ꝑ ipm̄ mo
dum loquēdi. Nō em̄ dicoꝛ bis comedisse ꝓpē duas
res q̄s comedi.vel ꝓpē plurificationē ex pte subiecti
sed ꝓpter multiplicationē ex pte tꝑis siue mēsure.qꝛ
comedi in alio ⁊ alio tꝑe.qm̄ ḡ generatio siue xp̄i na
tiuitas eterna.mēsurat ipsa eternitate.et natiuitas
tꝑalis ipso tꝑe.ita ꝙ in illa cōpletionē hȝ in nūc eter
nitatis.in ista in nūc tꝑis.hinc ē ꝙ concedi pōt ⁊ dȝ
xp̄m bis esse natū.Et ꝯcedende sunt rōnes ⁊ auc̄tes
20 ad hoc inducte. ¶ Ad illud ḡ qd̓ obr̄ ꝑmo in ꝯꝛium
ꝙ bis dicit eiusdē actus geminatōnē. dōm ꝙ ñ opoꝛ
tet ꝙ dicat geminationē eiusdē actꝰ ſm vnitatē vni
uocationis.ſ sufficit ꝙ dicat ſm ꝯuenientiā analo
gie.Uñ sicut pōt ꝯcedi ꝙ deus ⁊ hō sunt duo entia
vel res.nō ꝙ dicant due res vel duo entia equiuo
ce ſ analogice.Ita ꝯcedi pt̄ ꝙ generatio xp̄i et eťna
et tꝑalis sit duplex ḡnatio.Et sic pōt ꝯcedi ꝙ sit bis
generatꝰ.quia tm̄ se extendit numerꝰ aduerbioꝝ nu
meraliū respectu verbi.q̄tū nūerus nūeraliū noim
21 respectu noim. ¶ Ad illud qd̓ obr̄ ꝙ semel et bis di
cunt vicissitudinē.dōm ꝙ illud nō est veꝝ de signifi
catione generali.ſ semel dicit actus cōpletionē.Qꝛ
aūt dicit vicissitudinē hoc solum est qꝛ adiacet actui
tꝑali.⁊ ideo qꝛ generatio xp̄i eterna nō sbiacet actui
tꝑali.nō est necesse ꝙ etiā q̄tū ad illā dicat vicissitu
22 dinē. ¶ Ad illud qd̓ obijcit ꝙ bis dicit interruptio
nem.dōm ꝙ illud verū est in illis actibus qui nō nu
merantur sine interruptione.sicut legere vel morari
parisius.vel aliquid tale. In his aūt actibus q̄ sine
interruptione numerari pñt nō hȝ veritatē.sicut ce
lum dicit bis esse renouatū.et tñ motus eius nō dr̄
eē discōtinuatꝰ vel interruptus. Nūeratio em̄ reuolu
tionū nō venit ex motꝰ discōtinuatōe.ſ ſm circulo
cutōis cōpletionē.⁊ ſm illā ꝯpletionē circūlocutōis
est nūeratio dieꝝ ⁊ tꝑm.⁊ talʼ nūeratio iportat ꝑ ad
uerbiū.Et qm̄ ḡnatio xp̄i ex pr̄e ⁊ mr̄e modū hȝ vnū
numerādi.vt ꝑdictū est.iō sane pōt cōcedi xp̄m bis
natū esse. ¶ Ad illud qd̓ obijcit ꝙ bis importat ter 23
minationē actus.dōm ꝙ terminatio actꝰ duplr̄ dr̄.
Uno mō ex cōpletione. Alio mō ex desitione.ḡ cuȝ
dr̄ ꝙ bis importat terminationē.si intelligat termi
natio cōiter ad vtrūqȝ modū.dōm ꝙ veꝝ est.Si au
tem dicat terminationē ꝑ desitionē nō habet verita
tem.hoc em̄ accidit numerationi alicuius actus.ꝙ
non possit esse sine actus desitione.sicut tactum est.
¶ Ad illud qd̓ obijcit ꝙ bis dicit successionis ordi 24
nem.dōm silr̄ ꝙ hoc nō est de necessitate.sed qñ im
portat actus geminationē ⁊ successionē.et respectu
eiusdē ꝑncipij.sic aūt nō est repiri hic.et sic pȝ illud.
¶ Ad illud ꝟo qd̓ vltimo obijcit ꝙ nūc tꝑis et nūc 25
eternitatis nō ponūt numerū. dōm ꝙ si loquamur
de numero ꝓprie accepto veritatē hȝ.Si autē large
falsitatē habet.Eternitas em̄ et tꝑs sunt diuerse mē
sure ꝑ essentiā.⁊ ꝓductio q̄ mensurat tꝑe est alia a
ꝓductione q̄ mensurat eternitate ⁊ posterioꝛ illa.et
ideo ille due ꝓductiones pñt dici etiā due mēsure.
nec valet ꝙ vna claudit in alia.hoc em̄ nō est ꝑ con
tinentiā que tollat numerū.sicut ꝯtinet ps intra to
tum.sed per quandā presumptionē que quidē relin
quit ordinē siue distinctionē.

Questio.ij. e

Utrum in xp̄o sint filiatōnes due: Et ꝙ sic videtur.
Generatio est rō siue causa filiationis.sicut actio cā
relationis.sed in xp̄o est duplex generatio.ḡ est du
plex filiatio. Multiplicata em̄ causa multiplicari vi
detur ⁊ effectus. ¶ Itē multiplicato vno relatiuoꝝ
necessario multiplicat et reliquū.eo ꝙ relatiuoꝝ est
ad aliquid se habere.et q̄tiens dr̄ vnū oppositoꝝ.
totiens dr̄ reliquū sicut dicit pħs.sed xp̄s ſm gene
rationē eternā est filius patris.ſm generationē tem
poralem ē filius matris.ḡ ⁊c̄. ¶ Itē diuersarū pro
ductionū diuersi sunt termini. sed generatio tꝑalis
et eterna sunt diuerse ꝓductiones.ḡ si vtraqȝ termi
natur ad xp̄m ſm ꝙ est filius.necesse est xp̄m esse fi
lium aliū et aliū.ergo in eo sunt filiationes plures.
¶ Itē idē est esse natū ⁊ esse filiū.ſ si aliqua sunt ea
dem.numerato vno numerat et reliquum.ḡ si xp̄s
est bis natus.habet duplicem filiationē. ¶ Itē ab
stracta filiatione eterna.est intelligere filiationē tem
poralem et ecōuerso. ergo si illa sunt diuersa quoꝝ
vnum est intelligere abstracto alio.ergo filiatio eter
na et tēporalis est alia et alia in xp̄o. ¶ Sed cōtra.
Filiatio est ꝓprietas personalis.sed in xp̄o nō est nisi
vna ꝑsona.ergo nō est nisi vna sola filiatio. ¶ Iteȝ
sicut xp̄s habet patrē et matrē.ita quilibet alius est
natus ex patre et ex matre. sed nullus dicit habere
duas filiationes.quia genitus est ex patre et ex ma
tre.ergo pari ratione in christo nō erunt due filiatio
nes.quia natus est xp̄s ex patre ⁊ ex virgine matre.
¶ Itē ex hoc ꝙ aliquis mgr̄ habet plures discipu
los.hodie vnū et cras aliū.nō habet diuersos ma
gistratus.ergo et pari rōne nec xp̄s dȝ dici hr̄e plu

res filiationes.ex hoc q̄ genitus est a patre prius.z a matre posterius. ¶ Item si alia psona nata esset de virgine esset cõfusio in ꝓprietatib⁹ psonalibus ꝓpter pluralitatẽ filiationũ.sicut dicit Anshel.Si ḡ in incarnatione verbi nulla facta ẽ cõfusio ꝓprietatũ. videtur q̄ nulla facta sit filiationũ plurificatio. ¶ Itẽ numerata ꝓprietate numerat̄ subiectũ. vt si sũt due albedines.sunt duo alba.ḡ si sunt due filiatões.sunt duo filij.ḡ si in xp̄o sunt due filiationes.in xp̄o sunt duo filij.et si xp̄s est duo filij.xp̄s est duo.ſ hec ẽ falsa sicut improbata est supra et h̄r in simbolo.nõ duo tñ sed vn⁹ est xp̄s.ḡ falsum ẽ duas filiationes esse in
26 xp̄o. ¶ R̄.dõm q̄ q̄uis cõcedat̄ duas natiuitates esse in xp̄o.nõ tñ concedi dʒ duas esse filiationes.Et rõ hui⁹ est.q: cũ filiatio sit relatio.cõparationẽ habʒ ad tria.Ad sbiectũ in q̄ est.z ad terminũ ad quẽ est. et ad p̄ncipium a q̄ est.Numerus aũt relatõnis ſm differentiã formalẽ siue specificã causat̄ a p̄ncipio a quo est.sicut paternitas z dominiũ sunt due relationes in aliq̄ hoie q̄ numerant̄ nõ rõne eius in q̄ sunt p̄ncipaliter.sed rõne eius a q̄ sunt.q: p̄nt esse due relationes in hoie respectu eiusdẽ.Plurificatio autẽ relationis ſm numerũ nõ venit p̄ncipalr rõne eius a q̄ est.nec rõe ad quẽ.sed rõne subiecti eius in quo. Et qm̄ ꝓprietas sbiecti nũerari hʒ rõne suppositi.et subiectũ filiationis ẽ ipsa psona.nõ nã nisi rõne psone.hinc est q̄ cũ in xp̄o nõ sint plures psone.nõ p̄nt esse plures filiationes. Ideo cõcedende sunt rões
27 ad hoc inducte. ¶ Ad illud ḡ qd̄ primo obı̄ q̄ generatio est cã filiationis iã pʒ r̃nsio.q: relatio nõ multiplicat̄ ex pte cause sed ex pte subiecti.Si aũt q̄ratur q̄re multiplicat̄ ḡnatio in xp̄o et nõ filiatio cũ vtraq̄ respiciat psonã.dõm q̄ ḡnatio significat p modũ actionis.actio aũt et passio nõ solũ recipit numeratiõnẽ ex pte subiecti.sed etiã ex pte mensure z ex pte principij.Et qm̄ aliud est p̄ncipiũ. z alia ẽ mensura tp̄alis z eterna.ideo alia põt dici z alia generatio q̄uis nõ filiatio.Alia etiã est rõ.q: etsi generatio respiciat psonã.tñ p cõsequens respicere põt z naturam. Ũn humana nã in xp̄o põt dici nata. nõ tñ põt dici filia.q: filiatio ꝓprie respicit psonã. Et q: in xp̄o est pluralitas naturaꝝ et vnitas persone. ideo p̄nt dici plures ḡnatões.q̄uis nõ possint dici plures filiatio
28 nes. ¶ Ad illud qd̄ obı̄ q̄ multiplicato vno relatiuorũ multiplicat̄ z reliquũ.dõm q̄ illud verũ est de multiplicatione formali.et de eo correlatiuo a q̄ dependet correlatiuũ dependentia essentiali.sed si vnũ correlatiuũ multiplicat̄ multiplicatõne mãli. nõ hʒ veritatẽ.sicut est qñ vnus hõ generat plures filios. et vnus mgr̄ docet plures discipulos.tunc eñ relatio q̄ est in ipso non dependet ab vnoquoq̄ coꝝ nisi dependentia accidentali.z desinẽte vno.saluat̄ relatio in altero.Ũn qñ quis generat post primũ filium aliũ.nõ nascit̄ in eo noua paternitas.sed p̄me paternitati innascit̄ nouus respectus.q: pater est pluriũ q̄ p̄us erat.sic est intelligendũ in ꝓposito.Unde xp̄s generatione tp̄ali nõ acquirit nouã filiationẽ.sed in
29 cipit esse filius alterius.scʒ hoïs virginis. ¶ Ad illud qd̄ obijcit̄ q̄ diuersaꝝ ꝓductionũ diuersi sunt termini.dõm q̄ verũ est qñ ille ꝓductiones sunt dispate. ita q̄ vna nõ supponit aliã.sic aũt nõ est in ꝓposito. q: natiuitas tp̄alis nõ p̄supponit eternã natiuitatẽ. et ideo nõ oportet filiũ esse aliũ z alium.q̄uis alia z alia generatione generet̄.sufficit eñ vt dictũ fuit ad pluralitatẽ generationũ pluralitas naturaꝝ.non sic
30 autẽ ad pluralitatẽ filiationũ. ¶ Ad illud qd̄ obı̄ q̄ idẽ est esse natũ z esse filiũ.dõm q̄ et si de eodẽ dicatur.tñ filiatio ꝓprie dicit relationeʒ.z natiuitas siue ḡnatio ipsam ꝓductionẽ.relatio aũt z actio ex alia z alia cã habẽt numerari.Et iõ nõ sequit̄ q̄ si plurifi-
31 cetur ꝓductio.q̄ plurificet̄ filiatio. ¶ Ad illud qd̄ obı̄ vltimo q̄ est intelligere filiatõnẽ tp̄alẽ abstracta filiatione eterna.dõm q̄ hoc nõ est ꝓpter diuersitatem relationis in se.sed ꝓpter diuersitatẽ respectuũ. sicut si aliq̄s sit pater duoꝝ.põt intelligi pr̄ eẽ vni⁹. ita q̄ nõ alterius.Et si aliq̄s videat̄ a duob⁹.põt intelligi videri ab vno ita q̄ nõ ab alio.Ex hoc tñ non põt cõcludi q̄ sit diuersitas ſm rem.ſ ſm rõem.Diuersitatem aũt ſm rõem voco illã que solum est ſm respectum z comparationẽ.

Questio.iij. f

Utrũ xp̄s filius sit nãlis rõne vtriusq̄ natiuitatis. vicʒ tp̄alis z eterne:Et q̄ sic videt̄.De generatione eñ eterna nõ est dubiũ.de ḡnatione v̄o tp̄ali ostenditur sic.Qui p̄formis est in nã ei a quo generat̄ est filius nãlis.sed fili⁹ dei ẽ cõformis marie ex q̄ est natus.ḡ est nãlis fili⁹ ipsius. ¶ Itẽ qui trahit nãm ab eo a q̄ generat̄ est fili⁹ nãlis.ſ xp̄s a virgine naturã traxit humanã.ḡ est fili⁹ nãlis ipsius v̄ginis. ¶ Itẽ nã est p̄ncipiũ rei genite et filiationis eiusdeʒ ex pte mulieris ex hoc q̄ cõcipit in vtero z parit.et hoc totum virgini cõpetit respectu xp̄i.ḡ xp̄s est eius filius nãlis. ¶ Itẽ si xp̄s est filius v̄ginis. aut ḡ nãlis aut adoptiuus. Non adoptiuus.q: tũc nõ essʒ vera mr̄. nec ad virginẽ spectat filiũ adoptare.nec deus adoptari põt a creatura in filiũ.sed magis ecõuerso. ergo videt̄ q̄ sit nãlis eius filius. ¶ Sed ꝯ. Nullus q̄ est filius p grãm est filius p nãm.q: nã z grã ex opposito diuidunt̄.Sed q̄ xp̄s fecit se filiũ v̄ginis hoc fuit dignis z grẽ.ḡ nõ est filius nãlis. ¶ Itẽ nullus q̄ voluntarie generat̄ est filius nãlis.q: nã z voluntas sunt p̄ncipia disparata.ſ xp̄s voluntarie natus est de virgine.ḡ nõ est eius filius nãlis. ¶ Itẽ null⁹ est filius nãlis cui⁹ generatio fit supra naturã.sed generatio filij dei ex matre fuit per miraculũ supra naturam z natiuitas similit̄.ḡ nõ est filius naturalis. ¶ Itẽ nullus filius nãlis est prior suo principio generãte.qm̄ si prior est.accidit ei q̄ ꝓducatur ab illo. ergo nõ est nãlis filius.sed xp̄s prior fuit q̄ virgo q̄ ipm̄ cõcepit.ḡ ex parte tp̄alis natiuitatis xp̄s nõ po
32 test esse filius nãlis. ¶ R̃ñdeo dõm q̄ penes vtrãq̄ natiuitatẽ xp̄s est filius nãlis.et ratio hui⁹ est. quia vtraq̄ natiuitas consistit in ꝓductione similis ex simili ſm similitudinẽ et cõuenientiã in natura. Ũn ſm natiuitatẽ eternã generat̄ similis patri.ſm natiuitatem temporalẽ generat̄ similis matri. iõ vtraq̄ natiuitas est naturalis.Et rõne vtriusq̄ natiuitatis xp̄s naturalis filius debet dici.Si autem tu queras quã habitudinẽ dicit iste terminus naturalis. dõm q̄ magis dicit habitudinẽ principij q̄ habitudinem
33 forme.Dicit̄ eñ filius nãlis qui est a natura. et qui trahit naturã ab aliquo. nõ q̄ ipsa filiatio sit ꝓprietas cõsequẽs ipsam naturã sed magis personaʒ. est eñ ꝓprietas psone. Unde hec est magis ꝓpria. Xp̄s est filius naturalis vel natura.q̄ xp̄s est filius essentialis vel fili⁹ essentia. Natura eñ plus dicit in habitudinem principij vel cause q̄ dicit in habitudinẽ forme. Fatendũ est ergo xp̄m filiũ naturalẽ v̄ginis

esse ratõne temporalis natiuitatis.sicut ratõnes ad
34 primã ptẽ ostendũt.z iõ ꝯcedende sunt. ¶ Ad illud ḡ qd̄ p̄mo obı̄ in ꝯtrariũ q̄ nullus q̄ est filius p gratiam ẽ filius p nãm.dõm q̄ si illud intelligat̄ de gratia adoptionis verũ est.si v̄o intelligat̄ de grã vnionis nõ est veꝝ.q: sicut habitũ est supra ista gratia fuit quodammodo isti homini naturalis. Aliter etiaʒ potest dici q̄ verũ est ſm eandẽ nãm.xp̄s aũt noiat yypostasim in duabus naturis.z ſm illã duplicẽ naturam nãlis est filius patris.z naturalis est fili⁹ matris.ita q̄ ſm diuinam naturã compet̄ ad patrem. z ſm humanã compet̄ ad matrẽ. Si aũt mutua fit cõpatio vt yypostasis illa ſm diuinã nãm compet̄ ad matrẽ.z ſm humanã cõpet̄ ad patrẽ. sic nõ dr̄ ꝓprie filius naturalis.põt tñ dici nãlis filius p grãm vnio
35 nis q̄ facit nãles ꝓprietates inuicẽ cõicare. ¶ Ad illud qd̄ obijcit̄ q̄ generatio christi est supra naturaʒ. dõm q̄ ita est supra naturã q̄ est ſm naturaʒ vt dictũ est supra.q: ibi diuina potentia in nullo preiudicabat nature.z ideo modus ille opandi nõ excludit nature opationẽ.nec aufert proli nãlem filiationem
36 ¶ Ad illud qd̄ obı̄ q̄ nihil generat̄ naturaliter qd̄ generat̄ voluntarie.dõm q̄ falsuʒ est.ſm q̄ nãm voluntas cõcomitat̄.vnde esto q̄ nã esset oïno obediens volũtati.sicut z in adã erat.idẽ generaret̄ patre volente z natura opante.Et qm̄ volũtas filij nõ tollit vim generatiuã matri.ideo nõ sequit̄ q̄ si voluntarie ex ea nascit̄ q̄ nõ naturaliter nascat̄. ¶ Ad illud
37 quod obijcit̄ q̄ nullus filius est prior suo principio. generante.dõm q̄ verum est ſm eam naturam ſm quam est filius eius.z sic nõ habet instantiã in ꝓposito.q: xp̄s ſm hũanam naturã prior est virgine que ipm̄ cõcepit.Si aũt simpliciter intelligat̄.hʒ instantiam in ꝓposito.q: xp̄s hʒ in se duas naturas ſm q̄rũ vnã precedit tã nãm creatã q̄ maternale principiũ.vbi aũt instantia est in ꝓposito ita q̄ nõ est i alio. ferenda est ſm philosophicũ documentũ.

Di.ix. vtꝝ caro xp̄i sit adorãda adoratiõe latrie qd̄ est ꝓprietas diuine nature.

P Reterea inuestigari oportet zc̄.Supra egit magister de cõpatione diuine nature ad ꝓprietatẽ hũane nature. hic v̄o agit de ꝯpatione humane nãe ad ꝓprietatẽ diuine.inq̄rens vtrum natura humana in christo sit adoranda adoratiõe latrie.Diuidit̄ aũt ps ista in ptes duas.In quarũ prima ꝓsequit̄ q̄onem ſm opinionẽ cõem.In scd̄a v̄o ꝓsequit̄ eam ſm opinionẽ alioꝝ z sanctoꝝ autoritates.ibi. Alijs autẽ placet xp̄i humanitatẽ zc̄. ¶ Prima pars diuidit̄ in duas ptes.In quaꝝ prima parte opponit. In secunda determinat.ibi.Ideo quibusdam vr̄ zc̄.Scd̄a pars in duas diuidit̄.In quaꝝ p̄ma subiungit alioꝝ opinionem.In scd̄a v̄o inducit illius opinionis ꝯfirmationẽ.p multiplicem sanctoꝝ attestationẽ.ibi. De hoc Io. dam̄.ita ait.Illa scd̄a ps posset adhuc subdiuidi in duas.In prima cõfirmat aucte greci.s.dam̄.In scd̄a autoritate latini.vicʒ Aug.ibi.De hoc etiam aug.ait in sermone dñi.

¶ Querit an eadeʒ sit adoratio humanitati christi et deitati exhibẽda. a

Di.ix

P Reterea inuestigari oportet vtꝝ caro xp̄i z aĩa vna eadẽq̄ cũ v̄bo debeat adoratõe adorari. illa.s.q̄ latria dr̄: Si eñ aïe vel carni exhibet̄ latria q̄ intelligit̄ seruit⁹ siue cult⁹ soli creatori debit⁹. cũ aĩa xp̄i vl̄ caro creatura tñ sit.creature exhibet̄ qd̄ soli creatori debet̄.qd̄ faciẽti in ydolatriã deputat̄.

R̃ñdet q̄oni ſm opinionẽ cõem. b

Ideo q̄busdã videt̄ nõ illa adoratione q̄ latria ẽ carnẽ christi vl̄ aĩam xp̄i eẽ adorãdã. ſ illa q̄ ẽ dulia.cui⁹ duas spẽs vel modos eẽ dicũt. Est eñ cuiusdã modi dulia q̄ creature cuilibʒ exhiberi p̄t. z ẽ quedã soli humanitati xp̄i exhibẽda nõ alij creature. q: xp̄i hũanitas sup oẽm creaturã est venerãda z diligẽda.nõ tam̄ adeo vt cultus diuinitati debitus ei exhibeat̄. q̄ cult⁹ in dilectione z sacrificij exhibitiõe atq̄ reuẽntia consistit.qui latine dicit̄ pietas.grece autẽ theosebia. id est dei cultus.vel eusebia.id est bonus cultus.

De specieb⁹ dulie.

¶ Ponit alioꝝ opinionẽ q̄ vnã adorationẽ vtriq̄ exhibendam tradunt. c

Alijs aũt placet christi hũanitatẽ vna adoratiõe cum verbo eẽ adorãdã.nõ ꝓpter se ſ ꝓpter illũ cui⁹ scabellũ est cui est vnita. Neq̄ ipã hũanitas sola vel nuda ſ cũ verbo cui est vnita.nec ꝓpter se.ſ ꝓpt̄ illũ cui ẽ vnita est adoranda. Nec q̄ h̄ facit ydolatrie reus iudicari põt.q: nec soli creature.nec ꝓpter ipam.ſ creatori cuʒ hũanitate z in humanitate sua seruit.

¶ Adducit huius opinionis cõfirmationẽ multiplici

a ¶ Cultus zc̄.cõsistit 1 in dilectiõe z sacri.exhibitõe atq̄ reuẽntia. Hic q̄r qualit̄ distinguunt̄ illa tria:Et vr̄ q̄ insufficiẽter dicat. q: mag̃ vı̄ cõsistere in adoratõe.Ait eñ Raban⁹.sic caro xp̄i adorãda ẽ latria sicut verbũ. ſ nõ oi spẽ latrie. qm̄ nõ adoram⁹ eũ ꝓstrati i terra. sic vt credam⁹ q̄ nos creauit ex nihilo.ḡ vr̄ q̄ potius ꝓstratio in terram ptineat ad cultuʒ dei q̄ p̄dicta. Itẽ vı̄ diminutio.q: non tm̄ colit̄ deus dilectiõe ſ etiaʒ fide. Querit̄ ḡ qualit̄ distinguũt̄ illa tria p̄dicta: R̄.dõʒ q̄ sicut habitũ est ꝯ. de⁹ colit̄ cultu interiori z exteriori.vt aũt mgr̄ exp̄meret vtrũq̄ cultum dicit q̄ ꝯsistit in dilectiõe q̄tũ.s.ad cultuʒ interiorẽ.ita q̄ in dilectiõe intelligim⁹ tres theologicas virtutes scʒ charitateʒ z alias duas p̄amb̄las. ergo

q̃tum ad cultū exteriorē dicit q̃ colit̃ sacrificio. ita q̃ sub sacrificio cōprehēdat oēm reuerētiā q̄ exteri⁹ exhibetur soli deo. Per hoc aūt qd̓ subdit reuerentiā cōprehendit vtrūq̃. ⁊ sic patet dr̄ia hoꝝ triū. q̄ dilectio refert̃ ad cultū interiorē. sacrificiū ad exteriorē. reuerentia ad vtrūq̃. Uel aliter. Dilectio refert̃ ad ꝑncipiū motiuū. Sacrificiū refert̃ ad actū. Reuerētia ad formā ⁊ modū. Ad illud qd̓ obi. de adoratiōe ⁊ ꝓstratiōe. dōm q̄ illa pōt cōprehendi noīe sacrificij. Dici etiā pōt q̄ illā nō noiat. q̄ nō est cultus soli deo debitus. nō tm̄ em̄ ꝓsternimur corā deo. sed etiā corā hoīe. Uñ nō est intelligēdū q̄ rabanus velit dicere q̄ ñ deberem⁹ nos corā humanitate ꝓsternere. ß q̄ ꝓsternēdo nos corā hūanitate. nō debem⁹ ꝓfiteri nos eē creatos rōne humanitatis sed deitatis. Dici etiā posset q̄ adoratio cōphendit̃ sub hoc qd̓ dr̄ reuerentia. sicut ⁊ fides intelligit̃ p dilectionē. et sic p̄ȝ r̄nsio ad seq̄ns

2 b ¶ Quē adoram⁹ cū pr̄e ⁊ s.s. vna ado. Cōtra hoc vbū dam̄. obi. Pr̄ ⁊ spūs s. sūt ꝑsone distīcte. ⁊ cuilibȝ eaꝝ debet̃ vna adoratio p se. ergo si ad multiplicatiōȝ obiecti seq̄tur m̄ltiplicatio act⁹. vr̄ q̄ ille ꝑsone sīt multiplici nō vnica adoratiōe adorande. Itē adoratio subseq̄tur directionē fidei. ß fides distīguit inter ꝑsonas. ergo ⁊ adorās sȝ q̄ hmōi distīguit inter ꝑsonas. ⁊ si hoc. redit idē qd̓ ꝑus. R̄o. dōm q̄ tres ꝑsone vnica et simplici adoratiōe sunt adorāde. Et rō hui⁹ est. q̄ illud f̄m qd̓ cōpetit adorari sūma maiestas ē vnicū nullo mō multiplicatū. et ita sicut vnica dilectione diligunt̃ q̄ in eis est vna sūma bonitas. sic vnica adoratione adorant̃. Ad illud qd̓ obi. q̄ ille ꝑsone distinguunt̃. dōm q̄ ⁊ sī distinguūt̃ rōne emanationis ⁊ originis. nō tm̄ rōne adoratiōis. iō nō seq̄t̃ q̄ respectu haꝝ hēant diuersas adoratiōes. ß q̄ habeāt diuersas relatiōes. ⁊ h̄ quidē dictat fides sana quā cōsequit̃ adoratio. Et p h̄ p̄ȝ seq̄ns obiectio. q̄ scȝ adoratio seq̄t̃ fidē. nō inq̄tū distinguit tres ꝑsonas p relationū pluralitatē. ß inq̄tū vnit p maiestat̄ vnitatē.

5 c ¶ Ego dn̄icā carnē ⁊c. Contra. Si in xp̄o adorat̃ diuinitas ⁊ hūanitas. ⁊ in alijs ꝑsonis diuinitas. vr̄ q̄ magis sit adorandus xp̄s q̄ alie ꝑsone. Itē plus tenemur gratias xp̄o agere p⁹ incarnatiōnē q̄ ante. ergo magis debemus ip̄m honorare. adorare. ⁊ venerari. ergo si hoc. magis tenemur adorare filiū incarnatū q̄ nō incarnatū. ⁊ si hoc. magis filiū q̄ patrē vel spūmsctm̄. Si tu dicas q̄ magis debem⁹ adorare vbū nō intēsiue sed extensiue. Contra. Plura bona paucioribus bonis magis sunt appetēda. ergo plura honorabilia magis sunt veneranda ⁊ honorāda. R̄o. dōm q̄ nō magis adorand⁹ est xp̄s q̄ pr̄ vel s.s. nec verbū incarnatū plus dȝ adorari p⁹ incarnationē q̄ ante. Et hui⁹ rō est. q̄ adoratio respicit maiestatē ⁊ dignitatē. ⁊ q̄m vbo nulla accreuit dignitas ex

4 humane nature assumptiōe. ideo nō dȝ adorari maiori adoratiōe. Nec valet qd̓ obiicit q̄ plura bona paucioribus sunt ꝑeligēda. hoc em̄ hȝ multiplicē instantiā. Una est q̄n vnū ē ꝑpter alterū. ibi aūt est vnū tm̄. Uñ sic tenere equū et frenū nō est plus tenere q̄ equū. sic adorare deū ⁊ carnē nō est plus q̄ adorare deū. Alia instātia. q̄n vnū illoꝝ honoꝝ est improportionabile ad aliud. tūc em̄ nō addit vt faciat ip̄m maius. sicut nec punctus addit ad lineā vt faciat eā maiorē. ⁊ hoc mō creatura hȝ se ad creatorē. Ad illud qd̓ opponit̃ q̄ tenemur

autoritate.

d De h̄ Ioh. dam̄. ita ait. Due sūt nature xp̄i rōne ⁊ mō differētes. vnite vo f̄m yꝑostasim. Unus ergo xp̄s ē de⁹ ꝑfect⁹. ⁊ hō ꝑfect⁹. b quē adoram⁹ cū pr̄e ⁊ spū vna adoratiōe cū incōtamiata carne ei⁹. nō inadorabilē carnē dicētes. Adorat̃ em̄ in vna vbi yꝑostasi. q̄ yꝑostasi generata est. nō creature venerationē ꝑhētes. nō ergo vt nudā carnē adoram⁹. ß vt vnitā deitati in vnā yꝑostasim dei verbi duab⁹ reductis naturis. Timeo carbonē tangere ꝑpt̃ ligno copulatū ignē. Adoro xp̄i dei mei sil̄ vtrāq̃ naturā. ꝑpt̃ carni vnitā deitatē. Nō em̄ q̄rtā appono ꝑsonā in trinitate. ß vnā ꝑsonā ꝯfiteor vbi ⁊ carnis ei⁹. His vbis insinuari videt̃ xp̄i hūanitatē vna adoratiōe cū verbo esse adorādā. De h̄ etiā aug. ex f̄mone dn̄i vbi dicit. Nō turbet̃ cor vr̄m. ita dicit. Dicūt hētici filiū nō natura eē deū ß creatū. Quibus r̄ndendū est. q̄ si filius nō est deus natura ß creatura. nec colēdus est oīno. nec vt de⁹ adorand⁹. dicēte ap̄lo Coluerūt ⁊ seruierūt poti⁹ creature q̄ creatori. Sȝ illi ad h̄ replicabūt ⁊ dicēt. Quid est q̄ carnē ei⁹ quā creaturā eē nō negas sil̄ cū diuinitate adoras. ⁊ ei nō min⁹ q̄ diuinitati defuis. c Ego dn̄icā carnē imo ꝑfectā in xp̄o hūanitatē iō adoro. q̄ a diuinitate suscepta ⁊ deitati vnita est. vt nō aliū ⁊ aliū. ß vnū eūdēq̃ deū ⁊ hominē filiū dei eē cōfitear. Deniq̃ si hoiem sepaueris a deo: illi nūq̄ credo nec fuio. velut si q̄s purpurā vel dyadema regale iacēs inueniat. nūq̄d ea conabit̃ adorare? Cū vo ea rex fuerit indut⁹. ꝑiculū mortis incurrit si ea cū rege adorare q̄s ꝯtēpserit. Ita in xp̄o dn̄o hūanitatē nō solā vl̄ nudā. ß diuinitati vnitā. s. vnū filiū deū veꝝ. ⁊ hoiē veꝝ si q̄s adorare ꝯtēpserit eternalr̄ morie̅t. Idē sup ps. xcviij. vbi dr̄. Adorate scabellum pedū eius q̄m sanctū est. Sciēdū q̄ i xp̄o terra ē. i. caro q̄ sine impietate adorat̃. Suscepit em̄ de terra terrā. q̄ caro de terra est. et de carne marie carnē accepit. h̄

Ioh. dam̄. — Aug. — Ioh. xiiij. — Ro. j.

ad maiorē gr̄aꝝ actionē. Dōm q̄ nō est simile. q̄ gr̄aꝝ actio nō tm̄ respicit excellētiā dātis ß etiā excellētiam

5 muneris. nō sic aūt est de adoratiōe. d ¶ Nemo carnē ei⁹ vere māducat ⁊c. Contra Ioh. vj. Spūs est qui viuificat. caro nō ꝓdest q̄cq̃. ergo si nō ꝓdest. nō est māducāda nec adoranda. Itē caro xp̄i vere ē sub sacro. ergo vere māducat̃ cū sub sacro suscipit̃. ß absq̃ adoratiōe ꝑambula pōt eē sacri susceptio. ergo ⁊ vera māducatio. R̄o. dōm q̄ verbū illud intelligit̃ de māducatiōe spūali q̄ dr̄ manducatio vera. q̄ verā hȝ efficaciā. Uñ māducare veraciter hoc ē māducare efficacit̃. ⁊ hoc mō nemo bene māducat nisi q̄ adorat. q̄ ñ māducat efficacit̃ nisi manducet reuerēter. ⁊ p hoc p̄ȝ r̄nsio ad vltimū. obiicit em̄ de māducatiōe sacrali. ⁊ illud intelligit̃ de māducatiōe spūali. Ad illud qd̓ obi. q̄ caro nō ꝓdest q̄cq̃. dō. q̄ caro dr̄ ibi carnalis intelligētia. sicut dicit aug. Caro nō ꝓdest q̄cq̃ sī a spū sep̄et̃. ß ꝓdest inq̄ntū ē vnita verbo ⁊ deificata. ⁊ h̄ mō est adoranda adoratiōe latrie nō dulie. De h̄ aūt plen⁹ dr̄ in. iiij. li. di. x.

sine impietate a verbo dei assumpta adorat̃ a nobis. d Quia nemo carnem eius vere manducat. nisi p⁹us adoret. sed qui adorat nō terram intuet̃. sed illū poti⁹ cuius scabellum est ꝑpter quē adorat. His auctib⁹ ꝑmisse inuestigatiōis absolutio explicat̃.

Ad intelligentiā hui⁹ partis incidit hic qd̓ de adoratione xp̄i. circa quā querūt̃ ꝑncipalit̃ duo. Primo q̄r de ipsa adoratiōe p ꝯpatiōȝ ad eū cui est exhibenda. Scd̓o vo q̄r in cōpatiōe ad virtutē p quā exhibet̃. Circa ꝑmū q̄rūt̃ sex. Primo q̄r vtrū cult⁹ q̄ est latria debit⁹ deitati. sit exhibēdus xp̄i hūanitati. Scd̓o q̄r vtrū sit exhibend⁹ ei⁹ imagini. Tercio q̄r vtrū sit exhibēdus ei⁹ matri. Quarto vtrū sit exhibendus eius cruci. Quinto vtrū sit exhibendus eius mēbro. Sexto ⁊ vltimo vtrū sine peccō exhiberi possit eius aduersario.

Questio. j. a

Utrum cultus latrie sit exhibendus humanitati siue carni xp̄i? Et q̄ sic vr̄ ꝑmo aucte dam̄. Christus ē ꝑfectus de⁹ et ꝑfect⁹ homo quē adoram⁹ vna adoratione cū pr̄e ⁊ s.s. ⁊ incōtaminata carne ei⁹. ergo si ꝑsona xp̄i adorāda est latria. vr̄ q̄ sil̄r caro eius. ¶ Itē sup illud ps. Adorate scabellū pedū ei⁹ q̄m sanctū ē. glo. aug. In xp̄o terra. i. caro sine impietate adorat̃ a nobis. q̄ nemo carnē ei⁹ spūalit̃ māducat nisi ꝑus adoret. ¶ Itē eodē timore timet̃ ignis ⁊ ferrū ignitū igne. ergo si magis vnita est diuinitas carni q̄ ignis ferro. vr̄ q̄ eadē reuerētia sit exhibēda e⁹ humanitati q̄ exhibet̃ diuinitati. ¶ Itē eadē adoratione adorat̃ caro aīe vnita q̄ adorat̃ ip̄a aīa. ergo si nō min⁹ intime vnit̃ verbū ip̄si carni q̄ aīa. eadē rōne qua adoratur verbū. adorat̃ caro assumpta. ß vbū adorat̃ latria. ergo ⁊c. ¶ Sed ꝯtra. Luce. iiij. Dn̄m deū tuū adorabis ⁊ illi soli ser. Glo. exponit de f̄uitute cult⁹ latrie. ergo soli deo est exhibēda. nō ergo carni xp̄i. ¶ Itē aug. de ci. dei. loquens de xp̄o. Cū in forma dei sacrificiū cū pr̄e sumat cū q̄ ⁊ vn⁹ est de⁹. tm̄ in forma serui maluit sacrificiū eē q̄ sumere. Et ibidē. Quis sacrificandū cēsuit nisi ei quē deū aut sciuit. aut putauit. aut finxit. ergo hūanitati illi nō est sacrificandū siue carni xp̄i. ergo nec ille cultus est ei offerendus q̄ offert̃ deo. ¶ Itē glo. sup illud ps. adorate scabel. pe. eius. Caro xp̄i nō est adorāda illa adoratiōe latrie q̄ soli deo debet̃. ß illa dulia que dignior est. ergo ⁊c. ¶ Itē hūana nā in xp̄o q̄ntūcūq̃ sit sublimata nō exit terminos creature. ergo nec reuerētia exhibēda ei dȝ exire terminos creature. si ergo latria est cultus q̄ excedit oēs fines creature. vr̄ q̄ q̄ exhibet latriā carni xp̄i ꝯmittat ydolatriā. ¶ Itē minori minor reuerētia ē exhibēda. ⁊ maiori maior. f̄m rectū ordinē. ß xp̄s f̄m q̄ homo minor ē patre. et hūanitas minor deitate q̄ntūcūq̃ vnita sit. ergo minor reuerētia est ei exhibēda. si ergo latria ē reuerētia sūma. vr̄ q̄ hūanitati xp̄i ñ sit exhibēda. ¶ Itē nulli⁹ ē adorari adoratiōe latrie cui⁹ ē adorare. ß hūanitat̃ ē adorare ip̄am summā trinitatē. ergo nō dȝ adorari adoratiōe latrie. Maior ꝓbat̃ p h̄ q̄ nulli debet̃ latria cuius est seruire alteri. Minor ꝓbat̃ p hoc. q̄ ei⁹ ē adorare cui⁹ ē orare. xp̄s aūt orauit sicut legit̃ in diuersis euāgelijs. ergo ⁊c. ¶ R̄o. dōm q̄ caro xp̄i multipliciter cōsiderat̃. 6

Uno mō caro xp̄i dicit̃ tot⁹ ille hō. iuxta illud qd̓ dr̄ Ioh. j. Uerbū caro factū ē. et hoc mō q̄a ille homo de⁹ est. rōne ꝑsone vni⁹ adorandus est adoratione latrie. Alio mō caro xp̄i ꝯsiderat̃ ꝓut noīat ip̄saȝ partē humanitat̄ p se nō vt vnitam. ⁊ h̄ modo carni ꝯsiderate nō debet̃ adoratō latrie ß dulie. Tercio mō ꝯsiderat̃ caro xp̄i q̄si medio modo ꝓut noīat ip̄aȝ nām creatā diuinitati vnitam. ⁊ h̄ modo dixerūt q̄dā q̄ est adorāda dulia digniori. q̄ q̄dē est yꝑdulia. Et rō hui⁹ est. q̄ soli⁹ dei est adorari latria. ⁊ nā nō cōicat alteri nāe sua ydiomata. Uñ sicut nō est dicēdū hūanā nām esse in xp̄o eternā. q̄ est vnita eterne. sic hoc mō dixerūt q̄ nā hūana nō est adorāda latria q̄uis sit vnita maiestati sūme. Alij vo dixerūt aliter. q̄ si ꝯsideret̃ caro ⁊ aīa ꝓut vnita illi ꝑsone. adorāda est adoratiōe latrie. ꝓeo q̄ secus ē de exhibitiōe honoris ⁊ ꝓprietatib⁹ alijs. Honor em̄ nō respicit hāc ptē vel illā. ß respicit ip̄aȝ ꝑsonā. Uñ q̄uis purpura ⁊ vestimētū ñ ꝑticipet ꝓprietates reḡ absolute. cōicat tm̄ in honore ⁊ reuerētia sicut dicit aug. ⁊ mgr̄ recitat in lr̄a. Et iō q̄ est vna ꝑsona in xp̄o cui debet̃ reuerētia summa. vna adoratiōe adorāda est scȝ latria q̄tū ad vtrāq̃ nām. s. deitatē et hūanitatē. sicut eadē adoratiōe adorat̃ in vno hoīe caput ⁊ pes. Cōcedendū est ergo q̄ nō solū xp̄s homo adorand⁹ ē latria. ß etiā hūanitas ei⁹ inq̄tū est verbo vnita. q̄uis p se cōsiderata nūq̄ ei debeat̃ nisi dulia. Et q̄m caro xp̄i nunq̄ est sepata a verbo. iō sp̄ cōsiderāda est vt ꝯiūcta. ⁊ sp̄ adorāda est latria. licet hūanitati vt p se ꝯsiderate nō debeat̃ nisi dulia. Et iō scd̓a opinio melior est q̄ ꝑma. ⁊ auctib⁹ sanctoꝝ magis ē ꝯsona. Et iō ꝯcedende sunt rōes q̄ sunt ad ptē istā. ¶ Ad illud 7

ergo qd̓ ꝑmo obi. in ꝯtrariū q̄ latria est cult⁹ soli deo debitus. dōm q̄ ꝑpter h̄ nō excludit̃ hūanitas christi. Sicut em̄ cū dr̄ sol⁹ petrus est hic int⁹. non excludit̃ manus vel pes ei⁹. Sic cū dr̄ sol⁹ de⁹ ē adorādus latria. nō excludit̃ humanitas. q̄ hūana nā ⁊ diuia in vnā ꝯcurrūt ꝑsonā. vñ ⁊ h̄ adoratio nō ponit in numerū cū illa. ¶ Ad illud qd̓ obi. q̄ carni xp̄i nō est sa 8

crificandū. dōm q̄ verū est p se. nō aūt est verū ꝓut est diuinitati ꝯiūcta. q̄ toti xp̄o sacrificandū est. Et qd̓ dicit aug. q̄ maluit xp̄s sacrificiū eē q̄ sumē. dō.

ꝙ hoc nō dicit ꝙ nō deberet in carne adorari ꝛ ei sa-
crificari. ſ q: voluit vitare occasiones erroris. ne ali-
cui creature exhiberet ꝑ ſe honor diuini numinis.
¶ Ad illud qđ obi. de glo. ꝙ caro nō est adorāda la-
9 tria. Dōm ꝙ vbū illud intelligit de carne verbi ꝑut
in ſe nuda ꝯsideratōne ꝯsideraṫ. Et hoc est qđ dicit
aug. ſi hoiem ſepaueris a deo. illi nūq̄ credo nec ſer
uio. hoc aūt nō obstat quin ſm ꝙ vnita ſit adorāda
ſint latria. Unde Dam. Nō nudam carnem adora
mus. ſ vt vnitam deitati in vnā ypostasim dei verbi
10 ¶ Ad illud qđ obi ꝙ creatura nō exit termios crea-
ture. dōm ꝙ verū est rōne ſui. ꝛ iō honor rōne ſui ter
minos creature non exit. ſed q: vniṫ in vna ypostasi
dei verbo cui debeṫ vnicus honor in quacūq̄ ſit nā.
hinc est ꝙ debeṫ ei latria ¶ Ad illud qđ obi ꝙ mino
11 ri minor debeṫ reuerētia. dō. ꝙ verū ē qñ minor ꝛ ma
ior ſic ſe habēt ꝙ ſint diuersorū honorū ſusceptibiles. ſ
aūt est qñ ſunt diuerse ꝑſone gradu dignitatis distā
tes. hoc aūt in ꝓposito nō est repire. q: cū vna in xp̄o
ſit ꝑſonalitas. ꝛ illa attēdaṫ ſm naturā ſupremam.
vnica ꝛ ſumma debeṫ ei reuerētia. q̄liscūq̄ ſit natu-
ra. ſicut honor vn⁹ debeṫ regi in quocūq̄ ſit indumē
to. Honor eñ nām reſpicit digniorē. ꝛ ꝑ ꝯsequēs il-
lud qđ est annexū ei. ſic caro viri ſancti honorari dꝫ
ſm dignitatē aīe. nō ſm ignobilitatē ꝓprie nature.
12 ¶ Ad illud vo quod obijciṫ ꝙ xp̄i est adorare. dōm
ꝙ ſm ꝙ oratio est ascensus mētis in deū. ſic ꝓprie nō
ꝑtinet ad xp̄m. ꝑ eo ꝙ oia quecūq̄ voluit fecit. etiā
verbū ſemꝑ pñs habet ꝑ oia faciens quecunq̄ vult
aīa eius. exēplū tñ orādi ꝛ adorandi dedit ſm inferi-
orē nām in ſua oratiōe. ꝛ iō nō ſequiṫ ꝙ non debeat
adorari. Sicut eñ ipſe baptizauerat interi⁹. ꝛ tñ ba-
ptisatus fuit vt alios informaret. Sic orauit ꝛ ado-
rauit vt alios erudiret. Quia ſicut vult dam. in xp̄o
humana natura nō tenet nāꝫ ancille. ait eñ ſic. Ser
ua est caro. ſi nō est vnita dei verbo. ſemel tñ vnita
ſm ypostasim qualiter erit ancilla. vnū eñ ens xp̄s
nō pōt eē ſeruus ſuipius ꝛ dñs. cui⁹ ꝗ erit ſeruus?
Patris nō. q: q̄cūq̄ hꝫ pater ſunt filij. ꝛ ita q̄ dicunt
ipm ſeruū eē distare faciūt vnū xp̄m in duo ꝑ modū
nestorij. ꝛ ita ad xp̄m nō ꝑtinet adorare ſed adorari.
q: magis cōpetit ei rō dominij q̄ ſeruitutis. Aliṫ eti
am posset dici ꝙ q̄uis esset ipſi⁹ adorare. nō tñ ſeqṫ
ꝙ nō debēt adhuc adorari adoratiōe latrie. q: nos q̄
debem⁹ adorare. nō debem⁹ aspicere ad ei⁹ hūanita-
tē. ſ ad ꝑſone dignitatē. et in hoc vltimo ꝯsistit ſum
ma q̄ōnis predicte.

Questio .ij. b

Utrū cult⁹ latrie exhiberi debeat imagini christi: Et
ꝙ ſic. vr̄ ꝑmo ꝑ Dam. iij. li. Honor imaginis referṫ
ad ꝓthotypum. ꝗ idem est adorare imaginē. ꝛ eū cu-
ius est imago. ꝗ ſi christus colendus est cultu latrie.
vr̄ ꝙ eius imago similiter. ¶ Item abraam adora-
uit tres viros. ꝛ in his adorauit ſanctā trinitatē. ſm
ꝙ glo exponit. ſi ꝗ illi tres viri nō erant trinitas ſum
ma ſ eam ſignificabāt. ꝗ latrie cultus nō ſolū debeṫ
rei ſignificate ſ etiā ſigno. cū ꝗ imago christi ſit ei⁹
ſignum. vr̄ ꝙ latrie cultus ſit ei exhibendus ¶ Itē
homo loquiṫ ad imaginē in ſuis petitionibus. ꝗ loq̄-
tur ad imaginē ſicut ad ꝑſonam rōnalis creature. ꝗ
ſic loquiṫ ad imaginē xp̄i ſicut ad xp̄m. ꝛ ſicut loqui-
tur ſic colit ꝛ adorat. ꝗ dꝫ adorare imaginē christi ſi-
cut christum ¶ Itē eandē reuerētiā exhibem⁹ et ex-
hibere debemus imagini beate virginis quā ipſi vir-
gini. ꝛ ſic de alijs ſanctis. ꝗ ꝛ eadem reuerentia exhi-
benda est imagini christi ſicut ipſi xp̄o. ſ christo exhi-
betur cultus ſiue honor latrie. ꝗ debet exhiberi imagi
ni ſue. ¶ Sed ꝯtra. Exo. xx. in primo mandato. Nō
facies tibi imaginē neq̄ ſculptā ſilitudinem. ſi ꝗ ꝓhi
bitum est imaginē fieri. multo magis ꝛ adorari.
¶ Itē Dam. li. de imaginib⁹. Magne impietatis ꝛ
inſipientie est figurari qđ diuinitaṫ est. ꝗ maioris im
pietatis est iam figuratum adorare. ¶ Item melior
est creatura viuens q̄ nō viuens. q: filior est ſumme
vite. ſi ꝗ hmōi imagines nō ſunt viuentes. min⁹ ſūt
digne honore q̄ talpe ꝛ veſpiliones. ſi ergo impiuꝫ
est adorare veſptiliones ꝛ talpas. multo magis hu-
iuſmodi imagines ¶ Item nobilior ꝛ melior ē ima
go diuinit⁹ impssa q̄ ab hoibus ſculpta. ſ ſi q̄s ado
raret dyabolū vel hoiem petōrem in quo est imago
dñi impressa peccaret. ꝗ multo mag⁹ q̄ adorat hmōi
imagines ¶ Item fortius fugiendus est ritus ydo-
latrie q̄ legalis cerimonie. ſ eccleſia fugit ritum ceri
monie legalis ne videaṫ iudaizare. pari ꝗ rōne debꝫ
fugere rituꝫ ydolatrie ne videatur ydolatrare. ergo
ſi cultus latrie consistat in veneratione imaginum
ꝛ picturarū. vr̄ ꝙ talia nō ſint adoranda ¶ Itē cuꝫ
hmōi imagines nec ꝑ no. nec ꝑ ve. test. approbentur
vr̄ ꝙ earū introductio fuerit nouitaṫ presumptō. ſi ꝗ
talia ſunt extirpanda. vr̄ ꝙ talia nō ſunt colenda.
¶ R. dōm ꝙ imaginū introductio in eccia non fuit 13
absq̄ rōnabili cā. Introducte eñ fuerunt ꝓpter tri-
plicē cām. vicꝫ. ꝓpter ſimpliciū ruditatē. ꝓpter affe-
ctuū tarditatē. ꝛ ꝓpter memorie labilitatē. Propter
ſimpliciū ruditatē inuente ſunt. vt ſimplices qui nō
pñt ſcripturas legere. in hmōi ſcripturis ꝛ picturis tā
q̄ in ſcripturis aptius possint ſacra nostre fidei lege
re. Propter affectus tarditatē ſiliter introducte ſūt.
vicꝫ vt hoies qui nō excitanṫ ad deuotionē in his q̄
ꝓ nobis xp̄s gessit dū illa odis ꝑcipiūt. ſaltē excitā-
tur dū eadē in ſcripturis ꝛ picturis tanq̄ pñtia ocu-
lis corporeis cernūt. Plus eñ excitaṫ affect⁹ noster
ꝑ ea q̄ videt q̄ ꝑ ea q̄ audit. Unū Oratius de arte po-
etica. Segnius irritant anios demissa ꝑ aures. Q̄ q̄
ſunt oculis ſubiecta fidelib⁹. Et q̄. Ipſe ſibi tradit
ſpectator ꝛc. Propter memorie labilitatem. q: ea q̄
audiunṫ ſolū. faciliꝰ tradunṫ obliuioni q̄ ea q̄ vi-
denṫ. Frequēter eñ verificaṫ in multis illud quod
cōſueuit dici. verbū intrat ꝑ vnā aurē ꝛ exit ꝑ aliam
Preterea nō ſemꝑ est presto q̄ beneficia nobis presti
ta ad memoriā reducat ꝑ verba. ideo diſpenſatione
dei factū est vt imagines fierent ꝑcipue in eccleſijs.
vt videntes eas recordemur de beneficijs nobis im-
pensis ꝛ ſanctorū opib⁹ virtuosis. Q̄ñ ꝗ imago chri-
sti introducta est ad repñtandū eū q̄ ꝓ nobis crucifi
xus ē. nec offert ſe nobis ꝓ ſe ſ ꝓ illo. iō ois reueren
tia que ei offerṫ exhibeṫ christo. et ꝓpterea imagini
xp̄i dꝫ cultus latrie exhiberi. Et hoc est qđ dic aug⁹.
in li. de doctri. xp̄iana. qui veneraṫ tale ſignū diuini-
tus institutum. eius vim ſignificationēq̄ intelligit.
nō hoc veneraṫ quod videṫ et transit. ſed illud poti
us ad qđ talia cuncta ſunt referenda. Concedēde ꝗ
ſunt rationes que hoc ostendunt. ¶ Ad illud ergo
quod opponiṫ in ꝯriū ꝙ est ꝓhibituꝫ ne quis faciat 14
ſibi imaginem. dōm ꝙ ꝓ eo tēpore ꝓhibitū ē in q̄ de-
us humanam naturā nondum assumpserat. tūc eñ
cum deus oino ſpūs esset. infigurabilis erat. ꝛ ideo
ipm figurare erat error ꝛ impietas. et pro illo tēpo-
re loquiṫ Dam. cū dicit ꝙ inſipientie ꝛ impietatis ē
figurare quod diuinitatis est. verū est ſm ꝙ diuin⁹
est. q: est incircūſcriptibilis ꝛ infigurabilis. ſed non
est ſic q̄tum ad humanā naturaꝫ. Unde ſubiungit.
ꝙ deus ꝓpter viſcera miſericordie ſue factus est ho-
mo. ꝛ cum hoibus cōuerſatus est. miracula fecit. paſ
ſus est. crucifixus est. hec ad memoriaꝫ hoim ſcripta
ſunt. et ad doctrinā nostrā. Quia vo non omnes no
ſcunt literas. neq̄ lectioni vacant. patres decreuerūt
velut quoſdā triumphos imaginib⁹ aſcribere ad de
15 locē memoriā. ¶ Ad illud qđ obi ꝙ creatura viuēs
nobilior est nō viuente. dōm ꝙ verū est de nobilita-
te reali. ſ nō oportet ꝙ hoc ſit verū de nobilitate ſigni
ficationis. q: res parui valoris rē nobilem ſignifica
re potest. cum ergo adoraṫ imago nō adoraṫ ratōne
nobilitatis quam hꝫ in ſe. ſed rōne nobilitatis ſigni-
ficate ꝑ ſe. Et ſi obijciaṫ ꝙ lapides ꝛ ligna ducūt in
deū. dōm ꝙ nō ducunt ſic. nec ſunt principaliter in-
16 stituta ad hoc ſicut ꝛ imagines ꝛ picture. ¶ Ad illđ
quod obijciṫ de imagine diuinitus impressa. iam pꝫ
reſponſio. q: cum talis homo ſit creatura nobilis. of
fert ſe magis ꝑ modū rei q̄ ꝑ modū ſigni. ꝛ iō honor
q̄ ei deferṫ non oino referṫ ad primū exemplar. ſicut
honor q̄ deferṫ imagini picte vel ſculpte. Si aūt ali-
quis coleret ipam figuram tanq̄ rē. magis erraret q̄
qui coleret creaturam rōnalem. Unde aug. de doct.
xp̄iana. Fateor altius eē demerſos qui opa homi-
nū ꝓ deo colunt. q̄ qui opera dei. vt statuam q̄ stel-
17 lam. ¶ Ad illud quod obi ꝙ illud videṫ eē ydola-
trare. dō. ꝙ verū ē ſi adoranṫ rōne ſui. ita ꝙ crederent
in eis aliquid diuinū eē. nunc aūt nō est ſic. imo oi-
no aliter mentes fidelium veneranṫ. ꝛ iō nō ſeruāt
ydolatrie ritum. Si aūt tu obijcias ꝙ ſūt occaſio er-
roris. Dōm ꝙ et ſi littere ſacre fuerūt ꝛ ſunt vſq̄ in
hodiernū diem. ꝛ etiā alie creature. nō tñ ꝓpter hoc
ſunt litere delende. ꝛ creature destruende. q: hoc di-
uini iudicij est vt bonis ſit in bonū. malis aūt in ma
la cōuertanṫ. ſic et in imaginibus est intelligendum
18 ¶ Ad illud vo quod opponiṫ ꝙ illud nō habet au-
toritatem in ſcripturis. dōm ꝙ multa apli tradide-
runt que tamē nō ſunt ſcripta. vnde apls laudabat
eos q̄ tenebāt ſuas traditiones. ꝛ eccleſia ſeruauit fi
deliter que ab aplis accepit. Narrat tñ aug. duo que
ſunt ad imaginis ꝯfirmationē. Unū est ꝙ quedā hi
storia refert ꝙ dñs agato regi q̄ pictorē miſerat ima
ginē dei picturare ꝛ figurare. nequeunte pictore ꝓ-
pter chorruſcantes a facie claritates. ipſo vestimen-
tum ꝓpriū faciei diuine ſuꝑimponente. in vestimen-
to illo ſuꝑius imaginem aſcripſiſſe. ꝛ ita cupienti
agato miſiſſe. Et iterū accepimus lucā euangelistaꝫ
depinxiſſe dñm ꝛ matrē dñi. Et ſic patet ꝙ non ſunt
noue adinuentiones in hmōi imaginibus. ſ diuine
traditiones ꝛ aplice ſanctiones ꝛc.

Questio .iij. c

Utrū cultus latrie matri eius debeat exhiberi: Et ꝙ
ſic vr̄ ꝑ illud qđ dicit dam. in ca. de imaginib⁹. Ho-
nor qui est ad ipaꝫ. ad eū q̄ ex ipa est incarnat⁹ redu
ciṫ. ꝗ ſi honor latrie exhibendus est imagini christi.
q: referṫ ad ꝓthotypū. pari ratōne beate virgini ho
nor latrie exhibēdus est. cū honor ſibi exhibitus ad
filiū referaṫ. ¶ Itē ex hoc ꝙ virgo maria effecta est
dei mater. est effecta mater oim creaturarū. ꝗ fili⁹ cō-
municat matri donū maiestatis. ꝗ cū latria ſit cult⁹
maiestati debitus. pari rōne cōmunicat ei latrie cul-
tum. ¶ Item caro christi cōſimilis fuit nature ꝛ cō-
ſubstantialis carni virginis. ſ xp̄s ſm humanā nāꝫ
adorand⁹ est adoratiōe latrie. ꝗ pari rōe humana nā
in virgine ei⁹ matre. ¶ Itē filius dei exhibuit reuerē
tiā ꝛ honorē ipſi virgini ſicut ſue mr̄i. ꝗ ſi ſubiecit ſe.
vult per cōſequens ꝙ vnuſquiſq̄ eidem ſubijciatur
ꝛ ꝙ honor q̄ ſibi impendiṫ ei impendaṫ. ſi ergo hmōi
est latria. vr̄ ꝛc. ¶ Sed ꝯ. Uirgo beata adorat filiū
ſuū adoratione latrie. ſed vnius ꝛ eiuſdem nature
nō est adorare ꝛ adorari. ſi ꝗ in beata virgine est vna
tm̄ nā. vr̄ ꝙ ipa ñ ſit latria adorāda. ¶ Itē beata vir
go est pura creatura. ꝗ nō debeṫ ei honor niſi q̄ est in-
ter termios creature. ſed iste ē honor dulie nō latrie.
ꝗ ꝛc. ¶ Itē honor latrie reddiṫ deo rōne ſumme ma
iestatis. ſed hanc nō est repiri in virgine. ꝗ nō videṫ
ꝙ ſit cultu latrie adoranda. ¶ Itē q̄ adorat aliqueꝫ
cultu latrie. cōfiteṫ ipm eē deum. ergo q̄ adorat vir
ginē cultu latrie cōfiteṫ ipam eē deam. ꝗ ſi hoc ē im
pietatis maxime. vr̄ ꝙ etiā ꝛc. ¶ R⁹. dōm ꝙ beatiſſi 19
ma virgo Maria pura creatura est. ꝛ iō ad honoreꝫ
ꝛ cultum latrie nō aſcendit. ſ qm̄ excellentiſſimū no
men habet ita ꝙ excellentius pure creature cōueni-
re non pōt. ideo nō tm̄ debeṫ ei honor dulie ſed yper-
dulie. Hoc autem nomen est ꝙ virgo existēs dei ma
ter est. qđ quidē ita create dignitatis est. ꝙ nō ſolum
viatores ſ etiam comꝓhenſores. nō ſolū hoies verū
etiā angeli eam reuereanṫ quadā ꝑrogatiua ſpecia-
li. Ex hoc enim ꝙ mater dei est est prelata ceteris cre
aturis. eam pre ceteris decens est honorari ꝛ venera
ri. hic autem honor cōſueuit a magistris yꝑdulia vo
cari. Et accipiṫ verbum illud de glo. j. Reg. viij. vbi
diciṫ. Dulia maior ꝛ dulia minor. Concedende ſunt
ergo rōnes ꝙ virgini marie nō ſit exhibendus cult⁹
latrie. ¶ Ad illud vo quod ꝑmo obijciṫ in ꝯrariuꝫ 20
ꝙ honor matris referṫ ad filium. dōm ꝙ honorē re-
ferri ad aliqueꝫ est dupliciter. Aut ſicut ad ſubiectū.
aut ſicut ad finem. Honor autem qui exhibetur ma
tri refertur ad filium ſicut ad finem. Honor vo quo
adoramus imagineꝫ christi refertur ad ipm ſicut ad
ſubiectum. vnde qui adorat christi imaginem. chri-
stum adorat nō imaginem. Qui autem adorat chri-
sti matrem. etiam adorat christum ꝛ matrem ſuam.
¶ Ad illud quod obijciṫ ꝙ cōmunicat matri domi- 21
nium maiestatis. dōm ꝙ est dominiū presidentie. et
est dominiū maiestatis ꝛ omnipotentie. Cū ergo di-
ciṫ ꝙ filius communicat matri dominiuꝫ. intelligiṫ
de dominio preſidentie. cū vo ſubiungiṫ ꝙ dominio
reddiṫ cultus latrie intelligiṫ de dominio maiestatis
ꝛ omnipotentie. Et hoc quidem deus nulli cōmuni-
cat pure creature. ¶ Ad illud quod obi ꝙ eiuſdē na 22
ture et cōſimilis est caro virginis cum carne verbi.
dōm ꝙ caro verbi nō adoraṫ adoratione latrie inq̄-
tum est caro humana. ſ inq̄tum est caro aſſumpta.
licet aūt caro virginis conformis ſit carni verbi q̄tū
ad ꝯformitatē nature. nō tamen conformis ē q̄tum
ad gratiam vnionis. et ideo in processu illo est palo
giſmus accidentis. q: ſm aliam ꝛ aliā comparationeꝫ
cōicat cum virgine. ꝛ ſm aliā debeṫ ſibi adoratio la
trie ¶ Ad illud quod obijciṫ ꝙ xp̄s honorauit ma- 23
trē ſuā. dōm ꝙ verū est. ſ xp̄s nō adorauit eā adorati
one latrie ſed yꝑdulie. nō enim adorauit eam vt deā
ſed vt filius matrem ſuam. ideo bene ſequiṫ ꝙ chri-
stus vere matrem ſuam debet adorare ꝛ venerari ſi-
cut decet matrem dei. ſed ex hoc nō ſequiṫ ꝙ velit il-

lum honorem matri exhiberi quem vult exhiberi si-
bi. p eo q ita est mater. q ancilla z psona matris in
infinitum inferior est psona filij. ideo z si multū debe
at adorari z amari. in infinituz tñ min⁹ dz adorari et
amari fm legem iusticie z rectum ordinem q̄ filius
eius q̄ est rex regū z dñs dñantium.

Questio.iiij. d

Utrum cultus latrie sit exhibendus cruci xpi? Et q
sic vr. Sic exoram⁹ crucem sicut adoramus deū. sed
crucem exoramus illa exoratione q̄ facienda est illi
soli qui adorandus est cultu latrie. g adoranda est la
trie adoratõe. Maior manifesta est. minor pbat per
illud quod cantat ecclesia. O crux aue spes vnica. h
passionis tpe. auge pijs iusticiam. reisq3 dona veniā.
s augere iusticiam z dare veniam est solius dei. g zc.
¶ Item sic adoramus. sic alloqmur crucē quasi in-
telligentē. s hoc non est ratione sui cū sit lignū purū.
g hoc est rõne crucifixi in ea. sed crucifixū adoramus
adoratione latrie. g z ipam crucem. ¶ Item sic ad-
oramus crucē sicut reliquias xpi. s reliquie eodē ho-
nore honorande sunt q̄ honorat ille cui⁹ sunt reliq̄e.
si g christus est adorandus adoratiõe latrie. videt si
militer q crux xpi latria debeat adorari. ¶ Itē effi-
cacius ducit nos ipa vera crux q̄ aliqua eius imago.
s imago christi eo q ducit in xpm adorat adoratiõe
eadē cū ipo vicz latria. g eadē rõne z nobilissima ei⁹
crux. ¶ Sed ptra. Crux christi est pura creatura nō
vnita verbo. ergo si latria nō debet nisi soli deo p se.
et nature assumpte rõne psone. vr q exhibere cultū
latrie ipsi cruci sit ydolatrare. ¶ Itez mater xpi pl⁹
approximat christo q̄ crux eius. z melior z nobilior
est creatura. s virgo mater nō est adoranda latria. g
nec ipa crux. ¶ Itē si crux xpi adoranda est latria.
q2 fuit lectulus eius. g cū celum sit eius sedes. z ter-
ra scabellum pedum eius vt dicit pheta. g sunt ad-
oranda latria. et hoc est nephariū z impiū. ergo vide
tur q cruci eius cultus latrie nō sit exhibendus.
¶ Itē crux christi nihil meruit vel demeruit. z non
magis sentit laudem q̄ vitupium. cum sit res insen-
sibilis. g si honor debet exhiberi tm̄modo rei laude
digne z reuerentia. rei etiā q̄ discernit inter honorez
z cõtumeliā. vr q ei nulla reuerētia sit exhibenda.

24 Itē querit qualiter sit veneranda et adorāda. ¶ R⁹
dõm q ad predictoz intelligētiā hic ē multiplex mo
dus dicendi. Quidā eñ dicere voluerunt q ipsi cru
ci debet honor q̄ dicit ypdulia. Et rõ hui⁹ est. q2 ipa
crux fuit instrumētū totius redemptõis humane. in
ipsa eñ salus z redemptio toti⁹ hūani generis est fa
cta. z iō oēs hoīes debent eē ei subiecti subiectiõe no
tabili z speciali. z ppterea dicūt eam adorari excellē
tiori adoratiõe q̄ sit dulia que debet rõnali creatu-
re. Quia cum crux christi nec sit deus nec ipsi diuini
tati aliq̄d vnitū. iō nō est ei cultus latrie exhibend⁹.
ppter hoc q tenet mediū inter latriā z duliā. adora-
tio crucis dicit ypdulia. Sed qm̄ adoratio sicut allo
cutio videt esse solūmodo inter res rõnis capaces.
adoratio eñ quedā oratio est ad aliq̄d ordinatū. vñ
adorare est aliud orare. crux autē christi oino caret
ratione. Ideo alij dixerunt eam nō esse adorandaz.
nisi inq̄tum in ea adorat christus. neq3 aliqua est ei
honoris reuerentia exhibenda nisi rõne crucifixi. si-
cut nec imagini nisi rõne imaginati. Et ideo dixerūt
q cruci ē cult⁹ latrie exhibendus z null⁹ ali⁹. nec du
lie. nec ypdulie. rem eñ insensibilem stultū est hono-
rare. cum p indifferenti habeat honorē z vituperiū
Et hoc nitunt pfirmare p Dam. ca. iij. de sanct ima
ginibus. vbi dicit. q nō crucem adoramus s typum
id est figurationē. Et sic nō videt q crux adoret in-
q̄tum est res aliqua s inq̄tum est signū. Ueruntamē
si cõsideremus verba Dam. in ca. de cruce. vr q non
solummō cruci christi put est signū siue inq̄tum ty-
p⁹ est. sed in ratõne mãe etiā exhibenda sit reuerētia
q2 nō solum est venerāda figura. sed etiā verū lignū
crucis in quo dominus pependit. In alijs vo cruci-
bus venerāda est solū figura nō mã. Ait eñ sic. ipm
quidē preciosum lignum crucis venerabile in quo se
ipm pro nobis xps obtulit vt sanctificatū tactu cor-
poris z sanguinis decenter est adorandū. Et pt⁹. Si
aūt ex alia materia facta est. ido materiā odoram⁹?
absit. s typum. Unde z si aurū z preciosi lapides fu-
erint. post typi dissolutionem non sunt adoranda.
Ex quo colligit q aliqua ipsi cruci sit reuerētia exhi
benda. excepta adoratiõe latrie. Et huius signum ē.
q2 ecclesia solennizat in crucis inuētione z exaltatio
ne sicut in festis sanctoz. z ideo neuter predictorum
modorum videt oino sufficiens. Preterea intelligē 25
dum est q duplici modo exhibetur alicui honor. ali-
quando in obsequium reuerētie. et iste est honor ve-
neratiõis. Aliquando in testimonium virtutis z fa-
mulatum complacentie. z iste est honor adoratiõis.
Uterq3 aūt honor istorum offert ipsi cruci. Nā cru
cem adoramus z crucem veneramur. sed in hoc est
differentia. quia honor veneratiõis exhibet ipsi cru
ci tanq̄ instrumento nostre salutis. Unde sicut exhi
bemus reuerentiā sacramentis. q2 est in eis aliq̄ mo-
do nostre salutis causalitas. sic cruci xpi z clauis ei⁹
aliqua reuerentia est exhibenda. z respectu isti⁹ ho-
noris habet crux in se aliquid propter quod hz ho-
norari. Honor autem adorationis offertur ipsi cru-
ci christi rõe crucifixi. Nemo eñ intēdit ei placere vl
aliquid impetrare ab ea. s3 ei q̄ in ea affixus fuit. z sic
non debet ei adoratio latrie. Sic eñ cruci duplex ho
nor debet. z vnus quidem est latria. alius vo nō de-
bet dici nec latria nec dulia. q2 nō est spēs adoratio-
nis. sed vocari potest honor venerationis. Concedē
dū est ergo q xpi crux est adoranda latria. ¶ Ad il- 26
lud ergo quod obijcitur q xpi crux est pura creatu-
ra. Dõm q crux non adorat vt res sed vt signum re
memoratiuum ducens in crucifixum. sicut z imago
ducens ad imaginatuz. ¶ Ad illud quod obijcit q 27
mater christi plus appropinquat zc. dõm q mri xpi
debet adoratio ppria cum ipsa sit rõnis capax. vnde
virginem alloquimur cum adoramus. z eius beni-
uolentiam captamus z desideramus. nō sic ē de cru
ce. Cum enim adoramus. placere intendimus cruci
fixo nō eius signo. ¶ Ad illud quod obijcit. celum ē 28
sedes dei z terra scabellū. dõm q nō est simile. q2 celū
et terra ducunt in deum fm generalem moduz quo
creatura ducit in creatorem. non sic autez est de cru-
ce. immo est quoddam specialissimū memoriale cru
cifixi. ¶ Ad illud quod obijcit vltimo q crux nihil 29
meruit z nihil sentit. Dõm q sicut duplex est laus.
sic duplex est honor. Aliquid enim laudatur ppe ex-
cellentiam sue nature. sicut res pulcra z bona p pro
priam naturam laudatur. Aliquid laudatur ppter

virtutis strenuitatem. et hec quidē laus respicit me
rita. prima vo non. Sic et duplex est honor. Quidā
exhibetur in testimonium virtutis. et ideo iste nō est
exhibendus cruci nisi ratione crucifixi. cuius quidez
virtus et intelligentia z excellentia est sup omnia.
Alius est honor qui exhibet in signum alicuius no-
bilitatis z excellentie. z hoc modo honor non exigit
merita. nec requirit virtutem in honorato vel cogni
tionem. sed aliquam rõnem dignitatis ob quam de-
beat sibi reuerentia exhiberi. z hoc modo quadā no
bilitatione deus lignum crucis nobilitauit. dum in
ea pependit. z genus humanum liberauit. z ideo cru
cem laudamus z veneramur ex ista nobilitate. z ml'
tiplices eius laudes decantat ecclia. z p p̄sentiā isti-
us sacratissimi ligni multa impensa sunt fidelib⁹ be-
neficia z miracula. z sic patent obiecta.

Questio.v. e

Utrum latria exhibenda sit membris xpi? Et q sic.
videtur primo autoritate vel exemplo ipsius abrae.
qui in Gene. xviij. tres viros vidit z vnum adora-
uit. et Aug. exponit q viri illi angeli fuerunt. s tamē
in illis adorauit deum. z obtulit eis adorationem la
trie. ergo si deus habitat in membris xpi. videt q eis
cultus latrie debeat exhiberi. ¶ Item in apocal. di-
cit q Johannes cecidit in faciem suam vt adoraret
angelum. et ibi dicit q angelus nō permisit. Aut er-
go Johannes adorare voluit adoratione latrie. aut
dulie. Si latrie. ergo cum iohannes recte fecerit. nō
reprehendit tanq̄ ydolatra. z sic adoratio latrie po-
test exhiberi rõnali creature. ergo si paris dignitatis
sunt angeli z membra xpi. nō videt q membris chri
sti exhibendus sit cultus latrie. Si dicas q Johan-
nes voluit adorare adoratione dulie. Contra. Du-
lia debet angelis bonis. ergo male faciebat angelus
q cum phibebat ab oratione ad quam debebat. q
si angeli nunq̄ male faciūt. restat q precedens mem
brum est verum. ¶ Item deus adorandus est ado-
ratione latrie in templo sancto suo. fm q dicit Ps.
Introibo in domuz tuam. z adorabo zc. sed qolibet
membrum christi est templum spūssancti. fm q dici
tur. j. Cor. vj. ergo quodlibet membz christi adorā-
dum est adoratione latrie. ¶ Item corpus christi ve
rum refert ad corpus christi misticuz tanq̄ signi ad
signatū. g si signatum sit nobilius signo. corpus chri
sti misticum est magis vel eque nobile q̄ corpus xpi
verum. sed verum christi corpus adorat latria. ergo
et corpus xpi misticū. ¶ Item eadē adoratiõe ado-
ratur caput regis et alia mēbra. sed christ⁹ est caput
ecclesie. z adorat adoratione q̄ est latria. ergo z alia
eius membra. ¶ Item quodlibet membrum christi
est imago christi. nec imago tm̄. sed etiam imago assi
milata p gratiam. sed honor imaginis sicut vult Da
mas. refert ad prhotypum. id est ad principale signi
ficatum. ergo si prothotypum adorat adoratiõe la-
trie. videt q et mebra christi in quib⁹ est repiri ima-
ginem nature z similitudinem gratie. ¶ Sed ptra.
Nō sumus membra christi nisi q̄tum ad humanita
tem. ergo si latria est cultus deo debitus. videt q la-
tria membris christi nō communicetur. ¶ Item mē-
bra christi adinuicem habent societatem. sed adora-
tio latrie ponit habitudinem z gradū dominij et ser
uitutis inter adorantē z adoratū. ergo videt q vnū
membrum non debeat alteri cultū latrie. ¶ Itē non
est eadem adoratione z honorē venerandus domin⁹
z seruus. sed membra christi sunt subiecta seruituti
christi z dei. ergo adoratione latrie nō debent adora-
ri. ¶ Item maior est autoritas z potestas in malo p
lato q̄ in bono subdito. ergo maior debetur reueren
tia ei. sed constat q malo prelato nō debet latrie ado
ratio. ergo multo minus subdito qui est membrum
christi. ¶ R⁹. dõm q absq3 dubio cult⁹ latrie mēbris 30
xpi nō est exhibend⁹ pro eo q membra christi sum⁹
fm humanam naturam. z sic sumus membra. vt ta
men ratio membri non tollat rationem seruitutis.
nec ponat equalitatem dignitatis. Et quoniā latria
debetur creatori ratione sue maiestatis z excellentie.
hinc est q membris christi nō competit cultus latrie
Multa eñ distantia distat caput a corpore ratione
diuinitatis vnite. Unde concedende sunt rationes
ad hanc partem inducte. ¶ Ad illud ergo quod ob- 31
ijcit q abraam adorauit tres angelos. Dõm q isti
angeli creature rationales erant. z tamen ad repre-
sentationez trinitatis ipsi abrae apparuerūt. z vtrū-
q3 horum ipsi abrae notum erat. Et inq̄tū creature
rationales erant exhibuit eis abraam nō adratiõē
latrie sed reuerentiā ypdulie z misterium honorifi-
centie. Inq̄tum autem signum trinitatis erant. ex-
hibuit abraam cultum latrie. non inq̄tum signo sed
ipsi signato. ad hoc enim specialiter apparebāt. Nō
sic autem est de mēbris christi. quoniā z si ab eis pos-
sit cognosci trinitas. tamē nō sic representant ex spe
ciali institutione vel missione diuina. z ideo non est
eis exhibenda latria nec q̄tum ad illud quod sunt.
nec q̄tum ad illud quod per eos intelligitur. ¶ Ad 32
illud quod obijcit q Johannes voluit adorare an-
gelum. Dõm q noluit adorare cum adoratione la-
trie sed dulie. Et qd obijcit q ñ debuit eū prohibere.
Dõm q immo. triplici ratione. Prima quidem est
propter dignitatem ipsius Johānis qui excellenti-
or erat multis angelis. Secunda vo propter vitati-
onez erroris. ne aliquis ex hoc crederet q angeli ad-
oratione latrie deberent adorari. Tercia vero ratio
est propter manifestationem exaltationis dignitat⁹
geneneris humani. Genus eñ humanum exaltatū
fuit per christum supra naturaz angelicam. vnde q̄-
uis angeli in veteri testamento paterentur se ypdu-
lia adorari ab hominibus. in nouo tamen post glori
ficationem humane nature in christo nō patiuntur
sibi illam naturam subijci. quam vident consedere
ad dexteraz patris. z hec est ratio specialis beati gre
gorij. ¶ Ad illud quod opponitur q deus ado- 33
randus est in templo. Dõm q secus est de templo
ab homine fabricato. z de tēplo a spiritusancto san-
ctificato. Quia templum illud solum est inductiuuz
in aliud z institutum propter aliud. ita q in se non
habeat aliquam rationem quare debeat adorari. sed
ratione solum eius quod in eo colitur. non sic autez
est de templo anime fidelis. Habet enim aliquid in
se ratione cuius potest esse capax et particeps ho-
noris. ¶ Ad illud quod obijcitur de corpore misti- 34
co quod nobilius est zc. Dõm q si loq̄mur de corpe
xpi vero put deitati vnitū ē. dõm q sermo ille nō ha
bet veritatem. imo multo nobilius est corpore misti
co. nam corpus misticum nō est deitati vnitū in vni
tatē persone. sicut corpus christi verum. z ideo non
tanta est ei exhibenda honoris reuerentia z excellē
tia. Et si obijcias q signatū est nobili⁹ signo. Dõm

ꝙ illud verum est qñ signatum est causa signi. Non
sic aūt est in ꝓposito. Preterea corpus christi nō dici
tur esse signū nisi inq̄tum latet sub sacramēto. ⁊ rōe
ipsaꝝ specierū ꝯtinentiū ⁊ sensibus apparentium.
55 Ad illud quod obijciť ꝙ eadem adoratione ado-
rať caput regis ⁊ alia membra. dōm ꝙ nō est simile.
qr caput regis cum membris alijs simpliciter ē eius-
dem nature. christus aūt qui est caput nostrum. pre-
ter naturā humanā in qua cōicat nobiscū. naturam
habet diuinā. in qua superexcellit omnē creaturaꝫ. et
ideo ratione illius talis honor ei competit. qualem
56 nulli creature est decens exhiberi. Ad illud quod
obī. ꝙ in membro christi est assimilatio p grām. dōm.
ꝙ verū est. ex hoc tamen nō sequiť ꝙ debeat adorari
adoratione latrie sicut in imagine sculpta. ⁊ hoc q̄a
imago illa nō se offert tm̄ vt ductiuā in aliud. sed vt
rem rōnalē. ⁊ excellentē. ⁊ dignam honore. ⁊ ideo ho
nor sibi exhibitus nō totaliter referť ad ꝓthotypuꝫ.
id est ad principale figuratū sicut in imagine sculpta
Unde ꝓpter duplex piculū iunctum ⁊ a parte ado-
rantis ⁊ a p̄te adorati nō dꝫ deus in imagine que est
homo latria adorari. vicꝫ ne adorat9 supbiat. ⁊ extol
lať p inanē gloriā q̄si honor ille sibi impendať ⁊ fiat.
⁊ ne adorās cadat in ydolatriā aspiciendo tm̄ ad for
mā humanā.

Questio. vj. f

Utrum cultus latrie possit exhiberi christi aduersa-
rio sine petō? Et ꝙ sic videť. Esto ꝙ angel9 sathane
transfiguraret se in angelū lucis. vt dī. ij. Cor. xj. qñ
tamēcūq; adhibeat diligentiā pōt videri ꝙ sit christ9.
sed ignorātia facti adhibita diligentia excusat. ğ vť
ꝙ talis excuseť a peccato si eum adoret. Item q̄
emit cuprū intendens emere auꝝ nō damnificatur.
ergo q̄ adorat angelū tenebraꝝ credēs adorare xp̄m
nō incurrit petm̄. maior ꝓpō manifestať ſm regulaꝫ
iuris ciuilis. Item mulier q̄ cōsentit in petrū cre-
dens consentire in paulum habeť p nō consentien-
te. error em̄ ꝑsone impedit matrimoniuꝫ. ſm ꝙ iura
dicunt et in quarto li. videť ğ pari ratiōe ꝙ adorās
luciferū putans xp̄m adorasse habeť quasi nō ado-
rasse. Item opus sequiť intentionē ⁊ credulitatē.
ğ si aliquis credens luciferū esse christum adorat lu
ciferū. cū intētio eius ad christū ferať. sic adorando
christū mereť. ⁊ nullū videť ei eē petm̄. Sed ꝯtra.
Ydolatra cum adorat ydolū credit ydolū esse deum.
⁊ tm̄ ex hoc nō dť deū adorare sed magis ydolū. vnđ
cōmittit ydolatrie petm̄. ğ pari rōne cū quis adorat
luciferū credēs illum eē xp̄m. ꝓpter credulitatē non
euadit scelus ydolatrie. Itē dyabolus ideo trāsfi
gurat se in angelū lucis vt adoreť ab hoie. sed h non
faceret nisi vidēt in illa adoratiōe peccare. ğ nō vť ꝙ
sit ꝓnē absq; petō ydolatrie dyabolū adorare. Itē
latria est de his que sunt nec̄aria ad salutē. sed error
vel ignorātia in his q̄ sunt necessaria ad salutē nō ex-
cusat ex toto. ğ vť ꝙ ille qui adorat dyabolum cultu
latrie nō excuseť a peccato. Item in quadā decre.
diciť. ꝙ plus peccat mal9 sacerdos q̄ nō cōficit ⁊ si-
mulat se cōficere. q̄ ille qui ꝯficit. p eo ꝙ facit pplm̄
ydolatrare. ğ ille q̄ adorat hostiā nō cōsecratā ē ydo
latra. nec excusať ꝓpter ignorātiā. ğ pari rōne nec il-
le excusať q̄ adorat luciferū credēs eē christū. Iuxta
hoc queriť quō illud vltimū habeat veritatē ꝙ sacer
dos possit facere populū ydolatrare. Tūc em̄ essꝫ in
potestate sacerdotis facere pplm̄ peccare siue vellet
siue nollet. quod absurduꝫ est dicere: R°. dōm ꝙ

honor latrie pōt exhiberi aduersario christi dupliciť
Aut simpliciter. aut sub ꝯditione. Si simpliciter. di-
co ꝙ nō pōt eē sine petō. Offerť em̄ cultus latrie al-
teri q̄ deo. ⁊ iō est ibi petm̄ ydolatrie. nec excusať rō-
ne ignorātie. Habet em̄ triplex adiutoriū p qđ pt er-
rorē euitare. Primū est remediū ꝑmonōis sacre scri
pture q̄ multotiens dicit ꝙ multi in noīe christi ven
turi sunt mendaciter. Scōm est remediū oratōis in
terne. qua ad deū dꝫ hō recurrere vt cor ei9 illumineť.
Terciū est suspensio credulitať sue. nō em̄ debet hō
omni spūi credere. ſ ꝓbare q̄ ex deo sunt. Qui em̄ ci
to credit in talibus leuis est corde. ⁊ fortassis etiam
inflatus corde. vñ ad tales visiones ⁊ reuelationes
ydoneū se eē estimat. vñ tales visiones vel appariti
ones potius sūt formidāde q̄ desiderande. Narrať
em̄ de quodā sancto p̄re ꝙ cum ei dyabolus in specie
xp̄i apperet. ille clausis oculis dixit se in hac vita nol
le xp̄m videre. at dyabol9 humilitate eius ꝯfusus sta
tim euanuit. Econtra de pluribus narrať qui se ad
visiones ydoneos reputauerūt ⁊ desiderauerunt. ꝙ
ad multas insanias ⁊ errores p̄cipitati sunt. Et ideo
si simpliciter adorat quis xp̄i aduersariū. nō excusať
a petō etiā si credat ipm̄ christū. Si aūt adoret sub
ꝯditiōe. hoc pōt eē dupliciter. Aut qr est illa cōditio
habitudinaliter. aut actualiť ꝯsiderata siue apposi-
ta. Si actualiter. sic non adorat ipm̄ luciferū. ſ magꝭ
xp̄m. qr nō stat adoratio nisi stante ꝯditiōe. ⁊ ad cuꝫ
referť adoratio ad quē referť adoratiōis implicatō.
Si aūt illa conditio sit sub cōsideratione habitudi-
nali. hoc modo nō sufficit ad vitādū petm̄ ydolatrie
respectu huius appitionis siue transfiguratiōis. suf-
ficit tn̄ respectu sacramēti altaris. nā talis figuratio
est insolita. ⁊ iō nō dꝫ ad eū p̄cipitanť sequi adoratō
ſ cū maturitate ⁊ preuia oratiōe. Sꝫ cōsecratio ho-
stie est cōsueta. ideo sufficit ꝙ adorās in habitu hāc
habeat cōditionē. vicꝫ si cōsecratio debito modo fa-
cta est. vñ pauci vel nulli fideles in hac adoratione
peccant. oēs em̄ accedūt cū ꝯditōne ista. Qr aūt obī 37
ꝙ sacerdos facit eos ydolatrare. hoc intelligiť quan
tum in se est. qr p ipm̄ nō remanet. scienter em̄ exhi-
bet adorandū qđ scit adorandū nō eē. pꝫ ğ ꝙ cultus
latrie nō pōt exhiberi xp̄i aduersario absq; petō ydo
latrie. Et cōcedēde sunt rōnes ad hoc inducte. Ad 38
illud ğ qđ obī ꝙ ignorātia facti excusat adhibita di
ligētia. dōm ꝙ cum lucifer adorať. nunq̄ debita dili
gētia adhibeť. Nā sicut dictum est triplex remediū
pōt contra hoc inueniri. Ad illud quod obijcitur 39
ꝙ emens cuprum intendens emere aurū nō damni
ficať. Dōm ꝙ intentio emendi aurū aut pōt esse so
lum in mente. aut in sermone. Si solum in mente vt
nulla precedat mētio in sermone. non habet ius re-
petendi. Si aūt in sermone fiat mētio de auro. fit cir
cumuentio de alio. ⁊ qr ꝯtractus q̄tum ad verba et
intētionē versať circa aliā mām. iō nō damnificatur
ſm iura. ex h aūt nō seq̄ť ꝙ petm̄ yd latrie nō ppe-
treť adorādo dyabolū simplr. ſ ꝙ nō ppetreť cum
cōditionis adiectione tacita vel expressa. Ad se- 40
quēs qđ obijciť de matrimonij cōsensu in errore ꝑsō
ne pōt r̄nderi siliter. Pōt etiaꝫ dici ꝙ nō est sile. q̄a
sic nō pōt euitari error ille sicut iste. habet em̄ hō ad
vitādū hūc errorē adiutoriū iuxta se. Ad illud qđ 41
obī. ꝙ opus sequiť credulitatem ⁊ intētionē. Dōm
ꝙ verum est in his que non sunt mala ſm se. In a-
lijs autem sicut ostensum est in secundo libro nō ha
bet veritatem. Preterea illa credulitas qua credit

homo hunc eē christū. temeraria est. ⁊ ideo ad opus
temerariū deducit. vt hunc quem videat adoret. q̄a
em̄ in credulitate ⁊ in intentōne nō solum cadit xp̄s
sed etiam hic quem videt. ideo honoris exhibitio ali
quo modo determinať ad hunc. ideo nec recta fuit
intentio vel credulitas. nec recta ē adoratio.

Consequenter queriť de secundo principali.
videlicet de ipsa latria ſm illud qđ est. Et cir
ca hoc querūť quatuor. Primo queriť vtꝝ
latria sit in genere virtutis. Scđo vtrum sit virt9 ge
neral' vel specialis. Tercio vtrum latria sit virt9 car-
dinalis vel theologica. Quarto vtrum sit virtus di-
uersa a dulia.

Questio. j. g

Utrum latria sit in genere virtutis? Et ꝙ sic. videť.
Reddere hoi qđ suū est. est actus virtutis. ergo si ma
ioris vel equalis dignitatis est deo reddere qđ suū
est. erit ğ actus virtutis. ſ p latriā reddemus deo qđ
suū est. s. reuerentiā ⁊ honorem. ğ latria virtus est.
Item circa opera laudabilia ⁊ difficilia maxime
cōsistit virtus. ſ colere deum ē actus hmōi. ⁊ hoc est
ipsius latrie. ğ latria est virtus. Item virtus ma-
xime necessaria est circa opa meritoria vite eterne. ſ
deum colere ⁊ adorare est meritoriū vite eterne. ⁊ h
est ipsius latrie. ğ ⁊c. Itē circa opa precepti maxi
me hꝫ eē vtus. ſ deuꝫ colere ⁊ adorare est in p̄cepto.
ğ circa hoc maxime hꝫ eē virtus. ⁊ hoc est ipī9 latrie.
ğ ⁊c. Sed ꝯtra. Aug. x. de ci. dei. Latria semp aut
frequenter diciť seruitus q̄ ꝑtinet ad colendū deuꝫ.
sed ois virtus vt virtus ē ꝯsistit in libera volūtate. ğ
nulla virtus est ſuitus. ſ latria est seruitus. ğ latria
42 nō est virtus. Itē latria cōiter diffiniť. Latria est
cultus soli deo debitus ⁊ exhibitus. et accipiť ex ver
bis aug. ibidē. ſ cultus nō est habitus ſ vsus. si ğ la-
tria est cultus. nō est virtus siue habitus sed motus.
Itē latria est idē quod pietas vt dicit aug. in. x. de
ciui. dei. Pietas ꝓprie dici solet cultus dei quā greci
theosebiā vocāt. ſ pietas ꝯtineť inter habit9 donoꝝ.
ğ vť ꝙ latria potius sit donū q̄ virtutis habitus.
Item latrie est deū reuereri. sed donū timoris fa-
cit nos reuereri deū. Est em̄ timor reuerentie. ğ vť ꝙ
latria supfluat. aut ē ideꝫ quod timor. ğ latria nō est
43 virtus. R°. dōm ꝙ latria vt vult aug. noīat illud
quo coliť deus. quo aūt coliť deus pōt hoc intelligi
dupliciter. Aut sicut actu. aut sicut habitu. Ideo no
men latrie equiuoce dť. et aliquando stat p habitu.
aliqñ p actu. Scđm aūt ꝙ stat p habitu ipsi9 anime
habilitante ipam ad cultū dei. sic est habitus virtutꝭ
inq̄tum est circa bonū. ⁊ difficile. ⁊ meritoriuꝫ. et ad
salutē nec̄riū. et circa hmōi opa p̄cipue ꝯsistit virtutꝭ
habitus. Et ideo sunt ꝯcedende rōnes que h osten-
44 dunt. Ad illud qđ opponiť ꝙ latria est seruitus.
dōm ꝙ est seruitus qua ſuiť hoi. ⁊ est seruit9 qua ser
uiť deo. Et iterū est seruitus necessitatis. ⁊ est serui-
tus q̄ est ex mera volūtate. dōm ğ ꝙ seruit9 illa q̄ fit
homini ex nec̄itate aliquo mō derogat homis liber-
tati. ⁊ iō nō hꝫ in se excellentiā virtutis. Seruitus q̄
ex mera volūtate fit deo. ꝓnit hoiem in statu altiori.
⁊ tanto magis facit hoiem liberū quanto magis elō
gat hoiem a peccato. ⁊ talis est seruitus latrie. Et iō
nihil impedit talis seruitus latriam habere ratiōnē
45 veritatis complete. Ad illud qđ obī ꝙ latria est
cultus soli deo debitus. dōm ꝙ habitus sepe diffini-
unť p actus et notificanť. sed hoc nō est p̄dicatione

essentiali sꝫ causali. et iō nō sequiť ꝙ latria si sit cult9
ꝙ non sit habitus. Posset tn̄ dici vt pri9 ꝙ latria ali
quando accipiť ꝓ actu. aliqñ ꝓ habitu. sicut hoc fre-
quenter repiť in habitibus ⁊ actib9. aic q̄ habēt vnū
nomē cōe. Vñ phs aliqñ accipit nomē intellect9 pro
habitu. aliqñ ꝓ potētia. silr ansel. volūtatē. Eodem
mō aug. ⁊ alij doctores vtunť noīe latrie. Ad illđ 46
qđ obī ꝙ latria idē est qđ pietas. Dōm ꝙ sicut dicit
aug. in. x. de ciui. dei. pietas dī triplr. Uno mō pietas
idē est quod theosebia. ⁊ sic idē ē qđ cultus dei. Alio
modo diciť pietatis officiū pentibus exhibitū. Ter-
cio modo diciť pietas misericordia que proximis in
opibus exhibeť. de his aūt diciť ſm prius ⁊ posteri-
us. ⁊ ſm quandā rōnē analogie ſm ꝙ dī ibidē. qr in
oibus est cultus dei. p̄ncipaliť tn̄ dī de cultu diuino
de illa virtute qua coliť de9. et sic pꝫ ꝙ pietas ſm di-
uersas acceptiones pōt eē ideꝫ qđ latria. ⁊ differre a
latria. Cū aūt dť ꝙ pietas est donū. equocať pietas
nomen. Ibi em̄ nō accipiť pietas ꝓ virtute illa qua
coliť de9. Ad illud qđ obī ꝙ reuereri deū est ipsi9 47
timoris. dōm ꝙ reuerētia repiť tā in honore q̄ in ti-
more. qr in timore est resolutio in ꝓpriaꝫ puitatē. in
honore vo est testificatio vel exhibitio alicui9 testifi-
cantis ⁊ ꝯfitentis ipam maiestatē. Reuerētia auteꝫ
q̄ est latrie poti9 est honoris q̄ timoris. Et sic pꝫ quō
differt a timore. ⁊ q̄re etiā latria nō est donū sicut ti-
mor. magis em̄ hꝫ rōnē virtutis. cū latria cōsistat in
exhibitiōe. timor in resolutione. ⁊ sic latria pl9 ꝯsistit
in actione. timor in passione. Et hec ē vna dr̄ētia do
noꝝ ad virtutes vt inferius patebit.

Questio. ij. h

Utꝝ latria sit virt9 general' vel spālis? Et ꝙ sit speci
alis vť. Uirt9 q̄ hꝫ obiectū spāle ē specialis. ſ latria ē
hmōi. ğ est virtus specialis. Itē circa actū specia-
lem ꝯsistit virtus spālis. ſ orō est act9 spālis. ğ circa
ipm̄ cōsistit virtus spālis. h aūt est latria. ğ ⁊c. Itē
sicut difficile est credere in summā veritatē. sic ⁊ ho-
norare summā maiestatem. si ğ hēm9 virtutē specia-
lem q̄ credimus in primā veritatē. s. fidē. sic ⁊ q̄ hono
ramus summā maiestatem. hec aūt nō est nisi latria.
ğ latria est virtus specialis. Itē latria ⁊ ydolatria
sunt opposita. sed ydolatria est vicium speciale. ergo
ab oppositis latria est virtus specialis. Sed con-
tra. Aug. in enchi. Si queriť quō coliť deus. rñdeo
fide. spe. ⁊ charitate. Sed virtus qua coliť de9 ē ipa
latria. ergo latria comp̄hendit in se fidē. spem. ⁊ cha
ritatē. ğ latria nō est virtus spālis sed general'. Itē
aug. x. de ci. dei. vj. ca. Uex sacrificiū ē oē op9 qđ agi-
tur. vt facta societate iungamur deo. ſ sacrificiū ē cul
tus soli deo debitus. sicut ibidem dicit aug. hoc autē ē
ipsius latrie offerre. ğ videť ꝙ omne opus bonum
sit latrie. ergo latria est virtus generalis. Item q̄-
cunq; obedit deo seruit deo. sed seruitus soli deo de-
bita est latria. ergo omnis actus quo deo obedim9 ē
actus latrie. ergo latria se extendit ad actum omnis
virtutis ⁊ precepti. ergo non est virtus specialis sed
generalis. Item quecunq; facit quis ad gloriam
dei. facit ad cultum dei. sed omnia quecunq; facim9
facimus ad gloriam dei. vt dicit apostolus. j. Cor. x.
Omnia in gloriā dei facite. ğ oē opus laudabile. est
opus latrie. ergo latria videtur esse generalis habi-
tus ad omnes virtutes. R°. dōm ꝙ latria nomi- 48
nat habitum. nominat etiā cultum dei ad quem ille

habitus ordinat. Cult⁹ aūt dei potest accipi triplici
ter. generaliter. ꝓprie. ⁊ magis ꝓprie. Uno modo dici
tur cultus actus directus in deū sub rōne finis. sic ē
omnis virtutis. Alio mō dicit cultus dei act⁹ in deū
directus. nō solū rōne finis. ſ etiā obiecti. sic est vir
tutū theologicaꝝ. Tercio mō cultus dei dr̄ magis ꝓ
prie actus directus in deū. nō solū sub ratōne finis ⁊
obiecti ſ etiā sub rōne honorabilis. ⁊ talis actus est
actus adorationis. ⁊ sic est virtutis spālis. ⁊ h̄ mō est
ipsius latrie. Sicut eñ ydolatria non dicit qdcunqꝫ
petm̄. sed illud quo creatura adorat. sic latria nō di
cit quicūqꝫ habit⁹ ſ ille ſm quē cultus adorationis
exhibet. Et ideo cōcedendū est ꝙ latria est specialis
virtus ꝓpter hoc ꝙ ad ipsam spectat cultus dei ſm
ꝙ dicit magis ꝓprie. vicꝫ ꝓ ipsa adoratiōe. Et cōce
49 dende sūt rōnes ad hoc inducte. ¶ Ad illud qd obi
in cōtrariū ꝙ sacrificiū offert deo in quolibet bono
ope. dōm ꝙ sicut cultus dei multipliciter dicitur. sic
et sacrificiū. Est eñ sacrificiū bone opatiōis. ⁊ sacrifi
ciū deuote orationis. ⁊ sacrificiū imolatōnis. Primū
est virtutū oīm. Scdm̄ est virtutū theologicaꝝ. Ter
ciū spectat ad ipam latriā. Ipsius. n. latrie est sacrifi
ciū offerre deo. et hoc sacrificiū soli deo debet sicut di
50 cit aug. et latria dicit cultū soli deo debitum. ¶ Ad il
lud qd obi ꝙ deus colit fide. spe. ⁊ charitate. Dōm
ꝙ cult⁹ dei nō accipit ita stricte sicut in diffinitiōe la
trie est pretactū. et ideo nō sequit ꝙ latria sit genera
51 lis virtus ad tres virtutes theologicas. ¶ Ad illud
quod obi ꝙ ois q obedit deo seruit deo. dōm ꝙ verū
est. et hoc tñ nō seqtur ꝙ ois obediētia sit latria. qa
obedientia nō solū dicit seruitutē ipi deo debitā. ſ eti
am seruitutē his q sunt loco dei. vt prelatis. Latria
aūt dicit seruitutem soli deo debitā. ⁊ iō rō illa nō va
52 let. sed peccat ſm cōsequēs. ¶ Ad illud qd obi ꝙ q
cunqꝫ fiūt ad gloriā dei. fiūt ad cultū dei. pꝫ rñsio p
iam dicta. qm̄ cultus accipit ibi generalit ꝓ actu or
dinato in deū tāqꝫ in finē. in diffinitiōe aūt latrie acci
pit magis ꝓprie ſm ꝙ dictū est.

Questio. iij. i

Utrū latria sit virtus cardinalis an theologica: Et
ꝙ theologica vr̄. Aug. x. de ciui. dei. ca. iiij. Sacrifica
mus deo hostiā hūilitatis ⁊ laudis. i ara cordis igne
feruide charitatis. Et post. Hic est dei cultus. hec ve
ra religio. hec recta pietas. et tm̄ deo debita seruitus.
g vr̄ ꝙ si hec oīa circumloquunt latriā. nihil aliud ē
latria ꝙ ipa charitas. g latria est virtus theologica.
¶ Itē aug. xiiij. de trini. Sapia vera est verus ac pre
cipuus dei cultus. q vno noīe greco theosebia appel
lat. qd nomen nostri pietatē dixerūt. cuꝫ pietas apd
grecos vsitatius theosebia nuncupat. Sed latria vt
dicit aug. x. de ciui. dei. nō est aliud ꝙ theosebia. Theo
sebia aūt nō est aliud ꝙ sapia. sapia aūt se tenet ex p
te vtutū theologicaꝝ nō cardinaliū. g ⁊ ipsa latria.
¶ Itē latria est virtus p quā deus colit eo cultu q ē
adoratio. sed virtus dictans nobis deū adorandū ēē
est ipsa fides vel etiam charitas. Quia sicut dicit ra
53 banus sup Gen. Adorare est deū q adorandus ē to
ta mentis intentione querere. g vr̄ ꝙ latria sit virt⁹
theologica sicut fides vel charitas. ¶ Itē in latria ē
impletio primi pcepti. ſ pcepta prime tabule implē
tur virtutib⁹ theologicis. sicut pꝫ de pmo qd implet
p fidē. ⁊ de tercio qd implet p charitatē. g vr̄ ꝙ si pri
mū implet p latriā ꝙ sit vtus theologica. ¶ Itē hec
est dr̄ia iuē vtutes cardinales ⁊ theologicas ꝙ car
dinales ɔsistūt in medio circa supfluū ⁊ diminutuꝫ.
in theologic aūt nō ē repire supfluū. ſ circa latriā q
est deū colere nō est supfluū inuenire. g vr̄ ꝙ latria n̄
sit in genere vtutꝫ vtutū cardinaliū ſ theologicaꝝ.
¶ Itē virtus theologica dicit qꝛ hꝫ deū ꝓ obiecto. ſ 54
latria hꝫ deum ꝓ obo. sicut eñ fides credit pmā ve
ritatē. ⁊ charitas diligit sūmā bonitatē. sic latria re
ueret ⁊ colit summā maiestatē. vr̄ g ꝙ latria sit virt⁹
theologica. ¶ Sꝫ ɔ. Religio est virt⁹ q colit ille q est 5
supioris nāe. sicut vult aug. x. de ciui. dei. ⁊ Tulli⁹ in
j. rheto. sed religio est species iusticie. vt dicit Tulli⁹
ibidē. ⁊ iusticia est virtus cardinalis. si g latria ɔtine
tur sub spē religiōis. latria est de genere virtutꝫ cardi
nalis. ¶ Itē sicut obīa respicit debitū mādati. sic la
tria respicit debitū honoris diuini. Est eñ latria cul
tus deo debitus. sed obediētia qꝛ respicit debitū pre
cepti est virt⁹ cardinalis ɔtēta sub iusticia. nō theolo
gica. g pari rōne ⁊ ipa latria. ¶ Itē nulli⁹ virtutꝫ the
ologice actus cadit sub coactione. Credere eñ non
pōt qs nō volēs. ſ act⁹ latrie cadit sub coactione. vt
adorare ⁊ thura ponere. g latria nō ɔtinet sub gene
re virtutis theologice. ¶ Itēꝫ ois virtus theologica
vel est fides. vel spes. vel charitas. ſ latria non est fi
des ꝓ eo ꝙ nō ɔsiderat sūmā veritatem ſm se. Nec
charitas. qꝛ nō cōsiderat sūmā bonitatē ſ magꝫ sum
mā maiestatē. nec spes hoc ɔstat. g ⁊c. ¶ R⁹. ap pdi 56
ctoꝝ intelligētiā est nōndū ꝙ licꝫ latria notificet per
cultū siue p suitutē. vt dicat latria eē seruit⁹ siue cul
tus deo debit⁹. ⁊ ista duo qsi ꝓ codē accipiunt. dr̄nt
tñ ſm ꝓpriā acceptionē. Cult⁹ eñ dei respicit actū in
teriorē ⁊ exteriorē. ⁊ magis interiorē ꝙ exteriorē. ser
uitus aūt ꝓprie respicit actū exteriorē. Et iō cū latria
de rōne sui vocabuli idem sit qd suitus ſm ꝙ expo
nit aug. in li. de tri. latria ꝓprie respicit actū exteriorē.
theosebia vo vl eusebia idē ē ꝙ cult⁹ diuin⁹ siue bon⁹
cult⁹. et iō ꝓprie respicit actū interiorē. Et qm̄ virt⁹
q respicit actū exteriorē versat qdāmodo circa acti
onē ⁊ est in genere virtutꝫ cardinalis. hinc ē ꝙ latria
est vt⁹ cardinal. Et qꝛ ɔsiderat actū exteriorē sꝫ rōe
debiti ⁊ in cōpatiōe ad alterū. ⁊ hoc est ipi⁹ iusticie.
iō latria ɔtinet sub virtute cardinali q qdē ē iusticia
Rursus qꝛ spēs iusticie ſm ꝙ ordinat ad venerādā
nām supiorē est ipa religio. sicut dicit Tulli⁹. hinc ē
ꝙ latria nō solū est in genere vtutis tanqꝫ in genē re
moto. ſ in genere virtutis cardinalis tanqꝫ in gene
re subalterno. in genere vo iusticie sicut in genere ꝓ
pinquo. in genere vo religionis sicut in genere ꝓprio
Et hoc est qd dicit aug. de ci. dei li. x. ca. j. vbi dicit ꝙ
idē est apud grecos latria qd apud nos religio. exce
pto ꝙ nomē religionis ē in pl⁹. Uñ ibidē dicit ꝙ cul 57
tus deo debitus qtuor noīb⁹ nuncupat. duob⁹ apud
grecos. ⁊ duobus apud nos. Apud grecos nanqꝫ di
cit latria ⁊ theosebia siue eusebia. apud nos vo dr̄ pi
etas ⁊ religio. ita ꝙ ista duo noia rñdēt istis duobus
lꝫ qdāmodo sint in plus qtū ad modū ɔsuetū. Dif
ferūt āt latria ⁊ theosebia ſm ꝓpaꝫ acceptionē. lꝫ ali
qn̄ accipiant ꝓ codē. qꝛ theosebia dic cultū intiorē q
ꝓpe spectat ad vtutes theologicas. ſ latria seruitu
tē exteriorē q spectat ad iusticiā. s. virtutē cardinalē.
Cōcedēdū est g latriā eē virtutē cardinalē. Cōceden
da etiā sunt argumēta h̄ ꝓbantia. ¶ Ad duas autē 58
auctes aug. pꝫ rñ⁹ p iā dicta. Cū eñ dicit aug. ꝙ cul
tus deo debit⁹ est ipsa dilectio vel sapia. loqt de cul
tu interiori. cuꝫ aūt dicimus latriam esse cultum in
teligim⁹ de cultu exteriori. vbi vocabulo abutimur.
⁊ p hoc patet oppositū. qꝛ non dicit ydolatra qꝛ cre
dit ydolum esse deū. vel amat ipm sicut deum sed in
fidelis. Tunc aūt dicit ydolatrare cū exterius colit.
59 ⁊ sic p oppositum intelligimus in ꝓposito. ¶ Ad il
lud quod obijcit ꝙ virtus p quam adorat deus ē fi
des ⁊ charitas. dōm ꝙ sicut est cultus exterior ⁊ in
terior. sic est adoratio exterior et interior. Adorare
interius est tota mente in deum tendere sicut dicit
Rabanus. Adorare exteri⁹ est aliquā reuerētiā cor
poraliter exhibere. Cum g dicit ꝙ p fidē ⁊ charitatē
adorat deus. dōm ꝙ verū est de adoratōe interiori q
incipit in fide ⁊ terminat in charitate. ſ nō habet ve
ritatem de adoratione exteriori que ortū habet a vir
tute cardiali. Et si tu obijcias. tā fides ꝙ charitas di
ctat tā interius ꝙ exterius adorandū. dōm breuiter
ꝙ aliqs actus pōt eē alicui⁹ virtutis multiplicit. aut
sicut impantis. aut sicut elicientis. licet autē exterior
adoratio sit ipsi⁹ fidei ⁊ charitatis sicut impantis. et
maxime fidei q dictat deū adorandū. alteri⁹ tñ ē vt
elicientis. s. latrie. que qm̄ elicit actuꝫ sub rōne debiti
ideo cōtinet sub iusticia que est virtus cardinalis.
60 ¶ Ad illud qd obi ꝙ impletio primi pcepti spectat
ad virtutē theologicā. sicut impletio scdi. dōm ꝙ im
pletio scdi vicꝫ nō assumas tibi nomē dei tui inuanū
qtū ad actū exteriorē est virtus cardinalis. qtuꝫ ad
actū interiorē implet virtute theologica que quidēꝫ
est fides. Per hūc modū intelligendū est in isto pce
pto pmo. ⁊ qꝛ latria implet p actū exteriorē. iō nō est
61 necesse eā eē virtutē theologicā. ¶ Ad illud qd obi.
ꝙ circa actū latrie nō cōsistit supfluuꝫ vel diminutū.
Rñderi pōt ꝙ falsum est. qꝛ licet qtū ad actū interi
orē nō ɔtingat excedere in colēdo deum. tñ qtuꝫ ad
actum exteriorem ⁊ modū cōtingit repire excessum.
vtpote sicut si aliquis sacerdos vellet decē missas in
vno die cantare ad laudem dei nō seruaret modum.
62 ¶ Ad illud quod obi ꝙ latria habet obiectū deum.
dō. ꝙ ⁊ si latria habeat obiectū deū. aliquo mō tñ cū
hoc respicit aliqd creatuꝫ. Unde sicut obedientia q
quis obedit deo respicit ipsum deū vt cui obediēduꝫ
est. ipm aūt mandatū ⁊ eius obligationē respicit sic
illud quod implendū est. Sic ⁊ ipsa latria respicit de
um vt cui honor exhibendus est. respicit etiam cul
tum exteriorem exhibendū. respicit etiaꝫ rōnē exhi
bendi. videlicꝫ ratōnē debiti. ⁊ hec est quasi rō forma
lis ipius. ⁊ est qd creatum. hinc est ꝙ cū virtus pona
tur in spē vl genere formali ex parte obiecti qd habꝫ
rōnē formalis ⁊ motiui. ⁊ ꝙ latria est in genere vir
63 tutis cardinalis. sicut obedientia. Qꝛ g obijcit ꝙ vir
tus theologica est illa q respicit obiectum increatū.
Dōm ꝙ obiectū principale virtutis theologice non
est aliquid creatum. sed est bonū increatū sub condi
tionibus increatis. q quidē sunt summa bonitas. et
summa veritas. Hec aūt non est repire in ꝓposito. et
64 ideo nō tenet ratio illa. Hec igit dicta sunt de latria
ſm ꝙ ꝓprie accipit ꝓ habitu dirigente ad cultū exte
riorē. qui ꝓprie dicit seruitus dei ⁊ adoratio. Et hoc
modo nō est idē latria ⁊ theosebia vt a principio di
ctū est. Si aūt latria dicat cultus interior. cū ille cō
sistat in credēdo ⁊ diligendo ⁊ sperando deū sicut di
cit Aug. in enchir. sic nō ponit esse virtus cardina
lis sed theologica. nō inquā ab alijs distincta. sed cō
sequens ad oms illas. ⁊ hoc mō nō accipit ita ꝓprie
sicut modo predicto. cū latria ꝓprie loquēdo sit spe
cies religionis sicut dulia. et nomen eius impositūꝫ
fuit a seruitute sicut dictum fuit a principio. Utroqꝫ
tñ modo cōuenit repiri eam dici. et ſm hoc doctoꝝ
positiones diuersificari. vt quidam ponant eam spe
ciem virtutis cardinalis. s. iusticie. quidā vo tres the
ologicas circūplecti. et vtrunqꝫ vere pōt dici sine cō
trarietate ꝓpter diuersum modū accipiendi ⁊c.

Questio. iij. k

Utrum latria sit virtus distincta a dulia: Et ꝙ non
vr̄ per illud ps. Domine deus me⁹ in te speraui. glo.
Dñe oim p potentiam cui debet dulia. deus aūt per
creationem cui debet latria. g si dño deo nō debet ni
si vna spēs adorationis vicꝫ latria. g latria ⁊ dulia n̄
sunt diuerse spēs virtutis. ¶ Itē eadem est species
virtutis qua credit eē credendū. s. ipsa fides. ergo ea
dem est species virtutis qua colit eē colendū. ſ hu
iusmodi sunt latria ⁊ dulia. g ⁊c. ¶ Itē eadem ē spe
cies virtutis qua amat esse amandū. vicꝫ ipa chari
tas. g eadem rōne eadem est spēs virtutis qua ado
rat esse adorandū. sed hmōi est latria ⁊ dulia. g ⁊c.
Si tu dicas ꝙ nō est simile. qꝛ sic nō est vna rō ado
rabiliū sicut amabiliū. Obijcit ɔtra. qꝛ sicut ꝓxim⁹
nō est amandus nisi inqtum imago dei. sic etiā nō ē
adorandus nisi inqtum est dei imago. g sic est vnus
amor sui ⁊ sue imaginis ſm speciem. sic ⁊ vnus ho
nor. ¶ Item magis ⁊ minus non diuersificāt speci
em. sed latria ⁊ dulia differunt sicut maior honor et
minor honor. ergo vr̄ ꝙ nō sint diuerse spēs vtutis.
¶ Sed ɔtra sup illud ps. Adorate sca. pe. eius ⁊c. la
tria est adoratio q soli deo debet. Dulia est adoratō
q etiaꝫ creature exhibet. Que duas hꝫ spēs. Unā q
exhibet oib⁹ indrñter. aliā q exhibet soli hūanitati
xpi. si g dulia hꝫ duas spēs adoratiōis q creature de
bet. multo fortius latria ⁊ dulia q sūt spēs virtutꝫ di
uerse. ¶ Itē habit⁹ diuersificant p actus ⁊ actus per
obiecta. g si latria ē cult⁹ q debet deo. ⁊ dulia q debe
tur creature vt creatura est. vr̄ ꝙ latria sit spēs virtu
tis distincta a dulia. ¶ Item sapia ⁊ scia sunt diuer
sa dona ſm q dirigimur ad tpalia ⁊ eterna. si g latria
est cultus debitus eterne maiestati. et dulia honor ⁊
reuerētia debita creature tpali. vr̄ ꝙ sint diuersi ha
bitus in genere virtutis. ¶ Itē si p cū modū fiat ho
nor creature q fit creatori. iā nō erit act⁹ virtutis sed
potius vicij. Si quis eñ sacrificaret homini. crimen
ydolatrie cōmitteret. ⁊ vituparet poti⁹ de ydolatria
ꝙ commendaret de actu latrie vel dulie. g si diuersi
tas modoꝝ in actib⁹ virtutū introducit diuersitateꝫ
in habitib⁹. vr̄ ꝙ latria ⁊ dulia differāt specifica dif
ferētia. ¶ R⁹. dōm ad pdictoꝝ intelligētiā ꝙ ⁊ si no
men latrie ſm aug. x. de ci. dei. importat cultū debitū
maiestati diuie. nomē tñ dulie tripli dr̄. Uno mō dr̄
dulia ſm quandā analogiā. Alio mō ſm āthonoma
siā. et tcio mō ſm significatiōeꝫ ꝓpriā. Cū aūt dr̄ ſm
analogiā tūc importat cultū debitū nāe sup iori. siue
creature siue creatori ſm aliquā rōnē ſm quā crea
tor cōicat creature. vtpote ſm rōnē dñij. et h̄ mō ac
cipit in glo. sup illd ps. In eccl'ijs he. do. glo. deo cui
debet latria. dño cui debet dulia. Cū aūt accipit ſm
āthonomasiā sic dicit debitā reuerētiā creature vni
te vl assūpte. p quē modū accipit sup illd ps. Adora.
sca. pe. ei⁹. vbi dr̄ ꝙ ypdulia maior debet solū hūani
tati xpi. Cū āt accipit dulia ſm significatōnē ꝓpriaꝫ.
sic dicit dulia honor vel reuerentia debita rōnali cre
ature ⁊ exhibita. et illo mō cōsueuit dulia accipi ſm.

cōem vsuz. Et hoc mō est questio. vtrū latria vel dulia sint diuerse species virtutis: et ad h̄ ꝯueniēř rñdeř ꝙ sic. Et rō hui⁹ est. q2 latria ꝛ dulia ꝯsiderāt exteriores cultus q̄ formalē habēt differētiā. fm ꝙ creature ꝛ creatori exhibēř. Alius eñ est modus adorādi creatorē. ꝛ alius adorādi creaturaz. et alia rō motiua. ꝛ iō alia virtus directiua in hac ꝛ in illa. Et iō cōcedēdū est ꝙ latria ꝛ dulia sunt diuerse virtutes.

65 Cōcedēde sunt etiā rōnes ad hoc inducte. Ad illud vo qđ obꝫ in ꝯtrariū de glo. dōm ꝙ dulia accipitur ibi fm generalē significatōez ꝛ analogiā fm quā cōis est ad latriā et ad duliā ꝓprie dictā. Et si tu queras quare magis dicit latriā deberi deo ꝛ duliā dño. cū tñ idē sit deus ꝛ dñs: Dōm ꝙ dñs cōmunicatur creature. ꝛ de creatore ꝛ de creatura dř analogice. deus aūt nō ita cōicař. ſ si dicař de creatura ꝛ creatore diciř equoce. et ꝓpterea dicit latriā deberi deo. ꝛ duliam creature. vt nō significeř ꝙ alia spē adoratiōis adorandus sit inq̄tū deus. alia inq̄tū dñs. ſ vt innotescat drñtia hoꝝ vocabuloꝝ. et sił cū differentia inuenit ꝯueniētiā.

66 Ad illud qđ obꝫ ꝙ vna est virt⁹ q̄ creduř oīa credēda. dōm ꝙ verū est de credēdis q̄ habēt vnā rōnē mouētē ad credēdū sc. vtpote veritatē summā. cuiusmodi sunt articuli fidei. Sz si credēda haberēt rōnes diuersas, vtpote cuz credo hoī q̄a verax est. ꝛ iō q2 verax est. h̄ fides et illa nō sūt necrio eiusdē rōnis nec spēi. Una eñ est fides q̄ ē virt⁹ theologica. Alia q̄ mag̃ spectat ad gen⁹ virtutis cardinalis. q̄ q̄dē magis ꝓprie appellanda est fidelitas q̄ fides. Et q2 latria ꝛ dulia diuersas ꝯsiderāt rōes honorādi i creatore ꝛ creatura. hic ē ꝙ poti⁹ si bñ attēdař sūt diuerse vtutes q̄ vna. Ad illud qđ obꝫ ꝙ cadē 67

charitate diligūř oīa diligibilia. dđ. ꝙ hoc est q2 charitas hz vnū obiectū principale vicz sūmū bonū. qđ quidē amat siue diligēdo deū in se. siue optādo bonū ꝓximo q̄ est dei imago. Latria aūt ꝛ dulia aliū ꝛ aliū respiciūt cultū ꝛ modū. ꝛ iō nō est silē de dilectiōe et adoratiōe. nec de rōne imaginis hinc ꝛ inde. ꝛ illud 68

melius manifestabiř infra cū agiř de charitate. Ad illud qđ obꝫ ꝙ magis ꝛ minus nō diuersificāt spēm Dōm ꝙ illud hz instātiā. ꝛ nō hz veritatē q̄tum ad spēm in genere moris. Preterea nō hz veritatē nisi qñ nō est alia drñtia q̄ ꝑ mag̃ ꝛ min⁹. sic aūt nō ē in ꝓposito. q2 latria ꝛ dulia nō differūt solū q̄tū ad intēsionē ꝛ remissionē. ſ etiā q̄tū ad aliū ꝛ aliū colēdi modū. De q̄ inquā mō plura possent adhuc queri. ſ ista sufficiāt ne nimis elongemus nos ab intentione magistri. in oīb⁹ eñ p̄dictis satis pōt sumi rō discutiendi ex his que diciř in lrā.

Di. x. de cōicatione ydiomatū ꝛ ꝓprietatū respicientiū ꝑsonā ꝓut sonāt in nobilitatē. s. de personali conditione ꝛ filiali adoptione.

Olet etiā inq̄ri a q̄busdā ꝛc. Supra egit mgř de cōicatōe ydiomatū ꝑ cōpatiōez nāe ad nāz. h̄ agit de cōicatiōe ydiomatū in cōpatiōe ad ꝑsonā. Et q̄m taliū ꝓprietatū ydiomata q̄dā sunt q̄ sonāt in nobilitatē ꝛ dignitatē. q̄dā vo in quandā defectibilitatē. iō ps ista diuidiř i duas. In q̄ꝝ p̄ma detēmiat de p̄mis. In scđa vo de scđis. ibi. Deinde si queriř vtꝝ ꝛc. Prima ps habet duas. In p̄ma inq̄rit mgř vtruz cōditio ꝑsonalitatis ꝯueniat xp̄o fm ꝙ hō. siue fm hūanā nām. In scđa vo vtꝝ filiatio adoptōis fm hūanā naturā ꝯueniat eidē. ibi. Si vo q̄r an xp̄s ꝛc. Utrūq̄ aūt hoꝝ dignitatē ꝛ nobilitatē importare vř. s. tā ꝑsonalř cōditio q̄ꝫ adoptionis filiatio. Prima ps hz ptes duas. In p̄ma mouet q̄ōnē ꝛ determiat. In scđa vo dissoluit rōnē sophisticā q̄ veritatē detēmiatā impugnat. ibi. Sz adhuc aliř nituř ꝓbare. Siliter scđa ps principalis habet duas. In p̄ma determiat q̄ōnē q̄ q̄r. vtrū xp̄s sit filius adoptiuus fm hūanā naturā. In scđa ꝫ h̄ opponit ꝛ detēmiat. ibi. Sz adhuc oppōniř sic ꝛc. Subdiuisiōes aūt ptiū manifeste sř in lrā. Generalř aūt intellect⁹ dist. circa duo versař. s. in oñdēdo ꝙ nec ꝑsonalitatis ꝯditio nec adoptōis filiatio ꝯueit xp̄o fm ꝙ hō.

a Scđm eñ hz mul
1 tiplicem ratōnem ꝛc. Contra. vř illa distinctio eē inartificialis. ꝛ supflua. ꝛ diminuta Inartificialis. q2 mēbra ista nullā videnř habere ꝯueniētiā. Supflua vř. q2 eadē vi q̄ importat ꝓprietatem nāe. importat vnitatē ꝛ ꝓprietatē ꝑsone. Diminuta etiā vř. q2 sic pōt importare habitū. ita etiā pōt importare nouē genera accidētiū. ḡ vř ꝙ his mēbris octo mēbra debuerūt adiungi. Itē q̄r. vbi sic diuersimode accipiař. cū non videař habere tot intellectus R⁹. dōm ꝙ hec distinctio et si videař eē rudis. tñ ē multū rōnał. Et hoc si attēdař sup

Querit vtrū cōditio ꝑsonalitatis ꝯueniat xp̄o fm ꝙ homo siue fm humanā naturā. Uel an xp̄us fm ꝙ homo sit ꝑsona vel aliquid. a

Di. X.

Olet etiā inq̄ri a q̄busdā vtꝝ xp̄s fm ꝙ hō sit ꝑsona vł etiā sit aliq̄d: Ex vtraq̄ pte hui⁹ q̄ōnis argumēta ꝯcurrūt. Q2 eñ ꝑsona sit his dissērūt rōnib⁹. Si fm ꝙ hō aliq̄d est. vel ꝑsona. vel sba. vł aliud est. Sz aliud nō. ḡ ꝑsona vł sba. Si suba est. vel rōnalis. vel irrōnalis. ſ nō est irrōnalis suba. ḡ rōnalis. Si vo fm ꝙ hō est rōnalis suba. ḡ ꝑsona. q2 h̄ ē diffinitio ꝑsone. Persona est suba rōnalis indiuidue nature. Si ḡ fm ꝙ hō ē aliq̄d. ꝛ fm ꝙ hō ꝑsona ē. Sz ecōuerso. Si fm ꝙ hō ꝑsona est. vel tercia in trinitate vel alia. ſ alia nō. ḡ tercia in trinitate ꝑsona. At si fm ꝙ hō ꝑsona ē tercia in trinitate. ḡ de⁹. Propř h̄ incōueniētia ꝛ alia q̄dā dicūt xp̄m fm hoiez nō eē ꝑsonā nec aliq̄d nisi forte fm sit expssiuū vnitatis ꝑsone. a Scđm eñ hz mltiplicē rōnē. Aliq̄ñ. n. exp̄mit ꝯditōez vł ꝓpetatē diuie nae vł hūane. aliq̄ñ vnitatē ꝑsone. aliq̄ñ notat hitū. aliq̄ñ cām. Cui⁹ distinctiōis rōnē diligēter lector aniadūtat. atq̄ in sinu memorie recōdat. ne ei⁹ cōfundanř sensus cū de xp̄o sermo occurrerit. Illud tñ non sequitur quod in argumētatione superiori indu/

Persona descibiř.

Rō i ptē negatiuam.

a Scđm hz variā naturam ꝛ ꝑ hāc detēmiatur vitas q̄ōnis

ctū ē. Q2 si xp̄s fm ꝙ hō ē suba rōnalis. ḡ ꝑsona. Nā et mō aīa xp̄i ē suba rōnalis. nō tñ ꝑsona. q2 nō ē ꝑ se sonās. imo alij rei cōiūcta. Illa tñ ꝑsone dścriptio nō ē data ꝑ illis tribus ꝑsonis.

Dissoluit rōez sophisticā q̄ veritatē ꝙ xp̄s sit persona impugnat. b

Sed adhuc aliter nituř ꝓbare xp̄z fm hōiez eē persona. q2 xp̄s fm ꝙ hō p̄destinat⁹ ē vt sit dei fili⁹. Sz illud ē qđ vt sit p̄destinatus ē. ergo si p̄destinat⁹ est fm ꝙ hō vt sit fili⁹ dei. et fm ꝙ hō ē filius dei. Ad qđ dici pōt xp̄m eē id qđ vt sit p̄destinat⁹ ē. Est eñ p̄destinatus vt sit filius dei. et ipe vere ē fili⁹ dei. sed fm hominē p̄destinat⁹ ē vt sit fili⁹ dī. q2 ꝑ gratiā hz hoc fm hominē. nec tñ fm hominē ē fili⁹ dei. nisi forte fm vnitatis ꝑsone sit expssiuū. vt sit sensus. Ipe q̄ ē hō ē dei filius. vt aūt ipe ens hō sit dei fili⁹ ꝑ gratiā hz. ſ si cā noteř falsum ē. Nō eñ quo hō ē. eo dei filius ē.

Queriř vtꝝ filiatio adoptiōis fm hūanā naturā cōueniat xp̄o. Uel an xp̄s sit adoptiu⁹ fm ꝙ hō vł alio mō. Et determinat ꝙ non. c

Si vo q̄rař an xp̄s sit adoptiu⁹ fili⁹ fm ꝙ hō siue alio mō. Respōdem⁹ xp̄m nō eē adoptiuū filiū aliq̄ mō. sz tñ naturalē. q2 natura fili⁹ dei ē nō adoptiōis gr̄a. Nō aūt sic diciř filius natura vt diciř de⁹ natura. nō eñ eo filius ē quo de⁹ ē. q2 natiuitate diuinitatis fili⁹ ē. Et cū dř natura vł nature fili⁹. q2 naꝫ aliř ē fili⁹ cāz dē. s. hñs naturā quā ille q̄ genuit. Adoptiu⁹ āt fili⁹ ñ ē q2 pri⁹ nō fuit et postmodū adoptat⁹ ē in filiū. sicut b nos dicimur adoptiui filij. q2 cum nati fuerim⁹ ire filij. ꝑ gr̄az facti sum⁹ filij dei. Christ⁹ vo nūq̄ fuit nō filius dei. et iō non ē adoptiuus filius.

Quare non sit adoptiu⁹ fili⁹. b

Opponiř ꝙ sit adoptiuus filius. d

Obiectio.

Sed ad hoc opponiř sic. Christus fili⁹ homis ē. id ē. virginis. aut gratia. aut natura. vł vtroq̄ mō. Si vero natura. aut diuina. aut hūana. sed diuina nō. ergo aut humana natura aut non natura est filius homis. Si nō natura. ergo gr̄a tm̄. Et si etiaz natura hūana nō. iō minus ꝑ gr̄am. Si ergo gr̄a filius hōis est. adoptiuus filius esse videř. vt idē sit naturalis filius patris. et adoptiu⁹ filius vgis. Ad qđ dici pt xp̄m filiū vgis eē et natura vel naturaliř et gr̄a, nec tñ adopti-

R⁹. c

quid fundatur. Nam prima diuisiōe hec ꝑposito. fm. pōt iportare ꝯcomitātiā vł cāz. Si cām iportet tūc est q̄rtū mēbꝝ. Si ꝯcomitātiā. sic tripliciř pt importare. aut fm inherentiam. aut fm vniōnē. aut fm adiacētiaz siue assistentiā. Si fm inherētiā. sic iportat ꝓprietatē nature. nam ꝓprietas inheret ei c⁹ est proprietas. Si fm vniones. sic importat proprietates persone. Si fm assistentiam siue adiacentiam. sic dicit habitum. Quartū autem membrum qđ est fm principalis diuisiōis. mgř ñ sbdiuidit. Pōt tñ diuidi fm quatuor genera causarum. Omnibus enim modis hec dictio fm consueuit accipi sicut potest per exēpla mōstrari. Si enim dicař xp̄us fm ꝙ homo fuit passibilis. sic importat conditionem nature Si dicatur xp̄s fm ꝙ homo creauit. stellas sic importat vnitatem ꝑsone. Si dicatur xp̄s fm ꝙ homo fuit vestitus et calciatus. et vt homo inuentus. sic importat habituz. Si dicatur xp̄s fm ꝙ deus creauit mundū. et fm ꝙ homo p̄dicauit diuinū verbuz. sic importat causā efficientē. Si dicatur xp̄us fm ꝙ deus et suppositum diuine nature. et fm ꝙ hō est animal rōnale. sic importat cām formalē. Si dicatur xp̄us fm ꝙ deus et homo ē p̄mium nostrū sic importat cām finalē. Possūt aūt multa hmōi exempla cōgruentia inueniri. De cā aūt materiali fm diuinam naturā non contingit inuenire. fm autem hūanā contingit. vt si dicatur xp̄us fm ꝙ homo concept⁹ fuit de purissimis sanguinib⁹ virginis. b Nos dicimur adoptiui filij. q2 cum nati fuerimus ire filij. ꝑ gratiaz 2
facti sum⁹ filij dei. Contra. Si hoc verū est. tūc angeli beati et homo in statu innocentie nō fuissent filij adoptiui. ḡ nec ius habuissent in hereditate regni. qđ absurdum est. R⁹. dicendū ꝙ magister loquitur de adoptione fm plenam rationem. et sic ponit extraneitatez que fm actum est. q̄ quidem extraneitas est elongatio ꝛ abalienatio a deo per culpam. et hec quodam modo non conueniret angelis ratione filiationis. Largius tñ accipiendo extraneitatem siue quantum ad culpam q̄ inest. siue quia potuit inesse se extendit ad omnes filios adoptionis. Et hoc quidem modo angeli possunt dici filij. c Christum filium virginis esse et 3
naturā vel naturaliter et gratia. Contra. videř ꝙ ista duo non sunt icompossibilia Si eñ hoc est naturale. iaz non est gratuitum. et econuerso. R⁹. dicendum ꝙ gratia vnionis non repugnat nec incompossibilis est cuz proprietate naturali. immo facit eam communicari. Et magister loquitur hic de gratia vnionis. Uel potest dici ꝙ gratia et natura bene possunt de eadem re dici per comparationem ad diuersa. et sic est in proposito. Nam xp̄us inquātum homo est naturalis filius virginis. Inquantū autez deus. est filius virginis non per

naturā.nec p adoptio
nē3.sed p gratiā vnio
nis. b Est fili⁹ origi
ne nō adoptione.veri
tate nō nūcupatōe. ⁊c̄.
¶ Cōtra ista vba Hy
larij obi.vi enim q̄ sit
ibi verbo⁊ iculcatio.
Idē em̄ ē eē filium ori
gie et natiuitate. Itē
vi q̄ sit superfluitas.
Nā ois filiatio aut est
naturalis aut gratui
ta.ḡ p originē vel ado
ptionē.ḡ supfluūt alia
mēbra. Itē q̄d ē q̄ di
cit aliquis fili⁹ nūcu
patiōe.Aut em̄ vera ē
nuncupatō.aut falsa.
Si vera.ḡ vel p adop
tionē vel p generatio
nē.Si falsa.ḡ nō deb3
inter mēbra predicta
poni ¶ Itē si ob crea
tionē dicunt filij .cū ḡ
asini sint a deo creati.
erūt etiā filij di. qd ab
4 surdum ē ¶ R̄.dō. q̄
i predicto vbo Hylari
us inuit nobis q̄tuor
filiatōis dīās q̄⁊ suf
ficiētia haberi pōt sic.
Ille em̄ dicit fili⁹ ali
cuius q̄ ab ipso ē et ei
cōformat.hoc āt pōt
eē duplr.Aut emana
tione naturali et i vni

us filius virgis ē. q̄ nō p adoptionē sed p vnione3
filius virginis eē dicit.Filius em̄ virginis dicit.eo q̄
in virgie hōie3 accepit i vnitatē psone.et hoc fuit gra
tie et nō nature.Vn̄ Aug.sup Jo.ait.q̄ vnigenit⁹ est
equalis patri.nō ē gratie sed nature.Q̄ aūt in vnita
tē psone vnigeniti assumpt⁹ ē hō.gr̄e ē n̄ nature.Chri
stus ergo nec dei nec hōis ē adoptiuus filius.s dei na
turaliter.⁊ hōis naturalit et gr̄a fili⁹ Q̄ v̄o naturali
ter sit hōis filius Aug.ondit in li.de fide ad petrū. Il
le sc3 deus factus ē naturaliter hōis fili⁹.qui ē natura
liter filius vnigenitus dei patris. Q̄ āt nō sit adopti
uus fili⁹.et tn̄ gr̄a sit fili⁹.ex subditis pbat testimōijs
Hiero.super eplā3 ad ephesios ait.De xpo iesu scrip
tū ē.q̄ semp cū pre fuit.et nūq̄ eū vt eēt volūtas pa
terna pcessit.et ille q̄dē natura filius ē.nos v̄o adop
tiōe.Ille nūq̄ n̄ fuit fili⁹.Nos aūt cēmus pdestinati
sumus.et tūc spm̄ adoptionis accepimus qn̄ credidi
mus filiū dei.Hylarius q̄3 i li.tercio ō trini.ait. Dn̄s
dicēs clarifica filiū tuū nō solo nōie ptestatus ē se eē fi
liū dei.sed etiā pprietate.Nos sumus filij dei.sed nō
talis hic filius. hic em̄ verus ⁊ pprius ē filius origie
nō adoptiōe.veritate nō nūcupatōe.natiuitate n̄ crea
tiōe.Aug.etiā sup Jo.ait.Nos sum⁹ filij gr̄a n̄ natura.
vnigenitus āt natura nō gr̄a .An hoc etiā in ipo filio
ad hōie3 referēdū ē? Ita sane.Amb.quoq3 in .j. li .ō
trini.ait.Christus filius ē n̄ p adoptōe3 sed p naturā.
p adoptionē nos filij dicimur.ille p v̄itatē nature ē.
Ex his euidēter ondit q̄ xps n̄ sit filius gr̄a adoptio
nis.Illa em̄ gr̄a intelligit cū Aug.eū nō eē gr̄a filiu3
asserit.gr̄a em̄ sed nō adoptiōis.imo vniōis filius ōi
ē filius hōis et ecōuerso.

Augu. super Johānez.

Aug. de fide ad petrum.

Hiero. super epistolaz ad Ephes.

Hilarius cōtra fotinū. cōtra sabelliū. ō arriū. d

e

tate3 eēntie.et sic est filius vnigenit⁹ patris.quē dicit Hyla.eē filiū origine ōtra fotinū.Veritate ōtra sabelli
um.Natiuitate contra arriū.Et hoc in pmo li.fuit expositū.Aut pōt eē ab alio i diuersitate sube. et hoc pōt
eē tripliciter.sm triplicē modū cōformitatis.Aut em̄ cōformat quātū ad rōe3 imaginis naturalis.et sic ē fili
us creatione.Aut q̄tū ad rōe3 imaginis et silitudinis q̄ attēditur in gr̄a et donis gratuitis.et sic ē fili⁹ p ado
ptionē.Aut conformat in natura imaginis sed discordat p deordinationē volūtatis.sicut hō peccator.⁊ sic ē
filius nūcupatiōe.Ex his patēt dñe filiatiōis.patēt nihilomin⁹ verba pdicte distinctiōis q̄ nō inculcant sed
valde rōnabiliter dicunt.Patet etiā r̄nsio ad obiecta.Nō em̄ sine cā dicūt illa tria vocabula.Et q̄uis p co
dē accipi possit origo et natiuitas.nō tn̄ frustra ponit vnu3 cum altero.hoc em̄ est pter hereses elidendas.
5 ¶ Ad illud qd obi q̄ ois filius aut ē fili⁹ p naturā aut p gratiā.dō.q̄ falsum ē nisi extendat nomen nature et
gratie ad illud qd est ex mera dei beniuolentia.et ad illud qd h3 quis ab origine.Et hoc quide3 mō filiatio p
creationē pōt dici quodā mō eē p naturā.quodā mō p gratiā.sed nō sequit pp̄ hoc q̄ talis sit fili⁹ adopti
uus vel naturalis. Ad illud qd querit de filiatiōe p nūcupatiōe3.dō .q̄ ille sic dī filius q̄ h3 p conformitatē
6 naturā imaginis.sed difformitatē p culpā.et hoc inquā mō nūcupatio ista quodā mō h3 veritatē quodā mō
nō.q̄ quodā mō ē filius quodā mō aduersari⁹.Et iō sola nūcupatiōe dī filius.sicut Abraam dixit ad diuite3
7 dānatū.Recordare fili ⁊c̄. Ad illud qd vltimo obi q̄ si pater ē p creationē.d3 dici pr̄ bestia⁊.dōm.q̄ non
sequit.q̄ nō q̄cunq3 creatio facit aliquē dici filium.s creatio illa in qua confert insigne diuine imaginis per
8 quam cōfigurat hō deo et ydoneus efficit ad hoc q̄ sit fili⁹ adoptiu⁹. ¶ Per adoptionē nos filij dicimur.
ille p veritatē nature ē. Contra.Cum factū p veritatē.⁊ dictū p silitudinē nō vniuocent s equiuocent.sicut
hō pictus et hō ver⁹ in hōie.tūc filiatio nobis et christo cōpetit equiuoce. Et hocipsum vi cōfirmari p illud
qd dī.Jo.xx.Ascendam ad patrē meū et patrē vestrū.Greg.ibi.Aliter meū.et aliter vestrū. Sed cōtra.hoc
ē q̄ christ⁹ dī frater nr̄.sed nō diceret ex hoc frater si equiuoce eēmus filij.ḡ ⁊c̄. Itē cum dī deus ē pater xpi
vel pater nr̄.aut eadē paternitate aut alia.Si eadē.ḡ si paternitas dī vniformiter.pari ratione et filiatio. Si
alia.ḡ in psona patris sunt due paternitates.qd simplr absurdū ē. ¶ R̄.dō.q̄ nos et xps dicimur filij dī.nec
oīno equiuoce.nec oīno vniuoce.Nō vniuoce.q̄ vna ē filiatio tpalis et gratuita.alia natural' et eterna. Nō
equiuoce.q̄ mediāte illa filiatiōe p cōformationē ad illā filij efficimur adoptiui.Sicut em̄ a patre ois pater
nitas in celo et in terra nōiatur.sic a filio ois filiatio.Similiter si querat vtrū vniformiter dicat deus pat nr̄
et filij.dōm q̄ nec oīno vniformiter nec oīno difformiter.q̄ pater dī filij paternitate eternali et personali .pa

ter vero nr̄ ex tpe et eēntialiter.Ex sicut eēntia nō ponit in numerū cū psona vt sint res due.sic nec vna pat
nitas cū alia vt sint due paternitates.et sic patēt rōnes et obiectiones ad vtrāq3 ptē.Nō em̄ valet illa obie
ctio de hōie picto et vero.nā hō pict⁹ nihil h3 de veritate hōis.fili⁹ aūt adoptiu⁹ aliquid hab3 de veritate fi
lij quamuis non sit filius naturalis.⁊c̄.

Ad intelligentiā huius partis incidit hic qō cir
ca duo.Primo querit de cōpatiōe xpi hōis ad
cōditionē psonalitatis.Scdo vero de cōpatiōe eius
dē ad filiationē adoptionis.Circa pmū breuiter q̄
renda sunt tria.Primo vtr̄ hec sit cōcedenda. xpus
sm q̄ hō ē deus.Scdo de hac.Christ⁹ sm q̄ hō ē p
sona.Tercio querit.vtr̄ hec sit cōcedēda.xps sm q̄
hō ē indiuiduū. Qō.j. a
Vtr̄ hec sit admittēda.Christ⁹ sm q̄ hō ē deus. Et
q̄ sic vi. Phil.ij.sup illud.dedit illi nomē ⁊c̄.Glo.in
quātū hō assumpsit nomē dei nō vsurpatiue s vere.
s qd vere assumpsit vere h3. ḡ si sm q̄ hō assumpsit
nomē dei.sm q̄ hō ē vere de⁹. Itē xps fuit predesti
nat⁹ eē fili⁹ dei in virtute.sicut dī ad Ro.j.S3 xps ē
illud sm q̄ hō.ad qd predestiatus fuit sm q̄ hō . Si
ḡ predestiat⁹ fuit eē fili⁹ dei sm q̄ hō.xps ē de⁹ et dī
filius sm q̄ hō. Itē xps sm gratiā vnionis ē de⁹ et
hō.s gr̄a vniōis et q̄libet gr̄a cōpetit ipi xpo sm hūa
nā naturā.ḡ si sm gratiā vniōis ē de⁹ et sm q̄ hab3
gr̄a3 vniōis.ḡ sm q̄ hō ē deus. Ite3 Christ⁹ sm q̄
peccata dimittebat ē de⁹.s sm q̄ hō peccata dimitte
bat.ḡ sm q̄ hō ē d⁹.Maior māifesta ē.Minor pbat
p illō qd dī Math.ix.Vt āt sciatis q̄ fili⁹ hōis hab3
ptātem in terra dimittēdi peccata ⁊c̄. ¶ S3 contra.
Oē illud qd cōuenit alicui sm q̄ ipm aut ē p se acci
dēs.aut diffinitio siue ps diffinitōis.sed de⁹ nō se h3
hoc mō ad hōie3 siue ad hūanā naturā. ḡ ⁊c̄. Pria ē
māifesta p doctrinā demōstratiuā.Scda v̄o māife
sta ē p seipsam. ¶ Itē que sunt dispata nō predicat
de eodē et sm idē.s eē aial et eē deū sunt pdicata dis
parata.Si ḡ eē aial ouenit ipi xpo sm q̄ hō .ḡ eē de
um non ouenit eidē sm hūanitate3. Itē xps sm q̄
deus caret pncipio.si ḡ ē de⁹ sm q̄ hō.sequit q̄ de⁹
sm q̄ hō caret pncipio.s sm q̄ hō h3 pncipiū . ḡ sm
q̄ h3 pncipiū car3 pncipio.ḡ oppositū ē rō sui oppo
siti qd ē absurdū. Itē si aliqd pdicatū conuenit ali
cui subiecto sm aliq̄d.illo remoto nō ouenit ei . ḡ si
xps ē de⁹ sm q̄ hō.si xps nō eēt hō n̄ eēt de⁹.s nō fu
it hō nisi ex tpe.ḡ xps ē deus solū ex tpe.s ōstat q̄ est
9 falsum.ḡ falsu3 ē q̄ xps sm q̄ hō ē de⁹. ¶ R̄.dō3.q̄
quēadmodū dicit mgr̄ in lr̄a hec dictio.sm.multipli
cē facit itelligētiā.Pōt em̄ iportare habitudinē cau
se.siue indiuisionē vel vnitatē cōcomitātie.Si dicat
habitudinē cause.sic absq3 dubio falsa est locutio. p
eo q̄ ōditio apposita nullo mō ē cā predicati.nec rō
sm quā.nec p quā ille predicatū insit illi subiecto.Si
āt dicat indiuisionē ōcomitātie.sic pōt hr̄e veritatē.
Tūc em̄ dicere q̄ xps sit de⁹ sm q̄ hō.n̄ ē aliud q̄ di
cere q̄ eē deū ōpetit psone xpi existēti in hūana natu
ra.ita q̄ diuinitas et hūanitas ōcomitant se insepa
biliter circa eandē psonā. Iste āt mod⁹ accipiendi
hāc dictionē sm.n̄ ē ita cōis ⁊ pprius sicut precedēs.
licet inueniat q̄nq3.Et sic pt3 q̄ sermo predictus.sc3
xps sm q̄ hō ē de⁹.sm diuersa3 intelligētiā h⁹ pposi
tionis.sm.quodā mō pōt ōcedi.q̄dā mō negari.Ne
gari em̄ d3 sm q̄ dicit cām siue rōe3 formale3. et sm
istā viā pcedūt rōes ad secūdā ptem.et q̄ verū con
10 cludūt sm illā viā ideo concedēde sūt. Ad illud qd
obi pmo i contrariū q̄ assumpsit nomē dī sm q̄ hō.
Respondēri pōt q̄ sm dicit ibi ōcomitātiā p indiui

sionē vniōis.q̄ em̄ vnio illa fecit hōie3 deū . iō dicit
assumpsisse nomē supremū sm q̄ hō.Aliter pōt dici.
q̄ cū dico assumere nomē dei.duo dico.s.nomis ipi⁹
celsitudinē.et ipius nomis acq̄sitionē.cū ḡ dicit q̄ as
sumpsit nomē dei sm q̄ hō.illa redu plicatio non di
cit rationē nomis s acq̄sitionis.Nā xps sm diuina3
naturā h3 nomē qd ē sup oē nomē.p generationem
n̄ p acquisitionē vel assumptionē.et ideo ex hoc non
licet inferre.ḡ ē deus sm q̄ hō.accipiēdo sm eādem
acceptionē.imo ē accn̄s in pcessu illo. Ad illud qd 11
obi q̄ predestiatus fuit eē filius dei sm q̄ hō iā pat3
r̄nsio p illud qd nūc dictū ē.q̄ hec dictio sm poti⁹ di
cit ōcomitātiā sm expressionē ōditiōis nature.q̄ di
cat hitudinē cause. Vl' potest dici q̄ ille smo dicit ra
tionē āntecessionis.que importat in vocabulo prede
stinationis.que inq̄ non ē respectu xpi sm diuina3
naturā.s solū sm hūanā.Non sic āt ē de eo qd ē eē
deū.et ideo consilis defectus ē in hac ratione sicut in
precedēti. ¶ Ad illō qd obi de gr̄a vnionis.dōm . q̄ 12
xps signat psonā in duab⁹ naturis.et illa psona de⁹
est p naturā non p gratiā vnionis.dī attamē sil' q̄ sit
de⁹ et homo p gr̄a3 vnionis.Esto tn̄ q̄ ista sit conce
dēda.Iste homo ē deus sm gr̄a3 vniōis.ex hoc tn̄ n̄
habet q̄ sit deus sm q̄ homo.q̄ gr̄a vnionis n̄ con
uēit illi homi sm q̄ homo simplr.s sm q̄ homo vni
tus siue sm assumptionē ipsius a verbo. ¶ Ad illud 13
qd vltio obi q̄ dimittebat peccata sm q̄ homo. Si
pprie loquamur de dimissione peccati.falsum ē.nisi
accipiat h̄ dictio sm put iportat ōcomitātia3 .Nec
potest ex illa auc̄te inferri .filius homis h3 ptāte3 di
mittendi peccata.hāc em̄ ptāte3 et si in se hēet in for
ma homis.non tn̄ hēbat sm homis formā et inq̄tu3
homo.s inq̄tū hēbat formā dei.Si v̄o dimissio pec
cato⁊ attribueret alicui q̄tū ad meritū.tūc poss3 cō
cedi q̄ conueniret christo sm q̄ homo.s ex hoc non
sequit q̄ sit deus inq̄tū homo.q̄ hoc non ē dei pro
priū. Questio .ij. b
Vtr̄ illa sit vera christus sm q̄ homo est psona.et si
accipiat illa determiatio sm q̄ homo pprie.nam in
alijs acceptionib⁹ non ē dubiū q̄n hēat veritatē sm
q̄ dicit mgr̄ in lr̄a.Et q̄ sit vera vi.Christus non est
homo nisi q̄ ē iste homo.s christ⁹ sm q̄ ē iste homo
est persona.q̄ ppriū ē pnomis p propo nomine po
ni.et certā designare psonā.ḡ hec ē vera et concedē
da.christus sm q̄ homo ē psona. Ite3 christus sm
q̄ homo ē res complet[a] omni completione q̄ potest
reperiri in rationali creatura.S3 psonalitas ē digni
tas et pprietas nobilitatis repta i creatura rationa
li completa.ḡ reperitur in christo sm q̄ christus est
homo. Itē nobilior ⁊ perfectior ē vnio sm quā ver
bū vnit nature assumpte.q̄ vnio sm quā tota trini
tas p gratiam vnit cuilibet aie iuste.S3 vnio p gra
tiā inhabitātē nulli tollit persone dignitatē imo qui
libet homo iust⁹ sm q̄ homo ē psona.ḡ multo forti⁹
christus. ¶ Item vnio diuine nature ad hūanā ni
hil tollit diuinitati.q̄ tn̄ dī hūiliata. et multo fortius
nihil tollit hūanitati.cū hūanitas dicat p illā vnio
nē exaltata.Sed hec ē vera christus sm q̄ deus ē p
sona.ḡ multo fortius hec erit vera.christ⁹ sm q̄ ho
mo ē psona.cū homo nihil perdat dignitatis s acq̄

rat p vnionē illā. Itē esto p impossibile q verbū di
mitteret naturā hūanā.tūc ille hō qui dicit iesus fm
q hō eēt psona . s constat q nihil sibi accresceret p
pter illā sepationē.g verū ē nūc q iesus fm q hō ē p
sona. Sz contra. Nihil ɔuenit xpo fm q hō qd nō
sit assumptū vel coassumptū.s filiū dei assumpsisse p
sonā est falsum et hereticū.sicut supra dis.v.dicit ma
gister et Aug.et multipliciter fuit pbatū.g falsum ē
xpm eē psonā fm q homo. Item si xps fm q hō ē
psona.7 hūanitas cepit in xpo.g 7 psonalitas.g chri
stus incepit eē psona.g nō ē psona eterna.g nō ē vni
genitus fili9 pris.cū filius sit coetern9 patri . s hoc ē
impiū.g restat q illud ex quo hoc sequit est falsum.
¶ Itē ipossibile ē idem predicatū inesse eidē fm na
turas differētes.cū g xps sit psona fm q d9. aut nō
ɔueniret ei eē psonā fm q hō.aut illa psona erit fm
q hō.et si alia psona ē fm q hō.et alia fm q deus.g
xps ē due psone.g nō ē vn9.et ita nō ē.s hoc ē falsū.
restat g q aliud mēbrū ē verū.scz q xpo non ɔuenit
eē psonā fm q hō Itē psonalitas cuilibet rei inest
ratione ei9 qd ē in ipa dignissimū.ptinet em nomen
psone ad notabilē dignitatē.Sz cōstat q dignissimū
in xpo nō ē hūana natura s diuina .g falsū ē xpz fm
hōiez siue fm hūanā naturā eē psonā ¶ Itē hoc ip
suz ōndit p nōis ethymologiā. sic em arguit mgr in
lra.psona di quasi p se sonās.vel p se vnū.nihil autē
tale ē alij coniunctum saltez digniori. ergo si huma
na natura in christo vnita ē digniori .s. diuine.vi.7c
14 ¶ R.dō.q absqz dubio si hec dictio.fm.accipiat p
ut importat rōez forme vl cause.negāda ē simplr . p
to q psonalitas xpo fm hūanā naturā ɔuenire non
pōt. Ipsa em cōiuncta ē rei digniori.et iō nō pōt habe
re rationē psone q attendit fm excellētiā dignitatis
in eo de quo dicit.nec tū cōiuncta ē rei digniori qua
cunqz cōiūctione.s ɔiūctione siue vnione psonali .et
iō necesse ē eē in xpo respectu duaz naturaz vnā p
sonā.Sz illa nō pōt attēdi penes naturā creatā.7 pe
nes naturā assumptā.necesse ē g ipsaz attēdi fm na
turā assumētē et increatā.et ppterea hec admittit
christ9 fm q deus ē psona.hec respuit.xps fm q hō
ē psona.sicut pbāt rōes ad scdaz ptē inducte . Et iō
15 sūt cōcedēde. Ad illud qd obi de hac. Christus fm
q iste hō ē psona.g 7c.Dō.q hec ē distinguenda. qz
iste pōt demōstrare naturā hūanam in athomo.s.cō
positū ex illa aia et illo corpe.et hoc mō falsuz ē xpm
fm q ē iste hō eē psonā. Nec valet qd obi q pnomē
demōstrat certā psonā. Persona etiā ibi tantū valet
quātū suppositū.vn ɔueniēter dicit ista albedo. Si
autē hoc qd ē iste dmōstrat psonā.tūc ē vera.et ē sen
sus.xps fm q est iste qui ē hō ē psona.s tūc nō sequi
tur.g fm q hō.immo ē sophisma fm accūs. Genera
liter āt posset resisti illi mō arguēdi. Non em sequit
petrus ē indiuiduū fm q hic homo.g ē indiuiduum
16 fm q hō ¶ Ad illud qd obi q xps fm q hō ē res cō
pleta omi cōpletiōe.dō.q verū ē de cōpletiōe absolu
ta. De cōpletiōe aūt respectiua que ē dignitas super
cellētie veritatez nō habet.nam hūana natura i chri
sto nō ē nobilissimū ei9 sicut in alijs hōib9. Nec ex h
sequit q minor sit dignitas i xpo fm q hō q in alijs
hōimbus. ppter hoc qz illa dignitas recōpensat per
dignitatē iproportionabiliter nobiliorē . Multo em
nobilius ē eē psonā psonalitate eterna q psonalita
17 te creata. Ad illud qd obi q vnio p gratiā nō tollit
dignitatē psone. Dō.q nō ē simile.qz quāuis aia per
gratiā vniat rei digniori .s.deo. non tū vnit vnione
naturali s magis volūtaria .nec in vnitatē hypostas
vnit.s in cōformitatē voluntatis.et iō non ē necesse
ipm esse vnius psone cū aia quā inhabitat.s confor
mis voluntatis.nō sic aūt est in xpo in quo psonalis
vnio ē ¶ Ad illud qd obi q quāuis natura diuia sit 18
vnita hūane tū xps est psona fm q deus . Dō.q nō
ē simile duplici ex cā.psona quidē duo dicit.s. hypo
stasim in qua ē suba toti9 eē rei.et pprietatē supemi
nētis dignitatis. et in illa vera vnione vtrūqz horūz
repitur in xpo fm q deus. Nā hypostasis diuina est
illa in qua substantificatur in hypostasi alterius na
ture totū esse xpi nō hūana pprietas. Etiā dignitas
inest illi fm illā naturā q nō pōt vniri digniori.vtrū
qz āt hoz dficit hūane nature. qm ipa substātificat
in hypostasi alterius nature.ppter qd qdā mō dicit
vergere in accūs. Vnitur etiā digniori nature . et iō
ex ipsa sui vnione et noblitate caret pprietatē psone
per se.quāuis nō careat imo hēat in assumēte ¶ Ad 19
illud qd obi q si verbū dimitterz hūanā naturā q ie
sus fm q homo eēt psona.dō.q verū ē.qz tūc illa na
tura haberet aliū modū existēdi.nō em eēt vnita alij
digniori.nec haberet suppositū alterius nature. nūc
aūt est econtrario.et in illo pcessu nulla ē necessitas
inferēdi qz non seruatur ɔueniētia silitudinis . Et si 20
tu obijcias q nulla dignitas accrescat.dōz. q ille hō
sit persona fm q hō.hoc nō est ppter dignitatis cre
mentū.s ppter minorationē ex illa separatōe.qz tūc
natura illa prius haberet p supposito psonam eter
nam. nunc aūt post sepationē habet personā tempo
ralez. Multo aūt dignius est habere personā eternā
alterius nature.q personā tēporalē sibi oino cōnatu
ralē. Nam primo mō persona faciebat ipm vere di
ci et esse deum.scdo mō hominem purum.

Questio.iij. c

Vtrū ista sit vera. Christus fm q homo ē idiuiduū.
Et q vera sit vi.xps est aliquid fm q hō sicut habi
tum ē in precedentibus. Aut g quid vniuersale . aut
quid singulare. Sz nō vle.qz Dam.dicit q filius dei
assumpsit hūanā naturā in athomo.hoc ē in singu
lari.et hoc ē indiuiduū.g 7c ¶ Itē xps fm q hō hz
pprietates quaruz collationē ipossibile ē in alio re
periri.hoc aūt est eē indiuiduū.sicut patet in notifi
catione indiuidui quā dat porphirius. Indiuiduuz 21
ē qd constat ex pprietatib9 quaz collationē ipossibi
le est in alio reperiri.s hoc ɔuenit christo fm q hō.
g 7c. Itē christ9 fm q homo predicat de vno solo.
sed singulare et indiuiduū ē illud qd de vno solo pre
dicatur.g christ9 fm q homo ē indiuiduū. Itē hec
est vera christus ē hō . Aut g ibi predicat accidētale
predicatū.aut substātiale. Nō accidētale hoc cōstat
cum hō vere dicatur de christo sicut et de alijs homi
nibus. Si eēntiale.g vel ē genus.vel species.vl dria.
Nō genus vel dria.g species.s species specialissima
predicatur de indiuiduis solū sub ipsa ɔtentis. ergo
christus ē indiuiduū homis ¶ Itē hec est vera. chri
stus fm q homo ē suba.s suba diuiditur sufficiēnti
diuisione a phs p primam et scdaz. Aut g christus ē
suba prima.aut scda. Non secunda cū nō sit genus
vel species.g prima. Sz prima suba idem ē qd indi
uiduum.g 7c. Itē hec est vera. christus fm q hō ē
albus.7 albedo inest christo fm q homo.sed accidē
tia primo et per se sunt in indiuiduis. g albedo inest
christo fm q est hōis indiuiduū. Sed contra. Idē

ē eē indiuiduū sube et hypostasim. Sz in christo vna
sola est hypostasis.qm in hypostasi fit vnio vt dicit
Dam.et illa hypostasis ē diuia nō hūana nisi p vnio
nē.g si hec ē falsa.xps fm q hō ē ypostasis.hec simili
ter est falsa.xpus fm q homo ē indiuiduū. ¶ Itez si
xps fm q hō ē indiuiduū.fm q de9 ē suba idiuidua
hoc ɔstat.7 fm rōez indiuiduatōis ē nūeratio.g xps
ē duo.s hoc ē falsuz sicut ōnsum ē supra.g 7c. ¶ Itez
oē indiuiduū ē p se vnū et vnū numero.s nihil tale ē
vnitū sube alij ancedenti fm eē . g cū hūana natura
in xpo sit vnita vbo eterno.vi q rōez indiuiduatōis
nō teneat in ipo. Itē qcquid di vere d filio hōis.di
de filio dei.g cū indiuiduū dicat collatōz pprietatū
quā ipossibile ē in alio repiri et de alio indiuiduo di
ci.ipossibile ē q xps sit aliud et aliud idiuiduū fm q
hō 7 fm q de9.g sicut in xpo ē vnitas psonalitatis.
ita ē vnitas indiuiduatōis.g sicut hec ē falsa xps est
psona fm q hō.ita vt vr hec erit falsa.xps ē idiuidu
um fm q hō. Querit g de hac et cōsilib9.vicz.vtruz
sint cōcedēde.xps ē indiuiduū fm q hō.xps ē suppo
situm fm q homo . christus est ypostasis fm q ho
mo. Et de alijs consimilibus quid veritatis habeāt
et quid pprietatis. ¶ R.dōm. q accipiendo pprie
hāc dictionē fm put dicit habitudinē cause . qdā ex
hmōi locutōib9 simplr sūt false et iprope.qdā sūt di
stinguēde p eo q hūt aliqd pprietatis et aliqd im
propetatis. Hec em ē falsa et ipropa.xps fm q hō ē
psona.et hec silr.xps fm q hō ē hypostasis. Sz pria
ē falsa ex duplici cā. Tū qz psona iportat pprietatē
dignitat.tū etiā qz iportat fūdamētū toti9 existentie
natal. Neutrū āt hoz iest xpo rōe nat e assumpte s
assumētis. Scda vo ē falsa altera illaz cāz . qm et si
hypostasis nō dicat pprietatē excellētie.dicit tū fun
damētū existētie.hoc āt in xpo nō ē aia.nec caro. nec
ex vtroqz cōpositū.s vbū increatū. et iō pdicte due
locutōes iprope sūt et false.et si legāt alicubi sūt ex
ponēde.et fm aliā acceptionē illi9 determiatōis fm
q ē hō sunt intelligēde. Hec aūt de q nūc ē sermo.scz
xps ē indiuiduū fm q hō. 7 hec.xps ē suppositū fm
q hō.pnt hre pprietatē et ipropetatē fm diuersaz in
22 tentionē istoz vocabuloz. Di em aliqd indiuiduuz
duplr. Vno mō qz di de vno solo.et hoc mō albedo
petri ē indiuiduū.et hoc mō indiuiduū di qd ē indi
uisum in se.et sic absqz dubio xps fm q hō ē indiui
duū. Alio mō di indiuiduū qd ē ab alijs diuisum et
subsistit in se et p se.hoc mō accipiēdo indiuiduū. hu
mana natura in xpo nō ē indiuiduū.cēm vnita vbo
23 increato sicut suo supposito. Per hūc etiā modū di
stinguendū ē cū di.xps fm q hō ē suppositū. Est em
suppositū in q.et suppositū de q . Si dicat suppositū
illd de quo alter predicat et qd subijcit supiori.xps
fm q hō ē suppositū. Si vero dicat illud suppositū
in q totū eē rei stabilit et fundat.sic nō ē cōcēdēduz
xpm eē suppōitū fm q hō.nisi artet ratio suppositi
vt dicat suppōitū accidētiū et ppetatū accidētaliū.
Vn qz in vnica sui acceptiōe tā nomen indiuidui .q
nomē suppositi eqpollet hypostasi.false sūt predicte
locutiones.ex eadē cā et q et locutio pdicta.s.xps est
hypostasis fm q hō. Sequeret em q i xpo eēnt duo
supposita et due hypostases.7 ita nō eēt vnū.nec eēt
in eo vera vnio. Scdm āt aliā acceptionē pnt ɔcedi.
et p hoc pnt dissolui rōes q inducunt ad vtrāqz par
tē. Rōes em que inducunt ad pmā ptē.pcedūt d in
diuiduo fm q indiuiduū di qd de vno solo di. Rō
nes vero ad ptē sequētē pcedūt de indiuiduo fm q
nō solū diuidit in alia. s etiā iquātū diuidit ab alio
supposito.et hoc qdē nō hz in xpo.et hoc totū ptz p
tractanti singulas rōes. Ex his patz qd vltio qreba 24
tur que.s. locutōes in hac materia sint admittēde et
que nō. Ille em cōcedēde sūt q sic veritatē et ppeta
tē naturaz iportāt q illi sūme vnioni nō piudicant.
in qua quidē facta ē vnio in psona verbi.nō solū in
qtū dicit dignitatē ppetatis.s etiā iquātū dicit sup
positū incōicabile.s.ipam hypostasim.rōe cui9 ē mu
tua pdicatio et ydiomatū cōicatio. Et hoc tm p dire
ctiuo pncipio ē habēdū.qz in illa vniōe btā psona v
bi fecit se suppositū hūane nature sicut pluries in p
cedentib9 dictū ē. Et p tāto hūana natura in xpo di
vergere in accūs.et iō aliqd pdicatū qd dicit moduz
existēdi vere.attribuit nobis fm hūanā naturā . qd
tū nō vere attribuit xpo fm hūanā s fm diuinā. scz
eē psonā.et eē suppositū.et eē hypostasim.et eē indi
uiduū.fm q vocabulo hypostasi eqpollent.licet fm
largiorē modū accipiēdi duo vltima pnt attribui vt
pdictū ē. ¶ Sz cōtra predicta vi posse obijci. qm vi
q xps fm q hō vere 7 ppe sit indiuiduū. Sicut em
in scdo libro ōnsum fuit. Indiuiduatio ē ex cōicatio
ne materie cū forma.et innotescere hz p accidētium
collectionē.xps āt fm q hō ex aia et carne cōponit
sicut et alij hōies.g ita vere et pprie hz idiuiduatōz
sicut et alij hōies.nō vi g qd predictū ē sufficere. p
pter hoc ē qō qtū sit de pprietate indiuiduatiōis in
xpo fm q hō. Si em nō ē aplioz nisi qz dicit de vno
solo.tūc nō hz magis de rōe indiuiduatōis q accidē
tia.qd absurdū ē penit9.cū xps fm q hō ē vna vera
suba. Et dō q circūscriptis accidētib9 et pprietatib9
que indiuiduatōez nō faciūt s ōndūt.indiuiduatio ē
a pncipijs intrīsecis fm q vnū cōstituūt suppositūz
in quo totū eē rei stabilit. Et qz ex cōcursu illoz pnci
pioz cōstituit indiuiduū.et resultat forma toti9 que
ē forma specifica.hinc ē queādmodū dicit Boeci.q
spēs ē totū eē indiuidui.in xpo āt aia 7 caro .siue ma
teria et forma vniunt.nō solū in eo qd cōstituūt. sed
etiā in hypostasi vbi eterni.et iō forma specifica non
dicit totū eē xpi.ac p hoc xps fm q hō non hz oino
plenā rōez indiuidui.vn quasi mediūz tenet iter in
diuiduū pprie dictū. et idiuiduū fm q accūs di ali
quid indiuiduū. Nā in indiuiduo pprie dicto ē pn
cipioz subaliū vnio.et pmi suppositi cōstitutio in se
ipo nō in altero. Vtrūqz tū hoz deest in accidentib9
que nec in se nec p se subsistūt . Medio mō ē in xpo.
vbi principia ɔueniūt fm hūanā naturaz.tū primū
suppositū ē alterius nature non ab eis constitutum.
Et sic patet q veritatē habent q predicta sunt. Ad h
aūt valent pdeterminata li.iij.dis.iij.

Consequenter querit de scdo pncipali.scz de
filiatione adoptionis. Et circa hoc incidunt
tria inquirenda. Primū vtruz filiatio adop
tiōis sit in xpo. Scdm vtrum sit in alijs per christū.
Tercium vtrū sit in nobis p compationē ad xpm.

Questio prima. d

Vtrū filiatio adoptionis sit in xpo . Qd est querere
vtrū xps sit filius adoptiuus. Et q sic vi. Hylarius
de trini. Ptātis dignitas nō admonet dū carnis hu
manitas adoptatur. Si g hoc dicit quātū ad assum
ptionē hūane nature a verbo.vi q in xpo humana
natura sit adoptata. Itē spūs charitatis est ille qui
facit filios adoptionis.sicut patet Ro.viij. Non ac

cepistis iterum spiritū seruitutis in timore.sed spiritum adoptiōis filioꝝ.ſ xp̄s habuit spiritū dilectiōis ſm q̄ alij quē et accepit p donū.ḡ inquātū hō ē fili⁹ adoptiuus. Itē aut xp̄s ē filius dī ſm q̄ hō. aut n̄. Si nō.et alij hōies sunt filij dī.ḡ maioris dignitatis sunt alij hōies q̄ ille q̄ est de⁹.qd absurdū est dicere. Si ḡ ē filius dī ſm q̄ hō.aut naturalis.aut adoptiuus.Sȝ nō naturalis.q: tūc eēt eiusdē nature ſm q̄ hō.restat ḡ q̄ sit filius adoptiu⁹. Itē oēs sum⁹ filij dei p creationē.ſ hoc nō ipedit quin possum⁹ esse filij p adoptionē mediāte dono gr̄e.ḡ pari rōe q̄uis xp̄s sit filius dei p eternā generationē.nihil impedit q̄n sit fili⁹ dei adoptiuus p susceptionē gratie diuine in tpe.Si tu dicas q̄ hoc ē ꝑpter culpā p quā facti sum⁹ filij ire que non fuit in xp̄o. Sȝ cōtra. Angeli sunt filij p adoptionē gratie.sic scribit̄ Job.xxxviij. ca.Cū me laudarēt astra matutina.et iubilarēt oēs filij dei.ḡ ⁊c. Sȝ cōtra.Phil.ij.Dn̄s nr̄ iesus xp̄us in gloria.⁊c.ibi.glo.inquātū hō assumpsit nomē dei. nō p gratiā adoptionis.ſ p gr̄aȝ vniōis.Si tu dicas q̄ nō negat xp̄m eē filiū adoptiōis.ſ negat xp̄m esse deū adoptiuū cū sit verus de⁹.Sed cōtra. sicut xp̄s ē verus de⁹.ita ē filius dei ver⁹.ḡ sicut veritas deitatis nō patit̄ ipm̄ dici deū p adoptionē.sic veritas filiationis nō admittit gratiā adoptiōis. Itē Amb. tractās illud verbū Ro.j.Predestinat⁹ ē ⁊c.Legi et relegi scripturas.iesum filiū dei nūq̄ȝ adoptiōe inueni.Sȝ nō debem⁹ xp̄o attribuere qd nō possum⁹ per scripturas autēticas aut rōes necessarias ꝯfirmare. ḡ oīno ē reijciēdū xp̄m eē filiū dei adoptiuū. Item Aug.de eccl'.dogmatibus.Natus ē ſm veritatē nature ex deo dei filius.ſm veritatē nature ex hōie hominis filius.vt nō adoptione.nō appellōne.ſ vtraq̄ȝ natiuitate filij nomē nascēdo haberet. Si ḡ ē tā fili⁹ dei q̄ virginis nō adoptiōe.nō nūcupatione.ſ natura.ḡ neutrius ē filius adoptiu⁹. Itē quicūq̄ȝ adoptat̄.de nō filio fit filius.si eīn eēt fili⁹.iā nō adoptaretur in filiū.ſ xp̄s ab eterno fuit fili⁹ ſm diuinā naturā.statim cū fuit fili⁹ fuit ſm hūanā.ḡ ⁊c. Et q: multe ad hoc inducunt̄ auctes in lr̄a.ista sufficiāt.

25 R. dō.q̄ absq̄ dubio hec nō admittitur.s.xp̄m eē filiuȝ dei p adoptionē.siue ꝓferat̄ simplr̄ siue cū determinatōe.vtpote si addat̄ inquātū hō. Rō aūt hui⁹ ē q: filiatio respicit ꝑsonā sicut dictū est supra. ſ adoptio in adoptato ꝑsupponit extraneitatē.et ponit gratificationē.et ordinat ad possidendū hereditateȝ. et ista sunt tria subalia ipi adoptiōi. Ad hoc ḡ q̄ aliq̄s sit filius p adoptionē necessario requirit̄ q̄ ꝑsona illa hēat ante adoptionē aliquo mō extraneitatē.q: non adoptant̄ filij ꝓprij ſ alieni.necesse ē etiā q̄ recipiat donū gratie p qd ordinat̄ ad possidēdā hereditateȝ. Quis aūt in xp̄o cōpetāt duo vltima.scȝ gratie susceptio et hereditatio ſm naturā assumptā. extraneitas tn̄ nō cōpetit. Ille nāq̄ȝ extraneus ē a filiatōe q̄ nō ē fili⁹. Nō fili⁹ aūt duplr̄ pt̄ dici.vel negatiue.vel contrarie. Nō fili⁹ negatiue dī q̄ non hȝ filiationē dei.siue hēat oppositā filiatōeȝ siue nō. Non fili⁹ cōtrarie siue priuatiue dī ille qui ē filius ire. Ad hoc ḡ q̄ aliqua ꝑsona sit adoptabilis.necesse ē q̄ ſm suā ꝑmaȝ originē vel sit indifferēs ad filiationē gr̄e et ire.vl' hēat filiationē ire. Et q: persona xp̄i nullo istoꝝ modorum etiam ſm naturam assumptaȝ habuit extraneitatem.quia nec peccatum hūit.nec habere potuit.oēs aūt alie ꝑsone habentes gratiā habuerūt aliq̄ extraneitatē.hinc ē q̄ de oībus hn̄tib⁹ gr̄aȝ pōt dici q̄ sunt filij adoptiui.excepta sola ꝑsona xp̄i rōe iam dicta. Cōcedēde sūt ḡ rōes ad ptē istā.

Ad illud ḡ qd primo obī de Hyla.q̄ in xp̄o hūanitas adoptat̄. dō.q̄ hūanitas dī adoptari n̄ rōe illi⁹ singularis nature q̄ assumpta fuit a verbo in vnitatē ꝑsone.ſ rōe cōsimiliū.q: p illā vnioneȝ adoptati sunt alij hōies. 26

27 Ad illud qd obī q̄ spūs charitatis facit illos adoptiuos.dō.q̄ verū ē in his q̄ hn̄t extraneitatē aliquā. et q: hāc nō ē repire in xp̄o.iō nō tenet rō illa.q: ꝓcedit ab insufficiēti.

Ad illd qd obī.vtrū xp̄s sit fili⁹ 28 dei ſm q̄ hō.pōt cōcedi q̄ sic. Et si q̄rat̄ vtrū sit fili⁹ p gratiā vel p naturā.dō.q̄ ſm q̄ hō ē fili⁹ p gratiā. ſ tūc nō sequit̄.ḡ ē filius adoptiu⁹.q: hoc nō ē p gratiā adoptiōis ſ p gratiā vniōis.que multo ē excellentior.nec hȝ repugnātiā ad filiatioēȝ naturalē.imo facit illā cōicari.nec iportat aliquā ipfectionē.nec amittit̄ nec cōsumit̄ sicut gratia adoptionis ꝓut exēplificatū fuit.

Ad illud qd obī q̄ filij p creationē fiūt fi- 29 lij p adoptionē.dō.q̄ nō est simile.q: filij p creationē q̄uis non sint oīno extranei a deo.tn̄ pn̄t esse extranei si p culpā fiūt filij dyaboli.nec p creationē sūt ꝑfecti filij.q: nō sunt similitudine gratie insigniti. nō sic aūt ē de eo qui p generationē ē filius.ille eīn non ē extrane⁹.nec pōt fieri.nec pōt magis cōsignari.⁊ iō nō pōt p adoptionē fili⁹ dei de nouo fieri. et iō rō illa nō valȝ.q̄m nō ē sīle hic et inde.

Questio.ij. e

Utrū filiatio adoptionis cōueniat nobis p xp̄m ⁊c. Et q̄ sic vī Jo.j.dedit eis ptātē filios dei fieri his q̄ credūt in nomie ei⁹.ꝯstat q̄ euāgelista loquit̄ d' verbo incarnato. ḡ vī q̄ p ipm̄ nos simus filij dei. ſ nō alij filij q̄ adoptiui.ḡ ⁊c. Itē ad Gal.iiij.Misit d⁹ filiū suū factuȝ ex muliere.vt ado.fi. re. ḡ si fili⁹ ad h' missus est in carnē.vī q̄ p xp̄m simus filij adoptiui.

Itē oē ꝑaccidens r̄ducit̄ ad p se.ſ filij p adoptionē sunt filij p accidens respectu filij naturalis qui p se et proprie est filius.ḡ si solus xp̄s est filius naturalis,videt̄ q̄ nullus adoptet̄ in filiū nisi p ipm̄. Itē p ipsum sumus filij dei effecti p quē sumus filio dei recōciliati.sed deo recōciliati sumus p xp̄m. sic dī.ij. Coꝛ.v.deus nos sibi reconciliauit p christuȝ.ḡ videtur q̄ adoptati simus p ipsum. Sȝ cōtra Ro.viij. Non accepistis spiritū seruitutis iterum in timore. ſ spiritū adoptionis filioꝝ.ḡ videtur q̄ nostre filiationis adoptio ꝓprie attribuenda sit spirituisancto nō xp̄o. Item Jo.iij.Nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritusancto ⁊c. Et iterū.sic est omis qui natus est ex spiritu.Sed cui attribuit̄ natiuitas. eideȝ attribuēda est filiatio.Si ḡ p spiritūsanctū renascimur spiritualiter.videtur q̄ p spiritum ꝓprie non p xp̄m adoptemur in filios. Et si tu dicas hoc competere vtriq̄ȝ. Arguitur q̄ p appropationem non cōpetat xp̄o.sed spirituisancto.predicte auteȝ rationes videbant̄ ostendere oppositum. Itē ante christi incarnationem deus habuit homines filios.sicut ipse dicit de salomone.Ero illi in patrem.Sed constat q̄ nondū filius dei in carnē aduenerat.ḡ si christ⁹ filiū dei nominat incarnatum.videt̄ q̄ non simus filij dī per christum. Item q̄tūcunq̄ȝ sit filius dī incarnatus.nullus tn̄ est dei filius adoptiuus nisi qui suscepit donū gratie gratū facientis. q̄ suscepta etiā ante incarnationē est filius.ḡ posita vel remota incarnatione filij dei.salua manet ratio adoptionis. videtur ergo q̄ nostre filiationis adoptio non fuerit facta p christum.

Iuxta hoc queritur p quod donuȝ gratie efficiamur filij adoptiui.videt̄ eīn q̄ per charitatem sicut dicit Aug. Sola charitas est q̄ discernit inter filios regni et pditionis. Uidetur etiam q̄ p fidem. sicut Jo.j.dicitur. Dedit eis potestatem filios dī fieri his qui credunt in nomine eius. Uidetur nihilominus q̄ p timorē. Super illd Ro.viij. Nō accepistis iterū spiritum seruitutis ⁊c.glo. Timor castus qui ē bonus et pficiens generat nos filios. Uidetur etiam q̄ p gratiam baptismalem p auctem dn̄i Jo.iij. Nisi quis rena. ⁊c. ſ hoc est per baptismū. Queritur ergo cui istaꝝ gratiaruȝ siue donoꝝ attribuatur ꝓpe filiatio adoptionis. Et si omnibus quodā modo q̄-

30 ritur cui magis ꝓprie. R. dōm q̄ cum querit̄ vtrū simus filij adoptionis p christum. hoc pōt intelligi dupliciter. quia ꝓpositio illa p pt̄ importare causam effectiuam.vel meritoriam siue dispositiuā. Et si importat causam meritoriā vel dispositiuam. absq̄ȝ dubio verum est q̄ simus filij adoptionis p christū. Ipse eīn nobis meruit gratiam p quā sumus filij adoptiui inquantum est caput ecclesie. Et hoc non solum respicit diuinam naturam ſ etiaȝ naturā assumptā. Si vero importat causam effectiuam.sic adhuc verū est.pater eīn nos adoptauit per filium et spiritūsanctum. Et si per appropriationem loquamur. p filiuȝ nos adoptauit quo ad inchoationem.per spiritūsanctum quo ad cōsummationem. Ad nostram eīn adoptionem duo concurrunt.s.redemptio que facta est p filij missioneȝ.et gratificatio que facta est per missionem spiritussancti. Et hoc est quod dicitur in libro d' anima et spiritu ca.vj. A patre per filium et spiritū sanctum ad nos diuina descendunt. Pater siquideȝ tradidit filium quo redimeret nos.misit spiritūsanctum qui seruos adoptaret in filios. filium dedit in precium redemptionis.spiritūsanctum in priuilegium adoptionis. Et sic patet q̄ per omnem modū siue p dicat rōem dispositiuā siue effectiuā.⁊ hoc siue p proprietateȝ siue p appropriationē.verū ē q̄ sum⁹ filij adoptiui per xp̄m. Et concedende sunt ratiōes

31 que hoc ostendūt. Ad illud ḡ qd primo obijcitur in contrarium de spiritusancto. dōm q̄ filiatio adoptionis conuenit spirituisancto et appropriari pōt ratione gratificationis.sed per hoc non excludit̄ q̄n conueniat filio. Si eīn per ꝓprietatē loquamur. indiuisa sunt opera trinitatis.si vero per appropriationem.nihil ipedit quin aliquid diuersis de causis possit pluribus personis appropriari.et per hoc patet se-

32 quens obiectum. Ad illud qd obī q̄ filij adoptiui fuerunt ante aduentum xp̄i. Dōm.q̄ et si fuerūt añ aduentum christi ſm rem.non tn̄ ante fidem venturi fuerunt filij adoptiui.quia sicut dicit Aug. nullus saluari potuit sine fide mediatoris. Preterea añ xp̄i aduentum non fuit plena ratio filiationis.quia nullus hereditatem poterat assequi quantūcunq̄ȝ iust⁹ eēt. Et si tu obijcias de angelis q̄ n̄ sint filij. Dōm q̄ et si non sint filij mediantibus meritis christi hominis.sunt tn̄ per effectum et conformitatem filij dei. Oportȝ eīn sicut dicit Aug. nos in filios adoptari p

33 euȝ qui ē filius p naturā. Ad illud qd obī q̄ incarnatione non posita ponit̄ filiatio.nec remota remouetur.dōm.q̄ hoc non arguit nostre adoptiōis xp̄m nō eē causam.ſ ostendit incarnationē non esse totā causam.q: completur filiatio in missione sanctispiritus.

Ad illud vo qd vltimo queritur.p quod do- 34 num gratie fiamus filij adoptiui.dōm.q̄ filij dei sumus inquātum sumus conformes imagini filij naturalis.ſm illud Ro.viij. Quos predestinauit conformes fieri imagini filij eius. Hoc auteȝ est dupliciter. Aut per remotionem a malo.et hoc est per gratiam baptismalem.que inquantū est sacramentalis.medela est cōtra malum. Aut p ordinem ad bonū. Et hoc potest esse dupliciter. aut ex parte intellectus et sic ē fides.aut ex parte affectus et sic est charitas. Si aūt dicat̄ timor vel humilitas facere filios.hoc est dispēsatiue.

Questio.iij. f

Utrum filiatio adoptionis sit in nobis p comparationem ad xp̄m. Et hoc est querere vtrum simus filij adoptiui ipsius christi. Et q̄ sic videt̄. Frequent̄ eīn in euangelio vocat dn̄s discipulos suos filios et illos quos curabat. Confide fili fides tua te saluum fecit. Si ergo vere dicebat.illi vere erāt filij xp̄i. sed non naturales. ergo adoptiui. Item super illud Ephe.iiij. Unus deus et pater omniū.glo. Deus est pater omnium creatione.sed fideliū regeneratione. sed christus creauit et recreauit.ergo christus est pater omnium et fidelium.sed fideliuȝ est per adoptionem pater.ergo ⁊c. Item filij adoptiui efficimur per gratiam inhabitantem.sed cum habitat in nob' vna persona.necesse est q̄ inhabitet et reliqua. ergo si sumus filij vnius persone.necesse est q̄ totius trinitatis.ergo xp̄i. Item vnus est amor quo amamus patrem.et filium.et spiritūsanctum. Sed amor est ille qui facit nos clamare abba pater. ergo pater et filius et spiritussanct⁹ sunt vn⁹ pater noster. Sȝ contra. Illius solius est adoptare qui potens est generare.sed i diuinis solus pater generat. nec christ⁹. nec spiritussanctus.ḡ sumus filij adoptiui solius patris.non ergo xp̄i. Item illius sumus filij adoptiui cuius christus est filius p naturaȝ.eo q̄ sumus eius fratres et coheredes. sed idem christus est filius solius patris.ergo nos sumus filij adoptiui r̄spectu vnius solius persone.scȝ patris.non ergo xp̄i. Iteȝ solus filius est incarnatus. ne si alius incarnaretur esseȝ confusio ꝓprietatum.et nomē filiationis transiret in aliaȝ ꝑsonam. Si ergo filiatio non debet in diuinis competere alij persone q̄ persone filij.pari ratione nec paternitas. Item respectu illius solius dicimur filij qui refertur ad nos vicecuersa.sed filius dei non dicitur ad nos.nec dicitur filius noster.sicut habitum est in primo libro.ergo nec nos debem⁹ dici filij ipsius filij. Si tu dicas q̄ ⁊ si non r̄feratur sub nomie filij. refertur tn̄ sub nomine patris. Obijcitur contra hoc. quia esse patrem et fratrem sunt relationes incōpossibiles respectu eiusdem. ſ xp̄us est frater noster.ḡ nō ē pater.ḡ nō sum⁹ filij xp̄i. R. 35

dōm q̄ absq̄ dubio filiatio p adoptionē cōpetit nobis respectu totius trinitatis a qua sumus creati et recreati.et sic cōpetit nobis respectu xp̄i. Un̄ xp̄s pt̄ dici pater nr̄. Sicut eīn in diuinis nomē p̄ncipij accipitur eētialiter.vtpote cū dī respectu creature. accipit̄ etiā notionaliter cū dī respectu persone. Sic nomē patris si dicat̄ respectu persone dī personaliter. Si vero dicatur respectu naturalis creature eētialiter dicitur. Un̄ sicut pater et fili⁹ et spūssanct⁹ sunt vnū p̄ncipiū respectu creature rōe ꝓductionis nature.sic sunt vn⁹ pater rōe collatiōis gratie. Cōcedēde

56 sūt ğrōes ad h̄ inducte. Ad illō qd̄ p̄rio obī q̄ illi⁹ ē adoptare. 𝔷c. Dō. q̄ illud h̄z locū in eis q̄ nati sunt habere filios per viā generatiōis. De⁹ aūt n̄ solū h̄z filiū per productionē generatiōis. verū etiā multos sibi format filios p̄ p̄ductōez creatōis. Et sicut tota trinitas illos creat dādo vitā. sic recreat dādo grãz.
57 et sic adoptio ad totā trinitatē spectat. ¶ Ad illō qd̄ obī q̄ eiusdē sumus filij nos et xp̄s. dō. q̄ verū est q̄ eiusdē sumus filij scz patris eterni. ex q̄ ois p̄nitas in celo et in terra nōiatur. nō tū illius solius. qz aliē sum⁹ nos filij. aliter xp̄s. Christus eñ est fili⁹ per generationez que ē actio personalis. nos aūt per creationē et gratificationē que ē actio eētial'. Et q̄m p̄r cōicat toti trinitati. iō nō seq̄tur q̄ si eiusdē sum⁹ filij cui⁹ ē xp̄s q̄ nulli⁹ alteri⁹. Veꝝ ē tamē q̄ p̄rnitas ipsi p̄sone p̄ris appropriaẜ s̄m q̄ dī respectu nostri.
58 ¶ Ad illō qd̄ obī q̄ nomē p̄prietatis cōicatū alijs p̄sonis inducit cōfusionē. dōz q̄ illud veritatez h̄z qñ nomē p̄prietatis sic cōicaẜ q̄ nūeraẜ. vtpote si duo filij eēnt in trinitate. hoc āt ɔtingeret si alia persona incarnata fuisset. Si eñ sp̄ūssanct⁹ eēt natus d̄ v̄gie. fili⁹ eēt. et ali⁹ fili⁹ q̄z sit xp̄s. nūc aūt nō ē sic. Nā ⁊ si xp̄s et sp̄ūsctūs dicaẜ eē pater nr̄ p̄ adoptionē. nō tū sūt ali⁹ et ali⁹ p̄r. imo tota trinitas ē vn⁹ p̄r nr̄. q̄uis vna sola p̄sona sit p̄r xp̄i. ¶ Ad illō qd̄ obī q̄ non dī 59
filius nr̄ vl' sp̄ūssanct⁹ nr̄. dō. q̄ ad hoc q̄ aliq̄s sit p̄r nr̄ nō oporꝫ q̄ ad nos referatur sub p̄prio nōie. sed sub hoc nōie qd̄ ē p̄r. hoc aūt nō dicere ē q̄ filius dī sit pater nr̄. q̄uis nō sit filius nr̄. Nec valet qd̄ obī d̄ cōfusione relationū. q̄ idē sit p̄r et fraẜ. dōm. q̄ nihil impedit diuersas et oino disparatas relatōes inesse eidē s̄m diuersas naturas. et sic ē in p̄posito. Nam xp̄s ē paẜ nr̄ s̄m diuinā naturā. et ē frater nr̄ s̄m humanā naturā. hoc āt nō facit ɔfusionē p̄prietatū nec relationū. qz nec p̄nitas illa nec fraternitas p̄prietates p̄sonales importāt.

Distinctio. xj. de cōicatiōe ideomatū et p̄prietatū respiciētiū p̄sonā p̄ut sonant in defectibilitatē. vt predestinatio. creatio. inceptio 𝔷c.

D Einde si queriẜ veꝝ p̄destinatio. 𝔷c. Supra oñdit mgr̄ qualiter xp̄o ɔueniūt ista ydiomata que sonare videnẜ in cōplemētū et dignitatē. In hac vero p̄te inquirit de his que dicūt aliquā d̄fectibilitatē. talia aūt sunt q̄ notāt inceptionē et significāt habere eē post non eē. Talia aūt sūt in triplici d̄ria. Quedā importāt inchoationē in esse iplicite et rōe cōnotati. vt vocabulū predestinādi. Quedā iplicite s̄ rōne p̄ncipalis significati vt verbū creandi. Quedā explicite et rōne sui p̄mi significati sicut verbū incipiēdi. Ideo p̄s ista habet p̄tes tres. In quaꝝ p̄ma inq̄rit. vtrū predestiatio dicaẜ de natura aut de p̄sona xp̄i. In secūda vō inquirit. vtꝝ xp̄s sit creatura. ibi. solet etiā queri vtꝝ debeat simpl'r dici 𝔷c. In tertia vero querit. vtꝝ ille hō aliq̄n incepit. an semp̄ fuerit. ibi. Post p̄dicta queriẜ 𝔷c. P̄ria āt et vltima p̄te manēte indiuisa. media p̄s diuidiẜ in tres. In quaꝝ prima p̄ponit q̄stionē et determinat. In secunda vero p̄ auctes sanctorum confirmat. ibi. Qui xp̄m vel dei filium 𝔷c. Tercio vero dissoluit argumentationem sophisticam que quidem videtur esse contraria veritati. et hoc ibi. Et si ergo christus s̄m hominem dicitur creatura. 𝔷c.

Vtꝝ predestinatio dicaẜ de p̄sona vel natura xp̄i. a

Di. XI.

D Einde si queriẜ vtrū predestinatio illa quā cōmemorat ap̄ls sit de p̄sona an d̄ natura. sane dici p̄ōt et p̄sonā filij que semp̄ fuit eē p̄destinataz s̄m hōiez assumptū. vt ip̄a scz ens hō eēt dei fili⁹. et naturā hūanā eē p̄destinatā vt verbo patris personaliter vniretur.

¶ Querit vtꝝ xp̄s sit creatura siue creatus vel factus. Et determinat hoc simpl'r et absq̄z determinatiōe minus ɔgruēter dici. b

Solet etiā queri vtꝝ debeat simpl'r dici atq̄z cōcedi xp̄m eē factū. vl' creatū. vel creaturā. Ad qd̄ dici p̄ōt. hoc simpl'r et absq̄z determiatōe min⁹ cōgruēter dici. Et si qñq̄z breuitatis cā simpl'r enuncieẜ. nūq̄z tū simpl'r dꝫ itelligi. Qz vt Aug. in. j. li. d̄ tri. ait. Cū de xp̄o loq̄mur. q̄d s̄m q̄d et p̄pẜ q̄d dicaẜ prudēs et diligēs ac pi⁹ lector itelligere dꝫ. Aug.

Cōfirmat determiatione autoritatibus sanctoꝝ. c

Qui xp̄m vl' dī filiū n̄ eē factū vel creaturā in. j. li. d̄ tri. oñdit ita iquiēs. In principio erat verbū. et v̄bū caro factū ē. et oīa p̄ ip̄m facta sūt. neq̄z dicit oīa nisi que facta sūt. i. oēz creaturā. Vñ^a liquide apparet ip̄m factū nō eē p̄ quē oīa facta sūt. Et si fact⁹ n̄ ē. creatura n̄ ē. Si āt creatura n̄ ē. eiusdē cū p̄re s̄be ē. Omis eñ substātia que de⁹ n̄ ē. creatura ē. et q̄ creatura n̄ ē. d̄⁹ ē. Sꝫ si fili⁹ n̄ ē eiusdē substātie cui⁹ p̄r. ḡ facta substātia ē. et si facta substātia ē. n̄ oīa p̄ ip̄m facta sūt. At oīa p̄ ip̄m facta sūt. facta ḡ substātia n̄ ē. sꝫ vna cū p̄re ifecta substātia ē. Itē in eodē. si vel filiū fecit p̄r quem nō fecit ip̄e fili⁹. nō oīa p̄ filiū facta sunt. At oīa p̄ filiū facta sūt. Ip̄e ḡ fact⁹ nō ē. vt cū p̄re faceret oīa q̄ facta sūt. Idē i li. lxxxiij. q̄ōnū. dẜ creaẜ a q̄cq̄d fecit d̄⁹ p̄r p̄ filiū. q̄ n̄ p̄t appellari creaẜa. q̄m p̄ ip̄z fc̄tā sī oīa. Ambro. i li. j. d̄ tri. Probem⁹ inq̄t creaturā n̄ eē dei filiuz. Audiuim⁹ eñ i euāgelio dn̄m mādasse discip̄lis. Predicate euāgeliū vniuerse creaẜe. Qui vniuersā creaturā dicit. nullā excipit. et vbi sūt q̄ creaturā xp̄m appellāt? Nā si creatura eēt. sibi mādaret euāgeliuz p̄dicari. et subiect⁹ eēt vanitati. qz testāte ap̄lo. oīs creatura vanitati subiecta ē. nō ḡ xp̄s creatura ē. s̄ creatoꝛ. q̄ docēde creature discip̄lis mādat officiū. Arrij hec fuisse p̄fidia legiẜ vt xp̄m creaturā fatereẜ. Ideo effusa sūt arrij viscera atq̄z crepuit medi⁹ p̄strat⁹ in faciē. ea q̄bus xp̄m negauerat feda oꝛa pollut⁹. His alijsq̄z pluribus testimonijs instruimur non debere fateri simpl'r xp̄m eē factū vel creaturā. s̄ addita determiatōe recte dici p̄t. vt si dicaẜ factus s̄m carnē vel s̄m hōiez. vt factura hūanitati nō deo attribuaẜ. Vt eñ ait Amb. in p̄rio li. d̄ tri. Nō de⁹ fact⁹ ē. s̄ de⁹ dei filius natus est. Postea v̄o s̄m carnē hō factus ex maria ē. Misit eñ de⁹ filiū suū factū ex muliere. factū sub lege. Filiuz inq̄t suū. s. n̄ vnū d̄ mltis. Cū dicit suū. generatiōis eterne p̄prietatē signauit. Postea factū ex muliere asserit. vt factura nō diuinitati s̄ assumptioni coꝛpis ascribereẜ. Factū ḡ ex muliere dicit. p̄pẜ carnis susceptionē. Sub lege. p̄pẜ obseruātiā legis. Generatio generatiōi nō p̄iudicat. nec caro diuinitati. De⁹ eñ etern⁹ icarnatōis sacr̄m suscepit. n̄ diuidu⁹ s̄ vn⁹. ⁊ i vtroq̄z vn⁹. s. diuitate ⁊ coꝛpe. Nō eñ alẜ ex p̄re. alter ex virgine. sed idē aliter ex p̄re. aliter ex virgie. q̄ fact⁹ ē s̄m nr̄e susceptionē nature. nō s̄m eterne substātiam vite. quē legim⁹ p̄iogenitū et vnigenitū. Primogenitū. qz nemo añ ip̄m. Vnigenitū. qz nemo p⁹ ip̄m. Ex his euidēter tradiẜ q̄ intelligētia accipiēdū sit cuz dicitur xp̄s fact⁹. vel simpl'r vel cū additamēto. vt factura. s. vl' creatura nō ad assumētē deū. sꝫ ad assumptū hōiez referaẜ. In deo eñ creatura eē nō p̄ōt. vt Amb. ait. j. li. de tri. Nunq̄d dicto factus ē xp̄s? Nunq̄d mādato creat⁹ ē xp̄s? Quō āt creatura eē in d̄o p̄t? Etenī deus nature simplicis ē non cōiūcte atq̄z cōposite. cui nihil accidat. sꝫ solū qd̄ diuinū ē in natura h̄eat sua.

Marci. xvj.

Ro. viij.

De perfidia et pena Arrij.

Gal. iiij.

Dissoluit argumētatōez sophisticā q̄ vẜ eē contraria veritati. d

b ^b Et si ḡ xp̄s s̄m hōiez diciẜ creatura. nō tū simpl'r p̄dicād⁹ ē creatura. Nec ex eo q̄ xp̄s s̄m hōiez dẜ eē creatura p̄t q̄s p̄gredi sic argumētādo. Si s̄m q̄ hō xp̄s ē creatura. vel rōnalis vel non. vel que est de⁹ vel non.
c ^c nitens per hoc probare christum esse aliq̄d n̄ diuinū. quia quod ipse est s̄m hominem ipse est. Et ideo si s̄m hominez est aliqua substantia nō diuina. est vtiq̄z

creatura. hoc ē s̄m naturā assumptam. vī q̄ auctas illa et alie seq̄ntes sint inducte valde imp̄ope. R̄⁹. dōz. q̄ auctas ⁊ vera ē in se ⁊ ad p̄pōituz valet. In se quidē v̄a ē. qz cā p̄dicati claudiẜ in subiecto. Si eñ ip̄e est p̄ncipiū oīm creatoꝝ. ipossibile ē ip̄m esse aliq̄d creatoꝝ. tū rōe potentie creandi q̄ nō p̄t cōpetere creature. tū rōe generalitatis p̄ncipandi q̄ non p̄ōt cōpetere rei create. Nec valet ista istātia. ex ip̄o sunt oīa 𝔷c. oīa scz facta. qz oīa p̄ vniuersitate rerū distribuit. et de⁹ nō ē de vniuerso s̄ supra vniuersuz. Et iō nō seq̄ẜ q̄ sit nihil. ¶ Ad illō qd̄ obī q̄ nō valet ad p̄positū. Dōm. q̄ xp̄s nōiat p̄sonā verbi vt in duabus naturis. et qz nomē ipositū ē p̄sone filij dei. qz filio dī repugnat. repugnat etiaz xp̄o. et iō auctas inducta et alie sequentes ad p̄pōitū q̄dē faciūt. s̄ h̄ est p̄ accidēs. Alio etiā modo faciūt ad p̄positū. qz auctes inducte sūt in lr̄a que sūt cōtra erroꝛē Arrianoꝝ. Et q̄m p̄dict⁹ sermo simpl'r et sine determiatōe p̄lat⁹ sermoni Arrij ē p̄piqu⁹. iō q̄si ex cōsequēti auctes iducte obuiāt p̄dicto sermōi. ⁊ p̄ptea valētā in se q̄ ad p̄pōituz. b Et si ḡ xp̄s s̄m hōiē dī creatura. non tū simpl'r p̄dicādus ē. 𝔷c.

¶ Cōtra. qd̄ vere de altero p̄dicaẜ cū determinatōe nō diminuēte. vere p̄dicaẜ de ip̄o simpl'r. s̄ hō n̄ diminuit de rōe xp̄i. ḡ si aliq̄d dī de xp̄o s̄m hōiez. vī q̄ simpl'r dicaẜ de ip̄o. Itē qñ aliq̄d natū ē inesse solū s̄m coꝛp⁹. vere dī de toto simpl'r si q̄tū ad coꝛp⁹ dicatur. ḡ pari rōe si aliq̄d natū ē inesse xp̄o s̄m hūanā naturā. vī q̄ necessaria sit ɔ̄ntia q̄ ei simpl'r et absolute cōueniat. ¶ R̄. dōm. q̄ cū aliq̄d dī de aliq̄ simpl'r et sine d̄terminatōe. hoc p̄ōt eē dupl'r. Aut ita q̄ simpl'r dictuz nō ponat lati⁹ rē suā q̄ cum poniẜ cū determiatione. et tūc licꝫ inferre. Aut ita q̄ latius ponat rē suā quātuz ē de sensu quē verba p̄tendūt. et tūc ɔ̄ntia p̄ōt negari. Sicut nō seq̄ẜ si inferaẜ. ille ē albus s̄m pedē. ḡ ille ē albus. p̄ hunc modū nō seq̄ẜ q̄ eē creatura s̄m hōiez attribuiẜ xp̄o rōne nature assumpte. Prolatū āt simpliciẜ vī ei cōuenire oīno. Cōsuetū eñ ē nōie creature ea itelligi q̄ oīno inducta sūt d̄ n̄ eē in eē. Et sic pꝫ r̄nsio ad vtrāq̄z rōez. Vl' dicaẜ sicut. d̄. dictū fuit. dī. vij. d̄ p̄destiatōe xp̄i q̄ n̄ seq̄ẜ ē p̄destiat⁹ s̄m hōiez. ḡ ē p̄destiat⁹ simpl'r. n̄ qz hō diminuit. s̄ qz variaẜ attributio p̄dicati. vt qd̄ attribuiẜ p̄⁹ hūane naẜe. p⁹ modū attribuiẜ diuie p̄sōe. ⁊ iō tal' mod⁹ p̄dicādi iducit accñs i aliq̄b⁹ p̄dicaẜ q̄ p̄ suā extraneitatē ɔcomitaẜ. nec inferri p̄ūt. 2
¶ Nitēs p̄ h̄ p̄bare xp̄z eē aliq̄d n̄ diuinū. Vẜ q̄ mgr̄ h̄eat illō p̄ icōueniēti. s̄ h̄ nllm vī incōuēiēs. qz cū xp̄s

sit dñs.hec nō recipit xp̄s ē hō dñicus.ḡ pari rōe cū xp̄s sit de⁹.h̄ nō vr̄ admittēda. xp̄s ē aliq̄d diuinū. ḡ eius opposita ē vera. s.xp̄s ē aliq̄d n̄ diuinū. Itē vr̄ q̄ argumētatio illa sit necessaria. Si xp̄s ē aliq̄ suba n̄ diuia. q̄ xp̄s sit aliq̄d non diuinū.Ad esse em̄ subam necessario sequit̄ esse aliq̄d. Sic ḡ sequit̄ ē hō albus. ḡ aial albū. ita necessario seq̄ vr̄. ē suba nō diuia.ḡ aliq̄d nō diuinū. R̄.dd3.

3 q̄ hec ē vera.xp̄s ē aliquid diuinū.et hec est falsa xp̄s ē aliq̄d nō diuinū. Nec ē sile d̄ hoc nōie diuinus et d̄ hoc nōie dñicus. Nā et si vtrūq3 sit possessoriu3.

aliquid nō diuinū. Sz ᵈex tropicis locutōibus nō ē recta argumētatōis ꝑcessio. Illa āt locutio tropica ē q̄ xp̄s dicit̄ creatura vl'simplr̄ vl' cū adiūctione.

Utrū hō ille sēp fuerit vl'aliqñ ceperit eē. e

Post p̄dicta q̄rit̄ vtr̄ hō ille ceperit eē vl'sēp fuerit.si cut simplr̄ annūciamus xp̄m vl'dei filiū sēp fuisse nec cepisse. De h̄ Aug.ita inq̄t sup Io.hūit aliqñ dei fili⁹ q̄d nōdū hūit idē ip̄e hō di fili⁹.q2 nōdū erat hō. Itē idē in eodē. Priusq3 mūdus eēt.nec nos eramus.nec ip̄e mediator di et hōim hō xp̄s iesus. Idem sup psal. Christus nr̄ et si forte hō recēs ē.tñ ē eternus dus. Alibi vo legit̄ q̄ puer ille creauit stellas. Et xp̄s dic̄ se eē p̄ncipiū.et eē añ Abraā. His ḡ aliisq3 autoritatibus in nllo r̄sultātes dicimus hōie3 illū inq̄ātū hō ē cepisse.i. q̄ātū vbū ē sēp fuisse. Hic em̄ absq3 distictiōe nō ē referēda r̄nsio. Nā 7 ip̄e Aug. hmōi vtit̄ distictiōe i plib⁹ locis.dicēs p̄ xp̄m oia eē facta iquātū vbū ē. Scdm illud vo q̄d hō ē.ip̄m eē factū et glificatū. Si ḡ ad p̄sonā respicias.cōsidēter dic hōie3 illū sēp fuisse. Si vo ad naturā hōis. cōcede eū cepisse.

Augu. super Johannem.

Augu. super psal.

Joh. viij.

tñ dñicus iportat circa illud de quo dr̄ possessorē p̄ modū passionis.dr̄ em̄ dñicus a dño habit⁹ vel possessus. Sz diuinū nō solū p̄ modū passiōis.s̄ 7 p̄ modū actiōis.q2 diuinū dr̄ q̄d h3 diuinitatē.p̄ quē modū cōsueuit dici p̄sona diuina. Et ꝑpter hoc ꝯcedit̄ ista tāq̄ vera.xp̄s ē aliq̄d diuinū.q2 ē p̄sona diuia. Et iō mgr̄ hāc negat.xp̄s ē aliq̄d non diuinū. Et dicit q̄ hec ꝯn̄tia nō tenet .xp̄s s̄m q̄ creatura ē aliq̄d nō diuinū.ergo est aliq̄d n̄ dñicū. q2 in p̄ria remouet negatio diuitatē a creata nā . s̄ in cōclusione remouet a p̄sona eterna. Si aūt querit̄ vtr̄ hec sit cōcedēda xp̄s ē hō diuin⁹.dd. q̄ nō. Nā cū sic dr̄.diuinus nō p̄t dicere diuinitatē p̄ modu3 informātis.nec possessionē p̄ modū actiōis.s̄ solū p̄ modū passionis. p̄ quē modū dicit̄ diuinissim⁹ paulus. vel diuinissimus iohes. Uñ improp̄rie sūt tales locutōes de xp̄o. Propterea mgr̄ cōcedit ea⁊ oppositas cu3 dicit. Christus s̄m hōie3 ē aliqua suba nō diuina.id ē.nō informata diuinitate.q2 ē suba creata.iō sane concedit p̄missas et negat conclusionē.dicēs peccatū eē in tali locutiōe. ᵈ Ex tropicis locutiōib⁹ 7c. Videt̄ q̄ verbū illd̄ nihil faciat ad ꝑpositū.q2 nulla ista⁊ locutionū ē tropica.nulla em̄ ibi ē transsumptio.imo s̄m ꝓprietatē s̄monis dicunt̄. Itē vr̄ eē falsum q̄ ex tropicis locutionib⁹ nō ē recta argumentatiōis ꝓcessio. q2 aut sunt vere aut false. Si vere.ex veris ꝯuenit inferre ve⁊.ḡ recta p̄t ex talibus locutiōib⁹ argumentatio fieri. Si false.s̄ ex falsis p̄t recte inferri falsum.p̄t etiā et verū.ḡ vr̄ q̄ nihil sit dictū hoc q̄d mgr̄ dicit. Hic etiam modus soluēdi vr̄ inaudit⁹.q2 nō ē p̄ interemptionē.nec p̄ diffinitō3. Null⁹ em̄ locus sophisticus est.nec in dictione.nec extra.cuius dissolutio currat s̄m hāc viā. R̄.dd.q̄ tropic⁹ sermo duplr̄ p̄t dici. Uno

4 q3 mō tropicus dr̄ sermo in quo ē aliq̄d viciū aliquo tropo excusatū. Est em̄ tropus figura.et figura ē viciu3 rōe excusatū. Alio mō dr̄ sermo tropicus quilibet sermo q̄ h3 aliquā iproprietatē.s̄ tñ excusat̄ p̄ aliquā determinationē. Cū ḡ dicit mgr̄ q̄ iste sermo Christ⁹ ē creatura s̄m hōie3.ē tropicus.hoc dicit q2 aliquā h3 improprietatē ꝯsurgētē ex repugnātia intellectuū.que remouet̄ p̄ determinationē adiūctā. Et ꝑ tāto vocat mgr̄ p̄dictas locutiōes tropicas. Posset etiā dici q̄ vocat eas tropicas accipiēdo tropū pro figura. Pn̄t em̄ dici tales locutiones synodochice.q2 q̄d ē p̄tis attribuit̄ toti.et accipit̄ largo mō pars et totū.vt dicat̄ hūana natura quodā mō pars respectu xp̄i licet nō ꝑp̄rie. Et sic p̄t dici q̄ tales locutiones tropice sunt.et q̄ figuratiue sunt p̄ synodochen s̄m q̄ synodoches ē figura locutiōis. Sicut em̄ dicūt p̄iti in gramatica. Synodoches aliqñ ē figura locutiōis.aliqñ cōstructiōis. Ue⁊ ḡ dicit mgr̄ in dicēdo p̄dictas locutiōes eē tropicas. Uerū etiā q̄ ex tropicis nō ē recta argumētatiōis ꝓcessio. Et rō hui⁹ ē. q2 aliqñ negat̄ aliq̄ locutio ꝑpter iprop̄etatē.7 cū aliquis sermo excusat̄ sub vna forma.si fiat ꝓcessio ad sermonē sub alia forma in qua nō inuenit excusationē. ꝓcedit̄ a locutiōe q̄ excusat̄.ad eā q̄ nō h3 excusationē.et sic t[illegible]is ꝓcessus impedit̄.sicut si ꝓcederet̄ a vo ad falsum. Uñ illud argumētū non val3.iste ē albus s̄m pedē.ḡ ē colorat⁹ pede. q̄uis em̄ ad eē albū seq̄t̄ coloratū.tñ ꝓcessus p̄dictus nō valet.q2 color nō ē natus inesse corpori s̄m p̄tē sicut albedo.et hoc ē q̄d vult dicere mgr̄ in ꝑpōito. Et hoc ē.q̄ al's ꝯsueuit dici q̄ locutiōes iprop̄e nō sūt cōcedēde nec ad cōsequētiā trahēde.s̄ magis sūt sustinende.et exponēde. et artāde.ne de minori iprop̄etate veniat̄ ad maiorē.

Ad itelligētiā āt h⁹ p̄tis icidit hic q̄d circa duo. Prio q̄tū ad xp̄i p̄destiatō3. Scdo vo q̄rit̄ de his que vident̄ circa xp̄m ponere inceptionē. Circa p̄mū q̄runt̄ tria p̄ cōpationē ad p̄destiationē nr̄am. Prio q̄rit̄ vtrū p̄destiatio xp̄i sit nr̄e p̄destiatiōi conformis. Scdo vtr̄ sit nr̄e p̄destiatiōis forma exēplaris. Tercio vtr̄ respectu nr̄e p̄destiatiōis sit in ea rō cālitatis.

Qō .j. a

Utr̄ p̄destiatio xp̄i sit nr̄e p̄destiatiōi ꝯformis.ita q̄ nr̄a et sua p̄destiatio dicat̄ s̄m rōnem vniuocam. Et q̄ sic vr̄.p̄mo p̄ diffinitionē predestiatiōis. Predestinatio est preparatio gr̄e et glorie.s̄ hec ꝯuenit xp̄o et nobis.ḡ 7c. Itē q̄d conuenit xp̄o s̄m humanam naturā.conuenit nobis vniformiter cum sit eiusde3

nature et sp̄ei nobiscu3.s̄ predestiatio ꝯuenit christo s̄m naturā hūanā.ḡ nob̄ 7 sibi ꝯpetit s̄m rō3 vniuocā. Itē ꝯformamur xp̄o i merito.et si ꝯformamur i merito necesse ē ꝯformari in premio.ḡ pari rōe et in diuino ꝑposito.s̄ hoc ē p̄destinatio.ḡ 7c. Itē Aug. de vocatiōe sanctor̄. Quicūq3 hō gr̄a fit xp̄ianus.sicut ille homo ab initio fact⁹ ē xp̄s.ḡ si eo mō de⁹ alios hōies xp̄ianos fecit p̄ quē modū et illū hōie3 xp̄3 fecit.et oino eodē mō p̄destiauit quo mō fecit. ḡ per eundem modū predestiauit nos et xp̄m. Sed contra. Aug. de p̄destinatōe sanctor̄. Predestinatio est ꝑpositū miserēdi. sed respectu ei⁹ nō ē miserendi ꝑpositū in quo nullū contingit rp̄iri peccatū. Si ergo talis ē xp̄s.vr̄ q̄ nō s̄m eādē rōnem dicat̄ predestiatio de nobis et de xp̄o. Itē predestiatio sic notificatur cōiter.predestiatio ē p̄patio gr̄e in p̄senti.et glorie in futuro. Sz in xp̄o simul fuerūt gratia 7 gloria. ḡ predestinatio nō ꝯuenit nobis et xp̄o s̄m vnā rō3.

Itē predestiatio ē in nobis nō tm̄ rōne nature verum etiā rōe p̄sone.sed in xp̄o ē predestiatio rōe nature assumpte nō rōne p̄sone.cu3 illa sit eterna.ḡ 7c.

Itē ille hō xp̄s predestiatus fuit eē deus siue dei filius s̄m q̄ dr̄ Ro.j. Qui predestinatus ē filius dei in virtute 7c. Unde et datus ē ei sp̄s nō ad mēsuram. Nos aūt predestiati sum⁹ ad gratiā creatam et finitā.ḡ si creatū et infinitū nō vniuocat̄ in aliquo cum increato et infinito.necessario sequit̄ q̄ predestiatio

5 s̄m aliā et aliā rō3 dicat̄ de nobis et xp̄o. R̄.dd3.q̄ predestiatio xp̄i quodā mō h3 conformitatē ad nr̄a3 predestiationē.q̄dā mō difformitatē.q̄d patet si attēdant̄ ea que circa predestiatiōe3 sunt consideranda. Considerat̄ em̄ predestinatio in compatiōe ad predestinantē.et ad p̄destiatū.et ad terminū.7 ad initialē statum. Si ḡ consideret̄ p̄destiatio s̄m compationē ad predestinātem.vnius rōis et conformis modi ē predestiatio xp̄i nr̄e predestiatōi. Eodē em̄ mō quo ip̄e deus predestiauit xp̄m.predestiauit et nos. Si loquamur in cōpatiōe ad statu3 a quo.simplr̄ est dīa. Nā nos p̄ gr̄a3 predestiatiōis eripuit de statu peccati et de massa p̄ditiōis.sicut dicit glo. Ro.viij. Quos predestinauit hos et vocauit.et ip̄se textus indicat. hunc aūt statū non ē rep̄ire in xp̄o aliquo mō. Et sic q̄tū ad p̄mū ē simplr̄ ꝯueniētia.quātū ad vltimu3 sc3 ad statū dīa.quātu3 vero ad duo intermēdia p̄tim ē cōueniētia.p̄tim dīa. In nobis em̄ ē p̄destinatio respectu nature.et etiam respectu p̄sone.7 magis ꝑp̄rie respectu p̄sone q̄ respectu nature. In xp̄o aūt est predestiatio ratione nature assumpte que sequit̄ diuinam dispositionem non ratione persone. et ita est quodam modo conuenientia quodā modo dīa respectu predestinati. Respectu etiam termini consimiliter ē dīa. Nā nos sum⁹ predestiati ad gr̄am et glia3.sil̄r et xp̄s.s̄ nos sum⁹ predestiati ad p̄ticipādā gloriā et gratiā successiue.xp̄us aūt sil̄. Ite3 nos sumus predestiati ad gratiā p̄sone singularis.xp̄s aūt ad gr̄am vnionis et singularis p̄sone.et ita tantū h3 quātū nos.7 habundat a nobis.ac p̄ hoc quodā mō ꝯuenit quodā mō excedit. Ue⁊ ē ḡ q̄ predestinatio xp̄i quodā mō ē conformis 7 quoda3 mō difformis. Et si notificetur s̄m illud in quo conformatur ē vniuocatio.s̄m aūt q̄ disconuenit non'. Et per hoc patent rōnes ad vtrāq3 p̄tem. Nam p̄me q̄ ondūt q̄ sit nr̄e p̄destinatōi conformis ꝓcedunt a parte p̄destinantis vel predestinati, quātum ad naturam . vel

et parte termini q̄tum ad gratiā et gloriā .et sic ve⁊ concludūt. Rōnes vero ad oppositum ꝓcedūt de ipsa predestinatione a p̄te status initialis.vel a p̄te predestinati rōne p̄sone.vel a p̄te termini rōe vniōis diuine.et suis viis cōcedēde sunt singule.

Questio.ij. b

Utr̄ predestinatio xp̄i respectu nostre predestinationis sit forma exemplaris. Et q̄ sic vr̄ Ro.viij. Quos predestiauit cōformes fieri imaginis filii sui. Sz illd̄ cui d3 res cōformari et cōfigurari ē exemplar eius.ḡ si predestinati sumus vt conformemur xp̄o.vr̄ q̄ ei⁹ predestiatio sit nr̄e predestiatiōis exēplaris rō. Itē Aug. de predestinatōe sanctor̄. Preclarissimū lumē nr̄e p̄destinatiōis ē ip̄s xp̄s.s̄ lumē h3 rōnē distiguēdi et notificandi. Si ḡ hoc cōpetit forme exēplari. vr̄ q̄ predestiatio xp̄i sit nr̄e predestiatiōis exemplar et ratio agnoscēdi. Itē vita xp̄i et mod⁹ viuendi fuit norma et exemplar sancte viuēdi ip̄sis membris xp̄i. Sz sicut se h3 conuersatio ad cōuersationē. ita se h3 predestinatio ad predestiationē.ḡ si vita sua fuit regula et exemplar nr̄e vite.pari rōe predestiatio sua p̄destinationis nr̄e. Item xp̄i generatio fuit ratō exemplaris omnis emanatiōis.q2 in verbo q̄d de⁹ genuit.omnia disposuit.ḡ pari rōne eius predestinatio fuit ratio exemplaris ōis predestinatiōis. Sed contra.sup illud Job.xxxviij. Nunq̄d nosti ordinē celi. 7c. Glo. Noscere ordinē celi ē sup̄narū dispōnū occultas disponēs videre.ḡ in predestinatōibus et dispositionibus ē ordo et distictio.ḡ vnusquisq3 predestinat⁹ habet suā ꝑp̄riā p̄destinationē distinctā a p̄destiatōe xp̄i.et si alia rōe predestiat⁹ ē xp̄us et alia alii.ḡ non est exēplar sue predestiatōis 7 alior̄. Itē ip̄sa predestinatio nihil aliud ē q̄ preuisio siue dispō p̄tinens ad exēplar.si ḡ exemplaris non ē exemplar. ḡ predestinatiōis nihil ē exemplar. ḡ predestinatōis nr̄e non ē exēplar predestiatio xp̄i. Itē que sunt sil'. vnū nō ē rō exēplandi reliquū. Sz oēs predestinationes simul 7 ab eterno fuerūt in mēte diuina.ḡ predestiatio xp̄i nullatenus potuit eē exēplaris forma.

Itē si predestiatio xp̄i ē exēplar nr̄e predestiatiōis. Aut ḡ rōe p̄ncipalis significati. Aut rōe ꝯnotati. Si rōe p̄ncipalis significati.et cū illud sit deus siue diuina eēntia.ide3 erit exēplatum 7 exemplar suiipsius. Si rōne cōnotati. Contra.exēplar precedit exemplatū nō sequit̄.s̄ multi habuerūt gratiā finalē q̄ ē effectus predestiatiōis añq̄ xp̄s susciperet gratiā. ḡ non vr̄ q̄ predestiatio christi cuiusiibet alterius predestinatiōis fuerit exēplaris forma. R̄.dōm q̄ ē loqui de predestinatiōe christi et nr̄a duplr̄. Aut q̄tū ad p̄ncipale significatū. Aut q̄tu3 ad cōnotatū. Si loq̄mur q̄tū ad p̄ncipale significatū q̄d quidē ē diuia eēntia. sic nulla predestinatio exēplar h3 ab alia.cū oēs vnū sint.s.diuina eēntia. Si aūt loquamur q̄tum ad cōnotatū q̄d quidē ē gratia et gloria.tunc distinguēdū ē q̄ duplex est exemplar. Quoddā interius in mēte artificis.sicut ratio s̄m qua3 artifex ꝓducit sua opera. Quoddam exterius ad quod aspiciens ille qui ignorat artem aliquo modo regulatur. Sicut illi artifices mechanici aliquas formas exteri⁹ habēt s̄m quas dirigunt opera sua.sicut p3 in his q̄ faciūt calciamēta. Si ḡ p̄mo mō loquamur d̄ predestinatione xp̄i rōe connotati.adhuc predestiatio christi nō ē nr̄e predestinatiōis exēplar.de⁹ em̄ non predestiauit

nos aspiciens ad aliqđ aliud a se.sed vnūquodq₃ ꝓ-
uidit in se et disposuit ſm rōz ꝓpriam. Si vero loq-
mur de exemplari scđo mō.sic pdestinatio xpi ē exē-
plar nr̄e pdestiatōis.exēplar iq̄ directū n̄ respectu sū-
mi artificis sed respectu nostri tā in credendis q̄ in
expectandis.q̄ etiā in opandis. Tūc eñ ē in nobis
recte gratia dei qñ xpo efficimur cōformes. et talia
etiā p gratiam futura sunt corpa nostra quale xpus
sua resurrectiōe mōstrauit.ſm q̄ dicūt sancti. et nos-
ipi si volum⁹ ad vltimū pdestinatiōis terminū pue-
nire.necesse habem⁹ in auctorē fidei et cōsumatorez
aspicere.qui exēplū dedit nobis vt quēadmodū ipe
fecit et nos faciam⁹. Quēadmodū petr⁹ dicit.j.Pe-
tri.ij. Christus passus ē p nobis vobis relinquēs ex-
emplū.Et p tāto dicit Aug. q̄ ipe ē pclarissimū lu-
mē nr̄e pdestinatiōis.quasi de⁹ ad vnūquēq₃ nr̄m di-
cat.Aspice et fac ſm exēplar qđ tibi i mōte mōstra-
tū est.hoc ē in xpo.cui⁹ oīa illa ve.te. approbata fue-
runt signa.et in hoc sensu cōcedit. q̄ pdestinatio xpi
8 exemplaris forma sit nostre pdestinatiōis. Ad illđ
ergo qđ obī in cōtrariū q̄ sunt distincte ꝛ ordinate. di-
cendū q̄ ex illo verbo habet q̄ inter pdestinatōes a
pte cōnotatoꝝ ē distinctio.sic tñ q̄ nō deest ordo. Et
iō q̄uis nr̄e pdestinatiōis effectus ab effectu pdesti-
natōis xpi sit distinct⁹.pōt tñ habere ordinē ad ipm
ſm quē ē directio vel regulatio.et p hoc quedā ratio
9 exemplādi. Ad illud qđ obī q̄ pdestinatio ipa ē ex-
emplar.dōm q̄ verū est de rōne principalis signifi-
cati.Et quātum ad hoc bene cōcedendū ē. q̄ vna p-
destinatio nō est exemplar alterius.ſ rōe ꝯnotati est
exemplatū.et nihil ꝓhibet aliqđ eē quodā mō exem-
platū et quodā mō exemplar.Sicut liber primo fa-
ctus ab artifice est exēplar respectu libroꝝ inde fien-
dorū.sed exemplatus fuit ab arte existente in mēte.
10 sic et in effectu pdestinatiōis intelligendū est. Ad il-
lud qđ obī q̄ pdestinatiōes sunt simul iā patz rn̄sio.
hoc eñ verū ē q̄ntum ad pncipale significatū.ſ quā-
tum ad cōnotatū veritatē non h₃.et iō nihil impedit
11 quin ex illa pte contingat reperire exēplaritatē. Ad
illud qđ obī q̄ exemplar pcedit exemplatū. dōz q̄ ꝛ
si xpus ꝓprie loquendo sua vita non dedit formā ꝛ
exemplū nisi his qui secuti sunt eū.tñ sub quibusdaz
velaminibus figuraꝝ dedit pcedentib⁹ qđ nobis dat
apte.et cū exercebant spūaliter ꝛ fideliter a viris sā-
ctis et spūalibus.p hoc xpo cōformabantur in vita.
quē ꝛ si nōdū viderēt in carne. videbāt tñ fide. Iux-
ta illud Io.viij. Exultauit vt videret diē illū .vidit ꝛ
gauisus ē.et ita q̄uis n̄ pcesserit tpe.precessit tñ prefi-
guratōe et credulitate. Et illđ sufficit ad rōez exem-
plaritatis qualēcūq₃. Preterea et si q̄tum ad gratiā
nō pcessit.tñ quātū ad gloriā precessit.et rōe illius ra-
tionez exemplaritatis h₃ xpi predestinatio respectu
omniū.ipē eñ ē priogenitus in multis fratrib⁹ pri-
matū tenēs in omnib⁹.

Questio.iij. c

Utꝝ in predestinatōe xpi respectu nr̄e sit vā rō cau-
salitatis.Et q̄ sic vī Eph.j.pdestinauit nos in ado-
ptionē filioꝝ p ipm xpm.ſ non nisi p xpm predesti-
natum.ğ ꝛc. ¶ Itē Greg.dicit q̄ pdestinatio iuuat
orōnibus sanctoꝝ.ğ si improportionabilit plus effi-
cacie hñt circa nos merita xpi q̄ alioꝝ sanctoꝝ.rstat
q̄ nō solum p xpi predestinationē nr̄a predestinatio
iuuat.verū etiā causat.nā ipm iuuare quodāmodo
causare ē. Itē sicut se xpi resurrectio ad nostraz h₃
resurrectionē.sic se h₃ predestinatio ad nr̄am prede-
stinationē. Sz resurrectio xpi ē cā nr̄e.sicut dī in glo.
j.Cor.xv.ğ et predestiatio xpi causa ē predestiatiōis
nr̄e. Itē p eū sumus pdestinati p quē sum⁹ saluati.
ſ saluati sum⁹ p xpm. Thy.iij.ſm suā miam saluos
nos fecit p lauacrū regeneratiōis et reno.qđ effu.in
nos p ipm xpm.Et Eph.iiij. dī q̄ ascendit vt adim-
pleret oīa.restat ğ q̄ p xpm sum⁹ predestinati.ſ xpus
nō eēt nisi eius pdestinatio precessisset. ğ predestina-
tio xpi est cā nostre. Cōtra. Nullū eternū h₃ cāz.p-
destinatio cuiuslibet homis ē eterna.ğ a nullo ē cau-
sata.ğ predestinatio xpi nō ē cā nr̄e predestinatiōis.
Si tu dicas q̄ hoc ē rōe ꝯnotati tpalis. Sz contra.
Nihil posterius ē cā poris.ſ effectus predestinatio-
nis xpi ē posterior effectu predestiatiōis patrū.ğ ꝛc.
Item xpo nō ꝯuenit predestinari nisi ſm humanā
naturā.ſ ſm humanā naturā nō h₃ sup nos causali-
tatē.ğ predestiatio xpi non pōt eē cā nr̄e predestina-
tionis. Itē si predestiatio xpi ē cā nr̄e.aut rōe pnci-
palis significati.aut rōe cōnotati. Rōe pncipalis sig-
nificati nō.hoc constat.ğ rōe cōnotati. Sed contra.
gratia ꝛ gloria a solo deo ē tanq̄ a causa.nō ğ a pre-
destinatione christi. Itē contingēs nō ē causa neces-
sarij. Sz āte aduentū christi necessariū fuit aliquos
predestinatos fuisse.illos vicz qui mortui fuerūt cuz
gratia.christū aūt possibile fuit nō incarnari vel na-
sci.et ita nec eē predestinatū.ğ predestiatio eius non
potuit eē cā aliaꝝ. R.dōm.q̄ si loquamur de prede- 12
stiatiōe christi et nr̄a ratiōe pncipalis significati. neu-
tra neutri⁹ ē cā.cū vtraq₃ sit eterna.omēsq₃ sint vnū
in subā. Si āt loquamur rōne connotati tūc distin-
guendū ē.qz ē cā in genere efficientis que ꝓprie dici-
tur cā de q̄ nūc loquimur. Et hec ē in triplici dīa.s.
effectiua.dispositiua.et excitatiua.oē eñ qđ efficit vl
disponit vel excitat disponētē vel efficientē. aliq̄ mō
pōt dici efficere vel causare. Si ğ loquamur de cā ef-
fectiua ꝓprie.sic predestiatio christi ratione cōnota-
ti nō pōt eē cā nr̄e.qñ effectus predestinationis a so-
lo deo ē tanq̄ a pncipio effectiuo.gratiā eñ et gloriā
dabit domin⁹. Si vō loqmur ſ alios duos modos
scz de cā dispositiua p rōez meriti.ꝛ excitatiua ſm ef-
ficaciam exempli.predestiatio christi q̄tum ad con-
notatū ē cā nr̄e. Xpūs eñ p suā gratiā meruit nobis
gratiā et gloriā. Xps etiā per sue gratie et glorie emi-
nentiam manifestam. excitauit ad currēdū ad patri-
am supernā.ad quā preordinati sumus ſm electio-
nē eternā.Et hac via ꝓcedunt rōnes q̄ ondunt chri-
sti predestinatiōez nr̄e predestiatiōis eē cāz et iō con-
cedēde sunt. ¶ Ad illud qđ pmo obī in contrarium 13
q̄ predestinatio nostra est eterna.ğ ꝛc. Dicenduz q̄
verum est ratione pncipalis significati non tñ ratio-
ne connotati.Et si obijciatur q̄ effectus predestina-
tionis aliquoꝝ precedat predestinationez christi. re-
spondendū ē sicut in precedenti ꝓbleumate. q̄ et si
precedat quantum ad effectum gratie.non tñ quan-
tum ad effectum glorie. Rursus quāuis precedit re.
non tñ merito et credulitate. Meritum eñ christi n̄
tm̄ ad pñtes vl futuros.ſ rōe fidei etiā se extēdit ad
pteritos.qđ medi⁹ infra māifestabit suo loco. Ad 14
illđ qđ obī q̄ xps ſm hūanā naturā nō ē cā gr̄e vel
glie.dđ.q̄ ꝛ si non ē cā effectiua.ē tñ dispositiua et ex-
citatiua.et hoc mō dictuz est q̄ predestiatio christi
nr̄e predestinationis ē cā. Et p hoc pz seq̄ns qđ obī
q̄ gratia et gloria a deo ē tanq̄ a causa. Uerum est ſ

dicat de effectiua.alijs aūt modis nō habet verita-
15 tem. ¶ Ad illud qđ obijcit q̄ cōtingens nō est causa
necessarij.dōm q̄ verū est si intelligat de causa effici-
ente ꝛ cōseruāte.nō tamē oportet esse verū de causa
16 excitāte. Potest tamē ꝛ aliter dici.q̄ est nec̄riū dupli-
citer. Uno mō q̄ est nec̄riū p se ꝛ simplicit. Alio mō
quod est nec̄riū ꝓpter hoc q̄ trāsit in pteritum. sicut
me scripsisse hodie.ꝛ illud de sui nā est cōtingēs. Et
ꝓpter hoc nihil impedit ipm habere cām contingen-
17 tē. Potest etiaz distigui in cōtingēte.q̄ q̄dda ē ꝯtin-
gēs qđ pēdet a vtibilitate volūtat⁹ hūane ꝛ caē crea-
te .q̄dda ꝓpter libertatē ꝛ indriaz diuine volūtatis.
que pt facere ꝛ nō facere. Et q̄uis primū cōtingens
non posset esse cā nec̄rij.nihil tamē impedit de scđo.
Medius aūt mod⁹ dicēdi videt rōnabilior.Et si tu
obijcias q̄ illđ nō soluit. quia posito q̄ xps nō esset
incarnat⁹. adhuc ali⁹ modus erat deo possibilis p
quē genus hūanū esset liberatū.ğ remota pdestina-
tione xpi. adhuc salua esset pdestinatio nostra. ğ nō
est cā. Dōm q̄ hoc nō cogit q̄ n̄ sit cā. sed q̄ non sit
cā tota ꝛ p oēm modū causādi.est tamē p aliquē mo-
dū.sicut deus facit per aliquē hoiem aliquod bonū.
et si ille homo nō esset nihilomin⁹ faceret.Et tamen
non sequit ꝓpter hoc q̄ ille non sit causa.nō eñ va-
let hic modus arguēdi i volūtarijs. Et hec sufficiāt
de pdestinatōe xpi a parte rei. Supra eñ di.vij.que-
situ fuit de ea a pte sermonis.

C Onsequēter querit de hijs vocabulis q̄ vi-
c dent importare inceptiōez.Et circa hoc tria
sunt dubitabilia pquirenda. Primo querit
Utrū simpliciter concedēduz sit.q̄ xps sit creatura.
Scđo vtrū concedēdum sit.q̄ ille hō ceperit esse hō
Tercio querit.Utrū hō cepit eē deus.

Questio.j. d

Utrum hec sit concedēda. Xps est creatura.Et q̄ sic
ostēditur multiplici auctē. Aug.ad dardañ. Qđ ad
verbū attinet creator est xps.quod ad hoiem attinz
creatus est xps. Itē leo papa Noua ꝛ inaudita cō-
uentio.Deus qui est ꝛ qui erat fit creatura. ¶ Dam
etiā expsse. Nō scādalisauit nomē creature.qui se ſ-
uū aut vermem aut granū natū de terra nomiauit.
Idē etiam ipe. Quid mirabilius q̄ creatorē creari.
ꝛ plasmatorē plasmari. ¶ Rich. de facto vict.in q̄dā
sequentia. Potestate nō nā.fit creator creatura. Ex
hijs oibus autoritatibus tanq̄ vna efficaci rōne cō-
cludit q̄ xps sit creatura. ¶ Item auctē efficaciori
ad Gal.iiij. Misit deus filiū suū factū ex muliere. Si-
militer ad Roma.sed oē factū est creatura.fili⁹ autē
dei est factus.ğ ꝛc. ¶ Itē rōne. In xpo ē veritas nāe
create ꝛ nature increate. et xps nominat ypostasim
vtriusq₃ nature. Sed hec est vera rōne diuine natu-
re.xps est creator. ꝛ ille homo est creator. ğ pari rōe
ꝛ hec.xps est creatura ¶ Item de quocūq₃ pdicatur
inferius ꝛ superius est necessaria ꝯñtia. sed creatu-
ra est superius respectu hois ꝛ animalis.ꝛ hec ē ve-
ra simpliciter. xps est hō. ꝛ hec xps est animal. ergo
ꝛ hec necessario est vera xps est creatura. ¶ Item si
xps est homo.aut creatus.aut increatus. Nō increa-
t⁹ ħ ꝯstat.qz oppositio ē in adiecto.ğ ē hō creatus.ſ
hō creat⁹ est creatura.ğ ꝛc. ¶ Itē sicut caro xpi fu-
it cōcepta.sic anima xpi fuit creata.ğ sicut rōne car-
nis hec fuit vera. xps est ꝓles virginis ꝛ conceptus
de virgine. Ita hec erit vera. xps est creatura dei vl
creatus a deo. Si dicis q̄ non est simile ꝓpter repu-
gnātiam intellectuū que est in hac.xps est creatura.
Cōtra. maior est repugnātia cū oppositū pdicat de
opposito q̄ creatura de xpo. sed hec est vera xps est
impassibilis.est immortalis.est mortuus ğ ꝛc. ¶ Sz
contra Roma.viij. Uanitati sbiecta ē ois creatura.
sed xps cū sit deus.non est vanitati sbiectus.ğ ꝛc.
Itē intellectus hui⁹ nominis creatura est esse de ni-
hilo.sed hoc repugnat xpo. Cū ğ fuerit ab eterno. ğ
n̄ ē ꝯcedēdū xpm eē creatū. Itē oē creatū icipit eē.ſ
xps fuit ab eterno.qñ ipe eduxit filios isrl đ egipto.ğ
ꝛc. ¶ Item xps si est creatura.aut hoc est rōne nāe.
aut rōne psone. Ratione nāe non.quia nā non pdi-
catur de xpo. Rōne psone non. quia psona xpi nō ē
creata sed patri coeterna.ğ nullo mō verū est q̄ cri-
stus sit creatura. ¶ R⁹ dōm q̄ predictus sermo a do-
ctoribus theologie cōmuniter nō recipit.xps siue fi-
lius dei est creatura. Adherent eñ verbis magistri i
litera. Ratio aūt quare non recipit est.quia talis ſ-
mo est ꝓpinquus errori aut appropinquat.ꝛ qz ma-
le aliquādo intelligit ab hereticis arrianis.et etiā qz
de se male est intelligibilis. Arrius nāq₃ dixit filium
dei esse creaturaz. ꝛ qñ xps nominat psonā filij dei.
qui dicit xpm esse creaturam. non determinans ſm
quā nām intelligat.videt idē dicere quod arruis im-
pie sensit.Est etiā male intelligibilis de se ꝓpē repu-
gnātiam intellectuū. Creatura eñ q̄tuz est de rōne
sui nomis dicit respectū ad creatorē. dicit aliqđ qđ
habet esse post non esse. dicit etiam quod habet esse
aliūde p volūtatem ꝓcedens. ğ in tali locutōe itelle-
ctus predicati repugnare videt intellectui ipsius sb-
iecti ſm triplicem dissonātiā. Et ꝓpterea predictus
ſmo ē male intelligibil. ꝛ fuit male itellect⁹. ꝛ p ħ fu-
it errori ꝓpiqu⁹. Et qñ ſmo theologic⁹ dz eē catho-
licus ꝛ vsitatus. ab intellectu non dissonus.et rei đ
qua loquimur consonus. preterea predictus sermo
non recipit nisi determinet. vnde rōnes conceden-
de sūt que ostēdunt predictū sermonē non eē admit-
tēdum. ¶ Ad illud ğ quod primo obijcit in contra- 18
rium de sanctorum auctibus.dōm q̄ sācti aliquādo
multuz expresse loquūtur amplius q̄ admittat cōis
vsus ob aliquid exponēdum. Et tales sermōes non
oportet extēdi.sed potius magis sūt exponēdi. et sic
est in predicto ſmone.cū dicunt xpm esse creaturaz.
hoc autē dicunt ſm hūanam nām ꝛ vere loquūtur.
non tamē oportet ſmonē illum trahi ad cōmunem
vsum. ¶ Ad illud qđ obijcit de verbis apli quo dici- 19
tur.factū de muliere.dōm q̄ ipsa determinatō đ mu-
liere.ꝛ alia determinatio qua dicit ad Ro. qui fact⁹
est ex semine dauid ſm carnē. trahūt hoc vocabulū
factus ad standū siue ponēdum rē suā circa naturā
assūptā.Et iō non sequitur ꝓpter hoc q̄ tales locuti-
ones sint sine determinatōe ꝯcedēde. ¶ Ad illđ qđ 20
obijcit q̄ hec concedit sine determinatione.xps ē cre-
ator.dōm q̄ non est simile.qñ xps nominat psonaz
verbi que est icreata.ꝛ est create nāe p essētiā ꝛ nām
ꝓpriā. Iō nō ita cōueniēter attribuit ei vocabulum
creature sicut creatoris. quia non ē talis intellectuū
dissonātia. Preterea ille sermo non ita approximat
veneno erroris sicut ſmo ꝓpositus. ꝛ ita patz q̄ nō
est respuēdus. ¶ Ad illud qđ opponit q̄ de quocū- 21
q₃ predicatur inferius ꝛ superius.dōm q̄ verum est
quātum est de virtute illatōis. Uñ si hec ē vera. Pe-
trus est hō.absq₃ dubio verꝝ ē.petrus ē animal. Sic
etiā ꝯcedi potest q̄ si vere ē homo.q̄ vere ē creatura.

nõ tñ oportz φ si aliqua locutõe vtẽdum ẽ cum infe
riori. φ vtẽdum sit ea cũ superiori ꝓpt̃ diuersos mo-
dos significãdi. in quorũ vno intellect⁹ inuenit cõso
nantiã in alio repugnãtiã. Et qm̃ p̃dictã locutõnem
magis respuunt doctores ꝓpter hoc φ p̃t esse via in
falsitatem vel errorẽ ꝓpter malũ modũ intelligendi.
22 q̃ φ ipa de se sit falsa vel erronea. iõ patet rõ. Et per
hoc patet R̷ ad sequẽtem obiectõem. Quis enim
ista admittat̃ ⁊ cõcedat̃ xp̄s est hõ creatus. nõ tamẽ
simpliciter cõcedẽdum est φ sit creat⁹. ne intelligat̃
ei tale predicatũ simpl'r attribui. ⁊ totaliter. H̃ est rõe
23 vtriusq; nature ❡ Ad illõ qd̕ obijcit̃ φ est ꝯceptus
rõne carnis. ⁊ ita similiter creat⁹ rõne aie. dõz φ nõ
est simile. quia ⁊ si ꝯceptio dicat exitũ rei in eẽ. nõ tñ
ita repugnat psone xp̄i intellect⁹ illi⁹ vocabli. sicut
intellectus verbi creandi. Et ratio huius est. quia cõ
ceptio aliquid presupponit. ⁊ nãm determinatã con
cernit. nec dicit̃ respectu dei sed respectu mulieris si-
ue matris. dicit eñ exitũ naturalẽ. sed non sic creatõ
vel creatura. Nã creatio dicit actũ qui potest i totã
rei sb̃stãtiam. vnde quod creat̃. simplicit̃ incipit es-
se. Nullã etiã determinatã nãm ꝯcernit. Dicit̃ etiã
respectu ipius creãtis. ⁊ exitũ voluntariũ importat.
hinc est φ multo magis repugnat psone xp̄i vocabu
lũ creandi q̃ ꝯcipiendi. Qz si obijcias φ non magis
repugnat q̃ si dicat̃ immortalis ⁊ mortalis. dõm φ
⁊si non magis repugnet q̃tũ ad exteriorẽ rõem. tñ
magis repugnat repugnãtia ducente in errorẽ. Cuz
eñ dicit̃ immortalis ⁊ mortalis. quia mortalis pre-
supponit creaturã viuẽtem. ⁊ rõne illius p̃dicat̃. idõ
non ita repugnat. Et p̃terea iste sermo ꝓlatus ostẽ-
dit se non debere intelligi nisi p vnionẽ. Sed cũ dici
tur xp̄s est creatura. nec p̃supponit. nec sermo videt̃
intelligi p vnionẽ. immo videt̃ p̃dicatũ dicere totuz
esse sb̃iecti. ⁊ ꝓpter naturã talis actus qui ꝯsueuit eẽ
in totũ. Et sic patet φ nõ est simile. ⁊ φ valde rõnabi
liter mgr̃ dicit p̃dictũ sermonẽ nõ esse trahẽdum ad
vsũ. q̃uis non possit ꝯuinci faciliter ipm̃ simpliciter
et absolute esse falsuz. Difficiliores eñ ⁊ efficaciores
sunt rõnes ad oppositũ.

Questio. ij. e

Utrũ hec sit ꝯcedẽda. Iste homo incepit esse. xp̄o de
monstrato. Et φ sic videt̃ Augu. sup Ioh. Anteq̃
mũdus fieret. nec nos eramus. nec mediator dei et
hoim homo xp̄s ih̄s. Si g̃ non erat ante mũdi ꝯsti-
tutõez. g̃ incepit esse ❡ Itẽ nasci. ẽ generari ⁊ muta-
ri s̃m sb̃am. ⁊ ꝓduci de nõ esse in esse. sed idẽ est ꝯio
ꝓducere in esse ⁊ incipere esse. Cũ g̃ hec sit vera. iste
homo nascit̃. ⁊ hec iste homo inesse ꝓducit̃. hec etiã
erit vera. iste hõ incipit esse ❡ Itẽ ante mũdi ꝯstitu-
tõem hec est vera. nullus hõ est. ⁊ hec est falsa. aliq̃s
homo est. g̃ ⁊ hec falsa. iste homo est demõstrato cri-
sto. ⁊ hec modo est vera. g̃ p̃dicatũ modo ꝯuenit sb̃-
iecto. ⁊ prius nõ ꝯueniebat. g̃ incipit conuenire. g̃ h̃
est vera. iste homo incepit esse ❡ Item bene sequit̃.
iste homo est. g̃ iste est homo. ꝓ eo φ in ꝓpositiõe in
qua clauditur implicatio licet ipam implicationez
inferre. Sequit̃ enim homo albus currit. g̃ hõ ẽ al-
bus. g̃ sequit̃ iste homo est vl' fuit ab eterno. g̃ iste fu
it ab eterno homo. sed hec est falsa. iste (demõstrato
xp̄o) ab eẽno fuit homo. g̃ ⁊ hec. iste homo est vel fu
it ab eterno. ⁊ mõ est vera. restat g̃ φ incepit esse v̾a
g̃ hec est vera. iste homo incepit esse ❡ Sed ꝯ Ioh.
viij. Anteq̃ abrahã fieret ego sũ. pari rõne ⁊ anteq̃z
celuz fieret. g̃ si idem demõstrat̃ p hoc ꝓnomẽ ego.
⁊ p hoc ꝓnomẽ iste. videt̃ φ hec sit vera. Iste hõ fu-
it ante mũdi ꝯstitutõem. g̃ hec est falsa ille homo in-
cepit esse ❡ Item mgr̃ ꝯcedit hanc. Iste puer crea-
uit stellas. sz cui vere attribuit̃ creare stellas. vere at
tribuit̃ semp esse. g̃ iste puer semp fuit. g̃ hec est falsa.
iste puer incepit esse. Consimiliter hec negat̃ a mgr̃o.
iste homo siue xp̄s est creatura. sed hoc nõ est ob ali-
ud nisi quia p nomẽ creature importat̃ exitus de nõ
esse in esse. g̃ pari rõne vel multo fortiori hec est fal-
sa. iste homo incepit esse ❡ Itẽ ꝓpriũ est ꝓnominis
ꝓ ꝓprio nomine poni ⁊ certam designare psonaz. g̃
cum dicit̃. iste homo. hoc ꝓnomẽ iste demõstrat pso
nam. Sed psona xp̄i semp fuit. ⁊ nunq̃ incepit eẽ. g̃
hec est falsa. ille homo incepit eẽ. Si tu dicas φ psõa
ibi large accipitur. Adhuc obijcitur φ quicquid de-
monstrat. demonstrat. siue suppositũ siue psonã ꝓ-
prie. g̃ videt̃ φ adhuc falsa est locutio. quia expositõ
huius verbi incipit ẽ hec. hoc incipit eẽ. g̃ hoc modo
est. sed prius non fuit. Si g̃ hec ẽ vera ille homo ince
pit eẽ. hec ẽ vera iste homo mõ ẽ ⁊ prius nõ fuit. Sz
quocunq; mõ accipiat̃. falsa ẽ hec locutio. iste homo
prius non fuit. Si eñ ꝓ psona. eius opposita ẽ vera
ille homo prius fuit. Similiter si ꝓ supposito. v̾a ẽ.
iste homo prius fuit. ꝓpter cõmunicatõem ideoma-
tum. sed non licet negare de aliquo qd̕ vere affirmat̃
siue ꝓ ꝓprietatez nature. siue p vnionẽ. Hec eñ sim-
pliciter est falsa. homo non est deus. quia eius oppo
sita ẽ vera p vnionẽ. Cum g̃ omni modo ista sit v̾a.
iste hõ sp fuit. hec oĩ mõ est falsa. ille homo incepit
eẽ ❡ Itẽ sicut supra habitum fuit. ille terminus hõ
dictus de xp̄o quodãmõ habet nãm termini accidẽ
talis. quia in termino accidẽtali suppositũ p̃existere
potest forme. sic ⁊ in proposito est reperire. sz regula
dat̃ φ terminus accidẽtalis supponẽs verbo de p̃te
rito. potest supponere ꝓ p̃sẽtibus vel ꝓ p̃teritis. ita
φ indifferẽter p̃t reddere locutõem veram ꝓ hijs vl'
illis. Nec ꝓpter hoc dicitur locutio multiplex. quia
non comparatur ad illa tanq̃ ad significata. sed tan
q̃ ad supposita. sed talis locutio dicitur hr̃e plures
causas veritatis. Cum g̃ dicitur. iste homo fuit. sen-
sus est. ille qui ẽ homo fuit. vel ille qui fuit homo fu-
it. g̃ hec simplicit̃ ẽ v̾a. ille q̃ ẽ hõ ab eterno fuit. g̃ ⁊ h̃
ille hõ ab eterno fuit. g̃ hec ẽ falsa simplicit̃. ille hõ in
cepit eẽ. ⁊ null'a ten⁹ distiguẽda ❡ R̷ ad itelligẽtiam 24
huius locutõis ꝯsiderãda ẽ respõsio magistri. Mgr̃
eñ rñdet dicẽs φ ad hanc locutõem nõ ẽ ferẽda rñ-
sio sine distinctõe. ipe tamẽ nõ distinguit. sed deter-
minat φ incepit eẽ q̃tum ad nãm. licet nõ q̃tum ad
psonaz. Incepit eẽ s̃m nãm hũanam. sed nõ incepit
eẽ inquãtum verbũ. Sed certe iste modus dicẽdi nõ
sufficit opponẽti importuno. q̃ret eñ rõem multipli-
citatis. ⁊ quẽ sẽsuz faciat p̃dicta locutio quãtum ẽ de
vi verbor. ⁊ hoc nõ p̃t haberi ex verbis magistri ad
liquidũ. Et ꝓpterea tẽtãdũ ẽ distinguẽ si quo modo
possumus aptare p̃dicte locutioni ꝯuenientẽ distin-
guẽdi modũ. Ur̃ aũt p̃dicta locutio posse distigui ex
eo φ verbum incipiẽdi potest notare inceptionẽ re-
spectu veritatis totius dicti. Uel p̃t importare ince-
ptionẽ rei p̃dicate respectu sb̃iecti. Si p̃mo mõ tunc
ẽ sẽsus. Iste homo incepit eẽ. hoc ẽ. locutio ista. s. ille
homo ẽ. incepit eẽ vera. ⁊ hoc absq; dubio verum ẽ.

Si aũt dicat inceptõem esse respectu eius qd̕ demõ-
strat p hoc ꝓnomẽ iste. cũ illud habeat esse eternuz.
vel p ꝓpriam nãm. vel ydeomatũ cõmunicationem.
videt̃ tunc locutio falsa. Sed hic modus dicẽdi ca-
lũniabilis est. tum quia nõ videt̃ φ verbũ incipiẽdi
hẽat ferri sup totũ. cũ nihil sit qd̕ reddat sibi suppo-
sitũ. tũ etiã quia nõ est questio vtrũ oĩo illa incipiat
esse vera. sed est qõ. vtrũ res importata p hoc qd̕ dr̃.
ille homo incepit eẽ. ⁊ sic modus iste dicẽdi nõ vr̃ in
se valere. nec etiã qõnẽ terminare. Et ꝓpterea p̃t esse
alius modus dicẽdi. ⁊ hoc sp supposito φ incipit di-
cat inceptõem rei attribute siue act⁹ in predicato re-
spectu sb̃iecti. Sed hoc p̃t esse dupliciẽ. Uel quia p̃t
notare inceptõem respectu rei importate p ꝓnomẽ
s̃m se. vel sb̃ rõne implicatõis. Implicat̃ eñ forma
hũanitatis cũ dicitur. iste homo. id est ille qui est hõ.
Et si dicat inceptõem respectu sb̃iecti siue psone im-
portate p ꝓnomẽ. falsus est sermo. quia psona illa ñ
habet esse post nõ esse. Si vero respectu implicatõis
vera est locutio. est eñ sẽsus φ iste incepit esse. nõ q̃r
iste. sed quia homo siue s̃m nãm hũanã. Et p̃t poni
exemplũ. Si scutũ prius fuerit. ⁊ postmodũ dealbe-
tur. H̃ ẽ duplex. scutũ albũ incepit esse iuxta p̃dictuz
modũ distinguẽdi. Sed adhuc iste mod⁹ dicẽdi nõ
minus est calũniabil' q̃ precedẽs ꝓ eo φ hec locutõ
scutũ albũ incepit esse habet exponi p hs duas. scu-
tum albũ est. ⁊ hec non est duplex. ⁊ aliã que est. scu-
tum albũ prius nõ fuit. ⁊ hec est falsa. quia eius op-
posita est vera. scutũ album fuit. Albũ eñ cũ sit ter-
minus accidẽtalis p̃t supponere ꝓ presẽtibus et p̃-
teritis p indifferẽtiã. nõ p multiplicitatẽ. Preterea.
si dicat̃ homo albus incipit currere. incipit non po-
nit q̃tum est de vi vocabuli circa albedinẽ sed circa
cursum. Et idõ adhuc iste modus dicẽdi ẽ calũniabi
lis non modicuz. Est adhuc tercius modus dicendi
φ hoc ꝓnomẽ ille p̃t demonstrare psonam verbi. vl'
singulare hominis. Et si demõstret singulare hois.
sic oportet concedere hãc. iste hõ incepit esse. ⁊ hanc.
iste homo est ab eterno. sicut ꝯcedit̃. φ iste homo est
mortuus ⁊ immortalis. sed vnũ dicit̃ p communica
tõem ydeomatũ. alterũ vero p ꝓprietatẽ nãe. Si eñ
cũ xp̄s nascit̃. aliquis hõ mutat̃ de non eẽ in esse. ne
cesse est φ aliquis hõ incipiat esse. sed non ẽ veruz ꝓ
alio homine q̃ ꝓ isto hoie. Ille g̃ hõ incipit esse p ꝓ
prietatẽ nãe. sed tñ ab eterno dicit̃ eẽ. quia ẽ deus q̃
ẽ ab eterno. Si g̃ iste homo demõstret singulare ho-
minis. absq; dubio vera ẽ predicta locutio. Si autez
demõstret psonã verbi. falsa. falsa inq̃ q̃tũ ad ꝓprie
tatẽ nature. quia psona v̾bi de sua natura est eterna.
Q̃tũ etiã ad cõmunicatõem ydeomatũ non admit-
titur. quia tale ydeoma nõ cõicatur ꝓpt̃ hoc φ clau-
dit repugnãtiam intellectuũ. Et hic modus dicendi
rõnabilis est. ⁊ minus calũniabilis q̃ predicti. ⁊ pl⁹
facit ad ꝓpositũ. ⁊ magis ꝯsonat verbis magistri qui
dat sẽsum predicte distinctõis. q̃uis verba non po-
nat. ne dicerez modum theologicũ. Moderniores
vero oportet magis explicare ꝓpter importunitatẽ
querẽtium. Determinat eñ magister φ iste hõ ince
pit esse s̃m φ homo. non aũt s̃m φ verbũ. Quid aũt
est aliud dicere. nisi φ p illud ꝓnomẽ p̃t demõstrari
singulare hominis. vel psona filij dei. Scd̃m hanc g̃
distinctõez non oĩno ꝯcedẽda est p̃dicta locutõ. nec
oĩno negãda. Cõcedi eñ p̃t s̃m vnũ sensuz. ⁊ negari
s̃m alium. Et ideo rõnes que ꝓbant predictã locu-
tõez in aliquo sẽsu esse veram. ⁊ alie que ꝓbãt in ali
quo sẽsu eẽ falsam. ptransiri possũt. quia p istã distin
ctõem soluũtur. s̃m eñ diuersa mẽbra vtreq; verum
ꝯcludunt. sicut sũt due prime rõnes ad primã ptez.
⁊ p̃me due ad ptem scd̃am. Ad illas vero que ostẽ-
dunt locutõem eẽ verã simpliciter vel falsã. simplici
ter respondẽdum ẽ. ❡ Ad illud qd̕ obijcit φ añ mũdi 25
ꝯstitutõem hec est vera nullus hõ est. dõm φ v̾a est.
sed tamẽ non oportet φ ista non sit vera. nullus hõ
fuit. Et ratio huius est ꝓpter variatiõem suppositi-
onis termini. Nam sicut tactũ ẽ iste termin⁹. hõ. in
xp̄o habet modũ supponẽdi termini accidẽtalis. sed
illud argumẽtum non valet. hec fuit falsa album dis
gregat. g̃ hec ẽ falsa albũ disgregat. variat̃ eñ mod⁹
supponẽdi ipius termini In prima eñ hẽat vnicã
suppositõnẽ. in scd̃a duplicẽ. Unde q̃uis illa sit fal-
sa. ille homo ẽ ante mũdi ꝯstitutõem. hec tamẽ ẽ ve-
ra. iste homo fuit. quia sensus p̃t eẽ talis. ille qui nũc
est homo. ante mũdi ꝯstitutõez fuit. ideo nõ valz rõ
illa. ❡ Ad illud qd̕ obijcitur φ implicatio sequitur 26
ad ꝓpõem in qua implicatur. dõm φ vez est s̃m eã
differẽtiam tpis s̃m quã implicat̃. Unde bene sequi
tur. si homo albus currit. homo est albus. Sed h̃ cũ
implicatio est respectu verbi de preterito tũc hz du-
plicẽ suppositõem. quia supponit ꝓ presẽtibus et ꝓ
preteritis. Et ideo non sequit̃. iste hõ ab eterno fuit.
g̃ ab eterno fuit homo. Sicut non sequit̃. hoc albuz
fuit. g̃ h̃ fuit albũ. quia regula ẽ φ termin⁹ apponẽs
verbo restringit̃ s̃m ꝯsignatum verbi cuiuscũq; tpis
v̾bo apponat. non aũt sic ẽ de termino ex pte sb̃iecti
Et p̃terea rõ illa peccat ex mutatõe suppõnis. ❡ Ad
duas aũt rõnes in oppositũ non oportet responde-
re. quia ꝓcedunt s̃m alium sẽsum. s. ꝓut ille demon
strat psonam. Preterea non ꝯcludũt φ predicta lo-
cutõ sit falsa. quia possũt hec simul stare. φ sp fuerit.
et φ inceperit esse s̃m diuersas nãs. ❡ Sed illud qd̕ 27
obijcit̃ tercio φ ꝓnomẽ demõstrat psonam. dõm φ
psona accipit̃ large ꝓ oĩ qd̕ reddit determinatuz
suppõitum v̾bo. p̃t eñ dici. hec albedo. ⁊ sic p̃t bene
demonstrare singulare suppõitũ hois. id est athomũ
nãe hũane qd̕ assũptum ẽ a verbo. vel ipaz hyposta-
sim facta demonstratõe nõ ad sẽsum. sed ad intelle-
ctum. Et si obijciat̃ φ in vtroq; sẽsu est falsa. quia h̃
in vtroq; sẽsu ẽ vera. ille homo semp fuit. dõm φ in
talibus plus tollit negatio q̃ ponat affirmatõ oppo
sita. Hec eñ simul stant. s. xp̄m eẽ mortalez ⁊ immor
talẽ. Sed ille due locutões non simul stãt. xp̄s ẽ mor
talis. xp̄s non est mortalis. quia negatio mag' negat
⁊ remouet significatõem eius qd̕ ẽ mortale q̃ immor-
tale sibi oppositũ. Per hũc etiam modũ intelligẽdũ
φ amplius negat̃ in hac. iste homo non fuit q̃ i hac
iste homo incepit eẽ. que ẽ affirmatiua. licz claudat
negatõem. Hec eñ simul possũt eẽ vere. iste homo ẽ
eternus. ⁊ ille homo incepit eẽ. sed ille due nũq̃. ille
homo ẽ eternus. ille homo nõ ẽ eternus. ea rõe qua
dictum ẽ. ⁊ ideo non p̃t cõcludi φ locutio p̃dicta sit
falsa simpliciter. ❡ Ad illud qd̕ obijcit̃. φ hõ in xp̄o 28
hz modum supponẽdi termini accidẽtalis. dõz φ
hoc p̃t ꝯcedi in cõpatõe ad psonam xp̄i que ẽ suppo
situm hũanitatis in infinitũ p̃cedẽs formã hũanita-
tis. Sed in cõpatione ad singulare hominis verita-
tem non habet. Unde quãdo ille homo demonstrat
singulare hominis. necessario ad idẽ tp̄s refert̃ sup-
positum importatũ p ꝓnomẽ ⁊ forma importata p

hoīm. Et ido hec est falsa. ille homo fuit ab eterno. nisi intelligatur p ydeomatū cōmunicatōem. Nam p ꝓprietatem nature verū est dicere ꝙ ille hō exiuit d non esse in esse p generatōem. Et sic patet respōsio ad totū. Huius ergo responsionis tota sūma in hijs tribus consistit. vt intelligat qualiter ꝓnomen demōstrare pt dupliciter. scꝫ vl psōā verbi. vel singlare hominis. Intelligat nihilominus quō differētes supponendi modū habet terminus accidētalis ꝛ sbstātialis respectu verbi d preterito. ꝗuis ex pte pdicati ñ sit differētia. Intelligat etiā ꝙ possibile ē duo opposita affirmari d eodē in xpō. ita ꝙ vnū dicit p vnionem. alterū p ꝓprietatē nature. siue de eo. siue d homine. neutrū tamē istoꝝ vere pt negari. plus eñ tollit negatio ꝗ̄ ponat affirmatio. sic dicit alibi ꝛ faciliter posset ostēdi.

Questio. iij. f

Utrꝫ hec sit concedēda. Homo incepit esse deus. Et ꝙ sic videt. Ista est vera deus incepit esse homo. ergo a simplici conuersa. homo incepit eē deus. ¶ Item hec est vera. homo incepit esse homo. ꝓpter vnionem. sed vnio est reciproca ꝛ mutua. quia sicut homo vnitur deo. ꝛ deꝰ homini. ergo si vnio reciprocat. ꝛ inceptō que sup vnionē fundatur. ergo si hec est vera. deus incepit esse homo. ita ꝛ hec. homo incepit esse deꝰ. Itē simus in instāti in quo filius dei incarnatus est. hec est vera. homo est deus. ꝛ ante h homo non fuit ds. ergo homo incepit esse deus. pmisse sunt vere. ergo conclusio. qm pmisse exponūt cōclusionē. ¶ Itē anteꝗ̄ hō esset. nec homo erat homo. nec aliud. sed homo incepit esse homo. ꝛ hō non potuit ante esse deus ꝗ̄ esse homo. ergo si homo incepit esse homo. homo cepit esse deus. ¶ Sed contra. Hec ē vera. Iste homo fuit ab eterno deus. ꝛ ad istū hoiem sequit homo. ergo hō fuit deus ab eterno. ergo hec est falsa. homo incepit esse ds. ¶ Iteꝫ si homo incepit esse deus. aut ergo iste. aut ille. ꝛ sic de alijs. sed non est dare nisi de isto. ꝛ iste homo semp fuit deus. ergo non cepit esse deus. ergo hec est falsa homo cepit esse deus. Itē cōmunicatō est in ydeomatibus. ergo si homo incepit esse deꝰ. videt ꝙ h sit cōcedenda. dei filius incepit esse deus. sꝫ hec ē falsa simpliciter. ergo ꝛ prima. ¶ Itē esto ꝙ filius dei deponeret hoiem quē assūpsit p impossibile. tunc quero de hac. iste homo desinit esse deus. hec est falsa. ergo pari rōe et hec est falsa. homo incepit esse deꝰ cū assūpsit. Probatio minoris. nūc est vnio. ergo ꝯmunicatio ē in ydeomatibus. ergo si filius dei sp erit filius dei. ꝛ hō semper erit deus. sequit necessario ꝙ hec sit vera. iste homo erit semp deus. ꝛ hec similiter. filius dei sp erit hō. ergo ꝛ hec est falsa. homo desinit esse deus. ꝛ hec. deus desinit esse homo. pari rōe ꝛ hec sūt false. iste homo in-
29 cepit esse deus. ꝛ deus incepit eē homo ¶ Rñ. dōm. ꝙ absqꝫ dubio hec conceditur deus incepit eē hō. sꝫ d hac. homo incepit eē deus dubiū est vtrꝫ simpliciter sit concedēda. Quidā eñ voluerūt eā distinguere. ex eo ꝙ hoc verbū incepit pt attribui huic termino homo ratione suppositi vel rōne forme. Si attribuatur rōne forme. tunc iste terminꝰ homo habet suppositionē simplicem. ꝛ tunc ē sēsus. ꝙ deus incepit pdicari d homie. quia mō predicat. ꝛ prius nō predicabat. ꝛ sic locutio habet veritatē. Si vero respiciat ipsum rōne suppositi. sic dixerunt ꝙ hec est falsa locutio. qꝛ supposito sp ꝯuenit eē deū. Huiꝰ aūt simile assignāt sic si dicat albū icepit eē scutū. eo ꝙ scutū primū fu-

it ꝛ post dealbet. Si eñ inceptio attribuat huic termino album rōne forme vera est locutio. Si ratione suppositi. falsa est. Quia quod est albū prius fuit scutum. Si aūt querat rō huius multiplicitatis. dicunt eam ex hoc ꝓuenire. quia verbū incipiendi claudit i se negatōem. ꝛ illa pt intelligi pcedere terminū. ꝛ sic facit ipm habere simplicē suppositiōem. vel sequi. et sic respicit ipsuꝫ gratia suppositi. Unde ꝗuis respectu aliquoꝝ actuū vel verboꝝ terminꝰ sbiectꝰ determinare habeat suppositōem simplicē aut psonalem. tamē respectu huiꝰ verbi. incepit. vtroqꝫ mō pt supponere. ꝛ hoc non ponit multiplicitatē in supponente. s in tota locutione ex varia negatiōis cōpatione. Hec aūt distinctio satis est rōnabilis. si tamē intelligatur simplex suppositio. vt dicat terminꝰ hre simplicem suppositōem sb quo non licet descēdere. sicut cum dicit solus homo currit. vel simplicē suppositionem habere quādo pdicatū vel aliquid in pdicato respicit ipm gratia forme. Licet aūt nō sit pdicta distinctio reprobāda. attamē nō dissoluit plene ambiguitatē locutōis ꝓposite. qm si respicit ipm ratione suppositi. adhuc habet locutio veritatē. Si eñ h est vera. iste homo incepit eē in aliquo sēsu vt priꝰ ꝓbatum ē. absqꝫ dubio verꝫ est ꝙ incepit eē deus. Et ꝓpter hoc intelligēdum ꝙ adhuc pdicta locutio habet veritatem sm ꝙ verbū incipiendi respicit tm sbiectuꝫ gratia suppositi. Unñ attēdēdum ꝙ ille terminus hō 30
respectu xpi ptim hꝫ naturā termini accidētalis. partim nām termini sbstātialis. Naturā inquā termini accidētalis respectu psone ꝗ preexistit. Naturā termini sbstātialis respectu singularis hois ꝙ simul cū ipo incepit. p qd ille terminꝰ homo habꝫ supponere p singulari hois p se. p psona verbi non. non ergo gratia vnionis. Et qm p supposito singularis hois. qd quidem est Ihs. hꝫ veritatē locutio. ꝗuis non hēat p supposito qd est psona xpi. hinc est ꝙ pdicta locutio recipi pt tanꝗ̄ simpliciter vera. Et concedēde sunt rōnes ad hoc ¶ Ad illud qd obijcit ꝙ hec est vera. 31
Ille hō ab eterno fuit deus. dōm ꝙ si iste demōstret psonā. vera ē. ꝛ in illo sēsu falsa ē. iste hō incepit esse deus. Si vero suppositū hōis respiciat. adhuc pt eē vera p vnionē siue ydeomatū cōmunicatiōem. sꝫ tñ ex hoc non sequit ꝙ ista sit falsa. iste hō incepit eē deꝰ p ꝓprietatē sue nāe. Couenit eñ sicut pus dictū fuit huic hoiꝫ dicē mortalē ꝛ imortalē sine ꝯtradictōne. Et p hoc pꝫ sequēs obiectū. qꝛ si hō incepit esse deꝰ. 32
aut iste aut ille. Dici pt ꝙ iste. sed iste ibi ñ demōstrat psonā sed singulare hois sicut prius dictū fuit. Unde nō est simile si dicat albū incipit esse scutū. qꝛ albū non hꝫ nisi nām termini accidētalis. nec hꝫ suppositū p quo posset reddē locutōeꝫ veram nisi ipm scutū. nō sic aūt ē in hoie respectu xpi ¶ Ad illū qd 33
obijcit de cōmunicatōe ydeomatū. dōm ꝙ in ydeomatū cōmunicatōe hec regula ē attēdēda. quia omnia ꝯmunicātur. hijs dūtaxat exceptis que exꝓmūt ipam vnionē. vel que claudūt intellectū repugnantiam rōne cuius erroꝛ appropinquāt. Rō aūt huiꝰ est. qꝛ cōmunicatio ydeomatū fūdat sup ipam vnionem. ꝛ ordinat ad fidei catholicā expressionē. ꝛ ido non cōmunicāt illa que importāt vnionē. Vñ ꝗuis hec sit vera filiꝰ dei ē incarnatꝰ. hec tñ ē falsa. hō ē incarnatus. Similit intelligēdum ē de hijs que repugnātiam intellectū importāt. sicut sūt eē creaturā. et eē pdestinatū. ꝛ similia. Et qm cū dicit hō incepit

esse deus. importat vnio. ideo talis ydeomatis non
34 est cōmunicatio. ¶ Ad illud qd querit si p impossibile diuidat homo a deo. vtrum hec sit vera. hō desinit esse deus. dōm ꝙ sic. nec valet. hō sp erat deꝰ. ergo non desinit esse deus. Sicut eñ prius tactū fuit. iste due simul sūt vere. hō desinit esse deus. ꝛ hō semper erat ds. quia p ydeomatū cōmunicatōem hec ē vera hō sp erat deꝰ. ꝛ tādiu erit vera ꝗdiu durabit vnio. Si vo cras soluat vnio. tūc nec p ydeomatū ꝯmunicatōem. nec alio mō est verū dicere ꝙ hō sit deꝰ. Et si tu obijcias ꝙ desinere implicat nō esse. ꝛ iste ñ possunt ꝯcedi simul de xpō. erat ꝛ nō erat. dōm ꝙ sicut dictū fuit. pluꝰ negat negatio explicita ꝗ̄ iplicita. ꝓpter hoc ista ꝯceditur tāꝗ̄ vera. iste hō est immortal demōstrato xpō in statu passibilitatis. ꝗuis ñ cōcedatur. iste hō nō ē mortalis. Et sic patent ea que in hac parte querūtur ꝛ qualiter ydeomata cōmunicātur.

¶ Distinctio. xij. quō verbi seu xpi incarnatio ordinat ad nostrā redēptōem ꝗtū ad genus nature assūpte. Utrꝫ scꝫ fuerit de genere ade.

Solet etiā queri vtrū aliū hoiem ꝛc. In precedētibus determinauit mgr de incarnatione verbi in se. In hac parte determinat de ipsa incarnatione prout ordinatur ad nram redemptōem. ꝛ durat hec pars a principio huius distinctōis. xij. vsqꝫ ad. xxiij. dist. ꝛ ꝯtinet. xj. dist. sicut ꝛ ps precedēs. Diuidit aūt hec ps in duas. in quarū prima agit de hijs sm que christi incarnatio ordinat ad nram redeptiōem. In scda vero agit de ipsa redēptione ꝗ facta est p passionē. infra. di. xix. Nūc queramꝰ qualiter p mortē ipsiꝰ ꝛc. Et qm ordinatio incarnatōis ad nram redēptōeꝫ in quatuoꝛ ꝯsistit. scꝫ. in ꝯformitate nāe. in plenitudie gratie ꝛ sapiētie. in defectu passibilitatis. ꝛ in vsu virtutis. iō ps ista hꝫ quatuoꝛ ptes. In quaꝝ pma determiat mgr de genere nāe assūpte. vtrū fuerit d genē Ade. In scda vero agit de plenitudine grē ꝛ sapiētie. infra di. xiij. Preterea sciēdū ē christū sm hoiem ꝛc. In tercia vero agit de defectu passionis. infra di. xv. Illud ꝗꝫ ptermittēdū ñ est ꝛc. In quarta vero agit d vsu virtutis. j. di. xvij. Post predicta ꝯsiderari oportet ꝛc. ¶ Prima ps ꝯtinet psētē di. ꝛ diuidit in tres ptes. In quarū prima mgr determiat de ꝯditōe nāe assūpte ꝗtum ad genꝰ. In scda de ꝯditōe nāe assūpte ꝗtū ad li. ar. ibi. Ideo nō imerito querit vtrꝫ hō ille ꝛc. In tercia vero agit d ꝯditōe nāe assūpte ꝗtū ad sexū ibi. Solet etiā queri ꝗuis curiose ꝛc. Prima hꝫ duas. In pma mouet qōnem ꝛ determinat. In scda vero aucte ꝯfirmat. ibi. vt eñ ait Aug. ꝛc. Similiter scda ps hꝫ duas. In pma determiat veritatē. In scda dissoluit sophisticas rōnes. ibi. Quidā tamē ꝓbare conātur ꝛc. Silr tercia ps habet duas. In prima ꝗrit qōnem ꝛ determiat. In scda ꝯfirmat. ꝛ h ibi. Unñ Aug. in li. lxxxiij. q. ꝛc.

¶ Mouet qōnem ꝛ determinat de cōditōe nature assūpte quātuꝫ ad genus Utrum scilicet deus alium hominē assumere potuit vel aliūde ꝗ̄ de genere Ade. a

XII

Solet etiā qri. Utrū ds aliū hoiem vel aliūde ꝗ̄ de genere illiꝰ Adā assumere potuerit. Ad quod sane dici potest ipm aliam aīam ꝛ aliam carnem potuisse assumere. quia gratia tm assūpta est anima illa ꝛ caro a verbo dei.

Confirmat determinatiōeꝫ suā aucte Aug. b

Augu. Ut eñ ait Aug. In rebus p tps ortis illa sūma gra est. ꝙ homo in vnitate psone coniūctus est deo. Potuit ergo deus aliā aīam ꝛ aliā carnem sumere. ꝛ carnem vtiqꝫ aliūde ꝗ̄ de genere adā. Unde Aug. xiij. li. de tri. Potuit itaqꝫ deus hoīeꝫ aliunde suscipere in quo esset mediatoꝛ dei ꝛ hoim. nō de genere illius Adā qui peccato suo obligauit genus hūanū. sicut ipm quē primo creauit. non de genere alicuius creauit. Poterat ergo vel sic vel alio quo vellet modo creare vnū aliū de quo vinceretur victoꝛ prioris. Sed melius iudicauit. et de ipo quod victū fuerat genere assumere hoiem. p quē hominis vinceret inimicū. ꝛ tamē ex virgine cuius cōceptū spūs non caro. fides non libido preuenit. nec interfuit carnis concupiscētia qua ceteri concipiūtur qui originale trahūt peccatū. sed credēdo nō ꝯcūbendo facta est fecūdata virginitas. Ex hijs apte ostēditur ꝛ aliū ꝛ aliūde hoiem deū assumē potuisse.

¶ Mouet qōneꝫ ꝛ determinat veritatē de ꝯditione nature assūpte quātum ad liberū arbitriū. Utrū scꝫ hō ille potuit peccare vel nō esse deus. c

Ideo nō immerito querit. Utrꝫ hō ille potuerit peccare. vel nō esse deꝰ? Si eñ potuit peccare. etiā potuit dānari. Si potuit dānari. potuit nō esse deus. ergo si potuit peccare. potuit nō esse deus. qꝛ eē deū ꝛ posse velle iniquitateꝫ simul eē nequeūt.[a] Hic distinctōe opus est. Utrū de psona an de natura agat. Si eñ de psona agit. manifestū est ꝙ peccare nō potuit. nec deus nō eē potuit. Si vero de natura. discutiēdū est vtrꝫ agat de ea vt verbo vnita. an de ea tāꝗ̄ nō vnita verbo ꝛ tñ enti. id est an

a ¶ Hic distictōe opꝰ est. Videt ꝙ distictio illa nlla sit. quia ꝗ̄ nā illa fuit vnita. peccare nō potuit. ergo non vr ꝙ aliquo mō pec-

care potuerit. Itē aia illa btā ē ⁊ nō pt ñ eē btā. ğ si btā aia sipl'r ⁊ absolute ñ pt peccare vr̄ silr q nec aia xpi. ğ nlla vr̄ eē op⁹ distinctione. Rñ. dō. q fm in-
1 tellectū qōnis quē attēdit qōnē ,pponēs nllā oportet facē distinctōem. ,ppē h q qō est de aia xpi vnita. vtrū habuerit vertibilitatē arbitrij. verūtamē mgr̄ ex abūdāti distinguit ad remouēdū importunitatē sophistice opponētiū. ⁊ satis rōnabilir q̄ritur vtrū ille hō peccare potuerit. qr cuz vbū possendi sit pteriti tpis. idem miate pt extēdē se ad oē pteritū. ğ ad tpš añ vnionē. vel ad tps p⁹ vnionē. Si ad tēpus añ vnionē. cū añ vnionē possibile fuerit illū hoiez creari. ⁊ tñ vbo nō vniri. possibl'e fuit q habuit li. ar. vtibilitatē. et ita q peccare potuerit. Si at p tpe p⁹ vnionē. peccare ñ potuit. qr ñ potuit nō eē beatus. aut ñ eē ds q̄ñ neutrū patiti xpo aliquod eē pctm̄. Et sic pz totū.

de ea fm q vnita fuit verbo. an de ea fm q esse potuit ⁊ non vnita verbo. Nō est eñ ambiguū aīam illam entē vnitā verbo peccare nō posse. ⁊ est sine ambiguitate verū eandē si esset ⁊ nō vnita vbo. posse peccare.

¶ Dissoluit sophisticas rōnes qbus improbi quidam conātur q hūana natura xpi vbo vnita potuerit peccare. d

Quidā tamē ,pbare conātur etiā eā vnitā verbo posse peccare. quia liberū arbitriuz habet. ⁊ ita pt flecti in vtrāq ptē. quod friuolū est. cū ⁊ angeli liberū arbitrium habeāt. ⁊ tamen gratia adeo sūt cōfirmati vt peccare nequeāt. Quāto magis ergo ille hō cui spūs est datus sine mēsura. Inducūt qz auctem ad ,pbādum idē. Scriptū ē eñ in libro Sapiētie. Qui potuit trāsgredi ⁊ nō est trāsgressus. facē malū ⁊ nō fecit. Sz hoc accipiēdū est fm mēbra. vl' ptim de capite. ptim d mēbris. De capite. nō est trāsgressus. ⁊ nō fecit malū. De mēbris. potuit trāsgredi ⁊ facē malū.

Auctī ad idē. Ecci. xxxj.

¶ Mouet qōnē ⁊ determinat de conditōe nature assūpte quātū ad sexū. Utrū scz deus potuerit assumere hoiem in sexu muliebri. e

Solet etiā queri q̄uis curiose a nō nullis. Si ds hūanā naturā potuit assumē fm muliebrē sexū. Quidam arbitrātur euz potuisse assumē hoiem in femineo sexu vt assūpsit in virili. Sed oportuni⁹ atq cōueniētius factū est. vt de femina nasceret et virū assumēt. vt ita vtriusq sexus liberatio ostēderet.

Quorūdā opinio.

¶ Cōfirmat determinatōem suā aucte Aug.

Unde Aug. in li. lxxxiij. qōnū. Hois liberatio in vtroq sexu debuit apparere. ğ qr virū oportebat suscipere qui sexus honorabilior ē. ,psequēs erat ⁊ feminei sexus liberatio. hinc apparet q ille vir de femina nat⁹ ē Sapiētia qz dei q̄ dicit vnigenit⁹ fili⁹ hoīe suscepto i vtero. ⁊ de vtero vginis, liberatōem hois indicauit.

Ad intelligētiā hui⁹ ptis fm tria q̄ mgr̄ determinat. incidit h qō circa tria. Primo q̄rit de ꝯgruitate nāe assūpte q̄tū ad gen⁹. Scdo q̄rit q̄tū ad li. ar. vsū. Tercio vo q̄rit de ipa nā assūpta q̄tū ad ꝯgruētiā sexus. Circa pmū querūt duo. Primo querit vtrū debuerit assumē hoiez q̄ esset d genē adā. Scdo vo vtrū congruum fuisset assumere adā. a

Questio. j. a

Utrū decuerit filiū dei assumere hūanā nām de massa pditōis siue de genē adā. Et q nō vr̄. Alteri⁹ q̄litatis ⁊ nāe dz eē morb⁹ ⁊ medicina. ğ si xps rōe nāe assūpte fuit hūani gener' medicina. vr̄ ğ q ei⁹ caro nō debuerit formari de massa corrupta. ¶ Itē nobiliori forme nobilis dz aptari mā. ğ si aia xpi fuit purissima ⁊ imunis ab omi pctō. vr̄ q caro xpi debuerit eē ab oi corruptōe aliena. Nō ğ de massa corrupta. ac p h nec d genē adā. Itē iproperiū pentū redūdat in ,plē fm q dic sapiēs. Sz xps debuit eē imunis ab ois pcti properio. ğ ñ debuit eē d genē hoīs primi. ¶ Itē debitū pentū iputat ,pli. ß mediator debuit eē absq oi pctō. vt ei⁹ solutō oino acceptaret a do sic dicit Ansel. ğ ñ debuit esse d genē ade. ¶ Sed ꝯ. Heb. ij. q̄ sactificat ⁊ q̄ sāctificat ex vno oēs. ß xps ē q̄ sctificat. q̄ vo sctificat sr̄ filij adā. vr̄ ğ q sic alij sūt d genē Ade. ita etiā xps fuerit ⁊ debuerit eē. Itē p culpa hois ñ decz nisi hoiez satisfacē. ğ p c̄lpa oim filiorum Ade nullus dz satisfacē nisi q̄ sit fili⁹ Adam. sz xps satisfecit p c̄lpa nr̄a. ğ debuit eē d nr̄o genē ⁊ d nr̄a massa. ¶ Itē si hō stetiss. nlli alij generi creature eēt obnoxi⁹ tāq p ipz hret stare. ğ si hō p xpz reuocati pstinā dignitatē. vr̄ q nlli alij generi creature debuit eē obnoxius tāq p illō surgēt. ß surrexit p cristū. ğ vr̄ q xps fz carnē debuit eē d genē carnis viciate. ¶ Ite tāto ꝯgruentior ē mediator. q̄to ,pximior vtriusq generi. Si ğ ꝯgruētissim⁹ mediator fuit crist⁹ int̄ hoies pctōres ⁊ deū. ğ debuit eē d genē hoim pctōz. ¶ Rñ. dō q absq dubio dei fili⁹ potuiss car- 2
nē assumē aliūde q̄ d massa corrupta. siue a liūde q̄ ex hijs q̄ ,pcesserūt d genē Adā. magl' tñ cōgruebat q d genē ade carnē assumēt. ⁊ lz mlte sint ꝯgruentie q̄

nos latēt iuxta mltiformitatē sapie dei. tñ fm vba et dicta sctōz q̄tuor pñt rōes ꝯgruētie assignari. Pria ē ,ppē cōhuādā rectitudinē iusticie. vt vicz eiusdē gener' eēt satisfactor ⁊ puaricator. Nā ⁊ si alteri⁹ generis eēt. ñ attribueret eidē generi satisfactō cui ⁊ offēsio. ac p hoc ñ recte huaretur iusticie rectitudo. q̄ ab illo genē req̄rit emēdā in q̄ repit pcedētē offēsā. Secūda ē ,ppē manifestādā dulcedinez mie. vt vicz ipse dñs q̄ ab hoie ꝯtēpt⁹ fuerat tāq ab aduersario ⁊ inimico. ipē idē generi hūano vniret in xpo in vnitatē psōe. in q̄ manifestat mira dei ꝯdescēsio. i h. q ipē gen⁹ hūanū sibi inimicū ꝯiūgē voluit i idissolubl'e vinculū. Iuxta illō q̄d d̄r Roma. v. Cōmēdat āt charitatē suā ⁊c. Tercia āt rō ē ad declarādā ordiatiōem sapie. q̄ q̄dē ordiatō nllo pt ifringi vicio. Decreuerat eñ ds ⁊ ordiabat vt gen⁹ hūanū totū mltiplicaret ⁊ dissemiaret ex vno ,ppē repūtatiōez illi⁹ vlis pncipij q̄d ds ē. nec p hoc pctm̄ infringi debuit. ⁊ iō xps mediator dei ⁊ hoim hō ver⁹. nō aliūde ß d massa toti⁹ gener' hūani debuit formari. Quarta vo rō ē ad cōsiderādā altitudinē hūane nāe quā de⁹ in tāta dignitate ꝯdiderat. vt nlli alij generi creature ß soli do esset obnoxia. Si ğ nō modicū ē obnoxia redēptori. decēs ē vt redēptor. aut solū eēt ds. aut si hrēt i se gen⁹ nāe create. hoc eēt de genē illi⁹ masse q̄ ortū hz a lūb ade. Propē has ğ rōes ꝯgruētie q̄ appent manifeste. ⁊ a vbis sāctoz hñt firmitatē. ꝯcedēdū ē q nō solū fuit cōgruū q xps assumēt carnez de nr̄o genē ad repatōez hūane nāe. verum etiā hoc magis fuit congruūz. q̄ q alio mō faceret. lz alio mō facere posset.
3 Uñ rōes h ,pbātes sūt ꝯcedēde ¶ Ad illō ğ qō pmo obi q alteri⁹ nāe dz eē morb⁹ q̄ medicina. dō q vez ē p eo tpe in q̄ res pt dici medicia alteri⁹ generis. nō q̄tū ad nām. ß q̄tū ad vim creatiuā. ⁊ sic fuit i xpo. qr ipē ñ erat infect⁹ corruptōe ꝯcupie. ß hēbat i se plenitudinē gr̄e. Uñ ⁊ apl's dic q pm⁹ hō fuit de terra terren⁹. scōs de celo celestis. ñ ,ppē diuersitatē nāe vl' māe. ß ,ppē driaz q̄tū ad q̄litatē vtutis ⁊ vicij. gr̄e et clpe. Or si velis istare q morb⁹ ⁊ medicia sūt diuersarū naturaz simpl'r. dō q h hz locū i medicia cui⁹ opatio ē p vim nāe ñ p actū volūtatis deliberatie ¶ Ad
4 illō qō obi q nobil'mā dz rñdere nobili forme. dōm q vez ē de mā disposita dispositōe vltia q̄ ē ncēitas. ß de mā remota ñ oportz. qm̄ ois nobilitas cōsurgit ex forma ipi nāe supaddita. ⁊ qm̄ massa hūani generis ñ ē ,pxima mā respectu aie xpi. iō ñ seq̄t q corp⁹ xpi ñ fuerit de illa massa. ß caro organizata ⁊ pfecta cōpletione aptata fuit illi⁹ mā. ⁊ d hac bñ lz iferre q valde nobil' fuit. cū ad nobilissimā aiaz aptata esset. vñ optime fuit cōplexionata. ⁊ ab oi corruptōe ⁊ feditate cōcupie aliena. Ex h tñ nō lz inferre q nō fuerit sūpta d illa corruptōis massa. ita ei pura fuit illa caro p vtutē spūs agētē. sic si d celesti sba sūpta fuis-
5 set. ¶ Ad illō q̄d obi. q iproperiū parētū redūdat i filiū. dō q vez ē cū fili⁹ ē imitator scelerū pris. Cū āt ei ꝯrius ⁊ opposit⁹ ē q̄tū ad mores. nō dz in eū iuste redūdare. nisi ipē fili⁹ mera sua benignitate iproperiū pris portare velit ⁊ sustinere. ⁊ sic i ,pposito intelligēdū ē fuisse. Uñ xps ñ ex merito vl' necessitate sustinuit iproperiū Ade. ß ex mera sua benignitate. vt dū ipē sustineret p alio q̄d ex se ñ meruit. ali⁹ libera-
6 ret ab iproperio q̄d ex sua culpa pmeruit ¶ Ad illud q̄d obi q debitū pentū iputat ,pli. dō q h vez ē cū ples succedit pentib⁹ in hereditate. ⁊ qm̄ cristus a pentib⁹ cōcupiam ñ hereditauit p quā hō obligat⁹ est pene. hinc est q nullius pene fuit debitor. ß liberalis ⁊ volūtarius psolutor.

Questio. ij. b

Utrū cōgruū fuisset ipsū Adaz assumi. Or sic vr̄. qr crist⁹ debuit eē d genere Ade. vt satisfaceret p pctō toti⁹ generis q̄d ,pcessit d lūbis Ade. ğ pi rōe debuit dei fili⁹ ipsū adā assumere. vt p pctō ipsi⁹ Ade ꝯgruentissime satisfaceret. ¶ Itē nullū magis decz sustinere penā p culpa q̄ eū q̄ culpā cōmisit. Si ğ hō assūpt⁹ puniri debuit p pctō ade. sic ⁊ factū ē. vr̄ q nllū aliū hoiez adeo decuit assumere sic pmū hominē. ¶ Itē efficaci⁹ curat morbū q̄ curat ipsū in sua radice q̄ q̄ curat in ramo. Ꝗ morb⁹ corruptōis hūani generis ortū habuit in adā ⁊ curat⁹ fuit i christo. ğ pfecti⁹ curat⁹ fuisset si fili⁹ dei assūpsiss pmū hoiez q̄ assumēdo aliquē de ei⁹ genere. ß decz sūmū medicū facere oē q̄d attestat pfectiōi medicie. ğ ⁊c. ¶ Itez ad hoc q aia curet p aduētū spūssācti. necē ē q. s. i eādē descēdat in qua prius habitauit culpa. ğ pari rōe si p aduētū filij dei debuit pctm̄ pmi pentis curari. vr̄ q ipsū debuerit assumere magis q̄ aliū. Or si dicas q ñ decuit ,ppē culpam preābulā. Sz ꝯ. spūs sāct⁹ sic purificat aiam q nll'a ē indecētia vt habitz in aia in q̄ pus fuit culpa. sic etiā purificauit carnē vbi vt in nllo derogaret christo q fuit de nr̄a massa. ğ vz q sic aia ade potuit purificari ⁊ caro. q in ipsi⁹ asūptiōe i nllo derogaret excellētie ipsi⁹ filij dei ¶ Sed cōtra. Nō decuit deū facere vt aliqs de malicia sua reportaret cōmodū. Sz si adā ,ppē repatōez faciēdā d culpa cōmissa assumeret a vbo. reportarz ineffabile cōmodū. ğ h eēt ꝯ diuinā iusticiā. ß hoc ñ decz deum. ğ ⁊c. ¶ Itē talis debuit satisfacere q̄ nulli⁹ esset debitor pene. sic dicit Ansel. quia satisfactio est cū fit opus als indebitū. sicut dicit in li. de regulis fidei. ß adā fuit pene debitor ,pter culpā quā cōmisit. ğ nllatenus decuit ipm ad satisfaciēdum assumi ¶ Itē quicq̄d fit de alijs. tamē esse vel dici peccatorē de nllo mō decet deū. sed illa vnio facit ydeomatū cōmunicatōem. ğ si adā assūptus fuisset a dei filio. fili⁹ dei esset ⁊ diceret vere peccator. Si ğ hoc nullo mō decet. videt ⁊c. ¶ Itē si ds adā assūpsisset. cū deus decreuisset gen⁹ hūanū ex adā ,ppagare iūcta sibi Eua. ğ aut decretū siue dispositio non mansisset. aut christ⁹ ex cōmixtione cū femia generat⁹ fuisset. sed vtrūq est oino indecens. ergo oino indecens fuit dei filium assumere hominē primū ¶ Rñ. dō q absq du- 7
bio non sic decuit dei filium assumere ipsuz Adam. sicut aliquā aliam hbam eiusdem generis. sicut patz ex ipso opere diuino. Et ratio huius est. quia nō cōueniebat oim creatori. nec cōueniebat primo homi. nec expediebat hūano generi. vt psona dei hominē assumēt pctōrē. cū ipse in forma assūpta debēt pctōres ceteros iudicare. et tñ nullatenus de pctō argui posse. siue fm nām assumētē. siue fz nāz assūptā. fm quarū vtrāq cōpetebat ei potestas iudiciaria. Primo homini non cōueniebat. vt ille qui tñ se deiecerat per culpā. tñ exaltaretur vt de⁹ eēt. Sufficiebat namq sibi ⁊ excedebat vt saltem ei deus reconciliaretur. non q ille deus efficeretur. Etiā generi hūano non expediebat. quia cū ille homo eēt pene debitor. vtpote ille q̄ reus erat oim aiarum nr̄arū. non esset ei⁹ passio adeo deo g̃ta. sicut si oio eēt innocēs. ⁊ vix

etiā sufficeret ad satisfaciēdum p se. non potuit aliis satisfactōem suam cōmunicare. Concedēde ergo sūt rationes probantes q non decuit filium assumere
8 primum hominez. ¶ Ad illud ergo qd primo obi in contrariū q de genē hūano debuit satisfacere. dō q non est simile. quia potuit aliquis esse de genē hoim qui cōmunicaret cuz hoibus in nā z non cōicaret in culpa. non sic aūt de adā. qz ex quo peccauit. necriuz fuit ipm peccasse. z si filius dei ipm assūpsisset. eum
9 qui pene debitor erat assūpsissz. io non est sile. ¶ Ad illud qd obiicit q nullū magis decet puniri qz eū q peccauit. dōm q verū est de pena diuine vltiōis. sed non est vez de pena diuine placatōis. Magis enim deus placari potuit p penā innocētis qz p penaz rei z iniusti. z taliter punitus est xps p peccatis nostris. Nullius eni alteri⁹ ꝯna poterat eē sufficiēs meritū
10 satisfactōis. qūuis eēt equū instīm diuie vltōis. Ad illud qd obiicitur de curacione morbi in radice. dōz q verū est q pfectior est curatio vbi radix ita potuit purificari sicut ram⁹. Sic aūt nō est in pposito. Naz z si adā adeo purificari posset vt nullā culpā habēt actu. nunq tamē sic purificari potuit vt nullā culpā habuissz. Et hoc quidē decebat habē dei z hoim mediatorē. vt sua oblatōe sufficiēt placarz seueritatē diuie iusticie. Alie etiā rōes sūt qre morb⁹ in sua origine curari nō debuit. sed ille assignate sūt in scdo lib. in tractatu de petō originali. z aliquę in quarto d sa
11 cramēto baptismi. ¶ Ad illud qd obiicit q aia non purificat p spūsāctū nisi aie vniat p amorē. dōm q nō est simile. quia aliter purificatur p xpz. aliter per spūsāctum. Per spm naqz sāctū purificātur sicut p cām effectiuā. sed p xpm tāq p cām meritoriam. Et quia aliqs pt mereri alii diuerso a se. hinc est q non oportet mediatorē dei z hoim sic cuilibet vniri sicut s.s. Est etiā dīa in vnione. qz spūssāctus illabit nob ita tamē q nō vnit nobis vnione psonali. q fac ydeomata cōicari. vn non est peccator qūuis illabat peccatori. Sed filius vnit vnione psonali in qua ē ydeomatū cōicatio. z iō non sic decuit ipm vniri aie peccatrici. sicut decet spūs. mitti in eā aiam que pri⁹ fuit peccatrix. z sic patet totū.

Consequēter querit de ɔditione nāe assumpte qtū ad li. ar. Et circa hoc icidūt duo dubitabilia. Primo querit vtrū ille homo peccare potuerit. Scdo querit. Utrum potētiā peccandi habuerit.

Questio .j. c

Utrū xps potuit peccare. Et q sic Eccī. xxxj. dicit i laudem viri iusti. Qui potuit trāsgredi z non ē trāsgressus. Sed ois laus cōpetit xpo. que cōpetit alicui eius mēbro. g videt q illud potuit dici in laudē xpi. g zc. ¶ Item Aug. Meliores iudicauit deus hoies liberaliter. z vocat liberaliter deseruire. sed cū posset cum offēdere nollēt. g si xpm optimū fecit z optimū iudicauit. videt q xps peccare potuit. ¶ Itē Bern. Tātum descēdit quātū descēdere potuit. sed inferioris grad⁹ est qui potest peccare qz qui non potuit. g videt q xps in illo statu fuerit. Si dicas q hoc intelligit ex pte carnis. Cōtra. dispositio carnis corespōdet dispositōi li. ar. sicut pz in adā z in nobis. g sicut xps assūpsit carnis passibilitatē. ita videt q li. ar. vertibilitatē. ¶ Itē xps erat in statu viatoris. g cum ad statū viatoris ptineat posse peccare. sicut ad statuz cōprehēsoris peccare nō posse. videt q xps peccare potuerit. ¶ Itē nullus laudat in hiis que fac de necessitatē. Sed xps erat laudabilis in opibus suis. g non faciebat ea necrio. g poterat a bonis z debitis opibus necrio cessare. z hoc est obmittere. g potuit peccare. ¶ Itē xps potuit dicere aliquā orōem negatiuā z veram. sed qui potest dicere locutōem negatiuaz. pt dicere affirmatiuā sibi oppositā. sed illa est falsa. g xps potuit dicere locutōem falsā. sz hoc ē mētiri in eo q nouit locutōem esse falsam. g videtur q xps potuerit mētiri. g potuit peccare. cū mentiri nullo mō potuit bn fieri. ¶ Cōtra heb. ij. Eū qui paulo minorat⁹ est zc. glo. Natura hūane mētis quā deus assūpsit. z que nullo peccato depravari potuit. solus deus maior est. g nullo mō aia xpi potuit infici aliq macula peccati. ¶ Itē xps ab instāti conceptōis fuit cōprehēsor z beat⁹. sed de essentia beatitudis est q sit bonū z inamissibile. g xps nunq illā beatitudinē potuit pdere. g nec aia ipsius peccare. Itē christus ab instāti conceptōis tātā grām suscepit. q maiorez illa habere non potuit. g ab instāti ɔceptōis habuit grām ɔfirmatōis. sed null⁹ potest peccare qui illam grām hz. g zc. ¶ Itē si xps potuit peccare. ponat. qz possibili posito nullū accidit impossibile. sed posito q xps siue homo ille peccauerit. ponit ex hoc q dignus fuit eterna dānatōe. g vel de⁹ dānaret. vel hō a verbo separetur. sed vtrūqz oino impossibile. g impossibile fuit illū hoiez peccare. Rº. dō q absqz du 12
bio aia xpi non potuit depravari aliqua culpa. Et rō huius est triplex. scz plenitudo grē. ɔfirmatio glorie. z vnio diuie nāe z hūane. Plenitudo gratie facit q ipe xps sm hūanam naturā habuit grām confirmatōis. sed illa gratia adeo li. ar. cōfirmat vt nullo modo possit infirmari p culpam. Hoc ipm facit cōsummatio glorie. que quidem fuit in xpo a sue ɔceptōis primordio. Statim eni fuit beatus z cōprehensor. et sicut beatus nō potest dampnari. sic etiā non potest preuaricari. ac per hoc in xpo nulla potuit esse sm aiam macla peccati. Postremo hoc efficacissime fac vnio diuine nature z humane in vnitatē persone. q vnio facit vt ydeomata cōmunicētur. z ipa nō potest frāgi. si ergo deus non potest esse peccator. z nō potest non esse homo. planū est q illa vnio nullatenus sustinet xpm sm hūanam nām peccare potuisse. Unde rōnes hoc ostēdentes sunt concedēde. ¶ Ad illd 13
g quod primo obiicit de laude viri iusti. dō q laus illa vnius partis dicit perfectōem. in hoc. s. q nō est transgressus. ex alia pte quādam defectibilitatē. Cū ergo dicitur q omnis laus attribuenda est xpo. dō q z si illd aliquo modo habeat veritatē de laude pfecta siue rōne eius conditiōis penes quā attēditur perfectio. non tamen oportet q ratione eius conditōnis sm quaz est imperfectio. Posset etiā aliter dici. quia sicut dicit magister. ista laus est capitis in mēbris. ita q perfectio cōpetit ipi capiti in se. s qd ē ibi defectibilitat cōpetit rōne mēbrorum. ¶ Ad illud 14
quod obiicitur q meliores iudicauit deus homines zc. dōm q hoc verum est de toto genere hūano sm aliqz melioratōem que attēditur in ordine vniuersitatis. Sic enim decebat hoiem in vniuersitate constitui. vt in prima sui cōstitutōe haberet vertibilitatem arbitrii sm legem cōmunem. Sed xps habuit aliquid supra hoiem. ideo decuit q sibi fieret aliqd spāle priuilegiū. vt esset in eo liberalitas obsequii sine vertibilitate arbitrii. sicut et in diuina voluntate videm⁹ q liberaliter nobis bona impēdit z fac. nul

lam tamē in eo est possere vertibilitatē. z pter h verbū illud Aug. sm q liberaliter notat vertibilitatem ad cōtrariū. non se extēdit ad melioritatē que attendit sm priuilegiū spāle sed sm legē cōmunez. Si qs aūt velit dicere q ibi intelligit liberalit id est voluntarie. obuiat ei litera sequēs z rō pponēdi verbuz. qz Aug. hoc verbū dicit vt reddat rōnem quare de⁹ ta
15 lem fecit hoiem vt posset male facere ¶ Ad illud qd obiicit de Bern. q descēdit quātum descēdē potuit. dōm q intelligit de potētia ordinata que supponit ɔdecētiam. Decuit enim deū descēdere ad miseriaz. sed nullo mō decuit descēdere ad culpā. Nā z si miseria filio dei non cōpetat in se. tamē ɔpetit vt est ordinata ad finē nr̄e redēptōis. Culpa aūt vel ordinatio ad culpā in actu vel in habitu nullo istoz mōz ɔpetit sibi. ideo decēter non potuit se hūiliare adeo vt ad statū peccati sm actū vel habitū se de⁹ inclinaret. Nec valet qd obiicit de passibilitate q respōdet vertibilitati anime. dōm est eni q hoc vez est sm iusticiā cōem. sed xps passibilitates carnis assūpsit di
16 spēsatiue sicut infer⁹ apparebit ¶ Ad illud qd obiicitur q xps erat in statu viatoris. dōm q z si erat in statu viatoris. nō tamē oino. habuit eni aliqd de sta
17 tu ɔprehēsoris. Unde Boeti⁹ dicit q xps de omni statu aliquid assūpsit. de statu aūt ante petm assumpsit innocētiam. de statu post petm assūpsit penā. de statu ɔprehēsoris impossibilitatē peccādi. Quia ergo xps pus viator nō erat. ideo nō sequit q peccare
18 potuerit sicut possūt z alii viatores ¶ Ad illd quod obiicit q null⁹ laudat in hiis que necrio facit. dōm q est necessitas que repugnat volūtati. sicut necessitas coactionis q venit ab intrinseco. Et est nccitas q sbest volūtati. z ista est necessitas que venit ex volūtatis imutabilitate. Cū g dicit q laus non ē in opib⁹ necessitatis. dōm q verū est de necessitate pmo mo
19 do dicta. sed non de scdo ¶ Ad illud quod obiicitur q potuit sciēter dicere locutōem falsā. dōm q dicē ē duplex. Uno mō idē ē qd ore pferre. et hoc mō absqz dubio potuit pferre locutōem falsā. quia talis platio est pfectōis. Alio mō dicere idē ē qd asserere siue affirmare. z hoc mō nō potuit. qz veritas ad falsitatē declinare nō potuit. z hoc quidē nō fuit impotentie. immo magis potentie.

Questio .ij. d

Utrū xps potētiam peccādi habuit vel assūpsit. Et q sic videt. Dam. Omnia que in nā nostra plantauit deus. assūpsit dei verbū. Si g potētiaz qua peccam⁹ z bene facimus deus ab initio in nobis plātauit. videt q eā ex tpe dei verbū assūpsit ¶ Itē dam. Totū me assumpsit. vt me totū redimerz. g oēm nostrā sbam z ois nostre sbe potētiam. sed potētia peccādi est potētia rōnalis aie. que nō pt repiri nisi in creatura valde nobili. g videt q xps eā habuerit ¶ Item potētia peccādi est potētia rōnalis. z illa ē ad opposita. g eadē est potētia bn faciēdi. Si g non ē aliud q li. ar. z xps li. ar. assūpsit. g z potētiā peccādi ¶ Itez solū illud curatū ē in nobis qd punitū z afflictū fuit in xpo. Sed in nobis curari maxime indigebat potētia peccādi. qm illa ē que egrotat p culpā. g videt q in xpo passa fuerit z afflicta. z si h. g a xpo fuit habita z assūpta ¶ Sed ɔ. Xps sm hūanā nām habuit plenā libertatē sicut z plenā grām. sed potētia peccandi addita libertati eā diminuit sicut dicit Ansel. in li. de li. ar. g potētia peccādi nō fuit in xpo ¶ Itē si oi potētia aliquis ē potēs. g si in aliquo ē potētia peccādi ille potest peccare. sed xps non potuit peccare sicut prius ostēsū est. g nec peccādi potētiā habere zc. ¶ Item potētia peccādi ē principiū culpe. Sz in quocūqz ɔtingit repiri principiū. possibile ē inueniri illud qd ex illo pncipio causat. g si xps habuit potētiam peccādi. habere potuit petm. g potuit eē dānatus z dei inimic⁹. z si hoc ē impossibile. restat q z primū. ¶ Item xps sm aiam fuit deo similis int creaturas ceteras. qm maxime fuit eius aia deiformis. Sed deus nō habuit potētiam peccandi. g videt q eā non habuerit nec assūpsit xps ¶ Rº dōm q po 20
tentia peccandi dicitur dupliciter. Uno modo dicit potentia peccandi. id est potētia qua peccatur. et sic potētia peccādi nominat ipm li. ar. creatū. quod qdem pt in bonū adiutū gratia. z quia p sui nām ē defectiuuz bene faciendi. hinc est q illa potētia siue facultas dici potest potentia bene faciendi z potentia peccandi. nullus eni peccat nisi p illā. Alio modo dicitur potentia peccādi potētia ordinata ad peccandum. vt potentia nominet aliquid mediū int sbam et peccati actum. per quod sba illa potuit exire in peccati perpetratōem. Si g primo modo dicat potentia peccādi. sic absqz dubio fuit in xpo. Et sic pcedunt rōnes ad primā ptem que ostēdunt xpm habuisse potētiam peccādi. quia assūpsit integre nām nostram z eius quālibet potētiam. Et ideo rōes ille cōcedi possunt. quia recta via pcedunt z verum concludunt. Si vero potētia peccādi dicatur potētia vt ordinata ad petm perpetrādū. sic non est concedendum q xps habuit potētiam peccandi. p eo q peccare non potuit. z talis ordinatio immo deordinatō diminuit de plenitudine libertatis. z p hoc pz respōsio ad primū obiectū in ɔriū ¶ Ad illud qd obiicit 21
q oni potētia est aliquis potēs. dōm q vez ē. si potentia dicat ordinatōem ad actū. Sed si dicat soluz nālem habitudinē. non habet veritatez. quia potest impediri p oppositū eius. sicut gressibilis habet nālem aptitudinem ad gradiēdum. z cecus ad videndum. nec tamē gressibilis trūcat⁹ pt gradi. Et sic dānati habēt potētiaz merēdi. sed tamē mereri nō pnt. quia impedit in eis ordinatio illius potētie siue exitus in talē actū. Sic z in pposito intelligēdū ē. quia aiaz xpi exire in actū peccati ē impossibile. qūuis illā eādē potētiam habeat quā hz peccator. z h pter pfectōez gratie nō sustinētis talē egressū siue defectū.
¶ Ad illd qd obi q potētia peccādi ē principiū cul 22
pe. dōm q vez ē. Sed hoc est inqtū deficiēs sine inqtū sibi relinquit. In xpo aūt nō pt sibi relinqui pter insepabilē vnionē cū diuinitate. z idō non pt culpam pperrare. qm non est in xpo sb ea rōne qua hz principiare. z idō non sequit q culpa aliqua possit esse in xpo ¶ Ad illd qd obiicit. q xps sm aiam fu 23
it deo similimus. dō q z si improportōnabilit silior fuit aia xpi deo. z sic de ceteris creaturis. tn iproportionabilit distat a do. qm ds cū sit sūme potēs i se. p se. z ex. se. nō pt deficē nec hre potētiā deficiēdi. nec qtū ad ordiatōez. nec qtū ad radicē. Sz aia xpi est creata sic aie alie. z ex hipso p nāz suā est vtibilis et defectibil. z potētiā hz deficiēdi. s q nō deficiat h hz bnficio ei⁹ q lōge distat ab oni defectu. Et iō nō sequit q aia christi caruerit oni potētia peccādi. sz q caruerit ordiatōe ad talē actū siue defectū p illd donū qd faciebat christū esse deo similimū.

Onſequēter querit̄ de ɔditōe nāe aſſūpte ꝙ̄tuȝ ad ſexū. Et circa hoc duo querūtur. Primo querit̄. Utrū deū decuerit aſſumere ſexū muliebrē. Scdo vtrū decuerit carnem aſſumere de ſola muliere.

Queſtio .j. c

Utꝝ decuerit deū aſſumere muliebrē ſexū ad reparandum genus hūanū. Et ꝙ ſic videt̄. quia ordo reparationis ꝑ oppoſitū debet reſpōdere lapſui. ſed nr̄a ruina fuit ꝑ mulierē. ergo ⁊ releuatio ⁊c. ¶ Itē ideo aſſūpſit deus nām fragilē. vt dū ſua fragilitate vinceret fortem. mirabilis in hoc dei potētia reluceret. Si ergo fragilior eſt ſexus muliebris. videt̄ ꝙ eius fuiſſet potētia magis manifeſtata ſi in ſexu muliebri diabolum ſupaſſet. ergo magis cōgruū fuit mulierē ꝙ̄ virum aſſumi a verbo dei. ¶ Item ſpūs rōnalis ita vnibil' eſt indifferēter ſexui muliebri vt virili. ergo pari rōne et ſpūs increatus. ergo indifferēter ſe habet ſexus vterqȝ ad vnionē quātū eſt ex pte nature. Si ergo ſexus muliebris magis depreſſus erat in miſeriā ꝙ̄ virilis. cum dei filius incarnatus fuerit ad nr̄am miſeriā releuādam. videt̄ ꝙ magis debuerit aſſumere ſexū femineum ꝙ̄ virilem. ¶ Itē ples aſſimilari debet ſuo principio. ſed xp̄s natus fuit ex ſola virgine matre. ergo ſi ex femina traxit carnē. magis debuit aſſimilari mr̄i ꝙ̄ȝ alij. ergo ſi nō degenerauit. potius debuit ex ea trahē ſexum quē habebat virgo ꝙ̄ aliū. ¶ Sed cōtra phūs in li. de animalibus. dicit ꝙ femina ē vir occaſionat⁹ hoc ē imꝑfectus. ergo ſi homo aſſūptus debuit eē perfectiſſimus. non ergo debuit mulier eē ſed tm̄ maſculus. ¶ Itē qđ mag⁹ ē Apo. j. Cor. xj. dic̄ ꝙ caput mulier' ē vir ñ ecōuerſo. ſed hō aſſumptus ē caput toti⁹ eccleſie. ergo non debuit eē ſexus feminei. alioquin fieret peruerſio ordinis. qđ quidē non debuit deus in ſua incarnatōe facere. quin potius deſtructū ordinem debuit repare. ¶ Itē pncipium totius generatōis ē ſexus virilis. Nā ex vno viro oēs. ſed homo aſſūptus debuit eſſe principium totius regeneratōis ſpūalis. non ergo ſexus muliebris. ſȝ virilis. ¶ Itē ſi aſſūpſiſſet ſexum muliebrem. ergo cum fiat cōmunicatio ydiomatum. deberet dici dea ⁊ deberet dici filia. Si ergo non decet eſſe niſi deum ⁊ filiū in illa ſūma trinitate non deam aut filiam. nullo modo decuit deum aſſumere feminam. ¶ R⁰. dōm ꝙ abſqȝ dubio non
24 ita decuit deum aſſumere ſexum femineum ſicut virilem in vnitatem perſone. Et ratio huius eſt. quia muliebris ſexus non eſt tante dignitat' ſicut virilis. Excellit enim ſexus virilis muliebrem ⁊ ꝙ̄tuȝ ad dignitatem in principiando ⁊ ꝙ̄tum ad virtutē in agēdo. ⁊ ꝙ̄tum ad auctē in preſidendo. Q̄tuȝ ad dignitateȝ in principiando. quia omnes tam viri ꝙ̄ mulieres ex vno viro fuerunt. in quo eſt expreſſa repreſētatio egreſſus reruȝ ab illo vnico principio primo et ſummo. Q̄tum ad virtutem in agendo ſimiliter ꝓcellit. qm̄ viri eſt agere. ⁊ mulieris eſt pati. Uñ plus habet ſexus virilis de virtute actiua. ꝓpter quod et robuſtior eſt ⁊ re ⁊ nominatione. Q̄tū ad autoritatē in preſidendo etiam precellit. Nam ſm rectū ordinem non mulier viro. ſed vir preficitur mulieri. tāꝙ̄ caput corpori. ſicut dicit Apl's. Q̄m ergo in verbo aſſumente naturam hūanam eſt precipua dignitas in principiando. ⁊ virtus in agendo. ⁊ dominiuȝ in preſidendo. hinc eſt ꝙ magis decuit ſexum virileȝ ꝙ̄ muliebreȝ aſſumi a verbo increato. quia illi nāe aſſūpte debuerūt hec tria cōicari excellēter. Et iō ɔcedēde ſūt rōes ad hāc ptē. Ad illō qđ ꝑmo obi̅ in ɔ̄riū 25
ꝙ ruina fuit ꝑ mulierē. dō ꝙ ꝙ̄uis in ſexu muliebri ruina noſtra fuit inchoata. in ſexu tamen virili ē cōſummata. Et qm̄ noſtra repatō in natura aſſumpta habuit conſūmari. hinc eſt ꝙ ſm rectam correſpōdētiam magis decuit virum ꝙ̄ mulierē aſſumi. ¶ Ad 26
illud quod obi̇cit̄ de fragilitate. dōm ꝙ ſic congruū fuit xp̄m vincere per fragilitatē in patiendo. vt poſt modum vinceret ꝑ virtutem in reſurgēdo. ⁊ ideo ſexum talem debuit aſſumere qui etiam fragilis eſſet ad tp̄s ꝓpter paſſibilitatis qualitateȝ. ⁊ nihilomin⁹ ad virtutem ordinabilis ſm qualitatem nature. ⁊ talis fuit virilis ſexus magis ꝙ̄ muliebris. ¶ Ad illud 27
quod obi̇citur de vnione ſpūs rōnalis ad vtrūqȝ ſexum. dōm ꝙ non eſt ſimile. Primū. quia ſpūs vnit̄ corpori ita ꝙ ex hijs fit vnum. ⁊ non eſt cōmunicatō ydeomatum. non ſic aūt de verbo eterno quod manet in ſua ꝓprietate. cōmunicās homini aſſūpto ſuas ꝓprietates. ad quas cōmunicādas magis ſex⁹ virilis ꝙ̄ muliebris cōpetens erat. Preterea non eſt ſimile. quia ſpūs increatus eſt nobiliſſimus. ⁊ vnio q̄ vnit ſibi noſtram naturā in pſona eſt nobiliſſima. et ideo nobiliorem ſexum debuit aſſumere. Non ſic aūt eſt de ſpū rationali. ¶ Ad illud quod obi̇cit̄ ꝙ ples 28
debet aſſimilari ſuo principio. dōm ꝙ illud eſt verū quando ꝓducit prolem oīno ſm ꝓpriam virtutem nature ſue. Non ſic aūt eſt in ꝓpoſito. Nā virgo cōcepit mota ⁊ adiuta ſpūſancto. ⁊ ideo magis proles habuit ſexum quem ſpūſſanctus elegit. ꝙ̄ ſexuȝ quē in matre inuenit. Nec in tali generatione eſt degeneratio. ſed magis nobilitatio. quia non eſt cōtra ꝓnām mulieris concipere ſexum virilem. immo magis cupit naturaliter mulier habere maſculū ꝙ̄ feminā.

Queſtio .ij. f

Utrū magis debuerit carnē aſſumere de viro ſimul et muliere. ꝙ̄ de muliere tm̄. Et ꝙ ſic videtur. heb. ij. Debuit per omnia fratribus aſſimilari. ſed ſimilitudo ſuperna permaxime conſiſtit in generatione. ergo videtur ꝙ ſicut alij generātur ex patre ⁊ matre. ꝙ ⁊ ſimiliter xp̄s. ¶ Item criſtus hūanam aſſūpſit naturaȝ vt nos curaret a morbo originalis peccati. Si ergo originale peccatum traducitur per viam generationis de maſculo ⁊ femina. videtur ꝙ ſic debuit naſci. vt ſicut ſua morte nos a morte damnationis liberauit. ſic ſua origine noſtre originis vicioſitatē ſanaret. ¶ Item xp̄s equaliter venit ad ſanādū vtrūqȝ ſexum. ergo videtur ꝙ debuit vtrūqȝ ſexum aſſumere vel ex vtroqȝ naſci. Sed non vtrumqȝ. quia vl' in vna pſona. ⁊ tunc eſſet hermafrodit⁹ quod eſt abhominabile. Uel in duabus. ⁊ tunc eſſet ſupfluitas. ergo debuit hūanā naturam ex vtraqȝ ſexu ſuſcipere. ¶ Item nobilius principium generationis ē vir ꝙ̄ mulier. ſi ergo alij generāt̄ ex viro ⁊ muliere. ⁊ xp̄s ex ſola muliere. nobiliori mō ſūt alij hoies gn̄ati ꝙ̄ xp̄s Si ergo non decet vt aliquis ipm in nobilitate generationis excedat. videt̄ ⁊c. ¶ Cōtra. geniti ſm nālē ꝓpagatōem ex viro ⁊ muliere cōtrahūt morbū originalem. ſed xp̄s ab illo morbo debuit eē oīno immunis.

ergo nō decuit ipm aſſumere carnē ex vtroqȝ ſexu. Itē dignitas precipua ē in virgie Maria vt ſit mater et virgo. Si ergo xp̄s non debuit dignitatē matri adimē ſ augere. videt̄ ꝙ nō debuit ex ipa naſci ꝑ cōmixtōeȝ. ¶ Itē xp̄s venit nos regenerare noua regeneratiōe ⁊ ſpūali. ergo nouo mō ⁊ ſpūali naſci debuit. Sȝ mod⁹ naſcēdi de viro ⁊ muliere eſt carnalis ⁊ cōſuetus. ergo ⁊c. ¶ Item ſi xp̄s ſic eſſet genitus. ergo haberet patrem in terris. ⁊ patrē in celis. Si ergo non decet vnū filium habere duos patres. reſtat ꝙ non decuit xp̄m h̄ mo-
29 do aſſumere carnē. ¶ R⁰. dō ꝙ xp̄s abſqȝ dubio potuit carnē aſſumere ſi voluiſſet de viro ⁊ muliere. vl' etiam de viro tm̄ ſicut aſſūpſit đ muliere tm̄. ſicut n. purificauit opatione ſpūſſācti vterum virginalē. ſic ⁊ purificare ⁊ ſāctificare potuiſſȝ ſi voluiſſet vim generatiuā in viro pariter ⁊ mulierē. vt ex eis ſanctus ⁊ immaculatus naſceret̄ abſqȝ aliqua feditate. Potuit itaqȝ ſine incōgruētia ſi voluiſſet carnē aſſumere ſm legē nāe inſtitute de viro ⁊ muliere. ſed tamē non fuiſſet ɔgruū ſicut nunc. Et hoc multiplici rōne congruētie ob quā magis decebat vt carnē ſumēt de
30 ſola muliere. Prima ē ad ſeruādam dignitatē mr̄is. que ob ɔceptōem filij dei non amiſit ꝑuilegiū virginitatis. Scda ē ꝓpter ſeruādā honorificētiā pr̄is. xp̄s eīm ſm generatōem eternam hēbat patrē. ⁊ cum iſte plene ſibi ſufficeret in celis. nō venit in terris patrē querere. ſed ſolum matrē. ne duobus patrib⁹ filius exiſtēs. neutrius eēt filius plene. ⁊ ſic iniuria primo patri quodāmō fieret. Tercia ē ꝓpter ɔplēdam ꝑfectōem vniuerſitatis in modis educēdi hoiem in
31 eē. Cū eēt quadruplex mod⁹ educēdi hoiem i eē. ſ. de viro ⁊ muliere. nec de viro nec de muliere. de viro ſine muliere. de muliere ſine viro. Tres primi ꝓmi precēſſerāt. ⁊ iō non reſtabat niſi vt deus quartū modū adderȝ. quod nō feciſſȝ. ſi alio mō ɔcept⁹ eēt. Quarta rō ꝓpter correſpōdētiam congruitatis lapſus ⁊ repatōis. vt ſicut lapſus ē factus in vtroqȝ ſexu. ſed primo in muliē ē inchoatus ⁊ in viro cōſūmatus. ſic eēt in repatōne vt mulier credēdo ⁊ ɔcipiendo inciperet dyabolū ſupare in abſcondito. ⁊ poſtea filius in manifeſto eū vinceret in duello. ſ. in cruc' patibulo. Et concedēde ſūt rōnes que adducuntur ad ptē iſtam. ¶ Ad illud ergo ꝙ primo obi̇cit̄ in cōtrariū 32
ꝙ decuit ipm ꝑ oia fratribus aſſimilari. dōm ꝙ verū eſt de hijs q̄ ad nr̄am ſalutē ⁊ eruditōem ſunt ordinata. ſed talis modus naſcēdi nec nr̄e ſaluti nec noſtre eruditioni adeo cōpetit ſicut ille quē xp̄s elegit. ⁊ iō q̄tū ad naſcēdi modū non debuit ſimilari. Preterea alia ratio eſt. quia nos ꝑ talē modum naſcēdi cōtrahimus morbum. ſed xp̄s bonus medicus immunis a morbo debuit eē. hinc eſt ꝙ in tali modo naſcendi non debuit nobis aſſimilari nec nobiſcū conuenire.
¶ Ad illō quod obi̇cit̄ ꝙ debuit ſic naſci vt nos cu- 33
raret. dōm ꝙ deus venit ſic curare ⁊ ſic diſpoſuit vt curaret pſonam. non vt curaret ipam nām. Uñ medicina criſti non habȝ in nobis efficaciā in actu generatōis ſed in actu regenerationis. q̄ inꝙ̄ regeneratō nō eſt ex carne ⁊ ſanguine. ſed ex aqua ⁊ ſpūſācto. et iđo nō oportuit nec decuit eū ſic naſci ſicut nos naſcimur. cum illū modum naſcēdi non diſpoſuerit immutare ꝑ ſuū aduētum. vt fides habēt meritum. alioqn deprehēderet̄ fides ꝑ hūanum expimētum. ſicut aliās ⁊ in quarto ⁊ in ſcdo fuit oſtēſum ¶ Ad illō quod 34
obi̇cit̄. Qr equaliter venerat ſaluare vtrūqȝ ſexum. dōm ꝙ verum ē. attamē virilē ſexū tanꝙ̄ digniorez quodāmo magis debuit pēſare. ⁊ ſexum virilē aſſūpſit. quia magis cōpetēs fuit. ſed qr mulier ab ei⁹ redēptionis ſufficiētia nequaꝙ̄ erat excludēda. iđo aſſūpſit carnem de muliere. iđo dōm ꝙ illa diuiſio non eſt ſufficiēs qua dicit. aut debuit aſſumē vtrūqȝ ſexū aut de vtroqȝ ſexu. Eſt eīm mediū. aut vnū de altero. ſicut virilē de muliebri. et tūc tātū valȝ q̄tū ſi đ vtroqȝ. ⁊ amplius ɔcordāt rōni recte. ¶ Ad illud qđ ob- 35
i̇cit̄ ꝙ pr̄ ē nobilius principium. dōm ꝙ chriſt⁹ dn̄s non ē abſqȝ patre. immo prēm habet deū eternū. cuius excellētia ⁊ dignitas inextimabiliter excedit omnē patrē creatū. Et iō ꝙ alij habēt patrē creatū. chriſtus vero minime. hoc non ē ꝓpt̄ maiorē dignitateȝ alioꝝ reſpectu chriſti. Habȝ eīm chriſtus aliquē loco patris creati qui adeo ē nobilis vt ex ipſo noiet̄ ois paternitas in celis ⁊ in terris ⁊c.

¶ Diſtinctio. xiij. Quō verbi ſeu xp̄i incarnatio ordinat̄ ad noſtrā redēpcionē q̄tū ad plenitudinē gratie ⁊ ſapiētie ſimul.

Preterea ſciēdū ē chriſtū ſm hoiem ⁊c. Supra egit mgr̄ de hūana nā aſſūpta a xp̄o q̄tū ad ɔdicōem nāe. In hac ꝟo pte agit đ eadē q̄tū ad plenitudieȝ grē ⁊ ſapie. Diuidit̄ āt ps iſta i duas. In q̄rū prima agit đ plenitudie grē ⁊ ſapie ſil'. In ſcda ꝟo ſpālit̄ đ plenitudie ſcie. ſ. di. xiiij. hic q̄ri op⁹ ē. cū aīa xp̄i ⁊c. Prima ps i duas diuidit̄. i q̄rū pma defīniat veritatē. in ſcda remouȝ dubitatōeȝ ſiue diſſoluit obiectōeȝ q̄ vr̄ veritati dēmiate ɔ̄ria. ibi. huic āt ſētētie vī obuiare ⁊c. Prima ps iđiuiſa ꝑt remanē ob breuitatē. Sȝ ſcda ps poteſt diuidi i tres ptes. i q̄rū pma mgr̄ diſſoluit ⁊ explanat auctē euāgelij. q̄ ɔ̄ria vr̄ predēmiate veritati. In ſcda ꝟo opponit ɔ̄ ſuā ſolutōeȝ ⁊ expoſitōeȝ ꝑ auctē ābroſij. ibi. alibi tm̄ ſcriptū repit̄ ⁊c. In tercia ꝟo ⁊ vltia determiat gl'it̄ predicta ambroſij ꝟba ſane ⁊ pie pn̄t intelligi. ibi. hec āt ꝟba Amb. ⁊c. Subdiuiſiones aūt ptiū ſatis pn̄t trahi ex lr̄a ⁊c.

¶ Determiat ꝟitatē. ꝙ xp̄s ſȝ naturā hois in ſapia et gratia ꝓficere nō potuit nec ꝓfecit. a

XIII

Coloſſ. ij.

Preterea ſciēdū ē xp̄m ſȝ hoieȝ ab ipa ɔceptōe grē plenitudinē recepiſſe cui ſpūs dat⁹ ē ñ ad mēſurā. ⁊ i q̄ plēitudo diuinitat' corpalit̄ hitat. Ita ꝟo hitat vt ait Aug. ad dardanū. ꝙ oi gr̄a plen⁹ ē. Nō ita hitat i ſctis vt i nr̄o corpe inē ſēſus ſingulis mēbris: ſ ñ quātū i capite. ibi ei ⁊ viſ⁹ ē. ⁊ audit⁹. ⁊ olfact⁹. ⁊ guſt⁹. ⁊ tact⁹. In ceteris āt ſolus ē tact⁹. Ita i xp̄o habitat ois plenitudo diuinitat'. qr [a] ille ē caput i q̄ ſūt omnes ſēſus. in ſanctis ꝟo quaſi ſolus tactus eſt

Quō dr̄ plēitudo diuinitat' habitare i chriſto.

a Ille ē caput i q̄ ſūt oēs ſēſus. in ſctis ꝟo q̄ſi ſol⁹ tact⁹ ē. Cōtra. Origeñ. ſupra leuiticū diſtiguit q̄nqȝ ſēſ⁹ ſpūales corr̄ndentes q̄nqȝ corpalib⁹. ⁊ ibidē dicit ꝙ oēs illi ſēſ⁹ ſēt i vir' ſctis ⁊ ſpūalib⁹. ergo male dic̄ ꝙ i ſanct' ē ſol⁹ tact⁹. Itē in ſpūalib⁹ tact⁹ ē ſēſ⁹ nobilior ⁊ ꝑfectior ꝑ co-

ꝙ magis iūgit de ꝓximo ei in quo eſt ſūma nobilitas vtpote deo. ẜ videt ꝙ multo magis ꝙ tactus deberent alij ſēſus in viris ſāctis repiri. eſt ẜ qd̕ quid aug. hic vocȝ quiqȝ ſenſus ſpūales. Et iuxta hoc quid ſint ſenſus
1 ſpūales ⁊ qualiṫ diſtinguātur. Rn̄deo dōm ꝙ ſēſus nomiat vſū alicuius potētie exiſtētis in re viuēte et a re viuēte ẜm nām. Per hunc etiam modum in ſpūalibꝫ ſēſus dicit vſū donoꝝ gratuitoꝝ. q̄ quidē dona ſūt in eo vitalia quo ſūt gratuita. Poteſt ẜ ſēſus accipi large ꝓ quocūqȝ vſu gratie pfecto ⁊ euidenti. Et ſic accipit Aug. in lr̄a cū dic. ꝙ i xp̄o fuerit oēs ſēſus. i alijs vo ſolꝰ tactꝰ. Qr xp̄s habuit dōa graꝝ q̄tū ad habitꝰ ⁊ coꝝ vſus in oimoda pleni tudie numeroſitatiſ ⁊ pfectionis. Alij vero hn̄t quātū ſufficit ad vſum vite ſpūalis. Et qr tactꝰ ē ſenſus maxi me neceſſariꝰ vite. iō dicit ꝙ in alijs ſāctꝭ ē ſolꝰ tactꝰ. Vn̄ ſicut ani mal pfectum excedit aīalia impfecta in no bilitate vite. ⁊ integri tate ſēſuum. ſic xp̄s in gr̄e plenitudie excellē tiam hȝ reſpectu oim ſāctoꝝ. Alio mō ſēſuſ pt dici ſtricte. ⁊ ſic ſen ſus ſpūal' dr̄ vſus gr̄e interioꝛ reſpectu ipiꝰ dei ẜm ꝓportiōem ad quiqȝ ſēſus. Et ſic accipit Orige. ⁊ Bern̄. q̄ diſtinguūt quiqȝ ſēſus interiores. quoꝝ numerū facile eſt aſſigna re. Quilibet eīm illoꝝ ſēſuū ſicut vult Bern̄. radicē habet in intellectu ⁊ affectu. ꝓ eo ꝙ cognitionē expimen talē dicūt. Sed quidā ſe magis tenēt ex pte intellectus. vt viſus ⁊ auditꝰ. Quidaȝ ex pte affectus. vt odora tus guſtus ⁊ tactꝰ. Et ſufficiētia patet ſic. quia ex pte intellectus cōtingit dupliciter circa cognitiōem alicuiꝰ exerceri. Aut ꝓprio intuitu. ⁊ ſic eſt viſus. Aut aliena excitatione ſiue inſtructōe. ⁊ ſic eſt auditus. Circa affe ctōem vero triplicē cōtingit repire ſtatū. Aut in remotōe. ⁊ ſic odoratꝰ. Aut i approximatōe. ⁊ ſic guſtꝰ. Aut in vnione. ⁊ ſic tactꝰ qui eſt pfectioꝛ inter oēs ſēſus ⁊ ſpiritualioꝛ. ꝓpter hoc ꝙ maxime vniṫ ei qui eſt ſūmus ſpūs. propter quod diciṫ. j. Coꝛ. vj. qui adheret deo vnus ſpūs eſt. Ex hijs patet litera ⁊ reſpōſio ad queſita Aliter eīm Aug. accipit ſēſus ꝙ̄ Orig. ⁊ Bern̄. Patet etiā illud quod vltimo q̄rebaṫ b Quibus datꝰ eſt ſpūs ad men. Innuit mgr̄ ꝙ ſāctis dat deus ſpiritū ad menſurā. Contra Jaco. j. Qui dat oibus afflueṫ ⁊c. glo. Omnia dat oibus nō in mēſura. ẜ ⁊c. Item eadem largitate ⁊ liberalitate dat gratiā membris qua dat
2 gratiam capiti. ſed primū fecit largitate immēſa. ergo ⁊ ſcōm. Rꝰ. dōm. ꝙ cuȝ dicitur deus dare ſpm̄ non ad mēſurā ſiue nō in mēſura hoc dupliciter pt itelligi. vł quia fit priuatio mēſure reſpectu doni dati. ⁊ ſic accipit Aug. cū dicit ꝙ ſāctis non cōuenit illud quod dicitur de xp̄o ꝙ datus ſit ei ſpūs non ad menſurā. Alio mo do poteſt intelligi priuatio menſure reſpectu largitatis ipſius impartiētis. ⁊ ſic intelligit illa glo. predicta. qm̄ intendit dicē ꝙ gratia collata vnicuiqȝ ſit ſine mēſura cū dicit apl's. vnicuiqȝ ſicut mēſus eſt deus ẜ mēſurā fidei. ſed hic vult dicere ꝙ illa gratia cōferṫ ex liberalitate immēſa. cuius ſignū eſt ꝙ oibus dat afflueter ⁊ nō improperat. Et ſic patet reſpōſio ad obiecta. Poſſet etiā dici ꝙ Aug. intelligit reſpectu ſingularis pſone. ſȝ predicta glo. reſpectu totius eccleſie. ⁊ ideo nō eſt controuerſia. qm̄ in eccleſia eſt plenitudo numeroſitatis q̄ excedit mēſuram cuiuſlibet ſancti ſicut dictū eſt ſupra. c Acceperūt aūt de illiꝰ ple. nō ẜm eſſētiam ſed ẜm ſimilitudinē. Contra. videṫ falſū dicere. qm̄ ẜm hoc poſſet dici ꝙ accepimus de plenitudine gratie petri ẜm ſimilitudinē. habuimus eīm gratiā ſimilem ei. Item huic expoſitōni videṫ litera ſequēs cōtradicere cuȝ additur. lex p moyſen data eſt. gratia ⁊ veritas per ihm̄ xp̄m facta eſt. ſed moyſes illam eādem legē cōmuni cauit alijs quā ſuſcepit. ẜ xp̄s eādem gratiam. Item nos pticipiamꝰ carni ⁊ ſāguini eius p ṽitatē ⁊ ſbſtan
3 tiam. ergo pari ratione ⁊ gratie. Aut ſi non. queriṫ quare non. Rꝰ. dōm. ꝙ cū dicitur aliquis accipere de ali quo. de poteſt importare habitudinem partis ad totū. ſicut cum aliquis dicitur accipere de vino qd̕ eſt in do lio. Vel poteſt iportare habitū principiati ad principiū. ſicut ſi aliquis accendat cādelā ad ignem alteriꝰ cā dele. dicitur accepiſſe de lumie alterius candele. In vtraqȝ aūt harum cōpatōnum. hec ꝑpoſitio de impoꝛ tat aliquam vnitatē ⁊ conueniētiam. ſed in prima notat coueniētiam in ſbſtantia ⁊ natura. In ſcd̕a vero no tat conueniētiā in cōformitate quadā que attēditur ẜm aliquid cōmune. Qm̄ ergo gratia xp̄i non fuit trāſ fuſa in nos per deciſiōem ptis a pte. ſed efficaciam habuit vt deus nobis conſimilē gratiam daȝ merito gr̄e xp̄i. hinc ē ꝙ mgr̄ dic̄ nos accepiſſe de xp̄i gr̄a nō q̄tū ad eſſētiā ſed q̄tū ad ſimilitudinis ꝯueniētiā. nolēs p hoc excludē redūdāciā ⁊ influētiā gr̄e capitꝭ. ẜ volēs auferre diuiſioem ⁊ trāſmutatiōem gr̄e ab vno ſbo in aliud.
4 ne falſe intelligaṫ illō verbū euāgelicū. Nec eſt ſimile de lege ⁊ coꝛpe xp̄i reſpectu gratie. quia tā lex ꝙ̄ xp̄i coꝛ pus poteſt trāſferri d̕ manu in manū. n̄ ſic gratia de ſbiecto in ſbiectū. Ex h pȝ totū. d Sane dici pt ipm

b quibus datus eſt ſpūs ad mēſuraȝ. cū de illius pleni tudine acceperūt. c Acceperūt aūt de illius plenitudie non ẜm eſſētiaȝ ſed ẜm ſimilitudinē. quia nūqȝ illā eā dem eſſētialiter ſed ſimilē acceperūt gratiā. Puer ẜ il le plenus ſapiētia ⁊ gratia fuit ab ipa conceptiōe. Vn̄ hiere. recte dicit. Nouū faciet dn̄s ſuper terraȝ. mulier circūdabit viruȝ. quia in vtero virginis perfectus vir extitit. non ſolū ꝓpter aīam ⁊ carnē. ſed etiā ꝓpter ſa pientiā ⁊ gr̄am qua plenus erat.

b Quō intel ligaṫ de pleni tudine eiꝰ acce pimus.
c

Jere. xxxj.

Ponit obiectōem cōtra determinatōem ſuā autori tate euāgelica. ⁊ eā ſoluit ⁊ exponit. b
Huic aūt ſētētie videṫ obuiare qd̕ in luce euāgelio le giṫ. Jeſus ꝓficiebat ſapiētia ⁊ etate ⁊ gratia apd̕ deū et homines. Si eīm ꝓficiebat ſapia ⁊ gratia. nō videṫ a cōceptōe habuiſſe plenitudinē gratie ſine menſura. Ad quod d ſane dici poteſt ipm̄ ẜm hominē tantam a conceptōne accepiſſe ſapiētie ⁊ gratie plenitudinē. vt deus ei plenius cōferre nō potuerit. ⁊ tamē vere diciṫ pfeciſſe ſapia ⁊ gratia. non quidē in ſe ſed in alijs q̄ de eius ſapiētia ⁊ gratia ꝓficiebāt. dū eiꝰ ſapiētie ⁊ gratie

Obiectio. Luc. ij.

d Rꝰ ad obie ctionem.

munera ẜm ꝓceſſum etatis magis ac magis patefacie bat. Vn̄ Greg. in quadā omeł. ait. Juxta hominis na turam ꝓficiebat ſapiētia. nō ꝙ ipe ſapiētioꝛ eēt ex tpe. q̄ a prima ꝯceptōnis hoꝛa ſpū ſapie plenus permane bat. ẜ eandē qua plenꝰ erat ſapiam ceteris ex tpe pau latim demonſtrabat. Juxta homis naturaȝ ꝓficiebat etate de infantia ad iuuentutē. Juxta hois naturā ꝓ ficiebat gr̄a. nō ipe qd̕ nō hēbat p acceſſuȝ tpis accipi endo. ẜ pandendo donū gr̄e qd̕ hēbat. Apud deum ⁊ hoies ꝓficiebat. qꝛ quantū ꝓficiēte etate patefaciebat hoibus dona gratie q̄ ſibi inerant ⁊ ſapientie. tantum eos ad laudem dei excitabat. et ſic deo pr̄i ad laudem dei. ⁊ hoibꝰ ad ſalutē ꝓficiebat. In alijs ẜ nō in ſe ꝓfici ebat ſapia ⁊ gr̄a. Vn̄ in eodē euāgelio. Puer ille ſapi entia plenꝰ ⁊ gr̄a phibeṫ. Sic ẜ diciṫ ſapia profeciſſe ⁊ gr̄a vt aliq̄s rectoꝛ eccl'iaſticus diciṫ ꝓficere in cura ſi bi tradita. cum p eius induſtriā alij ꝓficiūt.

Grego.

Opponit ꝯtra ſuā ſołonē ⁊ expoſitōnē aucte Am broſij. c
Alibi tn̄ ſcriptū repiṫ ꝙ ẜm ſenſū hois ꝓfecerit. ſic̄ eta te hois ꝓfecit. Ait eīm Amb. in li. iij. de ſpūſctō ſic. deꝰ pfectōeȝ nature ſuſcepit hūane. Suſcepit ſenſuȝ hois ẜ nō ſenſu carnis fuit inflatus. Senſu hois aīam dixit ꝯturbatā. ſenſu hois eſuriuit ⁊ rogauit. ſenſu hois ꝓ fecit. ſic̄ ſcriptū eſt. Jhus ꝓficiebat etate ⁊ ſapia ⁊ gr̄a. Quō ꝓficiebat ſapia dei? ꝓfectus etatis ⁊ ꝓfectus ſa pientie nō diuine ẜ hūane nature ē. Jdeo etatē ꝯmēo rauit. vt ẜm hoiem crederes dictū. Etas eīm nō diuinita tis ẜ coꝛpis eſt. Ergo ſi ꝓficiebat etate hois. ꝓficiebat ſapia homis. Senſus aūt ꝓfecit. qꝛ ſenſus ideo ſapia. Quis ſenſus ꝓficiebat? Si hūanus. ẜ ſuſceptus ē ipe Si diuinus. ẜ mutabilis p ꝓfectū. Qd̕ eīm ꝓficit. mu taṫ in melius. ẜ qd̕ diuinū ē n̄ mutaṫ. Qd̕ ẜ mutaṫ. nō ē diuinū. Senſus ẜ ꝓficiebat humanus. Senſum ẜ ſu ſcepit hūanuȝ. Nec poterat ꝯfortari ṽtus dei. nec cre ſcere deꝰ. nec altitudo ſapie dei impleri. Que ẜ imple baṫ nō erat dei ſed nr̄a ſapia. Nam quō implebaṫ qui vt oīa impleret deſcendit. Per quē aūt ſenſum dix it Eſa. Qr patrē neſciebat puer aut matrē. Scriptum eſt eīm. Prius ꝙ̄ ſciat puer patrē aut matrem accipiet ſpolia ſamarie. Sapiam eīm dei futura et occulta non fallūt. Expers aūt agnitionis infantia p hūanā vtiqȝ imprudentiā qd̕ adhuc nō didicit ignorat. Sȝ veren dum eſt inq̄ ne ſi duos p̄ncipales ſenſus aut geminaȝ ſapiam xp̄o tribuimꝰ. xp̄m diuidamꝰ? Nunq̄d cū ⁊ di uinitateȝ eius ⁊ carnē adoramꝰ xp̄m diuidimꝰ? Nun quid cū in eo imaginē dei crucemqȝ veneramur. diui dimꝰ eū? Apl's certe q̄ de eo dixit. Qm̄ ⁊ ſi crucifixꝰ eſt ex infirmitate noſtra. viuit tamen ex virtute dei. Ipſe dixit. quia nō diuiſus eſt xp̄s. Nunquid etiā cum dici mus. quia aīam rōnalem et intellectus noſtri ſuſcepit capacem. diuidimꝰ eum. Non eīm ipe deus verbū pro aīa ratōnali et intellectus capaci in carne ſua fuit. ſed animā ratōnalem. ⁊ intellectus capacem. ⁊ ipſam hu

Ambro.

De duobꝰ ſen ſibus chriſti ſci licet gemia ſa pientia.

ij. Coꝛ. xiij.

ẜm hominem tantaȝ a cōceptōne accepiſſe gratie plenitudinem. Obijciṫ. quia ſup il lud Luce. iiij. Hodie impleta eſt ſcriptura dicit glo. p̄ omnibus ſanctis vnctus eſt vn ctione ſpirituali quā do deſcendit ſup eum ſpūſſanctus in ſpecie columbe. ſed hoc fuit quando iam erat tri ginta annoꝝ. ẜ nō ab ipſa ꝯceptōne. Item ſi ab ipſa ꝯceptōe ha buit plenitudinē. fru ſtra ẜ deſcendit ſuper eum ſpūſſanctus duȝ baptizaṫ a Johanne ſicut diciṫ Luce. iij. et
Mathei. iij. Rꝰ. dōm 6
ꝙ eſt loqui de plenitu dine ẜm excellentiaȝ. ⁊ ẜm apparentiam. ⁊ ẜm redundantiā. Di co ergo ꝙ i chriſto ab inſtanti ꝯceptōnis fu it plenitudo ẜm excel lentiam. quia omneȝ habuit gratie pfectio nem. Scd̕m autē ap parentiam fuit in de ſcenſu columbe. vbi teſtimonium habuit de ſupernis ꝙ ipſe eſ ſet vnigetus filiꝰ dei. ⁊ tūc apparuit ꝙ om ni gratia plenus fuit. cum ſpūſſanctꝰ in co lumbe ſpecie ſup cuȝ requicuit. Unde in tē poribꝰ retroactis per opera exterioꝛa appe bat ꝓficere. ẜ tunc ap paruit omni bono re pletus eſſe. Scd̕m re dundantiā fuit extūc ⁊ deinceps. qꝛ extunc aliquoſ ſanctificauit. ⁊ verba vite diſſemi nauit. ⁊ noſtre pꝰ mo dum reparatōnis mi niſterium cōſumma uit. et ſic patet ꝙ non eſt ꝯtrouerſia. quoni am illa gloſa intelligi tur q̄tum ad redun dantiam vel apparē tiam. non ſic litera p̄ ſens.

7 e ¶ Proficiebat ergo humanus sensus i eo fm ostēsionē τ alioꝝ hoim opinionez. Cōtra. videt insufficienter dicere q ita possit dici de sensu dei. q pficiebat fm ostensionē. Item non videt ista expositio sufficere ad intellectum Amb. q̄a vult pbare duas naturas et duos sensus in xp̄o p hoc q xp̄us pficiebat. Si g veritas nature non pbat nisi p veritatē pfectionis. oīno videt velle intelligere Ambro. q xp̄s pfecerit veraci profectu. R̄e. dd̄m q absq dubio magr veritatem dicit. ſ aliq̄d plus voluit dicē Ambrosius. nō tn̄ tantuz voluit dicere quantū verba sonare videntur. Videt enī in his verbis sensisse q christus fm humanā naturaz habuit ignorantiā. q̄ expulsa fuit p scientiam acquisitam. ppter qd̄ sciendum q non vult illud dicere. ſ h vult dicere q sensus exterior pfecerit veraciter q̄tum ad cognitionē experientie. vn̄ si dicat illum pueruz ignorasse. nō est aliud dicere q̄ non expertū esse. τ per hoc satis pbatur veritas humane nature. quia talis expientia competit ei fm naturam assumptam. Sed hec meli⁹ erūt manifestāda cuz agetur de xp̄i scientia qd̄ fiet in distinctōne proxima.

manam τ eiusdem substantie. cui⁹ nostre sunt anime. τ carnē nostre similē eiusdemq cui⁹ caro est nostre substantie suscipiens ꝑfectus etiā homo fuit.

¶ Determinat qualiter p̄dicta Amb. verba sane τ pie possint intelligi.

Hec verba Amb. pia diligentia inspicienda sunt. q̄ ex pte hominis ignorantiā instruunt τ illuminā t. ex parte errandi fomitē male intellecta ministrāt. His eteniz euidēter tradit duos in xp̄o esse p̄ncipales sensus siue geminā sapiam. Neq ideo vnitas et singl'aritas psone diuidit. ſ iuxta duas naturas duas hz sapias. vnā nō creatā sed genitā. q̄ ipse est. alterā nō genitā ſ creatam τ p gratiā ei collatā. Nam Esaias de eo ptestat. Requiescet sup eum spūs sapie τ intellectus τc̄. Spū g sapie τ intellectus. i. sapia τ intelligentia p spūmsctm̄ gratis data. xp̄s erat sapiens fm aiam. Scd̄m deū vo sapiens erat sapia eterna q̄ deus est. Et sicut inq̄tum deus est. bonus est bonitate naturali q̄ ipse est. τ iust⁹ iusticia nāli que ipse est. ita sapiens sapia naturali que ipse est. Aia vo eius sicut bona est τ iusta bonitate vel iusticia gratis data. q̄ ipse vel ipsa non est. ita est sapiens sapia gratis data q̄ ipsa nō est. Et licet gemina sit in xp̄o sapia. vna tn̄ eademq psona est. q̄ inq̄tum de⁹ est. τ inq̄tum natura diuina est. sapiens est sapia ingenita. s. sapia eterna q̄ est pr̄. τ sapia q̄ nō est ingenita q̄ cois est trib⁹ psonis. nō tn̄ gemina sapia. q2 nō est alia τ alia sapientia sapie ingenita q̄ tn̄ filius est. τ sapientia q̄ coiter pater est τ filius τ spūssanctus. Inq̄tū vo eadem psona est homo. i. fm hoiem acceptum. vel inq̄tum est subsistens ex anima τ carne. sapiēs est sapia genita. Sapiens g est hūano sensu τ diuino.

De gemina christi sapientia genita τ creata. Esa. xj.

¶ Quō intelligendum sit illud. sensus pficiebat hūanus. e

Sed ex qua causa illius dicti intelligentia. s. sensus pficiebat human⁹. assumenda est. Aperte enī videt ambrosius innuere q fm humanū sensum xp̄us pfecerit. τ q infantia eius expers cognitionis fuerit. et patrem τ matrē ignorauerit. qd̄ nec eccl'ia recipit. nec premisse auctes patiunt sic intelligi. Sz ita sane pōt accipi. vt q̄tum ad visum hoim τ sui sensus ostensionem xp̄s pfecisse dicat. Proficiebat g human⁹ sensus in eo fm ostensionē τ alioꝝ hoim opinionem. Ita etiā patrez τ matrem dicit ignorasse in infantia. q2 ita se hēbat τ gerebat ac si agnitionis expers esset. c

AD intelligentiaz hui⁹ partis incidit hic questio de gratia xp̄i. qm̄ infra queretur de scientia. τ cum in p̄cedentibus habitum sit de gratia vnionis. restant hic duo querenda. Primum est de gratia xp̄i vt singularis psone. Secundū est de gratia fm quam est caput ecclesie. Circa primū tria p̄ncipaliter sunt querenda. Primum est. vtrum gratia singularis psone in xp̄o sit creata. Secundo dato q sit creata. vtrum sit finita et mensurata. Tercio dato q sit finita. querit vtrū sit gr̄a plena.

Questio. j. a

Utrum in xp̄o gratia singularis psone sit gratia creata vel icreata. Et q sit creata videt. In nullo incipit habitare spūssanctus nisi per aliquem effectum gratie q̄ de nouo dat anime. sed in anima xp̄i habitauit spūssanctus. τ hoc nō semp sed ex tempe. g aīma xp̄i habuit in se effectum gratie p quem siue fm quē dicit spūssanctus inhabitare. sed illud donum dicit gratia singularis psone. τ est donum creatum. g τc̄.

¶ Item nulla anima placet deo nisi deo ꝯformetur

τ assimilet p gratiaz informantē ipsam τ efficientē deiformē. sed gr̄a animā informans τ deo ꝯformans nō pōt esse nisi gr̄a creata. g nulla anima deo placet nisi gr̄am creatam in se habeat. Sed aia xp̄i deo placuit p gratiā illam quā dicim⁹ gratiā singularis psone. g τc̄. ¶ Item meritū dicit ordinationez ad aliqd̄ maius p aliqd̄ qd̄ reddit deo acceptum. ſ qd̄ reddit acceptū nō pōt esse sine gratia. qd̄ vo ordinat ad maius nō pōt esse nisi creatum. g meritū nō est nisi p donum gratie create. Sed meritū fuit in xp̄o. g habuit gr̄am creatam p quā meruit. τ illa est gratia singularis psone. g τc̄. ¶ Item xp̄s habuit duas volūtates sicut inferius patebit. s. creatam τ increatam. τ ꝯstat q vtraq fuit pfecta. Sed pfectio voluntat create est p gratiā creatam. q̄ inq̄ dicit gratia singularis psone. g in xp̄o nō tn̄ gratiā increatam ſ etiā creatā necesse est ponere. ¶ Sed ꝯtra. gr̄a creata nō est nisi in substantia creata. g cum gratia singularis psone creata nō est vel potest esse nisi in psona creata. τ psona xp̄i nō est creata sed increata. g in xp̄o nō est reperire gratiā creatā. que inq̄ sit gr̄a singularis psone.

¶ Item q2 xp̄s est filius naturalis. nō pōt esse fili⁹ p gr̄am adoptōnis ex parte nature assumpte. g cum xp̄us sit a patre dilectus vt psona coeterna. videt q nulla sit ponenda in eo gr̄a creata p quā fiat acceptus vt singularis psona. ¶ Item ad hoc dat nobis gr̄a singularis psone vt p illam efficiamur deo similes. sed ille nō tn̄ est deo similis imo etiā deus. g videtur q nō egeat dono create gr̄e. ¶ Item verbum increatum vnitum aie xp̄i τ eius potentijs pōt eas efficacissime regere. τ ad bona p fidem eleuare. sed non oportet fieri p plura. qd̄ sufficienter et pfecte potest fieri p pauciora. videt g q in xp̄o non sit ponēda gra-
8 tia creata. ¶ R̄e. dd̄m q absq dubio in xp̄o est ponere donū gratie. que quidē gr̄a dicit gr̄a singularis psone. τ hec quidē donum est creatū. Et ratio hui⁹ est q2 tale donū gr̄e animā deo assilat. et ad bonas operationes τ meritorias exercendas habilitat. Qm̄ g aia xp̄i fuit deiformis. τ ad bn̄ opandum habilis. alioqn nō fuisset ydonea ad vnionez. nec ad meriti pfectionem. ideo necesse fuit in xp̄i aia reperiri donum talis gratie. τ ex eadem cā necesse fuit ipm̄ esse creatuz. vt animā posset informare. tanq̄ pfectum suū pfectibile. τ vt potētias posset habilitare sicut qualitas suuz subiectū qualificare. Et ideo sunt ꝯcedende ratōnes
9 hoc ostendētes. ¶ Ad illud aūt qd̄ primo obijcit q gr̄a singularis psone create est in psona creata. dd̄m q gr̄a singularis psone non dicit q sit in vna psona fm ratōnem psonalitatis inq̄tum psona. sed q2 inest ei ratōne alicui⁹ partis. ita tn̄ q gr̄a sic dicta respicit illius psone merita ꝓpria. Q2uis aūt in xp̄o sit psonalitas increata. tn̄ illa psona habet naturam creatam. aiam vicz τ carnem. τ nihil impedit quin gratia creata possit esse in xp̄o fm eius aiam que creata est. τ que est eius ps ratōne humane nature. Ipse autem obijcit ac si talis gratia esset in psona nō ratōne
10 alicui⁹ ptis. ſ ratōne psonalitatis. ¶ Ad illud quod obijcit q filiatio adoptōnis nō pōt stare cum filiatione p naturā τc̄. dd̄m q nō est simile. q2 filiatio est ꝓprietas q̄ respicit ipam psonam. τ iterū adoptio importat aliquā extraneitatē τ impfectiōez. τ sic nō est de gr̄a singularis psone que respicit ipam animā. et nō impfectōez τ extraneitatē. sed magis ꝯpletōnem τ deiformitatem importat. τ ꝓpterea nullā oīno ha-
bet oppositōez ad illā eternam acceptatōez. sic adoptio respectu filiatōnis naturalis. τ ideo nō est simile. ¶ Ad illud qd̄ obijcit q cum xp̄us sit deus nō in- 11
diget deo assimilari. dd̄m q ille nō esset deus nisi corpus eius τ aia assumeret a verbo. nec aia esset ydonea vt assumeret a verbo nisi eēt deiformis τ deo assimilata pfecte p gratiā. τ ideo hoc q ille homo est deus deiformitatē gratie τ glorie nō excludit. quin potius ꝑsupponit. Et si tu obijcias de carne ad quā nō requirit gratuita dispositio ad hoc q vniat verbo. ad hoc fuit supra rn̄sum. qm̄ caro habuit ꝯgruentiā ad vnionē ex ordine sui ad animā. Ideo nō oportet q dispositōnis ꝯgruentia reperiat primo in carne. ſ sufficit q sit ex parte anime. ¶ Ad illud qd̄ obijcitur 12
de verbo vnito q pōt regere. dd̄m q verum est quātum est ex parte ipsius verbi vniti. sed defectus ē ex pte libe. arbi. qd̄ indiget debita dispositōne ad hoc q regimini ipsius verbi se valeat cōformare. Indiget etiam dispositōne debita vt possit ipsi verbo vniri in vna psona. Un̄ absq dubio deiformior est illa aima p abundantiaz gratie sibi datam q̄ sit alia creatura ad h q ad vnionē sit ydonea. Ad hec autē intelligēda valent illa que determinata sunt in primo lib. de charitate. τ in scd̄o de gr̄a. vbi oñsum est q̄ necessitas vel vtilitas est ponere gr̄am creatā.

Questio. ij. b

Utrum in xp̄o sit gratia finita vel immensa. Et q in xp̄o fuerit gratia sine mēsura vid̄t sic. Joh. iij. Nō ad mensurā dat deus spm̄. Et Aug. dicit. q illi homini datus est spūs nō ad mensurā. sed qd̄ caret mensura est immensum τ infinitū. g τc̄. ¶ Item in littera. sane dici pōt ipsum tantā gr̄e accepisse plenitudinem. vt ei ꝯferre deus plenius nō poterit. sed cum finito pōt deus aliquid maius facere. g videt q ille acceperit gr̄am infinitā. ¶ Item tanta est gr̄a quantū est meritum ꝓcedens ex ipsa. sed meritū xp̄i fuit infinitum. q2 nullaten⁹ pōt exhauriri. τ sufficeret infinitis milibus hoim. sicut dicit Ansel. g gr̄a p quā meruit videt habere immensitatē. ¶ Item finitum nō excedit aliud finitū in infinitū in eodem genere. Si ergo gratia xp̄i est finita. g ꝓportōnalr excedit gratias alioꝝ hominum. g si alij homines possent continue pficere. videt q xp̄o possent adequari p gratiaz τ ipsum excedere. Q2 si nullus vnq̄ ad eius pfectionem pōt attingere q̄tumcunq pficiat. videt q eius gratia sit immensa. ¶ Item tanta est gratia disponens. quantū est illud ad quod disponit fm rectam habitudinem τ ꝓportōnem. sed gratia illius homis disposuit ipsum ad hoc q esset deus. gratie alioꝝ hominum disponūt ad hoc q fruant deo. Si ergo esse deum est bonum infinitum. τ maius in infinituz esse deum q̄ habere deum. videt q gratia illius hominis sit infinita in se. τ q om̄es gratias in infinitum excedat. ¶ Item anima xp̄i aut potest ampliorem gratiam desiderare aut nō. Si potest desiderare ampliorem gratiam. g videt q nō sit pfecta. cum ei possit fieri additio. Si nō potest. cum ergo e n̄i finito potest aliquid maius desiderari. videt q eius gratia sit immensa. ¶ Sed ꝯtra. Om̄e creatum habet certū pondus. numerū. τ mensuram. fm illud qd̄ dicit Sapi. xj. sed gratia illius hominis scz christi est creata. ergo τc̄. ¶ Item q̄uis gratia nō semp respondeat naturalibus p equalitatem. respondet tamen fm debitam ꝓportōnem vbi nō est defectus a pte suscipient.

sed naturalia xp̄i nō sunt infinita.nec excedūt in in-
finitum naturalia cuiuslibet hominis. ergo nec gratui-
ta. ¶ Item infinitas in creatura tollit bonum ⁊ pfe
ctionem.q2 qd' est infinitum caret fine ⁊ termino.er-
go bonitate ⁊ ꝯplemento. Sed grā xp̄i hec duo pre-
cipue habuit.ergo videt' q ꝯditio finitatis ei p̄cipue cō
petat. ¶ Item infinito nihil maius est.ergo si grā chri-
sti fm q homo esset infinita.ergo grā increata non esset
maior illa.ergo creator ⁊ creatura equarent' in nobilita
te ⁊ excellentia.q si hoc est impossibile.restat ⁊c.
13 ¶ R'. dōm q aliquid mensura carere siue immensū
esse dupliciter est.vel absolute in se.vel in ꝯparatōne.
Si ergo loquamur de grā xp̄o collata fm q est singula-
ris psona in se.sic cum dicit donum creatum. necessa
rio finitum est ⁊ mensuratū. Finitas em̄ ⁊ mensura-
tio circa creaturam potius dicit ꝯplementū q̄ imp-
fectionem. Si aūt loquamur de ꝯparatōne ad gratias
alioꝝ hominū.sic improportōnabilr excedit ratione
vnionis ad psonam verbi.ad quaz vnionem gratia
illa disposuit aiaz xp̄i. Grā em̄ illa ꝓpt' ꝯiūctōez sum-
mam cū verbo eterno habet excedere in infinitum ⁊
incōmensurabiliter grās alioꝝ hominum tripliciter
scꝫ q̄tum ad virtutū habitus.⁊ q̄tum ad vsus.⁊ q̄-
tum ad effectus. Q̄tum ad habitus. nunq̄ em̄ aliq
creatura pōt tātū pficere q tā nobilis ⁊ pfecti habi-
tus sit capax sicut anima ꝯiuncta deo in vnitate pso
ne. Q̄tum ad vsus virtutum.q2 omnes virtutes in
xp̄o habuerūt vsus suos qui spectant ad pfectiōez.⁊
ꝓpterea dicunt' fuisse in eo om̄s sensus.q2 vsum ha-
buit ꝯpletū oim donoꝝ excellentiori mō q̄ vnq̄ ad-
huc ptingi possit ab aliquo. Q̄tum ad effectum sili-
ter improportionabiliter excedit grā christi.q2 ꝓpter
hoc q ille homo erat dei filius.meritum illius pensa
tur fm dignitatem illi9 psone a qua exit opus.⁊ pro-
pterea meritū passionis sue in infinitū excedit meri-
ta passionū nostraꝝ.⁊ ob hoc q deus erat.mors eius
pensata fuit adeo quantus erat ille qui moriebatur.
Et ideo q̄tum ad sufficientiā si infinita milia homi-
num essent reatu originalis astricta. p illius passio-
nis effectum potuissent esse liberata. Concedenduz
est ergo q grā christi fm q homo est finita et mensura-
ta.q2 creata est in numero.pondere ⁊ mēsura. Et cō-
14 cedende sunt ratōnes ad ptem istam ¶ Ad illud au
tem qd' obijcit' primo q datus est xp̄o spūs non ad
mensuram. dōm q si intelligat' de datōne eterna.vel
de datōne p ydiomatum ꝯmunicatōez. tūc priuatur
ibi mensura simpliciter. Si autem p spm̄ datum in-
telligamus ipsam donatōnem donoꝝ spūs. sic nō p-
uatur ibi mensura simpliciter. sed cōmensuratio re-
spectu nostri quibus dat' spūssanctus ad vsus aliqꝝ
donoꝝ determinate fm spūs distributōez.quemad-
modum dicit'.j.Coꝝ.xij. Alij datur p spm̄ sermo sa-
pientie.a lij sermo scientie ⁊c. Sed xp̄o data st' om̄ia
illa dona sine artatōe aliqua. Et p tanto dicit' ei da-
15 tus spiritus sine mēsura ¶ Ad illud quod obijcitur
q deus nō potuit dare plenius. dōm q deū nō posse
aliquid pleni9 vel maius dare vel facere hoc pōt in-
telligi triplici ex causa. Q̄m aut est ratio ex parte dei
opant'. Aut ex pte pducti. Aut certe ꝓpter limitati-
onem suscipientis. Cum ergo dicit' q nō potuit pleni9
ꝯferre.hoc nō est intelligendū ꝓpter immensitatē rei
collate.vel finitatem diuine potentie.sed ꝓpter limi-
tatōnem potentie susceptiue.q2 cum sit creata. ē ca-
pacitatis finite.et non pōt nisi finitum suscipere. Et
si tu obijcias.q potuit dare capacitatem maiorem.
dōm q necesse est q creatura eoipso q creatura est
habeat capacitatē finitam. ⁊ rursus q2 creatura ē in
tali spē vel genere.limitatōnem habet vltra quā ge-
nus illud vel species se non pōt extendere.⁊ sic in p-
posito intelligendū est ¶ Ad illud qd' obijcit' q me- 16
ritum xp̄i est infinitum. dōm q infinitas meriti con-
surgit ex vnione illius anime ad psonam diuinam.
ob quam vnionē non tm̄ homo s₃ etiā de9 mereri d'r.
ꝓpter qd' meritū illud est in infinitū,non ratōne gra
tie create in se.sed ratione infinite dignitatis psone.
Vn̄ ⁊ hoc vult ansel'.dicere cum dicit q oportuerit il
lum qui satisfacere posset esse deum ⁊ hoiem ¶ Ad 17
illud qd' obijcit' q finitum nō excedit aliud finitū ni-
si finite. dōm q illud habet veritatem qn̄ om̄ia sunt
eiusdem generis.nam si nō sunt eiusdem generis p-
ximi falsitatem habet.sicut p₃ q linea in infinitū ex-
cedit punctū ⁊ supficies lineam. Gratia aūt xp̄i non
tantū disponit ad fruitōnem fm q alie gratie.veruz
etiam ad vnionē. Et hinc est q cum vniri cum deita-
te sit nouus ⁊ singularis modus diuine existie ⁊ ha-
bitatōnis in creatura.q̄tum ad hoc pōt attendi ex-
cessus siue mensura ¶ Ad illud qd' obijcit' q tanta 18
est gratia quantū est illud ad qd' disponit. dōm q il-
lud habere pōt veritatē si disponat p modum neces-
sitatis siue ꝯgruitatis.sicut meritū ad premium. sed
gratia singularis psone disponit ad vnionem dispo-
sitōne ꝯgruitatis. Illa em̄ vnio nō tm̄ gratuita fuit.
sed inter om̄s gratias vt dicit aug9.potissime tenuit
ratōnem grē.sicut hitū ē supra di.iiij. quia nulla me-
rita sufficientia potuerūt eum p̄uenire. ꝓpter hoc nō
oportet q si esse deum sit bonū infinituz simpliciter.
q gratia ad hoc p̄parans sit infinita. Posset etiam 19
⁊ aliter dici.q esse deuz dupli' dicit' de aliquo. Aut p̄-
dicatōne p essentiā.aut p vnionē. Si p̄dicatōne p es-
sentiam.tūc infinitū p̄dicat bonū in rectitudine. Si
p vnionem.tūc p̄dicat infinitū bonū non circa illud
de quo p̄dicatur.sed circa illud qd' p̄dicat'. Vnde cuz
dicit' iste homo est deus.vel iste homo est bonū infi-
nitum.idem est ac si diceret' iste homo est vnit9 deo
immenso in vnitatē psone.⁊ tm̄ homo remanet i sua
finitate.q̄uis em̄ humana natura exaltet' nō tamen
desinit esse creatura ¶ Ad illud qd' querit' vtrū ani-
ma xp̄i possit ampliorē gratiā appetere. dōm q nō. 20
q2 adeo deo p illam gratiā vnitus est.vt om̄is ei9 ap-
petitus sit in ipso bono immenso quietatus ⁊ termi
natus quietatōne pfecta. Qd' ergo obijcit q om̄i fi-
nito pōt aliquid mai9 appeti. dōm q verū est de fini
to in se.s₃ de illo finito qd' ordinat ⁊ vnit bono infini-
to iunctura ⁊ ordinatōne perfecta nō habet verita-
tem.q2 quietare pōt ⁊ stabilire ratōne eius a q̄ et ad
qd'. Vn̄ sicut gratia q̄uis sit vanitas inq̄tuz creatu-
ra.habet tm̄ animā stabilire rōne eius boni a quo p-
cedit.⁊ a quo non sepatur nec recedit.sic etiam qui-
etare potest ratōne eius cui immediate ⁊ inseparabili-
ter ꝯiungit.

Questio.iij.

Vtrum gratia singularis psone in xp̄o fuerit gratia
plena atq₃ pfecta. Et q sic videtur Esa.xj. Repleuit
eū spū timoris dn̄i.dicit' de xp̄o. cōstat q fm huma-
nam naturā.sed cetera dona gratie sūnt equalia. er-
go pari ratione repleuit ipsum spū amoris gratie et
sic de alijs. Sed dona talia spectant ad gratiā singu-
laris psone.ergo ⁊c. ¶ Item Job j. Vidimus gloriam
eius.gloriā quasi vnigeniti a patre plenū gratia ⁊ ve-
ritatis. Sꝫ xp̄s fm diuinā naturaz nō est susceptibi-
lis grē.imo eius principiū effectiuuz. ergo hoc dicit' fm
humanā naturā q habuerit in se grāz plenā. ¶ Itez
capacitas carens plenitudine.caret ⁊ pfectōne.ergo
vbi est ponere pfectōez.est ponere plenitudinē. Sed
in xp̄o fm q est singularis psona est ponere oimodā
pfectōnem virtutis ⁊ grē.ergo ⁊ gratie plenitudinem.
¶ Item nullus pōt alijs grām pfecte coicare et in-
fluere sine defectu ⁊ diminutōne.nisi prius in se pfe-
ctam hēat grē plenitudinē.s₃ de xp̄i plenitudine om-
nes accepimus.⁊ om̄s si plures essent possent accipe
re.nec aliquis defect9 interuenit. ergo videt' q xp̄s in se
plenitudinē grē habuerit. ¶ Sed ꝯtra. Plenitudo
grē ꝯsistit in omnibus habitibus virtutū.s₃ xp̄us non
habuit fidem ⁊ spem. ergo xp̄s nō hūit om̄is grē pleni-
tudinem. ¶ Item status viatoris est ordinat9 ad p-
ficiendum.s₃ xp̄s fuit in statu viatoris.ergo potuit pfice
re.s₃ qui pōt pficere in gratia nondū est grā plen9. ergo
videt' q xp̄s in hac vita nō habuit plenitudinē grē.
¶ Item fili9 dei ideo naturā humanaz assumpsit vt
daret nobis exemplū pueniendi ad patriaz. s₃ via p-
ueniendi ad gloriā est p ascensum de virtute in virtu
tem. Sꝫ qui de virtute in virtutē ascēdit. pficit pau-
latiue ⁊ non habet grē plenitudinē. ergo ⁊c. Si dicas q
xp̄s videbat' pficere exterius sicut dicit Bern̄.⁊ ma-
gister.⁊ ideo exemplū dant. Contra.aut ergo fm virtu-
tem pficiebat interius.aut nō. Si sic.ergo nō erat ple-
nus grā. Si nō.ergo aliter ostēdebat q̄ res se habebat.
ergo mendax erat.sed est incōueniens circa ipsam veri-
tatem mendaciū ponere. ergo ⁊c. ¶ Item xp̄s mlta bo-
na opa faciebat.aut ergo veraciter crescebat in eo donū
gratie aut nō. Si nō.ergo cum bonitas opm ordinetur
ad pfectum spūs.frustra opabat'. Si pficiebat.ergo
a plenitudine deficiebat. ¶ Item sic aia xp̄i vnita fu
it diuinitati.ita ⁊ corpus. Et sicut ad pfectōez vnio-
nis requirit' pfectio grē.ita ad pfectionē nature pfe-
ctio etatis.s₃ xp̄s fm corpus crescebat veraciter ⁊ im
plebat' quotidie.nec habuit a principio plenitudinē
nature siue etatis.ergo nec plenitudinē grē. ¶ Itez
de nulla re pōt capacitas aliqua impleri. ex cui9 ad-
uentu capacitas nō minuit' sed auget'. s₃ grā aduenī-
ens nō minuit s₃ auget capacitatē aie. ergo videt' q nū-
q̄ posset ipsam implere. ergo nec in xp̄o nec in alio ē re-
21 perire grē plenitudinē. ¶ R'. dōm q absq₃ dubio in
xp̄o fm humanā naturā ab ipsius ꝯceptōnis p̄mor-
dio fuit grā pfecta.⁊ cōsummata plenitudo. Nō em̄
decebat verbū increatū vniri aie pfectissima vnione
qualis est vnio in vnitatē psone.quin aia esset deifor
mis fm q erat possibile. ⁊ ideo nō tm̄ deiformitatez
habuit grē ⁊ glorie.s₃ etiā sup omnē gratiā ⁊ gloriaz.
Nec tm̄ fuit in eo plenitudo sufficiētie sicut in sancti
de qua plenitudine dicit' Act.vj. Stephan9 plen9 grā-
tia et fortitudie. Nec tm̄ plenitudo p̄rogatiue sicut
in virgine Maria.de qua plenitudine dicit' Luce.j.
Aue maria grā plena. Nec tm̄ plenitudo numerosi
tatis ⁊ copie.sicut in tota ecclesia. de qua plenitudi-
ne Eph.iiij. Ascendit sup celos vt adimpleret om̄ia
⁊c.s₃ etiam plenitudo supabundantie.de qua Job.j.
Vidimus gloriā ei9 ⁊c. Plenū inq̄ plenitudine sup-
abundantie.ꝓpter qd' subdit ad hoc pbandum. ⁊ de
plenitudine ei9 nos om̄s accepimus. Concedēde sūt
ergo rōnes ostendentes xp̄m ab instanti ꝯceptōnis fu-
isse grā plenū.⁊ habuisse in se plenitudinē gratie.
¶ Ad illud ergo qd' primo obijcit' q nō habuit fidez et 22
spem. dōm q fides ⁊ spes hūt secuz iunctā ipfectio-
nem.habēt ⁊ nihilomin9 aliquid pfectōnis. ⁊ ratōne
eius q hūt de impfectōne.plenitudini plus obuiant
q̄ ad plenitudinē faciāt.vn̄ euacuant' in gloria. s₃ ra
tione ei9 qd' pfectōnis est in eis (si quid est repiri) ha
bent esse in xp̄o. Et ideo illaꝝ virtutū absentia plus
attestat' plenitudini q̄ diminutōni. ¶ Ad illud qd' 23
obi' q xp̄s fuit i statu viatoris. dd' q xp̄s fuit sil' i sta-
tu viatoꝝ ⁊ ꝯphēsoꝝ. s₃ i statu ꝯphēsoꝝ fm ptem su-
periorem. In statu viatoris fm ptem inferiorem et
fm carnē. Et qm̄ gratia fm suā essentiā ⁊ ꝯplemen-
tum respicit ptem superiorē ⁊ mentē. hinc est q xp̄s
mag' hūit grāz pfectā q̄ diminutā.q2 grā mag' respi
ciebat statū pfectum. ¶ Ad illud qd' obijcit' de exem 24
plo xp̄i. dōm q xp̄s dedit nobis exemplū in operib9
exteriorib9.⁊ in operibus virtutis pfecte. s₃ illa ope-
ra in xp̄o erant pfectionē indicantia.in nobis ṽo sūt
ad pfectionē pducentia. ⁊ q̄uis opa exteriora p̄ten-
derent ei9 pfectū.nō tm̄ erat mendax.q2 nullā pfecti-
onē indicabāt q̄ nō esset in eo. Si ṽo p opera nō in-
dicabat pfectionē suā summā.hoc nō erat falsitatez
p̄tendere s₃ veritatē occultare.qd' quidē licet ⁊ expe-
dit ꝓpter nostrā vtilitatem. ¶ Ad illud qd' obijcit' q 25
multa bona opa faciebat. dōm q ꝓpter illa in gratia
nō crescebat.nec tm̄ opabat' frustra.q2 nō ꝓpter suuz
incrementū sed ꝓpter nostrum illa faciebat. Vnde et
nos maximū comodū reportam9. ¶ Ad illud quod 26
obijcit' q corpus suū habuit defectū plenitudinis in
etate. dōm q nō est sile.q2 defectus etatis in corpore
faciebat ad humiliatōez ⁊ vere nature ostensionem.
⁊ sic ad fidei ꝯfirmatōez.sed defectus grē in aima in
nullo nobis pdesset nec deum deceret.⁊ ideo non est
simile. Preterea alia ratio est. q2 dispositio ad vnio-
nem se tenet ex pte anime nō ex pte carnis sicut pri9
ostensum est. ideo magis pfectam oportuit esse aiaz
q̄ carnem. ¶ Ad illud qd' obijcit' q grā ampliat ca- 27
pacitatem. dōm q capacitatem ampliari ꝯtingit du-
pliciter. Aut rōne possibilitatis maioris in suscipien
do.aut ratōne virtutis in coopando. Eadem enim
est potentia q̄ grām suscipit.⁊ q̄ gratie suscepte coo-
perat'. Si loquamur de ampliatione capacitatis q̄-
tum ad virtutē coopandi.sic verū est q gratia adue-
niens auget libe.ar.siue voluntat' bonā habilitatem
⁊ capacitatē. Si ṽo loquamur de possibilitate in su-
scipiendo.sic habet falsitatē.qm̄ grā est sicut actus ⁊
ꝯplementū.⁊ q̄to plus dat' alicui de actualitate.tā-
to plus recedit a passibilitate.vn̄d ⁊ nos dicim9 q q̄
multū habēt de spē cui ꝯpetit agere.parum habēt de
materia cui cōpetit pati ⁊ suscipe. Et qm̄ in xp̄o ipso
habilitas ad bonū est p grām pfectā ad ꝯplementuz
pducta.hinc est q eius capacitas est impleta.sic di-
cimus de forma celi q ꝯplet appetitū materie.q2 ma
teria ei9 non appetit esse sub vlteriori forma.q2 adeo
formā ipsam statuit in actualitate ꝯpleta. Sic in grā-
tia xp̄i suo mō intelligendū est.vnd' hic seducit mala
imaginatio.q2 nō implet' anima dono gratie sicut lo
cus vacuus implet' corpe.sed potius sicut passibili-
tas materie.ꝯplet' actualitate forme.

COnsequēter querit' de grā capitis.de qua q̄-
runt' tria. Primo querit' de ipsa q̄tum ad es-
sentiā.quid sit. Scdo q̄tū ad dtiaz.vtrū dif-

ferat ab alia gr̃a. Tercio q̃tum ad influentiã. vtrū redundet in totam ecclíam.

Questio.j. d

Quid sit gratia capitis ꝑm essentiam. vtrum vicȝ sit quid creatum vel increatum. Et ꝙ sit quid creatum videt. Omnis gratia q̃ cepit esse in xp̃o est quid creatum. Sed gr̃a capitis cepit esse in xp̃o. qꝛ xp̃us cepit esse caput ꝑm ꝙ dicit Eph.j. Ipm dedit caput super omnē ecclíam. ergo ⁊c. ¶ Item omnis gr̃a que est i xp̃o ꝑm ꝙ homo est gratia creata. sed gr̃a capitis est huiusmodi. ergo ⁊c. Maior patet. Minor ꝓbat ꝑ hoc ꝙ gr̃a capitis inest xp̃o ꝑm ꝙ caput. sed vnius nature sunt caput ⁊ membra. ⁊ xp̃s est caput ꝑm humanaȝ naturã. ergo ⁊c. ¶ Item illa est gr̃a capitis de cui⁹ plenitudine accepimus. Sȝ de gr̃a xp̃i creata accepim⁹ gratiã ꝓ gratia. ipse eñ omnib⁹ meruit ⁊ ꝓ omnibus satisfecit. ergo ⁊c. ¶ Iteȝ illa est gr̃a capitis ꝑm quã attenditur vniuersitas sensuum. In xp̃o eñ sicut i capite oẽs sensus reperiunt. Sȝ gratia ꝑm quam attenditur diuersitas sensuum et ꝑm quã colligunt in xp̃o est gratia creata. ergo ⁊c. ¶ Contra. nihil creatum influit motum ⁊ sensum gratie in membra. Sȝ gratia capitis est ꝑm quã est influentia motus et sensus in mẽbra christi. ergo gratia capitis nõ põt esse quid creatum ¶ Item nihil vnũ creatũ est vno nũero oĩo incircumscriptum. sed christus inq̃tum est caput est a quolibet mẽbroꝝ suoꝝ indiuisus. ergo non põt esse caput ꝑm aliquid creatum. Si ergo caput est ꝑm aliquaȝ gratiã videt ꝙ illa gratia sit increata ¶ Iteȝ caput est membroꝝ principium ⁊ origo. sed Christus nõ põt esse animaꝝ principiũ nisi ꝑm diuinam naturam. ergo est caput ꝑm illam. ergo si caput dicit quid increatũ. videt similiter ꝙ gratia capitis quid increatum sit ꝑm suam essentiã ¶ Item caput est simul cum mẽbris. vel antecedit mẽbra. ergo gratia capitis gratiã mẽbrorum vel ꝑcedit vel ꝯcomitatur. sed gratia xp̃i creata nõ antecessit gratiam membroꝝ. natura eñ humana in xp̃o nõ prius fuit q̃ esset in multis sanctis. sed longe post. ergo gratia capitis nõ põt esse gratia creata.

28 ¶ R̸. ad ꝑdictoꝝ intelligentiam est notandũ ꝙ caput in sp̃ualibus transsumptiue dicit a capite in corporalibus. oẽs aũt transferẽtes ꝑm aliquã similitudinem trasferunt. ⁊ ideo caput in sp̃ualibus dicitur ꝑm ꝯcomitantiã ad aliquã ꝓprietatem capitis materialis. In capite aũt mãli hec tria reperiunt. s. ꝙ est membris ꝯforme. est mẽbroꝝ principium. est etiam influxiuũ sensus ⁊ motus. ⁊ ꝓpterea in xp̃o reperiũtur oẽs sensus ꝑfectiori modo q̃ in alijs membris. Omnes aũt has ꝓprietates est in xp̃o reperire respectu bonoꝝ. ⁊ ideo valde rõnabiliter sancta scriptura dicit xp̃m esse caput ecclie. Sȝ prima ꝓprietas. scȝ conformitas ꝯpetit ei ratõne humane nature. Vñ aug. sup Ioh. vnius nature sunt vitis ⁊ palmes. propter qd̃ cum deus esset cui⁹ nature nõ sumus. fact⁹ est homo vt in illo esset vitis humana natura. cui⁹ et nos eẽ palmites possem⁹. oĩo eñ ideȝ ē de capite qd̃ de vite intelligendum. Scd̃a aũt ꝓprietas. scȝ principiãdi ꝯpetit ratõne diuine nature ꝑm ꝙ est omniũ principium. Vñ Colos. j. Ipse caput corpis ecclie qui ē principium ⁊c. Glo. qui est principiũ ꝑm diuinitatẽ. id est fundator ecclesie. quia oẽs iusti qui ab Abel vsq ad vltimũ iustũ generant virtute diuinitatis illuminant. Tercia vo ꝓprietas scȝ influendi motum ⁊ sensum ꝯpetit ei ratõne diuinitatis ⁊ humanitat. 29 Dupliciter eñ ꝯuenit sensum ⁊ motũ gratie influere. aut ꝑ modum ꝑparantis. aut ꝑ modum impertient. Si ꝑ modum preparantis. sic est ipsius xp̃i ratõne humane nature in qua passus est ꝓpter nos. et patiẽdo satisfecit ⁊ remouit inimicicias. ⁊ disposuit ad suscipiendam gratiã ꝑfectam. Si ꝑ modum impertientis sic est ipsius Christi ratõe diuine nature. quia solus deus est qui illuminat pias mentes. solus est qui baptizat interius. ꝑ eo ꝙ mens nostra imediate ab ipã veritate format. sicut sepe dicit Aug. ⁊ ita influere ꝑ modum ꝑparantis est xp̃i hoĩs. ꝑ modum impertientis est xp̃i dei. Vel ꝑ alia verba ⁊ in idem redit. Influere ꝑ modum merẽtis xp̃i hoĩs. ꝑ modum efficientis christi dei. Vel influere q̃tum ad remissionem pene christi hoĩs. q̃tuȝ ad remissionẽ culpe xp̃i dei. ⁊ sic influentia vno modo respicit xp̃m ꝑm humanam naturã creatam. Alio modo ꝑm naturã diuinaȝ increataȝ. Si ergo gratia capitis dicit illa gratia ꝑm quã xp̃s habet influere motum ⁊ sensum in membra. restat h̃ esse ponendũ ꝙ gr̃a capit vno mõ noiat gratiam increatam. alio etiam modo nominat non tm̃ increatam sed etiam creatam sicut ostendunt rationes ad primam partẽ. ⁊ ideo sunt concedende.

¶ Ad illud vo qd̃ obijcit ꝙ nõ põt esse gratia creata 50 quia non posset influere. iam patet rñsio. qꝛ q̃uis nõ posset influere effectiue ⁊ causatiue. põt tñ influere meritorie ⁊ dispositiue ꝑm naturam humanam.

¶ Ad illud qd̃ opponit ꝙ xp̃us ꝑm ꝙ caput est in- 51 diuisus. dõm ꝙ est vnio ꝑ vnitateȝ nature. ⁊ ē vnio ꝑ fidem ⁊ dilectionẽ. dõm est ergo ꝙ vnio christi ad corpus ecclesie est ꝑ fidem ⁊ dilectõnem. Cum ergo dicitur ꝙ caput est indiuisum a membris. dõm ꝙ indiuisio non priuat distantiam localem siue sepatõneȝ corporum. sed sepatõnem ⁊ disconuenientiam mentium ⁊ affectõnum. Et ideo ex hoc non ponit ꝙ christus ꝑm ꝙ caput sit incircumscriptus. quia idem potest esse in vno loco tm̃. ⁊ tamen ꝑ cognitõnẽ ⁊ amorem in cordibus diuersorum. Vñ Eph. iij. Habitare christum ꝑ fidem in cordibus nostris ¶ Ad illd̃ 52 quod obijcitur ꝙ caput est membrorum principiũ. dõm ꝙ caput eẽ principium q̃tum ad esse nature. h̃ est de veritate capitis ⁊ exp̃ssa ꝓprietate. nec est hãc reperire in christo ꝑm humanam naturam s ꝑm diuinam vt ꝑdictum est supra. Posset tamen dici alio modo christus caput membroꝝ suoruȝ q̃tum ad esse gratie etiam ꝑm humanam naturam. qꝛ nunq̃ aliquis fuit gratiam assecutus nisi haberet xp̃m in corde vt fundamentum qd̃ collocatur per fidem. Fundamentum eñ aliud nemo põt in membris xp̃i ponere ꝑter illud qd̃ positum est qd̃ est christus ihesus. ⁊ sine hoc fundamento nemo potest habere gratiaȝ. quia nunq̃ fuit alicui salus sine fide mediatoris. Et hoc est quod dicit Col. j. Qui est principium. Glo. ꝑm humanitatem dici potest principium ecclesie. qꝛ super fidem humanitatis eius ecclesia fundata est.

¶ Ad illud quod obijcitur ꝙ gratia capitis. vel concomitatur vel precedit. dõm ꝙ sicut dictũ est de vni- 53 one ꝙ caput spirituale non oportet vniri materialiter ⁊ naturaliter. sed spiritualiter per cognitõnem et amorem. sic etiam intelligendum est de antecessiõe. Vñ ad hoc ꝙ christus sit caput iustorum ꝑcedentiũ non oportuit ꝙ comitaretur re. sed fide. ⁊ sic vtiq fuit. quia fides christi ꝑcessit in cordibus saluãdorum. Et sic patet ꝙ capitis gratia ⁊ ratio similiter. q̃tum ad ꝑfectam similitudinem respicit in christo aliquid increatum. Respicit etiaȝ aliquid creatũ. ita ꝙ ad ꝑfectam ratõnem capitis intelligendã necesse est vtranq ꝯcurrere.

Questio.ij. e

De gratia capitis q̃tum ad differentiã. vtrũ videlȝ sit alia q̃ gratia singularis ꝑsone. ⁊ gratia vnionis. Et ꝙ sit alia videt ꝯmuniter ꝑm doctores. In christo consueuit differẽtia gratie poni. sed gratia singularis ꝑsone est gr̃a vnionis et gr̃a capitis. Si ergo diuisio esse debet ꝑ opposita vel saltem dispata. videtur ꝙ ista differentia gratie ab alijs sit diuersa ¶ Item gratia capitis alijs ꝯmunicat. gratiã vo singular ꝑsone vel vnionis christus alijs nõ ꝯmunicat. quia respicit ipsum solũ. ergo sunt differẽtes gratie ¶ Iteȝ ꝙ sit alia q̃ gratia singularis ꝑsone videt. quia esto ꝙ humanitas sepetur a diuinitate. adhuc tamen remanet gratia singularis ꝑsone. sed non remanet gr̃a capitis nec gratia vnionis. ergo gratia capitis differt a gratia singularis ꝑsone ¶ Item ꝙ sit alia q̃ gratia vnionis videt. quia gratia vnionis non habuit esse nec efficaciã nisi in plenitudine tempoꝝ. gratia capitis a primordio habuit effectum in sanctis. ergo necesse est eas abinuicem differre ¶ Sȝ contra. in vnica anima vna est gratia gratũ faciẽs sicut vna est vita. ergo si anima christi est vna. aut gr̃a capitis non est gratum faciens. aut non differt a gr̃a vnionis ⁊ singularis ꝑsone. sed est gratum faciens. ergo ⁊c. ¶ Iteȝ idẽ est habitus scientie quo quis nouit in se. ⁊ quo potẽs est docere alios vt magister. ergo pari ratõne ideȝ ē habitus gr̃e quo in se ꝑficitur ⁊ deo vnit. ⁊ quo influit in membra ⁊ eis vnitur. sed primus habitus gr̃e dicit gr̃a singularis ꝑsone ⁊ vnionis. secundus vo dicitur gr̃a capitis. ergo gr̃a capitis ⁊ vnionis sunt vna gr̃a cum gr̃a singularis ꝑsone ¶ Item eoipso est ille homo caput ecclie quo assumptus est a verbo in vnitatem ꝑsone. sed hoc est ꝑ gratiaȝ vnionis. ergo gr̃a vnionis ⁊ capit sunt vna gr̃a. Minor manifesta ē. Maior probatur ꝑ illud quod dicit Eph. j. Ipsuȝ dedit caput ⁊c. Glo. nullum maius donum ꝑstare potuit deus hominibus q̃ vt verbum suum ꝑ quod condidit omnia. faceret illis caput vt esset filius dei ⁊ fili⁹ hominis. vnde deus cum patre. vnus homo cum hominibus. ex hoc exp̃sse habetur ꝙ eo est ille homo caput quo a verbo deus assumptus in vnitatẽ ꝑsone.

¶ Item qd̃ ꝑ supabundantiam dicitur vni soli conuenit. sed gratia vnionis est summa gratia. vt dicit Augustinus. xiij. de trinitate. ⁊ habetur post principium precedentis distinctõnis. In rebus ꝑ tempus ortis ⁊c. Gratia capit est summa sicut habetur i auctoritate premissa. ergo gratia capitis non differt a gr̃a vnionis ¶ Item ꝙ nec sit gratia singularis ꝑsone videtur. quoniam christus est caput ꝑm illã gratiam ꝑm quam est in ipso sensuum integritas ⁊ perfectio. ⁊ hoc est ꝑm gratiam singularis persone. ergo ⁊c. ¶ Item ꝑm illam gratiam christus est caput ꝑm quam pro nobis satisfecit. nobisq promeruit gratiam q̃tum ad motum ⁊ sensum ad nos deriuari. Sȝ hoc fuit ꝑm gratiam persone singularis. quia q̃tum ad illam attenditur meritum. ergo idem quod pri⁹.

54 ¶ R̸. ad predictorum intelligentiam est notanduȝ. q̃ gratia singularis persone proprie nominat habitum ꝑm quem anima est deo similis ⁊ accepta. Sed gratia vnionis dicitur tripliciter sicut predictum fuit supra. Vno nanq modo dicitur gratia vnionis gr̃a faciens vnionem. ⁊ sic nominat diuinam essentiam que sola est illius vnionis causa. Alio modo gratia vnionis dicitur gratia disponens ad vnionem de congruo. ⁊ sic nominat qualitatem creatam ꝑm habitum anime. Tercio modo dicitur gratia vnionis. id est ipsa vnio gratis facta. ⁊ sic nominat ipsaȝ relationem. Scd̃m hoc etiam intelligenduȝ ꝙ gratia ca- 35 pitis potest his tribus modis accipi. Vno modo potest nominare principium effectiuum sensus et motus spiritualis in membris christi. ⁊ sic nominat ipsum deũ. ⁊ per appropriationem sp̃m sanctum. Alio modo nominat ipsum qd̃ disponit per modum meriti ⁊ prepatõnis ad influentiam motus ⁊ sensus respectu cuiuslibet membri. ⁊ sic nominat habituȝ anime christi ꝑ quem christus nobis meruit. Tercĩo modo gratia capitis potest dici ipsa gratuita ꝑsidentia quam deus gratis fecit. duȝ verbum suum nobis ꝑposuit sicut caput membris. Omnibus his modis in diuersis sanctorum autoritatibus ⁊ glosis inuenitur gratia capitis accipi. Si ergo gratia capit ⁊ vnionis nominat principium effectiuũ illius coniunctionis ⁊ nostre sanctificatõnis spiritualis. sic idem nominat. ⁊ idem sunt q̃tum ad principale significatuȝ scilicet ipse deus ⁊ sp̃ussanctus. et est dr̃ia solum q̃tum ad connotatum. quia gr̃a vnionis connotat effectum circa christum. gr̃a capitis effectum circa mẽbra christi. ⁊ differunt a gr̃a singularis persone sicut increatum a creato. sicut diuina essentia ab habitu gr̃e quẽ infundit. Si vo dicatur gr̃a vnionis ⁊ capitis ipsa vnio gratuita ⁊ ꝑsidentia. sic sunt diuerse relatõnes ⁊ comparatõnes. que tamen non sunt fundate super aliud ⁊ aliud sed sup idem. Homo eñ ille eoipso est caput aliorum hoim. quo est verbo dei vnitus. Et hoc modo differt gr̃a vnionis ⁊ capit a gr̃a singularis ꝑsone. sicut illud ad quod ordinat dispositio. differt ab ipso disponente. Gr̃a eñ singularis persone sua ꝑfectõne reddit illam naturam ydoneam vt deo vniatur. ac ꝑ hoc ceteris sanctis preficiatur sicut caput membr. Si vo gratia vnionis ⁊ capitis dicatur habitus disponens ad vnionem ⁊ aliorum sanctificatõnem. sic gratia singularis persone dicitur habitus faciens anime ⁊ dei assimilatõnem. hoc modo ista triplex gratia non est triplex ratione diuersitatis habituum. sed ratõne diuerse comparationis eiusdem habitus. Nam ille habitus dicit gratia singularis persone inq̃tum disponit ad dei assimilationem. et inq̃tum facit animam deiformem. et per hocipsum consequenter disponit ad vnionem personalem. et dicitur gratia vnionis. ⁊ consequenter ꝑ hocipsum disponit ad redundantiam siue influentiam motus et sensus in cetera membra Christi. et sic dicitur gratia capit. Et sic patet ꝙ gratia capitis inq̃tum habitus non differt a gratia singularis persone vel vnionis ꝑm habituum diuersitatem. sed ꝑm comparationem multiplicem. Vnde concedẽde sũt rationes ad hanc partem ¶ Ad illud ergo quod ꝑ- 36 mo obijcitur in contrarium ꝙ in christo ponit gratia ꝑm triplicẽ differẽtiã. dõ ꝙ illa diuisio nõ ē data penes dr̃iam gr̃e q̃tum ad diuersitatẽ habituuȝ. sed

q̃tum ad diuersitatem ꝯpationum atq; respectuū
siue effectuū ꝯsequenter se habentiū.qui nō diuersi-
37 ficant essentialiter habitus. ¶Ad illud qđ obijcitur
q̄ gr̄a capitis coicat̄.dōm q̄ gr̄a capitis nō sic com-
municat̄ alijs vt eis sit gr̄a capitis.ſ sic vt efficaciā
habeat circa alios.τ hoc quidem absq; dubio com-
petit gr̄e singularis ꝑsone τ vnionis.q: rōne ei⁹ nob
meruit τ ꝓ nobis satisfecit.Quis autē gratia xp̄i q̄-
cunq; modo dicta habeat efficaciā in nos.nō tamē
quocūq; noīe datur intelligi eius efficacia in nos. ſ
solum nomen qđ est gr̄a capitis.Sic em̄ noiat̄ ꝓpter
38 virtutem τ efficaciam influendi. ¶Ad illud qđ obij
citur q̄ remaneret gr̄a singularis ꝑsone si deponere-
tur natura assumpta. ſ nō gr̄a capitis. dōm q̄ verū
est.sed ex hoc nō sequit̄ q̄ gr̄a capitis ab illa differat
ꝑ essentiam.sed verū est ꝑ aliquā ꝯpatōnem τ effica-
ciam quā nō esset reperire post sepatōnem. Gr̄a em̄
capitis que attendit̄ in influentia τ ꝑsidentia christi
respectu alioꝝ.naturali ordine ꝑsupponit vnionem
ratōne cui⁹ille homo ceteris ineffabiliter antecellit.
39 ¶Ad illud qđ obijcit̄ q̄ gr̄a vnionis habet efficaci-
am solum in fine tpm.dōm q̄ si efficacia gr̄e vniōis
attendat̄ in hoc q̄ aīaꝫ xp̄i reddat ydoneaꝫ ad vnio
nem.verū est q̄ solum in plenitudine tpm efficaciaꝫ
habuit.Si aūt efficacia gratie vnionis attendat̄ q̄-
tum ab alijs credit̄ qui mediante illa fide iustificāt̄.
sic efficaciam habuit a principio. τ hoc ipso gr̄a capi
tis potest appellari.Et sic patet q̄ gratia capitis ꝯm
vnam suam acceptōnem que ꝯmunior est ꝯm suam
essentiam habitu non differt ab alijs sed solū ꝑ com-
paratōnem vt visum est.

Questio.iij. f

Utrum mediante illa gratia deus influat sensum in
omnē aliam creaturam habentē gratiaꝫ siue angeli-
caꝫ siue humanā.Et q̄ sic videt̄.Eph.j.ꝓposuit om-
nia instaurare in xp̄o q̄ in celis et que in terris sunt.
Glo.que in celis sunt.i.numerū angeloꝝ diminutuꝫ
implere.τ que in terris.i.homines qui ꝑ pctm̄ depra
uati erant renouare.Sꝫ illi mediante xp̄o sensum τ
motum suscipiūt qui ꝑ ipsum instaurant̄ in esse ꝑfe-
cto.ſ si hec sunt celestia τ terrestria.homines τ ange
li mediante ip̄o suscipiunt gratiā.τ gratia capitis in
hos τ illos redundat. ¶Item paulo post ibidē.ip̄m
dedit caput sup omnē ecclīam.ſ caput īfluit ī oīa mē
bra.ſ xp̄s homo ꝑ suam gratiā in totam ecclesiā ha-
bet influentiā.ſ ecclesia cōmunicat suas influentias
angelis.sicut dicit̄ Eph. iij. Ut innotescat principi-
bus τ potestatib⁹ ꝑ ecclīam multiformis sapīa dei.
ſ videtur q̄ influentia gratie Christi ad omnes ele-
ctos habeat extendi. ¶Item malicia principis tene
brarum non tm̄ se extendit ad demones. immo ma-
gnam efficaciam habet ad homines.vn̄ illoꝝ ꝑ sup-
biam efficitur princeps.Si ergo bonitas gratie chri
sti est multo excellentior τ efficacior τ cōmunior.vi-
detur q̄ ad oēs electos se extendat ꝑ efficaciam. siue
sint homines.siue angeli.siue viatores.siue beati.
¶Item iste ordo diuine sapientie et legis vt dictat
ratio.τ vult Dyonisius. scꝫ infima reduci ꝑ media.
et media ꝑ suprema.vnde et angeli ordinuꝫ inferio-
rum suscipiūt purgatōnes τ perfectōnes ab angelis
superiorum ordinum. Sed xp̄s est sup omnes tam
angelos q̄ archangelos.sedet em̄ a dextris dei.tanto
melior angelis factus. quanto pre illis differentius
nomen hereditauit.Si ſ xp̄s omnib⁹ electis ꝑemi-
net excellentia ꝑfecta.videtur q̄ in oīs gratia eius
habeat efficaciam τ influentiam. ¶Sed ꝯtra.caput
nō influit in cor sed magis ecōuerso.Si ergo ꝯm re-
ctam transsumptōnem gratia illa que in alios redū
dat dicit̄ gratia capitis. nō videt̄ q̄ influat in totuꝫ
corpus ecclesie.aut si in totum influit.potius deberꝫ
gratia cordis q̄ capitis appellari. ¶Item gratia ca
pitis non influit nisi in eos qui iam sunt membra.et
nulli sunt membra nisi ꝯiungant̄ ei ꝑ fidem τ chari-
tatem.ergo in nullos influit nisi in habentes fideꝫ τ
charitatem.sed habentes fidem τ charitatem habēt
motum τ sensum.ergo videt̄ q̄ gratia capitis in nul
los influat nec motum nec sensum.nec est aliud da-
re qđ influat.ergo τc̄. ¶Item gratia capitis in eos
solos influit respectu quoꝝ habens gratiam est ca-
put.Sed xp̄s ꝯm humanā naturam nō est caput an
gelorum.quia vnius nature sunt caput τ membra.ſ
nullam habet in angelos influentiam. ¶Item esto
q̄ filius dei non esset incarnatus.angeli essent beati.
nec ꝓpter christi incarnatōnem sunt aliqui ex eis re-
dempti τ liberati.ergo videt̄ q̄ nihil eis ꝯferat gra-
tia xp̄i. ¶Item nihil agit nisi dum est.sed christi gra
tia nō fuit ante aduentū christi.ſ videtur q̄ in illis q̄
aduentum christi ꝑcesserunt gratia illa nullum ha-
buit effectum. ¶Item si ita influebat ante aduentū
christi in sanctos qui precesserūt sicut nūc in nos.sic
habuit effectum in illis sicut nunc in nobis habꝫ ef-
fectum.ergo sicut illud dicit̄ tempus gratie ꝓpter re-
dundantiā a plenitudine xp̄i.ita videtur q̄ temp⁹ il
lud deberet tempus gratie dici.q̄ si nō dicitur.videt̄
q̄ influentia gratie xp̄i nō se extendat ad illos qui ꝑ- 40
cesserunt. ¶R⁹.ad ꝑdictorum intelligentiam est no
tandum q̄ sensus in sp̄ualibus attenditur q̄tuꝫ ad
cognitōnem.motus ꝟo q̄tum ad affectōnem τ dile-
ctionē que est pondus inclinās vnūquenq; spirituꝫ
τ trahens ad locum sibi debitū. Influere ſ motuꝫ τ
sensum est causare in nobis fidem τ dilectōneꝫ. siue
fidem opantem ꝑ dilectōneꝫ. siue cognitōeꝫ τ amo-
rem.Attendendū aūt q̄ cognitio τ dilectio est in tri- 41
plici differentia.Quedam que respicit statum meri-
ti.τ hec dicit̄ gratuita.Quedam ꝟo in qua ꝯsistit sb
stantia premij.τ hec dicit̄ gloriosa.Quedam que est
vtriq; annexa.q̄ nec est de essentia meriti nec premij
sed de bene esse.Scđm hanc triplicē differentiā cog-
nitōnis τ dilectōnis est dicere q̄ gratia capitis influ
at in membra gratia increata effectiue.ſ gratia crea
ta meritorie τ dispositiue.Nam ꝓpter meritū pas-
sionis xp̄i.ꝓmissum patrib⁹ꝑcedentibus. dedit deus
gr̄am reconciliatōnis.τ ꝓpter exhibitum dat nob ſ-
tiam reconciliatōnis abundantius. in qua quidem
gratia est sensus cognitōis τ motus affectōis.τ rur-
sus ꝓpter illam passionē apta est ianua vt oīb⁹mē
bris xp̄i detur dilectio τ cognitio gloriosa.in quibus
ꝯsistit ꝑfectio motus τ sensus.Ex h̄ eodē angelis mi
steria multa reuelant̄.τ gaudia multa referuntur de
restauratōne sua que inuenitur facta ꝑ christum.Et
ideo etiam ipsi accipiunt motum τ sensum. nō in q̄
illum qui est de essentia gratie τ glorie.sed q̄ est d̄ bn̄
eē τ ꝑfectōne.Concedendū est ſ q̄ gratia capitis re-
dundat in oēs ciues supne hierusalē.licet ꝯm pl⁹
τ minus. nam magis in hoīes qui redimunt̄. q̄ in
angelos qui reintegrant̄.magisq; in eos qui sequū-

tur eius aduentū.q̄ in eos qui ꝑcesserunt.q: clarius
vident et credūt.τ charismatū donis amplius ꝑfun-
dunt̄.Propter hoc si passio ꝓmissa tm̄ illis valuit.
vt illos ꝑ viam salutis ꝑduceret.amplius passio ex-
hibita τ soluta hoc debuit facere.Propter hoc cōce-
42 dende sunt rōnes ad primā ꝑtem inducte. ¶Ad il-
lud ꝟo qđ obijcit̄ q̄ generalior est influentia cordis
q̄ capitis.dōm q̄ generalior est ꝯm veritatem. ſ ta-
men influentia capitis generalior est ꝯm manifesta-
tionem.ꝑ eo q̄ in capite omnes sensus apparent.et
eminentioreꝫ situm habent.τ in eo sunt cellule apte
ad cognoscendū.τ nerui apti ad sentiendū τ mouen
dum.ita q̄ nerui apti ad sentiendum a parte anteri-
ori vident̄ egredi.τ nerui apti ad mouendū a parte
posteriori.Et qm̄ transsumptio ad manifestādas ꝑ-
prietates sp̄uales latētes sumi debēt a re manifesta.
hinc est q̄ ꝓpter ḡnalem influentiā mag dicit̄ xp̄s ca
put q̄ dicat̄ cor.ꝓpter quam etiam euidentiā medi-
ci discordant a naturalib⁹.Dicūt em̄ phici q̄ princi-
pium motus est sensus in capite.licet naturales qui
ꝯsiderant principia rerū intimi⁹dicant q̄ hoꝝ prin-
43 cipium est cor.τ sic patet illud. ¶Ad illud qđ obijci
tur q̄ caput nō influit nisi in vnita membra.dōm q̄
habet veritatem in eo capite qđ habet determinatā
potentiā.τ nō potest sibi membra vnire.τ de nō mē-
bro membꝛꝫ facere.Et ideo hoc nō habet locum in
capite xp̄o. qui pōt ꝯm diuinā naturā de non mem-
bro membrū facere.τ ꝯm humanā naturam pōt hec
mereri τ impetrare.τ ita primo sensum τ motuꝫ in-
44 fluere τ ꝯtinere. ¶Ad illud qđ obijcit̄ q̄ angeli non
sunt membra.q: nō sunt ꝯformes in natura.dōm q̄
et si angeli nō debeant dici membra.tn̄ nihilominus
influentia potest esse a xp̄o in angelos.nō solum ꝯm
diuinam naturā ꝯm quā est caput omniū.sed etiam
ꝯm naturam humanā.ꝑ accidens tamen.q: influen-
do τ redimendo membra sua repat xp̄s ruinam an-
gelicam.Qn̄ ergo dicit̄ q̄ gratia capitis non influit
nisi in membra.si intelligant̄ membra ꝓprie.sic non
habet veritateꝫ nisi artet̄ influentia ad influentiam
ꝓprie dictam.cuiusmodi est influentia gratie et glo-
rie. ¶Ad illud qđ obijcit̄ q̄ angeli essent beati etiaꝫ 45
si xp̄us nō esset incarnatus.dōm q̄ hoc non cogit q̄
xp̄s nullo modo influat.sed q̄ nō influat primū mo-
tum τ sensum qui sunt essentiales gratie et glorie.
Aliquo tamen modo potest influere qđ facit ad be-
ne esse sicut prius ostensum est. ¶Ad illud qđ obijci 46
tur q̄ illud nō potest influere in illud qđ nō habet es
se.dōm q̄ verum est de influentia ꝑ modum princi-
pij effectiui.De influentia autē ꝑ modum meriti nō
habet veritatē.sufficit em̄ q̄ sit in fide τ dilectōe cre-
dentis.ac ꝑ hoc dum creditur τ amatur.ab ipso cre-
dens τ amans viuificet̄.τ dum etiā ꝓmittit̄. ex ipsa
ꝓmissione diuina seueritatis rigor aliquaten⁹place
tur vt beniuolentiā suā reddat. ¶Ad illud qđ obij- 47
cit̄ q̄ temp⁹ꝑcedens deberet dici tempus gr̄e. dōm
q̄ in tp̄e ꝑcedenti gr̄a xp̄i nō defuit.attamen non de-
bet dici temp⁹gratie.sed vmbre dici. q: nō erat tan-
ta redundantia gr̄e que velamen figurarū effugaret
τ on⁹ legis alleuiaret. Nūc autem cum manifesta ē
veritas.τ ꝑ amorē alleuiata sunt mandata. vere di-
cendū est temp⁹gr̄e aduenisse. Un̄ xp̄s efficaciaꝫ ha-
buit in his que ꝑibant τ sequebant̄.vt botrus in pa
lo portabat̄ ab antecedentib⁹τ sequentibus.sed pre
euntes ferebant τ nō videbant.sequentes ꝟo τ fere-
bant τ aperte videbant.sic similitudinarie in ꝓposi-
to intelligendum est.

¶Distinctio.xiiij.Quō verbi seu xp̄i incarnatio ordinat̄ ad nostram redemptōnem q̄tum ad plenitudinem scientie specialiter.

Hic queri opus est cum anima xp̄i τc̄.Supra egit mgr̄ de plenitudine gr̄e τ scientie cōmuniter. in hac
ꝟo ꝑte agit de plenitudine scientie specialiter.Diuidit̄ autem ꝑs ista in ꝑtes duas.In quaruꝫ prima
ostendit in christo fuisse omnē scientiam ꝯm humanā naturā.In scđa ꝟo inquirit vtrū anima christi
habuit oīpotentiā sicut omniū scientiā.ibi.si ꝟo querit̄.quare deus nō dederit ei potentiā τc̄. Pars prima
habet tres.In quaꝝ prima ꝓponit questiōes de oīscientia anime xp̄i.In scđa ꝟo ponit determinatōneꝫ ꝯm
alioꝝ estimatōeꝫ.ibi.Quibusdā placet q̄ nec parem cum deo.In tercia ꝟo determinat ꝯm suam opinionem
ostendens aīam xp̄i habuisse oīscientiā.ibi.Quibus r̄ndentes dicimus τc̄.Similiter scđa pars principalis
habet tres ꝑticulas.In quaꝝ prima determinat magister.quare aīa xp̄i nō habet oīpotentiā sicut oīsciē-
tiam.In scđa ꝟo opponit ꝯtra suam determinatōnem.ibi.Sed si illa anima nō habet τc̄.In tercia ꝟo dissol
uit oppositōnem.τ determinatē eꝫ suam multis ratōnib⁹adaptat.ibi. Ad qđ dicim⁹illud esse accipiendū τc̄.

¶Querit vtrū aīa xp̄i habuerit sapientiā parem cuꝫ
Di.xiiij. deo.τ si oīa scit que deus. a

Hic queri op⁹est cū aīma xp̄i esset sapiēs sapia
gratuita.vtꝝ hūerit sapiam equaleꝫ deo .siue
oīm rerū sciaꝫ habuerit vel habeat.i. vtrū oīa
sciat que deus scit.

¶Ponit determinatōeꝫ ꝯm aliqꝝ opinionē. b

Quibusdā placet q̄ nec parem cū deo hēat sciam.nec
a oīa sciat q̄ de⁹. q: in nullo creatura creatori equatur.
Cū ſ aīa illa creatura sit .i nullo equat̄ creatori.ſ nec
in sapīa. Nō ſ hꝫ equalē cū deo sapiam. nec scit oīa q̄
de⁹.Item si aīa illa equalē hꝫ cū deo sapiaꝫ. nō ſ de⁹ i
oī bono maiorē hꝫ sufficiētiā q̄ ei⁹creatura. Inducūt
Ps.cxxxviij etiā auctes ad idē ꝓbādū.Ait ei ꝓpha ex ꝑsōa hoīs as
sūpti.Mirabil̄ facta ē scīa tua ex me τ n̄ potero ad eā.

a ¶Q: i nullo creatura creatori equat̄.Cō
tra.videt̄ falsuꝫ in du
ratōe a ꝑte post.sicut
em̄ deus durat in infi
nitū.ita τ creatura.in
finitū aūt infinito nō
est mai⁹.Item infert
instātia in nūero ꝑso-
naꝝ.qm̄ ternari⁹ eq̄t
ternario. τ in multis
creatur̄ ꝯtingit terna
riuꝫ inueniri.vꝫ ſ q̄ in
aliq̄ cōueniat creatu-
ram creatori equari.
R⁹. dōm q̄ pensatis i
conditōnibus in nullo potest creatura creatori coequari ꝑfecte.nec est in aliquo inferre instantiam. Et quod

obijcit de ppetuitate creature nō valet. q; ppetuitas etiam creature pendet et ppetuitate creatoris. ꝛ perpetuitas etiā creature nō est tota simul. sicut ppetuitas creatoris. vt dicit Anselꝫ tractās illud verbū qō dī i cantico Exo. Dñs regnauit ineternū ꝛ vltra. Similer qō obijcit de numero psonaꝝ nō valet. q; in diuinis psonis est vera distinctio cū pfectissima vnitate. ꝛ huic nihil in creatura repiri pōt pfecte simile vel equale. licz aliqđ
2 repiaꝫ ibi de similitudine cē. b Memo nouit que sunt dei nisi solus spūs dei cē. Contra. hoc videt eē falsum.

q; fili⁹ scrutat omnia q̄ sunt pūs. nō ḡ sol⁹ spūs. Item pscrutatio ē act⁹ ptinēs ad cognitiuā. ḡ si sapia appropriat filio. potius deberet dici sol⁹ fili⁹ pscrutat ḡ spūssanc⁹. R⁹. dām q verbū illud intelligit cauſaliter. Dī ei sol⁹ spūs scrutari. pfunda. q̄a facit nos ipa scrutari. ꝛ q; pr ꝛ fili⁹ opāt in nob spūssctm quem ad nos mittere dicuntur hinc est q̄ quis dicatur de solo spūsancto. intelligit eñ de pre et filio. ꝛ iō cū dī sol⁹ spūs ritussanc⁹. nō excludit fili⁹. Ad illd qđ q̄rit ḡre mag⁹ appropāt spūssctō. dām q b est pter dona gratuita q̄ spūssctō attribuit. in q̄ collectiōe spūssanc⁹ dī ad nos mit-
3 ti. c Nec ita clare ac pspicue omnia capit vt de⁹. Contra. B vī esse falsum. q; anima xpi ē speculū clarissimū ꝛ mūdissimū. ḡ omne illd qđ in ea resultat adō clare vidꝫ vt deus. Item si non ita limpide videt. hoc nō puenit nisi ꝓpē cōmixtiōes obscuratōis. ꝑ obscuratōnis cā est peccū. ḡ vī q; aia xpi habuit obscuratōes peccati. q si ꝑ ē falsum. ḡ cē. R⁹. dām q̄ ſpecu summe luc̄ omnis creatura tenebra ē. sic dicit Augu. eoipso q; ex nihilo est. Sīl sicut nō pōt puenire ad summā stabilitatem. ita non pōt venire ad summaꝫ luminositatem.
4 Ad illud ḡ qđ obijcit q; est speculum clarissimum. dām q nō dicit speculum clarissimū simpliciter sed respe-
5 ctu aliaꝫ creaturarum inter quas retinet principatū. Ad illud qđ obꝫ q; cā minoris claritatis est obscuratio que quidem est p peccatū. dām q minor claritas dupliciter dicit in creatura. vel respectu dei. vel respectu illius claritatis quā creatura nata est habere. Si respectu dei. sic talis obscuratio venit ex defectu creature. eo q; creatura nunq̄ potest creatori coequari. Pretereа ratio illa non valet. non videt ita limpide. ergo habꝫ aliquam obscuritatem. quia luminare vnum dicit esse minus altero ꝓpter minorem accessum ad summuꝫ sui generis. quia oppositum eius nō est aliqua natura sed ꝓuatio. cum aūt dicit q; maius est ꝛ minus est ḡ immixtionem ꝓtraꝛ. hoc intelligit in oppositis quoꝝ vtrumq; ḡ se est aliqua natura.

Quō exponens Cassiodorus ait. Veritas hūane ꝓditionis oñdit. qz assumptus hō diuine subē nō pōt eq̄ri. vel in scientia. vel in alio. Apls etiā ait. b Nemo nouit q̄ sunt dei. nisi sol⁹ spirit⁹ dei qui solus scrutat omnia etiā pfunda dei. his alijsq; plurib⁹ rōnib⁹ ꝛ auctoribus initunt qui aīmā xpi asserūt nec parē hre cū deo scientiā nec omnia scire q̄ deus scit. qz si omnia scit q̄ de⁹. scit ḡ creare mundū. scit etiā creare seipam.

Cassio.

b

j. Lor. ij.

Determinat ꝑm suā opinionem. ostendens animā christi hūisse omniscientiā. c

Quib⁹ rūdentes dicim⁹ aīmā xpi p sapientiā gratis datā in vbo dei cui vnita est (qō etiā pfecte intelligit) omnia scire q̄ deus scit. sed nō omnia posse que potest deus. nec ita clare ꝛ pspicue omnia capit vt deus. et ideo nō eq̄tur creatori suo in scientia. ꝛ si omnia sciat q̄ ipe. Nec est eius sapia eq̄lis sapientie dei. qz si illa multo ē dignior. dignius ꝛ pfectius omnia capit q̄ illi⁹ anime sapientia. ḡ ꝛ in scientia maiorē hz sufficientiā deus q̄ anima illa q̄ dignior est omi creatura. Illud vo Apli qō inducūt. Nemo nouit que dei sunt nisi spūs di qui sol⁹ scrutat oia. p nobis facit. Ador ei addidit Apls. Nos āt spīm dei hēm⁹. vt p spīm dei quē hēbat ꝓfunda se scire oñdēt. Sz aia illa p oib⁹ spīm dei habuit. cui spūs nō est datus ad mensurā vt ait Johes euāgelista Dona ḡ spūssti sine mēsura hūit. ḡ ꝛ sapiaz. Oia ḡ scuit aīa illa. Si eñ qđā scuit qđaꝫ nō. nō sine mensura sciaz hūit. ꝑ sine mēsura sciaz hūit. scit ḡ oia. Fulgent⁹ etiā in sermone quodā multa inducit quib⁹ asserit aiaz illā rerum omniū scientiā hre. vtens aūcte apli dicentis. In quo sunt oīs thesauri sapie ꝛ scientie absc⁹di ti. Qō etiā rōne pōt pbari sic. Nihil scit aliquis qō ei⁹ anima ignorat. Sed xps ꝑm omniū ꝓfessionez oia scit. ḡ anima ei⁹ omnia scit. Ad illud vo qō dicūt. Si omnia scit. ḡ scit creare mundū vel seipsam. Rūdem⁹ q; scientiā hz mundū creādi. sed nō potentiā. ꝛ creādi aīmā. ꝛ scit quō de⁹ seipm creauit. hz ergo scientiā sui create sed nō sui creāde. qz nō est creāda sed creata.

c

Joh. xiij.

Fulgenti⁹.

Lor. ij.

Determiat ḡre anima xpi nō hz omnipotentiā sicut omniscientiā. d

d

Quēstio. R⁹.

Si vo q̄rit ḡre de⁹ nō dederit ei potētiaz faciendi oia vt sciam? Rūderi pōt. qz nāliter capax est scie. ꝛ iō id ꝓgrue ei datū est sine mensura cui⁹ ipa nāliter capax ē.
d b Non est aūt ei datū posse oia facere q̄ de⁹ fecit. ne oipotens ꝛ p hoc de⁹ putaret. Verūtñ forte nec potentiam faciēdi oia ei deus pstare potuit. ꝛ si potentiā faciē di aliqua q̄ nō facere pōt. Scit ḡ aīa xpi omnia q̄ deus scit in verbo dei. qō liquidius et pfentius oīm creatura ꝓmptaꝫ vt ei vnita. in quo etiam angeli ꝛ que dei sunt ꝛ que futura sunt cognoscunt.

Luce. j.

Oponit ꝛtra suā determinatōez aucte Ambō. e Sed si illa aīa nō hz tantā potentiā quantā ꝛ de⁹. nec hō assumptus tantā potentiā quantā ꝛ deus. quō ergo intelligit illud Ambrosij sup Lucā. vbi angelus ō nasciturō filio v̄ginis ait. Hic erit magn⁹ et fili⁹ altissimi vocabit? Non ideo inquit erit magn⁹ q̄ asūmptuꝫ v̄ginis magn⁹ nō fuerit. ꝑ qz potentiā quā dei fili⁹ nāliter hz. hō erat ex tpe accepturus. vt vna sit pson ho/mo ꝛ de⁹. Ecce apte dicit. q; hō erat accepturus ex tpe potentiā quā dei filius habuit nāliter. Sed si hō acceptur⁹ erat illā potentiā. ḡ vel pson vī natura hois. Sz pson nō qz semp habuit ꝛ hz. ḡ natura. Si natura. ḡ aīma. Nam de carne ꝓstat. q; accipe nō posset.

e

Dissoluit opositōez ꝛ determinatōez suā multis rationibus adaptat. f

f

Ad qō dicim⁹ illō esse accipiendū de pson ꝑ nō inḡtum est dei. imo inḡtum est pson hois. Una est enim pson dei ꝛ hois. ꝛ filij dei ꝛ filij hois. Que inḡtū dei pson est. semp ꝛ nāliter oīpotentiā habuit. ꝑ inḡtū est hois. nō semp fuit. Illa ḡ pson ḡ semp fuerat dei. futura erat hois pson. ꝛ ꝑm hoc q; futura erat homis pson. acceptura erat ex tpe potentiā quā naturaliter semp habuerat inḡtum dei pson. Sc̄dm hāc distinctionem illud ꝛ silia sane pōt accipi. Que distinctō in pluribus questionū articlis est necessaria aduersus q̄rundam pplexam verbositatē. Sz cū de rebus ꝓstat. i verbis frustra habeꝫ ꝓtroversia.

Motū est autē et datum posse oīa facere. Hoc videt eē falsum. Quia dr matth. vltimo. Data est mihi oīs ptās in celo ꝛ in terra. Item marci. xi. Si potes credere. omia possibilia sūt credenti. ḡ si possibilia sunt credenti. multo magis possibilia sūt aie xpi ꝓtendenti. R⁹. dām q; est potentia impetrandi. et est potentia presidēdi. ꝛ potentia faciēdi. Cuz ḡ dicit magister q; nō est datum ei cē. intelligitur de potentia faciendi. Cum aūt dicitur Matth. vltimo. Data est mihi cē. intelligit de potentia p̄sidendi. omnibus eīs que sub deo sunt pcēt etiam xps ꝑm humanam nām q̄ est super angelos exaltata. Cui aūt dicit Matth. vj. Oīa possibilia sunt credenti. intelligit de potentia impetrandi. fides eīs summa impetrare pōt oīa miracula. iuxta illud. j. Lor. xiij. Si habuero fidem cē. Et q; boc patz q; in pdictis nulla est ꝓtrarietas cē.

Ad intelligentiam huius partis incidit hic questio circa tria. Primo enim querit de scientia quā anima christi habuit de verbo. Secundo vo de scientia quam anima christi habuit in verbo. Tercio de scientia quam anima christi habuit a verbo. Circa primum querunt tria. Primuz est vtrum anima christi aliam cognitionem habeat de verbo q̄ sit ipsum verbum. Sc̄dm est vtrum anima christi in cognoscendo comprehendat verbum sibi vnitum. Tercium est vtrum anima christi defigat aspectum in ipsum lumen eternum.

Quēstio. j. a

Utrum anima christi cognoscat verbum cognitōne alia q̄ illa que est ipsum verbum. Et q; cognoscatur verbum ab illa anima sine alia sapientia media videtur. quia verbum increatum nō ꝑm est sapientia. sed etiam fons sapientie. sicut dicit Eccl. j. Sed sapientia vnita anime nō cognoscit mediante alia. quia sic esset abire in infinitum. Cum ergo verbum qō est sapientia sit anime xpi vnitum. videt q; seipso cognoscat ꝛ non p aliquez habitum medium. Item ad cognitionem nature nihil plus requirit nisi cognoscens ꝛ cognoscibile. ꝛ vnio vnius ad alterum. ꝑ verbum increatum vnitur ipsi anime christi oīno immediate. ergo videt q; sicut seipso vnit. ita seipso absq; medio ab anima christi cognoscat. Item eque intimum vel magis est verbum vnitum ipsi anime sicut anima sibi vel sicut aliquis habitus qui sit in anima. sed anima christi cognoscat seipsam p sui essentiam. cognoscit etiam habitus qui sunt in ipsa seipsis nō p medium. ḡ pari ratione ꝛ verbum sibi vnitum.

Item natura bñata in xpo vnita est verbo in vnitatem psone ꝛ hypostasis. ḡ cuz talis vnio faciat cō-

municatōnem ydiomatum.eodez mō cognoscit xp̄s
homo ip̄m verbū increatū quo verbū cognoscit seip
sum. sed verbū cognoscit seip̄m nō p aliquem habi-
tum mediū.ḡ ⁊ xp̄s homo.sed nihil scit xp̄s nisi q̄tū
ad animā ſm humanā naturaz.ḡ anima xp̄i cog̃scit
ip̄m verbū p sapientiā q̄ est verbuz. ¶Sȝ ɔtra. Sa-
pientia siue cognitio est pfectō intellect⁹ ⁊ illud quo
intellectus cognoscit formaliter.ſ verbū increatum
nō pōt vniri anime sicut pfectio pfectibili. ḡ necesse
est q̄ pter sapiam que est ip̄m verbū. anima xp̄i ha-
beat habitū creatum.siue ad cognoscendū verbū si-
ue aliud. ¶Item deus est intimi⁹ om̄i aie ⁊ p̄sentissi
mus.nō tamen ab om̄ibus videt̄ ſ solū a beat⁊. hoc
aūt nō est ꝑpter diuersitatem a parte cogniti.ḡ ꝑpter
diuersitatē a parte cognoscentis. ergo si hoc est p ali
quid eis datū.videt̄ ḡ q̄ ad hoc q̄ anima cognoscat
deum necesse sit aliqd lumen creatū ei infundi qd sit
in vna ⁊ nō in alia.ḡ videt̄ q̄ anima xp̄i verbum si-
bi vnitum cognoscat per alicuius creati luminis ad-
miniculū. ¶Item q̄uis verbum increatum sit vni-
tum oculo xp̄i ⁊ om̄ibus ptibus corporis.nō tamē co-
gnoscitur ab oculo. ⁊ hoc q̄ non est in eo dispositio
ad cognoscenduz rem sp̄ualem.ḡ pari ratōne quan-
tumcūqz verbū increatum vniat̄ anime xp̄i.nisi ani-
ma sit disposita ad videndū deum p lumen qd ip̄am
faciat deiformē.nunq̄ ip̄m intuebit̄. ḡ videt̄ q̄ ver-
bum increatum cognoscat p habitum medium.
¶Item quāto deus clarius videt̄.tanto necesse est
oculū esse magis dispositum. Sed anima xp̄i clarissi
me sup om̄s creaturas videt verbū sibi vnitū. ḡ ne-
cesse est intellectū eius eē maxime dispositū ad hoc.
sed nō potest ad hoc disponi nisi p aliquem habituz
7 medium.ḡ ⁊c. ¶R̄ₒ. ad p̄dictoruz intelligentiam est
notandū q̄ cum querit̄.vtrum cognitio qua aia xp̄i
cognoscit verbū sibi vnitum sit ip̄m verbum an ali-
quid creatum. Si intelligat̄ de cognitiōe actu.absqz
dubio certū est q̄ est alia.q̄ hoc cepit esse.⁊ est actus
anime.⁊ ab anima. Verbū aūt est eternū.⁊ non ē ab
anima sed a deo. Si aūt cognitio dicat̄ quo median-
te cognoscimus.sic fuit diuersitas opinantiū. Qui-
dam em̄ voluerūt dicere q̄ nō solum in xp̄o. verum
etiaz in om̄ibus alijs beatis sapiētia qua cognoscūt
deum est sapientia eterna.⁊ illi etiam ponūt q̄ dile-
ctio illa qua deum diligūt sancti ⁊ beati sit ipse spiri-
tussanctus. Pro incōuenienti em̄ habēt q̄ illa sapi-
entia vel dilectio sit accidēs et nō substantia cum sit
nobilior anima. ¶Item pro inconuenienti habent
q̄ illa sapientia et dilectio faciat animam cognosce-
re ⁊ amare.⁊ ipsa nō cognoscat et amet. cum nobili-
or sit res cognoscens nō cognoscente. Pro incōueni-
enti etiam habent q̄ beatitudo nostra que est bonū
supremū ɔsistat in accidentib⁹. Sed ad hec om̄ia su
pra rñsum est libro primo di.xvij.⁊ scd̄o di. xxvj.hec
etiam positio improbata est.vñ ⁊ ɔmunis opinio te
net ɔtrarium. Ponimus em̄ sapientiā creatam que
est habitus.⁊ dilectōnem creatam. ⁊ gratiaz creatā.
⁊ etiam ceteras virtutes. Valde em̄ absurdum esset
dicere q̄ fides esset deus.⁊ spes.⁊ sic de alijs virtuti-
bus.nisi hoc causaliter diceret̄.ideo hec positio inter
positōnes extraneas numeranda est p eo q̄ nimiuz
recedit a via ɔmuni. Et iō alij voluert dicē q̄ q̄uis
alij hoies cognoscāt verbū increatū mediante habi-
tu cognitionis create. ⁊ xp̄us q̄tum ad sciam ɔpre-
hensionis cōmunicat cum alijs hominibus. tamen
q̄tum ad sciam vnionis cum hēat ip̄m verbum sibi
intime vnitum.cognoscit absqz om̄i alio habitu me-
dio. Cum em̄ habeat sapientiā increatā sibi vnitaz.
nō p medium sed p seipam cognoscere pōt seipsa. et
hoc est solius illi⁹ anime ꝓprium que a verbo est as-
sumpta. Sola em̄ hunc modū cognitionis habet.si-
cut in ea sola reperit̄ excellentia talis vnionis. Licet
illud videat̄ magis ꝓbabile q̄ p̄dictū.tñ hoc a veri-
tate deuiat si q̄s intueat̄.verbū em̄ non vnit̄ aie xp̄i
in illa beata vnione sicut cognoscibile cognoscēti.vl̄
sicut habitus potentie.vel pfectō pfectibili. ſ ē vnio
vnitate psone que pōt esse absqz cognitōne.sicut ptz
in carne xp̄i.que vnita est verbo.⁊ tñ ip̄m nō cogno-
scit. Aliū ḡ modū vnionis necesse est esse ad h̄ q̄ aia
cog̃scat verbū sibi vnitū in vnitate psone. hoc autez
est p assilatōez cog̃scentis ad cognitū. ⁊ ita p aliquā
influentiā q̄ ip̄am aīam cognoscentē faciat deo silez
ac deiformē. ⁊ ita p aliquē habitū ip̄az aīaz informā
tem.q̄ quidē habit⁹ nō pōt esse nisi aliquid creatum.
Nam qd increatuz nō pōt esse vt forma ipsi⁹ aie. Et
ꝑpterea dicere optet tercio mō q̄ aia xp̄i sicut et aie
alioꝝ sanctoꝝ verbū increatū cognoscit p sapiaz cre
atā.q̄ disponit ipsaꝝ aiaꝝ potētias cognitiuas.⁊ cō-
formes reddit vt illud lumen eternū cog̃scāt.nec ali-
ter pōt intelligi. Quō em̄ pōt aia lumen eternū cog̃
scere.⁊ claritatē summā intueri.q̄n ipsa efficiat̄ cla-
ra ⁊ lumiosa. Aia ꝑaūt xp̄i q̄ est a v̄bo assumpta ma-
iorem hȝ deiformitatē.ac p h̄ pfectiorē ⁊ eminentio-
rem cognitōez q̄ aliq̄ aia btā p gloriā.vñ nō est itel-
ligendū q̄ scia vnionis distiguat̄ a scia ɔp̄hensionis
q̄si nō sit p aliquē habitū mediuz.ſ q̄ excellentior et
amplior deiformitas et claritas collata est aie xp̄i ex
hoc q̄ v̄bo vnita est q̄ ex h̄ q̄ simplr̄ est beata. Ergo
cōcedende sunt rōnes ꝓbantes q̄ aia xp̄i cognoscat
verbū cognitōne aliq̄ formalr̄.q̄ inquā nō est ipsum
verbū.ſ gr̄a effect⁹ v̄bi.quā verbū facit in aia xp̄i be-
atissima. ¶Ad illd ḡ qd p̄ obijcit̄ in cōtrariū q̄ ip̄m 8
verbū est sapia.⁊ sapia cognoscit̄ seipsa.dōm q̄ ip̄m
verbū est sapia q̄ cetera cognoscunt̄. tā ipsum v̄buz
q̄ ea que sunt ab ipso. Sȝ attendendū est q̄ ille ab-
latiu⁹ pōt ɔstrui formaliter vel causaliter. Si forma
liter.sic sapientia eterna est sibiip̄i rō cognoscēdi. Si
cāliter.sic om̄ia cognoscunt̄ ipsa.q̄ facit cetera cog̃-
sci. Formaliter aūt nō pōt intelligi.q̄ nō pōt eē for-
ma cognoscentis creati nisi dicat̄ forma exemplar̄.
Et q̄m om̄is actus cog̃scendi pfect⁹ est a sapia. non
tm̄ effectiue.sed sicut a forma pficiente ip̄am subam
cognoscentē.hinc est q̄ ad cognoscenduz fontē sapi-
entie requirit̄ sapia q̄ de illo fonte diriuat̄. Nec ē ꝓ-
cedere in infinituz.q̄ ibi est stat⁹.s.in sapia vel scia q̄
est forma ⁊ hitus aie. ¶Ad illud qd obijcit̄ q̄ ibi est 9
cognoscens.⁊ cognoscibile.⁊ vnio.dōm q̄ nō quecū
qz vnio cognoscentis ad cognoscibile sufficit ad co-
gnitōez.imo requirit̄ q̄ vniant̄ p modum cognoscē
tis. Sicut em̄ in opponendo monstratum est. deus
est in om̄ibus essentialiter ⁊ intim⁹ omnibus.et tñ a
paucis cognoscit̄. ⁊ ideo q̄uis verbū increatū sit aie
vnitum.non tñ cognoscit̄ per hoc qd vnitur in vni-
tatem psone.sed p hoc q̄ intellectus anime sibi vni-
te efficitur ei conformis per influentiaz luminis. Ne
cesse est em̄ intellectum aliquo modo formari et in-
formari ab ipso ad hoc q̄ ipsum cognoscat. ¶Ad il- 10
lud qd obijcit̄ de aia ⁊ scientia q̄ seip̄is cognoscunt̄.
⁊ illa que essentialiter sunt in anima. dōm q̄ aia nō

dicit̄ cognosci seipa q̄ ip̄a sit sciētia qua cognoscit se.
ſ seipa cognoscit̄.q̄m ip̄a est vnita potētie cognoscē-
ti inq̄tū est cognoscēs. De sapiētia aūt increata sec⁹
est.tum q̄ ip̄a ē supra animā cognoscentē.⁊ iō opor-
tet eleuari p gratiā.tñ etiā q̄ talis vnio nō sufficit ni-
11 si alius mod⁹ vnionis cōcurrat. ¶Ad illud qd obij-
cit̄ de cōicatione idiomatū.dicenduz q̄ verū est q̄ ille
hō cognoscit verbū sapia increata. ſ q̄uis idiomata
cōicent̄ illi homi. nō tñ cōicant̄ aie xp̄i. Nos aūt nō
q̄rim⁹ de cognitiōe que dat̄ illi homi p idiomatū cō-
municatōez.ſ q̄ cōpetit ſm naturā aie a v̄bo assūpte.

Questio.ij. b

¶Utrū aia xp̄i in cognoscendo cōprehendat ipsum
verbū sibi vnitum. Et q̄ sic videt̄ p̄mo p autoritatē
apl̄i. Colo.ij.in quo plenitudo diuinitatis corpaliter
inhabitat.loquit̄ de xp̄o. ſ ita cognoscit aia xp̄i v̄bū
sibi vnitū sicut habitat in ea.cognoscit ḡ omnē pleni
tudinē eius.⁊ h̄ nō est aliud q̄ cōprehēdere. ergo ⁊c.
¶Item hocip̄m dicit Dam̄. de incarnatiōe v̄bi dei.
Aim⁹ omnē naturā diuinitatis in vna suaꝝ hyposta
seon incarnatā esse. ḡ totū dei verbū vnitū est hūane
nature in xp̄o.sed eo mō natū est ab aia xp̄i cognosci.
p quē modū potuit vniri.ergo si totū potuit vniri.vi
det̄ q̄ etiā in totū habeat cognosci. ſ hoc est cōprehē
di.ergo ⁊c. ¶Itē Isidorus de trini. Trinitas sibi so
li nota est ⁊ homi assumpto. aut ḡ loquit̄ de noticia
qualiscūqz visiōis.aut pfecte cōprehēsionis.ergo ⁊c.
¶Itē simplex cū attingit̄. totū attingit̄. p eo q̄ nō
habet partē ⁊ partē. Si ḡ verbū increatū est simpli-
cissimū.videt̄ q̄ totuz ⁊ totalit̄ ab aia xp̄i attingat̄.si
aliquo mō attingit̄.ſ attingit̄ aliquo mō.ḡ cōprehē-
dit̄. Si tu dicas q̄ nō valet.q̄ infinitū est. ⁊ iō incō-
p̄hensibile. Contra.sicut vere est infinitū.ita vere est
simplex illud verbum eternū. ergo sicut ponit̄ incō-
p̄hensibile ratōne imensitatis,ita deberet comprehē-
di rōne simplicitatis. ¶Item aia xp̄i cognoscit ip̄m
v̄bū.aut ḡ aliq̄d est de claritate ⁊ veritate ⁊ pulchri-
tudine qd nō cognoscat. aut nihil. Si aliq̄d. ergo in
deo est aliquid a christo cognitū ⁊ aliquid incognitū.
ergo aliquid ⁊ aliquid.⁊ ita ps ⁊ ps.qd nō est intelli-
gibile. Si nihil est oino qd non cognoscat.q̄ totū est
idez ibi. videt̄ q̄ totaliter intra suā cognitionē deum
claudat.⁊ hoc est deū cōprehēdere.ergo ⁊c. ¶Itez si
anima xp̄i nō cognoscit ip̄m verbū in tota sua pleni-
tudine.adhuc deficit a cognoscēdo de verbo aliq̄d co
gnoscibile.ergo potēs est in cognitiōe illa ꝓficere. ḡ
cū desideret deū pfecte noscere.videt̄ q̄ desideriū ani
me xp̄i nō sit impletū. ⁊ q̄ ip̄a nō puenerit ad beati-
tudinis statū pfectū. ¶Item ille solus est beat⁹ qui
cōprehendit qd nos credim⁹ ⁊ speram⁹.sed nos cre-
dimus ip̄az verbi imensitatem. si ergo xp̄s est ⁊ fuit
beatus.videt̄ q̄ ip̄am imensitatē verbi cōprehendat
¶Sed cōtra. Dam̄.hoc solū intelligit̄ de deo q̄ incō
p̄hensibilis est. Sed si anima christi ip̄m cōprehende
ret.intelligeret ip̄m nō incōprehensibilē. sed cōprehē
sibilem. Si ergo hoc a nemine pōt intelligi.nō potest
verbū increatū ab anima christi cōprehendi. ¶Itez
Aug⁹. de videndo deo. Illud cōprehendit̄ cui⁹ fines
circūscribi possunt.sed fines diuine imensitat⁊ a nul-
lo circūscribi possunt.ergo deus a nulla aia pōt com-
prehēdi. ¶Itē omne qd cōprehēdit̄ est finitū com-
prehendēti. ḡ qd cōprehēdit̄ a finito est ei finitum. ⁊
nihil est finitū finito. nisi qd est finitū simpliciť. ſ de⁹
est infinitus simpliciť.aia xp̄i cuz sit creatura est fini-
ta.ergo nō potest cōprehendere imensitatē verbi sibi
vniti. ¶Item qd cōprehēdit alterū est magis illo vel
saltē ei equat̄.alioq̄n ip̄m claudere intra se nō possz.
sed impossibile est creaturā nec p vnionē nec p aliuz
modū equari creatori.ergo impossibile est q̄ cōprehē
dat creatorē.ergo aia christi verbū sibi vnitū nō com
prehēdit.his eisdem rōnibus ostendi potest q̄ nulla
aia. ¶Item verbū increatū sic est vnitū aie christi q̄
posset vniri alteri.sic habitat in ipsa q̄ i multis alijs.
ergo sic est i aia sibi vnita q̄ etiā est extra. cū sit vbiqz
ergo semp excedit ipsaz animā assumptā.ergo si tan
tū vel plus est extra q̄ intra. videt̄ q̄ anima xp̄i non
includat ip̄m.ac p hoc nō cōprehēdat. ¶Itez si aia
christi posset verbū increatū cōprehēdere. posset per
ɔsequēs aliquid maius cogitare.omniū em̄ cui⁹ ter-
minos cognoscim⁹. possum⁹ itelligere aliquid addi.
sed deus ē quo maius cogitari nō pōt. vt dicit Ans.
ergo verbū vnitū aie christi si cōprehēderet̄ ab ip̄a ñ
esset deus.ſ est deus.ergo nō cōprehendit̄. ¶R̄ₒ ad 12
p̄dictoꝝ intelligentiā est notandū q̄ aliqui dicere vo
luerūt q̄ verbū increatū ⁊ ipse deus nō solum ab aia
christi.sed etiā ab alijs aiabus beatis habet cōprehē-
di ⁊ aliquo mō est cōprehēsibilis. Cōprehēdi em̄ ha-
bet q̄tum ad essentiā vt dixerūt que est finita. ⁊ ideo
finita.q̄ in seipsa simplex ⁊ pfecta. Dicit̄ autez et est
incōprehēsibile q̄tum ad potentiā que respicit infi-
nita. Nunq̄ em̄ pōt in tot q̄n in plura. Et p hoc dis-
soluere voluerūt autoritates sanctoꝝ in scriptura q̄
videnť repugnare inuicē. Aliq̄ em̄ dicit̄ q̄ deus est
incōprehēsibilis. Aliq̄ dicit̄ q̄ beati habēt cognitio-
nem cōprehēsiōis ⁊ respectu cōprehēsionis. Sed iste
mod⁹ dicēdi in p̄mo libro improbat⁹ fuit. q̄ impos-
sibile est q̄ potētia excedit essentiā. Vñ impossibile ē
potentiā esse simpliciť infinitā.suba ⁊ essentia existē-
te finita. Et ibidē magister ostēdit q̄ diuinū esse non
solū in relatiōe ad eos ſ etiā in seipso habet imensita
tem.⁊ ideo iste modus dicendi stare nō pōt. ⁊ q̄ hoc
p̄mo dixit postmodū retractauit. Alij v̄o dicere vo-
luerūt q̄ aia xp̄i etsi sit finita. tamē ob gratiā vniōis
sublimat̄ ad aliquid infinitū. habet em̄ aliquid qd ē
supra omnē creature gradū.⁊ quo nihil pōt cogitari
excellētius.⁊ ex illa pte potest cōprehendere verbum
sibi vnitū. Et hoc est etiā ipius solius ꝓpriū.⁊ p tan-
to dicunt dixisse Isidoꝝ q̄ trinitas nota est sibi soli
⁊ homini assumpto. Sed nec illud stare pōt.q̄ q̄uis
gr̄a vnionis dicat aliquid infinitū rōne alteri⁹ extre-
mi.tamē rōne aie vnite semp dicit quid finitū. ⁊ rem
virtut⁊ finite. q̄m anima christi manet intra termios
creature. Et si est virtutis finite.quō potest imensita-
tem cōprehendere rei oino infinite ⁊ excedentis eam
in infinitū. Et ꝑpterea est tercius modus cōmunior
probabilior ⁊ certior q̄ nec anima christi nec aliqua
creatura cōprehendere potest imensitatem verbi in-
creati siue ipsius dei.⁊ tamē ip̄m totuz cognoscit. Et
possunt ista duo simul stare. imo necesse est ponere.
q̄uis difficile sit intellectui nostro capere. Si enim
vere ponimus deum simplicem.imo quia necessariū
est sic credere ⁊ ponere. si cognoscit̄.iaz nō ſm partē
⁊ partē.sed totus cognoscit̄. Rursus. si deum poni-
mus imensum. quia hoc credim⁹ ⁊ fatemur. necesse
est ponere q̄ nunq̄ ab intellectu finito cōprehendit̄
totaliter.⁊ sic deus a quacūqz creatura ipsuz cogno-
scente totus cognoscit̄.sed tamē nō totaliter. Si aūt
querat̄ quomō illud posset intelligi.dicēduz q̄ diffi-

cillimū est intelligere. q2 plus repitur in creaturis de
dissimilitudine q̈ de similitudine. Intelligam⁹ tamē
gratia exempli aliquez oculum cui⁹ aspectus non sit
oīno clarus. ⁊ intelligam⁹ aliqd paruū album tamē
intēsum in luminositate ⁊ claritate coloris. ocul⁹ ille
videbit illud album totū. tamē eminentiā illius albe-
dinis nō cōprehendit. Sic suo mō in ꝓposito intelli-
gendū est. Sed nō modica est hic dissimilitudo. quia
in illo albo qualitas differt a claritate. in deo autē est
oīno idem. Et ideo aliud exemplū consueuit poni in
puncto. qui ratiōe sue simplicitatis totus attingit ab
vna linea. nō tamē cōprehendit. q2 pōt infinitas line
as terminare. Sed nec adhuc est illud simile. quia in
puncto aliud est virtus. aliud essentia. nō sic est i deo
in quo est oīno idem. Et ideo terciū exemplū ponen-
dū est in substātia spūali que est imago dei. quia ipsa
tota est in vna pte corpis. ⁊ tamē in illa non diffinit.
q2 ratione sue simplicitatis sic est tota in illa. q tota
extra illam in pte altera. Sic ⁊ deus in vna creatura
totus. ⁊ totus extra. Per hūc etiā modū oportet in-
telligere circa potentiā intellectiuaz. sed hoc melius
intelligit ratiocinatiōe q̈ exemplorꝫ suppositōne. Si
quis eñ videt q in deo simplicitas nō opponit infi-
nitati. videre pōt quō deus pōt cognosci totus. et tñ
13 non cōprehendi. Propter qd̄ nota q infinituz acci-
pitur ꝑm quātitatē vt dicit phus. Aug⁹. autē dicit q
est quātitas molis ⁊ quātitas virtut⁹. ⁊ ita ꝑm vtrū-
qꝫ pōt accipi infinitū. sed differēter. Qm̄ enim quāti-
tas molis est pticipabilis ⁊ sup pticipabile fundata.
ideo infinitū ꝑm hanc quātitatē oppositionez habet
ad simplex. ⁊ impossibile est q aliqd idem ⁊ ꝑm idez
sit simplex ⁊ infinitū. Qm̄ ꝟo quātitas virtutis repi-
tur in simplicib⁹. imo quāto aliqd simplici⁹ tanto po
tentius. hinc est q infinitum ꝑm hanc non repugnat
simplici. imo necessario sequit q si aliquid est simpli-
cissimū. q aliqd sit infinitissimū. Clare ergo pōt vide
ri q in deo ꝑm idem pōt esse summa simplicitas ⁊ sū
ma infinitas. ⁊ ideo vera est p̄dicta positio q de⁹ to-
tus videt sed tamē nō cōprehēdit ab aliqua creatu-
ra. nec vnita. nec sepata. Et cōcedende sunt rationes
14 ad partē istā. ¶ Ad illud qd̄ obijcit q plenitudo di-
uinitatis habitat in xp̄o. ⁊ de Dam̄. q tota est incar-
nata. Dicendū q aplus in illo verbo vult ostendere
psonalem vniōnē que est in xp̄o ⁊ in nullo alio. quia
psona diuina plena ⁊ pfecta. nō solum anime ꝟ etiaz
corpi christi fuit vnita. Et dam̄. hoc ipm vult dicere.
Per hoc q dicit omnē intelligit diuinā naturā vt p-
fectā. ex hoc tamē nō potest inferri cognitio cōprehē-
sionis. q2 sicut tactū est in illa plenitudine est simpli-
citas ratōne cui⁹ potest habitare ⁊ vniri rei finite. est
nihilomin⁹ ⁊ infinitas rōne cui⁹ necessario habet ex
cedere ⁊ impossibile est cōprehēdi. Et sic patet q illd
ꝓcedit ex insufficiēti. plus eñ dicit cōprehēsio q̈ co-
gnitio plenitudinis vel pfectionis. Supra eñ cogni-
tionē addit inclusionē siue cōterminatiōnē vel cōmen
15 surationē quodā mō dicendi. ¶ Ad illud qd̄ obijcit
de Isidoro q trinitas nota est sibi soli ⁊ homi assum
pto. Dicendū q nō vult excludere omnē cognitōez.
sed pfectā cognitionē dei attribuere sibiipsi ⁊ nature
assumpte. Ipsi nāqꝫ trinitati attribuit pfectā cogni-
tionē simpliciter. sed homi assumpto in genere crea-
ture. Illa eñ aia creata inter ceteras creaturas co-
gnoscit limpidissime ⁊ ita perfecte sicut vnq̈ potuit
capere. Unde ꝓpter familiarissimā cognitionē quam
habet illa anima inter creaturas dicit Isidorus q ei
soli nota est trinitas. magis p autoritatē loquēs q̈ p
pcisionem. ¶ Ad illud quod obijcit q simplex totū 16
attingit. dicendū q verū est ꝑm totū sed nō ꝑm ptez
⁊ partez. in simplici eñ non est dicere totum nisi per
puationem compositiōis partiū. Sed ex hoc non se-
quit q cōprehendat. q2 sicut dictū est simul cum sim
plicitate stat infinitas. que nō patit aliquid dei oīno
videri pfecte a creatura. Nec valet qd̄ obijcit q ita
deberet dici cōprehensibile ꝓpter simplicitatem. sicut
incōprehensibile ꝓpter imensitatem. nam ad imensi-
tatem de necessitate sequit incōprehēsibilitas de ipa
nomis ratiōe p̄maria. ad simplicitatē nō. Tanta eñ
potest esse simplicitas. q nedū ipsa faciat cōprehen-
di. imo ꝓpter suam excellentiā reddat incōprehensi-
bilē. ¶ Ad illud qd̄ obijcit q aliquid latet de deo ⁊c̄. 17
Dicendū q nō est intelligendū in deo sicut intelligit
in aliqua re composita. cui⁹ vna pars nō apparet ⁊
alia manifestat. qm̄ diuina essentia non est aliquid ⁊
aliquid. sed est aliqd̄ vnū qd̄ equiualet infinitis. Un
quicqd illud sit qd̄ anima de deo videt. sic illud videt
q tamē cōprehendere nō potest. vnde idez ipm latet
⁊ patet. patet quidē ad intuendū. sed latet ad cōpre-
hendenduz. Sicut si querat cum deus est in lapide.
est ne aliquid dei extra lapidem ⁊ aliquid intra. Di-
cendum q non est ꝑm aliquid sui extra. ⁊ nec ꝑm ali-
quid sui intra. sed totus intra ⁊ totus extra. sic et in
ꝓposito intelligere oportet. ¶ Ad illud qd̄ obijcit q 18
si non cōprehendat adhuc pōt ꝓficere in cognitōne
dei. Dicendū q illud nō sequit. ꝓ eo q status est in
ꝓfectu cognitionis. Aliqñ ex pte rei cōprehensē. que
nō potest melius cognosci. Aliqñ ex pte cōprehendē
tis qui nō est natus melius cognoscere. ⁊ sic est stat⁹
in christo ⁊ in alijs beatis. Sed aliter in christo q̈ in
alijs. q2 christus ita pfecte cognoscit sicut vnq̈ cape
potuit. sed alij sancti ita pfecte sicut dispositi fuerunt
p merita gratie. nec possunt vltra ꝓficere. q2 nō sunt
in statu merendi. nec vltra desiderare amplius habe-
re q̈ habeant ꝓpter illius summi boni sufficientiā et
affectionē ordinatā. ꝑm summe iusticie regulā ⁊ librā
sed quiescūt quiete pfecta. quia tenēt eum quem de-
siderabāt. ¶ Ad illud qd̄ obijcit vltimo de cōprehē- 19
sione. Dicendū q cōprehendere dicit tripliciter. Uno
mō idem q charitate adherere. Et sic accipit Bern̄.
⁊ Eug. si sanctus es. cōprehendisti. Alio mō est idem
qd̄ clare videre ⁊ pfecte amare. sicut ad Phil. iij. Si
quo mō cōprehendā in quo cōprehensus sum. Ter-
cio mō cōprehendere est idem q termios rei claude-
re. sic deus est incōprehensibilis. Cum ergo dicitur q
sancti sunt cōprehensores in patria. ⁊ q christus fuit
cōprehensor. dicendū q medio modo accipit. ⁊ sic ha
bet veritatem. nam christus videt dei imensitatem.
nec tenet hoc fide sed certissima cognitione. hic enim
nouit deū imensum. Et si tu queras. vtrum positiue
vel puatiue. dicendum q quodāmō positiue. quodā
modo puatiue. Positiue quātum se extendit capa-
citas sue intelligentie. Priuatiue deinceps. Admira
tur enim illam summā ꝓfunditatem imensitatis di-
uine sicut dicit ꝓpheta. Mirabilis facta est scientia
tua ex me. confortata est et non potero ad eam. et sic
patet totum.

Questio. iij. c

¶ Utrū anima christi in cognoscendo deum. defigat
aspectū in ipm lumen eternū. an in aliqd citra ipm.

Et q nō videat ipsum fontē lumis videt. j. Thi. vj.
Lucē habitat inaccessibilē quā nullus hominū vidit
sed nec videre potest. ergo christus ꝑm q homo nūq̈
deū i sua luce vidit nec videre potuit. ¶ Itē. j. Joh.
iiij. Deū nemo vidit vnq̈. Sup illū locū dicit Criso.
Solus filius eum vidit ⁊ spūssanct⁹. qui aūt creabi-
lis est nature. qualiter videre pōt increabilē. Si ergo
anima christi nec est filius nec spūssanct⁹. sed magis
creatura. nō videt q illā lucē videat in seipa. ¶ Itē
quātū distat finitū ab infinito. tantū distat creatura
a creatore. sed ꝓpter infinitā distantiā. nulla virtus fi
nita potest cognoscere deū vt imensum. ergo pari ra-
tione ꝓpter infinitā distantiā nulla virtus creata po
terit cognoscere ⁊ videre lumen increatū p seipsum.
¶ Item sicut ad cognitionē cōprehensiōis requirit
cōmensuratio quedam. ita ad cognitionē a pte visio-
nis requirit assimilatio cōgrua. sed que in nullo con-
ueniūt nō possunt assimilari. ergo creator nō potest
a creatura in seipo videri. cum nihil habeāt cōmune.
¶ Itē multo plus excedit claritas diuine lucis ocu-
lum aie christi. q̈ sol excedat claritatē oculi materia-
lis. sed oculus noster materialis nō potest intueri lu-
men corpale in fonte ꝓpter excellentiā. ergo nec intel
lectus christi. ¶ Itē fons eterni lumis in seipo est in-
finitus ⁊ imensus. sed finitū non potest sup infinitū.
ergo cū virtus aie xp̄i sit finita. nō poterit actus eius
se ꝓtendere vsqꝫ ad ipm. ergo nō poterit ipm cogno
scere in seipo. ergo videt q nec anima christi nec alia
anima cognoscat deū in claritate sua. ¶ Sed cōtra.
sup illud. ij. Cor. iij. Nos reuelata facie. glo. Christ⁹ ē
imago patris eadem cū illo in quē tendim⁹. scꝫ vt eū
in essentia videam⁹. Si ergo xp̄i anima hꝫ ad qd̄ ni-
timur puenire. ergo deū videt in suba ⁊ natura. ¶ Itē
plus est vniri alicui in vnitatē psone. q̈ in vnionem
facientē cognitionē. Sed anima xp̄i verbo eterno im
mediate vnita est in vnitatē psone. ergo multo forti⁹
ipi veritati ⁊ luci verbi vnit p cognitionē ipius in se.
ergo sine aliquo medio deū videt. ¶ Item in cogni-
tione cōclusionū nō est quies sed solum in cognitiōe
p̄ncipiorū. ⁊ ratio hui⁹ est. q2 anima cognoscit cōclu-
siones p mediū. p̄ncipia ꝟo cognoscit sine medio. Si
ergo aia christi cognoscit deū mediātē aliquo. ergo ñ
quiescit in cognitiōe dei. ⁊ si nō quiescit in deo. cū de⁹
sit finis vltim⁹. nō est beata. Si ergo beata est. neces-
sario sequit q cognoscat diuinā lucem in seipa. pari
ratiōe ⁊ omnis aia beata. ¶ Itē intellect⁹ cōprehen
soris tantū eleuat quantū affectus. q̈uis cecus sit in
via ꝓpter cecitatē ignorantie. Sed xp̄s fuit pfectissi-
mus cōprehensor. Cū ergo ipse diligeret summā dei
bonitatē in seipa omi affectu circūscripto. pari rōne
lucē ⁊ veritatē in seipo videbat absqꝫ medio. ¶ Itē
aut imediate videt aut p mediū. Si imediate. habeo
ꝓpositū. Si p mediū. aut per mediū ꝓportionale. aut
iproportionale. Si p mediū improportiōale. ergo po
tius impedit q̈ iuuet. Si p mediū ꝓportionale. con
tra. aut est creatū aut increatū. Increatū nō. q2 illud
est vnū solum. Si creatū. ergo creatura pōt esse ꝓpor
tionabilis creatori. ⁊ si hoc. cuz nihil aliud impediat
qn creatura possit videre deū in sua substātia. restat
q anima christi sic eū vidē poterat ⁊ videbat. ¶ Itē
si p mediū. aut illud est supius anima xp̄i beata aut
inferius. Si inferius. ergo imediatior est aia xp̄i deo
q̈ sit illd qd̄ tu dicis mediū. ergo illo circūscripto me
lius videbit deū. Si supius. ergo aliquid est excellen
tius natura hūane mētis in christo. Sed hoc est im-
possibile. q2 omnia sunt subiecta pedib⁹ eius. Restat
ergo q anima eius imediate ⁊ in ipo fonte videbat ⁊
videt lumē eternū. His etiā rōnibus idē ostendi pōt
de qualibet aia beata. ¶ R̄n̄ ad p̄dictorꝫ intelligentiā 20
est notandū q aliqui voluerūt dicere q deus a nul-
la creatura videbit nec videt in sua essentia vel na-
tura. sed videbit in claritate sua. cum tantus sit ful-
gor ipius imensitatis lumis q ad contuitū illi⁹ sub-
stantie nullus ocul⁹ creature possit ptingere. Hūc er
rorē euacuat Grego. in moralib⁹ tractans illud Job
xxviij. Nō adequabit ei aurum vel vitrū. vbi ait sic.
Fuerūt qui dicerēt i illa regeneratiōe beatitudinis i
claritate sua deū cōspici. ⁊ in natura nō videri. ꝟ non
est aliud claritas. aliud natura. sed ipa natura est cla
ritas. ⁊ ipa claritas est natura. Et ideo iste error non
multū est rōnabilis. q2 male intelligit lumen eternū
in quo differt essentia lumis ⁊ ipe actus lucendi. Et
ideo fuerunt alij moderniores q dixerūt a nulla crea
tura posse aspici lumē eternū in fonte sue claritatis.
sed in quibusdā cōdescensiōibus ⁊ theophanijs. ⁊ h
ꝓpter improportionabilitatē oculi ad illā summā lu
cem. que potius sua imensitate opprimeret q̈ dele-
ctaret oculū creature. q se habet ad ipsam sicut ocul⁹
noctue. ⁊ ideo oportuit q deus se cōtemparet ipi aie.
sicut sol cōtempat oculo mediāte nube. Sed hic mo
dus dicendi non min⁹ a veritate deuiat q̈ p̄cedens.
Und etiā ipm improbat magister Hugo sup angeli-
cā hierarchiā. Quid est inq̈ theophanijs deū videre
⁊ ex illas nō videre. nisi nūq̈ vere videre. Si eñ sola
imago semp videt. veritas nūqꝫ videt. Tollāt ergo
fantasias suas quib⁹ lumē mentiū nrarꝫ obtenebra-
re nitunt. neqꝫ nobis deū nostrū simulacris extermi-
nationū suarꝫ intersepiāt. q2 nos sicut nec satiare pōt
aliquid p̄ter ipsum. sic nec sistere potest aliquid vsqꝫ
ad ipsum. Et ideo his duob⁹ modis tanq̈ erroneis
abiectis. dicendum est tercio modo vere ⁊ catholice.
q anima christi beatissima ⁊ alie beate anime vident
ipm luminis fontē. in quo reficiunt. quiescunt. dele-
ctant. ⁊ quodāmō a claritate illius lumis absorbēt.
vt deus ab eis vndiqꝫ ꝯspiciat. ⁊ videat etiā in ipis.
⁊ hoc potissime verū est in anima christi. Et ideo con
cedende sunt ratiōes ⁊ autoritates ad hanc partem
inducte. ¶ Ad intellgentiā autē autoritatū adducta 21
rū in contrariū ⁊ cōsilium notandū est q quinqꝫ mo
dis habent exponi autoritates sanctorū que vident
dicere deum in sua substantia non posse videri. Pri-
mo modo sic. Nō potest videri. s. viribus nostrī. po-
test tamē munē dei. Unde sup illud. j. Thi. vj. Lucē
habitat inaccessibilē. glo. inaccessibilis est viribus no
stris. accessibilis muneribus suis. Secūdo sic. nō po-
test videri substantia. s. in via. vñ sup illud. j. Thimo.
vj. quē nullus hominū videre potest. glo. poterit aūt
aliquādo. Et sic illud Exod. xxxiij. Non videbit me
homo ⁊ viuet. Tercio modo sic. nō potest substātia
videri. i. plene cōprehendi. Unde super illud Job. xj.
Forsitan vestigia dei cōprehendes. Glo. eius essen-
tia a nullo plene videbit. s. circūscribendo. Quarto
modo sic. nō potest videri substantia. i. ratio substan
tie. Unde Roma. j. qd̄ notū est dei. Glo. Ratio sub-
stantie eius latet omnē creaturam. ⁊ hoc modo pōt
dici trinitas sibi soli nota esse. Quinto modo sic. ne-
mo dei substantiā nouit vel aliquid tale. q2 non facit
nosse. Math. xxiiij. De die aūt illa ⁊ hora nemo no-

tũt.neq̧ angelus ꝛc.sicut fouea cęca dicit̃. q2 nõ ma-
nifestat qđ habet in se.Et sic dicit Criso. ꝙ angeli nõ
vident quid sit deus. Et sic patent due autoritates.
q2 pma currit ₰m primũ modũ. ꝛ secũda ₰m quartũ
22 modũ vel quintũ.❡Ad illud qđ obijcit̃ ꝙ tantũ di-
stat finitũ ab infinito ꝛc. Dicendũ ꝙ distantia dicit̃
cõtra cõuenientiã.cõuenientia aũt inuenit̃ in triplici
differentia q̃tum ad p̃sens sufficit.Est enĩ cõuenien-
tia cõmensurat̃õis siue adequationis.ꝛ cõuenientia
pticipationis alicu⁹ cõmunis. ꝛ cõueniẽtia ordinis.
Dico ergo ꝙ si distantia dicat̃ p priuationẽ cõuenien-
tie adequatiõis ꝛ pticipationis. infinita est distantia
creati ad increatũ.sicut infiniti ad finitũ.Si vo dica-
tur distantia p priuationẽ cõuenientie ordinis. dicẽ-
dum ꝙ falsum est.q2 creature imediate ordinant̃ ad
deum sicut ad principiũ ꝛ sicut ad finẽ.maxime crea-
tura rõnalis.ad simplicẽ autẽ cõtuitũ sufficit ꝙ sit cõ-
uenientia ordinis.sed ad cognitionẽ cõprehensionis
requirit̃ cõuenientia ₰m quãdã equalitatẽ siue ade-
quatiões.Et ideo nõ sequitur ꝙ si anima creata non
possit cõprehendere infinitatẽ.ꝙ non possit intueri
luminis fontẽ.ꝛ p hoc patet sequens. Q2 cum dicit ꝙ
ad cognitionẽ requirit̃ assimilatio. Dicendũ ꝙ non
oportet ꝙ sit assimilatio in natura tercia. sed sufficit
ꝙ vnu3 sit similitudo alterius sicut in pmo libro fuit
23 determinatũ dist.j.et.iij.et.xxxv.❡Ad illud qđ obij-
cit̃ ꝙ excedit oculũ lumẽ illud. Dicendũ ꝙ est excel-
lentia cõseruãs.ꝛ est excellentia corrumpens.Excel-
lentia cõseruans est in spũalibus.sed corrumpens in
obiectis corporalib⁹.ꝛ ratio hui⁹ in pmo libro ẽ red-
dita.ꝛ a pte obiecti.ꝛ a pte modi cõprehẽdẽdi. ꝛ idõ
24 nõ est simile.❡Ad illud qđ obijcit̃ ꝙ finitũ non põt
supra infinitũ.Dicendũ ꝙ anima in cognoscẽdo deũ
plus est in suscipiendo q̃ in agendo. imo oĩs potẽtia
anime respectu dei se habet in ratiõe passiui.nec dici-
tur potentia cognitiua actiue. que de sua rõne dicit
quodãmõ passionem sicut dicit pħus ꝛ Priscianus.
Ideo cũ intelligit deũ nõ agit anima in deũ. sed de⁹
influit in animã.in qua influentia deus cõdescendit
p gratiã. ꝛ anima eleuat̃ ꝛ efficit̃ deiformis. Et ipsa
deiformitas est dispositio reddẽs oculũ anime aptũ
ad videndũ deũ.non q2 facit ꝓportionabilẽ quãtita-
tem.q2 semp illud lumẽ excedit in infinitũ. sed q2 fa-
cit ꝓportionabilẽ qualitatẽ.q2 dat̃ ipĩ aĩe aliquid vt-
pote similitudo.qđ cũ ipa3 animã ꝛ intellectũ anime
cũ deo facit similẽ.reddit ꝛ intelligentẽ.Et si tu obij-
cias ꝙ lic3 visio ꝛ cognitio incipiat a passione cõplet̃
tamẽ in actione.cũ ad visionẽ duo cõcurrãt receptio
ꝛ iudiciũ.in illũ autẽ fontem luminis nulla põt crea-
tura agere. qm̃ ipse a nullo potest pati. Similiter de
illo fonte lumis ꝛ veritate summa null⁹ potest iudi-
care sicut dicit Aug⁹.de vera religione.ꝛ ipa ratio di-
ctat.cum iudicãs aliquo mõ p̃sideat iudicato. nullo
mõ videt̃ sustineri posse ꝙ anima christi vel alia aĩa
beata intueat̃ ipm supni luminis fontẽ. Ad hoc re-
spondendũ est ꝙ etsi ad pfectionẽ cognitiõis aliquo
mõ cõcurrat nõ solum passio sed etiã actio. nõ tamẽ
cõcurrit actio. que quide3 fit p aliquã influentiã vel
impssionẽ ipsius cogniti in cognoscibile.sed solum p
quãdam ꝓtensionẽ. sicut etiã patet in dilectiõe cum
amo aliquẽ.anima amando aliquo mõ agit.nihil tñ
influit in amatũ.nec dilectũ aliquid patit̃ vel recipit
ab amãte.Sic intelligendũ est in cognitiõe. Similit̃
cũ dicimus visionem siue cognitionẽ pfici a iudicio.
Dicendũ ꝙ verũ est. sed ad hoc q̃ videam⁹ deũ non
oportet ꝙ de ipõ iudicem⁹ in se.sed sufficit ad clara3
visionem ab ipso fonte lumis illuminari.ꝛ illumina-
tũ oculũ etiã in ipm ꝓtendere intuendo. et iudicare
de ipso intuitu.cu3 non possit attingere ad hoc vt de
ipsa summa veritate iudicet.sed ₰m ipa3 iudicet ani-
ma de seipsa ꝛ de sua cognitiõe. Nihil tamẽ impedit
aliquo mõ accipiẽdo iudiciũ ₰m ꝙ requirit̃ ad visio-
nẽ quin possit concedi ꝙ aĩa beata certissime iudicet
illud esse summũ lumẽ qđ intuet̃.sicut in pmo libro
fuit habitũ.Et huic nõ repugnat verbũ Aug. Q2 tũ-
cũq̧ enĩ siue intuitus siue iudiciũ videat̃ in se habe-
re naturã actionis.tamẽ respectu diuini luminis a q̃
causat̃ est passio ꝛ effectus.Unde ꝙ aĩa videat deu3
in se hoc nõ est q2 anima possit supra deũ.sed magis
ꝙ deus possit supra ipa3 adeo vt aĩa p diuinã poten-
tiã ꝛ influentiã eleuet̃ supra ipsa3. Hec autẽ que di-
cta sunt de anima christi.generaliter valent ad q̃stio-
nem de visione dei.similit̃ que sequunt̃.

Consequẽter querit̃ de cognitiõe quã aĩa xp̃i
habuit in ṽbo.Et circa hoc q̃runt̃ tria.Pri-
mo querit̃ vtrũ in codẽ hitu cognoscat ṽbũ
ꝛ alia in ṽbo.Secũdo q̃rit̃ vtru3 aĩa cognoscat actu
in verbo q̃ cognoscit habitu.Tercio q̃rit̃ vtrũ i ver-
bo noscat oĩa quecũq̧ nouit verbũ.

Questio.j. D

❡Utrũ aĩa xp̃i eadẽ cognitiõe q̃ cognoscit verbu3.
cognoscat alias res in verbo.Et ꝙ eadẽ videt̃.Aug.
sup Geñ.ad literã dicit ꝙ angeli tripliciter cognoue-
rũt res. videlic3 in verbo.in seipis.in ꝓprio genere. Ꝫ
cognitio quã angelus habet i verbo de re. distincta ẽ
a cognitõne quã angel⁹ habet de re i seipso.sed angẽ-
lus in seipso cognoscit res p speciẽ aliquã sibi data3.
ergo videt̃ ꝙ ea cognitione que est in verbo cogno-
scat res nõ mediãte aliqua similitudine ipi⁹ rei.pter
illam que ẽ in verbo.ergo eadẽ cognitiõe qua cogno-
scit verbũ.cognoscit rem aliã in verbo.❡Ite3 ver-
bum est sufficiens ratio cognoscẽdi omnia alia a ver-
bo.tanq̃ exemplar est ratio cognoscẽdi exemplatoꝝ.
Ꝫ cognoscere sufficientẽ rationẽ alteri⁹ ħ nõ est aliud
q̃ cognoscere ipsa3 rem.eadem enĩ est cognitio ratio-
nis cognoscendi ꝛ ipsi⁹ rei cognite.ergo eade3 cogni-
tiõe q̃ aĩa cognoscit verbũ cognoscit res alias a ver-
bo.❡Itẽ meli⁹ cognoscit̃ res in diuino exemplari
q̃ cognoscat̃ i se. melius etiã cognoscit̃ p diuinũ ex-
emplar q̃ cognoscat̃ p ꝓpriã similitudinẽ.Ꝫ eadẽ co-
gnitione qua q̃s cognoscit similitudinẽ rei.cognoscit
ipsam rem. ergo ꝛc.❡Ite3 si silitudo rei in speculo
nullo mõ differret ab ipõ speculo. nihilomin⁹ eade3
cognitione qua cognosceret̃ ipm speculũ. cognosce-
ret̃ ipa silitudo rei ꝛ ipa res.ergo cũ in verbo eterno
nõ differat similitudo rei ab ipõ. nam ipm est exem-
plar ꝛ ratio cognoscẽdi.videt̃ ꝙ eadem cognitõne q̃
quis nouit verbũ.cognoscat ꝛ res in verbo. ergo aĩa
christi p eundẽ habitũ cognitionis cognoscit verbu3
ꝛ alia in ipso.❡Item si anima christi cognosceret rẽ
in verbo p aliũ habitũ ꝛ aliã similitudinẽ q̃ cogno-
scat ipm verbũ.aut illa similitudo esset vna.aut mul-
te. Una non potest esse. q2 vnaqueq̧ res creata ha-
bet similitudinẽ sibi ꝓpriã i genere creature.Si mul-
te. ergo cũ nõ sit status in multis sed i vno. cognitio
aliarũ rerũ a verbo in ipso verbo nõ spectaret ad co-
gnitionẽ glorie in qua est status ꝛ quies. ergo si hoc
est incõueniens. restat ꝙ eodem habitu cognitionis
quo cognoscit̃ ipm verbũ.cognoscunt̃ ꝛ alia i verbo
tam ab anima xp̃i q̃ ab alia aĩa beata.❡Sed cõtra.
Sicut materia se habet ad formã.ita intellect⁹ possi-
bilis se habet ad res quas cognoscit.Ꝫ impossibile est
ꝙ summũ ens det esse ipi materie nisi imprimẽdo ali-
quã formã creatã ipi materie diuersam a se.Ꝫ impos-
sibile est ꝙ summũ lumẽ faciat intellectũ possibilẽ ali-
quid actu intelligere.nisi impmat ei speciẽ in similitu-
dinẽ ipius rei cognite.ergo cognitio aliarũ rerũ a ver-
bo in ipõ verbo aliquid plus exigit q̃ cognitionẽ ipi⁹
verbi. ꝛ est p aliam rõnem cognoscẽdi q̃ sit cognitio
ipsi⁹ verbi.❡Item ad hoc ꝙ intellect⁹ aliquid intel-
ligat.necesse est ipm assimilari rei cognite.ergo cũ co-
gnoscit alia a verbo.necesse est ipm assimilari nõ solũ
ipsi verbo sed etiã alijs a verbo.Sed alijs a verbo nõ
potest assimilari nisi p susceptões similitudinũ aliaꝝ.
ergo ad hoc ꝙ intellect⁹ aliquis creatus siue xp̃i siue
ali⁹ cognoscat alias res in ṽbo.nõ sufficit cognoscere
ipm verbũ.❡Itẽ si aspicerẽ ad aliquã rẽ aggenera-
ret̃ in me silitudo illi⁹ rei. Silr si aspicerẽ ad speculũ.
nõ solũ aggeneraret̃ i me silitudo speculi Ꝫ etiã silitu-
do rei.Ꝫ si verbũ eternũ cõtinet in se ydeas rerũ oim.
ita generabunt̃ similitudines reru3 in aĩa aspiciente
ipm.sicut si anima contueret̃ ipas res. ergo videt̃ ꝙ
res in verbo nõ tm̃ cognoscit̃ ab intellectu creato per
ipsum verbũ.sed etia3 p similitudines impssas. ergo
p cognitionẽ aliã ꝛ aliã. ❡Itẽ contingit cognoscere
ipsum verbũ vt lucem. ꝛ cõtingit cognoscere ipm vt
exemplar. Tũc aute3 cognoscit̃ verbũ vt exemplar.
qñ in ipso cognoscunt̃ alia.Ꝫ impossibile ẽ cognosce-
re ipsum verbũ lucẽ quin infundat̃ nobis lumen qđ
facit nos cõformes ipsi luci. ergo impossibile est ipm
cognoscere vt exemplar.q̃n infundat̃ nobis cognitõ
que facit nos cõformes ipsis eternis ydeis ꝛ rationi-
bus. ergo nec aĩa christi alio mõ q̃ isto cognouit. Si
dicas ꝙ idem est ꝛ qđ assimilat̃ ipsi verbo vt luci. et
verbo vt exemplari. Contra. Possibile est cognosce-
re ipsum verbũ ꝛ si nõ cognosceret̃ res cui⁹ verbum
est exemplar.ergo videt̃ ꝙ alia sit ratio p quã q̃s cõ-
format̃ ipsi verbo vt luci. ꝛ ipsi verbo vt exemplari.
❡Itẽ intelligam⁹ ꝙ aliquis in verbo cognoscat rẽ
aliquã vidẽdo ipm verbũ.ꝛ post desinat videre.sicut
fuit in raptu Pauli.possibile est talẽ postq̃ desijt vi-
dere ipsa3 verbi essentiã habere memoriã eius quod
vidit in verbo. hoc autẽ nõ esset nisi res in verbo co-
gnosceret̃ alia cognitione q̃ ipm verbũ. ergo anima
christi ꝛ omnis alia aĩa si cognoscat res in verbo.hoc
nõ ẽ p eandẽ cognitionẽ sed p cognitionẽ aliã ꝛ aliã.
25 ❡R⁹ ad p̃dictoꝝ intelligentiã est notandũ ꝙ habi-
tus cognitiõis numerari habet penes rõnem cogno-
scendi.Qm̃ ergo verbũ eternũ est sufficiẽtissima ratõ
cognoscẽdi oĩa alia a se. qđ patet.q2 seipso cognoscit
oĩa.ideo ad hoc ꝙ aliquis cognoscat res in verbo.nõ
oportet in ipõ esse geminã cognitionẽ ipius verbi et
ipi⁹ rei cognite. Geminã dico q̃tũ ad habitũ cogno-
scendi. ꝓpter hoc ꝙ habẽs deiformitatẽ glorie p quã
cognoscat ipsum verbũ.habet vnde assimilet̃ ipi ver-
bo.qđ est pfecta ratio cognoscendi oĩa alia. ꝛ ita co-
gnoscendo verbũ habet habitũ quo possit cognosce-
re alia.ita ꝙ habitus ille ꝓut dicit̃ esse verbi ꝛ alioꝝ
a verbo.nõ differt nisi sola compatiõe. Per idem enĩ
q̃ ipsum verbũ eternũ est lux ꝛ veritas in se est exem-
plar aliarũ rerũ.ꝛ ideo qui habet vnde cõformet̃ ipsi
summe veritati.habet vnde cõformet̃ ratiõi cogno-
scendi omnia. Qm̃ ergo verbũ eternũ p idem est ra-
tio cognoscẽdi se ꝛ alia.ideo dico ꝙ anima xp̃i code3
habitu q̃ cognoscit ipm ṽbũ.cog̃scit res i ṽbo.existẽ-
te sola differẽtia q̃tũ ad cõpationẽ siue respectũ.Cõ-
cedẽde ergo sunt rõnes que hoc ostendũt.❡Ad illđ 26
qđ pmo obijcit̃ in contrariũ ꝙ necesse est intellectu3
possibilem formari ad similitudinẽ rei intellecte ꝛc.
Dicendũ ꝙ non est simile.q2 q̃uis deus nulli⁹ possit
esse forma pfectiua.potest tñ esse forma exemplaris ꝛ
rõ cognoscẽdi.iđ q̃uis nõ pficiat materiã p seipm dã-
do ei esse ꝛ complemẽtũ.põt tñ p seipm intellectũ fa-
cere cognoscere aliqđ quodcũq̧ creatũ.Et si tu obij-
cias ꝙ necesse est intellectũ possibilẽ aliquo mõ for-
mari ad hoc ꝙ aliquid intelligat in actu.Dicendũ ꝙ
sic est in ꝓposito.Format̃ enĩ ab aliquo.sed hoc non
est aliud q̃ ipa influentia lumis eterni. p quã efficit̃
deiformis ꝛ cõformis ipsi verbo qđ est ratio cogno-
scendi alia. ꝛ ideo p cõsequẽs efficit̃ in actu respectu
alioꝝ cognoscibiliũ a verbo ꝛ p silitudinẽ verbi. qđ
quidẽ verbũ q2 est silitudo omniũ. efficit̃ quodãmõ
silẽ omnib⁹.ideo non oportet ei dari nouũ habitũ ad
cognoscendũ.Et p hoc patet rñsio ad sequẽs qđ obij- 27
cit.ꝙ necesse ẽ cognoscẽs assimilari cognoscibili. qm̃
assimilatio que sufficit ad cognitionẽ nõ tm̃ est p spe-
ciẽ acceptã a re.vel etiã p speciẽ appropriatã ipsi rei
verũetiã p assimilationẽ ad illud qđ est ratio cogno-
scendi cetera. ❡Ad illud qđ obijcit̃ q̃ si aspicerẽ ad 28
rem aggeneraret̃ i me similitudo rei. ꝛ similiter si ad
speculũ aggeneraret̃ in me silitudo speculi ꝛ ipsi⁹ rei.
Dicendum ꝙ si in speculo nõ differret similitudo rei
ab ipa forma speculi.nõ oporteret ꝙ in me aggenera-
ret̃ alia similitudo cognoscẽdi respectu ipsi⁹ speculi.
ꝛ respectu ipsi⁹ rei relucẽtis in speculo.ꝛ sic intelligẽ-
dum est in ꝓposito. qm̃ ydea in deo nihil aliud est q̃
ipsa veritas eterna.sicut ostensum fuit in pmo libro.
❡Ad illud qđ obijcitur ꝙ impossibile est me cogno- 29
scere lucẽ eternã q̃n fiã ei cõformis p influentiã lumi-
nis.Dicendũ ꝙ hoc verũ est.Ꝫ q2 deus p ydeã ipsam
que est lux in se est exemplar aliaꝝ rerũ.ideo nõ opor-
tet ꝙ p aliud ꝛ aliud fiã cõformis ipsi vt est lux ꝛ vt
est exemplar.sed p idem alio mõ se habẽs. Idem enĩ
lumẽ glie habilitat ipam animã ad cognoscẽdũ ipm
verbũ eternũ inq̃tum lumẽ compat̃ ad ipsum verbũ
sub rõne lucis.idẽ etiã habilitat ipsa3 aia3 ad cogno-
scẽdũ alia a ṽbo i ipso ṽbo inq̃tũ cõpat̃ ad ipsu3 ṽbũ
vt est exemplar alioꝝ.Et q2 verbũ est exemplar volũ-
tarie repñtans.ideo lumẽ illud nõ compat̃ nisi ad
illa que ipm diuinũ exemplar repñtant volũtarie.
hinc est ꝙ p illud lumen ꝛ si cognoscat verbum. non
oportet ꝙ cognoscat omnia alia a verbo quoꝝ ipsu3
verbum est exemplar.Et si tu obijcias q̃ q̃uis in deo
sit sapientia ꝛ bonitas.tamen aliud ꝛ aliud est in me
per quod ego cõformor diuine sapientie ꝛ bonitati.
ergo pari ratiõe aliud erit p quod conformat̃ intelle-
ctus ipsi verbo ₰m ꝙ lux ꝛ ₰m ꝙ exemplar. Dicen-
dum ꝙ nõ est simile. quoniã ratio veritatis et exem-
plaritatis in eodem est differens sola compatione.
Ipsum enĩ exemplar non est aliud q̃ veritas eterna
vt est ratio cognoscendi alia. ❡Ad illud quod vlti- 30
mo obijcitur de memoria que remanet. Dicendũ ꝙ
si aliquis intellectus videt aliqua in verbo cognitio-
ne glorie.ꝛ desinat videre.verbum non memorat̃ de
cognitione illarũ rerum.nisi catenus quatinus me-
morat̃ de cognitione verbi. nisi als habuit cognitio-

nem illarū rerum impssam.vel nisi deus ei dispensatiue impmeret.tunc hoc nō esset oportunū.Sed sicut dictū est ad hoc q aliquis intellectus creatus cognoscat res in verbo.siue christus siue alius.sufficit q habeat deiformitatē glorie p quā fit similis ipi verbo. nec oportet ei dari rerū similitudines aut habitus pticulares.qr magis sibi sufficit ipa summa veritas ad cognoscendū omnia q omnes rerū similitudines speciales.Unde limpidi9 cognoscit angelus & etiā anima xpi res in vbo q cognoscat in se vel in pprio genere.

Questio.ij. e

¶ Utrū anima xpi cognoscat in verbo actu omnia quē cognoscit in habitu.Et q sic videt.qr sm q vult Aug9.in.xv.de trinitate. In beatis nō erūt volibiles cognitiões. Si ergo anima christi inter ceteras aias beatas beatissima ē.nō ergo habet cognitiões volibiles. ergo si aliqd semel in actu cogitat vel cognoscit. semp illud cogitat vel cognoscit.ergo quicqd cogitat in habitu.cognoscit in actu ¶ Item gloria est habitus in actu.impossibile em est hominē esse beatum.et aliqñ cessare ab actu visionis diuine. Si ergo cognitio qua cognoscit aia christi res in verbo est cognitio gliosa.videt q cognitio illa semp habeat habituz cōiunctū actui.ergo quicqd cognoscit in habitu cognoscit in actu ¶ Itē pfectior est habit9 cōiunctus actui q sepatus. p eo q actus est complementū habitus. Sed aia christi cognoscit res in verbo cognitiōe pfectissima. ergo quicqd cognoscit ibi in habitu. cognoscit in actu ¶ Item vna & eadem cognitiōe qua cognoscit aia christi ipm verbū.cognoscit alia a verbo. sed nihil de ipo verbo cognoscit in habitu qd nō cognoscat i actu. g nihil de alijs reb9 cogscit in bitu qd

31 nō cognoscat i actu ¶ Sed 5. Sicut phus vult. Scimus plura.sed intelligim9 vnū solū.Hoc aūt ob aliud nō est nisi qr scire nomiat cognitionem in habitu.sed intelligere in actu.ergo ad plura se extendit habitus q actus p naturā.sed non est necesse q in xpo habit9 pficiat ab actu.ergo non est necesse q quicqd anima christi habitu cognoscit in verbo cognoscat in actu.

¶ Item sicut pfecta est cognitio anime xpi. ita pfectum est eius gaudiū. sed anima christi nō gaudet de omni eo in actu de quo gaudet in habitu.gaudet em sup vno peccatore penitentiā agente.licz nō actualit in eo letaret qn peccabat.ergo pari ratiōe nō est oportunum q omne qd cognoscit in habitu cognoscat in actu ¶ Itē actualis cōsideratio rerum cognitarū in verbo i christo subiacet voluntati. ergo pōt mō considerare aliquid creatum qd nō sit de essentia glorie. modo etiā nō cōsiderare. ergo si habet illius rei habitum.nō necesse est q habitus semp sit cōiunct9 actui respectu cuiuscūq cognoscibilis ¶ Itez aut anima christi actu cōsiderat omne qd verbū eternū natū est ei repsentare.aut nō. Si actu cōsiderat omne qd verbū eternū natū est ei repsentare.cuz illa sint infinita. videt q anima xpi in cōsiderando actu ptransit infinita.qd est impossibile virtuti finite.Sed nō actu cōsiderat omne qd verbū sibi vnitū natū est ei repsentare. ergo aliquaz habet aptitudinē anima christi ad aliquid respectu cui9 nō semp est in actu. sed omnis eius aptitudo est completa p habitū gloriosum.ergo aliquid cognoscit in habitu qd nō cognoscit in actu.

¶ Item qn aliquid se extendit ad infinita.impossibile est q ipm totaliter sit in actu si differat in eo actus a potentia.sed habitus cognitionis in christo se extēdit ad infinita.ergo impossibile est vt omne quod cognoscit in habitu.cognoscat in actu.Maior manifesta est.qr cū continuū sit diuisibile in infinitū.impossibile est ipm totaliter diuisum esse in actu.Minor pbatur p hoc q christus in verbo eterno scit oēs species numeri paris diuisibiles esse in duo equalia.& h nouit in habitu de qualibet eius specie.Si ergo spēs numeri sunt infinite.g nouit habitu infinita. ¶ Itez nihil nouit anima christi in actu sup qd nō cōuertat se actualiter. sed intellect9 eius & aspectus simplex ē & finitus.sed simplex & finitū ad qd se cōuertit totaliter se cōuertit.ergo si actu ꝯuertit se ad vnū.impossibile est q simul & semel actu se cōuertat ad illud qd sit ab illo dispatum. ergo anima christi nō cognoscit omnia in actu que cognoscit in habitu ¶ R9 ad pdictorū intelligentiā est notandū. q anima christi beata habet cognitionē aliquorū que nō sunt de essentia glorie.Si ergo loquamur de cognitiōe eorū que sunt essentialia glorie. dico q anima xpi omnia q cognoscit in habitu.cognoscit in actu. qr gloria est habitus in actu.Unde sicut nō potest anima eius nō esse gloriosa.sic impossibile est actualē cōsiderationē eorum que sunt de essentia glorie in ipo interrūpi. Si autez loquamur de cognitione eoz que nō sunt essentialia glorie.sic nō est necesse q omnia que cognoscit in habitu cognoscat in actu.Et hui9 signū est q deus beatis existētibus in gloria. hoc est sanctis angelis aliqd de nouo reuelat & ostendit in se.qd pus tamē nō ostēdebat.& ideo statui glorie nō repugnat cōsiderare aliquid nūc qd pus nō considerabat.nec repugnat etiā pfectioni creature.qm creaturā pfici.hoc est eius capacitatem impleri.Creatura autem plurū est capax sm cognitionē habitualē q sm cōsiderationē actualem sicut in opponendo monstratū est. Et ideo non solum in angelis.verūetiam in anima christi hoc verum est q plura cognoscit in habitu q consideret in actu.Et ideo concedendū est q nō omnia cōsiderat i actu que habet in habitu q̄tum ad ea que non sunt de substantia glorie.Et cōcedende sunt rationes que sunt ad partē istam ¶ Ad vltimā tamē rationez pōt 32
responderi ne det occasionē deuiandi.Qd em dicitur q intellectus simplex & finitus ad qd se ꝯuertit totaliter se cōuertit.nō cogit.quia intellectus anime beate & maxime anime christi dilatat p gratiā. & qd pl9 est in verbo p vnū & idem cognoscit distincte multa. & idem intellectus glorificatus cognoscendo multa i verbo non diuidit sed vnitur.qr nō applicat ad hoc vel ad illud primo vel imediate sed mediante verbo eterno.qd cum sit vnum. ducit in multa cognoscibilia. Alie vo ratiões que ad hanc partē inducte sunt cōcedi possunt ¶ Ad illud vo qd obijcit in cōtrariū 33
q in beatis nō sunt cognitiōes volibiles nec ꝯsiderationes.dicendū q verbū illud intelligit de his q sunt de essentia glorie. qr illa semp erunt in actuali cognitione atq cōsideratione.De his autē quoz cognitio nō est de essentia glorie nō oportet habere veritatem. Potest etiā aliter dici q volibilitas cognitionis duplex est.quedā p intimationē & inquisitionē siue ratiocinationē & discursum quo qs venit in cognitionē rei incognite.& talis volibilitas non est in beatis.Est etiā alia volibilitas p transitū cōsideratōnis vni9 rei in cōsiderationē alterius.& talis volibilitas nō aufertur a beatis.Aug.ergo auctas intelligit de pma volibilitate nō de secūda.& ido tali aucte nō pōt cōcludi

q anima beata quicqd cognoscit in habitu cognoscit
54 in actu. ¶ Ad illud qd obijcit q gloria est habit9 in actu.dicendū q verū est.sed ex hoc non sequit q ois cognitio que est in gloria sit i actu cōtinuo. sed de illa soluz que est de essentia glorie. & qm multa cognoscit aia christi in verbo & alie aie que non sunt de essentia glorie.hinc est q non oportet ipaz oia considerare in
55 actu que nouit in habitu ¶ Ad illud qd obijcitur q habitus in actu ē pfectior q habit9 pter actū. dicendū q verū est qn est in actu nobilissimo qui debet ipi habitui.actus aūt nobilissim9 qui debet ipsi glorie est actualis cōsideratio summi veri.nō aūt actualis consideratio cuiuscūq veri causabilis vel causati. ideo ad hoc q aia christi habeat habitū cognitiōis pfectū. nō oportet q actualiter ꝯsideret omne verū.sed suffi
56 cit q actu consideret verum summū ¶ Ad illud qd obijcit q eadem cognitione qua cognoscit verbū cognoscit alia a verbo &c.dicendū q illud verum est de cognitiōe q̄tum ad habitū.sed nō est oportunū de cognitione q̄tum ad actū.Actualis em cognitio & cōsideratio verbi eterni est ipi glie essentialis.nō sic autē actualis cognitio alioz a verbo.& ideo nō sic oportet q si aliqua cōsiderat actualiter sm q actualiter consideret ipm verbū sed habitualiter.habitus enim ille essentialiorē habet compationē respectu verbi qd est cognitū pncipale.q respectu alioz cognotoz i verbo q sunt cognita quasi ex cōsequēti & secūdario.

Questio.iij. f

¶ Utrū anima xpi cognoscat oia in verbo q cognoscit verbū: Qr sic videt.Anima xpi beata habuit spiritū nō ad mensurā sm q dicit Job.iij. Sed spirit9 est ad cognoscendū & diligendū. ergo habuit spiritū ad cognoscendū sine mēsura.Et si hoc.ergo deus aie ille nihil celat. cognoscit g oia illa aia in verbo q cognoscit ipe deus ¶ Itē illi aie cognoscēti res i verbo ipm verbū est ratio cognoscēdi.sed verbū ē ratio cognoscendi volūtarie se offerens p hac re. vel p illa. vel p quacūq alia. Si ergo verbuz eternū aie vnite sibi offert se plena oblatiōe.cum ipm sit ratio cognoscendi omnia. videt q aia christi oia cognoscebat in verbo sibi vnito ¶ Item verbuz eternū pfectissime vnitū erat ipsi anime xpi sm q verbū. ergo pari ratione pfectissime erat ei vnitū sm q exemplar. s sm q exēplar faciebat animaz xpi cognoscere alia a se.g si pfectissima vnione vniebat sibi qua nulla pōt esse pfectior.videt q ei cōicabat cognitionē omniū quaz habebat. ¶ Item anima xpi cognoscebat aliqua in verbo & cognoscit. aut ergo potest cognoscere plura. aut non. Si potest cognoscere plura. ergo possibilitas eius non est oino completa. qr potest addiscere de die in diē.Si nō potest cognoscere plura q cognoscit.sed ois sciens res in numero determiato. pōt scire plura.qr scibilia se nō coangustāt i aia cognoscēte. Unde si scit aliqua.pōt adhuc scire reliqua. Si ergo anima xpi non potest scire plura.videt q cognoscat infinita & oia que cognoscit ipsa summa dei sapiētia.

¶ Item anima christi multo familiarior est ipsi verbo eterno & maiori amicicia iuncta q essent apostoli ipsi christo.imo adeo familiaris est q non potest esse familiarior. ergo omniū rerum dat ei noticiā quam ipse potest accipe.Sed anima nunq scit tot quin adhuc possit scire plura.ergo videt q verbū increatum animā sibi vnitam faceret nosse infinita ¶ Itez aut anima christi nouit illa solū que sunt fuerunt et erūt. aut plura his.Si solū illa nouit.ergo si deus aliquid faceret pter ea que facere disposuit.anima christi illd ignoraret.Si nouit plura his.sed qua ratione nouit aliqua ex his que deus facturus nō est.eadem ratiōe nouit omnia.ergo videt q omnia cognoscat que cognoscit eterna sapiētia ¶ Item multo potentior est anima xpi ad cognoscendū res p ipm verbū sibi vnitum.q sit aliqua aia ad cognoscendū res p habitum creatū. sed aia habens habitū creatum cognoscit oia ad que se extendit ille habitus.ergo aia christi habēs verbū increatū sibi vnitū cognoscit oia que cognoscit ipm verbū ¶ Sed contra.Aug.in.xj.de ciuitate dei. Quicqd scit. sciētis cōprehensione finit. sed anima xpi cum sit finita. non potest cōprehendere infinita. ita q illa infinita sint sibi finita. qr impossibile est infinitū esse finitū finito.sed verbū eternū cognoscit infinita.ergo impossibile ē q anima xpi oia cognoscat i verbo que cognoscit ipm verbū. ¶ Item cognitio debet adequari rei cognite sm q cognita est.siue sit cognitio in habitu siue sit cognitio in actu.Similit necesse est q adequetur potentie.& potentiā necesse est adequari substātie ita q eam nō excedat improportionabilit.infinitū aūt improportionabilit excedit finitū.si ergo substātia aie xpi finita est.necesse est & potentiā cognoscēdi in ipa esse finitā & cognitionē similiter.ergo necesse est cognoscibilia esse finita.Si ergo eterna dei sapientia cognoscit infinita. videtur &c.

¶ Itē cognitio anime christi quā habet in verbo est creata.Si ergo substātia anime xpi est creata.pari ratione & cognitio.sed oia creata sunt in certo pondere numero & mēsura.& oia talia sunt finita.ergo necesse est cognitionē quā habet anima xpi esse finitā. Sed cognitio finita nō est nisi finitorū. ergo anima christi nō cognoscit nisi finita.& verbum cognoscit infinita. ergo &c. ¶ Item nihil creatum excedit in infinitum aliud creatum eiusdē generis. sed anima christi & ei9 scientia est creata & eiusdem generis cū qualibet alia anima beata & eius scientia.ergo anima christi nō excedit in infinitū scientiā cuiuslibet alteri9 anime create.sed scientia verbi in infinituz excedit scientiā cuiuslibet anime beate. ergo videt q anima christi nūq tot cognoscat quot cognoscit ipm verbū. ¶ Item sicut cognitio verbi est imensa intensiue.ita est etiam extensiue.quia sicut habet limpiditatē infinitam. ita etiam cognoscit infinita. sed impossibile est q anima christi cōprehendat infinitatē ipsius verbi intensiue. & q ita limpide cognoscat sicut ipsum verbum. ergo impossibile est pari ratiōe q cognoscat omnia q cognoscit ipsum verbū. cum verbū cognoscat infinita.

¶ Item sicut intellectus anime christi ex vnione sui ad lucem eternam habet cognoscere multa.sic & ipsa substantia anime ex vnione ipsius ad verbū est nata esse in multis locis. Sed impossibile est q aia christi vnq sit vbicūq est verbū q̄uis ei vniatur. ergo impossibile est q intellectus eius cognoscat omnia que cognoscit verbū q̄uis ei vniatur ¶ Item quāto sbstantia est simplicior.tanto est plurū cognoscitiua. s substantia verbi creati in infinitum excedit q̄tuz ad simplicem animā christi. ergo impossibile est q anima christi vnq tantū sublimet q cognoscat tot quot cognoscit ipsum verbū. ¶ Item si anima xpi cognoscit omnia q vbū cognoscit. aut hoc est p ipm verbū imediate.aut p aliqd aliud creatū sibi supadditū. Per ipm vbū imediate nō pōt.sic i pcedētib9 fuit ostsum.

quia necesse est ipsum intellectū informari a rōne co-
gnoscendi. Si p aliquid creatū sibi supadditū. aut h̄
est lumē pcedens a verbo. aut spēs aliqua rei cogni-
te. Si est lumē pcedens a verbo. cū illud nō excedat
in infinitū lumē qd̄ cōfert alijs aiabus. si alie aie nō
cognoscūt nisi finita. necesse est q̄ anima xp̄i non co-
gnoscat nisi finita. ergo nō cognoscit oīa que verbuꝫ
cognoscit. Si p species sibi datas. ergo tot spēs habe-
bit quot sunt cognoscibilia. ꝛ si hoc. cū cognoscibilia
sint infinita. erūt in anima xp̄i infinite species i actu.
ergo si impossibile ē infinita esse in actu in creatura.
impossibile est q̄ aīa xp̄i cognoscat infinita siue oīa q̄
verbū cognoscit. ¶ Itē ad cognitionē rei duo requi-
runt. scꝫ receptio ꝛ iudiciū. ergo ad hoc q̄ aliquis co-
gnoscat aliqua. necesse est q̄ habeat posse iudicandi
sup illa. sed iudiciū anime xp̄i est finitū. ergo nec p se
nec p cōiunctionē suaꝫ cū verbo iudicat de infinitis.
q2 nulla virt⁹ finita erit in opationē infinitā nec p se
nec cū alia. non eñ pōt in aliqua infinita opatione ei
cōtinuari. ergo impossibile est animā xp̄i iudicare de
tot de quot iudicat verbū eternū. etsi hoc. nō potest
37 omnia cognoscere que verbū cognoscit. ¶ Rn̄ ad p-
dictoꝝ intelligentiā est notandū q̄ ad istā questionē
ppter sui difficultateꝫ a diuersis diuersimode rn̄det.
Et quidā rn̄dent simpliciter cōcedendo. quidā autē
distinguēdo. Primi variant fm triplicē modū dicē-
di. Quidā eñ dicunt q̄ aīa christi cognoscit omnia q̄
verbū cognoscit. p eo q̄ verbū eternū non cognoscit
nisi finita. non eñ est exemplar nisi eoꝝ que sunt vel
fuerūt vel erūt. ꝛ hec oīa finita sunt. Sed iste modus
dicendi stare non potest. q2 sicut ipe Aug⁹. dicit et in
pmo libro ostēsum est. eterna dei sapiētia cognoscit
infinita sicut planū est. q2 cognoscit oīs numeri spēs.
cognoscit etiā oīa que potest facere. ¶ Alius mod⁹
dicendi est q̄ anima christi cognoscat oīa que cogno
scit verbū. ꝛ cognoscit infinita. q2 vno ꝛ eodē cogno-
scit omnia. i. verbo. Et hinc est q̄ nō solum aīa christi
actu cognoscit infinita. sed etiā quelibet aīa beata q̄
intuet in ipaꝫ lucem eternā fm q̄ asserūt. Sed illud
nec rationi consonat nec autoritatib⁹ sanctoꝝ. q2 co-
gnitio nō aliter attribuit alij aie q̄ aie xp̄i. ꝛ ppterea
virtus finita nō videt posse cōtinuari virtuti infini-
te in cōprehensione infinitoꝝ que quidem est opatio
infinita. ¶ Tercius modus dicendi est q̄ anima xp̄i
cognoscit infinita in verbo. q2 p verbū cognoscit alia
nō inq̄tū pticipando sapientiā sicut alie aie. s3 possi-
dendo ipaꝫ sapientiā. Et illō videt sensisse magister
Hugo de scō Victore. in libello de sapientia xp̄i. Ait
eñ sic. Plenā ac pfectā ac totā dei sapiētiā in anima
christi fuisse credim⁹. ꝛ ipa sapiētia eandē animā ple-
ne ac pfecte sapientē. nō ex ipa pticipando. sed totaꝫ
possidendo quā singulariter possedit ꝛ cōprehendit
ineffabiliter. Et paulo post. Hocipm indubitāter af-
firmo q̄ aut alia sapiētia in xp̄o nō fuit. aut si fuit eq̄-
lis illi nō fuit. Et ita dicit q̄ aīa christi oīa cognoscit.
q2 sapiētia christi nō fuit alia q̄ illa sapiētia qua deus
est sapiens. In hoc tamē est differētia. q2 deus est illa
sapiētia. aīa aūt xp̄i nō est illa sapiētia s3 illi sapientie
psonaliter vnita. Item deus est sapiens illa sapien-
tia p naturā. anima autē christi p gratiā vnionis. S3
qualiter verbū illud Hugonis quereti satisfaciat dif-
ficile est apire. Quoniā sicut in pcedētibus fuit ostē-
sum. ad hoc q̄ anima christi cognoscat vbuꝫ. necesse
est interuenire sapientiā creatā. que quidē est dispo-
nens ꝛ habilitans ipaꝫ animā ad vnionē verbi. nec ē
ipsa summa sapiētia sed influentia ab ea pcedens. ꝛ
ideo tentandū est si quo mō potest alius modus ra-
tionabilior inueniri q̄ aliquis triū pdictoꝝ. ¶ Attē-
dendū est ergo q̄ alij tentauerūt pdictam questioneꝫ
determinare distinguēdo. ꝛ hi diuersificant fm tripli
cem modū distinguēdi. Quidā eñ dicere voluerunt
q̄ in christo est duplex modus cognoscendi queꝫ ha-
bet in verbo. Vnus p gratiaꝫ vnionis. alter qui est p
gratiā cōprehensionis. ꝛ illo quidē mō qui est p gra-
tiam cōprehensionis nō cognoscit omnia que cogno
scit verbū. sed illa que spectant ad gloriā suam. Alio
vo modo qui est p gratiā vnionis que cognoscit oīa
que cognoscit ipm verbū. quoniā gratia vnionis ra-
tione extremi cui vnit est gratia sine mensura ꝛ gra-
tia infinita. ꝛ ideo nō est mirū si cognoscit fm illam
infinita. ꝛ omnia que verbū cognoscit. Sed iste mo-
dus dicendi nō videt esse intelligibilis defacili. Pri-
mū quidē q2 si anima christi cognoscit quicq̄d cogno
scit p habitū creatū. nec est habitus alius creatus in
anima christi que omnia cognoscit fm ipm verbum
vel in ipso verbo nisi habitus glorie cōprehensoris.
q2 illo circumscripto iam nihil cognosceret in verbo.
vnio eñ non facit diuinā naturā cognosci ab hūana
inq̄tuꝫ vnio sed gloria cōprehensoris. Nam caro est
vnita verbo q̄uis nō cognoscat ipsuꝫ verbū. Si ergo
aliquo habitu cognoscit omnia que cognoscit verbū.
necesse est q̄ cognoscat p illā cognitionē que quidem
est habitus cōprehensoris. Preterea quicq̄d sit gra-
tia vnionis siue creata siue increata. anima xp̄i semp
est inter terminos creature. ergo eius virtus cogno-
scitiua semp finita est. ergo nunq̄ cognoscit infinita.
ꝛ sic redit questio pus pposita. ¶ Alius vo mod⁹ di-
cendi est q̄ in deo ponit duplex modus cognoscēdi.
nō ppter diuersitatē a pte virtutis cognoscētis. sed a
pte cōnotati. Dicit eñ in eo esse scientia visionis et
sciētia intelligētie. Sciētia visionis ē respectu omniū
eoꝝ que facere disposuit. Sciētia intelligentie respe-
ctu omniū eorū que facere pōt. ꝛ vtraq3 dicit omnis
scientia. q̄uis sciētia visionis sit finitoꝝ. scientia intel
ligentie infinitoꝝ. Disposuit eñ facere finita. sed pōt
facere infinita. Qn̄ ergo querit vtrū xp̄s sciat omnia
que nouit verbū. Si intelligat de sciētia visionis. cō-
cedunt vtiq3 q̄ anima xp̄i omniū illoꝝ capax fuit. et
eidē cōicauit deus sciētiā oim illoꝝ que facere dispo-
suit ppter magnā sui subtilitatē. ꝛ ipsi⁹ anime capaci
tatē. Si aūt intelligat de scientia intelligētie. sic dicūt
q̄ nō omnia cognoscit que cognoscit ipsum verbum.
q2 illa se extendit ad infinita. ꝛ aīa christi in cognoscē
do nō potest nisi sup finita. deus aūt non cōicauit illi
anime nisi quātū potuit capere. ꝛ fm istā viam dissol
ui possunt rōnes ad vtrāq3 partē. Et hic quidē mod⁹
satis facilis ē ꝛ rōnabilis. Verūtamē adhuc nō qui-
escit mens dubitātis. qm̄ esto q̄ de⁹ mō aliqd̄ nouū
faceret. qd̄ tñ facere nō disposuit. sicut nouū mūduꝫ.
iā lateret xp̄m. Seq̄ret etiā q̄ xp̄s aliq̄d de nouo pos
set addiscere. ꝛ ita non hēret plenitudinē scie. Et iterū
cū scibilia nō se coangustāt i aīa sciēte. nūq̄ videt q̄
tot sciat aīa q̄n possit adhuc plā scire. quō s3 erit stat⁹
ex pte capacitat⁹ creature. ¶ Et ppea ē terci⁹ mod⁹
distinguēdi q̄ puenit aliquē cogsci cognitiōe hituali
ꝛ cognitōe actuali. siue cognitōe q̄ ē sicut scia ꝛ cogni
tione q̄ est sicut osideratio. Si s3 loq̄mur de cognitōe
q̄tum ad actū cōsideratiōis. sic dicendū est q̄ aīa xp̄i
nunq̄ tot cognoscit quot cognoscit ipm verbū. p nul
lā eñ gloriā potest adeo subleuari creatura vt simul
ꝛ in actu iudicet de infinitis. cū hoc sit infinite virtu-
tis. Si vo loquamur de cognitiōe habituali. sic cōce-
di potest q̄ scit oīa q̄ cognoscit ipm verbū sibi vnitū.
ꝛ hoc patet sic. q2 cū anima christi cognoscat ipm ver
bū habitu glorioso. ita pfecte q̄ nō potest ipm pfecti⁹
cognoscere. ꝛ ipm verbū eternū pmptā habet volū-
tatē ad aperiendū ipi aie oīa que in ipo relucent. nec
aliq̄d in ipo reluceat qd̄ non sit natū cognosci ab aīa
xp̄i. aīa xp̄i hꝫ aliq̄d q̄ facilis est ad cognoscendū oīa
que verbū cognoscit. Et hui⁹ signū ē. q2 ad hoc q̄ co-
gnoscat aliquid qd̄ verbū cognoscit quicq̄d illud sit.
nō oportet q̄ det ei nouus habit⁹ cognoscēdi. s3 oīe
qd̄ vult in eo potest legere. Si ergo tu queras de illo
habitu vtrū sit habit⁹ finit⁹ vel infinit⁹. Respōdēdū
est q̄ sit finitus. habet tamē respectū ad infinita. nec
est hoc impossibile ponere in creatura. Infinitas eñ
respectuū nō ponit infinitatē actualē sicut nō ponit
compationē realē. Si iterū queras vnde veniat illa
infinitas respectuū circa habitū cognitiōis aie christi.
dico q̄ venit ex volūtate speculi sibi vniti qd̄ volun-
tatē pmptā habet omnia ppalandi que relucēt in se.
hoc aūt non facit alicui alij aie. ꝛ ideo de sola anima
xp̄i cōcedi pōt ꝛ debet q̄ sit omnisciēs q̄tū ad cogni-
tionē habitualeꝫ. Et cōcedende sunt rōnes que sunt
58 ad istā parteꝫ. ¶ Ad illud qd̄ obijcit in contrariū q̄
quicquid scit. scientis cōprehēsione finit. dicendū q̄
illud intelligit de noticia actuali. que quidē cōsistit i
actuali cōprehensione q̄ innuit in ipa autoritate. De
habituali aūt nō oportet q̄ habeat veritatē. nec opor
tet ad hoc q̄ habeat veritatē d̄ omni habituali sed de
ea que est p cōprehēsionē. Q̄uis eñ deus cognoscat
ab anima. nō tamē oportet q̄ sit finit⁹ ipi aie cogno-
59 scēti. imo simplicit est infinit⁹. ¶ Ad illud qd̄ obijcit
q̄ cognitio debet adequari cognoscibili patet rn̄sio p
illud qd̄ dictū est. q̄ hoc verū est de cognitiōe cōpre-
hensiōis. ꝛ de ea cognitione que actu iudicat de toto
cognoscibili. tali aūt mō cognoscēdi nō cognoscit aīa
40 christi oīa que verbū cognoscit. ¶ Ad illud qd̄ obij-
citur q̄ cognitio quā habet aīa christi est finita. ergo
nō potest esse infinitoꝝ. Dicendū q̄ in cognitiōe aie
christi est tria osiderare. videlicꝫ ipaꝫ rationē cogno-
scendi q̄ est ipm verbū. ꝛ ipm habituꝫ fm ipsam sub-
stantiā habit⁹. ꝛ respectū illius habitus ad cognosci-
bile. Dico s3 q̄ q̄uis habitus ille sit finitus. tamē ra-
tio cognoscendi in se infinita est. ꝛ p illā habet ille ha
bitus respectū ad infinita. nō in actu sed in aptitudi-
ne. Et hoc modo nihil phibet cognitionē finitā esse
respectu infinitoꝝ. Ex hoc eñ nō ponit aliqua infini
tas esse in creatura in actu. sed ponit actualis infini-
41 tas solū in ratione cognoscendi. ¶ Ad illud qd̄ obij-
citur q̄ creatū non excedit aliud creatū eiusdē gene-
ris in infinitū. Dicendū q̄ illud verū est de illo exces-
su qui est in ipo creato fm se ꝛ absolute. de illo vo ex-
cessu qui est rōne creatricis essentie nō habet verita-
tem. Et isto mō dicit sciētia xp̄i in infinituꝫ excedere
sciētias aliaꝝ aiaꝝ. nō q2 lumē xp̄i in infinitū sit mai⁹
i actu q̄ lumē aliarū aiaꝝ. s3 q2 ipm vbū eternū i infi-
nitū pmpti⁹ se exhibet ad manifestandū ea q̄ in se hꝫ
42 ipi aie xp̄i q̄ alicui alij aie. ¶ Ad illud qd̄ obijcitur q̄
anima christi nō potest cognoscere imensitatē limpi-
tudinis cognitiōis diuine. ergo nec imensitatē respe-
ctu cognoscibiliū. Dicendū q̄ nō est simile duplici. ex
causa. Vna quidē q2 anima christi quicq̄d cognoscit
i habitu. de ipo verbo eterno cognoscit i actu. cū co-
gnitio ipius verbi in se sit de essentia glorie. nō sic aūt
est de cognitione aliarū rerum que relucent in verbo.
Preterea ipm verbū est infinitū. ꝛ quicquid intelli-
gitur de verbo totū est infinitū. Nō sic autē est de co-
gnoscibilibus finitis. q2 quodlibet ipoꝝ in se finitum
est. et cognosci potest a substantia et virtute finita. et
mediante habitu finito. Vnde q̄uis anima christi co
gnoscat omnia que verbū cognoscit. nunq̄ tñ equat
ei in cognitione. q2 nunq̄ oīa illa cōprehendit actua-
liter fm q̄ ipm verbū eternū p vno aspectu de omni
bus iudicat ꝛ omnia intuet. ¶ Ad illud qd̄ obijcitur 43
q̄ anima christi q̄uis sit vnita verbo. nō tamē est vbi-
cūq3 est verbū. ergo nec cognoscit omnia q̄ cognoscit
verbū. dicendū q̄ nō est simile. qm̄ esse hic vel ibi di-
cit actū existendi. ꝛ ideo si aīa christi esset vbicūq3 est
verbū. iam esset imensa. ꝛ existentia eius adequaret
existentie verbi. Non sic aūt est de cognitiōe. quoniā
multa cognoscit anima christi in habitu que nunq̄
cōsiderabit in actu. Ideo nec p hoc ponit adequa-
tio. nec ponit imensitas circa potentiā ei⁹ cognosci-
tiuā. ¶ Ad illud qd̄ obijcit q̄ simplicitas anime nū- 44
q̄ eleuat ad simplicitatē verbi. dicendū q̄ illud ver-
bum intelligit non tm̄ de cognitione habituali. verū
etiā de cōsideratione actuali. Et q̄tum ad hoc verū
est q̄ nunq̄ anima ascendit ad tot osideranda. quot
ipm verbū cōsiderat. Et si tu obijcias q̄ nec habitu
nec actu videt posse ptingere ad omnia que verbuꝫ
cognoscit. cum in omnib⁹ creator excedat creaturaꝫ.
Dicendū q̄ sicut dictū fuit habitualis cognitio infini
toꝝ nō ponit infinitatē in habitu cognoscēdi. ꝛ ideo
non ponit adequationē ipsi⁹ cognitōis anime christi
respectu cognitionis ipsi⁹ verbi. ¶ Ad illud qd̄ que- 45
ritur p quid anima christi cognoscat omnia que co-
gnoscit verbū. Dicendū q̄ p lumen aliquod sibi da-
tum. hoc aūt non est. q2 q̄ lumē illud sit infinitū. s3 q2
est ad infinita scibilia compatū ppter pmptitudineꝫ
exemplaris sibi vniti. ¶ Ad illud vo qd̄ vltimo obij- 46
citur q̄ in cognitiōe est receptio ꝛ iudiciū. Dicendū
q̄ illud intelligit de actuali cōsideratiōe. de habitua-
li aūt nō est verū. q̄ q̄s iudicet in actu de omnib⁹ que
nouit in habitu. fm q̄ pōt ꝛ habet facultatē iudican-
di p aliquas rōnes que sibi insite sunt ad hoc q̄ pos-
sit iudicare de illis cognitionib⁹. Vt ergo summa p-
dictorum que plixius dicta sunt breuius pstringant
cōcedendū est q̄ anima christi habitualē cognitionē
habet infinitorū. ꝛ omniū eorū que cognoscit ipsum
verbū sibi vnitū. licꝫ nō habeat actualē. ꝛ illa quideꝫ
habitualis cognitio nō ponit infinitatē actualē i ipo
habitu vel i potētia cognoscēte. s3 solū in rōne cogno
scēdi. vel i cōpatiōe hit⁹ cognoscēdi ad ipa cogscibi-
lia. Hūc aūt sextū modū dicēdi mag⁹ suꝫ conat⁹ tenē
q̄ q̄ntū. licꝫ q̄nt⁹ sit facilior ad sustinēdū. tñ ppter au-
toritates scōꝝ q̄b⁹ ē in arduis q̄stiōib⁹ pcipue initē-
dū. tñ etiā p reuerentia ihu xp̄i. cui⁹ aie q̄tūcūq3 sa-
piētie ꝛ glie possum⁹ debem⁹ attribuere. ꝛ supra etiā
q̄ intelligim⁹ ad ipi⁹ reuerētiā ꝛ honorē.

Consequēter q̄rit de scia quā aīa xp̄i habuit a
vbo. ꝛ circa h̄ q̄runt tria. Prio q̄rit vtrū ali-
quā sciam hūerit aīa xp̄i a vbo pter illaꝫ quā
habuit i vbo. Secūdo q̄rit vtrū fm illā pfecerit. an
ab initio hūerit eā pfectā. Tercio q̄rit vtrū de⁹ debu
erit cōicare aie xp̄i oipotētiā sicut cōicauit omisciaꝫ.

Questio.j. 6

ℭ Utrũ xp̃s habuerit aliã scientiã a verbo p̃ter illa3 quã habuit in verbo. Et ꝙ nõ fuerit aliqua necessitas habendi aliã videt̃ p̃mo p illd q̃d dicit Dam̃. Quẽadmodũ caro hominis ꝭm ꝓpriã naturã nõ est viuificatiua. dñi aũt caro vnita ꝭm hypostasim ipi deo verbo viuificatiua facta est ꝓpter eã que est ꝭm hypostasis vnionẽ. ita ⁊ hũana natura quidẽ substãtialit̃ nõ possidet futuroꝝ cognitionẽ. dñi autẽ aĩa ꝓpter eam que est ad dñi verbũ vnionẽ ditata est futuroꝝ cognitione. ergo sicut caro xp̃i nõ posset viuificare nisi ꝓpt̃ vnionẽ sui ad verbũ. ita aĩa eius nõ cognosceret aliquid nisi in ip̃o verbo. ℭ Item vnio ꝭm vnã naturã est vna pfectio. ſ intellect⁹ aĩe xp̃i pfectus fuit sciẽtia cognoscẽdo oĩa in ipso verbo. ergo cum sciẽtia sit pfectio ipius intellect⁹. nõ habuit aliã scientiã p̃ter illã. ℭ Itẽ superfluũ est facere p plura q̃d põt sufficiẽter fieri per pauciora. sed aĩa xp̃i sufficiẽtissime cognoscit omne cognoscibile cognitiõe que est in ip̃o v̄bo. ergo videt̃ ꝙ superfluũ sit ei attribuere aliam cognitionem. ℭ Itẽ maioris luminis est absorbere min⁹. Si ḡ cognitio quã xp̃i aĩa hʒ in ipso verbo fuit pfecte luminositatis. qꝛ fuit in ip̃o fonte luminis. videt̃ ꝙ nõ potuerit simul cũ ea stare aliud genus cognitõnis i aĩa christi. ℭ Itẽ qñ aduenit q̃d pfectũ est. euacuat̃ q̃d ex p̃te ẽ. sed cognitio ipi⁹ aĩe xp̃i in verbo est cognitio pfectissima. cognitio v̄o rerum in ꝓprio genere est cognitio min⁹ pfecta. ergo si xp̃s ab initio habuit cognitõe3 pfectissimã que est in verbo. videt̃ ꝙ alia nõ habuit locũ in ip̃o. ℭ Sed cõtra. sicut dicit Aug⁹. sup Geñ. ad lr̃am tractans illa tria verba. Geñ. j. Fiat. fecit. ⁊ factum est. Angelus tripliciter cognouit res. i ip̃o verbo. in se. ⁊ in ꝓprio genere. sed intellect⁹ aĩe christi nõ fuit min⁹ pfectus q̃ intellect⁹ angelic⁹. ergo non tm̃ habuit cognitionẽ rerũ in verbo. verũetia3 in seipso. ℭ Itẽ christus assumpsit q̃d dignitatis erat de omi statu. sc3 de statu glorie. ⁊ de statu innocẽtie. ⁊ de statu nature lapse. ergo nõ tm̃ habuit cognitionẽ cõuenientem statui glorie. verũetiã cõuenientẽ statui innocentie. Si ergo adam habuit cognitione3 omniũ rerum creatarũ diuinit⁹ sibi datã in seip̃o. videt̃ ꝙ p̃ter cognitionẽ gloriosam xp̃s habuit illã scientiã. ℭ Item anima xp̃i in omni dono gratiaꝝ debuit excedere oẽs alias animas. ⁊ nõ tm̃ in dono gratie gratũ facientis verũetia3 in dono gratie gratis date. Si ergo habere noticiã ipaꝝ rerũ in seipso hoc est donũ gratie gratis date. videt̃ ꝙ xp̃s habuit hanc cognitionẽ p̃ter eam cognitionẽ que est in verbo. ℭ Itẽ sicut ratio superior debet habere suã pfectionem. ita etiã ratio inferior in xp̃o. sed ratio superior nata est nosse res in ipso verbo eterno. inferior v̄o nata est eas considerare in ꝓprio genere. ergo sicut habuit cognitionẽ superioris. ita etiã inferioris. ⁊ sic ⁊c̃. ℭ Item christus erat simul perfectus viator ⁊ cõprehensor. sed vtriq3 statui necessaria est cognitio. ergo sicut habuit sciẽtiã debitã statui cõprehensoris cognoscendo res in ip̃o verbo. ita videtur ꝙ habuit scientiã cõuenientẽ statui viatoris cognoscendo res in seip̃is.

47 ℭ R̃° absq3 dubio cõcedendum est ꝙ p̃ter cognitionẽ quã habuit aĩa xp̃i i ip̃o verbo que est cognitio gloriosa. habuit cognitionẽ a verbo que est cognitio gr̃e gratis date. qua etiã cognitione cognoscit xp̃s res in seipsis. p spẽs ei inditas ab ipso conditionis p̃mordio. sicut fuit in intellectu ade vel etiã in intellectu angelico. Ratio aũt hui⁹ est pfectio ipsius anime christi. que nõ tm̃ debuit esse pfecta ꝭm superiorẽ portionẽ. verũetiã ꝭm inferiorẽ ⁊ ꝭm partem sensibilem. nõ tantũ quãtũ ad statũ patrie. verũetia3 q̃tum ad statũ vie. qui duplex est. videlic3 innocẽtie ⁊ nature lapse. Et ꝭm hoc xp̃s habuit triplicẽ cognitionẽ isti triplici statui cõuenientẽ. videlic3 cognitionem glorie. cognitionẽ nature integre. ⁊ cognitione3 penalis experientie. vt de quolibet statu aliquid i se haberet. Rursus qꝛ pfecta fuit anima christi q̃tũ ad cognitionẽ. nõ solum respectu cognoscibiliũ sed etiã respectu modoꝝ cognoscendi.

48 Ideo cu3 res tripliciter sint cognoscibiles. ꝭm ꝙ tripliciter habent esse. Habent em̃ esse in verbo. habẽt esse in intellectu creato. habẽt nihilomin⁹ esse in ꝓprio genere. Ideo ad hoc ꝙ intellect⁹ anime xp̃i plenã de reb⁹ cognitionẽ haberet res cognouit ista triplici cognitione. Et sic pat3 ꝙ aĩa christi nõ tm̃ habuit cognitionẽ rerũ in verbo. sed etiã rerũ a verbo. Cognitionẽ inquã non tm̃ simplicis noticie. verũetiã experientie. Patet etiã haꝝ triũ cognitionũ sufficiẽtia. necessitas. ⁊ distinctio. q̃ potest sumi vel ex p̃te viriũ. s. superioris ratiõis. inferioris. et sensualitatis. Uel ex p̃te statuũ. videlic3 glorie. innocentie. ⁊ nature lapse. Ul' ex p̃te modoꝝ cognoscẽdi. sc3 in verbo. in se. ⁊ in genere ꝓprio. Et sic patet ꝙ aĩa christi p̃ter cognitionẽ qua3 habuit in verbo. habuit aliquã cognitionẽ a verbo. Et cõcedende sunt rõnes ad hoc.

49 ℭ Ad illud q̃d p̃mo opponitur de autoritate Dam̃. dicendũ ꝙ Dam̃. nõ vult assignare similitudinem q̃tum ad omnia. sed q̃tum ad hoc ꝙ sicut caro christi nõ esset viuificatiua nisi fuisset ipi verbo vnita sic anima xp̃i ignorãs ess3 ⁊ impfecta. nisi fuisset vnita cũ sapiẽtia pfecta. sed ꝓpter illa3 vnionẽ habet oĩs pfectionis cognitionẽ.

50 ℭ Ad illud q̃d obijcit̃ secũdo ꝙ vnius rei vna est pfectio. dicendũ ꝙ verum est ꝭm vnũ modũ. ⁊ statũ. ⁊ potentiã. sed qꝛ in anima christi est cõsiderare diuersitatẽ potentiarũ. ⁊ statuũ. ⁊ modorũ cognoscendi. ideo nihil impedit q̃n ꝭm diuersitatem hoꝝ diuersas habeat cognitiones pficientes.

51 ℭ Ad illud q̃d obijcit̃ ꝙ superfluũ est facere per plura q̃d põt ⁊c̃. Dicendũ ꝙ verũ est si fiat eque hñ ⁊ eque sufficiẽter. sic aũt nõ esset in ꝓposito. qꝛ nõ ita haberet anima xp̃i completionẽ sciẽtie ꝭm omnẽ modũ ⁊ omnẽ statũ. sed solũ alteram istarũ cognitionũ haberet.

52 ℭ Ad illud q̃d obijcit̃ ꝙ maioris luminis est ⁊c̃. Dicẽdum ꝙ illud alicubi habet veritatẽ. hoc est de luminibus que sunt eiusdem ratiõis. ⁊ eodem mõ irradiãt. ⁊ ꝭm eandẽ partẽ. Non sic autẽ est in ꝓposito reperire sicut in distinctiõe harũ cognitionũ ostẽsum est. Preterea q̃d dicit̃ ꝙ maius lumen absorbet minus. hoc non dicit̃ q̃tum ad existentiã sed q̃tum ad apparentiã. ⁊ lic3 hoc sit verũ in lumine corꝑali. non tamẽ est verũ in lumine spũali. ꝓpter maiorẽ impmixtionẽ q̃ reperitur in lumine spirituali q̃ in corꝑali.

53 ℭ Ad illud quod obijcit̃ ꝙ cognitio ex p̃te nõ manet cum cognitione pfecta. Dicendũ ꝙ verũ est quãdo cognitio ex p̃te habet imperfectionem annexam. sicut est cognitio enigmatica. ⁊ de hac verũ est ꝙ nõ fuit in aĩa xp̃i. Si aũt dicat̃ cognitio ex p̃te. qꝛ min⁹ pfecta est q̃ cognitio glie. nõ oport3 eã euacuari i eo potissimũ i q̃ est sil' stat⁹ vie cũ statu patrie.

Questio.ij. b

ℭ Utrum christus profecerit ꝭm illud genus cognitionis. Et ꝙ sic videtur. Hebre. j. Didicit ex his que passus est obedientiam. sed discere est pficere in sciẽtia. ergo ⁊c̃. ℭ Item super illud Luce. ij. Proficiebat iesus etate ⁊ sapiẽtia. Glo. Sicut carnis ẽ etate pficere. sic aĩe gr̃a ⁊ sapiẽtia. ergo sicut xp̃s pfecit ꝭm carnẽ crescẽdo in etate. ita videt̃ ꝙ ꝭm animã pfecerit crescendo in cognitione. ℭ Itẽ xp̃s assumpsit q̃ plantauit in nr̃a natura. sed xp̃s plãtauit in nr̃a nã vt ex multis sensibilib⁹ fiat vna memoria. ex multis memorijs vna experientia. ex multis experimẽtis vnum vniuersale. quod est p̃ncipiũ artis ⁊ sciẽtie. ergo si iste mod⁹ pcedendi facit aĩa3 pficere in cognitiõe. videt̃ ꝙ aĩa xp̃i in cognitõne pfecerit. ℭ Itẽ aut intellect⁹ agens in xp̃o potuit abstrahere formas vl'es a cõditionib⁹ malibus. aut non. Si nõ potuit. ḡ fuit impotens. Si potuit. cũ talis mod⁹ abstrahẽdi sit via i cognitionẽ. videt̃ ꝙ xp̃s in cognitiõe pfecerit. ℭ Item qui aliq̃d apphendit ⁊ retinet q̃d p̃us nõ apphenderat. aliquid addiscit ⁊ in cognitiõe pficit. ſ sensus cõmunis in xp̃o aliquid apphendit. ⁊ aliqua sensibilia retinebat que p̃us nõ apphenderat nec cõposuerat. ⁊ imaginatiua potentia in xp̃o totũ illud retinebat. ḡ videt̃ ꝙ aĩa xp̃i pficiebat ⁊ addiscebat. ℭ Sed ꝯtra. Bed. sup illud Luce. Proficiebat Jesus ⁊c̃. Proficiebat nõ ꝙ ip̃e sapiẽtior fieret ex t̃pe. sed eandẽ q̃ plenus erat sapientiã ceteris ex t̃pe paulatim demonstrabat. ℭ Itẽ Dam̃. qui dicunt eũ pficere sapiẽtia. non eam que est ꝭm hypostasim vnionẽ venerant̃. ergo si quis dicat xp̃m pfecisse i sciẽtia. videt̃ facere iniuriã sapiẽtie increate sibi vnite. ℭ Itẽ xp̃s habuit plenitudinẽ nõ solũ gratie gratũ facientis sed etiã gr̃e gratis date. Si ergo cognitio quã habuit a v̄bo i seipso fuit cognitio gratie gratis date. ergo plena fuit in christo a sue cõditionis p̃mordio. nõ ḡ crescebat i eo. ℭ Itẽ aĩa christi habuit species rerũ cognoscibiliũ. ſ qua ratione habuit species vni⁹ cognoscibilis. eadẽ ratione ⁊ omniũ. ſ impossibile est duas formas eiusdẽ speciei esse ⁊ in eodem et ꝭm idem. ḡ impossibile fuit ꝙ aĩa christi nouas formas siue nouas species recipet. ergo nõ potuit in cognitiõe pficere. ℭ Itẽ materia nõ est possibilis ad formã quã habet in actu. p eo ꝙ omne recipiens debet esse denudatũ a forma recepti. ergo si aĩa xp̃i a p̃ncipio habuit in se omniũ rerum creatarũ speciẽ ⁊ noticiã. videt̃ ꝙ amplius nõ potuerit cognitionẽ nouam recipere. ergo nec in cognitiõe pficere.

54 ℭ R̃° ad predictoꝝ intelligentiã est notandũ. ꝙ p̃ter scientiã quã aĩa xp̃i habuit in verbo. duplicẽ habuit cognoscendi modũ sicut p̃dictũ fuit. Habuit em̃ cognitionẽ simplicis noticie in intellectu. ⁊ cognitionẽ experientie in sensu. Cognitio simplicis noticie cõsistebat i habitib⁹ ⁊ spẽbus ipi aĩe xp̃i inditis a p̃mordio sue cõditionis ex bñficio cõditoris. Cognitio v̄o experientie cõsistebat in vsib⁹ sensuũ exterioꝝ. Qm̃ ergo habit⁹ ⁊ spẽs impssẽ fuerũt ipi aĩe xp̃i in oĩmoda plenitudine. hinc est ꝙ xp̃s pficere nõ potuit cognitõne simplic⁹ noticie. Quia v̄o sensus exterior ad aliquid cõuertebat̃ de nouo ad q̃d p̃us cõuersus non fuerat. hinc est ꝙ cognitiõe experientie pficiebat. Iuxta q̃d dicit Ambro. ꝙ in eo sensus pficiebat hũan⁹. Et ap̃lus dicit ꝙ didicit ex his que passus ẽ obedientiã. Et glo. sup illud ps̃. Qui tribuit mihi intellectũ vsq3 ad mortẽ erudiuit me. Inferior ps mea. s. carnis assumptio

55 vt experirer tenebras mortalitatis. Et sic aĩa xp̃i q̃uis nõ pfecerit ꝭm cognitionẽ simplicis nature. pficiebat tamẽ ꝭm cognitionẽ expimentalẽ. Ille autẽ profectus sciẽtie expimentalis in christo in duobus differebat a pfectu cognitiõis nostre. In vno videlic3 ꝙ christus nõ pficiebat veniendo in noticiã rei prius incognite. sed ꝙ pficiebat vno alio modo. s. p experientiam. In alio etiam differebat. qꝛ pfectus noster est ꝭm existentiã. pfectus v̄o christi erat solũ ꝭm apparentiã. Et ꝭm hoc patet respõsio ad questionẽ ꝓpositam. patet etiã respõsio ad ratiões ad vtrãq3 partem p magna p̃te. Nam rõnes que ostendũt ꝙ xp̃s non pficiebat in cognitiõe siue sciẽtia. pcedunt de profectu nõ solum ꝭm apparentiã. sed etiã ꝭm existentiã. nõ solum ꝭm cognitionẽ experientie. verũetiã ꝭm cognitionẽ simplicis noticie. Et ideo rõnes ille sunt cõcedende. qꝛ verũ cõcludũt.

56 ℭ Ad illud v̄o q̃d p̃mo obijcit̃ in contrariũ de autoritate ap̃li. ⁊ de autoritate Bede in glo. dicendu3 ꝙ vtraq3 autoritas intelligit̃ de cognitione experientie.

57 ℭ Ad illud q̃d obijcit̃ ꝙ hoc est naturale videl3 ꝙ ex multis sensibilibus fiat vna memoria. Dicendũ ꝙ duplex est modus cognoscẽdi p experientiã. Unus qui est via in acquisitionẽ sciẽtie. Alius v̄o qui est via in exercitiũ scientie. vt q̃d prius sciebat̃ theorice. postmodũ sciat̃ practice. Et primus modus experientie reperit̃ in scientie inuẽtione. Secũd⁹ v̄o cõsistit in vsu sciẽtie iam adepte. Et in p̃mo ẽ motus ab incognito ad cognitum. In secũdo v̄o est via siue pcessus a cognito vno mõ vt cogñscat̃ alio mõ. Et p̃mus modus respicit impfectione3 nature lapse ꝓpter ignorantiã annexã. Secũdus v̄o respicit statũ innocẽtie in quo habitus sciẽtie p̃cessisset vsum. ⁊ cognitio simplicis noticie p̃cessisset cognitionẽ experientie. ⁊ iste modus fuit in xp̃o ⁊ nõ alius. qꝛ sicut infra patebit. de statu nature lapse xp̃s nõ debuit assumere defectũ ignorantie. Philosophus autẽ in predicto pgressu cognitiõis pcedit ꝭm statũ nature lapse. q̃d in christo nõ oportet reperiri.

58 ℭ Ad illud quod obijcit̃ ꝙ intellect⁹ agens in christo potuit abstrahere. dicendũ ꝙ abstractio speciei a cõditionib⁹ materialibus q̃dam ordinat̃ ad generandũ habitũ. quedã v̄o ꝯsistit in iudicio eius q̃d apprehensum est p sensum. iudicio inquã facto ab intellectu. ⁊ ꝓpterea nõ fuit in christo. cũ intellect⁹ eius haberet habitus ⁊ species rerũ. illa aũt abstractio ordinaret̃ ad acquisitionẽ habitus et scientie nondũ adepte. ⁊ ita haberet annexũ defectũ ignorantie. Secũda v̄o in christo fuit. sed ex hoc non sequit̃ ꝙ aliq̃d didicerit de nouo. vel ꝙ in scientia pfecerit. sed solum ꝙ aliquid cõsiderauit intellectu excitato a potentia inferiori.

59 ℭ Ad illud quod obijcit̃ ꝙ sensus eius poterat cõponere ⁊ tenere. dicendũ ꝙ illud nõ facit profectũ in cognitione speculationis. ſ in cognitione expimentali. quoniã illa que sensus cõponebat aut diuidebat. apud intellectũ erant magis cognita. nõ solum q̃tum ad essentias sed etiã q̃tum ad cõpositiões. ꝭm quas compositiões ⁊ diuisiones possunt formaliter variari. Unde secus est de cognitione rerum in christo ⁊ in quocunq3 angelo. Angeli em̃ potuerũt proficere in cognitione rerum. componendo. diuidendo. ⁊ cõferendo. etiã cognitione simplicis noticie. q̃uis non recipent nouas species. xp̃s v̄o minime ꝓpter cognitionis plenitudinẽ ⁊ pfectionem quam decuit animã eius habere a principio sue conditionis.

Questio.iij. i

ℭ Utrum deus cõmunicauerit anime xp̃i omnipotentiã. sicut cõicauit ei omniscientiã. Et ꝙ sic videt̃. ad Phil. ij. Dedit illi nomen quod est sup omne nomen. ergo si non dedit ei nomẽ sine re. dedit ergo illi virtutẽ super omnẽ virtutẽ. ⁊ potentiã sup omnẽ po-

sentiã.ergo dedit ei omnipotentiã. Item cũ tria sint in anima.potẽtia.sciẽtia.ꝛ voluntas.vt vult Rich. volũtas ꝑsupponit scientiã.ꝛ sciẽtia ꝑsupponit potẽtiam. ergo natura que ẽ capax sciẽtie.est capax potẽtie.ergo que est capax oĩs sciẽtie.est capax omnis potentie.sed aĩa christi fuit capax oĩs sciẽtie sicut supra ostẽsum fuit.ergo fuit capax oĩs potẽtie. ¶ Itẽ amplioris extẽsionis est sciẽtia ꝙ̃ potẽtia. Omne enĩ qđ deus potest.scit.sed nõ conuertit̃.sed qđ capax est rei maioris. est capax rei minoris. ergo si aĩa christi fuit capax omnis sciẽtie. fuit etiã capax omnis potentie. ergo debuit deus ei cõmunicare omnipotẽtiã. ¶ Itẽ posse scire vnũ scibile est potẽtie. ergo posse scire duo scibilia est maioris potẽtie.ꝛ sic ꝓcedendo.ergo posse scire infinita scibilia est summe ꝛ infinite potentie. ẜ aĩa christi potuit scire infinita scibilia.ergo deus communicauit ei omnipotẽtiã. ¶ Item artifex materialis nõ solum cõmunicat filio suo scientiam simplicis noticie. sed etiam scientiã practicã.ergo multo forti⁹ hanc deus cõicauit aĩe christi. Sed sciẽtia practica habet opationẽ cõiunctã.ꝛ opatio habꝫ potentiã ꝑuiã. ergo si deus cõicauit aĩe xp̃i scientiã practicã omniũ rerũ.cõicauit ergo ei omnipotẽtiã. ¶ Itẽ sicut intellectus anime xp̃i cõiunct⁹ est diuine sapiẽtie.ita etiã ꝛ virtus illius aĩe iuncta est diuine potentie. Dicim⁹ enĩ xp̃m dei virtutẽ ꝛ dei sapientiã.ergo sicut intellectus anime xp̃i ꝓpter cõiunctionẽ eius ad summã sapientiã est factus omisciens. ita ꝛ virt⁹ ꝓpter cõiunctionẽ cum summa potẽtia debuit fieri omnipotẽs.

¶ Sed ꝯtra. Omnis potentia creature sequit̃ ipaꝫ substantiã creature.sed omnis potẽtia p̃cedit substãtiã omnis creature.qꝛ potest ꝓducere oĩe ens.ergo nulli creature cõicari potuit omnipotentia. ¶ Item nihil habens omnipotentiã potest ab aliquo excedi vel supari.qꝛ nihil est maius omnipotẽte. sed necesse est omnẽ creaturã a deo excedi ꝛ supari.ergo impossibile est alicui creature omnipotentiã cõmunicari. ¶ Item nulli⁹ substãtie finite põt esse virtus infinita. sicut dicit philosophus. ꝛ ratio manifestat. Sed omnipotẽtia est virtus infinita.ergo nulli substantie finite põt cõmunicari omnipotẽtia. sed oĩs creatura est substãtie finite cum sit creata in numero pondere ꝛ mensura.ergo ꝛc̃. ¶ Item nulla virt⁹ entis creati trãscendit ens.sed omnipotẽtia transcendit ens.qꝛ potest de nõ ente facere ens.ergo impossibile ẽ alicui

60 virtuti create dari omnipotentiã. ¶ R°.dicenduꝫ ꝙ nec aĩe christi nec alicui creature potest omnipotẽtia cõmunicari. nisi caten⁹ qua cõmunicat̃ ei nomen et excellentia diuinitatis. hoc est p cõmunicationẽ idiomatũ.que ortũ habet ex ꝑsonali vnione. Sicut enim possum⁹ dicere ꝙ homo est deus. ita possum⁹ dicere ꝙ homo est omnipotẽs. Et sicut excellẽtia diuinitatꝭ nulli cõicari potest sicut forma ꝛ ꝓprietas eidem inherens substãtialiter vel accidentaliter. sic etiam nec omnipotẽtia. Ratio autẽ quare omnipotẽtia cõmunicari nõ potest alicui reature est.qꝛ omnis creatura eo ip̃o ꝙ ex nihilo est.deficit a summa stabilitate.vnđ nõ existit per seipsam. Deficit a summa simplicitate. vnde nõ agit p se totã. Deficit a summa imensitate. vnde distare potest in ipsa virtus a substãtia.ꝛ quoniã in se nõ subsistit. nec a se. nisi sustentet̃ a diuina potentia.ideo impossibile est ipsam esse omnipotentem.nõ enim potest seipsam sustinere. Rursus quoniã ex se tota nõ agit nõ potest in totam rei substantiam.ꝛ ideo nõ potest esse omnipotens.cũ non possit totũ ꝓducere. Postremo qꝛ virtus eius distat a substãtia.tantũ põt elõgari ꝙ oĩno deficiet. vnde nõ põt i oĩa. Sicut ergo soli deo cõuenit summa stabilitas. summa simplicitas.summa etiã immẽsitas.sic etiam omnipotẽtia q̃ necessario reqrit ista tria. Et iõ omnipotẽtia cõicari non potest alicui creature. nec aĩe xp̃i nec aliĳ. Et rõnes que hoc ostẽdunt sunt cõcedende.

61 ¶ Ad illud ṽo qđ obĳcit̃ ꝙ dedit illi nomẽ qđ ẽ sup omne nomẽ.dicendũ ꝙ datio illius nominis fuit p cõmunicationẽ idiomatũ. vt homo ille diceret̃ esse de⁹ ꝛ dei filius. De hac autẽ cõicatione nõ intelligit̃ ad p̃sens.iđo autoritas illa nihil facit ad ꝓpositũ.

62 ¶ Ad illud ṽo qđ obĳcit̃ ꝙ potẽtia antecedit sciẽtiã. Dicẽdũ ꝙ potentia dicit̃ dupliciter.respectu act⁹ interioris.ꝛ respectu actus exterioris. Dicim⁹ enĩ aliquem posse scire ꝛ velle.dicim⁹ etiã posse opari. Cum ergo dicim⁹ ꝙ in creatura potẽtia antecedit scientiã. hoc verũ est respectu actus interioris ẜ non exterioris.qꝛ potẽtia opatiua cõsequit̃ sciẽtiã. Cũ aũt dicit̃ omnipotẽtia esse in aliquo.hoc nõ intelligit̃ respectu actus interioris tm̃.ẜ etiã respectu exterior̃. ideo nõ sequit̃ ꝙ si in aliquo sit omnis sciã.ꝙ in eo sit omnipotẽtia.

63 ¶ Ad illud qđ obĳcit̃ ꝙ amplioris extẽsiõis est sciẽtia ꝙ̃ potẽtia. Dicendũ ꝙ esse maioris extẽsionis est dupliciter.vel respectu obiecti. vel respectu subiecti. Si loq̃mur de extensione respectu obiecti. maioris extensionis est omnisciã ꝙ̃ omnipotẽtia. qꝛ respectu pluriũ est. Si aũt loq̃mur de extẽsione respectu subiecti.maioris amplitudinis est omnipotẽtia ꝙ̃ omisciã ꝙ̃tũ est de ꝓpria rõne vtriusq̃. Nã omnipotẽtia ponit subiectũ suũ oĩno imẽsum ꝛ infinitũ. omnisciẽtia ṽo nõ. sicut in p̃cedentib⁹ fuit ostẽsum. Et ideo non sequit̃ ꝙ si alicui subiecto nature create possit cõmunicari omisciã.ꝙ ꝓpter hoc possit ei cõicari omipotẽtia. Cõicatio enĩ omipotẽtie plus respicit amplitudinẽ subiecti ꝙ̃ obiecti.

64 ¶ Ad illud qđ obĳcit̃ ꝙ posse scire omne scibile est posse ꝛc̃. Dicenduꝫ ꝙ cũ aĩa cognoscat in verbo.cognoscere ip̃i⁹ aĩe plus est in recipiẽdo ab ip̃o verbo ꝙ̃ in agẽdo in ip̃m verbũ. ꝛ ideo posse scire aliq̃d scibile in ip̃o verbo.est potẽtie vtiq̃ actiue ꝛ passiue. ẜ actiue ex parte verbi illuminãtis. passiue ṽo ex pte aĩe suscipiẽtis. Cum ergo infert̃ ꝙ posse scire infinita sit potẽtie infinite. Dicendũ ꝙ ex hoc nõ sequitur ꝙ in creaturis sit infinitas potentie actiue.sed in ip̃a est infinitas potentie passiue.et hoc quidẽ nõ repugnat creature.licꝫ ei repugnaret infinitas potẽtie actiue. Qm̃ ergo posse facere infinita.dicit infinitatẽ potẽtie actiue.posse ṽo scire oĩa dicit infinitatẽ potẽtie passiue.hinc ẽ ꝙ ꝙ̃uis alicui creature cõueniat vt possit oĩa scire.nec tñ conuenit vt possit oĩa facere. Et si tu obĳcias ꝙ scire nõ tm̃ est pati veꝝ etiã agere. Dicendũ ꝙ hoc ẽ verũ de sciã actuali. que quidẽ ꝯsistit i actu iudicãdi. ꝛ illa quidẽ ꝓpriũ ẽ soli⁹ dei.nec potuit alicui creature cõicari. Sꝫ nõ est verũ de cognitiõe habituali.sicut i p̃cedẽtib⁹ fuit ostẽsum.

65 ¶ Ad illud qđ obĳcit̃ ꝙ de⁹ cõicare debuit xp̃o non tm̃ sciẽtiã speculatiuã verũetiã practicã. Dicendũ ꝙ sciã practica dicit̃ duob⁹ modis. Uno mõ dr̃ sciã practica q̃ est de opib⁹.sicut moralis ph̃ia dr̃ de ope q̃ est de opib⁹ ꝓcedẽtib⁹ a libera volũtate. Alio mõ dr̃ sciã practica q̃ est de ope ꝛ i ope.sicut faber qñ fabricat dr̃ hr̃e cognitionẽ practicã fabricãdi. Prio mõ cõicauit de⁹ sciãꝫ practicã aĩe xp̃i. qꝛ xp̃s cognitionẽ hũit oĩm operũ diuinoꝝ. Scđo mõ nõ cõicauit ei.p eo ꝙ aĩa xp̃i in cunctis suis opibus nõ potuit ei coopari. iđo nõ est simile de artifice ꝛ eius filio. qꝛ filius artificis põt equari in sciã ꝛ virtute.nõ sic aũt aĩa xp̃i verbo. Sil'e aũt erit si loq̃mur de xp̃o ẜm diuinã nãm. Pat̃ enĩ oĩa demonstrat filio.ꝛ q̃cunq̃ pr̃ facit. hec oĩa et

66 fili⁹ facit.sicut dr̃ Ioh.v. ¶ Ad illud qđ vltimo obĳ. ꝙ ita vnit̃ virtus virtuti sicut intellect⁹ sapie. dõm ꝙ nõ est sil'e sicut iã p̃dictũ est.eo ꝙ opatio intellect⁹ est in suscipiendo.opatio ṽo potentie actiue magis cõsistit in agendo. Et hui⁹ signũ est.qꝛ multo excellẽtioris ṽtutis est aliquid posse facere. ꝙ̃ posse nosse. multo enĩ difficilius ẽ facere vnã formicã ꝙ̃ cognoscere celũ ꝛ terrã. Cognoscẽs enĩ eo ip̃o ꝙ cognoscẽs nõ influit in ip̃m cognitũ.potens ṽo in eo ip̃o ꝙ potens est cõparat̃ ad ip̃m possibile sicut ad effectum. Et hinc est ꝙ ṽtus opatiua in xp̃o nõ ẽ facta oĩpotẽs sicut intellect⁹ eius factus ẽ omnisciens.

¶ Dist.xv. Quõ verbi seu xp̃i incarnatio ordinat̃ ad nostrã redemptionẽ ꝙ̃tũ ad defectum passibilitatis in generali.

Illud ꝙ̃ p̃termittendũ nõ est ꝛc̃. Supra egit mgr̃ de plenitudine grẽ ꝛ cognitionis in xp̃o ex pte humanitatis.in hac ṽo pte intendit agere de defectu passibilitatis. Diuidit̃ aũt ps ista in duas. In q̃ꝝ p̃ma agit de defectibus a xp̃o assumptis in generali. In scđa vero agit de passione doloris in sp̃ali. j.dis.xvj. Uerũtñ magis mouẽt ac difficiliorẽ afferũt q̃oem ꝛc̃. ¶ Prima ps hꝫ duas. In q̃rũ p̃ma veritatẽ explanat. In scđa vero veritatẽ explanatã multiplici auctẽ ꝯfirmat.ibi. Sed qꝛ nõnulli. Prima ps hꝫ tres ptes. In q̃rũ p̃ma agit de defectib⁹ reptis in xp̃o ꝙ̃tũ ad cõgruitatẽ.oñdens ꝙ congruũ fuit xp̃m tales defectus in se hr̃e. In scđa vero agit ꝙ̃tũ ad generalitatẽ.inq̃rens. Utꝝ oẽs defectus nr̃os ꝯtingat in xp̃o repiri. ibi. Tradit aũt auctas ꝙ dñs nr̃. In tercia vero determinat ꝙ̃tũ ad causalitatẽ.oñdens tales defect⁹ in xp̃o nõ fuisse a nã ẜ a voluntate.ibi. Hos aũt defectus nõ ꝯditionis sue ꝛc̃. ¶ Sil'r scđa ps in q̃ cõfirmat p̃dicta determinata hꝫ ptes tres. In quaꝝ p̃ma adducit auctes q̃ faciũt ad veritatẽ. In scđa ṽo adiũgit auctes q̃ videntur esse cõtra veritatẽ.ibi. Quedã tñ repiunt̃ in sanctoꝝ auctibus ꝛc̃. In tercia vero explanãdo ostendit in predictis nõ esse contrarietatẽ.ibi. Ne autem in sacris literis aliqua aduersa diuersitas ꝛc̃. Subdiuisiones autẽ partiũ manifeste sunt in litera.

¶ De defectibus reptis in xp̃o q̃ntũ ad cõgruitatẽ.oñdens ꝙ cõgruum fuit xp̃m defectus humane nature in se habuisse. a

di.XV

Illud ꝙ̃ p̃termittẽdũ nõ est ꝙ dei filius nãm hoĩs accepit passibilẽ. animã passibilẽ.carnẽ passibilẽ ꝛ mortalẽ. Ut enĩ ꝓbaret̃ veꝝ corpus hr̃e.suscepit defect⁹ corporis.famẽ.sitim.ꝛ hmõi. Et vt veram animã ꝓbaret̃ hr̃e.suscepit defectus aĩe.s.tristiciaꝫ.timorẽ.dolorẽ.ꝛ hmõi. Ois aũt sensus aĩe est. Nõ enĩ caro sentit.ẜ aĩa vtens corpore velut instr̃o. Unñ Aug.sup Geñ.in li.xij. Non corp⁹ sentit.ẜ aĩa p corpus.q̃ velut nuncio vtit̃ ad ꝯfirmandũ in seipsa qđ extrinsecus nũciat̃. Sicut ẜ aĩa qđ foris est p corpus tanq̃ p instr̃m videt ꝛ audit.ita etiã p corpus q̃dã sentit mala que sine corpore nõ sentiret. vt famẽ ꝛ sitim ꝛ hmõi. Unñ non imerito defect⁹ corporis dicunt̃. Quedã aũt p corpus imo etiã sine corpore sentit. vt est timor ꝛ hmõi. Sentit ẜ aĩa dolores. Sed q̃sdã p instr̃m corporis. quosdã ṽo nõ. Suscepit aũt xp̃s sicut verã nãm hoĩs.ita ꝛ veros defectus hoĩs.ẜ nõ oẽs. Assumpsit enĩ defect⁹ pene.ẜ nõ culpe. Nec tñ oẽs defect⁹ pene.ẜ eos oẽs q̃s hoĩ eũ assumẽ expediebat.ꝛ sue dignitati ñ derogabat. Sicut enĩ ꝓpt̃ hoĩeꝫ hõ fact⁹ ẽ.ita ꝓpt̃ eũ hoĩs defect⁹ suscepit. Suscepit enĩ de nr̃o. vt de suo nobis tribueret. vt nr̃m tolleret defectũ. Suscepit enĩ nostrã vetustatẽ. vt suaꝫ nobis infunderet nouitatẽ.[a] Simplã ille accepit vetustatẽ.i.pene. vt nrãꝫ duplã ꝯsumẽt.i.pene ꝛ culpe.

Aug.in li.ð tri. de hoĩs defectibus q̃s assumpserat xp̃s i humana natura.

¶ Inquirit q̃ntũ ad generalitatẽ. vtrũ oẽs defectus nostros xp̃s habuerit. b

Tradit aũt auctas ꝙ dñs nr̃ in se suscepit oĩa infirmitatis nr̃e p̃ter pctm̃.qđ nisi accipiat̃ de illis tm̃ q̃ eum sumẽ ꝓ nobis oportuit nec dedecuit.falsũ eẽ ꝓbabit̃. Nõ enĩ assũpsit ignorãtiã aliquã.cũ sit ignorãtia q̃dã q̃ defect⁹ ẽ.nec pctm̃ ẽ.s.ignorãtia inuincibil'. Nã vincibilis pctm̃ ẽ.si tñ de his ẽ q̃ nobis expedit scire. Sũt enĩ q̃dã q̃ꝝ sciã nõ affert. vel ignorãtia nõ impedit salutẽ.ꝛ forte taliũ rerũ ignorãtia defect⁹ nõ ẽ. Constat aũt nobis eẽ ignorãtiã atq̃ difficultatẽ volẽdi vel faciendi bonũ q̃ ad miseriã nrãm ptinẽt. Unñ Aug.in li. iij.de li.arbi. Approbare inq̃t falsa pro veris vt erret

Heb.iiij.

Aug.

a ¶ Simplã ille accepit ve.ꝛc̃. Videt̃ hoc incõueniẽt eẽ dictũ. qꝛ sil'e nõ ꝯsumit̃ per suũ sil'e imo auget̃.ẜ vetustas nr̃a nõ cõsumit̃ per vetustatẽ xp̃i assumptã. Preterea qđ ꝯsumit aliud.ẽ illo potẽtius.ẜ si vetustas xp̃i ꝯsũpsit nr̃aꝫ. poti⁹ debuit eẽ dupla respectu nr̃e ꝙ̃ nr̃a dupla respectu sue. Preterea vetustas xp̃i nõ ꝯsumpsit nrãꝫ ni-

N

sī p modū meriti. sed meritū dz cōformari premio. ḡ nec simpla nec dupla debuit esse respectu nře ē cōlis.

1 Rn̄. dōm q tā pena q culpa ad veterē boiez ptinet. qz in primaria ꝺditione bō fuit creatus absq; culpa z pena. z fm hec duo i nobis ē duplex vetustas In xp̄o aūt fuit pena sine culpa. z iō vetustas simpla. Fuit em̄ pena cū grā. Et ꝓterea p penā xp̄i cū grā nos mererebamur liberari a culpa et pena. ita q vetustas pene ifecta nonitati grē cōsimit duplicē vetustatē. salua oppositione. saluata nihilominus debita ꝓportione. Jō obū Aug. in li ra verū est z rōnabile. Ad illō qō obꝫ q vetustas nō opponit vetustati. dicendū q vtq; ē rōe sui. opponit tñ rōne nouitatis grē pūcte. Et p hoc ptz scḋm. quia rōne grē pūncte illa vetustas simpler excedit nostrā duplicē. Propt̄ hoc em̄ q xp̄s grām habuit non ad mensurā. pfecte nob meruit liberationē a pena z culpa.

b Quos em̄ defect⁹ habuit ꝛc. Contra. si isti defectus nō sunt de veritate būane nāe ostēdit Aug. ꝺ. tali rōne. Būana nā vno mō ē vera fm statū corruptionis z incorruptōnis. ḡ isti defect⁹ nō cōpetūt ei fm statū incorruptionis. ḡ nō sūt de veritate būane nature. Jtē xp̄s post resurrectionē verā bumanitatē ondit. et tñ ipsis aplis defectus z penalitates nō ondit. ḡ non videt q bmōi defect⁹ faceret ad veritatē būane nature.

Oz ignorantia z difficultas talis nō sit pctm̄.

Aug.

inuitus z resistente atq; torquēte dolore carnalis vinculi nō posse a libidinosis opib⁹ abstinere. nō ē nā instituti bois ꝑ pena ꝺānati. Ex q miseria peccātib⁹ instissime inflicta liberat dei grā. qz spōte bō libero arbitrio cadere potuit. nō etiā surgere. Ad quā miseriā punet ignorantia z difficultas quā patit̄ ois bō ab exordio natiuitatis sue. nec ab isto malo quisq; nisi grā dei liberatur. Ecce euidenē dicit ꝑ Aug. Jgnorātiā q ḋsq; inuit⁹ falsa ꝓ veris approbat. z difficultatem q nō pōt se tpare a malo. ad miseriaz n̄rām ptinere. z penā esse bois. hec aūt xp̄s nō habuit. nō ḡ accepit oēs defect⁹ nre infirmitatis ꝓter pctm̄. Sz forte aliq̄s dicet illa ee pctm̄. Cui obuiat illud qō Aug⁹. tradē videt hoc sz deū inculpabilit ante pctm̄ in exordio ꝺditōis boi potuisse ordere vt essent ei nālia. ita in libro retractationū ingens. Jgnorātia z difficultas. etiā si essent bois ꝓmordia nālia. nec sic esset culpādus de⁹. ꝑ laudādus Sed si ꝑ bō in ꝓmordio nāliter habuisz. nunq̄d eēnt in eo defect⁹ z pene. Si defect⁹ vl̄ pena ei indita fuisz ante pctm̄. iniuste cū eo agi videret si ante culpā sentiret penā. Ob ꝑ sane dicim⁹ illa nō fuisse defect⁹ vel penas. si nāliter boi infuissent. sicut nō fuit boi añ pctm̄ nondū grām adepto defect⁹ siue pena nō posse ꝓficē. Sed postq̄ grām recepit p quā ꝓficē potuit. z ad tp̄s ꝓfecit. cāq; culpa sua post amisit. simulq; ꝓficiēdi facultatē ꝺdidit. defect⁹ fuit ei z pena nō posse ꝓficē. sz malū declinare z bonū facē. Oēs ḡ defect⁹ nr̄os suscepit xp̄s ꝓter pctm̄ q̄s ei ꝓueniebat suscipe z nobis expediebat. Sūt em̄ plura egritudinū genera z corpor⁹ vicia a q̄bus oīno imunis exnuit. b Quos em̄ defect⁹ habuit. vel ad oñsionē vere humanitatis. vt timorē z tristiciā. vel ad ꝛpletionē opis ad qō venerat. vt passibilitatē z mortalitatē. vel ab imortalitat̄ desperatōe spem nr̄ām erigendā vt mortē suscepit.

C Determinat q̄ntū ad causalitatē illos defect⁹ in xp̄o fuisse nō a nā ꝑ a voluntate. c

Hos aūt defect⁹ nō ꝺditōis sue necessitate ꝑ miseratōnis volūtate suscepit. Ueros q̄dē habuit defect⁹ sicut z nos. ꝑ ſ ī eadē cā. Nos em̄ ex pctō originali hos defectus trahim⁹. sicut aplis insinuat dicēs. Corpus q̄dez ꝓpter pctm̄ mortuū est. i. necessitatē moriendi habuit in se. Xp̄s aūt nō ex pctō hmōi habuit defect⁹. qz sine pctō ē cōceptus z nat⁹. z in tris cōuersat⁹. Sz ex sola miseratōis volūtate de nro in se trāstulit verā infirmitatē. sicut accepit verā carnez. quā sine oī infirmitate assumere potuit. sicut absq; culpa eandē suscepit.

C Adducit auctes q̄ faciūt ad vitatē. xp̄m. s. fm hoiez vere dolores sensisse ꝛ ḋsdā hoc negantes. d

Sed qz nōnulli de sensu in passione humanitatis xp̄i male sensisse inueniunt. asserētes sillitudinē atq; imaginē passionis z doloris xp̄m hoiez ptulisse. ꝑ nullum oīno dolorē vel passionē sensisse. autoritatuz testimonijs eos quincētes indubitabile faciam⁹ qō ꝑ dixim⁹. Propheta Esaias dic̄. Vere lāguores nr̄os ipe tulit z dolores nr̄os ipe portauit. Et veritas ipa in euange

Esa. liij. Matth. xxvj.

lio ait. Tristis est aīa mea vsq; ad mortē. vbi etiā legitur. Cepit ihs pauē z tedere. Propheta etiā ex ꝑsona xp̄i ait. Repleta ē malis aīa mea. Nō exponēs Aug. inqt. Nō vicijs z pctis. ꝑ būanis malis. i. doloib⁹ repleta fuit aīa xp̄i. q̄bus ipsa ꝓpatit̄ carni. Nō em̄ dolor corp̄is pōt esse sine aīa. Dolere aūt aīa etiāñ ō dolente corpore pt̄. Hos aūt būane infirmitatis affect⁹ sicut ipsā carnē ac mortē nō ꝺditōis necessitate. ꝑ miserationis volūtate suscepit. Amb. etiā in li. iij. de trini. ait. Scriptū ē. Pf si possibile ē trāseat a me calix iste. Timet ḡ xp̄s. z dū petrus nō timet. xp̄s timet. Petr⁹ dixit. Animā meā ponā ꝓ te. Xp̄s dicit. Aīa mea turbat. Utrūq; verꝫ ē z rōis plenū. q z ille q est inferior nō timet. z ille q̄ supior est gerit timentis affectū. Jdē in eodē. Ut hō turbat. vt hō flet. vt hō crucifigit. per nām bois z tediauit z resurrexit. Nō turbat ei⁹ vtus. Nō turbat ei⁹ diuinitas. ꝑ turbat aīa. fm būane fragilitatis assūptionē turbat. Nā q̄ suscepit aīam. suscepit etiā aie passionē. nō em̄ eo q deus erat aut turbari potuit aut mori. Jdē in eodē. Suscepit tristiciā meā. cōsidenē tristiciā nomino q̄ crucē ꝺdico. vt hō habuit tristiciā quā in eo suscepit affectu. mihi cōpatit. mihi tristis ē. mihi dolet. Ergo ꝓ me z in me doluit. q ꝓ se nihil habuit q̄ doleret. Doles igit̄ dñe iesu vulnera mea nō tua. q̄ tu nō ꝓ te ꝑ ꝓ me doles. Hieronim⁹ q̄z in explanatōe fidei ait. Nos ita dicim⁹ hoiez passibilē a deo filio susceptū vt deitas ipassibilis ꝓmanēt. Passus ē em̄ fili⁹ dei nō putatiue ꝑ vere oia q̄ scḋptura tradit fm illud q̄ pati poterat. s. fm ſbam assumptā. Licet ḡ ꝑsona filij susceperit passibilē hoiez. ita tñ ei⁹ habitatione fm ſbam suā nil passa ē vt tota trinitas quā ipassibilē necesse ē ꝓfiteri. His aliisq; auctib⁹ ꝓspicuū fit xp̄m vere passibilē assūpsisse hoiez. atq; in eo defectus z affectus nre infirmitatis suscepisse. ꝑ voluntate nō necessitate cōditionis.

Adiūgit auctes q̄ videnē esse ꝺ veritatē. c

c 'Quedā tñ repiunt in scḋptura tractatib⁹ q̄ ꝓmissis aduersari videnē. Nā sup illū locū psalmi. Clamaui z nō exaudies. Aug. tradere videt xp̄m nec vere timuisse. nec vere tristatū ee dicēs sic. Quō hoc dicit q̄ pctīs nō fecit nec inuēt⁹ ē dolus in ore eius. ꝑ de nobis corpore suo ꝑ dicit. Corp̄is em̄ sui. i. ecclie gerebat ꝑsonā. Sic z alibi cū dicit. Trāseat a me calix iste. ꝓ nobis loqt̄. Nō em̄ fortior ē miles q̄ imperator. Miles em̄ coronandus gaudet mori. z dñs coronatur⁹ timet mortē? Sz infirmitatē nostrā repūtans ꝓ suis ifirmis q timent mori ꝑ dixit. Uox illoz erat. Hiero. etiā ait. Erubescant q̄ putant saluatorē timuisse mortē. z passionis pauore dixisse trāseat a me calix iste.

Explanādo oñdit in ꝺdictis nō ee ꝛrietatē. f

Me aūt in sacris lr̄is aliq̄ diuersa aduersitas ee putet haz auctū vba in hūc modū accipiēda dicim⁹. vt nō veritatē timoris z tristicie vel ꝓpassionē. ꝑ timoris et

Pō. lxxxvij.

Amb. Matth. xxvj Joh. x. Joh. xij.

Hiero.

c

Pō. xxj. Aug. j. Petri. ij.

Matth. xxvj

Phil. j.

Hieroni. super euangeliū.

rietatis būane nature oñsionē. Rn̄. dōm est z q est oñdere veritatē būane nāe. vel simplr vel fm statuz. dico ḡ q bmōi defect⁹ assumpti fuerūt ad oñsionē vere būanitatis fm statū corruptionis. z sic christ⁹ volebat oñdere. voluit em̄ se nobis cōformare. in sillitudinem em̄ boim factus ē vt dicit apls z habitu inuētus est vt bō. Ad illud q̄ obꝫ q illud non facit ad oñsionē vere būanitatis qō nō ē de veritate būane nāe. dōm q falsum ē. Aliq̄ em̄ annexuz alicui statui būane nature pōt ee oñsiuū veritatis. Accidentia em̄ magnaz ptē cōferūt ad cognoscendū q̄ ḋ q̄ ē. ḡuis non sit de cēntia rei. Ad vltimū ptz rōsio p ea q̄ dicta sunt.

c Quedā tñ repiuntur ꝛc. Videtur q̄ ille auctes verꝫ dicant q̄ dicunt christū non timuisse. Scribit enim ſ. Joh. iiij. Perfecta charitas foras mittit timorē. Sz christ⁹ perfectissimā habuit charitatē. ḡ null⁹ in eo videt timor fuisse. Jtē Aug. li. lxxxiij. qōnū. Signū pfectōis ē nullus timor. sed in xp̄o fuit summa pfectio. ḡ null⁹ oīno fuit in eo timor. Jtē nullus timet qd̄ pōt effugē. Sz christ⁹ certus erat oēs penā se posse effugere. ḡ videt q̄ nihil timebat. Rn̄. dōm q timor ꝑ est i triplici vīa. Quidam em̄ ē gratuitus. q̄dā libidinosus. quidā nālis q̄ inē vtrūq; medius. Timor ātē gratuit⁹ est in triplici vīa. Quidā ē timor pene. quidā est timor offense. quidā reuerētie. Prima z scḋa differentia nō fuit i xp̄o. p eo q̄ pfecta charī-

tas foras mittit timorē vtrūqꝫ.ſ ſm terciā drīam fuit in xp̄o.q2 ſic ā pfecta charitate nō expellit̄ ſed potius
ꝯſummat̄.ſm illud Eſa.xj.Replebit eū ſpūs timoris dñi.Et ſm illud ps̄.Timor dñi ſctūs pmanet in ſcl'm
ſcl'i.Et p h̄ pȝ rn̄ſio ad pmū obiectū.Eſt etiā alius timor libidinoſus.ꝛ ille ſilr in multiplici drīa ē. Quia eſt
timor mūdanus.ꝛ ē timor human9.ꝛ nullus iſtoꝝ fuit in xp̄o.nec etiā in viro pfecto.ꝛ ſic intelligit̄ verbuꝫ
Aug.q ſignū pfectōis ē null9timor.ꝛ p h̄ pȝ rn̄ſio ad ſcd̄m.Eſt iteꝝ timor i tcia drīa.Timor ſcꝫ nālis.ꝛ iſte
eſt in triplici differen
tia.Quidā ē ſenſuali
tatis pueniētis rōeꝫ.
qdā ſenſualitatis ſb
iacentis rōni. quidaꝫ
vo ipius ptis rōnalis
Prim9timor ē natu
re corrupte.ꝛ qdāmō
inordinate.ſilr ꝛ ter
cius.Scd's vo ē nāe
corrupte.ſ tn̄ ordina
te.Qm̄ ḡ in xp̄o q̄uiſ
eſſet defect9 paſſibili
tatis.nō tn̄ fuit defe
ctus inordinatōnis ꝛ
vicioſitatis.Et hinc ē
q fuit in eo timor me
dio mō.nō primo vel
tercio.Et p hoc patꝫ
tercio obiectū.Patēt
etiam auctes q̄ in lr̄a
dicunt̄. Nā oēs ille
auctes q̄ dicūt xp̄ꝫ n̄
timuiſſe. hoc dicunt
nō quia velint a xp̄o
oēm timorē remoue
re.cū auctas Eſa.di
cat ꝯtrū.ſ q2 non fuit
in eo timor q̄ rōeꝫ ei9
pueniret vel rōeꝫ ei9
perturbaret.ſecuriſſi
ma eñ fuit ꝛ bene no
uerat q nihil poterat
ſibi euenire vel infer
ri.qd' ipſa pus nō deſi
deraret ꝛ vellet.

4 d ¶ Vere cōtriſtatus
eſt ꝛc̄.Videt̄ q ex hoc
velit dicere q in xp̄o
fuerit ꝓpaſſio.Sed ꝯ
ſup Mat.xxvj. dicit
glo.q ꝓpaſſio ē ſubit9
motus cui ex rōne nō
ꝯſentit̄.ſ talis motuſ
eſt veniale pctm̄ ſm
q ibi timuit̄.ꝛ ille nō
fuit in xp̄o. ḡ ꝓpaſſio
n̄ fuit i eo.Itē ſubitū
eſt illud qd' pueniṫ iu
diciū rōnis.ꝛ qd' ē ex

triſticie neceſſitatē ꝛ paſſionē a xp̄o remouiſſe intelli
gant̄.Habuit eñ xp̄s veꝝ timorē ꝛ triſticiā in nā ho
minis.ſ nō ſicut nos q̄ ſum9 mēbra eius. Nos eñ cā
pcti nr̄i his defectib9 neceſſario ſubiacem9.ꝛ in nobis
ſunt iſti defect9 ſm ꝓpaſſionē ꝛ paſſionē. ſ in xp̄o nō
niſi ſm ꝓpaſſionē. Sicut eñ in pctis gradus q̄dā no
tant̄ ꝓpaſſio ꝛ paſſio.ita ꝛ in his penalib9affectibus.
Afficit̄ eñ q̄s interdū timore vel triſticia ita vt mētis
intellect9nō inde moueat̄ a rectitudine vel dei cōtem
platione. ꝛ tūc ꝓpaſſio ē. aliqñ vo mouet̄ ꝛ turbatur
tūc paſſio eſt.Xp̄s vo nō fuit ita turbat9in aīa timore
vel triſticia vt a rectitudine vel dei ꝯtēplatōne aliq̄te
nus declinaret.ſm quē modū intelligit̄ cū dicit̄ nō ti
muiſſe vel triſtis fuiſſe. Vñ Hiero.ſup Math. vbi le
gitur. Cepit cōtriſtari ꝛ meſtus eē. Vt veritatē inquit
pbaret aſſumpti hoīs vere ꝯtriſtatus eſt.ſ nō paſſio
eius dñat̄ aīo. veꝝ ꝓpaſſio ē. Vñ ait. Cepit ꝯtriſtari.
Aliud ē eñ ꝯtriſtari.aliud incipe ꝯtriſtari. Qd' ē alit̄
ꝯtriſtat̄ q̄s p ꝓpaſſionē.alit̄ p paſſionē. Iōqꝫ ſm hāc
diſtictōꝫ aliqñ dr̄ xp̄s n̄ vē timuiſſe.aliqñ vē timuiſſe.
q2 veꝝ timorē hūit ꝛ triſticiā.ſ nō ſm paſſionē neqꝫ ex
neceſſitate ꝯditionis. Vñ Aug.ex his cauſis volens
aſſumi dictoꝝ intelligētiā dicit xp̄m nō vere timuiſſe
vel triſtatū eē. ꝛ incōtinēti verā triſticiā habuiſſe. His
verbis infirmos in ſe pſignans dñs ait. Pr̄ ſi fieri pōt
trāſeat a me calix iſte. Non eñ vere timebat dñs pati
tercia die reſurrectur9.cū arderet paulus diſſolui ꝛ eē
cū xp̄o. Iſte gaudet coronandus. ꝛ triſtis ē dñs coro
naturus. Ecce hic videt̄ triſticiā ꝛ timorē a xp̄o remo
uere. Cōtinuo aūt ſubiūxit.ſ triſticiā ſic aſſūpſit quō
carnē. Fuit eñ triſtis ſicut euangeliū dicit, Si eñ tri
ſtis nō fuit cuꝫ euangeliū dicat. triſtis ē aīa mea ꝛc̄.ḡ
ꝛ qñ dicit. dormiuit ih̄s.nō dormiuit. vel qñ dicit mā
ducaſſe nō māducauit. ꝛ ita nihil ſanum relinquit̄. vt
dicat̄ etiā q2 corpus non erat verū. Quicq̄d ḡ de illo
ſcriptū ē. veꝝ ē ꝛ factū ē. Ergo ꝛ triſtis fuit.ſ volunta
te triſticiā ſuſcepit verā. quō volūtate carnē veram.
Apte noſcis eundē ſibi in his verbis ꝯdicere.niſi va
rias dictoꝝ diſcernēt cauſas. ex q̄bus itelligētia ver
boꝝ aſſumēda ē. Si eñ diſcernat̄ intelligētie cā pre
dictoꝝ verboꝝ.nihil occurrit cōtradictionis.

De paſſione et ꝓpaſſione timoris ꝛ triſticie.

Hier. ſr math. Math.xxvj d

Aug.ſup Iob.

Math.xxvj

Phil'.j.

ſurreptione.ſ xp̄s nihil p ſurreptionē egit.ḡ nō habuit in ſe motū ſubitū.ḡ nec ꝓpaſſionē. Item xp̄s timuit
mortē nō ob aliud niſi q2 puidit eā.ſ nō puidit eā niſi ſm rōem.ḡ timuit eo timore q̄ eſt ſm rōnem.ꝛ ille ti
mor eſt paſſio nō ꝓpaſſio.ḡ nulla ē rn̄ſio mgr̄i.R9.dōm q ꝓpaſſio ſm generalem nois ſui acceptionē dr̄ eſſe
paſſio diminuta.hec aūt eſt illa q̄ ſiſtit̄ infra rōem vt rō eſt.ꝛ ita ꝓpaſſio dicit paſſionē ptis ſenſualis vel vir
tutis nālis.ꝛ hoc mō vult dicē mgr̄ ꝛ hieronim9hmōi paſſiones fuiſſe in xp̄o.Erāt eñ ex horrore ſenſualita
tis.nō rōne partis rōnalis.Ad illud vo qd' obijcit̄.q diffinit̄ ꝓpaſſio q eſt mot9ſubitus.Dōm q ibi diffinit̄
ꝓpaſſio ſm q ē in nobis in q̄bus ſenſualitas mouet̄ pter iudiciū rōnis.in xp̄o aūt nō fuit hoc.Et iō pȝ rn̄ſio
5 ad illa duo q̄ pmo obijciunt̄.¶ Ad illud vo qd' obī q timor mortis nō potuit eē niſi in rōne.Dōm q ratio
puidens mortē inſtantē fecit imaginationē mortis in ipſa pte ſenſuali.q̄ quidē facta ſenſualitas nota fuit ꝛ

in horrore mortꝭ cōcuſſa.Et ſi tu dicas q hic nō ē ordo cognitōis vt deueniat̄ a rōne ad ſenſualitatē. dōm q
hoc veꝝ eſt in nobis in q̄bus ē ſcia p acq̄ſitionē ab inferiori.In xp̄o aūt alit̄ eē potuit q̄ fuit plenus ſcia.ꝛ in
q̄ fuit obediētia pfecta viriū inferioꝝ reſpectu ſupioꝝ.Preterea noſipſi imaginari poſſum9qd' volum9.q̄uis
nō poſſim9qd' volum9ſentire exterius.Et ita timor in xp̄o de morte futura potuit eē in pte ſenſuali.vt meri
to ſm Hiero.ꝛ magiſtrū poſſit et debeat dici ꝓpaſſio.

AD intelligentiaꝫ huius ptis incidit qd' circa
duo. Primo q̄rit̄ de hmōi defectib9 aſſūptis
a xp̄o in gn̄ali. Scd'o q̄rit̄ de aliq̄bus defecti
b9in ſpeciali. Circa pmū q̄runt̄ tria. Primo q̄rit̄ de
defectib9aſſūptis a xp̄o q̄tū ad cōdecentiā ꝛ cōgrui
tatē. Scd'o q̄tū ad generalitatē. Tercio q̄rit̄ de hu
iuſmodi defectibus q̄tū ad cauſalitatē.

Queſtio.j. a

Vtrū cōgruū fuerit tales defectus in xp̄o repiri. Et
q ſic videt̄. Heb.ij. debuit p oīa fratrib9aſſimilari vt
miſericors fieret ꝛ fidelis pontifex ad deū. Si ḡ dece
bat xp̄ꝫ in ſe hr̄e illa q̄ faciūt ad fidelitatē ꝛ miſcd'iā.
ꝛ h̄ ſunt illa in q̄b9 nob aſſilat̄ ſm ſtatū miſerie cu
iuſmodi ſunt defect9ꝛ penalitates.ḡ in xp̄o hmōi re
periri debent. ¶ Itē Heb.iiij. Nō habem9pontificē
q̄ nō poſſit cōpati infirmitatib9nr̄is.tēptatū per oīa
p ſilitudine abſqꝫ pctō.Ex iſto verbo arguit̄ ita. Bo
nus pontifex dꝫ cōpati hīs q̄ ignorāt ꝛ errant.ſ xp̄s
aſſūpſit humanā nām vt fieret nr̄ pontifex.ḡ debuit
ea in ſe aſſumere q̄ faciūt ad cōpaſſionē.hmōi auteꝫ
ſunt defect9ꝛ penalitates nr̄e nāe.ḡ ꝛc̄. ¶ Item xp̄s
ad h̄ ſumpſit nām humanā vt nobis in illa mereret̄
vitā eternā quā pm9parens nobis abſtulerat.ſ me
ritū pcipuū cōſiſtit in tolerantia paſſionū ꝛ defectuū
hūanoꝝ.Si ḡ decuit xp̄m pcipuo merito mereri.de
cuit p ꝯn̄s hmōi defectus ꝛ paſſiones in ipſo repiri.
¶ Itē ad hoc aſſūpſit xp̄s humanā nām vt eā cura
ret ſatiſfaciēdo.ꝛ curādo ſatiſfaceret.ſed pcipuū qd'
facit ad culpe curationē ꝛ ſatiſfactionē eſt penal' hu
miliatio.ḡ videt̄ q decuit hmōi repiri in xp̄o. ¶ Sꝫ
ꝯ.Sicut ſūme iuſticie repugnat defect9 culpe.ſic ſū
me potētie repugnat defectus fragilitatis ꝛ ipoten
tie.ſed deū ſumme iuſtū nō decuit hr̄e defectū culpe.
nec in ſe nec in nā aſſumpta.ḡ pari rōne nec defectū
penalitatis et impotētie. ¶ Itē ſicut culpa ſine pe
na ſubſequente ē inordinata.ſic pena ſine culpa pre
cedente.ſꝫ nō decet deū aliq̄d facere inordinatū cir
ca ſe nec circa nām ſibi vnitā.ḡ ſi nullam habuit cul
pam nec in ſe nec in nā ſibi vnita.videt̄ q nullos de
buit defect9aſſumē.neqꝫ paſſibilitates ad culpā con
ſequētes ſm rectū ordinē. ¶ Itē xp̄s aſſumpſit hu
manā nām ad curandū eā nō ſolū a culpa ſed etiā a
defectib9ꝛ paſſionib9culpā ꝯſequētib9. ſꝫ ꝯria ꝯrijs
curant̄ tā in corporalib9q̄ in ſpūalib9. ḡ magis de
buit aſſumē fortitudinē ꝛ ipoſſibilitatē ad curandā
noſtrā debilitatē ꝛ infirmitatē.q̄ defect9nr̄os nāles.
Et h̄ eſt qd' videt̄ ꝓpha petere Eſa.lj. Cōſurge.con
ſurge.induē fortitudinē brachiū dñi. ¶ Itē xp̄s ve
nit ad pugnandū ꝛ deuincendū aduerſariū.ſed defe
ctus hmōi plus ſunt ordinati ad deficiendum q̄ ad
vincendū.maxīe cū pugnat̄ ꝯ fortē aduerſariū.ḡ vr̄
q potius tales defect9debuit xp̄s reijcere q̄ i ſe aſſu
6 mere. ¶ R9.dōm q abſqꝫ dubio cōgruum fuit xp̄m
aſſumē nām noſtrā cū defectib9ꝛ paſſibilitatibus.Et
hoc triplici ex cā pncipalr.vicꝫ.ꝓpter pciū nr̄e ſalu
tis.ꝓpter exēplū virtutis.ꝛ ꝓpt̄ fulcimentū nr̄e fra
gilitatis. Propter pciū nr̄e ſalut̄. q2 ꝓpoſuerat nos
redimere nō corruptibilib9auro ꝛ argēto.ſꝫ pcioſiſſi
mo ſanguine ſuo.ꝛ animā ſuā ponere ꝓ aīab9nr̄is.
Ad hoc aūt nō eſſet ydoneus niſi nām deficientē et
paſſibilē aſſūpſiſſet.ꝛ ꝓpterea defect9nr̄os ꝛ penali
tates debuit in ſeipo hr̄e. Alia etiā ex cā cōgruū fuit
hocipm.vicꝫ.ꝓpter exēplū virtutis.ſpālit̄ aūt humi
litatis.patiētie.ꝛ pietatis.q̄bus mediantib9pueniṫ
ad celū.et in q̄bus xp̄s voluit nos imitari ipm.ſm
illud Math.xj.diſcite a me q2 mitis ſum ꝛ humilis
corde ꝛc̄.Tercia rō eſt ꝓpt̄ fulcimentū nr̄e fragilita
tis.ob quā nā rōnalis hꝫ in ſe difficultatē ad credē
dum vera.ꝛ iraſcibil' ad ſperandū ardua.ꝛ cōcupiſci
bilis ad amandū bona. Et iō voluit xp̄s nō tm̄ nob
ſimilari in nā.ſꝫ etiā in defectibus ꝛ penalitatib9. vt
manifeſtādo in ſe veritatē humane nāe.pberet fulci
mentū nr̄e rōnali ad credendū.Oñdendo nihilomi
nus immenſitatē ſue mīe p ſuſceptionē nr̄e miſerie.
pberet iraſcibili fulcimentū ad ſperandū.Oñdendo
magnitudinē ſue beniuolētie.preberet cōcupiſcibili
incitamētū ad ſe amandū.et iō licet icōgruū videa
tur hmōi defect9 repiri in xp̄o ſi p ſe cōſiderent̄.tn̄ ſi
ad finē referant̄ magna repit̄ cōgruitatis cōdecen
tia.Et iō ꝯcedende ſunt rōnes q̄ ſunt ad ptē iſtam.
¶ Ad illud ḡ qd' pmo obī in ꝯtrium.q ſicut ſummā 7
iuſticiā dedecet iniquitatē.ſic ſummā potentiā dede
cet infirmitatē.dōm q hmōi ſilitudo tenet.ſi cōpet̄
infirmitas et culpa ad nām diuinā.In nā eñ diuia
ſicut nulla pōt eē iniuſticia.ſic nulla pōt eē ipotētia.
Si aūt ꝯpet̄ ad nām aſſumptā.ſic nō hꝫ veritatē.p
eo q ipſa infirmitas pōt eſſe mā exercēde virtutis.
Virtus eñ fortitudinis exercet̄ potiſſime in ꝑpeſſio
ne terribiliū.eoꝝ maxīe q̄ mortē inducūt.Culpa vo
ꝛ iniq̄tas oīno aduerſat̄ iuſticie.ꝛ vitupabile reddit
ſubiectū in q̄ eſt.infirmitas vo reddit magis lauda
bile qñ ꝯiuncta ē inferiori virtuti ai ſm ſtatū meriti
et iō nō eſt ſil'e hinc et inde. ¶ Ad illud qd' obr̄ q pe 8
na ſine culpa ē inordinata.dōm q ē pena neceſſita
te inflicta.et ē pena volūtate aſſūpta. Prima ḡ pena
inordinata ē niſi culpa pceſſerit i eo q̄ punit̄. Scd'a
vo ordinē hꝫ ſine culpa pceſſerit in eo q̄ punit̄. ſine
in eo.p q̄ ipſe velit puniri.et ſic ē in ꝓpoſito. Nā xp̄s
voluit hmōi defect9et penalitates in ſe hr̄e ꝓ repan
da hūana nā. ¶ Ad illud qd' obī q xp̄s ſumpſit hu 9
manā nām vt eā curaret.dōm q verū ē. Qd' obijcit
q ꝯria ꝯtrarijs curant̄.dōm q illud veritatem hꝫ ſi
fiat ꝯpatio medici ad cām ꝛ pncipiū egritudis.ꝛ ſic
nō hꝫ inſtantiā in ꝓpoſito.q2 pncipiū corruptōis to
tius hūane nāe fuit delectatio inordinata i eſu ligni
vetidi.Et iō defect9ꝛ penalitates nr̄e egritudini cō
trariant̄ ꝛ aduerſant̄. penſata ei9 cā ꝛ origine. Alit̄
pōt dici. q cū dr̄.cōtraria ꝯtrārijs curant̄.h̄ intelli
gitur q̄tū ad pura curātia.ſicut ē grā q̄ curat culpā.
Q̄tū vo ad ꝓxima.veritatē nō hꝫ.q2 dolor eſt medi
cina doloris.ſic et in ꝓpoſito eſt intelligendū. ¶ Ad 10
illud qd' obijcit̄ q defect9 plus valēt ad deficiēdum
q̄ ad vincendū.dicendum q ē virt9 naturalis.ꝛ eſt
virt9moralis.et ſm h̄ duplex ē pugna.et duplex eſt
victoria. Vna q̄ virtutē nālē reſpicit. Altera q̄ virtu
tem moralē. Pugna ḡ et victoria ꝯtra pctm̄ ſpectat
ad virtutē moralē. Xp̄s aūt cū venit ad vincendum
aduerſariū.venit ad expugnandū et deuincendū pec

catum. et ideo cõpetebat ei virtus moralis vt posset
supare. Uirtus aũt nãlis in nullo cõferebat ad hanc
victoriã. quin potius eius oppositũ. magis eñ vinci
tur ⁊ dyabol⁹ ⁊ pctm̃ in humilitate ⁊ patiẽtia. Pro
pter qḋ dr̃. ij. Cor. xij. Uirtus i infirmitate pficitur.
Cũ ḡ dicit̃ q defectus plus valent ad succũbendum
q̄ ad vincendũ. dõm q illud nõ hʒ veritatẽ nisi in
telligat̃ de pugna et victoria in eodẽ genere in q̄ sũt
illi defectus. et io nõ hʒ locũ in ꝓposito. vbi est victo
ria p fortitudinẽ iusticie. nõ p fortitudinẽ potentie.
Et de hac fortitudine dicit ꝓpha. induere fortitudi
nem brachiũ dñi. Posset tñ intelligi de fortitudine
potentie. Ad fortitudinẽ eñ iusticie in pñti in meri
to. subsequit̃ fortitudo potẽtie in premio. sicut pʒ in
xp̄o. quia ⁊ si passus sit ex infirmitate. surrexit tamẽ
ex virtute.

Questio. ij. b

Utrũ xp̄s assumpserit oẽs defectus nr̃os pter pctm̃
Et q sic videt̃ p dam̃. q̄ in libro tcio sic ait. Tot⁹ to
tum assumpsit me. vt toti mihi salutẽ gratificaret. ḡ
si oẽs defectus nr̃os venit curare. videt̃ q debuit as
sumere. ¶ Itẽ qḋ fuit inassumptibile fuit incurabi
le. ḡ si aliqui defectus nr̃i fuerũt a xp̄o inassumptibi
les. fuerũt incurabiles. Si ḡ oẽs fuerunt curabiles.
oẽs fuerũt assũptibiles. ḡ videt̃ q assũpserit omnes
¶ Itẽ in assũptõne nostroꝝ defectuũ manifestat̃ di
uina miscdia. ḡ in assũptione pluriũ defectuũ oñdit̃
maior miscdia. et in assũptione oĩm oñdit̃ maxima.
Sed maxia miscdia dei ostẽsa fuit in assumptione
nostrarũ infirmitatũ ⁊ defectuũ. ḡ videt̃ q xp̄s oẽs
defectus nr̃os debuit assumere. ¶ Itẽ in nr̃oꝝ defe
ctuũ assumptione fuit humiliatio. sed tantũ se humi
liauit q̄ntũ potuit ḿ q dicit Berñ. descendit q̄ntũ
descendẽ potuit. Si ḡ maior est humiliatio i assum
ptione pluriũ defectuũ q̄ paucoꝝ. ⁊ in assumptione
oĩm q̄ q̄rundã. videt̃ q xp̄s assumere debuerit vni
uersitatẽ defectuũ nr̃oꝝ. ¶ Sed ꝯ. In nobis vide
mus defectus mẽbroꝝ ⁊ aliquoꝝ sensuũ exterioꝝ si
cut visus ⁊ auditus. ʒ tales xp̄s nõ assũpsit nec de
cuit eũ assumere. ḡ nõ decuit ipm̃ assumere oẽs defe
ctus nr̃os penales. ¶ Itẽ in nobis repiunt̃ egritu
dines ꝯtrarie sicut pʒ in febrib⁹ ⁊ in alijs infirmitati
bus. repiunt̃ etiã egritudines incurabiles. ḡ si ꝯria
nõ pñt simul eẽ in eodem. videt̃ q oẽs defect⁹ nr̃os
penales nec potuerit nec debuerit sil' assumẽ. ¶ Itẽ
fomes ⁊ ꝓnitas ad malũ nõ ẽ culpa. qꝛ põt eẽ in no
bis oĩ culpa deleta. ʒ xp̄s talẽ defectũ nec habuit nec
hr̃e potuit. qꝛ nõ potuit peccare. ḡ nec ad pctm̃ ꝓni
tatẽ hr̃e. ⁊ io redit idẽ qḋ pus. ¶ Itẽ obiꝫ de difficul
tate ad bonũ q̄ est defect⁹ in nobis penalis. in xp̄o aũt
talis defect⁹ nõ fuit nec eẽ potuit. q̄rit̃ ḡ in generali
11 q̄les defectus assũpsit si nõ assũpsit oẽs. ¶ R⁹. dõm
q absq; dubio xp̄s nõ oẽs defectus nr̃os assumpsit.
sicut dicit mgr̃ in lr̃a. ʒ illos tñ q̄s ipm̃ assumere de
cuit. ⁊ nobis expediẽs fuit. Sed q̄ sint isti defect⁹ ad
huc qõe indiget sicut ⁊ pmũ. ⁊ innuit mgr̃ illos defe
ctus decuisse ⁊ expediuisse illũ assumere. q̄ faciũt vel
ad veritatis nãe assumpte ostensionẽ. vel ad operis
ꝓpter qḋ venerat ꝯsummationẽ. Sed adhuc q̄ sunt
isti defectus difficile ẽ discernere. Uoluerũt aũt aliq̄
dicere q isti sunt defectus q̄s deus plantauit in nr̃a
nã. Quidã eñ defectus sunt q̄ ortũ hñt ex absentia
grẽ. sicut ignorantia ⁊ rebellio carnis ad spm̃ ⁊ silia.
Quidã aũt sunt q̄ nõ solũ ex hoc hñt ortũ. sed etiam
ex cõparatione partiũ cõstituentiũ. sicut fames. sitis
mors. dolor ⁊ ꝯsimilia. q̄ ortũ hñt nõ tm̃ ex culpa. sʒ
ex hoc q humana nã est ex ꝯrijs cõstituta. ⁊ tales de
fectus sunt q̄ faciunt ad veritatis nature assumpte
manifestatiõnẽ. ⁊ ad opis suscepti ꝯsummatõnem.
alij ṽo minime. Sed illud adhuc hʒ calũniam ꝓpter
hoc q egritudines multe ortũ hñt ex cõplexione ho
minis q̄s cõstat xp̄m nõ assumpsisse. Preterea oẽs
defectus nr̃i penales. magis vident̃ secuti eẽ ex nr̃a
trãsgressione ⁊ diuina punitione. q̄ ex pmaria plan
tatione. Propterea põt alio mõ dici q quidaʒ sunt
defectus q̄ sunt ex culpa. quidã ṽo q̄ sunt ex culpa ⁊
ad culpã. sicut ꝓnitas ad malũ. ⁊ difficultas ad bo
num. Illos autẽ defectus q̄ nõ tm̃ sunt ex culpa sed
etiã via ad culpã nõ decuit xp̄m assumere. quia xp̄s
fuit minister iusticie oĩno segregatus a pctõ. Alios
aũt defectus decuit ipm̃ assumere. sed nõ oĩs. quia
quidã sunt defectus nãles. quidã ꝑsonales. defectus
aũt nãles voco illos q̄ respiciunt totã nãm hũanaꝫ
vniuersalr̃. sicut fames ⁊ sitis ⁊ defectus cõsimiles.
Personales aũt defectus sunt q̄ respiciũt aliq̄s ꝑso
nas spãlit̃. sicut diuerse egritudinũ spẽs. Qm̃ ḡ xp̄s
venerat nãm humanã redimere cõiter sine ꝑsonariũ
distinctiõe. hinc ẽ q defectus nãles nõ ꝑsonales de
fectus. penales tñ nõ viciosos debuit in se hr̃e. sicut
oñdunt rõnes ad hanc ptẽ inducte. ¶ Ad illud ergo 12
qḋ obiꝫ in ꝯrũ de dam̃. q totũ assũpsit. vt totũ cura
ret. dõm q hoc intelligit̃ de his q̄ sunt de ꝯstitutiõe
nature. nõ de his q̄ ptinent ad defectũ nature. ⁊ hoc
ipm̃ verbũ insinuat. nã ꝓprie qḋ curat̃ dr̃ nã. morb⁹
ṽo est illud a q̄ curat̃. qꝛ morbus expellit̃. sed nã ser
uatur. Et p hoc pʒ rñsio ad sequẽs q̄ dr̃ inassumpti
bile est incurabile. hoc eñ intelligit̃ de nã ⁊ eius pti
bus q̄ ꝓprie dicunt̃ curari. nõ de defectib⁹ q̄ potius
dicunt̃ coassumi q̄ assumi. magis etiã dicunt̃ expel
li q̄ sanari. ¶ Ad illud qḋ obiꝫ de ostensione miscdie 13
dõm q miscdia semp se oñdit salua rectitudine iu
sticie ⁊ ordine sapie. ideo nullos defect⁹ debuit assu
mere q̄ nõ essent ordinati ad nostrũ ꝓfectũ ⁊ expe
ditionẽ nostre salutis. multi aũt sunt q̄ potius impe
diuissent q̄ iuuissent. sicut defectus mẽbroꝝ vel sen
suum ⁊ alioꝝ ꝯsimiliũ. ⁊ io nõ sequit̃ illud. ¶ Ad il 14
lud ṽo qḋ postremo obiꝫ de humiliatione. dõm silr̃
q oĩs humiliatio virtuosa ⁊ laudabilis ortũ hʒ ex di
scretione rõnis. nõ eñ ꝓcedere debet ex impetu sed
ex causa rõnali. et quia de aliq̄bus defectib⁹ rõnale
nõ erat vt xp̄s se p illoꝝ assumptionẽ humiliaret. qꝛ
se potius ex illa humiliatione inutilẽ q̄ vtilem red
didisset. sicut si fuisset cecus. gibbosus ⁊ hm̃oi. ideo
tales nullo mõ debuit assumere. ʒ illos solũ de q̄bus
supra dictũ est. vicʒ illos q̄ respiciũt ipsam naturam
⁊ pbent viã ad iusticiã nõ ad culpam.

Questio. iij. c

De defectib⁹ assumptis a xp̄o q̄ntũ ad causalitatẽ.
scʒ Utrum in xp̄o fuerint a natura an a voluntate.
Et q nõ a voluntate sed a nã videtur. Sap. j. deus
mortẽ nõ fecit. si nõ fecit mortẽ. ḡ pari rõne nec defe
ctum ordinatum ad mortẽ. ḡ si in xp̄o fuit talis defe
ctus. videt̃ q nõ fuerit ex volũtate assumẽtis. sed ex
defectu nature assumpte. ¶ Itẽ defectus nõ habet
causam efficientẽ sed deficientẽ. sed voluntas assu
mẽtis nõ ponit̃ causa deficiens alicui⁹. ḡ tales defe

ctus nõ potuerũt esse a voluntate assumẽtis. vel ex
conditione nature assumpte. ḡ ⁊c. ¶ Item qḋ inest
alicui a sua nãli origine inest ei p naturam. sed hm̃oi
defectus insunt xp̄o a sua pma origine. ḡ videt̃ q in
sint ei a natura. ¶ Itẽ illud in q̄ ꝓles assimilat̃ pa
renti est nãle ꝓli. pro eo q est vis insita rebus ex si
milibus similia ꝓcreans. sed xp̄s ex defectu passibi
litatis assimilat̃ matri sue a qua traxit originẽ. ergo
videt̃ q hm̃oi defectus ⁊ penalitates sint ei natura
les. ¶ Itẽ p naturã pus fuit illud corpus formatũ
q̄ esset vnitũ. sed corpus illud statim vt fuit forma
tum fuit passibile vel impassibile. ⁊ cõstat q non im
passibile. ergo passibilitatẽ prius p naturã habuit q̄
vniret̃ aĩe xp̄i vel ipsi diuinitati. Uidet̃ ergo q talis
passibilitas nõ fuit a voluntate assumẽtis. Si tu di
cas q fuit a voluntate spũsscti qui fuit fabricator ⁊
sanctificator illius corporis. obijcit̃ q grã sctispũs si
mul stat cum passibilitate ⁊ pena. Si ḡ spũssanctus
superueniens cõpatiebat̃ secũ passibilitatẽ. videtur q
potius defectum passibilitatis sustinuerit q̄ curaue
rit. ḡ defectus hm̃oi in xp̄o nõ ex volũtate sed ex na
tura fuerũt. ¶ Sed contra. Mgr̃ in lr̃a. ex sola vo
luntate miserationis in se transtulit veram infirmi
tatẽ sicut accepit verã carnẽ. ḡ ⁊c. ¶ Item oẽs defe
ctus ⁊ penalitates qui in xp̄o fuerũt. p assumptionẽ
fuisse dicunt̃. sed assumere est actus volũtatis nõ na
ture. ḡ penalitates ille in xp̄o fuerũt nõ nãliter ʒ vo
luntarie. ¶ Itẽ qualitas corporis pncipaliter attri
buenda est pncipio effectiuo. sed spũssanct⁹ fuit prin
cipale pncipiũ effectiuũ corporis xp̄i. ḡ q̄litas passi
bilitatis magis debʒ attribui spũisancto q̄ nature.
sed spũssanctus est opans p voluntatẽ. ḡ tales defe
ctus fuerũt in xp̄o a voluntate. ¶ Itẽ penalitas nõ
sequit̃ ḿ legẽ cõmunẽ nisi naturã viciatã ⁊ corru
ptam p culpã. sed caro xp̄i immunis fuit ab omni fe
ditate culpe. ḡ immunis ab omni defectu passibilita
tis. ḡ si defectus passibilitatis habuit. hoc non fuit a
natura sed a voluntate. ¶ Itẽ qḋ est in nobis a na
tura generantiũ dicit̃ eẽ contractũ. ḡ si hm̃oi defect⁹
essent in xp̄o a natura generãtis. eẽnt quoq; in ipso
contracti. Si ergo hoc nõ conceditur scʒ xp̄m defect⁹
tales a natura ꝯtraxisse. videt̃ q illos non habuit a
15 natura sed voluntate. ¶ R⁹. dicendum q sicut dicit
magister in litera. ex alia ⁊ alia causa sũt isti defect⁹
in nobis ⁊ in xp̄o. In nobis eñ sunt ex necessitate
contracti. Sed in xp̄o sunt ex voluntate assumpti.
Et hoc patet sic. nos eñ istos defectus trahimus a
parentibus ꝓpter legẽ ꝓpagationis ⁊ legem cõcupi
scentie q̄ militat in illis mẽbris. nam passibilis gene
rat passibilem. ⁊ habens legẽ cõcupiscentie in mem
bris generat filiũ subiectũ cõcupiscentie. ex cui⁹ con
cupiscentie reatu insunt proli om̃es penalitates. Et
ꝓpterea dicunt̃ iste penalitates in nobis contracte.
quasi ex concursu duoꝝ tracte. videlicet ꝓpagatio
nis nature. ⁊ corruptionis cõcupiscentie. In xp̄o au
tem secus est. ipse eñ neutro mõ fuit ꝓpagatus. nec
ḿ ꝓpagationẽ legis nãlis. nec ḿ corruptionẽ libi
dinis. Sed spũssanctus adueniens in ipsam virginẽ
⁊ ipsam fecundans. carnẽ eius ab omni feditate cor
ruptionis purificauit. passibilitatẽ tñ reliquit. Ex il
la autẽ carne sapia patris scʒ ipse filius dei edifica
uit sibi corpus immaculatum. ⁊ illud corpus vniuit
sibi cũ anima rõnali. que quidẽ immunitatẽ habuit
a culpa. ⁊ in se. ⁊ in carne cõiuncta. Et sicut immuni
tatem habuit a reatu culpe. sic ḿ ordinẽ diuine iu
sticie immunitatẽ habere debuisset a passibilitate mi
serie. q ergo in carne illa remãsit penalitas. hoc fuit
ex dispensatione ipsius assumẽtis. cõcurrente simul
acceptione illius anime rationalis. que in primo in
stanti sue creationis habuit vsum cognitõnis. ⁊ pla
cuit sibi tali corpori vniri ꝓpter salutẽ generis huma
ni. Et sic patet q talis defectus fuit in xp̄o nõ neces
sitate generationis sed voluntate dispensationis. vo
luntate inquã diuina pueniente. sed voluntate crea
ta concomitante. Dico aũt ipsos fuisse a voluntate
diuina nõ tanq̄ affligente de nouo. sed tanq̄ a relin
quente ⁊ acceptante. cũ in eius potestate et arbitrio
esset defectus illos excludere. Uñ concedende sunt
rõnes que sunt ad partẽ istã. ¶ Ad illud ṽo qḋ pri 16
mo obijcit̃ in contrariũ q deus mortẽ nõ fecit. patʒ
rñsio. quia deus istũ defectũ mortalitatis carni xp̄i
nõ inflixit de nouo. sed nõ abstulit. cuʒ caro haberet
illũ a suo originali principio. ideo talis defectus nõ
dicit̃ esse a voluntate assumentis sicut ab efficiente
sed sicut a suscipiente. cũ posset excludere. ¶ Ad illḋ 17
qḋ scḋo obijcit̃ q defectus nõ habet cãm efficientẽ
sed deficientẽ. silr̃ patet rñsio. quia tales defect⁹ non
habent ortũ ab occasione dei agentis. sed potius ex
defectu nature ipsi⁹ virginis cõcipientis. Magis tñ
attribuit̃ voluntati q̄ attribuat̃ nature. ꝓpter hoc
q̄ in istius corporis cõstitutione plus fuit p virtutẽ
supnaturalẽ q̄ p naturalẽ. ¶ Ad illud qḋ obijcit̃ q 18
illud est a nã qḋ est a naturali origine. dõm q illud
nõ habet veritatẽ nisi intelligat̃ aliquid esse a natu
rali origine. ita q ꝓpositio nõ solũ dicat cõcomitan
tiam sed etiã cãm. hm̃oi aũt defectus infuerũt xp̄o
in pncipio sue originis. nõ tñ fuerũt ḿ ꝓpagationẽ
nãlem. ḿ eñ talẽ ꝓpagationẽ tales defectus ortuʒ
habẽt a nã viciata. inq̄ntũ natura illa agit quodãmõ
nãliter. ⁊ quodãmõ viciose. hoc aũt nõ habet verita
tem in generatione xp̄i que fuit preter viciũ ⁊ supra
nãm. ¶ Ad illud qḋ obijcit̃ q xp̄us in passibilitatẽ 19
assimilat̃ matri. dõm q et si aliquo modo assimilet̃
matri nihilominus tñ in modo ⁊ causa reperit̃ diffe
rentia. Nam virgo passibilitatẽ habet ꝓ reatu pec
cati originalis et necessitate contracto. xp̄s ṽo passi
bilitatẽ habuit absq; aliquo reatu in ipso reperto. ʒ
ex sola dispensatione diuina. ⁊ ideo nõ dicunt̃ oĩno
fuisse in xp̄o a natura. nec tamẽ oĩno fuerunt preter
nãm. de natura eñ matris erat talẽ filiuʒ generare.
¶ Ad illud qḋ obijcit̃ q illud corpus pus fuit for 20
matum q̄ vnituʒ. dõm q et si prius fuerit ḿ nãm
vel ḿ ordinẽ intelligendi. tpe tamẽ simul fuit for
matio ⁊ vnio. vtrũq; autẽ ḿ formationẽ ⁊ vnionẽ
precessit voluntas verbi tale corp⁹ formantis ⁊ assu
mentis. ⁊ voluntas anime vtrũq; comitata est. et iõ
ex hoc nõ potest concludi q defectus passibilitatis
in carne precesserit actũ siue imperium voluntatis.
Operatio eñ ipsius spũssancti in virgine que quidẽ
fuit ḿ voluntatẽ verbi fecit ipsam carnis ꝯceptio
nẽ ⁊ ꝓpagationẽ ab oĩ feditate imunẽ pus nãliter q̄
vniret̃ aĩe. ⁊ cũ tali purgatione nõ debet stare pena
litas ḿ legẽ cõmunem. ḿ quã immunis a culpa.
debet esse imunis a pena. Unde q ipse subiungit q
purgatio simul stat cuʒ passibilitate. Dicendum q
⁊ si aliqua purgatio simul possit stare cum passibili
tate. sicut purgatio que est a peccatis prius perpe
tratis. illa tamen puritas que fuit in Christo stare

nō potuiſſet cū penalitate niſi interueniſſet dei diſpēſatio ⁊ volūtat' xp̄i acceptio. Et ſic pȝ rñſio ad q̄ſita.

Onſequēter q̄rit̄ de defectib⁹ a xp̄o aſſūptis in ſpāli. ⁊ circa hoc tria q̄runt̄. Primo q̄rit̄ vtrū habuit ignorantiā in rōnali. Scd̄o vtrū habuit triſticiā in cōcupiſcibili. Tercio vtrū habuit irā in potentia iraſcibili.

Queſtio .j. d

Utrū xp̄s habuit ignorantiā in rōnali. Et φ ſic videtur p̄mo auctē dam̄. Oportet ſcire φ ſeruilē ⁊ ignorantē nām aſſumpſit. loq̄tur de verbo incarnato. ḡ nā aſſumpta in xp̄o fuit ignorās. habuit ḡ defectum ignorātie. ¶ Itē Amb. in li. j. de ſpūſctō. p humanā imprudentiā qd̄ adhuc nō didicit ignorat. ḡ habuit ignorantiā. ¶ Itē Leo papa in omel. de epiphania. Adorauerūt infantē i nullo ab alioꝝ q̄nalitate diſtinctum. ſ q̄naliter alij infantes ſunt ignorantes. ergo ⁊ xp̄s in ſua infantia habuit ignorantiā. ¶ Itē ſcia inflat. ſed xp̄s ſūme ſe humiliauit. ⁊ defect⁹ illos aſſūpſit q̄ faciunt ad humilitatē. ſ habuit in ſe defectuȝ ⁊ inopiā ſcie. ſ iſte defect⁹ eſt ignorātia. ḡ ⁊c. ¶ Iteȝ xp̄s in ſua infantia habuit defectū eloquentie q̄uis eſſet verbū patris vt veritatē humane nāe in ſe oſtēderet. ḡ pari rōne q̄uis eſſet ſapia patris. ſm̄ humanā nām tn̄ debuit hr̄e defectū ſapie. ſ hic ē ignorātia ḡ ⁊c. ¶ Itē q̄uis xp̄us eſſet v̄tus patris iuxta illud qd̄ dicit apl̄s. j. Cor. j. dicim⁹ xp̄m dei virtutē et dei ſapiam. habuit tn̄ defectū virium iuxta exigentiā humane nāe. ḡ videt̄ pari rōne φ habuerit defectū ſapientie. ¶ Sed ꝯ. Aſſumptio carnis fuit opus diuine ſapie. ſ ſapia ſm̄ φ hm̄ōi nō eſt p̄ncipiū ignorantie. ḡ xp̄s nō aſſumpſit defectū illū q̄ eſt ignorantia. ¶ Itē xp̄s venerat nos docere. ſ ignorātis nō eſt docere. ḡ non debuit ignorantiā aſſumere. ¶ Itē nulli niſi ſcienti credendū ē. ſ xp̄s ad hoc venit in carnem vt crederem⁹ in eū. ḡ videt̄ φ cū ſapia debuerit venire nō cū ignorātia. ¶ Item illa aīa nō potuit vniri verbo quin eſſet deiformis. ſ deiformitas tollit obſcuritatē ignorātie. ḡ videt̄ φ ipoſſibile fuerit xp̄m ſm̄ humanā nām defectū ignorantie in ſe aſſumere.

21 ¶ R̄. dd̄m φ ſicut dicit mgr̄ in lr̄a. xp̄us nō habuit defectū ignorātie. Et rō hui⁹ eſt. q2 nec ip̄m decebat. nec nobis expediebat. Ip̄m nō decebat. q2 aīa eius debuit eē deiformis. ac p hoc repleta luce ſapie ⁊ rectitudine iuſticie. ignorātia aūt p̄uatio eſt ſcie. ⁊ pōt eſſe via in errorē ⁊ obliquationē a rectitudine iuſticie. ac p h' xp̄o nō cōpetebat. Nobis etiā nō expediebat q̄s venerat redimere ⁊ dirigere. ſi eñ defectum ignorātie habuiſſ3. nos redimere neſciuiſſet. Dirigē etiā neſciuiſſet. q2 ſi cecus ceco ducatum p̄beat. ambo in foueā cadunt. ⁊ iō nec ip̄m decebat nec nobis expediebat φ talē defectū aſſumeret. Cōcedendū eſt ḡ xp̄m defectū ignorātie neq̄q̄ʒ in ſe habuiſſe. ⁊ rōes

22 ad hoc inducte ſunt ꝯcedende. ¶ Ad illud vero qd̄ obī de dam̄. φ aſſumpſit nām ſeruilē ⁊ ignorantem. Dd̄m φ ignorantia ⁊ ſeruilitas nō attribuit̄ nature aſſumpte rōne illi⁹ ſingularis nature q̄ fuit v̄bo copulata in vnitatē pſone. ſ q̄tū ad alias nās cōſiles in ſpē. q. d. Aſſumpſit nām noſtrā q̄ eſt ignorās. nō

23 in xp̄o ſed in nobis. ¶ Ad illud Amb. φ dicit̄ xp̄m ignoraſſe qd̄ nō didicit. dd̄m φ q̄dā eſt ſcia ſimplic' noticie. quedā expientie. Amb. aūt nō loquit̄ ibi de ignorātia put dicit p̄uationē cuiuſcūq3 ſcie. ſ put dicit p̄uationē expientie. ſm̄ φ in p̄cedentib⁹ declaratū eſt. ¶ Ad illud qd̄ obī de leone papa φ infans 24

ille ab alioꝝ q̄nalitate diſcret⁹ nō eſt. Dd̄m φ leo papa loquit̄ q̄tū ad ea q̄ exterius apparebāt. nō q̄tuȝ ad ea q̄ intrinſecus latebāt. p que in multis ab alijs differebat. ¶ Ad illud qd̄ obī φ ſcia inflat. dd̄m φ ē 25

loqui de ſcia put ē abſq3 charitate. vel put eſt charitati coniuncta. Prout eſt a charitate diuiſa. ſic dicit apl̄s φ inflat. Prout ē charitati ꝯiuncta. ſic nō ē via ad inflationē. ſ potius ad rectitudinē ⁊ edificationē ⁊ humilitatē. Ex cognitōe eñ ſui ⁊ dei ꝯſurgit perfectio hūilitatis. ⁊ hoc ſcd̄o mō fuit in xp̄o. ¶ Ad illd̄ 26

qd̄ obī φ in xp̄o fuit defect⁹ eloquētie. ḡ ſilr̄ ⁊ ſapie. Dd̄m φ nō ē ſil'e. q2 in defectu eloquētie ſicut i alijs neceſſitatib⁹ infantilib⁹ maifeſtabat̄ veritas nature aſſumpte. defect⁹ aūt ſapie interius latet. iō ad nihil valuiſſet ſi in xp̄o fuiſſet. ⁊ iō nō eſt ſil'e. ¶ Ad illud 27

qd̄ obī φ xp̄s dei virt⁹ habuit defectū viriū. Dd̄m φ nō eſt ſil'e. tn̄ q2 defect⁹ viriū apparebat exterius ⁊ in carne erat. defect⁹ v̄o ſapie interi⁹ erat in aīa. que ad vnionē ſui cū verbo a p̄mordio debuit eē pfecte diſpoſita. tn̄ etiā q2 defectus viriū eſt mā exercēde virtutis. nō ſic aūt defect⁹ cognitōis. quin potius impedit. iō nō eſt ſil'e huic ⁊ inde.

Queſtio .ij. e

Utrū in xp̄o fuerit paſſio triſticie. Et φ ſic videtur. Math. xxvj. Triſtis ē aīa mea vſq3 ad mortē. Si ḡ veritas falſitatē dicē nō poterat. videt̄ φ veraciter triſtis erat. ¶ Itē xp̄s fleuit ſup hierl'm ſm̄ φ dicit̄ Luce. xix. ſed fletus ē ſignū interioris meroris. ergo ſi xp̄s nihil fecit p duplicitatē. veracit̄ habuit i ſe affectū triſticie. ¶ Itē xp̄s amabat ⁊ deſiderabat nr̄am ſalutē. ſed q̄ amat aliq̄d triſtat̄ de eius amiſſione. ḡ cū xp̄s videret multos ſalutē ſuā negligere. videt̄ φ p eis verū ſenſerit in ſe affectū triſticie. ¶ Itē q̄nto ſunt in aliq̄ maiora viſcera pietatis. tanto magis cōpatit̄ afflictis. ⁊ q̄nto magis cōpatit̄ interius. tanto magis merore afficit̄. ſ xp̄s habuit in ſe abundātiſſima viſcera pietat'. ḡ videt̄ φ i alioꝝ neceſſitatib⁹ et infirmitatib⁹ veracit̄ ⁊ intenſe habuit paſſionē triſticie. ¶ Sed ꝯ. Eſa. xlij. Nō erit triſtis neq3 turbulentus. dī de xp̄o. ḡ xp̄s neq3 turbationē neq3 triſticiaȝ habuit in ſe. ¶ Itē Prouer. xij. Nō ꝯtriſtabit iuſtū quicq̄d ei acciderit. ſed xp̄s fuit iuſtiſſim⁹. ḡ videtur φ xp̄s de nullo ſibi accidēte fuerit ꝯtriſtatus. ¶ Itē Sen. pbat multiplici rōne φ triſticia nō cadit in ſapientē. ⁊ fundamentū ſue rōnis ē. q2 virtutē nihil p̄t ledere. ſicut nihil pōt eā auferre. ḡ ſi xp̄s vere ſapiēs fuit. ⁊ virtutē incōcuſſā habuit. videt̄ φ paſſionē triſticie in ſe nō habuit. ¶ Itē nullus triſtat̄ niſi de eo qd̄ fit ꝯ volūtatē ſuā. ſed ꝯ voluntatē xp̄i nihil fieri potuit. q2 in oīb⁹ ipleta fuit. ḡ nō videt̄ φ in ſe veraciter triſticiā habuerit. ¶ R̄. dd̄m φ abſq3 dubio 28

ſicut dicit mgr̄ in lr̄a. ⁊ text⁹ etiā euangelicus confirmat. in xp̄o fuit vera triſticia. nō tn̄ oī mō q̄ in nobis eſt. Eſt eñ quedā triſticia q̄ eſt p̄ter rōnis imperiuȝ. ⁊ eſt triſticia q̄ eſt ꝯ rōnis iudiciū rectū. ⁊ eſt triſticia q̄ eſt ſubiecta rōnis imperio ⁊ iudicio. Et iſta triſticia p̄ter rōnis imperiū eſt q̄ ꝯſurgit ex quadā neceſſitate ⁊ ſurreptōe. ſicut motus p̄mi. ⁊ hec quidē cōis eſt ſapientib⁹ ⁊ inſipientib⁹. bonis ⁊ malis. Illa v̄o triſticia eſt ꝯ rōnis iudiciū rectū in q̄ rō ſubijcit̄ ſenſualitati. nec tn̄ turbat̄ ſed etiā pturbat̄. Illa aūt ē ſm̄ rōis imperiū et iudiciū q̄n quis triſtat̄ rōe dictāte ⁊ ſuadente ip̄m tn̄ ⁊ taliter ſup aliq̄ debere triſtari. dī-

co ergo φ in xp̄o fuit triſticia tm̄ iſto tercio mō. q2 de nullo triſtat⁹ fuit niſi ſm̄ φ dictabat ei rō. ⁊ hoc idē innuit̄ Ioh. xj. vbi dī. Ieſus aūt ifremuit ſpū ⁊ turbauit ſemetip̄m. in q̄ oñdit̄ φ turbatio ⁊ triſticia rationi nō pſidebat ſed ſubiacebat. Primis aūt duobus modis nō fuit i xp̄o triſticia. Et p h' patēt rōes ad vtrāq3 ptē adducte. Nā rōnes ad p̄mā ptē p̄cedunt de triſticia ſm̄ terciū modū. rōnes v̄o ad oppoſitū p̄cedūt ſm̄ p̄mū modū ⁊ ſcd̄m. ⁊ hoc pȝ diſcurrenti p ſingulas. Qd̄ eñ dī Eſa. nō erit triſtis ⁊c. hoc nō excludit quācunq3 triſticiā ſed triſticiā pturbantem. Silr̄ illd̄ qd̄ dī in p̄uer. Nō ꝯtriſtabit iuſtū ⁊c. intelligit̄ de illa triſticia q̄ ſtatū mētis euertit. nō de illa triſticia q̄ quis ꝯtriſtat̄ cōpatiendo alijs remouendo aliqd̄ malū illatū ſibi. Silr̄ illud qd̄ dicit Seneca intelligendū ē. Sen̄. eñ nō vult p̄bare φ triſticia turbans nō ſit in ſapiente. ſed φ nō ē in ſapiente triſticia pturbans. Perturbatio aūt dicit deflexionē rōnis ab equitate. ⁊ h' mō ſapiens nec triſtat̄ nec pturbat̄. Nō vult aūt oñdere ſen̄. φ ſapiēs nullo mō turbet̄. hoc eñ eſt q̄ſi ipoſſibile in aliq̄ repiri. ⁊ preterea nec turbari vel non triſtari de q̄bus hō dȝ. id nō eſt ſapie ſ potius duricie. cū dicat apl̄s ad Rom̄. xij. Gaudere cū gaudentib⁹ ⁊ flere cū flentib⁹. ¶ Ad

29 illud v̄o qd̄ obī φ nihil ꝯ voluntatē xp̄i euenit. dd̄m φ hoc veꝝ ē de voluntate rōnis abſoluta. nō aūt verū eſt de voluntate ſenſualitatis vel de volūtate conditionata. Triſticia aūt nō tn̄ iſurgit ex volūtate rationis abſoluta. ſed etiā ſm̄ alias dr̄ias. ſicut melius manifeſtabit̄ infra cū aget̄ de voluntate xp̄i.

Queſtio .iij. f

Utrum in xp̄o fuerit paſſio vel affectio ire. Et φ ſic videt̄. In q̄cunq3 eſt ponere ꝫelū vindicte eſt ponere motū ire. ſed in xp̄o fuit ꝫelus vindicte. ſicut paȝ q̄n eiecit emētes ⁊ vendētes de tēplo. ḡ videt̄ φ habuit in ſe affectionē ire. ¶ Itē deteſtari malū nō eſt aliud q̄ iraſci malo. Sed in xp̄o fuit mali deteſtatio pfecta. ḡ in xp̄o fuit paſſio q̄ eſt ira. ¶ Itē ſicut rōnalis ordinat̄ ad diſcutiendū. ſic iraſcibilis ordinat̄ ad iraſcendū. ergo ſicut in xp̄o ex pte rōnal' fuit vſus prudētie. ſic ex pte iraſcibil' fuit affectio ire. Itē pl⁹ competit ira ſtatui vie q̄ ſtatui patrie. ſed dñs in die iudicij iraſcet̄ malis vt ſepe in ſcriptura dī. ḡ multo fortius affectū ire habuit in ſtatu viatoris. ¶ Sȝ ꝯ. ſup illud Iob. v. Uirū ſtultū īterficit iracundia. ſed ira p viciū oculū mētis excecat. ira p ꝫelū turbat. ſed oculus mētis in xp̄o nec excecari potuit nec turbari cū in ipſo eſſet in cōtinuo vſu ꝯtēplationis. ḡ nō vi-

30 detur φ in eo aliq̄ affectio ire fuerit. ¶ Itē dam̄. diffiniens irā dicit φ ira eſt vindex leſe ꝯcupie. Et iteꝝ φ ira ē deſideriū repunitōis. Sȝ in xp̄o nec fuit leſio ꝯcupie. nec amor vindicte. ḡ nec in eo fuit paſſio ire. ¶ Itē xp̄s fuit ita pfecte mitis ſicut ⁊ humilis. Sȝ in xp̄o fuit ita pfecta humilitas φ nulla fuit ſupbia. ḡ ita pfecta fuit māſuetudo φ nulla ira. ¶ Item ira ſm̄ naturā ē accenſio ſanguinis circa cor ſm̄ q̄ vult phs ⁊ dam̄. ex euaporatione fellis. ḡ ſi hoc dicit paſſionē fedā q̄ hȝ ſecū inquietationē ⁊ pturbationem cōiunctā. videt̄ φ talis paſſio in xp̄o nō ſit ponēda.

¶ R̄. dd̄m φ ira vno mō dicit pure affectionē. et ſic 31

dī ira affect⁹ deteſtatōis alicui⁹ mali vel apparentis mali. Alio mō ira dicit affectū cū pena. ⁊ ſic ira hȝ pturbationē ⁊ inq̄etationē annexā. Hoc aūt pōt eſſe in triplici drīa. q2 aut pturbatio illa ſolum tangit potentias inferiores ⁊ nullo mō tangit oculum mētis. Aut tangit oculū mētis ad tp̄s turbādo ſed nō excecando. Aut oculū mētis attingit ip̄m pturbando et obnubilando. Et ſm̄ hoc mot⁹ ire in q̄druplici drīa repit̄ ſm̄ φ colligit̄ ex dict' ſanctoꝝ. Uno mō pure dicit affectū deteſtationis. ⁊ hoc mō potuiſſet eſſe in adā in ſtatu innocētie. Alio mō dicit motū deteſtationis cuȝ inq̄etatione ⁊ pturbatione ptis ſenſualis ſine aliq̄ pturbatione mētis. ⁊ hoc mō fuit in xp̄o affectio ire. Sicut eñ dicit euāgeliū. Infremendo cōturbauit ſeip̄m. Tercio mō dicit affectū deteſtatōis cū cōmotione ⁊ pturbatione nō ſolū ptis ſenſualis ſed etiā rōnis ad tp̄s. ⁊ hoc mō repit̄ ira i viris iuſt' q̄ iraſcunt̄ ira p ꝫelum. de q̄bus dicit Grego. φ inde mens pturbata pficit vt clareſcat. ſicut oculus per colliriū imiſſum ad tp̄s turbat̄ vt poſtmodū clari⁹ efficiat̄. Quarto mō ira dicit affectū deteſtatōis cuȝ cōmotione ſenſualitatis ⁊ etiā mētis. ita φ cōmotio illa hȝ ſecū pturbationē mētis annexā vel ad illā eſt ordinata. ⁊ ſic ē ira p viciū. ⁊ repit̄ in petōrib⁹ ⁊ p̄hibet̄ a dño. Et p hāc diſtictōnē pȝ rñſio ad qōeȝ ⁊ ad rōes ad vtrāq3 ptē. Quodā eñ mō fuit i xp̄o paſſio ire ſiue affectio ire. vicȝ put dicit affectū deteſtatōis ⁊ cōmotionē ptis ſenſualis q̄ tn̄ ſubiecta eſt rōni. Et ſic p̄cedūt rōnes ad p̄mā ptē inducte. pbantes affectionē ire i xp̄o fuiſſe. vt aſpicienti pȝ. ⁊ iō ſt̄ ꝯcedēde. Quodā etiā mō nō fuit vicȝ put dicit pturbationē oculi mētalis. ⁊ put dicit affectum repunitōis inq̄ntū ille affect⁹ ē ex libidine vindicte nō ex ꝫelo iuſticie. ſic eñ ē paſſio pturbās. ⁊ hoc mō p̄cedūt p̄me due rōnes ad ſcd̄am ptē. ⁊ ꝓpterea ſm̄ illā viā verū concludunt ⁊ cōcedi pñt. ¶ Ad illud v̄o qd̄ obī φ i xp̄o 32

nulla fuit ſupbia. ḡ nulla debuit eē ira. q2 fuit pfect⁹ in māſuetudine ſicut in humilitate. dd̄m φ nō ē ſil'e. q2 ſupbia noiat directe viciū. ⁊ iō ſp oppoſitū hȝ cuȝ humilitate. ⁊ ꝓpterea nō pōt ſtare cū pfecta humilitate. Ira aūt nō ſemp noiat viciū. immo etiā noiat virtutē. iō nō ſic oppoſitionē hȝ cū māſuetudine. Et ꝓpter hoc nō ſequit̄ φ ſi fuit pfecte māſuetudinis. φ ꝓpē hoc nō habuit affectionē ire. ¶ Ad illud qd̄ obī 33

φ ira ē ex accēſione ſanguinis circa cor. dd̄m φ veꝝ eſt in nobis in q̄bus caro repugnat ſpūi. ⁊ ſenſualitas rōni. q̄ nō tn̄ habemus corruptionē penalitatis imo etiā feditatis. Hoc aūt nō oportet eē in xp̄o. Si q̄s tn̄ diceret in xp̄o fuiſſe accenſionē ſanguinis ſed moderate. nō videt̄ eſſe incōueniens.

Di. xvj. Quō v̄bi ſeu xp̄i icarnatio ordinat̄ ad nr̄aȝ redēptōȝ q̄tū ad paſſionē dolor' i ſpāli

Erūtn̄ magis mouēt ac difficiliorē afferūt qōem ⁊c. Supra egit mgr̄ de paſſibilib⁹ in xp̄o reptis in q̄dā q̄nalitate. in hac aūt pte ſpālit̄ oñdit ad determinādū de doloris paſſione ⁊ paſſibilitate. Diuidit̄ aūt ps iſta in duas. In q̄rū p̄ma inq̄rit. vtrū paſſio doloris fuerit in xp̄o ſm̄ v̄tutē. In ſcd̄a v̄o vtꝝ fuerit i eo ſm̄ patiēdi neceſſitatē. ibi. Hic oꝛit̄ qō ex p̄dictis ⁊c. ¶ Prima ps diuidit̄ in ptes tres. in q̄rū p̄ma ponit mgr̄ dubitationē circa paſſionē doloris in xp̄o q̄ ex verbis hylarij hȝ ortū. In ſcd̄a v̄o ſubiūgit verba hylarij q̄ vident̄ eē dubia. ibi. Ait eñ ſic in. x. li. de tri. In t̄cia v̄o illa v̄ba explanat. ibi. Audiſti lector v̄ba hylarij. ¶ Silr̄ ſcd̄a ps in q̄ agit de patiēdi neceſſitate tres hȝ pticulas. In p̄ma mouet qōem. In ſcd̄a v̄o ponit determinationē illi⁹ qōis. ibi. Ad qd̄ dici pōt xp̄m volūtate ⁊c. In t̄cia v̄o ſubiūgit q̄ddā dictū notabile ad maiorē p̄cedentiū explanationē. ibi. Et eſt hic notandū xp̄m in oī ſtatu hominis ⁊c.

Ponit dubitationē circa passionē doloris ī xp̄o q̄ ex x̄bis hylarij hz ortū. a

XVI.

Erūtñ magis mouēt ac difficiliorē afferūt qōem verba hylarij q̄bus videt tradē ictus z vulnera z hmōi sic in xp̄m incidisse. vt passionis dolorē nō incuterēt. sicut telū tractū p aquā. vel ignē. vel aera. ea facit q̄ z cū trahit p corpa aiata. q: pforat z cōpungit. nō tñ dolorē ingerit. q̄a nō sunt ille res doloris capaces. Ita z corpus xp̄i sine sensu pene vim pene accepisse dicit. q: sicut corp⁹ nostrū nō hz talē nām vt valeat calcare vndas. ita corp⁹ xp̄i dicit nō habuisse nām nñ doloris. q: nō hūit nām ad dolendū.

Subiungit verba hylarij q̄ vident esse dubia. b

Ait em̄ sic in. p. libro. Vnigenit⁹ deus homem verū ſm ſilitudinē nñ hois nō deficiēs a se deo sumpsit. In q̄ q̄uis aut ictus incideret. aut vuln⁹ descenderet. aut nodi ocurrerēt. aut suſpēsio eleuaret. afferrēt quidē hec impetū passionis. nō tñ passionis dolorē inferrēt. vt telū aliq̄ aquā pforans. vel ignez cōpungēs. vel aera vulnerans. Oēs quidē has passiones nature sue infert. vt pforet. vt cōpungat. vt vulneret. ſ nām suā in hoc passio illata nō retinet. dū in nā nō est vt aquā fozari. vel pungi ignez. vel aera vulnerari. q̄uis nature teli sit z vulnerare z cōpungere z fozare. a Passus quidez xp̄s est dū cedit. dū suſpendit. dū moꝛit. ſ ī corpus irruens passio. nec nō fuit passio. non tñ nām passionis exercuit. dū z penali misterio pena desciuit. z x̄tus corporis sine sensu pene vim pene in se deseuiētis excepit habuit sane illud dñicum corpus doloris nñi nām. si corpus nr̄m id nature hz vt calcet vndas z fluct⁹ desup eat. nec clause domus obstaculis arceaꝫ. At x̄o si dñici corporis solum ista nā sit vt ferat in humidis. et stat in liq̄dis. z structa trālcurrat. q̄d g nām humani corporis carnē ex ſpūſctō ꝓcepta iudicam⁹? Caro illa de celis est. z hō ille de deo est. hūs ad patiendū corpus z passus est. Sed nām nō hūs ad dolendū. Idē in eodē. Videam⁹ an ille passionis ordo infirmitatem in dño doloris ꝓmittat intelligi. dilatis em̄ causis ex q̄bus metū dño hereſis ascribit. res ipsas vt geste sūt cōferam⁹ b Nec em̄ fieri pōt vt timoꝛ eius significet in verbis. cui⁹ fiducia cōtinuaꝫ in factis. Timuisse ergo heretico passionē videtur. Sed ob ignoꝛantie huius erroꝛem petrus z sathanas z scandalum est. An ne timuit moꝛi. qui armatis obuius ꝓdūt. z in corpore eius infirmitas fuit? Ad cuius occursum consternata

In pte ista sunt qōes circa literaꝫ z incidit qō circa verba hylarij q̄ videnē cē falsa. z dubia z erronea. q̄ si dicam⁹ eē retractata iuxta qō ꝓl tractū fuit. remota erit ois calūnia. q: tñ sc̄ptura bui⁹ retractationis ñ est. ꝓalata. ideo sunt verba hylarij ſm q̄ possum⁹ verificanda. Primo em̄ est dubiū de illo verbo qō dicit.

1 a Passus q̄dē xp̄s est ꝛc. Videt em̄ dicē duo ẜia. q̄ in corpe christi fuerit vera passio. z tamē nō fuerit verus doloꝛ. quia nō videt eē intelligibile q̄ corpus aiatū vere patiebaꝫ. z tñ vere ñ doleat. Et si tu velis dicē q̄ hoc intelligat ꝑtū ad ꝓsonā verbi. hoc nihil ē. q: sicut doloꝛ est alien⁹ a ꝓsona verbi. ita z passio. z hylarius dicit q̄ passus fuerit licz nō voluerit. Silr si tu dicere velis q̄ nō voluit. i. nō habuit cām z meritū doloris. silr potes dicē q̄ nō habuit meritū passionis. Rn̄. dom̄ q̄ ista vba hylarij z si videntur eē ō fidē. tñ ꝓ fide sūt. z ꝟ si attendaꝫ cā dicendi. Cōtra em̄ illos loq̄tur hylarius q̄ dicebāt christū doino succubuisse passioni. z a passione eē supatū. Cōtra q̄s dicit hylar⁹. Oꝛ. z si xp̄s vere passus fuerit. nō tñ voluit. Ḃ est passionib⁹ nō succubuit. Nō em̄ vult negare sensū z exp̄imētū passionis. ſ vim. z vīū passionis Et q̄ iste sit intellect⁹ ꝓz ex mō loquēdi. z ex serie verboꝛ. z ex ꝓprietate verboꝛ. Quia doloꝛ dicit ꝓpationē ad voluntatē ſm q̄ dicit Aug. xiiij. de ciui. dei. q̄ doloꝛ est dissensus ab his reb⁹ q̄ nobis nolentib⁹ accidunt. Dm̄ g̃ nec voluntas xp̄i diuina. nec volūtas creata. passionib⁹ succubuit. ō nō ꝓcedit hylar⁹ christū voluisse. Ḃ est ipsū nolentē passionib⁹ subiacuisse. Dñ cū dicit vtus corpis sine sensu pene vim pene in se deseuiētis excepit ꝛc. virtus corpis dr volūtas rōnalis regitiua illi⁹ corpis. Ḃ excepit vim ꝑne sine sensu ꝑne. Ḃ ē sine dissensu a pena. q: voluit pati. Et Ḃ ondit series lr̄e sequētis. Probat em̄ q̄ corp⁹ illud ſ potuit velere. q: potuit vndis supferri. Cōstat em̄ q̄ corp⁹ xp̄i ñ supferebaꝫ vndis ꝓ nām ipsi⁹ corpis. q̄d ponderosū erat. ſ ꝓ ipcriū volūtat⁹. Hipsū ꝓz ꝓ alia rōes quā ibdit. q: caro xp̄i ꝓcepta fuit de spūſctō. ō ille dr fuit dñs corp⁹ ad patiēdū ſ nāz ñ dñs ad volendū. Et cui⁹ rōis z lr̄e intellectu maifestaꝫ eē vez. q̄d ꝑus dictū ē. q: em̄ caro illa ꝓcepta fuit de spūſctō. ō passibilitatē būit. ñ ō volūtatē. ſ ex volūtate. z Ḃ ē q̄d dicit dñs corp⁹ ad patiēdū. passus ē. ſ. ex volūtate. ſ nām ñ dñs ad volendū. i. ad patiēdū ō dissensū volūtat⁹. b Nec em̄ fieri pt ꝛc. Dr̄ Dicē ei q̄d dr̄ Marci. xiiij. cepit ieſus pauere z tedere. Dr̄ et Dicere aliis scīs q̄ dicūt eum vere timuisse. Videt etiā

psequētiū agmina supinatis corpibus ꝓcidebat. Quā g̃ infirmitatē dominatā huic corpi credis. cui⁹ tantā hūit natura virtutē? Sed forte doloꝛē vulneꝛ timuit. Quē rogo o tu dñice infirmitatis assertoꝛ. penetrātis carnē clauū habuit terroꝛē. q̄ excisā aurē solo restituit attactu. Producēs Ḃ aurē man⁹ clauū dolet. et sentit vuln⁹ q̄ alteri doloꝛē vulneris nō reliquit. Pungēdi carnis metu tristis ē. cui⁹ attactu caro posſ cedē sanat Ptē collatis g̃ dictoꝛ gestoꝛū q̄ x̄tutib⁹. demonstrari nō est ambiguū in nā corporis ei⁹ infirmitatē corporee nature nō fuisse. z passionē illā licet corpoi illata sit. si tñ nām dolendi corpoi intulisse. q: licet forma corpis nñi esset in dño. non tñ vicioſe infirmitatis nr̄e forma erat in corpe. q̄d ex ꝓceptu ſpūſcti x̄go ꝓgenuit.

Exponit illa verba hylarij. c

Audisti lector verba hylarij q̄bus doloꝛē excludē vr. Sz si excussa sensus z impietatis hebetudine p̄missis diligent intēdas. atq: ipius sc̄pture circūſtantiā inſpicias. dictoꝛ rōnez atq: x̄tutē ꝓpe vtcūq: poteris. z intelligētiā arguē nō attēptabis. Intelligit em̄ ea rōe dixisse doloꝛē passionis in xp̄m nō incidisse. z virtutē corpis xp̄i excepisse vim pene sine sensu pene. q: doloris cām z meritū in se nō habuit. q̄d videt notasse vbi ait. Nō hūs nām ad dolendū. z ō nō iudicanda ē caro illi⁹ ſm nām nñi corpis. nec in eo etiā dñium habuit passio. Ita etiā nō habuit nām ad timēdū vel tristandū. q: nō habuit talē nām in q̄ essz cā timoris vel tristicie. Itaq: necessitas timēdi nō fuit in eo sicut est in nobis. nec natura doloris fuit in eo sicut est in nobis.

De tristicia xp̄i z ei⁹ causa ſm eundē. B

Motula hylari⁹ in li. de synodis. Cū ḃ passionum gīa infirmitatē carnis afficiāt. dei? tñ verbuz caro factū nō potuit ad se demutabilis cē patiēdo. verbū em̄ q: caro factū ē licet se passioni subdiderit. ñ tñ demutatū ē passibilitate patiendi. C Pati potuit. z passibilis ē nō potuit. q: passibilitas nature infirme significatio est. passio autē eoꝛ ē q̄ sunt illata ꝓpssio.

Tristiciā tamē in eo fuisse ꝓfiter asserit. ſ cām ei⁹ extitisse nō suā moꝛtē ſ defectū petri z alioꝛ apl̄oꝛ. Dicit em̄ xp̄m nō ꝓpter moꝛtē ſ vsq: ad moꝛtē tristē fuisse. his vb̄. Introgo q̄d sit xp̄m tristē eē vsq: ad moꝛtē z tristē eē ꝓpt moꝛtē. Nō ei eiusdē significatōis ē tristē esse. ꝓpt moꝛtē z vsq: ad moꝛtē. Quia vbi ꝓpt moꝛtē tristicia ē. illic moꝛs cā tristicie ē. Vbi ẜo tristicia vsq: ad moꝛtē est. moꝛs nō tristicie cā est ſ finis. Adeo aūt ñ ꝓpt moꝛtē suscepta ē tristicia. vt sit destituta ꝓ moꝛtem. Non g̃ sibi tristis ē. ſ illis q̄ in scandalo ꝓ infirmitatē carnis erāt futuri. q̄s monet oꝛare ne inducāt in tēptationē. q̄ ante polliciti erant se nō scandalizari.

Cauet qōem an in xp̄o fuerit necessitas patiendi z moriendi q̄ est defectus generalis. D

Hic oꝛit qō ex ꝓdictis ducens oꝛiginē. dictū ē em̄ ſ q̄ xp̄us in se nr̄os defectus suſcepit. ꝓter pctm̄. Est aūt hoīs q̄dā gīal⁹ defect⁹ q̄ pctm̄ nō ē. l. necitas patiēdi vel moriēdi. Dñ corp⁹ nr̄m nō tñ moꝛtale. ſ etiā moꝛtui dr. q: nō tñ aptitudinē moriendi ſ etiā necessitatem hz. Jō q̄rit vtrū necessitas talis in xp̄i carne fuerit. De aptitudine em̄ moriēdi q̄ ī eo fuerit ambiguū nō est. que etiā ante pctm̄ in hoīe fuit q̄ aliquis in eo non fuit defectus. nec ergo moꝛtalitas illa tunc in eo fuit defectus. quia nature ei erat. Vnde etiam quidā talem moꝛtalitatem in nobis nō esse defectum nō improbe tradunt. sed necessitatē moriendi vel patiendi.

Ꝺicere sibūpſi. quia dicit q̄ xp̄us ꝓ aplis tristatus fuit vsq: ad moꝛtē. Si tristis fuit. ḡre nō silr timuit. R⁹ 2 dom̄ q̄ hylar⁹ nō intendit remouē timoꝛē a xp̄o ſm q̄ timoꝛē ei attribuit sc̄ptura z sc̄ti. ſ ſm q̄ attribuebant heretici q̄ dicebant eū timuisse ex defectu securitatis. z talis est timoꝛ pusillanimitatis. de q̄ indubitanē vez ē q̄ nō fuit i xp̄o Dñ valde attendēdū est q̄ hylar⁹ a xp̄o nō remouet tristiciā. remouet tñ timoꝛes. q: timoꝛ ꝓsuit ꝓsurgē ex defectu⁹ tut⁹ z pusillanimitate. Tristicia x̄o surgit frequenter ex x̄tute z pietate. Et q̄ iste sit intellect⁹ ꝓz ex ꝓbation e sequēti. Probat em̄ q̄ in xp̄o nō fuit infirmitas. nec fuit pusillanimitas. Pusillanimitas non fuit. q: armat⁹ obui⁹ ꝓdijt. Infirmitas ñ fuit. q: ad ei⁹ occurſū cōsternata psequētiū agmina suſpirat⁹ coꝛdib⁹ cōcidert. Dñ nō excludit a xp̄o oēm timoꝛē. ſ timoꝛē obuiāt⁹ volūtati. sic etiā doloꝛē sicut ꝓz aſpicienti serie litere.

C Pati potuit. z passibilis esse nō potuit. Illa verba in notula et de synodis tracta. videnē implicare ꝺdictionē in semetipso. q: cui⁹ ē potētia ei⁹ ē z act⁹. ſ si fuit passibilis. potuit pati. Et si potuit pari fuit passibilis. Preſca passibile nihil aliud ē q̄ potēs pati. ſ vr q̄ i ꝑdita locutōe idē reuocuē a scipo. R⁹. dom̄ 3 q̄ ꝑdicta lr̄a exponit pōt tripliciter. mō ſm triplicē modū exponentiū precedentiū. Uno mō vt illō referaꝫ ad x̄bū increatū. de q̄ cōcedit hylar⁹ q̄ potuit pati. ſ nō eē passibile

quia licet passionibus se subdiderit. nō tñ est demutatū patiendo. Alio mō pōt exponi sicut exponit mgr̄. vt p hoc qđ est passibile notet̄ dispositio cōsurgens ex culpe merito. quam remouet hylarius a xp̄o. q̄uis in eo vere fuerit passio. Tercio mō pōt exponi vt p hoc qđ est passibile notet̄ plena subiectio passibilitatis respectu passionis ⁊ hmōi in xp̄o nō fuit. cuius mens. rō ⁊ voluntas passionibus supferebat̄. Et q̄ iste sit intellectus
4 pȝ p lr̄am sequentē. Ait eñ sic. pati potuit. passibilis esse nō potuit. q: passibilitas nature infime est significatio. passio autē eoꝝ q̄ sunt illata ppessio. et sic vult xp̄o attribuere passionis sufferentiam. ⁊ remouere subiacentiam.

q̄ etiā mortalitas dr̄ vel passibilitas. Dicit̄ eñ hō nūc passibilis vel mortalis. nō mō ꝑpter egritudinē s̄ etiā ꝑpter necessitatē. Sed nunq̄d hic defectus fuit in xp̄i carne? Aia q̄ȝ eius cuȝ passibilis extiterit ante mortē. nunq̄d necessitatē patiendi habuit? Si eñ necessitas patiendi vel moriendi fuit in xp̄o. nō videt̄ sola voluntate miserationis defectus nr̄os accepisse.

Anima xp̄i habuit necessitatem patiendi.

Ponit determinationē q̄stionis mote. e

Ad qđ dici pōt xp̄m volūtate nō necessitate sue nature hos defectus sicut alios suscepisse. scȝ necessitatem patiendi in aīa. simul aūt patiendi ⁊ moriendi i carne. Uerū hanc necessitatē nō habuit ex necessitate sue cōditionis. q: a pctō imunis. s̄ ex sola volūtate accepit de nr̄a infirmitate. ponēs tabernaculū suū in sole. scȝ sub tp̄ali mutabilitate ⁊ labore. Uñ sup ep̄lam ad hebreos auctas dicit. q: sicut hoībus aliis iure ⁊ lege nature statutū ē semel mori. ita ⁊ xp̄s eadē necessitate et iure nature semel oblatus ē ⁊ nō sepe. Nec iō dicit iure nature q̄ ex nā sue cōditionis hūc defectū traxerit. q̄ etiā nō ꝑuenit nobis ex nā s̄m q̄ p̄us est instituta. sed ex ea pctō viciata. ⁊ iō dicit̄ hic defectus nālis. quia quasi ꝑ natura inoleuit in oībus diffusis.

¶ Subiungit dictū notabile ad maiorē p̄cedentiū explanationē q̄tuor hominis status assignās. ⁊ quid de quolibet xp̄s accepit. f

Et est hic notandū q̄ xp̄m de oī statu hoīs aliq̄d accepisse. q̄ oēs venit saluare. Sūt eñ q̄tuor status hoīs. Prim⁹ ante pctm̄. Scđs post pctm̄ ⁊ ante grām. Tercius sub grā. Quartus in glīa. De p̄mo statu accepit imunitatē pctī. Uñ Aug. illud io. hic euāgeliste exponens. Qui desursum venit sup oēs ē. dicit xp̄m venisse desursum. i. de altitudine humane nature añ pctm̄. q: de illa altitudine assumpsit verbū dei hūanā nām. dū nō assūpsit ip̄am culpā cui⁹ assūpsit penā. Sed penā assūpsit de statu scđo ⁊ alios defectus. De tcio ꝟo grē plenitudinē. De q̄rto n̄ posse peccare ⁊ dei pfectā contemplationē. Habuit eñ simul bona vie quedā et bona patrie sicut ⁊ quedā mala vie.

d

Aug. sup iohēȝ Joh. iij.

d ¶ Xp̄m de oī statu hominis ⁊c̄. Contra. Quia s̄m hoc videt̄ q̄ xp̄s fuit in q̄drupli ci statu. Nos aūt nō ponim⁹ xp̄m fuisse nisi in statu viatoris et cōprehensoris. Itē falsum videt̄ dicē cū dicit q̄ xp̄s de tercio statu assūpsit plenitudinē grē. q: grā n̄ pficit̄ nisi p gloriā iuxta illđ qđ dicit ap̄ls. j. Cor. xiij. Cū venerit qđ pfectū ē. euacuabit̄ qđ ex pte ē. g̃ plenitudo grē nō fuit assumpta s̄m statū vie s̄ s̄m sta
5 tum patrie. R̄ꝫ. dōm q̄ ille q̄druplex stat⁹ reduci hȝ ad duplicē. Sub statu eñ vie cōprehendunt̄ tres status. scȝ innocētie. nāe lapse. ⁊ stat⁹ sub lege grē. Illos aūt q̄tuor stat⁹ enumerat mgr̄ ad maiorē declaratōȝ cōditionū ipsi⁹ nature assumpte. Ad illđ qđ obī q̄ plenitudo grē nō hȝ nisi s̄m statum glorie. dōm q̄ ē plenitudo grē vel simplr̄. vel respectu opis meritorij. plenitudo grē simplr̄ spectat ad statum glīe sicut obijcit. Plenitudo ꝟo respectu opis meritorij spectat ad statū vie. Et de hac intelligit mgr̄ in litera sicut patet aperte ⁊c̄.

Ad intelligentiā huius ptis incidit hic qđ de passione doloris. circa quā p̄ncipalr̄ q̄runt̄ duo. Primo eñ inq̄rendū ē de passione doloris ꝑut respicit aīam ⁊ carnē cōiter. Scđo ꝟo ꝑut respicit aīaȝ spāliter. Circa p̄mū q̄runt̄ tria. Primo q̄rit̄ de doloris veritate. Scđo de doloris acerbitate. Tercio de dolendi siue patiendi necessitate.

Questio. j. a

Utrū in xp̄o fuerit vera passio doloris. Et q̄ sic videtur Esa. liij. Uidim⁹ eū nouissimū viroꝝ. virū doloꝝ ⁊ scientē infirmitatē. Sȝ cōstat q̄ nō intelligit ꝑ hoc de scia simplicis noticie. g̃ intelligit de scia expientie. g̃ vere exptus ē passiones doloris. ¶ Itē in psona ei⁹ dicit̄ in ps̄. Ego sum paup ⁊ dolens. s̄ xp̄us vere fuit paup ⁊ mēdicus tp̄aliter. g̃ vero dolore fuit afflictus. ¶ Itē aīa cōiuncta corpori passibili vere dolet corpore patiente. s̄ aīa xp̄i iuncta fuit carni q̄ nō tñ fuit passibilis imo etiā passa. g̃ verū dolorem fuit ppessa. ¶ Itē satisfactio facta ē p penā doloris. s̄ xp̄s veraciter satisfecit. q: vere languores nr̄os ipse tulit. ⁊ dolores nr̄os ipse portauit. g̃ veracit̄ doluit. ¶ Itē nō est magnū q̄d hīc patientiā in illa passione q̄ nullū infert dolorem. sed patientia christi multum cōmēndatur in tolerantia passionū. g̃ videt̄ q̄ xp̄s verū dolorē in semetipso senserit. ¶ Item aut vere patiebatur ⁊ dolebat. aut non. Si vere. sic habeo ꝑpositum. Si nō vere patiebat̄. ⁊ videbatur pati. g̃ seducebat oculos spectantium in sua passione. pari rōne ⁊ in q̄libet alia sua opatione. ⁊ si hoc. totū euangeliū ē mēdaciū. ⁊ eius miracula falsa. ⁊ fides christiana inanis ꝑ omnia. si g̃ hmōi sunt falsa ⁊ erronea. restat ⁊c̄.

¶ Sed ꝯtra. Hilari⁹. x. de trini. Uirtus corpis sine sensu pene vim pene in se desęuientis excepit. sed verus dolor non est sine sensu pene. g̃ in xp̄o non fuit verus dolor. ¶ Item Dyo. de Johāne euāgelista. Absit vt ego ita insaniam vt credaȝ sanctos aliquid pati s̄m corporis passiones. s̄ solū iudicare ipsos sentire credo. si g̃ hoc verū est. sancti nō sentiūt passiōes nisi s̄m iudiciū. nō g̃ s̄m expientiam. g̃ patiendo nō habent dolorē verum. g̃ multo minus nec sanct⁹ sanctoꝝ. s. xp̄s. ¶ Item moyses ieiunauit. xl. dieb⁹. ⁊. xl. noctibus sine aliqua corpis lesione ꝑpter cōtinuam ꝯtemplationē. si g̃ pfectio ꝯtēplationis aufert sensū doloris in carne passibili. ⁊ in xp̄o fuit cōtinua cōtēplatio ⁊ pfectissima. g̃ videt̄ q̄ nulla fuerit in eo doloris expientia. ¶ Item ratione videt̄. quia natura agens prestantior est patiēte. ⁊ natura assumpta p̄stātior est omni alia. ergo nō videt̄ q̄ ab aliqua natura possit affligi vel ledi. ¶ Item res que est ablatiua lesionis ⁊ doloris. passioni doloris non est subiecta. sed man⁹ christi curauit alienos dolores solo tactu. g̃ vr̄ q̄ nullum dolorē potuerit perpeti. ¶ Item si aīa petri poneret̄ in infernū. ab ignib⁹ nō cruciaretur. q: nō habet in se causam p quam debeat dolere. g̃ si anima xp̄i nullam cām passionis in se habebat. vr̄ q̄ nullū dolorē sentiebat in carne quantūcūq̄ȝ passibili. si g̃ dolor est passio ipsius anime poti⁹ q̄ carnis. sicut dicit aug. vr̄ q̄ in xp̄o nō fuerit dolor verus.
6 ¶ R̄ꝫ. dōm q̄ absq̄ȝ dubio sicut euangeliū dicit ⁊ fides catholica sentit. vera doloris passio fuit in christo. In ipso eñ fuit caro passibilis ⁊ pforabilis. fuit etiam virtus sentiendi s̄m quā aīa compatit̄ corpori leso. q̄m g̃ hec duo verum dolorē faciūt. s. vera lesio. ⁊ verus lesionis sensus. ⁊ h̄ duo vere fuerunt in xp̄o. indubitanter tenendū est q̄ in christo fuit vera doloris passio. Nam si aliquis aliter dicat s̄m q̄ quidam heretici dicunt est error antiqu⁹ saracenoꝝ. q̄ xp̄s et si videret̄ pati ⁊ dolere. nō tamē veracit̄ hūit dolorem ⁊ passionis sensum. is nō solū euacuat fidē christi ⁊ xp̄i euangeliū. s̄ etiā euacuat redēptionē nostram. ⁊ dicit xp̄m nō eē christum. Dū eñ dicit ipsuȝ nō fuisse veraciter passum. dicit ip̄m non satisfecisse. ac p hoc gen⁹ humanū nō esse redemptū. Dū ꝟo dicit ip̄m simulasse se pati. dicit ip̄m eē mendacem. et ita nec vere fuisse dei filium. nec dei nunciū. ⁊ ita nec mediatorē sed potius deceptorem. Et ꝑpterea q̄ dicūt xp̄m nō veraciter doluisse vel passum fuisse. et si videāt̄ ip̄m exteri⁹ honorare. s̄m veritatē tñ blasphemant ip̄m impijssime. Rōnes g̃ ꝓbātes ip̄m veraci
7 ter doluisse sunt ꝯcedēde. ¶ Ad illud g̃ qđ p̄mo obr̄ de auctē Hylarij triplr̄ r̄ndēdū est. Quidā eñ dicūt hylariū verba illa retractasse. Uñ audiui ꝑisiensem ep̄m Guillm̄ referre se librū illi⁹ retractatōis vidisse ⁊ plegisse. Aliter pōt dici q̄ hylari⁹ in verbo p̄dicto ⁊ in alijs ibidē positis nō excludit sensuȝ doloris a xp̄o s̄m humanā naturā s̄ s̄m diuinā. vñ ꝟba illa referēda sunt ad christi psonā. Et hoc quidē ꝯfirmat̄. q: sicut dicit idē hyla. intelligētia dictoꝝ ex causis ē assumēda dicēdi. Hilar̄. eñ in verbis p̄missis excludere voluit errorē arrij. q̄ dicebat xp̄m s̄m se totum passum fuisse. Tercio mō r̄ndet̄ q̄ hyla. nō vult ostēdere xp̄m nō habuisse verū dolorē. s̄ nō hūisse cāȝ doloris. ⁊ hunc quidē modum soluendi innuit magister in lr̄a. ⁊ satis est rōnabilis sicut i expositōe lr̄e medi⁹
apparebit. ¶ Ad illud ꝟo qđ obī de auctē dyo. dōm 8
q̄ dyonisius nō voluit dicere nec sensit q̄ beat⁹ iohānes ⁊ alij sancti nō expirent̄ dolorem in tormentis. s̄ vult cōmēdare cōstantiā mētis quo nō magis ꝯmouebat̄ ex expientia sensus q̄ cōmoueret̄ ex sola con
sideratione ⁊ iudicio rōnis. ¶ Ad illud quod obijcit̄ 9
de moyse. dōm q̄ ⁊ si dulcedo ꝯtēplatiōis quodammō ip̄m reficeret. ⁊ a sensibus exterioribus abstraheret. adeo vt nāles virtutes quodāmodo consopiret. vt nō ita cōsumerēt ⁊ cibū req̄rerent. tñ q̄ tanto tp̄e ieiunauit sine aliqua sui lesione hoc fuit p spāle beneficium ⁊ diuinū miraculū. ⁊ ideo hoc nō hȝ locum in ꝑposito. q: xp̄s in passione sua nō exercuit miracu
la potētie. s̄ potius est vsus armis patientie. ¶ Ad 10
illud qđ obī q̄ natura agens p̄stantior est patiente. dōm q̄ illud nō oportet intelligi q̄ sit verū simpliciter. s̄ solum s̄m aliquā cōditionē. Quia eñ lapis ledit pedeȝ. nō oportet q̄ lapis sit nobilior pede. s̄ sufficit q̄ excedat in aliqua cōditōne. vtpote in duricia ⁊ soliditate. et sic est in ꝑposito. Quis eñ clau⁹ non esset nobilior carne xp̄i. erat tñ durior ⁊ solidior. Et si tu obijcias mihi de aīa q̄ nō possit pati. dđ. q̄ aīa patiebat̄ p accidēs. s. ꝯpatiēdo carni. Uel s̄m aug. in vj. musice. anima sumit occasionem patiēdi ex carne. Ueruntñ pati͂ ex se occasione accepta aliunde. Potest etiā dici q̄ illud verbū hȝ intelligi s̄m institutionē nature. nō s̄m dispōnē miscđie. ⁊ punitionē iusticie. quoꝝ primū respicit aīam xp̄i. scđm animaȝ peccatricem. sicut in. xliiij. di. libri. iiij. hr̄ expresse.
¶ Ad illud qđ obī q̄ manus xp̄i fuit curatiua dolo 11
rū. dōm q̄ hoc fuit virtute latentis diuinitatis. ⁊ s̄ȝ illam virtutē ꝯcedo bene q̄ pati nō poterat nec dolere. ex hoc tñ nō sequitur q̄ nō fuerit doloris expers. Erat eñ ibi alia virtus creata s̄m quā dolere pot̄at.
scȝ potētia aīe sensitiua. ¶ Ad illud qđ obī q̄ aīa pe 12
tri nō pateret̄ in inferno. Dōm q̄ nō est sil̄e. q: aīa petri post purificationē pfectā nō est passibilis ex cā ꝓpria. nec ex dispensatiōe diuina ꝑpter salutem alienam. nō aūt sic est de aīa xp̄i q̄ dispensatiue ⁊ volūtarie passibilitatē hūit. cū carni passibili cōiuncta fuit. sicut ex locutiōe p̄cedenti habitū fuit.

Questio. ij. b

Utruȝ in christo fuerit dolor acerbissimus? Et q̄ sic vr̄. Tren. j. O vos omnes q̄ trāsitis p viā attē. ⁊ vi. si est do. si. sicut dol̄. meus. hoc dr̄ in psona xp̄i. g̃ vr̄ q̄ null⁹ ali⁹ dolor hēat ei equari. ¶ Itē in ps̄. Oēs fluctus tuos induxisti sup me. dī in psona xp̄i. s̄ nō oēs induxit q̄tū ad veritatē. g̃ oēs induxit q̄tū ad equalentiā ⁊ acerbitatē. ¶ Itē rōne vī. q̄to cōplexio nobilior est. tanto passio doloris in ea est acerbior. sed xp̄s nobilissimā habuit complexionē. Nobilitas n. cōplexionis r̄ndet nobilitati aīe. g̃ cum xp̄s nobilissimā aīam habuit. hūit g̃ in patiēdo maximā doloris afflictionē. ¶ Itē q̄to sensus tactus est viuacior. tāto dolor q̄ est s̄m sensum est acutior. Uñ in illis mēbris i q̄bus viget sensus tactus est dolor acutissim⁹.

sed in christo fuit sensus tactus viuacissim⁹.prudē
tissimū em̄ aialiū est homo vt dicit phs.ꝛ inter oīs
christus cū fuerit optime dispositus.ḡ dolor quē sen
sit sup omnes dolores fuit acutissimus. ¶ Item q̄n
to maius est bonū quod amittit.tanto maiorem in
fert dolorem ei q̄ cognoscit ꝛ hꝫ vsum rōnis. ſ vita
xpī erat nobilissima.ꝛ passio illa vitam pimebat.er
go dolorem illi aie acutissimū inferebat. ¶ Itē tan
to pena est acerbior quanto veloci⁹ virtue nature de
ijcit.maxime vbi aliquod mēbroꝝ pncipaliū nō cor
rūpit.ſ xp̄s in cruce suspensus adeo cito fuit mortu
us vt etiā miraret pilatus.ḡ videt q̄ dolor ei⁹ gra
uissimus fuisset. ¶ Sed ꝯtra hoc pmo obī a pte ge
neris pene.q: pena ignis acutius affligit q̄ꝫ pena fer
ri.ſ laurentius ꝛ vincentius exusti fuerunt in igne.
ḡ vr̄ q̄ maiorē dolorē senserūt q̄ꝫ xp̄s ¶ Itē hocipm
ostendit a parte volūtatis patiendi.q: quāto aliq̄s
magis desiderat pati.tāto minus dolet in patiendo.
sed xp̄s vehementer desiderabat pati p genere hūa
no.sicut dr̄ Luce.xij.Baptismo habeo baptizari et
quō coartor ꝛc.ḡ vr̄ q̄ dolor eius valde parū de acer
bitate habuit. ¶ Item hocipm ōndit a parte adiu
torij.q: quanto hō maiorem habet charitatem.tāto
facilius sustinet cruciatū pene.ſ christ⁹ maxime cha
ritatis fuit.ḡ facillime tormēta portauit.ḡ valde pa
rū doluit. ¶ Item hocpm vr̄ a parte boni amissi.q:
quanto maius est bonū qd pdit.tanto maior dolor ē
ei q̄ amittit.sed pctōr pdidit deum qui est maius bo
nū q̄ꝫ sit vita ista corpalis.ḡ vr̄ q̄ acerbior dolor sit i
viro cōtrito ꝛ penitente.q̄ꝫ fuerit i christo patiente.
¶ Item hocipm ōndit a pte recompensationis.q̄a
quanto alicui fit maior ꝛ melior recompensatio d̄ bo
no amisso.tanto mitior est dolor.ſ xp̄o p dolore pas
sionis ꝛ expositione vite sue restituebat stola glorie
in se ꝛ in ceteris mēbris suis.ḡ ꝛc. ¶ Itē hocipsum
ostēdit ex pte spei.q: quanto aliq̄s certi⁹ expectat li
berationē.tanto min⁹ affligit in passiōe.ſ xp̄s certis
simus erat de liberatione pxima.ḡ vr̄ q̄ afflicio ei⁹
15 erat valde modica ¶ R̄.dōm q̄ dolor passiōis xpī
inter ceteros dolores ꝛ passiones fuit acerbissim⁹ ꝛ
acutissimus.et hoc patet si illa ꝯsiderent que dolorē
passionē acerbiorem reddūt.hec aūt sunt tria.vicꝫ.
cā passionis.ꝛ mod⁹ patiendi.ꝛ ꝯditō patientis.Si
cōsideret causa ob quā xp̄s passus est.fuit in eo do
loris afflictio magna.nō em̄ patiebat p culpa ppria
imo p aliena.nō p amicis tm̄ sed etiā p inimicis.ꝛ
etiā p his quos videbat ingratos.Si aūt cōsideret
modus patiēdi.fuit in eo passio doloris acerbior.tū
pter generalitatem.q: in omnibus mēbris afflige
bat.tū etiā pter cōtinuitatē.q: suspendiū ei⁹ ꝯtinu
abat.ꝛ claui adeo affligebant pendentē sicut affixe
runt q̄n man⁹ ei⁹ ꝛ pedes ꝯfodebant.in q̄b⁹ maxia
erat afflictio pter neruos ꝛ musculos ibidē concur
rentes in quibus pcipue viget sensus.Si aūt cōside
ret qualitas siue cōditio patientis.maxima erat af
flictio pter maximam cōplexiōis equalitatē.ꝛ pp̄
sensus viuacitatem.vnde q: nullus potuit ei equari
nec equalitate cōplexionis.nec viuacitate sensus.do
lor illius oim doloꝝ fuit acutissimus.Et iō rōnes q̄
hoc ostendunt ꝯcedamus.ꝛ ei grās quantas possu
mus ꝛ supra q̄ꝫ possum⁹ referam⁹.si quo modo do
net nois vt tā grauiter patienti cōpatiamur.Rōes
vō q̄ obijciūt ad ꝯtrariū q̄ ostendunt mitigationem
doloris xpī nō obuiāt veritati si recte intelligāt.Cō
uenit em̄ esse acerbitatē in dolore q̄tū ad duo.vicꝫ
q̄tū ad experientiā sensus.ꝛ q̄tū ad repugnātionē rōis.
Licet aūt in christo fuerit maxima doloris afflictio
q̄tū ad experientiā sensus.rō tn̄ xpī modicos reputa
bat oēs illos cruciatus.nec tn̄ auferebat acerbitatē.
sed rōnis subuersionē.Et p hoc ptꝫ rn̄sio ad illas q̄
tuor rōnes q̄ sumunt ex pte voluntatis deficientis.
ꝛ ex parte charitatis adiuuantis.ꝛ ex pte recōpēsa
tionis.ꝛ ex parte expectationis ¶ Ad illud qd obij 14
cit ex pte generis pene.Dōm q̄ illa rō ꝓcedit ex in
sufficienti.Acerbitas em̄ pene nō tātū pensat ex pte
agentis quantū ex parte patiētis.Actus em̄ actiuo
rū est in patiente disposito.ꝛ q: qualitas in xp̄o red
debat ipm ad maiorem dolorē dispositū.iō bene con
cedo.q̄ clauus ferreus multo pl⁹ afflixit christum q̄ꝫ
ignis laurentiū ¶ Ad illud qd obī q̄ dolor in cōtri 15
to excedit dolorē in christo pter quantitatē boni a
missi.dōm q̄ damnificatū p se nō infert dolorē ſ sen
sus damnificationis.q̄uis aūt pctōr maius bonum
amittat.q: tn̄ nō magis sentit ſ minus.nō sequit q̄
magis doleat vt plurimū.Valde em̄ parū affligit q̄
uis magnam dolendi habeat rōnē ꝛ cām.

Questio.iij. c

Utrū xp̄s necessitatē assumpserit patiendi: Et q̄ sic
videt.Ad hebre.ix.Quēadmoduꝫ statutū est hoib⁹
semel mori.post hoc aūt iudiciū sic ꝛ xp̄s semel ob
lat⁹ ē.Glo.eadē necessitate ꝛ iure nature.ergo ſm h̄
mortuus est xp̄s ſm statū nature.ſ q̄ sic morit mo
riendi hꝫ necessitatē.ḡ ꝛc. ¶ Itē aug.ad Julianuꝫ.
Si talem carnem qualem hūit adā in pmo statu as
sumpsit xp̄s.nō solū caro xpī nō cēt caro peti.ſꝫ nec
simil carni peti.si ḡ xp̄s fuit silis carni peti.ꝯstat q̄
nō assumpsit carnē ſm statuꝫ nature institute ſ ſm
statū nature lapse.sed hec caro hꝫ necessitatē moriē
di.ḡ ꝛc. ¶ Itē Boeti⁹ in li.de duab⁹ naturis ꝛ vna
psona xpī dicit q̄ xp̄s de statu innocentie assumpsit
peti immunitatē.de statu vō nature lapse assumpsit
passibilitatē.ſ passibilitas q̄ est ſm statū nāe lapse ē
patiendi necessitas.ḡ ꝛc. ¶ Itē spūssanctus cui⁹ vir
tute illud corpus fabricatū fuit de vtero virginis.et
si purificauerit a feditate corruptiōis.nō tn̄ purifica
uit a defectu passibilitat.ḡ passibilitatē hūit p cū mo
duꝫ p quē virgo que cū genuit.excepto reatu pec
cati.sed virgo habuit necessitatē moriendi ꝛ patiēdi.
ḡ ꝛ caro xpī.ḡ ꝛc. ¶ Itē xpī corpus ita fuit passibile
sicut fuit aiale ꝛ terrestre.ſ xpī corpus pter aialita
tē ꝛ terrestreitatē necessitatē habuit nālēꝫ sumēdi ci
bū et tēdendi deorsuꝫ.aliter em̄ stare nō potuisset ni
si p miraculum.ḡ pari rōne pter passibilitatem ne
cessitatē habuit ad patiēdū ꝛ moriendū. ¶ Itē xp̄s
assumpsit oēs defectus naturales ꝛ generales exce
ptis his q̄ ordināt ad peccatū.ſ nēcitas patiendi est
defectus in nobis naturalis ꝛ generalis.nec tn̄ ordi
nat ad pctm̄.ḡ xp̄s eā assumpsit ¶ Sed ꝯ.Joh.x.
Ptātē habeo ponēdi aiam meā ꝛ iteꝝ sumēdi eam.
Et paulo añ.Nemo tollet eā a me.ſ ego pono eam
a meipso.ḡ pati ꝛ mori erat in libertate volūtat xpī.
ḡ nō vr̄ q̄ xp̄s aliquā ad hoc necessitatē habuerit.
¶ Item aug.sup illud Joh.iij.Qui desursum venit
sup omnes est.Desursum venit.q: de altitudine hu
mane nature añ pctm̄ accepit verbū dei hūanā nāꝫ.
ſ in statu illo nō hēbat hūana nā nēcitatē ad moriē
dū.ḡ nec ꝓut fuit assumpta a xp̄o ¶ Itē ansel.in li.
cur deus hō.Quoniam voluntas dei nulla necessita
te facit aliquid.sed sola potestate.ꝛ voluntas christi
fuit volūtas dei.nulla ḡ necessitate mortu⁹ est sed so
la ptāte. ¶ Itē hocipsum ostēdit alia rōne tali.Om
nis nēcitas aut est coactio.aut phibitio.q̄ due neces
sitates ꝯuertunt adinuicē cōtrarie.sicut necesse est ꝛ
impossibile.ſ in christo nō fuit coactō ad mori.vel p
hibitio ad nō mori.ḡ in christo nulla fuit necessitas
ad moriendum.ꝛ ita nec ad patiendū. ¶ Itē quan
docūqꝫ aliqua ppꝛietas necessario inest alicui subie
cto.compat ad illud sicut ad cām ꝛ subiectū.ſꝫ pas
sio nō habuit causam in christo.ḡ nō fuit nēcriū chri
stum pati.ḡ christus nō assumpsit nēcitatē patiēdi.
¶ Itē qd necessario inest alicui inest ei velit nolit.ḡ
si in christo fuit necessitas ad patiendū.passus fuis
set vellet nollet.ſ nihil tale est plene volūtariū ꝛ me
ritoriū.ḡ christus in patiendo non habuisset plenuꝫ
meritū.q̄ si hoc est falsum.restat q̄ ꝛ primuꝫ.vicꝫ q̄
16 christus habuit necessitatē ad patiendū. ¶ R̄.ad p
dictoꝝ intelligentiā est notandū q̄ ad hoc voluerūt
aliq̄ rn̄dere distinguendo necessitatē ſm quatuor ge
nera causarū.Est em̄ nēcitas ſm causam formaleꝫ.
ſm quā dicit necessariū est calidū calere.Est etiā ne
cessitas ſm causam mālē.ſm quā dī q̄ nēcē est calo
rē in summo cōuerti in ignē.Est etiaꝫ necessitas ſm
cāꝫ efficientē.q̄ dicit necessitas ſm violentiā ꝛ coa
ctionē.ꝛ ſm hanc dicimus q̄ lapidē fortiter impul
suꝫ necesse est moueri.Est etiā necessitas ſm causaꝫ
finalem.ſm quā dicimus q̄ serrā necesse est eē den
tatā.q: est ad diuidēdū solida ꝛ dura.Sed cū h̄ qua
druplicitet dicat nēcitas.solo quarto mō necessitas
patiendi fuit in christo.vicꝫ pter nr̄am redēptionē
Quantū em̄ in se fuit necessitatē nō habuit ad pati
endū.q: nec fuit in eo humane cōditiōis corruptio.
nec potuit esse coactio.ꝛ iō nō pōt ei ꝯuenire necessi
tas ſm alia tria genera causaꝝ.Hic aūt modus di
stinguendi satis rōnabilis est in se.ꝛ ad q̄stionē ꝓpo
sitam rōnabiliter applicat.Si aūt q̄rat de nēcitate
patiendi in xp̄o ꝓut necessitas patiēdi in christo nō
tm̄ includit tēpus post assumptionē.ſ etiā ante assū
ptionē.hoc est.si querat.vtrū nēcariū fuit christū no
stras penalitates assumere.tūc em̄ verū est dicere q̄
nō fuit necessariū nisi necessitate finis.Et h̄ mō istā
q̄onē tractat beat⁹ ansel.sed mgr̄ aliter tractat istam
q̄onē in lr̄a.Querit em̄.vtꝝ iste defectus q̄ est neces
sitas patiendi.cū sit in nobis p ꝯtractioneꝫ.fuerit in
christo p volūtariā assumptionē: Et iō hanc q̄onem
dissoluere nō pōt p p̄dictā distinctioneꝫ.Et iō aliter
oportet dicere.nō q: predict⁹ modus dicendi sit ma
lus.ſ q: nō valet ad nostrū ꝓpositū.Sequentes vō
sniam mgr̄i in lr̄a dicere possum⁹ q̄ christus assum
psit istū defectū q̄ est necessitas patiendi.Quantum
em̄ erat de lege nature.corpus illud erat resolubile ꝛ
mortale.ꝛ nisi fuisset cōseruatū miraculose.aliquan
17 do senio defecisset.Attendendū est tn̄ q̄ nō oi modo
fuit necessitas patiēdi in christo p quē modū est i no
bis.ſ quodāmodo sic.q̄dāmō aliter.Habet em̄ ne
cessitas patiendi compari ad tria.vicꝫ.ad causaꝫ.ad
subiectū.ad virtutē corpis regitiuā.Si ꝯsideret per
cōpationē ad causam.sic est in nobis ex duplici cau
sa.vicꝫ.pter feditatē corruptiōis culpabilis.ꝛ pp̄
qualitatē nālis compōnis.Ideo em̄ habem⁹ necessi
tatē ad patiendū.q: reatū originalis peti ꝯtrahim⁹.
ꝛ q: ex ꝯtrarijs agentib⁹ ꝛ patientib⁹ cōstituti sum⁹
ita q̄ ꝯtinua in corpe nostro sit resolutio.Christ⁹ au
tem necessitatē hūit solū ex altera cā.passibilis enim
fuit nō pter reatū peti originalis ſ pter modū ta
lis compōnis.Siliter p cōpationē ad subm.alio mō
est necessitas patiēdi in xp̄o ꝛ in nobis.In nobis ei
est necessitas patiendi siue p cōpationē ad naturaꝫ.
siue p cōpationē ad psonam.In xp̄o aūt necessitas
erat ad patiendū.nō p cōpationē ad psonā.q: nulla
poterat astringi nēcitate.q: oia erant ei subiecta.sed
p cōpationē ad naturā assumptā.Siliter p cōpatio
nē ad virtutē regitiuā.aliter est in nobis necessitas
patiendi q̄ꝫ in xp̄o.Est em̄ in nobis virt⁹ regitiua ex
parte nature ꝛ a pte voluntatis regitiue.ꝛ respectu
vtriusqꝫ est necessitas patiēdi i nobis.Etem̄ nec na
tura nec voluntas pōt in nobis passionē phibere.
Patimur em̄ nolumus velim⁹.In xp̄o aūt necessi
tas fuit respectu virtutis nālis.ſ nō respectu volun
tatis.nihil em̄ inuitus sustinuit.nec sustinere potuit.
q: nō meruit.Et sic ptꝫ q̄ necessitas patiēdi assūpta
fuit a xp̄o ꝛ in xp̄o fuit p assumptionē.tn̄ nō eo mo
do q̄ in nobis est p ꝯtractionē.iō xp̄s quasi medium
tenet inter nos ꝛ statū nature institute.Nā in nobis
natura ꝛ volūtas passioni subest.In adam natura
volūtas passioni pērat.In xp̄o vō passioni suberat
natura ſ pērat voluntas.Et hoc est qd dicit Dam.
q̄ in xp̄o ꝛ si passiones fiebāt ſm legē nature.nō tn̄
coacte ſ volūtarie.Concedenduꝫ est ḡ q̄ in xp̄o fuit
nēcitas patiendi ꝛ moriendi nō cōtracta ſ assūpta.
Cōcedende ḡ sunt rōnes ꝛ auctes q̄ sunt ad ptē istā
¶ Ad illud vō quod abī in ꝯtrariuꝫ de.x.Joh.Ego 18
pono aiaꝫ meā ꝛc.Dōm q̄ illud ē verbuꝫ psone filij
dei.cuius nō fuit necessitas patiēdi vel moriēdi.nul
lus em̄ ipm poterat ledere nisi ipe voluntarie pmit
teret.vnde verbū illud nō intelligit effectiue ſ pmis
siue.nec excludit nēcitatē respectu nature ſ respectu
psone. ¶ Ad illud aug.qd dicit q̄ assumpsit carneꝫ 19
de altitudine humane nature.Dōm q̄ hoc intelligit
aug.sicut exponit Boe.q̄tum ad peccādi immuni
tatē.nō q̄tū ad passibilitatē.Dicit em̄ idē boeti⁹.q̄
de oi statu aliquid assumpsit.De statu innocētie pec
cādi imunitatē.de statu glorie peccandi impossibili
tatē.d̄ statu nature lapse passibilitatē.vn̄ ſm passibi
litatem plus assimilat nature lapse q̄ꝫ nature insti
tute. ¶ Ad illud Ansel.de volūtate xpī iā pꝫ rn̄sio.n̄ 20
em̄ excludit necessitatem simpliciter ſ necessitatē re
spectu volūtatis diuine.Et p hoc patet rn̄sio ad se
quens qd obī.q̄ ois necessitas aut est phibitōis aut
coactiōis.Dōm em̄ q̄ hoc intelligit de necessitate q̄ 21
repugnat voluntati sicut dicit idem ansel.De ea au
tē necessitate que volūtati subest nō hꝫ veritateꝫ.iō
rō illa nō ꝓbat q̄ nulla fuit in xp̄o necessitas patien
di.ſ q̄ nō fuit aliqua eius voluntati ꝯtraria. ¶ Ad 22
illud qd obī q̄ ppꝛietas necessario inherens alicui cō
pat ad illud sicut ad subiectū ꝛ cām.Rn̄deri potest
q̄ veꝝ est.Q: aūt assumit q̄ passio nō hꝫ cām i xp̄o.
Dōm q̄ cā passionis duplr̄ pōt determiari.Vel i ge
nere moris.vel in genere nāe.In genē moris cā pas
sionis est meritū peti in nobis.ꝛ sic verū est q̄ nō fu
it in christo.Cā in genere nāe est ꝯpositio ex ꝯtrarijs
ſm statū repugnātie ꝛ actiōis mutue.ꝛ hmōi in xp̄o
fuit mera volūtate.Et p hac cā dicim⁹ in xp̄o fuisse
patiēdi necessitatē.Et hinc est q̄ patiēdi necessitas i
xp̄o volūtatē nō excludit ſ potius includit. ¶ Ad il 23
lud qd obī q̄ illud necessario inest alicui qd inest ei
velit nolit.Dōm q̄ illud nō hꝫ veritatē nisi de ea ne-

cessitate que est ɔtra voluntatē. non de ea que est ex voluntate ⁊ subest volūtati. ⁊ talis necessitas nō diminuit de rōne meriti. sic ponit ansel. exēplū de eo q̄
24 volūtarie se obligauit ad opa supererogatōis. Et si obijciat̄ ꝙ ista duo nō pūt sil' stare ꝙ aliq̄d sit necc̄riū ⁊ volūtariū. cū volūtariū possit sic ⁊ aliter se habē. necc̄riū vo minime. dōm ꝙ illud verū est de volūtate q̄ hʒ secū annexā vertibilitatē. sed de volūtate inuertibili nō est verū. xp̄s em̄ volūtarie benefecit. et tn̄ necc̄riū fuit ipm benefacere. sic ⁊ volūtarie passibilitatē nr̄am assumpsit. ita ꝙ impossibile fuit cuʒ penitere de hoc ꝙ assumpserat defectum talem.

Onsequenter querit̄ de passibilitate ⁊ dolore ipsius aie xp̄i specialiter. Et circa hoc querūtur tria. Primo q̄r vtrū christus passus fuerit ẜm rōnē. an solū ẜm sensualitateʒ. Scdo dato ꝙ passus fuerit ẜm rōnē. q̄r vtrū passus fuerit ẜm pteʒ inferiorē ⁊ supiorē. Tercio dato ꝙ ẜm vtrāqʒ. q̄rit̄ vtrū penalius passus fuit ẜm rōnē q̄ ẜm sensualitatem.

Questio .j. d

Utrū xp̄s passus fuerit ẜm rōnē. an tm̄ ẜm sensualitatē: Et ꝙ ẜm rōnē passus fuerit vr̄. Aia passa ē patiente corpe. q2 vnit̄ corpi sicut pfectio. ẜ aia rōnalis est pfectio corpis. nō tm̄ ẜm sēsualitatē ẜ etiā ẜm rōnē. g̃ vtroqʒ mō passa fuit corpe patiēte. Itē maior est ɔiūctio viriū aie adinuicē. q̄ sit aie ad corp⁹. ẜ patiente corpore patit̄ aia. g̃ patiēte vna potētia patit̄ alia. g̃ dolore exn̄te in sensualitate. necē est eē in rōne. Itē maior est vnio potētiaꝝ aie in ipsa aīa q̄ sit mēbroꝝ corpis in ipso corpore. ẜ patiente vno mēbro cōpatiunt̄ cetera. g̃ si patit̄ potētia sensualis. necesse est ꝙ cōpatiat̄ ⁊ rōnalis. Itē qd̄ inest ẜm sbstantiā suā ⁊ eēntiā p ɔñs redūdat in oēs potētias. ẜ aia xp̄i patiebat̄ patiēte corpe ꝓpter eēntialē vnionē ipsius ad corpus. g̃ necesse fuit eā pati ẜm se totā. g̃ ẜm ptē sensualē ⁊ rōnalē. Itē xp̄s sua passione nō tm̄ nos liberauit a passione q̄ patit̄ ɔiūctim. sed etiā a passione q̄ patit̄ aia sepata. ẜ aia sepata nō tm̄ patit̄ ẜm sensualitatē. ẜ etiā patit̄ ẜʒ se totā. pcipue ẜm ptē intellectualē cui⁹ hʒ vsum ⁊ opationeʒ. Si g̃ xp̄s p nr̄a liberatiōe in se suscepit hmōi passiōes. vr̄ ꝙ nō tm̄ passus fuerit ẜm sensualitatē verū etiā ẜm rōnē. Sed ɔ̄. Qd̄ nullius ptis corpis est act⁹. non patit̄ corpe patiēte. aia ẜm ptē rōnis nulli⁹ ptis corporis est act⁹ vt dicit phs. g̃ nūq̄ patit̄ corpe patiente. g̃ aia in christo si passa fuit nō fuit passa nisi soluʒ ẜm sensualitatē. Itē qd̄ nō corrumpit̄ ad corruptionē alterius. nō patit̄ ad passionē alteri⁹. q2 passio est via ad corruptionē. sed aia xp̄i ẜm rōnē nō potuit corrūpi ad corruptionē corpis. g̃ nec pati corpore patiente. Itē qd̄ nullo modo hʒ ɔ̄riū aliq̄d. nec hʒ aliq̄d supi⁹. nō pōt pati ab aliquo agēte vel ledi. sed aia xp̄i ẜm rōnē nec hʒ aliq̄d ɔ̄riū. nec hʒ aliquid creatū seipa supius. g̃ nullo mō ẜm rōnē pati potuit vel affligi. Itē nihil idē ⁊ ẜm idē d̄ eodē gaudet. ⁊ tristat̄ de eodē. ẜ aia xp̄i ẜm rōnē gaudebat de dolorib⁹ ⁊ passionib⁹ q̄s corp⁹ pferebat. alioq̄n nō mereret̄. g̃ patiēte corpe nō patiebat̄ nec affligebat̄. Itē cū passio attingat vsqʒ ad rōnē. nō tm̄ est ꝓpassio imo etiā cōpleta ⁊ pfecta passio. q̄ nō pōt cadere i sapientē. ẜm ꝙ pbat Sene. ⁊ hier. dicit. Aut g̃ xp̄s sapiens nō fuit. aut si fuit. aia ei⁹ ẜm rōnē carni cōpassa nō fuit. R̄. ad pdictoꝝ intelligentiā est notan-
25 dū ꝙ sicut dicit aug. de ciui. dei. li. xiiij. ca. xv. duplex est dolor in aia. Un⁹ q̄ est aie ẜm se. alius q̄ inest anime ex carne. vtrūqʒ dolorē ɔstās est in aia xp̄i fuisse. Et de illo quidē dolore q̄ inest aie ẜm se nō est dubiū q̄n xp̄s fuerit passus ẜm rōnē. cōpassus em̄ fuit ⁊ doluit p pctis nr̄is. ⁊ iste dolor in volūtate rōnali erat pcedens ex cōsideratiōe rōnis. vicʒ ex recognitione pctōꝝ nostroꝝ. De alio aūt dolore q̄ inest aie ex carne nō ē vsqʒquaqʒ euidēs. Distinguūt em̄ mgr̄i nr̄i 26
cōiter. ꝙ rō dupliciter hʒ cōsiderari. vicʒ vt rō. ⁊ vt natura. Si cōsiderēt̄ vt rō. sic passiōes q̄ ei attribuūtur sunt cōsequentes ipam deliberationē. ⁊ hoc mō aia xp̄i corpi patienti nō ɔpatiebat̄. imo multū gaudebat ⁊ gratulabat̄. vehemēter em̄ placebat ei pati p salute generis humani. Si aūt ɔsideret̄ rō vt natura. sic cū habeat naturalē appetitū ⁊ inclinationē ad corpus. vtpote pfectio ad pfectibile. patit̄ corpe patiente. Aia em̄ rōnalis nō tm̄ est pfecto corpis humani ẜm potentias sensibiles. cuʒ corpus hūanū sit ordinatū ad nobiliorē pfectionē q̄ sit corpus brutale. ẜ ẜm se totā. hoc est ẜm cōpletū sue eēntie. ⁊ suarū potentiarū vniuersitatē est corpis pfectio. ⁊ hʒ ad ipsum naturalē appetitū ⁊ inclinationē ⁊ ɔiūctioneʒ. ac p hoc delectationē ⁊ ɔpassionē. Concedēduʒ est g̃ ꝙ aia xp̄i cōpassa fuerit ẜm rōnē. ẜm ꝙ cōsiderat̄ rō vt natura. cū passio corpis fuerit acerbissima sic ostensum est s̄. Un̄ ɔcedēde sunt rōnes que sunt ad partē istā. Ad illud vo qd̄ obi̇̄ pmo in ɔtrariū ꝙ aia ẜm 27
rōnē nulli⁹ partis corpis est actus. dōm ꝙ phs in illo verbo nō vult negare nālem ɔiunctionē ipsi⁹ intellectus ad corp⁹. ẜ hoc vult dicere ꝙ intellectus nō determiat sibi organū inq̄tū egredit̄ in actū ꝓpriuʒ. ⁊ ex hoc nō pōt inferri ꝙ corpi nō compatiat̄. cōpassio em̄ illa nō hʒ ortū ex determiatiōe organi ẜ poti⁹ ex ɔiūctiōe vel vniōe naturali. Ad illud qd̄ obijci 28
tur ꝙ nihil cōpatit̄ alij patienti qd̄ nō corrūpat̄ cuʒ illo. dōm ꝙ aug. negat illud. xix. de ciui. dei. tanq̄ falsum. Instantiā em̄ hʒ in spū rōnali. vnde illud vbuʒ nō habet veritateʒ nisi de illa passiōe que mag̃ facta abijcit a subā patiente vel compatiente. Ad illd̄ 29
qd̄ obi̇̄ ꝙ aia xp̄i ẜm rōnē nō hʒ ɔtrariū nec hʒ superius. dōm ꝙ habere ɔ̄riū vel supi⁹ est duplicit̄. vicʒ. p se. vel p accn̄s. Quis aūt nihil aduerset̄ ⁊ ɔ̄rietur aie xp̄i ẜm se. aduersat̄ tn̄ ⁊ cōtrariat̄ rōne vniti corporis. qd̄ em̄ ledit pfectibile. ledit ⁊ p ɔsequēs ipam pfectōnē. Ad illd̄ qd̄ obi̇̄ ꝙ aia xp̄i ẜm rōnē gaude 30
bat d̄ passiōib⁹ corpis. dd̄. ꝙ nihil ipedit ꝙ rō de aliq̄ gaudeat vt rō. ⁊ ɔtristet̄ vt natura. p eo ꝙ aliq̄d potest repugnare volūtati ẜm appetitū naturalē. ⁊ cōsonare volūtati ẜm appetitū deliberatiuū. Frequenter em̄ voluntate libe. ar. refugimus que natura appetit. ⁊ appetim⁹ q̄ natura refugit. sic ⁊ in ꝓposito hʒ intelligi. Ad illud qd̄ obi̇̄ ꝙ cū passio attingit rō- 31
nē. nō cadit in sapiētē. dōm ꝙ rōnē attingi p moduʒ rōnis repugnat pfectiōi sapie. nō aūt attingi p modū nature. hoc em̄ est quod facit hoiem cadere a statu ⁊ pfectione sapie. vicʒ ꝙ eius rō cedat ⁊ succūbat passiōib⁹. nō aūt ꝙ sentiat passiōes. ⁊ ita pati p modū nature nō aufert rōnē ꝓpassionis. Aliud em̄ ē passionē expiri. aliud a passiōib⁹ pturbari. Perturbari em̄ est subijci. Expiri aūt pōt aliquis passiōes et eis supferri. ⁊ sic fuit in aia christi que ẜm rōnē sensitiuā passiōes corpis expiebat̄ dolore acutissimo. ẜm rationē vo liberatiuam passionibus corpis supfereba tur gaudio virtuoso.

Questio .ij. e

Utrum anima christi passa fuerit ẜm supiorem portōeʒ rōnis: Et ꝙ sic videt̄. Christus assumpsit totuʒ hominē vt totum curaret. sed totos nos curauit. et q̄tum ad supiorē portionē rōnis. ⁊ q̄tum ad inferiorem. ⁊ hoc quidem p passionem. g̃ passus est q̄tuʒ ad omnē partem rōnis. Item vbi est culpa ibi debet esse pena. ẜ culpa ade fuit in supiori parte rōnis ꝓpter completā auersionē. Si g̃ xp̄s penam sustinuit p culpa ade. g̃ penā sensit in supiori parte ratiōis. Item plus iungit̄ rō supior inferiori q̄ iungatur inferior sensualitati. sed rō inferior patit̄ patiēte sensualitate. g̃ ratio supior patit̄ patiēte inferiori. Itē rō supior vnionem habet ad deitatē ⁊ vnionē hʒ ad carnē. sed ꝓpter vnionē sui ad deitatē in qua est ꝓmptuariū delectationis necesse est eaʒ delectari. g̃ pari ratione ꝓpter vnionem sui ad carnem patientē necē fuit eam pati. Sed ɔtra. Paulus in raptu suo ꝓpter plenam ɔuersionē rationis ad deū abstract⁹ fuit oīno a passionibus ⁊ delectationibus carnis sicut ipse dicit. Nescio vtrū in corpe an extra corpus. sed supior portio rōnis in christo oīno fuit ad deū cōuersa. g̃ vr̄ ꝙ nihil de afflictiōe carnis sentiebat. Iteʒ ɔtraria nō possunt simul esse in eodem ⁊ ẜm idē. sed gaudiū ⁊ dolor sunt affectōnes ɔtrarie. g̃ si xp̄us ẜm portionem rōnis supiorem ɔtinue gaudebat. g̃ videtur ꝙ ẜm illam dolorē nō expiebat nec sentiebat. Itē albius est qd̄ est nigro impmixti⁹. ergo vbi ē summū gaudiū ibi nullus est dolor. ẜ in supiori parte rationis xp̄i summū gaudiū erat. q2 pfectissime deum comprehendebat. g̃ vidr̄ ꝙ nihil de dolore ẜm illam partē sentiebat. Itē sicut culpa opponit̄ gratie. ita beatitudo opponit̄ miserie. ẜ culpa nō potest stare in eodē ⁊ ẜm idē simul cum gratia. g̃ nec beatitudo ⁊ miseria ẜm eandē aie portionē. sed beatitudo erat in xp̄o ẜm portionē aie supiorem. g̃ impossibile fuit ẜm illam partem inesse christo aliquem dolorē. Itē potentia illa simplex erat. g̃ ad qd̄ se ɔuertebat ẜm eandē partē totaliter ferebat̄. Si g̃ q̄tuʒ ad supiorē partē rōnis semp erat ɔuersus ad deū a quo hauriebat gaudiū. vr̄ ꝙ ẜm illam portionē nullū sentiebat cruciatū. Item supior portio rōnis distinguit̄ ab inferiori in hoc ꝙ ipsa aspicit ad supiora. hec ad inferiora. Si g̃ xp̄s nullam materiam doloris habuit a supiori. sed solum ab infimo. vr̄ ꝙ supior por-
32 tio rationis nullo mō pateret̄ in ipso. R̄. dōm ꝙ ẜm cōem sniaʒ mgr̄oꝝ passio xp̄i nō solū stetit in sensualitate. nec tm̄ ꝑuenit ad rōnē inferiorē. ẜ extendit se vsqʒ ad supioreʒ portionem. Sicut em̄ anima nr̄a ex ɔiunctiōe sui ad corpus infectū tota corrumpit̄ ⁊ tota in ficit̄ ẜm oēm sui vim et ẜm omnē partē. s. tā supiorē q̄ inferiorē. sic aia xp̄i ex coniunctiōe sui ad corpus patiens ⁊ afflictum tota patiebat̄ ⁊ affligebat̄. vt p illam passionē ⁊ dolorē illuʒ tota peccatrix aia curaret̄. ⁊ sic dolor ⁊ passio fuit in xp̄o ẜm supremā rōnis partē. q̄uis in ea fuerit gaudiū fruitionis. Licet aūt hoc teneat̄ tanq̄ verū. difficile tn̄ est ad intelligendū qualiter in aia xp̄i ẜm eādē potētiā ⁊ ẜm eundē statū potētie fuerit dolor ⁊ gaudiū. nec dolor supueniens discōtinuauerit gaudiū. imo fuerit siml'. Nec iterū qd̄ maius est. dolor intensus valde. fecerat gaudiū esse minus pfectum. Ad hec aūt intelligenda tria opoztet supponere que sunt vera ⁊ pbabilia. vicʒ ꝙ gaudiū fruitionis et dolor passionis nō sunt affectiōes cōtrarie. q2 nō sunt respectu eiusdeʒ. nec oīno eodem modo insunt eidē. ẜ vnū inest p se. alterū p accidens. q2 gaudiū inest ꝓpter ɔiunctionē gratuitā ipi⁹ cū deitate. ẜ dolor ꝓpter naturalē cōiunctionē ipsius cum carne. ⁊ quia sunt affectōes nō cōtrarie. possunt in anima esse ẜm eandē ptem. Scda suppositio est ꝙ nō tm̄ hmōi dolor ⁊ gaudiū nō sunt ɔtraria. sed vnū est materiale respectu alterius. ⁊ iō simul eidem inesse potuerūt. sicut in vero penitente videmus ꝙ simul dolet ⁊ de dolore gaudet. sic ⁊ aia xp̄i ẜm naturaʒ corpi patienti cōpatiebat̄. tn̄ de illa passiōe ⁊ compassiōe letabat̄. Tercia suppositio est ꝙ xp̄s simul erat viator ⁊ cōprehensor. ita ꝙ viatoris cognitio nō impediebat cōprehensoris cognitioneʒ. nec affectio affectionē. ⁊ illud fuit in xp̄o singulare. ꝓpter officiū mediatoris quo debebat expiri ⁊ diuina ⁊ hūana. Un̄ sicut sil' ⁊ sel' potat pfecte ɔuerti ad deū ⁊ ɔuerti ad nos. ita ꝙ vna illaꝝ ɔuersionū alterā nō impediebat nec retardabat. sic potuit ẜm eandē partem anime simul ⁊ semel gaudere in deo ⁊ ɔpati corpori suo. ita ꝙ nec dolor a gaudio. nec gaudiū a dolore pateret̄ aliquā diminutionē siue remissionē. Concedendū est g̃ xp̄m ẜm supiorē portionē rōnis doluisse in passione. inq̄tum tn̄ rō illa ɔsiderat̄ p moduʒ nature. Et cōcedende sunt rōnes ad hanc ptē inducte. Ad ratiōes vo ad oppositū facile est p ea que dicta sūt respōdere. Ad illud qd̄ pmo obi̇̄ de raptu 33
pauli. dōm ꝙ nō est sile. q2 paul⁹ nō potuit sic habere vsum viatoris ⁊ cōprehensoris ẜm ꝙ xp̄us q̄ erat homo ⁊ de⁹. Ad illud qd̄ obi̇̄ ꝙ ɔtraria nō pn̄t in- 34
esse eidē. dōm ꝙ sicut dictū est ꝙ dolor ⁊ gaudiuʒ in christo nō habebant ɔtrarietatē. imo vnū erat materiale respectu alteri⁹. q2 ex hocipso christ⁹ gaudebat in dn̄o q̄ sentiebat se pati ⁊ dolere p dn̄o. Ad illd̄ 35
quod obi̇̄ ꝙ gaudiū dolori impmixtū est magis intēsuʒ. dōm ꝙ illud verū est de dolore opposito gaudio. sed de dolore q̄ dat occasionē gaudēdi nō oportet illud habere veritatē. ⁊ ideo in ꝓposito nō cōcludit illa rō. Ad illud quod obi̇̄ ꝙ beatitudo opponit̄ mi 36
serie ẜm ꝙ gr̄a culpe. dōm ꝙ verū est ꝙ btitudo miserie opponit̄ ẜm legē cōem. ⁊ nō repit̄ in aliq̄ simul gloria cū miseria. Et rō hui⁹ est. q2 vnusq̄sqʒ est i vno statu nō in duplici. ẜ q̄m xp̄s in duplici statu erat vl' quasi. rōnē tenebat duplicis psone. sicut in xp̄o stat⁹ est cōponibilis statui sine repugnātia. sic btitudo cū miseria. Nec est sile oīno de gr̄a ⁊ culpa. q2 nō respiciūt diuersos status. ẜ directe habent oppositionem ⁊ incōpossibilitatem. nisi forte q̄s intelligat de culpa veniali q̄ in eodē pōt simul repiri cū gratia. q̄ nō habet oppositionē directā. Expellet̄ aūt oīno venialis culpa cū pficit̄ gr̄a. sic ⁊ a xp̄o ablata fuit passiōis miseria cū cōsūmata fuit eius gloria. Ad illud quod 37
obi̇̄ ꝙ potētia illa simplex est. dōm ꝙ q̄uis p naturā potētia simplex nō possit ad diuersa ɔuerti. tn̄ p deiformitatē glorie possibile est adeo ampliari. vt simul possit ad diuersa ɔuerti. ⁊ circa diuersa affici. ⁊ sic in patria erit aliq̄n. ⁊ intelligēdū etiā est fuisse in xp̄o. Ad illud qd̄ obi̇̄ ꝙ rō supior nō dī nisi inq̄tū ɔuer 38
tit̄ ad supiora. dōm ꝙ hoc nō est verū p eo ꝙ ad supiorē portionē rōnis spectat regere inferiorem. et penes ipaʒ residet regnū ⁊ imperiū respectu oīm potētiarū aie que sunt aliq̄ mō rōni obaudibiles. ⁊ ita p modū nāe colligat̄ potentijs alijs ⁊ ipi corpi humano tanq̄ pfectibili. ⁊ iō pati habet corpe patiēte. Qd̄

dũt dicit ꝙ ratio supior attendit fm aspectũ ad superiora. hoc dicit q̃tum ad eius principalẽ actũ. nõ ꝙ excludat ↄuersio ⁊ colligantia ipi⁹ ad inferiora.

Questio.iii. f

In qua parte aie fuerit dolor intensior. vtrũ in parte rationali. aut in parte sensibili: Et ꝙ in parte sensibili videt. Illud magis patit ad pñtiã affligentis quod magis ẽ passibile. ſ sensualitas in xpo erat magis passibilis q̃ ipsa rõ. ergo erat fragilior. ergo vr ꝙ magis affligebat anima xpi fm sensualitatem q̃ affligeret fm rõnem. ¶Item omne illud quod magis in patiendo a ↄsolatione elongat. magis patit ⁊ affligit. ſ sensualitas plus recedebat a gaudio in passione q̃ ipsa ratio sicut manifestum est. ergo ⁊c. ¶Item vbi magis viget passio timoris. ibidem magis intendit passio doloris. ſ christus magis timebat fm sensualitatem q̃ fm ratione. Scdm eñ rationem secur⁹ erat licet sensualitas formidaret. ergo pari ratione plus dolebat ex parte sensualitatis q̃ rõnis. ¶Item sicut gaudium est in ↄiunctione ↄuenientis cũ couenienti. ita dolor est in sepatione. ergo ibi est maior dolor. vbi est sepatio magis couenientis. sed anima pl⁹ couenit cũ carne fm sensualitatẽ q̃ fm rationem. sicut dicit aug. in li. de spũ ⁊ aia. ergo ⁊c. ¶Item quod magis alligat alicui et plus indiget illo. magis patit ⁊ affligit ex illius corruptione ⁊ amissione. sed sensualitas magis alligat carni ⁊ plus indiget carne ad suã operationẽ exercendã q̃ rõ. ergo carne patiente plus affligit aia in sensualitate q̃ in rõe. ¶Sed ↄtra. sicut dicit aug. de ciui. dei. Dolor est testimoniũ bone nature. ergo in meliori natura intensior est dolor ex pte rationis q̃ ex pte sensualitatis. ¶Item quod ex pluribus causis dolet. intensius dolet q̃ quod ex vna tm̃. sed dolor est in sensualitate tm̃ ex carne. ratõ vo non tm̃ condolebat carni. sed etiam sensualitati ⁊ nobis. ergo videt ꝙ intensior erat dolor in rõne q̃ in sensualitate. ¶Item vbi est intensior amor ibi est intensior dolor. ſ christus magis diligebat in nobis vitam gratie q̃ in se diligeret vitam nature. ergo magis dolebat de hoc ꝙ nos amiseram⁹ vitã gratie. q̃ de hoc ꝙ ipse amittebat vitam nature. sed primus dolor erat in rõne. scds in sensualitate. ergo magis doluit fm ratõnem q̃ fm sensualitatẽ. ¶Itẽ in ea pte intensior est dolor que hz maiorem rationem dolendi. sed sensualitas nõ habebat rationem dolendi nisi ꝓpter afflictionem carnis sue. ratio vo habebat rationem dolendi ꝓpter dehonorationem maiestatis diuine. ſ magis dolendũ est de dei inhonoratione q̃ de carnis afflictione. ⁊ xps dolebat fm ꝙ debebat. ergo intensior dolor erat in christo q̃tum ad partem rõnalẽ q̃ q̃tũ ad ptẽ sensualem. ¶Item xps diligebat alios sicut seipm. qr pfectam habebat charitatẽ. ergo tantũ dolebat de sepatione alioꝝ a deo quãtũ si ipse separet ab ipo. sed constans est ꝙ omnis anima recta plus doleret de sepatiõe a deo q̃ sepatiõe a corpe ꝓprio. ergo aia christi plus compatiebat alijs q̃ ꝓprie carni. si ergo compassio respectu alioꝝ erat in ratione. compassio respectu carnis erat in sensualitate. ergo intensior dolor erat fm ptẽ rõnalẽ q̃ fm sensualẽ. ¶R⁹. ad pdictorũ intelligentiam est notandũ ꝙ in xpo duplex dolor 59 fuit fm ꝙ dicunt sancti. vicz dolor passionis. ⁊ dolor compassionis. ⁊ vterq dolor intensus fuit ⁊ acerb⁹. Multũ eñ in se doluit. ⁊ multũ nobis ↄdoluit. ⁊ vterq istoꝝ doloꝝ in sensualitate fuit ⁊ in rõne. ſ ordine permutato. Nam dolor passionis ⁊ carnis pmo attigebat aiam scdm sensualitatẽ. et deinde fm alias vires. Dolor vo compassionis primo erat in rõe. ⁊ ex rõne redundabat in sensualitatem. Sicut enim ratione nrã dolente ꝓ pctis nostris gemit sensualitas ⁊ lachrimat. sic ⁊ xps qr multũ ꝓ pctis nostris doluit. de pctis nostris fleuit. Cũ ergo cõpam⁹ dolorẽ sensualitatis ad dolorem rõnis. hoc põt esse in duplici genere. Et si quidem intelligat de dolore passionis. cũ ille pmo sensualitatẽ attingeret. ↄcedendũ est aiam xpi fm ptẽ sensualem magis doluisse sicut ostẽdũt rões ad primã partẽ adducte. Si vo intelligat de dolore cõpassionis quo interius affligebat ꝓpter pctã nrã. cũ ille ortũ ⁊ originẽ haberet in rõne. ↄcedendum est ipm magis fm rõnem doluisse sicut ondũt rõnes ad ptẽ sequẽtẽ inducte. Et sic pz rñsio ad qõnẽ ꝓpositã. pz etiã rñsio ad obiecta. Membra eñ hui⁹ qõnis habent se sicut excedentia ⁊ excessa. ⁊ obiecta verum ↄcludunt fm diuersas vias. Si qs aũt vlterius querat. cũ rõ et sensualitas fm duo genera doloris mutuo se excedant. qs eoꝝ fuerit intensior in xpo. vtrũ vicz dolor passiõis vel cõpassionis. Rñderi põt ꝙ dolor cõpassiõis fuit intensior. 40 Et rõ hui⁹ ẽ. qr q̃uis magna cã eẽt dolendi in sensualitate ꝓpter sepationem ipius a carne. magna etiã esset dispositio ad dolẽdum ꝓpter optimã cõplexionẽ. in dolore tñ ↄpassiõis amplior erat rõ dolendi ꝓpter inhonorationẽ dei ⁊ sepationẽ nrãm a deo. maior etiã erat dispositio ad dolẽdum. ꝓpter delectationis nimietatẽ. Scdm eñ ꝙ dilectio maior est. fm hoc sunt plage cõpassiõis maiores. Unde multo plus cõpassio xpi excessit alioꝝ cõpassiones q̃ passio passiones. sicut fuit in eo maior excellentia dilectiõis q̃ passiõis respectu alioꝝ. licet in vtroq multũ excederet. Et ꝙ iste dolor intensior fuerit colligit ex duplici signo. Unũ ẽ ꝙ maluit aiam suam a corpe separi. q̃ ꝙ nos essemus a deo sepati. Aliud vo signũ est ꝙ fleuit ꝓ pctis nostris. sed non fleuit ꝓ penis corpis sui. sicut Berñ. dicit. Planct⁹ aũt signũ est amaritudinis ⁊ doloris. Et ideo hoc eleganter exprimit cancellarius philippus in quadam ↄsula valde notabili ⁊ deuota. Ait eñ sic. Homo vide q̃d ꝓ te patior. ad te clamo q̃ ꝓ te morior. Uide penas quibus afficior. vide clauos quib⁹ cõfodior. cum sit tant⁹ dolor exterior. interior tamen planctus est grauior. tam ingratũ dum te experior.

Di. xvij. quõ xpi incarnatõ ordinat ad nrãm redẽptiõem q̃tũ ad vsũ ỽtutis. ꝓsertim de volũtate et oratione.

Post pdicta ↄsiderari oportet ⁊c. Supra egit mgr̃ de nã assũpta q̃tũ ad ↄditiões nãe ⁊ q̃tũ ad plenitudinẽ grẽ. ⁊ q̃tũ ad defectũ passibilitat. hic incipit q̃rta ps in q̃ agit q̃tũ ad vsum ỽtutis. Et qm̃ vsus ỽtutis cõpationẽ hz ad volũtatẽ a q̃ egredit. ⁊ ad pmũ qd̃ meret. iõ ps ista hz duas ptes. In pma determiat de volũtate xpi. In scda detmiat de merito. j. di. xviij. De merito cẽ xpi ⁊c. Et qm̃ affect⁹ volũtat dinoscit per petitionẽ orõnis. iõ mgr̃ detmiat de volũtate xpi ⁊ de orõe xpi. Diuidit aũt ps ista in ptes tres. In q̃rũ prima mouet dubitatõem. In scda eã detmiat iuxt viã sanctoꝝ cõem. ibi. Quocirca ambigẽdũ ⁊c. In tercia vo adhuc diligẽn⁹ dubitatõem motã explanat iuxt expositionẽ hyla. spãlẽ. ibi. Illud etiã ignorandũ nõ ẽ qd̃ hyla. ⁊c. Primã et vltimã ptibus remanẽtib⁹ indiuisis. mẽdia diuidit in ptes tres. In q̃rũ pma dubitatõem ꝓpositã detminat. In scda vo determiatiõnẽ suã autoritatibus sanctoꝝ cõfirmat. ibi. Ex affectu ergo humano quẽ de virgine traxit. In tercia vo quandã autoritatẽ dubiã ambro. manifestat. ibi. Ceterũ nõ paruz nos mouent verba ambro. ⁊c. Subdiuisiones aũt partiũ manifeste sunt in litera.

XVII

Mouet dubitationẽ an ois christi volũtas expleta sit. a

mat. xxvj. Post predicta ↄsiderari oportet. vtrũ xps aliq̃d voluerit vl orauerit qd̃ factũ nõ sit: hoc eñ estimari pt ꝑ h qd̃ ipse ait. Pr si possibile ẽ trãseat a me calix iste. Uerũtamen nõ quod ego volo sed quod tu vis. Hic nãq volũtatẽ suã a patris volũtate discernere videt.

¶Determinat dubitationẽ motam fm cõem viã sanctoꝝ. ostendens duas in christo fuisse volũtates. b

Quocirca ambigendũ nõ est diũsas in xpo fuisse volũtates iuxta duas nãs. diuinã. s. volũtatẽ ⁊ hũanã. Et hũana volũtas est affect⁹ rõnis. vel affect⁹ sensualitat. Et ali⁹ ẽ affect⁹ aie fm rõnẽ. ali⁹ fm sensualitatẽ. vtrq tñ dicit hũana volũtas. Affectu aũt rõnis id volebat qd̃ volũtate diuĩa. s. pati ⁊ mori. ſ affectu sensualitatis nõ volebat imo refugiebat. nec tñ i eo caro ↄ spũm vel deũ ↄcupiscebat. Quia vt ait aug. nõ nullũ ẽ viciũ cũ caro ↄcupiscit adũsus spm̃. Caro aũt dicta est ↄcupiscẽ. qr h fm ipam agit aia sic aia ꝑ aurẽ audit. ⁊ ꝑ oculum videt. caro eñ nihil nisi ꝑ aiam ↄcupiscit. Sz ↄcupiscẽ dr. cũ aia carnali ↄcupia spũi reluctat. hñs carnalẽ delectatiões de carne ⁊ a carne. adũsus delectationẽ quam spũs hz. Ipsi⁹ aũt carnal cõcupia cã nõ est in aia sola nec i carne sola. Ex vtroq eñ fit. qr sine vtroq delectatio talis nõ seq̃t. Talis ergo rixa. talisq ↄcertatio in aia xpi nullaten⁹ eẽ potuit. qr carnalis ↄcupia ibi eẽ nequit. Dei etiã volũtas erat ⁊ rõni placebat vt illud fm carnẽ vellet. q̃ten⁹ veritas hũanitatis in eo ꝓbaret. Nã q̃ hois nãm suscepit. q̃ ipi⁹ sunt subire debuit. Idq sic i nob duplex est affect⁹. mẽtis. s. ⁊ sensualitatis. ita ⁊ in eo debuit eẽ gemin⁹ affect⁹. vt mẽtis affectu vellet mori. ⁊ sensualitat affectu nollet. sicut in viris sctis fit. Petro eñ

Ioh. xxj. ipa veritas dic. Cũ senueris extẽdes man⁹ tuas. ⁊ ali⁹ pcinget te. ⁊ ducet te q̃ tu nõ vis. s. ad mortẽ. Qd̃ exponẽs aug. dic ꝙ petr⁹ ad illã molestiã nolens ẽ ductus. nolẽs ad eã venit. ſ volẽs eã vicit. et ᵃreliquit affectũ infirmitatis q̃ nemo vult mori. q̃ adeo ẽ naturalis vt eũ petro nec senect⁹ abstulerit. Unũ etiã dñs ait. Trãseat a me calix iste. ſ vicit eũ vis amoris. Ergo ⁊ i xpo fm hũanitatẽ ⁊ in mẽbris eius geminus est affectus. Un⁹ rõnis charitate informat⁹ q̃ ꝓpter deũ qs mori vult. Alter sensualitatis. carnis infirmitati ꝓpinquus ⁊ ei ↄiũctus. quo mors refugit. Ut eñ ait aug. ᵇpi⁹ mẽtis affect⁹ cupit dissolui ⁊ eẽ cũ xpo. sensus aũt carnis refugit ⁊ recusat. h hz hũanus affectus. qm̃ diligit vitã. odit mortẽ. Scdm istũ affectũ xps mori noluit. nec obtinuit qd̃ fm istum affectũ petijt.

¶Detmiationẽ suã auctibus sctoꝝ ↄfirmat. c

Ex affectu ergo hũano quẽ de ỽgine traxit volebat si mori. ⁊ calicẽ trãsire orabat. Unũ Beda. Orat trãsire calicẽ. qr hõ erat dicẽs. Pat trãseat a me calix iste. Ecce habes voluntatẽ hũanã expressam. Uide iã rectũ cor. Sed non qd̃ ego volo sed quod tu vis. Unde. Nõ veni facere voluntatẽ meã. quam. s. tpaliter sumpsi ex virgine. ſ volũtatem ei⁹ qui me misit. quã. s. eternus habui cũ pr̃e. Hic apte dicit duas in christo fuisse volũtates fm quas diuersa vo

Beda.

Ioh. vj.

a ¶Reliq̃t affectum infirmitatis q̃ nemo vult mori ⁊c. Contra hoc vr falsũ. qr multi occidũt semetipos sicut patet in despat ⁊ cupiunt mori. nõ ergo verũ est qd̃ dicit. Itẽ Aug. notat de quodã iij. li. de ci. dei. ꝙ lecto platonis libro vbi de imõtalitate aie disputauit. se pcipitẽ dedit de muro. vt de hac vita migraret ad eam quam credidit meliorẽ. ex hoc ipo vr ꝙ aliqui sunt qui mori desiderant. R⁹. dõm ꝙ ẽ affectus naturalis. et affectus deliberatiu⁹ Affectu naturali nemo vult mori. immo ois hõ refugit mortẽ. Affectu deliberatiuo põt q̃s appetere mortẽ ⁊ effugere vitã. nõ qr illa sit mors ⁊ illa sit vita. ſ rõne alicui⁹ qd̃ est annexũ vel estimatur eẽ annexũ. sicut despati ⁊ vehemẽt cõfusi in vita ꝓpter ↄfusionẽ annexã refugiũt vitã. sic etiã est d alijs incomodis. Per hũc modũ etiã alij appetũt mortẽ q̃ p⁹ mortẽ credũt q̃escẽ ⁊ gaudẽ. sic ẽ in ill de q̃b⁹ oppositũ ẽ in q̃b⁹ nõ fert instantia ↄtra verbũ Aug. Aug. eñ loquit per se. loquit etiam de appetitu naturali non deliberatiuo.

b ¶Pius mentis affectus cupit dissolui ⁊ esse cum christo. Contrarium videt. ij. Cor. v. Nolu-

mus expoliari sed suscipiari. Si tu dicas q ex voluntate naturali seu sensualitatis nolebat expoliari. ℣ voluntate rōnis siue deliberatia cupiebat dissolui. Obiect ℣ B qō di Philip. j. Permanere aūt in carne necessariū est ꝓpter vos. sed aplς voluntate deliberativa id magis appetebat q volebat qō erat fratrib⁹ magis necessariū. ℣ illa voluntate videt q nō appeteret dissolui. aut sil appetebat duo ꝑtraria. R⁹. dōm q in carne nostra est duo repire. vicz ipam nām. z infirmitatē aggrauantē aiaz ſm q dicit aug. xiij. de ciui. dei. q corpus aggrauat animā. nō q corpus. sed q corruptibile. Cum ergo dicit. nolumus expoliari cē. hoc dicitur q̄tū ad ipam carnis naturā. de qua dr ad Ephesi. v. Memo vnq̄ carnē suaz odio habuit. Oztuz ad infirmitatē aggrauantē. dicit cupio dissolui cē. et sic nulla ē ibi ꝑtrarietas. ¶ Ad illd ꝙo quod queritᵉ. quō petebat simul dissolui z ꝑmanere in carne. Dōm q est voluntas absoluta. z voluntas cōditionalis. z nihil impedit duo oppsita velle ita q vnum velit voluntate cōditionali. alterū voluntate absoluta. Volebat ℣ aplς in carne ꝑmanere ꝓpter vtilitatē fratrū voluntate absoluta. volebat nihilominus dissolui z cē cum christo. ℣ hoc nō absolute ℣ quantū in se. et sic nulla erat repugntia. erat tñ quedā mētis angustia ex hoc duplici desiderio. Propter quod dicit coarto: ex duobus. Desiderium habeo dissolui z esse cum christo.

luit. Ihieronymus q̄z supillū locū. Spūs ꝓmptus est caro aūt infirma. dās intelligi hic duas volūtates exꝑmi ita ait. Hoc ꝑtra eutichianos q dicūt in xp̄o vnam tñ volūtatē. hic aūt ostēdit humanā q̄. ꝓpter infirmitatē carnis recusat passionē. z diuinā que ꝓmpta est ꝑficere dispensationē. Aug⁹. etiā duas in christo asserit volūtates dicens. Quantū distat de⁹ ab homīe. tātū voluntas dei a voluntate hois. Unde hoiem xp̄s gerens ostēdit ꝓuatam voluntatē quandā hois. in qua z suam z nostram cōfigurauit. q caput nostrū est. z ad eum sicut mēbra ꝓtinemus. Pater inq̄t si fieri pōt trāseat a me calix iste. Hec hūana voluntas erat ꝓpium aliq̄d z tanq̄ ꝓuatū volens. Sed q̄ rectū vult eē hominē z ad dōm dirigi subdit. Non quod ego volo sed quod tu vis. Ac si diceret. Vide te in me. q̄ potes aliquid ꝓpium velle vt deus aliud velit. Concedit hoc humane fragilitati. Idē alibi. Christus in passiōe duas expressit volūtates in se ſm duas natūs. Ait enī. Pater si fieri pōt transeat a me calix iste. Ecce hēs hominis voluntatē. quam ad diuinam cōtinuo dirigens ait. Ueruntū non sicut ego volo sed sicut tu. Ambrosius etiā in libro. iij. de trini. Scriptū est. Pater si possibile est transfer a me calicem hunc. Verba xp̄i sunt. ſz quomodo z in qua forma dicank aduerte. Ihois subaz gerit. hominis assumpsit affectum. Nō ergo quasi de⁹ sed quasi homo loquit. Suscepit quidē voluntatem meā. Ahea est volūtas quā suā dixit cū ait. Non sicut ego volo sed sicut tu vis. Cum aūt dixit. Oia q̄ habz pater mea sunt. q̄z nihil exapik. sine dubio quā ꝑ habet eandē z filius habet volūtatē. Eadē est xp̄i volūtas que paterna. Una ℣ volūtas est patris z filij. sed alia volūtas hominis. alia dei. vt scias vitā in voluntate esse hois. passionē aūt xp̄i in voluntate diuina vt paterēt ꝓ nobis. Ihis testimonijs cuidenter docet in xp̄o duas fuisse voluntates. qō q̄z negauit machariᵒ archiep̄s. in metropolitana synodo ꝺdēnatus est. Et ex affectu humano sensualitatis quidē nō rōnis illud voluit z petijt qō nō impetrauit. Nec iō petijt vt impetraret. q̄z sciebat deū nō esse facturū illud. Nec illō fieri volebat affectu rōnis vl volūtate diuinitat⁹. Ad qd ℣ petijt vt mēbris formā ꝑberet ūminēte turbatiōe clamādi ad dōm. z subijciēdi volūtatē suā diuīe volūtati. vt si pulsante molestia tristenk. ꝓ eiusdē ammonitione orent. Sed si neq̄nt vitare. dicant qō ipe xp̄s. Nō ℣ ad insipientiā fuit q xp̄s clamās nō audiꝛ ad salutē corpalē. Bonū quidē petijt. s. vt nō moreret. sed melius erat vt moreret qō et factū est.

¶ Autoritatē dubiā ambro. manifestat qua dicit xp̄m dubitasse affectu humano.

Leterū nō paz nos mouēt ꝺba ambꝛ. qb⁹ sigificare videt xp̄m fz hūanū affectū ō ꝑtis potētia dubitasse. sic

dicens in li. iij. de tri. De quo dubitat. de se an de ꝑte? De eo vtiq̄ cui dicit. transfer dubitat hois affectu. nā de⁹ de ꝑte nō dubitat. nec ō morte formidat. Prophēta etiā nō dubitat q̄ nihil deo eē ipossibile asserit. Rūsus infra hoies cōstitues deū. Propheta nō dubitat. z filium dubitare tu credis. Ut hō ℣ dubitat. vt hō locut⁹ est. Ihis verbis innui videt q xp̄s nō in q̄tū de⁹ vl dei filius. ſ in q̄tum homo dubitauerit affectu humano. Qō ea rōne dictū accipi ꝑt. nō q̄z ipe dubitauerit. ſ q̄z modū gessit dubitantis z hoiᵇ dubitare videbat.

Adhuc diligentius dubitationē motā explanat iuxta expositionē hylarij specialem. e

Illud etiā ignorādū nō est qō hylariᵒ asserē videtur xp̄m nō sibi sed suis orasse. cū dixit. trāsfer a me calicē hūc. sicut nec sibi sed suis timuit. Nec eū timuisse vt sibi nō eēt passio. sed vt a suis transiret calix passionis. ita inq̄ens. Si passio honorificatura eū erat sicut iuda exeunte ait. Nunc honorificatus est filius hois. quō tristē eū metus passiōis effecerat. Nisi forte tā irrōnabilis fuerit vt pati mortē timuerit. q̄ patiētē se glorificatura esset. Sed forte timuisse vlꝺ eo estimabat vt transferri a se calicē deꝓcatus sit dicens. Pat transfer calicē hūc a me. Quō enī ꝓ patiendi metum transferri deꝓcarēt a se. qō ꝓ dispensatōis studiū festinaret impiere. Non enī cōuenit vt pati nolit q̄ pati venit. z cū pati eū velle cognoscerēs. religiosius fuerat hoc cōfiteri. q̄z ad id impie stulticie ꝓrumpe vt cum assereres ne paterēt orasse. quē pati velle cognoscerēs. Nō erᵍo sibi tristis fuit. nec sibi orat trāsire calicē z discipulis. nē i eos calix passiōis incūbat quē a se trānsire orat. ne in his. ſ. maneat. Nō enī rogat ne secū sit sed vt a se transeat. Deinde ait. Nō sicut ego volo ſ sicut tu. Ihumane in se sollicitudinis significās consortiū. ſ nō discernens sniam sibi cōis cum ꝑ volūtatis. Pro hoiᵇ q̄z vult transire calicē ꝓ quē oēs discipuli erāt tēptādi. Et ideo ꝓ petro rogāt ne deficiat fides eiᵒ. Sciens q̄ hec oia post mortē suā desitura. vlq̄z ad mortez tristis est. z scit hūc calicem nō posse trāsire nisi biberit. ideo ait. Pater mi si ſi potest trāsire calix iste nisi bibā illū. Fiat volūtas tua. Sciēs in se cōsummata passiōe mē tū calicis transiturū. q̄ nisi eū bibisset trāsire nō posſz. Nec finis terroris nisi ꝓsūmata passiōe terꝛoꝛi succederet. q̄z post mortē eiᵒ ꝓ virtutū gloriā diuīe infirmitatis scandalū pelleret. Intēde lector his verbis pia diligentia ne sint tibi vasa mortis.

Aug. sup pō xxxj.

Mat. xxvj.

Mat. xxvj.

Ambrosius. Marci. xiij.

Marci. xiij.

Hylaſ. in. x. li. de trini.

Luce. xxij.

¶ Nō ℣ sibi tristis fuit nec sibi orat trāsire calicem ſ discipulis Videt hoc eē falsum ꝓ ipsam oratiōis seriem. Ait enī. trāsfeat a me calix iste. si petit calicem trānsire a se. ℣ videt q ꝓ se orauit. Item sic petebat sicut volebat. sed christus sentiebat se aliq̄d velle quod nō vellet pater sic ipse dicebat. nō sicut ego volo. ſz sicut tu. Si ergo aliqua voluntate sua calicē passionis fugiebat. videtur q cum petijt calicem transire a se. pro se orauerit. R⁹. dōm q orare ꝓ aliquo cōtingit dupliciter. Aut ſm formaz oratiōis. aut ſm intentionem oratis. Scdm formā oratiōis xp̄us orabat ꝓ se. id est ꝓ voluntate sua sensuali. Scdm aūt intentionē orantis nulla petitione xp̄s ꝓ se orauit. ſ magis ꝓ nobis. non enī credidit se in petitione illa aliquid obtenturum ꝓ se. nec ratio voluisset obtinere sibi liberationem a passione. sed potius orauit ob triplicē nostram vtilitatem. sicut in precedentibus tactum est. Hylarius ergo loquit isto modo. vnde sermones sui qui ponūtur in litera referendi sunt ad principalem intentionē christi. omnes aūt obiectiones currunt ſm viam priorem.

Ad intelligētiā buiᵘs partis incidit hic qō circa duo. Primo querit ſ volūtate xp̄i. Scdo q̄r de oratione xp̄i. Circa ꝓmū q̄rit tria.

Primo querit vtrū in christo fuerūt plures volūtates. Scdo vo q̄r de eaꝝ numero z sufficiētia. Tertio q̄r de illaꝝ volūtatū cōcordia z ꝓtrouersia.

Questio. j. a

Utrum in christo fuerit voluntatū pluralitas. Et q sic videt. Joh̄. vj. Nō veni facere volūtatē meā. ſz vo. q̄ mi. mc. ℣ alia ē volūtas ipiᵘs xp̄i. alia volūtas

c ¶ Videt christum ſm humanum affectum de patris potentia dubitasse. Contra. Idoc videtur esse falsum. quia christus habuit sciētiam omnium futurorum et sub certitudine. ergo videtur q xp̄s de nullo po-

tuerit dubitare. Item quēcūq̄ cadit dubitatio. cadere pōt ignorātia z error. ℣ nullum istoꝝ potuit i xp̄o cadere. ℣ vf q nō potuerit dubitare. R⁹. dō. 6 q dubitatio ꝓprie dicit indifferentiā iudicij cū rōis respectu vtriusq̄ partis ꝓtradictionis. ita q neutrū ꝑ ligat alteri. Et ſ modo accipiēdo dubitationē. in christo nō fuit dubitatio. Alio mō dicit dubitatio indifferentia quedā partiū sensibilis ad sequēdū affectum nature inclinantem. vel rōnē imperantē. z talis dubitatio potuit esse i christo. z de hac intelligit ambro. et alia vō curr rit obiectio.

b

d

mittentis.sed voluntas christi sm diuinitatē.eadem est cū voluntate mittentis.ergo necesse ē q xps habuit volūtatē sm humanitatē et sm diuinitatē.ergo hūit plures volūtates. ¶ Itē Dam.iij.li.Habere eni dicim⁹ in duab⁹ naturis duplicia.q sunt duaꝝ naturaꝝ naturalia.duas volūtates naturales.et diuinam et humanā. ¶ Itē cuilibet nature intellectuali rñdet voluntas.sed in christo fuerunt plures nature intellectuales sicut in precedētibus monstratum est.ergo plures volūtates. ¶ Itē christus meruit.sed meritū nō ē nisi sm voluntatē creatā.xps etiā oia creauit.sed creatio nō est nisi a volūtate creata.ergo xps hūit volūtatē increatā et creatā.ergo habuit plures volūtates. ¶ Cōtra.Dam.in li.iij.Quoꝝ suba est eadē.hoꝝ et voluntas est eadē.et quoꝝ diuersa voluntas.hoꝝ diuersa substantia.sed diuina natura et hūana vniunt in christo in vnitate ypostasis que est suba indiuidua.ita q in xpo nō sunt plures ypostases sed vna.ergo si in xpo nō est repire plures hypostases.nec plures volūtates. ¶ Itē volūtas facit volētē.ergo plēs volūtates faciūt plures volētes.sed xps ē vnicus volēs.ergo vnicā tm̄ habuit voluntatē. ¶ Itē voluntas est illud in hoie penes quod residet regnū et dñium oim coꝝ q agunt i ipso et p ipsum.hoc aūt in xpo nō pōt eē nisi vnū solum.q nō possunt esse plura dominātia in vno et eodem absq ꝯtrouersia.ergo necesse ē in xpo eē volūtatē vnā solā. ¶ Itē in xpo est tm̄ vna psonalitas.q psonalitas dicit nobilissimā cōditionē q repit in substātia rōnali.Sed volūtas est nobilissimū et supmū sbe rōnalis.ergo sicut in christo ē vna tm̄ psonalitas.ita vr
9 q sit vna tm̄ voluntas. ¶ R̃.dōm q cū i christo sint plures nature intellectuales.vicz diuia et humana.necesse est in christo plures eē volūtates.Sicut eni i vna natura corpali nobili ista duo se cōcomitant videlicet lux et calor.sic et in natura spūali pfecta necesse est duo repiri his duobus correspondētia.vicz cognitionē et affectionē.sed cognitio est actus rōnis.et affectio actus volūtatis.Cū ergo in xpo sint plures nature spūales.necessariū est i xpo ponere plures intellectus et plures volūtates.et hoc manifestat mgr in lra p multimodas sanctoꝝ autoritates.Unde et ꝯce
10 dende sunt rōnes ad hanc partē inducte. ¶ Ad illō ḋo qō obi q quoꝝ suba est eadē.et volūtas ē eadem.dōm q suba dicit multipliciter.Uno mō dicit suba idē qō eētia vel natura.Alio mō dicit suba idē qō suppositū.Dam.aūt in predicta aucte accipit substātiam p essentia vel natura.Argumentū ḋo in ꝯtrariū adductū pcedit de substantia supposito siue subiecto q est indiuidua.et hoc pz p ipm dam.Ipse eni dicit sic naturales et nō hypostaticas.i.psonales aimus volūtates.et hoc pbat ipe.q in tribus psonis vna est volūtas.nō pter vnitatē in psonis.sed pter
11 vnitatē in natura. ¶ Ad illud qō obi q volūtas facit volētē.dōm q hec p se loquēdo intelligit de natura.p ꝯsequēs aūt intelligit de psona.et qm plēs nature pnt esse in vna psona.hinc est q ad pluralitatē volūtatū et si cōsequat pluralitas naturaꝝ.nō tamē cōseqtur psonarū pluralitas.iō nō sequit sunt plures volūtates.ergo plures q volūt.sed bene sequit.sūt plures nature sm quas insunt.Et hoc est quod dicit dam.q duas naturas christi duas ei⁹ naturales voluntates et naturales act⁹ aimus.Quoniam autē vna duarum naturaꝝ est hypostasis.vnum aim⁹ et
12 volentem et agentem naturaliter sm ambas. ¶ Ad illud quod obiicit q voluntas dicit illud penes qō residet regnum et imperiū coꝝ que sunt in ipso volente.Dōm q est imperans et dominans p priuationem coactionis.et est imperās et dominans p puationem subiectionis.Primo mō accipiēdo imperās.cōuenit ipsi volūtati generaliter.et hoc modo possibile est plura imperantia repiri in eodē in quo repiunt plura a coactione libera.sicut in christo est repire liberū arbi.sm diuinā naturam et humanam.Si aūt dicat imperans et dominans p priuationē omnis subiectiōis.sic bene cōcedendū est q necesse ē eē vnū solū.sed tale imperiū nō competit omni voluntati.non eni competit voluntati humane que debet esse subiecta diuine.sed illi volūtati ꝯpetit que nihil habet supius se.iō ex hoc nō pōt argui q in christo nō sint plures volūtates.sed q nō sint plures voluntates diuine. ¶ Ad illud quod obiicit q voluntas ē 13
pprietas spectans ad dignitatē.sicut et psonalitas.Dōm q aliter et aliter dicitur proprietas illa ad dignitatem spectare.sm q aliqd p supabundantiam dicitur dupliciter.Uel absolute.sicut dicit albissimus id est valde albus.Uel in cōpatione.sicut dicit albissimus oim.Quia quod dicit p supabūdantiā absolute.pōt pluribus cōuenire.Qō aūt dicit p supabūdantiā in cōpatione ꝯuenit vni soli.Dico ergo q personalitas accipit penes dignitatē excellentie respectu oim que sunt in ipsa psona.et ideo in vno nō potest esse nisi vna psonalitas.Uolūtas aūt non sic.q̄a dicit potentiā substantie rōnalis nobilem et pfectaz.et ideo sicut plures nature nobiles pnt se cōpati in vna psona in christo.sic et plures voluntates.

Questio.ij. b

De voluntatū numero et sufficientia.diuidit eni magister volūtates in tria membra.quoꝝ vnū est volūtas diuinitatis.aliud voluntas rationis.et terciū voluntas carnis seu sensualitat.Sed q ista diuisio sit supflua videt pmo autoritate dama.in.iij.libro.duas inqt nās christi.duas ei⁹ voluntates nāles et naturales actus aimus.ergo si diuisio dam.est completa.que est per duo membra.videtur q predicta diuisio sit supflua. ¶ Item philosophus dicit in.iij.de anima.et etiam in topicis.q voluntas est in sola rationali.ergo nulla voluntas videt esse sensualitatis Et si hoc.tercium membrū predicte diuisiōis superfluit. ¶ Itē penes voluntatem attendit liberū arb.sed in christo non sunt nisi duo li.ar.ergo non nisi due voluntates.ergo et c. ¶ Item voluntas consequit naturaz.sed in christo sunt tm̄ due nature.ergo tm̄ due voluntates. ¶ Sed ꝯtra.q sint nō tm̄ due sed etiā plures q̄ tres videt autoritate Hug.in libello quē fecit de voluntatibus christi vbi ait sic.Fuit in christo voluntas deitatis.et voluntas rōnis.et volūtas pietat.et volūtas carnis.ergo quatuor dr̄ītie volūtat. ¶ Itez sicut xps hūit sensualitatē ita hūit sinderisim et sicut sensualitatis est appetere bonū carnis.ita sinderisis est appetere bonū honestatis.ergo sicut ponit aliq voluntas i christo sm sensualitatē.ita videt q deberet poni sm sinderisim.et ita qtuor volūtat dr̄ītie. ¶ Itē volūtas sm dam.diuidit pma diuisiōe in thelisim et bulisim.h est in nālē et deliberatiuā.Iste due dr̄īe cōstat q fuerūt in xpo sic et predicte.ergo vr q xps habuit voluntates plures q̄ tres. ¶ Itē volūtas seqtur 14
cognitionē.sed in christo est repire qtuor gnā virtutū cogscitiuaꝝ.q in ipo cognoscebat sensus exterior.

cognoscebat sensus interior.cognoscebat intellect⁹ humanus.cognoscebat intellectus diuinus.si ergo cuilibet cognitioni respondet affectio.et cuilibet affectioni voluntas.vr q in christo fuerit quadruplex voluntatis differentia.Est ergo qō de pdicte diuisiōis suf
15 ficientia. ¶ R̃.ad predictoꝝ intelligentiā est notandū q voluntas tripliciter habet ꝯsiderari.Aut sm naturalem voluntatem.aut sm potentiā p quaz qs vult.aut sm modum volendi.et sm istā triplicē cōsideratiōnē tripliciter hz diuidi voluntas in christo.Scdm eni cōpatiōnē ad naturā diuidi habet diuisione bimembri.Duplex eni in christo est voluntas.diuina videlicet et humana sm duas naturas.et sic cōsiderat Dam.volūtatē christi cum eam diuidit in duo membra.Si aūt cōsideret voluntas sm potentias p quas qs vult.sic diuidi habet diuisione trimēbri.Nam in xpo fuit potētia diuina.et potētia rationalis creata.et potentia sensitiua.p quaꝝ quamlibet in actum volendi exibat.et sic diuidit magr in litera p tria mēbra.ita q illa tria habent reduci ad diuisiōes duas bimēbres q sunt p dr̄ītias imediatas.q voluntas in xpo fuit.aut diuina.aut hūana.Et si humana.aut sequēs cognitionē sensitiuā.aut seqns cognitionē intellectiuam.et sic pz sufficientia predicte diuisionis in tria membra.Per cōpatiōnē autez voluntatis ad modū volendi hz multiplicari voluntas in xpo diuisiōe quadrimēbri.et sic ꝯsiderauit magister Hugo volūtatē xpi cū eā p quatuor mēbra diuisit.Ait eni sic.In christo fuit volūtas diuinitatis et voluntas rōnis.et volūtas pietatis.et voluntas carnis.Uoluntas diuinitatis p iusticiā sniam dictabat Uolūtas rōnalis p obediētiā veritatē approbabat.Uolūtas pietatis p cōpassionē in malo alieno suspirabat.Uoluntas carnis p passionem in malo pprio murmurabat.Et sic pz p diuersos modos diuidēdi volūtatū christi numerus et sufficiētia.q sm diuersas cōsiderationes multiplicari hz modo diuisiōe bimembri.mō diuisione trimēbri.mō diuisiōe quadrimēbri sine aliqua repugnantia.et p hec māifesta est responsio ad obā.pcipue ad auctē Hug.et Dam.
16 ¶ Ad illud qō obi de verbo phi q volūtas est in sola rōnali.dōm q phs accipit volūtatē stricte.vicz p appetitu rōcinatiuo.mgr aūt et sancti accipiūt volūtatē large ad oēm hūanū affectū.siue pcedat ex rōe.
17 siue pcedat ex sensu. ¶ Ad illud qō obi q penes volūtatē attendit li.ar.cōsili mō rñdendū est.q hoc intelligit de voluntate pprie dicta.et sic verū ē q in xpo nō hz nisi duas dr̄ītias.mgr aūt accipit nomē volū
18 tatis p appetitu. ¶ Ad illō qō obi q volūtas ꝯseqt nāz.dō.q volūtas ꝯseqt nāz sic potētia ꝯseqt sbaz.et q in vna sba pnt esse plēs potentie.nihil impedit in xpo repiri plēs volūtates.duas ex pte vni⁹ nāe.s.nāe hūane.et vnā ex pte diuie nature.et ita in vniuer
19 so tres. ¶ Ad illud qō obi q multo plures deberēt eē p auctē hug.et pter sinderisim et thelisim et bulisim.dōm q ex illis actibus nō pōt argui q in christo sint plures voluntates q̄ tres.nisi accipiat diuisio voluntatis sm modos volendi.p quē moduz rōnal voluntas multiplicari habet in volūtatē rōnis et pietatis.hoc est sm cōditōnalē et absolutā.Diuidi etiam hz in naturalē et deliberatiuā.sed p hoc nō pōt argui q predicta diuisio sit insufficiens.q accepta est sm potentias.vni eni potētie possunt respondē plu
20 res modi volendi. ¶ Ad illud quod obiicit q quadruplex est in christo cognitio.et ita quadruplex debet esse affectio.Dōm q cognitio sensitiua exterior n habet pfectionē absq interiori.Sicut eni vult aug.non est pfecta visio ex cōcursu organi et obiecti nisi assit interior attentio copulans vnū cum altero.sic dicit in li.de trini.xj.Illam aūt attentionē vocat augus.sensualitatē dicens q sensualitas est illa p quaz attēdit in corpis sensus.et penes hanc attendit appetitus carnis.et iō magister ex parte cognitiōis sensitiue vnā tm̄ ponit volūtatē.s.volūtatē sensualitat.si enim accipet sm sensus exteriores.iā nō vna sed qnq eēnt volūtates.sm qnq dr̄ītias sensuū exterioꝝ.

Questio.iij. c

De illarū voluntatū cōformitate et cōcordia.Et querit vtrū iste voluntates fuerint in xpo cōformes vel repugnantes:Et q sint repugnantes.vr ex ipsa dominica orōne qua dicebat.Nō sicut ego volo sed sicut tu vis.ergo aliud volebat xps sm q homo.et oppositū sm q deus.ergo volūtas hūana nō erat ꝯformis diuie.
¶ Itē aug.sup ps.xxxv.Quantū distat deus ab homine.tantū distat volūtas dei a voluntate hois.Uñ gerens hoiem hō xps ostēdit priuatā quandā hois voluntatē.ergo si puata voluntas est voluntas repugnans volūtati diuine.ergo et c. ¶ Item xps flebat de destructione hierusalez.ergo volebat hierlm nō destrui.et sm diuinā iusticiā volebat ipaz destrui.ergo volūtas humana aduersabat diuine. ¶ Itē videt q voluntas rationis et sensualitatis aduersent sibiinuicem.quia sm q dicit aug.de trini.voluntates sunt ꝯtrarie.que sunt ꝯtrarioꝝ volitorum.sed voluntas rationis volebat mori.voluntas sensualitatis volebat viuere.ergo sensualitatis et rationis erant voluntates cōtrarie.
¶ Itē pauor et securitas sunt affectiones ꝯtrarie.sed in voluntate rationis erat securitas.in volūtate sensualitatis erat timiditas.ergo cōtrario modo afficiebat volūtas rationalis et voluntas sensualis.sed tales sunt volūtates christi sibiinuicem aduersantes.ergo et c. ¶ Itē aut rō assentiebat sensualitati refutanti mortem.aut repugnabat.Si assentiebat.ergo assentiebat in contrariū voluntati diuie.ergo peccabat mortaliter.Si repugnabat.ergo voluntas rōnis et sensualitatis fuerunt in christo repugnantes. ¶ Sed ꝯ Uoluntas humana sm rectum ordinē debet eē subiecta diuine.ergo si in xpo repugnabat.vr q in xpo erat inordinatio et culpa. ¶ Itē oīs motus qui aduersat voluntati diuine est motus ad illicitum.et oīs talis motus est pctm̄.ergo si xps sm humanā volūtatē aliquid volebat aduersum volūtati diuine.ergo in xpo erat pctm̄.sed hoc est falsuz.ergo et c. ¶ Item aut volūtas sensualitatis in christo subiacebat oino rōni.aut aduersabat.Si oino subiacebat.ergo nulla erat ibi repugnantia.Si aduersabat in aliquo.ergo caro in christo ꝯcupiscebat aduersus spūm.sed nō nullū viciū est cū caro ꝯcupiscit aduersus spūm.ergo in xpo fuisset viciū et pctm̄. ¶ Itē eque ordinatus vel ordinatior fuit xps in seipo sicut adā in statu innocentie.sed in statu innocētie nulla fuit in adam repugnātia volūtatū.ergo nec in xpo fuit aliqua repugnantia voluntatis sensualitatis ad rationalē.nec ratiōalis ad diuinaz.
ergo nulla. ¶ R̃.ad predictoꝝ intelligentiam est nōn 21
dū q cōformitas volūtat ad volūtatē in duob⁹ cōsistit.vicz.in volito.et rōne volēdi.Cōformitatē in volito dico.quando diuerse volūtates vnū et idē volūt.Cōformitatē in rōe volēdi dico.qn idez codē mō vo

lunt.vel altera earum velit illud eodem modo quo
supior vult eam velle.Cū ḡ ad pfectam cōformitatē
ista duo cōcurrant.alterū eoꝝ est de necessitate con-
formitatis.vicꝫ ꝯformitas in mō. alterū vo aliqñ de
necessitate.aliquando de cōgruitate.aliqñ pter neces
sitatē ꝛ ꝯgruitatē.vicꝫ cōformitas in volito. Possi-
bile est eñ ꝙ volūtates sint cōformes ita ꝙ vna sb-
sit alteri.ꝛ tñ non volūt idem.qꝛ volūtas supior nō
vult inferiorē velle quod ipa vult.ſ magis velle cō-
trariū.Quoniā ḡ ꝯformitas in rōne volendi fuit in
omnibus volūtatibus xpi.qꝛ sic volebat sensualitas
sicut volebat rō eā velle.sic volebat etiā rō xpi sicut
diuina voluntas volebat ipam velle. Ideo cōcedē-
dū ꝙ in christo fuit volūtatū ꝯcordia ꝛ ꝯsonantia q̄
uis ex parte voluntatis nō eēt identitas. qꝛ vnaq̄qꝫ
voluntas quod suum erat volebat. Et hoc est qđ di
cit mgr̄ hugo.ſm diuinā volūtatē qđ iustū erat vo-
luit.ſm voluntatē rōnis iusticie ꝯsensit ꝛ iusticiā ap
probauit.ſm aūt volūtatē pietatis sine odio intime
ꝯdoluit miseric.queadmodū ſm volūtatē carnis iu
sticiam nō accusabat sed penam recusabat.Unaque
qꝫ volūtas qđ suū erat opabatur.ꝛ qđ ad se ptinebat
sequebatur.volūtas diuina iusticiā.volūtas rōnalis
obiam.voluntas humanitatis miscdiaꝫ.volūtas car
nis naturā. neqꝫ altera alteri ꝯtraria erat.Sicut.n.
deitatis intererat iusticiā nō deserere.sic carnis inter
erat naturam seruare.ꝛ pietatis alienā miseriam nō
amare.Iustū itaqꝫ carni erat ꝙ passionē suā noluit
qꝛ hoc erat ſm naturam.ꝛ iustū deo erat ꝙ passionē
illius voluit.qꝛ hoc erat ſm iusticiaꝫ. Et sic patet ꝙ
licet diuersa essent volita.volūtates tñ in xpo habu
erunt cōsonātiā.Concedende sunt ḡ rōnes ostēden-
tes ꝙ voluntates in xpo nō fuerūt repugnātes. nec
humana volūtas diuine.nec sensualis ratōnali.alio
quin sequeretur in xpo fuisse pctm̄ transgressiōis ꝛ vi
cium corruptionis sicut obiectū fuit.quoꝝ vtrūqꝫ ē
alienū a christo.in quo fuerunt omnes motus ratio
nales recti. ꝛ omnes mot⁹ sensualitatis pacati.iuxta
illud quod dicit aug.signatū fuisse p aialia q̄ fuerūt
22 in archa noe quieta ꝛ pacata.¶ Ad illud vo qđ op-
ponitur primo in ꝯtrariū de oratiōe dñi. Nō sicut ego
volo sed sicut tu vis.Rñdent aliq̄ ꝙ ex hoc nō ꝯclu
ditur cōtrarietatē voluntatū fuisse in xpo.p eo ꝙ ali⁹
ꝛ ali⁹ modus volendi cōsiderat⁹ circa aliā ꝛ aliā vo-
luntatem.non inducunt ꝯtrarietatē nec repugnan-
tiam.Sed iste modus respōdēdi nō sufficit.qm̄ si ali
qui duo hoies q̄ habent diuersas voluntates ꝯtra-
rio modo se habeant circa aliquod volitum. dicuntur
23 habere voluntates ꝯrias.Et ꝓpterea pōt aliter dici.
ꝙ ꝯformitas volūtatis ad volūtatē dupliciter attē-
ditur.aut ſm assilationē.aut ſm subiectionē.dñs autē
a sensualitatis volūtate nō reqrebat cōformitatem
assilationis vt idē vellet quod ipse vellet.ſ ꝯformi-
tatē subiectionis vt id vellet qđ deus ordinauit eam
velle.ꝛ dñs in ꝓdicta locutione tollit cōformitatem
assilationis cum dicit.nō sicut ego volo.ꝛ ponit con
formitatem subiectionis in hoc ꝙ ōndit se velle diui
ne volūtati subesse.Unde in predicto verbo insinu-
atur duplex voluntas in xpo.Una vicꝫ rōnis q̄ erat si
milis ꝛ subiecta diuine voluntati.Altera vo sensua
litatis quam ratio subijciebat voluntati diuine.licet
ipa sensualitas ꝯtrarium appeteret. ꝛ ita q̄uis non
erat silis.erat tñ subiecta.ac p hoc nō erat cōtraria.
24 ¶ Ad illud Aug. quo dicit ꝙ volūtas hūana in xpo
distabat a volūtate diuina.Dōm ꝙ aug.intendit ibi
ponere distantiam q̄tum ad diuersitatē voluntatū.
ꝛ q̄tum ad distantiā volitoꝝ.nō aūt q̄tum ad subie
ctionis ordinē in volendo.ꝛ ideo illa distantia non
ponit controuersiā.¶ Ad illud quod obijcit ꝙ xps 25
nolebat hierlm destrui voluntate humana.Dōm ꝙ
sicut Hug.dicit ꝙ illa erat voluntas pietatis.q̄ ideo
flebat ꝙ misericordiā diligebat.ꝛ qꝛ deus sic volebat
eā velle.ideo diuine voluntati nō repugnabat. erat
eñ ibi cōformitas in ratiōe volendi.q̄uis nō esset in
volito. Qꝛ enim sic vellet hoc habebat a deo.ꝛ deus
volebat eum sic velle.¶ Ad illud qđ obi ꝙ volūtas 26
sensualitatis repugnat rōni.qꝛ volebat ꝯtrariū.dđ.
ꝙ cōtrarietas ex parte voliti nō dicit ꝯtrarietatē in
volūtate nisi sint tales volūtates que nō tñ sunt na
te conformari p subiectionem ſ etiam p identitateꝫ
ex parte voliti.¶ Ad illud quod obijcit ꝙ cōtrarijs 27
affectibus xpi voluntas dispensabatur.vtpote securi-
tate.timore.gaudio.ꝛ tristicia.Dōm ꝙ vna illarum
affectionum subiecta erat alteri ꝛ quodāmodo ma-
terialis fuit ad alteram.sicut dictū fuit supra. ꝙ gau
dium in christo nō ꝯtrariabatur dolori.qꝛ gaudebat đ
ipso dolore.sic ꝛ in ꝓposito intelligendū est. ¶ Ad il- 28
lud quod obi ꝙ ratō ꝯsentiebat sensualitati. aut dis
sentiebat.Dōm ꝙ quodāmodo ꝯsentiebat.quodā-
modo dissentiebat.ſm ꝙ aliquis pōt alicui duplici-
ter cōsentire.aut volendo idem quod ipse vult. aut
volendo ipm̄ sic velle.Ratio aūt sensualitati consen
tiebat volendo eam moueri.ꝛ hoc idem erat licituꝫ
sensualitati.vñ nō volebat nisi licitū.nō aūt cōsenti-
ebat volito.i.in ipm̄ in qđ sensualitas.h̄ eñ eēt illici
tū volūtati rōnis.ꝛ hoc nō ponebat carnē ꝯcupisce
re aduersus spūm.siue rebellionē sensualitatis ad ra
tionem.illa enim rebellio ponit vtrunqꝫ dissensum.
Unde notandum ꝙ dissensus pōt eē sensualitatis ad 29
rationem.ꝛ q̄tum ad volitum ꝛ q̄tum ad actuꝫ vo-
lendi.et hoc idem ptinet ad naturā lapsam p penaꝫ
ꝛ culpam.Et est ponere consensum q̄tum ad vtrun
qꝫ. ita ꝙ sensualitas subiaceat ratōni.ꝛ hoc ptinet ad
naturam institutā.Et est ponere mediū ꝙ ita ꝯsenti
at rō sensualitati respectu actus volendi siue respe-
ctu voliti.ꝛ hoc partim ad naturam habentē penaꝫ
absqꝫ culpa qualis fuit natura a christo assumpta.q̄
aliq̄d hūit de natura instituta. aliquid de nā lapsa.

Consequenter queritur de oratiōe christi. Et cir-
ca hoc querūtur tria. Primo queritur vtrū de-
cuerit christum orare.Scđo queritur vtrū in
omni oratione sua fuerit exaudit⁹.Tercio q̄r vtꝝ il-
la oratio q̄ orauit in passiōe fuerit sensualitatis aut
rōnis.

Questio.j. d

Utrū decuerit xpm̄ orare.Et ꝙ sic vr̄. Lu.vj.Exiuit
in montē orare.ꝛ erat pnoctās in orōne dei.ſ xps ni
hil fecit nisi qđ ipm̄ decuit.ḡ ꝯueniēs fuit ipm̄ orare
¶ Itē cui cōpetit sacrificiū offerre.eidē cōpetit ora-
re.sed xpo maxime cōpetebat oblatio sacrificij p sa
lute generis humani.ḡ ei maxime competebat ora-
re. ¶ Itē nulli magis cōpetit orare q̄ ei q̄ est ponti-
fex ꝛ sacerdos ſm ꝙ di ad hebre.v. ḡ ei maxime cō
petebat oratio. ¶ Item oratō maxime spectabat ad
pfectionem vite contemplatiue.sed decuit christum
habere pfectionē in vtraqꝫ vita.ḡ ꝛc. Itē nullū de-
cet magis orare q̄ eū q̄ est dign⁹ exaudiri ꝛ facili⁹ pt
impetrare.ſ null⁹ ē dignior exauditōe q̄ xps. ḡ vr̄ ꝙ si
bi maxime ꝯuenit orōnis vsus.¶ Sꝫ ꝯ. Aug. de cor-
reptōe et grā.Nemo petit ab alio qđ p se pt iplere.ſ
xps oia poterat per se.ḡ nihil debebat ab alio petere.
ḡ nec orare. Itē oratio ē actus psone inferioris re-
spectu eius quē orat.Sed psona xpi est equalis pa-
tri.ḡ non decuit xpm̄ orationē fundere ad deū. Itē
oratio ē ascensus intellectus in deū. ſ itellectus xpi
semp erat sursuꝫ sicut deo vnitus et in cōtinuo frui
tionis actu.ḡ nō vr̄ ꝙ cōpeteret ei vsus orōnis. Itē
idiuisa sūt opa trinitatis.ḡ ipletio petitionū spectat
ad totā trinitatē.ḡ q̄ petit aliq̄d sb vna psona . petit
et ab oibus.ſ nō decet xpm̄ petere aliquid a se. null⁹
eñ seipm̄ orat.vel petit aliq̄d a seipo.ḡ non vr̄ ꝙ de-
cuerit aliquid xpm̄ a patre p orationē ipetrare. Itē
volūtas xpi hoīs erat p oia conformis volūtati pa
tris.ḡ nihil petebat nisi qđ sciebat patrē velle. ḡ etiā
si ñ peteret.nihilomin⁹ qđ petebat iplerer.ḡ frustra
petebat aliquid.ſ nihil decuit xpm̄ frustra facere . ḡ
50 nō decuit xpm̄ orare. R.dđ.ꝙ absqꝫ dubio decens
fuit xpm̄ orare.maxime in dieb⁹ carnis sue. Rō aūt
hui⁹ cōdecētie pōt assignari q̄druplex.vicꝫ.ppter me
ritū.ppter dtuꝫ exēplū.ppter dītatē argumētuꝫ.ꝛ ppter
officiū explēdū. Propter meritū. qꝛ sua petitiōe et po
stulatione merebat nobis q̄ minus ydonei eramus
ad susceptionē bñficioꝝ dei. Propter exēplū.vt scꝫ di-
scipulos suos et p ꝯñs alios initaret ad orōis studi
um in cuius exercitio maxime supatur aduersarius.
ꝓpter qđ dñs dicebat discipulis Math.xxvj. Uigi
late et orate vt nō intretis in tēptationē . Propter ve-
ritatis argumētū.vt ōnderet se verū hōieꝫ . et vere a
deo missum.ꝓpter qđ di Io. xj . Grās ago tibi dñe
qm̄ audisti me. ego aūt sciebā qm̄ me sēp audis . Sꝫ
ꝓpter pplm istū q̄ circūstat dixi vt credāt qꝛ tu me
misisti. Propter officiū.qꝛ xps habebat dignitatē sa
cerdotis et pontificis.vñ sicut ad ipius officiū ptine
bat sacrificium offerre p peccatis.ita et p peccatori
bus exorare.vñ ad Hebre .v. Ois pōtifex ab hōib⁹
assumptus.p hōib⁹ cōstituitur in his que sūt ad de-
um.Et heb.vij.talis decebat vt eēt nobis pōtifex im-
pollut⁹. segregatus .et excelsior celis factus.his ḡ đ
causis cōgruum fuit et decēs vsum orōis in xpo re-
51 periri.vñ ꝛ rōes ad hoc inducte sunt cōcedēde. Ad
illud qđ obi ꝙ nemo petit ab alio si possit id iplere
qđ petit.dđ.ꝙ illud veꝝ ē ſm ꝙ petitio et ipletio at-
tribuūtur eidē rōe eiusdē nature.Sic aūt nō ē in ꝓpo
sito.nā petere ꝛ orare cōpetit xpo ſm naturā assum
ptam.Sꝫ posse iplere debet ei ſm naturā assumētē.
Ul' aliter pt dici.ꝙ sicut mot⁹ aliqñ ē ꝓpter supplēdā
indigētiā ꝓpriā.aliqñ ꝓpter supplēdā indigentiaꝫ
alienā.sic et petitio et oratio .Cū eñ aliq̄s orat ꝓpter
ꝓpriaꝫ indigētiā supplēdā verū ē qđ dicit Aug. Ne
mo petit ab alio qđ ipe pōt p se implere. Cū aūt pe-
tit ꝓpter supplēdā indigētiā alienā. nō requiritur de-
fectus ptātis in petēte.ſ defectus ptātis aut ydonei
tatis in eo p quo petitur.qui quidē defect⁹ suppletur ex
merito ipius orōnis.Cū eñ aliquis dign⁹ orat p in-
digno .quodāmō acquirit sibi ydoneitatē ex sue ora
52 tionis merito. ¶ Ad illđ qđ obi ꝙ orō ē actus psone
inferioris.dđ .ꝙ hoc veꝝ ē attribuēdo inferioritateꝫ
persone ſm eā naturā ſm quā cōpetit ei orō.Oratio
eñ ē actus cōueniēs psone ratiōnē nature.ꝛ sic non
hꝫ instātiā in ꝓposito.qꝛ q̄uis psona christi rōe di
uinitatis sit equalis patri.ſm tñ hūanitateꝫ minor ē
53 patre.Iuxta illud Io.xiiij. Pater maior me ē. Ad
illud qđ opponitur ꝙ orō ē ascensus intellectus in de-
um ſm Damā.dđ.ꝙ ascēsus pōt dici large vel stricte.
Scđm ꝙ large dicitur sic pōt dici intellectus ascēdere
in deū.qm̄ fertur in eū qui supra se ē.aut implorādo
miaꝫ q̄ est supra se.aut releuādo miseriā que ē infra
se.et hoc mō accipiēdo ñ tñ cōpetit nobis.verū etiā
xpo.et sic cadit in diffinitione orōnis.Alio mō ascen
sus in deū dicit nouā dei cōsiderationē.put dicit ele
uationē intellectus nr̄i ad deū ꝓcedētē gradatiꝫ a
consideratione creature ad cōsiderationē creatoris.
Et hoc mō nō cadit in notificationē orōnis nisi ſm
statum viatoris.Primo mō accipiēdo ascensuꝫ fuit
in xpo.secūdo vero mō accipiēdo quodā mō fuit et
quodā mō ñ fuit . Fuit q̄dē q̄tū ad h̄ ꝙ xps in actu
orōis se reuocabat ab occupatiōe vite actiue.vt tot⁹
eēt intentus opationi vite cōtēplatiue.Quātū āt ad
hoc ꝙ xps erat cōtinue cōprehensor.siue vacaret ac-
tioni.siue cessaret ab actione.sic nō di fuisse in eo in-
nouatio ascensiōis p eū modū p quē ē in nobis. Ad 54
illud qđ obi ꝙ postulatio orōnis respicit totā trini-
tatē.dđ.ꝙ verū ē ex cōsequēti.licet quedā orōnes di
riguntur ad patrē.quedā ad filiū .Qꝛ aūt subiungitur
ꝙ nemo petit aliquid a se.dōm.ꝙ verum ē in eo qui
ē vnius tñ nature.ſ q̄ ē diuersaꝝ naturaruꝫ hñ pōt
petere aliquid a se.ita ꝙ ſm vnā naturā sit petens ꝛ
ſm aliā sit exaudiēs.ꝛ sic ē i xpo q̄ erat pōtifex petēs
ſm hūanā naturaꝫ.et erat rex et pinceps exaudiens
ſm diuinā.¶ Ad illud qđ obi ꝙ xpus nihil petebat 55
nisi qđ sciebat deū velle.dđ.ꝙ verū ē.ſ xps bene scie
bat ꝙ deus quedā volebat q̄ sciebat xpm̄ nobis im-
petraturū p suā orationē.et iđ orando et petēdo qđ
de⁹ volebat nō frustra orabat.qꝛ hoc ipm̄ qđ de⁹ dis
posuerat.nobis sua orōne impetrabat. Cū eñ deus
disponit vel vult aliquid facere.nō dispōit in omnē
euētū.ſ psuppositis ꝯgruētib⁹ antecedētib⁹.sicut di
sponit nos saluare.si tñ velimus p bona merita salu
tē acquirere.sic et in ꝓposito intelligendū ē.

Questio.ij. e

Utrū xps in omni orōne sua fuerit exauditus. Et ꝙ
sic vr̄ p illud qđ di Io.xj.Ego āt sciebā qm̄ semp au
dis me.ſ illud audire non est aliud q̄ exaudire.ḡ ꝛc.
¶ Itē sup illud ps. Desideriuꝫ aie ei tri.ei.et vo .la.
eius nō frau. euꝫ. Glo.vo.la.e.id ē verboꝝ eius.hoc
ē p verba ꝓlata nō fraudasti eū.quicq̄d eñ dixit fa-
ctū ē ꝛc. ¶ Itē xps magis dignus ē exaudiri q̄ mē-
bra ei⁹ petētia in nomine ei⁹. Io.xiiij.Quicq̄d peti
eritis patrē in nomie meo dabit vobis.ḡ multo for-
tius q̄cquid ipe petijt obtinuit. Itē volūtas xpi fu-
it diuine voluntati conformis.ḡ nihil petijt ꝛ deside
rauit nisi qđ deus voluit .ſ oē qđ deus voluit fecit ꝛ
facit.ḡ oē qđ xps petijt impetrauit. Itē qđ xps pe-
tijt.pie.pseueranter.et ad salutē.nō hūit in aliquo re
morsum cōsciētie. ſ quicūqꝫ sic petit impetrat qđ pe
tit.ḡ omne qđ xps petijt obtinuit.¶ Sꝫ ꝯtra in ps.
dicitur de xpo.Deus meus clamabo p diē et nō exau-
dies.ḡ nō exaudiuit ipm̄ in eo qđ clamauit.nō ḡ ex
audiuit ipm̄ in oi eo qđ petijt. ¶ Item in lr̄a dicitur
Christus clamans nō exauditur ad salutem corpaleꝫ.
bonū quidē petijt scꝫ vt nō moreretur.ſ meli⁹ erat vt
moreretur.ḡ xps non fuit in omni eo qđ petijt exaudi
tus. ¶ Itē xps petijt ꝛ orauit vt calix trāsiret ab eo.
ſ calix nō trāsiuit ab eo.ḡ ñ in omni eo qđ petijt fu-
it exauditus. ¶ Itē xps orauit p suis crucifixorib⁹.
nec tñ oēs saluati fuerunt.ḡ non fuit exaudit⁹ in oi-
bus. ¶ Itē xps orauit p discipulis vt seruarentur a

malo ꝫm ꝙ dicitur Jo.xvij.non tñ ꝓ eis qui credituri sunt. ꝛc.sed nõ oẽs fuerũt seruati a malo. ergo non
56 in oibus que petiit exauditus fuit. R. dõ. ꝙ cũ oratio sit petitio ꝓcedens ex voluntate et desiderio. ꝫm ꝙ volũtas hũana fuit in xp̃o ꝫm triplicẽ differẽtiã. sic et oratio. Nã q̃dã oratio fuit exprimẽs siue procedens a volũtate ratiõis. quedã a volũtate pietatis. quedã a volũtate carnis. Oratio ꝓcedẽs a volũtate rõnis ꝓcedebat a volũtate q̃ quidẽ requirebat exaudiri. et talis oratio in oibus est exaudita. tum ꝓpter hoc ꝙ ista volũtas erat ꝑ oia ꝯformis volũtati diuine. tum etiã qꝛ adeo petebat digne et sancte ꝙ in omnibus erat exauditꝰ pro sua reuerentia et dignitate. Oratio aũt ꝓcedẽs a volũtate pietatis et voluntate carnis nõ fuit in xp̃o exaudita ꝑ oia. tũ qꝛ hac voluntate nõ cõformabat deo in oi volito sicut habitũ est prius. tũ etiã qꝛ illa petitio plus ordinatur ad nostrã instructionẽ ꝙ̃ ad diuinã. Magis enim petebat hac voluntate vt nos erudiret. ꝙ̃ vt deũ ad suã petitionẽ inclinaret. Ex his patet respõsio ad questionẽ ꝓpositã et ad rões ad vtrãq; ptẽ. Cõcedendũ ẽ eñ ꝙ xp̃s exauditus fuit in oi petitione q̃ petiit vt exaudiret. hoc ẽ in oi eo qd petiit volũtate rõnis siue rõne absoluta. Vñ rõnes que ad primã partẽ inducuntur verum cõcludũt. Cõcedendũ ẽ nihilominꝰ ꝙ non in omni eo qd petiit volũtate carnis vl' pietatis fuit exauditus, sicut rões ad scdam ptẽ inducte ostendunt. Non eñ petebat vt exaudiretur ſ vt nos erudiremur. sicut petiit calicẽ a se trãsferri. et suis crucifixoribus cõdonari. vnũ ex volũtate carnis ad ostensionẽ nature assumpte, alterũ ad ostẽsiões benignitatis ⁊ mi
57 sericordie. Ad illud tñ qd obi. de aucte ps. dõm ꝙ hoc di. de capite rõne mẽbrorũ. sicut glo. ibidẽ expo
58 nit. ⁊ m̃ta cõsilia reperiri ꝯsueuerũt in scriptura. Ad tres rões sequẽtes ptz rñsio ꝑ iã dicta. qꝛ non ferunt instantiã ꝓ quacunq; oione xp̃i. ſ ꝓ ea solum q̃ procedebat ex volũtate carnis et pietatis sicut patz aspicienti.

Questio.iij. f

Vtrũ illa oratio qua orauit in passione vt calix trãsferret a se fuit a rõne an a sẽsualitate. Et ꝙ a sensualitate videt aucte mgr̃i in lr̃a. ꝫm affectũ sensualitatis xp̃s mori noluit. nec obtinuit qd ꝫm illũ affectuz petiit. ergo vĩ ꝙ petitio illa ex volũtate sensualitatis ꝓcesserit. Itẽ hoc ipm ostendit ex ordine verborũ. cum dicit. Non sicut ego volo ſ sicut tu vis. aut hoc dicit rõe volũtatis sensualitatis. aut rõis. Quãtũ ad volũtatẽ rõis nõ dicit. qꝛ illa erat ꝑ oia diuine volũtati cõformis. ergo hoc dicit quãtũ ad volũtatẽ sensualitatis. Ex illa ergo volũtate ꝓcedebat postulatio oronis ꝓposite. Itẽ nullus sapiẽs orat vel petit cõtrariũ eiꝰ qd vult. ſ ratio volebat mori. ergo petitio de euasione mortis nõ erat petitio rõnis. et erat sensualitatis vel rationis. ergo sensualitatis. Item peccatũ ẽ appetere alicui qd est peccatũ appẽtere. ſ appetere nõ mori peccatum eẽt ipi volũtati rõnali. ergo si illud petiuisset. peccasset. ſ nõ peccauit. ergo non petiit. ergo petitio illa fuit a volũtate sensuali. Sz contra. oratio sic diffinit. orõ est ascensus mẽtis in deum. ſ sensualitatis nõ est orare. ergo predicta oratio nõ potuit eẽ sensualitatis. Itẽ alio mõ diffinit oratio. Oratio est piꝰ mẽtis affectꝰ in deũ directus. ſ sensualitas nõ hꝫ ferri in deũ. ergo quãtuz ad actum sensualitatis nõ cõsistit vsus orationis. Itẽ solius rationis ẽ conferre. Sz predicta oratio fuit cũ collatione quadã sicut patet cuz di. nõ sicut ego volo sed sicut tu. ergo nõ ꝓcessit a sensualitate ſ a ratione. Itẽ solius rationis ẽ futura ꝑcognoscere. ſ oratio illa qua petebat calix futurus transferri. erat ex futurorũ ꝑcognitione. ergo nõ erat sensualitatis
ſ rõnis. R. dõ. ꝙ de ꝑdicta orone ẽ loqui dupplici 39
ter. aut quãtũ ad materiã aut q̃tũ ad formã. Si loq̃mur de ipa quãtũ ad materiã. cũ materia oronis respiciat desideriũ petentis. talis petitio fuit petitio sẽsualitatis tm̃. cuius desideriũ erat ad nõ moriendũ. Si aũt loquamur de ꝑdicta oroe quãtũ ad formã. sic cũ forma petitõis respiciat discretõz ꝓponẽtis. et tal' modus ꝓponẽdi fit a discretiõe rõnis. concedẽdũ ẽ ꝙ talis oratio fuerit volũtatis rõnalis. Et ꝑ hoc ptz rñsio ad qões ꝓpositã ⁊ etiã ad obiecta. Ad qões ꝓpositã. qꝛ nõ ẽ simpliciter cõcedẽduz ꝙ talis oratõ fuerit simpl'r rõis vel simpl'r sensualitatis. ſ quodã mõ huiꝰ. quodã mõ illius. Sẽsualitatis q̃tũ ad materiã. ſ rõnis quãtum ad formã. Itẽ sẽsualitatis vt mouẽtis. ſ rõis vt ꝑmanẽtis. Item sensualitatis vt ꝓ quo. ſ rõis vt a quo. Vñ bene et recte cõsueuit dici ꝙ ratio fuerit aduocatrix sensualitatis. et ꝫm hoc dissolui pñt rões ad vtrãq; ptem. q̃ ꝓcedunt his
duabꝰ vijs sicut patz aspiciẽti. Sz tũc restat qõ. cũ rõ 40
sciret sẽsualitatẽ in hac petitiõe nec exaudiẽdã nec dignã exaudiri. vtpote qꝛ petebat cõtrariũ dei ꝓposito. quõ hãc petitõz ꝓposuit et ꝓ ea allegauit. Et dicẽdũ ẽ ad hoc ꝙ hꝰ fuit rõ triplex. Pria ad mãifestatõez veritatis nature assumpte. que naturaliter resistabat passionẽ. et in hoc erudiuit nr̃am fidem. Scda vo ad cõfirmãdã nr̃az ĩbecillitatẽ. vt ñ diffidamꝰ. si passionũ ꝑicula exhorremꝰ. et in hoc erexit nostram spez. Tertio. vt ostẽderet volũtatẽ nr̃az diuie volũtati eẽ ꝑ oia subijciendũ. qd ostẽdit in cõditõe apposita. nõ sicut ego volo sed sicut tu. ⁊ in hoc ordinauit charitatem nr̃az in nobis. q̃ affectũ nr̃m diuie volũtati ꝑ oia conatur subijcere. vñ magis orauit in illa oroe ꝓ nobis ꝙ̃ oraret ꝓ se. Et attẽdẽdũ ẽ ꝙ oratio illa i petitione illa seruauit formã prudẽtis et fidelis aduocati qui desiderium sensualitatis proponit. seruata tñ forma iuris. Dictat enim ius diuinũ ꝙ omnis appetitus debet eẽ deo subiectꝰ. et ꝑ hoc patet ꝺterminatõ obiectorũ. pz etiã ꝑdicte oõis finis ⁊ vtilitas.

Distinctio.xviij. Quõ verbi seu xp̃i incarnatio ordinat ad nr̃az redẽptionẽ quãtũ ad vsum voluntatis ꝓut respicit exercitium merendi.

DE merito etiã xp̃i ꝓtermittẽdũ nõ ẽ ꝛc. Supra egit mgr̃ de volũtate xp̃i. In hac pte agit de vsu volũtatis q̃ consistit in exercicio merendi. Diuidit aũt ps ista in duas ptes. In quarũ prima agit de merito christi in se. In scda vero agit de ipo ad nr̃az vtilitatẽ ordinato. ibi. Ad quid ergo voluit pati ⁊ mori. ꝛc. Pria pars diuidit in quatuor ptes ꝫm quatuor qões quas determiat. In pma determiat mgr̃ cui meruit pncipalit. ostẽdẽs ꝙ aliqd meruit sibi. In scda determiat qñ mereri incepit. ostẽdẽs ꝙ ab instãti cõceptionis. ibi. Nec hoc solum meruit ꝛc. In tercia vo determiat q̃d meruit. ostẽdens ꝙ nõ tm̃ gloriã ipassibilitatis. ſ etiã exaltatõz nõis. ibi. nec tm̃ glaz ipassibilitatis ꝛc. In q̃rta vo determiat q̃ necessitate ista meruit. ibi. Si vero q̃rit vtrũ ꝛc. Scda vero ps pncipalis diuidit in duas ptes. In q̃rũ pma ꝓpoit efficaciã meriti xp̃i respectu nr̃i. In scda vo m̃tiplici aucte ꝯfirmat. ibi. Sz quõ ꝑ mortẽ nos a dyabolo redemit ꝛc. Subdiuisiones ptiũ manifeste sunt in littera.

XVIII

Determinat cui xp̃us pncipal'r meruit. An sibi aut nobis. et quid sibi et quid nobis. a

Xp̃us meruit mẽbris. ⁊ quid. Meruit sibi et quid.

DE merito etiã xp̃i ꝓtermittendũ nõ ẽ. de quo quidã dicere solẽt. ꝙ nõ sibi ſ mẽbris tm̃ meruerit. Meruit q̃dẽ mẽbris redẽptionẽ. a dyabolo. a peccato. a pena. ⁊ regni reserationẽ. vt amota ignea romphea libere pateret introitꝰ. Sz et sibi meruit ipassibilitatis et imortalitatis gloriam sicut ait apl's. Christꝰ factus ẽ ꝓ nobis obediẽs vsq; ad mortẽ. mortem aũt crucis. ꝓpter qd et deꝰ exaltauit illũ. et dedit illi nomẽ qd ẽ sup oẽ nomẽ. (Phil. ij.) Aperte dicit apl's xp̃m ꝓpterea exaltatũ ꝑ ipassibilitatis gloriã. qꝛ ẽ hũiliatus ꝑ passionis obediẽtiã. Hũilitas ergo passiõis. meritũ fuit exaltatiõis. et exaltatio pmiũ hũilitatis. (Aug.) Vñ Aug. exponẽs pmissũ caplm ait. Vt xp̃s resurrectione clarificaret. priꝰ hũiliatus ẽ passiõe. hũilitas claritatis ẽ meritũ. claritas hũilitatis ẽ premiũ. Sz hoc totũ factũ ẽ i forma serui. In forma eñ di semꝑ fuit et erit claritas. (Amb.) Itẽ Amb. idẽ caplm tractãs. ait. Quid ⁊ quãtum hũilitas mereat hic ostẽditur. His testimõijs euidẽs fit ꝙ xp̃s ꝑ hũilitatez et obediẽtiã passionis. meruit clarificationẽ corporis. nec id solũ. sꝫ etiã ipassibilitatẽ aie. Aia eñ ipius aũ mortẽ erat passibilis. sicut caro mortalis. sꝫ pꝰ mortẽ merito hũilitatis et aia ipassibilis facta ẽ. ⁊ caro imortalis. (Qꝛ ania xp̃i sit facta ipassibil'.) Vtrũ aũt aia sit facta ipassibilis qñ caro facta ẽ imortalis. s. ipo resurrectiõis momẽto: de autoritate nobis certũ nõ ẽ. Sz vel mox post carnis sepationẽ aia ipassibilitate donata ẽ. aut in resurrectiõe qñ caro refloruit.

Determiat qñ mereri incepit ostẽdẽs ꝙ ab initio ꝯceptiõis. b

Nec hoc solũ meruit xp̃s qñ patri obediẽs crucẽ subijt. sed etiã ab ipa ꝯceptione ex quo hõ factus ẽ ꝑ charitatẽ et iusticiã et alias virtutes in q̃rũ plenitudine fuit ꝫm hõiez cõditus sibi tãtũ meruit quãtũ pꝰ martirij tolerantiaz. Tãta eñ plenitudo spũaliũ carismatũ in eo fuit. ꝙ in eis ꝓficere nõ potuit. et ideo melior ipius aia fieri nõ potuit ꝙ̃ ab initio sue cõditiõis extitit. qꝛ ꝓficere in meritis nõ valuit. (Greg.) Vt eñ Greg. ait. Nõ habuit oino xp̃s iuxta aie meritũ quo potuisset proficere. In mẽbris aũt q̃ nos sumus quotidie proficit. Nõ ergo plus meruit sibi ꝑ crucis patibulũ. ꝙ̃ a cõceptione meruit per gratiã virtutũ. Non ergo ꝓfecit ꝫm anime meritũ q̃tum ad virtutẽ meriti. profecit tñ quantuz ad numerũ meritorũ. Plura eñ habuit merita in passione ꝙ̃ in conceptiõe. sed maioris virtutis non extiterunt in merẽdo plura. ꝙ̃ ante fuerant pauciora. [a] Meruit ergo a conceptione nõ modo gloriã impassibilitatis ⁊ immortalitatis corporis. sed etiaz impassibilitatẽ anime. Per quid? per obediẽtiam et voluntatẽ perfectã quã nõ tunc primo habuit. nec maiorẽ cũ pati cepit et mori. Obediẽs eñ perfecte ⁊ bonꝰ extitit ꝫm hominẽ ex quo fuit homo. habuit ergo aia illa aliqd bonum in se post mortẽ qd nõ habuit ante. non ergo beatior vel melior fuit ꝙ̃ ante. Absit ꝙ melior fuerit. quia non sanctior. nec gratia cumulatior. Nec etiam beatior fuit in dei contẽplatione in quo precipue beatitudo consistit. Potest tñ dici in hoc beatior fuisse. qꝛ ab oi miseria immũis. Ex quo nequit inferri simpliciter ꝙ beatior fuerit.

Determinat quid meruit ostẽdens ꝙ non tm̃ gloriã ipassibilitatis. sꝫ etiã exaltationẽ nõis. c

Nec tm̃ gloriã ipassibilitatis et imortalitatis meruit.

a Meruit ergo a cõceptione non mõ gloriã ꝛc. Cõtra. qꝛ vbi vnũ propter alterũ. ibi vnũ tm̃. ſ imortalitas non ẽ in corpe nisi per aiaz sicut nec vita. Passibilitas etiã non ẽ in aia nisi per corpus. cũ aia sit substãtia incorpal'. restat ergo ꝙ idẽ est oino mereri ipassibilitatez corporis et ipassibilitatẽ aie. Preterea corpore existente impassibili necesse ẽ aiam esse impassibilẽ. ergo nõ vĩ ꝙ ipassibilitas corporis debeat cõnumerari ipassibilitati aie. Iuxta hoc queritur. Cui ꝑ prius inest impassibilitas. et ꝙ carni videt. 1
qꝛ impassibilitas ẽ dos corporis. Qꝛ aũt aie vĩ. qꝛ gloria ẽ ꝑ influẽtiã aie in carnẽ. R. dõm. ꝙ in aia passibili duplex est genus passionũ. Vnũ qd patit in se ꝑ affectiones. Aliud quo cõpatit corpori ꝓpter corporis lesiones. Ad hoc aũt ꝙ aia efficiat ꝑfecte ipassibilis necessariũ ẽ ꝙ ab vtraq; passione efficiat ꝑfecte immunis. et ita duplex ipassibilitas reperitur in aia. Vna que ẽ ꝓprie ipius aie. Altera quã cõicat cũ corpe. et istas du
as intendit magister in lr̃a cõnumerare. Et sic patet rñsio ad primo quesitũ. Ad illud vero qd querit scdo. 2

cui p prius insit passi-
bilitas. dicedū q p prius
inest aie sicut et passibi
litas quantum ad causaz
primā. vtpote in hoie
primo in quo p corru-
ptionē aie facta ē cor-
ruptio corpis. quāuis
i alijs aia efficiat pas-
sibilis ppt cōiunctio-
nē sui cū carne corrup
ta. Ecōtrario vero est
gloria ipassibilitatis.
q quidem ē a superio-
ri. et magis inest cor-
pori ratione anime q
econuerso. Qd g obij
cit q impassibilitas ē
dos corporis. dicedū q
dos corporis ē s non
sic precise est corpis q
non sit anie. dicitur tn̄
magis dos corpis qa
aia hz dotes fm se mlto excelletiores. b

§ Meruit sibi donari
nomē qd ē super omē
nomen. Hoc vr eē fal
sum. qz nomē illud qd
ē sup oē nomē hūit ab
eterno. Si tu dicas q
meruit istius nōis ma
nifestationē in hūana
natura. Hoc vr eē fal-
sum: qz demōes i euā-
gelio frequenter dice-
bant ipm eē filiū dei si
cut colligitur ex mul-
tis locis. g iam nomē
ei9 ante passionē erat
manifestatū ¶ Itē in
lege pmissus erat fili

sed etiam[b] meruit sibi donari nomē qd est super oē no
men. scz honorificentiā qd vocat deus. hoc tn̄ añ mor
tē habuit. Habuit em̄ hoc nomē dei filius inquātū de
us est ab eterno p naturā. inquātū hō factus est habu
it ex tēpore per gratiā. Verūtamē. Aug. dicit homini
donatū eē illud nomē nō do. qz illud nomē habuit cū
in forma dei tn̄ erat. Sz cū dicit ppter qd illū exalta
uit et donauit illi nomē qd ē sup oē nomē. satis appa-
ret ppter quid exaltauerit. id ē ppter obedientiā et in
qua forma exaltatus sit. In qua eniz forma crucifix9
est. in ea exaltatus ē. in ea donatū ē ei nomē. vt cū ipa
forma serui nominet vnigenit9 fili9 dei. hoc illi dona-
tum ē vt homi. qd iā habebat idē ipe deus. hoc ergo
p gratiā accepit vt ipe ens hō vt subsistēs in forma ser
ui. i. in anima et carne nominet et sit deus. Sed nun/
qd hoc meruit? Supra em̄ dictuz est. qz hoc tantū bo
nū homo ille nō meruit. quomō ergo hic dicit ppter
obedientiā donatū est ei hoc nomē. Scdm tropū illū
in scriptura creberrimū hoc capiendū ē. quo dicit res
fieri qn̄ innotescit. Post resurrectionē vero qd añ erat
in euidēti positū ē. vt scirēt hoīes et demōes. Māife/
stationē g illi9 nōis donauit ei de9 p9 resurrectionē. s
illā meruit p obediētiā passiōis. q eo q obediuit pati-
endo. exaltatus ē resurgēdo. et per hoc manifestū est
nomē. Hoc eodē tropo vsus ē etiā p9 resurrectionē di
cēs. data ē mihi oīs ptās in celo et in terra. nō q tunc
primo accepit. s quā añ hēbat. tūc māifestata ē ptās.
Ceterū Amb. dicit. Nomē illud donatū eē deo nō ho
mi. et vr secus verboꝝ supficiez opposit9 Aug. sz in-
telligētia nō obuiat. licet diuersuz sapiat. Nā ambro.
de naturali donatōe id dictū intelligit. qua eternalit
pater generādo dedit filio nomē qd ē sup oē nomē. s.
eē deū p naturā. qz genuit ab eterno filiū plenū et sibi
eqlē dū. Qd tamē nomē apl's ppt passiōis obediētiā
xpo donatū dicit. Sz pmisso locutōis mō accipiēduz
est.

b

Aug. in li. cōtra Maximinum.

¶ Qr nomen illi datum ē ho mini et nō deo.

Mat. xxviij

Ambro. q datū fuit do et nō homini.

us dei. sicut dicit Esa. ix. Vocabit admirabilis. cōsiliarius. de9 fortis. Itē. j. Cor. ij. Si cognouissent. dicit
glo. q maiores iudei sciuerūt q eēt christus. g vr q nomē eius añ passionē fuerit manifestatuz. Sed contra
hoc ē qd dicit. j. Cor. iij. Si cognouissent. nūq filiū dei crucifixissent. Et Ans. in li. cur deus hō dicit. q tātū
scel9 sicut ē filij dei occisio, nunq p pniaz expiassent. nisi ignorātia excusasset. R. dicedū q absq dubio xpus
p passionē suā meruit sui nōis clarificationē. Clarificatio aūt nōis ipius xpi in hoc cōsistit. q cōiter hoīes no
uerit illū qui in hūana natura apparebat eē filiū dei et redēptorē mundi. Ad illud vero qd obi q illud iā
notū erat. dicedū q ē noticia certa. et ē noticia p quādā cōiecturā. et xps ante passionē cognitus fuit habere no
mē qd ē super oē nomē noticia cōiecturali. s noticia certitudiali nō est cognitus nisi post passionē. et p hoc
dissolui possunt rōes et auctes ad vtrāq partē. Vel aliter. ē noticia vlis. et ē noticia pticularis. quāuis autē
xps eēt notus aliquib9 q eēt vere xps. tn̄ nō fuit vniuersaliter cognit9 vsq post passionē. Vel aliter. ē noticia
nōis duplex. quātū ad vocē et quātū ad iponēdi rōez. Quātū ad vocē cū cognoscitur q aliqs sic vocet. et sic
multi cognouerūt xpm vocari Iesuz añ passionē. s rōe qre sic vocaret vicz qz venerat saluare populū a pec
catis coꝝ. nō cognouerūt vsq post passionē. Et sic clarificatio nōis xpi ē manifestatio cognitionis habite de
christo. qua cognoscit eē dei filius. et xpus et iesus. et qdlibet istoꝝ ē nomē qd ē super oē nomē. Nā filius dei
nomiat psonā i vna natura. Christ9 āt et iesus nōiant psonā in duab9 naturis. s xps nōiat psonā in hūana
natura relata ad diuinā. qz xps dicit vnct9. Iesus āt nōiat psonā in diuina natura relatā ad hūanā. qz iesus
di saluator eē. et iō in nōie iesu xpi dz oē genu curuari sicut in nōie filij dei. Et per hoc pz rn̄sio ad questionē
ppositā. qz nomē filij dei tripliciter dicit clarificari fm eius triplex nomē. siue quātū ad certificationē. siue quā
tū ad diffusionē. siue quātū ad rōis nōiandi expressionē. ita q certificatio respicit noticiā nōis filij dī. diffusio
noticiā nōis xpi. expressio rōis nōiandi noticiā nōis iesu. Pz etiā rn̄sio ad obiecta. qz xpus fm hec tria nōia
fuit cognit9 qdā mō. fuit etiā qdā mō ignorat9. Scdz cū modū fm quē ignorat9 fuit. meruit nomē suū p pas
4 sionē clarificandum eē. ¶ In qua enim forma crucifixus ē. in ea exaltatus ē. Cōtra. qz exaltatio xpi est

Determinat qua necessitate ista meruit. d

Si do qrit vtrū xps illā imortalitatis et ipassibilita-
tis gloriā. et nomis dei manifestationē sine oi merito
habere potuerit? Sane dici pōt q hūanā naturā ita
gloriosaz suscipere potuit. sicut in resurrectiōe extitit.
Nomēq suū et aliter hoīb9 māifestare potuit. Sz hō
passibil' eē nō potuit sicut fuit. et ad illā gloriā sine me
rito peruenire. Potuit qdē puenire ad illā sine meri-
to passionis. qz potuit cōsūpta mortalitate imortalita
tis gloria vestiri. sed nō sine merito iusticie et charita
tis aliarūq virtutū. Nō em̄ xps hō eē potuit in quo
plenitudo vtutū et gratie nō fuit. nec vtutes ei inesse
potuerunt cilicio mortalitatis iuduto qn p eas mere-
retur. Habēs g has vtutes fm hoīez passibilē ac mor
talez. nō potuit nō mereri gloriā imortalitatis. Non
g potuit factus mortalis sine merito gloriā impassibi
litatis et imortalitatis ac māifestatōz dei nōis ɔsequi.
Potuit tn̄ hoc assequi sine merito passiōis. qz p passio
nē nil sibi meruit. qd nō añ p virtutes meruerit.

Propōit efficaciā meriti xpi respectu nr̄i. e

Ad qd g voluit pati et mori si ei virtutes ad merēdū
ille sufficiebant? Pro te. nō p se. Quō p me? vt ipi9
passio et mors tibi eēt forma et cā. Forma virtutis et
hūilitatis. cā glorie et libertatis. Forma deo vsq ad
mortē obediēdi. et cā tue libatōis ac beatitudis. Me/
ruit em̄ nobis p mortis ac passiōis tolerātiā qd p pce-
dētia nō meruerat. s. aditū padisi. et redēptionē a pec
cato. a pena. a dyabolo. et p mortē ei9 hoc adepti su-
mus. s. redēptionē. Ipe. n. moriendo factus ē hostia
nostre liberationis.

Qualit p mortē redemit nos et aditū regni aperuit.

Cōfirmat iam dicta autoritate mltiplici. f

Sz quō p mortē nos a dyabolo et a peccato redemit.
et aditū glorie aperuit? Decreuerat d9 in misterio vt
ait Amb. ppter primū peccatū nō intromitti hoīez in
padisuz. i. ad dei cōtēplationē nō admitti. nisi in vno
hoīe tāta existeret hūilitas que oīb9 suis pficere pos-
set. sicut in prio hoīe tāta fuit supbia que oīb9 suis no
cuit. Nō ē aūt inuēt9 iter hoīes aliqs quo id posset im
pleri nisi leo de tribu iuda q aperuit librū et soluit sig/
nacula. iplēdo in seloēz iusticiā. i. cōsūmatissimā humi
litatē qua maior eē nō pt. Nam alij hoīes debitores
erāt. et vix vnicuiq sua virtus sufficiebat et hūilitas.
Null9 g coꝝ hostiā poterat offerre sufficiētē reconcili
atiōi nr̄e. Sz xps hō sufficiēs et pfecta fuit hostia. qui
mlto āpli9 fuit hūiliat9 amaritudiez mortis gustādo.

d

ad equalitatē pr̄is sic
dicit in ps. Dixit dn̄s
do. meo se. ad dex. me
is. s nō ē eqlis pr̄i fm
formā serui. s fm for-
mā diuinitatis. g fm
eā exaltat9 fuit. Itez
ei cōpetit exaltatō cui
omē genu flectit. cele-
stiū. terrestriū. et infer
noꝝ. s hec ē diuina na
tura. ergo &c. Sed cō
tra. Eius est exaltari
cuius ē hūiliari. s diui
na natura nō pōt hu-
miliari sic dicit Ans.
in li. d icarnatōe vbi.
g nec exaltari. Prete-
rea. qd ē altissimū quō
pōt exaltari. si g diuia
natura ē hmōi. vr &c.
R. dicedū q sicut nōia
tio debet psone ratio
ne alicui9 nature. sic
et exaltatio. Sz atten
dēdū ē q exaltatio du
pliciter hz intelligi cir
ca xpm. aut fm rē. aut
fm nr̄az cognitionez.
Exaltatio xpi fm rem
ē sublimatio xpi d sta
tu pn̄tis vite ad dexte
rā patris. et hoc quidē
fuit in ascēsione. et hec
quidē exaltatio cōue-
nit ei fm hūanā natu
rā q fuit eleuata in ce
lum. et sic exaltari ad
dexterā pr̄is est subli-
mari ad potiora bona
patris. Alio mō ē exal
tatio fm nr̄am cogni-
tionē. et sic dr xps exal
tari i cordib9 nr̄is qn̄
credim9 eū equalē pa
tri. et sic exaltari ad dx
terā pr̄is. ē exaltari ad
equalitatē pr̄is. et hoc
mō exaltatio cōuenit
xpo fm eā naturā fm
quā hz equari ipi pr̄i.
Et fm hāc distinctio-
nē pz determiatio cō-

trouersie apparētis inter Aug. et Amb. patet etiā rn̄sio ad obiecta. Augu. em̄ loquit de exaltatiōe reali. et sic
currūt rōes ad scdaz ptē. Amb. de exaltatiōe fm cognitionē nr̄az. et sic currūt rōes ad primā ptē. d ¶ Nā 5
alij hoīes debitores erāt. et vix vnicuiq sua virt9 sufficiebat. Obi cōtra hoc p hoc qd dicit Ans. in li. cur de9
hō. Nullaten9 pōt hō magis honorē dare deo q cū se tradit morti ad illius honorē. Si g hūilitas quāto mag
debita tāto sūt min9 grata. vr q hoīes nō sūt debitores mortis. Itē qlibet ē debitor ois ei9 qd ē. et qd pt. qz
totū a deo accepit. g vr q nullus possit aliqd apd deū mereri nec moriēdo nec aliqd faciēdo. Itē xps debe
bat obedire patri. s pr̄ pcipiebat q debebat mori p salute hūani generis. g vr q xps eēt debitor mortis. R.
dicedū q ē debitū ex charitate. et ē debitū ex necessitate. Debitū ex charitate nō tollit pfectionē meriti. debitum
vero ex necessitate quodā mō diminuit. Qm̄ g oēs alij dbitores erāt mortis dbito necessitatis. que quidē p
uenit ex reatu et obligatiōe culpe. iō dicit mgr q nullus poterat deū placare. quis volūtarie pferēdo mortē
posset deo placere. Christ9 aūt qz sine debito mortis ptulit mortē. et placere potuit et placare. Placere. qz ex

q ille adam superbiit p esum ligni vetiti noxia delecta-
tõe pfruẽdo. Si g illi⁹ supbia oim extitit ruina.ipm õ
padiso mittẽs foras.aliisq3 accludẽs ianuã.multo ma
gis christi hũilitas quã p morte gustauit. ingressuz re
gni celestis oibus suis ipleto dei õcreto apire valuit.
atq3 decreti õlere cyrographũ. Ut eñ ait Amb. Tan
tũ fuit peccatũ nostrũ vt saluari non possem⁹ nisi vni
genit⁹ dei filius morerek ,p nobis õbitoribus mortis.
sed sic dignos nos fecit testamẽti et promisse heredita
tis. Qđ nõ ita ẽ intelligẽdũ qsi ñ alio mõ saluare nos
potuerit q p mortẽ suã .s qz per aliã hostiã nõ potuit
nobis aperiri regni adit⁹ et fieri sal⁹.nisi p mortẽ vni-
geniti.cui⁹ tãta fuit vt dictũ ẽ hũilitas et patiẽtia . vt
eius merito pateret credẽtibus in eũ adit⁹ regni. Ma
gna g in morte vnigeniti pstita sũt nobis vt liceat no
bis redire in patriã.sicut olim in morte summi põtifi-
cis.his qui ad ciuitatẽ refugii cõfugerãt secure ad ,p-
pria remeare. Ecce aliquaten⁹ oñsum ẽ qualiter p xpi
mortẽ aditus regni sit nobis paratus.

Ambrosius ad c Romanos.

bona voluntate.pla-
care deo qz pter neces-
sitatẽ. Ad illud vero
qđ primo obiicitur de
Ans.dđ q sicut patet
ex ipa serie text⁹ Ans.
loquik ibi de xpo. At-
tamen esto q illud de
aliis itelligak .nõ seq
tur ,ppter hoc q hõ ñ
sit debitor mortis. qa
põt hõ facere p bonaz
voluntatẽ õ necessita
te virtutẽ. Preterea ali
quis ẽ moriẽdi mod⁹
ad quẽ nõ sumus ne-
cessario obligati. Et p
hoc patet sequens . qz
debitum nõ tollit me-
ritũ simplr. s meritũ
illi⁹ perfecte placatio-
nis qua de⁹ recõcilia-
tus ẽ toti humano ge
neri. Ad illud qđ obi de obediẽtia.iã patet rñsio p ea q dicta sunt. c Saluari non possem⁹ nisi vnigeni
tus dei filius morerek ,p nobis debitoribus mortis. Contra.nullus debitor mortis ẽ dign⁹ vita.g si Abra-
am fuit debitor mortis.non g fuit dignus vita. Itẽ querik de qua morte intelligik.aut õ morte corpali .aut
de morte spirituali. Si de morte spirituali.falsum ẽ.qz viri iusti non sunt digni morte spirituali. Si de morte
corpali.aut naturali.aut violenta. De violenta nõ ẽ veruz.qz nõ oẽs debitores sumus talis mortis. Si õ na
turali.tũc vĩ q nihil facit ad ,ppositũ.qz mors illa natalis nõ ipedit meritũ .nec aliqs ab illa liberak p xpz.
6 oẽs eñ moriunk. R. dđm. q mors dicik multipliciter. Est enim mors separatio anime a corpe.et est mors
separatio a deo per peccatum.et est mors separatio anime a visione dei in ppetuuz . et ẽ mors separatio anime a
visione dei ad tps. Cum g dicit Amb. q xpus mortuus est ,p debitoribus mortis.accipitur mors pmo mõ z
quarto modo. Omnes enim sumus debitores mortis primo modo.et omnes debitores erant mortis quar
to modo.et nos ipsi debitores essemus nisi precium solutum esset. Et per hoc patet responsio ad ea que obii
ciuntur.quia debitum talis mortis non opponitur dignitati vite eterne. Patet etiam cuius mortis sumus
7 debitores. Et si obiicitur q mors naturalis non tollit perfectionem meriti . Dicendum sicut prius dictum
fuit q non tollit perfectionem cuiuscunq3 meriti.sed meriti perfecte satisfactionis pro salute generis hũani.

Ad intelligentiã huius ptis in qua agitur de
merito xpi incidit hic questio circa duo . Pri-
mo queritur de ipsius merito quãtũ ad vsum siue ex
ercitiuz . Scđo vero quãtũ ad premiũ siue fructum.
Circa primũ querunk tria. Primo vtrũ xpus meruc
rit ab instãti conceptiõis. Scđo queritur vtrũ aliqd
meruerit post cõceptionẽ. Tercio queritur vtrũ ali
quid meruerit in passione.

Questio .j. a

Utrũ xps meruerit ab instãti conceptionis. Et q sic
vĩ. Hiere.xxxj. Nouuz faciet dñs sup terrã . mulier
circundabit virũ.vĩ g q xps fuerit vir ab instãti con
ceptionis. Sz constat q non fuit vir qtũ ad etatẽ.g
fuit vir quãtũ ad animi vigorẽ.hũit g quãtũ ad aiaz
virtutẽ et opationẽ viri pfecti.s hec consistit in merẽ
do.g xps meruit a sue conceptiõis pmordio. Item
hocipm vĩ auctẽ Greg.et magistri in lra. Nõ solum
meruit xps qñ patri obediẽs crucẽ subiit . sed ab ipa
conceptione ex quo hõ factus ẽ. Et hocipm põt dici
ab auctẽ Greg. pñte. Itẽ xps ab instãti conceptio
nis sue fuit beatus.s beatitudo ẽ habit⁹ in actu . g a
primo instãti cõceptõis sue habuit actũ gloriosũ. sed
qua ratiõe p gloriã hũit actũ gloriosuz.eadẽ ratione
p gratiam habuit actũ virtuosuz. g vĩ q a pmordio
sue conceptiõis xps meruit. Itẽ lux ,ppter suam
nobilitatẽ et acuitatẽ in eodẽ instanti incipit esse et
lucere.g si anima xpi multo nobilior et potentior et
deiformior est.vĩ q in instãti eodẽ in quo cepit eẽ. ce
pit habere operationẽ sibi õbitã.s talis ẽ opatio me
ritoria.g zc. Itez sicut anime nrẽ se hñt ad meritũ.
ita aia xpi se hz ad meritũ.s aie nrẽ in ipo instanti in
fusionis hñt reatũ culpe originalis. g aia christi a p-
mo instãti conceptiõis et infusiõis hũit meritũ ṽtu-
tis. Sz contra.prius ẽ eẽ q agere. si g mereri ẽ age-
re.aia xpi prius habuit eẽ cõpletũ qz hũit meriti vsũ.
g nõ meruit a primordio conceptiõis. Itez oẽ qđ
exit ab ocio in actũ.prius quiescit qz agat . et oẽ tale
prius est q operetur.sed anima christi incepit mere-
ri.ergo de non operante facta est operãs.ergo in me
rendo exiuit ab ocio in actum.ergo prius quieuit . g
non meruit ab instanti conceptionis. Item meri
tum est a voluntate deliberatiua inquantũ delibera
tiua est. Sed vbi est õliberatio ibi est collatio. vbi ãt
hec est.ibi est temporis successio.g nõ videtur q me-
ritum christi potuerit esse a sue conceptionis princi-
pio. Item angelus non peccauit a primo instanti
sue creationis.et tñ ita cito vsum liberi arbi. habuit
sicut aliqua anima rationalis.cũ creat⁹ esset in cogni
tionis perfectione.g pari ratiõe videk q nec anima
christi ab instanti conceptiõis mereri potuerit. Itẽ
omne illud quod anima christi habuit a primordio
conceptionis sue.habuit ab alio.sed meritum ortuz

habuit a li.ar.gratia informato.ergo non videtur q
vsum meriti habuit ab ipso cõceptionis primordio.
8 R.ad predictoꝝ intelligentiam est notandũ q ad
perfectionem meriti duo concurrunt.vicz ipse habi-
tus gratuitus.et ipsius habitus actus vel vsus. Si g
loquamur de merito quãtũ ad habitũ qui reddit ha
bentem dignum pmio.sic absq3 dubio concedẽdũ ẽ
q a principio sue conceptionis xps meruit .quia om
ni bono et premio dignus fuit ,ppter plenitudinem
gratie quam deus anime sue contulit et infudit . et
ab hoc non discordat aliquis doctor catholicus. Si
autem fiat sermo õ merito quantũ ad virtutis actũ
siue vsum.in quo proprie attenditur completa racio
merẽdi .sic est duplex modus dicendi. Unus q chri
stus meruit statim post principium conceptiõis .nõ
autem in ipo primo instanti.et ratio huius est . quia
operatio debet sequi esse substantie.ideo necesse fuit
animã xpi prius esse q agere.precipue eo actiõis ge-
nere quod spectat ad vsum voluntatis õliberatiue.
talis autem ẽ actus meritorius. et ideo si dicatur ali
cubi xpm a primordio sue conceptiõis meruisse . di-
cunt verum esse sm q anima dicit ordinem ad prin-
cipium extra sumptum nõ intra. Est z alius modus
dicendi q christus quãtũ ad virtutis vsum et actuz
meruit in ipso conceptionis pmordio.hoc eñ datuz
est ei per gratiã pfectissimã.vt in primo instanti in q
incepit eẽ non tm haberet habitũ virtutum. sed etiã
actum. vnde simul cepit esse et vsum cõprehensionis
habere.et anima xpi in eodem instanti habuit crea-
ri.et infundi.et gratia informari.et exire in actuz me
riti.qui quidẽ cõsistit in motu bone volũtatis. Uter
q3 tñ istorum modorum satis ẽ rõnabilis.sed prim⁹
facilior est et cõmunior.et sm istam viaz plana ẽ ad
obiecta respõsio. Nam q dicik xps ab instanti con-
ceptionis sue fuisse vir.et q dĩ ab instãti sue concep-
tionis meruisse.hoc dicitur quãtũ ad habituz.et hoc
innuit ipsum verbum Greg.cũ dicit. Non sibi xpus
plus meruit p crucis patibulũ.q ab ipsa conceptio-
ne p graz ṽtutũ. Notãdũ ẽ q dic p ṽtutũ graz nõ p
ṽtutũ vsũ. Hũit eñ graz a pncipio.ita q in ipo pnci
pio vsũ hũit a pncipio.ita q prio pncipium. Et si tu
obiicias õ beatitudine et de luce. Qui hoc tenent ge
neraliter respondent q in omni creatura esse prece-
dit operari tam in corporali. q in spirituali.tã in ac-
tu nature.q i actu gratie.q etiaz in actu glorie. Nec
obstat illud quod obiicitur õ merito anime. Anima
enim habet originalẽ peccatum in sua infusione per
modum habitus.non autem quantum ad actuz. Et
sic sm istam viam patz responsio ad omnia obiecta.
Si quis autem aliam viam teneret vicz q xps in p-
mo instanti sue pceptionis habuit vsum liberi arbi.
propter excellentissimũ gratie donum..et quantum
ad actum comprehensoris.satis faciliter poterit ad
9 obiecta in contrarium respondere. Ad illud ergo
quod primo obiicitur q prius est esse q agere. dđm.
q illud habet veritatem si intelligatur de prioritate
quantum ad ordinem nature. Si autez intelligatur
de prioritate quantum ad durationez nõ habet ve-
ritatem. sm q expresse dicit Augu.v.super Geñ . ad
litteram. vbi dicit q in luce corporali esse non prece
dit agere. Et in angelis de quib⁹ dicit. q in primo in
stanti creationis sue eas res cognouerunt.nõ simul
tñ cum eis in esse prodierunt. Et in.vj.de trini.ait. q
si ignis esset eternus.splendor ab igne egrediens eẽt
eternus. Et ideo satis rationabiliter potest dici q il-
lud non habet veritatem de ordine durationis sed
de ordine nature. Ad illud vero quod obiicik q 10
substantia q incipit agere exit ab ocio in actum.dđz.
q illud generaliter nõ habet veritatẽ nisi intelligak
de operatione sine qua substantia operãs potest eẽ.
de alia autem non habet veritatem pro eo q creatu
ra simul incepit esse et operari.nec incipit operari qz
exit ab initio in actum.sed quia exit a non esse in eẽ.
hoc modo potest intelligi in christo quantum ad ac-
tum gratie et virtutis. Ad illud quod obiicitur q 11
meritum est a voluntate deliberatiua. dđm. q quã-
uis sm processuz nature deliberatio indigeat succes
sione et tempore.tñ sm plenitudinem diuine gratie
et glorie possibile est ipi anime in instanti discerne-
re.quod alias non possit facere sine continuo et tem
pore.sic per deiformitatem glorie intellectus potest
simul plura intelligere.quãuis per naturam non in-
telligat nisi vnum solum simul z semel. Et quia ani-
ma christi erat in plenitudine gratie z glorie.hinc est
q non indigebat mora temporis ad discernendum
quid eligendum.quid vitandum.quid amãdum.qd
odiendum. Ad illud quod obi de angelo. dđm.q 12
non est simile. Non eñ poterat simul z semel cogno
scere plura.sm q anima xpi cum plenitudine gra-
tie. Preterea.peccatum dicit motum deordinatũ in
contrarium naturali rectitudini. sed meritum dicit
naturalis rectitudinis complementum. z licet nõ de-
cuerit aliquã substantiam creari cuz actu contrario
rectitudini naturali.decuit tñ creari in actu et cũ ac
tu consonante ipi nature et eam complẽte . maxime
illam in quo deus a primordio sue conditionis ple-
nissime habitauit.sicut fuit anima christi. Ad illud 13
quod obiicitur q illud qđ inest a primordio cõditio
nis inest aliunde.dđm.q si intelligatur illud precise.
ita q aia xpi se hẽat solũmõ p moduz suscipientis et
nullo mõ cooperãtis.nõ habuit ṽitatẽ . Potuit eñ
ipi aie dari vt cooperek deo statim cũ fuit. z ita q alĩ
qd haberet in se qđ nõ tñ eẽt aliũde verũ etiã a se. z
sic potuit esse in actu virtutis et exercitio meriti. Si
qs g velit sustinere hũc modũ dicendi . nõ vĩ multũ
deuiare a ,pbabilitate rõis.nec etiã a pietate fidei q
quãto plus põt ipi xpo gre et honoris attribuit.

Questio .ij. b

Utrũ xps aliqd meruit p⁹ cõceptionez. Et q sic vĩ.
Phil.ij. Hũiliauit semetipm vsq3 ad mortẽ. Et post.
,ppter qđ deus exaltauit illũ. zc. Sz hũilitas non est
cã exaltationis nisi p modum meriti.si g hec fuit p⁹
cõceptionẽ.g xps p⁹ cõceptionẽ aliqd meruit. Itẽ
Aug.tractãs illud verbũ pmissũ.hũilitas claritatis
ẽ meritũ.claritas hũilitatis ẽ premiũ. Si g hũiliatio
in xpo subsecuta fuit ipam conceptionẽ . necessario
etiã seqk q meruerit postq ocept⁹ fuerit. Itẽ in li.
õ regulis fidei mereri ita diffinitur. mereri apud de-
um dĩ.q nlla necessitate cõpulsus hoc facit qđ face-
re dz.s hoc fecit xps p⁹ suã conceptionẽ.g apđ deuz
meruit. Itẽ opa xpi fuerũt multo nobiliora q sũt
merita aliorum sanctoꝝ.si ergo opera aliorum san-
ctoꝝ sũt digna retributõe.vĩ q multo forti⁹ opa xpi.
g vĩ q xpus apud deum meruerit. Item si non
meruit apud deum postq concept⁹ fuit.ergo videk
q frustra deo seruiuit . et q frustra fecit quicquid

fecit post conceptionē. Si ergo hoc est impium dicere.
necesse ē deum post cōceptionem aliquid meruisse.
¶Sʒ cōtra. mereri ē facere op⁹ de genere laudabiliū.
ſ potentia determinata ad vnū tñ non bz laudem
in actu illius. sicut pz in in oībus potētijs naturali-
bus. ſ li. ar. xpi ab ipa cōceptiōe determiatū fuit ad
opus bonū. ergo nō potuit exire in op⁹ de genere lauda-
biliū. ergo nec in op⁹ meritoriū. Itē mereri ē op⁹ r̄mu-
neratione dignū. ſ li. ar. iā existēs in statu remunera-
tōis. iā nō facit opus vlterioꝛi remuneratōe dignū.
sicut patet in beatis. ſ tale fuit li. ar. xpi cū eēt i statu
cōpꝛehēsoꝛis. ergo vr̄ ꝙ p⁹ ꝯceptionē suā nihil oīno me-
reri potuerit. ¶Itē quicqd meretur ꝑficit in bonis
aīe. scʒ in grā et gloria. ſ xps nō potuit ꝑficere supra
illud qd accepit in conceptiōe. ergo nō vr̄ ꝙ post cōcep-
tionē mereri potuerit. ¶Itē quicūqʒ merer̄ aliqd de
nō suo facit suū p op⁹ et obsequiū. et de eo qd ē sibi
indebitū facit debitū. ſ xps nihil potuit facere d ide-
bito debitū. et de nō suo suū. oīa em̄ sua erāt p gratiā
conceptōis. sicut ipe testar̄. oīa tua mea sunt. ergo nō vr̄
ꝙ post conceptionem aliqd meruerit. Item eodez
modo se habz liberum arbitrium nunc vt prius. ſ li.
ar in xpo eodē mō se bz post conceptionē et p⁹ resur-
rectionē. et grā similiter. et hec duo sūt ꝑncipia merē-
di. Si ergo p⁹ resurrectionē n̄ meruit. ergo nec p⁹ cōceptio-
nē. Si tu dicas ꝙ aliter et aliter se bz quātū ē ex ꝑte
carnis. hoc nō soluit. qꝛ meritū nō respicit statū car-
nis ſ statū charitatis. ergo si xps p⁹ ꝯceptionē hūit cha-
ritatē patrie eq̄ nobilē et perfectā. sicut mō bz. nec est
eius charitas variata. si mō nō bz vsuʒ merēdi. vr̄ ꝙ
14 nec tunc habuerit. ¶R. ad predictoꝝ itelligētiā ē no-
tandū ꝙ mereri dr̄ tripliciter. Uno mō simplicit̄ abu-
siue. Alio mō partim ꝓprie et ptim iꝓpꝛie. Tercio
mō simplr̄ ꝓpꝛie. Simplr̄ abusiue dr̄ mereri q̄ facit
aliqd opus de genere bonoꝝ. tñ facit illud malo mō
id ē mala intētione. sicut ille qui dat elemosynā cum
murmure. talia em̄ opera aliqn̄ remunerant̄ a dō ex
imensa largitate. sicut innuit̄ de Nabuchodonosoꝛ.
Ille vero meretur partim ꝓpꝛie partiʒ abusiue. qui
facit op⁹ d genere bonoꝝ ⁊ bona itētiōe. verūtñ n̄ ex
charitate. sicut aliquis peccatoꝛ facit opa de genere
bonoꝝ. et ꝓpter deū. in quib⁹ de cōgruo se disponit
ad gratiā. Ille vero merer̄ simplr̄ ꝓpꝛie q̄ facit bo-
nū opus. et bona intētiōe. et ex charitate. Et ꝑmū q̄-
dē meritū dr̄ meritū iterp̄tatiuū. Scdm dr̄ meritū cō-
grui. Terciū dr̄ meritū cōdigni. Cū ergo querit̄ an xps
meruit. nō querit̄ de ꝑmo et scdo mō. ſ q̄rit̄ de ter-
15 cio. Ad h̄ ergo r̄ndēdū ꝙ mereri ex cōdigno trib⁹ mo-
dis cōtingit. Uno mō mereri ē ex indebito facere de-
bitū. sicut merer̄ q̄s in gratie infusione et motu libe.
arbi. Alio mō mereri ē de debito facere magis debi-
tū. sicut cōtingit de ꝑfectu in ꝑfectū. d virtute in vir-
tutē. Tercio mō mereri ē d dbito vno mō. facere de-
bitū alio mō. d debito p habitū. facere dbitū p vsuʒ.
et de debito p vnū actū. facere debitū p aliū eque bo-
nū. Oibus his modis xps meruit nob. Meruit em̄
nobis grē infusionē. meruit et gratie ꝓmotionē. me-
ruit et bonoꝝ opeꝝ multiplicationē. sibi aūt nō me-
ruit nisi tercio mō tñ p⁹ cōceptionē. Ipe em̄ nō po-
tuit facere sibi de indebito debitū. cū oī bono eēt dig-
nus. Nō potuit facere de debito magis debitū. cum
oī gratia ab ipa cōceptiōe eēt plenus. Sʒ qd erat de-
bitū vno mō. fecit debitū plurib⁹ modis. et ita meru-
it ſm terciū modū dicendi meritū soliū. nō ꝓpter im-
perfectionē a ꝑte meriti. ſ ꝓpter imꝑfectionē a par-
te merentis. Et hoc ē qd dicit̄ in lr̄a. Nō ꝑfecit xps
ſm meritū quātū ad virtutē meriti. ꝑfecit tñ quātū
ad numerū meritoꝝ. Plura em̄ hūit merita i passio-
ne ꝙ in cōceptiōe. Cōcedēde sūt ergo rōes oñdētes xpz
p⁹ conceptionē vsū ⁊ exercitiū meriti habuisse. Ad 16
illud qd opponit̄ ꝙ potētia determinata ad vnū. nō
facit opus de genere laudabiliū. dōm. ꝙ determiatō
potentie ad vnū pōt eē dupliciter. vicʒ p necessitatē
nature. et p cōfirmationē gratie. Si sit p necessitatē
nature. tūc tollit arbitrij libertatē. ac p hoc tollit dig-
nitatē meriti. Si aūt sit determiatio meriti p confir-
mationē gratie. cū talis cōfirmatio simul stet cū libe-
ra volūtate. sic nō tollit ab ipo ope bonitatē moris.
cū sit volūtariū. ac p hoc nec q̄litatez meriti. In xpo
aūt fuit libeꝝ ar. determinatū ad vnū. nō p necessita-
tē nature. ſ p confirmationē gratie. Ad illd qd obi̇ 17
ꝙ habēs mun⁹ glorie nō facit op⁹ remunerabile. dd.
ꝙ illd veꝝ ē quādo aliquis ē simplr̄ in statu patrie.
cū aūt nō tñ ē in statu cōpꝛehēsoꝛis. verū etiā in sta-
tu viatoꝛis. tūc op⁹ ei⁹ esse pōt remunerabile ꝓpter
statum vie. et sic ē repire in xpo ſm diuinā dispensa-
tionē. Naʒ sicut aia xpi ꝓpter cōiūctionē sui cū diui-
nitate hz statū patrie. sic ꝓpter cōiūctionē sui cū car-
ne bz statū vie et miserie ꝓ illo tpe. Et iō sicut pōt eē
in statu viatoꝛis simul et cōpꝛehēsoꝛis. sic habuit glo-
riā ad cōpꝛehēdēduʒ. ⁊ gratiā ad merēdū. Et ē sile d
angelis in quibus ponim⁹ vim admīstratiuā et con-
tēplatiuā. ſm quarū vnā merent̄. et ſm alterā fruun-
tur et pꝛemiātur. ¶Ad illud qd obi̇ ꝙ quicūqʒ me- 18
rer̄ merēdo ꝑficit. dd. ꝙ ꝑficere est duobus modis.
vel in merito habitus. vel in multitudine actuū. Uel
per alia verba. ē ꝑficere quātū ad virtutē merēdi. et
quātū ad numeꝝ meritoꝝ. Primo mō accipiēdo ꝑ-
fectum. nō cōpetit tercio mō dicendi meritū. ſm qz
terciū modū dicit̄ meruisse xps. Alio mō accipiendo
ꝑfectuz cōpetit sibi sicut patet p supꝛa habitā distin-
ctionē. Ad illud qd obi̇ ꝙ mereri ē facere de inde- 19
bito debitū. dōm. ꝙ illud ē verum quātū ad aliquez
modū merēdi. ſ nō quātum ad oēs sicut prius dictū
ē. et iō non bz locū in ꝓposito. ¶Ad illud qd obi̇ ꝙ 20
libe. arbi. eodē modo se habet nunc et prius. dōm. ꝙ
verū ē p cōparationē ad superi⁹. scʒ ad deū. nō tñ ē
verū p compatiōnē ad inferi⁹ scʒ ad carnē passibilē.
ex cuius cōiūctione tam li. ar. ꝙ gratia ipm ꝑficiens
habet ꝑtinere ad statū vie. Unū nō valz illud qd obij-
cit de carne qd nō ē ꝑncipiū merēdi. hoc em̄ verū est
p se loquēdo. facit tñ ad meritū dū facit ad statū me-
riti. sicut patet in cōiūctiōe aīe ad carnē et eius sepa-
ratione. Anima em̄ nr̄a statim dū a carne separ̄. am-
plius nō habet merendi vel demerendi statum.

Questio .iij. c

Utrum xps aliquid meruit in passione. Et ꝙ sic vr̄
primo p textū apl̄i. humiliauit semetipz vsqʒ ad moꝛ-
tem. ꝓpter qd et deus exaltauit illū ⁊c. qd verbū tra-
ctans mgr̄ dicit aperte. Dicit apl̄us ꝓpterea xpm ex-
altatum per impassibilitatis gloriā. qꝛ ē humiliatus
p passionis obedientiā. ergo meruit in passiōe. ¶Itē
Aug. exponēs verbum pꝛedictū. vt chꝛistus clarifice-
tur in resurrectione. prius humiliatus ē in passione.
vr̄ ergo ꝙ p meritū passionis. ꝑuenerit ad gloriā resur-
rectionis. ¶Itē nihil est magis meritoꝛium ꝙ opus
patientie. ꝓpter qd dicit̄ Iaco. j. patiētia opus per-
fectū habet. Sed patiētia cōsistit in tolerantia passio-
nū. ergo videtur ꝙ xps in passiōe multū meruerit. Itē
nihil ē satisfactoꝛiū nisi qd ē meritoꝛium. ſ passio xpi
fuit satisfactoꝛia sicut dicunt sancti. ergo fuit meritoꝛia.
ergo xps meruit patiēdo ¶Itē oīs qui patit̄. aut pas-
sionē pꝛomeruit. aut per passionē meretur. alioquin
pateretur sine iusticia. pateretur etiā frustra. Sʒ xps
nō meruit passionē. qꝛ imunis fuit a culpa crimiali.
meruit ergo p passionē. alioqn passus eēt iniuste et fru-
stra. qd eēt magne impietatis et insanie. Sʒ cōtra.
Passionibus sicut dicit phs nec laudamur nec vitu-
peramur. ſ p oē p qd meremur laudamur. ergo passio-
nibus non meremur. ergo xps patiēdo nō meruit. Itē
passio ē effectus et illatio actionis. ſ qualis ē cā talis
ē effect⁹. si ergo actio passiōʒ iferēs n̄ fuit meritoꝛia. vr̄
ꝙ nec ipa passio fuerit meritoꝛia. ergo xps in passiōe nō
meruit. Itē nihil ē meritoꝛiū nisi qd ē volūtariū. ni-
hil āt ē volūtariū nisi qd a pꝛio intrīseco ē. sicut patz
p diffinitionē volūtatis quā ponit phs in ethicis.
Uolūtariū ē cuius ꝑncipiū ē in ipo. Sed passio xpi
fuit ab extra sicut patet. ergo non fuit meritoꝛia ¶Itē
nihil ē meritoꝛiū nisi qd ē ſm naturaʒ. ſ passio ē mo-
tus contra naturā. sicut dicit Dam. ergo impossibile est
passione mereri. ergo ⁊c. Itē oē meritū oꝛtuʒ bz ab ali-
qua virtute. omnis autem virtus cōsistit in rōne vt
rō est. ergo oē meritū cōsistit circa rationē vt ratio ē. ſ
passio xpi solūmō fuit circa sensualitatē. et circa ra-
tionem p modum nature. ergo non videt̄ ꝙ xps in pas-
21 sione aliquid meruisset ¶R. dōm ꝙ xps nō tñ me-
ruit in actione sed etiā in passiōe. non em̄ passus fuit
frustra ſ ex rationabili cā. nec passus fuit ꝓpter de-
meritum culpe. sed ꝓpter amoꝛem veritatis et iusti-
cie. Et ꝓpterea notādum ꝙ in passione ē duo cōside-
rare. vicʒ passionis causam. et passionis sustinētiaʒ.
Passionis cā ē a violētia agentis. ſ passiōis sustinē-
tia ē a volūtate pacientis. Quātū ad pꝛimū passio n̄
ē meritoꝛia nec demeritoꝛia. qꝛ est ab extra. Quātuz
ad scdm pōt eē meritoꝛia et demeritoꝛia. Meritoꝛia
aūt si quis cā ꝑferat ex volūtate bona. Demeritoꝛia
autem si quis cā sustineat impatienter et ex volunta-
te iniqua. Quoniā ergo xps passionē ꝑtulit non tñ ex
voluntate bona. imo etiā ex volūtate optima. hinc ē
ꝙ passio eius fuit meritoꝛia. nō solum sicut passiōes
sanctoꝝ. ſ inter oīa merita tenuit pꝛincipatū. Et cō-
22 cedende sunt rōes que hoc oñdūt ¶Ad illud vero
qd obi̇ ꝙ passiōib⁹ nec laudamur nec vituperamur.
dōm. ꝙ verū ē ſm ꝙ sunt pure passiones. ꝑut autez
coniuncta est eis voluntas bona vel mala. sic habēt
soꝛtiri rōez meriti et demeriti. laudis vel vituperij.
Et sic fuit in passione xpi. qui oblatus ē qm̄ ipe volu-
it. et libenter et patienter passionē sustinuit. qm̄ pꝛo
23 transgressoꝛibus oꝛauit. Ad illud qd obi̇ ꝙ passio
ē effectus actionis. dd. ꝙ verū ē quātū ad efficaciam
in genere nature. pōt tñ nihilomin⁹ eē effectus volū-
tatis in genere moꝛis q̄tuʒ ad cōplacentiā. et p hoc
pōt ponere in genere moꝛis. et qm̄ volūtas passionē
acceptās fuit bona. q̄uis volūtas passionem iferēs
fuerit mala. hinc ē ꝙ quāuis actio displiceret. passio
tñ grata fuit. iō non sequit̄ ꝙ si actio fuit demerito-
ria ꝙ ꝓpter hoc passio. Actio em̄ nō erat cā passiōis
24 in genere moꝛis ¶Ad illud qd obi̇ ꝙ passio fuit in-
uoluntaria. dōm ꝙ quāuis hoc sit veꝝ quātū ad vio-
lentiā que est ab extra. nō tñ est verū quantuz ad su-
stinentiā que est ab intra. et iō ratio illa nō cōcludit
ꝙ nullo mō passio xpi eēt meritoꝛia. non em̄ tñ erat
ab extra. ſ etiā quodā mō erat ab intra p cōplacenti-
am et sufferētiā. ¶Ad illud qd obi̇ ꝙ passio ē cōtra 25
naturā. dōm. ꝙ eē contra naturā est dupliciter. aut
qꝛ est contra naturale dictamen rōnis. aut quia ē cō-
tra naturalē appetitum salutis. Primo mō accipien-
do naturale sic illud qd est cōtra naturā ē viciū. nisi
foꝛte sit supꝛa naturā. sicut ē in assensu fidei. Scdo
mō accipiendo naturale sic illud qd ē contra natu-
ram potest esse meritoꝛiū q̄uis sit penale. et hoc mō
accepit Dam. cum dicit ꝙ passio est contra naturaz.
¶Ad illud qd obi̇ ꝙ omne meritū consistit circa ac- 26
tum rationis. dd. ꝙ verum ē. Sed aliquid esse circa
actum rationis contingit tripliciter. Uel p modum
elicientis. vel per modum impoꝛtantis. vel per mo-
dum acceptantis. Quāuis autē passio xpi non esset
in ratione p modum elicientis vel p modum ipoꝛtā-
tis. erat tñ p modū acceptātis. ⁊ hoc dabat ipi passio-
ni meriti rationem. dat etiam passionib⁹ nostris rōe
consimili. et per hec q̄ dicta sunt potest solui illa que-
stio qua queritur vtrum passionibus contingat me-
reri vel demereri.

Consequenter queritur de merito chꝛisti quā-
tum ad fructum siue quantum ad pꝛemiū. Et
circa hoc queruntur tria. Primo querit̄ vtrū
xps meruerit sibi dei fruitionez. Secundo queritur
vtrum meruerit sui coꝛpoꝛis gloꝛificationē. Tercio
vtrum meruerit nobis ianue apertionem.

Questio .j. d

Utrum chꝛistus sibi meruerit dei fruitionē siue pꝛe-
mium substantiale. Et ꝙ sic videtur. qꝛ sicut se habet
gratia ad gloꝛiam. sic se habet meritum ad pꝛemiuz.
sed xp̄us habuit gratiā oꝛdinatam ad gloꝛiam. ergo ha-
buit meritū oꝛdinatū ad pꝛemium. sed gloꝛia ꝯsistit
in dei fruitione que est pꝛemium substantiale. ergo ⁊c.
¶Item qui meretur ex charitate. tanto maius me-
retur quāto maioꝛem bz charitatē. ſ charitas xpi fu-
it maxima. ergo ei debebat̄ maximū pꝛmiuʒ. ſ maximuz
pꝛmiū nō est nisi pꝛmiū subale qd deus ē. ergo ⁊c. Item
gloꝛiosi⁹ ē habere pꝛmiū p merita ꝙ sine meritis. Sʒ
xps i gloꝛia excellit oēs scōs. ergo si alij sancti habuerūt
pꝛemiū subale p merita. multo foꝛti⁹ vr̄ d xpo. Itē
angeli sancti habuerunt pꝛemiū subale p merita ſm
cōem opinionē oīm. sed angeli simul habuerūt grati-
am et gloꝛiā. sicut in scdo libꝛo ostensuz fuit. ergo si non
fuit minoꝛis efficacie gratia in xpo ꝙ in angelis. vi-
detur ꝙ xps subale pꝛemiū meruerit. quamuis meri-
tum ſm tēpus pꝛemiū nō pꝛecesserit. Item cū de⁹
inducit aliquā foꝛmā subito. quā creatura acquirit
p successionē. nihil omittit deus de illis dispositioni-
bus quas natura introduceret successiue. qd pz. si de-
us subito de aqua faceret ignē. introduceret in natu-
rā aque raritatem et siccitatē et caliditatē. ergo si crea-
tura nata est peruenire ad pꝛemiuz gloꝛie per meri-
ta gratie. videt̄ ꝙ merita nōdum fuerunt in chꝛisto.
q̄uis gloꝛia sibi collata fuerit a sue conceptionis pri-
moꝛdio. Sʒ cōtra. Aug. xiij. li. d tri. In reb⁹ p tpa oꝛ-
ris illa sūma grā ē q̄ hō in vnitate ꝑsone ꝯiūct⁹ ē dō.
Et in enchi. dicit. ꝙ nullis pꝛecedentib⁹ meritis ille hō
copulat⁹ ē deo. ſ illa copulatio nō potuit eē sine dei
fruitione que ē pꝛemiū subale. ergo n̄ vr̄ ꝙ pꝛmiū subale
hūit chꝛistus p aliqd meritū. Item Aug. in enchi.
facta est quodā modo grā ipsa illi homini naturalis.
qua nullum posset admittere peccatum. sed talis

est gratia cōsūmata q̄ nō ē aliud q̄ gloria siue premi
um substātiale.ḡ premiū substātiale fuit xp̄o q̄dam
modo naturale.ſ nihil tale acquirit̄ p merita. ḡ ꝛc.
Itē meritū naturale añcedit p̄miū.ſ vsus vel act⁹
virtutis naturaliter sequitur habitū.cū ḡ habit⁹ grē
et glorie sil' fuerit in xp̄o. vī q̄ merita subsecuta sint
subale p̄miū.ḡ nō ordinant̄ in xp̄o ad subale premiū
ꝓmerendū. Itē dispositio naturalis añcedit illud
ad qd̄ disponit. Sʒ deiformitas glorie disponebat
aiaʒ xp̄i ad vnionē diuinitatis. dispositione inq̄ cō
gruitatis.ḡ deiformitas glorie in xp̄o naturaliter p̄
cedebat vnionē ꝑsonalē q̄uis sil' eēt tp̄e. ſ vnio ꝑso
nalis naturaliter in xp̄o añcedebat meritū et lib. ar.
vsum.ḡ in xp̄o merita sequebant̄ subale p̄miuʒ ſm
ordinē nature.redit ḡ idē qd̄ prius. Itē meritū pre
mij substātialis potissime ꝯsistit i actu et affectu cha
ritatis.ſm que aia hʒ i deū moueri.ſ ſm illū affectuʒ
xp̄s nō erat in statu viatoris ſ in statu cōprehēsoris.
Si ḡ nō merebat̄ inquātū cōprehēsor ſ inquātū via
tor.nō merebat̄ ſm illū affectū charitatis in quo cō
sistit meritū premij subalis.ḡ vī q̄ substātiale premi
27 um nō meruerit. R̄.dōm.q̄ cōiter nō cōceditur q̄
xp̄s sibi meruit substātiale p̄mium.et hoc innuit ma
gister in lr̄a satis expresse. Rō aūt h⁹ est. Nā meritū
dicit ordinationē ad p̄miū.sicut dispositio ad cōple
mentū.sicut via ad terminū.et iō necesse ē meritum
precedere p̄miū vel tp̄e vel ſm ordinē nature. Neu
tro aūt mō debuit in xp̄o precedere nec p̄cessit. ꝓpt̄
hoc q̄ aia xp̄i non eēt ad vnionē ydonea.nisi eēt bea
tissima et deiformissima.qd̄ quidē fit p glorie influen
tiā. Si ḡ necesse fuit vnionē illā antecedere oia meri
ta ſm ordinē nature.necesse etiā fuit deiformitatem
glorie in xp̄o precedere oēm vsum gratie.iō gloria in
xp̄o precessit oia merita ꝓpter summā dignitatē que
fuit in aia xp̄i a sua creatione.vicʒ ꝓpter vnionē ipsi
us ad verbū.Et iō cōcedendū ē q̄ xp̄s prope loquen
do nō meruit sibi subale premiū.Et concedēde sunt
28 rōnes q̄ ad hoc inducte sunt. Ad illud qd̄ obī q̄ si
cut gratia ordinat̄ ad gloriā.ita meritū ad premiuʒ.
Dōm.q̄ quo ad q̄d ē simile.quo ad q̄d nō. Sile eīn
ē quo ad cōditionē disponēdi. ſ nō ē simile q̄tuʒ ad
originē.p eo q̄ tā gratia q̄ gloria ē habitus infusus
diuinit⁹ nō a nobis.ſ meritū ē vsus ꝓcedēs a li. ar.
gratia informato.iō in xp̄o potuit eē ordo gratie ad
gloriā saluo ordine vtriusq̄ ad vnionē. sic aūt nō est
29 de ordine meriti ad premiū.sicut ostēsuʒ ē prius. Ad
illud qd̄ obī q̄ maxima charitas meret̄ maximū pre
miū.dōm q̄ illud est verū si charitas teneat rōnē me
rendi ſm q̄ maxima.ſ charitas xp̄i ſm motū ipi⁹ in
deū q̄ erat maxim⁹ et intensissimus plus tenebat ra
tionē premij q̄ meriti.imo erat ipm premiū.iō cū eēt
30 ipm premiū.nō merebat̄ substātiale premiū. Ad il
lud qd̄ obī q̄ gloriosius ē habere premiuʒ p merita.
dōm.q̄ illud veritatē hʒ in eis q̄ solū hn̄t vniri deo
p conformitatē affectionis.in istis eīn ē gratia et glo
ria q̄si accidētalis p modū acq̄sitōis.et a natura sua
nati sunt indifferēter eē boni et mali. Secus aūt ē de
hōie assumpto a verbo.qui nō tm̄ vnit⁹ ē dō p cōfor
mitatē affectiōis.ſ etiā vniōe ꝑsonali.vt nō dicat̄ di
uinus ſ deus.et ꝓ tāto isti homi gratia ē quodā mō
naturalis.ꝛ multo gloriosius ē ei habere gloriā a sua
p̄ma creatione q̄ habere eā p acquisitionē.sicut mul
to gloriosius est eē deū q̄ dei seruū.et iō autoritas il
31 la nō hʒ locū circa xp̄m. Ad illud qd̄ obī q̄ angeli
habuerūt simul gratiā et gloriā.meritū et premium.
dō.q̄ non est simile.q: in angelis vsus libe.ar.preces
sit infusionē gratie.et iō in ipa infusione gratie mot⁹
libe.ar.gratia informās (in quo cōsistit meritū) po
tuit p̄cedere ipm premiū ordine nature. q̄uis eēt sil'
tp̄e. Secus aūt ē in christo qui prius ordie nature ha
buit deiformitatē glorie. q̄ vsuʒ volūtatis delibera
tiue.sicut p̄us ōnsum est. Ad illud qd̄ obī q̄ deus 32
subito faciendo nihil omittit d' his que successiue cō
currūt in opatiōe creature.dōm.q̄ cū creatura indu
cit aliquā ꝑfectionē vel formam duo ē ibi considera
re.vicʒ.et qualitates et dispositōes a p̄te suscipiētis.
et opationes a parte agentis et preparantis. Cū er
go dicit̄ deus nihil omittit opando subito d' his que
natura introducit.hoc ē verū de equalitatibus et dis
positionib⁹ informantib⁹ susceptibile.ſ nō est veruʒ
de operibus p̄ambulis ad illas dispositiones.ꝛ iō et
ratione hac non pōt concludi q̄ merita in christo p̄
cesserunt premium.cum meritū consistat in opere ꝓ
cedente a voluntate.ſ hoc pōt concludi q̄ in christo
fuit perfectio virtutum et habituū.q̄ animaʒ habili
tant ad gloriam siue ad substantiale premium.

Questio. ij. e

Utrum xp̄us meruit sui corporis glorificationeʒ. Et
q̄ sic videt̄ auctē magistri i littera.merito hūilitatis
et aia impassibilis facta est.et caro imortalis.ḡ xp̄us
meruit immortalitatē carnis.ḡ glorificationem cor
poris. Item sicut p humilitatem puenitur ad exal
tationē.sic passio via est puenie ndi ad impassibilita
tem.ſ xp̄us hoc modo peruenit ad impassibilitatem
corporis.ḡ illā prius ꝓmeruit. Item efficaci⁹ me
ret̄ quis sibi q̄ alij.hoc nō habet instātiam de his q̄
sunt nata cadere sub merito.ſ christus meruit alijs
resurrectionē et corporis glorificationē. ergo multo
fortius meruit sui corporis glorificationem. Iteʒ
nihil plus requiritur ad rationem meriti nisi meren
di principium.et status.et ordo meriti ad premium.
Sed hec omnia reperiunt̄ in christo ex parte glorifi
cationis corporis.habebat eīn charitatem q̄ erat p̄n
cipium boni operis.habebat etiam statum merendi
ex parte inferiori.expectabat etiā glorificationeʒ cor
poris de futuro. Si ḡ oia illa concurrunt in xp̄o q̄ re
quiruntur ad meritū. videtur q̄ christus glorifica
tionem corporis sui merebatur. Sed cōtra. Premi
um est excellentius merito.quia deus remunerat su
pra condignum.sed charitas christi superexcedebat
glorificationem corporis.ergo opus ex charitate illa
procedens dignum erat maiori remuneratione.non
ergo ordinabatur ad glorificationem corporis sicut
ad premium. Item anima christi beatificata fuit
absq̄ meritis propter vnionem ipsius ad deitatem.
ergo pari ratione videtur q̄ corpus christi absq̄ me
ritis debuerit effici gloriosum. Iteʒ christus nun
q̄ habuit tributum mortalitatis. ergo videtur q̄ ipi
corpori christi de se deberetur gloria imortalitatis.
non ergo videtur q̄ eā per merita acquisierit. Iteʒ
aut gloriosius erat christo habere gloriam corporis
sine meritis.aut per merita. Si sine meritis.et quod
gloriosius est.christo est attribuendum. ergo christ⁹
gloriam illaʒ sibi non meruit. Si per merita.pari ra
tione erit et de gloria anime. Si ergo illam non
meruit. videtur q̄ nec istam. Item aut neces
sarium erat christum mereri gloriam corporis aut
nō. Si non erat necessarium.cum xp̄us nulla fecerit
p̄ter necessaria.n̄ vī q̄ christ⁹ gl'aʒ illā acq̄sierit p me
rita. Si necessarium erat. ergo xp̄us meritis indige
bat ad sui glorificationē. Sʒ contra. De⁹ puulos
glorificat p solā gratiā absq̄ meritis suis. ḡ si multo
maior gratia fuerat in xp̄o.n̄ vī q̄ ad sui glorificatio
nē meritis indiguerit. Itē si christus meruit sibi glo
riā corpis siue stolā scdam.ḡ patiebat̄ ad vtilitatem
suā.nō ḡ solū patiebatur ꝓpter indigētiā nr̄am. et si
hoc verum ē. tūc nō tenemur ei ad tātas grās agen
das ad quātas tenemur ei si nihil sibi meruisset. ſ so
33 lum ꝓ nobis crucifixus fuisset. R̄.dō.q̄ absq̄ du
bio christ⁹ sibi meruit glorificationē corpis.nō solū i
agēdo. verū etiā in patiēdo. sicut mgr̄ expresse dicit
i lr̄a. Rō aūt h⁹ ē.q: xp̄s dī et hoim mediator.simul
debet eē cōprehēsor et viator. Cōprehensor ꝓpter su
am dignitatē.et viator ꝓpter nostrā necessitatē. Et
iō ptim debuit eē in statu glorie.partim in statu mi
serie. In statu aūt miserie nō debuit eē ſm superiorē
p̄tē ſ ſm iferiorē.i.ſm carnē.et iō ſm diuinā dispo si
tionē necessariū fuit differri corporis xp̄i glorificatio
nē.vt xp̄s eēt in statu in quo ꝓ nobis posset mereri
ꝛ satisfacere. Dū aūt xp̄s nobis merebat̄ ꝛ ꝓ nobis
satisfaciebat.faciebat opus deo placentissimū. et ita
remunerabile ſm aliquā partē glorie. Cū ḡ remune
rari nō posset quātū ad stolā primā. ſ q̄tū ad stolaʒ
secūdam.merebat̄ vtiq̄ tunc xp̄s ꝓprij corporis glo
34 riā.vn̄ cōcedēde sunt rōes que sūt ad istā p̄tē. Ad
illud vero qd̄ obī q̄ premiū ē excellētius merito.dō.
q̄ illud nō hʒ semp veritatē.ꝛ si hoc verū sit de p̄mio
subali quo de⁹ remunerat hōieʒ supra cōdignuʒ.nō
tn̄ oportet q̄ vbiq̄ hēat locū. Maiori eīn bono pōt
mereri hō minus bonū.et iō nō valet ista rō in meri
to.q: respicit scdam stolā. Posset tn̄ aliter dici q̄ pre
miū ē excellētius merito ſm q̄ fit compatio ad statū
et ad op⁹ p qd̄ quis meret̄ .et sic nō hʒ instātiā in ꝓ
posito. Nā status corpis fuit nobilior post glorifica
tionē q̄ ante.gloria etiā corpis excedebat in bono la
bores corpis quos xp̄s sustinuit. Possʒ etiaʒ tercio
mō dici q̄ illud habʒ veritatē de merito qd̄ ordinat̄
ad p̄miū finaliter et cū p̄cisione.sic aūt nō est in ꝓpo
sito.nam xp̄s p̄ncipaliter nō merebat̄ ꝓpter corpis
sui glorificationē.ſ ꝓpter hūanī generis repationē.
35 Ad illud qd̄ obī q̄ aia sine meritis hūit stolam pri
mā.dō.q̄ nō ē simile.q: vnio diuine nature ad hūa
nā potius patit̄ impfectionē ex p̄te carnis q̄ ex par
te aie.ꝓpter hoc q̄ ē ibi carentia minoris boni .vt me
lius pōt haberi ex his q̄ habita fuerūt in p̄cedētib⁹.
iō quāuis gloria aie p̄cesserit oia merita. glia tn̄ cor
poris potuit sequi.ac p hoc mediātibus meritis ac
36 quiri. Ad illud qd̄ obī q̄ corpus illud nō habebat
debitū mortalitatis.dō.q̄ ex hoc nō pōt concludi q̄
xp̄s gloriā corpis nō meruerit nisi eo modo dicendi
meritū quo quis dicit̄ de indebito facere dbitū. hoc
āt mō xp̄s sibi nō meruit sicut prius dictū fuit.ſ alio
mō dicēdi vicʒ quo quis de debito vno mō.facit de
bitū alio mō. Ideo licet imortalitas debēt̄ xp̄o.nihi
lominus tn̄ imortalitas potuit cadere sub ei⁹ merito
37 isto mō accepto. Ad illud qd̄ querit̄ . si erat magis
gloriosum habere p merita q̄ sine meritis glorifica
tionē corpis ꝛc.dō.q̄ hoc erat maxime gloriosuʒ.q:
ꝑueniebat xp̄o inquātū redēptor et mediator. qd̄ q̄
dē est officiū magne glorie et excellētie.vicʒ.vt p hu
militatē passionis pueniret ip̄e cum mēbris suis ad
sublimitatē resurrectiōis.et iō nō ē simile ex p̄te aie.
q: nō sic decet mediatorē dei et hominū habuisse sta
tū viatoris ſm p̄tē supiorē anime sicut ex parte car
nis. Ad illud qd̄ obī.si erat necessariū mereri gloriā 38
corpis ꝛc.dō.q̄ necessariū ad p̄ns dici pōt dupliciť.
vicʒ.ex indigentia.et ex sufficiētia. Ex indigētia.sicut
dī necessariū ē alicui comedere ad hoc vt possit viue
re.et isto mō non fuerūt necessaria merita xp̄o quasi
eis indigeret.ſ sunt necessaria nobis. Alio modo di
citur necessarium ex sufficientia.sicut necessariū ē lu
cē copiosaʒ diffundi p partes diuersas.et hoc mō ne
cessariū fuit xp̄m mereri.q: cum eēt cōfirmat⁹ in bo
no.et eēt in statu in quo poterat mereri. necessariuʒ
erat xp̄m tūc facere que eēnt deo placita et remune
ratione digna.iō patet q̄ non ē simile de puulis q̄ ꝓ
pter impfectionē et impotentiaʒ assequunt̄ gloriam
p merita aliena.vt per merita xp̄i. sicut contrahunt
culpam ꝓpter peccatū primi pentis. Ad illud qd̄ 39
obī q̄ si meruit sui corpis glorificationē. q̄ passus ē
ꝓ se.dō.q̄ pati ꝓ se pōt aliquis dupliciter.aut ita q̄
vtilitas ꝓpria dicat finem p̄ncipaliter mouētem. et
hoc modo si xp̄us passus fuisset ꝓ se.minus liberali
ter passus esset.minusq̄ eēmus ei obligati ad gratia
rū actiones. Alio mō pati ꝓ se pōt dicere vtilitatem
ꝓpriam.non p̄ncipaliter mouētem. ſ quodā modo
cōcomitantē et consequētē.et hoc modo nō diminu
it de liberalitate beneficij.et sic xp̄s passus fuit ꝓ se.
q: patiēdo aliquid meruit sibi.licet non pateret̄ pro
pter comodū suū.ſ ꝓpter meritū nostrū.sine passio
ne eīn xp̄s nihilominus fuisset gloriosus.nō soluʒ in
anima.ſ etiam in corpe.nos vero sine passione defe
ctum habuissem⁹.nō solū ex p̄te aie.verū etiā ex p̄te
corporis nisi deus alio mō subuenisset.

Questio.iij. f

Utrū xp̄s meruerit nobis ianue apertionē. Et q̄ sic
vī aucte Aug.super eplam ad Hebre. Per aliā hosti
am non potuit nobis apiri aditus et fieri salus nisi
p mortē vnigeniti.cui tanta fuit humilitas et patien
tia.vt eius merito pateret credentibus in eū aditus
regni. Itē hoc videt̄ auctē magistri in lr̄a.xp̄i humi
litas qua mortē gustauit.ingressuʒ regni celestis oib⁹
suis impleto dei decreto aperire voluit. q̄ si verū est.
redit idem qd̄ prius. Item nullus introibat celū
anteq̄ xp̄us pateretur et moreretur. ſ descendebat
ad limbū sicut patet p vetus testamētū. ſ mō ascen
dunt.ḡ vī q̄ mō apta sit ianua p xp̄i meritū. Iteʒ
si alit̄ q̄ p xp̄i merita potuissem⁹ introire ad gloriaʒ
paradisi.ḡ sine morte et passiōe xp̄i possem⁹ saluari.
et si hoc.ḡ xp̄s mortuus eēt gratis.q̄ si hoc ē incōue
niēs .restat q̄ non fuit apta ianua padisi nisi p meri
ta xp̄i. Sed cōtra. Si xp̄s meruit nobis apertioneʒ
ianue paradisi.aut ḡ paradisi terrestris aut celestis.
Paradisi terrestris non.quia mortales non ingredi
untur illuc. Et p̄terea Enoch et Helyas ingressi fue
runt ante christi aduentum. Paradisi celestis non.
quoniā in celo nulla fuit posita custodia vel clausu
ra. Homo enim non fuit de eo eiectus.ergo non vi
detur q̄ per merita christi sit aperta ianua alicuius
paradisi. Item si christus aperuit nobis ianuam
meritis suis.aut ergo merito actionum. aut merito
passionuʒ. Si merito actionū.ḡ videt̄ q̄ frustra fue
rit passus exquo actiones sue sufficiebant quantum
ad merituʒ. Si passionibus.ergo vī q̄ christus pro

fecerit quantū ad meritū. ¶ Itē oē meritū cōsistit in radice charitatis. et charitas in xp̄o ñ creuit. ḡ oē qđ xp̄s meruit. ab initio meruit. ß aditus r̄gni ab initio nobis ñ meruit. alioq̄n ñ optuisset eū pati. ḡ nūq̄ vʒ q̄ aditū illū potuisset nobis deinceps mereri. ¶ Itē aut iustū erat nobis ianuā aperiri. aut iniustum. Si iustū. ḡ circūscriptis meritis xp̄i debebat nobis patere aditus regni. Si iniustū. ß xp̄s nihil meruit nisi iustū. ḡ nō meruit nobis aptionē. ¶ Itē charitas meretur gloriā ex cōdigno. ß Abraam habuit charitatē sicut nos habem⁹. ḡ aut deus cū eo iniuste egit. aut cū in gloriā introduxit. et si hoc. aditus regni patuit ante aduentū xp̄i. nō ḡ apta fuit ianua p̄ merita ei⁹. ¶ Itē fides xp̄i añ aduētū xp̄i ita introducebat homīes a statu culpe in statū grē. sicut et post aduētū. ḡ et pari rōe sic debuit introducere a statu vie in statum glorie tūc sicut nūc. ḡ si nunc fidelibus mortalibus pʒ ingressus in celū. vʒ q̄ et añ aduētū xp̄i. ḡ ia-
40 nua celi nō fuit apta p̄ eius merita. ¶ R⁹. ad p̄dictorū intelligētiā ē notandū. q̄ ē paradisus terrestris. et est paradisus celestis. et Adā peccāte vtriusq̄ ianua clausa fuit. Clausio aūt ianue padisi terrestris signum fuit clausionis ianue padisi celestis. Est autē paradisus celestis aperta visio dei. clausio aūt h⁹ ianue fuit impossibilitas vidēdi deū facie ad faciē. que ipossibilitas cōsurgebat ex merito peccati ade. et ex decreto diuine sniē. q̄. s. deus d̄terminauerat neminē ad sui aspectū admittere. nisi facta eēt sibi emēda et satisfactio p̄ illo peccato. et q̄m emenda et satisfactio facta ē ei p̄ xp̄ʒ sicut melius manifestabit̄. hinc ē q̄ p̄ meritū xp̄i patuit nobis ingressus in celū. Vnđ
41 concedēde sunt rōes ex aduct̄es q̄ hoc oñdunt. ¶ Ad illud vo qđ opponit̄ de padiso celesti et terrestri. dđ q̄ p̄ meritū xp̄i patuit nobis aditus in paradisū celestem. cui⁹ ianue clausio facta fuit nobis p̄ diuinam sniam sicut p̄dictū ē et mgr̄ r̄citat in lr̄a. propter hoc
42 rō inducta pcedit p̄ suppositionē falsi. ¶ Ad illđ qđ q̄rit̄ vtrū meruit nob̄ aptionē ianue actōe vl̄ passiōe. dđ q̄ p̄ passiōē. Per passiōē eīn satisfecit ⁊ p̄ciū psoluit. nec sequit̄ q̄ pp̄ter hoc in merito pfecerit. q̄ nō sibi ß nobis meruit. ⁊ iō non pōt p̄cludi ex hoc q̄ ipe pfecerit. ß q̄ nos pfecerimus. Ad illđ qđ opponit̄ 43
q̄ meritū cōsistit totū in radice charitatis. dđ q̄ est meritū adeptionis vite eterne. et ē meritū dimissionis pene. Meritū vite eterne cōsistit in radice charitatis. meritū aūt remissiōis pene nō tm̄ consistit in charitate. ß etiā in passionis acerbitate. Aptio aūt ianue p̄ncipaliter p̄sistebat q̄tum ad meritū dimissionis pene. p̄ eo q̄ illa aptio fieri habebat p̄ op⁹ satisfactiōis. satisfactio aūt fit maxime p̄ opera penalia.
¶ Ad illđ qđ opponit̄ q̄ aut erat iustū aut iniustū 44
nobis ianuā aperiri. dđ q̄ añ satisfactionē reatu manēte iustū erat ianuā nobis claudi. ß satisfactione iā facta iustū erat nobis ianuā apiri. Vñ xp̄s satisfaciēdo fecit nobis d̄ indebito debitū. ac p̄ hoc vere et p̄prie nobis meruit apiri celū. Vñ cum dr̄ q̄ xp̄us nihil meruit nisi iustū. dđ q̄ illđ hʒ veritatē si intelligatur q̄ illud retineat rōē iniusticie post meritorū interuentionē. sic aūt nō ē hic sicut visū ē. ¶ Ad illđ qđ 45
obī q̄ charitas meret̄ gloriā eternā ex p̄digno. dđm q̄ p⁹ lapsū hōis charitas ñ meret̄ nisi pambulo motu fidei. fides āt absoluta nō sufficit nisi sit fides creatoris et mediatoris sine qua nemo pōt iustificari. iō efficacia ōis meriti fundata ē sup̄ merita xp̄i. Et p̄pterea nō sequit̄ q̄ charitas mereat̄ gloriā circūscriptis meritis xp̄i. vel introducat in ipam. p̄ eo q̄ meritū charitatis nr̄e nō excludit xp̄i meritū ß poti⁹ includit. ¶ Ad illđ qđ obī q̄ fides xp̄i añ passionē in- 46
troducebat in grāʒ. ḡ pari rōe et in gloriā. dđ q̄ nō ē silr̄. q̄ status grē bene cōpatit̄ secū obligationē ad penā. nō sic aūt stat⁹ glorie q̄ excludit oēʒ ipfectionē pene et culpe. Ideo quāuis dn̄s daret gratiā pp̄ter satisfactionē nobis pmissā. ñ tm̄ debuit dare gloriā nisi satisfactiōe soluta. et iō nō patebat igressus in regnū nisi p̄us interueniret passio xp̄i. p̄ quā solueret̄ p̄ciū satisfactoriū. et nos ñ tm̄ liberaremur a culpa. ß etiā absolueremur a reatu. Hec aūt infra melius manifestabuntur.

Distinctio. xix. de redēptione nr̄a facta p̄ passionē xp̄i quātū ad efficaciā et vtilitatē.

Nunc queram⁹ quō p̄ morte ipius ⁊c. Supra egit mgr̄ de xp̄i incarnatiōe et d̄ his p̄m que incarnatiō hēbat ordiari ad nr̄aʒ repatione. in hac vero p̄te agit d̄ r̄dēptiōe nr̄a que facta ē p̄ passionē. Diuidit̄ āt ista ps in duas p̄tes. In q̄rū p̄ia agit de xp̄i passione. In scđa de morte que p̄secuta ē passionē. j. di. xxj. Post p̄dicta cōsiderādū ē. vtrū in morte. Pria pars diuidit̄ in duas p̄tes. In quarū prima agit de efficacia ei⁹ et vtilitate. In scđa vo agit de cōgruētia et necessitate. j. di. xx. Si vo querit̄ vtrū alio mō posset ⁊c. Pria ps q̄ p̄tinet p̄ntē distictionē diuidit̄ in duas p̄tes. In q̄rū p̄ma agit de efficacia passiōis. In scđa vero agit de p̄sona redemptoris. ibi. Vñ ipe vere dicit̄ mūdi redēptor. Pria ps diuidit̄ in quatuor p̄tes. In p̄ma oñdit efficaciā passiōis in remissionē peccatorū. In scđa vo in deletione cyrographorū. ibi. Itaq̄ in xp̄i sanguine q̄ soluit q̄ nō rapuit ⁊c. In tercia vero in liberatione a p̄tāte dyaboli. ibi. factus est ḡ hō mortalis. In quarta in solutōe p̄ciȷ. ibi. A qua pena tp̄ali et eterna. Similiter scđa ps p̄ncipalis quatuor hʒ p̄tes. In quarū p̄ma d̄terminat mgr̄ q̄re xp̄s dr̄ redēptor. In scđa vero q̄re dicit̄ mediator. ibi. Qui solus dr̄ mediator ⁊c. In tercia q̄re sol⁹ xp̄s dr̄ mediator. ibi. Sʒ cū peccata deleat non solum filius ⁊c. In quarta p̄m quā naturam dicitur mediator. ibi. Vnde et mediator dicit̄ p̄m humanitatē. Subdiuisiōes āt in lr̄a satis apparēt.

a ¶ A petis p̄ ei⁹ mor-
1 tem soluti sum⁹. q̄ p̄ ei⁹ mortē vt ait apl̄s p̄mēdat̄ nob̄ charitas dei. vʒ ista rō nulla eē. q̄ cū per bn̄ficis dei cōmendet̄ nobis charitas dei. sic p̄ passionē xp̄i. vʒ q̄ p̄ beneficia dei iusti-

De efficacia et vtilitate passiōis xp̄i i remissione peccatorum. a

XIX.

Nunc queram⁹ quō p̄ morte ipius. a dyabolo. a peccato. et a pena redēpti sim⁹. A dyabolo ḡ et pctō p̄ xp̄i mortē liberati sumus. q̄ vt ait apl̄s. in sanguine ipi⁹ iustificati sum⁹. et i eo q̄ sumus iustificati. i. a peccatis soluti. a dyabolo sum⁹ liberati. qui nos vinculis peccatorū tenebat. Sʒ quō a peccatis p̄ eius mortē soluti sum⁹. Q̄: p̄ eius mortē vt ait

Heb. x. — a Ro. v.

Apl̄s p̄mendat̄ nobis charitas dei. i. apparet eximia ⁊ p̄mendabilis charitas dei erga nos in hoc q̄ filiū suū tradidit in mortē p̄ nobis pctōrib⁹. Exhibita aūt tante erga nos dilectōis arra. ⁊ nos mouemur accēdimur q̄ ad diligendū deū. q̄ p̄ nob̄ tantū fecit. ⁊ p̄ h̄ iustificamur. i. soluti a pctis iusti efficimur. Mors ḡ xp̄i nos iustificat dū p̄ eā charitas excitat̄ i cordib⁹ nr̄is. b Dicimur q̄ʒ ⁊ alr̄ p̄ mortē xp̄i iustificari. q̄ p̄ fidē mort̄ ei⁹ a pctis mūdamur. Vñ apl̄s. (Ro. iij.) Iusticia dei ē p̄ fidē ihesu xp̄i. Et iterū. Quē de⁹ pposuit ppiciatorē p̄ fidē i sanguine ipsi⁹. i. p̄ fidē passionis. vt olim aspiciētes in serpentē eneū in ligno erectū. a morsib⁹ serpentū sanabātur. Si ḡ recte fidei intuitu illum respicim⁹ q̄ p̄ nob̄ pependit in ligno. a vinclis dyaboli soluimur. i. a pctis. ⁊ ita a dyabolo liberamur. vt nec p⁹ hāc vitā in nob̄ inueniat qđ puniat. Morte quippe sua vno verissimo sacrificio quicquid culpaȝ erat vñ nos dya⁹ ad luenda supplicia detinebat xp̄s extraxit. vt in hac vita tentando nob̄ nō p̄ualeat. Licet eīn nos temptet p⁹ xp̄i mortem quib⁹ modis ante temptabat. non tamen vincere potest sicut ante vincebat. (Math. xxvi) Nam petr⁹ qui añ xp̄i mortem voce ancille territ⁹ negauit. post mortē añ reges ⁊ p̄sides duct⁹ nō cessit. Quare? q̄ fortior. i. xp̄s veniens in domū fort̄. i. in corda nr̄a vbi dyabol⁹ hitabat. alligauit fortē. i. a seductōne p̄pescuit fideliū. vt tēptationē q̄ ei adhuc p̄mittit̄ nō sequat̄ seductio.

De efficacia passionis xp̄i i deletōe cyrographorū. b

Itaq̄ in xp̄i sanguie q̄ soluit q̄ nō rapuit (Ps. lxviij.) redempti sum⁹ a pctō. ⁊ p̄ h̄ a dyabolo. Nā vt ait aug. i li. de agone xp̄iano. in ipo vincunt̄ inimice nob̄ inuisibiles p̄tātes. vbi vincunt̄ inuisibiles cupiditates. Fuso eīn sanguine sine culpa. oīm culpaȝ cyrographa deleta sunt quib⁹ debitores q̄ in eū credūt a dyabolo añ tenebantur. (Math. xvi. Ioh. xiiij.) Vñ q̄ p̄ mult̄ effundet̄. Per illū ḡ redempti sum⁹ in q̄ p̄nceps mūdi nihil inuenit. Vñ aug. cām ⁊ modū nr̄e redemptōnis insinuās ait. Nihil inuenit dyabol⁹ in xp̄o vt moreret̄. ß p̄ volūtate p̄ris mori xp̄s voluit. nō h̄ns mort̄ cām de pctō. ß de obia ⁊ iusticia mortem gustauit p̄ quā nos redemit a seruitute dyaboli. c Incideram⁹ eīn in p̄ncipē hui⁹ seculi q̄ seduxit adā et seruū fecit. cepitq̄ nos q̄si v̄naclos possidē. ß venit redemptor. ⁊ vict⁹ ē deceptor. Et q̄d fec̄ redēptor captiuatori nr̄o? Tetēdit ei muscipulā crucē suā. posuit ibi q̄si escā sanguinem suū. Ille aūt sanguinē fudit nō debitoris p̄ qđ recessit a debitorib⁹. Ille quippe ad h̄ sanguinem

ficemur a pctis sicut p̄ passionē xp̄i. Item martyres patiēdo excitāt nos ad credēdū ⁊ amandū. ḡ si passio xp̄i dicit̄ nos iustificare. q̄ nos accēdit ad charitatē. pari rōne ⁊ passio alioȝ martyrū. Item si hoc verū est. tūc videt̄ q̄ iustificatio nō p̄ueniat passioni xp̄i nisi solūmodo p̄ accn̄s. vicʒ rōe charitatis nr̄e. R⁹. dđ q̄ mgr̄ p̄m p̄dictā rōnē nō tangit cām iustificatōnis totaʒ ß p̄tem cause. Presupponit eīn in ipa passione rationē meriti. p̄ qđ passio xp̄i est fons nostre salut̄. Per illā eīn plenitudo grē xp̄i in nos r̄dūdat. Et illa supposita adiūgit aliā rationē. vicʒ rōnē exempli. p̄uocant̄ ⁊ excitātis. ⁊ hec quidē bona rō est et sufficiēs p̄ori p̄supposita. p̄ se autē nō sufficit. Et iō oēs ille rōnes pcedunt ex insufficiēti. Et p̄ h̄ pʒ r̄nsio ad illas tres obiectōnes.

b ¶ Dicimur q̄ʒ ⁊ aliter p̄ mortē xp̄i iustificari. q̄ p̄ fidē mort̄ e⁹ a pctis mundamur. Hoc vʒ falsū. q̄ multi sunt articuli p⁹ articulū passionis sine q̄rū fide nō possum⁹ iustificari. ḡ sicut passio xp̄i dr̄ nos iustificare in q̄tū est credita. pari ratōne ⁊ ascensio ⁊ aduent⁹ ad iudiciū. Itē sicut fides ⁊ charitas req̄runt̄ ad iustificatōēʒ. ita etiāʒ et alie v̄tutes. ḡ sicut dicimur iustificari p̄ fidem ⁊ charitatē passiōis. ita ⁊ p̄ hūilitatē ⁊ alias v̄tutes q̄b⁹ assilamur xp̄o patiēti. Iuxta h̄ q̄rit̄. cuʒ mgr̄ adhuc assignet terciā rōeʒ. vicʒ q̄re dicimur iustificari p̄ passiōeʒ. vicʒ q̄ passio iustificet p̄m modū sacrificȷ oblati. penes q̄d sumit̄ sufficiēs distinctio illaȝ triū rōnū. R⁹. dđm q̄ nec istā rōnē assigāt mgr̄ tanq̄ p̄ncipalē. ß ad 2
istā p̄supposit illā q̄ passio dr̄ iustificare p̄ modū meriti. ⁊ illā assigāt cū dicit. q̄ xp̄s morte sua tāq̄ vno verissimo sacrificio q̄cq̄d erat culpaȝ in nob̄ destruxit. ⁊ ita tres rōnes inuit p̄m q̄s passio xp̄i dr̄ iustificare. Iustificat eī vt hostia oblata. vt credita. vt amata. Et iste tres rōes reducūt̄ ad illas tres q̄ sup̄i⁹ dicte sr̄. vicʒ q̄ passio xp̄i iustificat p̄ modū meriti disponēt̄. ⁊ p̄ modū exēpli excitāt̄. ⁊ p̄ modū exēplar̄ dirigēt̄. vt sit i ca meritū inq̄tū hostia oblata. excitatō inq̄tū credita. ⁊ directio inq̄tū amata. p̄m t̄plex gen⁹ cāe. ⁊ sic passio dr̄ iustificare nos p̄ fidē ⁊ charitatē. q̄ mediātib⁹ his duab⁹ v̄tutib⁹ vnimur ipi passiōi tāq̄ f̄oti salut̄. Et sic pʒ r̄nsio ad illa tria obiecta. Primū ei obiectū pcedit ab insufficiēti. scđm vo dissoluit̄ p̄ defectū silitudis. nō eīn ē silr̄ de fide ⁊ charitate ⁊ alijs v̄tutib⁹. illud vo qđ tercio q̄rebat̄ manifestū est. c ¶ Incideram⁹ eīn in principē h⁹ scđi q̄ sedu

rit adaz ꝛ seruꝰ fecit. cepitq; nos q̄si vnd'os possidē. Hoc videt falsuz. q; fraus et dol⁹ nemini ds pīocinari. ℊ si dya⁹ hoiem decepit. vī q; ei nō debuerit dñari. Itē dyabol⁹ nullū ius habebat in nob. ℊ nō vī q; aliq̄ iure nos possedit Itez nos eram⁹ serui dei. ℊ nō erat in ptāte nr̄a facē nos seruos dyaboli. Si ℊ nec de⁹ facit nos seruos dyaboli. nec nos ptuim⁹ nos facere. nec dyabolus potuit nos subiugare. non vī verbum auctis ꝑdicte vez eē.

3 Rᵉ. dōm q; absq; dubio hō iuste detinebatur. ℊ dya⁹ nullo cum iusto titulo detinebat nec possidebat. quoniam male fidei possessor fuit. ℊ de⁹ q̄ē iust⁹ iudex iusto iudicio suo hō ꝓmiserat. Justuz ei erat vt ille q̄ se volutarie subiecerat suggestioni p culpā. eidem in volūtate subderet ꝑ penā. Nō ℊ obijcit q; dya⁹ nō potuit possidere. q; nullum ius hēbat. dōm q; nō valet. q; multi possident iniusto titulo quoruz dya⁹ ꝓnceps ꝛ dux ē. q̄ est caput fraudis ꝛ malicie. Nec fraus ꝛ dol⁹ ei ꝓocinabat. q; ad malū suū cū detinebat. sicut fures et latrones ad tp̄s ea possidēt q; furant. Ad illud qō obijcit ℊ hō ꝑ potuit se facere seruū cū cēt in alteri⁹ iurisditione ꝯstitut⁹. dōm q; deus reliquerat hoiem in manu cōsilij sui. ꝛ sic ei ꝓmittebat vt posset se inducere in seruitutē dyaboli. d

4 Dñs ipse vere dicit redemptor mūdi. Tf̄ hō ē falsum. Nemo em̄ emit qd̄ suū est. Si ℊ de⁹ omniū sup hoies nō miserat. videt q; ad cū redemptio hois nō spectabat. Item quero a q̄ ꝛ p quē redemit. Si tu dicas q; redemit a dyabolo. Sz ꝓra. ei soluit ꝑciū a q̄ redemit. ℊ fdemit nos ꝑcio sanguinis sui. ℊ videt q; ꝑciū sui sanguinis soluerit dyabolo. Si tu dicas q; redemit a deo. Cōtra. null⁹ redimit vel emit aliquid a seipso. Rᵉ. dōm q; hō venūdat⁹ erat vt faceret malū in ꝓspectu dñi. ꝛ fecerat seipm seruū pcti et ei supplicij. In his aūt omnib⁹ detinebat auctē diuine pie ꝛ iusticie. Et iō ꝑciū redemptōnis ei optebat offerri q; damnum ꝛ iniuriā passus erat. ꝛ qm̄ ℊ est de⁹. ideo ipse in offerēdo sanguinē suū deo. redemit nos a seruitute pcti dyaboli ꝛ supplicij. ita q; man⁹ miscōie redemit hoiem de manu seueritat̄ ꝛ iusticie. Transigrat em̄ hō ꝑ culpam suā de una manu ad aliā. Et p hō ꝓz rnsio ad obiecta. e

5 Redemptor vo aliq̄n etiā pī vel spūssanctus dī. ℊ hō ꝑter vsum ptāt̄. Obijcit. Si em̄ de⁹ ab eterno habuit ptātem. videt q; ab eterno fuit nr̄ redemptor. Item aug. dicit q; in nr̄a redemptōe nō erat vtendū ptāte ℊ poti⁹ iusticia. ℊ nō vī rō illa recte assigta. Rᵉ. dōz ℊ in redemptōne fuit vsus ptātis ꝛ vsus humilitat̄. ℊ vsus humilitat̄ apparuit in ꝓmortalitate vsus ptātis apparuit in fine. vicit enīz mortes ꝛ autorē mortis patiēdo ꝛ refurgēdo. licz passio infirmitat̄ attribuatur soluz xpo. tñ opatio virtuti toti trinitati. Et ideo dicit mgr̄ q; tota trinitas ē redemptor. vsu potentie. Ad illud qō obijcit q; ptās fuit in deo ab eterno. dōz q; mgr̄ nō dicit q; fuerit redemptor ex potestate sed ex vsu ptātis. ꝛ hūc quidē nō habuit ab eterno sed ex tpe.

f Dicit redemptor ℊ hūanitatez. q; ℊ eam ꝛ in ea suscepit ꝛ impleuit illa sacra q̄ sunt cā nr̄e redemptiōis. Sz ꝓra. pnia. et ꝑfirmatio. ꝛ extrema vnctio. faciūt ad nr̄am redemptōez. et tñ xp̄s ea in se non recepit. Rᵉ. dō. q; sacra 7 nō vocant illa q̄ sunt signa ꝛ vasa in quib⁹ cōferē gra. sicut sunt septē sacra eccl̄ie. sed sacra hic dicuntur sacra mysteria siue facta secreta q̄ ordinata sunt ad nr̄as redēptōes. sicut xp̄i incarnatio. natiuitas. passio. ꝛ resurrectio ꝛc.

Quia nec medius ē int̄ deū ꝛ hoies. nec in se hūit illa sacra quoz fide ꝛ imitatōne iustificamur. i. reconciliamur deo. Reconciliauit ℊ nos tota trinitas virtutis vsu. s. dū pcta delet. ℊ filij⁹ solus implet̄one obie in q̄ patrata sunt ꝑ humanā naturam. ea p que credentes ꝛ imitantes iustificant.

Scōm quā naturam christus dicitur mediator. g

Unde ꝛ mediator dicit ꝑ humanitatē nō ꝑ diuinitatē. Non em̄ est mediator: inter deū ꝛ deū. q; tñ vnus est deus. ℊ inter deuz ꝛ hoiem quasi int̄ duo extrema. q; medius esse nō pōt nisi inter aliq̄. Mediator est ℊ in ℊtuz homo. nā in ℊtum de⁹ nō mediator: ℊ equalis patri est. hoc idem qō pater cuz patre vnus deus. Mediat ℊ inter hoies ꝛ deū trinitatē ꝑ hois naturā. in qua suscepit illa p que reconciliamur deo trinitati. ꝛ ꝑ eandē habet aliq̄d sile deo. ꝛ aliquid simile homib⁹. qō mediator ꝓgruebat. ne p omnia similis homibus longe esset a deo. aut p omnia deo similis longe esset ab hominibus. ꝛ ita mediator nō esset. Verus ℊ mediator xp̄s inter mortales pctōres ꝛ immortalem iustū. apparuit mortalis cum hoibus. iust⁹ cū deo. Per infirmitatē ꝑpinquu⁹ nobis. ꝑ iusticiā deo. Recte ℊ mediator dict⁹ est. q; int̄ deū ꝛ hoiminē mortalē est de⁹ ꝛ hō reconcilians hoiem deo intantuz mediator: in ℊtum est homo. In ℊtum aūt verbū nō est medius. q; vnus cū patre deus. Si ergo christus ꝑm vos o heretici vnam tñ habet naturā. vnde medius erit? Mi si ita sit medius vt de⁹ sit ꝑpter diuinitatis naturaz. ꝛ hō ꝑpter humanitatis naturā. Quō humana in eo reconciliant diuinis? Nam ipse vincs pius in se

se expleuit p q̄ iustificati sum⁹. ꝛ ipam iustificatiōez est opatus potentia deitat̄ cū prē ꝛ spūsctō. Est ℊ redemptor in ℊtū ē deus ptātis vsu. in ℊtum hō hūilitat̄ effectu. Et sepius⁹ dō redēptor ꝑm hūanitatē. q; ꝑm eam ꝛ in ea suscepit ꝛ impleuit illa sacra q̄ sunt cā nr̄e redemptōnis. ꝓpie ergo filius dicit redemptor.

f Quare xp̄s dicitur mediator. f

Qui solus dicit mediator: nō pr̄ vel spūssanct⁹. De q̄ apls. Unus mediator dei ꝛ hoim hō xp̄s ihs. i. ꝑ hoinē q̄si in medio arbiter ē ad ꝓponendā pacē. i. ad reconciliandū hoies deo. Hic ē arbiter quez Job desiderat. vtinā eēt nob arbit. Reconciliati ei sum⁹ deo vt ait apls ꝑ mortē xp̄i. Nō nō sic intelligendū ē q̄si nos ei sic reconciliauerit xp̄s vt incipet amare q̄s oderat. sic reconciliat inimicus inimico. vt deinde sint amici q; añ se oderant. ℊ iam nos diligēti deo reconciliati sum⁹. Nō ei ex q̄ ei reconciliati sumus ꝑ sanguiez filij. nos cepit diligē. ℊ añ mōm paulō nos aliq̄d essemus. Quō ℊ nos diligenti deo sum⁹ reconciliati. cū ꝓpter pctm̄ cū eo hēam⁹ inimicicias. q̄ hēbat erga nos charitatē. etiā cū inimicicias exercebam⁹ aduersus eū opando iniq̄tatē? Ita ℊ inimici eram⁹ deo. sic iusticie sunt inimica pctā. et iō remissis pctis tales inimicicie finiunt̄ ꝛ reconciliant̄ iusto q̄s ipse iustificat. Xp̄s aūt dicit mediator: eo q; medius int̄ deū ꝛ hoies ipsos reconciliat deo. Reconciliat aūt dū offendicula hoim tollit ab oculis dei. i. dū peccata delet q̄bus deus offendebat. ꝛ nos inimici ei⁹ erant

Quare solus dei filius dō mediator. f mus.

Sed cū pctā deleat nō solus filius ℊ ꝛ pater ꝛ spūssanctus quoz deletio est nostra ad deū reconciliatio. q̄re solus filij⁹ dicit mediator. Nā de pr̄ē legit q; reconciliauerit sibi mōm. Alit em̄ apls. Deus em̄ erat in xp̄o mōm sibi reconcilians. Cū ℊ reconciliet. q̄re nō dicit mediator?

ij. Cor. v.

Aug. in li. confessionum.

Virgilius contra Eutichen.

humana sociauit diuinis p vtriusq nature piunctõez in vna psona. Deinde oms fideles p mortẽ recõciliauit deo. dũ sanati sunt ab impietate quicũq humilitatẽ xpi credẽdo dilexerũt. z diligẽdo imitati sr. Ecce hic aliq̄ten9 insinuat q̄re xps sol9 mediator dei dr z hoim. z fm quã nãz mediet. s. hũanaz. et cui mediet. s. deo trinitati. Trinitati eni nos recõciliauit p mortẽ p quã etiã nos redemit a seruitute dyaboli. Nam vt petrus ait. Nõ corruptibilib9 auro z argento redempti sum9 sed pcio sanguine agni immaculati.

Summã intelligentie pmisse pstringit. j. Pe. j.

AD intelligentiam aũt hui9 ptis incidit hic q̄stio circa duo. Primo eni querit de efficacia passionis. Scdo vo querit de psona redemptoris z mediatoris. Circa primũ querunt quatuor iuxta ea q̄ prius tacta sunt. Primo g querit vtrum p passionem xpi fiat petõz remissio. Scdo queritur. vtrum fiat cyrographoz deletio. Tercio querit vtz p ipam fiat liberatio a ptãte dyaboli. Quarto queritur vtrũ p ipam fiat absolutio a pena peti.

Questio. j. a

Utrum p passionẽ xpi fiat remissio peccatoz. Et q sic videt Apoca. j. Lauit nos a petis nostris in sanguine agni. Sed petã abluere non est aliud q̄ petã remittere siue iustificare. g a passione est peccatorũ remissio z iustificatio. ¶ Item ad Hebre. ix. Omia pene mundant in sanguine. z sine sanguinis effusione nõ fit remissio peccatorum. Et ibidem. Sanguis xpi qui p spm̃sanctum semetipm obtulit immaculatum deo emundabat pscientias nostras ab operib9 mortuis. Sed opa mortua sunt peccata. g p passionem xpi fit emundatio a peccatis ¶ Item in canone misse dicit z trahit de euangelio. Hic est calix no. z ve. testa. qui p vobis z p multis ef. in re. peccatoz. ¶ Item sacra iustificant. Sed oĩa sacra iustificationem habent a passione xpi. g multo fortius christi passio est efficax in iustificando ¶ Sed ptra. Rom. iiij. Traditus est pter delicta nostra. z resurrexit pter iustificatõnez nostrã. g videt q iustificatio sit a resurrectõne non a passione ¶ Item Esa. xliij. Ego sum qui deleo iniquitates tuas pter me. g deletõ peccatoz nostroz est a solo deo. nõ g a passione christi. ¶ Item iustificatio a culpa est p gratie infusionem. Sed solus de9 est qui põt gratiam infundere sicut in primo libro z in quarto ostenditur. g solus deus põt culpam delere z hominẽ iustificare. g culpe deletio z iustificatio nõ est a passione ¶ Item nihil corporale influit iusticiaz in rem spũalem. sed passio xpi fuit corpalis. g nõ potuit animã iustificare siue a peccato mundare ¶ Item necesse est iustificans esse coniunctũ iustificato. sed passio xpi est extra animã. ergo nõ põt iustificare animã ¶ Itez si passio xpi est causa iustificatõnis anime. aut g p modum cause materialis. aut p modũ formalis. aut efficientis. aut finalis. Non materialis. hoc pstat. q passio nõ est materia iustificationis. Non formalis. q illud est gratia. Non efficientis. q illud est deus. Non finalis. quia illud est gloria eterna. g zc. Si tu dicas q passio dicitur iustificare. i. xps patiẽs. eadem ratõne z ambulatio. z pdicatio. diceret nos iustificare et petã nostra delere. Quia xps ambulans z pdicans nos iustificauit. z petã nostra deleuit. qd tamen nõ pcedit. Est g questio qualiter xpi passio est causa nostre iustificationis. Et si tu dicas q p modũ meriti. tũc est questio qualiter resurrectio põt esse cã nostre iustificatõnis. cum xps nõ meruerit resurgẽdo. Et si vtraq est causa scz tam passio q̄ resurrectio. querit cui prius conueniat z principali9
¶ R9. ad pdictoz intelligentiã 8
est notandũ q nostra iustificatio attribuit tam passioni q̄ resurrectõni sicut habet in textu z glo. in pluribus locis. Unde ad Roma. iiij. dicit sup illud. Mortuus est pter nra delicta zc. Utraq scz mors et resurrectio xpi delicta nostra tollũt. z vtraq iustificãt. Attñ neutri. i. nec resurrectioni nec passioni attribui põt pprie causalitas iustificatõnis siue deletio culpe. q nõ inuenit ibi pprie aliquod gen9 cause sicut i opponendo ostensum est. Habent tñ nihilominus aliquam causalitatem in hoc q habent aliquam cause pprietatem. Attribuit eni his iustificatio nostra per modũ meriti interuenientis. qd quidẽ habet dispositionis ratõnem. z reduci habet ad causam materialem. Per modũ exempli puocantis z excitantis. qd quidem habet reduci ad causam mouentẽ z efficientem. Per modũ exemplaris regulãtis. qd quidẽ habet reduci ad cãm formalẽ. Per modũ termini quietãtis. qd quidẽ hz reduci ad cãm finalez. Et ita his duobus attribuit iustificatio fm pprietatẽ cuiuslz cause generis. Attamen ratio merendi iustificatiõez attribuit soli passioni nõ resurrectõni. Ratio vo terminandi z quietandi attribuit resurrectõni ad quã ordinat iustificatio nõ passioni. Duo vo intermedia: scz excitatõ z regulatio attribuit vtriq. Nã passio excitat nos ad dei dilectiõez. z vlteri9 insinuat nobis qualiter mori debeam9 pctis. z ita est exemplũ puocans. z exemplar regulans. Et q sit exemplũ habet ex prima Pe. ij. Xps passus est p nobis vobis relinquens exemplũ. Qr sit exemplar hr ad Rom. vj. Si pplantati sum9 silitudini mortis ipsi9 zc. Silr et resurrectio hz rõnem exempli puocantis. z exemplaris dirigentis. Prouocat eni nos ad iusticiã p quã acqramus illam gloriã quaz credimus xpm habuisse in sua resurrectõne. vt talia sint corpa nra qualia xpus in sua resurrectõne monstrauit. sicut dicit in quadã glo. Dirigit etiam nos dum ad eius exemplar conamur ambulare in nouitate. Iuxta illud qd di ad roma. vj. quõ xps resurrexit a mortuis p gloriam pris, ita z nos in nouitate vite ambulem9. z sic taz passio q̄ resurrectio hz rõnem excitantis z regulãtis respectu nostre iustificatõis. fm duo q̄ in nostra iustificatõne hñt psiderari. s. ablatõ mali z collatõ boni. Ablatio mali appropriat ipsi passioni. collatio vo boni ipsi resurrectõni. Et hoc est qd dicit in glo. Tradit9 ẽ pter delicta nra zc. Mors xpi sola interitũ vite veteris significat. z in resurrectione sola noua vita significatur. Ex his g que dicta sunt patet rñsio ad questionem supra ppositã. vicz qualiter nostra iustificatio siue deletio culpe sit a passione xpi. Est eni ab ea per modum meriti. z p modum exemplaris. z signi. Patet etiã qualiter sit a resurrectõne. z p hoc manifestata est rñsio ad primuz obiectum de auctẽ apli q̄ dicebat q nostra iustificatio est a resurrectõe. Est ci

a resurrectõne z passione sine aliqua cõtradictiõe vt
9 prius ostensum est. ¶ Ad illud qd obijcit q solus de9 ẽ qui delet iniquitates zc. dõm q verũ est p modũ efficientis. p hoc tñ nõ excludit q alij nõ possit puenire p modũ merentis z excitantis. sicut dictũ est puenire
10 passioni xpi. ¶ Ad illud qd obijcit q iustificatio est p gratiã que infundit a solo deo. dõ q et si gratia a solo deo habeat infundi. nihilomin9 tamen xps p suam passionẽ potuit eam nobis pmereri. z sic di
11 cimur a passione iustificari. ¶ Ad illud qd obijcitur q nullum corpale influit iusticiam in spũale. dõm q queadmodũ caro xpi p se nõ est cibus anime. in se tamen est cibus ex vnione sui ad diuinaz naturam. sic z passio xpi z si nõ habeat potentiaz iustificandi inq̄tum est passio corpalis. habet tamen inq̄tuz a voluntate optima pcedebat eius tolerantia. z habebat fieri circa psonam dignissimam. que est omnis iusti
12 cie z sanctitatis principiũ z causa. ¶ Ad illud quod obijcit q iustificans debet esse piunctuz iustificato. dõm q aliqd piungi alij potest duplr. vicz p substãtiam. z p effectum. Quis aũt passio xpi nobis non piungat p subam. piungi tamen põt p efficaciaz. Et si tu obijcias q nõ videt q possit piungi p efficaciã nisi aliquo modo piungat p substantiaz. dõm q nõ est necesse eam piungi p subam. sed sufficit q cõiungatur mediante fide p dilectõnem. Et hoc est quod dicit ad Roma. iij. Quem preposuit deus picatorem p fidem in sanguine ei9. Glo. Fidem z passiõez
13 simul iungit. q neutrũ sine altero valet. ¶ Ad illud qd querit in q̄ genere cause passio xpi sit principium nostre iustificatõnis. iam patet rñsio. ex his que dicta sunt. Non eni est causa pprie. licet aliquo mõ habeat pprietatem cause sicut prius explanatum est in principio responsionis. vbi etiã determinatũ est q̄liter differenti modo iustificatio nostra passioni z resurrectõni christi habebat attribui.

Questio. ij. b

Utrũ p passionem xpi facta fuerit cyrographoz deletio: Et q sic videt primo auctẽ apli ad Col. ij. Donans nobis delicta. z delens qd aduersum nos erat cyrographum decreti qd erat ptrarium nobis ¶ Item hocipsum videt auctẽ Aug. quaz mgr ponit in litera. Fuso sanguie sine culpa. omniũ culpaz cyrographa deleta sunt. ¶ Item oĩa merita et demerita scribunt a iusto iudice. Iuxta illud qd scribitur Hiere. xvij. Petm̃ iuda scriptũ est stilo ferreo in vngue adamantino. g passio christi nos liberauit ab ira ventura. g deleuit nostraz culpaz cyrographa. ¶ Item ante aduentũ christi etiaz sancti patres iuste detinebant in lymbo. hoc aũt nõ erat pter petm̃ ade qd pcesserat. g preciũ illud adhuc remanebat in memoria tanq̄ in scriptura. sed post passionẽ christi nõ detinebant. g videt q scriptura illa p quam obligati fuerũt deleta fuit. Restat g q christus in passione sua deleuit culpaz nostraz cyrographa. ¶ Sz cõtra. Adhuc sunt aliqua petã p que dyabolus detinet hoies hic z in futuro ad luenda supplicia. g si tenentur pter alicui9 culpe memoriam. videt q p passionem xpi nõ sunt deleta omniũ culpaz cyrographa. g supfluũt oĩa alia remedia. q si hoc est falsuz. restat zc. ¶ Item crucifigentes xpm z passionez eius pcurantes in ipsa passione grauiter peccauerunt. ergo nõ videt q p passionẽ eius deleta sunt culparum nostraz cyrographa. sed potius inscripta et roborata. Si tu dicas q̄ deleta fuerũt q̄tum ad meritum p passionẽ. Contra. tantũ malũ fuit occisio xpi. quãtũ bonũ fuit vita xpi. g malicia occidentiũ equabat solutõni precij. g nõ videt q p passionẽ xpi possit scriptura culpe ipsoz deleri. ¶ Item cyrogphũ decreti. aut ẽ culpa. aut pena. Si culpa. g idem ẽ delere cyrographũ z culpã. g male distinguit apl's ad Col. ij. inter hec duo dicens. Donãs nobis delicta. z delẽs qd ad. n. e. cyro. Si pena. Cõtra. cyrogphũ obligat. s pena nõ obligat. g videt q cyrogphũ nõ possit stare p pena vel p culpa. Si g passio xpi nõ est nisi ptra culpam vel ptra penã. p passione christi nõ habent deleri culpaz nostraz cyrographa. ¶ Item cyrogphuz illud aut habebat a deo. aut a nobis. aut a dyabolo. Si a deo. videt q deleri nõ poterat. q a nullo põt separi diuina iusticia. nec infringi diuina snia. Si a nobis habebat. g videt q nõ esset aduersum nos. Si a dyabolo. Contra. dya9 nullum ius acquisierat in nobis. g nullũ aduersum nos habebat cyrographum. ¶ Item querit iuxta hoc q̄ sit dña inter cyrogphũ decreti z cyrographum culpe. cuz vno noie nominet Aug. z alio noie noiet apl's. Et que sit illa scriptura.
z qualiter p passionẽ christi affixa sit cruci. ¶ R9. ad 14
pdictoz intelligentiã est notandũ q sermo iste ẽ methaphoricus. quo dicũt p passionẽ christi deleri cyrographa culpaz. Dicit eni cyrographuz a cyros qd ẽ man9. z gphia qd ẽ scptura. q̄si scptura mãu facta. Que aũt sit ista scriptura que di cyrographũ decreti z cyrographuz culpe. diuersimode põt assignari fm diuersas expositõnes q̄ innuuntur super. ij. ad Col.
Scdm tñ expositõez q̄ magis psonat vbo apli z di 15
cto aug. sciendũ q cyrogphũ culpe di eẽ meõriale q̄ aia tenet astricta z obligata alicui pene. sicut aliqs q̄n obligat se alteri facit ei cyrographũ. z h inuit Augusti. infra cuz dicit culpaz cyrographa deleta sunt. quib9 debitores añ dyabolo tenebant. Et di illud cyrographũ culpe z cyrographum decreti. q talis obligatio psurgit ex nra culpa tanq̄ ex merito. z ex diuina snia tanq̄ ex decreto. z sic cyrogphũ dr eẽ meõriale illud q̄ quidẽ petm̃ manet q̄tum ad reatuz. rõne cui9 diuina iusticia hz nos punire. dyabolica malicia põt accusare z detinere. z pscia nra põt ptra nos remurmurare. z illud cyrographũ aduersum nos habet inscribi nõ solũ p petis nris actualib9. s etiam p petõ primi pent. z rõne h9 dya9 hz in nos aliquã ptãtem vel simplr vel ad tps. Qm̃ g xps p passionẽ suã nõ solũ impetrauit nob remissionẽ culpe q̄tũ ad maculã. s etiã q̄tum ad reatũ. hinc ẽ q dicit apl's z august. q xps p passionẽ suã deleuit cyrogpha culpaz. Sz apl's dicit singlr delẽs cyrogphũ decreti. q loqt de meõriali trãsgressionis pmi pent. Aug. vo pluraliter. q loquit de remissione oim petõz q̄tuz ad reatũ. vt pfectũ exprimat ipsi9 passionis effectũ. Cõcedendũ est g q p passionẽ xpi delent cyrogpha culpa
rum. Cõcedende sunt etiã rõnes q̄ h ostendunt. ¶ Ad 16
illud vo qd p obijcit in ptrariũ q dya9 multos detinet ad luenda supplicia. dõm q duplr est loqui de efficacia passionis xpi. aut q̄tum ad sufficientiaz. aut q̄tum ad efficaciã. Q̄tum ad sufficientiã sic se extẽdit ad oms hoies. z ad oms culpas. Si vo q̄tuz ad efficaciã. sic se extendit ad eos solũmõ q̄ baptizant i noie ei9. q̄ absoluunt a reatu originalis et actualis. ita q a dyabolo non pñt ampli9 teneri. nisi forte se ei volũtarie subijciãt. z noua ptra eos scribant cyrog-

17 pba. ¶ Ad illud qd obijcit q si deleta sunt culparuz
cyrographa p passionē q supfluāt alia remedia. dōz
q illud nō sequit. q alia remedia a passione hñt effica
ciam. nec passio delet efficacit hmōi cyrographa nisi
18 interueniāt illa remedia ¶ Ad illud qd obijcit q nō
sunt deleta crucifixoꝝ cyrogpha s potius scripta. dōm
q deleta fuerāt in ipsis crucifixoribus quantum ad suffici
entiā et quantum ad meritū. licet in pluribus eorū nō sint
deleta quantum ad efficaciā et quantum ad actū ppter eorū
negligentiā. Et si tu obijcias q quātitas transgressi
onis eoꝝ equabat quantitati satisfactōis. dōm q ex
cusabant p ignorantiā sicut dicit Ans. Si ei cogno
uissent. nunq dñm glie crucifixissent. Aliter pōt dici
q nunq illi crucifixores ex tam mala volūtate chri
stū occidebāt. ex q bona volūtate christus passionē su
stinebat. et ideo longe potētior erat passio xpi ad sa
19 tisfaciendū q esset illoꝝ culpa ad obligandū ¶ Ad
illud qd querit vtrū cyrogphuz decreti sit culpa vel
pena. dōm q pprie loquēdo nec est culpa nec est pe
na. s est reatus cōsequens culpā qui est obligatio ad
penā. q quidē dr cyrogphū inquantum tenet obligatōz
respectu pene. et rōne memorialis respectu culpe pteri
te. Culpa ei frequēter trāsit actu et remanet reatu. si
cut pz in sanctis pribus q detinebant in limbo qbus
deletū erat originale quantum ad culpā. s adhuc rema
nebat in eis reatus ppter q ianua erat eis clausa.
20 ¶ Ad illud qd querit quis habebat illud cyrogphū
dōm sicut tactū fuit q et deus. et hō. et dyabolus habebat. s
deus vt iudex. hō vt reus. dyabolus vt accusator. Et sic la
tro fert insigne ꝯtra se. sic hō cōtra seipm ferebat cy
rographū. nec p illud cyrographū acquirebat aliqd
ius dyabolo. Quis eni hō iuste detineret. ipse tn in
iuste detinebat. Nec in illius deletiōe factū est aliquod
piudiciū diuine iusticie. s potius satisfactū est ei p bñfi
ciū misericordie redemptoris ¶ Ad illa vero q querebā
tur vltimo pz rñsio p ea q dicta sunt in hmōi respon
sionis pncipio sicut planū est ptractanti.

Questio .iij. c

Utrū p passionem xpi liberati sumus a ptāte dyaboli.
Et q sic vr Apoc. xx. Uidi anglm descendentē de ce
lo. et apprehēdit draconē q est dyabolus. s potius p illū an
gelum sicut sancti exponūt intelligit xps. si g ab isto
angelo dyabolus est religatus in eius passione. videt q ami
serit sup nos posse ¶ Item Joh. xij. Nūc iudicium
est mūdi. nūc princeps huius mūdi eijcietur foras. Si g
dyabolus foras p xpm est eiectus. videt q a ptāte eius libera
ti sumus ¶ Item xpus dux nr vicit dyabolum p illud
Apoc. v. Uicit leo de tribu iuda. Sz victoria ducis est
victoria totius exercitus. g videt q dyabolus a toto genere
hūano sit supatus. et ita videt q p passio xpi amise
rit suū posse respectu generis hūani ¶ Item qñ dyabolus
supauit primū hoiem. p ꝯñs supauit totū genus hūa
num. g pari rōne videt q cuz supatus sit a xpo. supatus
sit a toto genere hūano. g p passionē xpi totū genus
hūanū liberatuz fuit a ptāte dyaboli ¶ Sz ꝯ. Eph.
vj. Non ē nob colluctio aduersus carnē et sanguiez.
s aduersus mūdi rectores tenebraꝝ haꝝ. g demones
adhuc nos impugnāt et huic mūdo principant. g a
ptāte dyaboli liberati nō sumus ¶ Item .ij. Thimo.
iij. dr q nouissimis dieb instabūt tpa piculosa. et h
ipsum dr .ij. Thes. ij. et in Daniele et Apoc. q in tēpe
antixpi habebit dyabolus magnā ptātem ad temptandū
et vexandū. g non videt q p passionē amiserit posse
sup genus humanū ¶ Item ptās dyaboli maxime in
duobus ꝯsistit. vicz in obsessione corpm. et in excecati
one mentiū. s post passionē xpi adhuc multi a dyabo
lo fuerūt obsessi. multi etiā fuerūt grauissime excecati.
g videt q ptās dyaboli nō sit in aliq diminuta p pas
sionē xpi. Quod aūt dyabolus multoꝝ corpa obsederat doceꝫ
experientia. q iterū multoꝝ mētes excecet pbat p illud
qd dr .ij. Coꝝ. iiij. Deus huius seculi excecauit mētes in
fidelium ¶ Item ptās dyaboli vel est ad nocendum.
vel ad temptandū. Sed nunq potuit nocere nisi p
missus. Nunq etiā potuit in pctm pcipitare nisi pbe
ret ei volūtas et ꝯsensus. et hoc ipm pōt modo. si g ab
initio nihil potuit amplius. vr idem qd prius ¶ Rº. 21
dōm q sicut dicit mgr in lra. Per passionē xpi sumus
a ptāte dyaboli liberati. oēs quidē quantum ad suffici
entiā. s illi soli q sunt de eius corpe (hoc est ecclia) quantū
ad efficaciā. Et hoc pz sic. Dyabolus eni añ passionez xpi 22
hēbat duplicē manū. vicz attrahentē et impellentez.
Manus attrahens erat ptās trahēdi ad limbū etiam
iustos et sctōs. Manus impellens erat ptās precipitā
di in malū. vel p fallaciā. vel p violentiā. q tempta
bat vt draco. temptabat vt leo. Et prima manus scili
cet attractiua erat tante potentie vt nullus poterat ei
resistere. et h fuit ei oino amputata p passionē. Jam
eni nullū iustū pōt ad limbū trahere. q p passionem
xpi deletū est cyrographū pcti ade. Manū aūt impel
lentē hēbat ita fortē. vt cum magna difficultate pos
set qs ei resistere. Et ideo in multis regnabat. immo
fere in oībus. Oēs eni vel supabat p fraudulentiā
vel p violentiā. et hec ptās debilitata est p passionez.
p quā lumē veritatis apitur ꝯtra dyabolicā fraudu
lentiā. et adiutoriū virtutis tribuit ꝯtra dyabolicā vi
olentiam. Apparuit aūt lumē veritatis. et interius per
diuinā inspiratōez. et exterius p humanā instructio
nez. Jam eni fere oībus est veritas ppalata. et ideo ē 23
destructa idolatria q prius regnabat. Adiutoriū etiā vir
tutis tribuit p gratie infusionem que reprimit ꝯcupi
scentiam. et p angelicam ptectōnem que cōprimit et
reprimit potestates aduersas. et hoc idez virtute pas
sionis. merito cuius mittit nobis spūssanctus. mittūtur
etiam et ipsi angelici spūs vt supetur aduersarius. Unde
dyabolus sup oīa abhorret memoriam passionis
et figuram crucis. p quam sumus a ptāte eius libera
ti. Rōnes ergo hoc ostendentes cōcedende sunt. 24
¶ Ad illud ergo qd primo obijcitur q adhuc restat
nobis aduersus mūdi rectores colluctatio. dōm q
quis nobis incumbat pugna. nō tamen elongamur
a victoria. nisi interueniat nostra negligentia. sm q
dicit .j. ad corinth. x. Fidelis deus qui nō pmittit nos
temptari etc. sed faciet cū temptatione pūentum. et
ideo ex illa aucte non pōt haberi q nobis presideat 25
potestas dyabolica. quis nos exercere non desistat.
¶ Ad illud qd obijcit q in nouissimis diebus insta
bunt tempa periculosa. dōm q quis p passionez sit
potestas dyabolica supata. tamen in nobis est vires
dare hosti. et nos subiugare potestati dyaboli. Et quia
in nouissimis diebus abundabit multoꝝ puersitas. et
refrigescet charitas. vires sumet dyabolica potestas.
et iusto dei iudicio pmittet amplius ad malū impel 26
lere q pmissus fuerat in tempe precedēti ¶ Ad illud
quod obijcit q adhuc pōt in vexatōnem corporum
et excecatōez mentiū. dōm q hoc nō potest modo ni
si quis ei ex culpa sua vires tribuat. sicut sunt illi qui

sacramenta xpi ꝯtemnunt. qui vero humiliter et deuo
te sacramētis et sacralibus se subijciūt. que a passio
ne xpi habent virtutē. non formidant dyabolicā po
testatem. Tanta est eni virtus sacramentoꝝ ecclie.
vt etiam extendat se vsq ad infideles. Unde nō tot ho
die dyabolus obsidet quot dyabolus ꝯsueuerat obsi
dere. Scribit eni Greg. in dyalogo de quodaz iudeo
qui cum vellet dormire in loco deserto muniuit se si
gno crucis. et demones superuenientes cum vellent ip
sum offendere. a signo crucis repulsi sunt. et dixerūt
27 ipsum esse vas vacuū sed signatum ¶ Ad illud qd
obijcit q nihil poterat nisi p dei pmissionē sic et nūc.
dōm q deus ipsum amplius pmittebat ex suo iusto
iudicio. et ꝯsensus noster amplius ei subiacebat ex vi
cio nostro. pter hoc q regnabat ignorantia. regnabat
etiam ꝯcupiscentia. Deficiebat etiā et veritas. defici
ebat etiam et gratia. Sicut eni dicit Joh. j. Lex per
moysen data est. gratia et veritas p ihesum christuz
facta est. Et sic patet qualiter p passionem xpi libera
mur a potestate dyaboli.

Questio .iiij. d

An p passionē christi absoluamur a pena peccati. Et
q sic videt .j. Pe. ij. Peccata nostra ptulit in corpo
re suo sup lignum. qd exponēs magister in lra dicit.
q portare pctā nostra. est portare penā peccatorum
nostroꝝ. Et hec ꝯfirmat p illud Esaie. liij. Uere lan
guores nostros ipse tulit. et infirmitates nostras ipse
portauit ¶ Itē Zach. ix. Tu aūt in sanguine testa
menti tui eduxisti vinctos de lacu in q nō erat aqua.
Si g educi de lacu sine aqua est liberari a pena. vide
tur q p sanguinem xpi liberemur a pena peccati.
¶ Item passio xpi maxime fuit penalis. et deo placi
ta. et p nobis etiā fuit soluta. sed qd talis ꝯditiōis est
maxime habet liberari a pena. g etc ¶ Item toleran
tia pene plus ordinat ad relaxatōnem pene q ad de
letōnem culpe. si g p passionem xpi fit iustificatio si
cut supra ostensum est. multo fortius fit penaꝝ rela
xatio ¶ Sed contra. resurrectio xpi est causa nre re
surrectōnis sicut dicit in glo. j. Coꝝ. xv. Sed p resur
rectōnem nostram habemus liberari a pena et a mise
ria. g videt q christi resurrectio nō passio liberet nos
a pena ¶ Item christus patiendo dedit nobis exem
plum et materiam ꝯpatiendi. Si g pena ꝯsistit i pas
sione et ꝯpassione. videtur q passio christi potius sit
causatiua pene. q liberatiua a pena ¶ Item penitē
tia omnis penalis est. Nam penitere est penam te
nere si ergo p passionem xpi liberati sumus a pena.
videt q iam nō sit opus penitentia. Sed hoc est fal
sum. ergo et primum ¶ Item si passio xpi liberat a
pena. aut ergo a temporali. aut eterna. A temporali
non. q eisdem penis tempalibus subiacemus qbus
subiacebant illi qui erant ante passionez. Ab eterna
nō. quia nullus qui est ad infernū damnatus. fuit p
passionē christi liberatus. videtur ergo q mediante
christi passione non sumus ab aliqua pena liberati.
28 ¶ Rº. dōm q passio xpi nos liberauit a pena tempa
li. et ab eterna. et ab ea que est inter vtrāq media. A
pena inq tempali nos liberat. et virtute illius cōdo
nantur nobis peccata. non solum quantum ad culpam
et reatum pene eterne. sed etiam quantum ad dimissio
nem pene satisfactorie. sicut habet fieri in sacramen
to baptismatis. A pena eterna nos liberat liberādo
a culpa. Dum eni p passionem xpi nobis gratia im
petratur p quam culpa dimittitur. nobis debitū pe
ne eterne mortis relaxatur. Liberat etiam a pena q
quodammodo est inter vtranq penarum istarū me
dia. que quidem est carentia visionis diuine ex meri
to peccati ade. et illa quidem et si fuerit ad tempus p
pter gratiam repertam in eis qui detinebant in lim
bo. deberet tamen habere eternitatem habito respe
ctu ad culpam ade. Unde quantumcunq passio dilata
eēt. diuina psentia fuissz ei subtracta. nisi deus adin
uenisset aliquam viam. et ab hac pena liberati sumus
p passionem christi. et sic patet q per omnem moduz
verum est passionem xpi efficacem esse ad liberāduz
nos a pena peccati. Et ratōnes que hoc ostendunt 29
ꝯcedende sunt ¶ Ad illud vero quod primo obijcitur
in ꝯtrarium q resurrectio christi nos liberat a pena
magis q passio. dōm q sicut supra dictum fuit de iu
stificatōne q iustificatio pōt attribui passioni ratio
ne termini a quo. s. ratōne amotōnis mali. et resurre
ctioni ratōne termini ad quem. s. ratōne collationis
boni. sic etiam glorificatio que est liberatio a pena et
miseria vtriq potest attribui. Ratōne tamen libera 30
tionis a pena potius attribuit passioni ¶ Ad illud
vero qd obijcitur q passio xpi prebet nobis exempluz
ꝯpatiēdi. dōm q et si passio christi liberet a pena. nō
tamen ab oī pena. Liberat eni a pena oppressiua.
sed non liberat a pena pmotiua. Et quoniam pena
in qua exercetur patientia et miseria. pietatis est pro
motiua. ideo passio xpi ab illa non liberat. sed ad il
lam animat. et animando facit vt pena illa nō possit
opprimere nec preualere. et isto modo posset dici q
dammodo liberare ab illo genere pene. nō vt nō af
fligat. sed vt non pualeat ¶ Ad illud qd obijcit q 31
passio xpi non liberat a pena penitentie. dōm q im
mo nos liberat quantū est de se. quia sm q dicitur i
litera. in baptismo oīs pena que p peccato debetur
penitus relaxatur. sed cum homo peccata iterat. red
dit se indignum tanto beneficio. et ideo p passionem
non remittitur ei tota pena. sed minoratur sm q di
cit magister in litera quantū decet et expedit salua di 32
uina iusticia ¶ Ad illud vero quod obijcitur q non li
berat a pena eterna. dōm q ratio illa peccat sm con
sequens. Non eni sequitur q si hoc modo non libe
rat a pena tēpali et eterna. q ppter h nullo mō liberet
a pena tpali et eterna. Quis eni n liberet eos q sunt
in malo obstinati. liberat tamē eos qui volunt et pñe
ad christum conuerti. Rursus quis non liberet a pe
na temporali i pñti vita scz a fame et a siti. liberat ta
men a pena in futuro. quando nouissima omniū de
structur inimica mors. Liberat etiam ab aliquibus
penis temporalibus ad quos essemus obligati me
rito peccatorum nostrorum nisi interueniret passio
christi.

Consequenter queritur de persona redēmp
toris et mediatoris p quam facta est reconci
liatio. Et circa hoc queruntur duo. Primuz
est. vtrum solus filius sit redēptor. aut etiaz pater et
spiritussanctus. Secundū est. sm quā naturaz xpus
est mediator.

Questio .j. e

Utrū sol⁹fili⁹sit redemptor.aut etiā pr̄ ꝛ sp̄ūſſanct⁹.
Et oñdit̄ ꝙ solus fili⁹sit redemptor.Apoc.v.Rede-
misti nos deo in sanguie tuo ex om̄i tribu ꝛ lingua.ḡ
si solus fili⁹ ꝑ nobis sanguinē fudit.solus fili⁹nos re
demit. ¶ Itez ille sol⁹nos redemit q̄ ꝑ nobis satisfe
cit.ſ solus fili⁹ ꝑ nobis satisfecit.ḡ ꝛc. ¶ Itez redē-
ptio nr̄a facta est ꝑ passionē.ḡ ad illā solā ꝑsonā spe-
ctat redemptio.ad quaz spectat passio.ſ sol⁹filius ē
passus.ḡ ꝛc. ¶ Item xp̄s redemit nos.aut ḡ ſm di-
uinā nām.aut hūanā nām.Si ſm diuinaz.ḡ frustra
ad h̄ assumpsit hūanā naturā. Si ſm humanā.ſ so-
lus fili⁹humanā nām assumpsit.ḡ sol⁹nos redemit.
¶ Contra.Opa trinitat̄ sūt indiuisa.ḡ si redimere est
opus ꝯueniēs filio.necesse ē ꝙ ꝯueniat pr̄i ꝛ sp̄ūisan
cto. ¶ Item illi⁹ē redimere cui⁹ē ꝑ re empta p̄cium
dare.ſ pater dedit vnigenitū suū ꝑ salute generi hūa
ni.ſm ꝙ dr̄ Ioh.iij.Sic de⁹dilexit mūdū.vt filiū suuz
vnigenitū daret.pr̄ ḡ nos redemit.nō ḡ fili⁹solus est
redemptor. ¶ Item illi⁹est redimere cui⁹est redem-
ptos possidē. ſ tota trinitas nos possidet.ḡ tota tri̅ni
tas nos redemit. ¶ Itez hocip̄m vr̄ aucte mgr̄i in li
tera.Redēptor aliqn̄ etiā pr̄ ꝛ sp̄ūssanct⁹ dr̄ in scptu
ra.ḡ si in scriptura non dr̄ nisi verū ꝛ catholicū.redi-
53 mere nō spectat ad solū filiū. ¶ R̄.dōm ꝙ redēptō-
nis opus dupl'r pōt alicui attribui.aut sicut principa
li autori.aut sicut exequēti.Et vtroqȝ mō ꝯpetit xp̄o
Xp̄o inq̄ deo ꝯpetit sicut autori. xp̄o v̄o hoi cōpetit
54 sicut exequenti.Cum ḡ dr̄ aliqs redemptor.h̄ dupl'r
pōt dici.Aut ab aucte redemptōnis.aut ab aucte sil'
ꝛ executōne.Si ab aucte.sic nō tm̄ cōpetit filio.imo
etiā pr̄i ꝛ sp̄ūisctō ꝑ eo ꝙ indiuisa sunt opa trinitat̄.
Si aūt ab executōne.sic respicit humanitatē q̄ assū-
pta est a solo v̄bo.ꝛ hoc mō ꝯpetit soli filio.ꝛ hoc est
qd̄ mgr̄ dicit in lr̄a.Redemptor aliqn̄ pr̄ et sp̄ūssan-
ctus dr̄.ſ hoc ꝑpter vsum ptātis nō ꝑpter exhibitōez
hūilitat̄.Nam ſm vsum ptātis sil' et obedientie.fili-
us ꝑprie redemptor dr̄.et post ꝯcludit.Est ḡ redem-
ptor inq̄tum deus ptātis vsu.inq̄tum homo humi
litatis effectu.Ex his pȝ q̄liter esse redemptorē ꝯue-
nit filio ꝛ ſm quā naturā.quodaz em̄ mō cōuenit ei
ſm humanā nām.quodā mō ſm diuinā.Et p̄ modo
ꝯpetit soli filio.scd̄o mō ꝯpetit filio vna cū pr̄e ꝛ sp̄ū
sancto.ꝛ ꝑ hoc pȝ rn̄sio ad q̄ōem ꝑpositā.Patet eti-
am rn̄sio ad rōnes ad vtranqȝ ptem.ꝓcedūt em̄ ſm
has duas vias sicut aspicienti apparet.

Questio.ij. f

Scd̄m quā naturam sit xp̄s mediator.Et ꝙ ſm hu-
manā ostendit̄ aucte Aug.in libro.ix.de ciui.dei.me-
diatorem inter nos ꝛ deum.ꝛ mortalitatem oportu-
it habere transeuntē.ꝛ beatitudinē ꝑmanentem.sed
vtrūqȝ hoꝝ competit xp̄o ſm humanā naturam.er-
go ꝛc. ¶ Item hocip̄m ostendit̄ aucte magistri in li
tera.Mediator dicit̄ ſm humanitatē nō ſm diuini-
tatem. ¶ Item medium debet esse inter extrema.er
go mediator dei ꝛ hominū debet esse infra deum ꝛ su
pra homines.sed xp̄s ſm diuinā naturam nō est in-
ferior deo.ḡ ſm diuinā naturam nō pōt esse media-
tor.Est ḡ solum mediator ſm naturam assumptam.
¶ Item mediū debet habere differentiā cum extre-
mis.ſ xp̄s ſm diuinitatē est oino vnum cum patre.
ḡ nō videt̄ ꝙ ſm diuinitatē habeat ratōnem media
toris. ¶ Item vna est offensa totius trinitatis.sicut
vna est maiestas.ſ ei fit satisfactio cui facta est offen
sa.ḡ necesse est ꝙ satisfactio fiat toti trinitati.Et si h̄.
ita sit satisfactio filio sicut patri.sed ꝯstat ꝙ alterius
ꝛ alterius est satisfactiōes offerre ꝛ satisfactiōes susci-
pere.ḡ si xp̄s satisfacit ſm ꝙ homo.et eoipso est me-
diator quo satisfacit.videt̄ ꝙ sit mediator solum ſm
humanā naturā. ¶ Sed ꝯtra hoc est auctas illa quā
mgr̄ adducit in litera.Si xp̄s ſm vos o heretici vnā
tm̄ habȝ naturā.vn̄ medius erit:nisi ita sit medi⁹ vt
deus sit ꝑpter naturā diuinitatis.ꝛ hō ꝑpter naturaz
humanitat̄.ḡ esse mediatorez ꝯpetit xp̄o ſm vtrāqȝ
naturā. ¶ Item xp̄s est mediator nō ꝑ priuatōnem
ſ ꝑ positōez.Sȝ mediū ꝑ positōez ē mediū ꝑ pticipa
tōez vtriusqȝ extremi.ḡ xp̄s n̄ potuit eē mediator di
ꝛ nostri nisi ꝑ hoc ꝙ est deus ꝛ homo.ḡ mediator est
ſm vtranqȝ naturā. ¶ Item nunq̄ mediū iungit ex
trema nisi ꝑ hoc ꝙ hȝ ꝯmunicatōem cū vtroqȝ.ergo
xp̄s nunq̄ nos recōciliaret deo nisi esset deus et ho-
mo.redit ḡ idem qd̄ prius. ¶ Item nihil tenet rati-
onem medij.ſm illud ſm qd̄ tenet ratiōez extremi.ſ
xp̄s tenet ratōnem extremi ſm humanā naturaz.qꝛ
humana natura reconciliata est deo.ḡ non est medi-
ator p̄cise ſm illam. ¶ Item si xp̄s est mediator ſm
humanā naturā.hoc nō pōt esse nisi in quadā ꝑprie-
tate ꝯmunicet nobiscū.in quadaz cum deo. ſ angeli
boni ꝛ mali in aliqua ꝑprietate nobiscum ꝯueniunt.
in aliqua cuȝ deo.ḡ possunt dici mediatores int̄ nos
ꝛ deum.si ḡ mediatores non dicunt̄.videt̄ ꝙ media
tio nō ꝯueniat xp̄o ſm ꝯuenientiā ꝑprietatum.ſ ſm
ꝑticipatōez duaꝝ naturaꝝ.ḡ ita ꝯuenit xp̄o esse me-
diatorē ſm diuinā naturā sicut ſm humanam natu
rā. ¶ R̄.ad p̄dictoꝝ intelligentiā est notandū ꝙ dif 55
ferūt dicere esse mediū ꝛ esse mediatorē.Mediū nā-
qȝ dicit ꝯuenientiā cum extremis.Mediator aūt di
cit nō tm̄ ꝯuenientiā ſ etiā dicit officiū recōciliatōis
Aliter ḡ rn̄dendū est cū querit̄.qual'r xp̄s sit mediū
inter humanā naturā ꝛ diuinā.Aliter cū querit̄ q̄li
ter sit mediator.Si em̄ querat̄ qualiter sit medi⁹.re 56
sponderi pōt ꝙ medium inter duas naturas pōt ali
quid dici tripliciter.Aut ita ꝙ in eo ꝯcurrāt due na-
ture sicut in vna materia.Aut ita ꝙ in eo cōcurrant
due nāe.sicut in vna ꝑsona.Aut ita ꝙ in eo ꝯcurrāt
ꝑprietates duab⁹naturis ꝯformes.Primo mō acci-
piendo mediū nihil pōt eē mediate int̄ hūanā nāz ꝛ
diuinā.nec xp̄s nec aliud.qꝛ nō pōt ex humana nā ꝛ
diuina ꝯstitui aliqd̄ terciū.Scd̄o mō accipiēdo me-
diū.sic xp̄s est mediū inter hūanā nām ꝛ diuinā in-
q̄tum ē vna ꝑsona in duab⁹naturis.nō rōne hūane
nāe tm̄.nec rōne diuine tm̄.sed ratōne vtriusqȝ.Ter
cio mō accipiendo mediū.xp̄s est mediū inter deū et
hoies ſm humanitatē. inq̄tum habet mortalitatez
simul ꝛ beatitudinē.Mortalitatē inquā in qua coi-
cat cum hominib⁹.beatitudinē maxime in q̄ coicat
cum deo.Si v̄o querat̄ qualiter ꝛ ſm quam naturā
xp̄s sit mediator.cum mediator dicat officium recō- 57
ciliationis.et mediator debeat differre ab illis q̄s re-
conciliat.ꝛ xp̄s ſm diuinā naturā sit ille cui fit recō-
ciliatio. dōm ꝙ non pōt esse mediator ſm diuinam
naturam ſ ſm humanā naturam.in qua pōt recōci-
liare ſm diuersas ꝑprietates in quib⁹coicat cū deo ꝛ
cum homine.Habebat em̄ iusticiam ꝛ innocentiam
in qua ꝯmunicat cuȝ deo.ꝛ mortalitatem in qua cō-
municat cum homine.ꝛ dum mors ꝯiungit̄ iusticie.
in eodem cōfederat̄ homo peccator ꝛ mortalis.deo
iusto ꝛ imortali.Recōciliati em̄ sum⁹ deo ꝑ mortem
hois innocentis.Concedēde sunt ḡ rōnes ostenden-

58 tes ꝙ xp̄s est mediator ſm humanā nāz. ¶ Ad illd̄
v̄o qd̄ obȷ ꝙ xp̄s est medi⁹ ꝑpter nām diuinitat̄ ꝛ hu
manitat̄.iaȝ pȝ rn̄sio ꝑ ea q̄ dicta sunt. Nō em̄ ē idē
dicere eē mediatorē ꝛ esse mediū. Uerūtn̄ mediator
esse nō posset nisi esset medi⁹.Or em̄ sil' ꝛ semel sit be
atus ꝛ mortalis.hoc hȝ qꝛ hō ꝛ de⁹.vtraqȝ tn̄ istaruȝ
duaꝝ ꝑprietatū ꝯuenit ei ſm hūanā nām.ita ꝙ mor-
talitas ꝯuenit hūane nature in se.et btitudo cōpetit
59 ei inq̄tum est vnita diuine. ¶ Ad illud qd̄ obȷcit̄ ꝙ
mediator dȝ ꝑticipare nām vtriusqȝ extremi. dōȝ ꝙ
ꝛ mediū ꝛ mediator nō dicit̄ solū ꝑ ꝑticipatōez vtri
usqȝ nature sicut pri⁹dictū est. ſ etiā ꝑ ꝯuenientiam
in ꝑprietate.Et xp̄s ſm humanaz nām hȝ ꝑprietates
40 cōuenientes diuine nature piter ꝛ hūane. ¶ Ad illd̄
qd̄ obȷcit̄ ꝙ mediū nō iungit extrema nisi ꝑ ꝯueniē
tiam quā hȝ cum eis.dōm ꝙ iam pȝ rn̄sio.qꝛ ꝯueniē
tia ſm ꝑprietatē est illa q̄ pōt extrema recōciliare.ma
xime qn̄ extrema ꝯiungi hn̄t ꝑ illud mediūȝ ꝛ ꝑduci
ad ꝯformitatē volūtatis.non ad ꝯformitatē nature.
Per xp̄m em̄ hō reconciliat̄ deo vt sit beat⁹.ꝛ ita vt
fiat de mortali imortalis. de pctōre iustus.de misero
beatus.nō vt recōciliat⁹fiat deus.q̄uis ipse xp̄us sit
41 deus. ¶ Ad illud qd̄ obȷcit̄ ꝙ xp̄s est extremum ſm
humanaȝ nām. dōm ꝙ falsum est.nam hūana nā in
xp̄o nunq̄ indiguit recōciliatōne.vn̄ nō erat recon-
ciliata ſ reconcilians.ſm ꝙ dr̄.ij.ad Corin.v. Deus
erat in xp̄o sibi reconcilias mundū.Alteri⁹ em̄ ꝯditi
onis erat nā hūana in alijs hoib⁹. alteri⁹ in xp̄o.In
alijs em̄ erat peccatrix.in xp̄o erat imunis ab oī cul-
pa. ¶ Ad illud qd̄ obȷcit̄ ꝙ si mediator dicit̄ ꝑpter 42
ꝯueniētiā in ꝑprietatib⁹. ꝙ demon dȝ dici mediator.
dōm ꝙ nō est sile.qꝛ nō hȝ ꝑprietates bono mediato
ri ꝯuenientes ſm ꝙ exponit Aug.in li.de ciui.dei.ix.
aliq̄ntulum ꝑlixe.ſ tamen vtiliter.Ait em̄ sic. Medi
atorem inter deū ꝛ hoiem mortalitatez oportuit ha-
bere transeuntē.ꝛ beatitudinē ꝑmanentē. vt ꝑ illud
qd̄ transit ꝯgrueret morituris.ꝛ ad illud qd̄ perma-
net transferret ex mortuis.Boni ḡ angeli inter mise-
ros ꝛ mortales.ꝛ btōs ꝛ imortales. medij eē nō pn̄t.
qꝛ illi q̄z bti ꝛ imortales sunt.Pn̄t aūt medij eē ma-
li angeli.qꝛ imortales sunt cuȝ ipsis.ꝛ miseri cū istis.
His ꝯtrari⁹ē mediator bon⁹.ꝛ aduersus hoꝝ imor-
talitatē ꝛ miseriā.ꝛ mortalis ad tp̄s existere voluit.
ꝛ beat⁹in eternitate ꝑsistere potuit.Et ꝙ sint ꝯtrarij
hoc ipse ampli⁹ꝯsequēter.Ad hoc interponit se me-
dius mortalis ꝛ miser.vt ad imortalitatē btāȝ transi
re nō sinat.Ad hoc aūt se interponit mortalis ꝛ bea-
tus.vt morte trāsacta ex mortuis faceret imortales.
qd̄ i se resurgēdo mōstrauit. ꝛ ex miserꝭ btōs vn̄ nun
q̄ ipse discessit.Ali⁹est ḡ medi⁹mal⁹ q̄ sepat amicos.
alius bon⁹q̄ reconciliauit inimicos. Et sic patȝ quō
ꝯuenientia ꝑprietatum in xp̄o faciat ad officium bo
ni mediatoris.in demone v̄o faciat ad ꝯtrarium.Et
sic patet rn̄sio ad quesita.

Di.xx.de redemptōne nostra facta ꝑ passionē xp̄i q̄tum ad ꝯgruentiā ꝛ necessitatem.

Ji v̄o querit̄ vtrū alio modo ꝛc.Supra egit mgr̄ de passionis efficacia.in hac v̄o pte agit de passiōis ꝯgruentia. Diuidit̄ aūt ista ps in duas partes.In quaꝝ prima ꝯpat passionē xp̄i ad cām ꝑpter quā passus est.In scd̄a v̄o compat ipsam ad cām a qua fuit passio in ipso.ibi.Xp̄s ḡ est sacerdos idemqȝ hostia ꝛc. ¶ Prima ps diuidit̄ in duas ptes.in quaꝝ prima oñdit ꝙ modus iste redimēdi.s.ꝑ passionez valde fuit ꝯgruus ꝛ rōnabilis.oñdens q̄re isto mō.s.ꝑ passionē gen⁹hūanū redimere voluit. In scd̄a pte oñdit ꝙ alio mō si voluisset redimere potuit.ibi.Si em̄ tres illi in causam ꝛc. ¶ Silr̄ scd̄a ps diuidit̄ in duas partes.In quaꝝ prima inquirit a q̄ sit passio xp̄i.oñdens ꝙ traditus fuit a patre.a seipso.a iuda.ꝛ a iudeis. In scd̄a v̄o agit de dr̄ia causaꝝ passionis xp̄i vtrū bona fuerit vel mala.ibi.Et fuit actus iude et iudeoꝝ malus.actus v̄o xp̄i ꝛ patris bonus.Siue vt aliter dicat̄ inquirit illaꝝ causaꝝ differentiam penes bonitatez ꝛ maliciam.Subdiuisiones autem partium manifeste sunt in litera.

XX

¶ Q̄ mod⁹redimēdi genus humanū ꝑ passionē fuit cō-
gruus valde ꝛ ratōnabilis. a

Ji v̄o q̄rit̄ vtrū alio mō posset de⁹ hoiez liberare
q̄ ꝑ mortē xp̄i.dicim⁹ꝛ aliū modū fuisse possibi-
lē deo cui⁹ptāti cūcta sbiacent.ſ nr̄e miserie sanā
de ꝯueniētiorē modū aliū nō fuisse nec eē optuisse.Quid
em̄ mētes nr̄as tantū erigit ꝛ ab imortalitat̄ despatōe li-
berat.q̄ ꝙ tanti nos fecit de⁹.vt dei fili⁹imutabilit̄ bon⁹
i se manēs qd̄ erat. et a nob̄ accipiēs qd̄ n̄ erat.dignatus
nr̄m inire ꝯsortiū.mala nr̄a moriendo ꝑferret. Est ꝛ alia
rō q̄re isto poti⁹mō q̄ alio liberare voluit.qꝛ sic ꝛ iusticia
supat̄ dya⁹nō potentia.Et quō id factū sit explicabo vt
potero.Quadā iusticia dei i ptātez dya[li] traditus ē gen⁹
hūanū.pctō p̄mi hois i om̄s original'r trāseūte.ꝛ illi⁹de-
bito obligāte.vn̄ oēs hoies ab origine sūt sb̄ p̄ncipe dya[lo].
Un̄ apl̄us.Eram⁹nā filij ire.nā.s.vt est deprauata pctō.
n̄ vt ē recta creata ab initio.Mod⁹āt ille q̄ tradit⁹ē hō i
dya[li]ptātez nō ita dȝ intelligi tanq̄ de⁹ h̄ fecerit aut fieri
iusserit.ſ ꝙ tm̄ ꝑmiserit.iuste tn̄.[a]Illo em̄ deserente pec-
cantem,pcti autor ilico inuasit.nec tn̄ deus ꝯtinuit in ira
sua miseratiōes suas. nec hoiez a lege sue ptāt̄ emisit.cū
in dya[li]ptāte eē ꝑmisit.qꝛ nec dya⁹a ptāte dei ē alien⁹ sic
nec a bonitate.Nā q̄licūqȝ vita dya⁹vel hō nō sbsistēt.nisi ꝑ euȝ q̄ viuificat oia.

Nō alia q̄re isto modo.

Eph.ij.

a

Q̄ dya⁹ nō est alienus a ptāte dei.

a ¶ Illo em̄ deserē-
te pec.ꝛc.Cont̄.Hoc
vr̄ incōueniēt̄ dictū.
qꝛ sic adā peccauit in
ꝯsentiēdo.ita dya⁹pec
cauit in seducēdo.ḡ si
cut iustuȝ fuit hoiem
tradi in ptātē dyabo-
li.ita fuit iustū dyabo
lū tradi in ptātē hois.
Itē qui⁹peccauit pec
cati actor q̄ ꝯsentiēs
in pctm̄.ḡ mlto forti⁹
debuit t̄di dya⁹ i ptā-
tem hois q̄ȝ hō i ptā-
te dyaboli. R̄.dōȝ ꝙ 1
tā dyabolū q̄ adā in-
uasit snia iudicis con
dēnātis.vterqȝ ei pu-
nit⁹ fuit sic scribit̄ in
Gen̄. ſ tn̄ mag' dece-
bat ſm ordinē diuine
iusticie hoiez sbiuga-
ri.q̄ econuerso.ꝑpt̄ h̄
ꝙ sponte subiecit se il
li ꝯsentiendo.

2 b Remissio pctōrū p sang. xpi ꝛc. Cōt. vř ſm hoc ꝙ deꝰ poſſꝫ facere p iuſticiā aliqd ꝛ nō p potentiā. ꝛ econ uerſo. Sed ꝯtra h̄ eſt qꝺ ē ſumme iuſtus et ſumme potēs. ğ nihil pt facē niſi iuſte ꝛ po tēter. Jtē ʒ eſto ꝙ deꝰ fuiſſet vſus potentia in liberatōne hoīs. cū dyaꝰ nullū ius habēt in eo. nullā iniuriam feciſſet dyabolo. Rꝰ. dōm ꝙ in auctē pmiſſa nō ſepaꝛ iuſticia a potētia ita ꝙ vna ſit ſine altera in opatiōe diuia. Sʒ hic innuiꝛ ꝙ aliqꝺ eſt opꝰ in q̄ p excellentiā manifeſtatur iuſticia. aliqꝺ in q̄ p excellentiā manifeſtaꝛ potentia. ꝛ deꝰ illum modū elegit in q̄ maifeſtaꝛ iuſticia. vt nobis daret imitandi formā. Ad illꝺ quod queriꝛ. vtrū ſi liberaſſet p potentiā fuiſſet ibi iuſticia. dōm ꝙ ſic ſed tam̄ nō fuiſſet ita manifeſtata.

3 c De quo ꝛ legiꝛ ꝙ ſit traditus a patre et ꝙ ſeipꝫ tradidit. Hoc videtur eſſe falſum. Si em̄ deus tradidit eum in mortem. videtur ꝙ iudei eum occiderent auctē dei. ğ deus pticeps fuit in illo homicidio. Si tu dicas ꝙ tradidit euʒ qꝛ pmiſit eū occidi. Silr poſſet dici de q̄libet q̄ occidiꝛ. qꝛ quelibet q̄ occidiꝛ pmittit deus occidi. Jtem qui pōt aliū liberare ab occiſione ꝛ nō liberat diciꝛ eū occidē interptatie. ğ cū deꝰ pꝛ potuerit liberare filium vt non occideretur. videꝛ ꝙ ſaltem interpretatiue vꝛ eum occidiſſe. Rꝰ. dōm ꝙ mors eſt priuatio vite. et hec habet ꝯpatōnem ad inferentem et ad eū qui

4 ſuſtiet. Et ſm hoc aliquis poteſt duplicit

nō ğ deus hoīem deſeruit. vt nō ſe illi exhiberet deuʒ. ſ inter mala penalia etiā malis mlta pſtitit bona. ꝛ tādeʒ hoīeʒ quē ꝯmiſſio pctōꝝ dyaˡᵒ ſbdit. ᵇremiſſio peccatoꝝ p ſanguiem xp̄i data. a dyaˡᵒ eruit. vt ſic iuſticia vinceret dyaꝰ. nō potentia. Sʒ q̄ iuſticia: Jh̄u xp̄i. Et q̄ mō victus ē ea. qꝛ in ea nihil dignū morte inueniēs. occidit eū tm̄. ꝛ vtiqꝫ iuſtū eſt vt debitores q̄s tenebat liberi dimittanꝛ. in eū credētes quē ſine vllo debito occidit. Jdeo aūt potentia vincē noluit. qꝛ dyaꝰ vicio pVerſitatis ſue amator ē potētie. ꝛ deſertor oppugnatorqꝫ iuſticie. in q̄ hoīes magis eū imitanꝛ. q̄ neglecta vel etiā poſa iuſticia. potentie magꝭ ſtudēt. eiuſqꝫ vel adeptōne letanꝛ. vel cupiditate inflamanꝛ. Jdeoqꝫ placuit deo vt nō potētia ſ iuſticia vincēs hoīeʒ erueret. in q̄ hō eū imitari diſceret. Poſt vō in reſurrectōne ſecuta eſt potētia. qꝛ reuixit mortuꝰ. nunq̄ poſtea moriturus. Sʒ nōne iure eq̄ſſimo vinceret dyaꝰ ſi potētia tm̄ xp̄s cū illo agere voluiſſet: vtiqꝫ. Sʒ poſtpoſuit xp̄s qꝺ potuit. vt prius agēt qꝺ optuit. Juſticia ğ hūilitatis hoīeʒ liberauit. quē ſola potētia equiſſime liberare potuit.

Qꝛ alio modo potuiſſet ſi voluiſſet redimere genꝰ humanum. b

Si em̄ tres illi in cām venirēt. ſ. deꝰ. dyaꝰ. hō. dyaꝰ et hō qd aduerſus deū dicerēt nō hñt. Dyaꝰ em̄ de iniuria dei ꝯuinceret. qꝛ ſeruū eiꝰ. ſ. hoīem ꝛ fraudulenꝛ abduxit. ꝛ violēter tenuit. Hō etiā iniuriꝰ deo ꝯuinceret. qꝛ pcepta eiꝰ ꝯtempſit et ſe alieno dño mācipauit. De hoīs etiā iniuria ꝯuinceret dyaꝰ. qꝛ ꝛ illū priꝰ fallaci pmiſſione decepit. ꝛ ptꝰ mala inferēdo leſit. Jniuſte ğ dyaꝰ q̄tum ad ſe tenebat hoīeʒ. ſ hō iuſte tenebatur qꝛ dyaꝰ nunq̄ meruit ptātem hre ſup hoīem. ſ hō meruit p culpā pati dyaˡⁱ tyrānidē. Si ğ deus q̄ vtriqꝫ pérat potentia hoīem liberare vellet. ſola iuſſionis ꝟtute hoīem potuit rectiſſime liberare. Sʒ ob cām pmiſſā iuſticia hūilitatis vti voluit. Qui dū in carne mortali crucifixꝰ eſt. iuſtificati ſumꝰ. i. p remiſſionē pctōꝝ eruti de ptāte dyaˡⁱ. ꝛ ita a xp̄o iuſticia dyaꝰ victꝰ ē nō potētia. Quō aūt in eius ſanguine nobis pctā ſint dimiſſa ſupra expoſitū eſt.

Jnq̄rit a q̄ ſit paſſio xp̄i. oñdens ꝙ traditꝰ fuit a pře. a ſeipō. a iuda ꝛ iudeis. c Xp̄s ğ eſt ſacerdos. idēqꝫ hoſtia ꝛ pciū nře recōciliatōnis. q̄ ꝛ ſe in ara crucꝭ nō dyaˡᵒ. ſ deo trinitati obtulit p oībus q̄tū ad pcij ſufficientiā. ſ p electis tm̄ q̄tū ad ſalutis efficientiā. qꝛ pdeſtinatꝭ tm̄ ſalutem efficit. ᶜde q̄ ꝛ legiꝛ ꝙ ſit traditꝰ a pře. ꝛ ꝙ ſeipm tradidit. et ꝙ iudas eū tradidit ꝛ iudei. Jp̄e ſe tradidit. qꝛ ſpōte ad paſſionē acceſſit. Et pꝛ eū tradidit. qꝛ volūtate pris imo totius trinitatꝭ paſſus eſt. Judas tradidit pdendo. ꝛ iudei inſtigando.

De dña cauſaꝝ paſſionis xp̄i vtrum bona fuerit vel mala. d

Et fuit actus iude ꝛ iudeorum malus. et actus chriſti et patris bonus. Opus chriſti et patris bonum. quia bōa pris ꝛ filij volūtas. Malū fuit opꝰ iude ꝛ iudeoꝝ.

b
Qua iuſticia ſit victus dyabolus.

Augꝰ. in lib. de trinitate.

c

tradere aliū in mortē. aut quia facit vt alij inferāt ei mortē. aut qꝛ facit vt ipſe ſuſtineat mortē. Qm̄ ğ ſuſtinētia mortꝭ fuit a deo pře. ꝛ fuit a xp̄o. qꝛ deꝰ pꝛ voluit ꝙ ipſe ſuſtineret mortē. ꝛ ipſe volūtarie ſuſtinuit. hinc ē ꝙ traditꝰ dꝛ a pře. traditꝰ etiā dꝛ a ſe. Rurſus qꝛ iudas ꝛ iudei pcurauerūt vt alij inferrēt ei mortē. hinc ē ꝙ traditus dꝛ a iuda ꝛ a iudeis. Et qm̄ fuit laudabilis mortꝭ ſufferētia. illatio āt fuit vitupabilꝭ. hinc ē ꝙ traditio dei ꝛ xp̄i laudaꝛ. traditio iude ꝛ iudeoꝝ vitupaꝛ. Et ſic patꝫ ꝙ mors a pte ſufferentꝭ fuit deo placita ꝛ accepta. ſed a pte inſligentiuʒ fuit tm̄ pmiſſa. Et p h̄ ptʒ rñſio ad primū obiectū. Ad illꝺ qꝺ obr ꝙ pmittēs alium occidi cū poſſet phibere pticeps homicidij ē. dōʒ ꝙ illud fallit in dō. qꝛ pōt pctā oīa phibere ꝛ nō phibet. h̄ em̄ ſpectat ad regimē ſue puidētie. ſicut in pmo et ſcdo li. fuit oñſum.

5 d Actus quidē iude ꝛ iudeoꝝ ſunt mali quibꝰ opati ſunt ꝛc. Contra. videꝛ implicare duoꝭ oppoita. Si em̄ actꝰ recipit denoiatōʒ a termio. ꝛ paſſio xp̄i fuit bona. videtur ꝙ actꝰ eoꝝ fuerūt boni. Jteʒ mors ꝛ vita opponunꝛ. ſed xp̄i vita et generatio fuit bona. ğ mors ꝛ corruptio fuit mala. Jtē iuxta h̄ q̄riꝛ vtrū ſimpliciter dōm ſit ꝙ xp̄i paſſio fuit bona vel mala. Cuʒ em̄ habeaꝛ actorē bonū ꝛ maluʒ ſicut ē dictū eſt. nō ē rō q̄re magꝭ debeat ab h̄ ꝙ ab illo denoiari. Queriꝛ etiaʒ dato ꝙ paſſio ſit bona. Vtrū

qꝛ mala fuit intentio. diuerſa fuerūt ibi facta ſiue opa. i. diuerſi actꝰ. ꝛ vna res ſiue factuʒ. ſ. paſſio ipſa. Jdōqꝫ doctores aliq̄ vniūt i facto illo přem. filiū. iudā. iudeum. aliq̄ diſtinguūt. Reſpiciētes ei ad paſſionē vnū opus illoꝝ dicūt. Attendētes intentōnes ꝛ actꝰ. facta diuerſa diſcernūt. Vñ aug. Facta eſt inquit traditō a pře. facta ē traditio a filio. facta ē traditio a iuda. vna res facta ē. Quid ğ diſcernit inꝛ eos? qꝛ h̄ fecit filius ꝛ pꝛ in charitate. Judas vō in pditōe. Videtꭍ qꝛ nō q̄d faciat hō. ſ q̄ volūtate ꝯſiderandū ē. Jn eodē facto inuenimꝰ deū q̄ iudā. deū bñdicimꝰ. iudam deteſtamur. qꝛ deꝰ cogitauit ſaluteʒ nřaʒ. Judas cogitauit pciuʒ q̄ vēdidit dñm. filiꝰ pciū qꝺ dedit p nob. Diuerſa ğ intētio. diuerſa facta facit. cū tm̄ ſit vna res ex diuerſ. Ecce vnā rem dic̄ ibi fuiſſe. ꝛ diuerſa facta. qꝛ vna ibi fuit paſſio ſ diuerſi actꝰ. Et actꝰ q̄dem iude ac iudeoꝝ ſūt mali. q̄bus opati ſūt xp̄i paſſionē q̄ bonū ē ꝛ opꝰ dei ē. Paſſio ğ xp̄i ꝛ opꝰ dꝛ iudeoꝝ. qꝛ ex actibꝰ eoꝝ puenit. ꝛ opꝰ dei. qꝛ eo autore. i. eo volēte fuit. Vñ augu. Nemo aufert aīaʒ xp̄i ab eo. qꝛ ptātem hꝫ ponēdi ꝛ ſumēdi. Ecce habes autoreʒ opis. Ponet aīam. ecce habes opꝰ autoris. Et vt generalr ꝯcludam. q̄tiens in carne xp̄i aliq̄d patiꝛ. opus autoris eſt. qꝛ em̄ ſua voluntate nō alio cogēte ppetiꝛ. ipſe auctor eſt opis. Cū aūt paſſio xp̄i opus dei ſit. ꝛ ideo bonuʒ. eamqꝫ opati ſint iudas ꝛ iudei. queriꝛ an ꝯcedendū ſit eos opatos ibi eē bonum? Hic diſtinguendū eſt. Pōt em̄ dici ꝙ opati ſꝛ bonū. qꝛ ex actibus eoꝝ bonū puenit. i. paſſio xp̄i. Et item ꝙ opati nō ſunt bonū ſ malū. qꝛ actio eoꝝ nō fuit bona ſed mala.

Aug.

d
Paſſio xp̄i dꝛ opꝰ dei ꝛ iudeorum ꝛ quō.
Aug. in expoſitione fidei catholice ꝯtra feliciaNum.

Si iudei ſunt ibi opati bonū.

ꝯcedendū ſit ꝙ iudei opati ſint bonū. Rꝰ. dōm ꝙ cum querimꝰ de bonitate paſſionis. nō querimꝰ de bonitate vel malicia in genē nature ſ in genere moris. De hac ğ bonitate abſqꝫ dubio ē ꝯcedendū ꝙ paſſio xp̄i fuit bona ſimplr. Eſt ei pcioſa i ꝯſpectu dñi mors ſctōꝝ eꝰ. mlto magꝭ mors xp̄i fuit pcioſiſſima. Triplici āt ex cā dʒ 6 dici mors xp̄i ſimplr bōa. Vna ē ſtrēnuitas ꝟtutꝭ ex pte ſuſtinētꝭ. Suſtiebat ei illā paſſionē ꝟtuoſiſſime. qꝛ patiētiſſie ꝛ ꝯſtātiſſie. Scda ē vtilitas redēptōis ex pte hūani generꝭ. qꝛ p illā totū genꝰ hūanū ē libatū. Terciū ē honeſtas cāe moriēdi. Mortuꝰ em̄ fuit p veritate dicēda. vñ pylatꝰ ſcripſit ſup cuʒ cām Jh̄s nazarenꝰ. Quis aūt paſſio xp̄i ſit bōa ſimplr. tm̄ actio iudeoꝝ fuit mala ſimplr. qꝛ ex mala volūtate ꝛ radice pceſſit. nec ꝓpꝛ bonitatē paſſionis q̄ inde ſecuta ē bona dicenda ē. h̄ em̄ fuit pter intentōeʒ ipſoꝝ p opatōeʒ diuinā. p quā deus de multis malis elicit multa bona. Et p h̄ pʒ rñſio ad obiecta. Primū ei pʒ ꝙ nō eſt multiplicatio ꝯpaſſibilium ſicut iaʒ oñſum ē. Scdm etiā pʒ. qꝛ mors ꝛ vita nō opponunꝛ in genere moris ſ in genere nature. Tercium pʒ q̄re paſſio xp̄i dꝛ ſimplr bona. Paſſio em̄ diciꝛ vt eſt in patiēte. ꝛ ideo dꝛ magꝭ paſſio eſſe bona vt eſt a bona volūtate patienꝭ. q̄ mala vt eſt a mala volūtate inferentis. Ad illud quod queriꝛ vltimo vtrum cōce- 7 dendū ſit ꝙ iudei opati ſint bonū. dōm ꝙ eſt opꝰ opans ꝛ opꝰ opatū. Cū ğ queriꝛ vtrū iudei opati ſint bonū. bonū pōt dicere bonitatē circa opus opans. vel circa opꝰ opatum. Si circa opꝰ opans. eſt ſimplr negandū. qꝛ tale opꝰ in iudeis ſimplr fuit malū. Circa vō opꝰ opatū qꝺ quidē fuit mors ꝛ paſſio xp̄i. h̄ duplr pōt intelligi. Aut p ꝛ p ſe. ꝛ ſic falſuʒ ē ꝙ iudei ſꝛ opati bonū. Jllꝺ ei opꝰ opatū bonitatē nō hūit ex intentōe iudeoꝝ. Si āt intelligaꝛ p accñs ꝛ ex ꝯñti. ſic hꝫ ꝟitatē. Judei em̄ opati ſunt paſſionē xp̄i. que quidem fuit maximū bonum ꝛ ſaluberrimum toti mundo.

Ad intelligentiā hꝰptis incidit hic qꝺ de ꝯgruētia nře redemptōnis facte p paſſionem xp̄i. Et circa h̄. vj. dubitabilia pñt queri. Prio em̄ q̄riꝛ vtrū ꝯgruū fuerit repari hūanā nām. Scdo q̄riꝛ vtꝝ magis ꝯgruū fuerit repari hūanā nāʒ p ſatiſfactōneʒ q̄ p aliā viā. Tercio queriꝛ vtrū aliqua creatura ſatiſfacere potuerit deo p hūano genere. Quarto q̄ritur vtrū poſſit hō ſatiſfacere p ſe. Quinto vtrū deus ſatiſfactionē p mortē xp̄i debuerit acceptare. Sexto et vltio q̄riꝛ vtꝝ alio mō genꝰ hūanū potuēit liberare

Questio.j. a

Utrum ꝯgruum fuerit humanā naturā a deo reparari: Et q sic videt p quatuor suppositōes manifestas que elici pnt ex dictis Ansel. in li.j. Cur deus homo. Prima est hec. Nullatenꝰ decet summā stabilitatez pmittere suū ꝓpositum infirmari. Scda est h. Nullatenus decet summā benignitatē p pctō vniꝰ hominis totā posteritatem eius sempiternaliter damnari. Tercia est hec. Nullatenꝰ decet summā sapientiā nobilissimā creaturam pmittere vniuersalr fine suo fraudari. Quarta est h. Nullatenꝰ decet summā virtutem pmittere seruū suū ab alio in sempiternuz iniuste detineri. Ex prima arguitur ita. Si nō decet dei ꝓpositū infirmari. & deus ꝓposuerat hoiem pducere ad beatitudinē. & pduci nō habet q̄diu manet in statu ruine. g indecens est hominē i tali statu relinqui. g ab oppositis decens est ipm reparari et releuari. Ex scda arguit sic. Non decet posteritatē totā sempiternaliter damnari p pctō vniꝰ hominis. s tota sempiternaliter damnaret nisi repatio interueniret. g congruum fuit & decens vt deus hoiem reparet. Ex tercia arguit sic. Non decet summam sapiam pmittere vniuersaliter nobilissimā creaturā fine suo fraudari. sed nisi repatio interueniret oēs hoies fine suo essent fraudati. & ita vane oēs filij hominū essent constituti. qd diuine sapientie nō ꝯgruit. que nihil incōgruum facit. g restat q valde ꝯgruum fuit genꝰ hūanum reparari. Ex quarta arguitur sic. Non decet summam virtutē pmittere seruos suos iniuste & violenter ab aduersario detineri. sed nisi repatio interuenisset multi serui dei & sancti detinerent in lymbo. g cōgruum fuit & decens p repatōnis beneficiū subueniri generi humano. ¶ Sed ꝯtra hoc obijcit sic. Si indecens fuisset genus humanū nō reparari & inconueniens. & qdlibet minimū incōueniens sic dicit Ans. in li. Cur deus homo. est impossibile erga deū. impossibile g fuit deū genꝰ humanū nō reparari. Et ex h elicitur duplex incōueniens. Unuz q deus nō reparauit genus humanū ꝓpter miscdiam. sed potius ꝓpter vitandaz indecentiā. Aliud q nō repauit ex liberalitate sed ex necessitate. q si verum est. nō tenemur ei ad tantas grāꝝ actōnes. qd impiū & crudelissimū est dicere. ¶ Item nobilior cretura est angelus q̄ homo. & ꝓpter beatitudinē est facta sicut homo. sed nō decuit deū releuare angelum a suo lapsu. g nec decuit reparare genus humanū. ¶ Item sicut decet diuinam sapientiam & bonitatē releuare cadentē. sic etiam decet sustentare stantem. sed nō decuit deum tenere genus humanū ante lapsum. g videt q nō decuit ipm releuare post lapsum. ¶ Item nō decet deum facere ꝯtra suam iusticiā. sed homo cum peccauit meruit a deo ineternū separi. si g p repatōnem deo habet coniungi. videt q nunq decuit genus humanū reparari. ¶ Item sicut homo p pctm meruit mortem carnis. ita etiā meruit mortē sempiterne damnationis. s nō decuit deum sic reparari genꝰ humanū vt non moreret morte carnis. g nō decuit sic reparare vt non moreret morte sempiterne damnatōnis. ¶ Item nō decet deum facere ꝯtra dispositiōes sue sapie. sed deus talem fecerat hoiem vt si vellet stare staret. & si vellet cadere caderet. g sicut nō decet deū facere de stante vt cadat. ita nō decet ipm facere de cadente vt resurgat. g
8 nō decet eum reparare humanā naturā. ¶ R. dōm q absq dubio ꝯgruū est & decens reparari genus humanum. Congruum inquā est & decens nō solum ex pte dei s etiā ex pte hois. Ex pte dei. qr decet dei potentiam. sapiam. & miscdiam. sicut in opponēdo mōstratum est supra. Ex pte vo hois ꝯgruentia est similiter si ꝯsideret dignitas hois ꝯditi. & modus labendi. et status lapsi. Dignitas nanq hois cōditi tanta erat vt ꝓpter ipm facta sunt vniuersa. Si g homo careret suo fine. iam oīa essent suo fine defraudata. Modus vo labendi fuit q humana natura totaliter cecidit. alio peccante. & alio suggerente. et ideo decens fuit ipsam p alium releuari. vt sicut filij peccauerūt i parēte. & parēs peccauit dyabolo suggerēte. sic etiā homo reparet dño releuāte. Status etiā hois lapsi reparationi cōgruit. qr in illo statu silꝰ fuit pnia cum miseria. & pnia quodā mō placabat diuinā iusticiā. miseria vo puocabat miscdiam. Et sic patz q p omnem modū ꝯgruum fuit reparari genus humanū. Cōgruum inq ex pte opificis. & ꝯgruū ex pte opis. Sz ꝯgruitas ex pte opis pura ꝯgruentia ē. ita q nō poit necessitatē. Cōgruitas vo ex pte opificis ponit necessitatē. necītate inq nō ineuitabilitat q̄ diuiditur in coactionē & phibitōez. s necessitatē immutabilitatis q̄ ꝯsurgit ex stabilitate & imutabilitate diuine dispositōnis. hec aūt nō artat diuinā potentiā ad oppositum. s eā determiat ad tale ꝓpositum. Uñ Ans. in. li.
Cur deus hō. Cū dicimꝰ deū aliqd facere necessitate. 9
intelligendū est q h facit necessitate seruandi honestatem. q̄ necessitas nō est aliud q̄ imutabilitas honestat. Ex his q̄ dicta sunt pz rñsio ad ꝓpositā qōez. Si eñ qrat vtrū ꝯgruū sit reparari genꝰ huamanum. ꝯcedendū est simplr q verū est. Si vo qrat vtrū sit necessariū. nō est simplr rñdendū. s distinguendum. Est eñ necessariū ex pte dei. s ex pte nri nō quacūq necessitate. s necessitate imutabilitat q̄ nō opponit libertati volūtat. ac p h nec grē nec libertati. Et per h pz rñsio ad primū obiectū. nō eñ sequit si deꝰ reparat necessitate sue imutabilitat. q ꝓpter h non reparet liberalitate sue benignitat. hec eñ simul pnt stare. ¶ Ad illud qd opponit q creatura angelica nobilior est &c. dōm q q̄uis angelꝰ nobilior sit creatu 10
ra q̄ hō. nō tñ est adeo ad repatōnem ydoneus sicut hō. ꝓpter modū labendi. & statū hois lapsi. Hō enim penituit. āgelꝰ obstinatꝰ fuit. Hō totaliter. angelꝰ particulariter cecidit. Hō p aliū. angelꝰ p seipm. et h sunt q̄ faciūt angelū ad repatōez minꝰ ydoneū. ¶ Ad illd 11
qd obijcit q nō decuit deū tenere hoiem ne caderet. dōm q si hō voluisset stare. nūq deꝰ dereliquisset euz vt caderet. s qr stare noluit. non debuit ipm cōseruare inuitū. s qr hō pꝰ lapsum voluit resurgere. ideo decuit deū sibi manū porrigere. ita q manꝰ ista ad illos se extendit qui volūt resurgē. nō ad eos q̄ nolūt resur-
gere. ¶ Ad illud qd obr q non decet deū facere ꝯtra 12
suā iusticiā. dōm q verū est. Decet tñ ipm aliqd facere pter rigorez iusticie. qr repatio humani generis nō repugnat diuine iusticie. ꝯcurrūt eñ in illa simul miscdia & veritas sicut videbit infra. Uñ qd dicitur q homo nō meruit p pctm ineternuz separi a deo. h verum est q̄tum est de se. possunt tamen alia merita interuenire que infringent illam obligatōnem. et in
quibus seruabit ordo iusticie diuine. ¶ Ad illud qd 13
obijcit q per peccatū meruit homo ita puniri pena sempiterne damnatōnis sicut pena mortis. dōm q

nō est simile. quia de pena mortis statim fuit sententia lata. de pena vero eterne dānatōis adhuc differt sentētia. Et quia diuina sentētia est irreuocabil post q̄ lata est. licet mutari possit sentētia p ꝓphetiā pdicata (sicut patz in Jona) anq̄ ferat potest remediū inueniri. Ido reparari potuit genus hūanū vt nō icurreret penā dānatōis sempiterne in aliqua eius pte. q̄uis non fuerit liberatū vt nō incurreret penā mortis. Et si tu queras. quare sentētia ista fuit lata & illa dilata. cū homo meruisset vtrāq de se. dōm q pma est via penitētie. Scda vero aufert locum penitētie. ideo non debebat scda sententia ferri contra hoiem
14 q̄diu erat in statu vie. ¶ Ad illud qd obijcit q non decebat deū facere cōtra ordinē sue sapiētie. dōm q genus hūanū repando cōtra suā sapiētiam nō facit. quia ex sapiētia sua fecerat ipm repabilē preuidēs eius lapsum. Nec valet illud qd obijcit. nec decuit facere de stante vt caderet. g non decuit de labēte vt resurgeret. quia q̄uis nullo sapiēte fiat homo deterior. aliquo tamē sapiēte potest fieri melior. Et licz nō deceat deuz de bono facere malum. decet tamen de malo facere bonū.

Questio.ij. b

Utrū magis congruat genus hūanuz reparari per satisfactōem q̄ per aliā viam. Et q sic ostēditur p quatuor suppositōes. Quarū prima est hec. Illa via magis conueniēs fuit ad repatōem hūani generis. in q̄ magis seruat ordo diuine iusticie. Scda est hec. Illa via magis congruit repationi hūani generis. in q̄ magis seruat ordo diuine sapientie. Tercia est hec. Illa via magis cōuenit repationi hūani generis. i q̄ magis seruat presidētia diuine potestatis. Quarta via est hec. Illa via magis cōuenit repationi hūani generis. in qua magis seruat honorificētia diuie maiestatis. His presuppositis arguit sic. Magis suat ordo diuine iusticie cū malū punit q̄ cū relinquitur impunitū. sed cū peccata repant p satisfactiōez malū punitur. sine satisfactōe relinquit impunitū. ergo magis seruat ordo iusticie in repatione p satisfactōnem q̄ sine satisfactione. g p primā suppositōez via ista magis cōuenit repando generi hūano. Itē secūdo arguit sic. ordinatio peccatū i supplicijs siue peccati in pena manifestat decorem diuine sapiētie. que non patit vniuersū ex aliqua sui parte turpari. s cū peccator releuat p satisfactōem. ad culpā sequit pena. Cū g sine satisfactione culpa nō ordinat per penā. g repatio generis hūani p satisfactōem plus conuenit diuine sapiētie q̄ sine. g p scdam suppositōem via ista repandi est magis congrua et ydonea in se. Item tercio arguit sic. Si malū non puniret et relinqueret sine aliqua satisfactōe. & iniusticia nulli legi subiaceret. diuina ptās in oibus non ꝓsideret. sed cuz p peccato satisfactio exigit. peccator subdit pene autoritate diuine iusticie. g in mō repandi genus hūanum p satisfactōem magis preducet presidētia diuie potestatis q̄ per aliā viam. g per terciā suppositōez via ista est magis congrua. Item quarto arguit sic. peccator cū peccat. p preuaricatōem deū inhonorat. si g pctm dimitteret sine satisfactōe. pctm relinquētur absq honoris ablati recompēsatōe. cū aūt satisfactō reddit. honor recōpensat. g in mō repandi hoiem p satisfactōem magis seruat honorificētia diuine maiestatis q̄ per aliū modū. g per quartā suppositōem hac via repatōis magis congruit genus hūanū releuari. Et hijs eisdēq rōnibus non solū pt ꝯcludi q hec via sit magis congrua. sed etiā q alia non pt esse congrua. verūtamē non sūt ita efficaces ad ꝓbāduz scdm. sicut ad ꝓbādum primū. quia pter has cōgruentias possūt & alie repiri. licet ille sint magis excellentes. ¶ Sed cōtra. Magis decet deū facere quod magis facit ad ostēsionē sue benignitat & misericordie. sed dimittere peccata oia absq aliqua satisfactione pene h est maioris misericordie q̄ exigere p illis penā. Si g deus est misericordissimꝰ & benignissimus adeo vt benignior cogitari non possit. videtur g q modus ille repandi qui est preter satisfactiōem magis cōueniat diuine excellētie. ¶ Itē modus ille magis cōuenit repatōi generis hūani. qui magis est ostēsiuus diuine sufficiētie. sed si sic deꝰ genꝰ hūanuz reparet q nullā requireret satisfactiōez. magis appareret diuina sufficiētia. Ostēderet eñ tūc q emēdaꝝ nostrarū & bonoꝝ nostrorū non indigeret. g modus repandi absq oī satisfactōe magis esset cōgruꝰ humano generi. ¶ Item ille modus magis cōuenit repationi hūane qui magis est ostēsiuus diuine potentie. p eo q repatio est quedā recreatio. sed si deꝰ absq oī satisfactione solo verbo repasset genus hūanum sicut fabricauit mūdū. maior esset ibi diuie virtutis ostēsio. g magis cōuenit iste modus hūano generi repando. ¶ Itē iste modus magis cōuenit repationi generis hūani in quo hō magis astringitur ad amādum & laudādum deuz. sed si deus culpā homi reliquisset absq oī satisfactiōe & pena esset magis laudādus & amādus ab hoie. hō eñ illā a deo percepisset. g talis modus repationi hūane magis cōgrueret. ¶ Itē modus ille magis congruit repationi generis hūani in quo magis erudit hō ad executiōem diuini mādati & imitatōem dei. sed hō debet remittere & cōdonare alij culpā & penā. g si deus homini debuit dare exēplū pfectōis. videt q magis deū decuit repare genus hūanū totū relaxādo q̄ satisfactionē aliquā exigēdo. ¶ Itē ille modꝰ repandi magis decz deū q̄ ē a deo imediate. q̄ q̄ ē a dō mediāte adiutorio creature. Qm sic decuit deū magꝰ p seipz creare. sic magis vr esse decēs p seipz recreare. s repatō p satisfactōem est mediāte creatura satisfaciēte. g vr q magis decuerit deū repare genus hūanū absq oī satisfactione p seipm. q̄ mediāte satisfactōe p creatu
re adiutoriū. ¶ R. dōm q absq dubio magis con- 15
gruū fuit genus hūanū reparari per satisfactōem q̄ p aliā viā sm q dicit Ans. & Aug. Et rō huiꝰ est & ex pte dei. & ex pte nostra. Ex pte inquā dei. quia vniuerse vie dñi mia & veritas. cū ipe sit sūme iustus & misericors. Et ido in repatione generis hūani que est excellentissima viaꝝ dei. congruuz est vt simul currat mia & iusticia. Et ideo decēs fuit vt deus ab hoie satisfactōem exigeret p iniuria sibi facta. Et si hō non posset. tunc mia diuina subueniret dādo mediatorez qui p eo satisfaceret. & iste modꝰ magis fuit congruus q̄ alius. Nā si deus culpā non dimisisset. sed vindictam exegisset. non manifestaret eius mia. Si vero oino dimisisset nec satisfactōem exegisset. non manifestaret eius iusticia. Si g iste due conditōes sunt in dei ope seruāde precipue. magis cōgruebat humanā nām reparari p satisfactōem q̄ p aliā viā ex pte dei repātis. Magis etiā congruebat ex pte nostri. p eo q repatio nostra ad hoc erat vt nos reduceret a culpa ad iusticiā. a miseria ad gloriā. Sicut g cū genus

hūanum cecidit per culpā.deū inhonorauit p preua
ricatōem ꝛ inordinatā dilectōem.sic cū redit a culpa
ad iusticiā.decēs est vt deū honoret sustinēdo penā.
ꝛ in hoc magis repatur ad normaꝫ iusticie. Rursus
sicut gloriosius est acquirere vitā eternā p merita ꝙ̃
sine meritis.sic gloriosius est recōciliari do p satisfa
ctōem ꝙ̃ sine. Modus ḡ repandi p satisfactiōeꝫ plꝰ
conuēit nostre iustificatōi ꝛ nostre glorificationi.Si
ḡ hec duo principaliter considerātur in repatiōe ge
neris hūani. planū est ꝙ hic modus repandi magis
conueniēs est.tā ex parte dei repantis.ꝙ̃ ex pte hūa
ni generis repati.Unde rōnes que hoc ostēdūt con
16 cedende sūt ❡ Ad illud vero qđ obijcit de manife
statōe benignitatis ꝛ mie.dōꝫ ꝙ sūma benignitas et
mia in deo non excludunt iusticiā. ꝛ idō nō sic debu
it manifestari in opere repatiōis ꝙ iusticia nō habe
ret locuꝫ.sed ita debuit manifestari diuina mia.ꝙ sil'
cum hoc ostēderet diuina iusticia.Et hoc idē factuꝫ
est cū deus repauit genus hūanū p mortem filij sui.
vbi fuit maxima equitas in exigendo tāte satisfacti
onis preciū.ꝛ maxima benignitas in tradendo vni
17 genitum filiū suū ❡ Ad illud quod obijcit ꝙ magꝰ
manifestaret diuina sufficiētia si non exigeret satisfa
ctōem. dōm ꝙ sicut deus exigit a nobis mandatorū
suoꝝ obseruātiam.non ꝑpter suā indigētiam. ſ ꝑpt
ordinatōem nrām qua debemus ei tāꝙ̃ dn̄o obedi
re.sic ꝛ peccatoꝝ exigit emendā.nō ꝑpter hoc ꝙ indi
geat.sed vt nos reducat ad ordinatōem debitā. ꝛ idō
obiectio illa ꝓcedebat ex suppositōe falsi. cū diceba
tur magis sine satisfactione diuinā sufficiētiam ma
18 nifestari ❡ Ad illđ quod obijcit ꝙ modus aliꝰ ma
gis manifestaret diuinā potētiam.dōm ꝙ ꝛ si in om
ni ope dei ostēdatur diuina potētia.in ope tamē re
patōis magis manifestat benignitas ꝛ mia. ꝛ p con
sequens ipa iusticia eis annexa. Et idō cū possꝫ vno
verbo genus hūanū repare. maluit tamē repare cuꝫ
difficultate ꝛ penalitate. quia magis oportunū erat
ibi ostendere miam ꝙ̃ potētiam. Potentia enī satis
claruerat in rerū eductōe.ſꝫ adhuc latebat mia quaꝫ
19 ostēdebat ds in homis repatōe ❡ Ad illud qđ obij
citur ꝙ repatio ptermissa satisfactōe magis astringe
ret nos ad laudādum ꝛ amādum deū. dōm ꝙ falsū
est.plus enī nos astringit ad amorem et laudem dei
hoc ꝙ dedit vnigenitum suū ꝓ nobis ꝙ̃ si absqꝫ hoc
cōdonasset nobis ꝛ penā ꝛ culpam. Multo enī mi
nus fuit ꝙ deus ꝓ nobis mortē subiret.ꝙ̃ peccata no
stra cōdonaret.multo etiā maius fuit dando nobis
filium peccata ꝯdonare.ꝙ̃ si simpliciter peccata cō
donasset. Qui enī ꝓprio filio suo non pepercit sed ꝓ
nobis oibus tradidit illū. quō non oia nobis cū illo
donauit sicut dicit ad Ro.viij.Et sic patet ꝙ ꝓposi
20 erat ex suppositōe falsi. Ad illud qđ obijcit ꝙ si sa
tisfactōem non exegisset.magis ꝓbuisset formaꝫ imi
tandi se.dōm ꝙ ꝛ si debeamus deū imitari in aliqui
bus.non tamē necessariū est imitari in oibus. Ad de
um enī spectat querere gloriā ꝛ vindictam sm ꝙ di
cit ad Ro.xij. Mihi vindictā ꝛ ego retribuam. Ad
nos aūt non ptinet.quia nostrū non est iudicare sed
iudicari.Et ideo in hoc non debuit dare formā imi
tandi se. Aliter posset dici ꝙ deus exigēdo satisfacti
onem magis prebuit nobis formā ꝙ̃ si nō exegisset.
Prebuit enim exemplū sbditis in hoc ꝙ remisit ꝛ pe
percit. prelatis vero in hoc ꝙ emēdam requisiuit vt
decor iusticie seruaretur. quod spectat ad eos q̄ iudi
cant terraꝫ.sm illud Sapie.j. Diligite iusticiā q̄ iu
dicatis terrā ❡ Ad illud qđ vltimo obijcit ꝙ decē 21
tius fuisset repare genus hūanum sine adiutorio hu
mano.ꝛ ita sine satisfactore.dōm ꝙ hoc falsū est.sū
me enī bonitatis est cōmunicare creature opatiōes
nobiles hꝫ ꝙ ipa nata est suscipere. ꝛ creatura aliqđ
potest facere in repatione.ꝙuis solius dei sit opera
ri in primaria rerum ꝓductione.vbi nō est opatō in
aliquā mām piacētēꝫ.

Questio.iij. c

Utrū aliqua creatura pura potuerit satisfacere pro
toto genere hūano.ꝛ ꝙ sic videt. Una creatura po
tuit totū genus hūanum inficere per culpaꝫ suā.ḡ si
gratia est principiū satisfaciēdi.sicut culpa principiū
inficiendi. videt ꝙ aliqua pura creatura p suā graꝫ
potuerit satisfacere ꝓ toto genere hūano ❡ Itē nō
plus exigit in iusta pena ꝙ̃ cōmissū est in culpa. si ḡ
genus hūanum lapsū fuit per trāsgressionē pure cre
ature. videt ꝙ pura creatura potuerit satisfacere ꝓ
genere hūano. Itē dyabolus iuste pdidit genꝰ hūa
num.quia extēdit manū suā in innocētem.ḡ si potu
it esse aliqua pura creatura oīno innocēs que se ꝓ sa
lute generis hūani exponeret.ꝛ dyabolus manū i eā
extenderet. videt ꝙ aliqua pura creatura redimere
potuisset genus hūanū de dyabolica ptāte. ꝛ ita sa
tisfacere ꝓ eodem ❡ Item plus pensat deus vitam
ꝛ aīam vnius iusti ꝙ̃ vitā ꝛ aīaꝫ innumerabiliū pec
catoꝝ. si ḡ aliqua pura creatura innocēs ꝛ sancta se
deo ꝛ patri obtulisset ꝓ peccatoribus hostiaꝫ. facta
esset recōpensatio iusta.ḡ ꝛ satisfactio debita. Iteꝫ
esto ꝙ xp̄s fuisset pura creatura.ꝛ mortuus fuissꝫ in
cruce sicut mortuus fuit.quero tūc.an fuisset deten
tus i lymbo an non? Cōstat ꝙ in lymbo detētus nō
fuisset.quia non habuit reatū pcti originalis.ḡ aper
tuꝫ fuisset ei celū. meruisset ḡ xp̄s apertionē ianue.Si
ḡ ianua non habuit apiri nisi p sufficiētem satisfacti
onē. videt ꝙ pura creatura satisfacere potuisset pro
toto genere hūano ❡ Sed cōtra. Si pura creatura
esset.aut eēt homo.aut non hō. Si eēt purꝰ homo.
ḡ eēt peccator ꝛ debitor. ḡ nō potuisset eē mediator
ꝛ reconciliator cū ipe indigeret recōciliatōe. Si esset
non hō.sed ꝓ hoīe non debet satisfacere nisi homo.
quia ad euꝫ ptinet satisfactio in quo fuit trāsgressio.
ḡ si nec purus homo nec non hō potuit satisfacere ꝓ
toto genere hūano. videt ꝙ nulla pura creatura po
tuerit ❡ Item satisfactio debet ꝓportionari offense
ꝛ iniurie.sed tāta est offensa ꝛ iniuria.quātus est ille
cui infertur.cū ḡ deus sit infinitus.offensa ꝛ iniuria
dei ē infinita. sed nulla creatura nec eius opatio est
infinita.ḡ nulla pura creatura potest satisfacere pro
offensa ꝛ iniuria deo illata. sed talis fuit iniuria ade
ꝛ posteritatis sue.quia deum contēpsit.ḡ ꝛc ❡ Item
nullus satisfacit nisi restituat tātū ꝛ āpliꝰ quātū abs
tulit.sed nulla pura creatura valet totū genus hūa
num quod p pctm̄ Ade fuit a deo sbtractuꝫ restituē.
ḡ nulla pura creatura potest satisfacere ꝓ ipo. Itē
nullꝰ potest satisfacere ꝓ omi homie nisi posset influ
ere in oēm hominem iusticiā.sicut primꝰ parēs trās
mittit culpā.sed nulla pura creatura potest alijs in
fluere iusticiam vel dare gratiaꝫ sicut in primo libro
fuit ostēsum. ergo nlla pura creatura potest satisfa
cere ꝓ toto genere humano ❡ Item nō minus ob
ligamur deo ꝓ beneficio recreatiōis ꝙ̃ ꝓ beneficio
creatōis. Si ḡ pura creatura genꝰ hūanū redemissꝫ,
tātū essemꝰ ei obligati.quātū nostro creatori.ḡ tātū
teneremur diligere creaturā quātū creatorē. Si ḡ i
possibile est nos ad hoc obligari.impossibile fuit pu
23 rā creaturā satisfacere ꝓ toto genere hūano. ❡ Rꝰ.
dōm ꝙ de duobus cōsueuit fieri satisfactio ꝛ requi
ri.videlicet.de iniuria.ꝛ dāno. Si ḡ deus requirit sa
tisfactōem ab hūano genere. aut requirit ꝓ vtroqꝫ.
aut ꝓ altero hoꝝ. Si ꝓ vtroqꝫ. planū ē ꝙ ipossibile
est aliꝙ purā creaturā deo satisfacere ꝓ hūano gene
re. ꝓ eo ꝙ tā grauis est iniuria q̄ infert deo ob excel
lentissimā eius dignitatē. ꝙ nulla pura creatura po
test recōpensare aliquid ei equale. Si vero exigit sibi
satisfactiōem de solo dāno ꝯdonādo iniuriā. nec sic
potest ꝓ toto genere hūano satisfacere aliqua pura
creatura. Aut enī illa pura creatura esset hō.aut nō
esset hō. Si hō. cū nullus purus hō possit equiuale
re toti generi hūano.talis homo offerēdo seipm deo
nunꝙ̃ recōpensaret dānuꝫ qđ Adā intulit corrūpē
do totū genus hūanū. Si esset nō homo.nec sic ad
huc posset dānū recōpēsare si pura creatura eēt. At
si posset.non tamē satisfaceret.qꝛ ad illđ genus spe
ctat satisfactio ad qđ spectauit trāsgressio. At si hoc
posset.non tamē deceret ꝙ nām hūanā in statum p
stinum reuocaret. esset enī ex hoc sbiecta alij generi
creature. ꝛ ex hoc habetur ꝙ nō solum pura creatu
ra nō posset deo satisfacere si esset alterius generis.
sed etiā nec si esset a deo assūpta ꝯueniret vt ꝓ hūa
no genere satisfaceret. ꝛ ideo cuꝫ pura creatura non
posset ꝓ toto genere hūano satisfacere. nec alterius
generis creaturaꝫ deceret assumi. oportuit vt psona
satisfaciētis esset deus ꝛ hō. Concedēde sūt ergo rō
nes ostēdentes ꝙ nulla pura creatura posset satisfa
23 cere ꝓ toto genere hūano. ❡ Ad illđ quod obijcit in
ꝯtrariū ꝙ pura creatura potuit totū genus hūanuꝫ
inficere.dōm ꝙ nō est simile.qꝛ aliqua pura creatu
ra potuit esse principiuꝫ totius generis hūani sm ꝓ
pagatōem carnalem. per quā genus hūanum corrū
pitur ꝛ inficit.sed nulla pura creatura potuit eē p̄n
cipium totius generis hūani sm regeneratōeꝫ spūa
24 lem. ❡ Ad illud quod obijcit ꝙ nō plus exigit in iu
sta pena ꝙ̃ ꝯmissum est in culpa. dōm ꝙ culpa non
solum aggrauat ex pte ꝯditōis peccātis.sed etiaꝫ ex
pte eius in quē peccatur. ꝛ lꝫ peccās fuerit pura cre
atura.ille tamē in quem peccauit fuit creator.idō cū
exigit ꝙ satisfaciēs nō sit pura creatura.hoc non est
supra illud quod ꝯmissum est in culpa. oportet.n.ꝙ
psona satisfaciēs ꝓ pcti grauitate.satisfaciat sm oēs
25 ꝯditōes sm quas habet aggrauari. ❡ Ad illđ quod
obijcitur ꝙ dyabolus iuste amisit genus hūanuꝫ. qꝛ
extēdit manum in eū in quē nō habebat ius.dōm ꝙ
in hoc nō exprimitur sufficiēs rō satisfactōis.ſꝫ mo
dus vicēdi dyabolum.Et bene verū est ꝙ aliqua pu
ra creatura inocens potuisset dyabolum vicere. sed
tamē ex hoc nō sequit ꝙ potuisset deo satisfacē. Lō
ge enī plus est recōpensarē deo illatā iniuriā ꝙ̃ vin
cere dyabolicā fraudem. ❡ Ad illud quod obijcitur
ꝙ plus pensat aīaꝫ iusti ꝙ̃ aīas innumerabiliū pecca
torum. dōm ꝙ deus recōpensatōem in satisfactione
non querit de genere hūano sm ꝙ est in statu pcti.
ſ sm ꝙ fuisset si nō peccasset. ꝛ hoc modo nulliꝰ pu
ri hominis vitam deus tātum appreciat sicut totaꝫ
27 generatōem hūanam. ❡ Ad illud quod queritur si
xp̄s fuisset sola pura creatura. vtrum moriēs introis
set in celum. dōm ꝙ sic. ex hoc tamē non sequitur ꝙ
sic meruisset ianue apertōem.qꝛ celū nunꝙ̃ fuerat sibi
clausum. hoc supposito ꝙ non habuisset pcti origina
lis reatū. Alij vero qui reatū pcti original' habebant
ꝑpter hoc nō fuisset in celum introducti. et ita remā
sisset ianua clausa. ꝓ eo ꝙ non fuisset sufficiens satis
factio ꝓsoluta.

Questio.iiij. d

Utrum aliquis adiutus gratia potuisset satisfacere
ꝓ seipo? Et ꝙ sic videt.quia tres sūt ptes penitētie.
ꝯtritio.ꝯfessio.satisfactio.sed hō adiutus gr̄a potest
de peccato suo ꝯteri ꝛ ipm cōfiteri.ḡ pt satisfacere ꝓ
seipo. Si tu dicas ꝙ pt de actuali sed nō de origina
li. Cōtra. maius est actuale ꝙ̃ origiale.quia maior ē
ibi improbitas volūtatis. ꝛ grauius etiā quis punit
ꝓ actuali ꝙ̃ ꝓ originali. si ḡ p adiutoriuꝫ grē potest
satisfacere ꝓ suo actuali.multo fortiꝰ videt ꝙ ꝓ suo
origiali. ❡ Item satisfacere sm ꝙ dicit Ansel.est ho
norē debitum deo impēdere. sed quilibet hō adiutꝰ
grā potest honorē debitū deo impēdere.ḡ quilibꝫ po
test ꝓ pctō suo do satisfacere. Si tu dicas ꝙ non pt
impēdere honorē quē debet ꝓ iniuria pus facta. Cō
tra.nulla iusta ptās exigit ab hoīe plꝰ ꝙ̃ pt.anathe
ma enī sit qui dicit deū pcepisse impossibile. ḡ nullū
honorem debet hō deo reddere quē nō possit. ❡ Itē
homo existēs in gratia pt mereri sūmū bonū qđ ds
est.ḡ si multo magis est mereri sūmū bonū ꝙ̃ recon
ciliari sibi ꝛ confederari.vr ꝙ multo magis ꝓ quoli
bet peccato suo possit satisfacere non solū actuali ſꝫ
etiam originali. ❡ Iteꝫ existēs in gratia aut nō erat
dignus aliqua pena.aut tpali sola. Si ḡ debitor pe
ne tpalis pt illā penā soluere.videt ꝙ hō ꝓ quolibꝫ
peccato quod habet possit satisfacere.ḡ ꝓ originali.
❡ Item gratia aduenies in aiaꝫ eque bene delꝫ cul
pam actualē sicut originalē.sed sicut se habet gratia
sm essētiam ad culpe deletionē. ita se hꝫ sm opa ad
satisfactionē. Sed gr̄a aduenies in aīam liberat eam
ab omi culpa tā originali ꝙ̃ actuali.ḡ mouens aīam
pt satisfacere ꝓ omi culpa pus deleta.ḡ quilibet ho
mo pt satisfacere ꝓ seipo. ❡ Sed contra. Si quilibꝫ
homo potest satisfacere ꝓ seipo.ḡ xp̄s gratis mortu
us est.si ḡ hoc est inconueniēs ꝛ absurdum. restat ꝙ
illud ex quo sequitur. ❡ Iteꝫ sicut iniuria pcti toti
us generis hūani est infinita rōne eius ꝯ quē est. sic
ꝛ illa q̄ est in quolibet peccato singulari. ḡ si aliquis
purus homo non potuit satisfacere ꝓ toto genē hu
mano. pari etiā rōne videt ꝙ non possit satisfacē ꝓ
seipo. ❡ Iteꝫ impossibile est ꝙ aliquis satisfaciat ꝓ
culpa ꝙ̃diu manet in eo radix ꝛ causa culpe.satisfa
cere enī sicut dicit Aug.est causas peccatorū excide
re. sed viciū hūane originis nunꝙ̃ sepat a carne pec
cati. ḡ videtur ꝙ nullus hō qui originale pctm̄ habu
it. possit satisfacere ꝓ originali. Maior manifesta ē
per Aug. sed minor manifestatur per hoc ꝙ quilibꝫ
generat filiū habētem originale pctm̄. ❡ Itē ad hoc
ꝙ fiat satisfactio necriū est ꝙ fiat dāni recōpensatō.
Sꝫ ꝓpt pctm̄ originale quilibet hꝫ necessitatē mori
endi. ꝛ corpus mortuū est ꝑpter pctm̄ originale sicut
dicit apl's.ḡ si quis debet satisfacere ꝓ originali pec
cato.tenetur reddere aīam pro anima. sed quilibet ē
mortis debitor ꝓ originali peccato.ḡ non videtur ꝙ
aliquis qui pctm̄ originale ꝯtraxit. possit vnꙗ satis
facere ꝓ illo. ❡ Iteꝫ ꝙ originale pctm̄ sit culpa. hoc
habet quia ꝓcessit a volūtate Ade. Si ḡ requiritur
satisfactio de ipo sm ꝙ culpa.nullꝰ pt ꝓ originali sa

tiſfacere niſi ſatiſfaciat ꝓ culpa Ade. Sed ꝓ culpa
Ade nullus pt ſatiſfacere ſm ꝙ originalis eſt niſi ſa
tiſfaciat ꝓ toto genere hūano. ḡ a primo nullus po-
teſt ſatiſfacere ꝓ peccato originali alicuius hoīs niſi
ſatiſfaciat ꝓ toto genere hūano. Sed hoc nō poteſt
aliquis purus hō. ḡ nullus pt ſatiſfacere ꝓ originali
28 peccato ¶ R°. dōm ꝙ eſt ſatiſfactio plena. ⁊ ē ſatiſ-
factio ſemiplena. Satiſfactio plena eſt qñ ſil fit ſatiſ
factio de iniuria ⁊ de dāno. Satiſfactō vero ſemiple
na eſt quādo remiſſa offēſa. ſatiſfactio fit ꝓ damno.
Intelligēdū eſt ḡ ꝙ ꝓ nullo peccato in quo ſit auer
ſio a deo pt ſatiſfacere aliquis purus hō ſatiſfactiōe
plenaria. nec ꝓ ſeipo. nec ꝓ alijs. ꝓpter hoc ꝙ offēſa
⁊ iniuria illa oīno excedit purā creaturā. Si vero lo-
quamur de ſatiſfactione ſemiplena. illa videlicet. in
qua remiſſa offenſa. requirit emēda de dāno. ſic dōʒ
ꝙ hō pt ſatiſfacere ꝓ ſuo actuali pctō. ſʒ ñ ꝓ origīali
peccato. Rō aūt huius eſt. quia pctm̄ actuale dīc de-
prauatiōeʒ volūtatis. ſed originale dicit deprauatō-
nem nāe. In hoc aūt differt deprauatio nāe a depra
uatōe volūtatis. Quia corruptio volūtatis reſpicit
ipām pſonam vt eſt indiuiduū. ſed corruptio nāe vt
eſt alterius principiū. Itē quia volūtas eſt vertibil'.
et corruptio in ea exiſtens eſt facile mobile. quia ſo
natura vno mō mouet. corruptio in ea exiſtēs ē diffi
cile mobilis. Qm̄ ḡ deordinatio volūtatis introdu-
cta ꝓ actuali eſt pſone ſingularis ⁊ facile mobilis. re
cōpenſari poteſt ꝑ vſū gratie gratū faciētis que reſpi
cit pſonam ſingularem. Quia vero deprauatio nāe
eſt reſpiciens ꝓpagatōeʒ. ⁊ ita nām cōem. ⁊ vlterius
eradicari non pt oīno. ideo ꝓ damno illato nemo po
teſt ſatiſfacere per grāʒ ſingularis pſone. Illa enim
nō tollit oīno peccati originalis radicē ab eo in quo
eſt. nec per ſe nec per vſū ſuū. ⁊ ideo non pt oīno tol
lere reatū ⁊ obligatōem. Impoſſibile ḡ fuit ꝙ aliqs
ꝓ peccato originali alicuius hoīs ſatiſfaceret. niſi oī-
no a peccato originali mūdus eſſet. niſi etiā haberet
grām cōem. hoc eſt grām capitis. cuius plenitudo na
ta eſt in alias redūdare. talis aūt non potuit eſſe niſi
homo ⁊ deus qui eſſet aliorū caput. ſicut in precedē-
tibus fuit oſtēſum. quia nullus niſi deus poteſt influ-
ere alijs motū ⁊ ſēſum. Et ſic patet ꝙ ꝓ mīmo pctō
originali. nec qtum ad ſatiſfactōem plenariā. nec qn-
tum ad ſatiſfactōem ſemiplenā potuit ſatiſfacere ni-
ſi xps homo ⁊ deus. De actuali poteſt quideʒ purus
homo adiutus gratia ſatiſfacere. ſed ſatiſfactōe ſemi-
plena. que ſuppletionē ⁊ cōplemētum recipit a paſ-
ſione xpi. Xps em̄ ſatiſfaciens ꝓ oīni offenſa. oībus
impetrauit grām qtū ad ſufficiētiaʒ. ⁊ merito illius
ſatiſfactiōis homo cōcipiens grām ſatiſfacit poſtea
deo ꝓ leſione quā intulit ſibi actualis culpa. Ex hoc
patet quō paſſio xpi influit i ſacramēta. ⁊ quare am-
plius influit in ſacrm baptiſmi. quod eſt remedium
contra originale qꝫ in ſacrm penitētie. ⁊ hoc eſt fūda
mētum multorū q̄ in quarto libro determināt ⁊ ſup
ponūtur ab hoc libro. Concedēdum eſt ḡ ꝙ nullus ad
iutus gratia ſatiſfacere potuit ꝓ ſeipo. Concedende
29 ſūt etiā rōnes que hoc oſtēdunt ¶ Ad illō vero qō
obijcit ꝙ ſatiſfactio eſt pars penitētie. dōm ꝙ ipā pe
nitencia ſicut oſtēſum eſt efficatiaʒ habet a paſſione
xpi. non ſolū poſt paſſionem. ſed etiā ante. quia xps
ꝑ paſſionē ſuam oībus impetrauit grām penitentia
lem. ⁊ deus precedētibus patribus dedit grām ꝓpt
ſatiſfactōem paſſionis ꝓmiſſā. ſequētibus vero ꝓpt

ſolutām. Et ſicut nos iuſtificamur in fide paſſiōis ꝑ
terite. ita ipi iuſtificabātur in fide paſſionis future.
Unde ⁊ qui pcribāt ⁊ qui ſequebātur clamabant.
Oſanna filio dauid. Unde ex hoc nō habet ꝙ aliqs
ſufficiēter poſſit ſatiſfacere ꝓ ſe. Preterea rō illa nō
concludit de originali ſed ſolū de actuali. Penitētia
em̄ nō eſt cōtra originale ſed cōtra actuale. Nec va-
let quod obijcit ꝙ grauius eſt originale qꝫ actuale. dōm
em̄ ꝙ ⁊ ſi originale in poſteris ſit minus qꝫ actuale.
tamē qtū ad ſuā originem pctm̄ originale valde fu-
it graue. cū totam hūanam nāʒ infecerit. Satiſfactō
autē peccati originalis reſpicit ipām originē. et ideo
dico ꝙ difficilius fuit ſatiſfacere ꝓ originali qꝫ ꝓ ac-
tuali. quia nō poteſt fieri ſatiſfactio ꝓ vno origina-
li quin fiat ꝓ oībus. nō ſic eſt in peccatis actualibus.
¶ Ad illud qō obijcit ꝙ ſatiſfacere eſt honorē debi- 30
tū deo reddere. dōm ꝙ eſt debitū quo tenemur deo
iure conditōis. ⁊ eſt debitum quo obligamur dō re-
atu preuaricatiōis. Dico ḡ ꝙ debitū qō cadit in no-
tificatōe ſatiſfactōis eſt debitum ſcdo modo dictuʒ.
⁊ hoc quidem nō poteſt ſoluere ꝑ ſeipm. ipe em̄ red-
didit ſe impotētem. ⁊ ideo niſi ſuccurreret ei diuina
miſericordia. ſaluari nō poſſet. ⁊ idō non obligat ad
impoſſibile. qꝛuis em̄ ſit ei impoſſibile ꝑ ſe. eſt tamen
ei poſſibile per diuinū adiutorium ¶ Ad illō quod 31
obijcit ꝙ homo exiſtens in grā poteſt mereri ſūmuʒ
bonum. dōm ꝙ nō eſt ſimile. quia gratia ſingularis
pſōe habet ordinatiōem ad hoc ꝙ facit hominē me-
reri ſūmam beatitudinē. ſed non ad hoc ꝙ faciat ho-
minem ſatiſfacere ꝓ culpa originali ſicut prius oſtē
ſum fuit ¶ Ad illud quod obijcitur ꝙ exiſtēs in gra 32
tia non meretur niſi penam tpalem. dōm ꝙ verum
eſt. ſed tamen nulli peccatori datur gratia niſi meri-
to ſatiſfactionis ⁊ paſſionis chriſti. Unde gratie col
latio ſatiſfactōem originalis non facit ſed preſuppo-
nit. ideo non ſequitur ꝙ aliquis per gratiā poſſit ſa-
tiſfacere pro originali culpa ¶ Ad illud quod obij- 33
citur ꝙ gratia equaliter delet omnem culpā. ḡ equa
liter ſatiſfacit pro oīa culpa deleta. dōm ꝙ non eſt
ſimile. ꝓpter hoc ꝙ deletio culpe attēditur in imagi-
nis reformatione. ⁊ conuerſione ad deū delet oīs
auerſio. vna ḡ gratia delet oēm culpam. ſatiſfactō
vero reſpicit obligatōem ad penaʒ. impoſſibile eſt ḡ
ꝙ vna obligatio ad penam ſoluat altera remanēte.
Ideo non ſic indifferēter comparatur gratia ad ſa-
tiſfaciēdum pro omni culpa ſicut ad delēdū omnem
culpā.

Queſtio. v

Utrum deus debuerit modū ſatiſfaciendi per paſſi
onem xpi acceptare. Et ꝙ ſic videtur. Debitūʒ mor-
tis nullo modo ſoluitur qꝫ per mortem gratuitam.
ſed omnes eramus debitores mortis. ergo optime ē
ſatiſfactum deo per mortē illius qui non erat debi-
tor mortis ¶ Item nullo modo melius emēdatur
pctm̄ qō cōmiſſū eſt ꝑ ſuauitatē qꝫ per ſupplicij acer
bitatem. Si ergo peccatū humani generis fuit com-
miſſum per guſtū ⁊ ſuauitatem ligni vetiti. videtur
ꝙ decētiſſimus modus ſatiſfaciendi fuit per ſuppli-
cium crucis ¶ Iteʒ conuenientiſſimus modus ſa-
tiſfaciēdi eſt per difficultatē pro peccato qō quis cō
miſit mīta facilitate. Sʒ facilimū fuit pmo hoī abſti
nere a peccato. ḡ difficillimus modus ſatiſfaciēdi fuit il
li pctō conueniētiſſimus. Sʒ hō eſt ſuſtinēdo mala vſqꝫ

ad mortē. ḡ ⁊ hoc mō ſatiſfecit xps. ḡ ⁊c. ¶ Item de
cētiſſimus modus ſatiſfaciēdi ꝺ elatōe eſt ꝑ abiecti-
onē ⁊ vilificatōem. ſed nulla maior vilificatio fuit qꝫ
que fuit in ſuſtinētia obprobrij crucis. ḡ talis modus
ſatiſfaciēdi maxime congruebat noſtre infirmitati.
ḡ decuit ipm a ſūmo medico acceptari. ¶ Sed con-
tra. Maxime crudelitatis eſt hoīem iuſtiſſimū mor-
ti tradere. ſed xps fuit iuſtiſſimus. ḡ crudeliſſimum
fuit ex quacunqꝫ cauſa tradere ipm morti. ḡ talis mo-
dus ſatiſfaciēdi nullatenus debuit a dō acceptari. Si
tu dicas ꝙ nō tradidit eū morti. Sed cōtra hoc ē qō
dicitur ad phil. ij. Factus eſt obediens vſqꝫ ad mor-
tē. ⁊ in multis alijs locis dicit illud idē. ¶ Itē maxi
me peruerſitatis et iniuſticie eſt dānare innocētem vt
abſoluat nocēs. Sed nos oēs ſicut oues errauimus.
ipe vero pctm̄ non fecit. ḡ videt ꝙ iniuſte fecerit do
minus cū in eo poſuit oīm nrm̄ iniquitates. ¶ Item
deus mortē non fecit. nec delectat in pditōe viuorū.
Si ḡ deus delectat in ſatiſfactōe. ⁊ nō delectat in ali
cuius morte. nō videt ꝙ debuerit acceptare morteʒ
xpi pro ſatiſfactōe. ¶ Iteʒ multo melior eſt vita xpi
qꝫ eſſet mors. ḡ ſi mors xpi potuit deo ſatiſfacē. ḡ ma
gis debuit acceptare vitā ad ſatiſfaciēdū qꝫ morteʒ.
¶ Item nō eſt modus ordinatus ſatiſfaciēdi in q̄ ad-
dit pctm̄ ſuper pctm̄. Sed xps occidi non poterat ſi
ne trāſgreſſiōe peccati. ḡ inordinatus modus ſatiſfaciē
di videt per mortem xpi. ¶ Iteʒ grauius fuit pctm̄
occidētiū qꝫ eſſet pctm̄ ade. ḡ ſi nō potuit ſatiſfactio
fieri ꝓ peccato ade niſi xps ſemel moreret. videt ꝙ
non potuerit ſatiſfactio fieri ꝓ peccato occidētium
xpm niſi xps ſcdo occideret. pari rōne nec de occiſio
ne illa niſi occideret tercio. ⁊ ſic in infinitū. ḡ non vi-
det ꝙ talis modus ſatiſfaciēdi ſit cōpetēs. nec a dō ac
34 ceptādus. R°. dōm ꝙ modū iſtū vltra ceteros mo
dos debuit deus acceptare. quia nobiliſſimus eſt inter
oēs qui poſſūt eſſe vel excogitari. Fuit em̄ acceptiſ-
ſimus ad placādum deū. congruiſſimus ad curādum
morbū. efficaciſſimus ad attrahēduʒ genus hūanū.
prudētiſſimus ad expugnādū generis hūani inimi-
cum. Primū quidē fuit acceptiſſimus ad placādū de-
um. ꝓpter qō dicit Anſel. in li. Cur deus hō. caplo. xj.
Nihil aſperius ⁊ difficilius pt homo ad honorem dei
pati ſpōte ⁊ non ex debito qꝫ mortē. Et nullatenus pt
magis ſeipm dare hō. qꝫ cū ſe morti tradit ad hono-
rem ipius. Et hoc eſt qō dicit Eph. v. Tradidit ſeip
ſū oblatōem ⁊ hoſtiā deo in odorē ſuauitatis. Scdo
etiā fuit congruētiſſimus ad curādū morbū. Primus
em̄ hō peccauerat ꝑ ſuperbiā. ⁊ gulā. ⁊ inobediētiā.
ſicut dicit Grego. ⁊ in ſcdo libro fuit oſtēſum. voluit
em̄ dō aſſimilari ꝑ ſciētie ſblimitatē. guſtare ligni ſu
auitatem. ⁊ trāſgredi precepti diuini limiteʒ. Et qm̄
curatio habet fieri ꝑ contrariū. ideo modus ſatiſfa-
ciendi cōgruētiſſimus fuit ꝑ abiectōem. hūiliatiōeʒ.
⁊ diuine volūtatis impletionē. Et hec oīa ſatis relu-
cent in ipſa paſſione. ⁊ de hijs dicit Apls ad phil. ij.
Hūiliauit ſemetipm factus obediēs vſqꝫ ad morteʒ
mortē aūt crucis. Tercō āt fuit efficaciſſimus ad attra-
hēdum genus hūanū. Hijs em̄ ſolis paſſio ad ſaluteʒ
valebat. qui volūtate mera ꝑ amorē deo adherebāt.
Non em̄ decreuit deus aliter genus hūanū ſaluare.
niſi lib. volūtatis ar. ⁊ nullo alio modo ſaluo volū-
tātis arbī. dō hoīem magis potuit attrahere ad amo
rem ſuuʒ. qꝫ ſuſcipiēdo ꝓ eo crucis patibulū. ꝓpt qō
dicit Ioh. xij. Ego ſi exaltatus fuero a terra. trahaʒ

omnia ad meipm. Et hugo de arra ſpōſe. vt oſtēde-
ret ibi quātum te diligēt. nō niſi moriēdo te a morte
liberauit. vt non tm̄ pietatis impendēt beneficium.
verū etiā charitatis mōſtraret affectū. Quarto etiaʒ
fuit ad vincēdū aduerſariū prudētiſſimus. Decebat
em̄ vt xps ſua prudentia ſuparet dyabolū. ſicut dya
bolus ſua aſtucia decepit hoīem primū. quod dicitur
Iob. xxvj. Prudētia eius percuſſit ſupbū. Et vlt. Nū-
qd poteris capē leuiathan hamo? Propē qō dicit di.
pcedēti. ca. primo. Uenit redēptor. ⁊ victus eſt dece
ptor. tetēdit illi muſcipulā crucē ſuaʒ. poſuit ei qua
ſi eſcam ſāguinem ſuū. Ex hijs quatuor rōnibus ſa-
tis apparet ꝙ modus iſte ſatiſfaciendi ꝓ nobis fuit
congruētiſſimus ⁊ a deo maxime acceptādus. Et cō-
cedende ſūt rōnes que hoc oſtēdunt. ¶ Ad illō ḡ qō 35
primo obijcit in contrariū ꝙ magne crudelitatis fu
it hoīem iuſtiſſimū tradere morti. dōm ꝙ deus eum
nō tradidit infligēdo mortem vel precipiēdo alijs ꝙ
ipi eū traderent. ſed pmittēdo ⁊ volūtatem ipius ac
ceptādo. ⁊ ideo nulla fuit in deo crudelitas. quia nō
ſanguinē xpi ſitijt. ſed mortē eius acceptauit. hec eſt
ſūma reſpōſionis Anſel. in li. Cur deus hō. Unde ſi
dicatur pater aliquādo eū tradidiſſe morti. vel volū
tate patris paſſus eſſe. ⁊ aliquod cōſimile. mō pmiſ-
ſo intelligēdum eſt. non quia pater coegerit eū inui-
tum. ſed quia ſuſcepit voluntariū ⁊ deuotū. ¶ Ad illō 36
quod obijcit ſcdo ꝙ impiū eſt dānare innocētem et
nocētem abſoluere. dōm ꝙ illud verū eſt ſi innocēs
damnatur inuitus. ſed ſi innocēs velit ſe offerre ⁊ ex
ponere ꝓ ſalute nocētis. nihil ꝓhibet quin oblatō ei
us debeat acceptari. Et iſto mō in ꝓpoſito intelligē-
dum eſt fuiſſe. quia xps non coacte ſed volūtarie ꝓ
ſalute noſtra paſſionē ſuſtinuit. ¶ Ad illud qō obij- 37
citur ꝙ deus non delectat in pditione alicuius. dōʒ
ꝙ verū eſt ꝙ deus non delectat in pena ſm ꝙ eſt af-
flictiua ⁊ nature corruptiua. delectat tamē ⁊ placet
ſibi optima volūtas ꝑ quā pena ſuſtinet. ⁊ ad hono
rem dei ordinat ⁊ ad abſolutōem hominis. Ad illud 38
quod obijcit ꝙ melior fuit vita xpi qꝫ mors. dōm ꝙ
abſqꝫ dubio verū eſt. tamen nō ſequit ꝙ non magis
debuit ſatiſfacere. duplici ex cauſa. Primū quidē. qꝛ
ſatiſfactio debʒ eſſe penalis. ⁊ maxima ſatiſfactō ma
xime penalis. Scdo vero ꝙ maioris pfectōis eſt vel
le mori ad honorem dei qꝫ velle viuere. et ex maiori
charitate ꝓcedit. ⁊ terminos nature magis excedit.
Et idō ratio illa nō cogit. ¶ Ad illō quod obijcit ꝙ 39
non eſt ordinatus modus ſatiſfaciēdi vbi peccatum
addit ſuper pctm̄. dōm ꝙ verū eſt quādo pctm̄ ad-
ditur ſup pctm̄ ex parte eius qui dʒ ſatiſfacere. Sic
non eſt in ꝓpoſito. Nā xps moriēdo non peccauit. ſʒ
quātum in ſe fuit oīa peccata deleuit. Et ſi tu dicas
ꝙ talem modū eligere debuit in quo nec ipe nec alius
peccaret. dōm ꝙ illud nō oportet. in hoc em̄ manife
ſtat ſūma dei ſapientia ꝙ ſcit de malis non tm̄ elige-
re bona. verū etiā optima. quod maxime fecit in mor
te xpi pcioſiſſima. ¶ Ad illud qō vltimo obijcit ꝙ 40
grauius fuit pctm̄ occidētium xpm ⁊c. dōm ꝙ quic-
quid ſit de grauitate. quia de hoc ad preſēs nō ē qō.
tamē eſto ꝙ grauius fuiſſet. non oportebat ꝓpt hoc
ſcdo xpm pati. Nam vnica xpi paſſio non ſolū ſuffi
ciebat ad ſatiſfaciēdum ꝓ peccato ade. ſed etiā pro
oīm peccatorū multitudine. Unde mors xpi ipis oc-
cidētibus valebat ſi vellent ad xpm conuerti. in infi
nitum em̄ fuit maius meritū xpi patiētis qꝫ eſſet de-

lictū Jude tradētis. iudei instigātis. ꝛ gētilis cruci-figētis. ſm ꝙ xp̄s plus habebat ꝺ bonitate ꝙ̄ illi haberent de malicia. Preterea. ſicut dicit Anſ. excuſabat eos ignorātia aliquo mō ſicut dictū eſt ſupra. et ideo non oportebat ꝓ peccatis eoꝝ xp̄m iterū pati. ſed ſicut dicit Apl's ad hebre. x. Una oblatōe ↄſummauit in ſempiternum ſāctificatos.

Queſtio. vj. f

Utrū alio mō potuerit de⁹ genus hūanum ſaluare. Et ꝙ ſic videt̄ primo ꝑ illud qđ dicit leo papa in quodā ſermone in ramis palmarū. Omnipotētia filij dei q̄ ꝓpter eādem eſſētiā eſt equalis patri. potuiſſꝫ liberare genus hūanū ſolo imꝑio volūtatꝭ ſue. niſi diuinis opibus maxime cōgruiſſet. vt nequicie hoſtilis aduerſitas. eo quē vicerat vinceret̄. ⸿ Itē hocipm̄ dicit Aug. de tri. ꝛ habet̄ in litera. Dicim⁹ aliū modū poſſibilē deo fuiſſe. cui⁹ ꝑtāti cuncta ſbiacent. et nr̄e miſerie ſanāde ↄueniētiorē aliū nō fuiſſe ⸿ Itē hocipm̄ oſtēdit̄ expreſſi⁹ auctē Grego. in moralib⁹. q̄ nos fec̄ exiſtere ex nihilo. reuocare etiaꝫ ſine morte ꝛ paſſione ſua potuit. ⸿ Itē hocipm̄ oſtēdit̄ ꝑ deductōem ad incōueniēs. quia ſi non potuiſſet nos alio mō liberare. ꝰ fuiſſet diuina potētia limitata. ꝛ pſona xp̄i paſſioni ſbiecta. qđ oino eſt abſurdū. ꝰ illđ ex quo ſequit̄ ⸿ Cōtra. ſup illđ ad heb. ij. Decebat auctorē ſalutis eoꝝ ꝑ paſſionē conſūmari. Glo. niſi criſtus moreret̄. hō non redimeret̄. ꝛ nō redēptus periret. ꝛ fruſtra eēt oia facta. Si ꝰ hoc eſt impoſſibile. reſtat ꝙ ꝛ hoc eſt ipoſſibile. ſ. xp̄m nō mori ꝓ ſalute generꝭ hūani. Et ſi hoc ē impoſſibile. impoſſibile fuit alio mō genus hūanū liberari ꝙ̄ ꝑ mortē xp̄i. ⸿ Itē Anſel. in li. Cur de⁹ hō. Nō potuit trāſire calicē niſi biberet. nō q2 non poſſet vitare mortem ſi vellet. ſed ſicut dictū eſt impoſſibile fuit aliter ſaluare mūduꝫ. redit ꝰ idē quod prius ⸿ Itē ſicut dicit Aug. Nullus ali⁹ modus fuit iſto ↄgruētior. Si ꝰ optimi ē optima adducere. ſicut boni eſt bona facere. videtur ꝙ necēriū fuit ſūmā bonitatē iſtū modum eligere. Si ꝰ necēriū fuit eligere iſtū modū. ipoſſibile fuit alio modo ſaluari ⸿ Itē deus cū ſit ſūme iuſtus. negare ſeipm̄ non p̄t. ꝰ ſi debet repare genus hūanuꝫ. neceſſe eſt ꝙ repararet per viaꝫ iuſticie. ſed repatio ꝑ viā iuſticie non p̄t eſſe niſi per ſatiſfactōem ſicut primo oſtēſū eſt. Satiſfacere āt ꝓ toto genere hūano non p̄t niſi deus ꝛ homo. Modus ſatiſfaciēdi ſufficiēs eē nō poteſt niſi vt ſoluat̄ anima ꝓ aia. ꝛ det̄ vita ꝓ vita. ꝰ a primo. impoſſibile fuit ꝙ deus hūanum gen⁹ reparet alia via ⸿ Re⁹. ꝙ cū q̄rit̄ vtꝝ alio modo gen⁹

41 hūanū potuit reparari ꝙ̄ ꝑ mortem xp̄i. p̄t queri vel ꝺ potētia dei repantis. vel ex parte generꝭ hūani repati. Si ex parte dei repantis. ſic abſq3 dubio alr̄ potuit genus hūanum liberari ꝛ repari ſicut ſācti dicunt Et mgr̄ hugo de ſācto victore aliū modū aſſignat in libro de ſacramētis. ꝛ mgr̄ recitat in litera. Non eſt eī̄ limitāda diuina potētia. imo ſicut ſolo nutu mētis ꝛ imperio volūtatis creare. ita potuit etiā reparare

Si aūt queritur ꝺ potētia ex parte generis hūani repati ꝛ liberati. ſic dōm ꝙ determinatū fuit ſibi poſſe ad hāc viaꝫ. ꝛ iſto modo intelligēdo poteſt concedi ꝙ genus hūanum nō potuit aliter repari. ſicut cōcedit̄ ꝙ nullus hō poteſt ſaluari niſi credat in xp̄m. Non eī̄ patet nobis alia via ſalutis. nec aliud nomen ſb celo in quo oportet nos ſaluos fieri. Potuiſſet tamen deus ſi voluiſſet aliud nomē dare in q̄ ſalus noſtra ↄſiſteret. Concedēde ꝰ ſūt rōnes ad p̄mā ꝑtem. q̄m oſtēdunt aliū moduꝫ noſtre ſalutis ꝺo fuiſſe poſſibilem quātum eſt ex parte diuine potentie.

⸿ Ad illud vero qđ obijcit̄ in contrariū de glo. ꝛ de 42 Anſel. dōm ꝙ ille auctes intelligūtur quātū eſt ex ꝑte noſtra. preſuppoſita diſpoſitōe diuina. q̄ nos ſic ꝛ nō alio mō liberare decreuit. Per hūc etiaꝫ modum intellecta eſt auctas ambroſij q̄ poſita eſt ſupra diſt. xviij. c. vlti. Tantū eī̄ fuit peccatū noſtrū vt ſaluari non poſſemus niſi vnigenitus dei filius moreretur ꝓ nobis debitoribus mortis. hoc inq̄ intelligēdum eſt. quia deus nos aliter non decreuit ſaluare. Per hunc etiam modū intelligende ſūt auctes ↄſimiles.

⸿ Ad illđ quod obijcit̄ ꝙ optimi eſt optima adducere. dōm ꝙ eſt optimū ſimpliciter. ꝛ optimū in genere. Et optimū in genere poteſt eſſe magis ꝛ min⁹ bonum. ꝛ deus adducit optima in genere. ꝛ ideo ſic facit optima vt etiam poſſit facere meliora ꝛ minus bona. Ideo q̄uis iſte modus eſſet noſtre miſerie cōuenietior. non tamē oportuit ꝙ ita eligeret iſtū modum ꝙ non poſſit eligere aliū modum ⸿ Ad illud 44 quod obijcit̄ ꝙ deus non poteſt facere contra ſuam iuſticiā. ꝛ iuſticia nō poteſt preter ſatiſfactiōeꝫ culpā dimittere. Reſpōderi poteſt per interemptōem duarum ꝓpoſitōnū quas ꝓponit. quaruꝫ prima eſt hec ꝙ non potuit liberari genus hūanum niſi per viam iuſticie. potuit eī̄ liberari per viaꝫ miſericordie. nec in hoc fuiſſet factū preiudiciū iuſticie. ſi hoc facē voluiſſet. Potuiſſet enim oia demerita delere. ꝛ hoieꝫ in priori ſtatu ↄſtituere. nec remāſiſſet aliquod inordinatum in vniuerſo. nec etiā impunitū. Peccatum eī̄ fert penā ſuā ſecū ꝑ quā ordinat̄. ꝛ ita ſi ſine ſatiſfactione genus hūanum liberaſſet. non ꝓpter hoc ↄ iuſticiam feciſſet. Poteſt etiā reſponderi ꝑ interemptōem illius ꝙ nullo alio modo poteſt ſatiſfacere niſi per mortem. q̄uis eī̄ hoc eſſet magis congruum. fortaſſis modicū ſuppliciū in tam nobili pſona ſufficiſſet ad hūani generis repatōem. ſed dn̄s in liberādo ſupererogauit. ꝓpter quod dicit̄ copioſa apđ eū redemptio. Eſto tamen ꝙ non alio modo potuiſſet ſatiſfieri pro genere hūano. nec genus hūanum alit̄ redimi ſicut multi concedūt. tamen ex hoc non ſeq̄t̄ ꝙ alio modo nō potuerit liberari. De liberatiōe eī̄ firmiter credo ꝙ alio modo potuit liberari. de redēptione vero nec nego. nec audeo affirmare. quia temerariū eſt cum de diuina potētia agitur terminuꝫ prefigere ei. amplius enim poteſt ꝙ̄ nos poſſumus cogitare.

Di. xxj. de morte que conſecuta eſt paſſionem xp̄i.

P Oſt predicta conſiderādum eſt ꝛc̄. Supra egit magiſter de ſacratiſſima xp̄i paſſione. In hac vero ꝑte agit de precioſiſſima eius morte. que conſiſtit in ſepatione anime a carne. Diuiditur aūt iſta pars in duas. In quarū prima determinat de ipa ſepatione. In ſecūda agit de conſequētibus ip̄am ſepatōem. ī. di. xxij. Hic querit̄. Utrū in illo triduo ꝛc̄. ⸿ Prima pars diuidit̄ in duas ptes. In quarū p̄ma agit de ſepatōe aie a carne in cōparatōe ad deitatem. In ſcđa agit de ſepatōe aie a carne ſm cōpatiōem hāc quā habent ad inuicē. ibi. decedente vero anima mortua eſt xp̄i caro. Prima ps diuidit̄ in duas ptes. In quaꝝ prima inquirit vtrū in morte aia vel caro ſit ſepata a verbo. determinās veritatem. In ſcđa parte hoc confirmat per autoritatē. ibi. Sicut Aug. docet ſup Johem. Prima ps diuidit̄ in quatuor ptes. In quaꝝ p̄ma ꝓponit magiſter qōnem ꝛ opponit ad pteꝫ oppoſitā. In ſcđa vero ſtīngit determinatōem. ibi. Quib⁹ reſpōdemus illā ſepatōem ꝛc̄. In tercia reſumit obiectōem partis aduerſe. ibi. Alij quoq3 aucti innitūtur ꝛc̄. In quarta vero ꝛ vltima ponit determinatōem ꝛ expoſitōem auctis inducte. ibi. Quib⁹ reſpōdem⁹ ꝙ in hijs ꝟbis ꝛc̄. Subdiuiſiones aūt partiū aliarū ſatis manifeſtant̄ in litera.

Proponit qōnē vtꝝ in morte xp̄i fuit ſepatio anime vel carnis a ꝟbo. a

P Oſt p̄dicta ↄſiderādū eſt vtꝝ in morte a ꝟbo ſit ſepata aia vel caro? Quidā putauert carnē ſic ab aia ita a diuinitate i morte fuiſſe diuiſā

⸿ Opponit ſm alioꝝ opioeꝫ ad ꝑtē oppoſitā. ſ. carnē a deitate diuiſā. b

Si eī̄ inquiūt aia media. diuinitas ſibi carnē vniuit. ſic̄ ſupius ꝑtaxatū ē. ꝰ q̄n diuiſa ē caro ab aia. diuiſa ē etiā a diuinitate. q2 ſi potuit ab aia ſeiūgi per quā ꝟbo erat vnita. q̄n a ꝟbo diuideret̄. Fuit āt diuiſa ab aia i morte. alioq̄n ꝟa mors ibi ñ fuiſſꝫ. q2 vt ait Aug. Mors quā timēt hoies ſepatio ē aie a carne. Mors āt quā ñ timēt ſepatio ē aie a ꝺo. vtraq3 ꝟo dyaboli ſuaſu hoi ꝓpinata ē. Si ꝰ i xp̄o hoie ꝟa mors fuit. diuiſa ē ibi aia a carne. ac ꝑ hoc diuitas a carne. Huic ſue ꝓbabilitati addūt auctꝭ teſtimoniū. Ambroſi⁹ eī̄ tractās de xp̄i derelictione q̄ in cruce voce magna clamās dixit deus de⁹ me⁹ vt qđ me dereliquiſti ait. Clamat hō ſepatōe diuinitatis mortu⁹. Nā cuꝫ diuinitas mortꝭ libera ſit. vtiq3 mors ibi eē nō poterat niſi vita diſcedēt. q2 vita diuinitas ē. Hic videt̄ tradi ꝙ diuinitas ſepata ſit in morte ab hoie. q̄ niſi diſceſſiſſet. hō ille mori ñ poſſꝫ. Qđ illi ad carnē refert̄ quā dicūt a deo ſepatā.

Augu. ſup ps. xvij.

Auctē inducūt Ambro. in expoſitione.

⸿ Determinat iā dictā opinionem. c

Quibus reſpōdem⁹ illā ſepatiōem ſic eſſe accipiēdam ſicut intelligit̄ derelictio que illis verbis ſignificat̄. vt quid me dereliquiſti. Quō ꝰ xp̄s derelict⁹ erat a patre cū in cruce derelictū ſe clamabat: Non receſſerat deus ab homie ita ꝙ eſſet ſoluta vnio dei et hominis. Alioquin fuit quoddam tp̄s quando xp̄s adhuc viu⁹ homo erat ꝛ nō deus. quia adhuc viuus ſe derelictuꝫ clamabat nō derelinquēduꝫ. Si ergo illa derelictio. vnionis intelligat̄ ſolutio. ante facta fuit ſolutio dei ꝛ hominis. ꝙ̄ xp̄s mortuus eſſet. Sed quis hoc dicat: Fateamur ergo deū quodāmō illū hoiem in morte deſeruiſſe. quia poteſtati perſequētiū eū expoſuit ad tēpus. non ſuā potētiam exercēdo illuꝫ defendit vt non moreret̄. Sepauit ſe diuinitas. quia ſubtraxit protectionē. ſed nō ſoluit vnionē. Sepauit ſe foris vt non adeſſet ad defēſionē. ſed non intus defuit ad vnionē. Si non ibi cohibuiſſet potētiā ſed exercuiſſet. non moreret̄ xp̄s Mortuus eſt xp̄s diuinitate recedente. id eſt effectum potentie defēdēdo nō exhibente: Hic eſt hyrcus apopompeyus qui altero hyrco immolato in ſolitudinem mittebat̄ vt legit̄ in leuitico. Duo eī̄ hyrci humanitas ꝛ diuinitas xp̄i intelligūtur. humanitate ergo immolata. diuinitas chriſti in ſolitudineꝫ abijt id eſt in celum. Unde Eſicius. In ſolitudinem id eſt in celū tp̄e paſſionis diuinitas abijſſe dicitur. non locū mutans. ſed quodāmodo virtutē cohibens vt poſſent impij conſūmare paſſionem. Abijt ergo id eſt virtutē cohibuit. ꝛ portauit iniquitates noſtras. non vt haberꝫ ſed vt conſumerꝫ. Deus eī̄ ignis conſumens eſt. Ex hijs ſatis oſtendit̄ premiſſa verba Ambroſij ſic eſſe accipienda vt prediximus.

Leuit̄. xvj.

Eſici⁹ ſup leuiticum.

Deut̄. vj.

⸿ Reſumit obiectōem partis aduerſe aliā inducēs auctem. d

Alij q̄ꝫ autoritati innitūtur q̄ aſſerunt diuinitatem in morte receſſiſſe ab hoie ſm carnē. Ait eī̄ Athana. Maledictus qui totū hoiem quē aſſūpſit dei filius. denuo aſſūptū vꝉ liberatū. tercia die a mortuis reſurrexiſſe nō ↄfitet̄. fiat. Si inquiūt denuo aſſūptus eſt hō in reſurrectōe quē aſſūpſerat in incarnatōe. depoſuit ergo eū in morte. ſepata ergo fuit diuinitas in morte ab hūanitate.

Athana.

⸿ Ponit determinatōem ꝛ expoſitōem auctis inducte. e

Quib⁹ rūdem⁹ ꝙ ſi i hijs ꝟbis aſſūptō talꝭ itelligat̄. q̄ fit ſm vnionē ñ carnē tm̄ ſꝫ totū hoieꝫ. i. aiaꝫ et carnē. ꝺnuo ſibi vniuit i reſurrectōe. q2 ñ ſimplr̄ ho-

2 ¶ Nemo tollit eaz. ¶ Cōtra. si nemo potuit animam suā tollere. nemo potuit eū p violentiam occidē. ḡ ipe nō fuit mortuꝰ p alienā violētiā ꝛ p. ꝓpriā potētiā. ḡ fuit homicida suiipius. ¶ Rñdō q dñs in isto ꝟbo nō vult excludere violētiā crucifigētium respectu nāe. sed respectu voluntatis diuine. Et in hoc vult ostēdere q nemo possz ipm occidere. nisi ipe vellz morte sustinere ꝑm dispositionez voluntatis sue. Unde ponere aiam ibi non est p exitiōne sed p voluntariam ꝓmissionē. ꝛ sic ps illud Gz caro aiaz posuit quādo expirauit. Ut q potius deberz dicere cōuerso q anima posuit carnē. qz plus habet virtutē aia sup carnē ḡ caro sup aiam. Itē in resurrectione potius dicit anima resūpsisse carnē ḡ caro aiam. ḡ in morte potꝰ deberet dici aia ipa posuisse carnez q 2 cōuerso. ¶ Rñdō q magis dicit de carne q posuit aiam ḡ cōuerso. nō qz caro virtutē habuit sup aiam. Iz quia carne remanēte aia a carne desiit. Gz quia p aiam intelligit vita ḡ magis hz rōem precij. ꝛ quoniā etiam aia ꝓficeat carni. ideo magis dicit de carne deponi ḡ cōuerso. Et per hoc patet responsio ad obiecta. ¶ Non em dicit caro posuisse aiam. ḡpe hoc q caro ꝓpria virtute fecerit. sed quia virtus diuina erat vnita carni sine cuius ꝓmissione anima nō poterat deponi a carne.

minem sed totū hoiez assūptū dicit. Totū ergo hominem in morte deposuit. id est aiam ꝛ carnē. Sed quis nisi hostis veritatis dicat aiam a verbo depositaz: Et tamē nisi hoc fateātur q totus hō sit assūptus. nō proeis facit illa auctes que totū dicit assūptū. ¶ Sciēduz est ergo Athanasiū id dixisse cōtra illoz pfidiā qui resurrectōem xpi negabāt putātes in morte detineri euz qui solus inter mortuos liber est. Ideo illū maledicit q̄ non confitef totū hoiez denuo assūptū resurrexisse. id est xpm aiam denuo corpi coniūxisse. ꝛ in illis duobus denuo coniūctis in resurrectōe vere ſm hoiez vixisse sicut ante mortē. Nam in morte separata est aia a carne. Unde vere dicit xps mortuus. sed neutrū separatū est a verbo dei.

¶ Confirmat autoritatiꝫ a verbo carnē in morte nō esse diuisam.

Sicut Aug. sup Johem docet tractās illud dñi xbū. Ego pono aiam meā vt iterū sumā eā. [a] Nemo tollit eā a me. sed ego ponā eam a meipo. Potestatē habeo ponēdi eam. ꝛ iterū sumēdi eaz. Hic animā dicit emissā. A quo emissa est: a seipa non est emissa. qz seipsam non posuit. Nec verbū aiam posuit vl carnē. Caro ḡ aiam posuit. sed potestate in se manētis deitatis. Potentia ḡ deitatis anima diuisa est a carne. sed neutruz a verbo dei. Unde Augu. Verbū exquo suscepit hominē. i. carnē ꝛ aiam. nunq̄ deposuit aiam vt esset aia a verbo separata. [b] Sed caro aiaz posuit quādo expirauit. qua redeūte surrexit. Mors ḡ ad xps carnē ꝛ aiaz separauit. sed neutrū a verbo dei. Caro ḡ ponit ꝛ sumit aiam. non potestate sua. sed potestate inhabitātis carnem deitatis. Hic euidēter tradit nec aiam nec carnē a verbo dei in morte esse diuisā. vt aliq̄ mō soluta fuerit vnio. Unde Aug. contra felicianum. Absit vt xps sic ſēserit mortem. vt quātum in se est vita. vitā pderit. si eū hoc ita esset. vite fons aruisset. Sensit ḡ mortem participatione hūani affectus. quē spōte susceperat. nō nature sue perdidit potētiā p quā cūcta viuificat. Sic in sepulcro xps carnē suā cōmoriendo nō deseruit. sicut in vtero virginis conalscendo formauit. Mortuus est ergo non decedente vita. sicut passus ē non peunte potētia. Nemo tollit aiam eius ab eo. qz ptātem hz ponendi ꝛ sumēdi. Ecce et hic habes xpm non deseruisse carnē in morte. ꝛ vitaz non discessisse a mortuo. ꝛ q spōte tradidit spm nō alius extorsit. Unde Ambrosius. Emisit xps spm. et tamē quasi arbit erudi suspēdendiq̄ corpis. emisit spm nō amisit. Pendebat in cruce ꝛ oia cōmouebat. Sed vt emisit: Ex carne. Quo emisit: ad pfm.

Qua rōne xps dicit mortuꝰ ꝛ passus. ℊ Decedēte vero aia mortua est xpi caro. ꝛ qz caro mortua est. mortuus est xps. Sicut em mortuus dicit deus. quādo mortuus est hō. ita mortuus hō dicit quādo mortua est caro. Sepatio anime mors carnis fuit. ꝓpter carnē ergo vnitā verba que mortua est dicitur deus mortuus. ꝛ ꝓpter carnem ꝛ aiaz que vtraq̄z do/

Jobn. x. a

b

Augu. ꝯ felicianū.

Ambro. in li. iij. de spūsācto.

Aug. sup ps.

Ambro. ni li. iij de spūsācto.

ſ. pe. iiij.

Aug. in ſmone de fide.

Ambro. in li. iij. de spūsācto.

c

lorem sēsit dicit deus passus. cū diuinitas ois doloris expers existeret. Unde Aug. Verbū caro factuz est. vt per carnē panis celestis ad infātes trāsiret. ꝛ ſm hanc ipsū verbū crucifixū est. sed nō est mutatū in hoiem. homo in illo mutat⁹ est vt melior fieret q̄ erat. Per illud ergo q homo erat mortuꝰ est deus. ꝛ p illud quod deus erat hō excitat⁹ est ꝛ resurrexit. Quicqd passus est homo. nō ꝑt dici nō passus est de⁹. quia de⁹ erat homo. Quō potes dicere te nō passū iniuriā si vestis tua cōscindat. quis vesti tua nō sis tu. Adulto magis ergo dicd patit caro vnita verbo. debebat dici de⁹ pati. lz verbū nec mori. nec corrūpi. nec mutari potuerit. Sz ḡcqd hoc passus est. in carne passus est. De hoc etiaz Ambro. in li. iij. de spūsācto ait q verbi caro patiebat manēs in carne. verbū in se p corpis assūptōne referebat. vt pati picerez. qz caro patiebat. sicut scriptū est. Christo in carne passo. Hic docet qua rōne deus vel dei filius passus vel mortuꝰ dicit. non qz mortē sēserit in ꝑtū deus est. sed quia caro ei vnita mortua est. Se cūdū quā rōne dicit Aug. Si quis dixerit atq̄ crediderit filium dei deum passum anathema sit. Cuius dicti causam ex qua intelligentia sumenda est aperiēs. in eodem subdit. Si quis dixerit q in passione dolorem sentiebat filius dei deus. ꝛ non caro tñ cū anima quam sibi acceperat. anathema sit. Sane ergo dici ꝑt q mortuus est deus ꝛ non mortuus. Passus est dei filius ꝛ non passus. Passa est tercia ꝓsona ꝛ non passa. Crucifixum est verbū ꝛ non crucifixum. sed ſm alteram naturam passus est. ſm alteram impassibilis. Unde Ambrosius. Generalis ista est fides. quia christus est dei filius ꝛ natus ex virgine. quem quasi gigātem. ꝓpheta describit co q̄ bifornis geminecz nature vnus sit consors diuinitatis ꝛ corporis. [c] Idem ergo patiebat ꝛ nō patiebatur. moriebatur ꝛ non moriebatur sepeliebatur ꝛ non sepeliebatur. resurgebat ꝛ non resurgebat. Resurgebat ſm carnē que mortua erat. non ſm verbum quod apud deum semper manebat.

¶ Idem ergo patiebaf ꝛ nō patiebatur. moriebat ꝛ nō moriebaf. Hoc videf falsū. qz principiū ꝑmū est i ꝓma ꝓbia q impossibile est simul ꝛ semel ☞ vno ꝛ eodē dici tuo ☞ dictorie opposita. ḡ si hec est vera xps moriebaf. hec simplicit erit falsa xps ñ moriebaf. Si tu dicas q ibi ñ est ꝓpria dictō. quia hoc attribuitur ei ſm diuersas nās. ꝛ ad hoc q sit ꝓpria dictio oportet q oppōita nō solū attribuatur eidē sed etiam ſm idē. hoc nō soluitur. qz si aliquis diceret ꝑtrū eē albū. qz est aliꝰ ſm corꝑ. ꝛ nō esse albū qz non est albꝰ ſm aiam. nl diceret. Prima eēt simplr vera. secūda simplr falsa. ḡ si hec ē vera ſm hūanitatē xps ē mortuꝰ. ista erit simplr falsa xps nō ē mortuꝰ. Itē hec absq̄ dubio ē vera xps ē hō passus ꝛ mortuus. si ḡ ē cōcretio ydiomatūm. hec erit vera. deus est mortuꝰ. ḡ xps hō ꝛ deus est mortuꝰ. Si ḡ ē est vera omī mō xps ē mortuꝰ. erit oppositaꝝ simplr falsa. ¶ Rñdōm q absq̄ dubio illud qd ꝓuenit xpo ꝛ hūanā nām. etiaz ſm diuinaz simplr ꝛ vere ꝑt ei attribui. Tūn vere dicit xps ē creator omnīū. xps natus est de virgine. Uere etiā dicitur xps est mortalis. xps est immortalis. Quis aūt aliquid ꝓueniat xpo ſm nām assūptā quod nō cōuenit ei ſm naturam diuinā. non potest tamē ab ea simpliciter remoueri. quia plus tollit negatio q̄ ponat affirmatio. Et ideo affirmatiue concedende sunt tanq̄ vere. negatiue vero negande sunt tanq̄ false. nisi ꝓponātur vel intelligātur cum addita determinatiōe. Unde hec est vera. Xps non est mortuus ſm deitatē. hec aūt simpliciter ꝓlata. xps non est mortuus. falsa est. Ambro. autem et magister predictas locutōes intelligit cum determinatione adiuncta. quod patet per finē autoritatis. ſmo ex hocipo q ꝓponit istas simul moriebatur ꝛ non moriebat artatur pars affirmatiua ad humanam naturā. ꝛ negatiua ad diuinam. Ideo non est ibi contradictio. quia nō est ſm idē. ꝛ per hoc patet satis responsio ad obiecta.

Questio. ſ 3

A Dintelligētiam huius ptis incidit hic questio circa duo. ¶ Primo em queritur de ipa sepatione que facta est in morte per ꝓpatōnem ad vnionis vinculuz. Secdo per cōpatiōem ad effectus ipius repatōis. Circa primū queritur tria. Primo queritur vtruz in morte fuerit aia sepata a deitate. Secdo vero vtz diuitas fuerit sepata a carne. Tercio queritur vtrū verbū fuerit vnitum carni ꝛ alie duplici vnione.

Utruz in morte anima sepata fuerit a deitate. Et q sic vī Joh. x. Ptātē habeo ponēdi aiaz meā. ꝛ iterū sumēdi eam. sed ponere ibi aiam non est aliud q̄ deponere. ḡ si iste sermo est persone filij dei. vidētur q filius dei aiam in morte deposuit. ḡ in morte aia fuit a ꝛbo sepata. ¶ Itē vnio facit ꝛmunicatōnē ydomatū. ḡ in morte ydeomata dei ñ ꝛmunicant aie ad deitatē. Itē in morte diuidunt ḡ i nitate ꝑsonē

sed diuinitas iuncta est ipi aie xpi in ipius pceptōne
⁊ natiuitate in vtero. ergo separata fuit ab eo in morte.
¶ Item diuinitas nō potuit aie esse vnita quin aia
ipa frueret̃ ⁊ delectaret̃ in ipa. sed in morte remota
fuit delectatō ab aia quā habebat i ipa diuinitate. ergo
sepata fuit caro ab aia. Maior ppositō p se manife
sta est. Minor pbat̃ p illud qd dicit̃ Math. xxvj.
Tristis est aia mea vsq; ad mortē. glo. remota dele
ctatiōe eterne deitatis. tedio hūane calamitatis affi
cit̃. ergo fm istā glo. delectatio remouebat̃. ergo vnio sol
uebat̃. ¶ Cōtra Aug. ⁊ dam̄. Anathema sit qui dic̄
verbū deposuisse qd semel assūpsit. Si ergo aiam assū
psit. nūq̄ deposuit aiam. ¶ Itē fili⁹ dei dicit̃ descen
disse ad inferos post mortē. sz pstat q fm diuinitatē
nō pt dici. nec fm carnē. quare oportet q dicat̃ fm
aiaz. ergo aia post mortē fuit sibi vnita. non ergo in morte
fuit sepata. ¶ Itē si aia fuit sepata in morte a verbo.
cū non haberet gloriam fruitōis nisi per vnionē sui
ad diuinitatē. ergo aia xpi desijt esse beata. ⁊ si desijt esse
btā. nunq̄ fuit btā. qz beatitudo est bonū qd nūq pt
amitti. si ergo hoc est inconueniens. aia non fuit sepata
a diuinitate. ¶ Itē si sepata fuit. aut nolens aut vo
lens. Si nolēs. cū hoc nō meruisset. facta fuit sibi in
iuria. Si volēs. sed velle separi a deo non pt hō nisi
velit esse miser. ergo aia illa fuit in inferno. Cū ergo hoc sit
4 falsū ⁊ impiū. restat ⁊c. ¶ R. dōm q in morte nō fu
it aia sepata a verbo. Et rō huius est. quia nec deum
decebat. nec nobis expediebat. nec illi aie congrue
bat. Deū non decebat. qz indissolubili mrimonio si
bi eā piūxerat. Unde sicut non decet vir relinquere
vxorez. sic nō decuit verbū dei ab aia separi. Nobis
nō expediebat. qz si fctā fuisset sepatio. aia illa nō ha
buisset potētiā ad redimēdū genus captiuū. nec me
diatoris officiū ad reconciliādum. ⁊ neutrū erat no
bis expediens sed potius eius oppositū. Anime eti
am illi non congruebat. tū qz innocētissima. tū etiaz
qz beatissima erat. non poterat contra volūtatē suā
separi ab eo. Et ideo concedēdū est q in morte ani
ma sepata a verbo non fuit. Nā si quis contrarium
diceret. iniuriā faceret deitati. ⁊ nobis. ⁊ anime chri
sti. ⁊ ideo dignus esset anathematizari. Et ideo dicit
dam̄. q quicunq; hoc dixerit anathema sit. Concedē
5 de sunt ergo rōnes que sūt ad ptem istā. ¶ Ad illud ve
ro quod primo obijcitur in contrariū. dōm q sic dic̄
Aug. verbum illud est psone filij dei rōne carnis as
sumpte. Et si tu obijcias q carni non competit aiaz
ponere. cū non habeat posse super ipam. dōz q hoc
attribuit̃ isti carni rōne manentis in se deitatis. Ūn
attendēdum est q est ibi deponens. ⁊ vnde deponit.
Deponēs est virtus diuina. Unde vero deponit est
caro assūpta. Uoluit em̄ xps aiam suā separi nō a se
sed a carne sua. ⁊ sicut dictū est d depositōe. ita intel
ligēdum est de resūptōe. ¶ Ad illud quod obijcitur
6 de ydeomatum cōmunicatōe. dōm q vnio fac̄ ydeo
mata cōmunicari non ptibus rei vnibilis. sz magis
ipi rei nāe q nominat totā nām vt in supposito. vn
de ydeomata filij dei non cōmunicātur ipi aie. s cō
municāt̃ ipi homini. ⁊ qm̄ anima vnitur ipi verbo vt
pars hūane nāe. ideo non oportet ipi ydeomata cō
municari. ¶ Ad illud quod obijcit̃ q illa diuidūtur
7 in morte que piūcta sunt in natiuitate. dōm q ē con
iūctio naturalis. ⁊ est coniūctio supnālis. Qū ergo di
cit̃ q ipa in morte diuidūtur que in natiuitate cōiū
cta sūt. hoc intelligit̃ de nāli vnione. Unio aūt diui
nitatis ad aiam non erat nālis sed supnālis. ⁊ ideo
de vnione illa verbū illud non habet intelligi. ¶ Ad 8
illud quod obijcit̃ q remota est delectatio in morte
ab anima. dōz q sicut lux pt dupliciter obfuscari. vel
in se vel in sua irradiatōe. sic ⁊ delectatio pt duplicit̃
remoueri ab anima rōnali. Aut quia ipa desinit i se
delectari. aut desinit in se redūdare in ptem inferio
rez. Cū ergo dicitur q delectatio diuinitatis remota fu
it in morte ab anima xpi. hoc non intelligit̃ ea rōne
q mens eius desineret frui diuinitate. sed q dispēsa
tiue sbtracta fuit redundātia in ptem sensibilē. ⁊ ex
posita fuit passioni acerbissime. Propter qd clamat
in passione. Deus de⁹ me⁹ vt quid dereliquisti me.
qd non intelligit̃ q dereliquit soluendo vinculum
vnionis. s exponēdo ad suppliciū passionis.

Questio. ij. b

Utruz in morte xpi diuinitas sit sepata a carne: Et
q sic videt̃. Soluto medio soluūtur extrema. sz ver
bū vnitur carni mediāte intellectu sicut dicit dam̄. ⁊
habitū est supra dist. ij. Si ergo in morte sepata fuit aia
a carne. restat q etiam diuinitas sepata fuit ab ea
dem. ¶ Item destructo priori destruit̃ ⁊ posterius.
sz vnio carnis ad aiaz prior est nāliter q̄ sit vnio car
nis ad diuinitatem. quia prima est nālis. scda gratui
ta. ⁊ nā prior est q̄ gratia. ergo soluta vnione anime ad
carnēm. necesse est solui vnitatez carnis ad deitatē.
¶ Item diuinitas non est vnibilis nāe insensibili et
irrationali. Sed caro post sepatiōem anime est fctā
insensibilis. ergo non videt̃ fuisse ydonea tunc vt vnire
tur diuinitati. videt̃ ergo q in morte vnio illa fuerit so
luta q̄ erat diuinitatis ad carnē assūptam. ¶ Item
omīs vnio terminat̃ ad aliquod vnū. Si ergo caro erat
vnita deitati. Aut ergo ista vnio faciebat vnum in nā.
aut vnū in persona. In natura non hoc constat. In
psona non vt videtur. quia non est dicere q fili⁹ est
persona carnis. ergo non videt̃ q aliquo genere vnio
nis in morte diuinitas fuerit vnita carni. ¶ Sed ptra.
leo papa. tanta est vnio dei ⁊ hominis. vt nec suppli
cio posset dirimi. nec morte distingui. sed de integri
tate hūane nā est nō tm̄ aia verū etiā caro. ergo in mor
te n̄ fuit sepata caro a verbo. Hoc ipm dicit Aug. p
felicianū. cuius auctas habet̃ in litera. ¶ Itē rōne vi
det̃. Xps in triduo dicit̃ iacuisse in sepulcro. sed hoc
nō dicit̃ nisi rōne carnis piūcte. ergo in triduo caro fuit
piūcta diuinitati. ¶ Itē qñcūq; aliqua duo vnita se
pantur. aut elōgātur fm dissimilitudinē. aut fm pri
uatōez. sed caro xpi nō fuit elōgata a verbo fm dissi
militudinē. talis em̄ elōgatio est peccati. nec fuit elō
gata fm puatōem. qz verbū dei est vbiq;. ergo non fuit
soluta vnio diuinitatis ad carnē. ¶ Itē nihil vnitū
carni per passionem sepabatur a carne. quod nō pa
teretur carne patiente. sed diuinitas patiente carne
non patiebatur. ergo per passionem ⁊ mortez ab ea
non separabat̃. ¶ R. dō q in morte xpi nō fuit diui 9
nitas separata a carne. Et huius ratio triplex est. vi
delicet. liberalitas a parte assumētis. dignitas a par
te assūptibil. vtilitas ex parte assūptionis. Liberali
tas inq̄ ex parte assumētis. quia cum deus det ali
quod donum. non sbtrahit illud sine culpa. si ergo nul
la culpa interuenit. non decuit diuinam liberalitatē
carnē quā sibi liberaliter vnierat separi a se. Digni
tas etiā ex pte assūptib. l fuit in eā q̄re ista vnio non
debuit separi. Caro em̄ nō debuit vidē corruptionē.
fm illud quod dicit̃ in ps. Non dabis sanctuz tuum

videre corruptōem. sicut ergo nunq̄ decuit ipaz incine
rari. sic nūq̄ decuit ipam a verbo separi. Utilitas āt
ex parte assūptionis ad hocipz faciebat. Ad hoc em̄
fiebat illa vnio diuinitatis ad hūanā nām. ⁊ carnis
ad animaz. vt pcuraret̃ nostra sal⁹. Et qm̄ separatō
carnis a diuinitate in nullo faceret ad nr̄am salutē.
pro eo q non potest per eā fieri satisfactio. cum diuini
tas nōn possit sētire dolorē ⁊ penam in sepatōe ipi⁹
a carne. hinc est q non erat couenies carnem separe
a diuinitate. Unde ad hoc passio nō habebat aliquē
ordinem. Concedende sūt ergo rōnes inducte ad istam
10 ptem. ¶ Ad illud quod obijcit̃ q soluto medio sol
uūtur extrema. dōm q illd habet veritatē de medio
necessitatis non aūt de medio cōgruitatis. Aia autē
non erat mediū necessitatis sed cōgruitatis. Prete
rea non solum erat medium rōne coniunctōnis fm
actum. sed etiā fm habitum. Et licet anima non eēt
vnita carni in morte. erat tamen ei vnibilis. ⁊ p hoc
11 caro etiam vnibilis diuinitati. ¶ Ad illud qd obijci
tur q destructo priori destruit̃ ⁊ posterius. dō q illd
verū est vbi posterius depēdet essentialiter a priori.
Ubi vo aliquid pcedit alterū sicut dispositō pgrua.
non oportz q habeat veritatē. ⁊ sic ē in pposito. Nā
vnio diuinitatis ad carnē. siue carnis ad aiam. nō de
pendet essētialiter siue depēdētia necessitat̃ ab vni
one illorum duorū adinuicem. sed si illa supponit. h
12 est quadā congruitatis conuenientia. ¶ Ad illud qd
obi̇ q diuinitas nō est vnibilis nāe irrōnali ⁊ insensi
bili. dōm q et si caro xpi careret rōne ⁊ sensu. habe
bat tamē ordinem ad animā que rōnē et sēsum in se
habet. Et si tu obijcias q illud nō sufficiat q aliquid
sit possibile ad vnionē anime rōnalis ad hoc q con
gruum sit vniri cū diuinitate. dōm q absq; dubio h
nō suffecisset in primordio incarnatōis. immo simul
decuit diuinitatē vniri carni ⁊ anime vt cōiūctis. se
cus aūt est in ministerio nostre redēptionis. quod q̄
dem debuit psūmari per mortem. ⁊ rōne cuius con
gruum fuit vt illa que prius valde coniūcta erāt. nō
minus congrue esset ad tps diuisa. caro videlicet et
anima. ⁊ p illo tēpore bene sufficiebat ipi carni vni
tas ad aiam loco congruitatis reddētis eā ydoneaz
13 ad vnionem cū diuinitatis natura. ¶ Ad illd quod
obijcit̃ q vnio terminat̃ ad aliqd vnum. dōm q est
verum. talis em̄ vnio terminat̃ ad vnum in psona.
nam caro vnit̃ diuine nāe in vnitatē ypostasis ⁊ per
sone filij dei. Sed attēdendū q aliter dicit̃ illa hypo
stasis carnis. ⁊ hypostasis hominis. Hypostasis em̄
hois dicit̃ non solū in obliquo sed etiaz in recto. Est
em̄ hypostasis que est homo. Sed hypostasis carnis
intelligit̃ in obliquo. nō quia esset caro. sed quia ha
bebat carnē. Unde illa poterat dici caro verbi. Et h
est qd dic̄ Dam̄. Si mortuus est vt hō. ⁊ sancta illa
anima ab eius corpe diuisa est. diuinitas tamē inse
pabilis ab vtroq; pmansit. neq; ita vna hypostasis
in duas diuisa est. Etem̄ corp⁹ et anima a principio
in verbi hypostasi habuerūt sustinētiam. ⁊ in morte
a seinuicem diuisa māserūt. singulū autem eorū vnā
hypostasim verbi habet. neq; enim corpus neq; aia
ppriaz habet hypostasim. preter hypostasim verbi.
Et sic pz illud.

Questio. iij. c

Utrū verbū vnitum fuerit carni ⁊ aie duplici vnio
ne: Et q sic videt̃. Unio numerat̃ per extrema vni
bilia. sed caro ⁊ anima sūt diuersa vnibilia. hoc em̄ ē
corpale. ⁊ illd spūale. ergo si vniūtur verbo. plurib⁹ vni
onibus vniūtur. Item si aliquod vnū vnitur aliqui
bus alterutrū diuisis. vnitur eis diuersis vnionib⁹.
sed hypostasis verbi vnita fuit in morte carni ⁊ ani
me alterutrū diuisis. ergo vniebatur eis vnionib⁹ diuer
sis. Sed eodem mō vnita fuit diuinitas carni ⁊ aie
in incarnatōe. ⁊ in morte. ⁊ post mortem. qz illa vnio
nō fuit variata. ergo si post mortē vniebat̃ diuersis vni
onib⁹. necrio sequebatur q ⁊ i ipa icarnatōe ¶ Itē
vbicūq; est ordo priis ad posterius. ibi est numera
tio ⁊ distinctio. sed p prius vnit̃ aia ipi verbo q̄ ca
ro. caro em̄ vnit̃ mediāte aia. ergo si in huiusmodi vni
onibus est ordo. ibi est distinctio. ergo pluribus vnioni
bus vniūtur. ¶ Item aia vnit̃ diuinitati. ⁊ vnit̃ car
ni. nec vnit̃ vnione vnica sed duplici. ergo pari rōne vr̃
q hypostasis verbi cū vnit̃ carni ⁊ aie. duplici vnio
ne vnit̃. Si tu dicas q nō est simile. quia ex deitate
⁊ carne non est vnū sicut fit ex carne ⁊ aia. Tūc obij
citur. Esto q ex carne ⁊ aia non fiat vnū sicut fuit in
morte. videt̃ tunc q illa iam nō sit vna vnio sz due.
¶ Sed cōtra. Unio terminat̃ ad vnum. sed caro et
anima vniūtur ipi verbo in vnam psonā. ergo videtur
q vniat̃ ei in vnione vnica. ¶ Item vnio facta ē p
assūptionem. ergo vbi est vna assūptō. ibi est vna vnio.
sed verbū assūpsit totā nām hūanam vnica assūptō
ne. ergo vniuit sibi carnē ⁊ aiam vnica vnione. ¶ Itez
sicut totus homo cōponitur ex carne ⁊ aia. ita totuz
corpus cōponitur ex ptib⁹ organicis. ergo si essēt diuer
se vniones carnis ⁊ anime ad nām diuinā. pari rōe
essēt diuerse vniones manus ⁊ pedis ad eādē ⁊ alio
rū mēbrorū. q si hoc est incōueniēs. restat q carnis ⁊
aie vna est vnio ad deitatē. ¶ Itez cū caro ⁊ anima
vniūtur vnione nāli. vna vnione vniūt̃. ergo pi rōe qū
vniūt̃ vnione psonali. cū ita hn̄ sit vnū illd qd ē vnū
in psōa. sicut illd qd est vnū in nā. Sz caro ⁊ aia vni
unt̃ vbo vnione psonali. ergo vnit̃ vnione vnica n̄ vni
one mltiplici. R. ad pdictorū intelligētiā est notā 14
dū q vnio dr trib⁹ modis. Uno mō dr actō vniētl.
Alio mō dr passio vnibil. Tercio mō dr relatio vni
torū. Cū ergo querit̃ vtrū aia ⁊ corp⁹ vniāt̃ ipi hypostasi
vbi vniōe duplici. Respōdēdū est. Si loqmur d vni
one actiōe. nō ē ibi nisi vnica vnio. Unica em̄ vnio
ne vniuit sibi vbū carnē ⁊ aiaz. sicut vnica assūptōe
assūpsit corp⁹ ⁊ aiam. Silr si loqmur de vnione pas
siōe. nō fuit ibi nisi vnica vnio. caro em̄ ⁊ aia nō fue
rūt vnita ipi vbo in vnionis pmordio vt diuisa s vt
piūcta in vnā sbam ⁊ nām. iō assūpta et vnita fuerīt
assūptōe ⁊ vniōe vnica. Si aūt loqmur d vnione fz
q est relatō vnibiliū. sic dō est q cū relatō nō vniat̃
nisi p extrema. eo mō hz multiplicari quo hz plurifi
cari ipz vnibile. Qm̄ ergo vnibile ex pte hūane nāe fuit
vnū in actu ⁊ plura in potētia. qz extremū illud erat
hūana nā pstās ex corpe ⁊ aia q̄ cōcurrebāt in vnuz
fm actū. ⁊ poterāt esse diuisa ⁊ distincta. hinc ē q q̄
diu corp⁹ ⁊ aia fuerīt cōiūcta. vnica vnione vniebāt̃
vbo. vnica inq̄tū in actu. s plurib⁹ i potētia. qñ a v
bo adinuicē in morte fuerīt sepata. in morte vniebā
tur vnionib⁹ plurib⁹. Caro em̄ dicebat̃ vnita vbo.
⁊ aia vnita. ⁊ h relatō ex pte carnis ⁊ aie erat alia et
alia. Intellecto em̄ q caro nō essz vnita. adhuc pos
set intelligi vnita esse anima. Et fm hoc pz respōsio
ad qōnez ppositam. Uno mō em̄ pcedi potest q ca 15
ro ⁊ anima vniantur diuinitati multiplici vnione.
fm illud quod consueuit dici q triplex fuit ibi vnio.
Alia diuinitatis ad carnē. alia diuinitatis ad aiam.

alie aie ad carnē. Et ſm iſtā viā ꝓcedunt rōnes que
oſtēdunt ibi fuiſſe vniones plures. ¶ Alijs aūt mo-
dis dōm eſt ꝙ ibi fuit vna tm̄ vnio. ⁊ ſm hāc viā ꝓ-
cedūt rōes ad oppoſitū. ⁊ ſic patet totū. Sed qm̄ ali
que de rōnibus ad ꝑmaȝ ꝑtem adductis ſophiſtice
ſunt. ⁊ cōcludūt etiā vnionē plurificari ſimpliciter
16 idō ad eas oportȝ reſpōdere. ¶ Ad illud ġ qḋ pmo
obijcit ꝙ caro ⁊ aia ſūt diuerſa vnibilia. quia vnum
corꝑale. aliud ſpūale. dōm ꝙ licet corp⁹ ⁊ aia diuer-
ſitatem habeāt inter ſe. ſūt tamē partes cōſtituētes
vnum in eſſētia ⁊ natura. ⁊ quia in vnā nām cōcur-
runt. hinc eſt ꝙ in illa vnione qua dei filius hūanam
17 nām aſſūpſit rōem tenet vnius extremi. ¶ Ad illud
quod obijcit ꝙ in morte verbū vnitū erat duob⁹ di
uerſis ⁊ diuiſis. dōm ꝙ ⁊ ſi illa eſſēt localiter diuiſa.
erāt tamen ſm nālem inclinatōem inuicem ordina-
ta. ⁊ rōne illius ordinis caro erat ydonea vt eſſȝ vni
ta deitati. Preterea. eſto ꝙ plures eſſēt vniōes poſt
mortem ſm ꝙ vnio nominat relationē. non tamē ſe
quit ꝙ ſimiliter eſſent in vita. quia qūuis vnio man-
ſerit vniformiter ⁊ imutabiliter qūtū ad vinculū. fa
cta eſt tamen quedā immutatio in altero extremorū
ſ. in hūana natura. cuius principia conſtituētia fue-
runt in morte ſeiūcta. cum tamē eſſēt vnita in vita.
18 ¶ Ad illud qḋ obijcit ꝙ eſt ibi ordo. ġ diſtinctio. dō
ꝙ quidā eſt ordo qui ponit ſimpliciter diſtinctiōem.
quidaȝ eſt ordo qui attēdit ſm poſitōem ⁊ gradum
inter res ſimilis generis. Sed quādo aliqua ſic ordi
nātur ꝙ ibi eſt vnū ꝓpter alterū. non oportet ibi eſſe
numeratōeȝ. ſicut ſi teneā equū ꝑ frenū. per prius te
neo frenū ꝙ̄ equū. quia equū teneo mediante freno.
non tamen duplici tentione teneo vtrūqȝ ſed vnica.
Et ſic patet ꝙ non cogit illa rō. Non tamē eſt oīno
ſimile de huiuſmodi tētōe ⁊ de vnione. ſed hoc indu
19 ctū eſt ad illius rōnis diſſolutōem. ¶ Ad illud quod
obijcit ꝙ aia vnit diuinitati ⁊ carni duplici vnione
⁊c. dōm ꝙ nō eſt ſimile. quia diuinitas ⁊ caro nō ce-
dunt in vnā nām, immo nāliter et eſſētialiter ſūt di-
ſtincta. non ſic aūt eſt de carne ⁊ aia. quia vnaȝ nām
conſtituūt. ⁊ ideo oportet ꝙ deitas eis diuerſis vnio
nibus vniat.

Conſequēter queritur de effectu illius ſepa-
rationis. Et circa hoc querūtur tria. Primo q̄
rit vtrū poſt inſtans ſepatōis aia xp̄i impaſ
ſibilis fuerit effecta. Scdo vtrum ex ipa ſepatōe ca-
ro fuerit mortua. Tercio vtrū ꝓpter mortem carnis
mors ſit ipi pſone verbi attribuēda.

Queſtio. j. d

Utrū poſt inſtans ſepatōis aia xp̄i impaſſibilis eſt
effecta. Et ꝙ ſic videt. aia xp̄i non fuit paſſibilis niſi
ꝓpter vnionē ſui ad corpus. ġ ſtatim dū fuit ſepata
amiſit paſſibilitatē. ġ facta fuit impaſſibilis. ¶ Iteȝ
nihil patit niſi ſm ordinē nature. ſicut contrariū pa
tit a contrario. Uel ſm ordineȝ diuine iuſticie. ſicut
peccator patit ab aliquo afflictōem. Uel ſm diſpen
ſatiōeȝ diuine miſericordie. ſicut redēptor paſſus eſt
ꝓ ſanando noſtro morbo. Sed nllo iſtoꝝ modoruȝ
poſt ſepatōeȝ paſſio potuit ineſſe ipi anime xp̄i. non
eīn habuit contrariū. nec habuit pctm̄. ⁊ conſūmatū
erat noſtre redēptōis myſteriū. ſicut dicit Job. xix.
Conſūmatum eſt. Ergo nllo mō pati poterat. reſtat
ġ ꝙ ſtatim impaſſibilis eſt effecta. ¶ Itē aie ſāctorū
quādo non habent aliqueȝ reatum ſtatim efficiūtur
ipaſſibiles. ġ ſi anima xp̄i multo veloci⁹ digna erat
omi glorificatōe qꝫ ois alia aia. videt ꝙ ſtatim ipaſ-
ſibilis eſt effecta. ¶ Item nulla paſſio potuit eſſe in
xp̄o q̄ vacaret a merito. ſȝ aia xp̄i ſtatim p⁹ ſepatōeȝ
amiſit potētiā ſiue ſtatū merēdi. ġ ſtatim amiſit potē
tiā paciēdi. ġ ſtatim facta ē ipaſſibil'. ¶ Sȝ ꝯ. ſic paſſi
bilitas inerat anime xp̄i preter peccati debitū. ita et
carni. ġ ſicut velociter collata eſt impaſſibilitas aie.
ita velociter debuit conferri ipi corpori. Sed impaſ-
ſibilitas non eſt collata ipi corpi vſqȝ ad triduū quo
reſurrexit. ġ ſimiliter videtur ꝙ nec anime ante tps
illud. ¶ Item ponatur ꝙ anima iterū vniretur cor-
pori illi ſm ſtatum in quo ipm̄ deſeruit. tunc arguit
ſic. Si anima paſſibili corpori vniretur eſſet paſſibi-
lis. ſed anima xp̄i poterat vniri illi corpori ante glo-
rificatōem. quia nihil eam impediebat. ġ adhuc po-
terat pati. ergo non erat impaſſibilis. ¶ Item nihil
nouū collatum eſt anime in ipo inſtanti ſepatiōis a
corpore. ergo ſi prius non habebat impaſſibilitateȝ,
videtur ꝙ nec tunc habuit ante diem reſurrectōnis.
¶ Item anima que impaſſibilitatē habet. ſtatim cū
a corpore recedit euolat. ſȝ anima xp̄i nō ſtatim euo
lauit. nec aſcendit ſtatim ad celos. ſed deſcendit ad
inferos. ergo nō ſtatim poſt inſtans reſurrectōis fa-
cta eſt impaſſibilis. ¶ R°. dōm ꝙ ex certitudine au- 20
toritatis non eſt nobis oīno determinatū vtrū ani-
ma chriſti ſtatim poſt ſepatiōem impaſſibilis fuerit
effecta ſicut magiſter tangit ſupra diſt. xviij. Unde ſi
ne periculo fidei poteſt quis vtrūqȝ horum ſentire.
vel ꝙ impaſſibilis effecta eſt ſtatim poſt ſepatiōem.
vel in ipa corporis glorificatione. Uerūtamē proba-
bilitati rōnis magis conſonare videt ꝙ ſtatim poſt
ſepatōeȝ habuit impaſſibilitatem. Si eīn non patie
batur anima xp̄i niſi diſpēſatie ⁊ ꝓpter noſtrā ſalu-
tem. ſi iam nō erat tempus ⁊ locus merēdi. iam ani-
ma xp̄i non debebat nec poterat pati. Unde non ſo-
lum de anima xp̄i probabile eſt ꝙ ſtatim poſt ſepara
tōem a corpore facta ſit impaſſibilis. ſed etiam de q̄-
libet anima viri ſancti in qua non reperitur reat⁹ ali
cuius peccati. Ideo rōes que ad partē iſtam ſunt ſa
tis rōnabiliter poſſunt concedi. ¶ Ad illud ergo qḋ 21
obijcitur in contrariū ꝙ corpus non ſtatim fuit im-
paſſibilitate dotatum. dōm ꝙ non eſt ſimile duplici
ex cauſa. Primū quideȝ quia anima ꝓpinquior erat
glorie ꝙ̄ caro. erat eīn beata ſm aliquam ſui parteȝ.
Scdo vero. quia dilatio impaſſibilitatis in carne fa
ciebat ad fidei noſtre confirmatōem. videlicet vt oñ
deretur chriſtus veraciter paſſus ⁊ mortuus fuiſſe.
non ſic dilatio impaſſibilitatis in aia. ideo magis di
lata fuit impaſſibilitas corpis ꝙ̄ impaſſibilitas ani-
me ex diſpēſatōe diuina. ¶ Ad illud quod obijcitur 22
ꝙ anima illa iteꝝ vniri poterat corpi paſſibili. dōm
ꝙ quedā aie ſepant a corpe ſepatiōe diffinitiua ſiue
finali. quedā vero ſepantur a corpe ad tēpus ꝓpter
glorie dei manifeſtatōem. ſicut eſt in illis qui reſuſci
tant ad ſtatū vite pterite. ſicut fuit i lazaro ⁊ in alijs
mirabilit ſuſcitatis. Que primo mō ſepant. ingredi
unt nouū ſtatū. Que vero ſcdo mō ſepant ſm diui
nā diſpoſitōem. adhuc a ſtatu ſuo retardātur. Uñ p
me niſi obſtet reat⁹ peti ſtatim efficiūtur ipaſſibiles.
nec vnibiles ſūt corpi paſſibili. qūuis ſcdē p diuinuȝ
miracl'ȝ aliqū habeāt ꝯiūgi. Et pmo mō aia xp̄i ſepa
ta fuit. qm̄ ds nō determinauerat eā vlteri⁹ vniri car
ni paſſibili. Et iō poſitō illa nlla ē. Nō eīn potuerat
carni paſſibili vniri. nō qȝ aliqḋ creatū illḋ ipediret. ġ
23 quia diuina iuſticia illud nō pmitteret. ¶ Ad illḋ qḋ
obijcit ꝙ nihil collatū eſt anime. dicendū ꝙ illud nō
cōſtat. qūuis nō legat. nec etiam cogit. Anima eīn xp̄i
ꝑ illud quod habebat ex ſola ſepatione a carne paſſi-
bili iam caruit aptitudine patiēdi. ⁊ ita reddita ē im-
paſſibilis. nec oportet ꝓpter hoc aliquid noui ſibi cō-
ferri. ſatis eīn ſufficiebat paſſionis ⁊ paſſibilitatis ra-
24 tionē ſibi auferri. ¶ Ad illud quod obijcit ꝙ anime
que ſtatim ꝑ ſepationē efficiunt impaſſibiles ſtatim
euolant. dicendū ꝙ illud veritatē habet nūc poſt xp̄i
aſcenſionē. ſed ante nō habebat veritateȝ. differebat
eīn aliquaꝝ animaꝝ euolatio. ſ. ſanctoꝝ patrū ꝓpter
pmi peccati obligationē. Anime vō chriſti differeba-
tur ꝓpter hominū eruditionē. ⁊ noſtre fidei cōfirma-
tionem ⁊ rectificationē. ⁊ carnis ꝓpinquam glorifica
tionem.

Queſtio. ij. e

Utrū ex illa ſepatione caro fuerit mortua. an poſt
eā habuerit vitā. Et ꝙ vitā habuerit videt. omē qḋ
eſt vnituȝ vite viuit ꝑ participationē. ſed caro chriſti
poſt ſepationem erat vnita ipſi vite. ſcȝ verbo dei. ġ
ab ipo viuificabat. Si tu dicas ꝙ hoc eſt verū de vi-
ta creata nō de increata. Obijcit contra. Potentior
eſt vita increata i viuificando qꝫ vita creata. quoniā
ipa eſt fons vite. Si ergo anima nulli corpori poteſt
vniri quin det ei vitā. multo fortius videt ꝙ nec pſo
na diuina poſſit vniri carni niſi tribuat ei vitā. ¶ Itē
impoſſibile fuit animā chriſti vniri verbo quin reci-
peret vitam ab ipo. ergo ſi ſuo mō caro erat viuifica-
bilis. impoſſibile fuit vniri verbo quin reciperet vitam
ab eo. ¶ Item nobilior eſt ſubſtantia viuens ſubſtā-
tia nō viuente. ſed nulla caro erat nobilior carne xp̄i
etiā poſt ſepationē anime. ergo ſi vita repitur in alia
carnē. neceſſe eſt ꝙ caro chriſti viueret etiā anima ſe-
pata. ¶ Item caro illa nō poterat videre corruptio-
nem. ergo neceſſe erat eam ab aliquo vegetari. ſed nō
niſi a deitate. ergo eam ita vegetabat ſicut anima. ſed
anima eā vegetādo dabat ei vitā. ergo pari ratione
caro illa viuebat ſm diuinitatem influentē in ipſam.
¶ Sed cōtra. in ſymbolo dicit ꝙ xp̄s mortuus eſt et
ſepultus. ſed hoc nō dicit niſi rōne carnis. ergo caro
chriſti fuit mortua anima ſepata. ¶ Item oīs vita ē
ab aliquo informante. ſed caro poſt ſepationem ani-
me nō viuebat aliquo viuificante ꝑ modum forme.
ergo poſt ſepationeȝ anime caro nō habebat vitam.
¶ Itē omne qḋ viuit habet aliqū vſum vite. vtpote
vti alimento. vel ſenſu. vel motu. vel intellectu. ġ nul
lū iſtorū caro chriſti habebat poſt ſepationē aie. ergo
nō viuebat. ¶ Item nihil viuū ſuſcitat vel reſurgit.
qȝ ſuſcitatio ⁊ reſurrectio nō eſt niſi mortui. ſed caro
chriſti reſurrexit ⁊ ſuſcitata fuit. ergo poſt ſepationē
25 anime vitam nō habuit. ¶ R°. dicendū ꝙ abſqȝ du-
bio caro chriſti poſt ſepationē anime mortua fuit. ca
ruit eīn vſu ⁊ cōplemēto vite. Res eīn corꝑalis non
eſt nata viuificari niſi ab aliqua forma ſpūali ipſam
cōplente ⁊ ſibi ꝓportionabili. qm̄ ergo in ipa ſepatio-
nē anime caro chriſti caruit huiuſmodi forma. ideo
vere fuit mortua. Et qūuis haberet diuinitatē vnitā.
nō tamē ab ea viuificabat. non ꝓpter defectum a pte
viuificātis. ġ ꝓpter iproportionē viuificabilis. Rati-
ones ġ que ad hanc pte inducunt concedendē ſunt.
26 ¶ Ad illud vō qḋ pmo obijcit in contrariū ꝙ vnitū
vite viuit. iam patet rñſio. Hoc eīn veritatē habet qñ
vnit ei ſicut pfectibile ſue pfectioni. Sic aūt nō vnit
caro pſone verbi. ⁊ ideo nō eſt ſimile de ipa anima et
de pſona diuina. ¶ Ad illud qḋ obijcit ꝙ anima non 27
potuit vniri ipi verbo quin viuificaret ab ipſo. ergo
nec caro. dicendū ꝙ nō eſt ſimile. ꝓ eo ꝙ ipa aia cuȝ
ſit opus ⁊ imago dei. ⁊ imediata nata ferri in deum.
capax eius eſt. ⁊ pticeps eſſe poteſt. ⁊ ita imediate hȝ
ab illo ⁊ in illo viuere ꝑ cognitionē ⁊ amorē. ſic auteȝ
nō eſt de carne. nō eīn eſt nata deum cognoſcere vel
amare. ¶ Ad illud qḋ obijcit ꝙ nobilior eſt ſubſtan 28
tia viuens ſubſtātia nō viuēte. dicendū ꝙ verum eſt
ceteris alijs parib⁹. ſed caro xp̄i licȝ careat vita. erat
tū diuinitati vnita. ⁊ hoc quidem ꝑponderat multis
alijs dignitatib⁹. Preterea cū dicit ꝙ nobilior ē ſub-
ſtantia viuens ſubſtātia nō viuēte. hoc intelligit de
ſubſtantia que caret vita ſimpliciter. caro aūt chriſti
nō carebat vita ſimpliciter ſed ad temp⁹. Unde ſicut
nobilior eſt filius regis captus ⁊ incarcerat⁹ filio ru-
ſtici in libertate ſua cōſtituto. ſic etiā intelligendū eſt
de carne chriſti. que modico tpe caruit cōplemento
vite. vt poſtea nobiliſſimā vitā reſumeret. ¶ Ad illḋ 29
qḋ obijcit ꝙ caro illa nō potuit incinerari. dicenduȝ
ꝙ diuina virtus illā cōſeruabat. ſed tamē illa ꝯſerua
tio nō erat viuificatio nec operatio vite. Cōſeruatio
eīn ⁊ vegetatio que eſt opatio vite. pcedit a forma cō
pletiua opante ꝑ modū nature. ſed cōſeruatio q̄ erat
in carne chriſti ne corrumperet erat a virtute diuina
opante ſuꝑ naturā. ⁊ ideo nō cogit illa ratio.

Queſtio. iij. f

Utrū ꝓpter mortē carnis ſit mors pſone verbi at-
tribuēda. Et ꝙ ſic oñdit. Dicit eīn in ſymbolo. paſ-
ſus ſub pontio Pylato. crucifixus. mortu⁹. ⁊ ſepul-
tus. hoc autē dicit de filio dei vnigenito. Et hocipm
dicit Ambroſi⁹ expſſe. ⁊ habet ſupra diſt. xviij. Tan-
tū fuit peccatū noſtrū vt ſaluari nō poſſem⁹ niſi vni-
genitus dei fili⁹ moreret ꝓ nobis debitorib⁹ mort.
¶ Itē hocipm videt rōne. Carne naſcēte ⁊ cōcepta
filius dei natus dicit ⁊ cōceptus. ergo pari rōne car-
ne mortua filius dei debet dici mortuus. ¶ Iteȝ ſa-
tiſfactio ꝓ peccato noſtro fuit ꝑ paſſioneȝ ⁊ mortē. ġ
null⁹ potuit ꝓ peccato nr̄o ſatiſfacere niſi eſſet de⁹.
ergo ſi ꝓ peccatis nr̄is ꝑ mortē illā ſatiſfactū ē. vere
fili⁹ dei fuit mortuus. ¶ Itē vnio illa facit cōmuni-
cationē idiomatū. ſed ꝓpter ſepationē aie a carne ve-
rū ⁊ neceſſariū fuit illū hominē mori. ġ vere ⁊ ꝯueni-
enter pōt mors attribui dei verbo. vt dicat filius dei
mortuus ⁊ ſepultus ꝓ nobis. ¶ Sed contra. Aug⁹.
dicit ⁊ habet in lr̄a vltimo capitulo. Si quis dixerit
atqȝ crediderit deū paſſum anathema ſit. ſed cui non
poteſt attribui paſſio. nō poteſt attribui mors. ſi ergo
nō eſt credendū filiū dei paſſum ſicut dicit. nō eſt cre
dendū neqȝ dicendū filiū dei fuiſſe mortuū. ¶ Item
idiomata ptis nō cōicant pſone verbi. qūuis eīn caro
fuerit ſepata ab anima. nō tū ꝓpter hoc filius dei ſe-
paratus fuit ab illa aia quā aſſumpſit. ergo ſi ꝑ paſſi
onē chriſti nō eſt mortua niſi ſola caro. qȝ aia ſemꝑ vi
xit. nō videt ꝙ filio dei vere poſſit attribui mors. aut
ſi attribuit ei mors. tūc eſt queſtio quare nō ſimiliter
attribuit ⁊ ei ſepatio. ¶ Itē ꝓpter repugnantiā idio
matū hȝ nō recipit cōmuniter. fili⁹ dei ē creatura. ſed
multo magis repugnat vite mors ꝙ̄ intentio creatu-
re intentioni creatoris. ergo ſi filius dei eſt ipſa vita.
videt ꝙ nullo mō ſit mors ei attribuenda. ¶ Item
quicūqȝ diceret ſumme ſapientē eſſe ſtultū blaſphe-
maret. Similit qui diceret ſummē bonū eſſe iniquū.

ergo pari rōnē qui dicit summe potentē esse infirmū. ꝑ hoc dicit q̄ dicit filiū dei esse mortuū. q̄ qui hoc dicit
30 blasphemat deū. ℂ Rn̄. dicendū q̄ absq; dubio cōcedendū est filiū dei. ꝑ nobis fuisse mortuū. t hoc quidē sibi vere attribuit nō ꝑm naturā diuinā ꝑ ꝑm hūanā. nō ꝑ essentiā aut ꝑ inherentiā. ꝑ ꝑ idiomatū cōmuni cantiā. t hoc i nullo derogat diuine maiestati. t multū cōsonat pietati. Nullū est verbū maioris dignationis resonare pōt in aurib⁹ cozdis homis q̄ q̄ vnigenitus dei filⁱ mortu⁹ fuerit ꝑ nobis debitorib⁹ mortis. Et ideo nō tm̄ est hoc credendū t asserendū tāq; verū. sed etiā frequentissime recolendū. Et cōcedende
31 sunt rōnes q̄ hoc ostendūt. ℂ Ad illud vo qd̄ obijcit auctoritate Aug. satis cōuenienter rndet mḡr in litera. Nō em̄ intēdit renouere passionē a ꝑsona verbi sim
32 pliciter ꝑ ꝑm diuinā naturā. ℂ Ad illud qd̄ obijcitur q̄ idiomata ptis nō cōmunicant ꝑsone verbi. dicendū q̄ mori nō tm̄ cōuenit carni. sed etiā toti homini assumpto. Ipse em̄ aie a carne nō solū mortē caro sed etiā totus hō. Et iō ratio illa ꝑcedit ex sup-
33 positione falsi. ℂ Ad illud qd̄ obijcit q̄ non cōcedunt idiomata. vbi est repugnātia. dicendū q̄ verū est. vbi est talis repugnātia. q̄ nō tollit mediante sufficientia. sic aut non est in ꝓposito. Motis em̄ dat intelligere hūanitatē. que sine repugnātia pōt dici de ꝑsona xp̄i. vnde filⁱ dei dicit fuisse mortuus. q̄ fuit homo in q̄ fuit passio mortis. ℂ Ad illud qd̄ obijcit q̄ blasphe- 34
mia est dicere filiū dei esse mortuū. dicendū q̄ hoc videt auribus infidelium. ꝑm q̄ dicit. j. Cor. j. Predicamus ie3um xp̄m crucifixū. iudeis quidē scandalū. gentibus aut stulticiā. Et ratio hui⁹ est. q̄ nō creditur ipsis hūanitatis dei filⁱ benignissimā dignationē. nec intelligit illⁱ hūiliationis altissimā rationē. Si em̄ hoc intelligeret. videret q̄ illud qd̄ infirmū est dei. fortⁱ est hominib⁹. Et illud qd̄ stultū est dei. sapiēs est omnib⁹ homib⁹. Ipsis ergo duob⁹ pensatis. videlicz ipsa verbi incarnatiōe. t ratiōe ob quā causam incarnat⁹ est. nō est blasphemia imo laus dicere q̄ filius dei. ꝑ nobis fuit mortu⁹ ꝑm naturā assumptā. Per hoc em̄ tercentissime (sicut in ꝓcedentibus fuit ostensum) repatum est genus humanum. Nec est simile de stulticia t malicia. non em̄ valebant ad nostrā redemptionem. sicut passionis t mortis tolerantia. Et per hoc patet quesita.

Distinctio. xxij. de ꝓsequētibus mortē christi.

In querit vtrū in illo triduo tē. Supra egit mḡr de sepatione facta in morte xp̄i. In hac vo pte agit de cōsequētib⁹ ad sepationē. Diuidit aūt ps ista in tres ptes. In quaz ꝑma inqrit mḡr vtrū xp̄s fuerit homo in triduo. In secūda vo vbi fuit in illo triduo. ibi. Hic querit si xp̄s in morte. In tercia vo ad maiorē explanationē inqrit. vtrū cōcedendū sit illū hoiem descendisse de celo. ibi. Solet etiā q̄ri si cōgruēter dici pōt tē. Prima ps in q̄ inquirit vtrū xp̄s in triduo fuerit homo diuidit in duas ptes. In quarū ꝑma opponit. In secūda dissoluit. ibi. Quib⁹ respondem⁹. q̄ licz hō tē. Secūda vo ps principalis in qua inqrit vbi fuerit in illo triduo siliter habet duas. In quaz ꝑma inquirit vbi fuit ꝑm hūanitatē. In secūda vo inqrit vbi fuit ꝑm sui totalitatē. ibi. Et vtiq; totus codē tpe erat tē. Similiter tercia ps in qua inqrit vtrum filⁱ hominis descēderit de celo. habet duas ptes. In quaz ꝑma q̄stionē ꝑdictā determinat. In secūda ꝑdeterminata in totali pte ista epilogat. ibi. Hec de corrigia calciamēti tē. Que quidē ps diuidi potuit cōtra totā partē ꝑcedentē. sed sub aliqs partib⁹ cōprehēsa fuit ad vitandā diuisiōis cōfusionē.

Querit vtrū xp̄s in triduo fuerit homo. Et opponit q̄ nō. a

XXII

Ic querit vtrū in illo triduo mortis christus fuerit hō. Q̄ nō videt quidusdā. q̄ mortuus erat. t homo mortuus nō est hō. Addūt etiaz q̄ si tūc erat homo. vel mortalis vel imortalis. Sed mortalis nō q̄ mortuus. nec imortalis. q̄ tm̄ post resurrectionē.

ℂ Soluit qd̄ in oppositū ꝓbatū est. ostēdens q̄ i triduo fuerat hō. b

Quib⁹ respōdem⁹. q̄ licz hō mortuus fuerit. erat tm̄ in morte de⁹ homo. nec mortalis quidē nec imortalis. t tm̄ vere erat homo. Ille em̄ t hmōi argutie i creaturis locū habēt. sed fidei sacrīm a philosophicis argumētis est liberuz. Amb. Vnde ambrosi⁹. Aufer argumenta vbi fides querit. in ipis gimnasijs suis iam dyaletica taceat. piscatorib⁹ credit nō dyaleticis. Dicim⁹ q̄ in morte xp̄i deū vere fuisse hoiem t tm̄ mortuū. t hominē quidē nec mortalē nec imortalem. q̄ vnitus erat aie t carni scilicet. Alia em̄ rōne dicit deus homo. vel homo deus. q̄ Martin⁹ vel Joh⁹. Homo em̄ dicit de⁹ t econuerso. ꝓpter susceptionē homis. id est aie t carnis. Vnō Aug⁹. Talis erat susceptio illa Aug⁹.
que deū hoiem faceret t hoiez deū. Lū g̃ illa susceptio ꝑ mortē nō defecerit. ꝑ de⁹ homi t hō deo sic ante vnit⁹ erat vere. t econuerso. q̄ vnit⁹ erat aie et carni. t hō mortu⁹ erat. q̄ aīa a carne diuisa erat. ꝓpt sepationē aie a carne mortuus. ꝑ ꝓpter vtriusq; semp secū vnionē hō. Nō aūt sic erat hō vt ex aīa t carne simul iunctis subsisteret. ex q̄ rōne dicit aliquis alius hō. Et ipe forte ante mortē. hoc etiā mō erat hō. t post resurrectionē fuit. In morte vo homo erat tm̄ ꝓpter aīme t carnis secū vnionē. t mortuus ꝓpter inter illa duo diuisionem.

ℂ Ubi xp̄s fuit in illo triduo ꝑm humanitatē. c

Hic querit si xp̄s im morte alicubi erat hō. Et si vbicūq; ē hō sit. Ad q̄d di-

cim⁹ q̄. nō vbicūq; erat hō erat. nec mō vbicūq; ē hō est. q̄. vbiq; ē ꝑm deitatē. nec vbiq; est hō. q̄. nō vbiq; homī vnit⁹. ꝑ vbicūq; ē ꝑm hoiem ibi hō est. Tpe aūt mortis t vbiq; erat ꝑm deū. t i sepulcro ꝑm hoiem. et i ifemo ꝑm aiaz. t i sepulcro ꝑz carnē. In sepulcro g̃ erat hō. q̄. hūanitati vnit⁹ erat. t si nō toti. q̄. carni tm̄. Et i inferno erat hō. q̄. hūanitati vnit⁹. ꝑ nō toti. q̄. aie tm̄.

Oppositio. Sed si i inferno aie tm̄. et in sepulcro carni tm̄ vnitus erat. g̃ nec i infernō vnit⁹ erat aie t carni. nec in sepulcro. Quō ergo ibi vel hic hō esse dr̄? Que est rō dicti?

ℜ. Quia vna eadēq; vnione vnit⁹ erat aie i inferno. t carni i sepulcro. Et sic erat illis duob⁹ tūc sepatis vnitus sic ante sepationē. i. ante mortē. Ad ꝫ aūt opponit. Si

Oppositio. xp̄s aiaz tm̄ vel carnē tm̄ assumpsisset. nō fuisset verus hō. ꝑ ꝓpter vtriusq; assumptionē ver⁹ hō fuit. Sic g̃ vbi carnē t animā sibi vnitā nō hēbat. ver⁹ hō ibi nō erat. Sed tpe mortis nusq; illa duo vnit habebat. q̄

ℜ. nec in sepulcro. nec in inferno. nec alibi. Nusq; g̃ erat hō. Ad qō dicim⁹. q̄. xp̄s vtiq; verus hō non fuisset. si carnē t aiaz nō assumpsisset. Sz tm̄ q̄. exquo assumpsit. neutrū deposuit. ꝑ cū vtroq; eandē vnionē indesinēter tenuit quā assumēdo contraxit. Ideo nō incōgrue vbicūq; aie vl carni vel vtriq; vnit⁹ est. ibi hō esse dr̄. q̄. ibi hūanat⁹ est. ergo t i sepulcro erat hō. t i inferno erat hō. q̄. vtrobiq; hūanat⁹ erat xp̄s. t vnā eandēq; cū aīa t carne (licz sepatis) habebat vnionē. t vno codēq; tpe in sepulcro iacuit xp̄s. t ad infernū descēdit. sed in sepulcro iacuit ꝑm solā carnē. t in infernū descēdit ꝑm solā animā. Vñ Aug⁹. Quis nō est derelict⁹ in

Aug⁹. super Jobem. inferno? christ⁹ sed in aīa sola. Quis iacuit i sepulcro? christ⁹. ꝑ in carne sola. q̄. i his singulis xp̄s est. christū in his oib⁹ t singulis ꝓfitemur. Ex his euidēter ostēdit q̄ carni iacēti i sepulcro vnit⁹ erat xp̄s. sic aie i inferno. Alioqn si carni mortue nō esset vnitus. nō in ea diceret iacuisse i sepulcro. Aīa g̃ ad infernū descēdit.

Amb. in. iij. li. de spū. a sancto. caro in sepulcro iacuit. sapiētia cū vtroq; ꝑmānsit. q̄ in inferno positis (vt ait Ambrosi⁹) lumē vite fundebat eterne. Radiabat illic⁹ lux vere sapiētie. illuminabat infernū. ꝑ in inferno nō claudebat. Quis em̄ loc⁹ ē sapientie de q̄ scriptū est. Nescit hō vias ei⁹. nec inuēta est int̄ hoies. De q̄ abyssus dicit nō est i me. mare dicit nō est mecū. g̃ nec i tpe. nec i loco sapia ē. cui nec mors trib⁹ dā ē. In ligno em̄ caro. nō illa opatrix oim̄ sūba di uina pēdebat. ℂ Fitemur tm̄ xp̄m pepēdisse in ligno t iacuisse i sepulcro. ꝑ in carne sola. t fuisse i inferno. sed in anima sola.

Ubi xp̄s fuit in illo triduo ꝑm sui totalitatē. d

b Et⁹ vtiq; tot⁹ codē tpe erat i inferno. tot⁹ i celo. totus vbiq; Persona em̄ illa eterna nō maior erat vbi carnē t aiam sil vnitā sibi hēbat. q̄ vbi alterū tm̄. nec maior erat vbi vtrūq; sil vel alterum tm̄ vnitū hēbat. q̄ vbi erat neutrū hūs vnitū. Totus g̃ xp̄s et pfectus vbiq; erat. Vñ Aug. Nō dimisit pfez xp̄s cū venit i ꝙginē.

Aug⁹. cōtra Felicianū. vbiq; tot⁹. vbiq; pfect⁹. Uno g̃ codēq; tpe tot⁹ erat i

a ℂ Lux vere sapiētie illuminabat infernū. Videt ꝫ esse falsuz. q̄ sicut obscuritas repugnat celo empireo. sic luminositas repugnat inferno. q̄ sicut celum empireū nūq̄ hz obscurari. sic videtur q̄ infern⁹ nunq̄ habeat illumiari. Ité dānati debuerūt cessare omi ꝓsolatiōe. t maxie ꝓsolatiōe q̄ est in aspectu lucis eterne. q̄ si lux illa corporalis nō erat. q̄ sine corpe ad inferna descendit. ꝫ magꝭ spūal. videt q̄ i inferno irradiare non debeat. ℂ Rn̄. dicendū q̄ secus est de irradiatiōe lucis mālis t luc⁹ spiritualis. Nā irradiatio lucis mālis imutat visum nāliter. Irradiatio vo lucis spiritualis imutat voluntarie. Tm̄ null⁹ cā videt nisi cui se ostēdit voluntarie. Et iſto lux ista splēdere dicit in inferno. t infernū illumiasse. q̄ aliqs de iferno irradiabat. nō tm̄ oēs. q̄ nec oēs vo lebat illuminare. nec oēs habebāt oculos ꝓpionales. ℂ Ad illō vo qō obijcit de celo empireo. dicendū q̄ nō est sile. q̄uis em̄ sit bonū oino impmixtū malo. non tm̄ oportet q̄ sit malum oino impmixtū bono. Et ꝓterea decebat deū eos qui erat i tenebris illumiare. nō tm̄ eos q̄ erāt i lumine obscurare.

b ℂ Vtiq; tot⁹ codē tpe tē. Hoc videtur falsum. q̄ aut hoc qd̄ est totū refert ad naturā. aut ad psonā. Ad nām non. q̄ xp̄s ꝑm totā naturā non erat sil in celo t in inferno. Si ad psonaz. adhuc videt falsum. q̄ supra dis. vij. dictū est q̄ ꝑsona xp̄i cōpo-

nīt ex tribꝰ ſubſtātijs ꝛ duabꝰ naturis. et ē illa cōpoſitio inexplicabilis. ꝗ ſi totꝰ xp̄s erat in celo ꝛ in inferno. videt̄ ꝙ ille due nature ſil' eſſent i celo ꝛ i inferno. qḋ falſuꝫ eſt ꝛ abſurdū. Item differētiā ꝯuenit aſſignari inter hoc ſignū om̄e ꝛ hoc ſignū totū. qꝛ om̄e diſtribuit pro partibꝰ ſubiectiuis. ꝛ totū ꝓ ptibꝰ integralibꝰ. ꝗ ſi xp̄s nō habebat ptes itegrales niſi ſm̄ hūanā naturā. cū dī ꝙ totꝰ xp̄s fuit in celo ꝛ i inferno. implicat̄ hoc de xp̄o ſm̄ nāꝫ humanā. qḋ ſimplicit̄ ē falſum ꝓ tpe illo. Rꝰ. dicendū ꝙ h nomē totus aliqn̄ tenet̄ vt ſignū. aliqn̄ vt adiectiuū. Scḋm ꝙ tenet̄ vt ſignū ſic diſtribuit i aliqs ptes. vt cū dicit̄. Totꝰ petrus ē albꝰ. Scḋm ꝙ accipit̄ vt nomē adiectiuū. ſic totuꝫ vno mō dicit̄ idē qḋ pfectū. Alio mō ideꝫ qḋ hñs ptē ꝛ ptes. Cū ꝗ dicit mḡr ꝙ xp̄s erat totus i celo. ibi dicit̄ pfectus. qꝛ pſona xp̄i pfectiſſima ſil' erat in celo ꝛ i terra ꝛ i inferno

inferno. totus in celo. Erat apud inferos reſurrectio mortuoꝝ. erat ſup celos vita viuentiū. vere mortuus. vere viuus. in q̄ mortē ſuſceptio mortalitatis excepit. et vitā diuinitas nō pdidit. Mortē ꝗ dei filiꝰ ꝛ in aīa nō ptulit. ꝛ in maieſtate nō ſenſit. ſ; tñ pticipatiōe infirmitatis rex glorie crucifixꝰ eſt. Ex his apparet ꝙ xp̄s eodē tpe totꝰ erat i ſepulcro. totꝰ i inferno. totꝰ vbiqꝫ. ſicut ꝛ mō totus eſt vbicūqꝫ eſt. ſed nō totū. nec in ſepulcro vel in inferno totū erat. ꝛ ſi totus. ſicut xp̄s totus ē deus. totus hō. ſed nō totū. qꝛ nō ſolū eſt deꝰ vel hō. ſed ꝛ deus ꝛ hō. Totū eñ ad naturā refert̄. totus aūt ad hypoſtaſim. ſic aliud ꝛ aliqd ad naturā. alius ꝟo ꝛ aliqs ad pſonā referunt̄. Vñ Joh. Dam. Totus xp̄s eſt deꝰ pfectus. nō aūt totū deꝰ eſt. Nō eñ ſolum deus ē ſed ꝛ hō. ꝛ totus hō pfectꝰ. Nō aūt totū hō. nō ſolū eñ hō ſed ꝛ deus. Totū eñ nature ē repſentatiuū Totus aūt hypoſtaſeos. ſicut aliud quidē eſt nature. alius aūt hypoſtaſeos. ſic ꝛ hmōi.

c
Joh. Dam.

¶ Inquirit ꝛ determiat vtrū filius homis deſcenderit de celo. e

Solet etiā queri ſi cōgruēter dici poſſit filiꝰ homis vt ille hō deſcēdiſſe de celo. vel vbiqꝫ eſſe. ſic dicit filius dei vel deꝰ de celo veniſſe ꝛ vbiqꝫ eſſe? Ad qḋ dicimꝰ. Si ad vnitatē pſone referat̄ dicti intelligētia. ſane dici pōt. Si ꝟo ad diſtinctionē naturaꝝ. nullatenꝰ cōcedendū ē. Vñ Augꝰ. Una pſona ē xp̄s deꝰ ꝛ hō. Ideo dicit̄. d Nemo aſcēdit in celū niſi q̄ de celo deſcēdit ꝛc̄. Si ꝗ attēdas diſtinctionē ſubſtātiaꝝ. Filiꝰ dei deſcendit. ꝛ filiꝰ homis crucifixꝰ ē. Si ꝟo vnitatē pſone. ꝛ filius homis deſcēdit. ꝛ filiꝰ dei ē crucifixꝰ. Propt̄ hāc vnitatē pſone nō ſolū filiū homis deſcēdiſſe de celo ſ; etiā dixit eſſe i celo cū loqueret̄ i terra. Propter hanc eandē dr̄ deus glīe crucifixꝰ. q̄ tñ ex forma ſerui tm̄ crucifixus eſt. Nō tñ ſm̄ hoc ꝙ deus glorie eſt ſm̄ ꝙ glori-

Augꝰ. de tri.
d Joh. iij.
j. Cor. ij.

no ¶ Ad illud qḋ obijcit̄ ꝙ pſona illa erat cōpoſita. dicenduꝫ ꝙ nec ꝓprie erat cōpoſita. nec hoc nomē totus accipit̄ ibi collectiue vel diſtributiue. qꝛ nō ſignat collectionē aut diuiſionē ſ; potiꝰ pfectionē. Et p h pꝫ rñſio
3 ad ſequēs. c ¶ Totus eſt vbicūqꝫ eſt ſ; nō totū. Videt̄ illa duo eſſe incōpoſſibilia. qꝛ totꝰ ꝛ totū ideꝫ ſignt. ergo ſi totꝰ erat i celo ꝛ in inferno. neceſſario ſequit̄ ꝙ totū. Itē vbicūqꝫ ego ſum. neceſſe eſt me eſſe totū. ergo pari rōne videt̄ de xp̄o. qꝛ vbicūqꝫ eſt aliqd. neceſſe eſt eſſe om̄e illud qḋ nāliter ē in eo ¶ Rꝰ. dicendū ꝙ ſicut magiſter ſubiūgit. totꝰ refert ad pſonā. ſ; totū ad naturā. Et rō huiꝰ ē diſcretio ſexus importata p genꝰ maſculinū. ꝛ cōfuſio p neutrū. ꝛ qm̄ pſona xp̄i ſm̄ ſe totā vbicūqꝫ erat. tota erat. cū ſit vnica ꝛ ſimpliciſſima. natura ꝟo cū nō ſolū ſit in xp̄o ſimplex vtpote diuina. ſ; etiā cōpoſita vtpote hūana. nec iſta poſſit eſſe vbiqꝫ. ideo cōcedit mḡr ꝙ totꝰ erat vbiqꝫ. ſ; nō totū. qꝛ totus refert̄ ad diuinitatē. totū aūt ad diuinitatē ꝛ hūanitatē ¶ Ad illud ꝗ qḋ obijcit̄ ꝙ totus ꝛ totū idem ſignt. dicendū ꝙ verū eſt q̄tū eſt de impoſitiōe p̄ma. ſed rōne diſcretionis importate p generis cōſignificationē i rōne vſus vnū cōſueuit referri ad pſonā ꝛ alterū ad naturā ¶ Ad illud qḋ obijcit̄ ꝙ vbicūqꝫ ego ſum. neceſſe eſt me eſſe totū. dicendū ꝙ nō eſt ſile. qꝛ in me pſona nō ſe extendit
4 vltra naturā. Sic aūt nō eſt in xp̄o ſicut in p̄cedētibꝰ dictū fuit. d ¶ Nemo aſcēdit in celū niſi q̄ de celo deſcēdit. Videt̄ hoc eſſe falſum. qꝛ ſi ſolꝰ xp̄s deſcendit de celo. ergo ſolus chriſtus aſcendit i celū ꝛ nullus alius. qḋ eſt hereticū dicere. Itē hoc videt̄ falſum alia ratiōe cum dicit̄ deſcendiſſe de celo. Aut eñ hoc dicitur ſm̄ naturā diuinā. aut ſm̄ humanā. Scḋm diuinā nō. qꝛ ſm̄ illā nō mutat locū. Scḋm hūanā nō. qꝛ ſm̄ illā non fuit in celo ¶ Rꝰ dicendū ꝙ aſcēdere vno mō idem eſt qḋ ꝓpria virtute ſcandere ſine āminiculo virtutꝫ aliene. ꝛ hoc mō ſoli chriſto cōuenit. Alio mō aſcēdere idē eſt qḋ ſurſum ſcandere. ꝛ hoc mō cōuenit alijs ſanctis. In p̄miſſa aūt autoritate accipit̄ p̄mo mō. Vel aliter. eſt aſcēdere in celū empireū. ꝛ eſt aſcēdere in celū trinitatis. Cū ergo dicit̄. Nemo aſcendit ꝛc̄. hoc non dicit̄ q̄tū ad aſcēſum in empireū ſed q̄tū ad aſcenſum i celū trinitatis. ꝛ iſte aſcenſus nō eſt aſcenſus ad locū ſed potius ad dignitatē ꝛ equalitatē patris. Nec eſt ſm̄ acquiſitionē noue dignitatis in xp̄o. ſed ꝓpter manifeſtationē eius qḋ habuit ab eterno. Vnde ſicut dicit̄ deſcēdiſſe nō ꝓpter hoc ꝙ in eo fuerit diuinitas minorata. ſed ꝓpter hoc ꝙ in aſſumptiōe hūanitatis apparuit mi-

ficat ſuos. ꝛ tñ dicit̄ deus glīe crucifixus. Recte quidē nō ex ꝟtute diuinitatis ſ; ex infirmitate carnis. Quid ꝗ ꝓpter qd. ꝛ quid ſm̄ quid dicat̄. prudēs ꝛ diligēs ꝛ pius lector intelligat.

Predetermiata in totali iſta pte epilogat. f

e Hec deꝰ corrigia calciamenti dñici dicta ſufficiant. Nec oſſa regis ydumee cōſumant̄ vſqꝫ in cinerē.

norata. ſic etiaꝫ dicit̄ aſcēdiſſe. qꝛ i aſcēſiōe eius ſublimitas ē manifeſtata. Vñ iſte deſcēſus ꝛ aſcēſus cōueniebat diuine pſone ſm̄ diuinā naturā. relatā tñ ad hūanā. Et p hoc patet rñſio ad vtrāqꝫ obiectiōeꝫ prius factā. vtraqꝫ eñ currit de aſcēſu ꝛ deſcēſu locali.
5 e ¶ Corrigia calciamēti ꝛc̄. Querit̄ hic qd intelligit̄ p corrigiā. ꝛ quid p calciamētū. ꝛ qd p regē ydumee. ꝛ qd p oſſa eius? Rꝰ dicendū ꝙ calciamentū eſt hūanitas xp̄i tegens pedē diuinitatis. Corrigia ꝟo calciamēti eſt vnio diuinitatis ꝛ hūanitatis. Rex ydumee eſt chriſtus rōne nature mortalis aſſumpte. iuxta illud qḋ dicit̄ i pſ. in ydumeā extendā calciamētū meū. Oſſa regis ydumee ſunt ſacra xp̄i occulta ꝛ difficiliora ad pſcrutandum. hec vſqꝫ ad cinerē cōſumūtur. qñ p ignē curioſitatis adeo vult quis ea penetrare vſqꝫ ad minima. vt deuotio extinguat̄. Et hoc dicit mḡr nō eſſe faciendū. qꝛ cū loquimur de xp̄o q̄tū ad eius incarnationē ꝛ paſſionē. vel etiā cogitamꝰ. repleri debemꝰ deuotiōe. nedū tam magna ꝛ imenſa bñficia corde arido cogitamꝰ. p elationē inflemur. ꝛ p ingratitudinē areſcamꝰ. ſed ſanū cōſiliū reputet dicere cum Johāne. Non ſum dignus vt ſoluā corrigiā calciamētoꝝ eius. Credo eñ ꝙ huiꝰ calciamēti alligatura q̄āto curioſius ꝛ audacius eā quis ſoluere voluerit. tanto artius alligat̄. ideo ſequēdo mediū finis imponat̄ circa ſermonē de xp̄o q̄tū ad incarnatiōis ꝛ paſſiōis myſteriū qḋ exuperat omnē ſenſum.

Ad intelligentiā huius partis incidūt hic ſex dubitabilia. Primo querit̄ vtrū xp̄s i triduo fuerit homo. Secūdo querit̄ vtrū ſm̄ ꝙ fuerit homo fuerit in loco determiato. Tercio querit̄ de requietiōe corpis i ſepulcro. Quarto querit̄ de deſcēſu anime ad inferos. Quito querit̄ de liberatiōe animarū de inferno. Sexto ꝛ vltimo querit̄ de traductione naturaꝝ ad celos.

Queſtio. j. a

¶ Utrū chriſtus fuerit homo in triduo? Et ꝙ ſic videtur. Augꝰ. Talis fuit illa ſuſceptio q̄ faceret deum hoiem ꝛ hoieꝫ deū. ſ; illa ſuſceptio nō mutata māſit i triduo ſicut p̄us oſtenſum eſt. ergo chriſtus in triduo fuit homo. ¶ Itē magiſter Hugo de ſancto Victore. Quid ſtultius q̄ ꝙ homo tūc eſſe deſinat qñ vere eſſe incipit. Ex hoc arguit ita. Cū ergo homo factus incipiat eſſe beatꝰ qḋ ē eſſe veriſſimū. ſtultiſſimū ē dicere ꝙ tūc deſinat eſſe. ergo de quolibet homie poſt mortē verū eſt dicere ꝙ ſit homo. ergo multo fortiꝰ hoc debet cōcedi ꝛ dici de chriſto. ¶ Itē omne habens hūanam naturā eſt homo. ſed xp̄s in triduo erat habens humanā naturā. ergo xp̄s in triduo erat homo. maior ꝛ minor p ſe manifeſte ſunt. ¶ Iteꝫ quotienſcūqꝫ anima ꝛ corpus vniunt̄ in vnā hypoſtaſim faciūt hominē. ſed in triduo aīa ꝛ corpus vniebant̄ in vnā hypoſtaſim. ergo xp̄s in triduo fuit homo. ¶ Itē hec eſt vera. chriſtus in triduo iacebat in ſepulcro. aut ꝗ ſm̄ ꝙ deꝰ. aut ſm̄ ꝙ homo. Sed nō ſm̄ ꝙ deus. ergo ſm̄ ꝙ hō. ergo chriſtꝰ in triduo erat homo. ¶ Iteꝫ xp̄s in triduo nō deſijt eſſe ſacerdos. ergo xp̄s in triduo non deſijt eſſe homo. Maior patet p hoc qḋ dicit̄ in pſ. Tu es ſacerdos in eternū. Et ad Hebre. vij. Chriſtꝰ eo ꝙ maneat ineternū. hꝫ ſempiternū ſacerdotiū. Veritas illatiōis in h oſtēdit̄ ꝙ ſacerdos erat ſm̄ ꝙ hō. ¶ Item chriſtus ꝓpter aſſumptionē aīe rōnalis. rationalis erat rōnalitate creata. ſed chriſtus in triduo habuit animā rōnalē ſibi vnitam. ergo chriſtus erat i triduo rōnalis rationalitate creata. ergo erat angelꝰ. vel anima. vel homo. Sed nō erat angelus vel aīa. ꝗ erat homo. ¶ Sed contra. mortuū diminuit de rōne homis. ergo quicūqꝫ eſt hō mortuus. eſt diminutꝰ a completa rōne homis. ſed completū nō p̄dicat̄ de diminuto. ergo ſi chriſtus in triduo erat homo mortuꝰ. hec eſt falſa. chriſtus in triduo erat homo. ¶ Itē ſm̄ naturaleꝫ philoſophū homo eſt compoſitꝰ ex anima rationali ꝛ carne. ergo chriſtus in triduo non erat hō vere. ¶ Item nulla forma p̄dicat̄ de toto qꝛ forma. ſed qꝛ eſt forma cōſequens totū compoſitū. Si ergo homo p̄dicat̄ de chriſto. neceſſe eſt ꝙ nomiet formaꝫ cōſequens totū compoſituꝫ. ſed in chriſto ſoluta erat compoſitio in triduo. ergo in triduo non poterat dici homo. Maior ꝓpoſitio manifeſta eſt p inductioneꝫ ꝛ p autoritatē Auicenne qui eā ponit. Et p autoritatem Boecij qui dicit ꝙ ſpēs eſt totum eſſe indiuidui. ¶ Itē corrupto ſupiori eſſentiali neceſſe eſt corrūpi inferius. ſed eſſe viuū ſupius eſt ad eſſe hominē ꝛ eſt ei eſſentiale. qꝛ viuere eſt eſſe viuētis. ergo ſi chriſtus i triduo deſijt eſſe viuēs. ergo in triduo deſijt eē homo. nō ergo chriſtus in triduo erat homo. ¶ Item xp̄s in triduo nec videre poterat nec audire nec loqui. ꝗ ſi erat homo. erat homo cecus. ſurdus. ꝛ mutus. ſed hoc eſt abſurdū dicere de chriſto. ergo falſum eſt dicere ꝙ chriſtus i triduo fuerit homo. ¶ Itē ſicut vnio diuine nature ꝛ hūane facit deū eſſe hominē. ita vnio anime ad carnē facit eſſe animatū. ergo ceſſante vnione anime ad carnē. ceſſat eſſe animatū. et ſi ceſſat eē animatū. ceſſat eē animal. ꝛ ſi ceſſat eē aīal. neceſſario ceſſat eē homo. ergo a p̄mo cū in chriſto fuerit ſepatio anime a carne in triduo. chriſtus deſijt eſſe homo in triduo. ergo non fuit homo in triduo. ¶ Item ad hocip̄m ſunt rationes magiſtri in littera que ſup hoc fundant̄. Omnis homo aut ē mortalis aut imortalis. omnis etiā homo ē alicubi homo. ſed chriſtus in triduo nec erat mortalis nec erat imortalis. nec erat alicubi homo. Non in ſepulcro. cum non eſſet ibi niſi corpus. Nō in inferno. cuꝫ nō eſſet ibi niſi aīa. ergo
xp̄s nō fuit homo in triduo. ¶ Rꝰ ad p̄dictoꝝ intelli 6
gentiā eſt notandū ꝙ circa hoc fuit triplex modus dicendi. Primꝰ eſt ꝙ non ſolū vere xp̄s i triduo poſſit dici homo. ſed etiā hoc poteſt dici de quolibet homie mortuo. Secūdus ꝟo modus dicendi eſt ꝙ hoc non debet cōcedi de alijs. pōt tñ cōcedi de xp̄o. Tercꝰ ꝟo modus dicēdi ē ꝙ illud nō debet ꝯcedi de xp̄o nec de alijs hoibꝰ. Et p̄mū modū dicēdi tenuit mḡr Hugo

de sancto Victore. Secūdū modū tenuit mgr senten-
tiarū. Terciū vo tenet cōmunis opinio doctoꝝ pari-
siensiū. Si quis aūt velit diligēter cōsiderare quilibet
7 modus pdictoꝝ habet aliquid de veritate. Cū eñ di-
citur hoc de hoc. tripliciter pōt dici. Aut fm esse actua-
le. aut fm esse aptitudinale. aut ptim fm eē actuale.
ptim fz aptitudinale. Predicatū eñ aut dicit cētiā
subiecti. aut actum subiecti. Tūc est pdicatio fm esse
actuale qñ subiectū est ens in actu. ⁊ forma predicati
actu inheret subiecto ⁊ ē ei⁹ actus. sicut homie existē-
te dicit homo est aial. Tūc aūt est pdicatio fm eē ap
titudinale. qñ nec subiectū est actu. nec forma pdicati
actu inheret subiecto. sed necessaria ē ordinatio vni⁹
ad alterū. fundata sup pncipia nature. sicut nulla ro-
sa existēte cōcedit q rosa sit flos. Tūc aūt est pdica-
tio ptim fm esse aptitudinale. partim fm actuale. qñ
suppositū est in actu. forma vo pdicati nō inest ei fm
actū sed fm necessariā ordinationē fundata sup pnci
pia nature. Cū ergo querit vtrū christus sit homo in
triduo. si loquamur de pdicatiōe fm esse aptitudina-
le. nō tm̄ est verū de ipo. sed etiā de omni homie mor-
tuo. qz fm veritatē fidei nr̄e ⁊ sciētiā theologie. qñ hō
morit remanēt pncipia eius in quib⁹ salua est ordi-
natio nō solū respectu forme homis sed etiā hui⁹ ho-
minis. alioqn nō esset vera resurrectio. Si aūt loqua
mur de pdicatiōe ptim actuali. ptim aptitudinali. sic
pōt cōcedi de xpo q fuerit homo in triduo. quia erat
psona in actu. q̄uis forma hūanitatis seruaret i apti
tudine piūctionis aie ⁊ carnis. sed hoc nō potest dici
de aliquo alio homie. Si aūt loquamur de pdicatiōe
simpliciter actuali. nec de xpo nec de alio homie est ve-
rū dicere q sit homo q̄diu aia est sepata a carne. Ni-
hil eñ facit hoiem esse actu nisi actualis piunctio aie
cum carne. Si ergo isti tres modi dicēdi intelligunt
fm tres pdictos modos pdicandi. sic in omnib⁹ re-
perit veritas. ⁊ nulla est inter eos ptrarietas. Et verū
sensit Hugo de sancto Victore. ⁊ verū dixit mgr si in-
telligūt iuxta modos passignatos. ⁊ verū tenet cōmu
nis opinio. Et p h ad oēs rōnes ad vtrāqz partē ad-
ductas satis pōt patere rñ°. Verūtamē si vba Hugo
nis velim⁹ amplius cōsiderare. inuenim⁹ eū christuz
sensisse fuisse hoiem in triduo ⁊ quēcūqz aliū hominē
mortuū. nō solū q̄tum ad esse aptitudinale sed etiaz
q̄tum ad esse actuale. Posuit eñ q post mortē salua
ret esse homis. ⁊ q aia sepata esset psona. ⁊ q iterum
multo fortius deberet homo dici anima q̄ corpus si
hoc admitteret vsus. Unde arguit in hūc modū. Cū
homo ex aia ⁊ corpe constet. tamē pter vnā partē q̄
est corpis dicit hō corpus. multo g̃ magis fm partez
illā q̄ est anima debet dici aia. Et i hoc dicto magister
Hugo cōmunit nō sustinet. Nec eñ aia sepata ē pso
na sicut ostēsum fuit supra. nec homo est anima sua.
nec verius est homo cū morit q̄ cū viuit q̄tū ad esse
nature. licz fortassis possit augeri in eo esse gratie. nec
corpus fm q est ps integralis homis pdicat de hoie
⁊ ideo nō sine causa opinionē magistri Hugonis cō-
munis opinio nō approbat in pte ista. Magister aūt
sentētiaꝝ nō solū voluit dicere q xps in triduo fuiss3
homo pdicatiōe ptim actuali. ptim aptitudinali. imo
q hoc dixerit. vere ⁊ actualiter volūt aliqui hoc impo-
nere ei. qz fuit de tercia opinione q̄ dixit xpm hominē
fm habitū. Unde nolebat dicere q actu esset homo.
qz actu nō habebat naturā humanā. Sed hoc nō est
imponēdum magistro. qz error est sicut in pcedenti-
bus ostēsum fuit. Nec ex verbis magistri pōt expsse
haberi. sed alia de causa hoc dixit. Intellexit eñ i xpo
duas fuisse vniones. videlicz. vnionē anime ad car-
nem. ⁊ vnionē diuine nature ⁊ hūane. Unio diuine
nature ⁊ hūane faciebat xpm esse hoiem. iuxta illud
qd dicit Aug⁹. Talis fuit illa susceptio vt faceret deū
hominē. Unio vo anime ad carnez faciebat hominē
illū viuere. Quia g̃ in triduo mansit vnio diuinitat̄
ad humanitatē. ⁊ soluta fuit vnio aie ad carnē. hinc ē
q posuit magister q xps in triduo nō desijt eē homo.
sed desijt viuere. ideo verū est dicere fm ipm de xpo
q fuit homo in triduo. ⁊ q fuit homo mortuus. q̄uis
nō possit dici de aliquo alio. Et in hoc etiā mgr defi-
cit. qz ad hoc q aliquis sit homo. necessario pexigit
⁊ coexigit vnio anime ad carnē. cum homo dicat for
mā totius sine cōsequētem totū cōpositū. vnde neq̄
q̄ illa susceptio fecisset deū hoiem. ⁊ hominē deū. nisi
deus homis assumpsisset corp⁹ ⁊ animā vt cōiuncta
adinuicē. Et pter hoc positio magistri cōiter nō susti
net in parte ista. Positio etiā magistri Hugonis nō
sustinet. nō qz oī mō sit falsa locutio pdicta xps i tri-
duo fuit homo. sed qz falsitatē habet intelligendo de
pdicatiōe fm esse actuale. fm quā pdicationē versat
inquisitio circa pdictam locutionē. ⁊ isto mō videtur
eaz tractasse mgr Hugo. ⁊ mgr sentētiaꝝ ⁊ cōmunis
opinio mgroꝝ. Et fm istū modū currit psens inquisi
tio. Ideo rōnes ostendētes locutionē pdictā esse fal-
sam cōcedende sunt. pcedunt enim fm hanc viam.
¶ Ad illud g̃ qd obijcit in contrariū q talis fuit illa 8
susceptio ⁊c. dicendū q hoc fuit nō qz assumpsit cor-
pus ⁊ animā tm̄. sed etiā qz assumpsit corp⁹ ⁊ animā
vnita. ⁊ ideo desijt esse homo. non qz sit mutata vnio
diuinitatis ad carnē. sed qz soluta fuit vnio anime ⁊
carnis adinuicē. ¶ Ad illā autoritatē Hug. q̄ dicit q 9
nemo desinit esse qñ veri⁹ esse incipit. dicendū q nihil
phibet q veritas eē moralis augeat cuz diminutiōe
veritatis esse nālis. sicut videm⁹ q i debilitatiōe vir-
tutis nālis frequēter fortificat virt⁹ moralis. Et ido
nō oportet q si hō incipit eē beat⁹ fm aiaz. q pter h
nō desinat esse hō. ¶ Ad illud qd obijcit q habēs hu 10
manā naturā ē homo. dicendū. q nomie hūane natu
re aliqñ intelligunt pncipia cōstituētia hoiem. Aliqñ
intelligit forma homis cōpletiua. q̄ dat ipi supposito
cōplementū ⁊ opationē debitā illi speciei. fm illd qd
dicit Boeci⁹. Nā est vnāquāqz rē informās specifi-
ca differētia. Si g̃ accipiat natura pmo mō. locutio ē
falsa. Si secūdo mō. locutio est vera. sed isto mō non
habuit xps hūanā naturā in triduo. ⁊ ideo nō sequit
q fuerit hō. ¶ Ad illud qd obijcit q qñ aia ⁊ corpus 11
vniunt in eandē hypostasim faciūt hoiem. dicenduz
q vniri aiaz ⁊ corp⁹ in eandē hypostasim hoc pōt eē
tripliciter. aut ita q illa hypostasis sit ex eis cōstituta.
⁊ sit talis hypostasis q̄ sit hic ⁊ nūc. ⁊ isto modo non
possunt vniri in eandē hypostasim q̄n vniant adin-
uicē. ac p hoc q̄n faciāt hominē. Alio modo possunt
vniri in eandē hypostasim. ita tm̄ q illa hypostasis ex
eis vnitis nō cōstituit. imo eis etiā localit sepatis. et
hoc mō vniri in eandē hypostasim nō necessario facit
hominē. qz nō est ibi vnio p cōstitutionē nature. Ter
cio qualis est vnio materie ⁊ forme. qualis etiā requi
rit ad homis esse. Et qz isto mō vnita erant anima ⁊
corpus in christo in triduo. nō mō pmisso. ideo nō se-
quit q xps in triduo fuerit hō. ¶ Ad illud qd obijci- 12
tur q xps i triduo iacebat i sepulcro. dicendū q talis
locutio est vera p synodochen. Dicit eñ xps iacuisse
in sepulcro. qz ps hūanitatis eius iacuit in sepulcro.
Uñ nec iacuit ibi fm q homo. nec fm q de⁹. sed fm
aliquid homis. Sicut g̃ nō sequit. Petrus ē in tumu
lo. ergo petr⁹ est hō. sic etiā intelligendū est i pposito.
13 ¶ Ad ad illud qd obijcit q xps i sempiternū fuit sa-
cerdos. dicendū q sacerdotiū xpi dicit fuisse sempit-
nū. nō qz semp fuerit sacerdos in actu. sed qz illi sacer
14 dotio nullus aliud successit ¶ Ad illud qd obijcit q
xps in triduo habebat animā rationalē sibi vnitam.
ergo erat rōnalis. dicendū q hoc nō sequit nisi intel-
ligat p synodochen. p eo q idiomata ptiū homis nō
hic cōicant hypostasi verbi nisi mediāte toto cōiun-
cto cōicatione ppria. Et quoniā xps tūc non erat hō.
ideo nec poterat dici albus rōne corpis. nec rōnalis
ratiōe anime. nec p synodochen. videlicz q habebat
corp⁹ albū ⁊ animā rōcinantē. Qz ergo dicit. qd ha-
bebat aiaz rationalē sibi vnitā est rōnale. dicendū q
h habet veritatē si intelligat de vnione q̄ ē forme ad
materiā. hoc autē mō non vniebat aia xpi xpo in tri-
duo. vnde nō sequit q fuisset hō in triduo.

Questio. ij. b

¶ Utrū christus fm q homo fuerit in loco determi-
nato an vbiqz. Et q fuerit in loco determinato videt.
qz xps fm q homo nō fuit nisi vbi fuit aia eius vel ca
ro. sed aia eius nō fuit nisi in loco determinato. g̃ nec
xps fm q homo ¶ Itē christus fm q homo assum-
psit humanā naturā in athomo. h hūana natura in
athomo est hūana nā in indiuiduo. ⁊ indiuiduū ē ne-
cessario hic ⁊ nūc. ⁊ ita in loco determinato. ergo xps
fm q homo est in loco determinato ¶ Itē cuicūqz cō
uenit moueri fm locū. cōuenit ei esse in loco determi-
nato. h xps fm q homo descēdit ad inferos ⁊ ascēdit
ad celos. g̃ ⁊c. ¶ Itē q xps sit in plurib⁹ locis fm q
homo hoc nō habet nisi qz sub sacramēto. si ergo etiā
sub sacramēto nō erat. ergo in aliquo loco ipm existe
re oportebat ¶ Sed cōtra. quecūqz sunt vnita inse-
pabiliter. vbicūqz vnū est. est ⁊ reliquū. sed hūana nā
vnita erat inseparabiliter tūc verbo dei qd est vbiqz. g̃
si verbū est vbiqz. ⁊ hūana natura in verbo ¶ Item
quecūqz sunt idem in supposito. vbicūqz est vnum. ⁊
reliquū. Si eñ aliqua duo accidentia vniant in vno
subiecto. impossibile est vnū esse alicubi vbi nō sit re-
liquū. Sed hūana natura ⁊ diuina vniunt in vna hy
postasi. Si g̃ diuina natura est vbiqz. ⁊ nō in loco de-
terminato. necessario sequit q hūana natura i xpo ⁊c.
¶ Itē hec est vera. iste homo est filius dei vbiqz. ergo
a simplici cōuersa. filius dei est vbiqz homo. sed vbi-
cūqz est homo ibi est eius hūanitas. ergo ⁊c. ¶ Item
demonstret quicūqz locus. xps est ibi. aut g̃ ibi est hō.
aut nō homo. Homo eñ ⁊ nō homo opponunt ime
diatē. sed nō est ibi nō homo. ergo est ibi homo. ergo
christus est vbiqz homo. ergo fm humanā naturā nō
est in loco determinato nec fuit in triduo ¶ Itē bene
sequit. hoc est. ⁊ nō est homo. g̃ est nō homo. ergo si-
militer hn̄ sequit. christus fuit vbiqz. ⁊ nō fuit vbiqz
homo. ergo fuit vbiqz nō homo. sed hec est falsa. ergo
aliqua pmissaꝝ. sed nō nisi ista. xps nō fuit vbiqz hō.
ergo eius opposita vera. xps fuit vbiqz homo. g̃ idez
qd pus ¶ Itē quicquid cōuenit filio dei p naturam
cōuenit illi homi p gratiā. cū ergo hec sit vera. filius
dei est vbiqz. hec similit erit vera. iste homo est vbiqz.
sed hn̄ sequit. homo albus est vbiqz. ergo ē vbiqz hō.
⁊ est vbiqz albus. ergo similit hn̄ sequit. iste homo est
vbiqz. ergo est vbiqz homo. redit ergo idē qd pus. scz
q xps fm hūanitatē nec nūc nec in triduo fuit i loco
determinato ¶ Rñ° dicendū q questio ista pōt esse de 15
re. ⁊ pōt esse de sermone. Tūc est questio de re. qñ q̄-
rit. Utrū hūanitas xpi fuerit vbicūqz fuit diuinitas.
Ad istā questionē de plano respōdendū est q nō. qz
diuina natura est imensa ⁊ infinita. vnde nullū locū
sibi determinat. sed hūana natura cum sit creata ⁊ fini
ta locū sibi determinat. Unde nō erat. vbicūqz diuini-
tas erat. sed vel in sepulcro rōne corpis. vel i inferno
ratiōe anime. sicut dicit magister in litera. Similiter
rōne hūanitatis quātū est de se in vno tm̄ loco est. q
eñ sit in pluribus hoc est sub sacramento fm q dicit
Innocētius. scz q christus dicit esse alicubi sacramē 16
taliter. alicubi psonalit. alicubi localiter. Localiter ē
in celo. Sacramētalit est in altari. Personalit vbiqz.
Et sic hūana natura in christo habet vt sit in loco de-
terminato. ⁊ si de re fiat questio satis plana est rñsio.
Si autē fiat questio de sermone. hoc est si querat de
veritate illi⁹. Iste homo est vbiqz. ⁊ iste homo ē vbi-
qz homo. Hic rñdendū est q iste termin⁹ homo pōt
subijci vel pdicari. Qñ subijcit tunc est locutio vera.
Et ratio hui⁹ est. qz cū dicit iste homo est vbiqz. hoc
pnomē iste pōt demōstrare psonaz christi. vel singu-
lare homis. Si psonam christi. sic absqz dubio ista ve
ra est. iste homo est vbiqz. Si vo singulare hominis.
adhuc vera est. sed nō p ppriā naturā. sed p cōmuni-
cationē idiomatū. qz qd cōuenit filio dei p naturaz.
cōuenit isti homi p gratiā. Si aūt ponat a parte pre-
dicati. tūc est locutio falsa. qz iste termin⁹ homo pdi-
catur ratiōe forme. ⁊ hoc aduerbiū vbiqz determiat
pdicatū. Et ita significat p hoc q forma humanitatis
se extendat ad omnē locū in christo. ⁊ hoc quidē fal-
sum est. eo q habet locū determinatū. Unde sicut hec
est falsa. xps semper fuit hō. qz significat ex hoc q hu-
manitas christi non habuit principiū in tempore. ita
similiter hec est falsa. christus est vbiqz homo. quia ex
hoc significatur q humana natura christi sit vbiqz.
¶ Concedēde sunt ergo ratiōes ostendentes q hu-
mana natura christi sit in loco determiato. ⁊ fuerit in
triduo ¶ Ad illud qd obijcit q quecūqz sunt vnita 17
inseparabiliter. extendūt se ad omnē locum equaliter.
dicendū q illud habet veritatem quādo aliqua duo
vnibilia sic vniunt q vnū non excedit reliquum. Si
autē vnum est maioris ambitus q̄ reliquū. non ha-
bet veritatem. ⁊ sic est in pposito. Natura eñ diuina
est imensa. sed natura humana est limitata. Et est si-
mile. qz animal inseparabiliter predicat de homie. ⁊ tm̄
alicubi est animal vbi nō est homo ¶ Ad illud quod 18
obijcitur q illa que sunt vnum in supposito. cōcomi-
tant se in omi loco inseparabiliter. dicendū q quoddā
est suppositū qd non excedit formam suam. ⁊ de tali
supposito habet veritatem sermo pmissus. Quoddā
vo est suppositū quod excedit aliquam formā cuius
est suppositū. sicut hypostasis christi se habet respe-
ctu humane nature. quia primū esse non habet a na-
tura humana. sed a natura diuina. ⁊ de tali supposi-
to non habet veritatem ¶ Ad illud quod obijcitur 19
q hec est vera. iste homo est filius dei vbiqz. ergo ei⁹
cōuersa est vera. vbiqz dei filius est homo. dicendum
q hec (siquis attendat) nō ē eius cōuersa. ⁊ hoc patz.
qz in cōuersiōe alicui⁹ ppositiōis qd determiabat pdi
catū debet fieri determiatio ex pte subiecti. alioqñ nō

fit recta cõuersio.sicut patet aspicienti.Et ideo cum in
hac locutiõe homo est filius dei vbiqꝫ.illud aduerbiũ
determiat ꝑdicatũ rõne illi⁹ attributi qd̓ est esse filiũ
dei.eius cõuersa nõ est hec filius dei est homo vbiqꝫ.
ſm ꝙ vbiqꝫ determiat hoc attributũ ꝙ ẽ esse hoiem.
sed hec.filius dei existẽs vbiqꝫ est homo.⁊ hec quidez
est vera. vnde q̃uis in rõne ꝑdicta videat̃ arguere a
20 simplici cõuersa.nõ tamẽ arguit.❡Ad illud qd̓ obij-
cit̃ ꝙ xp̄s est hic ⁊ nõ est hic homo. ergo est hic nõ hõ.
dicendũ ꝙ illud tenet in his q̄ sunt illi⁹ nature tm̃.ra
tione cui⁹ sunt vbicũqꝫ sunt. In xp̄o ãõ non tenet.qꝛ
nõ solũ habet naturã hũanã sed etiã diuinã. ꝑ quam
põt esse alicubi vbi nõ est hũana natura.Unde i pro-
cessu illo est peccatũ ſm ꝯsequẽs.nõ est hic hõ.ergo est h̓
nõ homo. Ista em̃ habet tres causas veritatis.nõ est
hic homo.aut qꝛ nõ est hic.aut qꝛ nõ est homo.aut qꝛ
nõ hic ⁊ ẽ homo.sed tñ hũanitas eius nõ est in isto lo
co.⁊ in isto sensu habet locutio veritatẽ.Et si obijciat̃
ꝙ hõ ⁊ nõ homo opponũtur imediate.dicendũ ꝙ ve
rũ est q̃tũ est de re.sed nõ est verũ addita determinati-
one. Hec em̃ duo nõ opponunt̃ imediate. albus hõ
⁊ albus nõ homo.qꝛ neutrũ hoꝝ vere ꝑdicat̃ de ho-
21 mine nigro.❡Ad illud qd̓ obijcit̃ ꝙ bene sequit̃.est.
⁊ non est homo.ergo est nõ homo.ergo similit̃ hũ se-
quit̃.est hic.⁊ nõ est hic homo.ergo est hic nõ homo. di-
cendũ ꝙ nõ est simile.qꝛ plurib⁹ de causis põt ista ve-
rificari de aliquo.iste non est hic homo. q̃ ista.iste est
nõ homo. ꝓpter determiationẽ adiũctã.Et ideo in ꝑ-
dicto ꝓcessu est deceptio ſm cõsequẽs a plurib⁹ cau-
22 sis veritatis ad vnã.❡Ad illud qd̓ obijcit̃ ꝙ hec est
vera.iste homo est vbiqꝫ.ergo iste est vbiqꝫ homo.di-
cendũ ꝙ nõ sequit̃.qꝛ i ꝑma attribuit̃ ei esse vbiqꝫ ra
tione diuine nature.in secũda rõne hũane. Nec est si-
mile de hoc qd̓ dicit de homie albo. qꝛ suppositũ illi⁹
termini albũ cuz sit hic ⁊ nũc. nõ se extẽdit ad aliquẽ
locũ ad quẽ nõ extendit se eius ꝓprietas.nõ sic aũt est
de ꝑsona verbi ⁊ de natura hũana.

Questio.iij. c

❡De quiete corpis in sepulcro.vtrũ corpus christi ꝑ
triduũ fuerit in sepulcro? Et ꝙ sic videt̃ Math.xij.
Sicut Jonas fuit trib⁹ diebus ⁊ tribus noctibus in
ventre ceti.sic filius hoĩs erit trib⁹ diebus ⁊ tribus
noctibus in corde terre.ergo corp⁹ eius fuit trib⁹ die
bus ⁊ tribus noctibus in sepulcro.❡Item Joh.ij.
Soluite templũ hoc. ⁊ in tribus dieb⁹ excitabo illd̓.
Et subiũgit euãgelista. ꝙ hoc dicebat de templo cor-
poris sui.ergo redit idem qd̓ ꝑus.❡Item in symbo-
lo.tercia die resurrexit a mortuis.ergo corp⁹ eius ia-
cuit ꝑ triduũ in sepulcro.❡Itẽ hoc ipm̃ ꝓbatur per
cõmunẽ ecclesie obseruantiã.que mortẽ eius i die ve-
neris celebrat. et resurrectionẽ i die tercia seq̄nti.s.in
die dñico.Si ergo iacuit i seplcro a morte vsqꝫ ad resur-
rectionẽ.patet ⁊c̃.❡Sed ꝯtra. figura debet respon-
dere veritati.sed resurrectio xp̄i ꝑfigurata fuit i Sam-
sone.de quo legit̃ Judic.xvj.ꝙ dormiuit vsqꝫ ad me-
dietatẽ noctis.⁊ tulit portas ciuitatis ⁊c̃. ergo videt̃
ꝙ christ⁹ asqꝫ ad terciũ diẽ in sepulcro nõ requieue-
rit.❡Itẽ Actuũ.ij. Quẽ deus suscitauit a mortuis.
iuxta qd̓ impossibile erat detineri eum.sed si nõ potuit
detineri.ergo videt̃ ꝙ statim resurrexerit. alioq̃n de-
tentus fuit.❡Itez opus nostre redemptiõis statim
post mortẽ cõsummatũ fuit. ergo glorificatio corpo-
ris xp̄i iam nõ debuit amplius differri.⁊ ita corp⁹ xp̄i
nõ debuit in sepulcro ꝑ triduũ relinqui.❡Item aĩa
christi i illo triduo aut appetebat vniri suo corpori.
aut nõ.Si nõ appetebat. ergo nõ habebat naturam
aliarũ animaꝝ.Si appetebat.ergo retardabat̃ a cõ-
templatiõe ꝑfecta si corpus eius nõ reddebat̃ ei. sed
hoc est incõueniens. ergo videt̃ ꝙ statim corp⁹ eius
debuerit suscitari.Est ergo questio de tempore ⁊ hora
resurrectõnis. Naz alique glose vident̃ dicere ꝙ xp̄s
surrexit i media nocte.alique ãõ ꝙ in mane. Rursus
questio ẽ quare xp̄s ꝑuenit resurrectionẽ alioꝝ mor-
tuorũ.⁊ corpus eius nõ fuit nisi ꝑ triduũ in sepulcro
cũ corpa alioꝝ hominũ expectent vsqꝫ ad diem extre
mũ.❡R° ad predictoꝝ intelligentiã est notandũ. ꝙ 25
nõ cõueniebat corpus christi statim post mortẽ susci-
tari.nec tñ cõueniebat suscitationẽ eius vsqꝫ ad gene
ralẽ resurrectionẽ differri. Et ratio hui⁹ est.qꝛ nostre
fidei certitudo qua credim⁹ nos resurrecturos funda
ta est supra verã resurrectionẽ christi.Ad hoc autẽ ꝙ
cõstet nobis de veritate resurrectiõis duo concurrũt.
Primũ est ꝙ oportunũ est ꝙ cõstet de veritate mor-
tis.Secũdũ est ꝙ oportet ꝙ cõstet de veritate cõiun-
ctionis iterate aĩe ⁊ carnis. Ueritas mortis nõ cõsti-
tisset nobis.si xp̄s statim resurrexisset.sed potuisset ali-
quis suspicari ipm̃ finxisse se mortuũ. Ueritas itera-
te ꝯiunctiõis nõ ꝯstitisset.si xp̄s adhuc nõ resurrexis-
set.ergo poti⁹ posset q̃s desperare q̃ expectare.imo cer-
te si nõ resurrexisset.fides in aplis oĩno defecisset.nec
aliquis fuisse christũ deũ crederet.sed hoiem purum.
necesse ergo fuit ꝓpter nostre fidei veritatẽ ⁊ firmita
tem resurrectionẽ christi accelerari.nec tñ adeo acce-
lerari q̃n manifestaret̃ veritas mortis. ideo vsqꝫ ad
terciũ diem distulit ⁊ nõ amplius. qꝛ ꝑ tempus illud
vere poterat manifestari fuisse mortuus. Requieuit
ergo sicut dicit fides nr̃a ꝑ triduũ in sepulcro.non tñ
ꝑ tres dies integros ⁊ completos. sed ꝑ vltimã ꝑtez
diei veneris.⁊ ꝑ primã partẽ dñice diei.⁊ ꝑ totã diez
sabbati. ita ꝙ requietio illa ꝑ triduũ intelligenda est
ꝑ synodochen.⁊ in hoc omnes sancti cõcordant.licet
de hora temporis videat̃ esse cõtrouersia. Nam qui-
dam vident̃ dicere ꝙ surrexit in media nocte. quidã
ãõ ꝙ surrexit in aurora. Ratio autẽ hui⁹ diuersitat̃
est pro eo ꝙ cõsiderant diuersimode in illa dilatione
congruẽtiam q̃tum ad numerũ horarũ. Nam aliqui
incipiũt tempus computare ab hora sexta qua cruci-
fixus est.⁊ tenebre facte sunt super terrã vniuersaz. et
isti protẽdunt tempus vsqꝫ ad mediam noctem inter
diẽ sabbati ⁊ diẽ dominicũ.⁊ sic computãt.xxxvj.ho-
ras.quia tũc erat equinoctiũ vernale quãdo christus
dominus passus est.Aliqui inceperunt computare a
sero in quo positus fuit in sepulcrũ.⁊ protẽdunt tem
pus vsqꝫ ad diluculum dominice diei.⁊ tam isti q̃ illi
considerãt eandem cõgruẽtiam tante dilatiõis. Ideo
em̃ domin⁹ resurgere distulit per.xxxvj. horas. vt in
hoc significetur. quia liberatio ⁊ victoria est ꝑfecta.
Ille em̃ numerus est ex senario numero in se ducto.
qui quidẽ numerus est ꝑmus numerus ꝑfectus ſm
arismetricũ.Et est alia congruẽtia.quia in.xxxvj.ho-
ris sunt due noctes ⁊ vnus dies.ita ꝙ salua est ibi ꝓ
portio a simpli ad duplum vt dicit Aug⁹. in quo si-
gnificat̃ ꝙ christus vna simpla sua vetustate abstu-
lit duas nostras vetustates. que quidẽ intelligunt̃ ꝑ
duas noctes.Et hanc rationẽ assignat Aug⁹.in libro
de trinitate.Hec eadem ratio assignat̃ sup illud Lu-
ce.xx. Oportuit christũ pati. Merito vno die ⁊ dua-
bus noctib⁹ in sepulcro iacuit.qꝛ lucẽ id est gloriã sue
mortis que tm̃ in carne erat.tenebris nr̃e duple mor-
tis q̄ in carne ⁊ aĩa erãt opponit. ⁊ hoc ipm̃ dicit sup
illud Roma.vj. Hoc scientes qꝛ vetus homo ⁊c̃. Glo.
quieuit in sepulcro vno die ⁊ duab⁹ noctibus.qꝛ no-
strã duplã vetustatẽ sua simpla cõsumpsit. Et iõ licz
videant̃ differre in tpis hora.cõueniũt tñ in assignã-
24 do tpis cõgruentiã. Nec tñ in hora sibi cõtradicũt.qꝛ
dupliciter dicit̃ res fieri.aut q̃n fit ſm veritatem.aut
q̃n innotescit. Et illi qui horã mediã noctis assignãt
resurrectiõi. tẽpus determinãt q̃n ꝑmo fuit facta. Qui
ãõ mane assignãt.temp⁹ determinãt q̃n inotuit. Uel
certe resurrectio fuit inter horã medie noctis ⁊ mane
diei dñice.⁊ qꝛ mediũ denomiat̃ ab extremis. iõ aliq̄
dicũt fuisse in media nocte. aliqui i mane sine aliqua
cõtradictõne.Cõcedendũ est ergo ꝙ xp̄s requieuit ꝑ
triduũ i sepulcro.ita ꝙ ꝑ synodochen hoc intelligat̃.
Cõcedende sunt nihilomin⁹ rõnes q̄ hoc ostendunt.
25 ❡Ad illud qd̓ ꝑmo obijcit̃ de Sampsone iam pat.t
ꝯsio.qꝛ esto ꝙ media nocte resurrexit. non tñ ex hoc
sequit̃ ꝙ xp̄s nõ quieuit ꝑ triduũ in sepulcro. qꝛ me-
dia illa nox fuit ꝑs diei dñice. ⁊ ꝑ synodochen ꝑ me-
diã illã noctẽ tota dies sequẽs intelligit̃. Computat̃
em̃ nox cum die sequẽti post xp̄i resurrectionẽ. Pre-
terea nõ oportet ꝙ veritas in omnib⁹ respõdeat figu
re.qꝛ nulla figura est ita similis veritati.q̃n sit ex aliq̄
26 sui pte dissimilis❡Ad illud qd̓ obijcit̃ ꝙ impossibi
le fuit eum detineri.dicendũ ꝙ detentio dicit violen-
tiã.xp̄s autẽ distulit resurgere vsqꝫ ad terciũ diẽ non
ꝓpter violentiã sed ꝓpter merã volũtatẽ. ⁊ ideo non
27 erat detentio sed rõnalis expectatio❡Ad illud qd̓
obijcit̃ ꝙ iã opus nr̃e redemptiõis ꝯsummatũ erat.
dicendũ ꝙ licz cõsummatũ esset ſm veritatẽ. non tñ
nobis innotuerat. Ad h̓ aũt ꝙ nobis valeret.necesse
erat ꝙ nobis innotesceret. Ad hoc aũt ꝙ nobis certi
tudinaliter innotesceret.necesse erat differri. ideo nõ
absqꝫ causa sed ꝓpter salutẽ nostrã resurrectionẽ di-
28 stulit in diem terciũ❡Ad illud qd̓ obijcit̃ ꝙ anima
christi si appetebat vniri corpi retardabat̃ a ꝑfectiõe
cõtemplatiõis.dicendũ ꝙ hoc nõ oportebat ꝓpt̃ vni-
onẽ ipsi⁹ ad verbũ.⁊ tantã plenitudinẽ grẽ que i ipõ
erat. vt nõ solũ sepata a corpe.verũetiam existens in
corpe passibili.nõ retardaret̃ a cõtemplatiõe diuina.
nõ sic aũt est in alijs aĩabus repiri.nec est mirandũ si
illa aĩa inter alias aĩas habuit ꝑuilegiũ singulare.

Questio.iiij. d

❡Utrum aĩa christi descenderit ad inferos? Et ꝙ sic
oñdit̃ ꝑmo ꝑ illud qd̓ dicit̃ Act.ij. Quẽ deus suscita
uit solutis doloꝛib⁹ inferni ⁊c̃. ergo videt̃ ꝙ in infer-
no fuerit aĩa eius❡Itẽ in symbolo aploꝝ. descẽdit
ad inferos.tercia die ⁊c̃. Nihil hoc expssius dici põt.
❡Item Dam̃.descendit ad inferna aĩa deificata.vt
quẽadmodũ his q̄ in terra sunt.ita ⁊ his q̄ in inferno
sunt.⁊ in tenebris. ⁊ in vmbra mortis sedent. suplu-
ceseat. ergo descendit ad inferos❡Itẽ sicut christ⁹
nos docuit ꝑ aduentũ suũ in carnẽ. ita etiã detentos
in inferno liberauit ꝑ egressum suũ a carne.sed adue-
niendo in terris nobiscũ cõuersat⁹ est ⁊ vixit.ergo mori-
endo ad inferna descendit❡Sed contra. Aug⁹.ad
dardañ.⁊ etiã sup Gen.ad lrãm. Nõ facile in scriptu
ris nomẽ inferni in bono inuenit̃.Si ergo christo ni-
hil mali attribuendũ est.videt̃ ꝙ christus ad inferna
nõ descenderit❡Item optimo debet̃ optimus lo-
cus.sed anima christi erat optima.⁊ infernus erat lo-
cus vilissimus. ergo nunq̃ videt̃ fuisse cõueniens ꝙ
anima christi descenderet ad inferna❡Item maio-
ris potestatis est liberare subditos de manu aduersa
rij sola volũtate ⁊ virtute q̃ ꝑsentia corporali.ergo si
christus iam triũphauerat in cruce d̓ dyabolo.videt̃
ꝙ nõ oportebat ipsum ad infernũ descẽdere ad libe-
randũ suos❡Item ꝑ mortẽ christi illi qui descende
rant ꝑus ad infernũ. merebant̃ ascendere ad celum.
ergo si idem nõ est causa oppositorũ. videt̃ ꝙ christ⁹
moriendo nõ descenderit ad inferos❡R°.dicendũ 29
ꝙ nomie inferni aliq̃n intelligit̃ pena.aliquãdo loc⁹
pene. Et ſm hoc dupliciter potest aliquis dici descẽ-
dere ad inferos. Aut qꝛ descendit ad penã. aut quia
descendit ad locum pene. Primo modo nõ cõuenit
christo.in eo enim nec fuit pena damni nec fuit pena
sensus. Secũdo ãõ mõ competit xp̄o.descendit eniz
q̃tum ad illã partẽ in qua erãt iusti qui detinebant̃
merito peccati ꝑmi parẽtis. que quidem ꝑs cõsueuit
lymbus appellari. Ad illã inq̃ partẽ descẽdit non cõ
pulsus necessitate. sed sua volũtate ⁊ potestate. Ra-
tio autez quare voluit descẽdere ad eripiendos illos
qui tenebant̃ ibi compediti. cũ etiã posset facere hoc
nõ descendẽdo.fuit duplex. videlicz ꝓpter cõsolatio-
nem vinctoꝝ.ꝓpter cõfusionẽ aduersarioꝝ. Propter
consolationẽ vinctorũ. qꝛ magna fuit eis consolatio
de ꝑsentia ipsi⁹ anime iesu christi.⁊ magna fuit digna
tionis ostẽsio in hoc ꝙ ipse ꝑsonaliter voluit descen-
dere ad eos. Propt̃ hoc dicit Dam̃.ꝙ descẽdit vt his
qui in tenebris ⁊ in vmbra mortis sedẽt supluceseat.
sicut in sua natiuitate descendit vt luceret his qui in
terris erant. Propter confusionẽ aduersarioꝝ.vt ipsi
demones cõfunderent̃ ex sua ꝑsentia. ⁊ sicut vicerat
eos in terra in natura assumpta.sic aĩa eius de eisdez
triũphbaret apud inferos ipsos inuitos expoliando.
Cõcedende sunt ergo rõnes ⁊ autoritates que indu-
cunt̃ ad hoc❡Ad illud ãõ qd̓ obijcit̃ ꝑmo in cõtra- 30
riũ ꝙ inferni nomẽ nõ defacili inuenit̃ in bono.dicẽ-
dum ꝙ verũ est. qꝛ ad infernũ nullus descendit ꝑter
solũ christũ nisi ad penã damni.vel ad penaz sensus.
ideo dicit ibi defacili nõ inueniri in bono. qꝛ hoc con
uenit solum christo❡Ad illud qd̓ obijcit̃ ꝙ optimo 31
debet̃ optimus locus.dicendũ ꝙ verũ est de loco qui
debet̃ alicui ꝓ remuneratiõe. xp̄s autẽ nõ descendit
ad infernũ tanq̃ ad locũ remuneratiõis sibi debitũ.
sed potius descendit ad ipm̃ frangendũ ⁊ expolian-
dum❡Ad illud qd̓ obijcit̃ ꝙ maius est triũphare i 32
absentia q̃ in ꝑsentia.dicendũ ꝙ licz hoc nõ sit osten-
siuũ tante ꝟtutis.tñ est ostẽsiuũ maioris dignatõnis.
xp̄s aũt in liberatiõe nr̃a poti⁹ intẽdebat nobis ostẽ-
dere dignatiõis affectũ q̃ ꝟtutis impiũ.mallebat em̃
ꝙ haberem⁹ spm̃ dilectiõis ⁊ amoris.q̃ spm̃ seruitut̃
⁊ timoris❡Ad illd̓ qd̓ obijcit̃ ꝙ mors xp̄i merebat̃ 33
ascẽsum ab inferis.dicendũ ꝙ ẽ descẽsus ordinat⁹ ad
ascẽsum. ⁊ hoc mõ descẽdit xp̄s.qꝛ descẽdit vt faceret
alios ascẽdere. ⁊ iste descẽsus nõ est ꝯtrarius ascẽsui.
nec ẽ ex causa ꝯria. Est etiã ali⁹ descẽsus q̄ venit ex i-
potẽtia ascẽdendi.⁊ h̓ descẽsus repugnat ascẽsui.⁊ de
hoc descẽsu opponit. ⁊ h̓ cõcedi põt ꝙ isto mõ xp̄s ad
inferos nõ descẽdit.sed mõ alio sicut ꝑdictũ est.

Questio.v. e

❡Utrũ omnes animas que in inferno erant libera-
uerit? Et ꝙ sic videt̃. Job.xvij. In ꝓfundissimuz in-
ferni descendẽt omnia mea. Sed constat ꝙ christus
eripuit Job de inferno.ergo eripuit aliq̄s de inferno ꝓ-
fundissimo.multo fortius de ꝑte supiori inferni.ergo

videtur q totū infernū expoliauerit. ¶ Item in ps. Eruisti aiam meā de inferno inferioꝛi. aut hoc dicit in pſona xpi. aut in pſona alteri⁹. sed quocūq; modo intelligat. alicꝫ eruti sunt de loco inferioꝛi. qꝛ xps non descēdit nisi ad locū illū vnde aias eruit. ergo multo fortius erute sunt de inferno supioꝛi. ḡ de toto inferno. ¶ Itē Zacharie. ix. sup illo. In sanguine testamēti tui eruisti vinctos ⁊ lacu ⁊c. Glo. eos qui tenebant vinctis carceribꝰ. vbi nulla miscdia eos refrigerabat quā diues iste petebat tu liberasti. sed tales erāt dampnati in inferno. ḡ videt q illos liberauit. ergo omnes eduxit. ¶ Itē si solos bonos de inferno liberauit et malos reliquit. cū plures essent mali q̄ boni. videtur q xps nō plenā sed semiplenā victoriā ⁊ dyabolo obtinuit. ¶ Itē xps. p omnib⁹ passus est in cruce. ḡ ad illos liberandos ad inferna descēdit. p quib⁹ passus fuit. ergo videt q oēs eduxerit de inferno. Si tu dicas q nō est passus ꝙtum ad efficaciā nisi pro hymsticꝫ ꝙtum ad sufficientiā. p omnib⁹. Cōtra hoc ē q̄ dicit ad Roma. v. Christus. p impijs passus est. ⁊ cōstans est q multi peccatores merito passiōis xpi liberant de potestate ⁊ laqueis dyaboli. ḡ videt q multo fortiꝰ illi fuerūt liberati qui fuerūt tbi a christo inuēti ¶ Sed ꝓtra. Esa. vltimo dicit de damnatis. Vermis eoꝝ nō morietꝫ. ⁊ ignis eoꝝ nō extinguet. ergo videt q reprobos ⁊ malos xps ab igne inferni nō liberauit. ¶ Itē Luce. xvj. Chaos magnū firmatū ē inē nos ⁊ vos ⁊c. ergo multo fortiꝰ inter xpm ⁊ damnatos. ergo nō videt q xps descēderit ad illos liberādos. Si em alij sancti nō compatiebant damnatis ꝓpter seueritatē iusticie. multo fortiꝰ nec ipe christ⁹ qui est iustus iudex. Trāsitus em ille sicut dicit Greg. intelligit de cōpassione. ¶ Item Judas ⁊ alij in peccato mortali decedētes damnati erāt ꝓpter sententiā diffinitiuaꝫ. Sed deus nunq̄ sentētiam suā diffinitiuā retractat. ergo ⁊c. ¶ Itē passio xpi non tollit liberū arbitriū. ḡ nec merita liberi arbitrij. ḡ si aliqui erāt ibi damnati q demerita sui liberi arbitrij. videtur q nunq̄ merito passionis xpi deberēt inde crui ⁊ liberari. ¶ Itē aut isti peccatores qui mō moriunt in peccato. liberant de inferno aut nō. Si liberant. ḡ nihil est de rigore diuine iusticie. Si nō liberantur. ⁊ illi fuerūt liberati. ḡ peiozis cōditiōis sunt illi q̄ secuti sunt passionē xpi q̄m illi qui pcesserūt. Sed hoc est falsum. ḡ nulli reprobi liberati sunt. Est ḡ quēdo quos liberauit. ⁊ in quem infernū descendit. ⁊ specialiter dubiū est de paruulis q̄ decesserūt in peccato originali. Si em illi nō habent aliud peccatū nisi pctm. Ade. ⁊ pro illo satisfecit xps. ⁊ merita xpi valent illis qui nō vtūtur libe arbi. videt q eos eripuerit ⁊ inferno. Aut si nō eripuerit. 34 querit quare non eripuerit. ¶ Rᵒ dicendū q dns in inferno nō liberauit nisi aias electoꝝ suoꝝ. ⁊ eoꝝ q erāt mēbra ipsi⁹. Quis em passio xpi omnib⁹ sufficerit. non tamē influit nisi in eos mēbra. ⁊ ideo soli q passionē xpi saluati sunt. qui vel erāt eius mēbra q̄m passus est. vel futuri erāt q conuersionē ad ipm. Quī ergo multi erāt in inferno q̄ nec mēbra xpi erant. nec mēbra xpi futuri erāt. qꝛ nō erāt in statu merōdi. ido nō omnes dns eripuit de inferno. sed tm electos. Et hoc est qd dicit Greg. in quadā Omel. infra octauas pasche. Ait em sic. Qd ante passionē suā dixit. in re- 35 surrectōne sua dominus impleuit. Si exaltatus fuero a terra omnia traham ad me. Omnia enim exaruit. qui de electis suis apud inferos nullū reliquit. Unde etiā rēcte per Osee dixit. Ero mors tua o mors. morsus tuus ero inferne. Quia enim in electis suis funditus occidit mortem. mors mortis extitit. Quia vo in inferno pē abstulit ⁊ pē reliquit. nō occidit funditus ḡ momordit infernū. Cōcedendū est ḡ q̄ xps in suo descensu ad inferos nō omnes liberauit de inferno. Concedende sunt etiā rōnes que inducūtur ad H. ¶ Ad illud vo qd pmo obijcit in cōtrariū de verbo 36 Job q dicebat se descensurū i pfundissimū infernū. dicendū q pfundissim⁹ infern⁹ pōt dici vel ſm statū inferni inferioris qui est sub terra. vel respectu ad infernū qui est supra terrā. Si pmo mō dicaꝫ. tūc in pfundissimū infernū descendit impij ⁊ damnati. qm̄ i loco illo inferiori ē quidā loc⁹ deputat⁹ bis q̄ punīdi sunt pena damni siue pena sensus. Quidā vo deputatus bis q̄ punīdi sunt solū ad temp⁹. siue sit pena damni. siue sit pena sensus. sicut ille in quo erant sancti patres ⁊ alij qui descesserūt cū gra. ⁊ vocat lymbus siue sinus Abrahe. Dico ḡ q xps solū ad lymbū descendit vnde sanctos patres eripuit. ⁊ ita ad supiorem partē. nō aut̄ ad mediā vel vltimā. Alio modo accipit pfunditas inferni respectu inferni q̄ ē supra terrā. sicut respectu aeris caliginosi qui est infernus demonū. qui dicit pfundus respectu celi empirei. locus vo terre dicit pfundioꝛ. locus vo infra terrā respectu boꝝ dicit pfundissim⁹. Et hoc modo dicebat Job se in pfundissimū infernū descensurū. Et p hoc patet rūsio ad sequēs. Qꝛ em dicitur erutus aias meā ex inferno. hoc dī respectu ipsi⁹ terre. respectu cuius infern⁹ ille dicit inferioꝛ. nō aut̄ respectu status inferni. qꝛ in pte inferioꝛi nulla ē redēptio. ¶ Ad illud qd 37 obijcit de glo. Zacharie. ix. dicendū q glo. illa satis ē improprie. pōt tm exponi vt p hoc qd dicit nulla eos miserioꝛdia refrigerabat. nō intelligat locus infernī ꝙtū ad pē illā vbi erāt liberādi. sed ꝙtum ad pēm illā vbi erāt nō liberādi. q. d. Emisit vinctos de inferno vbi erāt compediti cū malis. quos. s. malos nulla refrigerabat miserioꝛdia. Potest em vis fieri in hoc q dicit miscdia. qꝛ in lymbo nō erat miserioꝛdia liberās. q̄uis esset miscdia relaxās. ⁊ de illa miserioꝛdia intelligit nō de alia. ¶ Ad illud quod obijcitur q si 38 eripuit nō nisi bonos. q semiplenā habuit victoriaꝫ. dicendū q falsum est. Mali em p peccatū quasi nihil facti sunt. ⁊ ad nō esse tendūt. ⁊ ideo ipoꝛ defectus i nihilū computat. ⁊ ꝓterea in nullo minuit plenitudo victorie si ipsi non liberātur. sicut in nullo diminuta est plenitudo ciuitatis supne per absentiā malorum. ¶ Ad illud qd obijcit q illos liberauit. p qui 39 bus passus est. dicendū q sicut dicebat hoc verum est de illis. p quibus patiebat ꝙtum ad efficaciam. ⁊ isti soli erant electi qui erant in inferno. Et si tu obijcias. christus nō solum p electis sed etiam p impijs mortuus est. dicendū q hoc intelligit de impijs qui erant in statu vie. non aut̄ de illis qui erant damnati per diffinitiuā sententiā. quales erant illi qui erant in pfundissimū infernū detrusi. ¶ Ad illud qd vlti- 40 mo querebat de paruulis q deducūt liberari. dicendū q nec ipi potuerūt liberari. qꝛ non erāt in statu in q̄ essent capaces gratie xpi. nec merita xpi ꝓterāt eis suffragari. nec satisfactio eius. p peccato Ade ad eos habebat extendi. Ad illos em se extēdit qui membra eius efficiunt p fidem vel p aliqd sacm̄ fidei. Unde sicut paruuli decedētes in originali peccato carēt impetu vite beate. sic ⁊ illi qui iā in infernū erant detrusi. Alia vo que grebant p ea que dicta sunt satis possunt manifestari.

Questio. vj. f

Utrū statim post mortē introduxerit eas in celū. Et q sic videt p illud qd dicit Luce. xvij. dixit dns ad latronē. Hodie mecū eris i paradiso. Et ꝓstat q illo nō intelligit de paradiso terrestri. qꝛ nō magnū esset illi aie esse in illo paradiso. ḡ intelligit de celesti. ¶ Itē statim post mortē apta fuit ianua ⁊ nihil fuit dīo retardans. ergo videt q aia xpi cū alijs aiab⁹ statim i celū euolauerit. ¶ Itez locus supioꝛ cōperit statui glorie sicut locus inferioꝛ cōperit statui culpe. ergo sicut aie dānate statim descendūt in infernū. ita aie liberate debent euolare in celū. ḡ statim post mortē xpi aie ille q fuerūt in inferno fuerūt luce supne veritatis irradiate. ḡ statim debuerūt in celū traduci. ¶ Itē nulla aia purioꝛ fuit q̄ aia xpi. sed aie sanctoꝝ martyrū qui mō moriunt statim euolant. ergo aia christi statim euolauit in celū. Sed nō ascendit quasi sine mēbris. ḡ alie anime post mortē xpi statim ad celū fuerunt ꝓducte. ¶ Sed ꝓtra. Michee. ij. Ascendit pandēs iter ante eos. dicit de xpo. Sed xps nō ascēdit ad celū vsq; ad xl. die post resurrectionē. ergo nec aie alioꝝ sanctoꝝ que erant in lymbo. ¶ Itē resurrectio debuit pcedere ascensionē. sed nō resurrexit statiꝫ post mortē. ergo videt q nec aia ipsi⁹. nec alie aie ascēderūt in celū an die tercīū. ¶ Itē in quadā collecta in die resurrectionis dicit. Deus qui eternitatis nobis aditū deuicta morte reserasti. ergo videt q ante die resurrectionis nō fuerūt aie educte de lymbo inferni. ¶ Itē christ⁹ cum resurrexit dicit ab inferis redire ad supos. sed si anima eius statim post mortē alias aias duxisset ad celos. non ab inferis rediisset ad supos. sed potius de supius descendisset ad inferioꝛa. ergo nō videt q ani- 41 me sanctoꝝ statim post mortem xpi ꝓducte fuerūt in celū. ¶ Rᵒ dicendū q aie sanctoꝝ nō statiꝫ post mortē xpi ꝓducte sunt in celū ꝙtū ad locū. statim tm post resolutionē aie a corpe in xpi descensu ad inferos viderūt lumē eternū. ⁊ beate facte sunt. ⁊ patefactū est celū eis ꝙtum ad pmiū. Unde in loco etiā infernali existētes habuerūt padisum ⁊ apertā dei visionē. que nō est aliud q̄ vita eterna. Licꝫ aūt beatitudine statiꝫ post mortē christi habuerēt. nō tamē locū beatitudinis statim adepte sunt. Qm̄ ipe xps debuit in omnib⁹ primatū tenere. ⁊ pmogenit⁹ esse i multis fratrib⁹? taq̄ caput oim. Resurrectio aūt xpi ⁊ eius ascēsio differri debuit. ꝓter nrāe fidei cōfirmationē. Ideo em dilata fuit resurrectio. vt oñderet q vere xps mortuꝰ fuerit. Et ideo etiā dilata fuit ascēsio. vt p multa argumēta oñderet q vere resurrexerit ſm q dicit Act. j. Debuit semetipm in multis argumētis apparēs eis ⁊c. Qm̄ ḡ nulla aia in celū debuit ascēdere ante christū. ⁊ xpi ascēsio ꝓpter nostrā salutē debuit differri. hinc ē q aie sanctoꝝ nec statim fuerūt te lymbo educte. nec statim in celesti padiso fuerūt locate. diuina dispēsatiōe hoc faciēte ad nostrā salutē. ¶ Ad illud qd obi- 42 cit ⁊ auctē dñi in Luca dicēdi q̄ sicut dicit Aug⁹? b verbū exponēs. padisus ibi dicit non locus empireꝰ nec locus padisi terrestris. sed ipa dei visio. Ubicūq; em hō sit. dū tñ deū apte videat. pōt dici esse in padiso. ¶ Ad illud qd obijcit q statim fuit ianua apta et 43 nihil erat retardās. dicendū q statiꝫ in morte ianua fuit apta ꝙtū ad meritū. sed in resurrectiōe ꝙtuꝫ ad egressum de lymbo. in ascensiōe vo ꝙtū ad ascensum in celū. Unde i omnib⁹ his tribus dicit ianua fuisse apta rōne tm aliqua. Preterea qd vī q nihil erat retardās. intellige ꝙtū ad violentiā. erat tñ aliq̄d retardans ex rōnabili causa. videl⁹. dilatio ascensiōis xpi. q̄ differri habebat ex causa supra dicta. ¶ Ad illud 44 qd obijcit q loc⁹ supioꝛ cōperit statui glorie. dicēdus q verū ē. attamē sicut angeli beati ex causa mittunt⁹ deorsum ad nr̄e salut⁹. pcuratione. ꝙuis inquātū beati fuit cis cōperat locus sursum. Sic etiaꝫ loc⁹ q̄lie differri potērat ex causa illis aiabus ad tpus. ¶ Ad 45 illud qd obijcit q aie alioꝝ sanctoꝝ nr̄e statim euolant. iam patet rūsio. quia caput coꝝ est supra. nec est aliquid ex pte ipaꝝ. nec ex pte nostra. qd eas debeat retardare. ⁊ ideo nō est simile ⁊c.

Distinctio. xxiij. de virtutibus theologicis. ⁊ primo de fide ꝙtū ad eius essentiā.

Cum vo supra habitū sit xpm ⁊c. Sicut supra in hui⁹ tercī pncipio dictū fuit. in H libello intēdit mgr determinare qliter de⁹ q̄ est vnus in miscdia ⁊c. cōuiuificauit nos xpo. ⁊ qm̄ hoc ipm̄ fecit p xpm assumentē vitā nature nr̄e. ⁊ dantē nobis vitā gr̄e. Ideo tot⁹ liber iste a pncipio diuidebat in duas ptes generali diuisione. In q̄ pma agit mgr de vita qua p nob assūpsit. qua etiā p salute nr̄a morti exposuit. In secūda vo agit de vita gr̄e qua nobis ꝓtulit. Pma pte determinata q̄ durat a pncipio libri vsq; huc. hic incipit secūda q̄ durat ab H loco vsq; ad finē. Et qm̄ ꝓfectio vite gr̄e i duob⁹? ꝙsistit. videlicet i multitudine habituū gratuitoꝝ. ⁊ in iplctiōe diuinoꝝ mādatoꝝ. Io ps ista i duas ptes diuidit. In q̄ pma agit mgr de habitib⁹ gratuitis. In secda vo agit de pceptis decalogi. j. dil. xxvij. Sed iā distributio decalogi ⁊c. Et qm̄ habit⁹ gratuiti distinctionē bnt ⁊ oppositionē. io pma ps diuidit i duas. In q̄ pma agit de habitib⁹ gratuitis in ꝙtū abinuicē distinguūt. In secda de eisdē in ꝙtū adinuicē connectunt. j. dil. xxxvj. Solet etiā ḡri. v. vtutes sint sibi ꝓiecte. Et qm̄ habit⁹ gratuiti sint i triplici differētia. Quidā nāq; sunt q̄ ordināt i finē. vt sūt vtutes theologice. Quidā vo i ea q̄ sūt ad finē. vt sūt vtutes cardinales. Quidā vo expediūt i vtrisq;. sicut dona septiformis. Io ista ps diuidit i tres. In q̄ pma agit de vtutib⁹ theologicis. In secda agit de cardinalib⁹. j. dil. xxxiij. Post pdicta de ꝙtuoꝝ vtutib⁹. In tercia vo de donis spūssancti. j. dil. xxxiij. Nūc de septē donis spūssancti. Et qꝛ vtutes theologice sunt tres. s. fides. spes. ⁊ charitas. Io ps pma diuidit i tres. In secda agit de cardinalib⁹. j. dil. xxxvj. Est aūt spes virt⁹ ⁊c. In tercia vo de charitate. j. dil. xxvij. Cū aūt xps fidē ⁊ spē nō bñcrit ⁊c. Et qm̄ fidē est triplicit̄ ꝓsiderare. s. ꝙtū ad suā cēntiā. ⁊ ꝙtū ad obiectū siue mās. ⁊ ꝙtū ad sufficiciā. Io pma ps diuidit in tres ſm tres distinctiones. In q̄ pma agit mgr de fide ꝙtū ad ei⁹ cēntiā. In secda ꝙtū ad ei⁹ obiectū siue materiā. j. dil. xxix. In tercia de eius sufficiētia. j. dil. xxx. Predictis adhuc iendum est de sufficiētia fidei ⁊c. ¶ Pars pma que cōtinet ꝓsentes distinctiones diuidit in ptes tres. In quarū pma dicta vicendis cōtinuat. In secūda vo fidem diffinit siue notificat. ibi. Fides est virtus qua credunt ⁊c. In tercia vo diffinitionē explanat. ibi. Accipit aūt fides tribus modis. Primis duab⁹ partib⁹ in- diuisis remanētibus. Tercia pars subdiuidit in duas. ſm duas ptes illius diffinitionis quas explanat. Primo em intendit explanare qualiter fides sit virtus. Secūdo vo qliter p fidē credunt q̄ nō vident. qđ ē in illa

diffinitione loco differentie. ibi. Notandū quoq; est q̄ fides ꝛc. Prima ps diuidit in tres ptes. In quaꝝ prima explanat qualiter veritatē habeat qđ dictū est. Fides est virtus. Cū eñ fides dicat multipliciter, quę ibi accipit p habitu. ꝛ hoc nō p qualicūq; habitu. sed p habitu gratia informato. In secūda vo cum fidem contingat esse informē ꝛ formatā. compat vnā istaꝝ ad alterā. ibi. Si vo queriť vtrum illa informis qualitas ꝛc. In tercia vo cuꝫ fides dicat multipliciter. ostendit eam esse vnicā. ibi. Cūq; diuersis modis dicatur fides ꝛc. Similiť illa secūda ps in qua explanat qualit fide credunť que nō videnť habet tres ptes. In quaꝝ prima ponit illi⁹ mēbri explanationē. In secūda vo explanationē cōfirmat p diffinitionē apli qua fidem notificat. ibi. Alit eñ aplus. Fides est substātia rerū ꝛc. In tercia vo inquirit de illa descriptiōe vtrū sit cōueniēter assignata. ibi. Si vo q̄ť an hec descriptio spei ꝑueniat ꝛc. Subdiuisiones aūt ptū manifeste sunt in lra.

a ¶ Fides est virtus qua credunť que nō videnť. Videtur ista diffinitio inin⁹ recte assignari. qz Job. xx. dictum est a Thome. Quia vidisti me credidisti. cōstat q̄ thomas credidit ea fid. ḡ ista diffinitio nō cōuenit omi fidei vniuersalit. Jteꝝ queriť iuxta hoc de diuersitate notificationum ipi⁹ fidei q̄ a diuersis doctoꝛib⁹ assignanť. Ut eñ q⁹ min⁹ recte. qz cū vni⁹ rei vnū sit esse. ꝛ diffinitio ē oio indicās quid est esse rei. videť q⁹ fidei vtica tm̄ debet assignari diffinitio. queriť ḡ p nes qđ ꝛ quō differēter assignanť. ¶ R⁹. dicendū q⁹ virtus fidei ꝑm q⁹ multipliciť hz considerari. habet diuersimode notificari. Cōsiderať enim fides ꝓtum ad gen⁹ ꝓxiū. Et sic diffiniť ab Aug. Fides ē virtus q̄ credunť que nō videnť. Cōsideratur secūdo q̄tuz ad finē vltimū. ꝛ sic diffiniť ab aplo. Fides ē substantia sperādaꝝ rerū. argumētū nō apparentiū. ꝛ hec diffinitio explanať a Dam̄. in li. suo. Fides est coz que speranť hypostasis. rerū redargutio q̄ nō videnť. Considerať tercio q̄tū ad obiectū ꝛ ꝓncipiū motiuū. Et sic diffiniť ab Aug. ad cōstantiū. Fides est illumiatio mētis ad summā veritatē. Cōsiderať nihilomin⁹ q̄tū ad actū. ꝓxiū. ꝛ sic diffiniť a Dam̄. Fides nō est inq̄sitio cōsensus circa ꝑmā veritatē. Vel ꝑm alios affirmatiue. inq̄situs cōsensus. qz in diuersis trāslatiōib⁹ vtrūq; reperiť. ꝛ vtrūq; pōt intelligi vere. Et q̄uis videant dicere oppositū. vna tm̄ explanat alterā. Cū eñ dicit fides cōsensus inq̄situs. hoc ē dicere. i. cōsensus non quisit⁹. ꝛ tūc. in. tenet ꝓuatiue. ꝛ tantū valet quātum assensus nō q̄situs. hoc ē assensus q̄ quis libere assentit veritati nō innitēs alicui rōni. Cōsiderať etiā in ordine ad subiectū. ꝛ sic diffiniť a Dionysio in li. de diui. no. ca. vii. Fides est vnicū credentiū fundamētū cos collocās veritati. Cōsiderať etiā ad habit⁹ alios in cōparatiōe q̄tū ad assentiēdi modū. ꝛ sic diffiniť ab Aug. in li. de fac⁹. Fides ē certitudo quedā de rebꝰ absentib⁹ supra opinionē ꝛ infra sciaꝝ ꝛstituta. Ex his patz q⁹ fides habz diuersimode notificari ꝑm q⁹ hz diuersimode ꝓsideraꝝ. videlicz in cōparatiōe ad gen⁹. ꝓxiū. ad finem vltimū. ad obiectū. ad actū. ꝓxiū. ad subiectū. ad habitū dispatū. ¶ Ad illud q̄ ꝓmo obijcit de thoma q⁹ ꝛ vidit ꝛ credidit. dicendū q⁹ aliud credidit. s. diuinitatē. ꝛ aliud vidit videlz humanitatē. sed hoc melius infra determinabitur cum agetur de obiecto fidei.

b ¶ Accipit aūt fides trib⁹ modis. Videť q⁹ insufficiēter distinguat ipaz fidē. Videmus eñ fidē aliq̄ accipi q̄ p dilectionē opať. p quā xp̄s habitat in cordibus. q̄ neminē pire sinut. Alia vo nō est fundamentū. Fides eñ sine dilectione inanis ē. Fides cū dilectōe xp̄iani est. Alia demonis ē. Nā demones ꝛ credunt ꝛ cōtremiscunt. Sz multū interest vtrū quis credat xp̄m. vel xp̄o. vel in xp̄m. Nā ipm esse xp̄m demones crediderūt nec tñ in xp̄m crediderūt. Aliud est eñ credē in deū. aliud credere deo. aliud credē deū. ¶ credere deo ē credere vera eē q̄ loquiť. qđ ꝛ mali facūt. ꝛ nos credim⁹ hoi. ꝑ nō in hoiem. ¶ credere deū ē credē q⁹ ipse sit de⁹ qđ etiā mali faciūt. ¶ credē in deū. est credēdo amare. credendo in eū ire. credēdo ei adherere ꝛ ei⁹ membris incoꝓporari. Per hāc fidē iustificať impius vt deinde ipsa fides incipiat p dilectionē opari. Ea eñ sola bona opa dicēda sunt q̄ fiunt p dilectionē dei. Ipsa eñ dilectio opus fidei dť. Fides ḡ quam demones ꝛ falsi xp̄iani hnt q̄litas mētis est. Nā ꝛ malos fidē hꝫ cum tñ charitate careant apl⁹ ostendit dicēs. Si habuero oēm fidem. charitatē aūt nō habuero ꝛc. Que fides etiā donū dei dici pt. q⁹ ꝛ in mal⁹ q̄dā dei dona sunt.

c Cōparat fidē informē ꝛ formatā adinuicē. Si vo q̄ritur. vtrū illa informis q̄litas. q̄ malus xp̄ianus vniuersa credit q̄ bonus xp̄ianus accedente charitate remaneat ꝛ fiat virt⁹. an ipsa eliminet ꝛ alia q̄litas succedat q̄ virtus sit. Utrūlibet sine ꝓiculo dici pōt. Adhibi tñ videť q⁹ illa q̄litas q̄ ꝓus erat remaneat ꝛ accessu charitatis virtus fiat.

d ¶ Fides ꝛ si dicať multiplť. ostendit tamen eam esse vnicam. Cūq; diuersis modis dicať fides. fatendū est tñ vnā esse fidē. vt ait aplus. Unus dñs. vna fides. Siue eñ fides accipiať p eo q̄ credit. siue p eo q̄ credit. recte dicit fides vna. si p eo q̄ credit accipiať. Ex hac intelligentia dť vna fides q̄ idē iubemur credere. ꝛ vnū idē q̄ est q̄ credit a cūctis fidelib⁹. Tñ fides catholica dicit. i. vniuersalis. Si vo accipiať fides p eo q̄ creditur. ea rōne vna dicit esse fides. Non q⁹ sit vna numero in oibus. sed genere. i. similitudine. Ut Aug. in li. xiij. de trini. Fides quā illi hnt fideles vocanť. et q̄ nō hnt infideles. cōis est oibus fidelib⁹. sicut pluribꝰ homibus facies cōis esse dicit. cū tñ singuli suas habeant. Non eñ fides numero ē vna ꝑ genere. Que cum sit in vno. est ꝛ in alijs. nō ipsa ꝑ similis. ꝛ ꝓpter simili tudinē magis vnā dicimus esse q̄ multas. Sicut idē volentiū dicit vna voluntas. cum tñ cuiq; sit sua voluntas. ꝛ duoꝝ simili mō dicit facies vna.

e Explanat qualiter fide credunť q̄ nō videnť. Notandū q̄ est q⁹ fides ꝓprie de nō apparentibus tm̄ est. Unde Gregꝰ. Apparentia nō habent fidē sed agnitionē. Jtē cum paulus dicat. Fides est substantia rerum sperandarū. argumentū non apparentium. hoc veraciter dicitur credi qđ non valet videri. Nam credi iam nō potest qđ videri potest. Thomas aliud vidit ꝛ aliud credidit. hominē vidit ꝛ deuz confessus est dicens. deus meus ꝛ dñs meus. De hoc etiā Au/

Fidē demonis

c

j. Cor. xiij.

Eph. iij.

Aug.

Heb. xj.

Job. xx.

ꝑ ipā. Scia sm̄ q⁹ dr̄ Ro. xiij. Omne qđ nō est ex fide pcm̄ ē. qđ nō ꝓcedit sub aliq̄ ꝓdicto⁹. Juxta hoc queriť. Quot modis fides dicať. R⁹ dām. 2 q⁹ fides inueniť accipi dupl modis. Aliq̄ eñ accipiť p sponsione. j. Thimo. v. Prima fidē irrita fecerūt Aliq̄ ꝓ fidelitate. Jere. vij. Periit fides ꝛ sanct⁹ de ore ea. Aliq̄ p scia. Roma. xiij. Omne qđ non est ex fide pcm̄ est. Aliq̄ ꝑ sacro fidei sm̄ q⁹ dicit Augustin⁹ ad Bonifaciū. q⁹ nō ē aliud puulos bne fidē q̄ habere fidei sacm̄. Aliq̄ p assensione cōclusionis ꝓ rōem ꝓbate sm̄ q⁹ dicit Boetius. Argumentū ē rō rei dubie facies fidem. Aliq̄ ꝓ cognitōne ꝓcedentis sm̄ q⁹ dr̄ Ro. j. Justicia dei reuelať ex fide i fidē. glo. in fidē spei q̄ dr̄ fides qz fidēissia et certissia ē. Aliq̄ p bitu fidei iformis. Jaco. ij. Fides sine opib⁹ mortua est. Aliquando p habitu fidei formate. Ro. j. Justus ex fide vivit. Aliq̄ p actu fidei sm̄ q⁹ dicit Aug⁹. fides ē credē qđ nō vides. Aliq̄ p obiecto ipsi⁹ fidei sm̄ q⁹ dr̄ in symbolo Athanasij. Hec est fides catholica ꝛc. De oibus aūt bis modis ꝓtingit dicere fidē sm̄ quandā analogiaz. p eo q⁹ in oibus repit q̄dā rō. ꝛ assensus credulitatis cuiuscūq; licet nō vniformit. De his aūt dicem modis mḡr solū tres assumit. Et illi sē q̄ facūt ad sum̄. ꝓpositū principale. vicz ad ꝑfectionē. ꝑmisse diffinitōis explanationē.

c ¶ Aliud ē eñ credē in deū ꝛc. Contra. Sibitus distinguūť per

act⁹.vr̃ q hō sit vtil⁹ fidei oia ista facere ꝑ diuersaꝝ.qđ falsum ẽ.quia vna fide oia hec tria facim⁹.Itē videtur q male diffiniat credere in deū.cū dicit q credere in deū est credendo amare ꝛc.Si em̃ credere et amare sunt act⁹ dispati.videt q vn⁹ p alterū nō habeat diffiniri. Itē videt esse inculcatio verboꝝ cū dicit credēdo amare.credēdo in cū ire.credendo incorporari.idem em̃ videt ꝑ verba illa dici.Rn̄.dom q sicut dicit mgr. Aliud ⁊ aliud ẽ siue alius ⁊ ali⁹ modus credēdi credere deo.⁊ deū.⁊ in deū. Et isti quidē actus ꝓnt ad diuersos habitus ptinere.

pnt etiam ptinere ad eundē.qm̃ nō sunt sic diuersi quin habeant aliquē ordinē. Nā credere deum respicit diuinā veritatē vt obiectū. credere deo vt motiuum.credere in deum vt finē vltimū. Et iste tres ꝓpatiōes circa eundē habitum repiri bnt. Et qm̃ fides nō pfecte tendit in deū taꝑ in finē vltimum nisi ꝑut est iuncta charitati.ideo actus credendi in deū diffinitur ꝑ actū amandi. nō tanꝑ ꝑ actū.ꝓpriū sed tanꝑ ꝑ actum annexum eſt ipsi fidei fm̃ q iungit charitati fm̃ qđruplicē comparationē.ideo q̃dam ponit in ei⁹ notificatione.Fides em̃ ꝑut iuncta ē charitati ordinat ad amandū deū. ad faciendū bonū. ad fugiendū malū. ad diligendū ꝓximū.⁊ iuxta hec q̃dam ponit actus in illa notificatione.vicz credere amare q̃tū ad effectū. credēdo ire q̃tū ad bonum opus.credendo ei adherere q̃tū ad tolerantiā mali.credēdo incorporari mēbris q̃tū ad dilectionē ꝓximi. Et sic ptz

4 rn̄sio ad illa q̃ querebant. ❡ Fidē ipam videt quisq; in corde suo eē.Contra.Si em̃ virtutes adinuicem cōnexe sunt.⁊ scit se aliqs bre fidē.videt ꝑ nīs q̃ sciat se bre charitatē.cui⁹modi in ꝓximo libro onīum fuit dis.xvij. Itē si fides videt ⁊ certissime cognoscit.eo q essentialr sit in aia.cū charitas ⁊ grā sint in aia essentialr.est qđ ꝛre nō cognoscat certissime ab his a q̃bus habent. Iuxta ꝫ etiā q̃rit de modis visionis q̃s assignat aug.in lra.videt em̃ illa diuisio esse supflua.cū sup Gen̄.ad lram in li.xij.⁊ in glo.ij.Coz.xij.nō distinguant nisi tria genera visionū.Rn̄.dom q fm̃ verbū aug.fides essentialr existēs in aia cognoscat ꝑ suā essentiam.Et ꝫ cōiter oēs tenēt.De charitate aut̃ q̃dā dicūt q vr essentialr.⁊ scit bō se bre charitatē q̃ ꝫ.ꝫ nescit vtrū in ea pleueret.dicūt em̃ ꝫ esse gratiā vel q̃ de oibus q̃ sunt essentialr in aia.ꝫ aia certā sciaꝫ.q; cognoscit ea ꝑ eoꝝ essentiā.siue sit habitus grē.siue charitatis.siue alter⁹ virtutis. Sed hec rn̄sio ꝺniat ipsi cognitioni experimentali. Multa em̃ sunt in nobis q̃ nos latent.⁊ multe aie sunt deformes que suas deformitates nullo mō nouerūt.⁊ multa sunt in nobis q̃ nō patent.Et ꝓterea nō ē dom q oia q̃ sunt in aia essentialr. teneanē visione ⁊ cognitōe certa.Et de charitate ⁊ grā satis ē planū.q; pauci vel nulli sunt q̃ sciant certitudinalr se

5 esse in grā.⁊ ꝫ melꝰ scitur si inḡrat a viris scītis ⁊ bonis. Jō aliꝫ dicit aliꝫ q duplr scit aliq̃d.vicz.scia noticie.⁊ scia discretōis fm̃ q tradit ab aug.in li. de trini. Or aliud est rē nosscere.aliud cogitare ⁊ discernē.dicūt q oia q̃ essentialr sunt in aia certissime sciunt scia noticie. Qua q̃dē scia dicit aug.q aia nō ꝑt seipsā ignorare.sīā fides q̃ charitas q̃ etiā alia. Sꝫ si de scia discretōis loq̃mur sic nō ꝫ veritatē.ꝑ eo q ea q̃ essentialiē sunt in aia.⁊ si scia noticie cognoscanē.tñ ab aliis nō sp discernunē.sicut dicit aug.de ipa aia.q et si nō possit seipam nō nosce.nescit tñ aliq̃n se ab aliis discernē.sicut pꝫ de illis q̃ potuerūt animā esse corpus vel aquam

c ꝓbat futura resurrectio.quia ita crediderunt patriarche ⁊ alij sācti. Et ꝓbatio est ⁊ certitudo q sint aliq̃ nō apparēcia vt supra dictū ē. Prope ꝫ fides dicit̃ substātia rerū sperādaꝝ: q: sperādis ꝺbstat.et q: fundamētū ē bonorū quod nemo mutare ꝑt.

Inḡrit vtrū illa diffinitio apli sit ꝓueniēter assigta. b Si vo querit an ꝫ descriptio spei cōueniat: sane ꝓcedit ꝑt vtrūlibet. Si ā dicat ꝓuenire.fūt ⁊ alia plura q̃ bus differūt fides et spes. ꝫ nō ꝓprie dici ꝑt soli fidei ꝓuenire nō spei.q: fides sola fūdamētū ꝺf.nō q: fides vr⁹ possit eē sine spe ⁊ claritate. Vñ Aug. Fides operās ꝑ dilectōez. vtiq; sine spe esse nō ꝑt. nec amor sine spe.nec sine amore spes.nec vtrūq; sine fide.⁊ fides sine amore nihil ꝓdest. Potest tñ credi aliq̃d qđ nō speraī.nihil ā ꝑt sperari qđ nō credit. Jdeoq; credē qđ ē act⁹ fidei.nālit̃ ꝓcedit sperare q̃d ē act⁹ spei.quia nisi aliquid credaī.nō ꝑt sperari. Credit ā q̃d nō sperat Jnde ē q in scriptura plerūq; repit̃ q fides ꝓcedit spē ⁊ spes sequit̃ fidē.nō q vr⁹ fidei ꝓcedat vtutē spei tpe vel cā.ꝫ q: act⁹ fidei nālit̃ ꝓcedit actū spei.q̃d etiā q̃dā ꝓcedūt de ipa vtute fidei vt naturalit̃ ꝓcedat spē ñ tēpe. Tñ ⁊ recte ea sola ꝺf fūdamētū oīm vtutū ⁊ bonorum operum. Non aut̃ fundamentū est chari tatis. quia non ipsa charitatis. sed charitas ipius virtutis fidei cā est. Charitas ei cā ē ⁊ mr̃ omniū vtutū. Que si desit.frustra habēt cetera. Si ā assit.habēt oia. Charitas em̃ spūsāct⁹ ē vt in supioꝛib⁹ ptaxatū ē. Jpa ē q cā oīm vtutū. nō ipius aliq vtutū cā ē. q̃ oia munera excellit. Tñ Augu. Respice ad munera ecclie.⁊ vniuers excellēti⁹ charitat⁊ mun⁹ cogsces.q̃ vt oleū nō ꝑt ꝓmi in uno.ꝫ superxilit. Nō ḡ ei⁹ cā vl fūdamētū fides

Aug.in ench.

Quare ꝺf sola fides fundamētum.

Aug.sup Joh.

Aug.sr Joh.

vel ignē.⁊ ꝫ nō ñ bꝫ ꝗs noticiā de charitate q̃ est i se.nec de grā grūi faciente.q: nescit cam discernē a dono grē gratis date. ꝓpter ipius mētis obnubilationē et fantasmatū involutōe. Sꝫ nec adhuc ist⁹ sufficit. q: nō solū cognoscit q̃s bñs fidē ipꝫ bitū scia noticie.sed etiā discretōnis ⁊ cognitōis.discernit em̃ ipsum ab aliis bitibus vtutum Et ꝓterea aliē dom q cognitio q̃ aia cognoscit illud qđ bꝫ in se ē cognitio cuiusdā expientie. ꝑ em̃ cognoscit aliqs se habē fidez.dū ad seipm introrsus ingredies experit verū sit ꝓmpes ad credendum. sic de aliis bñtib⁹ vtutū et aliis oīb⁹ q̃ latent introrsus. Am̃ ḡ aia nō pōt bre expientiā nisi de eo qđ est in pēte sua.⁊ ideo de eo qđ respicit actū aie.cū expientia dicat vsum alicui⁹ potētie. hinc ē q̃ aliq̃ se in aia ita q̃ reddūt ei⁹ potentiam habilez ad aliq̃d op⁹ vel circūstāt alicui opi interioi.talia pnt ꝓgnosci ab ipa aia certitudinalr. Vñ si aliqs ē habilis ad aliq̃d op⁹. certissime se nouit bre illū habitū. sicut fidelis bitū credendi.⁊ amās bitū amādi. Et sic de ceteris. Dñ vero aliq̃ sic sunt in aia q̃ ipa ꝓncipalr nō respiciūt vsum alicui⁹ potētie. sicut caracter. vel sicut deformitas culpe ꝓterite. vel q̃ sunt supra pātē ipius aie. sicut grā inḡtū reddit acceptū deo.⁊ charitas sīlr. q: a talib⁹ nō pōt aia bre expientiā. nec pōt bre certā noticiā. ideo cū ꝺf q illa q̃ sunt cēntialr in aia certitudinalr cognoscanē. ꝫ intelligit̃ de illis de q̃bus ꝑt sumere aia certū expimentū. de his aut̃ de q̃bus nō ꝑt sumere certū expimentum nisi q cōiecturā. nō cognoscit nisi cōiecturādo. Et qm̃ de fide fm̃ q reddit habilē ad credendu certitudia pōt bri expientia. fm̃ aut̃ q suū credē est deo acceptū. certa expientia bri nō ꝑt. ꝫ solū cōiectura. hinc est q fides q̃tū ad bitū substratū certissime videtur ab aia. inḡtū aut̃ ē formata nō cognoscit̃ ꝑ cōiecturā. ⁊ sic est aliqs cōcepta. Et ꝓ ꝫ rn̄sio ad illud qđ obr de charitate ⁊ grā. Ad illud qđ q̃rit de sufficiētia illoꝝ modoꝝ. dom 6 q modi videāt pnt duplr distingui. vel a pte vtutis cognoscētis. cū illa sit tripler. ſ. sensitiua exterioꝛ. imaginatiua. ⁊ intellectiua. sic tripler distinguit visio. scz corpal⁹. imaginatiua. ⁊ intellectual⁹. Si aut̃ a pte medū tūc sex sunt dr̃ie q̃rū sufficiētia ꝑz sic. Dne em̃ qđ vr⁹ ab aia. aut videt ꝑ sui cēntiā. aut videt ꝑ sui spēm. aut vr⁹ ꝑ rē aliā ab ipsa simplr differēte. Si ꝑ sui cēntiā vr⁹. sic ē vn⁹ modus q̃ ponit sexto loco. Si ꝑ sui spēm. ꝫ pōt esse triplr. Tūc illa spēs aut ē oino cōcreta materie. aut abstracta. aut ptim̃ cōcreta ptim̃ abstracta. Cōcreta est. ꝓut apꝓhendit a sensu exteriori. licet sit ibi aliq̃ abstractio. Simplr abstracta. ꝓut apꝓhendit ab intellectu. Medio mō. ꝓut apꝓhendit ab imagine.⁊ sic sunt tres ꝓmi modi. Si aut̃ res bꝫ cognosci ꝑ rem ab ipsa differētē. hoc ꝑ eē duplr. Aut q: ꝓpr ad ipam sub rōne silis. aut in rōne effect⁹. Et sic duo sunt modi. vicz. q̃rtus ⁊ q̃ntus. Et si tu obiicias q̃ aliq̃d pōt ꝓpari ad alterū in rōne dispati vel in rōe ꝓpr. ꝺm q nec dispatum nec ꝓpr facit cognoscere aliq̃d nisi inḡtū innuit aliquē modū in rone silis. Vñ q̃ cognoscit q albū dis-
greḡat. ꝑ ꝓns cognoscit q nigrū cōgregat. q: silr se bꝫ oppositū ad oppositū. sicut ꝓpositum ad ꝓpositum. 7
c ❡ Probat futura resurrectio ꝛc. Contra. ꝫ videt potius ad oppositū q̃ ad ꝓpositū. Si em̃ ꝓbat istud qđ credit ꝑ auctē patrū. tūc videt q fides nō sit argumentū. imo potius ꝛclusio. q̃ si fides ē argumentū. videt q nō recte dicat q resurrectio ꝓbat ꝑ fidē patrū. Itē si locus ab auctē ē incertissim⁹. ⁊ fides trahit fundamentū a loco ab auctē. q̃ videt q fides ē incertissima. Rn̄.dom q fm̃ aliqs verbum mgri intelligi ꝑt de fide acq̃sita ex inspectōe scripturaꝝ. nō aut̃ de illa q̃ est inspirata. ⁊ q̃ numerat̃ int̃ spūalia charismata. Sed illud

nõ satisfacit.quia mgr̃ hoc dicit ad exponendũ illã diffinitionẽ quã aplš assignat.⁊ constat ꝙ aplš loquit̃ de fide formata. Et ꝓterea dõm ẽ aliť ẽm ꝙ mgr̃ dicit illud qđ credit̃ per fidẽ.p ipam fidẽ ꝓbat̃. Ipm eni qđ credit̃ ꝓbat̃ p auctẽ.auctas aũt nullius ẽ efficacie in ꝓbando nisi p fidẽ.⁊ ita tota firmitas argumẽti ad fidem redit. Uñ si aliqs q̃rat vtrũ resurrectio sit futura.ꝓbat̃ ꝙ sic p auctes sacre scp̃ture ⁊ p verba ꝓphetaꝝ qui ita dixerũt. Sed si q̃rat vlterius vt ꝓbem ei ꝙ ipsi verũ dixerũt.rñdebit̃ ei ꝙ scim⁹ ipsos verum dixisse. q: a spũsctõ illuminati fuerũt. ⁊ ita certificati fuerũt p fidẽ quã a deo accepẽt. ⁊ nos certificamur de eoꝝ certificatione p fidez quã ab ipso deo accepim⁹. Et sic pꝫ ꝙ expositio mgr̃i bona est. q: p h̃ nõ vult dicere ꝙ fides ꝓbet̃ s; mag꞉ ꝙ fides ꝓbet.ita ꝙ vere et ꝓprie dicatur ab aplõ argumentũ.

est. Greg.tñ sup Ezech.dicit. Q: nisi fides ꝑus teneatur.nullaten⁹ ad spũalẽ amorẽ attingit̃. Nõ eñ charitas fidẽ.s; fides charitatẽ ꝑcedit.q: nemo põt amare qđ nõ crediderit sicut nec sperare. Sꝫ h̃ accipi põt eẽ dictũ de fide que v̄tus nõ ẽ. Ipa eñ spem ⁊ charitatẽ frequẽter ꝑcedit. vel de actu fidei q̃ forte nãlit̃ actum charitatis ꝑcedit sicut actũ spei. Ad v̄ba ꝑmissa diligent̃ notata innuũt.⁊ ea etiã que addit dicẽs. Nisi ea inqt q̃ audis credideris.ad amandũ ea q̃ audis nõ inflamaberis. Que tñ de nõ visis ẽ vt añ dixim⁹. Uñ Chrif. Fides in aĩa nr̃a facit subsistere ea q̃ nõ videt̃ õ qb⁹ ꝓprie fides ẽ. De visis eñ nõ ẽ fides s; agnitio.

Grego. f Chrif.

8 f ❡ Fides charitatez ꝑcedit. Hoc videt̃ eẽ falsum.q: sicut dicit Amb. Charitas est mr̃ v̄tutũ ⁊ caput.⁊ mr̃ ꝑcedit illud cui⁹ est mr̃. Itẽ glo.sup illud ps. Noli emulari.dicit ꝙ spes ẽ introitus ad fidẽ.g̃ videt̃ ꝙ fides nõ sit ꝑma int̃ v̄tutes theologicas ẽm ꝙ dr̃ in lr̃a. Itẽ oẽs v̄tutes simul infundunt̃.g̃ nõ videt̃ ꝙ repiat̃ in illis aliqs ordo. R̃. dõm ꝙ est loqui de fide et aliis v̄tutib⁹ duplr̃.scꝫ q̃tũ ad hitũ ⁊ q̃tũ ad actũ. Si q̃tũ ad hitũ.sic ẽ ibi simltas. Si q̃tũ ad actũ.sic ẽ ibi nãlis ordo ꝑ eo ꝙ actus fidei ꝑambulus est ad actũ spei ⁊ charitatis. Nemo eñ aliq̃d sperat vel amat nisi illđ
9 cognoscat ⁊ aliq̃ mõ credat. Ad illud qđ obr̃ ꝙ charitas ẽ mr̃.dõm ꝙ illud intelligit̃ q̃tũ ad rõeꝫ merendi. Preterea charitas dr̃ eẽ mr̃ v̄tutũ nõ q: illas generet.s; q: illas fouet ⁊ nutrit vt ꝑueniãt ad statũ ꝑfectõis. Ad illud qđ obiicit̃ de glo.dõm ꝙ fides ibi nõ accipit̃ ꝑ fide virtute vel ei⁹ actu.s; ꝑ illo qđ fidei succedit.scꝫ ꝑ ipsa beatissima visione.

a Ad intelligentiã hui⁹ ꝑtis incidit hic qđ circa duo. Primo eñ q̃rit̃ de ipsa fide simplr̃ dicta siue formata. Scđo vo q̃rit̃ de fide q̃dãmodo diminuta siue informi. Circa primũ querunt̃ q̃nqꝫ. Primo querit̃ vtrũ fides sit v̄tus ꝓprie dicta. Scđo q̃rit̃ vtrũ sit in ꝑte aĩe affectiua vel cognitiua. Tercio q̃rit̃ vtrũ sit v̄tus vna. Quarto q̃rit̃ vtrũ sit tante certitudinis q̃nte certitudis est scia. Quinto q̃rit̃ de notificatõe ipius ab aplõ assignata.

Questio.j. a

Utrũ fides sit v̄tus.⁊ loq̃mur hic de fide q̃ quis credit in deũ. Et ꝙ sic oñdit̃. Qđ est ꝑncipiũ nr̃e salutis hꝫ rõem v̄tutis.s; fides ẽ hmõi ẽm ꝙ sepe dr̃ i euangelio. Fides tua te saluũ fecit.g̃ fides ẽ virt⁹. ❡ Itẽ qđ est ꝑncipiuꝫ purificatõis cordis hꝫ rõem v̄tutis. sicut eñ cor nõ coinquinat̃ nisi p viciũ.sic nõ purificatur nisi p v̄tutẽ.s; fides ẽ ꝑncipiũ purificatõis cordis ẽm ꝙ dr̃ Act.xv. Fide purificãs corda eoꝝ ⁊c. ❡ Itẽ ois hitus qui ẽ ꝑncipiũ diuine acceptionis hꝫ rõeꝫ v̄tutis.maxime cũ respicit determinatũ genus opis.s; fides est hmõi.ẽm ꝙ dr̃ ad Heb.xj. Sine fide ipossibile est placere deo.g̃ fides plenã ⁊ ꝑfectã in se cõtinet rõem v̄tutis. ❡ Itẽ qđ directã hꝫ ꝯrietatem ad viciũ ⁊ pctm̃ virt⁹ est.s; fides ẽ hmõi. qm̃ directe opponit̃ heresi ⁊ infidelitati q̃ sunt vicia et pctm̃.g̃ fides ẽ virtus ꝓprie dicta.⁊ hoc ipm ꝑt ꝓbari expsse p auctẽ augustini in lr̃a. ❡ Sed ꝯ. In codeꝫ genere sunt extrema ⁊ mediũ ꝑ eo ꝙ participat nãm extremoꝝ. Sꝫ fides est mediũ int̃ opinionẽ ⁊ sciam.sicut dicit mgr̃ Hug.in li.de sacris.vbi dicit.ꝙ fides ẽ certitudo de reb⁹ absentib⁹ supra opinionẽ ⁊ infra sciaꝫ ꝯstituta. Si g̃ nec opinio nec scia ẽ in genẽ virtutis. necessario sequi videt̃ ꝙ nec fides in genẽ virtutis cõtineat̃. ❡ Itẽ hitus distinguũt̃ p actus.⁊ actus p obiecta. In hoc aũt distinguit̃ virt⁹ ⁊ scia ẽm pħm ꝙ virtus ẽ in bonũ.⁊ scia ẽ in verũ.s; fides ẽ in verũ sub rõne veri.g̃ fides nõ est in genẽ virtutis s; magis in genẽ scie. Q: aũt fides sit in veꝝ sub rõne veri.pꝫ qm̃ fidei ẽ assentire ꝑme veritati ꝓpter se ⁊ sup oĩa. ❡ Itẽ vitupabile ẽ oĩ hñti vsum rõnis velle aliquid sine rõne.s; fides q̃ credim⁹ in deũ nõ req̃rit rõem.g̃ talis fides vitupabilis est.sed nihil qđ est vitupabile hꝫ rõem virtutis.g̃ vbi ẽ fides nõ põt eẽ virtus i nobis. ❡ Itẽ q̃to aliqs actus ẽ rõnabilior tanto ẽ virtuti ꝓximior.g̃ credere p rõem cogentẽ plus spectat ad virtutẽ q̃ credere absqꝫ rõe. Si g̃ credulitas quã quis hꝫ per violentiã rõnis nec est virtus nec actus virtutis.multo fortius videt̃ ꝙ ipsa fides q̃ rõeꝫ nõ sequit̃ nec rationi innitit̃ careat ꝑfectione virtutis.
❡ R̃. dõm ꝙ absqꝫ dubio ipsa fides q̃ in deum credi 10
mus nõ tñ est virtus.verũ etiã auriga virtutum.sicut de prudentia dicit Berñ.ad Eugeniũ. Uirt⁹ q̃dẽ est.qm̃ in ea ꝯsistit rectitudo vite ẽm regulã iusticie. Iustũ eñ est vt intellect⁹ nr̃ ita captiuet̃ ⁊ subiaceat summe veritati sicut affectus nr̃. Sꝫ subiacere summe bonitati nõ põt aĩa recta nisi intellectus summe veritati ꝓpter se ⁊ sup oĩa assentiat. ⁊ affect⁹ sũme bonitati adhereat. Hanc autẽ rectitudinẽ nõ hꝫ q̃s nolens sed volens.nemo eñ plus credit deo q̃ sibi. nisi p h̃ ꝙ vult intellectũ suũ captiuare in obsequiũ xp̃i. Si g̃ captiuatio intellectus in obsequiũ summe veritatis spectat ad rectitudinẽ vite. voluntas qua quis vult se captiuare est voluntas recta. ⁊ hitus q̃ mediãte ad hoc expedit̃ ⁊ adiuuat̃ facit ad rectitudinẽ voluntatis.g̃ si iusticia nõ ẽ aliud q̃ volũtatis rectitudo.⁊ fides nõ est aliud nisi hitus q̃ intellectus nr̃ voluntarie captiuat̃ in obsequiũ xp̃i.restat ꝙ habitus fidei spectat ad rectitudinẽ vite ẽm regulam

iusticie.⁊ ideo habꝫ in se rõem virtutis vere ⁊ ꝓprie. Nec solũ hꝫ in se rõem virtutis vere. s; mag꞉ aurige virtutũ q̃rũlibet tã theologicaꝝ vicꝫ q̃ cardinaliũ. Sine fide enim non est cognitio summi ⁊ vere boni. sine cognitione autẽ summi ⁊ vere boni non potest esse expectatio ⁊ dilectio. Cognitio eñ ꝑambula est ⁊ dirigit affectũ ad expectandũ ⁊ ad desiderandũ. et iõ necessario fides spem ⁊ charitatẽ ꝑcedit tanq̃ regula ⁊ auriga ipsarũ. Rursus sine cognitõne summi boni nõ põt eẽ recta intẽtio. Hoc eñ solũ fit recta intentione qđ fit ad honoreꝫ ⁊ gloriã dei. sine vo recta intẽtione null⁹ act⁹ virtutis recte incedit. Qm̃ g̃ habitus fidei ẽ q̃ mediãte sũmũ bonũ a mẽtibus nr̃is agnoscit̃.hinc est ꝙ fides dirigit nostrã intẽtionẽ.et p hoc regula ẽ ois opationis bone. ⁊ ois v̄tutis meritorie. Et iõ nõ tñ dꝫ dici virtus gratuita.sed etiaꝫ virtutũ gratuitaꝝ regula ⁊ auriga. Et ꝑcedende sũt
11 auctes ⁊ rões q̃ sr̃ ad istã ꝑtẽ. ❡ Ad illud vo qđ primo obr̃ in ꝯ̃riũ ꝙ fides tenet mediũ int̃ sciam ⁊ opinionẽ.dõm ẽ ꝙ fides assignat̃ q̃si mediũ int̃ sciam ⁊ opinionẽ ab hug.nõ q: conficiat̃ ex illis duob⁹ sicut mediũ ꝯficit̃ ab extremis.sed q: mediũ locum tenet q̃tũ ad gradũ certitudinis.est eñ mag꞉ certa q̃ opinio.⁊ min⁹ q̃ scia sicut videbit̃ infra. de hoc aũt medio nõ ẽ necesse ꝙ sit in codẽ genere ꝑrimo cũ extremis. Posset etiã dici ꝙ hoc nõ hꝫ necessitatẽ in morib⁹.ꝑ eo ꝙ mediũ repit̃ in genere virtutis. ⁊ extre
12 ma sunt in genẽ vicioꝝ. ❡ Ad illud qđ obr̃ ꝙ scia distinguit̃ in hoc a virtute ꝙ ipsa ẽ in verũ ⁊ virtus in bonũ.dici põt ꝙ pħs loquit̃ ibi de virtute ꝯsuetudinali q̃ ꝯsistit circa actões ⁊ passiões.de q̃ dicit ꝙ v̄t⁹ ẽ in passionib⁹ ⁊ opationib⁹ optioꝝ opatiua.⁊ hmõi virt⁹ ordinat in his q̃ sr̃ ad finẽ. De v̄tute aũt intellectuali cuiusmodi ẽ sapia ⁊ intelligentia q̃ ordinat in ipm finẽ nõ hꝫ veritatẽ.⁊ hoc mõ fides ẽ virtus. nõ mõ ꝑmisso. Sꝫ hic modus dicẽdi videt̃ eẽ calũniosus in h̃. ꝙ nõ tñ de virtute ꝯsuetudinali verũetiã de oĩ alia virtute sub rõne virtutis videt̃ posse hec dñia assignari respectu scie. Et ꝓterea dõm ẽ ꝙ aliť verũ ẽ obiectũ fidei.aliť obiectũ scie. Scie inquã obiectũ ẽ.q: est veꝝ visum. Fidei aũt est obiectũ q: est veꝝ.verũ inq̃ nõ visũ sed salutiferũ. Quia eñ ẽ nõ visũ requirit̃ ad ipm cognoscendũ alius hitus q̃ sit hitus scie. Quia salutiferũ.iõ hit⁹ ille ad salutẽ ordinat ⁊ ad vitã beatã.⁊ iõ hꝫ rõem virtutis cõpletam. Et sic pꝫ ꝙ nihil impedit q̃n fides possit esse in verũ ⁊ tñ nihilomin⁹ eẽ virtus.ꝑ eo ꝙ alio mõ est in veꝝ q̃ scia ẽm duplicẽ ꝯditionẽ ꝑassignatã. Est eñ in veritatẽ nõ visã sed veritatẽ salutiferã. Quia eñ nõ visa ẽ credit̃ volũtarie. Quia aũt nõ solũ ñ visa. s; etiã salutifera.credit̃ volũtarie ⁊ meritorie.q̃ duo aliena sunt a speculatõne scie. Uñ ⁊ veritas in q̃ ẽ fides est veritas ẽm pietateꝫ.q̃ quidẽ nota est catholicis. sed
13 ignota fuit pħis. ❡ Ad illud qđ obr̃ ꝙ credere sine rõne ẽ vitupabile. dõm ꝙ illud veꝝ est vbi auctas nõ supplet locũ rõnis. Ubi vo auctas locũ supplet rõnis nõ ẽ vitupabile sꝫ valde cõmẽdabile. Sic aũt est in fide. Qm̃ ⁊ si nõ assit intellectui ipius credentis rõ ꝓpter quam debeat veritati assentire. adest tñ sũme veritatis auctas q̃ cordi suo suadet.quã etiaꝫ sũmã veritatẽ scim⁹ mentiri nõ posse.⁊ iõ impiũ est ei nõ credẽ. ꝓterea hoc nõ tollit imo potius cõfert
14 fidei eẽ virtutẽ. ❡ Ad illud qđ obr̃ ꝙ q̃ato aliq̃d est magis rõnale tanto magis ꝯsonat virtuti ꝑfecte.dicendũ ꝙ rõnale dr̃ aliq̃d duplr̃.aut q: ꝯsonũ ẽ rõni eleuate ⁊ illustrate a lumine veritatis sup̃ne. aut q: ꝯsonũ est rõni ꝯuerse ad cognitionẽ sensibilem. Si primo mõ dicat̃ rõnale.nõ hꝫ instantiã. Si scđo mõ dicat̃ rõnale.falsitatẽ hꝫ.qm̃ frequẽter rõ ad sensibilia ꝯuersa iudicat eẽ vera q̃ sunt falsa.⁊ eẽ bona que sunt mala.⁊ ecõuerso. Uñ nõ nulla vident̃ sibi irrõnabilia q̃ sunt valde rõnabilia.sicut pꝫ.q: nõ nulla vident̃ irrõnabilia pħis q̃ tñ vident̃ valde rõnabilia xp̃ianis.vt oĩno cõtinere.⁊ oĩno mẽdicare.⁊ silia. Et q̃tũ ꝑcellit iudiciũ viri iudiciũ pueri.tantũ precellit iudiciũ viri xp̃iani iudiciũ vni⁹ pħi.⁊ iudicium rõnis sursũ ꝯuerse.iudiciũ rõis ad inferiora depsse. ⁊ iõ hoc nõ ipedit fidẽ esse virtutẽ.q: credit aliq̃ que vident̃ eẽ irrõnabilia hoi. Aliqñ eñ sunt rõnabilia homi spũali.et hoc facit ad rõem virtutis vt credat sine rõne. Si eñ crederet p rõem cogentẽ.illa credulitas nõ esset volũtaria sed necessaria.⁊ sic nõ eẽt virtuosa nec meritoria.sicut meli⁹ manifestabit̃ infra.

Questio.ij. b

Utruꝫ fides sit in ꝑte aĩe cognitiua an affectiua. Et ꝙ sit in ꝑte cognitiua videt̃ primo p Aug.q̃ sic diffinit credere in libro de ꝑdestinatione sctõꝝ. Credere est cogitare cũ assertione.ad illã g̃ vim ꝑtinet credẽ ad quã ꝑtinet cogitare.sꝫ cogitare ẽ potentie cognitiue.g̃ ⁊ credere. Si g̃ in illa potẽtia ẽ fides cui⁹ act⁹ est credẽ.videtur ꝙ fides sit in ꝑte anime cognitiua. ❡ Itẽ ad Rom.x. Fides ẽ ex auditu.ibi glosa.i.dat intellectũ dñ de auditis mentẽ illustrat. Si g̃ fides ẽ p auditũ.⁊ fides illuminat mentẽ.⁊ tã audire q̃ illuminari spectat ad partẽ aĩe cognitiuã.videt̃ ꝙ fides sit in ꝑte aĩe cognitiua. ❡ Itẽ reformatio imaginis fit p tres virtutes theologicas.sꝫ imago nõ tñ consistit in potẽtia affectiua.verũ etiã in potẽtia cognitiua.g̃ necesse est ꝙ aliq̃ virtus theologica reformet potentiã cognitiuã.nõ est aũt aliã dare nisi fidẽ. si g̃ virtus ẽ in ea potentia quã reformat. videt̃ ꝙ fides sit in potẽtia cognitiua. ❡ Itẽ in eadẽ vi est virtus gratuita.⁊ dos illi succedẽs in gloria.sꝫ visio q̃ succedit fidei ẽ in potentia cognitiua sicut manifestũ est. ergo ⁊c. ❡ Itẽ in illa potentia aĩe est virtus tanq̃ in subiecto circa cui⁹ actum explicat difficultatẽ.hitus eñ in ea potentia collocat̃ ad cui⁹ opus habilitat. Si g̃ p fidẽ captiuat̃ intellectus in obsequiuꝫ xp̃i.g̃ fides expedit actũ ipsius potẽtie intellectiue.est ergo in ipsa tanq̃ in subiecto. ❡ Sed ꝯ. Tullius diffiniens virtutẽ dicit ꝙ virtus ẽ hitus voluntarius.g̃ si fides ẽ virtus.est hitus voluntarius.sꝫ habitus voluntarius ẽ in voluntate tanq̃ in subiecto.g̃ ⁊ fides. ❡ Itẽ Aug.de moribus eccľie virtutẽ diffiniens dicit.ꝙ virtus nõ est aliud q̃ amor ordinatus.g̃ si ois virtus est amor essentialit̃ loquẽdo.omis virtus est in ea potẽtia cui⁹ est amare.sed hoc est potẽtie affectiue nõ cognitiue.g̃ ois virtus ẽ in potentia affectiua. ❡ Itẽ mgr̃ Hug.in li.de sacris dicit ꝙ in affectu fidei sba repitur.sed in ea potentia ẽ virtus tanq̃ in subiecto ꝓprio in quo repitur eius sbstantia.si ergo hec est potentia affectiua.videt̃ ⁊c. ❡ Item in nulla potẽtia est virtus fidei q̃ possit cogi.quia sicut dicit Aug.cũ cetera possit hõ nolens.credẽ nõ põt nisi volens.sed potentia cognitiua põt cogi.g̃ fides nõ põt esse in potentia cognitiua.⁊ est in potẽtia cognitiua vel affectiua.g̃ ⁊c. ❡ Itẽ in illa potẽtia est virtus sicut in subiecto q̃ est ꝑncipiũ actus ⁊ opationis illi

virtuti debite. ſꝫ nullus aſſentit veritati nō viſe niſi
q̄ vult. ḡ ſi principiū actus credendi hꝫ ortū a volun
tate. neceſſe ē fidē eē in ea tanq̄ in ſubiecto ꝓprio. Si
tu dicas q̄ ſimul ē in intellectu ⁊ affectu. Contra h̄
eſt. q̄ vnus hitus ſimplex nō pōt eē in duabꝰ poten-
tijs. ſed cognitiua ⁊ affectiua ſunt diuerſe potētie ſi-
cut oñſum ē ſupra in ſcdo libro. ḡ ſi fides eſt habitꝰ
vnꝰ. nō pōt eē ſimul et ſemel in illis potētijs duabus
Et iteꝝ ꝑ hoc nō ſoluiṫ. q̄ adhuc reſtat qd̄ in q̄ illaꝝ
potentiaꝝ ſit p̄mo et p̄ncipalr̄. q̄ qd̄cunq̄ hoꝝ dr̄.
videnṫ obuiare rōnes q̄ ſunt ad oppoſitā partem.
15 ℭ R°. ad p̄dictoꝝ intelligentiā q̄ circa hoc diuerſi
diuerſa ſenſerūt. Quidā eñ dicere voluerūt q̄ fides
eſt in potentia cognitiua. ⁊ in intellectu ſpeculatiuo
ſm q̄ eſt ſpeculatiuus. Et rō eoꝝ eſt iſta. q̄ intellectꝰ
ſpeculatiuus dr̄ eſſe ille q̄ tendit in veꝝ ſub rōe veri.
fides aūt facit intellectū credere articulos. nō q̄ bo-
nos. ſꝫ q̄ veros. ita eñ q̄s credit dānationē maloꝝ
ſicut glorificationē bonoꝝ. Et iteꝝ. Charitas ⁊ fides
diſtinguunṫ in obiecto q̄tū ad rōnes motiui. et qm̄
charitas tendit in deū ſub rōne boni. neceſſe eſt q̄ fi-
des tendat in deū ſub rōe veri. vñ aſſentit ſumme ve
ritati nō q̄ bonitas ſed q̄ veritas. Qm̄ ḡ intellectꝰ
ſpeculatiuus recipit verum ſub rōne veri. hinc eſt q̄
dixerunt fidē eſſe in intellectu ſpeculatiuo inq̄tū eſt
ſpeculatiuus. Nec obſtant his verba p̄hoꝝ. q̄ ipſi
de veritate fidei nihil intellexerūt. Alijs aūt aliṫ vi-
detur eē dōm. vicꝫ. q̄ fides eſt in intellectu practico.
Intellectus eñ practicus dr̄ eē intellectus extēſus
ſm q̄ vult p̄hs q̄ intellectꝰ ſpeculatiuus extenſione
16 fit practicus. Contingit aūt intellectū extendi tripl̄r
Uel ꝑ ꝯiunctionē ſui cū affectione a q̄ inclinaṫ. Uel
ꝑ ꝯiunctionē ſui cū affectione ad quā inclinat. Uel
ꝑ ꝯiunctionē ſui cū opatione quā dirigit et regulat.
Oibus aūt his modis ꝯtingit fidē poni in intellectu
extenſo ſiue practico ſm varios ipſius fidei ſtatus.
Nā fides ſimpl̄r dicta ſiue ſit informis ſiue formata
q̄ facit hominē credere deo in his q̄ nō videt. ē in ipo
intellectu inq̄tū inclinaṫ ab ipſa volūtate. nō eñ cre
deret niſi vellet. Fides aūt formata q̄ quis credit in
deū ē i ipſo intellectu inq̄tū inclinat affectū. Ad hoc
eñ q̄ aliq̄s credat in deū ꝑ fidē formatā. oportet vt
in ip̄m amādo tendat. ſm q̄ hr̄ in lr̄a. Fides aūt ꝑ-
fecta de q̄ dicit apl̄s q̄ eſt opans ꝑ dilectionē. illa q̄-
dem eſt in ipſo intellectu inq̄tū mediāte affectu diri
git opus. Et ſic ptꝫ q̄ ſm iſtos fides eſt in intellectu
practico ſiue extenſo. ſm diuerſos ipſius fidei ſtatus.
ſiue intellectus practicus dicaṫ ꝓprie ſiue cōiter. ſiue
magis ꝓprie. ſm q̄ magis et magis habet extendi.
Ratio aūt q̄ mouet iſtos hoc ponere nō ſolū eſt ver
bum p̄hi q̄ dicit q̄ virtutes ſunt in intelligentia pra
ctica. ſed etiā ipſa rō recta q̄ dicit q̄ virtus nō poteſt
eſſe niſi hitus voluntarius. cuꝫ circa ipſam conſiſtat
laus et meritū. ⁊ iō impoſſibile eſt q̄ virtus fidei ſit
in intellectu niſi inquantū intellectꝰ iungiṫ affectui.
Intellectus aūt iunctus affectui et ipſi ꝑmixtus dr̄
eſſe intellectus extenſus. vel intellectus practicus. ⁊
ideo dixerūt iſti fidē eſſe in practico intellectu. Re-
ſtat adhuc terciꝰ modus dicēdi vicꝫ q̄ fides nec eſt
oino in potentia cognitiua. nec oino in potentia af-
fectiua. ſed quodāmō in hac. quodāmō in illa. Et h̄
eſt qd̄ dicit mgr̄ Hugo de ſctō victore in libro de ſa-
cramentis. duo inq̄t ſunt in q̄bus fides conſiſtit. co-
gnitio vicꝫ et affectio. In affectu quidē ſb̄a fidei re-
peritur. in cognitōne vō materia. Rō autē q̄ mouet
ad hoc ponendū eſt q̄ actus volūtatis eſt eſſentialr̄
ipſi fidei. nunq̄ eñ eſſet virtuoſum credere niſi eſſet
voluntariū. Unde etiā Aug. dicit. q̄ virtus non eſt
aliud q̄ amor ordinatus. Si ḡ fides ē virtus. reſpi-
cit actū voluntatis vt ſibi eſſentialē. ḡ et circa illam
hꝫ eſſentialiṫ ꝯſiſtere. Rurſus. q̄ ipſi fidei cognitio
eſſentialis ē. ⁊ illuminatio ꝑ quā intellectus dirigiṫ
in ſummā veritatē ei ſubijciṫ. iō ipſa fides eſſentialr̄
reſpicit actuꝫ rōnis. ⁊ ꝓpterea dicunt illi q̄ ſunt huiꝰ
poſitionis fidē eſſe nō tm̄ in rōne ſed etiā in volunta
te. cū vtrūq̄ actū reſpiciat eſſentialiṫ. Quia vō actꝰ
rōnis reſpectu actus volūtatis eſt mālis. cū rō indi
netur a volūtate. ideo etiā dixerūt q̄ in rōne mate-
ria fidei repiṫ. in affectōe vero ſb̄a. Oēs aūt hij mo-
di dicendi a magnis clericis ſūpſerunt initiū. et qui-
libet eoꝝ hꝫ ſatis rōnabile fundamentuꝫ. Et ſi quis
recte intelligat. inueniet quēlibet eoꝝ hīe aliq̄d ve-
ritatis. Ut aūt hec planius fiant aſcendendū eſt al-
tius ad videndū ſubiectum virtutis in generali. qd̄
quidē intueri poſſumꝰ ſatis plane q̄buſdā p̄ſuppoſi
tis. Uirtus eñ eſt ſm quā cōſiſtit laus et meritū. ſi-
cut culpa ſm quā attendiṫ vituperiū ⁊ demeritum.
Uirtus etiā eſt hitus reddens potentiā facilē reſpe-
ctu alicuiꝰ actus. Si ḡ virtus p̄ncipiū eſt laudis et
meriti. neceſſariū eſt eā poni in illa potētia q̄ eſt p̄n-
cipiū primū opis laudabilis ⁊ meritorij. Nā ſi pone
retur in potētia inferiori. tūc virtus potētie naturalr̄
imparet virtuti ḡtuite. Si ḡ li. ar. p̄ncipiū eſt meriti
⁊ demeriti. neceſſe ē oēm vtutē i li. ar. poni. Rurſus.
cū habitꝰ ſit in ea potētia circa cuiꝰ actū explicat dif-
ficultatē. ⁊ virtus ſit habitus. neceſſe eſt eā reperiri
in ea potentia ſicut in ſubiecto quā ad opus habili-
tat. Qm̄ ḡ quedā virtutes explicant actus rōnalis.
quedā actus ꝯcupiſcibilis. quedā actus iraſcibilis.
ideo quaſdā neceſſe ē poni in rōnali. quaſdā in con-
cupiſcibili. quaſdā in iraſcibili. His p̄ſuppoſitis fa-
cile eſt videre q̄d eſt ſubiectū fidei. Si eñ fides vir-
tus ē circa quā ꝯſiſtit laus ⁊ meritū. neceſſe ē q̄ ipſa
in libero arbitrio ponaṫ. Rurſus. ſi fides habitus ē
ꝑ quē intellectus captiuaṫ in obſequiū xp̄i. ⁊ innitiṫ
veritati prime ꝓpter ſe. ⁊ hoc mō dr̄ intellectus quo
dāmodo ſpeculatiuus. neceſſe eſt q̄ habitus fidei q̄-
dāmodo ſit in intellectu ſm q̄ hꝫ rōem ſpeculatiui.
Et qm̄ intellectus nō habilitaṫ ad aſſentiēdum ipſi
veritati prime ſm ſuū iudiciū ſed ſm voluntatis im
periū. ideo fides nō reſpicit intellectū tanq̄ pure ſpe
culatiuū. ſed neceſſariū eſt q̄ ipſa ſit in ipſo intelle-
ctu ſm q̄ eſt quodāmō extenſus ⁊ ab affectu incli-
natus. Rurſus. qm̄ ip̄m velle credere. eſt eſſentiale
ipſi fidei. hinc eſt q̄ habitus ille nō tm̄ reſpicit intel-
lectū vt ſpeculaṫ ſummā veritatē. nec etiā inclinaṫ
ab affectu. ſed etiā ipſum affectū. Ex his pꝫ q̄ nō eſt
repugnantia inter p̄dictas poſitiones. ſi q̄s recte in-
telligat. imo ex oibus quaſi colligiṫ vna veritas inte
gra. qm̄ fides vt eſt virtus eſt principiū meriti. ⁊ re-
ſpicit liberū arbitriū vt ſubiectū. Inq̄tū vō hitus ē
quodāmō reſpicit intellectū ſpeculatiuū ⁊ eius actū
q̄ eſt credē veꝝ. Quia vō quodāmō intellectū exten
ſum ⁊ eius actū qui eſt credere volūtarie. ſiue credē-
do in deū tendere. quodāmō ip̄m affectū ⁊ eius actū
q̄ eſt velle aſſentire ei ad qd̄ rō ex ſe nō pōt attingere
Si tu obijceres q̄ iſta nō p̄nt ſimul ſtare. q̄ cū fides
ſit hitus ſimplex. ⁊ vnus habitꝰ ſimplex ſit in vna po

tentia tanq̄ in ſubiecto. nō videṫ q̄ poſſet oēs illas
17 potentias tanq̄ vnum ſubiectū reſpicere. Ad hoc di
cendū q̄ nihil impedit vnā ⁊ eandē virtutē dicē eſſe
ſimul in libero arbitrio. ⁊ rōne. ⁊ voluntate. Quia ſi-
cut in ſcdo libro oſtenſum fuit libe. arbi. nō dicit po-
tentiā diſtinctā a rōne ⁊ voluntate ſm rem ⁊ eſſen-
tiam. imo ſm q̄ vult btūs Augꝰ. libeꝝ arbitriū com
plectitur tres potentias. ſcꝫ iraſcibilē. ꝯcupiſcibilem.
18 ⁊ rōnalem. Et ideo nullum incōueniens eſt q̄ vna-
queq̄ virtus q̄ reponiṫ in vna iſtarū potentiaꝝ ſm
q̄ habitus. in libero arbitrio reponaṫ ſm q̄ virtus
⁊ meriti principiū. Simil̄r nullū eſt incōueniens po
nere vnū habitū eſſe in rōne ⁊ voluntate. ita q̄ vnaꝫ
illaꝝ potentiarū reſpiciat q̄tū ad actū materialē. al-
teram q̄tū ad actū formalē. Sicut patet q̄ habitus
ſcie quo ad quid reſpicit memoriā. ſcꝫ quo ad reten-
tionē ſpeciei. ⁊ quo ad quid intelligentiā. ſcꝫ quo ad
facilitatē cōuerſionis. ⁊ tm̄ dr̄ vnus habitus ſimplex
Q̄uis eñ potētie diſtincte ſint. nihilominus tm̄ con
tinuari habent in vno ſubiecto. rōne cuiꝰ pōt eſſe in
eis vnitas ꝓprietatis. ſicut vna ſanitas poniṫ eſſe in
multis mēbris corporis interius. ⁊ vna honeſtas in
multis exterius. Ex his poteſt dici ⁊ haberi ḡnaliter
quid ſit ſubiectū cuiuſlibet virtutis. ⁊ q̄d ſit etiā ſub-
iectū cuiuſlibet vicij ſiue peti. Pōt etiā haberi deter-
minatio ꝓpoſite q̄ōnis videlicet q̄d ſit ſubiectū fidei.
Nā licet inq̄tū virtus meritoria dicēda ſit eſſe in li-
bero arbitrio. inq̄tū tm̄ habitꝰ reddens potentiā fa-
cilem ponēda eſt quodāmō in potētia cognitiua ſi-
cut oſtēdunt rōnes ad primā partē. qm̄ ad fidē perti
net cogitare. ad fidei ꝓprietates ptinet illuminare et
rōem reformare. ⁊ intellectū captiuare. ipſi etiā fidei
ſuccedit videre. que oia reſpiciunt cognitionē. Ideo
rōnes ad partē illam inducte ſunt ꝯcedende. nec eis
obuiant rōnes ad oppoſitū. Qm̄ licet fides reſpiciat
actū potentie cognitiue. nō tm̄ ip̄m reſpicit oino pu-
re. ſed inq̄tū hꝫ affectionē cōcomitantē ⁊ quodāmō
poſſidentē. ⁊ ideo etiā neceſſe ē ponere q̄ fides quo-
dammodo ſit in affectione. ſicut dicit mgr̄ Hugo de
ſctō victore. Et hoc q̄ eſt habitꝰ volūtarius ⁊ amor
ordinatus. et talis nature eſt actus eius q̄ ad ipſum
nemo pōt cogi inuitus. Et iō concedi poſſunt rōnes
q̄ ſunt ad partē ſequētē. Q̄r aūt rōnes ſibijnuicē nō
obuient ſed vtrinq̄ verū cōcludant ſatis clare pōt
videre. ſi quis pōt cape q̄ ad eſſe fidei virtutis con-
currit actus rōnis ſimul ⁊ volūtatis. qd̄ bene innuit
apl̄s in ipſa notificatione fidei cū dicit fidē eē ſb̄am
rerū ſperandaꝝ. argumentū nō apparentiū. tangēs
qd̄ eſt in ea cognitionis ⁊ qd̄ eſt affectionis. Nunq̄
eñ fides eſſet virtus q̄tūcunq̄ intellectū illumina-
ret. niſi etiam voluntatē quodāmō rectificaret. ſicut
patet in dono ꝓp̄hie. q̄ illuminat intellectū ad eadē
ad q̄ illuminat fides. ⁊ tm̄ nō poniṫ eē virtus. qm̄ in
illa illuminatōne nō coopaṫ volūtas ſed qd̄ coopa
tur in fidei aſſenſu ⁊ actu. Ex his patere poſſunt ea
que obiecta ſunt ⁊ ꝯſimilia q̄ circa hoc obijci p̄nt.

Queſtio. iij. c

Utrū fides ſit virtus vna. Et q̄ ſic videṫ. Ep̄h. iiij.
diciṫ. vnus deus. vna fides. ⁊ vnū baptiſma. ſed ba-
ptiſma vnitatem habet ſm ſpēm qd̄ quidē eſt ſacra
mentum fidei. ergo videṫ multo fortius q̄ ⁊ ipſa fi-
des ⁊c. ℭ Item. j. ad Coꝛ. xiij. Nunc manēt fides.
ſpes. ⁊ charitas. tria hec. ſed ſpes et charitas habent
vnitatē ſm ſpēm. ergo et fides. ℭ Item fides nulli
aſſentit niſi ꝓpter ſummā veritatē. ſed ſumma veri-
tas tm̄ vna eſt. ergo ratio credendi eſt vna. ſed habi
tus diuerſificaṫ ſm formā et ſpēm a pte rōnis noti-
ue et intellectiue. Si ergo ratio credendi eſt vna. ne-
ceſſe eſt virtutē fidei qua creditur vnā eſſe ſpeciem.
ℭ Itē qui credit deo nō iudicaṫ eſſe fidelis niſi cre-
dat in omnibus articulis. ſed fides virtus facit vnū
quēq̄ eſſe fidelem. ergo non eſt vera virtus niſi per
ip̄m omnia credibilia credanṫ ⁊ in vnū colligantur.
ſed nō colligerenṫ in vnū pfecte niſi fides eſſet vir-
tus vna. ergo neceſſe eſt q̄ fides vna ſit reſpectu om-
nium credibiliū. ℭ Item nō eſt alia obedientia ſm
ſpēm q̄ obedire deo in mandatis prime tabule. ⁊ in
mandatis ſecūde. licet mandata prime tabule ordi-
nent ad deū. mandata vero ſecunde ordinēt ad proxi
mum. ergo pari rōne non erit alia fides qua aſſentiṫ
p̄me veritati in articulis reſpiciētibus diuinitatem.
et in articulis reſpicientibus humanitatē. Et non
eſt dare aliq̄d ſm qd̄ fides plurificeṫ ⁊ diuerſificeṫ.
ergo neceſſe eſt fidei virtutē eſſe vnam ſm ſpeciem.
ℭ Sed contra. Habitꝰ diuerſificaṫ ꝑ actus. et actꝰ
ꝑ obiecta. ſed obiectū fidei nō ſolū eſt verū increatū.
vtpote q̄ deus ſit trinus ⁊ vnus. ſed etiā verū crea-
tum. vtpote q̄ xp̄s ſit natus ⁊ paſſus. Si ergo crea-
tum ⁊ increatū nihil habent cōmune. imo differunt
eſſentialiter ⁊ formaliṫ. neceſſe eſt pōnē q̄ fides qua
credimus diuinitatē. ⁊ fides qua credimus humani
tatē. ſit alia ⁊ alia ſm ſpēm ℭ Itē ſicut voluntas ſe
habet ad volita. ⁊ ſcia ad ſcibilia. ſic ſe habꝫ fides ad
credibilia. ſed voluntates diuerſificanṫ ⁊ numeran-
tur ſm diuerſitatē volitoꝝ. ſil̄r et ſcie ſm diuerſitatē
ſcibiliū. videṫ ergo rōne ꝯſimili q̄ fides verificari ha
beat ſm diuerſitateꝫ credibiliū. ⁊ ſic redit idē quod
p̄us ℭ Itē donū ſapiētie ⁊ ſcie ſunt diuerſa dona. ⁊
hoc nō ob aliud niſi q̄ vnū eſt de eternis. ⁊ aliud de
tpalibus. Si ḡ fides ē de iſtis ⁊ de illis. videṫ q̄ ⁊ ipſa
formalr̄ habeat diuerſificari ℭ Itē timor ⁊ ſpes ſūt
affectiones formaliṫ differētes. et quia timor ē de fu
turis malis. ſpes autē de futuris bonis. ſ fides nō tm̄
eſt de futuris bonis vtpote de gloria eterna. ſed etiaꝫ
de futuris malis vtpote de ſupplicio eterno. ḡ videṫ
q̄ fides de his ⁊ de iſtis habeat formalr̄ diuerſificari.
ℭ Itē nulla virtus hꝫ plenā rōnē virtutis niſi eam
concomiteṫ recta intentio reſpectu finis: ſed fides ē
que dirigit intentionē. ergo neceſſe eſt q̄ fides oīs
virtutes circūeat q̄tū ad eaꝝ fines. ergo ſi virtus q̄
omnes virtutes circuit nō eſt virtus ſp̄alis. ſed vir-
tus generalis ad omnes. videtur ex hoc poſſe colli-
gi fidem non eſſe virtutē vnam ſm ſpeciem. ℭ R°. 19
dicenduꝫ q̄ fides ſiue in eodem ſiue in diuerſis vna
eſt ſm ſpēm. ꝑ eo q̄ non diuidiṫ in ſpēs q̄uis in di-
uerſis diuerſificetur ſm numerū. Et huius ratio eſt
quoniam vnitas virtutis attenditur ſm vnitatem
actus principalis. Unitas actus principalis atten-
ditur ſm vnitatem obiecti primi. Et quoniam ob-
iectum primum fidei vnum eſt. hinc eſt q̄ neceſſe eſt
virtutem fidei eſſe vnam. Hoc autē planius fit per
exemplum in conſimili. Sicut enim videmus in ha- 20
bitu videndi q̄ virtus viſiua habet obiectum per
accidens. ſicut dicimur videre equum vel hominem.
habet etiam obiectum per ſe. ſicut dicimur videre al
bum ⁊ nigrum. habet etiā obiectum nō ſolum per ſe

sed etiã pmo sicut dicimur videre lucidũ. ꝛ quis ob
iectũ p accidẽs siue obiectũ mãle ipius visus diuer-
sificet in spẽ. sicut equus differt spẽ ab hoie. ꝛ etiam
obiectuꝫ p se spẽ differat sicut albũ spẽ differt a ni-
gro. nõ tñ habitus videndi ẽm spẽm diuersificat. qꝛ rõ
obiecti pmi vicꝫ ipsa rõ luminositatis vna ẽ in omi
21 visibili. Sic ꝛ in pposito intelligendũ ẽ. q licet fides
habeat multa obiecta p accidẽs. sicut oia q̃ ↄsequũ-
tur ad articulos. multa etiã obiecta p se sicut etiam
ipsos articulos plures ꝛ distinctos. qꝛ tñ vna est rõ
credendi in oib9 vicꝫ ipsa sũma veritas cui ipa fides
innitit ppter se ꝛ sup oia. ideo ipsa fides est spẽ vna.
Quantacũqꝫ repiat in credẽdis diia. Et est sile. Si ego
crederẽ alicui hoi veraci qꝛ verax ẽ. eadẽ credulitate
q̃ crederẽ ipm esse veracẽ crederẽ oia esse vera q̃ di-
cit quantũcunqꝫ de diuersis materijs loqueretur. Per
hunc modũ in pposito intelligendũ ẽ. Et idcirco cõ-
cedende sunt rõnes oñdentes fidem hẽre vnitatẽ ẽm
22 spẽm. ¶ Ad illud vo qd pmo obĩ q actus diuersifi-
cant p obiecta iã pꝫ rñsio. qm hoc nõ intelligit de q̃-
cunqꝫ obiecto. sed de obiecto qd est obiectum p se et
primo. qd quidẽ nõ tm hꝫ rõem mãlis. s etiã rõnem
actiui ꝛ motiui. hoc aũt mõ nõ est obiectũ fidei nisi
ipsa sũma veritas. sicut infra meli9 patebit cũ de ob-
23 iecto fidei inqret. ¶ Ad illud qd obĩ q sic se hꝫ fides
ad credibilia sicut volũtas ad volita. ꝛ scia ad scibi-
lia. dõm q nõ est sile. qm scia in diuersis scibilib9 di-
uersas intuet rõnes ꝛ diuersa media p q̃ illa cogno-
scit. Silr voluntas in diuersis volitis diuersa intue-
tur appetibilia p q̃ illa appetit. Jõ tã volũtas q̃ scia
diuersificant penes illa q̃ appetit ꝛ cognoscit. Fides
aũt vnicã intuet rõem ẽm quã oia credibilia credit.
Et iõ ppter diuersitatẽ credibiliũ nõ hꝫ diuersificari.
24 ¶ Ad illud qd obĩ q donũ scie ꝛ sapie diuersificant
dõm q nõ est sile. qꝛ sapia negociat circa eterna ẽm
rõnes etnas. ꝛ scia circa tpalia ẽm rões tpales. ꝛ iõo
diuersificat q̃ negociat ẽm rõnes alias ꝛ alias. Fi-
des aũt nõ sic. imo tam circa creata q̃ circa increata
versat ẽm dictamẽ veritatis etne. ꝛ iõ non sic hꝫ di-
25 uersificari. ¶ Ad illud qd obĩ q timor ꝛ spes diuer-
sificant. qꝛ sunt de bonis ꝛ malis. dõm q non est sile.
qꝛ timor respicit malũ ẽm q malũ. ꝛ spes bonuꝫ ẽm
q bonũ. ꝛ ita ẽm rõnes diuersas. Fides aũt bona ꝛ
mala nõ ↄsiderat nisi inqñtũ cadunt sub dictamine
veritatis. ꝛ ita sub rõne vna. Jta enim credit malos
puniri sicut bños pmiari. Jta etiã verũ ẽ vnũ sicut ꝛ
26 reliquũ. ꝛ ita dictat veritas vnũ sicut ꝛ alterũ. ¶ Ad
illud qd obĩ q fides dirigit oẽs vtutes. dõm q ex h
nõ sequit q fides sit vtus gñalis. p eo q ↄtingit vir
tutes seipsas circũincedere. ꝛ obiectũ vni9 virtutis
bene põt eẽ mãle alterius virtutis. ꝛ tñ abinuicẽ di-
stincte sunt. qꝛ distinguunt penes obiecta ppria. que
nõ tm hñt rõem mãlis verũetiã rõem motiui. Obie
ctum em mãle nec facit ↄuenientiã in spẽ nec diiaꝫ.
ꝛ pptera nõ sequit q fides sit cõis alijs virtutibus.
qꝛ respicit coꝝ obiecta ꝛ fines. Respicit em illa solũ-
modo p modũ materie circa quã versat. obiectũ tñ
ppriũ ꝛ primũ hꝫ distinctũ ab alijs virtutib9 ẽm cui9
obiecti vnitatẽ est ponere fidẽ esse vnã ẽm spẽm si-
cut in pcedentib9 ostẽsm ẽ. Qõ. iiij. d

Utrũ fides sit certior q̃ scia. Et q sic videt Aug. ni-
hil est hoi certius sua fide. g videt q fides maior est
vel saltẽ equalẽ certitudinẽ habeat q̃ scia. ¶ Item
phs. Uirtus certior est oi arte. s fides ponit in gene
re virtutis. scia aũt ꝛ ars sunt eiusdẽ generis. g ma-
gis ẽ certitudo in fide q̃ sit in habitu scie. ¶ Itẽ certi9
cognoscit qd cognoscit in lumine veritatis pme q̃
qd cognoscit in lumine veritatis create. Sꝫ qd co-
gnoscit fide cognoscit in lumine veritatis pme. qd
aũt scia cognoscit in lumine veritatis create cogno
scitur. g maior est certitudo fidei q̃ scie. ¶ Itẽ certi9
est illud in quo nõ cadit error. q̃ circa quod contin-
git errare. sed fidei non pmiscetur error. cognitioni
autem philosophoꝝ multi errores permiscent. ergo
maior est certitudo fidei q̃ sit certitudo alicui9 scie
phice. ¶ Itẽ certior scia certi9 hꝫ fundamentũ. sed
quanto aliq̃ scia nobilior ꝛ pfectior est. tãto certior est.
sed scia theologie ẽ oĩno scia altissima ꝛ nobilissima.
g certissima. Si g fides ẽ fundamentũ toti9 scie theo
logice. necesse ẽ ipaꝫ eẽ certissimã. Est g in ea maior
certitudo q̃ in aliq̃ alia scia. ¶ Sed ↄ. Aug. de scto
victore. Fides ẽ certitudo q̃dã ai de reb9 absentibus
supra opinionẽ ꝛ infra sciam ↄstituta. g minor ẽ cer-
titudo in ipsa fide q̃ in habitu scie. ¶ Item certius co
gnoscit illud de q̃ non põt dubitari q̃ illud de q̃ põt
dubitari. sed qd q̃s cognoscit sciali cognitiõe sic no-
uit q de eo dubitare nõ põt. Qui aũt nouit aliq̃d co
gnitione fidei põt de eo dubitare. sicut pꝫ. g maior ẽ
certitudo scie q̃ fidei. ¶ Item certius cognoscit qd
cognoscit apta visione q̃ qd cognoscit sola creduli
tate. Sed p sciam cognoscit aliquid aperta visione
visione. per fidem sola credulitate. ergo certior est
tior est scia q̃ fides. ¶ Itẽ quãto aliq̃d cognoscit cla
rius tanto cognoscit certius. Sꝫ fides cognoscit per
speculũ in enigmate. scia aũt reuelata facie. g maior
est certitudo quã hꝫ scia q̃ illa quã hꝫ fides. ¶ Itẽ
certius cognoscit qd põt pbari q̃ qd nõ põt pbari.
sed qd q̃s cognoscit habitu scie põt pbare alij quãtũ-
cunqꝫ aduersanti. ꝛ eũ ↄuincere necessario. ita q nõ
põt ↄdicere. Nõ sic aũt ẽ de fide. g fides nõ hꝫ tantã
certitudinẽ quantã hꝫ habitus scie. ¶ R9. dõm q cum 27
cõpamus certitudinẽ fidei ad certitudinẽ scie pt in-
telligi duplr. Nã vno mõ scia pt dici apta ꝛ certa vi
sio dei in patria. Et h mõ nõ est qd nec dubiũ qn scia
isto mõ pcellat in certitudine ipsam fidẽ. sicut gloria
pcellit grãm. ꝛ stat9 patrie statũ vie. Alio mõ dĩ scia
cognitio quã q̃s hꝫ in via. Et ista põt eẽ duplr. Aut 28
respectu illoꝝ q̃ꝝ est fides. Aut respectu alioꝝ co-
gnoscibiliũ. Si respectu illoꝝ quoꝝ est fides. sic sim
pliciter loquẽdo certior est fides q̃ scia. Uñ si aliq̃s
phoꝝ cognoscit aliquẽ articuloꝝ rõcinãdo. vtpote
deũ eẽ creatorẽ. vel deũ eẽ remuneratorẽ. nũq̃ tñ ita
certitudinalr cognoscit p suã sciam sicut verus fidel
p suã fidẽ. Si aũt loq̃mur de scia ẽm q est cognitio
alioꝝ cognoscibiliũ. sic quodãmõ certior est fides q̃
scia. ꝛ quodãmõ econtrario. Est em certitudo specu 29
lationis. ꝛ est certitudo adhesionis. Et prima quidẽ
respicit intellectũ. Scda vo respicit ipm affectũ. Si
loq̃mur de certitudine adhesionis. sic maior est certi
tudo in ipsa fide q̃ sit in habitu scie. p eo q vera fi-
des magis facit adherere ipm credentẽ veritati cre-
dite q̃ aliqua scia alicui rei scite. Uidem9 em veros
fideles. nec p argumẽta. nec p tormenta. nec p blan-
dimenta inclinari posse vt veritatem quam credunt
saltem oretenus negent. quod nemo sciens sane
mentis faceret pro aliquo quod cognoscit nisi in-
quantum doctrine fidei dictat non esse mentiendũ.
Stultus etiam esset geometra qui pro quacunqꝫ

certa ↄclusione geometrie auderet subire mortem.
Uñ verus fidelis etiã si sciret totã sciaꝫ. mallet totã
illam sciam perdere q̃ vnũ solum articulũ ignorare
adeo adherẽs veritati credite. De certitudine ergo
adhesionis verũ est fidẽ esse certiorem scia phica. et
hec certitudo respicit veritatẽ ꝛ doctrinã ẽm pietatẽ.
ꝛ de hac certitudine ↄcludũt rõnes ad pmã ptẽ in-
ducte. Si aũt loq̃mur de certitudine speculationis.
q̃ quidẽ respicit ipm intellectũ ꝛ nudam veritatẽ. sic
ↄcedi põt q maior est certitudo in aliq̃ scia q̃ in fide
p eo q aliq̃s pt aliq̃d p sciaꝫ ita certitudinalr nosse
q nullo mõ põt de eo dubitare. nec aliq̃ mõ discrede
re. nec in corde suo vllo mõ ↄdicere. sicut pꝫ i cogni-
tione dogmatũ ꝛ pmoꝝ pncipioꝝ. Et h mõ pcedũt
rõnes ad ptẽ sequentẽ. sicut ptractanti pꝫ. Et p hoc
pꝫ rñsio ad qõem ppositã. Patet etiã rñsio ad obie-
cta. Procedũt em ẽm diuersas vias. Nã rõnes ad
pmã ptẽ inducte ↄcludũt de certitudine adhesionis
Rõnes vo ad oppositũ de certitudine speculatõis
Uerũtñ rõnes ad pmã ptẽ inducte vident ↄclude-
re de certitudine speculatõis. qꝛ illa certitudine sit fi
des certior scia. qd falsũ est. Jõ tẽptandũ ẽ eas dis-
30 soluere. ¶ Ad illud verbũ Aug. q̃ dĩ. Nihil est hoi
certius sua fide. dici põt q nihil facit ad ppositũ. qꝛ
nõ loquit de certitudine quã q̃s hꝫ p fide. s quã q̃s
hꝫ de fide quã hꝫ in mẽte. ꝛ illa est certitudo scie. scit
31 em hõ fidelis se hẽre fidẽ. ¶ Ad illud phi q virtus ẽ
certior omi arte. dõm q loq̃tur d vtute ꝛ arte ẽm q
cõpant ad idẽ. Multo em meli9 scit aliq̃s inuenire
mediũ ꝛ obiectũ p habitũ vtutis. q̃ p habitũ pure cogni-
tionis. Non ẽ aũt gñalit intelligendũ q vtus sit cer
32 tior circa ppriũ obiectũ q̃ aliq̃ scia circa suuꝫ. ¶ Ad
illud qd obĩ q certius videt qd videt in lumine ve-
ritatis increate. q̃ qd videt in lumine veritatis crea
te. dõm q illud verũ ẽ qñ lumẽ veritatis increate ir-
radiat plene sicut erit in pria. Qñ aũt semiplene ir-
radiat nõ ẽ necesse q hẽat veritatẽ. sicut pꝫ. qꝛ certi9
põt hõ videre ad lumẽ candele q̃ ad lumẽ solis. vbi
sol nõ plene irradiat. sic ꝛ in pposito intelligendũ ẽ.
Licet em fiat irradiatio mediãte fide ab ipsa verita
te eterna. nõ tñ est irradiatio plena. qm manet specu
33 lum ꝛ enigma. ¶ Ad illud qd obĩ q certior ẽ cogni-
tio cui nõ pmiscet error. dõm q verũ ẽ. sicut fidei nõ
pmiscet error. ita etiã nec scie inq̃ntuꝫ scia. s hoc est
solũ ex defectu a pte cognoscẽtis. Sic etiã ↄtingit in
ipsa fide a pte credẽtis. sicut pꝫ in infideli. qui ppter
discursionẽ intellect9 a cognitiõe fidei labit in here-
sim. dũ se credulitati vere intermiscet credulitas fal-
sa. Unde ex hoc nõ põt ↄcludi q fides sit certior q̃
scia. Jllud tñ verũ est q doctrina fidei magis veraci
ter est tradita q̃ aliq̃ scia phica. qꝛ spũssanct9 ꝛ ipse
xps qui docuerũt fidei veritatẽ ꝛ sacre scpture. i nul-
lo falsum dixerũt. nec in aliquo pñt rephendi. qd de
nullo pho arbitror vere posse dici in traditõe alicu-
ius doctrine. imo inueniunt veris multa falsa pmi-
34 scuisse. ¶ Ad illud qd obĩ q quãto scia nobilior est
tanto certior. dõm q̃ illud nõ hꝫ veritatẽ. Nã sicut
dicit phs. maior est certitudo metaphisice sciẽtie q̃
diuine. ꝛ tñ nobilior est diuina q̃ metaphisica. hoc
autẽ est ppt defectũ a pte intelligẽtis. Quia sicut di-
cit phs. sicut se hꝫ oculus noctue ad lucẽ. ita intelle-
ctus nr ad manifestissima nature. Uñ illa q̃ sunt cer
tissima in se. cognoscit aliqñ dubie. ꝛ tñ illa cognitio
minus certa magis est nobilis ꝛ pfecta. qm est de re
nobiliori. Melius est em vel modicum quid de deo
scire. q̃ celestiũ vel terrestriũ noticiã hẽre. Rationes
vero ad oppositã partẽ ↄcedende sunt. ↄcludũt em
de certitudine speculationis sicut satis clarum est et
ↄscrutanti apparet.

Questio. v. e

De descriptione fidei ab aplo assignata. qm ipsa int
ceteras ẽ magis autentica. diffinit aũt aplus fidẽ sic.
Heb. xj. Fides est sba rerũ sperandarũ. argumentũ
nõ apparentiũ. Ostendit aũt ista descriptio incõue-
nienter assignata ppter q̃druplicẽ defectũ qui videt
esse in ea. vicꝫ ppter defectũ veritatis. ppt defectũ cõ
uertibilitatis. ppt defectũ euidentie. ꝛ ppter defectuꝫ
sufficiẽtie. Qꝛ autẽ sit in ea defectus veritatis oñdit
pmo in hoc q dicit fidẽ esse sbam. Aut em ibi accipi
tur sba pprie aut cõiter. Si accipit ibi pprie. cuꝫ sba
diuidat ↄ accidẽs. ꝛ fides sit accidẽs. falsum ẽ fideꝫ
esse sbaꝫ. Si aũt sba ibi accipit cõit p eẽntia. et eẽn-
tia vniuscuiusqꝫ ñ differt ab eo cui9 ẽ eẽntia. fides aũt
differt a reb9 sperandis. ipossibile est fideꝫ esse sbam
rerũ sperandaꝝ. ¶ Itẽ videt falsa eẽ in hoc q dicit
fidẽ nõ tm esse sbam. s etiã argumẽtũ. qm nulla vir-
tus ẽ argumentũ nec ecõuerso. Si g fides ẽ virtus.
nõ ergo põt eẽ argumentũ. Si tu dicas q argumen
tum sumit ibi trãssũptiue. Uidet q nec trãssũptiue
nec pprie debeat dici fides argumentũ nõ apparen-
tium. Si em pprietas argumenti est q arguit ipam
mentẽ. ꝛ cõuincit eã de eo ad qd est. faciens illud eẽ
clarum ꝛ apertũ. videt q ibi sit implicatio duplicis
ↄdictionis cũ dicit fidẽ eẽ argumentũ nõ apparẽtiũ
Que em hñt argumentũ. hoc ipo q hñt argumentũ
apparẽt eẽ vera. Que etiã hñt argumentũ. hoc ipso
q hñt argumentũ cõuincunt eẽ vera. g rõ argumẽ-
ti repugnat tã rei nõ apparẽti q̃ ipsi habitui fidei. g
est implicatio oppositoꝝ in pdicta descptione. vide-
tur g q predicta diffinitio redargui possit de defectũ
veritatis. ¶ Itẽ videt q possit rephendi ob defectũ
cõuertibilitatis. Nã hec descriptio põt ↄuenire ipsi
spei. Spes em est sba rerũ sperãdarũ. ꝛ etiã argumẽ
tum nõ apparentiũ. qꝛ p spem certificamur nos esse
habituros res q̃s nõ videm9. g videt q si tota illa de-
scriptio cõuenit spei. q nõ conuertat cum ipsa fide.
¶ Itẽ credere penã eternã esse futurã hoc pertinet
ad ipam fidẽ. g credulitas pene etne fides est. s cre-
dulitas pene eterne nõ est sba rerũ sperandaꝝ. s po
tius timendarũ. g videt q ista descriptio gñalit non
cõueniat ipsi fidei. g nec oi nec soli. videt g posse re-
phendi ppter defectũ ↄuertibilitatis. ¶ Itẽ videtur
posse rephendi ob defectũ euidẽtie. qꝛ nõ debet pus
diffiniri p posterius. nec ignotũ p ignoti9. sed fides
prior est q̃ spes. fides etiã que ẽ in corde notior est
q̃ ea q̃ non apparet. g male diffinit fides p res spe-
randas ꝛ p res nõ apparẽtes. ¶ Itẽ ad euidẽtiã dif
finitionis spectat q pora pmittant posteriorib9. Si
g cognitio pcedit affectionẽ. ꝛ fides inq̃tũ argumen
tum respicit cognitionẽ. inq̃tũ vero sba rerum spe-
randarũ respicit affectõeꝫ. videt q pdicta diffinitio
assignata sit sicut p posterius ꝛ confuse. ꝛ ita redar-
gui posse videt ppter defectũ euidentie. ¶ Itẽ repre
hensibilis videtur ppter defectũ sufficientie. Quia fi-
des non tm̃modo est de futuris. verũ etiã de presen-
tibus ꝛ pteritis. vt dicit Aug. Si g speranda nõ so-
lũmodo sunt futura. videt q insufficienter diffiniat
cũ diffinit solũmodo p res sperandas. ¶ Itẽ fides

nõ tm̃mõ est fundamentũ spei.imo etiã charitatis ⁊
totius edificij spũalis.ꝗ ita ẽ sb̃a vel fundamẽtũ cha
ritatis ⁊ rerũ diligendarũ.sicut spei ⁊ sperandaꝝ.vi
detur ꝗ insufficient dixisse cũ dixit eã eẽ fundamẽtũ
rerũ sperandaꝝ.Cũ eñ nobilior sit charitas ꝙ̃ spes.
magis deberet diffiniri fides p res diligẽdas ꝙ̃ p res
sperandas . Et iõ ꝓpt̃ q̃tuor dictos defectus p̃dicta
descriptio videt̃ eẽ penit⁹ abijcienda ⁊ repudianda.
35 ℞. ad p̃dictoꝝ intelligentiã ẽ notandũ.ꝙ tũc dif
finitio siue notificatio est recte assignata.q̃n nihil cõ
tinet supfluũ.nihil etiã diminutũ.Et hoc ẽ q̃n p ipsaꝫ
notificationẽ ipsi⁹ diffiniti essentia plene indicat̃.⁊
apte manifestat̃.⁊ ab oĩbus alijs separ̃.hoc autẽ est
repire in ꝓposito si q̃s attendat. Nam ipsa fides ſm
essentiã suã aliq̃d respicit ex p̃te intellectus.⁊ aliq̃d
ex p̃te affectus.Hꝫ eñ affectũ stabilire.⁊ intellectuꝫ
illũinare.Et inq̃tũ affectũ stabilitat dr̃ sb̃a siue fun-
damentũ.inq̃tũ aũt intellectũ illuminat dr̃ argumẽ
tum. Ut ꝗ plene fidei eẽntia explicaret̃.oportuit eã
diffiniri siue notificari vt diceret̃ sb̃a simul ⁊ argu-
mentũ.debet eñ diffinitio totã essentiã diffiniti ĩ se
claudere.dꝫ etiã nihilomin⁹ apte notificare. Q̃m ꝗ
habitus virtutis duplr̃ notificari hꝫ.vicꝫ p finẽ vlti
mũ.⁊ p suum obiectũ.Finis aũt ipius fidei ↄsistit in
eterna btitudine quã speram⁹.⁊ ita in rebus speran
dis.obiectũ aũt cõsistit in veritate nõ visa.⁊ ita in re
bus nõ apparentib⁹.iõ oportunũ fuit fidẽ diffiniri p
res sperãdas ⁊ nõ apparẽtes.vt sic notificatio fidei
nõ solã essentiã explicaret plene p intellectum ⁊ affe
ctum.sꝫ etiã manifestaret apte p finẽ ⁊ obiectũ.De-
bet etiã diffinitio diffinitũ ab oĩbus alijs separe. Et
q̃m fides formata distingui hꝫ a fide informi.distin-
gui etiã hꝫ ab habitu cuiuslibet alterius virtutis.A
fide inꝙ̃ informi distinguit̃ inq̃tũ sustentat totã fa-
bricã spũalẽ.ab alijs aũt virtutib⁹ inq̃tũ veritati nõ
visẽ facit adherere. Iõ q̃tũ ad hec duo dicit̃ sb̃a reꝝ
sperandarũ.vt distinguat̃ a fide informi.Et argumẽ
tũ nõ apparẽtiũ .vt distinguat̃ ab hĩtibus aliaꝝ vir-
tutũ.Et sic pꝫ ꝙ p̃dicta notificatio nihil cõtinet sup-
fluũ.nihil diminutũ.nec ẽ in ea clausula. nec dictio.
imo nec etiã syllaba ociosa.Fatendũ est ꝗ ipsam esse
cõuenient̃ ⁊ ſm artẽ assignatã. ita ꝙ in se hꝫ ṽitatẽ.
cõuertibilitatẽ.euidentiã.⁊ sufficientiã.adeo pfecte
⁊ cõplete.vt nec pitissimi phoꝝ possent eã artificia-
36 lius ⁊ cõpletius assignare. Ad illud ꝗ qd̃ primo
obĩ in ↄ̃riũ ꝙ false dr̃ fides esse sb̃a.dd̃m ꝙ sb̃a dicit̃
duplr̃.scꝫ ꝓprie ⁊ trãssũptiue. Proprie q̃dẽ dr̃ q̃tuor
modis.scꝫ sb̃a mã.sb̃a forma. sb̃a cõpositũ.sb̃a q̃ est
essentia vniuscuiusqꝫ.Transsũptiue dr̃ sb̃a illud qd̃
hꝫ aliq̃n ꝓprietatẽ sb̃e dicte aliq̃ istoꝝ modoꝝ. Cum
aũt dr̃ fides ẽ sb̃a.hoc nõ dr̃ ſm ꝙ hoc nomẽ sb̃a su-
mitur in ꝓpria significatõe.ſ ſm ꝙ sumit̃ in signifi-
catione trãssũptiua. Dr̃ eñ sb̃a.q: est fundamẽtũ fa
brice spũalis ad silitudinẽ materie q̃ p̃bet fulcimen-
tũ formis ⁊ accidẽtibus.Et ꝙ ita accipiat̃ pꝫ p noti
ficatõnẽ dam̃.q̃ loco eius qd̃ dicit apls̃.fides est sb̃a.
dicit ypostasis.Ait eñ sic. Fides ẽ eoꝝ q̃ sperantur
37 hypostaſ.⁊ redargutio eaꝝ rerũ q̃ nõ vident̃. Ad
illud qd̃ obĩ ꝙ false etiã dr̃ eẽ argumentũ. dd̃m sĩlit̃
ꝙ argumentũ dicit̃ duplr̃.vicꝫ ꝓprie ⁊ transsũptiue.
Proprie quidẽ argumentũ accipit̃ ſm q̃druplicem
acceptionẽ. Nam vno mõ dr̃ argumentũ rõcinatio
ſm ꝙ diuidit̃ in q̃tuor spẽs.vicꝫ in sylogismũ.indu-
ctionẽ.enthimema.⁊ exemplũ.Alio mõ dr̃ argumẽ-
tum ꝓlixe siue breuis collectio.Tercio mõ dr̃ argu-
mentũ ipsm̃ mediũ in q̃ consistit tota vis argumenta
tionis.Quarto mõ dr̃ argumentũ ipsa maxia ꝓposi-
tio in q̃ cõsistit firmitas toti⁹ illationis.In oĩb⁹ autẽ
his acceptionib⁹ argumentũ dr̃.quia mentẽ arguit ⁊
illuminat ad aliq̃d intuendũ ⁊ ei firmit̃ adherendũ.
Et ſm hanc ꝓprietatẽ põt transsumptiue dici argu-
mentũ quicq̃d illud sit qd̃ mentẽ arguit ⁊ illuminat
ad videndũ aliq̃d occultũ.Et hoc mõ fides dr̃ argu-
mentũ rerũ nõ apparentiũ.q̃m ita facit intellectum
eis assentire.sicut argumentũ verũ facit assentire cõ
clusioni ꝓbate.Et p h̃ pꝫ rñsio ad illa q̃ rearguebãt
p̃dictã diffinitionẽ ob defectũ veritatis. Ad illud 38
qd̃ obĩ ꝙ in p̃assignata diffinitõe est defectus cõuer
tibilitatis.dd̃m ꝙ p̃dicta notificatio nõ ↄuenit spei.
q̃m et si ipsa spes aliq̃ mõ possit dici sb̃a rerũ speran
darũ.nõ tñ põt dici fundamentũ sicut fides.q: non
est p̃ma virtutũ.Licet aũt hoc aliq̃ mõ possit ei attri
bui. tñ sequens ps diffinitõis q̃ est argumentũ non
apparentiũ cõuenit soli fidei.q̃ intellectũ facit assen
tire ipsi veritati.hoc aũt nec spei cõpetit nec charita
ti.licet eis cõpetat quoddã gen⁹ certitudinis experi-
mentalis.maxie ipsi spei. Ad illud qd̃ obr̃ ꝙ cre- 39
dulitas supplicioꝝ nõ est sb̃a rerũ sperandaꝝ. dd̃m
ꝙ veꝝ est ꝙ nõ est sb̃a rerum sperandaꝝ tanꝙ̃ sub-
iecti ſ tanꝙ̃ finis.sicut p̃dictũ est.Q̃uis aũt creduli
tas supplicioꝝ sit rerũ timendarũ p modũ obiecti.
est tñ rerũ sperandaꝝ p modũ finis. Iõ eñ quis cre
dit eterna supplicia vt asseq̃t̃ bona speranda. Ad 40
illud qd̃ obĩ ꝙ est ibi defectus euidẽtie.q: fides diffi
nitur p posteriora ⁊ ignota.dd̃m ꝙ falsũ est. Diffini
tur eñ p finẽ ⁊ obiectũ sicut p̃us visum ẽ.Licet autẽ
finis ipius fidei q̃ cõsistit in rebus sperandis sit po-
sterior ipa fide q̃tũ ad assecutionẽ.ẽ tñ p̃or q̃ntũ ad
intentionẽ.Licet etiã obiectũ ipi⁹ fidei qd̃ cõsistit in
veritate nõ apparẽte sit hoi infideli incognitũ. nihi-
lomin⁹ cognitũ est hoi fidẽ habẽti.Q̃uis etiã sit in-
cognitũ q̃le sit.notũ tñ est ipm̃ nõ apparere.⁊ sic pa
tens est ꝙ p̃dicta notificatio nõ est p posterius ⁊ in-
cognitũ.imo p prius ⁊ notius. Ad illud qd̃ obr̃ ꝙ 41
in ea est p̃posteratio.q: p̃us deberet dici argumentũ
ꝙ̃ fundamentũ.ob hoc ꝙ intellect⁹ p̃cedit affectum.
dd̃m ꝙ et si actus intellect⁹ p̃cedat actũ affectus.ni-
hil tñ impedit ꝙ intellectus aliq̃n sequat̃ affectum.
vtpote q̃n inclinat̃ ad assentiendũ alicui rei ſm im-
periũ voluntatis.Et hoc mõ dictũ est supius se h̃re
in actu fidei.q̃ ideo hꝫ rõem virtutis.q: assensus il-
le est a p̃ncipio volũtatis.⁊ iõ aplus rectissime ordi-
nauit q̃n illud fidei qd̃ respicit affectiuã p̃misit ei qd̃
respicit cognitiuã. Ad illud qd̃ obr̃ de defectu suf- 42
ficientie.q: deberet diffiniri p diligenda sicut p spe-
randa.ita per p̃terita sicut per futura.iam patet.℞.
Quia q̃uis fides sit de p̃teritis ⁊ futuris.siue etiam
de sperandis ⁊ amandis.de solis sperandis est tanꝙ̃
de fine ad quẽ tendit.⁊ p hoc ꝙ diffinit̃ hic fides per
cõparationẽ ad finem ⁊ cõplementũ totius edificij
spũalis.dat̃ p ↄsequens intelligi eiusdẽ edificij tota
fabrica.⁊ p hoc patẽt illa duo obiecta. Patet etiam
quare magis dr̃ fundamentũ eẽ rerũ sperandaꝝ ꝙ̃
credendarũ vel timendaꝝ. Per hoc eñ ꝙ dr̃ sperã-
darũ.magis dat̃ intelligi finis virtutis q̃ est ipsa bea
titudo expectata.ꝙ̃ p hoc qd̃ dr̃ credendũ.vel aman
dum.vel timendũ. Nam isti actus nõ tm̃mõ sunt in
finẽ.sed etiã in ea q̃ sunt ad finem.

Consequenter queritur de fide informi.circa
quã q̃runt̃ quinqꝫ. Primo q̃rit̃ de eius gene
re.Scd̃o querit̃ de eius origine. Tercio q̃ri
tur de eius subiecto.Quarto q̃rit̃ de eius duratõne
Quinto ⁊ vltimo querit̃ de eius informatione.

Questio.j. f

Utrũ fides informis sit in genere virtutis an nõ:Et
ꝙ in genẽ virtutis videt̃ p̃mo p illud qd̃ dicit Aug.
in libro qui intitulat̃ ab aliq̃bus de vera innocẽtia.
Cũ cetere ṽtutes possint bonis ⁊ malis eẽ cões.sola
dilectio ẽ ꝓpria ⁊ spãlis virtus pioꝝ atqꝫ sanctoꝝ.ꝗ
fides virtus ẽ cõis bonis ⁊ malis.ſ in malis nõ repi
tur nisi fides informis.ꝗ fides informis est virtus.
Itẽ ſm ꝙ vult ph̃s circa difficilia ⁊ ardua neces-
saria est ipsi menti rõnali ars ⁊ virtus.ꝗ cuꝫ articuli
fidei difficiles sint ad credendũ.ad hoc ꝙ facile cre-
dantur necessario ẽ ars vel virtus. ſ fides informis
facit articulos facile credi sicut pꝫ in multis pecca-
toribus.ꝗ fides informis vel est ars vel ṽtus.sed nõ
est ars nec scia.ꝗ videt̃ ꝙ sit virtus. Itẽ maioris
difficultatis est credere articulos fidei ꝙ̃ cõtineri ab
actu libidinis.q̃m illud põt rõ nõ eleuata.hoc autem
scꝫ credere nõ põt nisi sup se eleuet̃.sed cõtinere cha
ritate circũscripta est actus virtutis.ꝗ ⁊ credere.sed
illud credere est virtutis fidei informis.ꝗ ⁊c. Itẽ
qd̃ directe opponit̃ vicio ⁊ pctõ virtus ẽ.sed habit⁹
fidei informis directe opponit̃ ipsi heresi ⁊ infideli-
tati q̃ sunt vicia ⁊ pctã.nec põt cũ eis stare.ꝗ necesse
est fidẽ informẽ esse virtutẽ. Itẽ humilitas q̃ quis
humiliat se vel affectũ suũ sub mandatis diuine ma
iestatis hꝫ rõnem virtutis.ꝗ pari rõne ⁊ illa humili-
tas q̃ quis se humiliat sub regulis diuine ṽtut̃ etiã
p̃ter charitatẽ hꝫ rõem virtutis.sed fides informis ẽ
hmõi p quẽ captiuat̃ intellectus ad obsequium xp̃i
ad assentiendũ ei in oĩbus articulis.ꝗ fides iformis
est in genere virtutis Sed ↄ̃. Iaco.ij. Fides sine
opibus mortua ẽ.sed nihil qd̃ est mortuũ hꝫ in se ra
tionẽ virtutis. Si ꝗ fides sine grã ⁊ charitate caret
opibus fructuosis.⁊ sic mortua est iã. ꝗ nõ hꝫ rõem
virtutis Itẽ dicit Aug. ⁊ habitũ est supra in scd̃o
libro dis.xxvij. Uirtus ẽ bona q̃litas mentis.qua re
cte viuit̃.qua nemo male vtit̃.sed fide informi non
recte viuit̃ .⁊ multi male vtunt̃. ꝗ fides informis sb̃
genere virtutis nõ cõtinet̃ Itẽ oĩs virtus aut est
cardinalis.aut theologica. Si ꝗ fides informis ẽ vir
tus.aut est cardinalis aut theologica . Sed non est
theologica.cũ tendat in deũ. Non ẽ cardinalis.cum
nõ sit circa bonũ creatũ. ꝗ nõ est in genere virtutis.
Itẽ q̃n vnus hereticus credit decẽ articulos fidei
⁊ alios discredit.q̃uis illi articuli sint supra rõeꝫ.tñ
fides qua credit illos nõ dr̃ virtus esse.ꝗ si eadẽ fide
qua credunt̃.x.articuli p̃nt ⁊ oẽs credi. videt̃ ꝙ fi-
des informis in malis xp̃ianis nullo mõ teneat rõeꝫ
virtutis Itẽ cũ discipulus credit ⁊ assentit mgr̃o
in his q̃ sibi nõ vident̃ ⁊ sunt supra suũ intellectum.
q̃uis assentiat in his q̃ sunt supra se.nõ tñ illa credu
litas dr̃ esse virtus.ꝗ pari rõne videt̃ ꝙ hõ nõ indi-
geat aliqua virtute ad hoc ꝙ̃ ipse p̃me veritati assen
tiat.ſ fides informis nihil aliud facit nisi ꝙ facit as-
sentire p̃me veritati ꝓpter se ⁊ sup oĩa. ꝗ videt̃ ꝙ fi-
43 des informis nõ sit virtus ℞. dd̃m ꝙ virtus du
pliciter cõsueuit accipi cũ dicim⁹ aliquẽ habituꝫ esse
virtutẽ.ꝓprie vicꝫ ⁊ cõiter. Proprie nãqꝫ dr̃ fides re
cta rõ p̃ducens in finẽ.⁊ hoc mõ virtus ẽ p̃ncipium
opis meritorij.⁊ dr̃ solũmõ de habitu grã informa-
to sine quo non ↄtingit puenire ad habitũ glie.Alio
mõ dr̃ virtus cõiter hĩtus rectificans potentiã aliq̃
rectitudine iusticie.⁊ vigorans eã circa opus diffici-
le.q̃uis nõ p̃ducat eã in finẽ.Et hoc mõ accipiendo
virtutẽ. hĩtus politici informes dicunt̃ eẽ virtutes.
hoc etiã mõ fides informis q̃ quidẽ est ĩ malis xp̃ia-
nis hꝫ esse in genere virtutis. Per illũ eñ habitũ q̃-
dãmõ rectificat̃ intellect⁹ hoĩs dũ captiuat̃ in obse-
quiũ xp̃i ad assentiendũ p̃me veritati ꝓpter se ⁊ sup
oĩa. Uigorat̃ etiã vt credat vere non apparentia.vt
vitet erronea ⁊ fantastica. sicut apparet in multis
xp̃ianis carentib⁹ charitate.q̃ libent̃ ⁊ humiliter au-
diunt verba spectantia ad doctrinã fidei.⁊ ↄstanter
et virilit̃ abhorrent hereticã prauitatẽ.Et sic conce-
di põt ꝙ fides informis sit in genere virtutis. ſm ꝙ
nomẽ virtutis accipit̃ large ⁊ extendit̃ ad habitum
rectificantẽ ⁊ vigorantẽ potentiã in his actib⁹ circa
quos cõsistit via iusticie.Et q: hoc mõ ꝓcedunt ra-
tiones ad p̃tẽ primã.iõ ↄcedende sunt. Ad illud 44
qd̃ obr̃ ꝙ fides sine opibus mortua ẽ. dd̃m ꝙ nõ dr̃
mortua q: careat oĩ vtilitate ⁊ efficacia. sed q: caret
vita gratuita q̃ est vita pfecta.⁊ iõ ex hoc nõ põt con
cludi ꝙ nõ sit simplr̃ virtus.sed ꝙ nõ sit virtus ꝓprie
dicta Ad illud qd̃ obr̃ ꝙ virtus ẽ qualitas bona 45
mẽtis ⁊c. dd̃m ꝙ aug.ibi diffinit virtutẽ ꝓprie dictã
scꝫ virtutẽ gratuitã.Et hoc mõ ↄcedendũ est fidem
informẽ nõ contineri sub virtutis genere.Et hoc tñ
nõ sequit̃ nullo mõ eã cõtineri sub virtutis genẽ ſm
ꝙ virtus large accipit̃.imo est ibi locus sophisticus
ↄsequẽtis Ad illud qd̃ obr̃ ꝙ oĩs virtus aut ẽ car 46
dinalis aut theologica.dd̃m ꝙ illa diuisio ẽ virtutis
formate.ſm ꝙ ꝓprie accipit̃ virt⁹ cardinalis ⁊ theo
logica.⁊ sic fides informis nõ ↄtinet̃ sub genere vir-
tutis. Posset tñ dici ꝙ fides informis sicut hꝫ rõem
virtutis incõplete.sic hꝫ rõnem virtutis theologice.
q: quodãmõ in deũ dirigit licet semiplene Ad il- 47
lud qd̃ obr̃ de heretico ꝙ credit.x.articulos. dd̃m ꝙ
et si hereticus habeat aliquã illuminationẽ respectu
illoꝝ articuloꝝ veroꝝ q̃s credit.⁊ aliquã habilitatẽ
ad illos credendos.illa tñ habilitas ⁊ credulitas nõ
debet dici virtus.q: nec potentiã rectificat nec vigo
rat. Non rectificat potentiã.q: nõ captiuat̃ intelle-
ctus eius plene in obsequiũ veritatis summe. Non
vigorat.quia p illã nõ respuit falsitatẽ oppositã ve-
ritati.Et hec duo requirebant̃ ad h̃ ꝙ hĩtus sortire-
tur nomẽ et rõem virtutis. Non sic aũt ẽ de fide in-
formi q̃ est in malis xp̃ianis.q: ipsi assentiũt ⁊ adhe
rent p̃me veritati ꝓpter se ⁊ sup oĩa.ita ꝙ in illo ha-
bitu ẽ rectificatio ⁊ vigor.⁊ ex hoc q̃daꝫ pfectio. Uñ
sola illa fides informis ẽ in genere ṽtutis q̃ credũt̃
oẽs articuli vel explicite vel iplicite.q̃ etiã respuunt̃
oẽs errores.hec eñ sola ẽ q̃ hꝫ in se q̃dã pfectionẽ
rectitudis ⁊ vigoris Ad illud qd̃ obr̃ de discipl'o 48
assentiẽte mgr̃o ꝙ nõ indiget hĩtu ṽtutis. dd̃m ꝙ ñ
est silẽ.q: credulitas illa q̃ discipl's assentit mgr̃o ita
põt eẽ via ĩ falsitatẽ sicut in veritatẽ.p eo ꝙ mgr̃ ei⁹ põt
vera ⁊ falsa asserere.nõ sic aũt ẽ de credulitate q̃ q̃s
assentit p̃me veritati.q̃ nullo mõ põt eẽ via nisi ĩ ve
ritatẽ ⁊ rectitudinẽ.⁊ ꝓpter h̃ q: de se nõ ẽ rectificati-
ua mẽtis.⁊ credulitas q̃ xp̃ian⁹ assentit deo ẽ via sa-
lutis.ita ꝙ nullo mõ de se ordinat̃ ad oppositũ. iõ
magis sortit̃ rõeꝫ ṽtutis ꝙ̃ illa credulitas q̃ discipl's
assentit mgr̃o.q̃ quidẽ põt eẽ erroris occasio.

Questio.ij. g

De fide informi ꝙtū ad originē. Et queritur. vtrum fi-
des informis sit infusa an acquisita. Et ꝙ infusa vi-
detur. j. Cor. xij. Alij datur fides in eodem spū ⁊c. Et
constat ꝙ apls loquitur de donis grē gratis date. ergo
loquitur de fide circūscripta charitate. ⁊ hec ē fides in-
formis. ergo fides informis est a spūsancto. ¶ Item. j.
Cor. xiij. Si habuero fidem ita vt montes transfe-
ram. ibi glo. que fides dei donū dici pōt. quia in ma-
lis quedā dona dei sunt. Si ergo illa est fides infor-
mis. ergo fides informis ē a dono dei. ¶ Itē Rom. viij.
Non accepistis spiritū serui. in ti. glo. est timor serui
lis ⁊ filialis. ⁊ vterq3 est a spūsancto. Si ergo timor
seruilis est donū spūssancti. ⁊ timor seruilis oritur ex
fide informi. ergo fides informis est donum spūssancti.
¶ Itē ſm nullū habitū nālem vel acquisitū eleuatur
intellectus supra se vt assentiat pme veritati ꝓpter
se ⁊ sup oia. ergo habitus fidei informis nō est acqsi
tus vel innatus. ⁊ est acqsitus vel innatus. vel infu-
sus. ergo est habitus infusus. ¶ Itē qd pōt in ea que
sunt contra nām. nec est a nā nec est ab acquisitōne.
sed habitus fidei informis pōt in mirabilia faciēda
sicut patet p euangelia ꝙ mali faciunt mirabilia. et
expresse dr Math. vij. et. j. Cor. xiij. ergo fides infor
mis nec est innata nec acqsita. sequitur ergo ꝙ sit infu
sa. ¶ Sed ꝯ. Roma. x. fides est ex auditu. sed q̄ noui
mus audiendo ab alijs nouimus p acquisitionem.
ergo si fidē habemus p auditū. fidē habemus p acq
sitionē. ¶ Item Aug. qd credimus debemus aucti.
qd intelligimus rōni. sed doctrina q̄ aucti aliene in-
nititur ab alio acquiritur. si ergo cognitio fidei innititur
aucti. videtur ꝙ p acquisitionē habeat in nobis oriri.
¶ Itē alias virtutes informes possumꝰ habere per
acquisitionē sicut continentiā ⁊ iusticiā. ergo pari rōne
videtur ꝙ ⁊ fidē informē p acquisitionē similiter possi-
mus habere. ¶ Itē aliquis transiens de fidelitate
ad heresim credit aliquos articulos fidei. ⁊ hoc qui-
dem sine aliqua infusione habitus. cum deus nō in-
fundat heresim. sed p solā acquisitionē doctrine. sed
qua rōne pōt cognoscere vnū articulū. eadē rōne po
test cognoscere alterū. ergo si p acquisitionē pōt cogno
scere aliquos. eadē rōne videtur ꝙ possit cognoscere
oēs. ergo videtur ꝙ fides informis de omnibꝰ articu-
lis p acquisitionē possit haberi. ¶ Itē si fides infor-
mis est habitus infusus. cū habitus infusi ita infun
dantur puulis sicut adultis. ita erit habitꝰ fidei in-
formis in puulo baptizato sicut est in xp̄iano iā ꝓ-
uecto. sed in xp̄iano iam ꝓuecto si peccet mortaliter
nihilominus tn̄ remanet in eo fides informis. esto
ꝙ nihil vltra addiscat. ergo pari rōne puulus si peccet.
cū ad adultā etatē puenerit. fidē informē hēbit. etiā si
nihil ab alijs doceatur. ⁊ hoc est manifeste falsū. quia
si talis poneretur inter saracenos anteq̄ aliquid didi
cisset. nihil plus haberet de fide q̄ si nunq̄ baptiza-
49 tus fuisset. ¶ R°. ad pdictoꝝ intelligentiā est notan
dum ꝙ cū credere sicut dicit Augꝰ. sit cogitare cum
assensione. ad hoc ꝙ habitꝰ fidei plene ⁊ integre ha
beatur. necesse est ꝙ intellectus instruatur de creduli-
tatibus vt possit illa cogitare. ⁊ inclinetur vt possit il-
lis assentire. ⁊ primū quidē est mālē in fide. scdm vo
est formale. ⁊ vtrūq3 reperitur tā in fide informi q̄ in fi-
de formata. Nō enī dr informis. q2 careat oī forma.
50 sed q2 careat forma grē gratū facientis. Cū ergo querit
vtrū fides sit habitꝰ acqsitus vel infusus. Rndendū
est. si loquimur de fide ꝙtū ad illud qd est mālē in ea.
vicz. ꝙtū ad cognitionē illā q̄ cognoscimꝰ q̄ sint arti
culi fidei. ⁊ scimꝰ q̄d est qd p nomē dr. sic cōcedendū
est ꝙ fides est p auditū ⁊ p acqsitionē ſm legē cōem.
Nemo enī scit qui ⁊ q̄t sint articuli fidei nisi didice-
rit legendo vel audiēdo. nisi forte hoc habeat p pui
legiū spāle. Si aūt loquimur de fide ꝙtū ad formale.
vicz ꝙtū ad illud qd facit assentire. sic dōm ē ꝙ q̄dā
fides informis est p acqsitionē. q̄dā p ifusionē. Nā
quidā assentiūt veritati audite moti humana psua-
sione. vtpote ꝓpter amorē ⁊ reuerentiā dicentis. vel
ꝓpter mirabilia. vel ꝓpter rōnes ⁊ argumēta. ⁊ talis fi
des est simplr acqsita. nec dicēda est hic rōnē virtu-
tis. q2 nullꝰ ē vigoris nec roboris sublata de medio
ipsa humana rōne. Quidā aūt assentiūt veritati fi-
dei ꝓpter diuinā illustrationē. sicut illi qui innituntur
pme veritati sup oia ⁊ ꝓpter se. sicut multi xp̄iani q̄
charitatē nō hn̄t. ⁊ in talibꝰ fides est p infusionē. vo-
luntarie enī assentiūt cōcomitante diuina illumina-
tione. illuminatōe inquā q̄ rōem eleuat in his q̄ sūt
supra ipam. Vn̄ sicut illuminationē ad futura pre-
cognoscenda dicimꝰ esse infusā ꝓpter h ꝙ in ipa ele-
uatur aia supra ea q̄ sunt ei nālia. sic intelligedū est
etiā in pte ista. Concedendū est ergo fidez informē ſm
ꝙ virtus est eē donū diuinitꝰ collatū. ⁊ habitū infu-
sum. Vn̄ cōcedende sunt etiā rōnes q̄ hoc ondunt.
¶ Ad illud ergo qd pmo obī in ꝯtrariū ꝙ fides est ex 51
auditu. dōm ꝙ illud dr de fide non rōne eius qd est
formale ⁊ cōpletiuū. sed rōne eius qd est mālē. vtpo
te rōne illiꝰ cognitōis q̄ cognoscit q̄d est qd p nomē
dr. q̄ cōiter nō habetur nec in fide formata nec in infor
mi nisi p acquisitionē. Aliter etiā videtur aliq̄bus eē di
cendū. ꝙ illud verbuz apli intelligitur de fide informi
q̄ innititur humane rōni. q̄ quidē nō hz in se rōem vir
tutis. Sz pmus modus dicēdi rōnabilior esse videtur
cōsiderato intellectu apli. ¶ Ad illud qd obī ꝙ cre- 52
dere debetur aucti. dōm ꝙ credere ſm ꝙ est actꝰ fidei
virtutis debetur aucti. nō cuilibet sed aucti diuine. cui
quidē aucti nemo assentit ꝓpter se ⁊ sup oia nisi p di
uinā illuminationē. ⁊ sic talis credulitas nō est acq-
sita sed infusa. Illa vo credulitas q̄ innititur rōi crea
te pncipalr. nō spectat ad ipam fidē ſm ꝙ fides est
virtus. ⁊ de hac verū est ꝙ pōt esse p acqsitionē. Vn̄ 53
attendendū ē ꝙ duplr pōt aliquis p fidē suā inniti
sacre scripture. aut q2 credit sacrā scripturā a spiritu
sancto fuisse inspiratā ⁊ editā. iuxta qd dr. ij. Pet. ij.
Spūsancto inspirati locuti sunt sancti dei homies. ⁊
sic talis credulitas spectat ad fidei virtutē. Aut ido
credit sacre scripture q2 patres sui crediderūt a q̄rū
semitis nō vult recedere. ⁊ hoc mō humanā respicit
rōem. nec est talis credulitas fidei virtutis ſ potius
cuiusdā assuetudinis. ¶ Ad illud qd obī ꝙ alie vir- 54
tutes informes habentur p acquisitionē. dōm ꝙ non
est simile. p eo ꝙ actus aliarū virtutū cōcordant ipi
rōni ſm nāle dictamen. Vn̄ iusticia nālis dirigit ad
opa virtutū politicarū. nō sic aūt est de fide q̄ dirigit
ad aliq̄ credenda q̄ sunt pter nām ⁊ supra iudiciū
rōnis. ideo nō sic subiacet nr̄e acqsitioni ſm ꝙ alie vir
tutes morales. ¶ Ad illud qd obī ꝙ aliquis de infi 55
delitate transiens ad heresim acquirit cognitionem
aliquoꝝ articuloꝝ. dōm ꝙ nō est simile. q2 sicut idē
ipm pōt amari amorē diuinitus ifuso. ⁊ amore etiā
innato ⁊ libidinoso. ⁊ multū refert vt aliquid sic vel
sic ametur. Sic etiā intelligendū in cognitione. qd

idem ipm aliter ⁊ aliter potest credi. vel ex psuasiōe
veritatis humane. vel ex illustratione veritatis eter
ne. Et heretici quidem si cognoscūt aliq̄s articulos.
hoc est ex q̄dā psuasione humane ratiōis. imo ficti-
onis sue. ⁊ si ſm illam omnibꝰ articulis fidei assenti-
rent. adhuc tamen virtutem fidei nō haberent. cuꝰ
est intellectum in christi obsequium captiuare. Ido
nō est simile de cognitione articuloꝝ in vero fideli ⁊
vero infideli. ⁊ p tanto non sequitur ꝙ si illa cognitio
in hereticis est acqsita. ꝙ hec in fidelibus non sit in-
fusa. Si quis tamen de fideli ⁊ catholico fiat hereti-
cus. ⁊ remaneat sibi cognitō alicuius articuli. nō hz
eam omnino per acquisitionem. nec tamen dicendꝰ
est habere virtutem. q2 ibi illuminatio prior permi-
xta est quodammō falsitati erroris. et ideo non hz p
56 fectionem competentem virtuti. ¶ Ad illud qd obī
de paruulo qui cadit de gratia anteq̄ aliquid de fide
acquirat. dōm ꝙ paruulus hz habitum fidei ꝙtum
ad illud quod est in ea formale. habet enī aliquid q̄
pmptus erit ⁊ facilis ad assentiendū oibꝰ articulis
fidei si ei pponatur cum ad adultam etatem puenerit
Caret tn̄ ea cognitōne que est materialis respectu fi-
dei. ⁊ si illud formale possit in animā paruuli infūdi.
non tamen pōt radicari et stabiliri. ⁊ ꝓpterea si cum
ad adultā etatē puenerit pponatur ei error sub ratiōe
credibili. facile expellitur habitus fidei. ⁊ ita defacili as
sentit. ac si habitum fidei nunq̄ habuisset. ꝓpter qd
li. ar. ꝓpter inassuetudinē nescit illo vti. et ille habitꝰ
non fuit in potentia radicatꝰ. q̄uis eēt in ea infusus
De hoc aūt in. iiij. li. habetur diffusꝰ.

Questio. iij. b

De subiecto fidei informis. et est q̄ō. Vtruz fides in-
formis sit in demonibꝰ. Et ꝙ sic videtur. Jaco. ij. De-
mones credunt ⁊ ꝯtremiscunt. si ergo fides q̄ est pnci
piū timoris. est fides que est virtus informis. videtur
ꝙ fides ſm ꝙ est virtus sit in demonibus. ¶ Item
sup illud Roma. j. Justicia dei reuelatur ex fide in fi-
dem. glo. Fides demonū est ⁊ noiētenus xp̄ianoꝝ.
ſ in xp̄ianis q̄ sunt noietenꝰ xp̄iani ē fides informis
tanq̄ in subiecto. ergo ⁊ in demonibus. ¶ Itē Mar.
j. Quid nobis ⁊ tibi iesu nazarene. et sepe in euāge-
lio demones clamabant xp̄m esse filium dei. ſ cōstat
ꝙ eius diuinitatē nō poterant intueri. et hoc est sup
rōnē ꝙ deus fieret homo. ergo vr ꝙ hoc non nouerāt ni
si cognitione fidei. ergo vr ꝙ habuerūt fidē. ¶ Itē co-
gnitio trinitatis ⁊ vnitatis supra rōnē est sicut in pri
mo li. ostensum fuit. sed demones cognoscūt deū esse
trinum ⁊ vnū. ⁊ talis cognitio qua cognoscitur deꝰ eē
trinus ⁊ vnus. vel est cognitio fidei. vel est cognitio
cōphensionis. Cū ergo demones nō habeant cogniti-
onē cōphensionis de ipsa trinitate. habēt ergo cogniti
onē fidei. ¶ Sed cōtra. sup illud. ij. Cor. vj. Que cō
uentio xp̄i ad belial. dicit glo. Sicut xp̄s oia bene. sic
dyabolus oia male. sed credere fidei informis ē actꝰ
virtutis ⁊ actus bonus. ergo si demonis est omnia ma-
le facere. vr ꝙ ad ipm nō spectet ipm credere. ergo nec
habere fidem informē. ¶ Itē fides informis est ha-
bitus infusus ⁊ donū dei. si ergo demones habent fidem
aut infusa ē eis ante lapsuz. aut pꝰ. Ante lapsuz nō.
q2 tūc nō erāt in statu in quo eēt eis fides oportuna
Post lapsum nō. q2 obstinati sunt vt dona dei nō pos
sunt suscipe. q2 si nūq̄ habuerūt habitū fidei infusuz.
⁊ fides informis est p infusionē. nō ergo hn̄t fidē infor-
mē. ¶ Item credere qd est actus fidei informis ē vo
luntariū. quia cum cetera possit homo nolens. crede
re non potest nisi volens. ſ demones ꝙtum est ex p-
te voluntatis sue repugnant oi veritati et omni bo-
no. si ergo ipa fides informis facit credere volūtarie. vr
ꝙ demones nō habeāt ipam. ¶ Itē fides informis ē
pncipiū timoris seruilis. ⁊ timor seruilis facit pecca
tum fugere. si ergo fides informis eēt in demonibꝰ. essz
in eis fuga alicuius peccati. si ergo nullū pctm̄ fugi-
unt. vr ꝙ habitus informis in eis nō repiatur. ¶ R°. 57
dōm ꝙ sicut ex pcedentibꝰ patet. fides informis dici
tur duobus modis. Quedā que innititur pme verita
ti ꝓpter se q̄uis in ipsam nō tendat amando. Alia ē
fides informis q̄ innititur ipsi veritati articuloꝝ ꝓpter
aliquam rōnē creatā. Prima q̄dē dicitur fides infor-
mis. nō ꝙ careat forma fidei ſm ꝙ est virtus. ſ solū
ſm ꝙ est virtus gratuita. Et de hac dictū est prius ꝙ
est habitus virtuosus ⁊ habitꝰ infusus. Scdo vo mo
do dr fides iformis q2 caret forma fidei. ⁊ ſm ꝙ vir-
tus est. ⁊ ſm ꝙ gratuita est. Nam illa credulitas q̄
quis assentit articulis ꝓpter rationē creatā principa
liter. nō solum caret intentiōe habitus gratuiti. ſ eti
am intentione habitꝰ virtuosi. Nullꝰ enī virtutē vr
esse credere. cū q̄s credit innitēdo psuasioni quā vi-
det. Si ergo hoc scdo mō accipiatur informis fides. sic cō
cedi pōt eam repiri in demonibꝰ. Habent enī aliquā
noticiā ⁊ credulitatē de articulis et credibilibꝰ. q̄ q̄-
dem pōt dici fides siue credulitas. ꝓpter hoc ꝙ non
est in eis visio apta. Et illa quidē cognitio partim fu
it eis indita a pma cōditione. ptim ex acqsitione. A
pma enī cōditione sua hūerūt cognitionē aliquā de
articulis ptinētibus ad trinitatē. q̄ et si tunc nō me-
retur dici fides. immo potiꝰ cognitio cōtēplatiōis. pro
pter absentiā enigmatis. pctō tn̄ supueniēte et eni-
gmate subsequēte. illa cognitio meruit dici fides. cū
sit cognitio enigmatica de his q̄ spectāt ad diuina.
Quātum aūt ad articulos spectātes ad hūanitatē est
in eis cognitio acqsita p multa miracula ⁊ expimē-
ta. ⁊ quasi extorta necitate quadā. Dū enī demones
vident apte eos q̄ xp̄m credūt ⁊ ei ꝯformantur nō pos
se dampnari. manifesta ratione coguntur credere fidez
credentiū in xp̄m verā eē. ac p hoc p ꝯsequens cre-
dunt oia esse vera q̄ xp̄iani credunt. ⁊ ex hoc etiā p-
terrentur. ꝓpter qd dicit btūs Jaco. ꝙ credūt et cōtre-
miscūt. Si vo loquamur de fide informi ſm ꝙ acci-
pitur primo modo. vicz put est habitus virtuosus. et
habitus infusus. ⁊ etiā volūtarius. hoc mō ⁊ si repe
riatur in xp̄ianis viatoribꝰ nō tn̄ pōt repiri in demoni-
bus. tū q2 ipi nō sunt apti ad suscipiēdos habitꝰ in-
fusos. tū q2 volūtas eoꝝ magis prona est ad impu-
gnandū veritatē ⁊ pietatē q̄ ad assentienduz ei. Vn̄
ꝯcedēde sunt rōnes q̄ hoc ondūt. ¶ Ad illud vo qd 58
obī in ꝯtrariū de aucte Jaco. ⁊ de glo. ꝙ informis q̄-
litas est in demonibꝰ. dōm ꝙ in vtrisq3 repitur fides. ſ
tn̄ aliter ⁊ aliter sicut prius dictū est. Xp̄iani enī no-
minetenꝰ volūtarie assentiunt. ⁊ illa fides pōt eis eē
via ad virtutē. ⁊ q̄dāmodo rectificat eoꝝ mētez. et si
nō plene. nō sic aūt est in demonibꝰ. q2 ipi credūt co-
acti ⁊ quasi cū quodā murmure. ¶ Ad illud qd obī 59
ꝙ cōfitebantur xp̄m eē filium dei. dō. ꝙ sicut dicit au-
gus. in li. de ciui. dei. ipse xp̄s innotuit demonibꝰ non
p id qd est veritas ⁊ lux. sed p quosdā sue virtutis ef-
fectꝰ. Unde q2 ipsi videbāt mirā xp̄i virtutē in su-
is effectibꝰ. cui nullatenꝰ potuerūt resistere. cognosce
bant ipm nō purū hoiem ſ etiā deū esse. Illa tn̄ cre-

bulitas nõ erat fides informis.ſm q̃ fides informis
eſt virtus.q2 nõ adherebant ipſi pme veritati ꝓpter
60 ſe. ¶ Ad illud quod obi q̃ cognoſcebāt deū eē trinū
⁊ vnū.dõm q̃ illa cognitio in demonibus erat dere-
licta ex cognitione quā habuerūt ex pma ſui ꝯditio
ne. Scđm eñ q̃ dicit dyoni.in lib.de diui.no. capit.
iiij. Data demonibus dona nõq̃ ipſa mutata eē di-
cimus.ſ ſunt integra ⁊ ſplendidiſſima. Quis ipſi nõ
videant claudētes in ſeipis ſpeculatiuas virtutes. ⁊
ſic nõ oportet ponere in demonibus habitū fidei in-
fuſe.cum talē noticiaꝫ habuerūt a pma naturali ſua
cōditione.licet eā habeant quodāmodo minus pfe-
cte ꝓpter ſuaꝝ mentiū obcecationem.

Queſtio.iiij. i

De ipſius fidei informis duratiōe.et eſt qõ. Utrum
fides informis oīno expellaꝛ p aduētū grē: Et q̃ ſic
videꝛ. Maior eſt cōueniētia fidei formate ad glīam
q̄ fidei formate ad fidē informē.p eo q̃ gloria nõ ē
aliud q̄ grā cōſummata.ſ gloria ſupueniēs euacu-
at habitū fidei formate.ſicut vult aplus.ergo ſupue-
niente fide formata tolliꝛ fides informis ⁊ euacuaꝛ
¶ Itē maius lumen abſorbet minus lumē.ḡ ſi lum
gratie gratū facientis ſuperexcellit incōpabiliter lumē
gratie gratis date.vꝛ ḡ q̃ fides informis p grāꝫ ſup-
uenientē habeat expelli. ¶ Item fides informis nū
q̄ eſt niſi in petōre.naꝫ in oī iuſto eſt fides formata.
ſed grā gratūfaciens nūq̄ pōt eē cū petō.ḡ nūq̄ pōt
eſſe cū fide informi.ḡ necēario eā in aduētu ſuo expel
lit ¶ Itē oēs virtutes ſimul infunduntꝛ.ḡ cū infū-
diꝛ charitas.infundiꝛ fides formata.ſ impoſſibile ē
duo accidētia eiuſdē ſpēi eē in eodē ſubiecto.ḡ impoſ
ſibile eſt duas fides eē in eadē aīa.ḡ necē eſt fidē ifor
mē expelli ad aduentū grē. ¶ Itē aut lumē grē gra-
tū facientis ſufficit ad credendū.aut nõ. Si nõ.ergo
gratia gratū faciens nõ ſufficit ad ꝓmerendā ſalutē.
Si ſufficit.ſupfluū eſt facere p plura qd pōt fieri per
pauciora.ḡ vꝛ q̃ ſupueniēte grā gratū faciēte.ſuper
fluat habere fidem informem. ¶ Sed ꝯ. Gratia nõ
expellit niſi culpā vel ꝯſequēs ad culpā.ſ fides ifor-
mis nec eſt culpa.nec ꝯſequens ad culpā.ḡ fides in-
formis nõ expelliꝛ a gratia ſupueniente. ¶ Itē ſic
ſe hꝫ actꝰ ad actū.ita ſe habet habitus ad habitū.ſed
gratia gratūfaciēs facit credere in deū.gratia gratiſ-
data facit deo credere. Si ḡ credere in deū nõ expel-
lit credere deo.ſed potius pſupponit.vꝛ q̃ grā gtū
faciens nõ expellit fidem informē. ¶ Itē magis cō-
ueniūt dona infuſa cū infuſis q̄ infuſa cū acq̄ſitis.ſ
gratia gratū faciēs cū infundiꝛ nõ expellit habitꝰ ac-
quiſitos.ḡ multo fortiꝰ nõ expellit habitū fidei infor
mis qui eſt infuſus. ¶ Itē ſicut ſe hꝫ culpa ad fideꝫ
formatā.ita ſe hꝫ grā ad fidē informē. ſed culpa cuꝫ
ſupinduciꝛ et ſi expellat formam fidei. nõ tñ expellit
ipſam fidē.q2 iam faceret hoiem infidelem. ḡ pari ra
tione gratia gratū faciens cum ſupinduciꝛ. et ſi tol-
lat informitatem fidei.non tamen tollit ſbam habi-
tus ¶ Item ſi habitus fidei informis tolliꝛ in iuſti-
ficatione impij.ḡ cum aliquis recidiuat in peccatū.
aut efficiꝛ infidelis.aut daꝛ ei nouus habitus fidei.
ſed infidelis nõ efficiꝛ ſicut patet.nec nouus habitꝰ
daꝛ.q2 nõ decet vt peccanti in ipſo actu peti infūda-
tur donū gratꝫ datū. ḡ nõ vꝛ q̃ habitꝰ fidei informis
61 p grām ſupuenientē habeat expelli ¶ Rꝫ.ad pdicto
rū intelligentiā eſt notandū q̃ cū dico fidē informē
dico tria.vicꝫ.habitū.⁊ ipiꝰ habitꝰ vſum.⁊ defectum
aliquem.Et q̄tum ad hec tria pōt tripliciter intelligi
q̃ fides informis expellaꝛ ſiue euacueꝛ p grām ſup-
uenientē.Et ſm hunc triplicem moduꝫ intelligendi
tres fuerūt circa hoc opiniones. Quidā nanq3 dice-
re voluerūt q̃ a gratia ſupueniēte fides informis ex
pellaꝛ nõ ſolum q̄tuꝫ ad informitatis defectū.ſ eti-
am q̄tum ad vſum.⁊ q̄tum ad habitum. Et hoc q̄-
dem dixerunt ꝓpterea.q2 grā ſupueniēs ſecū fert om
nes virtutes.⁊ q2 nõ eſt oportunū nec eſt poſſibile i
vno ⁊ in eodē eē fides duas.cū fides formata ſuper-
inducaꝛ cū grā.⁊ q̄tū ad forme cōplemētū.⁊ q̄tum
ad vſum.⁊ q̄tum ad habitū.ideo ad eius ingreſſum
fides informis oīno expelliꝛ.⁊ ſic ꝯuenit eā expelli ꝓ-
pter incōpoſſibilitatē. Et ſi tu obijcias eis q̃ tunc p
culpā fit ho infidelis. Rñdēt breuiꝛ q̃ deꝰ ſua gratui-
ta bonitate qua nõ pmittit hoiem totaliter cadere
infundit ei habitū fidei informis.nē oīno pereat in eo
fundamentū ſpūalis edificij. Unñ ſicut ex malis elici
unꝛ bona.ſic ꝯtingit in culpe tranſgreſſiōe alicui in-
fundi habitū informē. Sꝫ q2 illud nõ vꝛ multū rōna
bile q̃ deꝰ dona grē ipſi peccāti ⁊ ſe a ſe auertēti infū-
dat in ipſa auerſione. Jõ aliꝰ modꝰ eſt dicēdi.q̃ ſicut
p petm̄ nõ introduciꝛ habitꝰ fidei informis.ſed in-
troduciꝛ defectus ⁊ alius credēdi modus. ſic etiaꝫ p
gratiam non excludiꝛ ipſiꝰ fidei informis habitꝰ.ſed
ſolum vſus ⁊ defectꝰ. Et ſi tu obijcias q̃ fruſtra eēt
habitus ſine vſu. Rñdent q̃ nõ fruſtra eſt.p eo q̃ ce
dit in diſpoſitionē reſpectu fidei formate. Preterea
remanet vt homo vtilitatē habeat de eo in tpe opor
tuno.ſed qm̄ actus ⁊ vſus fidei informis eſt credere
⁊ aſſentire pme veritati in omnibus articulis.et iſte
vſus potiſſime competit vſui gratie cū aliquid non
tollaꝛ niſi p ſuū oppoſitū.nõ vꝛ rōnabile vſq3quaq3
dicere q̃ ſm aduētū grē tollaꝛ fidei vſus informis.
cū potius videaꝛ in ea pfici ⁊ cōpleri. Et ꝓpterea eſt
tercius modus dicēdi.q̄ videꝛ ꝓbabilior eē pdictis
q̃ fides informis p aduentū gratie excludiꝛ q̄tū ad
ſolum defectū ſaluo habitu ⁊ vſu.⁊ hoc quidē videꝛ
ſatis rōnabile.cū grā opponaꝛ habitui illi infuſo ſo-
lū ratione informitatis.ſicut habitꝰ opponiꝛ priuati
oni. Concedēde ſunt ergo ratōnes oſtendentes ha-
bitū fidei informis p ſupuenientē grām nõ expelli.
¶ Ad illud ḡ qd obī pmo in ꝯtrariū q̃ maior eſt cō- 62
uenientia fidei formate ad gloriā q̄ informis ad gra
tiā.dõm q̃ maior ꝯuenientia dupliciter pōt attendi.
aut ſm ꝯpationē aliq̄ꝝ in genere q̄titi.aut ſm ordi
nationē habitꝰ ad actū. Si pmo mõ.ſic maior eſt cō
uenientia fidei formate ad gloriā q̄ ad fidem infor-
mē.q2 vtrūq3 eſt gratie gratū faciēt̄. Si ſecūdo mõ.
ſic maior eſt ꝯuenientia fidei formate ad informē q̄
fidei formate ad gloriam.p eo q̃ actus fidei iformiſ
nõ hꝫ oppoſitū cū actu fidei formate.ſed actus fidei
formate qui quidē eſt credere nõ apparētia.⁊ videre
pēr ſpeculū ⁊ in enigmate.magnā repugnātiā habet
cum ſtatu glorie.ideo nõ ſic euacuat ſicut euacuaꝛ.ſ
ſūt infra melius manifeſtabiꝛ cū de euacuatiōe fidei
ageꝛ. Ad illud qd obī q̃ maiꝰ lumē abſorbet minꝰ 63
lumē.dõm q̃ illud nõ intelligiꝛ de lumibꝰ q̄ ſunt ad
inuicē ordinata.ſ de his que hñt quandā oppoſitio-
nem ⁊ repugnantiam.niſi intelligaꝛ abſorbere q̄tū
ad apparētiā. Et qm̄ lumen fidei informis ordinem
habet ad lumen gratie nõ oppoſitionē.hinc eſt q̃ ab
ipo nõ abſorbeꝛ ſ magis in eſſe ſaluaꝛ. ¶ Ad illud 64
qd obī q̃ fides informis nõ eſt niſi in petōribꝰ ⁊ cuꝫ
peccato. Dõm q̃ hoc verum eſt ea ratione qua fides
informis noīat defectū forme.nõ ſm q̃ nomiat habi
tū. Et iõ ex hoc non poteſt ꝯcludi q̃ p grām aduenie
tē tollaꝛ fidei informis habitus.ſ ſoluꝫ q̃ tollaꝛ in-
65 formitatis defectus. ¶ Ad illud qd obī q̃ oēs vir-
tutes infunduntꝛ ſimul.dõm q̃ verū eſt q̄tū ad illd
quod eſt in eis formale.q̄tum aūt ad materiale ſiue
ad habitū ſubſtratū nõ hꝫ veritatē niſi qñ non inue-
nit habitū in ſubiecto quē informat.⁊ ideo cū gratia
adueniens inuenit habitū fidei informis. nõ oportꝫ
q̃ ſupinducaꝛ noua fides. Preterea rõ illa in alio de
ficit.q2 gratia gratū faciens cū gratia gratis data nõ
eſt eiuſdem ſpeciei.⁊ ita ꝓcedit ex falſa ſuppoſitōne
66 ¶ Ad illud qd obī q̃ lumen gratie gratuꝫ facientis
debet ſufficere ad credendum. dõm q̃ ſufficit gratia
gratū faciens cū pſuppoſitiōe tñ gratie gratis date.
Dona eñ grē gtū faciēꝛ. nõ excludūt dona grē grat̄
date.imo magis illa in ſuo aduētu ꝯplēt ⁊ pficiūt.⁊
q̄dāmodo ab eis vigorāꝛ ⁊ pficiunꝛ. Ideo nõ ſequi
tur q̃ adueniente gratia gratū faciente.ſupfluat ha-
bitus fidei informis.nec remanēte habitu iformi ꝓ-
pter hoc lumen gratie gratū facientis ſit inſufficiēs.
Unūquodq3 eñ donuꝫ dei ſufficiens eſt ſm illud ad
quod habet ordinem.

Queſtio.v. k

De ipſius fidei informis formatione.⁊ ē qõ. Utrum
aduēniēte grā fides informis fiat formata: Et q̃ ſic.
vi. Anteq̄ aliq̄s peccet nõ hꝫ niſi fidem formatā. cū
aūt peccat incipit habere fidē informē.ſi ḡ in peccan
do nõ infundiꝛ ei noua fides.necē eſt q̃ per petm̄ fi-
des formata fiat informis.ſi ḡ fides informis añ fu-
it formata.videꝛ q̃ ſi aliquis reſtituaꝛ in gradū pri-
ſtinū p aduentū gratie.q̃ fides informis fiat forma-
ta. ¶ Item grā adueniens inſormat naturā.ſi ḡ fi-
des informis plus approximat grē q̄ ipa natura.vꝛ
q̃ p locū a minori fides informis habeat p grām in-
formari. ¶ Itē plꝰ ꝯuenit habitus infuſus cū grā q̄
eſt infuſa q̄ habitus acquiſiti.ſ habitus acq̄ſiti p ad
uētū grē informanꝛ.qd pꝫ.q2 in eoꝝ exercitio ⁊ vſu
homo mereꝛ.ḡ multo fortiꝰ habitꝰ fidei informis for
maꝛ p ipam grām ſupuenientē. ¶ Itē opa mortifi-
cata p aduentū gratie viuificanꝛ ſm q̃ cōiter dicꝛ.
ḡ pari rōne ⁊ habitus mortuus.ſi ḡ fides informis ē
hmōi.vꝛ q̃ p aduentū gratie habeat informari. ¶ Itē
nihil aliud eſt dicere habitū viuū eſſe q̄ p illū vitam
eternā mereri poſſe.ſ credere fidei informis. qd ē aſ
ſentire prime veritati ꝓpter ſe ⁊ ſup oia. ſupueniēte
charitate hꝫ omne qd necriū eſt ad meritū. ḡ vꝛ q̃ ſi
actus eius eſt meritorius.q̃ habitus ſit viuificatus.
Qz aūt hēat oē qd neceſſariū eſt ad meritū. planū ē.
cū ipm opus de ſe ſit bonū ⁊ rectum.⁊ ſic a charitate
impatū. ¶ Itē oē illud qd diciꝛ eē mortuū ex ſolo
defectu alicuiꝰ.illo ſupueniente viuificaꝛ.ſ fides in-
formis dꝛ eē mortua ob defectū grē ⁊ opationis fru-
ctuoſe.ḡ ipis ſupuenientibꝰ reuiuiſcit.ſ cū reuiuiſcit
formaꝛ.ḡ fides informis pōt fieri formata. Et hoc ē
qd hꝛ in glo.ſup illud Jaco.ij. Fides ſine operibus
mortua eſt.glo.reuiuiſcit ex opibus fides. ¶ Sed ꝯ.
Si fides ex opibꝰ reuiuiſcit.ḡ ex aduentu operū ha-
bet vitā ⁊ formā. Sed nullum petm̄ poteſt fieri for-
matū.ḡ nulla virtꝰ pōt fieri informis.ḡ fides forma-
ta nõ pōt fieri informis.pari rōne nec informis pōt
fieri formata. ¶ Itē nullū opus mortuū pōt fieri vi
uū.opa eñ q̄ in petō facta ſunt nūq̄ reuiuificanꝛ p
grām vt ſint digna remuneratiōe eterne vite. ḡ ſi fi-
des informis mortua eſt.vꝛ q̃ p grām nõ habeat vi-
uificari.ḡ nec informari. ¶ Itē nullū accñs pōt alte
rari ſm q̃ vult boetius.ſ fides informis eſt accidēs.
ḡ alterari nõ pōt.ſed omne qd de informi fit forma-
tum alteraꝛ.ergo impoſſibile eſt fidem informē fieri
formatam. ¶ Item ex his que ſunt diuerſa genere
non poteſt fieri vnum p eēntiā.ſed fides formata di
cit habitum vnū p eſſentiam.ḡ impoſſibile eſt ipam
ꝯſtare ex gratia gratum faciente ⁊ gratia gratis da-
ta. Si ḡ fides informis eſt donum gratie gratꝫ date.
vꝛ q̃ impoſſibile ſit ipam fieri formatā ſupueniente
gratia. ¶ Item fides informis p aduētū gratie non
tranſmutaꝛ niſi accidentaliter.ḡ ſi p aduentū gratie
efficiꝛ virtus formata.accidit fidei q̃ ſit formata . ſi
ḡ nullū genus accipit ſpēi.fides nõ eſt ſpēs virtutis
ꝓprie dicte.q̃ ſi hoc eſt falſum.ḡ ⁊ illud ex quo ſeq̄ꝛ.
vicꝫ q̃ habitꝰ fidei informis p aduentum gratie for-
meꝛ. ¶ Item ſicut ſe habet aīa ad potētias ſuas.ſic
ſe habet gratia ad virtutes.ſed quotienſcūq3 anima
infundiꝛ fert ſecum potentias ſuas.ḡ quotienſcun-
q3 infunditur gratia fert ſecum virtutes . ergo cum
infunditur gratia infundiꝛ ſimul fides formata.ḡ fi-
des formata nõ eſt eadem cum illa que prius erat in
anima.et ſi hoc.reſtat q̃ fides informis p aduentuꝫ
gratie non formatur. ¶ Rꝫ.ad predictoꝝ intelligen 67
tiam eſt notandum q̃ preter illas poſitiones q̄ dice-
bant fidem informem ad aduētū gratie excludi ſm
illos qui dicunt ipm habitum fidei informis rema-
nere cum gratia ſupueniente.triplex eſt adhuc mo-
dus dicendi. Quidam eñ dixerunt q̃ habitus fidei
informis nõ formaꝛ a gratia ſupueniente nec ab ali
quo q̃ ſit a gratia vel cum gratia. Alij vo dixerūt q̃
q̄uis nõ formeꝛ a gratia.formaꝛ tñ ab aliquo qd in
fundiꝛ ſimul cuꝫ gratia. Tercij vo dixerūt q̃ ipē ha-
bitus fidei informis formaꝛ ab ipa gratia. Ratõ aūt
huiꝰ diuerſe poſitionis eſt ꝓpter diuerſum modū in-
telligendi infuſionem gratie ⁊ virtutū. Quidam eñ
voluerunt dicere q̃ ſicut anima eſt totum potenti-
ale reſpectu ſuaꝝ viriū.⁊ cum infundiꝛ anima ſimꝛ
portat ſecum ſuas potentias.⁊ cū egrediꝛ ſilꝛ trahit.
ſic ⁊ de gratia dicere voluerunt.q̃ gratia ſimul ſecuꝫ
fert virtutes ipſas quibus informanꝛ potentie.ſimꝛ
etiam ſecum trahit. Unde nulla virtus formata effi
ciꝛ informis.nec aliqua informis efficiꝛ formata.in-
fundiꝛ eñ quelibet virtus plene ⁊ integre cum ipſa
gratia.ita q̃ nihil extrinſecus intrat eius eſſentiam.
nec q̄tum ad materiale nec q̄tum ad formale. Sed
quoniā experimento videmꝰ aliquā virtutē q̄tum ad
id quod eſt in ea materiale minime infundi.vt ꝯtin-
git videre in puulo baptizato q̄ poſt gratie infuſio-
nem indiget adhuc articulis fidei erudiri ad hoc q̃
in actum fidei exeat.nõ vꝛ iſte modus intelligēdi in-
fuſionē gratie ⁊ virtutū oīo eſſe ꝯueniens. vicꝫ q̃ cū
ipa gratia virtutes infundanꝛ q̄tū ad ipaꝝ totali-
tatem ⁊ integritatē.hoc eſt q̄tū ad id qd ē in eis ma
teriale ⁊ formale. Et ꝓpterea alius modus eſt intel-
ligēdi infuſionē grē q̃ cū ipa gratia infundiꝛ forma-
le oīm v̄tutū in genere q̄tiuti.qd q̄dē eēntialꝛ differt
ab ipa grā.ſicut potētia aīe eēntialiter differt ab eiꝰ
ſubā. Et illud quidē formale virtutis cuiuſlibet in-
fuſum cum gratia potens eſt ſuū materiale educere
de potentia in actū.ſi nõ ſit adhuc eductū in actum.
Si vo iā eſt in actū eductū.pōt ipm facere gratuitū

⁊ viuū. Et isti dicūt ⁊ sentiūt q̄ habit⁹ fidei informis formet̄ p ipsaȝ virtutem fidei que simul cum gratia infundit̄. et similiter efficit̄ informe. qm̄ illud qd̄ formale fuit in fide. simul cū gratia recedit ⁊ expellit̄. ⁊ ẜm hanc positionem gratia qua virt⁹ dicit̄ gratuita differt ab ea qua aīa dicit̄ deo grata. Sȝ qm̄ in vna aīa vna sola est gr̄a gratū faciens ẜm q̄ in .ij. lib. ōnsum fuit. p quā accepta est deo aīa ⁊ eius potētia. Jdeo ē adhuc terci⁹ modus dicendi ⁊ intelligendi infusionem gratie ⁊ virtutū. q̄ vr̄ esse pbabilior ⁊ facilior q̄ predicti. vicȝ. q̄ ipa gratia gratū faciens compat̄ ad habitus virtutū substratos. sicut compat̄ lux ad colores. Jn hoc tn̄ est drīa. q̄ lux ista corpalis nō ita efficaciter pōt educere colores de potētia in actū q̄tū ad eē qd̄ hȝ color in genere coloris. ẜm q̄ ipa gratia existens in ipsa aīa potest facere germiare habit⁹ virtutum. Jpsa eīn gratia adueniens in animā carētem habitibus virtutū. se habet quasi originale principiū illoꝝ q̄tum ad eē primū. vnde sicut pluuia infusa terre habenti in se seminariū facit eā germinare donec veniat ad fructū completum. sic intelligendū est de gratia respectu habituū ipaꝝ virtutū q̄tuȝ ad ipsoꝝ esse primū. Nō sic aūt pōt facere lux supinfusa exterius respectu colorū. sed si compem⁹ colores ad lucem. ⁊ habitus virtutū ad grām gratū facientē q̄tū ad esse vtpote q̄tum ad esse coloꝝ in genere lucidi. ⁊ habituū in genere gratuiti. tunc est similitudo expressa. vt sicut multi colores in vna domo tenebrosa existentes efficiunt̄ luminosi p vnā luminositatē supuenientē. ⁊ ab illa informant̄ ⁊ decorant̄ ⁊ venustant̄. sic habitus virtutū informes existentes in anima venustant̄ ⁊ decorant̄ ab vna gr̄a supueniēte. et ẜm hunc modū intelligendi infusionē gratie ⁊ virtutum. facile est intelligere qualiter habit⁹ fidei informis formet̄ p ipius gratie aduentum. Dicat̄ eīn formari sicut color tenebrosus formaf ad luminis ingressum. et sicut ex colore ⁊ lumine supinfuso nō fit vnū p eētiam ẜ vnū p ordinationē quandā. sic nec ex gratia gratū faciente ⁊ informi fide intelligit̄ fieri vnū nisi p quandā ordinationē ⁊ relationē. q̄ fides informis p aduentuȝ gratie incipit cōplere ordinari in finem. ⁊ in deū credere ⁊ eidem complacere. Concedende sunt ẜ rationes ostendentes fideȝ informē
68 fieri formatā p aduentū gratie. ¶ Ad illud vo quod obi primo in ꝯtrariū. nullū pctm̄ efficit̄ formatū. ẜ ⁊c. dōm q̄ non est simile. Facilius eīn est aliqd deformari q̄ informari. q̄ plura exigunt̄ ad bonū q̄ ad maluȝ. ideo nō sequit̄ q̄ si habitus substratus virtutis possit obliquari. q̄ pctm̄ ⁊ viciuȝ possit rectificari. Et ex eadem causa nō sequit̄ q̄ si pctm̄ nō possit fieri formatū. q̄ virtus nō possit fieri informis. Aliter etiaȝ pōt dici q̄ pctm̄ duplr̄ pōt accipi. vicȝ abstracte ⁊ cōcrete. Si abstracte accipiat̄ impossibile est pctm̄ posse informari cū sit malicia pura. Si aūt accipiat̄ cōcrete vt dicat̄ pctm̄ aliqua habilitas aīe in qua ē deformatio malicie. vtpote cuȝ aliquis abstinet pp̄ter vanam gloriam. ipsa abstinentia efficit̄ ei culpa. hoc modo ratione talis habitus substrati qd̄ deformat̄ a culpa. pōt informari a gratia. ⁊ p hunc modū dicimus virtutē formatā effici informē. rōne vicȝ habitus substrati. qm̄ indifferens est ad statū culpe ⁊ gra
69 tie. ¶ Ad illud quod obi q̄ opus mortuū nō potest fieri viuū. dōm q̄ nō est simile. Opus eīn transit nec manet in sua radice. ideo impossibile est aliqd opus viuificari quod a radice viuente ortum nō sumpserit. Et p tanto dicimus opa facta in charitate posse reuiuiscere. que aūt extra charitatē facta sunt viuificari nō posse. Gratia eīn illa nō posset attingere. cuȝ simpliciter cesserit in preteritum. nō sic aūt est de habitibus virtutū informiū q̄ manēt in aīa post ipsius gratie aduentū. ⁊ p ipaȝ grām pñt venustari ⁊ decorari. et in finē ordinari. ¶ Ad illud qd̄ obi q̄ nullus 70
accidens potest alterari. dōm q̄ hoc verū est ẜm ppriā mutationem. ẜ nihil phibet intelligere alterationē fieri in accñte rōne alterationis facte in subiecto. sicut albedo mō est clara. mō obscurat̄ rōne alterationis facte in subiecto p̄prio. ⁊ color modo ē tenebrosus. modo est luminosus rōne transmutationis facte in pspicuo sibi ꝯiuncto. sic fides modo est informis modo formata rōne alterationis facte in aīa q̄ modo habet gratiā. mō priuat̄ ipa p culpam. ¶ Ad 71
illud qd̄ obi q̄ ex his que sunt diuersoꝝ generū non fit vnum p eētiā iam ptȝ rn̄sio. Qm̄ sicut predictuȝ fuit informatio habit⁹ informis virtutis a gratia nō est p eētialē vnionē ẜ magis ẜm quandā ordinationem ⁊ directionē in finem. Nam p̄prie loquēdo accidentia nō habent materiā ⁊ formā. Sed q̄ dicitur habitus informis esse materia fidei. ⁊ illud qd̄ superinducit̄ esse forma. h̄ est ẜm quandā ꝯparationē sicut prius dictum est de lumine ⁊ colore. Unde sicut qm̄ dico colorem illuminatū. dico duo. tn̄ p modum vnius. pp̄ter h̄ q̄ ordinant̄ ad vnū actū. vicȝ ad mouendum visum. sic qm̄ dico fidem formatam duo dico. vicȝ fidem ⁊ grām. tn̄ p modū vni⁹. pp̄ter hoc q̄ ordinant̄ ad vnū opus meritoriū. s. ad credēdū in deū
¶ Ad illud qd̄ obi q̄ fides informis nō transmuta 72
tur nisi accidentaliter. dōm q̄ transmutatio accidētalis in genere nature. pōt eē eētialis in genere morum. Sicut ptȝ de aliquo actu q̄ p priuationē alicuius circūstantie accidentalis est in genere vicij. et p positionē est in genere virtutis. Per hūc modū ē intelligendū in p̄posito. Q̄uis eīn illi habitui accidat eē cū gratia vel sine gratia. eētiale tn̄ est ei esse cum gratia put est principiū meriti. Preterea ipe habit⁹ fidei informis etiā gratia circūscripta tenet rationē virtutis. iō ex hoc nō pōt ꝯcludi q̄n fides sit sub genere virtutis tanq̄ sub p̄prio genere. ¶ Ad illud qd̄ 73
obi q̄ sicut se hȝ aīa ad suas potētias. sic se hȝ gratia ad virtutes. dōm q̄ nō est oīmoda silitudo. p eo q̄ nō est tāta diuersitas ipius gratie ad virtutes q̄tuȝ ad eaꝝ pncipiū formale. sicut aīe ad suas vires. quēadmodū in .ij. li. ostensuȝ fuit. vbi fuit hec questio ptractata. Uirtutes eīn nō dicūt̄ esse virtutes ipsius gratie p quas ipa gratia opet̄. sicut aīa opat̄ p suas potentias. Nec ē intelligēdū q̄ gratia sit in diuersis subiect̄. Hoc eīn ducit in imaginatōnē falsaȝ. in hāc videlicet. q̄ gratia oīno ita veniat in aīam ⁊ eius potentias. sicut aīa venit in corpus ⁊ ei⁹ organa. Tūc eīn necessario oporteret q̄ gratia abeunte p peccatū. expellerent̄ oīs habit⁹ virtutū q̄s secū defert. qd̄ ex ipa expientia planū est eē falsum. Et iō rō illa nō cōcludit. q̄ accipit p sili qd̄ valde est dissile. Pōt autē 74
accipi sile de infusiōe gratie ⁊ virtutū in pluuia ⁊ terra seminata. sicut de informatiōe virtutū a gr̄a accipitur in lumie ⁊ colore. Si eīn vna pluuia adueniat in terrā in qua sunt plantata diuersa semina que non germinauerūt. facit illa germiare. ⁊ ẜm diuersitateȝ seminū diuersas plantas pducere. Si vo iā als ger

minauit. sed pp̄ter defectum aque iam arefacte sunt plante. tūc pluuia denuo veniens facit illas plantas virescere. Sic gratia adueniēs in aīam in qua sūt semina habituū virtutū facit ipam germiare. ita q̄ ipa habita habent̄ p ꝯn̄s ⁊ virtutes. ⁊ cōtinue facit illa crescere q̄usq̄ pducat ad pfectionē. Et si ꝯtingat merito peti humorē gratie auferri. habitus illi virtutuȝ efficiunt̄ quasi aridi. ⁊ postmodū si restituat̄ pluuia ⁊ humor gratie. nō oportet q̄ aīa iterū de nouo germinet. sed illa que germiauit p humorē gratie aduenientē iterū reuiuiscat. sicut satis apte intelligi pōt qualiter gratia cū virtutibus sit infundat̄ in aīam. ⁊ quare aliqn̄ simul dicit̄ infundi cū habitib⁹ substrat̄ aliqn̄ vo minime. cū tn̄ gr̄a quantū est de se infundatur semp vniformiter. Qr aūt semiaria virtutū q̄tū ad habitus substratos sint plātata in nā mentis rōnalis expresse pōt haberi ab aug. in multis locis. ⁊ a Bern. in .x. ca. de amore dei. et in li. de collatiōib⁹ sanctoꝝ patꝝ. ⁊ in alijs locis plurib⁹. Quicqd tn̄ sit de hoc. q̄ questio ista alibi habet locū. ad pn̄s tātū sufficiat dixisse de qōne p̄posita. Sȝ iux̄ sniam ⁊ opinionē magistri illa positio vr̄ eē verior q̄ dicit q̄ fides informis p aduenientē gratiā fiat formata. siue formet̄ ab ipa gratia mediate siue immediate.

Di. xxiiij. de fide q̄tum ad eius obiectum siue materiam.

Hic querit̄ si fides tm̄ de nō visis est ⁊c. Supra egit mgr̄ de fide q̄tū ad eius eētiā. in hac pte agit de ea q̄tū ad eius obiectū ⁊ materiā. vn̄ inqrit. vtrū fides sit de his q̄ solū sunt supra nr̄am cognitionem an de his que sunt nostre cognitioni subiecta. Et qm̄ duplex est cognitio vicȝ sensitiua ⁊ intellectiua. ideo ps ista diuidit̄ in ptes duas. Jn quaꝝ pma inqrit magister. vtrū fides sit de his q̄ sensu pcipiunt̄. Jn secunda vtrū sit de his q̄ intellectu cognoscūt̄. ibi. Post hec queri solet cū fides ⁊c. Prima pars diuidit̄ in tres ptes. Jn q̄ꝝ prima mouet principalē qōnē subiungens determinationē. Jn scd̄a vo epilogat ad remouendū incidentē dubitationē. ibi. Ex his apte intelligit̄ ⁊c. Jn tercia vo exēplificat in spāli ad maiorē explanationē. ibi. Si vo querit̄ vtrū petrus ⁊c. ¶ Scd̄a vo pars principalis pōt diuidi in tres ptes. in quaruȝ pma mouet questionē ⁊ determinat. Jn scd̄a auctē aug. ꝯfirmat. ibi. Ut ait aug. Jn tercia vo dicit quandā diuisionē circa ipsa credibilia. ibi. Ex his apparet aliqua credi que nō vident̄.

Dist. xxiiij.

¶ Mouet questionem ⁊ determinat. vtrū fides sit de his que sensu percipiunt̄. a

Questio. Joh. xiij. Aug. sup io. R°. a Joh. xx.

Hic querit̄ si fides tm̄ de nō visis est. quō veritas aplis ait. Nūc dico vobis p̄usq̄ fiat vt cū factū fuerit credatis. vbi innui videt̄ q̄ fides illis fuerit de factis ⁊ visis. sup q̄ aug. mouet qōneȝ et soluit ita inqens. Quid sibi vult vt cū factū fuerit credatis. [a] hec est laus fidei si qd̄ credit̄ non videt̄. Nā et thomas cui dictū est. q̄ vidisti me credidisti. nō h̄ credidit qd̄ vidit. cernebat eīn ⁊ tāgebat carnē viuenteȝ quā viderat morientē. ⁊ credebat deū in carne ipa latentē. Credebat ẜ mēte qd̄ nō videbat p h̄ qd̄ sensib⁹ corpis appebat. Si vo dicunt̄ credi q̄ vident̄. sicut dicit vnusq̄sq̄ oculis suis credidisse. nō ipsa ē q̄ in nobis edificat̄ fides. sed ex rebus que vident̄ agit̄ in nobis vt ea credant̄ que nō videntur.

Epilogat ad remouēdū incidētē dubitationē. b

Qr etiā de reb⁹ presentibus dicit̄ fides sed improprie.

Ex his apte intelligit̄ q̄ p̄prie fides nō appentiū est. Nec illa est fides q̄ in christo edificamur q̄ dicim⁹ vsitata locutione nos ea credere q̄ videm⁹. Alibi tn̄ dicit aug. fidē eē de rebus pn̄tib⁹. qd̄ erit i futuro cū p spēȝ deū pn̄tē cōtēplabimur. q̄ tn̄ nō p̄prie dr̄ fides ẜ veritas. Est inqt fides q̄ credūt̄ ea q̄ nō vident̄. ẜ tn̄ ē etiā fides reꝝ qn̄ nō verbis ẜ reb⁹ ipis pn̄tib⁹ credit̄. Qd̄ erit cū p spēm manifestā se ꝯtēplandā sctis pbebit dei sapia. Sȝ nō p̄pe h̄ dr̄ fides imo fidei merces. ad quā credēdo peuit̄. vt ex fide vboꝝ trāseat iust⁹ i fidē reꝝ.

Aug. in li. questionū euāgelij

¶ Exēplificat in spāli ad maiorē explanatiōeȝ de petro. an hūerit fidē passiōis qn̄ vidit hoieȝ illū pati. c

Exēplū ad maiorē explanationē predictoꝝ.

Si vo qrit̄ vtꝝ petr⁹ fidē passiōis hūerit cū homineȝ xp̄m oculis pati cernebat? Dicimus eū fidē passionis habuisse nō in eo q̄ credebat hoiem pati. q̄ hoc videbat. ẜ in eo q̄ credebat deū eē q̄ patiebat̄. Nō eīn virtus fidei erat q̄ credebat̄ hō pati ⁊ mori. qd̄ iude⁹ cer

a ¶ Hec est laus fidei si quod credit̄ nō videt̄. Cōtra. Carere lumine potius est ad vituperiū q̄ ad laudē. ẜm illud ps. Hō cū in honore eēt nō intellexit. ꝯpat⁹ ē ⁊c. ẜ vr̄ q̄ puatio visionis potr⁹ reddit fidē vitupabilē q̄ cōmēdabilē. Jtē si in hoc ꝯsistit laus fidei q̄ credit qd̄ nō videt. cū in gloria nihil credat̄ nisi illd̄ qd̄ videt̄. vr̄ q̄ laudabilior sit fides in via q̄ glia in pria. qd̄ absurdū ē dicere. Jtē si in h̄ ꝯsistit laus fidei. q̄ credit qd̄ n̄ videt. ẜ ois q̄ stulte ⁊ falso credit. credit qd̄ nō videt. ẜ q̄ stulte credit laudādus est. R°. dōm q̄ puatio visiōis facit ad laudē credulitatis. p supposita tn̄ rectitudine in ipa credulitate. ⁊ hoc ex duplici cā. Primo pp̄ter hūiliationē ⁊ captiuationē intellect⁹ q̄ admodū est laudāda. sicut superbia intellect⁹ est vitupanda. Scd̄o q̄ talis credulitas est a mera volūtate non ab aliq necitate. Null⁹. n. cogit credere qd̄ nō videt. q̄ laus ⁊ vitupe

rū ꝓsistunt circa opa volūtaria. hinc est qđ aug. dicit q laus fidei est credere qđ non vides. nō ꝑter ꝓbationē visionis tm. ꝙ ꝑ positionē humiliat⁹ z libertatis. humilitat⁹ ex pte intellect⁹. et libertat⁹ ex pte volūtatis. Et p hꝫ ꝓz rūsio ad illud qđ obi ꝓmo. Ad illud qđ obi scđo de glia ꝓz siliter rñ⁹. q. aug⁹. nō loq̃tur de laude quacunq; ꝙ de laude meriti. z ꝙ laus est in statu vie nō patrie. z circa act⁹ vie nō circa act⁹ patrie. Sili ter patet vltimū. q. hꝫ nō dī de quacūq; credulitate. sed de credulitate recta z vera. z nō stulta z falsa.

nens credebat. ꝙ credebat de⁹ cē q̃ patiebat. Unde aug. sup illū ps. locū. Rñdit ei i via ⁊utis sue. Laus fidei est nō q. credit hoiem illū mortuū qđ z paganus credit. ꝙ credit eū glorificatuz z verū deū. Credit g̃ fides deū mortuū z hoiem glorificatū. nō g̃ fuit petro fides credere hoiem illū mori qđ oculis cernebat. sed credere deum esse q̃ moriebat. Nec nobis etiā fides in hoc mereret⁹ q. credim⁹ hominē illum mortuū quod z iudeus credit. ꝙ. q. credim⁹ hoiem deū mortuū.

Ps. 6.

Si aliqua sciūtur q̃ credūt. Fides nullo cadit sensu.

Monet qnē z determinat. vtrum fides sit de his q̃ intellectu cognoscunt. d

Post hec queri solet cū fides sit de nō appentib⁹ z nō visis. vtrū etiā sit de incognitis tm⁹. Si em̄ de icognitis tm̄ est. de his videt cē tm̄ q̃ ignorant. Sed sc̃dū est. q. cū visio alia est interior. alia exterior. nō est fides de subiectis exteriori visioni. est tm̄ de his que visu interiori vtcūq; capiūt. Et quedā sic capiunt vt intelligant. et si nō vt in futuro. Quedā aūt nō. q. b cū fides sit ex auditu nō mō exteriori ꝙ etiā interiori. nō ꝑt cē de eo qđ oino ignorat eo q ipa ad sensū corpis nō ptinet

b

Isa. vij. Aug. sup octo c narū ꝙcluū.

Cōfirmat determinationē suā aucte aug⁹. c

Ut ait aug⁹. xiij. li. de trinitate dicens. Quāuis ex auditu fides in nobis sit. nō tm̄ ad eū sensū corpis ptinet q̃ dicit audit⁹ q. nō est son⁹. nec ad vllū sensū corpis. qm̄ corpis est ista nō corpis. Quedā g̃ fide credunt q̃ intelligūt nāli rōne. Quedā vo g̃ nō intelligūt. Ut ppha. Nisi crediderīs nō ītelliges. Qđ aug. apte distinguit. Alia sunt inq̃t q̃ nisi intelligam⁹ nō credim⁹. alia q̃ nisi credam⁹ nō ītelligem⁹. Nemo tm̄ ꝑt credē in deū nisi aliq̃d itelligat. cū fides sit ex auditu ꝓdicatiōis. Idē in li. de trinitate. Certa fides vtcūq; incohat cognitionē. Cognitō vo certa non perficit nisi ꝑ⁹ hanc vitā. Ambro. q̃ ait. Ubi fides nō statim cognitio. vbi cognito est fides precedit.

Amb⁹ 10.

Elicit q̃nd ā diuisionē circa ipa credibilia. f

Ex his appet aliq̃ credi q̃ nō intelligūt vel sciunt nisi ꝑus credant. Quedā vo intelligi aliq̃ etiaz aliq̃s credant. Nec tm̄ sic intelligūt mō vt i futuro scient. z nūc etiā ꝙ fidē q̃ mūdant corda ampli⁹ intelligūt. qz nisi ꝙ

ſp ꝓcedit assensū fidei. nec aliq̃d credit q̃n ista mō ꝑus intelligat. Allio mō intelligē hoc est rōne ꝑuia cogitare. Juxta qđ dicit aug. ꝙ intelligim⁹ debem⁹ rationi. qđ credim⁹ aucti. Et de isto intelligit aug. cū dicit. q̃ qđā sūt q̃ ꝑus credunt z postea intelligūt. sicut sunt articuli fidei q̃ sūt supra rōnē. Quedā sūt q̃ credunt z nunq̃ intelligūt. qz nō ꝑt rōne. ꝓbari. sicut est hystoria būana gesta ꝓcurzēs. Nemo. n. ꝑt ꝓbare ꝙ rōnē q̃ abzaā genuit ysaac. ꝙ solū q̃ auctē. z sic ꝓz ꝙ itelligere aliq̃s ꝑcedit fidē. aliq̃s sc̃ḋ. ſm istū modū accipiēdi q̃ius ſm ꝓmū ſp ꝓcedat. Et ꝙ hoc ꝓz rñ⁹ ad oia q̃sita. Mā qđ ꝙ⁹ obi de insufficiētia diuisiōis. dō. q̃ mgr nō intēdit h diuidere credibilia. ſ oīdere quō fides z intellect⁹ circa idē ꝑt sc̃ opati. et qualit circa idē

Aug. in. viij li. de tri. d

Qz creduntur z amantur q̃ ignorant.

Aug.

habeāt ordinari. Ad aliud silr ꝓz rñ⁹. q. ꝑcedit de intelligere ſm q̃ ꝓmo mō accipit. Ultimū silr patet. d Quid est deū scire nisi cum mente conspicere cē. Hoc videtur falsū. q. aut loquit⁹ de sc̃ opectu mētis q̃ ē ꝙ speciē. aut de eo q̃ est ꝙ speculū z in enigmate. Si de eo q̃ est ꝙ speculū vi falsum. q. hꝫ nō est scire ꝑ ꝓprios credere. Si de eo q̃ ē ꝙ spēm. hꝫ vr siliter falsuz q. tūc nō sciret de⁹ nisi in patria. Dass. aūt dicit q̃ cognitio exigendi deū oibus est incerta. Item dicit aug. xj. de ci. xxi. q̃ hēc qđ scit scientis cōprehēdit finit. g̃ si deus nullo modo scītis cōprehendit finit. vr q̃ nullo mō possit sciri. Jtē dyo. dicit sup illud ps. Deus posuit tenebras latibulū suū. g̃ vr impossibile deū mente ꝙspicere. R⁹. dō. q. aug. hic loq̃t de cognitiōe expūmētali qua ꝙs hꝫ de deo siue in ꝑia siue in via. In patria qđē ꝑfecte. ſ in via imꝑfecte. neutra tm̄ hꝫ nisi a mūdis corde. Un̄ hec scia sapia ē. q. secū hꝫ iunctū saporē. z ꝙ hanc illuminat⁹ intellect⁹. z stabilit affect⁹. Et ideo dicit q̃ deū scire nō est aliud q̃ mēte contemplari firmiter. q. ꝑpe. Ad illud qđ obi q̃ nō ꝑt intelligi nec cognitione vie nec ꝑtie. dīm q̃ imo cognitiōe vie intelligi ꝑt. Sed cognitio vie multos hꝫ grad⁹. Cognoscit em̄ de⁹ in vestigio. cognoscit in imagine. cognoscit z in effectu gratie. cognoscit etiā ꝙ intimā vnionē dei z aie. Juxta qđ dicit apls. Qui adheret deo vn⁹ spiritus est cū eo. Et hec est cognitio excellentissima quā vocet dyo. g̃ qđē est in extracto amore z eleuat supra cognitionē fidei ſm statū cōem. z de hac intelligit hic aug. z mgr. Ad illud qđ obi q̃ scire est cōprehendere. dō. q. aug. diffinit ibi scire ſm q̃ cōpetit deo. z deus q̃cūq; scit. scit scia ꝓbbilionis. qz tota rē plene cognoscit. h autē mō nō scit deus a nobis. Ad illud siliter dyo. ꝓz responsio. qz nō vult dicere q̃ deus ꝙspiciat in via in claritate sue essentie. ſ q̃ cōspicit in effectu gratie z expientia suauitatis sue ꝑ ipam vnitionem.

Questio. j.

Utrum fidei obiectū sit ita verū q̃ ei nō possit subesse falsum: Et q̃ fidei possit subesse falsum videtur. Cuicunq; subest ꝓtingens ꝑt subesse falsum. qz oē ꝓtingens ꝑt cē falsum. ſ fidei subest verū ꝓtingens. g̃ fidei ꝑt subesse falsum. Maior ꝓpositio ꝑ se manifesta est. Minor ꝑbaf. qz fides fuit de passiōe xꝑi z incarnatione z vtrūq; fuit ꝓtingens. Nō em̄ erat necariū xꝑm interfici. nec dei filiū incarnari. cuz alio mō posset genus būanū liberari. restat g̃ q̃ ꝙclusio ē vera. Jtē bit⁹ ꝓformat subo suo circa qđ vſaf. si g̃ bit⁹ fidei vſaf circa credibile. hz illi ꝓformari ſm ali

Ꝺ intelligētia hui⁹ ptis incidit hic questiō de obiecto fidei. Et circa hoc gr̃ūtur tria. Primo querit⁹ de obiecto fidei ſm rem. Scđo q̃rit⁹ de ipso in cōpatione ad nr̃am cognitionē. Tercio queritur de ipso obiecto ſm nois rōnē. Circa ꝓmū querūt tria. Primo q̃r vtrū fides sit circa verū. tm̄. an fidei possit subesse falsum. Scđo q̃r vtrū fides sit circa verū creatū an circa increatū tm̄. Tercio q̃rit vtz sit circa cōplexū an circa incōplexū.

Questio. j.

Utrum fidei obiectū sit ita verū q̃ ei nō possit subesse falsum: Et q̃ fidei possit subesse falsum videtur. Cuicunq; subest ꝓtingens ꝑt subesse falsum. qz oē ꝓtingens ꝑt cē falsum. ſ fidei subest verū ꝓtingens. g̃ fidei ꝑt subesse falsum. Maior ꝓpositio ꝑ se manifesta est. Minor ꝑbaf. qz fides fuit de passiōe xꝑi z incarnatione z vtrūq; fuit ꝓtingens. Nō em̄ erat necariū xꝑm interfici. nec dei filiū incarnari. cuz alio mō posset genus būanū liberari. restat g̃ q̃ ꝙclusio ē vera. Jtē bit⁹ ꝓformat subo suo circa qđ vſaf. si g̃ bit⁹ fidei vſaf circa credibile. hz illi ꝓformari ſm ali qđ credibile. ſ aliq̃d credibile vtpote xꝑm esse passurū potuit falsificari cū esset ꝓtingens. g̃ babit⁹ fidei q̃ illud credebat falsificari potuit. ꝑt g̃ fidei subesse falsum. Jtē sumus in medio tpe post mortē abzabe z ante incarnationē xꝑi. nullo tpe necessariuz est abzabā credidisse xꝑm esse passurū. possibile etiam erat xꝑm nō pati. sed possibile cōpatī se cū oīi necessario. g̃ ista duo poterant simul stare. vicz q̃ abzaham credidisset xꝑm cē passurū. z q̃ xꝑs nō cēt passurus. et si hoc. tūc fidei subesset falsum. g̃ cū possibile erat tūc fidei subesse falsū. vr pari rōne q̃ et nunc. Oz aūt ꝙ illo tpe possibile cēt xꝑm nō pati manifestū est. q. ꝓtinges erat cū pati. cū penderet ex voluntate interficientiū. z regula est q̃ oppositū ꝓtingentis est contingens. Oz iterum necessarium esset q̃ abzaham credidisset. manifestum est. quia omne dictum affirmatiuū de preterito est necessariuz. Si tu dicas q̃ hoc verum est quando non pendet ex futuro. ostenditur sic esse in ꝓposito. quia credere non est aliud q̃ cogitare cum assensione. et posito abzaam cogitasse de hoc dicto xꝑm esse incarnādū. necriū fuit de eo

cogitasse.et postꝙ̄ assensit necriuꝫ fuit ipm̄ assensisse. ⁊ postꝙ̄ exiuit in actū fidei.necriū fuit ipm̄ exisse. g̊ videt̄ ꝙ simpliciter necessariū fuit ipm̄ credidisse. necessariū g̊ vr̄ ꝙ fidei abrae potuerit subesse falsū. ¶ Itē oē qḋ subest spei subest etiā fidei.sed spei pōt subesse falsum.vt patet cū aliquis p̄scitus in gr̄a existēs sperat se habituꝝ vitā eternā.g̊ necrio seq̄t̄ ꝙ fidei aliqñ subest falsuꝫ. ¶ Itē actus charitatis p̄supponit actū fidei.s actui charitatis pōt subesse falsuꝫ. g̊ ⁊ actui fidei. Maior manifesta est. Minor ꝓbat̄ p hoc ꝙ apl's ex charitate voluit ire ad hyspanos q̄ tñ nō iuit.Et ego ex charitate volo.p̄ximū meū eē bonū qui tñ nō est bonus.et sic actui charitatis pōt s̄besse falsum. ¶ Itē actus adorationis est actus fidei. ergo qḋ substernit̄ adorationi substernit̄ ipsi fidei.s ꝯtingit aliqñ adorationi alicui⁹ subesse falsum.sicut qñ adorat hostiā nō cōsecratam ꝓ cōsecrata adhibita vera diligētia.⁊ talis adoratio meritoria est. ⁊ ita ortū hꝫ a fide ⁊ charitate.g̊ si ei subest falsum.vr̄ ꝙ ⁊ fidei. ¶ Cōtra.illius soli⁹ est fides in via cui⁹ erit visio in p̄ria.s visioni in patria nō pōt subesse falsuꝫ.g̊ nec fidei in via. ¶ Itē sicut se hꝫ charitas ad bonū. ita se habet fides ad verū.s charitas nūꝙ̄ appetit nisi bonū.g̊ fides nūꝙ̄ facit credere nisi verū. g̊ fidei ñ subest falsuꝫ. ¶ Item fides assentit p̄me veritati ꝓpter se ⁊ sup oīa in credendo.sed prima veritas non potest ei dictare nisi verū.g̊ ipsa nō pōt assentire nisi vero.g̊ ei nō pōt subesse nisi verꝫ. ¶ Itē cuicunqꝫ cognitioni subest falsum.illa cognitio poti⁹ est principiū deceptiōis q̄ꝫ illuminationis. sed fides est illuminatio mentis sicut dicit aug.g̊ fidei falsum nō pōt subesse. ¶ Itē virtus est certior oī arte atqꝫ scīa. sed scīe nō pōt subesse falsum.si g̊ fides virtus est. vr̄ ⁊c. ¶ Itē fides q̄ innitit̄ principijs sciāꝝ nō pōt falsificari.g̊ multo magis illa q̄ innitit̄ principio p̄ncipiorū.⁊ h̄ est fides catholica.g̊ nullo mō pōt ei subesse falsum. ¶ R̄ñ.dōm ꝙ cum habitus fidei ipam mētē illuiet ad assentiēdū veritati credite s̄m illustratiōeꝫ diuie p̄scie.⁊ diuie p̄scie nō possit subesse falsū.qꝛ ipa nō p̄t falsificari.nec̄ē ponere ꝙ ipi habitui fidei nec falsum subsit nec subesse possit.Quēadmodū eñ diuina p̄scia q̄ ex rebus nō pendet certissime cognoscit nō solū ea q̄ ventura sunt necrio.s etiā ꝯtingit entia ita ꝙ circa ea decipi nō pōt.sicut in.j.li.ostensuꝫ fuit. sic ⁊ fides q̄ cognitioni diuine prescīe innitit̄. a q̄ etiam illuminat̄ ⁊ dirigit̄.certā credulitatē ⁊ illuminationē habet de futuris ⁊ ꝯtingentib⁹.ita ꝙ illa quantū est de se possint nō euenire.fides tñ nec pōt decipi nec pōt errare.Sicut eñ de eo qḋ prescitū est euenire a deo cōcedi pōt ꝙ ipsum possibile sit nō euenire i se ⁊ absolute.nō est tñ ꝯpossibile cū p̄uisione sui oppositi.qꝛ hec duo nō p̄nt simul stare ꝙ deus p̄uiderit vnū ꝙ euenit oppositū.tūc eñ falleret̄ diuina prescientia.Per hūc modū intelligenduꝫ est in assensu fidei ꝙ innitit̄ diuine preuisioni.Unde q̄uis creditū cōtingens in se possit nō euenire.h̄ tñ duo nō possūt simul stare ꝙ nō eueniat ⁊ ꝙ sit creditū. Et ꝓpterea cōcedendū est ꝙ fidei nō pōt subesse falsū. qꝛ illuminat mētē.qꝛ eleuat mētē supra nālē rōneꝫ. qꝛ excitat mētē ad cognoscēdū de luce diuina.qꝛ in ea ē certitudo cui falsum subesse nō pōt.⁊ iō nō p̄nt sil' stare falsitas in credito.⁊ veritas in credēte siue i fide.Et cō-
7 cedende sunt rōnes que sunt ad istam partem. Ad illud g̊ qḋ obijcit̄ in ꝯtrariū ꝙ cuicunqꝫ subest ꝯtingens pōt subesse falsum.qꝛ omne ꝯtingens pōt esse falsum. Rn̄dendū est p interemptōnē.qꝛ diuine p̄uisioni subesse pōt verū ꝯtingens.falsuꝫ tñ subesse nō pōt.p̄uidet eñ deus vera ꝯtingentia. s tñ illa q̄ p̄uidet nunꝙ̄ sunt falsa.et sicut hic hꝫ instantiā in diuina p̄cognitiōe.sic ⁊ in illuminatione q̄ ab ea ꝓcedit.
qualis est habitus fidei sicut p̄dictū est. ¶ Ad illud 8
quod obi̇ ꝙ habit⁹ cognoscēdi dꝫ conformari ipi cognoscibili s̄m exigentiam.dōm ꝙ istud habet veritatē quando habitus cognoscendi pendet ab ipso cognoscibili s̄m exigentiā in ꝓprio genere.sicut est sciētia acquisita s̄m causas ⁊ rōnes inferiores.s de eo genere cognitionis qḋ non pendet ab ipsa re cognita. nō est necesse ꝙ ꝯformet̄ ipsi cognoscibili s̄m exigentiā sui in se.sed s̄m exigentiaꝫ sui in causa. ⁊ talis est cognitio fidei ⁊ ꝓphetie ⁊ cuiuslibet reuelationis diuine.que nō pendet ab eo quod credit̄ vel qḋ reuelatur.sed ab illo lumine p quod ad hoc cognoscenduꝫ illuminat̄.et qꝛ illud lumē certū est etiā de re ꝯtingēte.hinc est ꝙ cum habit⁹ fidei conformet̄ ei a quo dependet.ꝙ nō potest falsificari nec vacillare ꝓpter cōtingentiam crediti. ¶ Ad illud qḋ obi̇ ꝙ possibile p̄t 9
stare cum quolibet necessario.dōm ꝙ verū est. Attamen ad illud quod subiungit ꝙ oppositū alicui⁹ articuli est ꝯtingens.sicut ante incarnationem contingens erat x̄pm non incarnari ⁊ nō pati. Rn̄dent aliqui p interemptionē.ꝓ eo ꝙ de incarnatiōe ⁊ passione non est articulus q̄tū ad euētū ꝙ ita eueniat. sed q̄tum ad ordinem ꝙ ita cōgruat. Unde abraam nō 10
credidit x̄pm incarnari.sed christum esse incarnandū.vt fiat vis in verbo.qꝛ incarnari dicit euentū.sed esse incarnandum dicit ordineꝫ cōgruū.Et q̄uis christum incarnari sit ꝯtingens q̄tum ad euentuꝫ.tamē q̄tum ad cōgruentiam necessarium est. impossibile est eñ hoc nō esse decens ⁊ cōgruū. Sed hic modus dicendi stare nō pōt.qꝛ sic fideles crediderūt sicut ꝓphete p̄dixerunt.et ꝓphete predixerunt non soluꝫ eē congruum incarnari sed etiam euentū futurum. Et rursus.sicut nos credimus x̄pm incarnatū de preterito.ita ipi crediderūt christum incarnandū de futuro.Et ideo aliter dicūt alij ꝙ licet ipm creditū possit eē ꝯtingens in se.tamen habito respectu ad diuinaꝫ prescientiam que immutabiliter preuidit. necesse est ipm euenire.⁊ iō oppositū eius non potest stare.nec cum actu diuine prescientie.nec cū actu fidei nostre. Sed nec illud soluit.qꝛ non est aliquod ꝯtingēs qḋ deus nō preuiderit si euenturū est.nec p p̄uisionē suam aufert̄ sibi aliquid de cōtingentia sua.ergo quantumcunqꝫ deus preuiderit aliquid.necesse est ponere ꝙ ꝯtingens cum quolibet necessario possit stare. si eñ non posset stare cum necessario.impossibile esset ipsum euenire.Et ꝓpterea est adhuc tercius modus dicendi.qui concedit ꝙ contingens pōt stare cū necessario.et ꝙ oppositum alicuius articuli est vel fuit contingens.Sꝫ illud quod proponitur tercio loco negat.videlicet ꝙ necessariuꝫ fuit abraā credidisse x̄pm esse passurum.Et si tu obijcias ꝙ omne dictū 11
de preterito est necessariū. Rn̄detur ad hoc ꝙ veruꝫ est de eo dicto quod transit omnino in preteritū.s illud dictū ꝯnotat futurum contingēs.⁊ qꝛ omne dictū qḋ claudit in se ꝯtingens.ꝯtingens est.ideo illud tale dictū.abraam credidisse x̄pm passurū. cōtingēs est. Licet eñ principalior ꝯpositō sit de p̄terito.connotatum tñ est de futuro.Et hoc patet sic.quia credere

dicit actū li.ar.s̄m directiōeꝫ luminis ꝯformant̄ intellectū nr̄m diuine p̄scie. Uñ sensus ē. Abraham credidit x̄pm esse passurū.h̄ est. Abrahaꝫ illuiatus fuit vt assentiret ⁊ videret h̄ qḋ de⁹ p̄uiderat euenire.Et qꝛ in p̄uisione euent⁹ ꝯtingent̄ claudit̄ siue ꝯnotat̄ futurū ꝯtingens.hinc est ꝙ in illo dicto de p̄terito claudit̄ euent⁹ futuri ꝯtingent̄.⁊ ideo totū dictū indicādum est eē ꝯtingens.Et si tu obijcias ꝙ necessariū ē simpl'r abrahā cognouisse de h̄ ⁊ assensisse huic. g̊ necessariū est simpl'r abrahā credidisse. dōm ꝙ veruꝫ ē ꝙ necessariū est abrahā cog̈uisse de h̄. s nō est necessariū ipm assensisse huic credito ꝯtingēti.⁊ huic assēsu fidei.Fides eñ sic i eo assentiebat sicut de⁹ p̄uidebat.s diuia p̄uisio sic p̄uidet.ꝙ q̄uis act⁹ diuie p̄cognitōnis sit in se necessari⁹.tñ ꝯpatio ipsi⁹ ad futurū ꝯtingēs nō est necessaria s ꝯtingēs. Per hūc etiam modū intelligēdū ē ꝙ licet necessariū sit postꝙ̄ abraham credidit li.ar.fuisse motū s̄m regulā ⁊ dictamē fidei.⁊ necessariū sit illū motū fuisse meritoriū.ordiatio tñ ipsi⁹ ad futurū ꝯtingēs.ꝯtingēs fuit.sicut ē ordinatio diuine p̄scie cui ē ꝯformis. Et qꝛ vocabuluꝫ credēdi ⁊ assentiēdi claudit in se illā ordinatōeꝫ s̄m ꝯformitatē ad diuinā p̄uisionē.hinc est ꝙ sicut ꝯtingens ē deū p̄uidisse aliqḋ futurū ꝯtingēs.sic ꝯtingēs est abrahā credidisse futurū ꝯtingēs.ꝯtingēs ē etiaꝫ ipm assensisse.ꝯtingēs ē etiā aliquē ꝓbam ꝓbasse. In oībus eñ his vna est r̄nsio q̄ fundat̄ sup h̄. ꝙ licet act⁹ trāseant in p̄teritū.dicūt tñ ordinatōeꝫ ad cōtingēs futurū.⁊ ita ꝯnotāt euentū futuri ꝯtingent̄. ⁊ ex illa ꝯnotatōne necesse ē totū dictū indicare ꝯtingens.sicut in p̄ libro oñsum fuit p tres regl'as infalli-
12 biles in qōne de p̄scia. ¶ Ad illud qḋ obr ꝙ spei subest falsum.dōm ꝙ spei s̄m ꝙ virt⁹ ⁊ virtuose mouet̄ falsum nō subest.Cū eñ spes sit certitudo ꝓueniens ex gr̄a ⁊ merit̄.null⁹ sperat se habiturū vitā eternam nisi cū p̄suppōne meritoꝝ.⁊ qꝛ efficacia meriti indudit finalē p̄seuerantiā.hinc ē ꝙ in actu spei implicat̄ ꝯditio p̄seuerātie finalis.Omis eñ q̄ recte sperat.sic vitā eternā expectat.si vsqꝫ in finē p̄seuerauerit in gr̄tia.⁊ h̄ quidē verū ē.⁊ fides nr̄a dictat. Et ita rn̄dendum ē ad illā rōnē p interemptōeꝫ minoris. qꝛ p̄scitus nō expectat vitā eternā simpl'r s sub ꝯditōne.ꝙ si aliq̄s p̄ter diuinā reuelatōnem absqꝫ oñi ꝯditōne sperat se habere vitam eternā.hic nō est motus ptinens ad fidem ⁊ spem s ad falsam estimationem.
13 ¶ Ad illud qḋ obi̇ ꝙ act⁹ charitatis p̄supponit actū fidei.dōm ꝙ verū est ꝙ p̄supponit actum fidei vt regulantis ⁊ dirigentis eius actū.s nō oportet ꝙ p̄supponat actū fidei vt ꝯcurrētis sup illud obiectū.Omne eñ qḋ charitas appetit.fides dictat appetenduꝫ esse.⁊ ita dirigit ei⁹ actū. Nō tñ oē qḋ charitas appetit.fides credit.qꝛ de pluribus ꝯtingit dicere ꝙ sunt bona.falsuꝫ tñ est dicere ꝙ sunt vera.Bonū eñ dicit aptitudinē ⁊ ordinationē habitualē.s verū dicit inherentiā ⁊ exigentiā actualē.Unde bonū erat apl'm ire ad hyspanos q̄uis nō esset verū.et iō erat appetibile q̄uis nō eēt credibile. Omis eñ falsitas possit stare cū obō charitatis ꝙ aliquid pōt esse falsuꝫ ⁊ bonū.nō tñ pōt stare cū obiecto fidei.qꝛ nō pōt ideꝫ sil'
14 esse falsum ⁊ verū. ¶ Ad illud qḋ obijcit̄ ꝙ adorationi pōt s̄besse falsum.dōm ꝙ adorationi facte s̄m directionē ⁊ regulā fidei.nūꝙ̄ subest falsum.ꝓ eo ꝙ fides dicit nihil adorandū eē ꝓ certo nisi de qua habetur certa cognitio.de eo aūt de quo nō habet̄ certitudo dicit adorandū esse p̄supposita cōditiōne. Unde ois fidelis recte adorans hostiā ꝯsecrataꝫ adorat s̄b ea cōditione si p̄fecta sunt circa ipam ea q̄ ad ꝯsecrationem sunt necessaria s̄m institutionē diuinā.⁊ sic nunꝙ̄ decipit̄ nec errat.

Questio.ij. b

Utrū fides sit circa verū creatuꝫ ⁊ increatū.an circa increatum tm̄ tanꝙ̄ circa obiectum ꝓpriū: Et ꝙ solum sit circa verū increatū.vr̄.p̄mo p hoc ꝙ fides est virtus theologica.Ois eñ virtus theologica habet fidem ꝓ obiecto ⁊ fine.si g̊ finis virtutum nō est qḋ creatū s increatū.vr̄ ⁊c. ¶ Item hocipm̄ videt̄ p h̄ ꝙ est virtus vna.qꝛ vnica virtus vnicum dꝫ habere obiectū.si g̊ fides virtus vna est.⁊ creatū ⁊ increatū sunt diuersa omnino.g̊ si fides habet esse circa verū increatum.nō habet eē circa verū creatum sicut circa obiectum. ¶ Item hocipm̄ videt̄ p hoc ꝙ fides est virtus euacuanda p obiecti sui p̄ntiā ⁊ aptā noticiā.sed sola visio veri increati est illa q̄ veritateꝫ fidei euacuat.fides enim non euacuat̄ in via.ergo videtur ꝙ fides solum sit in verum increatuꝫ tanꝙ̄ in obiectum. ¶ Item fides est virtus qua assentit̄ ipsi credito ꝓpter se et super omnia.sed nulli vero est ꝓpter se ⁊ sup omnia assentiendum nisi quod est summū verum ⁊ verum increatuꝫ.ergo solummodo circa illud cōsistit fidei obiectū. ¶ Item hocipsum videtur p diffinitionē articuli a Richardo datam qua dicit.ꝙ articulus est indiuisibilis veritas de deo artans nos ad credendū.ergo si articulus est fidei obiectum.videtur ꝙ fides sit solum circa verū increatum ⁊ circa deum. ¶ Sed contra. Circa veritateꝫ in simbolo consistit fides tanꝙ̄ circa obiectum ꝓpriuꝫ. sed in simbolo non solum sunt articuli spectātes ad deitatem.immo etiā spectantes ad humanitatem.g̊ si humanitas est quid creatum.fides non solum cōsistit circa veritatem increatam verum etiā circa creatam. ¶ Item tante amplitudinis est fides sicut et charitas vel maioris.sed charitas nō tm̄modo diligit bonum increatum sed etiā creatum. quia nō tantūmodo diligit deum sed etiam ꝓximum.ergo fides non est in verum increatū sicut in obiectum.verum etiam in verum creatum. ¶ Item nullum verū futurum est verum increatum.qꝛ verum increatuꝫ est verū eternū.sed fides nostra est circa verum futurū. quia credimus carnis resurrectionem que nec ē nec fuit.sed futura est.ergo videt̄ ꝙ fides non tm̄ sit circa verum increatum.sed etiam circa verum creatū. ¶ Item si quis pertinaciter assereret esset falsum qḋ sacra scriptura dicit esse verum esset hereticus. ergo videtur ꝙ obiectum fidei extendat̄ ad oīa q̄ in sacra scriptura scribūtur.sed in sacra scriptura multo plura scribunt̄ de temporalibus q̄ꝫ eternis.de creatis q̄ꝫ increatis.sicut ꝙ abraham genuit ysaac.et consimilia.ergo videt̄ ꝙ obiectum fidei magis consistat in vero creato q̄ꝫ in vero increato. ¶ Item illuminatō fidei sequitur vel concomitatur illuminationem ꝓphetie.sed prophetia maxime ⁊ precipue cōsistit circa verum creatum.cum sit prenunciatio futuroꝝ.
ergo pari ratione videtur ꝙ et ipsa fides. ¶ R̄ñ.di- 15
cendum ꝙ obiectum alicuius habitus cognitiui dupliciter habet determinari.aut cōmuniter aut ꝓprie. siue p se ⁊ per accidens. Illud aūt vocatur obiectū cōmune s̄m cōmunem acceptionē ⁊ obiectuꝫ p accidēs qḋ q̄dē hꝫ rōnē materialis. Illud aūt di obiectū

ꝓprie ⁊ ꝑ se. quod quidē habet rōnē motiui. Scdm
hanc duplicē acceptōnē dupliciter ɔtingit loq̄ de ob
16 iecto fidei. Nā vno mō pōt dici obiectū fidei circa
qđ ipa fides versaŕ tanq̄ circa illud qđ credit eē ve
rū. siue illi assentiat ꝓpter se siue ꝓpter aliud. Et hoc
mō non tm̄mō est circa verū increatū verū etiā cir
ca verum creatū. q: fides nō tm̄ credit ipi diuine veri
tati in se. ſ etiam his que sibi ab ea dictanť. que sūt
multa vera creata. Si aūt loquamur de obiecto fi
dei ſm ꝓpriam acceptionē ꝓut dicit̄ obiectū qđ ha
bet rōnē motiui. sic obiectū fidei est verū increatum.
Et sicut ɔtingit intelligere in visu q̄ lucidū dupliciť
mouet visum. vel ꝓut est abstractū. vel ꝓut ē terre
ne materie incorꝑatū. sic ipa diuina veritas dupli
citer mouet ipm intellectū ꝑ fidē illuminatū. vel per se
sicut in articulis spectātibꝰ ad ipm deū ſm diuinita
tē. vel vt est vnita creature. sicut in illis articulis re
spicientibus ipm deū in sua humanitate assumpta.
vel in opatione ab ipso creata. sicut in creatione. re
paratione. ⁊ glorificatiōe. Concedendū ģ est q̄ obiectū
fidei ꝓpriū ſm q̄ habet rationē motiui est verū incre
atū. ⁊ q: hoc ꝓbant rōnes ad primā ꝑtem inducte.
17 iō cōcedende sunt. ¶ Ad illud qđ pmo obi: in ɔtriū.
q̄ quidā articuli respiciūt hūanitatem sicut quidam
diuinitatē iā patet rn̄sio. q: illi articuli q̄ sunt de hūa
nitate et circa hūanitatē enūcianť de diuina ꝑsona.
intra quam consistit veritas increata. ⁊ ex illa parte
habet rōnē motiui. Nā ex illa parte qua ɔsistūt cir
ca veritatē creatam hñt solum rōnē materialis. Vn̄
sicut vna est ꝑsona in duabus naturis. creata vicʒ ⁊
increata. sic vna est veritas mouens q̄ tenet rōnem
obiecti. siue in articulis q̄ respiciūt diuinitatē. siue in
his q̄ respiciūt humanitatē. q̄ quidē est veritas incre
18 ata. ¶ Ad illud qđ obi: q̄ ad tot se extendit ad quot
se extendit charitas. dōm q̄ et si charitas videať eē
circa bonū increatū ⁊ circa bonū creatū tanq̄ circa
obiectū ꝓpriū. tm̄ obiectum eius ꝓpriū sicut infra ma
19 nifestaŕ nō est nisi circa bonum increatum. ¶ Ad il
lud qđ obiicit̄ q̄ fides est de vero futuro ⁊c. Dōm.
q̄ resurrectio carnis futura nō est obiectū fidei ꝓpri
um nisi inq̄tum compaŕ ad diuinā virtutem et iu
stitiam q̄ corpa resuscitabit vt retributio fiat ſm me
rita. et sic rōne veri increati implicari hʒ ratōnē obie
cti. qđ quidem verum increatum quantū est de se ab
strahit a ratiōe preteriti ⁊ futuri. licet preteritio ⁊ fu
turitio noteť circa eius effectum. q̄ quantum est de
se habet solum rationem materialis in cōpatiōe ad
fidei assensum ſm q̄ in precedentibus fuit tactum.
20 ¶ Ad illud quod obi: q̄ hereticus iudicareť q̄ ptina
citer negaret que in sacra scriptura scribunť. dōm q̄
hoc nō est q: oia que in sacra scriptura ɔtinenť tene
ant rōnē obiecti ꝓprij ⁊ motiui respectu ipsius fidei.
ſ hoc est q: ɔsequunť ad eius obiectū ꝓpriū. Quia
eñ sacra scriptura est edita ab ipsa veritate ⁊ a spū
sancto. q̄ ɔtradiceret sacre scripture. cōtradiceret ei
cui fides assentit ꝓpter se. vicʒ ipsi sūme veritati. Et
ideo ex hoc nō pōt cōcludi q̄ fides circa verū creatū
21 habeat versari sicut circa obiectū ꝓpriū. ¶ Ad illud
quod obi: de illumiatiōe ꝓphetica. dōm q̄ ꝓphetia nō
habet ꝓ principali obiecto ⁊ motiuo ea q̄ ꝓpheta ꝓ
nūciat. ſ solū hʒ ꝓ obo mali. circa qđ ipa ꝓphia ver
saŕ. vnde ꝓpha nō assentit ei qđ pnūciat ꝓpter se. sed
ꝓpter veritatē ipm illuminantē ⁊ erudientē. ⁊ ex hoc
nō pōt ɔcludi q̄ fides sit circa vera creata nisi tanq̄
circa obiecta materialia. Posset tm̄ dici q̄ nō est sile
de fide ⁊ ꝓphia. quia fides in suo obiecto cui assentit
reqrit aliqđ qđ habeat rōnē motiui. ſ ꝓphia nihil ta
le reqrit in ꝓphetante. ſ totā rōnē sue cognitōnis su
mit ab inspirante. iō nō sequit̄ q̄ si ꝓphia est de aliq̄.
q̄ de illo debeat eē fides sicut de obiecto.

Questio. iij. c

Utrum fides sit circa cōplexū an circa incōplexum.
Et q̄ sit circa complexum vř. Credere eñ sicut dicit
Aug. est cogitare cū assensione. ſ assensus rōnis non
est supra incōplexum sed supra cōplexum. vř ģ q̄ fi
des sit circa cōplexū sicut circa ꝓpriū obiectū. ¶ Itē
fides credit aliquid q: verū. ⁊ respuit q: falsū. ſ verū
⁊ falsū sunt circa cōplexū. ģ vř q̄ ⁊ habitꝰ fidei ipm
cōplexū siue enūciabile respiciat vt obiectū. ¶ Item
fides est media inter opinionē ⁊ sciā ſm q̄ vult hu
go. sed tam opinio q̄ scia est circa complexum. ģ cū
medium suscipiat naturā extremoꝝ. vř similiter q̄ ⁊
fides. ¶ Itē fides est opposita errori. ſ nullus errat
nisi ex hoc q̄ attribuit aliq̄d alicui qđ ei nō est attri
buendū. vel remouet qđ nō est remouendū. hoc aūt
nō fit nisi in cōplexione. ergo omnis error circa ɔple
xionem ɔsistit. Si ģ opposita nata sunt cōsistere cir
ca idem. vř similiter q̄ ⁊ fides verū cōplexū habeat
ꝓ obiecto. ¶ Item si ipsum verum incomplexū est
obiectū fidei. cū ģ iudei credulitatē habeāt de incar
natione. iudei fidē haberēt incarnatiōis. qđ ē mani
feste falsum. imo errāt circa articulū illū. Siliter illi
qui crederēt resurrectionē iā factā haberēt fidē de re
surrectiōe. q̄s tm̄ circa resurrectionē ɔstat errare. re
stat ģ q̄ aliq̄d incōplexū nō hʒ eē ipiꝰ fidei obiectū.
⁊ est ɔplexū vel incōplexū. ģ ɔplexū. ¶ Sed ɔ. super
illud. j. Cor. x. Oīs eūdē potū spūalē biberūt. glo.
Aug. Tempora sunt mutata. ſ tm̄ nō est fides varia
ta. si ģ nō est fides variata. nec obm fidei. cum ģ enū
ciabilia q̄ credunť variata sunt. q: illi credebāt xpm
ē se passurū. nos passum eē. illi incarnandū. nos in
carnatū esse. restat ģ q̄ fides nō est circa enūciabile
siue circa cōplexū tanq̄ circa obm. ¶ Itē obm fidei ē
verū increatū sicut prius fuit ostensū. Vn̄ Rich. de
sancto vict. dicit q̄ articulꝰ est veritas de deo. si ģ deꝰ
est simplicissimꝰ. ⁊ in simplici nulla cadit ɔplexio vł
ɔpositio. vř q̄ obiectū fidei nō sit verū cōplexū ſ in
cōplexū. ¶ Itē de eodē ⁊ circa idē ē fides circa qđ ē
visio futura. sed visio est circa verū incōplexū ⁊ ꝑ mo
dū incōplexionis. erit eñ visio simplex intuitꝰ sūme
lucis. ģ vř q̄ fides siliter cōsistat circa verū incōple
xum ꝑ modū incōplexi. ¶ Item spes ⁊ charitas sūt
circa res incōplexas ⁊ ꝑ modū incōplexiōis. q: spes
expectat btitudinē. ⁊ charitas amat deū. ģ cū vtutes
theologice idē hēant ꝓ obiecto ſm rē. vř q̄ ⁊ ipa fi
des circa verū incōplexū cōsistat. ¶ Itē si fides cōsi
stit circa verū cōplexū. cū tpe passiōis paucissimi sci
rent xpm pati. ⁊ in tpe incarnatōis paucissimi sciret
xpm icarnari. paucissimi hūissent fidē. Cornelꝰ etiā
fidē nō hūissʒ q̄ nesciebat xpm eē icarnatū nec passū
⁊ tm̄ de illo legit̄ Act. x. q̄ elyne eiꝰ placuerūt deo sine
fide. Sine fide aūt vt dř heb. x. impossibile est place
re deo. si ģ ista incōuenientia eēnt. incōueniēs est po
nere q̄ fides cōsistat circa cōplexionē. ¶ R. ad predi 22
ctoꝝ intelligētiā est notādū q̄ circa hāc q̄ōnē diuer
si diuersimode senserunt. Quidā eñ dicere voluerūt
q̄ fides consistit circa incomplexū sicut circa ꝓpriū
obiectum. ⁊ isti dixerunt q̄ articuli fidei nō sunt enū

ciabilia ſm res. vtpote incarnatō. passio ⁊ resurectō
⁊ ista quidē omni tpe sunt eadē ⁊ ipsa fides. Oz aūt
actus fidei transit sup ipm credibile sicut sup cōple
xum. hoc est ꝓpter defectum intellectus. q̄ nō pōt to
tum simplici aspectu intueri. sed primo hoc intueť.
⁊ postea illud. componens vnū alteri. Sed qm̄ ipse
assensus fidei est ꝓprie sup cōplexionē. ⁊ ad pfectio
nē fidei. nō tm̄ oportet cogitare de incarnatione. sed
etiā oportet credere incarnationē iā fuisse. Ideo di
xerunt alij q̄ articuli sunt enunciabilia. ⁊ q̄ fides cō
sistat circa complexum. maxime cū fides q̄tū ad ali
quos articulos simul respiciat creatū ⁊ increatū. ⁊ de
nullo creato possit esse nisi ſm q̄ componiť ipi in
creato ſm q̄ prius habitū est. si ģ intellectus illud n̄
capit nisi ꝑ modū cōplexiōis. rōnabilius videť illud
ponere ⁊ dicere q̄ fides sit circa verū cōplexū siue sb
ratione complexi. Et qm̄ errans circa verū comple
xum q̄tum ad dr̄ntiam tēpis simpliciter iudicaŕ he
reticus. sicut si aliquis crederet resurrectionem iam
factam. vel incarnationē futurā. ideo nō solū dixerūt
fidem esse circa verū incōplexum. sed etiā circa verū
cōplexum sub determiata dr̄ntia tpis. Et si tu obiici
as eis de mutatione fidei ꝓpter mutationem istorū
enunciabiliū. Rn̄dent ſm noiales q̄ enūciabilia nō
sunt mutata. q: te esse cursurū. te currere. te cucurris
se. in diuersis tpibꝰ ꝓlata idē significāt. ⁊ vnū ē enū
ciabile. q: vna est res quā significant. ⁊ vnū est tps ꝓ
quo ꝓferunť. ⁊ iō vnū sunt ſm rem ⁊ veritatē. q̄uis
videanť vocaliter esse diuersa. Aliter etiam rn̄dent.
esto q̄ ista enūciabilia sint diuersa. q: tm̄ vna est ve
ritas cui fides assentit principaliter. ⁊ rōne cuiꝰ ista
enunciabilia credit. que q̄dē nō mutaŕ ſm diuersita
tem tpis. licet ipa enunciabilia diuersificenť. nō pro
pter hoc fides mutaŕ ⁊ diuersificaŕ. imo in diuersis
tempibus fides nō mutata cōsistit. Sed q: illa posi
tio noialiū q̄ dicebat enūciabilia diuersoꝝ tēpoꝝ eē
vt cōiter nō approbaŕ. imo falsa est sicut in pmo lib.
fuit ostensum. siliter nec aliꝰ modus dicendi sufficit.
q̄ ad immutabilitatē fidei sufficiat imutabilitas rō
nis credendi. Si eñ articuli sunt enūciabilia ⁊ dicū
tur immutabiles ꝓpter rōnē credēdi immutabilem.
pari rōne dicunť oīs vnꝰ articulꝰ ꝓpter vnicā rati
onem credendi que est in eis. Ideo est terciꝰ modus
dicendi q̄ cū fidei habitꝰ faciat mentē assentire credi
bili siue credito. et assensus cum nō feraŕ supra incō
plexum ſ supra complexū. ponere oportet q̄ ipm ob
iectum fidei ſm q̄ supra illud ferť fides hʒ rōnē cō
plexi. Et q: dupliciter ɔtingit fidem ferri in obiectū
suum. s. aut implicite. aut explicite. ideo ſm duplicē
modum dicit̄ cōplexū eē obiectū fidei siue fides con
sistere circa complexum. Nam fides q̄tum ad suā
substantiam respicit complexum siue enūciabile. nō
cōcernēdo determiatā tpis dr̄ntiā. imo aliqđ dictū
quod est cōmune et indifferens ad omne tpus. sicut
xpm fuisse passurū. Fides aūt explicita respicit com
plexum sub dr̄ntia tpis determinata. sicut nūc opor
tet credere incarnationē fuisse. ⁊ resurrectionē futu
ram esse. Sicut ergo explicatio accidit fidei nec mu
tat eētiam fidei. sic et variatio tēpis determiati nō
variat fidem. vt sit alia ⁊ alia ſm spēm. Et hic quidē
modus dicendi satis est ꝓbabilis. Hūc ģ sustinēdo
dicere possumꝰ q̄ fides ꝓprie cōsistat circa verū cō
23 plexum. et ɔcedende sunt rōnes q̄ hoc ondūt ¶ Ad
illud qđ pmo obi: de enunciabiliū mutatione iā patʒ
rn̄sio. q: enunciabile qđ nō ɔcernit determinatā tē
poris dr̄ntiā. diuersis tpibus nō mutaŕ. et hoc ē circa
quod fides hʒ ɔsistere ſm q̄ fides. ſ illa enunciabi
lia solū varianť q̄ concernunt determinatam tempo
ris dr̄ntiā. ⁊ circa hoc cōsistit fides ſm q̄ explicita. et
ex hoc nō pōt cōcludi q̄ fides sit alia ⁊ alia. ſm q̄ fi
dei explicatio sit variata in diuersis tpibꝰ. ¶ Ad il 24
lud quod obi: q̄ fides est circa verū increatū q̄ circa
qđ nulla est complexio. dōm q̄ sicut in primo lib. di
ctum fuit. q̄uis deus sit simplicissimus. tm̄ circa ipm
vere contingit enunciare ⁊ hoc ꝑ modum complexi
onis. ꝓ eo q̄ illā cōplexionē nō ponit intellectꝰ circa
rē sed circa seipm intelligentē. nec tm̄ errat. q: nō pōt
simplicitatē diuini esse nisi sub tali cōpositione ⁊ col
latione cape. ⁊ ꝑ hunc modū intelligendū est in fide
Preterea fides nō tm̄ est de vero increato in se. ſ eti
am ꝓut compaŕ ad veritatē creatā sicut dictū ē su
perius. ⁊ ista compositio sub quadā cōplexione est.
⁊ ꝓpterea illa ratio non cogit ¶ Ad illud qđ obi: q̄ 25
de eodē est fides in via ⁊ visio in patria. dōm q̄ vnū
⁊ idē pōt apphendi ꝑ modū incōplexi ⁊ ꝑ modū cō
plexi. sicut patet in apphensiōe sensus ⁊ intellectus.
Sensus eñ dū apprehendit rē albā. apphendit per
modū cuiusdā incōplexionis. q: nō nouit sensus ex
terior componere nec diuidere. ſ intellectꝰ dū illud
idem apprehendit qđ sensus apprehendebat. sb mō
cōplexionis accipit. pdicās hoc de hoc. cōponēs h il
li. dicens h eē albū. ⁊ ita cōplexū ⁊ incōplexū nō faci
unt diuersitatē a pte rei cōprehense ſ a pte modi cō
prehendendi. q: vnū ⁊ idē pōt apphendi sub mō cō
plexiōis ⁊ incōplexionis. Et ꝓpterea nō sequiť q̄ si
visio est de eodem de quo est fides. ⁊ visio nō est sub
rōne cōplexionis. ģ ⁊ fides. imo est ibi fallacia figu
re dictionis. vel ē accn̄s. q: ꝓcediť ab vnitate rei ad
vnitatē modi. Et si tu queras quare fides nō assen
tit obiecto suo ꝑ modū incōplexi sicut visio. faŕ pla
na est rn̄sio. q: visio pficiť vno ⁊ simplici aspectu faci
et videri ⁊ cognosci multa ꝓpter pfectionē glie. non
sic aūt est de cognitione ſm statū vie. quē q̄dē statum
respicit ipsa fides. ¶ Ad illud qđ obi: de spe ⁊ chari 26
tate. dōm q̄ nō est simile. q: ꝓprie intellectus est ne
gociari circa cōplexū. ſ affectus est negociari circa
ipsam rem. ⁊ q: res in seipa hʒ rōnē incōplexionis.
ſ ꝓut est in intellectu hʒ rōnē cōplexionis. hinc ē q̄
q̄uis virtutes respicientes affectū sint circa obiectū
suū preter rōnē cōplexionis. nō tm̄ ꝓpter hoc fides. q:
est regula intellectus. Nec valet q̄ si idē est obiectū
virtutū theologicarū. q̄ ꝓpter hoc inq̄tum est fidei
careat cōplexione sicut inq̄tū est aliarū. complexū
eñ et incōplexū nō dicūt variationē a pte rei sed so
lū a pte modi sicut prius visum est. ⁊ q̄uis virtutes
theologice habeāt idē obiectū ſm rē ⁊ subaʒ. hñt tm̄
differens ſm rōnē ⁊ modū ¶ Ad illū qđ obi: de cor 27
nelio iaʒ pʒ rn̄sio. q: cornelꝰ habebat fidē implicitā.
⁊ ideo nō credebat incarnationē vel resurrectionem
sub dr̄ntia tpis determinata. ⁊ ꝓpterea nō errabat. ſ
explicatio fidei sibi deerat. ad quā faciendā misit do
minus ecclesie architectū.

COnsequenter querit̄ de obiecto fidei in cōꝑ
atione ad nostram cognitionē. et circa hoc
queruť tria. Primo queriť vtrū fides sit de
his de quibꝰ habeť visio sensibilis. Scdo vtrū sit de
his de quibus habeť ꝓbabilis opinio. Tercio vtrū
sit de his de quibus habeť cognitio scientialis.

Questio .j. b

Utrũ fides sit de his de quibus habet visio sensibil'?
Et vr̃ ꝙ sic Ioh. xx. Quia vidisti me thoma credidi-
sti. sed ɔstat ꝙ thomas verã habuit fidem. q credi-
dit iesum quem vidit & tetigit. ergo simul de eodem erit
fides interior & visio exterior. ¶ Itẽ .j. Ioh. j. qđ vi-
dimus & audiuimus & ꝑspexim⁹. & ma. no. cõtrec. de
verbo vite. si ergo de verbo vite habebãt apl'i fidem hoc
est de xp̃o. & de eodẽ habebant sensibilẽ cognitionẽ.
redit idem quod prius. ¶ Item apl'i viderunt xp̃m
passum & xp̃m ascẽdentẽ. & ɔstat ꝙ christũ eẽ passũ
et ascẽdisse sunt duo articuli. si ergo apl'i fidem et meri-
tũ q̃tum ad hos articulos non amiserunt. videť ꝙ
circa idem possit esse fides et visio exterior. ¶ Item
beata virgo sensibili experimento nouit se cõcepisse de
spũsancto absq viIili semine. s ɔstans est ꝙ ꝓpẽ cõ
ceptionẽ filij dei nihil demptum est fidei sue. ergo si-
mul stabant in ea cognitio fidei & cognitio sensibilis
experimenti. ¶ Sed ɔtra. sup illud Ioh. xiiij. Uado
pare vobis locum. glo. aug. Eat dñs vt paret locũ.
eat vt videať. lateat vt credať. Si ergo ad credere ne-
cessarium est latere. vr̃ ꝙ impossibile sit visionẽ cor
poralẽ circa idem stare simul cum fide. ¶ Itẽ aug.
diffiniens fidem dicit. Fides est credere quod nõ vi
des. & in p̄cedenti dis. habitum est ꝙ fides est virt⁹ q̃
credunť que nõ videnť. Et Grego. in quadam ome
lia pascali. Que videnť fidem non habent s agniti-
onem. ergo nõ videť ꝙ de eisdem possit esse fides in
terior & sensus exterior. ¶ Item visio patrie euacu-
at fidem & eius meritum ꝓpter manifestationem ve
ritatis credite. sed visio corp̄alis xp̄i ita manifestat
eius humanitatẽ. sicut visio patrie eius diuinitatẽ.
ergo sicut fides diuinitatis nõ põt eẽ circa visum visio-
ne gloriosa. sic vr̃ ꝙ fides hũanitatis nõ põt eẽ circa
visum visione sensitiua. ¶ Item actus credendi ẜm
ꝙ ad virtutẽ spectat est quid difficile & voluntariũ.
s credere qđ videt homo oculis exterioribus hoc est
facile & necessariũ. ergo nõ videť ꝙ aliquid possit esse si
mul & semel exterius visum & interius creditum.
28 ¶ Rñ. dõm ꝙ quedam sunt q̃ subijciunť sensui exte
riori simpliciter & totaliter. & illa videre est clare & ꝑ-
fecte cognoscere. et circa talia non potest simul et se-
mel esse habitus siue cognitio fidei cum visione exte
riori. ꝑ eo ꝙ visio siue cognitio illa excludit omẽ eni-
gma & cognitionem enigmaticam. Quedam autem
sunt q̃ sic sbiacẽt sensui ẜm aliq̃d sui vt ẜm aliq̃d sui
lateant ip̄m sensum. & circa talia bene põt simul & se
mel esse visio ẜm vnum. & credulitas fidei ẜm aliud
Uisio ẜm illud ẜm qđ patẽt. credulitas fidei ẜm il-
lud ẜm qđ latent. Et hoc mõ ẽ in xp̃o intelligere. nã
xp̃s ẜm nãm assumptã & corporeã aploꝝ sensib⁹ ap
parebat. Scđm aũt diuinã naturã oẽm sensuz late-
bat. & eadẽ ꝑsona & hypostasis ẜm diuersas nãs siml'
erat visui cognita & incognita. iõ sil' poterat eẽ visa &
credita. Et id est satis facile intelligere si q̃s attẽdat
qm̃ circa idẽ põt eẽ certitudo & dubitatio ẜm diuer-
sas naturas. & diuersos respectus. & diuersas ɔditio
nes. Esto eñ ꝙ hic sit christus corã oculis meis. &
si visu cognoscam ip̄m esse hoiem. nunq̃ tñ ꝑ visum
cognoscam ip̄m esse filium dei. ideo alius habit⁹ ne-
cessarius est ad hoc ꝙ cognoscã ip̄m esse deũ. & h̄ est
qđ dñs dixit petro. qñ dixerat. tu es xp̃s filius dei vi
ui. caro & sanguis nõ reuelauit tibi &c. Concedẽdũ
est ergo ꝙ fides & visio pñt eẽ circa vnũ & eundẽ q̃-
uis nõ ẜm idẽ. Et hoc est qđ dicit aug. & greg. de tho-
ma ꝙ aliud vidit & aliud credidit. hoiem vidit & deũ
ɔfessus ẽ dicens. dñs me⁹ & de⁹ meus. Et sicut de tho-
ma dicit. ita etiã de alijs aplis & de btã virgine. q̃ q̃-
uis certitudinali experientia sciuerit se concepisse sine
virili semie. tñ se ɔcepisse ꝑsonã vbi nouit mediante
fide. Et breuiter q in oib⁹ articulis implicať aliq̃d
diuinũ. q'articul⁹ est veritas de deo. & illud quidẽ la
tet. iõ ɔcedẽde sunt rõnes ondẽtes ꝙ visio corp̄alis
fidẽ nõ excludit. ¶ Ad illud ergo qđ p̄mo obĩ in ɔtrium 29
ꝙ fidei necc̃ia est latentia. dõ. ꝙ latẽtia diuinitať hec
est q̃ necc̃ia est fidei. s latẽtia humanitatis nõ est de
fidei nec̃itate. facit tñ ad maiorẽ act⁹ fidei puritatẽ.
Puri⁹ eñ apl'i moti sunt motu fidei & motu dilecti-
onis in xp̃m post ei⁹ ascẽsum q̃ in ei⁹ p̄ñtia. Et dñs
Ioh. xx. magis laudat fidẽ eoꝝ q̃ nõ viderũt & credi
derũt q̃ fidẽ thome. Et beat⁹ petr⁹ in .j. cañ. j. cõmen
dat eos q̃ xp̃m nõ viderũt & tñ in eũ crediderũt. Et h̄
est qđ vult illa glo. dicere. ꝙ dñi absentia corp̄alis fa
ceret ad fidei ꝓmotionẽ. & ex h̄ non seq̄ť ꝙ corp̄alis
visio tollat ip̄az fidẽ. Ad illđ qđ obĩ đ auctẽ aug. & 30
gre. dõ. ꝙ vba aug. & gre. sũt itelligẽda sane. ꝙ eñ dĩ
fides eẽ de nõ appentib⁹ & nõ visis h̄ dĩ q fides de il
lis ẽ ẜm eã nãz ẜm quã nõ appent. & eoipo ẽ de ip̄is
q̃ ñ apparẽt. q ẜm aliq̃d sui latẽt. s ex h̄ nõ excludiť
qn q̃li ꝑ accñs & ꝑ cõcomitãtiã posset dici ꝙ fides
sit de aliquib⁹ q̃ appent. ꝑ eo ꝙ vnũ & idẽ sicut prius
ostensũ est põt sil' appere & latere. ¶ Ad illud qđ ob 31
ijciť ꝙ visio patrie tollit fidẽ diuinitať. dõm ꝙ nõ ẽ
sil'e. ꝑ eo ꝙ visio p̄rie excludit omẽ enigma & aufert
oẽm latẽtiã. nõ sic visio vie. Quis eñ xp̃s appereť q̃
tũ ad nãm latebat tñ q̃tũ ad ꝑsonã. Uñ xp̃o demon
strato istũ pati erat visum & creditũ. visum inq̃tũ de
mõstrat suppositũ hũane nãe. s creditũ inq̃ntum de
mõstrat ꝑsonã siue ypostasim diuie nãe. ¶ Ad illud 32
qđ obĩ vltimo. ꝙ credere est difficile & volũtariũ. dõ
ꝙ visio corp̄alis sicut dictũ est. q nõ tollit latẽtiã. iõ
nõ tollit difficultatẽ. nec tollit ar. liber. ex ea pte ex q̃
latet. Cũ eñ dicit ꝙ nõ est difficile nec voluntarium
credere qđ q̃s videt. dõ. ꝙ veꝝ ẽ ẜm id ẜm qđ videt.
s tñ tot⁹ xp̃s ẜm oẽm sui nãz visioni nõ subiacebat.
et iõ rõne illius nature & ꝑsone volũtariũ & diffici-
le erat credere. Facile eñ erat credere ꝙ ille hõ pate
reť ab his q̃ videbant xp̃m pati. s difficillimũ erat
credere ꝙ deus esset q̃ patereť. nec h̄ credebat aliq̃s
nisi q̃ volebat & quẽ illumiatio fidei adiuuabat.

Questio .ij. c

Utrum fides sit de his de quib⁹ habeť opinio ꝓba-
bilis? Et ꝙ sic videť .j. Petri. iij. Parati omi poscẽ-
ti reddere rõnem de ea que est in nobis fide & spe. s
rõ ꝓbabilis est generatiua opinionis. si ergo fides com
patiť secum ꝓbabilem rõnem. cõpatiť ergo & ꝓbabilẽ
opinionẽ. ¶ Itẽ Petrus archieps leuoñ. Nõ est tu
tũ credere sine ratiõe. ergo rõ ꝓbabilis facit ad fidei vti
litatem & securitatem. Si ergo opinio generari ha-
bet ex ꝓbabili ratiõe. videť &c. ¶ Item donum sciẽ
tie & intellect⁹ & sapiẽtie simul põt stare cũ fide. s cuz
quocunq stat ꝓbabilis rõcinatio stat etiã & opinio.
ergo &c. ¶ Item doctrina theologie stat simul cum
fide cum sit fidei explicatiua & circa ea est circa que
fides consistit. Si ergo in doctrina theologie multe sũt
ꝓbabiles rõnes. videť ꝙ rõnis ꝓbabilitas simul cũ
fide maneat. ergo pari ratione ꝓbabilitas opiniõis
ex rõib⁹ generate poterit eẽ in eodẽ & respectu eiusdez
in quo et respectu cui⁹ ẽ ip̄a fides. Sz cõtra. Heb.
xj. Fides ẽ argumẽtũ nõ apparẽtiũ reꝝ. sed ea đ qui
bus habeť opinio ꝓbabilis sunt apparẽtia. ꝓbabile
eñ ẽ qđ vĩ oibus vel plurib⁹. ergo vĩ ꝙ opinio ꝓbabil'
& fides circa idẽ sil' eẽ nõ possint. ¶ Itẽ acceptio opi
nionis ꝓbabilis colligiť ex hũana ratiocinatiõe. sed
sicut dicit Greg. fides nõ h̄z meritũ cui hũana ratio
p̄bz experimẽtũ. ergo vĩ ꝙ ꝓbabilis acceptio auferat me
ritũ ip̄i fidei. ergo nõ põt se cõpati cũ habitu ip̄ius fidei.
¶ Item opinio ẽ acceptio vnius partis cuz formidie
alteri⁹. Sz vbi ẽ opinio ibi ẽ vacillatio. s fides exclu
dit oẽz vacillationẽ & facit firmiter adherere. ergo fides
non põt simul stare cũ opinione. Item opinio ad-
heret rõi ꝓpter se. vñ deficiẽte ꝓbabilitate rõis. defi
cit ꝓbabilitas opiniõis. s fides adheret ip̄i veritati
ꝓpter se et sup oia. ergo fides et opinio hñt ɔpugnãtiã.
ergo nõ vĩ ꝙ simul possint eẽ in aia circa eãdẽ materiã.
33 Rñ. dõz. ꝙ opinio ꝓbabilis dupliciť ɔsueuit accipi.
Uno mõ dĩ opinio acceptio vni⁹ partis cũ formidi-
ne alterius. Alio mõ dĩ opinio acceptio aie generata
ex rõibus ꝓbabilib⁹. ẜm ꝙ ɔsueuit dici ꝙ sylogism⁹
dyalectic⁹ generat opinionẽ. et sylogism⁹ demõstra-
tiuus generat sciaz. Si ergo opinio dicať primo modo
ꝓut h̄z secum annexã formidinẽ et vacillationẽ. sic
non põt simul stare cum habitu fidei circa eandem
materiã. ꝑ eo ꝙ fides facit plene cõsentire in alteraz
p̄tẽ. ita ꝙ oino reputat eius oppositũ falsuz & errone
um. nec ꝓpẽ aliquã rationẽ supueniẽtẽ potest ad op
positum inclinari. et ideo q tollit fluctuationem opi
niõis. isto mõ dicẽdi opinio sil' cũ fide nõ põt se cõpa
ti. Si aũt opinio dicať secũdo mõ. s. acceptio dereli-
cta ex rõibus ꝓbabilib⁹. sic dõm ẽ ꝙ circa idẽ simul
et semel põt eẽ opinio et fides. qm̃ multi fideles hñt
ad ea q̃ credũt multas verisiles rões. et multas ꝓba
biles q̃ hñt generare opinionẽ quãtũ ad scđz modũ
dicendi opinionẽ. et illa quidẽ acceptio generata fi-
dei nõ repugnat imo subseruit et famulať. Est eñ in
fidei fomentũ quãtũ ad infirmos. et oblectamẽtum
quãtũ ad ꝑfectos. Ex his p̄tz rñsio ad questionẽ pro
positã. p̄tz etiã rñsio ad obiecta. Opinio eñ ꝓbabil'
ẜm vnũ modũ dicẽdi põt stare simul cũ fide sicut ra
tiões ad p̄mã ptẽ ondunt. imo multũ ɔfert fidei ꝓ
babilitas rõnũ sicut fuit dictũ in p̄ncipio p̄mi libri.
Scđm aliũ modũ dicẽdi inquãtũ sonat in ipfectiõez
vicz ꝓut dicit vacillationẽ et innitẽtiã ip̄ius assẽsus
sup ꝓbabilitatẽ rõis p̄ncipaliter. sic h̄z repugnantiã
cum fide. et sic ꝓcedũt rões ad scđaz ptem. maxime
due vltime. q̃rũ vna sumpta ẽ ex ip̄ius opinionis in-
certitudine. altera vero ex ip̄i⁹ opiniõis fulcimento.
34 q p̄ncipaliter innitiť rõni ꝓbabiliori. ¶ Ad illđ qđ
p̄mo obĩ de verbo apl'i ꝙ fides ẽ argumẽtũ nõ appa
rẽtiũ reꝝ. dõm ꝙ apl's remouet ibi a credibili appa-
rẽtiã nõ quãcũq. Non enim remouet apparentiaz
ꝓbabilis opinionis. sed certitudinalis apprehen-
35 sionis sicut apparet deus beatis. ¶ Ad illđ qđ obĩ đ
verbo Greg. Fides nõ h̄z meritũ. dõ. ꝙ hoc itelligit
Greg. qñ credulitas fidei oino innitiť experimẽto rõ-
nis ꝓbabilis. et hoc mõ fides vera nõ stat cũ opinio
ne. ita ꝙ innitať opinioni tãq fundamẽto. imo mul
to magis acceptio illa ꝓbabilis ex rõib⁹ acq̃sita de
qua dictũ ẽ ꝙ põt opinio dici innitiť ip̄i fidei tãq fir
miori. Et huius signũ ẽ. q multe rões videnť nobis
ꝓbabiles et valde rõnabiles circa fidẽ q̃ videnť esse
abusiones quedã hoibus infidelibus. Ideo magis
illa acceptio innitiť fidei q̃ econuerso. licet aliq̃ mõ il
la fides foueat et delectet sicut dictũ ẽ. Ad duas vlti
mas rões nõ optet rñdere. q ꝓcedũt de ip̄a opiniõe
ẜm alteꝝ modũ dicẽdi ẜm quẽ nõ p̄t sil' stare cũ fide
sicut prius tactum est.

Questio .iij. f

Utrũ fides sit de his de quib⁹ h̄z cognitio sciẽtialis.
Et ꝙ sic vĩ tali rõne. Phus aliq̃s sciẽs rõibus co-
gẽtibus deũ eẽ vnũ creatorẽ oim. potest venire ad fi
dem. ita ꝙ nõ obliuiscať illaꝝ rõnũ. s sciens illas ra-
tiones h̄z sciẽtiam. ergo vĩ ꝙ possit de eodẽ simul habe-
re fidẽ et sciẽtiã. ¶ Itẽ aliquis cognoscẽs aliquid ꝑ de
mõstrationẽ siue ꝑ effectũ. si incipiat nosse ꝑ causam
siue ꝑ demõstrationẽ ꝓpter quid. ñ ꝓpter hoc amit
tit p̄orem cognitionẽ q̃uis hec scđa sit notior illa. ergo
due cognitiões pñt haberi de eodẽ. quarũ vna nobi
lior ẽ q̃ alia. et vna nõ expellit aliã nec euacuat. Et
si hoc verum ẽ. tũc vĩ ꝙ simul possit aliq̃d cognosci
ratiocinatiõe acq̃sita. & illuminatiõe infusa. ergo de eo-
dẽ simul põt haberi fides et scientia. Item cognitio
intellectiua supaduenies nõ tollit cognitionẽ sensiti
uã. licet vna illaꝝ sit dignior et ꝑfectior et nobilior al
tera. ergo pari rõe vĩ de fide & scia ꝙ sil' pñt haberi đ eo-
dẽ & circa idẽ. Itẽ experientia ẽ p̄ncipiũ scie. sed de
vno et eodẽ põt haberi fides et experiẽtia. ergo de vno
et eodẽ p̄t haberi fides & scia. Maior ꝓbať ꝑ p̄hm.
Minor ꝓbať in btã virgie Maria q̃ fide & experien-
tia cognouit se cõcepisse de spiritusancto. Sz ɔtra.
sicut charitas diligit deũ ꝓpter se et sup oia. sic fides
assentit prime veritati ꝓpter se et sup oia. s q chari-
tas diligit deũ sup oia & ꝓpter se. ipossibile est ꝙ ip̄a
cõpatiať secũ dilectionẽ qua quis diligit deũ ꝓpter
terrena p̄ncipaliť. ergo pari rõe ipossibile erit ꝙ fides se
cũ cõpatiať cognitiõz q̃ p̄ncipaliter adheret rõni ac-
quisite. s talis ẽ cognitio scie. ergo ipossibile ẽ fidem esse
circa idẽ cũ scia sil' & semel. Itẽ visio patrie tollit fi-
dem ꝓpter certitudinẽ & euidẽtiã in cognoscendo. Si
ergo qđ cognosciť ꝑ sciẽtiã ẽ certũ & apertũ. vĩ ꝙ ipossibile
sit aliquid eẽ sil' scitũ & creditũ. ¶ Itẽ anim⁹ nr̃ nul-
lo mõ põt dissentire ab eo qđ nouit habitu scie. non
eñ põt nõ credere ꝙ triangul⁹ non h̄z tres angulos
equales duob⁹ rectis. si scit illud demõstrare. s que
fide credunť voluntarie credunť. & sicut possunt cre
di. ita et possunt discredi. ergo vĩ ꝙ sciẽtia noticie ñ pos-
sit simul stare circa idem cum ip̄sa fide. ¶ Item que
scientia cognoscunť subiacent rationi. s que fide credũ
tur sunt supra rationem. qm̃ fides est illuminatio ra
tionẽ eleuans supra se. ergo si idem nõ põt esse in ratiõe
et supra rationẽ. non vĩ ꝙ possit simul cognosci ꝑ scien
tiam et fidẽ. ¶ Rñ. ad predictoꝝ intelligẽtiã ẽ notan- 36
dum ꝙ duplex est cognitio. s. a pte cõp̄hensionis.
& manuductione rõcinatiõis. Si loquamur de scien
tia a parte comprehẽsionis quo mõ cognoscitur deus
in patria. sic nõ compatiť secum fidem vt simul idez
sit scitum et creditum. ꝑ eo ꝙ talis cognitio simplici
ter excludit enigma. & hoc melius apparebit infra cũ
agetur de euacuatione virtutũ. quare vicz et qualiť
fidei actus ꝑ visionem excludatur et euacuetur. Et
de hac scientia sanctorum auctes dicunt. et cõis opi
nio magistroꝝ tenet hoc esse verũ ꝙ idem sil' non p̄t
eẽ scitũ & creditum. Si autem loquamur de sciẽtia q̃
ẽ a manuductiõe ratiocinatiõis. sic volunt quidam
dicere adhuc eẽ verũ ꝙ nõ põt simul stare cum fide.
quia ꝑ talem sciẽtiã assentit intellectus ip̄i rei cogni
te ꝓpter ip̄sam rationẽ p̄ncipaliter. assentit etiã ne-

cessario.assentit etiã sicut rei que ẽ infra se.cuius cõ-
trariũ reperit in fide que assentit prime veritati pro-
pter se et volũtarie eleuãdo rationẽ sup se. et iõ dixe
runt habitũ fidei et sciẽtie mutuo sese excludere. sm
q charitas illũ amorẽ excludit quo quis amat deuz
ppter tẽpalia pncipaliter. Alioꝝ vero positio est q
de vno et eodẽ põt haberi sciẽtiã manuductione ra-
tiocinationis cum habitu fidei. iuxta qd dicit Aug.
xiiij. d tri. exponẽs illud apli. Alij dat p spiritũ smo
sapiẽtie. Alij sermo scientie. Huic scientie tribuo illd
qd fide saluberrima que ad verã beatitudinez ducit
gignit. nutritur. defenditur. roboratur. qua scia non
pollẽt plurimi fideles licet habeãt fidẽ. Et Rich. de
sancto victo. dicit q ad ea q fidei sunt nõ tñ possunt
haberi rõnes pbabiles s etiã necessarie licet eas in-
terdum ptingat nos latere. Vñ aliquis credẽs deuz
eẽ vnum creatorẽ omniũ. si ex oibus necessarijs inci
piat ipm idẽ nosse. nõ ppter hoc desinit fidez habe
re. Vel si etiã pus nosset. fides supueniẽs talẽ cogni-
tionẽ nõ expellit. sicut p experiẽtiã pz. Ratio ãt qua-
re talis scientia simul põt eẽ de eodẽ cum ipa fide. et
q vna cognitio alterã nõ expellit. est. qz scientia ma-
nuductione ratiocinatiõis licet aliquã certitudinem
faciat et euidẽtiã circa diuina. illa tñ certitudo et eui
dẽtia nõ ẽ oino clara qdiu sum⁹ in via. Quãuis eñ
aliquis possit rõnib⁹ necessarijs pbare deũ eẽ et deũ
esse vnuz. tñ clare ipm diuinũ esse. z ipam dei vnita-
tẽ. z qualiter illa vnitas nõ excludat psonarũ plura
litatẽ nõ põt nisi p iusticiã fidei cõprehendi. Vñ illumi-
natio et certitudo talis sciẽtie nõ ẽ tanta. q habita il-
la superfluat illuminatio fidei. imo valde ẽ cum illa
pnecessaria. Et hui⁹ signũ ẽ. qz licet aliqui phi d do
sciuerunt multa vera. tñ qz fide caruerunt in multis
errauerũt vel etiã defecerũt. Vñ sicut in precedenti-
bus dictũ est fides põt stare cũ visione exteriori. qz il
la hz cõiunctã latẽtiã circa personã xpi. Sic intelli-
gendum ẽ circa habitũ fidei et talẽ modũ sciendi q
possunt se simul in eodẽ et respectu eiusdẽ compati.
Vñ cõcedende sunt rationes q sunt ad partẽ istam.
37 ¶ Ad illud vero qd primo obĳ in contrariuz q cha
ritas non cõpatit se cũ dilectiõe q pncipaliter adhe-
ret alij rei. Rñderi põt q nõ ẽ simile. qz amare deum
ppter creaturã finaliter ptinet ad amorẽ iniquũ et
libidinosum qui hz repugnãtiã ad amorẽ rectũ. Sz
assentire alicui vero pbato ppter rõez pbantẽ duz
illatio sit vera z necessaria. nec hoc dicit peccatũ. nec
errorem. et ideo nõ sic hz repugnãtiã ad fidẽ. pptere-
a nõ ẽ simile. Sz adhuc illud nõ soluit plene. qz qc-
qd sit d charitate ista. duo ista nõ videt simul se pos
se cõpati q aliquis assẽtiat veritati credite ppter se.
z q assentiat ei ppter aliud. Propter q notandum
q hec ppositio ppter dupliciter põt accipi. Vno mõ
put notat causã finalẽ. alio mõ put dicit rationem
mouẽtem. Si put dicit cãm finalẽ. sic nõ põt vnũ et
idẽ credi ppter se et ppter aliud. Si dicit rationem
mouẽtem. cũ plures possint eẽ rões mouẽtes ad as-
sentiendum vni et eidez. sicut põt vna cõclusio pba
ri p cãm et per effectũ. põt etiã pbari p aliqd extrin-
secus et per aliquid intrinsecus. sic nõ ẽ incõueniens
q aliquis assentiat alicui veritati ppter se et ppter
aliud. diuersis tñ habitib⁹ z cõsiderationib⁹. Sz nec
illud adhuc plene soluit. qz dĩ Jo. iiij. q dixerunt sa-
maritani credentes iã nõ ppter verbũ tuũ credim⁹
qd ẽ verbũ fidei. et ita vĩ q assensus fidei ñ cõpatiat

secum assensuz sciẽ q pncipalit innitit rõni. Et pp-
ea volunt aliqui dicere q z si nõ tollat cognitio qtũ
ad habitum tollitur tñ quantum ad actum. quia nõ
habet iam illius vsum nec motum. Istud non optet
dicere. nec videtur esse conueniens. q aliquis habe
at habitũ et non possit habere vsum. maxime cũ nõ
habeat potẽtiã ligatã p aliqd impedimẽtũ. Et ppt-
ea põt dici q qñ aliqs ẽ sil sciens et credẽs. q habi-
tus fidei tenet in eo pncipatũ. et iõ talis assensus fi-
dei assentit ipi veritati ppter se. ita q ppter dicit ra-
tionem pncipaliter ipm mouẽtẽ. Assensu etiã sciẽtie
assentit eidẽ ppter rationẽ. ita q ppter nõ dicit rõez
pncipaliter ipz mouẽtẽ. Quãuis aũt nõ possit vnuz
et idem credere ppter se et ppter aliud. q sic et sic cre
dat pncipaliter. tñ ppter se et ppter aliud bene pñt
se cõpati adinuicẽ. ita q vnũ sit pncipale. z aliud sit
subseruiens. Vñ illd qd dixerũt fideles iã non ppt
loquelã tuã credim⁹ intelligendũ ẽ principalit. Et p
hoc patet rñsio ad primũ argumẽtũ. Ad illd qd obĳ 38
de visione patrie q tollit fidẽ. dõm q nõ ẽ simile. qz
cũ oẽs excludat latentiã. iã credulitas fidei nõ ẽ ne-
cessaria. nõ sic aũt est de scientia que habet p rõem
manuductione. Ad illud qd obĳ q sciens nõ potest 39
dissentire ab eo qd scit. dõm q verũ ẽ quantũ ad id
quod cognoscit. quãtum ad id qd latet ex illo dissen
tire põt. et rõe illius ẽ necessaria sibi credulitas fidei.
sicut aliquis phs sciẽs pbare deũ eẽ vnũ rõne neces
saria. ab hac nõ põt dissentire. dissentiret tñ adhuc si
quis diceret q illa vnitas põt cõpati secũ pluralita-
tẽ. qd quidẽ eñ latet. et excedit vires cognitiõis sue z
scientie. ¶ Ad illud qd obĳ q fides ẽ de his que sunt 40
supra rationẽ et scientiã. et de his que sunt infra. dõ.
q sicut nihil ipedit vnũ et idem eẽ latẽs et patẽs. sic
nihil ipedit vnũ et idem sm alium et alium cognoscen
di modum eẽ infra et supra. et ita scitũ et creditũ. Li-
cet eñ sempiterna virtus et diuinitas nosci possit p
sciẽtiã acquisitã vel etiã innatã in se. tñ put compa-
tur ad plalitatẽ psonaꝝ vel humilitatez hũanitatis
nostre quã deus assumpsit. oino supra rationez est z
supra scientiam. Si quis eñ iudicio rationis et scie
innitatur. nequaquã crederet possibile q sũma vni-
tas secum cõpatiat pluralitatẽ psonarum. nec q sũ-
ma maiestas vniri possit cum nr̃a humilitate. nec q
summa virtus de nõ opante fiat operãs sine sui mu
tabilitate. z psimilia que vident repugnare cõibus
conceptionibus sm phiam. vnde valde parũ attin-
git scia cognitionẽ diuioꝝ nisi fidei innitat. qz in vna
et eadẽ re aptissimũ ẽ fidei qd ocultissimũ ẽ scientie.
sicut patet de altissimis z nobilissimis qõibus quaꝝ
veritas latuit phos. s. de creatione mũdi. et de potẽ-
tia et sapientia dei q latuit phos. et nũc mãifeste sũt
xpianis simplicib⁹. Propter qd dicit aplus stultam
fecisse deum sapiẽtiaz huius mundi. qz omis sapien
tia d deo in via absq fide magis est stulticia q vera
scientia. Opprimit eñ pscrutantem in errorem. nisi di
rigatur et iuuetur per fidei illuminationẽ. vñ per ip-
sam non expellitur sed magis perficit.

¶ Onsequenter queritur de obiecto fidei quan-
tum ad nomis rationẽ. Cõsueuit eñ noie arti-
culi censeri. Et circa hoc duo querunt sm duplicem
rationem articuli. Primo queritur de ratione arti-
culi q assignatur a Richardo. Secundo de illa que
assignatur ab Ysidoro. Questio. j. G

De illa ratione Richardi quam ponit d articulo dif

finiens sic articulum. Articulus ẽ indiuisibilis veri-
tas de deo artãs nos ad credendum. Contra istam
diffinitõz obĳ pmo rõe partis huius q dĩ indiuisibi
lis veritas d deo. Nullum eñ verum cõplexum est
verum indiuisibile. s articulus ẽ verum complexum
vt enũciabile sicut in pcedentibus fuit oñsum. g nõ
ẽ veritas indiuisibilis. Itẽ vna tñ ẽ veritas indiui
sibilis circa deũ. g si articulus ẽ veritas indiuisibilis
d do. vnus tñ ẽ articulus. s hoc ẽ falsum. g et illd ex
quo sequitur. ¶ Item nihil qd est ipe deus est veri-
tas de deo. s obiectũ fidei ẽ ipe deus. g obiectum fi-
dei nõ ẽ veritas de deo. s articulus est obiectuz fidei.
g incõueniẽter dĩ articulus veritas de deo. ¶ Item
resurrectionẽ eẽ futurã ẽ articulus. et hoc nõ est veꝝ
de deo sed est verum de carne. ergo non videtur q
primum membrum predicte diffinitionis conueni-
at ipsi articulo generaliter nec vere. Cõtra secun-
dã ptẽ notificatõis qua dĩ artans nos ad credendũ
opponit sic. Nihil qd ẽ supra rationẽ z occultũ rõni
artat eã ad credenduz. s articulus latet rõnez z ẽ su-
pra rõez. g nõ vĩ q artet eã. ¶ Item ad nihil ad qd
mera volũtate inclinamur p aliquid artamur. s ad
credendũ mera volũtate inclinamur. g p nihil arta-
mur ad credenduz. g articulus nõ artat nos. ¶ Itẽ
sicut se hz obiectũ fidei ad actum credẽdi. sic se hz ob
iectum charitatis ad actũ amãdi. s obiectũ charita-
tis nõ artat nos ad amandũ. g nec obiectũ fidei ad
credendum. Item sicut articuli ordinãtur ad actũ
credẽdi. ita pcepta ordinãtur ad actum obediẽdi. et
sicut artamur ad credẽdũ credibilia. ita artamur ad
exequẽdũ mãdata. g sicut credibile dĩ articul⁹. ita p-
ceptũ dz dici articul⁹. si g pceptũ ñ sortit nomẽ arti-
culi. vĩ similit q nec ipm obiectũ fidei debeat dici ar
41 ticul⁹. ¶ R. ad pdictoꝝ intelligentiam ẽ notandũ q
articulus quãtũ ẽ de rõne sui nomis dĩ ab artando.
hoc aũt dupliciter hz itelligi. actiue vicz et passiue. Di
citur eñ articulus qz ẽ quid in se artatũ. z dĩ articu-
lus qz alios artat. Prout passiue dĩ articul⁹ qd in se
artatũ ẽ. est termin⁹ rsolutõis. Prout ãt actiue dici
tur ẽ pncipiũ distictõis z discretõis. Et pmo qdez
mõ accipit in scia naturali in q dicũt articli mẽbra si
ue ptes q nõ resoluunt in alias s in eis stat rsolutio
sicut dicuntur articuli digitoꝝ. Inquãtuz vero arti
culus dĩ pncipiũ distinctionis cõsueuit accipi in sciẽ
tia smotionali. vt in grãmatica z rethorica. Articu-
lus eñ in grãmatica ẽ aliquid distinctũ faciẽs distin
ctionẽ quãtũ ad genera et quãtũ ad cãs et quãtũ ad
supposita. Et in rethorica appellat artitulus distin-
ctio q fit in sentẽtia in platione. Oñ g alie scie deser
uiunt theologie. sumit et ipa pprietatem suoꝝ voca
buloꝝ iuxta illud qd inuenit in alijs sciẽtijs recte di-
ctum. Qm̃ g fides nr̃a dicit pluriũ cognitionẽ. z illa
quidẽ cognitio terminata est et distincta. necesse est
circa obiectum fidei qd ẽ creditũ reperiri aliqua ad
q reducantur oia credenda tanq ad illa in quibus
stet resolutio omniũ credendorum. et tanq ad illa q
sunt pncipia directiua in oibus q creduntur. z illa q
pncipaliter fides credit. et q pprie sunt obiectum fi
dei. Et p ista duplici ratione dicunt censeri nomie
articuli. vicz qz sunt termini resolutionis. et qz pnci-
pium distinctiõis. Et ppterea Rich. ipm articulum
diffiniens vel describens. notificat ab hac duplici
pprietate. Nam in hoc q dicit primo articulus ẽ ve-

ritas indiuisibilis de deo. insinuatur q articulus est
terminus resolutionis. resolutio eñ stat ad indiuisi-
bile. In hoc vero qd subiungitur. artãs nos ad cre-
dendum. insinuat q ẽ pncipiũ discretionis et dire-
ctionis. artat eñ sicut regula directiua respectu om
niũ eorum que cõiter sunt credenda. z sic ista noti
ficatio recte ẽ assignata. qz nõ tñ ẽ real descriptio s z
nõis interpretatio. ¶ Ad illd g qd pmo obĳ in con- 42
trarium q nulla veritas cõplexa ẽ indiuisibilis. dõ.
q indiuisibile dictũ de articulo nõ puat oẽz diuisio-
nem. sed puat eã diuisionẽ q quidẽ consistit in credi-
bilium distinctione. qz articulus non distiguit in ali
os articulos. ibi eñ status ẽ. Põt etiam aliter dici q
ipi cõplexioni subiacz veritas idiuisibilis. Sicut eñ
dictũ fuit pus. intellectus circa ea q dei sunt z in deo
q sunt oino simplicia negociat. z intelligit sub cõple
xione quadã. et quãuis totũ qd ẽ deus sit ipe deus.
tñ intellectus dũ intelligit aliquid de deo. illud intel
ligit in ratione subiecti. et attribuit ei aliquid in rõe
predicati. Et qz diuersas ei attributiones facit. hinc
est q ipam veritatẽ primã q vna est multis modis
intelligit. et multis modis enunciat. Et per hoc pa 45
tet responsio ad duo sequentia. licet eñ indiuisibilis
veritas sit vna. tñ articuli sunt plures. qz articulus ñ
solum est ipsa veritas in se. sed put compatur ad ali
quam attributionem respectu cuius deus est in rõe
subiecti. sicut dictum est creatorẽ deum eẽ trinuz. de
um esse vnum. et ratione huius dicitur esse veritas
indiuisibilis de deo. et plures articuli. quia plura es-
sentialia sunt de deo et circa deum que necessariũ est
credere ipi fidei. ¶ Ad illud qd obĳcitur q carnis re 44
surrectio nõ est de deo. dõm q immo inquãtũ tenet
rationẽ articuli. sic eñ comparat resurrectio nostra
et carnis resuscitatio ad virtutem diuinam. Vñ cre-
dere carnis resurrectionẽ non est aliud q credere q
deus corpora nostra resuscitabit exigentẽ hoc sua iu
sticia. et faciente sua potentia. ¶ Ad illud qd obĳ cõ- 45
tra secundam ptem q articulus non artat rationez
cum sit supra eam. dõm. q articulus diffinitur hic in
cõparatione ad intellectũ non quantũcũq s informa-
tũ fide. et hoc notatur cũ dicit artans nos scz fide-
les. Quãuis autez articulus sit occultus intellectui
qui quidem nõ habet fidem. et etiã supra ipm. nõ tñ
ẽ supra intellectum inquãtum fide illuminat et ele-
uatur. Ad illud qd obĳ q credere ẽ p meram volũ- 36
tatem et ita non p artationẽ. dõm q est artatio q re-
pugnat libertati. et ẽ artatio q repugnat ambiguita-
ti. z cuz dĩ articulus qz artat ad credendum. hoc nõ
dĩ p coactionẽ voluntatis. s hoc dĩ p remotionẽ am
biguitatis. qz in ipa veritate articuli determinate fi-
git mens credentis vt nullatenus ad partem aliam
inclinet. Vñ sicut dicit vox articulata q ad significã
dũ aliquid ẽ determiata. cũ prius in se indifferẽs eẽt
ad significandũ diuersa. sic articul⁹ dĩ qz ipm optet
determinate credere et ei assentire omni remota am
biguitate et vacillatione. ¶ Ad illud qd opponitur 47
de obiecto aliaruz virtutum z etiam d pcepto q ar-
tat ad obediendũ. dõm q nõ est simile. qz sicut prius
dictum est articulus nõ tñ dĩ qz artat obligando. s
qz artat distinguendo z discernẽdo et qz ad ipm stat
resolutio. et qm̃ hoc pprie cõuenit ipi fidei q est vir-
tus perficiens ipm intellectũ ad quem spectat prin-
cipium et regula discretionis. hinc est q solum obie-

ctū fidei vendicat sibi nomē articuli.

Questio. ij. b

De notificatione ysidori que talis ē. Articulus ē perceptio diuine veritatis tēdens in ipam. Cōtra partē primā huius diffinitionis opponit̄ sic. Nulla veritas ē sua pceptio. ſ articul⁹ ē diuina veritas. ġ hec ē falsa articul⁹ ē pceptio diuine veritatis. ¶ Itē fides ē pceptio diuie veritatis. ġ si articul⁹ ē pceptio diuine veritatis. fides ē articulus. ¶ Itē visio glorie est pceptio diuie veritatis. ġ vr̄ q̄ visio glorie sit articulus fidei. qđ simplr̄ ē absurdū. Itez in articulis nō tm̄ exprimit̄ diuina veritas ſ etiā diuina bonitas et xp̄i hūanitas. ġ nō vr̄ q̄ pmū mēbrū diffinitiōis omi articulo generaliter cōueniat. ¶ Cōtra scd̄az ptē diffinitiōis opponit̄ sic. Nihil qđ ē ipa diuina veritas tēdit in diuinā veritatē. ſ articul⁹ ē ipa veritas diuina. ġ nō ē tēdēs in ipam veritatē. Itē articul⁹ cōis ē respectu fidei bonoꝝ ⁊ maloꝝ. ſ mali q̄uis pcipiāt pmā veritatē. nō tm̄ tendūt in ipam. ġ tēdere in diuinā veritatē nō ē cōe oī articulo. ¶ Itē aliqui phi habuerūt de deo aliquā cognitionē cū quadā dilectōe. ġ si habuerūt simul diuine veritatis pceptionē cū q̄dā tēdentia in ipam. et tm̄ nec fidē nec fidei articulos habuerūt. ġ nō vr̄ q̄ predicta notificatio de articulo recte assignet̄. ¶ Itē cū vni⁹ rei vna sit diffinitio. vr̄ q̄ ad notificationē articli sufficiat notificatio siue diffinitio Richardi. superfluit ġ ista ysid. q̄ritur ġ q̄ sit di-
48 uersitas inter vtrāq̄. ¶ R. ad pdictoꝝ intelligētiā ē notandū q̄ ista descriptio in trib⁹ differt a dscriptōe Richardi. Nā illa descriptio ipius Rich. ē q̄si q̄daz nōis interptatio. hec aūt ē realis notificatio. Scđo vo dr̄t in hoc q̄ cū articul⁹ dupliciter hēat cōsiderari. et put ē in se. et put ē apud aiaz. notificatio ipius Rich. respicit ipz articulū put ē in se. Notificatō āt Ysidori respicit ipm articulū put ē ens apđ aiaz. ido dicit ipm eē pceptionē diuine veritatis. Tercia diia ē. q̄ cū duplr̄ ptingat loqui de fide. vicz de fide i sua generalitate. et đ fide formata. Duplr̄ etiā cōtigit articulū cōsiderari. aut put ē obiectū fidei generaliter. aut put ē obiectū fidei formate. Rich. diffinit articulū put ē obiectū fidei generaliter. et ideo dicit q̄ ē artās nos ad credendū. Ysidor⁹ aūt diffinit ipm put ē obiectū fidei formate. et ideo dicit q̄ ē pceptio veritatis tēdēs in deū. Et q̄m fides formata r̄spicit intellectū piter et affectū. ⁊ intellectū illūinat ad credēdū. ⁊ affectū excitat ad tēdendū in deū. hinc ē q̄ Ysidor⁹ diffinit articulū pmo p cōpatiōnē ad actū intellect⁹ cū dicit. Articul⁹ ē pceptio diuie veritatis. Scđo p cōpatiōnē ad actū affectus cū subiūgit. tēdēs in ipsaz. Et q̄ ad vtrūq̄ actū cōpat̄ in rōe motiui. hic est q̄ pdicta diffinitio intelligēda ē dari fm pdicationē cāslem. vt sit sensus. Articul⁹ ē pceptio ⁊c. id ē articulus ē illud qđ illumiat nos ad diuinā veritatē pcipiendā. et qđ excitat nos ad tēdendū in ipam. Vn̄ dr̄ pceptio tēdēs. q̄ facit nos pcipere et tēdere. et mouet nos ad tendendū. Et p hoc patet rn̄sio fere ad omia obiecta q̄ obiiciuntur. Ad illud em̄ qđ pmo obr̄ q̄ 49
nulla veritas ē sua pceptio pz rn̄sio. q̄ verū ē pdicatione eēntiali. ſ nō ē veꝝ pdicatione causali. Ad il- 50
lud qđ obr̄ q̄ fides ē pceptio et etiā visio glorie. dōm q̄ nō ē simile. q̄ illud dr̄ pdicatione formali. ſ illđ dr̄ pdicatione causali. fides em̄ et visio est pceptio sicut habitus pceptiu⁹. ſ articulus ē pceptio sicut obiectū motiuū virtutis pcipiētis. Posset etiā dici q̄ intelle- 51
ctus aliq̄ nōiat potētiā. aliq̄ habitū. aliq̄ actum. aliq̄ obiectū. sicut manifestū ē in diuersis auctibus. sic et pceptionis nomē pōt extēdi ad habitū. actuz. et obiectuz. Ideo aliter dicit̄ de fide aliter de articulo.
¶ Ad illud qđ obr̄ q̄ articuli nō tm̄ spectāt ad verita- 52
tē ſ etiā ad bōitatē. nec tm̄ ad veritatē diuinā ſ etiaz hūanā. dōm q̄ ⁊ si articulus pcernat aliq̄ mō bonū. pcernat etiā aliq̄d creatū. fm illud tm̄ nō hz rōez motiui. ſ eoipo q̄ habet in se rōez veri et veri sūmi. cui fides pter se et sup oia assentit. Et q̄ diffinit̄ hic articulus inquātū ē motiu⁹ fidei. iđ sufficit tāgere hic in eius notificatione vitatē diuinā a q̄ est tota ⁊ pncipalis rō fidei. ¶ Ad illđ qđ obr̄ đ tēdētia pz rn̄sio. 53
q̄ pdicatio illa causaliter ē intelligēda. Articul⁹ em̄ terminādo facit tendere. terminat em̄ inquātū finis. et mouet inquātū obiectū. Et ideo facit tēdere. Ad 54
illud qđ obr̄ de fide maloꝝ. dōm q̄ hic diffinit̄ articulus in compatione ad fidem formatā. licet etiaz fides maloꝝ in deum actu nō tēdat. tm̄ reddit quodā mō habilē ad tendendū licz semiplene. Ad illud qđ 55
obr̄ q̄ cognitio phoꝝ erat perceptio cū tendētia. dōm q̄ nō erat illa tēdētia que ē ex fide. nunq̄ em̄ p illam cognitionē poterāt puenire ad salutē. iđ vt verius loquamur potius iacebant q̄ tendebāt. Ad illud qđ 56
obr̄ q̄ vnius rei vnica ē diffinitio. dōm q̄ verū ē fm vnicā compatiōnē et consideratiōnē. ſ fm q̄ aliq̄d multipliciter habet considerari. multipliciter habet notificari. ideo Richardus ⁊ Ysidorus diuersimode notificauerunt. q̄ diuersimode cōsiderauerūt. diuersitas āt eoꝝ fuit q̄tū ad tria sicut ostēsuz ē supra.

Distinctio. xxv. de fidei sufficientia.

PRedictis adiiciendum ē de sufficientia fidei. ⁊c. Supra egit mgr̄ de fidei eēntia et đ eius obiecto ⁊ materia. In hac tercia parte agit de eius sufficiētia. Diuidit̄ aūt ps ista in duas partes. In quarū pma dicit de fidei sufficientia. In secunda vero ipam fidem compat ad virtutes alias. ibi. Illud etiam nō est pretermittendum q̄ fides spes charitas ⁊c. Prima pars in qua determinat de sufficientia fidei. diuiditur in partes duas. In quarū prima inquirit de sufficientia fidei in quadam generalitate. In secunda inquirit descendendo ad speciales differētias psonarum. ibi. Quid ġ dicet̄ de illis simplicibus. ⁊c. Prima ps diuiditur in tres partes. In quarū prima determinat magister quid ē illud de fide sine qua nunq̄ potuit esse salus. In secunda determinat quantum sufficit credere. ibi. Sed queritur vtrū hoc credere ante aduentuz ⁊c. In tercia vero pluribus auctibus confirmat determinata. ibi. Vn̄ Augu. ad optatum illa fides. ⁊c. Similit̄ secunda pars in qua descendit ad speciales differentias psonarum credentiū habet tres. In prima inquirit quid vel quantum sufficiat credere simplicibus qui precesserunt christi aduentum. In secūda vero inquirit de prouectoribus vtrum necesse fuerit credere eos omnia q̄ modo creduntur. ibi. Sed queritur cum sine fide mediatoris. ⁊c. In tercia vero inquirit de fide Cornelij q̄ fuit ante euangelium pmulgata. ibi. Solet etiā queri de cornelio. ⁊c. Subdiuisiones autem partium manifeste sunt in littera.

XXV.

Inquirit đ sufficiētia fidei in quadā generalitate. et q̄d ē illđ đ fide sine q̄ nūq̄ potuit eē salus. a

PRedictis adiiciendū ē de sufficiētia fidei ad salutē. Illis em̄ q̄ pcesserunt aduētū xp̄i ⁊ q̄ sequūt̄. vr̄ profecisse fm tpis pcessuz sicut pfecit cognitio.[a] Fides quippe magna dr̄ cognitiōe et articuloꝝ q̄ntitate. vel cōstātia et deuotiōe. Est autez q̄dā fidei mēsura sine qua nūq̄ potuit eē salus. Vn̄ apl's. Optet accedētē credere q̄ de⁹ ē. ⁊ q̄ remunerator ē sperātiū i se. (Heb. xi.)

Determinat quantū sufficit credere. b

Sz q̄rit̄ vtrū hoc credere ante aduētū ⁊ an̄ legē ad salutē suffecerit? Nā tpe gr̄e cōstat certissime hoc nō sufficere. Optet em̄ vniuersa credi que in symbolis cōtinent̄. Sz nec an̄ aduētū nec an̄ legē videt̄ hoc suffecisse. q̄ sine fide mediatoris nullū hōiez vel ante vel p⁹ fuisse saluū sanctoꝝ autoritates cōtestant̄. (Qđ sine fide mediatoris nūq̄ fuerit salus.)

Cōfirmat autoritatib⁹ plurib⁹ đtermiata. c

(Aug.) Vn̄ Aug. ad optatū. Illa fides sana ē q̄ credim⁹ nullū hōiez siue maioris siue pue etatis liberari a ptagione mortis et obligatōe peccati qđ prima natiuitate cōtraxit. nisi p vnū mediatorē đi et hōim iesuz xp̄m. Cuius hōis eiusdēq̄ dei saluberrima fide etiā illi iusti salui facti sūt. q̄ priusq̄ veniret in carnē crediderūt in carnē venturū. Eadē em̄ fides ē ⁊ illoꝝ et nr̄a. Proinde cū oēs iusti siue an̄ icarnationē siue p⁹ nec vixerit nec viuāt nisi ex fide incarnatōis xp̄i. profecto qđ scriptū ē nō eē aliđ nomē sub celo in quo opteat saluari nos. ex illo tpe valet ad saluandū gen⁹ hūanum ex quo in Adā viciatū ē. Idē. Nemo liberat̄ a dānatiōe q̄ per adā facta ē nisi p fidē iesu xp̄i. Idē. Eadem fides mediatoris que nos saluat. saluos iustos faciebat āti q̄s pusillos cū magnis. q̄ sicut credim⁹ xp̄m in carne venisse. ita illi vēturū. Et sicut nos mortuū. ita illi moriturū. Et sicut nos resurrexisse. ita et illi resurrecturū. ⁊ nos et illi ad iudiciū viuoꝝ et mortuoꝝ vēturꝝ. Greg. sup Ezechielē. Et q̄ pibāt ⁊ q̄ seq̄bant̄ clamabāt dicētes osanna filio dauid ⁊c. q̄ oēs electi qui in iudea eē potert. siue q̄ nūc in ecclesia sūt. in mediatorē đi ⁊ hominū crediderūt ⁊ credūt. Hūs aliisq̄ plurib⁹ testimoniis pspicue docet̄ nllī vnq̄ salutē eē factā nisi p fidez mediatoris. Optz ġ accedētē credere que supra dixit apl's. sed nō sufficit.

(Aug. in li. đ correctiōe et gr̄a. Aug. i li. đ nuptiis et ɔcupia.)

(Gregori. super Ezechielem.)

¶ Inq̄rit đ sufficiētia fidei q̄ntuz ad spēales dr̄ias psonaꝝ credētiū. Ostēdēs q̄d vl' q̄ntū sufficiat credere simplicib⁹ q̄ pcessert xp̄i aduētū. d

Quid ġ dicet̄ đ illis simplicib⁹ q̄b⁹ nō erat reuelatuz mysteriū icarnatiōis q̄ pie credebāt qđ eis traditū fuit. dici pt nullū fuisse iustū vel saluū cui nō eēt facta reuelatio vel distincta vl' velata in apto vl' in mysterio. Distīcta vt abrae et moysi aliisq̄ maiorib⁹ q̄ distictionē articuloꝝ fidi hēbāt. Velata vt simplicib⁹ q̄b⁹ fue latū erat ea esse credēda. que credebant illi maiores ⁊ docebāt. sz eoꝝ distictōz aptā nō hēbāt. Sic in ecclesia aliq̄ min⁹ capaces sūt q̄ articlos symboli distigue-

a Fides quippe magna dicit̄ cognitōe et articloꝝ q̄ntitate. vel ɔstātia ⁊ duotōe. 1
Cōtra. vr̄ pmo hic eē superfluitas. q̄ mgr̄ Hugo nō ponit nisi duo fm que attēdit̄ pfect⁹ fidei. vicz cognitionē et affectionez. Mgr̄ vo ponit hic q̄tuor. ġ vr̄ q̄ ille sit diminut⁹. vel ipe superflu⁹. Itē eadē fide q̄ credit̄ vn⁹ articul⁹ credūt̄ et ceteri. ġ nō vr̄ q̄ dicat̄ magna ab articloꝝ q̄ntitate. ¶ R. dđ. ē ad hoc. q̄ fides duplicē hz magnitudinē. vnā p cōpatiōnē ad obiectū. ⁊ hec attēdit̄ in articloꝝ q̄ntitate. et vocat̄ hic articloꝝ q̄ntitas ipoꝝ articloꝝ dignitas. articuli em̄ nō sūt de q̄cunq̄ veritate ſ đ vitate sūma. Et penes hec q̄ntitas fidei eq̄lis ē fm diuersitatē tēpoꝝ. eq̄l' ē etiā fm p̄ralitatē articuloꝝ q̄ntū ad id qđ ē in eis principale. scz q̄ntū ad ipaz pmā veritatē. q̄tū vo ad ɔnotatū hn̄ possz ɔcedi q̄ vn⁹ articl's est dignior alio. vl' illi q̄ sūt đ diuinitate sūt digniores q̄ illi q̄ sūt de hūanitate. Hz etiā magnitudinē 2
p cōpatiōnē ad subiectū. q̄ fides respicit sb̄iectū fm triplicē vim. vicz fm potētiā intellectiuā. et fm potētiā affectiuā. ⁊ fm potētiā interptatiuā. fm h̄ attēdit̄ in fide magnitudo fm triplicē modū. vicz p cōpatiōnez ad intellectiuā dr̄ magna cognitiōe. p cōpatiōnē ad effectiuaz dr̄ magna deuotiōe. p cōpatiōnē ad iterptatiuā dr̄ magna cōstantia. Tunc em̄ fides cōstans ē q̄n aliq̄s libere cōfitet̄ qđ credit. et sic patet pdictoꝝ q̄tuor nūerus et sufficientia. Aliter pōt dici et ma-

gis fm intentionē magistri q̄ cū fides respiciat itellectū et affectū fm q̄ supra habitū ē. magnitudo eius sumitur tā ex pte huius q̄ ex pte illius. Ex pte āt intellect⁹ dupliciť pōt attēdi maior magnitudo in fide. aut q̄ datur⁹ cognoscat ipm creditū. aut q̄ cognoscat ipm in plurib⁹ siue distinctius. Primo mō dī ē magna cognitiōe. Secdo articulor⁹ quantitate. q̄ articulos nouit melius distiguere. Similiť ex pte affectus duplicater attēdiť magnitudo. aut q̄ firmi⁹ adheret. aut q̄ intensius. Primo mō dī ē magna cōstātia. Secdo mō dicit magna deuotiōe. et sic ista quatuor reducunť ad illa duo que ponit magister Hugo. Et p hoc patz risio ad obiecta.

Patz etiā q̄ nō ē aliq̄ peritia et⁹ nec ē superfluitas. ¶ Quibuscūq; fuerit illis q̄tuor tm̄ credere. scz natiuitatem. mortem. resurrectiōz. z aduētū ad iudiciuz.

¶ Cōtra. Cū isti articuli ita bene essent ignoti sicut alij. videť q̄ non magis tenerenť cognoscere illos q̄ alios. Queritur ē quare magis ista debebant credere de mediatore q̄ alia ¶ R. dōm q̄ ista principaliter debebat habere fides illor⁹ quib⁹ immutabať tanq̄ magis optuna. Nam primū quidē credebant tanq̄ ipius fidei mediatoris fundamētū. videlicz ipam nat. uitatē. Secdm vo vicz ipaz passionē vt puocaret ad amorē. Tercū vo vicz ipam resurrectionē vt subleuaret ad spem. Quartū vo scz aduētuz ad iudiciū vt gubernaret p timorē. Et q̄ oibus erat necessarium ad saluti recte credere. amare. sperare et timere. ideo oportuit quatuor istos articulos credere explicite. vt alij qui minus tenabanť credēdo implicite possent saluari. Tel aliť. q̄ nullus poterat merito suo liberari a cognitiōe vel obligatiōe peccati originalis. oportuit q̄ crederēt se p meritū xpi posse saluari et p satisfactionē ei⁹. In merito aūt istoz est quatuor considerare. vicz personam satisfacientis. et modum satisfaciendi. et eius premium. et premi oportebat credere passionem. Quantum ad premium oportebat credere resurrectionem. Quantum ad modum oportebat credere aduentum ad iudiciū. ¶ Qui de Johanne bap. tē. Innuit q̄ Jo. bap. de morte xpi et descensu ad inferos dubitauit. Contra. Si mori et ad inferos descendere ē articul⁹. et Jobs ō hoc dubitauit. ē fuit infidelis. ¶ cōstat iobannē nō fuisse infidelē. cū dns laudet eū ibi Mat. xj. ē nō dubitauit. Itē Jobes ei phibuerat testimoniū et alijs notū fecerat xpm. ē nō vt q̄ ipe dubitauerit cuz misit discipulos suos ad. xpm. Et hoc ē nō dicit Aug. sup. xj. Job. Johānes q̄ a spiritu sancto didicerat q̄cquid audierat. q̄ ceteris p̄dicauerat. q̄ testimoniū phibuerat. q̄ colūbā viderat. quare sic q̄rit? Si ignorat. quō testis fuit iobis? cū aūt signa diuulgares mō p⁹ mortuos suscitatos cū iaz oibus quasi not⁹ ē. nunc̄ ē tibi nō notus? ablit. Si tu dicas q̄ nō dubitauit ē ad modū dubitātis se būit. Obi contra hoc aucte Amb. sup lucā vbi sic ait. Jobs nouit dei filiū ē nō ipm ad inferos descensurū. Itē Luce. vij. in glo. Poterat ipius vates quē venturz p̄dixe nō moriturū credidisse. Hoc ipm dicit Greg. in quada omelia et tāgit in lra ¶ R. dōd q̄ sancti doctores in hac qōe dissentire videnť. nā q̄dā videnť velle ipm non dubitasse. Alij vo videnť velle dicere ipm dubitasse. Et hac ipa pte varietate q̄dā hereticī sumpserūt occasionē errādi vt dicerēt Jobem dānatum ē. q̄ in fide dubitauit. Sz certe ab hoc discordat textus euangelicus in q̄ p̄cipue laudatur Jobes. Discordant etiā oēs doctores catholici. et etiam vniuersalis ecclesia q̄ Jobānē nō tm̄ sanctuz ē etiā sanctissimū p̄dicant. z in ei⁹ natiuitate z decollatiōe solemnizāt. Ideo licet sancti doctores catholici videanť sibi disse ntire. idē tm̄ sentiūt fm rem. Propē q̄d itelligēdū ē q̄ tripler ē mod⁹ dubitādi. Est em̄ quedaz dubitatio puenies ex infidelitate sicut dubē tauerūt iudei. Et ē dubitatio puenies ex tarditate sicut dubitauerūt discipuli. q̄bus dē Luce vlti. O stulti et tardi corde ad credendū. Et ē dubitatio puenies ex pietate. sicut cuz aliq̄s ex cōpassiōe magna et admiratiōe ad modū dubitātis sebz. vō. q̄ ē q̄ p̄io et secundo genere dubitatiōis Jobs nullo mō dubitauit. dubitauerūt tm̄ discipli ei⁹. et sic dicit sancti q̄ dicit cuz nō dubitasse. q̄ dubitatiōi discipl⁹z similis se. Jdo em̄ eos misit ad xpm vt videtes mirabilia q̄ faciebat conuertereť ad ipz. Si aūt loq̄mur ō tercio genere dubitationis sic dixerūt alij sancti Jobes dubitasse. ñ dubitatōe vacillatōis ¶ q̄dā poti⁹ admiratiōis et cōpassiōis que facit hominē se bñe p modum dubitātis. Et h̄ est q̄d dicit glo. Luce. vij. et Mat. xj. Nō fide sed pietate dubitauit. et

Heb. xj. Aug.

Job. j.

Mat. xj.

Act. x.

te sunt elemosyne tue. et exaudite sūt oratiōnes tue? Si em̄ fidē incarnatiōis nō habuat tūc. q̄ sine fide incarnatiōis erat et iusticia. q̄ ō illo scriptū ē. q̄ iustus erat timēs deū. Si vero fidē incarnatiōis habuat. ad quid q̄ missus ē ad eū petrus? Sane dici pōt eū sicut fidē vnitatis. ita et incarnatiōis habuisse dei reuelatiōe. fm̄ icarnatū iā ex dei filiū ignorasse. et iō missus ē ad eū petr⁹ vt iā natū dei filiū ei annūciaret. et sacramētū regeneratiōis ei cōferret. habuat q̄ fidē incarnatiōis. fm̄ an facta vel futura eēt nō nouerat. Et ita p fidē vēit ad opa. et p opa āplius solidatus ē in fide. Per fidē em̄ vt ait Greg. venitur ad opa. Cornelī⁹ etiā p fidem venit ad opa. deū em̄ vnū credebat. fm̄ filiū ei⁹ nescaebat icarnatū. Per fidē placuerť ō opa ei⁹. Sine fide em̄ ipossibile ē aliquē placere ō. Aug. vero dicit Cornelio dictū eē p angelū. Accepte sūt elemosyne tue et oratiōnes tue añq̄ in xpz crederet. nec tm̄ sine aliq̄ fide donabat et orabat. Hā quō inuocabat in quē nō credebat. Sz si posset sine fide xpi eē salus. nō ad eū mitteret architectus ecclesie petrus. Attendite q̄ ait sine fide xpi ñ posse eē salutē. et tamē Cornelīū exauditū anteq̄ crederet in xpm. Nō ita pōt itelligi. s. añq̄ sciret xpm incarnatū in quē credebat in mysterio.

¶ Cōpat fidē ad alias virtutes. g

d Greg. super Ezechielem.

Illud etiā nō ē ptermittendū q⁹ fides spes charitas et opatio fm aliquid eōlia sūt in pseni. Vñ Greg. Fidē. spem. charitatē atq̄ opationē dū in hac vita viui m⁹ eōles sibi eē apō nos inuenim⁹. q̄ tntū credimus tantū amam⁹. et tntū amam⁹ tātū ō spe plumimus. Quisq̄ em̄ fidelis tantū credit tntū sperat et amat. z tātū opat tntū credit et amat z sperat. Sed tm̄ maior spe et fide charitas dicit. q̄ cū ad dei spez puenit spes et fides trāsit fm̄ charitas pmanet. Et q̄ charitas maē oim̄ virtutū. q̄ nō iō p⁹ fidez et spem ponit q̄ ex eis oriať fm̄ q̄ p⁹ illa remāebit aucta. Charitas em̄ nūq̄ excidit. Premissa āt eōlitas ppie fm̄ interiorz actuum intētionē ꝯsideranda ē. huic vero q̄ hic et supi⁹ dictū ē. s. q̄ charitas ñ ē ex fide z spe sz ecōuerso. videť obuiare q̄ dā aplis. Finis p̄cepti ē charitas ō corde puro et cōscia bona z fide ñ ficta. Nō exponēs Aug. Lor. ac cipit p itellectu. z ꝯsciaz p spe. Qual' iqt charitas ē finis p̄cepti. p̄cedēs ō corō puro. i. ō puro itellectu vt ni

j. Lor. xiij.

j. Thim. j.

sic ptz q̄ nulla ē cōtrarietas inē auctes p̄missas. ¶ Fides spes charitas et opatio fm aliq̄d equalia sūt. Cōtra. ptigit aliquē hic habit⁹ virtutū et ñ opationū. ē ñ vt q̄ opatio eōlitas habituū? Itez pma Cor. xiij. Si habuero fidē ita vt mōtes trāsferā. charitatez āt nō habeā tē. ē vt q̄ aliq̄s possit hic magnā fidē ita q̄ nulla habeat charitatē ¶ R. dō. breuiter q̄ illa q̄tuor eōlia sūt fm̄ q̄ dī sup illud Apocal. xxj. q̄ latera ciuitatis erant eōlia. Dī em̄ ibi q̄ latera ciuitatis sūt fides et spes et charitas et opatio. Hō mō āt eōlitatis ipaz virtutū dicē infra plan⁹ vbi ē q̄d et fm̄o spālis. Ald pōs āt tm̄ dixisse sufficit q̄ hec q̄tuor sunt eōlia fm̄ rōem merēdi q̄s sit informata gra. Tantū em̄ ipa charitas ē meritoria in suo actu quātū et fides in vno et codē hōie. Si milit tātū merēť opatio. pcedēs ab habitu ē tū placz ipe habit⁹. q̄ em̄ vna ē gra gratū faciēs q̄ facit alios ō placere p habit⁹ et operationes. hinc ē q̄ necesse ē ista q̄tuor esse eōlia fm̄ dictā acceptionē ac p̄ fm̄ efficaciā merēdi. Ald illō q̄d obi q̄ bit⁹ pōt eē sine opib⁹. dō. q̄ nō affluāt hic eōlitates bituū ad opationes in oibus. fm̄ sui bis que habēt habit⁹? simul cū ipis opatiōib⁹? ab ipis egredientib⁹? Preterea nō intellgit ō opationib⁹? erte riozib⁹? imo de opationib⁹? interiozib⁹? q̄ cōsistūt in motu et vsu li. ar. Et ille quidez vsus bonitatē habz iuxta

mensuram habit⁹ virtutis gratuite. alia em̄ p̄cipue est q̄ habēt em̄ pficit et op⁹ eius bonuz recidit. Ald illud

quod obijcitur q ma gna fides pt haberi si ne charitate. dōm. q aplus ibi loquit de fi de iformi. s ira ista in telligi hz d fide forma ta. Et ista sufficiāt cir ca litterā. nam illa q̄ p mittunt de fide Cor nelij sat sūt plana. &c.

hil nisi deꝰ diligat et cōscia. id ē de spe bona. et fide ñ ficta. id ē simulata. Nō ḡ charitas fidē et spez. sz fides et spes charitatē pcedere vident. Hoc ḡ ea rōne tradi tū itellige nō q fides et spes cā vel tpe charitatē oīm bonoꝝ matrē precedāt. sed q charitas sine illis in ali quo eē nō pōt. sed illa sine charitate possunt eē. quā uis nō sit pia fides vel spes sine charitate. Ideo ḡ ex fide et spe procedere dicit charitas. q nulli ꝓuenit si ne istis.

Ad intelligentiam huiꝰ ptis fm ea q̄ mgr tan git incidit hic q̄ō circa duo. Primo querit de fidei sufficientia. Secūdo querit de fidei ꝑfe ctu. Circa primū querunt tria. Prio querit de fidei sufficiētia q̄tū ad cōtinētiā symboli aplici. Secūdo querit de sufficiētia eiusdē q̄ntū ad noticiā eoꝝ qui ꝓcesserūt aduentū xpi. Tercio querit de sufficientia eiusdem q̄ntū ad illos q̄ eiꝰ aduētū fuerūt secuti.

Questio .j. a

De sufficiētia fidei q̄tū ad cōtinētiā symboli aplici. Utrum sufficienter ꝯtineant ibi oia illa q̄ oportunū ē credere ad salutē. Et q sic vr pmo p verba Cassia ni ad Leonē papā li.vj. Symbolū latine iō collectio nōiat. q collecta in vnū ab aplis dñi totius catholi ce legis fide. q̄cquid p vniuersuz diuioꝝ voluminū corpus imensa diffundit copia. totū in symbolo col ligit breuitate pfecta. ¶ Itē hoc ipm ōndit rōe. qm̄ tota fides versat circa deū sicut circa obiectū. s non cōuenit pluribus modis deum cognoscere quātum ad diuinā naturā. ḡ si vtroqz mō in symbolo aploꝝ tradit noticia de deo. vr q fides ibi cōtineat integri tate pfecta. ¶ Itē nō cōtingit habere noticiā de di uina substātia nisi p aliquā eius opationē q̄diu su mꝰ in via. s ois diuina opatio ꝯtinet sub aliq̄ istarū triū. vicz. sub ope creatiōis. vel repatiōis. vel glorifi catiōis. Si ḡ deus in symbolo aploꝝ ab hac triplici opatione notificat. q ōndit ibi deus eē creator. & re pator. & glificator. vr q tota fides ibi cōtineat. ¶ Itē hoc ipz ōndit ex pfectiōe autoꝝ. Si eñ ad symbolū illd cōponēdū cōuenit cetus aploꝝ q̄ repleti fuerūt spiritu sancto. et plenā & integrā fidei noticiā habue rūt. dicere q in symbolo illo cōtineat fides insuffici enter. nō ē aliud q̄z dicere q spūssanctꝰ et mgri totiꝰ ecclesie insufficiētes fuerūt. Si ḡ hoc dicere ē impiū et absurdū. necesse ē fidē ibi cōtineri integre & plene. ¶ Sz cōtra. sicut a doctoribꝰ tradit catholicis symbo lū illud fuit cōpositū tm̄ a xij. aplis ita q quilibz po suit ibi suā pticulaz. Si ḡ vltra .xij. fuit barnabas et paulus q̄ fuit specialissimꝰ et maximꝰ fūdator et do ctor. et ipi nō posuerūt ibi suā pticulā. vr q in symbo lo illo nō fuerit fides sufficiēter tradita. vel saltez vr q ad illius cōpositionē nō sufficienter cōuenerit vni uersitas aplica. ¶ Itē vr q insufficiēter ꝯtineat ibi fides a pte credendoꝝ. Si q̄s eñ ñ crederet fornica tionē vel adulteriū eē peccatū mortale. iudicaret he reticus. Si q̄s etiā nō crederet deū eē et multa talia q̄ in symbolo nō cōtinent iudicaret hereticꝰ. ḡ nō vr q sufficienter cōtineant ibi fidei xpiane necessaria. ¶ Itē hoc ipm ōnditur a pte ipoꝝ articuloꝝ. q cre dere q corpus xpi sit in altari. et q panis ꝯuertatur in corpus xpi hoc ē maxime difficultatis et in quo fi des hz maximū meritū. ḡ vr q illud credibile in doc trina fidei fuit potissime explicādū. vr ḡ q cū ibi nō explicet. q symbolū illud sit defectiuū. Itē hoc ipm ōnditur ex pte diuinarū cōditionū et opationū. q si cut deus ē oipotēs. ita etiā ē imensus. ita eternꝰ. bo nus. et sapiens. et sicut creauit. ita distinxit. ornauit. et cōseruauit. Sicut etiā xps incarnatꝰ ē ita etiaz in ter hōies cōuersatus ē. sicut resurrexit ita etiā pꝰ re surrectionē apparuit. et de oibus his nihil tangitur in doctrina symboli. ḡ videt in ea fides insufficient contineri. cū oia hec oporteat credi. et ad omnia hec artant sicut ad articulos ibi expressos. ¶ Item hoc ipm ostendit ex additione aliorum symboloꝝ. sicut Athanasij et nyceni cōcilij. Si eñ in symbolo aploꝝ fides sufficienter traditur. ḡ alia symbola supfluunt. q si nō supfluunt. ergo in illo fides insufficiēter exp mitur. Iuxta hoc queritur vltimo de diuersitate il lorum symboloꝝ q̄tum ad cōtinentiā. et q̄tuz etiaz ad recitationē. et quantū ad alias differētias. q̄ sunt
inter illa. ¶ R. ad predictoꝝ intelligentiā est notan- 9
dum q doctrina fidei quedā hz antecedētia. quedā consequentia. quedaz principia siue obiecta. sicut in alijs scientijs videmus eē quedam pncipia cōia que supponunt sicut dignitates. Quedam vo principia propria illarū scientiaꝝ vt sūt intrinseca pncipia de mōstrationū. Quedā vero sunt sicut cōsequētia sicut sunt cōclusiones corrclarie. Per hunc etiā modum in doctrina fidei antecedētia sunt illa q̄ sūt de dicta mine iuris naturalis. Principia vero sunt illa ad q̄ fidei illuminatio directe dirigit. et ista dicunt articu li. Cōsequētia sūt illa q̄ ex illis articlis pñt elici et ad illos articulos hñt sequi. Cū ḡ querit vtrū sufficien ter doctrina fidei cōtineat in symbolo aplico. dōz ē q si loquamur de doctrina fidei quantū ad ea q̄ sūt in ea principia et ꝓpria sicut sunt illi articuli. suffici enter in illo symbolo continent. Pōt autē ipius suf ficiētia ex duplici pte monstrari. vicz ex parte ipoꝝ autoꝝ cōponētiū. et ex pte articuloꝝ constituentiū. Ex parte autoꝝ cōponentiū. q vniuersitas ibi aplo rum conuenit. quā nō est dubium aliquid nō potuis se latere de his q̄ pertinēt ad fidei cōplementū. et vt maiorē haberēt firmitatē singuli posuerūt ibi suas ptes. et oēs insimul singulas approbauerūt. vt vna ecclesia que sup aplos fundari debebat. vnam fidei credulitatem et confessionem haberet. q̄ quidem di ceretur fides catholica. hoc ē fides vniuersalis. Uni uersalis inq̄z q vniuersis data & ab vniuersis aplis qui erant fundamentum vniuersalis ecclesie cōstitu
ti. Unde petrus primo posuit pticulam suam dicēs. 7
Credo in deum patrē oipotentē creatorē celi et ter re. Secūdo andreas audiēs subiūxit. Et in iesuz xpz filiū eiꝰ vnicū dñm nr̄m. Tercio iohes addidit. Qui

cōceptꝰ ē de spiritu sancto. natꝰ ex maria vgie. Quar to intulit Iacobꝰ maior. Passus sub poncio pilato. crucifixus. mortuꝰ. et sepultꝰ. Quito subiūxit Tho mas. Descēdit ad inferna tercia die resurrexit a mor tuis. Sexto addidit Iacobꝰ minor. Ascēdit ad ce los. sedet ad dexterā dī pr̄is oipotētis. Septio adie cit philippꝰ. Inde vēturꝰ ē iudicare viuos et mortu os. Octauo intulit bartholomeus. Credo in spiritū sanctū. Nono subiūxit matheꝰ. Sctāz ecclesiā catho licā. Decimo addidit symō chananeꝰ. Sāctoꝝ cōio nē. Quia in sctōꝝ cōione fit peccatoꝝ remissio. Un decimo supaddidit iudas thateꝰ. Carnis resurrectio nē. Et ē sensus q deꝰ resuscitabit ipam carnē. Duo decimo mathias cōsūmauit. Uitā eternā. Amē. Et sic apli in nūero duodenario pleno et integro cōposue rūt illud symbolū q̄n erāt insimul cōgregati. in quo quidē numero significat supabūdās pfectio. Et illd pfiguratū fuit Iosue .iiij. vbi dicit q .xij. viri tulerūt de medio iordanis alueo .xij. lapides et posuerūt in loco in quo castrametati sūt. Per .xij. nāqz viros de singlis tribubꝰ pfigurāt .xij. apli. Per .xij. lapides p figurāt .xij. ptes symboli q̄ sūt firme & imutabiles. ex q̄bꝰ vnicū symbolū cōstituit. q̄ō iō symbolū appella tur. q ex pluribꝰ aploꝝ sentētijs fuit cōstitutū. Dici tur eñ symbolū a syn q ē simul. et bole q̄ō ē snia. vñ symbolū ē plurium snia sil' cōstituta. et sic sumit suf ficiētia cōtētoꝝ in symbolo a pte autoꝝ cōponētiuz. Pōt etiā nihilominꝰ sumi a pte articuloꝝ ꝯstituēti um. cū eñ oēs articuli sint d deo. aut fm q ē in natu ra ꝓpria. aut fm q ē vnitꝰ hūane nature. necesse ē q̄s dā articulos eē spectātes ad diuinitatē. q̄sdā ad hūa nitatē. Illi aūt q̄ spectāt ad diuinitatē. aut respiciūt diuinā eētiā in se. aut respiciūt diuie eētie psonas et hypostases. aut respiciūt eiꝰ opatiōes. Si rspiciūt ipam diuinā eētiā in se. sic ē vnꝰ articulꝰ. fm q vni ca et simplex ē diuia eētia. Et hoc insinuatur cū di cit. Credo in deū. Si aūt respiciāt diuine eētie pso nas siue hypostases. fm q tres sunt psone tres sunt articuli. Quoꝝ vnꝰ ē. Credo in deū patrē oipotētē. Alius vo notat cū dr. Et in iesum xpm filiū eiꝰ vni cū dñm nr̄m. Alius cū dr. Credo in spiritū sāctū. Si aūt respiciāt diuine eētie opatiōes. hoc pōt eē tripli citer fm q triplex ē eiꝰ opatio. q̄ꝝ vna est in collōne nature et hec ē creatio. Altera in collatiōe grē et hec ē sanctificatio. Tercia ē in collatiōe glorie et hec est gloriosa resuscitatio. Et fm hoc tūc sunt tres articu li. Quoꝝ vnꝰ notat cū dr. Credo in creatorē celi et terre. Alter cū dr sanctā ecclesiā catho. sāctoꝝ cōio nē. re. petōꝝ. Aliꝰ cū dr. Carnis rsurrectōez. Alt cuz dr. & vitā etnā Amē. Et sic septē sūt articli circa diui nitatē respiciētes ipam diuinā eētiā in se et in pso nis et in opibꝰ eiꝰ. et patet eoꝝ sufficiētia. q nō hz ip sa pluribus modis cōsiderari. Silr circa hūanitatez nō ē repiri nisi septē articlos pncipales fm septem actus xpi redēptoris qui ordinātur ad nostrā redēp tionē. Quoꝝ pmus ē incarnari. Et de hoc ē vnꝰ arti culus. Qui ꝯceptꝰ ē de spiritu sancto. Scdō ē nasci. Et de hoc ē alius articulꝰ. natꝰ ex maria virgie. Ter cius ē p nobis preciū soluere. et de hoc ē aliꝰ articu lus. Passus sub pon. py. cru. mor. et se. Quartꝰ ē in fernū spoliare. et de hoc ē aliꝰ articulus. descēdit ad inferna. Quitus ē de morte triūphare. & de hoc ē ali us articulꝰ. Tercia die resurrexit a mortuis. Sextꝰ ē celestia trāscendere. Et de hoc ē aliꝰ articulꝰ. Ascē dit ad celos sedet ad dex. dei. pa. omni. Septimꝰ ad iudiciū venire. Et de hoc ē alius articulꝰ. Inde ven turus ē iudicare viuos et mortuos. Et sic pz q septē sūt articuli spectātes ad deitatē. & septē spectātes ad hūanitatē. in quibus vniuersitas fidei cōtinet fm q significatur in primo Apocal. vbi dicit Iohes se vi disse septē cādelebra et in medio septē cādelebroruz silez filio hōis et ille hēbat ad dextrā .vij. stellas. Per septē nāqz stellas lūinosas que sunt d natura celesti itelligunt septē articuli spectātes ad diuinitatē. Per septē aūt candelabra aurea que sunt de terrena ma teria verūtamē optima & depurata intelligunt septē articuli respiciētes humanitatē. & ideo dicit q in me dio hoꝝ vidit similē filio hōis. Quoniā ḡ isti duode cim articuli ꝯtinēt in sym. aplico. hinc ē q ipa fides cōtinetur in illo symbolo sufficiēter et plene q̄tum ad illa q̄ pncipaliter sūt credēda. Et iō cōcedēde sūt
ratiōes ad istā partē. Ad illd ḡ q̄ō pmo obī q pau 8
lus et barnabas nihil ibi posuerūt. dōm q paulus & barnabas electi fuerunt post diuisionē aploꝝ ad pre dicandū. sicut patet in actibꝰ aploꝝ. Et q̄m symbolū debuit cōstitui ab oibus et simul congregatis. vt sic singula eēnt a singlis p expressionē. et totū a quolibz p approbationē. hinc ē q nihil ibi appōit q̄ō paulo et barnabe appropriet. nec tn̄ ex hoc arguitur insuf ficiētia. q alij fuerūt in numero completo & pfecto. in quāto numero deꝰ elegerat suos aplos. Preterea multitudo condentiū nō facit ad maiorē pfectionē symboli cōditi. quāuis faciat ad maiorē auctem. ita eñ potuisset vnus apls in aliqua verboꝝ serie enar rare fidem sufficienter sicut oēs fecerunt in illo sym bolo p concordiā edito. magis tn̄ sic facere voluerūt sicut predictū ē ꝓpter maiorē fidei vnitatē seruādaz
et ꝓpter maiorē eiusdē fidei firmitatē. Ad illud q̄ō 9
opponitur q multa sunt credēda que in symbolo ñ cōtinentur. dō. q veꝝ ē de añcedentibus sicut ē hoc q ē deū eē. Et de ꝯñtibus sicut sūt multa alia q̄ d ip sis articulis elicit sacra scriptura et doctrina theolo gica. sicut xpm a sua conceptiōe habuisse plenitudi nē gratie et cōsilia. nullū tn̄ ē credibile a fide q̄ō non possit reduci ad articlos in symbolo contētos sicut
ad principia dirigentia et stabilia fundamēta. Ad 10
illud q̄ō opponit de insufficientia ipoꝝ articuloꝝ. q credere corpus xpi in altari. hoc vr ptinere ad articu lū fidei. dō. q iste nō ē articulus pncipalis. s sub aliq̄ articulo cōtinetur sicut & alia sacramēta. Uolūt aūt quidā. dicere q reducit ad articulū d oipotētia. Alij aūt reducūt ad articulū de passiōe. q istud ē memo riale passiōis. Sz melius ē ipz reducere ad articulū de vnitate eccle et peccatoꝝ remissiōe. sicut et fides respectu alioꝝ sacramētoꝝ. In ipis eñ sacramētis fit petōꝝ remissio. In ipis etiā attēditur totiꝰ eccle sie sanctoꝝ vnio. Uñ in symbolo nyceno. addit. Cō fiteor vnū baptisma in remissionē peccatoꝝ. vñ sic di cit de hoc sacramēto q reducit ad aliquē articulum
pncipalē. sic intelligēdū ē de alijs sacramētis. Ad il 11
lud vo q̄ō obī ex pte diuinaꝝ ꝯditionū et opationuz. dō. q cōditōes rspiciētes diuinā eētiā nō faciūt no uos articlos distictos ab articlo q̄ ē d vnitate eētie diuie. In h eñ q credo ipm dū eē vnū. credo ipz eē immēsum & simplicē. eternū. oipotētē. et silia. alioq̄n si vnum de istis deest nō eēt deus. Silr nō de oibus operationibꝰ debent eē articuli. s d opationibꝰ pnci palibꝰ, maxime de his q̄ ad nostrā repationē & salu

tem ordinãtur ad quã dirigit fides nr̃a. Põt tñ oẽs
opationes dei reduci ad illas tres. Omnis em̃ opa/
tio aut respicit eẽ nature. aut eẽ gratie. aut eẽ glorie.
Un̄ cõseruatio põt reduci ad creationẽ. similiter di/
stinctio ornatus. punitio vo põt reduci ad iudiciuz.
Uel põt dici q̄ nõ est fm̃ p̃ncipalẽ intẽtionẽ. q: nõ ẽ
fm̃ volũtatẽ an̄cedentẽ s3 fm̃ volũtatẽ ɔ̃sequẽtẽ. Si
militer opatiões xp̄i vt cõuersatiõis et appitiõis ad
illas p̃nt reduci. q: appitio ordinatur ad mãifestatio
nem veritatis resurrectiõis. et cõuersatio ad manife
12 standã veritatẽ incarnatõis. Ad illud qd̾ obĳ d̾ ad/
ditione alioꝝ symboloꝝ. dd̾3 q̄ alia symbola duo vi
delicet athanasij et niceni cõcilij. addita sunt ad fidei
maiorẽ explanationẽ. ⁊ ad heresum cõfusiõez. Quia
symboluz athanasij doctoris p̃cipui maxime ordina
tũ fuit contra errorẽ arrij. et iõ ibi maxime exprimit
vnitatẽ essentie et distinctionẽ p̄sonaꝝ. et qm̃ xp̄s est
equalis p̄ri fm̃ diuinitatẽ. minor patre fm̃ hũanita/
tẽ. Symbolũ vero nyceni ɔ̃cilij cõditũ fuit ad ɔ̃fusio
nẽ multimodaꝝ heresum pullulãtiũ. Un̄ adduntur
aliqua ad maiorẽ exp̄ssiõez p̄ que possint hereses cõ
futari. ⁊ p̄pterea ad elidendã heresim manichei nõ
tm̃ dicitur. credo in deuz. s3 credo in vnũ deum. Nec
tm̃ creatorẽ celi et terre. s3 etiã visibiliũ et inuisibiliũ.
Ad confutationẽ vero heresis arriane nõ tm̃ dr̃ cre
do in Jesum xp̄m dñm nr̃m. s3 etiã addit̃ et in vnuz
dñm iesum xp̄m filiũ dei vnigenitũ. vsq3 ibi. p̄ quem
oĩa facta sunt. Ad cõfutatõez vero heresis Euticis ⁊
nestorij qui dixeruut spm̃sctm̃ seruũ eẽ patris et filij.
nõ dr̃ tm̃ credo in spm̃ sanctũ. s3 addit̃ dñm et viuifi/
cantẽ. qui ex patre p̄cedit. et latini addiderũt filioq3
p̄pter errorẽ grecoꝝ. Qui cũ patre ⁊ filio simul ado
ratur ⁊c. Et addit̃. q̄ locutus ẽ p̄ p̄phetas. ad destru
ctionẽ erroris q̄rũdã q̄ dixerũt q̄ p̄phete locuti sint si
cut phanatici. Et sic patet q̄ ista symbola nõ supflu/
unt. nec tñ symbolũ aploꝝ fuit diminutũ. q: quãuis
in illo fides sufficienter cõtinet̃ quãtũ ad propriam
et simplicẽ fidei cõfessionẽ. tñ optunũ fuit aliqd ad/
di ad explanationẽ p̄pter cõfutãdũ heresuz prauita
13 tem. Ad illud qd̾ queritur vltimo de symboloꝝ di/
uersitate quãtũ ad cõtinẽtiã et frequẽtationẽ. iã p3
r̃nsio p̄ magna p̄te ex his que dicta sunt. Nã symbo
lum aploꝝ pauciora cõtinet q̄3 aliud. q: est ad preci/
sam articuloꝝ expressionez. Alia vero duo symbola
sunt ad hereticorũ cõfusionẽ. Un̄ et si in alijs addat̃
quantum ad expressiõez q̄rundã articuloꝝ. nõ tñ ar
ticuli exp̄munt̃ magis plene. immo et i symbolo ny
ceni cõcilij obmittit̃ articulus de descẽsu ad iferos.
q: circa hũc pauci vel nulli errauerũt. siue q̄ in ipa cõ
fessione descensus xp̄i ad inferos possit oriri error.
ideo maluerũt illũ subticere et implicite illũ intelli/
14 gere in resurrectione. Et inde ẽ q̄ symbolũ aploꝝ di/
citur eẽ maius. nõ quãtũ ad ɔ̃tinẽtiã verboꝝ. s3 quã/
tũ ad cõtinẽtiã articuloꝝ. et quãtũ ad auctem cõpo
nẽtium. Maioris em̃ auctis ẽ illud symboluz q̄ alia
duo. hinc ẽ q̄ etiã symbolũ aploꝝ qd̾ cõtinet ipm̃ fi/
dei fundamẽtũ quotidie recitat̃ in ecclia et frequen/
tatur. alia vero duo que sunt ad heresum cõfusionẽ
nõ recitant̃ nisi in diebus solẽnibus qñ ad ecclias cõ
uenit popul⁹. hinc est etiaz q̄ symbolũ aploꝝ dr̃ sub
misse. q: ẽ ad p̄pe cõscie securitatẽ. alia vero dicun
tur alte q: sunt ad cõpescẽdã hereticoꝝ garrulitatẽ.
15 Hic ẽ etiã q̄ symbolũ aploꝝ dr̃ bis in die. mane vicz
et sero. q: fides ẽ hoĩaꝝ opationũ p̃ncipiũ. et scutuz
ad victoriaz tẽptationũ. et opatiões bone potissime
fiũt in die. ⁊ tẽtationes denocte insurgũt. Alia vero
duo symbola dicunt̃ de die solũ. ⁊ p̄mittitur symbo
lũ athanasij et dr̃ hora p̄ma. Symbolũ sactoꝝ patꝝ
dicit̃ in missa p̄ eo q̄ plures ibi hereses elidũt̃ ⁊ ma
ioris fuit auctis. Cõpositũ em̃ fuit a. ccc. ⁊. xviij. pa/ 16
trib⁹ q̄ p̄figurati sũt p̄. ccc. ⁊. xviij. vnaclos abrae. q̄s
nũerauit qñ p̄strauit q̄nq3 reges. q̄ loth cũ suba sua
captiuauerãt. Jõ aũt magis dr̃ in missa q̄ in alia ho/ 17
ra. q: tunc popul⁹ magis ɔ̃uenit. ⁊ dr̃ p⁹ euangeliuz
vt oñdatur eẽ tractũ de euãgelij veritate. dr̃ etiaz an̄
cõionẽ vt per ipam fidẽ p̄parẽtur corda fideliũ q̄ vo
lũt corp⁹ xp̄i suscipe vt possint digne mãducare sa/
cramẽtaliter. vel saltẽ manducare spiritualiter. Et
sic p3 q̄liter symbola diuersificãt̃ in frequẽtia et cõti
nẽtia q̄ tñ cõcordãt in sufficiẽtia. Dõ. ij. b
De fidei sufficiẽtia quãtum ad eos q̄ p̄cesserũt ad/
uentum xp̄i. Et querit̃ vtrũ eis suffecerit ad salutem
credere ea tm̃ q̄ spectãt ad diuinitatẽ. Et q̄ sic videt̃
Hebre. xj. Oportet accedẽtẽ credere q: est. et q: r̃mu
nerator ẽ. Si ḡ aplus determinat sufficienter illd̾ qd̾
erat fidei optunũ. vr̃ q̄ illud sufficiebat eis credere.
S3 totũ illud credi poterat nihil credendo de hũani
tate xp̄i. ḡ vr̃ q̄ tunc tp̄is ad salutẽ sufficiebat sola fi
des diuinitatis. ¶ Item fides q̄ sufficienter dirigit
ad sperandũ ⁊ amãdũ deum sufficit ad salutẽ. S3 fi
des qua quis credit deum creatorẽ et remũeratorez
suum sufficienter dirigit ipm̃ ad sperãdũ et amãdũ.
ḡ vr̃ q̄ omi fide hũanitatis exclusa fides solius diui/
nitatis ad salutẽ sufficiebat. ¶ Itẽ multi saluati sũt
sine fide passiõis xp̄i. paucissimi em̃ p̄cesserũt in vete
ri testamẽto qui crediderũt filiũ dei crucifigenduz p̄
salute generis humani. si ergo saluari potuerũt si/
ne fide passionis. eadem ratione sine fide incarna/
tionis. ergo et sine fide mediatoris. ¶ Item nullus
homo tenetur nosse qd̾ ignorant angeli. s3 an̄ xp̄i ad
uẽtũ ignorabãt ãgeli xp̄i incarnationẽ. ḡ ⁊ hõies ñ
tenebant̃ illã credere. Maior p̄positio in se mãife/
sta est. minor p̄bat̃ p̄ illud qd̾ dr̃ Esa. lxiij. Quis est
iste q̄ venit d̾ edom. ibi glo. apte declarat q̄ q̄dã an/
geli donec iplereĩ mysteriũ icarnatõis ñ cognerũt. Et
Ephe. iij. dr̃. Ut innotescãt p̃ncipib⁹ et p̄tãtib⁹ i celẽ
stib⁹. et ex alijs plurib⁹ locis põt haberi. Un̄ Chris/
sup Jo. iij. in omel. Multũ honorati sum⁹ q̄ nobiscũ
ãgeli p̄ vocẽ iohis didicerũt. Et idẽ hr̃ in glo. sup illud
Eph. iij. Que sit dispẽsatio misterij abscõditi a secul̃
in d̾o. Itẽ q̄ iplet de lege euãgelica qd̾ ẽ d̾ dictamie
ei⁹ p̃ueñt ad salutẽ. silr̃ d̾ lege moysaica. ḡ pi rõe q̄ im
plebat que erãt d̾ dictamie leḡ nature ad salutẽ p̃ue
niebat. fm̃ q̄ innuit apls̄ Ro. ij. ḡ tp̄e leḡ nature nõ
optebat credere ad salutẽ nisi qd̾ erat de dictamie le
gis nature. S3 deũ incarnari ⁊ eẽ mediatorẽ futurũ
nõ erat d̾ dictamie legis nature. ḡ ñ optebat hoc illo
tp̄e credere. Itẽ null⁹ tenet̃ opari illd̾ ad qd̾ ñ põt
se erigere virt⁹ sua opatiua. ḡ null⁹ tenebat̃ credere
illd̾ cuius noticiã nõ poterat acq̄rere. nec p̄ iuentõz.
nec p̄ doctrinaz. Si ḡ tp̄e legis nature cognitionem
de mediatore non poterãt p̄ se inuenire. nec erat qui
exterius doceret. nec adhuc erãt r̃uelatiões p̄phetice.
vr̃ q̄ tũc tp̄is de mediatore nihil credere tenebãt̃. ḡ
sine fide mediatoris poterãt p̃ueñre ad salutez. Cõ
tra hoc sunt auctes multe quas magister adducit in

littera. et hoc ip̄m oñditur rõne. xp̄s ẽ caput toti⁹ ec
clesie. ḡ nullus põt saluari nisi fiat mẽbrũ xp̄i. S3 mẽ
brum xp̄i nõ põt q̄s fieri nisi credat in xp̄m. ḡ sine fi/
de mediatoris nullus vnq̄ saluari potuit. Itẽ nul/
lus potuit ingredi celũ nisi aperta ianua. s3 ianua nõ
potuit apiri nisi p̄ passionẽ xp̄i. ḡ null⁹ potuit salua/
ri nisi merito passionis christi. s3 merituz passiõis xp̄i
nõ valet nisi eis in quibus habitat xp̄s. si ḡ xp̄s inha
bitat p̄ fidem et charitatẽ q̄ habet̃ ad ip̄m. impossibi
le fuit aliquẽ saluari sine fide mediatoris. Itez nul
lus põt saluari sine remissiõe peccati originalis. s3 ori
ginale peccatũ nõ põt remitti nisi p̄ fidem vel p̄ ali/
quod fidei sacramẽtũ qd̾ sit ipius mediatoris signũ.
ḡ nullus potuit p̃uenire ad salutẽ an̄ aduẽtũ xp̄i qui
nõ crederet mediatorẽ. Item nullus p̄t p̃uenire ad
salutẽ nisi qui sperat. nullus recte sperat nisi q̄ credit
ad salutẽ se p̃uentuꝝ. q: spes p̄cedit p̄ merita ex grã
⁊ meritis. Si ḡ illi q̄ p̄cesserunt xp̄i aduentum salua
bant̃. credebãt se per merita saluari. aut ḡ credebãt
merita p̄pria sibi sufficere. aut meritis alienis indige
re. Si credebant p̄pria merita sibi sufficere. ḡ errere
bant̃ ⁊ decipiebant̃. ḡ nõ saluabant̃. Si credebant
se alienis meritis idigere. ḡ habebãt fidem de media
tore. ḡ nullus saluari potuit p⁹ lapsum absq3 fide re
18 dẽptoris. R̄. dd̾m q̄ sicut multis auctib⁹ p̄bat ma
gister in lr̃a. post lapsuz Ade null⁹ saluari potuit abs
q3 fide mediatoris. Nullus em̃ ab illo peccato pote/
rat liberari nisi p̄ illũ mediatorẽ crederet. vel ipse p̄
se si esset adultus. vel alius p̄ ipo si eẽt paruulus. Et
ratio huius est. q: cum gratia et veritas p̄ iesuz xp̄m
facta sit. et liberatio ab illo peccato sit p̄ merita xp̄i. ⁊
merita xp̄i nõ se extẽdãt nisi ad illos q̄ efficiũtur ei⁹
membra et ei copulantur p̄ fidem. sicut impossibile ẽ
nunc aliter saluari nisi ei copuletur p̄ fidẽ vel p̄ fidei
sacramentũ. sic et impossibile fuit tunc aliquẽ p⁹ lap
sum p̃uenire ad salutẽ qui aliquo modo in xp̄m me/
19 diatorem nõ crederz. Ideo aũt dico aliquo mõ. q: fi
des mediatoris põt haberi dupliciter. vicz implicite
⁊ explicite. Explicite. Ut si quis crederet filiũ dei as/
sumpturũ nostrã hũanitatẽ. nasciturũ de virgĩe. pas
surum in cruce. resurrecturũ tercia die. Et hoc mõ ex
plicite credere nõ erat oĩbus oportunũ. s3 his solum
quibus erat a deo reuelatum sicut sanctissimis patri
bus. Implicite vero credere ẽ expectare redẽptorez
futurũ. Queritur aũt qualiter et quõ debeat eẽ hoc
credere. dico q̄ hoc credere eẽ debet fm̃ q̄ illi crede
bãt quibus a dño ẽ reuelatũ. et hoc quidẽ erat oĩb⁹
oportunũ. Et hoc ẽ qd̾ dicit magister Hugo de san/
cto vict. in libro de sacramẽtis. Hec sunt inquit qui/
bus ab initio recta fides vnq̄ haberi potuit. credere
vicz vnũ eẽ deum creatorẽ omniũ et rectorẽ vniuer/
soꝝ. ip̄m quidez nõ eẽ mali actorẽ. coꝝ tñ qui in ma
lis suis miaz eius quererẽt et expectarẽt futuꝝ redẽ/
ptorem. Hoc simpliciũ fidei in inicio suffecisse credi/
mus. et tñ fidem natiuitatis eius. passiõis. et resurre
ctionis. et ascensionis sue. in hoc eos verissime habu
isse dicimus. q: credentib⁹ et scientib⁹ hoc. fide et de
uotione adheserunt. Sic ḡ concedẽdũ ẽ q̄ nullus p⁹
lapsum saluari potuit absq3 fide mediatoris. qua q̄a
phi caruerunt suis meritis et virtutibus inherẽtes.
iõ tanq̄ superbi ⁊ a xp̄i membris ⁊ meritis sepati ex
clusi sunt a gaudijs paradisi. Concedẽde sunt ḡ ra/
20 tiones ad istam p̄tem adducte. ¶ Ad illud ḡ qd̾ pri/
mo obĳ de aucte apli. dd̾m q̄ apls̄ precise nõ inten/
dit determinare totũ qd̾ ẽ ad salutẽ necessariũ. s3 illd̾
sine quo nõ põt eẽ sal⁹. Dicit em̃ q̄ hoc ẽ oportunũ.
s3 ñ dicit q̄ hoc sit sufficiens. Tãgit ãt illa duo potis/
sime. q: necessaria erãt omni statui nature. nõ solum
statui nature lapse. sed etiã statui innocẽtie. Ad il/ 21
lud qd̾ obĳ q̄ fides creatoris et remuneratoris suffi/
cienter dirigit ad sperandũ et amãdũ. dd̾m q̄ falsuz
ẽ fm̃ statũ nature lapse. q: cũ spes p̄cedat ex meritis
sicut in opponẽdo tactũ ẽ. si quis speraret saluari ex
meritis p̄prijs siue meritis mediatoris. nõ recte spe
raret s3 potius p̄sumeret. iõ spes nõ sufficienter diri/
gitur p̄ fidem creatoris et mediatoris. Similiter nec
charitas. q: nõ tm̃ debem⁹ amare q: creator ⁊ remu
nerator. s3 magis q: redẽptor. Ad illud qd̾ opponit̃ 22
q̄ multi saluati sunt sine fide passionis. dd̾3. q̄ si loq̄
mur de fide explicita verꝝ ẽ. Si de fide implicita non
ẽ verum. oẽs em̃ saluãdi expectauerunt redemptorẽ
futurũ. et etiã in suis sacrificijs ⁊ oblõnibus hec p̄fi/
gurabant. in quibus oĩbus xp̄us figurat̃ offerend⁹.
Un̄ quodã modo p̄fitebant̃ facto occulte. quãuis
vbo ñ proferrent mãifeste. Similiter nõ oportebat
incarnationem explicite credere. s3 sufficiebat crede/
re q̄ aliquis veniret q̄ genus hũanũ redimere possz.
sciret et vellet. Ad illd̾ qd̾ obĳ q̄ hõies nõ tenentur 23
nosse qd̾ ignorãt angeli. dd̾m. q̄ et si angeli mysteriũ
incarnatiõis nõ cognouerunt ad plenum. tñ nullus
fuit beatoꝝ quin sciret genus hũanum eẽ redimen/
dum. et iõ ex hoc nõ cõcludit̃ q̄ non oportuit fidem
habere de mediatore. sed quia non oportuit credere
explicite. s3 sufficiebat credere implicite. Ad illd̾ qd̾ 24
opponitur q̄ oĩ tempore suffecit implere qd̾ fuit de
dictamie legis illius que erat in illo statu. dd̾3. q̄ hoc
ẽ verum fm̃ q̄ hoc intelligit̃ de lege nature. vel de le
ge scripturẽ. fm̃ q̄ ẽ adiuta dono gr̃e. Sine em̃ do/
no gratie in nulla lege contingit ad salutem p̃uenire.
Quãuis aũt lex nature destituta auxilio gratie non
possit aliquid dictare d̾ ipo mediatore. p̄ut tñ ẽ ad/
iuta p̄ gratiã dñ sentiebat infirmitatẽ suã et miseriã.
⁊ aduertebat dei iusticiã ⁊ misericordiã. satis dicta/
re poterat q̄ homo repatore indigebat. ⁊ q̄ diuina
bonitas dare disponebat. Un̄ semp fuerũt aliqui fa
mosi dei cultores ab initio mũdi q̄ hoc p̄fitebantur
suis oblationib⁹. ad quoꝝ aspectum ⁊ exemplũ alij
poterant erudiri. ¶ Ad illud qd̾ vltimo opponit̃ q̄ 25
nõ poterãt illud scire p̄ inuentionẽ ⁊ doctrinã iã p3
r̃nsio. q: diuina gratia oĩb⁹ presto erat. ⁊ natura ad
hoc manuducere poterat ex consideratiõe sue mise/
rie et curuitatis. ⁊ ex eruditione quadã generali quã
accipere poterãt a viris q̄ erant in cultu dei famosi.
Un̄ cũ nõ eẽt p̄phia nec reuelatio apta. nõ tenebãn
tur oĩno ad fidẽ explicitã. Indubitant̃ tñ verũ est q̄
eis p̄sto erat noticia mediatoris quãta optuna erat
fm̃ exigẽtiã tp̄is. tũ ex dictamie nature. tũ ex aliena
instructiõe. tuz etiam ex dei inspiratione. q̄ se offert
oĩbus q̄ eũ req̄rũt hũiliter. Dõ. iij. c
De sufficiẽtia fidei quãtũ ad eos q̄ aduẽtũ xp̄i sũt s3
secuti. Et ẽ qõ. Utꝝ oẽs teneãt̃ credere oẽs articlos
explicite p⁹ aduẽtũ xp̄i. Et q̄ sic vr̃. Deut. xxvij. p̄ci/
pit̃ q̄ lex lucide et apte scribat̃ sup̄ lapides. Et ibi di
cit glo. q̄ layci ⁊ simplices sunt lapides. ḡ si scriptu/
ra illa ẽ per cognitionẽ. videtur q̄ layci tenentur le/
gem cognoscere lucide ⁊ aperte. ergo multo fortius
videtur q̄ in nouo tes. tenentur cognoscere doctri/
nã fidei catholice. ¶ Itez Leuit. xiij. dr̃ d̾ leproso vt

efferat sextariū ꝓ emūdatione.ibi glo.sextarius ē ve
rissima fidei confessio.vbi si plus ē effundit . si min⁹
ē deficit. ergo vi ad hoc ꝙ aliquis possit a peccatis puri
ficari ꝙ necesse ē habere plenā mēsuram fidei.ergo vi ꝙ
omnib⁹ sit necessariū nosse oēs articulos explicite ꝛ
distincte. Item sicut se hꝫ obediētia respectu precep
toꝝ.ita fides respectu articuloꝝ.sed nō ē vera obediē
tia nisi obediat oībus p̄ceptis . ergo nec vera fides nisi ex-
plicite et distincte assentiat oībus articulis.Minor ꝓ
batur ꝑ illud qd̄ dr̄. Gal.v. Testificor omni hōi cir-
cūcidēti se ꝙ sit debitor oīs legis faciende . Et Ja.ij.
Si totā legē seruauerit.offendit aūt in vno factus ē
reus omniū. Item sicut se hꝫ charitas ad diligēda.
sic se hꝫ fides ad credibilia.Sꝫ charitas quantūcun
qꝫ sit pua et in quocūqꝫ sit facit amare oē qd̄ ē ama-
bile.necessariū ē eñ cuilibet ad salutē ꝙ diligat suuꝫ
ꝓximū sicut seipm̄.ergo pari rōe necessariū ē fidei quā-
tumcūqꝫ parue oēs articulos credere distincte.¶ Itē
nō vitatur malū nisi cognitū .sed quilibꝫ quātūcunqꝫ
simplex tenet vitare errorē contra quēlibet articulū.
ergo tenet credere et scire quēlibet articulū. Qꝛ autē te
neatur quilibet vitare errorē cōtra quēlibet articulū
manifestū ē.qm̄ si ignorātia nō excusat in agēdis.pa
ri rōe vi ꝙ nec excusare debeat in credēdis. Esto etiā
ꝙ aliqua simplex vetula audiat sacerdotē p̄dicanteꝫ
errorē ꝛ ꝯtra aliquē articulū fidei ꝛ credit ei.ꝯstat ꝙ
ista nō excusat.qꝛ si ad predicatōꝫ sui sacerdotis cō-
mitteret adulteriū vel homicidiū nequaqꝫ excusare-
tur.sed constat ꝙ illū errorē quē predicat sacerdos vi
tare non pōt nisi cognoscat oppositū illi⁹ erroris eē
veꝝ.redit ergo illd̄ qd̄ pri⁹ inferebat.s. ꝙ oēs articulos
fidei distincte credere cuilibet sit necessariū.¶ Item
oēs articuli equaliter artāt ad assentiēdū.oēs etiam
indifferenter se habēt ad hoc vt ꝑ auditū manifestē-
tur.Si ergo equaliter obligant quātū ad assentienduꝫ.
et equaliter obligāt quātū ad auditū.vi ꝙ eodē mō
oēs articuli se hñt ad fidem credētis.ergo vel oēs tenent
credere vel nullū.sed nō nullū credere tenent qꝛ tenēt
credere aliquē.ergo tenent credere oēs et singlos. Cō
tra.super illud Jo.vj.Colligite que supfuerūt frag-
mēta ne pereāt Glo. dicit . fragmēta sūt secreta my-
steria que popul⁹ cōis capere nō pōt.ergo si ista secreta
mysteria sunt maxime ea que spectāt ad articulos fi
dei xp̄iane.vi ꝙ populus nō teneat ad ea cognoscē-
da.¶ Itē ad hoc ꝙ aliquid sciat scia demōstratiua
sufficit ꝙ sciat in vlī et non oportet ꝙ sciat in ꝑticu-
lari.Si ergo cognitio fidei cōtēta ē minori certitudine
qꝫ sit certitudo scie demōstratiue.vi ꝙ non teneatur
quis per fidē credere oēs articulos explicite.¶ Itē
pauci sūt nisi sint bene piti in theologia. qui sciāt ar
ticulos symboli bene distinguere et numerare. Si ergo
oēs tenerent nūc oēs articulos fidei scire distincte ꝛ
explicite pauci saluarent.qd̄ ē valde crudele dicere.
¶ Itē si oēs tenerent nunc scire oēs articulos fidei
explicite.cū in vet.te.nō tenerent sicut supra proba-
tuꝫ ē.vi ꝙ mlto grauior ē lex euāgelica qꝫ moysayca.
Si ergo incōueniēs ē hoc dicere.restat ꝙ nō tenet om-
nes ad credendū singlos articulos explicite et distin
26 cte.¶ R̄.dm̄ ꝙ oēs xp̄iani post aduētū xp̄i tenent
credere oēs articulos.Hoc āt tripliciter pōt eē.Aut
oēs credere implicite.aut oēs credere explicite . aut
qsdā iplicite.qsdā explicite .Credere oēs iplicite ē fi
dei diminute.nō eñ sufficit mō alicui q̄ hꝫ vsum ra-
tionis in generali credere redēptorē et remunerato-
rem.adeo eñ noticia quorūdam articuloꝝ manife-
sta est ꝙ nullus habens vsum rōnis ignoret. nisi om
nino negligat et contēnat dei cultum et saluteꝫ suaꝫ.
Credere autem quosdam implicite qsdam explicite.
hoc est ad fidei salutē necessariū.pōt eñ fidei simpli
cium sufficere.Ad illos aūt tenent explicite creden-
dos quos manifestat eis nō solū predicatio sed etiā ec
clesiasticus vsus et consuetudo.sicut ē de vnitate et
trinitate quā possunt nosse ex ipo actu ꝯsignatiōis.
ꝯsignāt eñ se in nōie patris et filij et spūssancti .Et si-
cut est de natiuitate.passione.resurrectiōe et pecca-
toꝝ remissiōe.quos cognoscere possunt ex ipis solen
nitatibus quas ecclesia celebrat et actibus sacerdo-
tum.ideo ab horū cognitionē et noticia nullus rōne
vtens excipit.nec ignorātia excusatur.qꝛ nō pōt esse
talis ignorantia sine negligentia et cōtemptu.Alios
etiā articulos nō ita manifestos tenent vtiqꝫ crede-
re implicite.Implicite aūt voco credere vt in gene- 27
rali credant vniuersaliter oīe qd̄ credit sacrosancta
mr̄ ecclia.ita ꝙ in ꝑticulari a nullo illoꝝ dissentiant.
nec aliquē articuloꝝ discredant.Credere aūt oēs ar
ticulos distincte et explicite est fidei iam ꝓuecte.hoc
eñ nō ē de generali fidei necessitate.sed si necessarium
ē alicui.illis ē necessariū qui in cognitione fidei ꝓfe-
cerūt.et illis potissime qui fidē alijs explicare et ma-
nifestare tenent.vel etiā qui officiū docendi et p̄dicā
di assumūt.sicut sunt habētes curā animaꝝ.ꝛ p̄dica
tores verbi dei.et doctores sacre scripture.ꝛ alij quo
ruꝫ cōuersatio versatur circa fidei veritateꝫ .Hoc tñ
nō credo eē oportunū omnibus qui saluāt. Multi
eñ sunt boni simplices.qui quāuis sint pue cognitō
nis.sunt tñ magne deuotionis.et tales piū ē credere
ad salutem ꝑuenire.Et ꝓpterea concedendū ē ꝙ li-
cet oportunū sit omnib⁹ nō solum credere oēs arti-
culos implicite.sed etiā quosdā explicite post aduen-
tū xp̄i.nō tñ ē necessariū oībus maxime simplicibus
credere oēs explicite.Vñ concedende sūt rōnes que
sunt ad partem istā. Ad illd̄ vero qd̄ p̄mo obi in cō 28
trariū ꝙ super lapides debebat scribi lex lucide. dd̄.
ꝙ illud mādatū nō erat datū laicis sed illis q̄ debebāt
eos legē docere.Vñ ex hoc nō pōt cōcludi ꝙ simpli-
ces teneantur credere oēs articulos fidei.sed ꝙ illi qui
habēt curā aiaꝝ ipoꝝ tenent credere.ꝛ scire fidē ma
nifestare lucide et aperte.¶ Ad illd̄ qd̄ obi ꝙ sexta- 29
rius fidei consistit in plena cōfessiōe ipius.dd̄.ꝙ sex-
tari⁹ ille qui signat cōfessionē fidei in plurali hꝫ ple
nitudinē sufficiētie ꝛ plenitudinē copie.Tūc implet
plenitudine sufficiētie qñ quis oēs articulos credit
ita ꝙ nullū discredit.aliqs tñ credit iplicite.aliqs ex-
plicite.ita ꝙ in credulitate sua siue in istis quos cre-
dit implicite .siue in hys quos credit explicite nihil
addit nec minuit de his q̄ credit sancta ecclesia.et di
cit sancta scriptura.et hunc sextarium sic impletum
dicunt omnes offerre . Tunc autem est plenitudo
copie qñ quis distincte et explicite nouit et credit ea
q̄ spectāt ad articlos fidei.et ea q̄ ad ipos cōsequun-
tur.et hec mēsura nō ē oim sed magis capaciū. Ad il- 30
lud qd̄ obi tercio et q̄rto.ꝙ sicut se hꝫ obediētia r̄spe
ctu preceptoꝝ et charitas respectu diligēdoꝝ .sic ꝛ fi
des respectu credēdoꝝ. Respōderi pōt dupliciter. Pri
mo dd̄.ꝙ nō ē sile.qꝛ cū fides ꝯsistat in cognitione. ꝛ
cognitio pt̄ scire aliqd in vlī ita tñ ꝙ ñ sciat in ꝑticu-

lari. ꝛ ita scire vno mō ꝛ ignorare alio mō. Pōt ꝛ ipa
fides aliquid credere iplicite qꝫuis nō credat expli-
cite,nō sic aūt est de obediētia q̄ cōsistit in mādatoꝝ
executōe.nō eñ pt̄ mādatum impleri in vlī quin im
pleat in ꝑticulari.Similiter ea q̄ charitas diligit ita
sūt manifesta ꝙ non possūt latere.Aliter pt̄ etiā r̄n-
deri ꝙ quodāmō sit simile. quia obediētia nō tenet
oīa mādata exequi in ope nisi ꝑ loco ꝛ tpe.sꝫ suffi-
cit ꝙ ꝓmptū reddat ꝛ volūtariū ad exequēdū oīa
cū fuerit locus ꝛ tps.Similiter nec charitas spāliter
diligit vnūquēqꝫ sed oēs cōmuniter amplectit. illū
aūt spāliter diligit quē spāliter cognoscit. Ideo ex h̄
non pt̄ concludi ꝙ aliquis per fidem teneat omnes
articulos explicite credere sꝫ implicite. Explicite āt
cū se offert oportunitas.vtpote quando aliqs arti-
culus illi p̄dicatur ꝛ explicat ab eo cui debet credē.
31 ¶ Ad illud quod opponit ꝙ non vitat malum nisi
cognitū.dd̄m ꝙ verū est.Sed cognitū potest eē ali-
quid dupliciter.vel in se vel in alio.ꝛ sm̄ hūc dupli-
cē modū potest aliquis vitare malū. vel ꝑ noticiam
ꝓpriaꝫ.vel per noticiam alienā.Ille aūt qui habꝫ fi-
dem implicitā de aliquo articulo. qꝫuis errorē cōtra
istum articulū non pt̄ oīno vitare ꝑ noticiam ꝓpriā.
potest tamen vitare per noticiā alienam. innitit eñ
hijs qui credūt articulos explicite. Unde aliqs sim-
plex homo vel vetula cū audit aliquid nouū predi-
cari nō debet statim assentire.quousqꝫ nouerit illud
vniuersaliter ab ecclesia teneri. Unde pter remediū
diuine inspiratōis ꝛ orōis ad quod semp recurrēdū
est.habēt simplices remediū hūane instructōnis.ad
quod possūt confugere vt errores valeāt declinare.
Semp eñ deus habuit ꝛ habebit aliquos iustos et
famosos qui veritatem fidei ꝛ in se ꝛ etiā in simplici
bus conseruarēt.dum simplices innitūtur eis et cre-
32 dunt.¶ Ad illd̄ quod opponit vltimo ꝙ oēs articu
li habēt se equaliter ad assēsum ꝛ auditū.dd̄m ꝙ ꝛ si
indifferēter se habeāt oēs articuli ad fidem qꝫtuꝫ ad
assentiēdi ꝓmptitudinē. non tamē equaliter se hñt
qꝫtum ad instructōem.Qd̄ eñ frequētius versat añ
oculos ꝛ in auribus rudium ꝛ simpliciū.meli⁹ ab il-
lis capitur ꝛ retinet. ꝛ aliqui articuli sūt hmōi q̄ ita
frequētātur.sicut est de natiuitate xp̄i ꝛ passiōe ꝛ si-
milibus ꝙ nō possūt ignorari sine culpa negligētie.
non sic aūt est de oibus alijs.ꝛ ideo nō oportꝫ oēs
equalit explicite credi. Qꝛuis eñ habitus fidei sit ꝑ
infusionem.explicatio tñ est ꝑ doctrinā ꝛ instructō-
nē ad quā nō oēs articuli se hñt vniformiter.

Consequēter querit de ꝓfectu fidei sm̄ di-
uersitatem tpm̄.Et circa hoc querūtur tria.
Primo vtꝝ fides creuerit qꝫtū ad credēdoꝝ
multitudinem. Scd̄o vtrū creuerit quantū ad lumi
nis plenitudinem. Tercio vtrū ꝓfecerit qꝫtū ad co-
gnitōis certitudinem.

Questio.j. d

Utrum fides creuerit vel ꝓfecerit qꝫtum ad creden
doꝝ multitudinē.Et ꝙ sic videtur Exo.vj. Nomen
meū adonay non indicaui eis.ergo ex hoc textu patꝫ ꝙ
aliquid cognouerūt patres sequētes.qd̄ non cogno-
uerunt precedētes. quia reuelauit dñs moysi qd̄ nō
reuelauit patribus.ergo videt ꝙ fides nostra aliqd co-
gnoscat nūc quod fides patrū non cognoscebat.cre-
uit ergo fides quo ad credibilia. ¶ Itē sicut lex euāgeli
ca se habet ad legem moysaicaꝫ qꝫtuꝫ ad moralia.sic
fides legis noue ad fidem veteris legis qꝫtū ad credi
bilia.sed euāgeliū super legem veterem addit multa
consilia.ergo videtur ꝙ fides legis noue se extendat ad
plura credibilia qꝫ fides legis veteris.¶ Iteꝫ incar
natio xp̄i.passio.resurrectio ꝛ ascensio.ꝛ hmōi ꝓpo-
nūtur oibus credenda qui sūt in noua lege. sed h̄ non
ꝓponebāt illis q̄ erāt in lege moysaica.ergo ꝛc.¶ Iteꝫ
aliquid cognouit ecclia post aduētum xp̄i.quod la-
tebat angelos.ergo multo fortius cognoscit aliqd ꝛ cre
dit quod latebat hoīes puros.videt ergo ꝙ fides creue
rit qꝫtū ad ea q̄ per ipam credūtur ꝛ cognoscuntur.
Prima manifestat ꝑ hoc quod dicit Eph.iij.vt ino
tescat ptātibus ꝛ p̄ncipibus ꝑ ecclam multiformis
sapiētia dei.¶ Sed ꝯ. Tota fides xp̄iana ꝯtinet in
lege no.ꝛ tota lex noua cōtinet in veteri.quia rota ē
in rota sm̄ ꝙ dicitur Ezechiel.j.Si ergo fides patrū
precedentium aduētum xp̄i claudebat in se quicqd
erat legis veteris.claudebat ꝛ ꝑ ꝯñs quicqd erat le-
gis noue.videt ergo ꝙ fides sm̄ tpa diuersa non creue-
rit qꝫtum ad credibilia.¶ Iteꝫ mutato obiecto mu-
tat habitus. ergo si fides sm̄ diuersa tpa haberet aliqd
obiectum nouū.videlicet.si crederet aliquid quod ꝑ
us nō credidisset.sm̄ diuersa tpa mutata esset. Sed
fides sm̄ diuersa tpa nō est mutata sm̄ ꝙ dicit Aug
ꝛ habet in litera.ergo videt ꝙ non ꝓfecit qꝫtuꝫ ad cre-
dibilia.¶ Item oīe qd̄ est verū mō de preterito. ali
qñ fuit veꝝ de futuro.ergo sicut mō verū est xp̄m esse in
carnatū.natū. ꝛ passum.ita verū erat in pterito cri-
stum esse incarnādum.nasciturū.ꝛ passurū.ꝛ qua ra
tione nūc est credibile de preterito .eadē rōe erat tūc
credibile de futuro.ergo non videt ꝙ creuerit fides qꝫ-
tuꝫ ad numeꝝ credibiliū.¶ Item qꝫuis charitas ꝓ-
fecerit aliquo mō sm̄ intēsionē ꝛ feruorem. nō tamē
ꝓfecit qꝫtū ad diligēdorum multitudinē.tot eñ fue
rūt diligibilia in ve.le.quot ꝛ in noua.ergo simili rōe vi
det ꝛ circa fidem ꝛ cred bilia.ꝙ etiā ꝓficiēte fide.cre
dibilia ꝓpt h̄ nō sint multiplicata.¶ R̄.dd̄ ꝙ credi 33
bilia multiplicari dupliciter pt̄ intelligi.vel qꝫtuꝫ ad
nouoꝝ articuloꝝ additionem.vel qꝫtū ad implicito
rū explanatōem. Si primo mō intelligat.sic non est
ꝯcedēdum fidē.ꝓfecisse qꝫtū ad credendoꝝ multipli
catōem.Si scd̄o mō.sic.ꝓfecit sm̄ ꝓcessū tpis.qꝛ qd̄
vno tpe credebat implicite ꝛ quasi vno articulo.ꝓ-
cessu tpis explicatū est ꝛ quasi distinctū in multa cre
dibilia. sicut supra dicebat ꝙ sufficiebat aliquo tpe
redēptorem credere esse futurū. Nūc aūt circa ipm̄
redēptorem septem articuli explicātur.ꝛ multa ex il
lis cōsequentia et eis annexa manifestātur. Et h̄ est
qd̄ dicit mgr̄ Hugo de sācto victo.in li.de sac. Ante
legē inquit deus creator credebat.ꝛ ab eo salus ꝛ re
dēptio expectabat. ꝑ quem aūt ꝛ quō eadē salus im
plenda ꝛ ꝑficiēda foret.exceptis paucis quibus hoc
scire singulariter in munere datū erat.a ceteris fide-
libus nō cognoscebat. Sub lege aūt ꝑsona redēpto
ris predicabat mittēda.q̄ aūt ipa ꝑsona foret. hoc ē
vel hō.vel angelus.vel deus. nōdum manifestabat.
soli eñ hoc cognouerūt qui ꝑ spm̄ illuminati fuerūt.
Sub gratia aūt manifeste iam ab oibus p̄dicatur ꝛ
credit.ꝛ modus redēptōis.ꝛ qualitas ꝑsone redem
ptoris.ꝛ sic patet ꝙ fides ꝓfecit qꝫtum ad credibiliū
multitudinem.nō noua addēdo.sed quodāmō im-
plicita explicando .Qualitas eñ ꝑsone redēptoris
ꝛ modus redēptionis sciri nō potuit apte. nisi qua-
dam articulorum multitudine ꝛ distinctōe.¶ Con-
cedēde sūt ergo rōnes ad primā ptē inducte q̄ ostēdunt

fidē aliquo mō ꝓfecisse ſm credibiliū multitudinē.
34 ¶ Ad illud vero qd̄ primo obijcit̄ in cōtrariū q lex noua est in veteri sicut rota in rota. dd̄ q rota nō hȝ esse in rota nisi ſm implicatōnē quādā. qz qd̄ in lege noua est explicite. in ve. le. erat implicite. Vn̄ ex hoc nō sequit̄ q fides in lege noua nō ꝓfecerit ſm articuloꝝ multitudinē explicādo p multos qd̄ in vno cōtinebat̄ implicite. sed q nō credit addēdo aliqd̄ extraneū qd̄ quidē in lege veteri nec explicite nec implicite
35 fuisset contētū ¶ Ad illud qd̄ obijcit̄ q mutato obiecto mutat̄ habitus iā pȝ rn̄sio. qz ista mltiplicatio articuloꝝ ſm quā dicim⁹ fidē ꝓfecisse nō mutat obiectū ſm ſbam. sed solū ſm accn̄s. qz implicitū explicat. et iō ex hoc non p̄t inferri q fides essētialit̄
36 sit mutata ¶ Ad illud qd̄ opponit̄ q oia que credimus de p̄terito fuerūt credibilia de futuro. dd̄ q verū ē. ſ licet oia illa q̄ nūc credim⁹ ab aliquib⁹ ex spāli munere dei cognoscerētur ⁊ crederētur explicite. vniuersitati tamē ppli nō ꝓponebātur credēda nisi implicite. vnde ⁊ ppl's cōiter expectabat messiā siue redēptorē nihil cogitans de filij dei incarnatōe. vl' passione. vel resurrectōe. Nūc aūt hec oia sūt explicita. nec tn̄ sūt credibilia. immo actu credita ⁊ ad credēdū ꝓposita. ⁊ q̄tū ad hoc dicim⁹ ea esse multiplicata.
37 lȝ q̄tū ad veritatē rei nō sint augmētata ¶ Ad illd̄ qd̄ obijcit̄ q charitas nō ꝓfecit q̄tū ad numerū. dd̄ q si loquamur de isto mō ꝓficiēdi ꝓcedi p̄t eodē mō de charitate sicut ꝓcessū est de fide. qm̄ in lege vete. nō p̄cipiebat̄ diligi inimic⁹ nisi implicite. sed hoc in lege euāgelica explicat̄. sic ⁊ in fide suo mō intelligēdū sicut prius tactū est. Loquimur eīm hic de profectu fidei ⁊ charitatis p cōpatiōem ad cōem ppli statū. nō q̄tū ad priuilegiū spāle quarūdā psonaꝝ.

Questio .ij. c

Vtrū fides ꝓfecerit q̄tū ad luminis plenitudinē: Et q sic videt̄ primo auct'e Greg. in quadā omelia sup illud Luce Beati oculi qui vidēt q̄ vos videt̄. ibi grego. Scdm̄ incremēta tpm. creuit sciētia sacrorū spūaliū p̄m. Et quāto aduētui saluatoris viciniores extiterūt. tāto mysteriū salutis plenius p̄cepert. ſ pleniori lumine cognouerūt. ſ nō cognouerūt nisi fide. ſ creuit fides q̄tū ad lumis plenitudinē ¶ Itē ſm ꝓfectū tpis creuit ꝓphia q̄tū ad illuminatōnis plenitudinē. ſ ꝯsimili rōne videt̄ hoc debere repiri in ipa fide. Prima ꝓbat̄ p hoc qd̄ dicit dauid ꝓpha. Super senes intellexi. Et iteꝝ. Sup docētes me intellexi. Et actuū .ij. dixit petrus. Nō sicut estimatis hij ebrij sūt. sed hoc est qd̄ dicit̄ p ꝓpham Johel. Et erit in nouissimis diebus effūdā ⁊c. Si ſ ſm maiorē spūs effusionē crescit mentis illūinatio. videt̄ q ipa fidei cognitio ſm tpis diuersitatē creuerit q̄tū ad luminis plenitudinē ¶ Itē clarius videt̄ vnūquodqz ad p̄sētiā lucis q̄ ad p̄sentiā vmbre. ſ in no. le. fuit ipius veritatis exhibitio. in ve. vero fuit ipius veritatis obumbrātis p̄figuratio. ſ ſm tps no. le. maior fit in cognitōe fidei luminis plenitudo ¶ Itē maior illuminatio fidei habet ortū a duplici p̄ncipio. videlicet. vel a gratia interius inspirāte. vel ab instructōe exterius manuducēte. sed tpe legis noue abūdātior est gratie effusio in sacramētis. ⁊ clarior instructō in euāgelicis ⁊ aplicis documētis. ſ videt̄ q in ipa fide ſm tps gratie maior sit plenitudo lumis ¶ Sed ꝯ. Qd̄ est supra tps nō mutat̄ nec ꝓficit nec deficit in tpe. ſ illuminatio fidei innitit̄ p̄me veritati ꝓpter se ⁊ sup oia q̄ est oīno supra tps. ſ vr̄ q fidei cognitō ſm tpis diuersitatē nec ꝓficiat nec deficiat q̄tū ad luminis plenitudinē. ¶ Itē videt̄ q fides nō solū nō ꝓfecerit ſm luminis plenitudinē. imo potius decreuerit. qz maior est illūinatio que reuelat magis occultū q̄ que reuelat magis manifestū. sed fides ante aduētū xp̄i faciebat cognoscere redēptorē ⁊ mediatorē. ⁊ hoc quidē multo magis erat occultū q̄ post aduētum ipius. ſ videt̄ q ipa fides ampliori ⁊ perfectiori lumine tūc tpis p̄fulderet mētē ¶ Itē maior est illuminatō que facit p̄cognoscere futura q̄ q̄ facit rememorari p̄terita. sed fides in antiqs patribus faciebat futura p̄cognoscere. in nobis facit p̄terita rememorari. ſ amplioris et p̄fectioris lūis erat tūc q̄ nūc ¶ Itē tāto amplior est illūinatō ⁊ maior q̄to lumē suū magis cōmunicat. sed fides sequētiū magis cōfirmat̄ p fidē patrū p̄cedētiū. ſ cū priores cōmunicant illuminatōem suā posteriorib⁹. nō ecōuerso. vr̄ q maior fuerit in eis luminis plenitudo.

¶ Rn̄. dd̄ q ſm diuersitatē tpm creuit fides q̄tū ad 38
luminis plenitudinē. intelligēdo de fide ſm statum cōem. hoc aūt nō est ꝓpter ipoꝝ tpm trāsmutatōem primo ⁊ principaliter. sed ꝓpter veritatis exhibitōes. ꝓpter maiorē gratie diffusionē. ꝓpter planiorē instructionem. iō cū credētes clari⁹ nūc ea q̄ credunt cognoscūt q̄ antiquitus cognoscebāt. qz iā est veritas exhibita p xp̄m. iā etiā gratia spūssācti amplius diffundit̄ in sacramētis noue legis ꝓpter xp̄i meritum ⁊ p̄ciū iam solutū. Jam etiā nūc fides aptius p̄dicat̄ ⁊ docet̄. ꝓbat̄ ⁊ defendit̄ p euidens discipuloꝝ xp̄i ⁊ eius seq̄ciū documētū. Vnde cōcedēde sūt rōnes q̄ hoc ostēdunt. Ad illud vero qd̄ obijcit̄ q il- 39
luminatio fidei ⁊ ipa fides est supra tps. dd̄. q lȝ sit supra tēpus q̄tū ad rōem mouētem. qz innitit̄ p̄me veritati ꝓpter se. tamē q̄tū ad ipm intellectū credētem ⁊ assētiētem volūtarie respicit statū vie. ⁊ ita q̄dammō tpis varietatē. qz status vie ſm diuersa tpa variari habet. ⁊ ideo sicut videmus q in vno homine fides crescit ⁊ ꝓficit paulatiue. ſm q hō mag' ac magis se disponit ad fidei susceptōem. sic etiā in diuersis tpibus ꝓficit fides ſm statū cōmunem. qz ſm ꝓfectū tps efficiebātur hoies magis ydonei ad p̄cipiēda ⁊ intelligēda sacra fidei ¶ Ad illud qd̄ obijcitur 40
q maior est illuminatio q̄ manifestat magis occulta. dd̄ q illud habet veritatē ceteris parib⁹. sed aliq̄ illūinatō adeo p̄t illuminare ad videndū res manifestā q excedit illā q̄ illuminat ad cognoscēdā res occultā. sicut visio patrie excedit fidē. P̄ot etiā alit̄ dici q occultū aliquid dicit̄ dupliciter. vel a pte cognoscētis. vel a pte rei cognite. Cū ſ dicit̄ q maior est illuminatio q̄ facit cognoscere magis occultum. dd̄m q si intelligatur a parte rei cognite tunc habet veritatem. vtpote si illud quod erat occultū faciat magis manifestum. Si vero a parte cognoscentis hoc modo non habet veritatem in proposito. quia fides precedētium aduētum xp̄i non faciebat de mag' occulto magis manifestū. immo qd̄ erat occultū in se remanebat occultū ipi cognoscēti ¶ Ad illd̄ qd̄ obr̄ 41
q maior ē illuminatō q̄ fac̄ p̄cognoscere futura q̄ q̄ fac̄ rememorari p̄terita. dd̄ q verū ē de ill' p̄teritis q̄ ſbiacent hūane ꝯsideratōi. De hijs ſ aūt q̄ sūt supra rōnē veritatē nō hȝ. De talib⁹ eīm ꝯsueuit dici q nō solū ꝓphia futuroꝝ. sed etiā p̄teritoꝝ. sic ꝓphetauit moyses cū dixit. In p̄ncipio creauit de⁹ celū ⁊ terrā

Et elizabeth Luce .j. Beata q̄ credidisti ⁊c. ⁊ respectu taliū ē fides. p fidē eīm credit̄ q de⁹ fuerit hō passus ⁊ mortu⁹. ⁊ q resurrexerit tercia die. ⁊ h̄ excedit nāle iudiciū. nec ad hui⁹ cognitōem ꝑuenire p̄t hō p ea q̄ sēsu cognouit ſ p ea q̄ dn̄s inspirauit. Vnde q̄uis fides nr̄a sit p̄teritorū. poti⁹ tn̄ dici dȝ diuina illu-
42 minatio q̄ dicat̄ p̄teritoꝝ rememoratio. ¶ Ad illud qd̄ obr̄ q illuminatō p̄cedētiū magis cōicat̄ q̄ illūinatio sequētiū. dd̄ q h̄ accidit. sic lucerna posita sup cādelabrū magis illuminat q̄ si multe ponerent̄ ſb modio. p hūc modū paciā Job ⁊ thobie plures mouet ⁊ dirigit ad veritatē q̄ patiētia multoꝝ alioꝝ q̄ tū virt⁹ pl⁹ claruit apd̄ deū. Et ſm istū modū illuminatio patrū p̄cedētiū magis cōicat̄ q̄ illūinatō sequētiū. qz sequētes a p̄orib⁹ accipiūt exēplū bn̄ viuēdi ⁊ credēdi. nō ecōuerso. sicut discipul⁹ doctrinā accipit a mgr̄o. Qui si bon⁹ est p̄t dicē cū dauid. Sup oēs docētes me intellexi ⁊c.

Questio .iij. f

Vtrū fides creuerit q̄tū ad sēsus certitudinē: Et q sic vr̄. Certi⁹ assētit̄ ei qd̄ clari⁹ cognoscit̄. ſ fides ſȝ diuersitatē tpm ꝓfecit in claritate cognoscēdi. ſ i certitudie assētiēdi ¶ Itē tāto certi⁹ assētit̄ ei quāto certior est in se. ſ necriū certi⁹ ē q̄ ꝯtingēs. ſ fides q̄ est de necrio certior ē q̄ fides q̄ ē de cōtingēti. ſ fides q̄ credim⁹ xp̄m eē passū ē de necrio. fides q̄ crediderūt xp̄m eē passurū fuit de ꝯtingēti. ſ certior ē fides post aduētū xp̄i q̄ ante. ¶ Itē tāto certi⁹ est aliqd̄ quāto plurib⁹ testib⁹ ꝯfirmat̄. ſ fides ecclie plurib⁹ testib⁹ ꝯfirmata est q̄ fuerit fides synagoge. siue q̄tū ad mirabilia. siue q̄tū ad martyria. siue q̄tū ad ꝓbaꝝ oracula. ¶ Itē q̄to fides firmi⁹ adheret tāto certior ē. ſ quāto fides est deuotior tāto firmi⁹ adheret. ſ ſm diuersitatē tpm creuit fidei deuotio. ſ creuit ipius fidei certitudo. Qz āt ſm diuersitatē tpȝ fidei deuotō creuit manifestū est. qz deuotionē ipi⁹ ecclie adiuuat synagoga. vt pȝ in cāticis q̄si p totū ſm q glose exponūt. ⁊ hīpm expsse videri p̄t in choris martyꝝ. virginū. ⁊ ꝯfessoꝝ. q̄ ampli⁹ abūdāt p⁹ xp̄i aduētū q̄ āte. ¶ Sȝ ꝯ. tota certitudo ipi⁹ fidei pendet ex diuina veritate dictāte. ſ ipi diuie veritati dictāti nl'la oino p̄t accrescere certitudo. ſ p̄i rōne nec ipi fidei assētiēti. Jtem cognitio fidei est ꝯformis diuie p̄sciētie a q̄ recepit illumiatōem. ſ diuia p̄sciētia eque certa ē de futuro anteq̄ eueniat. sicut ⁊ de p̄terito postq̄ euenit. ſ vr̄ q fides patrū p̄cedētiū aduētū xp̄i habebat tātā certitudinē quātā hȝ fides coꝝ q̄ sc̄ ſbsecuti. Itē eque certa est ipa fides d̄ eo qd̄ cognoscit sic ⁊ ꝓphia. Sȝ ꝓphia est diuia inspiratō reꝝ euentū imobili veritate denūciās. q̄ adeo est certa de futuro. sicut ⁊ de p̄terito. Vn̄ ⁊ futura frequēter annūciat p modū p̄teriti. ſ p̄i rōne vr̄ q ⁊ fides in plurib⁹ patrib⁹ p̄cedētibus aduētū xp̄i eque certa fuerit sicut ⁊ in ꝯsequētibus. ¶ Itē sicut in fide nr̄a null⁹ cadit error. nl'la dubitatio. sic nec i fide p̄cedētiū patꝝ. si ſ albius dr̄ qd̄ nigro est impmixti⁹. ⁊ certi⁹ qd̄ remotū ē ab oīni dubitatōe. ⁊ eque erat remota fides antiqꝝ patꝝ ab errore ⁊ dubitatione sicut ⁊ nr̄a. ſ equalit̄ erat certa. ſ fides nō creuit q̄tū ad certitudinē ¶ Rn̄. dd̄ q d̄ cer- 43
titudine fidei est loq̄ dupl'r ſm duplicē ꝯpatōem. Hȝ eīm fides compari ad ipam veritatē dictātē. hȝ etiā compari ad ipm intellectū assētiētē. Si loq̄mur de certitudine fidei p compatōem ad veritatē dictātē. sic certitud ꝯ nec habet minui nec augeri. qz cū ipsa veritas diuia certissima sit ⁊ falli nō possit quātū est ex pte rōnis dictātis in fide quacūqz q̄ assētit diuine veritati ꝓp̄ se ⁊ sup oia stat⁹ est certitudis. nec hȝ ex illa pte fides ꝓficere in certitudine sicut ostēdūt rōnes ad scd̄am ptē inducte. Si āt loquamur de certitudie fidei p compatōem ad ipm credentē. sic cōcedi p̄t q fides crescit q̄tū ad certitudinē. tū ꝓp̄ clariorē cognitōem. tū ꝓpter maiorē deuotōem. Illa eīm fides certior est q̄ aptius cognoscit ⁊ deuoti⁹ acq̄escit. Et q̄tū ad hec duo fides ſm diuersitatē tpm crescit ſm q dicit mgr̄ hug. de sācto vic. in li. de sacris. duo inquit sūt ſm q̄ fides crescē dicit̄. cognitō ⁊ affectus. Scd̄m cognitōem fides crescit quādo erudit̄ ad sciētiā. ſm affectū vero qn̄ ad deuotōem excitat̄. ⁊ roborat̄ ad ꝯstātiā. ⁊ vtroqz mō creuit fides ſm diuersitatē tpm. Qz eīm creuerit q̄tū ad deuotōem satis ostēdūt martyrū passiōes. q q̄tū ad sciam satis ostēdūt doctorū eruditōes. Vn̄ hugo dicit q illd̄ signatū fuit Nume. xiij. de botro q̄ portabat̄ in vecte de q̄ ait sic. Botr⁹ siquidē in vecte. xp̄s in cruce est. cui⁹ mysteriū in sacro duo ppli portāt. q̄ p̄cesserūt portauerūt ſ nō viderūt. qz p̄cedētes aduētū ei⁹ sacra passionis ipius portauerūt. sed nō oēs p cognitōem intelligere valuerūt. Scdi aūt portāt ⁊ vidēt. qz fideles p⁹ aduētū xp̄i sacrm̄ passiōis eius p fidē suscipiunt. ⁊ p reuelatā cognitōem iā apte cognoscūt. sic ſ pȝ q ⁊ si certitudo fidei a pte veritatis dictātis nō hȝ incremētū. habet tn̄ ꝓficere ex pte ipius credētis. Et ſm hoc patet rn̄sio ad q̄ōnē ꝓpositā. Patet etiā rn̄sio ad obiecta. quia rōnes ad p̄mā ptē ꝓcedūt ſm vnā viā. ⁊ rōnes ad scd̄am ptē ꝓcedūt p aliā sicut manifestū est ptractāti. Patet etiā generaliter ex p̄dictis 44
q̄s sit modus ꝓficiēdi in ipa fide. Proficit eīm fides quodāmō extēsiue q̄tū ad articulorū explicatiōem. ꝓficit etiā intēsiue q̄tū ad clariorē illuminatōem. ꝓficit etiā radicatie q̄tū ad certitudis ⁊ deuotōnis adhesionē. ⁊ hoc dico respiciēdo ad statū ꝯmunē. Et p ꝯsimilē modū ꝓficere habet in eodē hoie ⁊ etiā in diuersis hoibus q̄ sūt ſb eadē lege se sc̄ gradatim excedētibus ſȝ fidei ꝓfectū. Et hoc est qd̄ dicit hug. d̄ sācto vic. ſm incremēta fidei diuersa genera hoiȝ inueniunt̄. Quidā eīm fideles sūt qui sola pietate credē eligūt. sed vtrū credēdū sit vel nō credēdū rōne nō cōphendūt. Alij vero rōne approbāt qd̄ fide iā credūt. Alij vero qd̄ fide credūt. ⁊ rōne approbāt qd̄ puritate mētis intelligētia expiunt̄. In prima sola fides facit electōem. In secūdis ratio adiūgit approbatōnem. In tercijs puritas intelligētie apprehēdit certitudinem. Et sic patet rn̄sio ad ꝓpositam questionem.

Distinctio .xxvj. de spe.

Est āt spes virt⁹ ⁊c. In p̄cedētib⁹ determiauit mgr̄ de p̄ma virtutū theologicarū videlicet de fide. i hac pte intēdit agē de scd̄a videlicet de spe. Diuidit̄ aūt ps ista in ptes duas. i quarū p̄ma mgr̄ determinat de ipa spe ſm ꝯsideratōes absolutā ostēdēs q̄d ipa sit. In scd̄a vo determiat d̄ ipa ſm ꝯsideratiōnē relatā. ibi. Et sicut fides ita ⁊ spes ⁊c. Prima ps posset diuidi in duas ſm duas notificatōes quas ponit Prima ponit̄ ibi. Est aūt spes virt⁹. Scd̄a ibi. Est etiam spes certa expectatio ⁊c. Scd̄a vero ps p̄ncipalis diuidit̄ in ptes duas. In ¶ p̄ma determiat de ipa spe p compatōem ad alteri⁹ virtutis habitū. In scd̄a

determiat ꝺ ipa in ꝓpatõe ad ꝓpũ sbiectũ. ibi. Post ꝫ supest inuestigare. In pma pte duo facit. Primo ꝫpat spem ad ipam fid ẽ fm pueniẽtiã. scḋo vo fm differẽtiã. ibi. distinguit tñ fides a spe. Silr ⁊ in pte reliq duo fac. pmo inqrit vtrũ spes ⁊ fides fuerit in xpo. Scḋo inqrit vtrũ fuerit in illis pat ribus q̃ fert in symbo. ibi. De anticis vo patrib⁹ q̃ ad inferos ⁊c. De spe quid sit. a

a Est aũt spes vt⁹ ⁊c. Obi. si vnũ efficũ ẽ vnũ solũ. vi q̃ male dicat ꝑsalit q̃ etna bõa spant. Itẽ nullũ etnũz ẽ tpale. ꝫ oẽ futuꝝ est tpale. ꝫ cũ p spes expectatur futura bona sic ꝺr in alia diffinitõe. vi q̃ p ipam nõ expectat tur eterna bõa. Propter ꝫ q̃ q̃ sit bona inẽ illa duo mẽbra. videli cet inẽ spũalia bõa et eterna. R⁹. ꝺ̃ q̃ spes diffinit hic p compatõem ad obiectũ. ꝓpũ Obiectũ aũt ipi⁹ spei ẽ ipz bonũ eternũ ⁊ glosuz. Hoc aũt est duplr. s. creatũ ⁊ increatũ ⁊ respectũ vtriusq; est spes. ꝓncipaliter tñ respectũ bõi increati. Et ꝫ ꝫ duplr ꝓt itelligi ꝑdicta diffi⁹. Et si itelligat de bõo increato tñc spes ꝺi expectare etna bõa q̃ ꝺdẽ q̃tũ ẽ i se currit sine ꝓncipio ⁊ fine. Si aũt itelligat ꝺ bõo creato tẽ ꝺi expectare bõa etna. i. ꝓpetua. Utroq; tñ mõ ꝑalit ꝺi expectare bõa etna. ñ q̃ pla st bõa sũma. ꝫ q̃ bonũ etnũ qꝺ ẽ ipa imẽsa bonitas oia bõa excellit p sui eminẽtiã. ⁊ bonũ ꝓpetuũ qꝺ ẽ btitudo creata oia bõa ꝓbendit p eapollẽtiã. Jõ ꝑalit dic etna. ñ. ꝓt etnitas multitudiné. ꝫ ꝓt boni expectati oim odã plenitudiné. Ad illo qꝺ obi q̃ ẽ expectatõ boni futuri. ꝺ̃ q̃ nihil ipedit aliq̃ bonuz cẽ eterũ in se ⁊ tpaliẽ ab aliq̃ bũ in pmo. ⁊ sic ẽ in mercede q̃ expectaẽ p spez q̃ eterna ẽ in se. et tñ futura ẽ expectãti q̃ ad eã nõdũ puenit. Ad illo qꝺ qz q̃ dria sit inẽ illa duo mẽbra. ꝺ̃ q̃ pmũ mẽbr explicaẽ p scḋm q̃ ꝺi pomit. vt sit sẽ? spũalia. i. etna. Uel ꝑt dici q̃ p hãc ꝺriaz spũalia. distinguit spes ab affectõe nali. ꝓ ẽ ãt q̃ vi etna distinguit a vtute cardiali. ⁊ tagit ꝓpa rõ spei q̃ ẽ in bonũ ꝫ rõe etni. Ul ꝑt dici q̃ p ꝫ qꝺ ꝺi spũalia tagit obiectũ finale qꝺ hz rõez mal. fz ꝙ pluerit dici. q̃ spes qꝺã ẽ venie. qꝺã gẽ. qꝺã glie. Per ꝫ ãt qꝺ ꝺr etnũ tagit obiectũ. ꝓriũ ⁊ formale siue motiuũ ⁊c. b Est etiã spes certa expectatõ future btitudis veniens ex ꝺi gra. Cõtra. q̃ fm q̃ ꝺicꝑhs. Peccat ꝺ̃ diffinit qꝺ ẽ in motu p id qꝺ ẽm q̃ete ⁊ ecõuerso. sed expectare ẽ q̃escẽ. spare qꝺãmõ ẽ tẽdẽ i rẽ spata. ꝫ male diffinit ꝑ expectatõem. Itẽ ois notificatꝺ hz ꝺari ꝓpria. ꝫ btitudo ⁊ gra ⁊ merita sẽ ecta? vtutib⁹ cõia. ꝫ icõueniẽter spes diffinit ꝑ illa. Jurta ꝫ q̃. Cũ vni⁹ rei sit vnũ eẽ ⁊ ita vna diffi⁹. quõ differt ꝑdicta notificatõ ab alijs notificatõib⁹ q̃ ꝑlueuẽt assignari ꝺ spe. R⁹ ꝺ̃ q̃ spes ẽ nomẽ affectõis. ⁊ ẽ nomẽ vtut⁹. Scḋm q̃ ẽ nomẽ affectõis sic diffinit a pho. Spes ẽ suspitõ futuri boni. Se cũ ãt q̃ ẽ nomẽ vtut⁹. ⁊ noiat bitũ sic hz diffiniri. ⁊ notificari p fuũ actũ. Act⁹ ãt ille duplr ꝓt ꝑpari. Ul ad obiectũ tñ. Et sic ẽ illa diffi⁹ mgri. Spes ẽ ꝺr⁹ q̃ spũalia ⁊ etna bõa ꝑsãt. Ul ad obiectũ vl ad ꝓncipiũ. Et sic illa baymõis. Spes ẽ certa expectatõ future btitudis veniẽs ex gra ⁊ meritꝫ. Ued ad obiectũ ⁊ bitũ ꝑabulũ. ⁊ sic ẽ illa Aug. ꝺ ci. ꝺi. Spes ẽ ꝺr⁹ q̃ ꝙs se ad illo qꝺ credit puerue ꝓsumit. Aliẽ ãt ꝓt affignari distinctõ inẽ istas tres notificatõis. q̃ ꝓma sit formal⁹ data ꝑ gram ⁊ drias. Scḋa cãlis data ꝑ actũ ⁊ cãs. Tercia vo ptiz cãl⁹ principalis. q̃ data ꝑ obiectũ speĩ ⁊ aliã ꝑabulã vtutẽ. fz fidẽ q̃ tagiti ꝺbo credẽdi. Ad illo ꝫ qꝺ obi. q̃ expectatũ ẽ q̃ est. ꝺ̃ q̃ Quis sit q̃si cozpis. nõ ẽ qꝺã sollicitatꝺ mẽt⁹. Qui ei expectat. aduẽtũ dilderat expectati. expectatõ ꝺ hz q̃ ponit⁹ diffinitõe spei ñ ẽ expectatõ cozpal⁹ ꝫ magnẽtal⁹. q̃ ẽ qꝺã imagiatõ ⁊ ptẽlio respectũ finiũ assequẽdi. Ad illo qꝺ obi q̃ ꝫ notificatꝺ data ẽ ꝑ cõia. ꝺ̃ q̃ illa cõia hz q̃ ꝫ ponũr sẽ ap. ꝓpata. Nã btitudo ap. ꝓpata spei rõe vltie dot. q̃ qꝺ ẽ pfecta tẽtõ cozrndẽs ipi spei. ⁊ ea rõe q̃ noie btitudis itelligim⁹ bonũ excellẽs ⁊ idefectibs. Silr merita ⁊ gra eidẽ apprope ꝺr. put iũgit sill⁹. Bra. n. respicit dei benignitatẽ ⁊ miaz. merita vo dei ẽ tatez ⁊ iustitiã. q̃m vo vtutis spei. ꝑ ẽ vtrũ q̃. respicit vt libẽt a ꝺspatõe ꝑ sũptõe q̃ solũmõ alter⁹ ituẽr. iõ. ꝓpue puẽit ipi spei q̃ ꝺ̃ venies ex gra ⁊ meritis. meritis iq̃ ꝑcedẽtib⁹. vl i. ꝑpositis. i. radice vl ẽu sic i ꝑcedẽtib⁹ ꝓnũ fuit. c Et sic fides ita ẽ spes ẽ ꝺ iuisibili. vr flm dicẽ. q̃ si fides et spes cõicant i obiecto. ꝫ sẽ cadẽ vtus. Itẽ i tpalib⁹ ita bñ ꝑt q̃s spare pecuniã quã vidz q̃s pecuniã quã ñ vidz. ꝫ pi rõe i spũalib⁹. ꝫ spes ñ ꝺ dicẽ ꝺ iuisibilib⁹. Itẽ spes respicit ipz affectũ. visible ãt et iuisibile respicit itellectũ. ꝫ si obiectũ et bit⁹ respiciãt eãdẽ potẽtiã. male ꝺr spes ẽ iuibil. R⁹. ꝺ̃ q̃ ẽ nis bõis pfectẽ vidẽ ẽ viuẽ sic ꝺicit Aug. ꝓpt q̃ ꝺr Job. xvii. ꝫ ẽ vita etna vt cognio. tẽ vez dñi ⁊c. Jõ respectũ cozrndẽ spũaliũ bonoꝝ ñ vidẽ et ñ hrẽ se mutuo ꝺcomitãt. Qñ ꝫ spes ẽ ꝺ ñ bit⁹. q̃ nemo spat illo q̃ hz ꝫ illo q̃ habẽdũ ẽ. i respectũ etnoꝝ bonoꝝ ñ bitũ ẽ ñ visuz. hic ẽ q̃ mgr ꝺicit q̃ sic fides ẽ ꝺ iuisibilib⁹ ita et spes. Et ꝫ ẽ dria q̃ fides ẽ ꝺ iuisibilib⁹ fz q̃ ꝫ iuisibilia. spes ãt ꝺ iuisibl⁹ hz q̃ ꝫ ñ bita ꝫ bñda. Et ꝑ ꝫ ps rñdeo ad obiecta. Ad illd ei q̃ ꝺ pmo obi q̃ cõicat i obiecto. ꝺ̃ q̃ ñ ꝫ exdẽ rõe respiciat illd obiectũ ꝫ ib alia et alia. Ad illd q̃ obi q̃ i tpalib⁹ bñ ꝑt q̃s spare q̃ vidz. ꝫ et i spiritualib⁹. ꝺ̃ q̃ ñ ẽ sile. q̃ vidẽ cozpalia ñ ẽ illa bre. ꝫ bõa etna vidẽ ẽ illa possidẽ. Ad illd q̃ obi q̃ iuisibile respicit intellectũ. ꝺ̃ q̃ verũ ẽ ꝫ rõe iuisibil. nihilõmin⁹ ꝑt respicẽ affectũ ꝫ rõne nõ habiti.

d Spes ãt nõ nisi bonaꝝ rerũ ẽ. nec nisi futuraꝝ. ⁊ ad eũ ptinẽtiũ qui eaꝝ ꝙem gerere phibẽt. Cõtra hoc obiciẽt ꝓmo rõne ꝓmi mẽbri. q̃ ꝺicẽ poeta. bũc ego si potui tãtũ spare doloꝛẽ. ꝫ spes est malarũ rerũ. Itez sic quis expectat ꝙrã exaltatiõem ita expectat aduersarij sui ꝓfusionẽ. ꝫ sic expectat bonũ suum. ita expectare ꝑt malũ alienũ. Itẽ obiciaẽ ꝺ scḋm mẽbrũ qꝺ ꝺicit nõ nisi futurarũ. q̃ btitudo nõ est futura nec habẽda a ꝑscito. ꝫ si spes nõ est nisi rerũ futurarũ. nullius ꝑscitus hz spem. Itẽ obi ꝺ tercũ mẽbrũ q̃ ꝺicit ad eũ ptinẽtiũ. q̃ luc. vlti. ꝺicitur

d que ad religionẽ ptinẽt. verum etiã de angelis credimus. b Spes aũt nõ nisi bonarum rerũ est. nec nisi futuraꝝ. ⁊ ad eũ ptinẽtiũ qui eaꝝ ꝙem gerere phibẽt.

Inquirit vtrꝝ spes ⁊ fides fuerit in xpo. d

e Post hec supest inuestigare vtruz fides ⁊ spes in xpo fuerint. vnde tractatus iste ꝺpliciũr. c Quibusdã nõ indocte videt fidẽ virtutẽ ⁊ spem in eo nõ fuisse sicut in sãctis iã beatificatis vel in angelis nõ sũt. ⁊ tñ sãcti credũt. ⁊ sperãt resurrectõem futurã. ⁊ angli eandẽ credũt. nec tamẽ in eis fides vel spes virtus est. qz et deo ꝙ speciẽ ꝓpriãtes plãdo fruunt. ⁊ in dei verbo resurrectionẽ futurã siue iudiciũ nõ ꝑ speculũ in enigmate sꝫ ꝑclarissime inspiciũt. Si eñ qz credũt resurrectões futurã. ideo verũ est eos fidẽ habere. ergo ea cõsũmata post iudiciũ similiter et fidẽ habere ꝺicẽtur qz credent eam ꝓteritã. Sed sicut tũc credẽt. nec tamẽ fidẽ qua fideles facit habebũt. quia nõ credẽt absq; sciẽtia que nõ erit enigmatica sed ꝑ speciẽ. ita ⁊ modo credunt et sperãt resurrectõez. nec tamẽ fidem habẽt. quia credẽ

j. cor. xiij. do cognoscũt. Uenit eñ eis quod ꝑfectũ est ⁊ euacuatũ est quod ex parte est. Uenit eñ cognitio. ⁊ euacuata est fides. Uenit species ⁊ delẽt spes. Ita ⁊ xpo in q̃ fuerũt bona patrie credidit quidem ⁊ sperauit resurrectõem tercia die futuraz. ꝓ quo ⁊ patrem ozauit. nec tamẽ fidem virtutẽ vel spem habuit. quia nõ enigmaticam ⁊ specularẽ sed clarissimã de ea cognitionez habuit. quia nõ ꝑfectius eaz cognouit ꝓteritã q̃m intellexit futuraz. Sperauit tamẽ christus sicut in psalmo

ps. xxx. ait. In te domine sperani. nec tamẽ fidẽ vel spem virtutis. ꝙ ꝺ̃ ꝫ ꝺicit ꝺ̃ scḋm ꝺ sãctis iã btificatis. quia ꝺr Apoca. vj. q̃ ꝺictũ ẽ eis q̃ expectarẽt adhuc modicũ tps. ꝫ si spes ẽ expectatõ. vi ⁊c. Itẽ aie sãcte i patria expectãt glorificatõez suoꝝ cozpoꝝ q̃ ẽ qꝺã ps btitudinis. resumẽdo eñ cozpa ꝑfect⁹ ꝓclabunt. Qui sic dicit Augu. q̃ aie ꝑ desiderũ cozpoꝝ retardant ne oino ferant in sũmũ celũ. Itẽ obi ꝺ tercũ. q̃. vr q̃ angli habeãt spem. ꝺr eñ ꝓma. Pet. j. in quẽ desiderãt angli ꝓspicere. Desiderũ aũt est respectu nõ habiti. ꝫ si ꝺ eodẽ ꝑ t ẽ spes ꝺ q̃ ⁊ desiderũ. vr ꝫ q̃ angli sperẽt. Itẽ angeli accresceret gloria ꝺũ ⁊ vece? tẽ glorificatione ñra ⁊ btitudie. si ꝫ bãc expectãt. ⁊ modũ habẽt. vi q̃ habeãt spez. R⁹ ꝺ̃ q̃ sic ꝺicẽdũ mgi. nec ꝑs nec aie beate

6 nec ägeli ppe loqndo habēt spē3. Rō hui⁹ ē. q: spes est expectatō pmij sbal'. oēs āt hij pdicti sbale pmiū hūt. r iō carēt spe ppe dicta. Alia at rō ē q: spes h3 anneră fidē. fides āt ē cognitō enigmatica. Et q: claritas visionis diuie tollit oē enigma. p pñs euacuat fidē. r euacuādo fidē euacuat ipā3 spē3. r ob hāc duplicē rōe3 sic mltipl' dr i lra pueniēt vr q nec xp̄s nec sācti nec āgeli bti habeāt spē3. Ad rōes āt ad oppositū rñdet facilit p eo q l3 in eis nō ponat spēs ppie dicta sm q est expectatio pmij sbalis. pōt tamē large accipiendo spem p quacunq3 expectatōe videlic3 stole scđe r alicui⁹ gaudij accñtalis poni in xpo r angelis r aiab⁹ btis. Sed quare spes virt⁹ nō ē respectu pmij accñtalis s sbal. r quare etiā in sāctis euacuat. hoc meli⁹ infra manifestabit cū aget de euacuatione virtutū.

7 Ad illud tamē qđ obi' đ desiderio. dđ q nō est simile đ desiderio r spe. q: spes est respectu ñ habiti. s desideriu3 potest esse respectu habiti vt ptinuet r tollat fastidiū. r sic est in angelis. Silr ad illđ qđ obijcit de aucte ps. pfueuit dici q hoc dr de xpo rōe mēbrox. Alia satis patēt.

tutē habuit. q: p speciē videbat ea que credebat.

❡ Inquirit vtrū spes r fides fuerit in istis patrib⁹ q fuerūt in limbo. e

f De antiqs vero patrib⁹ q apud inferos vsq3 ad passionē tenebātur nō incōgrue dici pt q fidē r spem virtutē habuerint. q: credebāt r sperabāt se visuros deū p spēm qualiter eū tūc nō videbāt. q: nō patuit eis cognitio dei p spēm ante passionē xpi. Qua cōsūmata a fide transierunt ad speciem. f

❡ De antiquis vero patrib⁹ q apđ inferos vsq3 ad passionē tenebāt. nō incon. dici potest q fidē r spem habuerūt. Cōtra. spes se pmetit statui vie. sed illi nō erāt in statu vie. g nō habebant spem. Item spes datur homini ad hoc q mereatur. g si illi erāt extra statum meriti. non videt q habuerūt spem. Juxta hoc querit de aiab⁹ q sūt in purgatorio. Utrū habeāt spem. Et q sic vr. q: adhuc nō habēt aptā visionē p spēm. g spes nō est euacuata in eis. Sed 3 hoc est q: ipi certi sūt q nō possūt dānari. g vr q ipi nō indigeāt fulcimēto spei. Juxta hoc querit vtrū demones aliquo mō habeāt spem. Et q sic vr. Q: dicit Job. xl. đ behemoth. Ecce spes ei⁹ frustrabit. g habet spem. Sed 3. sciūt petm suū esse irremediabile. g
8 desperāt. g non habēt spem. Et Aug. dicit de dyabolo. Et ad cumulū dānatōis sue despauit. R̄. dđ3 q spes non tollit nisi p sbsequēs premiū r p ptrariū habitū Et sācti in lymbo. r aie in purgatorio nec erāt affecuti pmiū. nec inciderāt in cōtrariū habitū siue in defectū. hinc est q spem habebāt sicut dicit Beda. r habet i. iiij. dist. j. q patres in lymbo felici spe ingressū ianue celestis expectabāt. Demones vo r alij dānati qui hūt contrariū habitū spei. s. desperatiōe3. spe3 habere nō possūt. Similiter sācti r bti affecuti sūt pmiū p qđ spes euacuat sicut infra manifestabit. Ad illđ vero qđ obijcit q spes pmetit se statui vie r dat ad meredū. dđ q sancti patres quodāmō erāt in vis r nōdū puenerāt ad patriā. pterea meritū nō respicit ipā3 spem vliter s sm statū. Ad illud qđ obi' q aie in purgatorio certe sūt q nō possūt dānari. dđm q hoc nō est pter affecutōnem glorie. sed pter pfirmatōem li. ar. qđ est extra statū meredi r demeredi. r illa pfirmatio nō euacuat spe3. q̄uis ponat extra statū vertibilitatis ipius li. ar. ergo rc. Ad illud quod obijcitur de behemoth. dđm q spes ibi accipit improprie r p expectatione dilatōis iudicij. in quo acrius q̄ mō puniēdus est. r p expectatiōe dilatione iudicij diutius constituēdi sup peccatores. quox vtroq3 frustrabit dyabol⁹ in die iudicij. r cicius q3 vellet iudicabit. Et ex hijs patēt illa dubia q supra de sbiecto spei q̄rebātur.

a AD intelligētiā hui⁹ ptis incidit hic qō de vtute spei. Et circa ipius inquisitōem dupl'r pcedēdū est sm pcessū ipius mgri. Prio eñ querit de ipā spe scđm psideratōem absolutā. Secūdo querit de eadē sm psideratōem relatā. Circa primū querūtur qnq3. Primo querit vtrū spes sit virtus gratuita. Scđo vtrū spes sit virtutis genus an spēs spālissima. Tercio querit vtrū spes sit virt⁹ cardinalis an theologica. Quarto vtrū aliqā sit virtus informis an semp formata. Quinto querit vtrū in actu suo sit certitudial' an dubia. Questio. j. a

Utrum spes sit virt⁹ gratuita: Et q sic vr Ro. viij. spe salui facti sum⁹. Qđ aūt nos fac puenire ad salutē illud precipue tenz rōem virtut' gratuite. si ergo spes est hmōi. g est virt⁹ gratuita. ❡ Itē in ps. Bene placitū est dño sup timētes eū et in eis q spe. sup mi. ci⁹. s qđ reddit acceptū deo vel est virt⁹ gratuita vel habit⁹ excellētior ipa. sic habit⁹ doni vel habitudis. Si g spes nō cōputat inter habit⁹ donox r btitudinū. nec ē eā pputari int habit⁹ vtutū gtuitax. ❡ Itē habit⁹ directe repugnās culpe h3 in se nomē vtutis. s spes vndiq3 repugnat culpe. q: repugnat psūptōni r despatōni. g rc. ❡ Itē sic difficile est credere qđ est supra rōem. sic difficile est expectare qđ est supra omnē estimatōem. S3 p spem expectat illđ bonum qđ nec ocul⁹ vidit. nec auris audiuit. nec i cor hominis ascēdit. g sic fides est virt⁹ q credūtur inuisibilia. sic vr q spes est virt⁹ qua expectātur inestimabilia. h ē bōa spūalia r eterna. ❡ Itē qđ maxime firmat aia3 r rectificat et delectat. illđ potissime h3 rōem vtutis gratuite. Uirt⁹ eñ est habit⁹ potētie regulatiu⁹ r cōfirmatiu⁹ q fac ipam aia3 gaudē circa ea q recta sūt sm q vult phs. S3 spes est hmōi. ipa eñ pfirmat et delectat sm q dicit heb. vj. Fortissimū habem⁹ solaciū p qđ pfugim⁹ ad ppositā nobis spem quā sicut anchorā. rc. Et ad Ro. xij. Spe gaudētes. vr g manifeste q spes sit in genē vtutis gratuite. S3 3. nll'a passio est virt⁹. s spes est vna de q̄tuor passiōib⁹. sm q dic Boeti⁹ de psol. g spes nō est virt⁹. Preterea p bat p illud qđ dic phs. q cū tria sint in aia. potentie. passiones. r habit⁹. virt⁹ nō est in genē passiōis s in genere habit⁹. Si g spes nō est virt⁹. pstat q nec vt⁹ gratuita. Itē sic ptingit expectare futura sic puenit rememorari pterita. s rememoratō đ pteritis nō est virt⁹. nec circa eā psistit aliq virt⁹ spālis. g nec circa expectatōe3 futurox aliq vt⁹ psistit. s expectatio futurox vl' ē ipa spes vl' pcedit ab ipa. g vr q ipa spes ñ habeat esse virt⁹. ❡ Itē sic ptingit spare recte r nō recte. sic ptingit etiā timere recte r nō recte. s habit⁹ qui dirigit aiam in timēdo nō reponit in genere virtutis vtpote timor. g nec habit⁹ q dirigit in sperādo. g spes etiā sm q nominat habitū nō est in genere vtutis. ❡ Itē ois virt⁹ moral' psistit circa bonū r difficile vt vult phs. g mlto forti⁹ gratuita. s i expectatōne bonox pmissox nulla est difficultas. g cū spes ñ psistat circa difficile. nō vr esse in genere vtutis gratuite. ❡ Itē nulla virtus gratuita in suo actu repugnat pfectioni meriti. sed spes in suo actu pfectioni meriti repugnat. ex ipfectiōe eñ pcedit q quis huit deo pter retributōem futurā. quia sm q dicit bern Charitas premiū non intuetur. si g spes facit expectare retributiōem futurā. videtur pfectioni meriti
9 repugnare. g nō est in genere virtutis gratuite. R̄. dđ q nomine spei potest intelligi affectio animi. iuxta illud qđ phi r sancti dicūt qtuor eē animi affectiones. videlicet. gaudiū r dolorē. spem r timorē. Potest etia3 nomine spei intelligi ipa res expectata. iuxta illud Thi. ij. Expectātes beatā spem. Potest nihilominus sumi p habitu qui dirigit anime motū et affectū in illud qđ expectādū est. r isto tercio mō dicendi spes non tm est virtus gratuita. immo eti ā vtutū gratuitarū sustentamētū r anchora. Uirt⁹ quide3 gratuita est qm in hoc q facit aiam expectare ea que sunt sup oēm estimatōem hūanā. r ea que pmisit largitas diuina. facit oino confidere r inniti summe r immensa largitati. sicut fides facit assentire pme veritati. r charitas facit adherere sūme bonitati Et dum anima ipi immēse largitati innitit pter se et sup oia rectificatur r sup se eleuatur. r deo accepta efficitur. necesse est g q habitus quo mediāte fit illud rōne3 habeat gratuite virtutis. Et quia cū aia innititur ei qui non potest deficere. q̄uis ipa de se sit deficiens r vacillans. fūdat tm p spem q̄si sup firmā petrā. Et pterea dixi q spes non tmmō est in genere virtutū gratuitax. sed etiā eax anchora et sustentamētū. Unde pcedēde sūt rōnes que hoc ostēdunt.
10 ❡ Ad illud vero qđ primo obijcit in ptrariū. q spes est passio iā patet respōsio. quia nomē spei equiuoce accipit. videlicet p ipa affectōe. r p habitu regulante ipius affectōis motiuū. Unde spes sm q est vtus est habitus gratuitus qui est principiū mot⁹ q est ab aia. passio aūt mag' est ad aia3. r sm q mot⁹ expectatōis siue spei ab aia est. sic pt fieri recte r nō recte sm imperiū li. ar. Et q̄tū ad hoc habet circa ipm attēdi
11 pfectio virtutis vel deformatio vicij ❡ Ad illud qđ obijcit q sicut se habet expectatio ad futura sic rememoratio ad preterita. dđm q non est vbiq3 simile de rememoratōe pteritox r đ expectatōe futurox. Nō eñ sic consistit rectificatio vel obliquatio aie principaliter circa ea que sūt preterita sicut circa ea q sunt futura nisi ex pñti. Uirtus eñ pprie magis ordinat ad illđ qđ agēdū est q̄ ad illđ qđ actū ē. Alia dissimilitudo est. q: rememoratio respicit actū cognitie. expectatio aūt motū affectiue. rectitudo aūt virtutis non sic attēditur penes ea que sūt cognitiōis sicut penes ea que sūt affectōis. Unde etia3 memorationi sm q iungit affectōni annectit act⁹ virtutis vt prudentie vel penitētie vel charitatis siue beniuolētie sm q recordat pteritox factox vt futura melius agat. vl' pteritox malox vt doleat. ita pteritox beneficiox vt gratias agat ❡ Ad illud qđ obijcit q timor non est 12
in genere virtutis. etiā inq̄tū habit⁹. g nec spes. dđ3 q non est simile. quia affectio ipius timor' consistit in quadā relatōe. sed affectio spei psistit in quadā ptensione. r ideo affectio timoris plus hab3 de passione. affectio vero spei plus habet de actōe. Et qm habitus virtutū dirigūt aiam in actibus in q̄bus psistit rectitudo vite. iuxta illud qđ dicit. q virt⁹ est bona qualitas mēt' qua recte viuit. hinc est q spes mag' est in genere virtutis q̄ timor. Ex hac cadē causa p3 quare magis circa affectōem spei consistit habit⁹ virtut' q̄ circa aliarū triū affectōnū. Gaudiū eñ et dolor quia habēt obiecta sibi cōiūcta. magis sūt in sustinendo. Affectio vero spei inter ceteras est q plus habet de rōne agendi. r que mag' dicit motū ab aia. Q̄uis r ipa sm aliquid sui dicat passionē circa aia3. r sm illud nō habet circa eā consistere habitus vtutis. sed magis sm q dicit rōe3 mot⁹ r ptēsionis ipi⁹
aie in ipam rē speratā ❡ Ad illud qđ opponit q ex- 13
pectare bonū nō ē difficile. dđ3 q sicut credere quod videt nō habet difficultatē. sic itelligēdū est q q̄uis spare bona pſētia q alieno mō videt in se vel in suo simili nō est multū difficile. bona aūt inuisibilia r eterna q ocul⁹ nō vidit expectare certa fiducia. r p illis tpalia bona cōtēnē. et hijs oibus q vident supferri. h magnā hab3 difficultatē r magnā dignitatē. Et iō indubitāter verū est spem esse in genere virtut' gra-
tuite. Ad illđ qđ obi' vltimo q spes in suo actu im- 14
pedit meriti pfectōem. dđ q falsū est. immo sic dicit apl's. psurgit ex pfectione meriti. q̄nto eñ aliqs maiora r meliora h3 merita. tāto firmi⁹ r certi⁹ sperat. Et si obijciat q charitas pmiū nō intuet. dđ3 q illđ intelligit de pmio creato. de pmio aūt increato non h3 veritatē. q: maxime charitas mag' desiderat vniri deo r habē deū. Spes aūt pfecta magis aspic mercedē increatā. đ q dixit dñs abrac Geñ. xv. Ego merces tua rc. Eū eñ expectat quis p spei habitū tenere in patria. cui p charitatem in via vniri desiderabat.
Ali⁹ ē etiā mod⁹ respōdēdi distinguēdo in mercimo- 15
nia q quis seruit deo pter pmiū qđ expectat. q: qdā est mercimonia q pstituit finē in pprio commodo. r ista est mercimonia mala r non pcedit a spe recta r formata. Quedā etiā est q nō pstituit finē in ppo bono. s totū pfert r ordinat ad bonū sūmū. r hāc mercimoniā fac spes q est virt⁹ gratuita. r hec merito ñ repugnat. Prim⁹ tm mod⁹ dicēdi vr esse rōnabilior. q: spes stare pt exclusa oñi intētōe delectatōis mercenarie. Q̄ntūcūq3 eñ amor sit pfect⁹ i via. ē sibi vt⁹ spei piūcta. Uñ simplr dđ ē q expectatō boni eterni nō ē mercenaria. nec minuit meritū. nec fac ad impfectōe3 charitatis vl' meriti. nisi inqtū mēs hois multū affetuose r intēse aspicit ad cōmodum pprij boni Multi aūt sūt q btitudinē expectāt. r tamē parū de se r multū de deo curāt. Questio. ij. b

Utx spēs sit gen⁹ vtutis vl' species spālissima: Et q spēs spālissima vr. vna ē virt⁹ ab vnione obiecti. sed in vno. solo sperādū ē videlic3 i dō. iuxta illđ qđ scpe dr in scriptura. Q: in dño sperādū ē nō in aliq creatura. g vr q sit virt⁹ vnica nll'o mō plurificata. Itē merces vna oim ē. r oēs vnū sūmum bonū expectāt in quo nō cadit diuersitas siue sm speciē siue sm formā. ergo si spes est expectatō eterne mercedis. videtur q expectatio illa nullo modo habeat formaliter diuersificari. g spes nō habet sb se alias spēs differē-

tes. ḡ habet in se vnitatē spēi spālissime. ¶ Itē pau-
ciora sint sperāda q̄ sint credēda. credim⁹ ei p̄mia ꝛ
supplicia. sed nō speramus nisi tm̄ p̄mia. ḡ videt̄ ꝙ
maior vnitas est in spe q̄ in fide vel etiā tāta. sed fi-
des est vna vnitate spēi spālissime. ḡ ꝛ spes. ¶ Itē
spei succedit pfecta tentio sicut fidei succedit visio.
Sed pfecta tētio sūmi boni est vna s̄m spēm in om̄i
bus btis. nec habet diuersitatē p alias dotes spē dif-
ferētes. ḡ nec spes habet sbdiuidi in alias virtutes. ḡ
spes est virtus spālis ꝛ habet in se vnitatē spēi speci
alissime. ¶ Sed cōtra. diuersorū actuū diuersi sunt
habitus. sed ꝯfidere ꝛ expectare sunt act⁹ formaliter
differentes. Si ḡ ad spem ptinet ꝯfidere s̄m ꝙ dici-
mur sperare in dn̄o. ad spē etiā ptinet expectare sꝫ
ꝙ dicimur sperare futurā gloriā. vr̄ ḡ ꝙ spes habeat
diuersificari formaliter. et ita sbdiuidi in alias spēs.
¶ Itē spes est expectatio future beatitudis. s̄m ꝙ
dicit mgr̄ in litera. Et habet̄ in glo. Ro. v. sed btitu-
do est status oim bonoꝝ aggregatōe pfectus. ḡ spes
expectat oē bonū. sed expectatio diuersificari hꝫ s̄m
diuersitatem boni expectati. ꝛ spes non tm̄ expectat
vnū bonū. immo cōgregatiōem oim bonoꝝ. ḡ vr̄ ꝙ
ipa includat in se vniuersitatē oim virtutū. ¶ Itē
ois virtus meritoria facit hoiem tēdere ad finē suū
assequēdū quē tamē nondū videt. s̄ spes est virt⁹ il-
la qua quis expectat p̄miū oim meritoꝝ. ḡ vr̄ ꝙ vir-
tus spei cōis sit ad oēs virtutes. ḡ nō habꝫ vnitatē
spēi spālissime. ¶ Itē sicut se habet gaudiū respectu
boni p̄sētis. sic se hꝫ spes respectu boni futuri. s̄ gau
diū quo quis gaudꝫ de actu virtutis p̄sēti. nō hꝫ di-
stingui ab ipa virtute immo est oibus virtutib⁹ ge-
nerale. castus em̄ est qui ꝯtinet ꝛ hocipo gaudꝫ. ḡ pi
rōne vr̄ ꝙ spes de futuro bono sit cōis ad oēs virtu-
16 tes. ḡ virtus spei nō hꝫ vnitatē spēi spālissime. ¶ R̄
dō est ꝙ quēadmodū fides licet sit circa multa cre-
dibilia. vna tamē virt⁹ ē qꝛ vna est p̄ncipalit̄ rō mo-
uendi in oibus credibilib⁹. sic ꝛ virtus spei quotcū-
ꝙ ꝛ quātacūqꝫ ꝛ quecūqꝫ bona expectet vna virtus
est. ꝛ vnitatē habet spēi spālissime. qꝛ vna est rō cui
innitit̄ in expectādo. Sicut. n. fidei virtus assētiēdo
prime veritati ꝓpter se ꝛ sup oia illa credit q̄ sibi sū-
ma veritas dictat eē credēda. sic ipa spes ꝯfidēdo
ꝛ innitēdo imēse ꝛ indeficiētissime largitati diuie. oia il
la expectat q̄ sibi ds̄ ꝓmittit eē i futuro retribuēda.
Et quēadmodū fidei virtus oia quecūqꝫ credit p̄n-
cipaliter nō soluꝫ credit deo s̄ etiā de deo ꝛ circa deū.
sic ꝛ ipa spes oia q̄ expectat nō solū expectat a deo sꝫ
etiā expectat illa obtineri in ipo deo. vt habēdo deū
hēat oē bonū. Rursus. quēadmodū fides credit deo
tāq̄ rōni mouēti. ꝛ circa ipm vsat̄ tanq̄ circa obie-
ctū. ꝛ in ipm tēdit tanq̄ in finē ꝓpriū. sic ꝛ ipa spes.
Et qm̄ veritas virtutis attēdit̄ penes veritatē rōnis
mouētis. ꝛ obiecti p̄ncipalis. ꝛ finis ꝓprij. ꝛ hec oia
repire est in virtute spei sicut ꝛ in virtute fidei. conce
dēdum est ipam spem eē vnā vnitate spēi spālissi-
me. ꝛ rōnes que inducūtur ad hāc ptē sūt ꝯcedēde.
17 ¶ Ad illō qd̄ obijcit̄ ꝙ diuersoꝝ actuū diuersi sunt
habitus. dō ꝙ verū est quādo illi actus sūt p̄ncipa-
les respectu habituū. s̄ qn̄ sic est ꝙ vnus p̄ncipaliter
respicit habitū virtutis. ꝛ alius hꝫ ad illū ordinem ꝛ
ꝯnexionē ꝛ ꝯnam nālē. nō oportꝫ habitū diuersifica
ri ꝓpt̄ illoꝝ actuū diuersitatē. ꝛ sic est in ꝓposito repe
rire. Ideo. n. spes expectat magna bona ꝓmissa. qꝛ
ꝯfidit de immēsa largitate ꝓmittētis. Unde qꝛ vn⁹
istoꝝ actuū est rō alterius. hinc est ꝙ nō ptinēt ad di-
uersos habitus s̄ ad vnū. Unde vnus est habitus. q̄
speramus in dn̄o. ꝛ quo speramus habere dominū.
sicut vnus quo credim⁹ deo ꝛ quo credim⁹ deū. Ad 18
illud qd̄ obijcit̄ ꝙ spes est respectu ois boni cum sit
respectu btitudinis. dō ꝙ sicut fides credit iustos as-
secuturos btitudinē. ꝛ charitas illā btitudinē cū bo-
noꝝ vniuersitate desiderat. ꝛ tamē fides vna virtus
est. quia nō fert̄ sup btitudinē ꝛ ea que ad btitudiē
spectāt nisi sb rōne vna. sic etiā et spes in expectan-
do sūmā btitudinē ꝛ quicq̄d boni in ipa est nō rece-
dit ab vnitate habitus ꝛ virtutis. quia vna est in ipa
spe rō expectādi. i hoc videlicet ꝙ immēse ꝛ indefici-
ēti innitit̄ largitati. Preterea ꝙ dicit̄ ꝙ btitudo ē sta
tus oim bonoꝝ aggregatione pfect⁹. hoc nō dicitur
ꝓpter bonorū multitudinē ꝛ varietatē. s̄ hoc dicit̄ p
equiualētiā. qꝛ tātū erit illō vnicū bonū qd̄ expectat̄
ꝙ equalebit oi bono. p quē modum dixit dn̄s moysi
Exo. xxxiij. cū peteret vt ostēderet ei faciē suā. Ego i-
quit ostēdā tibi oē bonū. ꝛ ideo ex hoc nō sequit̄ vir
tutē spei diuersificari qꝛ expectat pfectā btitudinē.
¶ Ad illud qd̄ obijcit̄ ꝙ ois virtus tēdit ꝛ ordinat̄
ad finē suum assequēdum. dōm ꝙ tēdere in finē pt 19
eē duplicit̄. aut ꝓmerēdo ꝛ hilitādo. aut expectādo
Primus modus tēdēdi est cōmunis oibus virtuti-
b⁹. s̄ ali⁹ modus ꝓpri⁹ est ipi spei. Nulla em̄ virtu-
te expectamus btitudinē nisi mediāte ipa spe. q̄uis
oi virtute ipam btitudinē mereamur. potest quidē
alia virtus actū expectādi importare. s̄ nulla virtus
nisi spes pt elicere. qꝛ illius virtutis est ille actus lo-
quēdo formaliter. ¶ Ad illō qd̄ obijcit̄ vltimo ꝙ sic 20
se habet gaudere de bono p̄sēti ad ipas virtutes. sic
expectare ad bonū futurū. dōm ꝙ nō est simile. quia
gaudiū surgit ex ꝯplacētia boni p̄sētis. ois aūt virt⁹
inq̄tū hmōi cū ꝯsistat in plena volūtate. q̄ quidē vo
lūtas ꝯplacet sibi in obiecto vl' actu suo. hꝫ quoddā
gaudiū sibi adiūctuꝫ sicut sibi essētiale. Et hoc ē qd̄
vult phs. ꝙ null⁹ est vere cast⁹ nisi ꝯplaceat sibi il-
lius virtutis actus ꝛ vsus. ꝛ si cōplacꝫ. ḡ hocipo gau
det cū illū actū exercet. secus aūt est de expectatōe bo
ni futuri. possūt em̄ virtutes in suos actus exire ni-
hil cogitādo de remuneratiōe. Preterea expectatio
futuri boni actus est differens ab actibus ipsarum v̄
tutū. s̄ ꝯplacētia ipius actus virtutis est ipius act⁹
virtuosi ꝯplemētū. ideo non sic distinguitur gaudi-
um ab alijs spēbus vtutū s̄m ꝙ ipa spes. nec spes ē
oibus cōis ꝛ gnālis s̄m ꝙ gaudiū.

Questio. iij.

Utrū spes sit virtus cardinalis an theologica: Et q̄
theologica vr̄. j. Coꝝ. xiij. Nūc manēt fides. spes cha
ritas. tria hec. ḡ ab aplo spes numerat̄ inter virtu-
tes theologicas. Sic ḡ vere ꝛ ꝓprie. necesse est spem
repiri in genere virtutis theologice. ¶ Itē illa v̄tus
est theologica que habꝫ finē cardinaliū virtutū ꝓ ob
iecto. s̄ spes hꝫ finē oim virtutū ꝓ obiecto. expectat
em̄ sūmā btitudinē ꝛ pfectā remuneratōem. ḡ est v̄-
tus theologica. Itē virtus que maxime sbseruit ꝯtē
plationi ꝛ facit sursū tēdere est virt⁹ theologica. sed
spes est hmōi. qm̄ sicut dicit Apl's heb. vj. Spes in-
cedit vsqꝫ ad interiora velaminis. ḡ spes est virt⁹ the
ologica. ¶ Itē sicut spūale edificiū p virtutē theolo
gicā inchoat̄ vtpote p fidē. ꝛ p virtutē theologicam
ꝯsūmat̄ vt p charitatē. ḡ p v̄tutē theologicā hꝫ erigi.
qꝛ eiusdē nāe dꝫ eē mediū cū extremis. Si ḡ erigit̄
p spem. restat ꝙ spes est virt⁹ theologica. Itē ima-
go creatōis reformat̄ p imaginē recreatōis. Si ergo
imago creatōis necrio reqrit tres potētias nāles. vi-
sir ꝙ imago recreatōis necrio requirat tres v̄tutes.
ḡ si imago habet reformari p virtutes theologicas.
necē est virtutes theologicas eē tres. s̄ nō est aliaꝫ
dare p̄ter fidē ꝛ charitatē nisi ipam spem. ḡ spes ē v̄
tus theologica. ¶ Sed ꝯ. nulla virt⁹ circa cui⁹ actuꝫ
ꝯtingit repiri excessū est virt⁹ theologica immo po-
tius cardinalis. qd̄ pꝫ. qꝛ impossibile est nimis crede
re. impossibile est nimis amare. s̄ circa actū spei con
tingit repiri excessū. sicut pꝫ in eo qui p̄sumit ꝛ plus
spat q̄ merita sua exigāt. ḡ videt̄ ꝙ spes sit virt⁹ car
21 dinalis nō theologica ¶ Itē virt⁹ que est mediū du
arū maliciarū est virt⁹ cardinal' n̄ theologica. s̄ spes
est media inter duas malicias. videlicet inter despe-
ratōem ꝛ p̄sūptōem. ḡ spem nō est reducere ad v̄tu-
tē theologicā. s̄ magis ad cardinalē ¶ Itē cōsueuit
mltiplex spes distigui. videlicꝫ. spes venie. spes grē.
ꝛ spes glorie. s̄ venia ꝛ gratia sūt bona ordinata ad
finē. virt⁹ aūt cardinalis ꝯsistit circa ea q̄ sūt ad finē.
si ḡ spes cōsistit circa talia. spes est virt⁹ cardialis nō
theologica ¶ Itē sustinē ꝛ expectare sūt act⁹ longa-
nimitatis ꝛ patiētie. s̄ habit⁹ distinguūtur p actus. ḡ
cuꝫ expectare sit ꝓpri⁹ act⁹ ipius spei. lōganimitas et
spes sūt habitus idē. ꝛ i eodē genere virtut̄ habent
reponi. s̄ lōganimitas reponit̄ sb genere virtut̄ car-
dinalis. ꝛ assignat̄ eē ps fortitudis. ḡ videt̄ ꝙ ipsa
spes sit virt⁹ cardinalis ¶ Itē ad fortitudinē cardi
nalē spectat recte ordinare ꝛ fortificare ꝯ affligen-
tia ꝛ contra deterrētia. sed spes est hmōi. qꝛ facit ho
minē in tribulatiōe gaudere ꝛ stabilē eē. ḡ videt̄ ꝙ
spes sit ps fortitudinis cardinalis. ḡ nō est in genere
22 virtutis theologice ¶ R̄. dōꝫ ꝙ absqꝫ dubio spes est
in genere virtutis theologice. Rō huius sumit̄ ex p-
te obiecti. ꝛ ex pte sbiecti Ex pte quidē obiecti. qm̄ sic
fides in credendo assentit ipi deo vt dictāti vera. sic
spes ei innitit̄ vt ꝓmittēti magna. Unde sicut obie-
ctū ipius fidei qd̄ habet rōeꝫ motiui est quid increa
tū qd̄ deus est. rōne cuius etiā fides ponit̄ eē in ge-
nere virtutis theologice. sic etiā dō est ꝛ intelligēdū
de ipa spe. Sumi etiā pt ratio ex pte sbiecti. quia cuꝫ
anima s̄m superiorē faciem reformari habeat p vir-
tutes theologicas. ꝛ spes sit vna de virtutib⁹ faciens
ad reformatōem imaginis ꝛ pfectōem anime s̄m p-
tem superiorem. necesse est eē spem virtutē theolo-
gicā. Unde quēadmodū in patria tres erūt dotes s̄m
tres anime vires. quarū vna reformabit et consum-
mabit rōnalē. videlicet ipa visio. alia concupiscibilē
videlicet dilectio. tercia irascibileꝫ videlicet ipa pfe-
cta intētio. sic ꝛ in via necesse est ponere circa virtu-
tes theologicas quibus dotes habēt correspōdere. ꝛ
sic tam ex pte sbiecti q̄ ex pte obiecti colligit̄ ꝙ spes
23 sb genere virtutis theologice debet reponi. Theolo
gice em̄ virtutes deū habent ꝓ obiecto. ꝛ superioreꝫ
ptem anime ꝓ sbiecto. Concedēde sūt ḡ rōes q̄ sunt
24 ad istam ptē ¶ Ad illud vero quod obijcit̄ ꝙ circa
actum spei nūq̄ contingit repiri excessū. dōm ꝙ cir
ca actum spei nunq̄ cōtingit repiri excessū ꝓpter ni-
mietatē ꝛ intensiōem ipius actus. nemo enim pt ni-
mis ꝯfidere in dn̄o. sed si habet excessū hoc est ꝓpter
defectum alicuius ꝯditōis que requirit̄ in actu spe-
randi. vtpote si neglectis meritis oino p̄sumit d' mi-
sericordia dei. sed hoc nō facit ipam spem eē in ge-
nerē virtutis cardinalis. Quia ꝙ dicit̄ virt⁹ theolo-
gica differre a cardinali in hoc ꝙ nō est in theologi-
ca repiri excessū sicut in cardinali. intelligit̄ d' illo ex
cessu qui quidē consistit in act⁹ intēsione. nō de eo q̄
est in debite ꝯditōis obmissione. Nā hmōi excessus
scdō dict⁹ repugnātiā habet cū om̄i virtute. Prim⁹
vero nō habet repugnātiā cuꝫ virtute theologica q̄
habet obiectū infinitū. ita ꝙ nec pt nimis amari nec
nimis desiderari. s̄ repugnātiā habet cū virtute car
dinali cui⁹ obiectū est bonū creatū ꝛ finitū ꝛ limita-
tū. ac p hoc exigit̄ ꝙ in actu sit mod⁹ determinatus
vltra quē si ꝓcedat egredit̄ limitē sibi s̄m determia-
tōem virtutis statutū ¶ Ad illud qd̄ obijcit̄ ꝙ spes 25
est media duarū maliciaꝝ. dō ꝙ aliqua virt⁹ pt dici
mediū duarū maliciarū dupliciter. aut sicut vtriusqꝫ
eliminatiua ꝛ destructiua. aut sicut ex vtrisqꝫ cōstitu
tiua q̄tū ad ea q̄ sūt in eis bona. Si sit media sic cō-
stitutia. quēadmodū largitas habꝫ aliq̄d d' auaricia
in hoc ꝙ tenet tenenda. et aliquid de liberalitate in
hoc ꝙ dat dāda sic est in genere virtut̄ cardialis. Si
aūt sit media solū sicut eliminatiua. sic nō oportꝫ eā
eē virtutē cardialē. ꝛ h̄ mō media est spes int̄ despe
ratōem ꝛ p̄sūptōem. Liberat em̄ ab illo duplici ma-
lo. sicut fides de trinitate ꝛ vnitate liberat ab errore
arrij. ꝛ ab errore sabellij. ꝛ ideo nō cogit ista ratio ꝙ
spes non sit virt⁹ theologica ¶ Ad illud qd̄ obijcit̄ 26
ꝙ spe non tm̄ spatur gloria sꝫ etiā gratia ꝛ venia. dō
ꝙ non determinat̄ genus vel species illius virtutis
penes obiectū quodcūqꝫ. sed penes illud obiectū qd̄
habet rōem motiui. Q̄uis aūt spes versēt circa bōa
creata q̄ expectat. rō tamē mouēs non est aliqd̄ crea
tū sed aliqua immēsitas ipi⁹ sūmi boni increati cui
innitit̄ Et iō q̄uis p spē expectet q̄s grām plenā et
veniā pfectā. qꝛ ad ipam compat̄ spes tāq̄ circa ma
teriā. ꝓpt̄ illa n̄ optꝫ eā reponi i genē virtutis cardi
nalis sicut in p̄cedētib⁹ habitū est de fide. Si tu obij
cias ꝙ obediētia pt eē virt⁹ cardialis ꝛ etiā latria.
qꝛ nō tm̄mō ꝯsiderāt obiectū increatū s̄ etiā aliquid
creatū ꝯcernūt. videlicet. obediētia p̄ceptuꝫ. ꝛ latria
cultū debitū. ac p hoc ꝙ ita debeat eē in spe. dōꝫ ꝙ
nō est simile. qꝛ tā latria q̄ obedientia ꝯcernit aliqd̄
creatū tali mō ꝙ rōne illi⁹ respiciūt actū exteriorem.
Nō sic aūt est de spe. spes em̄ solūmō ꝯsistit in affectu
interiori q̄ p̄cipuā modificādi rōeꝫ sumit ex pte supi
ori. viꝫ ex pte obiecti icreati. Ad illō qd̄ obi ꝙ lon 27
ganimitatis ē expectare sꝫ ꝙ spei. dōꝫ ꝙ alia ē expe
ctatō lōganimitat̄ q̄ ē ps fortitudis q̄ sit expectatō
spei. Nā expectatō spei ꝯsistit i q̄dā ꝓtēsiōe ad bona
etna. q̄ q̄dē ꝯsurgit ex ꝯfidētia q̄ aia innitit̄ ipi deo ex
tota v̄tute sua. Sꝫ expectatō lōganimitat̄ ē q̄ aia cō
stātia mētis ꝛ robore ani expectat d' oib⁹ affligētib⁹ ꝛ
deterrētib⁹ triūphare. ꝛ sic act⁹ lōganimitatis sꝫ ꝙ ē
fortitudis differt ab actu spei ꝛ q̄tū ad obiectū circa
qd̄. ꝛ q̄tū ad motiuū. ꝛ iō n̄ seq̄t̄ ꝙ si lōganimitas ē i
genē v̄tutis cardinal'. ꝙ ꝓpt̄ h̄ v̄t⁹ spei debeat sb eodē
genē reponi. Ad illō qd̄ obi ꝙ spes fortificat ꝯ affli 28
gētiā. dō ꝙ aliq̄s act⁹ pt eē alicui⁹ v̄tutis triplr̄. vl' sic
elicientis. vl' sicut impātis. vel sicut admiculātis. for
tit̄ autem perferre terribilia est ipsius virtutis forti-
tudis sicut elicientis. sed fidei est sicut impantis ꝛ di
et dicantis. iuxta illud quod dicitur heb. xj. de viris
sctis ꝙ per fidem vicerunt regna. ꝛ fortes. facti sunt
in bello Sed ipsius spei ꝛ charitatis est sicut admi-
niculātis. Amor enim dei et certa expectatio fu-

fure beatitudinis. mltū adiuuāt ꝟtutē fortitudis vt
possit oia mala pferre. iuxta illō beati grego. Spes
pmij. minuit vim flagelli.

Questio. iiij. d

Utruz virt⁹ spei aliquādo sit informis. an sp sit for/
mata. Et ꝙ sit sp formata. videẗ primo p diffinitōez
spei. Spes est certa expectatō future beatitudis pro
ueniēs ex gr̄a ⁊ meritis. ß impossibile est diffinitū se/
parari a diffinitōib⁹. ĝ impossibile est spem separi a
meritis ⁊ gr̄a. ß quādo cū hijs est sp est formata. er/
go impossibile est spem virtutē esse informē. ¶ Itez
hocipm ostēdiẗ p illud qð dicit mgr̄ in litera. Sine
meritis aliquid spare. nō spes sed p̄sūptio dici p̄t. sed
p̄sūptio est viciū oppositū spei. ĝ meritis absētibus
immediate sbintrat viciū ipi spei oppositū. sed vici/
um oppositū virtuti non tm̄ excludit eaz q̄tū ad ei⁹
formā. sed etiā q̄tū ad hītū sbstratū. ĝ videẗ ꝙ absē/
tib⁹ meritis nihil remaneat de virtute spei. ĝ nō p̄t fi
eri informis. ¶ Itē fides ꝯsistit ptim in affectu ptiz
in intellectu. charitas aūt ꝯsistit simplr in affectu. sz
facta deordinatiōe in affectu p pctm̄ simplr tollitur
charitas. q̄uis nō simplr tollaẗ fides. cū aliq̄d habe
at ex pte intellect⁹. Un̄ charitas nō p̄t esse informis
queadmodū fides p̄t esse informis. ĝ si spes se totali
ter tenet ex pte affect⁹ sicut ⁊ charitas. vr̄ ⁊c̄. ¶ Itez
virt⁹ fidei tūc est formata qn̄ nō tm̄ credit deo ß etiā
in deū. Qn̄ eñ credulitas iūcta ē cū tēdētia. tunc fi/
des est virtus formata. ß impossibile est ꝙ aliqs spe/
ret quin tēdat in rem speratā. nā ipm̄ spare tēdē est.
ĝ videẗ ꝙ spes sp sit virt⁹ formata. ¶ Sz ꝯ. Aug. in
libro de vera innocētia. Cū cetere virtutes sint bois
⁊ malis ꝯes. dilectio dei ⁊ pximi ꝓprie bonoꝝ ē atq̄
pioꝝ. ĝ virtus spei p̄t eē cōis bonis ⁊ malis. Sz ma/
li nō habēt virtutē cū gratia ß sine. ⁊ tales sūt virtu/
tes informes. ĝ ⁊c̄. ¶ Itē sicut se habet fides forma/
ta ad spem formatā. ita se hz fides informis ad spem
informē. sed fides formata generat spem formatā. ĝ
fides informis generat spem informē. ¶ Itē sic spes
ꝯsurgit ex fide p̄miorū. sic timor ꝯsurgit ex fide sup/
pliciorū. sed timor p̄t esse informis ⁊ format⁹. ergo ⁊
spes. ¶ Itē multi sūt peccatores qui sperāt se adhuc
acturos penitētiā. ⁊ assecuturos veniā. ⁊ puenturos
ad gloriā. ꝯstat ꝙ illud nō est malū immo potius or/
dinat ad bonū ⁊ excludit malū videlicet desparatiōez.
Sed si hoc essz cū gratia. esset act⁹ virtutis formate.
ĝ cū sine gratia possit illud remanere vt aliquis per
merita speret se puēturū ad gloriaz. vr̄ ꝙ ipa virtus
29 spei possit esse informis. ¶ R̄. dō ꝙ absq̄ dubio ꝟ/
tus spei p̄t esse informis. Potest eñ aliqs spare vi/
tā eternā sine gratia gratū faciēte. sicut manifeste ap
paret. Et iterū. iste act⁹ sperādi ab aliquo habitu p/
cedit qui quidē habitus bon⁹ est. ⁊ tenet etiā quodā
mō rōnem virtutis. p eo ꝙ potētiaz quā pficit quo/
dāmō rectificat ⁊ vigorat. Rectificat inq̄ dū aliquā
ordinatōem ⁊ inclinatōem tribuit ad gliam tāq̄ ad
finē vltimū vbi stādū ⁊ in quo ē quiescēdū. Uigorat
etiā in hoc ꝙ eleuat potētiā ad eterna bona expectā/
da. ⁊ quādā stabilitatē ei tribuit ne p desperatōnem
succūbat. Et iō sicut fides absq̄ charitate virtus in/
formis est. q: tribuit aie quādā rectitudinē ⁊ vigorē.
q̄ compleri hz ⁊ pfici p gratie infusionē. sic intelligē/
dū est ⁊ circa ipam spem. Un̄ ⁊ cetera q̄ dicta sūt de
fide informi possūt spei informi applicari. Cōcedēde
sūt ĝ rōnes ondētes spei virtutē posse fieri informē.

Ad illō vero qð obijciẗ in ꝯtrariū ꝙ spes ꝓcedit 30
ex meritis. dō ꝙ quadruplr p̄t aliqs exire in actū spe/
rādi. Aut eñ spat habēdo merita in ꝓposito ⁊ in ra/
dice ⁊ in effectu. sicut hō iustus qui deo diu seruiuit.
Aut sperat habēdo merita in ꝓposito ⁊ in radice sed
nō in effectu. sicut ille qui ante bonū vsū virtutū. p⁹/
q̄ suscepit gr̄am. expectat eternā btitudinē. Aut spe
rat habēdo merita in ꝓposito tm̄ nō in radice nec in
effectu. sicut ille qui peccator est. q̄ ꝓponit multa bo/
na facere ⁊ p illa saluari. Aut spat nō habēdo meri/
ta nec in effectu nec in radice nec in ꝓposito. sicut ille
qui faciēdo mala ⁊ in malis ꝓponēs ꝑseuerare p so/
lam dei misericordiā credit se assecuturū gloriaz ne/
glecta diuina iusticia. Prim⁹ actus est spei formate
⁊ iam exercitate. Scðs act⁹ est spei formate ⁊ post in/
fuse. Tercius act⁹ est spei informis. Et quart⁹ est ipi
us p̄sūptōis. Cū ĝ diciẗ ꝙ spes ꝓcedit ex gr̄a ⁊ meri
tis. dō ꝙ aut diffiniẗ ibi spes ꝓut est virt⁹ formata.
⁊ sic nulla est obiectio de spe informi. Aut si diffiniẗ
ibi spes generaliter ßm ꝙ est virtus diciẗ ꝓcedere ex
gr̄a ⁊ meritis. que quidē vel habētur vel in re. vl̄ ha/
bētur in ꝓposito. ⁊ sic nō est instātia de spe informi.
¶ Ad illud qð scðo obijciẗ iā pz respōsio p illud qð 31
nūc dictū est hic. Or eñ dicit mgr̄ ꝙ spare sine meri/
tis est p̄sumere. hoc intelligit qn̄ aliqs spat sine meri
tis nō solū in re ß etiā in ꝓposito. ⁊ hoc mō spare nō
ptiet ad spez iformē ß ad p̄sūptōez. Ad illō qð obr̄ 32
ꝙ fides iō p̄t fieri iformis q: hz aliq̄d ex pte itellect⁹
⁊ aliq̄d ex pte affect⁹. dō ꝙ ista n̄ ē tota rō. sz ħ est rō
quia habit⁹ fidei hz aliquā rectitudinē ⁊ vigorē in ħ
ꝙ facit credere oia credibilia. ⁊ excludit errorē ⁊ infi
delitatē. qui quidē vigor p̄t esse absq̄ gr̄a gratū facie/
te. ⁊ hūc est repire in spe q̄ facit vitare p̄sūptiōem et
desparatiōez. ⁊ expectare oia expectāda. Et q: ista rō n̄
repitur cōis vtrobiq̄. ideo p̄t spes eē informis sicut
⁊ ipa fides. Secus aūt est de charitate sicut infra vi/
debiẗ suo loco. ideo rō non ꝯcludebat. q: nō cām ac/
cipiebat p causa. ¶ Ad illō qð obijciẗ ꝙ spes sp ha/ 33
bet secū adiūctā tendētiā. R̄. dō ꝙ tendētia duplex
est. Quedā. n. est tendētia plena. ⁊ ista est a gr̄a opan/
te ⁊ coopante. ⁊ hec facit virtutē esse formatā. Que/
dam aūt est tendētia exilis ⁊ semiplena. sic dicitur ð
pigro. qui vult ⁊ non vult. Et ista quidem tēdentia
potest dare aliquā rectitudinē ⁊ vigorem ipi volun/
tati. ⁊ sortiẗ nomen virtutis generaliter accepte. nō
ꝟtutis gratuite. ⁊ ideo tenet rōem virtutis informis
non rōnē virtutis formate. Cum aūt diciẗ ꝙ tēden/
tia in deum facit credulitatē esse formatā. hoc intel/
ligiẗ de tendētia que est a volūtate plenaria. hec āt
nō potest esse nec in spe nec in fide sine gr̄a ⁊c̄.

Questio. v. e

Utrum spes in actu suo sit certitudinalis an dubia?
Et ꝙ sit certitudinalis videẗ primo p illud qð diciẗ
Ro. viij. Certus sū ꝙ neq̄ mors neq̄ vita neq̄ cre/
atura aliqua poterit nos separe a charitate dei. Sz
apl's non erat de hoc certus certitudine apphēsio/
nis. ĝ erat certitudie expectatōis cert⁹ siue ꝯfidentie
ipius spei. ergo spes in actu suo reddit hoiem certū
¶ Item hocipm ostēdiẗ per diffinitiōem spei quaz
magister ponit in litera. Spes est expectatō future
beatitudinis. Si ergo expectatō est circa actum ip/
sius spei. spes in suo actu est certitudinalis. ¶ Itez
quod remouet hesitationem siue vacillationē tri/
buit certitudinē. Sed hesitatio que facit hoiem va/

cillare remoueẗ p confidētiā spei. ĝ spes dat certitu/
dinē ipi sperāti. ĝ in actu suo est certitudinal'. ¶ Itē
sicut impossibile est sūmā veritatē fallere ⁊ decipere
sibi credētē. sic impossibile est ipam deserere quēq̄ in
se cōfidētem. ĝ sicut credēs in deū certus est de veri/
tate credita. sic sperās in ipm̄ certus est de salute ex/
pectata. ĝ videẗ ꝙ circa actū ipius spei certitudo cō
sistat. ¶ Itē si virt⁹ est certior omī arte. anchora om
niū virtutū debet esse certissima. cū ĝ spes ipa ad ip/
sas virtutes se habeat. vt quedā anchora. videtur ĝ
ꝙ ipa spes in actu suo sit valde certa. ¶ Sed cōtra.
spes ßm suū actū ꝓcedit ex habitu vel ꝯsideratione
gratie ⁊ meritoꝝ. sed null⁹ cert⁹ est vtrū habeat gr̄az
an nō. ĝ videẗ ꝙ spes in suo actu nullā habeat certi
tudinē. ¶ Itē nihil pendēs a vertibilitate volūtat'
habet certitudinē. sed spes est in libe. ar. ⁊ act⁹ eius ⁊
meritū pēdet a ꝟtibilitate volūtat'. silr ⁊ premiū qð
expectat. ĝ videẗ ꝙ nullā habeat certitudinē. ¶ Itē
nullus est certus de assecutōe illius rei ad quā nūq̄
pueniet. sed multi sūt qui habēt. fidē. spem. ⁊ charita
tē. qui finaliter reprobi efficiūtur. ĝ in talibus virtus
spei nō habet certitudinē. sed qua rōne in talib⁹ non
habet. nec in alijs. cū in oibus sit cōformiẗ ⁊ vnifor/
miter. ĝ in nullo certitudinē habet. ¶ Itē quia fides
certa est. impossibile est ꝙ aliquis in actu vel motu fi
dei fallaẗ vel decipiaẗ. ĝ si spes habet certitudinē in
actu suo. impossibile est ꝙ aliquis fallaẗ ⁊ frustretur
ab eo qð sperat. sed hoc est manifeste falsū. ĝ spes nō
habet certitudinē circa suū actū. Si tu dicas ꝙ nul/
lus sperās falliẗ p eo ꝙ spes nō facit simpliciter ex/
pectare sed sb ꝯditione. videlicz si ꝑseuerauerit vsq̄
in finem. Cōtra. spes ptinet ad actū potētie irascibil'
cuius nō est ꝯditionē apponere ⁊ rōnē. Et iteꝝ. esto
ꝙ ꝯditio illa appōnaẗ. cū illa ꝯditio sit valde dubia.
totū redoit dubiū. ĝ siue absolute siue sb ꝯditiōe spe
rz quis. vr̄ ꝙ circa actū spei nll'a sit certitudo ¶ Itē
certitudo opponiẗ dubitatōni. ĝ cū dubitatio ptine/
at ad ipam cognitiuā. ⁊ opposita nata sint fieri circa
idēz. certitudo solū spectat ad potētiā cognitiuā. sed
spes nō est in cognitiua sed in affectiua. ĝ vr̄ ꝙ in ac
34 tu suo nō habeat certitudinē aliquā. ¶ R̄. ad predi/
ctoꝝ intelligētiā ē notādū ꝙ absq̄ dubio ßm ꝙ auc
tes ⁊ rōnes ostēdūt. virtus spei in suo actu hz cer/
titudinē. cuiusmodi autē sit illa certitudo difficile est
diffinire. ¶ Quidā nāq̄ dicere voluerūt ꝙ certitudo
spei nō est sibiipi ꝓpria. neq̄ diuersa a certitudine fi
dei. immo spes oēm certitudinē suā trahit a fide. sic
sciētia in pticulari trahit certitudinē a sciētia in vli.
Ideo eñ quis nouit ꝙ hec mula est sterilis. quia no
uit de omni mula in vli. ⁊ sic dicūt se habere spez ad
fidem. sicut se habet sciētia in pticulari ad sciētiaz in
vli. Sicut eñ dicit Aug. ⁊ magister recitat in litera
p fidem credit hō oēs finaliter bonos esse saluādos.
⁊ de hoc habet quādam certitudinē. Per fidē aūt cō
fidit se esse saluādum. Unde qð credens generaliter
credebat. sperans sibi p spem appropriat. ⁊ qm̄ non
est certitudo circa singularia nisi inquātū referūtur
ad vle. ideo spes nō appropriat certitudinē fidei sibi
absolute sed sb ꝯditione. Unde recte sperās nō spe/
rat se oīno esse saluādum. sed sb hac ꝯditione videli
cet si ꝑseuerauerit vsq̄ in finē. Dicunt ĝ ꝙ certitudo
fidei nō differt a certitudine spei. nisi q: illa est in vli.
ista in pticulari. Illa aūt absoluta. ⁊ illa ꝯditionata.
Unde certitudo fidei diciẗ esse certitudo fidelitatis.

certitudo aūt spei est certitudo confidētie. Cōfidē/ 35
tia aūt nō est aliud vt dicūt q̄ quedā fiducitas ad se
ꝯuersa. Ille eñ ꝯfidit de aliquo q̄ credit aliquid ob/
tinere. Sed iste modus dicēdi licet videaẗ esse ꝓba/
bilis. nō tm̄ sufficit. p eo ꝙ sicut diciẗ i glo. Ro. v. sup
illud. ꝓbatio opaẗ spem id est certitudinē spei. spes
vt ibi innuit glo. habet ꝓpriā certitudinē. ⁊ aliter cer
tificaẗ hō ð salute obtinēda p ipam fidē. aliter certi/
ficaẗ p ipam spem. alioq̄n si solū differret sicut scien/
tia in pticulari a sciētia in vli. certitudo spei a certitu
dine fidei. iā spes nō esset habitus distinct⁹ cōtra ip/
sā fidem. immo eidē deberet sbalternari tāq̄ pticula
re sb vli. vel spāle sb generali. Et propterea est alius
modus dicēdi ꝙ ipa spes certitudinē habet non so/
lū eā quā accipit a fide. sed etiā ꝓpriā que distiguitur
a certitudine fidei. ⁊ illa distinctio cognosci p̄t p du/
plicem dr̄iam. videlicet rōne obiecti circa qð habet
illa certitudo versari. ⁊ rōne oppositi cui habet ꝯtra
riari. Rōne obiecti. quia fides ⁊ eius certitudo ferẗ
supra ipam cōplexionē rōne totalis cōpositōis. Est
eñ circa veꝝ ⁊ falsū. ⁊ verū est circa cōpositiōem vt
dicit phs. Unde etiā in p̄cedētibus ostensum fuit ꝙ
enūciabile cōplexū est articulus. Spes aūt ⁊ ei⁹ certi
tudo non est circa cōplexionē rōne totius. sed rōe rei
attribute. Unde cū diciẗ spero me habituꝝ vitā eter
nā. non speraẗ ibi hoc dictū totale. sed speratur vita
eterna. ⁊ ita certitudo spei respicit ipam attributōez
vel rem attributā. sed certitudo fidei ipam cōplexio
nē. Rōne etiam oppositi cui habet cōtrariari cadit
ibi distinctio. Nā certitudo fidei repugnat errori et
dubitationi. certitudo aūt spei repugnat diffidentie
⁊ hesitationi. Lz āt iste due certitudies sint diuerse.
tamen cōmunicant in hoc ꝙ vtraq̄ est firmitas que
dam. Fides eñ firmat intellectū ne discredat. spes
aūt firmat affectum ne diffidat. Et ex hoc colligitur
tercia diuersitas qua differt certitudo spei a certitu
dine fidei. quia nō solū differt rōne obiecti ⁊ rōe op/
positi sed etiaz rōne sbiecti. qm̄ vna est circa intelle/
ctum. altera vero circa affectum. Sed attēdēdū est 36
ꝙ certitudo circa intellectum habet esse duobis mo
dis. Quedam eñ est que facit intellectum potētem
ad vincēdum errorē ⁊ ad excludēdum dubitatōem.
⁊ tal' certitudo ē certitudo vie. Quedā āt ē certitudo
q̄ reddit intellectū ipossibilē ad errorē. ⁊ hec ē certi/
tudo patrie. Per hūc etiā modū itelligēdū ē ⁊ in cer
titudie affectōis. Nā q̄dam sic firmat affectū vt pos/
sit diffidētiam supare. Quedā sic firmat vt nō possit
vllaten⁹ amoueri vl' hesitari. Pria ē spei i via. scða ē
tētōis i p̄ria. Sic ĝ pz ꝙ ꝟt⁹ spei hz certitudinē i actu
suo. pz etiā q̄ ⁊ q̄lis ē illa certitudo. qm̄ ē differens a
certitudie fidei. ⁊ mior ē q̄ certitudo glie. n̄ eñ ē cer/
titudo ppetue ꝯsūmatōis ß cuiusdā viril' adhesiōis.
Cōcedēde sr̄ ĝ rōes ondētes ꝙ spes in suo actu hz
certitudinē. Ad illō ꝟo qð p̄mo obī in ꝯriū ꝙ nll'a 37
certitudo habeẗ de meritis ex gr̄a ex q̄ ꝓcedit spes.
dō. ꝙ q̄uis ð meritis n̄ habeaẗ certitudo p sciaz nec̄
riā. haberi tamē p̄t certitudo p ꝓbabilē ꝯiecturā. et
p quādā ipius bone volūtatis cōfidētiā q̄ consurgit
ex consciētia bona. Puritas eñ cōsciētie que intro/
duciẗ p expulsionē culpe. dat ipi aie quādā securita
tē et certitudinē de merito iā inchoato. et per conse
quēs certitudinem de premio consequēdo. ¶ Ad il 38
lud quod obijcitur. nihil pendens ex vertibilitate vo
lūtatis hz certitudinem. dōm ꝙ veꝝ est si ꝯsistat in

ip̄a volūtate inquātū volūtas innitit̃ sibi. sed si cōsistat in ip̄a volūtate ꝭm ꝙ volūtas innitit̃ d̄o qui est firmitas nostra ꝭm ꝙ dicit Augu. in li. confes. hoc mō potest habere robur ꝛ certitudinem. ꝛ tali modo habet spes ꝯsistere in nostra volūtate. facit eñ nos sūme firmitati innitēdo. in ip̄a ꝛ de ip̄a confidere. ac per hoc nobis quandam certitudinē tribuit de asse-
39 quenda salute. ¶ Ad illud quod obijcitur ꝙ nullus est certus d̄ assecutiōe illi⁹ rei ad quā nūꝙ̄ perueniet. dōm ꝙ est certitudo ordinis ꝛ certitudo euent⁹. cum ḡ dicit̃ ꝙ spes habet certitudinē in suo actu. dōm ꝙ hoc est verum de certitudine ordinis. quia efficaciter et infallibiliter vera spes ordinat ad salutē. Sed cū ip̄e obijcit ꝙ null⁹ est cert⁹ de eo qd̄ n̄ assequit̃. obiectio currit de certitudine ꝭm aliā viam. q̄ quidē est cer-
40 titudo euētus. ꝛ ideo nō cogit illa rō. ¶ Ad illud qd̄ obijcit̃ ꝙ si spes certa esset nō posset falli sicut nec fides. dōm ꝙ sicut duplex est necessitas. s. absoluta et cōditionata. sic duplex est certitudo. Si loquamur de certitudine ꝯditōnata. sic est in spe certitudo necessitatis ꝛ infallibilitatis. cert⁹ est eñ vnusquisqꝫ infallibiliter ꝙ si ꝑseuerauerit vsqꝫ in finē in gr̄a ꝛ in bonis meritis ꝙ ad salutem perueniet. Si aūt loquamur de certitudine absoluta. sic est in ip̄a spe certitudo ꝓbabilitatis. qui eñ bonā habet ꝯsciētiā atqꝫ ꝓpositū. ꝓbabiliter p̄t esse certus ꝙ opa ex tali volūtate ꝓcedentia sint apd̄ deū meritoria. ꝛ ꝑ hoc cōfidere se assecutum vitā eternā. Unde qd̄ ip̄e obijcit de illa ꝯditione ꝙ est dubia. ꝛ ꝙ eā nō apponit spes. dōm ꝙ et si spes nō apponat eā ꝑ se. apponit eā tamē ꝑ regulam fidei dirigētis. Et licꝫ etiā nō sit oīno certa illa cōditio certitudine manifeste sciētie. est tamē certa certitudine cuiusdam ꝯfidētie sicut p̄dictū est. ¶ Ad illud qd̄ vltimo obijcit̃ ꝙ certitudo spectat ad cognitiuā iam patꝫ. R. per ea que sunt p̄dicta. naꝫ certitudo non solū respicit intellectū veꝝ etiā affectū.

c Consequēter querit̃ de spe ꝭm cōsideratōem relatam. Et circa hoc querūtur quinqꝫ. Prio querit̃ de ip̄a ꝑ cōpatōem ad timoris donū. Scdo ꝑ cōpatōem ad meriti vsū. Tercio querit̃ de ip̄a ꝑ cōpatōem ad charitatis habitū. Quarto querit̃ de eadem ꝑ cōpatōem ad ꝓpriū obiectū. Quinto et vltimo querit̃ de ea ꝑ cōpatōem ad suū s̄biectū.

Questio. j. f

De spe ꝑ cōpatōem ad donū timoris. Utrū scilicꝫ timor et spes sint vnus vel idē habitus vel diuersi. Et ꝙ sint vnus ꝛ idē habitus videt̃ posse ostēdi p̄mo ꝑ simile in n̄alibus. qm̄ idem ꝛ vnū pōdus est ꝑ quod corpus recedit ab vna dr̄ia positōis ꝛ accedit ad alterā. sed hoc est affectio in spiritib⁹ qd̄ est pondus in corpibus vt vult Aug. ḡ vnus ꝛ idē habit⁹ affectiu⁹ est quo quis recedit a malo ꝛ quo tēdit in bonū. sed ꝑ timorē oīs recedit a malo. ꝑ spem tēdit in bonū. ḡ timor ꝛ spes sūt vnus ꝛ idē habit⁹. Itē hoc ip̄m vr̃ ꝑ simile in disciplinalibus. qr̄ oppositoꝝ eadē est disciplīa. vt recti ꝛ curui. sani ꝛ egri. ḡ si habit⁹ virtut̄ est quedam ars. vr̃ ꝙ vn⁹ ꝛ idē habitus possit ordiare habentem ꝛ dirigere ad opposita. ḡ si spes dirigit aīam in cōpatōe ad bonū. ꝛ timor in relatiōe ad malū. vr̃ ꝙ spes ꝛ timor sint vn⁹ habit⁹ directiu⁹. ¶ Itē hoc ip̄m videt̃ ꝑ simile in moralib⁹. qm̄ duaꝝ extremitatū est vna medietas. sed inter desp̄atōem ꝛ p̄sūptōem est medietas q̄ est spes. ꝛ inter hec eadē ē medietas q̄ est timor. ḡ spes ꝛ timor sūt vnus habitus.

¶ Itē hoc ip̄m videt̃ ꝑ simile in theologicis virtutibus. qm̄ fides q̄ est virtus theologica. vna ꝛ eadē ē. siue ꝑ ip̄am credātur bona. siue ꝑ ip̄am credant̃ mala. ḡ si spes ꝛ timor generātur ab ip̄a fide. ꝛ genitum debꝫ assimilari generāti. vr̃ ḡ ꝙ sicut fides ē vn⁹ habitus theologice virtutis. sic ꝛ spes ꝛ timor sint vn⁹ habit⁹ directiuus affectiōis. ¶ Item hoc ip̄m videt̃ ꝑ simile in peccatis actualibus. Sicut eñ ꝑ virtutes declinat hō a malo ꝛ tēdit in bonū. sic ꝑ peccm̄ actuale diuertitur a bono incōmutabili ꝛ conuertit̃ ad cōmutabile. Sed in peccato vnus ꝛ idem actus ē vna ꝛ eadē culpa qr̄ q̄s ꝯuertit̃ a d̄o. ꝛ ꝯuertit̃ ad cōmutabile bonum. ḡ similiter erit ex p̄te v̄tut̄. s. ḡ ꝑ spes tendit quis in bonū. ꝛ per timorē declinat a malo.
videtur ꝙ spes ꝛ timor sint vnus habitus. ¶ Sꝫ cō 41
tra. ꝭm sāctos ꝛ ph̄os q̄tuor consueuerūt affectiōes animi ānumerari. videlicet. gaudiū ꝛ dolor. spes ꝛ timor. Si ḡ vere q̄tuor sūt. necesse eē spē ꝛ timorē ab inuicem differre ꝭm ꝙ sunt affectōes. sed habit⁹ spei dirigit illam affectionē q̄ dicit̃ spes. ꝛ habitus timoris aliam. ḡ videtur ꝙ sint habitus diuersi. ¶ Item sicut se habēt affectiōes de presenti malo et bono ad inuicem. sic se habēt affectōes de futuro bono ꝛ malo. sed affectōes de p̄sēti bono ꝛ de p̄sēti malo nō solum distinguūtur sed etiā formaliter opponūtur. vt gaudiū ꝛ dolor. ḡ cum spes sit de futuro bono. timor de futuro malo. videtur ꝙ spes ꝛ timor nō solū distinguātur sed etiā opponātur adinuicē. ¶ Item plus differt habitus virtutis ab habitibus donorū q̄ habitus virtutis adinuicem. Sed habit⁹ timoris cōputat̃ inter dona. habitus spei inter virtutes ꝭm ꝙ dic̄ Greg. in moralibus. ḡ si spes differt ab alijs v̄tutibus. videt̃ multo forti⁹ ꝙ differt a timore. ¶ Itē quādocunqꝫ duo habitus sic se habēt ꝙ vn⁹ euacuatur. alter non. illi formaliter distinguūtur. sed timor domini sāctus ꝑmanet in seculū seculi. spes aūt euacuatur ꝭm ꝙ dicit magister in litera et infra habet̃. ergo spes ꝛ timor essētialiter differūt. ¶ Item quorum effectus sūt adinuicē dispati ꝛ ip̄a sūt dispata. sed esse securū ꝛ esse pauidum opponūtur. spes reddit securum. ꝛ timor reddit pauidū. ḡ spes ꝛ timor
formaliter distinguūtur. ¶ R. dōm ꝙ timor ꝛ spes 42
siue nominēt habitus siue nominent affectiōes anime. diuersitatem habēt adinuicē. diuersitas eñ habituum attēditur penes diuersitatē actuum principaliū. qm̄ ḡ spes consistit in quadā confidentia ꝛ erectione. timor vero in quadā fuga ꝛ resilitione. hinc est ꝙ timor ꝛ spes habent adinuicem diuersitatē ratione suorum actuū. Diuersitas aūt ip̄orum actuū venit ex parte obiecti inq̄tum habet rōnē motiui. Cum eñ anima apprehēdit aliquid nondū presens sed futurum in rōne conuenientis. afficit̃ affectione spei si assit potestas assequēdi. cum aūt apprehendit in ratione discōueniētis. afficitur affectōe timoris si possit ab illo superari. Et sic patet ꝙ spes differt a timore ratione differētie reperte in actu ꝓprio ꝛ etiam in obiecto. Et concedēde sunt rōnes que hoc ostendūt. ¶ Ad illud vero qd̄ primo obijcit̃ per simile in
naturalibus ꝙ idem est pōdus quod facit recedere 43
ab vno oppositoꝝ ꝛ accedere ad alterū. dōm ꝙ nō ē oīno simile in volūtario amore ꝛ naturali pondere. qm̄ motus naturalis maxime localis necessario duos habet terminos. videlicꝫ terminū ad quem. ꝛ terminum a quo. nec potest aliquod corpus recedere a

termino a quo nisi tendendo ad terminū ad quē. vñ ad vnū ꝛ eundē actū requirunt̃ illa duo extrema. ita ꝙ vnū est in rōne p̄ncipij. ꝛ alterū in rōne termini. Et ꝓpterea in n̄alibus vnū est pōdus ꝑ qd̄ mobile recedit ab vno situ ꝛ appropinquat ad aliū. in volūtarijs aūt sec⁹ est. Qm̄ eñ sunt duo opposita. anima potest affici circa vnū nihil cōsiderās de altero. pōt eñ affici circa bonū nihil cōsiderās de malo. ꝛ econtra circa malū nihil cōsiderans de bono. ꝛ ideo diuersis affectibus ꝛ motib⁹ habet moueri circa opposita. ꝛ ꝓpterea nō sequit̃ ꝙ vnic⁹ sit affectus siue habit⁹ affectiuus q̄ dirigit respectu oppositoꝝ. sicut in n̄alibus vnum est
44 pond⁹. ¶ Ad illud qd̄ obijcit̃ ꝙ i disciplinalib⁹ vna est sciētia oppositoꝝ. dicendū ꝙ nō est simile duplici rōne. Prima quidē rō est qr̄ volūtas sepat ea q̄ naturaliter sunt cōiuncta. vñ aliquis vult antecedēs et tñ nō vult ꝯn̄s. cognitio aūt nō sepat ea q̄ naturalit̃ sūt cōiuncta. vnde qui nouit an̄s. quodāmō nouit ꝯn̄s. Qm̄ ḡ ꝑ cōsequētia in ip̄o ad opposita sequūt̃ opposite ꝓprietates ꝑ q̄s habēt cognosci. vt si albū disgregat. nigrū cōgregat. hinc est ꝙ vnus pōt esse habitus cognitiu⁹ oppositoꝝ. q̄uis nō sit habitus vnus affectiuus. Alia etiā dissimilitudo est. qr̄ potētia cognitiua cōsimili actu ꝛ ꝯsimili rōne negociari pōt sup oppositoꝝ vtrūqꝫ. iudicat eñ de recto ꝛ obliquo ꝑ rōnē ip̄ius recti. sed affectiua nō sic. imo si appetit vnū oppositoꝝ. reliquū respuit. Si amat vnū. reliquū odit. ꝑ se loquēdo. Et ratio hui⁹ ē. qr̄ affectiua magis vnit ip̄i affectibili q̄ cognitiua cognoscibili. vñ amor trāsformat amantē in amatū. ꝛ ꝓpterea non sequit̃ ꝙ sic vna possit esse cognitio oppositoꝝ ꝭm ꝙ sunt opposita. ꝙ ꝓpter hoc oppositoꝝ habeat esse affectio vna.
45 vel etiā vna virt⁹ affectiōis directiua. ¶ Ad illud qd̄ obijcit̃ ꝑ sil'e in moralib⁹ ꝙ duarū extremitatū vna ē medietas. dicēdū ꝙ verū est ꝙ vna ē medietas punctalis. sed large accepta scꝫ medietate nō hꝫ veritatē. qm̄ inter duo extrema multū distantia plures possūt esse medietates. ita ꝙ vna appropinquet vni extremo ꝛ altera alij. ꝛ sic pōt esse in timore ꝛ spe respectu p̄sumptiōis ꝛ desp̄atiōis. qr̄ timor mag̃ approximat ad extremitatē desperatiōis. spes aūt ad extremitatē p̄sumptiōis. Aliter etiā pōt dici ꝙ istud intelligit̃ de medietate que cōficit̃ ex vtroqꝫ extremo. sicut largitas inter ꝓdigalitatē ꝛ auariciā dicit̃ esse medietas. Spes aūt ꝛ timor nō sunt hm̄oi medietates sicut ex p̄cedentib⁹ patꝫ. Posset etiā respōderi ꝑ interemptionē. qr̄ timor ꝛ spes nō sunt medietates extremitatū earūdem sed diuersarū. Spes eñ mediū tenet inter desperationē ꝛ p̄sumptionē. sed timor inter temeritatē ꝛ timiditatē siue pusillanimitatē. ꝛ sic non oportet ꝙ timor ꝛ spes ꝯueniāt imediate vnitate affectōnis.
46 ¶ Ad illud qd̄ obijcit̃ ꝑ simile in fide. dicendū ꝙ nō est simile. ꝓ eo ꝙ licꝫ fides sit maloꝝ ꝛ bonorū. tamē est sub vnica rōne. videlicꝫ sub rōne veri. Preterea fides est habitus spectās ad cognitionē. qr̄ nō diuersificat̃ ꝓpter obiectoꝝ ꝯtrarietatē. Spes autē ꝛ timor sunt habitus affectiui q̄ nō respiciūt bonū ꝛ malū sb vna rōne. sed spes respicit sub rōne cōueniētis. timor sub rōne discōueniēt̄. idō nō ē sil'e hinc ꝛ inde. Si tu obijcias ꝙ p̄ncipiatū debet assimilari suo p̄ncipio. dicendū ꝙ illud est verū in generatōe vniuoca. Qr̄ aūt dicit̃ fides generare spem ꝛ timorē hoc nō ē ꝭm vniuocationē. ꝭ hoc est ꝑ quādā dispositionē. ꝑ quā dici⁹ ꝙ habitus cognitiu⁹ generat affectū. qr̄ ad ip̄m

p̄parat ꝛ disponit. ¶ Ad illud qd̄ obijcit̃ ꝑ simile in 47
couersione ꝛ auersione. dicendū ꝙ auersio ꝛ ꝯuersio vno mō noiant actus. alio mō nomiant circūstātias circa actū. Scd̄m ꝙ nomiant actū sic sūt diuersi motus. Alia eñ est affectio ꝯtemptus qua aīa auertitur ab vno. ꝛ affectio appetitus qua ꝯuertit̃ ad reliquū. Scd̄m aūt ꝙ nomiant circūstātias siue relatiōes circa actū. sic possunt esse circa vnū ꝛ eundē actū. ꝛ circa idē peccatū. qr̄ vnū ꝛ idem pōt simul ꝛ semel ad diuersa compari. ꝛ diuersis relationib⁹ ad ista referri. ꝛ sic nō est simile de affectiōe timoris ꝛ spei. qr̄ nō pōt sil' ꝛ semel vna potentia nec duo actu circa diuersa ꝛ ꝯtraria affici. ꝓpterea nō sequit̃ ꝙ si auersio ꝛ cōuersio possunt esse circa vnam actionē ꝛ formā. ꝙ silr̄ timor ꝛ spes habeāt esse circa vnā ꝛ eandē affectionē.

Questio. ij. g

¶ De spe ꝑ compationē ad meriti vsum. Utrum scꝫ spes ex bonis meritis habeat ortū. Et ꝙ sic videtur Roma. v. Tribulatio patientiā opat̃. patiētia ꝓbationē. ꝓbatio v̄o spem. ergo si i ip̄a ꝓbatione cōsistit meritū. videt̃ ꝙ spes ex meritis habeat ortū. ¶ Itē hoc ip̄m ostēdit̃ ꝑ diffinitionē mḡri q̄ ponit̃ in litera. Spes est certa expectatio future beatitudinis ꝓueniens ex gr̄a ꝛ meritis. ¶ Itē nullus habet virtutem spei nisi q̄ in sperādo sequit̃ dictamē fidei. Sꝫ fides dicit nullū adultū saluari posse absqꝫ meritis. ḡ null⁹ sperat recte beatitudinē nisi cui suppetunt merita. videtur ḡ ꝙ spes ex meritis ꝓcedat. ¶ Itē sicut se habet desperatio ad demerita. sic se habet spes ad bona merita. ꝭ sic se habet desp̄atio ad demerita ꝙ nullus desperat nisi ꝓpter aliquā culpā cōmissam. mala eñ cōsciētia est illa q̄ inducit in desperationē. ergo siliter videt̃ ꝙ spes ex bonis meritis habeat ortū. ¶ Sꝫ cōtra. Aug⁹. Uirtus est bona qualitas mētis quā deus in nobis sine nobis opat̃. ergo si spes virtus est sicut ostēsum est in p̄cedentibus. deus eā in nobis opatur sine nobis. ḡ nō hꝫ ortū ex meritis n̄ris. ¶ Itē nihil qd̄ est p̄ncipiū meritoꝝ ortū hꝫ ex meritis. ꝭ spes est p̄ncipiū meritoꝝ. nullus eñ pōt mereri apud deum nisi q̄ spat. ḡ spes ex merit̄ nō hꝫ ortū. ¶ Itē oēs virtutes simul infundunt̃. ḡ si aliqua virt⁹ p̄cedit merita. necesse est ꝙ oēs p̄cedāt. ꝛ si aliqua subsequit̃. necesse est ꝙ oēs subsequātur. ḡ aut spes non ꝓcedit ex meritis. aut cetere v̄tutes etiā ꝓcedūt ex meritis. sed impossibile est ceteras virtutes ex meritis oriri. ḡ ꝛc. ¶ Itē quāto q̄s pfectior est tanto ē hūilior. ꝛ quāto hūilior tanto min⁹ p̄sumit siue cōfidit de meritis ꝓprijs. ḡ si spes pfecta iūcta est cū hūilitate pfecta. videt̃ ꝙ nec spes nec eius vsus oriat̃ ex intuitu merito
rū. ¶ R. dicendū ꝙ spes aliq̄n nomiat habitū v̄tu- 48
tis. aliq̄n noiat actū. aliq̄n noiat statū. aliq̄n terminū siue obiectū. Scd̄m aūt ꝙ spes noiat hītū virtutis sic nō hꝫ ortū ex meritis. ꝭ potius merita habēt ortū ex ea. Scd̄m aūt ꝙ noiat actū sic oriri habꝫ ex meritoꝝ intuitu. Null⁹ eñ sperat recte eternā beatitudinē nisi qui deo seruiuit vel ꝓponit deo seruire. Scd̄m autē ꝙ noiat statū sic ortū hꝫ ex meritis p̄cedētibus ꝛ cōcomitātibus. ꝛ hoc mō accipit̃ Roma. v. Tribulatio opat̃ patientiā. patiētia ꝓbationē. ꝓbatio spem. glosa. i. certitudinē spei. ad quā. s. certitudinē ꝑuenit̃ per bona merita. ꝛ maxime ꝑ tolerātiā ꝛ sustinētiā tribulationū. Scd̄m aūt ꝙ spes noiat ip̄saꝫ rem spatā. sic ortū hꝫ ex meritis p̄cedentib⁹. ꝛ sic patet ꝙ spes ꝭm p̄mā acceptionē simpliciter p̄cedit merita tanꝙ̄ me-

ritoꝝ pncipiū. ꝭm vltimā acceptionē simpliciter se-
quit̃ tanq̄ meritoꝝ premiū. ꝭm duas medias medio
mō se habet. q2 quodā mō p̄cedit. quodā mō sequit̃.
Nam spes put noiat motū spei pcedit ex meritoꝝ
intuitu. ⁊ ꝭm veritatē est pncipiū meritoꝝ sequētiū.
put autē spes dicit̃ quedā certitudo ⁊ status. sic ꝭm
veritatē ex meritis hʒ ortū. ⁊ est nihilominꝰ admini-
culū ad pfectiꝰ merendū. Illa eñ certitudo spei con-
surgit ex ppessione tribulationū. ⁊ vehemēter cōfir-
mat ⁊ cōfortat animā vt a tribulationū sustinētia nō
recedat. Et ex his patet rñsio ad q̄stionē ppositā. pa-
tet nihilominus rñsio ad obiecta. q2 spes quodā mō
accipiēda ē ex meritis. ⁊ quodā mō est pncipiū meri-
toꝝ. ⁊ ꝭm hoc currunt rōnes ad oppositas partes. ⁊
vtreq3 ꝭm diuersas vias pbant ⁊ cōcludūt veritatē
exceptis duabꝰ vltimis rōnibus adductis ad vtrāq3
49 partē. Ad illud eñ qd obijcit̃ de desparōne. potest
rñderi q nō est simile. p eo q cū desperatio dicat pfun
ditatē peccati. nullꝰ illic demergit̃. nisi p aliquā culpā
p̄cedentē disponat̃. nō sic aūt spes dicit meriti pfecti
onē ꝭm generalē sui acceptionē. iō nō oportet q pce
dat ex meritis put noiat ipā3 virtutē vel eiꝰ actum.
sicut desperatio (q̄ est viciū demergēs in pfundū) p̄eri-
git aliud peccatū. Preterea alia de causa nō est sile. q2
nos ⁊ ea q̄ sūt i nobis ⁊ a nob sūt pncipia vicioꝝ no-
stroꝝ. nō sic aūt est de bonis. q2 omne datū optimū ⁊
omne donū pfectum desursum est. ideo nō sic oportet
spem ex nrō oriri merito sicut desperatio orit̃ ex vicio.
50 Ad illud silr qd vltimo obijcit̃ ex alia parte. q vir
hūilis merita nō intuet̃. dicendū q merita intueri cō
tingit dupliciter. vel attribuēdo sibi. vel attribuēdo grē
diuine. Intueri aūt merita attribuēdo sibi hoc ē sup-
bie ⁊ vanitatis. ⁊ sic intuent̃ supbi q̄ dicūt manꝰ nrā
excelsa. ⁊ nō dñs fecit hec oia. Cōtra quos di Deut.
ix. Ne dicas in corde tuo pter iusticiā meā introdu
xit me dñs vt terrā hanc possiderē. Intueri aūt meri
ta referēdo ad diuinā gratiā hoc ē hūilitatis ⁊ verita
tis. ⁊ hoc mō motus spei ex intuitu meritoꝝ hʒ oriri.
p quē modū intuebat̃ paulus merita sua. j. Coꝝ. xv.
Abundātius omnibꝰ laboraui. nō aūt ego sed gratia
dei mecū. Alia vo q̄ obijciunt̃ satis sunt manifesta.

Questio. iij. b

De spe p compationē ad habitū charitatis. vtrum
sc3 spes p̄cedat charitatē ordine nature an ecōuerso:
Et loquit̃ hic de habitibꝰ in cōpatione ad actus. Et
q spes p̄cedat videt̃. sup illud Math. j. Abrahā aūt
genuit Ysaac. Ysaac aūt genuit Jacob. glo. i. fides ge-
nerat spem. spes generat charitatē. ḡ si generans ꝭm
ordinē nature p̄us est generato. necesse ē q spes p̄ce-
dat charitatē. Ite3 cōstructio edificij spūalis silis ē
edificio māli. ꝭ in edificio māli nō solū fundamentū
p̄cedit edificij cōplementū. ꝭ etiā paries ꝭm rectū or-
dinē antecedit ipm tectū. Si ḡ fides assimilat̃ ipi fū-
damēto sustentāti. ⁊ spes parieti erigenti. ⁊ charitas
tecto cōsūmanti. videt̃ q spes p̄cedat ipam charita-
tem. Itē ꝭm nālē ordinē impfectū antecedit pfe-
ctū nō ecōuerso. ꝭ charitas maior est ⁊ pfectior q̄ fi-
des ⁊ spes. ꝭm q dicit̃. j. Coꝝ. xiij. Maior autē hoꝝ
est charitas. ḡ ⁊c. Itē nullꝰ pōt amare pter se et
sup oia bonū ad qd nō sperat se posse vnq̄ puenire.
Si ergo charitas diligit pter se ⁊ sup oia. actus cha
ritatis cōsequit̃ actū spei. ḡ charitas ipā3 spem. Sz
ꝯ h obijcit̃ p̄mo autoritate mgrī in lrā. Spes est cer
ta expectatio future beatitudinis veniēs ex meritis
p̄cedentibꝰ ipā3 spem. ꝭ merita nā pit charitas. ergo
ꝭm naturalē ordinē charitas est ante spem. Item
Augꝰ. in li. xiiij. de ciuitate dei dicit. q ois affectio orit̃
ex amore. ergo ois affectio recta ex amore recto. cū ḡ
charitas dirigat ipm amorē volūtatis. virtꝰ aūt spei
dirigat vnā de quatuor affectionibus. videt̃ q spes sit
posterior charitate. Itē nullus spat nisi qd amat.
qd eñ nō cupit aliquis nullo mō sperat. ḡ rectitudo
amoris p̄cedit rectitudinē expectatiōis. ꝭ charitas di
rigit in amādo. spes aūt dirigit in expectādo. ḡ chari
tas est añ spem. Itē timor ⁊ spes sunt due affecti-
ones quasi sil' currētes. Unde in glo. Deut. xxiiij. di-
cunt̃ esse due mole. ꝭ ois timor pcedit ex amore. ḡ ⁊
ois spes. ergo spes gratuita pcedit ex amore gratui-
to. ḡ ꝭm naturalem ordinē charitas antecedit spem.
Itē quāto aliqd ē cōmunīꝰ tanto p̄us. ꝭ omē spe-
randū est amandū ⁊ nō cōuertit̃. ḡ cōior est actꝰ dile-
ctionis q̄ actus spei. ⁊ si cōior. ergo prior. Itē is est
ordo virtutis ad virtutē q̄ est ordo dotis ad dotē. sed
pfecta tentio q̄ est dos correspōdēs spei. sequit̃ pfectā
dilectionē q̄ est dos correspōdens charitati. ḡ videt̃
q in via charitas p̄cedat spem ꝭm naturalē ordinē.
Rꝰ dicendū q dupliciter ē cōpare habitū spei ad ha 51
bitū charitatis. aut rōne habituū ꝭm se ꝯsideratoꝝ.
aut rōne habituū ꝯpatoꝝ ad actꝰ. Si loq̄mur d ipis
habitibꝰ ꝭm se cōsideratis. sic nō hñt ordinē ꝭ simul-
tatē. omes eñ virtutes gratuite sil' infundunt̃ ꝭm q
infra manifestabit̃. Si aūt loq̄mur de ipis habitibꝰ i
compatiōe ad actus. sic vnus hʒ ordinē ad alterū. q2
actus vniꝰ p̄parat ⁊ disponit ad actū alteriꝰ. ⁊ p̄pa-
rādo ⁊ disponēdo ē eius quodāmō pncipiū ⁊ origo.
⁊ rōne talis p̄paratōis ⁊ originis est ibi ordo. qm̄ ḡ
actus spei p̄pat ⁊ disponit ad actū charitat' tanq̄ ad
pfectionē. ⁊ spūalis edificij cōplementū (Nemo eni3
diligit aliqd bonū pter se ⁊ sup oia nisi speret se ad
illud bonum puenturū) hinc est q ꝭm ordinē nature
actus spei antecedit actū charitatis. ⁊ hinc est q ha-
bitꝰ spei in compatiōe ad talē actū charitate prior est.
Unde cōcedende sunt rōnes ad istā ptē. Ad illud 52
vo qd obijcit̃ in cōtrariū ex autoritate mgrī q spem
natura p̄cedit charitas. dicēdū q spes ibi accipit̃ vel
p re spata. vel p ipo statu spei. non aūt p pprio eius
actu vel hitu. Posset etiā dici q illd dicit mgr ꝭm suā
opinionē q̄ credit charitatē nō esse hitū creatū ꝭ spm
sanctū q̄ ē pncipiū oim alioꝝ bonoꝝ. Uñ q2 i hac opi
nione cōiter mgr nō sustinet̃. ⁊ illd ē vbū suū. auctas
illa nullū hʒ robur. Ad illud qd obijcit̃ q amor ē 53
pncipiū oim affectionū. dicēdū q verū ē d amore ꝭm
statū impfectū. ꝭ sicut amor ꝭm impfectō3 statꝰ ē oim
affectionū pncipiū. sicut ꝭm suā pfectō3 ē oim affecti
onū terminꝰ finalis ⁊ cōplemētū. Uñ oēs affectiōes
aie ad id ordinant̃ vt deꝰ amet̃ pfecte. charitas autē
nō noiat qualēcūq3 amorē. ꝭ amorē p̄cipuū. ⁊ iō ex h
nō pōt ꝯcludi q charitas ꝭʒ nālē ordinē p̄cedat ipā3
spē. Ad illud qd obijcit̃ q nullꝰ spat nisi qd amat. 54
dicēdū q verū est. ꝭ tñ ex hoc nō sequit̃ q spes chari-
tatē sequat̃. p eo q charitas talē addit circūstantiā
sup amorē q̄ necessario subseq̄t̃ actū sperādi ⁊ eiꝰ re-
ctitudinē sicut p̄us tactū est. Cu3 eñ duplex sit motꝰ
amoris charitat'. videlic3 amor amicicie ⁊ amor cō-
cupiscētie. Charitas amore ꝯcupie desiderat deū sup
oia. amore vo amicicie silr diligit deū pter se ⁊ super
oio. vñ deū cōcupiscat plus q̄ aliud bonū. deo etiam
bonū optat plus q̄ habēs charitatem optet sibiipsi.

Amor aūt cōcupiscentie adeo intēsus esse nō pōt nisi
p̄ambula expectatiōe. Silr nec amor amicitie potest
adeo esse eleuatꝰ nisi p̄cedat cōfidētia. nullꝰ eñ vult
plꝰ bonū alij q̄ sibi nisi i illū totalit̃ ꝯfidat. Nullꝰ etiā
aliqd bonū sup oia cōcupiscit. nisi q̄ se ad illud aliqñ
55 puenturū p̄sumit. Ad illud qd obijcit̃ q timor cō-
sequit̃ amorē. ḡ ⁊ spes silr. Respōdendū ē sicut dictū
est q lic3 hec affectio p̄cedat illā. tñ habitꝰ iste in com
patiōe ad actū nō p̄cedit istū. pter p̄cipuā pfectionē
quā charitas ponit circa actū diligēdi. Preterea cu3
dicit̃ q timor sequit̃ ad amorē. hoc nō intelligit̃ de q̄
libet amore ꝭ de amore sui. Ideo eñ q̄s timet pena3
q2 seipm amat. charitas aūt nō dicit pncipalit̃ amorē
sui ꝭ amorē dei. Et ppterea nō sequit̃ q actꝰ charita-
tis p̄cedat actū timoris. Nec ex hoc pōt cōcludi q si-
56 milit̃ p̄cedat actū spei. Ad illud qd obijcit̃ q p̄us ē
a quo nō ꝯuertit̃ ꝯsequētia. dicēdū q illud habet ve-
ritatē in his q̄ ēentialit̃ cōsequūt̃ ad seinuicē. In his
aūt q̄ seinuicē cōcomitant̃ nō hʒ veritatē. Et hoc p3.
q2 sequit̃ si est nix q sit albū. ꝭ nō cōuertit̃. cū albedo
niuis nō p̄cedat ipam niuis substātiā. Quū ḡ spare ⁊
amare sunt actus seinuicē cōcomitātes. iō q̄uis actꝰ
amādi se extendat ad plura diligibilia. nō oportet q
sit p̄us ꝭm ordinē nature. Preterea q̄uis charitas
generalior sit a pte obiecti. tñ spes gñalior ⁊ i plus est
a pte subiecti. Ois eñ viator q̄ hʒ charitatē hʒ spem.
ꝭ nō ꝯuertit̃. q2 spes pōt esse in peccatore. ⁊ iō actus
spei origine p̄cedit actū charitatis respectu subiecti a
quo vtereq3 actus sumit originem. ⁊ sic ratio nō valet
57 Ad illud qd obijcit̃ de dotibꝰ q pfecta tentio seq̄t̃
pfectā dilectionē. dicēdū q illd nō est vsq3quaq3 sile.
pter hoc q dotes in patria erūt equalis pfectionis.
in via aūt charitas maioris pfectiōis ⁊ dignitatis est
q̄tū est de rōne virtut' q̄ sit ipa spes. ⁊ ido nō oport3
q si i via expectatio p̄cedit dilectionē p̄cipuā. q pter
hoc in patria tentio p̄cedat dilectionē pfectā. Quis
eñ virtutes eq̄les sint q̄tū ad rōne3 merēdi. pfectior
tñ est actus dilectiōis q̄ expectatiōis. ꝭ in glia pfecte
diligere nō est maioris dignitatis q̄ pfecte hr̃e ⁊ pfe-
cte tenere. Unde q̄uis in via actus irascibilis p̄cedat
actū ꝯcupiscibilis. nō tñ sic oportet esse i patria. vbi ē
reformatio pfecta. imo pōt esse ecōtrario. Sūt aūt et
hic alij modi rñdendi q̄ cā breuitatis obmittunt̃ ad
pñs pter hoc q trahūt extra materiā istā ad ordinē
⁊ distinctionē ipaꝝ dotū.

Questio. iiij. i

De ipa spe p compationē ad obiectū. vtꝝ sc3 spes
sit in bonū sub rōne boni: Et q sic videt̃ p̄mo p rōnē
virtutis in cōi. q2 sicut scia est respectu veri. sic virtus
respectu boni. ꝭ ois scia est i verū sub rōne veri. ergo
ois virtus ē in bonū sub rōne boni. Si ḡ spes ē virtꝰ.
ergo ē in bonū sub rōne boni. Itē hocipm videt̃ ra
tiōe magis ppria q̄ sumit̃ ex pprietate ṽtutis theolo-
gice. virtus eñ theologica idē habet p obiecto ⁊ pro
fine. sed bonū ⁊ finis idē sunt. ḡ cū spes sit virtꝰ theo-
logica. ⁊ bonū sub rōne boni sit eius finis. ḡ bonū sb
rōne boni erit eius obiectū. Itē hocipm ostendit̃
adhuc rōne magis speciali p cōpationē ad alia gene-
ra affectionū. q2 sicut se habet gaudiū respectu pñtis.
sic se hʒ spes respectu futuri. ꝭ gaudiū ē de bono pñti
sub rōne boni. ḡ spes ē de futuro bono sub rōne boni.
Itē hocipm ostēdit̃ adhuc specialiori rōne p com
pationē ad aliā speciē ṽtutis. q2 sicut dicit Aug. in h
differt fides a spe. q2 fides est respectu boni ⁊ mali. et
spes ē respectu boni tm̄. Si eñ fides sil' potat eē boni
⁊ mali. p eo q nō respiciebat bonū sub rōne boni. ꝭ
magis sub rōne veri. spes autē determinat sibi bonū
ita q nullo mō est in eiꝰ oppositū. videt̃ ḡ q ipa spes
sit in bonū sub rōne boni. Itē hocipm ondit̃ mag
ppria rōne p diffinitionē ipiꝰ spei. Spes eñ est expe
ctatio future beatitudinis. Si ḡ beatitudo noiat bo-
nū sub rōne boni. videt̃ ḡ q bonū sub ratiōe boni sit
obiectū ipius spei. Sed ꝯtra. virtutes theologice
distinguūt̃ p obiecta ꝭm q hñt pprīā rōne3. ꝭ chari-
tas est in bonū sub ratōne boni. ḡ si spes distinguit̃ a
charitate. bonum sub rōne boni nō erit obiectū spei.
Itē circūscripta rōne boni ⁊ mali adhuc contingit
timere sicut i patria deū timebimꝰ. nō quidē sub rōne
mali. nec sub rōne boni. quia sub illa rōne amabimꝰ.
bonū eñ sub rōne boni mag generat amorē q̄ timo-
rem. Si ḡ ꝯtingit timere circūscripta rōne boni ⁊ ma
li. ergo ⁊ ꝯtingit sperare. ḡ obiectū spei nō est bonum
sub rōne boni. neq3 malū sub rōne mali. Itē nullꝰ
timet malū qd est subiectū sue potestati. ꝭ quicūq3 ti-
met malū timet sub rōne excellētis. si ḡ spes sic est in
bonū sicut timor in malū. videt̃ q spes nō sit i bonū
sub rōne boni ꝭ magis sub rōne mali. Item sicut
homo nāliter appetit illumiari ⁊ delectari. ita etiam
nāliter appetit gloriari. ⁊ hoc dico ꝭm ipius anime
supmū. ḡ sicut in nobis est repire aliq̄s virtutes pfi-
ciētes ⁊ dirigētes ipā3 aiā3 respectu veri illuminat̃. ⁊
respectu boni delectātis. vtpote fidem ⁊ charitatē. ita
erit respectu ardui ⁊ excellētis. hanc aūt non est dare
nisi spem. ergo ⁊c. Item lic3 omnes virtutes gra-
tuite quodāmō eleuēt mentē. ⁊ hoc maxime faciant
virtutes theologice. eleuatio tñ ⁊ erectio ipius animi
pprijssime competit ipi spei. ergo si virtꝰ spei maxime
cōsistit in erigēdo ⁊ eleuādo ipm animū. cū animꝰ nr̃
magnus sit. nec sit natus erigere se nisi ad magna ⁊
ardua. videt̃ ḡ q obiectū spei q̄tum ad efficaciā mo-
uēdi teneat rōnem ardui. nō ergo obiectū spei est bo-
nū sub rōne boni. Rꝰ ad p̄dictoꝝ intelligentiā est 58
notandū q quidā dicere voluerunt obiectū spei esse
bonū sub rōne futuri. dixerūt eñ q omnes affectio-
nes aie vel sunt respectu boni vel sunt respectu mali.
⁊ sicut gaudiū est respectu boni pñtis. dolor vo qui ē
affectio sibi opposita est respectu pñtis mali. sic spes
est respectu futuri boni. timor vo respectu futuri ma-
li. Qd aūt mouit eos hoc ponere fuit quia posuerūt
q duplex sit tm̄ obiectū in qd tendit anima. vnum. s.
verū in qd tendit intellectus. alterū. s. bonū in quod
tendit affectus. ⁊ ideo cū spes nō sit in verū sub rōne
veri. voluerūt dicere q sit in bonum sub ratiōe boni.
In hoc tamē differt a charitate. q2 charitas est in bo-
num sub ratiōe boni simpliciter. nō ꝯsiderando pñs
nec futurū. ⁊ q2 bonū sub rōne boni est amandū. ido
actus ipiꝰ charitatis est amare. Spes aūt est i bonū
nō tm̄ sub rōne boni ꝭ etiā sub rōne futuri. ⁊ q2 bonū
futurū inq̄tū futurū est expectandū. ideo actus ipiꝰ
spei est expectare. ⁊ q2 expectare ⁊ amare sunt diuer-
si actus. hinc est q spes ⁊ charitas diuerse sunt ṽtu-
tes. nō pncipaliter rōne diuersitatis actuū obiectoꝝ.
sed rōne diuersitatis actuū pprioꝝ. Lic3 aūt hic mo
dus dicendi videat̃ aliqd pbabilitatis habere. inte-
rius tñ ꝯsideranti nō satisfacit dubitationi. nec ꝯso-
nat veritati. Nā q dicit̃ q nō ē alid obiectū motiuū
potētiaꝝ aie nisi verū sub rōne veri. ⁊ bonū sub rōne
boni. simplicit̃ nō hʒ ṽitatē. p eo q sicut i opponēdo

tactū est quēadmodū rōnalis tēdit in verū. ⁊ cōcu-
piscibilis in bonū. sic etiaʒ irascibilis tendit in arduū
⁊ magnū. Rursus q̄ dicit bonū sub rōne boni futuri
esse motiuū alteri⁹ affectiōis q̄ bonū sub ratiōe boni
nō habet veritatē. ꝑ eo q̄ bonū sub rōne futuri desi-
derat̄. ⁊ desideriū nō est spes ſ magis quedā differē-
tia amoris. ⁊ ad ipaʒ charitatē ptinet desiderare. Am-
plius q̄ dicit timorē esse respectu mali sub rōne mali
nō hʒ veritatē. cōtingit eīm timere sicut in opponēdo
ostēsum est abstracta rōne mali. sicut timebit̄ de⁹ in
patria. Preterea. si qn̄ malū timet̄. non timet̄ nisi q̄
excellens. si ḡ affectio q̄ est timor in suo obiecto mag
cōcernit excellētiā q̄ maliciā sub rōne motiui. restat
silr̄ q̄ ⁊ affectio sibi correspōdens videlicʒ spes. Est ḡ
obiectū spei bonū quidē. ſ nō sub rōne boni. ſ magis
sub rōne ardui siue magni. Et hoc quidē sic hʒ mani-
festari. Spei eīm duplex est actus. q̄rū vn⁹ est pncipiū
⁊ origo alteri⁹. spes eīm facit cōfidere. ⁊ faciēdo cōfi-
dere facit expectare. Nul.⁹ aūt recte ꝯfidēs cōfidit et
innitit̄ nisi in eo q̄ nec possit nec velit sibi deficere. ta-
lis aūt nō est nisi ille q̄ est potētissim⁹ in ṽtute. ⁊ mu-
nificētissim⁹ i liberalitate. ⁊ hoc nō habet nisi habeat
excellentiā ṽtutis ⁊ largitatis. Cū autē q̄s totā fidu-
ciā suā in eū posuit q̄ excellētissime virtut̄ ē ⁊ libera-
litat̄. magna ab eo expectat se assecuturū. Qm̄ ḡ spes
hʒ obiectū magnū ⁊ arduū in ꝯfidēdo. hinc ē q̄ hʒ ꝑ
obiecto magnū ⁊ arduū in expectando. Et hinc est q̄
ipse dn̄s in q̄ speram⁹ magna ꝓmittit nobis i ꝯsola-
tione spei nr̄e. iuxta qđ dicit Abrae Geñ. xv. Noli ti-
mere Abraā. q̄ ego ꝓtector tuus sum. ⁊ merces tua
magna nimis. q. d. ego ꝓtector in q̄ debes ꝯfidere. et
merces tua magna quā debes expectare. Cōcedendū
est ergo q̄ obiectū spei est bonū sub rōne magni ⁊ ar-
dui. Et q̄ gl'iosū noiat magnū sblimitate. eternū no-
iat magnū diuturnitate. illud intēsiue. istud exten-
siue. ideo cōcedi pōt etiā q̄ obiectū spei sit bonū sub
rōne gloriosi. ⁊ sub rōne eterni. ⁊ hoc sub rōne excellē-
tis ⁊ indeficiētis. q̄ duo cōcurrūt ad pfectā rationeʒ
magnitudinis ipi⁹ boni. Cōcedende sunt ḡ rōnes q̄
59 sunt ad ptē istaʒ. ❡ Ad illud qđ obijcit̄ q̄ sicut se hʒ
scia ad verū. ita virt⁹ ad bonū. dicendū q̄ hoc nō est
oino silē. q̄ cognitiua nō hʒ obiectū nisi vnī⁹ rōnis. s.
verū. sed affectiua cū duplicet̄ i duas vires. videlicʒ i
ꝯcupiscibilē ⁊ irascibilē. obiectū hʒ duplic̄ rationis.
videlicʒ bonū qđ cōcupiscit. ⁊ arduū ad qđ se erigit.
60 ❡ Ad illud qđ obijcit̄ q̄ virt⁹ theologica idem hʒ ꝑ
obiecto ⁊ ꝑ fine. dicendū q̄ si hoc intelligat̄ de idēti-
tate q̄tū ad substantiā sic verū est. q̄ ipse de⁹ ē finis ⁊
obiectū eaꝝ. Si aūt loq̄mur q̄tū ad rōnem mouēdi
sic nō hʒ veritatē nisi in sola virtute q̄ ē charitas. ipa
eīm habʒ bonū sub rōne boni ⁊ ꝑ obiecto ⁊ fine. ideo
pncipiū tenet int̄ ceteras virtutes sicut infra manife
stabit̄. in fide aūt ⁊ spe nō hʒ veritatē. ⁊ qm̄ in illa ra-
tione ꝓcedit ab idētitate ſm substātiā ad idētitatem
61 ſm rōnē. ideo i ꝓcessu illo ē pctm̄ ſm accidēs. ❡ Ad
illud qđ obijcit̄ q̄ sic se hʒ spes respectu futuri sicut
gaudiū respectu p̄ntis. dicendū q̄ similitudo bona ē
q̄tū ad differētiā futuricōnis ⁊ p̄ntialitat̄. ſ q̄tū ad
rōnē boni motiui nō ē silitudo. Bonū eīm sub ratiōe
boni qn̄ p̄ns ē delectat ⁊ reficit ipaʒ cōcupiscibilē. ſ sb
hac rōne nō hʒ eleuare ⁊ erigē. imo poti⁹ sub rōne ex-
cellēt̄. Delectatio eīm q̄ est i gaudio respicit cōueniē-
62 tiā. ſ erectio q̄ ē in spe respicit excellētiā. ❡ Ad illud
qđ obijcit̄ q̄ spes ē respectu boni tm̄. ergo hʒ obiectū
bonū sub ratiōe boni. dicendū q̄ illud nō sequit̄. ꝑ eo
q̄ ista non est sola rō ꝓpter quā aliquid tendit in bo-
num. q̄ motiuū eius est bonū sub rōne boni. sed etiā
ꝓpter hoc q̄ illud qđ est motiuū eius hʒ semꝑ bonū
sibi substratū. Et hoc mō intelligendū est se hic i spe.
Illud eīm arduū ⁊ excellēs ad qđ assequēdū erigitur
aīa nō pōt esse nisi bonū. ❡ Ad illō qđ obijcit̄ q̄ spes 63
est expectatio future beatitudinis. dicēdū q̄ spes nō
expectat beatitudinē nisi inq̄tū tenet rōnem magni ⁊
ardui. hoc est rōnem excellētis ⁊ indeficiētis. Et quia
ista duo importat beatitudo ꝯ sua pma rōne. hinc est
q̄ spes magis hʒ diffiniri ꝑ beatitudinē q̄ alia virt⁹.
vñ in rōne illa ē pctm̄ ſm accidēs. Quis eīm beatitu-
do habeat rōnem boni. tn̄ nō cadit pncipalit̄ sub ex-
pectatiōe spei sub illa ratione. sed inq̄tū habet ratio-
nem ardui.

Questio. v. k

❡ De spe ꝑ cōparationē ad subiectū. vtrū scʒ spes sit
in pte anime cognitiua vel affectiua. Et q̄ sit i cogni-
tiua videt̄ pmo ꝑ illud qđ dī. j. Cor. j. sup illud. Fi-
nis pcepti ē charitas de cor. ho. ⁊ ꝯsci. bo. glosa. de cō-
scientia bona. i. de spe. Si ḡ spes ē ꝯsciētia. ⁊ ꝯsciētia
se tenet ex pte cognitiōis vel cognitiue. videt̄ q̄ ⁊ ipa
spes. ❡ Itē Beda in quadā omel. sup Cant. De⁹ fu-
turus est rōni plenitudo lucis. volūtati multitudo pa
cis. ⁊ memorie ꝯtinuatio eternitatis. Sed ꝯtinuatio
eternitat̄ est dos correspōdēs expectationi ipi⁹ spei.
ergo si illa respicit memoriā ipam. ḡ videt̄ q̄ ipa ex-
pectatio spei i via. esse in memoria habeat. ſ hec est i
potētia cognitiua. ergo ⁊c. ❡ Itē Aug⁹. diffiniēs spē
in libro de ciuitate dei dicit. q̄ spes est virt⁹ q̄ q̄s se ad
illud qđ credit ꝓuenturū ꝓsumit. Ex hac diffinitione
videt̄ q̄ nihil aliud sit sꝑare q̄ firmit̄ credere se ꝓuen
turū ad aliqđ arduū ⁊ excellens. ſ tam credere q̄ fir-
miter credere est potētie cognitiue. ḡ sꝑare spectat ad
potentiā cognitiuā. ſ cui⁹ est actus ei⁹ est ⁊ habit⁹. ḡ
idem redit qđ pus. ❡ Itē imago creatiōis reformat̄
ꝑ imaginē recreatiōis q̄ quidē cōsistit in gr̄a ⁊ tribus
virtutib⁹ theologicis. ḡ si ṽtutes reformātes sunt in
potētijs q̄s reformāt. necesse est esse ṽtutes theologi-
cas in illis potētijs i quib⁹ attendit̄ integritas imagi
nis. Si ḡ ille potētie sunt intelligētia. memoria. ⁊ vo-
lūtas. ⁊ charitas respicit volūtatē. fides intelligentiā.
videt̄ ḡ q̄ spes respiciat memoriā. ḡ est i potētia co-
gnitiua. ❡ Itē certitudo respicit potentiā cognitiuā.
ergo cū spes sit certa expectatio future beatitudinis.
spes est i potētia cognitiua tanq̄ in subiecto. ❡ Sed
cōtra. quatuor genera affectionū distinguūtur a san-
ctis ⁊ a phis. videlicʒ. gaudiū. dolor. spes. ⁊ timor. ḡ si
omnis affectio ⁊ habit⁹ regulatiu⁹ affectiōis est i po-
tentia affectiua. cū spes vel noiet affectionē vel habi-
tū directiuū affectiōis. videt̄ ḡ generalit̄ q̄ spes sit in
potentia affectiua. ❡ Item eiusdē potentie est sꝑare
cui⁹ est timere. ſ timere non est nisi potētie affectiue.
ergo nec sꝑare. ſ cui⁹ est actus ei⁹ est ⁊ habit⁹. ḡ ⁊c.
❡ Item opposita nata sunt fieri circa eandeʒ vim. ſ
spes ⁊ desꝑatio sunt opposita. si ergo desꝑatio est in
potentia affectiua. videt̄ similit̄ q̄ ⁊ ipa spes. ❡ Itē
sicut cōtingit potentiā rationalē ⁊ cōcupiscibilē obli-
quari ⁊ dirigi. ita etiaʒ irascibilē. ergo sicut est aliqua
virtus theologica in rationali ⁊ aliqua i cōcupiscibi-
li. ita aliqua debet esse in irascibili. sed hec non est nisi
spes. ergo spes est in irascibili. ergo spes est in poten-
tia affectiua. ❡ Itē obiectū spei est magnū et arduū

sicut supra ostēsum fuit. ſ arduū est obiectū potentie
irascibilis. ḡ si idē est obiectū habit⁹ ⁊ potētie sbstrate
in q̄ est habit⁹. spes ē in potētia irascibili. ⁊ hec ē affec
64 tiua. ḡ ⁊c. ❡ R⁹ dicēdū q̄ absq̄ dubio spes ē in potē-
tia affectiua. est eīm in ipa irascibili q̄ ē ps potētie affe
ctiue. potētie eīm irascibilis non tm̄ est detestari mala
culpe ⁊ ꝑpeti mala pene. ſ etiā aggredi t'ribilia. ⁊ eri-
gi ad magna ⁊ ardua. Et pterea nō tm̄ ponim⁹ i ipsa
irā ⁊ patiētiā. ſ etiā fortitudinē ⁊ spem. Fortitudinē
inquā inq̄tū negociat̄ circa ea q̄ sunt ad finē. spē aūt
ſm q̄ se erigit ad excellētiā ipi⁹ finis. Hoc autē satis
pōt apte colligi. tū ex pte affectiōis sbstrate. tū ex pte
ꝯditiōis adiūcte. tū ex parte dotis sbsecuture. Ex pte
affectiōis sbstrate. q̄ cū q̄tuor sint affectiōes. videlicʒ
gaudiū ⁊ dolor. spes ⁊ timor. sicut gaudiū ⁊ dolor sūt
circa eandē potentiā. ita etiā spes ⁊ timor. cū ḡ planū
sit timorē esse ipi⁹ potētie irascibilis. nō est dubiū q̄n
affectio spei ad potētiā irascibilē ptineat. ac ꝑ h' hit⁹
ṽtutis spei dirigēs affectionē illā. Ex pte silr̄ ꝯditiōis
⁊ ꝓprietatis ānexe hocipm pōt satis apte videri. spei
eīm est stabilire ⁊ quodāmō assecurare de assequenda
futura btitudine. stabilitio aūt ⁊ ꝯfirmatio ptinet ad
potētiā irascibilē. Sicut eī rōnalis se hʒ ad charitatē.
⁊ ꝯcupiscibilis ad volupatē. sic etiā irascibilis ad se-
curitatē. Q̄ ḡ assecuratō ē ꝯditio ꝯcomitās ipaʒ spē
indubitāter. verū est ṽtutē spei ad irascibilē ptinere.
Ex pte dotis future hocipm pōt hr̄i. sicut eīm ad fideʒ
sbsequit̄ visio. ita ad spē sbsequit̄ pfecta tentio. Fir-
miter aūt tenere ē ipi⁹ potētie cui⁹ ē habitū defendē.
hanc aūt nō est dubiū esse potētiā irascibilē. ⁊ iō cōce
dendū est habitū spei eē in irascibili potētia. ac ꝑ h' in
ṽtute animi affectiua sicut rōnes cōcludūt q̄ sunt ad
65 ptē istā. ❡ Ad illud ṽo qđ pmo obijcit̄ q̄ spes dī cō-
scia. dicendū q̄ i ꝓcessu illo ē pctm̄ ſm equocationē.
q̄ ꝯscia pōt noiare ipaʒ spem. ⁊ pōt noiare lumē di-
rectiuū ad bn̄ agendū. ⁊ hoc vltimo mō spectat ad po
tentiā cognitiuā. alio mō nō. iō nō sequit̄ q̄ virt⁹ spei
sit i potētia aīe cognitiua. Pret̄ea ali⁹ defect⁹ ē ibi. q̄
noīe ꝯscie intelligit̄ spes. nō q̄ spes sit ꝯscia. ſ q̄ spes
ē certa expectatio ꝯsurgēs ex gr̄a ⁊ merit̄. merita āt
66 esse nō p̄nt nisi vbi ē ꝯscia bona. ❡ Ad illud qđ obij-
cit̄ q̄ de⁹ futur⁹ est memorie ꝯtinuatio etnitatis. dicē
dum q̄ illud ṽbū Bern̄. intelligit̄ mediate ⁊ nō pmo
Nā ꝯtinuatio etnitatis respicit illā ṽtutē cui⁹ ē ꝓpe-
tuo tenere. ⁊ hoc est potētie irascibilis. cui⁹ est in p̄nti
expectare. ⁊ iđo ex h' nō sequit̄ q̄ spes sit pmo i potē
tia memoratiua. ſ q̄ aliquo mō ipaʒ respiciat vel pn-
cipalit̄ vel ex ꝯsequēti. ❡ Ad illud qđ obijcit̄ q̄ sꝑare 67
nō est aliud q̄ firmit̄ credere se habituꝝ aliq̄d. dicen
dū q̄ spes dī ⁊ large ⁊ ꝓprie. Large accipiēdo spem.
sic dicit credulitatē quodāmō firmatā respectu alicu
ius boni assequēdi siue a se siue ab alio. quēadmoduʒ
cū q̄s videt aliū bone indolis dicit q̄ sperat ipm esse
futurū bonū hoiem. ibi sperare idē est qđ ꝓbabiliter
credere. ⁊ sic sumit̄ large ⁊ improꝑe. ⁊ hn̄ pōt ptinere
ad virtutē cognitiuā. Alio mō sperare ſm q̄ dī ꝓprie
idē est qđ ꝯfidere. ⁊ ex illa cōfidentia cū quadā secu-
ritate tēdere ad habendū illud qđ sperat̄. Et hoc mō
ptinet ad ṽtutē affectiuā. ⁊ hec duo videlicʒ ꝯfidētiā
illā ⁊ etiā securā tendentiā cōprehēdit Aug. sub ṽbo
ꝓsumēdi. qđ q̄uis sequat̄ credulitatē cognitiōis. te-
net tn̄ se ex pte affectiōis. ⁊ iō ex illa rōne nō pōt ꝯclu
di q̄ potētia cognitiua sit subiectū spei. ❡ Ad illō qđ 68
obijcit̄ q̄ imago recreatiōis r̄ndet imagini creatiōis.
dicēdū q̄ verū est q̄ r̄ndet. nihilomin⁹ tn̄ imago crea
tiōis plus se tenet ex pte cognitiue. imago ṽo recrea-
tiōis plus ex pte affectiue. ſm q̄ dicit Aug. q̄ imago
est i potētia cognoscēdi. ⁊ silitudo in potētia diligēdi.
Et q̄ imago recreatiōis pl⁹ se tenet ex pte affectiue.
ideo due ṽtutes sunt in pte affectiua totaliter ⁊ pnci
palit̄. videlicʒ spes ⁊ charitas. Et virt⁹ spei reformā-
do potētiā irascibilē q̄ est potētia affectiua. ꝑ ꝯn̄s re-
format ipaʒ memoriā q̄ in actu cōicat cū ea. videlicʒ
in actu tenēdi. ⁊ iđo nō oportet q̄ spes reponat̄ i me-
moria sicut in ꝓprio subiecto. ſ hec plani⁹ determiāta
sunt in. ij. li. dis. xvj. ❡ Ad illud qđ vltimo obijcit̄ de 69
certitudine pʒ r̄nsio ex his q̄ dicta sunt supra. ꝑ eo q̄
certitudo spei nō est ptinēs ad potētiā cognitiuā. sed
mag̃ ad potētiā affectiuā. q̄ quidē certitudo ē quedā
assecuratio tenēs se ex pte potētie irascibil̄. pʒ ḡ q̄d sit
sbiectū spei q̄tū ad aīe potētiā. ❡ Alteri⁹ etiā posset
esse h' inq̄sitio de subiecto spei q̄tū ad substātiā. ⁊ cir-
ca h' possent q̄ri plura dubitabilia. Primo q̄rit̄ vtrū
spes sit i angelis bonis. Scđo vtrū sit in aīab⁹ beat̄.
Tercio vtrū aliq̄ mō sit i angelis malis. Quarto vtꝝ
fuerit i his q̄ fuerūt in lymbo. Quito vtrū sit in his q̄
sunt in purgatorio. Sexto ⁊ vltimo vtrū fuerit i xp̄o.
Sed quoniā omnes he questiōes ꝑ magna pte pen-
dent ab illa questione qua dicit̄ de euacuatiōe spei. ⁊
illa visa cetera sunt facilia. ideo questiones iste ad p̄-
sens obmittunt̄. q̄ quedā ex eis determiabunt̄ infra
quedā ex eis tangunt̄ in litera. vt sic vitet̄ sup̄fluitas
q̄ est memorie inimica ⁊c.

Distinctio. xxvij. de charitate q̄tū ad eius essentiā ⁊ diffinitionē.

Cum aūt christus fidē ⁊ spem nō habuerit ⁊c. In pcedentib⁹ egit mḡr de duab⁹ virtutib⁹ theologicis
videlicʒ de fide ⁊ spe. hic sequit̄ tercia ps in q̄ intēdit agere de charitate. Diuidit̄ aūt ps ista i sex ptes
ſm sex dis. q̄s ꝯtinet. In quaꝝ pma agit de charitate q̄tū ad ei⁹ essentiā ⁊ diffinitionē. In secūda ṽo
q̄tū ad diligibiliū numerū ⁊ distinctionē. infra dis. xxviij. hic q̄ri pōt vtrū illo mādato ⁊c. In tercia ṽo q̄tum
ad diligēdi ordinē. infra dis. xxix. Post pdicta de ordine charitatis ⁊c. In q̄rta ṽo q̄tum ad meriti pfectionē.
infra dis. xxx. hic q̄ri solet q̄d poti⁹ sit plurisq̄ meriti. In q̄nta ṽo q̄tū ad ipi⁹ charitatis durationē. infra dis.
xxxj. Illud q̄ʒ ptermittēdū nō est ⁊c. In sexta ṽo in cōpatione ad eternā dilectionē. infra dis. xxxij. Predictis
adijciendū est de dilectiōe dei ⁊c. Prima ps q̄ ꝯtinet p̄sentē dī. diuidit̄ in duas ptes. in quaꝝ pma determiat
mḡr de ipa charitate q̄tū ad ei⁹ eēntiā ⁊ vnitatē. In secūda ṽo q̄tū ad ei⁹ actū ⁊ modū. ibi. Cōsequēter mo-
dū vtriusq̄ dilectiōis aduertam⁹. Prima ps diuidit̄ in q̄tuor ptes. In q̄rū pma ꝯtinuat ptē istā ad pceden-
tis ptis inq̄sitionē. In secūda ṽo pte ponit charitatis diffinitionē. ibi. Charitas est dilectio ⁊c. In tercia ṽo
cōpat eā ad diuini mādati duplicatoʒ. ibi. Hec aūt hʒ duo mādata. In q̄rta ṽo remouet dubitatōeʒ. ibi. Hic
q̄rit̄ si ex ea ipa dilectiōe ⁊c. Silr̄ scđa ps pncipal' in q̄ determiat ꝯ ipa caritate q̄tū ad actū ⁊ modū diuidit̄ i
ptes q̄tuor. in q̄rū pma determiat q̄s mod⁹ circa actū charitatis req̄rat̄. In secūda ṽo oñdit vbi ille modus
insinuat̄. ibi. Dilectiōis aūt dei mod⁹ insinuat̄ ⁊c. In tercia ṽo inq̄rit vtꝝ ille mod⁹ i via impleat̄. ibi. Istud

aūt p̄ceptū ponitus nō implek ꝛc. In ḡrta vō ꝛ vltima ostēdit qualiē vnū p̄ceptū charitatis in altero implecā. ibi. Cū aūt duo sint p̄cepta charitatis. Subdiuisiōes aūt p̄tū in lra satis sunt manifeste.

XXVII

Dē charitate q̄ diligit de⁹ ꝛ proximus q̄ in xpo ꝛ in nobis est.

1 a ¶ Charitas est dilectio q̄ diligit de⁹ ꝓ se ꝛ proximū ꝓpter deū. Querit iurta B. Luz multe inueniāt diffinitiōes de charitate. ꝛ cū vna sit diffinitio. quō admittē distinguāt. Pret cōi dictā diffinitionē inueniē diffiniri ab Augusti. in li. de moribꝰ ecclie sic. Charitas ē animi affectio iustissima diligēs nos cum deo. Itē Augꝰ. in lib. soliloq. Charitas est virt⁹ q̄ deū videre eoq; pfrui desideramꝰ. Itē in li. de spū ꝛ aia. Caritas ē vita copulās amantē cū amato. Postremo diffinitur ab aplo. 1. Thi. 1. Finis p̄cepti ē charitas de corde puro. cōscia bona. ꝛ fide nō ficta. Cōtra p̄mā diffinitiōez sic obiciē. idē ē dilectio ꝛ charitas. cū ḡ mḡr diffinit charitatē per dilectionē. diffinit idez ꝓ seipm. Itē amoꝛ nāli in statu innocētie cōueniebat ista diffinitio. ḡ si videt cōuenibilis cū charitate. Cōtra secūdā diffinitiōez obiciē sic. Affectio ai est ab ipa aia. Charitas aūt nō est ab ipa ꝑ a deo. ḡ male dr charitas ē affectio animi. Itē hec diffinitio pōt competē spēi. ḡ nō recte assignat ꝺ charitate. Cōtra terciā obiciē sic. qz visio rndet ipi fidei. ꝛ fruitio ē ad omnē virtutez. ergo male diffinit charitas ꝙ videre ꝛ frui. Itē desideriū ē in absens ꝛ quodāmō impfectū. cuz ḡ charitas sit pfectissima. male diffinit ꝙ actū desiderādi. Cōtra quartā obiciē sic. Dionysi⁹ in li. de diui. no. diffinies amorē ḡaliter dicit. q̄ ē virt⁹ vnitiua. ḡ copulare amantē cū amato nō est ꝓpriū charitatis cū sit cōe amoꝛi nāli ꝛ aiali. Itē vita ē pfectio absoluta. copulatio amātis cū amato est q̄litas respectiua. ḡ male dr charitas ē vita copulās. Cōtra vltimā obiciē sic. Charitas ē radix virtutū. ꝛ pncipiū meriti. ꝛ pōdus q̄ ꝺs inclinat ꝛ tēdit ad finē. ḡ nō videt ꝙ charitas debeat dici finis. Itē querit de illis trib⁹ modis q̄ addunt ꝓ quib⁹ stat ꝛ quō distinguāt. Itē q̄re corꝺi attribuit puritas. ꝛ ꝓscie vnitas. ꝛ fidei stabilitas. cū puritas cordis sit ex fide. Iter. Fide purificās corꝺa eoꝝ. ꝛ q̄re fides ponat vltima cuz ipa sit ꝑma. ¶ Rn̄ q̄ charitas ꝑm multiplicē sui cōparationē ꝺs multiplicē diffiniri. Habet eñ charitas cōpari ad obiectū. ꝛ sic assignat diffinitio ꝑmo posita a mḡro. Pōt iterū ꝓficiari ꝙ cōparationē ad finē vltimū. ꝛ sic diffinit ab Aug. in soliloq. Pōt etiaz cōpari ad actū. ꝓpriū q̄ ē vnire ꝛ adherere. Et sic diffinit ab Aug. in li. de moribꝰ eccle. ꝛ li. de spū ꝛ aia. ꝙ actū vnēdi ꝛ copulādi amantē cū amato. videlicz affectū nr̄m cū deo. Pōt iterū cōpari ad habitū sibi adiuncti q̄ quodāmō est ipi⁹ charitat⁹ ꝓncipiū. Et sic diffinit ab aplo cū dr. Charitas ē finis p̄cepti ꝛc. Et ꝺs ꝑ ex ipi⁹ notificatiōis explanatōe. Illa charitas cōpata ad habit⁹ aliaz virtutū theologicaz (qz vnit eas fini) ꝓncipatū tenet inē eas ꝛ iō monet ꝛ informat. ꝛ terminat siue ꝙsūmat. ꝛ ꝓfca dr ē finis p̄cepti. ꝛ qz finis ē aliaz. act⁹ aliaz disponūt ad actū charitat⁹. ꝛ ipa charitas imediate elicit. Et iō tres ponit ibi ꝺditōes. ꝛ ꝑmā q̄ dr ibi charitas ꝺ corde puro tāḡit ꝺditio ipi⁹ charitat⁹ cui⁹ ē depurare affectū cordis ab omi frenitate. Per secūdā. 1. de ꝓscia bona tāḡit ꝺditio spei. Per terciā ꝺditio fidei. ꝛ fm B ordinant fm q̄ ꝓncipali⁹ ad actū charitat⁹ disponūt. Et

2 sic ꝑs diffinitio ꝛ intellect⁹ ꝑdictaz diffinitionū. ¶ Ad illud ḡ qō ꝑmo obiciē ꝺ diffinitiōz mḡri q̄ idē ē dilectio ꝛ charitas. dicēdū q̄ etsi sint idē re. tn̄ aliq̄ differētia rōnis ē. Dilectio eñ i pl⁹ ē ḡ charitas. Eñ cōuenit rōligiari differētia. q̄ amoꝛ ē nāe. dilectio ē voluntat⁹ deliberatiue. ꝛ charitas ḡre. Alia etiā ē differētia. q̄ charitas nō iat habitū. ḡ dilectio nō iat actū. ꝛ ita diffinit charitas ꝙ dilectionē tanq̄ min⁹ cōe ḡ magis cōe. ꝛ habit⁹

b diuersa ea diligunt. s. de⁹ vt hō vel angel⁹. ᵇ Pro quo etiā duo sunt mādata. qz cū eadē charitas vtroq; cōmēdet. diuersa tn̄ diligi p̄cipiūt. Vñ Augꝰ. Arbitror ido spūm sanctū bis datū. semel in ṫra ꝛ iterū de celo. vt cōmēdarent nob duo p̄cepta charitat⁹. s. dei ꝛ ꝓximi. Una est charitas ꝛ duo p̄cepta. vn⁹ spūs ꝛ duo data. qz alia charitas nō diligit ꝓximū nisi illa q̄ diligit deū. Qua ḡ charitate ꝓ ꝓximū diligim⁹. ipsa deū diligim⁹. Sz qz aliud ē de⁹ aliud ē ꝓxim⁹. etsi vna charitate diligant. iō forte duo p̄cepta dicūt. ꝛ alterū maiꝰ ꝛ alterū minꝰ. vel ꝓpter duos mot⁹ q̄ in mēte gerunt. dū de⁹ diligit et ꝓxim⁹. Mouet eñ mēs ad diligendū deū. mouet ꝛ ad diligēdū ꝓximū. ꝛ mlto magis erga deū ꝺs erga ꝓximū.

Aug⁹. in fmone ꝺ alcēsiōe.

Aug⁹. in lib. de doc. xp̄ia.

¶ Determiat q̄s mod⁹ circa actū charitat⁹ repiat. c Cōsequēter modū vtriusq; dilectiōis aduertam⁹. Hec regula vt ait Aug. dilectiōis diuinit⁹ ꝓstituta ē vt deū ꝓpter se ex toto corde. ꝛ ꝓximū diligas sic teipm. i. ad qō ꝛ ꝓpter qō teipm diligere debes. In bono ḡ ꝛ ꝓpt deū teipm diligere debes. In bono ḡ diligēd⁹ est ꝓximus nō in malo ꝛ ꝓpter deū. Proximū vō oēm holez oportet intelligi. qz nemo est cū quo sit opandū male. Qui ḡ amat homines. vel qz iusti sunt. vel vt iusti sint. amare debet. hoc ē in deo vel ꝓpter deū. Sic eñ ꝛ seipm amare ꝺs scz i deo vel ꝓpt deū. i. qz iust⁹ ē vel vt iust⁹ sit. qui eñ aliē se diligit. iniuste se diligit. qz ad hoc se diligit vt sit iniust⁹. Ad hoc ḡ q̄ sit mal⁹. nō ḡ iā se diligit. Qui eñ diligit iniqtatē odit aiaz suā. Ado dus ḡ diligēdi p̄cipiēdus est homi. i. quō se diligat. vt ꝓsit sibi. Qui aūt se diligat ꝛ ꝓdesse sibi velit dubitare demētis ē. Mod⁹ aūt p̄cipit cū ait. Sicut teipm. vt ꝓximū diligas ad qō teipm. Si ḡ te non ꝓpter te diligere debes. s. ꝓpter illū vbi dilectionis tue rectissime finis ē. nō succēseat alius aliq̄s hō. si ꝛ ipm ꝓpter deū diligis. Hui⁹ ꝺilectiōis modū veritas insinuat dicēs.

Psal. x.

Adātatū nouū ꝺo vobis vt diligatis inuicē sic dilexi vos. i. ad qō dilexi vos. s. vt filij sitis ꝛ vitā habeat⁹.

Joh. xiij.

¶ Ostdit vbi ille mod⁹ circa actū charitat⁹ insinuat. f

p suū actū ¶ Ad illō qō obiciē q̄ illa notificatio ꝓuenit dilectiōi ꝛ statu innocētie. dicēdū q̄ vita ē i mō diligēdi deū ꝓpter se ꝺs q̄ ꝺ dilectiōe nāli et ipa charitate. sicut in ij. li. ostensuz fuit. Et iō ex ꝺ nō ostdit illa rō nō bn affigta. ¶ Ad illō qō obiciē de notificatōe Aug. de moribꝰ eccle q̄ charitas est ai affectio. dicēdū q̄ ibi ē ꝑdicatio nāl. ido in rōne illa est sophisma fm accidēs. Ad hoc vō qō ꝺsiunt giē q̄ illa notificatio ꝓuenit spēi. dicēdū q̄ spēi. ꝓpie loquēdo n̄ ꝓuenit vnire ꝙ magꝭ erigere. fidei eñ ē dirigere. ꝛ spēi erigere. ꝛ charitat⁹ adherere ¶ Ad illō qō obiciē de diffinitiōe Aug. de sol. q̄ charitas nō ꝺs diffiniri ꝑ videt ꝛ frui dicēdū q̄ sic fides cognoscit sibi ꝛ aliis vtilitatib⁹. sic charitas desiderat sibi ꝛ alijs. Et q̄m pfectio mercedis ꝙsistit i visiōe ꝛ fruitiōe dei. hinc ē q̄ charitas diffinit ꝑ tēlde rūs vtriusq;. nō qz videre sit ei⁹ ꝓpriū. ꝙ qz desideriū habēdi deū est ꝓpriū charitatis. ¶ Ad illud qō obiciē q̄ desideriū est rei absentis et impfect⁹ mot⁹. dicēdū q̄ diffinit idi charitas vie q̄ ꝺs secū annexa impfectōz. Possz etiā nihilomin⁹ dici q̄ desideriū ꝑt excludit fastidiū nō solūmō est rei absentis imo ꝑsentis. ꝛ hoc mō large accipit in ꝓposito. ¶ Ad illō qō obiciē ꝺ diffinitiōez Aug. in li. ō aia ꝛ spū. q̄ charitas ē vita copulās. dicēdū q̄ etsi copulare ꝓueniat omi amoꝛi quodāmō. tn̄ hoc totū qō ē vita copulās ē. ꝓpriū ipi⁹ charitat⁹. qz null⁹ ē amoꝛ q̄ aiaz. ꝙie habeat viuificare nisi amoꝛ gratuit⁹ q̄ copulat eū deo ipaz aiaz. ¶ Ad illud qō obiciē q̄ nō ꝓnt illa duo stare vita ꝛ copula. dicendū q̄ quis vita ꝓut ē act⁹ ꝑm⁹ sit pfectio absoluta. tn̄ ꝓut ē act⁹ secūd⁹ ꝺs respectū ad obiectū sicut ꝑs. qz ꝑm ꝑhm. alimēto vti ꝛ intelligere sunt ꝺie ei⁹ qō ē viuere. ꝛ charitas est vita. ꝛ fm q̄ est vita ꝺ act⁹ secūd⁹. vt ꝛ ꝓcedēti⁹ ostensum fuit. ¶ Ad illō qō obiciē de notificatiōe apli q̄ nō ꝺs dici finis cū sit ꝓncipiū. dicēdū q̄ cū nihil ꝓhibeat tres causas coincidere i vnū. sicut ꝑs ꝺ deo respectu creature. nullū est incōueniēs charitatē sil esse radicē. fortmā. ꝛ finē. fm cōparationē triplicis causē. cū nos ꝑfecte faciat deo ꝺformes fm q̄ supi⁹ habitū ē. ¶ Ad illō qō obiciē de sufficiētia ꝛ numero. ꝛ ordine ꝛ appropriatiōe illaz cōditionū q̄ supaddunt satis ꝑs rnsio ex explanatiōe ipi⁹ diffinitiōis. ꝛ ex his q̄ in ij. li. determiata sūt. dis. xxxviij. q̄ nō oportet ad pñs repetere. Et iō de illa notificatiōe apli ꝛ de alijs sufficiat ad pñs tantū dixisse.

b ¶ Pro ḡ etiā duo sunt mādata. Cōtra. Videt q̄ vnū solū debeat cē mādatū. qz vnius opis fm vnā rōnem vnū ꝺs esse mādatū. ꝙ vna est rō diligēdi deū ꝛ ꝓximū. ꝙ vnū ꝺs cē mādatū in vtroq;. Itē si mādata numerant fm numerū diligibiliū. cū ḡuoꝛ sint diligēda ex charitate. ḡuoꝛ deberēt cē mādata. Itē q̄ diligit ꝓximū legē impleuit. Sic ꝺr Ro. xiij. Et ibidē ꝺr q̄ omne aliud mādatū in illo vbo instaurat. ḡ videt q̄ vnū solū debeat cē mādatū. Rn̄ dicēdū q̄ cū mādata diuersificari habeāt fm ordinē ad deū ꝛ ad ꝓximū. sicut ꝑs ꝓ distinctionē ꝑme tabule a scḍa. iō cū charitas bēat ordinare respectu vtriusq;. oportuit p̄cepta diffigui. veritū qz vna ē rō diligēdi. vnū potuit i altero ꝙlicari. Ad illud ḡ qō obiciē q̄ mādata diffigunt penes rōnē ipius bit⁹. dicēdū q̄ falsū ē. imo penes modū obēdiādi ad alterz. Ad illō qō obiciē q̄uoꝛ debet esse mādatū. dicēdū q̄ i mādato ꝓximi sat⁹ icludit dilectō sui. ꝛ qz ad ꝺ ē hō ordinat⁹ ꝙ magis nō oportuit ad ꝺ bicipiti ꝙ p̄ceptio.

hē diuinā. ¶ Ad illō qđ obijcitur q̄ diligit ꝓximū leges ipleuit. dicendū ꝙ aplus loquit̃ de impletiōe secūde tabule. Preterea in mādato de dilectione ꝓximi. includit̃ mādatū de dilectōne dei. q̄uis em̄ vnū i altero includat̃. nō tn̄ pōt inferri ꝙ vnū ab altero nō distiguat̃. hoc em̄ est ꝓpter connexionē ⁊ ordinem q̄ nō excludit distinctionem

4 c ¶ Dilectiōis aūt dei mod⁹ insinuat̃ cū dr̃ ex toto corde.i.ex toto intellectu. Ex tota aia.i. ex tota volūtate. Ex tota mēte.i. ex tota memoria. Coñ. Dilige ptinet ad affectū nō ad intellectū. ḡ male dr̃ diligere ex intellectu ⁊ memoria Itē Bern̄. de amore dei. q̄d ē amor nisi vehemēs ⁊ bn̄ ordinata volūtas. ḡ videt̃ ꝙ ex q̄ dixit ex tota aia. superfluit addere alias ↄditiōes. Itē beatus Iob. nō ponit nisi duas ↄditiōes. j. Io. iij. Diligam⁹ ope ⁊ veritate. ḡ videt̃ ꝙ i istis tribus ↄditionib⁹ sit supfluitas. Itē videtur ꝙ sit diminutio. q2 Deut. vj. ponitur ista ↄditio ex tota fortitudine q̄ nō ponit̃ hic. Itē Marci. xij. addit̃ ista ↄditio preter ↄditiōes p̄dictas ex tota virtute. ḡ videt̃ ꝙ ibi sit diminutio vel hic supfluitas.

Dilectiōis aūt dei mod⁹ insinuat̃ cū dicit̃. ex toto corde.i.ex toto intellectu. Ex tota aia.i.ex tota volūtate. Ex tota mēte.i. ex tota memoria. vt oēs cogitatiōes. ⁊ omnē vitā. ⁊ omnē intellectū i illū ↄferas a q̄ habes ea q̄ ↄfers. Hec dicēs nullā ptē vite nr̄e reliqt q̄ vacare debeat. ꝭ quicq̄d venerit i animū illuc rapiat̃ q̄ dilectiōis impet⁹ currit. ⁊ diligere deū ꝓpter se mod⁹ ē diligēdi ꝓpter deū. ⁊ sunt isti duo modi diligēdi deū vt quibusdā placet. e b

Inquirit vtrū ille modus in via impleat̃. g

Illud aūt p̄ceptū nō penit⁹ implet̃ ab hoīe i hac mortali vita. ꝭ ex pte nō ex toto. q2 ex pte diligim⁹ sicut ex pte cognoscim⁹. in futuro aūt implebit̃ ex toto. Unde Aug⁹. Cū adhuc ē aliq̄d carnalis ↄcupie. nō omi mō ex tota aia diligit̃ de⁹. Caro aūt nō dr̃ ↄcupiscere nisi q2 aia carnalit̃ ↄcupiscit. Cū aūt venerit qđ pfectū est. vt destruat̃ qđ ex pte est.i. vt iā nō ex pte sit ꝭ ex toto. charitas nō auferet̃. ꝭ augebit̃ ⁊ implebit̃. In q̄ plenitudine illud p̄ceptū charitatis implebit̃. diliges dn̄m deū tuū ex toto corde ⁊c̄. Tūc erit iustus sine peccato. q2 nulla erit lex repugnās mēti. Tūc prorsus toto corde. tota aia. tota mēte. diliges deū qđ est sūmū p̄ceptū Sed cur p̄cipit̃ homi ista pfectio cū in hac vita eam nemo habeat? q2 nō recte currit̃ si quo currēdū est nesciat̃. Quō autē sciret̃ si nullis p̄ceptis ōnderet̃. Ecce habes cur illud p̄ceptū ē qđ hic penit⁹ impleri nō pōt. implet̃ tn̄ ex pte. s. ꝭm pfectionē vie. Alia ē em̄ pfectio currētis. alia puenietis. Facit h̄ mādatū vt cursor. qui deū ante oia ⁊ p̄ omib⁹ diligit. nec tn̄ oino pficit.

Aug. de pfecta iusticia.

¶ Ostēdit qualiter vnū p̄ceptum charitatis in altero impleat̃. h

Cū aūt duo sint p̄cepta charitatis. p vtroq3 sepe vnū ponit̃. nec imerito. q2 nec de⁹ sine ꝓximo. nec ꝓxim⁹ sine deo diligi pōt. Unū aplus. Omē mādatū legis dicit instaurari.i. ↄtineri ⁊ impleri in hoc v̄bo. Diliges ꝓximū tuū sicut teip̄m. Et xp̄s dilectionē ꝓximi specialit⁹ cōmemorat dicēs. Mādatū nouū do vobis vt diligatis inuicē sicut dilexi vos. vbi illud mai⁹ mādatū dilectiōis dei videt̃ p̄termissuz. ꝭ bn̄ intelligētib⁹ vtrūq3 inuenit̃ in singulis. quia qui diligit deum nō potest eū cōtemnere quē deus p̄cipit diligi. Et q̄ diligit ꝓximum. quid in eo diligit nisi deum. Ipsa est dilectio ab omni mūdana dilectione discreta. Quā distinguens

Gal. v.

Iohā. xiij. Aug⁹. super Iohā.

Silr̃ Luce. x. addit̃ ista ↄditio. Ex omib⁹ virib⁹ tuis. q̄rit̃ ḡ de illoꝝ triū distintiōe. ordine. numero. ⁊ sufficiētia. ¶ R̄ʒ dicēdū ꝙ q̄uis charitas imediate respiciat actū ↄcupiscibil̃. circa quē p̄mo consistit. nihilomin⁹ tn̄ act⁹ illaꝝ viriū respicit vt disponētes. Unū oēs vires aie q̄dā mō ordināt̃ ad ipaʒ dilectōeʒ sic ad id qđ hʒ rōnē cōpletā respectu oim viriū. Et qm̄ supiores vires aie tres sunt. iō tres apponūt̃ ↄditiōes. Et rursus q2 ternari⁹ viriū aie duplicit̃ hʒ distingui. ita ꝙ vn⁹ illoꝝ modoꝝ nō discordat ab alio. iō ↄditiōes circa actū diligēdi respiciētes vires aie duplici mō apponi ⁊ distingui hn̄t. Uno em̄ mō distinguūt̃ vires aie ꝭm ꝙ i eis ↄsistit imago. ⁊ dicūt̃ i mēte eē tres psone. vicʒ. memoria. intelligētia. ⁊ volūtas. ⁊ sic ꝭm istas tres vires apponunt̃ tres ↄditiōes q̄ꝝ vna respicit intelligētiā. s. ex toto corde. Altera volūtatē. s. ex tota aia. Tercia memoriā. s. ex tota mente. Et sic assignant̃ iste tres cōditiones in Math. xxij. Et exponunt̃ ab Aug. sic. Ex toto corde.i. ex toto intellectu sine errore. Ex tota anima.i. ex tota voluntate sine cōtradictiōe. Ex tota mente.i. ex tota memoria sine obliuione. Alio modo distinguunt̃ vires anime in rōnalem. irascibilem. cōcupiscibilem. ⁊ ꝭm hoc tres apponunt̃ cōditiones. quarū vna respicit rōnalem. videlicʒ ex toto corde. Alia cōcupiscibilem. videlicʒ ex tota aia. Et tercia irascibilē. videlʒ ex tota fortitudine. Et sic assignāt̃ i Deut. vj. Et exponūt̃ a Bern̄. sic. Ex toto corde.i. sapiēter. ex tota anima.i. dulciter. ex tota fortitudine.i. fortiter. vt non seducamur fallacijs. non abducamur blandicijs. non frāgamur iniurijs. Et ad hec tria reduci pn̄t illa tria q̄ tāgunt̃. j. Thimo. j. ex corde puro. cōsciētia bona. et fide nō ficta. Nec est in istis aliq̄ repugnātia. p eo ꝙ potētia irascibilis ⁊ ipa

dn̄s ait. sic dilexi vos. Quid em̄ nisi deū dilexit in nobis. nō quē habebam⁹ ꝭ vt haberem⁹? Sicut medicus egrotos. ⁊ q̄d i eis diligit nisi salutē quā cupit reuocare. nō morbū quē venit expellere. Sic ⁊ nos inuicē diligam⁹. vt quātū possum⁹ inuicē ad habendū i nobis deū ex dilectiōe attraham⁹. Sed q̄ hac dilectiōe diligēda sint iā inq̄ram⁹. Nō em̄ oia vt ait Aug⁹. quibus vtendū est diligēda sunt. ꝭ ea sola q̄ vel nobiscū societate quadā referunt̃ in deū sic ē hō vl' angel⁹. vel ad nos relata. bn̄ficio dei p nos indigēt. vt corpus qđ ita p̄cipiendū est diligi vt ei ordinate prudēter q̄ꝫ ↄsulat̃.

Aug⁹. in lib. de doc. xp̄ia. Diligēdus ē hō angel⁹. corp⁹.

memoria cōformant̃ in actu. ⁊ iō vna virt⁹ est vtriusq3 reformatiua. ⁊ vna dos vtriusq3 pfectiua. ⁊ vnaʒ respicit p̄ncipalit̃. et aliā ex ↄsequēti. et iō vbi dicit̃ in Deut. ex tota fortitudie.i Matheo dr̃ ex tota mēte. Et hec est rō q̄re hec cōditio ex tota mēte vltio loco ponit̃. ⁊ sic pʒ sufficiētia numer⁹ ⁊ distictio illoꝝ q̄ assignāt̃ circa modū dilectōis. ⁊ ꝙ nihil ē supfluū. nihil diminutū. pʒ etiā solutio obiectoꝝ.

AD intelligentiā hui⁹ partis ꝭm duo q̄ tangit mgr̄ incidit hic questio circa duo p̄ncipalit̃. Primo em̄ querit̃ de ipa charitate q̄tum ad habitū. Secūdo vo q̄rit̃ de eadē q̄tū ad eius actū et modū. Circa p̄mū sex pn̄t queri. Primū est vtrū charitas sit habit⁹ creatus. Secūdū vtrū sit habit⁹ v̄tuosus. Terciū vtrū sit habit⁹ ab alijs v̄tutib⁹ distinct⁹. Quartū est vtrū sit habit⁹ in seipo indiuisus. Quint⁹ est vtrū sit habit⁹ mere gratuit⁹. Sextū ⁊ vltimū vtrū sit habitus aliq̄n informis an semp formatus. Et q̄m duoꝝ p̄moꝝ veritas satis haberi pōt ex his q̄ i p̄mo libro sunt determiata vbi ostensum est ꝙ charitas sit virtus creata. Ideo nūc restat determiare alia q̄tuor sequētia.

Questio. j. de quatuor. a

¶ Utrū charitas sit habit⁹ ab alijs virtutib⁹ distinctus. aut oib⁹ virtutib⁹ cōis et generalis? Et ꝙ sit habitus omibus cōis videt̃ p̄mo aucte apl̄i. j. Coꝝ. xiij. vbi aplus dicit. Charitas patiens est. benigna est ⁊c̄. Et enumerat ibi. xv. opa virtutū. Sʒ quicq̄d hʒ in se actus oim v̄tutū est cōe ⁊ vl'e ad oēs virtutes. habit⁹ aūt charitatis ē hmōi ꝭm ꝙ in p̄cedēti aucte habet̃. ergo omibus v̄tutib⁹ est cōis. ¶ Itē Hieronym⁹ vt breuit̃ cōplectar omnē diffinitionē v̄tutis. Uirt⁹ est charitas q̄ diligit̃ oīe diligēdū. ḡ cū diffinitio ⁊ diffinitū sint equalis ambit⁹. ⁊ virt⁹ sit generalis ad oēs v̄tutes. videt̃ silr̃ ꝙ ⁊ charitas. ¶ Itē Aug⁹. de ciui. dei. ⁊ Bern̄. de dili. do. dicūt ꝙ virtus nō est aliud q̄ ordo amoris vel amor ordinat⁹. cū ḡ amor ordinat⁹ nihil aliud sit q̄ charitas. ⁊ ois virt⁹ nihil aliud sit q̄ amor ordinat⁹. ois virtus ē charitas. ḡ charitas nō ē ab alijs virtutib⁹ distincta. ¶ Itē sicut se hʒ p̄ceptū charitatis ad alia p̄cepta. sic se hʒ habitus charitatis ad alios habit⁹ virtutū. ꝭ p̄ceptū charitatis oia alia precepta cōprehendit sicut dicit̃ Ro. xiij. Qui diligit ꝓximū legē impleuit. ḡ videt̃ ꝙ habit⁹ charitatis cōtineat in se habit⁹ oim virtutū ⁊ nō sit ab alijs distinctus. ¶ Itē sicut se hʒ obiectū charitatis ad obiecta aliaꝝ virtutū. ita se hʒ habit⁹ charitat̃ ad alios habitus. ꝭ obiectū charitatis est bonū sub rōne boni simpliciter. si ḡ hoc est cōe obiectis oim aliaꝝ virtutū. videt̃ ꝙ habit⁹ charitatis sit cōis omib⁹ alijs habitib⁹. ¶ Itē qui hʒ dilectionē charitatis in via hʒ oīe qđ necessariū est ad meritū. q2 dicit Aug⁹. Tene charitatē ⁊ fac quicq̄d vis. Silr̃ q̄ hʒ dotē fruitiōis correspōdentē charitati in patria hʒ sufficiētissimū p̄miū. frui em̄ ꝭm ꝙ dicit Aug. est amore inherere. ḡ si charitas inchoata sufficit ad meritū. ⁊ charitas ↄsūmata sufficit ad p̄miū. videt̃ ꝙ habita charitate aut cetere virtutes supfluāt. aut ipa nō differt ab habitib⁹ aliaꝝ v̄tutū. Sʒ ↄstās est ꝙ alie v̄tutes nō supfluūt. restat ḡ ꝙ ipa ab alijs v̄tutib⁹ nō distinguit̃. ¶ Sed ↄ. j. Coꝝ. xiij. Nūc manēt fides. spes. charitas tria hec ⁊c̄. Qđ recte ↄnumerat̃ ⁊ supponit̃ alijs v̄tutib⁹. distinguit̃ ab alijs v̄tutib⁹. sed charitas ↄnumerat̃ ⁊ supponit̃ alijs v̄tutib⁹. ḡ ab illis distiguit̃ ¶ Itē hocip̄m ōndit̃ ab obiecto. q2 sic fides respicit deū s̄b rōne veri. ⁊ spes s̄b rōne ardui. sic charitas s̄b rōne boni. Si ḡ bonū s̄b rōne boni. ⁊ verū s̄b ratōne veri. dicūt diuersas rōnes mouēdi. q2 ꝭm diuersitates rōnis mouēdi ē distinctio in actib⁹ ⁊ hitib⁹. videt̃ ḡ ꝙ charitas differat ab alijs theologic̄ v̄tutib⁹. ḡ multo forti⁹ ab alijs. s. cardinalib⁹ ¶ Itē hocip̄m ōndit̃ ab actu ꝓprio. q2 ↄstās ē ꝙ diligere. credē. ⁊ sperare. act⁹ sunt diuersi loquēdo formalit̃. Si ḡ penes diuersitatē actuū p̄ncipaliū necesse est eē diuersitatē habituū. videt̃ ꝙ necesse sit ponē habitū charitat̃ ab hitib⁹ aliaꝝ v̄tutū differre. ¶ Itē penes diuersitatē subiectoꝝ ē diuersitas ꝓprietatū. ꝭ sicut fides ē in rōnali. ⁊ spes i irascibili. sic charitas et amor i ↄcupiscibili. si ḡ vis ↄcupiscibilis distincta est ab alijs virib⁹. necesse ē ꝙ hit⁹ charitat̃ distinct⁹ sit ab alijs hitib⁹. ¶ Itē hocip̄m ōndit̃ p cōparationē ad suū oppositū. q2 viciū directe oppositū charitati distiguit ab alijs vicijs. vtpote odiū ab īfidelitate ⁊ despatiōe. Si ḡ distinctio maloꝝ ⁊ vicioꝝ ē rōne bonoꝝ q̄bus opponūt̃. cū sint p̄uatōes. vr̄ ꝙ si viciū charitati sit oppositū ꝙ ab alijs vicijs distiguat̃. ↄsil'r etiā hit⁹ charitatis ab alijs hitib⁹. ¶ Itē hocip̄m ōndit̃ p cōparationē ad p̄miū. q2 q̄ncūq3 aliq̄ sic se hn̄t ꝙ qn̄ vnus pficit̃ alij euacuant̃. necesse ē illos hit⁹ p eēntiā differre. ꝭ habit⁹ charitat̃ i patria pficit̃ ⁊ ↄsūmat̃. habit⁹ vo fidei ⁊ spei euacuant̃. sicut dicit mgr̄ ⁊ habitū ē in distinctiōe p̄cedēti. ḡ necesse ē charitat̃ hitū ab habitib⁹ aliaꝝ v̄tutū distigui ¶ R̄ʒ ad p̄dictoꝝ intelligē- 5
tiā ē notādū ꝙ circa hoc repit̃ triplex mod⁹ dicēdi. Quidā em̄ dicere voluerūt ꝙ charitat̃ hit⁹ ē ab alijs habitib⁹ indistinct⁹. ꝓpter ipoꝝ habituū eēntialē vnitatē. dixerūt em̄ ipos habit⁹ v̄tutū abinuicē nō differre p eēntiā. ꝭ sola relatiōe ad act⁹. ⁊ hocip̄m dixerūt d̄ potētijs aie. Et ꝙ sint vnū p eēntiā int̃ se iuicē. pbare nitunt̃ p mutuā ipsoꝝ habituū denoiationē. Cū em̄ forme dispate nllo mō possint seipas denoiare. ⁊ vna virtus aliaʒ denomiet. vt iusticia est prudēs. prudentia est iusta. fides amat. ⁊ charitas credit. impossibile est habit⁹ virtutū eētialiter inter se differre. Ex hac eadem ratōne cōcludere voluerūt ꝙ non differant a charitate. cū charitati attribuant̃ q̄si omniū virtutū

actus.sicut dicit aplus.j.Cor.xiij. Et hoc ipm dicunt sensisse Aug.in li.de morib⁹ eccl'ie vbi sic diffinies virtutē.nihil oino eē vtutē affirmauerüt nisi sümü amorē dei. Nã illud qd qdriptita di virt⁹. ex ipi⁹ amoris qternario affectu (quãtü intelligo) dicit. Sz quãtücüqz hoc innuerēt auctes ponere. tñ oēs habit⁹ vtutü a se inuicē nō differre nisi sola relatiōe nō videt cōsonü rōni.nec etiã doctrine cōi. Qz cū diuersitas sit i potētijs aie τ ipaʒ habitib⁹ manifestat ipa diuersitas actuü τ obiectoʒ. Et ꝓpterea cū vna virt⁹ denomiet aliã.vel actus vni⁹ attribuit alteri. hoc nō est intelligendü fieri ꝓpter oimodã ipoʒ habituü indifferētiã. ſ ꝓpter mutuã circüincessionē τ cōcomitãtiã.sicut dicim⁹ de potētijs aie q ſeinuicē circüincedãt τ supra se mutuo reflectant.nō qz oino idē sint.ſ qz cū sint i eodē.τ pñt reflecti sup illd in q sunt.qz aia intelligit se τ amat se p ɔñs.τ supra ſeinuicē reflectunt.Et ꝓpterea qz reflectio nō tñmō sit ꝓpter oimodã indiuisionē cōuenietie. verüetiã ꝓpter circüincessionē cōcomitãtie. ideo nō cogimur ponere nec potētias aie nec habit⁹ ſm id q sunt ab inuicē nō differre. Nec Aug.in li.de morib⁹ eccl'ie vult dicere illd.ſ oēs vtutes alias vult ad charitatē tanq ad fundamētü reducere. sine qua alie virtutes nō sunt vere vtutes. qz ad verã beatitudinē nō pducüt.Est τ hic ali⁹ mod⁹ dicendi.videlicz q charitas ab alijs virtutib⁹ nō distinguit ꝓpter ipi⁹ generalitatē. Voluerüt enī quidã dicere q ipa vis cōcupiscibilis diffundit p oēs alias vires. ꝓ eo q oēs alias vires aie appetüt obiecta sua. Vñ amor repit i omnib⁹ virib⁹ vt dicüt.τ amor ordinat⁹ i oib⁹ virtutib⁹.τ qz charitas non est aliud q ordo amoris.hinc ē q dicere voluerüt charitatē ob suã generalitatē nō distingui ab alijs vtutib⁹. Sed nec illud videt rōnabile vsqzquaqz.nec ɔueniēter dici.cū aplus eã distinguat ab alijs.nec rō quã assignãt multü est efficax. ꝓ eo q ɔcupiscibilis ita ē vis in se distincta ſm q rōnalis τ irascibilis.vñ q actus ɔcupiscibilis ad actü aliarü viriü cōcurrit.hoc nō est ꝓpter identitatē τ indiuisionē i eēndo. ſ ꝓpter simultatē τ ordinē in mouēdo.

6 Vñ generale siue vniuersale ɔsueuit aliqd dici dupliciter.vel ꝓpter cōitatē in pdicando.vel ꝓpter cōitatem in causando.sicut sol di causa vl'is.nō qz de alijs causis inferiorib⁹ pdicat.ſ qz alias adiuuat τ mouet.Et ideo sicut possibile ē q aliqd habeat rōnez generalis motoris respectu alioʒ.τ tñ in se sit vnü.τ distinctü i causis nalib⁹. sicut repiri ɔtingit in aie potētijs τ virib⁹.ideo qũuis volütas impet alijs virib⁹ aie.τ charitas alijs virtutib⁹. nō oportet ꝓpter hoc ponere q ab eis nō distinguat. Terci⁹ vo mod⁹ dicendi cōis τ vsitat⁹.rōni τ auctib⁹ satis cōson⁹ ē.q charitatis habitus ē ab habitib⁹ aliaʒ vtutü distinct⁹.sicut innuit aplus.Et eius distinctio ab habitib⁹ alijs pōt colligi ex multiplici ipius cōparatione sicut in opponēdo fuit demōstratü. Primo vicz ex cōparatiōe ad obiectum. qd sub rōne mouēdi ab alijs distinguit. Secūdo per cōparationē ad actü.qz differt ab actib⁹ aliaʒ. Tercio p cōparationē ad subiectü ꝓpriü. Quarto p cōparationē ad oppositü qd ei determiate opponit ita q nō habitib⁹ aliaʒ. Quito p cōparationē ad pmiü in q pficit cū habit⁹ spei τ fidei euacuat. Sexto vo τ vltimo p cōparatōez ad suü pncipiü qd repñtat. Cōsistit enī imago recreatiōis in trib⁹ virtutib⁹ theologicis τ vnitate gr'e. sicut imago creatiōis in trib⁹ potētijs τ vnitate subie. Si ḡ ipse potētie ad hoc q sint recte imago a ſeinuicē discernunt.τ vna de altera nō pdicat.ſ i tribus vtutib⁹ theologicis repit silr rō cuiusdã imaginis.oportunü est ponere ipas adinuicē distinctas eē. Cōcedendü ē igit habitü charitatis distinctü esse ab habitib⁹ aliaʒ vtutü.cōcedende sūt etiã rōnes q hoc ondüt.

7 ¶ Ad illud vo qd pmo obijcit in cōtrariü de aucte apl'i pz rñsio ex iã dictis.qm actus aliaʒ vtutü attribuüt ipi charitati nō sicut eliciēti ſ sicut imperanti.τ sicut motori pmo nō sic motori imediato.Et ido ex h ñ pōt ɔcludi q charitas ab alijs vtutib⁹ ñ distinguat.qz ñ hz gñalitatē ad illas i pdicãdo ſ solü i mouēdo.

8 ¶ Ad illud qd obijcit de aucte Hieronymi q virt⁹ nō ē aliud q charitas.dicendü q pdicatio illa ē pdicatio causalis. Ido enī oēs vtutes diffiniri pñt p charitatē.qz amor charitat' dat ei rōnē merēdi.q ablata nō ē ꝓprie loquēdo dicēda virt⁹ eē in aia.

9 ¶ Ad illud qd obijcit p auctez Aug. dicēdü silr q notificatiōes ille τ ɔsiles p cãm date sunt.Et si tu qras p qd gen⁹ cause. Rñderi pōt q charitas i mouēdo quodãmō hz rōnē efficiētis.quodãmō formalis. quodãmō finalis. Amor aüt charitat' alijs vtutib⁹ vt in actus suos exeãt impat.τ impãdo informat.τ facit eos meritorios.τ informãdo iūgit fini τ in ipso qetat.dū facit nos adherere deo τ ipo frui.τ iō merito virt⁹ gratuita p charitatis amorē est diffiniēda. Posset etiam aliter dici q amor ille q cadit i diffinitiōe vtutis gñaliter nō est amor charitatis q est vna de vtutib⁹ theologicis. ſ est amor oib⁹ ceteris vtutib⁹ cōis τ gñalis. Et ideo in ꝓcessu illo ē sophisma ɔñtis a supiori ad inferius affirmãdo.

10 ¶ Ad illud qd obijcit q pceptü charitatis compbendit oïe pceptü. dicendü q non cōprehēdit ea p oimodã identitatē. sed p quãdã reductionē.oia enī pcepta reducunt ad illã.τ i illis cōsümant. τ ido ex hoc nō pōt cōcludi q habit⁹ charitatis sit alijs cōis nisi solü p radicationez ſm q dicit Greg.q pcepta sunt multa p diuersitatē opis.τ vnü in radice dilectiōis.qz quicqd pcipit. in sola charitate radicat.hoc aüt nō est qz sol⁹ charitatis sit exequi pcepta iniücta.ſ qz alie vtutes sine charitate nō exequütur diuina pcepta ſm acceptatōez diuinã.

11 ¶ Ad illud quod obijcit q obiectü charitatis cōmune est obiectis aliaʒ vtutü. Rñdendü ē p interemptōez.qz obiectum charitatis nō est quodcüqz bonü.sed bonü summü τ bonum sub ratiōe boni. τ ita obiectü charitatis distinguit ſm substantiã ab obiectis virtutum cardinaliü.que habent obiectü creatü.ab obiecto vo aliarü virtutü theologicarü ſm substantiã nō distinguit sed ſm rationē mouendi.que quidem ratio mouendi facit diuersitatē in actu τ habitu τ potētia substantie mote.sicut patet. quia qũuis vnum τ idem sit verü τ bonü.tamē cognitio τ affectio. τ potentia cognitiua τ affectiua. τ habitus sciencie τ virtutis habent adinuicē differentiaz.

12 ¶ Ad illud quod obijcit q charitas sufficit ad pmiü τ ad meritü.dicendum q charitas dicitur sufficere ad meritum τ ad premiü ꝓpter connexionē aliarü virtutü τ dotü. Qui enī habet charitatē habet alias virtutes.τ qui habet dotem sibi correspondentē habet alias dotes.τ ita sufficientiã in merito τ pmio . nō ratiōe charitatis tñ.sed ratione aliarü virtutü annexarü.Et ideo ex hoc nō potest cōcludi q alie virtutes superfluant. vel q charitas sola sit virt⁹ ab alijs nō distincta.pro eo q nō habet sufficientiã per se sola sed ꝓut est cum alijs coniuncta.Et per hoc patet q non potest aliqs sufficienter mereri nisi speret τ credat. nunq aüt pōt aliqs eē expedit⁹ τ habilitat⁹ ad credendü τ sperandü nisi mediante fide τ spe.similiter circa dotes pmij intelligendum est.

Questio.ij. b

¶ Vtruʒ habitus charitatis sit vnus indiuisus an p spēs multiplicat⁹. Et q habeat p species multiplicari videt pmo p obiecta.qm circa diuersa volita τ obiecta diuerse sunt voluntates. Sicut enī vult Aug⁹. Volütates diuersificant ſm volita. sed charitas est amor dei τ ꝓximi. Si ḡ deus τ ꝓxim⁹ distãt distantia infinita. necesse est habitum regulantē animü ad amandü deü τ ꝓximü esse aliü τ aliü. ¶ Itē hoc ipm ostendit p pcepta.qz vbi sunt diuersa pcepta diuersi sunt habit⁹ abilitãtes animã ad illa pcepta implēda. maxime cum ipis pceptis pcipiunt opa virtutü. si ḡ circa actü charitatis duo cōsistunt mãdata. videt q virtus charitatis nō sit vna. ¶ Itē hoc ipm ostēdit p modos diligēdi. Ali⁹ enī est modus diligēdi deum q ꝓximü. Deü enī debet vnusqsqz diligere plus q se ex toto corde.ſ ꝓximü sicut seipm τ ex pte. Si ḡ habit⁹ virtutis dat ad mouendü actü. cū ali⁹ τ ali⁹ sit hinc τ inde modus.alius τ alius erit hinc τ inde habitus.
¶ Itē hoc ipm ostēdit p sile.qz sapia q est de eternis alius est habit⁹ τ aliud donü q scia q est de tpalibus. Et similit latria q est cultus dei.est alia virt⁹ q dulia que est amor ꝓximi.ergo pari rōne alia τ alia virtus erit q diligit ꝓxim⁹ τ qua diligit deus. ¶ Itez plus differt vita actiua a cōtemplatiua q opatiōes eiusdē vite ad seinuicē.ḡ similit plus differt virtus q dirigit hoiem ad vitã cōtemplatiuã ab ea q dirigit ad vitaz actiuã.q due vtutes q dirigüt ad vitã ɔtemplatiuã. sed charitas ſm q est amor dei dirigit ad vitã cōtemplatiuã.ꝓut est amor ꝓximi ad vitã actiuã.Cū ergo charitas ſm q est amor dei differat a fide.licz vtraqz caʒ sit virt⁹ dirigēs ad vitã ɔtemplatiuã.videt multo forti⁹ q amor dei τ ꝓximi abinuicē distinguant.
¶ Itē amor amicicie τ amor cōcupiscētie sunt diuerse spēs amoris. ſ charitas amat deuz amore ɔcupie. qz facit deü desiderare τ appetere. ꝓximü vo amore amicicie. Si ḡ ille sunt diuerse affectiōes τ diuerse dilectiones. videt q virtus charitatis habeat multiplicari p spēs. ¶ Sed cōtra. sicut vna ē summa veritas. sic vna ē summa bonitas. qz sicut fides oino assentit summe veritati. τ ꝓpter illaz credit quicqd credit. sic charitas oino adheret summe bonitati. τ ꝓpter illam amat quicqd amat.ḡ sicut fides est vna virt⁹ τ vnus habitus respectu credendoʒ. ita τ charitas respectu amandoʒ. ¶ Itē sicut se habet rationalis ad verü. τ irascibilis ad arduü. sic cōcupiscibilis ad bonü. τ sicut alie due vires habēt vnitatē in se. sic τ ipa ɔcupiscibilis. sed rōnalis in credendo verü nō hz pfici nisi vna virtute. silr τ irascibilis in expectãdo arduü. ergo silr videt q cōcupiscibilis in amãdo bonü nō habeat nisi vnã solã virtutē. sed hec ē charitas. ergo τc. ¶ Itē quãto aliquid est magis vnitiuü tanto magis habet in se vnitatem. sed virtus charitatis inter ceteras virtutes est pcipue vnitiua. cum ipa sit vinculü pfectionis. sicut dicit ad Col.iij. ergo videt q charitas inter ceteras virtutes teneat vnitatem. ergo nō habet subdiuidi p alias species. ¶ Item in omni genere i quo cōtingit repire ordinem motoʒ. necesse est esse statü in vno. sed charitas omnibus virtutibus anime imperat τ omnes mouet. tam theologicas q cardinales. ergo necesse est ipsam habere vnitatem. non ergo multiplicat p species.

15 ¶ Rº dicendü q habitus charitatis est vnus τ indiuisus ſm speciē licz ſm numerü plurificet. i diuersis enī animab⁹ plures sunt charitates. cū habitus τ accidētia numerent penes subiectü. in omnib⁹ aüt in quib⁹ est. est vna charitas spē. ꝓpter hoc q vnitas habit⁹ venit ab vnitate obiecti. τ actus pncipalis. τ hoc quidē est repire in charitate si quis diligēter velit attēdere. Actus enī charitatis est diligere. diligere autē idē est qd velle bonü. cum ergo charitas diligit aliquē. bonum optat ei quem diligit. istud autē bonü qd charitas optat vnü solum est. videlicz bonü eternü τ bonü summü. Istud aüt summü bonü aliqñ homo p charitatem optat deo. aliqñ sibi. aliquando ꝓximo. Scdm q optat ipm ipi deo dicit diligere deü. qz vult q ipe deus sit summü bonü. τ q habeat omne bonü p essentiã. Scdm q optat illud ꝓximo. sic dicit diligere ꝓximü. qz vult q habeat illud bonü per gratiã τ gloriã. scdm q optat illud sibi. sic dicit diligere seipm. Generaliter ḡ in actu dilectionis ipius charitatis vnü est bonü optatü. licz multa sint quib⁹ illud bonü optat. τ illd ē obiectü pncipale ipius habitus diligendi. quoniã ipsum ꝓpter se optat a charitate. ita q habet rationē obiecti principaliter mouentis. τ finis quietãtis. τ qz illud est vnü solum siue compet ad se. siue compet ad eum q habet charitatē. siue ad eius ꝓximü. hinc est q charitatis habitus habet esse vnus. Vnde concedende sunt ratōnes que hoc ostendüt.

14 ¶ Ad illud vo quod pmo obijcit i contrariuʒ q obiecta sunt diuersa iam patet rñsio. qz licz charitas diligat ꝓximü. tamen ꝓximus nō est pncipale obiectü. sed etiã illud ad quod principale obiectü charitatis operat. Quia enim ꝓximus imago est dei. τ capax ipius dei. ideo virtus charitatis que desiderat summü bonü haberi ab omni eo q potest ipm hie τ ipo frui. appetit summü bonü a ꝓximo haberi sicut τ ab eo in quo est. τ hoc nō est aliud q amare ꝓximü p charitatis affectuʒ. Et si obijcias q charitas nō tñ facit q hō velit ꝓximo bonum qd deus est. sed etiã oïe aliud bonü. dicendü q hoc nō est pncipaliter τ elicitiue. ſ quasi cōiter τ impatiue. τ hoc manifestabit infra magis apte cū aget de his q sunt diligenda ex charitate.

15 ¶ Ad illud qd obijcit q duo sūt pcepta charitatis. dicendü q illa duo pcepta nō sunt diuersa formaliter sed solum mãliter. qz vnü illoʒ claudit i altero ſm q mgr dicit in lrã. Et ꝓpter h nō sequit q habit⁹ charitat' diuersificet ſz formã.

16 ¶ Ad illud qd obijcit de diuersitate modoʒ. dicēdü q diuersitas illoʒ modoʒ ē ex diuersitate opationü illi⁹ summi boni qd pōt diligi vel optari sibi ipi. τ pōt optari creature q nata ē in potētia beatificari. vñ diuersitas illoʒ nō venit ex diuersitate pncipalis obiecti. ſ ex varia opatiōe ipi⁹. τ ꝓpterea nō sequit q sit diuersitas in vtute mouente. qz diuersitas opatiōis obiecti nō sufficit ad faciēdü hitü diuersificari.

17 ¶ Ad illd qd obijcit d sapia τ scia. latria τ dulia. dicēdü q nō ē sile qz sapia negociat de eternis ſm rōnes eternas. τ scia de tpalib⁹ ſm rōnes tpales. τ iō diuersas rōnes habēt ſm qs dirigunt τ in actib⁹ suis regulant. Sz charitas vnã solã habet rationē mouentē videlicz ipsam summã bonitatē. que cū sit summe amabilis. τ ꝓut ē i se. τ ꝓut pticipat i creatura. vtroqz mō charitas eã amat. τ sic hz vnã rationē motiuã. et ꝓpterea nō dz sic diuersificari sic sapia τ scia. Eodē mō dicēdü d latria

18 ⁊ de dulia sicut in pcedētibus est ostēsum dis.ix. ❡ Ad
illud qd obijcit de differentia cōtemplatiue ⁊ actiue.
dicendū q cōtemplatiua ⁊ actiua vita nomiat statū
siue virtutis exercitiū. Diuersitas aūt status vel exer
cicij non inducit diuersitatē in habitu. sed diuersitas
pncipalis obiecti. Unde eedez virtutes sm diuersos
status ⁊ diuersum exerciciū dirigūt hoiem in vtraqꝫ
vita. sicut fides dirigit hominē in cōtemplationem ⁊
operationem. ppter hoc nō sequit q charitas eo q ad
actiuā vitam ⁊ cōtemplatiuā dirigat ⁊ habilitet sit
19 virt⁹ duplex. ❡ Ad illud qd vltimo obijcit de amore
amicicie ⁊ cōcupiscētie. dicendū q sicut dictū est in p
cedentib⁹ de actu cōfidētie ⁊ expectatiōis. q vn⁹ ha
bet ex altero oriri. ⁊ vnus aliū quodāmō includit. sic
amor amicicie quodāmō amorē cōcupiscentie. Qui
eni est amic⁹ alij optat ei aliqd bonū. ⁊ dū optat illd
bonū. ⁊ ipm bonū optatū facit cōcupiscere ⁊ eidē fa
cit adherere. Unde sicut spes innitit summe imensi
tati siue potestati. Sic charitas adheret ⁊ adherē fa
cit summe bonitati. ⁊ ille est ei⁹ actus pmus ⁊ vnic⁹.
ex quo orit ⁊ in q claudit amor cōcupiscētie ⁊ amor
amicicie. Et ppterea sicut spes nō diuersificat pter
actū cōfidentie ⁊ expectatiōis. sic nec charitas pter
actū amicicie ⁊ cōcupiscētie. Qꝫ aūt adherere deo sit
actus charitatis pncipalis. Aug⁹. satis expsse dicit i
libro de morib⁹ ecclesie. Et aplus. j. Cor. vj. Qui ad
heret deo vnus spūs est. Et Dionysi⁹ de diui. noib⁹.
Amorē siue diuinū. siue naturalē. siue intellectualē.
vnitiuā quādā dicimus virtutē. ⁊ qꝫ vnū est illud bo
nū cui pncipaliter charitas vnit. hinc est q charitat
habit⁹ vnitatē habet sicut pus ostēsum est.

Questio.iij. c

❡ Utrū habitus charitatis sit mere gratuit⁹. an ali
quid addat vltra gratiā sic habit⁹ aliarū virtutū. Et
q sit idē charitas oino qd gratia nihil addens vltra
videt p illud qd dicit Ambro. Charitas est mat oim
virtutū. qꝫ omnes informat. sine q nulla est vera vir
tus. sed esse formā virtutū gratuitarū sm q gratuite
sunt est ppriū ipius gratie gratū facientis. ergo si hoc
competit ipi charitati. videt q in nullo differat a gra
tia. ❡ Item Aug⁹. xv. de trinitate. dicit q excellētissi
mū inter dona dei est caritas. sed gratia gratū faciēs
est excellentior q gratia gratis data. ergo videt q si
charitas est excellētissima inter cetera dona. q ipa
sit mere ⁊ pure gratia gratū faciēs nihil habēs vltra.
❡ Itē Hugo de sancto Uictore. in libro de arra spō
se. Scio anima mea q amor est vita tua. sed animā
viuificare q̄tum ad esse moris est ppriū ipius gratie
gratū faciētis. ergo videt q charitas sit ipa gra mere
⁊ pure. ❡ Item facere gratū ⁊ acceptū deo est pprie
ppriū ipsius gratie. sed charitas eoipo q charitas est
reddit deo hominē charū ⁊ acceptū. ⁊ opus facit me
ritoriū. ergo videt q nihil aliud in se habeat qd sup
gratiā gratū facientē aliquā additionē faciat vel per
qd a gratia differat. ❡ Item omnis habitus virtutū
qui aliqd addit sup gratiā gratū facientē aliquo mō
manet cuꝫ culpa. nec tollit totaliter p peccatū. s cha
ritas oino tollit p culpam. ergo nihil oino addit sup
gratiā. ❡ Cōtra Bern. de amore dei ca. xj. Uolūtas
crescit in amorē. amor in charitatē. charitas in sapiē
tiā. Et paulo post. Nihil eni aliud est amor. q vehe
mens in bono volūtas. Per se eni bona volūtas sim
plex est affectus. si ergo affectus vehemēs est de essen
tia charitatis. ⁊ affect⁹ huiōi aliud ē q gra. ergo habi
tus charitatis addit aliqd vltra. ❡ Itē nihil genera
le fit speciale nisi p aliquā additionē. sed gra genera
lis ⁊ cōmunis est ad omnē virtutē. charitas autez est
specialis virtus. ergo necesse est charitatē aliqd adde
re vltra gratiā. ❡ Itē habit⁹ q cōtinue ē in actu suo
differēs est ab eo q nō est cōtinue in suo actu. sed gra
ē cōtinue in actu gratificādi. charitas aūt nō est cōti
nue in actu suo q est diligere. g charitas ⁊ gra aliquo
mō differūt. aliquid igit habet in se charitas qd est a
gratia diuersum. cū ergo sit habit⁹ gratuit⁹. videt q
aliquid addat sup ipsam gratiā. ❡ Itē habitus alia
rū virtutū dant ipis potentijs ad ipsarū expeditionē
vltra gratiā gratū facientē. s vis cōcupiscibilis adeo
indiget expediri sicut rōnalis. cum sit corrupta ⁊ infe
cta. si ergo virtus pficiens rōnalem vt fides cōtinet
aliquid gre gratis date. videt pari ratōne imo multo
fortiori charitatē aliquid addere supra gratiā gratū
facientē. ❡ Itē omnis habitus qui p assuefactionē ⁊
frequētiā reddit potētiā faciliorē ad actū sine augmē
to gre gratū faciētis aliquid cōtinet in se pter gratiā
gratū facientē. sed charitas est huiōi sicut patet. ergo
charitas aliqd addit supra gratiā. Preterea probat
p hoc q tanto habitus est pfectior quāto potentiam
reddit faciliorē ⁊ expeditiorē ad actū. Si ergo habit⁹
charitatis aliquo mō potest pficere nō pficiente gra
gratū faciēte. necessario oportet ponere q differat ab
ca. ❡ R⁹ ad pdictoꝝ intelligentiā est notandū q cir 20
ca hoc est duplex mod⁹ dicēdi. Quidā eni dicere vo
luerūt q charitas est oino idem cuꝫ gratia p essentiā
sola relatiōe differēs. dicit eni gratia inq̄tū regit ⁊ di
rigit volūtatē. ⁊ hoc videt significare ipm charitatis
nomē. ⁊ aplus videt innuere. ⁊ ratio approbare. No
mē ipsuꝫ significare videt. qꝫ charitas dicit a charis
grece qd idē ē qd gra. Uñ cū hec virt⁹ nō habeat aliā
noiatōꝫ nisi a gra. nō videt q aliqd supaddat sm rē.
Aplus eni hoc insinuare videt cū eam ceteris virtu
tibus anteponit ⁊ supponit. hoc enim nō faceret nisi
magis pure haberet rōnem boni. ⁊ hocipm ipemet in
nuit q alie virtutes possunt esse infructuose ⁊ recipe
admixtionē mali. charitas vo minime. ⁊ ppterea vi
det charitas sm testimoniū aplicū esse mera ⁊ pura
gra gratū faciēs. cū sit bonū purissimū ⁊ excellentissi
mū. Ratio etiā approbare videt. qꝫ cū ipa voluntas
sit supmū in aia a q pendet tota rectitudo viriū infe
riorū. ⁊ que imediate vnit ipi deo. ideo vendicat sibi
totū pncipiū rectitudinis. ⁊ hic ē q gra q pficit alias
potētias aie. specialiori mō pficit voluntatē. ppterea
licꝫ alias potentias pficiat cū habitu gre gratis date.
ipam potentiā diligēdi pficit p se. ⁊ sm q illaꝫ pficit
sic caritas appellat. Et sic videt satis rōnabile dicere
q gra ⁊ charitas idē sunt p essentiā. ⁊ differētes sola
relatiōe. ⁊ rōne illi⁹ relatiōis cōnumerat cū alijs vtu
tib⁹. ⁊ ab alijs distinguit ⁊ quodāmō specificat. et p
h declinari satis facilit vident rōnes ad oppositū q
ōndūt q charitas aliqd addat supra graꝫ. nō eni cō
cludere videt necessario q charitas aliqd addat ab
solutū. Uñ ad oia illa incōueniētia declināda suffici
ens videt eē q addat solū respectū ad opus determia
tū. Est ⁊ ali⁹ mod⁹ dicēdi q charitas vltra graꝫ gra
tū facientē dicit aliquē habitū q mediēte assuescit ipa
potētia diligēdi ad actū ppriū. ⁊ h quidē dicūt eē ne
cessariū. tū pp eēntialē differētiā q ē int alias virtu
tes ⁊ charitatē. q quidē nō pōt eē p diuersitatē q sit i
gra gratū faciēte. cū ipa sit vna sicut in. ij. li. ōnsuꝫ est.

tū etiā ppter actus ipsi⁹ specialitatē ⁊ difficultatē re
spectu cui⁹ requirit hitus specificās ⁊ determinās gra
tiam ad talē vsum. ⁊ habilitās potentiaꝫ vt exeat in
actū suū. Et huic mō dicēdi satis cōcordat auctas bern.
q dicit in. xj. ca. de amore dei q libera volūtas data ē
hoi. q cū adiuuāti cōcordat. grā virtutis accipit pfe
ctū ⁊ nomē. et amor efficit. cū vo sibi dimissa seipsa
frui vult. in seipa patit defectū. et qt vicia tot vicioꝝ
sortit noia. vt cupiditatis. auaricie. luxurie. Ex quo
innuit q aliqd ē ex pte volūtatis nre qd adueniēte
grā fit vtus. ⁊ nō nisi virtus charitatis de q loquit
ibi. g charitatis hitus vltra grām sm ipm aliqd di
cit. Satis etiā videt hec pō cōsona rōni. qꝫ sicut fides
cōcernit assensū. sic charitas cōcernit affectū. ⁊ sicut
cognitio aliqd ē differēs a grā gratūfaciente. sic etiā
et dilectio. et sicut fides cōcernit cognitionē. ita chari
tas affectionē. sm illud qd dicit aug. in soliloq. Cha
ritas ē rectissima ai affectio q diligit deus ppter se. ⁊
pxim⁹ ppter deū. Et ipm idē dī in li. de spū ⁊ aia cir
ca pncipiū. ordinādi sunt ai affectus ad id qd debēt.
vt virtutib⁹ pficē possint. Et paulopost. amor p odiū
sui pficit i amorē dei ⁊ pximi. Satis g videt rōni cō
sonū dicere q sicut virt⁹ fidei aliquē habitū cōcernit
pter grām gratū facientē. sic ⁊ hitus charitatis. et h
satis vident rōnabilit ōndere rōes ad istā ptē addu
cte. Si qs g velit hāc ptē sustinere. satis pōt faciliter
21 ad rōnes q adducūt in ōriū rūdere. ❡ Ad illud qd
pmo obī q charitas informat ceteras virtutes qd ē
ppriū ipsi⁹ grē. dōm q ē loq de virtutib⁹ q̄tū ad esse.
⁊ q̄tū ad bene eē. ⁊ q̄tū ad bene opari. Si q̄tū ad eē
sic qlibet virt⁹ hꝫ in seipsa ppriā formā p quā distin
guitur ab alia. vt fides a spe. Si aūt loqmur de ipsis
q̄tū ad bene eē. sic informant a grā q facit ipsas gra
tuitas ⁊ deo acceptas. Si loqmur de virtutib⁹ q̄tuꝫ
ad bene opari. sic informāt a charitate q est pondus
inclinās ⁊ faciēs tendē opationes oim virtutum ad
bonū finē. ⁊ sic alio mō informat grā. alio mō chari
tas. et ppterea nō sequit q int charitatē ⁊ grām nul
22 la sit essentialis dr̄ia. ❡ Ad illud qd obī q charitas ē
donū excellentissimū. dōm q charitas nō separatur a
grā q̄uis aliqd addat supra ipam. iō excellentia gre
gratū faciētis attribuit charitati. ⁊ hinc ē q etiā no
men sortit grē. ⁊ pponit oibus virtutib⁹ ab aplo q
tū ad eius excellentiā ⁊ dignitatē. et ppterea nō seq
tur q ipsa nihil addat vltra grām. qꝫ in illa cōpatōne
nō cōparat ad dona gratuita sm q gratis sunt. sed
sm q sunt grē gratis date. ⁊ h in illis pponit. quia
nūq charitas separat a grā. q̄uis ab ea possint separi
alia dona gratuita. ⁊ iō dī donū excellētissimū eē int
23 cetera. ❡ Ad illud qd obī q amor est vita aie. dōm
q sicut in vita nature viuere dī duplr. vno mō put
est act⁹ pmus. alio mō put est actus scds. ⁊ pmo mō
est ab aie eēntia. ⁊ scdo ab aie potētia. sic intelligēdū
est in esse moris q viuere put ē actus pm⁹ ē ab ipsa
grā viuificāte ipsā animā totā. s put est actus scds
est ab ipa virtute. ⁊ q̄uis possit attribui oīni virtuti
gratuite. vtpote ipsi fidei sm illud qd dī Rom. j. Iu
stus ex fide viuit. potissime tū attribuit ipsi charita
24 ti ppt magnā affinitatē quā hꝫ ad grām. ❡ Ad illd
qd obī q charitas reddit deo acceptū et gratū. dōm
q hoc facit rōe grē. s ex hoc nō sequit q pcise sit grā.
qꝫ charitas nō tm̄mō hꝫ deo acceptū reddere. s etiā
aliquā potentiā expedire. ⁊ ad aliquē actū spālem ⁊
determinatū habilitare. rōe cui⁹ aliqd addit ipsi grē
qd est ipsi grē substratū ⁊ māle. sicut in pcedentibus
ostensum fuit de fide. ❡ Ad illud qd obī q charitas 25
oino destruit p pctm̄. dōm q hoc nō est qꝫ charitas
nihil addat sup grām gratū facientē. s qꝫ oē pctm̄
repugāt ipsi habitui substrato charitati. Et iō sicut fi
des totalit tollit p infidelitatē. quia nō solum repu
gnat ei q̄tū ad id qd ē in ea grē gratū faciētis. s etiā
q̄tū ad habitū substratū. p hūc modū intelligēdū ē
q charitas tollat p oē pctm̄. illud aūt in sequti p
bleumate clarius manifestabit.

Questio.iiij. d

Utrū habit⁹ charitatis possit esse informis. an semp
sit format⁹. Et q sp sit format⁹ videt pmo p Aug. in
libro de vera innocētia. dilectio dei et pximi ē ppria
et spālis virt⁹ pioꝝ atqꝫ scōꝝ. cū cetere virtutes bo
nis pñt esse cōes et malis. s alie vtutes nō sunt cōes
bonis ⁊ malis nisi qꝫ pñt esse informes. si g charitas
nō pōt isto mō eē cōis. videt q nullo mō pōt esse in
formis. ❡ Itē Hugo. Charitatē nullus pōt hēe ma
lus. s si possꝫ eē informis. aliqs malus posset eā hēe.
impossibile ē igit hitū charitatis informē eē. ❡ Itē
impossibile ē formā fieri informē. sꝫ charitas est for
ma vtutū sm q dī sup illud Rom. j. Iusticia dei ⁊c.
glo. Hec ē informis qlitas mētis. qꝫ sociā nō hꝫ cha
ritatē q est forma oim. g ⁊c. ❡ Itē virtutis charita
tis ē diligere deū ppt se et sup oia. ⁊ istū actū nullus
hēe pōt q hꝫ in se mortale pctm̄. cū in oī mortali pec
cato aliqd diligat citra deū. Si g sola illa virt⁹ pt eē
informis cui⁹ actus pōt repiri in petōre. sicut ptꝫ de
fide. videt q charitas nullo mō pōt informis esse.
❡ Item sicut infidelitas repugnat fidei. sic libido ⁊
amor libidinis repugnat charitati. sꝫ ipossibile ē ha
bitū fidei nec informē nec formatū simul stare cum
errore et infidelitate. g ipossibile ē habitū charitatis
nec informē nec formatū sil stare cū libidine. sꝫ oē
pctm̄ ē libido vel ex libidine sm q dicit Aug⁹. g im
possibile ē habitū charitatis nec informē nec forma
tū repiri in petōre. g nō repit nisi in viro iusto. sꝫ in
illo nō hꝫ esse informis sꝫ sp format⁹. g ⁊c. ❡ Sꝫ ō.
cū aliqs peccat q in deū credidit et amauit. sicut in
eo remanet credulitas. sic remanet in eo quedā dile
ctio. sꝫ nō ē min⁹ nobilis illa dilectio vel amor q sit
illa credulitas. g si credulitas illa sortit nomē virtu
tis. pari rōne videt q ⁊ illa dilectio. sꝫ nō sortit rōeꝫ
⁊ nomē alteri⁹ virtutis q charitatis. g charitas pōt
eē informis. ❡ Itē aut pōt aliqs diligere deū infor
miter aut nō. Si nō. g hō cū sciat se deū diligere. hō
sciet se hēe charitatē ⁊ esse in grā. qd apud multos ē
incōueniēs. Si pōt. sed qles sunt act⁹. tales sunt ha
bitus. g si act⁹ diligendi pōt esse informis. videt q ⁊
habitus. ❡ Itē ex fide formata orit amor ⁊ timor.
vterqꝫ format⁹. g cū ex fide informi possit timor ori
ri seruil. qui ē timor informis. qui etiā hꝫ rōeꝫ boni.
videt q ex ipsa possit oriri amor qui etiā hꝫ rōnem
virtutis. redit g idē qd pus. vicꝫ. q amor charitatis
informis possit eē. ❡ Itē charitas est virtus gratui
ta. cōstans ē q hec dr̄ia gratuita addit supra virtutē.
si g remanere pōt pus sine posteriori. videt q chari
tate deficiēte esse gratuita. adhuc possit remanē vir
tus. g pōt eē informis. ❡ Itē homi cadenti in pctm̄
aliquid relinquit in potentia rōnali ⁊ irascibili q sit
habilis ad resurgendū. vt fides et spes. g pari rōe re
linquit aliqd in potētia cōcupiscibili. imo multo for
tiori. cū ipsa magis indigeat. sed cōstat q illud nō est

mitus nobile q̄ illud qd est in alijs potentijs. cum ipsa habeat nobiliori virtute informari. si g̃ alie post lapsuz in pctm possident fidē z spem informē. videt̄
26 q̄ et ipsa post pctm habeat charitatē informē. ℞. dōm q̄ fm coēm opinionē habitus charitat̄ semp est format⁹ z nunq̄ hz esse informis. z h̄ indicat ipm nomen ipsi⁹. noiat̄ em̄ noīe grē. Si g̃ virt⁹ informis dr̄ esse illa virt⁹ q̄ est p̄uata grā. dicē charitatē informē nihil aliud ē dicē q̄ gratuitū esse grā priuatū. qd est falsū z nō intelligibile. qz est ibi iplicatio oppositoꝝ. Et iō cōiter dr̄ q̄ charitas nō p̄t esse informis. Licet aūt doctores cōiter in hoc ꝯsentiāt. in rōne tn̄ quare hoc dicūt dīa ē int̄ eos. Nā quidā voluerūt dicere q̄ iō charitas nō pōt eē informis. qz est ipm donum increatū sez ipse spūssanct⁹. Et h⁹ opinionis fuit magister sniaꝝ. Hec aūt opinio cōiter nō tenet̄. nec ē tenenda sicut in primo libro fuit ostensū. Alij ꝟo dicē voluerūt q̄ charitas nō pōt esse informis. qz ē habitus mere gratuit⁹ nihil hn̄s vltra grām gratū facientem nisi solā relationē at ordinē ad actū z finē. Alie vero virtutes q̄ habitus substratos hn̄t informes eē pn̄t. sola ꝟo charitas ē q̄ nihil absolutū addit. z iō ipsa sola est q̄ nō pōt eē informis. Sz licet istud videat̄ satis ꝓbabile. ē tn̄ n̄ modicū calūniabile. Difficile em̄ ē sustinē pensatis auctib⁹ z rōnib⁹ q̄ charitas nō addat vltra grām aliquē habitū qui ꝯcupiscibilē potentiā habilitet ad amandū. sicut in p̄cedentib⁹ fuit ostensum Et iō ē adhuc terci⁹ modus reddēdi rōem q̄re charitas nō pōt eē informis sicut alie ꝟtutes. hoc em̄ ē qz charitas nō solū inq̄tū gratuita s etiā inq̄tum affectio recta siue q̄tū ad habitū substratū repugnat omni pctō. sicut fides spālit̄ repugnat pctō sibi opposito. Vn̄ sicut fides simplr̄ tollit̄ p errorē z infidelitatez. z spes p desperationē. ita q̄ non remanet q̄litas nec virtus informis. sic habitus charitatis p oēm culpam hz tolli. z iō nūq̄ remanet informis. Qz aūt omē peccatū oppositionē habeat cū charitate rōne habitus substrati manifestū ē. Sicut em̄ habitus ipsi⁹ fidei habilitat animā ad credendū oia credēda. z ad assentiēdū p̄me veritati ꝓpt̄ se z sup oia. sic etiā habilitatio charitatis ad amandū oia amāda. z adherendū p̄me bonitati ꝓpt̄ se z sup oia. z iō sicut error circa quēcūq; articulū oppositionē hz cū fidei habitu. sic amor libidinosus circa ea q̄ amāda sunt oppositionē hz cum ipsa charitate rōne habitus substrati boni. Qm̄ g̃ omē pctm ꝯsistit in deordinata dilectōe alicui⁹ boni creati. et in q̄dā libidine q̄ oppositū hz cū recto amore. sicut error cū vera credulitate. hinc est q̄ omne pctm simplr̄ excludit charitatē. Et iō sicut fides informis nō pōt repiri in infidelib⁹ z hereticis. sic charitas informis nō pōt repiri in aliq̄bus viris pctōrib⁹ z iniquis. et in solis illis hz repiri ꝟtus informis. hinc est q̄ charitas nullo mō p̄t eē iformis. qz fm se totā opponit̄ culpe generalit̄. qd nō ē repiri in aliq̄ alia virtute. Et si tu q̄ras rōem huius. Aug. docet in. xiiij. de ciui. dei. Vbi dicit q̄ ois affectio orit̄ ex amore. ideo nihil pōt obliq̄re aliq̄s affectōes aie q̄n aliq̄ mō vel p̄ncipalr̄ vel ex ꝯn̄ti oppositū ē ipsi amori z habitui affectū illū rectificanti. Concedende sunt g̃ rōnes q̄
27 hoc oñdunt q̄ charitas nō pōt esse informis. ¶ Ad illud ꝟo qd obī primo q̄ in pctōre remanet credulitas z dilectio erga deum. dōm q̄ q̄uis vtraq; remaneat. nō tn̄ vniformit̄. qz credulitas hz rōez virtutis. dilectio ꝟo nō. Et rō hui⁹ est. qz ad hoc q̄ aliquis habitus sortiat̄ nomē z rōnē virtutis. necesse ē q̄ hēat aliquā ꝑfectionē z vigorē quendā respectu actus et obiecti. hoc aūt hz credulitas in viro pctōre. Nā ipe pctōr assentit p̄me veritati ꝓpt̄ se et sup oia. z credit oia credenda fm q̄ credenda sunt. Nullus autē pctōr est q̄ diligit deū ꝓpt̄ se et super oia. z diligit oia diligēda fm q̄ diligēda sunt. et iō dilectio q̄ ē in peccatore nō ita hz rōem virtutis nec sortit̄ nomē charitatis fm q̄ credulitas hz rōnē virtutis et nomen
fidei sortit̄. ¶ Ad illud qd obī q̄ ꝯtingit diligere in 28
formiter. dōm q̄ verꝰ ē. sed sicut credere aliquē articulum informit̄ q̄n alij articuli discredunt̄ fm q̄ faciunt aliq̄ heretici nō est actus virtutis informis. qz fides nō ē in eis virtus. sic diligē deū in pctōre nō est act⁹ virtutis. deest em̄ ibi ꝑfectio virtutis. qz talis n̄ diligit oia diligenda. Deest etiā z vigor. qz per illum actū nō supat nec excludit amorē libidinosū sibi oppositū. sicut ē de illo q̄ credit vnū articulū sine alio. q̄ p illā credulitatē nec ꝑfecte credit. qz nō oia credit.
nec vigorose credit. qz errorem cōmittit. ¶ Ad illud 29
qd obī q̄ ex fide informi debeat generari amor informis sicut z timor. dōm q̄ nō est sile. p eo q̄ maioris ꝑfectionis ē amor q̄ timor. et magis rectificatur aia in recte amādo q̄ in recte timēdo. et hoc qz amor ē principiū oim affectionū sicut dictū ē supius. Et iō ex hoc nō sequit̄ q̄ q̄uis fides genēt amorē informē
q̄ possit generare charitatis amorē. ¶ Ad illud qd 30
obī q̄ charitas ē virt⁹ gratuita. et esse gratuitū coartat hoc qd est esse virtutē. dōm q̄ q̄uis sit min⁹ esse gratuitū q̄ esse virtutē. nihil tn̄ ꝓhibet aliquā drīaz ita adherere generi respectu spēi. q̄ eadē sublata aufert̄ p ꝯn̄s qd ad essentiā generis spectat. Sicut p̄z q̄ hō est aial rōnale mortale. z si desinat eē rōnalis. desinit esse aial. Per hūc modū pōt intelligi z i charitate q̄ ita adheret h̄ qd ē gratuitū virtuti. q̄ cū desinit esse gratuita. desinit eē virtus. Rō aūt q̄re magis adheret in charitate q̄ in alia virtute tacta est s
¶ Ad illud qd obī q̄ hoīe cadente in pctm ita dehz 31
potētie cōcupiscibili adiutoriū remanē sicut in alijs virib⁹ aie. dōm q̄ remanet sibi adiutoriuz aliqd fm cursum cōem. Multi em̄ peccant q̄ hn̄t affectionez dilectionis z pietatis erga deū z hoies bonos. verūtn̄ illud qd remanet eis nō sortit̄ nomē ꝟtutis theologice fm illud qd remanet in alijs virib⁹. Et rō huius ē. qz ipsa facilius corrūpit̄ z deordinat̄ q̄ alie virtutes. Vn̄ q̄diu pctm est in aia. virtus rectificās ei⁹ affectiones nō pōt eē in ea. Quis em̄ pctōr manēs peccator possit esse rectus in credendo. nō tn̄ potest esse rectus in diligendo.

Onsequēter q̄rit̄ de ipa charitate q̄tū ad actū et modū. Et circa hoc q̄runt̄ sex. Primo q̄rit̄ vtrū actus charitatis p prius sit meritorius q̄ act⁹ aliaꝝ virtutū. Scdo vtrū possibile sit motū charitatis esse mercēnariū. Tercio q̄rit̄ vtrū idē possit esse modus dilectōis in deū z p̄rimū. Quarto quis corꝝ p̄cedat alterū. Quinto vtrū motus charitatis i deū habeat modū. Sexto et vltimo vtruz teneamur ad illum modū implendū.

Questio. j.

Vtrū motus charitatis p prius sit meritori⁹ q̄ act⁹ aliarū virtutuz. Et q̄ sic videt̄ p̄mo p illud qd dicit apl̄s ad Roma. xiij. plenitudo legis ē dilectio. s nullus plene adimplet ea q̄ sunt legis nisi qui meritorie eā obseruat. Si g̃ plenitudo legis p apl̄m attribuitur ipsi charitati. videt̄ q̄ efficacia merēdi p̄mo et principalr̄ circa actū ei⁹ consistat. ¶ Itē sup illud Gal. v. Fruct⁹ aūt spūs charitas zc̄. glo. Attende q̄ in enūciatione fructuū caput ꝟtutū p̄mittit charitatem. q̄ em̄ int̄ fruct⁹ spūs p̄matuz tenere meruit nisi charitas. sine q̄ cetere ꝟtutes nō reputant̄ esse virtutes. et ex q̄ oia bona nascunt̄. si g̃ ex charitate oia bona nascūt̄. z h̄ nō p̄t itelligi nisi de bonis meritorijs. act⁹ q̄ p̄mo nascit̄ ex charitate. primo tenet rōnē meritorij. g̃ p prius ē meritorius act⁹ charitatis q̄ act⁹ alicui⁹ virtutis. ¶ Itē Grego. nō hz aliq̄d viriditat̄ ramus boni opis nisi maneat in radice charitatis. g̃ radix charitatis oibus opib⁹ tribuit viriditatē. s hec viriditas nō ē aliud q̄ efficacia in merēdo. si g̃ hanc tribuit charitas alijs virtutib⁹ p suū actū z motum. videt̄ q̄ act⁹ charitatis p̄mo z principalr̄ sit meritorius int̄ oēs actus virtutū. ¶ Itē meritū inest omi virtuti ex recta ordinatione in finem. sz charitas est ꝟtus q̄ imediate ordinat ad finē z mediāte q̄ cetere alie ordinari hn̄t. videt̄ g̃ q̄ circa actū ei⁹ primo z p̄ncipalit̄ ꝯtingat actū meriti repiri. ¶ Itē nullū obsequiū ē meritoriū apud deū nisi qd fit liberalit̄. sed nihil fit liberalr̄ nisi qd fit ex amore. qm̄ amor est donū in q̄ oia alia dona donant̄. Si g̃ efficacia merēdi consistit in liberalitate. et liberalitas prio z p̄ncipalr̄ reperit̄ in motu charitat̄ z amoris. videt̄ idē qd p̄us. vicz. q̄ motus charitatis primo z principalr̄ sit meritorius. ¶ Itē actus fidei nō est meritorius nisi fm q̄ fides credit in deū. nā credere deum z credere deo cōe est fidei informi et fidei formate. sed q̄ fides credat in deū hoc hz rōne charitatis adiūcte. Credē em̄ in deū sicut dicit Aug. est credēdo amare. g̃ videt̄ q̄ actus fidei nō sit meritori⁹ nisi mediāte actu charitatis. Si g̃ act⁹ fidei ē prim⁹ int̄ actus oim virtutū. videtur q̄ circa actū charitatis primo et principalr̄ cōsistat meritū. ¶ Sed ꝯ. ois actus p̄cedens a virtute formata ē deo placidus et meritorius. qz q̄les sunt habitus tales sunt act⁹. sz virtutib⁹ existētib⁹ formatis p prius erit in actū fides q̄ aliq̄ alia virt⁹. g̃ videt̄ q̄ act⁹ eius primo sit meritori⁹. ¶ Itē in oi eo in q̄ primo ꝯsistit rō dirigēdi. primo ꝯsistit rō merēdi. s circa actū fidei primo ꝯsistit rō dirigendi. cū ipsa sit directiua oim virtutū. g̃ et circa ipm primo cōsistit rō merendi. nō g̃ circa actū charitatis. ¶ Itē grā i merendo mouet ꝯformiter li. ar. z ecōuerso. sz li. ar. per prius indicat q̄ eligat. g̃ grā p prius videt̄ respicere actū cognitōis q̄ affectōis. sz qd p prius respicit grā primo hz rōnez meritorij. g̃ videt̄ q̄ rō merēdi p̄us inueniat̄ in actu cognitōis q̄ affectōis. z ita p̄us in actu fidei q̄ charitatis. ¶ Itē fides informis meret̄ opationē miraculoꝝ de cōgruo in statu pcti. sz multo maioris efficacie ē fides formata respectu p̄mij assequendi. q̄ fides informis respectu miraculi ipetrādi. Si g̃ impetratio miraculi primo et p̄ncipalit̄ attribuit̄ actui fidei informis. videt̄ q̄ actui formate primo et principalr̄ meritū vite eterne debeat attribui. ¶ Itē qd magis ē difficile z magis ꝯ nām illud tenet magis rōem meriti in via. sz mot⁹ fidei magis ē nature disson⁹ q̄ motus charitatis. qz deū diligē nō est ꝯ dictamē nature sicut credere multos articulos. g̃ videt̄ q̄ in actu ipsi⁹ fidei primo et principalr̄ consistat efficacia merēdi. ¶ Itē sicut se hz prudētia respectu cardinaliū. ita fides respectu theologicaꝝ. sz recta ordinatio p prius repit̄ in actu prudentie q̄ in actu virtutū cardinalium. g̃ recta ordinatio p prius inuenit̄ in actu fidei q̄ in actu aliaꝝ theologicaꝝ. sz illud p prius ē meritoriū in q̄ p prius repit̄ ordinatio. g̃ videt̄ q̄ actus siue mot⁹ fidei p prius sit meri
torius q̄ motus charitatis. ¶ ℞. ad p̄dictoꝝ intel 32
ligentiā ē notandū q̄ aliq̄ voluerūt dicere q̄ meritū primo z principalr̄ ꝯsistit circa actū siue motū fidei. cū ipsa sit pria virtutū. z ei⁹ actus principium alioꝝ. Alij ꝟo econtra dicere voluerūt q̄ actus charitatis primo et p̄ncipalr̄ sit meritorius. cū ipsa fm Grego. et Amb. sit caput z radix oim bonoꝝ. et vtrāq; haꝝ positionū magni clerici sustinuerūt. z si volum⁹ sane intelligē sibi adinuicē nō ꝯdicunt. imo vtriq; veruz
sentire potuerūt. Propt̄ qd notandū. q̄ fm q̄ vult 33
ph̄s duplr̄ dr̄ aliq̄d altero prius. Est em̄ prius altero origine. z est prius complemento et diffinitione. Si loq̄mur de prioritate originis. rō merendi p p̄us ꝯsistit in actu fidei. qm̄ ipe ē origo motuū aliaꝝ virtutū. z cū p̄cedit a virtute formata. dicē est ipm esse meritoriū. Si g̃ motus fidei formate ē meritorius z prior origine q̄ mot⁹ aliaꝝ virtutū loquēdo de prioritate originis. efficacia merēdi fm prius attribuenda est actui siue motui ipsi⁹ fidei. Si ꝟo loq̄mur de prioritate cōpletionis. sic efficacia merendi p prius attribuēda ē actui charitatis. cū ipa cōpletissime sit obiectū virtutū. et in ipsi⁹ actu ꝯsūmet̄ ipm intentū
Rō aūt q̄re charitas excellentior sit alijs ē. qz maxie 34
nos efficit deiformes. tū rōne liberalis exhibitionis. tū rōne cōformis vnionis. tū rōne finalis quietationis. Rōne liberalis exhibitionis. quia sicut deus ex amore tribuit oia dona. sic charitas liberalit̄ exequitur oia obsequia et mādata. Rōne conformis vnionis. qm̄ sicut pr̄ z fili⁹ nectunt̄ nexu amoris z vniuntur. sic hō p charitatem adherendo deo efficit̄ vnus spūs. Propter qd dr̄ Joh. xvij. vt sint ꝯsummati in vnū sicut z nos vnū sum⁹. Rōne finalis q̄etatōnis. qz cū amor sit pondus facit in deū tendē. z in deum tendere est in deo q̄escere. sicut corporalia p sua pondera in ꝓprijs locis situari habēt z stabiliri. his g̃ de causis p charitatē efficit̄ hō maxie deo cōformis fm triplex gen⁹ cause fm q̄ creatura hz ad creatorē referri. vicz. fm rōem principij mouētis. forme existentis. z finis q̄etantis. z rōne hui⁹ primatū tenet inter ceteras virtutes fm q̄ dicit apl̄s. Et ꝓpterea si loq̄mur de prioritate cōpletionis. motus eius primo et principalr̄ ē meritori⁹ sicut oñdunt auctes q̄ ad pri
mā p̄tē inducunt̄. et iō ꝯcedende sunt. ¶ Ad illud 35
ꝟo qd obī in ꝯriū prio scdo et t̄cio p̄z rn̄sio. qz oms ille tres rōnes p̄me (sicut intuenti apparet) p̄cedūt de originis p̄oritate. et ita nō obuiāt veritati nec rōnibus q̄ ad oppositū hn̄t adduci. Verū em̄ ē q̄ motus fidei prius exit a li. ar. grā informato q̄ motus aliaꝝ ꝟtutū. s nō hz plenā z ꝑfectā tendētiā et ordinē ad finē q̄usq; adiūgat̄ ei mot⁹ charitatis q̄ dat ei pond⁹ z iclinatōnē. Vn̄ ex āminiculo charitat̄ inest ipsi fidei ꝑfectio meriti. et ꝓpt̄ea magis mēsurari dr̄ q̄ntitas meriti fz q̄ntitatē caritat̄. q̄ fm q̄ntitatē al
teri⁹ ꝟtut̄. ¶ Ad illd qd obī q̄ fides meret̄ opatōez 36
raculoꝝ. dōm q̄ h̄ est qz i fide ē p̄ma eleuatio hois supra se. iō v̄r ipetrare a diuina ꝟtute vt opet̄ aliq̄d supra vim nāe. s meritū p̄mij ꝯsummati nō respicit principalr̄ primā eleuationē sz eleuatōnē summā z cōpletaz. et hec q̄dē nō repit̄ in actu fidei fm se sed magis i actu charitatis. ¶ Ad illud qd obī q̄ actus

fidei est maioris difficultatis ⁊ magis ꝯ nãm ꝙ act⁹ charitatis. dõm ꝙ et si act⁹ fidei sit magis ꝯ naturaꝫ iudicantẽ. nõ tñ magis est ꝯ nãm exequenteꝫ. immo multo min⁹. Multo eñ facili⁹ ẽ credere summe veritati ꝓpt se et sup oia. ꝙ ipsã ꝓpt se ⁊ sup oia diligẽ. et ei soli adherere. et oia ꝓpt eã ꝯtẽnere. Et qꝛ hoc ẽ maximũ qd hõ possit deo ipendere. ⁊ h facit ipa charitas. iõ pmo et principalr vendicat sib meredi effi-
38 caciã. Ad illud qd vltimo obi ꝙ sicut se hꝫ prudẽtia respectu virtutum cardinaliuꝫ. sic fides respectu theologicaꝝ. dõm ꝙ nõ ẽ oino sile. ꝑ eo ꝙ virtutes theologice cũ habeãt obiectũ increatũ. tãto ꝑfectiores sunt. quãto magis intime illi vniũt et ꝯiungunt. Et ꝓpterea spũale edificiũ dꝫ fundari in fide. ⁊ erigi in spe. et ꝯsũmari in charitate. qꝛ charitas int ꝯtutes theologicas ẽ matie vnitiua. et iõ act⁹ eius maxime facit hoies deiformes. Et hinc est ꝙ respectu obiecti increati nobilior ẽ modus apphendẽdi ꝑ modũ tactus et amplexus ꝙ ꝑ modũ visus et intuit⁹. ecõtra est circa corporalia et circa materialia. et ideo nõ cogit illa ratio.

Questio. ij. f

Utrũ possibile sit motũ charitatis eẽ mercenariũ. Et ꝙ sic videt Luce. xv. sup illud. Quanti mercenarij in domo pris mei habundãt panib⁹. dicit Amb. ꝙ multi sunt boni mercenarij q spe eternoꝝ deo seruiunt. sed nemo deo bene seruit nisi q seruit ei ex charitate. ꝙ possibile ẽ motũ mercenarij ex charitate habere ortũ. Itẽ Aug. sup illud ps. Scrutãs corda et renes deus. finis cure ⁊ cogitatõis ẽ delectatio ad quã quisqꝫ nitit ꝑuenire. ꝙ hñs charitatẽ finalr qrit delectari. sed q qrit delectationẽ suã qrit ꝓpriũ cõmodum. et ois talis ẽ mercenarius. ꝙ videt ꝙ affectus charitatis mercenarius possit eẽ. Itẽ q vult implere mãdata dei ꝓpter retributionẽ mercenarius ẽ. Sꝫ de viro sctõ di i ps. Inclina cor meũ ad faciẽdas iusti. tu. ꝓpt retributionẽ. Et ad Heb. xj. di de moyse ꝙ aspiciebat in remuneratõnẽ. si ꝙ tã iste ꝙ ille iust⁹ erat ⁊ ex charitate mouebat. videt ꝙ mot⁹ charitatis possit eẽ mercenarius. Itẽ hõ sctũs desiderat dissolui ⁊ eẽ cũ xpõ vt fruat eo ꝓm ꝙ apls desiderabat ad Phil. j. ꝯ desideriũ illud nõ põt eẽ nisi charitatis. cuꝫ nullus nãli affectu desideret mori. ꝙ si tale desideriũ intuet ꝓpriũ cõmodũ et delectationẽ. videtur ꝙ possibile sit affectũ charitatis eẽ mercenariũ.
Sed ꝯ. j. Cor. xiij. Charitas nõ qrit q sua sunt. ꝫ ois mercenarius qrit qd suũ est. ꝙ motus charitatis nõ põt eẽ mercenarius. Itẽ Bern. de diligendo deo. ⁊ si sine pmio nõ possit seruiri. tamẽ sine intuitu pmij seruiri dꝫ. Et paulopost. Seruiam⁹ deo in charitate q timorẽ expellit. laborẽ nõ sentit. pmiũ nõ requirit. meritũ nõ intuet. si ꝙ ois mercenarius reqrit pmiũ. et charitas nõ requirit pmiũ. ꝙ motus charitatis nõ põt eẽ mercenarius. Itẽ amor charitatis est amor gratuitus. sed gratuitũ ⁊ mercenariũ ex opposito diuidunt. qꝛ qd fit gratis nõ fit ex mercennario. Si ꝙ charitati essentiale est gratuitũ. videtur ꝙ motus eius et actus nullo mõ possit eẽ mercenari⁹. Itẽ timor q principalr oculũ hꝫ ad penã ẽ timor seruilis q nõ ẽ deo acceptus. ꝙ ⁊ pari rõne amor qui hꝫ oculũ ad pmiũ nõ põt esse meritorius. ꝯ talis est mercennarius. ois aũt affectus charitatis ẽ merito-
39 rius. ꝙ nullus põt eẽ mercenarius. R⁹. ad pdictorũ intelligentiã ẽ notãdũ ꝙ mercenari⁹ di ille q pncipalr hꝫ oculũ ad mercedẽ. Nã si eã aspicet nõ pncipalit. nõ ꝓpt h mercenarius esset. Scdm h intelligẽdũ ẽ ꝙ duplex ẽ merces. viꝫ. creata ⁊ icreata. tpal ⁊ etna. ⁊ ꝓm h duplex mercenari⁹. viꝫ. bon⁹ ⁊ mal⁹. ⁊ duplex mercimonia. vna laudabil. alia vitupabil. Nã q principalr respicit ad mercedẽ creatã ⁊ tpalẽ mal⁹ mercenari⁹ ẽ. et hũc vitupat Job. dicẽs. Mercenarius aũt fugit qꝛ mercenarius ẽ. Ille ꝟo qui respicit principalr ad mercedeꝫ etnã. de q dr Gen. xv. Merces tua magna nimis. bon⁹ mercenari⁹ est. ⁊ h mercenari⁹ panib⁹ habundat fidei spei et charitatis sicut dicit Amb. sup illud Luce. xv. Quãti mercenarij ⁊c. De pria mercimonia intelligẽdo nõ est dubiũ ꝙ mot⁹ charitatis nõ põt eẽ mercenarius. qꝛ illa nec est a charitate nec cũ charitate. cum charitati repugnet. De scda mercimonia dubiũ ẽ ꝑ eo ꝙ illa põt eẽ cũ charitate. nõ tñ ẽ oino certũ vtrũ sit a charitate. Nã qdã voluerũt dicẽ ꝙ nõ ẽ a charitate ꝯ poti⁹ ab affectu nature charitate cõcomitante. Amor eñ charitat⁹ vt dicũt cũ sit amor gratuit⁹ nõ intuet premiũ. imo liberalit oino facit hoiem seruire deo. sicut fili⁹ pri suo. Alijs aũt videt ꝙ talis affect⁹ mercenarius possit eẽ a charitate. desideriuꝫ eñ habẽdi etnã mercedẽ. et fruẽdi etno bono. est desideriũ grẽ. nec ẽ amoris nãlis nec acqsiti. ꝫ potius amoris gratuiti. pcipue illud desideriũ q dicebat apls. Cupio dissolui et eẽ cũ xpõ. Ad affectũ eñ charitatis nõ tñ spectat amare deũ amore amicicie. imo etiã amore concupiscẽtie. Frui eñ est amore inherẽ. et ꝯstat ꝙ frui deo ẽ ꝑ charitatẽ. et iõ voluerũt isti dicẽ et satis ꝓbabilit vt videt ꝙ mot⁹ charitatis ꝓm aliqd gen⁹ mercimonie possit eẽ mercenari⁹ scꝫ ꝓm ꝙ ꝯstituit mercedẽ suã circa bonũ increatuꝫ. ad qd tendit sicut ad finale pmiũ. ⁊ desiderat tanꝙ oẽe bonũ. Si eñ hãc positionẽ sustinẽ velim⁹ tanꝙ ꝓbabileꝫ. satis facilit dissoluunt rões q sunt ad oppositã ptẽ. Ad illd 40
eñ qd pio obi ꝙ charitas nõ qrit q sua sunt. dõm ꝙ suũ notat ibi ꝓpriũ bonũ. ita ꝙ excludat bonũ cõe. Qd aũt appetit deũ sicut mercedẽ suã. nõ qrit h mõ qd suũ est. qꝛ illud bonũ ẽ oibus cõe. qrere eñ et videre et amare deũ sicut suã mercedẽ et pmiũ non est querẽ bonum ꝓpriũ. illo mõ dicendi ꝓpriũ qui sonat in vicium. Ad illud qd obijcit ꝙ deo sine intuitu 41
pmij est seruiendũ. dõm ꝙ duplex ẽ motus in charitate. viꝫ motus amicicie. et motus concupiscentie. Motus amicicie ẽ ille q quis desiderat deo placere et seruire. Motus ꝯcupiscẽtie est q desiderat deum hrẽ et vidẽ. Cuꝫ ergo dicit Bern. ꝙ deo sine intuitu pmij est seruiendũ. intelligit de amore amicicie. si eñ ꝑ affectũ amicicie hõ seruit amico ⁊ eum diligit sine intuitu pmij sicut dicit phus. multo fortius amore charitatis hõ vult bonũ deo sine intuitu alicuius retributionis. sed ꝑ hoc nõ excludit qn charitas amore ꝯcupiscentie exoptet ⁊ desideret illã summã mercedem apphendere. ad quã finalit intendit ꝑuenire.
Ad illud qd obijcit ꝙ amor charitatis est simplr 42
gratuitus. ergo nõ põt esse mercenarius. dõm ꝙ illud argumentũ est bonũ de ea mercimonia que repugnat gratie. sed mercimonia vite eterne grẽ non repugnat. immo illi cõsonat. quia ad eã spũaliter ordinat. Unde sicut amor concupiscentie non repupugnat amori amicicie in charitate. immo quanto magis quis deum desiderat recte. tanto magis ad honorem eius anhelat. sic affectus huiusmodi mer-

43 cimonie non repugnat grẽ. Ad illud qd obi de timore ꝙ ille q pncipaliter hꝫ oculũ ad penã non põt deo eẽ acceptus ⁊c. dõm ꝙ nõ est sile. Nam cũ pena nec sit deus nec aliqd dei. qui pncipalr aspicit penaꝫ tanꝙ finẽ vltimũ nõ ẽ recte ordinat⁹. cũ pncipalitatẽ virtutũ habeat ad aliud ꝙ ad deũ. ꝯ merces ⁊ beatitudo sũma est ipse deus. ⁊ iõ ipam principalr põt qs aspicere. ⁊ tñ in finẽ recte ordinat⁹ eẽ. Et sic pꝫ ꝙ nullum ẽ incõueniẽs dicẽ ꝙ motus charitatis possit eẽ mercenarius. si dicat mercenarius ex intuitu mercedis eterne ⁊ increate. Et hoc mõ currũt rões ad primã partẽ. Si aũt alio mõ mercenarius dicat. rões ille nõ cogunt nos fateri motũ charitatis posse mercennariũ esse.

Questio. iij. g

Utrũ idẽ motus dilectionis possit eẽ in deũ ⁊ in ꝓximum. Et ꝙ sic videt. Idẽ est mot⁹ in finẽ ⁊ in id qd est ad finẽ. qꝛ motus nõ numerat ꝓpt diũam mediũ ⁊ extremi. ꝯ motus charitatis ẽ in deũ tanꝙ in finẽ. in ꝓximũ solũmõ tanꝙ in viã. ꝙ vnus ⁊ idẽ motus pt esse in vtrũqꝫ obiectũ. Itẽ vbi est vnũ dilectũ ibi est vn⁹ motus dilectõis. ꝯ cũ diligit deus ⁊ ꝓximus vnũ ẽ dilectũ. Nã sicut dicit Aug. In ꝓximo nõ diligitur nisi de⁹. ꝙ respectu vtriusqꝫ vnus ẽ charitatis actus ⁊ mot⁹. Itẽ vnus ⁊ idẽ est honor q honoratur imago bti petri ⁊ ipse btũs petrus. qꝛ honor imaginis refert ad ꝓthotypũ sicut dicit dam. ꝯ dilectio ꝓximi refert ad deũ. ꝙ vn⁹ ẽ motus dilectõis q amatur deus ⁊ ꝓxim⁹. Itẽ vbi vnũ ꝓpter alterũ. vtrobiqꝫ tñ vnũ sicut dicit phs. Uñ qui tenet equũ ꝑ frenum. vna tentione tenet vtrũqꝫ. ꝙ pari rõe cũ hõ diligat ꝓximũ ꝓpter deũ. vna dilectiõe potest diligere vtrũqꝫ. Itẽ ꝙuis plures sint diuie ꝑsone. tñ vna dilectõe diligunt a nobis. qꝛ in eis ẽ vna rõ diligẽdi a nobis. scꝫ bonitas sũma. Silr vna est rõ diligendi deũ et ꝓximũ. viꝫ illa sũma bonitas. ꝙ videt ꝙ vno dilectionis motu simul amari possit de⁹ et ꝓximus.
Sed ꝯ. sicut vult phs. motus numerat triplr. scꝫ subiecto. tpe. ⁊ tmino siue obiecto. ꝯ ali⁹ ẽ terminus siue obiectũ dilectõis cũ amat deus ⁊ cũ amat ꝓximus. ꝙ motus dilectõis est hincinde alius et alius. Itẽ nullus aliqd diligit in deliberatione nisi pcogitans. ꝯ nullus sil ⁊ semel põt deũ ⁊ ꝓximũ intelligere. qꝛ sicut dicit phs. Intelligim⁹ vnũ solũ. ꝙ pari rõne simul ⁊ semel nõ põt vtrũqꝫ diligẽ. ꝙ alio motu dilectõis amat deus ꝙ ꝓxim⁹. Itẽ vnus ⁊ idem motus nõ põt esse intensior ⁊ remissior. ꝯ motus dilectionis in deũ ẽ intensior ꝙ motus dilectõis in ꝓximũ. ꝙ motus ille ⁊ ille ẽ alius ⁊ alius. Itẽ magis ꝯformant in rõne diligendi petrus ⁊ paulus ꝙ de⁹ et ꝓxim⁹. ꝯ nõ põt vn⁹ motus dilectõis esse in petrũ ⁊ paulũ. immo ꝓm ꝓprias rões diuersis motib⁹ diligunt. ꝙ alius ⁊ ali⁹ motus dilectionis ẽ in deũ ⁊ ꝓximũ. Itẽ pceptũ respicit virtutis actũ ⁊ vsum. sed duo sunt precepta charitatis ꝓm ꝙ di. Math. xxij. Unũ respectu dei ⁊ aliud respectu ꝓximi. ꝙ videt ꝙ motus et actus dilectõis respectu illoꝝ duoꝝ habe-
44 ant distingui ⁊ numerari. R⁹. dõm ꝙ motus dilectionis in deũ et in ꝓximũ põt eẽ duplr. aut ita ꝙ in vtrũqꝫ sit tanꝙ in obiectũ ⁊ tminũ. Aut ita ꝙ i vnũ sit tanꝙ in obiectũ. in alium tanꝙ in finẽ vltimum. Si est in vnũ tanꝙ in obiectũ. et in alteruꝫ tanꝙ in finẽ vltimũ. sic pt eẽ vn⁹ ⁊ idẽ motus in ꝓximũ et in deũ. vt pꝫ. quia vno actu dilectionis diligit ꝓximus ꝓpter deũ. ⁊ ille ẽ motus qsi collatiuus. Si aũt sit in vtrũqꝫ sicut in obiectũ. hoc põt eẽ duplr. qꝛ cũ actus charitatis sit diligẽ. et diligẽ sit velle bonũ alicui. duplicit ꝓm hoc hꝫ obiectuꝫ charitatis assignari. viꝫ. vt illud bonũ dicat obiectũ qd optat et ille etiã cui optat. Põt ꝙ motus charitatis ad deũ ⁊ ꝓximũ cõparari in rõne obiecti duplr. Uel sub eadem rõne et vniformi. ita ꝙ vtrunqꝫ diligat sicut illud cui optat bonũ. Uel difformit. ita ꝙ vnuꝫ respiciat sicut illud bonũ qd optat. et aliud sicut illud cui optat. Si respiciat difformit. sic adhuc idẽ põt eẽ actus dilectionis in deũ ⁊ in ꝓximũ. charitas eñ in illo motu quo diligit ꝓximũ optat ꝓximo deũ. Si autem respiciat vniformit. sic necesse est motũ dilectõis esse alium ⁊ aliũ in deũ ⁊ in ꝓximũ. Alius eñ motus dilectõis ẽ q volo bonũ deo. ⁊ alius q volo bonũ ꝓximo. quia alius et alius ẽ dilectõis termin⁹. et vn⁹ est intensior et alius remissior. et ꝓm hoc circa actũ dilectõis consistunt duo pcepta. Et ꝓm hãc viã rões ad istã ptẽ adducte ꝓcedũt. et iõ ꝯcedi pñt. Ad illud ꝟo qd 45
pmo obi in ꝯriũ pꝫ rñsio. qꝛ ꝓcedit ꝓm ꝙ actus dilectionis ẽ in ꝓximũ sicut in obiectũ. et in deũ sicut in finẽ. ⁊ sic nõ respicit numerationẽ. ꝯ qndã relationẽ et rectã ordinationẽ. Ad illud qd scdo obi ꝙ est 46
idẽ vtrobiqꝫ dilectũ silr pꝫ rñsio. qꝛ ꝓcedit ꝓm alteram viã. viꝫ. ꝓm ꝙ deus di diligi cũ optat ꝓximo. sed si intelligam⁹ de dilecto vt illud dicat dilectũ cui bonũ optat. nõ est idẽ dilectũ cũ diligit de⁹ ⁊ cũ diligitur ꝓxim⁹. Ad illud qd obi ꝙ eadẽ est orõ qua 47
adorat imago petri ⁊ petrus. dõm ꝙ nõ est sile hinc et inde. qꝛ alit refert dilectio ꝓximi ad deũ. aliter honor imaginis ad ꝓthotypũ. Honor eñ imaginis refertur ad ꝓthotypũ nõ solũ sicut ad finẽ sed etiã sicut ad obiectũ. Uñ totalit refert honor in illũ qui ꝑ imaginẽ signat. nõ eñ adorat signũ ꝓm ꝙ res ꝫ solum ipm signatũ. Nõ sic aũt ẽ in dilectõe. qꝛ cũ diligitur ꝓximus ꝓpt deũ. vere afficit hõ circa ꝓximũ ⁊ alit ꝙ circa deũ. Ad illud qd obi ꝙ vbi vnũ ꝓpter 48
alterũ ibi tñ vnũ. dõm ꝙ illud veꝝ est in his q non pñt abinuicẽ separi. sic aũt nõ ẽ in ꝓposito. Nã sic pt hõ affici circa deũ ꝙ nihil cogitet de ꝓximo. sic etiam põt affici circa ꝓximũ ꝙ tũc nõ afficiat circa deũ. et ideo ꝯsideratio illa nõ hꝫ hic locũ. Ad illud quod 49
obi vltimo ꝙ eadẽ est rõ diligendi vtrobiqꝫ sicut in diuinis ꝑsonis. dõm ꝙ nõ est sile. quia in diuinis ꝑsonis est vna rõ diligendi. ⁊ eodẽ mõ cõpat ad illas tres ꝑsonas dilectas. nõ sic autẽ est in dilectione dei et ꝓximi. qꝛ ꝙuis vtrobiqꝫ ẽ vna rõ diligendi. differenti tñ mõ hꝫ ad deũ et ad ꝓximũ cõparari. Et qꝛ ex diuersitate cõparatõnũ ꝯsurgit pluralitas actuũ. ex vnitate rõnis pncipaliter mouentis ꝯsurgit vnitas habitus. hinc est ꝙ habitus quo amatur deus et ꝓximus est vnus. licet motus eius in deũ et in ꝓximum sit alius et alius.

Questio. iiij. h

Quis istoꝝ motuũ pcedat reliquũ. Et videt ꝙ pus sit motus dilectionis in ꝓximũ ꝙ motus in deũ. primo ꝑ illud qd di j. Joh. iiij. Qui nõ diligit frẽm suũ quẽ videt. deũ quẽ non videt quõ põt diligere. ꝓm h ergo ad destructionẽ dilectionis ꝓximi sequitur destructio dilectionis dei. si ꝙ ad destructionẽ posterioris nõ sequit destructio prioris sed ecõuerso. ꝙ prior est motus dilectionis in ꝓximũ ꝙ in deũ. Item pma Cor. xv. Prius qd aiale est. deinde qd spũale. sed dilectio ꝓximi sensibilior ẽ. dilectio dei spũalior.

ergo prius oportet affectū inclinari ad diligendum
ꝓximū ꝙ̄ ad diligendū deū. ¶ Itē ꝓcessus ē ab infe-
rioribus ad supiora. ⁊ ab impfecto ad pfectū ꝑm re-
ctum ordinē. nō ecōuerso. Si ḡ dilectio dei pfectior
est ⁊ supior ꝙ̄ dilectio ꝓximi. ⁊ dilectio ꝓximi ē via
ad illā. ꝟ via prior est ꝙ̄ terminꝰ. ḡ ꝑ prius est motus
dilectionis in ꝓximū ꝙ̄ in deū. ¶ Itē prior est actio
ꝙ̄ cōtēplatio ꝑm rectū ordinē. ſ; dilectio ꝓximi facit
hominē versari circa vitam actiuā. dilectio dei circa
vitā cōtēplatiuā. ḡ ꝑm rectuȝ ordinē prior est motus
charitatis in ꝓximū ꝙ̄ in deū. ¶ Sed ꝯ. scd̄m eum
modū charitas mouet hominē ad diligenduȝ deum
ꝑm quē deus p̄cipit. sed deus p̄cipit p̄mo amari se et
deinde amari ꝓximū. qr̄ primū ⁊ summū mandatū
est. diliges dn̄m deū tuū ⁊c̄. Scd̄m autē sil'e est huic.
diliges ꝓximū tuū ꝑm ꝙ dr̄ Math. xxij. ḡ p̄us mo-
uet charitas ad amandū deū ꝙ̄ ad amandū ꝓximū
¶ Itē causa prior ē suo effectu. sed dilectio dei causa
est dilectōis ꝓximi. qr̄ ideo diligit hō ꝓximū qr̄ dili-
git deū cuiꝰ est ꝓximꝰ ⁊ imago. ḡ ⁊c̄. ¶ Itē diligibile
qđ prius ē in intentione p̄us ē in affectione. ꝟ inten-
tio ꝑ prius ē respectu finis ꝙ̄ respectu eius qđ ad fi-
nem est. ḡ ⁊ dilectio. si ḡ deus diligit̄ in rōne finis. et
ꝓximꝰ in rōne eius qđ est ad finē. necessario videtur
ꝙ dilectio dei preambula sit ad dilectionem ꝓximi.
¶ Itē amor inclinat ad illud prius ad qđ inclinat
ardentius. qr̄ affectꝰ sequit̄ inclinationē maiorē. sed
charitatis amor ardētius inclinat ad amandū deuȝ
ꝙ̄ ꝓximū. ḡ facit prius exire in illū motū ꝙ̄ in istuȝ.
50 ¶ R°. dm̄ ꝙ dupl'r ꝯtingit ꝯparare istos motus dile-
ctionis ad habitū charitatis. aut ꝑm primā ipiꝰ ha-
bitus inclinationē. aut ꝑm exercitij pfectōnē. Si ꝑm
primā inclinationē eius sic ꝓcedendū est ꝙ motꝰ di-
lectionis in deū prior est ꝙ̄ motꝰ dilectōis in ꝓximū.
qm̄ charitas prius inclinat ad deū ꝙ̄ ad ꝓximū. cuȝ
deus sit obiectū principalius. ⁊ inclinatio respectu
ipius dei sit cā inclinatōis respectu ꝓximi. Charitas
eīm deū facit diligē ꝓpter se. ⁊ ꝓximū ꝓpter deū. ita ꝙ
ꝓpē dicit habitudineȝ cause finalis ⁊ cause mouētis
⁊ inducētis. ꝑm ḡ primā charitatis inclinationē prior
est nō solū dignitate ꝟ etiā origine motus dilectōis
in deū ꝙ̄ motus dilectōis in ꝓximū. Si ꝟo loq̄mur
ꝑm exercitationis ꝓfectionē. cū exercitiū dilectōnis
in ꝓximū respiciat vitā actiuā. exercitiū ꝟo motꝰ di-
lectionis in deū respiciat vitā cōtēplatiuā. ⁊ hic statꝰ
sit illo inferior ⁊ impfectior. prior est dilectio ꝓximi
ꝙ̄ dilectio dei. Qui eīm vult esse pfectus amator dei
prius debet se exercere in amore ꝓximi. sicut q̄ vult
esse cōtēplatiuus bonꝰ prius debet esse bonꝰ actiuus.
sicut docet Grego. Et in huiꝰ rei signuȝ bis datus est
sp̄us sanctus. Primo in terra. Ioh. xx. Scd̄o de ce-
lo. Act. ij. Quia prius oportet amorē charitatis ex-
erceri in his q̄ videmꝰ. vt ꝑ amorē visibiliū in amo-
rem inuisibiliū rapiamur. Et ꝑm hanc viā ꝓcedunt
rōnes q̄ ad oppositā partē inducunt̄ sicut p; aspici-
enti. Ex his igit̄ p; rn̄sio ad rōes ad vtrāq; ptē ad-
ductas. ꝓcedūt eīm ꝑm diuersas vias ꝑm q̄s vtreq;
verū ꝯcludūt sicut p; ex his q̄ dicta sunt.

Questio. v. i

Utrū actus dilectōis in deū habeat modū. Et ꝙ sic
videt̄ Sapie. xj. Oia in numero ⁊ mēsura ⁊ ponde-
re disposuisti dn̄e. ḡ motus charitatis in deū mensu-
ram h;. ⁊ oē qđ h; mēsurā h; modū. ḡ necesse est
modū dilectōis in deū esse modificatū. ¶ Itē omne
finitū est terminatū. ⁊ oē t̄minatū ē mensuratū. et
oē tale ē modificatū. ḡ a prio oē finitū h; modū.
ꝟ motus charitatis in deū ē finitꝰ cū sit creatꝰ ⁊ a vir-
tute finita. ḡ necesse ē ipm̄ hr̄e modū. ¶ Itē Sapia
est supra charitatem sicut dicit Bern̄. in li. de amore
dei. ꝙ amor ꝓficit in charitatē. ⁊ charitas in sapiam.
⁊ sapiaȝ opt;t hr̄e modū. ꝑm ꝙ dicit apl's Rom̄. xij.
Non plus sape ꝙ̄ oportet sape ⁊c̄. Si ḡ sapia d; hr̄e
modū. pi rōe videt̄ imo multo fortiori ꝙ ipsa chari-
tas habeat modū. ¶ Itē modus spēs ⁊ ordo ad se-
inuicē cōparant̄ sicut vnū verū ⁊ bonū. sed bonum
p̄supponit vnū. ḡ pari rōne ordo p̄supponit spēm. ⁊
spēs p̄supponit modū. ꝟ motus charitatis in deum
est ordinatꝰ. ḡ et modificatꝰ. ¶ Sed ꝯ. Bern̄. de di-
ligendo deo. Causa diligendi deū deus ē. modus est
sine modo diligere. Et iterū. mihi fides tanto plꝰ di-
cit deū amandū. q̄nto me pluris ipm̄ estimandū in-
telligo. ꝟ intelligo ꝙ ipse ē pluris estimādus ē ꝙ̄ ego
in infinitū. ḡ in infinitū est diligendus. sed nihil tale
h; modū. ḡ modus charitatis in deū nō h; modum
¶ Itē rō diligendi deū est ipsa summa bonitas. sed
summa bonitas ē infinita nō hn̄s modū neq; men-
surā. ḡ ⁊ habitꝰ q̄ mouere ⁊ iclinare h; ꝑm rōeȝ illā.
videt̄ ḡ ꝙ motꝰ dilectōis in deū nō habeat terminū
neq; modū. ¶ Itē charitas ē equa ponderatrix cuȝ
sit affectio ordinata. sed q̄ equalit̄ ⁊ ordinate ponde-
rat app̄ciat̄ ⁊ amat vnūq̄dq; q̄ntū est app̄ciandū et
amandū. Si ḡ summū bonū in infinitū excedit omne
bonū creatū. videt̄ ꝙ motꝰ charitatis in deū in infi-
nitū excedat motū charitatꝭ in ꝓximū. ḡ non videt̄
ꝙ habeat modū. ¶ Itē oē qđ h; modum. ꝑ sui ex-
cessum viciari pōt. sed nemo vitupabilis ē quātū-
cunq; diligat affectuose ⁊ intense. Si ḡ motus chari-
tatis in deū nō pōt viciari ꝑ excessum. videt̄ ꝙ in se
nō habeat modū. ¶ R°. dm̄ ꝙ tripl'r dici pōt aliq̄s 51
actus hr̄e modū. Uno mō ꝑ limitationē q̄ntū ad se-
ipsum. Alio mō ꝑ aggregationē circūstantiarū. Ter-
cio mō ex mediatione int̄ supfluū ⁊ diminutū. Primo
mō est dicē ꝙ moduȝ h; ois actus ꝟtutis create. ois
eīm virtus creata finita est ⁊ limitata. et iō ois actus
eius finitatē h; ⁊ modū. loquēdo de limitatione ⁊ fi-
nitatione nō ꝑm possibilitatē sed ꝑm actū. Scd̄o ꝟo
mō est dicē modū esse circa actū ꝟtutis moral' ⁊ me-
ritorie. qr̄ nullus actus fit laudabilis nisi ad eū con-
currāt debite circūstantie. Tercio mō est dicē ꝙ mo-
dū h; actus ois ꝟtutis cardinal' siue politice. oēs
eīm imediate ꝯsistunt int̄ supfluū ⁊ diminutū. ex hoc
ipso ꝙ hn̄t obiectū creatū ⁊ finitū. Qm̄ ḡ charitas ē
virtus creata. ⁊ ꝟtus gratuita. et virtus theologica.
hinc ē ꝙ actus eiꝰ modū hab; ex virtutis limitatōe.
Modū etiā h; ex debitarū circūstantiarū additione.
vt p;. qr̄ modus q̄ est circa actū charitatis ē vt q̄s di-
ligat deū sup oia ⁊ ꝓpē se ex toto corde. ex tota aia. et
ex tota mēte. sed modū illū q̄ est ex medietate inter
supfluū ⁊ diminutū nō h;. qr̄ obiectū eius ē immēsū
⁊ infinitū. Ex his p; rn̄sio ad q̄ōem ꝓpositā. qr̄ motꝰ
dilectōis in deū q̄dā mō accipiendi modū modifica-
ri h;. q̄dā mō ꝟo minime. Et ꝑm hoc currunt rōnes
ad oppositas ptes. Nā rōnes q̄ ad primā ptē indu-
cunt̄ q̄ ostendunt motū charitas hr̄e modū. conclu-
dunt de mō qui ꝯsistit in limitatione actus q̄ntū ad
seipm̄. Illa tn̄ rō de sapia nō cogit. qr̄ sapia vno mō 52
dicta ē a sape. alio mō dicta ē a sapore. ita ꝙ vno mō
ꝯsistit in cognitōe. alio modo in affectione. Et ꝑm ꝙ̄
cōsistit in affectiōe sic dicit Bern̄. ꝙ charitas crescit
in sapia. ⁊ hoc mō nō h; viciari ꝑ excessū ⁊ curiosita-
tem ꝑscrutatōis. sed h̄ mō nō est supior ad charitatē
nec illa dignior. ⁊ iō nō sequit̄ ꝙ motꝰ charitatis in
deū habeat modū ꝑm ꝙ modꝰ dicit mediū int̄ sup-
fluū ⁊ diminutū. Alie ꝟo tres rōnes verū ꝯcludunt.
⁊ iō ꝯcedende sunt. Ad rōnes ꝟo q̄ ad oppositū ad-
53 ducunt̄ sil'r plana ē rn̄sio. Nā illud ꝑm Bern̄. de di-
ligendo deo ꝙ deus diligēdus ē sine modo nō tollit
modū debite circūstantie. vel finitatē virtutis crea-
te. ꝟ hoc tollit ꝙ nemo d; sibi t̄minū iuxta virtutem
suā p̄figē. qr̄ nemo pōt supflue deum diligē. ⁊ ita au-
54 fert modū tercio mō dictū. ¶ Ad illud qđ obī ꝙ rō
diligendi deū ē bonitas infinita. dm̄ ꝙ licet boni-
tas moueat ꝯformit̄ illā affectionē ꝑm ꝙ pōt. nunꝙ̄
tn̄ pōt facē equalē. ⁊ iō ꝙ̄uis ipsa summa bonitas sit
infinita. nō tn̄ ꝓpter h̄ oportet ꝙ affectio charitatis
q̄ mouet̄ ꝑm illā habeat infinitatē ⁊ careat oi men-
sura. ꝑ eo ꝙ sicut lux claritatis diuine quā sumꝰ vi-
suri in patria ē in se infinita. tn̄ finite cognoscet̄ a nō-
bis. ⁊ claritas cognoscibil' in infinitū excedet clarita-
tem nr̄e cognitionis. sic etiā intelligendū ē ex parte
affectōis ꝙ multo maior erit bonitas illiꝰ summi bo-
55 ni amabilis ꝙ̄ sit affectio amātis. ¶ Ad illud quod
obī ꝙ charitas est eq̄ ponderatrix. dm̄ ꝙ verū est. h̄
etiā verū est ꝙ in infinitū plus diligit deuȝ ꝙ̄ creatu-
ram. sed tn̄ nō ꝓpē hoc sequit̄ ꝙ diligat deū oino infi-
nite sine mēsura. qr̄ linea in infinitū excedit punctū.
56 ⁊ tn̄ ipsa in se finita ē. ¶ Ad vltimū qđ obī de exces-
su p; rn̄sio. qr̄ obijcit de mō qui nō solū est ex pte vir-
tutis mouētis sed etiā ex pte obiecti. q̄ etiā medium
locū tenet respectu supflui ⁊ diminuti. ⁊ hunc nō est
repire circa actū dilectionis dei sicut prius tactū est
ꝓpter immensitatē ipsius obiecti.

Questio. vj. k

Utrū teneamur ad illū modū implendū quē dn̄s in
p̄cepto implicat Math. xxij. Diliges do. deū tuum
ex toto corde tuo. ⁊ ex tota aia. ⁊ ex tota mēte. Et ꝙ
nō videt̄ p̄mo auctē Aug. q̄ hr̄ in l̄ra. Cū inest aliq̄d
carnalis ꝯcupie. nō oimode ex tota aia diligit̄ deus.
ꝟ necesse ē in hac vita eē aliq̄d ꝯcupie. ḡ ipossibile ē
implere illud p̄ceptū in hac vita. ſ; nullus tenet̄ ad
ipossibile. ḡ nō tenemur ad eiꝰ impletionē. ¶ Item
ipossibile ē aliq̄d moueri sil' ⁊ semel oppositis moti-
bus. sed aia dū ē in carne h; motū reflexū ad corpꝰ.
qr̄ corpus qđ corrūpit̄ aggrauat animā. ḡ nō pōt to-
talit̄ ferri in deū. ⁊ si hō q̄diu ē in vita nō pōt deum
diligē ex toto corde. ḡ nō tenemur mō illo deū diligē
¶ Item in hac vita diu esse nō possumꝰ sine veniali
pctō. sed cū peccat q̄s venialit̄ peccat motu qui nec
est in deū nec ad illū ordinatꝰ. ḡ impossibile ē ꝙ hō
in hac vita oēs motus suos ad deum referat. Si ḡ
nemo tenet̄ ad impossibile. nemo tenet̄ ad illiꝰ mo-
di impletionē. ¶ Sed ꝯ. Math. xxij. diliges do. deū
tuū ⁊c̄. ⁊ eiusdē. xix. Si vis ad vitā ingredi serua mā-
data. ḡ si hoc ē p̄cipuū oim mandatorū. hō tenet̄ p̄ci-
pue ad illud seruandū. ḡ tenet̄ ad illius modi imple-
tionē. Si tu dicas ꝙ hoc nō cadit sub p̄cepto. Con-
tra hoc est. qr̄ si sub p̄cepto nō cadit. ḡ potius modꝰ
ille debet poni int̄ cōsilia ꝙ̄ int̄ p̄cepta. ¶ Itē cum
deus p̄cipit alteri aliq̄d vt faciat tali tpe. nō solū te-
netur ad id opus sed etiā ad tp̄s. sil'r etiā ⁊ cū douet.
ḡ pari rōne cū deus p̄cipit aliq̄d fieri determinans
modū. nō solū tenet̄ quis ad actus executioneȝ. sed
etiā ad modi impletionē. Si tu dicas ꝙ hō excusat̄
a tentione ꝓpē ipossibilitatē p̄cepti iplendi. Contra
hoc est qđ dicit Hieronimꝰ. Anathema sit qui dicit
deū p̄cepisse ipossibile. Et Aug. seruū pigrū nō dam-
naret. si ea q̄ nullo mō fieri poterāt imparet. ¶ Itē
diligere deum ex toto corde ⁊ ex tota aia ⁊ ex tota
mente ꝑm Bern̄. est diligē dulcit̄. sapient̄ ⁊ fortiter.
Scd̄m Aug. est diligē sine errore. sine ꝯdictōe. ⁊ sine
obliuione. ſ; h̄ totū pōt hō ⁊ tenet̄ facē in statu vie. ḡ
tenemur ad huiꝰ mādati ipletionē. Si tu dicas ꝙ
Aug. intelligit nō tm̄ p̄uatiue ſ; etiā positiue. vt ois
motus intellectꝰ ⁊ affectꝰ ferat̄ in deū. adhuc videt̄
posse ipleri. qr̄ p̄ceptū affirmatiuū nō obligat ad sp.
⁊ illud simpl'r dr̄ posse ipleri qđ pōt ipleri ꝑ loco et
tpe. sed aliq̄n pōt hō cogitare solū de eo ⁊ circa ipm̄
affici. ḡ videt̄ ꝙ modꝰ ille dilectōis in via simpl'r de-
beat ⁊ possit ipleri. ¶ Iuxta hoc q̄rit̄ si modus ille
nō possit ipleri in via. nec q̄s tenet̄ illū iplere. ad q̄d
apponit̄ int̄ p̄cepta diuina. Si dicas sicut dicit aug.
ꝙ hoc ē vt sciamꝰ q̄ tendē debeamꝰ. pari rōe ḡ videt̄
ꝙ deus debuerit p̄cepisse vt videamꝰ eū facie ad fa-
ciem. qđ ⁊ si nō debuit facē. nō videt̄ illa rō sufficiēs
quā Aug. assignat. ¶ R°. ad p̄dictorū intelligentiā ē 57
notandū ꝙ cū aliq̄n dicāt sacri doctores modū pre-
dictū posse ipleri. aliq̄n dicunt nō posse ipleri. ex hoc
āmouemur (si vtrūq; videre possumus) ꝙ vno mō
ad p̄dictū moduȝ obligamur adimplendū. alio mō
excitamur ad ipm̄ desiderandū. Un̄ modus p̄dictꝰ
vno mō est dispositio meriti. Alio mō est dispositio
p̄mij. Hoc aūt ē ꝑm duplicē modū totalitatꝭ. cordis.
aie. ⁊ mētis. Dupl'r eīm pōt intelligi ꝙ amor dei possi- 58
deat totū cor. aut ita ꝙ excludat oēm affectū extra-
neum. ⁊ tunc dn̄at̄ plene ⁊ pfecte cordi. hoc autē est
q̄n oēs motus cordis ꝑ amorē referunt̄ in deum. et
hec totalitas ponit dominiū plenum. Alio mō dicit̄
amor dei totum cor possidere q̄n excludit omnē affe-
ctum cōtrariū. hoc est ꝙ nihil diligatur supra deum
vel equaliter ipsi deo. ⁊ sic diligit deuȝ ex toto corde
qui diligit eū ꝓpter se et super oia. Preterea totali-
tas que excludit omnē extraneū motū est pfecti do-
minij. nec pōt haberi ante adeptionē glorie nisi ad
ipsum deū aspiciamus ⁊ in ipm̄ feramur continue.
Secunda vero totalitas potest haberi ꝑ infusioneȝ
gratie que est expulsiua omnis mortalis culpe. Si
ergo in illo p̄cepto intelligat̄ deus diligi ex tota ani-
ma. ex toto corde. ⁊ ex tota mente. q̄ntum ad primaȝ
acceptionem totalitatis. sic modus ille non obligat
ad sui impletionē. sed exprimit̄ in precepto vt scia-
mus quomodo per amorē debeamus tendere. ⁊ vt
nemo se perfectū arbitretur quousq; illaȝ perfectio-
nem fuerit assecutus. Si vero dicat̄ diligere ex toto
corde ꝑm secundā acceptionē. sic tenemur ad illum
modū implendū. Et quia ꝑm vtranq; acceptioneȝ
voluit spiritus sanctus intelligi predictū mandatū.
hinc est ꝙ quidā dicunt ipsum posse impleri in via.
quidam vero dicunt ꝙ non potest impleri quousq;
perueniatur ad patriam. Et ꝑm hoc ꝓcedunt ratio-
nes ad partes oppositas. Si autem queratur qua-
re in isto precepto magis exprimitur quo tendere
debeamus ꝙ̄ in alijs preceptis. Responderi po-
test. quia plenitudo legis est dilectio. et finis pre-

cepti est charitas. ⁊ mandatū dilectionis ē primū et summū ſm diuinū testamentū. ió diſponit ſpūſſanctus circa ipm exprimē pfectionē et cōplementū ad qđ singula bona et mandata ordinant magis ⁊ in aliquo ꝓceptoꝝ. et p hoc patēt oia q̄ circa hoc querunt. Si q̄s aūt opponat modū illū ſimplr posse impleri in via ꝙtū ad aliqđ tps in q̄ pōt homo totaliter ferri in deū. ita vt nec sint in eo motus charitati oppositi nec etiā extranei. ſRideri pōt ꝙ licet ꝟ possit esse. et aliqñ sit in aliq̄bus gſonis excellentib⁹. nō tñ cōiter repit in hoibus iuſtis. Preterea licet sit ibi totalitas motuū vt nūc. nō tñ est simplr. Et iō defectus est a pfecta totalitate q̄ est totalitas motuū et tpm. et hoc est q̄ simplr excludit motū extraneū. et iđo q̄uis aliq̄ mō impleri possit modus ille. nō tñ oino sicut insinuaī in illo ꝓcepto. Et ꝟ innuit Aug. cū dicit. Cū aliq̄d adhuc est carnalis ocupie. nō oīmode ex tota aīa diligīt deus. Et hoc ſpm vult dicē mgr cū dicit q̄ impleri pōt hic mod⁹ ꝓdictus ſm pfectionē vie q̄ est pfectio currētis. nō ſm pfectionē ptie que ē pfectio queniētis. et ita vult q̄ impleri possit ex parte. nō tñ omnino pfecte et integre.

Dist. xxviij. De charitate ꝙtum ad diligibilium numerū et distinctionem.

Ic q̄ri pōt. vtrū illo mādato dilectōis ꝓximi. dicitur aūt ista pars in ptes tres. in quarū ꝓma inſrit que et quot sunt diligēda. et qualit exprimant per duo mandata. In ſcđa vero parte remouet quedā dubia. ibi. oritur autē hic qō de angelis. Tertia vō pte subiungit q̄ndā distinctionē q̄ facit ad ꝓmiſſoꝝ. maiorē euidentiā. ibi. Hic notandū ē ꝓximū. Prima ps diuidit in duas. in q̄rū ꝓma mouet qōem et determinat. In ſcđa aūcte Aug. confirmat. ibi. Quatuor aūt diligenda. Itē ſcđa ps diuidit in duas. in quarū ꝓma remouet dubiū de angelis. In ſcđa vō de xpo. ibi. Xpm vō inquantū hō. Ultima vō pars remanet indiuisa.

Inquirit ⁊ determinat q̄ et quot sunt diligenda. et qualit exprimant p duo mandata. a

Dist. xxviij.

Ic queri pōt vtrū illo mādato dilectōis ꝓximi. totū ꝓximū. i. animā ⁊ corpus nosq̄ ipos totos diligere ꝓcipiamur? Ad qđ dicim⁹ oīne gen⁹ diligendaꝝ rerū in duob⁹ illis mādatis ꝓtineri.

Confirmat determinationē suā aūcte Aug. b

Aug⁹. in lib. de doct. xpiana.

Quatuor aūt diligēda sunt vt ait Aug. Unū qđ supnos ē scz deus. Alterū qđ nos sum⁹. Tercium qđ inē nos ē scz ꝓxim⁹. Quartū qđ infra nos ē scz corp⁹. De scđo ⁊ ꝟto nulla ꝓcepta danda erāt scz vt diligerem⁹ nos vel corp⁹ nr̄m. Precipit aūt deus diligi ⁊ ꝓxim⁹. vt aūt q̄s se diligat ꝓcepto nō ē opus. quātūlibꝫ enī hō excidat a veritate. remanet illi dilectio sui ⁊ dilectio corpis sui. q̄ nemo vnq̄ carnez suā odio habuit.

Eph̄. v.

Mā viri iuſti q̄ corpus suū cruciāt. nō corpus ſ corruptiones ei⁹ ⁊ pondus oderūt. Hic videt Aug. tradē q̄ ex ꝓcepto nō teneamur diligē nosmetipos vl corp⁹ nr̄m. Q̄ si est. nō oīne gen⁹ diligendaꝝ rerū illis duobus ꝓceptis ꝓtinet. q̄ cū ⁊ nosipsos ⁊ corpus nostrū diligē debeam⁹. ad qđ necessariū ē ꝓceptū cū scriptū sit. Qui diligit iniq̄tatē odit animā suā. Sed spāle de hoc ꝓceptum nō erat dandū.

Pō. x. a

Nec spāli ꝓcepto opus erat id tradi vt q̄sq̄ se vel corpus suū diligēt. q̄ hoc i illo ꝓcepto ꝓtinet. diliges ꝓximū tuū sicut teipm. Ibi enī ⁊ ꝓximū totū ⁊ te totū intelligē debes. Vſi Aug. in eodē. Si te totū intelligas. i. aiaz ⁊ corp⁹. ⁊ ꝓximū totū. i. animā ⁊ corp⁹. hō enī ex aīa ꝟstat ⁊ corpe. nullum rerū diligendaꝝ gen⁹ in his duob⁹ ꝓceptis preter missū ē. Cū enī ꝑcurrat dilectio dei. ei⁹q̄ dilectionis mod⁹ ꝓscript⁹ appareat. ⁊ seq̄t dilectio ꝓximi. de tua dilectōe nihil dictū videt. Sz cū dictū ē diliges ꝓximū tuū sicut teipm. ſil ⁊ tui abs te dilectio ꝓmissa nō est. Ecce ꝟ agte dicit in illo ꝓcepto nō tñmō ꝓximi ſ ⁊ mei dilectionē ꝓtineri. ⁊ totius ꝓximi totiusq̄ mei. Ex q̄ apparet q̄ dictū ē de scđo ⁊ ꝟto. i. de dilectione nr̄i ⁊ corpis nr̄i nulla ꝓcepta danda ita eē intelligēdū

Aug.

implicāt in illis duob⁹ mādatis. et q̄ bene ꝛequiſ ꝓmū mādatū. facilitatē hz et rectitudinē hz ad diligendū seipm. ⁊ ꝓpē ꝟ nō oportet tercū mandatū addi ſm q̄ dicit hūus Aug. ⁊ p hoc ps determinatio obiectoꝝ. Mā illud qđ obiicit q̄ circa dilectionē sui ē obligatio ⁊ difficultas. iā ps rnſio. q̄ satis instruīt hō p illa duo mandata ad obligatis ⁊ difficultatis illi⁹ remotionē. Ad illud qđ vltimo q̄rit q̄re nō sic dat implicite mandatū de dilectōe ꝓximi sicut de dilectōe sui. dōm q̄ rō hui⁹ ē. q̄ nō ē ita de inclinatōe nature ⁊ appetitu naturē ꝓcurri ad alterum sicut cōcurri ad se. et ꝓpē ꝟ difficillimū est ꝓximū diligē. maxie q̄n ē ei aduersari⁹. ió ꝓgruū fuit de ꝟ spāle mādatū dari. b Sic 3 condita est ⁊c. Cōtra ꝓmū obī sic. Memoria ē rei absentis ⁊ ꝓteritē. ſ aīa nunq̄ est sibi absens ⁊ ꝓterita. ꝙ nūq̄ meminit sibi. Itē ꝫ illud qđ sequit Qui nūq̄ se nō intelligit. obī ꝙ aīa intelligit alia a se. ⁊ impossibile ē ꝙ aīa plura intelligat sil. ꝙ cū nō intelligit se. Preterea mlti credunt se nō habē aiam q̄ sit ibi spūal. ꝙ videt ꝙ in talibus aīa non intelligat se ipsā. Itē ꝫ tercū qđ dicit vt nūq̄ se nō diligat obī sic. ꝙ multi seipsos inficiūt et vitā suā odiūt. ꝙ videt totuz illud cē falsum. Preterea in aūcte sequēti statim subditur ꝫniū. q̄ diligit iniq̄tatē odit animā suam. Rē. dōm q̄ illa tria q̄ tanguñ in ifa duplr pñt attribui aie. vicz. actu vel situ. Si bini sic vere ⁊ ſp attribuñt

Dict⁹ tertius b in libris antiqs nō inuenit. imo est q̄dā expositio textus.	
Pō. x.	
Dubium de angelis. Aug. de doctri. xpiana. Quis sit proximus	
Matth. v. c	
d	

ei. q̄ñ aia p seipam nata est sui meminisse. se intelligē. ⁊ se diligē. Si aūt intelligat in actu. sic nō ſp sibi attribuunt. q̄. nō ſp se cogitat. nec ſp sup se ꝑuertit. Aug. ꝙ loq̄t ꝙtū ad habitū nō ꝙtū ad actum. Ad illud qđ obī q̄ memoria ē respectu ꝓteritoꝝ. dōm q̄ Aug. largē accipit memoriā q̄ pbi sic in ꝓio li. cōfſu fuit. Ad illū qđ obī q̄ nō ſp se cogitat imo ꝛ alijs iā ps rnſio. q̄ nō loq̄t de intelligē ſm q̄ dicit actu alē cognitōez ⁊ ꝑuersionē sup se. Ad illū qđ obī ꝙ dilectōe. dōm q̄ diligē ē dupliciter. affectu scz ⁊ effectu. Affectu nullo⁹ ē q̄ seipš odiat. imo 4 si seipm interimit ꝟ vt q̄tē maiorē iueniat. si peccat ꝟ ē q̄ appetit dilectōnē sui. Si aūt logmur de dilectōe ꝙtū ad effectū. sic multi seipsos odiūt. q̄ inordinate se diligēdo faciūt sibi malā et inimicant. sicut mlti q̄ volentes fugē ꝓfusionē vel tribulationē seipsos inficiūt cōpalit. ⁊ q̄ volūt satisfacē desideriis carnis inficiūt seipsos spūalr. ⁊ inimicant sibi valde crudeliter. c Manifestū ē ꝙ oēm ho. ⁊c. Obī de btā vgine. sicut cēn ē 5 ille. prim⁹ q̄ ē iuē nos. ⁊ btā virgo ñ tñ ē nos ſ ē angelos exaltata ē. ꝙ nō vī q̄ tñ diligēda sit vt ꝓria ſ magis vt dña. Itē bonozāda ē btā vgo spāli bonore. q̄ dr hyrgdulia. ꝙ spāli amore amāda. nō ꝙ vī q̄ ꝛb rōe ꝓximi itelligat ꝙ quē itelligim⁹ illud qđ ē iurta nos. Rē. q̄ noie ꝓximi itelligīt ois hō cuiuscūq̄ sct⁹. cuiuscūq̄ dignitatis. cuiuscūq̄ vtutis. Tñ ⁊ dilectio gliose virginis icludit ſb dilectōe ꝓximi. Ad illō vō qđ obī q̄ ñ est iurta nos ſ ē. dōm q̄ licet sit ē nos rōe dignitatis grē. ⁊ ꝑceptōis nobilissime. est tñ iurta nos ſm ꝓximitatē nāe. ⁊ q̄ñ dilectio respicit silitudinē. honor aūt respicit hūiliationē. hinc ē q̄ dilectio ct⁹ gliāl ſb dilectōe ꝓximi ꝓtinet. q̄uis veneratio ipsi⁹ alijs supponat. Dez ē tñ q̄ ipa spāli affectu ab oib⁹ ꝫ diligi. ſ ex ꝟ non seq̄t q̄ dilectio ei⁹ ñ debeat ſb dilectōe ꝓximi ꝓtineri. q̄ ꝙtūcūq̄ aliq̄ creatura magno affectu sit amāda. tñ ꝑ ꝓpus ipsa charitas ordinat aīaz ad diligēdū salutē ꝓximi sicut meipm. ⁊ manifestabit. Per ꝟ ps rnſio ad obiectū. q̄ñ arguit de dignitate. ſ limitate. q̄ btā vgo ē ſ nos ſm quā ē venerāda. ſb noie vō ꝓximi ꝓtinet ꝙtū ad nāe ꝓximitatē ſ quā ē diligēda. d Manifestū ē ꝙ ⁊c. Cōtra. āgeli ꝙtū ad dignitatē nāe. ⁊ ꝙtū ad eminētiā 6

gratie.⁊ q̃tū ad excellentiā glorie supra nos sunt.ergo videt̃ q̄ nō debeant ꝓximi nr̄i ſ dñi reputari. Item xp̄s dñs nr̄ est q̄ fuit paulominꝰ ab angelis minoratꝰ ſm q̄ dī in ps̄.ḡ videt̃ q̄ ipsi angeli sint sicut dñi nr̄i ñ sicut ꝓximi reputandi. R℞.dōm q̄ q̄uis angeli supra nos sint siue q̃tū ad dignitatē nature.siue q̃tū ad sublimitatē grē.tñ q̃tū ad actū dilectōis nō sunt supra nos diligēdi.p eo q̄ charitas nr̄a pncipalit̃ respicit summum bonū in qd̄ facit tendere ⁊ ad qd̄ inclinat.et h̄ mō respicit subiectū ad qd̄ informat. Scd̄o mō respicit aliqd̄ subiectū ↄsimile qd̄ ligat.vn̄ quātūcunq̄ creatura sit in seipsa excellēs.tñ ſm legē charitatis iuxta nos ē.⁊ iō sub nomie ꝓximi dz ↄtineri. Ad illd̄ ḡ qd̄ obī q̄ supra nos sunt sub rōe nāe ⁊ glie iam pz rn̄sio.q: q̄uis sint supra nos ſm ordinē vniuersi.ñ tñ sunt supra nos ſm ordinē sub rōe charitatis. Pōt etiā aliter dici q̄ q̄uis sint supra nos rōe simplicitatis.spūalitat̃.⁊ incorruptibilitatis. sūt tñ iuxta nos rōe imaginis ſm quā nos et ipsi habemꝰ imediate in deū ordinari.⁊ rōe huius pn̄t nr̄i ꝓximi appellari.Et per hoc

sanctos angelos ↄtineri.a q̄bus tanta nobis miscdie impendunt̃ officia.Ex q̄ et dñs ꝓximū se nostrū dici voluit. vt in pabola saucij ondit.Et in ꝓpha. Quasi ꝓximū ⁊ q̄si frēm nr̄m sic cōplacebā. Sz q: excellentior ac sup nr̄am nām ē sba diuina.p̄ceptū dilectōnis dei a ꝓximi dilectōe distinctū ē. Iōq3 licet nobis deꝰ oia impendat beneficia.nō tñ noie ꝓximi includit̃ in illo p̄cepto.quē nō sicut nos diligere debemus ſ plus q̄3 nos toto corde ⁊ anima.

Luce.x. ps̄.xxxiiij.

Remouet dubiū de xp̄o. an in illo p̄cepto ↄtineat̃ dilectio xp̄i ſm q̄ hō est. d

Christū vo (inq̃tū hō est) sicut nos diligē debemus. c eiusq3 ſm hominē dilectio illo cōtinet̃ mādato.quem etiā ſm hoiem magis q̄3 nos ſ nō q̃tū deꝰ debemus diligere.q: inquantū est hō minor est deo.

Quibus modis dicit̃ ꝓximus. e

Hic notandū est ꝓximū dici diuersis modis. sc3 conditione prime natiuitatis. spe cōuersionis. ꝓpinquitate cōditionis.rōne beneficij exhibitionis.

7 pz rn̄sio ad illud qd̄ obī de xp̄o.q̄ illud dī rōne passibilitatis assumpte. e Christū vo inq̃tū homo est ⁊c. Contra.Xp̄s ē caput nr̄m ſm cōformitatē nature assūpte.ſ caput magis ē diligendū q̄3 aliud mēbꝝ.ḡ plus debemꝰ diligere xp̄m ſm q̄ homo q̄3 nos. Itē tantū debemꝰ diligere redēptorē quātū ⁊ creatorē.ſ creator est diligēdus plus q̄3 nos.ḡ ⁊ redēptor.ſ xp̄s inq̃tū hō est redēptor.ḡ xp̄m inq̃tū ē hō debemꝰ diligē plꝰ q̄3 nos. R℞.dōm q̄ cū dī xp̄s inq̃ntū hō diligēdus ē plus q̄3 nos.hec determinatio inq̃tū pōt importare vnitatē psone vel ↄditionē nature iuxta illud qd̄ dictū fuit supra dist.xj.Et si importat vnitatē psone.sic diligēdꝰ est supra nos.q: sic supra nos ē nr̄ creator.redēptor.⁊ saluator.Si vo importet ↄditionē nature assumpte.sic diligendus ē iuxta nos.⁊ sic ē ꝓximꝰ nr̄.Vn̄ si ↄsideremꝰ xp̄m solū rōne humanitatis.h̄ est pure rōe nature create.nō debet̃ ei pncipalitas dilectōis.sicut nec adoratio latrie.nec h̄ mō dī redēptor nr̄ vel caput.q: tā redemptoris q̄3 capitis nomē respicit psonā ſm vtrāq3 nām.⁊ p hoc patet rn̄sio ad obiecta.

Ad intelligentiā huiꝰ ptis incidit hic questio circa sex. a Primo q̄rit̃ vtrū ex charitate diligende sint creature irrōnales. Scd̄o querit̃ vtꝝ ex charitate diligēdi sint demones. Tercio q̄rit̃ vtrū ex charitate diligendi sint mali hoies. Quarto q̄rit̃ vtrū ex charitate sint diligēda corpa nr̄a. Quinto vtrum ex charitate diligenda sint dona gratuita. Sexto et vltimo queritur de diligendoꝝ numero et sufficientia.

Questio.j. a

Vtrū ex charitate diligende sint creature irrōnales. Et q̄ sic videt̃ Sap.xj. diligis oia dñe.⁊ nihil odisti coꝝ q̄ fecisti.ſ charitas facit nos ↄformit̃ diligē deo. ḡ si deus q̄ ē charitas diligit creaturas irrōnales. vr̄ q̄ et hoies charitatē hn̄tes eas ex charitate debeant diligere. Itē creature rōnales ex charitate diligēde sunt ꝓpt̃ h̄ q̄ hn̄t aliquā dei silitudinē.ſ in creaturis irrōnalibꝰ relucet dei similitudo.licet minus perfecte q̄3 in creaturis rationalibus.relucet enim deus in eis sicut in vestigio.ergo si similitudo dei est ratio diligendi ex charitate.videtur q̄ cetere creature rationales ex charitate diligende sint. Itē sicut ad fidem ptinet credere deū esse creatorem creaturarū rōnaliū.ita ad ipam spectat credere ipm eē creatorē irrōnaliū.Et sicut intellectꝰ nr̄ cognoscit deū in creaturis p creaturas rōnales.ita ⁊ p irrōnales licet minus plene. Si ḡ fides et cognitio ⁊ ↄtēplatio ipsius dei indifferent̃ respicit ipsas creaturas rōnales ⁊ irrōnales.pari rōne videt̃ q̄ ⁊ ipsa gratuita dilectio. ḡ videt̃ q̄ irrōnales creature ex charitate diligi possint.cum charitas ita amet deum sicut fides credit. Itē virtus et viciū habent esse circa idem.ḡ circa qd̄ hz esse amor viciosus libidinis et cupiditatis.circa idem hz esse amor gratuitus et charitatis.sed hō pōt libidinose et cupide amare creaturas irrōnales. ergo pari rōne videtur q̄ vir iustus ex charitate habeat eas diligere. Itē aliquis diligit bona tpalia vt p illa seruiat deo.sicut vir iustus diligit possessiones vt faciat elemosinas. sed constat q̄ talis amor est amor meritorius.sed amor meritorius ꝓcedit ex charitate.ergo videt̃ q̄ talia irrōnalia sint ex charitate diligenda. Sed contra.Aug.dicit in libro de doctrina xp̄iana.⁊ habetur in lr̄a p̄cedentis dist.Ea sola ex charitate sunt diligenda q̄ nobiscū societate quadā referunt̃ in deū.sicut est homo ⁊ angelus vel corpus nostrū.sed talia non sunt irrōnalia. ergo ⁊c. Itē principale obiectū charitatis ē bonū increa-

tum.cū charitas sit virtus theologica.ḡ cū charitas faciat illi bono adherere et ipso frui. nihil in mundo diligit nisi quod illo bono natum est frui et in in illo btificari.sed creature irrōnales nō pn̄t in deo btificari.ḡ nō pn̄t ex charitate diligi. Itē charitas est vinculū cōnexionis.ḡ illa sola sunt nata ex charitate diligi q̄ p charitatē pn̄t necti.talia autē nō sunt nisi rōnalia.ḡ ⁊c. Itē nobilior est amor charitat̃ q̄3 sit amor socialis.ſ amor socialis nō pōt eē nec dz nisi respectu rōnalium creaturaꝝ.ḡ nec amor charitatis. Itē illa sola sunt ex charitate diligēda q̄ꝝ dilectio claudit̃ ⁊ exp̄mit̃ in duobꝰ mādatis charitatis.ſ dilectio irrōnalium nec includit̃ nec exprimit̃ in illis duobꝰ mandatis.ḡ videt̃ q̄ amor charitatis
8 ad creaturas irrōnales nō habeat extēdi. R℞.ad p̄dictoꝝ intelligentiā ē notādū q̄ cū aliq̄s actus dī esse ex aliq̄ virtute h̄ pōt intelligi dupl'r. Vno mō sicut a mouēte ⁊ impante. Alio mō sicut ab eliciēte et informāte. Primo mō pōt dici q̄ oia opa meritoria sunt ex charitate.q: charitas impat omē opꝰ bonū. Sicut ex charitate possū ire ad scm̄ iacobū.⁊ ex charitate leuare festucā de terra. Scd̄o mō actus ille dī eē ex charitate quē hitus charitatis inspicit formalr̃ ⁊ directe.sicut diligē deū et ꝓximū.quē nō hz aia eli
9 cere mediāte alio hitu q̄3 hitu charitatis. Scd̄m hoc intelligendū q̄ aliq̄d diligi ex charitate pōt duplr̃ intelligi. Vno mō ex charitate impante.⁊ sic ↄcedi pt̄ q̄ irrōales creature sūt diligēde ex charitate. Sicut eñ charitas impat ⁊ mouet ad faciendū ⁊ cognoscēdū oia q̄ spectant ad salutē nr̄am ⁊ laudē diuinā.sic etiā impat ad amādū. Vn̄ q: multe rōnales creature date sunt nobis in adiutoriū ad exercendū opera meritoria.ordinate sunt etiā ad laudādū deū. Hinc est q̄ charitas q̄ est amatrix dei ⁊ ꝓximi impat tales creaturas diligi. Alio mō dī aliq̄d diligi ex charitate eliciēte ⁊ informāte.⁊ sic diligit̃ ex charitate illud in qd̄ ē formal'r ⁊ ꝓprius actꝰ ipsiꝰ charitatis.tale aūt nō ē nisi illud qd̄ ē summū bonū.vel cui sūmū bonū natū ē aliq̄ mō vniri p cognitionē ⁊ amorē. Iō cum creature irrōnales nō sint h̄ mō dei capaces.q: non sunt ad dei imaginē.p charitatē nō pōt eis exoptari summū bonū.⁊ iō charitas nō descendit ad illa diligenda ſm suū actū ꝓpriū et formalē.⁊ p h̄ talia non diligunt̃ ex charitate eliciēte. Et si tu q̄ras q̄ virtus elicit illū actū dilectōis q̄ q̄s diligit creaturas inq̃tū sunt a deo ⁊ ad deū.dōm q̄ hec ē cuiusdā pietatis et affectōis nālis. Sicut eñ hō diligit canē q̄dā pietate nāli.q: videt eū sibi obedientē. sic ⁊ ceteras alias bestias ⁊ irrōnales creaturas nālit̃ ex q̄da3 pietate innata diligit ⁊ fouet q̄ntū est ex p̄ma ↄditione. Vn̄ ſm q̄ hō plus reformat̃ ⁊ reducit̃ ad statū innocentie.ſm h̄ magis sibi māsuescet hmōi creature.⁊ ip3 circa eas maiori pietate mouet̃. Sicut de btō francisco legit̃ q̄ erga hmōi creaturas mira pietatis teneritudine affluebat.q: iā q̄dāmō innocētiā recuperat.cuiꝰ rei signu3 creature irrōnales eidē obtpabāt. Et ꝑ3 hāc distictō3 p3 rn̄sio ad q̄oē3.q: vno mō creature irrōnales sunt ex charitate diligēde. vic3 ex charitate impante. Alio vo mō nō.vic3.ex charitate eliciente. Scd̄m hoc etiā pt3 rn̄sio ad obiecta ad vtrāq3 ptē.q: ꝓcedūt ſm diuersas vias sicut intuen
10 ti apparet. Est ⁊ aliꝰ hic modꝰ dicēdi p̄dicto mō non ↄ̄rius sed potius ↄsonus.q̄ aliq̄d diligi ex charitate pōt eē tripl'r. Vel ita q̄ charitas faciat circa ipsā dilectionē ꝓnē affectionē ⁊ finē.⁊ sic solū deꝰ diligitur ex charitate. Alio mō ita q̄ charitas circa dilectum ipm faciat ponē affectionē nō tñ finē.⁊ sic diligitur ꝓximꝰ ex charitate.q: circa ꝓximū affectu charitat̃ afficit̃ optando ei summū bonū.nō ꝓpt̃ ipm ſ ꝓpter deu3. Tercio mō dī aliquid ex charitate diligi ita q̄ charitas circa illud nō ponit finē nec etiā affectionē intuitu sui. s3 solū rōne illiꝰ ꝓpt̃ qd̄ diligit. Et h̄ mō creature irrōnales in q̄bus deus relucet diligunt̃ ex charitate. q: deꝰ diligit̃ in illis.p quē modū quis dī diligē canē amici sui.nō q: afficiat̃ circa canem spālit̃ affectione.s3 q: afficit̃ circa amicū. Et huiꝰ signū est q̄ affectꝰ charitatis nō alligat hominē creature irrōnali ſm q̄ alligat ⁊ cōnectit hoie3 ipsi xp̄o vel etia3 ipsi deo. Vn̄ sicut amor amicicie q̄ est in amicū se extendit ad amici filiū.ita q̄ filiꝰ amici amicꝰ sit ⁊ dilectus.nō aūt sic se extēdit ad amici catulū vt canis dī ligat̃ ↄsimili affectu. Sic intelligēdū q̄ charitas q̄ ē amor dei se extēdit ad illos q̄ sunt nati eē eiꝰ filij per grām adoptōis.⁊ q: creature irrōnales nō sūt hmōi. iō ꝓpri'e loquēdo nō sunt nate ex charitate diligi. ita q̄ charitas circa illos ponat affectū. vn̄ pt̄ charitas in illis diligē deū. Ita q̄dāmō pt̄ cōcedi vt creature diligant̃ ex charitate licet iꝓprie.iō nō sunt numerande int̃ illas q̄ ex charitate ꝓprie diligunt̃.sicut rōnes ad hāc ptē inducte ondūt ⁊ ↄcedūt. Ad illud 11
ḡ qd̄ p̄mo obī in ↄ̄riū q̄ deus diligit creaturas irrōnales.dōm q̄ deū creaturas irrōnales diligē est eas ↄseruare in esse nāe. Sz aliq̄d diligē ex charitate hoc est summū bonu3 ei optare.⁊ iō plus cōnotat̃ cū dī aliq̄d ex charitate diligendū.et aliq̄d eē deo dilectū. Et ideo nō sequit̃ q̄ si deꝰ eas diligat.q̄ ex charitate amande sint. Et si tu obijcias q̄ charitas ↄformat volūtatē nr̄am volūtati diuine.dōm q̄ hoc nō ē verū p̄mo et per se respectu oim opm et quorūcunq3 obiectoꝝ.ſ respectu eoꝝ q̄ hn̄t expssā silitudinē.⁊ quibus vult deꝰ dare seipm. Nā charitas q̄ ex charitate diligit oibus optat deū. Et h̄ est qd̄ dicit btūs Aug. et hr̄ dist.p̄cedēti.sic nos inuicē diligamꝰ.vt q̃tū possumꝰ ad habendū in nobis deū ex dilectōe attrahamus. Ad illud qd̄ obr̄ q̄ creature rōnales diligi- 12
tur ex charitate ꝓpt̃ assimilationē ad deū.dōm q̄ nō q̄cunq3 assimilatio ad deū facit aliq̄d ex charitate diligibile.ſ illa q̄ facit dei capacē.⁊ h̄ est silitudo imaginis. Aia eñ iō est imago dei.q: eiꝰ capax ⁊ pticeps esse pōt. Charitas eñ optat illud sūmū bonū hr̄i ab eo quē diligit.ad illud eñ declinat tanq̄3 ad suū pncipale obiectū. Et qm̄ silitudo vestigij nō facit creaturā ipsiꝰ dei esse capacē p cognitionē ⁊ amorē. hinc est q̄ nō sequit̃ q̄ si in creaturis irrōnalibꝰ repiatur aliq̄ vestigij silitudo.q̄ ꝓpter hoc extendat̃ ad ipsas charitatis dilectio. Ad illud qd̄ obr̄ q̄ fides ita 13
credit deū creatorē irrōnaliū ⁊c.dōm q̄ nō est sile de fide ⁊ charitate. Nā fides nō tm̄ est circa ipm deum inq̄ntū ē finis.ſ etiā inq̄ntū est principiū rerū. Et q: deus ē pncipiū immediatū tā respectu irrōnaliu3 q̄3 rōnalium.iō vtroq3 respectu in deū credit ⁊ ipm cōtemplat̃. Charitas aūt respicit deū sub rōne finis et sub rōne boni. Et q: creature rōnales ⁊ irrōnales ñ eodē mō hn̄t tendē in ipm summu3 finē.q: rōnales imediate. irrōnales vo mediate. hinc ē q̄ nō sequitur q̄ dilectio charitatis ad has ⁊ ad illas se habeat vniformiter. Ad illud qd̄ obijcitur q̄ virtus ⁊ vi- 14
cium habent esse circa idē.dōm q̄ illud argumentū

dupl'r peccat.primo.q: q̄uis virtus ⁊ viciū habeant esse circa idē subiectū.plura tñ exigunt ad virtutez q̄ ad viciū.Jō si circa aliq̄d pōt ↄsistere viciuz.non ꝓpt hoc sequit ꝙ et virtus.Ali⁹ etiā defect⁹ ē.q: licet charitas sit mot⁹ et amor spālis.nō tñ oportet ꝙ circa idē ↄsistat charitas circa qđ cōsistit qđlibet spāle viciū.Vñ q̄uis cupiditas cōsistat circa bona tpalia. nō oportet ꝙ circa illa sit virtus charitatis.ſ sufficit ꝙ sit virt⁹ largitatis.Et iō nō oportet hmōi tpalia ex charitate amari.s; ex largitate retineri et dispensari.
15 qui iuxta eoꝝ valorē venit eadē appciari. ¶ Ad illđ qđ obī de eo q̄ diligit tpalia vt p illa deo seruiat.iam pz rñsio p ea q̄ dicta sunt.q: ille motus tūc ē meritorius.nō q: sit a charitate eliciēte. s; q: est a charitate impante.sicut ire ad scm̄ Jacobū vel facē qđcunq; aliud opus in dei obsequiū. Preterea cum q̄s diligit tpalia ad seruiendū deo.affectio sua versat circa euz cui vult seruire sicut p⁹us tactū ē.Et iō ex hoc nō pōt concludi ꝙ talia diligunt ex charitate nisi valde extenso noīe. Nā ꝓprie nihil ex charitate diligit circa qđ charitas nō ponit affectū spālem.

Questio.ij. b

Utrū ex charitate diligendi sint demones. Et ꝙ sic videt. Leuit.xix. dilige ꝓximū tuū sicut teipm̄.glo. Proxim⁹ nō ꝓprietate sanguinis intelligēdus ē. sed societate rōnis.s; demones sunt rōnales.g̃ demones sunt ꝓximi nr̄i.si g̃ ꝓximi ex charitate diligendi sūt. videt ꝙ et demones. ¶ Itē rō diligendi ꝓximi ē. q: ēst ad dei imaginē.sed hāc ē in demonib⁹ repire.g̃ cū i eis repiat rō diligēdi.videt ꝙ eos debeam⁹ ex charitate diligere. ¶ Itē angeli anteq̄ peccarēt ex charitate diligendi erāt.ꝓpt ea q̄ habebāt in se. s; dyonisius dicit ꝙ demones hñt sibi data integra et splendidissima.g̃ si tūc ex charitate diligendi erāt ꝓpter ea q̄ tūc habebāt.pari rōe videt ꝙ nūc debeam⁹ eos ex charitate diligere. ¶ Itē ex charitate debem⁹ diligere q̄cunq; faciūt ad cumulū nr̄i meriti.'s; demones nos tēptantes et vexātes faciūt ad nr̄i meriti cumulum.g̃ videt ꝙ ex charitate diligendi sint. ¶ Itē ex charitate diligendū ē oīe qđ facit ad dei honorem. ⁊ decorē diuine iusticie.s; demones de celo eiecti ⁊ penis subiecti faciūt ad manifestationē diuine iusticie. g̃ videt ꝙ ex charitate sint diligendi. Preterea sic ꝓbatur.q: charitas diligit beatitudinē ⁊ appetit beatificari i deo.iō diligit oīe illđ qđ ē ad btitudinē ordinatū.g̃ pari rōne cū charitas diligat dei honorē et laudē.diligit oīe illud qđ facit ad amplificationez laudis diuine. Minor est maifesta p se. ¶ Sed ↄ.in mādato dilectionis ꝓximi p̄cipit vt hō diligat ꝓximum sicut seipm̄.qđ exponēs Aug.dicit.sicut teipz .i.ad qđ teipm̄. Nos aūt ipsos debemus diligere ad summi boni pticipationē.Si g̃ demones ad hāc nō pñt puenire. videt ꝙ nō sint diligēdi ex charitate. ¶ Itē sup illud.x.luce.Quis tibi videt ꝓxim⁹ esse. Glosa.ꝓxim⁹ ē cui impendit vel q̄ impendit misericordiā.s; demones nō sunt tales. g̃ nō sunt diligēdi ex charitate. ¶ Itē Aug.viij.de trini. qui diligit homines.vel q: iusti sunt.vel q: vt iusti sint amare dz. sed demones nō sunt iusti nec pñt esse iusti. g̃ nō sūt ex charitate amādi. ¶ Itē curia celestis demones ñ diligit.q̄n potius odit ⁊ detestat.g̃ si in eis est charitas maxie pfecta.⁊ tanto pfectior ē in via q̄nto conformior ē illis q̄ sunt in pria.videt ꝙ nulla charitas se ad demonū dilectionē extēdē debeat. ¶ Itē nihil est charitatis vinculo amplectēdū qđ est ppetualit sepatū ab his q̄ charitate ligant.s; demones a membris xpi sunt sempiternalit sepati.g̃ nullo mō sunt charitate diligendi.
¶ Rñ.dōm ꝙ sicut irrōnabilia 16
ex charitate nō sunt diligēda elicitiue.q: nō sunt ordinata ad illi⁹ summi boni assecutionē.qđ suis dilectis charitas optat.sic demones q: sunt obstinati in malicia.etiā sunt ipossibiles effecti ad pueniēdū ad btitudinē eternā.diligendi nō sunt ex charitate elicitiue.Charitas aūt nullos facit diligere elicitiue nisi eos q̄s optat ad summā btitudinē puenire. Nullos aūt optat puenire ad illaz sempiternā btitudinē (cū moueat discrete ⁊ rōnabilit) nisi eos q̄ sunt habiles ad pueniendū.⁊ sm ordinē nature. ⁊ sm ordinē diuine iusticie. Qm̄ g̃ demones et si sint apti nati per nām felicitari ⁊ in deo btificari.q: tñ diuina iusticia repugnat p quā sunt dānati ad ppetuā miseriā.hinc est ꝙ charitas summū bonū eisdē nō optat. Jō concedendū ē ꝙ demones nō sunt ex charitate diligēdi. Eodē etiā mō dōm ē de dānatis sm ꝙ ex charitate diligere accipit ꝓprie.Si vo ex charitate diligere accipit large.put actus diligēdi ē ex charitate impante.sic demones q̄dāmō sunt diligēdi.⁊ q̄dāmō odiendi. Rōne culpe sunt odiēdi in q̄ sunt deo dissimiles.diligēdi rōne nāe. Jmago em̄ summi regis sm suā nām ↄsiderata.q̄ntū de se pulcra ē ⁊ formosa.⁊ nāli affectu amabilis a ↄsimili nā. Verūtñ q: hñs charitatē multū detestat eoꝝ culpā.et culpa eoꝝ totalit et insepabilit possidet eoꝝ nām.hinc est ꝙ charitas nihil magis mouet affectū nālē ad diligendū creaturas irrōnales q̄ ad diligendū demones. Cōcedende sunt g̃ rōnes ostēdētes ꝙ demones nō sunt ex charitate diligendi.
¶ Ad illud qđ obī in ↄriū ꝙ ꝓximus 17
est q̄ cōicat in rōne.dōm ꝙ cōicare in rōe est dupl'r. vel sm ipius nām purā rōnis.vel sm ordinē vel habilitatē ipi⁹ ad grām. Dico g̃ ꝙ ꝓximitas sm rōnis nām nō ē sufficiēs ad hoc ꝙ aliq̄s dicat esse ꝓxim⁹ respectu actus diligēdi.dilectio em̄ gratuita respicit ordinationē ad grām. Et qm̄ demones hac ꝓximitate carēt.q: redditi sunt ad grām ipossibiles.iō sub rōne ꝓximoꝝ nō ↄtinent.Et iō ex illa rōne nō seq̄t ꝙ diligendi sint ex charitate.
¶ Ad illud qđ obī ꝙ 18
imago est ratio diligendi in creatura.dōm ꝙ imago nō ē sufficiens rō diligendi nisi inq̄tum est ordinata ad grām et gloriā ad quā ordinat charitas. Et q: h mō nō est in demonib⁹.imo oino inordinata.iō non cogit illa rō.
¶ Ad illud qđ obī ꝙ angeli anteq̄ pec 19
carent erant ex charitate diligendi.dōm ꝙ hoc erat q: tūc habilitatē ⁊ ydoneitatē hēbāt ad assequendū gloriā.sed nō hāc habuerūt ante lapsū.et iō nō sunt nunc sicut tūc ex charitate diligēdi.Et si tu obijcias ꝙ hñt sibi data integra ⁊ splēdidissima. dōm ꝙ illđ dicit q̄tū ad potentias respectu nāliū opationū.nō aūt q̄tū ad habilitates earundē respectu gratuitaꝝ. Jnhabiles em̄ effecti sunt ad bene faciēdū.tales em̄ habilitates corrūpunt per peccatū sm ꝙ vult Augustinus.⁊ in scđo libro fuit ostensum.
¶ Ad illud 20
qđ obijcit ꝙ quicquid facit ad cumulū nostri meriti est ex charitate diligendum.dicendū ꝙ hoc potest esse dupliciter. Vel sm principalem intentionem. vel per occasionem. Quis enim predicta propositio veritatem possit habere de eo quod facit ad cumuluz nostri meriti sm principalem intentionē et primariam ordinationem. De eo tamen quod

facit ad cumulū nostri meriti p occasionē nō oportz habere veritatē.q: ex multis malis ⁊ pctis deus vir iustis elicit bona.⁊ hoc mō demones faciūt ad nostri meriti ꝓmotionē.q: dū intendunt nos puertere ad pctm̄.vtute diuina coꝝ exercitiū ↄuertit viris iustis
21 ⁊ sanctis ad meriti additamentū. ¶ Ad illud qđ vltimo obī ꝙ oē quod facit ad dei honorē ⁊ decorē iusticie est diligēdū ex charitate.dōm ꝙ sicut ex p̄cedētibus patet.si ꝓprie accipiat diligere ex charitate.ꝓpositio nō habet veritatē.Et si tu obijcias.qđ ordiatū est ad beatitudinē est diligendū ex charitate.g̃ silr ad laudē ordinatū.dōm ꝙ dupliciter est aliq̄d ordinatū ad beatitudinē. Aut q: ipm̄ de se est ordinatuz vt pueniat ad beatitudinē. Aut q: p ipm̄ ordinatuz est puenire.Et qđ p̄mo mō ordinatū est ad btitudinē est ex charitate diligendū. Qđ scđo modo ordinatū est nō oportet diligi ex charitate accipiendo ꝓprie
22 ordinatū.Silr aliq̄d ordinatū ad laudē dei pōt eē dupliciter. Aut q: ipm̄ laudat ⁊ magnificat deū. aut gloriat in laude dei. Aut q: ē materia laudis diuie. Et qđ p̄mo mō ordinatū est ad dei laudem ex charitate diligēdū est.qđ vo scđo mō ordinatū ē nō oportet ꝙ diligat ex charitate.nisi dicat diligi ex charitate impante.Charitas em̄ impat hoī vt velit esse omne illud in vniuerso qđ excitat virū iustū ad laudandū ⁊ magnificandū deū suū.

Questio.iij. c

Utrū ex charitate sint diligendi mali hoies. Et ꝙ sic vr̄.Mat.v.Diligite inimicos vr̄os ⁊c. sed q̄ odit iustos absq; dubio est iniquus ⁊ malus.g̃ si talis est diligendus ex charitate iuxta mādatū dñicū.mali homines ex charitate diligendi sunt. ¶ Itē oēs p̄destinati diligendi sunt ex charitate.ſ multi q̄ sunt mali sunt predestinati.g̃ aliqui mali ex charitate diligēdi sunt.ſ nescim⁹ q̄ sunt predestinati q̄ p̄sciti dum in via sunt.g̃ oēs mali sūt ex charitate diligēdi. ¶ Itē oēs ꝓ q̄bus est orādū sūt ex charitate diligēdi.ſ orādū est ꝓ petōrib⁹.g̃ tales sunt ex charitate diligendi ¶ Itē pfectissima charitas fuit in xpō.ſ xp̄s cū essemus iniusti ⁊ petōres dilexit nos.si g̃ ois amor rect⁹ dz charitatē xpi imitari.tūc vr̄ ꝙ petōres ⁊ impij ex charitate sint diligendi. ¶ Sed ↄ.in ps. Nonne qui oderūt te dñe oderā.⁊ sup ini.tuos tab. ſ oēs viri iniusti deū offendūt ⁊ ipi deo iniuriant.g̃ oēs petōres odiendi sunt.nō g̃ ex charitate diligendi. ¶ Itez charitas facit voluntatē nostram ↄformē voluntati diuine.ſ petōres ⁊ iniusti sunt odibiles deo sm illud Eccī.xij.Altissim⁹ odio hz petōres.Et sap.xiiij.Abhominabiles sunt deo impi⁹ ⁊ impietas ei⁹.g̃ vr̄ ꝙ sm legē charitatis mali sint odiendi.non g̃ ex charitate diligendi. ¶ Itē in ↄrijs seq̄t ↄsequentia.sicut se hz bonitas ad dilectionē.sic malicia ad odiū. ſ hec est p se vera.boni sunt diligendi.g̃ ⁊ h mali odiēdi.ſ odiēdū nō est diligendū.g̃ mali nō sunt ex charitate diligendi. ¶ Itē charitas est vinculū vnitatis.g̃ illi soli sunt ex charitate diligendi q̄ sunt de vnitate corpis mystici.ſ mali nō sunt de vnitate corpis mystici. g̃ ñ
25 sunt ex charitate diligendi. ¶ Rñ.dōm ꝙ de malis hominib⁹ dupliciter ↄtingit loq̄.⁊ dupliciter etiā ↄuenit eos cōsiderare.vel inq̄tū sunt hoies.vel etiā inq̄tuz sunt mali. Siue inq̄tuz habent in se rōnē diuie imaginis sm quā sunt capaces beatitudinis.vel inq̄tuz carent pfectione diuine silitudinis.Si p̄mo mō ↄsideremus hoies malos inq̄tū vicz sunt hoies ad dei imaginē sm quā sunt capaces beatitudis.sic ex charitate diligendi sunt.ꝓ eo ꝙ liberalitas charitatis ⁊ eius amplitudo oēs recolligit q̄ ad illā summā beatitudinē hñt ydoneitatē. Si vo ↄsiderem⁹ hoies malos sm ꝙ mali sunt ⁊ priuati pfectione diuine similitudinis. sic potius sunt detestandi q̄ diligendi. sic ijdem homines odiendi sunt ⁊ diligendi. odiendi q̄dē rōne inordinationis culpe.diligendi vo rōne ordinabilitatis nature.q̄ possibilis est ad pfectionem gratie. Hoc est quod dicit Greg in quadā omel. Nr ⁊ si indignationem debem⁹ vicijs.cōpassionē tñ debemus nature.Et Ysido.in li.de virtutib⁹. Totū christum nō diligit q̄ hoiem odit.bonū est nō odire naturam ſ culpam.licz g̃ maloꝝ culpā odiamus.ipos tñ diligere debemus.Et sic attēdēdū est ꝙ licet malorū hoim malicia sit detestanda.ipi tñ mali hoies inquantū sunt ad beatitudinē ordinati sunt ex charitate diligendi.vnde ⁊ rōnes q̄ ad hoc inducunt concedi pñt.
¶ Ad illud g̃ qđ p̄mo obī ꝙ ꝓpha odio hab 24
bat odientes.dōm ꝙ ꝓpha nō odiebat naturā ſ eorū culpam.ꝓpter qđ subiunxit.pfecto odio oderā illos.vt nec ꝓpter vicia hoies odiatis.nec ꝓpter homines vicia diligatis.
¶ Ad illud quod obī ꝙ de⁹ odit 25
petōres iā patet respōsio.q: deus non odit eos rōne nature ſ rōe vicij. Licet em̄ rōe vicij puniāt a diuia iusticia.rōne tñ nāe ad bonū ordinate fouent ⁊ attrahunt a diuina misericordia.sm illud qđ dicit Roma.v.Cōmendat deus charitatē suā in nobis.q: cuz adhuc petōres essemus xp̄s ꝓ nobis mortu⁹ est. sic em̄ mundum deus dilexit (vt dī Joh.iij.) vt filiū suum ⁊c.
¶ Ad illud qđ obī ꝙ si oppositū in opposito 26
⁊ ꝓpositū in ꝓposito.dōm ꝙ illud habet veritatē intelligēdo p se.⁊ iō in rōne illa est duplex defect⁹. Primū.q: boni hoies sunt diligendi nō solū q: boni.sed etiam q: ad bonum ordinati.siue nō solum q: boni in actu.sed etiā q: boni in aptitudine ⁊ habilitate. ⁊ ideo nō sequit ꝙ mali sunt odiēdi q: mali. q: ⁊ si nō sint boni in actu.sunt tñ boni in aptitudine ⁊ habilitate. Preterea esto ꝙ hoc sit verū ꝙ boni inq̄tū boni sint diligendi.ex hoc tñ nō seq̄t ꝙ mali inq̄tū mali sint odiendi.Et hoc quidē verū est.ſ ex hoc vlteri⁹ nō est inferendū ꝙ mali hoies nō sint diligēdi.q: q̄uis in eis sit malicia culpe q̄ est rō odiendi. est tamē in eis bonitas nature q̄ est rō diligendi.
¶ Ad illud 27
quod obī ꝙ charitas est vinculum vnitatis.dōm ꝙ vinculū dilectōnis licet respiciat duo extrema.vnū tñ illoꝝ respicit sicut subiectū.alterū aūt sicut terminū.nec oportet ꝙ vtrūq; respiciat sicut subiectū.nisi vbi repit pfecta rō vnionis. Qm̄ ergo habēs charitatē est de vnitate corpis. alius actu nō hñs charitatatem pōt eē de vnitate corpis illius q̄uis charitas nō sit in actu.hinc ē ꝙ charitas pōt esse in vno respectu alterius.ꝓ eo ꝙ vinculū amicicie ad sui eē nō necessario exigit extremoꝝ mutuā ↄiūctionē. mlti em̄ diligunt q̄ nō diligunt. Vñ ꝙ charitas sit vinculum vnionis nō oportet ꝙ ponat vtrūq; extremoꝝ in actu vniendi.sed sufficit ꝙ ponat vnū in actu.s.subm in q̄ est.reliquū vo in habitu.s.obiectum.sicut scientia ponit scientē in actu.scibile vo ponit in habitu.

Questio.iiij. d

Utrū ex charitate diligenda sint corpa nostra. Et ꝙ nō vr̄ Joh.xij. Qui amat aiaz suā pdet eā.sed ↄstat ꝙ aia nō stat ibi nisi ꝓ vita carnali. g̃ si vita carnal in hoc mūdo est odienda.vr̄ ꝙ odiēda sint corpa no

stra.nō ḡ ex charitate diligēda. ¶ Itē nihil ē ex charitate diligendū qd impedit hominē ad affecutionē beatitudinis.ſ caro nostra est hmōi.q2 caro cōcupiscit aduersus spūm.ſm q dicit Gal.v.Et ad Romanos.vij. Inuenio in mēbris meis qd legi repugnet tc.Si ḡ corpa nostra impediunt nos a beatitudine assequenda.vr q nō sint ex charitate diligēda. ¶ Itē charitas nūq̄ excidit.ḡ vr q illa ex charitate sūt diligenda q̄ nunq̄ excidūt.ſ corpa nostra corrumpentur.ḡ ex charitate nō sunt diligēda. ¶ Itē rō imaginis siue expressa assimilatio ad deū est id qd facit creaturā rōnalē ex charitate diligi .sicut in p̄cedentib⁹ patet.sed in corpe cōicam⁹ cū brutis.nec pfectō imaginis reperit in nobis ex pte corpis nostri.ḡ vr q corpora nr̄a nō sint ex charitate diligēda sicut nec bruta aialia ¶ Sed ɔ̄.Ephe.v. Viri debent diligere vxores suas sicut corpa sua.si ḡ hortat apl's ad diligēdas vxores ex charitate.cū silr diligende sint vt corpora nr̄a.vr q corpa nostra sint ex charitate diligēda. ¶ Itē aug.dicit in li.de doct.xpiana.Quatuor sūt diligenda.et tribus p̄missis subdit quartū qd infra nos est.s.corpus nostrū.Si ḡ aug.enumerat ibi diligenda ex charitate precise ꝛ ꝓprie.vr q corpa nostra sint diligenda ex charitate ¶ Itē omē beatificabile. ex charitate est diligibile.ſ corpus nostrū cū aia cōicat in participatione felicitatis.ḡ siliter cōicare debꝫ in dilectione charitatis. ¶ Itē in ordine charitatis cōsanguinei p̄mittendi sunt extraneis ſm ambro. ſ cōsanguinitas nō est nisi ex pte corpoꝝ.si ḡ h̄ cōditō reddit hoies magis amabiles. vr q corpa nr̄a inter
28 ea cōnumerent q̄ sunt ex charitate diligēda ¶ Rᷤ. dōm q cum charitas sit pondus inclināſ ad sūmū bonū ꝛ pfectā beatitudinē.oē illud facit diligere qd est beatū vel beatificabile.Qm̄ ḡ ɔtingit aliq̄d eē beatū tripliciter.s.p eēntiā.ꝛ p primā influētiā.ꝛ p q̄ndā redundantiā.hinc est q oia ista ex charitate sunt diligenda ſm prius ꝛ posteri⁹.ſm maius ꝛ minus. Beatū aūt p eēntiā est solus de⁹. Btm̄ p p̄mā influentiā est rōnalis spūs.Beatū deniq̄ p quādā redūdantiā est corpus hūanū in qd gaudiū glorie redundat p ɔiunctionē sui ad aiaꝫ. Hinc est q charitas nō solum facit nos diligere deū ꝛ rationalē spūm ſ etiā corp⁹ nr̄m.Cōcedendū est igit sicut pbatū est.q corpora nr̄a diligenda sunt ex charitate. cōcedende sūt
29 etiā rōes ad hanc ptē inducte ¶ Ad id qd obi q deus hortat nos in euāgelio ad vitā carnalē odiendā Dōm q in corpe nr̄o est viciositas ɔcupie. et bonitas nature. Et q2 viciositas ɔcupiscentie iclinat ad malū iō est odiēda.ꝛ si q̄s eā diligit odit aiam suaꝫ. q2 vo bonitas nature ordinata est ad summū bonū q̄dāmō cōparticipādū iō est diligēda.Cū ḡ dn̄s hortat ad odiendā aiam nr̄ām siue vitā carnalē. dō.q hoc nō cōcludit q corpa nr̄a nō sint diligenda q̄tuꝫ
30 ad bonitatē nāe.ſ q̄tū ad viciositatē ɔcupie.Et p h̄ ptꝫ rn̄⁹ ad rōnē sequentē.q2 caro nō repugnat spūi. nec impedit ab assequēda beatitudine ꝓpt ɔditionē
31 nature.ſꝫ ꝓpter viciositatē ɔcupie ɔtracte ¶ Ad illud qd obr q nō debēt diligi ex charitate ea q̄ corrūpunt.cū charitas nunq̄ excidat.dōm q q̄uis corp⁹ nostrū sit corruptibile ad tp̄s ꝛ ſm p̄ntē statū. est tn̄ ad ppetuā incorruptionē ordinatū. Vn̄ q̄uis nunc semiet in corruptiōe.resurget tn̄ in incorruptōe.ꝛ iō q̄uis corpus sit corruptibile q̄tū ad lapse nāe infirmitatē,nō sequit q nō sit diligibile ex charitate q̄tū ad necitatē nāe.ſm quā ordinatū est ad ppetuā incorruptionē ¶ Ad illud qd obi q rō imaginis ꝛ ex- 32
pressa assilatio q̄ facit creaturā rōnalē diligi ex charitate nō inuenit in corpe.dōm q verꝫ est p se loquendo q rō imaginis sic facit.licet aūt corp⁹ hūanū non sit ad dei imaginē p se.est tn̄ vnitū aie q̄ est ad imaginē vnita in vnitate nature.ꝛ rōne illi⁹ est beatitudinis ɔparticipabile.ꝛ sicut est btitudinis ɔparticipabile.ita ꝛ diligendū ex charitate.ea vicꝫ rōne qua est aie rationali vnitū.et hoc est ꝓpriū corpis hūani respectu cuiuslibet alterius corpis.ꝓpterea nō est simile de alijs corpibus irrōnabilibus.

Questio.v. e

Vtrū ex charitate sint diligenda dona gratuita: Et q sic vr.primo p aug.in li.de tri. Qui diligit ꝓximū ipām p̄cipue dilectionē diligat. ḡ si ꝓximum diligit ex charitate.dilectionē diligit ex charitate.ſ dilectio qua diligit ꝓximū est donū gratuitū.ḡ dona gratuita sunt ex charitate diligenda ¶ Itē oē qd ordinat ad beatitunē ꝛ ad eā pducit est diligēdū ex charitate.ſꝫ dona gratuita sunt hmōi.ḡ vr q ex charitate diligenda sint ¶ Itē ɔstans est q dona spūalia sunt amanda ꝛ a deo petenda.ꝛ q̄ illa diligit diligēdo meret.si ḡ dilectio meritoria est dilectio charitatis. ḡ vr q talia dona sint ex charitate diligenda ¶ Itē sicut se hꝫ dilectio gratuita ad dona ḡtuita.sic se hꝫ dilectō nāl ad bona nālia.ſ bona nālia diligūt nāli dilectiōe. ḡ pari rōne dona gratuita diligunt dilectiōe gratuita. ſ dilectio gratuita est dilectio charitat. ḡ vr q dona gratuita sint ex charitate diligēda ¶ Cōtra. Nulla creatura carens rōe ē diligēda ex charitate. ſ hmōi dona ḡtuita rōnē nō hn̄t.ḡ nō debēt diligi ex charitate ¶ Itē diligere est velle alicui bonū.ſ stult⁹ est qui vult alicui virtuti vel charitati bonū.ḡ vr q hmōi dona gratuita ex charitate nō sint diligenda ¶ Itē illud solū est ex charitate diligibile.qd est aliq̄ mō beatificabile.ſ hmōi dona gratuita nō sūt btificabilia. ḡ nō sunt ex charitate diligibilia ¶ Itē aug.sufficienter enumerat ea q̄ sunt ex charitate diligēda.ſꝫ dona gratuita nō sunt de illis q̄ aug.enumerat. ḡ vr q ex charitate diligēda nō sint ¶ Rᷤ.ad p̄dictoꝝ intel- 33
ligētiā est nōndū q aliq̄ dicere voluerunt dona ḡtuita nō eē ex charitate diligenda.ſm q diligere ex charitate est mot⁹ charitatis elicient.ſꝫ si ex charitate diligunt.h̄ est ſm q diligere ē ipi⁹ charitat imperantis. Nā in hoc differt charitas ab affectu nāli.q2 nālis affect⁹ q̄rit ꝓpriū cōmodum.charitas vo ſm q dicit Greg.,ptendit in alterū.ꝛ q2 ɔmodū nostꝝ recte et ꝓprie ɔsistit in spūalib⁹ donis q̄ ordināt nos ad beatitudinē.iō amor taliū donoꝝ est a dilectione naturali elicitiue.ſꝫ a charitate imperatiue.cui⁹ est imperare affectib⁹ nostris vt recte moueant in suū finē. Sꝫ illō nō sufficit dicere. Primū quidē.q2 charitas nō sp in alterꝫ tendit.habens eīn charitatē p ipāꝫ frui deo desiderat.Scdo vo q2 q̄uis sit nāe q̄rere ꝛ amare cōmoda nālia.spūalia tn̄ dona pfecte amare. h̄ nō pōt esse nisi dilectionis gratuite.Et ꝓpterea ē ali⁹ modus dōi.q cū bonū sit obm charitatis. ꝛ actus recipiat spēm ab obo.intentio act⁹ diligēdi variari hꝫ ſm rōnē boni.Bonū aūt dr̄ aliq̄d dupl'r. Vno mō cōcreti- 34
ue.q2 est ordinatū ad btudinē ꝛ in finē.Alio mō abstractiue.q2 ē illud q̄ q̄s ordinat in finē.dona igit ḡtuita nō dicūt eē bona p̄mo mō ſ scdo.q2 mediantibus illis hōies rōnales hn̄t in finē ordinari. iō ꝓprie loquendo magis sunt bonitates q̄ bona. ꝛ mag rōnes diligendi q̄ diligibilia.ꝛ iō dicūt isti q susceptiua horum donoꝝ spūaliū sunt ex charitate diligenda.ipsa vo dona gratuita nō sunt ꝓprie ex charitate diligenda.ſ magis rationes diligendi ex charitate .Et quia accns cum subiecto est vnū. iō dilectōnē istoꝝ donorū cū dilectiōe creaturaꝝ rōnabiliū nō est ponere in numerū.Sꝫ illud adhuc calūniabile ē.p eo q de⁹ q̄ est ipa summa bonitas p eēntiā cōnumerat int ea q̄ sunt ex charitate diligenda.Et iterū. Propt qd vnūqdq̄ tale ꝛ ipm magis.ſ talia dona spūalia sunt bona ꝓpter que hoies diligūt.ḡ multo forti⁹ ex charitate diligēda ipa vident. Et iō est adhuc terci⁹ modus dōi. q2 sicut in p̄cedētib⁹ tactū ē duplex est charitat motus ꝛ affect⁹.Est eīn dilectio amicicie. et dilectio cōcupie.Dilectiōe amicicie illa diligunt q̄b⁹ optat bonū.Dilectiōe vo ɔcupie dicūt diligi q̄ desiderantur.Qm̄ ḡ desideriū bonoꝝ spūaliū est ipi⁹ charitatis ſm q sancti dicūt q bona spūalia retinēt rōnem honesti.ɔcedēdū est q bona gratuita ex charitate diligenda sunt.Et hoc expresse dicit aug.in.viij.de tri. cū dicit q ipa charitas ex charitate diligenda est expresse.ꝛ docet ipa experientia viros spūales q̄ nihil tā desiderāt post deū q̄ habere pfectā dei dilectionē.vn̄
35 ɔcedēde sunt rōes q̄ sunt ad ptē istā. ¶ Ad illō vo qd obr p̄mo in ɔtrariū q nulla creatura carens rōe diligenda est ex charitate. dōm q si intelligat de dilectione amicicie verū est.Si vo de dilectiōe ɔcupiscētie nō est veꝝ.Et si tu obijcias q tūc bona tpalia erunt diligenda ex charitate. cū charitas faciat illa bona ɔcupisci ꝓpter obsequiū dei.dōm q nō est sile. q2 illa bona tpalia habent tm̄ rōnē cōmodi. ſ bona spūalia habēt rōnē honesti.ꝛ iō ɔcupia sapie in scriptura laudat.q̄uis ɔcupia pecunie vitupet. Preterea bona tpalia sunt mīma bona.sicut dicit aug. ſ dona gratuita inter bona maxima. ideo de his ꝛ istis nō
36 est sile. ¶ Ad illud qd obi q diligere ē velle alicui bonū iam ptꝫ rn̄sio.q2 loq̄t de diligere ſm q ē act⁹ amicicie.ſm eīn q est act⁹ ɔcupie diligere nō est velle alicui bonū.ſ magis est aliqd bonū desiderare. vel aliquod bonū acceptare.Et q̄uis nō sit ɔcedenduꝫ q charitas faciat sibi velle bonū.facit tamen se deside-
37 rari ꝛ acceptari tanq̄ verū bonū. ¶ Ad illud quod obi q nihil est amandū ex charitate nisi beatificabile.dōm q illud prima fronte habet instātiā in deo Preterea.ꝛ si in creaturis aliq̄ mō hēat veritatē.hoc verū est in his q̄ diligēda sunt dilectiōe amicicie.
38 ¶ Ad illud qd vltimo obi.dōm q aug. non enumerat q̄cūq̄ diligēda ſ diligēda dilectōe amicicie.Et si tu queras rōnē quare.dōm q h̄ est q2 mot⁹ amicicie maioris libertatis est q̄ motus ɔcupie.et ſm illum ꝓtendit charitas in alterū.et iō ſm illū modū mag diligibilia distinguunt.ꝛ que diligēda sunt diligi p̄cipiunt. Nec est diminutio.q2 in illis ista includūt.

Questio.vj. f

De diligendoꝝ numero ꝛ sufficientia.dicit eīn aug. q quatuor sunt ex charitate diligenda.vicꝫ. deus.et nosipi.ꝓximus.ꝛ corpus nostꝝ.Et vr p̄mo q ibi sit superfluitas.q2 que sunt eiusdē spēi nō distinguunt nisi ſm numeꝝ.ꝛ nō debent facere diuersa mēbra distinctionis.ſ nos ꝛ ꝓxim⁹ noster sum⁹ eiusdē spēi.ḡ non dꝫ hō habens charitatē cū ꝓximo suo ꝓ diuersis diligentib⁹ nūerari. ¶ Itē sacra scriptura sufficienter enumerat diligibilia in p̄ceptis que dat.ſ nō enumerat nisi duo.s.deū ꝛ ꝓximū de quibus dat duo p̄cepta.ḡ vr q alia mēbra sint superflua. ¶ Itē nihil ɔtingit eē beatū nisi trib⁹ modis.vicꝫ.p essentiā. p p̄maꝫ influentiā.ꝛ p redundantiā.ḡ si charitas nō se extēdit ad diligendū nisi ad id qd est beatū in actu vel in potētia.vr q nō sint nisi tria diligenda.vicꝫ.de⁹.animus.ꝛ corpus. ¶ Sed q sit diminutō vr̄ p̄mo p ambro.q̄ ſm q i sequēti di.hr̄ assignat sex mēbra in numero diligendoꝝ.ḡ si ambro. nō fuit in enumerando superfluus.vr q aug.fuit diminut⁹. ¶ Itē sicut ex charitate diligendū ē corpus nostrū.ita ꝛ corpus ꝓximi.sicut ḡ anim⁹ nr̄ ꝛ anim⁹ ꝓximi ɔstituunt duo mēbra diligendoꝝ.ita vr q ꝛ corp⁹ nr̄m ꝛ corp⁹ ꝓximi.ḡ vr q quinq̄ ex charitate sint diligēda. ¶ Itē sicut ex charitate diligimus qd est supra nos ꝛ infra nos.sic etiam ex charitate diligēdū est qd est ɔ̄ nos. vicꝫ inimicus.sicut supra ondsum est.vr ḡ q predict mēbris deficiat vnū mēbruꝫ. Querit ḡ quare tot ex charitate sunt diligenda ꝛ nō plura neq̄ pauciora:
¶ Rᷤ.dōm q nūerus diligibiliū ꝛ sufficientia dupli- 39
citer pōt accipi.Vno mō p cōparationē ad ipām dilectionē.Alio mō p cōpationē ad ipm diligentē.Secūdū ipām dilectionē pōt accipi numerus ꝛ sufficiētia sic.Cū eīn dilectio sit appetitus boni.in appetitu aūt boni est ɔsiderare ipm bonū desideratū. et ipsuꝫ q̄ desiderat bonū.Bonū aūt desideratū h̄ est sūmuꝫ bonū.ille q̄ desiderat est habens charitatē.cui aūt desiderat pōt esse in quadruplici drn̄tia. Aut q2 optat summū bonū ipi deo.aut sibiipsi. aut sibi simili. aut sibi adherenti.ideo quatuor sunt ex charitate diligēda.q2 numerus diligendoꝝ nō accipit ex pte optantis vel ex parte boni optati cū sit vnū.ſ ex pte ei⁹ cui optat .qd cū sit in q̄druplici drn̄tia. quatuor sūt diligendoꝝ mēbra.ꝛ hoc est qd supra dictū est.q2 in p̄dicta diuisione sumit numerus diligēdoꝝ ſm dilectōnē amicicie q̄ dī q̄s diligere aliū q̄n vult illi bonum. Alio mō pōt sumi numer⁹ ꝛ sufficiētia diligēdoꝝ ex cōpatiōe ad ipm diligentē. Nā diligēs aut hꝫ respectū ad se.aut ad id qd est supra se.aut ad id qd est iuxta se.aut ad id qd est infra se.et ſm hoc quatuor tm̄ modo diligenda sunt ex charitate.Et ſm hūc modū assumit aug.diligibiliū numeꝝ ꝛ sufficiētiam in li.de doct.xpiana.nec tm̄ assignat numerū ſ etiā ordinem debitū.Ait eīn sic. Quatuor sunt diligēda. Vnū qd est supra nos.s.deus. Alterū qd nos sum⁹. Terciuꝫ qd iuxta nos est.s.ꝓxim⁹.Quartū quod infra nos ē scꝫ corp⁹.Et q2 oia p̄nt reduci ad ista q̄tuor.iō pꝫ diligendoꝝ numerus ꝛ sufficiētia. ¶ Ad illud qd obi 40
q est ibi superfluitas.q2 nō differim⁹ specie a ꝓximo. dōm q q̄uis spē nō differam⁹.tn̄ ad nos ꝛ ꝓximos nr̄os charitas nr̄a diuersimode compat ſm rōnem diligendi ꝛ gradum. Primo eīn charitas facit habētem se tendere ad btitudinē. ꝛ deinde ꝓximū optat tendere ad idē q̄si a latere. ¶ Ad illud qd obi q sac 41
scriptura nō exp̄mit nisi duo diligēda. dōm q in sequēti mādato implicat tria diligibilia. Nā i h̄ q dicit dilige ꝓximū tuū tc.mādat hoi q diligat seipm. ꝛ cū ipe sit cōstitut⁹ ex aia ꝛ corpe. includit ibi dilectio vtriusq̄. ¶ Ad illud qd obi q tm̄mō trib⁹ mo- 42
dis est q̄d beatū.dōm q verū est.ſ tn̄ charitas q̄ disponit ad btitudinē alio mō respicit suū susceptibile. alio mō respicit illud qd est ei sile.p̄mū vt pticipās. scdm vt cōparticipans.iō ſm istā diuersam cōpationē distingui p̄nt diuersa diligibilia. ¶ Ad illō quod 43

obiçitur qđ est ibi diminutio. qz Ambr. assignat sex membra. dom q illa sex mẽbra reducũt ad ista ḡtuor. Ambro. n. distinguit vnũ mẽbroꝝ istoꝝ in ẽq̃. vicz distinctionẽ eius qđ iuxta nos est. l. dilectionez ꝓmi. Nec ẽ ibi ꝓfectas. qz ambro. ꝓsiderat differẽtias diligibiliũ accĩtales. Aug. ꝓsiderat gradus hominis z dñitas magis ẽntiales. qđ melius appare
44 bit inferius. ¶ Ad illud qđ obi de corpe ꝓmi. dr. q tam corpus ꝓmi q̃ corpus nostrũ est iuxta nos z cõtinet sub quarto mẽbro. Nec est sile de ania nra z de anima ꝓmi. qz diuersimode habet charitas cõ pari ad vtrũq̃. qz ad vnũ sicut ad intrinsecũ. ad aliud sicut ad ꝓpinquũ. Ad corpa aũt cõpari habz vni formiter. Ad vtrũq̃ ẽñ cõpaꝝ sicut ad inferius. Alii volunt alij dicere q dilectio corpis ꝓmi cõtinet ꝑ dilectionẽ ꝓmi. qz vniformiter cõpaꝝ charitas ad vtrũq̃. ad aiam aũt nostrũ z ad corpus cõpaꝝ diffor miter. qz ad aiam ꝓpaꝝ sicut ipm infozmãs z eidẽ inherens. ad corpus vo sicut ad dñans et ipm regens
¶ Ad illud qđ obi q ex charitate diligendũ est qđ ẽ 45 contra nos. dom q illud ꝺtinet sub illo mẽbro qđ ẽ iuxta nos. ꝓ eo q et si inimici sint diligendi qui ste ꝓtra nos. nõ tñ sũt diligẽdi in eo q sunt ꝺ nos. hoc ẽ rõne culpe. sed in eo q sunt iuxta nos. boc est scõm conformitatem nature.

Di. xxix. de charitate ḡtum ad diligendi ordinem.

Ost predicta de ordine charitaꝝ agẽdũ ẽ zẽ. Supra determinauit mgr de charitate ḡtũ ad eẽntiam z diffinitionẽ. ḡtũ ad diligibiliũ numerũ z distinctionẽ. hic sequt tercia ps in q̃ determiat de ipa ḡtũ ad diligẽdi ordiez. Diuidit aũt pars ista in tres ptes. in q̃z prima determiat de ordine charitatis ꝓ opationẽ ad ea q̃ ꝓ charitatẽ diligunt. In scda ꝓ cõpationẽ ad ea beneficia q̃ ꝓ charitatẽ impendunt. ibi. Unde etiam sup hoc sepe mouet qõ. In tercia ꝓ compationẽ ad gradus q̃ in charitate reperiunt. ibi. Sciendũ q̃z ẽ diuersos gradus charitatis ee. Prima z vltima ptibus remanentib⁹ indiuisis. media ps diuidit in duas. In quarũ prima ponit mgr circa hãc mãm diuersoꝝ opiniones. In scda dissoluit incidẽtes dubitatiões. ibi. Solet etiã queri si pentes nri zẽ. Prima pars diuidit in tres ptes. In q̃z ꝑma opponit ad ptẽ vnã auctes aug⁹. In scda vo opponit ad alterã ptẽ auctes legis. ibi. Quibus obuiat illud preceptum legis. In tercia vo sbiungit opinionẽ suã. ibi. Uerũ qz ꝑmissa verba ambro. zẽ. Similiter scda ps in qua remouet dubitatiões incidẽtes tres habet ptes ꝑm tres dubitationes q̃s dissoluit. quaꝝ vna orit ex alia. Primaz dissoluit ibi. Solet q̃ri si pentes. Secdaz ibi. Uerũtñ latebrosa qõ hec est. Tercia ibi. Solet queri cũ dr ꝓcepit inimicos diligi zẽ.

1 a ¶ Peccat ei q̃ ꝓpostere agit. Uidet ꝺ esse falsũ. Ponat ẽñ q aliquis exponat se mori ꝓ salute alterius melioris sc. z sustineat penurias. vt alij melioꝝ se ꝓuideat ad sufficiẽtiã. ꝑmittit sibi aliũ. z tñ nõ vi ꝺ charitatẽ facere imo valde charitative ꝓcedere. Itẽ esto q facia ꝑ q̃ qđ debeo. ñ obligoꝝ ei ad faciẽdũ amplius. q̃ si plus facio alij q̃ sibi nõ ꝑiudico ei nec ordini caritatis. Rõ. dom q q̃dam est prepostera tio ordinis et debita cã. q̃daz ꝓter cãm. q̃ dã ꝺ debitã cãz. Tũc est ꝓpostratio ex debita cã q̃s ꝺ bonuz cõe ꝓponit bono ꝓ ꝓio in templib⁹. et hec quidẽ ꝓpostratõ facit ad meriti cumulũ. Et licz vitent ꝓpostratõ. tñ multo maior est ꝑfectio ordinatio. Alia est ꝓpostratio ꝓter cãm debitaz. vt si ex sola liberalitate voluntatis mee magis me exhibeam alicui extraneo q̃ vxori mee. filio z etiã ꝑi meo. ꝓsiderãdo in ipo aliquã ste nuitatẽ. magis q̃ dei volũtatez. aut meriti dignitatẽ. z ꝺ ꝓpostratio aufert meritũ. qz in hoc nõ mercor. Tercia vo est ꝓpostratio ꝺ debitã cãz. vt pote si ꝑi meus magis indigeat. z ego possũ ei magis subuenire. z ipo neglecto subueniã extraneo. z illa inducit ꝑfũ. et de hac intelligit auctas magistri in lra. Et ꝓ hoc patet rõsio ad oba.

b ¶ Multoꝝ charitas inordinata ẽ. Cõtra ista Ambro. oba obi sic. charitas non põt ee informis q̃ sp formata. z charitas formata sp est ordinata. q̃ implicant oppsita cũ dr. charitas inordinata. Itẽ vr male dicere in hoc q sub dit. qđ in ꝑmo est ponũt tercio vt quartũ. si cũ ꝑmo diligend⁹ est deus. z q̃ ꝓponũt aliqđ deo nõ bñt charitatẽ. vr q male dicat q aliq̃ habẽt charitatẽ inordinatã. eo q ponunt deũ tercio vel quarto loco. Rõ. dom q nomen charitatis accipit large. et ꝓprie. Large ad quãcũq̃ dilectionẽ q̃ multum habet amatũ carũ. et ista põt ee inordinata vel ordinata. ipe aũt obiçit de charitate ꝓprie sumpta.

c ¶ Ante oia deũ zẽ. Uidet in hac distinctione mgr imo ambro. ee superfluus. Primo qz aug. nõ enũerat nisi quatuoꝝ gradus. ꝺ aũt enumerat sex. q̃ vr si aug. nõ est diminut⁹ q̃ iste sit superfluus? Si tu dicas q sub vno istoꝝ membroꝝ vicz sub dilectione ꝓmi ꝓtinentur quatuoꝝ de illis mẽ-

De ordine charitatis ḡtũ ad ea q̃ diligunt. a

XXIX

a

Aug. in li. de doctrina ꝓpiana.

Ordo diligẽdi ꝺ oñdit.

c

Opi. q̃rũdã.

Aug. viij. li. de trini.

Nota ordinez charitatis.

Ost ꝓdicta de ordine charitatis agendũ est. qz dicit sponsa. Introduxit me rex in cellã vinariã. z ordinauit in me charitatẽ. Uideam⁹ ḡ ordinẽ q̃d ꝑus. q̃d posteri⁹ esse debeat. ª Peccat eñ q̃ prepostere agit. Nã scire q̃d facias. z nescire ordinẽ faciendi nõ est ꝑfecte cognitiõis. Ordinis nãq̃ ignorãtia cõturbat meritoꝝ formã. Ordinẽ aũt diligẽdi aug. insinuat dicẽs. ipe est q̃ ordinatã hz dilectionẽ. ne aut diligat qõ nõ est diligendũ. aut nõ diligat qõ diligẽdũ est. aut eque diligat qõ min⁹ vel ampli⁹ diligẽdũ est. aut min⁹ vel ampliꝰ qõ eq̃ diligẽdũ est. Ois pctõr in ḡtũ pctõr est nõ est diligend⁹. z ois hõ in ḡtũ est hõ diligendus ẽ ꝓpter deũ. deus vo ꝓpter seipm. z deus ꝓpter se oñt hoe amplius diligẽdus est. z ampli⁹ q̃sq̃ dz deum diligere q̃ seipm. Itẽ ampli⁹ aliꝰ homo diligendus est q̃ corpus nr̃m. qz ꝓpter deũ oia ista diligẽda sunt. et põt nobiscũ deo homo ꝑfrui. qõ nõ ꝑt corp⁹. qz corp⁹ ꝑ animã viuit q̃ fruimur deo. Audisti aliqua de ordine charitatis vbi expressũ est nos ampli⁹ debere diligere deũ q̃ oñs hoes vel nosipos. z ampli⁹ aiaz aliciꝰ hois q̃ corpus nr̃m. In enumeratiõe etiã quatuoꝝ diligendoꝝ supius posita ꝑus ponit qõ supꝝ nos est. Scõo qõ nos sum⁹. Tercio qđ iuxta nos ẽ. Quarto qđ infra nos est. vbi ordo diligẽdi insinuari videt ex rõne nũerationis. Nõ ẽ aũt aptũ vtrũ oñs hoes ꝑter diligere debeam⁹ et tantũ quantũ nos vel minus.

¶ De charitatis ordine ḡtũ ad ea bñficia q̃ ꝓ eã impẽdũt. Et opponit ad ptẽ vnã auctes aug. b

Uñ etiã super ꝺ sepe mouet qõ. quã ꝓpterã faciũt sanctoꝝ verba varie ꝓlata. Quidaz ẽñ tradere videnť q

pari affectu omnes diligendi sint. ꝺ in effectu. i. in exhibitiõe obsequij distinctio obseruãda sit. Uñ Aug. Oñs hoes eq̃ diligẽdi sũt. ꝺ cũ oib⁹ ꝓdesse nõ possis. his potissime ꝓsulẽdũ est q̃ ꝓ loco⁹ z tpm vl q̃rũlibz rex⁹ oportunitatib⁹ strict⁹ tibi q̃si quadã sorte iũgũt. Ꝓo sorte eñ habẽdũ est q̃ q̃sq̃ tibi tpaliter colligat⁹ adheret ex q̃ legis poti⁹ illi dandũ ee. Idẽ sup epłaz ad Gal. Operemur bonũ ad oes. maxie aũt ad domesticos fidei. i. ad ꝓpianos. Oib⁹ eñ pari dilectiõe vita eẽna optãda est. et si nõ oibus eadẽ pñt exhiberi dilectiõis officia q̃ fratribus maxie sũt exhibẽda. qz sũt inuicẽ membra q̃ hũt eũdẽ prem. Ihis alijsq̃ testimonijs innituñt q̃ dicũt omnes hoes ꝑter diligẽdos esse charitatis affectu. sed in opis exhibitione differẽtiã.

Opponit ad alterã ptem autoritate legis. c

Exod. xx. Quibus obuiat illud preceptũ legis de diligẽdis parentibus. Honoza prem tuũ z mrem. vt sis longeu⁹ super terrã. Ut qđ eñ spãlit illud ꝓcipit de pentẽ⁹ nisi maiori dilectione foꝛent diligendi? Sed ꝺ illi referẽdũ dicũt ad exteriorẽ exhibitionẽ in q̃ ꝓponẽdi sunt pentes. Uñ honoza dixit nõ dilige. Obuiat etiã illud qõ Ihiero. sũ per Ezechielẽ ait. s. vt ordine charitatis sicut scriptũ ẽ. ordinauit in me charitatẽ post oim patrẽ deũ. carnis q̃z pf diligat z mr̃. z filius z filia. frat z soroz. Ambro. q̃z diligendi exprimens ordinẽ sup illud Cãticoꝝ capło. j. Ordinauit in me charitatẽ. ait. b Multoꝝ charitas inordinata est. qõ in ꝑmo est ponũt tercio vel quartũ. Ꝓio deus diligẽdus est. scõo pentes. inde filij. post domestici. q̃ si boni sunt. malis filijs ꝓponẽdi sunt. Scõm hoc in euãgelio ad cuiusq̃ dilectionẽ ꝓpriũ ponit. Diliges dñm deũ tuũ ex toto corde tuo. z ex oib⁹ viribus tuis. z ꝓximũ tuũ sicut teipm. z inimicos. nõ ex tota virtute. nõ sicut teipm. sed simplicit. sufficit eñ q̃ diligim⁹ z nõ odio habemus. Ecce ex ꝑmissis apte insinuat q̃ in affectu charitatis distinctio sit habenda. vt differenti affectu nõ pari hoes diligamus. et ante oia deũ. scõo nosipos. tercio pentes. inde filios vl frẽs. post domesticos. demũ inimicos diligam⁹. Sz inquntillis q̃ de ordine dilectiõis vt supra dicũt ee referẽda ad opez exhibitionẽ q̃ differẽter ꝓmis exhibẽda sunt. ꝑmo pentib⁹. inde filijs. post domesticis. demũ inimicis. deũ vo tã affectu q̃ obsequij exhibitiõe añ oia diligendũ. ¶ Quoꝝ etiã nõ nlli tradũt affectu charitatis tãtũ ꝓximos ee diligẽdos. quãtũ nosipos diligim⁹. qõ ꝓfirmãt auctes aug. q̃ ait. Nec illa iã qõ mouear quãtũ charitatis fratri debeamus impendere. quãtũ deo. incompabiliter plus deo q̃ nobis. fratri vo quantũ nobis. Nos aũt tãto magis diligimus quãto magis diligim⁹ deũ. Ex ꝺ z ex premissis testimonijs aug. asserunt oñs hoes pariter ee diligendos a nobis. z tãtũ quãtũ nos. deũ aũt pluscq̃ nos. corpus vo nr̃m minus q̃ nos vel ꝓximos. Nec in enumeratiõe premissa quatuoꝝ diligendoꝝ ordinẽ diligendi assignari dicunt. sed tñ q̃ sunt diligenda.

¶ Subiũgit opinionẽ suã q̃ non pari affectu oẽs diligendi sunt. d

Uerū q̄ pmissa verba ambrosij ordinē diligēdi ƀm affectū magis q̄ ƀm effectū diligēter intuētibus explicare videt̄.nō indocte alij dicūt.nō mō in exhibitiōe opeeris ƀ etiā in affectu charitatis ordinē differētē eē statutū.vt añ oīa diligam⁹ deū.scōo nos.tcio pentes.quarto filios vel frēs ⁊ hmōi.postea domesticos.demū inimicos.Q̄ vo aug.dic̄ piter oēs esse diligendos.⁊ pari dilectiōe oibus vitā optādā.ita accipi pōt vt paritas ñ ad effectū referat̄ ƀ ad bonū qd̄ eis optat̄.q̄ charitatē oib⁹ optare debem⁹ vt paria bona mereant̄. Sic apl's dicit.Uolo oēs hoīes eē sicut me. Optāda est eñ minorib⁹ pfectio maioꝝ vt ipi fiant pfecti.⁊ sic parē mereant̄ btitudinē.vl' pari dilectiōe.i.eadē dilectiōe oms diligēdi sunt.Itē qd̄ ait vt tātū diligam⁹ frēs quantū nos ita intelligi potest.i.ad tantum bonū diligam⁹ frēs ad quātū nos.Ut tātū bonuƺ optem⁹ eis in eternitate quantū nobis.et si nō tāto affectu.vel ibi quantū similitudinis est.non quantitatis.

Opi.mḡri

j.Coꝝ.vij.
Determinatio auctuƺ q̄ vident̄ aduersari.

C Soluit incidētes qōnes.Primam de parētibus bonis ⁊ malis.
e

ᵈSolet etiā q̄ri.si pentes nr̄i mali sint vl' filij vl frēs.an magis vel minus diligēdi sint alijs bonis hac rōne nobis copulatis:Uidet̄ q̄ magis sint diligēdi boni q̄ nobis carne nō sunt cōiūcti q̄ mali carne ꝯiūcti.q̄ nob ſt ꝯiūcti corde glutino charitatis.Sanctior est eñ copl'a cordiū q̄ corpoꝝ.Uñ Beda de illis verbis dñi.Mat mea ⁊ frēs mei hi sūt q̄ verbū dei faciūt.ait.Nō iniurio se negligit mrēm.nec mat̄ negat̄.q̄ etiā de cruce cognoscit̄.ƀ religiosores mōstrant̄ copule mētiū q̄ȝ corpoꝝ.

d

R°.

Mat.xij.

C Soluit scōam qōnem incidētalē de dilectiōe inimicoꝝ simpliciter nō sub certa ꝯditōe.
f

Uerūtamē latebrosa qd̄ ƀ est.nec a nobis plene absoluenda pperātib⁹ad alia.Mouemur eñ sup vbis illis q̄bus inimicos nō ex tota virtute.nō sic̄ teipm iubet diligere ƀ simplr̄.Sufficit eñ q̄ diligimus ⁊ nō odio habem⁹.Qd̄ nō ita accipiendū est q̄si sufficiat tibi diligē inimicū ⁊ nō tibi teipm.q̄ oms ⁊ amicos ⁊ inimicos sic̄ teipm diligere debes.Sed ad oñdendū grad⁹diligēdi deū ⁊ pximū.⁊ inimicū q̄ tñ pxim⁹est.q̄ dñs ponit cū ait.Diliges deū ex tota virtute tua.⁊ pximū sic̄ teipm.nō ait ex tota virtute vt oñdat pximū diligēdū minus q̄ȝ deū.Dic̄ etiā diligite inimicos.nec addit ex tota virtute.nec sic̄ teipm ƀ simplr̄.Sufficit eñ q̄ diligim⁹ ⁊ nō

R°.

Deut.vj.
Mat.xxij.

Math.v.

bris oñdit̄ tūc q̄ sit diminut⁹.q̄ dilectō corporis nr̄i ibi nō tangit̄ Itē sicut ḡdus sunt in dilectiōe pxioꝝ.sic vr̄ eē in dilectiōe dei.quia multū debem⁹diligere deū creatorē.⁊ ampli⁹ recreatorē.⁊ maxie glorificatorē.ḡ insufficiēt assigt̄ grad⁹ dilectiōis. Itē multe alie sunt cōditōnes in q̄b⁹ mēbra xp̄i inuicē ꝯiūgūt̄ pter pdictas.vicȝ relatō vxoris ad virū.discipuli ad mḡrm.dñi ad ƀuū.sbditi ad platū.q̄s oēs omittit ambro.vr̄ ḡ insufficient̄ diligēdoꝝ ordinem assigr̄e.Q̄r ḡ de numero ⁊ sufficiētia ipsoꝝ ḡduū.R°.dōm q̄ sicut dictū fuit ordo ab aug.assigt̄⁹ respicit ipsaȝ charitateȝ ƀm se.iō attēdit̄ ƀm pncipales dr̄ñtias boni q̄ sunt bonū supra nos.⁊ bonuȝ intra nos.⁊ iuxt̄ nos.et infra nos.Ordo āt ambro.respicit ipaȝ charitatē.put est in nā quaȝ dirigit ⁊ regit.⁊ ƀ non tm̄ attēdit̄ penes dr̄ias boni ƀ etiā penes rōeȝ ppri ⁊ alieni.ppinq̄ et remoti.et ƀ ordo multiplicat̄ in sex dr̄ias.Nā charitas aut respic̄ bonū simplr̄ qd̄ est sūmū bonū.⁊ sic ē prim⁹ gradus.Aut respicit bonū alienū vt sibi ꝯiūctū.⁊ sic q̄druplex ē ḡd⁹ƀȝ q̄ q̄druplex ē dr̄ia modi ꝯiūgēdi.Aut eñ ē ꝯiūctio in nāe ꝯformitate ⁊ sic ē vltim⁹ ḡd⁹.q̄ attēdit̄ in dilectōe inimicoꝝ.Aut in nature cōformitate ⁊ ꝯuersatiōis familiaritate.⁊ sic ē penultim⁹ mod⁹ q̄ attēdit̄ in dilectiōe domesticoꝝ.Aut i his ⁊ p pt̄ ƀ in sanguis ppinq̄tate.⁊ ƀ pt̄ eē duplr̄.Aut in ascēdē⁹.⁊ sic est filij ad prēm.Aut in descēdē⁹.⁊ sic ē prīs ad filiū.⁊ penes ƀ accipiunt̄ duo ḡd⁹ intmedij.Et sic pȝ nūer⁹ ⁊ sufficiētia illoꝝ sex ḡduū.pȝ etiā dissolutio oboꝝ.Ad illud.n.qd̄ obī de aug°.iā pȝ rñ°.q̄ alit̄ assigt̄ ordo diligēdoꝝ ab aug.alit̄ ab amb.Ad illud qd̄ obī de di-
4 lectiōe corpis nr̄i.dō.q̄ ƀ reducit̄ ad dilectionē sui.Ad illud vo qd̄ obī q̄ ḡd⁹ sūt in dilectiōe dei.dōm q̄ falsum est.q̄ vn⁹ ē de⁹ dilect⁹.⁊ ille nō sūt nisi rōnes mouētes ad diligēdū deū ⁊ iducētes nos ƀm pl⁹ ⁊ min⁹.q̄ tñ nō ꝯstituūt expte dilecti diuersitatē graduū.Ad illud qd̄ obī de alijs ꝯditōib⁹ ƀm q̄s attēdit̄ vinculū ⁊ ꝯiunctio.dōm q̄ ad istas pn̄t reduci oms.Nā vxor cū sit caro viri ⁊ ecōuerso reducit̄ ad dilectōȝ sui.pr̄ vo spūal'
5 ad dilectionē prīs nālis.Ceteri ꝯsanguinei ad dilectiōeȝ filij.dñs.mḡr.⁊ discipl's ad domesticos referūt̄.et sic pȝ q̄ nihil supfluū.nihil etiā diminutū in pdictis ḡdib⁹ꝯtinet̄. d C Solet etiā q̄ri si pentes ⁊c̄.Coñ.Rōes ille videt̄ eē ad vtrūq̄ ptē.Rōne.n.ppinq̄tat̄ vr̄ q̄ mali pentes pferēdi sint bonis extneis.cū pentes ponāt̄ in tercio ḡdu.Rōne vo bonitatis vr̄ ꝯtrariū.Et si tu rñdeas q̄ nō ē ꝯtrarietas.q̄ diuersis respectib⁹ pn̄t inuicē sibi pponi.⁊ hn̄t se sicut excedētia ⁊ excessa.ƀ nō soluit.q̄ adhuc restat qd̄ qd̄ illoꝝ mag̃ excellit.vtꝝ bonitas vl' ppinq̄tas:Et q̄ bonitas vr̄.cū charitas p se ⁊ primo respiciat bonitatē.Q̄ iteꝝ ppinq̄tas vr̄.q̄ penes illā attēditur ⁊ assignatur ordo charitatis.R°.dōm.q̄ est amor complacentie.et amor benificentie.Amore complacētie amat̄ q̄s aliquē q̄ñ q̄s ei⁹ facta acceptat ⁊ ipȝ approbat ⁊ etiā in bonitate ei⁹ ꝯplacet sibi.Amore vo benificētie amat q̄s aliquē q̄ñ vult ei bñfacere.

odio habem⁹.i.sufficit dicere vt diligam⁹ ⁊ nō odio habeam⁹.nō q̄n eos diligere debeamus sicut nos.q̄ proximi sunt.ƀ sufficit si eos minus diligimus q̄ȝ alios pximos.quod dilectōis genus innuit.

C Soluit terciā qōnē incidentalē de dilectōe inimicoꝝ et odio amicorum.
g

Queri etiā solet cur dñs pcepit diligere inimicos.cum alibi pcipiat odio hr̄e pentes ⁊ filios:Ad qd̄ dicēdū est duo eē diligēda i hoīe.nām ⁊ virtutē.viciū vo ⁊ pctm̄ odiēdū.Et pentes ḡ inq̄ntū mali sṫ odiēdi sūt.⁊ inimici diligendi inq̄ntū hoīes.Diligam⁹ ḡ inimicos lucrādos in regno dei.⁊ odiamus ppinq̄s si impediāt nos a regno dei.⁊ in oib⁹ cōiter nāȝ diligam⁹ quā de⁹ fecit.

Aug. In li re tract.

C De ordie charitat̄ q̄ȝtū ad ḡd⁹ q̄ in ea repiunt̄. h

Sciēdū q̄ ē diuersos eē ḡdus charitatis.Est eñ charitas icipiēs.pficiēs.pfecta.pfectissima.Uñ aug.ᶜPerfecta charitas ƀ est vt q̄s patus sit p fratribus etiā mori.Sed nūq̄d mox vt nascit̄ iā prsus pfecta est.imo vt pficiat̄ nascit̄.cū fuerit nata nutrit̄.cū fuerit nutrita roborat̄.cū fuerit roborata pficit̄.ᶠcū ad pfectōnem venerit dic̄.Cupio dissolui ⁊c̄.Hic aperte pgressus ⁊ pfectō charitatis insinuat̄.Quā pfectionē etiā veritas cōmēdat dicēs.Maiorē hac dilectōeȝ nemo hȝ q̄ȝ vt aiaȝ suam ponat q̄s p amicis suis.Qd̄ vtiq̄ dictū ē ope dilectōis.q̄ maior dilectiōis effect⁹ nō est q̄ȝ ponē aīam p alijs.Nec te moueat q̄ ait p amicis.q̄ eñ ponit aiaȝ p amicis.ponit ⁊ p inimicis.ad ƀ vt ipi fiant amici.

Aug. sup epistolā io.
c
f

Phi.j.
Iob.xv.

⁊ diligit eū nō tm̄ q̄ sit bon⁹.ƀ vt sit bon⁹.Q̄tū ad pmū amorē ponderat bonitas.q̄tū ad secūdū ponderat ppinq̄tas.Uñ esto q̄ pr̄ me⁹ sit mal⁹.⁊ ali⁹ extneus sit bon⁹.mag̃ debeo velle ⁊ desiderare ⁊ pcurare q̄ pat̄ me⁹ sit bon⁹ ⁊ i charitate pmaneat q̄ ali⁹ extne⁹.lȝ ipm ⁊ fctā ei⁹ q̄diu est in statu pcti nō debeā approbare.Et p ƀ pȝ rñ° ad qōnē ppositā.pȝ etiā rñ° ad obiecta. e C Perfecta charitas ƀ ē ⁊c̄.Obī ꝯ ƀ.q̄ si ƀ ē pfecta charitas vt sit pat⁹ p fratrib⁹ mori.cū hō in pfecta charitate ꝯsistēs nō sit pat⁹ mori p deo.vr̄ q̄ pfect⁹ āpli⁹ diligit pximū q̄ ipfect⁹ deū.Sȝ i ꝯtriuȝ hr̄⁹ē.q̄ charitas q̄ntūcūq̄ pua diligit deū pp̄t se ⁊ sup oia.ƀ āt nūq̄ facit pfect⁹ pxio.Iuxt̄ hoc q̄r̄.cū charitas sit nobilissimū op⁹ dei.⁊ dei pfecta sint opa.vr̄ q̄ ois charitas sit pfecta.male ḡ ƀ distiguit̄ p pfectū ⁊ ipfcm̄.Iuxt̄ ƀ etiaȝ posset queri.quō charitas ipfctā hēat pfici ⁊ augeri.ƀ ƀ fuit detmiatū in.j.li.di.xvij.⁊ in 2°.di.xxvj.R°.dōm q̄ signū pfecte charitat̄ ⁊ effect⁹ē pmptitudo moriēdi p frē.ista tñ pmptitudo nō iest charitati solūmō ex dilcōe fris.ƀ ex dilcōe fris relata ad dilcōeȝ dei.quē pfect⁹ sup se ⁊ sup oia diligit.⁊ ob ei⁹ amorē etiā p ipo frē vult mori.iō q̄uis ƀ ñ repiat̄ in viro impfecto respcū dei.nō tñ seq̄t̄ q̄ min⁹ diligat deū q̄ pfect⁹ pxim.ƀ q̄ minor ē dilectio vni⁹ respectu dei q̄ alteri⁹.Ad illd̄ qd̄ obī q̄ sp charitas ē pfcā.dōm q̄ pfcm̄ duplr̄ dr̄.vl' in se vl' in ordine.Loq̄ndo de pfectiōe in se.charitas in sui pn° est impfcā in se.ƀ p cremētū pficit̄.Loq̄ndo aūt de pfectōe ordis.q̄ q̄dē pfectiōe oia opa dei dicūt̄ eē pfcā.sic charitas i q̄cūq̄ statu sit pfectionē hȝ.q̄ ordinata ē in suū finē.⁊ pt̄ elicere debitā opationē.Alit̄ distinguit̄ pfectio sufficie ⁊ excellētie.siue pfectio ƀm nāȝ ⁊ ƀm tps.sic in.ij.li.di.iij.hr̄.
f C Cū ad pfectionē venerit dicit.cupio ⁊c̄.Coñ ƀ ē.q̄ b.martin⁹ q̄ valde pfctāȝ hēbat charitatē in morte dicebat.dñe si adhuc pplo tuo sū necr̄i⁹ nō re.la.Itē ƀ ipm vr̄ p rōeȝ.q̄ maior pfectōis signū ē appetē laborare ⁊ affligi p aliq̄ q̄ appetē q̄escere cū co.ḡ vr̄ q̄ ad pfectā charitatē nō ptineat dicere cupio dissolui ⁊c̄.ƀ mag̃
cupio laborare p xp̄o.R°.dōm q̄ desideriū q̄escēdi cū xp̄o pōt venire ex cā duplici.Uel pp̄t tediū maloꝝ p- 7
sentiū.vel pp̄ter ꝯtēptū terrenoꝝ.⁊ abundantē pgustationē celestiū.Primo mō ē signū impfectōis nō pfectionis.q̄ sic recusat laborare.Scōo mō signū est pfectiōis.q̄ nō recusat laborare.ƀ spūs tāto amoris xp̄i desiderio stringit̄ q̄ vix pōt inter se ⁊ deū interpositionē corpalis pietis sustinere.Uñ hoc signū est q̄ amat deū pfecte.Alia vo q̄ dicit̄ in lr̄a satis sunt plana.⁊ quedā ex eis satis declarabunt̄ in di.prima.

Ad intelligentiā hui⁹ptis q̄r̄ hic de ordie charitatis.Circa ƀ aūt sex incidūt dubitabilia. Primū est de ordine charitatis cōiter respectu diligendoꝝ.Scōm est de ordine ipi⁹ p compatōȝ nostri ad deū.Terciū est de ordine eiusdē p compationē nr̄i ad pximū.Quartū est de ordine ipsius per compationē patris ad filiū.Quintū est de ordie charitatis p ꝯpationē domestici ad extraneū.Sextuȝ et vltimū est vtrū ordo charitatis attendat̄ q̄ȝtū ad affectū tm̄.an sṫ q̄ȝtū ad affectū ⁊ effectum.

Questio.j. a

Utꝝ ordo sit i charitate diligibiliū:Et q̄ sic vr̄.cañ.iiij.Ordinauit i me cha.ƀ ordo charitat̄ ñ attēdit̄ nisi i diligēdo.ḡ ⁊c̄. C Itē aug.in li.de doc.xp̄ia.dicit.q̄ pmo diligēd⁹ē de⁹ q̄ ē ꝯ nos.scōo qd̄ nos sum⁹.tercio qd̄ iuxt̄ nos.q̄rto qd̄ cr̄ nos.ḡ ƀm ƀ pȝ q̄ ordo ē i charitate respectu diligēdoꝝ.Cōstat eñ q̄ illa ñ ordināt̄ adinuicē ƀm ordinē tpis.ƀ ƀm ordinē excellētie ⁊ dignitat̄.Itē ƀ ipm oñdit̄ aucte amb.q̄ assigt̄ illa ordinē charitat̄ i diligē°.si ḡ recte.vr̄ q̄ ordo pōnēd⁹ sit i charitate respcū coꝝ q̄ ex charitate diligūt̄ C Itē ƀ vr̄ rōe.charitat̄ ē rectificare affectū.ƀ affect⁹ nō ē rect⁹ nisi pponat mai⁹ bonū minori bono.⁊ ƀ dicit ordinē.ḡ i charitate ponēd⁹ē ordo. C Itē charitas diligit plura diligibilia.aut ḡ eq̄ ƀ.aut nō.Nō eq̄ ƀ.ꝯstat.cū charitas hit⁹ sit vn⁹.⁊ vn⁹ hit⁹ vnū pncipale hȝ obm̄.Si vo eq̄ ƀ.ḡ vnū p ƀ⁹.reliquū p posteri⁹.ḡ ibi ē necr̄i⁹ ordo. Itē mag̃ cōpetit ordo amori deliberatiuo q̄ nāli.ƀ videm⁹ amorē nālē ordinatū eē respctū diligibiliū.ḡ multo forti⁹ vr̄ eē circa amoreȝ deliberatiuū.ƀ tal' ē amor charitat̄.ḡ ⁊c̄. Coñ.ordo psupponit distinctionē.ḡ vbi nō est distinctio ibi nō est ordo.sed charitas respectu diuersoꝝ diligibiliuȝ nō ē distincta nec multiplicata.ḡ nec respectu eorūdē erit ordinata. C Item vbicunq̄ est ordo ibi ē proportio.sed diligibilium ex charitate nulla est proportio.Creati enim ad increatum modica vel nulla est

ꝓportio. nec corporis ad spūm. ergo si nō est ordo vel proportio inter diligibilia. vr̄ q charitas respectu eorū nō sit ordinata. ¶ Itē ordo maxie spectat ad cognitionem. q: sapientis est ordinare. ergo si nō ponit ordo in cognitione respectu cognoscendorū. multo minus nō debet ordo poni in charitate respectu diligendorū. Si tu dicas q ordo ē in sanctis. obiicit de fide q̄ est habitus cognitiuus. q̄ etiā credūt articuli diuersi seinuicē excedentes fm gradū ⁊ dignitatē. sicut illi qui sunt de diuinitate. excellentiores sunt q̄ illi q̄ sūt de hūanitate. si ergo nō ponit ordo in fide respectu credibiliū. nō dz poni ordo in charitate respectu diligibiliū. ¶ Item sicut in fide vna est ratio credendi scz summa veritas. sic in charitate vna est rō diligēdi videlicz summa bonitas. sz ꝓpter vnicā rōnē credēdi fides oībus articulis assentit equaliter. ergo pari rōne vr̄ de charitate. q ⁊ ipa oia diligēda debeat diligere equaliter. ¶ Item charitas quadam naturali inclinatione inclinat ad diligēdū bonū. si ergo ipa est habit⁹ vn⁹ ⁊ idē. ⁊ idē mouens. idē sp est natū facere idē in his que naturaliter inclinat ad aliqd. videt ergo q charitas omnino vniformiter ⁊ equalit moueat ad amādum oē diligibile. ¶ Itē si ordo attendit in charitate. aut attendit q̄tū ad habitū. aut q̄tū ad actū. Quātum ad habitum nō. ꝯstat. cū ille sit vn⁹ ⁊ idē. Si quātum ad actū. vr̄ q in dormiente nō sit charitas ordinata. cū in eo nō exerceat actum suū. Est igit questō penes qd attendat ordo in charitate. ⁊ q̄re mag attendat ordo in ipa q̄ in alia virtute. cū oīs virtus sicut dicit aug. in li. de moribus eccie sit amor ordinatus. Et rursus. Cū circa omne bonū sit modus. species. et ordo. cur potius charitas dr̄ ordinata q̄ mo-
8 dificata. ¶ R°. ad pdictorū intelligentiā est notādū. q charitas est vinculū ligās iuxta illud qd dic apls. Coll. iij. vbi vocat eā vinculū pfectionis. Et Dyo. in iiij. de diui. no. dicit q amor est virtus vnitiua. Vnd cū amor charitatis sit amor maxime liberalis. multa ꝯplectit ⁊ in vnū colligit. vñ charitas nō tm̄ vnit fini cū in quo est. sz etiā quodāmodo ligat ei qd natū est ad eūdē finē puenire. Nec tm̄ est charitas vinculum ligans. sz etiā pondus inclinans. Qd em̄ ē pondus in corpibus. hoc est amor in spiritib⁹. Qm̄ igit vnūqdq; p suū pondus hz ordinari. ⁊ charitas pondus est ⁊ equa ponderatrix. hinc est q ipsi charitati maxime cōpetit rō ordinis. Et qm̄ ipa est vinculū ligans ⁊ circūplectēs multa. iō nō tm̄ ordinat ipm diligendū in finē. sz etiā ad ipa dilecta fm q rō diligendi ⁊ ipse habit⁹ charitatis diuersimode cōpat ad illa. Cōcedēde igit sunt rōnes oñdētes charitatē esse ordinatā respectu eorū q̄ sunt ex charitate diligenda.
9 ¶ Ad illud qd pmo obi q ordo psupponit distinctionē. dōm q ordo attēdit in charitate rōne habit⁹ relati ad actum ⁊ obiectū. Quis aūt in charitate nō sit distinctio ex pte habitus. est tm̄ distinctio ex pte ipoꝝ diligendorū. ⁊ ex parte ipoꝝ actuū. rōne cui⁹ diuersitatis mādata charitatis habēt multiplicari ⁊ ipsa
10 charitas hz ordinari. ¶ Ad illud qd obi q vbi est ordo ibi est ꝓportio. Dōm q ꝓportio dupliciter capit. stricte ⁊ large. Si stricte dicat ꝓportio sic dicit q̄dā cōmensurationem ⁊ est rerum eiusdem generis. ⁊ h modo nō habet veritatē pdicta ꝓpositio q vbicunq; ordo ibi sit ꝓportio. Si vo accipiat large vt dicat ꝓportio q̄cūq; habitudo que attendit fm ꝯuenientiam analogie. hoc mō ꝓportio est boni creati ad increatū. et etiā ordo fm rōnē causalitatis ⁊ finitatis. Finis em̄ dignior est ⁊ excellentior ⁊ pponit his q̄ sunt ad finem. ⁊ q̄tū ad hoc attendit ordo in chari-
tate. ¶ Ad illud qd obi q ordo maxime videt spe- 11
ctare ad actū cognitiue. cū sapientis sit ordiare. Respōderi pōt pmo distinguēdo q duplex est ordo. Quidā ptiū in toto ⁊ reꝝ in vniuerso. quidā vo eorū que sunt in finē ad ipm finē. Et q̄uis prim⁹ ordo pncipaliter sit circa cognitionem. secūdus tamen pncipalius cōsistit circa affectionem ⁊ dilectionem cuius est in finem inclinare. Ordo aūt charitatis attēdit p ꝯpationem ad finē. ⁊ ideo nō est simile de ipsa ⁊ de habitu cognitiue. Aliter pōt dici q ordo in habitu attendit p compationē ad actū ⁊ obiectū sicut prius dictū est. Qm̄ igit summa bonitas aliter ⁊ aliter habet cōpari diuersis diligibilibus. ⁊ ab eis hz participari fm plus ⁊ minus. vt pz in corpe ⁊ spū. hinc ē q amor charitatis dicit ordinat⁹. Per hūc etiā modum si q̄s habitus cognitiuus ꝯsideret aliqua in q̄bus sit maior ⁊ minor veritatis euidētia. vtiq; in tali hz repiri ordo. sicut prior est scia principioꝝ q̄ conclusionū. ⁊ sic pōt ad illud rn̄deri p interemptionez. Et si obiiciat de fide. dōm q nō est simile. omnes. n. articuli ad summā veritatē vniformiter cōpant fm q a fide credunt. fides em̄ in credēdo oms articlos assentit prime veritati tanq̄ dictanti ⁊ asserenti. iō
vniformiter ⁊ equaliter oms illos credit. ¶ Ad illō 12
qd obi q vna est rō diligēdi in charitate sicut vna rō credendi in fide. dōm q et si vna sit. nō tm̄ sic vniformiter habet compari ipa charitas ad diligibilia. sicut ipa veritas ad credibilia. pl⁹ em̄ est optabil' ipa summa bonitas deo q̄ nobis. ⁊ spūi nr̄o q̄ corpori.
iō nō est sile hinc et inde. ¶ Ad illud qd obi q idem 13
manēs idē natū est facere idē. Dōm q illud hz veritatē de eo qd naturaliter inclinat tā rōne sui q̄ rōne sui cōiuncti. ⁊ hoc respectu eiusdē obiecti. Nā scdm diuersitatē obiectoꝝ fit diuersificatio opationū. vnde sol ampli⁹ illuiat cristallū q̄ illumiet lapidem vel lignū. vtrūq; aūt hoꝝ deficit in charitate. Nam ipsa charitas regitiua ē ipi⁹ volūtatis ⁊ sil' cū illa hz moueri. q̄ q̄dē volūtas volūtarie inclinat ad ipa volita. Preterea vnū oboꝝ est magis amabile q̄ reliquū. sicut vnuz corpus est magis illuiabile q̄z aliud. ⁊ ab
eodē lumine magis illustrat. ¶ Ad illud qd vltimo 14
qr̄ vtrū ordo in charitate attēdat q̄tū ad hitū. aut q̄tū ad actū ⁊ obm. dōm q q̄tū ad hitū. Vn̄ q̄uis habitus charitat sit vnus. tn̄ dr̄ ordinat⁹ etiā si non sit in actu. q: habilitat aiam ad hoc vt ordinate moueat. vñ iustus dormiēs dr̄ hr̄e charitatē ordinataz. Ex his aūt q̄ dicta sunt pz quare charitas mag dr̄ ordinata q̄z virtus alia. Magis etiā dr̄ ordinata q̄z modificata. hoc em̄ ꝓpriū est ipsius simul habere rationem vinculi ligantis ⁊ ponderis inclinant. pond⁹ aūt ordini corrndet.

Questio. ij. b

De ordine charitat p ꝯpatōem nr̄i ad deū. Vtrū scz charitas in diligēdo pponat deū nobis. Et q sic. vr̄. pmo p illud mādatū Deut. vj. Diliges do. deū tuuz ex toto cor. tuo. ⁊ ex tota aīa tua. h dr̄ eē pmū ⁊ summū mandatū. si ergo nulli alij pcipit vt impēdam⁹ totū affectū nisi soli deo. vr̄ q in dilectōe charitat de⁹ teneat pmū ⁊ sūmū locū. Itē h idē oñdit p aug. ⁊ ambro. q vtq; (sicut in lr̄a ponit) in ordie diligēdi deū nobis pponit. ¶ Item hocipm vr̄ p rōnē. qm̄ ꝓpter quod vnūquodq; tale ⁊ ipm magis. sz charitas quequid diligit. diligit ꝓpter deum. ergo primo ⁊ principaliter et maxime diligit ipm deū. ergo fm ordinē charitat deus pponit nobis. ¶ Itē fm q vult phicū documentū. finis mag ē diligēd⁹ q̄ ea q̄ sūt ad finē. sz ad ordinē charitat spectat vt mag diligat ea q̄ sunt magis diligenda. si ergo bonū increatū est finis. ⁊ bonū creatū est quod est ad finē. vr̄ q in ordine charitatis sp bonuz increatū (quod est deus) sp pponat bono creato qd nos sumus. ¶ Sz ꝯ. Gratia est pfectio nature. natura aūt carēs gratia magis diligit seipam q̄ deuz. si ergo pfectio nō puertit ordinē sui pfectibil'. vr̄ q idē ordo i charitate hēat saluari. ergo charitate mag debem⁹ diligē nosmetipsos q̄ deū. ¶ Itē si aliqd vnū addat aliq̄bus equalibus diuidit ineq̄liter. nec est illa post additionē eē equalia. ergo pari rōne si addat inequalibus. post additionē erūt ineq̄lia. sz amor nr̄i an aduentū charitatis pponderat amori dei. ergo ⁊ post ipsi⁹ aduentū. igit fm ordinē ipius charitatis magis debemus nos diligere q̄ deū. ¶ Itē affect⁹ amoris sequtur noticiā cognitiōis (incognita em̄ nō possum⁹ diligere) sz magis cognoscimus nosmetipsos q̄ cognoscamus deū q̄diu sumus in statu vie. vr̄ ergo q ad ordinem charitatis spectet plus nos q̄ deuz diligere fm statum p̄ntē. Itē vr̄ q saltē equaliter. q: quantum aliq̄s diligit deū tantū appetit frui deo ⁊ beatificari in ipo. ⁊ quantū appetit frui deo tantū appetit suaz beatitudinē. ⁊ quantū suā btitudinē appetit tantuz se diligit. ergo vr̄ q quantū q̄s diligit deū tantuz diligat semetipm. ¶ Itē motus charitatis in deū finit⁹ est. cū sit a virtute finita. Siliter motus charitatis in seipsum. ⁊ possibile est motū charitatis in deū remitti. ⁊ motū charitatis in seipm intendi. sz q̄n aliqua duo sunt finita q̄ꝝ vnū intendit ⁊ aliud remittit. ita possibile est illa puenire ad equalitatē. ergo vr̄ q ex charitate possumus nos ⁊ deū equaliter diligere. ⁊ sic redit idē qd prius. ¶ Itē amor ē vis vnitiua. sz impossibile est q aliq̄s vniat alij magis q̄ sibi. ergo impossibile est magis aliū amare q̄ se. igit nō vr̄ q in chari-
15 tatis ordine deus nobisipis sit pponēdus. ¶ R°. dō. q fm ordinē charitatis deus pponendus est nobis intantū. vt amor respectu nr̄i nec eq̄ri possit nec pponi amori dei salua sbstātia habitus charitatis. Ratō aūt hui⁹ est ista. qm̄ charitas facit deū diligi tanq̄ finē vltimū. et tanq̄ summū bonū. ⁊ q: finis vltim⁹ ē vnus solus. ⁊ sūmū bonū siliter. nō habens aliqd superius se vel sibi equale. hinc est q fm charitatis legez impossibile est aliqd pl⁹ deo vel equaliter ipi deo amare. Charitas em̄ q: diligit deū sicut sūmū bonū. diligit eū sup oia. Quia diligit ipm sicut finē vltimū. diligit eū ꝓpter se. Qd aūt diligit ꝓpter se ⁊ sup omnia diligit dilectione fruitiōis. qd vo ꝓpter aliud diligit. diligit dilectione vsus. cū ergo charitatis sit oīa ad deū tāq̄ ad finē vltimū referre. sicut ponderis est corp⁹ ad locū ꝓpriū inclinare. hinc ē q charitas facit nos deū plus q̄z nosmetipos diligere. Vnde ꝯcedē-
16 de sunt rōnes q̄ sunt ad partē illam. ¶ Ad illud qd obi q gratia est pfectio nāe. dōm q in natura est cōsiderare aliqd p modū positionis. ⁊ aliqd p moduz puatiōis ⁊ defectus et corruptionis. Illud aūt qd ē in natura p modū positiōis. a gratia hz pfici ⁊ saluari. qd aūt ē ibi p modū corruptōis ⁊ puatōis. a grā hz corrigi ⁊ suppleri. Cū ergo dr̄ q nature est pl⁹ seipaz q̄z deū diligere. dōm q nō est ꝯditio repta in nā spectans ad ipius pfectionē. sz potius ad ipi⁹ corruptionē. iō nō sequit q p grām hēat saluari. imo poti⁹ se-
quit q p grām habeat amoueri. ¶ Ad illud qd obi 17
q si vnū addat inequalibus adhuc erūt ineq̄lia eadē inequalitate q̄ prius. dōm q illud hz veritatē q̄n illud additū eq̄lit respicit vtrunq; illoꝝ ineq̄liū. sic aūt nō est in ꝓposito. Nā charitas pncipali⁹ respicit illū affectū hōis q̄ est in deū q̄z illū q̄ est in seipm. vñ in aduentu charitatis minuit amor sui. ⁊ intenditur
amor dei. ¶ Ad illud qd obi q affectio seq̄t cogniti 18
onē. dōm q affectio dr̄ sequi cognitionē nō solum a parte charitatis in cognoscendo. sz etiam a parte bonitatis cōsiderate in ipso cognito. Licz aūt clari⁹ cognoscat seipm hō q̄z deū. tm̄ nullus hn̄s charitatem estimat se tam bonū ⁊ tā amabilē quātū estimat deum. Et iō dilectio seq̄ns cognitionē pponit ipm de
um nobis in diligēdo magis q̄ ecōuerso. ¶ Ad illō 19
qd obi q quātū q̄s diligit deū tātū desiderat frui deo Dōm q duplici motu dilectōis ꝯtingit deū diligere. vicz. affectu amicicie. ⁊ affectu ꝯcupie siue desiderij. Cū ergo dicit. quantū q̄s diligit deū. tātū desiderat frui deo. diligere pōt dicere motū amicicie vel motū ꝯcupie. Si motū ꝯcupie. absq; dubio veritatē hz. sz h motus nō ponit in numeꝝ cū dilectiōe nr̄i. ⁊ iō nō seq̄t ex hoc q eq̄lit deū ⁊ nos diligam⁹. Diligē. n. nos ex charitate nō est aliud q̄ summū bonū nobis optare Si vo diligere deū dicit motū amicicie. tūc h qd est tantū ⁊ quātū p̄nt importare ꝓporcionalitatez. vt sit sensus. si multū vis deo bonū. multuz desideras deo frui. Vel pōt importare ꝓportionis ꝯmensurationē siue equalitatē. Primo mō hz veritatē. scdo mō nō. Per charitatē em̄ sūmū bonū diligo. optoq; sūmuz bonū mihi. ita q volo q deus sūmū bonū habeat. et sit sūmū bonū p eēntiā. mihi vo p pticipationē. Et multo magis opto sibi q̄ mihi. ⁊ iō non seq̄t ex h q amor dei possit equari amori nostro salua charitate. vel etiā amori alicuius creature. vtpote amori glie. et fruitionis dei. siue btitudinis create. Poss̄z etiam rn̄deri aliter p interemptionē ad ꝓpōnē illā. quantū desideras frui deo. tātū dilig temetipm. fm q tātū ⁊ quātū dicūt ꝯmēsurationē. q: pōt q̄s desiderare frui deo ꝓpter se ⁊ sup oia q̄uis nullo mō ꝯcedendū sit q
ex charitate diligat se ꝓpter se ⁊ sup oia. Ad illō qd 20
obi q motus charitatis in deū est finit⁹ ⁊ in nosipos siliter. ⁊ ita p intensionē ⁊ remissionē pōt eq̄ri. dōm q licet vterq; sit finit⁹. q: a virtute finita ꝓcedit. tm̄ ratione ipsius obiecti vnū excedit reliquū in infinitū. Nec est hoc incōueniēs. q: finitū pōt aliud finitū excedere in infinitū. sicut linea punctū. ⁊ supficies lineam. Vnde sicut infinita puncta nō pōt linee equari. sic amor ipaꝝ creaturaꝝ fm leges charitatis non potest equari amori creatoris. Sicut enim ex punctis nunq̄ potest constitui linea. sic ex infinitis bonis creatis non potest constitui summū bonum anime rationalis. Amor enim dei salua charitate nunq̄ potest sic remitti. quin deus diligatur vt finis et vt summum bonū. Nec amor creature potest ita intēdi q̄n creatura diligat vt bonum ad summum bonum ordinatum. ⁊ ideo non sequitur q motus illi ad equa-
litatem venire possint. ¶ Ad illud quod obiicitur q 21
nihil pōt alij mag vniri q̄ sibi. Respondēri pōt dupliciter. Primū q hoc potest intelligi de vnione q̄tū ad naturalē ꝯueniētiā. vel q̄tum ad amoris inherētiā. Primo mō verū est. scdo mō falsuz. q: h scdo mō amor dicit virtus vnitiua. Aliter potest dici q

deus magis est intim9 vnicuiq3 rei q ipsa sibi.et pl9
pendet esse rei a deo pseruante q3 ab ipsis principijs
intrinsecis.z complementū beatitudis spūs rōnalis
habet a deo nō a seipso.z ideo cū dicit. nihil potest
alteri magis vniri q3 sibiipsi.si intelligat de ipis cre-
aturis.veritatē habere pōt.Si vo intelligat de ipso
deo.veritatē nō habet. Deus em̄ intime illabit ipsi
aie.z ideo aia ex intimis medullis affectionis habet
deo adherere.z cum habet charitatem.amplius ten-
dit in ipsum q3 in se.z in eo requiescit amplius q3 in
se.qz melior est deus ei q ipa sibi.

Questio.iij. c

De ordine charitatis p cōpationē nostri ad pximū.
Utrū.s.fm ordinē charitatis pponendū sit bonum
pprīū bono ipsius pximi:Et q sic.vr. primo p auto
ritatē aug.z ambro.in lra.q immediate post dilecti-
onē dei.ordināt dilectionē sui. Itē Ecci.xiiij.Qui
sibi nequā est.cui alij bonus erit.p hoc vr q nō pōt
aliquis aliū ordinate diligere nisi prius ordinate di-
ligat se. Itē aug.in enche.tractans illud verbuz.
Date elemosynam z omnia munda sint vobis.Qui
vult ordinate elemosynam dare a se debet incipere
z eam sibi primo dare. Est em̄ elemosyna opus mi-
sericordie.verissimeq3 dictū ē.Miserere aie tue pla-
cens deo.si g prius debz homo sibi misereri q3 alij.vr
q fm ordinē charitatis amor sui sit amori pximi p-
ponendus. Itē sicut natura appetit suā pseruati-
onem.sic charitas suam pfectionem.sed natura ma
gis appetit cōseruationē sui in se q in suo simili.g z
charitas plus appetit pfici in seipa z in aia in qua ē
q3 charitatē aliā appetat pfici in aia aliena.g fm re-
ctum ordinem charitatis.amor sui pmitti dz amori
ipsi9 pximi. Sed 3.j.Cor.xiij. Charitas nō que-
rit que sua sunt.Et iterū alibi.Nullus qd suū ē qrat
sed qd alterius.g vr q charitas fm suā pfectionē in-
clinet magis ad amandū alterū q ad amandum se-
ipm. Itē Math.xxij.Diliges pximū tuū sicut te
ipm.hoc quod est.sicut.aut ē nota silitudinis.aut eq
litatis.Si silitudinis tm̄.eadē rōne posset dicere di-
liges pximū tuū sicut deū.Si equalitatis.ergo non
vr q sit ordo dilectionis respectu nostri ad dilectio-
nem respectu pximi. Item Grego.in quadā ome
lia.Nemo ad seipm habere charitatē dicit. Ad hoc
em̄ q charitas sit.necesse est vt dilectio in alterū ten-
dat.g charitas p prius ordinat hoiem ad alteruz q3
ad seipm.g in ordinatione charitatis vr q nobis p-
mitti debeat pximus. Itē charitas est amor libe-
ralis.s liberalitas magis attendit respectu alteri9 q3
respectu sui.g amor charitatis magis psistit in amā
do alterū q3 in amando seipm. Itē amor charita
tis supueniens tollit curuitatē ipsi9 nature.sicut pz.
qz cum homo plus diligat se q3 deū ante charitatez.
post aduentū charitatis vertit ordo vt plus diligat
deum q3 seipm.si g mutat ordinē q3tū ad dilectioez
dei.pari ratione q3tum ad dilectionem pximi. vide
tur g q dilectio pximi pmittenda sit fm ordinē cha
ritatis dilectioni respectu nostri. Item charitas
facit nos pformare voluntatem nostram voluntati
diuine.s deus nō magis diligit nos q3 pximos no-
stros.imo magis diligit nostros pximos si sint me-
liores nobis.ergo videt q fm ordinē charitatis pl9
debeo diligere pximū q3 meipsuz. Si tu dicas q de
us nō vult q conformamus voluntatē nostram si-
bi in hoc.Obijcit ptra hoc.q deus vult q nos ma-
gis desideremus honorem suum q3 cōmodum pro-
priū.vult etiam q magis amemus z appciemur il-
lud quod magis est amanduz z appciandū. s salus
centum animarū magis facit ad honorē dei z magis
appreciata est q3 salus vni9 anime.si g nomine pxi-
mi intelligit omnis homo.videt q amor pximi pre
ponendus sit amori sui. Et hoc pfirmat p illud qd
dicit aplus ad Ro.ix.Optabam egoipse anathema
esse a xpo p fratribus meis. Rx.dōm q fm ordi-
nem charitatis amor salutis proprie pponēdus est
amori salutis aliene fm q auctes sanctorū innuūt
manifeste.z fm etiam q consonat et dictat iudiciuz
rationis recte z instinctus nature. Ratio aūt huius
est.quoniam vnumquodq3 plus appetit pfectionez
in seipso q3 in suo simili.et quodlibet pondus plus
trahit corpus in quo est ad situm sibi debituz q3 tra
hat ad corpus sibi annexum.hinc est q charitas per
prius desiderat deum nobis vniri.z in nobis habita
re.z nos in ipsum deum tendere.z in ipso quiescere.
q3 appetat in aliquo alio q nobiscuz habeat aliquā
similitudinem.Concedende sunt igit rationes ostē-
dentes q in ordine charitatis pfert dilectio sui di
lectioni ipsius proximi.Et hui9 signuz est.qz illi stul
ti reprehenduntur z stulti reputant qui salutem p-
priam negligunt vt pcurent alienā.Huius etiam si
gnū est.qz z si homo ex charitate debeat diligere pxi
mū quantum seipm.ita q esset ibi omnimoda equa
litas.iam duos pximos deberet diligere dupliciter
q3 seipm.et tres in triplo.z sic vlterius ascendendo.
quod in nullo habente charitatem repiri contingit
quantūcunq3 pfecto. Ad illud quod primo obij- 22
citur q charitas nō querit que sua sunt.dōm q suū
idem est quod pprium. Proprium autem querere h
est dupliciter.Uno modo put pprīū dicit cum pre-
cisione.z sic excludit bonū cōmune.z illo modo so-
nat in vicium.et fm istam acceptionem cōsueuit di-
ci q libido est amor boni pprij.et q3tuz ad hunc mo
dum dicit apls q charitas non querit que sua sunt.
Alio modo dicit bonū pprīū bonū quod ptinet ad
se.ita q in appetitu illi9 boni volūtas nec repugnat
diuie volūtati.nec piudicat cōi vtilitati. sicut est ap-
petitus salutis pprie.et isto mō diligit qs se ex chari
tate.z sic accipiēdo nō negat apls qn homo p chari
tatem debeat quod suuz est querere.cū ipe met cupe-
ret dissolui z eē cū xpo.sicut di phil.j. Ad illō qd 23
obi q fm diuinū mādatū dz homo diligere pximū
sicut seipm.dōm q sicut nō est nota pfecte equalita
tis siue cōmensurationis.s expsse silitudinis. q in h
attendit q homo debet diligere pximū ad illud bo
nū ad qd diligit seipm.z p9 salutē ppriā nihil tātū dz
desiderare sicut salutē alienā. z iō nō valet illud qd
obi q siliter debet dici in mandato illo q diligat p-
ximū sicut deū. Ad illud qd obi de aucte grego. q 24
charitas magis pprie ordinat ad pximum q3 ad se-
ipm.dōm q hoc nō dicit q charitas p prius respici
at ordinē hois ad pximū q3 ad seipm.s qz nō sufficit
q aliqs amor sit charitas vt homo amet seipm.s3.n.
amor charitatis a seipo incipiat.dz tm̄ in alterū ptē-
di. Ad illud qd obi q charitas est amor liberalis. 25
dōm q q3uis liberalitas q3tū ad suā cōpletionē re-
spiciat alterū.tm̄ q3tū ad suū initiū p9 respicit ipm q
liberalitatē impendit.sicut z misericordia de q dictū ē q 26
pmo dz hō suipius misereri. Ad illud qd obi q
amor charitat supueniēs tollit curuitatē nāe. dōm

q quedam est curuitas nature que sonat in vicium
z corruptionē.quedam que respicit ipius nature in-
trinsecam inclinationē. Prima est q qs diligit se pl9
q3 deū.Scda est q qs diligit se pl9 q3 pximū.Gratia
aūt supueniēs pmā corrigit z tollit. scdam vo diri-
git et cū ea currit.z sic rō illa nō valet.qm̄ nō est sile
27 hinc z inde. Ad illud qd obi q debem9 volūtatez
nostram volūtati diuine cōformare.dōm q deus cū
dicit alterū altero magis diligere.hoc nō ē qz inten-
sius diligat vnū q3 reliquū.cū circa ipsi9 amorez nec
cadat intensio nec remissio.s h dr qz vnū ordinatur
ad maius bonū q3 reliquū.z h bene pōt cōcedi.q qs
magis dz diligere pximū q3 se.cū pximus ipm exce
dat in merito.sed ex hoc nō seqt q amor pximi me-
lioris pponderet amori sui.Ordo em̄ charitatis nō
attendit penes magnitudinē boni optabilis. s3 pe-
nes pponderationē affectionis diligētis.Et si tu ob
ijcias q deus vult q magis amem9 honorē suum q3
cōmodū nostrū.et magis appreciemur qd mag est
appreciandū.dōm q verū est q dei honor pl9 dz i cor
de nostro pponderare q3 nostrū cōmodū. tm̄ chari-
tas nūq3 sepat honorez dei a pmodo nostro spūali.
nec est volūtatis diuine vt nos appetam9 aliqd qd
sit in demeritū salutis nostre pter honorē suū. Sic
em̄ essentiale est nāe appetere esse.sic essentiale ē grē
appetere deo placere z deo adherere.ideo deus nun
q3 illud a nobis exigit vt magis salutē alienā q3 p-
priā diligam9.Et qd dicit aplus q optabat anathe-
ma a xpo esse.illud intelligit ad tps et sub pditōne.
vicz si optabile eēt.

Questio.iiij. d

De ordine charitatis p pparationē patris ad filiū.Et
querit.Utrū magis sint diligendi pentes q3 filij.an
ecōuerso:Et q pmo sint diligendi pentes. vr.pmo
p mādatū dn̄i.pcipit em̄ honorare pentes Exod.xx.
Honora prēm tuū zc.si g mādata dei tradita sūt fz
ordinē charitatis.vr q amor charitatis pncipalius
ad pentes q3 ad filios hz ordinari. Itē aucte am
bro.q hr in lra.dicit em̄ q pmo diligend9 est de9. se-
cūdo pentes.tercio filij. Itē hoc ipm vr rōne. qm̄
fm legē charitatis grati debem9 eē de beneficijs acce
ptis.s3 plura bñficia accepimus a pentib9 q a filijs.
g magis debemus eis eē grati.sed q magis est grat9
alijs magis ipm diligit.g pentes in ordine charitat
sunt filijs pponendi. Itē principiatū pl9 pendet a
principio q3 ecōuerso.s3 vbi est maior depēdētia ibi
est maior inclinatio.z vbi maior inclinatio ibi maiō
amoris puersio.cū g habens patrē z filiū ad patrez
cōpat sicut pncipiatū ad principiū.ad filiū vo sicut
principiū ad pncipiatū.vr q fm regulā amoris ma
gis dz puerti ad patrē q3 ad filiū. Sed 3.ij.Cor.
xij. Nō debent filij thesaurizare pentib9 sed pentes
filijs.sed nemo dz thesaurizare nisi ei quem diligere
debet.si g magis debēt thesaurizare pentes filijs q3
ecōuerso.magis debēt fm charitatis ordinē pentes
filios diligere q3 filij pentes. Item fm ordinē na
ture humor pcedit a radice ad ramos z nō ecōuer-
so.si ergo puersio amoris in rōnalibus similis est de-
riuationi hūoris in vegetabilibus. z pater cōpatur
ad filios sicut radix ad ramos.vr q fm rectuz ordi-
nē amplius sint diligendi filij q3 pentes. Itē cha
ritas respicit boni cōicationē fm pueniētiam z cō-
formitatē.s plus boni cōicant parētes filijs q3 ecō-
uerso.g vr q amor charitatis fm rectū ordinē pri9
et abundantius reddat habilē ad diligēdū filios q3
pentes. Item gratia est pfectio nature.s videm9
q naturaliter hoies plus diligūt filios q pentes. er-
go vr q consimilis ordo debeat esse in amore gratui
to. Rx.dōm q sicut dicit Ambro.fm ordinē cha- 28
ritat pentes pponendi sunt filijs. z hoc intelligēduz
est ceteris parib9 sicut infra manifestabit. Ratō em̄
huius est.qz amor gratuit9 facit memorē eē pceptorū
beneficiorū.pter quod z sacra scriptura pcipiendo
z admonendo inducit nos ad patna beneficia reco
lenda.et qz plura beneficia recipim9 a pentib9 q3 a fi
lijs.iō fm ius diuinū plus eis tenemur. z magis co-
rū salutē diligere z pcurare debemus. Et pcedende
sunt rōnes q hoc ostendunt. Ad ratōnes aūt que in 29
oppositū adducunt rñdendū est.q ille rōnes currūt
de dilectione naturali fm quam magis inclinat af-
fectus hois ad filios q3 ad patrem.Et rō hui9 est.q a
natura appetit pseruari in suo sili.z magis diligit il
lud in quo hz principalius saluari. z qm̄ pater habz
saluari in filio fm ordinē nature z nō ecōuerso.hinc
est q fm nature ordinē.maiorē hz ad filiū inclinati-
onē.qz magis vult ipm q patrē habere supstitē. Di-
lectio aūt gratuita magis respicit beneficiorū collati
onem.z supnorū ciuiū completionē.ad quam indif-
ferenter pentes z filij compant.et p hoc pz rñsio ad
illa tria que primo obijciebāt. Ad illud vo qd vl 30
timo obi q gra dz eē pformis nature. dōm q natu-
ra in quibusdam currit via consona cū gratia. in q-
busdam currit via opposita.in quibusdā via dispa-
ta. In hoc em̄ q homo plus diligit se q pximū. na-
tura gratie pcordat sicut supra ostensum est. In hoc
q diligit se plus q3 deū ipi gratie repugnat. In h au
tem q diligit filium plus q patrem.qz intendit sal-
uari in illo. pcedit quasi via diuersa.Et iō gratia su-
pueniens ordinē in pmo affectu saluat z pficit. in se
cūdo simpliciter imutat.in tercio vo nouū ordinem
dat.ita tm̄ q affectū illū nō extermiat. Un̄ estimo q
homo habens charitatem.et habens parentes et fi-
lios.dū mouet affectu gratuite dilectiōis.magis de-
siderat pentū salutē.Dū mouet affectu nature.ma-
gis desiderat filij sanitatē. Nec est hic oppositio dile
ctionis naturalis ad gratuitam pter psiderationē
diuersam.

Questio.v. e

De ordine charitatis p cōpationē domestici ad ex-
neū.Et qr.Utrū domesticus sit exneo ppond9:Et
q sic.vr.p illud qd di Gal.vlti.Operemur bonum ad
oēs.et maxime ad domesticos fidei.Et.j.Thim.v.
Si quis suorū z maxime domesticorū curā nō habet.
fidē negauit.z est infideli deterior. Preterea ex vtraq3
auctū istarū ostendi pōt q domesticus extraneo de-
bet preferri.per vnam ostēdit positiue. p aliā destru
ctiue. Itē hoc ipm ondit aucte Ambro.q ponit in
lra.qui dicit domesticos collocādos eē qnto loco in
ordine charitatis.extraneos vo in sexto. Itē hoc
ipm vr p rōnē.diffusio caloris corpalis pus ē ad lo-
ca ppinqora q3 ad remotiora.g a sili cōicatō amoris
spūalis pus respicit nālit qd est ppinquū q qd est re
motū.si g domestici sunt ppinqores nob q exnei vel
inimici.videt q in ordine charitatis pmo sint collo
candi. Itē ad illos pus z principali9 charitas or-
dinat qbus magis astringimur z ligamur. ordo em̄
charitatis psonat legi iusticie.s fm legē iusticie ma-
gis obligamur domesticis q3 extraneis. g domestici.

preferri debent extraneis in ordine charitatis. ¶ Sz
contra. Col. iij. Renouamini ꝺm nouū hoiem. vbi ñ
est masculus neqꝫ femina. gētilis ꝛ iudeus. ſ oia i oi
bus christus. ḡ ꝺm hoc homini habenti charitatē ne
mo est extraneus. ḡ ꝺm legē charitatis nulla est di-
stinctio. nullus ordo inter domesticū ꝛ extraneū.
¶ Itē aug. in li. de vera relig. Nō sic homo ab hoīe
diligendus est vt diligunt carnales fratres. vel filij
vel cōiuges. vel cognati. vel affines. aut ciues. Naꝫ
ista dilectio est corpalis. Non eñ tales necessitates
haberemus que nascēdo ꝛ moriendo ꝯtingūt. si no-
stra natura in pceptis ꝛ imagine dei manens. in istā
corruptionē nō relegaret. ḡ vr̄ ꝙ ordo charitatis pe
nes extraneum ꝛ domesticū ꝛ ꝓpinquū nullaten⁹ at-
tendat. ¶ Item rō diligendi ꝓximū ex charitate est
ipa imago dei. si ḡ domestic⁹ ꝛ extraneus equalit̄ sūt
dei imago. vr̄ ꝙ ex charitate equaliter sunt diligendi
¶ Itē charitas diligit bonū qꝛ bonū. ḡ ille q̄ est ma-
gis bonus magis est ex charitate diligendus siue sit
domesticus siue extraneus. ḡ ꝓpinquitas ꝛ familiari
tas vel extraneitas nihil vident̄ facere ad ordinem
31 charitatis. ¶ R̄ᷓ. ad p̄dictoꝝ intelligentiā est notan
duꝫ ꝙ predictus ordo q̄ assignat̄ ꝺm has drn̄tias q̄
sunt ꝓpinquū ꝛ remotū. domesticū ꝛ extraneum. a q̄
busdā dr̄ eē ipius dilectionis naturalis. charitat̄ aūt
nō est nisi tolerantis. sustinet eñ charitas in via (cū
sit impfecta) impfectionē ipsius nature. Vñ hi volu
erūt dicere ꝙ ordo charitatis q̄ cōpetit ei ꝺm se. attē
dit̄ penes maius bonū ꝛ minus bonū. nō aūt ꝺm ꝓ
pinquū ꝛ remotū. Sed hic modus dicēdi nō vr̄ con
cordare verbis ambro. nec etiā verbis mgr̄i. Nā am
bro. ordinem hunc assignat in ipsa dilectione gratui
ta qua dicit sponsa in canticis. Introduxit me rex i
cellā vinariā. ordinauit in me charitatem. Et mgr̄ in
principio dist. dicit ꝙ peccat q̄ ꝑposterē agit ꝛ hunc
ordinē puertit. qḋ nō esset si talis ordo solūmodo es
set charitatis sicut tolerantis. Et iō ē alius mod⁹ di-
cendi ꝙ ordo q̄ attēdit̄ penes ꝯdictas drn̄tias non
tm̄ est ipsius charitatis sicut tolerantis. ſ etiā ē ipsi⁹
sicut regulantis naturā ꝛ ei ꝯsonantis. Qꝛ eñ pmo
diligant̄ ꝓpinqui q̄ extranei hoc nō est nature inor-
dinate. sed potius de ordine nature. Sicut eñ prius
tactum est rectus ordo diffusionis est vt pl⁹ cōicet̄ ꝓ
pinquiori ꝛ deinde remotiori. Qm̄ ḡ charitas rectuꝫ
ordinē a natura nō aufert. hinc est ꝙ charitas supue
niens illū ordinē nature pficit. ꝛ pficiendo dicit̄ eo-
dem ordine ordinari. nō qꝛ ordo ille cōpetat sibi ꝺm
32 se. ſ qꝛ cōpetit ei rōne nature in qua est. Propter qḋ
attēdēdū ꝙ duplex ordo attendit̄ in charitate. Vn⁹
q̄ ei cōpetit ꝺm seipam. ꝛ iste ordo attēdit̄ penes bo-
nū. ꝛ magis bonū. ꝛ maxime bonuꝫ. Vñ charitas de
se magis mouet ad amādū spm̄ q̄ corp⁹. ꝛ deū sum-
mū q̄ spm̄ creatū. Ali⁹ vo est ordo q̄ ꝯpetit ei rōe na-
ture substrate. ꝛ hic attendit̄ ꝺm drn̄tias has q̄ sunt
ꝓpriū ꝛ alienū. ꝓpinquū ꝛ extraneū. Affect⁹ eñ chari
tatis substernit sibi affectū nature. ꝛ illum pficit ꝛ re
git ꝺm illud qḋ hꝫ in se rectitudinis. Concedendū ē
ḡ ꝙ ꝺm ordinē charitatis domestici ꝑponēdi sunt ex
traneis. Rōes aūt que hoc oñdūt ꝯcedēde sunt.
33 ¶ Ad illud qḋ obī ꝙ in xp̄o ihu nō est distinctio ma
sculi ꝛ femine. imo om̄s vnū in xp̄o. dōm ꝙ apl's per
hoc nō vult excludere distinctionē ꝛ gradū ꝛ ordinē
in mēbris christi. ſ hoc vult oñdere ꝙ in oi sexu ꝛ eta
te ꝛ ꝯditiōe quisqꝫ pōt ꝑ xp̄m ꝑuenire ad salutē. ita

q̄ nullus excludendus est a finē. ꝛ ꝓpterea et hoc nō
habet̄ ꝙ charitas in diligēdo mēbra xp̄i nō seruet or
dinē. ¶ Ad illud qḋ obī de aucte aug. de vera relig. 34
rn̄deri pōt ꝙ illā aucte ipe retractat in libro retracta
tionū. Aliter etiā pōt dici ꝙ aug. nō vult remouere
a charitate ꝯsideratiōeꝫ illaꝝ ꝯditionuꝫ simpliciter.
sed hoc vult dicere ꝙ charitas illas ꝯditōnes nō cō-
siderat pmo ꝛ pncipaliter ꝺm ꝙ amor natural' ꝛ car
nalis. et hoc pꝫ ꝑ illud qḋ subiungit. amare eñ in ho
mine qḋ filius est. hoc nō est in eo amare qḋ ad deū
ꝑtinet. sed qḋ ꝑtinet ad se. ꝯstat ꝙ de eo itelligit q̄ di-
ligit principaliter filiū qꝛ est ab eo genitus. nō qꝛ est
ad dei imaginē factus. Et ꝓpterea ex aucte illa nō hr̄
ꝙ penes illas ꝯditiōes nō attendat̄ ordo charitatis
ſ ꝙ nō sunt principales rōnes diligendi ex charitate
Quis aūt nō sint pncipales. pūt tn̄ esse annexe ꝛ cō
comitantes. ꝛ ex hoc ad charitatis ordinē faciētes.
¶ Ad illud qḋ obī ꝙ rō diligendi ꝓximū est imago. 35
dōm ꝙ ista est rō cōis ꝛ generalis. ſ preter hanc pn̄t
eē alie spāles. Ordo aūt ꝛ distinctio q̄uis nō atten-
dat̄ penes generales. attēdi tn̄ pōt penes spāles. Et
ꝓpterea q̄uis domesticus ꝛ extraneus sint vniformi
ter ad imaginē dei. nō tn̄ sequit̄ ꝙ sint vniformit̄ di-
ligēdi. ¶ Ad illud qḋ vltimo obī ꝙ charitas diligit 36
bonū qꝛ bonū. dōm ꝙ verū ē de ipa charitate ꝺm se.
sicut eñ pretactū est ordo ei⁹ in se attendit̄ penes bo
nitatē maiorē vel minorē. ſ in charitate nō tm̄ attē-
dit̄ ordo ꝺm se ſ etiā rōne nature substrate. ꝛ rōne il
lius assignat̄ ordo inter domesticū ꝛ extraneū. et sic
pꝫ ꝙ rō illa nō repugnat ordini charitatis.

Questio. vj. f

Utrū ordo charitatis attēdat̄ penes affectū tm̄. an
sit̄ penes affectū ꝛ effectuꝫ: Et ꝙ penes vtrūqꝫ. vr̄. j.
Ioh. iij. Diligamus nō verbo neqꝫ lingua. ſ ope et
veritate. non est ergo vera dilectio nisi sit in corde ꝛ
ope. in affectu ꝛ effectu. ḡ pari rōne nō est verus dile
ctōis ordo nisi penes illoꝝ vtrūqꝫ attendatur. ¶ Itē
Greg. in quadā omel'. Probatio dilectionis est exhi-
bitio opis. ḡ vbi est maior opis exhibitio. ibi ꝓbatur
maior eē dilectio ꝛ econuerso. si ḡ charitas ordinata
est in diligendo. vr̄ ꝙ ordinari debeat in corde ꝛ in fa
cto. ¶ Item ordinatio in effectu ortū hꝫ ab ordina-
tiōe in affectu. si ḡ charitas ordinari dꝫ in effectu. ne-
cesse est ꝙ prius ordinet̄ in affectu. ſ charitas ordia-
ta est q̄tū ad effectū sicut pꝫ ꝑ illud qḋ dicit aplus.
Operemur bonum ad omnes. maxime autem ad do-
mesticos. ḡ necesse est charitatē ordinatā esse q̄tum
ad affectū. ¶ Itē magis pensat deus ex q̄to hō facit
q̄ quantū facit. ḡ si ordo charitatis est deo accept⁹.
videtur ꝙ non solum cōsistat in opere exteriori ſ eti
am in affectu interiori. ¶ Sed contra. ꝙ non consi-
stat in affectu videt̄ ꝑ illud quod dicit puer. xviij.
Vir amicabilis ad societatem magis erit amicus q̄
frater. sed ꝯstat ꝙ illa amicicia de qua sapiens loqui
tur nō aduersat̄ ipi charitati. imo potius est ei con-
sona. ſ ꝺm istaꝫ dicit ꝙ magis diligit̄ homo bone so
cietatis q̄ frater ꝺm carnem. videt̄ ergo ꝙ ꝺm preas
signatas drn̄tias nō attendatur ordo dilectionis q̄-
tum ad affectum. ¶ Itē dilectio in familiaritate cō
sequit̄ ad dilectionem et affectum diligendi. ſ multi
sunt qui plus delectantur loqui cum amico suo q̄ ꝑ
orationem loqui deo. ergo videtur ꝙ nullus tal' cha-
ritatē habeat ordinatā. qḋ valde durū vr̄ dicē. ¶ Itē
ꝙ nō attēdat̄ penes effectū vr̄. qꝛ multi sūt impoten

tes ad ipendēda opa dilectiōis. ḡ tales nō pn̄t habe
re ordinē charitatis. qḋ si hoc ē falsū. ꝯstat ꝛ̄ c. ¶ Itē
si ordo charitatis attēdat̄ penes affectū. ḡ recte ꝛ ꝺm
ordinē charitatis agit q̄ ꝑbendale bn̄ficiū poti⁹ dat
suo cōsaguineo q̄ extraneo qḋ rephēdit ꝓpha Aba
cuc. Ve qui edificat syon in sanguinib⁹. Et Ezechel.
xliiij. Sufficiat vob dom⁹ israel q̄ introducitis incir
cūcisos in sanctuariū dei. vbi rephendunt̄ illi q̄ bene
ficia ecclesiastica magis cōferūt domesticis q̄ alijs.
37 ¶ R̄. ad predictoꝝ intelligētiā ē notādū ꝙ ꝺm ꝙ di
cit mgr̄ in lr̄a. aliq̄ dicere voluerūt ꝙ hmōi ordo cha
ritatis attendat̄ solū quātū ad effectū exteriorē. non
quantū ad affectū interiorē. nisi ꝑ cōparationeꝫ nr̄i ad
deū. ꝑ cōparationē aūt ꝓximi ad ꝓximū solū ꝯsistit or
do quātū ad exteriorē effectū. Et innitunt̄ his aucti-
bus Augu. q̄ in littera ponuntur in quibus videtur
expresse sentire ꝙ ordo charitatis respectu proximi
attendatur solum in exterioris operis exhibitione.
Et hocipm videtur dicere in li. de vera r̄ligione. vbi
dicit ꝙ hec ē pfecta iusticia. vt plus potiora bona. et
minus minora diligam⁹. Ex quo vr̄ posse elici ꝙ iste
drn̄e ꝓpinquitatis nihil faciūt ad effectū dilectionis.
Verūtn̄ sicut dicit mgr̄ in lr̄a. et verba Amb. sonāt.
et rōes pmo inducte cōprobāt. ordo charitatis ꝑ cō-
parationē nostri ad ꝓximū. et vnius ꝓximi ad alterū.
nō solū attendit̄ ꝺm effectū. verū etiā ꝺm affectū. Et
hocidē intelligendū ē ceteris alijs parib⁹. Si eñ in
duobus dilectis ē par dignitas et necessitas. quātuꝫ
ē de istis ꝓprietatibus et cōditionibus equaliter sūt
amādi effectu et affectu. ſ si in altero illoꝝ supaddit̄
sanguis ꝓpinquitas. facit ipm magis amabilē vtro
qꝫ mō. Et isto mō intēdit Amb. charitatis ordinē as-
signare respectu ꝓximoꝝ. Qḋ notat cuꝫ dicit. ꝙ do-
38 mestici si boni sint. malis filijs sint ꝑponēdi. Et si tu
queras cū ad ordinē charitatis cōcurrāt meriti dig-
nitas et indigētie oportunitas. sicut et ꝓpinquitas.
quare magis Amb. assignat ordinē charitatis penes
ꝓpinquitatē q̄ penes bonitatē vel indigētie necessi
tatē. dōm ꝙ ꝯditio necessitatis nec ē nobis ita nota.
nec ē in se ita stabilis et firma sicut ꝓpinq̄tatis cōdi
tio. Aliquis eñ q̄ hodie ē malus. cras erit bonus. et
qui hodie ē minus bonus. cras fortassis erit melior.
Simili ē de necessitate et oportunitate. et iō penes
gradus necessitatis. bonitatis. et oportūitatis. non
potuit ita certitudinaliter ordo charitatis assignari.
sicut penes cōditōes ꝓpiq̄tatis. Cōcedēdū ē ḡ ꝙ or-
do charitat' ꝺm drn̄as pasignatas ñ solū attēdit̄ q̄n
tū ad effectū exteriorē. ſ etiā q̄tū ad affectū iteriorē.
ꝛ hꝫ itelligēdū ē alijs pibus. Vñ et rōes q̄ hꝫ oñdūt cō
39 cedēde sūt. Ad euidētiā aūt rationū q̄ adducūt̄ in
cōtrariū notādū ē ꝙ multipliciter cōtingit affectum
nr̄m accipi. ꝛ effectū mltiplicē repiri. ita ꝙ ordo cha-
ritatis nec oēm affectū respicit vniformiter. nec oēm
effectū. Accipit̄ eñ aliq̄n affectus ꝓ passiōe. aliq̄n ꝓ
motu. ita ꝙ affect⁹ passio dr̄ quedā mulcebris cōpla-
centia. Affectus vero mot⁹ dr̄ quedā rōnalis diligē
tia. Affectus aūt motus duplicit̄ adhuc accipit̄. Nā
quidā ē a charitate elicitus. quidā impatus. Affect⁹
a charitate elicitus ē ille quo quis optat alteri sūmū
bonū. Affectus vo impat⁹ quo quis optat alij aliqḋ

bonū tpale qḋ ē ordiatū ad ꝯseruationē nature. Sic
ḡ triplex ē affectus. vnus a charitate elicitus. quo q̄-
dē opto alicui bonū sūmū. Ali⁹ impatus. quo opto
alicui terrenū bonū. Tercius vo annex⁹. q̄ delector
in alterius bono. qui magis tenet rōem passionis q̄
motus. Et cū sit triplex affectus. ordo charitatis pas
signatus r̄spicit affectū a charitate elicitū pncipalit̄.
qꝛ magis mihi debeo optare beatā vitā q̄ alij. et p⁹
me magis patri meo q̄ alij. et sic vlterius ꝓcedēdo.
affectū vo impatū respicit minus pncipalit̄. Vñ pro
diuersis oportunitatib⁹ et cōditionib⁹ ordo quātuꝫ
ad illū affectū pōt variari et ꝑposterari. Affectuꝫ vo
ānexū q̄ est passio mulcebris. minime r̄spicit ordo cha
ritatis. qꝛ ille potius respicit sensibilē experientiā q̄ ra
tiōis eligētiā. sicut pꝫ. qꝛ plus delectat̄ aliq̄s et gau-
det in respiciēdo sociū quē videt p̄ntem. q̄ in recolē-
do patrē qui absens ē. q̄uis ipm magis diligat. cui⁹
signū est ꝙ ꝓ patre faceret multa maiora. Similiter 40
ex pte effectus distinguēdū ē. Nā quidā ē effectus si
ue beneficium qui respicit psonā singularē. et ille du
plex ē. Vn⁹ eñ ē qui respicit aīe salutē. Ali⁹ vo q̄ re
spicit sustētationē vite p̄sentis. Quidā ē effect⁹ qui re
spicit psonā spūalē ꝯmūeꝫ. sicut collatio bn̄ficij eccle
siastici. et sic triplex ē effectus exterior. Vnus q̄ est ꝓ
curatio eterne salutis. Alius qui est releuatio tpalis
necessitatis. Tercius vo qui ē cōmissio beneficij ec-
clesiastici. qui ē quodāmō spūalis. Primū aūt istoꝝ
effectuū respicit ordo charitatis pncipalit̄. pmo eñ
debeo procurare salutem meam q̄ salutem ꝓximi.
et primo salutem patris q̄ alicuius alterius. et sic
deinceps ꝓcedēdo. Scōm vero effectū r̄spicit min⁹
pncipaliter. qꝛ ꝺm diuersas oportūitates pt̄ et debet
hō magis et min⁹ eē beneficus in collatiōe alic⁹ cō-
modi tpalis. Terciū vero effectū q̄ ē collatio alic⁹ be
neficij ecclesiastici minime respicit ordo charitatis. in
collatiōe eñ taliū bn̄ficioꝝ multū attēdēda ē meriti
dignitas. et paꝝ aut nihil sanguis ꝓximitas. Veren
dū eñ valde ē ne sub pallio charitatis. affect⁹ lateat
carnalitatis. Ex his patet oia que dicta sūt. ¶ Ad il- 41
lud eñ qḋ pmo obī de affectu amicabili q̄ ē ad sociū
magis q̄ ad fratrē iā patꝫ rn̄sio. qꝛ illud intelligit̄ de
affectu q̄ ē cuiusdā mulcebris cōplacētie. rōe cui⁹ pl⁹
delectat̄ hō habitare cū bono socio q̄ cū fratre vl' cuꝫ
ꝯsanguineo. ¶ Ad illḋ qḋ obī ꝺ hoc ꝙ pl⁹ delectat̄ 42
hō loqui cū amico q̄ loq̄ cū deo. silr iā pꝫ rn̄sio. qꝛ ta
lis ꝺlectatio seq̄t̄ sensibilē experientiā. Et qꝛ ꝓximum
suū videt. deū āt nō videt. hinc ē ꝙ pl⁹ ꝺlectat̄ aliq̄n
alloq̄ ꝓximū q̄ orare deū. licet multo pl⁹ dū diligat
q̄ amicū suū. Licet aūt iste affect⁹ in viris carnalib⁹
q̄ huic mūdo dediti sūt aliq̄ mō sit tolerabilis. in vi-
ris tn̄ spūalib⁹ quoꝝ ē experiri q̄ suauis et dulcis ē
dn̄s valde ē rephēsibilis. ꝛ cū magna diligētia dꝫ ex
tirpari. ¶ Ad illḋ qḋ obī ꝙ effect⁹ non ē in ptāte nr̄a. 43
dō. ꝙ ꝛ si nō sit in ptāte nr̄a effectū exteri⁹ ipēdere. ē
tn̄ in ptāte nr̄a ipm effectū velle. et qn̄ volūtas pfec-
ta ē. ꝓ facto reputat̄. et iō defectus potētie in exeq̄n
do. nō tollit ordinē charitatis. q̄ quātū ad effectū ex-
teriorē hꝫ attēdi. ¶ Ad illḋ qḋ obī ꝺ bn̄ficio ꝑbēdali
iā pꝫ rn̄sio. qꝛ q̄ntū ad illū affectū minime (vt dictū
est) attendit̄ ordo charitatis.

Distinctio. xxx. de charitate q̄tū ad meriti pfectionē.

Hic solet queri quid potius sit ꝛc̄. Supra egit mgr̄ de charitate q̄ntū ad eēntiā et diffinitionē. et quātuꝫ ad diligibiliū distinctionē et quantū ad ordinē. Hic sequit̄ quarta ps in qua agit de eadē q̄ntū ad meri ti pfectionē. Diuiditur aūt pars ista in duas ptes. In quaꝝ prima determiat de pfectiōe charitatis in meri-

to quantū ad ēius motus compatos admīcē. vtpote de dilectiōe amicoꝝ et inimicoꝝ. In scēda vero agit de eadē in cōpatiōe ad diligētē. ibi. Illō vō qđ sequit magis nos mouet. rē. Prima ps diuidit in tres ptes. In ꝑma mouet qōes et determiat ſm suā opiones. In scda vero introducit autoritatē Aug. q̄ fuc rūsiōi vī obuiare. ibi. Aug. tñ sentire vī. In tercia vō predictā auctem explanat. ibi. Ecce hic haberi vī qđ z ptaxauim⁹. Silr scda ps tres hz ptes. In quarū ꝑma introducit qōes q̄ ex auctibus Aug. hz origīē. q̄ querit de dilectiōe īmicoꝝ. in cōpatiōe ad diligētē. In scda vero ponit determiatiōē quoꝝdā. ibi. Quidā qđ dic ꝺ̄ simplicit, tenere volētes. In tercia subiungit determinationem suam. ibi. Sed melius est vt intelligatur rē.

1 a Obscura ē rūsio rē. Hoc vī ē simpliciter falsuꝫ. q: cū actus diuersificent ꝑ obiecta. z amic⁹ z inimic⁹ sint diuersa obiecta. diuersi: diligibilia. ipossibile ē q̄ amicū et inimicuꝫ ēs diligat vno motu. Itē vī ꝺ̄ ſipler z finita ad q̄cūq; se ꝙuertit. talit se ꝙuertit. ſ bō diligēdo amicū cōuertit se ad ips. q̄ñ vī q̄ vno et eodē motu simul. et sic possit diligere inimicū. R. dōz. q̄ ꝺ̄uis illud qđ dicit mḡr hic nō sit vſq; quaq; bene intelligibile. possum⁹ tñ vtriuq; exponere et ips saluare dupliciē. primo sic. cōuenit ēñ erga aliquē affici dupliciter. vel ꝑpzie z distincte et sub ꝑpria ratiōe. vl in quadā generalitate cū alijs. Sicut verbi gra dupliciē pōt ēs affici in amādo ꝑe trū. Aut q: ſpāliter afficit circa ips. aut generaliter cogitat oēm hōiez cē diligendū. et generaliter circa oēm hōiem afficitur ſm q̄ exigit ordo charitatis. Si primo mō accipiaꝫ motus dil ectōis in amicū. sic nō ꝑt vn⁹ et idē mot⁹ q̄ ē in amicū cē in inimicū. sicut rōes inducte oñdunt.

Si vō scdo mō. sic ꝑt cē idem. et hoc mō accipit mḡr cū dicit q̄ pōt cē vn⁹ respectu vtriuslꝫ. Aliē aūt pōt sustineri vt dicāmus q̄ dupliciter cōtingit vim aliquā moueri in obiectū. Aut motu simplici et absoluto. aut motu collatiuo et q̄dā mō cōposito. Si loquamur de motu simplici et absoluto. sic nō pōt vn⁹ et idē cē in amicū et inimicū. imo diuersi sūt. quoꝝ vn⁹ est intensior et alter remissior. Si vō de motu collatiuo quo q̄s afficit circa aliqua duo vnū alteri ꝓponēdo. sic pōt cē motus vnius ſm q̄ dicit mḡr ſm aliq̄d sui itēsior. ſm vō aliquid remissior. ſm hoc patz rūsio ad ea q̄ obiciunt. nā illa duo ꝓcēdūt de actu simplici et absoluto. q̄ ē respectu vnius obiecti tñ. actus vero collatiu⁹ pōt ē respectu duoꝝ sub rōe vn⁹. Ad illud qđ obi q̄ vī affectiōis nō pōt sīl conuerti patz rūsio. Et hoc ēñ nō cōcludit q̄ nō possit cē vn⁹ mot⁹ collatiu⁹. q: in eo ē repire ꝑus et posterius.

2 b Proculdubio verba spōsionis h⁹ implent. rē. Contra. Si nō dimittit anteq̄ roget. seruat irā. ꝓmo. z si seruat irā. charitatē nō hz. ꝙ in oratiōe sua nō est dign⁹ exauditiōe. nec vī q̄ oret recte. Item sicut in ꝓcedētib⁹ ꝓbatū ē oēs tenent inimicos suos diligere etiā inimicias exercētes. q̄ oēs tenent eis etiam nō rogati offensas dimittere. R. dō. q̄ ē dimittere rancoꝛē. et dimittere signa rancoꝛis. Dimittere rancoꝛē necessitatis

XXX.

Mouet qōem et determiat ſm suā opinionez. Utꝛ meli⁹ sit diligere amicos q̄ inimicos vl ecōuerso. a

Jc solet queri qđ poti⁹ sit plurisꝫ meriti. diligere amicos an diligere inimicos. Sꝛ hec cōparatio ꝑplicāda ē. Si ēñ ꝑferaꝫ dilectio amicoꝝ tñ dilectioni amicoꝝ et etiā inimicoꝝ. ꝑspicua ē absolutio. Sꝛ si in aliquo vno hōie q̄ diligit sīl amicū z inimicū qđ horū poti⁹ sit querand⁹. obscura est rūsio. q: de motu mentis agit de quo nō ē nobis facile iudicū. an vn⁹ et idē mot⁹ sit erga amicū et inimicū. ſꝛ erga amicū intēsior. an duoꝝ vn⁹ erga inimicū q̄ dicit difficilioꝝ. alter erga amicū q̄ vī feruētioꝝ. Vel si vn⁹ idēꝙ ē. idē potioꝝ vbi ē ardentioꝝ nō ips probe extimak. a

Introducit autoritatē Aug. que sue rūsiōi videtur obuiare. b

Aug. tñ sentire vī mai⁹ cē diligere inimicū q̄ amicuꝫ. q̄ ꝑfectoꝝ cē dicit diligere inimicos et benefacere eis. neq; hoc a tāta mītudie ipleri quāta exaudik i oꝛōe dñica cū dr. Dimitte nobis debita nra sicut et ne nos dimittim⁹ obitoꝛib⁹ nr̄is. Illā ēñ spōsionē dicit a multis ipleri q̄ nondū diligūt inimicos. Aut ēñ sic. Adag nuꝫ ē erga eū q̄ tibi nihil mali fecerit cē benuolū et beneficū. Illud mlto grādi⁹ et magnificētissime bonitatis ē vt tuū inimicū diligas. et ei qui tibi malū vult. et si pōt facit. tu semp bonū velis. facaſq; qō possis. audiēs dicētē ieſuꝫ. diligite inimicos vros. et benefacite his q̄ odiunt vos. et orate ꝓ ꝑsequētibus et calūniantib⁹ vos. Sꝛ qñ ꝑfectoꝝ filioꝝ dei ē istud quo q̄dē se dz ois fidelis extēdere. et hūanū animū ad hūc effectū oādo dū. secūq; agēdo luctādoꝝ ꝓducere. Tamē q: h̄ tā magnū bonū tāte multitudis nō ē ēnta credim⁹ exaudiri cū dr in oꝛoe dimitte nobis debita nra sicut et nos dimittim⁹ debitoꝛib⁹ nr̄is. ⁹ proculdubio vba spōsionis h⁹ iplent. si hō q̄ nōdū ita ꝑfecit vt etiam diligat inimicū. tñ qñ rogatur ab hōie q̄ peccauit

Aug.i ench.

Mathꝫ vj.

Luce. vj.

b

in eū vt ei dimittat. dimittit ex coꝛde. q̄ etiā sibi rogāti vult dimitti. cū oꝛat et dicit. Sicut z nos dimittim⁹ debitoꝛib⁹ nr̄is. Quicūq; vō rogat hōiez in quē peccauit. si peccato suo mouet vt roget. nō ē adhuc ōpus tand⁹ inimicus vt eū diligere sit difficile. sicut erat q̄n inimicicias exercebat. Quisquis vō rogāti et penitēti nō dimittit. ñ estimet a dño sua peccata dimitti. q: mētiri veritas ñ ꝑt. Que cū docuisset oꝛōz hāc. in ea posita sententiā ꝓmēdauit dicēs. Si dimiseritis hōib⁹ peccata eoꝝ. dimittet z vob ꝑ vr. Si vō nō dimiseritis. nec ꝑ vr dimittet vobis pctā vestra.

Predictā Aug. autoritatē explanat. c

Ecce hic haberi vī qđ z ptaxauim⁹. ſ. maioris vtutis eē diligere inimicū et benefacere ei. q̄ illū q̄ nihil mali fecit nob vel amicū. Q: si q̄s cōcedere simplicit noluerit. dicēs intēsi⁹ diligit amic⁹ q̄ inimic⁹. z ideo illō poti⁹ isto. determiet ista ſm ꝓmissaꝫ itelligētiā dicēs. ibi cōpationē factā int dilectionē qua diligit tñ amicus. et illā qua amic⁹ et inimicus diligit.

Introducit qōz q̄ ex autoritate Aug. hz origiez. qua q̄rit de dilectōe inimicoꝝ q̄tū ad diligētē. d

Questio. Illō vō qđ sequit magis nos mouet q̄ sez dicit nō ē tāte mītudis diligere inimicos. q̄ntā exaudik cū dr. Dimitte nob debita nra. rē. vbi dat intelligi q̄ alicui a ꝺo dimittūr pctā nō diligēti inimicū. si tū fratri rogāti q̄ in se peccauit dimittit. Sꝛ cū pctā nō dimittāt alicui adulto nisi charitatē hēat. sequit vt charitatez habeat q̄ nō diligit inimicuꝫ. Quō ḡ nōie ꝓximi ois hō itelligik i illo mādato. diligas ꝓximū tuū sicut teipz. Si ēñ ois hō ꝓxim⁹ ē. tūc z inimic⁹ ꝓcipimur ḡ et inimicos diligere. Et q: illud ꝓceptū generale ē. oīb⁹ ꝑcipik oēs hōies diligere etiā inimicos.

Mathꝫ xxij. et Deut. vj.

Ponit determinationē quoꝝdā. e

Quidā qō hic dicik simpliciter tenere volētes illud ꝓceptū determināt dicētes. illic ꝑfectis dari in ꝓceptum diligere oēz hōiez etiā inimicū. minoꝝ⁹ vō in ꝓsiliū. in ꝓceptū vō diligere q̄ nihil mali fecerūt eis et inimicos ñ odiere.

Aug.

Subiūgit determiatōz suā. f

Sꝛ meli⁹ ē vt itelligaꝫ oīb⁹ illo mādato ꝑcipi cūctos diligere etiā inimicos. cui sensui attestāt supi⁹ posite autoritates et alie mltę. Illō vō Aug. nouissime posi tū. ō ꝑfecta charitate dictū itelligik. q̄ tātū ē ꝑfectoꝝ. q̄ nō solū amicos. ſꝛ etiā inimicos ꝑfecte diligūt eisq; benefaciūt. Que ꝑfectio dilectiōis nō ē tāte mītudinis quāta exaudik in oꝛōe dñica. z hoc reuera grāde ē z eximie bonitatis. ſ. ꝑfecte diligere inimicū. Jta z cū dicit ipleri vba illi⁹ spōsiōis ab hōie. q̄ non ita ꝑfecit vt diligat inimicū. de dilectiōe ꝑfecta accipiēdū est. et ad hoc oēs obligant. et ad hoc tenek hō siue inimic⁹ repugnet siue veniā petat. Dimittere aūt ñ soluꝫ rancoꝛē si et signa rancoꝛis. hoc ꝑfectōis ē. nec ad h tenek hō nisi in casu vicꝫ qñ ꝺuote z būiliter venia postulat. Et ꝺe hac dimissiōe loquit Aug. Obiectiōes aūt currūt de alia. et ꝙ hoc patēt tā littera q̄ obiecta. c. 3 Quisquis vō roganti z penitēti nō dimittit. non estimet a dño sua pctā dimitti. Contra. vī ſm hoc ꝙ ois qui seruat rancoꝛem erga ꝓximū q̄ cōtra scipm oꝛat. q: cum nolit alij dimittere. iā petit et ꝙ sequēti q̄ nec ꝺ⁹ dimittat sibi. Et q̄ petit q̄ ꝺ⁹ nō dimittat peccat mortaliter. q̄ ois q̄ñ ē in rācore et dicit oratione dñica vī mortaliter peccare. R. dōz. q̄ ois qui oꝛōz dñicaꝫ ex coꝛde dicit. itēdit p eā impetrare collationē bonoꝝ et ſmissiōz maloꝝ. et q̄ hoc intendit a dño exequi. constans ē q̄ aut penitet. aut ꝓponit aliq̄n penitere. licez q̄ aliq̄s odium habeat. tñ dicēdo oꝛōz dñicam nō incurrit offensaꝫ mortales. q: nō intēdit petere q̄ fiat sibi ſm malaꝫ volūtatē quā nñc hz. sed ſm volūtates bonam. quā et si rūc nō habeat. intēdit tñ dei auxilio aliq̄n obtinere. Si q̄s aūt illā orationem diceret nūq̄ ꝓponēs ab odio fratris recedere. ꝙuis nō intēderet irā petere. culpā tñ suaz absq; dubio aggra

uaret. Aliter tñ posset dici q̄ ista oratione q̄n aliquis dicit nō dicit in ꝑsona sua sed in persona ecclesie cuius vult ē mēbrum. Et quantum ad hoc non petit cōtra scipm. nec intentione ꝓncipali nec ex consequenti.

Ad intelligentiam hui⁹ ptis incidit hic questio de charitate q̄tū ad pfectionē meriti. Et circa hoc ser breuiter pnt queri. Primū ē vtrū quis ex q̄ntula cūq; charitate possit quātecūq; tēptatiōi resistere. an hoc sit soli⁹ charitatis pfecte. Secundū ē vtrū bō in q̄ntulacūq; charitate cōstitut⁹ teneaꝫ mortem ꝓ rēo subire. Terciū ē vtz bīs charitatē pfectā teneaꝫ ea q̄ sunt pfectiōis iplere. Quartū ē. vtz oīb⁹ tā pfecti q̄ impfecti teneant inimicos diligere q̄tū ad affectū. Quintū ē vtz oēs teneant inimicos dili-

gere quātū ad effectū. Sextū ē qđ sit meli⁹ et maioris meriti. vtrū diligere amicū. an diligere inimicuȝ.

Questio prima. a

Utrum cū qualicunqȝ charitate possit quis resistere quantecūqȝ temptationi. Et ꝙ sic vꝫ. Sup illđ ps. Bonū mihi lex oris tui ⁊c. Aug. Plus diligit charitas deū ꝗ̄ cupiditas milia auri et argenti. Hoc ē verū de ꝗ̄tulacunqȝ charitate. et si hec charitas ꝗ̄tulacunqȝ excedit omnē cupiditatē sua virtute. si ꝰ magnitudo temptatiōis attendit̄ ſm magnitudinē cupiditatis. vꝫ ꝙ p ꝗ̄tulācūqȝ charitatē possum⁹ maxime temptatiōi resistere. Itē Greg. Debilis ē hostis q̄ nō vincit nisi volentē. s ꝗ̄tulācunqȝ hȝ hō charitatē. hȝ quo pōt velle nō vinci. ꝰ si nolle vinci resistit oī temptatiōi et temptatori. vꝫ ꝙ p ꝗ̄tulācunqȝ charitateȝ possit hō supare oēȝ temptationē. ¶ Iteȝ potētior est charitas in bonū ꝗ̄ culpa in malū. s peccatū mortale ꝗ̄tūcunqȝ pūū sufficit ad expellendū magnā gratiā. ꝰ charitas ꝗ̄tūcūqȝ pua ē. sufficiēs ē resistere temptationi maxie. Itē charitas ꝗ̄tūcūqȝ pua sit. hominē facit diligere deū ꝓpter se et sup oia. ⁊ facit hominē in deū cōfidere plus ꝗ̄ in se. s q̄ deū ꝓpter se et sup oia amat et in deū cōfidit hȝ deū adiutorē. ⁊ qui hȝ deū adiutorē oī temptatiōi pōt resistere. ꝰ hō in ꝗ̄tulacunqȝ charitate supare pōt oēȝ temptationē. Itē gr̄a quātūcūqȝ sit modica potētior ē et excellētior ꝗ̄ natura. s hō in statu inocētie in puris naturalib⁹ cōstitut⁹ poterat ꝗ̄tecūqȝ temptatiōi resistere. ꝰ existēs in gratia pōt ꝗ̄tecunqȝ temptatiōi resistere ꝗ̄tulācūqȝ hēat charitatē. Itē esto ꝙ aliq̄s hēat modicā charitatē et temptet̄ magna temptatōe. aut pōt illi resistere. aut nō. Si pōt. habeo ꝓpositū. Si nō pt. et nullus peccat in eo qđ vitare nō pōt. ꝰ cōsentiendo tali temptatiōi nō peccat. s hoc ē falsuȝ. ꝰ ⁊ illud ex quo h sequit̄. redit ꝰ idem qđ prius ¶ Sȝ cōtra. i. Cor. x. Fidelis deus q̄ non pmittit vos temptari supra id qđ potestis. cōstat ꝙ loquit̄ habentib⁹ charitatē. ꝰ si deus pmitteret. dya⁹ temptaret hōieȝ habētē charitatem supra posse. ꝰ nō vꝫ ꝙ cū ꝗ̄tulacunqȝ charitate possit hō resistere temptatōi maxime ¶ Itē sup illud ps. Proba me dñe et tempta me. dicit auctas. Prius vires nr̄as inspice. ⁊ postea temptari pmitte. s hoc non peteret nisi possȝ temptari sup vires. ꝰ vꝫ ꝙ aliq̄ temptatio sit cui nō sufficit resistere virt⁹ charitatis modice et impfecte ¶ Itē Amb. in quodā sermōe de ꝯfessorib⁹. Diuersa sūt genera inimicoꝝ. q̄ ſm viriū nr̄aꝝ ꝗ̄titatē cōpensato nobiscū agone luctant̄. s maiores vires hȝ charitas pfecta ꝗ̄ impfecta. ꝰ si illa habet luctā suis virib⁹ ꝓportionabilē. vꝫ ꝙ aliq̄ lucta sit supra vires charitatis ipfecte ¶ Itē virtus charitatis maxime relucet in pugna et temptatōis victoria. Si ꝰ ꝗ̄tulacūqȝ charitas pōt resistere maxime temptatiōi. vꝫ ꝙ modica charitas sit maxime virtutis ⁊ pfectiōis. Qđ si ē manifeste falsum. restat qđ et illđ ex quo sequit̄. Itē magnitudo corone attēdit̄ ſm magnitudinem pugne. ergo si modica charitas resistere posset temptationi maxime. vꝫ ꝙ maxia corona debeatur charitati minime. s hoc ē falsuȝ manifeste. ꝰ ⁊c.

¶ Itē quedā ē pugna ex cui⁹ victoria purificat̄ aia ab omnib⁹ venialib⁹ et statim euolat in celū. sicut est qñ ꝓ iusticia mors homi intentat̄. ꝰ si modica charitas posset resistere ꝗ̄tecunqȝ temptatiōi. modica charitas possȝ oia venialia delere ⁊ statim in celū facere
4 euolare. qđ si hoc absurduȝ ē. restat idē qđ pri⁹. R.

ad pdictoꝝ itelligētiā notādū ꝙ cū ꝗ̄rit̄ vtꝝ ꝗ̄tulacūqȝ charitas pt resistere ꝗ̄tecūqȝ temptatōi. hoc dupliciter pōt intelligi. aut loquēdo de ptāte charitatis p cōpatiōnē ad adiutoriū diuine prudētie gubernantis. aut p compatiōnē ad vires li. ar. coopantis. ſm vtrūqȝ istorum modoꝝ fuit hic duplex mod⁹ dicēdi. Si eñ loquimur p cōpatiōnē ad dispositionē diuini regiminis. sic dixerūt aliqui ꝙ ex ꝗ̄tulacūqȝ charitate pōt q̄s resistere ꝗ̄tecunqȝ temptatiōi. Alij vero ꝙ nō. Et vtriqȝ veꝝ dicere potuerūt. nec sibi ꝯtradicūt si recte intelligat̄. Si eñ loquamur ꝗ̄tuȝ ad temptatōis exordiū. ꝗ̄tulacunqȝ charitas pōt resistere ꝗ̄tecunqȝ temptatiōi. qꝛ deus hōieȝ habētē charitatē nūꝗ̄ deserit nisi ille volūtarie ab eo recedat. qñ potius ſm ꝙ auget̄ temptatiōis bellū. opat̄ deus charitatis augmētuȝ. Unñ ꝗ̄tūcunqȝ sit modica charitas in hōie. nūꝗ̄ pōt inuitus ab aduersario deijci. qꝛ ſm ꝙ crescit bellū. crescit adiutoriū. si hō faciat qđ in se est. Si aūt loquamur de temptatiōe ꝗ̄tum ad cōsūatiōnē victorie. sic nō pōt eē ꝙ hō ex modica charitate resistat temptationi maxie. qꝛ nō patitur ordo diuine iusticie qñ ex victoria magni belli fiat āplificatio meriti. Unñ sicut ista duo nō cōtradicūt s sil̄r natura sūt. possibile est ꝙ ex pua charitate in pncipio temptationis ⁊ magna in fine resistat̄ magne temptationi. Et iteꝝ possibile ē ꝙ ex pua charitate in pncipio temptationis et magna in fine. nō resistat̄ magne temptationi. Sic nō obuiāt sibi ille due opiniōes. Sil̄r si loquamur đ potētia charitatis p compatiōnē ad vires li. ar. coopantis duplex fuit opinio. Nā quidā dixerūt ꝙ ex ꝗ̄tulacūqȝ charitate pōt quis resistere ꝗ̄tecunqȝ temptationi. qdā ꝙ nō. Et rō hui⁹ ē. qꝛ de viribus li. ar. ⁊ adiuti gr̄a ē loqui dupl'r. vel ꝗ̄tū ad libertatē volūtatis. vel ꝗ̄tū ad viciū difficultatis ad bonū ⁊ ꝓnitatis ad malū. Si ꝰ loqmur de gratia p cōpatiōnē ad libertatem volūtatis. sic cū ipa volūtas de se sit libera ad cōsentiendū. ⁊ p gratiā sit liberata a seruitute peccati vt cogi nō possit. pōt ꝗ̄tecūqȝ temptatōi resistere. Si aūt loquamur p compatiōnē ad viciū difficultatis et ꝓnitatis. sic nō pt resistere ipulsui temptatiōis fortis. nisi charitas adeo fortis sit ꝙ suo vigore cōtra ꝓnitatē refrenet a malo. et cōtra difficultateȝ accendat ad bonū. Lib. eñ ar. ex vna pte adiutū adiutorio gratie. ex alia pte corruptuȝ vicio ꝯcupie. qñ excitat̄ in ipo p temptationē ipet⁹ ꝯcupie. ſm ꝙ magis ⁊ magis fortit̄ excitat̄. p hoc indiget maiori repssiōe. Et sic diuersis cōsideratiōib⁹ cōcedi pōt de charitate p cōpatiōnē ad li. ar. ꝙ ꝗ̄tulacunqȝ charitas pōt resistere ꝗ̄tecūqȝ temptatiōi. et qđ pōt si compet̄ ad dñiuȝ libertatis. nō pt si cōpet̄ ad viciū ꝓnitatis et difficultatis. Et hoc meli⁹ ptȝ si quis ꝯsideret ⁊ attēdat ⁊ expimēto cognoscat statū et cōflictū hōim' temptatoꝝ. Ex his ptȝ rn̄sio ad q̄oēȝ ꝓpositā. Patȝ etiā nihilomin⁹ rn̄sio ad obiecta. Naȝ rōnes q̄ ꝓb anteꝙ ꝗ̄tulacunqȝ charitas pōt resistere ꝗ̄tecunqȝ temptationi ꝓcedūt de ipa charitate p compatiōnē ad deū ipam adiuuantē et ꝓmouentē. ⁊ per compationem
ad voluntatis libertatem sicut intuenti apparet. Ue- 5
rūtñ illa ratio quā obijcit de peccato nō valȝ. Quod cū dicit̄ ꝙ ꝗ̄tūcunqȝ peccatū pūū sufficit ad expellendam quātācunqȝ gratiam. hoc nō ē qꝛ peccatum agat in ipam gratiā. s qꝛ facit li. ar. deficere a gr̄e cō-
plemēto. Ex hoc aūt nō pōt inferri ꝙ ꝓpter hoc ꝗ̄n- 6
tulacūqȝ gr̄a sufficiat ad vincendum omneȝ impul-

sum temptationis. qꝛ facilius ē deficere ꝗ̄ benefacere. Inferri tñ pōt ꝙ quātulacunqȝ gratia expellere pōt oē peccatū. Ad rōes đo q̄ ad oppositū adducunt̄ manifeste sunt sil'r rn̄siones. ꝓcedūt eñ de ipa charitate p compatiōeȝ ad defectū ꝓnitatis et difficultatis. sicut patet de primis trib⁹ rōibus. vel p cōpatiōnē ad terminū et cōsūmatiōnē victorie. cui rn̄det perfectio meriti et magnitudo pmij quātū ad excellentiā victorie ⁊ corone. et hoc mō ꝯcessum ē ꝙ non pt eē ꝙ modica charitas resistat temptatōi magne. qꝛ nō patit̄ hoc ordo diuine iusticie sicut pdictū est. Et ſm hanc viā ꝓcedūt tres rōes vltime. nec optet ampli⁹ hic morari. qꝛ rationes ille p se satis manifeste sunt pertractanti.

Questio. ij. b

Utrū homo in ꝗ̄tulacunqȝ charitate cōstitut⁹ teneatur mortē ꝓ xp̄o subire. Et ꝙ sic vꝫ Lu. ix. Qui me erubuerit et meos sermones. hūc filius hominis erubescet cū venerit in maiestate sua. s xp̄s neminē erubescet cū venerit in maiestate nisi ꝓ mortali peccato. si igitur sn̄ia ista generalis ē. vꝫ ꝙ oēs mortalit̄ peccēt qui in piculo mortis erubescūt ipm dñm confiteri. ꝰ oēs tenent̄ morteȝ ꝓ xp̄o subire ¶ Item. i. Joh. iij. Qm̄ ille animā suā ꝓ nobis posuit. ⁊ nos debemus aīas ꝓ fratribus ponere. Si ꝰ xp̄s ꝓ oibus animaȝ posuit. vꝫ ꝙ oēs tenent̄ ⁊ debēt mortē ꝓ ipo et membris eius subire cū se obtulerit oportunitas loci ⁊ tēporis. ¶ Itē quilibet tenetur plus diligere deum ꝗ̄ȝ omne creatū ꝗ̄tūcunqȝ sit impfect⁹. ꝰ quilibȝ tenetur ꝓ honore dei et gloria puipendere se et sua. Cuȝ igitur oportunitas tēporis se offert vꝫ ꝙ quilibȝ teneatur mortē ꝓ xp̄o subire. ¶ Itē incōparabiliter pl⁹ diligēda sūt bona eterna ꝗ̄ȝ tēporalia. sicut incōpabiliter sunt meliora. s vnusquisqȝ libenter dat illđ qđ min⁹ diligit ꝓ eo qđ mag̃ diligit. si ꝰ oēs tenent̄ ad diligendū plus vitā eternā ꝗ̄ȝ tēporalē. vꝫ ꝙ oēs teneantur velle libenter morti exponere pn̄tē vitam vt lucrentur eternaȝ. s qđ hō tenetur velle ꝓ loco et tēpore tenetur facere. ꝰ oportunitate se offerente vꝫ ꝙ oēs tenētur mortem ꝓ xp̄o subire. Sȝ cōtra Jo. xv. Maiorē charitatē nemo hȝ vt aiaȝ suā pōat q̄s ꝓ amicis suis. ꝰ mortē ꝓ xp̄o subire vꝫ perfectionis maxime. s hōies imperfecti nō tenentur ad opera pfectionis. ꝰ non oēs tenentur mortem ꝓ xp̄o subire. ¶ Itē Ro. vj. sup illud. Humanuȝ dico ꝓpter infirmitatē carnis nr̄e. glo. Inueniūtur aliqui q̄ ꝓponūt iusticie dilectionē voluptatibus carnis. ꝓ iusticia tñ penas mortemqȝ formidāt. s cōstat ꝙ ſm autoritatē apli vt dicit glo. tales sunt serui iusticie. ꝰ cum tales mortē refugiāt. vꝫ ꝙ nō teneantur morteȝ ꝓ xp̄o velle subire. ¶ Itē Aug. dicit ⁊ habetur in fine pcedentis di. pfecta charitas hec ē vt quis patus sit pro fratribus mori. et hoc apparet p hoc ꝙ prelati tenentur ad maiorē pfectioneȝ ꝗ̄ȝ subditi. et sūma pfectio q̄ a plato exigitur ē vt ponat aiaȝ ꝓ subditis ſm illđ Joh. x. Bon⁹ pastor aiaȝ suā ponit ꝓ ouibus suis. Si ꝰ impfecti nō tenētur ad opa charitatis pfecte. vꝫ ꝙ nō oēs teneant̄ ꝓ xp̄o et eius mēbris mortem subire. ¶ Itē maius ē mortem subire ꝓ xp̄o ꝗ̄ȝ omnibus tpalibus abrenūciare. s nō oēs tenentur tpalia oia relinquere. ꝰ nō oēs tenentur mortem ꝓ christo subire. Qꝛ aūt maioris pfectiōis sit patet p illud qđ dicit Greg. Nō magnū ē abnegare qđ habes. sed valde magnū est abnegare qđ es. Et constans est ꝙ
multo magis ē abnegare seipm ꝗ̄ȝ sua. ⁊ dare corpis
vitā ꝗ̄ȝ terrenā subam. ¶ R. ad pdictoꝝ intelligen- 7
tiā ē notādum ꝙ subire mortē intentiōe placendi deo hoc pōt eē tripliciter. Uno mō qñ adest necessitas vl' deserēdi iusticiā vel amittēdi vitā. Alio mō qñ se offert oportunitas diuinā gloriā manifestandi et edificandi ecclesiā. Tercio mō solum ex hoc ꝙ vitā suam hȝ exosam. Primū ē iusticie et necessitatis. Scđm ē pfectionis et superogationis. Tercium est seueritatis et crudelitatis. Unñ Augu. illos q̄ semetipos pfocant et precipitio collidūt ꝓpter vite pn̄tis odium dicit eē sceleratissimos homicidas. tractās illđ Jo. xij. Qui odit aiaȝ suā in hoc mūdo. in vitā eternā custo. eā. Cū ꝰ queritur vtꝝ oēs teneantur mortē pro xp̄o subire. dđm. ꝙ ꝓ loco et tēpore vbi talis optio detur. vel ꝙ iusticia deseratur. vel ꝙ vita perdatur. ibi oēs ꝗ̄tumcūqȝ sint impfecti tenent̄ mortē subire. et pēligere magis deo dilecto mori ꝗ̄ȝ ipo offenso viuere. Ubi vero talis necessitas nō imminet nec datur optio. qñ offert se oportunitas manifestādi diuinā gloriā et edificandi ecclēiā. si hō se morti exponat. mortē subire ē pfectionis et superogationis. ad quā non oēs tenent̄ ꝓ xp̄o. et ſm istā viā ꝓcedunt rōes ondentes ꝙ nō oēs tenent̄ mortem ꝓ xp̄o sub-
ire. et ideo sunt cōcedēde. ¶ Ad illud qđ vltimo obꝫ 8
de abrenunciatiōe substātie tpalis et ꝓpessiōne mortis. rn̄deri pōt ꝙ in casu necessitatis pceptum est omnia tpalia deserere cuilibet hōi sicut et mortē subire. imo multo fortius. Unñ hoc datur itelligi p locū a minori. et iđ ratio illa sicut et alie nō cogit nisi ꝓut simpliciter intelligit̄. ita ꝙ hō mera volūtate ꝓmptus
est tpalia abnegare et mortem subire. ¶ Ad illud ve- 9
ro qđ pmo obꝫ in cōtrariū ꝙ dhem⁹ in periculo mortis nomē xp̄i confiteri. dđm. ꝙ verū ē si sumus in ea necessitate positi ꝙ confiteri oporteat vl' negare. Sȝ pōt eē mediū inter hoc. qꝛ impfectus pōt subterfugere et seipm occultare. nec ex hoc dꝫ nomen xp̄i erubescere. s tūc erubescere dicit̄ qñ tiore mortis negat ipm xp̄m. Ideo ꝗ̄uis oēs teneant̄ ad hoc ꝙ nullus neget. non tñ ex hoc pōt concludi ꝙ oēs simplicit̄ teneant̄ ad pferendā mortē nisi interueniēte pdicta ne-
cessitate. ¶ Ad illud qđ obꝫ ꝙ qꝛ posuit animā suaȝ 10
ꝓ nobis. nos debem⁹ aiaȝ ꝓ fratrib⁹ ponere. dđȝ. ꝙ ē debitū necessitatis et ē debitū ꝯgruitatis. siue debitum ad qđ obligamur et debitū ad qđ āmonemur. Hūs aūt iohs nō intelligit de debito primo mō sed đ debito scđo mō. qđ magis spectat ad superogatō-
nē. ꝗ̄ ad necessariā et generaleȝ superobligationem 11
¶ Ad illud qđ obꝫ ꝙ quilibȝ tenet̄ plus diligere deum ꝗ̄ oē creatū. dđm ꝙ verū ē. verūtñ ex hoc non sequit̄ ꝙ hō teneat̄ ꝓ xp̄o deserere oē creatū. qꝛ pt habere sil' xp̄m et creaturā quā diligit. Pōt eñ hō simul seruare corpis vitā et dei amiciciā. qꝛ ñ optet nec exigit hoc lex charitatis ꝙ ꝓpter dilectionē dei sustineat quis mortem. nisi incidat in supradictaȝ necessitatē. qua scȝ oporteat eum vel xp̄m negare vel mortem
sustinere. ¶ Ad illud qđ obꝫ vltimo qđ hō libenter 12
dat illud qđ minus ē ꝓ eo qđ magis diligit. dđm ꝙ verū ē si illud aliter adipisci non possit. et qñ pōt hō adipisci vitā etiā pter martyrū tolerantiā. iđ nō sequitur ꝙ oēs teneant̄ velle ꝓ xp̄o mori simpl'r s sub cōditiōe. vicȝ. si alit̄ ei placere ñ possit. et hoc solum est in articulo predicte necessitatis.

Questio.iij. c
Utrum pfectā charitatē habētes tenēātur ea q̄ sunt
perfectiōis iplere.Et q̄ sic vī Mat.v.Estote perfec
ti sicut et pr̄ vr̄ celestis perfect⁹ ē.hoc dī aplis et apo
stolicis viris.ḡ vī q̄ oēs viri perfecti teneant̄ ad ea
q̄ sunt perfectiōis. Itē Greg.in quadā omelia.Cū
augētur dona.rōnes crescunt donoꝝ.Un̄ et auctas
dic q̄ cui pl⁹ ꝯmittit̄.pl⁹ ab eo exigit̄.ḡ cui ꝯmittit̄
pfecta charitas.cū de⁹ exigat actū ꝯueniētē hītui.vī
q̄ ille teneat̄ ad opera perfectiōis.❡Itē sicut se hȝ
charitas iperfecta ad opa simplicis iusticie.sic se hȝ
charitas pfecta ad opa iusticie ꝯsūmate.Sȝ habens
charitatē ipfectā tenet̄ ad ea q̄ sūt simplicis iusticie.
ḡ vī q̄ habens charitatē pfectā obligetur ad opa p
fectiōis. Itē charitas pficit aut dficit.ḡ habēs cha
ritatē tenet̄ nō deficere.ḡ tenet̄ pficere.cū nō sit me
diū inter hec.qui aūt hȝ pfectā charitatē nō pt̄ pfice
re nisi in opib⁹ pfectis.ḡ vī q̄ ois in quo ē pfectō ob
ligetur ad opa pfectionis. Sȝ contra Mat.xix.Si
vis ad vitā ingredi serua mādata.Igit̄ ex sola obſ
uātia mādatoꝝ vī q̄ hō possit puenire ad salutē.ḡ
nō vī q̄ ad ea obligatur q̄ sunt charitatis perfecte.
❡Item Jaco.iij.Qui nō offendit in verbo hic per
fectus ē vir.ḡ nullus tenet̄ ad hoc q̄ nō offendat in
verbo q̄ntūcunq; sit perfect⁹.ḡ ppt̄ perfectionē cha
ritatis nō obligatur q̄s ad ea que sunt perfectionis.
❡Itē quāto aliquis ē in maiori charitate ꝯstitut⁹.
tāto plus hȝ de libertate spūs.et quāto plus hȝ d li
bertate spūs.tāto paucioꝛib⁹ vinculis obligatur.ḡ p
fecti nō tenent̄ ad plura q̄ teneant̄ iperfecti. quātū
est de pfectiōe charitatis.Si ḡ impfecti nō astringū
tur ad opa perfectionis.vī a maiori q̄ nec illi dbeāt
astringi q̄ sūt in charitate pfecta ꝯstituti.❡Itē sta
tus charitatis pfecte nō excedit charitatē iperfectaȝ
in infinitū.cū ḡ moꝛtale excedit veniale in infinituȝ.
qd̄ ē veniale impfecto.nō ē moꝛtale pfecto quātū est
de ipo genere stat⁹.ḡ nō vī q̄ pfeccio charitatis ob
liget hominē ad opa pfectiōis.Si eīn obligaret.iam
13 videretur q̄ perfect⁹ vir eēt peioris cōditionis. R.
ad p̄dictoꝝ intelligētiā ē notandū q̄ multiplex ē ge
nus pfectiōis.et multiplex ē ratio obligādi.Quinq;
eīn pfectiōis genera ꝯsueuerūt distingui.Primū est
pfectio sufficiētie que cōsistit in adimpletiōe manda
toꝝ.Et de hoc Mat.v.Estote pfecti sicut pat̄ vī ce.
pfectus ē.Scd̄a ē pfectio religiōis q̄ ꝯsistit in obser
uantia ꝯsilioꝝ.Et de hoc dī Mat.xix.Si vis per
fectus eē.vade ꝛ vende oia q̄ ha.ꝛc.Tercia ē pfectio
platiōis q̄ cōsistit in regimie subditoꝝ.Et d hac dī
Luce.vj.perfectus ois erit si sit sicut mgr̄ ei⁹.Quar
ta ē perfectio opatiōis q̄ ꝯsistit in ostēsione exemplo
rū.Et de hac dī Gen̄.vj.Noe vir iust⁹ atq; perfect⁹
in generationib⁹ suis.Quīta ē pfectio trāquillitatis
que ꝯsistit in ꝯsūatiōe difficilimoꝝ ꝛ optimoꝝ.pma
Joh.iiij.Perfecta charitas foras mittit timoꝛē.Et
phūs dicit q̄ perfecta virt⁹ optimoꝝ ē opatiua.Si
milit̄ intelligendū ē q̄ quinq; modis obligat̄ aliq̄s
ad aliud.Primū genus obligatiōis ē ppter māda
tū diuinū.Scd̄m ē propt̄ votū emissum.Terciū est
ppter officiū susceptū.Quartū ē ppter vitādū scan
dalū.Quintū ē ppter cōsciētie iudiciū.Cū ḡ querit̄
vtrū hō in pfecta charitate existens teneat̄ ad opa p
fectiōis.dd̄m q̄ si pfectio accipiat̄ pmo mō viȝ pro
pfectiōe iusticie que cōsistit in ipletiōe mādatoꝝ.sic
obligat̄ ad illā pfectionē sicut et alij.et eo magis de
bono ꝛ equo quo magis pcepit donuȝ per qd̄ possit
implere diuinū mādatū.Si āt loquamur d alijs ge
neribus perfectionis.dd̄m q̄ nō obligat̄ hō existens
in perfecta charitate ad illa nisi quātū ex obligatiōe
diuini mādati.nec alit̄ obligat̄ nisi interueniat aliqd̄
vinculū sequētiū.viȝ.votū.p qd̄ obligat̄ ad perfec
tionē religiōis.Uel officiū susceptū.per qd̄ obligat̄
ad pfectionē platiōis.Uel scandalū.rōe cui⁹ obliga
tur ad perfectionē opatiōis. Uel ꝯscie dictamē.per
qd̄ obligatur ad perfectionē trāquilitatis.His eniȝ
interueniētib⁹ supinducit̄ noua obligatio ad hmōi
genera pfectionū p̄dictaꝝ.Sȝ status charitatis q̄n
tū ē de se necessariā obligationē nō inducit.sicut ra
tiōes q̄ ad hāc partē sunt inducte ostendūt. Et iō cō
cedi pn̄t❡Ad illud vo qd̄ obī in cōtrariū de aucte 14
dn̄i in Mat.iam patet rn̄sio.q2 illud intelligit̄ d per
fectione iusticie et sufficiētie ad quā obligant̄ oēs tā
pfecti q̄ impfecti. Ad illd̄ qd̄ obī de aucte Greg.q̄ 15
sicut crescūt dona sic crescunt rōnes donoꝝ. dd̄m.q̄
hoc verū ē quātū ad ea que sūt necessitatis. Preterea
qd̄ dī q̄ ratiōes donoꝝ crescūt hoc nō dī q̄ de⁹ sem
per exigat necessario ab hōie totū qd̄ pōt. ḡ q2 exigit
de bono et equo.ita q̄ illa exigētia nō iducit tūc rōeȝ
necessitatis ḡ cōgruitatis.et ei⁹ obmissio nō inducit
culpā moꝛtalē ḡ venialē.dn̄s aūt nō solū exigit ratio
nē de moꝛtalib⁹ ḡ etiā de venialibus fm̄ illud qd̄ dī
Mat.xij.Or hōies reddēt rationē de oi vbo ocioso.
❡Ad illd̄ qd̄ obī q̄ sicut se hȝ charitas impfecta ad 16
opa simplicis iusticie ꝛc.dd̄.q̄ nō est sile.q2 charitas
impfecta oꝛdinat̄ ad opa simplicis iusticie nō ppt̄
ipius charitatis statū ḡ ppter diuinū mādatū.ḡ nō
sic ē de opibus perfectiōis.q2 n̄ cadūt sic sub p̄cepto.
ḡ magis sub āmonitiōe ꝛ ꝯsilio❡Ad illd̄ qd̄ obī.q̄ 17
hn̄s charitatē semp tenet̄ pficere.dd̄ q̄ charitas dī
dupliciter pficere.Uno mō ppter multiplicationē
bonoꝝ opeꝝ.Alio mō ppter ipius charitatis aug
mentū et pgressuȝ ad vltimū statū.Cū ḡ dī q̄ hō te
net̄ pficere in charitate.ꝛ q̄ charitas aut pficit aut
deficit.si intelligat̄ de pfectu q̄ ꝯsistit in ipius chari
tatis augmēto et incremēto sic nō hȝ veritatē.q2 cha
ritas nō auget̄ in hōie cōtinue.Si vo intelligat̄ d p
fectu q̄ ꝯsistit in bonoꝝ opeꝝ multitudine.ꝛ iusticie
exercitatiōe.sic veritatē hȝ.ḡ iste pfectus charitatis
nō tm̄ attēdit̄ in ipletiōe ꝯsilioꝝ et operū pfectoꝝ.ḡ
etiā in obseruātia mādatoꝝ. Et iō ex hoc nō pōt cō
cludi q̄ hō in pfecta charitate ꝯsistēs ad opa pfectio
nis necesse habeat obligari.

Questio.iiij. d
Utrū oēs teneant̄ diligere inimicos q̄tū ad effectū.
Et q̄ sic vī.Leuit̄.xix.Diliges amicū tuuȝ sicut teip
sum.Sup quo dicit Aug.q̄ nōie pximi et amici in
telligit̄ ois hō.fm̄ etiā q̄ ipe dn̄s innuit.Luce.x.Er
go si illud p̄ceptū datū ē oibus.cū oēs teneant̄ affec
tu diligere sc.vī q̄ oēs tenēāt affectu diligere inimi
cos❡Itē Mat.v.Si diligitis eos q̄ vos diligunt
quā mercedē habebitis : glo.nullam in celo.q̄ ḡ tm̄
hȝ dilectionē respectu diligentiū se nō hȝ charitateȝ.
q2 cū charitas nō possit eē sine mercede.igit̄ ad hoc
q̄ aliquis hēat charitatē.necesse ē q̄ ipi⁹ charitas ad
eos q̄ ipm odiūt se extēdat❡Itē sup illd̄ Luce.vj.
Diligite inimicos vros.Glo.interli.Non sufficit nō
odisse.ḡ oēs tenent̄ ad illd̄ qd̄ sufficit ad salutē.ergo
oēs tenent̄ nō solū ad nō odiēdū inimicos ḡ etiā ad

amanduȝ.❡Iteȝ nulli de⁹ dimittit peccatū nisi ipē
dimittat pximo fm̄ qd̄ dī Mat.vj.et xviij.Sȝ nēo
dimittit pximo ex coꝛde nisi ipȝ diligat affectu.ḡ ne
mo pōt apud deū veniā mereri nisi offendētes se di
ligat ex coꝛde. Itē pl⁹ diligend⁹ ē pxim⁹ q̄ coꝛpus
ppꝛium.nec aliquid aduersat̄ magis et inimicat̄ spi
ritui q̄ ipa caro.cū ḡ quilibet teneat̄ naturaȝ carnis
sue diligere.vī q̄ teneat̄ inimicū suum affectu dilige
re. Itē sicut culpa est detestabilis.sic ymago dei est
diligibilis.ḡ q̄ntūcūq; hō diligat̄ semp tenet̄ hō de
testari ei⁹ culpā.ḡ quātūcunq; p culpā aduersēt̄.se
per tenet̄ diligere ei⁹ naturā. Sed contra. Mat.v.
Audistis q2 dictū ē ātiq̄s.diliges amicū tuū.et odio
hēbis inimicum tuuȝ.ḡ ad nihil obligamur moꝛale
nūc ad qd̄ nō obligarent̄ antiqui in lege.ḡ si tūc non
tenebant̄ ad diligēdū inimicū ḡ potius ad odiēdū.
vī q̄ nō oēs tenent̄ nūc inimicos diligere.Mioꝛ p
bat̄.q2 sup illud Mat.xiiij.d quiq; panib⁹.ꝛc.Glo.
nō alia q̄ que scripta erāt pphetat.ḡ legē et pphās
mysterijs grauida eē dmōstrat.Et iteꝝ.iij.Reg.vij.
fecit yrā mare fusile.x.cubitoꝝ.ibi.glo.decē p̄ceptis
in lege oia q̄ facere debem⁹ dn̄s expssit.Si ḡ in nul
lo p̄ceptoꝝ cōtinet̄ dilectio inimici.nec ad aliud ob
ligant̄ moderni ad qd̄ nō obligarent̄ antiqui. vī ꝛc.
❡Itē Luce.vj.diligite inimicos vros.ibi glo.hoc p
fectoꝝ ē.Et iterū alia glo..ibi.Eccl'ia hoc vt lacte nu
trit̄ qd̄ ē simpliciū ꝛ impfectoꝝ.ḡ validioꝛi cibo cha
ritatis roboꝛat̄.ḡ ad ea q̄ pfectiōis sūt n̄ oēs tenēt̄.ḡ
nō oēs tenent̄ diligere inimicos❡Itē sup illud ps.
Reuela oculos meos et ꝯsiderabo mirabilia d lege.
Glo.Nihil mirabili⁹ ē in mādatis q̄ diligere inimi
cos.ḡ nō oēs tenent̄ ad faciendū mirabilia.q2 sicut
dicit Aug.virtutes et mirabilia facere nō oib⁹ datū
ē.ḡ.ꝛc.❡Iteȝ Ambro.dicit et hī in dis.p̄cedēti.vbi
actū ē de oꝛdine charitatis.sufficit q̄ inimicos odio
nō hēmus.ḡ vī q̄ nō oēs tenēt̄ diligere inimicos ex
18 coꝛde. R.ad p̄dictoꝝ intelligētiā ē notādū q̄ circa
hoc ē duplex rn̄dēdi mod⁹.Quidā eīn dicere voluē
rūt q̄ dupliciter ē loqui de inimicis.Aut fm̄ statū in
quo exercēt inimicicias.Aut fm̄ statū in q̄ penitēt et
petunt veniā.Si fm̄ statū i quo veniā petūt sic oēs
tenent̄ ad diligendū inimicos ppter illā cōditioneȝ
quā dn̄s ponit in oꝛōe dn̄ica.Dimitte nobis debita
nr̄a sicut et nos.ꝛc.Si eīn hō hōi seruat iraȝ.frustra
a deo querit medelā.fm̄ q̄ dī Eccl.xxviij.Si aūt loq̄
mur de inimicis put sūt in statu et in actu ledendi ꝛ
inimicicias exercendi.sic dicere voluerunt q̄ affectu
diligere inimicos nō ē necessitatis ḡ magis perfectio
nis.nec dn̄s hoc p̄cipit ḡ magis cōsulit.Et istā opini
onē quoꝛūdā mgr̄ ponit in lr̄a.Sȝ si interius ꝯside
retur hec positio min⁹ sufficiēter dicit.p eo q̄ fm̄ q̄
auctates sactoꝝ sonant expꝛesse.ꝛ ipa rō apte ꝯuin
19 cit.nō ē charitas vera nisi diligat oē diligibile.Dili
gibile aūt a charitate ē oē illud qd̄ ē possibile ad bea
titudinē puenire.Ideo nō hȝ aliq̄s charitatē nisi di
ligat oēs illos q̄ sunt in statu vie siue sint amici siue
inimici.Un̄ i ps.dī.Latū mādatū tuū nimis.q2 mā
datū charitatis ad oēs se extēdit.Et sicut longitudo
mādati se extēdit ad oēȝ dn̄iam tpis.sic latitudo ad
oēȝ psonā hōis viatoꝛis.Un̄ sicut aliquis nō habereȝ
charitatē si pponeret etiā in vno solo die peccare et
in alijs bene facere.q2 dficit sibi lōgitudo mādati.sic
esto q̄ aliq̄s oēs hōies diligat p̄ter vnū solū quē a di
lectiōe excludit.charitatē nō hȝ.q2 deficit sibi latitu
do illius mādati.Propterea ē alius mod⁹ dicēdi.q̄ 20
diligere affectu ē duplex fm̄ q̄ duplex ē affect⁹ amo
ris.quidā a charitate elicit⁹.quidā a charitate impa
tus.Ille ē affectus amoꝛis a charitate elicit⁹ q̄ quis
optat alij sūmū bonū siue beatitudinē eternaȝ. Ille
vero ē affect⁹ impat⁹ q̄ quis optat alij bonū tpale ꝛ
psperitatē trāsitoꝛiā.Amoꝛ eīn charitatis facit q̄ hō
velit alij oē bonuȝ.nedū sūmū bonū.ḡ etiā tpale.ni
si illud sit impediēs ad salutē.Si ḡ loquamur de af
fectu pmo a charitate eliciēte dico q̄ oēs tenent̄ ini
micos etiā actu inimicātes diligere.et eis vitā eter
nā optare.Si aūt loquamur de affectu impato quo
quis optat alij psperitatē tpalē.sic nō oēs tenētur di
ligere.ḡ sufficit n̄ odisse.Et hoc ē qd̄ dicit Amb.Suf
ficit q̄ inimicos diligam⁹ et nō odio hēam⁹.in q̄ in
nuit q̄ cuȝ duplex sit charitatis affectus.vno tene
mur diligere.altero vero sufficit nō odisse.Un̄ ad n̄
odiendū inimicos.et nō gaudēdū de malis eoꝝ oēs
tenētur.sicut dī Prouer.xxv.Cū ceciderit inimicus
tu⁹ ne gaudeas.Et Eccl.ix.Noli de moꝛtuo inimi
co tuo gaudere. Diligere vo oino quātū ad affectū
elicitū et impatū optādo ei bona eterna et tpalia.ḡ
pfectiōis ē et superogatiōis.Diligere vero ad bona
eterna hoc necessitatis ē ꝛ p̄ceptiōis.et ad hoc omēs
generalit̄ sunt obligati tā pfecti q̄ impfecti sicut ra
tiōes que ad primā ptem inducūtur ostendūt.et iō
cōcedēde sunt. Ad illud qd̄ obī pmo in ꝯtrariū de 21
Mat.v.diliges amicū tuū.et odio hēbis inimicum
tuū.Rn̄deri pōt duplr̄.Primo p hoc q̄ lex nūq̄ p̄ci
pit odio habere inimicū.ḡ ipi iudei hoc arguebāt a
contrario sensu.q2 tm̄ p̄cipiebatur eis diligere ami
cos.arguebant ex hoc q̄ dbebāt odire inimicos. Ali
ter pōt rn̄deri q̄ ē odiū affectus et odiū effect⁹.Et ite
rum ē inimicus ecclesie siue fidei.ꝛ inimic⁹ psonalis.
cū ḡ lex innuebat inimicū odio eē habēdū hoc intel
ligitur de odio effect⁹ et de inimico eccl'ie et cult⁹ di
uini.Odio vero affect⁹ neminē p̄cipiebat odire nec
inimicū psonalē nec inimicū ecclesie.Inimicū aūt p
sonalē nō p̄cipiebat odiri nec odio affect⁹ nec odio
effectus.imo poti⁹ obligabat ad illud ipȝ diligendū.
licet nō eēt ita tūc expꝛessum.Un̄ et dn̄s explicuit in
Mat.v.Et pptrea nō pōt ex hoc argui q̄ n̄ oēs te
nentur diligere inimicos❡Ad illud vero qd̄ obī q̄ 22
diligere inimicos pfectoꝛum ē. Rn̄dent aliqui q̄ il
lud intelligitur de dilectiōe affectus et effect⁹ nō de
dilectiōe affectus tm̄.Sȝ vtrū hoc sit veꝝ in sequēti
pblemate declarabitur.Nūc aūt dicamus q̄ si in
telligatur de affectu elicito et impato perfectionis ē.
Si vero de affectu elicito.est tm̄ generalis necessita
tis.Glo.vero loquit̄ ibi de dilectiōe quātū ad vtrū
q; modum❡Ad illud qd̄ obī q̄ diligere inimicos 23
est mirabile.dd̄m q̄ mirabile dicitur illud qd̄ est su
pra facultatē nature.hoc aūt pōt eē duplicit̄ fm̄ q̄ ē
opatio nature simplicit̄.et nature rōnalis. Facere
aūt mirabilia supra posse nature hoc ē p gratiā gra
tis datā.quā vocat apl's opationē virtutū.et hec nō
omnib⁹ est data.Facere vero mirabilia supra posse
nature rationalis hoc est per gratiam gratum facie
tem.vtpote per fidem et charitatē.Per fidem enim
credimus multa q̄ non possemus credere sine ea.et
q̄ videntur infidelibus nimis incredibilia.Et p cha
ritatem amamus ea que videntur charitatē nō ha
bentibus odibilia.et hec mirabilia continent̄ in lege
diuina.et datū ē illa oibus facere.q̄ volūt in se susci

pere gratiã gratũ faciẽtem.7 p tãto nõ põt argui q
nõ tenemur ad dilectionẽ inimici.hoc cñ ẽ aliud ge
24 nus mirabilis.ḡ illud de quo loquit Aug. Ad il
lud vero qõ obi de aucte Ambro.q sufficit si odio ñ
habemus.dõ.q auctas illa trucate inducit.dicit cñ
hec duo simul sufficit si simplr diligimus et nõ odio
habemus.q̃ duo valde rõnabiliter dicit.et duplicem
affectũ dilectiõis inmuit.et ad confirmationẽ facit p
babite rñsiõis.p quã auctas illa facis pt intelligi.2c.

Quẽstio .v. e

Utr oẽs teneanẽ diligere inimicos ḡntũ ad effectũ.
Et q sic vi paio aucte ve.te.Ero.xxiij. Si videris asi
nũ odiẽtis te iacere sub onere.nõ pteransibis ḡ suble
uabis eum eo.Et hocipm dicit Prouer.xxv. Si esu
rierit inimic9 tuus ciba illũ.si sitierit potũ da illi. Si
ḡ mãdata ista oibus ꝓponebanť.vi q oẽs teneanť
diligere inimicos ḡntũ ad effectum. Itẽ hoc vi et
auctre noui testa. Mat.v. diligite inimicos vros .be
nefacite bis q̃ oderunt vos.et orate.p psequẽtibus
25 vos.2c. Ibi dicit q̃dã glo. Trib9 modis peccať con
tra ecclesiã.odio.verbis.cruciatu corpis.Econtra ve
ro ecclesia tria facit.diligit.benefacit.et orat.ḡ nõ est
membrũ ecclesie q̃ ñ diligit amicos et effectu. ḡ oẽs
teneanť ito mõ diligere. Itẽ hoc vi p rationẽ.q di
lectio affectus sine dilectiõe effectus non est dilectio
vera.pbatio cñ dilectiõis exhibitio ẽ operis.si ḡ ve
ra dilectionẽ oẽs teneanť inimicos diligere.vi q oẽs
teneanť nõ solũ affectu ḡ etiã effectu inimicos ama
re. Itẽ pniciosior inimicus ẽ caro nra q̃ aliquis ꝓ
prim9 nr.ḡ carnẽ nostrã repugnãte tenemur nutrire
et fouere quãtũ ad ei9 naturã.ḡ si magis tenemur
ꝓximos diligere.vi multo fortius q debeam9 eos ñ
solũ affectu amare ḡ et effectu cos nutrire et fouere.
et bñficia eis cõicare. Itẽ nõ solũ sumit bõ vindic
tam de alio infligẽdo malũ ḡ etiã subtrahẽdo bonũ.
ḡ oẽs teneanť nõ querere vltionẽ ſm q vi Leuit.xix.
Et ad Ro.xij. Non vos vindicantes. ergo oẽs te
nemur nõ subtrahere aliquod bonũ ꝓpter acceptã
iniuriã. Si ḡ oẽs teneanť diligere cos qui nõ sunt ini
mici affectu piter et effectu.vi q silr oẽs vtroq3 mo
do teneanť inimicos diligere. Sz contra. frequenť
ꝓcipitur in lege q̃ ipi interficiãť inimicos suos .sicut
Exo.xxiij. Nõ feries cũ eo fedus nẽ.ḡ vi q in ve.le.ñ
tenebanť inimicos diligere ḡntũ ad effectũ .ḡ pari ra
tiõe nec impfecti tenenť inoua. Itẽ sup illo Mat.
v. diligite inimicos vros.dicit quẽdã glo. Cumulus
pfectiõis ẽ diligere inimicos et orare ꝓ ipsis. Si ḡ ñ
oẽs tenenť ad cumulũ pfectiõis .nõ oẽs tenenť ini
micos diligere effectu. Itẽ3 Aug. dicit in ench. et
babeť in lra.q diligere inimicos et benefacere eis ñ
ẽ tant9 ḡntũ er audiunť in odiõe põica. si ḡ in ora
tiõne põica nõ eraudiunť nisi boni.vi q nõ oẽs bo
ni teneanť inimicos diligere affectu piter et effectu.
Item hocipm vi per regulam pbi. Si oppositũ in
opposito.et ꝓpositũ in ꝓposito.cũ ḡ amicis sic bene
faciendum ꝓ se loquẽdo.vi q inimicis sit malefaciẽ
dum. Itẽ videmus in omni creatura tam animata
q̃ inanimata q inimicicia sit causa pugne sicut ami
cicia ẽ causa concordie.si ḡ nemo debet facere cõtra
naturalem rectitudinẽ.vi q magis sit rectũ ſm rõis
ordinẽ inimicos expugnare q̃ eos adiuuare.ḡ nõ vi
26 q oẽs teneanť ipsos effectu diligere. R. ad predi
to3 intelligentiã ẽ notandũ q circa hoc ẽ dupler mo

an diligere inimicũ. Et q diligẽ inimicũ.vi Matth.
v. Si diligitis illos q̃ vos diligũt quã mercedẽ hẽbi
tis:Glo.ibi.nullã in celo.ſ ostat q ꝺ dilectiõe inimi
corũ maiꝛ merces hẽť.ḡ maiorꝛ pfectiõis ẽ et meriti
diligere inimicos q̃ amicos. Itẽ diligere inimicos
ẽ de supadditis a dño in cuãgelio.ſ dns nõ supaddi
dit nisi ea q̃ maiorꝛis pfectionis erãt. vi ḡ q maiorꝛis
pfectiõis sit diligere inimicos q̃ amicos. Itẽ vbi
ẽ maiꝛ pugna ibi est gliosiꝛ victoria.et vbi ẽ maiꝛ
difficultas.ibi est maiꝛ ratio virtutis 7 meriti. p eo
q: ars 7 virt9 ẽ circa difficilia.ſ maiꝛ ẽ pugna 7 dif
ficultas in diligẽdo inimicos q̃ diligendo amicos.ḡ
maiꝛ pfectio reſidet 7 meritũ circa dilectionẽ inimi
coꝛ q̃ amicoꝛ. Itẽ quãto bõ magis supra se eleua
tur in aliquo motu virtutis.tãto mot9 ille 7 actio est
perfectiꝛ: et excellentiꝛ.ſ in dilectiõe inimicoꝛ plus
eleuat bõ supra se et supra ea q̃ sũt nature q̃ in dile
ctiõe amicoꝛ.ḡ motus dilectionis circa inimicos est
magis meritorius et pfect9 q̃ motus dilectiõis erga
amicos. Itẽ quãto mot9 dilectiõis ẽ pfectiꝛ.tãto
ẽ liberaliꝛ: et purioꝛ.amoꝛ cñ spũalis purus est 7 li
beralis.ſ mot9 dilectiõis erga inimicũ purioꝛ est 7 li
beraliꝛ q̃ erga amicũ. Purioꝛ quidẽ.q: nihil 9z ad
mittũ de charitate. Liberaliꝛ.q: min9 9z de obliga
tiõis necessitate.ḡ vi q multo sit pfectiꝛ.7 deo acce
ptiꝛ.7 ad meredũ efficaciꝛ. Sz contra.dilectõ ini
coꝛ ponit ab Amb.in vltimo gradu.ḡ dilectio il
la maxime recedit a ꝓmo gradu dilectiõis.q̃ ẽ maxi
m9 et nobilissim9.ſ q̃nto aliq̃d recedit a ꝓmo 7 sum
mo in illo genere.tãto min9 9z de pfectiõe 7 comple
mento.Si ḡ dilectio inimicoꝛ magis recedit.ḡ vi q
multo pfectiꝛ et excellẽtiꝛ sit mot9 dilectiõis erga
amiciꝛ q̃ inimicũ. Itẽ quãto dilectio ẽ excellentiꝛ.
tanto ẽ dilectiõi dei similiꝛ.ſ 9z magis diligit dili
gẽtes se iuxta illud qõ 9z Prouerb.viij. Ego diligen
tes me diligo.igit dilectio amicoꝛũ magis assimilat
dilectioni dei q̃ dilectõ inimicoꝛ.ḡ ẽ multo pfectiꝛ.
Itẽ motus dilectiõis tãto melioꝛ ẽ et pfectiꝛ quã
to feruẽtiꝛ et frequẽtiꝛ.ſ mot9 charitatis erga ami
cũ feruẽtiꝛ et frequentiꝛ: ẽ q̃s erga inimicum.ḡ ꝛc.
Itẽ quãto mot9 dilectiõis rectiꝛ ẽ et plus 9z de re
ctitudie et equitate.tãto melioꝛ 7 excellẽtiꝛ: est in se.
ista dilectõis ẽ melioꝛ illo. Itẽ in eo qõ melio9
7 pfecti9 ẽ.magꝭ 9z bõ se exercere.ḡ si mot9 dilectõis
erga inimici eẽt melioꝛ et pfectioꝛ.frequẽti9 ꝓderet
homo circa ipm affici et ꝓ ipo orare.q si hoc ẽ imõ
nicẽs dicere q magis ꝺebeat bõ orare ꝓ inimicis q̃s
ꝓ amicis.q: hoc eẽt ordinẽ charitatis puertere.ḡ re
stat q nõ ẽ mai9 bonũ inimicos q̃s amicos diligere.
R. ad ꝓdictoꝛ intelligẽtiã ẽ notandũ q cum queri
tur de cõparatiõe istoꝛ duoꝛ motuũ dilectiõis quoꝛũ
vnus ẽ erga amicuꝫ.alt erga inimicũ.dupliciť pot ĝri.
aut ꝓut compañ ad diuersos habit9 7 radices.aut
ꝓut compañ ad eũdẽ.Si ꝓut ad diuersas radices
7 habitus cõpañ.ita q vnus habitus habilitat tñ
ad amicos.alter vo se extendit vsq3 ad inimicuꝫ. sic
absq3 dubio multo mai9 et excellẽtius ẽ diligere ini
micũ q̃ amicũ.et multo pfectiꝛ habitu indigemus
ad boc q possimus exire in istũ actũ q̃s ad ꝺ vt exea
mus in alterꝫ.Et boc ẽ qꝺ dicit Aug.in ench.7 habe
tur in lra.Magna ẽ erga eũ qui tibi nihil mali fecit
es benefici9 et benignus. Illud vero multo grãꝺi9 et
magnificentissim9 ẽ bonitatis ẽ vt tuũ q̃s inimicũ ꝺili
gas.Si vero loquamur de istis actibus ꝓut ad eã
dem radicẽ compañ et ab eadẽ charitate ꝓcedunt.
sic quodammodo sunt equales.et quodammodo se
mutuo excedunt.Quantum enim ad rationez me
rendi respectu ꝑmi subalis eqlitatem bñt.q: quanti
tas illius ꝑmi rñdet quãtitati radicis. Quãti vero
ad rationẽ meredi respectu ꝑmi accidẽtalis.et quã
tum ad vigoꝛẽ ipius act9 et mot9 mutuo se excedũt.
Ita motus dilectiõis erga amicos excedit quãtum
ad feruoꝛẽ et frequẽtationẽ. Mot9 9o dilectiõis er
ga inimicos ẽ purioꝛ et difficilioꝛ. et ita quodammo
vnus istoꝛ motuũ ẽ alio melioꝛ et eõuerso ſm vari
um modũ accipiẽdi magnitudinẽ. Ita in dilectione
amicoꝛ virtus charitatis magis creꝛeꝛt intensiue.ſ
in dilectiõe inimicoꝛ magis exercet extensiue. sicut
virtus caloris ignis amplius calefacit ꝓpinq9a q̃
remotioꝛa.et quodã mõ plus apparet efficacia illi9
virtutis in bis q̃ sunt ꝓpinqua.quodã mõ in bis que
sunt longinqua. Rõe intẽsiõis plus in calefactiõe ꝓ
pinquoꝛ.et rõe extẽsiõis plus in calefactiõe longin
quoꝛ. Sic et in ꝓpositis intelligendum ẽ q̃ dilectio
amicoꝛ et dilectio inimicoꝛ ꝓut ab eadẽ radice ꝓ
cedũt ſm diuersas ꝺitiones 7 respect9 mutuo se ex
cedũt.et ſm hoc dissolui põt rões q̃ ad diuersas par
tes adducunť. Diuersis cñ vijs ꝓcedunt ſm quas
vtroq3 verus sine repugnãtia ꝺcludere põt. Sz si vl
terius queraꝭ. Quis istoꝛ duoꝛ motuũ oibus pen
satis excedat reliquũ.hic sũt diuerse opiniones. Ita
quidã volũt ꝺicere q motus ille q̃ est in amicũ meli
oꝛ est.q: intẽliꝛ: est et plus 9z de rõe boni. Et istum
modum ꝺicẽꝺi vi mgr approbare in lra. Et si bune
modu9 q̃ satis vi.ꝑbabilis sustinere ꝺeꝛim9 .respon
ꝺeri põt ad rões q̃ primo inducunť q ab insufficien
ti ꝓcedũt. Cũ cñ ꝺi q mot9 q̃nto difficiliꝛ: et puri
oꝛ et magis supra vires nature.tãto ẽ pfectiꝛ et ex
cellentiꝛ. Ꝺõ.q hoc verũ ẽ ceteris paribꝰ. Sz cũ aꝑ
sumit ꝺe motu ꝺilectionis inimicoꝛ qui ẽ bmõi. re
spõꝺeri põt q nõ sũt cetera paria.q: multo maiꝛ et
feruentiꝛ ẽ motus ꝺilectiõis erga amicos q̃s sit ille.
Alius vero ẽ hic mod9 ꝺicendi q ꝺilectio inimicoꝛ
ẽ excellentiꝛ simplr loquendo.et magis in ea exerci
tať pfectio charitatis. Et si hũc modũ ꝺicendi sustiꝛ
nere velimus.q̃s vi auctas Aug.ipm satis ꝑbabile
facere. ꝑt rñderi ad ea q̃ in contrariuꝫ adducuntur.
Ad ꝑmũ qõ obi ꝺe ordine ꝺiligendoꝛ ꝺici põt q 31
Amb.in gradibus illis nõ intendit ponere vel assig
nare gradum pfectionis in ꝺilectione.si gradum er
ꝺitionis ſm maioꝛẽ et minoꝛẽ obligationez. Ad 32
illud qõ obi q ꝺilectio amicoꝛ est ꝺilectiõi ꝺei simi
liꝛ. Rñdeꝛi põt ꝑ interruptionẽ.q pfectio ꝺilectio
nis ꝺiuie magis manifesta est in hoc qõ ꝺilexit nos
cum essemus inimici q̃ si cẽm9 amici. Juxta illud apli
Roma.v. Cõmendat aũt deus charitatem suam in
nobis.quia cum adhuc peccatores essemus ſm tem
pus rps.p nobis mortuus est. Tñ et si in ꝺilectiõe
amicoꝛ charitas ꝺei ostẽꝺatur esse magna. in ꝺilec
tione inimicoꝛum ostẽꝺitur esse nimia. Juxta illd
Eph.ij. Propter nimiam charitatem suam qua ꝺi
lexit nos ꝛc. Ad illud quod obꝺicitur q tanto mo 33
tus ꝺilectionis est melioꝛ quanto feruentiꝛ.ꝺõm q
illud verũ est vbi ẽ par ꝺificultas 7 resistentia. Ubi
autem non est par ꝺificultas sicut in propolito non
habet veritatem.q: patet.quia modicus ignis citi
us aꝺurit fenum q̃ magnus ignis aꝺurat forte li-

gnū. Ad illd qd obi q ꝓto motꝰ dilectiōis ē rēcti
or tāto pfectior. dd. q ē verū. Sed cū assumit. q motus dilectiōis erga amicū magis ē equꝰ ꝛ rectus. Rspōdendū ē p distinctionē. q maior equitas pōt esse duplr. Aut ꝓpter exigētiā meritoꝝ et dignitatis a pte dilecti. ꝛ sic magis ē equū diligere amicū ꝙ inimicū. Aut ꝓpter abūdātiorē rectitudinē a pte diligentis. et sic nō ē magis equū diligere amicū ꝙ inimicū. imo magis cōtrariū. q. hoc ē maioris ꝛ abūdātioris
iusticie ꝙ illud. Ad illud qd obi. q magis dz bō se exercere in eo qd ē maioris pfectōis. rnderi pōt q in exhibitiōe alicꝰ bñficij et executiōe alicꝰ actus. dupli ci intentiōe pōt bō se exercere. aut ꝓpter pfectū alterius. aut ꝓpter meritū suū. nec dz bō in opibus suis tm meritū suū ituri ꝙ etiā pfectū primi. licz ꝙ i exercitatione circa dilectionē inimici maior sit via. pficiēdi et lucrādi et ad pfectionē ꝓueniēdi. q. tm magꝭ obligat bō amico ꝙ inimico. frequētius dz in amore amici se exercere. Tm qd dicit q magis debemus nos exercere in his que sūt maioris pfectiōis. dd. q illud nō ē vsq; quaq; verū. imo magis debem nos exercere in his que sūt maioris obligatiōis. et sic patet quō pōt satis rōnabiliꝭ vtralibꝫ ps sustineri.

Distinctio. xxxj. de charitate quātū ad durationē.

Illud quoq; nō ē pretereundū. ꝛc. Supra egit magr de charitate q̄tū ad diffinitionē. diligibilium distinctionē. diligēdi ordinē. et meriti pfectionē. In hac vo quita pte agit d charitatis duratōe. Et qm ꝓuēit ad habitus aliarum virtutum. et per comparationem ad peccatum sibi oppositum. et p cōparationē christus. Ideo diuiditur pars ista in tres partes. In quarum prima inquirit magister vtrū charitas possit per peccatum amitti. In scā determinat qualiter spes et fides et scia habeant euacuari. ibi. Aduertendum ē etiā quō fides et spes. ꝛc. In tercia pte inqrit vtrū ordo q̄ inest charitati in via. in xpo et in alijs btis bēat inueniri. ibi. Hūc iā supest inuestigare. ꝛc. Dcia ps diuidit in tres ptes. In quaꝝ prima adducit auctes ad ondendū q charitas nō possit tolli p peccatū. In scda vero inducit auctes ad oppositū. ibi. Hec innuere videnꝭ q charitas. ꝛc. In tercia vo subiūgit explanatōes illaꝝ auctū ex qbus cōcludebat falsū ꝓpter intellectū puersum. ibi. Qd vo apls ait ꝛc. Ulaꝝ vero ptiū subdiuisio satis manifesta est in littera.

a ¶ Charitas que deseri potest nunq; vera fuit. Contra. fm b videt q immutabilitas sit de veritate charitatis. g si bō i via ſper mutabilis ē a malo in bonū. videtur q nunq; habeat veram charitatē. Si dicat q magister dicit inferi? q veritas illa nō refertur ad charitatis cētiā ſ ad eius efficaciā. hoc nō soluit. Primū. q; multi viatores bñt charitatem q̄ pducit eos ad veram bñtudinē. et tm q̄diu viatores sūt pñt charitatē deserere. g ista duo pñt simul stare q charitas possit deseri ꝛ q fuerit vera. Item charitas vie ꝛ patrie sūt vnius rōis. g si d vitate charitatis ptie ē vt sit immutabil. vi silr q sit d vitate charitatis vie. Et sic vi simplr sentire Aug. q charitas vera nunq; amittat. Sz hoc est simplr falsum. sicut manifeste scitur per experimentū. g. ꝛc.

Rūdeo dz q verbū

¶ Inqrit vtrū charitas possit p peccatū amitti. et adducit auctoritates ad ꝓbādū in ptē negatiuā. a

XXXI

Illud q̄z nō ē pretereūdū q q̄dā asserūt charitatē semel habitā ab aliquo nō posse excidere. nullūq; damnādū hāc aliq̄n habere. qui hāc traditiōem subditis munūt testimonijs. Aplus ait. Charitas nūq; excidit. Aug. etiā inqt. a Charitas que deseri pōt. nūq; vera fuit. Itē charitas ē fons ppnius et singularis bonoꝝ. cui nō cōicat alienꝰ. Alieni sūt oēs q audituri sūt nō noui vos. De hoc fonte scriptura dicē. Fōs aq̄ viue sit tibi. ppriꝰ et nēo aliꝰ cōicet tibi. Si āt alieni sūt qui audituri sūt illā vocē. nō g huic fonti cōicāt dānandi. Itē Aug. sup epl̄az Iohis. Radicata ē charitas. securus esto. nihil mali ꝓcedere pōt. Itē Greg. in moralibꝰ. valida ē vt mors dilectio. virtuti enī mortis dilectio cōpar. q. nimiꝝ mētē quā semel cepit. a dilectiōe mūdi fundit occidit. Itē Aug. sup epl̄az Iohānis. Unctio Iuisibilis charitas ē. q̄ in quocūq; fuerit, radix illi erit q ardēte sole arescere nō pōt. nutrit calore solis nō aresc̄it. Itē Beda sup Jo. Querēdū ē quō spāle filij dei agnoscēdi signū fuerit q sup eū descēderit et mānerit spūs. Quid magni ē filio dei q in ipo manere spūs astruat? Notandū q̄z q. semp in dño manserit spūs. in sanctis vo q̄diu mortale corpus gestauerint ptim semper maneat. partim rediturus secedat. Manet aūt apud eos vt bonis insistant actibus. Recedit vero ad tps ne semp infirmos curādi. mortuos suscitandi. demones eijciendi. vel etiam ꝓphetizādi habeant facultatem. Manet ergo semper vt possint bñ ꝛtutes. vt mirabiliter ipi viuāt. Uēit ad tps. vt etiam alijs ꝙ miraclorꝝ signa ꝙles sint intus effulgeant.

.s. Lor. xiij. a ¶ Aug. in/liano comiti.

Math. xxv.

Aug. Greg. super psal. cij.

Aug.

Beda

Greg. super Ezechielem.

Itē Greg. In sanctoꝝ cordib fm quasdā ꝛtutes sepmanet spūs. fm quasdā recessur venit et vētur recedit. In his virtutib sine qb ad vitā nō ꝓuenit in eloꝝ suoꝝ cordibus pmāet. in his vo p qs sanctitatis ꝛtus ostēdit. vt in exhibitiōe miraculoꝝ. aliq̄n adest. aliq̄n se subtrahit. Itē Amb. Ficta charitas ē que in aduersitate deseri

Amb.

¶ Addūt autoritates que sonāt in oppositū. b lhec innuere videnꝭ q charitas sel habita nō amittatur. Jo q̄dā in ptr̄ata. pfilict audaciā dicētes charitatē a dānādis nō haberi. nec a quoq; habitaz posse amitti. quos rō vincit et autoritas. Quidā enī ad tēpr sūt boni. q postea fūt mali. et ecōuerso. Tm quorūdā nōia xp̄s dicit scripta i libro vite. q tamē postea abierūt retro. Sz scripta dicit nō fm pscientiā. sz fm psentē iusticiā cui deseruiebāt. qz digni erāt tūc illo bono qō habituri sūt pscripti fm pscientiam. Tm Amb. Quibusdā gra data ē in vsuz vt Sauli et Jude. ei lis discipulis qb dns dixit. Ecce nōia vra scripta sūt in celis. et postea abierūt retro. Sz hoc dixit ꝓpt iusti cā cui deseruiebāt. qz boni erāt. Frequēter enī aū sūt mali q futuri sūt boni. et aliq̄ties pr sūt boni q futuri sūt ꝛ pmā sūt mali. ꝓpter qō dicūt scribi in libro vite et deleri.

b

Amb. super epi. ad Ro. Luce. x.

¶ Subiūgit explanationē illaꝝ autoritatū ex qb concludebat falsuz ꝓpt intellectū puersuz. c

c

Qd vo apls ait. charitas nūq; excidit. nullatenꝰ. pfilis facit. dignitatē enī charitatis ondēs dicit eā nō excidere. qz hic et in futuro erit. Sz fides et spes euacuabunt et scietia. Itē q dr charitas nūq; fuisse vera que deseri pōt. nō ad cētiā charitatis refert. Sz ad efficientiā. qz ſ efficit charitas que deserit hōiez vere beatū. ſ pducit ad verū bonū. huic enī fōti alieni. i. dānandi nō cōicāt. i. in fine. qz nō pscuerāt. Pōt tamen hoc et cetera que de charitate dicta sūt. d pfecta itelligi. quā soli pfecti hnt. que sel habita ſ amittit. Exordia vero charitatis aliq̄n crescūt. aliq̄n deficiūt. Sunt enī virtutis exordia ꝛ pfectꝰ ꝛ pfectio. quos gradꝰ ille discernit q pabolā illā itelligit. Sic ē regnū dei quēadmodū si iactet bō semē in terrā. et dormiat. et exurgat semē. et germinet. ꝛ crescat. ꝛc. Si g pfecta charitas sic radicata ē vt amitti neq̄at. icipiēs tm et ꝓecta amitti pōt et sepe amittit. Sz dū habet ſ sinit habētē criminaliter peccare. Qd Aug. ondit ingens. qz radix oīm maloꝝ ē cupiditas. ꝛ radix oīm bonoꝝ ē charitas. Si mul ābe eē nō pñt. nisi vna radicꝰ euulsa fuerit. alia plātari nō pt. Sine cā conat aliqs ramos incidere. si radicē nō ꝓtēdit euellere.

Marci. iij.

¶ Qualiter fides et spes et scia dicāt euacuari et nō charitas cū et ea ex pte sit. d

d

Aduertēdū etiā ē quō fides. spes. et scia dicant euacuari q. ex pte sūt. et non charitas. cū et ipa ex pte sit. Ex pte id ē impfecte diligimus sicut ex parte scimus

Augu. super epi. Johan.

illud sane pōt intelligi vt fiat vis in duplici verbo. Primo vt fiat vis in vbo ex parte subiecti. in hoc qd dicit charitas q̄ deseri pōt. Aliq̄ enī ꝓpietas sine qualitas deseritur ꝓpter hoc q nō pt resistere ipellēti. Aliq̄ d̄ serit ex mera voluntate habētis. Cū g dicit Aug. q charitas non ē vera q̄ pt deseri. hoc intelligit d illo amore q nō hz efficaciā ſistēdi. talis enī amor q pt a supueniēte tēptatōe violētia q̄dā expelli. ſ merebit dici amor charitatis. cuius ē deū charissimū habere. et ꝓpt se et sup oia diligere. ꝛ ꝓpter amatū oia facliter tolerare. Aliē pōt intelligi vt fiat vis in hoc qd dicit nunq; vera fuit. q. vē? vba dicūt dupli. Aut q hz opationē sibi debitā. Aliē q; pducit ad finē. ꝓpt quā ē. et in ꝓpōito vbo dr charitas nō esse vera q̄ deseri pōt. q. si deserit. finis debitus nō acq̄rit. iō poti? vera q vera ē fputāda. nec loquit hic Aug. d quacūq; potētia deserendi charitatē. ſ de potētia que ē actui cōiuncta. Ad illd qd obi q immutabilitas sit de veritate charitatis ꝛc. dd. q illud intelligit d eo qd ē imutabile p natūrā. nō de illo qd ē imutabile p diuinā largitatis bñficentiā. et cōtinue bonitatis influētiaz. sicut est charitas pfecta in patria. ¶ Quorūdaz nōia xp̄s dicit scripta in libro vite qui tm postea abierūt retro. Cōtra. qd scriptū est in libro vite. cū ille lib sit immutabilis. deleri n pōt. ergo non videtur q sit possibile vt aliq̄ qui scripti sunt postea 2

vadant retro et deleantur de illo libro. Est ergo questio vtrum aliquis de illo libro possit deleri. Qz sic videtur per illud quod dicitur in ps. Deleantur de libro viuentium. ꝛc. Et exodi. xxxij. Aut dimitte eis hanc

vt ait Efici⁹ sup leuiticũ. Cũ ḡ oẽ qd̓ ex pte ẽ euacue-tur. cur charitas excipit̃ que dr̃ nunq̃ excidere? Charitas q̃dẽ etiã ex pte ẽ. vt sepe sancti docent. qꝛ ex pte diligim⁹ nũc. ꝛ iõ ipa euacuabit̃ inquantũ ex pte ẽ, qꝛ tollet̃ ipfectio ꝛ addet̃ pfectõ. Remãebitq; ipa aucta. et act⁹ ei⁹. et mod⁹ diligẽdi. vt diligas deuz ꝑpter se ex toto corde. et ꝓximũ tuũ sicut teipm̃. Sꝫ ipfectiõis mod⁹ eliminabit̃. Fides ṽo et spes penit⁹ euacuabũtur. Scia ṽo ſm actũ et modũ suũ q̃ nũc ẽ non ſm sui eẽntiã tollet̃. Ipa eñ virt⁹ ſcie remanebit. sed alium tenebit vsum et modum.

Eficius sup Leuit.

Utꝝ ordo q̃ inest charitati in via. in xp̃o et in alijs btis hẽat inueniri. c

Nũc iã supest inuestigare. si xp̃us ſm q̃ hõ ordinẽ diligẽdi pscriptũ ſuauerit? Q̃d si ẽ. omnẽ hominẽ sicut seipm̃ dilexit. Oĩbus ḡ vitã optauit. oẽsq; saluos fieri voluit. Sꝫ nõ oẽs salui sũt. ꝛ ita nõ ẽ factũ qd̓ optauit. Sꝫ ñ ẽ ignorãdũ i eo fuisse charitatẽ iuxta modũ pfie ñ vie. cũq; ordinẽ diligẽdi iplesse q̃ ſuat̃ in pfia nõ in via. Qui eñ in pfia sũt. i. iã btificati sunt. adeo iusticie dei addicti sũt vt nihil eis placeat nisi qd̓ deo placet. Ac p hoc illoꝝ tantũ salutẽ diligũt et volũt q̃s de⁹ saluari vult. eosq; solos sicut se diligũt. Ita ꝛ chri-st⁹ electos tãtũ sicut se dilexit. coꝛũq; salutẽ optauit. c

norã. aut dẽle me de libro vite. Sꝫ in ꝯtrariũ ẽ qd̓ dr̃ super illud Apocal. iij. Nõ delebo eũ. Glo. Liber vite ẽ pscia dei in qua oia sunt ꝯstantia. Iuxta hoc querit̃ de libro vite q̃d sit ꝛ q̃s ei⁹ vsus. R. ad hoc breuiter dõm ẽ quãtuꝫ spectat ad ꝓpositũ. qꝛ qd̓ ista determinat̃ in q̃rto libro in tractatu de resurrectiõe. q̓ cuꝫ liber vite sit diuina disposi tio ſm quã aliq̃s ordinat̃ ad vitã. et reputatur eẽ dignus vita. aliquis põt dici dupliciẽ scribi in illo libro. vel ſm p̃ntis iusticie ꝑputationẽ. vl' ſm finalis gratie ꝓuisionẽ. Et pmo modo dr̃ scribi in libro vite. qꝛ scribunt̃ eius merita. Scd̓o ãt mõ nõ solũ qꝛ scribuntur eius merita. ß etiã qꝛ ipe ordinat̃ ad vitã ſm p̃destiationẽ diuinã. Qui pmo mõ scribit̃ delet̃ quãtũ ad p̃sentẽ iusticiã. qꝛ iã nõ reputat̃ dignus vita. Qui scd̓o mõ scribit̃ nũq̃ dlet̃. deletio aũt illa nõ dicit aliquã im-
5 mutationẽ factã circa ipm̃ deum. ß solũ circa meritũ imutatũ. Et sic ptꝫ r̃nsio ad obiecta. c Christus electos tm̃ sicut se dilexit coꝛũq; salutẽ optauit. Contra. latioꝛ fuit charitas in xp̃o q̃ in nobis. ß nos nõ diligim⁹ solũmõ electos verũ etiã pscitos. ḡ et xp̃s. Itẽ illos dilexit xp̃s q̃s voluit saluos fieri. ß ſm q̓ dr̃. j. Thi. j. Ipe vult oẽs hoĩes saluos fieri. ḡ vr̃ q̓ tã electos q̃ reprobos dilexerit. Itẽ ãgeli nõ tm̃ seruiũt electis immo etiã malis. et eos quib⁹ seruiũt volũt p̃ducere ad vitã. ḡ diligũt eos ex charitate. ḡ multo forti⁹ vr̃ q̓ xp̃s ex charitate oẽs dilexerit. et si hoc veꝝ ẽ. tũc nõ ẽ verũ qd̓ mgr̃ dicit. R. dõꝫ. q̓ sicut in pmo li. dictũ fuit voluntas in deo distinguit̃ ſm duplicẽ modũ. Est eñ volũtas in deo añcedẽs. et volũtas cõseq̃us. Voluntas añcedẽs ẽ solũmõ ex ipo. Volũtas vero cõsequẽs pendet ex cã nr̃a. Per hũc modũ duplex ẽ distiguẽda dilectio in xp̃o. vicꝫ dilectio q̃ ẽ ſm voluntatẽ añcedentẽ. et hac quidẽ oẽs diligebat. qꝛ oẽs ad salutẽ p̃uenire cupiebat quãtũ est ex se. Et dilectio ſm volũtatẽ cõsequẽtẽ. et hac qꝛ r̃spicit merita finalia nõ oẽs diligebat. nec oẽs ad salutẽ p̃uẽire cupiebat. Et d̓ hac vltia itelligit mgr̃. Ipe ãt opponit d̓ pma. ꝛ p h̓ pꝫ r̃nsio ad obiecta.

Ad intelligẽtiam huius ptis incidit hic qd̓ circa tria ſm tria q̃ determiat magister. Primo eniꝫ queritur d̓ diuisiõe charitatis p cõparationẽ ad peccatũ sibi oppositũ. Scd̓o querit̃ de eadẽ cõparatione ad habitus aliaꝝ virtutũ. Tercio querit̃ de ipa per cõparationẽ ad statũ glorie futurũ. Circa pmũ querunt̃ tria. Primũ ẽ vtꝝ charitas semel habita possit amitti. Scd̓ꝫ vtꝝ amittẽs charitatẽ possit resurgere in charitate equali. Tercio querit̃ vtꝝ possit resurgere in minori.

Questio. j. a

Utrum charitas semel habita possit amitti. Et q̓ nõ adducit mgr̃ multas auctes in lr̃a. Et hocipm̃ oñditur rõe. Hec eñ ẽ p se ṽa. amoꝛ vnit. ḡ maioꝛ amor magis vnit. ß amoꝛ charitatis ẽ excellẽtioꝛ multũ q̃ sit amoꝛ natural'. ḡ excellẽtius vnit. ß natural' amoꝛ vnit indissolubiliter. qꝛ null⁹ vnq̃ odit qd̓ naturaliter amat. ḡ multo fortius amoꝛ charitatis indissolubiliter vnit. ergo qui charitatem hꝫ nõ põt vinculo charitatis priuari. Itẽꝫ fortioꝛ ẽ charitas in bono q̃ sit aliqd̓ peccatũ in malo. ß magis forte nõ pt destrui p minus forte. ḡ charitas nõ põt expelli p peccatũ. nec p aliud hꝫ expelli. ḡ sel' habita nõ põt amitti. Itẽ oẽ peccatũ ortũ hꝫ ex timore male hũiliante. vel ex amore male incẽdẽte. ß in eo in quo ẽ charitas nõ ẽ timoꝛ male hũilians. nec amoꝛ male incendens. Quia dicit Ierõ. Nũq̃ est charitas sine timore ß casto. nũq̃ sine cupiditate ß ordiata. ḡ vr̃ q̓ in eo in quo ẽ charitas. nulla possit eẽ culpa. vr̃ ḡ q̓ charitas ex quo semel habet̃ nũq̃ amittat̃. Itẽ li. arbi. in eligendo semp sequit̃ affectionẽ p̃dominãteꝫ. ß in omni hoĩe habẽte charitatẽ affectio charitatis p̃edomiat̃. cũ faciat eũ diligere deũ ꝑpter se ꝛ sup oia. ḡ li. ar. ex quo semel hꝫ charitatem nunq̃ꝫ hꝫ moueri contra charitatẽ. ß nunq̃ amittit charitatem nisi moueatur contra ipaꝫ. ḡ ex quo charitas semel inest homini. vr̃ q̓ nõ possit ab eo p̃di nec separi. Itẽ ois qui habet charitatẽ habet xp̃m ꝓ fundamẽto. et spiritũ sanctũ ꝓ adiutorio. ß nihil põt firmitatẽ fundamenti infringere. nec virtutem diuini adiutorij superare. ergo videt̃ q̓ nihil possit charitatẽ ab homie expellere. Sed contra hoc oñditur pmo p exempla

vet̃. testã. Constat eñ q̓ saul charitatẽ habuit cuꝫ de eo scribat̃ q̓ nõ erat vir in isrl̃ melioꝛ eo. Silr̃ et dauid charitatẽ hũit. cũ d̓ eo dicat dñs. Inueni viꝝ ſm coꝛ meũ. ꝛ ꝯstans est q̓ vterq; charitatem p̃didit. qꝛ vterq; mortal'r peccauit. Saul in ꝑsequẽdo dauid. dauid in ꝯmittendo adulterium ꝛ homicidiũ. ḡ ꝛc. Item hocipm̃ oñdit̃ p exẽpla no. testa. qꝛ discipli dñi charitatẽ hũerũt tam apl̃i q̃ alij discipuli electi. ß multi de discipulis abierũt retro ſm q̓ dr̃ Ioh. vj. Multi etiã de apl̃is dubitauerũt in fide ſm q̓ habet̃ Math. vlti. ꝛ silr̃ vult mgr̃. ꝛ silr̃ vult luc. ḡ charitatem habitã p̃diderũt. ḡ charitas semel habita pt̃ p̃di. Item hocipm̃ oñdit̃ p auctes. j. Coꝛ. x. Qui stat videat ne cadat. Et apoc. ij. Habeo aduersũ te paucа q̓ charitatẽ primã reliq̃sti. ḡ charitas semel habita põt p̃di ꝛ deleri. Item hocipm̃ ꝓbat̃ manifesto expimẽto. qꝛ puuli q̃ baptizant̃ hñt gr̃aꝫ. ꝛ ita charitatẽ ꝛ ceteras ṽtutes. ꝛ tñ qñ veniũt ad adultã etatẽ p̃dũt peccãdo sicut planum est. ḡ charitas postq̃ hr̃ amittit̃. Itẽ hocipm̃ oñdit̃ ratõnali argumento. Facili⁹ ẽ est deficere q̃ ꝓficẽ. ꝛ cadere q̃ surgere. Facili⁹ ẽ etiã p̃dere charitatẽ q̃ fidẽ. qꝛ p̃dita fide p̃dit̃ charitas ß nõ ꝯuertit̃. ß possibile est hoiem q̃ nõ hꝫ charitatẽ acq̃rere. possibile est etiã hoiem hñtem fidẽ a fide recedẽ. ḡ mlto forti⁹ possibile est hoieꝫ hñteꝫ chari-
4 tatẽ a charitate cadere. R. dõ q̓ sicut dicit mgr̃ in litera. quoꝛũdã opinio ꝛ sententia fuit q̓ charitas semel habita nunq̃ amittat̃. ꝛ hoc posuerũt ꝑpter p̃fectõeꝫ illius vinculi. ꝛ ardoꝛẽ siue feruoꝛẽ illi⁹ amoris. Crediderũt eñ illud vinculũ esse tãte p̃fectionis q̓ nullo agẽte posset dissolui. ꝛ illuꝫ amoꝛẽ esse tanti feruoꝛis q̓ nullo mõ posset extingui ꝑpter dignitatẽ ꝛ excellẽtiã ipius charitatis. et hoc affirmare nisi sũt aucte multiplici sicut in ipo textu mgr̃ satis apte dic̃. Sed hec positio non est opinio nec rõnalis sententia. Immo erroꝛ ꝛ insania potius est dicẽda. qꝛ repugnat sacre scripture. repugñt expimẽto nr̃e fidei. repugñt nihilominus rõni recte. Sacre scripture ꝛ etiã expientie repugnat sicut in opponẽdo mõstratũ est. A rõne aũt recta dissonat si quis attẽdat. ꝓ eo q̓ recta ratio dictat q̓ charitas vie nõ tollit a li. ar. vertibilitatẽ ad malũ. sic̃ nec cupiditas tollit habilitatẽ ad bonũ. sil'r ḡ stat vertibilitas ꝛ charitas. Sed vbi ẽ vertibilitas ibi pt̃ esse culpa. ꝛ vbi pt̃ esse culpa ibi tã charitas q̃ꝫ gratia pt̃ abesse. Restat igit̃ q̓ ſm dictamẽ rõnis recte charitas p̃di põt in statu vie. Uñ ꝯcedende sũt rõ-
5 nes ad hãc pteꝫ inducte. Ad illd̓ ḡ qd̓ p̃ obĩ q̓ excellẽtius vnit amoꝛ charitatis q̃ amoꝛ nãlis. dõm q̓ verũ est. sed tamẽ ex hoc nõ sequit̃ q̓ indissolubilius vniat. qꝛ excellẽtia vnionis nõ tãtũ attẽdit̃ ſm vnionis insep̃abilitatẽ. quãtũ attẽdit̃ ſm habitus vnitatem. siue obiecti siue termini dignitatẽ. Unde rõ ista non valet. Sed si tu queras vnde hoc est q̓ amoꝛ nãlis vnit insep̃abiliter. ꝛ amoꝛ charitatis non. dõm q̓ hoc est quia charitas est habitus regulatiu⁹ ꝛ directiuus volũtatis deliberatiue q̃ est ad opposita ſm statũ vie. Amoꝛ vero nãlis respicit ipam inclinatõeꝫ nature q̃ est ad vnũ determiata. Ideo dilectũ ex charitate pt̃ esse odiosũ ꝑpter volũtatis vertibilitatẽ. q̃ꝫ nãlis quod nãliter diligit̃ semp sit amabile ꝑpter ipius nãe determinatõem. Unde nõ est simile hinc ꝛ inde.
6 Ad illud qd̓ obijcit̃ q̓ charitas est fortioꝛ peccato dõꝫ q̓ amissio charitatis nõ est ꝑpter hoc q̓ peccatũ agat in ipam eã expellẽdo. sicut vna forma nãlis expellit aliã. sed hoc est quia cũ esse charitat̃ depẽdeat a duobus. videlicet a deo influẽte. ꝛ a li. ar. suscipiente. cũ li. ar. se a deo auertit. charitas in semetipa deficit. Et quia li. ar. non se auertit nisi peccãdo. hinc est q̓ charitas dicit̃ p pctm̃ expelli. nõ ꝑpter fortitudinẽ ipius peccati agẽtis ß ꝑpter defectũ ipius li. ar. susci-
pientis. Ad illud quod obijcitur q̓ omne peccatum 7
est ex amore male inflamante. vel timore male humiliante. dicendum q̓ illud dupliciter potest intelligi. aut q̓ ille due radices p̃cedant oẽ pctm̃ ꝑpetratũ exterius tpe. Aut quia p̃cedũt origine. Si precedãt tpe. sic non oportet esse generaliter veꝝ. quia ante primuꝫ pctm̃ nullũ istoꝝ fuit in primo hoĩe. Si qꝛ p̃cedãt origine ipam ꝑpetratõem peccati. sic habꝫ veritateꝫ. quia nemo pctm̃ ꝑpetrat nisi affectu amoris vel malo affectu timoris. Q̃uis aũt hmõi affect⁹ nõ sint in hoie habente charitatẽ in actu. possũt tamen inesse. qꝛ li. ar. qd̓ est rectũ p charitatẽ. incuruari pt̃ p
cupiditatẽ. Ad illud qd̓ obijcit̃ q̓ li. ar. in eligẽdo 8
sequit̃ affectõem p̃dominãtem. dõm q̓ est affectõ p̃dominãs in habitu. ꝛ est affectõ p̃dominãs in actu. Cũ ḡ dicit̃ q̓ li. ar. sequit̃ affectõem p̃dominãtẽ. hoc non intelligit̃ de affectione p̃dominãte in habitu. ſꝫ de p̃dominãte in actu. Q̃uis aũt in hoie habẽte charitatẽ affectio charitatis p̃dominet̃ in habitu. cõtingit tamẽ affectõem carnaleꝫ p̃dominari actu. qꝛ frequẽter hõ qui est in gr̃a. coꝝ que dei sũt oblit⁹. oĩno cogitat que sũt mũdi. ꝛ sic afficit̃ quasi nõ esset ciuis illius sup̃ne irl̃m. ꝛ dũ istã affectõem sequit̃. cadit in
p̃cipitiũ. p̃ditq; gratie donũ ꝛ charitat̃ habitũ. Ad 9
illud qd̓ vltimo obijcitur q̓ habenti charitatem xp̃s est fũdamẽtũ. ꝛ spũssctus est in adiutoriũ. dõ q̓ verũ est. sed sic xp̃s est fundamẽtum q̓ non sustẽtat nisi sibi inniti volẽtem. ꝛ spũssctus nõ guberuat in eẽ gratuito nisi volẽtem sibi coopari. Et iõ q̃uis illud fundamẽtũ sit immobile. tamẽ quia li. ar. ex sua defectibilitate recusat inniti isti fundamẽto. ꝛ coopari illi adiutorio. peccãdo deficit in seipõ. ac p hoc priuatur a charitatis dono. ꝑpter defectum a parte sui. nõ ꝑpter defectum a parte fundamenti vel adiutorij.

Questio. ij. b

Utrũ a charitate cadens possit resurgere in equali? Et q̓ sic videt̃ primo p ve. te. Mal. iij. Placebit deo sacrificiũ iuda et hierusalem sicut dies seculi et sicut anni antiq̃. Glo. quõ in principio placuerũt. ita post peccatũ p penitentiã placere ceperũt. Et hocipsum habet̃ expresse in glo. sup illud Leui. vij. Hec est hostia p delicto. Glo. Eque placet deo virtus iustorum ꝛ digna penitẽtia peccatoꝝ que restituit in gradum pristinum. ḡ põt homo resurgere in equali charitate Item hocipm̃ ꝓbatur per no. testa. Scribit̃ Ro. v. Ubi sup̃abundauit delictum sup̃abundauit et gr̃atia. Et Luce. xv. Cito ꝓferte ei stolam primã. ibi. glo. Pristine dignitati filiũ restituit. Sed nõ restituit̃ in pristinam dignitatem nisi habeat equalem charitatem. ḡ ꝛc. Item hocipsum ostendit̃ p exemplum. quia dauid post peccatũ homicidij resurrexit deuotioꝛ. Et petrus post negatõnem resurrexit fortioꝛ. ſm q̓ dicũt autoritates sanctoꝝ ꝛ scriptura innuit. videtur ḡ q̓ similiter in alijs esse possit. Item hocipm̃ ostendit̃ ratõne. qꝛ cum gr̃a infundit̃ homini peccatori. pctm̃ delet̃ ſm veritatem ꝛ ſm dei reputatõneꝫ. ḡ nullum ꝑstat infusioni ipi⁹ gratie impedimentuꝫ. nec est aliud qd̓ impediat quare nõ possit dari tan-

ta gr̄a homini quāta prius. ergo videtur ꝙ homo possit i equali charitate resurgere. ¶ Sz contra. Amos. v. Non adiiciat vt resurgat virgo isrl'. Glo. Nō negat quin possit resurgere. sed ne possit resurgere ꝟgo. qr semel aberrans et si reportetur humeris pii pastoris. nō tn̄ hz tantā gloriā cum eo q̄ nunq̄ errauit. ¶ Item Ezech. xliiii. Leuite q̄ longe recesserunt a me nō approximabūt ad me vt sacerdotio fungantur mihi. Si ergo deus petōres et penitētes nō recipit ad dignitatem sacerdotalē. videtur ꝙ resurgētes nō pn̄t hic charitatē equalē ¶ Item gr̄a grat data nunq̄ tātū pōt disponere ad susceptōes diuine influentie. et capacitatē diuine bonitat. sicut gr̄a gratū faciens. sed iustus anteq̄ cadat habz gr̄am gratū facientē. petōr anteq̄ resurgat nō hz nisi gr̄am grat datā. ergo ampli⁹ disposit⁹ est homo ad susceptōes diuie gr̄e anteq̄ cadat q̄ postq̄ cecidit. Si ergo deus coicat homini gr̄am et charitatem sm ꝙ hō est disposit⁹. videtur ꝙ maiorē habeat homo charitatē qn̄ stat q̄ qn̄ resurgit. ergo videtur ꝙ non possit resurgere in charitate equali ¶ Item cuz sit triplex status ꝯtinentie. s. ꝟginalis. vidualis. et ꝯiugalis. cadens a p̄ statu nunq̄ pōt ad ipm̄ statū resurgere. ergo si innocētia baptismalis est sicut ꝯtinētia ꝟginalis. vr ꝙ cadens ab illo statu nunq̄ poterit in equali resurgere. ergo nō pōt homo resurgere in equali charitate.

10 ¶ Rn̄. dicendum ꝙ possibile est hoiem in equali charitate resurgere sicut mōstrari pōt auctibus et exemplis et rōnibus ꝯgruis sm ꝙ in opponēdo tactū fuit. Cū enim dicam⁹ quantitatē gr̄e mensurari sm diuinā largitatem. siue sm suscipient ydoneitatē. recte ꝯuenit intelligere ꝙ charitas in q̄ quis resurgit. pōt esse eq̄lis illi charitati a qua q̄s prius cecidit. Nam ex parte diuine largitat planū est. Ad ei⁹ enim ꝯmendatōem spectat vt nō min⁹ larga dona tribuat homini q̄ an tribuebat sm ꝙ dicit Aug. nisi ineptitudo suscipientis impediat. Ex pte ꝟo hominis se disponētis satis planū est. possibile est enim vt homo post petm̄ amplius detestetur malū et abhorreat petm̄ q̄ pri⁹. sicut mlti corrupti amplius detestantur petm̄ carnis q̄ multi qui nunq̄ fuerūt lapsi. et sic rōnabiliter poni potest et dz ꝙ ꝯtingat hoiem resurgere in equali charitate. et rōnes que h̄ ostendūt sunt ꝯcedende

11 ¶ Ad illō qd primo obiicitur ꝙ nunq̄ resurgit virgo. nec hz tantaz gloriā cum eo q̄ nunq̄ peccauit. dicendum ꝙ est gl'ia quedam accn̄talis. et gloria p̄mii sbalis. Si loquamur de gloria accn̄tali sic glosa illa hz veritatē. Quedam enim gl'ia est qua q̄s gloriatur se nunq̄ peccasse. in q̄ nō poterit resurgere qui aliqn̄ peccauit. Si loquamur de gloria p̄mii sbalis q̄ ꝯsistit in videndo et amādo deum nō hz veritatē. et penes hanc attenditur quantitas charitat nō penes aliā. et ideo rō illa non cogit.

12 ¶ Ad illud qd obiicitur ꝙ leuite recedentes a dn̄o inepti erant ad dignitatē sacerdotalē. dicendum ꝙ sacerdotalis dignitas nō tm̄ respicit rectitudinē voluntatis sed etiā dignitatē exterioris decoris. ꝓpter quā ꝯtingit hoiem etiā nō peccantē fieri irregularē. charitas ꝟo rectitudinē voluntat respicit ꝓprie et p̄cise. et ꝓpterea ratio illa nō valet. qr nō est simile hinc et inde

13 ¶ Ad illud qd obi ꝙ nunq̄ disponitur hō p gr̄am grat datā sicut p gr̄az gratū facientē. dicendum ꝙ ad hoc ꝙ quis se disponat duo ꝯcurrūt. s. adiutoriū gr̄e. et coopatio li. ar. Loquēdo de dispositōne quantū est ex pte ipsius gr̄e. magis est dispositus ad susceptōes oīs boni q̄ est in gr̄a gratum faciente. q̄ qui illa caret. Sed loquendo de coopatōne li. ar. nō sp habet veritatez. qr in cadente a charitate li. ar. charitati et gr̄e nō coopatur. imo potius aduersatur. et aduersando poti⁹ disponit ad charitat defectōes q̄ ad eius susceptōes. sed in resurgente est ecōtrario sicut patet. et ideo rō illa nō valet

14 ¶ Ad illud qd obiicitur de ꝯtinentia virginali. dicendum ꝙ meritū illi⁹ ꝯtinentie respicit p̄miū accn̄tale p se. et simul cum hoc respicit quandā dispositionez in carne. q̄ cum amissa est nō potest recupari. charitas ꝟo p̄miū sbale respicit et rectitudinez voluntat q̄ cū obliquata est. ita bene vt prius cum adiutorio gr̄e dei potest rectificari. Et sic patet ꝙ non est simile

15 ¶ Ad illud qd obiicitur vlterius ꝙ innocentia baptismalis similis est statui ꝯtinentie virginalis. dicendum ꝙ q̄tum ad quandā gloriam accidentalem quodāmodo similis est. et de illa pōt ꝯcedi ꝙ homo in tanta gloria non resurgit. ex hoc tamen non oportet ꝙ charitas nō sit equalis. De hoc aūt habetur libro quarto dis. xiiii. vbi queritur vtrum pfecta pnia in statum pristinum hoiem restituat.

Questio. iii. c

Vtrum homo possit resurgere in charitate minori. Et ꝙ sic videtur. quia quantitas charitatis in ipso homine attenditur sm liberalitatem dei. sed liberalitas dei non est artata ipsi peccatori ad dandū donum. nec plus nec minus. ergo sicut potest resurgere in maiori ita et i minori ¶ Item deus dat homini gr̄am sm ꝙ se p̄parat et disponit. sed possibile est ꝙ petōr cum resurgit minus se p̄paret ad gr̄am q̄ ante se p̄parauerat. ergo possibile est ꝙ in minori charitate et gr̄a resurgat ¶ Item culpa quantum ē de se expelli pōt p quātulācunq̄ gr̄az. Iterū. gr̄a p̄cedens nihil meretur respectu charitat sbsequētis. ergo nec culpa subseq̄ns exigit qd hō in eq̄li charitate vel gr̄a resurgat. ergo possibile ē ipsum resurgere in minori ¶ Item si hō nō posset resurgere in minori charitate. tūc cadēs a charitate pfecta non posset resurgere nisi in charitate pfecta. sed charitas cum resurgit est incipiens. ergo simul est incipiēs et pfecta. qd manifeste falsum est. cū nemo repente fiat summ⁹. et ante statum pfectōnis necessario ꝯcurrat status pfectus et inceptōis ¶ Sz ꝯtra Ezech. xviii. Si impius egerit penitentiaz. omnium iniquitatum ei⁹ quas opatus est nō recordabor. Constat ꝙ non intelligit de obliuione q̄tum ad actum cogitandi sed q̄tum ad actum puniendi. Sed homo nō punitur solū p inflictōez mali sed etiam p subtractōnem boni. Si ergo dn̄s nō recordatur illoꝝ peccatorum ad penā eternā. cum diminutio charitat faciat ad diminutōez p̄mii sbalis. et ita ad damnū eternum. videtur ꝙ necessariū sit hominē in equali charitate vel in maiori resurgere ¶ Item Ro. viii. Scimus qm̄ diligentib⁹ deuz oīa coopantur in bonum. Glo. ipse etiam casus in mortale. sed casus in mortale petm̄ nō coopatur in bonū nisi homo resurgeret i eq̄li vel in maiori charitate. videtur ergo ꝙ necessariū sit hoiez in eq̄li charitate vel maiori resurgere ¶ Itez sup illud Gen̄. i. Factū est vespe et mane dies vnus. Glo. Vesptina lux est in qua quis cecidit. matutina in qua resurgit. Si ergo lux matutina semp maior ē vespertina. videtur ꝙ maior sit charitas in qua quis resurgit q̄ charitas a qua cecidit ¶ Item maior virtutis est qd pellit q̄ qd pellitur. Sed charitas in q̄ q̄s resurgit pellit illud qd expulit charitatē a qua quis cecidit. ergo necesse est charitatem subsequentē maiorē et fortiorē esse illo qd charitatē expulit. et p ꝯn̄s ipsa charitate a qua quis cecidit.

16 ¶ Rn̄ ad predictoꝝ intelligētiam est notādū ꝙ aliquoꝝ aliquādo fuit opinio ꝙ necesse erat hoiem resurgere in equali vel maiori charitate. et ad hoc ponēdū moti sūt. tum ex consideratōe diuine dispositōis siue p̄destinatiōis. tū ex consideratōe diuine retributōis. tū ex consideratōe nostre repatōis. Ex consideratōe nāq̄ diuine p̄destinatōis moti sunt. quia dixerūt ꝙ diligētibus deū oīa coopantur i bonū hiis qui sm ꝓpo. vo. sūt sancti. Ideo diuine p̄destinatōis immutabilitas nequaq̄ sinerz hoīnē labi a charitate. nisi ex lapsu illo videret subsequentē vtilitatē. Nec regimē diuine ꝓuidentie filiuz regni ꝑmitteret cadere. nisi ex h̄ sibi ꝓuideret mai⁹ bonum ex ipso casu elicere. Ex pte ꝟo retributōnis rōnem sumpserūt. qr de⁹ opa remunerat sm quātitatē charitat ex q̄ sunt facta. Si ergo charitas in q̄ quis resurgit viuificat opa prius mortua. et facit ea remuneratōne digna. cū remuneratio adequetur quātitati caritatis ex q̄ opa facta sunt. nec possit excedere quantitatē charitat in qua q̄s resurgit. ratōcinantur ex hoc ꝙ impossibile sit minorē charitatem esse in resurgēte q̄ prius fuerit in cadēte. Ex pte nr̄e repatōnis ratōcinantur sic. qr quāto hō magis fit ineptus ad gratiā. tanto maiori indiget p̄patōne ad hoc vt ipam suscipiat. sed quāto a maiori gr̄a cecidit. tanto mag' peccauit. et magis ad gr̄am ineptus fuit. Restat ergo vt asserunt ꝙ quātitas p̄patōnis debeat ꝓportōnari quātitati charitat a q̄ quis cecidit. Et quātitas charitatis sequent mensuratur sm quantitatē p̄patōnis. ꝓpt qd ꝯsequi videtur ꝙ charitas subsequēs adequatur p̄cedēti. vel eā excedat. et h̄ ꝯfirmant p illud Baruch. iiii. Sicut fuit sensus vr̄ vt erraret a dn̄o. decies tm̄ iterū reuertētes inuenietis eū. Et Isa. xxxi. Conuertimini filii isrl' sicut in ꝓfundū recessistis. Sed h̄ modus dicendi est ꝯtra ratōnem et sensibile expimentum. nec habet stabile fundamentū. Contra rōnem enim dicere est ꝙ pfectus si cadat a charitate nō possit resurgere nisi in statu et cōplemento pfectōnis sue. et de multis apparet ꝙ cadētes nō resurgūt ad illā pfectōnez a q̄ ceciderūt. Stabile etiā fundamentū nō hz. qr diuine p̄destinatōis dispositio nō exigit ꝙ hō semp ꝓcedat in bono. sed ꝙ sit finaliter bon⁹. Dei etiā retributio nō pensat q̄tum ad meriti efficaciā charitatē inicialem sed charitatē finalem. Nr̄a etiā p̄paratio ad gratiam pōt esse maior in eo qui min⁹ peccauit. Et verba illa ꝓphica nō intelliguntur de quacūq̄ p̄patōne. sed de p̄paratione pfecta et pnia ꝯsummata q̄ restituit oīa ablata. sicut in quarto li. explanatur di. xiiii. Non aūt habz veritatē de quacūq̄ pnia et ꝯuersione siue p̄patione. vn̄ cū hō se p̄pare possit ad maiorez. et ad minorem. et ad equalē charitatem. cōis tenet opinio. ꝙ hō pōt et in maiori et in minori et in equali charitate resurgere. Et ꝯcedende sunt rōnes q̄ sunt ad istā partem.

17 ¶ Ad illud ergo qd primo obi in ꝯtrariū ꝙ dn̄s nō recordatur peccatoꝝ post pniam petōris. dicendum ꝙ hoc intelligitur q̄tum ad punitōnem eternā. Et ꝙ gr̄a minor detur homini q̄ fuerat p̄cedens. hoc nō est ꝓpter peccatorum p̄cedentiū punitōez. sed hoc est ꝓpter ipsius negligentē et tepidā p̄patōnez

18 ¶ Ad illud qd obiicit ꝙ diligentib⁹ deū oīa coopantur in bonū. dicendum ꝙ illud nō intelligitur qr sp coopentur in bonū q̄tuz ad augmentū p̄mii sbalis. sed hoc pōt esse q̄tum ad quandam humiliatōez. et diligentiorē boni ꝯseruatiōez. et cautiorē mali vitatiōez. q̄ adiuuant hoiem ad hoc ꝙ ꝑseueret vsq̄ ad finē. Et meli⁹ est homini hic p̄uam ꝑseueret vsq̄ i finē ꝑseuerātē. q̄ magnā et in media via deficientē.

19 ¶ Ad illud qd obiicit ꝙ maior est lux matutina q̄ vesptina. dicendum ꝙ charitas resurgēs nō ꝯpatur luci matutine ꝓpter magnitudinē sed ꝓpter nouitatem et ordinē ad ꝓficiendū. et ideo in ratione illa peccatur sm ꝯsequens. qr nō est oino sile hinc et inde.

20 ¶ Ad illud qd obiicit ꝙ forti⁹ est qd pellit q̄ qd pellitur. dicendum ꝙ verū est i hiis q̄ pelluntur p mutuā actōnez et passionē. sic aūt nō est de petō et gr̄a sicut explanatuz fuit supra. et ideo in nullo cogit ratio illa.

Consequenter q̄ritur de charitat duratione p ꝯparatōem ad habitus aliaꝝ virtutum que euacuari dicuntur. Et circa hoc tria querūtur sm triplicem habitū quā dicit magister euacuandū. Primo queritur de euacuatōne fidei. Scd̄o de euacuatione ipsius spei. Tercio de euacuatione ipsius scientie.

Questio. i. d

Vtrum fides in gloria euacuetur. Et ꝙ sic videtur. quia sm ꝙ dicit apl's. Fides est argumentū rerum nō apparentiū. sup quo dicit Greg. ꝙ que apparēt nō fidez habent sed agnitōnem. si ergo in patria cetera q̄ nūc credimus erūt manifesta. videtur q̄ fides simplr erit euacuāda. ¶ Itez aug. xiiii. de trini. Mens ꝓpe humana cum fidē suā videt qua credit qd nō videt. nō aliquid sempiternū videt. Qn̄ enim ad spem p fidez nos p̄ductos esse gaudebim⁹. nō iam fides erit qua credunt que nō videntur. sed spēs qua videntur q̄ credebātur. ergo etc. ¶ Item ratio euacuatōnis quam assignat apl's est impfectō. Ait enim. Cum venerit qd pfectum est. euacuabitur qd ex parte est. Sed cōstans est ꝙ cognitio fidei est ex parte cū sit p speculū et in enigmate. ergo necesse est ipsam euacuari superueniente visione speciei. ¶ Item credere manifestū nō spectat ad habitum alicui⁹ virtutis cuz simpliciter sit necessitat. sed in patria cetera que credim⁹ manifestabuntur. ergo credere ibi nō erit ab aliquo virtutis habitu. sed habitus ipsius fidei essentialiter loquēdo virtus est. si ergo ibi auferetur ratio virtutis. necesse est ipsum q̄tuz ad essentiam suā euacuari et tolli. ¶ Sz in ꝯtrarium arguitur primo a parte ipsius fidei euacuande. deinde a parte eius p qd fides habet euacuari. Ex parte ipsius fidei arguitur primo sic rōne ipsius generis. Fides est in genere virtutis simpliciter. et qd est amplius ē in genere virtutis theologice. sed virtus est pfectio potētie. et theologica virtus est maior pfectio q̄ cardinalis. sed pfectio glorie non tollit pfectōnem potētie nec euacuat eas q̄ sunt in genere virtutis cardinalis. quia virtutes ille sicut dicit aug. manebūt in patria. ergo cum fides non solum sit virtus sed etiam virtus theologica. videtur ꝙ nullo modo sit per gloriam euacuanda. ¶ Item hoc ip̄m ostenditur a parte diffinitōnis et essentie ipsius fidei. quia fides sm apostolum est fundamentū rerum sperandaꝝ. Scd̄m aug. est illuminatio mentis ad videndū deum. Sed gloria adueniente fundamentū spiritualis edificii non destruitur sed potius stabilitur. illuminatio nō excluditur sed potius pficitur et complet. ergo videtur ꝙ habitus fidei p gloriam non euacuet. ¶ Item hoc ipsum ostenditur a parte actus principalis. Actus enim ipsius fidei principalis est assentire prime veritati ꝓpter se et sup omnia. et velle et credere siue credidisse. quia eiusdez

babitus est velle credere τ velle credidisse. sed in pa
tria assentiemus prime veritati ꝓpter se τ sup omnia.
vellem⁹ etiã credidisse deo. babebim⁹ ğ actũ fidei pn
cipalez. ğ τ ipsam fidem. ¶ Itez boc oñdit a pte ei⁹
per qd dicit fides euacuari. Plus eñ repugnat ipse
babitus fidei deformitati pcti q̃ pfectioni glorie. sed
babitus fidei nõ tollit nec euacuat p tenebrã pcti. ğ
nec p ꝯpletões glorie. ¶ Item cognitio matutina in
angelis nõ excludit cognitões vespertinam. imo simul
cognoscũt res in verbo τ in ꝓprio genere. ğ visio dei i
ꝓpria essentia τ natura nõ excludit visioné ipsius in
speculo τ in creatura. s visio fidei est visio specular.
ğ p visioné glorie nõ babet euacuari. ¶ Item lumé
cum lumine nõ bz opponi nec in corpalibus nec in
spũalibus. sicut pz. qr in eodem medio plura possũt
esse lumina impmixta sicut dicit Dyo. in li. de di. no.
Similiter τ in spũalibus lumé cognitionis p cãz. nõ
excludit lumé cognitõnis p effectum. ğ non videt q
lumen fidei euacuet p lumen gloriosum. nec p aliud
babet euacuari. restat igit q babitus fidei nõ euacu
21 atur ¶ R°. ad pdictoꝝ intelligentiã est notanduz q
bic est duplex mod⁹ dicendi. Aliquib⁹ eniz videt esse
dicendũ q cum querit vtrum fides euacuet q non est
simplr respondendũ affirmando vel negando. Qñ
tum eñ ad aliquid euacuat. τ q̃tum ad aliquid nõ.
In ipsa eñ fide duo est repire. vicz illuminatiõis ba
bilitaté. τ enigmatis obscuritaté. Qñtum ad luminis
babitum fides nõ euacuat. s pficit τ ꝯsummat. Qñ
tum vo ad enigmatis obscuritatem. cum sit ex par
te. simpliciter tollit. Et iste modus dicédi cõfirmari
posse videt p illud qd dicit in glo. sup illud. j. Cor.
xiij. Cum venerit qd pfectum est. euacuabit qd ex p
te est τc. Glo. destruet impfectio. nõ id qd verum est
euacuabit. Desitio impfectõnis est qñ illud qd imp
fectõnis est implet. et sm istum modũ dicendi facile
est declinare ratões ad vtrãqz ptem. Nam prime
q̃ pbant q babitus fidei euacuat ꝯcludũt rõne eni
gmatis τ impfectõnis. Rões vo ad oppositũ ꝯclu
dunt de ipsa fide q̃tum ad pfectõnis babit⁹ τ cõple
mentũ luminis. Licet aũt bic modus dicendi sat vi
deat pbabilis. non tñ ꝯsonat verbis Aug. Aug⁹. cũ
dicit in. xiiij. de trini. Fides q̃ nũc in animo nostro é.
velut corpus in loco dum tenet aspicit amat quan
dam efficit trinitaté. Sed ipsa nõ erit qñ fides bic in
animo nõ erit. que vo tũc erit qñ iam recordabimur
in nobis fuisse τ nõ esse: alia pfectio erit. In quibus
verbis vult dicere sicut p exemplũ qd pmittit pau
loante. q sicut corrũpit aliqd corpus qd bomo sensi
biliter intuet. τ ipso corrupto memorat ipsi⁹ corpo
ris. nõ p ipsius corpis veritatem s p similitudiné in
anima remanenté. sic τ in ipsa fide. Uñ vult q babi
tum fidei nostre qué interius intuemur inter tempo
ralia cõputemus. τ qr aliqñ deficit. nõ põt q̃tum ad
ipsius intuitũ ratio imaginis q̃ ppetua est in anima
attendi. Constat aũt q de ipso babitu fidei loquitur
sm illud qd babz positõnis τ pfectõnis. qr sm illud
intra se ipsa aia illũ babitũ intuet. aliter nõ valet to
ta ratõcinatio illa quã ibidem satis facit plixe. Non
etiã videt ꝯsonare verbis glose τ apli. si fides euacu
aretur solũmõ sm illd qd bz impfectiõis. τ maneret
sm illud qd est in ea ꝯplementi τ rõnis. sicut nõ de
berét euacuari virtutes cardinales nec babitus cba
ritatis. sic nec dicit euacuari babitus fidei quin po
tius pfici τ ꝯpleri. Et ꝓpterea est alius modus dicen
di magis cõis τ vsitatus. q si loquamur de babitu fi
dei sm q fides est virtus spũalis. sic p gloriam bz sim
pliciter euacuari. p eo q fides est babit⁹ virtutis in
q̃tum intellectus inclinat ab affectu sicut in pcedé
tibus oñsum fuit. boc aũt nõ possit esse nisi q̃diu in
tellectus de se incert⁹ est de bis q̃ credere debet. et qñ
in patria illuminatio τ claritas visionis pcedet mo
tum affectõnis. nec ab ipsa inclinabit intellectus p
pter ipsius summi luminis claritatem. a qua intelle
ctus nullo modo poterit dissentire. binc est q babi
tus fidei simpliciter per visionem glorie babet tolli.
sm q autoritates sanctorum τ glo. dicunt satis expſ
se. Unde cõcedende sunt ratões que sunt ad istam
ptem. ¶ Ad illud vo quod obijcit pmo in contrari 22
um ex parte gener. qr est virtus tbeologica que perfi
cit potentiã anime sm digniorem eius partem. dõm
q fides est perfectio potentie. non qualiscũqz sed sm
statum imperfectõnis et vie. in quo intellectus põt
aberrare a veritate τ in via captiuari. Uñ non eua
cuatur qr perfectõ simpliciter. sed qr perfectõ sm ta
lem statum. Nec est simile de virtutibus cardinali
bus. qr actus earum principaliores non solum perfi
ciunt ipsas potentias sm statum vie. sed etiã sm sta
tum patrie ¶ Ad illud quod obijcit ex parte diffini 23
tõnis. dõm q fides non est substantia siue fundamé
tum simplr rerum sperandarum. sed solum sm illuz
statum in quo eterna bona expectant. Similit non
est illuminatio ad videndum deum simplr. sed ad vi
dendum deum per speculum. Et qñ buic statui suc
cedet alius status in quo erit stabilius fundamen
tum τ perfectior illuminatio. binc est q fides euacu
atur. non ꝓpter fidei destructõnem. sed ꝓpter stabili
tatis ꝯstructõnem. Non ꝓpter luminis priuatõnez.
sed ꝓpter luminis perfectõnem. que excludit specu
larem τ impfectam cognitõnem. ¶ Ad illud quod 24
obijcit de actu fidei qui est assentire prime veritati τ
velle credere siue credidisse. dõm q neutruz est act⁹
fidei nisi inq̃tum bomo assentit veritati non vise. in
quo quidem assensu et credulitate intellectus indi
natur a voluntate. quod qr non est in patria reperi
re. non sunt illi actus in patria ab babitu fidei sed a
virtute excellentiori ¶ Ad illud quod obijcit q ma 25
gis repugnat ipsi fidei tenebra peccati q̃ excellentia
premij. dõm q de babitu fidi est dupliciter loqui. Aut
quantũ est babitus ab alijs ṽtutibus distinctus. aut
inq̃tum est gratia informatus. Si inq̃tuz est gratia
informatus. sic veritatem babet verbum ꝓpositum.
gr̃a eñ ipsius babitus informatiã tollitur p culpaz
non autem p gloriam. Si autem loquamur de ipsa
fide sm q est babitus distinctus babilitans ad cre
dendum non visuz. sic ꝓpter suam impfectonem ma
iorem oppositõnem babet ad statuz glorie q̃ ad sta
tum peccati. et ideo per gloriam babet euacuari q̃
uis non babeat per peccatum tolli. ¶ Ad illud qd 26
obijcitur q cognitio matutina non excludit vesper
tinam. nec visio in specie excludit visionem in specu
lo. dõm q differt dicere. videre rem in speculo et per
speculum. Per speculum eñ dicitur videre deum q̃
ascendit a cognitõne creature ad cognitõnem crea
toris. In speculo autem videt qui deum in ipsa crea
tura clare intuetur. Prima visio non erit in gloria.
qr non erit ibi necessaria scala. Secunda vo erit. q̃a
deus videbit aperte in omnibus creaturis. vt dic't
Aug. in li. vltimo de ciui. dei. Et illa visio que est per
speculum spectat ad ipsam fidem. Illa vo que est in
speculo creature spectat ad cognitõnem vespertinã
que bene poterit seruari in patria. τ ideo non est si
mile de fide τ cognitõne illa. Et attédendum est bic
q plus differt visio per speciem a visione p speculuz
q̃tum ad cognitõnem ipsius fidei. q̃ q̃tum ad cog
nitõnem alicui⁹ creature sensibilis. Si eñ aliqua cre
atura sensibilis videat in ꝓpriã natura. τ videat per
aliqd speculum in quo resultat non est differentia in
ter visionem istam τ illaz. nisi i boc q vna est p speci
em sm directõnem simplicem: alia est per specié di
rectiuam reflexam. τ ideo ab vno et eodem oculo. et
sm omné statum. de eadem re visa baberi põt visio.
In visione auté ipsius dei que est p speciem τ p spe
culum maior est differentia. Tum a parte videntis.
quia in vna illarum est cognitiua potentia obumbra
ta. in altera illuminata. Tum a parte medij. quia in
vna videt deus p sui essentiam. in altera vo per effe
ctum creatum. Et ideo vna istarũ cognitionum é in
quiete τ in statu. altera vo in pgressu sm q dic apo
stolus. p fidem ambulamus. τ ideo vna p alterã tol
27 litur. ¶ Ad illud qd obijcit q lumen lumini non re
pugnat. dõm q verum est quantũ est de luminis na
tura. Uerũtamen bene ꝯtingit vnum lumen p alte
rum euacuari ratione alicui⁹ anneri inseparabilis. vel
dispositõnis pcedentis. vel effectus cõsequentis. Et
sic est in lumine fidei qd babet enigma annexum. et
ex boc oritur q intellectus inclinat ab affectu. τ diri
git bominé ad cognoscendũ non visum. Et qñ tol
litur illius enigmatis interpositio. tollit etiam τ illa
inclinatio. tollitur nibilominus babilitatio ad cog
noscendum non visa. qñ impossibile erit ab illa sup
na luce absentari. binc est q lumen fidei qd est pro
prium illius babitus. licet non ratõne sui. ratõne ta
men annexoꝝ. a superueniente gratia babet euacuari.
boc autem dico de lumine qd est ꝓprium fidei. nam
de lumine gratie gratum facientis tenendum est q
non babet gloriam euacuari sed potius ꝯsummari.

Questio. ij.

Utrum spes euacuetur per aduentum glorie: Et q
sic videt Roma. viij. Spes que videt non est spes.
Glo. Res sperata que videt non est spes. id est non
est subiecta spei virtuti que nõ est nisi de non apparé
tibus. Si ğ p aduentum glorie qd erat latens effici
tur patens. necesse est babitum spei euacuari ad pre
sentiam pmij. ¶ Item spes est expectatio future be
atitudinis sm q dicitur in glosa. Romanoꝝ v. Sed
quando de futuro fit presens. futurum desinit eé fu
turum. cum ğ in gloria semp babeatur beatitudo p
sens. videt q nullo modo ꝯtingat ibi esse spem.
¶ Item. j. Corinth. xiij. Nunc manent spes. fides.
cbaritas. tria bec τc. Glo. cbaritas fide τ spe discedé
tibus pmanebit. cui fides τ spes bic non possunt de
esse. Si ergo deerũt sibi in patria. videtur q euacué
tur p gloriam. ¶ Item sicut se babet fides respectu
non visi. sic se babet spes respectu non babiti. sed fi
des necessario euacuatur superueniente clara visio
ne. ergo τ spes supueniente compbensione siue cer
tissima tentõe. ¶ Sed ꝯtra. Sapié. iij. Spes illoꝝ
immortalitate plena est. glo. id est indefectiua. ergo
si spes beatorum non deficit. videt q spes non babe
at euacuari in beatis. Si tu dicas q ibi accipiatur
spes p ipsa re sperata. Obijcit tunc de ipso actu spe
randi qui fuit in cbristo sm q dicit glo. sup illud ps.
In te domine speraui. Si ergo xps simul fuit comp
bensor τ viator. videt q simul possint stare actus et
babitus spei cum ꝯplemento premij. ¶ Item vbi
cunqz potest esse desiderium ibi potest esse spes. sed i
eterna beatitudine est summum desideriũ sm q scri
bitur. j. Petri. j. In quem desiderant angeli prospi
cere. ergo videt q in ipsa superna beatitudine con
tingat reperiri spem q̃tum ad babitum et motum.
ergo τc. ¶ Item anime beate in patria expectãt ip
sam stolam secundã. τ p ꝯsequens suam gloriam au
gendam τ pficiendam. sed certa expectatio glorie p
cedens ab instinctu gratie est ipsius spei virtutis. er
go spes virtus est in animabus beatis. ¶ Itez sicut
se babet desperatio ad damnatos. sic se babz spes ad
beatos per ꝯmutatam ꝓportõnem. quia sicut status
damnatorum repugnat statui beatorum. sic spes re
pugnat desperatõni. ergo sicut necesse est ponere de
speratõnem in damnatis. ita necesse videt q sit po
nere spem in beatis. ¶ Item actus ipsius spei é con
fidere in domino. sed beati maxime babent istũ actũ.
quia maxime ꝯfidunt in domino τ ei innituntur. er
go videt q in eis potissime sit reperiri ipsius spei ba
bitum τ vsum. ¶ Item ad spem ptinet certitudo et
expectatio. Sed ꝯstat q certitudo in gloria non tol
lit immo perficietur. ergo videt q babitus spei sm
aliquid sui babeat in gloria saluari. videlicet q̃tum
ad certitudinem. similiter videt q q̃tum ad expecta
tionem. quia sicut vult Ansel. Ponere est duratiõez
in pticipatõne beatitudinis. ergo qui modo partici
pant beatitudinem in. a. nondum pticipant eam in
b. τ certitudinalliter eaz expectant. Si ergo spes q̃
tum ad expectatõnem manet. τ q̃tum ad certitudi
nem cõsummatur. videt q nullo modo in glia eua
cuetur. ¶ R°. ad predictorum intelligentiam est no 28
tandum q sicut est duplex modus dicendi circa eua
cuatõnem fidei. similiter τ circa euacuationem spei.
Nam τ in ipso babitu spei est reperiri aliquid imp
fectõnis. τ aliquid pfectõnis τ complementi. Ad im
pfectõnem eñ spei spectat illd q est expectatio que
dam τ ꝓtensio ad ea que realiter non babentur. Ad
ꝯplementum autem eius spectat confidentia τ cer
titudo qua facit ꝯfidere τ inniti ipsi summe largita
ti. Et q̃tum ad primum tollitur ipsa spes τ euacua
tur. Qñtum vo ad secundũ pficitur τ saluatur. Sed
qñ sicut in precedentibus dictum est. spes non dice
retur euacuari. si solum qd est impfectõnis tolleret
ab ipsa illo saluo qd est in ea pfectõnis τ complemé
ti. sicut patet. quia liberum arbitrium in patria non
dicit euacuari in gloria. q̃uis tollatur sibi vertibili
tas. τ boc qr vertibilitas potius spectat ad liberi ar
bitrij defectum q̃ ad ꝯplementuz. si sic igit possibile
esset in ꝓposito reperiri. nunq̃ deberet dici euacuari
ꝓpter aduentum glorie. Et ꝓpterea ꝯmunis modus
dicendi est τ bunc innuit ipsa glosa. q babitus ipsi
us spei simplr euacuat in gloria. τ ei succedit babit⁹
nouus. Et ratio buius est. qr babit⁹ spei babilitat ad
ꝯfidendũ τ innitendũ deo cum quadam ꝓtensione τ
erectione τ expectatõne. Et qñ statui glorie repug
nat expectatio subalis pmij. cum igit babeat τ pro

tensio ⁊ illa erectio et inhiatio cum ibi affectus omnino quietat̄. hinc est ꝙ habitus ipsi⁹ spei simpliciter euacuari dicit̄. ſm ꝙ spes nominat habitū virtut̄ theologice. qui habilitat ipsam animā ad expectandum subale premiū. Et ꝯcedende sunt ratōnes q̄ hoc ondunt

29 dunt. ¶ Ad illud vo qđ primo obiicit̄ in cōtrarium ꝙ spes beatoꝝ est immortalitate plena. dōm ꝙ spes ibi sumit̄ ꝓ re sperata. Et si obiciat̄ ꝙ christus actu sperauit ſm illud ps. In te domine speraui. dōm ꝙ illud intelligit̄ de xp̄o vel rōne membroꝝ. vel extenditur ibi nomē spei ad expectatōnem cuiuscunq; be

30 neficij spūalis ¶ Ad illud qđ obiicit̄ ꝙ vbi est spes ibi est desideriū. dōm ꝙ est desideriū de acquirendo. ⁊ est desiderium de continendo. Ubi est desideriū de acquirendo ibi bene pōt esse spes. Sed vbi est desiderium de ꝯtinendo bonū iam habitū spes nō est. quia nō est ibi expectatio nō habiti. ⁊ sic est in patria ꝑponere desideriū. nō ꝑ aliquā anhelatōnem ad obtinēdum nō habitū. ſ ꝑpter infatigabilitatē ⁊ indeficiētiam delectatōnis q̄ nullo modo parit ibi fastidiuȝ.

51 ¶ Ad illud qđ obiicit̄ ꝙ anime beate expectant stolam scđam. dōm ꝙ in ratōne illa est duplex defectus Primus defectus est q: nō quecunq; expectatio ponit virtutem spei. ſ expectatio summe beatitudinis. siue summi boni. ⁊ summi ardui assequendi. Preterea nō expectant certitudinē spei. ſ certitudinē comprehensionis. que nō ponit ꝑtensionem nec inhiationem ad assequendū illud qđ expectat̄. alioquin ex sua dilatōne affligeret expectanteȝ. iuxta illud quod dicit̄ in Prouer. Spes que differt̄ affligit animam. hoc aūt nullo modo est ponere circa beatam aiam.

52 ¶ Ad illud qđ obiicit̄ ꝙ sicut se habet spes ad beatos. sic desperatio ad damnatos. dōm ꝙ non est simile. quia desperatio facit ad cumuluȝ mali. sed spes de sua ratōne oppositōnem habet cum summa completione boni. quia dicit absentiam boni expectati. Et ideo nō sic se cōpatitur cū summa beatitudine habitus spei sicut desperatio cum extrema calamitate.

¶ Ad illud qđ obiicit̄ ꝙ actus spei est ꝯfidere in do

53 mino ⁊ eidem inniti. dōm ꝙ nō quecunq; confidentia est actus spei. sed ea que est cum quadam protensione ⁊ inhiatōne ⁊ erectōe. que oīa incōpossibilia sunt statui glorie. ⁊ ideo q̄uis in gloria sit quedā cōfidentia. non tamen sequit̄ ꝙ ibi sit virtus spei. quia ē alteri⁹ habitus ⁊ excellentioris videlicet dotis suc

54 cedentis ipsi virtuti spei ¶ Ad illud qđ obiicitur ꝙ ibi saluat̄ expectatio ⁊ ꝯsummat̄ certitudo. dōm ꝙ non est ibi expectatio ꝓprie. quia nihil nouū augetur beatis respectu cuius sit expectatio in eis. Preterea certitudo ista non complet̄. sed ibi est aliud gen⁹ certitudinis. ista eñ est ex ꝓmissione. illa vo est ex rei exhibitōne ⁊ ꝑfectissima tentōne. Ideo nō sequitur ꝙ habitus spei habeat saluari in gloria. quin potius ipsa spes ex hoc magis ostendit̄ euacuanda.

Questio .iij. f

Utrum habitus scientie euacuet̄ in patria: Et ꝙ sic videt̄ ꝑ autoritatem Apostoli .j. Corinth. xiij. Siue ꝓphetie euacuabunt̄. siue lingue cessabunt. siue sciētia destruet̄. Sed qđ destruit̄ simpliciter euacuatur. ergo ⁊c. ¶ Item ſm ꝙ vult magr̄ Hugo de sancto Uic. in didascol. scientie inuente sunt ꝑpter indigentias ⁊ necessitates supplendas ex parte anime vel ex ꝑte corꝑis. Si ḡ in patria tolletur omnis indigentia. videt̄ ꝙ euacuet̄ omnis scientia ¶ Item anima be

ata oīa cognoscit in verbo. ⁊ apte. ⁊ cōtinue. ita ꝙ ab illo aspectu non pōt separi. ergo videt̄ ꝙ nullus alius habitus cognitōnis vel aspectus beate anime ꝯueniat. videt̄ ḡ ꝙ habitus cognitōnis qui est i via. simpliciter tollat̄ in patria. alioquin erit ibi frustra. ¶ Item qđ plus habet de lumine ⁊ veritate minus est euacuabile. sed in habitu fidei plus est de ratione veritatis ⁊ luminis q̄ in habitu scientie acq̄site. Ipsa eñ fides innitit̄ prime veritati ꝑpter se. ⁊ in ipsa etiā est lumen gratie diuinitus ei date ⁊ infuse. ergo multo minus est euacuabilis habitus fidei q̄ habit⁹ sciētie. Si ergo habitus fidei euacuabit̄ in statu patrie. videtur similiter ꝙ ⁊ habit⁹ scientie ¶ Item habit⁹ scientie est ꝑ collatōnem cause ad effectum. ⁊ ꝑ quādam ratōcinatōnem ⁊ discursum. sed impossibile est in patria hmōi discursuȝ reperire. ḡ necesse est habitum scientie simpliciter tolli ⁊ euacuari ¶ Sed contra. Ansel. in libro de similitudinibus. tūc iusti cetera scient que deus fecit scienda. ibi a singulis omes. ibi ab omībus singuli cognoscent̄. nec vnq̄ omnino latebit qua patria. qua gente. qua stirpe quis editus sit. Si ḡ noticia talium manebit. multo fortius manebit scientia que est habitus cognitiuus vniuersalium. ergo non videt̄ ꝙ scientia ꝑhica habeat euacuari in patria ¶ Item dicit ꝑhus. Scia non destruitur nisi aut ꝑpter corruptōneȝ a parte scibilis. aut ex parte medij. aut ꝑpter obliuionem a parte scientis. ſ nullum hoꝝ erit in patria. ḡ nullo modo videtur ꝙ ibi destruat̄ ⁊ euacuet̄ scientia ¶ Item xp̄s erat cōprehensor. ⁊ tamen nihilominus habuit scientiā cōpetentem statui vie. Angeli etiam sunt comꝑhensores. ⁊ tamen nihilomin⁹ habent habitum sciētie quo cognoscunt res in ꝓprio genere. ḡ gloria secum compatitur scientiam. igit̄ nec destruit nec euacuat ipsaȝ. ¶ Item maioris dignitatis est scire sylogisare et aliquid demonstrare q̄ posse localiter moueri atq; discurrere. sed ab ipsis beatis nō tollet̄ agilitas ad motum. igitur nec habitus disponens ad sylogizanduȝ ⁊ demonstratiue aliquid cognoscendum. ḡ non videtur euacuandus ¶ Item si scientia euacuaret̄ ⁊ tolleretur in transitu de hac vita. igitur esset ꝯputanda inter bona transitoria. igit̄ sicut reprehēsibiles sunt ⁊ stulti qui laborant esse diuites. sic vident̄ oms esse stulti qui laborant esse scientes. cum equalis conditionis sit vetula ⁊ vnus rusticellus. sicut est vnus magnus clericus. ꝙ si hoc minus cōuenienter dicitur. videtur ꝙ sciētia non euacuet̄ ¶ R⁹. ad ꝑdictorum

55 intelligentiā est notandum ꝙ hic est triplex modus dicendi. Quibusdam eñ videt̄ ꝙ habitus haꝝ scientiaꝝ acquisitaꝝ liberaliū siue aliarum oino euacuentur ⁊ similiter destruant̄. Hic eñ habitus habet imꝑfectōnem sibi iunctam insepabiliter. ⁊ ideo ei alius habitus longe ꝑfectior succedet. non solum ille quo quis cognoscet oīa in verbo limpide ⁊ aperte. sed etiam habitus qui erit ꝑ spēs ⁊ similitudines vniuersi ordinis causaꝝ mūdi. qui dat⁹ fuit ipsis spiritibus angelicis. ⁊ dabit̄ omīb⁹ glorificatis. ꝑ quē cetera cognoscēt. etiā eadem ipsa q̄ modo cognoscunt multo excellenti⁹ atq; nobili⁹ cognoscēt. Alioquin si nō daretur eis ali⁹ habitus nou⁹ ab isto. nō esset in beatis rerum creataꝝ ſm ꝓpriū gen⁹ ꝑfecta cognitio. quod ꝯtra veritatē est ⁊ ꝯtra Ansel. Et sic ꝯcedunt in ꝑria tolli istum habitū scientie. ꝑpter nobiliorē habitū superuenienteȝ. Et licet hec scia destruat̄. nō tñ frustra

laborat̄ qui eam acquirit. qm̄ ꝑ ipsam manuducitur hō ad cognitōnem dei ⁊ ꝑmotōnem fidei. ⁊ ita ad augmentū meriti. ⁊ ꝑ ꝯsequens ad ꝯplementū premij. Et ꝑpterea sicut nō frustra credit aliquis licet fides euacuet̄ in patria. sic etiaȝ non frustra deficit licet ibi (vt dicūt) simplr euacuet̄ ista scia ¶ Alijs aūt videtur alr dōm esse. vicȝ ꝙ scientia nō oino euacuetur. Est eñ ibi ꝯsiderare habitū ⁊ vsum. In patria autē tollit̄ q̄tum ad vsum qui imꝑfectionis est. et manet q̄tum ad habitū qui facit ad ipsius aime decorem et pulcritudinem. Si eñ manebūt ibi cicatrices vulnerum ⁊ note cogitationū ad ꝯmendatōeȝ meriti ⁊ decoratōnem merentiū. magis rōnale videt̄ ꝙ manēt ibi habitus sciaꝝ que faciūt ad ipsius aime decorem

36 ⁊ ornatum. Tercijs aūt aliter videt̄ esse dōm. ꝙ cuȝ tria sit ꝯsiderare in ipsa scia. vicȝ habitum. ⁊ vsum. ⁊ modum. Scia q̄tum ad habitum manet ⁊ completur. q̄tum vo ad vsum mutat̄ sed non tollit̄. q̄tum aūt ad modū simpliciter euacuat̄ ⁊ destruit̄. Habit⁹ eñ non tollit̄. q: ꝑfectōni nō repugnat. nō eñ repugnant ista duo. deum videre. ⁊ scire ꝓpositōnes ⁊ cōclusiones ⁊ principia geometrie ⁊ alicui⁹ alterius scientie. Usus vo nō tollitur oino. q: si eēt habit⁹ absq; vsu ⁊ actu. esset incōplet⁹ siue min⁹ ꝯplet⁹. qđ neq̄q̄ ꝯpetit ſm statum illuȝ ꝑfectissimū ⁊ completissimū. mutat̄ tamen ꝑpter annexam imꝑfectōnem. Mod⁹ vo qui attendit̄ in discursu ⁊ inquisitōne. ⁊ quadam successiua ratōcinatōne ⁊ collatōe simpliciter destruitur. ꝓ eo ꝙ in patria modus cognoscendi erit ꝑ simplicem aspectum. cum ibi habeat̄ deiformis intellectus ꝑ glorie complementū. ⁊ sic ſm istam opinionē scientia quodāmodo saluat̄. ⁊ quodāmodo mutat̄. ⁊ quodāmodo destruit̄ ⁊ euacuatur. Hic aūt tercius modus dicendi magis ꝯsonat ipsi glose .j. Coꝝ. xiij. ⁊ autoritati mgr̄i. Magis etiaȝ ꝯsonat recte ratōni. Ideo mag⁹ dȝ ⁊ pōt ratōnabili⁹ sustineri. Igitur iuxta hūc modum cōcedi possunt ratōnes que ondunt ꝙ scientia nō oino euacuat̄. Manet eñ sicut ostendunt q̄tum ad habitum ſm statuȝ magis ꝑfectum. manet etiam q̄tum ad actum vicȝ q̄tum ad simpli

57 cem aspectum ¶ Ad illud vo qđ primo obiicitur in ꝯtrarium de autoritate apli iam patet rñsio. quia dicitur scientia destrui non quia habitus destruatur et euacuet̄. sed quia tollit̄ ille sciendi modus qui vt di

38 ctum est habet fieri ꝑ discursum ¶ Ad illud qđ obiicitur de Hugo. ꝙ scientie inuente sunt ꝑpter indigentiam. dōm ꝙ Hugo nō assignat totam causam. sed assignat causam que mouet homines ſm statum ꝑsentis vite ad inuentōnem scientie. Quis eñ homines moti fuerunt ꝑpter indigentias amouendas. hmōi tam̄ habitus magis ordinari habēt ad intelligentias nostras ꝑficiendas. qđ quideȝ non tm̄ com

39 petit statui vie sed etiā patrie ¶ Ad illud qđ obiicitur ꝙ anima oīa cognoscit in verbo actu ⁊c. dōm ꝙ sicut dictum fuit de xp̄o ꝙ anima xp̄i non solummodo habuit cognitōnem rerum in verbo. sed etiaȝ ſm se ꝑ habitum sibi innatum. ita ⁊ angelis beat⁹ cōuenit idem ꝑpter ꝑfectōnem cognitōnis. non solum respectu diuersitatis cognoscibilium. sed etiam q̄tū ad varium cognoscendi modum. ita etiam in beat⁹ intelligendū est esse. q: cognitio rerum in verbo ⁊ in ꝓprio genere simul se cōpati pñt q̄tum ad habitum

40 ⁊ q̄tuȝ ad actū. q: vna ad alterā ordinat̄ ¶ Ad illđ qđ obi: ꝙ fides plus hȝ de veritate et luie q̄ habitus

scie. dōm q̄ ⁊ si illud possit ꝯcedi. tñ ex h̄ nō sequit̄ ꝙ hēat euacuari. q: lumē fidei inq̄tum hmōi est. habet insepabiliter sibi adiunctū aliq̄d qđ nō est ꝯpossibile cū statu glorie sicut in ꝑcedentib⁹ ondsum fuit. Nō sic aūt est de habitu scie. q̄ quantū est de sua rōne tanto ꝑfectior est quāto certior ⁊ clarior. iō nō sic hȝ tolli q̄tum ad habitū. sicut fides ad ꝑntiam glie ¶ Ad 41 illud qđ obi: ꝙ scia est ꝑ collōnem cause ad effectū. ⁊ ꝑ quēdā discursuȝ collatiū. dōm ꝙ ipse arguit de scia q̄tum ad modū quē in ꝑnti hȝ. de q̄ dictū est. ratione cui⁹ ꝯcessum est sciam euacuari. et rōne cui⁹ apl's eaȝ in futuro asserit destruendam.

Consequēter querit̄ de duratione charitat̄ ꝑ ꝯparatōeȝ ad ipm premiū. Et circa h̄ querunt̄ tria. Primū est vtrū ꝑ gloriā ꝯtingat charitat̄ habitū euacuari. Scđm est vtrū ꝯtingat charitatis habitū in ꝑria dilatari. Terciū est vtrum ꝯtingat charitatis ordinem in ꝑria imutari. Qō .j. ſ

Utrū ꝯtingat charitat̄ habitum in patria euacuari: Et ꝙ non videt̄ .j. Coꝝ. xiij. Charitas nunq̄ excidit Glo. ibi. nec in hoc seculo nec in futuro. ⁊ si opa eius cessent ¶ Item actus charitatis est diligere deū ꝑpter se ⁊ sup oia. ⁊ ex toto corde. ⁊ ex tota aia. ⁊ ex tota mēte. ſ iste act⁹ mag⁹ ꝯpetit statui glie q̄ vie. ḡ habitus charitatis maxime ꝯpetit statui gl'oso. ⁊ si hoc. tūc nō euacuatur in illo. ¶ Item ipsi⁹ charitat̄ siue amoris est vnire iuxta illđ qđ dicit beat⁹ Dyonisius. Amorē dicim⁹ vnitiuā vim. sed magis vnimur i patria q̄ in via. ḡ ⁊c. ¶ Item amoris est assilare. iuxta illud qđ dicit Hugo. de scto Uict. ꝙ aia in ei⁹ qđ diligit imaginē transformat̄. ſ mag⁹ erim⁹ siles in patria q̄ nūc. ſm illud .j. Joh. iij. Cū apparuerit. siles ei erimus. Si ḡ statui glorie maxime ꝯpetit ꝑfectio assilationis. vr̄ ꝙ ⁊ maxime ꝯpetat illi statui hic habitum charitat̄ ¶ Sȝ ꝯtra .j. Coꝝ. xiij. Cuȝ venerit qđ ꝑfectum est. euacuabit̄ qđ ex ꝑte est. illud aūt est ex ꝑte qđ est imꝑfectum. ſ charitas ē imꝑfecta. q: ignis est in syon. ⁊ camin⁹ in hierl'm ſm ꝙ dicit̄ in Isa. ḡ videtur ꝙ habit⁹ charitatis euacuet̄ in patria ¶ Itē cessante causa cessat effect⁹. ḡ euacuata cā euacuat̄ effectus. ſ fides generat spem. spes generat charitatem. cum igit̄ in patria euacuet̄ habit⁹ fidei et spei vt supra ondsum fuit. vr̄ siliter ꝙ euacuet̄ habit⁹ charitat̄. ¶ Item qđ ordinat ad aliquē finem et terminū cessat cū ꝑuentū est ad illum. Sȝ charitas est pond⁹ inclinans aiam ⁊ eleuās eam vt tendat sursum. cuȝ ergo aia sursum ꝑ gloriā fuerit collocata. vr̄ ꝙ iā ꝑplī⁹ nō hēat charitat̄ habitū ¶ Iteȝ quāto maior ē vnio aie ad deuȝ. tanto aia ꝑfectius beatificat̄. sed magis vnit̄ qđ vnit̄ imediate q̄ qđ vnit̄ ꝑ mediū. ḡ si anima ꝑfecte beatificat̄ in gloria. vr̄ ꝙ inter aiam ⁊ deū nō sit ponere charitatem mediā. videt̄ ḡ ꝙ cesset habitus charitat̄. superueniente ꝯplemēto beatitudinis. ¶ R⁹. dōm ꝙ absq; dubio charitas in patria nō eua 42 cuat̄ sed ꝯsummat̄ ſm ꝙ expsse dicit apl's. Ad cuius intelligentiā est notandū ꝙ quedā est dispositio que respectu dispositi hȝ oppositōem. Quedā vo est que simpliciter disponit. Et prima quidem ꝑ aduentum eius ad quod disponit euacuat̄. Secunda vo ꝑficit̄ ⁊ ꝯsummat̄. ⁊ hmōi est euidens exemplū. Naȝ ꝑmo modo disponit medius color ad extremos. ⁊ tepiditas ad frigiditatem. et superueniente extremo. medius color tollit̄ ꝑpter h̄ qđ mediū nō tm̄ ad extremū disponebat ſ etiā repugnabat. Scđo mō disponit trās

parentia ad lumen. nam supueniente lumine. transparentia z pulcras non tollitur. sed magis perficitur et decorat. Per hunc etiam modum intelligendum est in ipsarum vtutum habitibus que disponunt ad glorie complementum. Nam quedam disponunt sic q habent aliquo modo oppositones. sicut fides z spes que dicit ipsius credere z sperare absentiam z carentiam. quoz opposita sunt in gloria. s. visio aperta et tentio firma. ideo necesse est hos habitus tolli z euacuari q aduentum glorie. Et est alia dispositio q non habet rationez oppositonis sed tm dispositonis. z talis dispositio est charitas que ad gloriam disponit. sicut imperfectum ad perfectum. non tamen habet repugnatiam ad ipm. immo conformitatē expressa. et ideo
43 gtum ad habitū non euacuatur. sed tollit imperfectio. ipe habitus pficitur z psumatur. Si aūt queratur ratio huius quare charitas magis psumat complemento glorie q alius habitus virtutis theologice. huius potest triplex ratō assignari. Prima attenditur penes qualitatem ipsorum habituū. Altera vero penes dignitatem potētiaruz. Tercia vro penes largitatem diuinoz numerum. Oītm ad differētem ālitatē habituū. rō sumit talis. q dilectō est rspectu ablentis z psentis. visio vero z tentō non est nisi respectu habiti z psētis. expectatō vero z credulitas est tm̄o respectu non habiti z ablentis. z ideo tam actus q habitus ipius charitatis statui patrie z vite est ꝓmunis. z p hoc magis pformis est charitas vie charitati patrie. q̄s habitus credēti habituī vidēti. vel q expectatio tentōni. Penes dignitatē ipsarum potentiaz attendit ratio sic. quia sicut vult Bern̄. o amoz dei. Vbi deficit intellectus ibi pficit affectus. Et vyoni. de diui. no. ca. vij. de sapientia dicit q multo altius ascendit affectus noster et vis affectiua q vis agnitiua. Ait em̄ sic. Oportet cognoscere intellectum nostrum quandā habere potentiam ad intelligendum q quam videt intelligibilia. vnitōnem vro excedentem intellectus naturam per quā cōiungit ad ea que sunt vltra se. z q̄m altius eleuatur ipsa vis vnitiua in homine. ideo habet quandaz precipuam excellentiaz dignitatis. z habitus ipsam pficiens est alijs habitibus maioz et excellentioz. ac p hoc statui glorie pformioz. Penes largitatem etiam diuinoz̄ munerum ratio sumit. quia viris sanctis dominus largitatem sue benignitatis quodāmodo communicat. z p̄gustare facit dulcedinem eterne refectionis. vt in tribulatōnibus non succumbant. z in vastitate teremi p ariditatez z inopia refectōis nō deficiant. Cum ergo sapere celestia non possit nisi gustus dispositus sm̄ dispositonem illi statui ꝓuenientem. diuine largitatis munus hoc requisiuit. vt gustui nostro vareť habitus z dispositio sm̄ quam statui glorie esset pformis. Hec aūt dispositio est habitus charitatis per quā dispositi sumus ad spiritualia degustanda sm̄ q vult magister Hugo. Ideo charitatis habitus non euacuat sed magis psummatur in patria. Et ꝓcedendē sunt ratones que sunt ad partem istam. Ad illud ꝫo q̄ primo obiciť in ꝛrarium q̄ pfectum euacuat illud q̄ est ex parte. Dicim̄ q̄ ex parte dicit esse aliquid dupliciter sm̄ q duplicit dicitur esse aliquid sm̄ quid. Uno modo dicit aliquid sm̄ quid q̄ tm̄ deficit ab eo q̄ est simpliciter. sicut albus sm̄ pedem est albus sm̄ quid. Alio modo dicit aliquid sm̄ quid q̄ non tm̄ deficit sed etiam repugnat. sicut homo mortuus respectu hominis. Sic z aliquid dicit esse ex parte dupliciter. Uno mō sm̄ q sonat in imperfectonez. alio modo sm̄ q sonat in imperfectionem z oppositionem. Et primo modo potest dici charitas ex parte. z q̄ sic est ex parte nō euacuatur sed cōsummat z quodāmodo integratur. vt quasi totum ex partibus ꝑficatur. Sed o autez modo habitus fidei z spei est ex parte. z hoc modo dicit Apostolus id q̄ est ex parte forte euacuandum cum venerit id q̄ pfectum est. ¶ Ad illud q̄ obiciť q 45
cessante causa cessat effectus. dicim̄ q̄ fides z spes nō dicunt esse causa charitatis nisi quia disponunt ad actum eius. z hoc non simpliciter sed sm̄ statuz vie. Illam in statu patrie ipsa visio disponit ad diligendum pfecte. z ideo ratio illa non valet. quia nec proprie est causa. nec sm̄ omnem statum. ¶ Ad illd q̄ 46
obiciť q ordinans ad aliquid cessat obtento eo ad q̄ disponebat z inclinabat. dicim̄ q̄ illud est verum de eo q̄ solum habet rationem vie. charitas autem non tm̄odo est dispositio ad tendendum z eundū in celum. sed etiam ad quiescendum. Sicut enim lapis eodem pondere quo mouetur ad terram. quiescit ibi cum ad terram puenerit. sic z suo modo intelligendum est in pondere amoris. sine in habitu charitatis. z ideo q̄ isto modo ordinat z inclinat aliq̄d in finem. nec oportet ipsum cessare in finis z termini assecutōne. ¶ Ad illud q̄ obiciť q maioz est be- 47
atificatio vbi pfectio est vnio. dicim̄ q̄ verum est. sed q̄ obiciť q pfectius vniretur deus anime si vniretur absq; charitate. dicim̄ q̄ falsuz est. quia anima nō est disposita ad hoc q̄ vniatur deo q̄ gloriam nisi interueniat habitus quo ipsi pformetur. z quo eleuet z quodāmodo fortiter alligetur. Unio em̄ beatitudinis est q cognitionem et amorem. vnde sicut habitus diligendi non facit ad dilectōnis diminutōnem immo potius ad pfectionem. sic etiam non facit ad illius vnionis impfectōnem sed potius ad pfectiōem z complementū. vñ q̄ dicit q magis vnit q̄ vnit sine medio q̄ cum medio. dicim̄ q̄ illud habet veritatem de medio quod facit distare. non aūt de medio q̄ facit approximare z ad vnionem magis reddit habiles. cuiusmodi est vinculum charitatis.

Questio. ij. b

Utrum charitas habeat in patria dilatari. Et q̄ sic videtur. q̄z de pfectione charitatis est latitudo. si ergo charitas in patria efficitur perfectio. necessario sequitur q̄ efficiť latioz. ¶ Item quanto deus magis habitat in corde. tanto magis coz hominis dilatatur ad bona. sed excellentioz modo habitabit deus in homine in statu patrie q̄ in statu vie. q habitus charitatis in patria plus habet de latitudine. ¶ Item ꝗnto virtus z bonitas est maioz. tanto eius diffusio est amplioz z liberalioz. Sed in patria crescet charitas sm̄ virtutem z bonitatem. q̄ z per cōsequens crescet sm̄ communicationis amplitudinē. ¶ Item affectō sequiť cognitionem. Sz in patria affectio dilatabiť et ampliabiť. q̄ necesse est charitatem affectōnez similiter dilatari. ¶ Sed ꝛra. quanto virtus magis est vnita tanto magis est infinita. q in patria virtus charitatis erit pretissima. q̄ erit vnitissima. q̄ q̄ magis accedit
51 at in statu vie. ¶ Ad illud quod obiciť de inimici fi-
militer rndendum est. Hoc enim accidit. q̄ illi q̄ sunt in patria inimicos nō bñt qui nō sunt btificabiles. vl nō habebūt post die iudicij alios inimicos q̄ damnatos. si tam̄ haberent. amplius eos diligerent q facie
52 bant cum essent in statu vie. ¶ Ad illud q̄ vltimo obiciť de numero diligendoz. iam responsum e. ꝗa non dicimus charitatem dilatari. ꝓter diligendoz numerositatem. sed ꝓter maiorem affectus liberalitatem. Preterea. ratio illa nō cogit. q̄ quis nō sint

ad vnitatem maxime recedit a latitudine. Si g charitas in patria hz magis vniri. videť q̄ potiꝰ ibi habeat artari q̄ dilatari. ¶ Item in via diligim̄ ꝓfectos z pdestinatos ex charitate. in patria vo tm̄ pdestinatos. g̃ ad plures se extendit dilectio vie q̄ dilectio patrie. Sed dilectio q̄ ad plures se extendit e latioz. g̃ ꝛc. ¶ Item latitudo charitatis maxime attenditur in dilectōne inimicoz. sed in via nō solū diligimus amicos sed etiā inimicos. in gla autem non diligent inimici. g̃ videť q̄ charitas in patria potiꝰ habeat artari q̄ dilatari. ¶ Item charitas vie diligit omne diligibile. z q̄ supra est. z q̄ infra est. z q̄ iuxta est. z q̄ intra est. sm̄ q̄ dicit Aug. in li. de doc. xpi. g nō ponit esse plura diligibilia nec magꝫ abinuicez distantia. Si g latitudo charitat attenditur penes diligendoz multitudinē et distantiā. vt q̄ charitas non
48 possit esse magꝫ ampla in patria q̄ sit in via. ¶ Rn̄. dicim̄ q̄ latitudo charitat duplr̄ habet attendi. videlicet in liberalitat magnitudine. z diligendoz multitudine. Prima latitudo est charitati essentialis. g secunda est eidem accitalis. Oītm ad primā latitudinē ꝺcedendū est charitatē in patria dilatari. q̄ crescit eius bonitas. z coicatōnis liberalitas. z vtoritatis laudabilitas. Oītm aūt ad scām latitudinem charitas in patria nō dilatabiť. quin potiꝰ restringetur. nō ratōne ipsi⁹ charitat sm̄ se. sed ex parte diligibiliū. pauciora em̄ erunt diligibilia. nūc aūt ex charitate diligendi sunt q̄ sunt in statu patrie. siue q̄ sunt in statu vie q̄ ordinati sunt vt possint ad illū statum pucnire. Sz post psummatiōez numeri electoz solū illi ex charitate diligendi erūt q̄ erūt in statu ptie. q̄ alij nō erūt potentes pucnire ad illū. summi boni participatōes. Concedendū est g̃ q̄ charitas in ptia dilatabiť q̄tuz ad liberalitat magnitudinē. Ampliori citabiť q̄tuz ad affectu diligeť se. in se z in creaturis suis. adeo vt ille q̄ mō vi esse remot⁹. in ptia sit amantissim⁹. z amplius inuiscerabit sibi tūc charitas oīm̄ btōs. q̄ mō possit bō vnū amicissimū sibi affectuose diligē. Et q̄ hoc oīdunt rones ad primā ptem. ideo sunt pceden
49 de. ¶ Ad illd q̄ q̄ b obz in cotrariū q̄ virtus magis vnita plus est infinita. dicim̄ q̄ diligere multa est dupliciter. Aut multa vt multa. aut multa relata ad vnū. Dm̄ igiť in ptia deus erit oīnia in oīnib⁹. z in oibus diligeť deus. hinc est q̄ charitas ex cōuersione sui ad multa z dilatatōne nō dispgeť g̃ potiꝰ colligeť. Tm̄ talis dilatatio z virtutē vnio nō bñt repugntiaz. imo potius
50 vna istaꝝ additionū sequiť reliquam. ¶ Ad illud q̄ obiciť q nūc diligim̄ ꝓfectos z pdestinatos. in ptia tm̄ pdestinatos. iam p rnsio. q̄ loq̄tur de latitudine ex pte numerositat diligibiliū. Preterea. cū erit ꝑple tus numer⁹ electoz z collect⁹ in vnū. ita q̄ libet eorū not⁹ erit cuilibet. plures bēbit tunc charitas erga ḡs possit z habeat affici spāliter z distincte. q̄ habe-

ad p̄dictoꝝ intelligentiā est notandū q̄ circa hanc
questionē est duplex mod⁹ dicēdi. Vn⁹ est q̄ in p̄ria
saluat̄ ordo charitat̄ qui ē in via nō tm̄ p̄ ꝯpatōnem
nr̄i ad deū. s̄ etiā p̄ ꝯpatōeȝ nr̄i ad p̄ximū. Vn̄ i omī
statu siue glie siue vie plus hō diligit seip̄ȝ q̄ p̄ximū
suuȝ. ⁊ plus circa seip̄m afficit̄. deinde pl⁹ circa illos
q̄ ei ꝯiūcti sunt q̄ circa eos q̄ sunt min⁹ ꝯiūcti. Rō
aūt q̄ mouet h̄ ponere est. q2 hmōi ordo cōsonare vr̄
dictamini nāe. pfectōni glie. rectitudini diuīe iusticie.
Nā eī̄ dictat q̄ hō plus se q̄ alterū diligat. Glā eti
am cēntialis mag⁹ r̄spicit illū in q̄ est q̄ aliū ei ꝯsileȝ
⁊ ꝓpinquū. Diuina etiā iusticia ordinat q̄ pl⁹ de suis
meritis gaudeat hō q̄ fecit q̄ de alienis. Et sic p̄ oīmeȝ
modū vr̄ ꝯueniēs vt ordo charitat̄ q̄ est in via salue
54 tur in patria. Ali⁹ aūt mod⁹ est h̄ dicēdi q̄ cū duplex
sit ordo charitat̄. Vn⁹ q̄ respicit charitatē s̄m se. que
quidē attendit̄ s̄m gradū et d̄rias boni. Alter q̄ at
tendit̄ rōne nature substrate. vtpote ille q̄ ē s̄m diffe
rentias ꝓprij ⁊ alieni. ꝓpinq̄ ⁊ remoti. Vn⁹ istoꝝ mo
doꝝ ordinū. s. ille q̄ est charitat̄ s̄m se manet in p̄ria.
ille eī̄ est charitati cēntialis. Vn̄ mag⁹ diligit hō in
p̄ria deū q̄ sp̄m creatū. ⁊ sp̄m magis q̄ corp⁹. Alius
v̄o ordo q̄ attendit̄ rōne nāe substrate nō manebit.
ꝓp̄ eo q̄ nō cōpetit illi statui. In statu nāq3 btitudi
nis pfecta erit obīa nature respectu glie. pfecta ꝯfor
mitas volūtatis nr̄e respectu diuie. pfecta etiā redū
dantia leticie cōis. Quia pfecta erit obīa nature re
spectu glie. cōformabit̄ tūc oīno nā glorie. vt sic cor
pus efficiet̄ sp̄uale ⁊ p̄ oīmia sp̄ui obtēpabit. Quis s̄m
statum vie opteat sp̄m corpi cōdescendē. sic nā p̄ oīa
cōformabit̄ ordini glorie ⁊ grē q̄ attendit̄ s̄m d̄rias
boni. Quis nūc grā ꝯdescēdat ipsi affectui naturali.
Rursus. q2 pfecta erit ꝯformitas voluntatis nr̄e re
spectu diuine. nō mag⁹ diligem⁹ illud qd̄ magis erit
nobis ꝓpinquū. s̄ illud qd̄ pl⁹ erit deo placitū ⁊ acce
ptū. Preterea. q2 erit ibi pfecta affluētia cōis leticie.
multiplicabit̄ gaudiū hoīs multiplicatiōe pfecta. vt
tātū gaudeat de bono vniuscuiusq3 p̄ximi quātū de
suo. qd̄ nō posset eē nisi diligeret p̄ximum quātū se
metip̄m. Et h̄ est qd̄ dicit Ansel. in ꝓsol. cap. vlti. In
illa pfecta charitate innumerabiliū angeloꝝ ⁊ hoīm
beatoꝝ. vbi null⁹ min⁹ aliū q̄ seip̄m diligit. nō aliter
gaudebit quisq3 p̄ singlis alijs q̄ p̄ seipo. Quis autē
istoꝝ duoꝝ modoꝝ sit rōnabilior difficile ē diffinire
q̄diu sum⁹ in statu p̄ntis miserie. Si eī̄ velim⁹ iudi
care s̄m ea q̄ in nobis sentim⁹. vix videbit̄ alicui cre
dibile nec rōnale q̄ aliq̄s oīno diligat alteruȝ q̄tum
seip̄m. vn̄ iudicabit p̄mū modū dicendi eē mag⁹ ve
rum. Si q̄s v̄o velit mentē suā alti⁹ eleuare ad illud
bonū incōprehēsibile qd̄ nec ocul⁹ vidit. nec auris au
diuit. nec in cor hoīs ascēdit. ⁊ ad illā maximā ciuiū
vnionē. mag⁹ rōnalem iudicabit sequentē modū di
cendi s̄m q̄ manifestē dicit auctas Ansel. et Aug. in
li. de vera relig. et Dyo. in li. de diui. no. Vn̄ si velim⁹
loqui vt plures sustinebim⁹ p̄mū modū. Si v̄o ve
lim⁹ loq̄ ⁊ sentire vt sapiētiores. sustinebim⁹ sequētē
Sustinētes ḡ hūc scdm modū dicēdi possum⁹ ad ob
iecta p̄ ordinē r̄ndere. ¶ Ad illud qd̄ p̄ obijcit̄ q̄ glo 55
ria saluat ordinē nature institute. dōm q̄ verū est q̄
nāṁ saluat. s̄m q̄ impfectōeȝ tollit ⁊ eliminat. ordo
aūt qui attendit̄ respectu sui ⁊ p̄ximi deficit a pfecta
cōicatōne ⁊ vnitate ⁊ ꝯcordia affectōnis. Et ideo in
ablatōe talis ordis nullū fit nāe p̄iudiciū. s̄ poti⁹ d̄
impfectōne ducit̄ ad ꝯplementū. ¶ Ad illud qd̄ ob 56
ijcit̄ q̄ ordo ille ita cōpetit charitati sicut enigma fi
dei. dōm q̄ falsum est. Enigma eī̄ competit ipi ha
bitui fidei s̄m se inq̄tuȝ est habitus virtutis dirigēs
ad voluntarie credendum ea que non vident̄. s̄ or
do ille qui est respectu p̄ximi attribuit̄ ipsi charitati
ratōne nature substrate. ¶ Ad illud quod obijcitur 57
q̄ tunc tantū gaudet homo de alio quantū de seipso.
dōm q̄ illud est verū ceteris paribus. Sed ad quan
titatem gaudij attendendū est q̄ duo ꝯcurrūt. vide
licet virtus dilectōis que facit gaudere. ⁊ materia de
qua gaudet. Quantū est ex parte materie equaliter
gaudebit quis in patria de bono p̄ximi ⁊ de bono
suo si est equale. ⁊ magis si est mai⁹. s̄ quantuȝ est ex
parte virtutis p̄ quā gaudet. magis gaudebit q̄ ma
iorem charitatē habebit. Vn̄ magis gaudebit petr⁹
de bono lini q̄ linus de bono ꝓprio. vn̄ non sequit̄ q̄
nō martyr tātū gaudeat de bono martyris quantuȝ
ipse martyr. quia merito martyrij aucta est ei virtus
gaudendi. ⁊ sic patȝ q̄ licet ex hoc ponat̄ coitas gau
dij. nō tm̄ tollit̄ q̄ vn⁹ plus gaudeat de alio q̄ alter.
Et p̄ h̄ pȝ vltimū qd̄ obijcit de p̄mio aureole. ⁊ q̄ ali 58
quis habeat gaudiū speciale de alio hoc nō erit rōne
ordinis in diligendo q̄ mag⁹ diligat illū q̄ alterū. sed
hoc erit rōne cuiusdam decoris ⁊ glorie quam ade
ptus est merito opis excellentis. Si aūt aliā positō
nem sustinere velim⁹. ad oīa obiecta r̄nderi potest
breuiter q̄ oīa intelligant̄ ceteris paribus. Vn̄ qd̄
dicit̄ q̄ magis debem⁹ diligere maiora bona. hoc ve
rum est quantū est de rōne boni. s̄ magis ꝓpinquita
tis aliud exigit. Similiter qd̄ dicit q̄ pfecte ꝯformā
da est voluntas nr̄a voluntati diuine. dōm q̄ veruȝ
est. s̄ deus non diligit maiori affectu. s̄ diligit ad ma
ius. Vn̄ ex hoc nō sequit̄ q̄ debeam⁹ magis diligere
p̄ximos nr̄os meliores nobis q̄ nosipsos. s̄ q̄ debe
mus eos ad mai⁹ diligere. Siliter qd̄ dicit̄ q̄ affect⁹
beatoꝝ erit inebriat⁹. hoc nō est q2 nō diligūt semet
ipsos. sed q2 affectus eoꝝ nō erit retardatus in dile
ctōne dei. Postremo qd̄ dicit̄ de ꝯmunicatōne pfe
cte leticie nō cogit. q2 pfecta leticia nō excludit quin
homo principaliter bonum suum diligat. sed hoc fa
cit qd̄ diligendo bonum ꝓpriuȝ sic circa se afficiatur.
vt circa alios non torpescat.

Distinctio. xxxij. de charitate quantum ad diuinam dilectōnem.

PRemissis adiciendū est de dilectōne dei ⁊c. Supra egit mgr̄ de charitate q̄tum ad diffinitōneȝ. ⁊ q̄
tū ad diligibilium distinctōeȝ. ⁊ q̄tū ad diligendi ordinē. ⁊ q̄tum ad meriti pfectiōem. ⁊ etiaȝ q̄tum
ad duratōnem. In hac p̄te agit de eadem p̄ compatōeȝ ad diuinā dilectōneȝ. Diuidit̄ aūt ista p̄s in
tres p̄tes. In quaꝝ p̄ma determinat de ipsa dilectōne dei. quid sit ipsa dei dilectio. In scda v̄o determinat
q̄s diligit. ibi. Cū aūt dilectō dei sit imutabilis ⁊ eēna. In tercia v̄o determiat q̄s nō diligit. ibi. de reprobis v̄o
q̄ p̄pati nō sūt ad vitā eternā. Prima ⁊ vltima p̄te remanētib⁹ indiuisis. media p̄s diuidit̄ in tres p̄tes. In
quaꝝ p̄ma ꝓponit mgr̄ q̄ de⁹ nō oīa eq̄liter diligit. In scda v̄o ōndit p̄ quāto dicat̄ vnū diligē mag⁹ q̄ al
terū. ibi. Cū aūt dilectio dei imutabilis sit ⁊c. In tercia v̄o determinat q̄re vnū ⁊ eūdē hoīeȝ s̄m diuersa tēpa
dī diligere pl⁹ ⁊ minus. ibi. Si v̄o querat̄ de aliq̄ vno ⁊c. Subdiuisiones āt p̄tiū satis manifeste sunt in lr̄a.

¶ Determinat quid sit ipsa dei dilectio. ⁊ q̄ deus non
oīa equaliter diligat. a

Di. xxxij.

PRemissis adiciendū est de dilectōne dei q̄ ip̄e
diligit nos. q̄ nō alia est q̄ illa q̄ diligim⁹ eum.
a ªDilectio aūt dei diuia vsia est. eadēq3 dilecti
one pater ⁊ fili⁹ ⁊ sp̄ūsanct⁹ se diligunt ⁊ nos vt supra
disseruim⁹. Cūq3 ei⁹ dilectio sit imutabilis ⁊ eterna. ali
um tm̄ magis. aliū min⁹ diligit. Vn̄ aug. incōp̄hēsibil̄

Augusti. sup Joh.

est dilectio dei atq3 imutabilis. q̄ deus in vnoq̄3 nr̄m
amat qd̄ fecit. sicut ⁊ odit qd̄ fecim⁹. Miro ḡ ⁊ diuino
mō etiam q̄n odit diligit nos. Et hoc quideȝ in oīb⁹
intelligi pōt. Quis ḡ digne pōt eloqui quantū diligat
membra vnigeniti sui. ⁊ q̄to ampli⁹ vnigenitū ipsum.

Sap. xi.

De ipo eī̄ dictū est. Nihil odisti eoꝝ q̄ fecisti. Ex hijs
p̄cipit̄ q̄ de⁹ oīs creaturas suas diligit. q2 scriptū est.

Gen. j.

nihil odisti eoꝝ q̄ fecisti. Et item. Vidit de⁹ cūcta que
fecerat et erāt valde bona. Si oīa q̄ fecit bona sunt.
⁊ oīe bonū diligit. oīa ḡ diligit q̄ fecit. ⁊ inter ea ma
gis diligit rōnales creaturas. ⁊ de illis eas ampli⁹ que
sunt membra vnigeniti sui. ⁊ multo magis ipsum vni
genitum.

¶ Ōndit p̄ quāto dicat̄ vnū mag⁹ diligē q̄ alteꝝ. b.
Cum aūt dilectio dei imutabilis sit. ⁊ ideo nō intendi
tur vel remittit̄. si querit̄ q̄ sit ratio dicti cū dicit̄ mag⁹
vel min⁹ diligere hoc q̄ illud. et cū dicit̄ de⁹ oīa dili

Phil. iiij.

gere. dicim⁹ dilectōeȝ dei sicut pacē exupare oēm sen
sum humanū. vt ad tante altitudinis intelligentiā vix
aliquaten⁹ aspiret human⁹ sensus. ¶ Pōt tm̄ sane intel

Ex q̄ sensu oīa q̄ fecit deus diligere dicat̄.

ligi ea rōne dici oīa diligi a deo q̄ fecit. q2 oīa pla
cēnt ei. omnia aprobat inq̄tum opa ei⁹ sunt. nec tūc vl̄
p̄us vel ampli⁹ placuerūt ei cū facta sunt. s. anteq̄ fie
rent. imo ab eterno oīa placuerūt ei nō min⁹ q̄ post

Quō alios magis alios min⁹ diligere dicit̄.

q̄ esse ceperūt. Q2 v̄o rōnales creaturas. i. hoīes vel
angelos. alios magis. alios min⁹ diligere dicit̄. s̄ imu
tabilitatē charitatis ei⁹ significat. sed q̄ alios ad maio
ra bona. alios ad minora dilexit. Alios ad meliores
vsus. alios ad minus bonos. Oīa eniȝ bona nr̄a ex
ei⁹ dilectōne nob̄ ꝓueniūt. Electoꝝ ḡ alios magis. ali
os min⁹ dilexit ab eterno. ⁊ diligit etiā nūc. q2 alijs ma
iora. alijsq3 minora ex dilectōne sua p̄pauit bona. alijs
q3 maiora ⁊ alijs minora bona ꝯfert in tp̄e. Vn̄ mag⁹

Duob⁹ modis inspicienda est dilectio dei.

vel min⁹ dicit̄ hos vel alios diligere. Considerat̄ eī̄
duob⁹ modis dilectio dei. s̄m essentiā. ⁊ s̄m efficientiā.
Nō recipit magis vl̄ min⁹ s̄m essentiā s̄ tm̄ s̄m efficiē
tiā. vt magis dilecti dicant̄ quib⁹ ex dilectōne ab eter
no maius bonū p̄pauit ⁊ in tp̄e tribuit. ⁊ min⁹ dilecti q̄
bus nō tantū. Inde etiā est q̄ aliq̄ q̄n ꝯuertunt̄ ⁊ iusti
ficant̄ dicunt̄ tunc incipe diligi a deo. non q̄ de⁹ noua
dilectōne quēq3 possit diligē. imo sempiterna dilectōe

Eph. j.

dilexit ante mundi constitutōnem quoscunq3 dilexit.
Sȝ tūc dicunt̄ incipe diligi ab eo. cū eterne dei dilecti

Aug. de trini.

onis sortiunt̄ effectū. s. grām vel gliam. Vn̄ Augusti.

Dubitatur hic de situ
hui⁹ p̄tis. Cū eī̄ agē
de dilectōe dei sp̄ectet
ad p̄mum librū. vr̄ q̄
tractat⁹ iste male i h̄
tercio situet̄. Q2 si tu
dicas q̄ hoc mag⁹ fa
cit q2 eadem est dile
ctio q̄ nos diligimus
deū ⁊ qua diligit nos.
tūc obī q̄ tota ista p̄s
q̄ ē de charitate male
h̄ situet̄. Si eī̄ chari
tas nō est habit⁹ vir
tutis s̄ potius donuȝ
creatū qd̄ est sp̄ūsan
ctus. videt̄ q̄ de ipsa
nō dȝ determinari in
ter alias v̄tutes. R̄°.
dōm q̄ ordo situatō
nis istius capituli at
tendit̄ s̄m opinioneȝ
mgr̄i. q̄ posuit sicut in
lr̄a tāgit q̄ eadē est di
lectio qua de⁹ diligit
nos ⁊ qua nos diligi
mus deū. Et si tu obij
cias q̄ tūc nō determi
nare debuit de chari
tate inter alias virtu
tes. R̄° p̄ ipso. q̄ hoc
non fecit q2 charitas
sit species virtut̄. sed
quia charitas est ra
dix omniū virtutum.
In dono eī̄ amoris
qd̄ est sp̄ūsanct⁹ cete
ri virtutū habitus do
nant̄. Pōt ⁊ aliter di
ci q̄ hic p̄ accidens in
troducit̄ illud capitu
luȝ. Quia eī̄ dilectio
dei est exemplar no
stre dilectōis. ideo ad
maiorem euidentiam
introducit̄ hic tracta
tus de ipsa. vel certe
vt assignet̄ hic diffe
rentia dilectionis di
uine ad dilectōeȝ no
stram siue p̄cellentia.
q2 cuȝ dilectio nr̄a sit
affectio ordinata. di
lectio dī nō est nisi di
uina sb̄a vel vsia.

a ¶ Dilectio autē dei 1
diuia vsia est. Cōtra.
Si dilectio dei ē diui
na sb̄a vl̄ essentia. ḡ
vr̄ q̄ deū diligere ē de
um esse. cum ḡ deus nō sit aliud a se. videt̄ q̄ nec aliud a se diligat. Item de⁹ incipit aliquem diligere. ḡ si dile
ctio ei⁹ ē ei⁹ eēntia. vr̄ q̄ de⁹ incipiat eē. Itē nullū eternū ē tp̄ale. ⁊ nullū tp̄ale ē eternū. s̄ dilectō dei q̄ diligit vi
ros iustos est tp̄alis. dei dilectio est eterna. ḡ dei dilectō nō ē diuia sb̄a. R̄°. ad h̄ ⁊ ꝯsilia breuit̄ ē dōm. q̄ dupl̄r ē
loqui de dilectōe dei. aut a p̄te p̄ncipalis significati. aut a p̄te ꝯnotati. Si loquamur de ipsa q̄tuȝ ad principale

significatū sic est dei essentia. ⁊ est quid eternū. nec est aliud ꝙ deus. Si vo loquamur ꝙtum ad ꝯnotatuʒ. sic ꝯnotat quid tempale. ⁊ hʒ respectū ad extrinsecus qd est a deo diuersuʒ. ⁊ qd nō est dei suba. ſ cuiꝰ dei suba ē
2 cā. ⁊ ꝙtum ad hoc currūt illa tria obiecta. ⁊ sic pʒ rñsio ad oīa. b ¶ Absit vt deꝰ tpaliter ⁊c. videt hoc falsum. Aliquis eñ qui mō est malꝰ incipit esse bonꝰ. ſ deus malos odit ⁊ bonos diligit. ergo cū iste desinat esse malus in tpe. ⁊ incipiat esse bonꝰ. videt ꝙ deus istum tpaliter desinat odire ⁊ incipiat ipm diligere. Item in deo idem est velle qd facere. sicut dicit Augꝰ. ⁊ in li. j. habitū fuit. ergo idem est velle alicui bonum ⁊ facere ei bonū. ſ deus tpaliter alicui bonuʒ facit. ergo videt ꝙ tēpaliter ei bonuʒ velit. ergo temporaliter diligit. Rº. dōm ꝙ est dilectō electōnis. et dilectio approbatiōis. Prima ē eterna sicut ⁊ voluntas dei. Scda vo ratione ꝯnotati pōt eē ex tpe. Et de prima itelligit Augꝰ. ipse aūt opponit de scda. Vel aliter. hoc qd est tēpalit pōt referri ad verbuʒ diligēdi rōne actꝰ pncipalis. vel rōne ꝯnotati. Si rōne actꝰ pncipalis sic est falsum. Hoc eñ est actꝰ diuine volūtatis q̄ ē eternus. Et h mō intelligit Aug. sicut pʒ p literā sequentē. Ait eñ sic. vt deus tpalit aliqueʒ diligat q̄si noua dilectōne q̄ in ipo añ nō erat. Si aūt intelligat ꝙtum ad ꝯnota-
3 tum. sic ꝯcedi pōt ꝙ deus tempaliter aliquē diligit. ⁊ in hoc sensu opponit. c ¶ De nō electis vo est simpliciter ꝯcedendū ꝙ eos odio habuit ⁊c. Contra. qꝛ oēm hominem quē deus dilexit in tempe. ab eterno dilexit. cum dilectio dei sit cā oīs boni. ſ multi pſciti sunt qui hñt pñtem iusticiā ⁊ grām quā eis deꝰ ab eterno pparauit ⁊ dare disposuit. ergo videt ꝙ ab eterno eos dilexerit. Iuxta hoc querit vtrū deus magis diligat pctōreʒ pdestinatū ꝙ iustū pſcitum. Et ꝙ magis pctōreʒ pdestinatū videt. qm sapiētis est magis ꝯsiderare fineʒ ⁊ exitum rei ꝙ initiū vel pgressum. ſ deꝰ istū peccatorē q̄ tñ ē pdestinatꝰ scit ipsum futurū amicū suū finaliter. aliū vo minime. ergo magis diligit eum. Preterea isti vult dare eternam beatitudinē ⁊ ꝯponit qd est summū bonum. alij vo nō. ergo magis diligit peccatorē pdestinatū ꝙ iustum pſcitum. Sed ꝯtra hoc est. qꝛ iste peccator est magis deo dissimilis ꝙ iustus. ergo minꝰ est amabilis. Item iste magis diligit deum. ergo magis a deo diligitur. cuʒ deus magis diligat diligentes se. Rº. dōm ꝙ sicut tactum est prius. est dilectio approbatōis. ⁊ est dilectio electōnis. Dilectio approbatōnis cum sit tempalis respicit statum pſentem. Dilectio auteʒ pelectōnis cum sit eterna respicit illum statum in quo homo debet eternaliter pmanere. ⁊ qm reprobi et si boni sint nō tñ finaliter dicunt pmanere in bono. ideo nō vult magister ꝙ a deo eternaliter diligant. nisi verbum diligendi a ratione ꝓpria distrahat. Vñ magister bene ꝯcedit cum determinatōne. sine vo determinatōne dicit eam nō esse ꝯcedendam. quia eius intellectus falsitati appropinquat. Et p hoc patet responsio ad illud qd querebat cōsequenter. quia ꝙtum ad dilectōnem tempalem que respicit statum pſentis iusticie magis diligit deus iustū pſcitum. ꝙtum vo ad alium modum diligendi magis diligit peccatorem pdestinatuʒ. si tamen est dicere ibi magis. Or si queras simpliciter loquendo quem magis diligit. Rñdendum est ꝙ simplr magis diligit eum quem predestinat ꝙ eum quem reprobat. quia nō est questio de homine ꝙtum ad qualitatem culpe. ſ ꝙtum ad ordinem nature respectu gratie et glorie.

b Absit vt deus tpaliter aliquē diligat q̄si noua dilectione q̄ in ipso añ nō erat. apud quē nec pterita transierunt. ⁊ futura iam facta sunt. Itaqꝫ oēs sctōs suos añ mūdi ꝯstitutōeʒ dilexit sicut pdestinauit. Sʒ cum ꝯuertunt ⁊ inueniūt illū. tūc incipe ab eo diligi dicūtur. vt eo modo dicat q̄ pōt humano affectu capi qd dicit. Sic etiā cum iratus malis dicit. ⁊ placidus bonis. illi mutant ⁊ nō ipse. vt lux infirmis oculis aspera. firmis lenis est. ipsoꝝ scʒ mutatōne nō sua. Ita cū aliquis p iustificatōeʒ incipit esse amicus dei. ipe mutatur non deus. Ro. viij.

¶ Determinat quare vnū ⁊ eundē hoīem dicit deus magis vel minꝰ diligere vno tempe ꝙ alio. c

Si vo querit de aliquo vtruʒ magis diligatur a deo vno tempe ꝙ alio. distinguenda est dilectōnis intelligentia. Si eñ referat ad dilectōnis effectū. ꝯcessibile est. Si vo ad dilectōnis essentiā. inficiabile est.

Determinat q̄s nō diligit deus. d

De reprobis vo qui prepati nō sunt ad vitam sed ad mortē. si querit vtrū debeat ꝯcedi deus ab eterno dilexit eos. Dicimꝰ de electis solis simplr hoc esse cōcedendū. ꝙ deus ab eterno eos dilexit. q̄s ad iusticiā ⁊ coronā prepauit. c De nō electis vo simplr est ꝯcedendum ꝙ eos odio habuit. i. reprobauit. Sicut legitur Jacob dilexi. Esau odio habui. Malach. j. Sʒ nō est simplr dicendū ꝙ dilexit ne pdestinati intelligant. ſ cum adiectōne dilexit eos inꝙtum opus eius futuri erant. id ē quos ⁊ quales facturus eos erat.

AD intelligentiā huiꝰ partis possunt hic queri sex dubitabilia de dilectione diuina. Primum est vtrū deꝰ dilexerit creaturas eternaliter. Scdm est vtrū diligat oēs creaturas vniuersaliter. Terciū vtrum oēs diligat equaliter. Quartum est vtrū magis diligat hoīem ꝙ angelū. Quintum est vtrū magis dilexerit genus humanū ꝙ christum. Sextum ⁊ vltimū vtrum magis Johanneʒ ꝙ Petrum.

Questio. j. a

Vtruʒ deus dilexerit creaturas eternaliter. Et ꝙ sic videt Eph. j. Elegit nos ante mūdi ꝯstitutōeʒ vt essemus sancti ⁊ immaculati in ipso. ſ nemo eligit nisi qd diligit. si ergo ab eterno ante mūdi ꝯstitutiōeʒ nos elegit. videt ꝙ ab eterno nos dilexit. ¶ Item Aug. vj. de trini. Absit vt deus aliquid tpaliter diligat. Si ergo qd diligit. diligit aut tpaliter aut eternaliter. et nō tempaliter ꝯstat. ergo qd diligit. diligit eternalr. ¶ Item mgr dicit in litera ꝙ dilectio est vsia siue substantia. Si ergo substantia dei nō pōt nō esse eterna. videtur ꝙ dilectio dei siliter eterna sit. ergo quicqd diligit. eternaliter diligit. ¶ Item aut dilectio dei pcedit ipsas res. aut sequit. Si pcedit. ergo ante fuit ꝙ res essent. ergo deus dilexit res ante eaꝝ pductōnem. ergo non ex tpe sed ab eterno. Si sequit. ergo videt ꝙ dilectio dei causetur ab ipsis rebus. ꝙ si hoc est incōueniens. restat ꝙ deꝰ ea que diligit. diligit eternaliter. ¶ Item si deus de nō potente efficeret potens. ⁊ de nō sapiente sapiēs. immutatus esset ⁊ impfectꝰ. ergo pari ratōne si de nō amante fieret amans. cuʒ amor respiciat qd intra est. eēt ibi eo mutatio et impfectio. ꝙ si hoc est impossibile. necesse est deū ea q̄ diligit. eternalr diligere. ¶ Sʒ contra. Dilectio est amor boni. ſ bonū ⁊ ens ꝯuertunt. ergo qd nō est ens nō est amabile. ergo si res anteꝙ pducerent nō fuerūt. videt ꝙ anteꝙ pducerent a deo non diligerent. ¶ Item amor ē copula amātis ⁊ amati. ſ si copula est. necesse est eē extrema. ergo impossibile ē ꝙ deus creaturā diligat quousqꝫ creatura hēat actualem existiam. ſ hoc est solū ex tpe. ergo videt ꝙ deꝰ nō dilexerit creaturā aliquā eternaliter. ¶ Item deꝰ nō dicit aliquē diligere affectu. ergo si diligit hoc est qꝛ diligit effectu. sʒ effectꝰ diuine bonitatis est solū ex tpe. ergo deus neminē diligit nisi tempaliter. ¶ Item dilectio dei est cā sufficiens ⁊ prima et immediata boni creati. ſ posita causa efficiente prima et immediata ⁊ sufficiente ponit effectus. ergo si res create soluʒ sunt ex tempe. videt ꝙ deꝰ solūmō diligat eas tempalit. ¶ Item si deꝰ diligit creaturas. aut diligit fruēs aut vtens. Sʒ ꝯstat ꝙ nō diligit fruēs. qm nō est creatura fruendū sic in p li. ońsum fuit. cū illud q̄ fruenduʒ est sit summū bonū. Restat ergo ꝙ si creaturā diligat. ꝙ diligat vt vtens. ſ ꝯstat ꝙ nō ꝯuenit vti nisi eo qd ē actu. ergo nunꝙ deꝰ diligit creaturā nisi actu entē. nō ergo
4 diligit aliquā creaturā eternalr. ¶ Rº. dō. ꝙ queda vba dicunt de deo respectu creature q̄ ꝯnotant effectū in actu sic verbū creādi. Queda q̄ ꝯnotāt effectū in hītu sic vocabulū pdestinādi. Queda q̄ indrñter vtroqꝫ mō. sicut vocabulū diligēdi. Dicit eñ deꝰ aliquē diligē. vel qꝛ actu coicat ei bonum. vel qꝛ ꝓponit coicare. Et qm coicatioꝰ ē effectꝰ in tempe. ꝓpositū vo coicandi ē ab eterno. hinc ē ꝙ diligē de deo aliqñ dr eternalr. aliqñ dī tpalit. Vñ hñ ꝯcedi pōt ꝙ creature nō solū tpaliter ſ etiā eternalr a dō diligant. sic rōes
5 ad primā ptē inducte ońdūt. Verūtñ illa rō quā adducit q̄si p sile de potētia ⁊ sapia nō valet. qm nō est sile. Posse eñ ⁊ scire ꝙtuʒ ē de vi vocabuli ñ ita connotat effectū in actu sm ꝙ diligē. Nā verbū diligendi impositū ē ab ipa libtate affectōnis seipam alteri coicant.
6 ¶ Ad illō vo qd obr p in ꝯtrariū ꝙ bonuʒ ⁊ ens ꝯuertunt. dō ꝙ verū est de bono in actu ⁊ ente in actu. Sʒ cū dī ꝙ dilectio solūmō ē boni. dō ꝙ ñ est verū solūmō de bono qd est in actu ſ etiā de bono qd est in cā. Sicut eñ ad cogñiōeʒ sufficit veritas rei in sua cā. sic ad diligenduʒ sufficit bonitas sm ꝙ res hʒ esse in suo prinº pducēte. etiā anteꝙ exteriꝰ pducat. Vñ artifex nō solūmō diligit bonū qd fecit. ſ etiam bonuʒ qd ꝓponit ⁊ disponit facē.
7 ¶ Ad illud qd obr ꝙ amor est copula amant ⁊ amati. dōm ꝙ illō ē verū sm ꝙ amor est quedā affectio ⁊ vinclm amicicie q̄ aliqui adinuicē colligant. ſ h mō nō accipit in ꝓposito. cum dī ꝙ deꝰ diligit creaturā. dilectio eī dei est eiꝰ vsia. nō affectio aliq̄ vnitiua. sicut dicit mgr in lrā. ⁊ ideo nō cogit illa rō.
8 ¶ Ad illō qd obr ꝙ deus nō dī diligē affectu ſ effectu. dōm ꝙ diligē effectu pt esse duplr. sm ꝙ effectꝰ pōt duplr cōnotari. actu vel habitu. ⁊ qꝛ res est habitu ⁊ in potentia anteꝙ sit in actu. hinc est ꝙ dilectio dei q̄ ꝯnotat effectuʒ in hitu pōt esse añ pductōeʒ ipaꝝ rerū. ⁊ ꝓpterea ex h nō hʒ. si deus dī diligē effectu. ꝙ tūc solū incipiat diligē qñ effectꝰ i esse pducit.
9 ¶ Ad illō qd obr ꝙ dilectio dei est cā sufficiens prima ⁊ imediata boni creati. dōm ꝙ verū est. ſ queadmodū diuina volūtas dī cā imediata qꝛ nō interuenit alia cā. nō tñ ꝙ sp ponat effectū. ſ solū p tpe. p q̄ vult sicut ab eterno voluit. ſ statim fecit cū venit tps p q̄ voluit. sic etiā in ipsa dilectōne dei intelligi optet.
10 ¶ Ad illud qd obr ꝙ si diligit. aut vt fruēs. aut vt vtens. dōm ꝙ dilectō dī vna est q̄ diligit se. ⁊ q̄ diligit creaturā. ⁊ hec quidē relata ad ipm deū est fruitio. ꝯpata vo ad ipsam creaturaʒ est vsus. cū ergo dicit ꝙ nō ꝯuenit vti nisi eo qd ē. dōm ꝙ si vsus accipiat p exteriori actōne verū est. ſ si accipiat p interiori ⁊ habituali ordinatōne in finē alicuiꝰ effectꝰ pducendi sic nō hʒ veritateʒ. qꝛ efficiens longe añ refert ad finē illud qd intendit facere ꝙ etiam pducat in re.

Questio. ij. b

Vtrum deus oēs diligat generaliter. Et ꝙ sic videt Sap. xj. diligis oīa dñe. ⁊ nihil odisti eoꝝ que fecisti. Nihil hoc expressius dici pt. Itē gen. j. Vidit deus cūcta q̄ fecerat ⁊ erāt valde bona. ſ summū bonū ñ pt ñ diligē bōa. ergo dō diligit oēʒ creaturā. ¶ Itē oē qd factū est a deo factū ē. deꝰ aūt nihil facit nisi volēs. sed velle bonū h est amare. ergo nihil pcedit a deo qd non amet ab ipo. si ergo oīa a deo exeūt. vt ꝙ oīa a deo diligant. ¶ Itē amor ē donū in quo oīa alia donant. sʒ nullū creatū est qd nō suscipiat influētiā diuine liberalitatis. Si ergo hmōi influētie cōicatio nō est nisi mediāte dilectōe. vt ꝙ dilectio dei sit respectu ois creature. ¶ Itē oīa exoptāt summū bonū sm ꝙ dicit boetius ⁊ dionisiꝰ. sed tūc dicit deꝰ diligere creaturā aliquā quādo ad se ꝯuertit illā p dilectōem. magis eñ dicit diligere effectu ꝙ affectu. ergo videt ꝙ dilectio dei se extēdat ad oē creatū. ¶ Sed ꝯ. cū deus sit summa charitas. oē qd diligit. ex charitate diligit. sed ex charitate nō sūt diligēda nisi tria diligibiliū genera. vicʒ deus. spūs rōnalis. ⁊ corpꝰ hūanū. sm ꝙ dicit Augu. ergo non videt ꝙ deus diligat oēm creaturaʒ. ¶ Item amor sicut dicit hug. de sācto vict. trāsformat amā-

tem in amatū.ꝛ quāto pfectior est amor.tāto magis
conformat vnū alteri.cū ergo amor dei sit pfectissim⁹.
nihil diligit nisi qd̓ est ei conformabile p se.hoc autē
non est nisi creatura rōnalis.que facta est ad imagi-
nem suā.ergo videt̄ q̄ deus non diligat oēm creaturaȝ
sed solū rōnalem.¶ Itē videt̄ q̄ non oēm rōnalem
diligat.quia quidā sunt reprobi ꝛ quidā electi.quidaȝ
boni ꝛ quidam mali.sed impios ꝛ reprobos non di-
ligit sm̄ q̄ scribit̄ Mal.j.Jacob dilexi.esau aūt odio
habui.Et sap.xiiij.Similit̄ abhominabilis est deo im
pius ꝛ impietas eius.si ergo deus non diligit impieta-
tem.videt̄ q̄ non diligat impios.non ergo diligit oēs ꝛ
singulos.¶ Item dilectio est ratio electiōis.ergo illos
solū diligit deus quos ab eterno elegit.sed nō elegit
oēs indifferēter.ergo non dilexit oēs generaliter.¶ Itē
diligē ē velle bonū.ergo illos tm̄ diligit quibus vult bo
num.sed cuicunqȝ vult bonū facit bonū.ergo illos tm̄
diligit deus quibus bona facit.sed dānatis facit mlt̄-
ta mala.ergo videt̄ q̄ potius eos odiat q̄ diligat.non ergo
11 diligit generaliter oēm creaturā¶ R̄ ad huius in-
telligētiā qōis est notādū q̄ deus non dicit̄ creaturā
diligere rōne affectōis sed rōne cōicatōis alicui⁹ bo-
ni.ita q̄ dilectio dei potius dicit̄ esse dilectio effect⁹
q̄ affectus.Cōmunicatio aūt diuine bonitatis attē-
dit̄ in duplici genere effectus.videlicet in effectibus
nāe.ꝛ effectibus gratie.Effectus nāe oībus est cōis.
effectus vero gratie non.hinc est q̄ dilectio dei q̄tū
ad effectū nāe ē oib⁹ cōis ꝛ general̄.ꝛ sm̄ hāc dicit̄ di
ligere oēm creaturā. Q̄tum ad effectū gratie ē spā-
lis.ꝛ q̄tū ad istū quosdā diligit.quosdā odit.quia q̄
dam habēt in se affectū gr̄e.quidā defectū culpe ꝛ pe
ne.Rōnes ergo oēs que inducunt̄ ad pmaȝ ptem ꝛ p-
bant deū oēm creaturā diligere.quia pbant de dile-
ctione cōi que attēditur q̄tum ad cōicatōeȝ boni ge
neralis.vtpote nālis bonitatis.verū concludūt.ꝛ io
12 concedēde sunt.¶ Ad illud quod primo obijcit̄ in ꝯ
riuȝ q̄ deus oīa que diligit.ex charitate diligit.dōm
q̄ hoc dupliciter pt̄ intelligi. Aut ita q̄ hec ppositio
ex dicit habitudinē principij motiui ꝛ pductiui respe
ctu effect⁹ creati.ꝛ sic oīa que diligit.ex charitate dili
git.charitas eñ dei pncipiū est oim effectuū quos p
ducit.Aut ita q̄ non solū dicat habitudinē principij
pducentis.verūetiā exemplaris represētantis. ꝛ sic
solū illos ex charitate diligit quibus cōicat charita-
teȝ creatā.cuius illa suprema charitas est exemplar.
Nam charitas increata est exemplar charitat̄ crea-
te sƀ rōne charitatis.alioꝝ vero non est exemplar sƀ
hac rōne.Cū ergo dicit̄ q̄ solū tria sunt diligēda ex cha
ritate. hoc non dicit̄ sm̄ q̄ ex solū dicit habitudineȝ
pncipij mouētis ꝛ impantis.sed put dicit habitudi-
nem formalis ꝛ eliciētis.ꝛ sic nō potest ꝯcludi q̄ de⁹
non diligat oēm creaturā seipo qui est charitas sum
13 ma ex q̄ oīa bona creata pcedūt. Ad illd̓ qd̓ obiē q̄
amor trāsformat amātem in amatū.dōm q̄ illud ve
rum est de amore affectōis qui facit in alterū tēdere.
sed amor diuinus nō est amor affectōis inclināns ad
alteꝝ.sed poti⁹ alia inclināns ꝛ trahēs ad seipm̄. Vn̄
amor diuinus potius trāsformat ꝛ conformat ama-
ta ipi amanti q̄ ecōuerso.Scd̓m aūt q̄ duplex est cō-
formatio ipaꝝ rerum ad deū.videlicet sm̄ similitu
dinem vestigij. ꝛ sm̄ similitudinē expssam q̄ est ratō
imaginis. sic dilectio dei pt̄ dupliciter accipi vt pre-
dictum fuit.videlicet generaliter.ꝛ sic nō ꝯnotat ibi
nisi quādam generalem assimilatōem.Et spāliter. ꝛ
sic cōnotat quādam expressā vnitionē.Et ideo pma
dilectio est respectu ois creature.Scd̓a vero non est
nisi eius creature cui deus cōicat charitateȝ.ita q̄ p
charitatem illā adheret deo vnione pmaxima. vt sic
p charitatem in deo maneat ꝛ deus in eo.¶ Ad tria 14
vero sequentia q̄ opponūtur quibus ostēdit̄ q̄ deus
nō diligit malos.vnica ē rn̄sio.q̄r pcedūt de dilectōe
spāli nō d̓ gn̄ali.Et q̄tū ad illā dilectōeȝ spāleȝ verū
est q̄ deus non diligit malos ꝛ reprobos.immo poti
us odit.quia non habēt in se grām sed culpā.q̄tum
vero ad naturam non odit sed diligit. quia solem su
um super bonos ꝛ malos oriri facit.ꝛ p hoc pateȝ ad
tria vltima respōsio.

Questio.iij. c

Utrū deus diligat oēs eq̄liter:Et q̄ sic videt̄.Sap.
vj.Pusillū ꝛ magnū ipe fecit.et equaliter est ei cura
de oibus.sed eo mō diligit quo mō est ei cura.ergo vide
tur q̄ oēs equaliter diligat.¶ Iteȝ sm̄ q̄ dicit phs.
primū vno mō se habet ad oia. sed deū diligere crea
turam hoc est deū aliquo mō ad creaturā se habere.
ergo si vniformiter se habet ad oia.vniformiter ꝛ equa
liter se habet ad eā.non ergo diligit vnā magis q̄ aliaȝ.
¶ Item eadē dilectōe qua pater diligit filiuȝ.diligit
creaturā.sed dilectō qua pater diligit filiū est dilectō
pmaxima. ergo oēm creaturā diligit dilectōe sūma.Si
ergo in summo nō est ponere magis ꝛ minus sed soluȝ
equale.videt̄ q̄ oēm creaturā diligat equalit̄.¶ Itē
sicut deus cognoscit creaturas ita diligit.sȝ oēs crea
turas cognoscit equaliter non magis vnā q̄ alterā.
ergo oēs diligit equaliter.¶ Item sicut limpiditas co-
gnitōis facit ad eius nobilitatē.sic magnitudo dile-
ctionis facit ad eius ꝯmendatōem.sed quia cognitō
dei est nobilissima.oēm creaturā limpidissime cog-
scit.ergo simpliciter cū dilectio dei sit excellētissima.oēȝ
creaturā maxime diligit.ergo si in maximo non est po-
nere magis ꝛ minus.videtur q̄ equaliter amet cun-
cta que diligit.¶ Sed ꝯ.Aug.dicit ꝛ habet̄ in litera
Quis digne exprimat quātum deus diligat membra
vnigeniti filij sui. ꝛ quāto amplius ipm̄ vnigenituȝ.
si ergo amplius diligit vnigenituȝ q̄ ipius mēbra. vide
tur q̄ non oia equaliter diligat.¶ Iteȝ deus diligit
bonum quia bonū. ergo magis bonū magis diligit. sed
non oia sunt equaliter bona.ergo non oia sunt a deo eq̄
liter dilecta.¶ Item charitas nostra est ordinata. si
ergo ordo est de eius complemēto.videt̄ multo forti⁹ q̄
charitatis sūme ꝛ increate sit res diligē ordinate.cuȝ
illa sit exemplar charitatis create. si ergo de⁹ diligit res
ordinate.videt̄ q̄ non equaliter.¶ Item sm̄ q̄ de⁹
diligit sm̄ hoc dona sua distribuit.sed non oibus eq̄
liter dona sua distribuit.ergo non oēs equaliter diligit.
¶ Item si equaliter oēs diligeret.equaliter oibus p
picius esset.sed non equaliter oibus ppiciat̄. immo
cui vult miseret̄.ꝛ quē vult indurat.ergo non equaliter
diligit oēs creaturas.¶ R̄ dōm q̄ de dilectione dei 15
est loqui dupliciter.videlicet sm̄ essētiam ꝛ sm̄ effi-
catiam.siue sm̄ actum essētialem ꝛ sm̄ effectum cō-
sequētem.Si loquamur d̓ dilectōe quātum ad essē-
tiam siue q̄tū ad actum essētialem.sic non tm̄ equa-
li dilectione diligit oia. immo tm̄ vno ꝛ eodem actu
simplici ꝛ indiuisibili.nullo variato.nullo multipli-
cato.que quidem est diuina visia. diligit se ꝛ oia alia
Si vero loquamur de dilectōe q̄tum ad efficaciam

siue q̄tum ad effectū ꝯsequētem.sic cum effectus ab
ipa dilectione dei pcedentes sint ordinati ꝛ sese exce
dentes. dō est q̄ deus non oēs creaturas diligat eq̄
liter.Aliter potest dici ꝛ quasi in idem redit. q̄ cum
diligere idem sit quod velle bonū.equalitas dilectō-
nis potest attēdi dupliciter.Aut ex pte actus volen-
di.aut ex pte voliti boni.Si ex pte actus volendi.sic
oia diligit equaliter.quia non magis intēse vult de⁹
bonū alicui rei vel alteri.immo ipo sūmo amore suo
vult bonum cuicūqȝ vult. Si aūt ex pte boni voliti.
sic cū magis bonum velit vni q̄ alteri.non est dicere
q̄ omīa diligat equaliter.sed quedā maxime.quedā
vero minime.sm̄ q̄ vult ꝯmunicare alicui puuȝ bo-
num.vel magnū.vel maximū.Et q̄m sm̄ istā viā p-
cedūt rōnes ostēdentes q̄ deus non diligat omnia
equaliter sicut aspicienti patet.ideo sunt concedēde.
Uerūtamen illa ratio q̄ supra est ex ordine charitat̄
nāe non vȝ. quia dilectio nostra diuersis motib⁹ mo
uetur circa diuersa diligibilia qui possunt esse intēsi
16 ꝛ remissi.non sic aūt est ex pte dei.¶ Ad illud do qd̓
obijcit̄ de Sap.vj. Q̄ equaliter est ei cura de oib⁹.
dōm q̄ equalitas illa non excludit ordinatam boni
cōicatōem.sed excludit psonaꝝ acceptōem.que q̄dē
est inequalitas non solū deficiens ab vnitate equali
tatis.verum etiā a pulchritudine ordinis.ꝛ ideo rep
17 hensibilis est.nec habet in deo repiri. ¶ Ad illd̓ qd̓
obijcit̄ q̄ pma causa vno mō se habet ad omnia. dō
q̄ illud verū est q̄tum ad id quod est ex pte dei. sed
tamen creature sicut ipe dicit non vniformiter se ha
bent ad ipm̄.ꝛ q̄m diligere dei non tm̄ dicit quod est
ex pte ipius.sed etiaȝ effectū creatum. hinc est q̄ rō-
18 ne illius pt̄ attendi inequalitas. ¶ Ad illud qd̓ obij
citur q̄ eadem dilectione diligit deus filium suuȝ et
creaturam. dōm q̄ q̄uis dilectio sit eadem q̄tuȝ ad
rōnē pncipalis significati.tamen ꝯnotatuȝ est aliud
ꝛ aliō.Nā cū dicit q̄ diligit filiū.non ꝯnotat̄ ibi ali-
quod bonum creatū.immo ꝯnotat̄ cōicatio boni su
mi ꝛ infiniti.Cum vero dicit̄ q̄ diligit creaturā.ꝯno
tatur cōicatio boni creati ꝛ finiti.ꝛ ex hac pte dictuȝ
est q̄ inequalitas pt̄ attendi.¶ Ad illud quod obij-
19 citur q̄ sicut cognoscit sic diligit. dō q̄ si diligere ac-
cipiat̄ p ipo actu diligendi sic hȝ veritatē.quia idem
est deo diligere ꝛ cognoscere.Si vero p ꝯnotato effe
ctu.sic non habet veritateȝ. quia cognoscere nō ꝯno
tat effectum sicut diligere. ꝛ ideo non pt̄ attendi gra
dus ꝛ ordo in cognitōe dei rōne ꝯnotati sm̄ q̄ in di-
20 lectōe.¶ Ad illud qd̓ obijcit̄ q̄ de pfectōe ꝛ nobili-
tate dilectōis est magnitudo siue immēsitas.sicut de
pfectione cognitōis est ipa limpiditas. dōm q̄ verū
est quātuȝ est ex pte ipius actus diligendi.Vn̄ vnū-
quēqȝ diligit de⁹ dilectōe pmaxima. nec magis dele-
ctatur deus in dilectione vnius q̄ in dilectōe alteri⁹
De⁹ eñ in diligendo seipm̄ ꝛ seipo fruēdo diligit ce-
tera.ita q̄ omīa diligendo seipo fruit̄ ꝛ summe in se
ipo delectat̄.hac tamen dilectōe maxima ꝛ sūma q̄-
busdam cōicat magis bona.quibusdā minora. Vn̄
de sicut dilectio dei in se est fruitio. ipa tamen relata
ad creaturam pt̄ dici vsus rōne ꝯnotati. sic q̄uis in
se sit summa.rōne tamē effectus ꝯnotati ꝯuenit dici
aliquid plus aliq̄d min⁹ ab eo diligi.

Questio.iiij. d

Utrum deus magis diligat hoiem q̄ angelū.an ecō
uerso:Et q̄ magis angelū videt̄.quia tāto aliquis ē
deo amabilior quāto est ipi similior.Si ergo nā ange-
lica est deo similior q̄ humana. vt̄ q̄ ab eo sit magis
dilecta.¶ Item maior dilectio ꝛ minor attēditur sm̄
maiorem ꝛ minorē cōicatōem diuine liberalitat̄. sȝ
deus p vno solo motu angelū glorificauit quod nō
facit hoibus.ergo extitit eis liberalior q̄ nobis. ergo mag̃
diligit genus angelicum q̄ humanū.¶ Item angeli
magis diligunt deū q̄ nos.p eo q̄ nullam habēt re-
tardatōem qua prepediātur ne totaliter possint ten-
dere in deum.ergo si deus magis diligit se diligentes.vi
detur q̄ magis diligat angelos q̄ hoies.¶ Item an-
geli sūt mediatores inter nos ꝛ deū.sm̄ q̄ vult Aug
viij.de ci.dei.sed mediū magis vnit̄ extremo.ꝛ ei est
familiarius q̄ vnum extremum respectu alterius.ergo
videt̄ q̄ deus magis diligat angelos q̄ hoies.¶ Sȝ
contra. hebre.ij. Nusq̄ angelos apprehendit semen
habrae.sed illud fuit potissimum signū dilectōis ꝛ fa-
miliaritatis diuine q̄ assumeret naturaȝ creatam in
vnitatem psone sue. ergo videt̄ q̄ magis dilexerit nām
hūanam q̄ angelicam.¶ Item Joh.xv.Maiorem
charitatem nemo habet ꝛc.sed deus posuit animam
suā p hominibus.non posuit eam p angelis. ergo ma-
gis homines q̄ angelos dilexit.¶ Item illā naturā
magis deus diligit quā in altiori gradu honoris cō-
stituit.sed deus humanā naturam in vtroqȝ sexu an
gelicis spiritibus suprapoſuit. videlicet xpm̄ et eius
nobilissimam matrem.ergo videtur q̄ humanam nām
mag̃ diligat ꝛ mag̃ dilexit.¶ Iteȝ magis diligit q̄s
aliquem cū diligit cum in statu amicicie ꝛ inimicicie
q̄ solum cū diligit in statu amicicie.sed deus huma-
num genus diligit in statu inimicicie.quia cum esse-
mus peccatores ꝛ inimici dei dilexit nos.Anglos ve
ro malos nec dilexit nec diligit.ergo videtur q̄ p ange-
lis genus hūanum dilexerit.¶ R̄ dōȝ q̄ cum deus 21
dicatur diligere creaturas effectu. sm̄ q̄ duplex ē ef-
fect⁹ pncipalis dei respectu creature rōalis.sm̄ hō pt̄
dilectio dei maior ꝛ minor dupliciter ꝯsiderari. Est
eñ effectus ꝯditōis.ꝛ effectus repatōis.Et in effectū
ꝯditōis pcipue manifestatur dei potentia.sed in effe
ctu repatōis pcipue manifestat̄ dei misericordia.sed
in vtroqȝ manifestatur dei sapientia.Si ergo loq̄mur d̓
dilectōe dei q̄tum ad effectum ꝯditōis.sic mag̃ di-
lexit āgelos.quia meliora ꝯtulit eis naturalia. ꝛ ma
gis potentes eos fecit.ꝛ in eis magis manifestat̄ di-
uina potentia.Si aūt loquamur q̄tū ad effectum re
patōis.sic magis diligit homines q̄ angelos.q̄m an
gelos deseruit.homines aūt releuauit. ꝛ sic patet q̄
sm̄ diuersos effectus homo ꝛ angelus in dilectione
dei se mutuo excedunt.Si aūt queras que istarū di-
lectōnum magis excedat reliquā.Tunc responden-
dum est q̄ est loqui de dilectiōis excessu vt nunc vel
simpliciter siue sm̄ statum psentem.vel sm̄ statuȝ fi
nalem.Si loquamur de excessu dilectōis sm̄ statum
psentem.sic ꝯcedēdum est q̄ magis diligat angelos
q̄ homines.Si vero loquamur sm̄ statū final̄ gra-
tie in quo repatio erit cōsūmata.sic videtur sat̄ rō-
nabiliter posse dici q̄ magis diligat homies.De plu
ribus enim habebat homo in paradiso vnde gratus
ꝛ deuotus existat deo q̄ angelicus ordo.tum ppt̄ be
neficium incarnatōis.tum pter beneficium redem
ptionis.tum pter beneficiū eminētis glorificatiōs.
que non tm̄ manifestant erga nos diuine charitatis
magnitudinem. sed etiā eius nimietatem. sm̄ illud
quod dicitur Ephe.ij.Deus qui diues est in miseri-
cordia pter nimiā charitatem qua dilexit nos.cum

effemus mortui peccato. conuiuificauit nos xpo. Et sic pacet responsio ad qonem ppositā. Patet etiam responsio ad obiecta. quia vtrecq rones verum concludunt fm diuersas vias. Ille em rones que pbāt q magis diligat genus hūanum pcedunt fm effectum repatonis habito respectu ad finalem statuz. z ideo verum pcludūt. z pcedende sunt. Rones vero que in oppositū adducūtur alia via pcedūt sicut
22 patet aspicienti. Nam quod primo obijcitur q angelus est deo similior. hoc veruz est qtum ad ea que sunt nature. sed non oportet qtum ad dona gratie. Dilectio aūt dei magis pensat dona nature supaddita. q ea q sūt nāliter insita. Et si tu obijcias q gratia correspondz nāe. ad hoc satis in secundo libro re
23 sponsum est. ¶ Ad aliud quod obijcitur q deus liberalior est in angelos. qz vno motu btificauit. dōm q illud non pcludit de dilectōe simpliciter. sed de dilectōne vt nunc que statuz pñtem respicit. Preterea magis fuit vnigenitum suuz impijs dare. q angelis merētibus eternā mercedem retribuere. hoc em fuit iusticie. illud vero mie z pietat abundātissime. Ad
24 illud quod obijcit q angeli magis diligūt quia nullum habēt retardatiuū. dōm q illa rō cōcludit soluz fm statum pñtem in quo corpus qd corrumpit aggrauat spm. fm statum vero futurū cuz corpus erit spūale effectū. hō non habebit aliqd impedimētum.
25 sed habebit pcipuū gratie adiutorium ¶ Ad illd vo quod obijcit q sunt mediatores. similiter pz rñsio. Mediatores em nostri sūt fm statū pñtem miserie. in quo ppter multiplicē defectū necāriū est nob multiplex adiutoriū. z ppt magnā elōgatōez nri a dō indigem mediator auxilio.

Questio. v. c

Utrz deus magis dilexit genus hūanum q xpm: Et q sic vr Ioh. iij. Sic deus dilexit mōm vt fi. suū vnige. daret. Sed qui dat aliquid p aliquo magis diligit illud p quo dat q illd qd pmutat. si g deus filiuz suum dedit p salute generis hūani. vr q magis gen hūanū q xpm dilexerit. ¶ Item xps homo est bonitatis finite. g genus hūanū cū sit multiplicabile de se in psonas innumerabiles habz quodammō bonitatem infinitam. sed quod plus hz de rōne boni pl hz a deo diligi. g videt q deus magis diligat totū hūanum genus q illum hoiem solū. ¶ Itez ppter quod vnūquodq z illud magis. sed filius dei incarnatus fuit ppter genus hūanum saluādum. z hūana illa nā fuit assūpta p redimenda tota hūana nā. g magis diligebat deus ipam hūanam nām ppter quā carnez assūpsit. qz illā quam assūpsit. g idē quod prius. Itē stultus est qui pmutat rem maioris valoris p re minoris valoris. Si g deus in redimēdo genus hūanū non vsus est stulticia. immo potius sapientia. non pdidit sed lucratus est. g maius bonū fuit illud quod redemit q illud p qd redemit. z qd magis est bonuz magis diligit. Si g deus hūanuz genus p xpm redemit. vr q mag ipm genus totū q xpz dilexerit. Sz p phil. ij. dedit illi nomē quod est sup oē nomen. sed fm dignitatem cōicati nominis attēditur prerogatia amoris. g si xps etiā fm hūanā nām nomen sup omne nomē cōicauit. vr q ipm sup oia dilexerit. ¶ Itez Ioh. iij. datus est ei spūs non ad mēsurā. si g alijs oibus dat spūs ad mensuram. z fm q deus excellentius spm tribuit. fm hoc eminētius diligit. vr g q magis dilexerit xpm q totum genus hūanuz. ¶ Item aut deus appreciabat illum hoiem tātū quātum genus hūanum totum. aut nō. Si sic. habeo ppositū. Si non. g non reputauit sufficiēs preciū. g p morte xpi non fuit ei satisfactum. q si hoc est manifeste falsum. quia abundātissime satisfactum fuit deo p mortem filij sui. vr q maioris pcij fuit xps q totū genus hūanum. ¶ Itē in infinitū maius est esse deū q habere deum. sed deus sic dilexit xpm q fecit ipm esse deum. alios vero diligit q fac t eos suū habitaculū. g in infinituz plus dilexit xpz q totū genus hūanū.
¶ Rō dō q xps nominat psonā in duabus naturis. 26
quarū vna est nobilitatis z dignitatis ifinite. Et ipa psona in se. z nā vnita rōne psone habet quādaz nobilitatem z dignitatē singularem z inestimabilem. g absq omni calūnia pt pcedi z dici q deus magis dilexerit z diligat xpm q totū genus hūanū. z hoc satis expsse colligit ex verbis Ansel. vbi ostēdit q vita illius hois ppōderabat toti mundo. immo etiā nulle mūdis. ppterea rones que ad hāc ptē inducunt pcedende sūt. ¶ Ad illud qd obijcit q carius hētur illd 27
qd emit q pciū quo emit. dō q illd est vez qn pciū ab emēte oio alienat z trāsfert in dominiū alienū. sic aūt non est in pposito. qz pater non tradebat xpm sine spe rehabēdi ipm. immo sic tradidit eū ad morte temporalē vt sine more dispendio suscitaret eū ad vitam immortalē. Unde qūuis xps vitam suā p nobis posuerit. non tamē illam amisit. quia eadem virtute qua aiam posuit volendo pati. ipam resūpsit volendo resurgere. ¶ Ad illud quod obijcit q genus hūa 28
num est bonitatis infinite cū sit in infinitum multiplicabile. respondendū est p interēptiōem vtriusqz. Quis em genus hūanū sit in infinitū multiplicabile quātum est de se p generatōis successiōem. si tps z motus in infinitum duraret. tamen qtūcunq multiplicetur semper est actu finitum z bonitatis finite. Hūana vero nā in xpo rōne gratie vnionis p quam datur spūs non ad mēsurā quodāmō habet immēsitatis dignitatem. ob quā totum genus hūanuz excedit quasi iproportōnabiliter. Et ideo ad illam rōem respōdendum est p interemptiōem ¶ Ad illd quod 29
obijcitur. Propter vnūquodq z illud magis. Solo q illud verum est fm q ppter dicit habitudinē cāe finalis pncipalis. nō put dicit habitudinem rōis inducentis. hūanum vero genus respectu incarnatōis z natiuitatis xpi non fuit ratio finaliter mouens. sz quodāmodo inducens. non em xps finaliter ad nos ordinat. sed nos finaliter ordinamur ad ipm. qz nō caput ppter mēbra. sed mēbra ppter caput. Rō tn inducens ad tātū bonum fuit nostre repatōis remedium. sicut in pncipio huius tercij libri fuit ostēsuz. Sed ex hoc non sequit q genus hūanuz sit melius. quia minus bonum pt inducere ad faciēdum mai bonum ¶ Ad illud quod obijcit vltimo q stultus 30
est mercator qui emit rem charius q valeat. dōm q illud non habet veritatem nisi in eo mercatore q habet indigētiam precij. z potius intendit in mercando seipm ditare q alienam inopiam releuare. nō sic aūt est in deo qui est diues in misericordia. z bonor nostrorū nō indiget. qui nō mercat ppter suam vtilitatem augēdam sed ppter nostrā inopiam releuādā. qui etiā non mercat ad sue vtilitatis pmotōnē. sed potius ad liberalitatis ostensionē. Et preterea maiori precio voluit nos redimere q nos valeremus. vt eius liberalitatē circa nos cognoscentes. ex totis pcordijs eidem adhereremus. vt eū diligeremus. z etiā pciositatem nostrā ex tanti pcij immēsitate meli cognosceremus. Preterea deus nō redimebat ab alio sed a seipo. Manus em mie redimebat a manu iusticie. in qua redēptiōe non tm considerabatur pciositas rei empte. sed etiam dignitas ipius iusticie cui illatum fuerat dānuz z offensa. Et quia offensio diuine iusticie immense quādam habebat immēsitatem. iō qūuis homo redēptus non esset valoris infiniti. necāriū tamen fuit ipm redimi pcio multo maioris et immēsioris valoris q sit valor generis hūani.

Questio. vj. f

Utrum magis dilexerit Iohānē q petruz: Et q sic videtur pmo per textū euangelij Ioh. xix. Hic ē discipulus ille quem diligebat ihs. sed hoc non dicit p discretōem q alios non diligeret ihs. g dicitur p excellētiam. quia ipm p ceteris diligebat. ¶ Item hoc videtur p illud verbū ecclie qd trahit de vbis Bede. cantat ecclesia. hic est iohānes qui puilegio amoris ceteris altius a dño meruit honorari. ¶ Itē hoc ipm vr p testimoniū glose sup vlt. Ioh. vbi dic glo. Aug. q petrus magis amabat. Iohes magis amabat. ¶ Itē hoc videt p signū familiaritatis diuine. si em xps iohi se familiariorē exhibuerat. z maiora signa dilectōis ostēdebat. cū nihil p fictiōez facēt. vr q ipm Iohez non solū magis q petrū. sed etiā p ceteris diligebat. ¶ Sed p. Ioh. vltimo dixit dñs petro Symon iohānis diligis me plus his. sed pstat q nō sic quereret dñs nisi sciret q eū petrus plus amaret. Unde z glo. dicit. q caute hoc innuit ihs dū interrogās de amore dicit hic non alibi. sed deus magis diligit eos qui magis se diligūt. g zc. ¶ Itē deus dicit diligere qtum ad effectū. z magis diligere qtum ad excellētiorem effectū. Si g charitas est excellētissim effectus diuine bonitatis. si g maiorem charitatē dederat petro. quia petrus magis ipm amabat sic apte innuit glo. g videt q magis dilexerit petrū q iohānem. ¶ Itē xps spālissime dilexit ecclesiam. z eam cōmisit petro gubernādam. g vr q non solū qtū ad effectū sz etiā qtū ad signū magis dilexerit petr. Iuxta hoc querit quis erat melior. vtrū petrus an iohānes. Si em petrus magis diligebat. z qui magis diligit melior est. g melior erat petrus q iohānes. Rursus si xps magis diligebat iohānem q petrū. z q magis diligit ille est melior. g melior est iohānes q petrus. que duo simul stare non pnt. ¶ Rō ad hui in-
31 telligētiā qōis ē notādū q hic ē triplex mod dōi. qrū vnus facit ad explicatōem alterius. Primus est fm Aug. alter fm Bern. z tercius fz pmunē modū dōi. Aug. em ad istaz qōnē sup Ioh. dicit. rūdens q est dilectio in signo exteriori. z dilectō in affectu interiori. Si loquamur de dilectione in signo exteriori. magis diligebat xps Iohem q petrū. quia maiorez familiaritatē ei exhibebat. sicut pz. quia sup pect ei in cena recubuit. Si vero loquamur de dilectōe qtū ad affectū interiorē q est affectus gre. sic magis diligebat petrū. quia maius mun gre sibi dederat. Et si tu obijcias q deus illi debebat maiora signa dilectōnis ondere. quē magis diligebat fm veritatē. Rndz Aug. q p Iohem z petrū significat duplex vita. per petrū actiua q trāsit. p Iohānē ptemplatiua q manet. Un petro dictū est. Sequere me. De Iohanne vo. Sic eū volo manere. Et qm actiua liberalior est z fructuosior. ptemplatia vo purior z iocūdior. z ad significādā drīam hui duplicis vite familiari exhibebat se dñs Iohāni q petro. In cuius rei signū cōmisit dñs mrem Iohāni custodiēdā. petro vo curā pastoralē. Et ex hoc dicit Aug. q petrus erat melior. sed Iohānes felicior. Et fm istū modū dōi satis pz rñsio ad obiecta. qz pcedūt fm diuersas vias. Alius mod respōdēdi fm Berū. est q petrus dilexit feruētius z diligebat fortius. Io. vo dilexit dulcius z diligebat familiarius. z sic fm diuersas vias de vtroqz pt pcedi q magis diligebat. z etiā q magis diligebatur. fm q rones ad vtrāq ptē inducte ondūt. Tercius est modus dōi q petr magis dilexerit deū in pxio. Io. magis dilexerit deū in se. vn petr accepit curā regiminis. sed iohes grām ptēplatiōis. Un petr efficaciorē habuit grām ad laborē actōis. Iohes vero efficacōrē ad qetē ptēplatōis. Oēs āt hij modi dicēdi sūt satis pgrui. z vnus magis explicat alterum. Ideo em Iohes dilexit dulci. z petr feruenti. qz Iohes accepit spāliter grām ad amādū deuz in se p ptēplatōis soporē. petr vo pcipue ad diligēdū deuz in pximo p actōis laborē. Et hinc est q petr diligebat a xpo forti qtū ad effectū gre interioris. Iohes vo familiari qtū ad signa exterioris cōuersationis. Hec aūt signa familiaritatis dñs exhibebat Iohi n solū ppt significatōem s etiā ppt qualitatē psoe. Diligebat enim dñs Iohem sicut dic Criso. magis familiarit ppt ingenitā māsuetudinē z ppt vginalē puritatē. z etiā ppt iuuētutē q etiā ceteris parib fac hominē diligi magis tenē. His visis pz rñsio ad qōnē z ad obiecta. qm isti duo in dilectōe dei fm diuersas psideratōes se mutuo excedebāt. hinc est q hz q aliq diuersimode afficiūt pponūt iohez petro. qdaz vo sētiūt ecōuerso. Sz qs eor apd deū finalit fuerit carior. hoc meli sciem in glia. z meli est expectare q h temē diffinire. Hoc tm dixisse sufficiat. qz ille altior est in celis. q finalit maiorē charitatē habuit in terr. Et hoc dico qtū ad magnitudinē pmij sbalis. Naz qtū ad decorē aureole q rñdet ptinētie vginali non est incōueniēs Iohem petro pponi.

Di. xxxiij. de virtutibus cardinalibus.

Post pdicta d qtuor vtutib zc. Pars ista in q mgr determiat d habitib gratuitis put abiuicē distinguūt diuisa fuit in tres ptes. In qrū pma determiat d habitib vtutū theologicar. In scda d hitib vtutū cardialiū. In tercia d hitib donor. Pria pte determiata. h incipit scda ps q ptinet distictōes pntes. Diuidit āt ista ps in ptes qtuor fm quatuor q determiat de ipis vtutib cardialib. In pma determinat de ipis qtū ad numer z distinctōem In scda vo qtū ad nois rōem. ibi. Hec vtutes cardiales dicūt. zc. In tercia vo mouet qōnē de ipar vtutū euacuatōe. ibi. Uerūtn an hee vtutes zc. In quarta vo sbiungit qōnis determinatōem. ibi. Quibusdā visū ē eas esse desituras zc. Et illa vltima ps sbdiuidi pt in quatuor In qrū pma rndet ad qōnē ppositā qztū ad iusticie habitū. In scda vo qztū ad habit vtutū aliar ondēs hz quos actus in patria remanebūt. ibi. Fortasse z alie tres vtutes. In tercia vo pdeterminata epilogat. ibi. Ecce apte Aug. In quarta vo auctoritate pfirmat. ibi. Beda psētit sup Exod. zc.

De qtuor vtutib9 cardialib9 qtũ ad nũez & distinctõz. a — di. xxxiij.

Ost pdicta de quatuor virtutibus que princi/pales vel cardinales vocãtur differẽduz est. que sũt iusticia. fortitudo. prudẽtia. temperã/tia. De quibus Aug. ait.[a] Justicia est in subueniẽdo miseri.[b] Prudentia in precauẽdis insidijs.[c] Fortitu/do in pferendis molestijs.[d] Temperãtia in coercẽdis delectatõibus prauis. De hijs dicit in libro sapientie Sobrietatem & prudẽtiam docet. iusticiã & virtutez. Sobrietatẽ vocat tpãtiã. & virtutẽ vocat fortitudinẽ.

¶ De qtuor vtutib9 cardialib9 qtũ ad nõis rõem. b

[e] Hec virtutes cardinales dicuntur vt ait hierony/

Aug. in li. xviij. de tri.
a
b c
d
Sap. viij.
c

1 a ¶ Justicia est in sb/ueniẽdo miseris. Cõ/tra. vr q male diffini/at iusticiã hoc mõ. q2 iusticia distinguit cõ/tra miam. aut mia est ps iusticie virtutis. cũ g ipius mie sit sbueni/re miseris. vr male h notificari habitus iu/sticie virtutis. ¶ Itẽ iusticie est reddere vni/cuiq3 qd suũ est. s ali/quib9 debem9 honorẽ. aliqbus sbuẽtiõem. g pdicta notificatio nõ ꝯuenit vliter iusticie. Obediẽtia cũ est ps iusticie. & tñ obediẽ/tia non est ps in sbueniẽdo miseris s i obediẽdo mãdatis. R° dõ q mgr siue Aug. cuius hec verba sunt non intẽdit diffinire ipam virtutẽ generalit. sed sm suũ potissimũ statũ. in quo & sm quez cõformamur ad xpm. Et qm i isto statu iusticie (& si multi sint) maxime ꝯformamur xpo. s. in sbueniendo miseris. ido iusticia per actum istuz notificat. nõ quia gnaliter oi iusticie ꝯueniat. sed q2 cõuenit iusticie i suo potissimo statu. ex h tñ pt colligi eius generalis notificatio. q2 sicut miseris debemus sbuentõem. ita alijs generib9 hominũ alia et alia debem9. Vñ gnalis notificatõ ipius iusticie ex hoc potest elici q iusticia ẽ virtus reddẽs vnicuiq3 quod suuz
2 est. Et sic patz R° ad illa duo obiecta. Notãdũ tamẽ est q sbuenire miser pt aliqs dupliciter. aut put mo/uet sb rõe debiti. aut put simplr ꝯsiderat necitatez primi cui ꝯpatiẽdũ ẽ. Et pmũ ẽ iusticie. scdz mie. Verũta/
3 men sic dictuz est mia ꝯtinet sb iusticia cardiali. licz aliquo mõ iusticia distiguat ꝯ miam. Propt quod nota q iusticia dicit multis modis. Vno mõ large put dicit generaliter rectitudinẽ ai. siue in declinãdo a malo. siue in faciendo bonũ. Et hoc mõ iusticia est virtus generalis sm quã quilibet hõ sãctus dicit esse iust9. Alio mõ dicit pprie iusticia rectitudo ordinãs ad alterũ in reddẽdo ei qd suũ est. Et sic est virt9 cardinalis. Tercõ mõ dicit iusticia magis pprie sm q dicit rectitudiem in reddẽdo id qd est pene. & accipit ibi iusticia p seueri/tate. & sic iusticia distiguit ꝯ miam. & est ps iusticie cardialis. Si aũt qras qre iusticia magl accipiat gnalit q
4 alia virtus. hoc est q2 nomẽ iponit ab ordie rectitudis. q generaliter ꝯuenire pt oĩ virtuti. b ¶ Prudẽtia in pcauẽdis insidijs. Cõtra. q2 cũ insidie sint de contigẽtibus futuris et occultis. & ista nõ cognoscant p vtutẽ aliquã s poti9 p donũ pphetie. nõ vr q notificatõ illa ꝯueniat prudẽtie. Itẽ tres sũt ptes prudẽtie sic dic tul/lius. vicz. memoria. itelligẽtia. & puidẽtia. & sola puidẽtia est respectu futuri. g ipa sola est in pcauẽdis isidijs. g nõ vr q ista notificatõ ipi9 prudẽtie sit ꝯũis & general. R° dõ q sicut pdictũ est de iusticia. ita itelligẽduz est de prudẽtia. q q2 sũmus act9 prudẽtie ꝯsistit i pcauẽdo isidias. iõ mgr p actũ illũ diffinit prudẽtiã. Vñ vez ẽ q notificatõ illa accipiẽdo pcise ꝯuenit vni soli prudẽtie pti q est puidẽtia. tñ large accipiẽdo oẽs ptes pui/dẽtie ordinãt ad istã. q2 memoria pteritoz ordiat ad cautelã futuroz. parũ cñ valet ee circũspectũ in hijs q facta sũt. nisi p h fiat homo circũspectior i hijs q sũt faciẽda. Ad illd g qd obi q nemo pt pscire futuras isidi/as nisi pphã. dõ q qũis nõ possit pscire cognitõe certitudis. pt tñ pscire cognitõe ꝯiecture. sicut i signis pñti/
5 b9 notificat hõ futuz euentũ. c Fortitudo in pferẽdis molestijs. Cõtra. diffinitõ ista vr male assignata. q2 sm q dic phs i hoc distiguit patiẽs a forti. q patiẽs patit & deducit. fortis nec patit nec deducit. g nõ vr q fortitudo sit i pferẽdis molestijs. ¶ Itẽ ois vtus est circa delectatões & tristicias. g fortitudo nõ tm ẽ circa ea q molestãt s etiã circa ea q delectãt. Et rurs9 cũ ois virt9 sit circa delectatões & tristicias. vr q pdicta notifica/tõ oi vtuti ꝯueniat. R°. dõ q ferre molestias & si habeat iiũctũ sibi pati. tñ pl9 dic actõem q passiõem. Ille cñ dr molestias pferre q pfecte eas fert. hoc est q in eis nõ succũbit s q eis supefert. & tal vere dr fortl. q2 nõ solũ nõ deducit. verũ etiã magl agit q agat. & h est ppũ ipius fortitudis. Licet etiã ois vtus circa delectatiões et tristicias ꝯsistat p modũ electõis & fuge. sola tñ vtus fortitudis ꝯsistit p modũ supportatõis & tolerãtie. & sic
6 manifesta sũt illa duo q opponit. d ¶ Tpantia i coercẽdis delectatõib9 prauis. Cõtra. xps potissime habuit tpãtiã. & adã i statu pmo. tñ nec iste nec ille p tpe illo delectatões prauas arcebat. g nõ vr q pdicta notificatõ sit recte assignata. Itẽ pfecte coercẽ delectatões prauas h ẽ ipas nõ sẽtire. s h ẽ puatõ nõ positõ. g cũ qlibz v/tus hẽat actũ positiuũ p quẽ notificat. vr q tpãtia male diffiniat. R°. dõ q h diffinit tpãtia sm statũ nãe la/pse. i q delectatões praue oriunt. & p vtutẽ tpantie refrenant. & circa h ꝯsistit maxia difficultas tpantie i via/torib9. & in h ꝯformamur xpo lz nõ oino. q2 xps hmõi delectatões nec sẽsit nec eis ꝯsẽsit. nos at & si nõ ꝯsẽti/mus. eas tñ sentim9. & sic aliq mõ eidẽ cõformamur. & tũc delectatões hmõi coercemus. Vñ coercẽ pt dicere quãdã resistẽtiã respctũ hmõi delectatõnũ q ẽ i eaz repssiõe. Vel pt dicẽ ois iordiate delectatõis absẽtiã & p/uatõem. Et pmũ est hois i statu nãe lapse. scdm vero pt ee xpi & hois isñtuti. Ad illud g qd obi q ois act9 v/tutis ẽ positiuus. dõ q ẽ loq d actu iteriori & de actu exteriori. Cũ g dr q ois act9 virtutis ẽ positiu9. dõ q ve/rũ ẽ de actu meritori. s de actu exteriori nõ ẽ gnalit vez. Velle cñ carere aliq qd nõ decet virtutis est. & velle abstinẽ ab aliq qd nõ lz. & sic ad virtutẽ spectat silẽtiũ & ieiuniũ. qũis cñ nõ loq & nõ mãducare sint puatõis. tñ velle nõ loq & nõ mãducare sũt positõis & act9 virtutis. e ¶ Hec vtutes cardiales dicunt (vt ait hieroni/
7 mus) qbus in hac mortalitate bñ viuit. & post ad eternã vitã ꝯuenit. Cõtra. nõ vr recta rõ nomis assignari. Per hãc cñ rõem vr ois virt9 cardial esse. q2 oi virtute recte viuit. Et ois virt9 est via ꝯueniẽdi in regnũ. Itẽ cũ cardiales dicant q2 sunt pncipales & pncipiũ mouẽdi. cũ charitas sit magis pncipalis & pncipiũ mouẽdi. vr q charitas sit virt9 cardialis. Itẽ cũ ipsa sit non tñ virtus s etiã auriga virtutũ. & aliaz directia. vr q ipa

Qr hee vtutes in xpo fuerũt.

mus quibus in hac mortalitate bene viuitur. et post ad eternam vitam ꝯuenitur. Que in xpo plenissime fuerũt & sũt. d cui9 plenitudie nos accepim9. In q ha/buerũt vsus eosdez quos in patria habẽt & quosdam etiã vie.

¶ Qõ de euacuatõe vir. car. i futura vita c
Verũtñ an hee vtutes cũ & ipe in aio ee incipiãt. q cũ sine ill pus eẽt tñ anim9 erat. desinãt eẽ cũ ad eterna p duxerint non nulla qõ est.

¶ Qõnis determinatõ qntũ ad iusticie habitũ. d
Quibusdã visuz ẽ eas eẽ desituras. Et d trib9 qdem prudẽtia. s. fortitudie & tpãtia. cũ h dr nõ nihil dici vi det. Justicia ei imortalis ẽ & magis tũc pficiet in nob qz eẽ cessabit. cuz beate viuem9 ꝯtẽplatõe nãe diuie q creauit oẽs ceterasq istituit nãs. q nihil amabilius & meli9 est. Cur regẽti sbditũ esse iusticie est. Et iõ [f] im/mortal est oino iusticia. nec i illa btitudie esse desinz. sed talis ac tãta erit vt pfectior & maior eẽ nõ possit. f

¶ Qõis determiatõ qtũ ad hit9 aliaz vtutũ. ondẽs sm qs act9 in patria remanebũt. e
Fortassis & alie tres vtutes. prudẽtia sine vllo iã picu lo erroris. fortitudo sine molestia tolerãdoz malorũ. tpãtia sine repugnatiõe libidinũ erit i illa felicitate. vt prudẽtie ibi sit nullũ bonũ deo ppone vel equare. for/titudis ei firmissime coherẽ. tpãtie nllo defectu noxio delectari. Quod vero nũc agit iusticia i subueniẽdo miseris. qd prudẽtia in pcauẽdis insidijs. qd fortitu/do in pferẽdis molestijs. qd tpantia in coercẽdis de/lectatiõibus prauis. ñ erit ibi oino vbi nihil mali erit. Ista g vtutũ opa huic vite mortli nccria. sic fides ad quã referẽda sũt in pteritis habebũtur

¶ Predeterminata epilogat. f
Ecce aperte hic dicit Aug. q pdicte virtutes in futu/ro erunt. sed alios vsus tunc habebunt q mõ.

¶ Autoritatẽ Aug. ꝯfirmat. g
Beda. Cui beda assentit sup Exodũ ita dicens. Colũne an/te quas expãsum est veluz. potestates celi sunt qtuor eximijs vtutibus pclare. id est fortitudine. prudẽtia. tpancia. iusticia. que aliter in celis seruãtur ab ange/lis & animabus sãctis qz hic a fidelibus. Et consequẽ ter assignat Beda vsus illarũ virtutum sm presẽtem statum & futurũ imitans Augu. in premissis assigna/tionibus.

possit dici cardinalior alijs. Juxta hoc que/rit qre hmõi virtutes cardinales dicũtur po/litice magis q theo/logice. R°. dõ q hmõi virtutes dicunt ꝯsue/tudinales. politice. et cardiales. Cõsuetudi/nales dicunt rõne sui pncipij origialis sz q acqrunt ex frequenti bñ agẽ. Politice vero dicunt rõe opatõis et exercitij sibi debiti. q2 sicut theologice dicũt q2 ordinant hoiez ad diuia. & qsi faciũt ho/minẽ diuinũ. sic iste v/tutes dicunt politice. q2 reddũt hoiem bene ordiatũ ad viuẽdũ in/ter hoies. vñ politica virt9 dr a polis qd est pluralitas. Cardiales vo dicunt rõne finis vltimi. q2 p istas ẽ in/gressus ad celestia re/gna. Duplex est enim 8
porta ingrediẽdi in ce/lũ. vicz. p obseruãtiaz mandatorũ sm illud Math. xix. Si vis ad vitã ingredi serua mã/data. Et p tolerãtiam tribulatõnũ. sm illud Actũ. xiiij. Per mltas tribulatões oportet nos &c. Ad ista duo pncipalit ordinãt iste qtuor virtutes. & ido dicũt pncipales & car/diales. Ido aũt iste v/tutes pncipaliter or/dinant. q2 sumunt a noibus precipuis sm qs hõ dz versari i agẽ/dis & patiẽdis. In oi/b9 cñ agẽdis vl patiẽ/dis dz hõ attẽdẽ ardu/itatẽ sz quã ꝯditõez attẽdit fortitudo. & eqtatẽ sz quã attẽdit iusticia. & honestatẽ sz quã attẽdit tpãtia. & vti/litatẽ sz quã attẽdit prudẽtia. Et q2 iste qtuor vtutes cardiales ad qs reducũt oẽs vtutes iducũt ad recte a/gẽdũ vl pac ẽdũ. iõ iste qtuor vtutes dicũt cardiales & pncipales. Et sic pz qre iste virtutes sic nominẽt. Et q rõ hiero. q ponit i lra ẽ valde bõa. Nec valz illd qd obi d vtutib9 theologicl & d charitate. qm ipe theologice vtutes tãq excellẽtiores sortiũt nobili9 nomẽ. Preterea ñ sumũt sz illas qtuor ꝯditões pncipales q reqrũt ad virtutẽ. rõe qrũ iste vocãt cardiales. Et p h pz illd qd obijciebat pmo & scdo. Ad illd vero qd obijciebat tercõ silr pz rñsio. q2 oẽs virtutes iste eqlit dicunt cardiales p eo q iste oẽs rões penes qs accipiũt eqlit sũt nccrie ad virtutẽ. vicz. rõ ardui & honesti. & debiti siue pulchri & eligibil. f Jmmortal ẽ oino iusticia &c. Jn/ 9
nuit h mgr q iusticia i futura btitudie ñ desinet. nec alie tres vtutes. vicz. prudẽtia. fortitudo. & tpãtia. Et qr rõ hui9 d ordie istaz qtuor virtutũ. q2 mgr sp h pmittit iusticiã. & scdo sbiũgit prudẽtiã. & tercõ fortitudinẽ. & qrto tpãtiã. Sz i ꝯriũ h9 ẽ q phs i ꝯsecutõe harũ virtutũ pmo ordiat fortitudinẽ. & scdo tpãtiã. Itẽ vr q pru/dẽtia debẽt oib9 alijs pmitti. q2 ondit viã alijs. g sicut palpebre debẽt pcedẽ gressus. sic vr q prudẽtia ordinã/da ẽ ante alias. Itẽ Sap. viij. premittitur continẽtia. & sbiungit prudẽtia. & tercõ iusticia. & quarto fortitudo. Ait cñ sic. Sobrietatẽ docet. & sapiam. & iusticiã. & virtutez. R°. dõm q iste virtutes possũt qdruplr conside/rari sm q qtuor sũt. & sm qdruplicẽ cõsideratõem quelibz pmo loco pt ordiari. Hz cñ virt9 compari ad sb/

iectū ⁊ habet ɔpari ad obiectū. Ad ſbiectū aūt ɔpaꝛ̃ duplr̃. aut ſm ordinē in acq̄rēdo. ⁊ ſic oportʒ incipe a cōtinētia. q2 ſicut medi⁹ color alijs colorib⁹ ſbſternit̃. ſic mūdicia carnis p̄mitti dʒ alijs virtutib⁹. Et iſte ordo cōſideraꝛ̃ in libro ſapie. vbi p̄mittiꝛ̃ alijs. Alio mō ɔpanꝛ̃ virtutes ad ſbiectū ſm ordinē in pficiēdo. ⁊ q2 in pfecto exercitō virtutū cognitō p̄cedit. ſic prudētia oībus alijs hʒ p̄poni. Et ſic p̄mittit eā Bern. ad eugeniū. dicens q̄ nō tm̄ eſt virtus. verū etiā auriga virtutū. Si aūt ɔſiderentur per ɔpatiōem ad obiectum hoc p̄t eſſe duplr̃. q2 obiectū virtutis eſt bonū ⁊ difficile ſm q̄ dicit p̄hs. Si ɔpanꝛ̃ ad obiectū ſb rōne difficultatis. ſic p̄t eſſe fortitudo. q̄ magis ɔſiderat difficile. ⁊ hoc mō ordiat p̄hs in ethicis p̄mittēs fortitudinē alijs. ⁊ deinde gradatim deſcēdēs ſm q̄ magis ⁊ min⁹ hn̄t rōnē difficilis. Si aūt ɔpanꝛ̃ ſb rōne boni. ſic p̄ma oīm virtutū ē ipſa iuſticia. cui⁹ maxime eſt ordinē ɔſiderare. ⁊ alijs bonū ſuū cōicare. ⁊ hoc mō ordiat Aug. ⁊ mgr̃ in lr̃a. Et p hoc pʒ rn̄ſio ad obiecta. patet etiā ea q̄ dicunꝛ̃ in lr̃a. Et ex hijs q̄ q̄ſita ſūt poſſūt formari ſex p̄blemata p̄ter illa que q̄ſita ſūt. quatuor videlicet de diffinitōib⁹ hax q̄tuor virtutū. ⁊ duo ſequētia de eax virtutū nomie et ordine. ⁊ iſta ſufficiāt de virtutib⁹ cardinalib⁹ in ſua generalitate.

AD intelligētiā huius ptis totalis ⁊ diſtinctōnis breuis incidit hic q̄ō de virtutib⁹ cardialibus in gn̄ali. ⁊ circa hoc breuiter p̄nt ſex q̄ri. Primo querit̃ de ipis virtutib⁹ cardinalib⁹ q̄tū ad earū necitatē ſiue vtilitatē. Scdo q̄tū ad diuerſitatē. Tercio q̄tū ad ſbiectum. Quarto q̄tum ad numex. Quinto querit̃ de ipis q̄tū ad originē. Sexto ⁊ vltio q̄tū ad diſtictōem finalē.

Queſtio .j. a

Utrū oportunū ſit p̄ter virtutes theologicas cardiales ponere. Et q̄ ſic vr̃ Sap. viij. Dicit̃ in ɔmēdatōe ſapie q̄ ſobrietatē ⁊ prudētiā ⁊ iuſticiā ⁊ virtutē docet. q̄bus vtili⁹ in vita nihil eſt hoībus. ſed p illa q̄tuor intelligunt̃ virtutes cardiales. ḡ ſūt nob maxime vtiles ⁊ oportune. ¶ Itē p̄uatōes hax virtutū ſiue vicia eis oppoſita pducunt ad mortē. ſicut gula. luxuria. auaricia ⁊c̄. ſed ſicut p̄uatiōes ſūt pnicioſe. ſic poſitōes ſūt vtiles ⁊ oportune. ḡ vr̃ q̄ ſit magna neceſſitas habēdi virtutes cardiales. ¶ Itē nullus p̄t ptingere ad regnū celox niſi p impletiōes mādatox dei. ſed quedā ſūt mādata ad quox impletōem v̄tutes cardiales habilitāt. vtpote ſūt mādata ſcde tabule. ḡ vr̃ q̄ ad obtinēdā ſalutē valde ſint nobis necrie. ¶ Itē ſicut q̄s pdit vitā p pctm̄ in deū. ita etiā p̄t pdē p pctm̄ in p̄ximū. ḡ ſicut necriū ē hr̄e virtutes ordinātes ad deū. ita necriū eſt hr̄e virtutes ordinātes ad p̄ximū ⁊ ad ſeipʒ. Sʒ virtutes ordinātes ad deū ſūt theologice. ordinātes ad ſe ⁊ ad p̄ximū ſūt cardinales. ḡ virtutes cardiales ſūt necrie. ¶ Sed ɔ. Ro. xiij. Qui diligit p̄ximū legē impleuit. ſed q̄ legē iplet hʒ oē illd q̄d ſibi necriū eſt ad ſalutē. ḡ q̄ hʒ charitatē nō indiget alia virtute ad p̄ximū ordinātē. habit̃ ḡ virtutib⁹ theologic̃ vr̃ q̄ ſupfluāt cardiales. ¶ Itē virtutes ſūt necrie p̄ncipalr̃ ad ordinādū aie affectōnes ſm q̄ dic̄ Aug. in li. de ſpū ⁊ aia. ſ; oīm affectōnū p̄ncipiū eſt amor ſm q̄ dr̃ in. xiiij. de ci. dei. Cū ḡ charitas ſufficient̃ ordiat amorē. vr̃ q̄ q̄ hʒ rectitudinē charitatis nō indigʒ rectitudie alteri⁹ v̄tutis. ¶ Itē virtutes ſūt ad reformādū potentias aie. ſed potētie aie reformāꝛ̃ p grām ⁊ tres virtutes theologicas in q̄bus attēdit̃ imago reformatōis p grām. ḡ vr̃ q̄ ill̃ habitis nulla ſit necitas vel vtilitas cardialis v̄tut̃. ¶ Itē virtutes ſūt ad dirigēdū in actōibus ⁊ paſſionibus. ſed p fidē ſufficiēter dirigit̃ intellect⁹. ⁊ p charitatē dirigit̃ affectus. ḡ virtutib⁹ theologicis habit̃
10 vr̃ q̄ cardiales ſupfluāt. ¶ R̄ꝫ q̄ general̃ necitas v̄tutis eſt ad rectificādū potētias aie ɔ obliq̄tatem. et ad vigorādū ɔ difficultatē. Uirt⁹ em̄ fac̄ potētiaʒ rectā ⁊ vigoroſā. ⁊ qm̄ ɔuenit hoīem ordiari ad deum. ɔuenit nihilomin⁹ hoiem ordiari ad p̄ximū ⁊ ſeipʒ. ⁊ in hijs eiſdeʒ p̄t obliquari ⁊ ipediri ſiue retardari. hinc ē q̄ nō ſolū indiget habitibus ipm̄ vigorātib⁹ ⁊ rectificātibus p̄ut directe tēdit i deuʒ. cuiuſmodi ſūt habitus virtutū theologicax. ſed etiā indiget hitib⁹ ipm̄ regulātib⁹ ⁊ rectificātib⁹ p̄ut ordiaꝛ̃ ad ſeipm̄ ⁊ ad p̄ximū. ⁊ tales ſūt habit⁹ virtutū cardialiū. Un̄ ſicut p̄ter p̄cepta p̄me tabule q̄ directe ordināt i deū. oportunū fuit ponere p̄cepta ſcde table que ordiant ad p̄ximū. ſic etiā in habitib⁹ eſt intelligēdū. ⁊ p̄pterea p̄ter habitū virtutū theologicax necriū eſt ad ſalutem ponere habitus virtutū cardinalium ſicut rōnes ad p̄mā ptem inducte oſtēdunt. ⁊ ɔcedende ſūt. 11
qm̄ vex concludunt. ¶ Ad illud vero quod p̄mo obijcit̃ in contrariū q̄ ille qui diligit p̄ximū legem imple. R̄ꝫ. q̄ hoc non dicit̃ p̄pter hoc q̄ implere legem ſit ipius dilectiōis tm̄ rōe ſui. ſed hoc ē q̄ habʒ alios habitus annexos. qui ad ipius dilectiōis ⁊ charitatis imperiū quodāmodo moti dirigūt ⁊ habilitāt ad obſeruanda opera mādatox. ſicut mādatum de nō fornicando obſeruat q̄s p caſtitatē elicitiue. ſed per charitatem impatiue. hoc aūt attribuit apl̃s dilectōni ⁊ charitati. qm̄ ipa ē mater forma ⁊ finis oīm virtutum ſicut ſupius tactum fuit. ⁊ in ſequētibus ſuo loco melius explanabit̃ ¶ Ad illd quod obijcitur q̄ 12
oīs affectō ortum habet ab amore. R̄ꝫ. q̄ ⁊ ſi oīs affectio ortum habeat ab amore tanq̄ʒ ex affectione p̄ncipali ipius aie. amor tamē non eſt tota cā aliarū affectōnū. ideo nec regula ipius amoris in ſe ſufficit ad rectificatōeʒ aie niſi ſint virtutes in ea alios affectus regulātes ⁊ dirigētes. Et p̄pterea illa ratio poteſt diſſolui q̄ pcedit ab inſufficiēti. ¶ Ad illud q̄d 13
obijcit̃ q̄ virtutes ſūt ad reformādū potētias. dōm q̄ verū eſt. ſ; facies potētiax aie duplex eſt ſm duplicē p̄portōem ⁊ duplicē ei⁹ ɔuerſionē. videliʒ. ad inferi⁹ ⁊ ſupius. ad bonū creatū ⁊ ad bonū increatū. et ad finē ⁊ ad illd q̄d eſt ad finē. iō cū dicit q̄ aia ſufficient̃ formaꝛ̃ ⁊ reformaꝛ̃ p virtutes theologicas. dd̄ q̄ vex eſt p ɔpatōem ad ſupius. ſ; ex hoc nō ſequit̃ q̄ cardinales virtutes ſupfluāt. q2 ipam aiam informant et reformāt p ɔpatōem ad creatū q̄d eſt ad finē ordiatū. Et ſi tu obijcias q̄ virtutes theologice n̄ tm̄ in finē ſed etiā in hijs que ſūt ad finē ordināt ſicut pʒ in charitate. dd̄ q̄ illd nō eſt p̄ncipalit̃ ſed ex ɔſ̄ti. Ad 14
illd q̄d obī q̄ virtutes ſūt ad dirigēdū actus potētiarū. dd̄ q̄ vires aie quoſdā actus habent ordiatos ad vitā ɔtemplatiuā. quoſdā ad vitā actiuā. vtroſq̄ actus necriū eſt ordinare. quia vterq̄ modus viuendi eſt necrius ad hoc q̄ poſſit q̄s btitudinem p̄mereri. Cū ḡ dicit q̄ fides ſpes charitas dirigunt actus potentiax aie. dd̄ q̄ ⁊ ſi hoc poſſit ɔcedi in actibus qui ſpectāt ad vitā ɔtemplatiuā. non tm̄ vex eſt in agendis ſiue in actibus q̄ ſpectant ad vitā actiuā. ⁊ iō nō ſequit̃ q̄ virtutes cardiales ſupfluāt.

Queſtio .ij. b

De virtutibus cardinalib⁹ q̄tū ad iparum diuerſitatē. ⁊ querit̃ vtrū oēs virtutes cardinales ſint vna virtus an diuerſe. Et q̄ ſint diuerſe oſtēditur primo p potētias quas dirigūt. q2 prudētia dirigit rōnaleʒ. tpancia ɔcupiſcibilē. fortitudo iraſcibilē. cū ḡ potentie ſint p̄pria ſbiecta habituū. ⁊ p̄prijs ſbiectis diuerſificatis formaliter. neceſſe eſt ipox habitus formaliter diuerſificari. ⁊ p̄dicte potētie aie ſint diuerſe. vr̃ q̄ neceſſariū ſit cardinales v̄tutes eſſe diſtinctas et eſſētialiter diuerſas. ¶ Item hocipm̄ videt̃ p actus quos eliciunt. qm̄ alius eſt actus ipius prudētie formaliter loquēdo. alius tpantie. ſicut patet. cū ḡ habitus diuerſificētur p actus diuerſificatōne formali et eſſentiali. vr̃ q̄ necriū ſit habitus cardinaliū virtutū eſſētialiter diſtingui. Itē hocipm̄ oſtēdit̃ p obiecta. quia tpantia eſt circa delectatōnes. ⁊ fortitudo circa paſſiones. cū ḡ p̄ma diſtinctio habituū ortū habeat ab obiectis. vr̃ ḡ idem q̄d p̄us. Itē hipm̄ quarto loco oſtēdit̃ p vicia circa q̄ ſūt. Si em̄ vicia quibus opponūtur hmōi v̄tutes ſimpliciter ſūt diuerſox generum. ⁊ p̄uatōes diſtinguūtur ⁊ diuerſificātur p ipos habitus. vr̃ ḡ q̄ necriū ſit habitus virtutū cardinaliuʒ formaliter ⁊ eſſētialiter abinuicē diſtigui. ¶ Itē hocipm̄ oſtēditur p medietates ſm quas hmōi v̄tutes attendūtur. ſi em̄ hmōi virtutes cardinales hn̄t medietates formaliter differētes. cū medietates reſpiciant virtutes ſm iparū rōem formalē. vr̃ ergo q̄ necriū ſit ipas virtutes cardinales eſſētialiter ⁊ formaliter eſſe differētes. ¶ Sed ɔ. Aug. de morib⁹ eccleſie. Illud quod quadriptita dicit̃ virt⁹. ex ipſius amoris vario quodāmodo affectu quātuʒ intelligo dicit̃. ſed hoc non dicit diuerſitatē ſm eſſentiā. ſed ſolū ſm relatōem. ḡ vr̃ q̄ virtutes cardinales ſolūmodo ſm compatōem habeāt diſtingui non ſm ſbam abſolutā. ¶ Itē Aug. in li. de quātitate aie. Uirt⁹ eſt equalitas vite rōni vndiq̄ ɔſentiēs. ſed equalitas vite vndiq̄ non p̄t eſſe ſm vnā compatōeʒ. ſed ſm cōpatōem ad oēʒ actū ⁊ ad oīe obiectū. ḡ ſi hec ē diffinitio virtutis recte aſſignata. vr̃ q̄ quelibet virtus ad oēm actum ⁊ ad oīe obiectū habeat aiam ordiare. ſed hoc non eſſet ſi v̄tutes diſtiguerētur penes actus ⁊ obiecta. ḡ vr̃ q̄ v̄tutes cardinales non habent aliquā eſſētialē driam. ¶ Itē nulle forme adinuicē diſpate ⁊ diuerſe ſeipas denominát. q̄uis em̄ v̄e dicaꝛ̃ q̄d muſicū ſit albū. tamē nullo mō ɔcedit̃ q̄ muſica ſit alba. ſ; v̄tutes cardiales ſm q̄ vult Bern. et Aug. ſeipas denominát. q2 fortitudo ē prudēs. ⁊ prudētia fortis. ḡ vr̃ q̄ non habeāt eſſētialē driaʒ. ¶ Itē iuſticia ſm q̄ dicit Anſel. eſt rectitudo voluntatis. ſed oīs cardinalis virt⁹ eſt rectitudo volūtat̃. ḡ oīs cardinalis virtus eſt iuſticia. ſi ḡ iuſticia nomiat vnam ſpecieʒ v̄tutis. videt̃ q̄ cardiales virtutes nō hēant eſſentialē driam ſiue formalē. ¶ Itē cuilibet virtuti eēntiale eſt inſpicere mediū. cuilibet etiā eſſētiale eſt mediū ſeruare. cuiuſlibʒ etiā eſt aggredi difficile. cuilibet etiā eſt ordiare. Si ḡ medium inſpicere eſt ipius prudentie. mediū ſeruare tpātie. aggredi difficile fortitudis. ordiare ipi⁹ iuſticie. vr̃ q̄ q̄libet iſtax virtutū intret eſſētiam alteri⁹. Nō ḡ formalit̃ diſtinguūtur.
15 ¶ R̄ꝫ dd̄ q̄ eſt loqui de virtutib⁹ cardialib⁹ q̄tū ad formā p quā ſūt gratuite. ⁊ q̄tū ad formā p quaʒ ſūt meritorie. ⁊ q̄tū ad formā p quā ſūt ad ſpāles actuū drias ordiate. Si loq̄mur de forma p quā ſūt gratuite. ſic in illa poti⁹ vniunt̃ q̄ʒ diſtiguūtur. q2 illa forma eſt grā gratū faciēs. que lʒ ſit vna. tm̄ gratā reddit diaiam cū vniuerſis potētijs ei⁹ ⁊ habit⁹ virtuoſis ſicut in ſcdo li. oſſū fuit. di. xxvij. Silr̃ ſi loq̄mur de ipis v̄tutib⁹ q̄tū ad formā p quā ſūt meritorie ⁊ hn̄t rōeʒ merēdi pfecte. ſic magis ɔnectunt̃ ⁊ vniūt̃ q̄ diſtinguātur. q2 illa forma eſt charitas p quā virtutes cetere tāq̄ʒ pondē vnico ad vnū finē vltimū inclinant̃ q̄ſi ad locū p̄priū. ⁊ hoc infra meli⁹ oſſdet̃ in tractatu de ɔnexione virtutū. Si vero loq̄mur de ipis virtutib⁹ ſm formā p quā ſūt ad ſpāles actuū drias ordinate. ſic dico q̄ virtutes cardiales eēntialiter ⁊ formaliter diſtiguūt̃. ⁊ eax diuerſitas colligit̃ ex quinq̄ compatōib⁹ ſicut in obijciēdo oſſū fuit. videlicet ex diuerſitate potētiarū q̄s informant ⁊ pficiunt. et ex diuerſitate actuū q̄s eliciūt. ⁊ ex diuerſitate obiectorū ad que ordinant̃. ⁊ ex diuerſitate mediox circa q̄ ɔſiſtūt. ⁊ ex diuerſitate viciox oppoſitox q̄ excludūt. ⁊ ideo rōnes q̄ ad hāc ptem inducunt̃ ɔcedēde ſunt
q2 verū ɔcludunt. ¶ Ad illd vero q̄d p̄mo obī in ɔ- 16
riū q̄ virtus nō eſt aliud q̄ʒ variatio affect⁹ amoris. dd̄ q̄ Aug. loquit̃ ibi de virtutib⁹ cardinalib⁹ ſm q̄ reduci hn̄t ad vnā radicē charitatis. p quā hn̄t pfecta ordinatōe ad ipm̄ deū ordiare. ⁊ ex hoc ſortiūtur quādā ɔnexionē ad vnitatē. ⁊ hoc pʒ p lr̃am ſequētē qua diffiniēs tpantiā dic̄ tpantiā dicam⁹ eſſe amorē deo ſeſe integrū incorruptūq̄ ſeruātem. fortitudinem amorē oīa p̄pter deū facile pferētē. ⁊ ſic d̄ alijs. Talis aūt relatō tpātie ⁊ fortitudis in deū p amorē nō ē virtutū cardinaliū niſi inq̄tū a charitate regūt̃ ⁊ informant̃ ⁊ tpant̃. ⁊ hoc mō vex eſt q̄ hn̄t quandā vnitatē rōne vni⁹ motoris. ſ; p̄pter hoc nō ſequit̃
q̄ nō diuerſificent̃ p̄prijs formis. ¶ Ad illd q̄d obī 17
q̄ virtus eſt eq̄litas vite vndiq̄ rōni ɔſentiēs. dd̄ q̄ hoc q̄ eſt vndiq̄ p̄t duplr̃ intelligi q̄ fiat diſtributō. Aut ita q̄ hoc q̄ eſt vndiq̄ diſtribuat p duab⁹ extremitatib⁹ ɔſiſtētib⁹ circa medietatē. ⁊ ſic ɔuēit cuilibʒ virtuti cardiali p ſe. q2 nec declinat ad ſupfluū nec ad diminutū. Alio mō hoc q̄ eſt vndiq̄ p̄t diſtribuꝛ̃ p oīb⁹ ptib⁹ rōnabilib⁹ aie. ⁊ tūc nō ɔpetit alicui virtuti cardiali abſolute ſ; inq̄ntū hʒ ɔnexionē cū alia. Et ex h̄ n̄ p̄t ɔcludi q̄ oēs virtutes ſint vna eēntialit̃. ſ; q̄ p̄nt dici vna p q̄ndā ɔnexionē ⁊ aggregatiōeʒ. ſicut oēs potētie aie q̄uis ſint diuerſe. dāt ipi aie poſſe. ita q̄ vna ſine altera nō poſſʒ aiaʒ facē potētē. ſic intelligēdū eſt de eq̄litate vite q̄ ɔſiſtit penes vnā v̄tutē particularit̃. penes āt oēs ɔſiſtit integre ⁊ pfecte. ¶ Ad 18
illd q̄d obī q̄ vna virt⁹ denoiat aliā. dd̄ q̄ ē p̄dicatio mltiplex. viʒ. p cām. ⁊ p eēntiā. ⁊ p ɔcomitātiā. Et cū dr̃ q̄ vna virt⁹ denoiat alterā. h̄ nō ē p̄pt eſſētialē ɔueniētiā. ſ; h̄ ē p̄pt h̄ q̄ ɔcomitāꝛ̃ ſe circa vnuʒ aie ſbiectū. ⁊ circa potētias q̄ ſe mutuo circūincedūt. Et ſi tu obijcias q̄ ɔcomitātia n̄ ſufficit. q2 n̄ ɔcedit̃ q̄ muſica ē alba. dd̄ q̄ ɔcomitātia n̄ ſufficit ſimplr̃. ſed ɔcomitātia cū ſimplicitate ſbiecti. p quā ſbiectuʒ p̄t reflectē ſe ſup ſe ⁊ ſup oē illd q̄d ē in ſe. ſicut pʒ. q2 aia intellectia ſimplr̃ p̄t ſe ɔuertē ſup ſe p actū intelligēdi. ⁊ ſilr̃ p actū diligēdi. Et hinc ē q̄ virtutes in talibus potētijs exn̄tes p̄nt ſe mutuo denoiare. ⁊ iō nō ē ſile de oīb⁹ actib⁹. etiā ſi circa idē ſbiectū habeāt ɔſiſtē.
¶ Ad aliud q̄d obī q̄ oīs cardial virt⁹ ē q̄dā volūtatis 19
rectitudo. ita q̄ oīs virt⁹ cardialis eſt iuſticia. dd̄ʒ q̄ iuſticia dupliciꝛ̃ accipiꝛ̃. quia eſt iuſticia generalis.

et est iusticia specialis. Et iusticia generalis complectitur oēs virtutes non solum cardinales sed etiam theologicas. Iusticia vero spālis non est simpliciter rectitudo volūtatis sed rectitudo volūtatis ordināš ad alterū. ⁊ hec non cōpetit cuilibet virtuti cardinali. ⁊ ppterea non sequit q cardiales virtutes nō hēant
20 abinuicem distingui. ¶ Ad illud qd obiicit de illis quatuor cōditōibus que sūt in qualibet virtute. rīderi pt q verū est. sed tamen ex hoc non sequit q virtutes non sint distincte. quia q quelibz harū cōditōnū attribuat alicui virtuti spāli hoc non est p ꝓprietatē. sed magis p appropriatōem. cuiuslibet enī virtutis ē mediū tenere. sed ppter hoc appropriat tpātie. quia maxime oportunū est circa delectatōnes mediū custodire. sic ⁊ de aliis cōditōibus intelligēdum est. Si tamen obiiciat q inspicere mediū hoc est ꝓpriū ipius prudētie. ⁊ ita videt q prudētia sit de essentia aliaꝝ
21 virtutū cardinaliū. dō q inspectō medii ē duobus modis. vel p modū cōsideratōis directe. vel p modū inclinatōis determinate. Primo mō inspicere mediū est ꝓpriū ipius prudentie q pficit potētiam rōnalem cuius est cōsiderare ⁊ discernere. ⁊ hoc mō inspicē mediū nō cōuenit virtuti cardinali p sui essētiaz sed p ꝯcomitātiam directiuā. Unde sicut oculus videt sibi ⁊ aliis mēbris. sic prudentia inspicit sibi ⁊ virtutibus ceteris. Alio mō inspicere mediū est p modū inclinatōis determiate. ⁊ sic non tm̄ est prudētie s etiā cuiuslibet virtutis. quia quelibet virtus est quoddā pōdus recte inclināš. ⁊ mouēs ad mediū circa qd hz cōsistere. Unde sicut grauitas lapidis recte dicit inspicere locū deorsū siue mediū mūdi. sic quelibet virtus pt rōnabiliter dici inspicere mediū recte viuēdi. ⁊ ex hoc nō pt ꝯcludi q prudentia ab aliis virtutibus non habeat diuersificari.

Questio. iii. c

De virtutibus cardinalibus q̄tū ad sbiectū. Et queritur vtrū sint in pte aie rōnali. an in ea pte que solum obtpat rōi. Et q sint i pte aie rōali videt pmo p auctoritatē Aug. in solil. Virtus est ratō recta pducēs in finē. sed cōstat q hec est pdicatō causalis siue materialis. g videtur q sbiectū virtutis sit ipa ratō siue potentia rōnalis. ¶ Item virtus est principiū merēdi ⁊ opis meritorii ⁊ laudabilis. g circa illā potētiaz habet esse circa cuius actū cōsistit laus ⁊ meritū. s talis est potentia rōnalis. s. li. ar. g videt idē qd prius. ¶ Item in eo sbiecto est virtus in quo anima habz imaginem dei. cuz virtutes cetere habeāt ortū a gratia cuius anima est capax p hoc q est imago. sed nō est imago nisi p potētiam rōnalem. g ⁊c. ¶ Itē ois virtus consistit circa electōnem boni ⁊ fugam mali. sed habitus electiuus est solius potentie rōnalis ꝓprie dicte. g videtur q ois virtus ꝓprie sit in rōnali parte ipius anime. ¶ Item virtus est in genere honesti sm q vult tullius. Sed bonuz qd est honestuz ⁊ eius oppositū est obiectū solius rōnalis virtutis. quia potentie sensitiue solūmō ferūtur ad ea bona q sunt de genere commodi. g videt q virtus sit solū in pte anime rōnali. ¶ Sed cō. fortitudo est in irascibili. et tpantia in ꝯcupiscibili. sed iste non sūt rōales nisi quia obtpantes rōni sm q dicit phs in fine noue ethice. g videt q cardiales virtutes non habeāt esse in pte rōnali sed potius in pte sensibili. ¶ Itē in ea pte est habitus virtutis expediens ⁊ rectificās circa quam habet esse ꝓnitas ⁊ obliquitas. sz hec duo sunt maxime circa motiuā sensibilē. que quidem sūt irascibilis ⁊ ꝯcupiscibilis. g videt q in illis habeat locari virtus cardinalis. ¶ Itē in ea pte ē habitus virtutis tā q in sbiecto ꝓprio q immediatius ⁊ primus elicit actum ipius virtutis. sed tpantie ⁊ fortitudis actus eliciunt immediate a ꝯcupiscibili ⁊ irascibili. q sunt obediētes rōni. g videt q in eis virtutes cardinales habeant poni. ¶ Itē virtutes cardinales distinguunt a theologicis sicut ꝯsuetudinales ab intellectualibus. sed intellectuales vt sapiētia ⁊ intelligētia ⁊ frenesis ponunt in rōnali pte ꝓprie dicta. ꝯsuetudinales vero in ea pte que obtpant rōni. g videt similiter q theologice debent reponi in pte rōnali. ⁊ cardinales in pte sensibili sm q rōni obedit. ¶ Itē in ea pte maxime habet reponi habitus virtutis que magis indiget rectificari. sed ps q magis indiget rectificari est ps sensitiua. qm̄ sm q dicit phs intellectus sp est rectus. fantasia recta ⁊ non recta. cū g fantasia nominet potentiā sensitiuā. vr q circa ipam esse habeāt virtutes cardinales. ¶ Rn̄ ad pdictoꝝ intelligētiā est notādū q 22
cū rōale dicat dupl'r sm q vult priscianus. videlicz. qd rōez pticipat. ⁊ qd rōni obedit. Si large accipiat ps rōal' sic ñ ē dubiū qn oēs virtutes i pte rōali sint. siue theologice. siue cardiales. siue intellectuales. siue ꝯsuetudiales. Si vero rōale dicat ꝓprie sm q pticipat rōnē. sic voluerunt aliqui dicere q quedā virtutes cardiales sūt in pte rōnali. vtpote in prudētia ⁊ iusticia. quedā vero nō sed in potētia inferiori q est rōnalis largo mō dicta. quia obtpat rōni. vt fortitudo ⁊ tpantia q sūt in irascibili ⁊ ꝯcupiscibili. Licet autē hic modus dici aliq mō pbabilis videat sm morales phos. tamē sm theologū non vr rōnabiliter dici q̄sdam virtutes cardiales poni in pte supiori ⁊ quasdā in inferiori. cū oēs virtutes cardiales equales sint q̄tū ad meriti dignitatē. oēs etiā sint pncipiū merēdi. Et ppterea cū meritū cōsistat radicaliter circa li. ar. in solis illis potētiis habēt eē virtutes siue cardiales siue theologice in q̄bus repit libertas arbitrii. ppt qd cū libertas ar. nō sit nisi in pte aie rōali. sm q rōnale dicit qd pticipat rōem. necesse est ceteras virtutes cardiales in pte illa reponi. ⁊ h necessario exigit caꝝ dignitas. cū ipe hēant ortū a gr̄a. ⁊ pfectōes aie multo sint nobiliores q ipa scia q ponit tāq in sbiecto in pte aie rōali ⁊ intellectia. Et ppterea ꝯcedēde 23
sūt rōes q sūt ad ptē istā. Ad euidētiā vo obiectorū q in ꝯtrariū opponūt notād' est alius mod' distinguēdi rōale sm theologū. Uno enī mō distiguit rōale cō potētiā sēsitiuā. Alio mō distiguit cō potētiā affectiuā. Secūdū q distiguit cō potētiā sensitiuā. sic sūt in pte rōnali oēs virtutes. Scdm vo q distiguit circa potētiā affectiuā sic nō sūt in ea oēs virtutes. s ille solū q dirigūt in discernēdo sic fides ⁊ prudētia. Alie vo reponunt in potētia affectiua q q̄dē ps est li. ar. ⁊ di volūtas hz q cōiūcta est rōni. Dicit etiā ꝯcupiscibil' ⁊ irascibil' sm q diuersimode hz affici ⁊ moueri. Nihil eni aliud est volūtas q affect' siue appetit' rōcinat'. ois aūt affect' siue appetit' est vis irascibil' siue ꝯcupiscibilis. q due vires sm q sūt li. ar. ptes rōnales sūt. et in ipis pnt eē virtutes theologice ⁊ cardiales. Theologice iquātū imediate eleuāt in deū ipm diligendo et ipi inherendo. cardinales vero inquātū versātur circa bonuz creatū. Et p hoc p magna pte patet responsio ad obiecta. ¶ Ad illud qd primo obī in cō- 24
trarium. q s. fortitudo ⁊ tpantia sūt in irascibili ⁊ cōcupiscibili. ⁊ iste solū sūt rōales quia obtēpant rōni, dōm q absq dubio iste due virtutes cardinales q̄tum ad habitus sbstratos in illis duabus viribus reponūtur. licet q̄tum ad rōem primariā merēdi ⁊ ordinandi ois virtus in li. ar. ponēda sit. ⁊ ista duo sūt incōpossibilia. pco q li. ar. non est potētia distincta a rōnali ⁊ ꝯcupiscibili ⁊ irascibili sm rez. Et ppterea illa assūptio est falsa q ꝯcupiscibilis ⁊ irascibilis solūmodo sūt rōnalis quia obtpant rōni. In nob enī est duplex irascibilis ⁊ ꝯcupiscibilis. videlicet rōnal' ⁊ sēsibilis. Rōnalis sm quā immediate nati sumus in deuz ferri. ⁊ in qua cōicamus cū angelis. ⁊ in qua sm diuersas ꝯpatōes habet reponi theologica virtus ⁊ cardinalis. Alia vero est irascibilis ⁊ ꝯcupiscibilis sēsibilis que solūmō dicit rōnalis quia obtpat rōni. Et in hiis non cōsistit li. ar. nec in hiis sicut in sbiecto ponit virtus cardinalis. licet p frequētez assuefactōem aliquo mō ille potētie non incōgrue dicant habilitari. illa tamē habilitas nō est de virtutis essē-
25 tia sed potius sibi annexa. ¶ Ad illud qd obiicit q ꝓnitas ⁊ obliquitas habēt esse circa ptem sensibilez quia nata est sbiacere. dōm q obliquitas habet esse circa aliquā potētiaz dupliciter. aut quia in ea inchoatur. aut quia ꝯsūmat. Primo mō est obliquitas in pte sensibili. s. q̄tū ad inchoatōem. ⁊ hoc ppter fomitis inclinatōem. Scdo vero mō est in pte rōnali ppt ꝯsēsum ⁊ deliberatā electōem. ⁊ in hac pte pncipalit residet obliquitas vicii. ⁊ p oppositū rectitudo virtu-
26 tis. ⁊ ideo nō in pte sensibili sed magis i rōnali. ¶ Ad illud qd obiicit q actus virtutis fortitudinis ⁊ tpātie immediate eliciūtur a ꝯcupiscibili ⁊ irascibili. dō q illud verū est loquendo de ꝯcupiscibili ⁊ irascibili hūana. sed si loq̄mur de ꝯcupiscibili ⁊ irascibili brutali ⁊ sensuali. sic p alias potētias nō immediate elicitur actus istarū virtutum. immo quasi ꝯsequēter. quia rectificata ꝯcupiscibili ⁊ irascibili rōnali p habitum virtutis. p ꝯsequens rectificat ipa ꝯcupiscibilis ⁊ irascibilis brutalis que illis habet sbiici ⁊ famulari. Unde sicut rectificata volūtate in dispensādo. p ꝯsequēs rectificat manus ad tribuēdum beneficiū. tamen largitas non est in manu sicut in sbiecto s in ipa volnntate. sic intelligēdum est in ꝓposito. ¶ Ad
27 illud qd obiicit q ꝯsuetudinales virtutes reponuntur in ea pte que obtpat rōni. dōm q hoc non est quia habitus ꝯsuetudinalis virtutis sm q virtus habeat esse in illa pte sensibili que rōali obtpat. sz quia ex q̄dam ꝯsuetudine benefaciendi in illa pte relinquitur quedā habilitas. Et ideo pt dupliciter ad rōem illā responderi. Primū quidē quia non est simile de virtute cardinali ⁊ ꝯsuetudinali hz q ꝯsuetudinalis ē. quia cardinalis virtus nominat habitū dirigētez in opibus electiue. ꝯsuetudinalis vero pter hoc nominat habitū acquisitū ex frequēti bene agē. Alit etiaz responderi pt p interemptōez minoris. quia ꝯsuetudinalis virtus ⁊ si aliquo mō sit in pte sensuali quasi in exequēte ⁊ sbiacente. in rōnali tamē est pncipaliter tanq in impante actū virtutis ⁊ potētie sensua-
28 li psidente. ¶ Ad illud qd obiicit q potētia sensual' magis indiget rectificari q intellectualis. dō q sīm est. quia rectitudo ⁊ obliquatio que homini imputatur hec est que habet ortum a pte rōnis. Et q obiicit q intellectus semp est rectus. dōm q illud intelligit d intellectu sm q respicit leges eternas ⁊ ab ipis recipit ⁊ in eis speculat. non aūt qualitercunq ex se mouet. immo frequēt est obliquus ⁊ erroneus. Uel pt dici q hoc intelligit de intellectu sm q ē acceptō pncipiorū notissimoꝝ in qualibet sciētia. vtpote dignitatū circa que non ꝯtingit errare. non aūt ꝓut applicari habet ad opa spālia. ⁊ ido ad ipaꝝ directōnē virtutes sūt sibi nccrie. Et ppter h rō illa nō ꝯcludit. quia pcedit ex falsa assūptione.

Questio. iiii. d

De virtutibus cardinalibus q̄tū ad numerū. Et querit vtrū tm̄ debeāt esse quatuor an plures. Et q tm̄ sint quatuor videt per illud quod dicit Sap. viii. q sapientia docet sobrietatez. prudentiā. iusticiā. ⁊ fortitudinem. si g nominat virtutes cardinales sufficiēter. videtur q sūt quatuor ⁊ non plures nec pauciores. ¶ Item hoc ipm pbatur p glo. Gen. ii. vbi dicit q fluuius qui egrediebat de padiso diuidebat in quatuor capita. ibi dic glo. q p ista quatuor capita intelligūtur quatuor virtutes cardinales. ¶ Item hoc ipm ostēditur p Aug. qui in libro de moribus ecclesie dic affectum virtutis esse quadriptitū. sed cōstat q hoc non pt intelligi nisi de cardinalibus g ⁊c. Itē hoc ipm ostēditur p phm ⁊ alios tractatores qui de hac materia loquūtur. Silr oēs virtutes ꝯsuetudiales ⁊ pollitice reducuntur ad quaternariū. ¶ Sed cō. virtutes theologice sūt tres ppter trinitatē obiectoruz ⁊ potētiaruz. sed in eisdem potētiis sūt virtutes cardinales ⁊ theologice. lz sm aliā ⁊ aliā compatiōez. g videt q sint tm̄ tres. ¶ Itē virt' que ordinat ad alterū est tm̄ vna. videlicet. iusticia ad primū. g videt q vna sit tm̄ virtus p quā homo ordinetur ad seipm. Aut si tres sunt virtutes p quas ordinat in se. videt q tres sint p quas ordinet homo ad primum. ita q non tm̄ sint quatuor. sed etiam se extēdāt ad numerum senariū. ¶ Item sup illud Math. xv. Erāt qui manducauerāt quasi quatuor milia hoim. Glo. Per quaternariū. quatuor virtutes cardiales intelligūtur. Prima est prudentia cognitio reꝝ appetendaꝝ ⁊ vitādarū. Scda est refrenatio cupiditatis ab hiis q tpaliter delectāt. Tercia est firmitas cō molestias seculi. Quarta vo q p oēs diffūdit ē dilectō dei ⁊ primi. Si g dilectō dei ⁊ primi ponit vna int cardiales virtutes. vr q sint plures q̄ q̄tuor. ¶ Itē humilitas patiētia ⁊ obediētia sūt magne virtutes. nec tamē sūt aliq pdictaꝝ vt videtur. g vr q cardinal' virtus nō sufficiēter diuidat p q̄tuor mēbra. Est g qō d pdictarū virtutū cardinaliū numero ⁊ sufficiētia. Rn̄ 29
dō q absq dubio numer' ⁊ sufficiētia virtutū cardinaliū ꝯsistit in q̄ternario. Huius aūt numeri rō ⁊ sufficiētia assignat multis modis. q ⁊ si p oia nō sint rōnales. tm̄ pficiūt vnū modū dōi rōnalē ⁊ sufficiētē. Possūt aūt hii modi dōi ad q̄tuor reduci sz q̄druplicē rōez ipius cardialis virtutis. vicz ad ꝓpriū sbiectū. ad actū itrisecū. ad suū oppōitū. ⁊ ad ꝓpriū obiectū. Prim' g mod' sumēdi ē penes diuersitatē sbiectoꝝ. Sbiecta enī prima ⁊ imediata ipaꝝ virtutū sūt potētie aie siue vires q sūt tres. vicz. rōalis. ꝯcupiscibil'. irascibil'. ita q fortitudo ē in irascibili. tēpātia ē i ꝯcupiscibli. s iusticia ⁊ prudētia sūt in rōnali sm q dupl'r hz ad alias vires ꝯpari. vel in rōe ꝯsiliātis ⁊ sic ē prudētia. vel in rōe sīantis ⁊ sic ē iusticia. Siue sm q hz ꝯsiderari in se. ⁊ sic pficit habitu prudētie. Uel sm q hz alias regē ⁊ ordinare. ⁊ sic pficit habitu iusticie. Scds aūt mod' sumēdi sufficiētiā virtutū attēdit sm diuersita.

tem actuū intrinsecorū. Tres eñ sunt actus qui necessario ꝯcurrūt ad virtutē. s. velle. scire. ⁊ immutabiliter opari. Scire aūt quid sit agēdum est ipi⁹ prudētie. Velle ꝟo bonū ē ipi⁹ iusticie. Immutabiliter opari ē tēpantie ⁊ fortitudis. tēpātie i ꝓspe⁊. fortitudis i aduersis. Terci⁹ ꝟo mod⁹ sumēdi attēditur penes compatōem ad opposita q̄ sunt quatuor nobis
50 ꝓpter petm̄ inflicta. Videlicet. ignorātia. ꝯcupia. īfirmitas. ⁊ malicia. Et cōtra ignorātiā est virtus prudentie. ꝯtra ꝯcupiaꝫ est virtus tpantie. ꝯtra infirmitatē est virtus fortitudinis. ⁊ ꝯtra maliciā est virtus iusticie. Et hic modus dicendi videt̄ satis rōnabilis Verūtamē a posteriori sūpt⁹ est. quia non virtutes ꝑ vicia sed vicia ꝑ virtutū merita distinguūt̄. Quartus aūt modus sumēdi est ex pte ipsorum obiectoꝝ. ⁊ iste mod⁹ sumēdi videt̄ esse rōabilior. q2 habit⁹ per actus. ⁊ actus per obiecta diuersificari habent. Et h̄ modus dicendi habet quadruplificari. Vno mō sic. Naꝫ virtutes aut sūt circa passiones. aut circa actōnes. Si circa passiones. aut illatas ⁊ sic ē fortitudo. aut innatas ⁊ sic est tpantia. Si circa actōes. aut circa actiones intrinsecas q̄ quidē consistūt in eligēdo ⁊ sic est prudentia. aut extrinsecas que quidē consistunt in exequendo ⁊ sic est iusticia. ad quaꝫ spectat vnicuiqꝫ tribuere iura sua. Alio mō potest sumi sic a pte obiecti. quia virtus aut negociat̄ circa maluꝫ. aut circa bonū. Si circa malū. aut est innatū ⁊ sic est tpantia. aut illatū ⁊ sic ē fortitudo. Si circa bonum. aut in rōne vtilis ⁊ expediētis ⁊ sic est prudētia. aut rōne honesti ⁊ laudabilis. ⁊ sic est iusticia. Alio vero mō sumit̄ sic. quia virtus cardinalis. aut ordinat ad ꝓximū. aut ordinat ad seipam. Si ad seipam. aut in eligendis ⁊ sic est prudentia. aut in respuēdis ⁊ sic ē tpantia. Si vero ordinat ad ꝓximuꝫ. aut hoc est in reddendis ⁊ sic est iusticia. aut i sustinēdis ⁊ sic ē fortitudo. Oēs tñ hij modi dōi aliquā vidētur habere calūniam. nec vsqꝫquaqꝫ attingere ad rōnem ꝓpriā. Et ideo adhuc restat alius modus dicendi qui respectu predictorū ē septimus. ⁊ oibus ꝑdictis videt̄ eē magis ydoneus. Cum eñ virtus cardinalis dicatur quia ordinat hoiem circa ea que sunt ad finem. siue circa quid creatū. cum homo habeat compari ad seipm siue ad alterum. virtus cardinalis aut est regulatiua actuū hominis respectu sui. aut respectu ꝓximi. Si respectu sui. hoc potest esse tripliciter ꝑm actum principalem triplicis virtutis. videlicet. rōalis circa quā est prudētia. ꝯcupiscibilis circa quā ē temperantia. ⁊ irascibilis circa quā cōsistit fortitudo. Si vero ordinet ad alterū. sic est vna virtus que quideꝫ dicitur iusticia. quia vna est ratio ꝑm quam ad alterum ordinat videlicet ratio debiti. Et quia hec ratō potest attendi ꝑm actū cuiuslibet potentie. hinc ē q̄ iusticia cardinalis circuire dicit̄ oēs vires. ⁊ tñ vna ē ꝓpter vnā rōnem ordinandi ad alterum. Et sic patꝫ numerus et sufficientia ꝑdictaꝝ quatuor virtutum.
51 ¶ Ad illud vero quod obijcit̄ in contrariū q̄ virtutes theologice sunt tres ꝑm trinitatem potētiarum ⁊c. dōm q̄ non est simile. quia virtutū theologicarū est ordinare hoiem ad deum qui solus est finis oim bonorum. cardinaliū vero est hoiem ordinare ad se ⁊ ad ꝓximū. ⁊ ideo necesse est plures virtutes repiri ex pte ista q̄ ex illa ꝓpter vnam compatōis differen
52 tiam superadditā. rōe cuius attēditur iusticia. Ad illud quod obijcitur q̄ iusticia que ordinat ad alteꝝ est tñ vna. ḡ similiter alie virtutes cardinales q̄ ordināt hoiem ad seipm. dōm q̄ non est simile. Et ratio huius est. quia virtutes que respiciunt hoiem in se attēduntur penes act⁹ viriū ꝑncipales. q̄ qm̄ diuersi sunt. necesse est illas esse diuersas. sed virtus q̄ ordinat ad alterū non sumit rōnem distinctōnis ab actibus principalibus ipaꝝ virium. ꝓ eo q̄ ꝑ eosdē act⁹ ꝑm quos ordinatur hō in se. ordinatur etiaꝫ in ꝓximum. ⁊ ideo distinctōem sumit ex rōne compandi ad alteruꝫ. ⁊ quia ratio illa vt dictum est vnica ē. iō virtus iusticie que est ad alterū ordinatiua hꝫ vnitatem. nec ex hoc oportet in alijs similiter concludere. quia non est simile hinc ⁊ inde. ¶ Ad illud quod 53
obijcit̄ q̄ preter has virtutes cardinales glosa ponit dilectōem dei et ꝓximi. dōm q̄ ips dilectio ꝓximi non ponit̄ ibi quia sit virtus cardinalis. ſꝫ q2 ipa est q̄ maxime adiuuat iusticiam virtutē vt affectum nostrū possit respectu ꝓximi recte regulare. Nisi eñ quis ꝓximum suū diligat. non est facile vt ius debitum sibi reddat. ¶ Ad illud quod obijcit̄ de alijs ꝟ- 54
tutibus vtpote de humilitate patientia ⁊ obediētia. dōm q̄ oēs ille virtutes ꝓ magna pte reduci habēt ad istas sicut ad radicalia ꝑncipia. in quibus residēs est ratō mouendi ⁊ dirigēdi ꝑmaria. Propter quod etiam cardinales a cardine nuncupātur. Vnde patientia ad fortitudinem reducit̄ ⁊ alie plures q̄ sunt ipius spēs nales ꝑm q̄ innuūt tractatores morales Humilitas vero ⁊ obedientia reduci habēt ad ipaꝫ iusticiam. Et si tu obijcias q̄ humilitas non semper ordinat ad alterum ⁊ similiter patientia. Responderi potest q̄ idē homo sortitur rōnem duplicis ꝑsone sicut patet. Homo cū accusat seipm. idem est accusator ⁊ reus. Et cū iudicat seipm. idem est iudex et cōdemnatus. Sic intelligēdum est de humilitate ⁊ patientia et alijs etiam spēalibus virtutibus que reduci habent ad ipam iusticiā ꝑm q̄ est virtus cardinalis ⁊ spālis. Dicit̄ tamen oēs vires circuire. quia aliqui habitus qui ad ipam reducūtur spectant ad potētiam rōnalem sicut veritas. Aliqui ad concupiscibilem sicut largitas. Aliqui ad irascibilē sicut ira per zelum ⁊ penitētiam. ꝑm q̄ in q̄rto li. dr̄ di. xiiij. ⁊ ꝑ h̄ patet Rn̄ ad obiecta.

Questio. v.

De virtutibus cardinalibus q̄ntum ad originē. vtrū scꝫ hmōi virtutes sint a dei dono vel ab assuetudine Et q̄ sint ab assuetudine videtur. Eadem est virtus cardinalis ⁊ cōsuetudinalis ꝑm rem ⁊ essētiaꝫ. Sed virtutes ꝯsuetudinales completuꝫ esse habēt ab assuefactiōe ꝑm q̄ de his dicit phs i ꝑnci° veteris ethice. Innatis nobis a natura. ꝑfectis vero ab assuefactione. ḡ. ⁊c. ¶ Item ꝑm q̄ vult phs ⁊ ostēdit ex eisdem ipis vnaqueqꝫ res generatur ꝑ que in esse saluat̄ ⁊ ꝓmouet̄. ſ ꝑ bonoꝝ opꝫ mltiplicatōnē cardiales ꝟtutes habēt in nob ꝯseruari ⁊ ad meli⁹ ꝓmoueri. ḡ ꝑ bōa opa habent in nobis generari. ¶ Itē hoc ipm videmus experimento. videmus eñ q̄ malus hō in bono exercetur ⁊ assuescit semp plus. ⁊ plus ad bonum habet disponi ⁊ habilitari ⁊ facilior reddi. ſꝫ h̄ nō esſꝫ nisi ꝑ assuefactōem i bono acquireret̄ habit⁹ qui ad bonuꝫ habilitaret. cuꝫ ḡ tales sint ꝟtutes cardinales et cōsuetudiāles. videt̄ q̄ origineꝫ trahāt ex frequenti bene agere. ¶ Item multi habent et habuerunt hmōi virtutes cardinales ⁊ consuetudinales qui nunq̄ crediderūt in xp̄m nec sūt mēbra eius. si ḡ

vera gratia ꝑ xp̄m habet deriuari in eius mēbra. videt̄ q̄ cardinales virtutes acq̄ri possint ꝑ hūanā industriā. ¶ Itē sicut intellect⁹ ꝑficit̄ ⁊ dirigit̄ ⁊ rectificat̄ ꝑ habitū scie. sic ⁊ affect⁹ ꝑ habitū virtutis. sed q̄uis intellect⁹ nr̄ ꝓpria ꝟtute nō possit venire ad cognitionē eternoꝝ. tñ ꝑ ea q̄ nālit̄ hꝫ pōt venire ad cognitionē istoꝝ inferioꝝ. ḡ pari rōne q̄uis affectus nō possit hic ꝟtutes q̄ deuent ipm ad supna. videt̄ tñ q̄ possit hic virtutes dirigentes ipm ⁊ rectificātes circa ista inferiora. ſ cardinales virtutes sunt hmōi. ḡ ⁊c. Si tu dicas q̄ nō est sile. q2 ꝑfectio affect⁹ multo nobilior est q̄ ꝑfectio intellect⁹. Obijcit̄ cōtra hoc q̄ talis ꝑfectio nō videt̄ esse excellētior q̄ ꝑfectio cognitionis. Videm⁹ eñ quasdā creaturas irrōnales hmōi ꝟtutes q̄si nāliter possidere. Quoddā eñ aial est qđ viget in liberalitate. qđdā qđ in prudētia viget. qđdā qđ in māsuetudine. qđdā in ꝟtutis strēnuitate. qđdā i castitate. sicut ꝑ exempla patꝫ. ḡ si nā hominis dignior est q̄ nā bestiaꝝ. multo forti⁹ videt̄ q̄ hō istas virtutes cardinales aut habeat simplicit̄ sibi inatas. aut ꝑ illud qđ est innatū cū rōnis industria possit acq̄rere. ¶ Sed cōtra. Iacobi. j. Omne datū optimū ⁊ omne donū ꝑfectū de sur. est. ſ dona virtutū sunt dona optima ꝑm q̄ innuit ipa glo. ergo nō videt̄ q̄ hmōi ꝟtutes sint a nr̄a assuefactiōe ſ poti⁹ ex diuino munere. ¶ Itē Sapiētie. viij. Scio q̄ alit̄ nō possum esse cōtinēs nisi de⁹ det. ḡ si cōtinētia non pōt obtineri nisi ꝑ diuinū mun⁹. ḡ pari rōne nec alia cardinalis virt⁹. ḡ idē qđ ꝑus. ¶ Itē hoc ipm videt̄ rōne. Agēs nobili⁹ est patiente. et ꝑncipiū effectu. ſ virt⁹ interior animi nobilior est q̄ opatio exterior. ḡ ex frequēti bona opatione nō videt̄ q̄ cōtingat acq̄rere aliquā virtutē cardinalē. ¶ Itē si virt⁹ acq̄rit̄ ꝑ opationes. aut ꝑ vnicā opationē aut ꝑ plures. cōstat q̄ ꝑ vnicā nō. ergo ꝑ plures. ¶ Sꝫ cōtra. q̄n vnaꝝ illa opationū incipit eē alia desinit. ḡ nunq̄ opatiōes ille sunt sil. sed vna nō pōt facere. ergo nec plures. cū nouis opatiōibus superueniētib⁹ alie transeāt in ꝑteritū. ¶ Itē si virt⁹ cardinalis generari habet ex opibus. Aut ḡ ex opibus virtuosis. aut nō virtuosis. Ex opibus virtuosis non. q2 opa virtuosa siue studiosa a virtute hñt originē. ergo nō sunt virtut̄ ꝑncipiū. Videt̄ ḡ q̄ ex opib⁹ nō virtuosis. Sed ꝯtra. quales sunt actus tales sunt habitus. ḡ si opa illa nō sunt virtuosa. nō generabūt habitū virtuosuꝫ. ergo videt̄ q̄ nulla virt⁹ possit ex opib⁹
55 generari. ¶ Rn̄ ad ꝑdictoꝝ intelligentiā est notandū q̄ virtutes cardinales vno mō dicunt̄ virtutes quia habilitāt ad opa moralia. Alio mō dicūt̄ ꝟtutes nō solū q2 habilitāt ad hmōi opera. sed etiā q2 eleuāt ad opa meritoria. Scđm aūt q̄ ꝟtutes cardinales dicūtur virtutes q2 potentiā eleuāt. sic nō habēt ortū ab assuefactiōe sed a diuino munere. nō a natura sed a gratia. Quia eñ eleuāt potentiā supra se sunt supra naturā ⁊ actū ipius potētie qui inest ei ꝑ se. ⁊ idō necesse est q̄ ab aliquo supiori ⁊ potētia ⁊ actu. ipi⁹ potentie trahāt originē. Et hoc mō cardinales virtutes
56 sunt ꝟtutes gratuite. Alio mō est loqui de cardinalib⁹ ꝟtutib⁹ ꝑm q̄ habilitāt ad opa moralia. ⁊ sic hmōi virtutes cardinales sunt ꝟtutes politice. ⁊ radicaliter sunt a natura. sed cōpletiue sunt vel ab operū frequētia ⁊ ꝑseuerātia. vel a grē influētia ⁊ ꝑsidētia. vel ex vtraqꝫ causa. A natura inquā sunt radicaliter. q2 plantatā habem⁹ in nr̄a vita rectitudinē ꝑ quā apti sum⁹ licꝫ impfecte ad opera ꝟtutis ⁊ honestatis. sed dū assuescimus paulatim efficit̄ nobis facile qđ ꝑus erat difficile ꝑm q̄ dicit Bern. ad Eugeniū. q̄ nihil ē adō difficilē qđ ꝯsuetudo nō reddat facile. Nec solū ex assuefactiōe ducit̄ illa habilitas semiplena ad cōplemētū. ſ etiā ꝑ grē adiutoriū. Nā cū ipa grā sit aie rectificatiua. rectitudo supueniēs ibi rectitudinē q̄lēcūqꝫ ꝑus existentē amplificat. ⁊ amplificādo confirmat. Ex vtraqꝫ etiaꝫ causa ꝟtus politica pōt suscipe cōplementū. videlicꝫ q̄n cōcurrit diuine grē adiutoriū. ⁊ bone ꝯsuetudinis exercitiū. ꝑ que duo virt⁹ cardinalis radicata in natura ducit̄ ad cōplementū ꝑfectū. Et sic virtus cardinalis inq̄tū est politica ortum habēs a nā ducit ad quoddā cōplementū ex assuefactione subsequēte. ad maius cōplemētū ducit̄ ex grā supueniēte. sed ad ꝑfectū cōplementū ducit̄ ex vtraqꝫ causa cōcurrēte. videlicꝫ grā ⁊ assuefactiōe. Et pōt hmōi exemplū inueniri satis manifestū. Videm⁹ eñ q̄ aliq̄s equus ex sua naturali cōpositione aptitudinem habet ad bene portandū ⁊ ambulandū. sed illa aptitudo ad complementū potest reduci ꝑ ipi⁹ equi assuefactionē. vel per ipius sessoris industriā qui scit freno equū suū ducere. vel ꝑ vtraqꝫ. Sic ⁊ in ꝓposito intelligendū est. q2 ꝑm Aug. lib. arbi. assimilat̄ equo. ⁊ gratia assimilat̄ sessori. ⁊ bona opatio recte ambulationi. Sic ergo patet q̄ loquēdo de virtute cardinali ꝑm q̄ est politica. ⁊ ꝑm q̄ est intentiōis phice determinate de ipa cōcedi potest q̄ a natura ⁊ assuefactione trahit originem ꝑm q̄ ipē philosophus dicit ⁊ ratiōes ostendūt ad primā partē inducte. Si aūt loquamur de virtutib⁹ cardinalib⁹ ꝑm q̄ sunt gratuite. ⁊ ꝑm q̄ de eis intendit theologus. sic sunt a diuino munere. Sed contra hoc nō sunt ratiōes que ad primā partē inducunt̄. quia solū ꝓcedunt de virtute ꝑm q̄ dicit quēdam habitū habilitantē potentiam anime. Et ideo rationes ille sunt concedende. ¶ Ad 57
illud ꝟo quod obijcit̄ in contrariū. q̄ omne datū optimū. ⁊ omne donū ꝑfectum ⁊c. ⁊ virtutes sunt dona optima. Rn̄deri pōt dupliciter. Prio q2 glo. intelligit de virtutib⁹ non quibuscūqꝫ ⁊ ꝑ omnē modū. sed inq̄tū sunt gratuite ⁊ meritorie. per quē modū dictum est cardinales virtutes esse a solo munere grē. Aliter etiā potest dici q̄ per illā autoritatē nō ꝓbat̄ q̄ tales virtutes sint a nobis. q2 taꝫ naturalia q̄ gratuita dicunt̄ esse a deo sicut glosa exponit ibi. Et ꝓpterea ex hoc haberi nō potest q̄ nō sint ab opatiōe nr̄a. Opus eñ nostrū nō excludit opus ⁊ mun⁹ diuinū. imo presupponit ⁊ necessario exigit. ꝑm q̄ in. ij. li. ostēsum est vbi quesituꝫ fuit. vtrū ois actio sit a deo. ¶ Ad illud 58
qđ obijcit̄ de aucte Sap. iaꝫ patet rn̄sio. q2 intelligit̄ de cōtinentia ꝑm q̄ est deo accepta ⁊ meritoria. vel intelligit̄ de actione dei. qua deus dicit̄ dare aliquid coopando ⁊ adiuuando. nō de illa speciali qua dicit̄ dare illū habitū infundendo. phi eñ cōtinentes fuerūt ⁊ hoc deo dante. nō ꝑ ipius cōtinentie infusionē. sed ꝑ liberalē ⁊ beniuolā coopationē. ¶ Ad illud qđ 59
obijcit̄ q̄ agens nobili⁹ ē patiente. ⁊ ꝑncipiū effectu. dicendū q̄ illud habet veritatē q̄n agens ⁊ mouens substantialiter differt a patiente. sed quādo sic est q̄ idem mouet seipm nō oportet q̄ veritatē habeat nisi ꝑm quid. vt idem ipm sit magis nobile ⁊ min⁹ ꝑm diuersas cōpationes. Vnde li. ar. seipm assuefaciens ad bonum ꝑ actū suū magis nobile est inq̄tuꝫ se mouet ⁊ assuefacit. minus nobile inq̄tū minus assuescit. Et hoc mō respondendū est in omnib⁹ acquisitis habiti-

bus.Et si vlterius insistat.q actus exterior nō est no
bilior habitu interi⁹ generato. Dicendū q virt⁹ poli
tica nō pducit ad cōplementū p actū exteriorē sed p
actū volūtat⁹ interiorē.sicut pz cū aliqs largit elemo
synam. est ibi opatio man⁹ exterius exequētis. ꝛ ista
nō est principiū virtutis sed signum. Et est operatio
voluntatis interioris mouētis ꝛ dirigentis qua vult
largiri alij. ꝛ ex illa opatiōe frequētata cū pseuerātia
ad cōplementū habet dici virt⁹ consuetudinalis siue
40 politica. ¶ Ad illud qd querit vtruz vna opatio an
plures pducant ad opationis pfectionez. dicendū q
plures. qz nō ex vna opatiōe generat habitus sed ex
multis. Et si obijciat q vna supueniēte reliqua trāsit
ꝛ nunq̄ erūt simul plures. Dicendū q ꝛ si pma opa
tio transeat q̄tum ad actū. manet tñ q̄tuz ad effectū.
q̄ quidē effectus p seipm non est tant⁹ vt mereat dici
dispositio vel habit⁹. sed put ab actibus sequētibus
adiuuat ꝛ pmouet crescat i dispositionē. ꝛ de disposi
tione crescit in habitū. sicut videm⁹ q vna gutta nō
sufficit ad cauandū. frequēs tñ stillatio gutte facit fo
ucā fm illud poeticū. Gutta cauat lapidē non vi sed
41 sepe cadendo. Et sic intelligendū est i pposito ¶ Ad
illud qd obijcit q virtus cardinalis nō pōt generari
ex operib⁹ nō virtuosis. dicendū q generari habet ex
operib⁹ virtuosis. sed opus virtuosum siue studiosū
vt pprius loquamur quoddam est virtuosum plene
quoddā semiplene. Illud est virtuosum plene quod
procedit ab habitu virtutis iam completo. Illud est
virtuosum semiplene qd disponit ad habitū virtut⁹.
Et hoc quidē opus nō necesse est esse a virtute. s pōt
esse ab aliquo qd est virtuti cōsonū. vtpote a volūta
te deliberatiua cōsonāte naturali rectitudini videlicz
iudicio cōsciētie ꝛ inclinationi synderisis. quib⁹ virt⁹
cōformat. sicut patet. Diffinit em virtus q est habi
tus mētis in modū nature rationi cōsentiens. Et sic
patet q ratio illa non cogit qz pcedit ex suppositōne
falsi.

Questio. vj. f

¶ De virtutibus cardinalib⁹ q̄tū ad durationē. Et
querit. vtrum in patria maneāt an euacuent. Et q
maneāt videt. Sap. j. Iusticia est ppetua ꝛ imorta
lis. Si g iusticia manet que ordinat ad alterū. multo
forti⁹ manēt vtutes cardinales q̄ ordināt ad seipm.
¶ Itez hee virtutes cardinales plenissime fuerūt in
xpo. si ergo xps habuit charitatē cōprehēsoris. videt
q hmōi vtutes in statu glorie habeāt saluari. ¶ Itē
hocipm videt autoritate Bede. quā magister addu
cit in lrā que dicit q potestates celi quatuor eximijs
virtutib⁹ sunt pclare. fortitudine. prudentia. tempan
tia. iusticia ¶ Itē fm Macrobiū. iste virtutes cardi
nales respiciūt quadrifariā distinctionē. quia quedā
sunt exemplares. quedā politice. quedā purgatorie.
quedā animi iam purgati. Si g virtutes exemplares
sunt i deo. ꝛ mens ad pfectionē purgatiōis nō habet
pduci in statu miserie pñtis. videt q iste virtutes car
dinales potissime i beatis habeāt repiri. cū ꝛ ipi bea
ti p gloriā fuerūt deiformes effecti ¶ Sed ɔ. Aug. di
cit ꝛ habet in lrā. q prudētia est i pcauendis insidijs.
iusticia in subueniēdo miseris. fortitudo in pferēdis
molestijs. ꝛ tēperātia in cohibēdis delectatiōib⁹ pra
uis. sed nullū istoꝝ in patria inuenit. ergo habit⁹ vir
tutū cardinaliū in patria nō manebūt. ¶ Itē virtu
tes cardinales minus nobiles sunt q̄ theologice. Si
ergo vtutes theologice euacuāt vtpote fides ꝛ spes.
videt q ꝛ vtutes cardinales similit. ¶ Itē virtutes
cardinales habēt p obiecto ea q̄ ordināt se ad finem
ꝛ per que pueniт ad finē. sed cū puentū est ad finē iā
nō oportet versari in his que ad finē perducūt. ergo
videt q iam amplius nō maneant virtutes cardina
les in actibus suis. sed habit⁹ sine actu est incōplet⁹.
in patria aūt nihil est incōpletum. ergo necesse est ibi
euacuari habit⁹ virtutū cardinaliū. ¶ Itē fm q di
cit aplūs. sciētia destruet. Si ergo maioris pfectiōis
est sciētia q̄ prudētia. ergo in patria nō stabit prudē
tia. sed prudentia est pma inter omēs virtutes cardi
nales. si g ipa nō remanebit. nec alie ¶ R⁹. dicendū 42
q in patria aliqua virtus dicit manere multiplicit.
Quedā nāqz virtus manet in patria q̄tuz ad pmiū.
ita q ipa sibiipsi est pmiū fm pfectionis statuz. sicut
charitas q̄ put erat impfecta in via. meriti erat pnci
piū. sed put ipa eadē est cōsummata in patria. est p
mij cōplementū. Quedā aūt virt⁹ manet q̄tū ad pre
miū. verūtamē nec ipa sibiipsi est pmiū. nec cū pmio
suo seipam cōpatitur. sicut fides ꝛ spes que in patria
pmiant. ꝛ ideo nō pereūt. non tamē sunt pmiū pter
suam impfectionē. nec secū pmiū compatiunt pter
quādam oppositionē. nā premiū ipm est tenere ꝛ vi
dere deū. ꝛ primū repugnat fidei que est de non viso.
secundū repugnat spei que est de futuro ꝛ non habi
to. Quedā vo virtus manet medio modo. qz manet
q̄tum ad pmiū ꝛ cū pmio. ipa tamē nō est sibi pmiū
sed dispositio ad pmiū. Et sic manet virtus cardina
lis. Nā premiū essentiale ipaꝝ virtutū est ipm bonū
summū qd deus est. fm q videt. diligit. ꝛ tenet. ita
q penes istos tres actus tres dotes anime accipiant
Nullus autē istoꝝ actuū est actus virtutū cardina
liū. qz cardinales vtutes nunq̄ tantū eleuant q deū
habeant p obiecto. alioq̄n transirent in theologicas
vtutes. ꝛ desinerēt esse cardinales. Respectu tñ hoꝝ
actuū gloriosoꝝ virtutes cardinales erūt sicut dispo
sitiōes ꝛ sicut via. licz per virtutes cardinales nō fru
amur. tamē p eas disponimur vt fruamur. sic ꝛ i pa
tria. Unde omnes actus nostri gloriosi erūt fortes et
iusti. prudentes ꝛ casti. ita q iusticia excludit omnē
obliquitatē. prudentia excludit omnē errorem. forti
tudo omnē molestiā. temperātia omnē libidinum re
pugnantiā. fm q dicit Augustin⁹ ꝛ magister tangit i
litera. Et sic patet q virtutes cardinales excellētiori
modo manebūt in patria q̄ sunt in via. Unde ꝛ ra
tiones cōcedende sunt que sunt ad partē istā ¶ Ad 43
illud ergo qd primo obijcit in contrariū de actibus
istaꝝ quatuor virtutū. dicendū q illi actus non sunt
actus eaꝝ generales sed solum fm statuz vie. Alios
vo actus habebunt in patria multo excellētiores. q̄s
etiā in via aliquo modo habent licz semiplene. ꝛ ido
virtutes iste nōn tollent sed pficient ¶ Ad illud qd 44
obijcitur q virtutes theologice pfectiores sunt cardi
nalibus. dicendū q est verū q̄tum est ex parte obie
cti. verūtamē q̄tū ad modū mouendi ꝛ habilitandi
nō habet veritatez generaliter. qz fides ꝛ spes de sua
pmaria ratiōe importat impfectionē que repugnat
statui glorie. p eo q habilitant respectu absentis et
nō respectu psentis. Et hinc est q magis euacuant
theologice q̄ cardinales. sicut satis apparet ex his q̄
dicta sunt. xxxj. dist ¶ Ad illud quod obijcit q vir 45
tutes cardinales ordināt ad ea que tendunt in finez.
dicendū q verum est. quia ordināt ad se ꝛ pximum.
sed ista ad que ordinat virtus cardinalis non cessa

bunt in patria. imo manebunt multo melius ordina
ta. Ad hoc em q homo recte ordinet in deum. necesse
est q etiaz ad seipsum ꝛ ad proximū ordinet. et ideo
licz in patria pueniat vsqz in finem. nō tamē oporte
46 bit habit⁹ istaꝝ virtutū nō remanere. ¶ Ad illud qd
obijcit q sciētia cessabit in patria. dicendū sicut i pce
dētibus dictū fuit q nō cessabit q̄tū ad habitū s q̄tū
ad modū q̄ attendit p collatōz ꝛ discursum. Preterea
scientia illa de qua loquit aplūs nō est nobilior q̄ sit
habit⁹ virtutū cardinaliū. Et iterū scia quātū ē de ra
tione sui nomis in via imponit. ꝛ ideo non sic debet
destrui in patria fm q sciētia.

Distinctio. xxxiiij. de septē donis spūssancti generaliter.

Hunc de septē donis spūssancti agendū ē. In pcedēti dis. egit magister de habitib⁹ virtutū theologicaꝝ ꝛ etiā de habitib⁹ virtutū cardinaliū. in hac pte intendit determinare de habitib⁹ donoꝝ. Diuidit autē ista ps in tres ptes. In quaꝝ pma determiat de donis in sua generalitate. In secūda vo determiat de dono timoris specialit. ibi. Et qz de timore tractādi nobis occurrit locus. In tercia vo breuiter assignat differentiā int reliqua dicta. ibi. Post pmissa diligēter cōsiderandū est ꝛc. dist. xxxv. Prima ps spectat ad psentem lectionē ꝛ diuidit in duas ptes. In quaꝝ pma mgr quasi ponit phemiū ad istā partē ostēdens q̄ ꝛ quot velit determinare. In secūda vo exequit. ibi. Hec dona virtutes esse ꝛc. Et illa secūda ps diuidit in duas ptes. In quaꝝ pma determiat veritatē. In secūda mouet dubitationē. ibi. His aūt videt obuiare qd Beda de timore ꝛc. Prima ps diuidit in duas ptes. In quaꝝ pma determiat de donis in compatiōe ad habitū vtutis ostendens dona esse virtutes. ibi. Hec dona vtutes esse ꝛc. In secūda determiat de eisdē in compatiōe ad christum. ibi. In christo aūt hec eadē fuisse ꝛc. Similit secūda ps in qua mouet dubitationē diuidit in duas. In quaꝝ pma opponit. In secūda determiat. ibi. Ad qd dicim⁹ autoritatē pmissaꝝ ꝛc.

XXXIIII

Ponit phemiū ondēs q̄ ꝛ quot velit detmiare. a

Hunc de septē donis spūssancti agendū est. vbi
pus cōsiderandū est. an hec dona vtutes sint.
Secūdo an in futuro desitura sint. vel oia. vel
hoꝝ aliqua. deinde an in xpo fuerint cūcta hec dona.

¶ Determiat de donis in compatiōe ad habitū virtu
tis ostēdens esse virtutes. b

Amb. q. vij. dona sunt vtutes ꝛ sunt i angelis

Hec dona virtutes esse. nec i futuro desitura Ambro.
ondit. ꝛ septē fore vtutes dicēs ꝛ in angelis abūdan
tissime eē sic. Ciuitas dei illa hierlm celestis nō meatu
alicui⁹ fluuij terrestris abluit. s ex vite fonte pcedens
spūssancti cui⁹ nos breui satiamur haustu i illis celesti
bus spiritib⁹ redūdanti⁹ videt effluere pleno septem
vtutū spūaliū feruēs meatu. Si em fluui⁹ ripaꝝ crepi
dinib⁹ editis supfusus exundat. quāto magis spiritū
omnē supueniēs creaturā cū nre mētis archana tanq̄
inferiora pstringat. celestē illā angeloꝝ naturā effusio
ne quadā sanctificationū vbertate letificat. Deinde sā
ctificationē expones subdit. His aūt sanctificationib⁹
significat plenitudo septē spūaliū virtutū q̄s enume
Esa. xj. rat Esaias dicēs. Spūs sapie ꝛ intellect⁹. spūs cōsilij
ꝛ fortitudinis. spūs scie ꝛ pietatis. ꝛ spūs timoris dñi.
Unū est g flumē spūssancti. sed multi spūaliū donorū
meat⁹. Quis g multi dicant spūs. vt spūs sapiētie et
intellect⁹ ꝛc. vn⁹ tñ est dei spūs. sue libertatis arbiter.
oia p aucte volūtatis diuidens singulis. Hic expresse
traditū est septē dona ꝛ vtutes esse sanctificatiōesqz fi
deliū mentiū. ꝛ i futuro nō desitura. cū sint ꝛ i angelis.

Determiat de donis in cōpatiōe ad xpm. c

Esa. xj. In xpo etiā hec eadē fuisse Esaias ondit dicēs. Egre
diet vga de radice yesse. ꝛ flos de radice ei⁹ ascendet.
ꝛ reqescet sup eū spūs dñi. spūs sapie ꝛ intellect⁹. spūs
a psilij ꝛ fortitudinis. spūs scie ꝛ pietatis. ꝛ a replebit euz
spiritus timoris domini.

Mouet dubitationē ꝛ opponit. d

Obiectio. Beda. His aūt videt obuiare qd beda d timore dñi dicit sup
pabolas. s. q omis timor in futuro cessabit. Ait em sic

a ¶ Replebit eū spūs 1
timoris dñi. Querit.
Cū ita hō fuerit ple
nus alijs donis sicut
dono timoris. quare
magis illo dono dicit
fuisse repletū. Itē cū
spūs dñi reqescat in
hūili sicut idē alibi di
cit. lxvj. videt q po
ti⁹ debuisset attribue
re dono timoris ver
bū reqescēdi. facit āt
ecōuerso. Querit vn
hoc. ¶ R⁹ dicendū qz
donū timoris videt
esse cuiusdā impfecti
onis. ne aliqs crede
ret i ipo donū illd nō
fuisse pfecte. iō ad ex
cludendū errorē ma
gis posuit ibi verbū
replēdi q̄ circa aliud
donū. Alia est etiā rō
qz dona dabant xpo
vt pfecte disponeret
ad patiēdū ꝛ sustinē
dū hūilitatē passiōis.
quaz ipe pncipaliter
venit in h mūdo ostē
dere et docere. Ut g
manifestaret veritas
dicit euz spū timoris
repletum fuisse. qz ti
mor inter omia dona
maxie expedit ad hu
militatez. Duplici g
ex causa verbū illud
dono timoris appro
priat. q̄uis oib⁹ cōue
niat. videlicz pp̄t er
roris exclusionē. ꝛ p
pter veritatis mani
festationē. q̄ sunt due

cause faciendi appropriationē. Ad illō qō obijcit q̄ mag̃ deberet isti appropari verbū quiescēdi. dicēdū q̄ donū timēdi p̄parat locū alijs. ⁊ q̄ locus nō dī ꝓprie q̄escere ſ mag̃ locatū i loco. hinc est q̄ v̄bū q̄escēdi mag̃ attribuit spūi ⁊ i alijs donis q̄ in dono timoris.

2 b ¶ Timor domi ⁊c. Innuit q̄ seruilis timor p̄ncipiū ē sapie. Cōtra hoc videt̄ falsum. q̄ sapia nō est i peccatore. ſuilis āt timor i pctōrib⁹ repit̄. ḡ male dicit̄ q̄ timor seruilis sit p̄ncipiū sapiētie. ¶ Itē nobili⁹ ē p̄ncipiū q̄ p̄ncipiatū. vel saltē eque nobile. Sed timor seruilis nō est mag̃ nobilis nec tantū quātuz sapia. ḡ male dī q̄ sit p̄ncipiū sapie. R⁹ dicendū q̄ timor dicit̄ esse p̄ncipiū sapie. ꝓ eo q̄ disponit ad suscipiendū sapiētiā ⁊ recedendū a culpa. Vn̄ sicut dispositio pōt q̄dammō dici p̄ncipiū respectu ei⁹ ad quod

supra illū locū. b Timor dn̄i p̄ncipiū sapiētie. Duo sunt timores dn̄i. seruilis q̄ p̄ncipiū sapie est. ⁊ amicabilis q̄ pfectionē sapie comitat̄. Seruilis p̄ncipiū sapie est. q̄ q̄ post errata sape incipit. p̄mo timore corripit̄ diuino ne puniat̄. Sz hūc pfecta charitas foras mittit. Succedit huic timor dn̄i sanct⁹ p̄manēs i seculū seculi. quē non excludit charitas ſ auget. quo timet fili⁹ ne vel in modico oculos amātissimi patris offendat. Vterq̄ in futuro cessabit. charitas v̄o nunq̄ excidet. Aug⁹. v̄o sup illū locū psalmi. Adorabo ad templū sanctū in timore tuo. timorē dei desiturū dicit sic. Timor dn̄i ē magnū p̄sidiū ꝓficiētib⁹ ad salutē. ſ p̄ueniētib⁹ foras mittit̄. Nō ḡ timēt iā amicū. cū scz ad illud qō repromissū est p̄ducti fuerint. Ex his autoritatib⁹ significat̄ q̄ timor nō erit i futuro. Si aūt timor nō fuerit i futuro. ḡ nec septē dona erūt. nec mō sunt i angelis siue i aīab⁹ sanctis. ¶ Determiat motā dubitationē. c Ad qō dicim⁹ autoritatū p̄missaꝝ q̄ videt̄ repugnātiā dirimētes q̄ septem illa dona ⁊ i angelis mō sunt. ⁊ in aīab⁹ sanctis feliciter viuētib⁹ ⁊ i nobis erūt i futuro. ſ nō habebūt oīa hos vsus siue hec officia q̄ nūc h̄nt. vt verbi gr̄a. Timor filialis mō timere ne offendam⁹ quē diligim⁹ ⁊ ne supemur ab eo. facit etiā nos reuereri eūdem. In futuro v̄o faciet nos reuereri q̄n nō timebim⁹ separi vel offendere. Nō ḡ metus sepatōnis vel offensiōis nūc est i angelis vel i aīab⁹ sanctis. nec i nobis erit i futuro. ſ reuerētia q̄ est mixta cū subiectiōe dilectiōis que etiaz in xp̄o fuit. sicut aplūs dicit i eplā ad Hebreos loquēs de xp̄o. Qui exaudit⁹ est ꝓ sua reuerentia. c Quidā tamē ſm effectuz timorē in christo ⁊ in angelis tm̄ esse contendūt.

b ¶ Prou. ix.
j. Joh. iiij.
Psal. xviij.
Aug⁹.
Psal. v.
Hebre. v.
c

disponit. sic etiā timor dī sapie esse p̄ncipiū. Ad illud ḡ qō obijcit̄ q̄ p̄ncipiū ⁊ p̄ncipiatū possunt se cōpati in eodē. dicendū q̄ est p̄ncipiū intra ⁊ p̄ncipiū extra. De p̄ncipio intra h̄z veritatē. De eo aūt qō est p̄ncipiū extra solūmō locū p̄parans veritatē nō h̄z. Et hoc mō nō p̄mo dī timor p̄ncipiū sapie. Ad illud qō obijcit̄ q̄ p̄ncipiū est mag̃ nobile vel eque q̄ p̄ncipiatū. dicendū est q̄ ē p̄ncipiū disponēs. ⁊ p̄ncipiū efficiēs ⁊ pficiēs. illō
3 aūt verū est de p̄ncipio pficiente. nō aūt verū est de p̄ncipio disponēte. c ¶ Quidā tamē ſm effectū timorē i xp̄o ⁊ i angelis tm̄ esse cōtendūt. Videt̄ q̄ ibi dicāt veritatē. q̄ ſm q̄ dicit̄. j. Joh. iiij. Affectus timoris penā habet. ſ in xp̄o iā glorificato ⁊ i angelis beatis nulla ē affectio penaꝝ. ḡ nō ē timor q̄tū ad affectū. ſ solū q̄tū ad effectū. vt dicūt. Sed in cōtrariū hui⁹ arguit̄ q̄ vnūq̄dq̄ donū nobili⁹ est q̄tū ad sui essentiā q̄ q̄tum ad effectū. Si ḡ donū timoris ē in xp̄o ⁊ i angelis q̄tū ad effectū. multo forti⁹ est i illis q̄tū ad affectū. ¶ R⁹ dicēdū q̄ in timore duplex ē affect⁹ ⁊ duplex effectus. Vn⁹ q̄ attendit̄ in quadā resilitiōe mētis a malo. Ali⁹ q̄ attendit̄ in quadā resilitiōe a sūmo arduo. Primi timoris effect⁹ ē malū respuere. Secūdi timoris effect⁹ ē facere deo subiacere ⁊ eidē obedire. Vnus aūt solus istoꝝ effectuū cōuenit patrie. licz vterq̄ affectus cōueniat isti statui. ⁊ sic rōnes ad vtrāq̄ partē possunt dissolui.

Ad intelligentiā hui⁹ partis incidit hic q̄stio de donis in generali. ⁊ circa hec duo p̄ncipaliter possunt q̄ri. Primū est de cōpatione donoꝝ ad v̄tutes. Secūdū est de ip̄is donis in se. Circa primū querūtur tria. Primo eñ q̄rit̄ de cōpatiōe donoꝝ ad v̄tutes q̄tū ad differētiā. Secūdo querit̄ de eisdē q̄tū ad ordinē. Tercio querit̄ de eisdem q̄tum ad p̄cellentiā.

Questio. j. a

¶ Vtrū dona ⁊ virtutes abinuicē differant. Et q̄ sic videtur p̄mo aucte Greg. in moral. sup illud Job. j. Nati sunt ei septē filij ⁊ tres filie. dicit q̄ p filios intelligunt̄ dona. p filias intelligunt̄ v̄tutes. ḡ v̄tutes ponunt in numerū cū donis. ḡ h̄nt ab eis diuersificari. ¶ Itez hocip̄m ōndit̄ rōne sic. Quecūq̄ h̄nt alias et alias differētias diuidētes. necesse est ip̄as abinuicē differre. ſ diuisio virtutū alia est q̄ diuisio donorū et p alias differētias. Virtutes eñ diuidūt̄ p theologicas ⁊ cardinales. qō nequaq̄ est circa dona repiri. ḡ necesse ē habit⁹ donorū ab habitib⁹ virtutū differre. ¶ Itē sicut se h̄z intellect⁹ ad fidē. sic se habēt alia dona ad alias v̄tutes. ſ donū intellect⁹ differt a virtute fidei. q̄ credere ē assentire sine rōne. intelligere v̄o cū rōne. Cōstat aūt q̄ ali⁹ habit⁹ ē q̄ est sine rōne ⁊ q̄ est p rōnem. Si ḡ intellect⁹ diuidit̄ a v̄tute fidei. videt̄ q̄ alij donoꝝ habit⁹ differāt ab ip̄is v̄tutib⁹. ¶ Itez

habit⁹ timoris nullo mō pōt esse in genere virtutis. Timor eñ dn̄i nō pōt esse virtus cardinalis nec theologica. cū ille sint tm̄ tres ſm apl̄i sentētiā. ⁊ cū timor sit donū. ḡ aliqō donū nō est virtus. ſ qua rōne p̄mū donū distinguit̄ a virtute. eadē rōne ⁊ dona sequētia. ergo videt̄ q̄ int̄ dona ⁊ v̄tutes sit eēntialis differētia. ¶ Cōtra hoc arguit̄ p̄mo aucte Job. j. Nati sunt ei filij septē. sup q̄ Greg. Cū spūssanct⁹ mentē fecundat. nascunt̄ in ea septē v̄tutes. s. sapiētia ⁊ intellect⁹. cōsiliū. fortitudo ⁊c. ḡ ſm Greg. dona sunt virtutes. Rursus sup illud Jacobi. j. Omne datum optimū ⁊ om̄e donū pfectū ⁊c. Glosa dicit. Datū optimū q̄tuz ad nālia. donū pfectū q̄ ad gratuita. sed virtutes sunt gratuite. ḡ v̄tutes sunt dona. Ex p̄ma ḡ aucte habet̄ q̄ dona sunt v̄tutes. ex sequēti q̄ virtutes sint dona. cū ḡ illa q̄ d̄ se mutuo p̄dicant̄ sunt eadē nō diuersa. videt̄ q̄ virtutes ⁊ dona nō habeāt differētiā. ¶ Itē h̄ videt̄ p diffinitionē doni ⁊ virtutis. q̄ donū ſm q̄ vult ph̄us est datio irredibilis. Virt⁹ aūt ſm q̄ dicit Aug⁹. est bona qualitas mētis q̄ recte viuit̄. q̄ nemo male vtit̄. quā de⁹ in nobis sine nobis opat̄. ſ vtraq̄ istaꝝ diffinitionū ꝯuenit cuilibet dono. ⁊ cuilibet virtuti. quoꝝ aūt diffinitiōes sunt eedē. ⁊ ip̄a sunt eadē. ḡ videt̄ q̄ v̄tutes ⁊ dona habeāt idētitatē omimodā. ¶ Itez eodē vicio male opamur ⁊ sum⁹ expediti ad male opandū. cū ḡ virt⁹ sit potētior vicio. idē est habitus ⁊ eadē ē virt⁹ p quā in opatiōib⁹ rectificamur ⁊ expedimur. Cū igit̄ virtutes sint ad rectificandū. ⁊ dona ad expediēdū. videt̄ q̄ nō sit aliq̄ diuersitas donoꝝ ⁊ virtutū. ¶ Itē ab eadē virtute p essentiā ē currere ⁊ expedite currere. cū ḡ virt⁹ gratuita sit potentior q̄ virt⁹ nālis. videt̄ multo forti⁹ q̄ eodez habitu aīa rectificet̄ ⁊ expediat̄. ſ p̄mū est p v̄tutes. secūduz p dona. ḡ ⁊c. ¶ Itē p habit⁹ virtutū sufficiēter aīa pficit̄ ⁊ ordinat̄ ad om̄e bonū. Ordinat̄ eñ hō p virtutes ad deum ⁊ ad ꝓximū ⁊ ad seip̄m. ⁊ hoc ſm omnē vim aīe. sicut in p̄cedentib⁹ ōnsuz fuit. videt̄ ḡ q̄ aut dona sint virtutes. aut habitis virtutib⁹ dona supflu ant. q̄ si nō supfluūt. ḡ abinuicē nō differūt. Juxta h̄ querit̄ de differētia virtutū donoꝝ ⁊ fructuū quō dif-
4 ferāt a seinuicē ſm rem. ⁊ q̄re etiā sic nomient̄. ¶ R⁹ dicendū q̄ int̄ virtutes ⁊ dona assignat̄ cōiter differētia. Oēs eñ cōiter dicūt q̄ aliquo mō differāt dona a virtutib⁹. ⁊ hoc indicāt differētie in quas habēt diuidi habit⁹ v̄tutis ⁊ doni. In mō aūt assignādi differentiā diuersificati sunt doctores. Cū eñ hmōi habitus q̄druplicē habeāt cōpationē. inueniūt̄ assignari differētie donoꝝ ⁊ virtutū ſm viā q̄drimēbrē. Habēt eñ compari hmōi habit⁹ ad ꝓpria subiecta. ⁊ ad sua opposita. ⁊ ad fines ꝓximos. ⁊ ad act⁹ ꝓprios. Scdm p̄mā cōpationē tēptauerūt aliq̄ assignare differentiā sic. dicētes q̄ cū li. ar. sit p̄ncipiū meriti. oīs habit⁹ ſm quos meremur sunt in li. ar. collocādi. sed cū li. ar. sit facultas rōnis ⁊ volūtatis. h̄z pfici habitib⁹ duplicis generi. Habitib⁹ inquā virtutū pficit̄ in q̄tū est facultas volūtatis. habitib⁹ v̄o donoꝝ in q̄tū est facultas rōnis. Et q̄ illud sit verū nitunt̄ p̄suadere p ip̄am donoꝝ differētiā. q̄ ꝓ magna p̄te respiciūt actū cognoscendi. sp̄es v̄o virtutū ecōtrario magis ad effectū habent referri. Secūd⁹ autez mod⁹ assignādi differētiā attendit̄ p cōpationē istoꝝ habituū ad sua opposita. Habitus eñ virtutis ⁊ doni opponunt̄ ip̄is vicijs ⁊ effectib⁹ p petm̄ introductis. Peccatū autē duo mala facit. p̄mū est q̄ tollit rectitudinē iusticie. Secūdū

est q̄ debilitat̄ vigorē nature ⁊ eam dicit̄ vulnerare. Vn̄ sicut in morbo duo sunt. videlicz ip̄a hūanaꝝ inēq̄litas. ⁊ sinthomata quedā siue seq̄ele ip̄i⁹ morbi. Sic intelligendū est in morbo spūali. cū ḡ duo sint in ip̄o morbo spūali. videlicz ip̄e morb⁹ deordinās. ⁊ sinthoma cōcomitās. ip̄a culpa eius ⁊ sequela. ip̄m telū ⁊ vulnus ex telo derelictū. habitus virtutū sunt cōtra ip̄os morbos pctōꝝ. ſ dona sunt ꝯtra sequelas ip̄oꝝ. ita q̄ p virtutes expellunt̄ tela. ⁊ per dona expellunt̄ vulnera siue sinthomata derelicta. Et h̄ mod⁹ dicēdi cōfirmat̄ p Greg. in moral. vbi assignat opposita donoꝝ dicēs q̄ ꝯ tristiciā est sapia. ꝯtra ebetudinē intellectus. ꝯtra p̄cipitationē ꝯsiliū. ꝯtra pusillanimitatē fortitudo. ⁊ sic de alijs ꝯsequētib⁹. Hec autē nō sunt peccata ſ mag̃ sinthomata quedā ex peccatis derelicta. Et q̄m sicut dicit Aug⁹. aliud est extrahere telū. aliud sanare vulnus. hinc est q̄ habit⁹ virtutū ⁊ donoꝝ abinuicē differūt rōne eoꝝ ꝯtra q̄ sunt. Tercius autē mod⁹ assignādi differētiā attendit̄ p cōpationē ad fines ꝓximos. Habit⁹ eñ gratuiti nobis dant̄ vt ꝯformemur xp̄o. Christ⁹ aūt omimodā pfectionē habuit ⁊ in agendo ⁊ in patiēdo. ⁊ ideo sunt aliq̄ habit⁹ nobis dati q̄bus ꝯformamur xp̄o in agēdo. ⁊ hi sunt habit⁹ virtutū q̄ sunt ad recte opandū. ⁊ ad hoc finaliter ordinant̄ vt p illos habit⁹ sic ordinātes ad rectā opationē in agēdis cōformemur xp̄o. Sūt etiā ⁊ alij habit⁹ dati nobis vt ꝯformemur ei i patiēdo. ⁊ hmōi habit⁹ sunt dona p q̄ xp̄s erat dispolit⁹ ad sustinēdā rectissime passionē ad gloriā dei ⁊ nostrā vtilitatē. et p habit⁹ hmōi donoꝝ debem⁹ sibi cōformari in patiendo. Quart⁹ aūt mod⁹ assignādi differētiā attēdit̄ penes cōpationē ad act⁹ ꝓprios. Sūt eñ quidā act⁹ p̄mi. ⁊ quidā medij. ⁊ quidā vltimi siue pfecti. Sicut verbi gr̄a possum⁹ videre in actu cognoscēdi. q̄ p̄us est credere. secūdo intelligere. tercio v̄o mūdo corde videre. ⁊ ſm illā trinā differentiā actus. sunt in nob̄ tres differētie habituū gratuitoꝝ. videlicz v̄tutū. donoꝝ. ⁊ beatitudinū. ita q̄ virtutes sūt ad actus p̄mos vt patet. q̄ fides ē ad credendū. Dona ad actus medios. q̄ ſm q̄ patet donū intellect⁹ est ad intelligēdū. Beatitudines v̄o ad actus vltimos. vt p̄z. q̄ mūdicia cordis est ad deū videndū. Et q̄m in p̄mis actib⁹ potētie rectificant̄. in secūdis expediunt̄. ⁊ in tercijs ⁊ vltimis pficiunt̄. hinc est q̄ habit⁹ virtutū sunt ad agendū recte. habit⁹ donoꝝ ad agendū expedite. habitus beatitudinū ad agendū siue patiendum pfecte. Postq̄ autē illi habit⁹ sunt in aīa. est ꝯñter in ea status quidā quietatiōis ⁊ delectatiōis. In hac aūt delectatiōe duo ꝯcurrūt. videlicz quedā spūalis refectio. ⁊ ip̄i⁹ refectiōis spūalis p̄ceptio. Ideo ad ista tria genera habituū addunt̄ fruct⁹ ⁊ spūales sensus. q̄ non dicūt hic nouos habit⁹. ſ habituū p̄cedentiū exp̄mūt pfectū statū ⁊ vsum. Rursus q̄m ad hec oīa habenda p nos nō sufficim⁹. nobis data sūt adminicula sacramētoꝝ in quib⁹ ſm diuersitatē suoꝝ effectuū gr̄a dat̄ ad inchoationē pfectā ⁊ ꝯsummationē oīm habituū p̄dictoꝝ. licz illa genera p̄ncipaliter habeāt respectū ad morbū curandū. Sic ḡ p̄z q̄ q̄druplex est modus assignādi differētiā int̄ v̄tutes ⁊ dona. verūtamē prim⁹ modus nō est p ꝓpria imo magis p appropriata. Per ꝓpria inquā nō est. q̄ siq̄s velit dicere q̄ oīa dona sint in rōne. ⁊ oēs v̄tutes i volūtate. manifestā h̄z instantiā in donis q̄tū ad timorē. fortitudinē. ⁊ pietatē. q̄ sunt a p̄te affect⁹ in virtutib⁹. q̄tū ad fidē ⁊ pru-

dentiā que sunt ex pte intellectus. Ideo illa differentia aut falsa est aut nulla. Aut est per appropriationē quādam. in hoc videlicet q plura dona sunt ex parte rōnis q volūtatis. ecōuerso vo est in virtutibus. Secūdus vo mod⁹ assignādi differentiā p cōparationē ad opposita abundat a pmo. q2 reuera est p ppria. in hoc tamē deficit q2 nō est per priora sed magis p posteriora. Cū eñ habitus donoꝝ ⁊ virtutū opponant vicijs. sicut habitus ad puatiōes. ⁊ habitus naturaliter prius sit q puatio. nō distinguūtur habitus sm puationes sed magis econuerso sm rem ⁊ naturā. possunt tamē distīgui sm cognitionē nostrā impfectā que vt frequēter est p posteriora. Tercius autē modus assignandi differentiā abundat a pmo ⁊ scdo. q2 est p ppria ⁊ per priora. in hoc tamē deficit q nō est illa differentia sm omnē statū. q2 nec sm statū nature institute. nec sm statū glorie. in quib⁹ fuerūt ⁊ erunt dona ⁊ virtutes. ⁊ tamē nec ordinabant nec ordinabunt ad patiendū. Nihilominus tamē illa differētia recte assignat sm statū in quo nūc sum⁹. Quart⁹ aūt modus assignandi differentiā p cōparationē ad actus est verus ⁊ prius ⁊ abundat ab omnib⁹ pdictis. q2 est per ppria. ⁊ per priora sm rōnem cognoscēdi. ⁊ p ea q omni statui sunt cōmunia. In omni eñ statu competit homini vt opet recte. expedite. ⁊ pfecte. Et q iste mod⁹ assignandi differentiā recte sit sumptus satis manifestat. q2 sm q ptactū est nō solūmō sm rectā viā assignat differentia donoꝝ ad virtutes. sed etiā apparet differētia omniū eorū que computant inter munera gratie. videlicet virtutū ⁊ donoꝝ. beatitudinū. fructuū. sensuū spūaliū. ⁊ sacramētoꝝ. Nam pme tres differētie nomināt habitus. alie vo sequentes nomināt status ⁊ vsus. sexta vo differētia nomiat pdictoꝝ adminicula ⁊ adiuuamēta. Ex his patet nō solūmō differētia pdictoꝝ sm rem sed etiā sm nominādi rationem.

5 Nam habitus rectificātes recte dicunt virtutes pro eo q virtus de rōne sui nomis dicit qd ad agendū erigit ⁊ vigorat. Habit⁹ vo expediētes recte dicunt dona. p eo q dicunt quādam vlteriorē abundantiā bonitatis ad agendū. ac p hoc mag attestant diuine liberalitati. ⁊ pter hoc recte censent nomie doni. Habitus vo pficiētes recte dicunt beatitudines p eo q tales habit⁹ faciūt hominē pximū deo. ⁊ cōformē ipi glorie summe ⁊ beatitudini. in qua est repire summā pfectionem. Status autē in quo refectio recte dicit fructus. fruct⁹ eñ a frui dictum est. Usus vo sm quē illa pceptio suscipit recte dicit sensus spūalis. qm sensus est cognoscere rem vt psentem. Postremo adminicula omniū illoꝝ in quib⁹ datur gratia animā sanctificans. ⁊ a peccatis curans. ⁊ ad omnē sanctitatis pfectionem adiuuans rectissime dicunt sacramēta. Patet g ex pdictis q inter virtutes ⁊ dona est differentia. Unde ratiōes ostendētes hec cōcedende sunt.

6 ¶ Ad illud vo qd pmo obijcit in contrariū p autoritates sanctoꝝ q dona sunt virtutes. ⁊ virtutes sunt dona. dicendū q cōtingit nomia extendi. ⁊ pprie accipi. ⁊ nos loquimur hic de virtutib⁹ sm q pprie accipiuntur. ⁊ diuidunt per tres theologicas. ⁊ cardinales quatuor. ⁊ de donis sm q diuidunt p septē differentias quas assignat Esaias. Autoritates vo glosarū ⁊ sanctoꝝ loquūtur de dono sm q nomē doni amplat ⁊ large accipit. ⁊ similiter de virtutib⁹ vt virt⁹ dicat omnis habit⁹ qui expedit ad bonū. donum vo omne qd diuinitus gratis dat. Et sic concedi potest q idem est donū ⁊ virtus. hoc autē modo nō querimus de differentia donorū ⁊ virtutū. quia de re querimus nō de nomie.

7 ¶ Ad illud quod obijcit de conuenientia diffinitionū doni ⁊ virtutis. dicendū q ille notificatiōes large date sunt sm generalē rationem illoꝝ nominū. Attamē in diffinitiōe virtutis pōt fieri vis in hoc q dicit qua recte viuit. Nam sicut prius tactū est in hoc differt a donis. q2 habitus illi sunt ad rectificanduz. habitus vo donorū ad expediendum.

8 ¶ Ad illud quod obijcit q p idem peccatū obliquamur ⁊ sumus proni ad peccatū. dicendū q nō est simile. q2 facilius est male facere ⁊ declinare a bono q bn facere ⁊ in bono expediri. Sicut facilius est aliquem vulnerare q vulneratū sanare. ⁊ ideo plures habit⁹ sunt necessarij ad pfecte sanandū ⁊ repandū q ad deordinandū.

9 ¶ Ad illud quod obijcit q eiusdem virtutis naturalis est currere. dicendū q verū est loquēdo de potentia prima. verūtamē facilitas supaddita potentie pme non est eadem cum ipa. sicut patet de naturali potentia ⁊ impotentia que dicunt dispositiones ⁊ qualitates supaddite supra radicem potentie naturalis. Preterea nō est simile. q2 multo difficilius est rectificari ⁊ expediri ⁊ habilitari in his operibus que sunt supra naturam q in his que subiacent potentie naturali.

10 ¶ Ad illud quod obijcit q habitus virtutū sufficiēter ordināt aiaz ad deū sm omnē ei⁹ cōparationē. dicendū q licz sufficiēter ordinent qtū ad ea que sunt rectitudinis ⁊ necessitatis. vtpote qtū ad illos actus primos in quibus primaria rectitudo cōsistit. tamē vltra hoc liberalitas benignitatis diuine puidit homini ⁊ contulit habitus p quos expediret. non solū ad opa necessaria rectitudinis. sed etiaz perfectiōis ⁊ superogationis. Unde si obijciat q idē est habilitare potentiā ⁊ eam expedire. ⁊ ita q eadem sit virtus que facit rectū ⁊ expeditū. Dicendū q illd est veruz respectu opis eiusdem generis. sed respectu operis alterius ⁊ alteri⁹ gradus ⁊ ratiōis non habet veritatē.

11 Magis autē dicunt dona expedire q virtutes. quia etsi virtutes expediant ad actus pprios. adhuc tamē remanēt sinthomata p que homo impedit in bene agendo. ⁊ ratiōe quoꝝ adhuc ineptus est ad opera maioris excellentie nisi ad hec iuuaret per habitus donoꝝ. ¶ Ad illud vo qd vltimo querebat iā patet rñsio per ea que dicta sunt.

Questio .ij. b

¶ De cōparatione donorū ad virtutes qtum ad ordinem. Et querit vtrum dona sint priora virtutibus an econuerso. Et q dona pcedant videt Math. vij. vbi sup oratione dñicā dicit in glosa. In pcibus est vt impetrent dona in donū. vt opemur mādata. De opatione beatitudinis sequit. ergo videtur q pfectio hominis incipiat a donis. sed illi habitus gratuiti sunt priores in quibus inchoat principiū bene agendi. ergo dona sunt priora virtutibus. ¶ Item prius est sanari q bene opari. sed per dona sanant potentie. ⁊ virtutes habilitant ad bene opandū. ergo dona priora sunt virtutibus. ¶ Item prius est declinare a malo q facere bonū. sed per primū inter dona declinam⁹ a malo. per virtutes ordinamur ad bene faciendum. ergo dona sunt priora virtutib⁹. ¶ Item prius est generās q generatū. sed per scientiā generat fides sm q dicit Aug⁹. xiiij. de ciuitate dei. q scientia est de his quibus fides saluberrima gignitur. nutrit. ⁊ roboratur. ergo donū scientie prius est q fides. sed fides est prima virtutum. ergo dona sunt priora virtutibus. ¶ Item intellectus est prior q affectus. ergo habitus intellectiui priores sunt q habitus affectiui. sed dona ex maiori sui pte sūt in rōnali. virtutes ex maiori parte sunt in affectiua. ergo priora sunt dona q sint virtutes. ¶ Sed contra. super illud Job. j. Uentus vehens ⁊c. ibi dicit Greg. Spiritus ante omnia mentē ornat septem virtutibus. ergo naturaliter habit⁹ virtutum pmo sunt a gratia q habitus donorū. ¶ Itē Treñ. ij. Precipitauit oia menia eius. ibi glo. In his rectus ordo seruat. quia cum peccatrix anima relinquit. prius ab ea dona virtutū que data sunt ad manifestationē spiritus auferunt. deinde fundamēta fidei spei ⁊ charitatis euertunt. Si ergo is est ordo in destruēdo vt prius destruat illud quod vltimo fuit in cōponendo. vt prius auferant dona q fundamēta virtutum. videt q prius sint virtutes q habitus donorum. ¶ Item prius est recte agens q expediens in eodem genere. Si ergo habitus virtutū sunt ad rectificandū. ⁊ habitus donorum ad expediendū. ergo dona sunt posteriora virtutibus. ¶ Item timor est pmū donorum sicut fides est prima virtutū. sed fides prior est q sit timor. quia timor ortū habet a fide. ergo simpliciter videt q virtutes sunt priores donis. quia si primū in vno genere est prius primo in altero genere. hoc simpliciter est illo prius scdm considerationem philosophi. ¶ Item is est ordo habituū qui est ordo actuum. Ideo eñ fides dicit prior esse spe. quia credere prius est q sperare. Cum ergo virtutes sint ad act⁹ pmos. dona ad actus medios. sequit necessario q virtutes sint ante dona.

12 ¶ R⁹ dicendū q dupliciter est loqui de habitibus virtutū ⁊ donorū. Aut qtū ad ipsorū habituū originem. aut qtum ad vsum. Si qtum ad originem. cum omnes habitus gratuiti ortum habeāt a gratia. sic omnes simul sunt origine. q2 omnes habitus gratuiti simul infundunt infusa gratia que est ipsoꝝ principiū. Si vo loquamur de ipsis habitibus donorū ⁊ virtutū in cōparatione ad sequētes vsus. sic concedendū est q virtutes pcedunt dona. Licz eñ actus alicui⁹ doni specialis pcedat actuz alicuius virtutis. sicut actus timoris actuz spei. quia tamē actus pme virtutis videlicet fidei pcedit actum doni sibi correspondētis. sicut actus primus pcedit medium. hinc est q generaliter cōcedi potest q habitus virtutū p cōparationes ad actus ⁊ vsus. priores sunt respectu donoruz. ⁊ hoc dico respectu eiusdem. Unde cōcēdende sunt rationes ⁊ autoritates que adducebant ad partē istam.

13 ¶ Ad illud ergo qd primo obijcitur in contrariū q in donis est inchoatio bene agendi. dici potest q dona ibi accipiūtur p virtutib⁹. aut si accipiūtur p donis proprie dictis sm q videt litera pcedens dicere. tunc opatio mandatoꝝ ibi stat nō pro qualibet sed pro opatione expedita in qua cōsistit noster pfectus p cuius pgressum beatitudines subsequētur. Unde preces ille impetrantes in virtutibus radicant. alioquin nō impetrarēt nec efficaciter mererētur.

14 ¶ Ad illud quod obijcitur q prius est sanari q bene opari. dicendum q illud est verum de quadā sanitate. ⁊ de quadaz alia sanitate falsum est. Est enim sanari a morbo. ⁊ est sanari a sequela morbi. Cuz ergo dicitur q prius est sanari q bene opari. dicenduz q hoc est verum de sanatione que consistit in amotione morbi ⁊ culpe. non autē de ea que consistit in amotione sinthomatis ⁊ sequele. Cum autez dicitur q dona sunt ad sanandum. hoc nō intelligitur de sanatione pmo modo sed secūdo modo. Et sic patet q illa ratio non cōcludit.

15 ¶ Ad illud qd obijcitur q prius est declinare a malo q3 facere bonum. dicendū q hoc est verum. si declinare a malo non solūmodo est donorū sed etiam virtutum. sicut patet de penitentia ⁊ iusticia. Q2 autē declinatio a malo attribuatur timori hoc est propter expeditionē. quia donum timoris facit a malo faciliter declinare.

16 ¶ Ad illud quod obijcitur q generans est prius generato. dicenduz q est verum de eo quod est generaliter principium generandi reliquū. sed scientia nō est sic principium fidei. nam in eodem prius est fides q3 sit sciētia que est fidei generatiua. Unde verbū Augustini intelligit solum pticulariter ⁊ respectu diuersorum. quia scientia in pdicante. via est ad generandū fidem in audiente.

17 ¶ Ad illud quod vltimo obijcitur q intellectus pcedit affectum. dicēdum q verū est qtum ad actus ⁊ habitus qui sunt eiusdem coordinatiōis. Unde cognitio dirigens ad affectionem est illi pambula. propter quod prius ē credere q3 amare. sed de habitibus ⁊ actibus qui nō sunt eiusdem ordinationis nō habet veritatem. quia nō est prius videre deū q3 amare deum. imo ecōtrario. ⁊ quoniā habitus donorum ⁊ actus nō sunt eiusdem coordinatōnis cum habitibus ⁊ actibus virtutum. quia actus virtutum sunt in primo gradu. actus vo donorum in medio. hinc est q nō est necesse dona esse priora virtutibus. qmuis habit⁹ illi magis respiciāt intellectū. ⁊ illi magis respiciāt affectum.

Questio .iij. c

¶ De cōparatione donorum ad virtutes q3tum ad pcellentiam. ⁊ est questio. Utrum virtutes sint excellentiores donis an econuerso. Et q habitus virtutū sint excellentiores videtur primo p apostolū. j. Cor. xij. Adhuc excellentiorem viam vobis demonstro. ibi glo. demonstro vobis viam eundi ad deum. id est charitatem. quia maius omnib⁹ donum est. Si ergo virtus est. videtur q virtutes sint excellētiores q3 dona. ¶ Item philosophus diffiniens virtutem dicit q virtus est dispositio pfecti ad optimū. Et alibi dicit q pfectum est cui nō potest fieri additio. sed si aliqui habitus essent pfectiores vltra habitus virtutuz esset additio ad pfectum. restat ergo q dona nō sunt virtutibus pfectiora. ¶ Item alibi philosophus dicit. q virtus est vltimū de potentia. sed eo q est vltimū de potētia nihil est maius neq3 excellentius. ergo non videtur q vltra habitus virtutū possint esse aliqui habitus in anima maioris pfectionis ⁊ dignitatis. ¶ Item tanto habitus excellentior est ⁊ pfectior quāto actus eius magis appropinquat ad mediuz. sed habit⁹ virtutū maxime ⁊ imediate ɔsistunt qtuz ad suos actus. ergo nō videtur q vltra habitus virtutum sint aliqui habitus excellētiores. ¶ Item nobilitas habituū attendit qtū ad rationem gratuiti ⁊ meritorij. s3 habit⁹ virtutū maxime appropinquāt ad gratiā. q2 imediate fluūt ab ea. ⁊ circa actus virtutū maxime attendit meritū. vnde ⁊ charitas dicit esse

merendi pncipiū.ergo videt q habitus virtutū excel
lentiores sint inter oēs alios habit⁹. ¶ Itē sicut se ha
bet imago creationis ad esse nature ipi⁹ aie.sic se ha
bet imago recreatiōis ad esse gratie. sed imago crea
tionis attendit q̄tū ad id qd̄ est excellētissimū in aia
in esse nature.ergo imago recreationis attendit q̄tū
ad illud qd̄ est excellētissimū in aia in esse gre. imago
autē recreatiōis attendit q̄tū ad habit⁹ virtutū theo
logicaꝝ.videt ḡ q nulli habit⁹ sint excellētiores illis
habitib⁹. ¶ Sed cōtra. Berñ.in li.de amore dei cap.
xv. Amor pficit in charitatē. charitas in sapientiā. ḡ
nō est pfectus nisi p pgressum ad aliq̄d excellens. ḡ
donū sapiētie est excellēti⁹ charitate.ergo simpliciter
dona sunt excellētiora virtutib⁹ p cōsiderationē phi.
si optimū in vno genere optimū est optimo i alio ge
nere.⁊ simpliciter hoc illo meli⁹. ¶ Item nobilitas ⁊
dignitas habituū dinoscit p actus.sed actus donorū
sunt excellētiores q̄ actus virtutū. sicut ex pcedētib⁹
patet.q virtutes sunt ad actus primos. dona vo ad
actus medios.ḡ ⁊c. ¶ Item qd̄ se habet ex additiōe
ad alterū i i genere boni excellēti⁹ est illo.sicut bn̄ vi
uere melius est q̄ viuere.Cū ergo dona se habeāt per
additionē ad virtutes.⁊ virtutibus sint posteriora. ⁊
sint ad agendū expedita. ergo dona sunt pfectiora et
excellentiora q̄ virtutes. ¶ Itē illi habit⁹ sunt excel
lētiores q̄ faciūt hoiem magis similē statui glorie ⁊ p
fectioni que fuit in xp̄o.sed dona sunt huiōi.q̄ oia fu
erūt in christo.⁊ sunt in statu glorie.qd̄ nō pōt dici de
virtutib⁹. ergo videt q dona sint excellētiora virtu
18 tibus. ¶ Rñ dicendū q de habitib⁹ virtutū ⁊ donorū
sub rōne dignitatis est loqui triplicit̄ ſm triplicē isto
rū habituū compationē.aut in cōpatiōe ipoꝝ ad gra
tiā ipos habit⁹ informantē ⁊ gratuitos facientē. aut
in compatiōe ad actus egredientes.aut i cōpatōne ad
status pn̄tes. Si in cōpatiōe ad gratiā ipos habitus
informantē.cum ipa sit vna reddēs equaliter animā
acceptā deo.⁊ ipius potentiā ⁊ habit⁹ ⁊ opa.sic equa
lis dignitatis ⁊ meriti sunt cuncti habit⁹ existētes in
eadem.Si aūt loquamur de ipis in cōpatiōe ad act⁹
egredietes.sic vn⁹ habit⁹ est nobilior altero.sicut vir
tutes theologice sunt excellentiores cardinalib⁹. cuꝫ
actus earū imēdiate tendāt in deū. ⁊ int̄ theologicas
charitas est excellētissima. Si aūt loq̄mur q̄tum ad
status pn̄tes.cū vsus virtutū habeat in statu pfecti
onis. vsus vo donoꝝ pmouent hoiem ad statū pfe
ctionis. sic dona sunt excellētiora virtutib⁹.sicut sta
tus pficientiū pfectior est statu incipientiū. ⁊ hoc est
q̄ status ille secūdus psupponit statū pcedentē. Vñ
sicut bene esse meli⁹ est q̄ esse. q̄ bn̄ esse dicit esse ad
huc ampli⁹.sic habitus reddētes potētias expeditas
ad act⁹ medios.excellētiores sunt habitib⁹ reddētib⁹
eas expeditas pmo ad actus pmos.nō rōne eius qd̄
est addere solū sed rōne eius q addūt ⁊ psupponūt.
Vnde cōcedendū est q hoc mō dona sunt excellētio
ra virtutib⁹.⁊ rōnes cōcedende sunt q̄ hoc ostēdunt.
19 ¶ Ad illud qd̄ obijcit q charitas excellētior ē omni
bus donis.dicendū q aplus cōpat charitatē ad illa
q̄ nō pn̄t sine charitate haberi. sed q̄ dona spūssancti
charitatē psupponūt.⁊ vltra habitū charitatis aliq̄d
addūt. sicut habit⁹ sapie addit aptitudinē ⁊ pmpti
tudinē ad faciliter degustandū q̄ suauis sit dn̄s.hinc
est q cōpatio illa non habet hic locū p eo q alterū in
20 altero claudit. ¶ Ad illud qd̄ obijcit q virt⁹ ē dispo
sitio pfecti ad optimū. dicendū q est pfectio sufficiē
tie.⁊ perfectio excellētie.⁊ pfectio supabundātie.pre
terea est pfectio in genere ⁊ ſm q̄d.vltima vo est per
fectio simpliciter. Huic aūt pfectioni.s. pme aliquid
pōt addi.q̄ vltra sufficientiā necessitatis est excellen
tia superogationis q̄ illi pōt supaddi. Cū ergo dicit
q perfecto nō potest fieri additio.hoc nō intelligit de
pfecto pmo mō dicto sed vltimo.Cū vo dicit q virt⁹
est dispositio perfecti ad optimū. hoc intelligit pmo
mō sed nō vltimo.q̄ sic perficit qui ad optimū dispo
nit. ¶ Ad illud quod obijcit q virtus est vltimū po 21
tentie. dicendum q illa diffinitio data est de virtute
naturali. ⁊ ideo nō habet hic locū. Aliter etiā potest
dici q sicut habit⁹ virtutū dicunt imediate cōsistere.
nō q̄ sicut mediū punctale. sed q̄ ad mediū pūctale
appropinquāt.sic etiā virtus dicit vltimū de potētia.
nō q̄ ponat ipam potentiā in summo. sed quia facit
ipsam appropinquare ad summū.Et pterea ex hoc
haberi nō potest q vltra habitū virtutis nō sit pone
re illū habitū excellentiorē. ¶ Ad illud qd̄ obijcit q 22
actus virtutis maxime cōsistit in medio.dicenduꝫ q
illud est verū in eis habitib⁹ in quoꝝ actibus potest
esse excessus. hoc aūt nō est verū in omnib⁹ actibus.
nec in omnib⁹ virtutib⁹. sicut patet in vtutib⁹ theo
logicis.⁊ pterea ratio illa nō cogit. sicut patet. quia
melius est seruare ptinentiā virginalē que oino vide
tur ad extremū declinare.q̄ ptinentiā coniugalē. Me
lius est etiā oia p deo relinquere.q̄ quedā dare que
dam retinere. Aliter pōt dici q est mediū sufficientie
⁊ mediū excellentie. Mediū sufficiētie est mediū int̄
supfluū ⁊ diminutū. Mediū vo excellētie ē illud qd̄
maxime recedit ab omi inequalitate ⁊ ab omi impfe
ctione. ⁊ hoc mediū magis attendit q̄tum ad actus
donorū ⁊ habituū q̄ q̄tum ad actus virtutū. ¶ Ad 23
illud qd̄ obijcit q ille habitus dignior ē qui plus ha
bet gratuiti q̄ meritorij. Respōdendū ē p interempti
onem minoris.q̄ charitas que est in anima respectu
habituū existentiū in eadem equaliter influit.⁊ equa
liter reddit eos gratos. ⁊ in actibus suis meritorios.
Et si obijciat q meritū pmo attribuit charitati.dicē
dum q hoc nō obstat. q̄ sicut dictū est.dona in acti
bus suis psupponūt charitatē ⁊ eius actū.ac per hoc
⁊ meriti complementū. ¶ Ad illud quod obijcit q 24
imago recreationis que est nobilissima in esse gratie
attendit in virtutib⁹.dicendū q illud est verū q̄tum
ad primū esse gratie.verūtamē q̄tum ad maiorē pfe
ctum in bono nō tm̄ consistit imago recreationis in
anima in habitibus virtutū. sed etiā q̄tum ad habi
tus donorū beatitudinū.qd̄ patet.quia cognitiua pri
mo repat per habitū fidei.⁊ deinde amplius repat p
donū intellectus.⁊ post p mūdiciā cordis que dispo
nit ad deū cōtemplandū.

Consequēter querit de donis ſm compatio
nem quā habent ad seinuicem. Et circa hoc
querunt tria. Primo querit de donorum
numero ⁊ distinctione. Secūdo queritur de ordine ⁊
combinatiōe. Tercio querit de ipsorū euacuatione
siue duratione.

Questio.j. D

¶ Vtrum sint pcise tm̄ septē dona spūssancti: Et
ostendit q sunt pcise ⁊ tm̄modo.vij. Primo auto
ritate Esa.xj. Requiescet sup eū spirit⁹ dn̄i.spūs sapie
⁊ intellect⁹ ⁊c. vbi septē dona enumerat ⁊ nō plura.

Si ergo oia dona fuerūt pfecte in xp̄o. ergo videt q
numer⁹ donoꝝ cōpletus sit in septenario ¶ Itē sup
illud Job.j. Nati sunt ei septē filij. Greg.ibi.septē fi
lios Job spūalit̄ intelligēdo sunt septē dona spūssan
cti. ¶ Itē sup illud Esa.iiij. Apphendēt septē mulie
res virū vnū.dicit Glo.q p septē mulieres intelligūt
septē dona spūssancti. ¶ Itē p rōnē virtutū.q̄ dona
sunt ad expeditionē virtutū.ḡ cuꝫ vtutes sint tm̄mō
septē. videt q dona septenariū numerū nō excedāt.
¶ Sed ꝯ.videt q tm̄ debēt esse q̄nq̄ꝫ. q̄ dona corre
spōdent vtutib⁹. ḡ cū due sint tm̄mō virtutes ex pte
cognitiue.videlicꝫ fides ⁊ prudētia.ḡ tm̄ duo deberēt
esse dona ex pte intellectiue eis correspōdētia. videlꝫ
scīa ⁊ intellect⁹.supfluūt ḡ duo dona alia.videlicꝫ cō
siliū ⁊ sapiētia.ḡ videt q tm̄ sint.v. ¶ Item videt q
deberēt esse tm̄ q̄tuor.q̄ dona sunt ꝯ sequelas vel sin
thomata q̄ ex peccato reliquūt.ḡ ista sunt q̄tuor tm̄.
videlicꝫ ignorātia ⁊ infirmitas. malicia ⁊ ꝯcupia. sic
dicit Beda.ḡ ⁊c ¶ Itē videt q deberēt esse tm̄ duo.
q̄ quot modis ē repire bonū tot modis ē repire ma
lū.ḡ tm̄ vnū est donū qd̄ expedit ꝯ malū.videlicꝫ do
nū timoris.ḡ videt q vnū solū deberet esse qd̄ habili
taret ad bonū.Et sic tm̄ duo.⁊ sic videt q nō sint sep
tē imo multo pauciora ¶ Itē videt q in duplo plu
ra debeāt esse. Si eñ dona sunt ad expeditionē virtu
tū.⁊ fides hꝫ duo dona ipaꝫ expediētia.videlicꝫ intel
lectū ⁊ sciaꝫ.videt q q̄libet virt⁹ deberet hr̄e duo do
na.cū ḡ vtutes sint septē.dona deberēt eē.xiiij ¶ Itē
videt q deberēt eē.xij. q̄ q̄tuor dona sūt circa expedi
tionē rōnalis.scꝫ scīa ⁊ ꝯsiliū.intellect⁹ ⁊ sapia. Cū ḡ
q̄libet aliaꝝ duaꝝ viriū indiget expediri ⁊ sanari sic
rōnalis.cū q̄libet sit tantū vel magis infirma. ḡ que
libet eaꝝ dꝫ hr̄e quatuor dona.Et si q̄libet eaꝝ habet
quatuor.cū ipe sint tres.ḡ dona erūt duodeciꝫ ¶ Itē
videt q saltē debēt esse.x.q̄ sicut ad pfectionē penitē
tie necessari⁹ ē timor.sicut etiā necessaria sunt pudor
⁊ dolor ⁊ gaudiū ad hoc q homo penitere valeat pfe
cte ⁊ expedite.ergo sup hec dona videt q debeāt esse
alia tria. Cū ergo pdicta dona sint septē alijs tribus
supadditis.videt q deberent esse.x. Querit ḡ quare
25 tot sunt.nec plura nec pauciora ¶ Rñ ad predictorū
intelligentiā ē notandū q numer⁹.⁊ distinctio.⁊ suffi
cientia donoꝝ q̄druplicit̄ accipit ſm ipoꝝ donoꝝ
compationē quadruplicē. Habēt eñ dona pmo cō
pari vel ꝯsiderari respectu habituū annexoꝝ. Scd̄o
respectu suoꝝ oppositoꝝ. Tercio respectu finiū pri
moꝝ. Quarto respectu actuū ⁊ obiectoꝝ. Per com
pationē ḡ ad habit⁹ annexos sufficiētia donoꝝ dupli
citer accipit. Vno mō vt vnūq̄dq꞉ donū alicui virtu
ti respōdeat.vt incipiam⁹ a supiori.Sapia respondet
charitati.intellect⁹ fidei.cōsiliū vo pter h q ordinat
ad ea q̄ superogatiōis sunt in quib⁹ spes eternoꝝ cō
cipit.rñdet ipi spei.fortitudo fortitudini. sciētia pru
dētie.pietas iusticie. timor modestie siue tempantie.
Aliter possunt sumi ſm q ordinant ad expeditionē
virtutū theologicarū.q̄ cū fides credit tpalia ⁊ eter
na q̄tū ad articulos diuinitatis ⁊ hūanitatis.duo hꝫ
expediētia.intellectū.s.circa eterna.⁊ sciam circa tpa
lia.Sic charitas circa duo hꝫ affici.videlicꝫ circa deū
⁊ circa pximū.⁊ ſm hoc habet duo expediētia.vide
licꝫ sapientiā respectu dei. ⁊ pietatē respectu pximi.
Spes etiā pōt duplicit̄ a statu suo euerti.vel p excel
lentiā in psperis. vel p depssionē in aduersis. ⁊ ideo
habet duo dona expediētia.vnū ꝯtra psperā.s.donū
timoris.alterū ꝯtra aduersa.s.donū fortitudinis.⁊ vt
expedite oia ⁊ sine errore currāt.donū consilij his sex
donis supaddit.vt simul sit in omnib⁹ pdictis expe
dite cū maturitate.Et hec est pma via accipiendi do
noꝝ sufficientiā. Huic tm̄ vie satis pōt inferri calūnia
q̄ solūmō videt ibi esse quedā adaptatiōis cōgruen
tia. Secūda autē via accipiēdi sufficientiā donoꝝ est
respectu suoꝝ oppositoꝝ.⁊ hoc pōt similit̄ dupliciter
fieri.videlicꝫ respectu pctōꝝ capitalium.vel respectu
sinthomatū ꝯsequētiū. Respectu pctōꝝ sic. vt timor
sit ꝯ supbiā.pietas ꝯtra inuidiā.scientia ꝯtra irā que
mentē pturbat.fortitudo ꝯ accidiā que mentē deijcit.
cōsiliū ꝯtra auariciā q̄ ꝯtra diuinū ꝯsiliū vult oia re
tinere.intellect⁹ ꝯtra gulā ⁊ ebrietatē q̄ rōnem suffo
cat.sed sapia ꝯ luxuriā q̄ nō sapit nisi carnalia. Alius
modus sumēdi est ꝯ sinthomata quē assignat Greg.
in moral. sup illud vent⁹ vehemēs ⁊c. Spūs q̄ ante
oia mentē virtutib⁹ ornat. eandē ꝯtra singula tēpta
mēta septē virtutib⁹ roborat.Et post subdit. Contra
stulticiā sapiētia.cōtra hebetudinē intellect⁹. ꝯtra pci
pitationē ꝯsiliū.cōtra pusillanimitatē fortitudo.con
tra ignorantiā sciētia.cōtra duriciā pietas. ꝯtra sup
biā timor.Et nota q supbia accipit ibi nō p vicio ca
pitali sed p pronitate. Hic aūt modus sumēdi ⁊ si sa
tis idoneus sit.tm̄ calūniabilis est vterq꞉. Prim⁹ calū
niabilis est quia dona nō sunt directe cōtra peccata.
Vterq꞉ etiā est calūniabilis .q̄ quasi a posteriori su
mit. Et est ibi quedā circūlocutio. q̄ ita hn̄ sumitur
sufficientia ⁊ numerus peccatoꝝ ⁊ illarum penalita
tum p compationē ad dona sicut econtrario. Tercia
via sumendi sufficientiā donorū est p compationem
ad fines pximos. ⁊ hic potest esse dupliciter. Dona
eñ sicut dictū est sunt vno modo ordinata ad com
patiendū cōformiter christo. Christus autē habuit h
septem dona ſm que erat dispositus pfecte ad pati
endum. Quod eñ pmo mouit christū ad patienduꝫ
fuit omnimoda obedientia ⁊ subiectio respectu pa
tris.⁊ q̄tum ad hoc fuit donuꝫ timoris. Secūdū vo
qd̄ mouebat erat cōpassio humani generis. ⁊ q̄tum
ad hoc erat donū pietatis.his autē duobus psuppo
sitis nō restabat nisi aggressio passionis. ⁊ q̄tum ad
hanc artē dat donū fortitudinis. Post hoc autē erat
delectatio in impletiōe volūtatis paterne ⁊ nostra li
berationē.⁊ q̄tum ad hanc est donū sapiētie. Ad hec
aūt dirigenda necessaria erant alia dona tanq̄ dire
ctiua.videlicꝫ scientia que est directiua pietatis.⁊ cō
siliū quod est directiuū fortitudinis. et intellectus q̄
est pambulum respectu sapiētie. Alius modus sumē
di iuxta hanc viā est. q̄ dona sunt ad expediendū.et
expedite pueniendū in vltimū finem.⁊ ſm hoc distin
guūtur.q̄ aut expediūt contra malū.aut ad bonum.
Si contra malū sic est timor.Si ad bonū.aut ad bo
num qd̄ est finis.aut ad bonū qd̄ est ad finem.Si ad
bonū quod est finis.aut p modū videntis.aut p mo
dum gustātis. Primo mō est intellectus. secūdo mō
est sapientia.Si ad bonū qd̄ est ad finem. hoc potest
esse dupliciter. aut q̄ illud bonū est superogationis.
aut necessitat̄.Si superogatiōis hoc ē duplicit̄.q̄ do
nū ad illud bonum. aut se habet p modū dirigentis.
⁊ sic est cōsilium.aut p modū exequētis siue aggredi
entis ⁊ sic est fortitudo. Si vo sit bonuꝫ necessitatis
sil̄r est dupliciter.q̄ aut donū se habet respectu illius
boni p modū regulantis ⁊ sic ē scīa. aut p modū exe
quēt̄ ⁊ sic ē pietas.cui⁹ ē exhibere opa misc̄die .sicut

dicit Greg. in moral. Quarta via sumēdi sufficientiā donorum est p compationē ad actus ,prios. Actus aūt circa quos cōsistunt ipa dona dupliciter possunt distingui. aut ſm distinctionem virium anime. aut ſm distinctionē duplicis vite. actiue videlicȝ ⁊ cōtemplatiue. Scdm distinctionē virium anime. sic cum sit in nobis triplex vis. videlicȝ irascibilis. ⁊ concupiscibilis. ⁊ ratonalis. dupliciter impedit in ope suo. aut q2 nō cōpatit malo. aut q2 non gustat bonū. ⁊ sic duplex est donū ordinatū ad expediendū eius actū. vnū per qd expedit ad compatiendū malo. ⁊ hoc est pietas. Similiter irascibilis dupliciter impedit in actu suo recto. aut q2 euanescit in psperitate ⁊ afficit in aliū. aut q2 in aduersitate deficit ⁊ deijcit i imū. timor igit datur ei vt expedite currat in psperis. fortitudo vt expedite currat in aduersis. Ronalis autem tripliciter habet impediri. aut pter ignorantiā in cognoscēdis. aut pter pcipitationē in deliberādis. aut pter hebetudinē in inuestigādis. ⁊ ideo dat ei triplex donū. videlicȝ donū sciētie vt expediat in cognoscēdo. donū cōsilij vt expediat in deliberando. ⁊ donū intellectus vt expediat in sublimia pscrutādo. Aliter sumit distinctio donorum ſm distinctionē duplicis vite. videlicȝ actiue ⁊ cōtemplatiue. Si q̄tum ad vitā cōtemplatiuā. sic est triplex actus correspōdens actui hierarchico. videlicȝ illuminare. purgare. ⁊ pficere. ⁊ ſm hoc triplex donū. Unū qd disponit ad purgationē ⁊ hoc est timor. Aliud qd attendit ſm actū illuminādi. ⁊ hoc est intellect⁹. Terciū qd attendit ſm actus pficiēdi. ⁊ hoc est sapiētia. Scdm aūt vitā actiuā distinguūt actus. q2 quidā sunt necessitatis. ⁊ quidā superogationis. ⁊ respectu vtrorūqȝ est donū exequēs ⁊ dirigēs. ⁊ sic sunt quatuor dona q̄ cū alijs tribus faciūt septē. Uel aliter. In vita actiua oportet alij cōmunicare bona ⁊ sustinere mala. ⁊ ſm hoc sunt duo dona. pietas ad bona cōicanda. ⁊ fortitudo ad mala toleranda. et hec duo habēt duo directiua. vt sic quatuor sint dona expediētia ad actus vite actiue. ⁊ tria ad act⁹ vite cōtemplatiue p quādā correspōdētiā ad ipm esse nature. vt sicut ex pte corporis repitur in nobis q̄ternitas pncipiorum. ⁊ ex pte aie trinitas potentiarum. sic in septenario intelligunt omnia que cōstituūt hoiem in vita nature. Sic etiā i septenario numero sunt dona sancti spirit⁹ que expediunt hoiem q̄tum ad vitā gratie. ita q tria sunt ex pte spūalis vite ⁊ interioris siue cōtemplatiue correspōdentia ad tres potētias anime. quatuor vo respectu vite actiue correspōdentia quadruplici pncipio cōstitutiuo corpis. ⁊ in hoc codē numero pter pfectam integritatē est numer⁹ virtutū. ⁊ numer⁹ beatitudinū. ⁊ numer⁹ petitionū in orone dnica. ⁊ numerus sacramētorum. Et cōtra hoc ē numerus peccatorum capitaliū. ⁊ numer⁹ septem sinthomatū siue sequelarū que ponit Greg. i moral. Et ad hec omnia pfiguranda pcessit in pmordio cōditionis totius esse numerus septē dierū. pter septiformē illuminationē gratie que est in nobis ex illius lucis supne irradiatione. Sic igit patet q quadruplex est via sumendi donorū sufficientiā. ⁊ octo modi. int quos nescio si aliquis est qui satisfacit curioso pscrutatori. hoc tamen constat ſm q autoritates dicunt q dona spūssancti sunt tm septem: nec plura. nec pauciora.

26 ¶ Ad illud ergo quod obijcitur pmo in contrariū q deberent esse tm quinqȝ. quia duo solū deberent respicere cognitionē. dicendū q sicut iam patet q ali⁹ ⁊ alius ⁊ ali⁹ est modus sumēdi sufficientiā virtutum ⁊ sufficientiā donorū. Quia eñ dona ad expediendū sunt. ⁊ expeditio maxime fit per ea que dirigūt ⁊ viā ostendunt. ideo plura dona respiciunt cognitionē q̄ affectionē. sed ecōtra est de virtutibus. quia sunt ad rectificandū. ⁊ rectitudo maxime cōsistit circa voluntatem ⁊ affectionem. ⁊ ideo nō est simile hinc ⁊ inde.

27 ¶ Ad illud quod obijcit q deberent esse quatuor cōtra quatuor que sunt nobis inflicta p peccato. dicendum q et si sint tm quatuor pncipalia. multa tū sunt sinthomata ⁊ sequele ex peccatis derelicta in potētijs anime ad illa quatuor cōsequētia. q2 ratio non solum infirmat p ignorantiā sed etiā p hebetationē ⁊ pcipitationē.

28 ¶ Ad illud quod obijcit q tm deberent esse duo. q2 vnum est solū qd reuocat a malo. dicendū q non est simile. q2 vnus est modus fugiendi malū. sed tamē multi sunt modi psequēdi bonum.

29 ¶ Ad illud quod obijcit q deberent esse quatuordecim. cum duo sint expeditiua fidei. dicendū q pria ratio sumendi sufficientiā donorum nō est penes expeditionē ipsarum potentiarum in suis actibus. Uerūtamē si volum⁹ sustinere q dona distinguant penes expeditionē virtutum. tūc respōdendū est p interemptionē. q2 non sunt duo expediētia fidem sed tm vnū. vt vnicuiqȝ virtuti respondeat suum donū ſm modū in pcedentibus assignatū.

30 ¶ Ad illud quod obijcitur q deberēt esse xij. q2 quelibet vis anime deberet habere quatuor. Respondendū est q nō est simile. q2 cum rationalis regat se ⁊ alias. plura sibi occurrunt impedimenta. ⁊ ideo videtur q plura habeat dona expediētia. Ad illud qd obijcitur q deberent esse x. pter tres alias affectiones. videlicȝ gaudiū dolorem ⁊ pudorem. dicendum q nō est simile de istis affectibus ⁊ timore. Nam due illarū. videlicȝ pudor ⁊ dolor pter suam impfectionē nō possunt rationē doni habere. sed magis respiciūt sacramentū penitētie. gaudiū vo quia dicit statum ⁊ quietem. magis debet inter fructus q̄ inter dona spiritus computari.

Questio .ij. e

¶ De donorū ordine ⁊ combinatione que duo valde signanter innuit Esa. in predictorū donorū enumeratione. xj. ca. vbi sic ait de christo. Requiescet sup eum spirit⁹ domini. spiritus sapientie ⁊ intellectus. spūs consilij ⁊ fortitudinis. spūs scientie ⁊ pietatis. ⁊ replebit eum spiritus timoris domini. Primo obijcitur contra ordinem. q2 cum pgressus ordinatus debeat esse ab inferiori ad supius. ⁊ donum sapiētie sit maximū. donum vo timoris minimū. ergo cum donum sapientie ponat pmo loco. donum vo timoris postremo. non videtur dona ordinare ordine recto. ¶ Item habitus spectans ad cognitionem pcedit habitum qui spectat ad affectionem. cum ergo sapientia a sapere dicta spectet ad potentiā affectiuam. intellectus vo spectet ad potentiā cognitiuam. videtur q donum intellectus est dono sapientie pponendum. ¶ Item aut dona ordinātur ſm ordinem dignitatis maioris ⁊ minoris. aut ſm ordinem prioritatis ⁊ posterioritatis. Si pmo modo. ergo cum maioris pfectionis sit fortitudo q̄ consiliū. ⁊ pietas q̄ sciētia. deberent ei pponi ⁊ nō postponi. Si ſm ordinem prioritatis ⁊ posterioritatis. sic cum illud quod est ex parte cognitiue precedat quod est ex parte affectiue. videtur q intellect⁹ pponi debeat sapientie. Q2 si tu dicas q intellect⁹ pponit sapie i ascēdēdo. tūc sili queritur quare non pponit sciētia pietati. ⁊ consilium fortitudini in ascendendo sed magis econtrario. ¶ Item obijcit cōtra combinationē. q2 habitus virtutū adinuicē nō cōbinant imo sigillatim distinguūt. ergo pari ratiōe nec habitus donorū. ¶ Item si dona combinant adinuicē. cū combinatio nō sit nisi in numero pari. ergo videt q deberēt eē plura q̄ septē. ¶ Itē cū quodlibet donū spectans ad affectionē habeat suum directiuū cū quo combinet. videt q ⁊ donū timoris deberet suū directiuū habere cū quo combinaret. qd si nō habet. videt q nec alia deberēt habere. queritur ergo que sit ratio cōbinandi ⁊ ordinādi dona. ⁊ quare magis h⁹mōi combinatio ⁊ ordo assignant in habitib⁹ donorum q̄ in differētijs aliorū habituū gratuitorū. ¶ R⁹ ad pdictorū intelligentiā est notandū q in donis est ordo ſm gradum excellentie ⁊ dignitatis. ⁊ hoc q̄tum ad ipsorū donorū vsus ſm quos anima habet collocari i statu pfectiori ⁊ digniori. vtpote ſm vsum doni sapiētie altius eleuatur q̄ ſm vsū doni timoris. Ad vsum eñ illi⁹ doni a nemine puenit nisi pus in vsu timoris exercitiū pmittat. Cū igit in eis sit ordo ſm gradus excellentie ⁊ dignitat. nō casu ⁊ fortuna. sed valde rōnabiliter quedā dona quibusdā alijs pmittunt. ⁊ mō sic mō cōtrarie ordinātur. non pter pposterationē ordinis sed pter diuersam rationem ordinādi. Sicut eñ dicit Aug⁹. de sermone dñi in mōte. Aliqñ enumeratio donorum incipit a primo vtpote a timore. sicut dominus innuit in Matheo. Aliqñ a summo vtpote a sapiētia sicut scribit in Esaia. vterqȝ tñ modus ordinādi rectus ⁊ congruus est. et hoc triplici ratione. tum pter diuersum modū accipiendi pus ⁊ posterius. tū pter diuersitatem modi ascendēdi ⁊ descendendi a supiori ad inferius. tū pter diuersitatē principiorum respectu ipsius

31 habitus. Primo pter diuersum modum accipiendi pus ⁊ posterius. qm sicut vult phus aliquid est pus generatiōe ⁊ tempore. aliquid est pus cōplemento et diffinitiōe siue dignitate. Primo mō donū timoris ē primū q̄tum ad vsum. scđo vo mō donū sapiētie. Et ſm hāc duplicē acceptionē eius qd est pus. ordo donorum dupliciter ⁊ vtroqȝ mō rōnabiliter inchoat. Propter diuersum modū ascendēdi ⁊ descendendi habent diuersimode ordinari. q2 eñ in donis attendunt gradus excellentie ⁊ dignitatis. ⁊ ordo in ascēdendo est ab inferiori ad supius. in descendendo vo est a supiori ad inferius. hinc est q aliqñ pmittit donū supremū. aliqñ infimū. vtrūqȝ tamē fit ſm ordinē rectū ⁊ congruū. Propter diuersitatē autē principij efficiētis ⁊ subiecti suscipiētis similiter habēt diuersimode ordinari. q2 pncipiū pducens est ipe spūssanctus in quo est summa pfectio. subiectū suscipiēs est ipsum liberū arbitriū in quo est impfectio. Pōt ergo in ordine pponi donū qd magis approximat pfectioni spūssancti. ⁊ sic pmittitur donū sapiētie qd est pfectissimū. Pōt etiā nihilomin⁹ pmitti donū qd magis approximat impfectiōi li. ar. ⁊ hoc quidē est donū timoris. Et sic p3 q ordo est in donis. ⁊ q etiā ordo in enumerādo seruat siue q̄s incipiat a dono timoris. siue q̄s incipiat a dono sapiētie. Nec tm ē i eis ordo. verū etiā cū ordine ē in eis cōbinatio. Quia eñ dona sunt ad expediendū sicut i pcedentib⁹ fuit dictū. ⁊ q̄ vult expedite pcedere. necesse est vt pcognoscat ⁊ pvideat viā. hinc est q dona hñt sua directiua sibi appropriata ⁊ deputata. ⁊ q quedā in donis sunt regēti a quedā recta. siue quedā regulātia quedā exequētia. In cuius rei signū pheta dona enumerauit cum quadā cōbinatiōe ⁊ distinctiōe sanctospū instigante. Concedendū est igit q dona recte ordinant ⁊ combinant ſm assignationē pheticam. Et p hec q̄ dicta sunt p3 p maiori pte rñsio ad obiecta.

32 ¶ Ad illd eñ qd pmo obijcit q pgressus ordinatus debet esse ab inferiori ad supius. dicendū q illud est verū in ascendendo. ⁊ qñ aliqua ordinant ſm dignitatis ordinem. ſ hic scđo mō est ordo in donis sicut iam tactum est in pdictis.

33 ¶ Ad illud ergo qd obijcit q habitus spectans ad cognitionē pcedit habitū qui spectat ad affectionē. dicendū q illud est verū de habitib⁹ pure affectiuis. qui indigēt alio regulante. sicut patet i pietate ⁊ fortitudine. hoc aūt nō habet locū in habitu sapientie. qm ipa habet intra se cognitionē expientie q̄ adeo dirigit ⁊ allicit q circa vsum illius doni vix aut nunq̄ habet error accedere. Et pter hoc dicit quedā glo. q donū sapiētie donū intellect⁹ habet dirigere. qd ideo dictū est. q2 cognitio expimentalis de diuina suauitate amplificat cognitionē speculatiuā de diuina veritate. secreta eñ dei amicis ⁊ familiarib⁹ consueuerūt reuelari.

34 ¶ Ad illud qd vlterius querit q aut ordinant ſm ordinem dignitatis ⁊c. Dicendū q Esa. ordinat ea ſm ordinē dignitatis sicut tactum est supra. nec valet illa instantia quā adducit de pietate respectu sciētie. ⁊ fortitudinis respectu cōsilij. Nam illa duo merito pponunt alijs duobus ordine dignitatis sicut regens pponit exequenti.

35 ¶ Ad illud qd obijcit de combinatiōne q virtutes nō combinant. ergo nec dona. dicendū q nō est simile. q2 maior exigitur cōcursus habituū ad operationis rectificationem ⁊ expeditionē q̄ ad rectificationē solum. Rectitudo eñ cōsistit in ordine potentie ad obiectū. sed expeditio nō tm in hoc cōsistit. sed etiā in hoc ⁊ in adiutorio habitus annexi.

36 ¶ Ad illud qd obijcit q tunc deberent esse octo. dicendū q illud est verum si quodlibet donū haberet cui combinaret. Sed donum timoris alij non combinat. quia nō habet donum directiuū sibi appropriatū. Sed tunc restat questio. vnde h sit sicut vltimo querebat. Ad hoc autē dicendum q nō est simile de dono timoris ⁊ de alijs. q2 cum sit infimū inter dona. satis habet dirigi per habitū fidei. nō sic autē est de donis excellentioribus. Preterea licet respectu oppositorum sit alia ⁊ alia affectio. vna tamen potest esse oppositorū cognitio. ideo per habitus cognitiuos per quos dirigunt ⁊ regulant alij habitus affectiui expedientes ad bonū. dirigi ⁊ regulari habet donum timoris. quod expedit ad fugiendū malum. ⁊ hac de causa non habet donū directiuū distinctum a directiuis aliorum donorum.

Questio .iij. f

¶ De donorū euacuatione. Et est questio. Utrum dona maneant in beatis. Et q sic videt autoritate Ambro. quā magister ponit in litera. ibi. Ciuitas dei illa hierusalē celestis nō meatu alicuius fluuij terrestris abluitur. sed ex fonte vite pcedens spūssanctus in illis celestibus spiritibus redūdantius videtur influere plene septem virtutū spiritualiū feruens meatu. ⁊ post exponit q intelligit de donis spiritussancti. ¶ Item christus fuit pfectissimus comphensor: et tamen in ipso fuerunt omnia septem dona ſm q scribitur Esaie. xj. ergo videt q multo fortius stare

poſſint in quolibet alio beato. ¶ Itē pfectiores ſunt
habitus donoꝝ q̄ habit⁹ virtutū cardinaliū. ſ habi-
tus cardinaliū manebūt in patria. ſicut oſtenſum fuit
ſupra. ergo ⁊ dona. ¶ Itē timor eſt donū infimū inter
oia. ſ h donū i patria manebit ſm ꝙ dicit in pſ. Ti-
mor dñi ſanctus pmanēs in ſeculū ſeculi ⁊c. ḡ videt
ꝙ oia alia dona maneāt. p locū a minori. ¶ Sed cō-
tra. habit⁹ donoꝝ ordinant ad ſanandū ſinthomata
ſm ꝙ dictū eſt ſupra. ſed in patria nulla erit infirmi-
tas. ḡ nulla erit donoꝝ neceſſitas nec vtilitas. ſi igit
ibi manerēt. videt ꝙ eſſent fruſtra. ¶ Itē dona vt di-
ctū eſt prius ſunt ad actus medios. ſed in patria oēs
actus nři erūt pfecti ⁊ vltimati. nō erūt igit in patria
habit⁹ donoꝝ ſ potius tranſibūt in habit⁹ beatitudi-
nū. ¶ Itez ſpecialit oñdit de dono intellect⁹. ſi eñ p
donū intellect⁹ cognoſcit deus in creaturis ⁊ p crea-
turas. cū in patria cognoſcat de⁹ i ſua eſſentia. videt
ꝙ donū intellect⁹ nō maneat i illa beatitudine ſũma.
¶ Itē obijcit de dono ɔſilij. q2 donū ɔſilij ē dubitan-
tis ⁊ cōferētis. ſi ḡ in patria nō erit defectus dubita-
tiōis nec diſcurſus collatiōis. ergo videt ꝙ donū cōſi-
lij ibi nō habeat repiri. ¶ Itē donū fortitudinis expe-
dit nos ad picula ſuſtinēda. ſed in illa beatitudine nō
erūt picula. ḡ ⁊c. ¶ Itē obijcit de dono ſcie. q2 ſcia do-
cet cōuerſari in medio nationis praue ⁊ pūerſe ſm ꝙ
habet in diſ. ſequēti. ſed in patria nō erit natio praua
⁊ pūerſa cū qua ſit ɔuerſandū. ḡ non videt ꝙ ibi ma-
nere debeat ſciētie donū. ¶ Itē donū pietatis eſt ad
cōpatiendū pximo. ſ in patria ꝑpter ſummā impaſ-
ſibilitatē nulla poterit eſſe cōpaſſio. aut ḡ non erit ibi
pietas. aut nulla erit illi⁹ doni vtilitas. ¶ Itez donū
timoris eſt ad retrahendū a malo. in patria aūt nul-
la poterit eſſe ad malū obliquatio. ḡ videt ꝙ oino fi-
57 at ibi timoris euacuatio. ¶ R° dicendū ꝙ abſq3 du-
bio ſicut dicit Amb. ⁊ magiſter dona manebūt in pa-
tria. Verūtamē ſm nobiliores ⁊ excellētiores vſus ⁊
actus q̄ ſint in via ſicut pus dictū fuit de cardinali-
bus virtutib⁹. Et ſi tu dicas que ſit hoꝝ habituū ne-
ceſſitas. cū ad pfectā beatitudinē ſufficiat deū videre
⁊ amare ⁊ tenere pfecte. Attendendū ē ad hoc ꝙ mul-
to maioris abundātie ē pfectio glorie q̄ pfectio grē.
perfectio autē grē rōne ſue dignitatis ⁊ eminētie tri-
buit homi oēs habit⁹ faciētes ad integritatē iuſticie
ſm cōpationē variā ad actus ⁊ obiecta. ⁊ ſm ſtatus
⁊ oportunitates q̄ repiunt in ſtatu vie. multo igitur
forti⁹ gloria q̄ reddit animū p oia deiformē. ⁊ bonis
omib⁹ abundantē. ⁊ in nullo deficientē. habitus pfe-
ctos in aia exigit repiri ſm omnē ipius compationē.
⁊ ꝑpterea ꝟtutes ⁊ dona ⁊ beatitudines q̄tū ad oēs
habitus qui ſunt in ſtatu vie. ⁊ nō habēt q̄d eſſentia-
le repugnās pfectioni glorie. in ipa gloria pficiunt ⁊
cōſummant. ⁊ q2 oia dona ſunt hmōi. ſicut patet. q2
oia fuerūt in xp̄o in quo fuit pfecte beatitudinis ple-
nitudo. hinc eſt ꝙ rōnabiliter dicit ⁊ cōiter tenet ꝙ
dona i patria nō euacuabunt ſ pfecti⁹ remanebunt.
58 Unde rōnes que hoc oſtendūt cōcedende ſunt. ¶ Ad
illud ḡ qđ obijcit pmo in cōtrarium ꝙ dona ſunt ad
ſanandū. dicendū ꝙ pfecte medicine vſus eſt nō tm̄
in reſtituēdo ſanitatē ſed etiā in pſeruādo ⁊ cōtinua-
do. Unde dona in ſtatu innocētie fuiſſent ad ſanita-
tem pſeruandā. In ſtatu ꝟo nature lapſe ſunt ad ſa-
nitatē repandā. In ſtatu ꝟo glorie erūt ad ſanitatem
cōtinuandā ppetue. Licz eñ i illo ſtatu nō ſit egritu-
dinis curatio. eſt tñ in illo ſempiterne ſalutis conti-
nuatio. ¶ Ad illud qđ obijcit ꝙ dona ſunt ad actus 39
medios. ⁊ omnes actus glorie erūt pfecti. dicendū ꝙ
ſicut in ſtatu vie quoddā gen⁹ opis dignitate ⁊ actu
alterū antecellit. ſic erit ⁊ i ſtatu glie. Sicut etiā poſ-
ſum⁹ videre in mēbris eiuſdē corporis oia pfecta erūt
⁊ tñ vnū mēbrū quodāmō excellētius altero iudica-
bit. ſicut ocul⁹ excellētior pede. ſic etiā intelligendū ē
in patria ꝙ actus virtutū donoꝝ ⁊ beatitudinū ibidē
omnes pficiant. ⁊ tamen nihil phibebit ꝙ q̄tum ad
genus opis quidā actus priores. ⁊ quidā medij. ⁊ qui-
dam vltimi dicant. Si eñ ad oēs bonas opationes
⁊ laudabiles aie illi ſtatui ɔuenientes erim⁹ expediti.
quid mirū ſi in tanta varietate actuū ⁊ operū q̄tum
ad genus opis pōt vn⁹ actus alteri anteponi. ¶ Ad 40
illud qđ obijcit de dono intellect⁹. dicendū ꝙ q̄uis
in ſtatu vie donū intellect⁹ fiat p decurſum ⁊ quādā
inquiſitionē. in patria tñ erit p ſimplicē aſpectuz vbi
deus in omnib⁹ creaturis videbit manifeſte. Unde
ſicut dicit phus. Si eſſem⁹ ſupra lunā. nō quererem⁹
ꝑpter quid eclipſaret. q2 videremus ſimplici aſpectu
interpoſitionē terre. ſic imo multo excellētius in ꝓpo
ſito intelligendū eſt. ¶ Ad illud qđ obijcit de dono 41
ɔſilij. dicendū ꝙ i dono cōſilij duo ſunt. Quedā par-
tiū pōderata diſcuſſio. ⁊ excellens ⁊ ſtabilis melioris
⁊ dignioris partis electio. ⁊ primū eſt impfectōnis ⁊
tollet. ſcđm ꝟo pfectionis ⁊ manebit. Primū eñ nō
eſt de eſſentia cōſilij doni ſed ſecūdū. ¶ Ad illud qđ 42
obijcit de dono fortitudinis ꝙ in patria nō manebit.
q2 nulla ſunt ibi pericula ſuſtinēda. dicendū3 ꝙ ſicut
dictū eſt de virtute fortitudinis. ita de dono fortitu-
dinis intelligendū eſt. q2 excellentior eius vſus erit i
patria. Donū eñ fortitudinis diſponet ad hoc ꝙ hō
fortiter deo adhereat ⁊ inſepabiliter. ⁊ hoc nō tñ ſm
ſufficientiā ſ etiam ſm excellentiā. ⁊ ideo nō ſupfluit
in patria. ¶ Ad illud quod obijcit de dono ſcientie. 43
dicendū ꝙ cōuerſari in medio nationis praue ⁊ per-
uerſe hoc eſt eius ꝓut eſt in ſtatu vie. In patria ꝟo
eius vſus erit ad ſciendū ⁊ diſcernendū quō ⁊ quali-
ter vnuſquiſq3 debeat ad alterū ſe habere. nō ad ma-
los qui erūt extra illā ſupnā ciuitatē. ſed ad bonos q̄
in illa ciuitate ſuperna p omnia cōcordabunt. ¶ Ad 44
illud quod obijcit de dono pietatis. dicendum ꝙ ad
donū pietatis nō ſolūmō ſpectat cōpati patienti. ſed
etiā affectum quēdam benignitatis ⁊ dulcedinis ha-
bere ad omnē hominē in quo conſpicit imaginē dei.
hoc autē non tñ ſpectat ad ſtatū vie. verūetiā ad ſta-
tum patrie. ⁊ ſm illum actum manebit nō q̄tum ad
alterū. ¶ Ad illud quod obijcit de timore ꝙ nō retra- 45
het ibi a malo. dicendū ꝙ vſus timoris nō erit ibi q̄-
tum ad mali cautelā. ſed potius q̄tum ad ſummi ar-
dui reuerentiā. ita ꝙ ab illa ſumma maieſtate faciat
reſilire in ꝓpriā paruitatē. Hoc aūt melius manifeſta-
bit quādo infra queret de dono timoris ſpecialiter.
nunc autē tantū ſufficiat dixiſſe de euacuatione do-
noꝝ in generali. Poſſent autē de his ſex ꝓblema-
ta formari. vt primo quereret de euacuatione doni
intellectus. deinde de euacuatione doni conſilij. Et
ſic de ſingulis donis. Melius eſt tamen de his ſimul
querere ꝑpter hoc ꝙ vnam generalē habent ſolutio-
nem. ⁊ in diſtinctione ꝓblematū magis eſt atten-
denda ſolutionis vtilitas. q̄ ratiocinationū verboſi-
tas augmētanda.

De dono timoris ſpecialiter.

Et quia de timore occurrit nobis tractandi locus ⁊c. Supra egit mgr de donis in generali. in hac vero parte
agit de dono timoris in ſpāli. Diuidit aūt iſta ps in tres ptes. In quaꝝ prima aſſignat diuerſos modos ti-
mendi. In ſcđa ꝟo inquirit diuerſitatē illoꝝ modoꝝ. ibi. De his eiſdē timorib⁹ lacius ⁊c. In tcia vero que-
rit ſm quā iſtaꝝ differentiaꝝ timor in xp̄o fuerit. ibi. Illud q̄3 diligent eſt notandū ⁊c. Prima ps diuidit in
duas. In quaꝝ prima ponit diſtinctionē timoris ſm q̄tuor dñas. In ſcđa vero reducit illas q̄tuor ad duaſ
ibi. Et attende ꝙ hic q̄tuor diſtinguunt timores ⁊c. Scđa vero ps principalis in q̄ inq̄rit dñam int mēbra
prius aſſignata diuidit in ptes q̄tuor. In quaꝝ prima aſſignat dñam int timorē ſeruilē ⁊ caſtū tangens in-
terdū de iniciali. In ſcđa ꝟo inducit quandā auctem q̄ videt pcedentib⁹ eſſe cōtraria. et intellectū ei⁹ determi-
nat. ibi. Eſt aūt et alia ſnia q̄ videt huic ɔtria. In tercia vero ad maiorē iſtoꝝ euidentiā ſubiūgit exemplū. ibi
Non potes meli⁹ explanare ⁊c. In q̄rta vero et vltima ſubiūgit cuiuſdā alteri⁹ auctis expoſitionē ad haben-
dum de pdictis euidentiā plenariā. ibi. Sciendū tñ eſt ꝙ vterq3 timor ⁊c. Tercia vero ps principalis diui-
di h3 in ptes duas. In quarū prima oñdit ꝙ in xp̄o fuit timor reuerētie. In ſcđa vero inquirit q̄liter in xp̄o
fuerit timor pene. ibi. Cum autē in xp̄o fuerit timor pene.

Ponit diſtinctionē timoris ſm q̄tuor dñas. f
d °Et q2 de timore occurrit nobis tractādi locus. ſcien-
dum eſt q̄tuor eſſe timores ſc3 mundanū ſiue huma-
nū. ſuilē. inicialē. caſtū vel filialē ſiue amicabilē. Hu-
Caſſiod. manus timor eſt vt ait Caſſiodorus qñ timemus pati
picula carnis vel pdere bona mūdi. ppt qđ delinqui
mus. h timor mal⁹ ē q̄ in pmo gradu cū mūdo deſeri-
Math. x. tur. quē dñs phibet in euāgelio dicēs. Nolite timere
eos q̄ occidunt corpus ⁊c. Timor aūt ſeruil eſt vt ait
Aug. Aug. cū p timorē gehenne ɔtinet ſe hō a pctō q̄ pſitiā
iudici ⁊ penas meruit. ⁊ timore facit q̄cq̄d boni facit.
nō timore amittendi eternū bonū qđ nō amat. ſ timo-
re patiendi malū qđ formidat. Nō timet ne pdat am-
plex⁹ pulcerrimi ſponſi. ſ timet ne mittat in gehēnā.
Bonus ē iſte timor ⁊ vtilis licet inſufficiens. p quē fit
paulatim ɔſuetudo iuſticie. ⁊ ſuccedit initialis timor.
qñ incipit qđ durū erat amari. ⁊ ſic incipit excludi ſer-
uilis timor a charitate. ⁊ ſuccedit deinde timor caſtus
ſiue amicalis. q̄ timem⁹ ne ſpōſus tardet. ne diſcedat.
ne offendamus. ne eo caream⁹. Timor iſte de amore
venit. Ille q̄dē ſeruil eſt vtil. ſ nō pmanens in eternū
vt iſte. Timor diuin⁹ comes ē p oēs gradus.

d ¶ Et q2 de timore 46
occurrit nobis tra-
ctandi loc⁹. ſciendū ē
quatuor eē timores.
Obijcit hic primo ɔ
ordinē a mgro obſer-
uatū. Videt eñ ꝙ in-
ordinate procedat in
tractādo. qñ via diffi-
nitiua pcedit diuiſi-
uam. ḡ prius ē timorez
diffinire q̄ diuidere.
Si tu dicas ꝙ nō eſt
vnā cōem diffinitōez
ipſi⁹ timoris aſſigna-
re. In ɔtrariū hui⁹ oppo-
nit. q2 cū timor hēat
ortū ex amore. ⁊ vnā
ſit diffinitōnē aſſigre
ſicut dyoniſi⁹ diffinit
amorez p vim vniti-
uā. videt ꝙ ſilr ſit ex
pte timoris. Sed in
ɔtrariū hui⁹ opponit. q2
qñ aliq̄d i vna ſui ac-
ceptōe ē paſſio. i alte-
ra vero ē hitus. equo-
ce di. ſed timor q̄ ē donū eſt hitus. timor vero nālis ē paſſio. ḡ de timore non pōt aſſignari vna cōis rō. Item 47
Aug. ⁊ Dam. timorē diffiniūt. Aug. ſup Job. ſic. Timor ē fuga ne amittat qđ h3. Dam. ſic. Timor ē expecta-
tio futuri mali. S3 neutrū cōuenit timori i ſtatu patrie. ſicut p3. ḡ nō videt ꝙ ſit generalē rōnē ipſi⁹ timoris
inuenire. Iuxta h q̄rit de iſtis duab⁹ diffinitionib⁹ pretactis. qm̄ vident ſibi ɔtriari. Si eñ fuga ⁊ expectatio
opponunt. et timor ē fuga ſm Aug. nō ḡ ē expectatio vt dicit Dam. Ulteri⁹ querit iuxta hoc vtrū timor ſm
generalē ſui acceptionē habeat vnū obiectū cōe. Qr ſic videt. q2 nālis timor cōformis ē gratuito. ⁊ gratuit⁹
glorioſo. alioq̄n nec timor nālis pficeret a gratuito. nec gratuit⁹ a glioſo. hoc aūt eſſe nō poſſet niſi hrent vnū
obiectū cōe. ḡ ⁊c. Itē tante gñalitatis ē amor quāte ē timor. ſ ois amor ē reſpectu obiecti ſub vna rōe vic3 ſb
rōe boni. ḡ videt ſilr de timore. ¶ S3 ɔ ē ꝙ timor vie ē reſpectu mali. timor aūt patrie nō ē reſpectu mali. cū
ibi nullū ſit malū. ḡ nō videt ꝙ timoris vie ⁊ timoris patrie poſſit eē vnū obiectū cōe. ac p h vna cōis rō aſſi-
gnari. Itē timor vie ē reſpectu futuri. timor aūt patrie reſpectu futuri nō pōt eē. ḡ nō pñt cōicare in rōe vni⁹
obiecti. R°. dcđm ꝙ timor cū multas habeat dñas. de illis nec dr oino vniuoce nec equoce. ſ3 ſm q̄ndā analo-
giam. Ubi aūt ē analogia ibi eſt ɔpatio ad aliq̄d vnū ſm pus ⁊ poſteri⁹. maxime vbi ē dicē ꝓprie analogia. ⁊
iō timor ſm oēs ſuas dñas h3 aliqđ obiectū ſiue vnā rōez circa qđ ɔſiſtit eius act⁹ ſm pus ⁊ poſterius. Ob-
iectū aūt timori ſub rōe ſua gñali ē arduū. Act⁹ ꝟo cōis ē reſilitio ab illo arduo. ⁊ h eſt i oi timore repiri. Un
vna cōis rō pōt de oi timore aſſignari. vt dicat ꝙ timor ē reſilitio ab aliq̄ arduo ſiue excellēti. ſiue illđ arduū
ſit in genē boni ſiue ſit in genē mali. S3 cū ē in genē boni ē reſilitio cū reuerētia. cū ꝟo ē in genē mali ē reſili-
tio cū fuga. S3 q2 iuxta analogiā frequēter latet equocatio q̄dā ſm phm. ꝑpter tollendā ambiguitatē mgr
pmo maluit diuidē q̄ diffinire. q2 in multiplicib⁹ primo ē diuidēdū ⁊ poſtea diffiniēdū. ⁊ hinc ē qđ dic aug.
⁊ Dam. Errorē eñ diffiniunt nō q̄dē i ſua gñalitate ſ3 reſpectu mali. Et q2 timor reſpectu mali duplicē actū
h3. vnū antecedentē q̄ ē eſtimatio ſiue ſuſpitio q̄ q̄s credit malū ſibi ſupuenturū. ɔñr ē fuga illi⁹ mali eſtima-
ti. hinc ē ꝙ vn⁹ illoꝝ diffinit p expectationē. alē vero p fugā. ita ꝙ nulla ē ibi ɔtrouerſia. Accipit eñ ibi expe-

cratio large ꝑ q̄cunq; estimatione siue credulitate de aduētu mali. Et ꝑ h̄ p3 rn̄sio ad p̄mū qd̄ q̄rebat̄ de timoris notificatione. Ad illud vo qd̄ q̄rebat̄ vlterius de timoris obiecto. dōm q obiectū ei⁹ ē arduū sub rōe ardui et excellētis. ⁊ q̄dāmō supexcellētis. Vn̄ qd̄ obi de malo ⁊ de futuro nō valet. q2 illatio nō respicit timorem nisi q̄tū ad statū vie. nec ad h̄ gn̄alit̄. in statu em̄ vie ē timor reuerētie sicut ex p̄cedētib⁹ habitū ē ⁊c. Obi scdo ꝯ numer̄ ⁊ diuisionē quā de timore ponit mgr̄. Et obi ꝯ hoc p̄mo. q vr̄ mgr̄ esse insufficiēs. omittit em̄ timorē nālē. Itē obi q2 videt̄ sibi ꝯdicere. p̄io em̄ dicit q̄tuor eē timores. ⁊ postmodū subiūgit q̄nq;. Et si tu dicas q ipse enumerat ꝑ vno mūdanū ⁊ humanū. Contra. timor mūdanus surgit ex ꝯcupia oculoꝝ. timor human⁹ ex ꝯcupia carnis. S3 iste ꝯcupie sunt diuerse. ḡ et illi timores. Iuxta hoc q̄rit̄ cū sex dr̄ie assignent̄.
48 vic3. nālis. mūdan⁹. human⁹. seruil̄. inicialis ⁊ filialis. penes q̄d sumant̄ ⁊ quō distinguant̄. R⁹. dōm q sex dr̄ie timoris hn̄t distingui s̄m dr̄iaꝝ suaꝝ originē. Timor em̄ aut est ex nā. aut ex libidine siue ꝯcupia. aut ex grā. Si est ex nā. tūc ē timor nālis. Si ē ex ꝯcupia. h̄ est duplr̄. aut ē ex nimio amore sui sic est human⁹. aut ex nimio amore suoꝝ sic ē mūdan⁹. Si vo ex grā gratis data sic ē seruil̄. aut ex grā gratū faciēte inchoata ⁊ sic ē inicialis. Aut est ex grā ꝑfecta ⁊ sic ē filialis. Et sic p3 q sex sunt dr̄ie timoris s̄m suā generalē diuisionē ex ꝑte sue originis. Ad illud ḡ qd̄ obr̄ q mgr̄ ē insufficiens. q2 nō ponit nisi q̄tuor. dōm q mgr̄ cū intendit h̄ agē
49 de timore dono. nō diuidit timorē nisi eaten⁹ q̄ ad ꝑpositū suū spectat. Timor aūt donū q̄druplr̄ h3 ꝯsiderari aut ꝑ cōparationē ad suū oppositū qd̄ expellit. ⁊ hic ē timor malus q̄ opponit̄ dono spūsscti. vt mūdan⁹ ⁊ human⁹. q̄s mgr̄ nō diuidit licet sint timores diuersi. q2 sub vna rōe ꝯsiderat vic3 inq̄tū oppositoꝫ hn̄t ad donū timoris. Aut ꝑ cōparationē ad obiectū min⁹ p̄ncipale. Et hoc q̄dē ē malū pene. et sic ē timor seruil̄. Aut ꝑ comparationē ad obiectū magis p̄ncipale qd̄ q̄dē est malū culpe siue offense. ⁊ sic ē timor inicial̄. Aut ꝑ ꝯpatōe3 ad obiectū maxie p̄ncipale. qd̄ q̄dē est excellētie maiestatis diuine. ⁊ q̄tū ad h̄ est timor filial̄. Et sic p3 q s̄m q̄druplicē ꝯpationē ipsi⁹ timoris doni. assignant̄ q̄tuor timoris dr̄ie. Et mgr̄ sufficient̄ diuidit timorē q̄tu3 spectat ad ꝑpositū. Alit̄ pōt dici q timor sub rōne doni pōt s̄m aliam cōsiderationē q̄druplr̄ diuidi. q2 timor aut ē oppositū simplr̄ dono. ⁊ sic ē vna dr̄ia vic3 mūdan⁹ ⁊ human⁹. aut ē donū tn̄ cū opposito doni ⁊ sic est timor seruil̄. aut ē donū cū opposito tn̄ cū q̄dā approximatōe ad oppositū et sic est timor inicialis. aut est ꝑfectum donū et sic est timor filialis. et sic patet sufficientia hoꝝ membroꝝ ⁊ solutio obiectoꝝ.

50 Et attende q hic q̄tuor distinguūt̄ timores ⁊c. Cōtra. ex h̄ videtur q vel mgr̄ sit supfluus. vel beda diminut⁹. Item iuxta h̄ q̄rit̄ de diuisione quā ponit dam̄. vbi diuidit timorē in sex dr̄ias q̄rū nullā ponit nec mgr̄ nec beda. Dicit em̄ q sex sunt genera timoris. vic3. segnicies. erubescētia. verecūdia. admiratio. stupor ⁊ agonia. videt̄ em̄ s̄m hoc q aut ip̄e dam̄. aut magister in diuidēdo nō recte ꝑcedit. Iuxta hoc etiā q̄rit̄ de sufficiētia mēbroꝝ q̄ ponit dam̄. R⁹. dōm q ē loqui q̄druplr̄ de timore. Aut s̄m q ē donū p̄cise. Aut s̄m q ē donū ⁊ oppositū dono. Aut s̄m q ꝯp̄hendit donū ⁊ oppositū dono ⁊ passionē nature. Aut sp̄ālit̄ de ip̄o s̄m q timor ē passio nature. Si s̄m q ē donū sic diuidit̄ in duo mēbra. et sic accipit beda diuidēs timorē in seruilē ⁊ castū. q2 pōt esse donū gratuitū. aut gratis datū. Si s̄m q cōp̄hendit donū et oppositū dono. sic est diuisio mgr̄i in q̄tuor mēbra s̄m q dictū fuit supra. Et q2 mgr̄ largius accipit iō plura mēbra ponit. Si aūt accipit̄ ꝑut cōp̄hendit donū et oppositū dono ⁊ etiā passioni nature sic diuiditur in sex mēbra posita p̄us. Si vo ꝑut accipit̄ sp̄ālit̄ ꝑ passione nature sic ē diuisio dam̄. q̄ est q̄si subdiuisio respectu p̄cedētis. Sufficientia aūt et numer⁹ hoꝝ mēbroꝝ sic p3. q2 timor passio aut ē respectu mali aut respectu ardui. Si respectu mali. aut respectu mali in se. aut respectu mali in ordine ad culpa3. Si respectu
51 mali in se hoc est duplr̄. aut ꝑut timet̄ difficultas in ope superexcedēs vires nr̄as ⁊ sic ē segnicies. De qua dicit ipse dam̄. q segnicies ē timor future operatōis. Aut ꝑut timet̄ malū pene. nec tn̄ est a nobis s3 poti⁹ a fortu
52 na et ꝑ accidens. et sic est ipsa agonia. de q̄ dicit ipse dam̄. q agonia timor est ꝑ casum siue infortuniū. Si aūt est timor mali respectu pene in ꝯpatione ad culpā. hoc pōt eē duplr̄ aut respectu culpe q̄ iā est ⁊ sic ē verecū
53 dia. de qua dicit dam̄. q verecundia ē timor actu. Aut respectu culpe q̄ iā nō est sed pōt esse. ⁊ sic est erubescē
54 tia. De qua dicit Dam̄. q erubescentia ē timor in spectatione cogniti. Si aūt est respectu ardui siue magni aut est magnū in qd̄ nō possum⁹ cognoscēdo ⁊ operando ꝑpter defectū cognitionis tunc ē āmiratio. de qua di
55 cit dam̄. q āmiratio ē timor i magna imaginatōe finita. Aut ē arduū ad qd̄ inassueti sum⁹. et sic ē stupor de q̄ dicit q stupor ē timor ex inassueta imaginatōe. Vel alit̄. timore passione. aut timet̄ quod est de se timēdu3.
56 aut timet̄ qd̄ de se timēdū nō ē. si timet̄ qd̄ ē timēdū de se hoc p̄t eē triplr̄. q̄m aut ē p̄ns ⁊ sic ē verecūdia. aut futurū certū ⁊ sic ē erubescētia. aut futurū dubiū ⁊ sic ē agonia. Si aūt timet̄ aliq̄d qd̄ de se timēdū nō ē hoc p̄t eē triplr̄. aut ꝑpt̄ defectū vtutis ⁊ sic ē segnicies. aut ꝑpt̄ defectū cognitōis et sic ē āmiratio. aut ꝑpt̄ defectū
57 ꝯsuetudis ⁊ sic ē stupor. et sic p3 p̄dictoꝝ numer⁹ ⁊ sufficiētia. ⁊ ꝑ h̄ etiā p3 rn̄sio ad obiecta. Amicabilē vo ⁊c. ꝯ. vr̄ q ali⁹ sit timor cast⁹. ⁊ ali⁹ timor amicabil̄. et ali⁹ timor filial̄. Aliud em̄ timet spōsa. ⁊ aliud amic⁹ ⁊ aliud fili⁹. Fili⁹ em̄ timet p̄ris idignationē. amic⁹ volūtatis dissensionē. spōsa ꝯplexuū separationē. ḡ vr̄ q illi sīt diuersi timores. Iux̄ h̄ q̄rit̄ ꝑpt̄ q̄d timor ꝑfect⁹ sortit̄ illa vocabula. ⁊ q̄re maḡ vocat̄ amicabil̄ q̄3 socialis. R⁹. dō. q lic3 isti timores i his sensib⁹ hēant dr̄ia3. tn̄ respectu dei vn⁹ ⁊ idē timor censet̄ h̄ t̄plici noīe. Sic ei vna ē grā q̄ fac̄ eē filiū dei ꝑ adoptōe3. facit etiā aicū. ⁊ despōsat aia3 i ꝯiugiū. sic etiā i ꝑposito ē itelligēdū. q̄m vn⁹ ⁊ idē timor ē q̄ quis timet amittē deū siue separi a deo sb hac t̄plici rōe. Et ex h̄ p3 q̄re iste timor h̄ t̄plici nomine nominet̄. patet etiā rn̄sio ad obiecta.

R3ducit illas q̄tuor differētias ad duas. g

e Et attende q hic q̄tuor distinguunt̄ timores. cū sup Beda duos dixerit eē. S3 beda humanū timorē pretermisit. ⁊ noīe seruilis duos q̄s hic distinximus complexus fuit sc3 seruilē ⁊ inicialē. f Amicabilē vo castū dixit. Augustin⁹ q̄3 seruilē ⁊ castū timorē apte discernit dū ep̄le ad romanos illū locū exponit. (Roma. viij.) Nō em̄ accepistis spm̄ seruitutis iterū in timore. s3 accepistis spm̄ adoptōisilioꝝ dei. ita dicens. duo timores insinuant̄ hic. Vn⁹ q̄ est in ꝑfecta charitate sc3 timor castus. alter q̄ nō est in charitate sc3 seruil̄. in quo q̄uis deo credat̄. nō in deū. ⁊ si bonum fiat nō tn̄ bene. Nemo em̄ inuitus bene facit etiā si bonū est qd̄ facit.

Assignat differentiā int̄ timorē seruilē ⁊ castū tangēs int̄dū de iniciali. h

(In. ix. epistola sup Iob.) De his eisdē timorib⁹ latius disputat Aug. dicēs. Cepit aliq̄s credē diē iudicij. si cepit credē, cepit ⁊ timē. Sed q̄ adhuc timet. nōdū h3 fiduciā i die iudicij. nōdū ē in illo ꝑfecta charitas. Si ꝑfecta i illo esset charitas nō timeret. Perfecta em̄ charitas facēt ꝑfectā iusticiā. ⁊ non hr̄et vnde timēt. imo hr̄et q̄re desideraret vt trāseat iniq̄tas ⁊ veniat regnū dei. ḡ timor nō ē in charitate. (Hic tangit de iniciali caritate) S3 in q̄ charitate? nō in inchoata. In q̄ ḡ. in ꝑfecta? ꝑfecta inq̄t charitas foras mittit timorē. ḡ icipiat timor. q2 iniciū sapie timor dn̄i. Timor em̄ q̄si locū p̄parat charitati. Cū aūt ceperit charitas hītare. pellit̄ timor qui ei p̄parat locū. Quātū em̄ illa crescit. ille decrescit. ⁊ q̄ntū illa fit iterior. timor pellit̄ foras. maior charitas. minor timor. minor charitas. maior timor. Si aūt null⁹ ē timor. nō ē q̄ intret charitas. sicut videm⁹ ꝑ setā introduci linum (Silitudo seruilis timoris inducitur.) q̄n aliq̄d suit̄. seta p̄us intrat. ⁊ nisi exeat nō succedit linū. Sic timor p̄mo occupat mētē. nō aūt ibi remanet timor. q2 iō intrauit vt introducēt charitatē.

Inducit q̄ndā auctē q̄ videt̄ p̄cedētibus ꝯria ⁊ itellectū ei⁹ determinat. i

Est aūt alia snia q̄ videt̄ huic eē ꝯria si nō h3 piū intellectorē. Dicit̄ em̄ i ps̄. (Ps̄. xviij.) Timor dn̄i cast⁹ p̄manet in sclm scli. Eternū quendā timorē nobis ōndit sc3 castū. Q2 si ōndit ille nob et̄nū timorē. nunq̄d ꝯtradicit illi ista ep̄la q̄ dicit. Timor nō ē in charitate s3 ꝑfecta charitas foras mittit timorē. Hoc em̄ dictū est ꝑ iohe3. (j. Ioh. iiij.) illud dictū ē ꝑ dauid. S3 nolite putare aliū eē spm̄. Si em̄ vnus flat⁹ inflat duas tibias. nō p̄t vn⁹ spūs implere duo corda ⁊ agitare duas linguas? Si spū vno. i. vno flatu iplente. due tibie cōsonāt. implete due lingue spū dei dissonare p̄nt? imo ē ibi q̄dā ꝯsonātia. est q̄dā ꝯcordia. s3 auditorē desiderat studiosū nō ociosū. Ecce mouit duas linguas spūs dei. ⁊ audiuim⁹ ex vna timor nō ē in charitate. audiuim⁹ ex alia. timor dn̄i sctūs p̄manet in sclm scli. Quid ē h̄? Dissonat? Non. Excute aures. intēde melodiā. nō sine cā h̄ addidit cast⁹. illic nō addidit. q2 ē timor aliq̄s q̄ dr̄ castus. est ali⁹ timor q̄ nō dr̄ cast⁹. Discernam⁹ istos duos timores. ⁊ intelligam⁹ ꝯsonātiā tibiaꝝ. Quō discernim⁹ attendat charitas vestra. Sūt hoīes q̄ ꝑpterea timēt deū ne mittant̄ i gehennā. ne forte ardeāt cū dyabolo i igne et̄no. ipse ē timor q̄ introducit charitatē. s3 sic venit vt exeat. Si em̄ ꝑpt̄ penas times deū. nōdū amas quē sic times, nō bona desideras. s3 mala caues. S3 ex eo q2 mala caues corrigis te ⁊ incipis bona desiderare. q̄ cu3 desiderare ceperis. erit in te timor castus. Quid est timor castus? Timere ne amittas ipsa bona. timere deū ne recedat a te. Cū autē times deū ne te deserat. p̄sentiā eius amplecteris, cum ipso frui desideras.

Ad maiorē dictoꝝ euidentiā subiungit exemplū. k

Non potes meli⁹ explanare q̄d intsit int̄ duos istos timores q̄3 si ponas duas mulieres maritatas. q̄rū vnā ꝯstituas volentē facē adulteriū. s3 timet ne dānet̄ a marito. Timet maritū. q2 adhuc amat neq̄tiā. huic ñ grata ē s3 onerosa mariti p̄ntia. ⁊ si forte viuit neq̄ter. timet maritū ne veniat. Tales sūt q̄ timēt dīē iudicij. Fac alterā amare virū. debē illi castos amplexus. nulla se adulterina imūdicia maculare velle. ista optat p̄ntia3 viri. Illa timet ⁊ ista timet. Iā ḡ interrogent̄ q̄re timeāt. Illa dicet. Timeo virū ne veniat. illa dicet. timeo virū ne discedat. Illa dicet. timeo virū ne dānet. illa dicet. timeo virū ne deserat. Pone h̄ in aīo ⁊ inuenies timorē quē foras mittit charitas. ⁊ aliū timorē castū p̄manētē in scli scli. Illū timorē ꝑfecta charitas foras mittit. q2 ille timor tormētū h3. torquet̄ ꝯscia. pctōꝝ nōdū facta est iustificatio. Est ibi qd̄ titillat mentē. qd̄ pungat. qd̄ stimulat. Stimulat ille timor. s3 intrat charitas q̄ sanat qd̄ vulnerat timor. timor castus facit securitatē in aīo.

Audiuim⁹ duas tibias scȝ Jobem ⁊ dauid ꝯsonātes. illa de timore dei dicit ꝙ timet aīa ne dānet. illa de timore ꝙ timet aīa ne deserat. Jlle ē timor quē charitas excludit. ille ē timor ꝙ ꝑmanet in sclm scli. Ecce in his v̈bis ꝑdictis aꝑte ondit Aug. ꝙs sit timor castus ⁊ ꝙs seruil. ⁊ ꝙliter differāt. Jn ꝙb⁹ etiā inicialē timorē significauit. ꝙ nec ex toto ē seruilis. nec ex toto castus. ſ tanꝙ medius aliꝙd de seruili. ⁊ aliꝙd de casto timore hȝ. Facit em̄ seruire ꝑtim timore pene. ꝑtim amore iusticie. ꝑ quē timem⁹ puniri ⁊ timem⁹ offendē. Jste timor ē i inchoata charitate nō i ꝑfecta. ⁊ ꝙntū crescit charitas. tantū decrescit iste timor ꝙtū ad metū pene. i. ꝙntū ad id ꝙ facit timere penā. ⁊ ꝙtum ad tormētū ꝯscie. Nā ꝙnto magis diligim⁹. tanto min⁹ timem⁹. Jste timor notat in illis v̈bis Aug. vbi nō negat timorē eē in charitate inchoata ſ perfecta. ꝙ nō posset dici de seruili. qꝛ vt ipse suꝑ dixit seruilis timor si remanet veniēte charitate. nec intrat charitas nisi ꝑus ille timor exeat. nec in illo timore aliꝙs credit in deū. ⁊ si credat deo. nec bene facit etiā si bonū est ꝙ facit. Non ꝙ timor ille in charitate etiā inchoata. qꝛ oīs qui charitatē hȝ licet nō ꝑfectā. ⁊ in deū credit. ⁊ bona oꝑa facit. ꝙre seruilis nō est timor ille quē in charitate inchoata fore cōcessit. ⁊ quē crescente charitate decrescere dixit. Sȝ ille ē timor inicialis quē nō negat eē in charitate nisi ꝑfecta sit.

Subiūgit alteri⁹ auctis expositionē. ꝙ timor seruil ⁊ inicialis dicit iniciū sapie ſ different. l

Sciendū tn̄ est ꝙ ſ vterqȝ timor scȝ seruilis ⁊ inicialis in scripture diuersis locis dr̄ inicium sapie. Et ita fore cōperies si diligenter annotaueris loca scripture in ꝙbus de timore dn̄i fit mētio. Ex alia tn̄ ratōne ⁊ causa diuersa dr̄ seruilis timor iniciū sapie. ⁊ ex alia inicial. Seruilis em̄ iō dr̄ iniciū sapie quia ꝑparat locū sapie ⁊ ducit ad sapiam. ſ tn̄ nō remanet cū ea. immo foras exit. Jnicialis v̈o dicit iniciū sapie. quia est inchoata sapia. quā cū quis habē incipit. sapiam ⁊ charitatem habere incipit. Jnde etiā est ꝙ vterqȝ timor dr̄ inicialis. ꝙ inuenire poteris ꝑ diuersa scꝑture loca. Vterqȝ etiā timor interdū dr̄ seruilis. quia ⁊ ipse inicialis qui est in charitate inchoata aliꝙd hȝ de seruili scȝ angorem pene. sicut ⁊ aliꝙd hȝ de casto. scȝ ꝙ timet offendere ac seperari. g

Ostendit ꝙ in xp̄o fuerit timor reuerentie. m

Jllud quoqȝ diligenter est notandū ꝙ in suꝑioribus Augustin⁹ dicit castū timorē esse eternū. ꝑ ꝙ cōfirmatur ꝑmissa snīa scȝ ꝙ spūs timoris erit in futuro sicut ⁊ alia dona spūssancti. sed nō habebit omnē illū vsū quē modo habet. Faciet em̄ tunc nos revereri deū nō timere. seꝑari vl' carere. Fuit ergo ⁊ in xp̄o timor ille. ſ iuxta vsum illum quē habebit in futuro in sanctis. Non enim timuit xp̄s seperari vel offendere deū sed eū pre omnibus reueritus est.

Jnquirit qualiter in xp̄o fuerit timor pene. n

Cum autē fuerit in xp̄o timor pene. queritur an iste timor fuerit mūdanus vel seruilis vel inicialis? Ad ꝙ dicimus nullū eoꝝ fuisse in xp̄o. quia timor mundanus malus est vt supra dictū ē. ⁊ in primo gradu cum mundo deseritur. Seruilis vero vel inicialis in perfecta charitate non est. Nullus ergo timoꝝ istoꝝ fuit in xp̄o. quis ergo fuit timor iste quo penā timuit? Potest timor ille dici naturalis vel humanus qui omnib⁹ ho-

58 g Vterqȝ timor ⁊c. Contra. Si timor inicialis dr̄. qꝛ in eo inchoatur sapia ⁊ grā. et timor seruilis est hmōi. videtur ꝙ ꝙ timor seruilis sit inicialis ꝙ falsum ē. Juxta hoc querit ꝓpter ꝙd timor in sacra scriptura potius dr̄ inicium sapie ꝙ aliud donū. ⁊ quare magis dicit iniciū sapie ꝙ alicui⁹ alterius doni aut virtutis aut gratie. R̄o. dōm ꝙ cū duplex sit iniciū. vicȝ intra vel extra. inicialis denominatur a principio intra quod est nature principiū intrinsecū. Seruilis autē habet rōem principij extra. ⁊ ꝓpterea nec erit nec debet dici inicialis. Ad illud ꝙ queritur quare magis dr̄ principium sapie ꝙ alterius doni. dōm ꝙ in ꝓficiendo in bonum donū timoris est primum inter oīa dona: ⁊ donū sapie est supremum. cū ergo rō inicij et principij debeat attribui ꝑmo. hinc ē ꝙ rō inicij dȝ attribui timori. quia nō in sūmo stat⁹ est. Hinc est

minibus inest quo horret mors ac formidat pena. Et dicit timor iste nālis. nō quia accesserit hoī ex natura ſm ꝙ ꝑus fuit instituta. quia nō fuit iste timor concreatus homini. nec de bonis nālib⁹. ſ quia ex corrupta natura ꝑ peccatū omnib⁹ aduenit. cui correptio inolevit tanꝙ esset naturalis. ⁊ est iste timor effectus peccati vt predictum est.

ꝙ timor magis dicit principiū sapie ꝙ alicui⁹ alteri⁹ doni. Alia vero ꝙ dicunt in lr̄a sunt satis plana. Ex his autē que in lr̄a dicta sunt possent formari sex ꝓblemata de timore. vt primum sit de timoris diffinitione. Secūm de obiecto. Terciū de diuisione magistri. Quartū de diuisione doni. Quintum de doni gratuiti nominatione. Sextū et vltimū de eius cōparatione ad donū sapientie ⁊c.

Ad intelligentiā hui⁹ ꝑtis in qua quidē agit de dono timoris incidit hic questio circa duo. Primo em̄ querit de timore informi siue seruili ꝙ est cū peccato. Scd̄o ꝙrit de timore gratuito. qui datur cū spiritusancto. Circa ꝑmū querūt tria. Primū est de timore seruili ꝑ cōparatōnē ad suum ꝑncipiū. Scd̄m est de timore seruili ꝙtū ad suū vsū. Terciū est de eodē timore ꝑ cōparationē ad gratie complementum.

Questio. j. b

De timore seruili ꝑ comparationē ad eius ꝑncipiū. Vtrū videlicet timor seruilis sit donū spūssancti diuinitus datū. Et ꝙ sic videt primo per glo. suꝑ illud Roma. viij. Non accepistis spm̄ seruitutis iterū in timore. ibi glo. Caue ne ex eo ꝙ ait spm̄ seruitutis et spm̄ adoptionis diuisum intelligas spm̄. cū sit vnus atqȝ idem spiritus. Si ergo spiritus adoptionis est donum spūssancti. ex hac glo. videt necessario posse concludi ꝙ ab eodē sit timor seruilis. Jtē aug. dicit ⁊ habet in lr̄a. Bonus est timor seruilis et vtilis ꝑ quē fit paulatim ꝯsuetudo iusticie. Sed omne datum optimū ⁊ omne donū ꝑfectū desursum est. ergo timor seruilis desursum descendit. Jtē hoc ipsum videt ꝓbari aucte ve. te. qꝛ sicut dr̄. Radix sapie est timor dn̄i. Et ꝓuerb. xv. Jn timore dn̄i declinat oīs a malo. Et esaie. xxvj. A timore tuo dn̄e cōcepimus ⁊ ꝑturiuim⁹ spm̄ salutis. Si ꝙ timor seruilis ē iniciū sapie. et facit declinare a malo. ⁊ bonū ꝯcipe. ⁊ hoc totū nō ē nisi a dono dei. videt ꝙ ꝙ timor seruilis sit donū spūssancti. Jtē nō solum a deo est gratia cooperans ſ etiā grā voluntatē ꝑparans. ꝙ non solūmō a deo erat timor ille ꝙ regit hominē in statu iusticie. sed etiā qui ꝑparat ad illū statū. Cū ergo timor seruilis sit hmōi. videt ꝙ timor seruilis sit donū spiritussancti. Jtem plus est timere deū ꝙ credere. Multi em̄ credunt ꝙ nō timent. ſ fides qua ꝙs credit etiā in statu peti datur hoīni desursum. ꝙ ⁊ donū ꝑ ꝙ timet. sed timor seruilis est hmōi. ꝙ ⁊c. Sed contra. omne donū spūssancti pōt stare cum spūsancto. quia spūssanctus nō repugnat suis donis. ſ qn̄ spūssanctus infundit tūc timor seruilis expellitur sicut dicit Aug. ⁊ habet in lr̄a. ꝙ timor seruilis nō est donū spūssancti. Jtē omne spūssancti donū habȝ exemplar correspondēs in deo. sed timor seruilis nō hȝ exēplar correspōdēs in deo. nec inꝙtū timor. nec inꝙtū seruilis. Jn deo em̄ nullus est pauor. nulla est seruitus. ergo ⁊c. Jtē omne donū spūssancti dat ad habilitandū animā ad aliꝙd arduū et excellens. sed timor potius consistit in depressione ꝙ in aliqua erectione. et potius est ex virtutis indigētia ꝙ ex sufficiētia. videt ꝙ ꝙ timor seruilis nō sit donū spūssctī. Jtē sicut contingit deū timere ꝓpter penas quas infligit. sic etiā ꝯtingit amare ꝓpter beneficia ꝙ nob' tribuit etiā in statu patrie. sed amor ille qui est ꝓpter tꝑalia hic nō ponit inter spūssācti dona. ꝙ nec timor seruilis qui ꝑncipaliter hȝ ꝯculū ad penā. Jtem sicut aliquis dimittit transgredi mandata dei ꝓpter timorē penaꝝ eternaꝝ. sic latro dimittit transgredi edictū reg' ꝓpē timorē furcaꝝ. ſ timor ꝙ latro timet furari ne suspendat nō ponit esse donū spūssancti. ergo silr̄ videt de illo timore quo quis timet peccare ne eternaliter puniat. im̄o videt multo fortiori rōne. quia si malū faciliter timet. maius malū multo facilius timet. cū ergo maius malū sint pene eterne ꝙ tꝑales. si nō egemus dono ad timendū penas tꝑales. multo magis videtur ꝙ nec ad timendū penas eternas. R̄o. dōm ꝙ absqȝ dubio timor serui- 59
lis est donū spūssancti. Et rō huius est. qm̄ sicut donum dei est nosse siue credere penas futuras pro eo ꝙ ibi est quedā cordis illuminatio ⁊ directio. sic donum dei est illas penas eternas refugere ⁊ timere. ꝓ eo ꝙ ex tali dono est quedā emollitio. ⁊ fluxus concupiscentialis restrictio. et in hoc quedā rectificatio. Qꝛ em̄ ibi sit emollitio satis innuit Hiere. ꝓpheta. cū dicit. Jndurasti cor nostrū vt nō timeremus te. Qꝛ ibi sit fluxus concupiscentialis restrictio innuit ꝓpheta in ps̄. cum dicit. Confige timori tuo carnes meas. ꝙ quidē non solū fit timore casto sed etiam seruili. quo timent eterna supplicia. ⁊ timet diuina iusticia. Et ꝓpter illoꝝ timorē cessat hō a peccatorū ꝑpetratione. licet nō omnino cesset a volūtate. sicut dicit glo. ꝙ totū est ex diuino munere. Jdeo concedende sunt rōnes ad hanc partē inducte. Ad illū 60
ergo ꝙ primo obijcit in cōtrariū ꝙ timor seruil' nō manet cū spūsancto. dōm ꝙ dona spūssancti sunt in multiplici differentia. Quoddā nāqȝ donū est a spūsancto sed nō cū spūsancto. quia ꝑparat ad spm̄sanctum. ⁊ tale donū est timor seruilis ſm ꝙ huiusmodi. Quoddā autē est donū a spūsancto ⁊ semꝑ cum spūsancto. quia ꝑ ipsum cōsecrat habitaculū spūisancto. sicut est donū charitatis. Quoddā vero est donū ꝙ est donū a spūsancto. ⁊ aliꝙn̄ cū spūsancto. aliꝙn̄ sine spūsancto. sicut donū ꝙ est ad spūssancti manifestationē. ⁊ est ordinatū non solū ad ꝓpriam vtilitatē sed etiā ad alienā. sicut donū ꝓphetie et donum scie. que aliꝙn̄ in malis. aliꝙn̄ in bonis reperiri habent. Cū ergo dr̄ ꝙ donū spūssancti compatit se cū spūsancto. dōm ꝙ illud habet instantiā in eo dono ꝙ ordinat ad habitationē spūssancti preparandam. Posset etiā aliter dici ꝙ timor seruilis et si inquantum seruilis est nō possit stare cum spūsancto ꝓpter annexā imꝑfectionē que dicit repugnantiam ad statū gratie. tn̄ ꝙtum ad aliꝙd sui nihil prohibet ipsum cū spūsancto stare. sicut infra melius manife

61 stabitur. ⁊ q̄tum ad hoc est donū eius. ¶ Ad illud
qđ obijcit̄ ꝙ omne donū spūssancti habet exemplar
correspondens in deo. dōm ꝙ si illud spāliter intel-
ligatur q̄tū ad omnē eius ꝓprietatē sic nō est verū.
sed si generaliter intelligatur vtpote ꝙ dicat̄ illud
habere exemplar in deo qđ habet aliquid correspon
dens sibi vel ſm se vel ſm suū genus sic veritatē ha
bere potest. Et hoc mō timor potest habē exemplar
in deo. quia q̄ timet elongatur a malo ⁊ stat intra fi-
nes ꝓprios. ita ꝙ supra se non erigitur. Vtrūq; autē
istoꝝ contingit repiri in deo. quia deus a malo maxi
me elongatur. et nullo mō supra seipm erigitur. iđo
dū per timorē deo subijcimur. eidē assimilamur. ⁊ ta
lis assimilatio sufficit ad hoc ꝙ timor habeat suffici
62 entē rōnem doni ¶ Ad illud qđ obijcit̄ ꝙ omne do
num spūssancti datur ad habilitandū animā ad ar-
duum et excellens. dōm ꝙ sicut inordinate amare
est magne virtutis ⁊ excellentie. sic inordinate timē
est segniciei et ignauie. ordinate vero timere magne
est excellentie. Qui eñ deū veraciter timet. nihil ter
renum et caducū timet. imo ex ipso timore dei ipsis
timoribus superefertur. Ideo licet actus timoris vi-
deatur ptinere ad quandā defectibilitatē. ſm verita
tem tamē ptinet ad excellentiā et nobilitatē. ⁊ quia
in timore seruili incipit hō deum ipsum timere. hinc
63 est ꝙ donū spūssancti est hic imperfectū ¶ Ad illud
qđ obijcit̄ ꝙ sicut contingit deū timere ꝓpter penas.
ita et amare ꝓpter beneficia. dōm ꝙ sicut beneficia
quedā sunt p̄sentia. quedā futura. quedā que viden
tur. quedā que expectant̄. sic etiam et pene. Et si q̄s
timeat deū solūmodo ꝓpter penas p̄sentes quas iā
expertus est. hoc nō habet necessario ex dono. sed cū ti
met ꝓpter supplicia futura que credit infligenda eē
omnibus qui contēnunt diuinā iusticiā. sic ⁊ in amo
re intelligendū est ꝙ amor eternoꝝ bonoꝝ est donū
dei. Amor vero presentiū potest esse ex ipso naturali
affectu. et ideo ex hoc nō potest cōcludi ꝙ timor ser-
uilis nō sit donū. quia timore seruili non timent̄ tm̄
tpalia supplicia sed etiā eterna sicut tactū est supra.
64 ¶ Ad illud qđ obijcitur de latrone qui timet furari
ꝓpter suspendiū. dōm ꝙ nō est simile sicut iā tactuз
est. quia naturali cognitione ⁊ estimatione latro co-
gnoscit illud suppliciū et illud reformidat. nō autez
sic ē de supplicio infernali. imo oportet ꝙ timeat per
fidem. et amplius ꝙ cor quodāmodo mollificet̄ vt
exhorreat illa supplicia ad fidei instinctū. Propt̄ea
ratio illa nō valet. quia nō est simile hinc ⁊ inde.

Questio.ij. b

De timore seruili in cōparatione q̄tū ad eius vsum
Vtrū scз vsus timoris seruilis sit bonus an malus.
Et ꝙ bonus sit videt̄. quia quales sunt habitus ta-
les sunt actus. sed timor seruilis cū sit donū spūssan
cti est bonus. ergo p documentū moralis ph̄i actus
eius est bonus. ¶ Itē maxima est ph̄i ꝙ cui⁹ vsus
bonus. ipm quoq; bonū est. ⁊ cui⁹ vsus malus ipm
est malū. ḡ si vsus timoris seruilis est malus. ipse ti-
mor seruilis esset malus. sed nō est malus cuз detur
diuinitus. ḡ actus eius est bonus ¶ Itē omnis ha
bitus cuius vsus p̄parat hominez ad susceptionem
gratie est bonus q̄tū ad vsum. sed timor seruilis est
hmōi. quia per vsum eius introducit̄ charitas sicut
dicit Aug. et habet̄ in lr̄a. ergo ⁊c ¶ Itē null⁹ actus
quo quis vitat pctm̄ est pctm̄. sed actu timoris serui
lis recedit hō a pctō. ḡ actus timoris seruilis nō est
pctm̄. nō est ergo malus. et est malus vel bon⁹. ergo
bonus ¶ Sed ꝯ. super illud ps. Confige timori tuo
carnes meas. Glo. Aug. Timor seruil' carnē nō cru
cifigit. quia viuit in eo peccandi voluntas. ⁊ seque-
retur opus si speraret̄ impunitas. mallet eñ licere.
et dolet nō licere qđ lex vetat. s; ois talis motus ē di
recte ꝯ iusticiā. quia vellet iusticiā non esse. ois vero
motus ꝯ iusticiā est malus. ḡ actus et vsus timoris
seruilis ē malus ¶ Itē Grego. in moral. cū pena ti-
metur. ⁊ dei facies nō amat̄. timor ex timore est non
ex amore. s; ois actus qui ꝓcedit ex radice timoris ⁊
supbie est actus malus et dānabilis. ḡ vsus timoris
seruilis nō est bonus sed dānabilis ¶ Item nullus
actus incōpossibilis charitati ē bonus. s; timere ser-
uiliter ē actus incōpossibilis charitati. ḡ timere ser-
uiliter nō est bonū. Maior manifesta ē. quia chari-
tas bono nō repugnat s; malo. Minor aūt etiā ma-
nifesta est ſm verba Aug. et apli. quia spūs seruitu-
tis nō stat cū spū adoptionis ¶ Itē ois timor ortū
hз ex amore. ḡ timor seruilis ex amore hз ortū. s; ois
amor aut est nāl's. aut libidinosus. aut gratuit⁹. cū
ergo timor seruilis nō possit habē ortū ex amore gra
tuito. quia est in peccatore. nec ex amore nāli cōstat:
quia iā esset timor nālis. restat ḡ ꝙ ex amore libidi-
noso. sed ois actus q̄ exit ex amore libidinoso ē ma-
lus et culpabilis. ḡ actus timoris seruilis ē malus.
¶ Itē amare deū ꝓpter tpalia p̄ncipaliter est pctm̄
⁊ malū. ḡ silr timere deū ꝓpter penas p̄ncipaliter est
malū. s; hoc est timere seruilit̄. videt̄ ḡ ꝙ actus timo
ris seruilis semp sit culpabil' ¶ Itē timor seruil' nō
dr̄ seruilis nisi a seruitute peti. ḡ pari rōne nullus dr̄
timere seruilit̄ nisi ad illū actū sit annexa circūstan-
tia peti. sed circūstantia peti annexa actui facit totū
actū deformē. ḡ videt̄ ꝙ actus et vsus timoris serui
lis sit semp culpabilis et deformis ¶ R°. ad p̄dicto
rum intelligentiā est notandū ꝙ cū dico timorē ser-
uilem duo dico. videlicet ipm habitū quo anima di
sponit̄ ad timendū deū vt punientē eos qui preuari
cantur. ⁊ vlterius nomine seruitutis importat̄ de-
formitas peti que annexa ē illi habitui in eodē hoie
rōne cui⁹ ille hō dicit̄ esse seruus peti. et timor in co
existens dr̄ esse timor seruil'. p hunc etiā modū cū di
co aliquē timē seruilit̄ duo dico. videlicet. actum ab
illo habitu egredientē. ⁊ voluntatis seruilitatez siue
deformitatē cōcomitantē. Sed attendenduз ꝙ hoc
pōt esse duplr̄. aut ita ꝙ deformitas illa voluntatis
cōcomitet̄ q̄tū ad habitū. aut q̄tū ad actū. Si cōco
mitat̄ solū q̄tū ad habitū. sic pōt esse ꝙ aliquis ser-
uiliter timeat. et tm̄ motu illo nō peccabit. q; si ex re-
cogitatione penaꝝ aliq̄s abhorret offendere deū. h̄
pōt esse p̄ter omne pctm̄. Si aūt cōcomitat̄ in actu
q̄uis ipm timē de se nō sit malū. tm̄ rōne deformitat̄
actualr̄ annexē deprauat̄. sic aliq̄s q̄ timet penas. ⁊
timēdo dolet ꝙ tales pene infligunt̄ p culpa. ⁊ actu
etiā cōcupiscit peccare si nō esset illa pena. et h̄ mō
timere seruilr̄ ē pctm̄ et malū. hoc aūt nō est semp
cum q̄s mouet̄ timore seruili. alioq̄n p vsum illius
doni magis se hō a grā elongaret q̄ p̄pararet. quod
plane falsum ē. Et iđ cōcedendū est ꝙ vsus timoris
seruil' pōt esse bon⁹. licet nō sit bon⁹ bonitate meriti
s; magis bonitate p̄parante vel ordināte ad meritū
q̄ simul stat cū pctō. Vñ et rōnes q̄ hoc ondunt con
cedende sunt. licet rō vltima sit sophistica. q; ꝓcedit

65 ex suppositione falsa ¶ Ad illud vero qđ p̄mo obij
citur in cōtrariū ꝙ in timore seruili viuit voluntas
peccandi. ⁊ ꝙ dolet de eo qđ lex vetat. dōm ꝙ illud
verbū Aug⁹. nō intelligitur ꝙ semp q̄n timet doleat
actu. ⁊ similiter ꝙ voluntas peccandi semper sit in
actu. sed hoc dicit q; manet in habitu ⁊ radice. Licз
autē voluntas sit p potentiā deformata ⁊ regnet in
ea mal⁹ amor. pōt tm̄ aliq̄n moueri ad aliqua bona
opa in genē. vel ex circūstantia p aliquā grām grat̄
datā nō cōmittendo culpā. sicut pз p multa exēpla.
66 ⁊ sic pōt esse in pte ista. ¶ Ad illud qđ obī ꝙ timē
seruiliter est ex timore sicut dicit Grego. nō ex amo-
re. dōm ꝙ ex nō dicit ibi cām sed cōcomitantiā. ⁊ cū
dicit cōcomitantiā in actu. tūc deformat actū timo-
ris seruilit̄. cū dicit cōcomitantiā in habitu nō opor
tet ꝙ deformet. sed tm̄ facit ipm deficere a meriti ꝑfe
67 ctione ¶ Ad illud qđ obī ꝙ actus incōpossibil' cha
ritati est malus. dōm ꝙ aliq̄s actus pōt esse incom-
possibilis alicui rōne circūstantie ꝓprie quā habet ex
ꝓprio habitu. vel rōne alicui⁹ annexi. Cū ergo dī ꝙ
actus timoris seruilis ē incōpossibilis charitati. hoc
nō est rōne ipsius actus p se ⁊ ſm se. quia hñs chari
tatē pōt bene timē deū rōne pene. s; hoc intelligitur
rōne annexi qđ facit ipm deficere a merito charita-
tis. ⁊ iđ ex hoc nō sequit̄ ꝙ actus timoris seruilis sit
malus. sed vel ē malus. vl' est in hoie ſm statū malū.
68 et cōclusio ē vera rōne alterius ptis ¶ Ad illud qđ
obī ꝙ timor seruilis hз ortū ex amore. dōm ꝙ timor
seruilis nō hз ortū ex amore libidinoso. sed pōt hr̄e
ortuз ex amore nāli. Amor eñ nālis duplr̄ dī. Vno
mō qui est cū ipsa nā plantatus. Alio mō ille qui est
ex nāli affectu et voluntario exercitio acq̄situs sine
grē dono. ⁊ ex tali amore pōt hō pctōr seipm sine ipō
pctō amare. ⁊ mala sua fugē siue p̄ntia siue futura.
et ex tali amore timor seruilis hз ꝓcedere. Si enim
hō seipm amat ad hoc vt acquirat salutē. ⁊ ex hoc ti-
meat eterna tormenta incurrere. talis affectio amo
ris q̄uis nō sit ex charitate. pōt tm̄ esse absq; libidine
Aliter pōt dici ꝙ sicut timor mūdanus quo quis ti-
met amittere mūdana est ex amore mundi. et timor
humanus ex amore tpalis salutis. sic timor seruilis
cū aliquis timet incurrere eťna tormēta est ex amo-
re eterne salutis et beatitudis. ⁊ iste amor q̄tū est de
se non est culpabilis. sed est vel nālis. vel gratuitus
a grā gratis data. vl' gratuitus a grā gratū faciente.
⁊ timor seruil' bene pōt esse ex amore salutis primo
vel medio mō dicto. ⁊ iđ falsum supponit cū dicit ꝙ
69 est ex amore libidinoso ¶ Ad illud qđ obī ꝙ amor
dñi ꝓpter tpalia p̄ncipalr̄ est pctm̄. dōm ꝙ nō est si-
mile de amore ⁊ timor̄. q; amor est ille qui facit frui.
⁊ eius est quietare vel ad aliud inclinare. et iđ pec-
cat q̄ diligit deū ꝓpter tpalia p̄ncipalr̄. quia facit de
via finē. et de fine viā. nō sic aūt est ex parte timoris.
Alia est rō quia cū quis amat deū ꝓpter tpalia duo
sunt ibi amata. sed cū quis timet deum ꝓpter penas
quas infligit vnus solus ē quē timet. Qui eñ timet
habentē cultellū. vno ⁊ eodē timore timet cultellum
siue plagā cultelli et actionē percutientis. ⁊ iđ nō est
70 simile hinc et inde ¶ Ad illud qđ vltimo obijcitur
ꝙ timē seruiliter est timē cū circūstantia peccati. di-
cendū ꝙ illa circūstantia siue deformitas peccati po
test poni circa actū timendi rōne ipsi⁹ actus vel rōne
timētis. Et si ponat̄ ratione ipsius actus. tunc vtiq;
actus deformatur et efficit̄ malus rōne annexi sicut
prius fuit expositū. Sed si ita sit ꝙ ponat̄ rōe ipsius
timentis. sic potest esse ꝙ actus non sit deformatus.
sed quia deformitas est circa timentē. licet ſm illam
deformitatē nō actualiter moueat̄. ⁊ ꝓpterea nō est
oportunū ꝙ timere seruiliter semp sit pctm̄. imo hoc
potest esse vtile ⁊ p̄paratoriū respectu gratie.

Questio.iij. i

De timore seruili in cōparatione ad grē cōplemētū.
Et q̄rit̄ vtrū timor seruilis expellat̄ grā adueniente
Et ꝙ sic videt̄ p̄mo aucte Aug. quā mgr̄ adducit in
lr̄a. Timor locū p̄parat charitati. cū autē venit cha
ritas pellit̄ timor qui ei p̄parauit locū. sed cōstat ꝙ
hoc intelligit̄ de timore seruili. ḡ timor seruilis pelli
tur superueniente grā ¶ Item spūs libertatis repu-
gnat spiritui seruitutis. sed spūs grē et charitatis est
spūs libertatis. spūs vero timoris seruilis est spirit⁹
seruitutis. ḡ superueniente grā pellitur timor seruilis
¶ Itē nullus hñs gratiā et charitatē principalr̄ in-
tuetur penā. quia p̄ncipalius intuetur diuinā com-
placentiam. sed timor seruilis p̄ncipalr̄ facit intueri
penā. ḡ timor seruilis nō pōt stare cū gratia ¶ Itē
sicut se hз amor qui est ante gratiā ad amorē qui est
ex grā. sic se hз timor seruilis ad timorē gratuitū. sed
amor gratuit⁹ alius est ab amore acquisito vel gra-
tis dato. ḡ timor inicialis alius est a timore seruili.
Si ḡ timor seruilis nō pōt fieri inicialis. videtur ꝙ
manere nō possit cū charitas superuenerit ¶ Sed ꝯ.
sicut se hз fides informis ad fidē formatā. sic se hз ti
mor seruilis ad timorē gratuitū. sed fides informis
format̄ ſm ꝙ habitū est in precedentib⁹. ergo videt̄
ꝙ timor seruil' gratificet̄ cū gratia infundit̄ ¶ Itē
plus distat grā gratū faciens a natura q̄ distet a do
no grē gratis date. sed grā superueniens nām nostrā
nō excludit sed potius p̄ficit. ḡ cuз timor seruilis sit
donū grē gratis date. videt̄ ꝙ nō expellat̄ sed poti⁹
p̄ficiat̄ adueniente grā charitate ¶ Itē timore ser-
uili timet̄ pena. timore iniciali timet̄ pena ⁊ dei of-
fensa. ḡ timor inicialis se hз ex quadā additione ad
timorē seruilē. sed qđ se habet ex additione ad alte-
rum continet illud ⁊ adhuc amplius. ergo in timo-
re iniciali continet̄ timor seruilis. ⁊ similiter timor
seruilis nō expellitur p aduentū charitatis ¶ Itez
gratia quantum est de se non repugnat nisi peccato.
nō ei qđ ex pctō trahit originē sicut est inicium ⁊ se-
quela. sed timor seruilis non est peccatū. sed ex pctō
trahit̄. ergo ei grā nō repugnat. Et si hoc. tunc non
videt̄ expelli per grām ¶ R°. ad predictoꝝ intelli- 71
gentiam est notandū. ꝙ circa hoc est duplex modus
dicendi. Vnus nāq; modus dicendi est. Cum dico
timorē seruilē duo dico sicut tactū est prius. videli-
cet ipm donū. ⁊ defectum deformitatis eidē dono an-
nexum. nō ratione ipsius doni. sed rōne eius in quo
est. Cum ergo gratia superuenit expellit ipsum q̄tū
ad defectum deformitatis annexū. non autē inq̄tuз
est donum diuinitus gratis datuз sicut in preceden
tibus tactum est de fide informi. ¶ Alius autē di-
cendi modus est ꝙ timor seruilis omnino expelli-
tur adueniente gratia. non solum q̄tuз ad id quod
habet seruitutis. sed etiam q̄tum ad hoc qđ habet
humilitatis. Et ratio huius est. quia huic timori
seruitus quodammodo est annexa essentialiter.
Habet enim ortum magis ex amore sui q̄ ex a-
more dei. Unde et timor iste seruilis facit penam

principalr intueri. Jō sicut fides ꝓpter repugnantiā
enigmatis sibi annexi ad gloriā euacuat̄ ipsa supue
niente. sic habitus timoris seruilis expellitur supue
niente charitate. Et huic mō dicendi videt̄ cōsona
re verbum Aug. quo dicit ꝙ timor seruilis respectu
charitatis introducende se habet sicut seta respectu
fili. Ex his autē duob⁹ modis dicendi potest dici ter
cius modus quasi cōmixtus ex vtroqꝫ. ⁊ tenēs me
dium inter vtrūqꝫ. Ualde eñ difficile videt̄ dicere
ꝙ ille habitus quo quis habilis erat ad cessandum
a culpa. supueniente gratia statim recedat. cum con
trariū hui⁹ dicet ipsa experientia. Difficile etiā vide
tur dicere ⁊ sustinere ꝙ timor seruilis similiter ma
neat adueniente gratia. cū sit alia differentia timo
ris ꝙ̄ timor inicialis. nec videt̄ ab eodē trahere ori
72 ginem. ⁊ verba Aug. satis vident̄ contradicere. Et
ꝓpterea possumus dicere ꝙ timor seruilis tres ha
bet cōditiones. Unā sicuti materialē ⁊ substratā. et
hec est timere penā eternā. Alteram sicut formalem
⁊ completiuā. ⁊ hec est principaliter intueri illā pe
nam. Terciā sicut annexā. ⁊ hec est habē voluntatē
deformē cōiunctā. Cum igit̄ gratie donū supinduci
tur. timor seruilis q̄tū ad hoc qđ materiale erat in
ipso. hoc est inq̄tū habilitabat ad timendū penam
manet cū gratia. quia gratie nō repugnat. Q̄tū vo
ad alias duas cōditiones videlicet q̄tū ad comple
tiuam et q̄tuꝫ ad annexā pellitur p ipsam gratiā. qꝛ
cum gratia supuenit. nec principalr intuet̄ penam.
nec habet annexā voluntatē malā. ⁊ sic haberi pōt
ꝙ donū timoris seruilis q̄tū ad aliquid sui adueni
ente gratia pellitur. ⁊ q̄tū ad aliquid manet. et hoc
viso patet rñsio ad questionē. patet etiam ꝑ magna
pte responsio ad obiectiones ad vtrāqꝫ partē. quia
neutre simplr concludunt veritatē. ideo oportet re
73 spondere hinc ⁊ inde. ¶ Ad illud qđ primo obijcit̄
de auctē augustini qua dicit ꝙ timor seruilis expelli
tur adueniente charitate. dicendum ꝙ hoc non di
cit ꝙ totaliter pellatur. sed ꝙ dominiuꝫ seruitutis q̄
ꝑncipaliter penā intuet̄ ab ipso timore adueniente
74 charitate auferatur. ¶ Ad illud qđ obijcit̄ ꝙ spūs
seruitutis repugnat spūi libertatis. dōm ꝙ verū est
q̄tū ad illud qđ est in eo seruitutis. sed timor serui
lis aliquid habet in quo cōmunicat cū timore inicia
75 li. ⁊ rōne illius nō oportet ipm expelli. ¶ Ad illud
qđ tercio obī ꝙ timoris seruilis ꝑncipaliter ē intue
ri penā. iam patet rñsio. quia q̄tū ad illā conditionē
habet expelli qua vicꝫ penā intuet̄ ꝑncipalr. ⁊ ꝓpter
76 hoc non sequit̄ ꝙ expellat̄ generalr. ¶ Ad illud qđ
obijcitur ꝙ sicut se habet amor peccatoris respectu
amoris gratuiti. sic timor seruilis respectu timoris
casti. dōm ꝙ nō est simile. qm̄ sicut in ꝑcedentibus
habitū fuit charitas nō potest fieri informis. vt pa
tet. qñ aliquis cadit a charitate. ⁊ tñ post lapsum re
manet ibi timor eternoꝝ suppliciorꝝ. Et si obijcias
ꝙ amor est radix timoris. ḡ debꝫ currere pari passu.
dōm ꝙ nō valet. quia silr est radix spei. ⁊ tñ spes pōt
esse informis ⁊ formata. Et rō hui⁹ assignata fuit su
pra. Et sic patet ꝙ rōnes ille nō cōcludunt ꝙ timor
77 totaliter expellat̄. ¶ Ad illud vo qđ obī ꝙ simplr
manet p simile ⁊ in fide informi ⁊ formata. dōm ꝙ
non est simile ex pte ista ⁊ ex illa. qm̄ fides informis
assentit ꝓpter se ⁊ sup oīa ⁊ in omnib⁹ cui consentit
fides formata. nō sic aūt est de timore seruili ⁊ inicia
li. quia timor seruilis ꝑncipaliter intuet̄ penā. timor
aūt inicial̄ nō principalit̄ intuet̄. sed principalit̄ in
tuetur diuinā offensam. ¶ Ad illud qđ obī ꝙ natu 78
ra non pellitur a grā. dōm ꝙ nō est simile. quia na
turalia insepabilia sunt. q̄a dantur ad semp. ⁊ ideo
nō auferunt̄ supueniente grā. quedā antē sunt gra
tis supaddita que dant̄ solūmodo ad tp̄s pro statu
determinato. ⁊ ideo pellunt̄ ⁊ cessant recedente sta
tu illo. ⁊ sic est repire in ꝓposito. ¶ Ad illud qđ obij 79
citur ꝙ timor inicialis addit super seruilem. dōm ꝙ
quedā est additio simplr complens. quedā est addi
tio distrahens. Timor inicialis addit supra seruilē.
⁊ hoc quidē non solū complendo. verū etiaꝫ distra
hendo. quia sicut dictū est aufert ei defectū cōcomi
tantē q̄ quidē est voluntas deformis. ⁊ conditioneꝫ
etiā complentē que quidē erat ꝭm statū illuꝫ princi
paliter intueri penā sicut tactuꝫ est supra. ⁊ ideo sic
supra ipsum addit ꝙ aliquid de ipso diminuit et ex
pellit. ¶ Ad illud qđ obijcit̄ ꝙ gratia nō repugnat 80
nisi peccato non ei qđ habet originē a pctō. dōm ꝙ
nō solū huic repugnat. sed etiā ei qđ habet annexū.
⁊ ꝓpter hoc ⁊ q̄tum ad hoc ꝙ penā habet. ⁊ formi
dat penā futurā. introductū est ex culpa. ⁊ ideo non
est mirū si aliquo mō pellitur adueniente gratia. qꝛ
nō tm̄ habet totaliter ex culpa introduci. verū etiā
ex dono dei ꝭm ꝙ aliq̄d sui. hinc est ꝙ sic pellitur ꝙ
nō totaliter destruitur. Et ꝭm hoc satis de plano re
spondere potest autoritatibus ⁊ rōnibus que hinc ⁊
inde introducunt̄.

Consequēter querit̄ de timore gratuito. Et cir
ca hoc querunt̄ tria. Primo q̄rit̄ de ipso timo
re q̄tū ad eius diuisionē. Scđo querit̄ de eodē q̄tū
ad eius diminutionē. Tercio ⁊ vltimo querit̄ q̄tuꝫ
ad eius euacuationē.

Questio. j. k

De timore gratuito q̄tū ad diuisionē eius qua diui
ditur in inicialem ⁊ filialē. Utrū iste sint diuerse ti
moris spēs. Et ꝙ sic videt̄ primo p diuisionē magi
stri qua diuidit timorem in quatuor differentias. et
omnes alie differentie sunt formalit̄ differentes. vi
detur ergo ꝙ similr sic repire circa timorē inicialem
⁊ filialem. ¶ Itē hoc ipsum videt̄ rōne. quia timor
inicialis ⁊ filialis aut distinguit̄ q̄tum ad essentialē
differentiā. aut solū q̄tum ad statū. Si pmo modo
tunc habeo ꝓpositū. Si secundo mō. contra. quia ti
mor habet esse in triplici statu ꝭm ꝙ triplex est stat⁹
hominis iusti. videlicet in statu incipientis. ꝓficien
tis. et pfecti. Cum ego mgr̄ illā differentiā nō appo
nit. videt̄ ꝙ aut est insufficiens. aut istas differētias
timoris nō assignet solūmodo quo ad statū. nec tm̄
diuisio magistri videt̄ esse insufficiens. immo et di
uisio Aug. ⁊ aliorꝫ qui de hac materia loquunt̄ qui
solūmodo in has spēs diuidunt timorē gratuitum.
¶ Ite diuersitas habituū venit ex diuersitate obie
ctorum. sed sicut magister innuit. cōmuniter etiam
tenetur. ꝙ timor inicialis habet oculum ad penam.
timor vero filialis habet oculum ad offensam. ergo
videtur ꝙ hic timor ⁊ ille sint diuerse spēs timoris.
¶ Itē timor inicialis mediū tenet inter seruilem et
filialem. ⁊ q̄tum ad rōnem deueniendi. quia p serui
lem deuenit̄ ad filialē mediante iniciali. ⁊ etiā q̄tuꝫ
ad mediū timendi. Cum ergo timor inicialis sit di
uersa species a timore seruili. videtur etiam ꝙ sit di
uersa a filiali. ¶ Sed contra. Si vnum opposito
rum dicitur multipliciter ⁊ reliquum. ⁊ si non. non.

sed spēs non habet multiplicari per spēs et differen
tias. ergo nec timor. ¶ Itē magis pfectū et minus
perfectū non diuersificant rem q̄tum ad spēm. sed
timor inicialis et filialis differunt sicut magis perfe
ctum ⁊ minus pfectū. ḡ ꝭm spēm nō distinguuntur.
¶ Itē sicut cōtingit ponere timorē inicialē ⁊ filialē
qui est pfectior. sic etiā cōtingit ponere timorē inicia
lem ⁊ filialē cōsummatū et pfectū. cū ergo amor per
has differentias nō habeat ꝭm spēs diuersificari. vi
detur silr ꝙ nec timor. ¶ Itē que hñt ortū ab eodeꝫ
ꝭm spēm sunt eiusdem spēi. qꝛ si causa est vniuoca. ⁊
effectus vniuocus. ḡ timor inicialis ⁊ castus ortum
habēt ab amore gratuito ꝭm ꝙ vult Aug⁹. ⁊ iste est
vnus amor tm̄ ꝭm spēm. ḡ videt̄ ꝙ silr sit ⁊ in timo
re. ¶ Itē si plures sunt timores gratuiti diuersi ꝭm
spēm. cū quilibet eorꝫ sit donū spūsscti. tunc videt̄ ꝙ
dona spūssancti sint plura ꝙ̄ septem. ¶ Itē si timor
inicialis ⁊ gratuitus differunt. hoc nō est nisi qꝛ iste
hꝫ oculos ad penā. ille ad offensam. sicut mgr̄ tan
git in lrā. Sed ꝯ. vna ⁊ eadē spēs timoris est q̄ quis
timet deū offendere et a deo separi. cū ergo ista sint
diuersa. ⁊ tñ timor ñ diuersificat̄ respectu hoꝝ. vide
tur silr ꝙ nec diuersificari habeat respectu pene et
offense. Marie cū videam⁹ ꝙ timor inicialis hēat
ad vtrūqꝫ aspicere. ¶ Rñ. ad ꝑdictoꝝ intelligentiā
est notandū ꝙ hic ē duplex modus dicendi. Quidā
cū voluerunt dicere ꝙ timor inicialis ⁊ filialis non
differūt nisi q̄tū ad statū. sicut ⁊ amor ex quo timor
sub his differentijs trahit originē. Uñ sicut amor in
cipiens ⁊ pficiens essentialit̄ est idē licet status sit di
uersus hic ⁊ ibi. sic voluerunt dicere se hēre in timore
iniciali et filiali. Sed illud nō videt̄ sufficere. p eo ꝙ
tercius posset timor assignari int̄ hos duos. vicꝫ. ti
mor ꝓficiens. Et iterū. nō videm⁹ talē modū distin
guendi siue diuidēdi esse in alijs donis gratuitis. cū
tm̄ in eis sit istos duos status inuenire. Et ꝓpterea ē
alius modus dicendi ꝙ timor inicialis ⁊ timor filia
lis sunt diuerse spēs timoris. ⁊ diuersus est vtrobiqꝫ
modus timēdi. ⁊ ad diuersa intuet̄ hō ꝭm illos du
os timores. Et hmōi signū est. qꝛ vnus euacuatur et
alter manet in patria ꝭm ꝙ dicit mgr̄ in lrā. qđ q̄dē
nō esset si essent idē in essentia. Uerūtñ adhuc istud
videt̄ valde difficile bene intelligere. qm̄ ꝭm pfectū
hōis in statu grē hñt esse in eo diuersi hitus timoris
formalr differētes. Et iō neuter istoꝝ modoꝝ videt̄
plane ipsi intellectui satisfacere. Possum⁹ igit̄ viam
mediā eligere. vt dicam⁹ ꝙ timor filialis ⁊ inicialis
nō adeo differāt sicut differūt spēs formalr differen
tes. cū vnus q̄dammō sit mālis respectu alterius. ⁊
quodāmō claudat̄ in altero. Timor eñ inicialis ti
met penam ⁊ offensam. timor vero filialis offensam
quidē timet. ⁊ attendit summi patris reuerentiā. et
sic vnus q̄dāmō se hꝫ ex additione ad alterū. ⁊ ideo
nō differt sicut due spēs diuerse vnū gen⁹ diuidētes
Nec tñ est ibi dīa solū q̄tuꝫ ad statū. qꝛ eo ꝙ timor
inicialis ꝑncipalr aspicit offensam. timor vo filialis
et si vnū oculū hꝫ ad offensā. principalē tñ hꝫ ad dei
reuerētiā. Et qꝛ diuersa hñt ꝑncipalia motiua. hinc
est ꝙ sunt diuersi modi timēdi. Quia vo vn⁹ claudi
tur in altero ⁊ alteri substernit̄. hinc ē ꝙ ꝓprie loq̄n
do nō sunt alter⁹ et alterius spēi. Pñt tñ dici diuer
si timores. tū rōne statuū. tū rōne modoꝝ timēdi. tū
etiā rōne ꝑncipaliū motiuoꝝ. sicut rōnes ad primā
81 ptē inducte oñdunt. ⁊ iō concedi pñt. ¶ Ad illud ḡ
qđ obī in ꝯriū ꝙ spēs nō hꝫ diuidi. ḡ nec timor. dōm
ꝙ rō illa nō valet. qꝛ illud intelligit̄ nō de diuisione
vniuoci ḡ de diuisione multiplicis. sicut pꝫ ex intelle
ctu illi⁹ cōsiderationis quā phs ponit. Si aūt q̄ras
q̄re magis timor hꝫ diuidi ꝙ̄ spes. dōm ꝙ spes sem
per ꝑncipalr intuet̄ vnū solū ⁊ summū bonū. timor
aūt ꝭm diuersos status mō principalr intuet̄ penā.
mō principalr dei offensā. mō ꝑncipalr intuetur dei
reuerentiā. et iō nō est simile ex ista pte ⁊ alia. ¶ Ad 82
illud qđ obī ꝙ magis pfectū et minus pfectū nō di
uersificant rem. dōm ꝙ ꝓprie loquēdo nō est ibi dif
ferentia ꝭm spēm ꝭm ꝙ dictū est. Uerūtñ rō illa nō
valet. qꝛ nō solū differūt penes pfectū ⁊ impfectum
ḡ etiam penes aliud ⁊ aliud principale motiuū. licet
vnū quodāmō ꝑsupponat alterū. ⁊ qđ erat formale
respectu vni⁹ sit male respectu alterius. ¶ Ad illud 83
qđ obī ꝙ illa q̄ habent ortuꝫ ab eodē ꝭm spēm sunt
eiusdē spēi. dōm ꝙ illud hꝫ veritatē in his q̄ generā
tur ꝭm generationē vniuocā. cū aūt timor ex amore
generat̄ nō est generatio vniuoca. et ꝓpterea ex vno
amore ꝭm spēm nō tm̄ pñt generari diuersi timores
imo pñt generari q̄tuor genera affectionū ꝭm Aug.
que formalr distinguunt̄. ¶ Ad illud qđ obī ꝙ tūc 84
erunt diuersa dona. dōm ꝙ vnus istoꝝ timoꝝ q̄tuꝫ
ad illud qđ hꝫ nobilitatis et cōpletionis claudit̄ in
alio. ⁊ ideo sub vno dono oēs hñt cōphendi. vicꝫ sb
spū timoris dñi. ¶ Ad illud qđ vltimo obī ꝙ si rōe 85
diuersoꝝ motiuoꝝ diuersificant̄. tūc timor inicialis
et filialis distinguerēt̄ in duos. dōm ꝙ nō est simile.
qm̄ ⁊ si timor inicialis ad duo habꝫ oculos suos. ad
vnū tñ hꝫ principalr. ad alterū ex ꝯñti. Silr ⁊ timor
filialis. et iō rōne illi⁹ motiui ad qđ principalr intue
tur vnusquisqꝫ illoꝝ hꝫ simplr vnitatē. sic aūt nō est
in ꝓposito. qꝛ inicialis timor ꝑncipalr aspicit ad vnū
vicꝫ ne offendat iusticiā. filialis aūt principalr aspi
cit ad aliud. vicꝫ ad patris reuerentiā. ⁊ iō nō est sile
ex hac parte ⁊ illa.

Questio. ij. l

De timore gratuito q̄tum ad eius diminutionem.
et querit̄. Utrū crescente charitate timor decrescat.
Et ꝙ sic videt̄ primo ex auctē beati Joh. in prima
Canonica. iiij. Perfecta charitas foras mittit timo
rem. sup quo dicit Aug. Quantum charitas crescit.
tantū ⁊ timor decrescit. ⁊ quantū illa fit interior. tan
to ille pellit̄ foras. maior hic charitas. minor timor.
sed constat ꝙ nō potest intelligi de timore seruili. qꝛ
ille nō stat cū charitate. ergo q̄tum charitas crescit.
tantū timor gratuit⁹ decrescit. ¶ Itē quanto quis
magis amat tanto magis sperat. ⁊ quanto magis
sperat tanto minus timet. ergo quanto plus crescit
in charitate. tanto magis decrescit in timore. ¶ Itē
quāto magis crescit charitas. tanto strictius ⁊ for
tius homo alligatur deo. et quanto strictius se sen
tit alligatū. tanto minus timet seperari. Si ergo ti
mor gratuitus est ille quo quis timet seperari a deo.
quantū charitas magis intendit̄. tanto timor ma
gis remittitur. ¶ Item crescente amore crescit gu
stus et delectatio. sed quanto plus crescit delectatio
tanto minuit̄ pena. si ergo timor penā habet. videt̄
ꝙ quantū charitas crescit. tantū necesse sit timoreꝫ
decrescē. ¶ Sed ꝯ. augmentata cā augmentat̄ effe
ctus. sed fides ⁊ amor tenent timorē gratuitū. ergo
fide et charitate crescente necesse ē piter ⁊ timorem
crescere. ¶ Itē q̄nto magis aliq̄s amat aliq̄d. tanto

magis dolet si illud amiserit.s sicut dolor est de bono amisso.sic timor ē de futuro ne amittat.g quanto aliquis magis amat aliqd.tāto magis timet ne amittat illud.ergo crescente charitate necesse est timorē crescere. ¶ Item quāto qs maiorē charitatē habet tanto humilior est.quia quāto sumus a tumore superbie saniores.tanto sumus dilectione pleniores. sicut dicit Aug.sed crescēte humilitate crescit timor dei.g a primo.crescente charitate necesse est timorē dei crescere.Itē quanto aliqd maioris charitatis ē. tanto sollicitior est vt seruiat deo.ꝛ ne faciat aliquid qđ deū offendat.Iuxta illđ Michee.vj.Indicabo tibi hō qd de⁹ reqrat a te.Et post.Et sollicitū ābulare cū dño deo tuo.sed quāto maior est sollicitudo vitandi culpā.tanto maior est timoris habundantia.
86 ergo ꝛc. ¶ R°.ad pdictoꝝ intelligentiā est notādū. q hic sicut in pcedentibus diuersi diuersa sentiunt. Quidā eñ volunt dicē q est loqui de timore q̄tum ad habitū.et q̄tū ad vsum.Si loqmur de ipso q̄tuz ad habitū.verū est q crescente charitate crescit.ppē hoc q habitus gratuiti sunt equales.Si vo loquamur q̄tū ad vsum.sic dixerūt q crescente charitate decrescit timor.quia quanto magis viget in nobis vsus charitatis.tanto minus viget vsus timoris.et illud p experientiā est manifestū.Nam hō in pncipio cōuersionis multa ex timore facit.sed cum gustauit spm̄ deuotionis et dulcedis q̄ est in amore.appropimans ad statū pfectionis iam ad bene opandū magis trahit liberalitate amoris q̄ stimulet penalitate timoris.Sed in hoc mō videnẗ duo opposita implicari.Si eñ magnitudo hitus attendit et dinoscitur penes magnitudinē actus et vsus.decrescēte dono q̄tū ad habitū.necesse est ipm decrescere q̄tū ad vsum et actū.Propterea ē alius modus dicendi.q sicut prius dictū est timor gratuitus diuidi habet in inicialem et filialē.Et cū querit vtrū crescente charitate decrescat timor.rñderi pōt q verū est de quodam timore.ꝛ falsum de alio timore.De timore inq̄ iniciali verū est.qꝛ quodāmō cōicat cū seruili in hoc q formidat penā.De filiali vero nō est verū.qꝛ q̄nto quis maioris charitatis ē.tanto magis refugit diuinam offensam.et cū deo sollicit⁹ ambulat.Iuxta illđ apli.Qui se existimat stare videat ne cadat.Sz adhuc illud nō videt oino satisfacere.qm̄ timor filialis quo qs timet deū offendere penā habz.et multū affligeret aia in illa formidine.Btūs aūt Iohes dicit.q pfecta charitas foras mittit timorē.pter an-
87 nexam penalitatē.Et pterea pōt adhuc aliter dici q duplex ē vsus ipsius timoris gratuiti.Unus inq̄ quo cor hōis sollicitat ex cōsideratione sue fragilitatis.Alius vero quo humiliat ex ꝯsideratione sue puitatis et diuine magnitudis.Et pm⁹ vsus minuit cū charitas pficit.quia cōfidentia cōsurgit ex perfectione charitatis.vt iam hō dicat illud apli.Roma. viij.Quis nos sepabit a charitate xpi ꝛc.Alius vo vsus crescit charitate crescente sicut timoris habit⁹. Un̄ q̄nto aliqs plus hz de spū amoris.tāto plus hz de spū timoris.qꝛ tanto magis elongat a spū supbie siue timoris sm q dicit Aug.et p h pz rñsio ad qōez ppositā.pz etiā rñsio ad obiecta.Rōes etiā ad vtrāqz pte inducte verū cōcludunt.quia q̄tū ad diuersas vias pcedunt.sicut pz de rōnibus q̄ ad primā partē inducunt q̄ ostendunt timorē minui crescente charitate.pcedunt eñ de timore q̄tū ad vsum qui habet penā.hoc est q̄tū ad illū vsum quo quis sollicitatur ne p sua fragilitate cadat in culpam.et p sua culpa deijciatur in penā.sicut patet in discurrendo per singulas.Rōnes autē que ad oppositū adducunt.pcedunt de timore sm illū vsum sm quē est charitati pfecte cōsonus.et verū est q crescit q̄tum ad illum sicut patet in primis tribus rōnibus. ¶ Ad illud tñ 88
qđ vltimo obijcit q crescente charitate crescit sollicitudo.dōm q non omnis sollicitudo est ex timore. Sollicitudo eñ qua quis suspendit animo vt semper placeat deo et faciat que sunt deo accepta.mag pcedit ex amore q̄ ex timore.Sed si vlterius obijciat.quia nō solum talis est sollicitus vt placeat sed etiā est sollicitus ne offendat.dōm q illa sollicitudo est puidentie et diligentie.que et si habeat affectum timoris annexū.in viris tamē perfectis pter securitatem quā ex perfectione amoris concipiunt nō ita viget sicut in impfectis loquendo simplr. nisi forte dispensatiue ꝛ ad tēpus.Aliqñ eñ viri perfectissimi ex cōsideratione diuinoꝝ iudicioꝝ ex intimis visceribus concutiunt.Et ex hoc posset elici pter predictos modos alius modus dicendi q vsus alicuius habitus pōt crescere vel decrescere.vel motus intensione.vel actuū numerositate.Et cum di q crescēte charitate timor decrescit q̄tuz ad vsum sollicitudis de casu.hoc nō intelligitur de intensione sed magis motuū numerositate.quia nō adeo indiget vir perfectus sollicitari sm q impfectus.quia habet vnde magis timet.tum rōne culpe pterite ne forte nō sit indulgentia ei data.tū ratione future ne ex fragilitate et defectu amoris cadat.In hoc ergo stat summa totius rñsionis qualitercūqz varieẗ modus dicendi.q timor gratuitus crescēte charitate vno mō crescit.alio mō decrescit etiā q̄tū ad vsum.

Questio.iij. m

De timore gratuito q̄tū ad euacuationē.et querit vtrū in patria maneat an euacueẗ.Et q maneat videtur per illud ps.timor dñi sanctus pmanet in seculum seculi.si ergo in seculum seculi pmanet.nō ergo euacuat adueniēte beatitudine. ¶ Itē Esa.xj.dicit de xpo.Requiescet super eū spūs timoris dñi.Si ergo xpūs fuit pfectissimus cōphensor.et in eo fuit timor.videt q donū timoris nō euacuetur. ¶ Item Eccli.j.Nihil melius q̄ timere deū.Et post eiusdē. Plenitudo sapie timor dñi.Si ergo omne totū perfectum ꝛ maxime plenitudo erit in summa beatitudine.videtur q donū timoris nullo mō habeat euacuari. ¶ Item sicut summe bonitati debet summ⁹ amor.sic sūme maiestati debet sūm⁹ timor sm illud Malach.j.Si ergo ego dñs vbi est timor meus.sz in patria exoluemus oia deo que debemus.si ergo ibi erit amor summe bonitatis.videt etiā q ibi sit timor summe maiestatis. ¶ Sed cōtra.tanta vel maior est perfectio in spe quanta est in timore.sed spes euacuabitur in patria sicut dictū est supra.ergo ꝛ timor. ¶ Item sicut spes est respectu futuri boni.sic timor est respectu futuri mali.sed in patria nec erit aliquod malū futurū.nec poterit esse.ergo ibi null⁹ erit timor. ¶ Itē sicut dicit Aug⁹.sup illud Iob.x. Mercennarius fugit ꝛc.Timor est fuga animi ne amittat qđ amat.sed in patria nullo mō erit hmōi fuga.nec possibilitas ad amissionē boni.g null⁹ erit ibi timor. ¶ Itē sicut paci opponit inqetudo.sic securitati opponit timor.g sic sūma ē pax vbi nul-

la est inquietudo.sic vbi erit sūma securitas ibi nullus timor.sed hoc erit in patria.g ꝛc. ¶ Itē cuz triplex sit differentia timoris doni.vicz.seruilis.filialis ꝛ inicialis.Seruilis non manet quia expellit a grā. Inicialis nō.qꝛ expellit a charitate pfecta.Filialis nō.qꝛ timet ne oculos patris offendat.g nō videtur q timor sm aliquā sui differentiā maneat in patria ¶ Itē plus excedit pfectio glorie ipm timorē filialē q̄ excedat pfectio charitatis ipm timorē initialē.sed timor initialis nō stat cū charitate pfecta.vt ońsum est supra.g nec timor filialis cū gloria.nec ē alia differentia timoris q̄ ibi remaneat.g donū timoris sim-
89 pliciter euacuabit in patria. ¶ R°.dōm q sicut tactum fuit in pcedentib⁹.timoris est intueri tria.vicz penā vt fugiat.offensionē vt illā caueat.maiestatem summā vt illi subiaceat exhibendo reuerentiā.ꝛ sm hoc triplex ē doni timoris differētia.Unus q̄ principaliter aspicit penā.et iste ē seruilis.Alius vero qui vnū oculū hz ad penā.sed tñ principaliorē habet ad offensam vitandā.et hic ē initialis.Tercius aūt qui vnū oculū hz respectu offense vitande.aliū vero respectu reuerētie exhibende.ꝛ sic ē filialis.Et si vnus vsus sit in refugiendo ne sepetur a deo.alt tñ excellentior ꝛ magis pcipuus est reuerēdo summā maiestatē dñi resiliendo in ppriā puitatē.Et hic quidem vsus fuit in xpo.et est in sctis angelis.et erit in oib⁹ beatis.et q̄tū ad istū oculū et vsum manet donū timoris in patria.Quantum vero ad alios inferiores tollit.qꝛ isti cōpetunt ei sm statū impfectōnis.quia vero remanet ei vsus pncipalis.hinc est q nō dicit euacuari.sed magis pfici et saluari.Unde ꝛ rōnes q̄
90 hoc phant cōcedi possunt. ¶ Ad illud g qđ primo obijcit in contrariū q eque nobilis est spes sicut timor.dōm q verū est de timore quantū ad aliquē ei⁹ vsum.qui quidē cōsistit in fuga finali.sm quē modū timor et spes habent abinuicē diuidi.et q̄tū ad hūc vsum verū est q in patria nō manebit sicut nec spes Est et alius eius vsus q̄ est reuereri summā maiestatem resiliendo in ppriā puitatē.et q̄tū ad hoc timor nō ita opponit statui glorie sicut spes.Et ideo non oportet q euacuet in patria.Q̄tū eñ ad hunc vsuz magis reperit excellentia in timore q̄ in spe.qꝛ minus dissonat statui glorie. ¶ Ad illud qđ obijcit q 91
sicut spes est respectu futuri boni.sic timor respectu futuri mali.iā patet rñsio.quia rō ista nō pcedit de timore generalit qui est respectu summi boni ardui sed q̄tū ad illū vsum quē hz in psenti respectu mali.
¶ Ad illud qđ obf de auctē aug.dōm q silr illa nō 92
est generalis diffinitio.sed solū datur de timore sm vsum et statū vie.et nō sm oēm statū sicut pactū ē.
¶ Ad illud qđ obijcit q sicut paci opponit iquietu 93
do sic securitati timor.dōm q si h intelligat de timore sepationis veritatē hz.sed si intelligat de timore reuerentie nō habet veritatē.quia reuerentia et securitas nullatenus opponunt ¶ Ad illud qđ obij- 94
citur q nulla differentia timoris manebit in patria. breuit rñdeo q imo timor filialis remanebit.nec valet qđ obijcit q ibi nō erit timor sepationis vel offense.Naz etsi filialis timor hoc intueat aliquo mō. aliud tñ intueẗ magis principalr ¶ Ad illud quod 95
obijcit q pfectio glorie plus excedit timorē filialem q̄ charitas pfecta inicialem.dōm q maior excessus et minor nō facit habitū euacuari.sed poti⁹ pfici et cōsummari.sed oppositio aliqua q̄ est reperta inter illud qđ euacuat ꝛ expellit.ꝛ illud qđ euacuat ꝛ expellitur.iō rō nō valet.qm̄ et si pfectio glorie plus excedit timorē filialē q̄ charitas vie inicialē.tñ timor inicialis rōne eius qđ habet oculū ad penā plus opponitur perfectioni charitatis.q̄ timor reuerentie opponatur perfectioni beatitudinis.

Dist.xxxv.De dono sapientie.intellectus.et sciencie.

P Ost pmissa diligenter cōsiderandū est ꝛc.Supra egit mgr de donis generalr.et de timore spāliter.in hac vero parte de alijs donis determinat satis breuit.maxime de donis q̄ sunt ex pte cognitiue.scz de sapia.intellectu.et scia.ondēs differentiā int se et ad alia.Et iō ps ista diuidit in duas.In q̄rū pma assignat differentiā int dona tria pdicta.In scda vero assignat differentiā ipsoꝝ ad alia q̄ nō sunt dona.ibi. Et notandū q intellect⁹ et scia ꝛc.Prima ps diuidit in duas.In quarū pma assignat differentiā int sapiaz et sciam.In scda vero assignat dfiam intellect⁹ ad duo pdicta.ibi.Ostensa dña inter sapiam et scientiam. Silr scda ps pncipal diuidit i duas.In quarū pma assignat differentiā ipsi⁹ intellect⁹ ꝛ scie put sunt acquēsita.In scda vero assignat differentiā inter sapiam donū.ꝛ sapiaz increatā.ibi.Illud etiā sciendū est q sapia de qua disserum⁹ ꝛc.Diuisiones vero partiū satis manifeste sunt in litera.

Dist.xxxv.
Aug.in.xiiij.de tri.diffinitio sapie sm phos. a

Assignat dfiam inter sapiam ꝛ sciam. a

P Ost pmissa diligēter ꝯsiderādū est.in quo differat sapia a scia.Aug.ita ait.Phi disputantes de sapia diffinierūt eā dicētes.[a] Sapiētia est rerū hūanaꝝ diuinarūqz scia.Ego quoqz vtrarūqz rerū cognitōem.id ē diuinaꝝ ꝛ hūanaꝝ ꝛ sapiētiā et sciam dici posse non nego.Uerū iuxta distinctiōez apli qua dixit.Alij dat sermo sapie.alij sermo scie.illa diffinitio diuidēda est.vt rerū diuinarū cognitō sapiētia ppzie nuncupet.humanarū vero rerum cognitio proprie scientie nomen obtineat.Neqz vero quicquid sciri ab homine potest in rebus hūanis(vbi plurimuz superuacue vanitatis ꝛ noxie curiositatis est)

j.Cor.xij. Distinctio sapiētie ꝛ scie sm theologos.

a ¶ Sapia ē rerū humanarum ꝛc.Cōtra. qm̄ sicut dicit phus. scie secant vt res.hoc est diuidūt sm diuersitatē subiectoꝝ.s res diuine ꝛ hūane.create et increate sūma diuersitate differunt.g nulla scia.nulla sapia simul pt eē de vtrisqz Itē res hūane in cōparatōe reꝝ diuinaꝝ qsi nihil sūt.sicut nec finitū ē aliq mō ꝯpabile infinito.g sicut punctus nihil adijcit supra lineā.sic cognitio rerū humanarū nihil adijcit supra cognitionem rerum diuinarū.ergo videt q cognitio humanarū rerum non sit de integritate ipsius sapientie.nō ergo debet poni in eius diffinitione.R°.dicendū q sapientie nomen sm q accipitur p cognitōne dupliciter

1 cōsuenit accipi a pbis. sicut et nomē iusticie duplr accipit. Est em iusticia spālis. z iusticia generalis. Justi-
2 cia spālis ē virtus cardinalis distincta ab alijs. Justicia vo general cōplectit gnalit oēs vtutes. Sic z sapia
ppie dicta dr cognitio causaz altissimaz. Sapia vo cōiter dicta cōphendit et includit cognitiones oim. Et
hoc mō dicit pbs q sapiēs re qlibet re sicut ē in prie cognoscē rōnē. et hoc mō sapia includit in se duas scias.
et nō solū illas q sunt de creaturis. verū etiā illas q sunt de creatore z creaturis. Et qm̄ noie bois pt intelligi
ois creatura. cuz ipse
cū oib⁹ cōicet sicut di
cit Grego. hinc est q
diffinies sapiam di
cit ipaz sciam oē rez
diuinaz z humanaz.
.i. ceteraz rez creatā
rum in q̄bus manife
statur summa sapia dei
Et p hoc pz explica
tio notificationis et
dissolutio ꝓme obie
ctionis. Ad illud vo
qd obi q scia rerū hu
manarū nihil adiicit
supra cognitionē rez
diuinaz. dōm q licet
res diuine excedāt hu
manas in infinitum.
q ille sunt infinite et
iste finite. cognitio em
nō excedit cognitio
nē in infinitū. p eo q
vtraq cognitio est fi
nita. siue q cognosci
mus diuina. siue q co
gnoscimus humana.
Nō em cognoscimus
diuina sm suā imen
sitatē. nec q diu sum⁹ in via attingimus ad cōspiciendā ipsam veritatē in se. z tō necesse est eā in suis effecti-
bus cognoscere. et ꝓterea cognitio rerū humanaz magna ps est nre noticie q diu sumus in statu vie. z pro
3 tanto ponit in diffinitione sapie. b¶ Huic scie tribuo ꝛc. Videt falsum dicere. quia cū dicit fidē generari
ex scia. aut intelligit q̄tū ad habitū. aut q̄tū ad actū. Nō tū ad habitū nō bz veritatē. quia habitus fidei non
generat ex habitu scie. Nō tū ad actū non. quia actus fidei ꝓcedit actū scie. q nullo mō habet veritatē. Item
scia versatur circa tpalia. fides aūt est de eternis. ergo videt q vonū scie nihil faciat ad ipsam fidem. Iurta
hoc etiā queri de diuersitate illoz quatuor actuū quos enumerat. Rn̄. dōm q licet fides habeat ipsam sum
mam veritatē. p principali obiecto cui credit et assentit. illud tm̄ qd credit videt p speculum creature. ꝓte-
rea z si speculū creature nō sit eius principale obiectū. cognitio tm̄ eternoz in subiecta creatura. z mundane
creature. z intelligentia scripture plurimū confert ad ipsius fidei ꝓmotionē siue in alio siue in se. Jn se qui-
dem q̄tū ad ꝓfectū. Jn aliis aūt nō solū q̄tū ad ꝓfectū sed etiā q̄tū ad inchoationē. hō em magne scie z li
terature facilius pſuadet z melius instruit venientes ad fidē q̄s ignoās. sicut te beato paulo manifestū est.
Unde quia scia ista valet ad fidei introductionē. et introducte ꝓuectionē. et ꝓuecte defensionē. z defense cō
firmationē. hinc ē q q̄tuor actus assignat ei Aug. respectu ipsius fidei dicens q p vonū scie fides saluberrima
gignit. nutrit. defendit. roborat. ita q ꝓmus actus respicit incipientes. duo incmedij ꝓficientes sm̄ pgressum
in bono. z pugnā 3 malū. q̄rtus et vltim⁹ tiā pfectos. Ad illud q qd obi in ꝛrariū q scia nō generat fidē nec
q̄tū ad habitū nec q̄tū ad actū. dōm q imo. sed generari aliquē habitum ab alio pōt intelligi dupl. Vel re
spectu eiusdē sbiecti. vel respectu alteri⁹. Et respectu alteri⁹ dupl. vel effective vel dispositive. Cū q dr q scia
gnat fidē h nō intelligit respectu eiusdē subiecti sed respectu alterius. nec intelligit effective sed dispositive.
Ad illud qd obi q fides est de eternis. scia de tpalibus. dōm q illud nō cogit. q tpalia bene manuducunt ad
4 eterna q̄diu sumus in via. c¶ Scia vero abstinere a malis. Videt falsum dicere. q diuersoz vonoz di-
uersi sunt actus. cū q boc sit vonī timoris. nō videt q sit ipsius scie. Jte abstinē a malis respicit affectuz. sed
scia respicit intellectū. q abstinē a malis nō ē actus ipsi⁹. Jurta hoc q̄rit cū scia non solū sit ad declinandū a
malo sed etiā ad faciendū bonū. ꝓter q̄d magis delectabit q actū declinandi a malis q̄s q actū exercēdi in bo
nis. Rn̄. dōm q sm̄ q mgr exponit in lra. abstinē a malis nō solū intelligit ꝓuatiue non facē malū. q a mal
abstinē boc ē pudēter ꝓuersari in medio nationis ꝓaue z peruerse. Tm̄ aliē et aliē abstinē a malis ē ipsius ti
moris et ipsi⁹ scie. Timor em̄ reprimit interiora incentiua. scia vo vocat ꝓcauē exteriora pcula z occasiones
z ea q sunt ad malū inclinātia. in q̄bus magna ē difficultas. Et q hoc pz rnsio ad obiecta. qm̄ abstinere a ma
lis aliē est timoris. Preterea nō est scie vt exequētis sed tm̄ vt dirigentis. Postremo nō est ipsius scie ꝓua-
tiue tm̄ sed etiā positiue sicut supra fuit tactū. ideo patent illa tria obiecta que ꝓcedunt sm̄ boc.

d Apte demonstratū est in quo differant spūs sapie z spi-
ritus scie. scz vt sapia diuinis. scia humais attributa sit
rebus. Et vt docet aug. vtrūq; agnoscimus in christo.
scz et rē diuinā z rē humanā. et ideo de ipso habem⁹ sci
Joh. j. entiam z sapiam. Cū em̄ legit. Verbū caro factū est. in
verbo intelligit verus dei filius. in carne agnoscit ve-
rus hois filius. Jtē cū dicit. Vidim⁹ plenū gratie z ve
ritatis. gratiā referam⁹ ad sciam. z veritatē ad sapiam
Quia in christo sapientia z scientia fuit plenarie. z nos
sciam z sapientiā de eo habem⁹ q est deus z homo.
¶ Assignat dōnā doni intellectus ad donuz sapientie
et scientie. b
Ostensa differentia inter sciam z sapiam. q̄d distat int
sapiam z intellectū videam⁹. Jn h differūt illa duo. qz
sapia ppie est de ceteris que veritati eterne cōtēplāde
intendit. Intelligētia vo nō modo de eternis est s etiā
de rebus inuisibilib⁹ z spūalib⁹ tpaliter exortis. Per eā
em̄ z natura summa que fecit omnes naturas (id ē diui
na) ꝓsideraē. z q̄ post ipaz sunt spūales z inuisibiles na
ture vt angeli z oēs aie bone affectiones ꝓspiciūt. Jn h
q differētia est. qz sapia creatoz tm̄ ꝓspicit. intellectu vo
z creatoz z creatura quedam. Jtem intellectu intelligi-
bilia capimus tm̄. Sapia vo nō mō capim⁹ supioza. s
etiā in cognitis delectamur. ¶ Sic ergo distingui pōt
Quō differunt intelligētia. scientia z sapia. inter illa tria. s. intellectū sciam z sapiam. Scientia va-
let ad rerū tpaliū rectā administrationē. z ad bonā int
malos conuersationē. Jntelligentia vo ad creatoris et creaturaz inuisibiliū
speculationē. Sapia vo ad soli⁹ etne bntitudis ꝓtēplationēz z delectationē.
Assignat dōnā intellectus z scie ꝓut sunt acquisita. c
Et notandū q intellectus z scientia que dicunt dona spūssancti alia sunt ab
intellectu z scientia que naturaliter sunt in anima hois. hec em̄ virtutes sunt
que p gratiā infundunt animis fideliū. vt p eas recte viuant. Illa vero na
turaliter habet homo ex beneficio creatiōis. a deo tri. Per has aūt virtutes
que dicūt dona spūssancti illa naturalia reformant atq; adiuuant. Et ver/
bi gratia. intellectus naturalis pcto obtenebratus p virtutē quandā z grati-
am q dicit spūs intelligentie reformat atq; adiuuat ad intelligēdū. Jta z p
illā virtutē que dicit spūs sapie iuuat atq; erigit mentis rō ad contemplati
onem z delectationē eterne veritatis.
Assignat dōnā inter sapiam donū z sapiam increatam. d
Illud etiā sciendū est q sapia de qua nūc disserimus nō est illa sapia dei. vt
ait aug. que deus est. sed hominis sapientia. Verūtamē que sm̄ deuz est. ac
verus et precipuus cultus eius est. Si q colat mens hois deū cui⁹ ab eo ca-
pax facta est. z cui⁹ ēē particeps pōt. sapiēs ipsa fit. z nō sua luce. sed summe
istius lucis participatione sapiens fit. Jsta ergo hominis sapientia etiam
dei est. Verum non ita dei est. vt ea sapiens sit deus. non enim participa-
tione sui sapiens est deus. sicut mens participatione dei. Sic etiam dicitur
iusticia dei non solum illa qua ipse iustus est. sed etiam illa quam dat homi/
ni cum iustificat impium.

Ad intelligentiam huius partis incidit h qō circa scz. sm̄ q ser. fuit dona vltra donuz timoris licet magister in litera non tangat ni si tria. Primo queri quis sit actus z obiectum ꝓpium doni sapientie. Secundo quis sit actus z obiectum doni scientie. Tercio quis sit actus et obiectum doni intellectus. Quarto quis sit act⁹ z obiectum doni consilij. Quinto quis sit actus et obm doni fortitudinis. Sexto quis sit actus z obiectū do ni pietatis.

Questio. j. a

De actu z obiecto ipsius doni sapientie. Utrū actus

ipsius doni sapientie attendat penes cognitionē ve
ri an penes affectionem boni. Et q actus eius attē
dat in cognoscendo videt primo p verbum sapien
tis Prouer. j. Audiens sapiens sapientior erit. s au
ditus in nobis est via ad acquirendum habitum co
gnitiōis. Si ergo p auditum crescit in nobis sapien
tia sm q dicit in litera in verbo pposito et i alijs plu
ribus eiusdem libri autoritatibus. videt q actus do
ni sapientie sit cognitiuus. ¶ Item hoc ipm ostēdit
p Aug. in. xiiij. li. de trini. vbi diffiniens sapiam dicit
q sapientia est rerum diuinarum humanarumq; co
gnitio. approbans notificationem phoz in parte il
la de ipsa sapientia. si ergo diffinit sapiam recte per
actum pprium. videt q actus ipsius doni sapientie
sit diuina et humana cognoscere. ¶ Item Grego. in
moralibus tractans illud Job. j. Uentus vehemēs
&c. dicit q donū sapientie datum est in remediū con
tra stulticiam. ergo defectus stulticie et donum sapiē
directe opponūtur. opposita autem nata sunt fieri
iuxta idem sm q vult phs. Cū s stulticia dicat defe
ctum in actu cognoscendi. videtur q actus sapien
tie doni sit potentie cognitiue. ¶ Itē hoc videt rati
one. quoniam sapientia appropriat filio. sed cum in
imagine creata sit aliqua reperire ex parte intellect
et aliqua ex parte affectus. que sunt affectiōis appro
priant spūisancto qui est amor. que vo cognitionis
appropriant filio. cuz ergo sapientia ei approprie.
videtur &c. ¶ Item nullus amans aliquid quantū
cunq; circa illud afficiat sapiens dicit ex hoc nisi il
lud cognoscat. ergo actus doni sapientie maxime at
tendit in faciendo cognoscere. ¶ Sed ptra hoc obi
primo aucte sapientis Ecci. vj. Sapia doctrine sm
nomen suū est. et non multis est manifesta. si s sapi
entia a sapore di. et sapor respicit affectōnē interiorē.
vi q p prius actus doni sapie sit affectiuus. ¶ Itez
Grego. in moral. sup primū iob dicit q sapientia est
donū spe et certitudine eternoz mētē reficiens. s refe
ctio spectat ad gustū et affectū. s et precipuus actus
ipsius doni sapientie est affectiuus. ¶ Item dyoni
sius dicit in li. de diui. no. ca. de sapientia. Hanc igit
stultam et amētē sapiam laudam &c. et alia lra. hanc
igit irronalē et demētē et stultā sapiaz excellēt iuuētes
dicunt &c. si s loquit ibi de sapia q est donū sicut pz.
et hanc dicit stultā et amētē. vi q actus isti doni ex p
te affectionis se teneat et nullaten ex pte rōis. ¶ Itē
Bern. in li. de amore ca. vj. dicit q amor crescit i cha
ritatē. charitas in sapiaz. s cū charitas et amor. et ipi
charitat act sint ptes affectiue. vi q et sapie act sit
affectiu. cū principalis actus nō variet ratione pro
fectus. ¶ Item nec in dono sapientie nec in ei actu
est repire excessum. Nemo em nimis est sappiens. s
in actu cognitionis circa diuina contingit valde de
facili excedere. vr ergo q actus doni sapientie omni
no se teneat ex parte affectionis et nullaten ex par
te cognitiōis. Si forte dicas q actus eius simul ē ex
parte cognitionis et affectōnis. Contra hoc est. quia
maior est diuersitas in habitibus q sit in potētijs. s
rōne illoz actuū qui sunt cognoscere et affici diuersi
ficant potentie anime. ita q nūq sunt actus eiusdē
potētie. s pari ratione videt q nunq sunt act eius
dem habitus. Si tu dicas q non possunt esse actus
eiusdem habitus principales. tūc querit quis sit ei
actus principalis et precipuus. vtrū cognitiuus vel
affectiuus. Et p primas rationes vr q cognitiu. p
ecundas q affectiuus. et ita redit eadem questio q
prius. ¶ R. dōm q sapia quadrupliciter psueuit ac 6
cipi tam a phis q a sanctis. vicz. cōmuniter. et min
cōmuniter. et pprie. et magis pprie. Communiter acci
piendo sapiam. sic sapia dicit cognitionē rez genera
lem sm q diffinit eam aug. et phs. q sapia est cogni
tio rez diuinaz et humanarum. Et phs in pma phi
losophia dicit q sapiens est qui oia nouit sm q pue
nit. Alio modo dicitur sapientia minus cōmuniter.
et sic sapientia dicit cognitionem nō quācūq; sed co
gnitionem sublimem. vicz cognitionem rez eterna
rum. et sic accipit eaz apls. j. Coz. xij. Alij dat p spi
ritum sermo sapientie. alij sermo scientie. sm q expo
nit Aug. dicens. q sapientia est cognitio eternoruz.
scientia vo est cognitio creatoz. Et sic etiā dicit phs
q sapia est cognitio causaz altissimaz. Tercio mo
do accipit sapientia pprie. et sic nominat cognitōez
dei sm pietatem. et hec quidem cognitio est que attē
ditur in cultu latrie quem exhibem deo p fidē. spem
et charitatem. sm quē modū accipit aug. xiiij. de ciui
tate dei. exponens illud Job. Ecce pietas ipsa est sa
piētia. dicens ibidem q pietas et sapia idem est qd
theosebia. et theosebia idem est qd cult diuinus. q
consistit in tribus virtutibus. sm q ipe dicit in prin
cipio enchirid. ad laurentiū. Quarto mō dicit sapi
entia magis pprie. et sic noiat cognitionem dei expi
mentalem. et hoc modo est vnū de septē donis spūs
sancti. cui actus psistit in degustando diuinā suaui
tatem. Et qm ad gustuz interiorē in quo est delecta
tio necessario reqrit act affectionis ad piungendū.
et actus cognitionis ad apprehendendū sm illō phi
quo dicit q delectatio est piunctio cōuenientis cum
cōuenienti cum sensu eiusdem. hinc est q actus do
ni sapiētie partim est cognitiu. et partim est affecti
uus. ita q in cognitione inchoat. et in affectiōe cōsū
mat. sm q ipe gustus. vel saporatio. vel expimenta
lis boni et dulcis cognitio. et ideo actus precipu do
ni sapientie pprijssime dicte est ex pte affectiōis. rōe
cui dicit Ecci. q sapientia sm suū nomen est. Et gre
go. dicit q actus ei est reficere. Et Dyonisi dicit q
istius sapie est amentem esse. pter hoc q medi affi
cimur circa deū preuia cognitione que est p ablatio
nem et negationem. q p affirmationem. sicut docet i
libro de mystica theologia. Ratiōe etiā istius eiusdē
cause dicit Berū. charitatē et sapiaz pficere. et ex h ea
dem causa ptingit q sapia non potest esse in via. q a
excessus in expimento diuine dulcedinis potius est
laudabilis q vitupabilis. sm q patet in viris sanct
et cōtemplatiuis. q pre nimia dulcedine mō eleuan
tur in extasim. mō subleuant vsq; ad raptū. licet hoc
eueniat paucissimis. Concedendū est igit q act do
ni sapientie precipuus ē ex pte affectiōis. Cōcedēde
sunt etiā rōnes hoc ondētes. ¶ Ad illud vo qd obi 7
in prīū q sapia crescit p auditū. dōm q sapia sumit
ibi cōiter p cognitiōe generali q qdē est rez diuinaz
et hūanaz. q p studiū et auditū suscipit incrementuz.
et iō nō hz hic locū. Ad illud siliter qd obi de aucte 8
Aug. pz rnsio. qz illo mō eā accipit aug. ¶ Ad illud 9
vo qd obi de aucte greg. q sapia ē p stulticiā. dici pōt
q hoc dicit nō qtū ad vltimū actū sapie q attēdit i
affectiōe. s qtū ad pmū actū siue pmū q psistit in co
gnitione. donū em sapie in se cōplectit vtrūq; ¶ Ad 10
illud qd obi q sapia appropriat filio. dōm q hoc est
in qtū dicit saporē affectiōis. Cū em vtrūq; i se clau

dat. potest vtreq; psone appropriari. vicz filio et spūi
sancto. et qm nō appropriat filio soli. imo etiā psone
11 spūssancti. hinc est q ratio illa nō cogit. ¶ Ad illud
quod vlterius obi q nemo est sapiens ex hoc solum
q amat nisi etiam vlterius cognoscat. dōm q illud
est vez. attā in amore dei ipsi gustui piuncta est co
gnitio. Optimus em modus cognoscendi deū ē expe
rimētū dulcedinis. multo etiam excellentior et nobi
lior et delectabilior est q p argumentum inquisitōis.
Unde ex hoc non seqt et habet q cognoscere sit ac
tus ipsius doni sapientie pcipuus. sed quodāmō cō
currit ad eius actum precipuū. et hoc quidē est verū.
qz sicut tactum est sapia in se claudit vtrūq; actum.
vnde quodammodo respicit intellectū. quodammō
12 respicit affectū. ¶ Ad illud vo qd vltimo obi q vn
habitus nō pōt esse respectu istoz duoz actuū. cum
penes illos diuersificent potentie. dōm q veruz est
q non pnt isti actus eiusdem habitus esse ita q vter
q; sit principalis. nihil tamen impedit duos esse. ita
q vnus sit primus. alter vo precipuus. Unus sicut
disponens. alter vo complens. sicut in precedentib
habitum fuit de fide. Un eisdē rōnibus et rnsionibus
(qtum ad hoc) potest quis negociari circa donuz sa
pientie que supra explanate fuerūt circa virtutem fi
dei. Et ideo hec ad pns sufficiant. quia non oportet
hic illas iterum replicari.

Questio. ij. b

De actu et obiecto doni scie. Utrum actus precipu
doni scie psistat in actione vel in cōsideratōne. Et q
consistat in actione pmo vr aucte aug. xiiij. de trinit.
que hr in lra. distinguens em inter sapiaz et scientiaz
dicit q sapientia spectat ad contemplationem. et sci
entia ad actionē. ¶ Item sm phm scire qd nō ē con
iunctum opationi parū aut nihil prodest ad virtu
tes. si ergo scia que est spūssancti donū multū pdest
ad merituz. vr q actus eius circa agenda pcipue sit
cōstitutus. ¶ Itē fides sine opibus mortua est. ergo
pari rōne et scia. sed ipsa scia que est donum spūssan
cti non est mortua sed gratuita. ergo videt q actus
eius precipuus psistat circa agenda. ¶ Itē donū sci
entie compat ad pietatez. sicut dirigens ad exeqns.
sed pietas sm q dicit Gregor. in moral. est opa mi
sericordie exhibere. ergo actus scientie est circa talia
opa dirigere. s actus eius cōsistit in agendis. ¶ Itē
actus doni scie sm q dicit magister in lra est conuer
sari in medio nationis praue et puerse. sed bona con
uersatio respicit actiones exteriores. s actus doni sci
entie circa agenda versat precipue. ¶ Sed p. Aug.
xiiij. de trini. Huic scientie tribuo non quicquid hūa
ne curiositatis et vanitatis est. sed quo fides saluber
rima gignit. nutrit. et roborat. si ergo actus doni scie
est ad generandū fidem. vi q magis sit circa fidez q
circa mores. ¶ Itē in eodē li. dicit et mgr in lra dicit
q cognitio diuinitatis in xpo spectat ad sapiam. co
gnitio vo humanitatis in eodē spectat ad sciam. sed
cognitio humanitatis xpi nō est cognitio opatiua s
potius cōtēplatiua. si ergo hec est doni scientie. vi &c
¶ Item in agendis sufficienter dirigimur p virtutē
prudētie. aut s donū scie supfluit. aut ei act pcipu
nō ad hoc s ad aliud ordinat. ¶ Itē intelligētia scri
pture spectat ad donū scie sm q aug. innuit in lib. de
doctrina xpiana. vbi ostendit q p pietatē et mititatē
peuenit ad intelligentiaz sacre scripture. si s hmōi in
telligentia non consistit in actione sed in speculatio
ne. videt q actus eius magis cōsistat in cōtemplati
one q in actione. ¶ Itez iuxta hoc querit cū vnius
habitus vnus sit actus. quō doni scie habēt tā diuer
si actus assignari. Innuit em mgr in lra q actus do
ni scie est fidem nutrire et defendere. et vlteri q eius
dē actus est puersari in medio nationis praue et per
uerse. et postremo q actus eius est xpm cognoscere.
¶ R. ad predictoz intelligentiam est notanduz q 13
scie quadruplex est differentia. Quedam est que con
sistit in intellectu pure speculatiuo. et hec est funda
ta supra principia rōnis. et h est scientia acquisita de
quacūq; creatura. sicut scia humane phie. Quedam
aūt est que cōsistit in intellectu inclinato ab affectu.
et hec est fundata supra principia fidei. que quidē sūt
articuli. et nihilominus acquisita. et hec est sciētia sa
cre scripture quā nullus habere potest nisi saltez ha
beat fidem informem. Quedam autem est que con
sistit in intellectu siue rōne inqntum inclinat affectū
ad opationem. et hec fundata est supra principia iu
ris naturalis. que ordinat ad rectitudinem et hone
statem vite. et hmōi est scia virtutis prudētie. Quedā
aūt scia est que consistit in intellectu sm q est inclia
tus et inclinans. inclinatus inq a fide. et inclinās ad
bonam opationē. et hec fundat sup principia fidei. et
habet ortū a dono gratie. et talis est scia que est donū
spūssancti. Et ex hoc patet quis sit actus pprius hu
ius doni. Est em actus eius dirigere ad agēda sm p
exigentiā regule ipsius fidei. cui est dirigere ad ope
ra misericordie vt nō tm bona p bonis reddat sm
q dictat lex nature. s etiam bona p malis sm q di
ctat lex gratie. ad exemplar ipsius Jesu xpi in quo fu
it gratie abundantia. et ideo ad ipsam scientiam nō
solummodo ptinet dirigere in agendis. s etiaz ex cō
sequenti ptinet nosse ea q sunt fidei tanq fundamē
tum sue directionis. et vlteri nosse humanitatē xpi
tanq exemplar sui regiminis. ita q hic triplex actus
cōueniat ei sm triplicem respectum. vnus vicz respe
ctu obiecti motiui. alter vo respectu sui fundamēti.
et tercius est exemplaris excitatiui. Et qz principalis
actus accipit ex pte obiecti. hinc est q precipu act
doni scie est dirigere circa actionē sm q dicit aug. et
ostendunt rationes ad hoc inducte. et iō sunt cōcedē
de. ¶ Ad illud s quod primo obi in ptrariū q ipsi 14
scientie est dirigere circa actionē sm q dicit fidez gi
gnere et roborare. dōm q iste nō est actus eius prin
cipalis sed ad principalem ordinatus. ea rōne q di
rectio doni scie in agendis sequit et fundat sup prin
cipia ipsius fidei. ¶ Ad illud qd obi q ipsius doni 15
scientie est humanitatem et gratiā christi nosse. iam
patet responsio. qz nec hic est actus ipsius scie prin
cipalis. s qui ad principalez hz ordinari. sicut cogni
tio exempli vtilis est ad euidentiorem cognitionem
rei que sm exemplar illud debet fieri. ¶ Ad illud qd 16
obi q p prudētiā sufficienter dirigit hō in agēdis. iā
patet rnsio. qz prudentia dirigit sm principia iur na
turalis ad ea q honesta sunt. sed scie donū dirigit per
principia fidei et iuris diuini ad ea que sunt sancta.
vnde quodāmodo aliter est actus ipsius doni scie q
virtutis prudentie. et supra principia magis eleua
ta fundari habet. et pter hoc habita virtute prudē
tie. nō supfluit donū scie. ¶ Ad illud qd obi q intel 17
ligentia scripturaz spectat ad donū scie. dō. q sicut
prius tactum fuit de cognitione eorum que sunt fi
dei q non principaliter spectant ad donuz ipsius sci

tutie.sed quodammodo antecedenter ꝛ quasi ꝓsuppositiue.sic etiam intelligendum est de intelligentia
18 scripture. ¶ Ad illud qd vltimo querit̄ de diuersitate actuum iam patꝫ rn̄sio p ea q̄ dicta sunt. qm̄ vn⁹ est ei⁹ actus principalis.duo vo annexi.et simul cuꝫ hoc patet qd sit obiectum ipsius doni scientie.ꝛ quō etiam differat a virtute prudentie ꝛ ab habitu cuiuſ libet scientie.

Questio .iij. c

De actu ꝛ obiecto ipsius doni intellectus. Utrum donum intellectus simul cōsistat in cōtēplatione creatoris ꝛ creature: Et q̄ sic. videt̄ primo auctē magistri in lr̄a. intelligentia nō mō de eternis est. s; etiā de rebus inuisibilib⁹ ꝛ spūalib⁹ tpaliter exortis. ¶ Itē hoc ip̄m vr̄ per Dyonisium qui dicit q̄ impossibile est q̄diu in via sumus relucere nobis diuinū radiū nisi circūuelatū. si ergo illud est velamen creature. vr̄ q̄ intellectus nō possit deū nisi in creatura cognoscere. ergo si est ad cognitionē creatoris. necesse est q̄ sit simul ad cognitionē creature. ¶ Itē nō est pfect⁹ habitus amoris nisi amet̄ de⁹ ꝛ in se ꝛ in sua imagine. ergo similiter nō erit pfectuꝫ donū intellectus nisi de⁹ p illud cognoscat̄ ꝛ q̄tum ad ꝯditiōes suas. ꝛ q̄tū ad cōditiōes creaturaꝝ que sūt ei similes. ergo videt̄ q̄ donū intellectus sit ad cōtēplanda tpalia ꝛ eterna.
¶ Itē de eisdē hꝫ eē intellectus de quibus hꝫ esse fides sm̄ q̄ dicit Greg. Or deus intellectū dat. dum de auditis mentē illustrat. s; fides nō tm̄modo respicit diuinam eēntiam in se. verū etiā in cōpatiōe ad creaturā. vr̄ ergo q̄ act⁹ doni intellect⁹ ordinet̄ ad illa duo contemplanda. ¶ Sed contra. Dono sapie cognoscunt̄ eterna. dono scie cognoscūt̄ tēpalia. sicut dicit aug. ꝛ hr̄ in lr̄a. ergo aut donū intellectus supfluit duobus donis habitis. aut circa illa duo actus eius precipuus nō cōsistit. ¶ Itē sapia ꝛ scia differant ꝛ sūt diuersa dona p hoc q̄ vnū coꝝ est circa tpalia. aliud vo circa eterna. ergo si donū intellect⁹ est vnū. vr̄ q̄ non possit eē circa illa duo. ¶ Itē aut donū intellect⁹ cōsistit in cognoscendo tm̄. aut in cognoscēdo ꝛ afficiēdo. Si cōsistit in cognoscēdo tm̄. ergo nō videt̄ q̄ sit donum gratuitum. cum actus pure cognitiuus non sit meritori⁹. Si in cognoscēdo ꝛ afficiēdo. ergo doni intellectus est eterna cognoscere ꝛ circa illa affici. sed iste est actus doni sapie. ergo aut donū intellectus nō est circa eterna. aut si est nō differt ab ipa sapia. ¶ Item sicut ꝯtingit deū cognosci ꝛ ꝯtemplari in imagine. ita ꝯtingit deum cognoscere et contemplari in eius vestigio. ergo sicut donū intellectus est ordinatū ad cognitionē ipsius creature spūalis. ita etiam ad cognitionem creature corpalis. s; nō dirigit ad cognitionem corpalis creature. ergo pari rōne nō vr̄ donū intellectus ordiari ad cognitōnē alicui⁹ creature. ¶ Itē dona q̄ sibiinuicem corrn̄dent ꝛ ad se cōbinant̄ ꝛ ad idē circa idem versantur. sed donum intellectus ꝛ sapiētie combinant̄ adinuicē. ergo cum donū sapie sit circa eterna ꝛ non circa creaturas. vr̄ q̄ ꝛ donū intellectus.
¶ Item si simul est circa creatorē ꝛ creaturā. ergo videtur q̄ donū intellectus intelligat ꝛ cognoscat deuꝫ p speculum. ergo nō videt̄ differre a cognitiōe fidei. ¶ R̄.
19 dōm q̄ cognitio de deo sub rōne veri pōt haberi sm̄ triplicem modum. Uno modo habet̄ cognitō de dō p simpliem assensum. Alio modo p rōis adminiculū Tercio modo p simplicē cōtuitū. Primū est virtut⁹ fidei cui⁹ est assentire. Scdm̄ est doni intellect⁹ cui⁹ est cōdita p rōnē intelligere. Tercium est beatitudinis mundicie corporis cuius est deū videre. Qm̄ ergo rationes sm̄ quas iuuamur ad credita intelligenda accipiunt̄ nō solū a ꝯditionib⁹ creatoris s; etiam a conditionib⁹ creature spūalis q̄ inter creaturas ꝓprimiorem hꝫ assimilationeꝫ ad creatorem. hinc est q̄ donū intellect⁹ cui⁹ actus est in ꝯtemplationē summi veri eleuari p lumen quod nō solū facit assentire sed etiā p ꝯgruas rationes credita intelligere. nō solum attendit̄ in ꝯtēplatione creatricis eēntie. s; etiā spūalis creature. Et ex hoc patet quis sit actus ꝛ obiectū ꝓpriū ipius doni intellectus. qm̄ obiectū ei⁹ est ip̄m verū eternū inq̄tū intelligibile. nō solū sm̄ ꝓprias cōditiōes. s; etiā sm̄ ꝓprietates creaturaꝝ sibi silium. sm̄ q̄ dicit mgr̄ in lr̄a. Actus vo eius est ꝯtēplari ipsum verū creditum. vt deuoti⁹ credat̄ ꝛ ardenti⁹ diligat̄. ꝛ ita donū intellectus consistit in ꝯtēplatiōe rationali creatori ꝛ spūalis creature. sicut ostendūt rōnes que ad istam pteꝫ sunt inducte. ¶ Ad illud s; 20
qd primo obi in ꝯtrariū q̄ donū sapie ordinat̄ ad cognitionē creatoris. ꝛ donū scie ad cognitionē creature. dōm q̄ aliter ꝛ aliter sunt illa duo dona ad cognitionem illoꝝ q̄ donū intellect⁹. q2 donū sapie est ad cognitionē eternoꝝ. hꝫ eternas rōes. sm̄ tm̄ q̄ ille exꝑ rōnes sunt via ad gustū ꝛ exꝑimentalē cognitōnē diuine suauitatis. ita q̄ cognitio illa gustui est annexa. Donuꝫ vo intellectus negociat̄ circa eterna sm̄ rōnes eternas q̄ sunt via ad cognitioneꝫ veritat̄. Et hinc est q̄ bern̄. appropriat donū intellectus fidei q̄ assentit summe veritati ꝓpter se. donuꝫ vo sapie appropriat charitati cuius est disponere ad gustādū deum. Per hunc etiā modū est dn̄tias inuenire inter itellectū ꝛ sciaꝫ. q2 scia negociat̄ circa creaturas sm̄ rōnes creatas. vnde negociari hꝫ n̄ solū circa creaturas spūales que habēt rōnē imaginis. sed etiā circa sensibiles ꝛ corpales que habēt rōnē vestigij. Donū vo intellectus ꝛ si negociet̄ circa creaturas. h tm̄ est sm̄ rōnes eternas. ꝛ iō solū est circa creaturas spūales. in quib⁹ rōnes eterne relucēt magis expresse. Et sic pꝫ q̄ q2 alio ꝛ alio modo est intellect⁹ circa creatorē ꝛ creaturā q̄ sapia ꝛ scia. hinc est q̄ illis habitis non supfluit. ¶ Ad illud qd obi q̄ donū scientie ꝛ sa- 21
pientie distinguunt̄. q2 h est circa tpalia. ꝛ illud circa eterna ꝛc. iā pꝫ rn̄⁹. q2 nō est sile. Sapia em̄ negociat̄ circa eterna sm̄ rōnes eternas. scia vo circa creata sm̄ rōnes creatas. ꝛ q2 hn̄t diuersa obiecta sm̄ rationē mouendi ꝛ dirigēdi. hinc est q̄ sunt dona diuersa. Intellect⁹ vo siue circa creaturā siue circa creatorē negociet̄. sp refert ad rōnes eternas. ad q̄s per creaturas etiā eleuat ꝯtemplandas. ꝛ iō vnū solum donū est q̄uis illa sint plura. ꝛ ex hoc colligi pōt q̄ donū intellectus est infra sapiam ꝛ supra sciam. ¶ Ad 22
illud qd obi q̄ donū intellectus. aut est in simplicit̄ speculando. aut in speculādo ꝛ afficiendo. dōm q̄ ē cognitio expientie q̄ attendit̄ sm̄ gustū. ꝛ ista est doni sapientie acquisite. ꝛ est cognitio speculationis extense q̄ dūmodo via est ad gustū. sicut cognitio fidei ad delectationē charitatis. ꝛ h est doni intellectus. q̄ quidē viam prebet ad vsū doni sapiētie. q̄ adeo gratuita est. qm̄ sup assensuꝫ fidei fundat̄. ꝛ vlteri⁹ ordinat ad sapie gustū. nihilomin⁹ tn̄ in actu intellect⁹ ē quedam delectatio s; longe inferior q̄ in dono sapiētie. Delectat̄ em̄ quis in cognitione veritatis. sed nō sicut in gustu summe suauitatis. ¶ Ad illud qd obi 25

q̄ sicut ꝯtingit deū cognoscere in imagine. sic etiam in vestigio. Dōm q̄ nō est oimoda silitudo. In imagine em̄ q2 magis appropinquat magis clare hꝫ cognosci. In vestigio vo q2 multū distat. sb maiori obscuritate ꝛ enigmate. Et q2 ad donū intellectus spectat ꝯtemplatio clarior ꝛ excellentior q̄ sit cognitio fidei. hinc est q̄ ad donū illud nō spectat cognoscere deū in quacunq; creatura. s; in ea que est eius imago
24 ꝛ silitudo expssa. sicut dictū est supra. ¶ Ad illud qd obi q̄ donū intellectus combinat̄ dono sapiētie. dōm q̄ q2 donū sapie consistit in gustu. donum vo intellectus cōsistit in lumine rationis. ꝛ amplius ascēdit affectio q̄ rō. ꝛ vnio q̄ cognitio. sm̄ q̄ vult dyo. hinc ē q̄ donum sapientie in actu suo nō sic indiget adminiculo creature sm̄ q̄ donuꝫ intellectus. Et iō donū sapie in actu suo versat̄ solum circa eterna. donum vo intellectus non solū circa eterna s; etiā circa creata. Cum ergo dicit q̄ dona que adinuiceꝫ combināt̄ debent habere idem obiectum. hoc verū est de obiecto principali. nō aūt de eo quod habet rationem ad-
25 miniculantis. ¶ Ad illud quod vltimo obijcit̄ q̄ intellectus videt p speculū sicut ꝛ fides. dōm q̄ in visione p speculum sunt multi gradus sm̄ maiorem et minoreem depurationem et obscuritatē enigmatis. et sm̄ hoc alio ꝛ alio modo hꝫ illuminari ꝛ habilitari. Unde fides habilitat ad assentiendū deo in articulis. quos et si nō videat in se tn̄ videt in creatura cognoscendo quid est quod per nomen dicit̄. Nunq̄ em̄ cognoscit aliquis credens quid sit trinitas. nisi q2 videt quid sit ternarius in creatura. s; vlteri⁹ donum intellectus illuminat ad intelligendum non solum quid est quod p nomen dicit̄. s; etiā ad vidēdaꝫ rōneꝫ q̄ trinitas debeat in deo esse. p hoc q̄ videt in ipsa imagine egressum verbi a mente p viaꝫ generationis. et amoris ab vtroq; p viam ꝯnexiōis. Ex his pꝫ q̄ et si fides ꝛ intellectus sint p speculum. tamen in modo speculandi differunt. ꝛ iō sunt diuersi habitus. patet etiā similiter cum hoc quis sit actus doni intellectus. et quid obiectum. et que differentia ipsius respectu alioꝝ habituum.

Questio .iiij. d

De actu ꝓprio ꝛ obiecto ipsius doni ꝯsilij. Utꝝ act⁹ ipsius doni cōsilij sit ꝯsiliari: Et q̄ sic videt̄. ꝓmo per sapientis exhortationem qua hortat̄ nos oia facere cum ꝯsilio. hic aūt fit similitudo de his que facimus. cum igit̄ hortat̄ ad actum doni ꝯsilij. vr̄ q̄ actus illius doni sit consiliari. ¶ Item hoc ip̄m ostendit̄ per
26 Tullij diffinitionem in .j. rhetorice dicentis. Consilium est aliquid faciendi vel non faciendi vere excogitata ratio. s; ista excogitatio de faciendo vel non faciendo est ipsa cōsiliatio. ergo p prius actus doni consilij est consiliari. ¶ Item hoc ip̄m vr̄ p Grego. assignatiōnē. Dicit em̄ greg. sup .j. ca. Job. vbi assignat donoꝝ differentiam. q̄ ꝯsiliuꝫ est contra p̄cipitationē. s; actus qui directe opponit̄ precipitationi est consiliari. iō em̄ cōsiliamur ne p̄cipitanter aliquid faciamus. ergo ꝛc. ¶ Item hoc ip̄m vr̄ p nois rationē. q̄niam sicut se habet timere ad timorem. sic se hꝫ consiliari ad consilium. s; actus ꝓprius ꝛ principalis ipius doni timoris est timere. ergo actus ꝓprius ipsius doni consilij est consiliari. Si dicas q̄ non dicit̄ consilium a consiliando s; magis a ꝯsulendo. et actus ipius ꝯsilij magis est consulere q̄ ꝯsiliari. Obijcit̄ ꝯ h. q2 ꝯsulere dupliciter dicit̄. Uno modo cōsiliū ab aliquo querere. Alio modo consilium dare. Sed actus doni cōsilij nō est ꝯsilium querere. q̄ enim cōsiluit q̄rit eget consilio. ꝛ q̄ eget cōsilio iam non habet donū ꝯsilij. igit̄ act⁹ isti⁹ doni nō est ꝯsulere sm̄ q̄ ꝯsulere ē idem quod cōsilium querere. Rursus ꝯsilium dare nō est magne vtilitatis nec etiā magne virtutis. cuꝫ multi sciant alijs cōsulere qui seipos regūt valde miserabiliter. si ergo donū cōsilij est ordinatum ad ꝓpriam vtilitatē. vr̄ q̄ actus eius non sit ꝯsilium alteri dare. nec ꝯsilium ab eo accipe vt prius ostensum est. ergo videt̄ q̄ actus istius doni directe sit ip̄m ꝯsiliuꝫ. Sꝫ ꝯtra. sup illud ps. Consilium meum iustificationes tue. ibi glo. Consilium est seruare iustificationes. sed de eo quod seruamus nō ꝯsiliamur. ergo si actus ipi⁹ doni ꝯsilij est iustificationes obseruare. nō vr̄ q̄ act⁹ ei⁹ sit ꝯsiliari. ¶ Item sicut dicit Dam̄. Consilium est ignorantis ꝛ dubitantis. vnde ꝛ christo nō conuenit cōsiliari. si ergo donum ꝯsilij fuit in christo ꝛ in quolibet alio sapiente et sciente dono perfecto. videtur q̄ actus ipsius doni nō sit cōsiliari. ¶ Item hoc ip̄m videt̄ ratione. sicut se habet addiscere ad scire. sic se habet consiliari ad eligere. q2 vtrunq; est via ad alterum. addiscere ad scire. consiliari ad eligere. sed sicut per addiscere habilitamur ad sciendum. ita per consiliari habilitamur ad eligendum. Cum ergo actus ipsius scientie nō sit addiscere sed magis scire. videt̄ q̄ actus ipsius doni non sit consiliari sed magis eligere. ¶ Item ꝯsilium ordinat et dirigit ad ea q̄ sunt supererogatiōis. s; de istis nemo dubitat quin sint manifeste bona. de his autem de q̄bus nulla est dubitatio nulla necessaria est consiliatio. cum ergo donum consilij dirigat ad hoc. videt̄ q̄ actus eius nō sit cōsiliari. ¶ Item ꝯsiliari est ipius prouidētie. ergo aut donum consilij non est nobis oportunū. aut est ad aliū actum. sed constat q̄ nobis est oportunū. videt̄ ergo q̄ consiliari non sit eius actus purus. ¶ R̄. dōm q̄ si- 27
cut intellectus aliquando accipit̄ ꝓ actu intelligendi. aliquando ꝓ ipso intellectu siue intelligibili. aliquando pro ipso habitu intelligendi qui dirigit ip̄m intellectum in iudicio de veris ꝛ falsis. Sic ꝛ consilium tripliciter accipi consueuit. Aliquādo ꝓ actu ꝯsiliandi. Aliquādo pro eo ad quod terminat̄ ille act⁹ sicut quando dicit̄. hoc est cōsilium meum. Aliquando vo ꝓ eo habitu q̄ expedit ꝛ dirigit aiam ad eligēdum ꝓsequenda ꝛ ad fugiendum vitanda. Hic aūt habitus dirigens ad hmōi electōnem duplex est sm̄ diuersitatem eligibilium. ꝛ sm̄ diuersitatem modorum siue rationum eligendi. Nam eligibilia quedam sunt necessitatis. quedam vo arduitatis. In p̄mis dirigit prudentia. in secundis vo dirigit donum consilij ꝓpter excellentiorem ꝛ maiorē difficultatē q̄ in eis que arduitatis sunt habet reperiri. Rursus dirigi in electionem pōt aliquis vel sm̄ regulam iur̄ naturalis. vel sm̄ regulam iuris diuini. Et primum q̄dem est virtutis politice. scdm̄ vo spectat ad donuꝫ consilij. Ex his potest dici per quanadm circumlocutionem quis sit actus ꝓprius doni ꝯsilij. qm̄ actus eius est dirigere in electione agendoꝝ. ꝓsequendoꝝ vel fugiendoꝝ. que sunt specialis arduitatis. et hoc sm̄ regulā iuris diuini. ꝛ in hoc distinguit̄ actus ei⁹ ab actu prudentie virtutis. et scie doni. Si igit̄ queras vtrum actus doni consilij sit consiliari. Dōm q̄ si p verbum ꝯsiliandi intelligat̄ directio sm̄ regulā ꝛ lumen consilij. sic bene potest ꝯcedi q̄ actus ei⁹ sit consiliari. Sed attēdēdū est q̄ sm̄ q̄ vult Dam̄. cōsilium respicit aliquem actum p̄cedenteꝫ. ꝛ aliquem

actum sequentē.dicit em̄ q primo hō inquirit ⁊ cōsi
liať.deinde disponit ⁊ ordinat.postmodū eligit ⁊ cō
sentit.Et ꝫm hoc intelligendū est q dirigi ꝫm regulā
ꝯsilij hoc pōt esse dupliciter.Aut ꝯsiliū inq̄rēdo.aut
ꝫm ꝯsiliū disponēdo ⁊ eliciēdo.Primo quidē modo
nō est act⁹ ipsi⁹ ꝯsilij ꝑncipalis et vniuersalis.ſ qua
si act⁹ ei⁹ inicialis.⁊ ē in eo in q̄ est ꝫm statū imꝑfecti
onis.Scōo ꝟo mō act⁹ ei⁹ vl'is est ⁊ principalis.vnō
siue ꝑ ꝟbū cōsiliandi siue ꝑ qōcūq; aliud verbuꝫ illō
significeť qō est dirigi in electiōe boꝝ q̄ sūt arduitať
ꝫm ꝯsilij donū.qō regit ꝫm dictamē iuris diuini.dōꝫ
q hic est actus principalis ⁊ ꝓpri⁹ doni ꝯsilij.Unde
cōcedi potest q cōsiliari ꝫm istā acceptionē est actus
ei⁹ ꝓprius.sicut rōnes ad primā ꝑtē inducte oňdunt
28 Ad illud ꝟo qō vltimo obiꝛ de actu ꝯsulendi quō
spectet ad donū cōsilij.Dōm q ꝯsulere ꝑut respicit
alterū accidit dono cōsilij.donū em̄ cōsilij ꝓprie respi
cit directionē actus ꝓprij.vñ licet act⁹ doni ꝯsilij attē
dať in dispōne ⁊ ordinatiōe arduoꝝ ꝓsequēdoꝝ. qꝛ
tň donū illud aliqñ est in abundātia. aliqñ i defectu.
et cum est in abundantia hꝫ iuuare alios. cū ꝟo ē in
defectu hꝫ iuuari ab alijs.hinc est q actus ꝯsulendi
aliū vel ꝯsulendi alij.dono ꝯsilij ꝑňt attribui. neuter
tamen est actus eius principalis.Unde inť istos du
os medius cadit actus cōsiliandi.rōne cui⁹ ⁊ alij ha
bent esse doni ꝯsilij.Propť qō nō absurde pōt dici q
actus doni cōsilij est seipm regere. ⁊ vlteri⁹ cū abun
29 dat scire in ꝯsimili alterū adiuuare ⁊ dirigere Ad
illud qō pmo obiꝛ in ꝯ̄riū q cōsiliū est iustificatōnes
obseruare.dōm q ibi nō tangiť act⁹ ꝯsilij principal'
sed cōsequens.Nā doni ꝯsilij est dirigere.sed alteri⁹
doni est exequi ⁊ facere.⁊ iustificationū obseruatio
nō attribuiť ipi cōsilio ꝑ se ⁊ pmo.ſ ad iustificatiōes
obseruandas directō i actu attribuēda ē ꝯsilij dono.
Uerūtň q dicit nemineꝫ cōsiliari de eo qō obseruat.
nō hꝫ veritatē.qꝛ nemo recte obseruat nisi suā obſ
uationem rectitudo in cōsiliando ꝑcedat.vel q̄ꝫtum
ad consilij inquisitionē.vel salteꝫ q̄tū ad ꝯsilij dispo
30 sitionē Ad illud qō obiꝛ q ꝯsiliari est ignorātis si
cut dicit Dam̄.dōm q illud est verū ꝑut ꝯsiliari idē
est qō ꝯsiliū inquirere.nō aūt ꝑut ꝯsiliari idē est qō
in arduis eligendis dirigere.Et hoc mō cōsiliari est
actus ipsi⁹ cōsilij.⁊ fuit in xpō.⁊ ꝫm istū modū diuia
dispositio in his que secreta sunt ꝯsiliū appellať.
31 Ad illud qō obiꝛ q sicut addiscere se hꝫ ad scire.ita
cōsiliari ad eligere.dōm q verū est ꝫm q consiliatio
idē est qō ꝯsilij inquisitio.Scōm aūt q ꝯsiliatio idē
est qō discreta ⁊ recta dispositio ⁊ ordinatio. sic non
se habet illo mō.qꝛ talis dispositio regula est ⁊ prin
cipiū recte eligendi.⁊ ideo actus est doni ꝑfecti.⁊ hoc
mō accipiendo nō est sil'e inter ꝯsiliari ⁊ addiscere.
32 Ad illud qō obiꝛ q ꝯsiliū ordinat ad ea que sūt su
perogationis. dōm q licet ista que sť superogatiōis
in se sint bona ⁊ magis bona. in eis tň facili⁹ deficit
infirmitas nr̄a nisi iuueť ꝑ diuinā grām tam in ex
pediendo q̄ in eligendo.q̄ꝫ etiā in exequendo.vnde
multi refugiūt ⁊ abhorrēt ipa ꝯsilia iesu xpi. q̄ tň eē
ꝑňt in statu iusticie.⁊ ꝓpterea respectu taliū optimū
est donū cōsilij vltra donū scie.⁊ virtutē prudētie. et
33 regulā fidei Ad illud ꝟo qō vltimo obiꝛ q consili
ari est actus ipsius prudentie iā pꝫ solutio. Aliter ei
est ipius prudentie.tū rōne obiecti. tū etiā rōe modi.
q̄ sit ipi⁹ doni ꝯsilij.Est em̄ multo excellētiori modo.
tum qꝛ ea circa q̄ versať sunt magis ardua ⁊ excellē
tia.tū etiā qꝛ regere hꝫ ꝫm principia altiora.et ꝫo do
nū illud noie cōsilij valde ꝓprie censeť. Ex his ꝫ ma
nifestum est quis sit huius doni actus.⁊ quid obm.
et que differētia ipsius respectu aliorum habituum.
et quare etiam sic nomineť.

Questio.v. e

Quis sit act⁹ ꝓprius doni fortitudinis ⁊ q̄d ei⁹ obm.
⁊ est qō.Utrū actus doni fortitudinis principaliť cō
sistat circa passiones tolerandas.an circa cupidita
tes reprimendas. Et q principaliter sit circa passio
nes tolerandas.vť pmo ꝑ grego.q̄ dicit sup princi
piū Job.q fortitudinis doni est dare trepidāti cōfi
dentiā.sed trepidatio maxime est qñ imminet picl'm
passionis.ꝫ vť q circa hmōi maxime cōsistat act⁹ for
titudinis doni Itē fortitudo siue dicať donum si
ue virtus respicit potentiā irascibilēꝫ tanq̄ ꝓprium
sbiectum. sed potentia irascibilis magis proprie re
spicit passionū sustinētiā q̄ꝫ cupiditatū repressioneꝫ
⁊ abstinētiā.vť ꝫ q actus principalis doni fortitudi
nis cōsistat circa passionū tolerantiā Itē hoc ipm
oňdiť ꝑ cōpationē ad ei⁹ oppositū.qꝛ sicut largitas
opponiť auaricie ⁊ cupiditati.sic fortitudo opponiť
pusillanimitati.ſ pusillanimitas attēdiť circa fugā
passionū.ꝫ vť ecōtra q fortitudo donū ꝯsistat circa
passionū tolerātiā Itē hoc ipm oňdiť ꝑ cōpatio
nē ad habitū fortitudinis virtutis. qꝛ fortitudo do
nū actū ⁊ obiectū debet haberi in maiori vel saltem
in tāta excellentia ⁊ arduitate quantā est repire cir
ca fortitudinē virtutē.ſ maxime arduitas ꝯsistit cir
ca passiones.ꝫ cum circa illas cōsistat fortitudo vir
tus.vť multo fortius q act⁹ doni fortitudinis atten
dať vel cōsistat in aggressione ⁊ tolerātia passionuꝫ
Itē inter oīs actus interiores maxia est difficul
tas circa passiōes sustinēdas.⁊ magis ad h̄ inepti et
infirmi sumus.si ꝫ dona data sūt nob ad expediēdū.
⁊ ꝯ̄ infirmitates retardātes nos ad bonū.vť q aliqō
donū debeat nobis dari ad passionū sustinētiā.ſ nō ē
aliud assignare q̄ꝫ donū fortitudinis.ꝫ ⁊c. Sed ꝯ̄.
Aug⁹.in li.de spū ⁊ aīa.Fortitudinis est nō tm̄ terre
nas cupiditates reprimere.ſ penit⁹ obliuisci.ſ h̄ nō
est fortitudinis virtutis.ꝫ ē fortitudinis doni.vť ꝫ q
actus doni ꝯsistat in repssione cupiditatū. Item
aug.in li.de doc.xpia.vbi loqť de donis dicit q forti
tudis est ab oi trāseūtiū mortifera iocunditat seipm
seq̄strare.ꝫ vť q act⁹ doni fortitudinis ꝑncipaliť cō
sistat in delectationū repssiōe. Itē aug.adaptat se
ptē dona.vij.btitudinib⁹.ita q fortitudo ⁊ esuries ⁊
sitis iusticie sibi corrñdēt.ſ esuries ⁊ desideriuꝫ iusti
cie nō oriť in nobis nisi ꝑ mortificationē desiderioꝝ
⁊ voluptatū.ꝫ vť q circa hmōi ꝑncipaliť ꝯsistat act⁹
fortitudis. Itē fortitudo donū rñdet dono ꝯsilij si
cut exeq̄ns regulāti.ſ donū ꝯsilij maxime dirigit ad
diuinoꝝ ꝯsilioꝝ impletionē.diuia aūt ꝯsilia ꝑcipue
ꝯsistūt circa repssionē desiderioꝝ ⁊ occasionū eis ad
herētiū.sicut pꝫ in castitate.obia.⁊ pauptate. ꝫ vť q
circa taliū desiderioꝝ repssionē act⁹ fortitudis doni
ꝑncipal'r ꝯsistat. Itē fortitudo donū aūt hꝫ actuꝫ
alteri⁹ generi q̄ꝫ fortitudo virt⁹.aut si in eodē genere
hꝫ.nec̄e ē q hēat excellētiorē.ſ in eodē genere nō ꝑt
hēe excellētiorē.cū fortitudo virt⁹ ꝯsistat circa terribi
lia q̄ inducūt mortē.sicut dicit ph̄s.ꝫ nec̄e ē q hēat
actū alteri⁹ generis.cū ꝫ act⁹ fortitudis ꝟtuť cōsistat
circa passiones tolerādas.vť q act⁹ fortitudis doni
nō circa passiones.ſ circa delectatiōes rescindendas
consistat.Est igiť qō q̄s sit actus et quid obiectū do
ni fortitudis.⁊ quare codē noie cū habitu ꝟtuť no
54 minať.qō q̄dē i nullo alioꝝ donoꝝ repiť R° dō.
q fortitudo quantū ē de sua pma rōne attēdiť respe
cta ardui.Arduuꝫ aūt dř aliq̄d dupl'r.Aut qꝛ aliq̄d
laboriosum ⁊ difficile.q̄dāmō excellēs ⁊ adeq̄uans fa
cultatē ipi⁹ potētie.Aut qꝛ ē vltra nec̄itatē.⁊ excedit
statū cōem.⁊ fortitudo hꝫ attēdi respectu vtriusq;.
sed respectu pmi attēdiť ⁊ ordinať ꝫm nec̄itatē pre
cepti.respectu scōi ꝫm libertatē cōsilij.⁊ pmū spectat
ad fortitudinē virtutē.scōm ꝟo ad fortitudinē doni.
Qm̄ aūt arduitas maxime attēdiť circa excellētiam
passionū.hinc est q tā fortitudinis doni q̄ꝫ fortitudi
nis virtuť est habilitare ꝫm principalē sui ordinatō
nē ad sufferētiā passionū.ſ aliter ⁊ aliť. Quia susti
nere ⁊ aggredi passiōes pōt aliq̄s aut ꝓpter iusticie ⁊
honestatis ꝯseruationē.aut ꝓpter pfectā xpi imitati
onē.ita q pmū spectat ad dictamē iuris nālis ⁊ ho
nestatis moralis.scōm ꝟo spectat ad cōsilij donū.Et
q̄m imitatio xpi attēdiť i crucifixiōe sui ꝫm q ipe di
cit Luce.ix.Qui vult venire p⁹ me.abne.semetipm.
⁊c.hinc est q act⁹ fortitudis doni attēdiť circa ꝓm
ptā ⁊ expeditā passionū tolerantiā.ꝑ h̄ q q̄dāmodo
nos mūdo ⁊ mūd⁹ nobis crucifix⁹ ē.Iuxta illud qō
dicit aplus Gal'.vj.Mihi mūd⁹ crucifixus est.⁊ ego
mūdo.Et h̄ est qō dicit aug.in li.de doc.xpia. Assur
gat deinceps ad fortitudinem vt mūdus eis crucifi
gať ⁊ ipi mūdo.⁊ vt in hui⁹ vite puersitate ⁊ abūdā
tia iniq̄tať nō refrigescat charitas.⁊ sic paťꝫ q forti
tudis doni actus cōsistit circa passionū tolerantiam
ꝫm imitationē xpi.⁊ hic est ei⁹ actus pncipalis sicut
rōnes ad pmā pťē inducte oňdūt.qꝛ verū ꝯcludūt.⁊
iō ꝯcedēde sunt Ad illud ꝟo qō obiꝛ q ē circa dele
55 ctationū repssionē ꝑ auctes aug.dō q aug.i ill' aucti
b⁹ nō assignat ꝓpriū ⁊ principalē actū ipi⁹ fortitudi
nis doni ſ q̄si pambulū.Nemo em̄ ꝓmpt⁹ est ⁊ expe
dit⁹ ad passionū tolerātiā ꝫm imitationeꝫ xpi.nisi q̄
56 carnē suā cū vicijs ⁊ ꝯcupiscētijs crucifixit Ad il
lud qō obiꝛ q fortitudo exequiť ea ad q̄ cōsiliū diri
git.dōm q et si donū cōsilij dirigat ad diuina cōsilia
implenda.in q̄b⁹ cōsistit pfectio religiōis.ꝑncipalior
tň intentio dirigit ad ea in quib⁹ pl⁹ est de rōne ardui
tatis.maioris aūt arduitatis est xpm imitari tam in
actionibus q̄ꝫ in passionibus.⁊ iō circa hmōi tal'con
silium q̄ꝫ donū fortitudinis principaliter hꝫ cōsistere
57 Ad illud qō vlteri⁹ obiꝛ q donū fortitudinis non
potest esse excellentiori modo circa passiones q̄ꝫ vir
tus fortitudinis.Dōm q falsum est. qꝛ excellentiori
modo sustinet passiones ⁊ excellentiori habitu q̄ su
stinet ꝫm christi imitationē q̄ꝫ q̄ ꝓpter iusticie ꝯserua
tionem.et qui sustinet ꝫm consilij superogationem
q̄ꝫ qui ꝫm precepti obligationem. In vno em̄ istoꝝ
rectificať.s.in actu virtutis fortitudinis.In alio aūt
nō solū rectificať ſ etiam altius eleuať ⁊ expeditur.
scꝫ in actu fortitudinis doni.Et ꝑ hoc pꝫ illud quod
vltimo q̄rebať vicꝫ de dr̄ntia reali fortitudinis doni
et fortitudinis virtutis.⁊ de conueuientia in nomie.
58 Re em̄ differūt ꝓpter diuersitatem modorum habi
litandi ⁊ ordinandi ad tolerantiā passionum. Noie
ꝟo ꝯueniūt ꝑ eo q ad eadem passionum genera or
dinanť.Fortitudo em̄ virtus ordinat ad sustinenda
qualiacūq; ⁊ quantacūq; tormēta anteq̄ bonū vir
tutis ⁊ honestatē derelinquat.nō tň ita excellenter et
ꝓmpte sicut fortitudo donū.Unde inter omnes vir
tutes ꝓpter excellentiam ⁊ arduitatem ex parte ob
iecti virtus fortitudinis appropinquat donis.et pro
pterea habit⁹ virtutis ⁊ doni magis q̄ꝫ alia dona eo
dem nomine habent censeri.licet differant differen
tia reali.quia minor est inter illos habitus differen
tia.Ex his patet quis sit actus fortitudinis doni. et
quid obiectum.et que sit differentia eius respectu a
liorum habituum.

Questio.vj.⁊ vltima. f

De obiecto ⁊ actu ipius doni pietatis.⁊ est questio.
Utrum actus principalis pietatis consistat in religi
one respectu dei.vel in compassiōe respectu proximi
Et q precipue consistat in religione respectu dei.oñ
ditur primo per autoritatem apl'i ad Tytuꝫ.ij.Ab
negantes impietatem.id est fugientes impietatem.
sobrie et pie et iuste viuam⁹ ⁊c.ibi glo.Abnegantes.
id est fugientes impietatē vane culture. sobrie in no
bis.⁊ iuste ad proximum.⁊ pie ad deum viuamus.
ꝫ pietas proprie est ordinata respectu dei. Item
Augus. super Job.xxviij.dicit.Pietas ipsa est sapi
entia.abstinere ꝟo a malis intelligentia. pietatē hoc
loco posuit dei cultum que grece theosebia diciť.er
go ⁊c. Item aug.in libro de doctrina christiana.
Pietas est honorare sancta.⁊ non cōtradicere sacre
scripture.si ergo vtrunq; hoꝝ cōsistit in cultu dei.vi
deť ⁊c. Item distinguiť pctm̄ iniquitatis ⁊ impie
tatis.quia iniquitas est in proximū. impietas est in 39
deum.si ergo respectu illi⁹ ē pietas respectu cuius ē
impietas.videtur q actus pietatis doni precipue at
tendatur in cultu dei Sed contra.j. Thimoť.iiij.
Pietas ad omnia vtilis est.ibi dicit glosa.Pietas q̄
operatur bona fratribus valet ad promerendum de
um.Omnis enim summa discipline xpiane in mise
ricordia ⁊ pietate est.ergo ꝫm hanc glosaꝫ pietas or
dinat respectu proximi Item aug.in libro de do
ctrina xpiana dicit q donum pietatis correspondet
beatitudini mititatis.op⁹ enim est pietatis mitescē.
ſ mititas siue mansuetudo attēdiť respectu ꝓximi.
ꝫ donū pietať ad ꝓximū ordinat. Itē hoc ipm vť ꝑ
Greg.sup Job in assignatione donoꝝ.vbi dicit q pi
etatis est opera misericordie exhibere.si ergo hoc at
tendiť respectu proximi.videtur ⁊c. Item Tulli 40
us in primo rhetorice dicit q pietas est beniuolen
tia in parentes.aut hoc intelligitur de pietate dono.
aut de pietate virtute.sed de quocunq; horum intel
ligatur.cum in obiectis conformentur.videtur q a
ctus doni pietatis attendatur in comparatione ad
proximum. Item donum pietatis exequitur ea
ad que donum scientie ordinat.sed donum scientie
ordinat ad bene conuersandum respectu ꝓximi.er
go videtur q respectu illius attendať actus pietaťꝫ
doni.Iuxta hoc queritur quomodo distinguať pie
tas a mansuetudine ⁊ misericordia in actu suo ⁊ ob
iecto R° dicendum q vocabulum pietatis multi
pliciter habet accipi ꝫm q innuit augustin⁹ in princi
pio.x.de ciuitate dei.ait em̄ sic.Pietas ꝓprie dei cul
tus intelligi solet quam greci theosebiam vocant.
hec tamen etiā erga parentes officiose haberi diciť.
More aūt vulgi hoc nomen ⁊ in operibus misericor
die nūc frequentať. Cum igiť pietas sic dicať mul
tipliciter. valet erga deuꝫ.⁊ erga parētes.⁊ erga quē
cunq; hominem.Scōm q ordinat erga deum. nō ē
nomen doni sed potius est idem quod latria ⁊ theo
sebia siue eusebia.De qua dicit aug.q est sapia vera.

Scdm aũt q ordinat ad pentes. adhuc etiam nō tenet ratione doni. ſ potius est species iusticie virtutꝫ. p eo q ad hoc ordinat ſm regulā naturalis iuris ꝛ ſm obligationem necessitatis. Scdm aũt q attenditur respectu cuiuscūqꝫ ꝓximi. sic pietas est nomē do
41 ni. Aliter tñ attendit erga ꝓximū pietas donū ꝛ misericordia virtus. Misericordia em̃ respicit cōformitatem in natura. ꝛ necessitatem in indigentia siue in miseria. pietas vo attendit in ꝓximo imaginē diuinam. Un dono pietatis ē homo beniuolus cuicunqꝫ homini. q habet in se imaginem dei. ita q beniuolentia illa p loco ꝛ tempe aliquando ꝓgredit in cōpassionis affectū. aliqñ in opis beneficiū. Et sic patꝫ qs sit actus ꝛ obiectum pietatis doni. qꝛ ipsius est facere hominem beniuolū respectu cuiuslibet ꝓximi inqtum gerit imaginem dei. ꝛ qm̃ ad hoc habet dirigi p donum scie quod quidē fundat sup principia fidei. ꝛ dirigit in ꝯuersatione ſm exemplar xpi. hinc est q actus pietatis ꝛ si principaliter cōsistat erga ꝓximū. nihilominꝰ cōsistit respectu sacre scripture vt eaꝫ cū beniuolentia ad memoriā reducat. vnde vsus doni pietatis attendit in his tribus in exequendo. ſm q et vsus doni scie quod est eius directiuū in cognoscēdo. principaliter tñ ſm q donū est attendit in abundantia respectu ꝓximi. sicut rōnes ostendūt que ad
42 hanc partem inducunt. ¶ Ad illud vo qd pmo obijcit in contrariū de glo. q pietas ordinat ad deū. ꝛ q pietas est cultus dei. ꝛ ad alias autoritates ꝯsequētes breuiter dōm q omnes ille auctes currūt de pietate ſm aliū accipiēdi modū. q ſm aug. pncipalior ꝛ magis ꝓprius est modus accipiendi pietatem. sicut ipse dicit in. x. de ciui. dei. Nam primo ꝛ principaliter dꝫ hō beniuolus esse ad deū offerēdo ei cultū ꝛ obseqū pncipale et precipuū tanqꝫ ei ad cuiꝰ silitudinē factꝰ est. ꝛ q sue creationis ꝛ ꝯditiōis primū ē ꝛ principale principiū. Deinde vo qꝛ pat terrestris qdāmodo imaginē gerit patris celestis. ꝛ filius gerit imaginē p̄ris ꝛ ab eo sumit originē. hinc est q est alius modꝰ accipiendi pietatē ab illo descendens. q qdē est beniuolentia in parētes. Postremo qꝛ ois hō gerit imaginē dei. hinc est q ē terciꝰ ꝛ vltimꝰ modꝰ accipiendi pietatē ſm q beniuolū ꝛ beneficuꝫ reddit erga oēm hoiem insignitū diuina imagie. Licet aũt iste sit vltimus ꝛ postremꝰ modus accipiendi pietatē. tñ sicut explanatū est qtū ad hūc modū pietas donū accipit ꝓprie. vñ in oibus illis auctibus ꝛ rōnibus pcm̄ est qtum ad ꝓcessum arguēdi ex illius nois multiplicitate. que ꝛ si nō sit multiplicitas equocatōis ꝓprie dicte. est tamen multiplicitas cuiusdaꝫ analogie. Ad 45
illud quod vltimo querebat de drn̄tia ipsius pietat doni ad misericordiam et mansuetudinem. Dōm q et si ꝯueniat cū vtroqꝫ. qꝛ cū māsuetudine ꝯuenit in affectu. cū miscdia ꝯuenit in effectu. differt tamē ab vtroqꝫ. A mititate em̄ ꝛ a māsuetudine differt. quia mansuetudo est ꝯ irritationē ꝛ ex illatiōe alicuiꝰ iniurie. ſ pietas est ꝯ induratōnē qua qs nō hꝫ affectionē nec beniuolētiā q gerūt diuīe imaginis insigne. Silr a miscdia differt. qꝛ miscdia in ꝓmo ꝯsiderat ꝯformitatē in nā ꝛ silitudinē spēi. pietas vo attendit in hoie imaginē dei. Unde aliq dixerūt q miscdia cōsiderat miseriā in imagine. pietas vo ꝯsiderat imaginē in misero. Differt etiā. qꝛ miscdia ꝯformat dictamini iuris naturalis ꝛ ſm regulā ꝓuidentie. pietas vo cōformat suasioni iuris diuini ꝛ hoc ſm regulaꝫ doni scie. Ex his pꝫ qs sit actꝰ doni pietatis. qd etiaꝫ eius obiectū. qualit differat ab his habitibꝰ. Et ſm hec tria possent tria ꝓblemata formari circa donuꝫ pietatis. ꝛ circa qdlibꝫ alioꝝ donoꝝ pdictoꝝ. silr etiā cū hoc posset de qlibet qri quē actū hꝫ in patria. sed hoc supra determinatū fuit generaliter. alia vo tangunt implicite cā ꝓlixitatis vitande. tñ ex his q breuiter tacta sunt qlitcūqꝫ hrī pōt veritas pdictoꝝ.

Dist. xxxvj. de ꝯnexione habituum gratuitoꝝ.

Solet etiā queri vtrū virtutes ꝛc. Pars ista in q mgr agit de hitibꝰ gratuitis ſm qs hēmus ꝯformari xpo diuisa fuit in partes duas. In qꝝ pma egit de his qtū ad distinctōnē. In scda vo qtū ad ꝯnexionē. Prima pte determiata incipit scda. Intēdit igit mgr pncipalit in hac pticula agere d hituū gratuitoꝝ ꝯnexione. ꝛ qm̄ ad ꝯnexionē seqt eqlitas in merito. ꝛ qm̄ eqlitas cū ꝯnexiōe ortū hꝫ ex vno principio ex hoc vicꝫ q vtutes oms ligant ꝛ informāt a charitate. ꝛ ad ipam reducūt sicut ad radicē. iō ps ista hꝫ tres ptes. In qꝝ pma determiat mgr de vtutū ꝯnexiōe. in scda vo de eqlitate. ibi. Utrꝝ vo pit qs oēs possideat ꝛc. In tercia vo oia opa pceptoꝝ ꝛ vtutū docet reducere ad charitatē. ibi. Cū duo sint pcepta charitat ꝛc. Pria ps diuidit in duas ptes. In qꝝ pma mouet qōnē ꝛ detmiat veritatē. In scda vo veritat determinate reddit cām ꝛ rōnē. ibi. Qd qdē ꝓbabile ē ꝛc. Silr scda ps in q detmiat de virtutū eqlitate duas hꝫ. In qꝝ pria determiat istā qōnē ſm opinionē alienā. In scda ſm opionē ꝓpriā ꝛ magꝫ verā. ibi. Alij vo veriꝰ ꝛc. Silr tcia ps duas hꝫ. In qꝝ prima mouet qōnē ꝛ determiat qualiter oia pcepta reducant ad duo pcepta charitat. In scda vo ꝯcludit q ipa charitas est sūma plenitudo totius legis. ibi. Dim igit hec summa est ꝛc. Ex quo haberi potest q charitas oim virtutū est finis ꝛ forma. ꝛ ex hac cā ꝯnexio est int ceteras virtutes gratuitas.

1 a ¶ Ubi charitas est. qd ē qd possit deesse ꝛc. Coñ. Si h̄ verū ē. g qcunqꝫ hꝫ charitatem hꝫ oē qd sufficit ad salutē. g vr q supfluāt cetere virtutes. Si dicas q h̄ dr qꝛ charitas hꝫ virtutes sibi annexas. tūc silr pt h̄ dici d qlibꝫ aliaꝝ vtutū. oēs ei ꝯnectūt cuilibꝫ vtuti. sic ꝛ charitati. Itē grē gr̄ date ñ necrio ꝯnexe sūt ipi charitati. ꝛ tñ ipe sūt valde vtiles ꝛ oportūe ipi eccie. vr g q nō ē vbi charitas repit mlta deesse pnt. Rꝰ. dd. q cū dicit

Mouet questionē de virtutū ꝯnexione ꝛ determinat veritatem. a

Di. xxxvj.

Solet etiā queri vtrum virtutes ita sint sibi cōiuncte vt sepatim nō possint possideri ab aliq. s q q vnā habet omnes habeat? De h̄ hiero. ait. Omnes virtutes sibi herent. vt q vna caruerit oibus careat. Qui ergo vnam habet oēs habet. hiero. sup ysa.

Determinate veritatis reddit cām ꝛ rōnē. b

Quod quidem probabile est. Cū em̄ charitas mat sit omniū virtutū. in quocūqꝫ mater ipa est. s. charitas. et cuncti filij eiꝰ. i. virtutes recte fore credūt. Unde aug. Augꝰ. sup io.
a [a]Ubi charitas est. quid est qd possit deesse? vbi aũt nō est, quid est quod possit prodesse? Cur g nō dicimus. q

hanc virtutē habet omnes habet. cum plenitudo legis sit charitas. que quanto magis est in homie. tanto magis est virtute preditus. Quanto vo minus. tanto minus inest virtus. ꝛ quāto minus inest virtus. tāto magis inest vicium.

¶ Determinat ſm opinionē alienā questionem de eqlitate virtutum. vtrum scꝫ oēs virtutes equales sint in quocūqꝫ sint. c

Utrū vo pariter qs omnes possideat virtutes. an alie magis. alie minus in aliquo ferueāt questio est. Quibusdam em̄ videt q alie magis alie minus habeantur ab aliq. sicut in Job patientia emicuit. in dauid humilitas. in moyse mansuetudo. q etiā cōcedūt magis aliquē mereri p aliquam vnā virtutē qꝫ p aliam. sicut eā plenius habet qꝫ aliam. Nō tñ magis p aliquā mereri dicunt qꝫ p charitatem. nec aliquam plenius a quoqꝫ haberi qꝫ charitatem. Alias ergo magis ꝛ alias minꝰ in aliquo esse dicunt. sed nullaꝫ plenius charitate. que ceteras gignit. hasqꝫ dicunt esse multas facies qs memorat apls dicēs. Ex psonis multaꝝ facierū ꝛc. ij. Cor. j.

¶ Determinat ſm opinionē ꝓpriā ꝛ magis verā questionem propositam. d

Alij verius dicunt oēs virtutes ei sīles ꝛ pares eē in quocūqꝫ sunt. vt q in vna alteri par extiterit. in oibus eidem equalis sit. Unde aug. Uirtutes que sunt i aīo humano. quis alio ꝛ alio mō singule intelligant. nullo mō tñ sepant abinuicem. vt qcunqꝫ fuerit equales. Uerbi gr̄a. in fortitudine equales sint et prudētia ꝛ iusticia ꝛ tempantia. Si em̄ dixeris equales eē istos i fortitudine. sed illū prestare prudētia. seqtur vt huiꝰ fortitudo minus prudens sit. Ac p hoc nec fortitudine eqles sunt. qꝛ est illius fortitudo prudentior. Atqꝫ ita de ceteris virtutibꝰ inuenies. si oēs eadē cōsideratiōe percurras. Ex his clarescit omnes virtutes nō mō eē connexas. sed etiā pares in aīo hoīs. Cum ergo dicit aliquis aliqua peminere virtute. vt abraam fide. Job patientia. ſm vsus exteriores accipiendū est. vel in cōparatione alioꝝ hoim. qꝛ vel hūilitatis habitū maxime prefert. vel opus fidei vel alicuiꝰ ceteraꝝ virtutuꝫ pcipue exequit. vnde ꝛ ea p alijs pollere vel inter alios hoies singulariter excellere dicit. Scdm hūc modū. s. ſm rōnē actuū exterioꝝ vt alibi aug. dicit. in aliquo aliā magis esse virtutē. aliā minus. ꝛ vnā eē nō alterā. Ait em̄ sic. [b]Clarissima disputatiōe tua satis apparuit nō placuisse auctibus nostris imo veritati ipsi oia paria esse pctā. etiā si hoc de virtutibꝰ verū sit. qꝛ et si verum est eū q habet vnā oēs virtutes habere. ꝛ eū q vnā non habet nullā habere. nec si pctā sunt paria. qꝛ vbi virtꝰ nulla est nihil rectum est. nec tñ ideo non est prauo prauius. distortoqꝫ distortius. Si aũt quod puto esse verius sacrisqꝫ lrīs ꝯgruētiꝰ. ita sūt aīe intētōes vt corpis mēbra. nō q videant locis. s q sentiant affectibꝰ. ꝛ alius illuminat amplius. alius minus. aliꝰ oino caret lumine. profecto vt quisqꝫ illustratiōe pie charitatis affectus ē. in alio actu magis. in alio minꝰ. in aliq nihil. sic

Aug. i. vj. li. de trini.

Aug. in epla ad hiero. b

q vbi est charitas nihil deest. hoc intelligit de his q sunt necaria ad salutem. nā iste defectus ꝓprie defectus est. alioꝝ vo defectus p modico est habendus. hoc autem tribuit ipi charitati rōe cōnexionis aliaꝝ virtutum. qui enim hꝫ charitatem hꝫ vnde possit legem implere. hꝫ ꝛ p ꝯsequens ceteras virtutes que habilitant ad legis impletiones. Ad illud vo qd obijcit q similiter posset dici d qualibꝫ alia virtute. dōm q non ē simile. qꝛ charitas nō tm̄ alijs ꝯnectit. s etiam est principium cōnexionis. cum sit vinculum pfectionis. et quodammodo mat omnis boni sicut ipse magister dicit.

b ¶ Clarissima disputatione tua satis apparuit ñ placuisse autoritatibus ꝛc. Contra. Uidet hoc debere placere ipsi veritati. quia ſm q dicit Ansel. peccatum nihil ē. in his autē q nihil sūt vnū nō est maiꝰ altero. g vr q pctm̄ vnuꝫ non possit alterū excellere. igit habēt paritatem. Itē qdlibet pctm̄ mortale totaliter priuat hoiem gratia ꝛ inducit morteꝫ. sed in priuatiōe omimoda nō est ponere maius ꝛ minus. qꝛ in his que mortua sunt non est dicere magis mortuū vnum qꝫ reliquū. g in genere peccatoꝝ mortaliū vnuꝫ peccatū nō excedit alterum. Rꝰ. dōm q qꝛ peccatuꝫ est priuatio ordinis ꝛ diminutio habilitatis. p vnū genus pcti aīa magꝫ deordinat ꝛ inhabilior efficit qꝫ p aliud sicut manifeste appet. indubitāt ē verū q pdicta eqlia ñ sūt. ꝯcupia 2

tm̃ plus inclinat ad vnũ appetibile q̃ʒ ad reliquũ. ⁊ iõ magĩ facit deũ ꝯtẽnere et ab ipo elõgari ⁊ recedere in vno genere peccati q̃ʒ in alio. Ad illud qḋ obĩ ꝙ pctm̃ nihil est. dõm ꝙ et si nihil sit eẽntialit̃ loquendo. alicui⁹ tñ est sicut subi. ⁊ alicui⁹ sicut oppositi. vñ rõne boni maioris vel minoris qḋ priuat̃ i diuersis pctis peccatũ vnũ h̃ʒ excedere alterũ. Ad illḋ qḋ obĩ ꝙ totaliter priuat grãʒ et inducit mortẽ. dõ. ꝙ licʒ oẽ pctm̃ totaliter tollat habilitateʒ ad grãʒ. nõ tñ totaliter tollit habilitateʒ ad vitam. ⁊ iõ licʒ aliq̃d sit magis ⁊ min⁹ mortuuʒ. ⁊ magis et minus gratia priuatũ p diuersa pctã q̃ʒtum ad ipam gratiã et vitã gratie in se. ẽ tñ magis et min⁹ q̃ʒtum ad habilitatem nature respectu grẽ. et rõne illius diuersa pctã habent sese inuiceʒ excedere. Vñ nõ est simile de corporali morte in qua fuit totaliter priuatio ⁊ i possibilitas redeũdi ad vitam.

5 c Omnia ẽ ad duo mandata ⁊c. Vr̃ hic duo opposita in se implicare. Si eñ p charitatẽ implent̃. poti⁹ debẽt referri ad charitatẽ sicut ad principiũ q̃ʒ sicut ad finem. R⁹. dõm ꝙ sicut fuit tactũ s̃ di. xxv. Charitas sil̃ ponit̃ ipar̃ virtutũ q̃ʒtũ ad opa meritoria p̃ncipiũ siue caput. ⁊ forma siue vinculũ. ⁊ finis ad quẽ ordinat̃. et h̃ est q: ipa charitas dum imediate ꝯiũgit ipsi summo bono q̃dãmõ supeminet ceter̃. ⁊ ceteras virtutes mouet ⁊ impat. et iõ caput ⁊ p̃ncipiũ ẽ eaꝝ. Alteri us q: mouẽdo fac̃ opa coꝝ meritoria iõ dr̃ eẽ forma. Postremo q: iõ facim⁹ opa meritoria vt dõ fruamur ⁊ p charitatẽ in deo quiescam⁹. hinc est ꝙ charitas ceteraꝝ v̾tutũ ⁊ p̃ceptoꝝ ẽ finis. ⁊ sic tres cãe incidũt in vnũ ⁊ idẽ. Nec mirũ. cũ charitas faciat deo ꝯformẽ. qui habet in se respectu creature intentionẽ triplicis cause. vnde nulla est contrarietas cum eo quod magister dicit in litera.

dici põt habere aliã. ⁊ aliã nõ habere. et aliam magis ⁊ aliã minus. Nã ⁊ maior est in isto charitas q̃ʒ i illo. Et ideo recte possumus dicere ⁊ aliqua in isto. nulla in illo quãtũ ptinet ad charitatẽ que pietas est. ⁊ in vno hoĩe quidẽ ꝙ maiorẽ habeat pudiciciã q̃ʒ patiẽtiã. ⁊ maiorẽ hodie q̃ʒ heri si pficit. ⁊ adhuc non habeat ꝯtinentiã. et habeat nõ paruã misericordiã. Et vt generaliter breuiterq; cõplectar. quã de virtute habeo notionẽ. virt⁹ est charitas qua id qḋ diligendũ est diligit̃. Hec et in aliis maior. et in alijs minor. ⁊ in alijs nulla est. Plenissima v̾o que iam nõ possit augeri q̃ʒdiu hic homo viuit in nemine est. Hic insinuari videt̃ ꝙ aliq̃s ea rõne possit dici habere vnã virtutẽ magis q̃ʒ aliã. q: p charitatẽ magis afficit̃ in actu vnius virtutis q̃ʒ alterius. ⁊ ppter differentiã actuũ ipas virtutes magis vel minus habere dicit̃. Potest et aliquã nõ habere cũ tñ sil̃ omnes ⁊ parit̃ habeat q̃ʒtum ad mentis habitũ vel eẽntiã cuiusq;. In actu v̾o aliã magis aliã min⁹ h̃ʒ. aliã etiã si h̃ʒ. vt vir iustus vtens ꝯiugio nõ h̃ʒ ꝯtinentiã in actu quã tñ habet in habitu. Cur ẽ nõ dicant̃ paria pctã? forte. q: magis facit ꝯtra charitatẽ qui graui⁹ peccat. minus. q̃ leuius. Nemo eñ peccat nisi aduersus illã faciẽdo que est plenitudo legis. Ideo recte dicit̃. Qui offenderit in vno factus est oĩm reus. id est ꝯtra charitatẽ facit in qua pẽdent omnia. — Iac. ij.

Mouet questioneʒ ⁊ determinat qualiter oĩa precepta reducant̃ ad duo precepta charitatis. e

Cum duo sint precepta charitatis in quibus vt p̃taxatũ est tota lex pendet ⁊ pph̃e. Aduertendũ est quõ hoc sit cũ i lege ⁊ pph̃is multa fuerint cerimonialia mandata. q̃ si ad charitatis sanctificationẽ ptinuissent. viderẽtur n̄ debere cessare. Quia v̾o nõ iustificatiõis grã quã facit charitas instituta sunt. s̃ in figura futuri ⁊ in onus posita. ideo clarescẽte veritate cessauerũt velut vmbra. Verũtñ ⁊ ipa cerimonialia s̾m spũalẽ intellectũ quẽ cõtinent ⁊ oĩa moralia ad charitatẽ referunt̃. Pertinẽt eĩ oĩa ad decẽ mãdata in tabulis scripta. vbi oĩm summa pstringit̃ ex q̃b⁹ cetera emanant. sicut in sermone dñi octo virtutes p̃mittũt̃ ad quas cetera referunt̃. Et sic ad decẽ mãdata decalogi cetera referũt̃. ita ⁊ ipa deceʒ ad duo mãdata charitatis. Oĩa ẽ ad duo mãdata charitatis ptinẽt. q: p charitatẽ implent̃. ⁊ ad charitatẽ tãq̃ʒ ad finẽ referri debent. Vñ aug. Totã magnitudinẽ ⁊ amplitudinẽ diuioꝝ eloq̃oꝝ possidet charitas. q̃ deũ pximũq; diligimus. q̃ radix est oĩm bonoꝝ. Vñ veritas ait. In his duob⁹ mãdatis vniuersa lex pendet ⁊ pphete. Si ẽ nõ vocat oẽs paginas sctãs pscrutari. oĩa inuolucra sermonũ inuoluẽ. tene charitatẽ vbi pendẽt oĩa. q: pfectio est ⁊ finis oĩm. Tũc eñ et p̃cepta ⁊ ꝯsilia recte fiũt cũ referũt̃ ad diligẽdũ deũ. ⁊ pximũ ppt deũ.

Questio.

Math. v.

c

Aug. in li. de doctri. xp̃ia.

Math. xxij.

Aug. i ench.

d Inimicus enim iusticie est. qui pene timore non peccat. Contra. Nulli pene iusticie effectus inimicat̃. s̃ pena est iusticie effectus. cum ergo pena faciat se timeri. videt̃ ꝙ nõ faciat diuine iusticie inimicari. Itẽ nihil quod facit declinari a malo facit inimicari iusticie. sed timor pene quo quis cessat a peccato fac̃ t declinare a malo. ẽ talis non est inimica iusticie. R⁹. dõm ꝙ verbum illud intelligit̃ precise. ⁊ p concomitantiã. Precise. vt dicat̃ inimicus iusticie q̃ timore pene nõ peccat. hoc est q̃ a pctõ recedit solo timore pene nõ amore iusticie. talis inq̃ʒ q̃ ex solo timore mouet̃ dicit̃ iusticie inimicus. nõ p causam s̃ p ꝯcomitantiam. Licet eñ timor ille nõ causet inimiciciã. cõcomitat̃ tñ ipaʒ cõcupiam malaʒ p quã sumus inimici dei. nã q̃ amicus est hui⁹ mũdi. inimicus dei cõstituit̃. Et p hoc patʒ responsio ad illa duo q̃ obijcit. qm̃ ipse opponit ac si verbum illud intelligeret̃ dictũ esse p causam.

Quod v̾o timore pene vel aliqua intẽtione carnali fit vt nõ referat̃ ad charitatẽ. nõdũ fit sicut fieri oportet q̃ʒ

d uis fieri videat̃. Inimic⁹ eñ iusticie est q̃ pene timore nõ peccat. Amic⁹ vero iusticie q̃ ei⁹ amore nõ peccat.

Concludit ꝙ ipa charitas est summa ⁊ plenitudo totius legis. f

Omniũ ergo hec summa est vt intelligat̃ legis et oĩm

e diuiaꝝ scpturaꝝ plenitudo eẽ dilectõ dei ⁊ pximi.

e Omnium diuinaꝝ scripturarum plenitudo esse dilectio dei et proximi. Contra. Si natura opat̃ q̃ʒto de 5
loci⁹ potest. et non facit per plura quod potest facere p pauciora. videtur similiter ꝙ hoc mõ operari debeat diuina sapientia. Si ergo in tota scriptura nihil plus ꝯtinetur q̃ʒ verbum de mandato charitatis. videt̃ tunc ꝙ circa hoc solum sacra scriptura debeat versari. ⁊ de nullo alio ibi tractari. R⁹. dicendum ꝙ plenitudineʒ alicuius contineri in aliquo est dupliciter. vel integraliter. vel causaliter. Plenitudo aũt diuinoruʒ eloquioꝝ in charitate nõ continetur integraliter. quia multe alie virtutes ibi docent̃ ⁊ precipiunt̃ que sunt diuerse et distincte a charitate s̾m ꝙ dicitur contineri. hoc est causaliter. quia tota sacra scriptura finaliter ordinatur ad 6
hoc vt diligamus deum et proximum. Et si tu obijcias. ꝙ qui diligit pximum legem impleuit. ergo illud solum mandatum debẽt in lege contineri. dõm ꝙ mandata ⁊ documenta in sacra scriptura multiplicant̃ propter duo. videlicet. ppter remouendam cecitatem ex parte intellectus. et ppter excludendũ fastidium ex parte ipsius affectus. Necesse est enim ꝙ sciamus modos s̾m quos debemus ordinari ad pximũ et ad deum. et quia illi varij sunt. ⁊ nos ignorantes sumus. nec possumus simul illa capere. ideo oportuit diuisim p diuersa documenta distinguere. Rursus q: affectus noster fastidit vnuʒ ⁊ delectat̃ in varietate. ideo diuersis modis scriptura docet et insinuat vnum et idem. vt affectus noster dum in diuersis et varijs ideʒ inuenit. pficiat in vnitate. ⁊ delectet̃ in varietate. vt tanto profectus sit maior q̃ʒto delectabilior. et propterea modo in ipsa sacra scriptura repiunt̃ mandata obligatoria. modo attractiua. modo monita salutaria. modo documenta pphetarum. modo euangelistarum. vt ex omnibus his excludat̃ fastidium. ⁊ homo pfectius dirigat̃ ad bonuʒ. et ex hoc conuinci potest ꝙ sacra scriptura et si magna sit. tamen optime tradita est et nihil continet superfluum. nihil etiam diminutum.

Ad intelligẽtiam huius ptis iuxta ea que magister determinat possunt sex breuiter queri. Primo de connexione virtutum gratuitaꝝ. Secundo de connexione donoꝝ. Tercio de connexione virtutum politicarum. Quarto de connexione vicioꝝ. Quinto de equalitate habituum gratuitorum. Sexto ⁊ vltimo queritur vtrum charitas sit forma virtutum.

Questio. j. a

Vtrum sit ponere cõnexionẽ in virtutib⁹ gratuitis: Et ꝙ sic. vr̃ primo p illud qḋ dicit Hieroñ. sup illud Ysa. xvj. Venter meus ad moab ⁊c. ibi glo. sicut cythara sonũ cõpositũ nõ emittit si vna corda rupta fuerit. sic spũs vel venter pph̃e si vna virt⁹ defuerit dulce melos nõ resonabit. s̃ qñ grã est in aĩa. ⁊ spũssctũs in corde hoĩs. est in ea dulce melos spũale. ẽ necẽ ẽ ibi sil̃ omnes virtutes esse. Itẽ Aug⁹. dicit ⁊ h̃r in iiij. di. xiiij. ꝙ impiũ ẽ a deo dimidiã veniã sparare. ẽ pi rõne impiũ est sparare dimidiã grãm. ẽ sicut impossibile est vnũ mortale pctm̃ sine alio dimitti. sic vr̃ ꝙ impossibile est ꝙ vna virtus sine alia nobis donet̃. Itẽ h̃ipm vr̃ rõne. null⁹ põt h̃rẽ virtutẽ gratuitaʒ nisi habeat grãm. ⁊ null⁹ h̃ʒ grãm q̃ nõ sit tẽplũ dei. null⁹ aũt põt eẽ tẽplũ dei nisi sit tẽplũ ei⁹ s̾m totũ. q̃a nulla ẽ ibi ꝯnexio xp̃i ad belial. neq; tẽplo dei cũ ydolis. si ẽ ad h̃ ꝙ aĩa ꝯsecret̃ in templũ dei necẽ ẽ ipsaʒ habere oẽs virtutes dirigẽtes ⁊ rectificãtes ei⁹ potẽtias. vr̃ eẽ necr̃iũ ꝙ si h̃ʒ vnã v̾tutẽ g̃tuitã. necr̃iuʒ ẽ ipaʒ h̃rẽ charitatẽ. nulla eñ v̾tus gratuita remanet charitate exclusa. s̃ q̃ h̃ʒ charitatẽ h̃ʒ vinculũ pfectionis ⁊ plenitudinẽ leg̃. ⁊ p qḋ p̃t puenire ad salutẽ. si ẽ nemo h̃ʒ pfectõeʒ in genere moꝝ nec potẽs ẽ ad implẽdũ oĩa mãdata leg̃ nisi habeat vniuersitatẽ v̾tutũ. necr̃io vr̃ seq̃ vt q̃ vnã v̾tutẽ gratuitã h̃ʒ ꝙ nulla sibi desit. Sʒ ꝯ hoc p̃mo fert̃ instantia in xp̃o ⁊ beat̃. xp̃s eñ et bti charitatẽ habẽt. ⁊ tñ in eis nec est fides nec spes sicut ex p̃cedẽtib⁹ appet. ẽ nõ est necẽ vt q̃ h̃ʒ vnã v̾tutẽ gratuitã hẽat oẽs. Itẽ fert̃ scdo instãtia in innocẽtib⁹ ⁊ ꝯiugat̃. Innocentes eñ nõ h̃nt v̾tutẽ pnie. ꝯiugati nõ h̃nt v̾ginitatẽ. et tñ he sũt virtutes gratuite. ẽ nõ est necẽ ꝙ q̃ h̃ʒ vnã virtuteʒ gratuitã hẽat omnes. Itẽ tercio fert̃ instantia in prescitis ⁊ reprobis. q̃ cũ sunt in grã habẽt aliq̃s virtutes. et tñ nunq̃ʒ habent pseuerantiã. qm̃ si illaʒ haberent saluarent̃. sicut dicit Dyo. Qui pseuerãt vsq; in finem ⁊c. Si ẽ perseuerantia virtus est s̾m ꝙ vult Tulli⁹ ⁊ Bern. videt̃ ꝙ nõ sit ꝯnexio virtutuʒ gratuitaꝝ. Itẽ hocipm ondit̃ rõne. habit⁹ v̾tutũ gratuitaꝝ sunt diuersi formaliter sicut diuerse species eiusdẽ generis. ita ꝙ ex oppsito diuidũt̃. nec vnũ est principiũ alteri⁹. s̃ qñ aliq̃ ppietates distinguũtur ita ꝙ vna ab altera diuidit̃. possibile est haberi vnam sine reliqua. Si ergo virtutes gratuite sũt huiusmodi. videt̃ ꝙ nõ sit necessariũ eas esse cõnexas.

¶ Item habitus virtutū p actus suos habent noti
ficari ⁊ distingui.igit̄ que est cōpatio act⁹ ad actuz.
eadē est compatio habitus ad habitū.ſ nō est neces
se actus virtutum esse cōnexos.immo vnus pōt ex
erceri sine altero.g̃ ⁊c̄. ¶ Item si habitus virtutum
sunt connexi.aut hoc est rōne principij.aut rōne sub
iecti.aut rōne obiecti.Si rōne principij.q2 sunt a do
tunc cū ois ꝓprietas a deo sit.ɔnexio eēt in oib⁹ ꝓpri
etatibus.Si ratione subiecti.q2 sunt in eodē.g̃ cum
oms scientie sint in eadem anima.qui haberet vnaz
sciam haberet ceteras.qḋ manifeste falsuz est.Si ra
tione obiecti.Contra.penes obiecta distinguūt̄. er
go penes illa nō ɔnectunt̄.cū idem non sit principi
7 um distinctionis ⁊ cōnexionis. ¶ R̄.ad p̄dictoꝝ
intelligentiam est notandum q̄ de virtutib⁹ gratuit̄
cōuenit loqui tripliciter.vicȝ q̄tum ad habitum sb
stratū.⁊ q̄tum ad statū supadditū.⁊ q̄tū ad defectū
impfectiōis annexum. Si loquamur de virtutibus
sub rōne impfectiōis annexe.nō est necesse esse con
nexionē simpliciter.p eo q̄ nō est necesse hoiem ha
bentē grām habere impfectionem adiunctam.Simi
ter si loquamur de virtutibus q̄tū ad statū supaddi
tū q̄ nō est de necessitate virtut⁹.sicut est repire in cō
tinentia virginali ⁊ viduali.sic adhuc non necesse ē
virtutes esse ɔnexas.Si vo loquamur de virtutib⁹
q̄tum ad habitus substratos. tunc distinguendum
est.Aut illi habitus habent necessario annexam im
pfectionē.aut nō.Si habent necessario annexaȝ im
pfectionē.sicut habet habitus fidei et spei.sic nō sūt
necessario cōnexi alijs virtutib⁹nisi p eo tempe quo
quis est in statu vie.q̄ si non habent necessario an
nexam impfectionem.tunc ɔnexionē habent simpli
citer.siue in statu vie siue in statu patrie.Vn̄ fm om
nē statū verum est q̄ necesse est habentē gratiā habe
re oēs virtutes q̄ sunt pfecte. vel aliqd eis corre
spondens.sicut loco fidei in patria habebim⁹ visio
8 nem.⁊ loco spei habebim⁹ pfectā tentionē.Ratō au
tem huius connexionis sumi potest quadruplicter
fm quadruplex genus cause.Primo quidem ex pte
cause materialis.que.s.est nostra necessitas. Scdo
ex parte cāe efficientis.que est dei largitas. Tercio
ex parte cāe formalis.que est virtutum cōformitas.
Quarto ex pte cāe finalis.q̄ est premij dignitas.Cā
em̄ materialis virtutū assignari pōt nō ex qua sed in
qua.et hec quidem est rationalis anima fm suas po
tēti as fm quas ipa aia pōt obliquari ⁊ dirigi. ⁊ qm̄
ille potentie aie non pn̄t p vnū habitum virtutis re
ctificari ſ p diuersos.necē ē ad h̄ q̄ aia pficiat̄ in eē
gratuito.et fiat deo placita ⁊ iusta.q̄ ipsa fm diuer
sos virtutis habitus rectificet̄ in se ⁊ in qualibet ei⁹
potentia. Ideo ꝓpter necessitatem ex parte suscepti
bilis necē est virtutes gratuitas esse cōnexas.Causa
vo virtutum efficiens est diuina liberalitas.cui⁹ est
nullo modo deficere i necrijs.ſ oia administrare af
fluenter et abunde.Vnde sicut diuina liberalitas p
ficiēs rē in esse pmo dat ei totū p qḋ possit in esse cō
seruari.ita pficiēs cām in esse scdo dat illi integram
pfectionē p quā ⁊ in illo eē maxime possit.et singulis
vi cijs obuiare.iō cōueniens est diuine largitati cum
gratificat hoiem diuersitatē virtutū in quib⁹ cōsistit
rectitudo vite eidē tribuere.Causa aūt formalis ipa
rum virtutū gratuitarū est ipa dei gr̄a q̄ virtutes ce
teras q̄tum ad habitus sibi substratos pficit ⁊ infor
mat.⁊ hoc p suā p̄sidentiā ⁊ influentiā. p quā aiaȝ
facit gratam ⁊ q̄tū ad se ⁊ q̄tū ad eius potētias.vn̄
q2 illa gratia ɔformiter se hȝ ad oms virtutes ex q̄ ⁊
ipa habet̄.aut quelibet virtus habet̄. aut nulla.⁊ iō
necesse est virtutes esse cōnexas. Cā aūt finalis vtu
tum est ipa gloria.q̄ veniēs in aiam.vndiq̄ ⁊ plene
pficit eā. Et iō necesse ē q̄ p grām vndiq̄ dispona
Nisi em̄ p̄cedat sufficiēs dispositio.non inducit̄ pfe
ctio.necesse est ergo necitate finis omnes potentias
aie pfici p virtutes gratuitas.vt ydonee sint ⁊ dispo
site ad susceptionē glorie. Et sic ptȝ q̄ rō cōnexiōis
virtutū gratuitaꝝ sumit̄ ex quadruplici genere cāe.
vnde ⁊ rōnes hoc ꝓbantes sunt ɔcedende. ¶ Ad il 9
lud vo quod obr̄ in ɔriū de xpo ⁊ btis in quib⁹ nō ē
repire virtutē spei nec fidei.iā patet rn̄sio ex his q̄ di
cta sunt.qm̄ he virtutes ꝓpter impfectionē sibi anne
xam se nō cōpatiunt̄ cū statu glorie.Verūtn̄ ex h̄ nō
infringit̄ ɔnexio virtutū.p eo q̄ ipse alijs virtutib⁹
ɔnectunt̄ in statu vie.in statu vo patrie loco ipaꝝ
dotes eis rn̄dentes cū alijs virtutibus q̄ ibi pmanēt
ɔnexionē habent. ¶ Ad illud qḋ obi de innocētib⁹ 10
⁊ ɔiugatis iā pȝ rn̄sio.qm̄ puia ⁊ virginitas non tm̄
habitus virtutū noiant.ſ etiā status rōne quoꝝ vt
predictū est nō necessaria est ɔnexio virtutū gratui
taꝝ.p eo q̄ in diuersis statibus saluari pōt eentia g̃
tie et virtutū. ¶ Ad illud qḋ obr̄ de pseuerātia q̄ nō 11
est in p̄scitis.dō. q̄ pseuerātia dicit̄ tripliciť. Vno
modo dicit̄ pseuerantia volūtas pferendi passiōes
sine defectione.⁊ sic est spēs fortitudinis.Alio modo
dr̄ pseuerātia ꝓpositū pseuerandi in bono vsq̄ in fi
nem.et sic est ɔditio annexa cuilibet virtuti. Tercio
mō dr̄ pseuerantia cōtinuatio boni vsq̄ in finē. ⁊ h̄
mō nō est nomen virtutis.ſ potius status ɔn̄tis ad
oms virtutes.Et primis q̄dē duob⁹modis hȝ cōne
cti alijs virtutibus ⁊ repit̄ in iustis pscitis. hoc autē
tercio mō in p̄scitis nō repit̄.nec necrio alijs necti
tur.q2 virtus nō noiat habitū ſ magis ɔsequentem
statū. ¶ Ad illud qḋ obi q̄ bitus virtutū gratuitaꝝ 12
sunt diuersi formaliter.dōm q̄ q̄uis formalit̄ diui
dant̄ q̄tū ad habit⁹ substratos.tn̄ inq̄tū gratuiti se
cōicāt in ipa gr̄a q̄ est oim vtutū ḡtuitaꝝ pfectiua i
esse gratuito.et iō rō illa nō cogit. qm̄ ⁊ si in formali
b⁹ ꝓprijs distinguāt̄.tn̄ in formali cōi rōe cui⁹hn̄t eē
gratuiti vniūt̄. ¶ Ad illud qḋ obi de ɔpatiōe habi 13
tuū ⁊ actuū.dōm q̄ nō ē sile.p eo q̄ egressus actuū
est volūtarius ⁊ ab arbitrij libertate. introductō vo
habituū in ipam aiam est a diuia largitate. volūtas
aūt spālit̄ applicat̄ ad vnū.diuia vo largitas cōplet
totū.⁊ iō nō seq̄t̄ q̄ q̄uis act⁹vni⁹ virtutis gratuite
ab altero sepet̄.q̄ ꝓpter hoc simplr̄ habit⁹ ab hitu.
¶ Ad illud qḋ vltio obi vn̄ veniat ɔnexio hituū.iā 14
pȝ rn̄sio.venit em̄ ex q̄druplici genere cāe sic p̄dictū
est.nec est sile de illis de q̄b⁹instat.sic appet de se.,

Questio.ij. b

De cōnexione donoꝝ.Vtrū dona spūssancti sint cō
nexa:Et q̄ sic vr̄ primo.q2 sicut habitus vtutū sunt
gratuiti ⁊ ꝓcedūt ex munere diuie largitat̄. sic ⁊ ha
bitus donoꝝ.cū g̃ ꝓpter mutabilitatē gr̄e informāt̄.
⁊ munificētiaȝ largitatis dispēsantis ponat̄ ɔnexio
in virtutib⁹gratuitis.eadē rōne vr̄ q̄ ponēda est in
donis. ¶ Itē sicut vna virtus alteri admiculat̄ ⁊ eā
adiuuat in actu suo.sic vnū donū se hȝ respectu alte
rius.g̃ qua rōne vna virtus indiget altera ⁊ nō pōt
ab ea separi.eadē rōe videt̄ necessariū eē vnū donuȝ
ɔnecti alteri. ¶ Itē quicūq̄ hȝ charitatē habet vnde
possit delectari et gustare qm̄ suauis ē dn̄s. Sȝ do
nū sapiētie ɔsistit in gustu illius sūme dulcedinis.igi
tur q̄cunq̄ hȝ charitatē hȝ donū sapic. ſ donū sapie
ē supremū inter oia dona.et p̄supponit oia dona in
feriora.g̃ quicunq̄ hȝ charitatē hȝ oia spūssancti do
na.g̃ vr̄ q̄ dona sint ɔnexa. ¶ Itē aliquis hō existēs
in gratia.ex ipo primo munere siue alterius doni ap
positiōe pt ꝓuenire ad salutē.g̃ vr̄ q̄ possit in vsu do
noꝝ et gratie semetipm̄ exercere.ſ hoc nō eēt nisi do
na eēnt cōnexa.g̃ ⁊c̄. ¶ Sȝ ɔtra.j.Coꝝ.xij.dic̄ apl's.
Alij dat̄ p spūm sermo sapie.alij dat̄ sermo scientie.
vbi diuersitatē donoꝝ distribuit fm diuersitatē per
sonaꝝ.g̃ nō vr̄ q̄ necesse opteat oia dōa in vna ⁊ ea
dē aia eē cōnexa. Itē Aug. in libro ḋ fmone dn̄i in
mōte.ponit grad⁹ inter dona.ita q̄ ab vno paulati
ue fit ꝓcessus ad alteꝝ.ſ hoc nō eēt si oia infunderē
tur equaliter et sil̄.g̃ nō vr̄ q̄ dona spūssancti inuicē
ɔnectant̄. ¶ Itē Greg.in moralib⁹ dicit q̄ minor est
sapia si intellectu caret.g̃ donū sapie pōt haberi sine
dono intellect⁹. Itē supra habitū fuit di.ꝓxima .et
est verbū Aug.de trini. xiiij. Q2 dono scie nō pollēt
plures fideles q̄uis polleāt ipa fide.g̃ vr̄ q̄ donum
sciētie nō necessario cōcomitet̄ infusionē gr̄e. ¶ Iteȝ
habit⁹ donoꝝ fm suā generalitatē dant̄ ad expediē
dum.g̃ si dona eēnt necessario ɔnexa . vr̄ q̄ vno do
no habito sanarent̄ oia sinthomata.et expedit⁹ esset
hō ad oia opa meritoria.qḋ māifeste eē falsuȝ depre
hēdit ipa experientia. ¶ Itē dona vt plurimū ordināt
ad ea que sūt superogatiōis.sicut ptȝ in dono cōsilij
et fortitudinis.Ea aūt que superogatiōis sūt nō cō
comitant̄ inseparabilit̄ ea que sunt necessitatis.g̃ vr̄ q̄
inter ipa dona gratuita non sit connexio necessaria.
15 ¶ R.dōm.q̄ de hitib⁹ donoꝝ gratuitoꝝ ē loqui du
plicit̄ vicȝ quātū ad ipoꝝ originē.et q̄tū ad vsuȝ cō
sequētē.Si loquamur de ipis q̄tū ad ipoꝝ originē.
cū origo oim habituū gratuitoꝝ ɔsistat q̄si materiali
ter in natura. et completiue et formaliter in gratia.
quādo spiritus sancti gratia infunditur . ita suffici
enter datur q̄ omnes habitus gratuiti ex ipsa pn̄t
oriri.si nos velimus suscepte gr̄e coopari.non soluȝ
habitus virtutū.ſ etiā habit⁹ donoꝝ et beatitudinuȝ.
Ideo q̄ntū ad originē indubitant̄ verū ē dona spūs
sancti habere ɔnexionē.Aliter ē loqui de ipis habiti
bus donoꝝ q̄ntū ad vsum. fm quē modū isti habi
tus reddūt potētiā facilē ⁊ expeditā ad ꝓprios act⁹.
q̄ nō tm̄ sūt necessitatis et sufficiētie.ſ etiā cuiusdaȝ
superogationis et excellētie.et quātū ad hoc nō ē ne
cessariū in his eē cōnexionē.imo vix aut nunq̄ vsus
istoꝝ habituū repitur pfect⁹ in aliq̄.sicut innuit Gre
go.sup illud Iob.xxxviij.ca. Nūquid cōiungere po
teris micātes stellas pliades.dicēs q̄ vsus spūs sep
tiformis in solo xpo fuit pfecte.Vsus em̄ donoꝝ po
nit hominē in statu pfectiōis.ſ origo non necessario
ponit in statu pfectiōis.ſ in statu inchoationis.Vn̄
sicut puer puulus sicut dicit Aug.hȝ in rōne quicq̄d
postmodū habitur⁹ē in mole.licet magnitudinē mo
lis nōdū hēat in actu.sic cōcedi pōt q̄ habit⁹ donoꝝ
nō necessario cōnectunt̄ q̄tū ad vsuȝ et ipoꝝ eē cō
pletū.fm q̄ potētias facilitāt et ad act⁹excellētes ex
pediūt.cū in infusione gratie habeant̄ radicaliter et
virtualiter et implicite sicut ondūt rōes ad primam
ptē inducte.Attamē illud qḋ obijcit de similitudine
virtutū et donoꝝ nō valet . habit⁹ em̄ virtutū p eo
q̄ necessitatis sūt ⁊ quātū ad suos vsus in his qui li
bera iā vtunt̄.simplicit̄ hn̄t adinuicē ɔnecti. nō soluȝ
rōe sue originis ſ etiā rōne vsus ɔsequentis. Nemo
em̄ pōt eē in gratia nisi credat.speret.et amet.et sic ḋ
alijs virtutib⁹. Nō sic aūt ē de vsibus donoꝝ et bea
titudinū sine quibus plures saluant̄. Multi em̄ sūt
qui fideliter credunt.⁊ tn̄ illud qḋ credūt nunq̄ in
tellectu cōprehendūt.Similiter ē de vsu ipaꝝ beati
tudinum. Et ideo aliquo modo est ɔnexio in habi
tibus virtutuȝ . sicut ille rationes ostendunt. ¶ Ad 16
illa vero q̄ obijciunt̄ in cōtrariū satis facilis ē rn̄sio
p ea q̄ dicta sūt. Nam qḋ pmo obi de aucte apl'i.Q2
alij dat̄ p spūȝ fmo sapie ⁊c̄ .ꝓcedit ḋ donis gr̄e gra
tis date.nō aūt de donis gr̄e gratū facientis. vl' certe
si intelligit de ipis donis.hoc dicit quātū ad vsuȝ.nō
quātū ad ipoꝝ habituū radicē siue p̄ncipiū. ¶ Ad il 17
lud qḋ obi de aucte Aug. silr̄ patȝ rn̄sio. Aug.em̄ as
signat gradus inter dona q̄tū ad coꝝ vsus.q2 nō pt
quis assuefieri in vsu doni supioris nisi pmo assuefi
at in vsu doni inferioris q̄ non ē tante sublimitatis.
Ad illud qḋ obi ḋ aucte Greg.q̄ minor est sapia si 18
intellectu careat.Similiter rn̄dendū ē hoc Greg.in
tellexisse de vsu doni intellect⁹.quo neglecto.si q̄s se
ꝓtendat ad vsum doni sapiētie.non ita ꝓficit sicut
ꝓficeret si ordinato gradu ꝓcederet. ¶ Ad illud qḋ 19
obi de aucte Aug.habita in dis.p̄missa.dō.q̄ Augu.
intelligit de vsu doni sapie.et hoc manifestū est ex ip
sa aucte.Dicit em̄ q̄ multi pollēt fide q̄ nō pollēt sci
entia. Nemo em̄ pollet in aliquo habitu nisi habeat
ipm in sua cōpletiōe. p quā facile sit ipm habitū ma
nifestari in ope. Ad illud qḋ obi q̄ dona expediūt. 20
et q̄ similiter ordināt ad ea q̄ sunt superogationis ⁊
excellētie. R.sicut prius tactū ē q̄ hoc intelligit̄ de
donis qn̄ habent̄ in vsu nō solū in munere . siue qn̄
habentur quātū ad causalitatē in sua origine . Vno
em̄ mō habent̄ in ipius gr̄e infusione. Alio mō habē
tur p bonoꝝ operū et orationū siue precuȝ multipli
catione.fm illud qḋ dr̄ in glo. Mat.vj.q2 p hec do
na nos ab imis ad sūma ɔsurgim⁹.vn̄ beatitudines
q̄ p eadem dona q̄runt̄ de imis gradatim ad sūma
pueniūnt. In precibus ergo ē vt impetrem⁹ dona.
in donis vt opemur mādata.vt de opatiōe beatitu
dines cōsequamur. hec aūt intellecta sūt quātuȝ ad
vsum sicut prius fuit explanatū.

Questio .iij. c

Vtrū sit ɔnexio in virtutib⁹ politicis.ita q̄ vna habi
ta necesse sit habere oēs.Et q̄ sic vr̄ pmo aucte ph'i
ca.Dicit em̄ Seneca.Omne qḋ bene fit.fit iuste.for
titer.et tempate.ſ opus cuiuslibet virtutis benē fit.
g̃ necesse ē q̄ fiat iuste et fortiter ⁊ tpate . igit̄ ad qḋ
libet opus virtutis cōcurrūt q̄tuor virtutes.ſ hoc n̄
pōt eē nisi eēnt connexe.g̃ ⁊c̄. Itē Iero . ad pama
chium.Quatuor vtutes describūt stoyci ita esse sibi
cōnexas et mutuo coherētes.vt qui vnā nō habue
rit oībus careat.et qui vnā habuerit oēs habeat.Vi
detur ergo virtutes politicas esse ɔnexas. ¶ Item
hoc ipm videtur aucte Aug.in li.de quantitate anie.
diffiniens em̄ virtutē dicit q̄ virtus est equalitas vi
te vndiq̄ rationi consentiēs.ſ vita non cōsonat vn
diq̄ rationi nisi per virtutū vniuersitatē.g̃ ad hoc q̄
habet aliquis vnā virtutē verā.necesse est q̄ habeat
ceteras. ¶ Iteȝ Bern̄.in p̄ncipio ad euge. Aduerte
re etiam est suauissimū quendā cōceptū cōplexumq̄

virtutis.atq̃ alterã pẽdere ex altera.ſicut vides for-
titudinis matrẽ eẽ prudẽtiã.et nõ fortitudinem ſ te-
meritatẽ eẽ quẽlibet auſum quẽ nõ pcreuit pruden-
tia.Et paulo poſt.Juſticia q̃rit.prudẽtia inuẽit.ven-
dicat fortitudo.tẽpãtia poſſidet.g̃ ſi hec requirũt
ad actum cuiuſlibȝ virtutis.vr q oẽs virtutes neceſ-
ſario cõcurrant ad vnum actum. Item hoc ipm vr
rõne.qr ſicut ſe hȝ caſtitas ad eẽ caſtũ.ſic ſe hȝ virt⁹
ad eẽ virtuoſum.ſ quicũq̃ hȝ caſtitatẽ eſt caſtus.g̃
quicunq̃ hȝ virtutẽ ẽ virtuoſus.ſ nullus ẽ virtuo-
ſus qui hȝ viciũ.g̃ aliquis hñs virtutẽ nullũ hȝ vici-
um.ſ vicia nõ expelluntr niſi p virtutes ſibi oppoſi-
tas.g̃ q̃ hȝ vnã virtutẽ.hȝ et ceteras. Item cuiuſ-
libet virtutis ẽ diſcernere quid eligendum.et tenere
medium.et recte tendere in finem.et negociari circa
arduum et difficile.ſ primũ ẽ prudentie.ſcdm tem-
perantie.terciũ iuſticie.q̃rtũ fortitudis.g̃ vr q ad quẽ-
libȝ actũ vtuoſũ ɔcurrãt neceſſario iſte tres vtutes.
hoc aũt non eẽt niſi haberẽt connexionẽ adinuicẽ.g̃
vr q virtutes politice ſunt cõnexe. Sȝ cõtra hoc eſt
auctas Aug.ad hiero.dicit eñ q nõ ẽ diuina ſenten-
tia qua dicit q qui hȝ vnã hȝ oẽs.ſ hõibus hoc viſũ
ẽ ſtudioſis ⁊ ingenioſis.ſ ſi hoc eẽt verũ eẽt diuia ſen-
tẽtia.qr oẽ verũ a pma veritate pcedit.g̃ cũ h itelli-
gatur de virtutibus politicis.virtutes politice non
ſũt ɔnexe. Itẽ ſm phm habit⁹ vtutũ politicarũ et
cõſimiliũ ſunt ex actibus.ſ actus nõ ſũt cõnexi.ɔtin-
git eñ hõieȝ exercitari in actu vni⁹ virtutis ita q nõ
exerceat in actu alteri⁹.vr g̃ q nõ oẽs virtutes neceſ-
ſario connectantr. Itẽ ſicut ſcie habentr p acquiſi-
tionẽ.ita virtutes politice.et ſicut vna virtus alteri
adminiculatur.ſic eſt in habitu vnius ſcientie reſpe-
ctu alterius.ſed ſciẽtie que ſunt per acquiſitionem
non habentur ſimul.ſ vna prius ⁊ altera poſterius.
et vna poteſt haberi ſine altera.g̃ vna virtus politi-
ca nõ vr eẽ neceſſario alteri ãnexa. Itẽ hoc ipm vr
p experimentũ ſenſibile.qr multi pollẽt in vtute pru-
dentie q̃ tñ nõ hñt largitatẽ aut virtutẽ pacie. Mul-
ti etiã iuſticiã ad pximũ ſeruãt qui tñ in ſeipis non
hñt continẽtiã.et tñ illa faciũt p virtutes politicas.
vr g̃ q inter hmõi virtutes nõ ſit cõnexio neceſſaria.
21 R. dõm q in iſta qõne cõtrouerſia fuit inter ipos
phos ſm q innuit Aug.et Hiero. Nã quidã phorũ
qui ſtoici dicebantr dixerũt virtutes neceſſario eẽ cõ-
nexas.vt qui vna caruerit ceteris careat. De quorũ
poſitione vr fuiſſe Seneca.ait eñ ſic. Si vnã de tur-
mis tuis dimiſeris.poteris dicere ſupellectilẽ tuã ti-
bi ſaluã. Si aũt vnã de virtutib⁹ dimiſeris. nullã te
habiturã neceſſe ẽ vt cõfitearis. Aliorũ poſitio fu-
it q vna põt haberi ſine altera.ſicut aliquis põt hrẽ
caſtitatẽ ita q nõ hẽat iuſticiã. Rõ aũt hui⁹ diuerſi-
tatis ex hoc fuit.qr ſtoyci ponebãt q virtus nõ eſſet
in aliquo niſi in ſapiẽte.p eo q regimẽ toti⁹ vite ho-
minis ſm regulã moris pendet a rectitudine rõnis.
22 Sapientẽ ãt dixerũt ſm q dicit Aug.de ciui.dei.in
quẽ nulla cadit pturbatio. Ille eñ ſm eos ſapiẽs di-
cebatr qui oibus paſſionib⁹ aie dominabatr. Preter
hec etiã ponebãt q cũ virt⁹ ſit circa mediũ.et mediũ
ſit vno mõ et indiuiſibili.nemo hȝ virtutem niſi ha-
beat eã in ſũmo ⁊ pfecte. Perfecta ãt virt⁹ nõ hr vbi
regnat aliqd viciũ.et vbi alie virtutes deſũt.Et pp̃
iſtas rõnes dixerũt ſtoyci virtutes politicas eẽ con-
nexas.vicȝ.qr nõ poſſiderent niſi a ſapiẽte cui nõ do-
minatr viciũ.et ſũt circa mediũ indiuiſibile.a quo p
qõlibet viciũ ſit receſſus. In hui⁹ aũt poſitõis ſue
fundamẽto nimis exceſſerũt q̃ntũ ad vtrũq̃ pdicto-
rũ.ex hoc q nõ ponebãt ſapiam in pficientib⁹ ſ ſolũ
in pfectis.tũ etiã qr dixerũt nõ referre q̃tũ ad amiſ-
ſionẽ virtutis parũ vel multũ a medio pũctali rece-
dere.et iõ rephendit eos Aug.ad hiero.dicens. Sic
mihi videntr ſtoyci eẽ falſi.q pficientẽ hominẽ in ſa-
pientia nolũt habere ſ ſolũ cum ẽ pfect⁹. Dicũt eñ
q ſicut nihil intereſt ad pfocandũ hõieȝ.vtrũ aquã
ſtadijs multis habeat ſupra ſe vel vno palmo.ſic eſt
de illis q̃ ſunt in gurgite erroris ad ſapiam. Et ſatis
rõnabiliter rephendit eos Aug.ppt hoc q viã ſalu-
tis in bono valde artãt.dũ dicũt in ſolis pfectis eſſẽ
virtutẽ et ſapiam.et in malicia valdẽ dilatãt dum di-
cũt q nõ refert vtrũ quis magis vel minus a medio
virtutis recedat.Et ppterea aliorũ phorũ poſitio ma-
gis fuit rationabilis.q poſuerũt ſapiam nõ ſolũ eſſe
in pfectis ſ etiã in illis qui proficiũt. Poſuerũt etiaȝ
medium virtutis latitudinẽ habere ſm q latitudo
hȝ mediũ ſũmitatis.qñ g̃ ſm politicã veritateȝ vir-
tutes paulatim acquiruntr in his qui pficiunt ad ſa-
piẽtiaȝ.ideo poſuerũt q vna virtus põt haberi in p-
fectione maiori et minori ſm diuerſa tpa. Una etiã
põt ſeparari ab altera.Et iſtorũ ſnia ſm dictũ Aug.
magis eſt approbanda. Reſpondendum ẽ igitur ad
queſtionẽ ppoſitã q ſimplr loquẽdo vicȝ quãtũ ad
omne tempus et quãtum ad ipos habitus virtutũ.
non eſt cõnexio inter virtutes politicas.licet aliqua
inter eas poſſet cõnexio reperiri ratione ſtatus alic⁹
determinati et quarundã cõditionuȝ cõium. Ppẽ 23
qõ notandum eſt q conuenit loqui de hmõi virtuti-
bus politicis quãtum ad ppria et quãtũ ad appro-
pata. Si q̃ntũ ad approp̃ata ſic eſt in eis cõnexio.qr
ille quatuor cõditiones prius habite que ſunt diſcer-
nere et medium tenere et hmõi ſigillatim his quatu-
or virtutibus appropriantr et tamen ſimul ad quã-
libet virtutẽ requiruntur. Si vero loquamur quan-
tum ad propria hoc põt eſſe dupliciter.aut ſimplici-
ter.aut ſm ſtatum perfectionis. Si ſm ſtatum per-
fectionis.ſic eſt adhuc neceſſaria in eis connexio.qr
vna virtus nunq̃ pfecte habetur niſi cetere habeã-
tur.Et quantum ad hoc bene dicebãt ſtoyci.licet nõ
vſq̃quaq̃ ſup veruȝ fundati eẽnt.ſed ſimpliciter ſi-
ue ſm omnem ſtatuȝ ſic nõ eſt neceſſarium cõnexio-
nem eſſe in huiuſmodi virtutibus.cum ſint ab acq̃-
ſitione.ſicut oñdunt rationes ad hanc partem indu-
cte.⁊ ideo ſunt concedende. Ad illud ergo qõ obr 24
in contrarium de auctẽ ſenece q oẽ qõ bene fit.⁊c̃.
Dõȝ.q illud intelligitur de ipis virtutibus quantũ
ad appropriata non ſolum quãtum ad ppria. Naȝ
ſi quantum ad ppria velimus loqui.actus illarũ vir-
tutum diuerſi ſunt.nec negociantur circa idẽ ſed cir-
ca diuerſa. Ad illõ qõ obr de auctẽ ſtoycorum quã 25
introducit hiero.iam patet rñſio.qr ſtoycis non ẽ in
parte iſta vſq̃quaq̃ credendum. Preterea ſtoyci ſi-
cut prius tactum eſt ſemper loquebantur de virtuti-
bus ſm culmen perfectionis.et quãtum ad illuȝ ſta-
tum verum dicebant.qr connexio eſt de virtutibus
non ppter ipſius virtutis eſſentiam.ſed ppter per-
fectionem ſuperadditam.quaȝ vna virtus non tri-
buit niſi ſit alijs aſſociata. Ad illud qõ obr de au- 26
toritate Aug.q virtus eſt equalitas vite ⁊c̃. dõ.q p
illud verbum Aug.vndiq̃.non fit diſtributio p om-
nibus que ſpectãt ad rectitudinẽ actus ipius virtu-

tis.poſſibile eñ ẽ rectificari aliquẽ in actu vnius vir-
tutis ſm q exigit virtus ciuilis.ita tñ q nõ habet re-
ctificationem in actu alterius virtutis.ſicut põt ma-
27 nifeſte per exempla videri. Ad illud qõ obr de au-
toritate Bern.iam patet rñſio.qr Bern loquitr d ip-
ſis virtutibus quantum ad approp̃ata non q̃ntum
ad ppria.Et pterea loquitr de virtutibus cardinali-
bus nõ quãtuȝ ſunt politice ſ inquãtuȝ ſunt gratui-
te.et p infuſionẽ magis q̃ p acquiſitionẽ.Et ſic cõce-
di põt q ſunt connexe.ſ hoc non facit ad queſtionẽ
28 ppoſitam. Ad illud qõ obr q caſtitas denominat
aliquẽ caſtum.g̃ ſimiliter virtus virtuoſum.dõm q
nõ ẽ ſimile.qr nõia deſinẽtia in oſum ſignificãt pleni-
tudinẽ. Unde plus dico cum dico iſtũ eẽ virtuoſum q̃
cum dico ipm habere virtutem. Unde ⁊ phs dicit q a
virtute non denominatr aliquis virtuoſus ſ magis
ſtudioſus.caſtus ãt nõ plus iportat q̃ habens caſti-
29 tatẽ.et ideo non eſt ſimile hinc et inde. Ad illud qõ
obr de illis quatuor cõditionib⁹ ſm q̃s virtutes di-
ſtinguntur q in ſingulis reperiuntr iam patȝ rñſio.
Illud eñ intelligẽdum eſt ppter appropriationem
non p pprietatem ſicut predictuȝ eſt.

Queſtio.iiij.

Utrum ſit cõnexio in vicijs et peccatis. Et q ſic vi-
detur Eccs. ix. Qui in vno peccauerit mlta pdet bo-
na.ſ hoc nõ eẽt niſi plura mala concomitarentr vnũ
malum perpetratũ.ergo videtur q neceſſariũ ſit po-
nere connexioneȝ viciorum. Item Jaco.ij. Qui in
vno peccauerit fact⁹ eſt omniũ reus. Sed nemo in-
dicatur omniũ mandatorum diuinorũ reus niſi qui
peccat contra omnia mandata.ergo qui peccat con-
tra vnum.peccat contra cetera.videtr ergo q vicia
ſint connexa. Item ſicut vicium non expellitur ni-
ſi per introductionem virtutis ſibi oppoſite.ſic nec
virtus niſi p introductionem vicij.ſed cum quis cõ-
mittit vnum peccatum cetere virtutes amittuntr.g̃
cum quis vnum peccatum committit cetera pecca-
ta introducuntur.ergo ſicut eſt cõnexio ex parte vir-
tutum.ita videtr eſſe connexio ex parte viciorũ. Itẽ
ſicut per infuſionem gratie vnius tota imago refor-
matur.ſic p perpetrationeȝ vnius peccati tota ima-
go deformatur.ſed ad reformationem imaginis ſm
totum neceſſario requiritur vniuerſitas virtutum.g̃
ſimiliter ad deformationem totius imaginis concur-
rit vniuerſitas viciorum.ergo ſicut gratiã imagineȝ
reformantẽ conſequũtur omnes virtutes.ſic culpaȝ
q̃ imagineȝ deformat cõſequũtur omnia vicia. Itẽ
ſicut originaliter omnes virtutes inferuntur a gra-
tia.et imperantr a charitate.ſic omnia vicia naſcun-
tur a concupiſcẽtia.et impantur a ſuperbia.que eſt
omnium viciorũ regina.g̃ ſicut ponitr ɔnexio in vir-
tutibus ppter vnitatem originis et radicis.ſic vide-
tur ſimiliter q poni debeat ex parte viciorũ.qñ vbi-
cunq̃ reperitur talis cauſa.ibi debet reperiri talis ef-
fectus. Item virtus ⁊ vicium ſunt oppoſita imme-
diate circa ſuuȝ ſuſceptibile.non eſt eñ dare mediũ.
quia aut homo ẽ dei amicus aut dei inimicus.g̃ cuȝ
abeſt virtus.neceſſe eſt ineſſe vicium ſibi oppoſituȝ.
ſed cum virtus abeſt.vniuerſaliter abeſt.g̃ cum vici-
um ineſt.vniuerſaliter ineſt.g̃ et vicia connexionem
habent ſicut et virtutes gratuite. Sȝ cõtra.ſm di-
uerſitatẽ viciorum eſt diuerſitas penarum.g̃ ſi eſſet
connexio in vicijs.vt qui haberet vnum vicium ha-
bẽret omnia.tunc qui haberet vnum peccatum ſu-
ſtineret omnem penam.qõ manifeſte eſt contra diui-
nam iuſticiam. Item vicia et peccata ſunt ab ope-
re noſtro.ſed nõ eſt cõnexio in operibus viciorum
exterius ppetratis.g̃ nec connexio eſt in vicijs interi-
us derelictis. Item null⁹ peccat aliquo genere pec-
cati niſi volens.ſed multi ſunt qui committunt ali-
quod vicium et tñ omnino deteſtãtur aliqd peccati
genus.ſicut multi peccatis ſpiritualibus iplicati om-
nino deteſtantur carnalia.g̃ vicia nõ ſunt connexa.
Item vicia adinuicem opponuntur.ſicut auaricia
pdigalitati.et audacia puſillanimitati.ſed duo op-
poſita nõ pñt ſil eẽ in eodẽ.⁊c̃.g̃ impoſſibile eſt vicia
et peccata habere connexionem. R. dõm.q cũ ad 30
peccatum duo concurrant.vicȝ auerſio ⁊ conuerſio.
dupliciter conuenit compare vicia et peccata adin-
uicem.vel inquãtum auertunt ab vno bono incom-
mutabili.vel inquantũ conuertũt ad bona cõmuta-
bilia. Si ergo loquamur de vicijs ſm q auertunt ab
vno bono incõmutabili.ſic priuãt homineȝ gratia et
ceteris virtutibus gratuitis.et faciunt hominem di-
gnum priuari gloria et premio correſpondente om-
nibus bonis meritis.et hoc quidem ita fit per vnuȝ
vicium ſicut per cetera.et quantum ad hoc vicia et
peccata habent connexionẽ quãdaȝ.p eo q ab vno
auertunt.et omnibus vicijs vnus et idem deus offẽ-
ditur. Si vero loquamur de vicijs quantum ad con-
uerſionem.ſic per conuerſiones ad diuerſa bona cõ-
mutabilia diuerſe oriuntr i nobis pnitates in vicia.
per que obliquamur ad diuerſa penarum ſupplicia.
et hoc modo in vicijs non eſt connexio.quia p quo-
libet punitr homo ſpeciali pena ſibi dbita. Nec eti-
am poſſunt eſſe connexa ppter repugnantiam pni-
tatum.nec habent cauſam ppter quam ɔnectantur.
quia ex diuerſis operibus oriuntur et ad diuerſos fi-
nes tendunt. Qñ ergo vicia ex parte conuerſionis
ſumunt originem et diſtinctionem.ex hac parte con-
nexionem non habent.licet aliquo mõ in auerſione
cõueniant.ſimpliciter g̃ ɔcedendũ eſt q vicia ⁊ pec-
cata non ſunt cõnexa ſicut oſtendũt ratiões ad pteȝ
iſtam. Ad illud g̃ qõ primo obr de auctẽ Eccl.et au- 31
toritate Jaco.q qui peccat in vno perdit multa bo-
na.et etiam ſit reus quãtum ad omnia.dõm.q non
dr q ppter vnum vicium incurrat aliquis aliorũ vi-
ciorũ pnitates et defectibilitates neceſſario et imme-
diate.ſed hoc dicitr qr qui peccat in vno peccato cha-
ritatem perdit.in qua eſt plenitudo meritorũ et iple-
tio mandatorum xpi. Aut certe dicitur q pdit mul-
ta bona et ſit reus quantuȝ ad omnia p eo q priua-
tur omnibus virtutibus gratuitis. Uel tercio modo
quia perdit omnia merita q̃ prius habebat. Efficiũ-
tur eñ ex vno peccato mortali oĩa inutilia ad glo-
riã aſſequendam. Uel quarto modo dicitur multa
bona perdere et omniũ reus eſſe.quia merito vnius
peccati perdit eterna premia.q̃ omnibus virtutib⁹ ⁊
meritis erant reddenda.hoc autem non ẽ ppter ip-
ſorum viciorum connexionem.ſ magis ppter con-
nexionem virtutum et dotum ſiue pmiorum eis cor-
reſpondentium.ob quã cõnexionẽ ſi quis vno iporũ
bonorũ priuatr.neceſſe eſt q priuetr et ceteris. Hoc
autem non ſufficit ad faciendam connexioneȝ in vi-
cijs.quia ſicut dictum eſt vicia non tñ conſiſtunt in
auerſione a deo ſ etiam in conuerſione ad bonũ cõ-

52 mutabile. Ad illud qd obi͂ q virtus nō expellit ni
si p introductionē vicij sibi oppositi. sic nec viciū nisi
p introductionē virtutis. dōm q nō ē sil'e. qr plura
exigūt ad ɔstruēdū q̄ dstruēdū. et pl'a sūt necessaria
ad hoc q hō placeat deo q̄z ad hoc q displiceat. Et
ppter hoc q plura sunt necessaria ad rectificanduz
q̄ ad obliquādū. iō quāuis obliquatio vicij nō hēat
excludi nisi p habitū directe sibi oppositū. tn̄ rectitu-
do virtutis pōt auferri nō solū per viciū sibi opposi-
tum. s etiā p vicium oppositū alij virtuti. Vn̄ infide
litas que opponit fidei excludit charitatem. et iō nō
est sil'e hinc et inde. Preterea qr virtutes cōnexe sūt.
iō vicium qd tollit vnā. p consequēs tollit reliquaz.
Vicia vero qr cōnexa nō sunt. iō auferri nō possunt
nisi vnumqdqz expellat p virtutē directe sibi oppo
53 sitā. Ad illud qd obi͂ q peccatū dformat totā ima
ginē sicut gratia reformat. dōm q imago dupliciter
hz deformari. aut ppter absentiā luminis gratie. aut
ppter deordinationē in actibus illoꝝ vicioꝝ in qui-
bus imago attendit. Primo quidē mō dformari hz
tota imago p vnū pctm̄ et viciū. Scdo mō n̄. qr qd-
libet viciū nō respicit singulaꝝ potētiaꝝ actus. gra-
tia vero qn̄ reformat aīam vtroqz mō reformat. et ve
nustādo faciē ipsius aīe. et rectificādo quālibet potē-
tiam respectu operationis sue. et ideo quāuis in ge
nere concurrant cetere virtutes. nō tn̄ sic in defor-
mationē vnius peccati singula vicia comitāt. Ad
54 illud qd obi͂ q oīa vicia nascunt a concupia. et impe
rātur a superbia. sicut virtutes a charitate et gratia.
dōm q nō ē simile. tū qr cōcupiscētia nō ē causa suffi
ciens respectu vicioꝝ. s solū disponēs. tū etiā qr cuz
cōcupia ramificetur rspectu diuersoꝝ cōcupiscibili-
um. ad diuersos fines inspicit vel inducit. et frequē-
ter ad cōtraria tendit vn̄ est ibi dispersio poti9 q̄ cō-
nexio. Gra aūt ē sufficiēs origo virtutū. et charitas
mouet et inclinat oēs ad finē vnū. et ppterea nō sic
cōnectūtur vicia vt vtutes gratuite. tū ex dfectu pn
cipij. tū etiā ex defectu vinculi vnitiui. Ad illd qd
55 obi͂ q virtus et vicium sunt opposita imediate. dōz.
q de virtute et vicio cōuenit loqui dupliciter. vel in
generali. vel in speciali. Si loquamur in generali. sic
imediate opponunt. p eo q nō ē necessariū aliquē
habere cōtinētiā gratuitā. aut eē luxuriosum. sic et d
alijs vicijs et virtutib9 ē intelligendū. Et iō quāuis
absente virtute necessario insit viciū. nō tn̄ sequitur
q absente omni virtute gratuita ppter hoc insint
omnia vicia. Et si tu obijcias q sicut se hz viciū rspe
ctu virtutis. ita se hz spēs hm̄oi vicij respectu virtu-
tis sibi opposite. dōm q nō ē simile. qr oēs virtutes
gratuite cōueniētiā habēt in vno formali. rōne cui9
oīa vicia sibi opponunt et cū nullo stare possunt. sed
cum distinguūtur in spēs. hoc ē rōe habituū spāliuz.
rōe quoꝝ nō quelibet virtus opponit cuilibet vicio.
s sibi opposito. Et iō alius modus ē compandi vici
um ad virtutem gratuitā in generali. et alius in spe-
ciali. et ppterea ratio non cogit.

Questio. v. e

Vtrū sit ponere equalitatē in habitib9 gratuitis. Et
q sic videt primo p illd qd dr Apoc. xxj. Ciuitas in
qdro posita est. glo. ibi. vtutes gratuite sūt equales.
Ad hocipm hr auctas in lra. et supius habita fuit di.
xxv. auctas valde expressa. Itē hocipz videt rōe.
vbicunqz ē vna ratio bonitatis necesse ē q sit bonita
tis equalitas. s in omibus habitib9 gratuitis vna est
ratio bonitatis. vicz gratia gratū faciēs et ipa chari-
tas. s videtur q simpliciter sit in eis bonitatis equali-
tas. Itē aut virtutes in eodē sūt equales aut nō.
Si sic habeo ppositū. Si non. s meliori virtuti de-
betur maius pmiū. et minori minus. s motui virtu-
tis debetur pmiū substātiale. illud aūt ē vnuz. s vni
et eodē homi in eodē statu gratie debet mai9 et min9
pmiū. qd ē incōueniēs. Itē vna virtus denoiat al
terā sm q vult Aug. et Bern. Est eīn prudentia for
tis. et fortitudo prudēns. aut s prudētia et fortitudo
sunt equales. aut non. Si nō. esto s q prudentia sit
maior q̄ fortitudo. tunc arguitur sic. Prudentia est
maior q̄ fortitudo. s fortitudo ē magis prudens q̄
sit fortis in eodem. qr sm quātitatē prudētie in eodē
est fortitudo prudens. sed quāto virtus fortitudinis
est prudentior. tanto nobilior est et excellentior. si s
magis est prudens q̄ fortis. s est nobilior et excellen
tior seipsa. sed hoc est impossibile. s et c. Sz contra. j.
Cor. xiij. Nunc manēt fides spes et charitas. tria h.
maior aūt hoꝝ est charitas. Et in precedenti ca. Ad
huc excellētiorē viā vobis demōstro. si igit charitas
est maior et excellentior alijs. s non est equalitas in
habitibus gratuitis. Itē de quolibet cōfessore cā-
tatur. Non est inuentus similis illi qui conseruaret
legez excelsi. sed si omnia dona gratuita essent equa-
lia. tunc qui excederet in vno excederet in omnibus.
s si verbuz illud alicui posset vere attribui. nunqz cō
ueniret alteri. qr quod per superabundātiā dicitur
vni soli conuenit. Item maiori bono maius ma-
lum opponitur et econuerso. quia priuationes cog-
noscuntur per habitus. s cū vicia opposita virtuti-
bus non habeant equalitatem. quia vnū vicium est
magis altero. pari ratione videt q nec virtutes gra
tuite. Item habitus crescūt et augmentant in no
bis sm q plus et plus disponim9 nos p bonos act9.
sed nos videmus q aliquis pl9 se exercet in actu vni
us virtutis q̄ in actu alterius. s videt q magis cre-
scat virtus illa q̄ alie. ergo necesse est aliquando vir
tutem illam esse inequalē alijs. Item charitas est
vinculum personaꝝ. et est vinculum virtutum. plu-
res eīn persone ligantur p vinculū gratie in vna vir
tute. et plures virtutes in vno hōie. sic s se hz vna v-
tus respectu diuersaꝝ personarum. sic vnus homo
respectu virtutum plurium. sed vna virtus a diuer-
sis psonis pt pticipari ineqlit. s et plures vtutes ab
eodem homine. Itez habitus virtutis est habilita
re ad actum suum p se loquendo. s maioris virtutis
est magis habilitare. et equalis equaliter habilitare.
si ergo omnes virtutes in eodem homine sunt equa
les. necessario idez homo equaliter erit habilis et fa
cilis ad actus omniū virtutū. qd p experientiaz de-
prehenditur esse falsum. Multi eīn habiles sūt ad
actum abstinētie. qui tn̄ cum difficultate habent vsū
patientie et obedientie. R. dōm q de ipsis gratui-
tis habitibus contingit loqui dupliciter. aut quan- 56
tum ad ipsum habitum. aut quantum ad exerciciuz.
Si loquamur de ipsis quātum ad habitum. hoc po
test esse dupliciter. aut respectu gratie informantis et
quodam mō causantis. aut respectu li. ar. sustinētis
et cooperantis. Si rspectu gratie informātis. sic om
nes habent equalitatem. pro eo q gratia gratum fa-
ciens sm quantitatem suam et excellentiam reddit
gratam deo animam. et eius potentias et habitus. et
operationes meritorias. Si vero loquamur de ipsis
rspectu li. ar. cōsētiētis et sustinētis. sic qr li. ar. i actu
vni9 vtutis maiorē inuenit cōplacētiā q̄ in alio. etiā
maiorem inuenit repugnantiam in vno q̄ in altero.
sm diuersas sui inclinationes et dispositiones. sic nō
equaliter est oimodā reperire equalitatem in habiti-
bus virtutum. pro eo q li. ar. magis feruet quantum
ad vnam virtutem q̄z ad aliam. magis adheret etiā
vni virtuti q̄z alij. Si vero loquamur de virtutibus
quātum ad exercitium. sic vix vel nunqz equantur.
nec in se. nec in comparatiōe ad liberi arbi. coopera-
tionem. In se nō. quia exercitium vnius virtutis est
fructuosius q̄z exercitium alterius. sicut exercitium
pietatis q̄z abstinentie. Exercitium vero vnius vir-
tutis in eadem est securius. sicut exercitium humili-
tatis et timoris q̄z alterius virtutis. Similiter non
habent equalitatem in compatione ad liberi ar. coo
perationem. quia nemo est qui equaliter se exerceat
in actu omnium virtutum. Aliqui eīn magis vacāt
circa actiuam. aliqui vero magis circa contemplati-
uam. Et sic cōcedi pōt q habitus gratuiti quodam-
mō sūt equales. et quodāmō inequales. Equales q̄-
dem sunt quantum ad gratiā informātē. sicut ondūt
rationes ad primam partem. Inequales vero in cō-
paratione ad liberi ar. consensum et exterius exerci-
tium. et sm hoc dissolui possunt rōes q̄ ad vtranqz
57 partem inducuntur. Aliter potest dici q de virtuti-
bus est loqui quadrupliciter. Aut quātuz ad digni-
tatem respectu obiecti. et sic vna est excellentior alte
ra etiam in eodem. sicut virtutes theologice q̄ car-
dinales. Aut quātuz ad feruorem et facilitatē respe
ctu actus pprij. et sic adhuc non est necesse q habi-
tus gratuiti in eodem adequent. Aut quātuz ad ra-
dicationem et stabilitatē respectu subiecti. et sic ad-
huc non est necesse equalitatē esse. quia talis radica
tio venit ex frequentia et assuefactione circa actus
alicui9 virtutis. Aut quantuz ad ordinem et effica-
ciam respectu premij. et quantū ad hoc habēt equa-
litatem in eodem. ppter hoc q quantitas meriti cu
iuslibet virtutis mensuratur sm quantitatez gratie
q̄ facit opus deo placitum. et sm quantitatez chari-
tatis q̄ dat operi cuiuslibet virtutis valorem et pon
dus. Et quia vna est gratia gratum faciens. ceteras
virtutes informans in vno homine. vna est etiam
charitas per modum ponderis ad finem inclinans.
hinc est q quantum ad ordinem in finem et efficaci
am merendi necesse est omnes virtutes in eodez eq-
ri. Rursus quia bonitas principalis et essentialis vir
tutum in hoc attenditur. quia ordinant et disponūt
ad summū premium. et in hoc virtutes habent eqri.
hinc est q magister simpliciter concludit et sancti di
cunt in vno et eodez equales esse omnes habit9 gra
tuitos. Et ideo simpliciter concedi possunt rationes
q̄ hoc ostendunt. Ad obiecta in contrariū satis defa
58 cili ptz rnsio p ea q̄ dicta sūt. Ad illd s qd prio obi͂
de charitate q ē alijs eminētior. dd. q h itelligit ra-
tione exercitij in actu suo. in quo plus haurit de gra
tia. et minor est occasio pdicitandi. Affectus eīn amo
ris diuini dum abstrahit a terrenis. facit recedere ab
occasione peccati. Duz vero vnitur celestibus. facit
inde haurire humorē gratie spiritussancti. et ideo ex
hoc non concluditur inequalitas virtutum quantū
59 ad meritum. Ad illud quod obi͂ q cantatur de cō
fessoribus. Non est inuentus similis illi. dōm q illd
intelligitur non ratione habitus sed ratione alicui9
exterioris vsus. et hoc innuit ipsiuz vocabulum cum
dicitur. qui conseruaret legem excelsi. ex quo innu-
it excellentiam illam intelligendā fore in opere. Ad 40
illud quod obi͂ q maiori bono opponitur mai9 ma-
lum. dōm q illud non est regulariter verum. im-
mo aliquando contingit minori bono opponi mai9
malum. sicut dsperatio q̄ opponitur spei. peior est q̄
odiū quod opponitur charitati. Preterea aliunde
habent virtutes equalitatem. aliunde habent oppo
sitoꝝ diuersitatem. Equalitatem eīn habent ex par-
te gr̄e. rōe cui9 qd oppōit vni vtuti oppōit oib9. op
positorum autem diuersitatez habent ratione spāli-
um actuum et obiectorum. et ex illa parte non est ne
cesse habitus virtutum habere omnimodam equa-
litatem sicut prius tactum est. Ad illud quod obi͂ 41
q habitus crescunt et augmentant in nobis sm q
plus disponimus nos p actus. dōm. q crementum
habitus quantum ad bonitatem essentialem in ge-
nere gratuiti attenditur ex augmento ipsius gratie.
q̄ augmentata crescunt et cetere virtutes. Cuz ergo
dicitur q magis nos exercem9 in actu vnius virtu-
tis q̄z in actu alterius. s magis in illa crescimus. di-
cendum q non sequitur. pro eo q debitus vsus et ex
ercitatio in actu vnius virtutis disponit ad incremē
tum omnium. Vnde sicut in cōitate fraternitatis li-
cet vnus magis negocietur in acquirendo q̄z alter.
tn̄ bona acquisita omnibus distribuūtur equaliter.
sic et suo modo in proposito intelligendum est. Ad 42
illud quod obi͂ q vna virtus a diuersis personis po
test diuersimode pticipari. s et diuerse vtutes ab eo-
dem. dōm q non est simile. pro eo q vnius virtutis
in diuersis diuerse sunt radices. diuersaꝝ vero vir-
tutum in eodem non sunt diuerse radices. sed vna
gratia per quaz est acceptio. et vna charitas per quā
est meriti perfectio. Ad illud quod obi͂ q habit9 vir 43
tutis est reddere potentiam facilem. dōm q facilitio
potentie ad aliquem actum maior et minor non tn̄
venit ex parte perfectionis et bonitatis ipsius habi-
tus. verum etiā ex parte dispositionis subiecti. Vn-
de sm q ad actus diuersarum virtutū li. ar. sm pl9
et minus cooperat. sm hoc plus et min9 facilitatur.
licet etiam habitus virtutum quātum est de se ade-
quentur. Vnde nec ista ratio nec alie probant ineq-
litatem in habitibus gratuitis quātum ad bonitatē
essentialem et completiuam. sed solum quantum ad
aliquid accidētale et annexum. sicut ex his que pre-
dicta sunt satis est manifestum.

Questio. vj. f

Vtrum charitas sit forma virtutum. Et q sic videt
primo per illud quod dicit Roma. j. Iusticia reuela
tur ex fide in fidem. Ibi eīn dicit glo. fides est demo
num et nominetenus christianorum. et hec est infor-
mis qualitas mentis. q̄ ideo dicitur informis qr soci
am non habet charitatem que est forma omniū vir-
tutum. Item hoc ostenditur per illd quod dicitur
in glo. Gal. v. Fructus autez spiritus charitatis et c.
ibi glo. Attende q in enūeratiōe fructuū caput vir-
tutuz premisit. i. charitatem. Que eīn inter alia int
fructus spiritus debuit tenere primatum nisi chari-
tas: sine qua virtutes cetere nō reputantur esse vir-
tutes. si ergo virtutes alie sine charitate nō reputan-
tur eē virtutes. ergo q sint vere virtutes hoc habēt

a charitate.igitur ab ipsa charitate habet complemētum et informationē. ¶ Itez hoc ipm videt rōne. Affectus em̄ imponit nomē operi.g nullus opus pt esse rectum nisi affectus pmo rectificetur. Affect9 at nō pōt eē rectus nisi diligat deū ppter se et sup oia. et hoc ē p charitatē.igit omne opus cuiuscūq virtutis sit.si rectū est et bonū.hoc habet a charitate. Cū g actus charitatis informet oia ops recta. vi q et ipsa charitas in se teneat omēs alias virtutes. qr sicut se habet actus ad actum.ita habit9 ad habitū. ¶ Itē in moralib9 cōplemētū et spēs attendit in ordine ad finem.sed amor summi boni est illud qd cetera facit in finem debitum tendere.igit amor sūmi boni dat omnib9 habitibus gratuitis ⁊ eorū operibus formā et cōplemētū.Cum igit ille amor sit charitas.charitas est forma virtutū. ¶ Sz contra.super illud Col. iij.Charitas ē vinculū pfectionis.ibi.glo.Cetera dona pfectum faciunt.charitas omnia ligat ne abeant. si g alie virtutes a charitate reddūt habentem perfectum.vi q perfecte sunt in se. g non indigent perfici nec formari a charitate. ¶ Item diuersor fm spēm diuerse sunt pfectiones fm spēm. sed habitus virtutum fm speciem diuersificant fm q in precedentib9 est ostensum et cōiter tenetur.Cū g charitas sit virt9 vna.videt q alie ab ea formari nō possint. ¶ Itez quādo aliqua duo in diuersis subiectis sunt.impossibile est vnum esse formam alterius.sed charitas cū alijs virtutibus omnibus non reperit in vna potentia.quia diuerse virtutes diuersas potentias respiciunt.g impossibile ē q virtutes alie a charitate informentur. ¶ Item quādocūq aliqua sic se habent q sūt species imediate vnū gen9 diuidentes. ⁊ imediate fluentes ab vno pncipio.vnū illorum non pōt eē forma alterius.quia oppositum non pōt esse forma oppositi.nec dispatum dispati.sed charitas diuidit ex opposito cum alijs virtutibus.et iter.omnes virtutes immediate fluunt a gratia que est omnium origo et forma.g vna virtus non pōt informare alterū. et per hoc concluditur q alie virtutes non formant a charitate sibi coniuncta. ¶ Item forme non est forma.nec perfectiōis perfectio .nec vltimi aliquod vltimum reperire.quia iam esset abire in infinitum. sed quelibet virtus forma est.quelibet etiam pfectio potentie est.quelibet nihilomin9 est vltimū potētie. g videtur q vna virtus aliam formā a seipsa nō possit habere.videt ergo falsū et nō intelligibile q alie virtutes formentur a charitate. ¶ Item si alie virtutes a charitate formantur et habent esse virtutis. igitur esse virtutem soli charitati cōuenit per se. alijs vero p accidens.q si hoc est falsum.immo alie virtutes per se loquendo virtutes sunt.cū sint species virtutis.g videtur q hoc sit falsum q charitas sit for-
44 ma virtutum ¶ R. ad predictorum intelligentiam est notandū q habitus cuiuslibet virtutis tripliciter habet considerari fm triplicem cōparationem. vicz ad obiectū.ad subiectū.et ad finē vltimū. Possum9 igit loq de vtutib9 fm istū triplicem respectum. Et si loquamur de eis in cōparatione ad obiectū .sic sūt forme tm̄ a seipsis distincte.et earum distinctio innotescit p actum et obiectum.et sic non sunt formabiles nec perfectibiles ab aliquo vno.cū ipe sint forme et perfectiones distincte. Si autez loquamur de virtutibus in cōparatione ad subiectum.sic forme sunt.⁊ tū nihilominus formabiles. Forme quidez sunt in-

formantes subiectū quātū ad bonitatem moralē.p seipsas tm̄ non sufficiunt quātum ad bonitatē gratuitam.per quā anima efficitur deo placida ⁊ accepta. et ideo perfici possunt et formari per gratiam que simul gratificat animā ⁊ habitus existētes in illa. Postremo si loquamur de ipsis habitibus virtutū in cōparatione ad finem vltimuz.sic forme sunt et formabiles etiā. Forme quidem sunt.qr dispositiones ipi9 anime ordinantes ad pueniendum in finē. Formabiles tm̄ sunt.quia et si oēs disponant ad tendēdum in finem vltimū.perfectio tm̄ tendentie venit ex ipsa charitate.Sicut em̄ corpora grauia inclinantur ad centrum per pondus molis.sic spiritus tēdit ad sūmū bonum per pondus dilectionis. Et huiusmodi signum est q charitas habet idē et sub eadem ratōe pro obiecto et fine.qd non est repire in alia virtute. Finis em̄ est bonū sub ratōe boni ⁊ bonuz summū. et hoc siquidē bonum sub ratione boni est charitatis obiectum.Et ppterea cetere virtutes quātuz ad rationez tendentie in finem vltimū ab ipsa charitate suscipiunt complementū.et ideo non imerito radici charitatis attribuit perfectio meriti.et fm hoc cōcedi pōt ceteras virtutes a charitate formari. sicut auctes dicunt.et rationes ad hoc inducte concedende sunt.qm̄ verum concludunt. ¶ Ad illud vero qd 45
primo obi in contrarium q virtutes alie faciunt perfectū.dōm q est perfectio simpliciter. ⁊ ē pfectio fm quid.Queib3 aūt virt9 pfectū facit.fm quid tamē. qr rspectu spēalis act9 et obiecti. Perfectionē āt simpliciter nō habet aia nisi in vniuersitate vtutū.inqntum aliqua gr̄a informant.et ab vna charitate impant imediate. cuius admiculo pducunt ad finem vltimū.Vn̄ licet alie vtutes dicāt pficere.ex hoc tm̄ nō pōt concludi qn ipe pficiant a charitate.perfectioni em̄ fm qd supaddi pōt perfectio simpliciter ¶ Ad 46
illud qd obi q diuersor fm speciē diuerse sūt perfectiōes fm spēm.dō.q ē pfectio in eē primo.et ē pfectio in esse secundo. Verbū aūt ppositū veritatē habet de pfectōe quātū ad eē pmū. nō āt de perfectiōe quātū ad bene eē. Cū aūt dicim9 ipam charitatē esse formam pfectiuā virtutū.hoc non ē quātū ad ipam primū eē.s quātū ad bene eē.vicz quātū ad pfectionē et cōplemētū meriti.Vn̄ sicut cetere virtutes licz formaliter distinguātur in genere virtutis.tn̄ a gratia formāt fm q gtuite.Sic etiā cetere vtutes q̄uis sint disticte a charitate.formari tn̄ pn̄t fm q meritorie.pfectionē em̄ meriti hn̄t ex vnica rōe vicz ex pfecta tēdentia in summū finē. Ad illud qd obi q que 47
sūt in diuersis subiectis.vnū nō pōt eē alteri9 forma et pfectio.dō.q aliquid informari ab aliq est dupl'r. Vel sicut a pncipio cōstitutiuo.vel sicut a pncipio regitiuo et directiuo.Vel p alia verba.ē forma que cōplet in eēndo.et ē forma q cōplet in mouēdo. Cū g dicim9 ceteras virtutes formari a charitate hoc nō ē qr charitas sit forma cōstitutiua ipaz virtutū. dās eis cōplemētū in eēndo.s qr ē forma directiua dans eis cōplemētū in regēdo et ordinādo. Sicut em̄ grauitas lapidē cū oibus q in eo sunt trahit deorsuz et dirigit ad centrū.sic charitas aiaz eleuat sursuz.et ceteras virtutes mouet et dirigit ad finē suū. Qd āt ipe 48
obijcit q forma et formatū nō pn̄t eē in diuersis subiectis.hoc ē verū de forma cōstitutiua que cōplet in eēndo.de alia aūt nō h3 veritatē. Sicut em̄ vna potentia pōt ab alia regi et moueri.sic habit9 vnius po-

tētie ab habitu alteri9.Vn̄ sicut distinctio potentiaz nō tollit ordinē in mouēdo.sic nec ipedit informatio
49 nē virtutū q penes illū ordinē attendit. Ad illd qd obi q virtutes ex oppoito diuidunt.dō.q hoc ē per cōpationē ad sua obiecta fm q distinguūt.⁊ sic vna virtus nō ē forma alteri9.In cōpatiōe vero ad ipaz gratiā in qua colligant et vniūtur.et ad ipm finē ordināt.sic n̄ hn̄t oppositōz imo poti9 cōnexionē. ⁊ ex hac pte vna virt9 pōt alterā informare.p eo q imediati9 tēdit in ipm finē.Vn̄ licet oēs vtutes imediate cōpent ad grām a q formātur. h tn̄ nō ipedit qn p cōpationē ad finē vna virt9 ab alia informet. Posset etiā dici q vt9 charitatis nō solū imediati9 ordinat in finē.vez etiā imediati9 se h3 ad grām. Et huius signū ē.qr nō pt eē informis sicut cetere vtutes. Vn̄ tn̄ ex maiori imediatiōe ad finē.tn̄ ex maiori im-
50 mediatōe ad grām h3 alias vtutes informare. Ad illud qd obi q forme nō est forma.nec pfectōis pfectio.dō.q isto itelligēdū ē p se loqndo.qr forma non format fm q forma.nec pficit fm q pfectō.s fm q in se h3 aliquā iformitatē et aliquā ipfectionē. Et qr aliq vtutes qntū ē de se iformitatē aliquā hn̄t ⁊ ipfectionē.nec sūt oino illi9 potētie vltiatiue.iō pfici hn̄t et ad mai9 cōplemētū pduci p gr̄az ⁊ charitatē. Preterea sicut tactū ē pus.Charitas n̄ ē forma ⁊ pfectio aliaz virtutū p cōstitutionē vl cōpositionē. s poti9 p ordinē in finē. Vn̄ vtutes alio mō sūt pfectiones .et alio mō a charitate pficiunt. Perfectiōes inquā sūt iquātū subiectū suū qlificāt habilitādo ad actū debitū.pficiunt āt inquātū a charitate impant. ⁊ p eius ipiū ac āminiculū pfecti9 in finē ordināt. Ad illud 51
qd obi q si charitas ē pfectio vtutū tūc accidit alijs eē vtutes.dō.q hoc vez ē si vtutes alie totā pfectōz vtutis traherēt a charitate.hoc āt ē falsuz. Virtutes em̄ qndā pfectionē hn̄t ex se et qdā gr̄a supinfusa.et qndā etiā ex charitate supadiūcta fm q ē tactum s. Et iō ex hoc nō pōt cōcludi q accidit alijs virtutib9 eē virtutes.ex se em̄ ipis hn̄t q vtutes sunt. licz n̄ habeāt i tāta cōpletiōe ex se in qnta hn̄t eē ex aminiculo charitatis.

Di.xxxvij.de pceptor decalogi distictione in cōpatōe ad scripturā tabulaz.

Sed iā distributio.⁊c. Pars ista in q mgr agit de vita gr̄e quā suscepim9 p xpm.et in q viuim9 fm xpm. diuisa fuit in ptes duas. In qz pma detmiat mgr de habitib9 gratuitis in qb9 cōsistit spūalis vite cōplementū. In scda vero d pceptis decalogi in qb9 cōsistit spūalis vite exercitiū. Pria pte determiata.hic incipit scda. Diuidit āt ps ista in ptes tres. In quaz pria detmiat de distictiōe pceptor in cōpatōe ad scripturā tabulaz. In scda vero determiat de cadē respectu obliqtatū eisdem oppoitaz.vbi agit de mendacio et piurio infra di.xxxviij.et di.xxxix. Sciendū tn̄ tria eē ⁊c. In tercia vō agit de eisdē pceptis cōpando legē ad euāgelium.infra.di.xl. Sextū pceptū ē ⁊c. Prima ps que cōtinet psentē distinctōz diuidit in ptes duas. In qz pria pmisso nūero pceptor et distictiōe respectu tabulaz. exeqt de pceptis pme tabule. In scda vero de pceptis scde tabule.ibi. In scda vero tabl'a septē erāt mādata.⁊c. Pria ps h3 tres partes.fm q tria sūt mādata prie tabule d qb9 exeqt. In pma agit d pmo. In scda de scdo.ibi.Scdz pceptū ē ⁊c. In tercia d tercio.ibi. Memēto vt diē sabbati sanctifices ⁊c. Scda vero pars diuidit in quiqz ptes fm q quinq sunt mādata de quib9 exequit breuiter. Subdiuisiones autem illaz ptium satis manifeste sunt in littera.

XXXVII

Ponit numez preceptoz et distinguit ea respectu tabularum. a

Aug. d.x.cordis.

Sed iā distributio decalogi que in duob9 mādatis cōplet cōsiderāda ē. H3 em̄ dcalog9 decē pcepta q sūt dcacordū psalteriū.que sic sunt distributa vt tria q sūt in prima tabula ptineāt ad deū.s.ad cognitionē et dilectionē trinitatis. Septē q sūt in secūda tabula ad dilectionē pximi.

De pceptis prie tabule. Et primū d prio. b

Exo.xx.

Primū in pria tabula ē. Nō hēbis deos alienos.non facies tibi sculptile.neq oēz silitudiez.⁊c. Hec origenes dicit eē duo mādata.sz Aug. vnū. Hoc em̄ ipz q dixerat nō hēbis deos alienos. pfecti9 explicat cū prohibz coli figmēta.s.ydolū vel silitudiez alic9 rei. Que duo origenes ita dicit distare. vt a ydolū sit qd nihil hz sile sui.silitudo vero qd hz spēm alic9 rei. vt verbi gratia. Si qs in auro vl in ligno vl in alia re faciat spēm serpētis. vel auis. vel alic9 rei.et statuat ad adorādū. nō ydolū sz silitudinē fecit. Qui vō facit spēm quā n̄ vidit ocul9 sz aim9 sibi finxit. vt si qs hūanis mēbris caput canis vl arietis formet.vl in vno hitu hōis duas facies.n̄ silitudinē sz ydolū facit qr facit qd n̄ habz aliquid simile sui. Ideo dicit Aplus. qr ydolum nihil est in mūdo. Non em̄ aliqua ex rebus cōstantib9 assumit spēs. sed qd mēs ociosa ⁊ curiosa reperit. Similitudo vero ē cū aliquid ex his que sunt in celo vel in terra vel in aquis format. Aug. vō ita exponit illud,

i.Cor.viij. Quō ydolū nihil dī eē in mūdo

a ¶ Ydolum sit qd nihil hz sile sui ⁊c. Videt hoc eē falsum. qr ydolū ē fabricatuz ab artifice.artifex āt non fabricat nisi fm similitudinē quā hz in aia. s nihil est in intellectu qd prius non fuerit in sensu.nihil āt ē in sensu qd non fuerit in re extra.g vr q ydolum nulluz sit qd nō habeat similitudinē in rebus exteriorib9. Itē vī falsum dicere in h qd subdit.ydolū nihil ē.qr nihil hz sile. qm̄ si aliqs artifex facit aliqd nouū cui9 nō ē reperire similitudinē extra.non propter hoc non ē aliqd. Itē oē artificiatū ē aliqd. sed ydolum est artificiatum. ergo est aliquid. qd ergo dicitur q ydolū nihil ē. Itē facere

ydola et sculptilia hoc
est solũ artificiũ. g vi-
deť q mãdatũ illud n̄
se extendat nisi ad ar-
1 tifices. ¶ R. dd. q do
minus in mandato p̃
mo p̃cipit se adorari.
et se solum adorari. io
p̃cipit latriã et prohi-
bet ydolatriaꝫ. Et qm̃
ydolatria dupliciť cõ-
sueuit apud antiquos
ꝯmitti. vl' in hoc q fin
gebant nouã sculptu-
ram cuius nõ erat re-
perire oino simile ex-
tra. vt ostenderetur q
specialis et singularis
cultus esset ei exhibẽ-
dus. vel quãdo fiebat
aliqua imago que eẽt
r̃presẽtatio alicui⁹ rei
extra. quã quis crede-
ret in illa imagine esse
venerãdã. ideo vt hec
duo prohibeat. tangit
illa duo in ꝓhibitiõe
ydolatrie ẜm q dicit
2 magister in lr̃a. Ad il
lud vero qd obĩ q ni-
hil est in aĩa qd prius

ydoluꝫ nihil est in mundo. i. inter creaturas mũdi nõ ẽ forma ydoli. Materiã eñ formauit deus. sꝫ stulticia hominũ formã dedit. Quecũq3 facta sunt. naturaliť facta sunt p verbũ. sed forma homis in ydolo nõ ẽ facta p verbũ. sicut peccatũ non est factũ p verbũ. sed ẽ nihil. et nihil fiunt hoĩes cuꝫ peccãt. Sed queriť quõ hic dicať forma ydoli nõ eẽ p verbũ. cũ alibi legatur. Omis forma. ois compago. ois cõcordia ptiũ facta ẽ p verbuꝫ. Hoc aũt a diuersis varie soluiť. Quidaꝫ eñ dicunt oẽm formã ꝛ quicq̃d ẽ. a deo esse inquantũ est. et formam ydoli inquantũ est vel inquãtuꝫ forma est a deo esse. sed nõ inquãtũ ydoli ẽ. i. posita ad adorandũ. In hoc eñ nõ est creatura sed ꝑuersio creature. Sicut illud qd peccatũ est. inquãtũ peccatũ ẽ nihil est. et hoĩes cũ peccãt nihil fiunt. q2 ab illo qui vere est separantur. Vñ Hiero. Quod ex deo non est qui solus vere est. nõ eẽ diciť. Ideoq3 pctm̃ qd nos a vero eẽ abducit. nihil eẽ vl' n̄ eẽ dr. Alij vo dicũt omnẽ formã que. s. naturaliter ẽ. et oẽ qd naturaliter est esse a deo. sed forma ydoli non est naturaliter. q2 nature iusticie nõ seruit. Id eñ naturaliť esse dicitur quod simplici nature iusticie que deus est militat non resultat. et naturam creatam non viciat.

Qd quõ oia p ẜbuꝫ facta sũt.

Hiero. super Ezechielem.

De prime tabule secundo precepto. c

Scdꝫ p̃ceptũ e. b Nõ assumes nomẽ dĩ tui in vanũ. Qd ẽ dicẽ ẜm lr̃aꝫ n̄ iurab ꝓ nihilo p nomẽ dĩ. Allegorice b

non fuerit susceptum a sensu. dd̃m q illud verbum intelligẽdũ ẽ q anima nõ habet aliquã similitudinẽ quã nõ suscepit ab extra vel ẜm totũ vel ẜm partẽ. Cum g diciť q forma ydoli nõ habꝫ similitudinem extra. hoc intelligiť ẜm totum. hꝫ tñ ẜm partẽ. sicut patet de chimera. et hircoceruo. et monte aureo. Alia eñ facit no-
3 uas res. ꝛ ẜm q fingit interius sic etiã depingit et sculpit exterius. Ad illud qd obĩ q ydolũ non dꝫ dici nihil imo aliquid cum sit artificiatũ. dd̃m q dupliciter est loqui ď ydolo. aut quantũ ad materiã et formã quã sibi artifex imprimit. aut quãtum ad diuinitatis excellẽtiã quãm ipo ydolo ydolatra credẽdo attribuit. Primo mõ diciť nihil esse in mundo ab origine. non q2 nihil oino sit in seipso. sed quia nihil habet sibi simile correspondens in vniuerso. Quantũ aũt ad excellentiaꝫ diuinitatis quã ei ydolatra assignat oino nihil est nisi in sola fictione et falsa estimatione ydolatrantis. q oino super vanũ et nihil fundata est. q2 ydoluꝫ nihil oino habet diuinitatis. Ad illud qd obĩ q illud p̃ceptũ videť solũ pertinere ad artifices. dd̃m q in verbo illo nõ solum dñs intendit ꝓhibere ydoli fabricationem. s omnẽ ydoli venerationẽ. Et in hoc etiã includiť q vult omnẽ latrie cultũ sibi soli deferre. Et premittiť. deus tu⁹ deus vnus ẽ. vn⁹ eñ solus de⁹ et verus est adorandus. Unde preceptũ illud plus hꝫ affirmatiõis q̃ꝫ negatiõis. Nec implet illud mãdatũ quis si solũmõ desistat ab ydolatria. q2 ibi p̃cipiť adoratio que soli dõ ẽ exhibẽda. Quid sit ãt illa adoratio ꝛ qualiter ꝛ cui sit exhibẽda hoc haberi pt̃ ex his q̃ supra determinata sũt di. x. vbi quesitũ ẽ de latria. Et ex his q̃ hic tãgũť ꝛ ibi
4 dicta sunt aliq̃liter põt haberi p̃mi mãdati recta intelligẽtia. b ¶ Non assumes nomẽ dĩ tui in vanũ ꝛc̃. Cõtra hui⁹ secũdi mãdati prime tabule expositionẽ quã hijs verbis facit mgr̃. nõ iurabis ꝓ nihilo p nomẽ dei. obijciť. q2 illud vĩ ptinere ad quitũ mãdatũ scde tabule. vbi ꝓhibeť piriũ. g vĩ q vel illud mãdatũ vl' illud sit supfluũ. Itẽ vanũ ẽ vt dicit phs qd nõ includit finẽ ad quẽ ẽ. talis aũt ẽ sermo ociosus ex quo null⁹ sequtur fruct⁹. g vĩ q quicũq3 nõiat dñꝫ in verbis ociosis. cũ assumat nomẽ dei inuanũ. faciat ꝯtra illd mãdatũ. g peccat mortaliter. Si tu dicas q nõ intelligiť de q̃cũq3 assumptiõe sed de assumptiõe in iuramẽto. Obijcitur cõtra hoc. q2 si q̃s iurat in cõi ẜmõe vbi nõ ẽ necessitas vel vtilitas. facit cõtra illud mãdatum. g peccabit mortaliter sciẽter iurãdo. qd vĩ valde absurdũ. ¶ Itẽ obĩ cõtra scdam expositionẽ quã ponit mgr̃ cũ subdit. Allegorice p̃cipiť vt nõ putes eẽ creaturã dei filiũ. q2 cũ multipliciť cõtingat errare circa filiũ. nõ solũ sic errauit Arri⁹. s etiã sicut errauit sabelli⁹. vĩ q nõ solũ illa heresis s etiã alie deberẽt ꝓhiberi. Itẽ fides trinitatis nõ erat tpe legis oib⁹ explicita. si g oẽs tenebanť ad oia mãdata decalogi. vĩ q nihil p̃cipiebať qd spectaret ad aliquã ꝑsonã determiate. R. dd. q sicut p p̃mũ mãdatũ ordinať hõ respectu sũme maiestatis que appropiať patri. sic etiã p scdm ordinať hõ respectu sũme veritatis que appropriať filio. Ordiatio ãt ista attendit in ipi⁹ veritatis ꝯfessiõe sine alic⁹ falsitatis admixtiõe. ita q nec ď ipa falsũ credať. nec ipa ad ꝯfirmãdũ falsum assumatur. vnde prohibetur in mandato illo ẜm lr̃alem sensum falsitas iuratõnis p nomen dei. ẜm spũalẽ vero ꝓhibetur falsitas erroris circa fidẽ veritatis. Et his duob⁹ modis mgr̃ in lr̃a exponit ẜm litterã et ẜm allegoriam. ¶ Ad illud qd obĩ q periuriuꝫ est cõtra mandatum quintuꝫ secunde tabule. dd̃m q duo est considerare in falso testimonio. Unum vicꝫ q fit iniuria summe veritati q̃ in falsum testimonium aduocatur. Aliud q fit iniuria proximo qui ex falso testimonio dãnificať. Et ratiõe p̃mi ꝓhibeť piu-

Ro. viij.

vero p̃cipiť vt nõ putes creaturã esse xp̃m dei filium. (q2 omnis creatura vanitati subiecta ẽ) sꝫ eq̃lẽ patri.

¶ De prime tabule tercio precepto. d

e Terciũ vero ẽ. e Memẽto vt dieꝫ sabbati sanctifices. vbi ẜm litterã p̃cipiť sabbati obseruantia. Allegorice vero vt requiẽ et hic a vicijs. et in futuro in dei cõtemplatiõe expectes ex spiritusancto. i. ex charitate et dono dei. nõ q spũsanct⁹ sine p̃re et filio hoc opeť. Accepit vtiq3 ecclesia hoc donũ vt in spũsancto fiat remissio peccatoꝝ. quã remissionẽ cũ trinitas faciat. ꝓprie tamẽ ad spm̃sanctũ diciť ptinere. q2 ipe ẽ spũs adoptionis filioꝝ. Ipe ẽ patris et filij amor et connexio vel commũitas. ideoq3 iustificatio nr̃a et requies ei attribuiť sepi⁹. Hec sũt tria mãdata prime tabule ad deuꝫ ptinentia. Et p̃mũ quidẽ qd ẽ de vno deo colẽdo ptinet ad patrẽ. in quo ẽ vnitas vl' autoritas. Scdꝫ ad filiũ in quo est equalitas. Tercium ad spũmsanctũ in quo est vtriusq3 cõitas.

Ro. viij.

riũ in secũdo mãdato
prime tabule. ratione
scdi in quinto manda
to scde. Ad illud qd 5
obĩ q vanũ ẽ illud qd
frustra fit. dd̃m q ali-
quãdo est quid vanũ
quantum est de se ꝛ ď
propria intẽtione. ali-
quãdo est aliquid va-
num ex accidẽti. Tũc
autem nomẽ dei assu-
mitur in vanũ qñ assu-
mitur ad confirmatio
nẽ alicuius sermonis
falsi. et qui hoc mõ as-
sumit peccat contra il
lud mandatũ. Qñ ve-
ro assumiť ad confir-
mationẽ alicui⁹ veri.
q̃uis ẜmo ille sit ocio

sus. tñ assumptio illa non ẽ vsq3quaq3 in vanũ. q2 ordinatur ad hoc vt quis adhibeat fidem verbo loquẽtis. quã et si quis nõ assequať in altero. nõ tñ oino opať frustra. sicut nec orator si p compositos ꝛ ordinatos sermones nõ semp ꝑsuadeat verũ. tñ frequẽs iuratio nõis dei vbi nulla est necessitas vel vtilitas expressa. non oino caret culpa. imo valde est reprehensibilis. maxime in viris perfectis. sicut melius patebit infra cum agẽtur de iuramẽto et piurio vbi clari⁹ manifestať intelligẽtia huius secũdi mãdati. Ad illud qd obĩ contra secundã expositionem. dd̃m. q ẜm q ipe mgr̃ dicit expositio illa data ẽ p allegoriã et expositionẽ quandã. Vñ et in exclusione illius erroris p cõsequẽs intelliguť alij excludi. nec respicit omnẽ statũ. s statũ fidei manifestate et ꝓpalate. ¶ Memento vt diem sabbati sanctifices. vbi ẜm lr̃am p̃cipiť sabbati obseruãtia ꝛc̃. Cõ- 6
tra hoc sic obĩ. Quia sabbati obseruãtia ẽ cerimonialis ẜm q dĩ in Osee. Dedi eis sabbata mea vt sint signũ inter me et eos. g vĩ q inter moralia non debeat p̃cipi sabbati obseruantia. ¶ Itẽ moralia p̃cepta semp manẽt. s sabbati obseruãtia est euãgelica. g vĩ q sabbati obseruãtia nõ debuit p̃cipi inter mãdata moralia. Si dicis q obseruãtia sabbati cõmutata fuit in diem dñicum. Queriť quare in alium diẽ mutata nõ fuit. ¶ Itẽ si mutata est sabbati obseruãtia in dñicã. cũ iudei tenereť in sabbato nõ ambulare. vĩ q peccãt q̃ in dieb⁹ dominicis ambulãt. Iuxta hoc etiã queriť a quibus cessandũ sit in diebus dñicis et solennib⁹. Queriť etiã ꝓpter quid in illo mãdato mutať mod⁹ loquẽdi et diciť memẽto magis q̃ in alio mandato. cũ alia mandata ita bene debeant haberi in memoria sicut illud. ¶ R. ddm̃. q in mãdato sabbati erãt duo considerare. vl' cessationem ab opere seruili. vt homo deo libere vacaret et intẽderet. Aliud erat ibi considerare vicꝫ significationem diei et determinationẽ opeꝝ exterioꝝ a quibus erat cessandum. Quantum ad p̃mũ. mandatuꝫ de sabbato erat morale. hoc eñ omni tempe dñs requisiuit vt homo sibi habitaculũ cordis p̃paret. et eidem aliquãdo vacaret. vt per dilectionẽ eidem adhereret. et quãtum ad hoc non tm̃ erat morale sed etiã quodãmõ faciebat ad alioꝝ moraliũ integrã impletionẽ. quia dum homo vacat sibi et deo. melius cognoscit quid agendum et quid ẽ faciẽdũ. et ꝓpterea isti mandato specialiter p̃mittiť memento. quia in eius memoratione cetera memoranť. Aliud vero ẽ ibi diei significatio. et determinatio operis. et quãtũ ad hoc cerimoniale ẽ ꝛ figurale. signãs a quo cessandũ ẽ. qñ ab ope peccati. et quid credendũ ꝛ expectãdũ vicꝫ q̃es passionis xp̃i in sepulcro. Et quãtũ ad hoc reponi habet inter cerimonialia. et hoc ẽ ratio q̃re mandatũ illud frequentius in lege exprimitur q̃ aliqd alioꝝ. q2 ẜm diuersas sui cõditiões spectat ad diuersa genera mãdatoꝝ. Vñ aliqñ nominať inter cerimonialia. ꝛ aliqñ inter moralia. et inquãtum morale ẽ manet in lege noua. inq̃tum cerimoniale euacuata ẽ veritate aduẽniẽte. Vñ obseruãtia sabbati euacuata est in lege noua. obseruantia vero diei dominice et aliaꝝ solennitatũ alia causa ẽ introducta. vicꝫ in memoriã beneficij redẽptionis. et in p̃figurationẽ future resurrectiõis. ꝛ in amotionẽ erroris. q2 ẜm gentiles dies dominic⁹ primus ẽ. cũ p̃ncipio illi⁹ diei incipiat dñari principalis planeta vt dicũt. s. sol ꝓpter qd vocabãt eũ diẽ solis. et exhibebãt ei venerationeꝫ. vt igiť ille error excluderet. et reuerẽtia cultus soli deo exhibereť. p̃fixa fuit dies domica in qua popul⁹ xp̃ian⁹ vacaret cultui dĩ. ꝛ pretermitteret negocia terrena q̃ animã distrahũt ne deo intendat. Vñ illa opa precipue 7
inhibenť ab ipa ecclesia. et talia dicunť opera seruilia. illa maxime in quib⁹ homo inhiat terrenis lucris. ꝛ q̃ sunt p̃ter necessitatẽ. p que anima maxie detineť circa hec inferiora. ne se nec deũ suũ recolat. Nec tm̃ huiusmõi opa seruilia ꝓhibenť. imo magis et diligenti⁹ opera carnalia. sicut ebrietates. lites. et iurgia. q̃ maxime libertati spiritus repugnant. Et hoc est qd dicit Aug. in li. ď decẽ cordis. Diciť tibi vt spiritualiter obserues sabbatum. non quomodo iudei obseruant carnali ocio. obseruare eñ volunt ad nugas atq3 luxurias suas. Meli⁹ eñ faceret iude⁹ in agro suo aliq̃d vtile. q̃ q in theatris seditõib⁹ insisteret. Et melius femine coꝝ in die sabbati lanã facerẽt. q̃ tota die in neomenijs suis impudice saltent. Hoc autem dicit non quia nõ sit cessandum in diebus solennib⁹ a negocijs actuum exteriorum. sed quia ipi sacerdotes et prelati ecclesie. quoꝝ est huiusmodi festa indicere et determinare quõ et qualiter sit cessandũ ab exteriori ope. magis debẽt reuo-

care ab his q̄ maiorez peccandi p̄bent occasionē. Un̄ ꝓpter vitādū ociū vel ieptū solaciū dicit Aug. ꝙ exercere magis se debēt in operib⁹ pietatis et misericordie. q̄ȝ negocijs inordinatis ⁊ lasciuis intēdere. ꝓpter qꝺ in diebus illis debent ecclesias frequētare. missas audire. bn̄ficia dei recolere. verba p̄dicationis audire. et sp̄ualibus documētis seip̄os imbuere. et hoc ē deo subiacere. per hec patet responsio ad obiecta. et pōt aliq̄lis intelligentia haberi de predicto mādato. De cessatione vo sabbati et alioꝝ cerimonialiū aliquid habeṫ in q̄rto li. dis. iij. d

De preceptis secunde tabule. quoꝝ quinq; breuiter exequiṫ. e

In secūda vero tabula septē erāt mādata ad dilectionē ꝓximi ptinentia. Quoꝝ p̄mū ad patrē carnalez referṫ. sicut primū prime tabule ad patrē celestē. Qꝺ est. Honora patrē tuū ⁊ matrē tuā vt sis lōgeuus super terrā. s. viuentiū. Parētes vero sic sūt honorādi vt eis debita reuerētia exhibeatur. et necessaria ministrenṫ. Secūdū est. Nō occides. vbi fm lr̄am actus homicidij ꝓhibeṫ. Scōm sp̄ūm vo etiā volūtas occidendi. Unde huic mandato fm litteram fit superadditio in euāgelio. q: lr̄a euāgelij exp̄imiṫ qꝺ legis lr̄a non exp̄imebatur. Euangelij littera exp̄imit intel-

Primū p̄cep tū scd̄e table. d Exo. xx.

e Scōm.

8 to li. dis. iij. d Honora patrē tuam et matrē tuā. Hoc p̄mū p̄ceptū secūde tabule sic exponit mgr̄. patrem tuā ⁊ ma. tu. vt sis longeuus sup terrā. s. viuentiū. et subiūgit modū. Parētes sic sunt honorādi. vt eis debita reuerētia exhibeaṫ. et necessaria ministrenṫ. Cōtra hoc obī primo. q: magis debent sollicitari parentes circa filios q̄ ecōuerso. q̄ magis deberet patrib⁹ imponi ꝙ filijs ministrarēt q̄ ꝙ filij ministrēt pentibus. Itē cū nō tm̄ obligemur ad ministrādū et benefaciēdū pentibus s̄ etiā alijs hoībus. vr̄ p̄dictū mādatū insufficienē esse datum. cū mentionē facit de solis parentibus. Itē cū pentib⁹ debeam⁹ honorē et beneficia. ꝓpter q̄d magis p̄cipiṫ eos honorari q̄ benefacere. Itē cum oībus mādatis rn̄deat beatitudo eterna. q̄riṫ quare huic mādato ꝓmittiṫ longeuitas vite. ⁊ magis illi mādato q̄ alij. R. dōm ꝙ in hoc mādato p̄cipiṫ ordinatio hoīs ad ꝓximū suū fm bn̄ficētiā. Et qm̄ exhibitio bn̄ficētie attēdiṫ fm ordinē charitatis. ⁊ i ordine charitatis p̄ores sūt pentes. hic ē ꝙ dn̄s simul volens insinuare obligationē et charitatis ordinem. potius expressit de parētib⁹ q̄ȝ de alijs ꝓximis. nōie parētū etiā alios ꝓximos volens intelligere. Alia ē ratio. q: cum alijs personis debeamus beneficētiā. pentibus nr̄is nō tm̄ debem⁹ beneficētiā s̄ etiā honoris reuerentiā. Ideo vt simul vtraq; in vnū clauderet. maluit legislator pentes q̄ȝ alios hoīes exp̄mere. Tercia etiā rō est q: parentes post generationē filioꝝ frequēter pueniūt ad seniū et ad etatē decrepitā. et maxime ꝓ illo tpe indigent foueri et sustētari. cū alijs sint graues et onerosi. ideo ꝓpter seruandum charitatis ordinē. et insinuandā iuris obligationē. et ꝓpter necessitatis indigētie releuationē. maluit pentes exp̄mere q̄ alios hoīes. Et ꝑ hoc ptȝ responsio ad illud qꝺ obī de filijs. Illo enī ñ oportuit expresse explicari. q: hoīes ad h̄ ꝑ naturā sūt satis proni.

9 Et similiter ptȝ rn̄sio ad illud de alijs ꝓximis. Ad illud sil'r qꝺ obī de verbo honorādi. Ad illud qꝺ queriṫ q̄re huic mādato sp̄ecialiter ꝓmittiṫ longeuitas vite. dō. ꝙ in isto mādato p̄cipiṫ op⁹ pietatis. de q̄ dic apl's. j. Thi. iiij. Q: ꝓmissionē est habēs vite que nūc est ⁊ future. Un̄ poplo carnali ꝓmittebaṫ vita p̄ns. spirituali non tm̄ p̄ns s̄ etiā futura. Et si queras q̄re magis pietati ꝓmittiṫ q̄ alij. dōm ꝙ hoc ē ꝓpṫ ꝯmēdationē ipsius mie. in cui⁹ actu maxime mereṫ hō dei miaȝ et gratiā. Et magis ꝓmittiṫ vita q̄ aliud donū. ꝓpter hoc ꝙ illa est que maxime amaṫ. et vt homo expectās longeuitatem vite nō abhorreat longā vitā parentū. Alia etiaȝ rō pōt reddi de ista ꝓmissiōe. q: iudei maxime ꝓni erāt ad ydolatriā ⁊ auariciā q̄ est quedā ydolatria. ideo illi p̄cepto qꝺ ē de ydolatria subiūgiṫ cōminatio. et illi p̄cepto qꝺ ē de beneficētia q̄ est cōtra auariciā subiungitur ꝓmissio. vt ꝑ cōminationē retraherenṫ a malo. et ꝑ ꝓmissionē attraherenṫ ad bonū. Posset etiam dici ꝙ cōminatio posita circa p̄mū preceptum prime tabule refertur ad alia. similiter et ꝓmissio circa primū

10 preceptum secunde. ⁊ ideo non oportuit iterare. e Non occides. In exp̄ssione hui⁹ secundi mādati secūde tabule ꝓhibeṫ fm lr̄aȝ act⁹ homicidij. fm sp̄m volūtas occidēdi. ⁊c. Obī cōtra hoc. q: peior est volūtas occidēdi q̄ȝ volūtas mechādi. s̄ volūtas mechādi nō solūmō ꝓhibetur fm sp̄ūm imo etiā fm lr̄aȝ. ergo pari rōe et volūtas occidēdi. Itē Exo. xxij. Maleficos nō patiaris viuere. In quo mādato p̄cipitur interfectio. q̄ vr̄ ꝙ repugnātia sit inṫ mādatū morale et iudiciale. Itē cū ꝓhibeṫ occisio. aut intelligiṫ generaliṫ de quolibȝ viuo. aut intelligiṫ sp̄aliṫ de ꝓximo. Si generaliṫ de quolibȝ viuo. q̄ peccat q̄ occidit muscā et pediculū. qꝺ absurdū est et erroneū. Si sp̄aliter de ꝓximo. q̄ nō vr̄ peccare q̄ occidit seip̄m. vel q̄ occidit bouez alienū. Est igiṫ qō q̄d in hoc mādato ꝓhibeaṫ. Et quid etiā huic mādato in euāgelio supaddaṫ. R. dōm ꝙ dupliciter ē loqui de intelligētia hui⁹ mādati. viȝ fm intellectū legislatoris. vl' fm intellectū carnalis popli. Si fm intellectū legislatoris. sic vtiq; ꝓhibeṫ homicidiū exteri⁹. et volūtas deliberatiua ordinata ad ledēdū ꝓximū ex iracundia. Un̄ ꝓhibeṫ ira cū cōsensu deliberatiuo in aio. et cū expressiōe exteri⁹ in vbo et signo. et cū ppetratiōe in facto. Si vo intelligatur fm intellectū carnalis popli q̄ solū reputabat illud ꝓhiberi ꝑ quo inferebaṫ pena ab ip̄a lege. sic intelligebaṫ ꝓhiberi ꝓgressus ad opus homicidij. Et hūc intellectū dicit mgr̄ lr̄alem. nō q: intellect⁹ ali⁹ nō eēt d p̄ncipali rōe ferētis legē. s̄ q: claudebaṫ ibi implicite. Et qm̄ illi⁹ explicatio facta est in lege euāgelij. ideo dicit mgr̄ supadditionē illi mādato esse factā. non q: nouū aliquid p̄cipiaṫ. sed quia intellectus predicti mandati explicatur. dum non tm̄ datur intelligi in predicto mandato ꝓhiberi perpetrationem homicidij in opere. sed etiam offensam in corde. ostensionem in signo. et expressionez in verbo. propter qꝺ tria dicit. Qui irascitur fratri suo reus erit iudicio. Qui autem dixerit racha reus erit concilio. Qui autem dixerit fatue. ibi est expressio verbi. reus erit gehenne ignis. Ubi dat intelligere triplicem gradū peccati iracundie. precedentis homicidij consūmationē. Et ꝑ hoc patȝ rn̄sio ad p̄mū obiectū.

ligentiā sp̄ūalem. id ē quā sp̄ūales habēt. et fm quaȝ sp̄ūaliter viuiṫ. litera legis sensū carnalē. i. quē carnales habēt. ⁊ fm quē carnaliter viuiṫ. cui facta ē superadditio. Terciū ē f nō mechaberis. i. ne cuilibet misceaaris. excepto federe matrimonij. a pte enī totū intelligitur. Nōie q̄ mechie oīs concubit⁹ illicit⁹. illoꝝ quoq; mēbroꝝ nō legittim⁹ vsus ꝓhibit⁹ dȝ intelligi. Quartū est. g Non furtū facies. vbi sacrilegiū et rapina oīs ꝓhibeṫ. Nō enī rapinā ꝑmisit qui furtū ꝓhibuit. sed furti nōie bene intelligi voluit oēm illicitā vsurpationē rei aliene. Sacrilegiū trib⁹ modis cōmittiṫ. qū. s. vel sacꝝ de sacro. vel nō sacrum de sacro. vel sacrū de nō sacro auferṫ. Sacrū vero diciṫ q̄cquid mancipatū ē cultui diuio. vt ecclesia vl' res ecclesie. Hic etiā vsura ꝓhibeṫ que sub rapina cōtieṫ. Un̄ hiero. Usuras q̄rere vel fraudare aut rapere nihil interest. Comoda fratri tuo et accipe qꝺ dedisti. ⁊ nihil supfluū queras. q: supabundātia in vsura cōputaṫ. Est enī vsura vt ait Aug. cū quis plus exigit in iniuria vel q̄libet re q̄ȝ acceperit. Itē hiero. Putāt aliq̄ vsurā tm̄ eē in pecunia. sed itelligāt vsurā vocari supabūdātiā. s. q̄cquid est. si ab eo qꝺ dederit pl⁹ est. vt si in hieme decē modios debem⁹. ⁊ in messe. xv. r̄cipiam⁹. Si vo queriṫ de filijs israel q̄ dn̄o iubēte ab egyptijs mutuauerūt vasa aurea et argentea ⁊ vestes p̄ciosas et asportauerūt. vtrū furtū cōmiserint. dicim⁹ eos qui vt parerēt deo iubēte illud fecerūt nō fecisse furtū. nec oīno peccasse. Un̄ Aug. Israelite nō furtū fecerūt. sed dō iubēte ministeriū p̄buerūt. hoc enī de⁹ iussit q̄ legez dedit. sicut minister iusticie sine peccato occidit quē lex p̄cipit occidi. Sȝ si id sp̄ōte faciat. homicida ē. etiam si eū occidat quē scit a iudice occidendū. Infirmi aūt q̄ ex cupiditate egyptios deceperūt magis pmissi sūt hoc facere illis q̄ iure talia passi sunt q̄ȝ iussi. Hic opponiṫ ꝙ etiā boni in isto opere peccauerūt. q: naturalē legē cui concordat euangelium et lex moralis p̄ceptionis transgressi sunt. Que est. Quod tibi non vis. alij ne feceris. Quam veritas scripsit in corde hominis. et quia non legebat in corde. iterauit in tabulis. vt vox fovinsecus admota rediret ad cor. et ibi inueniret quod extra legeret. Hanc ergo illi preuaricari videntur in illo facto alijs facientes quod nolebāt sibi fieri

Terciū. f

Quartum. g

Sacrilegiū trib⁹ modis committitur.

Iero. i epl'a.

Iero. super ezechielē.

Israelite an furtū fecerunt.

Augu. super psal.

Ad illud vo qꝺ obī ꝙ ꝑ iudiciale p̄cipit interficere maleficos. dicēdū ꝙ nulla ē ibi contradictio. q: in vno ꝓhibeṫ h omicidiū innocentis et iusti. in alio p̄cipiṫ occisio malefici. In vno etiā ꝓhibetur homicidiū ex propria aucte. i alio iniūgitur ex aucte legis. et ista duo nō habēt oppositionē nec r̄pugnātiā. Ad illud qꝺ q̄ritur cuius occisio ꝓhibeṫ ibi. Dōm ꝙ ꝓhibeṫ ibi occisio viuentis in rōnali. siue sui siue alteri⁹. Un̄ qui seip̄m interficit facit cōtra mādatū p̄dictum. vn̄ nimis extendūt heretici p̄dictū mādatū ad vitā cuiuslibet aīal' bruti. Illa enī licet occidere. ꝑ eo ꝙ data sūt homini in escā vt subsidiū tpale fm ꝙ diciṫ. ix. Gen.

11 Nō mechaberis. i. nō cuilibet miscearis excepto federe matrimōij. Ur ꝙ non sit recta expositio magistri de tercio mādato. si enī ex ꝓhibitione grauioris nō intelligiṫ ꝓhibitio minus grauis. cū adulteriū siue mechia grauius peccatū sit q̄ sit fornicatio. vr̄ ꝙ in hoc ñ itelligaṫ ꝓhibitio fornicatiōis. Itē cū grauiora sint peccata cōtra naturā q̄ peccatū adulterij. vr̄ ꝙ potius deberet illa ꝓhibere inter precepta decalogi q̄ peccatū adulterij. Item super illud

Mat. v. Qui viderit mulierem ad cōcupiscendā eā. dicit glo. ꝙ ibi omis libido carnalis q̄ fornicaṫ anima a deo intelligitur ꝓhiberi. Cum igiṫ hoc fiat per omne peccatum. videṫ ꝙ omnē peccatū ibi ꝓhibeatur. videṫ ergo ꝙ isto mandato habito cetera supfluant. R. dōm ꝙ in mandatis decalogi ꝓhibētur peccata. maxime in mandatis secunde tabule fm ꝙ sunt ad nocendum ꝓximo ordinata. Et qm̄ quantum ad peccatū carnis magis offenditur ꝓximus ꝑ adulterium. hinc est ꝙ illud p̄cipue ꝓhibeṫ. In illo tm̄ intelligiṫ ꝓhiberi oīs illicitus coytus. et mēbroꝝ illoꝝ abusus. fm ꝙ dicit mgr̄. siue ꝑ peccatū fornicatiōis. siue ꝑ peccatū cōtra naturā. Et ꝑ h̄ patet rn̄sio ad duo prima obiecta. Ad illꝺ vero qꝺ obī de illa glo. dōm ꝙ glo. illa intelligitur moraliṫ de fornicatiōe spirituali. s̄ fm lr̄alem intellectū in mādato illo ꝓhibeṫ illicitus vsus membroꝝ genitalium extra legē matrimonij. Omnis autem semis effusio deliberatiua preter legem matrimonij est illicita. et intelligitur hic prohibita per adulterium. quod directe matrimonio repugnat. Utrum vero fornicatio simplex sit peccatum mortale. et ex qua causa. inuenitur quesitum in tractatu de matrimonio. ex quo cum his q̄ hic diciṫ p̄t aliq̄ten⁹ haberi itellect⁹ hui⁹ mādati. g Nō furtū facies. Hoc q̄rtū mādatū exponēs 12
mgr̄ dicit ꝙ ꝑ illꝺ ꝓhibeṫ sacrilegiū. rapia. et vsura. Queriṫ q̄ que sit dr̄ia inṫ illa tria. Et vr̄ ꝙ sacrilegiū non

fit specialis dña furti· qm̃ sacrilegiũ dĩ eẽ cũ quis aufert nõ sacruʒ ꝺ loco sacro. vĩ ꝑ ꝙ cũ circũstãtia loci sit accidens. ꝙ ñ faciat spẽm peccati diuersaʒ. Jtẽ obĩ de vsura. qꝛ furtũ ẽ contrectatio rei aliene inuito dño. ſ vsura ẽ contrectatio rei dño volẽte. ꝑ nõ vĩ ꝙ vsura ↄtineat sub furto. ¶Jtẽ qui adiuuat furem in furando currit

Sed ibi subintelligendũ ẽ iniuste vt nõ aliĳ. s. iniuste facias qđ tibi nõ vis fieri. Alioqn huius p̃uaricator ẽ iudex dũ punit reũ nolẽs aliqđ tale sibi fieri. Jta etiã et illud dñi verbũ. Oĩa quecũqꝫ vultis vt faciãt vobis hoĩes. ꝛc. ꝺ bonis accipiẽduʒ est que nobis inuicẽ exhibere debem⁹. Quĩtũ p̃ceptũ ẽ. b Nõ loqris cõtra ꝓximũ tuũ falsuʒ testimoniũ. Ubi crimẽ mẽdaciĳ et piurĳ ꝓhibet. Solʒ aũt q̃ri vtrũ ꝓhibitũ sit oẽ mẽdaciũ: Quidã dicũt illud tm̃ ꝓhiberi qđ obest ⁊ non ꝓdest ei cui dicit. Tale em̃ nõ ẽ aduersus proximuʒ. vt ideo videat hoc addidisse scriptura. Sʒ de mendacio magna qđ ẽ. que nec cito explicari potest.

Mat. vĳ.

b Aug. super Exo. si oẽ mendaciũ ibi ꝓhibetur.

cum fure et peccat mortaliter. qđ q̃dẽ vĩ valde incõueniẽs. Jtẽ si quis daret alicui aliĳ pecuniã ꝓ accomodatione dom⁹ vel etiã sine aliquo obsequio sibi facto. ille qui acciperet ñ ↄmitteret furtũ nec aliqđ peccatũ. ꝑ multofortı⁹ vĩ ꝙ qui accomodat alicui pecuniã de qua lucrat et facit ei seruitiuʒ. ꝙ si recõpẽsationeʒ recipit nõ ↄmittat aliqđ peccatũ. Propt hoc ẽ qđ quare magis ↄmittitur vsura in accomodatione denarioꝝ q̃ in locatiõe domoꝝ et aliaꝝ reꝝ. Rꝫ. dđ. ꝙ in p̃cepto illo intelligit ꝓhiberi oĩs illicita rei vsurpatio aliene. et illa põt fieri vl' p violẽtiã vl' p fraudulẽtiã. Et h̃ vel simplr. vel vbi adiacet cõsecratio aliqua. Uñ ꝓhibet hic furtũ simplex. et sacrilegiũ qđ ẽ furtũ ppetratũ circa rem sacrã. vel locũ sacrũ. et rapina que fit per violentiã. et etiã vsura ꝓ eo ꝙ in vsura ẽ quedã violẽtia ⁊ q̃dã fraudulẽtia. Fraudulẽtia in hoc ꝙ vendit hoĩ rẽ suã. tenet em̃ vnusquisqꝫ subuenire ꝓximo in mutuo ex diuio mãdato. Dũ ꝑ vẽdit ei illud qđ tenet ei facere. ipm fraudat et decipit. Rursus dũ ex pactiõe aliq̃d ab eo exigit. quodãmõ ad id ad qđ nõ dʒ ipm cõpellit. Uñ oi
13 tpe vsura fuit ꝓhibita sicut et furtũ s̃m ꝙ innuit mgr in lr̃a. Ad illud ꝟo qđ p̃mo obĩ de sacrilegio. dđm. ꝙ circũstãtia loci et psone h̃ pñt trãsferre ad aliud genus peccati. sicut corruptio sanctimonial' roẽ ↄsecratiõis trãsfert in nouũ gen⁹ peccati. Sil'r et in ꝓposito intelligendũ ẽ. Qđ em̃ est accidẽs actiõi i genere nature. ꝑt
14 eẽ cõplemẽtũ in genere moris. ¶Ad illđ vero qđ obĩ ꝙ vsurari⁹ nõ ↄtrectat rẽ alienã inuito dño. dđm ꝙ ẽ volũtas absoluta et ↄditionalis. Et cũ dĩ ꝙ vsurari⁹ cõtrectat res quas recipit vltra sortẽ volẽte dño. dđʒ. ꝙ hoc ẽ verũ de volũtate ↄditionali ſ tñ inuito q̃ntũ ad volũtatẽ absolutã. Magis em̃ vult pecunia carere. q̃
15 beneficiũ mutui pdere. licet volũtate absoluta vellet ꝙ impẽderet sibi mutui gratia sine mercimõia. ¶Ad illud qđ obĩ ꝙ tũc vsurari⁹ cõcurrit cũ fure si vsura cõtinet sub furto. dđʒ. ꝙ si quis dat vsuras p̃ter necessitatẽ nõ ẽ imunis a culpa. cuʒ ꝟo ex necessitate vsuras dat ñ peccat. qꝛ licitũ ẽ vnicuiqꝫ redimere iuris sui vexationẽ. Uñ sicut ille qui dat vestes suas latroni añq̃ mittat se interfici. nõ dĩ currere cũ latrone. Sic qui soluit vsurã in necessitate nõ dĩ currere cũ fure. Quãtã aũt necessitatẽ q̃s debeat expectare hoc ẽ rõnis recte deter-
16 minare. ꝓ eo ꝙ s̃m diuersas ↄditiões psonaꝝ diuersimode necessitates debeat pẽsari. ¶Ad illđ ꝟo qđ obĩ ꝙ licet dare pecuniã ꝓ accomodatiõe dom⁹ et etiã gratis. dđ. ꝙ nõ ẽ simile. Primo. qꝛ vbi pecunia dat liberalit extra oẽm pactionẽ ẽ ibi liberalis donatio. et iõ nõ ẽ ibi illicita cõtrectatio. Nõ sic aũt ẽ vbi interuenit illicita pactio. Sil'r nõ ẽ simile de aliĳs possessionib⁹ et de pecũia. Et hoc ex triplici cã. Prima rõ ẽ. qꝛ in mutuatiõe pecũie transfertur pecunia in dñiuʒ alienuʒ. Et hui⁹ signũ ẽ. qꝛ nõ tenet illã eãdẽ numero reddere ſ illi ↄsimilẽ. in accomodatiõe dom⁹ vel equi dñium nõ transfert. Alia vero ratio ẽ. qꝛ pecũia dum in vsuʒ vertit nõ ↄsumit nec deteriorat. non sic aũt ẽ de aliĳs reb⁹. que s̃m ꝙ magis et diuti⁹ eis vtimur. magis tendũt ad defectũ. Tercia vero rõ est. qꝛ pecunia quãtũ est de se ꝓ seipsam nõ fructificat. ſ fruct⁹ venit aliunde. Nõ sic aũt ẽ circa res q̃ de seipis afferũt fructũ et vtilitatẽ. et iõ nõ ẽ sile. Possent aũt hic plura q̃ri de vsura ⁊ fur-
17 to et rapina et sacrilegio. ſ cã breuitatis ista sufficiãt. b ¶Non loquaris cõtra ꝓximũ tuũ falsum testimoniũ ꝛc. Contra hoc obĩ ꝙ nõ solũ peccat qui falsuʒ testimoniũ fert cõtra ꝓximũ. ſ etiã cõtra seipm. ꝑ nõ solũ illud deberet ꝓhiberi ſ etiã illud. ¶Jtẽ si quis falsum testimoniũ fert ad vtilitatẽ ꝓximi. cõstat ꝙ sine dubio peccat. et nõ peccat cõtra ꝓximũ. imo ↄtra deũ. ꝑ vĩ ꝙ ꝓhibitio falsi testimoniĳ nõ spectet ad scđãʒ tabulã imo ad primã. ¶Jtẽ q̃rit cum piuriũ fit in iniuriã dei ⁊ in iniuriã ꝓximi. ꝓpter q̃d magister dicit piurium magis ꝓhiberi in isto mãdato q̃ in scđo mãdato. Et quare magis agit de piurio in expositiõe isti⁹ mandati q̃ in expositiõe secũdi. Rꝫ. dđ. ꝙ in hoc p̃cepto ꝓhibet falsitas oris p̃cipue ꝓut ordinat ad nocumẽtuʒ ꝓximi. ꝓ ↄsequẽs nihilomin⁹ inquãtũ ordinat ad nocumẽtũ sui. verbũ em̃ ad alterũ ẽ. et q̃ falsuʒ alteri loq̃tur. quodãmõ et si nõ noceat aliq̃d auferẽdo. fallit tñ decipiẽdo. Et ꝓ h̃ p̃t rñderi ad illud qđ p̃mo obĩ. Ad illud vero qđ obĩ ꝙ quis mẽtit cõtra deũ. dđm ꝙ mẽdaciũ qđ ẽ in doctrina fidei et religiõis. et ẽ cõtra veritatẽ diuinã. et ordinat ad nocumẽtũ ꝓximi. et diuersis causis põt ꝓhiberi. et in mandatis p̃me tabule. et in mãdatis secũde. sicut dictũ ẽ de piurio. Et qꝛ cognitio piurĳ pendet ex cognitiõe mẽdaciĳ. piuriũ em̃ includit mendaciuʒ. hinc est ꝙ quãuis ꝓhibeat et in secũdo mãdato p̃me tabule et quito secunde. ideo magister reseruat determinare de periurio in explicatione quinti mãdati. Et ꝓ hoc põt ad obiecta rñderi. ꝛc.

Ad intelligentiã hui⁹ ptis incidit hic qđ de mãdatis decalogi in generali. Circa hec ãt duo generaliter pñt queri. Primũ ẽ de ipsoꝝ mandatoꝝ obligatiõe. Scđm vero ẽ de distinctiõe et ordie. Circa p̃mũ queruñt tria. Prio q̃rit vtꝝ ꝟba decalogi debuerũt eẽ obligatoria. Scđo vtꝝ obligẽt ad opa bona i genere gr̃e an etiã ad opa formata. Tercio vtꝝ obligatio illoꝝ mãdatoꝝ ꝓcedat s̃m legẽ nature. an

s̃m legem scripture.

Questio. j. a

Utrũ deus debuerit homini imponere mãdata obligatoria: Et ꝙ nõ vĩ primo ꝑ illud qđ dĩ Roma. vĳ. Petm̃ occasione accepta ꝑ mandatũ opatum est in me oẽm ↄcupiam. ſ deus nihil debet imponere qđ faciat ad augmentũ ↄcupie. ꝑ nõ debuit homineʒ ꝑ mandata obligare. ¶Jtem sup illud. j. Corint. xv. Uirtus peti lex. Glo. lex ꝓhibendo auget peti cupiditatem. Si ꝑ deus nihil debet nobis imponere qđ faciat ad cupiditatis augmentũ. sed potius ad diminutioneʒ. videt ꝙ ꝑ mandata nullo mõ debuit nos obligare. ¶Jtem Aug. dicit sup Gen. ad lr̃aʒ. Meliores iudicauit hoĩes qui ei liberaliter deseruirent. ſ debitũ obligatõnis repugnat libertati obsequĳ. Si ꝑ deus a principio reliquit hoĩem in manu ↄsilĳ sui. dando ei libertateʒ arbitrĳ. videt ꝙ nullo mõ debuit addere obligatõnem p̃cepti. ¶Jtem liberalius dat aliqđ donum qui dat sine onere q̃ qui cuʒ onerĳ impositõne. Si ꝑ obligatõ p̃ceptoꝝ magnũ onus ẽ. ⁊ deus est liberalissim⁹. videt ꝙ gratiã ⁊ gloriam debuit dare homini. ita ꝙ ipm non obligaret ad aliqđ mandatum. ¶Sed contra. Decet ↄditorem cũctis opibus suis legẽ certam ⁊ limitẽ p̃figere vltra quam nõ debeãt ꝓgredi. sicut pʒ. qꝛ oẽs creature regũtur s̃m leges sibi a creatore impositas. si ꝑ hoc est dignitatis in creatura. videt ꝙ decens ⁊ cõueniens fuerit homini legẽ imponi. extra quã nõ liceret homini ꝓgredi. hoc aũt fit ꝑ mandata obligatoria. ꝑ talia mãdata fuerũt homini danda. ¶Jtem decet rectorẽ in subditis seruare debitũ ordinẽ. Si ꝑ homo ꝑ libertatem sue voluntatis poterat inordinari. oportunum ⁊ ↄuenientissimũ fuit ipsum ad rectũ ordineʒ astringi. hoc aũt fit ꝑ obligatõnem mandatoꝝ decalogi. decens igit fuit talia mandata homini dari. ¶Jtẽ decens est dñm a seruo suo obsequiũ exigere. sed tũc dominus obsequiũ exigit qñ leges et p̃cepta eidem tribuit. Si ꝑ decens fuit ꝙ deus ab homine tanq̃ a seruo exigeret talia obsequia. decens fuit vt ei imponeret mandata obligatoria. ¶Jtem decens est iustum iudicẽ s̃m merita retribuere. ſ meritũ ⁊ demeritum nõ habet locũ vbi nulla cadit obligatio legis. si ꝑ cõueniens fuit deo hoĩem cui cõtulerat liberũ arbitriũ s̃m iusticiã iudicare. decens etiã fuit vt regulã iusticie eidẽ p̃figeret. ſ hoc fit s̃m mandatoꝝ impositõeʒ.
18 ꝑ ꝛc. ¶Rꝫ. dđm ꝙ absqꝫ dubio verba decalogi debuerũt dari ꝑ modũ p̃cepti. ita ꝙ in eis non solũ homo instrueret. verũ etiam obligaret. Et ratio hui⁹ est. tũ quia deũ decebat. tum qꝛ nobis expediebat. Deũ vtiqꝫ decebat. qꝛ in his verbis decalogi ↄsistit regula iusticie s̃m ꝙ dictat lumen rõnis recte. Et qm̃ de⁹ tanq̃ iustus debet esse emulator rectitudinis et iusticie. ⁊ in subditis ⁊ i seipso. hinc est ꝙ homini leges iusticie imposuit. ad q̃s ipm obligauit. vt nullo mõ liceret ipm impune p̃tergredi. Uerba igit decalogi ꝑ modũ obligatõnis debuerũt dari. qꝛ sic decebat diuinã eq̃tatem. nec tm̃ decebat eq̃tatẽ. imo etiã maiestateʒ. Sic em̃ decet summã maiestatẽ a creatura rõnali oĩm reuerẽtia coli. sic etiã decet ꝙ rõnalis creatura ad manifestatõeʒ illi⁹ summe maiestat̃ ꝑ obiam famulet. Et ꝓpterea decuit ipm imponere hoĩ leges ⁊ mãdata obligatoria. Nõ solũ aũt deũ decebat. ſ etiã nob expediebat. tũ ꝓpter gloriã nr̃am augmẽtandã. tũ ꝓpter pacem ↄseruandã. Propter gloriã vtiqꝫ augmẽtandã. qꝛ gloriosi⁹ est hoĩ obtinere btitudineʒ ꝑ merita q̃ sine merit⁹. Et qm̃ cũ aliq̃d reddit ex merit̃. quodãmõ hõ qui meret obligat sibi retributõeʒ. ⁊ mag̃ deceʒ hominẽ obligari deo q̃ deũ homi. hinc est ꝙ ad opa ꝑ q̃ ↄtingebat mereri. debuit hõ ꝑ p̃cepta obligari. vt dũ obligat⁹ obediret. in merito ꝓficeret. ⁊ ad maiorẽ cumulũ glorie pueniret. Alia rõ est ꝓpter pacẽ ↄseruandam. q̃ tantũ bonũ est (sicut dicit aug.) vt cetera paceʒ appetãt. Pax aũt seruari nõ põt vbi hõ vsurpat sibi qđ est alienũ. ideo vt pax seruaret inter homies debuit de⁹ mandata homi tradere in quib⁹ obligaret ne qđ est alienũ vsurparet. ſ redderet deo ⁊ ꝓxĩo qđ eis deberet. ne aliter iniuriã faciẽdo pacẽ frangeret. ⁊ frangendo pacẽ ipse in se pacẽ amitteret. sic ꝑ decuit ꝟba decalogi tradi ꝑ modũ obligatõnis et p̃cepti. tũ qꝛ decẽs erat ex pte dei. tum qꝛ expediẽs erat ex parte
nr̃i. Et rõnes q̃ hoc oñdunt pñt ↄcedi. ¶Ad illud ꝑ 19
qđ obĳcit in ↄtrariũ ex aucte apl'i ꝙ mandatũ intendit ↄcupiam. dđm ꝙ illud veritatẽ hʒ. ſ valde ꝑ accidens ⁊ occasionalr. Ex hoc em̃ ꝙ ꝑ legẽ erat peti cognitio. cũ ꝑ ipam nõ erat gr̃e collatio. ↄcupia intendit in vetitũ ⁊ hoĩem sciẽter fecit ppetrare petm̃. ex h̃ occasionalr fiebat ⁊ ipsi⁹ ↄcupie intensio. ⁊ peti aggrauatio. ſ h̃ nõ erat de principali intentõne ferẽtis mãdata. nec de ipsoꝝ mandatoꝝ obligatione. Naʒ dñs sic tribuit mãdata obligatoria. ꝙ semp fuit ꝓmptus tribuere gratiam adiutriceʒ ad illa implenda. Uñ ꝙ ꝑ mãdatoꝝ obligatõeʒ augeret ↄcupia. h̃ nõ erat ex ipsis mãdat̃. ſ poti⁹ ex negligẽtia ⁊ culpa hoĩs. deus aũt ꝓpter negligẽtiã hoĩs. nõ debuit dimittere q̃n di-
ligentiã circa salutẽ hoĩs exerceret. ¶Ad illđ qđ ob- 20
ĳcit ꝙ lex ꝓhibẽdo auget peti cupiditatẽ. dđ ꝙ glo. nõ dicit illud simpl'r. ſ addit hãc ↄditõeʒ. nisi diffundat spũs charitatẽ. vñ q̃uis ꝑ se lex nõ eẽt vtilis nisi ad cognitõeʒ. tñ cũ gr̃a ipsa mãdatoꝝ obligatõ mul-
tum ferebat ad salutẽ. ¶Ad illđ qđ obĳ ꝙ obliga- 21
tio repugñt libertati. põt rñderi ꝙ obligatio ad bonũ nõ repugñt libertati simpl'r. ſ repugñt libertati peccãdi. Posse aũt peccare nõ ẽ libertas nec ps libertatis. ⁊ ideo dũ obligatio mãdati repugñbat libertati male
faciẽdi. libtatẽ ñ minuebat ſ poti⁹ augebat. Alit etiã 22
põt rñderi ꝙ ẽ obligatio q̃ aufert ptãteʒ. ⁊ est obligatio q̃ aufert impunitatẽ. Pria obligatio q̃ ptãteʒ aufert minuit libtatẽ. Scđa ꝟo q̃ nõ aufert ptãteʒ sed tollit impunitatẽ. libtateʒ arbitrĳ saluat. ⁊ supaddit iusticie eq̃tatẽ. Hoc aũt scđo mõ mãdata dei sũt obligatoria. ⁊ ꝓpterea in nullo libertati arbitrĳ deroga-
bant. q̃n poti⁹ diuinã iusticiã ↄmẽdabãt. ¶Ad illđ 23
qđ obĳ ꝙ maior libtat̃ ẽ dare aliq̃d sine merito q̃ cũ merit̃. dđ ꝙ ⁊ si maior libertat̃ sit ex pte dãtis. nõ tñ est tãte gl'e ⁊ excellẽtie ex pte suscipiẽtis. Et qm̃ dñs in ↄferẽdo p̃miũ nõ tm̃ attendit sue libalitat̃ manifestatõeʒ. imo etiã gl'e nr̃e ꝓmotõeʒ. hinc ẽ ꝙ maluit nob dare eternã btitudinẽ ꝑ impletõeʒ mãdatoꝝ et meritũ obie. q̃ nullo merito p̃cedẽte. Preterea merita nr̃a in nullo derogãt diuie liberalitati. imo poti⁹ cã manifestãt. tũ qꝛ ipe bonoꝝ nr̃oꝝ nõ eget. tum qꝛ oĩa merita nr̃a ꝓcedunt ex munẽ gr̃e sue. Et ꝓpterea dicit apl's Ro. vj. Gr̃a dei vita eterna.

Questio. ĳ. b

Utrũ p̃cepta decalogi obligẽt ad opa formata. Et ꝙ sic vĩ Deut. xvj. Juste qđ iustuʒ ẽ exeq̃ris. Ex h̃ ꝟbo colligit ꝙ legislator ñ solũ p̃cipiebat iusticiã i facto. ſ etiã iusticiã in mõ. Op⁹ ãt qđ ẽ iustũ i facto ⁊ mõ ẽ

opus formatū. ergo p mādata leg' obligar hō ad opera formata. Itē math.xix. Si vis ad vitā ingredi serua mādata. Obſuatio igir mādatoꝝ decalogi introducit ad vitā. ſ nemo introducir ad vitā p aliq opa nisi fiāt ex charitate. ⁊ talia sunt opa formata. Cuȝ ergo p legeȝ obligemur ad pcepta decalogi obseruāda. vr q p eandē obligemur ad opa formata. Iteȝ aug. dicit ⁊ hr in fine di. pcedent q omia pcepta decalogi reducunr ad duo pcepta. ſ illa pcepta nemo implet nisi ex charitate. sicut pȝ de pcepto q pcipir. Diliges dnm deū tuū ex to. cor. tuo ⁊c. Vr ergo q omia mādata decalogi teneamur implere ex charitate. ergo p legē obligamur ad opa formata. Iteȝ ad opa mādatorū obligamur ſm intentōeȝ pcipienr. Sȝ intentio pcipienr fuit dare illa mādata vt p illa ei seruiam⁹. ⁊ seruiendo placeam⁹. h aūt nō fit nisi p opa charitatis ⁊ gra informata. ergo ⁊c. Itē informatio ⁊ deformatio sunt opposita. pceptio ⁊ phibitio sunt opposita. et si oppositū de opposito. ⁊ ppositū de pposito. Cuȝ ergo deformatio opm sit in phibitōne eorūdem. informatio erit in pcepto. Sȝ ptra. dicit Hiero. q anathema sit q dicit deū pcepisse impossibile. Cuȝ ergo pcepta illa obligēt tam iustos q petōres. Et in ptāte petōris nō sit informare opa sua. cū illud hēat fieri p charitateȝ ⁊ grām. vr q ad h nemo obliger p diuina mandata. Item aug. dicit ⁊ hr in glo. sup illud ps. Declina a malo ⁊ fac bonū. declinare a malo sp vitat penaȝ. quis nō sp pmerear palmā. si ergo qtienscūq declinat hō a malo ex charitate n pmerer palmā. ergo n sp tener hō ex charitate a malo declinare. ſ declinādo a malo obstruanr pcepta negatiua. ergo nō vr q obligenr ad opa formata. Iteȝ aliqs fili⁹ hns pentes. ⁊ exns i petō mortali. honorat eos ex nāli pietate cū se offert locus ⁊ tps ⁊ oportunitas. pstat q iste nō peccat pentes honorādo. nec pmittēdo. nec obmittēdo. ergo mandatum istud q dns pcepit. honora pcem tuū ⁊ mrem tuam. nō obligat ad h q op⁹ istud ex charitate impendar. pari rōne nec alia mādata. Itē opa formata non sūt nisi p graȝ. ſ nemo scit vtrū graȝ spūssancti hēat. ergo nemo scit vtrū opa ei⁹ sint formata vel informata. ſ nemo obligar ad illud qd nō pōt scire. igir mandata decalogi ad opa formata nō obligāt. Itē qcunq obligar ad aliqd obligar p pns ad id qd est illi inseparabiliter annexū. ſ opa nō pnt formari ab aliq nisi hēar gra. ergo quicūq obligar ad opa formata. obligatur ad hndam grām. Cū ergo hre gram inspiciat oē tps indifferēter tam tps dormitōnis q tpus vigilie. vr q hō omittat in qlibet instanti ⁊ in qlibet tpe. ac p h in vno die peccabit infinitier. q si h est manifeste falsū. restat q mādata decalogi ad opa formata nō habent

24 obligare. R. ad pdictoꝝ intelligentiā est notādū. q h est triplex mod⁹ dicendi. Quibusdā eī visuȝ est q mādata decalogi obligēt ad opa formata. obligatione tn pcepti affirmatiui nō pcepti negatiui. Obligatio eī precepti negatiui est sp ⁊ ad sp. Obligatio vo pcepti affirmatiui qūuis sit sp. nō tn ad sp. ſ p loco ⁊ tpe. Propter qd dixerūt q mādata decalogi obligant hoiem ad opa formata p eo tpe q hȝ charitatem ⁊ grām. tūc eī ptāteȝ hȝ exeundi in opa meritoria. ⁊ tener hn vti gra accepta. Alius aūt mod⁹ dicendi est q mādata decalogi nō obligāt nisi ad opa bona in genere. opa eī formata sunt supra naturā. ptātem. ⁊ supra cognitōnis certitudinē. ⁊ pterea ad talia opa nō debem⁹ obligari p mādata decalogi. sed solum ad bona opa in genere. Cui⁹ signū est. q si aliquis exns in charitate honorat pentes ex nāli pietate. hmōi ope absoluir a mādati obligatōne. Sȝ qm prim⁹ modus dicendi vr excedere in h vicȝ q ponit hoiem obligari ad id de q nō pōt hre certitudinē. Secund⁹ vo modus dicendi vider min⁹ parū dicere in hoc vicȝ q ponit hoiem p mādata decalogi solūmodo obligari ad ea que pōt quis implere exns in statu peccati. cū obseruatio mādatoꝝ dei sit via deueniendi ad statū gre. glorie. ⁊ iusticie. Ideo est terci⁹ dicendi modus q qsi mediū tenet inter vtrūq. Et ad qōs ppositā rndet p distinctōeȝ hoc mō. Cū querir vtrū mādata decalogi obligent ad opa formata. Rndendum est q opa formata pnt dici duplr. Vno mō per 25
exclusionē deformitatis peti. Alio mō p positōeȝ dignitatis meriti. Si p mō accipianr opa formata. sic vtiq ad opa formata obligāt. obligant eī ad vitandum oīa petā mortalia. Si aūt dicanr alio mō opera formata. sic accipiunr ppie. ⁊ tūc distinguendum est in ipsa obligatōne. Est eniȝ obligatio absoluta. et 26
obligatio pditōnalis. Obligatō absoluta est qua qs simpliciter ad aliquid faciendum obligar. ita q si illud nō facit incurrat obmissionis reatum. Obligatō vo pditōnalis est qua quis obligar ad aliqd faciendum si vult puenire ad pmiū. ⁊ hec obligatio in eo q omittit nō inducit omissionis petm. ſ ponit implicite pditōnis defectum. Si igir loquamur de obligatōne pditōnali. mandata decalogi obligāt ad opa formata. Si qus eī vult ad vitaȝ ingredi. necesse est ex charitate seruare mādata. q quidē charitas est meriti principiū. Si aūt loqmur de obligatōne absoluta. tūc distinguendū est in ipsis mandatis q duplr conuenit de eis loqui. Aut de eis in vnū collectis prout hnt reduci ad mādata duo charitar. aut de qlibet p se sigillatim. Si de eis collectis in vnū. cum igir cōtinuetur regula iusticie ſm ordinē ad deum ⁊ ad proximū. p quā excludir omne petm. sic pcedi pōt q obligant ad aliqd op⁹ formatum. vel in se si habet vnde possit in illd exire. vel in dispositōe si nō hȝ vn possit in illud exire. vel in dispositōne siue p ppatōeȝ ad illud. tener eī hō sic mādata decalogi implere. vt per ipsoꝝ impletōeȝ pparet locū ipsi gre. q obtēta. exeat cū locus ⁊ tpus est in opera meritoria. adimplendo duo charitar pcepta. Si aūt loqmur de qlibet sigillatim ⁊ p se. sic accipiendo ppie op⁹ formatū. hoc ē op⁹ meritoriū. ⁊ loquēdo de obligatōne absoluta. mādata decalogi nō obligant ad opa formata. sicut rōnes ondunt q ad scdam ptem inducunr. Et pterea pcedende sunt. Ad illud qd obicir in ptrariū q legis 27
lator pcipit nō solūmodo facere op⁹ iustū ſ etiam iuste. dōm q modus iusticie quidaȝ est q facit op⁹ deo placitū ⁊ meritoriū. ⁊ hic ppie reddit opus formatū. Alius aūt est modus iusticie qui excludit circa actū viri iusti deordinatōeȝ intentōnis. q facit animū iustum ⁊ ppatōnem opis. ⁊ hic modus est in pcepto non primus. Ab hoc aūt modo non dicir opus formatum nisi accipiendo large. sicut prius tactum est in respondendo. Ad illud qd obicir de autorita 28
te domini in Math. Si vis ad vitam ingredi ⁊c. patet rnsio p iam dicta. quia ex verbo illo nō pōt colligi q homo obliger ad opera meritoria facienda nisi obligatōne pditōnali. vicȝ si vult ingredi ad vitam. Si aūt de obligatōne pditōnali ad absolutā velit pcedere. nō valet ratio. imo est ibi sophisma ſm quid

29 ⁊ simplr. Ad illud qd obicir q oīa mādata reducunr ad duo pcepta charitar similiter pȝ rnsio. quia pcepta duo charitar nō implenr in quocūq mandato sigillatim accepto. sed ex quodā plenario intellectu ⁊ pfectōne psurgente ex oīm mandatoꝝ aggregatōne ⁊ integra obseruatōne. Et hoc mō verum est q mādata obligāt ad opus formatū in se vel in sua dispositione. Sed ex hoc nō sequir q ad hoc obliget qlibet mādatū p se. Sicut eī nō sequir decē hoies trahunt nauem. ergo quilibet p se trahit. q plus pnt decem q vnus. sic ⁊ in pposito suo mō est intelligendū.
30 Ad illud qd obicir q tenemur obseruare mandata ſm intentōeȝ pcipientis. dōm q hoc est veruȝ de obligatōne pditōnali si volumus ad vitam ingredi. Posset tn ⁊ aliter dici q intentio legislatoris non solūmodo fuit ad hoc vt homo pueniret ad gloriaȝ. sed etiam vt vitaret penā. Mādata aūt si obseruentur qtum ad opa extra grām facta. sufficiūt ad vitādum penaȝ. et pterea nō sequir q p mandata obligetur quis absolute ad opa meritoria. Ad illd qd
31 vltimo obicir q deformatio est in phibitōe. ergo informatio in pcepto. dōm q ſm q informatio ppie accipir ratio nō valet. p eo q informatio et deformatio nō sunt opposita immediate. imo inter opus meritorium ⁊ opus peti cadit mediū. bonuȝ in genere. ⁊ bonum ex circūstantia. Cum aūt dicir q si aliquid ē in phibitōne. eius oppositum est in pcepto. hoc intelligir de oppositis imediatis. sicut furari est phibituȝ. ⁊ nō furari est in pcepto. ⁊ pterea consequentia illa nō habet locū in pposito.

c

Questio.iij.

Utrum obligatio mandatoꝝ decalogi attendar ſm legem nature. aut ſm legem scripture. Et q ſm legē nature vider. Illud eī est nāle qd est pmune apud oēs. sed ad mādata decalogi obligant oēs. ergo obligatio illa est ſm legem nature. Item obligatio q se extendit ad oē opus attendir ſm illam legeȝ cuius dictamen currit in oī tempe. sed obligatio mādatorū decalogi manet in statu legis nature. et legis scripture. ⁊ legis gre. ergo obligatio illoꝝ mandatorum attendir ſm legem nature. Item mandata q obligant hoiem circūscripta natura ⁊ gra habent obligare ſm legem nature. sed talia sunt mandata decalogi. sunt eī de dictamine legis recte circūscripta lege moysi ⁊ lege euangelij. ergo ⁊c. Item quedam sunt phibita q mala. quedā mala q phibita. Similiter quedā sunt bona q sunt in pcepto. quedam vo ideo sunt in pcepto q bona sunt. ea aūt q in decalogo phibenr vel pcipiuntur de se sunt mala vel bona ſm q dictat ratio. sicut deū esse colendum. ⁊ pentes honorandos. hoc vtiq bonū est de se. falsuȝ testimonium ⁊ homicidium hoc vtiq de se malū est. sed illa spectant ad legem inditā. igir obligatio mandatorū decalogi attendir ſm vinculū legis naturalis. Sȝ ptra. Exo.xx. legir q primo mandata ista fuerunt de celo audita. ⁊ postea subiungir quō fuerūt in tabulis scripta. Si ergo ibi tradebar lex scripta. vider q obligatio mandatoꝝ decalogi ſm legem scriptā principaliter habeat attendi. Item Roma.vij. Concupiam nesciebam nisi lex diceret. nō pcupisces. Glo. Cōcupiscentiā nesciebam esse petm. sed mandatū qd obligat ſm legem nature manifestū est homini etiaȝ sine lege scripta. ergo mandatū illius non pcupisces ⁊c. non spectat ad legem nature. sed potius ad legem scriptam. Item qd est de dictamine legis nature spectat ad statum innocentie. sed distinctio mandatoꝝ decalogi ad statum innocentie nō spectat. q in statu illo locum nō habebat homicidiū. nec furtū. nec adulteriū. ergo vider q obligatio mandatorū decalogi nō sequar instinctū legis naturalis. Iteȝ quesiūt ſm dictamen legis nature nō solūmodo se extendūt ad statum vie. verū etiam ad statum patrie. sed obligatio ista mādatoꝝ decalogi ad statum patrie nō se extendit. q ibi nec furtum pōt esse vbi nihil est pprium. nec pcupia vbi nullū pōt esse vicium. ergo vider q obligatio hmōi mandatoꝝ leg naturalis nō sequar instinctū. Iuxta hoc querir si obligatio mandatoꝝ decalogi sequar legē nature. vn hoc est q mag fuerūt mandata illa scripta in tabulis lapideis q alia mandata leg. Item querir pter quid dns immediate ipsi pplo decē verba legis pposuit. sicut legir Exo.xxxiiij. mag q alia mandata iudicialia ⁊ ceremonialia que mediante moyse puenerūt ad ppli noticiam.
R. ad pdictoꝝ intelligentiā est notandū q est lo 32
qui de mandatoꝝ decalogi obligatōne tripliciter. ſm q ⁊ de ipsa sufficiētia fidei. ſm q articlos fidei ptingit credere tripliciter. vicȝ implicite. explicite. ⁊ quosdam implicite ⁊ quosdā explicite. sic ⁊ de pceptis decalogi intelligendū est. Et ſm istū triplicē modū obligatio mandatoꝝ decalogi respicit triplicēȝ statum. vicȝ statum nature institute. statū nature lapse. ⁊ statum leg scripte. ita q statum leg scripte respicit simpliciter ⁊ explicite. vel lucide ⁊ distincte ſm q illa decem mādata a deo fuerūt pnūciata ⁊ scpta. Statum vo nature lapse respicit obligatio mandatoꝝ decalogi implicite. ſm duo pcepta iuris nālis q nā sp dictabat. vicȝ q faceret alij qd vellet sibi fieri. ⁊ nō faceret alij qd sibi nollȝ fieri. Statū aūt nāe institute respiciebat qdāmō iplicite. qdāmō explicite. Quedaȝ eī sr pcepta ordinātia ad deū. qdā vo ordinātia ad pximū. Ad pcepta nanq illa q ordināt ad deū explicite obligabar hō in statu nāe institute. vbi ydone⁹ erat ⁊ disposit⁹ ad colendū deū integre ⁊ pfecte. Ad mandata vo q ordināt ad pximū obligabar implicite. p eo q necessitas explicādi mandata illa ortuȝ habuit ex multiplici deordinatōne q subsecuta est ex prima transgressione. Et illud colligi pōt ex eo qd dr Ecci.xvij. Loquēs de hois pditōne. sensu impleuit cor illorum. ⁊ mala ⁊ bona ondit illis. posuit oculos ipsorū sup corda ipsoꝝ ⁊c. vsq ibi. Attendite ab oī iniq. ⁊ mādauit illis vnicuiq de pximo suo. vbi colligir explicita obligatio hois respectu cult⁹ diuini. ⁊ implicita respectu vitāde lesionis ipsi⁹ pximi. Scdm h igitur pȝ q obligatio mādatoꝝ decalogi radicalr seqr legē nature. ſ qtum ad explicatōeȝ sequir legē scripture. Explicatio eī mādatoꝝ plenaria decalogi optuna fuit ſm statū peti. pter obscuratōeȝ lumis rationis. ⁊ pter obliquatōeȝ volūtar. q eī voluntas corrupta pmpta erat ad multiplicē deordinationeȝ. optebat eam religari p multiplicia mandata. Rursus qm scptura cordis iterioꝝ pter petm erat obnubilata. ⁊ hō qui fuerat spūali mente pditus. effectus erat sensibilis ⁊ carnalis. optimū erat vt exterius legeret ⁊ audiret p sensus corpis ea p que posset in rectitudinē iusticie regulari. Et ideo explicatio ⁊ distinctio mādatoꝝ decalogi spectabat ad legē scriptā. quis obligatio spectaret ad legē inditaȝ. sicut ratōnes ad primā ptem inducte ondunt. q pcedi pnt. qm de

33 rum ꝺebuꝺunt. ¶ Ad illuꝺ ꝯ qꝺ ꝑ obꝯcit in ꝺtrariꝫ
q verba ꝺecalogi auꝺita fuerũt in ꝺatõne legis iam
ꝑ rñsio. qz hoc nõ erat ꝓpter inꝺucenꝺã nouaꝫ obli-
gatõeꝫ. ꝯ ꝓꝺi? ꝓpter ipsi? obligatõis explicatõeꝫ ꝙ ꝙ
34 ꝺem necia erat ꝓpter ꝓcti obnubilatões. ¶ Ad illuꝺ
ꝺo qꝺ obꝯcit ꝺ auctõe apli. ꝙ ꝺcupiaꝫ nesciebat esse
ꝓcñ. ꝑõt ꝺici ꝙ loquit in ꝑsona hois carnalis. aut
certe ꝫ ꝺict. qz ꝛ si aliq̃ mõ nosset ꝙ legẽ nãe in gene-
rali. nõ tñ in ꝑsãli cognoscebat nisi ꝙ legẽ scriptã. vñ
ipsemet iꝺẽ ꝺicit ꝙ ꝑ legẽ est cognitio ꝓcti. ꝓterea
ex ꝺo illo nõ bi ꝙ obligatio bmõi manꝺatoꝝ oꝛꝺz
bẽat a lege scripta. ꝯ solũ ꝙ ipsi? obligatõnis explica
35 tio in lege illa sit facta. ¶ Ad illuꝺ qꝺ obꝯcit ꝙ ea q̃
sunt ꝺe ꝺicramie legẽ nãe cõueniũt ꝓtatui innocentie.
ꝺõm ꝙ verũ est ꝺe bis q̃ sunt ꝺe ꝺictamie legẽ nãe in
ꝑsãli. q̃ aũt sunt ꝺe ꝺictamie legẽ nãe in generali ꝛ im
plicite. illi ꝓtatui ñ bũt ꝛuenire. ꝛ ꝫ mõ aꝺ illũ ꝑtecta
36 bant manꝺata ꝺcõe tabule. ¶ Ad illuꝺ qꝺ obꝯcit ꝙ
ea q̃ sunt ꝺe ꝺictamie legẽ nature manẽt in ꝓtatu gre.
rñꝺeri ꝑõt ꝺupliꝫ. Primũ quiꝺẽ qz sicut ꝺ ꝺe virtuti
bus ꝙ maneãt in patria ꝑm excellẽtioꝛes ꝛ nobiliо-
res vlis ꝛ act?. sic ꝓcꝺi ꝑõt ꝙ aꝺimpletio manꝺa-
toꝝ ꝺecalogi salua erit in ꝑria. Multo tñ nobilioꝛi ꝛ
excellentioꝛi mõ q̃ sit in via. ꝑm ꝙ ibi excellẽtioꝛi mõ
oꝛꝺinabiliꝫ ꝛ aꝺ ꝺeũ ꝛ aꝺ primũ. ꝛ ꝑm ꝙ voluntas ex
cellẽtioꝛ mõ erit aꝺ bonuꝫ oꝛꝺinata ꝛ a malo remo-
37 ta. Aliter etiã ꝓsset ꝺici sicut ꝺctũ est ꝓ? ꝙ vt fiat vis
in bis q̃ nã ꝺicrat generaliꝫ ꝛ bis q̃ ꝺicrat ꝑsãliter. si-
ue implicite ꝛ explicite. Et rursus in bis q̃ nã ꝺicrat
explicite. vl ꝺictat ꝑm omnes ꝓtatum nature. vel ꝑm
ꝓtatum nature lapse. et quoꝺ est ꝺe ꝺictamine legis
nature simpliciter ꝛ explicite illuꝺ manebit in ꝓtatu
gloꝛie. Explicatio autem et ꝺistinctio manꝺatoꝝm
ꝺecalogi ꝛespicit ꝓtatum nature lapse. ꝛ institutioneꝫ
38 legis scripte. ¶ Ad illuꝺ ꝺo quoꝺ querit ꝙre magis
ista ꝺece verba scripta fuerunt in tabulis lapiꝺeis ꝙ̃
alia. cũ min? ꝑspectent aꝺ legẽ scriptã. ꝺõm ꝙ hoc fuit
qz in ipsis maxime ꝓsistebat regula iustitie. ꝛ alia ha
bẽbãt reꝺuci aꝺ ℞. ꝛ ipsa quiꝺẽ ꝓtabilia erãt. nec eua-
cuari bẽbant ꝙ legẽ ꝛupueniẽtẽ. ideo in tabulis lapi
ꝺeis scripta fuerũt. vt oſiꝺerẽt coꝛ ꝓogatiua q̃tũ
39 aꝺ integritatẽ ꝛ ꝑfectum aꝺ ꝓtabilitatẽ. ¶ Aꝺ illuꝺ qꝺ q̃-
ritur q̃re magꝭ ꝺata sunt ipsi ꝑplo a ꝺeo imeꝺiate mã
ꝺata ꝺecalogi ꝙ iuꝺicialia ꝛ ceremonialia. ꝺõm ꝙ ꝫ
fuit. qz cũ mãꝺata ꝺecalogi essent ꝛe ꝺictamine legis
nature. moꝺica inꝺigebãt expositione. vñ simplices
statim poterãt illa capẽ. Ceremonialia ꝺo ꝛ iuꝺicia-
lia inꝺigebãt maioꝛi inꝑstructõne. vnꝺ illoꝝ cognitio
principaliꝰ ꝓspectabat aꝺ iuꝺices ꝛ ꝓcerꝺotes. ꝺo
nõ ſic fuerũt ꝺata ꝑpulo immeꝺiate ſeꝺ meꝺiante
legiſlatoꝛe.

¶ Onſequẽter querit ꝺ mãꝺatis ꝺecalogi ꝙtuz
aꝺ oꝛꝺinẽ ꝛ ꝺiſtinctõeꝫ. Et circa ꝫ tria ꝑñt q̃ri.
Primo querit ꝺ ipoꝝ mãꝺatoꝝ nũero ꝛ ſufficitia
vtrũ ſint ꝺece. Scꝺo ꝺo querit ꝺ oꝛꝺine ipſoꝝ aꝺin
uicẽ. Tercio querit ꝺ nũero ꝛ oꝛꝺine in compatõne
aꝺ tabulaꝝ ꝺiſtinctõeꝫ. Queſtio. ſ. ꝺ

Vtrũ mãꝺata ꝺecalogi ꝺbeãt eſſe ꝺece. an plura. an
pauciora. Et ꝙ ꝺbeant eſſe pauciora vi. qz Ro. xiij.
ꝺi. Omi ꝺiligit ꝓximũ legẽ impleuit. ꝯ in mãꝺato ꝺe
ꝺilectõne ꝓximi. tota lex ꝑõt incluꝺi. viꝺeꝫ ꝯ ꝙ man
ꝺata nõ ꝺbeãt nũero ꝺenario multiplicari. cũ ꝛ pau-
cioꝛibꝰ ſtatis ꝓtineant. ¶ Item ſup illuꝺ Ro. vij. Cõ-
cupiam neſciebã. Glo. ꝺona ẽ lex. q̃ ꝺ cupiaꝫ ꝓbi-

ad ꝺeuꝫ. vt ſubiaceat ſumme maieſtati. Cꝺeat ſũme
veritati. ꝛ aꝺhereat ſumme bonitati. Et hec ſufficiẽ-
tia ſumpta est ex ꝓte obiecti. Scꝺo mõ ſumit ex par
te ſubiecti oꝛꝺinabilis. quoꝺ quiꝺem est aia ratiõa-
lis in qua est triplex vis motiua ꝑm quã habet in ꝺe-
tum oꝛꝺinari. vicz rõnalis. ꝺcupiſcibilis. ꝛ iraſcibilis.
Mandatũ ꝺ aꝺoratõne reſpicit ipam irraſcibilem.
mandatũ ꝺo ſcõm reſpicit ipam rõnalem. ꝯ manda-
tum terciũ ꝺ ſanctificatõne reſpicit ipam cõcupiſci-
bilem. ſicut intuenti ſat apparet. ꝛ ſ ſufficiẽtia ſum-
pta est ex ꝓte ſubiecti. Tercio ꝺo mõ ſumit ſufficien
tia ex ꝓte actus meꝺij. Triplex eñ est act? ꝑm quem
habet hõ in ꝺeũ oꝛꝺinari. vicz actus opis. oris. ꝛ coꝛ-
ꝺis. Penes actũ opis attenꝺit mãꝺatũ aꝺoratõis.
Penes actũ oris attenꝺit ſcõm mãꝺatũ q̃. ꝓhibẽt
falſa invocatio nois ꝺiuini. Scꝺm actũ coꝛꝺis atte-
ꝺit terciuz mãꝺatũ in q̃ ꝓcipit ſanctificatio mẽtis.
Et ſic ꝑ ſufficientia mãꝺatoꝝ oꝛꝺinantiũ hominẽ
aꝺ ꝺeũ. qñ ſunt tria tñ ꝛ nõ plura nec pauciora.
Sufficientia aũt mãꝺatoꝝ ſcõe tabule ꝫta hunc
moꝺuz tripliciter põ aſſignari. vicz ex ꝓte obiecti. et
ſubiecti. ꝛ actus meꝺij. Ex ꝓte nanq̃ cõꝺitionũ ipſi?
obiecti ſic põt sumi. Jn ꝓmo eñ aꝺ quẽ oꝛꝺinant
mãꝺata ſcõe tabule reluceat ꝓfectas ꝑis ꝛ filij ꝛ ſpi-
rituſſancti. Scõm q̃ in ꝓmo reluceat ꝓfectas ꝑis
ſic ꝺbem? ei honoꝛẽ ꝛ reuerentiã. ꝛ penes hoc atten
ꝺit illuꝺ mãꝺatũ. honoꝛa ꝑem ⁊c. in quib? reluceat
ꝓfectas ſummi ꝑis in hoc ꝙ ſit rõnem ꝓncipij.
Scõm aũt ꝙ in ꝓmo reluceat ꝓfectas filij. ſic ꝺbe-
mus ei veritatẽ. Et ſic est illuꝺ mãꝺatũ. nõ loquaris
ꝓtra ꝓximũ tuũ falſum teſtimoniũ. Scõm aũt ꝙ re-
luceat in ꝓmo ꝓfectas ſpũſſancti. ſic ꝺbem? ei ꝺile-
ctõnem ꝛ innocẽtie puritatẽ. Et qñ poſſum? nocere
ꝓmo ſiue ꝺamnificare eũ multiplr. in ꝑsona ꝓxi.
ꝛ ꝑsona cõiũcta. ꝛ in reb? ſuis. ꝛ hoc ꝺupliꝫ. vel i actu
interioꝛi vel exterioꝛi. ideo ſunt vlteri? ꝙ̃ꝫ mãꝺa-
ta. Contra nocumentũ eñ qꝺ habet fieri in ꝑsona ꝙ
ꝓmi est illuꝺ ꝓceptum. Nõ occiꝺes. Contra nocume-
tum ꝺo qꝺ habet fieri in ꝑsona ꝓuncta ẽ illuꝺ ꝓcce
ptum. Nõ mechaberis. ꝑm ꝙ exercẽ in ope. Contra
nocumentũ qꝺ ſit in rebus eſt illuꝺ. Non furtũ faci
es. Et qz nocumentũ illuꝺ fit ꝺupliꝫ. vicz in ꝑsona cõ
iuncta. ꝛ in rebus. frequenti? fit in volũtate ꝙ ꝺcupi-
ſcentia q̃ ſit in ope. Jꝺeo ſunt alia ꝺuo mãꝺata. in
quoꝝ vno ꝓhibẽt ꝺcupia ꝺroꝝis in ℞ qꝺ ꝺr. Nõ cõ-
cupiſces ꝺroꝛẽ. Jn alio ꝓhibẽt ꝺcupia ꝛerum in hoc
qꝺ ꝺicit. Non ꝺcupiſces rem ꝓximi tui ⁊c. Sic igiẽ
patet ſufficiẽtia ex ꝓte ꝺitionum obiecti. Et ex ꝓte ꝺo
ſubiecti ꝑm triplicẽ potentiã aie ꝓtingit etiã ſufficiẽ-
tiam aſſigre ℞ modo. Triplex eñ est potẽtia aie ꝑm
quã ꝓtingit aꝺ ꝓmũ oꝛꝺinari. vicz rõnalis. ꝺcupi-
ſcibilis. ꝛ iraſcibilis. Oꝛum aũt aꝺ potentiã irraſcibi
lem ꝫ nõ ꝺuenĩẽter oꝛꝺinari aꝺ ſuperioꝛẽ ꝙ reuerẽ-
tiam ꝛ honoꝛẽ. ꝛ ſic est illuꝺ. honoꝛa ꝑem tuum ⁊c.
Aꝺ ꝓmũ ꝺo ꝙ pacẽ ꝛ oꝺij ꝺeclinatõneꝫ. ꝛ ſic illuꝺ.
Non occiꝺes. Scõm aũt rõnalem virtutez oꝛꝺina-
mur aꝺ ꝓmũ ꝙ veritatis loquelã ꝛ teſtificatõneꝫ. ꝛ
ſic est illuꝺ mãꝺatũ. Non loquaris ꝓtra ꝓximũ tuuz
falſum teſtimoniũ. Scõm ꝺo potentiã ꝺcupiſcibilẽ
ꝫ nõ oꝛꝺinari aꝺ ꝓmũ ꝙ ipſi? refrenatẽ ꝫ. ꝛ qñ il-
la est multiplr corrupta ꝙ cupiꝺitatẽ ꝛ ꝺcupiaꝫ. iꝺo
ꝓhibẽt cupiꝺitas ꝛ ꝺcupia in actu exterioꝛi ꝑ ꝺuo
mãꝺata. ꝙ ꝫ vicz. Nõ mechaberiſ. ꝛ ꝙ ℞ nõ furtũ fa-
cies. Prohibẽt etiã in actu interioꝛi ꝙ alia ꝺuo. vicz
ꝙ ℞. ñ ꝺcupiſces vroꝛẽ. Et ꝙ ℞. nõ ꝺcupiſces rẽ ꝓxim
tui. Et ſic potest sumi ſufficiẽtia ex ꝓte virium anime
in mãꝺatis ſcõe tabule. Ex ꝓte aũt actus põt sumi
ſic. Oꝛꝺinari eñ habem? aꝺ ꝓmũ ꝑm innocentiã ꝛ
ꝑm beneficentiã. Si ꝑm beneficentiã. ſic est illꝺ mã-
ꝺatum honoꝛa ꝑem tuũ ꝛ matrẽ tuã. Si ꝑm inno-
centiam. ℞ est triplr. aut ꝑm actum coꝺis. aut oꝛis.
aut opis. Si ꝑm actum opis. aut ℞ est in ꝓhibenda
oꝛꝺinatõne q̃ ex ꝓtra ipſi? esse inꝺiuiꝺui. ꝛ ſic ẽ il-
luꝺ. Non occiꝺes. Aut ꝓtra vebitam cõſeruatõnem
ſpẽi. ꝛ ſic est illuꝺ. Nõ mechaberis. Aut ꝓtra poſſeſ-
ſionem tpalis ſubſiꝺij. et ſic est illuꝺ. Nõ furtuz faci-
es. Si aũt oꝛꝺinemur aꝺ ꝓmuz ꝑm actum oꝛis. ſic
est illuꝺ mãꝺatũ. Nõ falſum teſtimoniũ ꝺices. Si
ꝺo ꝑm actũ coꝺis q̃ quiꝺẽ ꝙſiſtit in affectu. ℞ cõtin-
git ꝺupliꝫ. aut liberaliter ꝓtra cupiꝺitatem. aut bone
ſte ꝓtra voluptatẽ. ꝛ ꝑm ℞ ſunt ꝺuo mãꝺata. Vnuz
ꝓtra voluptaꝫ ꝺcupiam ꝛ ſic est illuꝺ. Nõ ꝺcupiſces
ꝺroꝛem. Alliuꝺ ꝺo ꝓtra cupiꝺitatẽ ꝛ auariciã. et ſic ẽ
illuꝺ. Nõ cõcupiſces rem. Et ſic ꝙ omnẽ moꝺũ patꝫ
numer? ꝛ ſufficiẽtia mãꝺatoꝝ ꝺecalogi. qñ tria ſunt
q̃ oꝛꝺinãt hoiem reſpectu ſumme trinitatẽ. et ſeptem
ſunt q̃ oꝛꝺinãt hoiem reſpectu toti? inferioꝛ? vniuer
ſitatis. ꝛe ſic nõ tñ ſit congrẽtia numeri ex ꝓte rei. ſ
etiã ex ꝓte ipſi? nũeralis. ꝓꝛtõnis quã rectiſſime cõ
tingit in ꝺenario inueniri. ꝑm ꝙ voceꝫ Aug. in libro
muſice. vbi oñꝺit in ꝺenario quanꝺã excellentez eſſe
ꝑfectõeꝫ. ob quã ſtatus est in nũero illo. ꝛ vltra i nu-
merando nõ ꝓcꝺim? noua numeratõe. ꝯ ꝛeꝺim? aꝺ
caput. ꝛ ideo in nũero illo ꝺcebat terminari ꝛ cõꝑe
bendi ꝺiuina ꝓcepta. que sunt via ꝺeueniendi aꝺ ꝑfe
ctionẽ ſummam. Concedendũ est igiꝫ q̃ ꝺecem sunt
mãꝺata ꝺecalogi ꝑm ꝙ ꝫ ꝺicit. nec plura nec pau-
ciora. ¶ Aꝺ illuꝺ ꝺo qꝺ ꝓmo obꝯcit ꝛ contrariuz 41
q̃ qui ꝺiligit ꝓximum legem impleuit. ꝺõm ꝙ ꝙuis
in ꝺilectõne ꝓximi ꝺaꝺanẽ mãꝺata oꝛꝺinantia
aꝺ ꝓmuꝫ in quaꝺã generalitate. nihilominus ꝓ-
ꝑter obnubilatõnem peccati oꝑtunũ erat ꝛ cõgru
um mãꝺata illa ꝑ que euitanẽ ſpeciales ꝺroꝺina-
tiones explicari in ſpẽli. Nõ ſicut vnitas generis nõ
excluꝺit multitudinẽ ſpecierũ. nec vnitas finis exclu
ꝺit multitudinẽ eoꝝm que sunt aꝺ finem. ſic ex vni
tate mãꝺati ꝺilectõnis in ꝓmuꝫ nõ ꝓtest con-
cluꝺi ꝙ non sit ꝓluralitas mãꝺatoꝝ aꝺ ꝓmũ oꝛ-
ꝺinantium. ¶ Aꝺ illuꝺ qꝺ obꝯcit ꝙ lex ꝓhibẽꝺo 42
cõcupiſcentiã ꝓhibẽt omnia mala. ꝺõm ꝙ concupi-
ſcentia ſumit generaliter ꝛ ſpecialiter. Generaliter.
concupiſcentia ꝺicit quilibet appetitus libiꝺinoſus
ꝛ immoꝺeratus. Spãliter ꝺo ꝺicit esse appetitus ꝺe
lectabilis ꝑm guſtum ꝛ tactum. Et ꝓmo quiꝺẽ mo
ꝺo in ꝓhibitõne concupiſcentie ꝺicunt omnia mala
ꝓhiberi. Scꝺo aũt moꝺo tenet ratõnem ſpeciaꝰ mã
ꝺati. ꝛ numerat inter mãꝺata ꝺecalogi. ¶ Aꝺ illuꝺ
qꝺ obꝯcit ꝙ qui peccat moꝛaliter ſeipſum occiꝺit. 43
ꝺõm ꝙ in ꝓhibitõne homicidij nõ ꝓhibetur ꝺo ꝺi-
natio cuiuſcũq; vis. ſeꝺ ꝺo ꝺinatio potẽtie irraſcibi-
lis ꝙ̃ est in actu exterioꝛi. vel aꝺ actũ exterioꝛem aliq̃
mõ habet oꝛꝺinari. Cñ ꝙuis ꝓhibeaꝫ ibi homicꝺi-
um opis ꝛ voluntaꝫ. nõ tñ ꝓhibẽt oſſe pctũ. Et ꝓ-
ꝑterea ex hoc nõ põt cõcluꝺi ſupfluitas aliuꝰ mãꝺa-
toꝝ ꝺecalogi. ¶ Aꝺ illuꝺ qꝺ obꝯcit ꝙ lex ꝓhibz ma
lum nõ aniñũ. ꝺõm ꝙ hoc nõ ꝺicit ꝙ lex nõ ꝓhibz
at pctũ coꝺis. ꝯ hoc ꝺicit qz pctũ coꝺis nõ punit 44
pena moꝛtis ꝑm ꝙ pctũ opis. qꝺ põt exterius ꝓꝺ-

barí. vnde ꝑ ꝓhibitōnem intelligere possumus penē inflictōes. Et ex hoc nō pōt haberi ꝙ peccm̄ cordis nō
45 debeat ꝓhiberi in mandatis decalogi. ¶ Ad illd qd obijcit ꝙ deberent esse plura. q2 plura debem⁹ deo ꝙ̄ homini. dōm ꝙ oīa que dam⁹ homini quodā modo debem⁹ ꝛ soluimus deo. ideo plura sunt que debētur ꝛ reddunt deo ꝙ̄ ꝓximo. q2 ad deū ordinamur ẜm vitam ꝯtemplatiuā. ad ꝓximū ẜm vitā actiuā. ꝛ in vita cōtemplatiua querit quare vnitas. in actiua vo versatur multiplex rerū varietas. Hinc est ꝙ plura sunt mandata q̄ directe obligant ad ꝓximum ꝙ̄ que directe obligant ad deū. Hinc est etiam ꝙ plura sunt peccā quibus directe peccat in ꝓximū ꝙ̄ qui
46 bus directe peccat in deū. ¶ Ad illud qd obijcitur. ꝙ tot modis ꝯtingit alicui bene facere quot etiā modis ꝯtingit male. dōm ꝙ q2 corruptio ꝯcupiscētie in nobis quantū est de se ad malū inclinat. ideo sumus difficiles ad bonū faciendum. ꝛ proni sum⁹ ad malū ꝑpetrandum. Hinc est ꝙ plura sunt p̄cepta negatiua ordinantia ad ꝓximū ꝙ̄ affirmatiua. Plura sunt in quibus ꝓhibetur ne fiat malum. ꝙ̄ in quibus p̄ci
47 pitur vt fiat bonū. ¶ Ad illud qd obijcit ꝙ ita debꝫ ꝓhiberi superbia ꝛ inuidia sicut auaricia et luxuria. dōm ꝙ illa duo magis habēt ꝓhiberi explicite. q2 ꝓpter improbitatem libidinis. citius ꝓgrediuntur in
48 actum exterioris operis. Nihilomin⁹ tn̄ ꝛ alia peccata capitalia in mādatis decalogi habent prohiberi. Nam superbia ꝓhibet in adoratōne dei. ꝛ in honorificatōne ꝓximi. Inuidia vo ꝛ ira in fuga homicidij. Accidia in sanctificatōne sabbati. Auaricia vo in ꝓhibitōne furti. Luxuria ꝛ gula sibi ꝯiuncta in ꝓhibitione mechie vel etiam adulterij. vbi prohibet omnis illicitus coytus ꝛ immoderata delectatio carnalis. Et si obijciat ꝙ ita debet ꝓhiberi in spāli supbia vite sicut ꝯcupia carnis ꝛ oculoꝝ. dōm ꝙ non est simile. qm̄ sicut iam patet. nō ita radix illa est ꝓgressi
49 ua in actum exteriores ẜm ꝙ alie. ¶ Ad illud quod obijcit ꝙ ita ꝯtingit homicidiū ꝑpetrare corde ꝛ opere sicut adulterium ꝛ furtū. dōm ꝙ nō est simile duplici ex causa. tum q2 irascibilis nō est adeo corrupta ẜm ꝙ ꝯcupiscibil'. que ꝓpter suā immoderatā corruptōnem dicit corrupta ꝛ infecta ꝛ magis ad malum prona. tum etiā q2 ira ortum habet ex ꝯcupia. ẜm ꝙ dicit Dam̄. ꝙ ira est vindex sese ꝯcupie. Et ideo dum ꝓhibetur ꝯcupia in sua origine. quodāmodo ꝓhibetur ꝛ ira. et ideo sic nō oportuit geminari mandatū qd respicit actum irascibilis siue ipsam iram. sic mādatum qd respicit actum ꝯcupie siue ipsaꝫ ꝯcupiaꝫ. ꝛ ex hoc eodem potest haberi quare nō oportuit duplicari alia mandata.

Questio .ij. c

De ordine mandatoꝝ decalogi. Et videt ꝙ mandata decalogi male ordinent. q2 prius est illud quod est via ad alterum ꝙ̄ illud ad qd ducit. ẜ mandata ordinantia ad ꝓximū sunt via respectu mandatoꝝ ordinantiū ad deum. ergo priori loco deberent ordinari.

¶ Item quanto aliquid vniuersali⁹ tanto prius. sed p̄cepta negatiua sunt vniuersalioris obligationis ꝙ̄ affirmatiua. ergo negatiua deberent preponi affirmatiuis. cui⁹ ꝯtrarium fit in scd̄a tabula. q2 preceptum de honorando ꝓximum qd est affirmatiuū premittitur alijs. ¶ Item prior est actus cordis ꝙ̄ oris ꝛ operis. ergo mandatū illud in quo ꝓhibetur deordinatio circa actum cordis. debet precedere illud in quo ꝓhibetur deordinatio circa actum operis. cui⁹ ꝯtrarium reperitur in ordine mandatoꝝ. quia illa mandata in quibus ꝓhibetur ꝯcupiscentia cordis vltimo loco ponunt. ¶ Item prior est actus potentie rationalis ꝙ̄ ꝯcupiscibilis ꝛ ꝙ̄ irascibilis. ergo mandatum illud in q ꝓhibet deordinatio ratōnalis debet p̄cedere illud in quo ꝓhibet deordinatio irascibilis et cōcupiscibilis. cuius contrarium inuenit in ordine mandatorum. quia prius est mandatū de non cōmittendo homicidiū ꝙ̄ d non dicendo falsum testimoniū. ¶ Itē videtur ꝙ sit ibi ordinis repugnātia inter mandata ordinantia ad deum ꝛ mandata ordinātia ad ꝓximū. quia inter mandata ordinātia ad deum negatiua p̄mittunt ꝛ affirmatiuū subiungit. illud vicꝫ. memento vt diem sabbati sanctifices. Econtra vo est i mandatis ordinantibus ad proximū. quia affirmatiuū p̄mittit. ꝛ negatiua subiungunt. ¶ Item hoc videtur alia ratōne. quia in mandatis prime tabule nobilissimum ponit vltimo loco. in mandatis vo scd̄e ponitur p̄mū. Si dicas ꝙ hoc non est inconueniens. q2 aliter habet homo ordinari ad deum. aliter ad proximū. Contra hoc est. quia imago debet correspondere ei cui⁹ est imago. ꝛ exemplū exemplari. ergo idem ordo qui saluat in mandatis ordinātibus ad deum. debet obseruari in mandatis ordinantib⁹ ad ꝓximum.

¶ Item in mandatis scd̄e tabule p̄cepta respiciētia actum cordis ponunt vltimo. In mādatis vo p̄me tabule est econtrario. ergo videt ꝙ sit ibi ordinis repugnantia. Et ratio hui⁹ sumit ex hoc ꝙ dilectio proximi ꝯformari debet dilectōni dei. ergo eodē ordine quo ordinant mandata prime tabule. debēt ordinari mādata scd̄e. ¶ Item videt ꝙ nullus sit ibi ordo obseruandus. q2 a quolibet ipsoꝝ mandatoꝝ pōt quis incipere benefacere. et a quolibet pōt incipere peccati transgressionem. ergo qua ratōne vnū debet preponi. eadem ratōne ꝛ qdlibet. ergo non videt aliqua vis facienda eē in ordine. ¶ R⁹. dōm ꝙ sicut in mādatis decalogi ꝯsiderat numerus sufficiens. ita etiā reperit ordo ꝯueniens. ẜm quem ordinem ipse legislator ordinat ea ꝯuenientissime. Illi⁹ aūt ordinis ꝯuenientiaꝫ dupliciter possumus aduertere. vicꝫ ẜm regulam fidei dirigentis. ꝛ ẜm regulā iusticie exequentis. fides autem dictat nos primo ordinari ad deū. deinde ad ꝓximū ẜm ꝯformitatem ad deum. In ordine autē ad deū primo dictat fides nos ordinari ad patrē exhibēdo sibi debitā reuerentiā. ꝙ̄ ad filiū refugiēdo e⁹ iniuriā. vt non credam⁹ eum esse creaturam. Tercio ad spm̄sctm̄ preparando sibi habitatōneꝫ sanctā. Et h̄ est rectus ordo. quia pater a nullo. filius a patre solo. spūs vo sanctus ꝓcedit simul a patre ꝛ filio. Iuxta hūc ordinem docet ordinari ad ꝓximum inq̄tum habet ꝯformitatem ad deū. Unde ẜm ꝙ ꝯformatur patri primo docet exhiberi sibi reuerentiaꝫ. ẜm ꝙ cōformat filio docet vitare eius iniuriā. qd potest fieri quadrupliciter. ꝑ homicidiū. ꝑ adulteriū. ꝑ furtum. ꝛ ꝑ falsum testimoniū. Postremo ẜm ꝙ homo habꝫ ꝯformari spūisancto dictat fugiendum esse concupiscentiam ꝑ quā inquinat cordis habitaculum. ꝛ hoc quidem fit ꝑ duo mandata postrema. ꝛ sic patet ordo ipsoꝝ mandatoꝝ decalogi. ẜm regulā dictaminis ipsius fidei. Alio etiā modo ꝯsiderare possum⁹ congruentiā ordinis mandatoꝝ decalogi. vicꝫ ẜm exigētiam obligatōnis iusticie. Et qm̄ iusticia mag' dictat nos obligari deo ꝙ̄ proximo. ideo p̄mittunt mandata ad deum ordinantia tanq̄ digniora ꝛ excellentiora ꝛ magis obligantia. Rursus q2 plus est obligari ad actū operis ꝙ̄ ad actum oris. ꝛ ad actū oris ꝙ̄ ad actum cordis. hinc est ꝙ p̄ceptū adoratōnis in opere respectu patris est primū. preceptū vo ꝯfessionis in ore respectu filij est scd̄m. p̄ceptum vo sanctificatiōis in corde respectu spūssancti est terciū. Silr q2 plus est obligari ad beneficentiā ꝙ̄ ad innocentiā. preceptum illud ad qd obligamur ad benefaciendū alij. p̄cedit illa ꝑ q̄ obligamur ad nō nocendū. Et iterū. q2 magis obligamur vitare maius nocumentū ꝓximi. ꝛ mai⁹ nocumentū est in homicidio ꝙ̄ in adulterio. ꝛ in adulterio ꝙ̄ in furto. ꝛ in furto ꝙ̄ in falso testimonio. ꝛ in his omibus ꝙ̄ in ꝯcupia carnis ꝛ in ꝯcupiscentia cordis. magis respectu vxoris ꝙ̄ respectu rei temporalis in hoc ordine ordinant mandata decalogi. Hinc est ꝙ ꝯuenientē habent ordinē ẜm regulā obligatōnis ipsius iusticie. Concedendū est igit ꝙ mandata decalogi recto ordine ordinant. siue ꝯsiderent⁹ regulā fidei dictantis. siue regulā iusticie exequent'.
50 ¶ Ad illud vo qd primo obijcit in cōtrarium ꝙ via prior est ꝙ̄ illud ad qd ducit. dōm ꝙ q̄uis impletio mandatoꝝ scd̄e tabule p̄cedat in executōne ꝑfectaꝫ impletōnem mandatoꝝ prime tabule in ꝯsideratione. tn̄ in intentōne est ecōtrario. Ordo aūt mandatorum magis attendit penes ordinē dignitatis ꝙ̄ nr̄e
51 executōnis. ¶ Ad illud qd obijcit ꝙ quanto aliqua sunt vniuersaliora tanto priora. dōm ꝙ et si illud sit verū ẜm aliqd gen⁹ p̄oritatis. nihil tn̄ prohibet alio genere prioritat' esse ecōtrario. vtpote q̄tum ad prioritatem electōnis ꝛ dignitatis. Quis em̄ flos sit prior fructu tempe ꝛ origine. fructus tamē est prior electione ꝛ dignitate. ꝛ sic in ꝓposito est intelligendum.
52 ¶ Ad illud qd obijcit ꝙ prior est act⁹ cordis ꝙ̄ oris. dōm similiter ꝙ q̄uis sit prior origine actus cordis ꝙ̄ operis. nihil tn̄ ꝓhibet hoiem mag' obligari ad vitandū actum opis ꝙ̄ cordis. Ordo aūt p̄ceptoꝝ magis respicit maioritatem ꝙ̄ prioritatem originis.
53 ¶ Ad illud qd obijcit ꝙ prior est actus ratōnalis ꝙ̄ irascibilis vel ꝯcupiscibilis. dici pōt ẜm p̄habitaꝫ viam ꝙ hoc est verum de prioritate originis. Aliter etiam pōt dici ꝙ nihil ꝓhibet ẜm aliquā appropriationem actum irascibilis p̄cedere ẜm ꝙ ille actus correspondet ꝑsone patris q̄ est prima ꝑsona in trinitate. ꝛ ẜm illam correspondentiam assignat ordo in mandatis que spectant ad scd̄am tabulam. ¶ Ad illud qd
54 obijcit ꝙ est ibi ordinis repugnantia inter mandata prime tabule ꝛ scd̄e. q2 inter mandata prime tabule negatiua p̄ponunt affirmatiuis. dōm ꝙ hoc est falsum. q2 q̄uis primuꝫ mandatum videat esse negatiuum q̄tum ad modum. affirmatiuū tamen est q̄tū ad rem. Prohibent enīꝫ adorari sculptilia. ꝛ in hoc daudit ꝙ vnus solus deus debeat adorari et coli.
55 ¶ Ad illud qd obijcit ꝙ in mandatis prime tabule nobilissimū ponitur vltimo loco. r̄nderi potest ꝑ interemptōnem. quia non est magis sabbatum sanctificare ꝙ̄ deum adorare. Aliter etiam responderi potest. q2 esto ꝙ nobilissimum ponētur tercio loco. adhuc non est deordinatio. quia illud respondet bonitati que appropriat spūisancto. cui⁹ personam ipsa fides in trinitate ordinat tercio loco. non sic autē est reperiri circa mandata scd̄e tabule. Posset etiā dici ꝙ maioris difficultatis est vltimum de mandatis secunde tabule ꝙ̄ primū. quia maioris ꝑfectiōis est rē alienam non ꝯcupiscere ꝙ̄ patri bene facere. Et si tu obijcias tūc ꝙ deberet primo ordinari. non valet. tū quia mandatum illud non respondet patri sed spirituisancto. tum quia non est in eo tanta obligatio.
¶ Ad illud quod obijcit ꝙ in mandatis prime tabu 56
le p̄ceptum cordis ponitur primo. ꝛ p̄ceptum oper⁹ vltimo. respondendū est ꝑ interemptōes. qm̄ ꝛ si mādatum de sanctificatōne sabbati respiciat opatōnem exteriorē. vtpote opus seruile. nō tn̄ respicit positiue sed potius negatiue. actum vo cordis interiorē qui attenditur in vacando deo positiue respicit. in mandato vo primo non tm̄ p̄cipitur cultus cordis interi
or verum etiā adoratio exterior. ¶ Ad illud qd obij 57
citur ꝙ nullus est ibi ordo. quia a quolibet pōt fieri inchoatio. dōm sicut supra dictum est ꝙ ordo nō attenditur in mandatis decalogi ẜm executōnem nostre impletōnis. vel obmissionem nostre priuatōnis sed ẜm dictamen ipsius fidei. ꝛ obligatōnem iusticie sicut p̄tactum est. ꝛ ideo ratio illa non valet.

Questio .iij. f

De numero ꝛ ordine mandatoꝝ ꝑ cōparationeꝫ ad tabularum distinctōnem. ꝛ cuꝫ diuersimode a diuersis dicant fuisse scripta mandata. querit quis veri⁹ dixerit. Nam Josephus dicit ꝙ quinqꝫ fuerunt scripta in vna. ꝛ quinqꝫ in altera. Origanes ꝙ quatuor in vna. ꝛ sex in altera. Augusti. vo ꝙ tria in vna ꝛ septem in altera. Et ꝙ verius dixerit Josephus videt primo. quia ille tabule equales sunt q̄tum ad magnitudinem ẜm ꝙ satis probabile est. cum non legit ꝯtrarium. ergo videt ꝙ tot debuerit vna tabula continere quot ꝛ altera. ¶ Item hocipsum videt autoritate apostoli Romano. xiij. vbi dicit legeꝫ impleri in dilectōne ꝓximi. ꝛ hoc probat inducendo solummodo in quinqꝫ mandatis. ergo videtur ꝙ si apostolus sufficientem facit inductōnem. ꝙ in quinqꝫ mandatis sufficienter exprimat cōtinentiam saltem vnius tabule. ¶ Item sicut denarius numerus cōuenit perfectōni. sic quinarius numerus ꝯuenit statui carnali. quoniā status ille per quinqꝫ habet designari. ꝓpter quinarium sensuū ẜm ꝙ expositores dicūt. ergo sicut decebat totam legem contineri intra decalogum. sic decebat scribi in tabulis per quinariū ꝛ quinarium. ergo videtur ꝙ dictuꝫ Josephi sit verum et congruum. ꝙ si ita est. tunc alij dixerunt falsuꝫ. Sed ꝙ Origenis dictum sit magis verum ostendit primo per ipsum textum. quia mandatum primum qd spectat ad dei veneratōnem distinguit in affirmatiuum ꝛ negatiuum cum dicit. Ego sum dominus deus tuus. Et postea subiungit. Nō facies tibi sculptile. mandatum vo de cōcupiscentia coniungit. vnde interponit concupiscentiam vxoris ꝛ rerum Exodi. xx. ergo videtur ꝙ precepta ordinantia ad ꝓximum sint tm̄ sex. precepta ordinantia ad deum sint quatuor. Si ergo illa que ordinant ad deum debuerunt scribi simul. videtur ꝙ Origenes melius distinxerit per quaternariū ꝛ senarium. ¶ Item hocipsum ostenditur autoritate Hiero. qui confirmat verbum ipsi⁹ Origenis. Ait em̄ Hieronimus sup Osee. Propter duas iniquitates ꝛc̄. Hec due iniq̄tates sunt ꝯ duo decalogi precepta quib⁹ dī. Ego sum dn̄s deus tuus.

⁊ nō erūt tibi alij dij p̄ter me. ḡ videt q̄ q̄tuor mādata sint q̄ ad deū spectāt. ḡ q̄tuor sunt in p̄ia tabula. ¶ Item hoc ip̄m ostendit p illud qđ dr̄ in li. de q̄ōnib⁹ no. ⁊ ve. test. q̄ dr̄ esse aug. vbi p⁹ enumeratões q̄tuor mandatoꝝ dr̄. Quatuor vba p̄prie ad deū ptīnēt. ⁊ in p̄ima tabula. ḡ vr̄ q̄ dictū Orig. fuit mag veꝝ. Sȝ q̄ aug. veri⁹ dixerit oib⁹ alijs vr̄ p̄. q̄ scriptura tabulaꝝ exterioꝝ dȝ rn̄dere scripture interioꝝ. s̄ in tabulis cordis interi⁹ mādata ordinātia ad summā trinitatem scribunt in p̄iori pte rōnis. hec aūt nō sunt nisi tria s̄m q̄ tria sunt appropriata. Reliq̄ vo q̄ ordinātur ad p̄ximū scribunt in inferiori pte q̄ tenet quasi rōnē alteri⁹ tabule. Cū ḡ tabule exteriores rn̄dent interioꝝ⁹. vr̄ silr̄ q̄ ita in tabulis exterioꝝ⁹ debeat eē q̄ tria scribant in vna ⁊ septē in altera. ¶ Item melius distinguit mādata qui distinguit ea s̄m spēm q̄ s̄m māȝ. s̄ mādatū de nō ɔcupiscēdo vxorē ⁊ de non ɔcupiscēdo res formalr̄ distinguunt. q̄ illa ē ɔcupia carnis. ista ē ɔcupia oculoꝝ. Mandatū vo de nō colendo deos alienos. ⁊ de nō faciēdo sculptilia nō diuersificant nisi s̄m māȝ. Cū ḡ aug. h̄ mō distinguat. vr̄ q̄ assig̃tio ei⁹ sit mag ydonea. ¶ Item cū oia mādata ordinent ad vni⁹ dei cultuȝ. vr̄ q̄ quantū est de se debuerūt sil' in vnū colligi ⁊ ordinari. Si ḡ fuerūt p tabulas diuisa. h̄ nō fuit nisi ad cōmendandū duo charitat̄ p̄cepta. q̄ꝝ vnū ordinat ad deū. alterū ordinat ad p̄ximū. Cū ḡ tria sint ordinātia ad deū. ⁊ septem ordinātia ad p̄ximū. sicut pȝ ex sufficiētia mandatoꝝ superi⁹ assignata. vr̄ q̄ assignatio aug. sit mag recta. vt tria sint scripta in p̄ima tabula. ⁊ septem in scđa. ¶ Item ob: ɔtra oms̄ assignatōnes p̄ri⁹ habitas. q̄m si p mādata decalogi p̄hibet oē pctm̄. ⁊ cōtingit hoīem peccare in deū. ⁊ in p̄ximū. ⁊ in seipsuȝ. vr̄ q̄ s̄m multiplicatões p̄sonaꝝ ɔtra q̄s peccare cōtingit. debeat multiplicari nūer⁹ tabulaꝝ. ḡ lex debuit scribi in tabulis trib⁹ nō in duab⁹. Alioquin vr̄ q̄ mādata decalogi aut sint insufficiēter tradita. aut i-
58 cōueniēter p tabulas distincta. ¶ R̄ᵒ. ad p̄dictoꝝ intelligentiā est notandū. q̄ scriptura mādatoꝝ in tabulis duplr̄ hȝ distingui. vicȝ s̄m sensum lr̄alē. et s̄m mysticū. Si fiat distinctio illi⁹ scripture s̄m sensuȝ literalē. sic q̄nq̧ sunt in vna tabula. ⁊ q̄nq̧ in alia. ⁊ h̄ mō distinguit Joseph⁹ q̄ fuit hystoriog̃phus. ⁊ q̄ ad sensum lr̄alem principalr̄ respiciebat. Si aūt fiat distinctio s̄m sp̄ualem siue mysticū sensum. sic distinxerūt doctores sacre scripture. dicentes mandata ordinātia ad deū ptinere ad p̄imā tabulā. mādata vo ordinātia ad p̄ximū ptinere ad scđam. Illa eni distinctio tabulaꝝ fiebat ad geminā charitatē ɔmēdandā ⁊ insinuandā. Et q̄m mādata ordinātia ad deū et ad p̄ximū duplr̄ pn̄t distingui ⁊ diuersificari. vicȝ diuersitate formali ⁊ māli. hinc est q̄ ad h̄ doctores nostri fuerūt diuersificati. Cōsiderādo eni distinctōes mālem q̄tuor sunt mandata q̄ ordināt hominē ad deū. Māliter eni loquēdo in h̄ q̄ dicit nō adorabis deos alienos. ⁊ nō facies tibi sculptile. duo mādata includunt. ⁊ hūc modū distinguēdi ⁊ assignādi seruat Orig. Si vo ɔsideret distinctio mādatoꝝ s̄m rōnes formalē. sic mandata ordinantia ad deū nō sunt nisi tria. trib⁹ appropriatis triū p̄sonaꝝ corrn̄dentia. s̄m q̄ tactū est supra. Mādata aūt ordinātia ad p̄ximū sunt septē. ita q̄ illud qđ est de ɔcupia vxoris aliene. distinguit ab illo qđ est de ɔcupia rerū. s̄m q̄ alia et alia est ɔcupia s̄m formam ⁊ spēm. Et h̄ mō ɔsiderauit aug. Ait eni sic sup Exo. Cōuenienti⁹ eni mihi videt accipi illa tria ⁊ ista septē. q̄ ⁊ trinitatē videnť illa q̄ ad deū ptinēt insinuare. Et q̄ dictū est nō erunt tibi dij alieni p̄ter me. hoc ip̄m p̄fecti⁹ explicat cū p̄hibent coli figmenta. Sic igit respiciēdo ad sensum lr̄alem bn̄ distinxit Josephus. Respiciēdo vo ad intellectū sp̄ualem ⁊ distinctōes mālem bene distinxit origenes. Respiciendo aūt ad sensum sp̄ualem ⁊ distinctōes formalem bene distinguit Aug. ⁊ excellentius q̄ Orig. Nec est ibi aliq̄ ɔtradictio. q̄ diuersus modus distinguendi sp̄ualiter ⁊ lr̄aliter nō repug̃t. Siliter diuersus modus distinguēdi materialiter et formaliter nō repugna. Et s̄m h̄ rōnes ⁊ auc̄tes p̄bantes vnūqđq̧ bene distinguere s̄m suā ratōnem. satis pn̄t ɔcedi. Uerūtamen ad illud qđ obijcit q̄ debeant scribi in tabulis exterioꝝ⁹. sicut scribunt i tabulis interioꝝ⁹. dōm q̄ ⁊ si debeat eē similitudo ip̄sius figure ad veritatē. ⁊ signi visibilis ad intellectū inuisibilē. nō tamē dȝ esse oīmoda similitudo. immo sic est similitudo in vno q̄ sit dissimilitudo in altero. vt p hoc appareat q̄ id est vmbra. ⁊ illud est veritas. Ideo nō oportuit q̄ oms̄ scriberent exterius s̄m q̄ scribunt interi⁹. Et q̄ pp̄lo carnali tradebant s̄m literalem sensum. ideo distinguunt p quinariū ⁊ quinariū. Quia vo s̄m sp̄ualem intellectū duo precepta charitatis insinuabāt. ideo scribebant in duplici tabula. vn̄ quodāmō est ibi similitudinis cōuenientia. quodammō discrepantia. Ad illud vo qđ obijcit ad ɔfirmatōes dicti Orig. de auc̄te questionū vet. ⁊ no. testa. rn̄deri pōt q̄ Aug⁹. aliq̄n loquit s̄m opinionē p̄p̄iam. aliq̄n s̄m opinionem alienā. ⁊ ibi distinguebat mādata s̄m opionionē alienā nō s̄m suaȝ. Aliq̄bus aūt videt q̄ ille liber nō sit Aug⁹. p eo q̄ plura ibi dicunt que verbis bti Aug. repugnare videntur. qđ melius patet diligenter speculanti librū illum.
¶ Ad illđ qđ vltio obijcit q̄ deberēt scribi i trib⁹ ta- 59
bulis. dōm q̄ sicut in mandato de dilectōne dei ⁊ p̄ximi clauditur mandatum de dilectōne sui. sic in preceptis per que intelligitur homo ordinari ad deum ⁊ ad proximum clauditur ordinatio sui ad seipsum. ⁊ ideo non oportuit tabulas triplicari. sicut etiā nō oportuit triplicari mandata charitatis. Alia etiā est ratio. quia mandata distinguunt s̄m regulam iusticie. iusticia autem ad alterum ordinat. ⁊ ideo nō oportuit terciam tabulaȝ interuenire. s̄m quā insinuaretur ordinatio hominis ad p̄p̄iam p̄sonam.

¶ Distinctio. xxxviij. de distinctōne p̄ceptorum respectu obliquitatum eisdem oppositaruȝ. ⁊ agit primo de mendacio.

Ciendū tamen tria esse genera ⁊c̄. Supra egit magister de expositōne mandatorum. in hac vo parte intendit agere de obliquitatibus que illis mandatis opponunt ⁊ per illa p̄hibentur. Diuiditur autem pars ista in duas partes. in q̄ꝝ p̄ima determinat de mendacio. In scđa de periurio. ibi. videam⁹ nūc de piurio. P̄ia aūt ps in qua agit de mēdacio diuidit in ptes tres. In q̄ꝝ p̄ma determiat de speciebus ⁊ differentijs mendacij. In scđa determinat quid sit mendacium. ⁊ quid mentiri. ibi. Mentiri vo est. In tercia vo determinat de his q̄ ad mendaciū ɔsequunt. ibi. Illud etiā sciendū est q̄ in quibusdā reb⁹ ⁊c̄. P̄ima ps diuidit in duas ptes. In quaꝝ p̄ima ponit trimēbrē diuisiones mendacij. In scđa vo subiungit aliā diuisionē octo mēbroꝝ. ibi. Sciendū est etiā octo esse genera mēdacij. Silr̄ scđa ps principalis diuidit in duas. In quaꝝ p̄ima determiat mgr̄ quid sit mendaciū ⁊ q̄d mentiri s̄m rē. In scđa vo determiat q̄d sit s̄m vicij deformitatē. ibi. Qꝛ vo oē mendaciū sit pctm̄ ⁊c̄. Similiter tercia ps i duas diuidit. In quarū p̄ima ondit q̄ nō oīs deceptio est eq̄lis peccati. In scđa vo inq̄rit vtrū iacob mentitus fuerit. ibi. Solet etiā q̄ri de iacob ⁊c̄.

Di. xxxviij. Ponit trimembrē diuisionē mendacij. a

Aug. sup Job. Ciendū tn̄ tria esse genera mendacioꝝ. sūt eni mendacia q̄dam p salute vel ɔmodo alicuius nō malicia s̄ benignitate dicta. q̄liter obstetrices mentite sunt ⁊ raab. Est ⁊ aliud mendacij gen⁹ qđ fit ioco. qđ nō fallit. Scit eni cui dicit cā ioci dici. et h̄ duo genera mendacioꝝ nō sunt sine culpa. s̄ nō cū magna. Perfectis vo nō ɔuenit mentiri. nec etiā p tēpali vita alicui⁹. ne p corpe alteri⁹ aiam suā occidāt. Licet aūt eis verū tacere. s̄ nō falsum dicere. vt si q̄s nō vult hoīem ad mortē p̄dere. verū taceat. s̄ nō falsuȝ dicat. Tercium vo genus mendacij est qđ ex malignitate ⁊ duplicitate p̄dit cunctis valde cauendū. His videtur innui mendacia illa q̄ fiūt ioco vel p salute alicui⁹. im p̄fectis esse venialia pctā. p̄fectis vo illud qđ p cōmodo alteri⁹ dicit esse dānabile. qđ etiā de mēdacio ioco so putari pōt p̄cipue si iteret. De mendacio aūt obstetricū ⁊ raab q̄ fuerit veniale Aug. tradit dicens. Forsitan sicut obstetrices nō remūerate sunt q̄ mentite sit. s̄ q̄ infantes liberauerūt. ⁊ p̄pter hanc misc̄diaȝ veniale fuit pctm̄. nō tn̄ nullū. sic raab liberata est p̄pter liberatōnem exploratoꝝ p qua fuit veniale pctm̄. Sed nec putet quisq̧ in ceteris pctis si p̄pter liberatōȝ hominū fiāt ita posse ɔcedi veniaȝ. Multa eni mala destanda talē sequunt errorē. Possum⁹ eni ⁊ furādo alicui p̄desse si paup cui dat sentit ɔmodum. ⁊ diues cui tollit nō sentit incōmodū. Ita ⁊ adulterādo possum⁹ p̄desse si aliq̄ (nisi ad hoc ei ɔsentiat) appareat amando moritura. ⁊ si vixerit penitendo purgāda. nec ideo pctm̄ graue negabit tale adulterium.

De mēdacio obstetricum ⁊ raab

¶ Ponit aliā mendacij diuisionē octo mēbroꝝ. b

Augus. de octo generib⁹ mendaciorum. Sciendū est etiā octo esse genera mendacioꝝ vt aug. in li. de mendacio tradit. que diligenter notāda sunt. vt appareat qđ mendaciū sit veniale ⁊ q̄d dannabile. Primū capitale est mendaciū longeq̧ fugienduȝ qđ fit in doctrina religionis. Ad qđ nll'a causa quisq̄ debet adduci. Secundum qđ tale est vt nulli p̄sit. sed obsit alicui. Terciū qđ ita p̄dest alteri vt obsit alteri.

1 ¶ De mēdacio aūt obstetricū ⁊ Raab q̄ fuerit veniale ⁊c̄. Cōtra h̄ obijcit p illud qđ dicit Greg. in glo. sup. j. Exo. Benignitatis eaꝝ merces q̄ i eterna vita remūerari potēat. p culpā mēdacij i t̄renā recōpēsatiōnē ɔmutata est. s̄ nihil ɔmutat mercedeȝ eternā in tp̄alem nisi mortale pctm̄. ḡ vr̄ q̄ mortalr̄ peccauerūt. Item vr̄ q̄ h̄ ɔtradicat hiero. Greg. Hieronim⁹ ei dicit q̄ edificauit eis dn̄s domos sp̄uales. ḡ nō vr̄ q̄ retribuerit eis in pn̄ti. R̄ᵒ. dōm q̄ circa hoc est duplex mod⁹ dicēdi. Quidā voluīt dicē q̄ mendaciū obstetricum habuit dupliceȝ respectū. vicȝ ad vitā pueroꝝ. ⁊ ad vitā p̄p̄iam. mentiebāt eni p vtraq̧ seruāda. Et s̄m q̄ habuit respectū ad vitam puerorum sic erat ex pietate. s̄m autē q̄ habuit respectum ad seruandam vitā p̄p̄iam quā magis dilexerūt q̄ veritatē sic erat ex libidine. Et p̄imo mō erat pctm̄ veniale. q̄ erat mendaciū officiosum. Scđo mō erat pctm̄ mortale. q̄ p̄cedebat ex mala radice. vicȝ ex libidinoso amore vite p̄p̄ie. ⁊ eo tp̄e q̄ veritas ɔfitenda esset. ⁊ ideo hec culpa abstulit eis mercedē quā meruerāt ex pietate. quā p̄ius habuerāt seruando puulos ex timore dei. ⁊ s̄m hoc dicunt currere sanctoꝝ auc̄tes diuersas. Sed iste modus satis calūniabilis est. q̄ durū vr̄ dicere q̄ aliq̄s p seruanda p̄p̄ij corpis salute mortalr̄ peccet dicēdo aliquod mendacium leue. Alius modus dicendi est q̄ in ipsis obstetricibus duo est ɔsiderare. pietat̄ bn̄ficiuȝ p̄cedens. ⁊ mendaciū subsequēs. Et p̄mū fuit ex quadā n̄ali pietate. nec erat meritoriū s̄ disponebat ad meritū. Mendaciū vo subsequēs disponebat ad ɔtrariuȝ. ⁊ ideo pietas p̄cedens fuit tp̄aliter remūerata p̄pter mendaciū. nō q̄ mendaciū illud aufert vitā gr̄e p̄ius habite. s̄ q̄ ad gr̄am h̄ndam viā p̄duderet. qđ quideȝ bn̄ pōt facē pctm̄ veniale. Et h̄ est qđ vult Greg. dicē cū dicit. benignitat̄ eaꝝ merces q̄ in eterna vita remunerari poterat. poterat inq̄ nō potētia disposita ⁊ p̄pinq̄ s̄ potētia remota. Et ex h̄ pȝ q̄ nulla sit ɔtrouersia inter Greg. ⁊ Aug. ⁊ Hiero. quia nō vult dicere Hiero. q̄ obstetrices habuerūt domos sp̄uales p assecutōneȝ gratie. sed quodāmodo ad gr̄am p̄parate fuerūt p timorem ⁊ pietatem.

b Quartū sola mentiendi fallendiq; ꝛc. Contra hoc obijcit. videt enī ꝙ nullū tale sit mēdaciū. qz ſm ꝙ dicit Dyo. null⁹ opat ad malū aſpiciēs. Si ꝑ mentiri ꝛc ſe malus eſt. vī ꝙ null⁹ vnq; mentiat ſolūmō aſpiciens ad ipm mendaciū. Item libido eſt radix oīm malo⁹. ꝑ nō ſolū ꝓuenit quarto generi mēdaciū. ſ etiā omi mēdacio qđ ſit ex libidine. ꝑ penes ℔ nō oz aſſignari aliqđ genus mendaciꝫ. Item mendaciū qđ ſit ſola libidine mentiēdi nullū habet excuſatoriū. et pctm quanto min⁹ habet excuſationis tanto eſt ḡuius. ꝑ vī ꝙ illud mendaciū ſit primū et capitale iuꝫ oīa mendacia. ꝛ nō ſit ḡtum genus. Rn̄. ad ℔ dm̄ ē ꝙ mēdaciū illud dr̄ fieri ex libidine q̄ đdz bō mentiē ſolū vt placeat. Propē qđ nōn eſt ꝙ libido dupl⁹ dicit. Uno mō dicit libido improba voluntas. ſ ſic ē radix mortaliū ſ etiā venialiū. Hoc āt dupl⁹ pōt accipi. Aut coiter ꝓut querit finē in actu ꝓprio aut ꝓſiti. aut ſpāliter ꝓut in actu ꝓprio quieſcit. Primo quidē mō cois ē oīm pctō. Scđo vo mō ꝓnes ipam accipiē differentia mendaciꝫ qđ fit ex libidine. qđ inf nō dr̄ fieri qz pcedit ex mala volūtate. ſ qz bō in mentiēdo nō ḡrit aliud q̄ ſeipm oblectare in ipo mendacio. ꝛ bmōi min⁹ malū eſt q̄ illud q̄ intēdit alij. pdeſſe. ꝛ ideo medijs locuꝫ tenet inf mendaciorꝫ genera. Ad illud qđ ꝓ obijcit ꝙ null⁹ opat ad malū aſpiciens. dđ ꝙ in mēdacio duo ſunt. vicz veritaꝫ abſentia. et quedaꝫ ars ꝛ aſtutia. Et licet nō delectet ꝗs in abſentia veritaꝫ. ptingit tñ aliquē delectari in quadā arte ꝛ aſtutia mētiendi. ꝛ ℔ alio mō habet ſpēm boni. Et rōne illi⁹ dicit aug. ꝙ ſola mentiēdi libidine ptingit aliquē mētiri. Ad illud qđ obijcit ꝙ libido eſt radix oīm malo⁹. dm̄ ꝙ libido ibi ſumit large. ſ hic appropriat ad delectatōes q̄ hr̄ in ipſo actu mentiendi. q̄ quis finē in ſe ḡrit ꝛ nō in altero. q̄ ideo oſtruit ſpēm mēdacij. qm̄ in alijs ſpecibus mendaciꝫ bō nō tm̄ in ſe ſed etiā in alijs finē querit. Ad illud qđ obijcit ꝙ illud mēdaciū dr̄ eſſe maximū. dm̄ ꝙ ℔ nō eſt verū. qz magnitudo mēdacij attendit ſm maiorē obliquatōes intentōnis. magis autem obliquat q̄ in mendacio intēdit aliū offendere q̄ ſemetipm̄ delectare. ꝛ ideo ratio illa non valet.

c Mendaciū eſt vt ait Aug. falſa ſignificatio vocis cū intentōne fallendi. Obijcit ꝓtra ℔ q̄ abſtracti ꝛ cōcreti cadē eſt diffinitio. Sz mētiri pōt ꝗs ſine falſa vocis ſignificatōne ſm ꝙ p⁹ dicit mgr̄. vicz cū ꝗs intēdēs dicere falſum dicit verū. ꝑ iſta nō eſt recta diffinitio. Item ſicut mēdaciū ptingit eſſe in vbis. ita etiā ꝛ in factis. ꝑ nō tm̄ dz dici falſa vocis ſignificatio. ſed etiā falſa opis ſignificatio. Item vī ꝙ ꝑdicta notificatio non ꝓueniat oīm mēdacio. qz q̄ mētit mēdacio officioſo nō intēdit fallere ſ. pdeſſe. ꝛ q̄ etiā mentit mēdacio ioſoco nō intēdit niſi ſe delectare. ꝑ nō vī iſta diffinitio oīm mēdacio ꝓuenire. Rn̄. dm̄ qz ſicut tactū eſt in pcedentib⁹. ad ꝙplctū eſſe mēdacij duo ꝓcurrūt. vicz falſa vocis ſignificatio ſicut male. ꝛ fallendi intentio ſicut formale. ꝛ iō recte eſt aſſignata ꝑdicta notificatio mēdacij. Ad illud vo qđ obijcit ꝙ abſtracti ꝛ ꝓcreti cadez eſt diffinitio. dm̄ ꝙ mēdaciū ſicut ꝓ⁹tactū eſt nō tm̄ dicit ꝓpatōez ad mentiendē. ſed etiā ad ipam rez de q̄ fit ſermo. Mētiri vo. ꝙuie dicat ꝓpatōez ad ipm mētiendē. ꝛ iō plus claudit in ſe mēdaciū q̄ mētiri. nec ē idē oīno mētiri ꝛ mēdaciū dicē ſicut mgr̄ in lra dicit agte. Nec ſeq̄t ꝙ ſi aliqs mētit ꝙ dicit mēdaciū ſi. ꝙuie accipiat mēdaciū. niſi forte large accipiat mēdaciū ad mēdaciū ſm qđ vel ſimpl⁹. Ad illd qđ obijcit ꝙ mēdaciū nō ſolūmō eſt in vbis ſed etiā in fact. dm̄ ꝙ ꝛ ſi aliq̄ mō eſt in fact ſm ꝙ innuit Amb. ꝙuie tñ in vbis ē ſm ꝙ dicit Aug. Verba em̄ ſunt ꝙuie ſigna dictia mentē. ꝓceptū. ꝑ eo ꝙ ab interiori. procedūt. ꝛ volūtaric fortmanē. Et qm̄ mendaciū reſpectū dicit ad illud qđ eſt in mēte interi⁹. hinc eſt ꝙ. ꝙuie eſt in ſermonib⁹ ꝛ vocibus. ꝛ ꝑ falſam vocis ſignificatōes diffinit. licet ꝛ in alijs aliq̄ mō analogice ſ ꝑ pri⁹ ꝓueit mēdacio ꝓuicioſo. Jocoſo aūt ꝛ officioſo ꝓuenit quo dāmō ſi ꝑ poſteri⁹. Uñ vocabulū falleđi in notificatōne mendacij nō tm̄ importat recipe. ſed etiā falſum dicere. ꝛ ℔ eſt oīm mēdacio cōe ꝛ generale. Falſum em̄ dicē exteri⁹ quo dāmō fallē eſt. vñ bō id dicit qđ pōt boiez ad falſitatē reducē. ꝛ de iuccp ad falſitatē fallē ꝛ recipe.

Mentiri quid ſit.

Mentiri vo eſt loqui ꝓtra ℔ qđ aīo ſentit ꝗs. ſiue illud veruꝫ ſit ſiue nō. Dis ḡ qui loquit mendaciū mentit. quia loquit ꝓtra hoc qđ animo ſentit. i. volūtate fallendi. ſ nō oīnis q̄ mentit mendacium dicit. qz qđ verū eſt loquit aliquā mētiendo. ſic ecouerſo falſum dicēdo aliqñ verax ē. Uñ ait Aug. Nemo ſane mētiens iudicādus eſt q̄ dicit falſum qđ putat verū. qz quantū in ipo eſt nō fallit ipſe ſ fallit. Nō ḡ mendacij arguend⁹ eſt q̄ falſa incauto⁹ credit ac p veris hz. Potiuſq̄ ecōtrario ille mentit q̄ dicit verū qđ putat falſum. Quātum em̄ ad aīm ei⁹ attinet nō verū dicit. qz nō qđ ſentit dicit. Cuius verū inueniat eſſe qđ dicit. Nec ille liber eſt a mēdacio q̄ oze neſciēs loquit verū. ſciēs aūt volūtate mentit. Hic queri ſolet ſi iude⁹ dicat xp̄m eſſe deū. cū nō ita ſentiat aīo. vtrū loq̄tur mēdaciū: Non eſt mēdacium qđ dicit. qz licet alr teneat aīo. verū tñ eſt qđ dicit. ꝛ ideo non ē mēdaciū. Mentit tñ illud qđ verum eſt dicens.

Qđ de iudeo q̄ dicit xp̄m eē deum.

Quid ſit mendaciū ſm vicij deformitatem. d

Qz vo oīne mendaciū ſit pctm̄ Aug. inſinuat. Ubi inquit videt oīne mendaciū eſſe pctm̄. ſed multū intereſt quo aīo ꝛ de q̄bus reb⁹ quiſq; mentiatur. Non em̄ ſic peccat q̄ ꝓſulendi ꝛ qui nocendi volūtate mentit. Nec tñ nocet qui viatorem mentiendo in diuerſo itinere mittit. quantū qui viam vite mētiendo deſtruat. Porro oīne mendaciū ideo dm̄ eſt eſſe pctm̄. qz ℔ dz loq̄ hō quod aīo gerit. ſiue illō verū ſit. ſiue putet ꝛ nō ſit. Verba em̄ iō ſunt inſtituta nō vt p ea hoīes inuicē fallant. ſ p ea in alterius noticiā ſuas cogitatōnes ferāt. Uerbis ḡ vti ad falleciā. nō ad qđ ſunt inſtituta. pctm̄ eſt. Nec iō etiaꝫ vllū mendaciū putandū eſt nō eſſe pctm̄. qz poſſum⁹ alicui aliqñ. pdeſſe mentiendo. Poſſum⁹ em̄ vt pdictū eſt ꝛ amādo ꝛ furando ꝛ adulterādo. pdeſſe. Mendaciū ḡs nō tūc tñ eſſe poſſum⁹ dicere qñ aliqs ledit. Cū em̄ a ſciēte dicit falſum. mēdaciū eſt. ſiue quis ſiue nemo ledat. Ecce ex his ꝓſtat oīne mēdaciū eſſe pctm̄. Nō tñ de oīni mēdacio accipiendū ē illud pō. Perdes oīnis qui loquunt mendaciū. Nec illud. Os qđ mentit occidit aīam. Nec oē mendaciū iſto ꝓcepto phiberi vī. nec ꝓmiſſa deſcriptōne mēdaciū ioci includi.

Qz oīne mēdacium ſit pctm̄

Quare oē mendaciū ſit pctm̄.

Aug⁹. in ench. q̄ nō iō mēdaciū nō eſt pctm̄. qz nō. pdeſt. Pō. v. Sap̄. j.

Oſtendit q̄ nō oīnis deceptio eſt equalis pctō. e

Illud etiā ſciendum eſt q̄ in quibuſdam rebus magno malo. in quibuſdam paruo. in quibuſdam nullo falſimur. In quibus rebus nihil intereſt ad capeſcendum dei regnū vtrum credant an non. vel vtrum vera putent an falſa. ſiue ſint ſiue non. in his errare. i. aliud ꝓ alio putare. non arbitrandum eſt eſſe peccatū. vel ſi eſt. ē nimium atq; leuiſſimum. Et ſunt vera quedam q̄uis non videant. que niſi credant. ad vitam eternam nō pōt ꝓueniri. Et licet error maxima cura cauendus ſit. non modo in maioribus ſed etiam in minoribus rebus. nec niſi rerum ignorantia poſſit errari. non eſt tamen cōſequens vt ꝓtinuo erret quiſquis aliquid neſcit. Sed quiſq; ſe exiſtimat ſcire qđ neſcit. pro vero eū approbat falſum. qđ eſt erroꝛ ꝓpium. Uerūtamē in quare quiſq; erret intereſt plurimū. Sunt eniz que neſcire ſit melꝰ q̄ ſcire. Item nō nullis errare. pfuit aliqñ. ſed in via pedū nō in via moꝛ.

Ubi cū periculo errat vī nō.

Gen. xxvij.

Inquirit vtrum Jacob mentitus ſit. f

Solet etiam queri de Jacob qui ſe dixit eſſe Eſau alter animo ſentiens vtrum mentitus ſit: De hoc Aug. ait. Jacob qđ matre fecit autoꝛe vt falleret patrem. ſi diligenter attendatur videt non eſſe mendacium ſed myſterium. Intendebat em̄ matri obedire que per ſpiritum nouerat myſteriuꝫ. Et ideo ꝓpter familiare cōſiliū ſpiritusſancti qđ mater acceperat. a mendacio excuſatur Jacob.

Jacob qđ matre fecit autoꝛe vt falleꝛ patrem ꝛc. videt hoc nō habere veritatem. qz Jacob dixit falſuꝫ cū intentōne fallendi piem. intēdebat em̄ ſi ſignificare q̄ ipſe eſſet eſau. ḡ vī q̄ ſimpl⁹ fuit mendacium. ḡ vī q̄ ſimplicit fuerit mentit⁹. Item mendacium

est ita malũ q nullo modo põt fieri bonum. Nec p se nec p dispensatões aliquã. videt g q nullo spũssancti cõ
silio nec mentis impio potuit ipse iacob a mendacio excusari. R°. dõm q fm btm Ambro. et etiã aug. Jacob
vir simplex a mẽdacio excusat et qtum ad id qd dixit vbo. et qtum ad id qd fecit in facto. Verbo em dixit. et
facto simulauit se eẽ esau. Qtum ad id qd dixit vbo excusat. qr nõ intẽdebat prem fallere s dirigere. Nõ in-
tendebat etiã dicere se esse esau qtum ad psonã s qtum ad dignitatẽ primogeniture et bñdictionis quã sibi
a deo vendicauerat. Et hoc inq nõ ppria aucte. s mris impio et spũssancti psilio dicebat. Qui quidẽ spũssan-
ctus in vno et codẽ vocabulo multiplicẽ hz intelligentiã. Qtum etiam ad id qd fecit facto simulando se esse
Esau nõ peccauit. qr fm Ambro. factũ illud figurã pferebat futurox. Vñ pter pfiguratões et rectã intentio-
nem que dirigebat fm spũssancti inspiratõnem dicit Aug. Jacob nõ pmisisse mendaciũ. sed implesse mini-
sterium iuxta scripture testimoniũ. qd dicit eum virũ simplicẽ nõ dolosum. Ad illud qd primo obijcit q Ja-
cob prem suũ intendebat decipe rñdendum est p interemptões q falsum est sicut pri9 tactum est. qr nõ inten
debat dicere se esse esau qtum ad ppietatẽ psone. s qtum ad ppietatẽ bñdictõnis et primogeniture. Ad illd 7
qd obi q spũssanctus nõ põt dispensare de mẽdacio q nõ sit petm in spmsctm. dõm q illud veritatem hz qñ
mendaciũ vere et pprie mendaciũ est. s h mõ iacob mẽdax nõ fuit. qr qũis vnũ ptenderet. aliud tm pfigurabat. et
spũssanctus illud qd pfigurabat principalr intendebat. et rebecca pcipiẽs. et iacob obediens. cui9 signuz est q
ipse ysaac post bñdictõnem datam p spmsanctũ in extasi eleuatus. et intelligens futurox pfiguratõnes. post-
q etiam depbendit ipsum fuisse iacob. pfirmauit prius datam benedictõnem.

Ad intelligentiã hui9 ptis pñt sex breuiter q-
ri. Primo queritur vtrum essentiale sit men
dacio eẽ falsum. Scdo querit vtrũ eẽntiale
sit mẽdacio eẽ petm. Tercio qrit vtrũ mendaciũ sit
petm mortale rõne sui gener. Quarto vtrũ oẽ men-
daciũ sit petm mortale viris pfect. Quinto querit d
nũero mendaciox. Sexto et vltimo querit de gradi-
bus eorundem.

Questio. j. a

Utrũ essentiale sit mendacio esse falsum. Et q sic vi
d p p diffinitões mendacij. quã ponit aug. in li. de men
dacio. Mendaciũ inqt est falsa voc significatio cuz
intentõne fallẽdi. Si g diffinitio et ptes diffinitionis
sunt eẽntiales diffinito. g eẽntiale est mẽdacio eẽ fal-
sum. Itẽ hoc ipm vr p illud qd dicit aug. ptra mẽ-
daciũ. Sicut lux opponit tenebris. ita veritas oppo
nit mẽdacio. s tenebra eẽntialr loquẽdo ẽ puató lu-
cis. g mẽdaciũ ẽ priuató veritat. s veritat puatio est
falsitas. g a p. eẽ eẽntiale ẽ ipsi mẽdacio ẽ falsũ. Itẽ
sicut se hñt esse veracẽ et mendacez circa hoiem. sic se
hñt circa oones. s ista duo sunt incõpossibilia circa
eundẽ hoiez sil et semel. vicz ipm eẽ veracẽ et menda-
cem. g silr erũt incõpossibilia circa sermonẽ. g impos
sibile ẽ q idem fmo sit sil ver9 et mendax. Si g mẽda
ciũ nõ põt se ppati cũ veritate. vr q inseparabiliter ha
beat sibi annexã falsitatez. Item omẽ verũ fm q
hmõi est a veritate pma. s nullũ mendaciũ est a veri
tate prima. g nullũ mendaciũ est verũ. et est verũ vel
falsuz. g eẽntiale ẽ ipsi mẽdacio eẽ falsum. Scd p.
Aug. in li. de mẽdacio dicit q ille mẽtit q dicit veruz
qd putat eẽ falsuz. s q mentit mẽdaciũ dicit. g aliqs
dicẽdo verũ facit mendaciũ. nõ g omẽ mendaciũ ne-
cessario ẽ falsum. Itẽ sicut vbũ discordat ab intẽ-
tione cũ qs negat illud qd nouit. sic etiam discordat
qñ affirmat illud qd igrat et de q dubitat. s possibile
est aliquẽ affirmare aliqd veruz de q dubitat. ponat
g cũ sit possibile. s in tali affirmatõne discordat fmo
ab intentõe loquent. g est ibi viciũ et petm. s nõ ẽ ni-
si petm mẽdacij. g vr q aliqd sil possit esse verũ et tm
nihilominus ẽ mẽdaciũ. Itẽ si intentio ẽ recta totũ
est rectũ. g si intẽtio ẽ mẽdax totũ ẽ mendax. s aliqs
põt dicere dictũ verũ intentõne mẽtiendi. g possibi-
le est q aliqs dicẽdo veruz sit mẽdax. s nõ est mẽdax
nisi in illo dicto. g possibile ẽ dictũ verũ eẽ mẽdaciũ.
Item sicut se hz petm ad bonitatẽ. ita se hz mẽda
ciũ ad veritatẽ. s q facit aliqd bonũ opus mala intẽ
tione pmittit petm. g similiter qui dicit verũ fallen-
di intentõne incurrit mendaciũ. g idem qd prius.

Si tu dicas q mgr vr dicere in lra q possibile est ali
quẽ dicere veruz et mẽtiri. s nõ est possibile aliqd di-
ctum eẽ verũ et mendaciũ. silr vr esse oppõ in adie
cto. qr sicut se hz peccãs ad petm. sic se hz mẽtiẽs ad
mẽdaciũ. s omis peccãs petm pmittit. g omis men-
tiens mẽdacium dicit. g si veritas dicti nõ repugnat
actui mentiẽdi. nõ repugnat ratõni ipsi9 mendacij.
R°. ad pdictox intelligentiã est notandũ q dictũ 8
exteri9 platum pparat ad intentõez dicent et ad ip-
sam rem significatã. et fm hoc sortit dictũ illud rõez
duplic falsitat vel veritat. Nam p ppatiões ad rem
dicit ver9 sermo. p ppatõnes aũt ad intentões dicen
tis dr verax. Sic etiã falsitas duplex ẽ circa fmonẽ.
Nam p ppatõnem ad rem vicz cũ nõ est adequatio 9
rei et sermonis dr sermo falsus. p ppatõnez vo ad in
tentõnem dicent cum nõ est adequatio sermonis et
intentõnis dicit sermo fallax siue mendax. Qm igit 10
mendaciũ noiat ipm dictũ p ppatõnem ad rez. et ad
ipm dicentẽ. hinc est q ad pletam mẽdacij rõnẽ du
plex falsitas pcurrit. Una p ppatõnem ad rem. et al-
tera p ppatões ad intentõz loquẽtis. Et hãc duplicẽ
falsitatẽ tangit Aug. in diffinitõne mẽdacij cũ dicit.
Mendaciũ est falsa significatio vocis cũ intentione
fallendi. Prima aũt falsitas tenet in ipso mendacio
rõnez mãlis. Scda vo rõnez formalis. et ab illa scda
denoiat qs mẽdax. g pter hãc duplicẽ ppatões quã
importat ipm mẽdaciũ de rõne sui nois. necesse ẽ ad
ei9 pletã rõnem pcurrere pdictã duplicẽ diiaz falsi
tatis. Mentiri aũt dicit actũ p ppatões ad ipm lo-
quentẽ. Vñ ad hoc q aliqs dicat mentiri sufficit fal 11
sitas q pcurrit ex discordia vocis et intentõnis. Et h
pz ex ipsa diffinitõne vocabuli. qr mẽtiri est p mentẽ
ire. Contra aũt mentẽ vadit nõ solũ ille qui dicit fal-
sum scienter. sed etiam qui dicit verum qd putat es-
se falsum. Vñ minus importat cum dicimus aliquẽ
mentiri q quãdo dicimus aliquem dicere mendaci
um. Quis em intentio fallendi sufficiat ad h vt ali-
quis dicat mentiri. non tamen sufficit ad plenaz ra-
tionem mendacij fm q dicit magister in litera. et ma
nifeste apparet ex ipsa notificatõne Aug. et rationi-
bus ad primaz partem adductis. Ad illud quod 12
obijcit in ptrarium q ille mentit qui dicit veruz qd
putat esse falsum. iam pz responsio. quia plura re-
quirunt ad perfectam rationem mendacij q q ali-
quis dicat mentiri. Ad illd qd obi q sicut vbum 13
discordat ab intentõne in eo q asserit falsuz. ita etiã
in eo q asserit dubiũ et incertũ. dõm q et si sit ibi simi-

litudo qtuz ad discordiam intentõis. dissimilitudo
tamen est quãtum ad discordiam sermonis et rei. qr
cum asserit falsum sciẽter. non tm nõ discordat ser-
mo ab intentõe. sed etiam discordat a re. et ideo non
sequit q si in assertione falsi cogniti est mẽdacium.
14 q ppt hoc ẽ in assertõe veri incerti nisi fz quid. Ad
illd qd obi q intẽtio rectã totũ rectificat. et obliq totũ
falsificat. dd q et si intẽtio obliq totũ dictũ falsificet.
nõ tm falsificat fm oẽm respectum. sed fm respectuz
quem habet ad dicẽtem. et ille respectus non sufficit
15 ad mendacij rõem sicut tactuz est. Ad illud quod
obijcit q qui facit bonum mala intentõe committit
petm. g et c. dõm q bonũ mala intentõe factũ non est
simplr petm. sed petm illi qui facit. sicut cũ quis dat
elemosinam ex vana gloria. dare elemosynã non est
petm. sed illi qui mala intentõe hoc facit. sic et in p-
posito pt concedi. et ppterea ex hoc non habet q ve-
ritas simul stet cum eo qd est mendaciuz simplr siue
alicui. Aliter etiam posset dici q non est simile. quia
petm dicit puatõem bonitatis. bonitas aũt dicit or-
dinatõem in finem. que quidez habet esse mediante
recta intentõe. Et ideo recta intentõe sblata. cũ sim-
pliciter peat ordinatio. simplr iudicabit aliquid esse
petm. mendaciuz aũt dicit puatõem veritatis q qui-
dem non tm consistit in compatõne ipius sermonis
ad itentõem sed etiam ad ipam rem. Et p hoc patet
16 R° ad illud quod obijcit consequenter q quicunq
peccat petm cõmittit. g qui mentitur silr committit
mendacium. Non em est simile sicut iam visum est.
Esto tamen q ista conclusio concederet. q iste men
tiendo cõmitteret mendaciũ. non tamen sequeretur
q esset mendaciũ in se. immo est ibi quid et simplicit
sicut pus explanatum est. Unde solum illud dictum
in quo est falsitas p compatõem ad rem et intẽtõem
est mendaciũ simplr et complete. Illud vero in quo
est falsitas solum p compatõem ad intentionem. est
mendaciũ alicui et minus cõplete. Illud aũt in q est
falsitas p compatõem tm ad rem. est mendaciũ fm
quid et minime cõplete. Unde fere oẽs rõnes pmisse
et etiam consimiles in pcessu suo peccant fm quid et
simpliciter.

Questio. ij. b

Utrum essẽtiale sit mẽdatio esse petm. Et q sic vide
tur pmo aucte Aug. qui dicit sic. videt mihi omẽ ge
nus mendacij esse petm. Item Aug. in li. de men
dacio. aut non est credẽdum bonis. aut credẽduz est
eis quos credimus debere aliquãdo mentiri. quorũ
pmũ est pniciosũ. scdm stultum. restat g vt nũq mẽ-
tiãtur boni. Si g aliquis mentit. necẽ est inqtũ mẽ-
titur esse malum. g essentiale est ipi mendacõ eẽ pec
catum. Item Aug. ibidez. Quisqs aliquod gen9
mendacij petm non esse putauerit. semetipm turpit
decipit. g redit idem quod pus. Item hoc ipm vr
rõne. quia essentiale est ipi mendacõ esse puatõnem
veritatis. et respectu dei. et respectu itentõis. s vbicũ-
q est intentõis obliquitas ibi nccrio est culpa. g nec
rium est ipm mendaciũ esse petm. Item ois iniq
tas essẽtialiter loquẽdo est petm. vbicunq autez est
mẽdaciũ ibi dolositas. quia aliud dicit homo in cor-
de. aliud dicit ore. Ubi aũt dolositas est. ibi est iniq-
tas. g a pmo impossibile est aliquod mendaciũ non
esse petm. Item verba instituta sũt ad hoc q ho-
mo exprimat p illa illud qd mente gerit. sed quicũ-
q mentit vtitur verbis ad contrariuz eius ad quod
instituta sũt. et ois qui abutit re ad priũ ei9 ad qd in-
stituta est. nccrio illa abutit. et omis qui abutitur pec
cat. g ois qui dicit mendaciũ peccat. Sed cõtra hoc
obijcitur primo p exempla. quia geñ. xxij. Abraã cuz
intenderet puerũ immolare dixit se cuz puero reuer
surum ad suos. et ysaac de vxore sua dixit q soror ei9
esset Geñ. xxvj. Et de Joseph similiter habet exem-
plum Geñ. xlij. et xliiij. Si g facta patriarchax nar-
rat scriptura. non sicut reprehẽdenda sed sicut imitã
da. et ipi mentiti fuerũt. vr q mentiri possit aliqs si-
ne peccato. Item in scripturis pponũtur multe
locutões que fm intentõez littere false sunt. sicut pz
de eo quod dicit Judicũ. ix. q ierunt ligna ad ram
num et c. et disputãtes pponunt multa que sciunt esse
falsa. cum g sacra scriptura absq aliquo petõ fuerit
data et scripta et inspirata. et disputatio ad veritatem
inquirẽdam sit laudabilis et meritoria. videt q aliq
mẽdacia dici possint absq vlla culpa. g non est essẽ-
tiale ipi mendacõ esse petm. Itẽ fm q dicit Amb
non solũ est mendaciũ in verbis sed etiam in opibus
simulatis. sed facere pt aliquis opa simulata absq
aliquo peccato. Sicut fecit Josue q simulauit se fu-
gere ante habitatores Hai. et dauid qui simulauit se
stultuz ante regẽ Achis. Et iehu qui simulauit se cul
torem Baal. et isti non peccauerunt. sed potius com
mendãtur. g videtur pari rõne q possit fieri menda
cium in verbis sine peccato. Item maius malum
est homicidium et furtũ q sit mẽdacium. sed furtum
et homicidium bene pt fieri. nec est nccriũ semper eẽ
peccatũ. sicut patet de hijs qui occidunt aucte legis.
et furãtur tpe necessitatis. vel ex pcepto sicut filij isrl.
g videtur multofortius q mẽdacium aliquod possit
bene fieri. g non est essentiale ei esse petm. Item
mendacium quo quis mentitur primo est p mãda
tum scde tabule. sed in mãdatis scde tabule vt dicit
Berñ. potest dñs dispensare vt bene fiant. g et in ipo
mendacio. g non vr q essentiale sit ei esse peccatum.
Item possibile est q aliquis mentiat pter casti
tatem alterius conseruãdam quẽ diligit ex charita-
te. si g omne quod fit ex charitate fit bene et merito-
rie. et tale non est petm. g si possibile est mẽtiri ex cha
ritate. possibile est mendaciuz non esse petm. R°. 17
dõm q absq dubio omẽ mendaciũ est petm. et adeo
est ipi mendacõ essentiale esse petm. vt nullo pacto.
nullo fine. nulla dispensatõe. nec hũana nec diuina.
possit fieri bene. Et h Aug. dicit expsse. et nitit magi
ster pbare. et in hoc cõmuniter cõcordant doctores.
sed rõnẽ huius est difficile assignare. Et ad hoc pos-
sumus niti diuersimode. Una nãq ratõ reddi potest
ex pte eius contra quod est mendaciuz. Mendaciũ
em est contra veritatem. homicidium vero et furtuz
contra creaturam. Deus aũt contra suã veritatem
non potest facere. nec pt aliquis iuste contra diuinã
veritatem ire. qũis possit quãlibet creaturam alij p
voto sbijcere. et eam disponere et ordinare. Ideo licz
possibile sit dispensare in homicidio et furto. non tm
in mendacio. Sed hec ratio nõ videt sufficere. quia
non omne mẽdacium est contra veritatem in crea-
tura. Sicut em bonitas est creata et increata. ita etiã
et veritas. Et sicut deus est supra creatã bonitatem.
ita etiam est supra creatã veritatem. g sicut pt dispẽ
sare vt aliquis deserat aliquod bonũ creatum. ita tm
q nullum fiat piudiciũ sue bonitati. ita videt simili-
ter de veritate. Ideo ẽ alius modus dicendi q men-

dacium nullo modo potest bene fieri. nec aliquo fi-
ne. nec aliquo pcepto dispensatiuo. qr semp manet i
eo deordinatio. que quidem est ex discordia vocis et
intellectus. non sic aūt est repire in alijs. Nā diuinū
mandatū supueniens tollit deordinatōem illā que
est in homicidio ⁊ in furto. ideo magis adheret mali
cia ipi mendacio q̄ furto vł homicidio. Sed nec ad-
huc videt̄ h̄ sufficere. qm̄ si deus pt facē duos hoīes
discordare abinuicem sine peccato. sicut dicimus de
paulo ⁊ Barnaba. videt̄ q̄ similiter manēte intelle-
ctus ⁊ sermonis discordia possit ex dispēsatōe diuina
amoueri ois culpa. ⁊ ideo non videt̄ ratio sufficiēs
18 sumi ex pte discordie intentōis ⁊ sermōis. Et iđo ad
huc est tercius modus dđi q̄ dupliciter dicit̄ esse ali
quid malum. aut ex genere actus. vtpote cū act⁹ trāś
it sup mām indebitam. Aut ex malicia intentiōnis.
Cum aūt transit actus sup mām indebitam. hoc po
test esse dupliciter. vel respectu dei. vel respectu pxi-
mi. Si respectu dei. sic ē maluz in se ⁊ fm se. nec vllo
mō potest bene fieri. sicut est odire summū bonuz ⁊
blasphemare deum. Si respectu pximi. sic est nocu-
mentū inferre, primo in psona vel in rebus. sic ē ma
luz in se. ⁊ pt aliquo fine bene fieri. qr pt recta inten-
tio supuenire ex dispēsatōe. Cū aūt aliquid est malū
ex malicia intentōis. tunc siue sit respectu dei. siue re
spectu pximi. simplr malū est ⁊ nullo fine pt bene fie
ri. quia dicit priuatiōem debiti finis. Unde facē hoc
malū esse bonum. nihil aliud est facere q̄ aliquid sił
esse bonum ⁊ malū. Tale aūt est mendacium. Nam
mēdacium non solummō dicit maluz ex hoc q̄ act⁹
transit sup mām indebitam. sed etiam ex intentōe in
directa. Qm̄ ad esse mēdaciū ista duo concurrūt. vi
delicet. dicere falsū. ⁊ intentio fallendi. Et primuz est
malum in se ⁊ pt bene fieri ab eo qui ignorāter dicit
falsum. Rōne vero scđi est malum fm se. ⁊ nllo fine
pt bene fieri. nec circa ipm pt dispensari. Sicut nul-
lo modo pt bene fieri q̄ aliquis cognoscat alienā in-
tentōe adulterandi sine improbitate volūtat̄. Con-
cedende sūt igit̄ rōnes hoc ostēdentes q̄ essentiale ē
ipi mendatio esse pctm̄. ⁊ q̄ ipm mendaciū est malū
fm se sicut dicit Aug. qm̄ de rōne sui nominis indu
dit inordinatā intentōem sicut ostēsum est. Ad il-
19 lud quod obijcit̄ in contrariū p exempla ve. test. de
mendacō abrahe. ysaac. ⁊ Joseph. dđm q̄ null⁹ eorū
mentitus est. Nam ⁊ si abrahā vellet filium suū im-
molare. credebat tamen ex magnitudie fidei sue (sic
dicit apl's) q̄ dn̄s eum suscitaret. sciebat eī q̄ firma
erat pmissio qua ei dictuz fuerat. in ysaac vocabitur
20 tibi semen. Similiter nec ysaac mētitus fuerat. quia
rebecca soror erat ⁊ vxor. ⁊ dicendo ipam esse suam
sororē veritatē vtiq̄ n̄ tacuit. sed tamē falsitatez nō
21 dixit. Similiter etiam nec ioseph mētitus fuit. quia
verba illa non dicebat affirmādo sed potius tēptan
do. cum dicebat eos exploratores esse. Unde potius
intelligenda sūt interrogatiue q̄ affirmatiue. Quan
do aūt dixit se pitum in augurādi scientia. large acci
pitur verbū augurandi p futurorum puisiōe. Pre-
terea hoc ipm etiam interrogatiue dixit. potius exp-
mens famā ppli quam de hoc habebat q̄ sibi attri-
buere volēs famam illā. sic etiam ⁊ de cōsimilib⁹ vi-
22 dēdum est. Ad illud quod obijcit̄ de locutōib⁹ po
sitis in scriptura. dđz q̄ ea que transsūptiue dicūtur
referunt̄ ad pn̄tem intellectum. ⁊ p illo intelligūtur.
⁊ qm̄ p illo habent veritatez. nullū est ibi mendaciū.

Et hoc est qđ dicit Aug. in li. de mendacio. quicqđ fi
guratiue fit aut dicit̄ non est mēdacium. ois eī enū
ciatio ad id quod enūciat referēda est. Omne autez
figuratiue factum aut dictum enunciat ⁊ significat
eis quibus intelligēdum platum est. ⁊ sic nulluz est
ibi mēdacium. quia non enunciātur p intellectu p-
mo sed p scđo qui ver⁹ est. Sic nec in disputatōe est 25
mendaciū cum pponūtur aliqua falsa ad hoc q̄ p il-
la deducat homo ad maius falsum. ⁊ deducendo ad
maius falsum reducat ad veruz. In disputatiōibus
eī ppositōes magis sunt dubie q̄ veritatis assertio-
nes. nisi forte in doctrinalibus disputatōibus in qui
bus oportet discētem credere. vbi sola vera pponū-
tur. pbant̄. ⁊ supponūtur. Ad illud quod obijcit̄ 24
de simulatōe in facto. dđm q̄ est simulatio cautele. i-
structōnis. ⁊ duplicitatis. Simulatio cautele fuit in
iehu cuz finxit se cultorem baal. ⁊ dauid qui finxit se
stultum. Simulatō vero doctrine fuit in xpo cū fin-
xit se longius ire. sicut dicit̄ luce vlt. in quo erudiuit
discipulos in officio hospitalitatis quo coegerūt illū
apud se manere. p quod meruerūt illum cognoscere
Simulatio vero duplicitat̄ est in hypocritis. qui in
signo exteriori ostēdunt se esse bonos. ⁊ interi⁹ replē
tur malicia. Prime due simulatōes non tenēt rōem
mendacij. sed tercia rōnē mendacij tenet. ⁊ illa nō est
sine peccato. Preterea non est simile de verbo ⁊ fa-
cto. quia factum nō est pncipaliter institutū ad signi
ficādum mentis conceptū. Sermo aūt ad hoc insti-
tus est vt sit nuncius ⁊ interpres ipius mentis. ⁊ vt
homo significet alteri quod est apud se. ⁊ vt astruat̄
veritas apud audiētem que est apud loquētem. ⁊ iō
q̄ ad aliud vtitur ipo sermone. abutit̄. ⁊ incurrit pec
catū mendacij. non sic aūt est semp ex pte facti. Ad 25
illud quod obijcit̄ q̄ maius pctm̄ est furtum ⁊ homi
cidium q̄ mendaciū. dđm q̄ q̄uis grauius pctm̄ sit
vtrūq̄ eorū quādo fit mala intentōe ⁊ malo fine. qr
tamen contingit illa a malo fine separi. ideo possunt
bene fieri. non sic aūt est in mendacio repire. quia de
ipi⁹ nominis rōne nominat intētionis obliquatōez.
Ad illud quod obijcit̄ q̄ est contra mādatum se- 26
cunde tabule. dđm q̄ in mādatis scđe tabule q̄tum
ad actum contingit bene deum dispēsare. sed q̄tum
ad deordinatōem intentōis nunq̄. vt aliquis excuse
tur a peccato pter diuū pceptum manēte intentiōe
deordinata. Ad illđ quod obijcit̄ de eo qui ex cha 27
ritate intuetur ad mentiēdum. dđm q̄ charitas pre-
supponit veritatem. vnde ad nihil mouet quod ve-
ritati repugnat. veritati dico ex pte anime. Unde dic
Bern. q̄ ad hoc q̄ op⁹ sit laudabile necesse est q̄ sit
charitas in intentōe. ⁊ veritas in electōe. Et quia ve
ritas non seruat̄ in platōe mendacij. hinc est q̄ men
dacium ex charitate non pt dici. Sicut eī ex chari-
tate non pt sciēter cōmitti malum. quod quidē ma-
neat malum vt inde eueniat bonum. sic etiam nō pt
ex charitate dici falsū vt inde seq̄t̄ verū aut bonum.
Et ē sīle. qm̄ sic vis intpretatia deseruit intellectie. sic
vis electia affectie. ⁊ sicut finis affectiue est bonum.
ita finis intellectiue est verum. Sicut ḡ nulluz opus
pt ex charitate fieri nisi quis intēdat bonum. ⁊ illud
opus sit ordinabile ad bonum. sic etiam nullus ser-
mo pt ex charitate pferri. nisi in illius sermonis pla
tione pmo intēdatur veruz. Et quia mēdaciuz ordi-
natum est ad contrariū veri. videlicet ad indicādum
falsum ex ipa intentōe pferentis. ideo non potest fie

ri ex charitate nec meritorie. sed semp male. ⁊ hec rō.
tacta fuit in ipa respōsione facta ad qōem.

Questio. iij. c

Utrum mendacium sit pctm̄ mortale rōne sui gene
ris. Et q̄ sic videtur pmo per illud quod dicit̄ in ps.
Perdes oēs q̄ loquūt̄ mēdaciū. Glo. pl⁹ ē pdē q̄ odi
re. ḡ ds neminē odit nisi pp̄ pctm̄ mortłe. ḡ oē mēda
ciū ē pctm̄ mortale. Itē Sapie pmo. Os qđ mētit̄
occidit aīam. quod verbū tractās Augu. dicit in lib.
de conflictu viciorum ⁊ virtutum. nec officioso men
dacio. nec simplici verbo oportet quemq̄ decipē. qr
quōlibet mētiatur quis occidit aīam. sed nō occidit
aliquis nisi p mortale pctm̄. ḡ quōcunq̄ mētiat̄ ali-
quis peccat mortaliter. Itez super illud. Perdes
omnes qui loquūtur mēdacium. Glo. Si quis non
vult hominē ad mortem pdere. verum taceat. sed nō
falsū dicat. ne p corpe alteri⁹ aīaz suā occidat. ḡ nllū
mēdaciū ē leui⁹ pctm̄ q̄ mēdaciū officiosū. ḡ si illđ oc
cidit aīam. ḡ ⁊ omne aliud. Cum igit̄ anima nō occi
datur nisi per mortale pctm̄. videtur ⁊c. Item h̄-
ipm ostēditur rōne. Quod est contrariū veritati ⁊ ci-
us pempto. est pctm̄ mortale. sed omne mēdaciū re-
pugnat veritati. sicut fornicatio castitati. ḡ sicut for-
nicatō est pctm̄ mortale de rōne sui generis. ita ⁊ mē
dacium. Itē omis qui facit contra cōsciētiam edi
ficat ad gehēnam. Sed ois mētiens contra consciē-
tiam loquitur. quia dicit falsuz cū intentōe fallendi.
ḡ pferens mēdacium edificat ad gehēnam. sed non
dicit̄ homo edificare ad gehēnaz nisi p pctm̄ morta
le. ḡ ⁊c. Item omne pctm̄ in quo est plenus consē
sus ⁊ fit ex certa scientia ē pctm̄ mortale. quia in pec
cato in quo est plenus consēsus supior portio rōnis
māducat. pctm̄ aūt qđ est ex certa sciētia est pctm̄ in
spm̄ sāctum quod est grauissimuz. Cum ḡ omne mē
dacium de rōne sui generis sit peccatuz ex certa sciē
tia ⁊ in quo est plen⁹ consēsus. videtur q̄ omne mē-
daciuz sit pctm̄ mortale. Sed contra. glo. super. j.
Exođ. Infirmis mentiri concedit̄. sed nullū morta-
le alicui cōcedit̄. ḡ mendacium non est mortale pec-
catum. Item Grego. loquens de mendacio obste
tricū dicit. hoc peccati genus facili credimus relaxa-
ri. sed peccatū quod facile relaxatur est in genere ve-
nialis. ḡ ⁊c. Item nihil est peccatum mortale nisi
vbi libido interuenit vel contēptus. sed mendaciuz
officiosum de sui rōne non dicit libidinem nec contē
ptum. ḡ non videtur q̄ sit mortale peccatū. Itez
cum quis loquitur cum pximo suo dicēdo ei fabulā
non facit contra aliquaz phibitiōem. ḡ non videtur
q̄ peccet mortaliter. sed mētitur mendacio iocoso. ḡ
28 non omne mendaciū est peccatū mortale. R° dđz
q̄ absq̄ dubio non omne mendacium est peccatum
mortale. immo inq̄tum est de rōne sui generis indif
ferens est peccatū ⁊ ad mortale ⁊ ad veniale. Et ra-
tio huius est. quia lingua posita est in lubrico. ⁊ facili
us est loqui q̄ facere. ideo nō semp ponderatur act⁹
lingue nec ponderari potest faciliter. pter quod di
Jac. iij. Qui non offendit in verbo hic pfectus ē vir.
pter quod etiam peccatū mendacij non est genera
29 liter mortale. Sed mortale fit rōne mãe circa quaz.
⁊ rōe ptēptus. ⁊ rōne nocumēti. ⁊ etiā rōne libidinis
mentiendi. que faciunt mēdacium esse pniciosum et
mortale peccatū. ⁊ quia h̄ non semp pcurrunt ad cē
mendacij. ideo potest esse aliquādo veniale. aliquan
do mortale. sicut ostēdunt rōnes ad hāc ptem indu-

cte. Ad illud quod obijcitur de aucte ps. q̄ omnes 30
pdunt̄ qui loquūtur mendacium. dđm q̄ sicut glo.
exponit non intelligitur hoc dictum de mēdacio ge-
neraliter. sed fm driaz mendacij pniciosi. Unde di-
stributio illa non fertur ad ipm mendacium sed ad
psonas mentiētes illo genere mendacij. Ideo et in
pcessū illo est fallacia figure dictionis. pter cōmu-
tatōem suppositōnis eius quod dico mendaciuz. qr
fit pcessus a determinata ad confusā. Ad illđ qđ 31
obijcitur đ aucte Sapie dici potest q̄ simili aucta
illa non intelligitur de quolibet mendacio sed đ mē
dacio pnicioso. Et si obijciat̄ q̄ Aug. exponit q̄ qui
cunq̄ mentitur occidit aīam. dđm q̄ nec ibi intēdit
Aug. distribuere p omnibus differētijs mendacij. sz
intelligens de mendacio pnicioso quod est in doctri
na religionis dicit q̄ nullo pacto. nllo fine potest q̄s
mentiri q̄n occidat aīam. ⁊ illud melius potest colli
gi ex litera sequenti. Ad illud quod obijcitur q̄ ho 32
mo non debet mentiri p salute alterius ne aīam suā
occidat. potest dici q̄ verbū illud solūmodo ad pfe-
ctos se extendit. De quibus loquitur Aug. in origi.
vnde glo. illa sūpta est. Posset etiā dici q̄ verbuz h̄
dictum est consultorie. quia homo non tenetur men
tiri p aliquo. nec tenetur aīam suam ledere p salute
alterius corporali. Quoniā ḡ qđlibet mendaciuz et
si nō inducat mortē. quia tamē peccatū est. ad mor-
tē disponit ideo consulit vt non mentiatur p salute
alterius corporis seruandi. ⁊ sic ex hoc non habetur
q̄ oīe mendacium sit mortale peccatum. sed q̄ est
mortale peccatū vel ad illud preparat. Ad illđ qđ 33
obijcitur q̄ omne mendaciū est pemptorium virtu-
tuꝫ veritatis. dđ q̄ virtus veritatis potius est volū-
tas dicendi verum cū oportet et expedit. q̄ sit conti
nua enūciatio veri. Quāuis aūt platio ipius mēda-
cij repugnet actui dđi verum. tamen non repugnat
ipi veritati qua quis refugit mendaciū pniciosum.
Nec est sīle de fornicatione respectu castitatis. qm̄
actus ille vniuersaliter est phibitus. non sic aūt om-
nis differentia mēdacij. ⁊ hoc est pter lubricuz ipi-
us lingue. Unde quedā sunt mēdacia exteriora que
non opponūtur ipi veritati virtuti. sicut peccata ve
nialia. ⁊ sicut primi mot̄ castitati. Quedā vero op-
ponūt̄ sicut peccata mortalia ⁊ ista phibet̄ in q̄nto
mādato. in q̄ dic mgr̄ mēdaciū ⁊ piuriū phiberi Ad 34
illud quod obijcitur q̄ qui facit cōtra psciētiaz edifi-
ficat ad gehennaz. dđ. q̄ cōscientia aliquid dictat re-
fugiendū sicut contrariū iusticie. aliquid sicut quod
facit aliq̄ modo a iusticia declinare. Qui primo mo-
do facit contra dictamen consciētie peccat mortalit̄
pter contēptū interuenientē. ⁊ ille edificat ad gehē
nā. Qui vo scđo mō. nō edificat ad gehēnā. nec pprie
dicit̄ facere ꝯ psciētiā ḡ pter psciētiā. Et primo mo-
do sunt contra consciencia mendacia pniciosa. secū-
do modo alia. Consciētia eī non dictat oia menda
dacia equaliter esse vitanda sed quedā. sicut morta-
lia. quedā non sicut venialia. Et si tu obijcias q̄ ois
mentiens quocunq̄ genere mendacij mentiat̄. sp di
cit directe contrariū ei quod consciētia dictat. dđ. q̄
conscientia dictat de aliquo quod sit verū. ⁊ de aliq̄
q̄ non sit dđ. vel eius contrariū. Et cū quis pfert fal
sū scienter. ⁊ si directe faciat contra consciētiā que
dictat aliquid esse verū. non tamen facit contra con
sciencia illā que dictat aliquid non esse dicendū. Et
q̄tum ad scđm dictamen consciētie quod dirigit in

agendo pēsatur quātitas peccati.nō q̄tū ad iudi-
35 ciū conscientie quod regit in cognoscendis. ¶Ad il-
lud quod obijcit q̄ in om̄i mendacio supior pars rō
nis comedit ꝛ certa sciētia concurrit. dōm q̄ sicut
ij.li.fuit determinatū manducatio supioris portōis
facit pctm̄ mortale solū in hijs quorū actus sūt sim-
pliciter et vliter ꝓhibiti.sicut in peccato carnis. hoc
aūt locum non habet in peccato mendacij. Similit
non om̄e pctm̄ quod fit ex certa sciētia fit in spm̄san-
ctum.sed illud in quo cum certa sciētia concurrit ip-
36 sa malicia.Et si tu obijcias q̄ omne mendaciū impu
gnat veritatem agnitā q̄ est vna spēs peccati in spm̄
sctū.dō q̄ n̄ qlīscūq; veritatis ipugnatō. nec qlīscū
q; ipugnatō ē pctm̄ i spm̄sctū.sed ipugnatō veritatꝭ
ſm pietatem.ꝛ vlterius impugnatio que est cū qua-
dam ꝓteruitate ꝛ mentis obfirmatōe.quam non est
in quolibet mendacio repire. Et ideo ex hoc non po
test cōcludi q̄ om̄e mendacium sit pctm̄ i spm̄sctū.
nec etiā q̄ vliter sit pctm̄ mortale.

Questio.iiij. d

Utrum om̄e mendaciū sit mortale viris ꝑfectis: Et
q̄ sic videt primo sup illud ps̄. Perdes oēs ꝛc.Glo.
Perfectis oino mentiri non conuenit Sed hoc non
dicit nisi quia alterius generis pctm̄ est ꝑfectis ꝛ im
ꝑfectis.quod em̄ oino non licꝫ iudicat esse mortale.
g̃ ꝛc. ¶Item Aug. de mendacio.q̄ inquit diligit
ꝓximū tanq̄ seipm̄.cui vt prestet tpalem vitam per-
dit eternam.loquitur de ꝑfectis.g̃ videt q̄ ꝓ mēda
cio officioso ꝑdit perfectus eternam vitam.g̃ peccat
mortaliter ¶Item Aug.tractans illud ꝓuer.xxix.
ſm transl.lxx.Uerbum suscipiens filius a ꝑditōe lon
ge aberit. ꝛ nihil falsi ex ore ei9 ꝓcedit. hoc exponēs
Aug.dicit sic. Filius suscipiens ꝑ grām verbū eter-
num.tam clausum sibi deputat ad subueniēdum ho-
mini per mendacium.q̄ si ꝑ stuprum transire coga
tur.Si g̃ per stuprum transire est mortale pctm̄. vi-
detur q̄ filijs supne irl̄m mentiri ꝓpter salutem alicu
ius sit mortale pctm̄ ¶Item nulli credēdum est si
viris ꝑfectis non credit.sed si viri ꝑfecti mentirētur
eis non esset credēdum. Si aūt nulli credit perit fi-
des in terra. g̃ mendacium ꝑfectoꝝ fidē tollit ꝛ eua
cuat per quā regūtur hoies ꝛ regnāt.Si igit talis fi
des auferri nō pt sine mortali culpa.videt q̄ viri ꝑ-
fecti in qualibet spē mendacij incurrāt reatū mortal'
peccati ¶ Sed ꝯ.circūstācia non aggrauat pctm̄ i-
infinitum.si g̃ status ꝑfectōis est circumstātia ex pte
ꝑsōe.n̄ aggrauabit pctm̄ i infinitū.sꝫ mortale excedit
veniale i infinitū.g̃ qd̄ erit veniale in imꝑfecto.n̄ erit
mortale i ꝑfecto ¶Itē n̄ mētiri om̄i genere mēdacij
aut est consilium.aut est p̄ceptum. Si p̄ceptuꝫ.ergo
cum ad p̄ceptum oēs obligētur. oēs qui mentiūtur
peccant mortaliter quod supra improbatū est.Si cō
silium.sed ad consilia nemo tenet nisi ex voto.g̃ cuꝫ
viri ꝑfecti illud non vouerūt. videt q̄ nec mortalit
peccent in quolibet genere mendacij ¶Item si mē-
dacium generaliter repugnat charitati ꝑfecte.aut er
go inq̄ntum est charitas.aut inq̄tum est ꝑfecta. Si
inq̄tum ē charitas .g̃ cuilibꝫ charitati.g̃ quilibꝫ pec
caret mortaliter.Si inq̄tum ꝑfecta.g̃ videt q̄ ꝑ mē
dacium non cadat vir ꝑfectus a charitate sed solū a
ꝑfectione.igit nō peccat mortaliter ꝑ quodcūq; mē-
daciū ¶Itē vir ꝑfectus in verbo ocioso.in motu ire.
ꝛ in motibus carnis. ꝛ in alijs que sūt venialia ꝺ rōe
sui generis non dicit peccare mortaliter.g̃ pari rōne
nec in mendacio ocioso ꝛ officioso.cū de rōne sui ge
neris sint venialia ¶ Rn̄.ad p̄dictorum intelligētiā 37
est notādum q̄ circa hoc est triplex modus dicendi.
Quidā nāq; dicere voluerūt q̄ mendacia illa q̄ sunt
venialia imꝑfectis.sunt etiaꝫ venialia ꝑfectis viris.
sed tamen quia ꝑfecti minorē habēt ꝓnitatē ad mē-
dacium q̄ imꝑfecti.hinc est q̄ grauius peccant. Uñ
Aug.non vult ostendere vt dicūt q̄ omne mēdaciū
sit mortale pctm̄ ꝑfectis.sed q̄ cū nullū mendacium
possit bene fieri.magis tū indecēs est ꝛ incōueniens
circa ꝑfectos q̄ circa imꝑfectos.non quia ipe ꝑfect9
ꝓpter quodcūq; pctm̄ aiaꝫ suā occidat ꝛ mereat ire
in ꝑditōem.sed quia ex hoc ipō dū minus adheret ve
ritati.approximat iniquitati.ꝛ disponit se ad lapsuꝫ
ꝛ p̄cipiciū.Sed qm̄ verba Aug.expss̄e videtur ptē
dere q̄ piculosum sit viris ꝑfectis mentiri.Dicit eni
in glo.sup illud ꝑdes oēs qui loquūtur mēdaciuꝫ.q̄
ꝑfectis non ꝯuenit mētiri. nec etiā ꝓ tpali vita alicu
ius seruanda.Et post sbdit.q̄ ꝑfectus ſłm nō dicat.
ne ꝓ vita alterius aiam suā occidat.Et sic videt ex-
pss̄e dicere q̄ mendaciū officiosū sit viris ꝑfecꝭ mor-
tale ¶Ideo videtur aliter esse dōm.q̄ est ꝑfectō re 38
ti siue religionis.ꝛ ꝑfectio veritatis per quaꝫ ꝑfecte
adheret homo sūme veritati ꝛ bonitati ꝑ intellectuꝫ
ꝛ affectum ꝓut possibile est in via.ꝛ ista dicit ꝑfectō
tranquillitatis.De p̄mis ꝑfectis nō intelligit Aug.
sed de scd̄is.Illi etiam ꝑfecti ꝓ eo q̄ maxime adhe-
rēt sūme veritati nō habēt ꝓnitatē ad mentiēdū.ꝛ iō
cū mentiūtur non excusātur.sed interuenit veritatis
contēptus. ꝛ est eis qualecūq; mēdaciū deliberatiē
dictū mortale pctm̄.Et ponit exemplū de hoie p̄mo 39
qui in statu innocētie ꝓpter trāquillitatē quā habe-
bat nō poterat peccare venialiter.quia nulla erat in
ipso ꝓnitas infirmitatis ipm̄ excusās vt in peccato
suo diceret esse dignus venia vł tpali pena. Sed illō
adhuc calūniabl'e est.q2 paucissimos aut nullos ē re
pire in ista charitatis ꝑfectione. Preterea q̄tūcūq;
sit aliquis ꝑfectus ꝑfectōe trāquillitatis. si dicat ali-
qd̄ verbū ociosū non peccat mortaliter. Et iteruꝫ q2
q̄nto hō est maioris ꝑfectōis in vita p̄senti. tāto ma
ioris est pietatꝭ. ꝛ q̄nto maioris pietatis. tāto ꝓnior
ē ad subueniēdū aliene saluti corꝑali vel spūali ꝑ falsi
tatē verbi sui. videt q̄ hoc mēdatiū debeat incliare
ex ipa pietate ꝛ dulcedine.sicut videm9 q̄ magis ꝓ-
nus ē pater ad mētiēdū ꝓ salute filij q̄ ꝓ salute vni-
us extranei.Esto etiā q̄ nulla sit ꝓnitas.cū menda-
ciū iocosū ꝛ officiosū non sit ꝓhibitū.si aliq̄s ad h̄ se
nō astrinxerit ꝑ votū.q̄tūcunq; sit ꝑfectus nō videt
q̄ icurrat mortale pctm̄.Et ꝓpterea ē terci9 mod9 dōi 40
q̄ ad aliq̄d obligat hō spālit p̄ alios.vel rōe voti e-
missi.vł rōe officij cōmissi.vł rōe scādali alios iuitātꝭ
vł rōe ꝯsciētie dictātis.Si g̃ dicamus viros ꝑfectos
obligari ad non mentiēdum aliquo genere peccati.
cū hoc nō sit ex p̄cepto.nec ex officio cōmisso.nec ex
voto.erit ꝓpter scādalū ꝛ ꝯsciētie vinculū. Propter 41
quod nota q̄ quidā sūt ꝑfecti publici. q̄dā sūt ꝑfecti
occulti. Uiris publice ꝑfectis adhibet fides tāq̄ cō
seruatoribus veritatis.ꝛ qm̄ mendaciū dephēsū fac
vt hō alteri nō credat.si viri ꝑfecti mētirent. iaꝫ nec
ipis crederet nec aliquib9.ꝛ magnū ipi veritati fie-
ret p̄iudiciū.et daret alijs occasio scādali.ꝛ iō tales
viri ꝑfecti debēt habere ꝯsciētiā q̄ ꝓ nulla re dicant
ſłm sciēter.quādo g̃ dicūt peccāt mortaliter.tū quia
faciūt ꝯtra ꝯscīe dictamē.tū etiaꝫ q2 alios scādalisāt

actiue. Non sic aūt hoies scandalizātur de hijs q̄ sūt
imꝑfecti.vel etiā de ꝑfectis occultis. ideo tales non
sic obligātur ad om̄e mendaciū vitādum.Et est exē-
plū huius.quia si quis impugnaret fideꝫ .licitū esset
imꝑfectis fugere ꝛ latere.sed viri ꝑfecti tenētur stare
ꝛ libere ꝯfiteri.ne ꝑ ipoꝝ fugā ꝛ latitatōem ppl's in-
firmus cadat a fide. vnde conscientia debet eis hoc
rōnabiliter dictare. Potest igit ꝓcedi ſm Aug. q̄ vi
ris ꝑfectis quorum ꝑfectio publica est. mendacium
quātūcunq; ꝑuū imputat in mortale pctm̄.qm̄ ꝓpt
scandalū vitādum dictare debet eis ꝯsciētia nullate
nus esse mētiēdum.ne faciāt veritatem venire in cō
tēptum.Et hoc videt sensisse Aug.qui fuit p̄cipuus
veritatis amator.ꝛ ois vir qui veritatem amat vehe
mēter odit mendaciū.Unde dicit Eccli. Potior est
fur q̄ assiduitas viri mendacis.Unde ꝛ auctes ꝛ rō
42 nes ad hāc ptem inducte concedēde sūt. ¶Ad illud
vero quod p̄mo obijcit in contrariū.q̄ circumstātia
nō aggrauat pctm̄ in infinitū.dōm q̄ illud est veruꝫ
quātum est de se.sed vbi aliqua circūstātia introdu-
cit scandalū alienum ꝛ conscientie vinculum ꝑ cōse-
quens mutat peccati genus. et facit esse mortale qd̄
alias esset veniale.Uinculū em̄ ꝯsciētie etiā in indif-
ferētibus facit alios peccare mortaliter.q̄nto magis
43 in hijs q̄ dictat rōnabiliter. ¶Ad illud quod obijcit
q̄ non mentiri om̄i genere mendacij aut est consiliū
aut est p̄ceptum.ꝛc.dōm q̄ q̄ntum ad quedaꝫ gene-
ra menacij ꝓhibitum est.q̄tum ad aliqua non est ꝓ-
prie ꝓhibitum sed cohibitum.Uenialia em̄ non di-
cunt ꝓhibita sed cohibita.scilicꝫ q̄ ex diuino p̄cepto
non sūt oino ꝓhibita (quia p̄ceptum respicit oēs) ex
ꝯsciētie vinculo et scandalo quod respicit spāles ꝑ-
sonas efficiūtur ꝓhibita.Et sic intelligēduꝫ est se ha-
44 bere in pte ista. ¶Ad illud quod obijcit q̄ menda-
cium aut repugnat charitati simpliciter aut charita-
ti ꝑfecte. dōm q̄ mendaciū repugnat vtriq;. Repu-
gnat em̄ charitati rōne ꝑfectōnis supaddite.qm̄ ipa
ꝑfectio viri iusti alijs manifesta.introducit occasio-
naliter scandalū ꝛ conscientie vinculum.ꝛ ꝑ ꝯn̄s pec
catum.quod non tm̄ tollit ꝑfectiōem sed etiā ipsam
45 charitatem . ¶Ad illud quod obijcit q̄ vir ꝑfectus
non peccat in verbo ocioso. nec in p̄mis motib9. sic
nec alius imꝑfectus.dōm q̄ non est simile.q2 ex ali-
is venialibus peccatis non ita orit scandalū. nec ita
veritas venit in contēptum sicut de mēdacio si repi-
atur circa virū ꝑfectū.ſm q̄ supius est explanatum.
Hec aūt sunt dicta de mendacio sꝫ q̄ verba bti aug.
p̄tendunt.qui ꝓpter magnū veritatꝭ zelū maxime de
testatus est mendaciū ab oibus excludere.saltē a vi-
ris ꝑfectis. ꝛ cū non possꝫ mendaciū ab oibus exclu
dere. saltem a viris ꝑfectis voluit elongare vt veri-
tas in aliquibus inueniret solidā sedem. Et ꝓpterea
si quis vellet intelligere q̄ mendaciū quod est alijs
veniale non sit viris ꝑfectis mortale.poterit ad ver-
ba Aug.respondere intelligēdo ꝑ ea mendaciū sem-
per esse indecens ꝛ malū viris ꝑfectis.qm̄ mentien-
do disponūt se et alios ad malū. non aūt q̄ semp sit
eis mortale pctm̄. ꝛ ꝑ hoc declinari possunt oēs rōes
adducte ad oppositū. Quicquid aūt horū verū sit.
viro tamen qui ꝑfectōem ꝓfitet sūmope cauēdū est
omne mendacium.

Questio.v. c

De ipius mendacij diuisione.diuidit em̄ Aug. ꝛ ma
gister mendaciū ꝑ tres differētias p̄mas.videlicꝫ.in
officiosum.iocosū.ꝛ pniciosum.Sed contra istā di-
uisionem obijcit p̄mo rōe p̄mi mēbri. Officiosū em̄
mendaciū dicit quod alicui ꝓdest. sed q̄ mendaciū
ꝓsit hoc est valde ꝑ accidēs.cum sit malū.g̃ penes h̄
quod est ꝓdesse non est aliquā spēm ipius mendacij
assignare. ¶Item idem mendaciū ſm spēm potest
ꝓdesse ꝛ p̄t obesse.g̃ penes istā non ꝯtingit assigna-
re ipius mendacij spēs diuersas. ¶Iteꝫ contra secū-
dam differētiam obijcit.que quidem est mendaciuꝫ
iocosum.qm̄ sicut cōtingit peccatū mendacij ioco ꝑ-
petrari.ita etiam ꝛ alꝫ peccatoꝝ differētias.g̃ si alia
peccata non habent diuidi ꝑ iocosum ꝛ non iocosū .
videt q̄ nec ipm̄ mendacium. ¶Item.cū quis ſłm
dicit intēdens iocari .nō intendit fallere.Sed men-
dacium vt dicit Aug.est falsa vocis significatio cū in
tentōe fallendi.g̃ vbi iocus interuenit ibi non est mē
dacium.videt g̃ q̄ mendaciū iocosum nō sit species
mendacij immo potius defectus ꝛ diminutio ipius
¶Item obijcit contra terciam differentiam que est
mendacium pniciosū.Si eni pniciosum dicitur mē-
dacium quod inducit mortē.ꝛ oē peccatuꝫ mortale
inducit mortem.esse pniciosū est generale omni pec-
cato mortali.g̃ non est differētia mendacij. ¶Item
mendacium pniciosum si distinguit ab alijs.aut hoc
est rōne māe.aut rōne volūtatis. Rōne māe non vt
videt. quia in qualibet mā p̄t homo mētiri grauit ꝛ
perniciose si mentiatur ex malignitate. Nec rōe vo-
luntatis.quoniā in quolibet genere mendacij p̄t vo
luntas inordiuate moueri ꝛ inducere mortem siue ꝑ
niciēꝫ in mentiēte. g̃ non videt q̄ sit differētia spālis
mendacij. ¶Iteꝫ obijcit contra differētias p̄dictas
Qm̄ Aug. diuidit mendaciū i octo differētias. Aut
g̃ diuisio illa est supflua.aut ista est diminuta.aut ne
cesse est vnam reduci ad aliam. Si g̃ reducit .querit
g̃ per quā viam.querit etiā quis sit spērum medacij
numerus ꝛ que sufficiētia. ¶Rn̄. dōm ad p̄dictoruꝫ 46
intelligētiam est notāduꝫ.q̄ cū mendaciū habeat ꝓ
forma ꝛ ꝯplemēto intentōem fallēdi.ſm intentōem
ipius mentiētis habet in spēs diuersificari. Mētiēs
aūt aut intendit ꝓdesse.aut delectare.aut ledē. Se-
cūdum q̄ intendit ꝓdesse est mendaciū officiosum .
ſm q̄ intendit delectare est mendaciū iocosum. ſm
q̄ intendit ledere est mendaciū pniciosum. Ledē āt
p̄t aliquis duplr̄.vel damno tpali. vł damno spūali.
Et si ledit damno tpali.hoc p̄t esse duplr̄.aut simplr̄
ledit.aut ita ledit vnū q̄ alteri ꝓdest. ꝛ sꝫ h̄ sūt tres
differētie mendacij pniciosi. q̄rū vna ꝯsistit in eo ge-
nere mendacij quo quis mentit in doctrina religio-
nis. ꝛ hoc quideꝫ facit ad nocumētum boni spūalis.
s.fidei. Alia differētia consistit in hoc vt mendacium
simplr̄ obsit. Tercia vō differentia in hoc q̄ menda-
dacium nō simplr̄ obest.sed alicui ꝓdest alicui obest
Si vero quis mentit vt delectet. sic est mendacium
iocosū.Et h̄ p̄t esse duplr̄. Aut vt delectet alteruꝫ.et
sic ē mēdaciū simplr̄..aut vt delectꝫ semetipm̄ i mētiē
do ꝛ sic est mendaciū libidinosū. Si vō quis mentit
vt ꝓsit alteri.aut mentit vt ꝓsit in rebus. ꝛ sic ē vna
differentia mendacij officiosi. Aut vt ꝓsit in salute ꝛ
vita corꝑis.ꝛ sic est alia. Aut vt ꝓsit in sctitate ꝛ ca-
stitate mentis ꝛ sic est tercia.ꝛ sic patet q̄ tria sūt ge-
nera mendaciorum.que subdiuiduntur in.viij.mem
bra.ita q̄ vtraq; diuisio supta est ſm variatōeꝫ inten
tōis mentiētis. ꝛ ita vna illaꝝ in altera habet inclu-
di.ꝛ hoc satis rōnabiliter sicut tactū est. Et ꝑ hoc pꝫ

47 R9 ad illd qd vltimo querebat. ¶ Ad illd vo quod
pmo obijcit in ptrariu q accidit medacio q psit. dd
q vez est qntu est de ro̅ne sui generis. qz tn in mori/
bus intetio imponit nome opi. ex ipa intetoe pt alia
pditio adeo fieri mendacio essetialis vt sm ipam ac
48 cipiatur diuerse spes ipius medacij. Ad illd qd ob
ijcit q ide medaciu sm spem pt obesse z pdesse. dd
q illd est vez loquedo q medacio qntu ad smonem
exteriore. s no est veru de ipo qntu ad interiore inten/
toem. medacium aut no sortit spem a falsa locutone
49 sed potius ab ipa intentoe sicut tactum est ¶ Ad il/
lud qd obijcit q alia peccata habet fieri ioco sicut z
mendaciu. dd q denominatoes no fiut ab hijs q ra
ro accidut s ab hijs q freque. lz g cotigat alia pcta
p iocu pperrari. qz tn no ita frequter alia comittutur
ioco sicut ipm medaciu. hinc est q esse iocosuz no est
differetia alteri9 peccati sicut medacij. Preterea et si
oia opa sortiatur denominatoem ab ipa intentone.
maxime sermo ab intentoe denominat. z qz meda/
ciu est in sermone. inde est q magis denominat ioco
50 su qn fit intentoe ludedi q alia pcta ¶ Ad illud qd
obijcit q vbi interuenit ioc9 ibi no est intento fallen
di. dd q sicut in litera explanat. cu dicit. mendaciuz
est falsa vocis significatio cu intentioe falledi. sm q
generaliter accipit. no idem est fallere qd decipe. sed
idez est fallere qd falsu dicere. Vn sesus est. cu inten
toe fallendi. hoc est falsu dicedi. z hoc vtiqz couenit
51 mendacio iocoso. lz minus pplete q pnicioso ¶ Ad
illud qd obijcit q esse pniciosu puenit omni generi
peccati mortalis. dd q pniciosu designat esse diffe/
retia ipius peccati. non qz sit ppriu eius simplr. sed h
est rone mendacij officiosi ptra qd distinguit pnicio
su. qz illud pdest z istud obest. z qm alia genera pcto
ru no ita distinguutur p officiosu sicut medaciu. hinc
52 est q nec ita distinguutur p pniciosu ¶ Ad illud qd
obijcit vtz distinguat rone mae vel volutatis. ddm
q rone volutatis pncipaliter. lz etia posset dici q ro
ne mae qntu ad illa differetia mendacij pniciosi. q q/
dez psistit in doctrina religionis. Et si tu obijcias q
ista praua volutas pt esse in omi gene mendacij iaz
pz rnsio. qz hoc est falsu sm q explanatu est. quia sm
q verba deseruiunt intentoi fit diuersificatio specie/
rum medacij. Questio. vj. f
De gradibus speru mendacij. Dicit em Aug. q pri/
mu genus medacij est grauissimu. z vltimu est leuis/
simu. Et qnto inter genera medacij aliqd medacium
accedit ad primu z tato est graui9. qnto magis elon/
gat z accedit ad vltimu tato est leuius. Primu aut
medacij genus vt dicit est in doctrina religionis. vl/
timu aut est vt dicit p pseruatone aliene castitatis.
Cotra hoc q dic q pmu est grauissimu obi sic. Esto
q aliqs dicat xpm no ascedisse sup assellu ex qda vr
banitate. z ali9 imponat sm crime pximo ex quo pri
mus morte damnat. pstas est q graui9 peccat scds
q pmus. sed pmus peccat pmo genere medacij. se/
cud9 peccat scdo genere medacij. g scdm gen9 meda
cij est grauius q pmu ¶ Ite aliqs dicit aliqd meda
ciu in doctrina religionis qd corrupit fide i vno sim
plici. Alius vero dicit medaciu p qd scindit vnitas
ecclastice pacis. Costat q grauius peccat scds q p/
mus. qz seminat inter fres discordias qd maxime deo
minus detestat. z tn pmus peccat pmo genere pec/
cati mendacij. scds vero scdo. g redit ide quod pri9

¶ Ite possibile est aliquẽ mẽtiri pmo genere mẽda/
cij ex infirmitate. scdo vero genere mẽdacij ex certa
malicia. si g pctm ex certa malicia est pctm in spmsã/
ctu qd est graui9 alijs. vr q scdm gen9 possit esse gra/
uius q pmu. ¶ Ite pmu genus medacij est ptra fidez.
scdm est ptra charitate generaliter loquedo. sed maius
bonu est charitas q fides. si g puatoes p habitus di
noscitur. graui9 pctm est scdm gen9 medacij loquen
do generaliter q pmu. Est igit qd qre pmu gen9 me
dacij Aug. dicit esse grauissimu. ¶ Ite obi ptra vltimu
gradu. Dic em medaciu qd fit p castitate alteri9 cor/
poris seruada est leuissimu oim. z leui9 eo qd fit pro/
seruada vita. Sed ptra. Illud mendaciu graui9 est in q
magis saluat ro mentiedi. sed mendaciu qd fit serio
plus hz de rone mentiedi q mendaciuz qd fit ioco.
Si g quodlibet mendaciu officiosu fit serio. qdlibet
medaciu officiosu est graui9 q iocosu ¶ Ite castita/
te non potest qs amittere inuit9. vitam corporis po
test quis amittere inuitus. g magis indiget adiuto/
rio z succursu p seruada vita q pseruada ptinentia
Videt g q magis spectet ad officiu pietatis z mag
leue pctm sit metiri p seruada vita corpis q p ser/
uada ptinetia carnis ¶ Ite q pdit vita pdit spaciu
meredi z penitedi. no sic aut q pdit carnis ptinetia.
g piculosius z danosius est alicui interfici q carna/
liter violari. g magis piu est in tali casu metiri. Ju/
xta hoc querit si qs est in piculo pstitut9 de castitate
amitteda sua vel aliena. qd sit sibi magis eligedum.
Vtz metiri. vel sustinere se vel aliu carnaliter viola/
ri. Et querit vtz melius faciat ille q metit vt alium
trahat de statu piculoso vt intret religione. d q vehe
meter psumit vt possit ipm p medaciu attrahere. an
ille q simplr negligit. z io no vult metiri p alicui9 sa/
lute. Et vr q pmus meli9 faciat. qz no magnu est fa/
ce vnu pctm veniale vt ali9 eterna pseqt salute. Or
at scds meli9 faciat vr. qz maioris pfectois e in nullo
cau metiri aliq de ca sm q multiplr ondit h. Augu.
R9. dd q sm q btus Aug. dic Grad9 medacioz se/ 53
quit ordine. ita q pmu e magnu. z vltimu minimu.
Et ro h9 e ista. qm sm q vult phs. Si maximu i vno
gene excedit maximu in alio gene. simplr h gen9 exce
dit illd. Vn ad h q aliqd gen9 excedat alteru no e ne
cesse q singla illi9 gener excedat singla alteri9 gener
s q sumu in alio gene sit mai9 oib9 ceter alteri9 gene
r. Qm g int medacia oia illd e maximu in quo inte
dit vn9 alteri nocere i via veritat z salutis. qz infert ei
nocumtu spuale irrecopesable. z qntu ad maxia hoa.
hinc est q medacium quod e in doctrina religionis
cu sit ad h ordinatu. e int cetera medacia maximu et
sumum. Vlteri9. qz no pt aliqs moueri maiori ca ad
metiedu q p seruado bono spuali vl annexo spuali.
hinc e q istd medaciu e leuissimu qd fit p suada ca/
stitate corpis vel p aliq simili. z sic gradatim descen
dedo z ascededo oportz vide i ceteris alijs. Vn val.
de ronabilit btus Aug. spes mendacioz distinxit. et
grad9 ordinauit ¶ Ad illd g qd pmo obi in ptriu de
illo q metit dicedo xpm no ascedisse sup assellu. vel 54
alid psimile. q no ita metit sic ille q suo medaco pri
mu iterficit. dd q vez e. s tn ex h n sequit q grad9 il
le no excedat istu. p eo q illd e minimu medaciu. s
qn qs ex certa scia vel malicia impugnat veritatem
siue pietate. vt fide xpiana z bonos mores sbuertat.
h inq mo metiedi no ptingit repiri graui9 medaci/

um in scdo genere. z g hoc pz R9 ad duas rones se/
quetes. vicz de medacio qd inducit scisma. z d meda
cio qd est ex certa malicia. Qm medaciu in doctrina
religionis no tm inducit infidelitate. imo z scisma et
cetera mala. nec tm est ex infirmitate imo ex certa ma
55 licia ¶ Ad illd qd obi q pmu medacij gen9 oppo/
nit fidei. scdm vero opponit charitati. ddz q ro illa
duplr deficit. Primu quide. qz no sequit si aliq duo
bona sic se hnt q vnu excedat reliquu. q silr sit z in
eoz puatoib9 repire. qm sicut negatoes ecotrario se
hnt affirmatoib9. sic etia esse pt in puatoib9 z habiti
bus. Vn nihil impedit. q charitas sit maius bonu q
fides. z tn mai9 malu est infidelitas q odiu. Et ro h9
est. qz plus puat infidelitas q ipm odiu. Ali9 etia de
fect9 est ibi. qz medaciu qd est in doctrina religionis
non tm repugnat fidei s etiaz morib9 bonis. veritas
em sm pietate q est in doctrina religionis no tm co
sistit in crededis. veru etia in agedis. Vn si qs dicerz
fornicatoem no esse vitanda. z pentes no esse hono
rados. metiret primo genere medacij. Et qz in docti
na religionis non tm docet qd credendum. s etia qd
est sm singulas virtutes opandu. hinc est q illd me
daciu pt opponi cuilibet virtuti z bono spuali. licz p
56 mo z pncipaliter opponat ipi fidei ¶ Ad illd quod
obi vlterius q medaciu iocosu est magis leue q offi
ciosu. dd q falsu est. qz in neutro illoz mendacioruz
intedit quis decipere aliu. intedit tame dicere falsu.
in vno vt delectet. in altero vt psit. Min9 aut inor/
dinata est intetio quado intedit pdesse q qdo inte
dit delectari. Cu g dicit q medaciu iocosu non fit se/
rio. dd q falsu est. qz serio mentit quis illo mendaco
non tame ad seducedu sed ad delectadum ¶ Ad il/
57 lud qd obijcit q maius pctm est metiri p seruada vi
ta q p seruada ptinetia. dd q falsum est. licet em no
possit aliquis alicui inuito auferre virtutem ptine/
tie qntum ad id quod metis est. quia tn potest aufer/
re illud quod est ei annexu videlicet continentia car
nis. in cuius ablatione maximu est piculu ppter car/
nis lubricum. ex hoc est q magis accedit ad pietatez
mentiri p illa continetia seruanda q p vita. sm q
vita spualis psert vite carnali. Vnde z si pietas na/
turalis aliquo modo plus moueat ad seruadam vi/

taz nature. tamen pietas gratuita que mouetur sm
regulam fidei magis mouet ad conseruadam vitam
gratie z virtutis ¶ Ad illud vero quod obijcitur q 58
qui aufert vitam aufert spaciu penitendi z merendi.
ddm q z simul cu hoc aufert spacium peccandi. z ne
scitur vtrum homo absuptus a morte vitam futura
expendit in bonis vel in malis. ideo no est simile hic
z inde ¶ Ad illud vero quod querit de aliquo qui 59
est in periculo costitutus d amitteda integritate car
nis. Ddm q aut est perfectus amator continetie aut
imperfectus. Si perfectus est vt possit de continen/
tia mentis confidere. non debet propter hoc menda
cium dicere pro vitanda corruptione carnis. qm si/
cut dixit Lucia. Si me inuitam violaueris. castitas
mihi duplicabitur ad coronam. in tali periculo su/
stinere pollutioem illa potest esse sine culpa. sed me/
tiri non potest esse sine culpa. Si aut est impfectus.
ronabiliter debet timere ne succubat si ad illum sta/
tum venerit. z ideo tali ppter infirmitatem suam co/
ceditur redimere periculum maioris peccati per mi
nus peccatu. Vnde si probabiliter videt q p menda
cium posset declinare corruptioez. sanius consilium
est isti aliquod falsu dicere q corruptioem illam su/
stinere. Et hoc est quod dicit btus Augu. in li. de me
dacio. Illa peccata que ita comittutur in homine vt
eum faciat immudum. etia peccatis nostris euitare
debemus. ac per hoc nec peccata dicenda sut. z ideo
fiunt vt illa immudicia euitetur. quod intelligedum
est non q non sint simpliciter peccata. sed quia non
sunt grauia. Et sicut dicimus de viro impfecto respe
ctu sui. sic etiam intelligedum est de viro impfecto re
spectu alterius viri impfecti. Et ita debz homo caue
re periculu alienum sicut z ppriu ¶ Ad illd quod
vltimo queritur vtru sanius sit consiliuz mentiri vt 60
alius reducat ad viam veritatis. ddm q nec pfecto
nec impfecto conuenit metiri ppter hoc vt alteru ad
viam veritatis prouocet. quia non indiget deus no/
stro mendacio. nec debet aliquis crede q aliquis co/
uertatur a malo per falsi suggestione sed potius per
spusancti inspiratoem sm q dicit Grego. Jnuanu
laborat sermo pdicatoris. nisi intus operetur gratia
saluatoris.

Distinctio. xxxix. de piurio.

Hunc d piurio videamus zc. Supra egit magister de mendacio quod opponit quinto pcepto secude tabule. in hac vero pte intendit agere de piurio. hec aut pars continet presetem distinctoem. z diuiditur in ptes tres. Jn quaru pma inquirit magister. Quid sit periuriu. Jn scda vero determinat qualiter sit iuradum. ibi. Queritur etia vtrum liceat iurare per creatura. Jn tercia vero quod iurametuz est adimpledum zc. ibi. Nunc supest inuestigare vtrum omne iurametuz sit adimpledum. Prima pars diuiditur in ptes duas. Jn quaru prima determinat de piurio per compatoem ad medacium. Jn scda vero per compatoem ad iuratoem vel iuramentum. ibi. Si aut querit vtru iurare sit malu. Hac secuda pte indiuisa remanente. prima pars diuidit in partes tres. Jn quarum pma inquirit vtrum essetiale sit piurio esse mendaciu et determinat sm opinionem aliena. Jn scda vero determinat sm opinionem ppria. ibi. Sed melius credit zc. Jn tercia vero remouet dubitatoem annexa. ibi. Cum vero quis iurat quod veru est zc. Similiter secunda pars in qua determinat quo sit iuradu diuidit in ptes duas. Jn quaru prima determinat de forma iuramenti licita. Jn scda de forma iurameti illicita. ibi. Post hec querit vtru fide eius vtedu sit zc. Et hac pte remanente indiuisa. prima diuidit in tres. Jn quaruz pma querit que sit forma iurameto pgrua. Jn secunda que forma sit magis obligatoria. ibi. Si aut querit quis magis tenet zc. Jn tercia vero determinat q sit forme iuradi intelligetia. ibi. hic querit quid sit per deu iuro. Per huc etia modu tercia pars pncipalis diuidit in ptes duas. Jn quaz pma determinat de iurameti obligatione. Jn scda vo de honestate. ibi. Decreuit zc. Et illa pte remanete indiuisa. pma diuidit in ptes tres. Jn qru pma determinat vtz iurametu illicitu sit obligatoriu. Jn scda vtz iurametu dolosu. ibi. h etia sciedu est q qcunqz arte vboz zc. Jn tercia vo inqrit vtz iurametu coactu sit obligatoriu. ibi. Querit etia si peccat q hoiem iurare cogit. Subdiuisio partiu satis manifesta est in litera.

1 a ¶ Aduertēdū est q̄ iusiurādū tres hz comites ꝛc. Cōtra. vī q̄ ibi sit supfluitas. Quicunq; enī iurat cū iudicio discretōis. vere ꝛ iuste iurat. ḡ exq̄ ponitur ibi iudiciū. supfluit veritas ꝛ iustica.

Jtē cū oīa opa nostra debeāt fieri cū discretione ꝛ rectitudie et veritate. q̄rik q̄re potius iuramētū hz hēre tres comites q̄ aliq̄ vbū ꝛ factū. Jurta ḃ q̄ritur penes q̄d accipik numer⁹ istoz triū comitū R⁹. dōm q̄ iuramētū ppaī ad tria. vicz. ad iurantē a q̄ pceuit. ad rē de q̄ fit. ꝛ ad causaz p q̄. Scōm ꝓpatōnes ad cū a q̄ egredik debēt sibi iudiciū. fm' cōpatōem ad rē de q̄ fit debēt sibi veritas. vt sit adeq̄tio rei ꝛ fmonis. fm vo cōpatōem ad cām de q̄ sic debēt sibi iustica vt. p iusta cā fiat. Et q̄si oē iuramētū hz istas tres cōpatōes. iō oē rectū iuramentū hz istos tres comites. Et p ḃ ps rīsio ad illud q̄d vltio q̄rik. Ad illud vo q̄d obiicik q̄ vbi ē vnū. vicz iudiciū. ibi sūt reliq̄. ḡ alia sūt supflua. dōm q̄ illa rō nō valet. Deficit enī talis modus loquēdi in bijs q̄ se bñt p oppositionē. q̄ enī vtutes ꝓpcē sūt. si vna bñ bñt ꝛ oēs. ꝛ tñ nō sequitur q̄ si vna bñ q̄ cetē supfluāt. Alibi enā de fic. vicz. cū aliq̄ se bñt p additōes. Posito ei positorioꝝ ponit⁹ pus. sic posita rōnali in homine. ponit sēsibilis ꝛ vegetabil. ꝛ tñ exq̄ rōnal habeā. nō ꝓtercia alie supfluūt. sic est in ꝓposito intelligēdum.

Adhuc ei iuramētū fit iuste q̄n tñ nō fit ve. ꝛ aliq̄n fit vere ꝛ iuste ꝛ

Jnq̄rit quid sit piurīū. ꝛ determinat fm opiniones aliena. vtrū essētiale sit piurio esse mēdaciū. a

In Unc de piurio videam⁹. Periurīū est mēdaciū iuramēto firmatū. Jhic querik vtr̄ sit piurīū vbi nō est mēdaciū: Q̄ō quibusdaz videt ex autoritate hieronimi dicētis. b Aduertēdum est q̄ iusiurādū tres habet comites. veritatē. iudiciū. ꝛ iustitiā. Si ista defuerint ī erit iuramētū sed piurīū. Ubi aūt flm iurak veritas deest. Si ḡ flm iurek. ꝛ si non sit ibi intētio fallendi. videt esse piurīū q: deest veritas. Quibusdā placet nō esse piurīū. vbi nō est mēdaciū. ꝛ sicut dicitur aliquādo flm sine mēdacio. ita iuratur flm sine piurio. Falsū forte dixit apls cū se vēturū ad corinthios ꝓmisit. Nec tamē sicut ei imponebat culpā mēdacij ꝓtraxit. q: sic animo sētiebat. etiā si iuramēto illō firmasset. nō piurīū incurrisset. q: q̄ntū in ipo fuit vex dixit. Et si iuratōem addidisset. quātū in se foret vex iurasset. ꝛ si aliter euenerit q̄ dixit. Jdeo sicut quis nō est mēdax nisi aliter sētiat animo q̄ dixit. siue ita sit siue nō. ita videt q̄busdā neminē piurīū cōstitui nisi aliter sētiat aīo q̄ loquak. siue ita sit siue nō.

¶ Determinat fm opinionē ꝓpriā. d distinguēs tripliceꝫ modū piurij. b

Sed meli⁹ credik ꝛ ille peierare q̄ flm volūtate fallendi iurat. ꝛ qui flm putās q̄d verum est iurat. ꝛ qui verum putans quod falsum est iurat. Unde Aug. homines flm iurāt vel cū fallūt. vel cū fallūk. Aut putat hō verū esse q̄d flm est ꝛ temē iurat. aut scit vel putat flm cē. ꝛ tñ ꝓ vo iurat. ꝛ nihilomin⁹ cū scelē iurat. Distāt āt illa duo piuria q̄ ꝓmemorauī. Facillū iurare q̄ vex cē putat. ꝓo q̄ iurat vex cē putat. ꝛ tñ flm est. nō ex aīo iste peierat ꝙ fallik. ḣoc ꝓ vo hz q̄d flm ē. nō ꝓ falsa re sciēs iuratōez interponit. Da aliū q̄ scit flm cē. ꝛ iurat tā q̄ vex sit q̄d scit flm cē. Videt q̄ ista detestāda sit belua. Fac aliū q̄ putat flm cē ꝛ iurat tā q̄ verū sit. ꝛ forte vex ē. Verbi gra vt intelligat. Pluit in illo loco. Interrogas hoiem ꝛ dic pluisse. ꝛ tunc pluit ibi. sed si putat nō pluisse. piur⁹ ē. Interest quēadmodum verbum procedat ex animo. Ream linguā nō facit nisi rea mens sit. Jhijs euidēt tradik q̄ triplicit peierat hō vt supra dixim⁹. dū vī scies flm iurat. vel putās flz q̄d vex ē iurat. vī estimās vex q̄ flz ē iurat. Sz ḃ extremū ſi vī cē piurīū. etiā si piurīū nolek. eo q̄ flz iurāk ſi vī re⁹ cē piurij q̄ sic iurat. q: ſi ē mēs ei⁹ rea. et lō nec līgua. imo mēs ei⁹ rea ē. dū iurare ꝓsumit. q̄d ꝓspicue vex ſi de ꝓhēdit. Nō ḡ oē piurīū mēdaciū est. nec ois q̄ peierat mētik. ꝙ ois mētiēdo iurāt peierat. ꝛ oīs q̄ flm iurat. siue mentiēs siue non. peierat.

Remouet dubitatōem annexā.

Cū vo q̄s iurat q̄d vex ē timēs cē flm. q̄r q̄d sit ibi piurīū: ipa eīn significatio vocis vera est. quia vex nesciēter loquik. Non ḡ ipa significatō vel flm vel mendaciū est q: vera est. ꝛ q̄o verū est. piurīū nō videtur esse. Ad hoc dicim⁹ loq sic. ſ. ꝓtra mētē ſb attestatōne iuramēti cē piurīū. mētiri ḡ adhibita iuratōe piuriuz

a Idem. sup hic remiā.

Aug. de vbis apli fmōe. xxviij

Solutio.

Oppositio.

Determinatō.

Aug. ō fmone dñi in mōte.

Aug. sup epla ad Gal.

Aug. de fmone dñi. Mat. v.

Luc. xi.

Math. v.

Hieronim⁹ sup matheū.

Sen. xlij.

Quēstio.

Solutio.

ē. Periurīū ḡ ē vel iurādo loq flm cū intētōe fallēdi. vel iurādo loq flm sine intētōe fallēdi. vel iurādo loq vex cū intētōe fallēdi. Jhic opponik. Si ois q̄ flm iurat peierat. tūc q̄ alicui ꝓmittit dare sub certo termio aliq̄d q̄d tñ nō faciet. exquo iurauit peierauit. q: flm iurauit. Nō eīn ita futurꝫ erat vt iurauit. Ad hoc dicit ꝓt. q: nō ois q̄ iurat q̄d flm est. exquo iurat piur⁹ est. sicut iste de q̄ agim⁹. ꝙ exquo ꝓpositū mutat vel terminū trālgredik. iuratio tal' fit piurīū reatu.

¶ An iuratio sit malū. d

Si aūt querik vtrū iurare sit malū. Dicim⁹ aliqñ malū esse. aliqñ nō. Spōte eīn ꝛ sine necessitate iurare. vel flm iurare. pcīn grande est. Ex necessitate aūt iurare. ſ. vel ad assērēdū innocētiā. vel ad federa pacis confirmāda. vl' ad psuadēdū auditorib⁹ q̄d ē eis vtile. malū nō est. q: necessiti eis est. Unde Aug. Juramētū faciēdū est in necessarijs cū pigri sūt hoies credē q̄d eis ē vtile. Juratio nō est bona. nō tñ mala cū ē necessaria. i. nō est appetēda sicut bona. nō tñ fugiēda tā q̄ mala. cuz est necessaria. Nō est eīn ꝓtra ꝓceptū dei iuratio. sed ita intelligik dñs ꝓhibuisse a iuramēto vt q̄ntū i ipo est q̄s nō iuret. Nō multi faciūt in ore habētes iuratiōez tā q̄ magnū atq; suaue aliq̄d. Apls eīn nouit ꝓceptū dñi ꝛ tñ iurauit. Prohibemur ei iurare cupiditate vel delectatōe iurādi. Q: ḡ xps ait in euāgelio. Ego dico vobis non iurare oīo. ita intelligik ꝓcepisse. ne q̄s sic bonū appetat iuramētū. ꝛ assiduitate iurādi l abak in piurīū. Nō vo addidit. Sit sermo vester est est. non nō. bonū est appetēdū. Nō aūt amplius est a malo est. Jd est si iurare cogaris. scias de necessitate venire infirmitatis. eox quib⁹ aliq̄d suades. q̄ infirmitas vtiq; malū est. vñ nos quotidie liberari ꝓcamur dicētes. Libera nos a malo. Jdeoq; nō dixit q̄d amplius est malū est. Tu eīn nō facis malū q̄ bñ vteris iuratōe. ꝙ a malo est illi⁹ q̄ aliter nō credit. i. ab infirmitate q̄ aliqñ pena est. aliqñ pena ꝛ culpa. Jbi ḡ dñs ꝓhibuit malum. suasit bonū. indulsit necessariū.

¶ Determinat de forma iuramēti licita. Et q̄rit q̄ sit forma iuramēto cōgrua. e

Querik etiā vtr̄ liceat iurare p creaturā. Q: nō vī. cū i lege scriptū sit. Reddes āt dño iuramēta tua. Et crist⁹ in euāgelio ꝓcipit ſi iurare oīno nec p celū. nec p terrā. nec p hierosolymā. nec p caput tuū. Judeis q̄ſi p/uul' ē ꝓcessū iurare p creatorē ꝛ ꝓceptū. vt ſi iurare ꝓtigēt. ſi nisi p creatorē iurarēt. ſi p creaturā. q: iurātes ꝙ angl⁹ ꝛ elemēta. creaturas venerabāk honore. ꝛ meli⁹ erat ḃ exhibē deo q̄ creaturis. Infirmis ḡ illō ꝓhibuit. scīs vo q̄ in creaturis creatorē venerabāk tm. ſi ꝓhibuit. Unde ioseph p salutē pharaonis iurauit. dī iudiciū i eo venerat⁹ ꝓsit⁹ erat i ifimis. Ꝓps vē ita p creaturas iurare ꝓhibuit. ne vl' aliq̄d diuinū i eis crederē. ꝓ q̄ reuerētia eis debeak. vl' ne p ea iurātes falsū. hoies se iuramēto teneri nō putarent.

¶ Querit q̄ forma iuramēti sit magis obligatoria. f

b Si aūt quēritur quis magis teneatur. an qui p deū

nō tñ discrete. q: sine ꝓmeditatōe. ꝛ iō rō illa nō valet. Ad illud q̄d querik quare magis iuramētū hz istos comites q̄ alios actus. dō. q̄ hoc est. q: iuramētū est in assertione nr̄i sermōis. sermo āt nr̄ dubitatē habz fz q̄ dicit Sap. ix. Cogitatōes mortaliū timide. ꝛ incerte. puidētie Jdeo ad hoc q̄ fmo nr̄ q̄ diuinā volūtatē ꝓfirmēt directe ꝛ cōueniēter. indigz comitib⁹ ipm regētibus. ne inuciat dissimilis veritati inuocate b

Si aūt querik ꝛc. Jnuit magister q̄ magis teneāt q̄ iurat p deum q̄ qui iurat p creaturas vel euāgelium. Et rōem huius assignat. quia tāto minus ē iuramentū ꝛc. Sed contra. iurans p creaturā non iurat nisi p deum. quia non intēdit inuocare creaturā tenē fz creatorem. si ḡ idē est vtrobiq; p q̄d iurat. ḡ eadem est obligatō et vnifōrmis. ḡ vnuz nō est maius altero. ꝛ q̄nto solennius est iuramentū. tāto trālgredi ens est infamior. ꝛ tāto obligatio maior. fz cum maiori solennitate consueuit fieri iramentum quod fit per euāgeliuz q̄ quod fit p deū. ḡ ꝛc. ¶ Jtē magis est ꝓmittere plura bona q̄ vnum. sed qui iurat p creaturā. si peierat. ꝓtermittit creatorem ꝛ creaturaz. q̄ vero iurat p deum et peierat contemnit alterum tm. ḡ iuramentū q̄ fit p creaturam ē magis obligatoriū q̄z iuramētū q̄d fit p deū R⁹. dō. q̄ R⁹ mgr̄i et ꝓfirmato Crīso. regulariter va ē. q: q̄nto sācti⁹ ē p q̄d iurat. tāto iuramentū ē magis obligatoriū. Hoc dico ceteris pib⁹ vbi solēnitas obſuat

Ūñ sicut dicit Crisō. magis obligatoriū est iuramētū qō fit p deū ꝙ qō fit p creaturam. Ad illō ẽ qō obī q iurādo p creaturā iurat hō p deū. dicēdū q cū ꝗs iurat p creaturā. inēctō ferē ad deū. ꝙ hoc tm̄ habitudialiē Cū ẽ qs iurat p deū. nō tm̄ ferē habitudialiē ꝙ etiaz actualiē. Et qm̄ amplioꝛ ẽ puersio actual' ꝙ habitudial'. hinc est q ꝑ ipaz maioꝛ attēdit obligatio. ⁊ maioris culpe ẽ ipa transgressio. Ad illud qō obī de iuramento facto p euāgeliū qō ẽ solemnius. rīderi ꝑt dupl'r. ꝓmo q nō tm̄ fit iuramētū p euāgelia sed p euāgelia dei. ita q nō tm̄mō fit ad ipm̄ cōuersio habitudinal' rōe sui effect'. ꝙ etiā actual'in se. ⁊ ad assūptā hūanitatez. et ad ꝓpalatā veritatez. ⁊ iō tale iuramentum rōnabiliter dz fieri cū maioꝛi solemnitate. et amplioꝛe inducit obligationē. Illio mō dicit ꝙ hoc accedit ꝓter solēnitatē supadditaz quā oēs in forma illa obſuāt. Ad illō qō obī q pl'ꝰ est contēnere duo q̄. vnū. dz. q creatura ꝓpatione creatoꝛis nihil ẽ. vnde q̄. si nihil addit supra diuinā excellentiā. ⁊ ꝑ hoc ꝓceptus eius sup ꝓceptū dei. Preterea nō adeo ꝓtemnit de' in creatura sicut cōtemnit in seipo. c Jurare sez deū testē adhibere. Cōtra. Si ꝑ vez est. tūcvē q forma ista iurādi. deus mihi testꝫ ẽ. ⁊ iuro p deū. nō sunt vsuerse forme iurādi. Juxta hoc q̄. cū aliq̄n iurem' p hāc ꝓpositōem p. aliq̄n p hāc ꝓpositōez in. scām q dicit aplꝰ Roma. ix. Veritatē dico in xpo ihu ⁊ nō mētior. q̄ sit inter has dria. Jtē q̄nt Cū i veteri testamēto iurarēt hoc mō. viuit dns. ⁊ ꝑ mihi faciat. ⁊ ꝑ addat. in ꝓmitia vō ecclia ꝑ mō. testis ẽ mihi ds. ⁊ in tpe modernō iurēt p deum. vñ veniat ista formaꝛ dria fz diuersa tpa. Rē. vō q̄ in forma iuramēti introducit ipa vitas in testimoniū. Et ꝑ ꝓ ẽ mltiplr. Aut inq̄ntū tenet rōez ꝓcipiēt'. ⁊ sic iurat p deū. ita q p ipoꝛtat habitudinē ꝓncipij. Aut inq̄ntū ipoꝛtat habitudinē ꝓcipiētis ⁊ cognoscētis. ⁊ sic ẽ ista forma test'ẽ mihi ds. siue sit ds. qđ id ẽ. Aut inq̄ntū ipoꝛtat bitudinē retribuēt' respectū bonoꝝ. ⁊ sic iurat. viuit ds q̄ vitā alijs tribuit. Aut inq̄ntū ipoꝛtat bitudinē retribuent' respectū maloꝝ. et sic iurat hac forma. ꝑ faciat mihi ds. ⁊ ꝑ addat. Et qm̄ ipa vitas nūc manifeste adducit ad ꝓfirmatōez tā q̄ ois vitat' ꝓncipiū ⁊ exēplar. hinc

an qui per euāgeliū vel creaturas iurat? Dicim' qui p deū. qz p eū hec facta sūt. Ūñ Crisō. Si qua causa fuerit. modicū videt facere q̄ iurat p deuz. Qui vero p euāgeliū. magis aliq̄d fecisse vr. Quidꝰ dō est. Stulti. scripture sācte. ꝓpter deū facte sūt non deus. ꝓpter scripturas. ita ⁊ creature facte sūt. ꝓpter deū.

Determiat q̄ sit forme iurādi intelligētia. g

Hic querit. qđ sit dicere p deū iuro: hoc est testē adhibere deū? Jurauit em̄ apls dicēs. Testis est mihi ds. ac si dixisset. p deū ita est. Unde Augu. Ridiculū est putare hoc si dicas p deū iuras. Quid est em̄ p deuz. nisi testis est deus? Aut quid est testis est deus nisi p deuz? Quid ẽ aūt iurare. nisi ius deo reddere quādo p deū iuras. Jus. s. veritatis ⁊ non falsitatis. Jtē. ecce dico charitati vestre. ⁊ qui p lapidē iurat flm̄ piurꝰ est. qz nō lapidē qui nō audit. ꝙ eius creatorē adhibet testē. Hoc est g̃ iurare p quālibet creaturā. s. creatorē eius testē adhibere. Est etiā quoddā genus iuramenti grauissimū qō sit p execratōem. Et cuz homo dicit Si illud feci illud patiar. vel illud cōtingat filijs meis. Scōm quem modum accipitur etiam interdū cuz aliquis iurando dicit. per salutem meam vel per filios meos et huiusmodi. Obligat em̄ hoc deo. Unde Augu. Cum quis ait per salutem meā. salutem suam dō obligat. Cū dicit per filios meos. oppignorat eos deo vt hoc veniat in caput eorum quod exit de ore ipsius. si verum verum. si falsum falsum. Et sicut per h̄ iurans aliquādo hoc deo obligat. ita per deuz iurās ipm̄ adhibet testem. In oñi ergo iuratōe aut deus testis adhibet. aut creatura deo obligatur ⁊ oppignoratur. Et hoc sit ' iurare. s. deum testez adhibere. vel deo aliquid oppignorare. hoc est ergo iurare p quālibet creaturā. s. creatorē eius testē adhibere.

Determiat de forma iuramēti illicita. h

Post hec queritur vtrum fide eius vrendū sit qui per demonia vl' ydola iurauerit: De hoc Augustinꝰ scribēs ad publicolaz ait. Te ꝓtus cōsiderare volo vtrū si quispiam p deos falsos iurauerit ⁊ fidē nō seruauerit. non tibi videt bis peccasse: Bis vtiq̄ peccauit. qz iurauit p quos nō debuit. ⁊ ꝓtra pollicitā fecē fidez qō non debuit. Jdeoq̄ qui vtiq̄ fide illi' quem cōstat iurasse p deos falsos. ⁊ vtiq̄ non ad malū sed ad bonuz. nō peccato illi' se sociat q̄ demonia iurauit. ꝙ bono

Quid est dicere p deū. Ro.j.

In ꝓmone d' p' iurio q̄ sic incipit. Quisq̄s est prauꝰ ⁊ pcuersi cordis.

Augu. sup ꝑ. vij.

In sermone de piurio.

c

Augu.

d pacto eius quo fidē seruauit. ⁊ d' sine dubitatiōe min' malū est p deos falsos iurare veraciter. q̄ p deū verū fallaciter. Quāto em̄ q̄ iurat magis sāctū ẽ. tanto magis est penale piurū.

Determiat vtr iuramētū illicitū sit obligatoriū. i

Rūc supest videt vtr oē iuramētū implēdū sit: Si ei q̄s aliq̄d iurauerit ꝓtra fidē ⁊ charitatē. qō obſuatuz peiorē vergat in exitū. potiꝰ ẽ mutādū q̄ adimplēdū

In li. d officijs. Jn sinonimis. Ūñ Amb. est ꝓtra officiū dei nōnū q̄ ꝓmissū solue sacramētū. vt herodes fec. Jtē Jsidorꝰ. In mal' ꝓmissis rescinde fidē. i turpi voto muta decretū. Qđ icaute vouisti nō facias. ipia ẽ ꝓmissio q̄ scelē adimplēt.

In li. sniarum. Jdē. Nō est obſuādū sacrm̄ q̄ malū incaute ꝓmittit. vt si q̄s adultē ꝓpetuā fidē cū ea ꝓmanēdi polliceat. Tolerabilibꝰ em̄ est nō implē sacrm̄ q̄ ꝓmanē in stupro. Jtē Beda. Si q̄d nos icauti' iurare ꝓtigerit. qđ obſuatū peiorē ꝛgat in exitū. libē illō saluberiori cōsilio mutādū nouerim'. ac magī instāte necessitate peierādū eē nob. q̄ ꝙ vitādo piurio in aliō crimē grauiꝰ eē diuertēdū. Denīq̄ iurauit dauid p deū occidē Nabal. occidē vir stultū. ⁊ ad ꝓmā intercessiōem abygayl femine ꝓuidēt' remisit minas. reuocauit ensē in vaginam. nec aliq̄d culpe se tali piurio ꝓtraxisse doluit.

Beda omelia. pluj. .j. Reg. xxv. Jn ꝓmōe q̄dā.

Jtē Aug. Q' dauid iuramētū p ſaguis effusiōez ñ impleuit. maioꝛ pietas fuit. Jurauit dauid temē. ꝑ ñ impleuit iuratōez maioꝛi pietate. Et hijs alijsq̄ pluribꝰ oñdit q̄dā iuramēta ſi eē obſuāda. ⁊ q̄ sic iurat. vehemēt peccat. ⁊ qz iniuste iurauit. ⁊ qz fac qō nō dz.

Vtr sit piurꝰ q̄ ñ fac qō incaute iurauit. k

Qui vō mutat. vtr piurꝰ debeat dici. solz q̄ri: Beda sup̄ tle iuramētū vocauit piurū. Jobes etiā apocrisariꝰ oziētaliū sediū dixit. Sermo ꝑris nri sophronij significat q̄ meliꝰ ẽ iurātē peierare. q̄ ꝑuare sacrm̄ i fractōe sāctaꝛ imaginū. Sz piurū ꝺr tale iuramētuz nō obſuatū. ⁊ peierare ꝺf q̄ ñ implet qz flm̄ iurat. ñ qz inde reꝰ sit q̄ nō obſuat. ꝑ qz iurauit iniustū ex q̄ reꝰ est. sicut ille qui peierat.

Vtr iuramētū dolosū sit obligatoriū. l

Jsidorus in li. ꝛ sētiarū. Hoc etiā sciēdū ẽ. q̄ qūcq̄s arte vbox q̄s iurz. ds tñ q̄ ꝓscie testꝫ ẽ ita ꝺ accipit. sic ille cui iurat intelligit. Duplr ār reꝰ fit. q̄ ⁊ nomē dei inuanū assumit. ⁊ ꝓximū in dolo capit. Utr iuramētū coactū sit obligatoriū. m

Querit etiam si peccat q̄ hoiez iurare cogit: De hoc Aug. ait. Qui exigit iuratōez. multū interest. si nescit illū iuraturꝫ flm̄ an scit. Si ei nescit. ⁊ iō dic. iura mihi vt fides ei sit. ñ ẽ petiū. tñ hūana tētatio ẽ. Si vō scit eū fecisse ⁊ cogit eū iurare. homicida ẽ. Jdē c Qui p-

e (uocat

re vez p falsos ds q̄ fiz p vez deū. ⁊ fz istā viā peedit. c Qui puocat hoiez ad iuratiōes ⁊ sāt eū fiz iurare. 7
vicit homicidā. Cōtra ꝺ ẽ q̄ iudex sciēs aliquē iurare fz tenet eū nihilomin' ex officio ab eo exigē iuramētū. ꝙ vez faciēdo illō ad qō tenet peccet mortaliē occidēdo. primuz. Rē. vō q̄ exigēs iuramētū aut est ꝑsona publica. aut ꝓuata. Si publica. sic tenetur exigere flm̄ iuris ordinem siue sciat siue nesciat ipm̄ falsū iurare. quia non imputatur sibi. Verbū aūt Augu. intelligitur de ꝑsona ꝓuata q̄ non cōpellitur ex iuris ordine iuramētum exigere. sed ex ꝓpria volūtate.

hoiem ad iuratōem ⁊ scit eū falsū iurare vincit homicidā. q̄ homicida corpus occisurus est. ille aiam. imo duas aias. ⁊ eius quē iurare ꝓuocauit ⁊ suā.

De concilio aurelianēsi. n

f Sācta synod⁹ decreuit. nisi ꝓ pace faciēda. vt oēs fideles ieiuni ad sacramēta accedant. f

8 f ¶ Sācta synod⁹ decreuit ⁊c. Cōtra h̄ obijcit. q̄ iuramētū nō est opus p̄uilegiatū. immo ptinet tā ad impfectos q̄ ad pfectos. ḡ non vr̄ q̄ circa ipm̄ sit hmōi solēnitas ieiunij obseruāda. R̄. dōm q̄ hoc nō est ꝓpter p̄uilegiū sed magis ꝓpter piculū. quia post cibū ⁊ potū hō ꝓnior est ad multiloquiū. ⁊ ideo facilius caderet hō in piuriū. Preterea ideo institutū est vt ieiuno stomacho fiat iuramētum. quatinus ꝑ hoc insinuet̄ q̄ cū magna reuerētia nomē diuinū est in testimoniū inuocādum ⁊ non passim ꝑ quacūq̄ causa. Excipit̄ aūt bonum pacis ꝓpter hoc. q̄ ipm̄ est maxime appetēdum. ⁊ eius oppositum maxime fugiēdū. Unde quia in reformādo pacem mora trahit piculum ad sc. ꝓpter hoc in casu isto non ita seruat̄ ieiunium.

Ad intelligētiam huius ptis ſm ea que magister determinat incidit hic qō circa tria. Primo querit̄ de culpa piurij. Scdo querit̄ de forma iurandi. Tercio querit̄ de obligatōe iuramēti. Circa primū querunt̄ tria. Primo vtrū oē piurium sic mendacium. Scdo querit̄ vtrū oē piuriū sit pcm̄. Tercio vtrū omne periuriū sit mortale peccatum. a

Questio .j. a

Utrū oi piurio ꝯueniat adesse mēdaciū. Et q̄ sic vr̄. quia piuriū ꝓhibet̄ ꝑ q̄ntū mādatū scd̄e tabule. nō loquaris ꝯ ꝓximū tuū fal. test. ſ ibi ꝓhibet̄ falsitas i verbo q̄ non p̄t esse sine mendacio. ḡ videtur q̄ cum ibidē ꝓhibeat̄ piuriū. q̄ oē piuriū includat in se mendaciū. ¶ Itē q̄ assumit sūmā veritatē in testimoniū veritatis. recte eā assumit. ⁊ qui recte assumit nō peccat. ḡ qn̄ sūma veritas adducit̄ ad ꝯfirmatōem veritatis nullū est piuriū. Ad hoc ḡ q̄ sit piuriū necesse est ipam veritatē adduci ad ꝯfirmādū mendaciū. redit ḡ idē qd̄ prius. ¶ Itē q̄ asserit qd̄ animo sentit nō peccat. q̄ vtit̄ sermone ad id ad qd̄ institut⁹ est. Si ḡ piurās in assertōe sua peccat. aliud ḡ gerit i aīo. aliud asserit in ore. sed ois talis est mēdax. ḡ mēdacium est de esse piurij. ¶ Itē piuriū est pctm̄ lingue. ſ linguā non facit reā nisi mēs rea ⁊ male sibi cōscia. ḡ ad hoc q̄ ꝯmittat̄ piurij culpa necesse est q̄ fallendi intētō p̄cedat. ſ illa facit hoiē mētiri. ḡ ⁊c. ¶ Sz ꝯ hiero. sup hieremiā dicit q̄ iuramētum hz tres comites. s. iudiciū. iusticiā. ⁊ veritatē. Et sicut ex defectū veritatis ꝯuenit fieri iuramētū inordinatū. ita ex defectu iudicij ⁊ iusticie. Si ḡ piuriū gn̄alit̄ ꝯplectitur iuramētū inordinatū. vr̄ q̄ nō oē piuriū sit mēdaciū ¶ Itē aliq̄s intēdēs facere adulteriū ⁊ homicidiū hoc iuramēto ꝯfirmat. esto ita. Talis autē aut recte iurat. aut piurat. constat q̄ nō recte. ḡ piurat. ⁊ tn̄ n̄ mētit̄. ḡ nō est essētiale oi piurio adesse mēdacium. ¶ Itē q̄ iurat adducit deū in testimoniū veritatis. esto ḡ q̄ iurz ſlm̄ qd̄ credit esse verū. talis cū adducat veritatē in testimoniū falsitatis piur⁹ est. ſ q̄ credit ⁊ intēdit verū dicē nō est mēdax. ḡ nō ois piur⁹ mētitur. nec oē piuriū est mēdaciū. ¶ Itez ad eē mēdacij nō tm̄mō reqrit̄ intētō fallēdi ſ etiā falsitas ſmōis. ſ ꝯtingit aliquē incurrē piurij crimē si verū iuret ⁊ itēdat ſlm̄ iurare. ⁊ ꝑ iuramētū illō ꝓximū ledē. ḡ vr̄ q̄ alicubi repiat̄ pfctā rō piurij. vbi n̄ repit̄ plena rō mēdacij. ḡ ⁊c. ¶ R̄. ad p̄dictoꝝ intelligētiā est notā
9 dū q̄ h̄ ē triplex mod⁹ dōi. Quidā nāq̄ dixerūt q̄ piuriū sbsternit sibi mēdaciū. Et isti dixerūt q̄ si aliq̄s iurat ſlm̄ qd̄ credit eē verū. nō piurat. q̄ n̄ mētit̄. Sz h̄ positō iprobat̄ ꝑ Aug. q̄ dic q̄ cū hō iurat qd̄ puta eē verū. ⁊ tn̄ ē ſlm̄. temē iurat. Et ex h̄ hr̄ q̄ iuramētū illō est temerariū ⁊ inordinatū. ⁊ ita piuriū. ⁊ tn̄ n̄ ē ibi mēdaciū. Idō dixerūt alij q̄ nō oē piuriū ē mendaciū. ꝑ eo q̄ nō solūmō ꝯtingit incurrē crimē piurij ꝓpter veritatis defectū. verū etiā ꝓpter defectū iusticie ⁊ iudicij. Sz instātia ista que fert̄ videt̄ magis habere locū in iuramēto obligatorio q̄ in iuramēto assertorio. In illo eīm ꝓprie repit̄ iudiciū ⁊ iusticia. ⁊ ideo aduc remanet qō. vtrū oē piuriū qd̄ opponit̄ iuramēto assertorio sit mēdaciū. cū sit veritat ꝓuatiuū. Propterea tercō p̄t adhuc rn̄deri q̄ sic patuit ex p̄cedēti distinctōe. aliqd̄ est mendaciū simplr̄ et ſm rōez completam. aliud est mēdaciū ſm q̄d. viez. q̄tū ad ipius mēdacij formā. Mendaciū simplr̄ est qd̄ hz falsitatē in voce. ſz nō in intētōe. Mēdaciū ſz q̄d ⁊ ſm formā est qd̄ hz falsitatē in intētōe. sed non in voce. Cū ḡ querit̄ vtrū piuriū oppositū iuramēto assertorio vlr̄ claudat in se mendaciū. Si large accipiatur mendaciū extēso nomine ad mendaciū simplr̄ ⁊ ſm quid. sic oē piuriū in se includit mēdaciū. Et hoc est qd̄ mgr̄ dicit i litera. q̄ piuriū est vel in iurando loqui ſlm̄ sine mentōe fallendi. vel iurādo loqui verum cū intentōe fallendi. Si aūt ꝓprie accipiatur mendaciū. sic non est essētiale oī piurio. nec piurio ꝓut opponitur iuramēto obligatorio. nec ꝑiurio quod opponit̄ iuramēto assertorio. sicut dicit mgr̄ in litera. ⁊ rationes probant adducte ad ptem
10 istam. ¶ Ad illud vero quod p̄mo obijcit̄ in cōtrarium q̄ piurium ꝓhibet̄ in quinto mādato. dōz q̄ nō solum ibi ꝓhibetur. immo etiam ꝓhibet̄ in scd̄o prime tabule. inquātum ꝑ ipm̄ piuriū facit quis contumaciam sūme veritati assumendo eā inuanū. dum assumit eam ad confirmatōem falsi sciti. vel falsi opinati. vel etiā dubij. Possz tn̄ dici q̄ in q̄nto mādato ꝓhibet̄ falsū testimoniū. n̄ solū q̄tū ad falsitatē intētōis ſ ⁊ rei ⁊ ſmōis. ⁊ ꝯiūctim ⁊ diuisim. ⁊ ꝓut diuisim ꝓhibētur nō dicūt mendaciū ſm plenā rōez
11 sed ſm semiplenā tm̄. sicut pz ex p̄cedētibus. ¶ Ad illud quod obijcit̄ q̄ qui adducit diuinam veritatē in testimoniū veritatis recte iurat. dōm q̄ illud non semp est verū. quia p̄t eam adducere in testimoniū veritatis. intēdens eam adducere in testimoniū falsitatis. ⁊ illa intentio ꝑuersa reatū piurij introducit. q̄uis non habeat completā rōem mendacij. Preterea alius defectus est in rōne illa. quia non oē falsum est mendaciū. ⁊ ꝓpterea non sequit̄ q̄ si piuriū
12 includit ſlm̄. q̄ ꝓpter hoc includat mendaciū. ¶ Ad illud quod obijcit̄ q̄ qui asserit quod in animo sētit non peccat. dōm q̄ verū est si ita nouit in animo q̄ possit exterius asserere in sermone. ⁊ hoc est quando

est certus. sed qn̄ falsa credulitate decipit̄. si exterius valeat affirmare ꝑ iuramentū nō excusatur. q̄ ſm q̄ cōsciētia erronea in morib⁹ nō excusat factū iniustū. sic estimatio falsa in his que credunt̄ nō excusat iura-
13 mentū falsum. ¶ Ad illud qd̄ obijcit̄ q̄ lingua nō est rea nisi mens prius sit rea. rn̄deri pō dupliciter. quia illud verū est in sermonib⁹ indifferētib⁹. sed in sermonibus malis ⁊ inordinatis ⁊ a deo ꝓhibitis excessus
14 lingue introducit reatū mētis ⁊ cōsciētie. Aliter etiā pōt dici q̄ mens ⁊ intentio rea dicit̄. nō solūmō q̄ in iurando intendit fallere. sed etiā si intendat iurare id de quo nō habet certitudinē. ꝑ eo q̄ ipi summe veritati subtrahit debitū honorē.

Questio .ij. b

¶ Utrū omne piuriū sit peccatū. Et obijcit̄ q̄ aliq̄s possit piurare sine peccato. Esto eīm q̄ aliq̄s iuret falsum qd̄ putat eē verū ꝓpter vtilitatē ꝓximi. iuramētū illud nec est in diuine veritatis ꝯtemptū. nec etiā in ꝓximi nocumentū. ergo nō repugnat mādato prime tabule nec secūde. Igit̄ nō est peccatū. ⁊ tn̄ est ꝑiuriū sicut in p̄cedentib⁹ fuit ostēsum. ergo nō omne piuriū est peccatū. ¶ Itē nullus venerādo ⁊ amādo deū peccat. Sed Aug⁹. dicit q̄ illud ꝑ qd̄ quis iurat venerat̄ ⁊ amat. cū ergo aliq̄s iurat falsum per deū. venerat̄ ⁊ amat ipm̄ deū. ergo nō cōmittit peccatū. et tn̄ cōmittit piuriū. ergo piuriū nō est peccatū. ¶ Itez sicut peccatū opponit̄ bonitati. sic piuriū veritati. ſ veritas spectat ad intellectū. bonitas ad affectum. sic etiā falsum ⁊ malū differūt. Cū ergo viciū ⁊ peccatū dicat oppositū veritati ⁊ bonitati que se tenent ex pte intellect⁹. nō videt̄ q̄ aliqd̄ piuriū sit peccatū. ¶ Itē possibile est aliquē cogi ad hoc q̄ iuret falsum. ſ necessitas nō habet legē. imo que alīs sunt illicita. necessitas facit licita. sicut patet de eo q̄ furat̄ ⁊ est i extrema necessitate. ergo videt̄ q̄ saltē in tali casu piuriū sit licitū. ⁊ sic nō est essentiale ei esse peccatū. ¶ Sed cōtra. grauius viciū ⁊ magis deforme est piurium q̄ simplex mendaciū. sed necesse est omne mendaciū eē peccatū ſm q̄ Aug⁹. dicit ⁊ habitū est in p̄cedentib⁹. videt̄ ergo q̄ similit̄ sit circa ipm̄ piuriū. imo multo fortius. ¶ Item quicūq̄ periurat iurat inordinate. ⁊ qui iurat inordinate iurat iniuste vel temerarie. et omnis talis peccat. ergo ⁊c. ¶ Itez omnis q̄ piurat assumit nomē dei inuanū. ⁊ ois talis facit cōtumeliā diuine veritati. hoc autē est pctm̄ ⁊ malū ſm se. ergo necesse est omne piuriū malū esse. ¶ Itē omne illud est malū cui debet̄ pena. sed omni piurio debet̄ pena. ſm q̄ dicit̄ Prouerb. xix. Testis falsus nō erit impunitus. ergo si piuriū est falsa testificatio. videt̄ necessa-
15 rio q̄ omne piuriū sit peccatū. ¶ R̄. dicendū q̄ absq̄ dubio piuriū est malū. nō solūmō in se. sed etiā ſm se. ita q̄ nullo mō pōt bene fieri. Ratio aūt hui⁹ est duplex. Una ꝓpter hoc q̄ piurium plerūq̄ claudit in se mendaciū. qd̄ est ſm se malū. Alia vō ratio est generalis. q̄ omnis piurans cōtumeliā facit summe veritati. dū eam adducit ad eius cōfirmationē ad qd̄ nō deberet assumi. ⁊ ideo q̄ non tm̄ deordinat hoiem ad ꝓximū. ſ etiā deordinat hominē ad deum. inde est q̄ semp est malū. Unde cōcedende sunt rōnes que hoc
16 ostēdunt. ¶ Ad illud qd̄ p̄mo obijcit̄ in contrariū de eo qui iurat falsum qd̄ putat esse verū ꝓpter vtilitatē ꝓximi. dicendū q̄ talis peccat ꝓpter veritatis ꝯtemptū. q̄uis eīm nō cōtemnat ipāz veritatē ex certa sciētia adducendo eā in testimoniū falsitatis. ꝯtemnit tn̄ ex ipa temeritate. Adeo eīm est nomē dn̄i terribile et venerabile q̄ nullus debet ipm̄ in testimoniū assumē nisi nouerit q̄d loquat̄. Unde ignorātia non excusat in tali iuramēto. Hoc eīm debet vnusquisq̄ scire q̄ nō debet iuramēto aliquid firmare nisi de illo sit certus. Unde si talis ignoret rem de qua iuret. hoc ipō scit se male iurare si eā iuramēto affirmat. et ideo nō excu-
sat̄ a culpa. ¶ Ad illud qd̄ obijcit̄ q̄ illud ꝑ qd̄ quis 17
iurat venerat̄ ⁊ amat. dicendū q̄ illud est verū qn̄ recte ⁊ ordinate ꝑ illud iurat. ſ qn̄ false ⁊ inordinate ꝑ ipm̄ iurat. ⁊ si videat̄ venerari ꝑ credulitatē. potius ꝯtēnit ⁊ cōtumeliā sibi facit ꝑ inordinatā locutionē.
¶ Ad illud qd̄ obijcit̄ q̄ piuriū opponit̄ veritati que 18
est in intellectu. dicēdū q̄ ſm q̄ duplex est cognitio. speculatiua ⁊ practica. sic duplicit̄ contingit loqui de ipa veritate. Aut ꝓut est regula mere speculationis. aut ꝓut est regula ipi⁹ locutiōis ⁊ operationis. Veritas eīm fidei ⁊ prudētie dictat qualiter loquēdū ⁊ q̄d agendū. Cū ergo dicit̄ q̄ mendaciū ⁊ piuriū opponitur veritati. hoc nō intelligit̄ de veritate p̄mo modo. sed de veritate secūdo mō. Et ista veritas secūdo mō dicta iūcta est bonitati. ⁊ tenet rōnem virtutis. ⁊ act⁹ ei⁹ ē in p̄cepto ſm q̄ dicit̄ Ephe. iiij. Loquimi veritatē vnusquisq̄ cū ꝓximo suo. Ipē aūt obijcit de veritate ꝓut cōsistit in vera speculatiōe. ideo ratio illa nō
valet. ¶ Ad illud qd̄ obijcit̄ de illo qui peierat neces- 19
sitate cōpulsus q̄ non peccat. dicendū q̄ falsum est. Est eīm necessitas nature ⁊ necessitas coactiōis. Necessitas inquā nature legem nō habet. ⁊ potest a toto excusare. Necessitas vō coactionis nō excusat a toto in his que ſm se mala sunt. sed excusat soluz a tanto. q̄ volūtas sufficienter cogi nō potest. ⁊ ꝓpterea q̄ ꝑiuriū ſm se malū est. quātūcūq̄ quis compellit̄ ad illud. nō oino a peccato excusat̄. imo sibi a canone pe-
na imponit̄. Dicit eīm canon q̄ siquis piurat ꝓ vita 20
corporis seruāda. q̄ magis dilexit corpus q̄ animā. ieiunet tres quadragesimas. Nec est simile de furto. q̄ furtū nō est ita malū nisi ꝓpter rerum appropriationē. Extrema aūt necessitas omnia facit cōmunia. nulla autē necessitas tollit piurij deformitatē. eo q̄ nulla necessitate licitū sit nomē dei inuanū inuocare. ⁊ ita non est sile hinc ⁊ inde. De obligatōne aūt iuramēti coacti infra determiabit̄ satis plane.

Questio .iij. c

¶ Utrum omne piuriū sit mortale peccatū. Et q̄ sic videt̄. Aug. in quodam sermone de iuramēto. Falsa iuratio est pniciosa. vera piculosa. nulla secura. ſ qd̄ est pniciosum est mortale peccatū. Cum ergo omne piuriū sit falsa iuratio. ergo piuriū est mortale peccatum. ¶ Itē qd̄ directe est contra mandatū ⁊ ꝓhibitionē est peccatū mortale. sed piuriū directe est cōtra ꝓhibitionem secūde tabule ⁊ prime. ergo videtur q̄ semp sit mortale peccatū. in vtraq̄ eīm ꝓhibet̄ piurium. ¶ Item cōtemptus introducit mortale peccatum. sed omnis piurans cōtemnit ipsam summā veritatem dum ipam adducit in testimoniū falsi. ergo oē piuriū est peccatū mortale. ¶ Item mendaciū de se quādo seriosum est peccatū graue est. cū ḡ iuramentū supadditum trahat ipsum mendaciū i aliud genus. videt̄ q̄ qualecūq̄ mendaciū per iuramentū supadditū fiat mortale peccatū. ¶ Sed cōtra. Sicut cōtingit aliquē iocose mentiri. sic etiā cōtingit aliquē iurare falsum. sed qd̄ ioco fit non fit ꝯtemptu. si ergo aliquod piurium potest esse iocosum. non videtur q̄

omitt̃ piurij̃ sit mortale peccatū. ¶ Itez sicut est aliquod mendaciū qđ nulli obest ⁊ alicui ꝓdest. ita pōt esse aliqđ piurij̃. sed tale piurij̃ magis ꝓcedit ex pietate q̃ ex libidine. cū ergo libido sit radix omnis peccati mortalis. videt q̃ nō omne piurij̃ necessario sit mortale peccatū. ¶ Itē sicut cōtingit aliquē imꝑmeditate loqui falsum. ita cōtingit aliquē imꝑmeditate iurare falsum. sed peccatū non est mortale nisi fiat ex deliberatiōe ⁊ cōsensu. ergo nō omne piurij̃ est mortale peccatū. ¶ Itē sicut assumere nomē dei supflue repugnat mādato decalogi. ita etiā assumere inaniī. sed nō semp cū quis assumit nomē dei inaniī peccat mortaliter. vt patet de his qui iurāt ꝓter necessitatē. ḡ videt similiē q̃ non semp mortaliter peccet qui assumit nomē dei supflue. ergo nō omne piurij̃ est mortale peccatū. ¶ Rñ ad ꝑdictoꝝ intelligentiā est notandum. q̃ piurij̃ duo dicit. videlicz iurationē ⁊ inordinationē. Est igit piurij̃ iuramentū indebitū ⁊ inordinatū. Juratio aūt tripler est. Quedā est deliberata et solēnizata. ſ. qñ testes iurāt supra sancta dei euāgelia in iudicis pñtia. Quedā est deliberata sed nō solēnizata. qñ quis in occulto iurat aliquid ex deliberatiōe. intendēs illud ꝑ diuine veritatis testimoniū pfirmare. Quedā aūt est nec deliberata nec solēnizata. sicut qñ quis iurat in cōi sermone nō attendēs quē inuocat ⁊ ad quid sed ex quadā consuetudine. Et ſm hoc piurij̃ pōt cōmitti tripliciter. Nam si cōmittat circa iurationē deliberatā ⁊ solēnizatā. sic est graue peccatū ⁊ enorme. ita q̃ reddit boīem infamē. Si vo cōmittat circa iurationē nō solēnizatam nec deliberatā. sic nō est peccatū mortale ſ veniale. ꝓter hoc q̃ lingua in lubrico posita est. Si vo cōmittat circa iurationez deliberatā. licz nō solēnizatā. tūc distinguēdū ē. q. aut deliberat de dicto ⁊ de iuramēto. vtrū videlicz dictuz sit verū. ⁊ vtrū sit iuramēto cōfirmandū. ⁊ tūc si iurat mortaliter peccat. Aut deliberat de dicto tm. vtrū sit verū. nō tamē de iuramēto supaddito. ⁊ tūc potest esse venale peccatū. Vnde tū est cauendū. q̃ veniale illud piculosum est. ⁊ multū appropiat quat ad mortale petīm. Concedendū est igit q̃ nō omne piurij̃ est mortale peccatū. sicut illud qđ nō est deliberatū. Concedende sunt ⁊ rōnes que hoc ostēdunt. licz alique ex 22 eis nō necessario cogāt. ¶ Ad illud vo qđ obijcit in contrariū q̃ falsa iuratio ē ꝓniciosa. dicendū q̃ Aug. intelligit nō generaliter de omni. ſ. iuratiōe. sed de illa que fit cū deliberatiōe. ⁊ de illa verū est q̃ mortale pec- 23 catū est. ¶ Ad illud qđ obijcit q̃ omne piurij̃ directe repugnat diuine pbibitioni. dicendū q̃ illud non est verū de quolibet. sed de illo solū qđ fit cum plena deliberatiōe ⁊ cōsensu. Sed si tu obijcias q̃ ois actus fornicationis ⁊ adulterij̃ repugnat illi precepto. non mechaberis. ⁊ ideo est petīm mortale. Dicendū q̃ nō est simile de verbo qđ facile euolat. ⁊ de ꝓpertatione peccati carnalis. qñ actus ille semp debet subiacere impio rōnis. Vnde nunq̃ consummat opus carnis. qñ homo reputet̃ ꝑsensisse pleno cōsensu. Jō mag 24 generalit repugt̃ pbibitiōi q̃ act⁹ piurij̃. ¶ Ad illud qđ obijcit q̃ in omni piurio ē cōtemptus summe veritatis. dicendū q̃ qñ aliquis iurat ex quadā cōsuetudine vel loco. nō deliberās de excellentia veritatis in testimoniū inuocate. ⁊ si aliquo mō possit dici cōtemnere. q̃ nō adeo venerat sicut debet. tamē. ꝓpic nō cōtemnit. q̃ pot? est ibi debita bonoris omissio. quedā etiā negligētia q̃ illatio cōtumelie. Sed si ex deliberatione hoc faceret. absq; dubio tunc grauiter peccaret.

¶ Ad illud qđ obijcit q̃ iuramentū trahit mēdaciū ad aliud genus. dicendū q̃ illud est verū qñ iuramētū addit cū deliberatiōe ipi mendacio. tunc cñ habet plenā rōnem iuramēti. ⁊ trahit in aliud genꝰ peccati. Qñ vo ꝓter deliberationē addit. tunc quedā ē circūstantia aggrauās. nō necessario trahens in genꝰ mortalis peccati. ꝓ eo q̃ iuramentū illud supadditū non introducit plenū veritatis cōtemptū. nec est ipi? veritatis destructiuū. licz aliquo mō diſponat ad veritatis contrariū. q̃ cōsuetudo frequēter parit libidinē ⁊ cōtemptū. ideo valde cauendū est piurium. ⁊ ꝓter incertitudinē sermonis frequēter piurij̃ iuramento cōiungit. hinc est q̃ ipm iuramentū in ꝓphetis viris ⁊ maxime pfectis vebet esse valde rarū. ſm consilium Eccli. xxiij. qui dicit. Jurationi nō assuescat os tuuz. sunt cñ multi casus in illa.

Onsequēter querit de forma iurandi. Et circa hoc querunt tria. Primo querit vtrū liceat iurare ꝓ deū. Secūdo vtrum ꝓ aliquod creatum. Tercio vtrū liceat recipe iuramentū ab ido latris factū.

Questio. j.

Vtrū licitū sit sit iurare ꝓ deū? Et q̃ sit simpliciter illicitū videt. Omne illud qđ est pbibitū est malū et illicitū. sed iurare ꝓ deū est pbibitū. q̃ dicit Matth. v. Nolite iurare oīno. Similiter Jacobi. v. Ante oia fratres mei nolite iurare. ergo iurare ꝓ deū est malus ⁊ illicitū. ¶ Itē omnis actⁿ q̃ est pniciosus vel piculosus est de se malus ⁊ illicitus. ſ iuratio ꝓ deū facta ſm q̃ dicit Aug. in quodā sermone. aut est pniciosa. aut piculosa. ⁊ nulla secura. ergo ꝛc. ¶ Itē oīne illud qđ sibi relictū est malū simpliciter loquēdo. iudicandum est malū ⁊ illicitū. sed iurare ꝓ deū sine causa est malū ⁊ illicitū. ergo simplicit loquēdo illicitū ē ⁊ malum iurare ꝓ deū. ¶ Itē ois actus cui? cōsuetudo est mala. est de se malus ⁊ illicit?. sed cōsuetudo iurandi ꝑ deū est mala ⁊ reprobanda. ergo iurare ꝑ deuz est malū ⁊ illicitū. ¶ Sed ꝓtra. Aug?. in sermone de verbis apli. Si ꝓcattū esset iuratio. nō diceret ī lege. Redde dño iuramēta tua. sed dño reddim? iuramēta qñ iuram? ꝓ dñm. Cum g̃ hoc sit in lege cōcessum. videt q̃ iurare ꝓ deū nō sit illicitū. ¶ Itē nullⁿ actus qui habet exemplar in deo est malⁿ ⁊ illicit?. sed iuratio ꝓ deū habet exemplar in ipo deo. qñ ipe deus iurat ꝓ semetipm ſm q̃ dicit aplus Hebre. vj. Et in pⁿ Juravit dñs ꝛc. Et Heñ. xxij. Per memetipm iurauī ꝛc. ergo iurare ꝓ deū nō est illicitū. ¶ Itez nullus actus in quo exhibet honor ⁊ reuerentia ipsi deo est illicitus. sed cū iuram? ꝑ deū exhibem? honorem ⁊ reuerentiā ipsi deo. ergo ꝛc. Minor probat̃ per glo. Matth. v. Hoc ꝓ quo iurat ꝟlibet ḃ venerat. hoc amat. hoc timet. ideo. pbibet q̃ nō iureꝝ nisi ꝓ deū. ¶ Itez omnis actus transiens sup materiā debitam est bonus ⁊ licitus. sed iurare ꝑ deum est actus transiens super materiā debitam. quia hoc est inuocare diuinā veritatē in testimoniū. ergo iurare ꝑ deum est bonum ⁊ licitū. ¶ Item omne illud quod facit ad cōfirmationē veritatis. ⁊ ad confutationē falsitatis ⁊ dolositatis est bonum ⁊ licitum. sed iuratio per deū est huiusmodi. quia per testes ⁊ iurationē boni expiant. etiā mali cōuincunt̃ ⁊ puniunt̃. ergo iuratio ꝓ deum est bona ⁊ licita. Jxta hoc querit. vtrum iuramentum bonū ⁊ licitum sit appetendū. Et q̃ sic videtur

q̃ ꝓdest esse meritoriū. Et si sic. quere quare iuramē- 26 tum fuit a dño ꝓhibitū magis q̃ aliud bonuz. ¶ Rñ ad ꝓdictoꝝ intelligentiaz est notandum q̃ aliqui dicere voluerūt. q̃ omne iuramētū est illicitū. nō solū ꝓ creaturā. sed etiā ꝓ ipm deū. ⁊ hoc fuit ⁊ est ꝓpositio hereticoꝝ manichecoꝝ. qui sui erroris occasione sumpserunt ex verbo dñi Matth. v. ⁊ ex eo qđ dr Jaco. v. Nō quidē verbū male intellexerūt duplicit. Primo q̃ crediderūt q̃ dñs ipm iuramentū. pbibēt tamq̃ de se malū. Secūdo q̃ intellexerūt ꝓ hoc qđ dicit. non iurabis oīno. q̃ dñs omne iuramētū. pbiberet. Et in ꝓmo errauerunt. quoniā si lex euāgelica non. pbibet nisi qđ malū est de se. iurare autē ꝓ deum ⁊ adducere ipam veritatē in testimoniū. nec est cōtra rationē recta. nec cōtra cōsuetudinē bonam. nec cōtra legem dei. maxime cū lex diuina dicat. Reddе dño iuramēta tua. quaz legem ipi impij manichei dicunt a malo dño esse latā. in eo q̃ nō intelligebāt dñm mendaciuz pbibere. Per se errabāt. quia credebāt ꝑcepta euangelij repugnare ꝑceptis legis veteris. repugnare etiā rōni recte ⁊ moribus bonis. Vnde ⁊ ipsoꝝ errorem elidens Aug?. dicit q̃ iuramentū non fuit. pbibitum ꝓter se sed ꝓpter vitandū piurium. Dit cñ sic ad publicolā. Dictū est in nouo testamēto ne oīno iuremus. qđ mihi. ꝓterea dicti videt. nō q̃ iurare sit peccatū. sed q̃ ꝑiurare est imane peccatū. a quo nos longe esse voluit. q̃ ne oīno iurarem? cōmonuit. In alio etiā errabant. q̃ credebant iurationē vniuersalē esse pbibitaz. ⁊ iste error venit ex manifesta ignoratia. q̃ nesciebāt intelligere. q̃ aliū sensum facit negatio ꝓposita signo vniuersali. aliū sensū facit ꝓpositio. Preposita cñ facit equipollere ꝑticulari negatiue. postposita suo ↄtrario. Unde differt dicere. nō ois homo currit. ⁊ ois homo nō currit. Dominus aūt nō dixit. Oino nō iurabis. sed nō iurabis oino. Unde nō ꝓducit in diffolutionē. Sic etiā ⁊ de iuramēto intelligendū est. quia assiduit as iurandi minuit reuerentiā veritat?. ⁊ quodāmodo diſponit ad affertionē falsitatis. ¶ Ad illud 32 quod querit vtrū iuramentū ꝓ deum licite factuz sit appetendū. dicendū q̃ nō. ⁊ hoc est. ꝓter occasiones mali adiunctā. Et est simile. sicut affluentia diuitiaz. q̃ distrahit hominē ne cultui dei intendat. nō debet esse in appetitu. licz possit licite ⁊ meritorie possideri. sic etiā intelligendū est circa iurā ipm iuramentū. Et ꝓpterea beatus Jacob? dicit. Nolite iurare. nō solum ostēdens vitandū esse actū iurationis sine causa. sed etiā affectum. Unde etiā mouemur circa actum iurationis. ꝓter piculum piurij̃ vitare consuetudines. vitare etiā actum ꝓter necessitatē. ⁊ vitare affectum. ⁊ ad iuramentū nō debet quis ire ꝛltroneus sed coactus. Et bui? simile potest reddi i ꝑsidentia platonis. Quis enim bonū sit. ⁊ licitum aliꝰ ꝑsse. non tamē est appetendū sed potius fugiendum. ⁊ ad illud debet homo trahi quasi inuitus. quia cum amaē prelatio. frequēter adest ratio supbiēdi. ⁊ quodāmō apstatandi ⁊ recedendi a deo. Similiter intelligendum est in ꝓposito. Unde q̃uis iuramentū licitū sit ⁊ meritoriū. non tamē est appetendū. ⁊ hoc vult inmucre text? euāgelij. ⁊ āmonitio ipi? ꝓ tract Jacobi.

Questio. ij. c

Utrum liceat iurare ꝓ aliquod creatum: Et q̃ nō videt ꝓio ꝓ ipm text? Matth. v. Nolite iurare neq; ꝑ celū quia thronus dei est. neq; ꝑ terrā ꝛc. ibi glo.

Nõ pfectionis est docuit cum dixit.non iurare omino.
qd supsticiosum est resecauit cum subiūxit neqꝫ p ce-
lum ⁊c.ergo iurare per creaturam est supsticiosum.⁊
nihil tale est licitū.ergo ⁊c. ¶Item Pius papa.xxij.
q.j.Si quis p capillū dei vel caput iurauerit.si in ec-
clesiastico ordine ē deponaꝛ.si laicus anathematizeꝛ.
Si ergo illicitū est iurare p membra christi cum ipsa
sint sanctiora omnibꝰ alijs creaturis.videꝛ ꝙ p nul-
lam aliā liceat iurare. ¶Item iurare p deum est in-
uocare deū testem.ergo iurare p creaturā est inuoca-
re creaturas in testimoniū. sed irrationalis creatura
nō potest aliquo modo veritati testimoniū phibere.
ergo stultū ⁊ vanū ⁊ incōueniens est p ipam iurare.
¶Itē qui iurat per idolum cōmittit idolatriā.⁊ hoc
nō est ob aliud nisi qꝛ in iurando exhibet idolo quod
debet deo exhibere. ergo iuratio spectat ad cultū la-
trie qui debeꝛ soli maiestati diuine. Sed cōstat ꝙ nō
est licitum creaturā aliquā venerari cultu latrie.ergo
nullo mō est licitum p creaturā iurare ¶Sed ↄtra.
Gen.xlij. Ioseph iurauit p salutē pharaonis.si ḡ ipe
tanꝙ̄ sanctus homo licitum iuramentū fecit.⁊ salus
pharaonis erat quid creatū.videꝛ ꝙ p creaturā iura
re sit licitum ⁊ cōcessum ¶Item Paulus.j.Cor.ij.
Quotidie morior ꝓpter vestrā gloriā.fratres.vbi fm
ꝙ dicit Augꝰ.iurauit aplus. sed gloria eorū erat qd
creat.im.ergo ⁊c. ¶Item forma iuramenti quo ma-
xime vtiꝛ vniuersitas fidelium est iurare p sancta dei
euāgelia. sed euangeliū est quid creatū. ergo licitum
est iurare p creaturā ¶ Item quotidie fideles iurāt
p sanctos.vt pote p beatā virginē.⁊ p beatū Petrū.
nec illud iuramentū arguiꝛ. ergo videꝛ ꝙ forma iu-
ramēti licita non solū habeat fieri p creatorē sed etiā
per creaturā. Iuxta hoc queriꝛ quare magis iuraꝛ p
euanglia ꝙ̄ p creaturas alias. Queriꝛ ergo vtrū qui
iurat falsum p lapidem sit piurus. Et ꝙ nō videꝛ.qꝛ
lapidi nulla est reuerētia exhibenda.Contrariū autē
huiꝰ dicit Augꝰ. sup illud Roma.j. Testis est mihi
deus ⁊ habetur in litera. Queriꝛ ergo quō ⁊ qualiter
liceat iurare p creaturā ¶ Rꝰ dicendū ꝙ iuramentū
assertoriū dupliciter habet fieri. Quoddā p interp̄ta-
tionem.quoddā p ipius veritatis testimonij inuocati-
onem. Per interp̄tationē autē iuraꝛ cum dicꝛ vt vi-
uat filius meus vel pater.hoc est dicere. Nisi ego im-
pleuero qd ꝓmitto vel nisi impleuero qd iuro. non
viuat filiꝰ vel pater meus.⁊ i hac forma iurandi crea-
tura ad testificandū nō inuocaꝛ. sed potius ipi crea-
tori oppignoraꝛ fm ꝙ dicit Augꝰ. Et hoc quidē est
licitum. qꝛ ꝙ̄uis omnis creatura sit ipius creatoris.
tamē bonū vel solaciū qd ex creatura pcipimus. ⁊ a
deo nobis cōcessum est. deo tanꝙ̄ nr̄m oppignorare
possumus.⁊ ideo licita est hec forma.licꝫ hoc iuramē
ti genus fm ꝙ dicit Augꝰ. in litera sit grauissimum.
Illud vo iuramentū fit p ipius veritatis testimonij
inuocationē.quādo aliquis iurat p aliquē ad inuocā
dum illū in testem. Potest autē creatura dupliciter
aduocari in testimoniū. Aut fm se.aut inꝙ̄tū est ve-
stigiū veritatis diuine. Si fm se. hoc modo nō licet.
quia sic crederet ꝙ aliquid diuinū esset in ea.ratione
cuiꝰ veritas dicti posset p huiusmodi testimoniū con
firmari. Secūdo vo mō inꝙ̄tū in ea reducet vestigiū
diuine veritatis licitū est iurare per creaturā.hoc enī
nihil aliud estꝙ̄ iurare p eum qui in creatura reducet
⁊ tūc non veneraꝛ quis creaturā sed creatorē. Unde
sicut honor qui exhibeꝛ imagini referꝛ ad ꝓthotypū
id est ad exemplar primū.sicut dicit Damā.ita hoc mō
iuratio facta per creaturā referꝛ ad ipaꝝ creaturarū
actorē.Et hoc est quod dicꝛ.xxij.q.j.Sciendū ꝙ san-
cti non tam p creaturas ꝙ̄ p creaturarū actorē iura-
bant.sicut Ioseph qui p pharaonē iurando.hoc i eo
venerabaꝛ ꝙ dei iudicio prepositus erat insinuis.Et
qm̄ in omni creatura isto modo reducet deus.p crea-
turam omnē licite potest fieri hoc modo iuramentū.
Quia vo pncipaliter reducet in sanctis. ⁊ maxime in
verbis euāgelice legis. per que diuina nobis veritas
illuxit.hinc est ꝙ p sanctos ⁊ maxime p euāgelia con
sueuit frequētari forma iurationis. qua quidē iuraꝛ
p creaturam. Concedendū est igiꝛ ꝙ p creaturam li-
citū est iurare.siue impcando. siue creatorem eius in
testimoniū inuocādo.Et sic ꝓcedunt ratiōes ad hāc
partē inducte ¶Ad illud quod pmo obijciꝛ in con- 33
trarium ꝙ dominus ꝓhibet iuramentū p creaturas.
et glo.dicit illud iuramentū esse supsticiosum.Dicen
dum ꝙ hoc intelligiꝛ fm ꝙ ipe creature fm se consi-
derate in veritatis testimoniū inuocanꝛ.⁊ hoc modo
est ibi supstitio.quia eis reuerētia vltra debitum exhi
betur.Et ꝙ̄tum ad hoc intelligi habet glosa ⁊ textus.
¶ Ad illud quod obijciꝛ de autoritate Pij pape.di- 34
cendū ꝙ canon loquiꝛ cōtra illos qui credebant deū
fm diuinitatē habere caput ⁊ capillos. ⁊ tales erant
blasphemi.Aut certe contra illos qui irreuerēter no-
mināt membra christi. ⁊ quodā exquisito modo iu-
randi diuidūt ipsum quasi mēbratim.qui valde rati-
onabiliter sunt arguendi ¶Ad illud quod obijciꝛ ꝙ 35
q iurat p aliqd inuocat ipm in testimoniū veritatis.
dicendū ꝙ illud nō sp est verū.imo aliqn̄ inuocaꝛ in
testimoniū.aliqn̄ vo ipm inuocat.ſ ꝓpter illud ad qd
ipm referꝛ.vel etiā obligat ⁊ deo oppignorat. Et his
modis nō pmissis licitū est ⁊ cōcessum iurare p irra-
tionalem creaturam ¶ Ad illud quod obijcitur ꝙ 36
q iurat per idolum veneraꝛ ipsum.dicendū ꝙ hoc est
quia ille qui iurat p idolum inuocat illud in testimo-
niū tanꝙ̄ deum.⁊ ꝓpterea est ibi idolatrie peccatum.
Non sic aūt est quādo iurat p alias creaturas. quia
iuramentū illud referꝛ totum ad veritatem eternā.
¶ Ad illud quad queriꝛ vlterius quare magis iura- 37
tur p euāgelia ꝙ̄ per alias creaturas iam patet rn̄sio
p ea que dicta sunt. Sicut enī crucem christi mag ve-
neramur. ꝓpter hoc ꝙ magis referꝛ ad ipsum cruci-
fixum.⁊ sanctos quia quadā maiori ꝓpinquitate se
habent ad deum.sic etiā intelligendū est in ipis euan
gelijs que directe ⁊ imediate ducunt in ipsam eternā
veritatem. Et si tu obijcias ꝙ licꝫ creatura ducat in
creatorem.tamē ꝓpter hoc quelibet creatura non est
oranda.sed illa sola que est ad hoc instituta. videlicꝫ
imago crucifixi.Dicendum ꝙ nō est simile.quia exhi
bitio honoris cultus latrie respicit illud qd honorifi
caꝛ fm illud qd est in eo dignissimū.⁊ hoc est ꝓpium
⁊ singulare.sed inuocatio in assertione respicit ipius
veritatis infallibilitatem ⁊ luminositatē.⁊ hec in sin-
gulis creaturis reducet.sed fm plus ⁊ minus.ideo nō
est simile hinc ⁊ inde ¶ Ad illud quod queꝛ.vtrum 38
ille qui iurat falsum p lapidem sit piurus.dicendum
ꝙ sic fm ꝙ dicit Aug. quoniā iurans p lapidem aut
intendit ipi lapidi reuerentiā exhibere.aut actori la-
pidis.Et si ipi lapidi intendat reuerentiam exhibere
dupliciter peccat. Si vo actori lapidis.tūc absqꝫ du-
bio peierat.quia ipi creatori lapidis cōtumeliā facit
dum nomē eius p effectū creature intellectū assumit

humanū.Si quis tamē nō serio iuraret.sed quodāmō
ludere intenderet.sicut mos est aliquibus per bottas
suas iurare.non est dicendū piurium.quia iurare nō
intēdit sed potius ludere. est tamen talis modus lo-
quēdi satis repͪhensibilis.⁊ caueri debet a viris perfe-
ctis.

Questio.iij. f

¶Utrum liceat recipere iuramentū ab idolatris fa-
ctū: Et ꝙ sic videꝛ pmo exemplo Iacob. Gen.xxxj.
Recepit enim iuramentū a laban. ⁊ constat ꝙ laban
idolatra erat sicut patet. qꝛ Rachel furata fuit idola
sua.ergo si Iacob recte fecit.nec cum scriptura repre
hendit.videꝛ ꝙ liceat ipm ꝙ̄tū ad hoc imitari. ¶Itē
hoc ipm ostendiꝛ exemplo Iude machabei in li. Ma
chabeorū vbi Iudas recepit iuramentū qn̄ iniꝫ fe-
dus ⁊ amiciciā cum romanis. ⁊ cōstat ꝙ iurauerunt
p idola que colebant.Cum ergo Iudas machabeus
nō repͪhendaꝛ de contractu illius amicicie. videꝛ ⁊c.
¶Item Augꝰ.ad publicolā.Quis dictum sit ne iure
mus.nunꝙ̄ tamē in scripturis sanctis me legisse me-
mini ne ab alijs iuramentū recipiamꝰ.ergo cum iura
mentū recipere in scriptura sancta nō ꝓhibetur. vi-
detur ꝙ nullū sit peccatū a quocūqꝫ recipiaꝛ. ¶Itē
licitum est cum infidelibus mercari ⁊ treugas inire.
sed fides mercationis ⁊ federis cōfirmari habet per
mutuū iuramentū. si ergo licet christiano iuramen-
tū fidei exhibere infideli ⁊ idolatre. videꝛ ꝙ similiter
liceat ab ipo recipe. ¶Item ita mihi licet recipe ele-
mosynā que datur mihi cū murmure.sicut illam que
datur mihi cuꝫ bona volūtate. Et hoc est.quia quod
alius mala volūtate impendit.alius potest bona vo-
luntate recipe. ergo licꝫ idolatra peccet iurando per
idola.videꝛ ꝙ nō peccet christianꝰ in suscipiendo eiꝰ
iuramentū. ¶Sed contra. Roma.j. Nō solum qui
talia agunt digni sunt morte sed etiā qui cōsentiunt
facientibus.Ex quo verbo colligiꝛ ꝙ qui cōsentit pec-
canti mortaliter.peccat mortaliter.Cum ergo recipi-
ens iuramentū ab idolatra cōsentiat in illo iuramen-
to in quo idolatra peccat mortaliter.videꝛ ꝙ ipe pec
cet mortaliter. ¶Item Aug.dicit ꝙ qui petit ab alio
iuramentū quem scit iuraturū falsum. animā illius
occidit.fm ꝙ habeꝛ in fine istius distinctionis.Cum
ergo sciat idolatram male ⁊ damnabiliter iurare.qui
ab eo iuramentū petit. eadē ratiōe animā ipius oc-
cidit. sed nō licet animā ipius occidere. ergo nō licet
idolatre iuramentū recipe. ¶Item magis debet ꝙ̄s
diligere animā ꝓximi ꝙ̄ aliquā vtilitatem tempora-
lem.qꝛ fm Aug. Nihil post deum ⁊ ipsum animū est
adeo diligendū sicut ꝓximi salus.cum ergo idolatra
iurat cōtra salutē anime sue.videꝛ ꝙ ordinē charita-
tis puertit qui iuramentū recipit ꝓ aliquo cōmodo
temporali. sed nō licet ordinem charitatis puertere.
ergo nō licet ab idolatris iurātibus p idola iuramē-
tum recipere.. ¶Itē idolum nihil est in mūdo.ergo
fides ab idolo nulla est. sed qd nihil habet fidei non
potest phere confirmationē sermoni. cum ergo iura-
mentū per idolū faciat potius ad fidei euersionem.
ꝙ̄ ad cōuersionē.videꝛ ꝙ nullo modo sit recipiendū.
¶Item videꝛ ꝙ nō solum ab idolatris sed etiam a
nullis liceat recipere iuramentū.quia sup illud Ma
thei.v.Qd amplius est a malo est. dicit glo. Nō tuo
sed illius a quo cogeris iurare.ergo malū est alicuius
iuramentū recipere ⁊ exigere. ¶Rꝰ dicendū ꝙ cōtin-
git idolatram iurare in forma cōcessa.⁊ in forma pro-
hibita.Si iurat in forma cōcessa.nō iurat fm ꝙ ido-
latra. ⁊ hoc modo in quodā casu licet ab eo iuramē-
tum recipere.in quodā vo minime.Quia ille qui exi-
git.aut est psona publica.aut priuata.Si publica est.
quātū est ex ordine iuris potest ⁊ debet exigere fm ꝙ
iudex.Si vo puata est. hoc tripliciter potest exigere.
aut enī exigit ad veritatis cōseruationē.aut in verita
tis subuersionē. aut ad sue dubitationis remotionē.
Primo modo potest exigi iuramentū sine aliquo pec
cato.videlicꝫ cum ad hoc exigiꝛ solū vt firmior ⁊ sta-
bilior sit ipa ꝓmissio ⁊ veritatis assertio. Cum autē
exigit in veritatis subuersionē.hoc nō potest esse sine
mortali peccato.⁊ illud est quādo compellit aliquem
iurare quē nouit iurare falsum.Cum vo exigit ꝓpter
dubitatiōis sue remotionē. qꝛ suspicaꝛ ne homo sine
iuramēto dicat sibi falsitatē. tunc si suspitio illa stat
in generali.sic talis exactio tenet potius rationē pene
ꝙ̄ culpe.Si vo descendat ad speciale. sic est peccatū
veniale. dum de ꝓximo suo malā habet suspicatōē.
Et ꝓpterea dicit glo.qd amplius est a malo est.i.non
credētis.non inꝙ̄ semp a malo culpe.sed etiā a malo
pene. ⁊ sic in forma extensa licet iuramentū recipere
ab idolatris ⁊ infidelibus.sic etiā a christianis ⁊ fide
libus. ⁊ hoc nō queriꝛ pncipaliter in ꝓposita questi-
one. sed questio pncipalis est de iuramēto quo quis
idolatra iurat p idolum ⁊ in forma nō concessa vtrū 39
illud sit recipiendū. Et ad huius intelligentiā est no-
tandum ꝙ in iuramēto facto per idolū est duo con-
siderare.videlicꝫ ipius idoli venerationē.⁊ exterioris
verbi cōfirmationem. Habendo respectū ad primū.
nulli licet iuramentū ab idolatra recipe. nec exigere.
nec facere.qꝛ idoli veneratio est oīno detestanda. Si
vo habeaꝛ respectus ad secūdū . sic licitum est ab eis
recipere iuramentū.maxime pro vtilitate cōmuni.et
sic recepit Iacob ꝓ pace sue posteritatis.⁊ Iudas ꝓ
pace gentis sue.⁊ sic christiani a saracenis recipiūt ꝓ
pace ⁊ vtilitate cōmunitatis. Unde ꝙ̄uis illicitū sit
iurare per idolū.quia forma illa est ꝓhibita.tamē vbi
necessitas vel cōmunis vtilitas hoc requirit. licitum
est recipere iuramentū tale. Unde ⁊ ratiōes concedi
possunt que hoc ostendūt. Illa tamē autoritas Au-
gustini qua dicꝛ.nō est ꝓhibitum in sanctis scriptu-
ris recipere iuramentū.non cogit.qꝛ hoc intelligiꝛ de
forma cōcessa ab ecclesia. ¶Ad illud vo quod pmo 40
obijcitur in contrariū ꝙ qui recipit iuramentū p ido
lum factū illi cōsentit.Rꝰ.ꝙ cum duo ibi sint sicut est
tactum pus.non cōsentit idoli venerationi sed veri-
tatis cōfirmationi.vt firmū sit verbū.⁊ solidum ma-
neat pactum.⁊ ꝙ̄tum ad hoc nō est ibi peccatū. quia
recipit quod suum est. qd vo ibi malū est detestaꝛ.si-
cut pauper indigens elemosyna recipit elemosynā
cum murmure sibi datam. ⁊ non peccat.qꝛ sic placet
sibi elemosyne datio.ita ꝙ displicet sibi annexa mur-
muratio. ¶Ad illud quod obijcitur de autoritate 41
Augustini.ꝙ qui exigit iuramentū ab eo quē scit pe-
ierare animā eius occidit.dicendū ꝙ nō est simile. qꝛ
illud est in veritatis subuersionē. nec potest fieri bo-
na intentione.sed iuramentū ab idolatra factum per
idolum.facit ad veritatis cōfirmationē.quia frequē-
ter idolatre ⁊ infideles ita bene reputāt se obligatos
p iuramenta illicita sicut christiani p licita ⁊ cōcessa.
¶Ad illud quod obijcitur ꝙ magis debemus ama- 42
re animā ꝓximi ꝙ̄ vtilitatem temporalē. dicendū ꝙ

ærum est de vtilitate priuata.sed nō oportuit intelli/
gi de vtilitate cōmuni.Alia etiā est ratio.q2 sine iura·
menti illius expressione nihilominus idolatra idolū ve/
neratur in corde. Unde positio vel priuatio iurationis
exterioris nō ponit per se salutis defectum vel detri/
mentū.ideo charitas de hoc non dicit esse multū cu/
randū.sed si ille vellet ab errore resipiscere τ ad verā
fidem cōuerti.tūc nullatenus tale iuramentū debet ab
43 eo exigi. Ad illud quod obijcit ꝙ idolum nihil est.
τ fides i idolo nulla est. dicendū ꝙ q̄uis nihil sit ꝟm
veritatem.tamē idolatra estimat esse aliquid.τ ex ipsa
sua estimatione τ errore fortius adheret idolatra ipsi
vanitati.ꝙ multi christiani ex fide adhereāt ipsi veri/
tati.sicut etiā videmus in hereticis. τ ex illa forti ad/
herentia τ erronea cōscientia.cum p idola iurāt.ver·
44 ba sua cōfirmant. Ad illud quod obijcit ꝙ nullum
iuramentū licet recipere.q2 qd amplius ē a malo est.
iam patet rnsio. q2 recipere iuramentū aliquādo est
culpe mortalis.aliquādo venialis.aliquādo cōtracte
penalitatis.τ ꝟm hoc malū in textu τ glosa habet dif·
ferenter accipi.vel p culpa mortali.vel veniali.vel p
45 p ipso malo penali. Nisi enim interuenisset incertitudo
de veritate cōscientie aliene. τ pronitas ad decipien/
dum.τ male suspicandū. nō esset necessariū iuramen
tū.Et ideo ex hoc nō potest generaliter cōcludi ꝙ iu/
ramentū recipere sit illicitū.

Consequēter querit de obligatione iuramē/
ti.Et circa hoc querunt tria. Primo querit
vtrum obligatio cōtrahat p iuramentū do/
losum. Secūdo vtrū contrahat p iuramentū coactū.
Tercio querit vtrum contrahat p iuramentū incau
tum siue indiscretū.

Questio.j. g

Utrum obligatio contrahat p iuramentū dolo/
sum: Et ꝙ sic videt p autoritatē Ysido.quā magister
adducit in litera.Ait enim sic. Quacūq3 arte verborum
quis iuret. deus sic accipit. sicut ille cui iurat intelli/
git.Sed ille cui iurat intelligit simpliciter.τ credit ꝙ
alius se velit p verbū obligare.ergo videt ꝙ deus re
putat ipm obligatū.igit ꝟm veritatem obligat quis
p iuramentū dolosum. Item fraus τ dolus nemi/
ni debet patrocinari. Sed si ille qui dolose iurat ab
obligatione esset absolutus.patrocinaret ei fraus et
dolus proprius. Si igit hoc est incōueniens dicere.vi/
detur ꝙ iuramentū dolosum obligationem introdu·
cat. Item verba sunt in quibus cōsistit cōtractus.
ergo si forma verborum est obligatoria.necesse est inter.
uenire contractū obligatoriū.ergo siue intendat siue
nō intendat. dum tamē verba iuramenti obligatio/
nē ꝓtendant.iurans obligat. ergo ita obligat homo
per iuramentū dolosum sicut per iuramentū simplex
τ verum. Item si solūmodo verba fidelia τ pura
obligarent in iuramento. cum nemini cōstet de fide/
litate aliena.nemini constaret vtrū aliquis esset ob/
ligatus per verba sua. sed homo redditur certus de
obligatione per iuramentū exhibitum. videt ergo ꝙ
siue p verba fidelia siue per fraudulenta iuramentū
fiat. iurans equaliter obliget. Sed contra.Greg.
verba deseruiūt intentiōi.τ deus talia verba iudicat
qualia ex intimis ꝓferunt.ergo si homo se nō inten/
dit obligare.quātūcūq3 exterius loquit. videt ꝙ deus
non reputet eum obligatum. Item ꝟm illud quod
dicit.j. Reg.xvj. Homo iudicat ea que patent.deus
autem intuet cor. Unde quātūcūq3 sint opa exterius
laudabilia.nō sunt tn̄ deo placita nisi ꝓcedāt ex me/
ra intentione τ pura.ergo deus obligationē iuramē/
ti pensat ꝟm intentionē cordis.ergo si homo non in/
tendat seipm obligare. quicqd exterius loquat. apud
deum nō erit obligatus.ergo iuramentū dolosum ꝟm
veritatem nō est obligatoriū. Item obligatio iura
menti nō est a lege naturali tm̄. sed etiā a lege natu/
rali τ actu ꝓprio.sed nullus obligatur actu ꝓprio nisi
velit τ intendat seipm obligare. si ergo iurans iura/
mento doloso nō intendit seipsum obligare sed aliū
deludere.non videt obligari ꝟm veritatem. Item
iuramentū nō est obligatoriū nisi quādo habet suos
comites.videlicet.iudiciū.iusticiam.τ veritatē.sed do/
losum iuramentū caret veritate.ergo nō videt ꝙ in/
troducat obligationē. Iuxta hoc querit quādo ver/
ba iuramenti sunt duplicia.τ iurans intendit in vno
sensu.τ recipiens in alio.cuius intētioni sit standum.
Et ꝙ magis standū sit intentioni recipientis videtur
p autoritatē Ysidori ꝓus habitā. Oz vo magis inten/
tioni iurantis videt p autoritatē Greg.ꝓus habitam
qua dicit ꝙ verba illi intentioni deseruiunt τc. R° 46
ad ꝓdictorū intelligentiā est notandū ꝙ hic ē duplex
modus dicendi. Quidā nāq3 dicere voluerūt ꝙ iura
mentū dolosum simpliciter obligat.quoniā etsi dolo.
sus intendat aliū decipere. intendit tamē dicere ver/
ba obligatoria. τ dum illa volūtarie exterius ꝓfert.
seipm simpliciter obligat. nec aliquo modo excusat
p cordis fraudulentiā. quia nō solūmodo recipiens
sed etiam ipsa veritas accipit verba ꝟm sensum quem
faciunt.τ ita nō solūmodo in ꝯspectu hominū ꝟ etiā
ꝟm veritatē dicunt ꝙ iuramentū dolosum est obliga
toriū.Sed quoniā obligatio iuramēti est obligatoria
sicut obligatio voti τ matrimonij.ideo videtur alijs
dicendū ꝙ sicut matrimoniū nō est verū nisi intersit
interior consensus.nec est votum obligatoriū nisi sit
intentio obligandi.sic etiā nec ipsum iuramentū do/
losum dicendū est esse simpliciter obligatoriū.in quo
quis sic iurat. vt tamē p illa verba seipsum obligare
nō intēdat. Et ꝓpterea ꝟm istos distiguit duplex fo/
rum.videlicet forum ecclesie τ forū cōscientie. Scdm
forum ecclesie iuramentū tale est obligatoriū. Eccle/
sia enim iudicat de his que exterius obligare possunt.
Unde cum verba illa obligationē exprimāt. iudicat
sic iurantē ad id quod insinuant verba obligatoria.
In foro autē dei qui iudicat ꝟm secreta cōscientie et
ꝟm veritatem. iste quidē non obligat. quia non vo/
luit obligare seipsum.q2 tamē dolose iurauit.τ nomē
dei inuanū assumpsit. statim in actu ipo cōmisit cri/
men piurij. Nec reportat cōmodum de malicia.quia
apud deum ex illo iuramento iudicat dignus pena
eterna. τ iste quidem modus dicendi satis ꝓbabilis
esse videt.Et ꝟm ipsum patet rnsio ad questionē pro
positam.etiā p magna parte patet rnsio ad obiecta.
Nam ratiōes que ꝓbant illud iuramentū non esse
obligatoriū.ostendūt hoc non simpliciter sed in foro
dei qui iudicat ꝟm intentionē ꝟm quam dolose iurās
nō intendebat seipsum obligare. Rationes autē que
ad oppositum inducunt ꝓcedunt ꝟm forum eccle/
siasticū.aliter non cōcludunt. Unde ad autoritatem 47
Ysidori qua dicit ꝙ deus accipit verba ꝟm intentio/
nem recipientis. Dicendum ꝙ hoc dicit nō quia ipse
deus ad hoc reputet hominē obligatum.sed quia ex
hoc ꝙ ille nō intendit iurare sicut ille intendebat re/
cipere.deus qui hoc requirebat ex veritate τ iusticia

reputat ipsum obligatū ad penam. Ad potest ille ser
mo causalit intelligi.vt dicat ꝙ deus sic accipit. τ sic
48 vult accipi ab ipa eccl'ia.τ sic vult etiā iudicari. Ad
illud quod obijcit ꝙ fraus τ dolus non debent alicui
patrocinari patet rnsio p iam dicta.quia fraus τ do/
lus nō patrocinat isti in foro ecclesie. imo compellit
ab ipa ecclesia iuramentū tenere ac si iurasset fidelit.
Non patrocinat etiā in foro dei. quia ex hoc ipo ob/
ligat τ reus efficitur magna pena. Unde si veniat ad
penitentiā est ei grauis penitētia imponēda. τ sanum
consiliū est τ decens.vt merito culpe sibi imponat vt
iuramentū compleat in quo ꝓximū decipe intende/
49 bat.licet nō possit sibi ꝓbari i facie ipius ecclesie. Ad
duo sequētia similiter patet rnsio. quia verborum obli/
gatio τ certificatio p iuramentū supadditū respiciūt
forū ecclesiasticū. τ ideo obligationē cōcludunt non
simpliciter sed q̄tum ad illud forū. Et hoc quidē est
50 cōcedendū. Ad illud vo qd querit quādo sunt ver
ba duplicia ita ꝙ dolus nō interuenit.cuius intentōni
standū sit. dicendū ꝙ verba illa multiplicia.aut ma/
gis ꝓtendunt vnum illorū sensuū ꝟm vsum cōmunē
aut equaliter ꝓtendunt vtrūq3. Si magis ꝓtendunt
vnū sensum.illi intētioni standum est que illum sen/
sum intellexit. Si vo indifferēter se habent ad vtrūq3
cum neutrū ꝓbari possit.standum est iudicio bonorum
virorū.qui pensatis cōiecturis τ rōnibus.cōdescēde/
re debent saniori τ puriori intentioni. Illa aūt auto/
ritas Ysidori nō facit ad ꝓpositū.quia Ysidorus vocat
illum arte iurare.cuius iuratio est dolosa.non oportet
aūt dolū vel artē interuenire semp quādo verba sunt
multiplicia.

Questio.ij. h

De iuramēto coacto. Utrum omne iuramentū co/
actū sit obligatoriū: Et ꝙ sic videt. Omne iuramen/
tum qd habet iudiciū τ iusticiā τ veritatem est obli/
gatoriū.sed iuramentū coactū potest hec tria habere.
ergo videt ꝙ sit obligatoriū. Item coacta volūtas
vt vult Aug. vere volūtas est. sed iuramentū dicit
coactū q2 fit a volūtate coacta.ergo iuramētū coactū
a vera voluntate est.sed cum aliquis ex volūtate ali/
qd iurat(nisi sit malū)seipm obligat.ergo τc. Itē
peccatū ex coactione ꝑpetratum inducit obligatio/
nem ad penā eternā.si ergo iuramentū de sui natura
obligat od veritatem seruandā.sicut peccatū obligat
ad penam ꝑferendā.videt p simile ꝙ iuramentū co/
actū sit obligatoriū. Item hoc ipm videt autorita
te Aug.quidā coactus iurauit cuidam concubine vt
eā duceret in vxorem τ vlterius nō aduerteret parē/
tes suos. Rndet beatus Augustinus ex consilio beati
Ambro. ꝙ mrimoniū teneret τ peniteret de residuo.
ergo videt ꝟm sententiā beati Augustini. ꝙ iuramē/
tum coactū sit obligatoriū. Sed contra. Uota co/
acta non obligant.q2 votū est coactio spontanea.sed
iuramēti obligatio similiter a volūtate nostra proce/
dit.ergo nō videt ꝙ iuramenta coacta sint obligato/
ria. Item ꝓtor dicit. τ etiā Tullius in rethoricis.
qd vi vel metu factū est.ratū non habeo. Si ergo lex
habet ratā omnē obligatōem iustā.videt ꝙ iuramēta
coacta nō sint obligatoria. Itē causa metus mortis
cadit in virum constantē. sed metus qui cadit in vi/
rum constantē excusat a toto ꝟm ꝙ iurispiti dicunt.
ergo videt ꝙ iuramentū qd fit ex tali metu nō sit ob
ligatoriū. Item coactio excludit contractū matri/
monialē. sed tanti roboris τ obligationis est ipsum
matrimoniū quāti τ iuramentū. si ergo matrimoniū
ex coactione contractū nō est obligatoriū. eadem ra/
tione videt ꝙ nec iuramentū. R° ad ꝓdictorū in/
telligentiā est notandū ꝙ hic est duplex modus dicē/
di. Quidā enim dicunt ꝙ cum duplex sit iuramentū.
videlicet ꝓmissoriū τ assertoriū. Respectu iuramenti
assertorij coactio nō excusat a toto sed a tanto. Si qs
enim coactus iurat τ asserit falsum esse verum.incurrit
crimen piurij. In iuramēto vo obligatorio siue pro/
missorio. coactio que surgit ex metu que potest cadē
in constantē virū a toto excusat. Talē enim iuramentū
licitum est τ nō est contra deū quo quis ꝓmittit ali/
quid alicui se daturū vel facturū. Et ideo respectu ta
lis iuramētiti potest interuenire coactio sufficiēs ad
inclinandū etiā constantē virū. Et quia coactio suffi/
ciens interuenit.volūtas illa nō est iudicanda volun
tas.ac per hoc nec iuramentū illud est vere obligato/
riū vt dicunt. Sed qm̄ verba Aug. τ consiliū etiā eius
videt esse in contrariū. Videt enim beatus Aug. iudi/
care tale iuramentū obligatoriū. Ideo est alius mo/
dus dicendi vt distinguat duplex forū.videlicet eccle
siasticū τ diuinū.ita ꝙ obligatio iuramēti coacti ecō.
trario se habet obligationi iuramēti dolosi respectu
huius duplicis fori. Nam i foro ecclesie iuramentū co
actū non est obligatoriū.tum q2 ecclesia ꝓsumit.quia
iste qui coacto iurauit nō iurauit voluntate implēdi
iuramentū sed potius euadendi piculum. tum quia
etiā ille qui iurare compulit.cū maliciose τ dolose ꝓ
cesserit.nullū ius acquisiuit.nec de malicia cōmodum
reportare debuit. vnde nullum habet ius repetendi.
In foro autē dei iuramentū coactum obligatoriū ē.
quia cū deus aspiciat volūtatem interiorē.τ volūtas
non possit cogi coactione sufficienti sed inducente.et
ita voluntas coacta. volūtas fit. iudicat deus talem
hominē obligari.τ ideo in foro cōscientie ꝟm theolo/
gos consulendū est ei qui sic iurauit(nisi relaxationē
inueniat)iuramentū implere.τ hoc dico si iuramen/
tum illud fuit respectu rei licite. vnde rationes con/
cedi possunt que sunt ad partē istam. Ad illud vo 51
quod obijcitur in contrariū de obligatione voti. di/
cendū ꝙ non est simile.quia votum respicit obligati/
onē ad deum qui vult sacrificia nō coacta sed volun
taria.si quis tamē coactione inducente cogat vt vo/
tum emittat.videlicet vt in piculo mortis existens a
domino liberet. non videt absurdum dicere eum esse
obligatum. Ad illud quod obijcitur de ꝓtore τ le/ 52
ge ꝙ nō reputat ratum iuramentū factum p metum.
dicendū ꝙ lex loquit in foro iudiciali.quia nō intro/
mittit se de foro cōscientie. Unde ꝟm illud forum ve/
rum est ꝙ iuramentū coactum nō obligat. Ex hoc tn̄
non potest concludi ꝙ non obliget q̄tum ad deum.
Ad illud quod obijcit ꝙ metus qui potest cadere 53
in constantē virum excusat a toto.dicendū ꝙ licet re/
spectu actuū humanorū possit cadere metus suffici/
ens in virum constantē.tamē q̄tum ad ea que iusti/
cie sunt non potest cadere metus sufficiens in virum
constantē. Oz tum enim ad illa dicit. Nolite eos time/
re qui corpus occidunt. Ideo apud deū talis metus
non reputat causa sufficiens ad excusandum homi/
nem a reatu peccati. vel ab obligatione iuramenti.
Ad illud quod obijcitur de obligatione matrimo/ 54
nij. dicendum ꝙ nō est simile. quia matrimoniū hoc
habet ex ratione significatiōis τ institutionis vt con/
trahat ex mera τ libera voluntate. sigt enim ꝯiunctiōem

christi et ecclesie.dei ⁊ anime. in qua nulla interuenit coactio.sed mera benignitatis dilectio. non autez est sic ex pte iuramēti.Et si tu queras de illo q̄ coacte iurauit cōtrahere matrimoniū vtrum teneat̃. Dicendum ꝙ tenet̃.nisi ex causa superueniēte absoluatur.Si tamē contrahat cum alijs.in cōtrahendo peccat mortaliter. nec amplius obligat̃. sed pro culpa piurij est ei penitentia imponenda.⁊ de hoc amplius habet̃ in quarto tractatu de matrimonio.

Questio.iij. i

Utrum iuramentū incautū sit obligatoriū. Iuramentū autem incautū dicit̃ qd̓ vergit in exitum malum.vel in exitum minus bonum. Et ꝙ iuramentuȝ incautū quod vergit in exitum malū sit obligatoriū. probat̃ primo p exemplū Josue. de quo dicit Amb. in libro de officijs. Josue pacem quā dederat reuocādam nō censuit. quia firmata erat sacramēti religione.ne dum alienam pfidiam redargueret.suam fidez solueret. tenebat̃ ergo Josue iuramentū quod fecerat obseruare.sed illud iuramentū fuit incautū ⁊ vergebat in exitum malū.quia contra dei p̄ceptum quo p̄ceperat dominꝰ ne cum gentibus illis fedus iniret. ergo videt̃ ꝙ iuramentū tale sit obligatoriū. Itez Augꝰ. dicit ꝙ meretrix iurans se seruaturā fidez suo leccatori. peior est si nō seruat fidem q̄ si obseruaret. sed iuramentū illud habet malū exitum.⁊ tamē obligat.alioquin non esset peior in nō obseruando. ergo iuramentū quod simpliciter vergit in exitum maluȝ est oligatoriuȝ. Item hoc ipm videt̃ de iuramento quod vergit in exitum minus bonū.vtpote qui iurat se non intraturū religionez. qꝛ aliquis p matrimonij vinculū potest obligare se vt non intret religionē ita ꝙ matrimoniū illud vere est obligatorium.ergo pari ratiōe videt̃ ꝙ ⁊ ipsum iuramentū. Item licitum est alicui nolle intrare religionem.⁊ quod licitum est nolle.licitum est cōfirmare.⁊ quod licitū est cōfirmare.licitum est iurare. sed iuramentū licitum est iuramentū obligatoriū.ergo videt̃ ꝙ cum aliquis iuret se nō intraturū religionē.ꝙ p illud iuramentū obliget̃. sed tale est iuramentū incautū qd̓ vergit in exitū minus bonum.ergo videt̃ ꝙ iuramentū illud sit obligatoriū. Sed contra. Beda dicit ⁊ magister adducit in litera. Si quid nos incautiꝰ iurare cōtigerit.quod obseruatū peiorē vergit in exitum.libere illud salubriori cōsilio mutandū nouerimꝰ.ergo s̄m hoc iuramētū incautū quod vergit in exitū malū vel minꝰ bonū nō est obligatoriū. Item Ysido.nō est obseruandū iuramentū quo malū incaute pmittit̃. Si tu dicas ꝙ autoritas ista intelligit̃ solū qn̄ quis iurat quod ē malū ⁊ minus bonū. sed non quādo quis iurat se nō facturū bonū pfectum ad quod nō tenet̃. Obijcit̃ cōtra hoc. qꝛ nullū iuramentū est iustum qd̓ impugnat iusticie pfectionē.sed iuramentū quo quis iurat se nō intraturū religionē.nec aggressurū pfectionē.est pfecte iusticie impugnatiuū.ergo ⁊ iuramentū iniquū.s̄ nullū tale est obligatoriū.ergo videt̃ ꝙ nullꝰ obliget̃ p iuramentū incautum quod vergit in exituȝ minus bonum. Item nullū iuramentū est discretū quod est contra spūssancti consiliū.sed cuȝ quis iurat se nō intraturū religionē.iuramentū illud est contra spiritussancti consiliū.sed nullū tale iuramētum habet in comitatu iudiciū.⁊ nullum tale est obligatoriū. ergo idem qd̓ pus. Iuxta hoc querit̃, Si quis iurat se recepturū nunq̄ pturū plationem. vtrum p tale iuramentū obliget̃.Et ꝙ sic videt̃.quia licitum est plationem fugere.ergo licitum est ꝙ quis iuret eam nō recipere. In contrariū est. ꝙ maioris pfectionis est vt cōmuniter dicit̃ status plationis q̄ religionis.⁊ bono priuato pferenda est vtilitas cōmunis. R̃o ad p̄dictorū 55
intelligentiā est notandū ꝙ multipliciter cōtingit iuramentū esse iuramentū incautuȝ. Primo modo qn̄ iurat̃ aliquid qd̓ simpliciter vergit in salutis detrimētum.sicut cum aliquis iurat se facturū aliquid qd̓ nō potest sine peccato mortali cōsummari. Secūdo mō dicit̃ iuramentū esse incautū cum quis iurat aliquid quod vergit in salutis sue dispendium ⁊ perfectionis impedimentū.vtputa cum iurat quis se nunq̄ intraturū religionem. Tercio modo dicit̃ iuramentū incautū cum quis iurat aliquid in omnē euentū.quod vno casu cōtingente vergit in salutis dispēdium.alio casu cōtingente vergit in salutis pfectum. sicut cum iurat aliquis se nunq̄ recepturū plationem. qd̓ quidem est in salutis dispendium si vtilis sit ⁊ canonice eligat̃ ⁊ a maiore sibi iniūgat̃. tunc autē vergit in salutis pfectū si sit psona inutilis sibi ⁊ alijs ad statum illū pmoueri.Si ergo loquamur de iuramēto incauto p̄mo modo.sic absq̄ dubio nō est licitum nec obligatoriū.imo qui ipsuȝ obseruat cōmittit peccatū. Si vo loquamur de iuramēto incauto secūdo modo. sic nec est licitū nec obligatoriū. licȝ ipm obseruare non sit peccatū.qꝛ nō est peccatū non intrare religionem. graue tamē peccatū est iurare se nunq̄ ascensurū ad gradum pfectionis.quia in hoc quodāmō impugnat ipsius iusticie pfectionē ⁊ spūssancti inspirationē. Si vo loquamur de iuramēto tercio modo. sic vno casu cōtingente est obseruandū.videlicȝ cum vergit in salutis detrimentū. Et p hoc patet r̄nsio ad questionez ppositam. Concedendū est igit̃ ꝙ iuramentū incautum quod vergit in salutis detrimentū. vel quod directe vergit in pfectionis impedimentū.non est obligatoriū.sicut ratiōes ad hanc partē inducte ostēdūt.
Ad illud vo quod obijcitur primo in contrariū de 56
Josue. dicendū ꝙ iuramentū illud nō obseruatū nō vergebat in malū exitum. imo in bonuȝ. Triplex em̄ ratio fuit quare gabaonite fuerūt reseruati ⁊ non interfecti. Una literalis.qꝛ meliꝰ erat vt damnarent̃ ppetua suitute q̄ punirent̃ morte. maxime cū pmpti essent seruire q̄ mortē sustinere.sicut ex ipo textu apparet. Alia vo ratio est moralis. quia i hoc significat̃ ꝙ quātūcunq̄ deus minet̃ alicui ⁊ indignet̃ in p̄senti vita.si tamē ad ipsum reuertat̃ toto corde.nō claudit misericordie viscera. Tercia vo ratio est generalis.qꝛ in hoc significat̃ ꝙ semp in nobis duo sunt populi.s̄m ꝙ duo fuerūt in terra pmissionis.scȝ amorreorū ⁊ filiorū israel. hoc ē motuū rationabiliū ⁊ brutalium.s̄m ꝙ dicit Bern̄.quātūcūq̄ labores. necesse est vt intra fines tuos habitet Jebuseus. Unde multiplici ratiōe obseruatio iuramēti illius nō vergebat in exitum malū sed potius bonū.Et quod obijcit̃ de mandato domini qd̓ dominꝰ p̄ceperat ꝙ cum eis fedus non iniret. Dicendū ꝙ hoc intelligendū est q̄tū ad eos qui erant incorrigibiles. Ad illud qd̓ obij- 57
citur de meretrice que iurat leccatori suo fideliter adherere.dicendū ꝙ in iuramēto illo est duo ɔsiderare. Unum ꝙ meretrix iurat se cōsensuram in nephariū actū cū suo leccatore. Aliud ꝙ iurat se fidē alteri non daturam, Et primū quidem est illicitū. ⁊ ad hoc non

obligat̃. Secūdū quidē licitum.⁊ q̄tū ad hoc obligatur.Et ideo dicit Augꝰ.ꝙ peior est nō seruando q̄ si iuramentū seruaret. Per hūc etiā modū intelligendum est si aliquis latro iuraret alij se predā cum illo
58 diuisurum ⁊ postea retineret totū. Ad illud quod obijcitur de eo qui iurat se nunq̄ religionē intratuȝ. ꝙ sicut licite potest intrare sic licite potest cōtrahere matrimoniū.dicendū ꝙ nō est simile hinc ⁊ inde duplici ex causa. Prima est. qꝛ matrimoniū non tm̄mō dicit priuationē boni.quoniā potius dicit boni positionē.sed iuramentū quo quis iurat se nunq̄ religionem intraturum. de sua p̄ncipali intentione est boni pfecti priuatoriū ⁊ impeditiuū.ideo non est iudicandum obligatoriū sed potius illicitum ⁊ iniquū. Alia etiā ratio est.qꝛ qui matrimoniū cōtrahit.siue ex consensu mulieris siue ex morte potest aliquādo aggredi pfectionē.qui autē iurat se nunq̄ intraturū.q̄tum est de se reddit se in sempiternū inabilem. Ad illud 59
quod obijcit̃ ꝙ licitum est nolle intrare religionem ergo ⁊ iuramēto firmare. dicendū ꝙ nō sequit̃.quia nolle intrare religionē est impfectionis.sed hoc iuramento firmare est cuiusdam obstinationis ⁊ impugnationis gratie spūssancti.que de tepidis ⁊ negligētibus facit seruidos ⁊ pfectos.Et ideo q̄uis illud sit licitum.illud tamē est illicitū. Ad illud quod que- 60
ritur vlterius de eo qui iurat se non recepturum plationem iam patet r̄nsio p illud qd̓ iam dictum est.qꝛ iuramentū illud in casu obligat. videlicȝ cum vergit in damnū pprium ⁊ alienum. in casu vo nō videlicȝ cum nō tm̄ est psona sibi vtilis verūetiā alijs. Attamē si iuramentū p̄cesserit.non debet quis se autoritate ppria a vinculo eius absoluere.sed supioris voluntatem.mandatū ⁊ autoritatē sup hoc requirere.cuiꝰ volūtati magis q̄ pprie dȝ in hoc casu obedire ⁊c̃.

Distinctio.xl.de distinctiōe duorū p̄ceptorū.in quibꝰ phibet̃ duplex concupiscētia.in cōparatione ad legis ⁊ euāgelij differentiā.

Sextū p̄ceptū est. Supra determinauit magister de distinctiōe mandatorū decalogi q̄tum ad p̄cepta prime tabule.⁊ q̄tum ad p̄cepta secūde que attendunt̃ circa opa exteriora. ⁊ de obliquitatibus que habent cum eis oppositionē ⁊ repugnantiā. In hac vo tercia parte determiat de distinctiōe duorū p̄ceptorū in quibꝰ phibet dominꝰ duplicē concupiscentiā in compatiōe ad legis ⁊ euāgelij differētiā. Diuidit̃ autē ista ps in tres ptes. In prima ponit p̄dictorū mandatorū distinctionē. In secūda vo qꝛ in p̄dictis mandatis lex vetus videt̃ cōuenire cum noua.inquirit legis ⁊ euāgelij differentiā.ibi.Sed cuȝ hic phibeat̃ cōcupiscētia aliene vxoris ⁊c̃. In tercia vo breuiter decem mandata epilogat.ibi. Audistis decem cordas. Partiū autē subdiuisio satis manifesta est in litera.

di.XL.

Ponit p̄dictorū mādatorū de cōcupiscentia distinctionem. a

a Sextū p̄ceptū est. Nō desiderabis vxorē pximi tui. b Septimū est. Nō cōcupisces domum pximi tui.nō seruū.nō ancillā ⁊c̃. Sed videt̃ p̄ceptū de nō ɔcupiscēdis rebus pximi vnū esse cū eo quo dicit̃.nō furaberis.Et p̄ceptum de nō ɔcupiscēda vxore vnū esse cuȝ eo quo dicit̃.nō mechaberis. Poterat em̄ p̄ceptū nō furādi in illo generaliter intelligi. vbi de non concupiscēda re pximi p̄cipitur. Et in eo quo dictum est. non mechaberis. poterat illud intelligi. non concupisces vxorem pximi tui. Sed in illis duobꝰ p̄ceptis nō mechādi ⁊ nō furādi ipa opa notata sūt ⁊ phibita. In his vo extremis ipa ɔcupia. Mul

Augꝰ. super Exod.

a Sextū p̄ceptū ē. 1
Nō desiderabis vxorem pximi tui. Contra.Si em̄ pus ē concupiscere q̄ mechari. videt̃ ꝙ illud mādatū non deberet sexto loco imo tercio loco poni inter p̄cepta secūde tabule. Item nihil debet p̄cipi nisi qd̓ est in nr̄a potestate.s̄ natura q̄diu corrupta ē habet pronitatē ɔcupiscēdi. ergo videt̃ ꝙ cōcupiscētia nō debeat in decalogo phiberi. Itez sicut cōtingit ɔcupiscere vxorē hoīs.ita etiā ɔtingit ɔcupiscere filiā ⁊ ɔcubinā.ḡ nō videt̃ ꝙ i mādato illo sufficiēter phibeat̃ carnis ɔcupia. R̃o dicēdū ꝙ mechia se hȝ ex additiōe ad ɔcupiaȝ.qꝛ mechari ē in corde ⁊ ope.cōcupiscere ē in corde.⁊ qꝛ phibitio dic̄ negatiōȝ vtriusq̄.qꝛ negatiōes se hn̄t ecōtrario affirmatiōibꝰ.iō phibitio ɔcupie addit supra phibitiōȝ mechie.⁊ gn̄alit̃ phibitio peti cordis addit supra phibitiōeȝ peti opis. Plꝰ em̄ est phibere petm̄ cordis q̄ petm̄ opis.qꝛ petm̄ opis p̄supponit petm̄ cordis.Et iō ista duo mādata i quibꝰ phibet̃ ɔcupia.vltio loco sūt ordinata.Et p hoc pȝ r̄nsio ad illud qd̓ p̄mo obi. Ad illud qd̓ obi̇ ꝙ nihil dȝ p̄cipi 2
qd̓ nō est i nr̄a ptāte.dicēdū ꝙ ē ɔcupia q̄ ɔsistit i sensualitate.⁊ ē ɔcupia q̄ ē i ɔsensu rōnis pgressiuo ad opꝰ. Prima ē petm̄ veniale.nec phibet̃ s̄ cohibet̃. Secūda vo ē petm̄ mortale.⁊ phibet̃ inq̄tū ē pgressiua ad opꝰ. Un̄ istiꝰ mādati explicatio ⁊ intellectꝰ insinuat̃ Eccli.xiij.vbi dī. Fili post ɔcupias tuas nō eas.vbi simplicit̃ nō phibet̃ ɔcupiscere.s̄ post ɔcupias ambulare ɔsentiēdo ⁊ i actū pgrediēdo. Ad illud qd̓ obi̇ de ɔcupia 3
filie ⁊ cōcubine.dicendū ꝙ filia ⁊ cōcubina duplicit̃ pōt ɔcupisci.aut i possessiōȝ vt redigat̃ i suitutē ⁊ famulatū.aut ad opis carnalis ɔsūmationē.Et p̄mū phibet̃ p septimū p̄ceptū. Nō ɔcupisces r̄e. Secūdū vo phibet̃ p mādatū illud.qꝛ phibet̃ ɔcupia carnis ɔ legitimū thorū. Un̄ desiderare filiā alicuiꝰ i vxorē nō ē phibitū.sed desiderare eam in fornicatione ⁊ meretricē.⁊ hoc claudit̃ in sexta phibitione.
b Septimū est. Non cōcupisces domū pximi tui ⁊c̃. Contra. Quia qd̓ licitū est acq̄rere p̄cio.est licitū desi- 4
derare.s̄ domū pximi licitum est p̄cio emere.ḡ licitū est eā desiderare ⁊ ɔcupiscēre. Si tu dicas ꝙ ibi accipit̃ cōcupiscētia p inordinato desiderio. sic silr̄ nō licet cōcupiscere rem ppriā. Itē sicut ɔtingit inordinate desiderare domū pximi.ita ɔtingit inordinate desiderare dignitatē pximi.ḡ sicut illō phibet̃.ita ⁊ illō dȝ phiberi.Si tu dicas ꝙ illō claudit̃ i hac phibitiōe.Cōtra h̄ est ꝙ ɔcupia dignitatꝰ spectat ad supbiā ⁊ vanā gloriā.

tũ ꝙ differũt illa ab istis. Unõ illi ꝑcepto nõ mechandi fit supadditio in euãgelio. vbi oĩs cõcupiscẽtia mechãdi ꝓhibet.

¶ Quia in ꝑdictis mãdatis lex vetus videt cõuenire cũ noua. inquirit legis ⁊ euãgelij differentiã. b

Sed cũ hic ꝓhibeat ꝯcupiscẽtia aliene vxoris. ⁊ aliene rei. q̃re dicit lex cõprimere manũ ⁊ nõ animũ. euãgeliũ vo manũ ⁊ animũ. Illud de lege dr̃ ſm cerimonialia nõ ſm moralia. Vel q: in lege nõ ẽ generalis ꝓhibitio oĩs mortifere ꝯcupiscẽtie vt ĩ euãgelio. vel ſm eoꝝ carnalem intelligentiã.

Quare lex comprimere dr̃ manũ nõ animũ.

Quid sit litera occidens. c

Si vo querit quã dicat aplus literam occidentẽ? Ea certe est decalog⁹. q nõ dicit lr̃a occidẽs eo ꝙ mala sit lex. ſ q: ꝓhibẽs pctm̃ auget ꝯcupiscẽtiã ⁊ addit ꝑuaricationẽ. nisi liberet gr̃a. Que gr̃a nõ sic abundat in lege vt ĩ euãgelio. Lex ꝙ bona est. ⁊ tamẽ occidit sine gratia. cuȝ sit virt⁹ peccati q̃ iubet qd sine gr̃a impleri nõ põt. Gr̃a aũt deerat. ⁊ ideo lr̃a occidẽs erat. Distat aũt euãgelij lr̃a a legis lr̃a. q: diuersa sunt ꝓmissa. ibi terrena. hic celestia ꝓmittunt. Diuersa etiã sacra. q: illa tm̃ significabãt. hec cõferũt gratiã. Precepta etiaȝ diuersa q̃tũ ad cerimonialia. Nã q̃tũ ad moralia sũt eadẽ. sed plen⁹ in euãgelio cõtinent.

ij. Cor. iij.

De leg. ⁊ euangelij distantia. c

Breuiter decẽ mãdata epilogat. d

Audistis decẽ cordas psalterij vtriusq; sexui impositas. q̃ charitate tangẽde sunt vt vicioꝝ feces occidant.

cõcupiscẽtia dom⁹ ad auariciã. ergo cũ ista sint diuersoꝝ generꝝ. videt ꝙ in vna ꝓhibitõne nõ claudant. R̃ dicendũ ꝙ in isto verbo ꝓhibet cõcupiscẽtia rei aliene ſm ꝙ aliq̃s ꝯcupiscit aliq̃d in possessionẽ querens in illo sufficientiã. Unde nõ tm̃ ꝓhibet ꝯcupia honoꝝ tẽporaliũ vt domus et pecudũ. ſ etiã cuiuscũq; alteri⁹ rei quam quis vellet alij ꝑripe. Et hoc quidẽ ꝓhibet intelligẽdo ꝑ se. vt q̃s nõ ꝯcupiscat alienuȝ manẽs alienum. Vel etiã intelligit contra iuris ordinẽ. hoc ẽ qñ q̃s vellet ꝓximũ dãnificari in re ꝓpt suã vtilitatẽ. tũc em̃ nõ diligit ꝓximuȝ sicut se. Unde ĩ verbo isto ꝓhibet oĩs auaricia et cupiditas. ¶ Ad illd ergo qd ꝑrio obijcit. qd licet ꝑcio acq̃rere licet cõcupiscere. dicendum ꝙ cõcupiscere dicit ibi appetitũ imoderatũ habendi cum damno ꝓximi. ⁊ in hoc ipo etiã claudit appetitus imoderatus. prohibitio etiaȝ respectu rei ꝓprie penes quam consistit peccatũ cu-
5 piditatis ⁊ auaricie. ¶ Ad illud quod obijcit de ambitione dignitatis ⁊ honoris. dicendũ ꝙ si dignitas ⁊ honor appetat in ratiõe sufficientie sic spectat ad crimẽ auaricie. ⁊ in isto mandato ꝓhiberi habet. Si autem in ratione excellentie. sic potest dici ꝙ ꝓhibet per primũ mandatũ in quo precipit reuerentia dei. Posset tamẽ dici ꝙ vtroq; modo claudit in ꝓhibitione septimi. quia vtrobiq; est amor boni ꝓprij. ⁊ vna est ratio deordinandi respectu ꝓximi. licȝ multiplex sit ratio deordinãdi respectu sui. Ideo sub vna ꝓhibitione habet claudi vtrobiq; cõcupiscentia. ⁊ magis prohibet cõcupiscentia domus ꝙ cõcupiscentia dignitatis. q: manifestior erat ⁊ sensibilior. ⁊ etiã iudei magis proni erant ad auariciam.

6 o ¶ Diuersa etiã sacramẽta ⁊c. Contra hoc obijcit ꝙ nullus saluari potest sine gratia. ergo si sacramenta veteris legis gratiã non cõferebant. videt ꝙ nullus in lege illa saluatus fuit. quod est impiũ dicere. Si tu dicas ꝙ in sacramẽtis illis dabat gratia sed tamẽ nõ virtute sacramẽtorũ illorum. In sacramẽtis autẽ noue legis datur gratia virtute ipsoꝝ. quia sunt ex sanctificatiõe sanctificantia sicut dicit Hugo. Obijcitur contra hoc. quia gratia est ꝑ creationem. ergo solus deus habet virtutem cõferendi gratiã. ergo si in istis ⁊ illis conferebat. videt ꝙ inter hec sacramẽta ⁊ illa nulla sit differentia. R̃. intelligendũ est ad hoc ꝙ duplex est circa questionẽ istã opinio celebris ⁊ famosa. Quidã nãq; voluerũt dicere ꝙ in vtrisq; sacris dat gr̃a. ſ differẽter. q: in illis dabat rõne fidei ⁊ deuotiõis ipi⁹ suscipiẽt. ita ꝙ nullo⁹ rõne sacri siue opis opati. In sacris aũt no. le. sacr⁹ ẽ. q: ꝯstat ex vbo ⁊ elemẽto. ſ cũ dñs instituit vbũ dedit illi vtutẽ ꝑ quã influit ⁊ agit in aiaȝ. vel disponẽdo ad gr̃e susceptionẽ. vel imprimẽdo caracteris significationẽ. vel admiculãdo ipi gr̃e ad aie curationẽ ⁊ fomitis debilitationẽ. Et h̃ videt dicere Aug. Que ẽ virt⁹ aque vt corp⁹ tãgat ⁊ cor abluat: nisi faciẽdo verbo. Et Hugo de scõ Victore videt id idẽ dicẽ. q̃ dicit ꝙ sacr̃a no. le. ꝑus sanctificant ꝑ verbũ. ⁊ postmodũ sanctificãt. vt sic sint ex sanctificatõe sanctificãtia. Et hũc modũ dicẽdi sustinẽt viri ꝑiti ⁊ fide digni. Sȝ difficile videt mihi intelligere vtutẽ illã sit esse verbo ⁊ elemẽto collatã q̃tũ ad cẽtiã ⁊ naturã. q̃tũ ad ei⁹ existẽtiã. q̃tũ ad duratõis mẽsurã. ⁊ etiã q̃tũ ad opatiõis efficaciã. q oĩa necesse ẽ ponere ⁊ explicare circa vtutẽ illã. Si q̃s dicat ꝙ aliqua q̃litas det vbo ⁊ elemẽto ꝑ quam agat ⁊ influat ĩ ipaȝ aiaȝ. Difficile est intelligere ipi⁹ vtutis essentiã. Cũ em̃ nõ sit substãtia ſ accidens quoddã ⁊ in genere boni. dubiũ est vtrũ debeat reponi inter bona maxima. vel media. vel minima. Et si inter bona maxima reponat. iam gratia erit. gratia aũt existens in vno subiecto. nõ hȝ virtutẽ agẽdi in aliud. Si vo gr̃a nõ est nec virt⁹. quõ ergo dicit ſm veritatẽ sanctificare ipm sacramentũ. ⁊ eũ q̃ suscipit sacramentũ. In quo etiã genere sit. ⁊ cui⁹ spẽi sit. vtrũ videlicȝ ĩ diuersis sacramẽtis diuersificet formalit illa virt⁹. qd homi parũ intelligẽti difficile est capere. Et si inter bona media vel minima reponit. quõ talis virt⁹ facit rectitudinẽ ⁊ sanationẽ ipius aie q̃ inter bona maxia cõputant. Nõ soluȝ aũt difficile est intelligere hui⁹ virtutis essentiã. sed etiã subsistẽtiã. Alit em̃ accidẽs substãtificat in subiecto

corporali. vel cũ nature ordinẽ quẽ deus nõ ꝑuertit ꝑ miraculũ. substãtia fit nobilior sua ꝓprietate. Aut si ponit illa virt⁹ spẽalis vt in subiecto in vbo ⁊ elemẽto. quare nõ similit ipa gr̃a q̃ debet infundi aie: qd nescio si aliq̃s recte intelligẽs dicit. Aut si est in subiecto corpali. quõ vna virtus ⁊ qualitas absoluta simul poterit esse in duob⁹ subiectis. vbo videlicȝ ⁊ elemẽto. ex quib⁹ ⁊ si fiat vnũ sacrm. nõ tm̃ fit vnũ ꝑ naturã ⁊ eẽtiã. vnitas aũt vtutis ſm ꝙ dicit ⁊ vult Dam. corrñdet vnitati sube ⁊ nature. Aut ꝙ in vno sacro nõ est vna virt⁹ ſ plures. Aut illa virt⁹ cõposita est. Aut vnũ accidẽs simplex. ⁊ spũale. ⁊ impartibile. simul erit ĩ diuersis subiectis. qd totũ valde difficile est intelligere de illa virtute. Nec solũ ista duo difficile est intelligere de illa vtute. ſ etiã duratiõis mẽsurã. Dubiũ em̃ est vtrũ deus dedit virtutẽ illã qñ ꝑmo instituit. aut de nouo det. Sed quõ a ꝑncipio dedit his q̃ nõdũ erãt. sicut vbis q̃ quotidie d̃ nouo formantur. Si de nouo dat. tunc quotidie in sacris nõ solũ gratiã ſ etiã alia accidẽtia creat. ⁊ tm̃ consueuit dici ꝙ creatiõis opus non currat nisi circa exitũ aie in esse. ⁊ circa infusionẽ gr̃e. ⁊ si desinat esse statim ꝓlato vbo. quõ creauit de⁹ tã nobilẽ virtutẽ vt ita cito deficeret? Et rursus si dat vbo. cũ nõ det verbo ĩ scripto. nec in mẽte. dat in ꝓnũciatiõe. ⁊ tũc difficile erit explicare vtrũ det in ꝑncipio. vel in medio. vel in fine. q: nec in ꝑncipio vbi nec ĩ medio est actio illi⁹ virtutis. Si vo in fine. tũc cũ verbũ desinat esse. ⁊ deficiẽte verbo desinat virt⁹ verbi. simul incipiet virtus ⁊ desinet. Aut si antẽ finem dat. quãtum det difficile est insinuare. Nec tm̃ illud. sed etiã multo difficilius est explicare opationis illi⁹ virtutis efficaciã. vtrũ scȝ agat generatiõe equiuoca vel vniuoca generãdo sibi simile vel dissimile. Difficile etiã est vtrũ influat oĩno aliq̃d ab extrinseco. aut educat aliq̃d de potẽtia in actũ. Primũ est soli deo possibile. secũdũ autẽ difficile est explicare. Difficile est etiã intelligere quõ caracteris impssio possit esse ab illa virtute. cũ caracter videat esse in supiori pte. in quã sol⁹ de⁹ põt influere. Uñ suba intelligibilis beata. quãtũcũq; magne sit excellẽtie (ſm ꝙ dicit Aug.) nõ põt facere ad nostrã iustificationẽ vel illumiatõeȝ aliq̃d interi⁹ formãdo. ſ solũ exteri⁹ exercitãdo. quõ ꝙ hoc poterit virt⁹ data elemẽto vel vbo. cũ nõ videat esse capax tãte virtutis? Postremo. in sacro altari in q̃ fit subito trãssubstãtiatio panis ſm se totũ in corp⁹ xpi. qd quidẽ nõ põt esse nisi ab infinita vtute. quõ vbũ ꝓlatũ ab homie (cũ sit finite vtut) poterit ad istã trãssubstãtiationẽ aliq̃d opari. Et certe si illud vbũ vtutẽ nõ hȝ agentẽ. multo min⁹ vba alioꝝ sacroꝝ. Hec oĩa ⁊ mlt̃a alia circa h̃ valde difficile ẽ intelligẽ ⁊ explicare. q̃ nõ idcirco narro q: credo eẽ insolubilia. vel vt ipe istã improbẽ positiõeȝ. ſ vt oñdã me ipaȝ nõ plene intelligẽ. ⁊ iõ nec affirmare nec negare velle. q: ⁊ si ipaȝ clare ñ intelligã. h̃ tm̃ scio et
7 intelligo. ꝙ plura põt de⁹ facere. ⁊ etiã in ipis sacris facit. ꝙ nos possum⁹ intelligere. Uñ ꝯfugiẽdo ad mirabilẽ dei potẽtiã oĩa ista possum⁹ facile declinare. ⁊ ſm vnũ modũ dicẽdi satis plana eẽt rñsio ad q̃stionẽ ꝓpositã si ipi⁹ modi plana eẽt intelligẽtia. ⁊ h̃ positio ĩ q̃rto libro diffusi⁹ ẽ explicata. vbi rñdet ad ꝑmissa. Ali⁹ est hic mod⁹ dicẽdi. supposito ꝙ ĩ sacris no. le. diuina virt⁹ secreti⁹ opet. q: hoc ẽ ipi⁹ fidei ⁊ snie cõis. dixerũt aliq̃ sacr̃a noue legis habere rñspectu iustificatiõis vtutẽ influentẽ. vtutẽ ꝓmerentẽ. vtutẽ disponẽtẽ. ⁊ vtutẽ efficaciter ordinãtẽ. Uirtutẽ influentẽ rõne spũssancti assistẽtis. vtutẽ ꝓmerẽtẽ rõne meriti passiõis ad sacrm ꝯcurrẽtis. virtutẽ disponentẽ rõne deuotiõis ipi⁹ fidelis sacrm suscipiẽtis. virtutẽ deniq; efficacit ordinantẽ rõne diuie pactiõis instituẽt. Sic em̃ instituit dñs vt ad talis vbi ꝓlatiõȝ ⁊ sacri susceptiõȝ. mirabilis ĩ suscipiẽtib⁹ fieret opatio. ⁊ suscipiẽtiũ sanatio ⁊ iustificatio. ⁊ ꝓ tãto dicũt sacr̃a no. le. hr̃e vtutẽ. ⁊ differũt ĩ h̃ a sacris leg veter. ꝑcipue q̃tũ ad ipaȝ efficacẽ ordinatiõȝ. q: nõ intueniebat ibi pactio ĩ illis sacris ꝑ quã efficax ⁊ infallibil fieret ordinatio ad gr̃aȝ. ſm ꝙ ĩ sacris no. le. vt pȝ ĩ institutiõe baptismi vbi dixit. Qui crediderit ⁊ baptizat⁹ fuerit salu⁹ erit. In alijs etiã trib⁹ modis habẽdi vtutẽ differẽtia ẽ penes magis cõpletũ ⁊ min⁹ cõpletũ. q: in sacris no. le. spũssanct⁹ influẽs iusticiã pleni⁹ assistit. ⁊ passio xpi meritoria efficaci⁹ cõcurrit. In cui⁹ signũ de latere xpi ꝓfluxerũt sanguis ⁊ aq̃. ⁊ ꝑ ꝯñs sacr̃a de q̃b⁹ fundat ecclia. Abũdãtior etiã ẽ deuotio suscipiẽtis. tũ ꝓpter incremẽtũ fidei ꝓprie. qd factũ ẽ in no. le. tũ etiã ꝓpt subsidiũ fidei toti⁹ ecclie. q: ĩ fide ecclesie suscipiũt ecclastica sacr̃a. Et ꝓpter istũ q̃druplicẽ modũ habẽdi vtutẽ. dicunt sacr̃a leg no. iustificare ⁊ esse cã gr̃e. Nec volũt q̃ hãc positionẽ sustinẽt in sacris no. le. ampli⁹ ponere. tũ q: ista satis vident sufficere ad nr̃aȝ sanationẽ ⁊ iustificationẽ. tũ q: etiã ex isto q̃druplici mõ habẽdi vtutẽ satis manifestat nobilitas sacri no. le. in seipis. tũ etiã q: nec expssa auctas. nec rõ videt cogere ampli⁹ illis dare. ⁊ hũilitas fidei nõ tm̃ debet refugẽ diminutionẽ ſ etiã supfluitatẽ. ⁊ laudabili⁹ quodãmõ videt diminute dicere ꝙ ampliare. Hũc modũ dicẽdi ⁊ hui⁹ q̃stiõis determiatõeȝ plẽs sustinẽt hñ intelligẽtes. ⁊ dñs Guil. ꝑisiẽsis ep̃us in determinãdo ĩ scolis fratrũ minoꝝ approbauit istũ modũ dicẽdi corã fratre Alexãdro bone memorie. Et istũ modũ dicẽdi dupliciter põt q̃s sustinere ⁊ intelligere. Vel ita ꝙ oĩno affirmet nullo alio mõ esse vtutẽ in sacris no. le. ꝙ modis ꝑdictis. Vel ꝙ h̃ mõ affirmet virtutẽ ĩ eis esse. ita tm̃ ꝙ nõ neget aliũ modũ ꝑter hos existẽdi virtutẽ ĩ sacris eẽ possibileȝ. Et ꝑm⁹ quidem repugnat ꝑori mõ dicẽdi. secũd⁹ aũt mod⁹ dicẽdi ꝑori opinioni nõ repugt. q: nihil dicit qd illa nõ dicat. imo etiã nihil dicit qd cõis opinio nõ teneat. Null⁹ em̃ recte sentiẽs negat q̃n oib⁹ dictis modis sacr̃a no. le. virtutẽ habeãt. Sȝ siq̃s plus dicit. huic positiõi nõ cõtradicit ſ addit. Sȝ forte videbit alicui calũniabile ꝙ dictũ est virtutẽ spũssancti sacro assistere. q̃n poti⁹ ĩ noie sacri claudi deberet intelligi tãq; de ei⁹ integritate. ꝓpter h̃ qd dr̃. j. Ioh. v. Tres sunt q̃ testimoniũ dãt ĩ t̃ra. spũs. aqua. ⁊ sanguis. ⁊ hij tres vnũ sunt. Et in li. de vnitate ⁊ vno dr̃ ꝙ sunt vnũ sacro. ⁊ iõ nõ debet dici ꝙ spũssanct⁹ assistat sacro tanq; cũ eo cõnumeret. ſ ꝓpter ipaȝ vnitatẽ q̃ ꝑdicta est. quã efficit spũssanct⁹ ĩ sacro. ipi sacro dȝ attribui. Sȝ certe ⁊ si hic mod⁹ dicendi videat differre a ꝑdicto. tm̃ ſm rẽ idẽ est licȝ vocabula sint diuersa. Qr em̃ dicunt ista tria vnũ sacro. hoc nõ est ꝙ ex ipis fiat vnũ ꝑ essentiã. ſ ꝙ fiãt vnũ ꝑ ordinẽ. q: scȝ ordinant ad vnũ effectũ. ⁊ hoc nihil est dicere ꝙ vnũ alteri assistere. Itẽ omne qd est de integritate sacri. aut est res tm̃. aut significatio tm̃. aut res ⁊ signũ. Si ꝙ spũs influens iusticiã ponit de vnitate sacramẽti. cũ nõ sit signũ. nec res. ⁊ signũ erit tm̃mõ sicut res. ⁊ ita nõ habebit rõnem causantis. ſ poti⁹ nomẽ vel rõneȝ effect⁹. ⁊ ita spũs nõ staret ꝓ ipa virtute influente. ſ poti⁹ ꝓ ipa gr̃a spũssancti infusa ipi aie in sacramẽti susceptõe. Itẽ nõ est q̃stio. vtrũ spũssanct⁹ ĩ sacro infundat gr̃aȝ. ſ de h̃ est q̃stio vtrũ sacrm ſm ꝙ dr̃ inuisibilis gr̃e visibilis forma. ita ꝙ similitudinẽ eius gerat

⁊ causa existat. virtutē habeat aliquā p̄ quā influat in animā. Nō videt̄ ergo hoc facere ad ꝓpositū. Postre-
mo. spūssanctus sanctificās. ⁊ meritū passiōis. ⁊ elementū exteri⁹. nō solūmō repiunt̄ in sacramētis legis no.
sed etiā in sacramētis veteris leg. hoc ḡ nō sufficit ad assignandū differentiā istoꝝ sacroꝝ ⁊ illoꝝ. aut ergo iste
modus dicendi nihil aliud dicit. aut si dicit. parū dicit. ⁊ modicū ad ꝓpositū facit. Et ideo sustineat̄ quicunq̨
p̄dictoꝝ modoꝝ. magis placet. q̄ p̄mus satis pius est. secūdus vō satis sobrius est. si sustineat̄ illo mō quo di
ctum est. ⁊ hoc mō in quarto libro sustinet̄ sicut patet cōsiderāti. idcirco hic repetij. nō ꝓpter hoc vt noua sup
adderent̄. ſ vt oñderet̄ q̄ a cōi positiōe nō dissonat. cui ꝑ virib⁹ meis in omnib⁹ p̄cedētib⁹ libris adhesi tāq̄
vie securiori. ⁊ sicut scio ⁊ possum mihi ⁊ alijs cōsimilib⁹ parū intelligētib⁹ psuadeo adherendū. Et qm̄ ꝑ totū
librū hoc diligētius obseruaui (sicut aduertēti clari⁹ apparebit) vt in his q̄stionib⁹ dubijs ⁊ difficilib⁹ in qui-
bus nō potui dep̄hendere que esset via cōmunis (q̄ sapiētes opinant̄ ꝯtrarie sapiētibus) sic vnā partē tanq̄
magis ꝓbabilē sustinerē. vt tn̄ aliā minime improbarē.

AD intelligentiā huius partis incidit hic que-
stio de differētia noue legis ⁊ veteri circa quā
tria querunt̄. Primo querit̄ de differentia q̄
assignat̄ penes radicem. Secūdo de differentia que
assignat̄ penes effectum. Tercio vō de differētia que
assignat̄ penes exercitiū siue onus annexū.

Questio .j. a

De differētia que assignat̄ penes radicē. Assigna-
tur autē hec differentia penes radicē ſm Aug. q̄ lex
vetus radicabat̄ in timore. ⁊ lex noua in amore. Vn̄
Aug⁹. dicit q̄ breuis est differētia legis ⁊ euāgelij. ti-
mor ⁊ amor. ⁊ cū ex multis locis scripture possit ista
differētia trahi. maxime accipit̄ ex Roma. viij. vbi di
cit aplus. Nō accepistis spiritū seruitutis iterum in
timore sed spiritū adoptiōis. Sed cōtra hoc obij-
citur multipliciter. Primo contra distinctionē ipaꝝ
radicum. Omnis eñ timor sicut dicit Aug. ex amore
ꝓcedit. ergo si amor est radix timoris. vnū ad alterū
habet reduci. ergo non habent abinuicem distingui.
Item cū sint alie affectiones anime. videlicꝫ. gau-
diū. dolor. ⁊ spes. videt̄ q̄ si penes has affectiōes du-
plex lex distinguit̄. q̄ pari rōne penes alias distingui
deberet. ḡ videt̄ q̄ si penes alias non distinguit̄. nec
penes istas. Item si iste due leges distinguūt̄ pe-
nes istas duas radices. cū lex nature sit ab istis dua-
bus distincta. videt̄ q̄ necessaria esset tercia radix p̄-
ter istas duas. Aut si lex nature nō habet diuersam
radicem obseruātie a lege moysi. videt̄ q̄ nec penes
hoc differat lex moysi a lege euāgelij. Item Deut.
vj. dicit̄. Diliges dn̄m deū tuū ex toto corde tuo. ⁊ ex
tota mēte tua ⁊c. Et Phil. ij. dicit̄ in lege noua. Cum
metu ⁊ tremore salutē vestrā opamini. Si ḡ amor p̄-
cipitur i veteri. ⁊ timor in lege noua. videt̄ q̄ ſm hoc
nō attendat̄ istarū legū differētia. Item in vtraq̨
lege fiunt ꝓmissiones ⁊ cōminatiōes. sed ꝓmissiōes
attrahūt ad amorē. cōminatiōes vō inducūt timorē.
ḡ timor ⁊ amor cōueniūt vtriq̨. ergo penes hec nō
distinguūt̄ abinuicē. Itē grauiores cōminatiōes
fiunt in lege noua q̄ in lege veteri. q̄ ibi puniebat̄ hō
pena temporali. hic aūt cōminat̄ deus penā eternaꝫ.
Si ergo maior cōminatio ē inductiua maioris timo-
ris. videt̄ q̄ timor magis deberet legi noue q̄ veteri
appropriari. videt̄ igit̄ q̄ penes has duas radices nō
8 recte assignet̄ differētia legis ve. ⁊ no. Rn̄ ad predi-
ctoꝝ intelligentiā est notandū q̄ cum compam⁹ has
leges adinuicē. hoc potest esse dupliciter. vel ſm sta-
tum cōmunē. vel habito respectu ad statum specialis
ꝑsone. Si habito respectu ad statum specialis ꝑsone.
sic penes hec duo nō est differētia. nam multi in lege
euāgelica ducunt̄ spiritu amoris. ⁊ multi etiam in lege
veteri ducebant̄ spiritu amoris. Si vō compem⁹ has
leges adinuicē habito respectu ad statuꝫ cōmunē. sic
q̄ lex moysaica respiciebat statū impfectiōis. q̄ nemi
nem ad pfectū adduxit lex ſm q̄ dicit aplus ad He-
bre. vij. euangeliū vō respicit statū pfectiōis ſm q̄ dr̄
Math. v. estote pfecti sicut pater vester celestis pfe-
ctus est. ⁊ impfectoꝝ est duci spū timoris. pfectorum
spiritu amoris. hinc est q̄ ſm statū cōmunē penes hec
duo habet harū duaꝝ legū differētia assignari. Signū 9
aūt hui⁹ differētie apph̄endit̄ in modo ferendi hanc
duplicē legē. q̄ lex vetus data fuit cū clamore magno
⁊ timore ſm q̄ dicitur Exodi. xix. ita q̄ populus non
audebat appropinquare. lex autē euāgelij data est cū
magna benignitate ⁊ dulcedine. quoniā ipē rex regū
in medio discipuloꝝ sedens docebat eos dicēs. Bea-
ti paupes spiritu ⁊c. ſm q̄ scribitur Math. v. Et hic
diuersus modus ferendi legem. insinuat nobis diuer
sitatem hui⁹ duplicis radicis in obseruando. que his
duabus legibus cōpetebat ꝓpter diuersam qualitatē
ꝑsonarū ⁊ status earum. ob quā oportebat diuersi-
mode manuduci. Unde sicut videmus in disciplina-
libus q̄ ad homies psuadibiles vtendum est silogis-
mo ostensiuo qui ducit directe ad verū. Ad homines
vō cōtentiosos vtendum est silogismo ꝑ impossibile
qui ducit ad manifeste falsum. vt ꝑ illud reducat ad
verum. Sic quia in tempore legis veteris erant ho-
mines dure ceruicis ⁊ ad malū proni. dominus ꝓpo-
suit cōminatiōes. ⁊ taxauit etiā graues penas. vt per
hoc incuteret eis timorem per quem a malo reuoca-
rent̄ ⁊ ad bonum stimularent̄. sed postmodū appa-
rente benignitate ⁊ humanitate saluatoris nostri dei.
ceperunt homies esse psuadibiles. ⁊ ideo ꝓposuit eis
domin⁹ magnas ⁊ multas ꝓmissiones. ꝑ quaꝝ amo
rem ⁊ desiderium alliceret eos ad faciendū bonum.
Et ꝓpterea lex vetus dicit̄ lex timoris. lex euangelij
dicit̄ lex amoris ſm testimoniū apostoli ⁊ beati Au-
gustini. Ad illud vō quod obijcitur in contrarium 10
q̄ timor radicatur in amore. dicendum q̄ duplex est
amor. scꝫ quo amat̄ deus inq̄tum bonus. ⁊ quo ama-
tur inq̄tum beneficus. Ex primo amore exit timor fi-
lialis qui timet patrē offendere ꝓpter hoc q̄ eum di-
ligit. Ex secūdo oritur timor pene. quo quis timet be-
neficia ꝑdere. ⁊ mala pene incurrere. Prim⁹ amor et
timor cōuenit legi euāgelice. Secūdus vō amor ⁊ ti-
mor cōuenit legi moysaice. Et quoniā primus amor
cōuenit statui impfectōnis in quo regnat timor. hinc
est q̄ licꝫ vtrobiq̨ sit timor ⁊ amor. lex tn̄ euāgelij dr̄
magis obseruari ex amore q̄ timore. lex vō moysi ecō
trario. Ad illud quod obijcitur q̄ alie sunt anime 11
affectiōes. dicēdū q̄ ēt si alie sint. tn̄ iste due sufficiūt
ꝑ eo q̄ omēs alie ad istas duas possunt reduci. Ois
enim affectio aut est respectu boni. aut respectu mali.

Et si respectu boni reducit̄ ad amorē. si respectu mali
reducit̄ ad timorē. Unde iste due affectiones dicun-
tur habere p̄ncipatū inter alias. q̄ maxime habēt ra-
tionē motiui. vna inclinādo ad bonum. altera retra-
hēdo a malo. ⁊ ꝓpterea magis competit eis ratio ra-
12 dicis q̄ affectionibus alijs. Et si tu obijcias q̄ tunc
nō deberēt esse nisi vna radix. quia timor reducit̄ ad
amorem. Dicendū q̄ due dicunt̄ ſm imediatā com-
parationē ad suuꝫ motiuū ⁊ ad actus imeditos qui ab
eis habent ortū. Unde vbi est radix timoris. verū est
q̄ est radix amoris. sed alicui⁹ est radix imediata ipē
13 timor. cui⁹ non est amor ita imediate. Ad illud q̄d
obijcit̄ de lege nature q̄ deberet habere terciaꝫ radi-
cem. dicendū q̄ lex nature ptim cōueniebat cum lege
gratie. ptim cum lege scripta. Conueniebat cum lege
gratie q̄tum ad libertatē. cum lege scripta conuenie-
bat q̄tum ad impfectionē ⁊ obscuritatem. ⁊ ideo ſm
diuersas cōditiones reduci habet ad ista duo moti-
14 ua. nec oportuit q̄ habeat radiceꝫ terciā. Ad illud
quod obijcitur q̄ in vtraq̨ lege p̄cipit̄ timor ⁊ amor.
dicendū q̄ verū est. sed cum lex vetus p̄ncipaliter ha-
beat oculū ad timorē. lex vō noua p̄ncipalit̄ ad amo-
rem. illud aūt tenet in lege rōnem radicis. q̄d p̄ncipa
15 liter mouet in mādatis eius obseruādis. Ad illud
quod obijcit̄ q̄ vtrobiq̨ fiebant cōminatiōes ⁊ pro-
missiones. dicendū q̄ i lege veteri fiebant ꝓmissiōes
tēporales ſm q̄ dicit̄ Esa. j. Si volueritis ⁊ audieri-
tis me bona terre comedetis. In lege aūt noua pro-
missiones eterne. in qua domin⁹ ꝓmittit semetipm̄
nobis in p̄miū. Similiter ⁊ de cōminatiōibus intelli
gendū est. Et quoniā ille cōminatiōes ⁊ ꝓmissiones
p̄me cōpetebant statui impfectionis. ideo abundan-
tius generabāt affectum timoris q̄ amoris. sed econ
tra est de ꝓmissionib⁹ ⁊ cōminatōnibus legis noue.
16 ideo ratio illa non valet. Ad illud quod obijcit̄ q̄
maiores cōminationes fiūt in lege noua. r̄nderi pōt
dupliciter. Primo q̄ homo carnalis ⁊ sensibilis ma-
gis exterretur cum cōminat̄ sibi pena in p̄senti q̄ in
futuro. sicut multi latrones magis timent furari ꝓ-
pter patibulū ⁊ suspendiū q̄ ꝓpter infernale suppli-
ciū. Unde ⁊ si maior sit cōminatio. nō tn̄ ita mouet. q̄
nō est adeo nota. Alio modo potest dici q̄ in lege no-
ua non tm̄ est cōminatio pene magne. sed abundans
collatio gratie. que quidē parit amorē ⁊ confidentiā.
In lege vō veteri cōminatio pene erat. nec erat tan-
ta collatio gratie. ideo magis eos spirit⁹ timoris agi-
tabat. nō ꝓpter cōminationē maioris supplicij soluꝫ.
ſ ꝓpter cōminationē supplicij ⁊ defectū adiutorij. q̄d
ꝯsistit in desiderio boni ⁊ grā spūssancti.

Questio .ij. b

De differentia que assignat̄ penes effectū. videlicꝫ
q̄ lex vetus erat lex occidens. lex vō noua est lex viui
ficans. quā magister ponit in litera. ⁊ hec accipitur ex
ij. Cor. iij. vbi dicit aplus. Litera occidit. spirit⁹ autē
viuificat. Et ex eo q̄d dicit̄ Roma. vij. et Gal. v. et. j.
Cor. xv. Virtus peccati lex. Et ex pluribus alijs loc⁹
sumi potest ex verbis apostoli. Sed ꝯtra hanc dif-
ferentiā obijcit̄ primo ratiōe p̄me partis. quia dicit̄
Romo. vij. Lex quidē sancta. ⁊ mandatū iustū ⁊ san-
ctum. Glo. Iustū iustificans. sed nihil sanctū ⁊ iustuꝫ
occidit. ḡ lex nō occidit. Itē cū dicit̄ lex occidens.
aut intelligit̄ de lege seruata. aut de lege nō ſuata.
Si de lege seruata. ꝯstat q̄ h̄ est falsum. Si de lege nō ser-
uata. ḡ similit̄ euangeliū nō obseruatū occidit. q̄ pec-
cat qui nō obseruat legem euangelicā sicut peccabat
qui nō obseruabat legem scriptam. ergo lex euāgeli-
ca est lex occidens. ergo penes hoc nō debet assignari
differentia. Iteꝫ si est lex occidens. aut ergo ꝑ cau-
sam. aut ꝑ occasionē. aut per ostensionē. Si per cau-
sam. ⁊ quod est causa spūalis occisionis est simplici-
ter malū. ergo lex mala est. verū ergo dixit manichē⁹
q̄ lex vetus fuit a malo deo. Si per occasionē. cum ḡ
frequēter homo sumit occasionē peccandi de virtuti-
bus ⁊ bonis opibus de quibus supbit. tunc ergo vir-
tus ⁊ bona opatio debent dici occidere. q̄d oino ab-
surdum est. Si per ostensionē. quia ostendit peccati
morbū. ergo cum euangeliū similiter ostendat pecca-
ti morbū. tunc euangeliū debet dici lex occidens. ergo
penes hec nulla est differentia. Item obijcit̄ ꝯtra
secūdam partē differentie qua dicit̄ q̄ euāgelium est
lex iustificans. lex eñ consistit in doctrina. sed iustifi-
catio cōsistit in gratia. ergo videt̄ q̄ iustificatio nihil
ꝑtineat ad legē euangelicā. Iteꝫ si euangeliū dicit̄
iustificare. aut sua instructiōe. aut sua obſuatiōe. aut
alio mō. Sua instructiōe nō. multi eñ euangeliū au-
diūt ⁊ nō iustificant̄. nō eñ auditores leg̃ ſ factores
iusti sūt apud deū. sicut dicit̄ Roma. ij. Si sua obser-
uatione. sic similiter lex vetus iustificabat ſm q̄ dicit̄
Math. xix. Si vis ingredi ad vitam serua mandata.
Et Beda dicit q̄ iusticia legis suo tempore obserua-
ta. nō solū temporalia sed etiā eterna bona cōferebat.
Item lex euangelij consistit in p̄ceptis ⁊ consilijs.
sed p̄cepta ⁊ consilia cōsistunt in opibus bonis. iusti-
cia autē nō causat̄ in nobis ex opibus bonis. imo ma
gis econuerso. non videt̄ ergo q̄ effectus legis euan-
gelice aliquo modo sit iustificatio. Rn̄ ad p̄dictorū 17
intelligentiā est notandū. q̄ multipliciter dicit̄ aliq̄d
iustificare siue iustificans. Uno modo effectiue. ⁊ sic
solus deus dicit̄ iustificare. Alio modo formaliter. et
sic gratia dicit̄ iustificare que informat ipam animā
expellendo iniquitatē culpe. ⁊ dando rectitudinem
iusticie. Tercio modo dicit̄ aliquid iustificans nō so-
lum in habitu verūetiā in effectu. ⁊ sic charitas iusti-
ficat siue fides que ꝑ charitatē opatur. Quarto mō
dicit̄ aliquid iustificans in ipius iusticie exercitatiōe
⁊ vsu. ⁊ hoc modo mādata dei in quibus iusticia exer
cetur iustificare dicunt̄. qn̄ modo debito obseruant̄.
His p̄suppositis intelligendū est q̄ in lege veteri tria 18
sunt cōsideranda. similiter ⁊ i lege noua. videlicꝫ mo-
uentia ⁊ ista erant ꝓmissa. dirigentia ⁊ ista erant pre-
cepta. adiuuātia ⁊ ista erant sacramēta. Quia ſm q̄
dicit Hugo. Sacramēta sunt adiutoria. vt ꝑ p̄cepta
veniat̄ ad ꝓmissa. Similit̄ hec tria sunt in lege euā-
gelica. sed differenter. q̄ in lege noua ſm primā faciē
ista omnia sunt spiritualia. quia ꝓmissa sunt eterna.
p̄cepta sunt spiritualia ⁊ sacramēta sanctificātia. Et
ita ꝓmissa excitant homineꝫ ad amorem eternorum
qui est amor charitatis. p̄cepta dirigunt sufficienter
in via morū dicendo vitare omne peccatū. sacramen
ta sanant animā a vulneribus peccatoruꝫ. Et sic legi 19
euāgelice competit iustificare ſm triplicem modū. vi
delicꝫ. formaliter ratiōe gratie sacramētalis. ⁊ in effe-
ctu ratōne amoris spiritualis. ⁊ exercitio ratiōe mul-
tiplicis boni opis. ad quod dirigit̄ homo ꝑ cōsilia et
p̄cepta. In lege aūt veteri erat alit̄ hec tria ꝯsiderare
Qm̄ lex vetus dupliciter potest obseruari ⁊ intelligi. 20
videlicꝫ ſm intellectū spūalē. ⁊ sic quodāmō ꝯcordat

cū lege euāgelica. ⁊ qui spūaliter legem obseruabant.
viri euāgelici erant. quia lex pregnās erat euangelio.
21 Alio mō potest obseruari sm intellectū literalē. ⁊ sic
ab euāgelio distinguit sm tria p̄dicta. q: in lege erāt
ꝓmissa tpalia. ⁊ p̄cepta exterius regulantia. ⁊ sacra
mēta figuralia. ⁊ sic ratōne p̄missoꝝ nō excitabat hō
ad amorē spūalem. ratiōe p̄ceptoꝝ non dirigebat ad
iusticiā interiorē. ratiōe sacramētoꝝ non adiuuabat
vt posset faciliter legem ipam implere. ⁊ ideo deerat
22 sibi iustificatio. Et q: erat ibi ostēsio culpe. ⁊ nō aderat
adiutoriū gratie. dabat p ꝯsequēs occasio ipi concu
piscētie vt traheret ad mortē. ⁊ ideo lex moysaica sm
literalē sensum dicit lex occidens. p occasionē nō p cau
sam. Et hoc ipm dicit textus Roma. vij. Peccatū p
mandatū occasione accepta seduxit me. ⁊ p illud oc
cidit. Ibi glo. Ex ꝓhibitione nāq: vbi charitas defi
cit. desideriū mali crescit. quo aucto. dulcius fit quod
ꝓhibet. ⁊ ideo peccatū fallit dulcedine falsa. ⁊ ita per
mandatū occidit. q: reatꝰ p̄uaricatiōis accessit. Gla
dio ergo quē portabas inimicꝰ te occidit. armis tuis
te interemit. Unde sicut cū quis armatus portat cul
tellū vt se defendat p quē ab inimico occidit. illa cul
telli portatiōe dicit occidi. nō p causam sed p occasi
onē. sic intelligendū est in lege. ⁊ sic patet intellectus
23 p̄dicte differētie. Ad illud vo q̄d obijcit ꝙ lex san
cta ⁊ mandatū iustū ⁊ sanctū. i. iustificans. dicenduꝫ
ꝙ hoc verū est q: lex iūcta est gratie adiutrici. verum
est etiā quātū est de se. ⁊ de p̄ncipali intētione legisla
toris. nihil tamē ꝓhibet ex accidēti ⁊ p occasionē in
ducere oppositū. sicut cultellus sm p̄ncipalem inten
tionē ferentis est armatura defensionis. ⁊ tamē occa
sionaliter cōtingit ꝙ sit instrumentū occisiōis ipsius
24 portātis. Ad illud q̄d obijcit. vtrū lex occidat ob
seruata vel non obseruata. dicendū ꝙ nō obseruata.
Et si obijciat ꝙ similit euangeliū nō obseruatū occi
dat. Dicendū ꝙ nō est simile hinc ⁊ inde. q: lex secus
portat onus ⁊ nō habet annexū adiutoriū sed suum
literalē sensum. Euāgeliū vo de se adiutoriā hꝫ ipius
gratie. ⁊ ideo nō p̄bet mortis occasionē. q: gratia mi
nuit cōcupiscētiā. que suo vigore in seruitutē peccati
captiuabat. sm ꝙ dicit aplus Roma. vij. Uideo aliā
legē in mēbris meis repugnantē legi mētis mee. ⁊ ca
ptiuantē me in seruitutē peccati. Et post clamat. In
felix ego homo. quis me liberabit de corpore mortis
25 huiꝰ. gratia dei p iesum christū dñm nostrū. Ad il
lud q̄d obijcit ꝙ lex nō debet dici occidere p occasio
nem. dicendū ꝙ nō est simile. q: bona opera quātū est
de se nō efferūt. sed potius hūiliant ⁊ in gratia seruāt.
lex vo per seipam onerabat. ⁊ in hoc ꝙ manifestabat
peccatū. ⁊ nō dabat gratie adiutoriū. occasionē dabat
intensionis libidinis ⁊ aggrauatiōis cōtemptus. Unde
ꝙ dicit esse occasio peccati hoc nō solū est rōne posi
tionis sed etiā rōne defectus. Et si tu obijcias ꝙ qua
litercūq: occideret. nō debebat dñs dare legem cum
quereat nostrā salutē. Dicendū ꝙ dñs in latione legis
⁊ si daret eam animalibꝰ ad cōstringendā coꝝ duri
ciā. vt quodāmodo manuducerent ad gratiā. reco
gnoscendo infirmitatē suam. p̄ncipaliter tamē dabat
eam ꝓpter spūaliter intelligētes. qui saluabant ⁊ me
rebant in ipius obseruatiōe legis. deus enī p̄ponde
rat saluationē vniꝰ iusti damnationi multoꝝ impio
26 rum. Ad illud quod obijcitur ꝙ cum lex euangelij
spectet ad doctrinā ꝙ ideo nō iustificet ⁊c. dicendū ꝙ
lex euangelij nō dicit iustificare ꝓut legitur ⁊ cogno
scitur. sed ꝓut in opere seruat ⁊ sm eam viuitur. hoc
autē fit p sacramentoꝝ susceptionē. eternoꝝ expecta
tionem. ⁊ mandatoꝝ impletionē. ⁊ sm hoc assequit
plenam iustificationem. ⁊ ideo ratio illa non valet.
Ad illud vo q̄d obijcit ꝙ sicut lex euāgelica obser 27
uata iustificat. ita lex moysaica sicut dicit Beda. di
cendum ꝙ Beda intelligit nō de obseruantia literali
sed de obseruātia spūali sm quam lex cōformis erat
euāgelio. Nos autē dicimus occidentē legeꝫ esse sm
obseruantiā literalem que respiciebat ipam comuni
tatē sicut p̄dictū est. Ad illud quod obijcitur ꝙ lex 28
euāgelica attendit in p̄ceptis que respiciūt opera. di
cendum ꝙ nō tm̄modo lex euāgelij claudit in se p̄ce
pta. imo claudit in se ꝓmissa ⁊ sacramēta. ⁊ magis di
citur iustificare ratiōe sacramentoꝝ q̄ ratiōe p̄cepto
rū. Nihilominꝰ tamē ratiōe p̄ceptoꝝ potest dici iusti
ficare quarto mō iustificandi. videlicꝫ q̄tum ad exer
citationē ⁊ vsum iusticie. nō aūt q̄tum ad iusticie in
fusionem. Et sic patet quō intelligenda est ista diffe
rentia ꝙ lex moysaica est occidens. ⁊ lex euangelica
est viuificans. patet etiā qualiter hec dicit iustificare
⁊ illa occidere.

Questio. iij. c

De differentia legis ⁊ euāgelij q̄tum ad onus an
nexum. Dicit enī lex moysaica esse lex grauitatis. et
lex euāgelica lex suauitatis. Et ista differentia trahit
ex Math. xj. Iugū enī meū suaue est ⁊ onus meum
leue. Et. xv. Act. dicit beatus Petrus. Hoc est onus
q̄d neq: nos neq: patres nostri por. po. Cōtra istam
differentiā opponit sic. In secūda canonica Ioh. v.
ca. di. Mādata eius grauia nō sunt. ergo si lex vetus
cōtinet mādata dei. videt ꝙ nō sit onerosa nec gra
uis. Item Roma. xiij. Qui diligit ꝓximū legē im
pleuit. Sed hoc est valde facile. cum sit oino i cordis
sui potestate. ergo facile fuit obseruare legeꝫ. ergo lex
illa debet dici lex facilitatis non grauitatis. Item
si lex moysaica dicit lex grauitatis. aut hoc dicit re
spectu hoīs virtuosi. aut respectu peccatoris et in
iusti. Si respectu virtuosi. Contra. qui virtuosus est
charitatē habet ⁊ amat. ⁊ omnia facilia sunt amanti.
Si respectu peccatoris. sed respectu talis lex euange
lij nō tm̄mō est grauis. imo oino importabilis. ergo
nō videt ꝙ penes grauitatē debeat differentia legis
noue ⁊ veteris assignari. Item obijcit contra secū
dam partē. quia ars ⁊ virtus est circa difficilia. ergo
vbi maior est virtus. ibi maior dicit esse difficultas.
sed pfectioris virtutis sunt homines in lege noua q̄
veteri. ergo videtur ꝙ lex noua deberet esse maioris
grauitatis ⁊ difficultatis. Item difficilius est co
hibere manū ⁊ animū q̄ manū tm̄. sed euāgeliū co
hibet manum ⁊ animū. lex vo manū tm̄. ergo maio
ris difficultatis est lex euāgelica q̄ moysaica. Iteꝫ
quod apponit ad alterum est illo difficilius. sed lex
euangelij se habet ex additione ad legem veterem. si
cut patꝫ ex. v. Math. ergo maior est difficultas ⁊ gra
uitas in lege euāgelica q̄ in lege veteri. ergo nulla est
p̄dicta differentia. R̄ ad p̄dictorum intelligentiā 29
est notandū ꝙ de his duabus legibus est loqui tripli
citer. aut ratione p̄ceptoꝝ obligantium. aut ratione
affectionū mouentiū. aut ratiōe sacramentoꝝ adiu
uantiū. Si ratōne p̄ceptoꝝ obligantiū. sic se habent
sicut excedentia ⁊ excessa. Nam q̄tuꝫ ad numerū lex
erat grauior ꝓpter multitudinē iudicialiuꝫ ⁊ cerimo
nialiū, q̄tum vo ad pfectionem ⁊ arduitatē grauius

⁊ difficilius est euāgeliū. sicut difficilius ē viuere sm
exigentiā pfectiōis q̄ sm sufficientiā iuris cōmunis.
Et sic quodāmō rōne oneris p̄ceptoꝝ excedit lex in
difficultate quodāmō euāgeliū. Alio mō est compa
re istas duas leges adinuicē rōne affectionū mouen
tium. ⁊ sic leuiꝰ est euāgeliū. q: cum obseruatio legis
euāgelice moueat amore q̄ alleuiat onus. ⁊ nō sentit
laborē sicut dicit Bern. sed potius delectationē in eo
q̄d facit. rōne affectiōis mouētis lex euāgelica est fa
cilis ⁊ suauis. Sed ecōtra affectio mouens ad obser
uantiā legis moysayce timor erat. ⁊ illi timori iūcta
erat grauis punitio. q̄d significatuꝫ est Exo. xvij. vbi
dicit ꝙ manꝰ moysi erāt graues. Et q: timor de se pe
nā habet. et exteriꝰ iūctus est pene. hinc est ꝙ q̄tum
ad hoc lex mosayca multo grauior erat q̄ lex euāge
lica. Tercio mō est istas leges compare adinuicē ra
tione sacramentoꝝ adiuuantiū. ⁊ sic multo leuior est
lex euāgelica q̄ moysayca. q: sacramēta illiꝰ legꝫ mul
tū habebāt ponderis ⁊ parū de efficacia virtutis. econ
tra est i sacramētis noue legis. que paruā habēt diffi
cultatē. ⁊ multā habēt vtilitatem. hinc est ꝙ sm hanc
cōparatōeꝫ lex noua nō tm̄mō dicit leuior lege moy
sayica. imo dicit iugū leuitatis. ⁊ illa dicit onus gra
uitatis. Unde concedendū est p̄dictā differentiā esse
30 recte assignatā. Ad illud vo q̄d p̄mo obijcit in cō
trariū de auctē Ioh. dicenduꝫ ꝙ dupliciter est loqui
de ipis mādatis. Aut p compatiōnē ad naturā sanā.
aut p compationē ad infirmaꝫ. Si p compationē ad
naturā sanā. sic dicit mādata eius non esse grauia. q:
sunt nature cōsona.. Si autē per compationē ad na
turā infirmā. q̄ habet difficultatē ad bonū. ⁊ ꝓnitatē
ad malū. sic mādata eius ⁊ grauia sunt ⁊ difficilia. ⁊
q̄tuꝫ ad hanc viā. videlicꝫ p compationē ad naturā
31 infirmā ⁊ lapsam assignat p̄dicta differentia. Ad
illud q̄d obijcit ꝙ q̄ diligit ꝓximū legē impleuit. di
cendū ꝙ lex artat ibi ad mādata decalogi q̄ spectant
ad secūdā tabulā sm ꝙ ipe aplus explanat. Unde in
hoc nō claudunt cerimonialia ⁊ iudicialia. maxime
illa que ad ꝓximū nō ordināt. ⁊ illa quidē obseruare
est satis difficile. ⁊ ideo nō sequit ꝙ si facile sit ꝓximū
diligere. ꝙ ꝓpter hoc facile sit obseruare totaꝫ legem.
Preterea alius defectus est ibi. q: licꝫ facile sit dilige
ꝓximū ei qui ducit amore. ei tn̄ qui regit serulli timo
re valde est difficile ꝙ diligat ꝓximū sicut se. ⁊ i nullo
ꝓximū ledat. tūc potissime qn̄ ab eo ledit ⁊ grauat.
32 Ad illud q̄d querit vtrū dicat lex grauis homini
virtuoso vel nō virtuoso. dicendū ꝙ intelligit de ho
mine virtuoso. cui etiā difficilia sunt opera ⁊ p̄cepta
illa cerimonialia. sicut baptismata calicū ⁊ vrceoꝝ. et
vitatio imundiciaꝝ carnaliū. in quibꝰ potius cōsistit
iusticie significatio q̄ exercitatio. Unde q̄d dicitur ꝙ
virtus reddit opus facile. hoc est verū q̄tū ad ꝓpriū
33 actū. Aliter pōt dici ꝙ dupliciter est loqui de homie
virtuoso. aut q̄tū ad pfectū in bono. aut q̄tū ad statū
pfectōnis. Licꝫ aūt q̄tū ad statū pfectionis efficiant
sibi omnia facilia. tamē q̄tum ad pfectū multa sunt
homi habēti virtutē difficilia. ⁊ hoc ratione defectus
ipius nature corrupte. cui difficile est coopari virtuti
34 ⁊ gratie. nisi fulciat magno iuuamie. Ad illud q̄d
obijcitur ꝙ ars ⁊ virtus est circa difficile. dicendū ꝙ
hoc est verū de difficili sm ꝙ sonat in pfectionē ardui
tatis. nō autē sm ꝙ sonat in onus grauitatis ⁊ labo
ris. ⁊ ideo nō sequit ꝙ euāgeliū sit difficiliꝰ. q̄uis sit i
eo pfectius virtutis exercitiū. Preterea ꝙ dicit virtꝰ
esse circa difficile. hoc est circa difficile ipi nature p̄ua
te virtute. nō autē respectu ipius nature informate ⁊
eleuate p gratiā ⁊ virtutē. per quē quidē modū i lege
euāgelij obseruat ⁊ eleuat. Ad illud q̄d obijcit ꝙ 35
difficilius est cohibere manum ⁊ animū q̄ manū tm̄.
dicendū ꝙ veruꝫ est q̄tum est de genere operis ⁊ re
spectu hoīs nō habētis charitatē. sed in lege noua
his qui volūt eam seruare ⁊ custodire dat gra ⁊ cha
ritas. q̄ ita reddit facilē ad refrenanduꝫ animū. sicut
timor reddebat ad refrenandū manū. Ad illud q̄d 36
obijcit ꝙ lex euāgelij se habet vt additionē ad legeꝫ
veterē. dicendū ꝙ additiōes ille que sunt in lege no
ua faciunt ad charitatꝭ cumulū. et q: sm ꝙ charitas
auget. sm hoc alleuiat pondus. hinc est ꝙ additiōes
ille potius alleuiāt q̄ grauant. Nō enī oia addita ag 37
grauāt. sed quedā alleuiant. sicut penne in auibus. et
rote in curribus. ⁊ vela in nauibꝰ. q: sine istis multo
grauiores sunt. Per hunc moduꝫ intelligendū est in
additōne facta in euāgelio. que quidē facit ad chari
tatis pfectū cuiꝰ est nos sursum leuare ad modū pē
ne. ad bona opa cōtinue ordinare ⁊ mouere ad mo
dum rote. p aquas temptationū ⁊ tribulationū tra
ducere ad modū veli. ⁊ ille solus qui hanc charitateꝫ
habet spectat ad legē euāgelij. quā multo meliꝰ ⁊ vti
lius est desiderare. q̄ habere omne donū sciētie ⁊ ꝓ
phetie. q: qui addit scientiā. addit ⁊ laborem. qui vo
charitatē addit. multiplicat sibi meritum ⁊ consola
tionē. Cuncte nāq: res difficiles. nō pōt eas hō expli
care sermone. Sufficiat ergo in dubijs ⁊ grauibꝰ sci
re quid sapiētes senserūt. nec est vtile cōtentionibus
deseruire. Multa dicimꝰ. ⁊ deficimus in verbis. Cō
sūmator aūt sermonū ipe est dñs noster iesus christꝰ
de quo factus est sermo in isto tercio libro. cui imen
sas gratias ago. q: adiuuit me puenire ad cōsumma
tionē opusculi. miseratus pauptatē sciētie ⁊ ingenij
mei. Quē rogo vt faciat puenire mihi ad obedientie
meritū. ⁊ ad fratrū ꝓfectuꝫ. ꝓpter que duo labor iste
fuit a principio assumptus. Ipi ergo de quo factꝰ est
sermo dño nostro iesu christo. regi seculoꝝ imortali ⁊
inuisibili. qui ꝓ nobis factus homo. ⁊ crucē subijt. et
gratiā multiplicē contulit. ⁊ mandata dedit sm ꝙ in
hoc libro explanatū est. sit omnis honor ⁊ gloria per
infinita secula seculoꝝ. Amen.

Ordo questionum diui Bonauenture super tercium librum sententiarum.

Distinctio prima.

Utrum diuina natura potuerit vniri cum humana natura. q.ſ.a.
Utrū vna ꝑsona possit vniri sine altera. q.ij.b.
Utrum ꝑsona vna possit simul vniri cum alia assumendo vnam & eandem naturam numero. q.iij.c
Utrum quelibet triū ꝑsonarum possit incarnari per scipsam. q.iiij.d.
Utrum in opere incarnatōnis seruetur debita congruentia ex parte dei. q.ſ.e.
Que fuerit incarnatōnis ratio ꝓcipua. q.ij.f.
Que trium ꝑsonarum fuerit magis ydonea ad incarnatōnem. q.iij.g.
Quo tempe fuerit magis ꝑgruum filium dei incarnari. q.iiij.b.

Di.ij.

Utrū maior sit ꝑgruitas ad vnionē i rōnali creatura q̄m in toto vniuerso. an ecōtrario. q.ſ.a.
Utrū maior sit ꝑgruitas ad vnionē in būana natura q̄m in angelo. an ecōuerso. q.ij.b
Utrū maior sit congruitas in tota spē humana q̄m in vno indiuiduo. q.iij.c.
Utrum xp̄s assumpserit veram carnem. q.ſ.d.
Utrum xp̄s assumpserit aiam rōnalem. q.ij.e
Utrū xp̄s būit cum aliis boib⁹ cōem spēm. q.iij.f.
Utrum corpus xp̄i vnitum fuerit mediante spū humano siue anima. q.ſ.g.
Utrum anima xp̄i fuerit assumpta a verbo mediante aliquo habitu gratuito. q.ij.b.
Utrum verbum sit vnitum humane nature mediante spiritusancto. q.iij.i

Di.iij.

Utruz caro virginis sanctificata fuerit ante animationem. q.ſ.a.
Utrū aia beate virginis sctificata fuerit añ originalis peccati ꝓtractōnem. q.ij.b
Utrum beata virgo sanctificata fuerit ante natiuitatem. q.iij.c
Utrum ꝑ sanctificatōnis gratiam munda fuerit ab omni actuali peccato. q.ſ.d.
Utrū in ꝓma sanctificatōne in virgine fuerit fomitis ꝓcupiscentia. q.ij.e.
Utrū in ſcda sanctificatōne ablata fuerit ab ea peccandi potentia extincta. q.iij.f
Utrū aliq̄s tecimari babeat in gentibus. q.ſ.g.
Utrum xp̄s in abzabam fuerit decimatus. q.ij.b.
Utrū caro xp̄i in abzabā & aliis ꝓbus distincta fuerit ſm qualitatem a carne alioz filioz. q.ſ.i
Utrū caro xp̄i fuerit in gentibus aliter q̄ caro alioz boim ſm legem ꝓpagatōnis. q.ij.k.
Utrum corpus xp̄i ꝓductum fuerit ad ꝑfectaz molem subito aut successiue. q.ſ.l.
Utrū membroz formatio & distinctio facta sit subito an successiue in corpe dominico. q.ij.m.

Di.iiij.

Utz filij dei incarnato debeat appropriari ꝑ̄i an spirituisancto. q.ſ.a.
Utrū xp̄s possit dici filius spūsancti. q.ij.b.
Utrum xp̄s possit dici filius trinitatis. q.iij.c
Utrum xp̄i ꝓceptio vel incarnatio fuerit ex mera ḡtia. an ꝺ impetrauerūt p̄m merita sctoz. q.ſ.d
Utrū meruit beata ỽgo xp̄m ꝓcipe. an fuerit ꝓceptō illa solū ex munere gr̄e diuine. q.ij.e.
Utrū gr̄a illa que fuit in ꝓceptōne in ꝓpatōne ad dignitatē nature assumpte teneat rationem ꝓprietatis naturalis vel gratuite. q.iij.f.
Utrū in illa ꝓceptōne aliq̄d ỽgo Maria fuerit spūi sctō coopata in aliq̄ mediāte aliq̄ porētia. q.ſ.g.
Utrum illa coopatio beate virginis fuerit naturalis vel miraculosa. q.ij.b.
Utrū ỽgo maria sit genitrix dei appellanda. q.iij.i

Di.v.

Utrū assumē sit act⁹ ꝓuenies diuine nāe. q.ſ.a.
Utrum assumere ꝓueniat diuine ꝑsone. q.ij.b.
Utrum assumere persone ꝓueniat ratōne nature an econuerso. q.iij.c
Utrum assumere possit cōuenire diuine nature abstracta oīm ḡsona. q.iiij.d
Utz hec sit ꝓcedenda diuina nā ē caro fcā. q.v.e.
Utrum ꝓcedendum sit q̄ humana natura sit assumpta a deo. q.ſ.f.
Utrū deus assumpserit humanā ꝑsonā. q.ij.g
Utrū sit ponere intentōnem ꝑsonalitat⁹ in aia ſcpata. ossi vnionē circumscripta. q.iij.b
Utrū ꝓcedendū sit q̄ de⁹ assumpserit boiem. q.iiij.i
Utrum hec ꝓcedenda sit filius dei assumpsit humanitatem. q.v.k

Di.vj.

Utrum xp̄s sit duo. q.ſ.a
Utrum ꝑsona xp̄i sit vna vnitate simplici aut composita. q.ij.b.
Utrū xp̄s ſm q̄ bō sit ſuba. an bō ꝓdicē ꝑ modum habitus & accidentis. q.iij.c.
Utrū vnio diuine nature cū humana terminata sit ad vnitatem ꝑsone an non. q.ſ.d.
Utrū modus illi⁹ vnionis sit singularis an reꝑiatur aliq̄s vnionis modus ei ꝑsimilis. q.ij.e
Utrum illa vnitas q̄tum ad gradum excellat oīes vnitates creatas, q.iij.f.

Di.vij.

Utrū illa ꝓpositio sit vera deus est bō. q.ſ.a.
Utrū b̄ sit admittēda deus fact⁹ est homo. q.ij.b.
Utrū hec sit ꝓcedenda bō est factus deus. q.iij.c
Utrum filius dei sit ꝓdestinatus. q.ſ.d
Utrū illa sit vera filius dei ꝓdestinat⁹ est oē bō. q.ij.e.
Utrum illa sit cōcedenda homo ꝓdestinatus est esse filius dei. q.iij.f

Di.viij.

Utrum hec sit ꝓcedenda diuina natura est de virgine nata. q.ſ.a
Utrum nasci de virgine vere dicat de natura assumpta. q.ij.b
Utrum homo veraciter dicat de diuina nā. q.iij.c.
Utrum ꝓcedendū sit xp̄m dis natum esse. q.ſ.d.
Utrum in xp̄o sint filiatōnes due. q.ij.c.
Utrum xp̄s sit filius naturalis ratōne vtriusq̄ natiuitatis. vicz temꝑalis & eterne. q.iij.f.

Di.ix.

Utrum cultus latrie sit exhibendus humanitati siue carni christi. q.ſ.a
Utrū cul⁹ latrie exhiberi debeat imagini xp̄i. q.ij.b.
Utrū cultus latrie mīri eius debeat exhiberi. q.iij.c.
Utrum cultus latrie sit exhibēdus cruci xp̄i. q.iiij.d.
Utrum latria exhibenda sit membris xp̄i. q.v.e.
Utrum cultus latrie possit exhiberi christi aduersario siue peccato. q.vj.f.
Utrū latria sit in genere virtutis. q.ſ.g
Utrum latria sit virtus gnālis vel spālis. q.ij.b.
Utrū latria sit virt⁹ cardinalis an theologica. q.iij.i
Utrū latria sit virtus distincta a dulia. q.iiij.k

Di.x.

Utrum hec sit admittēda xp̄s ſm q̄ bō est de⁹. q.ſ.a
Utrū illa sit vera xp̄s ſm q̄ bō est ꝑsona. q.ij.b.
Utrū ista sit vera xp̄s ſm q̄ bō est indiuiduū. q.iij.c.
Utrum filiatio adoptōis sit in xp̄o. q.ſ.d.
Utrū filiatio adoptōis ꝓueniat nobis ꝑ xp̄m. q.ij.e.
Utrum filiatio adoptōis sit in nobis ꝑ compationem ad christum. q.iij.f.

Di.xj.

Utrum ꝑdestinatio xp̄i sit nostre ꝑdestinatōni conformis. q.ſ.a.
Utrum ꝑdestinatio xp̄i respectu nostre ꝑdestinationis sit forma exemplaris. q.ij.b
Utrum in ꝑdestinatōne christi respectu nostre sit vera ratio causalitatis. q.iij.c.
Utrum b̄ sit ꝓcedenda xp̄s est creatura. q.ſ.d
Utrum hec sit ꝓcedenda iste homo incepit esse xp̄s. xp̄o demonstrato. q.ij.e
Utrum hec sit ꝓcedenda bō incepit esse de⁹. q.iij.f.

Di.xij.

Utrum decuerit filiū dei assumere humanaz nām de massa ꝑditōnis siue de genere adam. q.ſ.a
Utrum ꝓgruū fuisset ipsum adam assumi. q.ij.b.
Utrum xp̄s potuit peccare. q.ſ.c.
Utrū xp̄s potentiā peccādi būit vel assūpsit. q.ij.d
Utrum decuerit deū assumere mulieres sexū ad reparandum genus humanū. q.ſ.e.
Utrum magis debuerit carnē assumere de viro simꝫ & muliere q̄m de muliere tm̄. q.ij.f.

Di.xiij.

Utrū in christo gratia singularis ꝑsone sit gratia creata vel increata. q.ſ.a
Utrū in xp̄o sit gr̄a finita vel immensa. q.ij.b.
Utrum gratia singularis ꝑsone in christo fuerit gratia plena atq̄ ꝑfecta. q.iij.c.
Quid sit gratia capitis ſm essentiam. vtruz sit quid creatum vel increatum. q.ſ.d.
Utrum sit alia q̄ gr̄a singularis ꝑsone et gratia vnionis. q.ij.e
Utrū mediāte illa gr̄a de⁹ influat sensuz in oēm aliā creaturā habentem gr̄am siue angelicam siue humanam. q.iij.f.

Di.xiiij.

Utrum anima xp̄i cognoscat verbuz cognitōne alia q̄ illa que est ipsum verbum. q.ſ.a.
Utrum anima xp̄i in cognoscendo compōbendat ipsum verbum sibi vnitum. q.ij.b
Utrum anima xp̄i in cognoscendo deū defigat aspectum in ipsum lumen eternum. an in aliquid circa ipsum. q.iij.c.
Utrum aia xp̄i eadem cognitōne q̄ cognoscit verbum cognoscat alias res in verbo. q.ſ.d.
Utrum anima christi cognoscat in verbo actu oīa que cognoscit in habitu. q.ij.e
Utrum anima christi cognoscat oīa in verbo q̄ cognoscit verbum. q.iij.f.
Utrum christus habuerit aliam scientiam a verbo ꝑceꝑ illam quā habuit in verbo. q.ſ.g
Utrū xp̄s ꝓfecerit ſm illud genus cognitōis. q.ij.b
Utrum deus cōcauerit anime xp̄i omnipotentiam sicut ꝺmunicauit ei omniscientiam. q.iij.i

Di.xv.

Utz ꝓgruū fuerit būanos defect⁹ in xp̄o repiri. q.ſ.a
Utrū christus assumpserit omnes defectus nostros ꝑeter peccatum. q.ij.b
Utrum in christo fuerit huiusmodi defectus a natura an a voluntate. q.iij.c
Utrū xp̄s habuerit ignorantiā in rationali. q.ſ.d.
Utrū in xp̄o fuerit passio tristicie. q.ij.e
Utrū in xp̄o fuerit passio vel affectio ire. q.iij.f.

Di.xvj.

Utrū in xp̄o fuerit vera passio voluptis. q.ſ.a.
Utrum in xp̄o fuerit voluz acerbissimus. q.ij.b.
Utrū xp̄s necessitatē assumpserit patiendi. q.iij.c
Utrum christus passus fuerit ſm rationē. an tm̄ ſm sensualitatem. q.ſ.d.
Utrum anima christi passa fuerit ſm superiorē portionem rationis. q.ij.e.
Jn q̄ parte aie fuerit voluz intensior vtrū in parte rationali aut in parte sensibili. q.iij.f.

Di.xvij.

Utrum in xp̄o fuerit voluntatū pluralitas. q.ſ.a
De voluntatū numero & sufficientia. q.ij.b
De illaz voluntatū ꝺformitate & concordia. vtrum iste voluntates essent in christo conformes vel repugnantes. q.iij.c.
Utrum decuerit christum orare. q.ſ.d
Utrū xp̄s in oīsi oratōne sua fuerit exaudit⁹. q.ij.e
Utrum illa oratio q̄ ꝺzauit in passione vt calix transferret a se fuit a rōne vel a sensualitate. q.iij.f.

Di.xviij.

Utrum xp̄s meruit ab instanti conceptōnis. q.ſ.a
Utrum xp̄s aliquid meruit post ꝓceptōnem. q.ij.b
Utrum christus aliquid meruit in passione. q.iij.c.
Utrum christus sibi meruerit vel fruitōnem siue premium substantiale. q.ſ.d.
Utrum christ⁹ meruerit sui corpis glificatōem. q.ij.e.
Utrum christus meruerit nob iamue aptōes. q.iij.f.

Di.xix.

Utrū ꝑ passionē xp̄i fiat remissio pecoz. q.ſ.a.
Utrum per passionem christi facta fuerit cyrographorum delectio. q.ij.b.
Utz ꝑ passionē xp̄i liberati sim⁹ a potāte dyaboli. q.iij.c
Utrum per passionē christi absoluamur a pena peccati. q.iiij.d.
Utrum solus filius sit redemptor aut etiam pater & spiritussanctus. q.ſ.e.
Scōm quam naturam christus sit mediator. q.ij.f.

Di.xx.

Utrum congruum fuerit humanam naturam a deo reparari. q.ſ.a.
Utrū magis ꝓgruat genus humanū repari ꝑ satisfactionem q̄m per aliam viam. q.ij.b
Utrum aliqua creatura pura potuerit satisfacere ꝑ toto genere humano. q.iij.c.
Utrum aliquis aductus gratia potuisset satisfacere ꝓ seipso. q.iiij.d.
Utrum deus debuerit modū satisfaciendi per passionem christi acceꝑare. q.v.e
Utz alio mō potuerit de⁹ gen⁹ būanū saluare. q.vj.f

Di.xxj.
Utrū in morte aia xpi separa fuerit a vitate. q.j.a.
Utrū in morte xpi diuinitas sit separata a carne.q.ij.b
Utrum verbum vnitum fuerit carni z anime vupli ci vnione. q.iij.c.
Utrum post instans sepatōnis anima xpi impassibi lis est effecta. q.j.d.
Utrum ex ūlla sepatōne caro fuerit mortua. an post eā habuerit vitā. q.ij.e.
Utrum ꝓter mortem carnis sit mors persone verbi attribuenda. q.iij.f.
Di.xxij.
Utrum christus fuerit homo in triduo. q.j.a.
Utrum christus fm q homo fuerit in loco determinato an vbiq. q.ij.b
Utrum corpus christi per triduum fuerit in sepulchro. q.iij.c.
Utrum anima christi descenderit ad inferos. q.iiij.d
Utrum omnes animas que in inferno erant liberaverit. q.v.e.
Utrū statim p̄ morte introduxit eas in celū. q.vj.f
Di.xxiij.
Utrum fides sit virtus, ꝓut dicta. q.j.a
Utrū fides sit in pte aic cognitiua an effectiua.q.ij.b.
Utrum fides sit virtus vna. q.iij.c
Utrum fides sit certior q̄ scientia. q.iiij.d
De descriptōne fidei ab aplo assignata qm̄ ipsa inter ceteras est magis autentica. q.v.e
Utrū fides informis sit in genē vtutis an nō. q.j.f.
Utrū fides informis sit infusa an acq̄sita. q.ij.g
Utrum fides informis sit in demonibus. q.ij.b.
Utrum fides informis oīno expellatur per aduentum gratie. q.iiij.i
Utruz adueniente gratia fides informis fiat formata. q.v.k.
Di.xxiiij.
Utrum fidei obiectum sit ita verum q̄ ei non possit subesse falsum. q.j.a.
Utrū fides sit circa verū creatū z increatuz, an circa increatū tm̄ tanq̄ circa obiectū ꝓpriū. q.ij.b.
Utrum fides sit circa complexuz an circa incomplexum. q.iij.c.
Utrum fides sit de bis de quibus habetur visio sensibilis. q.j.d.
Utrum fides sit de bis de quibus habeiur opinio ꝓbabilis. q.ij.e
Utrum fides sit de bis de quibus habetur cognitio scientialis. q.iij.f.
Utrū illa diffinitio Ricardi q̄ diffinit articuluz. Articulus est indiuisibilis veritas de vno artans nos ad credendum. sit ꝓuenienter assignata. q.j.g.
Utrū illa notificatio Hlsido. qua describit articulum. articulus est ꝓceptio diuine veritatis tendens in ipsam. sit ꝓuenienter assignata. q.ij.b.
Di.xxv.
Utrum sufficienter cōtineaṅ in simbolo aplico oia illa q̄ oportunū est credere ad salutem. q.j.a
Utrū eis qui ꝓcesserūt aduentū xpi sufficerit ad salutem credere ea tm̄ q̄ spectāt ad diuinitatē.q.ij.b
Utrū oīs q̄ aduentū xpi sunt subsecuti teneaṅ credere oīa articulos explicite p̄ aduētū xpi.q. iij.c.
Utrum fides crescerit vel ꝓficerit q̄tum ad credendorum multitudinem. q.j.d
Utrum fides ꝓficerit q̄tum ad luminis plenitudinem. q.ij.e
Utr̄ fides creuerit q̄tū ad sensus certitudinē.q.iij.f
Di.xxvj.
Utrum spes sit virtus gratuita. q.j.a.
Utrum spes sit genus virtutis vel species specialissima. q.ij.b
Utrū spes sit virt? cardinalis an theologica. q.iij.c.
Utrum virtus spei aliquando sit informis. an semp sit formata. q.iiij.d
Utrū spes i actu suo sit certitudinal? an dubia. q.v.e
Utrum timor z spes sint vnus z idem habit? vel diuersi. q.j.f
Utrum spes ex bonis meritis habeat ortū. q.ij.g.
Utrum spes precedat charitatem ordine nature. an econuerso. q.iij.h.
Utrū spes sit in bonū sub rone boni. q.iiij.i
Utrū spes sit in pte aic cognitiua vel affectiua.q.v.k
Di.xxvij.
Utrum charitas sit habitus ab alijs virtutib? distinctus. aut oīnib? virtutib? cōis z generalis. q.j.a
Utrum habitus charitatis sit vnus indiuisus an per species multiplicatus. q.ij.b
Utruz habitus charitatis sit mere gratuitus. an aliquid addat vltra gratiam sicut habitus aliarum virtutum. q.iij.c
Utrum habit? charitatis possit cē informis. an semper sit formatus. q.iiij.d
Utrum motus charitatis per ꝓius sit meritoꝛ? q̄ actus aliarum virtutum. q.j.e.
Utrū possibile sit motū caritat? cē mercēnariū.q.ij.f.
Utrum idem motus dilectōnis possit esse in deum z in ꝓximum. q.iij.g
Quis istoꝛ motuum precedat reliquum. q.iiij.d
Utrū act? dilectōnis in deū habeat modū. q.v.i
Utrum teneamur ad illū modum implendum quē dominus in ꝓcepto implicat. q.vj.k
Di.xxviij.
Utrum ex charitate diligende sint creature irrationales. q.j.a.
Utrū ex charitate diligendi sint dēmones. q.ij.b.
Utrū ex charitate sint diligendi mali boies. q.iij.c
Utrū ex charitate diligēda sint corpa nra. q.iiij.d.
Utrū ex charitate dona ḡtuita sint diligēda. q.v.e
De diligendoꝛ numero z sufficientia. q.vj.f
Di.xxix.
Utrum ordo sit in charitate diligibilium. q.j.a
Utrū charitas in diligēdo ꝓponat deū nob. q.ij.b
Utrū fm ordinē charitatis ꝓponendū sit bonū ꝓpium bono ipsius ꝓximi. q.iij.c
Utrum magis diligendi sint parentes q̄ filij an econuerso. q.iiij.d
Utrū domesticus sit extraneo ꝓponendus. q.v.e.
Utrum ordo charitatis attendaṫ penes affectū tm̄. an simul penes affectum z effectum. q.vj.f
Di.xxx.
Utrū cum q̄tulacunq; charitate possit quis resistere quātecunq; temptatōni. q.j.a.
Utrū homo in quātulacunq; charitate ꝓstitutus teneaṫ morte ꝓo christo subire. q.ij.b.
Utrum ꝓfectam charitatem habentes teneant ea q̄ sunt ꝓfectōis implere. q.iij.c.
Utrum oīs tam ꝓfecti q̄ imꝑfecti teneaṅ diligere inimicos q̄tum ad affectum q.iiij.d.
Utrum omnes teneaṅ diligere inimicos q̄tum ad effectum. q.v.e
Quid sit maioris ꝓfectōnis et meriti. vtrum diligere amicum an diligere inimicum. q.vj.f.
Di.xxxi.
Utrum charitas semel habita possit amitti. q.j.a.
Utrum a charitate cadens possit resurgere in equali. q.ij.b.
Utrū bō possit resurgere in charitate minori. q.iij.c.
Utrum fides in gloria euacuetur. q.j.d
Utrum spes euacuetur p aduentum gloie. q.ij.e.
Utrum habitus scientie euacuet̄ in patria. q.iij.f.
Utrum contingat charitatis habitum in patria euacuari. q.j.g.
Utrum charitas habeat in patria dilatari. q.ij.h
Utrū ordo charitat? in patria habeat imutari.q.iij.i.
Di.xxxij.
Utrum deus dilexerit creaturas eternaliter. q.j.a
Utrum deus omnes diligat generaliter. q.ij.b.
Utrum deus diligat omnes equaliter. q.iij.c.
Utrum deus magis diligat homines q̄ angelum.an econuerso. q.iiij.d.
Utrum deus magis dilexerit genus humanum q̄ christum. q.v.e.
Utrum magis dilexerit Johannē q̄ Petrū. q.vj.f
Di.xxxij.
Utrum oportunum sit ꝓter virtutes theologicas cardinales ponere. q.j.a.
Utrum omnes virtutes cardinales sint vna virtus an diuerse. q.ij.b
Utrum virtutes cardinales sint in parte anime rationali. an in ea parte q̄ solū obtempat rōni. q.iij.c.
Utrum tm̄ debeant esse quatuoꝛ an plures. q.iiij.d
Utrum huiusmodi virtutes sint a deo vono vel ab assuetudine. q.v.e.
Utrum in patria maneant an euacuentur. q.vj.f.
Di.xxxiij.
Utrum dona z virtutes abinuicem differāt. q.j.a
Utrū dona sint ꝓioꝛa virtutib? an econuerso.q.ij.b.
Utrum virtutes sint excellentioꝛes donis an econuerso. q.iij.c
Utrum sint precise tm̄ septem dona spūscti. q.j.d
De donoꝛ ordine z combinatōne que duo valde significanter innuit. q.ij.e
De donoꝛum euacuatione vtrum scilicet dona maneant in beatis. q.iij.f.
Utrum timoꝛ seruilis sit donum spūsancti diuinit? datum. q.j.g.
Utrū vsus timoris seruilis sit bonus an mal?. q.ij.h
Utrum timoꝛ seruilis expellaṫ gra aduenīte.q.iij.i.
Utrum timoꝛ inicialis z filialis sint diuerse timoris gratuiti spes. q.j.k
Utrum crescente charitate timoꝛ decrescat. q.ij.l.
Utrum timoꝛ gratuitus in patria maneat an euacuetur. q.iij.m
Di.xxxv.
Utrum actus ipsius doni sapientie attendaṫ penes cognitōnem veri an penes affectōnem boni.q.j.a
Utrum actus precipuus doni scientie ꝓsistat in actione vel in considerātone. q.ij.b.
Utrum donum intellectus simul consistat in ꝓtemplatione creaturis z creature. q.iij.c
Utrum actus ipsius doni ꝓsilij sit consiliari.q.iiij.d.
Utrum actus doni fortitudinis principaliter consistat circa passiones tolerandas. an circa cupiditates repūmendas. q.v.e
Utrū act? principalis pietatis ꝓsistat in religione respectu dei. vel in ꝓpassione respectu ꝓximi.q.vj.f.
Di.xxxvj.
Utrum sit ponere connexionem in virtutibus gratuitis. q.j.a.
Utrum dona spūsancti sint connexa. q.ij.b.
Utrum sit cōnexio in virtutibus politicis ita q̄ vna habita necesse sit habere oīs. q.iij.c
Utrum sit ꝓnexio in vicijs z peccatis. q.iiij.d.
Utrum sit ponere equalitatem in habitibus gratuitis. q.v.e.
Utrum charitas sit forma virtutum. q.vj.f.
Di.xxxvij.
Utrum deus debuerit homini ꝓponere mandata obligatoꝛia. q.j.a
Utrum ꝓcepta decalogi obligent ad opera formata. q.ij.b
Utrum obligatio mandatoꝛ decalogi attendaṫ fm legem nature aut fm legem scripture. q.iij.c.
Utrum mandata decalogi debeant esse decē. an plura. an pauciora. q.j.d.
De ordine mandatoꝛum decalogi. q.ij.e
De ordine z numero mandatoꝛ p compatōnem ad tabularum distinctōnem. q.iij.f.
Di.xxxviij.
Utrum essentiale sit mēdacio cē falsum. q.j.a.
Utrum essentiale sit mendacio esse peccatū. q.ij.b
Utrum mendaciuz sit peccatum mortale ratōne sui generis. q.iij.c
Utrum omne mendacium sit mortale viris perfectis. q.iiij.d.
De ipsius mendacij diuisione. q.v.e
De gradibus specierū mendacij. q.vj.f.
Di.xxxix.
Utrum omni periurio conueniat adesse mendacium. q.j.a.
Utrum omne ꝑiurium sit peccatum. q.ij.b
Utrum offic ꝑiurium sit mortale peccatū. q.iij.c
Utrum licitum sit iurare per deum. q.j.d.
Utrum liceat iurare per aliqd creatum. q.ij.e.
Utrum liceat recipere iuramentum ab ydolatris factum. q.iij.f.
Utrum obligatio contrabatur p iuramentum dolosum. q.j.g.
Utrum omne iuramentum coactum sit obligatoꝛium. q.ij.h
Utrū iuramentū incautū sit obligatoriū. q.iij.i.
Di.xl.
De differentia noue legis z veteris que assignaṫ penes radicem. q.j.a.
De differentia earundem que assignatur penes effectum. videlicet q̄ lex vetus erat lex occidēs. lex vo nova est lex viuificans. q.ij.b.
De differentia legis z euangelij q̄tum ad onus annexum. q.iij.c.

Rubrice ſm diſtinctionem .s. Bonaventure in tercii librum ſententiar.

Diſtinctio prima.

Oſtēdit incarnatōnem factā cē in ꝑſona filij autoritate apoſtoli.a.

Ratōnem inquirit quare filius carnez aſſumpſit nō pater vel ſpiritusſanctus.b.

Mouet dubitatōnem.vtruz ſpiritusſanctus vel pater ꝓtuerit incarnari vl modo poſſit.c.

Di.ij.

Determinat veritatem de natura aſſumpta q̄tū ad partium integritatem.a.

De natura aſſumpta q̄tum ad ordinē. vel de vnione verbi ⁊ carnis mediante anima.b.

Confutat errores bereticoꝝ qui non verū hominez filium dei aſſumpſiſſe dicunt.c.

Remouet dubitatōez vtz verbū ſit aſſumpſit carnē ⁊ aiaz. vel an caro pr̄i cēſt ꝓcepta q̄ aſſumpta.d.

Di.iij.

De ſanctificatōne que ꝓceſſit chriſti ꝓceptionez qua ſcz beata virgo eſt ſcificata.et qua aſſumpta ē caro.Et que fuerit ſcificatōnis exigentia.a.

Que fuit ſanctificatōnis cauſa.b.

Que fuit ſanctificatōnis efficacia.c.

Utrū caro xp̄i potuerit vl debuerit deimari in abraham.d.

Elicit ex ſuperiori determinatōne ꝓclusionem q̄ caro chriſti non fuit caro peccati.e.

Soluit dubitatōnem de formatōne corꝑis dñici. an ſcz caro verbi añ fuerit ꝓcepta q̄ aſſumpta.f.

Di.iiij.

De ꝓceptōne xp̄i in ꝑpatōne ad ſpūſcm. Et exprimit veritatem q̄re in ſcriptura ſep⁹ tribuat incarnatio q̄ eſt opus trinitatis ſpūſcto.⁊ q̄ de ipſo etiam ꝓceptus ⁊ natus dicatur.a.

Confirmat veritatē p̄dictam auctē Aug.b.

Mouet dubitatōez et q̄ ſenſu dicatur chriſtus conceptus ⁊ natus de ſpiritu ſancto.c.

Ponit dubitatōnis mote ſolutōnem.d.

Addit maiorē explanatōnem p̄dictoꝝ ſcz quare criſtus dicat natus de ſpiritu ſancto ſm vnum modum Aug.e.

Addit aliam explanatōnem predictorum ſm alium modum Aug.in ench.f.

De ꝓceptōne xp̄i in ꝑpatōne ad virginē. q̄re.ſ. aplꝰ dicat xp̄m factū cum nos cū cē fateamur nati.g.

Di.v.

Mouet multiplicē q̄onem circa vnionē duaꝝ naturarum in ꝑſona.ſiue circa aſſumptōnem humane nature a diuina.a.

Motā q̄onem principalē determinat tñdem ad triplicem ei⁹ articulū. Et ꝓplexitatē oñdit eē q̄tum articulū ꝓter apparentē ꝓtrarietatē auctum.b.

Quid in hac opinionū varietate ſit tenendum. recedens ad ꝓcordiam auctes appenter ꝓtrias.c.

Mouet ⁊ determinat q̄ſtionem incidentem an diuina natura debeat dici caro facta.d.

Regrediē ad principalis q̄onis explanatiōez. quare nō accepit ꝑſonam hominis cū boiem accepit.e.

Soluit obiectōnem ſophiſticam qua ꝓbare quidaz voluit perſonam accepiſſe perſonam.ſ.

Di.vj.

Proponit ambiguas locutōnes.ſ. de⁹ factus eſt hō. deus eſt hō.an bis locutōnib⁹ dicat deus factꝰ eſſe aliquid.vel eſſe aliquid.vel nō eſſe aliquid.a.

Narrat varias opiniones circa modū vnionis diuine nature ⁊ humane. Prima opinio ꝓtinēs quatuor articulos.b.

Confirmat primam opinionem.c.

Secunda opinio ꝓtinens quatuor articulos.d.

Confirmat ſecundam opinionem.e.

Tercia opinio ꝓtinens quatuor articulos.f.

Confirmat terciam opinionem.g.

Di.vij.

Explicat locutōnes ambiguas ſm opiniones primā qua dicit deus factus homo. ⁊ hō factus deus.a

Diſſoluit q̄ predicte opinioni videnē cōtraria.b

Explanat ſententiam locutionum ſecunde opinionis qua dicitur deus factus eſt homo ⁊c.c.

Autoritates prime opinionis que iſti videntur obuiare ſententie explanat.d.

Reducit ad concordiā alias autoritates que bis videntur aduerſari.e.

Determinat que ſit premiſſarum ꝓpoſitionum intelligentia ſm locutōnem tercie opinionis.f.

Elicit ex premiſſis illam locutōnem non eſſe recipiendam homo dominicus.g.

Oꝛ in p̄dictis opinionib⁹ ſuſpenſam tenuit ſententiam ita q̄ nō magis vnā q̄ aliā determinauerit.h.

Di.viij.

Querit vtrū diuine nature cōpetat naſci de virgine qō eſt ꝓprietas bñane nāe. Et determinat q̄ non.a.

Adducit auctes contra determinatōnem ſuam.b.

Querit vtrum chriſtus debeat dici bis genitus.c.

Queſtionem ꝓpoſitam ſoluit.d.

Di.ix.

Querit an eadem ſit adoratio humanitati chriſti et veritati exhibenda.a.

Reſpondet queſtioni ſm opinionem ꝓmunem.b.

Ponit aliorum opinionem qua vnam adoratōnem vtriq; exhibendam tradunt.c.

Adducit huius opinionis ꝓfirmatōnem multiplici autoritate.d.

Di.x.

Querit vtrū additio ꝑſonalitatis ꝓueniat xp̄o ſm q̄ homo ſiue ſm humanam naturam. vel an xp̄us ſm q̄ homo ſit perſona vel aliquid.a.

Diſſoluit ratōnem ſophiſticam que veritatem q̄ criſtus ſit perſona impugnat.b.

Querit vtrum filiatio adoptōnis ſm humanaz naturam ꝓueniat xp̄o.vel an xp̄s ſit adoptiuus filiꝰ ſm q̄ homo vel alio modo.Et determinat q̄ ñ.c.

Opponit q̄ ſit adoptiuus filius.d.

Di.xj.

Utrum predeſtinatio dicatur de perſona vel natura chriſti.a.

Querit vtrū chriſtus ſit creatura ſiue creatus vl factus.Et determinat hoc ſimpliciter ⁊ abſq; determinatōne minus congruenter dici.b.

Confirmat determinatōnem auctibus ſanctoꝝ.c.

Diſſoluit argumentatōnem ſophiſticam que videtur eſſe contraria veritati.d.

Utrum homo ille ſemper fuerit vel aliq̄n ccpit eē.e.

Di.xij.

Mouet q̄onez ⁊ determinat de ꝺditiōe nāe aſſumpte q̄tum ad genꝰ.vtrum.ſ.deꝰ aliū boiem aſſumere potuit vel aliumde q̄ de genere Ade.a.

Confirmat determinatōnem ſuā auctē Aug.b.

Mouet q̄onez ⁊ determinat veritatē de cōditōne nāe aſſumpte q̄tum ad liberum arbitrium.vtrū ſcilicet homo ille potuit peccare vel non eſſe deus.c.

Diſſoluit ſophiſticas rōnes q̄b⁹ impꝛobi q̄dā conāt q̄ bñana nā xp̄i ꝛobo vnita potuerit peccare.d.

Mouet q̄onem ⁊ determinat de ꝺditōne nature aſſumpte q̄tum ad ſcm.vtrū.ſ.deus potuerit aſſumere hominem in ſexu muliebri.e.

Confirmat determinatōnem ſuā auctē Aug.f.

Di.xiij.

Determiat veritatē q̄ xp̄s ſm nām hois in ſapia et gratia ꝓficere non potuit nec profecit.a.

Ponit obiectōnem ꝓtra determinatōnem ſuā autoritate euangelica ⁊ eam ſoluit ⁊ exponit.b.

Opponit ꝓtra ſuam ſoluetōnem ⁊ expoſitōnem autoritate Ambꝛoſij.c.

Determinat qualiter predicta Ambꝛo. verba ſane et pie poſſint intelligi.d.

Quomodo intelligendum ſit illud ſenſus proficiebat humanus.e.

Di.xiiij.

Querit vtrum anima Chriſti habuerit ſapientiam parem cum deo ⁊ ſi omnia ſcit que deus.a.

Ponit determinatōnem ſm aliquoꝝ opinionem.b.

Determinat ſm ſuam opinionem oſtendens aiam chriſti habuiſſe omniſcientiam.c.

Determinat quare anima chriſti non habet omnipotentiam ſicut omniſcientiam.d.

Opponit ꝓtra ſuā determinatōez auctē Ambꝛo.e.

Diſſoluit oppoſitōnem.⁊ determinatōnem ſuā multis rationibus adaptat.f.

Di.xv.

De defectibus repertis in xp̄o q̄tum ad ꝑgruitatez oſtendens q̄ ꝑgruum fuit xp̄m defectus humane nature in ſe habuiſſe.a.

Inquirit q̄tum ad generalitatē vtrū oēs defect⁹ noſtros chriſtus habuerit.b.

Determiat q̄tum ad cauſalitatē illos defect⁹ in chriſto fuiſſe nō a natura ſed a voluntate.c.

Adducit auctes q̄ faciūt ad veritatē xp̄m.ſ.ſm quez ꝛe dolores ſenſiſſe ꝓtra quoſdā hoc negātes.d.

Adūūgit auctes q̄ videnē eſſe ꝓtra veritatem.e.

Explanādo oñdit in p̄dictis nō eē ꝓtrarietatem.f.

Di.xvj.

Ponit dubitatōez circa paſſionē doloris in xp̄o q̄ ex verbis hylarij habet oꝛtum.a.

Subiūūgit verba hylarij q̄ videnē eſſe dubia.b.

Exponit illa verba hylarij.c.

Mouet q̄onem an in xp̄o fuerit neceſſitas patiendi ⁊ moziendi que eſt defectus generalis.d.

Ponit determinatōez q̄onis mote.e.

Subiūūgit dictū notabile ad maiorē p̄cedētiū explanatōez ꝑtiū boiis ſtatus aſſignans.⁊ quid de q̄libet chriſtus accepit.f.

Di.xvij.

Mouet dubitatōez an oīnis chriſti voluntas expleta ſit.a.

Determiat dubitatōez iſtoꝝ ſm cōem vlā ſanctoꝝ oſtendens duas in xp̄o fuiſſe voluntates.b.

Determinatōnem ſuam auctibus ſcōz cōfirmat.c.

Auctem dubiā Amb.manifeſtat qua dicit chriſtum dubitaſſe affectu humano.d.

Adhuc diligentius dubitationem motam explanat iuxta expoſitōnez hylarij ſpecialem.e.

Di.xviij.

Determiat cui xp̄s principal⁹ meruit.an ſibi aut nobis.⁊ quid ſibi ⁊ quid nobis.a.

Determiat q̄n merceri incepit oſtendens q̄ ab initio conceptōnis.b.

Determiat quid meruit oñdens q̄ nō tm gliam impaſſibilitatis ſed etiā exaltatōnem nominis.c.

Determinat qua neceſſitate iſta meruit.d.

Proponit efficaciam meriti xp̄i reſpectu noſtri.e.

Confirmat iam dicta auctē multiplici.f.

Di.xix.

De efficacia ⁊ vtilitate paſſionis xp̄i in remiſſiōe ꝑcatoꝝ.a.

De efficacia paſſionis xp̄i in deletōe cyrographoꝝ.b.

De efficacia paſſiōis xp̄i i liberatōe a ptāte diaboli.c.

De efficacia paſſionis chriſti in ſolutōne p̄cij. quō ⁊ a qua pena xp̄s nos redemit q̄ mortem.d.

Quare chriſtus dicitur redemptor.e.

Quare chriſtus dicitur mediator.f.j.

Quare ſolus filiꝰ dicitur mediator.f.ij.

Secūm quā naturā chriſtus dicit mediator.g.

Di.xx.

Oꝛ modꝰ redimēdi genus humanū ꝑ paſſionem fuit congruus valde ⁊ rationabilis.a.

Oꝛ alio mō ꝓtuiſſz ſi voluiſſz redimē gen⁹ bñanū.b.

Inquirit a q̄ ſit paſſio xp̄i.oſtendens q̄ tradit⁹ fuit a patre.a ſcipſo.a iuda.⁊ a iudeis.c.

De vria cāꝝ paſſiōis xp̄i vtz bona fuerit vl mala.d.

Di.xxj.

Proponit q̄onem vtrū in morte xp̄i fuit ſepatio anime vel carnis a verbo.a.

Opponit ſm alioꝝ opinionem ad ptem oppoſitam ſcz carnem a veritate diuiſam.b.

Determinat iam dictam opinionem.c.

Reſumit obiectōez ꝓtis aduerſe aliā inducens autoritatem.d.

Ponit determinatōez ⁊ expōnez auctis inducte.e.

Confirmat autoritatibus a verbo carnem in morte non eſſe diuiſaz.f.

Qua rōne xp̄s dicit moꝛtuus ⁊ paſſus.g.

Di.xxij.

Querit vtrum chriſtus in triduo fuerit homo.⁊ opponit q̄ non.a.

Soluit q̄ in oppoſituz ꝓbatum eſt.oſtendens q̄ in triduo fuerit homo.b.

Ubi xp̄s fuit i illo triduo ſm humanitatem.c.

Ubi xp̄s fuit i illo triduo ſm ſui totalitatem.d.

Inquirit ⁊ determinat vtrum filius hominis deſcenderit de celo.e.

Predeterminata in totali iſta patre epilogat.f.

Di.xxiij.

Dicta dicendis continuat.a.

Diffinit fidem.b.

Diffinitōez fidei explanat ꝑ triplicē ei⁹ acceptōz. Et ꝑ qualiter veritatēz q̄ dictū ē fides ē virtus.c.

Comparat fidem informem ⁊ formatam adinuicē.b
Fides et si dicatur multipliciter ostendit tamen eaz esse vnicam.c.
Explanat qualiter fide creduntur que non videnť.f
Explanatōnem confirmat per diffinitōnem apostoli.g.
Inquirit vtrum illa diffinitio apostoli sit conueniēter assignata.h.

Di.xxiiij.

Mouet questōnem ⁊ determinat vtrum fides sit de bis que sensu percipiunť.a.
Epilogat ad remouendum incidentem dubitationem.b.
Exemplificat in speciali ad maiorem explanatōnem de Petro an habuerit fidem passionis quādo vidit hominem illum pati.c.
Mouet questionem ⁊ determinat vtrum fides sit de bis que intellectu cognoscuntur.d.
Confirmat determinatōnem suam autoritate Augustini.e.
Elicit quandā diuisionem circa ipsa credibilia.f.

Di.xxv.

Inquirit de sufficientia fidei in quadaz generalitate Et quid est illud de fide sine qua nunq̄ potuit esse salus.a.
Determinat quantum sufficit credere.b.
Confirmat autoritatibus pluribus determinata.c.
Inquirit de sufficientia fidei ꝙtum ad speciales differentias personarū credentium.ostendens quid vel quantum sufficiat credere simplicibus qui p̄cesserunt christi aduentum.d.
Inquirit de prouectionibus ante aduentum christi. vtrum necesse fuerit eos credere omnia que modo creduntur.e.
De fide Cornelij que fuit post christi aduentum sed ante euangelium ꝓmulgatum.f.
Compat fidem ad alias virtutes.g.

Di.xxvj.

De spe quid sit.a.
Compat spem ad fidem ſm conuenientiam.b.
Compat spem ad fidem ſm differentiam.c.
Inquirit vtrum spes ⁊ f. fuerit in christo.d.
Inquirit vtrum spes ⁊ fides fuerit in istis patribus qui fuerunt in limbo.e.

Di.xxvij.

Continuat partem istam ad precedentis partis inq̄sitionem.a.
Ponit charitatis diffinitōnem.b.
Comparat charitatem ad diuini mandati duplicationem.c.
Remouet dubitatōnem an eadem charitate diligatur deus ⁊ proximus.d.
Determinat quis modus circa actum charitatis reperiatur.e.
Ostendit vbi ille modus circa actum charitatis insinuatur.f.
Inquirit vtrum ille modus in via impleatur.g.
Ostendit qualiter vnum preceptum charitaţ in altero impleatur.h.

Di.xxviij.

Inquirit ⁊ determinat que ⁊ quot sunt diligenda.et qualiter exprimantur p duo mandata.a.
Confirmat determinationem suam autoritate Augustini.b.
Remouet dubium de angelis an in illo p̄cepto cōtineatur dilectio angelorum.c.
Remouet dubium de christo an in illo p̄cepto contineatur dilectio christi ſm q̄ homo est.d.
Quibus modis dicitur proximus.e.

Di.xxix.

De ordine charitatis ꝙtum ad ea que diligunť.a.
De ordine charitatis ꝙtum ad ea beneficia que per eam impenduntť.Et opponit ad patrem vnaz autoritate Augustini.b.
Opponit ad alteram partem autoritate legis.c.
Subiungit opinionem suam q̄ non pari affectu omnes diligendi sunt.d.
Soluit incidentes questōnes. primam de parentib⁹ bonis ⁊ malis.si scz parentes nostri mali sint. vel filij.vel fratres.an magis an minus diligendi sint alijs bonis hac ratōne nobis copulatis.e.
Soluit secundam questionem incidentalem de dilectione inimicorum simpliciter non sub certa conditōne.f.
Soluit terciam questionem incidentalem de dilectione inimicorum ⁊ odio amicorum.g.
De ordine charitatis ꝙtum ad gradus qui in ea reperiuntur.h.

Di.xxx.

Mouet questionem ⁊ determinat ſm suam opinionem.vtruz melius sit diligere amicos q̄ inimicos vel econuerso.a.
Introducit autoritatem Augustini que sue responsioni videť obuiare.b.
Predictam Aug.autoritatem explanat.c.
Introducit questionem que ex autoritate Augusti. habet originem qua queritur de dilectione inimicorum ꝙtum ad diligentem.d
Ponit determinatōnem quorundam.e.
Subiungit determinatōnem suam.f.

Di.xxxj.

Inquirit vtrum charitas possit per peccatum amitti.et adducit autoritates ad ꝓbandum in partem negatiuam.a.
Adducit autoritates que sonant in oppositum.b.
Subiungit explanatōnem illarum autoritatum. ex quibus concludebatur falsum ꝓter intellectum peruersum.c.
Qualiter fides.spes.⁊ scientia dicantur euacuari et non charitas.cum ⁊ ea ex parte sit.d.
Utrum ordo qui inest charitati in via.in christo ⁊ in alijs beatis habeat inueniri.e.

Di.xxxij.

Determinat quid sit ipsa dei dilectio. et q̄ deus non omnia equaliter diligat.a.
Ostendit pro quanto dr̄ dicatur vnū magˢ diligere q̄ alterum.b.
Determinat quare vnum ⁊ eundem hominem dicitur deus magis vel minus diligere vno tempore q̄ alio.c.
Determinat quos non diligit deus.d.

Di.xxxiij.

De quatuor virtutibus cardinalibus ꝙtum ad numerum et distinctōnem.a.
De quatuor virtutibus cardinalibus ꝙtum ad nominis rationem.b.
Questio de euacuatōne virtutum cardinaliuz in futura vita.c.

Questionis determinatio ꝙtuz ad iusticie habitū.a
Questionis determinatio ꝙtum ad habitus aliaruz virtutum.ostendens ſm quos actus in patria remanebunt.c.
Predeterminata epilogat.f.
Autoritatem Augustini confirmat.g.

Di.xxxiiij.

Ponit probemium ostendens que et quot velit determinare.a.
Determinat de vocis in compatōne ad habitū virtutis ostendens vona esse virtutes.b.
Determinat de vocis in compatōne ad christum.c.
Mouet dubitatōnez de timore comini ⁊ opponit.d
Determinat motam dubitationez.e.
Ponit distinctōnem timoris ſm quatuor ꝺrias.f.
Reducit illas quatuor differentias ad duas.g.
Assignat differentiam inter timorem seruilem et castum tangens interdum de initiali.h.
Inducit quandam autoritatē que videť precedentibus ⁊traria ⁊ intellectum ei⁹ determinat.i.
Ad maiorem dictorum euidentiam subiungit exemplum.k.
Subiungit alterius autoritatis expositōnem qua timor seruilis ⁊ initialis dicitur initium sapientie & differenter.l.
Ostendit q̄ in xp̄o fuerit timor reuerentie.m.
Inquirit qualiter in xp̄o fuerit timor pene.n.

Di.xxxv.

Assignat differentiam inter sapiam ⁊ scientiam.a
Assignat differentiam voni intellectus ad vonū sapientie ⁊ scientie.b.
Assignat differentiam intellectus ⁊ scientie,put sunt acquisita.c.
Assignat differentiā inter sapientiā vonum ⁊ sapientiam increatam.d.

Di.xxxvj.

Mouet questionem de virtutum ꝺnexione ⁊ determinat veritatem.a.
Determinate veritatis reddit causam et rōnem.b.
Determinat ſm opinionem alienam questionez de equalitate virtutum.vtrum scilicet ossis virtutes equales sint in quocunq̄ sint.c.
Determinat ſm opinionem ꝓpriam ⁊ magis veram questionem ꝓpositam.d.
Mouet questōnem ⁊ determinat qualiter omnia pcepta reducanť ad duo p̄cepta charitatis.e.
Cōcludit q̄ ipsa charitas est summa ⁊ plenitudo totius legis.f.

Di.xxxvij.

Ponit numerum p̄ceptorum ⁊ distinguit ea respectu tabularum.a.
De preceptis prime tabule.Et primum de primo.b.
De prime tabule secundo p̄cepto.c.
De prime tabule tercio p̄cepto.d.
De p̄ceptis secunde tabule quorum quinq̄ breuiter exequitur.e.

Di.xxxviij.

Ponit trimembrem diuisionem mendacij.a.
Ponit aliam mendacij diuisionem octo membrorum.b.
Determinat quid sit mendaciuz et quid mentiri ſm rem.c.
Quid sit mendaciuz ſm vicij deformitatem.d.
Ostendit q̄ non omnis deceptio est equalis peccati.e.
Inquirit vtrum Jacob mentitus sit.f.

Di.xxxix.

Inquirit quid sit periurium.⁊ determinat ſm opinionem alienam vtrum essentiale sit periurio esse mendacium.a.
Determinat ſm opinionē ꝓpriam distinguens triplicem modum periurij.b.
Remouet dubitatōnem annexam.c.
An iuratio sit malum.d.
Determinat de forma iuramenti licita.et querit que sit forma iuramento congrua.e.
Querit que forma iuramēti sit magis obligatoria.f.
Determinat que sit forme iurandi intelligentia.g.
Determinat de forma iuramenti illicita.h.
Determinat vtrum iuramentum illicituz sit obligatorium.i.
Utrum sit periurus qui non facit quod incaute iurauit.k.
Utrum iuramentum dolosum sit obligatorium.l.
Utrum iuramentum coactum sit obligatoriū.m.
De concilio Aurelianensi.n.

Di.xl.

Ponit mandatorum de concupiscentia distinctionem.a.
Quia in predictis mandatis lex vetus videtur conuenire cum noua.Inquirit legis ⁊ euangelij differentiam.b.
Quid sit litera occidens.c.
Breuiter decem mandata epilogat.d.

Bibliothecae Seminarii Varmiensis
EX LIBRIS
Nr
- Olstini -

colorchecker
xrite

C

Librum III.